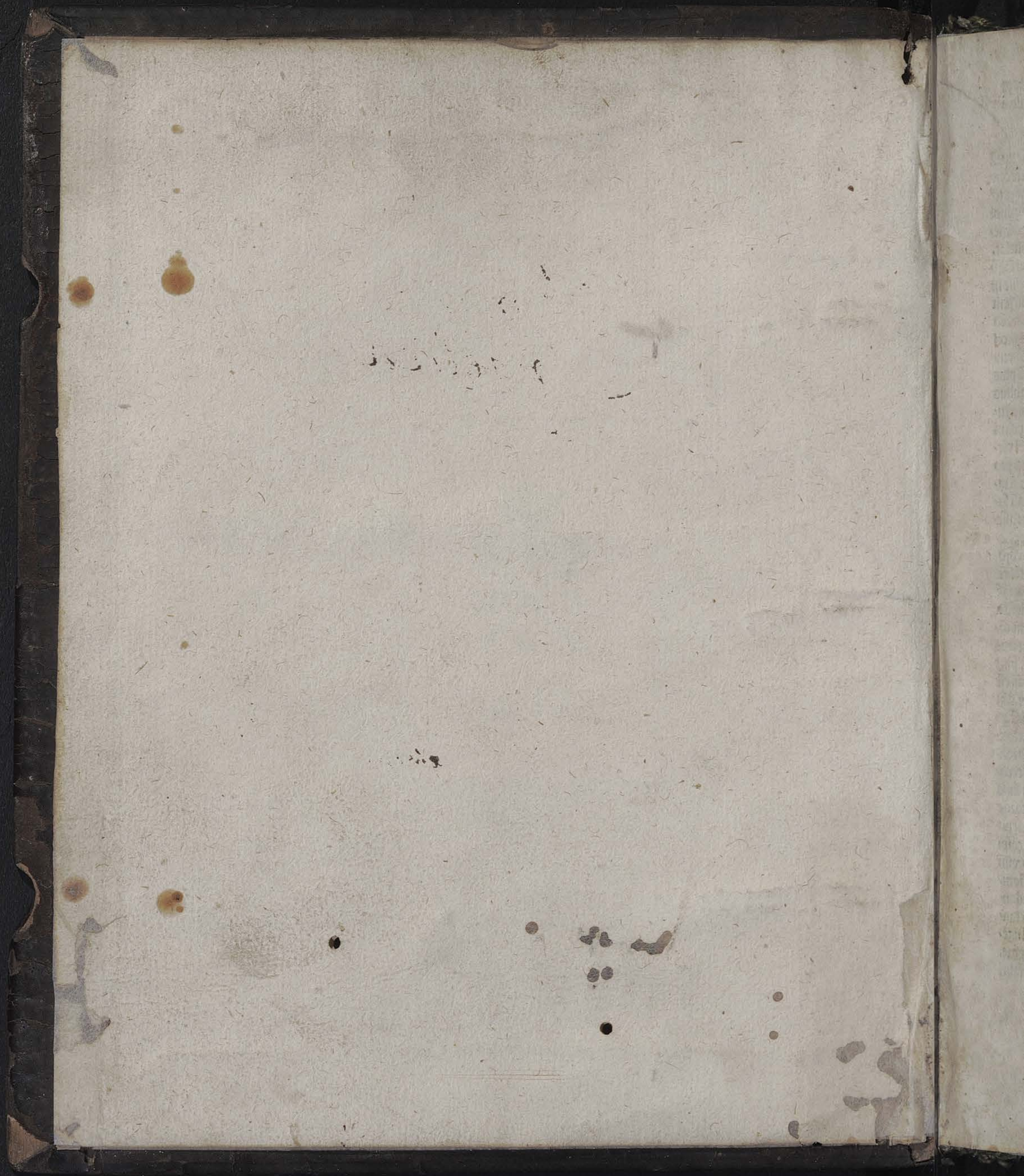
SVMMA ANGE
LIC.

IHS

M D LXXIIII

V
B J
C

Summa
Angelica

Domus Probōis Crac. Societ. Jesu
ad S. Stephani.

La

Epistola. F. hieronymi tornieli lectoris. ad R. p. F. Angelū de Clauassio p̄sentis operis Auctorē: in qua orat eius Reuerentiā: vt ipsum opus imprimi faciat: propter talem ⁊ tantā dicti operis excellentiam ⁊ vtilitatē.

Pluribus retroactis tēporibꝰ. Reuerende ac mi cordialissime pater. Ad lecturā casuū cōscientie ꝓmotꝰ: oī cura ⁊ diligētia operā dedi: vt veritatē confratribꝰ audientibꝰ: miro modo hinc inde dispersā: ⁊ per diuersa librorū volumina: qn potiꝰ per varias doctrinarū facultates vagantē: enucleatā traderē. Ad qđ per agendū qbꝰ vigilijs: qbusue oporteat curis insudare: Reuerētia tua pleniꝰ edocta dilucide ꝓspicit. Nō eni talis lectura vnica cōtentaꝫ scientia: vnico nec studio: licʒ magnis voluminibꝰ concluso subsistat. Exigit nāqꝫ vera iuris ciuilis fūdamēta. In quibꝰ pene cōtractuū tota decisio determinaꝫ: qđ quidē ius: qm̄ per sūmorū iura pontificū in multis rectificaꝫ: perficiꝫ: ac suppleꝫ: precipue in censuris: p̄bendis: ⁊ alijs ecclesiasticis Eiusdē sacri pontificij iuris ignorantiā talis casuū penitus abhorret doctrina. Uerum cū in predictis: qn̄qꝫ ꝓpter cōmunē pacē oculus diuinā intuēs maiestatē aliqualiter obscureꝫ: qui lumine sacre theologie illustrari quā maxime habet necesse: non modicā ipsius casuū studij partem: sibi sacre pagine lucidi doctores: iure merito vendicarunt. Itē si experientia teste philosopho facit artē: in ipsa casuū doctrina: magistrā pene cūcta limitantē fateri nō incassum cōpellimur. Cū igitur vitā breuē: artem ꝟo longā: altus hypocrates affirmet. Et in vnaquaqꝫ arte tanta ducamur cecitatis caligine vt teste mercurio trimegisto: maxima pars eorū que scimꝰ sit minima eorū que ignoramus: quis nisi insani penitus capitis dicere audebit: hominē ad talis studij apicē nisi diuina preuētū peculiari virtute posse deuenire. Ut tanq̄ alter Justinianus opus desperatū quasi per mediū trāsiens profundū in vnam reducat consonantiā. Forsitan aliquis dicet: vera fateor: que scribis: nisi talis tantusqꝫ labor ac difficultas a sūmistis tractatoribus exilio data fuisset: qui oēs in vnū facultates colligentes fassiculos casuū cōtexuerūt. Ad quē ego: hec admitterē si dictos: vt asseris tractatores: ipsis in facultatibꝰ: pene noscerē ephebos: nō dicam balbutiētes: neqꝫ perfectos. Ex his nāqꝫ alij pictores: de alienis codicibꝰ: nō libros: sed quedā potiꝰ exēplaria cōponētes: alij more balbutientiū que audierint ⁊ viderint fari gestiūt. Quos tn̄ pia excusat intētio: ne tanq̄ serui inutiles: ex talētis quicq̄ in principis erariū nō inferētes: repulsam patiāꝫ pariter ⁊ penā. Uerū si eos intentio reddit innoxios: mihi tn̄ alijsqꝫ in huiuscemodi palestra militantibꝰ labores nō auferūt: sed incertiores sumꝰ: atqꝫ dudū eramus. Tenuit ergo me cōtinuū desideriū: sedulaqꝫ anxietas: vt sator ille rerū eternꝰ increataqꝫ veritas: ac lucis eterne candor irradiās: qui solus res penitꝰ desperatas adoptatū finē deducit: iuxta. l. i. ad fi. p̄me colūne. C. de ve. iur. enu. Qui omniū auctor est scientiarū. §. deniqꝫ. 37. di. Qui omniū est gratiarū elargitor. c. reuertimini. 16. q. i. A quo insuper est omne datū optimū. Jaco. 7. c. in scripturis. 8. q. i. Qui totius insup est boni operis fūdamētū. c. cū paulus. i. q. i. Hominē ꝓduceret in lucē: talibꝰ insignitū gratijs: ac virtutibꝰ: Cuiꝰ medio ⁊ salubri doctrina: lectoribus ipsis tantus queritandi labor: variosqꝫ volutandi codices adimereꝫ. Et discipulis confessoribꝰ quoqꝫ p̄sertim fratribꝰ nostris: quibꝰ in diuinis: ⁊ alijs nostri ordinis laboribꝰ occupatis: paulisper otij suppeditare nosciꝫ: clara innotesceret veritas. Dū igiꝫ pluribꝰ iam ānis elapsis talibꝰ estuarē desiderijs: cōmunēqꝫ omniū vtilitatē flagitans: ⁊ ex hanelanti corde gemebunda pene suspiria ad indeficientē diuine largitatis dulcedinē emitterem. Apparuit oculis meis quasi caligantibꝰ. Liber sūmule a Reuerētia tua cōpositus: quē clara luce cōspiciens: ⁊ diligentius peruoluens: dū placere cepit vltra progrediens: nec iota quidē nō visū preterij. Et sepius admirans: in tractatibus singulis: plenitudinē perstrictam. In decisionibus vtriusqꝫ iuris vera fundamenta. In fundamētis allegationes fidas pariter ⁊ abundantes. Theologorūqꝫ veritates lucide enucleatas: auctoris quoqꝫ qđ paternitas tua a iactantia aliena me pro veritate dicere patiaꝫ ingen[illegible] pene diuinū: vt merito re ⁊ nomine Angelus dicaris. Exper[illegible]entiā quoqꝫ tanto tēpore ꝓbatissimā: vtpote qui tali: ac tanto tempore. Annis fere vicenis: digne: ac laudabiliter: talem ac tantā fratrū omniū cismontanorū fami

liam direxeris verbo pariter ⁊ exemplo: necnõ in pluribus sedis apostolice arduis periclitãtibusq̃ causis: sollicitudine: ac ingenij tui sublimissimo apice ad optatū finem deductis. Ista inquã omnia cõspiciẽs: ⁊ letus mente peruoluens pre gaudio exiliens clamaui. Ecce qđ concupiui iam video: quod quesiui iam teneo. Margaritã diuturnis flagitatã suspirijs possideo. Conuocaui amicos pariter: ⁊ familiares: ad tam pingues nuptias: salubreq̃ doctrinã dicens: Venite o patres lectores possidete sūmulam Angelicis manibus vobis preparatã ꝑ quã onus q̃ maximū ab imbecillis extat scapulis vestris ablatū: Non ampli⁹ per varios vobis codices vagari libeat: quicquid alibi difficulter querit̃ ⁊ inuolutū: hic faciliter ⁊ enucleatum inuenit̃. Venite omnes vtriusq̃ iuris veri professores ⁊ docti. Vobis enim liber iste fidissima est clauis: qua veri aperiũt̃ intellectus: lataq̃ datur plura inueniendi copia: vt quasi repertoriū decisiuum videat̃. Venite ⁊ vos pariter cõfessores: atq̃ discipuli: qui iam diu sarcina librorū pregrauati. Insuper ⁊ glosis varijs defessi pondus eijcite: hoc solo libro depascamini. Hic totū verset̃ ingeniū: omnisq̃ sollicitudo atq̃ doctrina. Si boni eritis angelici: pariter ⁊ optimi cõfessores. Hic enim cõtractus plenissime habent̃ vsure lucidissime. Interrogatorium enucleatū: Matrimonia predita honestate simul ac veritate. Restitutiões amplissime. Censure quoq̃ perfectissime. Quid plura? Quid desit nõ video: nisi forsitan ex transcriptorꝫ tarditate paucis innotescat. Sed ⁊ hec diuina abstulit bonitas: dū nobis artem miro inuentam studio impressorū in lucem produxit. Reliquū igitur est Reuerẽde Pater: ne Reuerẽtia tua existimet hoc sibi dūtaxat condonatū: quin potius cū superne bonitati cõnaturalis sit cõmunicatio id ipsum tanq̃ celeste munus largiflue cõmunicãdū sibi persuadeat volo. Supplices igitur nos omnes. Et ego vice omniū pedibus Reuerentie tue humiliter prostrati deprecamur vt tale: ⁊ tantū per incuriã nõ depereat opus: verum citissime supradicte artis impressoribus peritis tradatur: quo sitis q̃ maxima: esuriesq̃ q̃ pluriū precipue nostra refocilletur Hoc enim deo ad honorẽ magnū: proximis ad salutem Paternitatiq̃ tue ad maximuz cedit meritum: ⁊ si quod absit prefata reuerẽtia tua his agitata stimulis vel recalcitraret aut saltem tardior incederet: nõ dubito magnū ei⁹ capiti iudiciū imminere. Noli igitur qui fuisti semper pius ac dulcis: nobis ⁊ Reuerentie tue hac in re esse crudelis. Quod ne fiat etiã atq̃ etiaz supplices deprecamur. Valeat in domino prefata tua paternitas quã domin⁹ pro omniū salute conseruare dignetur. Amen.

Responsio Venerandi patris fratris Angeli ad fratrem Hieronymū suprascriptū.

Angelicam summam pro vtilitate confessorū ⁊ eorū qui cupiunt laudabiliter viuere: nuper a me diuina opitulante gratia cõpilataz: mi Hieronyme frater suades vt arti imprimentiū tribuã. Tardiusculo quoq̃ ⁊ pigritãti animo minarū dulcia figis calcaria. Quam ex quo vltra meã opinionẽ tot laudib⁹ extollis: vt tuis votis morẽ gerã correctã: emẽdatãq̃ imprimẽdã transmitto. Vale in domino ⁊ ora pro me.

In noīe domini nostri iesu christi. Amen.

Incipit prologus in sūmā angelicā de casibus ꝯscientie per fratrē Angelū de Clauassio ordinis minorū vicariū generalē cismontanorū fratrū obseruantie cōpilata cui premittiť primo prologus deinde subnectitur tabula contentorū in ipsa declaratiua. Incipit prologus.

Angelici spiritus ⁊ si diuine cōtemplationi semꝑ intendant. Ex charitate tñ qua oēs hoīes cōplectūť diuina pietate sic disponente salutē nostrā procurare sollicite nō desistūt. Nos defensando ab inimicis: sollicitādo ad bonū ⁊ dirigendo in viā salutis. Hoc quippe ipsa dei bonitas nobis insinuare voluit in scala: Jacob ostēsa. Gen̄. 28. c. in qua. Angelos descendētes ⁊ ascendētes vidit: vt sic intelligeremus quāto feruore deuotiōis teneamur btōs angelos ꝓsequi. Qđ ego frater Angelꝰ de clauassio ordinis minoꝝ minimꝰ attendēs vt nomē meū sit cōsequēs rei sicut debet: vt insti. de dona. §. ē ⁊ aliud. ⁊. l. decernimꝰ. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. l. i. C. de offic. ꝑfec. vr. Et per scōꝝ angeloꝝ imitationē peruenire merear ad eoꝝ cōtēplationē animarū salutē ꝓcurando: quo nihil deo ē charius. 8. q. i. sciēdū. Cōspiciens etiā multitudinē sūmularū de casibꝰ cōsciētialibꝰ non bene satisfacere pauperibꝰ cōfessoribꝰ ⁊ simplicibꝰ ꝓpter prolixitatē aliquarū: ⁊ aliaꝝ nimiā breuitatē: mltoꝝ cōfratrū meorū charitatiua requisitione cōpulsus: attēdēs etiā ꝙ diuisiones gratiarū sūt ⁊ donoꝝ: ⁊ vnicuiqꝫ dať manifestatio spiritꝰ ad vtilitatē. j. ad Chorꝫ. iz. c. Decreui hanc sūmā cōpendiosam ordinare dei adiutorio inuocato scđm illud. l. i. in ꝑn. C. de ve. iur. enu. Quam ⁊ angelicā noīabo: in qua mediocritate seruata: iuxta illud. insti. de re. diui. §. cū qs. ⁊ in auctħ. de cōsuli. §. igiť ⁊ post. quicūqꝫ eā perlegerit inueniet quicq̇d in alijs sūmulis cōtineť: qđ pertineat ad cōfessores: ꝑsertim in sūma dicta pisanella ac eiꝰ supplemēto cuiꝰ casus cōsciētiales hic oēs inserui: licꝫ aliqñ per alia ꝟba aut alio ordine. Et vltra ꝑdicta reperiet in. c. qđ incipit. Interrogatiōes. q̄cūqꝫ ꝑtinēt ad cōfessorē vel cōfiteri volentē circa q̄cūqꝫ pctā mortalia cognoscēda: dirigeť etiā ad multa cōsilia dāda ac ad inueniēdū doctores ⁊ iura vbi de talibꝰ diffuse tractať. Ita ꝙ hec Angelica sūma erit vtilis nō solū cōfessoribꝰ verū etiā scholaribꝰ vtriusqꝫ iuris: ⁊ alijs q̇buscūqꝫ ſm deū ⁊ rectā ciuilitatē viuere cupiētibꝰ. Cuiꝰ ordinē infra scripta tabula demōstrabit. Rogo ergo vos lectores vt hāc vtilimā ⁊ Angelicā sūmā ea charitate suscipiatis qua vobis offerť. Nec faciliter ad hꝰmodi operis iudicia procedatis qñ q̇dē qđ diutine sōmisqꝫ vigilijs ac sudoribꝰ digestū ē nō leuiter vnico perscrutať intuitu. Et ꝗuis in ea nihil sit dictū qđ nō arbitratꝰ fuerim cōuenire iusticie ⁊ veritati ꝑsertim in foro ꝯsciētie cui satisfaciēdū magis cēsui ꝗ ad forū cōtentiosū: ꝓpterea nō sū secutꝰ aliqñ cōmunē opinionē doctorū ꝑsertim canonistarū ⁊ legistarū qꝛ cōscientiali ⁊ theologice veritati nō mihi visa fuit cōuenire. Tamē iudicio sancte Matris ecclesie ⁊ cuiuslibet meliꝰ sapientis corrigendam submitto vt sit ad laudem dñi nostri iesu christi: ⁊ eius gloriosissime matris Marie: ac seraphici patris mei Francisci in secula seculorū. Amen.

Explicit prologus incipit tabula declaratoria ordinis. ⁊ contentorū in predicta sūma.

Et qꝛ hec Angelica sūma ꝑncipaliter edita ē pro simplicibꝰ ꝯfessoribꝰ nō habētibꝰ peritiā vniuersalē iuris: ideo hāc tabulā ei ꝑpono q̄ tria demonstrabit. Primo ordinē libri qui sic distinguiť videlicet ꝑ lr̄as alphabeti: ⁊ q̄libet littera per capitula diuersa: qđlibet ꝟo capitulū suos habet paragraphos: exceptis q̄tuor caplīs q̄ statim nō subdiuidūť ꝑ. §. ſꝫ aliter. Nā capitulū excoīcatio. 5. ⁊. 7. subdiuidiť ꝑ casus ⁊ casus in. §. subsistūt. Itē caplm̄ mr̄imoniū. 3. distinguitur ꝑ impedimēta: ⁊ qđlibet impedimētū cōgruos hꝫ. §. Itē capitulū restitutio. i. vbi ponūtur q̄ sūt ad restitutionē obnoxij: quiqꝫ cū sint varij ⁊ quāplures vt otiꝰ pateāt oculis per alphabeti litteras describunť. Et iuxta subsistentē materiā littere. §. cōtinēt. Quoꝝ capituloꝝ principia sūt que subsequunť.

✠

Secundo presens tabula noia doctorum sacre theologie et utriusque iuris qui sunt contentorum in prefata summa: auriga et fidelissimi duces indicabit: et in allegando eorum abbreviationes que sunt infra scripta ordine alphabeti ordinata: non secundum eorum antiquitatem vel excellentiam annotata videlicet in sacra scriptura seu theologia.

Albertus magnus ordinis predicatorum
Alexander.s. de ales ordinis minorum.
Alexander lombardus de alexandria ord. mi.
Ambrosius doctor ecclesie sanctus.
Anselmus cantuariensis archiepiscopus sanctus.
Augustinus doctor ecclesie sanctus.
Aureolus.s. Petrus aureolus ordi. mino.

In iure canonico vel civili.

Abbas Alanus
Albricus de rosate Albertus papie.
Alexander de imola
Alexander neuo vincentinus
Andreas barbatius siculus
Angelus.s. de perusio
Angelus areatinus seu de aretio
Antonius de butrio
Archidiaconus
Azo

Summiste

Aluarus ordinis minorum
Archiepiscopus Florentinus ordinis predicatorum.
Astensis ordinis minorum
Augustinus de anchona

In sacra scriptura seu theologia

Beda
Bernardus sanctus
Bonauentura ordinis minorum sanctus

In iure canonico vel civili

Baldus.s. de perusio
Bartolus videlicet de saxo ferrato
Bernardus glosator decretalium
Bartholomeus brixiensis
Bartholomeus cepola veronensis
Bonagratia
Butrigarius.s. Jacobus butrigarii

Summiste

Bernardinus de senis ordinis minorum sanctus
Bertrandus cardinalis ordinis minorum

In sacra scriptura seu theologia

Cassianus
Cyprianus martyr

In iure canonico seu civili

Calderinus qui fuit Joannes calderini
Cardinalis.s. Franciscus de çabarellis
Cynus Collectarius
Compostellanus cui nomen Bernardus
Clarus ordinis minorum summista

In sacra scriptura seu theologia

Damascenus
Dionysius
Dynus utriusque iuris doctor
Dominicus de sancto georgio canonista

Summiste

Directorium iuris qui fuit Petrus casuel ordinis minorum

In sacra scriptura seu theologia

Egidius ordinis heremitarum
Franciscus.i. Franciscus de maironis. or. mi.
Franciscus de ampulis ordinis minorum

In iure canonico vel civili

Federicus de senis
Florianus
Franciscus vercellensis
Franciscus de ramponibus
Franciscus de albertariis
Franciscus tigni de pisis
Franciscus de aretio seu aretinus
Fulgosius.i. Raphael fugosius

In sacra scriptura seu theologia

Gilbertus
Gregorius.i. sanctus Gregorius doctor ecclesie
Guilielmus de mara ordinis minorum

In iure canonico vel civili

Gabriel de offeletis mutinensis
Garsias
Gaspar de calderinis
Geminianus.i. Dominicus de sancto Geminiano
Girardus de senis
Gofredus
Gratianus compilator decreti.
Guido de suçaria
Guido episcopus concordiensis
Guilelmus de cuneo
Guilelmus naason
Guilelmus de monte launduno qui scripsit super clementinas et allegatur sic laudunus
Guilielmus durandi qui fecit speculum

Summiste

Girardus obdonis ordinis minorum
Gregorius de arimino
Gualdensis
Gualterius episcopus pictauiensis ordinis minorum

In sacra scriptura seu theologia
Henricus de gandauo
Hieronymus doctor ecclesie sanctꝰ
Hugo de sancto victore
In iure canonico vel ciuili
Henricus boych
Hermanus magnus legista
Hostiensis lumē iuris canonici
Hugo qui fecit multas glosas suꝑ decretū.
Hugo vercellensis
Hugolinꝰ d' la fontana glosator iuris ciuilis
In sacra scriptura seu theologia
Joānes scoti ordinis minorū q̇ allegatur
sic scotus
Joānes de noto ordinis minoꝝ siculus
Joānes de neapoli ordinis predicatorū
Joānes de ripolis
In iure canonico vel ciuili
Jacobus butrigariꝰ q̇ allegat̄ butrigarius
Jacobus lothariꝰ
Jacobus de beluisio
Jacobus de rauēna
Jacobus de arena
Innocentiꝰ papa splendor canonistarum.
Joānes theutonicus glosator decreti
Joānes fauentinus
Joānes de faucona
Joannes de deo hispanus
Joānes monachus cardinalis
Joānes andree irradiator iuris cano n
Joānes de anania
Joānes plagiarius de senis
Joānes de montemerlo
Joānes de sancto georgio bononiensis
Joānes calderinus qui allegat̄ calderinus
Joānes de lignano
Joānes de imola qui allegat̄ imola
Joānes de platea bononiensis
Joānes antoniꝰ de sancto georgio nūc eṗs
alexādrinus mediolanensis
Sūmiste
Jacobus de laude ordinis minoꝝ
Joānes de saxonia ordinis minorum
Joannes de anchona
Joānes ordinis predicatoꝝ qui fecit sūmā
confessorum
In sacra theologia
Landulphus ordinis minorum
In iure canonico vel ciuili
Lappus de castilione abbas

Laurentius de pinu
Laudunus vide. s̄. guielmꝰ de monte ⁊c̄.
Laurentius de redulphis florentinus
Ludouicus de roma
Lucas de grasijs
Magister sententiaꝝ. s. Petrus lōbardꝰ
princeps theologoꝝ
In iure canonico vel ciuili
Martinus silmani
Marsilius
Matheus romanus
Matheus de mathesolijs
Nicholaus de lira ordinis minorum totiꝰ
biblie subtilissimus expositor
In iure canonico vel ciuili
Nicholaus de matharelis
Nicholaus de neapoli
Odoardus
Odofredus
Oldradus de ponte legista
Oldradus de laude canonista qui fecit mul
ta consilia
In theologia
Petrus. i. de tarantasio ordinis p̄dicatoꝝ
Petrus aureolus ordinis minorum
Petrus de palude ordinis predicatoꝝ
In iure canonico vel ciuili
Panormita. i. nicholaus abbas siculꝰ episco
pus panormitanus
Paulus de castro
Paulus de liaçarijs
Petrus. i. de bella pertica
Petrus belie
Petrus de stagno
Petrus de ancharano
Pileius
Philippus
Philippus de perusio
Placentinus
Petrus casuel. i. de rectorūn: vt. s̄.
In sacra scriptura ⁊ theologia
Rabanus
Ricardus. s. de mediauilla ordinis minoꝝ
Rigardus anglicus ordinis minoꝝ vnꝰ ex q̄
tuor expositoribus regule nostre
Ricardus de sancto victore
In iure canonico vel ciuili
Raynerius de forliuio
Raphael fulgosius
Riçardus malūbra

Rofredus beneuētanus
Sūmiste
Raymondus ordinis predicatorꝝ
Rodonensis gulielmus noie glosator
raymundi ordinis predicatorum
Rogerius
Scotꝰ.i. Joānes scotus ordinis minoruꝫ
In iure canonico vel ciuili
Salicetus
Stephanus prouincialis
Signorolus de homodeis
Sūmiste
Speculator.s. gulielmus durandi
Sūma ꝓfessorꝝ ordinis predicatorꝝ
In theologia
Thomas de aqno ordinis p̄dicatorꝝ scūs
Tancredus doctor iuris canonici
In theologia
Ugo de castro nouo ordinis minorum
Ubaldus de perusio
Ubertus de bobio
Uincentius
Uldericus
Ysidorus sanctus
Ymola.i. Joannes de ymola
Zenzelinus doctor iuris canonici

Tertio hec tabula pro simplicibus declarat modū allegandi tā theologos q̃ȝ iura canonica ⁊ ciuilia ac aliq̃s abbreuiationes: doctores enim theologi alle/gantur vel in quolibetis: vel supra magistrꝝ sententiarū: sic videlicet Bona.in.i.vel.2. vel.3.aut.4.subaudi sup̄ magistrū sniaruꝫ postea ponitur di.⁊ postponitur articulo.i. vel.2.aut.3.⁊c̄.deinde subiungitur.q.i.vel 2.⁊c̄. Aliquando addit̄ prime vel secunde partis subintellige eiusdē distinctionis ali/quando allegantur sic videlicet Bona.in.i vel.2.⁊c̄.sup litterā.s.predicti magr̄i sniarꝝ. Sūt duo luminosi doctores qui alit̄ allegan tur: videlicet Alex.⁊ sanctus Tho. Nam q2 fecerūt sūmam sup magistrū sententiarum quarꝝ vna hꝫ q̃tuor partes.s.illa Alex.altera tm̄ tres q̊t viderim: ⁊.2.pars amborꝝ diuidi tur in duas partes. Ideo allegant̄ sic: si est in prima parte vel.3.aut.4.Alex.in prima vel.3.aut.4.s.parte sūme predicte tractatu de potentia dei vel de superbia ⁊ huiusmodi. q.i.vel.2.⁊c̄. Tho. ꝟo allegatur similit̄ in p̄ma vel.3.s.parte.q.tali.articulo tali. Cū ꝟo id qd̄ allegat̄ ē in.2.parte sūme ipsorꝝ allega/tur sic in prima scd̄e vel in scd̄a scd̄e.s.in p̄ma parte secūde partis p̄dicte sūme: vel in scd̄a parte p̄dicte scd̄e partis p̄ncipalis sūme. Jura ꝟo canonica allegāt̄ diuersimode. Nā decretū q2 hꝫ tres ꝑtes p̄ncipales: ⁊ scd̄a pars hꝫ aliā partē subdistinctam. Ideo si allegat̄ qd̄ est in p̄ma parte quotat̄ ꝑ distin.⁊.c.vel §. solūmodo ⁊ hꝫ centū vnā distinctionē. si ꝟo allegat̄ qd̄ est in scd̄a parte p̄ncipali: sic q̄tatur p̄ma vel scd̄a aut tertia ⁊c̄.vsq̧ ad trigintasex ⁊ subaudi cā q2 hꝫ trigitasex causas post subinfert̄.q.i.vel.2.⁊c̄. q2 q̄libet cā hꝫ suas.q.postea.c.⁊.§. Si aūt qd̄ allegat̄ est ī scd̄a parte subdistincta sic quotat̄ d̄ pnia di.i.vel.2.vsq̧ ad.7.q2 habet.7.distinctiōes: ille tractatus de pnia q̇ ponit̄.33.cā sub.q.3 eiusdē cause postea addit̄.c.vl̄.§. Tertie ꝟo partis ꝯtenta allegant̄ sic: de ꝯse.di.i.vel.2. vsq̧ ad.5.quia tm̄ quinq̧ di.hꝫ cū suis.c.⁊ §. Decretales aūt allegant̄ ꝑ rubricas suas. ⁊.c.⁊.§. Similiter sextus liber ⁊ clementine quibus rubricis additur li.6.vl̄ in cle. vt appareat non esse in decretalibus quod allegat̄ sed in altero istorum. Aduerte etiaꝫ ꝙ non semper quotatur.c.⁊ tunc id quod sequitur īmediate ad rubricā est principiū capituli. similiter quando est in cle.loco.c.ponitur clementina prima vel secūda aut principiū ipsi/us capituli: ⁊ sic allegatur videlicꝫ cle.si gratiose.de rescriptis.⁊ huiusmodi. Jus ꝟo ciuile allegatur cōmuniter per.l.⁊.§.sub suis rubricis.⁊ si est in codice preponitur rubrice. C eleuatū. Si est in digestis preponunt̄ duo.ff Si ꝟo est in libro institutionuꝫ preponitur sic institu. que solum post rubricas.§.habet non leges. Fallunt ab hac regula tres libri. Primus est codex in quo quia sunt multe autentice. Quando talis auctētica allegatur quotat̄ sic: auc̄.videlicet ad hec.C.de vsur̄.vl̄ auc̄.cassa.C.de sacrosan.ec. Naꝫ talis auc̄. est posita sub tali rubrica: ⁊ sic incipit vt seq̇/tur ad istud auc̄. Aliꝰ liber ē liber auctēticorꝝ q̇ allegat̄ sic in auc̄.sub rubrica sua.⁊.§. solū aliquando ponit̄ collatione prima: vel secū/da vsq̧ ad nouem quia hꝫ collationes noue̅. Tertius liber est liber de vsibus feudorꝝ qui allegatur per rubricas suas.⁊.c.⁊.§. Unū tm̄ notabis ꝙ licet aliq̄n.c.vel l. preponantur.

Rubricis vel postponant nihil est. Summiste
vero allegant aliqui per titulos: aliqui per Rubricas
quidam per libros et huiusmodi. Et aduerte quod
quando allegant Hosti. vel Gofre. sine Rubrica communi
ter tale dictum est in sua summa sub titulo de tali
materia. Et ne propter abbreuiationes mul-
tas quis erret in fine huius summe ponam omnes
rubricas tam iuris canonici quam ciuilis ex
quibus poterit intelligere earum abbreuiationes
Similiter hic inferam aliquas abbreuiationes
quibus sepius vtar in hac summa.
Auc. quando ponitur sub Rubrica Codicis dicitur au-
ctentica quando non ponitur in codice dicitur aucten-
tico: quod quidem est liber auctenticorum: et sequi
tur ad eum Rubrica sua. C. si est eleuatum di-
citur Codice si non est eleuatum dicitur capitulo
Cle. i. clementina
Concor. i. concordat vel cum concordantijs
d. i. dicto vel dicta vel dictis
di. i. distinctione
eo. i. eodem. s. titulo vel capitulo et huiusmodi
ea. i. eadem di. vel causa vel. q.
fi. i. finali vel in fine
glo. i. glosa
li. i. libro
no. i. notat vel notatur vel notata
ob. i. obstat
opi. i. opinio
oppo. i. opponitur.
q. i. questione
R. i. respondeo vel respondet
Rica. i. rubrica
ti. i. titulo
tex. i. textus
v. i. verbo vel versiculo
Eia ergo patres et fratres properate et curri
te: et vt peritiam casuum conscientialium pos
sitis habere hanc angelicam summam perlegi
te quam si more mundorum animalium rumina-
bitis in casibus conscientie non errabitis.

Explicit tabula.

Incipit Sũma angelica.

Bbas dꝫ eẽ p̃sb̃r.c.j.
de eta. ⁊ qua. ⁊
a etatis.25.annoꝝ: vt.j̃.etas
j ¶ Abbas a q̃ dꝫ eligi R.a
monasterio cui p̃ficidꝫ. 18.
q.2.c.abbatem:
2 ¶ De cuiꝰ mõasterio dꝫ eli
gi. R.ꝙ de ꝓprio: nisi qñ idoneã ꝑsonã nõ
haberet qꝛ tũc de alio monasterio eligi põt
18.q.2.c.ꝙ̃ sit.
3 ¶ A q̃ dꝫ ꝯfirmari. vide.j̃.ꝯfirmatio.§.4
4 ¶ A q̃ dꝫ bñdici. R.ꝙ ab ep̃o diocesano ꝑ
quã bñdictiõeꝫ itelligit̃ ei dari cura mõaste
rij: ẜm Inno.i.c.j.de sup.ne.p̃. Nec añꝙ̃ sit
bñdictꝰ dꝫ exercere q̃ ꝑtinẽt ad eiꝰ officiũ ẜꝫ
glo.in.d.c.j. Q̃ď limito ẜm Laudunũ i cle.
attẽdẽtes.d̃ sta.mo.qñ ẽ ꝯsuetudo i mõaste
rio ꝙ bñdicat̃: al's nõ. Et sic itelligo.d.c.j.
5 ¶ Sed q̇d si ep̃s recuset eũ bñdicere. R.ꝙ
si tertio req̇situs cũ hũilitate ⁊ deuotiõe vt
cõgruit recusauerit eũ bñdicere: tũc potest ⁊
monachos suos bñdicere: ⁊ alia q̃ ad eius of
ficiũ ꝑtinent exercere: vt in.d.c.j.
6 ¶ Quo die dꝫ bñdici. R.ꝙ solũmõ i diebꝰ
in q̇bꝰ ordines miores pñt ꝯferri ẜꝫ cõeꝫ opi
nio.doc. vt nõ.gl.i.d.cle.attẽdẽtes. ⁊ patet i
c.cũ sis.de ꝯse.ec.vl'al. ⁊ Pa.j.c.
7 ¶ Utrũ possit aliquid exigi pro tali bñdicti
one. R.ꝙ nõ: aliter eẽt simonia.tex.est in.c.
sicut.el.3.de simo.
8 ¶ Utrũ vnus abbas possit p̃esse duobꝰ mo
nasterijs seu duabꝰ ecclesijs curã aiarũ hatẽ
tibꝰ. R.ꝙ nõ: sine dispẽsatiõe pape: nisi vnũ
monasteriũ: aut ecclesia depẽdeat ex alia vel
ad inuicẽ sint ãnexa: vt in.c.vl.i fi.de re. do.
9 ¶ Utrũ abbas possit solẽniter ꝑplo bñdicti
onẽ dare. R.ꝙ in ecclesijs q̃ ei pleno iure ꝑ
tinẽt põt: pꝰ missaꝝ: vespoꝝ ⁊ matutinaꝝ offi
cia. Alibi aũt publice ac ꝑ vias ñ põt nisi ex
sp̃ali priuilegio ei ꝯcedatur: vt in.c. abbates
de priuile.li.6.
10 ¶ Utrũ possit bñdicere paramẽta: ⁊ q̃ vide
j̃.benedictio.§.j.⁊.2.
11 ¶ Utrũ possit ordines conferre. vide.j̃.or
do.2°.in.princi.
12 ¶ Utrũ abbas possit absoluere suos mõa
chos. R.ꝙ sic: ab oibꝰ p͛tis ⁊ cẽsurꝭ: nisi spe
cialit̃ alteri a iure reseruent̃. Et lꝫ Pa.i.c.
monachi.de sen.ex.teneat ꝙ nõ põt absoluẽ
nisi ab excoicatõe ꝓ iiectõe manuũ i ꝑsonã
eccl'iasticã.tu tñ teneꝙ p̃t vt.j̃.absolo.j.§.2
¶ Utrũ possit ꝓhibere suo monacho ne cõ 13
fiteat̃ ep̃o: vel eiꝰ penitẽtiario. R.ẜm Ja.de
lau.in sũ.ꝙ nõ. Q̃ď limito nisi sit exẽptꝰ: vel
aliud habeat ꝑ priuilegiũ a papa.
¶ Utrũ abbas possit dispẽsare cũ mõachis 14
sup irregularitate. R.ꝙ sic: sup irregulari
tate quã cõtraxerũt recipiẽdo ordines in ex
coicatione facti tñ memoriã: vel iuris ꝑitiã
nõ hñtes. Et hoc qñ graue ⁊ nõbile factũ nõ
fuit: siue hãc irregularitatẽ incurrerũt añ in
gressuꝫ religionis siue post: ẜm coiter doc. i
c.cũ illorũ.de sen.ex. In alijs aũt irregulari
tatibus nõ põt de iure coĩ: vt notãt Hosti. ⁊
Pa.in.d.c.cuꝫ illorũ.facit regula: q̃ a iure
coĩ.de re.iu.li.6.nisi vbi ius exp̃sse ei ꝯcedat
¶ Utrũ possit dispẽsare cũ monachis in vo 15
tis factis ante igressuꝫ religionis. R.ꝙ sic:
vt no.glo.in.c.noluit.33.q.5. De votis in re
ligione factis vide j̃. votũ.2.§.3.
¶ Utrũ possit dispẽsare cũ monachis i re 16
gula. vide.j̃.dispẽsatio.§.8.
¶ Utrũ possit cõcedere monachis vsuꝫ ali 17
cuius rei: vel eius administrationẽ. R.ẜm
Inno.in.c.fi.q̇ cle.vel vo.ꝙ põt cõcedere cer
tos redditꝰ monacho vñ viuat. Et dicit Jo.
an.in regula.nõ ẽ obligatoriũ.de regu.iu.li.
6.valere statutũ monasterij vt ꝓ indumẽtꝭ
⁊ alijs necessarijs q̇sq; monachorũ recipiat
certũ q̇d: sed vt possit dispẽsare ad libituꝫ ⁊
disponere non põt. Silr̃ ne possit ei auferri
qñ suo sup̃iori placuerit nõ põt ꝯcedere: ⁊ cũ
licẽtia pape.c.cuꝫ ad mõasteriũ de sta.mo.
¶ Utrũ possit expellere monachos suos. 18
R.ꝙ nõ: ẜm Pa.in.c.cũ ad monasteriũ.ꝑ
c.fi.de regula.qď vult vt fugitiuos req̇rat ⁊
cogat eos ad suuꝫ redire monasteriuꝫ si põt
eos tenere absq; graui scãdalo: vel saltẽ pro
uideat̃ eis de alio loco religioso eiusdẽ ordi
nis: vbi ad agendã pñiam deputent̃ ⁊ neces
saria eis ministrentur
¶ Utꝝ possit licẽtiare ad aliã religionẽ. vi 19
de.j̃.religiosus.§.34.
¶ Quid de bõis illiꝰ mõachi quẽ abbas de 20
facto expulit. vide.j̃.monasterium.§.6.
¶ Utrũ possit dare licẽtiã mõacho stãdi se 21
pate in aliqua cella. R.ꝙ sic: dummodo ex
iusta causa ⁊ infra scepta monasterij: sed nõ
extra: vt in.c.vlti.20.q.4.

22 ¶ Utrũ possit corrigere monachos suos.
R. ꝙ sic: nec tenet̃ i hoc reqrere ꝯsiliũ sui capituli ſm Pa. in. c. Joannes. de regula.
23 ¶ Ad q̃ obligat̃ abbas. R. ꝙ vltra alios monachos obligat̃ ad curã aiarũ sibi subiectarũ ⁊ monasterij ac rex ipsiꝰ: ⁊ magna negligẽtia ẽ pctm̃ mortale vt. j. negligẽtia. §. j
24 ¶ Utrũ liget̃ suo statuto etiã cũ cõuẽtu facto. R. ſz Pa. in. d. c. cũ ad mõasteriũ ꝙ ñ Et dic̃ Jo. an. i. d. regula. nõ ẽ obligatoriũ ꝙ etiã si iurasset ſuare tenet reuocatõ lz sit piurꝰ. Ex q̃ patet ꝙ lz istituerit priorẽ cũ cõuẽtu: aut aliũ officialẽ põt reuocare: qꝛ abbas mõacho suo i aliq̃ nõ põt obligari: sicut nec dñs seruo. l. int̃ positas. i fi. C. de trãsac.
25 ¶ Utrũ teneat̃ ire ad sinodũ. R. ꝙ sic si hz pplm: vel capellas hñtes pplm: etiã si ipse sit exẽptꝰ: dũmõ capelle seu ppls ñ sit exẽptꝰ als nõ. c. qõ sup his. de ma. ⁊ obe. ⁊ qõ ibi no.
26 ¶ Utrũ possit prioratibꝰ: ecclesijs: administratiõibꝰ aut q̇buslibet alijs bñficijs nouas pensiones iponere: aut veteres augẽ: aut ad mẽsã suã p̃dicta applicare. R. ꝙ ñ: nec q̇libz aliꝰ p̃latꝰ regularis. cle. vnica. de sup. ne. p̃la.
27 ¶ Utrũ possit pñtare clericos in ecclesijs i q̇bus hz ius patronatꝰ. R. ꝙ nõ sine ꝯsensu capituli. c. ea noscit̃. de his que fi. a p̃la.

a **Bbatissa** dz eligi a mõasterio in q̃ p̃ficiẽda est: in qua electiõe nulla dz admitti: nisi cõpleuerit. 12. ãnũ: ⁊ sit ꝓfessa tacite vel exp̃sse: ⁊ eligẽda debet cõpleuisse. 30. annũ ⁊ esse ꝓfessa exp̃sse ordinẽ regularẽ. Idez dic de priorissa p quã monasteriũ regit̃: cuiꝰ electio si due ptes ꝯuẽtus ad eã accedũt qñ per scrutiniũ ꝓcedit̃. nulla exceptiõe aut appellatiõe admissa ẽ cõfirmãda. Si vero nulla ad duas ptes accessit: tũc nõ obstante publicatiõe scrutinij ⁊ electiõe pñt alie accedẽ ad eã q̃ hz maiorẽ partẽ totiꝰ capituli: q̃ si ad duas partes accedit: nõ obstãte quocũqꝫ cõfirmet̃: ⁊ qui vocant̃ ad eas dirigẽdas in huiꝰmodi electiõibꝰ nisi se abstineant ab his p q̃ discordia põt exoriri: vel exorta nutriri: sũt excoĩcati ipso facto. Et hec locũ hñt nedum in monasterijs religionis approbate: verũ etiã in mulieribꝰ q̃ ſm quarũdã ꝓuinciarũ ꝯsuetudines: nec ꝓprijs renũciãt: nec ꝓfessionẽ faciũt regularẽ ſ; viuũt vt in ecclesijs secularibꝰ canonici regulares. hec notãt̃ in. c. indẽnitatibꝰ. de elec. li. 6. de quo habes. j. excõmunicatio. 7. casu. 16.
¶ A q̃ dz ꝯfirmari. vide. j. ꝯfirmatõ. §. 4. j
¶ Utrũ debeat bñdici. R. ꝙ sic vbi ẽ cõsuetudo. ꝙ si nõ faciat se bñdici ĩfra annũ a sua cõfirmatiõe cõputandũ: vbi ẽ cõsuetudo ꝙ bñdicat̃: nisi cã rõnabilis subsit cadit ipso facto a iure suo. cle. attẽdẽtes. de sta. mo. 2
¶ Utrũ possit quocũqꝫ die bñdici. R. ſm glo. in. d. cle. attendentes. ꝙ sic 3
¶ Utrũ abbatissa possit ecclesias cõferre ⁊ beneficia: ⁊ instituere clericos i ecclesijs sui monasterij. R. gl. i. c. dilecta. de ma. ⁊ obe. ꝙ sic: de ꝯsensu sui capituli pꝰ suã ꝯfirmatõz 4
¶ Utrũ possit abbatissa excoĩcare ab officio suspẽdere vel int̃dicere. R. ꝙ nõ ſm glo. i d. c. dilecta. qꝛ hec ptinẽt ad claues. c. tãta. de ex. p̃la. Põt tñ ab officio monachas ⁊ clericos suspẽdere: ⁊ ꝓhibere ne celebrẽt in eiꝰ ecclesijs: ſ; tñ talis suspẽsio nõ ẽ ꝓprie suspẽsio ſm Pa. in. d. c. dilecta. quia si celebrarẽt nõ essent irregulares clerici celebrantes. 5
¶ Utrũ possit p̃dicare: moniales bñdicere ꝯfessiones audire: ⁊ huiꝰmõi. R. ꝙ nõ põt aliq̇d facere qõ ptineat ad aliquẽ ordinẽ: vt patet in. c. noua. de pe. ⁊ re. Põt tñ i matutinis euãgeliũ legere. Unde etiã diaconisse appellantur. 27. q. j. diaconissaz. Et etiaz moniales seu subditas monere ⁊ exhortari. 6
¶ Utrũ abbatissa volẽs loqui cũ aliquo debeat esse associata. R. ꝙ sic: saltẽ p vetulam monachã. 18. q. 2. diffinimꝰ. ⁊. c. in decima. ea. q. dicitur ꝙ due vel tres debent esse 7
¶ Quõ abbatissa põt exire pro homagio faciẽdo, habes. j. monialis. §. 3. 8

a **Borsum** procurãs hõicida ẽ. et q̇ sterilitatis venena ꝓcurat. Et peccat mortalit̃. c. aliqñ. ⁊. c. se. 32. q. 2. Et si aiatꝰ erat fetꝰ dz puniri capite: qꝛ verꝰ homicida. Si vero inaiatꝰ erat: si nobil' ẽ facit: pte bonorũ amissa relegat̃. Si vero ignobil' dãnat̃ in metallũ. ff. de pe. l. si q̇s aliq̇d. §. qui abortionis.

a **Brogatio** legũ vel cõstitutionũ fit tribus de causis. Primo ꝓpter cõsuetudinem contrariã. 31. di. ante triẽniũ. insti. de testa. §. 2. Secũda ꝓpter disparẽ successionẽ tẽporũ. 34. di. c. fraternitatis tue. vbi tex. Defectus nostri tẽporis: q̇bus nõ solũ meri

ta sed corpa ipsa defecerūt districtōis illi⁹ ñ patiẽ manere censuram. Tertia ꝓpter emergentia mala. 63. di. §. verū. in fi. vbi exēplū de serpente eneo quē Moyses bona fecit intentione. Ezechias bona ītētioe destruxit.

a **Bsens** causa rei publice: vt ambasiatores ⁊ hui⁹ modi multa habent priuilegia.

j ¶ Sed nūq̇d illi q̄ data opa ⁊ affectate: etiā cā rei publice sūt absentes gaudeāt illis ꝑuilegijs. R. ꝙ nō: vt. l. ⁊ q̄ data. ff. ex q̇. cau. ma. ⁊. l. pe. C. quō et qñ iudex. ⁊. l. vniuersi. C. ð legatōib⁹. lꝫ vnā lec. Et aduerte ꝙ ille qui in officio modici valoris absens ē cā rei publice ꝓsumiẽ affectate ⁊ data opa abesse. Tex. ē singularis in. l. spadonē. §. fi. ff. de excu. tu. Seqẽ hoc Ludo. de ro. in no. Et facit ꝯ clericos absentes q̇ vt ampliores obtineāt dignitates stāt cū cardinalib⁹. Et ambasiatores teneẽ restituere expēsas coītati qñ stāt plusq̄ expediat dolose vel volūtate sua: vt in dicta. l. ⁊ qui data.

a **Bsolutio** ꝑ. ab excoicatōne vtruz possit impēdi a nō sacerdote. R. ꝓm Monal. ti. excoicatio. ꝙ duplex ē ipsi⁹ absolutō Una q̄ ꝑtinet ad forū pniale. Et h̄ solū a sacerdotib⁹ pōt ipēdi: vt i. c. canonica. de sen. ex. Et sic itelligo Inno. in. c. quāto. ð ꝯsue. Alia ē q̄ ꝑtinet mere ad forū cōtētiosū. Et huiuismōi absolutio pōt cōmitti diacono et iferiorib⁹ clericis. Et de hac itellige glo. i. c. pastoral. de of. or. q̄ vult vt etiā laic⁹ absoluat. De q̄ dic vt. j. absolutio. 3. §. 17. Ita tñ ꝙ absolut⁹ a talib⁹ oꝫ postea absoluaẽ itez a sacerdote de ꝑma absolutōe rōne mortalis peccati ꝓpẽ qō fuit excoicat⁹. Rō ꝓm Inno. in. d. c. quāto. ⁊ i. c. fi. de ex. ꝑla. qꝛ ꝑtinet ad ꝑtātē clauiū q̄ solis sacerdotibus date sunt. 20. di. §. j. 96. di. §. illud autem. ⁊. c. bene. ⁊ de pe. ⁊ re. noua.

j ¶ Utrū ois sacerdos possit absoluere ab excoicatiōe miori a iure quā q̇s icurrit ꝑticipādo locutōe: ⁊ hmōi. R. ꝙ ñ: ꝫ solū ꝓpri⁹ epūs vel curat⁹: vel hñs licentiā ab eis: vel a papa. ar. c. nup. §. in secūdo. de sen. ex. etiaz archiepo in ꝓuincia: h extra suā diocesim declaraẽ nō licere: itellige nisi dū visitat: vt in c. ꝑpetuo. de cēsi. li. 6. ꝫ multo min⁹ alijs. cōcor. Inno. ⁊ Hosti. in. d. c. nuper.

¶ Utrū ꝓpri⁹ epūs vel curat⁹ possit absoluere ab oi excoicatōe maiori lata a iure. R. ꝓm Inno. i. d. c. nup. ꝙ tā a minori q̄ꝫ a maiori pōt absoluere ꝓpri⁹ epūs: vel ꝓpri⁹ sacerdos: nisi in casibus in q̇bus cōditor canonis sibi absolutionē reseruauit vel alteri. Et cuz ipso cōcordat Ho. ibidē: vbi ē quasi tex. expssus. Et hāc opi. tenent theologi: vt in Dire. li. 3. ti. 4. Inter quos est scūs Bōa. i. 4. di. 18. q. vlti. Et sanctus Tho. ea. di. ar. vlti. q. j. Similiẽ sūmiste: vt Monal. ti. excoicatō Et sūma ꝯfes. ti. 33. §. 85. li. 3. ⁊ Jo. de saxonia in sua sūma ti. absolutio. Contrariū tenet Pa. in. c. monachi. ⁊. c. mulieres. de sen. ex. ⁊ glo. in. c. si epūs. de pe. ⁊ re. quā sequitur He. ibidē. ⁊ etiā glo. videẽ in cle. attendentes. de statu regu. ⁊ in cle. vnica. de cōsang. ⁊ affi. ⁊ Fede. consilio. 14. Ego cōsulo ꝙ sacerdos proprius eā opi. sequaẽ que sibi videtur in illo casu magis expedire saluti ipsi⁹ penitētis: vel coītati fideliū: quia vtrāq̄ pōt tenere. Et prima de subtilitate iuris mihi videtur verior. Et intellige nisi epūs sibi absolutionē a tali excoicatiōe reseruasset spāliẽ: quia tūc ꝓprius sacerdos nō posset absoluere: vt latius dicā. j. casus. Aduerte etiaz qꝛ epis solis ꝯceditur absolutio ab excoicatiōe pro violēta iniectiōe manuū in ꝑsonā ecclesiasticā: vt in. d. c. mulieres. c. ea noscit. ⁊. c. peruenit: qñ iniuria ē leuis: vel qñ adire nō pōt papaz. Et sic inferior non absoluit ab ea nisi cui specialiter cōceditur: vt abbati ⁊ huiusmodi. de quo. j. excōmunicatio. 5. casu. j. §. 38. cum sequentibus.

3 ¶ Utrū idē sit dicendū de excoicatiōe statutorū ꝓuicialiū: cōciliorū: aut sinodaliū: seu q̄ faciūt legati i suis legatiōib⁹. R. Dir. vbi. s. qō Gul. dicit ꝙ sic. ⁊ ē verū sicut vult Pa. in. c. graue. de ꝑbē. i glo. Et loquiẽ ipse de epo: qꝛ tenet ꝙ ꝑtinet ad epm absolutio. Et addit etiā si incurraẽ in aliena diocesi a subdito suo: ⁊ etiā si statutū esset ꝯfirmatuz ꝑ papā ꝓm Jo. an. in. c. ex frequētib⁹. de insti. ⁊ ibi Pa. ꝑ rationē: qꝛ ex quo ꝯditores nō sibi nec alijs reseruarūt videnẽ alijs ꝯcessisse Gul. aūt intelligit etiā de ꝓprijs sacerdotibus ex q̄ excipit religiosos: q̇b⁹ ē prohibitū a talib⁹ sentētijs ꝓuincialib⁹: aut sinodalib⁹ absoluere. cle. religiosi. de priui. Et sic tene ꝓm ꝙ dixi in precedēti. q.

4 ¶ Utrũ idẽ sit dicendũ de suspẽsiõe: aut int dicto qḋ ipoñit a iure: aut p statuta ꝓuincialia sinodalia: vel legatorũ. R. glo. in. d. c. graue. ꝙ sic: ex quo cõditor canonis nõ reseruauit. facit glo. in. c. si q̃s. el. j. 16. q. 7. Glo. tñ in cle. j. de here. limitat verũ qñ suspẽsio ñ habet tẽpus determinatũ: q2 qñ habet tẽpꝰ determinatũ nullꝰ inferior absoluere põt. Et eã sequit Car. ibi. ⁊ Pa. i. c. tã lris. de testi. de quo dic vt. j. suspẽsio. 4. §. j. Sed q̃ sũt in iure reseruata pape. vide ifra excoicatio. 5. Que aũt epo. vide excoicatio. 6. Et a q̃bus alij põt absoluere. excoicatio. 7.

5 ¶ Utrũ in articulo mortis cõstitutꝰ possit absolui ab excoicatiõe: vel ipeditꝰ: ⁊ q̃s põt absoluere. vide. j. absolutio. 3. §. 16. ⁊. 17.

6 ¶ Quis absoluat exẽptũ ab excoicatiõe. vide. j. exemptus. §. 6.

7 ¶ Utrũ ille q̃ incurrit excoicationẽ in vna diocesi ibi hñs domiciliũ: postea trãsfert se ad aliã diocesiz possit absolui a p̃fata excoicatiõe ab epo vł curato illiꝰ diocesis ad quã se trãstulit. R. ẜm Ri. in. 4. di. 18 ar. 9. q. 5. ꝙ sic: si excoicatio ẽ a iure: vel per statuta quorũcũq3: ⁊ nõ sit reseruata p ꝯditorẽ. ar. d. c. nup. qḋ nõ distiguit an sit ꝯtcta i diocesi vel alibi. Secꝰ si eẽt ab hoĩe: vel si ꝯditor canonis sibi reseruasset: q2 tũc nõ posset. Hoc idẽ tenet Jo. an. ⁊ Pa. in dicto. c. ex frequentibus. quo ad episcopos.

a **Absolutio** Secũdo ab excoicatiõe q̃ ẽ ab hoĩe seu iudice a q̃ põt ipedi. R. ꝙ regularit̃ ab illo põt q̃ eã tulit: q2 regularit̃ q̃ põt soluẽ: põt ⁊ ligare. ⁊ ꝯ̃rio. 24. q. j. si petrꝰ. ⁊. 21. di. iferior. ff. d̃ re iudi. l. q̃ cõdẽnare. ⁊. ff. de re iu. l. nẽo. la pria. de pe. di. j. ꝓhĩ. Fallit regula h̃ in. 6. casibꝰ. Primꝰ i delegato pape qui inobediẽtẽ sue sñie põt excoicare sed post annũ a sua sñia diffinitiua non põt absoluere: vt de of. dele. c. q̃rẽti. ⁊ ibi dic̃ Jnno. ꝙ ⁊ si excoicat delegatꝰ pape añ diffinitiuã sñiaz sp vsq3 ad diffinitiuã sñiaz ⁊ etiaz pꝰ vsq3 ad annũ absoluere poterit: q2 ꝑpetuata ẽ iurisditio sua: vt in. c. gratũ. ⁊. c. l3. eo. ti. q2 ea q̃ ad ius rescribũt debẽt eẽ ꝑpetua. C. de di. re. l. falso. Et hoc idẽ tenet glo. i. d. c. querẽti. Secũdo in eo q̃ pꝰq3 excoicauit incidit ipse in maiorẽ excoicatiõẽ. 24. q. j. audiuimꝰ. De h̃ vide. j. excoicatio vltio. Secꝰ si in minorẽ q2 posset. de sen. ex. duobꝰ. d̃ cle. ex. mi. si celebrat. Tertiꝰ in icendiario. vide. j. excoicatio. 5. casu. 5. Quartꝰ in sñia lata ab inferiore: h̃ ꝯfirmata ex certa scia p papã qḋ itellige de sñia q̃ ẽ ab hoĩe ẜm Jo. an. i. c. ex freq̃ẽtibꝰ. de insti. Rõ q2 oĩa nr̃a facimꝰ quibꝰ auctẽ ipartimur. c. si aplice. de p̃be. li. 6. C. de de. iu. enu. l. j. §. oĩa. Secꝰ si sine certa scia: aut cãe cognitiõe cõfirmat: vel si sñia eẽt p statutũ: q2 quãtũcũq3 ꝯfirmatũ poterit inferior absoluere nisi papa in ꝯfirmatione sibi vel alij reseruasset sicut de alijs q̃ sũt a iure: vt. s̃. dcm̃ ẽ in p̃cedẽti. c. §. 3. Quitꝰ de illo q̃ excoicauit ⁊ tñ nõ ẽ sacerdos: q̃ l3 possit absoluere de absolutiõe q̃ ptinet ad foruz contentiosũ nõ tñ de illa q̃ ptinet ad forũ penitẽtiale. de q̃ dic vt. s̃. absolutio p̃. Sextꝰ ẽ in illo cui papa mãdat vt aliquẽ excoicet sine aliq̃ cause cognitiõe: q2 talis ẽ merꝰ executor. ⁊ iõ absoluere nõ poterit. ar. c. sup qõnũ ⁊. c. fi. de offi. dele. Secꝰ si mãdasset cãe cognitionẽ: q2 tũc posset absoluere. ar. c. ꝓhĩ d̃ pe. di. j. Hoc no. Jo. ⁊ Archi. 21. di. iferior. ⁊ Ho. ⁊ Ber. in. c. cũ iferior. de ma. ⁊ obe.

¶ Sz q̃d si papa mãdat simplicit̃ vt sñiam excoicationis in aliquẽ ferat. R. Jnno. i. d. c. fi. ꝙ nõ debet eã ferre nisi cũ cãe cognitiõe ⁊ monitiõe p̃missa. 2. q. j. nemo. ⁊. c. sacro. d̃ sen. ex. ⁊ facit glo. i. d. c. fi. Addit tñ ꝙ si cõstat papã cognouisse de cã ꝙ tũc ad eius mãdatũ sine alia cognitiõe d3 ferre sñiaz. l. de q̃re. ff. d̃ iudi. Et siłr dicẽdũ ẽ de sñia quã alij põt p aliũ ferre. Ho. tñ ⁊ Jo. an. ⁊ Pa. i. d. c. fi. tenẽt ꝙ p tale mandatũ simplicit̃ factũ nõ cõcedit̃ accessorie iurisditio: ꝙ̃uis Pa. dicat ꝙ opi. Jn. q̃ dicit ꝙ dat̃ iurisditõ cũ papa mãdat aliqḋ spũale ẽ valde equa: ego credo ꝙ si sit eq̃ tñ sit verior p̃ma. ⁊ iõ ad itẽtionẽ pape sit recurrẽdũ q̃ p v̄ba mãdati põt dep̃hẽdi. Et si cũ cãe cognitiõe mãdet: vtputa q2 dicit: Jntelleximꝰ ꝙ talis ⁊c̃. q̃re mãdamꝰ veritate cognita vt excoices ⁊c̃. tũc absoluere poterit. Secꝰ si dicat: Quia certificati sumꝰ ꝙ tał ⁊c̃. Jõ mãdamꝰ q̃tus excoices ⁊c̃. tunc a tali non poterit absoluere. 1

¶ Utrũ archieps possit absoluere a sñia excoicatiõis epi sui suffraganei: aut aliorũ inferiorũ q̃ ꝙ̃uis sint de sua ꝓuincia non tñ sũt de sua diocesi. R. ꝙ nõ. c. romana. ⁊. c. venerabilibꝰ. de sen. ex. li. 6. nisi qñ hoc h3 cõsue- 2

tudo: vel qñ ad eũ appellatũ est. De quo dic
vt in dictis. c. ⁊ in. c. ad reprimendã. d offi.
or. et. c. per tuas. de sen. ex.
3 ¶ Utrũ eps̃ possit absoluere excoĩcatum a
suo inferiore puta archidiacono ⁊ hꝰ modi.
R. ſm Inno. in. c. cũ ab ecclesiarũ. de offi.
or. ꝙ sic: etiã nõ p̃missa satisfactiõe: q2 ordi/
narius ẽ totius diocesis: vt in. c. j. de of. or.
C. de iurisdi. om. iu. l. fi. Itẽ q2 tales officia
les dicunt̃ vicarij ep̃orũ. de offi. archi. c. j.
80. di. nõ debere. Male facit tñ eps̃: q2 iuris
ditionẽ nõ seruat suis subditis. de ex. p̃la. c.
2. ⁊ de of. or. c. quãto. Nõ intellige verũ ni
si ex cõsuetudie haberẽt vt nõ possint ab ep̃o
absolui: q2 tũc nõ posset de offi. archi. c. dile/
cto. Et hec opi. Inno. ẽ cõis doctorũ: ꝗuis
alij ꝯdicãt: vt no. Pa. in. d. c. cũ ab ecclesia/
rum. Et hanc teneas.
4 ¶ Quid si ep̃us cõmittit alicui vices suas:
an talis valeat absoluere sup̃dictos. in. §. p̃
cedẽti sicut eps̃ põt. R. Dire. li. 3. ti. 5. ꝙ nõ
nisi h̃ exp̃sse ꝯcedat. ar. de pr. ⁊ re. si eps̃. li. 6.
de ꝓcu. q̇ ad agẽdũ. li. 6. etiã si dicẽt. Com
mittimꝰ vobis vices nr̃as etiã in his q̃ speci
ale mãdatũ exigũt: q2 in tali mãdato maio/
ra ⁊ grauiora nõ veniũt ꝗ in cõmissiõe sũt
exp̃ssa. cle. ñ põt. de ꝓcu. q2 istud ẽ maius ꝗ
absoluere simplicit̃: q2 fit cũ ĩiuria ĩferioris
5 ¶ Utrũ eps̃ ex̃ territoriũ suũ possit excoica
tos a se vel a suis ĩferioribꝰ absoluere. R.
ꝙ nõ: ĩ his q̃ reqrũt cãe cognitionẽ: q2 vt di
cit Inno. in. c. nouit. de of. le. de cã cognosce/
re nõ põt nisi sedẽs pro tribunali. ar. 2. q. 3.
abolitio. h̃ hoc in aliena diocesi nõ põt facẽ
9. q. 2. c. ep̃m. ⁊ alijs pluribꝰ. c. eiusdẽ. q. Et
hoc verũ nisi hẽat licẽtiã ep̃i diocesani: vt i
eisdẽ. c. dĩ. Fallit hoc in ep̃o expulso q̇ petita
licẽtia ꝗuis nõ obtẽta ab ep̃o in cuiꝰ diocesi
ẽ: põt sedere ꝓ tribunali ⁊ exercẽ iurisditio/
nẽ sup̃ suos subditos: dũmõ nõ trahat eos
vltra duas dietas a fine sue diocesis q̇ nõ fu
erũt expulsores seu fautores aut ꝯsiliatores
cle. vnica. de fo. cõ. In his aũt q̃ nõ reqrunt
cãe cognitionẽ põt: q2 q̃ sũt volũtarie iurisdi
tiõis pñt vbiq3 exerceri. ar. l. oẽs ꝓcõsules.
ff. de of. ꝓcon. ⁊ le. Legatꝰ aũt a latere: an
possit. Dic vt ĩ. c. nouit. ⁊. c. excoĩcatꝰ. d offi.
le. q2 nõ me extẽdo cũ hodie multa hẽant a
papa: quibus creditur qñ nulli fit p̃iudiciũ.
vt. j. legatus. §. 4. ⁊ 5.

¶ Utrũ mortuo vel amoto excoĩcatore ca 6
pitulũ: successor: aut ille ad quẽ eius ꝑtinet
iurisditio possit absoluere quos p̃decessor
potuisset. R. ꝙ sic. tex. ẽ ĩ. c. si eps̃. el. 2. ij. q
3. ⁊ in. c. vnico. de ma. ⁊ obe. li. 6.
¶ Utrũ ꝑticipãs ĩ crimĩe criminoso sit ab 7
soluẽdꝰ ab excoĩcatore illiꝰ cui ꝑticipãdo in
currit maiorẽ excoĩcationẽ. R. ꝙ sic. c. nuꝑ
de sen. ex. de q̃ dic vt. ĩ. excoĩcatio. 8. §. j.
¶ Absoluere q̇ põt ex officio ĩ certis casibꝰ 8
illos q̇ ꝓpẽ violẽtã manuũ ĩiectionẽ in ꝑso/
nã ecclesiasticã excoĩcati sũt: põt alijs cõmit
tere absolutionẽ si viderit expedire. c. fin. de
of. or. Itẽ dic de quocũq3 q̇ ex officio ordina
rie ꝑtãtis põt absoluere. Silr̃ dic de illo cui
est cõmissũ a papa rõne dignitatis. Secus
si rõne ꝑsone: vt in. d. c. fi. no. glo.

a **Bsolutio** 3. q̃ ad modum absoluẽdi ab ex
coĩcatiõe. Dic ꝙ ñ d3 eẽ ꝯditional̃:
aliter non valeret. c. actus. de regu. iur. li. 6.
ergo fiat absoluta.
¶ Utrũ teneat̃ q̇s seruare certã formã ĩ ab/ j
soluẽdo. R. ꝙ sic. s. 5. Primũ ꝙ faciat illũ
iurare ꝙ parebit mãdatis ipsiꝰ absoluẽtis.
c. ex tenore. de sen. ex. Limitat h̃ Hug. in cri
minibꝰ horrẽdis: nõ in leuibꝰ. ⁊ placet. Se/
cũdũ ꝙ añꝗ absoluat̃ sufficiẽtẽ p̃stet emen
dã lesis iux̃ ꝓprias facultates. c. porro. ⁊. c.
parochianos. de sen. ex. De q̃ dic vt. ĩ. §. 9. ⁊
20. Tertiũ vt absoluat̃ cũ psalmo ⁊ orone
dñica ⁊ alijs ꝯsuetis. s. absolutiõe ꝯsueta: vt
in. c. a nobis. el. 2. de sen. ex. Quartũ ꝙ p̃ci
piat ei ne vnꝗ faciat ꝯ illũ canonẽ ꝯ quẽ faci
endo ĩcurrit excoĩcationẽ. d. c. ex tenore. In
tellige nisi in casibꝰ ꝯcessis a iure: q2 nemini
bñficiũ iuris ẽ auferẽdũ: vt ĩ auț. de nup. §.
sed h̃ qd. ⁊. ff. de re iudi. l. 4. §. si q̇s ꝯdẽnatꝰ.
Et ita q̇ ꝑcussit clericũ: ĩiũgendũ ẽ ne vnꝗ
clericũ ꝑcutiat nisi de mãdato p̃lati: vl̃ cã de/
fensiõis ⁊ hꝰ mõi. Cõsuetudo etiã h3 vt ver
beret̃ q̃ seruãda ẽ ĩ masculis h̃ nõ in feminis
nec ĩ multũ iuuenibꝰ p̃serti in nudo. Quitũ
ꝙ vtat̃ verbo absolutorio vl̃ relaxatorio. vñ
coĩt̃ obseruat̃ iste modꝰ. Prio dicat aliquẽ
psalmũ vel orõnẽ dñicã. Secũdo dicat. Sal
uũ fac seruũ tuũ deꝰ meꝰ sꝑantẽ ĩ te. ℣. Dñe
exaudi orõnẽ meã. R. Et cla. me. ad te ve.
℣. Dñs vobiscũ. R. Et cũ sp̃ũ tuo. Orõ. De
us cui ꝓpriũ ẽ misereri sꝑ ⁊ parcere: suscipe

deprecationē meā: vt hūc famulū tuū quez
excoicatiōis cathena ꝯstrigit: miseratio tue
pietatis absoluat. ꝑ christū dn̄m nr̄m: amē
Deinde dicat: Ego te absoluo a vinculo ex-
coicatiōis quā icurristi ꝓpꝫ tale factū: ⁊ re-
stituo te sacramētis ecclesie: In noīe pa. ⁊c.

2 ¶ Utrū absolutio teneat si nō seruet̄ p̄fata
forma vꝫ ꝙ nō: qꝛ forma rescripti exacta di
ligētia seruāda ē: ita vt nec ordo p̄posteret̄.
c. cū dilecta. de rescrip. ⁊ alijs in glo. allega-
tis ibidē. Sꝫ ego dico distiguēdo: ꝙ si abso
lutio sit ab hoīe alicui cōmissa sub tali for-
ma nō valet nisi forma seruet̄. facit. c. fina. ⁊
qd̄ ibi no. de p̄. ⁊ c. prudētiā j. R. d̄ of. dele.
Rō qꝛ qn̄ omittit̄ forma data ab hoīe nulla
cōpetit iurisditio: ⁊ ꝓpterea nō valet actus
deficiēte ptāte. Si ꝟo absolutio cōpetat ali-
cui de iure vel simplicit̄ cōmittat̄ tenet q̇dē.
Quis nō sit seruata forma p̄fata dūmō vta
tur aliq̄ verbo absolutiōis vel relaxatiōis:
vt. s. dictū ē. Rō qꝛ in absolutiōe ab excoica
tiōe sicut ⁊ in excoicatiōe nulla ē forma sub-
stātialis a iure: vt no. in. c. j. de sen. ex. li. 6. ⁊
i. c. j. de iudi. facit. ij. q. 3. c. j. Ita tenet Hos.
vt no. Pa. in. c. fi. de re. spo. Et idē tenet In-
no. in. d. c. cū dilecta. Et sic patet qn̄ absolu-
tio solo verbo facta tenet. Et sic itellige ꝫm
dictā distictionē Jo. ⁊ Archi. i. c. cōperim⁹
24. q. 3. Inno. ⁊ Ho. i. c. cū desideres. d̄ sen.
ex. q̇ tenēt ꝙ absolutio ab excoicatione solo
verbo facta tenet. Sꝫ peccat q̇ ea nō seruat
q̄ p̄dixi nisi ex rōabili cā omittat. Silr̄ abso-
lutio ab excoicatiōe siue iusta siue iniusta te-
net q̄ ad ecclesiā militātē. c. oīs. de re. iur. qꝛ
iura sūt ꝓmptiora ad absoluēdū q̄ȝ ad ligā-
dū. c. pōderet. 50. di. ⁊ notat̄ in. d. c. cū desi
deres. ⁊. c. ex lrīs. de proba.

3 ¶ Utrū papa salutāte vel ad osculū recipiē
te excoicatū absoluat ab excoicatiōe. R. ꝙ
nō nisi sic faciēdo itēdat absoluē. cle. si sūm⁹
pōtifex. de sen. ex. ⁊ nisi exp̄mat nō dꝫ repu-
tari absolut⁹ ꝫꝫ Inn. i. c. cū oli essem⁹. d̄ p̄ui

4 ¶ An ep̄s vel ali⁹ inferior a papa possit ab
soluere excoicatū recipiēdo eū ad osculū vel
salutādo. R. Inno. in. d. c. cū oli eēm⁹. ꝙ n̄
ꝫ oꝫ ꝙ vtat̄ aliq̄ ꝟbo denotāte absolōēz. cō-
cordat gl. i. d. c. cū desideres. i. §. fi. ⁊ ē coīs
opi. doc. i. d. c. cū desideres. ⁊ i. d. cle. si sūm⁹
Et iō dicat: Ego absoluo te a tali excoicati
one ⁊ restituo te sacrīs eccl̄ie: In no. pa.

¶ Utrum absens ꝑ lr̄as possit absolui. R. 5
Ri. in. 4. di. 18. ar. 10. q. 2. ꝙ sic. tex. est in. c.
quāto. 2. q. 5. ⁊ ibi glo. ⁊ in. c. de māifesta. 2.
q. j. Sed qn̄ erit absolutus: qn̄ recepit lr̄as:
nisi aliud constet de mente

¶ Utrū absens possit absolui ꝑ ꝓcuratorē 6
R. Jo. an. i. c. q̇ ad agēdū. d̄ ꝓcu. li. 6. ⁊ Ar
chi. i. c. eos q̇. de sen. ex. li. 6. ⁊ Spe. ti. de ꝓ
cu. tenēt ꝙ sic. Sꝫ ego credo verꝰ ꝫm Inno.
in. d. c. cū desideres. qn̄ subest iusta cā: alr̄ n̄
vt satis pꝫ in. d. c. cū desideres. de sen. ex.

¶ Utrū iuit⁹ possit absolui ab excoicatiōe 7
R. ꝙ fuerūt multe opi. tā theologoꝝ in. 4.
di. 18. ⁊ canonistarū in. c. ab excoicato. de re
scrip. ⁊. c. significasti. de eo q̇ du. in vxo. quā
pol. ꝑ adul. ⁊ in. c. j. de sen. ex. lib. 6. Sꝫ pla-
cet mihi opi. q̄ dicit ꝙ pōt ex cā rōnabili q̄ ē
qn̄ videt ꝙ excoicatio nō ꝓdest excoicato ⁊
nocet coītati ꝓpꝫ ꝑticipationeȝ. Et hoc no.
Pa. in. c. apl̄ice. de excepti. q̇ dicit ꝙ vbi imi-
net vtilitas ecclesiastica ex absolutōe seu im
pedit̄ ordinatio ecclesie si nō absoluit̄: tūc est
absoluēd⁹ etiā iuit⁹. facit. c. veniens. el. 2. d̄
testi. Si tn̄ absoluit sine cā: etiā tenet absolu
tio: qꝛ sicut i ptāte p̄lati fuit excoicare etiam
iuitū sic ⁊ reuocare: par eni ius est ligandi ⁊
soluendi. de pe. di. i. verbū.

¶ Utrū excoicatus possit aliū absoluere. 8
vide Excōmunicatio vltimo. §. 19.

¶ Utꝝ excoicat⁹ q̇ offert se ad iusticiā debe- 9
at absolui. R. ꝙ sic si cōpetēs cautio de parē
do iuri p̄stet̄: nō obstāte ꝯdictōe: vel appella
tiōe aduersarij. de ap. c. qua frōte. Fallit hoc
in casu qn̄ excoicat⁹ dicit excoicatiōis sniam
eē nullā: tn̄ petit absolui ad cautelā: qꝛ tunc
si aduersari⁹ dicat eū excoicatū ꝓ manifesta
offensa ⁊ ꝓbet ifra t̄minū. 8. dieꝝ: tunc non
pōt absolui: nisi pri⁹ sufficiētē prestet emen-
dā: vt in. c. solet de sen. ex. li. 6. facit. c. odo-
ardus. de solu. ⁊ quod ibi no.

¶ Utrū ligat⁹ plurib⁹ excoicationib⁹ tene- 10
at̄ oēs causas exp̄mere. R. Pa. in. c. cū ꝓ cā
de sen. ex. Aut quelibet cā de ꝑ se sufficiebat
ad excoicationē. Exēplū d̄ eo q̇ facit rapinā
cū effractione ecclesie q̇ est excoicat⁹ statuto
ep̄i ⁊ canonis. statuto ꝓpꝫ rapinā: a canone
ꝓpꝫ effractionē. ⁊ sic q̄libet vꝫ p̄ncipalit̄ ꝯsi-
derata: ⁊ sic nō tenet absolutio oībus nō ex-
pressis: qꝛ supior nō intēdebat absoluere nisi
pro causa expressa. ar. optimū i. c. officij. eo.

ti. ⁊ in. c. ex parte. de of. or. Aut vna cã de p
se sufficit: ⁊ tũc si exp̃ssit cãz sufficiẽtez tz ab
solutio. ar. c. sup bis. de rescrip. Aut oẽs de
p se nõ sufficiũt sed simul iũcte: sic ⁊ tũc non
tenet absolutio: nisi oibus expressis
11 ¶ Utrũ ligatꝰ a pluribꝰ iudicibꝰ debeat ab
oibꝰ absolui. R. q sic. ⁊ sp dz vitari donec
ab oibꝰ sit absolutꝰ. Aut vni oẽs cõmittant
absolutionẽ. Ita no. doc. in. d. c. cuz pro cã.
nisi sit superior iudicũ sm Ri. in. 4. di. 18.
12 ¶ Utrũ absolutio obtenta ex falsa cã vale
at. R. sm Inno. in. c. ex pte. de of. or. q nõ.
ij. q. 3. c. 2. Rõ q2 talis nõ itẽdit absoluẽ. fa
cit gl. i. c. qd sup bis. d fi. in. ⁊. d. c. cũ pcã.
13 ¶ Utrũ dubitans de excoicatiõe debeat pe
tere absolutionẽ. R. si babet comoditatem
absoluẽtis ⁊ nullũ sibi iminet piudiciũ debet
quia i dubijs tutior pars est eligẽda. c. iuue
nis. de spõ. Si vo nõ babet comoditatẽ ta
lẽ: tũc aut bec dubitatõ prouenit ex porbabi
li causa: ⁊ sic petere tenet. Aut pueniit ex le
ui: ⁊ sic debet deponere dubiũ: nec tenet pe
tere. ar. in. c. inqsitioni. de sen. ex. q si nõ põt
deponere dubiũ: tunc debet petere absoluti
onẽ ratione iam dicta.
14 ¶ Utrũ mortuꝰ q signa cõtritiõis oñdit sit
absoluẽdꝰ. R. q sic. c. a nobis. el secũdo. de
sen. ex. ⁊ nõ nisi ab eo qui d iure poterat vel
de eius mãdato: vt in. d. c. Sz nũqd exbũa
bit corpus. R. q nõ: si ẽ sepultũ in ecclesia:
alis sic: ⁊ sepeliet in ecclesia. Et de ista mã vi
de in. d. c. a nobis. el. 2. p doc.
15 ¶ Qñ teneant beredes. vide. j. beres. §. 5.
16 ¶ Quõ absoluet ille q legitimo tenet ipedi
mento ne possit adire euz q de iure poterat
eũ absoluere: vt papã: epm: ⁊ bꝰmõi. R. q
debet ei iniũgi q cessante tali ipedimẽto q
primũ comode poterit adibit eũ qui illũ pote
rat absoluere offerẽdo se eius parere mãda
tis. Intellige nisi ipedimentũ sit ppetuũ sm
Inno. in. c. Quis. d sen. ex. q si nõ fecerit: ite
rũ in eandẽ reincidet excoicationẽ. Silr ⁊ il
li q absoluti fuerũt a sede aplica vel legatis
qñ mãdat eis vt aliqbus se pñtent ⁊ passis i
iuriã satisfaciant. c. eos q. de sen. ex. li. 6. Et
Jo. an. ibidez: vt recitat Pa. in. c. porro. de
sen. ex. extendit boc ad quẽcunq q absoluit
cũ onere pñtandi se: vel satisfaciẽdi alicui:
q reincidit si nõ facit q pmũ comode poteit
Sed nõ credo verũ sm Jo. mo. Unde dñi
de rota propt dictũ Jo. mo. dicũt q absolu
tus ab auditore si se nõ repñtat non est excõ
municatus sed excoicandus
¶ Sed ex boc dubitat quis põt absoluere 17
excoicatũ detentũ tali ipedimẽto. R. q si ẽ
in piculo mortis quilibet sacerdos põt sm
Inno. in. c. a nobis. el. 2. ⁊. c. sacris. de sentẽ.
ex. Et Pa. in. d. c. a nobis tenet q etiã laicꝰ
põt absoluere talẽ ab excoicatione. ⁊ ẽ gl. ibi
dem. ⁊ in. c. pastoralis. in. §. pterea. de offi.
or. Et iura que vident cõtraria dicit intelli
genda de peccatis nõ de excoicatione. Et b
verũ si episcopi vel proprij sacerdotis: aut al
terius pñtia baberi nõ possit. Si vo detinea
tur aliquo legitimo ipedimẽto alio a piculo
mortis eps est reqrẽdus: vt no. Inno. ⁊ seq
tur Pa. in. c. de cetero. de sen. ex. Et si ad eũ
mittere nõ põt sm Inno. in. c. j. de sen. excõ.
sacerdos proprius absoluet. Et bec locũ ba
bent tã in excoicatiõe iuris q bois. d. c. eos.
¶ Quid aũt sit ipedimentuz legitimũ. vi 18
de. j. excoicatio. 5. casu. i. §. 50. Et qs siti pe
riculo mortis. vide. j. mors. §. 6.
¶ Utrũ absolutio per vim vel metum ex 19
torta valeat. R. q non. vide. j. excõmunica
tio. 7. casu. 18. De absolutione a peccatis. vi
de. j. confessio. 5. in principio. ⁊. j. interroga
tiones. in fine.
¶ Sz nũqd excoicatꝰ ꝓpt dãnũ dz priꝰ sa 20
tisfacere anteq absoluat. R. q sic: si põt. si
vo nõ põt dz pstare idoneã cautionẽ q satis
faciet cũ ad pinguiorẽ veniet fortunã: vt in
c. ex parte. el. j. de v. sig. ⁊. d. c. odoardus: ali
ter peccat qui absoluit. Sunt etiã casus in q
bus nõ valet absolutio ante satisfactionẽ. de
quibus. j. excoicatio. 7. casu vl. §. ij.
¶ Utrũ talis q nõ põt satisfacere teneat ce 21
dere bõis añq absoluat. R. q de rigore iu
ris sic: si aduersariꝰ exigit: vt no. in. d. c. odo
ardꝰ. In ꝯscia dico q nõ b sufficit restituat:
sm q tenet. Dic vt. j. restitutio. 3. p totũ
¶ Cui applicabitur satisfactõ pecuniaria ꝓ 22
iniectione in ecclesiasticũ. R. q si fuit in reli
giosum applicabit monasterio. ar. 12. q. j. ñ
dicatis. ⁊ de sta. mo. c. cum ad monasteriũ.
j. rñso. Si vo fuit in clericuz: ipsi clerico ap
plicabitur: nisi fuisset in iniuriam ecclesie ꝓ
pulsatus: quia tũc etiã ecclesia agere poterit
pro iniuria. insti. de iniur. §. si coi seruo. ⁊ sic
etiam ecclesie satisfiet.

a Cceptio psonar̄ ƀʒ Alex. scd̄a scd̄e tracta. ꝺ acceptōe psonar̄: ē iniusticia q̄ psona psone pfert̄ in pferēdo ei aliq̄d qđ ex debito iusticie alteri ē pferēdū rōne alicui9 cōditionis trāsitorie nō cōgruēt̄ ad ipsaʒ rē exñtis circa psonā: puta diuitiarū: ptātis terrene: vel cognatiōis carnalis: ⁊ nō ob meritū eius ad ipsaʒ rē. Et sic patet vt sit acceptō psone ꝙ oꝫ. Primo illud qđ pfert̄ sit ex debito pferendū: q2 si nō eēt ex debito: nō posset eē acceptio psonar̄: q2 tali dr̄. an nō licet mihi facere qđ volo. s. de meo ꝙ nō teneor dare alicui Secūdo oꝫ ꝙ nō attēdat ad meritū ⁊ puenietiā illi9 cui dat cōueniētē rei q̄ dat̄: ƀ solū ad alia nō cōgruētia ad ipsaʒ rē: puta parētelā: potētiā: diuitias: ⁊ h9mōi.

j ¶ Utrū sit apud deū. R. ꝙ nō. ar. 22. q. 4 sicut sancti9. ꝺ ꝯse. di. 4. nec quēq̄. ꝺ iudi. nouit. ꝺ p. venerabil'. vbi dr̄ nō generis nobilitas ƀ ꝟtutū vite q̄ hōestas gratū deo faciūt

2 ¶ Utrū debeat eē apud hoīes. R. ꝙ non. 49. di. c. vl. 63. di. sacrorū. 2. q. 5. si q̄s pb̄r 1. q. 3. sūmope. ⁊ ꝺ. c. venerabilis.

3 ¶ In q̄bus ꝓhibet̄ acceptio psonaruʒ. R. ꝙ in. 8. Primo in pnie iposītiōe. 26. q. 7. sacerdos. Secūdo in snie diffinitiōe. 3. q. 9. necesse. Tertio in his q̄ sūt fidei. 29. q. 2. §. j. Quarto in hospitū receptiōe. 42. di. q̄escamus. Quīto in elemosynarū largitiōe. 16. q j. si cupis. Sexto in iudicijs. de regu. iu. i iudicijs. li. 6. Septio in ꝓmotiōe dignitatuʒ ꝺ. c. venerabili. ⁊ 40. di. nō loca. ⁊. c. multi. Octauo in exhibitione honoris.

4 ¶ Utr̄ ꝓmouere aliquē ad dignitatē ꝓpt̄ ꝯsanguinitatē sit acceptio psonarū. R. ƀm Alex. vbi. s. ꝙ sūt bñficia tpalia ⁊ spūalia. In collatiōe bñficij tpalis cui nō ē annexuʒ spūale licet illud ꝯferre ītuitu ꝯsanguinitat̄ si bon9 ē: q2 ꝯsanguinitas ē bñ cōditio faciēs ad negociū circa dispēsatiōes pr̄imoniorū. Si ꝟo ē annexū spūali: puta q2 sūt res ecclesie: vel q̄ paupib9 sūt dispēsanda. silr̄ licet ei cōferre nō ex rōne ꝯsanguinitat̄ pncipali ƀ secūdaria: vt nō egeat ƀ non ita vt luxuriet̄. Si ꝟo ē spūale bñficiū: nō ē attēdēda rō cōsanguinitatis vel carnis: q2 spūalia nō dat̄ iure sanguinis ƀ diuino munere. ƀ attēdi dꝫ rō spūalis que. s. ē de exr̄ iustiori ⁊ meliori non simplicit̄ sed ad illud regimē: vt in. c. licet. 8 q. j. Qđ si ꝯditiones sint pares pōt ex illis cōditiōib9 moueri ad dandū ꝯsanguineo: dūmodo nō sit scādalū ex respcū ꝯsanguinitat̄ q2 ꝓpt̄ scādalū multa dimittēda sūt. ḡ ē acceptio psonar̄ in ꝓmotiōib9 ad dignitates ⁊ officia qñ bñficiū spūale dat̄ ꝓpt̄ ꝯsanguinitatem pncipalit̄. facit. c. moyses. 8. q. j. vel qñ nō dat̄ meliori ad illud regimē: vt in. ꝺ. c. licet. q2 talis infidelit̄ agit negociū dñi nō meliorāscū pōt. vl̄ qñ quodcūq̄ officiū datur idigno. ꝯcor Tho. i q̄li. ⁊ scd̄a scd̄a. q. 63

5 ¶ Utrū cū ꝯditiōes sūt ineq̄les excedētes ⁊ excesse: puta lr̄at9 ƀ ignobilis: alt̄ nobil' ƀ illr̄at9 sit acceptō psonar̄ si ppōat̄ nobil'. R. Alex. vbi. s. ꝙ lʒ lr̄atura simplicit̄ sit pferenda nobilitati: vt in. c. venerabil'. de pb̄r. q2 est necessaria i regimie ecclesie: tñ i casu pōt pferri nobilitas vt arceant̄ lupi p potētiā: ⁊ in casu vt sint diuersa mēbra in corpe ecclesie q̄bus pax ei9 ꝯseruet̄. ⁊ sic nobiles pñt pmoueri: dūmō morū hōestas eis suffraget̄.

6 ¶ Utrū si pferat̄ min9 bon9 vir maiori bono sit acceptio psonar̄. R. Ale. vbi. s. ꝙ aliud ē maiori dignitate: aliud ē in miorib9 bñficijs: aliud cū eligit̄ de gremio illi9 eccl'e: aliud cū postulat̄ de alteri9 gremio. Cū ḡ electio ē faciēda ad maiores dignitates req̄rit̄ ƀm ꝯsciaʒ vt eligat̄ vtilior regimini dūmō sit bon9: q2 ƀm Alber. magnū pccat mortalit̄ q̄ ꝓmouet malū q̄tūuis sit multū ꝓfutur9 q2 q̄ sibi nūq̄ ē alt̄i ñ potēit eē bon9 ⁊ q̄ sibi nō parcit: multomin9 alijs parcet. ff. de his qui añ sen. l. fi. nec excusat ƀʒ eū paucitas ministrorū eccl'ie. In miori ꝟo bñficio sufficit ꝙ bon9 sit. Si ꝟo fiat postulatio req̄rit̄ vt ƀm ꝯsciaʒ suā eligat vtiliorē ⁊ meliorē

7 ¶ Utrū paup possit pponi diuiti i iudicio R. Ale. vbi. s. ꝙ ñ: ƀ eq̄tas dꝫ seruari. Et illud Eccl'iastici. 4. c. In iudicādo esto misericors pupillis. ⁊ Esai. j. Subuenite opp̄esso: iudicate pupillo: ⁊ similes itelligūt̄ vt iudex tueat̄ miserabiles psonas ab oppssione potētū. Et si timore vel amore defecerit psone necessarie ad instructionē suarū causarū iudex dꝫ ei subuenire. In veritate aūt sentētie nulli parti parcere.

8 ¶ Utrū exhibitō honoris q̄ fit plato malo inducat acceptionē psonar̄. R. q. s. ibidē ꝙ plat9 spūal' siue tpalis dꝫ honorari rōe ptāt̄ a deo accepte. Cū q̄s aūt honorat pctōrem

amore idebito a q̄ deberet corrigi tūc pcm̄ ē
9 ¶ Utrū exhibitio honoris ꝓpt diuitias sit
acceptio ꝑsonarū. R. Alex. vbi. s̄. ꝙ si tm̄
habet respect⁹ ad diuitias: vt tanto melior
quāto ditior videat: peccatū ē. Silr si de ex
hibitiōe honorꝝ ecclīastici h itelligit. Si ṽo
h fiat ꝑ vitatōe scādali: ita tn̄ ꝙ paupꝫ n̄ ꝯtē
nat: vel diues in pctō nō foueat n̄ erit pctm̄
10 ¶ Utrū acceptio ꝑsonaꝝ sit pctm̄ mortale.
R. Aug. d̄ anco. li. ꝯptāte pape ꝙ peccatū
mortale tollit nobis christū q̄ ē vita nr̄a. ad
Collocē. 3. c. Christ⁹ aūt trib⁹ mōis i nob
ē. s. ꝑ iusticie eq̄tatē: ꝑ doctrine veritatē: per
vite scitatē. Jo. 14. Ego sū via. s. iusticie. ve
ritas. s. doctrine: ⁊ vita. s. exēpli. Qn̄ aūt ac
ceptio ꝑsonarū repugnat iusticie: puta non
reddēs iusticiā cui debem⁹: vel faciēs ꝯ amo
re amicicie: pecunie: ⁊ h⁹mōi: sic ē mortale.
Qn̄ ṽo repugnat doctrine puta determinādo
vel declarādo ex cōplacētia ꝯ scām doctrinā:
sic ē mortale. Qn̄ ṽo repugnat vite: puta cū
p̄fert mal⁹ bono: idign⁹ digno ꝓpt consan
guinitatē ⁊ h⁹mōi nō cōgruētia ad ipsaꝫ rē
q̄ dat: sic ē mortale. Adde etiā ꝙ ē mortale
qn̄ melior ad dignitatē ecclesiasticā n̄ p̄fert:
saltē i maiorib⁹ dignitatib⁹: vt pꝫ ꝑ ea q̄ no.
j. electio. §. 21. iūcto q̄d dico, s̄. hic. §. 6.

a Ccidia

scḋm Ri. de scō vic. est torpor mētis: bona i
choare negligētis. vl scḋm Dam̄. ē tri
sticia aggrauās mētē vt nihil boni ei agere
libeat. Et hec ē diffinitio eēntialis scḋz Alex.
scḋa scḋe tracta. d̄ accidia. Alie sūt ꝑ effect⁹
⁊ differt ab iuidia scḋm Alex. ibidē: q2 iuidia
ē de alieno bono: accidia ṽo de proprio.
1 ¶ Utrū accidia sit ꝯ aliq̄d p̄ceptū decalo
gi. R. Alex. vbi. s̄. ꝙ ē spālit ⁊ explicite ꝯ il
lud Ecclīasti. 38. Ne dederis i tristiciaꝫ cor
tuū h repelle eā a te. ⁊. 20. Tristiciā lōge ex
pelle a te. multos eni occidit ⁊ nō ē vtilitas
in illa. Implicite ṽo ē ꝯ illud. Memēto vt
diē sabbati sctifices. Exo. 20. In accidia ē tri
sticia d̄ spūali bono ⁊ laborioso cū amore q̄e
tis carnalis. In illo ṽo p̄cepto ē amor scē q̄e
tis q̄ cū gaudio ē in bono spūali: lꝫ sit labori
osuꝫ. Un̄ lꝫ p̄cipiat ibi abstinere ab ope ser
uili in q̄ ē labor nō tn̄ ꝓhibet bonuꝫ spūale:
vt orare: p̄dicare ⁊ h⁹mōi: q̄ sūt bona spūa
lia lꝫ laboriosa. Et ex istis pꝫ ꝙ de sua rōne
accidia ē mortale pctm̄. Un̄. 2. ad Chorꝫ. 7
Tristitia hui⁹ seculi mortē opat. Et vt ad
uertere possis qn̄ accidia hꝫ ꝓpriaꝫ rōnē: ⁊ ē
mortale pcm̄: attēde ꝙ aut talis tristicia bo
ni ꝯsistit in omissiōe necessariorū ad salutē:
⁊ sic ē mortalis. Aut in omissiōe eorū q̄ nō
sūt necessaria: ⁊ sic ē vēiale pctm̄. Aut dedu
cit ad aliq̄d mortale vtputa despationē: ⁊ sic
est mortale pctm̄. Et ex hoc pꝫ q̄d dicēdū de
eo q̄ attediat⁹ abhoiat diuina ⁊ spūalia: q2 ni
si sint necessaria ad salutē ⁊ ea dimittat: vel
deliberate disponat dimittere nō peccat mor
talit. Silr de eo q̄ ꝓpt alicui⁹ mortē dispo
nit n̄ bn̄ facere ⁊ d̄ necessarijs ꝙ peccat mor
talit. Idē de eo q̄ ꝓpt hoc nollet eē creat⁹ a
deo: vel vellet eē irrōnale aīal: q2 ē mortale
si deliberate. Idē silr d̄ illo q̄ ꝓpt tristiciā in
currit grauē ifirmitatē: aut notabile corpis
nocumētū: q2 mortale ē si pōt se iuuare ⁊ h⁹
mōi. Et scḋz p̄dicta itellige Tho. scḋa scḋe. q. 35.
¶ Utrū accidia sit grauissimū pctōꝝ. R. 2
scḋm Alex. vbi. s̄. ꝙ ē loqui de accidia multi
plicit. Uno mō scḋm ꝙ terminat ⁊ cōsūmat i
despationem. Et sic ē grauissimū peccatorū
rōne despatiōis adiūcte i q̄ terminat. Aut
loq̄mur de accidia rōne otiositatis sibi adiū
cte. Et hec otiositas ē occasio multoꝝ maloꝝ
q2 aīa nisi in bonis occupet: i malis defluit:
⁊ sic ē magnū malū. Uerūtamē rōne generꝫ
pctī nō ē maximū pctōꝝ: q2 maius ē ifideli
tas: superbia: ⁊ h⁹modi.
¶ Que sint filie accidie. R. scḋm Grego. 31. 5
Mora. ꝙ sūt. 6. P̄ria despatio. Secūda pu
sillanimitas respectu ꝯsilioꝝ. Tertia otiosi
tas. Quarta torpor seu pigritia circa p̄cepta
Quīta ē vagatio mētis illicita. Sexta mali
cia qua quis detestat bona spūalia. de quib⁹
dicet in loco suo de qualibet.

a Ctiones

a iure ciuili ortū hn̄t scḋm Inno. de
cōsti. c. que in ecclesiarū. Et de spāli
bus: gnālib⁹: ⁊ vniuersalib⁹ q̄les sint ⁊ q̄lit
forment: vide Inno. de of. or. cōquerēte. de
libel. obla. c. 2. de cā pos. ⁊ ꝓprie. cū ecclīa. de
sepul. certificari. q̄ ꝑtinent ad foꝝ ꝯtētiosū
¶ Que dicant actiōes bone fidei: hēt isti.
de ac. in. §. actionū. ⁊ in glo. c. cū venerabil.
de excep. Et sūt. 15. ex vēdito: ex empto: loca
tio ⁊ ꝯductio: ngociorū gestio: mādati: depo
siti: ꝓ socio: tutele: comodati: pignoraticia:
familie herciscūde: coi diuidūdo: p̄scriptis

verbis: q̃ de extinato ꝓponit̃ ꝑmutato ⁊ he
reditatis petitio. Nec dicunt̃ bone fidei: q2
solũ in his sit seruãda bona fides: sed q2 in
his magis exuberat iudicis officiũ q̃ i alijs

z ¶ Que dicunt̃ stricti iuris. R. tex. isti. vbi
d. ꝙ sũt alie ab his: vt actio ex mutuo: ⁊ ar
bitriũ ⁊ hĩs sĩlia. Et dicũt̃ stricti iuris q2 ñ
venit in eis nisi qđ stricte exigit actiõis nã.
Et de ipsis vide glo. in. d. c. cũ venerabilis.

3 ¶ Que dicũt̃ actiones ꝑsonales. R. Frã.
verce. vt refert He. in. c. dispẽdia. de rescri
li. 6. ꝙ sũt q̃ ꝑsonas tenẽt obligatas ex ꝯtu.
vt mutuo: locatione ⁊c. vel q̃si ꝯtu vt ne
gociorũ gestio: tutela ⁊ h⁹ mõi. Aut malefi
cio vt furti: dãni infecti ⁊c. vl' q̃si maleficio
vt in iudice male iudicãte ex impitia ⁊ ꝓiciẽ
te de cenaculo qđ nocuit: vt insti. de obli. ⁊ ĩ
rubricis sequentibus

4 ¶ Que sũt actõesreales. R. He. vbi. s. ꝙ
sũt q̃ sequũtur rẽ ⁊ ñ ꝑsonã: nec ꝑ eas dr̃ ꝑ
sona obligata vt rei vẽdicatio: publiciana: ⁊
similes ꝑm Jo. de imola

5 ¶ Utrũ i actiõib⁹ ꝑsonalib⁹ currat ꝑscri
ptio ꝯ eccl'az ⁊ alios. vide. j. ꝑscriptõ. §. 42.

6 ¶ Actõ ẽ ianis creditorĩ quã excludit iopia
debitoris. c. oli nobis. de re. spo. ff. de dolo. l.
nã his. ⁊ q̃ nihil hꝫ eius ꝑiculo nihil ẽ. ff. de
fur. l. itaqꝫ fullo. §. j. ⁊ ex de vsuris. cũ tu.

a **Acolliti** grece ceroferarij la
tie. 21. di. c. cleros
in fi. vñ eius officiũ ẽ ꝑparare lumi
naria ⁊ ipsa portare corã ministris altaris
25. di. ꝑlectis. 33. di. §. deseruiẽtes.

a **Acomodatio** vide. j. como
datum.

a **Actus** reqrit tria regulariter:
vt in. c. magne. de vo
to ⁊ ar. ij. q. j. aliud. Primũ qđ liceat se
cũdũ eq̃tatem. Eq̃tas ꝟo ẽ iusticia dulcore
mĩe tẽperata ꝑm Cipria. Secũdũ qđ decet
ꝑm honestatẽ: ⁊ ẽ diuersũ a ꝟbo licet: quia
multa licẽt q̃ nõ decẽt. Tertiũ qđ expediat
ꝑm vtilitatẽ. vñ filie sine cõsensu patris con
traheremãtrimoniũ licet: vt i. c. sufficiat. 27.
q. 2. sed nõ decet: vt in. c. j. de despõ. ipu. nec
etiã expedit: cũ mulieres sepe laborẽt contra
propria comoda. l. pater. in fi. C. de spon.

j ¶ Quõ cognoscet̃ si act⁹ ẽ valid⁹. R. Pa.
in. c. cũ oli. de cle. ꝑiuga. ꝙ recurrẽdũ ẽ ꝑ ad
ꝯsuetudinẽ loci vbi q̃s oriũd⁹ fuit. vel vbi
actus ẽ gestus: ⁊ nõ ad cõsuetudinẽ loci alte
ri⁹: vel vbi act⁹ ẽ applicãd⁹. Exẽpliũ: natus
de pr̃e sacerdote ecclesie oriẽtalis q̃ ꝯtrit ꝑm
eorũ ritũ: ẽ legitim⁹ vbiqꝫ. ⁊ iõ põt eligi i ec
clesia occidẽtali pro ꝑlato. facit in ar. ad hoc
l. j. C. de decu. ⁊ no. ꝑ Bar. i. l. oẽs populi. ff.
de iu. ⁊ iure. ⁊ l. cũctos populos. C. de sũ. tri.
Et facit ad. q. vtrũ testamẽtũ factũ Senis
cũ tribus testibus ꝑm eorũ statuta valeat q̃
ad bona alibi existẽtia.

¶ Jtẽ act⁹ gestus ab hñte duplicẽ ptãtẽ sꝫ z
in dubio ꝑsumit̃ gest⁹ ꝑm eã ptãtẽ ꝑm quã
actus tolerari possit vt valeat: vt no. Pa. i
c. nisi essent. de ꝑbẽ. facit. c. qđ sicut. de elect.
vbi ꝑsumit̃ actus fact⁹ respectu maioris po
testatis ab eo q̃ duplicem ptãtẽ hꝫ. facit. l. 3.
ff. de mili. testa.

a **Accusatio** est aliquẽ i libel
lo reũ de crimie
deferre ad vindictã ꝑm Azo. in sũ.
in rubrica. C. de accu. circa quam querenda
sunt infrascripta.

¶ Utrũ accusationẽ debeat ꝑcedere moni j
tio. R. ꝙ nõ: de necessitate. ar. c. 2. ⁊ c. q̃lit' ⁊
q̃n. el. 2. d accu. ⁊ i gl. 2. q. vl. §. j. Rõ q2 fit
solũ ad penã iponẽdã vt i gl. i. c. licꝫ. d simo.

¶ Utrũ aliq̃s teneat̃ accusare. R. ꝑm glo. z
in. c. quapropt'. 2. q. 7. ꝙ nemo. facit tex. in
l. vnica. C. vt nemo iuit⁹. ⁊ c. si ꝑmates. 5. q.
2. ⁊ glo. in. c. licet. i fi. de accu. Bar. i. l. in eũ
ff. de accu. dicit vex nisi in homicidio: q̃m he
redes tenẽt̃ accusare. ar. l. ꝑtor. §. j. ff. d iur.
al's ꝑderẽt hereditatẽ: vt. l. j. ff. de his q̃. vt ĩ
dig. Sꝫ ꝯriũ vr̃ tenere glo. in. l. si q̃s homici
dij. C. d accu. ⁊ ibi Cy. Bal. Sali. ⁊ Ang.
⁊ Raph. in. d. l. in eũ. s. ꝙ nõ tenet̃ accusare.
Et iura q̃ vident̃ ꝯria nõ loquũt̃ de accusa
tiõe ꝓprie sꝫ de denũciatiõe de q̃ dicã i tit.
suo. ⁊ in q̃ differt ab accusatõe: imo vr̃ ꝙ ac
cusare sit ꝯ ꝑceptũ diuinũ dũ dicit. Dimitte
nobis debi. no. glo. ẽ in. l. furti. §. part⁹. ff. de
his q̃ no. infa. De quo dic vt. j. §. 4.

¶ Quis põt accusare. R. aut crimẽ ẽ ꝑua 3
tũ aut publicũ. Si ꝑuatũ: regularit' non ad
mittit̃ nisi cui⁹ interest vt vr̃ velle glo. i. l. fi.
ff. de pri. delic. Q. d limita nisi sit tale delictũ
priuatũ ex q̃ pena pecuniaria applicãda fisco
dẽat iponi: q2 tũc q̃libet de ꝑplo admittit̃ ad
accusandũ ꝑ illa pena. Jta vult glo. singula

ris' Dy.7 Bar.i rubri.ff.de po.ac.lz Bal. tencat ꝯ in.l.aduersus.C.de fur. Si ꝟo ē crimē publicū quilibet admittit q̄ nō ꝓhibetur spālit lege vel statuto aut ɔsuetudine. Et q̄ prohibeant bēs.z.q.7.7.3.cā.ꝑ totū.de accusa.in multis.c.7 in.l.q̄ accusare. cū pluribus legib9 se.ff.de accu.sicut sūt īfames: minores: paupes 7 multi q̄s omitto: q2 nō ꝑtinet ad nos. Et hoc verū nisi ī duob9 casib9 Prim9 qñ suā vel suorū iiuriā ꝓsequūt: vt no.in.l.fi.ff.de ꝑua.delic.7 in.l.fi.ff.de iiu. facit glo.in.l.cū emācipati filij.§.emācipatus.ff.de colla.bo. Secūd9 qñ delictū nō ē cōmissuz ꝯ ꝑsonā: puta statuto cauet vt q̄ blasfemauerit: vel iuerit de nocte puniat in x.tūc q̄libet ad accusandū talē admittit: vt no. Bar.7 Jo.de imo.in.l. .ff.de pu.iudi. 7 Bar.in.l.lex cornelia.§.si q̄s libellū.ff.de iniu. Req̄rūt tñ multas limitatiōes 7 distictiones q̄s dimitto: q2 ad nos nō ꝑtinēt. Vide.z.q.j.ꝓhibēt.vbi de hoc. Cleric9 tñ ad vindictā publicā accusare nō dz: etiā si pena sanguinis nō venit iponēda.facit.c.sicut sacerdotes.z.q.7.q2 h9mōi odiosis non dz se imiscere ſm Pa.in.c.cū. P.de accu. ſ; si ꝓsequit iiuriā suā pōt: etiā si venit iponenda pena sanguinis ſ; Pa.vbi.s.dūmō dicat ꝙ nō intēdit accusare vt pena iponat. tex. est clar9 in.c.ꝑlat9.de homi.li.6.facit.c.cū sit gnāle.de fo.cōpe.7.c.olim.de iniurijs.

4 ¶ Qua intētione dz q̄s accusare vt sit sine pctō accusatio. R.ꝙ ꝓpt bonū cōe.s.vt ceteri q̄ete viuāt.z3.q.5.nō frustra. vel ꝓpt suū intēē: alś tale erit pctm̄ qualis inordinatio intētiōis.s.mortale si ex odio. veniale si aliq̄ passio fragilitatꝭ imisceat.ar.c.accusasti.de accu.7.z.q.7.si q̄ sūt.7.d.c.q̄lit 7 qñ nō tñ tenet ad aliquā restitutōnē ꝓpter hoc ſ; solū ad pniam de peccato.

5 ¶ Quis mod9 sit seruādus in accusatione: vide.z.q.8.per totum.

6 ¶ Utrū pactū seu iuramentū de nō accusando valeat. R.ſm glo.in.c.quēadmodū de iureiurādo.ꝙ nō tz de crimie ꝑꝑtrādo. ff.d pac.l.si vn9.§.pacta.7.§.se. Et peccat mortalit si hoc iurat: vt pz.j.iuramētū.3.§ 7.De pctō ꝟo cōmisso valet.d.§.pacta.7 iter.d.c.quēadmodū.ibi: nō solū septies. Si tñ pecuniā recipet: turpit accipit 7 restituere tenet de bono ɔsilio. Rō q2 ꝓpt charitatē ꝓximi ex compasiōe dz moueri credēs ꝙ se emēdabit 7 ñ ꝓpt pecuniā. mlto forti9 deberet restituere si recepissz ꝓ ñ accusādo d pctō ꝑpetrādo vl ꝓ accusādo calūniose.j.q.j.iuhem9

¶ Utrū q̄s possit desistere ab accusatiōe icepta. R.si videt eū quē accusauit inocētē tenet oi mō q̄ pōt desistere.z.q.3.si quē aut ꝑ abolitionē. Si ꝟo nō cognoscit inocētē euz eē: pōt desistere si vult q̄ ad ɔsciaz ex charitate ſ; ñ ex ꝑmio: vt no.gl.in.c.j.d collu. ſ; q̄ ad ipunitatē fori ɔtētiosi nō pōt nisi in certꝭ casibus.de q̄bus vide Bar.in.l.quesitū.ff. ad turpil.7 Pa.in.c.licet.de accu. 7

¶ Quot mōis accusatō reddit vitiosa. R ꝙ trib9 mōis ſm Brānū.z.q.3.in.§.notādū.7.l.j.ff.de aboli.s.prio calūniādo: 7 tūc ē qñ falsū crimē ipōit: 7 talis tenet de oi dāno dato ꝓximo.c.vl.de calū.7 peccat mortalit.zz.q.z.c.ꝑmū. Secūdo tergiuersando: 7 tūc ē tergiuersator qñ ī totū a lite recedit sine licētia iudiciꝭ. Hoc ītellige quo ad cōsciam si ex aliq̄ malo fine facit: q2 si ex cōpassione ꝓximi q̄ ad ɔsciam licet: ſ; q̄ ad forꝫ ɔtētiosū punit in.5.libris auri.l.3.ff.de ꝑuari. Tertō ꝑuaricādo: 7 tūc ē qñ colludit cū reo falsas ꝓbatiōes 7 varias simulādo: 7 talis punit arbitrio iudicis: vt.l.j.7.z.ff.de ꝑua. Sed in cōscia credo nō peccet nisi talis falsitate vel mendacio vtat 7 h9mōi prohibitis vel ex aliquo malo fine. De istis hēs i.l.j.ff. de aboli.7 in.l.j.ff.ad turpil. 8

¶ Utrū post pactā pniaz de pctō possit q̄s sine pctō accusare talē. R. ſm Jnno.i.c.de his.de accu.ꝙ sic: 7 tenet glo.similit ibidez. Rō est q2 ꝑ pniam satisfit deo: sed ꝑ punitionē q̄ ipōit in iudicio satisfit reipublice vt ceteri timeant 7 quietius viuāt.facit.C.d apostа.l.hi qui.cum suis concordan. 9

¶ Utrū semel accusatus possit de eodē iterum accusari. R.ꝙ nō.c.de his.de accusa. quia delictū vnius hoīs sepi9 queri nō dz. ff.nau.cau.sta.l.licet.§.vl.z3.q.9.veniaz. Fallit in duob9 casibus. Primus si secūd9 accusator doceat primū preuaricasse. ff.de preuari.l.3. Secūdus si suum dolorē prosequens ignoret accusationem ab alio institutam.l.si cui.ff.de accusa.vide in glo.dicti.c. de his. 10

¶ Utrū accusatus possit sine pctō aliquid dare accusatori vt desistat ab accusatōe. R 11

Inno. in. c. crimia. de collu. ꝙ q̃dã ẽ cã crimi
nalis: ⁊ in hac añ icboatã accuſationẽ ꝑ gra
tiã deſiſtere põt: vt. ff. õ his q̇ no. ĩfa. l. furti
§. pact⁹. ⁊. ff. ad turpi. l. mulier. ⁊. l. q̃ſitũ. p⁹
ñ licet niſi vt habeť. C. de abo. l. 2. ⁊. 3. et. 5.
q. j. quidã. ⁊ trãſigere aliq̇ dato vel retẽto ĩ
crimine publico nõ licet. Et ſi fiat trãſactio
nulla ẽ: ⁊ accuſat⁹ habeť ꝓ ꝯfeſſo. C. õ trãſ.
l. trãſigere. ff. de ꝑuari. l. in oĩb⁹. Ubi aũt ẽ
tale crimẽ q̇õ irrogat penam ſanguinis licet
vnicuiq̧ ſanguinẽ ſuũ redimere q̃litercũq̧
ff. de bo. eoꝝ. l. j. vľ penã detruſiõis ꝑpetue
ſm Pa. i. c. j. de collu. q2 licet tũc niſi in adul
terio. d. l. trãſigẽ. In alijs aũt vbi pena ſan
guinis nõ irrogať trãſigere nõ licet niſi ĩ cri
mĩe falſi: vt in. d. l. trãſigere. In crimĩe ꝓ
ꝑuato trãſigere licet ſm glo. in. d. l. trãſigẽ.
Et no. ꝙ ſm canones oẽ crimẽ dr̃ publicuꝫ
Et iõ trãſigere nõ licet: vt de collu. ꝑ totũ. q2
eccleſia ꝑ nullo crimĩe ĩponit penã ſãguinis
c ſnĩaꝫ ſaguinis. ne cle. vel mo. Excepto vbi
ĩponẽda ẽ pena detruſionis ꝑpetue: vt dictũ
eſt. Et que dicanť crimina publica de iure
ciuili habes. ĩ. crimen. §. 7.
12 ¶ Utrũ accuſat⁹ teneať rñdere veritateꝫ.
dic vt. ĩ. ꝯfeſſio dilecti. in prin.
13 ¶ Utrũ liceat accuſato calũnioſe ſe defen
dere. R. ꝙ nõ: etiã ſi ĩiuſte accuſareť: q2 hoc
eẽt gen⁹ vĩdicte q̃ ſine pctõ fieri nõ põt: imo
poſt iuramẽtũ de calũnia receptũ eẽt ꝑiurus
Qñ etiã iuſte accuſať: defendẽdo ſe ſm iuris
ordinẽ: ſꝑ dꝫ ꝓ poſſe accuſatorem excuſare:
nec peccat ſe defendẽdo ſꝫ ordinẽ iuris: etiã
ſi acuſator remaneret infamat⁹ ſm Sco. in
4. di. 15. q2 nõ teneť ſe ꝓdere. vñ põt q̃ſcũq̧
exceptiones cõpetẽtes ꝓponere ⁊ appellare:
⁊ alia iuridica facere: nõ tñ mẽdaciũ dicere
q2 peccaret mortaliť ſꝫ Sco. vbi. ſ. Appel
lare aũt cã more afferẽde neq̃ euꝫ iuſta ſnĩa
deť: nõ licet: q2 calũnia ẽ. Cõcordat Tho.
ſa ſe. q. 69. ar. 2. ⁊ Ri. i. 4. di. 15. ar. 5. q. 3.
14 ¶ Utrũ accuſator teneať ſe iſcribere ad pe
nã talionis. vide. ĩ. inſcriptio. §. j.
15 ¶ Ad q̇d tẽdit accuſatio. R. Pa. i. c. ſuper
his. õ accu. ꝙ tẽdit ad depoſitionẽ ab officio
⁊ bñficio. Et ſi crimẽ ſit enorme ad ꝑpetuũ
carcerẽ: vt in. c. tue. de pe. Et hoc de iure ca
nonico: ſꝫ de iure ciuili tẽdit vt pũiať debita
pena. Denũciatio ꝟo tẽdit ad correctionẽ: ñ
ad puniẽdũ pctũ pena ꝯdigna: ſꝫ vt deſiſtat
a pctõ. Et ſꝫ ꝓcedit tã ĩ denũciatiõe euãgeli
ca q̃ canonica: tã iudiciali q̃ extraiudiciali.

a Diuratio creaturarũ q̇d ẽ. R. Ri. in. 3.

di. 37. ar. 3. q. 2. ẽ ꝑ iuocationẽ diui
ni nõis vľ alteri⁹ rei ſacre obſecrãdo vel im
perãdo incliare eas ſꝫ ſe: vel in cõꝑatiõe ad
eas ad aliquid agendum vel patiendum.
¶ Utrũ adiuratio hoĩs ſit licita. R. q̇. ſ. 1
ibidẽ: ꝙ aut adiurãs intẽdit eos incliare ad
bonũ: aut ad malũ culpe. Prĩo mõ aut adiu
rat obſecrãdo: ⁊ ſic nõ accipit nomẽ dei ĩ va
nũ. Sic enĩ adiurauit apľs ad Ro. 12. Obſe
cro vos ꝑ miſericordiã dei vt exhibeatis cor
pora veſtra ⁊c̃. Aut adiurat ĩperãdo: ⁊ tũc
ſubdiſtĩgue: aut adiurat eũ q̇ ſibi teneť obe
dire: ⁊ ſic licet. Aut adiurat eũ in quẽ nullaꝫ
habet ꝑtãtẽ: ⁊ ſic aſſumit nomẽ dei in vanũ
q2 vſurpat ꝑtãtẽ in aliũ quã nõ hꝫ q̃tũ in ſe
eſt: ⁊ peccat mortaliť. Si aũt adiurãs intẽ
dit inclinare illũ quem adiurat ad malũ cul
pe: ſic nomen dei in vanũ aſſumit
¶ Utrũ adiuratio demonũ ſit licita. R. q̇ 2
ſ. ibidẽ: aut adiurat imꝑando: aut obſecran
do. Prĩo mõ aut vt ipm̃ doceãt vľ obſequiũ
aliq̇õ faciãt: ⁊ ſic illicitũ ẽ: q2 ꝑtinet ad quã
dã familiaritatẽ vľ ſocietatẽ: licitũ tñ ẽ aliq̃ñ
ſ. cũ aliq̇ ſci viri ex ſpãli ĩſtictu ſpũs ſci vľ re
uelatiõe diũa vtunť miſterio demonuꝫ ad
aliq̃s effect⁹. Aut eos adiurat vt a ſe ⁊ a ꝓxi
mis expellat: ⁊ ſꝫ licet: q2 ſũt aduerſarij nr̃i
obſtinati. Et ſic intelligiť illud Marci vlt.
In noĩe meo demonia eijciẽt ⁊c̃. Adiurare
aũt eos obſecrãdo ſꝑ illicitũ ẽ: q2 ſic quoddã
ſignũ familiaritatis importat
¶ Utꝝ adiuratõ creaturaꝝ irrationabiliũ 3
liceat. R. Ri. vbi. ſ. ꝙ aut adiuranť ſꝫ ſe ⁊
abſolute: ⁊ qui ſic eas adiurat nomẽ dei aſſu
mit in vanũ: quia nõ intelligũt adiurationẽ
illã. Aut adiuranť in relatiõe ad aliũ: ⁊ hoc
dupliciť. Aut in relatiõe ad deũ: vt cũ aliq̇
ſci ad infideliũ conuerſionem ⁊ infirmorum
in fide cõfirmationẽ ĩuocant nomen dñi ad
hoc vt ei⁹ virtute ipſe creature irrõnabiles
adiurate aliq̇ motu moueãť: q̇ nõ ẽ ꝑ earuꝫ
ꝟtutẽ nãlẽ: ⁊ ſic licet. Aut adiurãť ĩ relatõe
ad diabolũ ad hoc vt diabol⁹ ab eis repella
tur ne eis vtať: vt iſtrumẽto ad nocendũ: ⁊
ſic adiurãť ab exorciſtis eccľe. ⁊ ſic etiã licet
¶ Utrũ adiuratio illicita ſit pctm̃ morta 4

le. R. vt colligo ex verbis ꝑfati Ricar. vbi s. ꝙ sic ex se: q2 sic ē directe ꝯ secūdū ꝑceptū Nō assumes nomē dei in vanū. Exo. zo.

a **Administratio** legitima 7 libera ē qñ ꝗs pōt i iudicio agere 7 ꝯueniri: 7 etiā extra iudiciū de aliq̄ re dispo nere. facit. c. ex litteris. de ꝓba. 7 ibi Inno. allegat. l. z. in. §. z. C. de iura. calū.

j ¶ Utrū administrator teneat̄ de mala admi nistratiōe satisfacere. R. ſm Inno. in. c. ex pñtiū. de pig. ꝙ sic. 7 ille cui⁹ ē administrator hʒ actionē negotioꝝ gestoꝝ ꝯ eū q̇ male ad ministrauit. ff. de neg. ge. l. 3. §. vltio. iz. q. z. si qua. de rebus. 7. c. si q̇s q̄libet cōditiōe Unde aduerte ꝙ teneat̄ administrator ſm gl. in. l. cū oñdim⁹. ff. de fideiuſ. tu. de dolo vt ibi lata culpa. vt. l. curatoris. C. de neg. ge. 7 etiā leui. vt. l. q̇cq̇d. C. arbi. tu. De dolo solū teneat̄ ſm glo. in. l. 3. ff. de ne. ge. qñ mea affe ctōe duct⁹ solū administrauit: 7 lata culpa q̄ equipat̄ dolo. vt. l. qđ nerua. ff. depositi. De leui ꝟo teneat̄ vt coit̄ vt i. d. l. q̇cq̇d. Ali qñ etiā d leuissima: vt qñ diligētissim⁹ erat gestur⁹. l. si pupilli. §. videam⁹. ff. de ne. ge. Aliqñ de cāu: vt i casib⁹. 5. positis. in. l. si ne gotia. ff. de ne. ge. Prim⁹ si accessit aīo dep̄ dādi. Secūd⁹ si noua negotia 7 insolita fecit Terti⁹ si culpa ꝑcessit. Quart⁹ si fuit in mo ra. Quint⁹ si casū recepit. Nota etiā ꝙ ad ministrat⁹ nō solū hʒ actionē ꝯ administrato rē: sʒ etiā ꝯ heredes. Et itelligit Inno. vbi. s qñ dolo vel lata culpa aliq̇d gessit ꝙ here des teneāt̄. Si ꝟo ex leui culpa nō teneāt̄ here des nisi i casib⁹. 4. quoꝝ tres ponūt̄ in. l. i. C de here. tu. Prim⁹ si lis fuerat incboata ꝯ tu torē. Secūd⁹ si aliq̇d ad eos ꝑuenit de reb⁹ administrati. Terti⁹ si de bonis administra ti alijs ex grā cōcessit: q2. ff. de fur. l. si pigno re. dicit̄ spēs lucri ē ex alieno largiri 7 bñfi cio sibi debitorē acq̇rere. Quart⁹ ponit̄ i gl. d. l. cū oñdim⁹. §. si nō explicet incboata ꝑ de fūctū: q2 teneāt̄ de leui etiā. l. q̇cq̇d. C. arbi. tu

z ¶ Utrū sciēs cōmittēs administrationē idi gno teneat̄ ipse de mala administratōe. R. ꝙ sic ſm Inno. in. c. ex rōne. de eta. 7 q̄li. allāt ff. ad municipa. l. luci⁹. §. ipator. ff. de ma. ꝯuē. l. i. in ꝑn. ꝑ totū. Et peccat mortalit̄.

a **Amonitio** an debeat fieri añ denūciationem. R. ꝙ sic. est glo. in. c. qualiter 7 qñ. el. z. de accusa. 7 no. glo. i. c. licet hely. de si mo. Uide de hoc. j. Denunciatio. in princi. 7. §. z. 7. io.

¶ Utrū añ monitionē ꝯstituat̄ i mora q̇ ē obligat⁹ ad aliq̇d dādū vl̄ faciēdū sine deter minatiōe tpis. vide. j. Mora. §. i. j

a **Adoptio** ē legitim⁹ act⁹ per quē q̇ fili⁹ nō ē ꝓ filio hēt̄ pene nāʒ imitans. insti. de adop. in glo. Diuidit̄ aūt vt habet̄ i. l. i. 7. z. ff. de ad opti. q2 vna dr̄ arrogatio q2 rogat̄. i. interro gat̄ quis an velit istū habere patrē 7 pr̄ istū in filiū. Alia stat in nomīe generali 7 sup ponit hic ꝓ spē. sicut in hoc noīe creditor. ff. si cer. pe. l. i. 7. z. §. mutui.

¶ Utꝝ adoptio 7 arrogatio i oib⁹ ꝯueniāt R. ꝙ sic nisi i aliq̇b⁹ spālib⁹ q̄ sūt. 5. Primū q2 adoptio fit cuiuslibet magistrat⁹ cōptēts auc̄te. dū tñ apud eū plena sit actio. s. merū 7 mixtū ipiū. C. de adop. l. i. Arrogatio āt tm̄ fit auc̄te ꝑncipis. insti. eo. i ꝑn. Secūdū i arrogatōe req̇rit̄ vtriusqȝ ꝟbū expꝑssū. In adoptione nō. Uñ infans nō pōt arrogari: sed adoptari sic. ff. de adop. l. i. 7. z. 7. l. i ad optionib⁹. hec ꝓbant̄. Tertiū ꝙ arrogatio statim arrogatū 7 res suas 7 liberos q̇ erāt in sua ptāte subijcit ptāti arrogatoris. ff. de adop. l. z. §. vlti. Adoptio ꝟo nō nisi i casu qñ. s. dat̄ auo materno vl̄ si p⁹ emācipationē genuit filiū 7 auo pr̄no dederit. Insti. de ad op. §. si ꝟo. Arrogat̄ ḡ q̇ est sui iuris. Ad optat̄ ꝟo existēs i aliena ptāte. Quartū ꝙ arrogator teneat̄ satisdare de restituendis il lis bonis ꝑsonis ad q̄s eēnt vētura si arroga tus ꝑmāsisset i statu suo. ff. de adop. l. nec ei. §. fi. Quintū ꝙ si arrogator emācipauerit eū vl̄ exheredauerit sine cā: teneat̄ ei relinq̇re q̄rtā ꝑtē suoꝝ bonoꝝ eoꝝ. s. q̄ habitur⁹ fuisset ab itestato: ſm glo. i. l. si arrogator. ff. eo. q̄ q̄rta nō ē augmentata ꝑ auth. de tri. 7 se. ſm Bar. ibi insti. de adop. §. cū aūt ipubes Ad optiuo ꝟo nihil tenetur de necessitate relin quere. C. eo. l. i. 7. z. Si tamē moriat̄ adop tator sine testamēto: succedit in bonis eius. l. pe. C. de adop. post medium.

¶ Utrū arrogat⁹ i filiū filij sui acq̇rat q̄r tā ꝑtē bonoꝝ sicut arrogat⁹ simpliciter. R. Azo. isū. insti. de adop. ꝙ si pr̄ adoptat ali quē loco nepotis: si fili⁹ cōsentit: mortuo suo z

p̄re hic arrogat⁹ in ptātē filij cui arrogatus
fuit trāsit: nec agnoscit auo suus heres. Si
aūt fili⁹ nō ɔsenserit: mortuo p̄re nō reinci-
dit in ptātē: sed agnoscet auo suus vl' tāq̄
nepos: licȝ in filiū nō adoptauerit tanq̄ eū
quē videt su⁹ anim⁹ voluisse eē sibi heredē.
Idē dic de adoptato i nepotē: vl' deinceps
qd̄ pōt fieri: vt insti. d̄ adop. §. licet. excepto
q̄ nō trāsit i ptātē p̄ris adoptātis. Et qd̄ di
xi de masculo: dic de feminis
3 ¶ Utrū fiat adoptio si q̇s dicat corā mltis.
Accipio te i meū filiū. R. Pa. i. c. vnico. d̄
cogna. le. q̄ non. l. nō nudis. C. de ꝓba. nisi
fuet forma de q̄. s̄. s. q̄ fiat auctoritate ma
gistrat⁹ vl' p̄ncipis: qd̄ est de suba adoptio
nis: ⁊ ꝓbū in arrogatiōe: vt dictū ē in p̄n.
4 ¶ Quis possit adoptari. R. q̄ q̇libet tam
masculus q̄ femina. ff. de adop. l. adoptio.
dūmō sit p̄ns l. neq̄ absens. ff. eo. nec p ꝓcu
ratorē fieri pōt. l. post mortē. §. neq̄. ff. eo.
Rōnem hui⁹ habes per Bar. in. l. gallus. §
forsitan. ff. de li. ⁊ po.
5 ¶ Utr̄ q̇s possit adoptare i frēm vl' sororē
R. q̄ nō: vt. l. nec apud. C. de here. insti. ⁊
ibi Ang. ita q̄ nec etiā i patrē: q̄ ɔ̄ naturā.
6 ¶ Quis aūt nō pōt adoptare. R. q̄ castra
ti. Et dicūt castrati q̇ sic nati sūt vt nūq̄ ge
nerare possint: s̄ spadones sic. Et dicunt hi
q̇b⁹ abscissū ē cū spata vel cultello. Itēȝ nec
femīe: nisi ex rescripto p̄ncipis i solatio filio
rū amissor̄. Itē q̇ nō p̄cedit p. 18. ānos eum
quē vult adoptare vl' arrogare. hec hn̄tur
insti. de adop. Itē q̇ nō hȝ. 60. ānos nō pōt
arrogare licȝ adoptare possit: nisi iusta cā
i ɔ̄ueniēte. l. si p̄r. §. vlti. ff. de adopt. Et iu
sta cā ē morb⁹ aut cōiūctio ꝑsone. al's debet
intēdere generationi: vt in. d. §. vltimo.
7 ¶ Utrū ip̄ediat matrimoniū. vide. j. Ma
trimoniū. 3. 7. 10. impedimēto.

Adoratio q̄ idē ē q̄ venera
8 tio vtrū req̇rat
actū corp̄alē. R. q̄ sic. Dicit enim
Dama. 4. li. q̄ q̄ɔditi sum⁹ ex duplici sb̄a
. s. intellectuali ⁊ sensibili: ita deo duplicem
adorationē debem⁹. s. i aīa q̄ ɔsistit in inte-
riori motu aīe: ⁊ corp̄alē q̄ cōsistit i exterio-
ri motu corp̄is Et q̄ in oībus actib⁹ latrie
illud qd̄ ē exteri⁹ refert ad illud qd̄ est iteri⁹
sicut ad p̄ncipaliꝰ: iō exterior adoratio fit
ꝓpter interiorē: vt. s. ꝓpter signa humilita-
tis q̄ corporalit' exhibem⁹ excitet affect⁹ nr̄ q̇
ꝓcedit p sensibilia ad intelligibilia. Ui ge-
nuflexiones signant nostrā ifirmitatē resp̄e
ctu dei ⁊ prosternimus nos q̄si nihil nos esse
ex nobis profitentes.
¶ Utr̄ adoratio req̇rat locū determinatū 1
R. q̄ nō p̄ncipalit': q̄si sit de necessitate ei⁹:
s̄ hn̄ req̇rit s̄m cōdecētiā sic̄ ⁊ alia signa cor
poralia: s̄m illud Jo. 2. Dom⁹ mea dom⁹
orōnis vocabit. Et iō Jo. 4. Uenit hora i
q̄ veri adoratores adorabūt in spū q̇ ē p̄nci
palis actus adoratiōis. vt dictū ē. Loc⁹ tn̄
req̇rit: nō ꝓpt' eū q̇ adorat: s̄ ꝓpt' adorātes
Primo ꝓpt' loci ɔsiderationē: ex q̄ spālē de
uotionē cōcipiūt adorantes: vt exaudiant:
vt pȝ. 3. Reg̃. 8. Scd̄o ꝓpter sacra myste-
ria ⁊ alia scitatis signa q̄ ibi cōtinent. Ter-
tio ꝓpter cōcursū multor̄ adorātiū: ex quo
oratio fit magis exaudibilis. s̄ȝ illud. Mat
18. Ubi duo vel tres ⁊c̄.
¶ Utr̄ tres persone in deo adorēt vna ad 2
oratiōe. R. q̄ sic: q̄ sic̄ in eis ē vna essentia
sb̄a ⁊ excellētia: ita vn⁹ honor ⁊ reuerētia
eis debet: ⁊ per cōsequēs vna adoratio.
¶ Utr̄ aliq̄ creatura sit adoranda. R. q̄ 3
sic ꝓpter quādā dei excellētiā q̄ deo debet re
uerētia: quā quedā creature ꝑticipāt: nō s̄ȝ
equalitatē: sed vt dixi s̄m quādā ꝑticipatio
nē. Et iō alia veneratiōe veneramur deuȝ
qd̄ ꝑtinet ad latriā. Alia veneratiōe vene-
neramur creaturas q̄sdā excellētes: qd̄ ꝑti-
net ad duliā ꝓpterea cuȝ ea q̄ exteri⁹ agunt
sint signa interioris reuerētie: q̇dā exteriora
ad reuerētiā ꝑtinētia exhibēt excellētib⁹ cre
aturis inter q̄ maximū ē adoratio. Sed ali-
q̇d ē qd̄ soli deo debet qd̄ est sacrificiū. Hoc
elicit ex augu. x. de ciui. dei. Scd̄m h̄ reuerē
tiā excellenti creature debitā Nathā adora
uit Dauid. 3. Reg̃. i. Scd̄m ꝓo excellētiā q̄
deo debet Mardoche⁹ noluit adorare Amā
timens ne dei honorē trāsferret ad hominēȝ
vt dicit Hester. 13.
¶ Utrū hūanitas xp̄i sit adorāda cultu la 4
trie. R. q̄ hn̄do respectū ad hūanitatē xp̄i i
se: sic nō eēt adorāda latria cū sit creatura: s̄
solū illa q̄ dulia dignior ē s̄m glo. sup illud
p̄s. Adorate scabellū pedū ei⁹. Hn̄do tn̄ re-
spectū ad verbū cū q̄ ē vnita hypostatice:
sic debet ei latria: q̄ vna adoratiōe adorat
suppositū ⁊ nā. ita q̄ natura adorat per sup

ꝯpositũ. Christ⁹ autẽ est nomẽ ꝑsone in dua
bus naturis. Hec ex Ricar. in. 3. dis. 9.
5 ¶ Utrũ imago xp̄i sit adoranda latria. R.
ꝙ cõsiderãdo eã ꝓut est q̄dã res: sic null⁹ ho
nor ei debet̃: sicut nec alicui lapidi vel ligno
Sz ↄsiderãdo ꝓut ẽ imago xp̄i: tũc q2 idez
mot⁹ q̄ ẽ i imagine ẽ i imaginato: ideo vn⁹
honor debet̃ imagini ⁊ imaginato: ⁊ ꝓpt̃ea
cũ xp̄us latria adoret̃: sic ⁊ ei⁹ imago: q2 vt
dicit Dama. 3. li. c. 8. Honor imaginis ꝑue
nit ad ꝓthopitũ. i. imaginatũ: de hoc est tex.
in. c. venerabiles. de ↄse. di. 3. Nec ob. illud
Exo. 26. Nõ facies tibi imaginẽ. ⁊c̃. q2 illd
ꝓhibitũ fuit ꝓ eo t̃pe q̄ de⁹ nãm hũanã nõ
assũpserat: q2 tũc figurari nõ poterat. Sec⁹ i
hũanitate assũpta ꝓpterea imagines sũt li
bri simpliciũ ad eoꝝ instructionẽ recte a scis
īuente: vt in. c. ꝑlatũ. de conse. dis. 3.
6 ¶ Utrũ crux xp̄i sit adoranda latria. R. ꝙ
honor siue reuerẽtia nõ debet̃ nisi rõnabili
creature. Insẽsibili vero nõ debet̃ nisi rõe na
ture rõnalis. Et hoc dupliciter̃. Prio inq̄ꝫtũ
repñtat creaturã rõnalẽ. Secũdo inq̄ꝫtũ ei
cõiũgit̃ q̄cũqꝫ mõ. Primo mõ solẽt hoies ve
nerari imagines regis. Secũdo mõ ei⁹ ve
stẽ. Utrũqꝫ aũt venerãt̃ hoies eadẽ venera
tiõe q̄ ⁊ regẽ. Si g̃ q̄rat̃ de cruce q̄ xp̄s fuit
crucifix⁹ an sit adorãda dico ꝙ vtroqꝫ mõ
est venerãda. Primo q2 repñtat figurã xp̄i
extensi i ea. Secũdo ex ↄtactu ei⁹ ad xp̄i mem
bra: ⁊ ex hoc q2 ei⁹ sanguine est ꝑfusa. Unde
vtroqꝫ mõ adorat̃ adoratõe eadẽ cũ xp̄o. s.
latrie. Et iõ crucẽ alloquimur ⁊ dep̄camur
q̄si ipsũ xp̄m. Si vero loq̄mur de cruce xp̄i in
alia mã. s. lapidis: ligni ⁊ h⁹mõi: sic venera
mur tãtũ eam vt xp̄i imaginẽ quã venera
mur adoratione latrie vt dictũ est. Aliq̄ tñ
vt Tho. tenẽt i. 3. q. 25. ꝙ crux xp̄i in q̄ pe
pẽdit nõ adorat̃ eadẽ adoratiõe. s. latrie cũ
vbo cũ nõ ꝑtineat ad ꝑsonã ei⁹ q̄si pars eius
sed rõe yꝑdulie in q̄ est q̄dã res xp̄i: rõe cui⁹
vestes siliter ⁊ alia q̄ ad humanitatẽ ei⁹ refe
rũt̃ yꝑdulia adorãt̃. Sz scũs Bona. i. 3. dis
9. dicit: ꝙ illa crux vt ẽ res q̄dã nõ dz ado
rari latria nec dulia: s adoratõe cui⁹ dã ho
noris ⁊ reuerẽtie tãqꝫ istrumẽtũ nr̃e salutꝫ.
Sicut etiã reueremur sacr̃a: ꝓ eo ꝙ sunt in
strumẽta nr̃e salutꝫ: ⁊ q̄libet harũ põt teneri
7 ¶ Utrũ mat̃ xp̄i sit adorãda latria. R. ꝙ ñ
cũ sit pura creatura: q2 tñ ẽ mr̃ dei q̃ est ex

cellẽtissimũ: ita ꝙ excellenti⁹ pure creature
cõueniri nõ põt. Ideo sibi nõ tm̃ cõuenit ho
nor dulie sed etiam yꝑdulie: que dicit̃ dulia
maior s̃m Hiere. 4. c.
¶ Utrũ scõꝝ reliq̄e sint aliq̄ mõ venerãde 8
R. ꝙ sic: vt vult Augu. i. de ciui. dei. q̄ñ ali
q̄s afficit̃ ad aliquẽ: ea q̄ sibi de eo reliquũt̃
post mortẽ venerat̃: nõ tm̃ corp⁹ ⁊ ei⁹ ꝑtes:
s etiã aliq̄ exteriora: vt vestes ⁊ hm̃oi. Ma
nifestũ ẽ aũt ꝙ scõs dei venerari debem⁹ in
q̄ꝫtũ sunt mẽbra xp̄i: filij ⁊ amici ⁊ int̃cesso
res nr̃i. Et ideo reliq̄as scõꝝ q̄lescũqꝫ i eoꝝ
memoriã honore cõgruo venerari debem⁹.
Unde ⁊ christus eas honorat in eoꝝ p̄sen
tia miracula faciendo.
¶ Quid autem sit latria vide. j. Latria ⁊ 9
in dulia in. c. suo.
¶ Utrũ aliq̄s possit adorare aduersariũ si 10
ne pc̃tõ. R. ꝙ nõ: etiã si xp̄s fore credat̃: ni
si interi⁹ vl' exteri⁹ cõditio exp̄mat̃ actualit̃
q2 ipsa nouitas rei insolite ↄsiderationẽ ⁊ at
tẽtionẽ actualẽ acq̇rit: sicut dr̃ de btã virg.
ꝙ cogitabat q̄lis eẽt salutatio. In adorati
one vero hostie sufficit hãc cõditionẽ hr̃e ha
bitualit̃. s. si cõsecratio debita ẽ facta ꝓ eo ꝙ
hostie consecratio est consueta.

a **Dulatio** quid est. R. s̃m
Alex. ha. s̃e tra
ctatu de adulatione est pctm̃ ex ser
mone vane laudis alicui exhibito intẽtione
cõplacẽdi. Laudare eñi aliquẽ de quo nõ ẽ
laudãd⁹: vl' pl⁹ q̄ꝫ est laudãd⁹: vl' nõ eo fine
quo fieri debet pctm̃ est. Et de hac. 25. di. §.
alias. 6. q. i. sũt plurimi. 46. di. sũt nõnulli
⁊. ij. q. 3. nemo peritorum.
¶ Utrũ adulatio sit peccatũ mortale. R. j
s̃m Ale. vbi. s̃. ꝙ triplex ẽ gen⁹ adulatiõis.
Primũ q̃ dicit malũ bonũ fouẽdo pctõrẽ
in pctis. ⁊ hoc est mortale. Quod itellige si
malũ tale esset mortale s̃m glo. in. d. c. sunt
plurimi. ꝑ c. sũt nõnulli. 46. dis. Sec⁹ si illd
malũ q̃ laudat eẽt veniale: q2 tũc adulatio
eẽt veniale pctm̃. 25. di. alias. ⁊. 46. di. cle
ric⁹ q̇. Secũdũ gen⁹ adulatiõis est q̃ fit intẽ
tiõe nulli nocẽdi: sz vt alicui ꝓsit vl' cõplace
at. vl' aliã vtilitatẽ cõsequat̃: ⁊ laudat i illis
q̄ nõ sunt pctã: ⁊ istud est veniale. Si vero fit
intẽtiõe nocendi alteri. licz alteri prosit est
mortale: vr̃ eñi facẽ libidine mortali. Ter
tiũ gen⁹ ẽ circa ea q̄ nõ sũt pctã: ⁊ nec ꝓdest

necobest ꝯ tm̄ ꝯtēptum dei gnāt, ꝓpter assi
duitatē: ⁊ ē mortale.s. vel i eo cui adulat̄: pu
ta qꝛ ꝑ adulationē mortalr̄ peccat in supbia
vel alio mō: vel i eo q̇ adulat̄: vtputa qꝛ nō ti-
meret deū offendē: ⁊ etiā dat cām alteri pec
cādi mortalit̄ ex adulatōe. Laudare aūt ali
quē nō mēdacit̄ ad finē bonū vitiū non est
nec adulatio.ꝯcor. Tho. scda scde. q. iiꝫ.
2 ¶ Utꝝ ipetrās bn̄ficiū ꝑ adulationē teneat̄
resignare. Re. Alex. vbi. s. ꝙ dꝫ reduci ad
munꝰ ab obseq̇o. Un̄ si nō seruiret ei in alio
nisi i hoc ꝙ sibi adularet̄: credo ꝙ idigne re-
ciperet: ⁊ resignare teneret̄: sicut ille q̇ seruit
in turpi officio. Turpe aūt officiū dr̄ cui est
ānexū peccatū. hec Ale. Sed tu de hoc dic
latius. j. Simonia. 5. §. 4.
3 ¶ Utꝝ dare adulatoribꝰ sit pctm̄. Re. ꝙ ta
le pctm̄ ē dare qual' ē adulatio ꝓpt̄ quā dat
Si veniale: veniale. si mortale: mortale: vt
pꝫ. 86. di. c. donare. ⁊ duobꝰ. c. se. Et sic itel
lige Tho. ƀa ƀe. q. 168. Dare tn̄ adulatori n̄
ꝓpt̄ adulationē: ꝯ ꝓpt̄ pietatē ad sustētatio
nē nature nō ē pctm̄: vt i dictis. c. nō. Idem
dic de dantibꝰ histrionibꝰ: vt in dictis. c.
4 ¶ Clericis adulatio ꝓhibet̄. Et si exercēt
adulatōeꝫ degradādi sūt. 46. di. c. cleꝛicꝰ. el. i
5 ¶ Adulatio fit q̄tuor mōis ƀm Ale. vbi s̄
Prio laudādo bonū qđ nō hn̄t. Scdo augē
do bonū qđ hn̄t plꝰ q̄ꝫ sit. Tertio laudādo
malū qđ hn̄t dicēdo bonū. Quarto minuē-
do malū ipsū. s. dicēdo nō tā g̃ue pctm̄. Pri
mi duo modi sūt venialia pctā nisi imisceat̄
ꝯtēptꝰ dei: vel i eo q̇ laudat: vel i eo q̇ laudat̄
Tertiꝰ ⁊ q̄rtꝰ modꝰ ē pctm̄ mortale: si malū
sit mortale. facit. d. §. als. in glo.

a **Adulteriū** est alieni thori violatio. Un̄
dr̄ adulteriū q̄si ad alienū thoꝝ accessio. 36
q. i. §. cū g̃. Et aliq̄n ē simplex. s. q̄n solū alt̄
ē solutꝰ: q̄nq̃ꝫ duplex. s. q̄n ābo sūt ꝯiugati.
j ¶ Quot modis cōmittit̄. Re. ƀm Alex ƀa
ƀe tractatu de adulterio: ꝙ ꝓꝑe est solū q̄n
q̇s accedit ad alienā vxorē. Secūdo etiā q̄n
cōiugatꝰ peccat cū soluta. Tertio ƀm quan
dā iuris interp̄tationē est q̄nq̇s ita ardēter
amat vxorē: ꝙ etiam si nō eēt vxor cōcube
re vellet cū ea vel ecōtrario vxor virū. Sic
intellige. c. orige. 32. q. 4.
2 ¶ Utꝝ sit maximū mortaliū pcōꝝ. Re. q̇. s.
ibidē ꝙ nō q̄ ad deū: ꝯ ē grauiꝰ incestus: vel
ꝯtra nām: licꝫ q̄ ad penā sit grauissimū.
¶ Que ē pena tā viri ꝙ vxoris adulterātꝫ 3
Re. ƀm Inn. i. c. tue. de ꝓcu. ꝙ olim erat pe
na capitꝫ: vt. C. de adul. l. castitati. hodie ꝟo
priꝰ ꝟberatꝰ retrudit̄ i monasterio. C. de ad
ul. autꝫ. ꝯ hodie. Est ⁊ alia pena: qꝛ ƀm Pa.
in. c. plerūq̃ꝫ. de dote post di. re. mulier ꝑdit
dotē: ⁊ vir donationē ꝓpt̄ nuptias: si ma-
trimoniū sepet̄ ꝑ sniam iudicis ecclesiastici
Als nō ƀm Jo. an. Pa. tn̄ ibidē tenet ꝙ si ē
notoriū adulteriū: qꝛ tūc cū possit ꝓpria au
ctoritate vir expellere vxorē: ⁊ ecōtrario lu-
crat̄: qꝛ si petet obstabit ei exceptio adulterij
ꝑdet etiā mulier donationē ꝓpter nuptias
quā ex pacto aut statuto debebat lucrari so
luto matrimonio. Bona ꝟo parafernalia
nō ꝑdit ƀm doc. qꝛ i penis ꝟba debēt restrin
gi. regula odia. de reg. iu. li. 6. Quāuis glo.
i. d. c. plerūq̃ꝫ. teneat ꝙ ꝑdat. Est ⁊ ētia pe
na: qꝛ amittit ius petēdi debitū. de quo dicā
j. Debitū. §. 7. Si tamen reconciliant̄ recu-
perat omnia. vt in. d. c. plerūq̃ꝫ.
¶ Utrū mulier adultera teneat̄ reuelare fi 4
liū quē de adulterio suscepit: ⁊ quō tenet̄ sa-
tisfacere. Re. q̄uis diuersi diuersimode hic
dixerit: ego credo opionē Pa. in. c. officij. d
pe. ⁊ re. iustissimā: q̇ dicit sic: aut nullū imi-
net ꝑiculū ⁊ verisiliter sibi credet̄: vel pōt ꝓ
bare: ⁊ sic tenet̄ reuelare: aut nō pōt ꝓbare
nec sibi credet̄: ⁊ sic nō tenet̄: qꝛ induceret si-
bi scādalū sine aliq̄ vtilitate. ar. 2. q. 7. ple-
rūq̃ꝫ boni. Aut iminet periculū sibi vel alte
ri: ⁊ sic nō tenet̄: qꝛ i reuelādo iminet pericu
lū aiaꝝ: i nō reuelādo solū ꝑiculū reꝝ. Et in
ter duo mala minꝰ ē eligēdū. 13. dis. c. nerui.
Satisfaciat g̃ de suo quātū pōt dānificatis:
sicut sūt q̇ nutriūt pueꝝ: vel ꝑuāt̄ heredita
te ꝓpt̄ ipsū. ⁊ doleat nō posse plene satisfacē
tenet̄ adulter si scit vel ꝓbabilit̄ credit ꝙ sit
eiꝰ filiꝰ: si mō hoc facere pōt sine scādalo. ar.
c. si. de iniur. als nō. Nec ob. regula q̇ scāda-
lizauerit. de re. iur. vbi dicit̄ vtiliꝰ eni scāda
lū nasci ꝑmittit̄ quā veritas deserat̄: qꝛ itel
ligit̄ in iudice ⁊ teste: non in denunciatione
ƀm eundem Pa.
¶ Utrū filiꝰ q̇ ē in possessione filiatiōis te- 5
neat̄ credē matri dicēti eū eē spuriū vel sup-
positū. Re. Pa. in. c. ꝑ tuas. de ꝓba. ꝙ non
Et tenēt doc. i. l. filiū. ff. d his qui sūt sui vel
alie. iur. ⁊. l. si vicinis. C. de nup. ⁊ ibi dicūt

fatuũ fuisse illũ q̇ regno renũciauit ꝓpt̃ di
ctũ mr̃is. Et dicit Pa. ibi etiã hoc ꝓcedere si
ambo parẽtes negarẽt eũ filiũ: vt ꝓbat̃ i.c.
trãsmisse. in fi. iũcta glo. i ꝟbo indicijs. q̇ fi-
sint le. ꝛ tex. cũ glo. in. l. i. §. z. ff. de car. edic.
ꝛ. l. si posthum⁹. ff. de li. ꝛ po. Et hoc verꝝ nisi
ꝓbẽt tp̱e ↄceptõis nõ ↄcubuisse sil̃: vl' ꝓpter
absentiam: vl' ꝓpt̃ ĩfirmitatẽ. imo pl⁹ dico
etiã si ꝓbaret̃ ꝙ adulterabat̃ cum q̇dã alio
tp̱e ↄceptiõis: dũmõ vir ei⁹ habitaret cũ ea:
cẽsebit̃ nihilomin⁹ talis fili⁹ legitim⁹: vt i. l.
miles. §. defuncto. ff. de adul. Rõ qꝛ i dubio
debem⁹ fauore filioꝝ sic interpretari: vt no.
Pa. in. c. intellexim⁹. de adult. ꝛ facit. d. l. si
vicinis. ꝛ. l. quia semp. ff. de in ius vo.
6 ¶ Utrꝝ aũt dict⁹ fili⁹ p⁹ cõpletã p̃scriptio-
nẽ debeat sibi facere ↄsciaȝ de successione ĩ bo
nis si ꝓbet̃ vl' sibi ↄstet nõ fuisse legitime cõ
ceptũ. R. ꝙ nõ: vt patebit ex his q̃ notãt̃ i
ti. de p̃scrip. §. 47. Sec⁹ añ cõpletã p̃scripti
onẽ: qꝛ si credit ꝛ ex scrupulosa conscia exti
mat verꝝ matrẽ dicere: ꝛ se eẽ illegitimũ sic
tenet̃ abstinere a bonis pr̃is putatiui: nisi
eẽt talis ↄditõis ꝙ alio mõ nõ posset viuere
qꝛ sic necessitatẽ vite posset cap̱e maxime nõ
existẽtib⁹ alijs q̇b⁹ deberet̃ i tãta necessitate
ꝛ ꝓponere satisfacere: si ad pinguiorẽ p̱ue-
niret fortunã. Uerꝝ ẽ ꝙ de cõsũptib⁹ bona fi
de durante nõ tenet̃. ẽm Host. ꝛ Rodo. Et
tũc ↄstituit̃ i possessione filiationis: ꝛ inci-
pit p̃scribere qñ incept⁹ ẽ noiari: seu reputa
ri ꝓ filio legitimo. vt no. in. d. c. per tuas.
7 ¶ Utrũ adulteriũ cõmittat̃ sine dolo. R.
ꝙ nõ: vt pȝ in. l. si ex lege. ff. de adul. vbi er-
rãtes i iure excusant̃ a pena ĩcest⁹ ꝛ adulterij
facit. c. lucretiã. al's ẽ sub. c. ꝓposito. 3z. q. 5.
Et hoc itellige ẽm glo. i. d. c. nõ q̃ ad culpaȝ
qꝛ peccat mortalit̃ q̇cũq; eũ cõmittit ex me-
tu: siue ex ignorãtia: vl' errore iuris. Sec⁹ in
ignorãtia facti q̃ excusat a culpa: puta: quia
credidit virꝝ q̇ erat adulter. Silit̃ qñ cõmit
tit ex coactõe absoluta: dũtñ i aĩo nõ ↄsẽtiat
Sȝ q̃ ad penã distingue ẽm Pa. i. c. ꝛ si ne-
cesse sit. de do. post. di. re. ꝙ aut loq̇mur de pe
na corpali: vl' pena p̱ditiõis ꝓpe sħe: vt do-
tis seu donatiõis ꝓpt̃ nuptias: ꝛ sic excusat
error etiã iuris: vt. d. l. z. ar. in auth. ĩcestas
nuptias. C. de ince. ꝛ iuti. nu. Et licȝ Jo. an
ꝛ coit̃ doc. in. d. c. ꝛ si necesse. teneãt ↄ̃riũ. s.
ꝙ error iuris non excusat a pena. tñ Bar. i
l. q̇ ↄtra. C. de icestis. ẽ cũ Pa. qꝛ nõ ẽ in do
lo q̇ errat: vide. ĩ. dolus. §. i. ꝛ. z. Aut loqui
mur ꝺ̃ pena p̱ditõis lucri: ꝛ sic error nõ excu
sat nisi sit iustus: vt i. l. ne passim. C. ꝺ̃ iur. ꝛ
fac. igno. Silr̃ excusat a dolo met⁹ etiã cõdi
tionalis: vt in. d. c. proposito.
¶ Quõ dĩ notoriũ adulteriũ R. Pa. ĩ c. i 8
tellexim⁹. ꝺ̃ adl'. publice dĩ adult̃ata qñ stat
ĩ domo cũ publico ↄcubinario: ꝛ ↄuincit̃ no-
torie ꝺ̃ adult̃io qñ hȝ eã ĩ mẽsa: ĩ domo ꝛ ĩ le
cto: vt ĩ. c. fi. ꝛ ĩ. c. tua. ꝺ̃ co. cle. ꝛ mu. vñ ĩ. l.
furẽ. ff. ꝺ̃ fur. ꝛ ĩ. l. capite q̇nto. ff. ꝺ̃ adul. nõꝛ
ꝙ adulteriũ dĩ notoriũ qñ vir ꝛ mulier de-
p̃hẽdũt̃ ĩ latebris se osculãtes ꝛ hmõi actib⁹
ꝓpinq̇s adulterio: facit. l. si q̇s nõ dicã rap̱e.
C. de epi. ꝛ cle. Jtẽ qñ passiȝ admittit viros
cã adulterij: vt ĩ. l. palã. ĩ p̃n. ff. de ri. nup. ꝛ
qꝺ̃ no. ĩ. c. cũ in diocesi. de vsur.
¶ Utrꝝ spurij possint ĩstitui heredes: ꝛ quõ 9
succedũt vide. ĩ. Filius. §. i. 3. ꝛ. 4.

a **Aduocat⁹** dĩ ille q̇ ĩ iudicio
apud eũ q̇ iurisdi
tiõi p̃est desideriũ suũ vl' amici expo
nit, vl' alteri⁹ desiderio ↄ̃dicit. l. sciẽdũ. §. i. ꝛ
ibi p̱ doc. ꝛ. l. paul⁹. la p̃ma. ꝛ ibi Bar. ff. de
lega. Et iõ ↄsulẽs in camera nõ ꝓprie dĩ ad
uocat⁹. ita ꝙ ꝓhibit⁹ aduocare nõ censet̃ ꝓ-
hibit⁹ in camera ↄsulere: vl' allegatiões ĩ scri
ptis facere: ẽm Pa. ĩ Rica ꝺ̃ postu. ꝛ tenet
Bar. in. l. i. ff. de va. ꝛ ex̃or. co. Et debet eẽ
iurisp̱itus ꝛ studuisse p̱ q̇nqueñiũ saltẽ: ꝛ iu
ramẽto doctoꝝ ꝓbat⁹. l. nemini. ff. de ad. di
iudicioꝝ. ꝛ no. Bar. in. d. l. i.
¶ Sȝ q̇ sũt q̇ repellũt̃ ab aduocãdo. R. ꝙ 1
mlti. de q̇b⁹. 3. q. i. ĩfames: ꝛ ẽ versus. Non
cuiq; dat̃ ꝙ postulet: imo negat̃. Addict⁹ pe
ne: seru⁹ puer actor arene. Luminib⁹ carẽs
mulier muliebria passus. ꝛ multi alij repelli
pñt q̇s omitto solũmõ dicã ꝺ̃ his q̇ sine pctõ
aduocare nõ pñt q̇ sũt ĩ triplici dr̃ia. s. here-
tici ꝛ ceteri excoĩcati. Secũdi clerici. Tertij
religiosi: de quib⁹ latius ꝓsequemur.
¶ Heretici ꝛ ĩfideles ꝛ excoĩcati ꝓpt̃ suspiti 2
onẽ heret̃ nullo mõ pñt aduocare. l. nẽo. C.
de postu. ꝛ. l. nẽo. la. z. C. de epi. au. de pe. di.
ĩ. nemo vl' ĩ fo. de here. excoĩcam⁹. el p̃mo.
¶ Excoĩcati etiã repellũt̃. ij. q. 3. excoĩca- 5
tos. ꝺ̃ exce. c. exceptõeȝ. ꝛ cõg suspẽdictos ꝛ quẽ
libet ipsoꝝ admittẽs iudex grauit̃ peccat: vt
pȝ ĩ. d. c. nẽo vl' in foro. ꝛ ĩ. d. c. excoĩcatos.

4 ¶ Utrum epi et alij superiores possint aduocare pro alijs. R. quod non corã ecclesiastico vel ciuili iudice: vt. ij. q. i. te quodã. 83. di. platũ. et c. eps. 14. q. 5. Denique. 21. q. 3. per totũ.
5 ¶ Utrum sacerdotes possint postulare. R. quod non põt neque corã ecclesiastico vel ciuili iudice nisi in 4. casib9 vt in. c. fi. de postu. extra ne cle. vel mo. sacerdotib9. 15. q. 2. c. vnico. 14. q. 5. denique Prim9 casus ẽ pro se. Secũdus pro ecclesia sua. Terti9 pro psonis sibi piũctis. Et hoc itellige qñ nõ põt hre aliũ: vel nõ ita bonũ. Persone ãt piũcte sũt i isto casu vsque ad. 4. gradũ. C. de epi. et cle. auth. licẽtiã. et. C. de aduo. di. iu. l. petitionẽ. Quart9 casus ẽ pro miserabilibus psonis. Intellige miserabiles psonas oẽs illas que per se pprias cãs nõ põt ministrare: vel ecclesiastico auxilio indigẽtes. 86. di. c. fi. in fi. et. 87. di. defensiõis. C. qñ ipa. inẽ. pu. et vi. du. per totũ. In criminali vero corã seculari iudice nullo mõ põt. vt. j. dicã. §. 7.
6 ¶ Utrũ diaconi vel subdiaconi bñficiati vel nõ bñficiati possint aduocare. R. quod coram seclari iudice nõ põt. c. i. de postu. nisi pro cã sua vel eccle sue: vel miserabiliũ psonarum fm Spe. ti. de aduo. alleg. d. c. i. in quo glo. dicit etiã quod pro miserabilib9 psonis licet alleg. d. c. fi. Et sic p3 quod in oi casu põt in quo et sacerdotes in foro seculari põt. Corã ãt ecclesiastico põt fm Inn. i. d. c. i. bñficiati tñ nihil qrẽt pro salario: sed oblata spõte recipe põt. 15. q. 2. c. vnico.
7 ¶ Utrũ i miorib9 ordinib9 pstituti possint aduocare. R. quod si sũt bñficiati non põt nisi corã ecclesiastico iudice. c. i. de postu. Limita hoc fm Pa. et Host. qñ hñt sufficiẽs bñficiũ ad eorum sustẽtationẽ: quia si nõ hñt põt per aduocationẽ acqrere sibi: etiã si sunt diaconi vel subdiaconi. Si ãt nõ sũt bñficiati põt tã corã ecclesiastico quam etiã seclari in cã ciuili. In cã aũt crimiali nullo mõ põt corã seclari iudice ne cle. vel mo. c. sniaz. 23. q. 8. his a qb9. 51. di. aliquãtos. Quidã tñ dicũt eos posse pro reis postulare et appellare: et appellationẽ prosequi. ar. 23. q. 5. c. i. et. c. eos. Sed tuti9 ẽ i totũ abstinẽ. d. c. sniaz. et no. glo. i. d. c. aliquãtos
8 ¶ Utrũ religiosus possit postulare. R. quod nõ nisi cũ vtilitas monasterij exposceret abbate iperãte. c. expte. de postu. Et extẽdit etiã ad canonicos regulares ibidẽ p3. Et ibi dicit Pa. quod oportet pdicta duo sil cõcurrãt: alias nullo mõ etiã corã ecclesiastico iudice ẽẽ aduocat9: vel pcurator põt. Si vero pdicta duo pcurrãt põt etiã corã iudice seclari. ar. in. c. i. et. c. fi. eo. ti. Intellige in cã ciuili tm̃.
¶ Utrũ ppter lucrũ applicãdũ monasterio abbate iperãte possit monach9 ẽẽ aduocatus vel pcurator. R. Inn. i. c. cũ J. et A. de sen. et re iud. quod etiã pro laico põt ẽẽ aduocat9 et pcurator monach9 ppter vtilitatẽ monasterij Et ita dicit quod do. lap. fuauit. Sed pṫriũ quod nõ possit tñ Jo. an. Ego aũt dico cũ Pa. i. d. c. ex pte. fore magis honestũ et equũ vt abstineat. ar. c. non magno. ne cle. vel mo. et. 16. q. i. alia est cã. Aduerte tñ quod clerici et monachi solũ phibẽt vt dixi postulare qñ idifferenẽ exercere volũt talia officia fm Inn. i. c. vnico. de ob. ad rõ. Sec9 si volũt solũ assumere i vna cã. Et hoc sequit Archi. in. c. puenit. 86. di. Et placet et vr equũ licz Colle. in. c. dilecti. de arbi. teneat quod nec etiã in vna cã. et forte verius. 9
¶ Utrũ aduocat9 teneat gratis pro ipotente aduocare. R. Pa. i. c. i. de offi. iudi. Ho. distinguit sic: aut ẽ potẽs ad soluẽdũ. Et sic de ra ẽ opi. Gof. qui dicit quod nõ teneẽ sed iudex debet sibi pstituere salariũ fm facũdiã et pro modo litis et psuetudis prie: vt i. l. i. §. i honorarijs. ff. de va. et extra co. Aut ẽ ipotẽs: et tũc teneẽ gratis aduocare lege diuina hoc pcipiẽte Mat. 22. Diliges proximũ tuũ sicut teipsũ Et credo quod peccat mortaliẽ qñ scit talẽ ipotẽtẽ icurrere notabile dãnũ ex defectu aduocati: si reqsit9 eũ nõ adiuuat gratis. Sec9 si leue dãnũ: quia tũc ẽẽt veniale. Et siliẽ iudex peccat mortaliẽ vel venialiẽ sicut aduocat9 si sciẽs talẽ ipotẽtẽ nõ puidet sibi de aduocato pcipiẽdo alicui ipsorum quod gratis aduocet pro tali ipotẽte. Et si ei nolũt obedire põt et debet eis inẽdicere officiũ aduocatiõis. l. puidẽdũ. C. de postu. ar. l. moris ẽ. ff. de penis. et in. l. i. ff. de offi. p. vr. et in. d. c. i. Et etiã cauere ne potẽtior offendat aliã ptẽ: vt no. Bar in. l. illicitas. §. ne potẽtiores. ff. de offi. psi. 10
¶ Utrum aduocare possit quis pṫ eũ a quo recepit bñficia sine vitio igratitudinis. R. quod non: vt p3 i. c. fi. de postu. imo posset donatio reuocari. ar. d. c. fi. iũcto. c. fi. de dona. Sed aduerte quod beneficiũ datuz pro mercede laborum et seruitiorũ nõ est gratuitũ beneficium. facit. l. acqlius regulus. ff. de dona. vbi donatio facta magistro ratiõe disciplinẽ non est 11

mera donatio: ⁊ ideo reuocari non posset
ratione ingratitudinis: sed solūmō quando
donatio seu bñficiū ē gratuitū. Fallit h qñ
ꝓse vl̄ ꝓ p̄re vel m̄re ipotēte: aut ꝓ alia mi
serabili ꝑsona aduocat: vt colligit̄ ex Spe. i
ti. de aduo. q2 tūc pōt sine vitio igratitudis.
12 ¶ Utꝝ aduocat⁹ teneat̄ ad restōnē si ꝑ ipru
dētiā aut negligētiā suā amisit cām cliētuli.
R. Host. vt recitat Spe. i ti. ō aduo. ꝙ tene
tur. ar. l. idē iuris. ff. ad legē acq̇. Et breuit̄
tenet̄ ꝫm eūdē Host. q̄licūq3 ei⁹ vitio ꝑdat̄.
ar. l. si ꝟo. iō ꝯ emptorē. ff. de euic. Sec⁹ si ex
q̄litate cāe vl̄ defectu ꝓbationū: q2 tūc vitiū
ē materie nō artificis. ff. ad. l. acq̇. l. si seru⁹
seruū. §. si calicē. De quāta aūt vl̄ quali ne
gligētia vl̄ iperitia teneat̄ vide. j. Culpa. §
5. ⁊ 6. Mlto magis tenet̄ si dolo suo cliētu
l⁹ amisit cām. ff. de iud. l. si filiusfa. 50. di. sepe
13 ¶ Utꝝ aduocat⁹ sciēt̄ defendēs cām iiustā
teneat̄ ad restitutionē. R. ꝙ vltra mortale
pctm̄ qō cōmisit tenet̄: ꝫm Monal. ti. resti
tutio ad oē qō amisit ille ꝯ quē p̄rociniū pre
stabat siue ꝑ maliciā: siue ꝑ ꝑtinaciā vl̄ falsi
tatē: ⁊ etiā cliētulo: si eū decepit dās ei intel
ligere eū h̄re cām iustā: q̇ alit̄ nō litigasset.
ar. C. de admi. tu. l. nō ē ignotū.
14 ¶ Quid si ignorabat iiustā cām. R. ꝙ si h
ignorātia ꝓuenit ex culpa sua: vt puta q2 ñ
ē perit⁹ i iure: aut q2 nō inq̇siuit a cliētulo vt
debuit debita merita cāe: credo ꝙ silit̄ tenea
tur ad restōnē: nō solū illi ꝯ quē aduocauit:
verꝫ etiā cliētulo suo si alr̄ non litigasset ꝫm
modū culpe ⁊ regulas: ō q̇b⁹. j. Culpa. §. 5.
Si ꝟo p̄fata ignorātia ꝓuenit ex q̄litate ne
gotij vl̄ falsa iformatōe: vl̄ mala cliētuli ex
cusat̄. Tenet̄ tñ eā dimitte p⁹ꝙ cog̊scit iiu
sticiā cāe. l. rē nō nouā. §. p̄roni. C. ō iud. Et
salariū receptū restituere tenet̄ ꝫ3 Monal
ti. ō aduo. Q̊ō credo necessariū qñ ex culpa
sua ꝓuēit tal̄ igrantia: al̄ nō credo nisi ō ꝯsi
lio. Et sic t3 Host. bis ꝯcor. Tho. ꝫa ꝫe. q. 7 i
15 ¶ Utrū aduocat⁹ possit petere salariū. R
ꝙ cā nōdū icepta pōt petere ꝓut vult: nisi i
casu vbi ali⁹ bon⁹ nō iueniret̄. ar. contra q̄ no. i
l. i. C. de epi. au. Cā ꝟo icepta vl̄ finita: vl̄
qñ ali⁹ bon⁹ nō iueniret̄ non pōt petere nisi
moderatū attēta q̄litate cāe: laboris ⁊ ꝯsue
tudie regiōis: ⁊ idoneitate aduocati: vt col
ligit̄. 3. q. 7. §. arcēt̄. i tex. ⁊ i glo. Aduerte
hic ꝙ aduocato ⁊ ꝓcuratori nō licet facē pa
ctū de quota litis neq3 etiā de certa quātita
te vel re cū hac ꝯditiōe si vincat: q2 est eadē
rō sicut ⁊ de promissiōe quote litis q̄ ideo ꝓ
hibita est: ne ꝑ fas ⁊ nefas intēdat ad victo
riā cāe: vt possit ꝯseq̇ promissū. Sed qñ sim
plicit̄ promittit̄ aliq̇d certū siue quantitas:
siue res ꝓ mercede siue vincat siue ꝑdat. Et
etiā si vltra hoc ꝓmittit̄ aliq̇d noīe palma
rij: qō ē modicū q̇d nō magnū: sic valet pa
ctū: q2 cessat rō p̄dicte prohibitiōis i isto ca
su. Et ꝫm hoc cōcorda doc. ⁊ glo. in. l. sūpt⁹
ff. de pac. ⁊. l. i. in verbo ⁊ si noīe palmarij. ff
de va. ⁊ ex. co. ⁊. l. si q̇. C. de postu. ⁊. l. litē. C.
de ꝓcu. ⁊. l. salariū. ff. man. q̇ multū intrica
te ⁊ varie loquūt̄. Itē no. ꝙ aduocat⁹ ⁊ pro
curator nō pōt accipe salariū qō excedat cē
tū aureos i vna cā. l. i. §. i honorarijs. ff. de
va. ⁊ extraor. co. ⁊ in glo. dicte. l. salarium.
Itē nō possunt p̄dicti aliquē ꝯtractū facere
cā incepta ⁊ nōdū finita cū clientulo. C. de
postu. l. quisq̇s. ⁊ 3. q. 7. §. item si quis.
¶ Utrū salariat⁹ de publico possit aliq̇d pe 16
tere ab aliq̄ particularit̄. R. Pa. in. c. i. de
postu. ꝫm Inn. ꝙ nō ab aliq̄ litigāte sic nec
pōt salariat⁹ medic⁹ ab aliq̄ cōstituto in ifir
mitate: sed a nō litigātib⁹ vel sanis licite re
cipiūt: quia salaria sūt cōstituta talib⁹ solu3
pro litigantib⁹ ⁊ infirmis probat̄ in. l. añpe.
C. de profe. ⁊ me. li. x.
¶ Utrū possit quis aduocare pro vtraq3 17
parte. R. Spe. in ti. de aduo. ꝙ sic. ar. 45.
dis. disciplina quasi in fi. ⁊ ibi glo. extra de
postu pre. bone memorie. el p̄mo. q̄si in p̄n.
Quod verū credo in casu dubio: al̄s nō: q2
q̄diu causa est dubia pōt aduocat⁹ patroci
nari sine peccato ꝫm Rod.
¶ Utrū aduocat⁹ possit vti deceptiōe ꝯ eū 18
q̇ h3 iiustā cām. Dic vt. j. Bellum. §. 19.

a **Ffinitas** quid sit ⁊ quō i
pediat matrimo
niū. vide. j. Matrimoniū. 3. Impe
dimento. 15.

a **Gnati** sūt q̇ ꝑ virilis sex⁹ per
sonas cognatiōe con
iūcti sūt. Nā i agnatis cognati itel
ligūt̄ vt gen⁹ in spē: vñ frēs ex eodē p̄re. fi
lius fratris: nepos ⁊ hmōi agnati sūt. At q̇
ꝑ feminini sex⁹ cognatōe iungūt̄ nō agnati
sed naturali rōne cognati sūt sicut filij soro
ris vel amite. ff. de legiti. tu. l. sūt aūt.

Lchimia vtrũ liceat. Re
Oldr. in ꝯsilijs
suis tz ꝙ sic: dũmõ nõ faciãt ꝑtẽ
magicã vl' ꝑ aliã legib⁹ odiosã: vt dic̃. l. vni
ca. C. de thesau. q2 tales metallarij sũt q̇ la/
bore ꝓprio ⁊ sibi ⁊ rei publice comoda cõpa
rãt. C. de meta. l. i. Et iura ꝓpt̃ publicã vti/
litatẽ q̃ ex eoꝝ officio videt̃ resultare fauẽt
eis. nã pñt inuito dño ingredi fundũ ad me/
tallũ inq̇rẽdũ. l. z. ⁊. l. quosdã. ⁊ ibi no. C. de
metal. q̇d al's nõ licet. d. l. vnica. ⁊. ff. d ac. re.
do. l. z. Rõ ẽ: q2 vt dr̃ i libro de ꝓprietate re
rũ. in. c. de alchimia oĩa metalla ꝓcedũt ex
eodẽ ꝑncipio. s. ex sulphure ⁊ argẽto viuo: ꝫ
ex ꝟtute elemẽtoꝝ q̃ habẽt maiorẽ influẽtiã
in vno loco q̃ꝫ i alio: vt'i vna mineria fit sta
gnũ: i alia argẽtũ. Cũ g̃ ars imitet̃ nãz. ff.
de adop. l. adoptio. nõ igit̃ ẽ pctm̃ si ꝑ virtu
tẽ q̃ ẽ in elementis: aut herbis alchimiste de
stagno volũt facere argẽtũ: q2 cũ sit ex eodẽ
ꝑncipio: ⁊ i habẽtib⁹ simbolũ facilior sit trã
sit⁹. insti. q. mo. to. ob. §. i. Cũ mlte virtu/
tes sint insite herbis ⁊ lapidib⁹. z6. q. 5. nec
mirũ. circa mediũ. Sz his nõ obstãtib⁹ cre/
do ꝙ sit illicita ex mult̃ respectib⁹. tũ ꝑmo
q2 null⁹ iuenit̃ q̇ hẽat verã h⁹mõi artẽ. licz
dicat̃ de multis: ꝫ falsũ ex experientia. tũ q2
videm⁹ ꝙ coit̃ ipsã faciẽtes mlta cõsumũt:
⁊ a coit̃ accñtib⁹ ẽ stãdũ. Vñ de ipsis dr̃. i. ad
Titũ. z. Semꝑ addiscẽtes ⁊ nũq̃ꝫ ad ꝟitat̃
sciaz ꝑueniẽtes: experiẽtias mltas faciũt: ⁊
nũq̃ꝫ ad ꝑfectũ attigũt: tẽp⁹ vitãq̃ꝫ ꝯsumũt
nec id q̇d operãt̃ hz veritatẽ cũ auro vel ar/
gẽto: ꝫ solũ apparẽtiã: iõ sũt sꝑ cõdẽnãdi al
chimiste. Et hoc euidẽt̃ ꝓbat̃: q2 nẽo i publi
co eã vult facere vt appareat ꝙ male agũt:
q2 odiũt lucẽ. Et si aliqñ aliq̇d veri faciunt
aut fit cũ dãno cõputatis expẽsis vl' ex aliq̃
deceptõe iponẽdo auꝝ verũ: vl' aliq̃ diaboli
ca fallacia q̃ vt eos attẽdere faciat h⁹mõi fa
cit eis vexauxex appositiõe auri veri oculte
aliqñ. Cũ g̃ sit tale exercitiũ ꝯ vtilitatẽ pu
blicã vt patet ex cõsũptione rerũ: ⁊ quia vt/
coiter faciũt ex his monetã falsã. Ideo sim
pliciter sũt cõdẽnandi eã faciẽtes.

Lea vide. j. Ludus. §. z. cum
sequentibus

Lienatio q̇d dr̃. R. ꝙ ꝓ
prie ⁊ stricte est
oĩs act⁹ ꝑ quẽ trãsfert̃ dñiũ. Dicit tex. C. de
fun. do. l. i. Et ꝫm gl. i. c. nulli liceat. de re. ec.
nõ ali. ⁊ eã sequũt̃ doc. ibidẽ. Largissime ãt
alienatio dr̃ datio i emphiteosim ⁊ locatio
ad lõgũ tẽp⁹: vt voluit Ja. de bel. Lap. in
aut̃. de nõ alie. §. q2 vero. Et qñ sola posses/
sio i aliũ trãsfert̃: ut no. Inn. de re. ec. nõ ali
c. epi. ⁊ Albri. i aũt. hs ius porrectũ. C. de sa.
san. ec. Sz ꝯ vr̃ tex. i. d. c. nulli licz. vbi dic̃
Alienatiõis aũt verbũ ꝯtinet cõditionẽ. s.
vẽdere sub cõditiõe. Alij hñt ꝯductionẽ ad
lõgũ tẽp⁹ donationẽ: vẽditionẽ: ꝑmutatio/
nẽ: ⁊ emphiteosim ac ꝑpetuũ ꝯctũ: hec tex. ꝫ
ꝟbũ cõtinet denotat ꝓpriã nãm vocabuli: vt
dic̃ Bar. in. l. affinitates. al's icipit. l. cui eoꝝ
ff. d postu. §. Itẽ põponi⁹ vbi dicit se dãnasse
glo. i. l. gall⁹. §. vt institues. ff. de li. ⁊ po. Et
sic ꝯsuluisse ꝙ vbi statuto cauet̃ ꝙ tutela so
lũ veniat mr̃i ⁊ auie ꝙ etiã ꝓpe venit ꝓauus
⁊ noĩe nur⁹ venit ꝓnurus: ⁊ noĩe filij venit
nepos ⁊ ꝓnepos: nisi addat̃ aliq̇d q̇d faciat
det̃minationẽ ad certã ꝑsonaz: ita limitat
Bar. i. d. §. vt istitues ⁊ no. idẽ i. l. liberoꝝ.
ff. de ver. si. Pa. i. d. c. nulli liceat dic̃ ꝙ i mã
fauorabili. ⁊ larga. vt in. d. c. nulli ẽ vex. Sz
in mã odiosa nõ venit nisi q̇d dixi ꝯct⁹ ꝑ quẽ
trãsfert̃ dñiũ: ꝓpterea i reb⁹ eccl'e alienãdis
accipit̃ alienatio: vt i. d. c. nulli. ꝫm gl. ibidẽ
¶ Alienatio de frẽ ad sororẽ nõ ẽ ꝫm Mo j
eo. ti. allegat. C. de fideicõmis. l. voluntas.
¶ Que req̇rũt̃ i alienatõne rei eccl'iastice. z
R. Pa. i. c. cũ ap'lica. de his q̃ fi. a ꝑla. ꝙ. 5.
Primo tractat⁹. s. an expediat vl' nõ. Secũ
do ꝯsensus capl'i. Tertio ꝙ fiat ꝓ vtilitate
eccl'ie. Quarto auctoritas suꝑioris. Quito
sbscriptio. ⁊ hec ponit in. c. tua. d his q̃ fi. a.
ꝑla. ⁊ i. c. i. eo. ti. ⁊. c. nulli. de re. ec. nõ alie.
¶ Utrũ subscriptio req̇rat̃ necessario. R z
Pa. i. c. i. de his q̃ fi. a ꝑla. ꝙ Inno. dat vnã
regulã ꝙ nũq̃ꝫ req̇rat̃ sbscriptio nisi i casib⁹
a iure expssis: rõ q2 regularit̃ i q̃libet dispo/
sitiõe sufficit ꝯsensus nec req̇rit̃ scriptura. l.
pactũ. C. de pac. vide glo. i. c. i. d cẽ. li. 6. Et
iõ vẽditionẽ: ꝑmutationẽ: ⁊ donationẽ ꝑla
tus facere nõ põt nisi de cõsensu capl'i ⁊ sub/
scriptione canonicoꝝ. Albri. in. d. aut̃. hoc
ius tenet ꝙ subscriptio i alienatõe rei eccle/
siastice regularit̃ nõ ẽ necessaria: nisi i trib⁹
casib⁹ ꝑdictis. s. vẽditiõe: ꝑmutatõe ⁊ dona/
tiõe. vt in. d. c. tua. ⁊ in casib⁹ no. ꝑ Archi. i
c. sine exceptione. iz. q. z.

4 ¶ Que sūt cāe legitime alienatōis rex eccle
siasticax. R. Pa. i. d. c. nulli liceat. ꝙ sunt
quatuor. Prima necessitas si debita vrgēt:
⁊ eccl'ia nō pōt satisfacere de fructibꝰ Secun
da vtilitas. s. vt habeat rē meliorē: ⁊ ista po
nūt in aut. hocius. C. de sa. sanc. ec. ⁊. io. q.
z. c. hoc ius: Tertia pietas. iz. q. z. aurum
⁊. c. scōx. Quarta comoditas: vt q2 res ē ma
gis damnosa q̄ȝ vtilis ecclesie: vt in. c. terru
las. iz. q. z. ⁊ ibi plene. in glo.
5 ¶ Utx oīs alienatio rei eccl'iastice sit ꝓhibi
ta sine p̄fata solēnitate vl'aliq̄ ō p̄fatis cāis
R. ſm doc. i. c. nulli liceat. ꝙ nō ħ imobiliū
Et noīe imobiliū rex cōp̄hēdūt ea q̄ seruā
do ſuari pñt. facit. l. tutores. la. z. C. de ad
mi. tu. ⁊. c. tua. ō his q̄ fi. a p̄la. Sȝ Albri. i
d. aut. hocius tȝ ꝙ mobilia q̄ etiā ſuari pñt
alienari pñt sine p̄dcā solēnitate: vt oues ⁊c̄
nisi sint ad dīnū cultū deputate: q2 tūc ſua
bit aut. p̄terea. C. de sa. sā. ec. s. vt nō vēdāt
nisi ꝓ necessitate ⁊ vtilitate: ⁊ placet.
6 ¶ Utx pecunia sit de his q̄ seruando ſuari
pñt. R. Pa. i. d. c. nulli liceat. ꝙ nō: q2 retē
ta nihil opat. 88. di. eijciēs. ⁊ no. i. l. cū plu
res. i fi. ff. de admi. tu. vbi tutor dȝ pecuniaȝ
pupilli ponere i emptōe p̄diox. Q. ō dex cre
do nisi ī duobꝰ casibꝰ. Primꝰ qñ pecunia ec
clesie eēt ōputata ad emēda bona imobilia:
q2 tūc iudicat bonū imobile: nec posset mu
tari. tex. ē singularis. ⁊ ibi Bal. ⁊ Lud. de
ro. i. l. ȝ. §. q̇d g̃. ff. de ꝯ. iudi. tu. ⁊ vti. actiōe
Et p̄ hoc tenuit Albri. q. z4. i. zᵃ p̄te statu
tox ꝙ qñ statuto cauet ꝙ mulier lucret di
midiā p̄tē bonox imobiliū mariti decedēt̄
sine liberis ꝙ lucrabit p̄tē pecunie deputate
ad bona imobilia emēda: q2 illa pecunia iu
dicabit vt imobil'. Sȝ Bal. ē ꝯriꝰ i. l. cetera
§. fi. ff. de le. i. ⁊ all'at mirabilē tex. i. l. cū i fū
dū. §. si fundꝰ. ff. de iur̄ do. Et istud credo ve
rū quo ad dictū statutū: q2 iura adducta p̄
Albri. ff. ō here. insti. l. ex fcō. §. cetex. la. z.
loquūt in actu fauorabili vltime volūtati.
Sil'r ⁊ cle. ne romani. ō ele. Et cū p̄fatū sta
tutū sit ꝯ cōēm dispositionē iuris: g̃ illa iura
ad ħ nō debēt allegari. Sil'r. l. si nō sūt. ff. ō
au. ⁊ ar. le. §. q̇d g̃. ponit casū vbi argētū ce
ptū fabricari hētur ꝓ facto: ⁊ non ꝓ infecto
fauore minoris. Secūdꝰ casus ē qñ pecunia
eēt i magna quantitate. facit. c. licet hely. de
simo. vbi accusat p̄latꝰ ꝙ male expēdit non
modicā pecuniā: g̃ nō pōt ea vti sic fructibꝰ
Secꝰ si eēt modica quantitas. Et sic limito
dictū Pa. ⁊ ita intelligas in. d. c. nulli.
¶ Quid ē illud ꝙ ſuādo ſuari pōt. R. ſm 7
Ang. i. §. q2 pax. i aut. de nup. ꝙ dr̄ de illō
q̇ō nō ꝯsumit triēnio. ⁊ ē glo. singul'. i. l. vni
ca. C. si aduer. vsu. Hoc limito qñ tale ꝙ ser
uat pōt ꝓducere fructū sic ſuatū: al's ñ. ar.
l. i. §. fuit q̄sitū. ff. ad tre. Et ita itellige glo.
i. d. §. fuit q̄sitū. ⁊ facit tex. i. l. aristo. §. fi. cū
l. se. ff. de iur. deli. Et sic q̄ vsu ꝯsumūt nō sūt
de illis q̄ ſuādo ſuari pñt. Fallit i pecunia:
vt dictū ē q2 est casus specialis.
¶ Utx iura actōes ⁊ noīa debitox cēseant 8
mobilia vl' imobilia. R. Pa. i. d. c. nulli. ꝙ
nō ꝓp̄e: q2 mobile ⁊ imobile claudit aliq̄ ter
mino: vt. l. mouētiū. ff. de verbo. si. Et iō cū
sint q̇d icorporale sūt i t'tia spē: vt pȝ in. l. a
diuo pio. §. i ordinatōe. ff. de re iud. Jō cōsu
luit Oldra. ꝙ si p̄nceps relinq̇t bona mobi
lia distribuēda nō veniūt pene nōdū exacte
Unū tñ notabis ꝙ si q̇s volēs cōp̄hendere
totū p̄rimoniū suū facit solū mētionē ō mo
bilibꝰ ⁊ imobilibꝰ: tūc iura actōēs ⁊ noīa de
bitox sūt imobilia: si adherēt imobilibꝰ. Si
v̄o adherēt mobilibꝰ: sūt mobilia: ⁊ idē ō an
nuis redditibꝰ. Et sic limita cle. exiui. §. cum
ānui redditꝰ. ō ver. si. facit gl. i. c. z. de re. ec. ñ
ali. li. 6. Alienari tñ pñt sine ōbita solēnita
te ⁊ cā: q2 ſuādo ſuari pñt: q̄ȝuis Dy. vt nō
Albri. i. d. aut. ħ ius ꝯsuluerit posse alienari
q̇ō posset teneri pꝰ factū vl' etiā añ ex mag̃ cā
¶ Utx mobilia p̄ciosa eccl'e cēseāt imobilia 9
R. ꝙ sic: vt colligit ex. l. lex q̄ tutores. C. de
admi. tu. ⁊ ex gl. i. c. ep̄s q̇ mācipiū. iz. q. z. sil'
iūctis. Jdē tȝ Pa. i. d. c. tua. ō his q̄ fi. a p̄la
¶ Utrū p̄fata forma req̇rat i oī alienatōe 10
rerū imobiliū eccl'iaruȝ. R. Pau. vt refert
He. in. c. i. de re. eccl. nō ali. li. 6. q̄si in fi. ꝙ
tractatꝰ nō req̇rit nisi in eccl'ijs cathedralibꝰ
nō in eccl'ijs inferioribꝰ: ħ sufficit ꝯsensus su
perioris. Sed ego credo dex dictū Pau. qñ
eccl'ie iferiores nō hñt capl'm: al's nō. ar. cle.
i. de re. ec. nō alie. Cā aūt legitima. s. vt ne
cessitas vel vtilitas sp̄ req̇rit: vt in. d. cle. i.
Et licȝ nō dicat nisi de necessitate vl' vtilita
te: etiā pōt fieri ꝓ pietate. Rō q2 vbicūq̄ cō
stitutio loq̇t in materia iuris ⁊ aliq̄s casus
excipit: per hoc firmat regulā in non enume
ratis ꝯtra ius cōe antiquū: q̇nimo i casibus

nō exceptis supplet̄ a iure coī. facit. c. ad au dictiā. cū ibi notat̄. de cle. nō resi. facit glo. ⁊ Bar. in. l. serui. ff. de vsuca. vbi no. volūt q̄ si vnū ius ponit regulā ⁊ excipit aliq̄s casus cū dictiōe taxatiua: q̄ nihilominꝰ excipiūt̄ alij casus q̄ reperiūt̄ a iure excepti i alia p̄te iuris. facit. c. q̄m frequēter. iūcta gl. i. rūso vt li. nō cōte. facit glo. in. l. i. C. de cōdi. ide. q̄ videt̄ velle q̄ excepto vno casu a regula vident̄ excipi oēs silēs. Satis ē eni vnū po sitū exēpli grā. ar. l. nō p̄nt. de legi. c. trāsla to. d cōstitu. Et q̄d d̄r q̄ exceptio firmat in nō exceptis: vt in. c. dn̄s. 32. q. 7. ⁊ in. c. q̄m de cō. lepro. vbi dicit dn̄s: Nō licet dimittē vxorē excepta cā fornicatiōis: debet itelligi q̄ firmat regulā i casibꝰ nō silibꝰ: ⁊ nō speci fice exceptis. facit. l. i. ff. q̄d vi aut clam. c. cū dilecta. de ↄfir. vti. Distingue tn̄ q̄ si casus cōsiles nō excipiūt̄ specifice alibi: tūc in ma teria fauorabili extēdit̄ ⁊ pia p̄ idētitatē rō nis vt sentit glo. in. l. illud. C. de sa. san. eccle Secꝰ in materia restringibili: vt no. in. l. i. C. de pa. qui fi. di. vide q̄d no. in. c. int̄ alia. de imu. ec. ⁊. d. c. cum dilecta. ⁊. d. c. quoniā Quod nota quia facit ad multa.

11 ¶ Quid si ep̄s nō h̄z capl'm: q2 ecclia est de structa p̄pt̄ guerras ⁊ h'mōi. R. Pa. i. c. i. de his q̄ fi. a p̄la. dicūt doc. q̄ loco canonico rū: aduocet aliq̄s clericos honestos. ar. 65. dis. si forte. ⁊. l. vbi absūt. ff. de tu. ⁊ cu. dan. bonꝰ tex. 17. q. 4. nullꝰ res. Et hoc est vtile seruare etiā in alienatiōe eccl'ie inferioris.

12 ¶ Utrū necessitate occurrēte q̄ nō patit̄ vt habeat̄ recursus ad superiorē: licite possit fieri alienatio sine eiusdē superioris licētia vide. ȷ. Juramentū. 4. §. i.

13 ¶ Quis dicat̄ supior: vt p̄ lnia ad ipsū re currat̄ in cā alienationis rei ecclesiastice. R. q̄ in nō exēptis ē ep̄s p̄prius. In exēptis ē prelatꝰ ipsorū sub q̄bꝰ sūt: vt abbates i eccle sijs sibi subiectis: ⁊ ministri minoꝝ q̄ ad mo nasteria scē Clare: ⁊ p̄uinciales p̄dicatorū quo ad sua monasteria Ita elicit̄ ex no. i. d. c. cle. i. ⁊ p̄ Car. in. c. statuimꝰ. de transac.

14 ¶ Utrū recipiēs rē eccl'ie sine obseruatione solēnitat̄ teneat̄ eā restituere. R. q̄ sic: s̄m Mo. ti. de alie. etiā cū fructibꝰ: nec p̄ot repe tere preciū ab ecclia. 12. q. 2. nō liceat. 10. q. 2. hocius. in aut̄. de nō alie. §. i. Limita hoc verū q̄ nō repetit p̄ciū ab ecclia nisi ↄuersuz fuisset i vtilitatem eccl'e. ar. c. i. de deposito Do ⁊ aliā limitationē s̄m do. An. q̄ q̄n cā legitima fuit alienatōis: l3 nō sit seruata for ma nō tenet̄ in ↄscia: q2 solēnitates adinuen te sūt ad euitādū exceptiōes. Et iō q̄n dece pto nō subest ⁊ fuit cā legitima alienādi non tenet̄ restituere i ↄscia. q̄d bn̄ no. recitat Pa in. c. q2 pleriq̄. de imu. ec. ⁊ est equissimū.

15 ¶ Utrū p̄latꝰ eccl'ie possit renūciare excepti oni cōpetēti eccl'ie: aut trāsigere euidēter in dānū eccl'ie. R. Pa. in. c. i. de depo. q̄ nō s̄m Inno. ibidē nisi ex sp̄ali ↄcessione pape. facit l. p̄ses. C. de trāsac. ⁊. l. ȝ iuris ciuilis regu las. ff. d pac. Ex q̄ infert̄ q̄ nō p̄ot cedere li ti ⁊ cāe aut trāsigere nisi sit cā euidēs ⁊ debi ta solēnitas si actio sit ad rem imobilē iuxta no. in. c. nulli liceat. de re. ec. nō ali. Si p̄o sit ad rē mobilē sic p̄ot: vt no. glo. in. d. aut̄. hoc ius. Et hoc est verī per. l. cū hi. §. si cū lis. ff. de trans. ⁊. l. nō solū. C. de pre. mi. Quis ali qui teneant indistincte q̄ transigere p̄ot: vt no. Albri. in. d. aut̄. hoc ius.

16 ¶ Utrū p̄latꝰ solꝰ possit repudiare legatū sine solēnitate p̄fata. R. vt colligo ex ↄsilio xi. Pau. de castro q̄ nō: sed donationē sic: ⁊ dicit p̄bari ⁊ bn̄ ex. l. magis puto. §. fundū. ff. de re. eoꝝ q̄ sub. tu. Rō diuersitatis ē q2 in donatiōe nō acq̄rit̄ donatario nisi volēti ⁊ nō ignorāti: s̄ i legato sufficit factū testato ris solꝰ: acq̄rit̄ eni ignorāti lic3 reuocabili ter. l. cū p̄r. §. surdo. ff. de le. 2. ⁊. d. §. fundū q̄ legatū est q̄situ ipso facto. Et sic intellige no. p̄ doc. i. c. vt sup. s re. ec. nō ali. ⁊ i. c. tua de his q̄ fi. a p̄la. Et mihi placet. Quis Fed ↄsi. 9. ↄsuluerit q̄ etiā legatū p̄ot repudiare Et cū Fede. est Inno. in. c. 2. de do. Bar. i l. iubemꝰ nullā. C. de sa. san. ec. vbi bn̄ disti guit. ⁊ Pa. in. c. i. de dolo ⁊ ↄtu. vbi late po nit: s̄ eos nō sequor nisi q̄n q̄d legat̄ esset de his que alienari sine solēnitate p̄nt an̄ factū sed post factū sic si cā legitima subesset. Et idem dic in quocūq̄ prohibito alienari sine aliqua solēnitate vel cōsensu alterius.

17 ¶ Utrū yconomꝰ eccl'ie cui cōmissa est i ali quo casu alienatio possit illā facere ↄsāgui neis suis. R. Pa. i. c. vt sup. de re. ec. nō ali. legiste tenēt p̄ auctētica q̄buscūq̄ modis. C de sa. san. ec. positā. 10. q. 2. q̄ nō: nec alꝰ ad mīstrator cuiuscūq̄ ↄditiōis sit. S3 Pa. di cit nō eē veꝝ in p̄lato: s̄ bn̄ i yconomo ⁊ alijs

Ego tñ credo ꝙ i cõscia si ex cã legitima fa-
cit excuset ꝛ valeat talis alienatio. ar. c. i. de
coba. cle. ꝛ mu. in tex. ꝛ in glo.
18 ¶ Quid dr̃ ꝑpetuũ. R. gl. io. q. z. hoc ius.
Prio qḋ durat vsq ad. 30. ãnos insti. de p-
pe. ꝛ tẽpo. ac. Secũdo qḋ durat q̃diu viuit
cui cõcedit. ff. p socio. l. i. ꝛ. c. p̃carie. io. q. z
Tertio qḋ durat q̃diu pẽsio soluat. insti. ð
loca. §. adeo. Et sic ois talis ɔct⁹ ꝓhibet si-
ne solẽnitate ꝛ in causis de qb⁹ s̄ dictũ est.
19 ¶ Utrũ t̃re iculte date ad culturã cũ ꝓmis-
siõe dãdi eas i emphiteosim possint dari p⁹
culturã ipsaꝝ. R. Pa. in. c. ad aures. de re.
ec. nõ alie. ꝙ sic: extirpãtib⁹ siue eorũ heredi-
bus: alijs nõ: nisi seruata debita solẽnitate:
quia nõ sunt ampli⁹ terre siluestres.
20 ¶ Utꝝ sede vacãte possint alienari bõa eccl'e
R. Pa. i. c. i. ne se. va. ꝙ aut sũt bona q̃ ser-
uãdo ẜuari ñ pñt: tũc i eccl'a ep̃ali yconom⁹
siue capl'm sine alia lnia pot̃it. Sic dicim⁹ i
tutore. l. lex q̃ tutores. C. de admi. tu. ꝛ. l. tu-
tor ꝗ repertoriũ. ff. eo. Si ṽo bona ẜuari pñt
tũc i eccl'a ep̃ali nõ poterũt alienari sine lnia
pape solũ. ar. d. c. i. ꝛ. i. c. i. de re. ec. nõ ali. li.
6. In eccl'ia ṽo iferiori: tũc si magna vrget
necessitas: ꝛ eccl'ia diu est vacatura: nec põt
comode expectari creatio prelati: tũc i istis
duob⁹ casib⁹ dicit Inn. ꝙ dabit curator bo-
nis: ꝛ ꝑ illũ fiet alienatio: nec ꝑus poterit fie-
ri etiã ꝑ archiep̃z añq sit dat⁹ administrator
eccl'ie vacãti: vt i. d. c. li. 6. facit. l. 3. ff. de cu.
bo. dã. ꝛ qḋ no. i cle. z. de re. ec. nõ ali. ꝛ ɔcor
An. ꝛ Hu. Silr̃ nõ valet alienatio facta a
scismaticis vl' intrusis. ð scis. c. i. iz. q. z. alie
natiões. Et tenet ꝗ cã recipit restituere non
solũ rem: sed etiã fructus ꝑceptos: ꝛ ꝗ ꝑcipi
potuerũt a iusto possessore. c. grauis. de re-
sti. spo. Et ẽ excoicatus ꝗ initit talib⁹ aliena
tionibus. vt. j. Excoicatio. ꝛ. casu. 9.
21 ¶ Utꝝ p̃lat⁹ hñs bõa disticta a bonis capl'i
possit alia ɔcedẽ alicui ad vitã ipsi⁹ p̃lati si-
ne capl'i ɔsensu ꝛ alia solẽnitate. R. Pa. i. c.
ɔtinebat. ð his q̃ fi. a pl. ꝙ Fe. ɔsi. 5i. tz ꝙ sic
Uide hoc. i. c. veniẽs. de trãsac. ꝛ maxime cã
pietatis. ꝑ tex. iũcta glo. i6. q. i. possessiões.
Uide Archi. in. c. i. de re. ec. nõ alie. li. 6.
22 ¶ Utꝝ i alienatõe rei minoris req̃rat aliq̃
solẽnitas. R. Inn. i. c. i. de re. ec. nõ ali. li. 6
ꝙ sic. s. cãe cognitio ꝛ decretũ ꝛ cã legitia. C
de ꝑ. mi. l. maioꝝ. ꝛ. l. si maiores. ꝛ. ff. de re. eoꝝ
ꝗ sũt sub tu. l. magis puto. §. nõ passim. ꝛ. §.
si es. Et h̃ de x etiã i mobilib⁹ p̃ciosis ẜz eũdẽ
ibidẽ. al's hz ɔ̃ possidẽtẽ rei vẽdicationẽ: ɔ̃ tu-
torẽ aut curatorẽ ꝑsonalẽ actionẽ tutele: vel
negotioꝝ gestoꝝ. d. §. si es. ꝛ. §. se. C. de ꝑ. mi
l. ꝛ si p̃ses Et dicit ibidẽ Inno. ꝙ decretũ ẽ
snĩa: ꝛ nõ iponit sine cãe cognitõe: ꝛ iõ i scri-
ptis ẽ dandũ. C. de sen. ex pi. re. l. z. ff. de re.
eoꝝ ꝗ sũt sub tu. l. i. ꝛ. d. §. si es. ꝛ. d. l. minorũ.
Sepe tñ in iure decretum vocat auctas. l. i.
C. de mi. ꝛ. l. i. C. qñ decre. opus non est.
¶ De alienatiõe possessionis date sub cõdi- 23
tione ne alienet. vide. j. Donatio. §. 47.
¶ Utrũ valeat alienatio facta ꝑ eũ ꝗ cõmi- 24
sit capitale crimẽ: etiã ad piã cãz. R. Inn.
in. c. q᷑ ꝓpt. de elec ꝙ alienatio tenet: dũmõ
fiat añ snĩaz. l. post ɔctũ. ff. ð dona. ꝛ. l. si ꝗs
p⁹ hac. C. de bo. dã. q̃ p̃cipit ꝙ bona illi⁹ qui
capitale cõmisit crimẽ publicẽt: itelligẽda ẽ
post sniam iuẽta: vl' ex suspitiõe pene aliena
ta: vt. ff. de dona. cã mor. l. si aliqs. Fallit in
crimine lese maiestatis: vt i glo. d. l. pᵒ ɔctũ.
silr̃ ꝛ hereẜ. vt i. c. cũ ẜm. de here. li. 6. quia
sũt i cõmissum a die cõmissi crimis. vide. j.
Heretic⁹. Idẽ dic in q̊cũq crimie ꝑ qḋ ipso
facto bona ipsũ ꝑpetrãtis essent cõfiscata.
¶ Utrũ alienatio i fraudẽ creditoꝝ vl' pa- 25
tronorũ valeat. R. Inn. vbi. s̄. ꝙ nõ. q᷑ ve-
nit reuocãda: vt. ff. de his q̃ i fra. cre ꝑ totũ
imo pl⁹ q̃uis nõ sit facta i fraudẽ: si tñ fraus
ẽ i ipso facto reuocat. l. oẽs. §. luci⁹. ff. eo. ti.
¶ Utrũ alienatio rei litigiose valeat. vide 26
j. Cessio. in princi.
¶ Utꝝ aliẽatio fũdi dotal' vl' reꝝ donataꝝ 27
ꝓpt nuptias valeat. vide. j. Dos. §. ij. ꝛ. iz.
¶ Qui ꝓhibeant alienare. vide. j. Dona- 28
tio. §. 4. cum sequentibus
¶ De alienatiõe bonoꝝ mobiliũ q̃ seruãdo 29
ẜuari nõ pñt facta ꝑ eccl'iasticas ꝑsonas. vi-
de. j. Clericus. i. per totũ.

a Limenta

Alimẽtorũ appellatõe vestimẽ-
ta ꝛ calciamẽta intelligunt in legatis: vt ff.
de ali. ꝛ ci. le. l. legatis. Idẽ dico si legat⁹ est
vict⁹: vt ff. de ver. si. l. verbo vict⁹. Sec⁹ si
cibaria sũt relicta: vt. ff. de ali. ꝛ ci. le. l. añpe
Itẽ noie alimẽtoꝝ veniũt medicine ẜm Dy.
Ang. ꝛ Imo. in. l. si cũ dotẽ. §. si maritus.
ff. solu. ma. ꝑ. l. verbo victus. cum se. vbi est
casus. ff. de ver. sig. ꝛ probatur in. l. legatis.

ff. de ali. ⁊ ci. le. ⁊ Bal. i. l. in rebꝰ. ff. cõmo.
Q̄uis dixerit ꝯtrariũ i. d. §. si maritꝰ ꝑ copu
lã q̄ ponit̃ in c̃ diuersa: vt no. glo. i Rica. ff.
de iu. ⁊ fac. igno. Hoc nõ ẽ verũ: q2 ibi ponit̃
inter genꝰ ⁊ spẽm: vt i sili nõ. glo. i. l. i. C. de
ser. ⁊ aq̄. ꝫ appellatiõe cibarioꝝ nõ veniunt
medicine s̃m Ang. in. d. §. si maritꝰ. S; ĩlic̃
nomie alimonie veniũt necessaria vite s̃m
Pa. in. c. cũ s̃m. de p̄bẽ. ⁊ pꝫ ex. c. nõ liceat.
ꝺ p̄bẽ. in fi. lr̃e. Et nomẽ vite necessaria ipor
tat vestes: cibos: medicinas ⁊ hmõi: sicut di
cimꝰ de alimẽtis legatis in. d. l. legatis. ⁊ ibi
tenet Bar. ꝙ ille cui debẽt̃ alimenta debet
h̃re expẽsas ꝓ studio necessario: sine q̄ viuẽ
ñ posset s̃m ꝯdecẽtiã ꝑsone: puta grãmaticã
⁊ hmõi. Secꝰ de expẽsis i studijs i q̄bꝰ dicit̃
militare: sine quibꝰ bene põt viuere honeste
s̃m cõdecẽtiã sue ꝑsone. Idẽ no. in. l. de bo/
nis. §. nõ solũ. ff. de car. edic.

j ¶ Quis tenet̃ ad alimẽta p̄stãda. R. s̃m
Azo. i sũ. C. de alen. li. ⁊ Mo. i ti. Alimẽta
ꝙ p̃mo parẽtes liberos ⁊ liberi parẽtes alere
tenent̃: ⁊ oia onera iuicẽ sufferre: vt pꝫ. C.
eo. ꝑ totũ. nõ tñ de ere alieno. vt. ff. eo. ti. l. si
q̇s. §. parẽs. Nõ tñ ꝙ noie p̃ris hic veniũt
ascẽdẽtes ex linea p̃rna: ⁊ m̃ris noie ex linea
materna. Est tñ differẽtia: q2 mat̃ nõ tenet̃
nisi p̃ vel ascẽdẽtes ex eiꝰ linea defierint: vl̃
sint egẽtes: vt. l. si q̇s. §. vtrũ. ⁊. l. nõ queãd/
modũ. ff. eo. ti. Fallit hoc etiã qñ filij p̄nt si/
bi sufficere i alimẽtis: vl̃ ex bonis suis: vl̃ ex
artificio. Limita s̃m Bar. nisi sit nobilis
cui ñ deceat talẽ artẽ exercere. Et idẽ puto i
liberis circa parẽtes suos. ff. eo. l. si q̇s. §. sed
si filiꝰ. Nec distinguo an sit emancipatꝰ vl̃
ne an sit legitimꝰ vel ne: q2 de iure canonico
tã pat̃ q̄ꝫ m̃r tenet̃ alere spurios: vt no. In/
no. i. c. z. de regu. ⁊ Pa. i. c. cũ haberet. ꝺ eo
q̇ du. quã po. ꝑ adul. Fallit etiã vt. j. Filiꝰ
§. zi. Secũdo vir vxorẽ ⁊ vxor virũ: si vir
sit iops ⁊ vxor locuples. C. vñ v. r ⁊ vx. autꝭ
p̄terea. ff. solu. ma. l. si cũ dotẽ. ff. ad sil̃. l. i. ff
de iu. do. l. mutꝰ. Et hoc verum nisi vir vel
vxor ẽẽt i culpa q̄ minꝰ exhiberet debita ob/
seq̇a alteri. ar. l. iulianꝰ. §. offerri. ff. de act.
emp. cũ si. Tertio frat̃ frẽm si egeat s̃m gl.
i. l. parentũ. C. de alẽ. li. ⁊. d. l. si q̇s a liberis
Et eã approbat Sali. i. d. l. parẽtũ. dicens
ẽẽ rõnabile: q2 si tenet̃ alere frẽꝫ nãlẽ tm̃: vt
in autꝭ. licet. C. de nã. li. multo magis nãlẽ ⁊
legitimũ. ar. ff. de admini. tu. l. tutor s̃m di
gnitatẽ. §. i soluẽdis. Quarto seruꝰ a dño.
ff. de adi. le. l. cũ plures. §. pe. Alioq̄n fiet
q̇d ẽ in. l. z. ff. de his qui sunt sui vel ali. iu.
⁊ i. l. si sanꝰ. C. de lati. li. to. Quito socer nu/
rũ suã. d. l. si q̇s. Sexto tutor m̃rẽꝫ pupilli ⁊
sororẽ si egẽt. l. si pꝰ. i p̄n. ff. de tutel. Et no.
ꝙ alimẽta debẽt p̄stari s̃m ꝯsuetudinẽ regi/
onis arbitrio boni viri ⁊ s̃m facultatẽ debẽ
tis ⁊ dignitatẽ legatarij s̃m Bar. i tractatu
de duobꝰ fribꝰ. facit. l. alimẽta. ff. de ali. ⁊ ci.
le. ⁊. l. cũ hi. §. cũ in ꝑsona. ff. de transac.

a **Altare** duplex ẽ: aliud stabile
q̇d q̇dẽ i eccl̃ia ꝯsecra/
ta nõ põt ꝯstrui: nisi q̇d ep̃s ꝓpriꝰ cõ
secrauerit: vl̃ ꝯsecrari ꝑmisit. s. ab alio ep̃o.
68. di. c. q̄ꝫuis. ⁊ ꝺ ꝯse. di. i. c. nullꝰ el. z. Ali
ud aũt d̃r viaticũ. s. in via portãdũ vl̃ por/
tatile s̃m Jo. an. in. c. qm̃. de p̃uile. li. 6. Et
no. ꝙ istud altare portatile: aliq̄n fit ex tabu
la ⁊ lapide: ita ꝙ lapis ẽ sigillũ: ⁊ sepulchrũ ẽ
in ligno. Aliq̄n ṽo fit ex lapide solũ. Ita ꝙ
i ipso lapide ẽ sepulchrũ. Aliq̄n cũ ligno et
lapide. ita tñ ꝙ i lapide ẽ sepulchrũ ⁊ sigillũ
⁊ ponit̃ lignũ ꝓ augẽda eiꝰ latitudine. Ali
qñ fit i lapide solo sine sepulchro ⁊ reliquijs
Et istis q̄tuor modis solũmõ põt fieri. Et de
bet ẽẽ latũ ꝙ sup̃ eo possit stare hostia ⁊ calix
ar. c. cõcedimus. de cõse. di. i.

j ¶ Utrũ debeat ẽẽ ꝯsecratũ ab ep̃o tã stabi/
le q̄ꝫ viaticũ. R. ꝙ sic. d. c. nullos. ⁊. d. c. cõ
cedimꝰ. ⁊. c. q̇d i dubijs. de cõse. ec. vel alta.

z ¶ Quõ execrat̃ altare. R. s̃m Pa. i. c. ꝓ/
posuisti. de ꝯse. ec. vl̃ al. ꝙ duobꝰ modis. Pri
mo qñ mẽsa altaris ẽ mota. i. qñ tabula sup̃e
rior de loco cui compaginat̃ amouetur s̃m
Inno. i Rica p̄dicti ti. ⁊ Ho. i. c. i. eo. ti. Et
hoc verũ i altari stabili: ⁊ licꝫ i ipsa mẽsa sit
foramẽ ꝯsecratiõis: tñ si remoueat̃ mẽsa a
strictura execrat̃ altare: q2 ꝯsecratio intelli
git̃ p̃ncipalit̃ i ꝯiũctõe lapidis sup̃ioris ⁊ stri
cture iferioris. Secꝰ si totũ trãsferret̃ cũ sibi
coherẽtibꝰ. Secꝰ i portatili: q2 nõ execrat̃ ni
si amoueat̃ illud ꝑuũ sigillũ ꝯtinẽs ꝯsecrati
onẽ: qñ factũ ẽ ita ꝙ i lapide fit sepulchrũꝫ
Sꝫ qñ lapis ẽ ꝓ sigillo i ligno: tũc s̃m Jo.
an. i. c. ligneis. eo. ti. amoto lapide a ligno ẽ
execratũ. Qñ ṽo ẽ factũ 3° mõ: tunc si lapis
amoueat̃ a ligno. Abbas ⁊ Jo. an. i. d. c. li/
gneis tenẽt ꝙ nõ execrat̃: q2 ꝯsecratio est in

ipſo lapide. Pa. ibidẽ dubitat qꝛ cũ recipiat
formã ab ipſo ligno ⁊ lapide. puta qꝛ lapis ẽ
ita paruꝰ ꝙ nõ ſufficit ad formã altaris via
tici ſublato ligno ẽ verũ dicere ꝙ altare pa-
tit̃ enormẽ leſionẽ. Tu dicas verũ eẽ qñ la-
pis eſt ita paruꝰ ꝙ nõ põt continere calicem
cũ hoſtia eo mõ quo dꝫ ſup ipm̃ poni ad ce-
lebrandũ: al's vera ẽ opi. Abbatis ⁊ Jo. an.
Secũdo mõ execrat̃ qñ enormit̃ ẽ fractum
d. c. ligneis. ⁊ ibi dicit Pa. ꝙ vbicũꝗ ꝯtigat
enormis fractura in altari execrat̃: qꝛ videt̃
ꝑdere formam. Secꝰ ſi fractura nõ ſit enor
mis. Jſto ſolũ mõ execrat̃ altare portatile.
quarto modo dictum ⁊ nõ alijs modis. Et
no. eundẽ Pa. ⁊ glo. in. d. c. j. ꝙ enormit̃ frã
gitur ⁊ execrat̃ altare ſtabile ſi aliq̃s de lapi-
dibus tangẽtibꝰ ip̃aꝫ cõſecrationẽ vel ſigil-
lũ eſt amotꝰ. Et no. ꝙ qñ fit ꝯſecratio altarĳ
fit vnũ foramẽ paruũ i mẽſa lapidea altarĳ:
vel ante altare vel in latere dextro: ⁊ pꝰ cõ-
ſecrationẽ claudit̃ lapide paruo: ⁊ dr̃ ille la
pis ſigillũ: qꝛ denotat illud conſecratũ ⁊ ibi
ponũtur reliquie ⁊ nomẽ ep̃i ꝯſecrãtis ⁊ ſci:
ad cuius honorem conſecratur.
5 ¶ An aũt poſſit poni corpꝰ chriſti ꝯſecra-
tũ pro reliquia. Jnno. cũ cõſilio aſſiſtentiũ
rñdit ꝙ nõ. Fert̃ tñ ꝙ leo papa dedit partẽ
corꝑalis ⁊ corꝑis chriſti in cõſecratiõe cuiuſ
dam eccl'ie. Hec Pa. in. d. c. propoſuiſti. Te-
net Aſten. li. 6. ti. 39. ꝙ altare portatile põt
cõſecrari ſine reliquijs. allegat. c. cõcedimus
de ꝯſe. di. j. Et iura q̃ vident̃ ꝯ̃ria dicit ꝙ lo
quũtur i altari ſtabili. Et ꝙ nõ ſint neceſſa-
rie facit rubrica in miſſalibꝰ antiq̃s: q̃ dic̃ ꝙ
ſi reliquie nõ fuerint omittat̃ illa particula
illius orõnis q̃ dr̃ poſt ꝯfeſſionẽ. ſ. Oramus
te dñe ꝑ merita ſcõrum tuorũ quorum reli-
quie hic ſunt ⁊c̃.
4 ¶ Utrũ execrata eccleſia execret̃ altare. Re
Pa. i. d. c. propoſuiſti. ꝙ nõ. qꝛ eccleſia põt
deſtrui abſꝗ hoc ꝙ deſtruat̃ altare. Secꝰ ſi
polluat̃: qꝛ tũc etiã polluit̃ altare: ⁊ indiget
recõciliatiõe: hoc intellige de ſtabili altari:
non de viatico: ſeu portatili.
5 ¶ Utꝝ plura altaria poſſint eodẽ die i eadẽ
eccl'ia cõſecrari. Re. ꝙ ſic: ſicut ⁊ plures ep̃i
eodẽ die cõſecrari. c. cũ ſis. de ꝯſe. ec. vel al.
6 ¶ Utrũ altare i eccl'ia ꝯſecrata poſſit dirui
ſine licẽtia ep̃i. vꝫ ꝙ nõ. ar. c. placuit. de cõſe.
di. j. Secus in nõ ꝯſecrata. ar. a ꝯ̃rio. ⁊ gl. i. c.
ꝯ̃uis. ꝑal. Jdẽ dic ꝺ erectõe q̃d ⁊ ꝺ diruitõe
¶ Utrũ ſacerdos poſſit conſecrare altare. 7
Re. ꝙ nõ. 26. q. 6. miniſtrare.
¶ Utrũ in altari in q̃ ep̃s celebrauit poſſit 8
p̃ſb̃r eodẽ die celebrare. Re. ꝙ non. de cõſe.
di. 2. c. fi. niſi de licẽtia ep̃i: aut neceſſitate cũ
ep̃s ñ põt ꝑficere. 7. q. j. nihil. hec gl. i. d. c. fi.

Alternatiua
a penalis. ƀꝫ Bar. in. l.
quicũꝗ. C. de ſer. fu. ſi ꝟba dirigũt̃
iudici tũc optio eſt iudicis: puta cũ dicit: pu-
niat̃ vel condẽnetur. Si ꝟo dirigũtur reo:
puta ſoluat mille: vel exhibeat medietatẽ et
huiuſmodi: tũc optio dat̃ reo. Si ꝟo verba
nõ dirigunt̃ nec iudici nec reo: puta dicit ſta
tutũ ſit pena ꝑdis: ⁊ hꝰ modi: tũc i penis cor
poralibꝰ electio ẽ iudicis. l. j. §. expilatores. ff
de effrac. Jn pecuniarijs ꝟo erit rei. ar. l. ple
rũꝗ. ff. de iu. do. Et ſilis diſtinctio fit in le-
gatis ꝑ Dy. de re. iu. li. 6. ⁊ doc. in. l. lucio. ff.
de le. 2. Si ꝟo legatũ ſimplicit̃ ſit alternati
ue nõ magis referẽdo verba ad heredem q̃ꝫ
ad legatariũ: tũc electio ẽ legatarij: vtputa
lego titio fundũ vel vſũfructũ vendicabit ti
tius quod voluerit: vt in. d. l. lucio.
¶ Utrũ qñ quis tenet̃ ad alterũ duorũ ſub j
alternatiõe poſſit dare quodcũꝗ voluerit.
Re. glo. in. c. inter ceteras. ꝺ reſcrip. ꝙ ſic. in
ſti. de here. inſti. §. pe. C. de cõdi. inde. l. pe. ⁊
d. l. plerũꝗ. ff. de le. 2. l. ſi ita. ex. de p̃ben. re-
ferẽte. Cõtra inſti. de le. §. ſi generalit̃. Sol
uit glo. p̃dicta vera prima iura: niſi eligens
fuerit in mora. ff. de op. le. l. mãcipiorũ. ff. ꝺ
le. l. ſtatuliberũ. §. j. ff. de ſolu. l. ſtichũ. j. rñ.
ff. de pe. he. l. item. §. idẽ recte ait. Unde tal'
ſi loco ⁊ tẽpore debito offerat alterũ cui te-
nebat̃ ⁊ noluit recipe liberatur debitor. vñ
ſi ꝑiret vel alio mõ alienaret nõ ꝓpt̃ hoc te-
neretur ad alterũ ex q̃ ſolus creditor ẽ in cul
pa ꝑ iura ꝓ allegata. Sed ſi nullus ſit in cul
pa debens duo alternatiue: puta ſtichũ aut
pãphilũ: ſi ꝑijt ꝑiculũ primi ad ẽptorẽ: pi-
culũ ſecũdi ad vẽditorẽ ꝑtinet. l. ſi in empti-
one. §. ſi emptio. ff. de ac. emp. ⁊ ven.

Ambitio
a ƀm Ale. ſcd̃a ſcd̃e. tractatu ꝺ auaritia
q. 7. ẽ appetitꝰ potẽtie. potẽtia autẽ
põt appeti ꝓut ꝑ illã acq̃rit̃ honorificẽtia: ⁊
ſic reducit̃ ad ſuꝑbiã: vel ꝓut ẽ apparẽs ſuffi
cientia vel abundantia: ⁊ ſic reducit̃ ad ꝯcu-

piſcẽtiã oculorũ. Vñ Aug. ꝑ confe. Auari-
cia poſſidẽ vult multa: ⁊ tu dñe poſſides oĩa
Potẽtia ꝓo vꝫ in poſſeſſione oĩuꝫ. Vñ gl.
ſuꝑ illud. Cognoui qm̃ dñs meꝰ es: qm̃ bo-
norum meorum non eges ait. Quantũlibet
auarus ſit ſufficit tibi deus: etenim auaritia
terrã querit poſſidere totã: adde celũ: adde
quod plus ẽ qui fecit celũ ⁊ terrã. Et idẽ Au.
in li. de vera religiõe. Ambitio ſeculi ſuꝑbos
facit: cõcupiſcẽtia curioſos. Et in li. confeſ.
Juſſiſti vt contineã a cõcupiſcẽtia carnis:
concupiſcẽtia oculorũ ⁊ ambitiõe ſeculi
j ¶ Vtrũ ambitio ſit pctm̃ mortale. ℞. ꝙ
nõ ſꝑ ſed ꝑ rõne finis: ⁊ ẽ tunc qñ in tali ap-
petitu cõſtituit finẽ. ſ. q2 ꝑatus eſſet q̃dcũq
mortale cõmittere ꝓ cõſequẽdo potẽtiã vel
honorificentiã. Vel ſecũdo rõne rei q̃ appe-
tit: vtputa q2 appetiuit vel plura bñficia ec
cleſiaſtica. ar. c. q2 in tantũ. de ꝑben. niſi ĩ ca
ſu licito. De quo dic vt. j. clericus. 3. §. 2. vel
aliq̃d beneficiũ vel officiũ ſeculare vel eccle
ſiaſticũ ſciẽſ ſe ĩdignũ rõne criminis vł igno
rantie ⁊ hꝰ mõi: q2 tũc eſt mortale. Rõ quia
vult quod lex ꝓhibet. Similit̃ dico cũ appe
tit bñficiũ aut dignitatẽ q̃ habet curam aĩa
rum ꝑncipaliter ꝓpter honorẽ vꝫ mortale:
rõne ꝑdicta. facit in ar. c. ſtatuimus. 61. di. ⁊
c. licet. 8. q. j. ⁊ optime. c. miramur. 61. di. et
hoc intelligo ſi ſit deliberatio volũtatis al's
veniale pctm̃ cõmuniter eſt.

a **Amor ſui** Eſt qñ q̃s nimis diligit ſeipſuꝫ q̃-
rendo delectationes corꝑis nimis ⁊
quietẽ carnis: ⁊ procedit ex luxuria q̃ ẽ pec-
catũ mortale: ſolũ ſi ꝓpter eũ nõ implet ꝑce
pta vł facit ꝯ: alit̃ coĩt̃ eſt vẽiale q̃ tñ amor
ſui ẽ ille qui aliq̃n conducit vſq ad cõtẽptũ
dei vt dicit Aug. Et ab iſto procedit prudẽ
tia carnis. de qua. j. prudentia.

a **Amicicia** vide. j. diligere. per totũ. ⁊. j. placere.

a **Amor ſeculi** Eſt filia luxurie: de q̃ vi
de. j. diligere. § 3.

a **Angaria** Eſt opus ꝑſonale ⁊ munꝰ mere ꝑſo-
nale. Munus aũt mere ꝑſonale dꝛ
q̃d põt labore corꝑali expleri ſine detrimen-
to rerũ vt in. l. munerũ. la. 2. ff. de mu. ⁊ ho.
ꝑ angaria ꝓo in quibuſcũq cõſiſtit: vt vult
gl. in. l. nemineꝫ. C. de ſa. ſan. ec. Et hñ q2 di-
ctio ꝑ. auget: vt. l. vrbana. §. ꝑnoctare. ff. de
verbo. ſig. ⁊ no. in. c. ſi conſtiterit. de ac. ⁊ ſic
ẽ munꝰ mixtũ: ſicut angaria mere ꝑſonale ẽ

a **Appellatio** Eſt a minore ad maiorẽ
iudicẽ prouocatio ſꝫ canones. 2. q.
6. oĩs oppreſſus. ⁊. c. ſe. ⁊. c. placuit.
¶ Qñ ẽ appellãdũ. ℞. ꝙ ĩfra. x. dies a die j
late ſnĩe: vt. C. de ap. auꝫ. hodie ꝓo. Fallit ĩ
abſente ex probabili vel notoria cã: q2 talis
infra. x. dies a tꝑe quo ſciuit ſnĩam latã põt
appellare: vt. C. quõ ⁊ qñ iudex. l. ab eo. ff. qñ
ap. ſit. l. j. §. fi. Et hoc verũ niſi ſit cõtumax
vere in nõ cõparẽdo vel veniẽdo ad iudiciũ
q2 tũc nõ audit̃ niſi veniat iudice ſedẽte ad-
huc pro tribunali. l. diuus. ff. de in ite. reſti.
Secus ſi fuiſſet contumax in reſtituẽdo: q2
põt appellare. l. creditor ff. de appellatio.
¶ Vtrũ appellatio interpoſita pꝰ excoĩca- 2
tionẽ vel intdictũ vel ſuſpẽſionẽ ab officio:
vel ab ingreſſu eccleſie tollat ipſarũ cenſura
rũ effectũ. ℞. ꝙ nõ. tex. eſt in. c. is cui. de ſen.
ex. li. 6. Et hoc verũ qñ tales cẽſure abſolu-
te ſũt inflicte. Rõ quia ſecũ trahũt executio
nẽ. c. paſtoralis. de appel. Secꝰ eẽt ſi ſub con
ditiõe forẽt poſite: vtputa ſi nõ ſolueris hic
ad menſeꝫ excoĩco te vel ſuſpẽdo. vel ſi nõ fe-
ceris hoc vel illud: q2 tũc ſi añ cõditiõis euẽ-
tum appellauerit legitime bene ſuſpẽdit: vt
in. c. preterea. el ſecũdo. de appellatio.
¶ Quid ſi dicat. Excoĩco te ſi appellaueris 3
℞. Inno. in. d. c. ꝑterea. ꝙ appellatio ſuſpẽ
dit effectũ. Sed dubiuꝫ eẽt ſi dicit. Excoĩco
te ſi diſpoſueris ad appellandũ. Et tũc dico
ꝙ in caſu in q̃ talis prelatus nõ põt prohibe-
re appellationẽ nõ erit excoĩcatus: al's ſic.
¶ Vtrũ excoĩcatus pꝰ legitimã appellatio 4
nẽ ſit euitãdus. ℞. ꝙ nõ: vt no. in. c. licet. de
ſen. ex. li. 6. ⁊ c. paſtoralis. de ap. Verũtñ ſi
excoĩcatus noĩatim ſpãlit̃ ⁊ expꝛſſe ĩfra tẽpꝰ
a iure vel a iudice deẽminatũ appellatõnẽ nõ
fuerit ꝓſecutꝰ vt debuit: eo elapſo poterit
publice excoĩcatꝰ denũciari: ⁊ tũc erit euitan
dꝰ tã in iudicio q̃ʒ ex: ⁊ ab actibꝰ legitimis re
mouẽdꝰ. d. c. lꝫ. Et dꝫ reputari ꝓ excoĩcato
poſt talẽ denũciationẽ: donec ſnĩalit̃ fuerit
declaratũ appellationem ante excomunica-
tionem fuiſſe interpoſitam.
¶ Sꝫ vtrũ talis pꝰ denũciationẽ excoĩcati 5
onis ⁊ deſertionẽ appellatiõis celebrãs aut
ĩgerẽs ſe diuinis efficiat̃ irregular̃. ℞. Ar

cbi. in. d. c. l3. ⁊ sequit̄ ibidē Ge. ꝙ nō: q2 ex quo appellatio legitīa fuit añ excoiōnē posi/ta: ip̄a3 excoicationē suspēdit ⁊ l3 p⁹ desertō nē appellatiōis denūciet̄ excoicat⁹ ñ tñ excoi cat̄ nec vere ē excoicatus: vt ibi patet.

6 ¶ Utrū a q̄libet sniā vel grauamie possit appellari. R. ꝙ sic si ē hois de iure canonico De iure ciuili nō ab inc̄locutoria: nisi qñ iu/dex in crimiali vel ciuili negocio qōnē p tor mēta inc̄locut⁹ ē ꝯ. l. ante sniā3. ff. d ap. reci. facit glo. in. l. añ snīe tēp⁹. C. quorū ap. ñ re. Regulariť aūt ñ appellat̄ ab inc̄locutoria: vt in. l. 2. C. de epi. au. Rō q2 grauamen qd p eā infert̄ pōt repari p appellationē a diffi/nitiua: s3 qñ nō posset repari liceret. Quidā tñ tenēt ꝙ etiā ab inc̄locutoria pōt appellari sp vt. l. ait p̄tor. §. q̄d tñ. ff. d mi. s3 p̄miū veri⁹

7 ¶ Utrū q̄s possit appellare a declaratore pe ne legis: v2 ꝙ nō: q2 a pena legis non pōt ap pellari. l. si qua pena. ff. de v. sig. ⁊ in. c. quia nos. ⁊ ibi glo. de ap. Sed tu dic ꝙ a declara/tore pōt. Glo. ē singularis in. c. cupiētes. §. ꝙ si p. 20. dies. de elec. li. 6. quod no.

8 ¶ Utrū q̄s possit appellare a denūciatione aut declaratiōe excoicatiōis seu alteri⁹ cēsu/re. R. Pa. in. c. pueniť. de ap. ꝙ sic. q2 hec nō est sniā iuris a q̄ nō licet appellare. c. q2. d ap pel. sed iudicis declarātis q̄ ē hois. Facit ad hoc glo. nō. in. c. cupiētes. de elec. li. 6. Et h̄ verū nisi sit notori⁹ excessus: q2 notori⁹ cri/minosus nō audit̄ appellās. Facit qd notat Inno. in. c. ex pte. el. 2. de v. sig. q̄ dicit ꝙ in notorijs nō requirit̄ ꝓprie sniā: s3 fit q̄dam iuris executio. ⁊ tex. in. c. qm̄. de fi. p̄s. Qd li/mito verū qñ excessus ē ita notori⁹ ꝙ nulla tergiuersatiōe pōt celari.

9 ¶ Quis pōt appellare. R. ille cui⁹ interest a͛s p aliū facta nō valet. l. j. ff. de ap. nō re. ⁊ c. ex ore. de his q̄ fi. a ma. par. ca. nisi qñ ꝓuo caret pro eo qui ducitur ad supplicium: vt. l. non tm̄. ff. de ap.

10 ¶ Utrū religiosus possit appellare. R. ꝙ nō a correctione suorū p̄latorū si fiat s3m sta tuta ordinis vel regule. c. ad nr̄am. ⁊. c. rep̄/hensibilis. de ap. ⁊. c. cū sp̄ali. eo. ti.

11 ¶ Utrū appellatio extiudicialis sic ānullet p⁹ facta sicut iudicialis. R. s3m Inno. in. c. ex pte. el. j. de v. sig. ꝙ sic facit. c. ad audiētiā. de ap. In hoc tñ est d2ia s3m eundē Inno. in c. j. de his q̄ fi. a ma. par. ca. q2 iudex q̄ proce dit in forma iudicij debet audire legitimas exceptiōes ⁊ nisi audiat iuste appellatur ab eo. Sed sec⁹ ē in eo q̄ nō vt iudex sed vt p̄ua ta psona pficit factū suū: q2 iste in forma iu/dicij non procedit nec ꝓcedere pōt. ⁊ iō non dimittet q̄n pficiet factū sup q̄ appellat̄ nec reuocabit̄ nisi ꝓbet̄ veritas cāe. nec iputabi/tur ei si nō audit ꝯdictionē vel appellationē aduersarij nisi ꝓbet veritatē cāe appellatio/nis: vt de elec. c. cū dilect⁹. ⁊ meli⁹. c. cū inter canonicos. iūcto qd no. in. c. inc̄posita. in gl. in v. s3 etiā. de ap. Et sic collige ꝙ appellatio extiudicialis debet fieri ex cā ꝓbata a iure vl̄ ciuili vel cōsuetudinario vel canonico. Se/cūdo ꝙ tenēt gesta etiā p⁹ appellationē ipsā nisi approbata veritate cāe. Tertō no. ꝙ eo ipso approbat̄ veritas cāe q̄ nō ꝓbat̄ ꝯriū. Quarto ꝙ sniā excoicatiōis nō tenet p⁹ ap/pellationē ex causis legitimis inc̄positā: etiā si nō ꝓbat̄ veritas. Qd q̄rtū ē sp̄ale in excoī catiōe ⁊ ꝯ sup̄dicta. Et ē rō q2 nūq̄ꝫ d3 q̄s ex coicari nisi cā ꝓbet̄. 2. q. j. nēo. d h̄ vide In/no. ī. c. dilect̄ filijs. d ap. q̄ in hoc cōcordat.

¶ Ubi ⁊ a q̄ ē appellādu3. R. ꝙ a iudice q̄ pronūciauit ⁊ vbi ius reddi cōsueuit. Nā re gulariť q̄ ad cās agēdas ptinēt in eo loco de bēt fieri ⁊ agitari. ff. de inť. ac. l. voluit. §. qd ait. ⁊ corā iudice q̄ sniā3 tulit: si ei⁹ sit copia nō p vicos vel hortos. ff. qñ sit ap. l. j. §. dies Et si nō vult iudex recipe appellationē puni tur. l. iudicibus. ⁊. l. qm̄. C. eo. 12

¶ Ad quē ē appellandū. R. ad supiore3 et gradatim. ff. eo. l. impatores. ⁊. C. eo. l. ad di ctos. Si v̄o a delegato appellat̄ ad delegātē. C. eo. l. p̄cipim⁹. §. eoꝝ. Si aūt a delegato de legati seruet̄ forma posita. C. q̄ p sua iurisdi tōe. l. vnica. ī fi. ⁊ ī gl. ibidē. Et ꝓpterea dat cautelā Ra. ful. ī. l. eo casu. C. de ap. ꝙ ep̄us vel ali⁹ ordinari⁹ deleget cā3 q2 si appellat̄ a sniā: deuoluet̄ ad ipsū q̄ iterū deleget cām appellatiōis q̄ pōt delegari: vt. l. cū post sen/tentiā. C. d ap. no. gl. ⁊ Ang. ī. l. eos. ī p̄nci/pio. C. eodem tit. 13

¶ Qualiť ē fiēda. R. si in cōtinēti fit: suffi cit viua voce sine script̄. C. eo. l. 2. ⁊. l. litiga torib⁹. Si fit in cōtinēti tūc d3 porrigere li/bellū appellatoriū īfra. x. dies vt dixi. q̄ libel lus d3 ꝯtinere nomen appellātis ⁊ ei⁹ aduer sariū ⁊ nomē iudicis a quo ⁊ ad quē appel/latur. Hec notat lex. j. §. fi. ff. eo. forma sic. 14

Ego titi⁹ dico sniam nullã quã tulistis dñe iudex. B. ꝯ me: cõdẽnando me sempronio in x. libras psoluendas: ⁊ si aliqua est: ego sentiens me grauatum ad talem iudicem appello in scriptis petens apostolos ⁊c̃.

15 ¶ Utrũ appellare liceat. R. ꝙ sic: qñ fit ex confidentia iuste cãe: vel ad declinandũ idebituʒ grauamẽ iudicis: quia hoc fit auctoritate iuris: ⁊ quod fit iuris auctoritate non habet calũniã. Et ꝙ liceat appellare ex causis expressis habetur in. c. pastoralis de app. Si vero appellet quis causa afferẽde more, et aio aggrauãdi aduersariũ: sic non põt fieri sine pctõ mortali si ẽ i notabile detrimentũ proximo: ⁊ tenet̃ ei ad restitutionẽ. z. q. 6. c quicũq;. concor. Tho. scđa scđe. q. 63.

16 ¶ Nota ꝙ timẽs iniuriã inferri sibi ab aliquo iudice ⁊ accipiẽs iter eũdi ad principem pcipiat illi ne sibi iniuriã inferat p hoc vr̃ positus sub protectiõe pncipis vt sic istud pceptũ cũ arreptiõe itineris hẽat vim cuiusdã appellatiõis ex iudicial̃. Facit qđ no. Bar. i l. de pupillo. ff. de no. ope. nũ. ⁊ Inno. ⁊ Jo. an. in. c. vt debit⁹. de ap. facit. c. dilecti. i ar. de ap. ꝙ arreptio itineris ad supiorẽ constituit eũ sub eius protectiõe: ⁊ sic punit̃ iferẽs tali iniuriã dñi ius cõtẽnit ⁊ eũ sub cuius protectione se posuit: vt no. Pa. i. c. i cãis. đ cle.

a **Postasia** ꝫm Alex. scđa scđe tractatu đ apostasia ẽ temerarius a statu fidei obediẽtie ecclesiastice vel religiõis recessus Et sic collige triplicẽ apostasiã: vt etiã no. glo. in. c. j. de aposta. In pria fuit Julianus apostata: vt in. c. iulian⁹. ij. q. 3. ⁊ quicunq; recedit a fide. z. q. 7. nõ põt. Et isti ꝫ Ho. i. d. c. j. sũt vere heretici: ⁊ i ipsis hñt locũ oia iura de hereticis. ex quo patet ꝙ ipso facto sunt excoicati. c. excoicamus de here. el ꝓ et z. ⁊ ita tenet Inno. in. d. c. j. nec testm̃ facere possunt: vt. j. testm̃. §. j. In secũda sunt oẽs christiani q̇ nolũt obedire suis plãtis ecclesiasticis. 8. q. j. sciendũ. Sed aduerte ꝙ aut iste inobediens iđ nõ obedit pape seu canonibus: quia nõ credit ꝙ hẽant potestatẽ cõdẽdi canones: ⁊ iste debet puniri vt hereticus 19. di. nulli fas ẽ. ⁊ ibi dicit Hug. ꝙ ẽ excoicatus ⁊ heretic⁹ ⁊ scismatic⁹. c. licet. de elec. c. excoicamus. de here. c. j. de scisma. ⁊ Pau in cle. j. de eta. ⁊ gl̃i. dicit ꝙ ẽ infamis. ⁊ nõ glo. 6. q. j. infames. ⁊ gl. in. d. c. gnãli. đ ele. li. 6. ⁊ ibi Gemi. Aut iđ nõ obedit ñ q2 nõ credat eũ hr̃e ptãtẽ: ꝫ quia contẽnit: ⁊ talis grauiter debet pũiri. d. c. nulli fas ẽ. Si vero non vult obedire ex quadã concupiscẽtia q̃ ipsũ tenet: tũc mitius punit̃. de q̇ vide. j. inobediẽtia. in pn. In tertio sũt large oẽs q̇ perdũt deũ p peccatũ mortale: iuxta illud. 38. di. c. fi. ⁊ Ezech. Ecce ego mitto te ad gẽtes apostatrices ⁊c̃. Proprie vero i ista tertia spẽ sunt apostate illi qui recedũt ab ordine suo siue sũpte religionis: vt in. d. c. j. ⁊. 50. di. c. vl. de q̇bus loquit̃ Aug. 47. di. c. quãtũlibet. dicens. Nũq; peiores q̃ qui in monasterijs defecerũt. Pro cuius declaratiõe querẽda sunt aliqua dubia.

j ¶ Utrũ cleric⁹ in sacris q̇ dimittit solũ habitũ sit apostata. R. Pa. in. c. tue. de apo. ꝙ sic: ar. c. j. de voto. li. 6. Secus si eẽt in minoribus ꝫm Inno. in. d. c. tue. lʒ alij ꝯriũ teneãt. s. ꝙ sint apostate tales exñtes in minoribus. Sʒ mihi placet opi. Inno. ꝙ nõ: p rationẽ quã facit Pa. in. d. c. tue. q2 in. c. vl. de vi. ⁊ ho. cle. nõ punit̃ solũ ex desertione habitus nisi dimittãt ⁊ tonsurã: ⁊ p oia icedãt vt laici. Et hoc verũ nisi tales exñtes in minorib⁹ hẽant bñficiũ: q2 si tenẽt bñficiũ ⁊ dimittũt habitum sũt apostate. d. c. fi. 50. di. ⁊ quod ibi notatur.

z ¶ Utrũ peccẽt clerici apostatãtes. R. Ale. vbi. s. ꝙ sic: in pma vice: q2 faciũt ꝯ illud qđ dixerũt. Dñs pars hereditat̃ mee ⁊c̃. nõ tñ postea si sũt in minorib⁹ tm̃. Nec credo etiã ꝙ tales peccẽt mortalit̃ talit̃ apostatãdo. p c. vl. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ p c. Joannes. de cler. coniu. ⁊ qđ no. glo. in. d. c. tue. nisi retinerẽt beneficiũ si qđ hẽbant: q2 nullũ votuʒ nec ꝯ aliqđ pceptũ faciũt. Et ppterea dicit Alex. vbi. s. ꝙ nõ efficiunt̃ ifames si solũ erãt i minoribus: ꝫ alij apostate sic. 3. q. 4. si q̇s. ⁊ suo ij. q. 3. si aũt. Ri. tñ in. 4. di. 24. tenet ꝙ etiã hñs pmã tonsuraʒ nõ põt eam deserere sine pctõ mortali. Qđ limitat. W. nason veruʒ: nisi cã rõnalis eũ moueat ad dimittendũ: ꝫ qñ solũ ex sola libidĩe laicãdi deserit: tũc peccat mortalit̃. Sʒ ꝙ nõ peccet mortalit̃ vr̃ veri⁹ p iura palle. Alij aũt q̇ sũt i sacris sp sũt in pctõ mortali: ⁊ sũt cohercẽdi vt redeant ad assumẽdũ hitũ ⁊ tonsurã: vt in. d. c. tue. Qđ aũt si vxorẽ accepit dispẽsat̃ cũ eo. vi

de.j.bigamia.§.8.7.9

3 ¶ Utrū i minorib⁹ ordinib⁹ exñtes possint renūciare clericatui. R. Pa. i.d.c.tue. q̃ nō verbo: vt i.c.si diligēti. de fo.cō. sed facto sic exercēdo actū oīno ꝯriū clericatui: vt no.in c.j.de aposta. vl'qñ monit⁹ nō vult resipiscē Et idē in alijs casibus a iure expssis. de q̃ dic vt.j.excoicatio.5.casu.j.§.22.cū se.

4 ¶ Utrū religiosus recedēs incōsulto ꝑlato suo 7 nō subijciēs se alteri⁹ obediētie sit apostata ꝓprie. R. ꝭm Inno.in.c.fi.de renū.et in.c.itelleximꝰ.de eta.7 ꝗli.q̃ sic: quātūcūq̧ retineat habitū 7 tonsurā: q2 oportet ingrediat monasteriū si vult euitare apostasiam de quo no.in.c.ex parte.de tēp.or.7 in.c.Joannes.de regula.

5 ¶ Utrū religiosus intrans monasteriū magis latū sit apostata. R.glo.in.c.fi.de apo. 7 in.c.ex parte.de tē.or. q̃ nō ꝓprie: an autē large sit apostata. vide.j.religio.§.34.

6 ¶ Utrū recipiēs ordinē sacrū in apostasia proprie hēat ipsius ordinis executionez sine dispēsatione. R. Pa.in.c.fi.de apo. q̃ nō si erat religiosus apostata quātūcūq̧ peniteat 7 solus papa dispēsat cū eo. Sec⁹ si minorē tm̄ suscepisset: q2 eps̄ posset dispēsare. Hoc intelligo si nō sit religiosus exēpt⁹: q2 super exēptū nullā habet eps̄ auctoritatē vt patet j.exēptus.§.6. Fallit hoc si i tali apostasia dimisisset habitū: 7 sic suscepisset p⁹ modū ordines: q2 cuz eēt excoicatus. c.vt ꝑiculosa. ne cle.vel mo.li.6.solus papa poterit dispēsare.vel meli⁹ dic q̃ hēbit locū qd̄ d2 i.c.cū illorū.i fi.de sen.ex.de q̃ vide.s.abbas.§.14.

7 ¶ De clericis vel monachis cōtrahentib⁹ mrīmoniū. vide.j.bigamia.ꝑ totum

8 ¶ Utrū religiosus apostata sit reqrendus. vide.s.abbas.§.18.7 de eius bonis vide.j. monasterium.§.6.

9 ¶ Utrū christian⁹ q̃ propt̄ timorē mortꝭ facit aliquē actū infidelitatis exterius: puta reuerentiā idolo: lz iteri⁹ teneat fidē peccet mortalit̄. R. q̃ sic: lz proprie nō sit apostata nec excoicatus. Facit pro hoc.c.sicut sanctius.32.q.4.7 quod ibi notatur

10 ¶ Utrū liceat christiano sine apostasia portare habitū ifideliū. vide.j.ifidelitas.§.9.

a Qua benedicta aliqñ fit ad reconciliationē ecclesie pollute sanguine vel semine. 7 hec bñdicit ab ep̄o solū cū vino 7 cinere: vt in.c.aq̃. 7 in.c.proposuisti.de cōse. ec.vel alt. Aliqñ fit ad spergendū homines vel dom⁹ 7 remouendā sterilitatē rerū hūanarū: 7 ad multiplicationē ceterorū bonorū: 7 ad defensionē hominū aduersus insidias atq̧ versutias diaboli 7 ad delenda pctā venialia. 7 hec benedicitur a sacerdotib⁹: vt in.c.aquā.de ꝯse.di.3 Nec credo q̃ diaconi possint hāc bñdicere. ar.d.c.aquā.7 in.c.ꝑlectis.§.ad p̄sbrm.25 di.d2 q̃ benedicere dona dei ē officiū p̄sboꝝ nō diaconi: 7 mādatur oībus sacerdotib⁹ vt eaz faciāt.in.d.c.aquā.7 cōsuetudo interp̄tat̄ vt oī die dñico bñdicatur.

¶ Utrū aqua nō sacrata addita sacrate efficiat̄ sacra. R. ꝭm regulā glo.in.c.qd̄ i dubijs.de cōse.eccl'.vel alta. q̃ sic: quia dicit q̃ sacrū tanq̄ dignius trahit ad se nō sacrū.12 q.2.nō extimem⁹.7 alijs concor. Qd̄ intelli ge verū ꝭm Pa.in.d.c.quod in dubijs in liquorib⁹ 7 in his que mixtione confundūtur nec facio casuz an sit maior quātitas aque nō benedicte q̄ benedicte: rōne p̄dicta. Fallit h̄ in sacro sanguinis christi: q2 liquor additus nō miscet̄ sanguini: cuz sit ibi sanguis in venis sed solū cōmiscet̄ accidētibus illis: 7 propterea non efficitur sanguis christi: vt no.in c.cū marthe.de celebra.mis. j

¶ Utrū aqua benedicta sit causa remissionis pctōrū venialiū sicut cetera sacramenta 2
R. ꝭm Pe.in.4.di.2.q̃ nō: q2 nō est sacramentū: sed remissio q̃ fit ꝑ ipsaz fit ꝑ modū meriti nō sacramēti. Aqua eni bñdicta dat̄ ad remouendū prohibēs remissiōez 7 disponendū ad deuotionem 7 dolorē peccatorū.

a Arbiter Est ꝭm Inno. in.c. quintauallis.de iureiu. ille qui eligit̄ vt iudex.s. vt procedat seruato in subalibus ordine iudicij.ff. de arbi.l.j.7.l.qualē. Arbitrator est ꝭm eū dē ibidē q̃ eligit̄ vt aliqd̄ existiet. vel qd̄ sibi videat̄ de aliqua re dicat sine ordine iudiciario vel ea arbitret̄.isti.d em.§.ꝑciū.ff.de ꝟ. ob.l.si q̃s arbitratu.ff.d.le.3.l.fideicōmissa §.sic fideicōmissuz. In multꝭ differt arbitrator ab arbitro. de quibus no.doc.7 Pa.i.d. c.quintauallis.que omitto.

¶ Utrū arbit̄ ꝑmittēs transire tēp⁹ teneatur ꝑtib⁹. R. q̃ sic.facit tex.in.l.j.§.sciēdū in ꝟbo diu⁹.iūcto.§.ꝑcedēti.ff.d ma.cōue. j

facit qd no. in. l. fi. C. de contrahē. emp. ⁊ in l. 3. §. tñ. ⁊ in. l. si neminē. ff. de arbitris. ⁊ in. l. 2. ff. pro soci. glo. institu. de obli. que ex q̄si delic. na. in prin. ⁊ in auth. decernim⁹. C. de arbi. ⁊ in. l. si qs in conscribēdo. i fi. C. d pac. Quod limito verū qñ ex dolo vel lata culpa s facit: als ñ nisi se obtulisset qꝫ tūc teneret etiā de leui. Multo magis tenet ad restitutionē si iniustā dedit sniam ex dolo vel lata culpa ⁊ etiam leui qñ se obtulit.

2 ¶ Utrū arbitrator possit die feriata procedere in cā ⁊ sniare. R. pa. in. c. cōquestus. de ferijs. qꝫ sic: qz est amicabilis cōpositor ⁊ pacis mediator. facit. c. j. de ferijs. in fi. Cōcordat Spe. ⁊ Inno. in. d. c. q̄ntauallis. sed tñ peccat. dic Pa. vbi. s. si ex suo arbitramēto solū habet respect⁹ ad cōplementū cōtract⁹ Sec⁹ si p̄ncipalit intēderet pacē vel aliquē piū actū: vt in. d. c. j. Et sic itellige Bar. in l. si de meis. §. fi. ff. de arbi. qui dicit qꝫ pōt ꝓcedere etiā die dñica. Et sequitur Pa. in. c. cum dilectus. de arbitris.

3 ¶ Utrū femia possit eē arbitratrix. R. qꝫ sic: nō tñ arbitrix: quia haberet ꝓcedere iudicialiter quod ē officiū virile: vt probat in c. dilecti. de arbi. ⁊ in. l. fi. C. de arbi. nisi sit femina que ex dignitate haberet iurisditionē: vt regina. vide in. d. c. dilecti. in glo.

4 ¶ Utrū monach⁹ possit eē arbitrator. R. qꝫ sic: qz ē officiū pietatis reducere discordātes ad cōcordiā. ar. c. iniustū. ij. q. 3. ff. p socio. l. si societatē. in autētico vt iudi. di. §. si ñ 86. di. puenit. Et qꝫ possit eē tenet Pau. in cle. 2. de rescrip. requirit tñ licētiam abbat̄. Et idē ibi Jo. de ligna. Et rō est qz non habet neqꝫ velle neqꝫ nolle. 12. q. j. non dicatis. Oldra. tñ tenuit qꝫ etiā sine licētia abbatis. Et credo verū si abbas scit ⁊ ñ ꝯtradicit: qz videt ꝯsentire. Et seqtur Car. in. d. cle. 2.

5 ¶ Utrū monach⁹ possit eē arbiter. R. qꝫ nō nisi de licētia abbatis ⁊ vtilitate monasterij: ar. c. 2. de testa. li. 6. vbi non pōt eē testamenti executor sine licētia supioris ⁊ vtilitate monasterij. lz sit actus fauorabilis: ḡ nec arbitriū in se assumere. d. c. nō dicatis. Hoc tenet Bal. in. l. si q ex ꝯsensu. C. de epi. au.

6 ¶ Utrū arbitrator possit pro bono pacis sine pctō de iure alterius cape ⁊ dare alteri. R. Pa. in. d. c. q̄ntauallis. qꝫ sic. allegat. l. sed ⁊ si in seruū. §. si qs. ⁊. l. si qs de meis. §. recepisse. ff. de arbi. ⁊ Inno. tex. est iūcta gl. in. c. nisi essent. d pbē. facit. c. bis q̄. ⁊ ibi Pa. de ma. ⁊ obe. ff. pro socio. l. societatē. la. 2. §. arbitrorū. Et nō solū in casu dubio s; etiā in casu scito: ex q̄ facit pro bono pacis. Bal. tenet qꝫ nō pōt ⁊ furtū cōmittit. de vsi. feu. Et credo verū dicat qñ facit sine cā. Sec⁹ pro bono pacis: qz multū lucrat q̄ a lite recedit ar. eorū que no. in fi. l. luci⁹. ff. ad treb. ⁊ nisi nimis enormit lederet partē. facit quod no. idē Pa. in. c. fi. de transac.

¶ Utrū arbiter pro recōpēsatione alicuius 7
spūalis possit iudicare dānū tpale. R. Pa. in. c. fi. de re. pmu. qꝫ nō: qz cū arbitriū videatur quidā ꝯtcus: vt in auth. vt diffe. iudi. §. j. Unde quēadmodū p viā ꝯtcus nō pōt dari aliqd tēporale ꝓ spūali sine simonia. Sic nec per viam arbitrij: vt hic.

¶ Utrū in ecclesiasticis possit cōpromitti i 8
clericū ⁊ laicū. R. qꝫ sic. c. p tuas. de arbi. ñ tñ vt in iudicib⁹: qz laicus est oīno incapax huius iurisditiōis: vt in. c. decernim⁹. de iudi. ⁊ iurisditio cōpeteret cuilibet insolidū ⁊ indiuisibilit: vt no. glo. in. c. prudētiā. de of. dele. ⁊ sic mixtura faceret habilē. l. pedi⁹. ff. de arbi. ⁊ quod no. in. c. cū super. de of. dele. quod eē non pōt. d. l. pedius. Tenet tñ glo. in. c. cōtingit. de arbi. qꝫ etiā de spūalib⁹ pōt cōpromitti i clericū ⁊ laicū aucte supioris.

¶ Utrū de reb⁹ tēporalib⁹ clerici possint 9
cōpromittere in arbitros laicos. R. fm In. i. c. cōtigit. d arbi. qꝫ sic. fac. c. dilecti. d arbi.

¶ Utrū cū quis iurauit stare snīe arbitra 10
toru; possit sine piurio petere reductionem ipsi⁹ arbitramēti ad arbitriū boni viri qñ tale arbitramentū ē iniquū. R. Pa. in. d. c. quintauallis. multas opi. recitat. S; in conscia colligo ex ei⁹ dict sic. Aut deceptio iteruenit ex proposito. Et tūc respectu cuiuscunqꝫ lesionis pōt peti reductio nō obstāte quocūqꝫ pacto. Rō qz sicut exp̄sse nō pōt renūciari dolus futur⁹. l. si vnus. §. illud nulla. ff. d pac. Ita nec tacite sub gn̄alitate verborum Et hoc coiter sequūtur doc. Et dz dol⁹ ex proposito qñ sciēter p fraudē: grām seu odium aggrauat partē alterā. Aut deceptio interuenit re ipsa ⁊ sine dolo arbitratoris. Et tūc si lesio ē modica nō pōt peti reductio vt in. l. si de meis. §. recepisse. ff. de arbi. etiā si renūciatio nō interuenit: vt pz in. c. nisi eēnt d

phē. Aut lesit nō modice. Et cōis opīo ē vt possit reduci. Sed hoc credo verū si nō intervenit renūciatio. Si vero interuenit renūciatio. s. vt possit dare vni ⁊ leuare alteri: quia renūciatio aliqd opatur. ar. c. si papa. de priuile. li. 6. ⁊ c. in his. de priui. ⁊ in. l. si qn̄. C. de inoffi. te. Ideo tunc poterit rōne maxime ⁊ enormis lesionis ⁊ nō magne: q2 ista maxia lesio in dubio videt excepta. ar. in. l. oēs. §. lucius. ff. de his que in frau. cre. Et q possit reduci facit. l. si q̄s cū alit. ff. de vbo. ob. q2 sat est q nō fecit sicut bon⁹ vir facere debuisset l. si libertus. ff. de ope. li. ⁊ ex q̄ maxia lesio n̄ fuit expressa nō debet trahi vltra intētionē agentis. Ita sentit Bal. in. l. pe. C. de arbi. ⁊ dn̄s Ant. in. d. c. quintauallis. Et magna quātitas d2 respectu psonarum vel cāe ḃm Bal. allegat. l. cū filius. §. heres me⁹. ff. de le. z. vide bonā glo. in. c. fina. de re iudi. li. 6. Quid si fuisset dictū vt possit alte ⁊ basse in totū vel in partē de iure vni⁹ dare alteri. Et sic credo nō possit si dolus nō interuenit nisi additū fuisset illi ptāti verbū restrictiuū. s. alte ⁊ basse prout sibi videbit vel placebit: quia hec verba iportāt arbitriū boni viri. l. thays. §. soror e sua. ff. de fideicōmis. li. l. j. ff. de le. z. ⁊. l. quisq̄s. ff. de leg. 3. in pn̄. vide. j. iudicare. §. 3. ⁊. 5.

ij ¶ Quō debet pnūciare arbitri sniaz. R. q i plurali dicēdo: Nos arbitri pnūciam⁹ ⁊c. Excepto in electiōe q̄ d2 fieri in singulari voce oiu2. de re iudi. c. cū ab vno. li. 6. ⁊ p̄sentibus oib⁹ arbitris ḃm Pa. in. c. sane. de arbi. Verū tn̄ dicit Bar. in. l. duo ex tribus. ff. de re iudi. q si terti⁹ fuit p̄sens in disceptatiōe sup merit cāe. ⁊ dixit qcqd voluit ⁊ monitus ab alijs duob⁹ nō vult eē p̄sens: nec allegat cām legitimā absentie q tūc pnt duo procedere sine ipso tertio. Et quō pōt mutare sniam vel corrigere. vide. j. iudex. §. 25.

iz ¶ Cōpromissuz ē in duos arbitratores ⁊ n̄ concordāt: nūqd pnt cōpelli eligere tertium aut iudex possit ipse eligere. R. recitat Pa. in. d. c. q̄ntauallis. Bal. in. c. de iuesti. i ma. facta. dicere quosdaz sapientes consuluisse q non. Et placet.

i3 ¶ Arbitrio boni viri qn̄ dicitur debere relinqui vel stari intelligitur de iudice ordiario loci. no. gl. in. c. statutū. de rescrip. li. 6. Et sequitur Ge. in d. c. statutū. Spe. in tit. de arbi. §. j. vbo. sed quis. vbi dicit q bon⁹ vir cui⁹ arbitrio d2 stari d2 iudex loci. l. ptinu⁹ §. cū ita. ff. de ver. ob. Cōcor. Lap. abbas.

ARchidiaconus

multa pōt de iure. S3 q2 ḃm Inno. in. c. j. de offi. archi. cōstitutiōes ⁊ cōsuetudines p diuersa loca preualent in officijs. de cōsue. cū olim. de exces. p̄la. c. ad hec. ipis stabit. Et iō in officio suo faciet ḃm q cōsuetudo p̄scripta sue ecclesie habet. Ubi aūt nō esset talis cōsuetudo vel statutū haberēt locū capitula totius istius tituli ḃm eundem. Inno. Et sic post epm ē vicarius in oibus: ⁊ habet curaz in clero: tam in vrbe q̄ in parochijs habitātes. Et ipsos debet ō tertio iter tiū annū si eps nō pōt visitare: vt in. d. c. j. ⁊ i. d. c. ad h. Debet auscultare euāgeliū ⁊ epistolā ⁊ rn̄soria: ⁊ nullus ea in ecclesia cantet: nisi prius ab eo auscultat⁹ ⁊ de ei⁹ iussu: ⁊ ceroferarios ordinare: vt in. c. z. tenetur si aliquid ex sua negligētia vel alteri⁹ fraude deperijt de reb⁹ ecclesie nisi pro posse prouideat vt in. c. z. Debet examinare clericos q̄ sunt ad sacros ordines promouēdi. c. ad hoc. ⁊ c. vt nostrū. Abbates ⁊ abbatissas ponit in sede sua: vt in. d. c. vt nr̄m. q̄ oia capitula sunt in. d. ti. de offi. archi.

¶ Utrū peccet archidiacon⁹ rn̄dendo epo dicenti. Scis hūcē dignū. Scio quātum hūana fragilitas pmittit. R. ḃm Inno. in c. vnico. de scru. in or. fa. q si talis ordinād⁹ p̄sentat a probis pōt sana conscia respondere: dūmodo nō sciat aliqd mali de eo. ar. de presūp. dudum. q si scit aliquid mali de eo quod ē secretū: debet obtinere a p̄lato vt eo absente faciat ordinationē. Et si nō pōt: vel sine scandalo: tūc etiā potest sana consciētia dicere: q2 nō dicit nisi vt minister nō vt ip̄e ⁊ ecclesia que nihil scit de occultis p eū loqt nec debet omittēdo talia dicere: idirecte publicare crimen fratris secretum. Si vo esset publicū tale crimen: tunc peccaret mortalit talia dicēdo. zz. q. z. primum. si modo crimen est peccatum mortale quod scit. secus si esset veniale: vt. 25. di. §. criminis. j

ARchiepiscopus

pōt i tota sua pūicia exercere iurisditionē tollendo prauā p̄suetudinē ⁊ fulmi

nando sniam excoicatiōis in seruātes eā h3 Inno. ⁊ seqtur Pa. in. c. ex frequētib⁹. de insti. ⁊ sentit glo. in sūma. 9. q. 3.

j ¶ Itē pōt in sua diocesi ex̄ns rōne notorietatis delicti delinquētes suffraganeorū suorū sua snia afficere. Et l3 tex. in. c. romana. in. §. notoria. de cēsi. li. 6. loquat dū visitat tñ doc. coīr extēdūt. in. d. c. ex frequētibus. etiā dū nō visitat rōne notorietatis delicti.

z ¶ Utrū archieps possit absoluere subditos suffragāeorum suorum. R. Ge. i. c. ꝑpetuo. d cēsi. li. 6. q nō pōt ligare vel soluere nisi dū visitat: vt tex. hic innuit: nec etiā a minori excoicatiōe absoluere: vt in. c. nup. §. i scdo ꝟo. de sen. ex. Et h ver nisi p appellationē cā ad eū deuoluta sit: vel i casib⁹ sibi spālit a iure pmissis. d qb⁹ hēs i. c. pastoral. d of. or. i gl. ⁊ i. c. venerabilib⁹. d sen. ex. li. 6. ⁊ in. d. c. ꝑpetuo.

3 ¶ Utrū possit añ se crucē portari facere. R. q trāsiens p ꝓuinciā suā pōt ⁊ bñdicere populo ⁊ i pōtificalib⁹ ⁊ sine pōtificalib⁹ celebrare ⁊ celebrari facere: tā in locis exēptis q̄3 nō exeptis. Et etiā eps i sua diocesi pōt silr hec. Tñ debent fieri sine violētia ⁊ grauamine exemptorū. cle. archiepo. d pui. Multa alia q̄ ad forū conscīe ptinēt tangētia statū archiepiscoporū. vide. j. platus. per totū. ⁊ episcopus. per totum.

Archipresbyter

a Rchipresbyter ecclesie cathedral dz hre curā quō alij sacerdotes diuina officia celebrēt debito mō ⁊ in absentia epi pōt fontes bñdicē: alijs sacerdotib⁹ pniam iniūgere. c. z. de offi. archipṡ. Isti alio noie dicuntur decani.

j ¶ Utrū valeat absoluere oēs de epātu. R. q sic oēs q ad ipm pro pnia recipiēda recurrunt: qr ē parochial sacerdos oiuz de epatu c. officiū. eo. ti. i tex. ⁊ i gl. ⁊. 50. di. in capite.

z ¶ Utrū idē possit archipṡbr ruralis. R. q nō: nisi iquātū eps ei dat auctē: plebib⁹ eni solūmodo preest: ⁊ nihil dz facere sine relatione epi: aut ꝯ eius decreta. c. fi. eo. ti.

Argumentatio

a Rgumentatio a minori ad maius valet affirmatiue. c. si i laicis. 38. di. A maiori ad min⁹ valet negatiue. 32. q. 5. si paul⁹. Et de hoc in. c. cū in cunctis. de elec. in glo. cum suis concor.

j ¶ A toto ad partem valet negatiue. 14. q. 5. penale est.

z ¶ A parte ad totū valet affirmatiue. 32. q. 4. meretrices.

3 ¶ Ab ethimologia nois. 16. q. j. placuit. el j. ⁊. z. sed nō valet nisi negatiue ⁊ in noie appellatiuo: qr ꝓpria noia iponunt ad placitū vt no. Bar. in proemio iforttiati sup Rica. Limito etiā s̄m Pa. in. c. j. de iudi. verum qñ nomē sumit ex eēntiali nā sua: vt mutuum: testm̄: qr hoc verū ē. Testamētū ē mētis testatio. l. j. ff. de testa. vbi g̃ nō est testatio mētis: nec testm̄. Similit mutuū ē qd ē meo fit tuū. l. z. ff. si cer. pe. vbi g̃ de meo non fit tuū non ē mutuū. Sec⁹ qñ iponit nomen ex eo qd deberet inesse inoiato. Unde impator dr Augustus: quia augere debet rēpublicā si nō auget tñ impator est: vt no. i proemio ff. veteris. Papa pōtifex dr: qr dz eē pōs per exēplaritatē vite. Sed si nō facit tñ pōtifex ē vt in. c. j. de consti. li. 6. Sic igit intellige insti. de tutel. in prin. ff. de ꝟ. sig. l. bonorū. ⁊. l malū. C. de defen. ci. l. defensores. insti. d donā. §. est ⁊ aliud. C. de ferijs. l. a nullo. C. de of. pre. vr. l. j. vbi tex. Sciatis pfecto ex ipso noie quid prefecto debeat annone. Ex qbus patet q argumentū pōt sumi ab interptatione nois. Et sic limita s̄m Bal. de vasallo milite q arma bellica deposuit illud prouerbiū. Si noie pueris nec rē hre mereris: eē verū si nomē significat subam vel qlitatē necessariā inēe alicui subiecto: vt. ff. de fideicō. li. l. luci⁹. ⁊. ff. de pac. l. tale pactū. §. fi. Sec⁹ si significat solā simplicē demōstratōnem. ff. de re. du. l. si cognatis. Et ex hoc patet eē verū q scholares scholas intrātes nō attēdentes nec studētes nō gaudent ꝓuilegio scholariū: vt tenet Jo. de li. in proemio. cle. adducēs no. p glo. in. l. vna. C. de sta. li. vr. ro. ⁊ videtur tex. in. l. si qs. C. de dome. prote. Et idē si inhoneste viuūt. Similit ē verū q illi qui sunt de collegio alicuius artis. sed artē illā nō exercēt nō gaudēt priuilegio illius artis: vt no. Bar. in. l. sp. ff. de iure imu. p illū tex. in §. negociatores. 16. q. j. gnāliter. Et hec faciunt tā3 scholares ⁊ artifices q̄3 eorū rectores q grauant litigantes cū eis rōne priuilegiorū. Et iō si hoc est manifestū credo q teneant ad restitutionē rectores oiuz in qbus plus sūt grauati. Et silr scholares si tales sūt q nō gaudeāt ꝓuis nō sit māifestū. In noie

aũt proprio sepe fit. ar. l3 nõ validũ: ⁊ iõ ho-
mines querunt bona noĩa. Et dicebat vxor
Jo. an. ꝙ si venderent deberent emi pro ma
gno bono. ꝓpterea Jo. an. extollit nomẽ pro
priũ in proemio cle. Similit Accursius in
.l. facta. §. si in danda. ff. ad trebel. interpre-
tando nomẽ suũ. Et hoc euenit qꝛ ex horri-
do noĩe sepe suspicant hominis sinistrũ: pu
tantes a prauo euẽtu impositũ. pro hoc vide
tex. cum glo. in. d. §. si in danda.
4 ¶ Ab auctoritate. 32. q. j. dixit
5 ¶ Ab oppositis vel ꝯtrarijs. 8. q. j. sciẽdũ.
6 ¶ A simili. 2. q. 6. q̇ scit. 2. q. j. multi. in fi.
7 ¶ Ab exẽplis gẽtiliũ. de ꝓ. si. forus. de con
se. di. j. c. j. vide Bal. in. l. conuenticulã. C.
de epi. ⁊ cle. quõ multis alijs modis valet: ꝫ
omitto propter breuitatem.

Rra

non precia sed pignora di-
a cuntur.
j ¶ Arrarũ donatio ẽ argumẽtum
emptionis vel vẽditionis: aut alteriꝰ cõtra
ctus qui tñ cõtractꝰ valeret sine eis. l. quod
sepe. in prin. ff. de contrahẽ. emp. Et põt q̇s
ab emptiõe ⁊ venditione discedere pꝰ ipsarũ
datione nisi sint date noĩe arre ⁊ ꝓ pte solu-
tionis: quia cũ pars p̃cij sit soluta res nõ ẽ in
tegra. C. qñ li. ab em. di. l. vnica. verũtamen
ille ꝑ quẽ stat ne cõtractus ꝑficiat qñ solum
sunt date pro arris: ipsas ꝑdit qui dedit: ⁊ q̇
recepit restituet ĩ duplũ. insti. de emp. ⁊ vẽ.
§. in his. Et idẽ dic de pignore: dũmõ nõ sit
datũ extimatũ nomine partis solutiõis. C.
de rei ven. l. precij.
2 ¶ Utrũ possint interuenire ĩ matrimonio
⁊ quomodo faciunt matrimonium: vide. j.
sponsalia. §. 12. cum se.

Rrogantia

ẽ q̇dã filia
a supbie q̃ q̇s
multũ se existimãs: ceteros q̇s ĩfra
se videt despicit: ⁊ q̇bus nõ consulẽdo loq̇: ꝫ
vix dñando dignatur. c. j. 47. di.
j ¶ Arrogãtes dicũt q̇ garrulitatẽ auctori
tatẽ putãtes hũilit nesciũt ĩferre q̃ docent
di. 46. §. j. ⁊. c. j. ⁊ di. 49. c. hinc, etenim cir-
ca medium.
2 ¶ Arrogãtia rusticoꝝ nihil ĩpudẽtiꝰ. d. §. j
3 ¶ Utrum sit mortale pctm̃. R. ꝙ sic qñ ex
tali supbia vel ꝯtẽtiõe fit q̃ sit mortalis. Et
propterea vide. j. supbia ⁊ contentio. alr cõ
muniter peccatum veniale erit.

Rrogatio

vide. s. adop-
a tio.

Rs

balistarioꝝ vtrũ liceat. R.
a ꝙ nõ: ĩmo prohibet sub pena
excoicatiõis ĩnt christianos: vt ĩ. c.
vnico de sagit. Quod ẽ verũ ꝫm glo. ĩ bidẽ.
⁊ doc. in bello iniusto: secus in iusto: qꝛ data
iusticia licitũ ẽ q̇buscũq̧ armis vti ⁊ pugna
re: ĩmo aduersariũ decipe ꝑ seductionẽ: pa-
rando insidias: vt in. c. dñs. 23. q. 2.
¶ Utrum artifices qui inter se cõueniũt ꝙ j
alios nõ instruãt: aut ꝙ nõ vẽdãt nisi certo
mõ: ⁊ hꝰ mõi peccẽt. R. ꝫm Jnno. ĩ. c. signi-
ficãte. de ap. ꝙ sic: si fraudulent faciũt. Se-
cus si ex ꝓuilegio vel ꝯsuetudine. ⁊. C. de mo
no. l. vnã. intelligit qñ fraudulent faciũt. vl
dicit ꝙ locũ h3 de ꝑsonis ⁊ rebꝰ non de loco
vel mõ. Uel dic ꝙ si faciãt ex aliq̃ cã legitĩa
ꝙ licet. Secꝰ si ex auaritia: vel in dãnu3 rei
publice. Et sic intellige. d. l. vnicam.
¶ Utrũ artifices faciẽtes q̃ ꝑ se vl alio ad- 2
mixto nõ pñt eẽ vtilia. de q̇bꝰ dicit. l. q̃ sepe
§. veneni mali. ff. de contrahẽ. ẽptio. ꝙ fla-
gitiose rei: nec emptio. nec mãdatũ: nec soci-
etas valere põt: peccent mortalit. R. ꝙ sic:
ĩmo oĩa mala eis ĩputabũt ex ipsis deniẽtia.
c. fi. de iiurj. ⁊ dã. da. Et hoc videt tenẽ Jn-
no. in. c. j. ne cle. vel mo. q̇ dicit ꝙ ĩ his nullo
mõ licet negociari. S3 si posset eẽ vtile cum
aliq̃ admixto: vtputa ꝓ feris occidẽdis: vl si
sint forte gladij vel colores: qꝛ pñt eẽ vtilia
ad aliqua. s. ad defensionẽ: vel ad colorãdũ
hominẽ vel mulierẽ ĩ casu licito: ⁊ pro bona
cã licita ẽ in his negociatio ꝫm eũdẽ Jnno.
vbi. s. Et hoc credo verũ qñ existimat. vl po
test existimare ꝓbabilit ꝙ talis emẽs: vl cui
talia dat vl facit velit eis vti ad bonũ. Alr
tale erit pctm̃ talia facere vel vẽdere aut do
nare quale pctm̃ ẽ tali re vti. Et ex h patet
q̇d dicẽdũ d artificibꝰ q̃ faciũt taxillos char
tas: pompas: curiositates: ⁊ hꝰ mõi: q̃ vt fre
quẽtiꝰ sũt mortale pctm̃ illis q̃ ĩpis vtũt qꝛ
nõ pñt absolui nisi a tali arte abstineant.
¶ Ars siue exercitiũ corꝑale extrĩsecũ vtꝝ 3
sit licitũ. R. ꝙ sic: si hec ꝯcurrãt. Primũ re
cta ĩtẽtio: nã cuiꝰ finis bonꝰ ẽ. i. intẽtio: ĩp3
quoq̧ bonũ ẽ in his q̃ de se nõ sũt mala. Fi-
nis q̧ vltimꝰ q̃ debet hñi ẽ deus. j. Chorj. 10.
Oĩa q̃cũq̧ facit: aut in ꝟbo: aut in ope ⁊c.
Finis ꝓpinquꝰ d3 eẽ aliq̃d rõnale: vt subuẽ

tio proximi vel sue necessitatis: ad Ephe. 4. Operet manib⁹ suis vt hēat vñ tribuat ne/cessitatē patiēti. Qui ḡ laborat: laboret vt corp⁹ exerceat ne otio torpescat: vl' vt lucrū acquirat q̄ se ⁊ suos gubernare possit: vl' vt aliis subueniat vñ viuere possint v̄tuose: et sic ad gl'iaȝ p̄ueniāt. Si aūt alia intētiōe q̄s facit artē aliquā: tale ē pctm̄ q̄lis ē intentio praua quā h₃. Secūdū q̄ op⁹ ip̄m nō sit p̄hibitū a deo vel ab eccl'ia vel a legib⁹: sicut ē ars vsure ⁊ oīa q̄ nō sūt nisi ad pctm̄ vel ma/lū p̄ximorū. Tertiū q̄ fiat mō debito ⁊ cuȝ debitis circūstātiis. s. tpe debito nō festiuo. de q̄ dic vt. j. ferie. p totū. Itē sine fraude vl' dolo: piuriis: mēdaciis ⁊ h⁹mōi: q: tale pec catū erit ars: q̄le mala circūstātia cū qua fit Quartū q̄ fiat ab eo q̄ ñ ē p̄hibit⁹. nā q̄daȝ sūt q̄ clericis p̄hibēt: vt. j. cleric⁹. 9. p totū.

a **Scisimus** scd̄m Archi. i. c. p hūani. de homici. li. 6. dr̄ a scindo scidis: q: scin/dūt aīaȝ a corpe. Isti p̄prie sūt q̄ nō subsūt dñio alicui⁹: s₃ p pecūia occidūt homines ad alicui⁹ instātiā scd̄m p̄dictū Archi. Alii vo/lūt q̄ sint quidā ifideles q̄ facilit' q̄rūt int'fi cere homines ñ curātes si ipsi int'ficiant' ⁊ q̄ sint sub dñio alicui⁹ vel nō refert scd̄m Jo. de imo. ⁊ seq̄t' Ge. in. d. c. pro hūani.

i ¶ Que pena p̄curātiū mortē alicui⁹ p ta/les. R. q̄cūq̄ p̄nceps ⁊ quātūcūq̄ magnus p̄lat⁹ seu q̄uis alia p̄sona eccl'iastica vel secu laris quēpiā christiānorū p p̄dictos occidi fe cerit vel mādauerit: q̄uis mors nō sit secuta aut eos receptauerit vl' occultauerit: aut de fensauerit: excoīcatiōis ⁊ depositiōis a digni tate: honore: ordīe: officio: ⁊ bñficio īcurrit sñias ip̄o facto. Est etiā cū suis bonis mūda nis oīb⁹ diffidat⁹ a toto christiano populo ppetuo. Nec req̄rit' alia sñia postq̄ p̄babili bus cōstiterit argumētis istud scel⁹ cōmisis/se. hec in. d. c. pro humani.

2 ¶ Utrū tales diffidati possint int'fici ipune R. An. de p̄usio. cōsi. 13. ⁊ seq̄t' Ge. in. d. c. p hūani. q̄ sic: nedū p iudicē s₃ ⁊ p quēcūq̄ p̄uatū: q: idē ē bānire: ⁊ diffidare qd̄ statue re ⁊ p̄cipe vt ipune possit occidi: vt no. C. de accu. l. reos. Quod in cōsciētia liceret q̄n fie/ret celo iusticie: al's non.

3 ¶ Utrū cleric⁹ talit' diffidatus sit spoliat⁹ oī p̄uilegio clericali. R. Ge. i. d. c. p hūani q̄ sic: ⁊ sine alia degradatione pōt occidi vel verberari sine excoīcatione vel alia pena.

¶ Utrū bona p̄dictorū sint capiētiū. R. q̄ sic si sūt bōa mūdana. Aduerte tñ h̄ h₃ Ar 4
chi. ibidē: q̄ req̄rit' pri⁹ sñia iudicis declarātis ip̄₃ ascisinū vel fautorē taliū anq̄ liceat ꝯ ta les p̄cedere in p̄sonis vel bonis. Et ad tex. d. c. p hūani. r̄ndet nō req̄ri alia sñia. s. q̄ det licētiā occidēdi ⁊ h⁹mōi: q: sufficit sit decla/rat⁹ ascisin⁹ vl' fautor. qd̄ nō. q: fac̄ ad m'lta

a **Strologia** nihil confert ad salutē sed potius mittit in errorē. ⁊ iō a quoli/bet fideli ē postponēda. 37. di. §. sed ꝯ. 26. q j. illud. circa fi. ⁊. c. sed ⁊ illud.

a **Stutia** p̄prie scd̄m Tho. scd̄a scd̄e. q. 55. ē cū q̄s ad ꝯsequēdū aliquē finē bonū vel malū vtit' nō veris mediis s₃ simulatis ⁊ apparētib⁹ qd̄ q̄dē ē ꝯ rōnē ⁊ ꝯ prudētiā ⁊ pctm̄. Aliq̄n tñ dr̄ prudētia p̄pt' similitudinē. s₃ ip̄roprie: vt Prouer. p̄. Ut detur paruulis astutia.

¶ Astutia large ē q̄dā apparēs fictio seu si/ i
mulatio. Et pōt dupliciter fieri. Prio ad bo nū alteri⁹ ⁊ ad nulli⁹ malū iiuste: ⁊ sic nō est pctm̄: vt p₃. 22. q. 2. in. c. vtilē. vbi ponitur quod christ⁹ ⁊ dauid: ⁊ alii vsi sint simulatōe ⁊ scē. ⁊ glo. dicit ibidē q̄ dol⁹ ꝯ hostē bon⁹ ē. 23. q. 2. dñs. ⁊. 43. di. in mādatis. ff. de cap. ⁊ postli. re. l. nihil interest. ⁊. 14. q. 5. dixit. Qd̄ verū credo: dūmō mēdaciū nō dicat': ⁊ ho/stis sit nobis ꝯ iusticiā hostis. Secundo mō astutia seu simulatio fit ad fallēdū p̄ximuȝ. ⁊ sic sp̄ ē pctm̄. 27. di. qd̄ interrogasti. 12. q. j. certe. Et aliq̄n ē veniale pctm̄: aliq̄n morta/le scd̄m nocumētū qd̄ infert p̄ximo: vel inten dit inferre ex ea: vt puta de re notabili: sic est mortale. ar. c. primū. 2 7. q. 2. Et hoc etiā si fieret p̄pt' bonū alteri⁹: q: nulli faciēda ē in iuria pro alteri⁹ bono. d. c. p̄mū. Et de hac habes. j. prudentia. §. 4.

a **Uaricia** scd̄m Tulliū: ē inordi natus amor habēdi. Et dr̄ inordinat⁹ dū q̄s sup̄ moduȝ mēsure q̄rit vl' retinet diuitias. Nā bona ex teriora hominis ꝯsistē debēt in q̄dā mēsura. s. vt q̄rat h're diuitias p̄ut sūt necessarie ad vitā vl' suā ꝯditionē. Et sic auaricia sp̄ ē pec catū scd̄m Tho. scd̄a scd̄e. q. 118. Pro cui⁹ de claratiōe ē notādū vt elicio ex dict̄ Alex. ⁊ Tho. vbi. s. q̄ auaricia ꝯsistit i trib⁹. s. appe tēdo in acquirendo ⁊ in retinendo inordina

te res tempozales.

j ¶ Utrū aūt sit pctm̄ mortale auaricia que ꝯsistit i appetēdo. R. ꝙ sic: trib⁹ mōis. Pri mo appetēdo aliena illicite volūtate delibe rata: ita ꝙ pcederet i op⁹ si eēt facultas. Et isto mō ē mortale pctm̄: q2 ꝯ illud pceptum Exo. 20. Nō cōcupisces rē ꝓximi tui. Pos set tn̄ eē veniale pctm̄ ꝓpt̄ modicitatē rei ap petite: sicut dr̄ de furto. j. furtū. §. 34. Secū do ē mortale pctm̄ cū appetit deliberate illi cita q̄ sine pctō mortali teneri non pn̄t: puta bn̄ficiū ecclīasticū cū sit indign⁹. Tertio pos set eē mortale pctm̄ qn̄ appetit supflua appe titu suffocāte totalr̄ mētē a debita cura sui 7 necessaria cōsideratiōe diuinorū: vt pz in c. idolatriā. 28. q. j. 7 facit. c. cū oīs auaricia j. q. j. supfluo igit̄ amore desiderar̄ diuitias dūmōsit ifra deū: vtputa q2 nec illicito mō: nec illicita vellet. nec ꝓpt̄ hoc dimittit neces saria ad salutē: coiter ē pctm̄ veniale.

2 ¶ Utrū auaricia in acq̄rēdo sit mortalis. R. ꝙ sic duob⁹ mōis. Pr̄io si acq̄rit ꝑ illici tū ꝯctū diuina vel hūana lege ꝓhibitū: pu ta ꝑ vsurā: rapinā: falsū ꝯctū 7 h⁹mōi. Se cūdo si acq̄rit ꝑ opa q̄ sūt peccata mortalia: q̄uis etiā nihil acq̄reret vt adulterari 7 silia Si vo talia opa q̄uis illicita n̄ eēnt peccatū mortale: tūc auaricia nō eēt mortalis: vtpu ta cū aliq̄s cōponit vba iocosa ad lucrū: sal ua tn̄ honestate: sed essent veīale pctm̄: sicut illud per quod querit.

3 ¶ Utrū auaricia i retinēdo sit mortale pec catū. R. ꝙ sic triplicr̄. Pr̄io cū retinet sciēt ea q̄ restituere tenet̄ 7 pōt. c. sepe cōtingit. de resti. spo. 7 totiēs quotiens pōt restituere: 7 disponit nō restituere. ar. d. c. sep. Secūdo cū retinet ea q̄ sūt vltra suā necessitatē 7 sue familie vidēs aliquē in extrema necessitate: q2 tenet̄ ei de tali supfluo subuenire de pce pto: vt dicit Ri. in. 4. di. 15. De q̄ vide. j. ele mosyna. §. j. Tertio cū retinet supflua rōne ꝯdecētie sui stat⁹: q2 ꝯ ipis tenet̄ facē elemo synas: etiā n̄ extātib⁹ i extrema necessitate h3 Ri. vbi. s. Et h̄ itelligo cū retinet amore in ordinato. Sec⁹ si teneret vt loco 7 tpe dispē saret: q2 nō tenet̄ simul talia supflua dare. In alijs aūt casib⁹ coiter ē veniale.

4 ¶ Que sūt ei⁹ filie. R. ꝙ multe. Ipsa ē q̄ fecit meū 7 tuū ꝯ iꝰ nāle qd̄ oīa coīa fecerat 8. di. §. differt. 47. di. sicut. 12. q. j. diligētis simis. 7. c. duo. Ipsa i t̄renis fac̄ fortes i cele stib⁹ debiles. 47. di. oēs hui⁹ scli. Ipsa exce cat rōnē 7 grati⁹ fac̄ vidē aurꝫ q̄ solē. d. c. si cut. 7. 37. di. nōne. Ipsa fac̄ idolatrare 7 for nicari. 28. q. j. idolatriā. 7. j. q. j. cū oīs aua ricia. Itē fac̄ adulari regib⁹ vt captēt alie nas hereditates. d. c. nōne. Ipsa furtū: rapi nā: vsurā: fraudē: falsitatē: iniusticiā: simo niā: acceptiōe3 ꝑsonaꝝ: ꝑditionē: turpē lucꝝ imiā3 7 inq̄etudinē parit. d̄ q̄b⁹ vide i titul̄. suis. Et breuit̄ ipa ē oiu3 maloꝝ radix. 47. di. bonorū auctori. 7. 23. di. his h̄. Ipsa ma iorē reuerētiā exhibet auro q̄ deo. 47. di. si cut. Ipsa excecat mētē. de ꝓbē. quorūdā. li. 6 7 in. c. 3. de elec. li. 6. dr̄ auaricie cecitas.

a **Udacia** Utrū sit pctm̄. R. ꝙ sic ꝑm ꝙ dicit ex cessu3 passiōis q̄ ꝓprie dr̄ audacia. de q̄ Eccl̄. 8. Cū audace ne eas. 7 oppōit̄ for titudini q̄ ē ꝯ timores 7 audacias.

a **Ugere** an ꝓhibea t̄ q̄ ē ꝓhibi t⁹ acq̄rere. R. He. i c. cū ex eo. de exces. pla. li. 6. ꝙ n̄. q2 ꝓhibitus acq̄rere nouū ius in re nō dr̄ venire ꝯ ꝓhibi tionē l3 augmentet pristinū qd̄ hēbat an̄ pro hibitionē: vt ē casus i. c. fi. 2. rn̄. de ꝓces. ꝓbē. li. 6. vide. j. loca. §. 3.

a **Ugurium** qd̄ fit i ꝯsideratio ne auiū ad sciētia3 futuroꝝ ē ex traditiōe maloꝝ angeloꝝ. 26. q. 2. q̄ sine. Utrū hāc artē exercē sit licitū. R. ꝙ vanitas ē 7 supstitō. 26. q. 2. c. illud. imo ē idolatrie cult⁹ augurij supstitiōib⁹ iplica ri. 26. q. 2. h̄ 7 illud. Et sic pz ꝙ ē pctm̄ mor tale. Et ꝯfirmat̄ hoc: q2 i. c. augurijs. 26. q. 6. dr̄. ꝙ augurijs seruiēs ē ab ecclīa sepand⁹ Sed de hoc latius vide. j. sortilegiū.

a **Usteritas** indiscreta i vi gilijs 7 oroni b⁹ rephendit̄. de ꝯse. di. 5. nō medio crit̄. Et posset eē mortale pctm̄ v3 qn̄ nobili ter ledēt vitā ꝓpriā 7 sciēt̄ vl̄ ex tali idiscreti one q̄ ꝑueniret ex lata cl̄pa: vt p3 ex. d. c. n̄ me diocrit̄. qd̄ demōstrat eos cōmittere rapinā.

¶ Austeritas i iperādo est qn̄ nō cū trāq̄lli tate corrigit h̄ aspere subditos iflectere festi nat. 46. di. hoc habet. j

¶ Austerus nō debet eē dispēsator vbi de⁹ est benignus. 26. q. 7. alligant. in fi. Meli⁹ est per mansuetudinem peccatores ab errore 2

eruere: ꝙ ꝑ austeritatē in foueā ꝑditiōis ꝓ-
pellere. 45. di. recedite. q͛ austeritas imode
rata: nec correctionē inducit nec salutē. 45.
di. cū btūs. Et sic pz ꝙ nec multa austerita-
te exulcerādi sūt subditi neq͛ nimia benigni
tate dissoluendi. 45. di. disciplina.

b **Alistariorū** ars quō ꝓ-
bibetur. vi
de. s̄. ars. in principio.

b **Alneū** vtrū sit intranduz die
dn̄ica. R. pro volupta
te aut luxuria oī tp̄e ꝓhibet᷑ ꝓ neces
sitate aūt licet: vt ē tex. i. c. pueit. d̄ ꝯse. di. 3

j ¶ Utrū liceat clericis vl' religiosis balnea
intrare. R. ꝙ sic cā necessitatis: vt patet ex
tex. 24. q. j. oīs qui.

z ¶ Utrū liceat balneū intrare cū mulierib⁹.
R. ꝙ nō: vt ē tex. in. c. nō oportet. 81. di. im
mo vt dicit glo. ibidē. Si vir ingredit᷑ bal-
neū cū muliere extranea: donatiōe ꝓpt̄ nu-
ptias ꝑuat᷑: ⁊ mulier dote si cū viro alieno
habuerit balneū: vt. C. de repu. l. vl. §. inter
culpas. imo īfamis ē q̄ tenet mulieres custo
diētes balneatorū vestes: vt. l. athletas. ff. d̄
his qui no. infa. §. ait p̄tor.

3 ¶ Utrū liceat balneū ītrare cū iudeo. R.
ꝙ nō vlli christiano: ⁊ si cleric⁹ ē dz deponi:
laicus excoīcari qui cum iudeo se balneat.
28. q. j. nullus.

b **Annū** qualit᷑ puniat᷑ bāniens
epm. vide. j. excoicatō
5. casu. 9.

j ¶ Utrū iniuste bāniens aliquē teneat᷑ ad re
stitutionē de amissis rōne talis bānitionis.
R. ꝙ vltra pctm̄ mortale qd̄ incurrit tenet᷑
ad restitutionē ꝑm Inno. in. c. fi. de his q̄ vi
me. ue cau. fi. ff. qd̄ me. cā. l. si cū exceptōe. §
pedius. q͛ bānitio eius fuit amissionis occa-
sio. d. l. si cū. §. in hac actiōe. Nec ob. ff. eo. l.
metū. in prin. vbi sentiēs armatos ꝯ̄ se veni
re ⁊ fugiens si occupat⁹ fuit fūd⁹ quē fugiē-
do dimisit: nō tenēt armati. q͛ loq᷑ qn̄ met⁹
fuit van⁹: q͛ forteȝ eū n̄ ibāt: s̄ si ꝓmisissent
ire ꝯ̄ eū ⁊ h⁹mōi hn̄ tenerēt d̄ oī dāno qd̄ in-
raret sibi cōtigisse eorū occasione. ar. dictaꝝ
ll. ⁊. d. c. fi. ⁊. 2. q. j. in p̄mis. De bānis q̄ de-
bēt fieri in mr̄imonio. vide. j. clādestinū. in
p̄n. d̄ bānitōe q̄ ē diffidatō. vide. j. diffidatō

z ¶ Utrū bānit⁹ amittat q̄ sūt iuris ciuilis.
R. ꝑm Bar. aut ē bānit⁹ talit᷑ ꝙ pōt ipune
offendi. Et sic si ē bānit⁹ ip̄erij ꝑdit. Si ꝟo ē
bānit⁹ alic⁹ ciuitatis vel regni sic nō ꝑdit ea
q̄ sūt iuris ciuilis ciuiū romanoꝝ s̄z ea q̄ sūt
ꝓpria illi⁹ ciuitatis vl' regni. h̄ no. Bar. in
l. amissiōe. ff. de ca. di. Et addit ꝙ ad hoc vt
sit talis bānit⁹ duo req̄rūt᷑. Primū ꝙ sit ino
bediēs ⁊ aufugerit ab imꝑio cui subest: ⁊ sic
ex bānit⁹. Secūdū ꝙ in hostiū nūero se cōfe
rat: ⁊ hz eū pro hoste. Si aūt q̄s eēt bānit⁹
nō tn̄ hēret᷑ vt hostis: nec posset offendi īpu-
ne ex forma statuti: tūc talis nō ꝑdit etiā ea
q̄ sūt ciuitatis. Et sic patet quō pōt facē te-
stamētū vel succedere: q͛ ꝓm⁹ nō pōt. s. bāni
tus imꝑij. Ali⁹ bānit⁹ ciuitatis pōt: ⁊ mul
to forti⁹ bānit⁹ q̄ n̄ pōt offendi: s̄ secūd⁹ pōt
s̄z ius cōe sec⁹ i successiōe s̄z statuta ciuitatꝭ

b **Aptismus** ꝑ quottuplex
ē. R. triplex
vt dicit Aug⁹ li. 4. de vnico baptis
mo. ⁊ de ꝯse. di. 4. c. baptismi vicē. s. flumīs
de hoc Jo. 3. Uenit Jesus in terrā iudeā ⁊
baptiçabat. ⁊ iste ꝓprie dr̄ baptismus. Alij
aūt methaforice: quia vterq͛ istar baptismi
hȝ purificare: ⁊ ꝑ ꝯsequēs vicē ei⁹ implere.
Secūd⁹ ē baptism⁹ sanguinis. Jo. 12. Bap
tismo hoc habeo baptiçari. ⁊ iste ē baptism⁹
potissim⁹. de ꝯse. di. 4. cathecumin⁹ baptiça
tus. Terti⁹ ē baptism⁹ flāminis siue spūs sci
De q̄ Act. 2. Uos aūt baptiçabimini spū
scō. ⁊ iste ē ꝓpositū suscipiēdi baptismuz mō
debito si dabit᷑ facultas. vn̄ istud nō ꝯgruit
nisi adultis hn̄tib⁹ vsū rōnis. d. c. baptismi
vicē. Jste baptism⁹ nō eq̄pollet p̄. q͛ non re
mittit᷑ tota pena debita pctis sicut in p̄ s̄ pl⁹
⁊ min⁹ ꝑm suā deuotōnē. Jtē ꝑ istū nō imp̄
mit᷑ charact̄. Jtē ꝑuat᷑ iste eccl'iastica sepul-
tura: sicut ⁊ cathecumini: ꝙuis ꝓ eis oret ec
clesia. Jtē in isto req̄rit᷑ ꝯtritio vt saluet᷑: s̄ n̄
in p̄ s̄ solū attritio. Secūd⁹ ꝟo baptism⁹ ex
cedit p̄mū q̄ ad p̄miū accidētale: qd̄ ē aureo
la: ⁊ etiā eēntiale ꝑm Pe. de Pal. i. 4. q͛ pl⁹
de grā ꝯfert: sicut ē ibi mai⁹ op⁹ s̄ nō iprimi
tur charact̄ ꝑ ip̄m sicut ꝑ p̄mū. Et iste secū-
dus ē coīs adultis ⁊ paruul᷑: q͛ si paruuli in
terficiant᷑ ꝓ christo: puta in detestatiōnē fi-
dei christi quā tenēt parētes ei⁹ sunt marty
res ꝑm theologos. ⁊ ꝑm Pe. de pal. i. 4. etiā
si eēnt in vētre: ⁊ in despectū christi mater ꝑ
cussa abortū faceret vel inficeret᷑. Sz q͛ h̄
intēdo tractare de baptismo fluminis: iō vi

dēdū ē q̄d sit baptismꝰ flūinis. R. baptismꝰ ē exterior hoīs ablutio cū certa forma ꝟboꝝ ſm mgr̄z i. 4 ſen. di. 3. In q̄ ꝟ3 Inn. i R ica ō baptismo sūt tria sic̄ i sacr̄o altaris. Unū qđ ē tm̄ res sacr̄i. s. grē infusio ⁊ pcti remissio. Secūdū qđ ē tm̄ sacr̄m. s. aq̄ abluens ⁊ ablutio passio: itelligo cū debita forma ꝟborū: alit̄ n̄. i. q. i. detrahe. Tertiū qđ ē sacr̄m ⁊ res. s. character. Aq̄ g̊ verbo dn̄i sc̄ificata ꝓprie ē sacr̄m sicut spēs panis ⁊ character: secūdario sic̄ verꝝ corpꝰ xp̄i. Utꝝ sit ō ncitate R. ſm Bo. in. 4. ſen. di. 3. ⁊ Ri. ibidē ꝙ pꝰ tēpꝰ passiōis xp̄i: ex q̄ euāgeliū ē publicatū: q̄libet etiā sc̄ificatꝰ in vtero: debitor eē cepit ipsiꝰ baptismi: ex q̄ ad eum istitutio ꝑuenit. Unū aduerte ꝙ nisi aliq̄ dictoꝝ baptismorū q̄s suppleat vicē baptismi fluīs dānabit̄ nisi eo fuerit baptiçatꝰ: s3 adultꝰ etiā puniet̄ pena sensus ex tali omissiōe q2 peccaret mortaliter nō suscipiendo: ex quo ad eū peruenit institutio sed puulus carens vsu rōnis solū mō puniet̄ pena dāni. S3 aduerte ꝙ nō pōt suppleri baptismꝰ flumīs aliq̄ mō q̄n habet̄ oportunitas ipsū capiēdi si nō capit̄.

b **BAptismꝰ** 2. Querit̄ q̄ sit forma baptismi.

R. ſm doc. i. c. i. de baptismo hec ē: Ego te baptiço in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spūs sc̄i amē. ponit̄ etiā de ꝯse. di. 4. c. a q̄dā. ⁊. c. mlt̄i

1 ¶ Utꝝ ego sit de suba. R. Inno. i. d. c. i. cū glo. ꝙ nō. ⁊ tex. ē in. c. retulerūt. de ꝯse. di. 4. ꝙ ē baptismꝰ. lic3 omittat̄ ego. Et Ri. i. 4. di. 3. ar. 2. q. 3. ꝯcordat ꝙ nō ē de suba. Ego

2 ¶ Quid si dimittat̄ te. R. Inno. in. d. c. i. ꝙ nihil fit. Esset tn̄ baptismꝰ si ꝓ isto ꝓnomine te poneret̄ nomē ꝓpriū illiꝰ quē baptiçat ſm Pe. aureolum. in. 4. ſen. dis. 3. q. 2. Peccaret tn̄ grauiter si sic faceret.

3 ¶ Quid si dicēt: ego te linio In noīe p̄ris ⁊ filij. R. Pe. au. vbi. s̄. ꝙ nō eēt baptismus. q2 oportet exp̄mat verbū denotans ablutionē: sicut baptiço. i. abluo te: nō linio te ⁊ huiusmodi: q2 nihil faceret.

4 ¶ Quid si vnꝰ baptiçās diceret. Nos te baptiçamꝰ. R. scūs Bo. in. 4. di. 5. ꝙ eēt baptismꝰ: q2 coīt̄ dicimꝰ nos. Et hoc verū nisi intēderet aliū sensū inducere: q2 tūc nō esset baptismꝰ. Un̄ tenet Sco. i. 4. di. 6. ꝙ si plures baptiçādo dicerēt: nos baptiçamꝰ. ⁊c̄. ꝙ n̄ eēt baptismꝰ. q2 nō rep̄ntāt xp̄m q̄ ē vnꝰ Sed Bo. intēdit dicere ꝙ ē baptismꝰ q̄n ꝓ nos intēdit dicere Ego: sicut faciūt dn̄i.

¶ Quid si q̊s dicēt i pl̄rali. Ego vos baptiço. R. Pe. au. vbi. s̄. ꝙ solꝰ d3 baptiçari ⁊ in singulari. ⁊ faciēs ꝯriū grauit̄ peccat nisi ncitas subesset: q2 tūc liceret: vt fecerūt apl̄i 5

¶ Quid si omittat̄ In. R. Hualdensis ꝙ non est baptismus. 6

¶ Utrū possit dicē In noībꝰ p̄ris ⁊ filij. ⁊c̄ R. Pe. au. vbi. s̄. ꝙ nō. sed i singulari. s. In noīe p̄ris. ⁊c̄. qđ idē est ac si diceret. In virtute sc̄ē trinitatis. s. patris ⁊ filij. ⁊c̄. 7

¶ Quid si dicat̄: Ego te baptiço i noīe xp̄i R. q̊. s̄. ꝙ nō eēt baptiçatꝰ: licet dispensatū fuerit apl̄is ad gloriā nois xp̄i. Glo. tn̄ i. c. q̄dā. de ꝯse. di. 4. tenet ꝙ sit baptiçatꝰ ꝑ. d. c. Ego credo in dubio iterū baptiçādū ſm modū. vt. j. Baptismus. 4. §. 10.

¶ Utꝝ sit baptiçatꝰ si dicat̄. In noīe trinitatis. R. ꝙ non: ſm glo. in. d. c. quodā. facit. c. multi ibidem. 9

¶ Quid si dicat̄: In noīe genitoris ⁊ geniti. ⁊c̄. R. q̊. s̄. ⁊ coiter Theo. ꝙ nihil fit: q2 ista noīa p̄ris ⁊ filij magis noīant hypostases q̄3 genitor ⁊ genitꝰ. Hof. ⁊ Jo. tenent ꝙ sit baptiçatus: sed primū verius. Et ideo in dubio est baptiçandꝰ iterū. 10

¶ Quid si nō dicat̄ copulatiua: et R. Inno. in. d. c. i. ꝙ valeret si poneret̄ loco eiꝰ q3 q2 nulla est differentia iter has copulatiuas et: ⁊ q3. al's non valeret. 11

¶ Sed q̄ro vtꝝ sit de necessitate ꝙ ꝓferat̄ i latino. R. Aureo. vbi. s̄. ꝙ sic i a latino qui scit l̄ras. ab eo vero q̊ latinꝰ ē: sed l̄ras nescit ꝓferant̄ i vulgari. A greco i greco sermōe. Et lic3 grecꝰ si ꝓferat in latino ⁊ latinus in greco: aut in vulgari sit baptismus: tn̄ peccat. Tu aūt dic ꝙ debet ꝓferre i ea lingua in q̄ meliꝰ pōt ꝓferre vel litterali vl' vulgari. 12

¶ Utꝝ req̊rat̄ ꝯtinuatio i ꝓlatōe dicte forme. R. Aureo. vbi. s̄. ꝙ sic: nō int̄ponēdo historiā. Et credo ꝙ si notabilis esset discōtinuatio: nihil fieret. secꝰ in modica discontinuatione: puta tussis vel silentij ⁊ hꝰmōi que intētionē nō discōtinuent. 13

¶ Utꝝ possit fieri trāspositio i dictis verbis R. Au. vbi. s̄. ꝙ nō ⁊ peccat grauit̄ trāsponēdo: lic3 baptiçatꝰ sit: nisi trāpositio mutet sensū vt dicēdo: Ego te p̄ris ⁊ filij baptiço i nomine spūs sc̄i: vel nisi intendat inducere 14

errorẽ: qꝛ non baptiçaret.

15 ❡ Quid si ꝓferãt̃ corrupte p̃fata ꝟba. R. Au. vbi. s̃. ꝙ si fit ex ĩpotẽtia nõ ẽ pctm̃. Ex ioco ẽ pctm̃ graue tñ baptismꝰ est. Ex mala ꝟo intẽtiõe ẽ pctm̃ grauissimũ: ⁊ nõ erit baptiçatꝰ: ꝙ sit baptiçatꝰ ĩ duobꝰ p̃mis casibꝰ patet in. d. c. retulerũt. de cõse. di. 4. vbi ille dicebat: Ego te baptiço ĩ noĩe pr̃ia ⁊ filia ⁊ spũ scã. Rõ ₰m glo. ibidẽ: qꝛ error sillabe nõ nocet: vt. ff. de ma. te. l. q̇ habebat seruũ. maxime in fine dictiõis. Secꝰ eẽt ĩ p̃ncipio vel medio. Vñ tene ꝙ qñ aliq̃ diminutio vl̃ corruptio inũenit ĩ forma p̃fate ꝓlatiõis: non ex malicia ꝙ si morit̃ stati credẽdũ ẽ ꝙ deus suppleat: ⁊ talis sepeliẽdꝰ ẽ in cimiterio. Si ꝟo supuixerit iterãdũ ẽ sub ꝯditõe: nisi ĩ casu qñ certũ ẽ ꝙ nõ mutat aliq̇d d̃ eẽntia p̃fate forme: sicut ẽ error lr̃e solũ: maxĩe ĩ fine.

15 ❡ Utrũ sit necessaria exp̃ssio vocal̃. R. scũs Bo. i. 4. di. 3. ar. i. q. 2. ꝙ sic: vñ sine ꝟbo vocali nulliꝰ ẽ efficacie. facit. c. detrahe. i. q. i.

17 ❡ Utrũ sit necesse ꝙ ꝓferãt̃ cũ fide. R. scũs Bo. vbi. s̃. ar. 2. q. 2. ꝙ nõ: qꝛ baptismꝰ nõ est sacr̃m singularis ꝑsone. Jõ fides ꝑsone nihil ꝓdest nec obest: sed est sacr̃m eccl̃ie xp̃i vnde q̇cq̇d sit de fide cordis ꝑsone baptiçantis iudicãdũ est ₰m exp̃ssionẽ oris.

18 ❡ Utrũ grecꝰ q̇ dicit baptiçet̃ Pe. in noĩe patris ⁊ filij ⁊ spũs sci. rite baptiçet. R. cõis opi. theologoꝝ. i. 4. dis. 3. ẽ ꝙ sic: qꝛ ĩ forma baptismi req̇rit̃ p̃mo de necessitate vnũ ꝑtinẽs ad scificationẽ elemẽti q̇d ẽ ĩuocatio trinitatis. Aliud ꝑtinẽs ad det̃minationẽ intẽtiõis ministri. s. exp̃ssio actꝰ baptiçãdi: et circa istud cõcurrũt duo. s. exp̃ssio ipsiꝰ actꝰ ⁊ ꝑsone in quã trãsit actꝰ. Et ista sũt de necessitate baptismi: sed modꝰ exp̃mẽdi ẽ ex institutõe eccl̃ie. Et iõ peccaret mortalit̃, latinꝰ sic baptiçãs: ₰ nõ grecꝰ. Securiꝰ credo ꝙ iterũ baptiçet̃ ꝓpter dubiũ qꝛ alij ꝯdicunt.

19 ❡ Utrũ aliq̇d addẽs ad p̃dictã formã baptiçet: vt si dico: Ego Petrꝰ sacerdos baptiço te: in noĩe pr̃is ⁊ filij ⁊ spũs sci amẽ: ⁊ sci Jo. baptiste. ⁊c̃. R. Inno. in. c. i. de bap. ꝙ si tale additũ intẽdat eẽ de suba forme ita ꝙ nõ valeret q̃si volẽs nouũ ritũ adducere nõ eẽt baptiçatꝰ. Si aũt crederet nõ eẽ d̃ suba forme sꝫ ex simplicitate aut ex deuotõe: aut etiã ex malicia etiã si diceret in noĩe diaboli aut hereticorũ: ego te baptiço ĩ noĩe pr̃is ⁊ filij ⁊ spũs sci amẽ: dũmõ hoc nõ credat eẽ de forma ⁊ baptiçare itẽdat erit baptiçatꝰ aut dũmõ talis additio ñ distrahat itellectũ forme: seu corrũpat. vtputa si dicat̃: In nomĩe pr̃is maioris: filij minoris ⁊c. ₰m Bo. i. 3. di. 3. ar. 2. q. 3. p̃me ꝑtis. 4. qꝛ nõ eẽt baptiçatꝰ

b Baptismꝰ 3. q̇ ad mãꝫ. Que ẽ debita mã baptismi. R. Au. vbi. s̃. ꝙ ẽ aq̃ simplex nãlis potẽs abluere. Ex q̇ pꝫ p̃mo ꝙ ĩ nullo alio liquore põt fieri baptismꝰ nisi in aq̃. ex̃ de bap. c. nõ vt apponeres.

❡ Secũdo req̇rit̃ ꝙ pura: vñ nec ĩ brodio vel in aq̃ mixta butiro vl̃ piguedine põt fieri baptismꝰ: qñ. s. ꝑmixtũ soluit spẽm aq̃: sicut si paꝝ aq̃ multũ vinũ misceat̃: al̃s põt. 1

❡ Sed nũq̇d salsedo ĩpediat. R. q̇. s̃. ꝙ nõ qꝛ nõ aufert speciẽ aque. Immo ponit̃ in spera aq̃. Aqua ꝟo reliquata sale nõ videt̃ materia debita nisi per euaporationẽ ⁊ exaltationẽ reduceret̃ ad dulcedinẽ. 2

❡ Sꝫ nũq̇d q̃libꝫ admixtio aq̃ facta ĩpediat. R. Ri. in. 4. di. 3. ar. 3. q. 3. ꝙ aq̃ mixtio põt dupliciť fieri: vno mõ vere ⁊ ꝓp̃e qñ ex mixtibilibꝰ ꝯstituit̃ aliq̇d vnũ ꝑ eẽntiã: ⁊ sic ĩpedit: qꝛ nõ ẽ aq̃ in actu sed ĩ potẽtia. Alio mõ ĩprop̃e ₰m quãdã apparẽtiã ₰m quã miscẽt̃ illa q̃rũ mĩme ꝑtes ₰m sensũ sũt iuxta se ĩuicẽ posite: ⁊ actualit̃ alterate saluis eoꝝ essentijs q̃ dr̃ ꝓp̃e ꝯfusio: ⁊ sic nõ ĩpedit q̇n possit fieri baptismus: qꝛ manet spẽs aq̃. Et ideo q̃uis aq̃ maris sit alterata ꝓpt̃ admixtionẽ grossoꝝ vapoꝝ t̃restriũ adustoꝝ: q̃ ꝑmixtio ₰m phm̃. 2. mathauroꝝ. ẽ cã salsedinis mari ⁊ aq̃ lisciuij ꝓpter sui colorationẽ ꝑ cineres ⁊ alie aq̃ ꝓpt̃ eaꝝ trãsitũ ꝑ venas sulphureas tñ qꝛ ĩ eis manet salua spẽs aq̃ põt fieri baptismꝰ. Dic ẽ ꝙ ad cognoscẽdũ aquã debitam sacr̃o isti attẽdi dꝫ p̃mo origo: ⁊ sic saliua: vrina: aq̃ rosea ⁊ hꝰmõi nõ sunt mã debita. Secũdo ad spẽm aq̃. s. vt sit liq̇da. ⁊ t̃tio vt sapor alicuiꝰ liquoris alteriꝰ nõ tollat virtutẽ nã alij sapores rerũ nõ liq̇daꝝ nõ ĩmutãt spẽm aq̃ si manet liq̇da: sed hñ sapores rerũ liq̇daꝝ: vtputa vini ⁊ hmõi: vñ qñ plꝰ hꝫ de sapore vini ⁊ hmõi q̃ aq̃ ñ põt d̃ ea baptiçari 3

❡ Tertio req̇rit̃ ꝙ possit lauare: qꝛ aqua in linteo vl̃ ĩ lana nõ est apta lauare nisi exprimat̃ extra. Siĺiter nec glacies vel nix vel grãdo nisi dissoluat̃: nec lutũ. 4

5 ¶ Quarto ꝙ sit nãlis nõ artificialis. Et
iõ aq̃ rosea vł ardẽs nõ valet: silr nec aq̃ sup
natãs cruori: q̃ dr̃ fleuma: nec aq̃ quã faciũt
alchimiste. Aqua tamẽ que exiuit de latere
christi fuisset mã debita: qꝛ vera aqua fuit.
6 ¶ Utꝛ vrina possit eẽ mã debita. R. Ric.
vbi. s. ꝙ nõ: necꝫ ceruisia debito mõ cocta:
nec saliua qꝛ in eis nõ manet salua spẽs aque
7 ¶ Utrũ in aqua paludosa posset fieri. R.
vbi. s. ꝙ sic: qꝛ ibi ẽ spẽs aque. Intellige nisi
eẽt ita ꝯdẽsa sicut ẽ aq̃ in glacie.

b **Baptismus** 4. q̃ ad modũ q̃s mod⁹
est tenẽd⁹ in baptiçãdo. R. Pe. au. ꝙ pͥmo
debet ablui ab eo q̇ baptiçat non fricari: vel
tingi vł submergi. Ex q̃ pꝫ ꝙ ꝓiciẽs puerũ
in puteũ nõ habẽs funẽ nõ baptiçat.
j ¶ Quid de illo q̇ deponit i canistro p cordã
cũ nõ põt manu ad aquã attingere intingẽs
eũ ⁊ extrahẽs. R. Rica. vbi. s. di. 4. q. vlti.
ꝙ sic est baptiçatus.
2 ¶ Secundo debet imergi vt appareat mor
tu⁹ cũ xp̃o. Utrũ aũt totũ corp⁹ sit abluẽdũ
R. Ri. vbi. s. ꝙ pͥncipalit̃ caput seu facies:
qꝛ i ea vigẽt sensus: postea pect⁹ ꝙ est sedes
cordis. Tenet̃ tñ cõmuni⁹ ꝙ q̃litercũqꝫ con
tingat̃ est baptiçatus: ⁊ ꝙ sufficit aspersio
quãtũcũqꝫ modica in casu necessitatis.
3 ¶ Tertio dꝫ talis imersio eẽ trina vbi ẽ cõ
suetudo: alr̃ nõ: qꝛ nõ ẽ de necessitate sacri ꝫ
sufficit vna. de cõse. di. 4. de trina.
4 ¶ Utrũ req̇rat̃ simultas i ꝓlatiõe ṽbo꜡ ⁊
ablutõe. R. Lãdul. in. 4. dis. 6. q. 2. ꝙ sic:
q̃sta req̇rit̃ i actib⁹ hũanis. s. quãtũ põt non
pũctualis q̃ eẽ vix posset: vñ ꝺm Sco. ⁊ Ri.
in. 4. di. 3. sufficit ꝙ ꝓlatio ṽborũ incipiat̃
añqꝫ ablutio terminet̃ vel ecõuerso.
5 ¶ Utrũ req̇rat̃ ꝙ aq̃ q̃ q̇s baptiçat sit scĩfi
cata a p̃sbytero p ꝑ orõnẽ. R. ꝺm scĩm Bo
in. 4. dis. 3. ꝙ non de necessitate: sed de con
gruo. Ita tñ ꝙ nisi necessitas hoc req̇reret:
peccaret mortalit̃ sacerdos baptiçãs i aqua
nõ sanctificata eo modo quo dictũ est. s. per
orationẽ sacerdotis.
6 ¶ Quid si omittãt̃ alie solẽnitates. R. hoc
in. c. i. de bap. debẽt suppleri: licꝫ nõ sint ne
cessarie. Aduerte ꝙ baptism⁹ debet fieri cũ
chrismate illius anni: alr̃ punit̃ sacerdos siꝫ
fecerit nisi i necessitate. de cõse. dis. 4. c. si q̇s
de alio. De quo. j. oleum.

¶ Utꝛ adult⁹ baptiçãd⁹ possit ꝯstituẽ ꝓcu 7
ratorẽ ad rñdẽdũ ꝓ eo: vt fit i paruulis. R
ꝙ nõ. tex. est in. c. ꝓ puulis. de cõse. di. 4.
¶ Quid faciendũ de eo q̇ dubitat̃ non fuis 8
se baptiçatus. R. ꝙ si dubium est iuris: vt
puta qꝛ doctores diuersa opinant̃: vel si du
biũ ẽ facti ꝓbabile: vtputa qꝛ iueni t̃ puer ꝓ
iect⁹: nec apparet ꝙ fuerit baptiçat⁹ tunc ba
ptiçãd⁹ ẽ isto mõ: Si tu nõ es baptiçat⁹ ego
te baptiço In noie p̃ris ⁊ filij ⁊ spũs sci amẽ
Ex alio aũt dubio nõ debet q̇s baptiçari.
¶ Qñ dꝫ q̇s baptiçari. R. ꝙ aut sũt puuli 9
Et sic dico ꝙ stati: tũ ꝓpt̃ piculũ mortꝭ. de
ꝯse. di. 4. venerabil̃. tũ etiã qꝛ demões ñ tãtũ
pñt sup eos. ꝺm Dio. c. vlti. celestꝭ hierarchie
Unde nõ excuso a pctõ illos q̇ tãtũ differũt
puulo꜡ baptismũ. Nec credo euadãt pctm̃
mortale illi q̇ tales pueros baptiçãt i domo:
nõ seruata debita solẽnitate qñ nulla subest
necessitas: ꝫ solũ faciũt ꝓpt̃ expectationẽ cõ
patrũ aut ꝓpt̃ maiorẽ põpã postea fiendã.
Et licꝫ postea deferãt ad eccłiam ⁊ suppleãt
omissas solẽnitates: ñ tñ suscipiẽtes efficiũt̃
patrini: qꝛ nõ tenẽt ad baptismũ: etiã si iter
baptiçarẽt̃: cũ semel sint vere baptiçati. Si
ṽo sũt adulti: sic si nõ iminet piculũ mortis
p. 8. mẽses cathetiçati int̃ cathecuminos de
bẽt teneri ⁊ istrui i fide: vł tp̃e arbitrario. Et
sic itellige. c. iudei. cũ se. de ꝯse. dis. 4. Si vero
iminet periculũ mortis: stati sũt baptiçãdi
fide eis exposita. de ꝯse. di. 4. ne ꝙ absit. Et
tẽp⁹ ꝓpriũ taliũ adulto꜡ q̇ nõ sũt i periculo
mortꝭ ẽ pascha ⁊ pẽthecostes. de ꝯse. dis. 4. c.
de cathecuminis. ⁊. d. c. venerabilis.

b **Baptism⁹** 5. q̃ ad ministrũ. Quis ẽ mĩster ba
ptismi. R. Aure. vbi. s. di. 5. q. i. ꝙ
est viator q̇libet vn⁹ ꝑsonaliter distinct⁹: po
tẽs ꝯtingere ⁊ ṽba ꝓferre intẽdẽs in habi
tu facere qđ facit eccłia: vł de q̃ presumit̃ ꝙ
intẽdat. Et sex dicit: pͥmo ꝙ sit viator: quia
nec angel⁹ vel scũs est minister baptismi: si
tamen baptiçaret non esset rebaptiçandus:
quia crederet̃ ꝙ deus dispensauerit: dum
modo esset certus ꝙ esset angelus vel scũs
paradisi.
¶ Secũdo dicit quilibꝫ. s. tã fidelis q̃ infi j
delis: heretic⁹: excoicat⁹ ⁊ hmõi siue vir siue
mulier: vel latin⁹ bon⁹ vł mal⁹: tñ nõ dꝫ ba
ptiçare nisi sacerdos: ⁊ q̇ nõ sit p̃cisus nisi in

casu necessitatis: de ↄse. di. 4. c. i necessitate
cũ multis. c. 30. q. 3. sup quibꝰ. aliť peccaret
mortaliť: ar. c. j. de cle. nõ or. Adũte ꝙ nec
pñte pſb̃ro clericus simplex: nec pñte clerico
laicꝰ: nec pñte viro mulier dʒ baptiçare. de
ↄse. di. 4. c. mulier. ⁊ c. romanꝰ. ⁊. 30. q. 3. c.
sup q̇bꝰ. vñ nõ sacerdos baptiçãs sine neces-
sitate efficiť irregularis. c. j. de cle. nõ or. mi.
in necessitate ꝟo nõ solũ põt q̇libʒ: sed teneť
baptiçare: aliť peccaret mortaliť: ⁊ iõ bonũ
eẽt ꝙ quilibʒ addisceret formã baptismi.

2 ¶ Tertio dicit vnꝰ q² nõ pl'es: vñ si pl'es di
cerẽt: Nos baptiçamꝰ. nõ vere baptiçarent
Ri. ꝟo i. 4. di. 3. diĉ ꝙ tʒ baptismꝰ: ſʒ pmũ
tutiꝰ: vt. s̃. dictũ ẽ. Si ꝟo quilibʒ eoꝝ dicẽt
Ego te baptiço. ⁊c̃. tũc bñ eẽt baptismꝰ.

3 ¶ Quarto diĉ ꝑsonaliť distinctꝰ: q² nullꝰ
seipsũ põt baptiçare. c. delatũ. de baptismo.

4 ¶ Quinto diĉ potẽs ↄtingẽ. Ex q̃ pʒ ꝙ in
vtero nullꝰ põt baptizari q² natitas ha ꝑsup
põit pmã õ q̃ dic vt. j. baptisinꝰ. 6. §. i. 2. ⁊. 3

5 ¶ Utrũ nõ habẽs manus possit baptiçare
R. Aureolus vbi. s̃. ꝙ non.

6 ¶ Sexto diĉ potẽs verba ꝓferre: q² mutꝰ
nõ põt baptiçare: vñ q̄uis nõ hñs manꝰ di-
ceret ꝟba: ⁊ mutꝰ hñs manꝰ ablueret nõ eẽt
baptiçatꝰ. Pe. de pal. tʒ ꝙ esset baptiçatus.
Sed pmũ veriꝰ. vt s. Baptismꝰ. 2. §. 4.

7 ¶ Septimo subiũgit ꝙ itẽdat: vł saltẽ ap-
pareat ꝙ itẽdat baptiçare nõ lauare tñ: vñ
ƀm Inn. i. c. i. de baptismo. nõ ẽ necesse q̃ ad
effectuʒ baptismi ꝙ sciat q̇d sit baptismꝰ. s.
ꝙ infundať gr̃a: vel ꝙ sit sacr̃m: nec etiam
oportet ꝙ credat hoc ipsũ. Immo si ↄ̃riũ cre
dit ⁊ reputat trufam ⁊ deceptionẽ: baptismꝰ
tñ habet effectũ suũ: nõ req̇rit ꝙ baptiçans
sciat q̇d sit eccľia: nec ꝙ gerat in mẽte facere
q̇d facit eccľia: imo si ↄtrariũ gerẽt i mẽte. i.
nõ facere q̇d facit eccľa sed tñ facit q² formã
seruat: nihilominꝰ baptizať dũmõ baptiza
re intẽdat. Unñ si q̇s i necessitate vadat ad in
fidelẽ ⁊ dicat ei: Baptiza me docẽdo ei for
mã. si ille baptizat eũ ƀm intẽtionẽ ꝑtentis
intẽdẽs facere q̇d alij baptizãtes faciũt: eẽt
baptismꝰ. Secus si intenderet solũ lauare.
Lãdul. tñ in. 4. di. 5. q. 2. dicit ꝙ si nõ itẽ
dit facẽ q̇d facit eccľia ꝙ nõ ẽ baptismꝰ. Sʒ
opi. Inno. mihi placet: q̄uis ista sit magis
tuta: q² sicut furiosus ⁊ amẽs q² nihil itẽde
re pñt nõ baptizãt: sic vr̃ ꝙ intẽtio baptizã
di req̇rať saltẽ. Et hoc põt dici intẽdere q̇d
intẽdit eccľia. Et sic intellexerit Lãdul.

¶ Utrũ req̇rať intẽtio actualꝭ i baptiçãte. 8
R. Lãdul. in. 4. dis. 6. q. 3. ꝙ nõ de necessi
tate: nec sufficit habitualis ꝑcise: q̃ licʒ possit
exire i actũ: tñ nũq̃ exit. Uirtualis ãt sp̃ est
necessaria. Dr̃ aũt ꝟtualis qñ q̇s habuit ac-
tualẽ intẽtionẽ nudã mistrãdi sacr̃m: ⁊ ex il
la motꝰ ẽ ad mistrãdũ: posito ꝙ actualiť nõ
cogitet cũ mistrat: virtualiť tñ manet intẽ-
tio pma: ⁊ hec est q̃ mouet q² volũtas p suũ
iperiũ mouet potẽtias iferiores ad actꝰ suos
vt ꝓcedẽ ad ãbulãdũ ⁊ hmõi. Cũ g̃ volũtas
intẽdit aliq̇d exeq̃ mouet potẽtias iferiores
ad exequẽdũ. Et lʒ cesset actualiť intẽtio vo-
lũtatis manet tñ executio potentie actualis
Exẽplũ cũ i me sit actualis intẽtio eũdi ad
eccľiaʒ ipero ꝓcedẽ moueri: ⁊ licʒ i medio mo
tus cesset intẽtio actualis: manet tñ motio ꝓce
dis. Diĉ etiã Ri. ꝙ si baptiçãs nõ sit diligẽs
in applicãdo intentionẽ suã ƀm ꝙ decet ad
ipsũ actũ: nõ excusatur a peccato.

¶ Utrũ q̇s debeat potiꝰ baptiçari a malo sa 9
cerdote q̃ a bono laico. R. Lau. vbi. s̃. di.
5. q. 2. ꝙ sic. q² bonitas mistroꝝ nõ tñ sp̃e-
ctat ad sacr̃m q̃ auctas: intellige qñ ẽ para-
tus baptiçare. al's nõ vt. j. §. 13.

¶ Utrũ sacerdos existẽs in mortali ꝑccet 10
mortaliť baptiçãdo. R. ƀm Ri. in. 4. di. 5.
ꝙ sic: nisi ↄterať de pctõ: vel nisi bapticeť in
articulo necessitatis: q² tũc nõ ꝑccat. Limi
to hoc verũ quãdo de pctõ nõ aduertit: neq̃
ꝙ cõtritionẽ debeat habere.

¶ Utꝝ nõ sacerdos baptiçãs in aq̃ scificata 11
cõferat sacr̃m. R. Ricar. in. 4. di. 5. ar. vlti
mo. q. i. ꝙ sic: sed ꝑccat mortaliť: nisi in ne-
cessitate quãdo aliã habere nõ põt.

¶ Utꝝ baptismꝰ sit suscipiẽdꝰ ab heretico 12
vł excõicato: ꝑciso: suspẽso ⁊ hmõi. R. Inn.
i. c. fraťnitati. de cle. ex. mi. ꝙ nõ nisi i neces-
sitate. Et volũtarie suscipiẽs sine necessita-
te ab heretico: aut q̃cũq̃ ab eccľia ꝑciso: aut
suspẽso a iure vł ab hoĩe nõ recipit grãm. i. q
. i. multi. ⁊ c. se. q² facit ↄ̃ institutionẽ eccľie
⁊ sic peccat mortaliť. In necessitate aũt licet
32. di. §. si vero. Si ꝟo nõ sit ꝑcisus ab eccľia
q̄uis sit in mortali: posset q̇s recipe: dũmo-
do eũ nõ inducat ad ministrãdũ: etiã si aliũ
posset habere: cõcordat Ricar. vbi. s̃.

¶ Utꝝ credẽs baptiçare masculũ ⁊ bapti- 13
zat feminã vere cõferat sacramẽtũ. R. ƀm
Hosti. ꝙ si simpliciter baptiçat est baptiçata

siliter si intēdit baptiçare personā cuiuscūq̄
sexus sit. Sed si solū intēderet baptiçare ma
sculū tm̄: sic non cōferat sacramentū ꝛ non
essēt baptiçata.

b **Aptisimus** 6. q̄ ad eū q̄ baptiçād᷒ ē

i ¶ Utrū in vtero matris totalr̄ existēs nec
ex aliq̄ apparēs ab extra sit baptiçand᷒. R.
ꝙ nō. c. q2 in maternis. de cōse. di. 4.
2 ¶ Utrū mater sit aperiēda. R. ꝙ nō si est
viua: q2 nō sunt facienda mala vt eueniant
bona. Secus si iam est mortua.
3 ¶ Sed nūq̄d si apparet aliq̄d extra poterit
baptiçari. R. Aureol᷒ vbi. s. ꝙ sic: si pars
pncipalis. Si vō appareat pes vel man᷒ te/
net ipse ꝙ nō. Landul. in. 4. di. 4. q. i. tenet
ꝙ si pes vel man᷒ appareat ꝙ dꝫ baptiçari:
tn̄ nat᷒ postea debet iterū baptiçari: isto mō
Si tu nō es baptiçatus: ego te baptiço. In
noīe patris. ꝛc̄. Dn̄s Car. in cle. fidei de sū.
tri. tenet ꝙ oportet tot᷒ sit nat᷒: nisi necessi/
tas imineat: q2 in tali necessitate id qd̄ appa/
ret debet baptiçari ppter ocultā operationē
spūs sci. i. q. i. multi. circa mediū. Glo. in. c.
si ad matris. de ꝯse. di. 4. tenet ꝙ non pōt ba
ptiçari p. c. q̄ in maternis. ea. di. Rō q2 q̄ nō
est pfecte nat᷒ nō pōt dici hō. l. qd̄ certū est.
C. de postbu. he. insti. vbi oportet sit tot᷒ na
tus vt dicat̄ quis postbum᷒. Alij dicūt ꝙ
si caput apparet debet baptiçari. l. cū in di/
uersis. ff. de re. ꝛ sūp. fu. facit. c. si baptiçat.
de ꝯse. di. 4. multiplex. est alia opi. doc. i hoc
sed tu tene opi. Landul que ē securior ꝛ val
de pia: quā tenet Tho. ꝛ Ricar. in. 4.
4 ¶ Quid si nascat̄ cū pelle secūdina poterit
ne baptiçari. R. Aureo. vbi. s. ꝙ sic.
5 ¶ Utꝝ monstrū sit baptiçādū: ꝛ quō. R.
sm Landul. in. 4. di. 6. q. 2. ꝙ si ppendat̄
duas habere aias: vtputa duo habet capi/
ta: q̄tuor pedes: duas spinas in dorso ꝛ hmōi
tūc baptiçet̄ quilibet p se: ꝛ intingat̄ in loco
quilibet p se. Si vō dubitat̄ an sint due aie:
vtputa q2 habet q̄tuor man᷒ ꝛ vnū caput:
vel duas spinas in dorso: tunc credo ꝙ debe
at baptiçari pncipal̄ absolute: ꝛ ali᷒ postea
sub ꝯditiōe. s. si tu nō es baptiçat᷒ ego te ba/
ptiço. ꝛc̄. nec baptiçet intētiōe vaga: sed de/
terminando se ad vnū: al's nihil faceret sm
Henri. in quoli.
6 ¶ Utrū requirat̄ cōsensus baptiçati. R.
Aureo. di. 4. q. i. 4. sen. ꝙ non in puero. In
adulto vō sic: ver᷒ vel interptatiu᷒: vnde vi
vel reclamans si baptiçet̄ nec recipit primū
effectū: nec secūdū baptismi. Sed de habēte
cōsensuꝫ interptatiuū est dubiū: sicut q̄ per
minas vel penas ꝯsentiret. Et licꝫ q̄dā dixe/
rit nō suscipe characterē baptismi. Alij sciē
tes ꝙ volūtas coacta: voluntas est tenent
sm scm̄ Bo. in. 4. di. 4. ar. 2. q. i. ꝙ suscipit
nisi intēderet nō suscipe sacramētū sed solū
illudere ꝛ tales penas euadere: q2 tūc nō sus
ciperet. Siliter Landul. in. 4. dis. 4. q. i. te/
net ꝙ qui dissentit in corde necessario est re/
baptiçandus.
¶ Utrū i adultis requirat̄ intētio vt reci/ 7
piant baptismū. R. Rica. in. 4. dis. 6. ar. 2.
q. 3. ꝙ sic: vel in actu vel in habitu. In actu
in illo qui pus habuit intētionē nō recipien
di: q2 necesse est vt habeat i actu cōtrariā. s.
recipiēdi: al's nō expelleret ꝯtrariā: ꝛ sic non
recipet sacramentū. Siliter qn̄ aliq̄s admo
net̄ vt actu cōsentiat: req̄rit̄ ꝯsensus actua/
lis: aliter nō ꝯsentiret nec actu nec habitu: q2
habitu disposit᷒ dicit̄ hō qn̄ si actualiter ꝛ de
liberate recogitaret de illa re: actualit̄ ꝯsen/
tiret in illā: al's sufficit habitualis: sicut si q̄s
cathecuminū nōdū baptiçaret actu nō cogi/
tantē de susceptiōe baptismi: vel furiosuꝫ si/
ue amentē q̄ ante amentiā habuit intētionē
recipiendi vel nūq̄ habuit ꝯtrariam.
¶ Utrū requirat̄ fides in adultis. R. sm 8
Tho. i. 4. di. 6. ꝙ nō quo ad characterē sus
cipiēdū: sed bn̄ quo ad habendā grām.
¶ Utrū requirat̄ rectitudo intētiōis. R. 9
ꝙ n̄ ad susceptionē characteris: vn̄ q̄ recipit
baptismū ppter questū sicut iudei sepe faciūt
veꝝ baptismū recipiūt: lꝫ nō fructū baptismi
¶ Utrū amētes ꝛ dormiētes possint bapti 10
çari. R. si an̄ habuerūt ꝯsensū ꝛ necessitas
imineat pn̄t baptiçari: vt i. d. c. maiores. i fi
Si vō an̄ amētiā: vl' dormitionē ꝯdixerūt:
psumit̄ ꝙ ppositū duret. Et iō nō suscipiūt
nec characterē nec baptismū: vt ibidē. Si
vō nō dissēserūt: tenet Aure. vbi. s. ꝙ susci
piūt characterē. Hoc veꝝ sm Ricar. vbi. s.
dūmodo aliqn̄ ꝯsenserint de adultis loquē
dū q̄ habuerunt vsum rōnis. Secus in illis
qui nūq̄ vsum rōnis habuerunt: quia susci/
piunt characterem.
¶ Utꝝ pueri iudeoꝝ sint baptiçādi. R. ꝙ i 11

hoc fuerūt opi. diuerse: ꝗbusdā dicētibus ꝙ
nō iuitis parētibus. Sed ego dico cū Sco.
⁊ Landu. in. 4. di. 4. ꝙ etiā iuitis parētib⁹
sūt baptiçādi: nō ꝗdē ꝑ ꝓuatas ꝑsonas: sed
ꝑ ꝓncipes aut eoꝝ dños: ⁊ educādi religiose
⁊ caute ne occidāť a parētib⁹: ⁊ ꝓ hoc facit
qđ no. Oldra. in ꝯsilijs suis: vbi tenet ꝙ iu
dei sūt serui facti ꝑ passionē xp̄i: extra de iu-
deis. c. ⁊ si iudeos. ⁊ fuit mādatū executioni
ꝑ Cōstātinū: vt no. Host. i. c. ꝯsuluit. de iu
deis. Et hoc dič Arch. 45. di. ꝗ sincerā. Hoc
idē tenet Tho. i epl̄a ad ducissā lothoringie
Nā cū sint serui: ꝓnceps q̇ est eorū dñs pōt
eos vendere. ar. C. si ser. expor. vene. l. i. ⁊. 2.
Et per istā rōnē tenet Archi. in. c. fraterni-
tatē. 54. dis. ꝙ pōt eis auferre bona eoꝝ cū
nō habeāt ea nisi vt peculiū allegat. c. iudei.
cl. 2. de iudeis. vbi statuiť ꝙ si cōuertāť non
auferāť eis bona: ergo si nō ꝯuertūť possūt
eis auferri ꝯtrario sensu. Meli⁹ facit. c. si-
cut iudei. eo. ti. vbi ꝓhibeť ꝙ sine iudicio ter
rene potestatis null⁹ eis auferat bona vł of-
fendat: ꝗ̄ ex cā legitima possent. Propterea
sustineť ex pietate ⁊ grā: vt dr̄ i. c. ⁊ si iude
os. de iudeis. ꝗ̄ nō debet trahi ad necessita-
tē. ff. de offi. ꝓcon. l. solent. in fi. ⁊ ex hoc pos-
set sustineri opinio Aureo. q̇ cū Landul. ⁊
Sco. ꝯcordat ꝙ iuitis parentib⁹ possunt ba
ptiçari per dños ⁊ bene facerent.
12 ¶ Utrū iudei adulti: aut alij adulti sint cō
pellendi ad baptismū. R. de iudeis tꝫ Sco.
vbi. s. ꝙ sic ꝑ dños eoꝝ: ꝓ q̄ facit tex. in. c. de
iudeis. 45. di. ⁊. c. maiores. de bap. vbi cōmē
dať ille rex q̇ coegit infideles baptiçari. Sꝫ
ꝯ est tex. in. c. sicut iudei. de iu. q̇ ꝓhibet com
pulsionē. Sed ego dico verā opi. Sco. intel
ligēdo de cōpulsione idirecta hoc est. Ita sūt
angariādi ⁊ i seruitutē redigēdi ꝙ eis eueni
at volūtas ꝯuertēdi: sicut exponit Gre. suꝑ
illud Cōpelle itrare. fač. c. vltimū. 23. q. 4.
cū glo. ⁊. q. 6. c. iā vero. ꝫ de cōpulsione dire
cta nō licet: qꝛ de⁹ volūtariū vult militē. d.
c. de iudeis. Silr̄ idē dico de alijs infidelib⁹.
13 ¶ Utꝝ liceat emē aquā vł laborē ab eo q̇ n̄
vult aliť baptiçare. vide. j. simonia. 2. §. 12
14 ¶ Quid si nō vult baptiçare nisi cōmittat
offerēs aliqđ mortale: puta adulteriū. R.
Lādul. vbi. s. ꝙ si ipse nō pōt baptiçare: pu
ta qꝛ mācus vel mut⁹ nullo mō assentiat: qꝛ
fides offerētis ⁊ oꝑatio ⁊ deuotio baptismū
flamis iꝑtrabit: qꝛ credēdū ē ꝙ in talib⁹ ne
cessitatib⁹ diuina pietas supplet.
¶ Utꝝ reꝗrať ꝯtritio de pctīs factis añ ba- 15
ptismū a baptiçādo. R. ꝺm Ale. de al. i ꝺa ꝺe
ꝙ sic de necessitate de oib⁹ mortalib⁹ q̄ recor
dať etiā de venialibus in genē ⁊ forte de ve-
nialib⁹ maiorib⁹ q̄ recordať ꝑticulariť: aliť
nō suscipit grāꝫ baptismalē. s. grāꝫ ⁊ remis-
sionē pctōꝝ ꝫ bñ suscipit effectū baptismi q̇ ē
res ⁊ sacr̄m: id ē characterē. ꝺ ꝯse. di. 4. c. oñ
diť. Sco. tñ i. 4. dis. 4. clari⁹ exꝓmēdo dicit
ꝙ lꝫ nō doleat de veniali ꝙ nō tolliť effectus
grē baptismalis ꝫ tm̄ cōplemētū: qꝛ nō delet
illđ veniale de q̄ nō dolet: ⁊ sic dr̄ ficte simpli
ciť vł ꝺꝫ q̇d. Ficte simpliciť accedit ad bapti
smū ille q̇ hꝫ i se mortale pctm̄ de q̄ nō vult
penitē: ꝫ tñ recedēte fictiōe: hoc ē adueniēte
ꝯtritōe hēbit effectū baptismi. s. remissionē
pctōꝝ. vt i. d. c. oñdiť. i fi. Et ꝫ itellige q̄ ad
penā pctōꝝ ꝓcedētiū baptismū: ꝫ nō q̄ ad pe
nā sequētiū baptismū. Et iđ pnīa ē ei iiūgē-
da de ꝑpetratis p⁹ baptismū ꝺm scm̄ Bo. in
4. di. 4. ar. 2. q. 3. Ficte ꝺm q̇d accedit q̇ nō
dolet de veniali: ⁊ iste nō hꝫ cōplemētū. Et
aduerte ꝙ hic nō accipio ꝯtritionē ꝓ dolore
iformato a grā: ꝫ ꝓ dolore q̇ excludit actua
liter obijcē mortalis peccati in actu. Teneť
etiā talis postea ꝯfiteri peccata añ baptismū
cōmissa: vt patet. j. Confe. 2. §. 2.

b **Aptism⁹** 7. q̄ ad effectum
ꝗriť vtꝝ ꝑ ipsuꝫ
auferāť oia pctā R. ꝙ sic. c. regenerāte. ⁊. c
sine pnīa. de ꝯse. di. 4. Rō qꝛ baptism⁹ ē ad
regenerādū istitut⁹. Uñ ibi transit hō de po
testate tenebraꝝ i adoptionē filiorū dei: ⁊ ibi
maxie aperiť largitas misericordie dei i pri
mo aduētu. Et hoc ē ꝙ Pau. dicit ad Thi.
2. ꝑ lauacrū regeneratiōis ⁊ renouationis
spūs sci quē effudit in nos abunde.
1 ¶ Utrū ꝑ baptismū tollať oīs pena. R. ꝙ
sic pena q̄ retardat ⁊ excludit a vita etn̄a. de
cōse. di. 4. sine pnīa hoc est pena quā q̇s de-
beret exsoluere: aut in hac vita: vel in alia ꝓ
peccatis cōmissis anteꝗꝫ vitā eternā itraret
alias autē penas nō tollit.
2 ¶ Utꝝ baptism⁹ tollat ꝯcupiscētiā. R. ꝙ i-
quātū habet rōnē culpe extinguiť ꝑ baptis-
mū: ꝫ inꝗꝫtū habet rōnē vitij siue pene non
tolliť vt nō sit nisi spāli dono dei ⁊ miraculo
fiat: sed vt nō obsit bñ fit ex infusione grē q̄
ibi fit ex q̄ suꝑari pōt. de ꝯse. dis. 4. c. 2.
3 ¶ Utꝝ ꝑ baptismū tollať irregularitas. R

ꝙ illa q̃ ꝓuenit ex defectu sacri nõ tollitur. Un̄ bigam⁹ an̄ baptismū vl' p⁹ nõ põt ꝓmo ueri: siliter corrupta: vel an̄ vl' post non põt velari. ⁊ de his habet̃. 26. dis. acuti⁹. Si ꝟo ꝓueniat ex pctõ sic tollit̃ ẜm coĩe doct. irregularitas homicidij: ẜ si homicidiū fit sine pctõ vt i iudice ⁊ hmõi: sic ẜm aliq̃s irregularitas ñ tollit̃. vt no. 26. di. c. deĩde. Sꝫ ẜꝫ Sco. i. 4. di. 33. irregularitas cuiuscūqꝫ homicidij tollit̃ q̃litcūqꝫ sit cõmissū. Hoc seq̇t̃ glo. 34. di. c. si q̇s viduã. ⁊. 32. di. §. ecce. Et hec est verior opi. Alia aũt irregularitas q̄ ꝓuenit ex defectu nataliū nõ tollitur.

4 ¶ Utꝝ tollat infamiã. R. ꝙ sic ẜm glo. in d. c. sine pnia. Rõ: qꝛ ꝑ baptismū tollūt̃ peccata ⁊ ea q̃ sequūt̃ ex pctis sub rõe q̃ sūt peccata. Et ideo cum infamia ꝯsequat̃ pctm̄ ⁊ sub rõne pcti ideo tollitur.

5 ¶ Utꝝ ꝑ baptismū conferant̃ hoi gratia ⁊ virtutes. R. ꝙ sic ẜm glo. in. d. c. 2.

6 ¶ Utrū effect⁹ baptismi eq̃lit̃ ꝯferat̃ oib⁹. R. ẜꝫ scm̄ Bo. i. 4. di. 4. ar. i. q. 3. ꝑme ꝑtis ꝙ triplex ẽ effect⁹ baptismi. Prim⁹ characteris ip̄ressio. Secūd⁹ grẽ infusio. Terti⁹ innocẽtie restitutio. Quãtū ad ꝑmū ⁊ t̃tiū eq̃lit̃ oẽs suscipiūt: si nõ ficte accedūt: ẜ quãtū ad secundū nõ: qꝛ grã hꝫ duplicẽ actū. s. delere peccatū ⁊ sic magis delet i eo qui magis cõmisit: qꝛ delet oẽm culpã. Secūd⁹ act⁹ ẽ habilitare ad bonū ⁊ in hoc maiorẽ efficaciam habet in eo q̇ se magis disponit. In ꝑuulis aũt equalis est efficacia coiter.

7 ¶ Utꝝ puer cū defert̃ ad baptismū si occidat̃ saluet̃. R. ꝙ si occidit̃ ne baptiçari possit i odiū baptismi seu xp̄i sic pie credo saluetur. si ꝟo occidat̃ ex alio respcū sic dãnabit̃.

8 ¶ Quid si puer moreret̃ qñ baptiçãs dixit Ego te baptiço i noĩe pa. añqꝫ cõpleat. R. Ri. i. 4. di. 3. ar. 2. q. 3. pie credẽdū ẽ ꝙ deus supplet. Un̄ ⁊ i cimiterio debet sepeliri. Siliter si sacerdos iꝑdiret̃ ne totū cõpleret esset baptiçãdus sic: si nõ es baptiçat⁹. ⁊c̃.

9 ¶ Utrū baptism⁹ sit reiterãd⁹. R. ꝙ non. imo tãmistrãs ꝙ suscipiẽs sciẽter vltio supplicio plectūt̃. l. 2. C. ne sa. bap. ite. ⁊ sūt irregulares: vt. j. Irregularitas. ꝑ. §. 24.

10 ¶ Utꝝ ignorãs si facit se baptiçari sine cõditiõe sit irregularis si postea iuenit ꝙ fuerat baptiçat⁹. R. ꝙ irregularis ẽ. de ꝯse. di 4. q̇ bis. ẜm coẽm intellectū. Põt tamẽ eṗs dispensare i necessitate magna.

¶ Utrū nõ baptiçat⁹ credẽs se baptiçatum saluet̃. R. sic. de p̄sby. nõ bap. c. apl'icam. 11

¶ Utꝝ suscipiat characterẽ ordinū si ordinet̃. R. ꝙ nõ. d̃ p̄s. nõ ba. c. i. ⁊. c. veniẽs. Si celebrat tñ ignorãs credit̃ ꝙ cõficiat ꝟtute eccl'ie. ẜm Inn. Hoc idẽ tꝫ Tho. i. 4. di. 24 ⁊ Albri. i sūma ꝯfe. li. 3. ti. 22. q. 8. Et placet qꝛ virt⁹ spũs sci vegetãs eccl'iam suã supplet potẽtiã i tali ne eccl'ia decipiat̃. 12

b **Baptism⁹** 8. q̃ ad eū q tenet q̄rit̃ q̇s põt tenere ad baptismū. R. ꝙ nõ põt tenere abbas monach⁹ vl' religiosus. de ꝯse. di. 4. nõ licet. 16. q. 4. placuit. el. 2. T ñ si tenẽt sūt cõpatres.

¶ Utꝝ pat̃ vl' mr̃. R. ꝙ nõ si sūt i mr̃imonio intellige. 30. q. i. ad limina: al's ꝯtrahẽt cognationẽ spũalẽ: ⁊ etiã baptiçando nisi in necessitate baptiçarent. 1

¶ Utꝝ nõ baptiçat⁹ possit tenẽ ad baptismū R. ꝙ nõ. d̃ ꝯse. di. 4. c. i baptismate. lꝫ baptiçari possit qꝛ baptiçãs ẽ de necessitate sacri: ñ suscipiẽs seu tenens ad baptismū. Et si tꝫ: nõ erit cõpr̃: sꝫ hñ baptiçãs cū sit vere pr̃ spũal' vide. j. Mr̃imoniū. 3. impedimẽto. 7. §. 10. 2

¶ Quot debẽt tenere ad baptismū. R. ꝙ vn⁹ tm̄. de ꝯse. di. 4. c. in cathecismo. ⁊. c. nõ plures. Sꝫ tñ de cõsuetudine nõ seruat̃. 3

¶ Ad q̇d tenẽt̃ leuãtes de baptismo. R. ꝙ tenẽt̃ admonere q̃s tenuerūt: vt castitatẽ custodiãt: iusticiã diligãt ⁊ charitatẽ teneãt: ⁊ añ oĩa simbolū ⁊ orõnẽ dñicã debẽt docẽ: vt i. c. vos añ oĩa. de ꝯse. di. 4. ⁊ mḡr i. 4. di. 6 c. pe. dicit ꝙ exigit̃ a patrio diligẽs cura circa eū ꝓ q̃ rñdet. Qd̃ limita deꝫ ẜm Tho. qñ parẽtes notabilit̃ negligūt. 4

b **Bellū** q̇dẽ dupl'r d̃r. s. ꝓprie ⁊ iꝓprie. Ꝓprie ãt bellū ẽ illud qđ auc̃tate ꝑncipis supiorẽ nõ recognoscẽtis idicit̃ vt ẽ ĩpator ⁊ papa ẜm Ho. 23. q. i. c. i. ff. de capti. l. hostes. ⁊. ff. de ver. si. l. hostes. Et i isto bello capti efficiūt̃ serui ⁊ bona efficiūt̃ capiẽtiū ⁊ seq̇t̃ t̃tiū ius. s. postliminij de q̃ in. l. postliminiū. ⁊. l. si q̇d bello. ⁊. l. hostes. ff. de capti. Et hoc verꝫ si bellū sit iustū Debẽt tñ bona capta assignare capitaneo vt distribuat vnicuiqꝫ ẜm merita ẜm Bar. in d. l. si q̇d bello. lꝫ a ꝑncipio efficiãt̃ capiẽtiū Et hoc verꝫ credo qđ dicit Bar. nisi ꝯsuetudo hẽret ꝙ vnusq̇sqꝫ sibi retineret qđ cepit

q᷑ tunc nō teneť assignare q᷑ illud intelligiť
actū q̇ꝺ est ꝯsuetū.l.ꝙ si nolit.§.q̇ assidua.
ff.de edi.edi. Hodie etiā ex ꝯsuetudine inter
christianos nō seruātur iura captiuitatis ⁊
postliminij cui stādū est vt.l.postliminij.ff.
de capt.⁊ no. Bar.i.d.l.hostes.ff.eo. Quid
aūt sit postliminiū. R.ꝙ est ius amisse rei
recipiēde ab extraneo in statū pristinū resti-
tuēde:moribꝰ legibusq́ꝫ ꝯstitutū dicit textꝰ
in.d.l.postliminiū. Unde quo ad hoc bñ est
seruādū vt ille q̇ aliq̄ ꝑdidit in iusto bello q̄
ad eū integre restituanť. Et ideo nō currit
prescriptio ꝯ eū ꝫm glo.in.c.i.accusatō.16.
q.3. Arma tñ de rigore nō restituūť.l.2.ff
de capti.sed ꝫm ꝯsciam sūt etiā restituenda
j ¶ An aūt hec locū habeāt i bello indicto ab
his qui de facto superiorē nō recognoscunt:
vt est rex francie: hispanie ⁊ hꝰmōi. R.ꝫm
Inno.in.c.olim.el.i.de resti.spo.⁊ Bar.in
d.l.hostes.ff.de capti.⁊ postli.reuer.ꝙ sic:
quia habent iura principis.
2 ¶ Bellū aūt īproprie est illud q̇ꝺ nō ē in-
dictū per ꝓncipē:sed ꝑ inferiores q̇ recogno-
scūt superiorē. Et de hoc Pa.de iureiur.c.
sicut.el tertio.
3 ¶ Utrū bellū in dubio sit p̄sumendū iustū
R. Pa.in.d.c.sicut.ꝙ in bello indicto a ꝓn
cipe sūmo:in dubio p̄sumiť iustū ⁊ legitimā
causā esse in principe:iuxta notata per legi-
stas in.l.prescriptiōe.⁊.l.fi.C.si ꝯtra ius vel
vti.pu.⁊ ꝑ canonistas in.c.que in ecclesiaꝝ.
de ꝯsti. Sed in bello indicto a recognoscēte
superiorē:in dubio p̄sumiť iniustū. Et sic in-
tellige Ho.⁊ tex.d.c.sicut. Facit.l.vnica.C
de gla.⁊.c.i.de pur.ca.cū suis ꝯcordātijs.
4 ¶ Quid req̄riť vt sit iustū. R. Pa.vbi.s.
ꝙ in bello ꝓprie oportet ꝙ subsit legitima ⁊
nālis cā:puta q᷑ cōtumaces ⁊ rebelles sunt
īperio vel ecclie. Adde.2.vt nō fiat aīo vin-
dicādi:sed puniēdi delinquētes. In bello āt
secūdo mō dicto q̇nq́ꝫ req̄runť ꝫm glo.23.q
2.in sūma.s.ꝑsona vt nō sit eccliasticus:cui
nō licet sanguinē effundere.23.q.8.clerici.
nisi necessitate ieuitabili. Pñt tñ ꝫm Tho.
ꝫa ꝫe.q.40.inducere alios ad iustū bellum.
⁊ eis assistere vt pugnātibꝰ subueniāt exhor-
tatiōibꝰ:absolutionibꝰ ⁊ alijs spūalibꝰ. Nō
tñ debēt hortari vt interficiāt vł mutilent:
sed vt fidē ecclīasticā:vel patriā liberent. Et
licꝫ aliq̇ intficiāť:nō tñ eis iputabiť:⁊ mul-
to magis p̄lati hoc possunt:imo peccarent si
non facerent.23.q.5.de occidendis.de ho-
mi.postulasti.⁊.c.tua nos.23.q.3.maximꝰ
.23.q.i.in sūma.⁊.c.militare.de cle.percu.
.c.3.de resti.spolia.c.olim.el.ꝓmo. Inno.
tñ in.c.q̇ꝺ in dubijs.de pe.limitat predictaꝫ
exhortationē nō posse fieri qñ sūt in ꝑcussio-
nibꝰ:sed ante sic:⁊ mihi placet ⁊ est securiꝰ.
Secūdo cā legitima:vt ꝓ defensione sua vł
suoꝝ aut paťnaꝝ legū.23.q.8.si nulla. Ter
tio res.s.ꝓ repetitiōe reꝝ ⁊ hꝰmōi.d.c.olim
Quarto animꝰ:vt nō ex odio:sed vt habeat
debitū ⁊ hꝰmōi.23.q.i.q̇d culpať.⁊.c.mili-
tare. Quito auctoritas sup̄ioris.d.c.q̇d cul
pať.⁊.l.vnica.C.vt ar.vsus niscio ꝓn.li.ij.
Pōt etiā fieri auctoritate epi.ꝫm Host.i sū
ma.ꝓcipue qñ pugnať ꝓ fide.vel ꝯ eū q̇ pro
pctō mortali excoicatꝰ nō vult parere.
¶ Utrū si aliq̇ꝺ p̄dictoꝝ defuerit teneatur 5
ad restitutionē tam dānoꝝ datoꝝ q̄ raptoꝝ
bonoꝝ. R. Mo.eo.ti.ꝙ sic si deficit secūdū
vel ťtiū. Si tñ res subsit ꝙ.s.ꝓ rebꝰ repeten
dis factū sit:nō teneť q̇ mouit bellū restituē
q̇ꝺ ibi cepit:dūmodo nō excedat q̇ꝺ habere
debebat. Et hoc verū in foro pniali:vbi hꝫ
locū liq̇di ad nō liq̇dū cōpēsatio. Sicut si q̇s
ꝯfiteať ꝑ furtū accepisse.x.nō cogeť restituē
si debet hr̄e alia.x.ab eodē. Si ṽo dānifica-
uit plꝰ aduersariū:non credo excusatū:nisi
ꝯcurrat sił auctoritas:nisi ī casu qñ vim vi
repellere licet:ꝫ teneť cōpēsare dāna data cū
eo q̇ꝺ debet hr̄e:⁊ si plus habet restituat.c.q̄
habetꝫ.⁊ i.c.se.14.q.5.⁊.in.d.l.hostes.ff.de
capti.⁊ ꝫm q̇ꝺ dico in.§.sequēti.
¶ Utrū istis inferioribꝰ a ꝓncipe liceat face 6
re bellum. R. Pa.in.d.c.sicut.ꝙ aut is qui
facit bellū habet iurisditionē sup̱ his quibꝰ
guerrā facit:⁊ illi sunt ꝯtumaces ⁊ rebelles
⁊ sic pōt statuere ⁊ concedere ꝙ liceat vni-
cuiq́ꝫ res eorū inuadere ⁊ suas facere:⁊ libe
ros hoies rebelles cap̱e:⁊ detinere quousq́ꝫ
dño rep̄sentare potuerint.c.a nobis.de sen.
ex. Si aūt nullā iurisditionē sup̱ eos habēt
nō possunt sine auctoritate ꝓncipis nisi eēnt
inuasi:q᷑ tūc possūt se ⁊ sua defendere cum
moderamie inculpate tutele: ⁊ hoiem ꝑcu-
tere ⁊ etiā occidere:vt latiꝰ dicā.j. Defensio
Nō pōt tamē aduersarium cap̱ere:⁊ nec in-
uadendo res aduersarij suas facere. Quod
intellige nisi in recompensationē damnoruꝫ

suoꝝ ⁊ in satisfactionẽ expensaꝝ: laboꝝ ⁊ opeꝝ
rũ etiã ipsũ adiuuãtiũ. di. i. ius gẽtiũ. 23. q.
7. si de reb⁹: vel nisi i territorio suo eos delin
quẽtes iueniret. Itẽ qñ talis supiorẽ nõ ha
bet corã quo sua repetere possit res suas ꝓ
pria auctoritate repetere posset ⁊ recuperare
l. iudei. ⁊ l. nullus. C. de iudeis.
7 ¶ Utrũ subditi teneãt ire ad bellũ iustum
dño mãdãte. R. Pa. i. d. c. sicut. el. 3. ꝙ sub
ditoꝝ q̃dã sũt vasalli ꝓprie: vt sunt q̃ tenent
feudũ ab eo. Quidã vasalli iproprie: vt sũt
subditi rõne originis vel domicilij: nihil tñ
ab eo detinẽt: ⁊ tales ꝓpe nõ sũt vasalli licȝ
ibi habeãt possessiões: nec tenẽt dño p̃stare
fidelitatẽ. Quidã sunt milites veri: vt q̃ iu
rãt q̃ ponit glo. i. l. pe. ff. ex q̃. cau. ma. q̃ sũt. j.
Miles. Quidã nõ veri milites: sed tñ respe
ctu honoris qui ista nõ ꝑmittunt: h̃ viuunt
5 vt alij ciues. vt p Cy. in. l. i. C. de iu. ⁊ fact.
igno. Istis p̃missis distinguo: aut dñs vult
alios ꝑ libito volũtatis inuadere nõ fauore
rei publice: ⁊ nõ tenẽt eũ seq̃ etiã vasalli ꝓ
prie. ar. c. de forma. 22. q. 5. nisi aliud hẽat
cõsuetudo: vł pactũ. Aut dñs iuadit: ⁊ tũc
si timor est subitane⁹ ⁊ improuisus: oẽs apti
ad pugnã: seu custodiã tenent fauore rei pu
blice. Nã clerici hoc casu tenẽt ad custodiã
c. ꝑuenit. ⁊ qđ ibi notat. de imu. ec. Facit. c.
oĩ timore. 23. q. 8. Aut nõ est talis timor: ⁊
tũc vasalli ꝓprie dicti tenẽt. ꝑ. d. c. đ forma
⁊ milites veri. ꝑ. d. l. pe. Alij vo nõ sũt com
pellẽdi: dũmõ dñs sufficiat de pse ex redditi
bus q̃s habet a loco. Nã ꝓpter hoc honorãt
dñm in redditib⁹: gabellis ⁊ h⁹mõi: vt neces
6 sitatis tpe eos defendat. ar. 23. q. 5. p̃ncipes
⁊. c. regũ. Si vo nõ sufficit p se tunc omnes
tenent pro salute dominij: vt patet ex. c. si
nullus. ⁊. d. c. omni timore. 23. q. 8.
8 ¶ Utrũ subditi sequentes dñm i iiusto bel
lo excusent. R. Pa. in. d. c. sicut. ꝙ Inn. di
cit ꝙ nõ si sciẽter hoc faciũt: nec excusant ex
timore amittendi feudũ: vel alia bona. 32.
q. 5. ita ne. Si vo dubitant ⁊ inq̃sierũt quã
tũ potuerũt peritiores: ⁊ sp dubij remãserũt
excusant ꝓpter bonũ obedientie. c. qui cul
patur. 23. q. 3. aliter non. arg. c. cum inhibi
bitio. de clan. despon. nõ tamẽ excusant ami
ci ⁊ cognati ⁊ alij: q̃ volũtarie adiuuãt talẽ
in dubio. Immo si erat iniustũ de omni dã
no dato tenẽtur ad restitutionem.

¶ Utrũ subdit⁹ qui in dubio bellando mul 9
ta acquisiuit: teneat ea restituere cognito ꝙ
bellũ erat iiustũ. R. ꝙ sic: oĩa que habet. Et
credo ꝙ etiã ꝯsũpta: q2 nũq̃ȝ habuit bonã fi
dẽ ex quo sp dubi⁹ ꝑmãsit. Et de hoc vide. j.
Prescriptio. §. 4. ⁊ ꝑm illã distinctionẽ dic
¶ Utrũ oẽs existẽtes in bello iniusto teneã 10
tur insolidũ. R. ꝑm Mo. ti. re. i. ꝙ sic: de oĩ
dãno qđ suo auxilio cõsilio fauore datũ est:
quod aliter datũ nõ fuisset. ar. 17. q. 4. oẽs.
⁊. 2. q. i. notũ. in fi. Si vo ꝓbabiliter credit
ꝙ ꝓpter suũ auxiliũ cõsiliũ vel fauorẽ non
plus fecerint q̃ȝ al's facturi erant: non tene
tur nisi de his que ipse habuit: vel dãnũ de
dit: vel aliquis de familia sua directe ⁊ occa
sionaliter. ar. de sen. ⁊ re iudi. c. i. ⁊ de eta. ⁊
q̃. or. c. tuã. Et de h̃ vide etiã. j. Furtũ. §. 16
¶ Sed querit quid tenet restituere faciẽs 11
bellũ iniustũ. R. Mo. vbi. s. ꝙ tenet de oĩ
bus dãnis que ipse vel sui intulerũt aduersa
rio: vel eius hominib⁹: tenet etiã ꝓprijs ho
minibus de damnis datis ab aduersarijs.
¶ Utrũ habẽs iustũ bellum teneat in aliq̃ 12
de dãno aduersarij. R. Mo. vbi. s. ꝙ non
tenet de illis dãnis que bona fide intulit: a
quib⁹ comode abstinere nõ poterat ꝑm ꝯsue
tudinẽ pugne. Si qua tamẽ animo crassan
di ⁊ malitiose intulit: cũ al's posset abstinere
⁊ sibi cõsulere: tũc tenet cõpẽsare cũ damno
sibi dato ⁊ si excedunt: tenet eis satisfacere.
¶ Utrũ habens iustũ bellũ teneat de dam 13
no dato subditis aduersarij. R. q̃. s. ꝙ non
Immo licite bona capit: non solũ aduersa
rij: sed etiã fautorũ ⁊ subditoꝝ suorũ donec
sibi sit satisfactũ. Subditi tamẽ aduersarij
q̃ deũ timentes nolũt domino suo in bello il
licito ipendere auxiliũ vel consiliũ nullaten⁹
sũt spoliãdi ne pena excedat auctores. ar. de
his que fi. a ma. par. ca. quesiuit. ⁊. i. q. 4. c. i
Immo ꝑm Rica. i. 4. dis. 15. qui sciẽter tali
bus innocentib⁹ inferunt damnũ tenent ad
restitutionẽ. Uerũ credo nisi domin⁹ eorȝ
directe vel indirecte ex personis vel rebus
eoꝝ iuuaretur. multo magis tenetur ad re
stitutionẽ q̃ dãnificat non subditos aduer
sarij innocẽtes sciẽter: vt sunt ecclesiastici ⁊
h⁹modi. Sec⁹ aũt eẽt si a casu damnificaret
hoc nõ intẽdẽs: nec obligat⁹ intendere: vt pu
ta q2 bellans cõtra aduersariũ nõ valẽs euȝ
impugnare: incẽdit ciuitatẽ ⁊ sic cõburũtur

ecclesie ⁊ bona ipsi⁹ ⁊ alioꝝ innocẽtiũ: nam
tunc nõ tenerẽt: ⁊ sic patet ꝙ ecclesie icastel
late possunt incẽdi ⁊ bona ibi reposita ex q̃
bus sustentabant ꝯtra hostes i iniusto bello
possunt capi: nõ incastelate vo a ꝓposito nec
res ecclesie sunt auferende ⁊ cõtrariũ faciẽ
tes tenentur ad restitutionẽ.

14 ¶ Utrũ dñi qui habuerũt bellũ ad inuicem
possint cõponere simul de dãnis. R. Mon.
ti. resti. ꝙ ille qui habuit iniustuz bellũ non
põt cõponere in preiudiciũ hominũ suoꝝ: q̃n
ipse teneatur eis de dãnis que passi sunt: nisi ⁊
ipsi fuerint in culpa. Hoc verũ in foro cõsciẽ
tie: si ad talẽ culpã nõ venerũt ex eius ꝑsua
sione al's non facturi. Ille aũt qui habet iu
stũ bellũ debet ꝓcurare ꝓ virib⁹: vt satisfiat
suis hoibus. Etsi nõ põt: ⁊ ipsi hoies cõtra
dicunt cõpositioni ꝓm Mo. nõ põt de dam
nis que passi sunt in incẽdijs ⁊ rapinis com
ponere. facit in ar. l. i. ⁊ l. trãsactionis placi
tũ. ⁊ l. preses. C. de transact. ⁊ c. fi. de ma. ⁊
obe. Sed ego credo ꝙ in oib⁹ põt. ar. eoꝝ
que no. in. l. fi. C. si cõtra ius vel vti. pu. ⁊ in
c. que in ecclesiarũ. de ꝯsti. vbi patet ꝙ ex rõ
nabili cã põt ꝑnceps tollere rẽ vnius ⁊ dare
alteri: ⁊ nõ põt eẽ maioꝛ rõ q̃ fauoꝛ public⁹
carere bello. Et silr poterũt q̃ habẽt iura
iꝑrialia. Unde Host. tenet ꝙ q̃n duo mili
tes habuerũt iniustũ bellũ inuicẽ pace inter
eos facta ⁊ dãna remissa ꝙ hec remissio ex
tendit ad oẽs vtriusq3 ꝑtis: licz nõ cõsentiãt
q̃n pax aliter haberi nõ posset. allegat. l. con
uentionũ. ff. de pac. Cõcordat Pa. in. c. i no
stra. de iniur. Aduerte hic ꝓm eũdẽ Pa. vbi
supra. ꝙ noie dãni ꝓprie ⁊ stricte venit: di
minutio patrimonij ꝑ aliũ facta. l. 3. ff. de
dã. infec. Et iõ nõ veniũt expẽse facte ꝓ ꝓpa vo
luntate: etiã coacta noie dãni. Quod no. ꝓ
statutis ⁊ silibus odiosis. Itẽ limita ꝙ ꝑdi
cta remissio nõ valet quo ad dãna data ec
clesijs ⁊ ecclesiasticis ꝑsonis: nisi ꝑlati ipsa
rum consentiant.

15 ¶ Utrũ dñs teneatur mandatario de dãnis
que in bello est passus. R. ꝓm Pa. in. d. c. si
cut. ꝙ sic: nisi cã pietatis: humanitatis vl' pa
rentele bellũ fecerit vel nisi ex debito tenere
tur: vel nisi aliquid recipe ꝯuenerint ꝓ mer
cede. Et vide de hoc. j. Mandatũ. §. 5. Et
hoc intellige de dãnis que verisimiliter po
tuit mandans ꝓuidere.

¶ Utrũ occupata ꝑ ꝑncipes christianos q̃ 16
hodie inter se bella gerentes ꝓpria temeri
tate qõ vn⁹ quiete possedit ab antiquo: ali⁹
violẽter de nouo accipit: sint restituẽda. R.
d. Anto. in. c. qð sup his. d̃ voto. ꝓm Host.
ꝙ nõ videt quõ iuste teneant: nec q̃liter con
fessoꝛes eoꝝ pctã q̃ ꝙ notoria palpitẽt: nec
qualiter ab eisdẽ elemosynas aut possessio
nes accipiãt: aut eos absoluant. Unde caue
ant ne caternatim ad inferos vadãt ⁊ alios
secũ trahant: nec credit ꝙ in italia pꝛescribi
talia possint. c. fi. de ꝑscri. ⁊ iõ restituẽ tenẽt.

¶ Utrũ cleric⁹ in bello iusto cũ dño suo va 17
dens qui lucratur aliqua de bonis aduersario
rũ teneatur ea restituere. R. Mo. ti. resti. ꝙ
si ea rapuit peccauit capiẽdo: ⁊ restituere te
netur eis a quib⁹ abstulit: q2 illã rem capiẽdo
nõ potuit facere suã: q2 sicut domin⁹ nõ po
tuit ei dare auctoritatẽ bellãdi: sic nec rapiẽ
di. Posset tñ retinere si guerra durante do
min⁹ vt illã teneat cõsensit. Si vero nõ ipse
rapuit: sed sibi ab his quib⁹ licuit rapere da
ta fuit: tunc nõ tenetur restituere. Qð verum
credo: q̃n ex cõsuetudine quilibet qð rapuit
sibi retinet: al's sec⁹: quia de iure q̃libet tene
tur capitaneo assignare: vt illa distribuat:
vt. l. si quid bello. ⁊ ibi Bar. ff. de capti. er
go sine ei⁹ auctoritate tenere non poterit. fa
cit. c. dicat. 23. q. 5. nisi vt dixi cõsuetudo sit
in contrarium.

¶ Utrũ liceat oi tpe bellare. R. ꝙ in bello 18
iusto nõ licet bellare i q̃dragesima nec i die
bus festiuis nisi necessitas vrgeat ineuitabi
lis. tex. est cũ glo. in. c. si nulla. 23. q. 8. Itez
nec tpe treuge. c. i. de treu. ⁊ pace. Quod in
tellige in pugnatoꝛe: nõ in defensoꝛe: vt no
tat predictã glo.

¶ Utrũ in bello iusto liceat vti deceptiõe: 19
dolo: vel insidijs ad vincendũ inimicos. R.
ꝙ sic: dũmõ mendaciũ nõ dicant vel fidẽ ꝓ
missã nõ frangãt. facit. c. vtilẽ simulationẽ
22. q. 2. et. 23. q. 2. c. domin⁹. ⁊. q. 7. in sũ
ma. 14. q. 5. dixit. vide glo. in. c. cupientes. i
ver. malignantium. de elec. li. 6.

¶ Utrũ locans arma: equos ⁊ h⁹ mõi eũti 20
ad bellũ repetat si amittãtur in bello. R. In
no. in. c. sicut. el. 3. de iureiur. ꝙ non: quia sic
ea conduxit. ff. loca. l. item queritur. §. si quis
seruũ. facit. l. videamus. §. fi. ff. eo.

¶ Utrũ comodãs possit similiter repetere. 21

R. Inno. vbi. s. ꝙ nõ q2 non excessit fines
cõtract⁹. ff. como. l. si vt certo. §. sed ĩcẽdũ.
22 ¶ Utrũ tenẽte aliquo rem meã liceat mihi
violẽter auferre. R. Pa. in. d. c. sicut. aut ĩ
cõtinẽti recuperare vult: ⁊ licet: q2 vim vi re
pellere licet. de q̃. j. Defensio. Aut nõ statim
⁊ sic debet ꝑ iudicẽ eã recuperare si põt: ꝙ si
nõ põt: sic in defectũ iudicis põt dñs rẽ suã
etiã violẽter si aliter nõ põt facere recuꝑare
ar. l. null⁹. C. de iude. in glo. ⁊. l. ait pretor. ff
de his que in frau. cre. §. si debitorẽ. no. In
no. in. c. olim. el. þ. de resti. spo. ⁊ Alex. Ric.
⁊ Sco. in. 4. di. 15. ꝙ si aliter nõ possũ rem
meã habere: licet furto eã tollere. de quo dic
vt. j. Furtũ. §. 40. Nõ tñ licet ꝑ mendaciũ:
q2 ñ licet mẽtiri ꝓ alicui⁹ vita. 22. q. 2. ne q̇s
Et sic limita glo. in. c. cupiẽtes. de elec. li. 6.

b Enedictio sup ꝑsonã que dã solẽnis fit cũ illa solẽnitate. Adiutoriũ nrm.
⁊c. Et hãc solũ epĩ possunt facere ĩ tota sua
diocesi: ⁊ archiepĩ in tota ꝓuincia cum visi
tant ⁊ legati in terminis sue legationis: ⁊ ab
bates quib⁹ ex priuilegio cõcessuz est: vt no.
26. q. 6. ministrare. de cõse. di. cum ad cele
brãdas. ꝺ exces. p̃la. accedẽtib⁹. de þui. abba
tes. li. 6. Alia simplex. Et hec fit a sacerdo
tib⁹ ĩ missa absẽte epõ: aut de mãdato ei⁹ cũ
p̃sens est. 21. di. deniq3. 95. di. ecce ego dico
j ¶ Utrũ bñdictio calicis paramẽtoꝝ ⁊ hu
iusmodi ꝓ missis celebrãdis possit fieri a sa
cerdote. R. doc. in cle. attendẽtes. de sta. re
tenẽt ꝙ nõ: quia sunt poti⁹ ordinis epãlis: et
hoc idem in. d. c. abbates. Sed iudicio meo
nullo iure eoꝝ dictũ ꝓbaẗ. Et credo ꝙ imo
possint bñdicere paramẽta: tali rõne motus
p̃sbyter põt oĩa facere que sunt ordinis: nisi
sint ordinis epãlis vel specialirer ei interdi
cta. c. q̃uis. 68. di. ⁊. d. c. ecce. ⁊. 93. di. legi
mus: sed benedictio paramẽtorũ cũ nõ sit or
dinis epãlis: patet q2 cõpetit abbatib⁹ ex cõ
suetudine. Ut tenẽt doct. in. d. c. abbates. ⁊
d. cle. attẽdẽtes: qꝺ fieri nõ posset si esset or
dinis epãlis. ar. eoꝝ que no. in. c. pe. de conse.
ec. vel al. nec est etiã eis prohibitũ: patet q2 ĩ
d. c. q̃uis ꝓhibeẗ cõsecratio sacerdotũ dia
conũ ⁊ subdiaconũ: cõsecratio virginũ: ꝯse
cratio ecclie vl' altaris: chrisma ꝯficere: chri
smate frõtes baptiçatoꝝ signare: publice pe
nitẽtẽ recõciliari ⁊ ĩ caplo mistrare. 26. q. 6
addiẗ ꝙ ñ bñdicat publice plebẽ ĩ eccl'a. Qꝺ
intellige vt dixi. s. ⁊ in. c. ꝯsulto. de cõse. dis.
i. ꝙ nec corꝑalia debet ꝯsecrare: ꝗ vestimen
ta põt: q2 in. c. vestimẽta. ⁊ in. c. vasa. ꝺ ꝯse.
di. i. nihil dr̃ de epõ. Quare credo oĩa q̃ ꝑti
nent ad celebrationẽ missarũ que nõ fiũt cũ
sacra vnctiõe: vt est calix ⁊ patena ⁊ nõ sũt
eis specialiter inhibita sicut sũt corporalia q̃
ab epõ debent esse benedicta. vt in. d. c. ꝯsul.
⁊ alia hmõi possunt benedicere. ar. d. c. q̃uis
⁊. c. ecce. nisi episcopus esset presens: q2 non
liceret. ar. c. deniq3. 21. di.
¶ Utꝝ abbates possint siliter bñdicere Be. 2
in. d. c. abbates. tenet ꝙ sic: oĩa ĩ quib⁹ fit ver
balis solũ bñdictio ⁊ qñ faciũt ad opus suaꝝ
eccliaꝝ al's nõ. Sz ego dubito de bñdictiõe
corporaliũ: q̃ licz sit verbalis solũ: tñ videẗ
episcopis reseruata. d. c. cõsulto. nisi dicam⁹
derogatũ ꝑ ꝯtrariã ꝯsuetudinẽ cũ sit poti⁹
episcopis reseruata rõne dignitatis q̃ ordi
nis. Et ideo abbates possent ex ꝯsuetudine:
ar. d. c. accedẽtib⁹. Idẽ dic de bñdictiõe cali
cis: de quo. j. Calix. §. j.
¶ Utrũ vestis debeat iterũ bñdici qñ repe 3
tiaẗ. R. ꝙ non nisi qñ fit talis repetiatio ꝙ
sine ipsa cũ dicta veste non posset celebrari:
puta toti⁹ manice ⁊ hmõi: q2 cũ amittat for
mã debet iterũ bñdici: ar. eoꝝ que no. in. c. i.
de cõse. eccle. vel al. Sec⁹ dico si de stola fiat
manipulus vel de manipulo stola: q2 nõ vi
deẗ alia forma nisi ꝙ vnũ est breuius altero
que quidẽ breuitas nõ mutat formã
¶ Utrũ spõsa que nõ ẽ virgo debeat bñdici 4
R. ꝙ nõ. 32. di. seriatim. Immo bñdicẽs se
cũdas nuptias ab officio ⁊ bñficio suspẽsus
debet mitti ad papã. c. i. de secũ. nup.
¶ Utrũ diacon⁹ possit bñdicere mẽsaz. R 5
ꝙ nõ pñte p̃sbytero: nisi esset diacon⁹ cardi
nalis: sed absente presbytero põt: ꝫm no. in
c. legitimus. 93. di.
¶ Utꝝ recipe pecuniã ꝓ bñdictõe nubẽtiũ 6
sit simonia. R. ꝙ sic: tex. ẽ ĩ. c. cũ ĩ eccl'e. de si.
¶ Utrũ mulier possit bñdicere. R. ꝙ non 7
nisi vt põt quilib3 bonus christian⁹. c. noua.
de pe. ⁊ remis. q2 que sunt ordinis nõ cadũt
in mulierem. d. c. noua.
¶ Utꝝ bñdictio mẽse ⁊ aq̃ sit certi ordinis. 8
R. ꝫm Inno. in. c. i. de ex. p̃la. li. 6. ꝙ bñdi

ctio aq̃ sic. Et ideo esset irregularis: excõmunicat⁹: vel suspensus ipsã bñdicẽdo. Sec⁹ de benedictione mense que non est ordinis.

9 ¶ Utrũ libri ecclesiastici sint benedicendi. R. ẜm glo. in. c. i. de pigno. ꝙ non.

b **Benefacere** ex timore: ⁊ nõ ex amore nõ reputaꝛ bñfacere: sꝫ ꝓ nõ facere. 23. q. 5. ad fidẽ. 32. q. 5. sicut enĩ. de ꝯse. di. 5 q̃cũq̃. 86. di. nõ satis. de reg. iu. q̃ ex timore.

b **Beneficiũ** est quedã beniuola actio gaudiuꝫ tribuens capiẽti. in li. feu. c. i. ex q̃. ca feu. amit. ⁊ Pa. in. c. vnico. de como. ⁊ in. c. ad audientiã. de ꝑscrip. Hec diffinitio cõprehendit quodcunq; quod dicitur bñficiũ. Sed hic de ecclesiastico solum dicendum est.

j ¶ Quottuplex est bñficiũ ecclasticũ. R. ꝙ aliud est religiosũ: aliud seculare. Religiosũ aliud simplex vt canonicat⁹ regularis. Aliud duplex: vt abbatia: ꝓoratus. vel aliud habẽs iurisditionẽ. Seculare vero: aliud sũmũ: vt papat⁹: aliud maius vt episcopat⁹: aliud mediocre seu duplex: vt dignitas vel ꝑsonatus: vel aliud habens curam aiarũ. Aliud min⁹ seu simplex: vt canonia: capellania: aduocatoria ⁊ h⁹mõi. Aliud nõ habẽs administrationẽ. Et isto mõ dr̃ large beneficiũ. Et est qñ q̃s habet bñficiũ non in titulũ: vt sũt capellani ad nutũ amouibiles: sed qñ habet in titulũ aliq̃d bñficiũ: cui est assignata dos quãtũcũq; sit simplex: dicitur habere beneficiũ cum administratione ẜm Ge. in. c. presenti. de offi. ordi. li. 6.

2 ¶ Utrũ ꝑbeda sit q̃d spũale. R. Pa. in. c. dilecto. de ꝑbẽ. ꝙ si ẽ ãnexa iuri canonie partim ẽ spirituale ⁊ partim tẽporale. Si vero nõ ẽ annexa canonie: vtputa q2 in ecclĩa nõ sũt ꝑbende distincte ẜ oĩa coĩa: ⁊ ꝑ capitulũ assignatur isti vnũ prediũ in ꝑbẽda ⁊ alteri aliud vel quid silẽ. Uel etiã si sũt distincte tñ non sũt canonicatib⁹ ãnexe: q2 nõ ẽ ibi numerus canonicoꝝ: tũc ẽ mere tẽporale ⁊ põt cõcedi etiã laico ad ipsius sustẽtationẽ.

3 ¶ Utrũ altaria q̃ dantur in titulũ ꝑpetuũ dicantur bñficia. R. ẜm glo. in cle. 2. de deci. ⁊ sequitur Ge. in. c. i. de cõsue. li. 6. ꝙ sic ⁊ appellatiõe officij altaria ꝑdicta intelligũtur: facit c. 2. de cõces. ꝑbẽ. secus si nõ dantur in titulũ: quia beneficiũ nõ dicuntur proprie

¶ A quo debet dari bñficiũ ecclasticũ. R. ꝙ regulariter ꝑ ordinariũ: nisi ex speciali statuto vl' ꝯsuetudine ad aliũ ꝑtineat vt. j. dicã 4

¶ Utrũ capitulũ sede vacante possit cõferre. R. ꝙ non illa bñficia q̃ ad epĩ collationẽ ꝑtinent. Sed bñ põt cõferre illa que ad episcopũ ⁊ ipsũ caplm coĩter ꝑtinẽt. Siliter talia bñficia põt cõferre qñ eps est suspẽsus a collatiõe bñficioꝝ: etiã si epus haberet interesse in tali collatiõe tãq̃ ꝑlat⁹. Et idẽ potest eps qñ caplm esset excoĩcatũ: seu maior pars maiori excoĩcatõe vel suspensum. c. si ad episcopũ. ne se. vacã. li. 6. Si vero ꝑtinet ad epm collatio cum cõsilio capli vel assensu nõ posset caplm intromittere nisi suspẽsus eẽt i mora petẽde relaxationis. Si vero caplm vl' ali⁹ de cõsuetudine vel statuto deberet ꝯferre de cõsilio epi defuncto epo: vl' in remotis agẽte ita ꝙ in breui ei⁹ ꝑñtia nõ possit haberi: non ꝓpterea debet differri collatio vt i. c. si ad epm 5

¶ Quid de bñficijs vacãtib⁹ i curia. R. ꝙ oĩa bñficia: dignitates ⁊ ꝑsonatus vacãtes in curia romana nõ possunt cõferri nisi ꝑ papã. Siliter bñficia dignitates vl' ꝑsonat⁹ curialiũ vel accedentiũ seu redeũtiũ de curia si decedũt in locis vicinis curie ad duas dietas legales: q̃ faciũt. 20. miliaria ꝓ die. l. i. ff si quis cau. Et no. glo. in. c. ꝑñti. de ꝑben. li. 6. Uñ si distarent p. 4i. miliare non includerentur. ff. de ver. sig. l. 3. limita nisi predicti morerentur in loco ꝓprij domicilij: vel ꝓprie domus: q2 tũc nõ reseruantur pape. nisi eẽt talis curialis qui licꝫ haberet ibi ꝓpriũ domiciliũ: tñ ibi morabatur solũ ꝓpter curiã: quia tũc reseruatur. Siliter reseruatur qñ ẽ curialis qui moritur in loco vnde recedit curia: vel in itinere dũ curiã seq̃retur quãtũcũq; vbi decedit sit remot⁹ ab ipsa curia. Uerũ est ꝙ post mẽsẽ si nõ fuerint collata bñficia ꝑdictoꝝ: cõferre pñt illi ad quos ꝑtinet eoꝝ collatio per seipsos tñ vel ipsis agẽtib⁹ i remotis ꝑ suos vicarios generales: quib⁹ in cõmissũ fuerit i eoꝝ diocesib⁹ existẽtia: nisi eẽnt parochiales ecclie: ⁊ vacarent sede aplica vacante: vel si añq̃ papa ea ꝯferret mortu⁹ ẽ. hec notantur i. c licet. el. i. c. statutũ. c. pñti. ⁊. c. si aplica. de ꝑbẽ li. 6. Aduerte etiã circa hec ad regulas cãcellarie ⁊ reseruationes que faciũt cõmuniter pontifices in sua creatiõe: quia nõ semper se habent vno modo. Ideo non pono hic. 6

7 ¶ Quid de p̄sentatis a patronis sede va-
cāte. R. q̄ capl̄m pōt eos admittere ⁊ in-
stituere in beneficijs: licȝ ad ep̄m si viueret
ptinuisset. c. ⁊ si capitulū. de insti. li. 6.
8 ¶ Quid si ep̄s ꝯferat bn̄ficiū absenti? R.
q̄ licet nō fiat suū donec ꝯsentiat: tn̄ ep̄us
nō poterit alteri cōferre donec ille recuset
nec valet collatio si ꝯferat nisi ep̄s assignas-
set terminū cōpetentē cōsentiendi infra q̄d
nō cōsentit: si tn̄ post terminū iterū cōsenti-
ret anteq̄ȝ alteri esset collatū valeret. c. si ti-
bi absenti. de preben. li. 6.
9 ¶ Utrū ep̄s vel ali⁹ cui mādabat̄ de bn̄fi-
cio ꝓuideri pauperi clerico teneat̄ iterū pro-
uidere si ille clericus aliud est cōsecut⁹? R.
q̄ nō. c. si paup. de preben. li. 6.
10 ¶ Utrū ep̄s teneat̄ ordinatis p̄ ipsū pro-
uidere de bn̄ficio? R. q̄ sic: si ē in sacris or-
dinat⁹. c. cū secūdū. de preben. Idē dic qn̄
cōmisit q̄ ordinet̄ p̄ aliū. c. si ep̄s. de prebē.
li. 6. Et h̄ verū nisi habeat suā vl p̄rnā heredi-
tatē vn̄ possit sustētari ſm glo. i. d. c. si ep̄s.
11 ¶ Utrū ꝓmittēs alicui ꝓuidere de bn̄ficio
ecclesiastico nō vacāte: vel q̄litercūq̄ȝ ꝓmit-
tat cū potuerit teneat̄? R. q̄ nō: q2 talis ꝓ-
missio ē nulla. c. detestāda. d̄ ꝯces. p̄bē. li. 6.
12 ¶ Utrū recipiēs bn̄ficiū eccl̄iasticū de ma-
nu laici cadat i aliquā penā. R. Inno. in. c.
q̄sq̄s. de elec. q̄ sic. q2 ē in eligibilis ipso iure
de iur. patro. preterea. tn̄ ep̄us posset cū eo
dispēsare: ſm eūdē. ar. c. nup. de sen. excom.
13 ¶ Utrū q̄s possit renūciare suo bn̄ficio vt
alij ꝓuideat̄? R. Pa. in. c. dilecto. de p̄bē. q̄
sic: dūmō i actu renūciatiōis nō deducat i
pactū: s̄ ipsā renūciationē faciat pure ⁊ libe-
re: al̄s eēt simoniacū: vt vult glo. in. d. c. di-
lecto. ⁊ glo. i. c. ex p̄te. el p̄mo. de offi. deleg.
Si tn̄ in aīo gereret vt alteri ꝯcederet̄: nō
eēt simonia: dūmō pactū nō faciat licet pec-
cet. vt ē clara glo. in. c. ordinatiōes. i. q. i.
14 ¶ Cui pōt dari bn̄ficiū eccl̄iasticū? R. q̄
solis clericis nō cōiūgatis ⁊ habētib⁹ etatē
debitā. ⁊ q̄ sit etas debita. vide. j. etas.
15 ¶ Utrū cleric⁹ coniugat⁹ possit habere bn̄fi-
cia eccl̄iastica? R. Pa. in. c. sane. de cle. ꝯiu.
q̄ nō. Sȝ nec etiā admīstratiōes ecclesiasti-
cas. Et p̄ h̄ puto q̄ n̄ possit eē vicari⁹ ep̄i q̄d
tenēt doc. in. c. vno. co. ti. li. 6. ⁊ in. c. Joan-
nes. Idē Pa. co. ti. tenēt q̄ nec et pōt dispē-
sari cū eis vt habeāt bn̄ficiū simplex. lȝ alij
ꝯtrariū teneāt ⁊ pōt saluari dcm̄ eoꝝ vt va-
leat dispēsatio si fiat a papa. ⁊ Pa. itelligat
nō valere si fiat ab inferiorib⁹ pape.
¶ Utrū fili⁹ sacerdotis possit obtinere bn̄fi- 16
ciū i eccl̄ia patris? R. q̄ sic. si al̄s ē legitim⁹
c. ad hec. de fi. p̄sby. dūmō n̄ ad illas digni
tates vel p̄bēdas q̄s imediate p̄r ei⁹ habuit
ꝓmoueat̄. c. ꝯstitut⁹. de fi. p̄sby. Et noīe fi-
lioꝝ in hoc veniūt etiā nepotes de iure i here-
ditate succedētes vt sūt p̄ rectā lineā descē-
dētes nepotes. ar. insti. de here. ⁊ q̄li. ⁊ di. §
sui ſm Ho. ⁊ Ber. in. c. ad extirpandas. de
fi. p̄s. Sec⁹ in collaterabilib⁹ in q̄b⁹ successio
locū nō habet. ar. de offi. dele. c. ex p̄te. Itē
ſm Ho. nepos pōt poni imediate in ecclesia
quā auus ei⁹ habuit p̄re ei⁹ viuente: s̄ p̄re-
mortuo nō pōt. q2 cessat rō in p̄mo casu suc-
cessionis: s̄ nō in secūdo. Itē aduerte q̄ si
pater habuit p̄sonatū: imediate nō poterit
fili⁹ i eadē eccl̄ia hr̄e vicariā: vt in. c. micha-
el. de fi. p̄s. vel ecōtrario. si p̄r habuit vicariā
perpetuā filius imediate nō poterit habere
personatū: vt in. c. cōstitutus. de fi. presby.
¶ Quis pōt dispēsare cū illegitimis vt ob- 17
tineāt bn̄ficiū eccl̄iasticū? R. q̄ ep̄s in bn̄fi-
cio simplici cui nō iminet cura aīaꝝ: vt i. c.
is qui. de fi. p̄s. li. 6. Nec distinguo ſm glo.
ibidē an sit spuri⁹ adulterin⁹ vl̄ nāl' lȝ q̄ ad
successiones distinguāt̄ ⁊ in difficultate di-
spensandi. In alijs autem solus papa.
¶ Sȝ nūq̄d poterit ep̄s dispēsare cū talib⁹ 18
in p̄sonatū vl̄ dignitate sine cura? R. glo.
in. d. c. is q̄. q̄ nō: s̄ sol⁹ papa. Et eā sequūt̄
coiter doc. etiam si efficeret̄ religiosus.
¶ Utrū ep̄s possit cū p̄dictis dispēsare i ca- 19
nonicatu ecclesie cathedral'. R. ſm Archi.
in. d. c. is qui. q̄ sic: ex q̄ nō iuenit̄ ꝓhibitū.
Et cū eo ꝯcordat. Be. in. d. c. is q̄. licȝ Jo.
mo. ⁊ alij teneāt q̄ nō pōt: q̄d nō placet.
¶ Utrū ep̄s cū p̄dictis possit dispēsare i re- 20
ctoria. R. q̄ sic in oī bn̄ficio: dūmodo non
cadat in nomē dignitatis vl̄ p̄sonat⁹ vel ha-
beat curā aīaꝝ. Et hoc tene: licȝ q̄dā teneāt
ꝯtrariū: vt nōt Be. in. d. c. is qui. Et rō po-
tissima est: q2 p̄tās dispēsandi ꝯcessa alicui
cui⁹ effect⁹ nō in ipsū sed in aliū deriuat̄ de-
bet late interp̄tari: ut nōt Jo. an. in. c. fi. de
ver. si. Et se. Jo. de imola ⁊ Be. in. d. c. is q̄

Et maxime qñ interp̃tatio fit ꝯ ipsũ ꝯcedẽtẽ. iux. nõ. de priuil. c. q2 circa. Et iõ iura q̃ videnł ꝯria intellige ⁊ limita ꝙ loquũł i dispẽsatõe alicui ꝯcessa: cui⁹ effect⁹ in ipsuz deriuał q̃ stricte interp̃tãda ẽ. Qđ nota.

21 ¶ Quid si bñficiũ simplex habeat curã animarũ annexã: nũquid eps poterit dispẽsare cũ p̃dictis. Re. ẜm Archi. in. d. c. is q. ꝙ sic: q2 talis nõ debet habere curã aiar. vt ꝓbat tex. in. c. sup eo. de p̄ben. li. 6. Nã ut ibi patet põt qs habere p̄bẽdã ⁊ dignitatẽ cui annexa est parochialis eccl'ia: ⁊ tñ nõ põt quis habere simł dignitatẽ ⁊ ecclesiã curatã. c. de multa. de p̄ben. Lapus abbas limitat hoc verũ qñ ecclesia curata habet vicariũ aliũ ab isto. al's nõ. Alij doc. idistincte tenẽt ꝙ nullo modo epus põt dispẽsare. Uide Ge. in. d. c. is qui. Mi ibi placet prima opi. cum p̃dicta limitatione dñi lapi.

22 ¶ Pone ꝙ i ecclesia ẽ statutũ iuratũ ⁊ p papã approbatũ ꝙ null⁹ illegitimus ibi ꝓmoueał: an eps possit dispẽsare. Re. Jo. mo. ⁊ seq̇ł Ge. in. d. c. is qui. ꝙ nõ: ex q̃ tale statutũ ẽ iuratũ vel ꝯfirmatũ. Sec⁹ eẽt si solum eẽt statutũ nõ iuratũ vel ꝯfirmatũ: q2 tũc posset eps dispẽsare ꝯ ꝓpriũ statutũ: iux. nõ. de elec. c. licz canon. Limita p̃dicta oia ꝙ eps põt dispẽsare cũ illegitimo i bñficio simplici: verũ nisi aliud ipedimentũ canonicũ obstet q̃ illegitimitas ⁊ sup q̃ eps nõ possit dispẽsare. vt in. d. c. is qui.

23 ¶ Utrũ dispẽsat⁹ vt ꝓmoueał ad ordies sacros p papã p h videał tal' illegitim⁹ dispẽsat⁹ vt possit obtinere bñficiũ cũ cura. Re. ꝙ nõ: q2 dispẽsatio ñ trahił a ꝯsecutiua ei⁹ sup q̃ dispẽsał qñ dispẽsatio ipmit effectuz validũ sup actu i q̃ dispensał absq3 eo ꝙ extẽdał ad illud ꝯsecutiuũ ẜz Ge. i. d. c. is q.

24 ¶ Utrũ p̄fat⁹ illegitim⁹ dispẽsat⁹ vt possit obtinere bñficiũ eccl'iasticũ possit p⁹ p̄muz postea aliud obtinere ꝟtute dispẽsatõis. Re Ge. in. d. c. is q. ꝙ paul' h distinguit: ꝙ aut dispensatio fuit facta super certo bñficio ⁊ tũc si fuit i culpa vt illõ nõ hret: sic aliud ñ poterit habẽ. Si ꝟo nõ fuit i culpa vł dispẽsatio sup icerto bñficio fuit: sic poterit post p̄mũ aliud hꝛe. Et placz m̃. licz Ge. ibi videał tenere opi. d. Lapi q̃ al'r distinguit. Sed mihi nõ placet. Uide eũ ibi si placet.

25 ¶ Utrũ p̄fat⁹ ut dispensat⁹ ut possit habere bñficiũ curatũ possit p h obtinere dignitatẽ. Re. Ge. i. c. fi. de fi. p̄. ꝙ nõ. q2 ista ponũł vt diuersa in d. c. fi. ergo vno ꝯcesso nõ veniet aliud. Unñ i dispẽsatiõe nõ ꝓcedit argumẽtũ a maiori: nec a sili. ut ibi nõt Ge.

26 ¶ Utrũ illegittim⁹ vel irregularis dispensat⁹ i ordine ⁊ bñficio atq3 ꝓmot⁹ possit postea ipetrare dispensationẽ sup pluralitate nõ facta mentione de defectu illegitimitatis vł irregularitatis. Re. ẜm Ge. in. d. c. fi. ꝙ nõ: tex. est in. d. c. fi.

27 ¶ Utrũ epus possit dispẽsare cũ p̃dictis illegitimis vt possint plura bñficia simplicia retinere simł. Re. Ge. vbi s ꝙ nõ. facit. c. is cui. ꝓmo. Re. de preben. li. 6. vbi qñ cõcedił alicui ut possit bñficiũ alteri cõferre: intelligitur de vno ⁊ nõ de pluribus.

28 ¶ Utrũ eps possit dispẽsare cũ illegitimis ut habeãt simplex bñficiũ seu prebẽdã i ecclesijs suoꝝ patrũ q̃ sunt sacerdotes. Re. ꝙ nõ ipsis viuẽtib⁹. c. cũ decorẽ. de fi. pſ. Multo min⁹ i canonicatu. c. cũ ad abolẽdã. de fi. p̄sby. Sz ipis mortuis sic: dũmõ nõ dispẽset sup bñficio seu p̄benda quã ei⁹ pater tenebat imediate: sec⁹ si mediate. Gofre. tñ tenet ꝙ nũq̃ canonicatũ in eadẽ eccl'ia poterit hꝛe ex dispensatione epi. Sed ꝯtrariũ credo verius: ut notał in dictis. c.

29 ¶ Pone papa dispẽsauit cũ illegitimo: ut possit ꝓmoueri ad bñficiũ etiã curã habẽs nũq̃d p istã dispẽsationẽ poterit ꝓmoueri ad bñficiũ cui p̄ficiẽd⁹ est p electionẽ eligẽdus. Re. ẜm Ge. in. c. is q̃. ꝙ sic: qm̃ qñ vitiũ tollił ex toto vt i casu p̃dicto põt eligi: ut in. c. cũ vitoniẽ. de elect. etiã si eẽt dubium an verba dispẽsationis tollãt ex toto vitiũ. Et hoc tene: licet alij dicãt ꝙ nõ põt eligi.

30 ¶ Infra qđ tẽp⁹ debet bñficiũ vacãs ꝯcedi Re. ꝙ in cathedrali ⁊ regulari eccl'ia vacãte p̄lato infra tres mẽses eligere tenẽł. c. ne ꝓ defectũ. de elec. nisi eẽnt ꝓuilegiati ut miores. Alia aũt bñficia eccl'iastica infra sex mẽses c. nulla. de concel. p̄bẽ. Al's collatio seu ꝓuisio deuoluił ad eũ q̃ primo p̄esse dignoscitur: nisi i casu in q̃ ꝓuisio ꝑtinet ad capitulũ deuoluił ad epm: ⁊ ecõtrario: ⁊ post ad metropolitanũ: ⁊ post ad papã. Hoc ẽ verũ nisi legitimo ipedimẽto eẽnt ipediti. Et in

cipit currere dictũ tẽp⁹ a die scie: nõ vacati
onis. c. q2 diũsitatẽ. de cõ. p̃. Et intelligit̃ le
gitimũ ĩpedimẽtũ ꝑegrinatio vel suspẽsio
etiã ex culpa: nisi eẽt ĩ mora petẽde absoluti
onis. d. c. q2 diũsitatẽ Et si bñficia ꝑtinerẽt
ad regl'ares exẽptos: epĩ ꝓuidebũt ñ obstã
te exẽptiõe. cle. q2 regulares. de sup. ne. p̃la.
31 ❡ Utrũ p̃fatũ tẽp⁹ habeat locũ in bñfic isti
tuere pñtatũ ꝑ patronũ. R. dñi de rota te
nẽt ꝙ nõ: q2. d. c. nulla. nõ extẽdit̃ ad eũ q̇ hz
instituere: sed ad eũ qui habet cõferre.
32 ❡ Utrũ liceat alicui sibi ꝓcurare bñficiũ. R
Tho. ⁊ Ray. ꝙ bñficiũ cũ cura aiaꝝ nõ li
cet: q2 idonee nõ põt administrare sine grã
seu charitate quã null⁹ se habere scire põt.
Sec⁹ eẽt de alijs bñficijs: q2 pñt ꝓcurari.
Aug. de ancho. li. de ptãte papæ: tenet gñal'r
nõ posse sine pctõ Qd' vero credo qñ p̃ncipa
lit̃ ꝓcurat: ut habeat bñficiũ. Sec⁹ qñ p̃n
cipaliter ꝓcuraret ut posset ꝓdesse.
33 ❡ Utrũ occupãs bñficiũ viuẽtis sciẽter fa
ciẽs se ĩstitui: sit infamis. R. Pa. in c. i. de
ꝯces. p̃ben. ꝙ sic 3. q. i. audiuim⁹. Et sol⁹ pa
pa dispẽsat: cũ eo: sicut cũ illo q̇ viuẽte vxo
re aliã accepit: vt in. c. si. d' eo q̇ duxit ĩ vxo.
quã pol. ꝑ adul. Ex q̊ ꝯcludit pa. ibidẽ ꝙ lz
cũ vacaret fecerit se institui: vl' sibi ꝯferri a
papa nõ habita mẽtõe de occupatiõe postea
nõ valet: ⁊ ẽ subreptícia: q2 nõ sic facilit̃ ob
tinuissz. fac. c. postulasti. d' rescri. Silit̃ dic̃
de eis q̇ de facto occupãt vl' ꝑ brachiũ secu
lare se ĩ vacãtib⁹ bñficijs intrudũt: si nõ fa
ciũt mẽtionẽ ĩ ĩpetratiõe de tali occupatiõe.
q2 oẽ id ex q̊ nõ ita facilit̃ obtineret tacitũ
ĩducit surreptiõz ꝑ. d. c. postulasti. cũ sĩl'ib⁹
34 ❡ Quot bñficia põt q̇s hr̃e R. ſz Pa. i. c.
cõq̃rẽte. de cle. nõ resi. ꝙ hñs bñficiũ quãtũ
cũq3 simplex q̇d' ꝑ se sufficit ad vitã bñficiati
nõ põt aliud tenẽ sine pctõ mortali ſm glo.
in. c. duduz. el. i. de elect. Qd' limitat idem
Pa. si ꝓpt̃ se solũ hz. Sec⁹ ꝓ̃o si collata sibi
eẽnt nõ rõne sui: ſ ꝓpter vtilitatẽ bñficioꝝ.
vt q2 ẽ hõ industriosus ⁊ bone ꝯscie: vt no.
in. c. cum iam dudũ. de preben.
35 ❡ Utrũ hñs plura qñ vnũ sufficit excuset̃ ꝑ
dispẽsationẽ R. glo. p̃dicta ꝙ sic. ſ Pa. in
d. c. dudũ. dicit ꝙ hz ꝓ indubitato ꝙ nõ sit
tut⁹ q̇ ad ecclesiã triũphãtẽ: etiã dispẽsat⁹ ꝑ
papã: qñ dispẽsat⁹ ẽ ꝑꝑ se ⁊ ad suã vtilitatẽ
q2 in h̃ casu nõ solũ alterat̃ iuris positiui dis
positio: ſ etiã christi p̃rimoniũ iniuste disper
git̃. Cũ ergo papa nõ possit sine cã alienare
bona eccl'ie sine graui pctõ: vt dic̃ Archi. 12
q. 2. nõ liceat papæ. g̊ multo min⁹ põt dare
licẽtiã alteri ipsũ dispꝑgẽdi: vt in. c. nup. de
resti. do. post di. Et sic cõuincit̃ rõ Inno. in
c. cũ ad monasteriũ. de sta. mo. q2 hic nõ so
lũ violat̃ ius positiuũ: ſ poti⁹ diuinũ. Hoc idẽ
tenet Hosti. in. d. c. dudũ. quẽ seq̇t̃ Jo. an.
Dicit etiaz Tho. in. 9. q̇l. q. 5. ꝙ hr̃e plures
p̃tẽdas absolute ꝯsiderãdũ ẽ q̇d de se inor
dinatũ: vtpote q2 q̇s nõ põt ĩ diuersis eccle
sijs deseruire: q̇b⁹ q̃si ꝓ stipẽdio p̃bẽde sũt
ordinate: ut ministrãtibus in eis dent̃. Est
etiã diminutio diuini cult⁹ vñ: vnus loco
pluriũ cõstituit̃. Est etiã ineq̃litas: vñ vn⁹
habet multa bñficia: ⁊ ali⁹ nõ põt hr̃e vnũ
Cõtinet ⁊ aliq̃n defraudationẽ volũtatũ
testatoꝝ: qui ut cert⁹ numer⁹ seruiẽtiũ depu
taret̃ talia ꝯtulerũt ⁊ multa alia: ⁊ nisi aliq̃
circũstãtia suꝑueniat q̄ remoueat totaliter
inordinatiõz ei⁹: nũq̃ erit sine pctõ: sic̃ nec
homicidiũ p̃t fieri ẽt cũ dispẽsatõe: nisi hẽat
circũstãtiã q̄ remoueat ei⁹ inordinationez.
Aduerte tñ ſm Hos. ꝙ est triplex circũstã
tia q̄ põt remouere talẽ inordinatiõz ita ꝙ
dispẽsatio sit legitia ⁊ tut⁹ dispẽsat⁹. Pria
necessitas puta q2 plures nõ inueniunt̃ ido
nei. Scd'a vtilitas eccl'iaꝝ ⁊ coꝝ q̇bus p̃sũt
Tertia p̃rogatiua meritoꝝ. nec valet ꝯsue
tudo ſm Pa. i. d. c. dudũ. Et iura siue glo.
que dicũt valere in tale ꝓ necessitate vl' vti
litate bñficioꝝ: uel p̃rogatia meritoꝝ: puta
q2 plus valet ab hñs q̃z ali⁹ pñs: uel pro potẽ
tia retinẽdi plura bñficia simplicia: ſ nõ ut
fruct⁹ lucrifaciat sibi ad vtilitatẽ priuatã:
uel ad augendũ p̃rimoniũ: uel ut lauti⁹ vi
uat: uel ut facili⁹ ad epatũ vl' maiorẽ digni
tatẽ possit ascẽdere q2 cũ tali intẽtiõe etiaz
vnũ bñficiũ hr̃e de se est inordinatũ: q2 est
cõtra cõem rationẽ: ut in. c. ratio nulla. cum
ibi notat̃: de prebẽ. ⁊ ꝯ officiũ pietatis. xvi.
q. i. c. fi. vide etiã de hoc. ĩ. clericus 2. ⁊. 3.
❡ Utrũ hñs bñficiũ cũ cura: si recipiat se 36
cundũ cũ cura ipso iure sit p̃uat⁹ p̃mo. R.
ꝙ sic: statiz adepta pacifica possessiõe. c. de
multa. de p̃bẽ. uel qñ per euz stetit q̄ minus
hr̃et. c. licet de p̃ben. li. 6. Et nisi p̃mũ resi

gnet ĩ manu ordiarij: uel cui cõpetit: ipõ iu
re est priuat⁹ etiã scdo: ꝛ inhabilis ad quod
cũqꝫ bñficiũ: ꝛ etiã ordines sacros: ꝛ ad pa/
pã ptinet dispẽsatio: per extua. Jo. zz. q̃ in
cipit: Execrabil'. Et idõ nõ poterit absoluere
subditos rõe pmi bñficij. Fallit h̃ in. 7. ca/
sib⁹: Prim⁹ qñ scdm annectit' p. c. sup eo. de
pbẽ. li. 6. Scds casus qñ expẽdit de bõis p
prijs in vtilitatẽ pmi bñficij: ꝛ ipsũ retinet
donec sit sibi satisfactũ sm An. de but. p. c.
quicũqꝫ. zz. q. 4. Et sufficit q talis expẽsa
sit vtil'r cepta: lꝫ postea a cãu sit totũ pditũ
sm Jo. an. ĩ. c. ex pte. de ꝯsti. puta q2 domũ
factã ignis postea cõbussit. Terti⁹ casus qñ
acceptat calore iracũdie sm Jo. de li. ꝛ do.
ant. ꝛ facit glo. in. c. ex lr̃is. de diuor. q̃ vult
q cõfessio facta ex iracundia non p̃iudicet.
Quart⁹ casus qñ acceptat ad tẽpus: puta
donec alit' fuerit bñficio puisum sm Pe. de
ancha. in. c. i. de ꝯsue. li. 6. Quint⁹ casus qñ
cõmutauit vnũ bñficiũ in aliud bñs alia be
neficia curata: dũmõ possessionẽ nõ fuerit
nact⁹: tex. ẽ in cle. si plures. de pben. Sextus
casus qñ p dispẽsationẽ: vt in. d. c. dudum.
Septim⁹ casus ĩ epatu q̇ nõ vacat p scdm:
sm glo. in. d. c. de multa. ꝛ Jmol. in cle. gr̃e.
de rescri. Jdẽ dicõ ḋcũqꝫ alio bñficio eccl'ia
stico qd ḋs nõ põt cũ alio tenere nisi dispẽset'
cũ eo. Et ḋs possit dispẽsare. j. dicã. §. 38.
37 ❡ Utꝝ hñs bñficiũ ĩ comẽda teneat' suare
eccl'iaꝫ ĩ statu suo. R. Pa. in. c. d monachis
d pbẽ. q sic: nec põt aliq̇d d statu eccl'e minu
ere: s; de suꝑfluo põt sibi puidere: al's nõ.
38 ❡ Quis põt dispẽsare ut ḋs hẽat plura be/
neficia: legitia cã incueniẽte. R. q ĩ plib⁹
simplicib⁹: uel in vno curato ꝛ alio simplici
põt epus dispẽsare ut ĩ diuersis eccl'ijs hẽat
s; in vna eccl'ia põt si sũt simplicia: sm glo. in
c. lr̃as vr̃as. de ꝯces. pbẽ Jo. an. dicit verũ si
sũt diformia: vñ dicit q põt dispẽsare ut ḋs
hẽat dignitatẽ ꝛ canonicatũ in eadẽ eccl'ia
fac. c. i. cũ glo. de ꝯsue. li. 6. Federi. consilio
iij5. tenet q põt dispẽsare epus ut ḋs hẽat ca
nonicatũ ꝛ altare: seu bñficiũ alicui⁹ capelle
in eadẽ eccl'ia. ꝛ hoc sequit' Pa. in. d. c. lr̃as.
Jn duob⁹ aũt ꝯformib⁹ nõ põt: puta ut ḋs
hẽat duos canonicat⁹ in eadẽ eccl'a. Et dic̃
Pa. vbi. s. q hoc sequunt' coiter doc. Et idõ
duo altaria ĩ eadẽ eccl'ia nõ pñt ĩ titulũ ha/
beri ex dispẽsatiõe epi: sm Guil. de mõte lau.
Et vꝫ seq̇ He. vbi. s. ꝛ placet: q2 altaria q̃
dant' in titulũ ꝑpetuũ dñr bñficia sm glo. in
cle. z. de deci. Et seq̇t' He. in. c. i. de ꝯsue. li.
6. Altaria v̄o q̃ nõ dant' in titulũ bñ pñt ha
beri ex dispẽsatiõe epi. Jn ꝑsonatib⁹ v̄o uel
dignitatib⁹: uel administratiõib⁹: aut offi
cijs ꝑpetuis ḋcũqꝫ noie cẽseãt' nõ põt nisi so
lus papa dispẽsare: ut in. d. c. i. §. ĩ eadẽ eccle
sia uel in diuersis: ut in. c. de multa. de pbẽ.
licꝫ tex. videat' solũ de eadẽ eccl'ia phibere.
Sꝫ doc. in dictis. c. dicũt etiã locũ hẽre ĩ di
uersis. §. eccl'ijs: p. c. q2 nonnulli. de cle. non
resi. qd nõ. licꝫ Jnno. dicat ꝯriũ in. d. c. de
multa. §. q epus põt dispẽsare ĩ plib⁹ eccl'ijs
dũmõ curã aiaꝝ nõ hẽant.
❡ Quid fiẽdũ d fructib⁹ beneficioꝝ: vide 39
j. cleric⁹. 3. ꝛ. i3. p totũ.
❡ Utꝝ fruct⁹ bñficij vacãtis sint seruandi 40
successori. R. q sic. vel ĩ vtilitatẽ ecclesie ex
pẽdẽdi al's ꝯtrafaciẽtes si sũt capl'a: ꝯuẽt⁹
collegia: vl' singl'ares ꝑsone ĩ cathedralib⁹ ec
clesijs ꝛ regularib⁹: vel collegiatꝭ sũt suspẽ
si ipso facto ab officio ꝛ bñficio: donec ple
ne restituerint ḋcq̇d ꝑceperũt: nõ obstãtib⁹
priuilegijs: vel consuetudinib⁹ vel statutis
etiã iuramento vel sedis apl'ice auctoritate
firmatis. c. q2 sepe. de elec. li. 6.
❡ Quid de p̃latis q̇ bona ecclesiaꝝ: digni/ 41
tatũ p̃oratũ ꝛ ꝑsonatuũ vacãtiũ sibi subie
ctarũ vel q̃ ꝑtinẽt ad eoꝝ custodiã occupãt/
R. q nisi spãli p̃uilegio vel ꝯsuetudine pre
scripta: vel alia rõnabili causa hoc faciant
epi ꝛ suꝑiores sũt suspẽsi ab ingressu eccl'ie:
ꝛ alij ab officijs ꝛ bñficijs donec satisfecerit
Jdẽ dic de alijs ꝑsonis eccl'iasticis ad quoꝝ
collationẽ pñtationẽ seu custodiã ꝑtinent
dignitates: ꝑsonat⁹ p̃orat⁹ vel eccl'ie vacan
tes: ut in. c. pñti. de offi. ordi. li. 6. Et hec p
hibitio loquit' de alijs bonis ab hijs de q̇b⁹
s in. §. p̃cedenti. ꝛ in. d. c. q2 sepe.
❡ Utrũ fruct⁹ bñficioꝝ possint locari. vi 42
de. s alienatio. in p̃ncipio. ꝛ. §. i8.
❡ Quid de distributionib⁹ quottidianis. 43
vide. j. cleric⁹. i3. §. z.
❡ Quid de iiuste possidẽtib⁹ bñficia eccle 44
siastica. R. q resignare tenẽt' ĩ manu illi⁹ q̇
põt accipe resignationẽ: vel si esset in articu
lo morꝭ alicui alteri recipiẽti eã nomie illi⁹

cui ē faciēda ſm Inno. Et etiā tenet fruct⁹ ꝑceptos reſtituere. ꝺ renū. c. poſt trāſitionē §. rurſus. Et dicit Archi. ꝙ ſi aliq̄s min⁹ canonice obtinet bn̄ficiū. ſ. ſimoniace vel ꝑ fraudē aut ſurreptionē aliquā i ꝑpetuū nō p̄ſcribit. c. poſtulaſti. de cle. ex. mi. Uerū ē qḋ dicit Ho. ꝙ vite neceſſaria ſtricte pōt retinere ꝺ ꝯſilio ꝯfeſſoris: ita ꝙ ſolū nō egeat ⁊ alios fructos i eccl'ie vtilitatē ꝯuertat: q2 reſtituē tenet. c. dilecto. de p̄ben. aīr nō pōt abſolui niſi obtineat diſpenſationē ab eo q̄ pōt: nec i foro aie tenēt ei ſubditi obedire vl' ſoluere aliq̄d qn̄ ſciūt ꝓ certo: nec pōt eoſdē ſubditos abſoluere: vel ligare. de q̄ tn̄ dic ⁊ limita vt. j. ꝯfeſſio q̄rto. §. 12.

45 Utrū fili⁹ p̄uet bn̄ficio eccl'iaſtico ꝓp̄t crimē leſe maieſtatꝫ cōmiſſū a p2e. R. glo. i. c. ſatis ꝑuerſū. 56. di. ꝙ nō. Idē dicit nec ꝓp̄t crimē leſe maieſtatꝫ diuine: ut puta q2 heretic⁹ vel ſciſmatic⁹. c. q̄cūq₃. de here. li. 6. de ſciſma. c. vnico. li. 6. vbi licꝫ ꝓhibeāt admitti ad bn̄ficia eccl'iaſtica taliuꝫ filij: tn̄ nō dꝫ ꝙ habitis priuent: qḋ nota.

b Bigamia est triplex ſm gl. eodem ti. c. p̄mo. Prima dr̄ vera. Secūda: ſimilitudinaria. Tertia iterp̄tatiua.

1 Quot modis ꝯhit. bigamia vera. R. ſm Ri. in. 4. di. 17. ar. 4. q. i. ⁊ glo. vbi ſ. vno mō qn̄ habuit plures legittimas vxores. 26. di. acuti⁹. ⁊ c. ſe. Intellige ſi ambas cognuit. al's ſec⁹. ar. in. c. debitū. de biga.

2 Quot modis ꝯhit bigamia interp̄tatiua. R. ſm glo. i. d. c. i. ꝙ duob⁹ modis. Primus qn̄ cōtraxit cū corrupta. 33. di. maritū ⁊ c. a nobis. eo. ti. Intellige ſi cognouit eā. al's nō. d. c. debitū. Secūd⁹ qn̄ reddit debitū vxori adultere. 34. di. c. ſicui⁹. ⁊ c. ſe. etiā ſi ad p̄ceptū eccleſie redderet ſm coiorē opinionē. ⁊ etiā ſi ig̃rabat eā adulterā ſꝫ Pa. i c. ſi vir. de adul. alle. 17. di. ſic. ⁊ de biga. c. 2.

3 Sꝫ nūq̄d accipiēs ꝟginē quā nō cognouit: ⁊ ea mortua accipit ſecūdā ꝟgineꝫ quā cognoſcit vl' ecōtrario p̄mā cognouit. ſ nō ſecūdā efficit bigam⁹. R. Mo. ti. eodē ꝙ nō. Sil'r ſi ducit mulierē ꝟginē ab aliq̄ deſponſatā ſ nō cognitam p2emortuo ſponſo nō eſt bigam⁹. di. 23. c. fi. ⁊ d. c. debitum.

4 Quid ſi credebat ꝟginē t̄p̄e conſūmationis matrimonij ⁊ poſt cognouit corruptam R. ꝙ bigam⁹ ē. 22. q. 5. ille. 52. di. q̇ i aliq̄. nec excuſat error vl' ignorantia. dicto. c. ille.

Utrū deflorās ꝟginē ⁊ poſtea accipiēs eā vxoreꝫ ſit bigam⁹. R. glo. ⁊ Pa. in. c. ſane. ꝺ cle. ꝯiu. ꝙ n̄. Et lꝫ Mo. vbi ſ. dicat ꝙ celebrior opi. teneat ꝯriū ego credo verioreꝫ opi. ꝙ nō ſit bigam⁹ q2 lꝫ autꝫ. quō op. epi. § i. velit ꝙ vxorē habuerit ꝟginē: tn̄ ſi attēdamus ad ꝟitatē q̄ opi. ꝓferēda eſt. c. nuꝑ a nobis. de biga. 8. di. ꝟitate. 8i. di. q̄cūq₃. ⁊ q̄ fi. ſint le. ꝑ tuas. C. plus va. qḋ agi. l. i. 2. ⁊ 3. nō diuiſit carnē ſuā. Nec ob. qḋ opinio p̄ferat ꝟitati. de ſponſa. iuue. 3. q. 7. §. tria. ff. de offi. p̄to. l. barbari⁹. C. ꝺ teſta. l. i. 22 q. 27. hoies. ff. ad mace. l. 3. ⁊ in. d. c. nuꝑ a nobis. q2 R. Inno. in. d. c. nuꝑ a nobis. ꝙ iſta cālia ſūt. Preferē eniꝫ aliq̄n opi. ꝟitati fauore ꝯtrahētiū ⁊ odio decipiētiū: vt. d. l. 3. ff. ad mace. vel fauore ꝓlis. c. q̇ inter. q̄ filij ſint le. aut teſtōꝝ. d. l. i. vel aliq̄ cois opi. preferē ꝟitati. d. l. barbari⁹. ⁊ i. d. c. nuꝑ a nob. vbi factū attendit ꝙ nō excedit caſum ſuū. 5

6 Quid ſi vnā vxorē habuit ⁊ cognuit ante baptiſmū ⁊ aliā p⁹. R. ꝙ biga. ē. 28. q. vl. c. 03. ⁊ c. acuti⁹: lꝫ Jo. ꝯriū dixerit ⁊ male.

7 Quot modis ꝯtrahit bigamia ſil'itudinaria. R. ꝙ q̄tuor modis. Prim⁹ cū quis ꝯtrahit cū deo ꝑ votū ſolēne: poſtea cōtrahit matrimoniū de facto. 27. q. j. quotq̄t. et de biga. c. a nobis. Secūdus quādo quis diuerſis temporib⁹ habuit plures vxores. vnā de iure: alteram de facto: et cognouit ambas. d. c. nuꝑ. Tertius ſi ſil'r habuit duas vxores: vnā de iure alterā de facto: vl' ambas de facto: et cognouit ambas. d. c. nuꝑ. Quartus modus ſi exiſtens in ſacris ꝯtrahit: vt in dicto. c. nuper.

8 Sed q̇s diſpēſare pōt cū bigamis vere. R. ꝙ quidā dixerūt ꝙ nemo pōt. tu dic cū Ri. vbi. ſ. ꝙ papa ſolus pōt. 34. di. lector. in glo. vbi Lucius diſpēſauit cū Panormitano archiep̄o q̇ fuit bigam⁹. Ali⁹ inferior nō poteſt etiā in minorib⁹. no. in. c. vnico. ꝺ biga. li. 6. Idē de bigamis interp̄tatiue: q2 ſic in ipſis eſt defect⁹ ſacri: ſicut in bigamis vere ſm glo. in. d. c. j. de biga.

9 Nūq̄d in bigamis ſil'itudinarie poſſit ep̄us diſpēſare. R. ſm Pa. in. c. de diacono

⁊.c.se.qui cle.uł vo ꝙ si cleric⁹ i sacris ꝯtra
xit cũ corrupta sol⁹ papa dispẽsabit: dicto
c.nup. Si ṽo cleric⁹ de iure ꝯtraxit cũ vna
puta anteq̃ esset in sacris: ⁊ de facto cũ al
tera.s. post ordinationẽ: ⁊ ambas cognouit
solus: papa poterit dispẽsare.d.c.nup. Et si
miliť in nõ clericis q̇ isto mõ bigamiã ꝯtra
xerint. Quidã voluerũt restringẽ hoc verũ
si sciẽs impedimentũ accepit de facto eam.
secus si ignorabat. Tñ cõiter teneť ꝙ siue
sciẽs siue ignorãs de impedimẽto secũdam
accepit ⁊ cognouit. q2 tex. ad animũ cũ ope
secuto attẽdit: q2 sic in ipsis ẽ defectus sacri
sic in bigamis vere: ſm glo. in.d.c.j. ⁊ i.d.c.
nup. ſm Ho. in.c vnico. de biga. li.vj. Si
vero exñs in sacris q̃uis cõtraxerit cũ vir
gine nec aliã habuerit vxorẽ ante in laicali
bitu vel in minorib⁹ poterit epũs dispẽsare
vt mistret: tex. est in.c.diuersis. de cle.ꝯiu.
et i.c.j.q̇ cle. vel vo.cũ glo. ibidẽ. ⁊ etiã vt ꝓ
moueať ad vlteriora.c.sane. ð cle.ꝯiu. Et
ad.d.c.nup. qð videť cõtra: dicit ꝙ intelli
git de eo qui ante sacros ordines aliam ha
buit: ⁊ post in sacris aliã accepit. Ad.c.ṽo
ij. q̇ cle. uel vo. dicit ꝙ loquiť in illo quẽ nõ
penitet vere: uel est suspicio de recidiuo: qð
tũc nisi ingrediať religionẽ nõ põt. Simili
ter qñ iminet scãdalũ: vt in.d.c. notať.

10 ¶ Utrũ bigam⁹ bigamia vera ſz ꝓmũ mo
dũ sit priuat⁹ ꝑuilegio clericali. R. ꝙ nõ: ß
solũ illi q̇ sũt in minorib⁹ ordinib⁹: ß q̇ sũt i
sacris hñ gaudẽt: ſz Ho. in.c. vnico ð biga.
Rõ ſm eũ: q2 ille q̇ est in minorib⁹ taliť cõ
trahẽdo põt viuere ⁊ debet ut laic⁹. Ille ṽo
q̇ est in sacris nõ põt redire ad sclm: ut not.
de aposta.c. tue. in glo. fi. ſm Jo. de fant. Et
ideo licz sit ꝑuat⁹ habilitate ordinũ: nõ tñ
ꝑuilegio clericali. Siľr religiosus religiõis
approbate gaudet: ita ꝙ tales ꝑcutiẽs eẽt
excoicat⁹: q2 licz iste tex. ꝑuet eũ ꝑuilio cle
ricali: nõ tñ ꝑuilegio monachali uel religio
nis. Et tex. in.d.c. vnico. restringit ut loq̃ť
de exñtib⁹ in minorib⁹ ordinib⁹ ⁊ nõ de mo
nachis uł exñtib⁹ in sacris. Et hec verior est
opinio: quã sequũť Archi. glo. in.c. q̇squis
84.di. Guil. Bar Jo.mo. ⁊ Jo.cal. lz Bo
nagrã in.c. ð bigamis. co.ti. teneat ꝙ sacer
dos q̇ ꝯtraxit cũ vidua: uel duo mrĩmonia
successiue ⁊ postea cõmisit homicidiũ poterit
puniri ꝑ iudicẽ secularẽ: ꝑ.d.c. vnicũ.

¶ Utrũ bigam⁹ interꝑtatiue siľr sit ꝑuat⁹ 11
oi ꝑuilegio sicut bigam⁹ vere. R. Ho. vbi.s.
ꝙ sic. Idẽ tenet glo. in.d.c. vnico. Nec ob.
qð in se.§. dicã de casu vero ad casum fictũ.
q2 in isto interꝑtatiuo idem est q̃ ad omnẽ
modũ sicut in vo. q2 sic est in eis defectus sa
cramẽti sicut in veris bigamis: vt no. glo. in
c.j. de biga. ⁊ patet i.c. debitũ.e.ti vbi dixit
ꝙ diuisit carnẽ suã: fac ẽt.d.c.q̇sq̇s. 84.di.

¶ Utrũ siľitudinarie bigam⁹ sit ꝑuat⁹ siľr 12
ꝑuilegio clericali. R. Ho. vbi.s. ꝙ nõ nisi
q̃ ad executõez ordinũ. Et ex h̃ infert idem
Ho. ꝙ ꝯstitutio penał nõ extẽditur de casu
vero ad casũ fictũ: qñ casus fictus nõ fingiť
idẽ eẽ q̃ ad omnẽ effectũ quẽ habet casus ve
rus sicut est in ꝓposito: vt ꝑz in.c. nup a no
bis. ð biga. Intellige ergo tex. d.c. vnico ð
bigamo vero ⁊ interꝑtatiuo: ⁊ q̇ nõ est in sa
cris vel religiosus q̇ ẽ nudat⁹ oi ꝑuilegio cle
ricali ⁊ astrictus seculari foro: ⁊ ei sub excõi
cationis pena ꝑcipiť vt nõ deferat tonsurã
vel habitũ clericalem. d.c. vnico. ⁊ si portat
peccat mortaliter. vt. j. lex. §. 3.

b **Bisextũ** dicitur quia per du
os dies stamus sup
sextum kalendas martij. Et nota ꝙ
vigilia sancti Mathie semꝑ deb3 eẽ die im
mediate ꝑcedenti festo eiusdẽ nisi veniret fe
stũ die lune: q2 tũc fieret die sabbati. Et ſm
ꝯsuetudinẽ romane ecclie tpe bisextus: secũ
da die fit festum sci Mathie. Hec no. in.c.
quesiuit. de verbo. signi.

¶ Utrũ suspensus ꝑ annũ possit celebrare 1
tpe bisext⁹ vltima die anni bisextił. R. glo.
in.d.c. quesiuit: ꝙ sic. Sic libertas ꝓmissa
seruiẽti ꝑ annũ acq̇riť si seruit. 365. dieb⁹.
ff. ð sta. lib. l. cũ heres. §. stich⁹ si hẽdi meo.

b **Blasfemia** importa re vi
detur quandã
derogationem excellentis bonita
tis alicuius ⁊ precipue diuine. Quicunq3
negat aliquid de eo quod sibi conuenit: vel
asserit aliquid de eo quod ei non conuenit
diuine derogat bonitati: q̇ de⁹ est ipa boni
tatis eẽntia ſm Dio. de di. no. Quodquidẽ
ꝯtingẽ põt vel ſm intellectũ tm̃: vł ſm intel
lectum ⁊ affectũ. Et vtroq3 mõ hmõi dero
gatio si sit tm̃ in corde ẽ blasphemia cordis

Si vero in ore ē blasphemia oris q̄ blasphe
mia oris oppōit̃ ꝯfessioni fidei ⁊ charitati
diuine. Et sic ex genere suo est peccatū mor
tale sꝫ nisi q̇s aliq̄n ex surreptione in verba
blasfemie ꝓrumperet: ita ꝙ h̄ q̇ diceret non
aduerteret: q̄ tūc solū venialr̃ peccaret: nec
hr̄et ꝓp̄e rationem blasfemie. hoc ex alle.
scd̄a scd̄e ti. de blasfe. ⁊ Tho. ij. ij. q. 13. ar. j.
j ¶ Quot sunt spēs blasfemie. R. ſm Am
bro. sunt due. Prima ē cū deo attribuit̃ q̇
ei nō ꝯuenit. Secūda cū ab eo remouet̃ q̇
ei cōuenit. Adde tertiā ſm Tho. vbi. s. cū
creature attribuit̃ q̇ cōuenit creatori soli.
Sed ꝓp̄e loquendo nō sunt diuerse spēs:
q̄ negatio ⁊ affirmatio nō diuersificant ha
bitus specie: q̄ p̄ eandē sententiā innotescit
falsitas affirmationū ⁊ negationū.
2 ¶ Utrū pctm̄ blasfemie sit remissibile. R.
ꝙ si blasfemia sit ex coactōe vel deceptōe vel
infirmitate sic hēt cām annexā ꝓuocatiuā
diuine mīe ad remissionē. Et sic intellige il
lud Math. 12. Omne pctm̄ ⁊ blasfemia. s.
ex infirmitate vl' coactōe remittet̃. Si aūt
blasfemiā cōcomitat̃ certa malicia: tunc dr̄
irremissibil': nō q̄ nō possit remitti: h̄ q̄ nō
hēt secū cām motiuā ad remissionē: ⁊ sic in
tellige illud Mat. 12. Spūs aūt blasfemie
s. illate ex certa malicia nō remittet̃. i. vix si
ue difficulter remittit̃: q̄ nō hꝫ excusatōez
3 Blasfemia vero scōrū ꝯn̄r redūdat in deū:
dū vl' illis attribuūt q̇ de⁹ ex sua gr̄a decla
rauit nolle in eis eē: vel remouēt q̇ declara
uit in eis eē. ⁊ eodē modo est peccatum sicut
blasfemia dei.
4 ¶ Utrū blasfem⁹ possit absolui a ꝓp̄o sa
cerdote. R. Pa. in. c. statuim⁹. de male. ꝙ
nō publice blasfemās: h̄ ep̄s facit glo. in. c. 2
de pe. ⁊ re. li. 6. Sec⁹ si occulte: q̄ ſm Host.
tūc nō ꝑtinet ad ep̄m. Ego vero intelligo ꝙ
est casus ep̄i q̄n blasfemia est publica nō sim
plicit̃: sed q̄n ꝓpt̄ publicitatē defertur ad
ep̄m. Unī dicit Gof. ⁊ Host. ꝙ q̄ dicunt̃ in
d. c. statuim⁹. de pena tp̄ali vl' pecuniaria in
telligūtur sedente iudice pro tribunali. In
iudicio āt aīe p̄sbyt̄ discret⁹ molliēdo rigo
rē dispensare poterit rigorē ex cā circa penā
spūalē supiorē. 26. q. 7. p̄nītētib⁹. Hec Ho.
5 ¶ Sꝫ q̄n dr̄ publica. R. Pa. ⁊ Ho. in. d. c.
statuim⁹. ꝙ publica dr̄ q̄n est notoria iuris
puta cōuict⁹ vl' cōfessus ī iudicio vl' notoria
facti. puta q̄ publice plurib⁹ astātib⁹ blas
femiā intulit: facit. c. fi. de coha. cle. ⁊ muli.
Et breuiter q̄n ꝓbari pōt: ⁊ ad ep̄m defert̃
dicitur publica. ar. l. palam. ff. de verbo. sig.
¶ Quid si calore iracūdie: vl' ebrietatꝭ q̇s 6
blasfemat. R. Pa. in. d. c. statuim⁹. docto.
coiter recitāt dictū abbatꝭ dicētꝭ ꝙ licꝫ pec
cet grauit̃: tn̄ nō puniet̃ pena. d. c. statuim⁹
q̄ nescit q̄dāmō q̇d faciat: sicut nec ꝯfessio
sic facta p̄iudicat: ut nōt glo. in. c. ex lr̄is. de
diuor. Et placꝫ Pa. in ebrio. ar. l. oē delictū
§. q̇ se vulnerauit. ff. de re mili. Sed ī accēs
so calore ire dic̄ forte nō ꝓcedere: nisi calor
eēt ex iusta cā ꝓuocat⁹. ar. l. si adulteriū. §.
īperatores. ff. de adul. secus q̄n ex īiusta cā.
puta q̄ ī ludo amisit. ar. c. inebriauerunt.
15. q. i. h̄ ego dico ꝙ tā ex ebrietate q̄ ex ira
blasfemās nō excusat̃ a mortali si aduertit
q̇ dicit ⁊ significatōez verborū: vt patet ex
dictis. quo vero ad penā. d. c. statuimus. cre
do oīno excusari ꝓpt̄ verbū in eo positū. s.
p̄sumpserit relaxare. Sed q̄ ad aliā penā ex
traordinariā bene attendendū est an fuerit
in culpa ebrietatis vel ire ut maior imponat̃
et si non fuit in culpa minor detur.
¶ Que ē pena p̄fati. c. statuim⁹ R. ꝙ. 7. dn̄i 7
cis stet pre forib⁹ eccl'ie dū agūtur missarū
solēnia: ⁊ vltima die sine pallio ⁊ calciamē
tis: ⁊ ligat⁹ corrigia in collo. Itē in. 7. sextꝭ
ferijs p̄fatarū dn̄icarū ieiunet ī pane ⁊ aq̄
et nō intret ecclesiā. Itē ꝙ in q̄libet p̄fatorꝫ
dierū tres si poterit vel duos: aut saltē vnū
pauperē reficiat. ⁊ si non pōt in aliā penā cō
mutet̃. Itē si ē diues. 40. solidos soluat vel
30. vel. 20. vel saltē. 5. vsual' monete. quā pe
nitētiā si noluerit facē īterdicat̃ ei īgressus
eccl'ie: ⁊ ī obitu careat eccl'iastica sepultura

c **Abella** Uide. j. Pedagiuꝫ ⁊ talia: quia pro eo
dem accipiuntur: vel quasi

c **Alix** non debet esse de ere
aut auricalco: aut cu
pro: nec de ligno: nec de vitro:
nec de cristallo vel lapide. de cō
secratio. di. j. vasa. ⁊. c. se. h̄ debet esse de au
ro vel argēto aut stagno. c. calix. de ꝯse. di. j.

1 ¶ Quis potest cõsecrare calicẽ ⁊ patenã? Car. in cle. attẽdentes. de sta. re. videt̃ sentire ꝙ ep̃s ⁊ etiã abbates q̃ vtuntur insignijs põtificalib⁹ qñ hñt ex consuetudine: q2 ista sunt poti⁹ dignitatis ꝙ̃ ordinis. Sed Ge. in c. abbates. de p̃uil. li. 6. dicit ꝙ lꝫ h̃ glo. sit ꝓ ip̃is abbatib⁹: tñ debꝫ abstinẽ propt̃ vnctionẽ q̃ fit in ei⁹ ꝯsecratõe. c. vnico. de sa. vn.

2 ¶ Quõ execrat̃. R. s̃m Pe. de Pal. ꝙ ꝯsecratio calicis fit in sup̃ficie. Et iõ si calix argẽteus ꝯsecrat⁹ deauret̃ indiget recõsecratiõe. Sec⁹ credo si deauratio cadit propt̃ vsum: q2 nõ recõsecrabit̃: nec est sile in calice deaurato sicut i pariete eccl̃ie q̃ decrostat⁹ indiget recõsecratõe. ut in glo. c. ecclesijs. d̃ ꝯse. di. j. h̃ in pditiõe auri q̃d ita subtilit̃ ponit̃ nõ videt̃ sit ita ꝯsecratio in sup̃ficie ipsius qn remaneat in argẽto: ⁊ ita seruat consuetudo. Sil̃r si amittat formã suã execrat̃. ar. c. j. d̃ ꝯse. ec. vl̃ al. ⁊ q2 destructa forma iam nõ est calix: ⁊ si repat̃ erit nouus calix. ⁊ ideo ꝯsecrandus. Secus si formã nõ amisit quãuis aliqualiter lesus fuerit.

c **Calumniator** quis dicatur. vide. s̃. accusatio. §. 8.

c **Cambium** Vide. j. vsura p̃mo. §. 51.

c **Canonica** portio dicit̃ quia est a canonibus approbata ⁊ debita iure decretorũ 10. q. j. de his. ⁊ c. decernim⁹. ⁊ 16. q. j. ꝯstitutum. ⁊ in cle. dudum. de sepul.

1 ¶ Quottuplex est canonica portio. R. ꝙ duplex. vna q̃ debet̃ ep̃o ab oib⁹ ecclesijs totius diocesis. de q̃ h̃es. 10. q. j. in. c. de his. ⁊ c. se. in glo. ⁊ d̃ testa. c. officij. ⁊ c. se. cũ ꝯcordãtijs i glo. Alia q̃ debet̃ eccl̃e pochiali: de qua habet̃ de sepul. p totũ in decre. ⁊ sexto. ⁊ cle.

2 ¶ Quota ẽ canonica portio ep̃alis. R. s̃m glo. in. c. requisisti. de testa. est tertia vl̃ q̃rta s̃m consuetudinem.

3 ¶ Quota est canonica portio pochial̃. R. ꝙ iura sunt diuersa: ⁊ ideo erit q̃rta: q2 in illa oia iura ꝯcordant. lꝫ q̃dã dicãt mediã: q̃dã tertiã. ff. de arbi. l. diẽ. §. inde q̃rit̃. ⁊ de arbi. c. si ex trib⁹. li. 6. naꝫ in dubijs seq̃mur q̃d minimũ ẽ. ff. de le. 2. l. si ita relictuꝫ. in fi. ff. de re. iur. l. sp̃. ita no. Archi. in. c. cũ q̃s. de sepul. li. 6. ⁊ Inno. in. c. req̃sisti. ⁊ Ber. l. c. certificari. de testa. ⁊ h̃ verũ nisi consuetudo esset dandi medietatem vel tertiam: q2 tunc ista esset debita: ut in. d. c. certificari. Et sic intellige iura que videntur dicere ꝙ est tertia vel medietas.

¶ Utrũ ꝯsuetudo valeat q̃ nihil dat̃ ep̃o vel pochiali eccl̃ie. R. Ho. in sũ. ti. de sepul. tu. tenet ꝙ nõ. Sil̃r ⁊ Gof. cũ sit irrõnabil̃ c. fi. de ꝯsue. ⁊ contra iura. de sepul. c. j. dñs Petr⁹ de pusio in trac. de canonica portiõe: et Inno. tenẽt ꝙ cõsuetudo valet dũmõ sit p̃scripta spatio annorũ. 40. facit. c. de q̃rta de p̃scrip. ⁊ q̃d no. Jo. in. d. c. certificari. 4

¶ Utrũ p̃scriptio etiã sicut ꝯsuetudie possit in totũ tolli. R. s̃m Ho. vbi. s̃. ⁊. d. Pe. ꝙ sic. h̃ req̃rit̃ titulus vel cursus t̃pis: cuius ꝯtrarij memoria nõ existat: ⁊ ita loquit̃. c. j de p̃scrip. li. 6. Rõ q2 ius cõe ẽ pro eccl̃ia pochiali vl̃ ep̃o. Et ideo vbicũq̃ p̃sumptio est cõtra possidentẽ oportet ꝙ titulũ alleget ⁊ ꝓbet p quẽ tal̃ p̃sumptio tollatur. 5

¶ Utrũ p pactũ possit renũciari dicta q̃rta. R. s̃m Arch. in. c. pactũ. de pac. li. 6. ꝙ qñ dãnificatur eccl̃ia nõ valet pactũ. Sec⁹ vbi non dãnificaret̃: q2 valeret etiã sine auctoritate sup̃ior] s̃cm̃. l. ñ eo min⁹. C. d̃ pcu. 6

¶ A q̃b⁹ debet̃ q̃rta ep̃al̃. R. s̃m Ho. i sũ. ti. de sepul. ꝙ debet̃ ⁊ põt peti ab oibus ecclesijs infra ꝓpriã diocesim ꝯstitut̃. ut. 16. q. j. ꝯstitutũ. siue sint capelle monachoꝝ vl̃ alioꝝ religiosoꝝ vel monasteria vel alia pia loca: siue sint cõuẽtualia vel q̃uis alia in ciuitate vel extra: ut de offici. ordi. conquerente. de testa. officij. ⁊ c. req̃sisti. etiaꝫ si sint exẽpta nisi in p̃uilegio fiat sp̃alis mẽtio de p̃iudicio ep̃alis q̃rte: de deci. dudũ. §. vlt. ff. ne q̃d in loco pub. l. j. §. merito. Pa. no. in. d. c. officij tenet cõtrariũ. s. ꝙ soluꝫ debeat̃ ab ecclesijs ep̃o subiect̃: nõ ab exempt̃ seu subiect̃ imediate pape: ⁊ dicit ꝙ sic cõiter tenet̃ Pe. ꝓo in p̃fato tractatu limitat Pa. verũ dicẽ qñ legãs eccl̃ie exẽpte nõ est subdit⁹ ep̃i vel exẽpt⁹ sil̃r al̃s debeat̃. Sꝫ p̃ior videt̃ opi. Pa. q2 ista q̃rta dat̃ ep̃is rõne sollicitudis quã debet h̃re in ecclesijs sibi subiect̃: ut patet in d. c. cõquerẽte. nõ respectu legantiũ. 7

¶ Sed nũquid exẽpti tenent̃ soluere q̃rtã canonicã pape. R. Abbas in. c. req̃sisti. de 8

testa. q sic. Et sequit̃. d. pr. vbi s. Legatus
tñ de latere ptẽ nõ poterit: q2 nõ est diocesa
nus exẽptoꝝ. de puil'. c. auctoritate. li. 6. i gl.
9 ¶ De quib⁹ debet q̃rta canonica ep̃al'. R.
q de oib⁹ legatꝫ factꝫ q̇buscũq ecclesijs vel
pijs locꝫ b3 qd̃ dixi in. §. pce. 7 etiã q̃rta deci
marũ 7 q̃rta eoꝝ q̃ veniũt occasiõe funeris
ut in. c. req̇sisti. de testa. 7 ibi Pa. Fallit hoc
in. 7. casib⁹ b3. d. Pe. vbi. s. Prim⁹ qñ relin
quit̃ aliq̇d p ornamẽtꝫ ecclesie seu vestib⁹ v3
cũ legat sericũ pro planeta vl' aliud ornamẽ
tũ pro altari: ut no. hoc. in. c. fi. de sepul. Ex
q̇ seq̇t̃ q si legat̃ aliq̇d ut fiat chor⁹ vel pictu
ra vel maiestas: vel calix: vel h⁹mõi nõ debet̃
q̃rta: q2 ista ẽ fabrica ad longeuũ honorẽ dei
d. c. fi. 7. l. j. C. ne si fal. Iste imagines 7 cru
ces appellant̃ signũ dei. l. titia. §. seia. ff. de
au. ar. q le. Et Inno. in. c. cũ ad sedẽ. de re
sti. spo. dic̃ q cruces 7 calices sunt ornamẽ
tũ ecclesie. Secũd⁹ qñ legat̃ pro p̃fatꝫ orna
mẽtꝫ redimẽdis: ornandis: seu repandis: ut
dicit Inno. in. d. c. fi. Idẽ dic cũ legat̃ p li
bris necessarijs diuo officio. Silr qñ legat̃
pro monumẽto fiendo: q2 religiõis interest
monumẽta ꝯstrui vel exornari. l. j. §. int̃ di
ctũ. ff. de mor. infe. Terti⁹ qñ legat̃ p fabri
ca eccl'ie repatiõe indigẽte. 7 portio p fabri
ca nõ habet̃: vel si habet̃ nõ sufficit. Si vero
ecclesia nõ indiget fabrica: soluet̃ q̃rta b̃m
Ho. reliquũ seruabit̃ p tpe necessario ad fa
bricã. Quart⁹ qñ legat̃ pro lumiarib⁹ oleũ
pro lãpade vel cerei hmõi. Quint⁹ qñ legat̃
p ãniuersario celebrãdo annuati. c. cũ crea
tura. de cele. mis. Sext⁹ qñ legat̃ p. 7. 30.
7 hmõi b̃m Ho. in. d. c. fi. Septim⁹ qñ relin
quit̃ ad ppetuũ cultũ diuinũ: puta q festũ
vni⁹ sci fiat annuati: vel dicat̃ officiũ i vna
capella: q2 in hmõi ꝯsistit cult⁹ diuin⁹. c. fi. d
rescri. li. 6. Octau⁹ fallit b̃m Pa. in. d. c. re
q̇sisti. in oblatõib⁹ de quib⁹ nõ debet̃ q̃rta ut
oli. Non⁹ fallit b̃m eũdẽ in donatiõe in vita
d q̃ ẽt ñ d̃bet̃. c. d his. d sepul. z. c. j. d sta. mo.
10 ¶ Utrũ debeatur q̃rta ep̃o de relictꝫ factꝫ ho
spitali: R: Pa. in. d. c. officij. q sic: si est reli
giosum puta auctoritate ep̃i ꝯstructũ: etiã
b̃m Io. an. si relictũ fuisset factu3 paupib⁹
tal' hospital: q2 p̃sumit̃ habuisse respectũ ad
locũ: nõ ad p̃sonã. Sec⁹ si relictũ eẽt paupe
ribus simplr q2 non deberet̃. l. nulli. 7. l. si q̇s
ad declinandã. C. de epi. 7 cle. Si vo hospita
le nõ est religiosũ l3 diuersa sit opinio tñ te
ne cũ Pa. ibidẽ. q si hospitale est edificatũ
auctoritate iam defuncti: sic ep̃s habebit q̃r
tã: q2 ep̃s habebit curã: ut d2 in aut. de ec. ti.
§. si q̇s. q2 nõ põt ampli⁹ redire ad pphana.
Si vo edificator viuit: sic non debet̃ q̃rta 7
relictũ videt̃ factũ paupib⁹ cũ tal' loc⁹ non
sit capax: q2 edificator põt eũ destruere. c. in
ter dilectos. de dona. 7 ibi Inno. Et ex dictꝫ
p3 q de relictꝫ istis fratnitatib⁹ nõ debet̃. 4.
ut tenet Pe. q̇. s. limita tñ p̃fatũ dictũ Io.
an. de paupib⁹ simplr verũ. s. qñ legat̃ in ge
nere paupib⁹ b̃m Bal. Ita q int̃ p̃sonas di
stribuat̃ 7 nõ inter loca: utputa q2 testator
iubet cuilibet paupi dari tunica3 vel certã
q̃ntitatẽ pecunie: q2 legat̃ ut singularib⁹ p̃so
nis: 7 sic nõ debet̃ q̃rta ep̃o. c. ex pte. el. 3. de
v. sig. al's legãdo paupib⁹ i genere videt̃ le
gare hospitali qd ẽ in ciuitate vbi testator
habet domiciliũ. casus est in. d. l. si q̇s ad de
clinandã. v. vbi aũt. 7 ideo deberet̃ q̃rta cõ
tra Io. an. 7 eũ sequẽtes. Et sic verũ credo
qñ ẽ tale hospitale q paupes cõiter ibi mit
tũtur. Secus in hospitalib⁹ vbi pauci pascũ
tur. Et sic intelligo Io. an.
¶ Utꝝ d̃beat̃ q̃rta ep̃o d legato facto alicui ii
ut singulari p̃sone. R. d. Pe. vbi. s. q non.
Sicut qñ legat̃ clerico nõ hñti administra
tionẽ vel p̃lationẽ: seu alicui canonico. ut in
d. c. req̇sisti. §. fi. vel cũ legat̃ leprosis morã
tibus in tali loco seu domo: vel cũ legat̃ here
mitꝫ aut istis fratrib⁹ q̇ morant̃ in aliq̇ loco
vel aliquib⁹ mulierib⁹ p dote vel viduis: pe
grinis 7 hmõi i quib⁹ cessat. d. c. ex pte. el. 3
vide qd̃ no. Inno. in. c. relatũ. de sepul.
¶ Utrũ debeat̃ q̃rta ep̃al' de legatꝫ p male iz
ablatis. R. d. Pe. vbi s. q nõ. q2 sũt d̃bita
ñ legata: siue restitutio sit certa: siue icerta.
¶ Utꝝ debeat̃ qñ subdit⁹ legat eccl'ie extra i3
diocesim ꝯstitute. R q nõ. ita tenet abbas
in. d. c. req̇sisti. 7 Inno. 7 Io. in. d. c. certifi
cari. Et ita ꝯsuluit Io. de mõtemerlo. Hec
intelligo nisi cõsuetudo vl' prescriptio aliud
habeat. c. cũ inter. de verbo. signi. el. z.
¶ De q̇b⁹ debet̃ canonica parochialis. R. i4
q de oib⁹ que veniũt rõne funeris. 7 de oib⁹
legatꝫ factꝫ eccl'ie apud quã elegit sepulturã
de sepul. per totũ. 7 in cle. dudũ. eo. ti. fallit

hoc in.14.casib⁹.ſm d. Pe. vbi ſ. Primus qñ ꝑ cõſuetudinẽ vl' pſcriptionẽ nihil ſoluit ſcdm q̄ dictũ ẽ. Secũdus qñ per puilegium pape eximitꝰ a pſtatiõe. de reli.do.c.cõſtitut⁹ de teſta.c.officij.in fi.de ſepul.in nr̃a. hmõi ſũt hodie frẽs miores ⁊ pdicatores ꝑ puilegiuz. Terti⁹ qñ legatꝰ ad vſus puilegiatos de quib⁹ in.c.fi.de ſepul.q̇ ſunt.7.caſus primi de q̇b⁹ nõ debeꝰ q̃rta epalis.de q̇b⁹ ſ.i.§.9. Quart⁹ qñ eccl'ie donaꝰ donatiõe inter viuos: vt in.d.c.de his.§.ſi ṽo. Quint⁹ qñ q̇s poſt electionem ſepulture in aliquo monaſterio illud intrat ⁊ i eo pſiteꝰ añq̄ moriaꝰ Et idẽ dico ſi intrauit cũ ꝓpoſito abſolute mutãdi vitã: q2 deſinit eẽ ꝑochian⁹ alteri⁹ eccl'ie.ar.c.bñficiũ.de regula.lib.vj. Si ṽo nõ fecit pfeſſionẽ. nec habuit abſolute ꝓpoſitũ vitã mutãdi debeꝰ q̃rta.ħz Archi.i.c.cũ q̇s.de ſepul.lib.vj.⁊ videꝰ veri⁹ ſm Be. ibidẽ lz alij dicãt ꝯ: q2 religioſus cenſeꝰ contrahere domiciliũ in monaſterio facta pfeſſione tacite uel expſſe nõ añ: ut dic̃ Archi. ⁊ Jo.in.c.ſtatutũ.de reſcri.li.6. Et idẽ vꝫ dicẽdũ de leproſo q̇ intrauit domũ leproſoꝝ q̄ nõ debeꝰ ſm Hu. Sec⁹ de illo q̇ recipiꝰ in cõfratrẽ: q̇ tñ retinet bona ſua quo ad ꝓprietatẽ q2 debeꝰ q̃rta.c.cũ ⁊ plantare.de puí.q2 non trãſit in religionẽ. Secus ſi ſolũ ſibi retinuiſſet vſũfructũ ſuoꝝ bonoꝝ q2 gauderet puilegio religiõis.c.ut puilegia.de priuile. Sext⁹ qñ quis legat eccl'ie in qua nõ ſibi elegit ſepulturã: nec ſepeliꝰ ibidẽ: ħz glo.ordi. in.c.i.de ſepul. ⁊ idẽ Jnno.in.c.ij.de ſepul. ⁊ Archi.in.c.i.eo.ti.li.vj.licz in.c. placuit iz.q.z.tenuiſſet q̄ deberet: ſ idẽ pbat Jo.an.in.c.i.⁊.c.certificari.de ſepul.in glo. ⁊ in cle.dudũ.§.verũ. vbi reprobat opi. Hoſti. tenẽtis ꝯriũ in.d.c.ij.⁊ ẽ opi.vera.alia Ho. reprobata ſm.d. An.in.d.c.certificari.nã talia debẽt eſſe ſubiecta qualia pdicata.3z. q.z.apoſtolus. Septimo fallit qñ de facto ſepeliꝰ: vtputa q2 erat ibi intdicta eccl'ia uel ciuitas: fuit tñ de facto ⁊ cõtra volũtatẽ fratrũ ſepultus in eoꝝ eccl'ia ⁊ multa oblata. Nã ſm Fe.ꝯſi.119.⁊ ſequiꝰ Be.in.d.c.i.d ſepul.li.vj.nõ debeꝰ quarta. Ratio q2 talis tꝑe interdicti nõ põt eligere ſepulturã apud mẽdicãtes: ut no. Jnno. de priui.c.ut puilegia.⁊.c.cũ ⁊ plantare.⁊ de pe. ⁊ re. q̇d in te. Quis liceat ipſis recipe mortuaria ut orent ꝓ defunctis ſi cũ pnĩa deceſſerũt.xj.q.iij.q̄cũq̄z.facit q̇d no.Jnno.in.c.tãta.de exceſſi. pla. Jtẽ q2 quarta debeꝰ rõne iniurie facte eccl'ie parochiali.d.c.certificari.ergo nullã iniuriã ei facit ex quo ibi nõ poterat ſepeliri Jmmo pl⁹ dic̃ idẽ Fede. q̄ ſi mendicantes ſpõte eñ tali tꝑe ſepeliũt nõ debeꝰ quarta: ſ teneꝰ tãq̄ violatores interdicti.cle.i.de ſepultu.⁊ i.c.ſi canonici.de offi.ordi.li.6.tũc eni ſolũ debeꝰ quarta qñ ſepeliũt in caſu a iure ꝯceſſo. Sec⁹ ſi ſepeliũt in caſu a iure ꝓhibito: ut in.c.ex pte.el pmo. ⁊ in.c.cũ liberũ.⁊ i.c.in nr̃a.i fi.de ſepul.⁊ ibi dic̃ Jnno. q̄ qñ de facto nõ de iuro ſepeliꝰ debẽꝰ corp⁹ ⁊ oblatões q̄ rõne ſepulture facte ſũt: ſ nõ legata facta nõ rõne ſepulture uel occaſiõe ipſi⁹. Et ita pꝫ q̄ ſi de facto ſepeliꝰ cõtra volũtatẽ illi⁹ cui⁹ eſt eccl'ia: q̄ nõ teneꝰ ad q̃rtã aliquã: ſ teneꝰ ⁊ corp⁹ ⁊ oĩa q̄ rõne ſepulture habuit reſtituere: ſ nõ q̃rtã de legatis factis nõ rõne ſepulture uel ei⁹ occaſiõe. Similiꝰ nõ debeꝰ de his q̄ amici de bonis ipſoꝝ tũc offerũt. Octauo fallit qñ eccl'ia parochialis erat interdicta ⁊ nõ parochiani: nã tũc eccl'ia nõ hẽbit quartaz: ſiue parochianus ſepeliaꝰ alibi ex electiõe ſua ſiue nõ: ut q2 alibi eſt ſepulchrũ ſuoꝝ maioꝝ: ſm Pe. ⁊ nõ Be.in.c.i.de ſepul.li.6. Nono qñ reuocat electionẽ quã fecit legãdo ⁊ alibi delegit ſepulturã ⁊ ſepelliꝰ: q2 paria ſũt nõ eligẽ ⁊ electã mutare.ff.de adi.le.l.i.⁊.z. Sꝫ p caſu nõ debeꝰ ut ſ. dictũ ẽ: g̃ nec in ſecundo Jta cõſuluit Fede ꝯſi.10. Be.in.d.c.i.videꝰ tenere q̄ reuocata electiõe ſepulture reuoceꝰ ⁊ legatũ ⁊ dabiꝰ illi eccl'ie vbi elegit ſepeliri: q2 ſubrogat⁹ debet intelligi ſubrogat⁹ cũ oĩb⁹ q̃litatib⁹ onere ⁊ honore.l.i.§. hec actio.ff.ſi q̇s te.li.eẽ iuſ.fu. Et ideo on⁹ etiã emolumẽti cõmutaꝰ: ⁊ eꝯ.l.alũne.§. ſeia.ff.d adi.le. Et dic̃ verꝫ niſi aliꝰ ꝯſtet d volũtate legãtꝭ. Decimo qñ lꝫ elegerit: tñ nõ ſepeliꝰ ex facto heredũ: vel ex facto ꝯtingẽti circa pſonã defũcti.puta q2 moriꝰ nimis lõge: vel heredes nolũt ad eccl'iaz electã deferri: q2 verba ſũt itelligẽda cũ effectu.l.i.ff. q̇d q̇ſq̄z iur. ⁊.l.ea quidẽ. C.ſi man.ita fue. alie.tex.ẽ in.c.relatũ de cle.nõ reſi.g̃ ceſſabit canonica: ex q̄ ibi nõ ſepelliꝰ. Jta tenet

Fe. vbi ſ. ⁊. d. Pe. vbi ſ. Se. tñ in. d. c. i. vi
det ſentire ꝙ iſto caſu eccl'ia nõ puat lega-
tis factꝭ grã ſepulture: vt nõt in. c. in nr̃a. de
ſepul. Et ideo forte nec ſua q̃rta eccl'ia paro-
chial. Undecio cũ legat̃ pro icertꝭ male ablatꝭ
ſm. d. Petr. vbi ſ. Duodecimo qñ legatũ ẽ
eccl'e parochiali tãtũ quãtũ ẽ q̃rta ꝑs lega
toꝝ factoꝝ eccl'ie electe ſm Ho. i. d. c. officij
⁊. d. Pe. vbi ſ. Alij volũt ꝙ nõ cõputabit̃ ſ
ſoluet q̃rtã eccl'ie electe ac ſi nihil eccl'ie po-
chiali eẽt legatũ: ſicut Hoſ. Ray. in ſũma
Jo. in. d. c. officij. Fe. cõſi. 3. Jo. de ligna. in
d. cle. dudũ. Tu vero tene ꝙ ſi cõſuetudo eẽt
ꝙ teneret̃ tñ legare eccl'ie pochiali tũc ve-
ra ſit ſecũda opi. ut nõ cõputet̃. Si vero dicta
cõſuetudo nõ ẽ: ſic cõputabit̃ ⁊ ſi minus eſt
ſupplebit̃ ſic̃ fili⁹: facit i. l. ſi qñ. C. de inoffi.
te. Si pl⁹ ẽ legatũ ei quã ſua q̃rta nõ defal
cabit̃. Tredecimo qñ tpe teſtamẽti ⁊ lega-
ti nõ elegit ſepeliri: ſꝫ p⁹ea tpe mortꝭ elegit
ſepulturã. facit. c. relatũ. de ſepul. in. i. glo.
Ber. i. d. c. de his dicit ſe dubitare. ſed ego
credo nõ teneri: niſi fiat i fraudẽ. Quarto-
decimo qñ pochian⁹ nõ potuit audire diña
nec ꝑcipe eccl'iaſtica ſacr̃a i ſua parochiali
eccl'ia ꝓpt̃ vacationẽ lõgo tpe ⁊ alibi elegit
ſepulturã. ſꝫ Bal. i ſuo tractatu. De h rõ:
q2 q̃ legãt̃ ꝓ labore: ceſſãte eo: ceſſat ⁊ lega
tũ. l. ſeio iſi. ff. de ãnu. le. Cũ g̃ q̃rta det̃ ꝓ
admiſtratiõe ſacramẽtoꝝ ⁊ celebratiõe. vt
pꝫ i. d. cle. dudũ. §. verũ. ibi cũ mercedis ex-
hibitio. pꝫ ꝙ nõ debet̃: q2 ceſſante cã finali
ceſſat effect⁹ de q̃. de trãſac. c. inf̃ corpalia.
Ho. vero ⁊ Jo. i. c. relatũ. de ſepul. ⁊ Pe. vbi
ſ tenẽt ꝙ imo debet̃: q2 vitiũ ꝑlati nõ debet
nocere eccleſie. Sꝫ ego teneo cũ Bal. Et di
co ꝙ vitiũ prelati nocet eccleſie in acquirẽ-
dis. vt notat̃ in. c. vt ſup. de reb. ec. nõ alie.
15 Utꝝ de legato facto rectori eccl'ie i q̃ ele
git ſepulturã ꝓmiſſis dicendis per rectorẽ
debeat̃. 4ᵃ pochial. R. ꝙ ſic: q2 etiã debet̃
q̃rta epal'. vt in. c. ſi cũ inter vos. de verb. ſig.
16 Utꝝ de donatiõe cã mortis debeat̃. R.
ꝙ ſic: q2 accedit magis legato q̃ cõtu. l. fi.
C. de donatio. cau. mor. cle. dudũ. de ſepul.
17 Cui debet̃ canonica portio. R. epalis
debet̃ epo dioceſ. parochialis vero debetur
eccleſie vbi audit diuina ⁊ ꝑcipit eccl'aſtica
ſacr̃a tex. ẽ in. c. cũ q̃s. de ſepul. li. 6. vel dꝫ ꝑ-
cipe de iure. Si vero trãſtulit domiciliũ ali-
cubi ⁊ morit̃ añq̃ nouũ domiciliũ acq̃ſierit
tũc debet̃ eccl'e pochiali i q̃ morit̃ ſꝫ arch. i
c. i. de ſepul. li. 6. Hugo. Ray. Hoſt. ⁊ Uin.
in. c. nos de ſepul. q2 volũt ꝙ ibi dꝫ ſepeliri ſi
nõ elegiſſet. Sꝫ tenendo opi. Jnno. in. d. c.
nos. iſtituta. de ſepul. ꝙ dꝫ ſepeliri i eccl'ia ca
thedrali: ipſi debebit̃. Si vero hꝫ domiciliũ i
diuerſis pochijs vt ſũt reges: tũc ẽ equũ ꝙ
diuidat̃ ſ nõ credo neceſſariũ ſ dabit̃ eccle
ſie i q̃ morit̃ lꝫ Ho. ⁊ Jnno. dicãt diuidẽdã.
Quid ſi audit diña in vna in alia vero re 18
cipit ſacr̃a. R. Jnno. ⁊ Jo. in. c. de his. de
ſepul. Archi. i. d. c. cũ q̃s. q̃d fiet diuiſio por
tõis. c. i. ⁊. c. relatũ. de ſepul. limito: ſi vtra
q̃ habet cimiteriũ ⁊ curam alias nõ. ar. c. ſi
eccleſia. de cõſecra. eccle. vel alta.
Quid de iſtis receptꝭ in cõfratrib⁹ retentꝭ 19
donis ſuis? R. Ho. ⁊ Hoſt. ꝙ ſicut nõ exi-
mũt̃ a iuriſdictiõe epi. ita debet̃ quarta de
legatis per ipſos. De quo dic vt ſ. §. 14.
Quõ extrahet̃ iſte Quarte R. Ho. i ſũ. 20
de ſepul. ꝙ extrahet̃ pmo. quarta epalis. q2
antiquior ⁊ dignior demũ parochialis ſi ve
nit extrahenda. Si vero ꝑus fuiſſet q̃rta pa-
rochialis extracta. ſic eps habebit quartã.
q̃rte pochialis ⁊ q̃rtã de reliquis.

Canonicus

debet facere q̃ ad canonie officiũ ſpectãt. Et ſi puer ẽ. ꝑ aliũ vt de eta. ⁊ q̃li. c. ij. ff. de decurio. l. ſpurij. §. minores
Utꝝ poſſit eẽ laicus. R. ſm Uin. ꝙ nõ 1
Põt tñ laic⁹ ex iuſta cã hr̃e ꝑbẽdã. ex̃ de cõ-
ſti. c. cũ. M. ferrarieñſis. ⁊ ibi Pa. hoc tenet
Jn q̃ ſit̃ introgãdi. Uide ĩ Jntrogatõis 2

Canonicatio

ſcõꝝ ſm Jnno. in c. audiuimus. de reli. et ve. ſan. eſt canonice ⁊ regulariter ſtatuere ꝙ aliquis honoretur pro ſancto: puta ꝙ fiat officium pro eo ſolenne ſicut pro alijs ſanctis qui ſũt eiuſdẽ cõditionis: vt ſi cõfeſſor: fiat officiũ confeſſorũ: ſi martyr martyrum
Que req̃rũt̃ in canonicatiõe R. Jnno. 1
vbi. ſ. ꝙ regularit̃ ꝓbatiões d fide ⁊ excellẽ
tia vite ⁊ miracul' ei⁹: ex̃ de teſti. venerabil'.
Utrũ orõ ſit fũdẽda ad nõ ſcm̃. R. Jn- 2
no. vbi. ſ. ꝙ ſic ad aliquẽ virũ q̃ credit̃ bo
nus vt ꝓ ſe interceda ad deũ: q2 de⁹ fidẽ illo

rũ attẽdẽs: etiã si ille nõ eẽt bon⁹ p̃ces eorũ acceptaret. ar. 32. di. §. ver. 15 q. vl c. fi. nõ tñ licet ð eo facẽ offm̃ solẽne ul' p̃ces solẽnes

3 ¶ Utrum alius q̃ papa possit canoniçare ℞. Inno. ibidem q̃ non.

c **Cantus** in eccl'ia inuentus est ad ꝓuocandaȝ cõpũctionem in aĩos auditoꝝ. 21. di. clerus. añ fi. de ↄsecra. dis. 5. nõ mediocriter

i ¶ Utrũ cant⁹ theatrales sint cãtãdi in ecclesia. ℞. q̃ nõ: nec in modũ tragediaꝝ: ß cantandũ est cũ cordis deuotione. 92. di. cantantes. ⁊. d. c. nõ mediocriter. ⁊. 38. di. sedulorum. 22. q. i. quia.

c **Capitulũ** põt sede vacante absoluẽ ab excõetã iuris q̃ hois a qua ep̃us absoluẽ potuisset: nisi a sede ap̃lica sp̃ãlit̃ sit ei interdictũ. c. vnico. de ma. ⁊ obe. li. vj.

i ¶ Utrũ possit dispẽsare in casib⁹ in quib⁹ ꝑmittit̃ ep̃o dispensatio. ℞. Fede. cõsi. 29 q̃ sic. ⁊ no. Pa. in. c. cũ oli. de ma. ⁊ obe.

2 ¶ Utrũ possit dare ↄfessorẽ seu absoluere i casib⁹ ep̃o reꝯuatis. ℞. Pa. vbi. s̃. q̃ sic.

3 ¶ Utrũ ptãs capl'i ↄsistat in maiori parte ℞. Mo. co. ti. q̃ in maiori ⁊ saniori: ita q̃ totũ capitulũ d̃r facere qđ maior ⁊ sanior ꝑs facit. c. cũ in cũctis. de his q̃ fi. a ma. ꝑ. ca. Fallit hoc in trib⁹ casib⁹. Prim⁹ qñ aliquidẽ pl'ib⁹ cõe: nõ ut collegiatis ß ut singulis. q2 tunc nõ valet qđ fit a maiori ꝑte: sed oportet ↄsentiãt singuli. ff. de serui. ru. p̃. l. ꝑ fũdũ. de ↄsti. c. cũ oẽs. Secũd⁹ qñ maior pars capl'i deliq̇t ⁊ ꝓpterea est ꝓuata ptãte sua. vt i. c. bone memorie. el p̃. ⁊. c. cũ nobis de elec. cũ sy. ⁊. c. gratũ. de postu. p̃. q2 tũc tota ptãs capl'i residet i minori ꝑte q̃ nõ deliq̇t. nõt Pa. in. ti. de his q̃ fi. a ma. ꝑ. ca. Terti⁹ in electõe romani põtificis. vbi oportet q̃ due ꝑtes ↄsentiãt. c. licet. de elec.

4 ¶ Sed q̃ d̃r maior pars capl'i ⁊ sanior. ℞. Mo. q̃ illa q̃ nitit̃ maiori rõni ⁊ pietati. 9 di. sane q̇ppe. p̃sumit̃ tñ sp̃ ꝓ maiori ꝑte ⁊ illi statur nisi ↄ̃riũ ꝓbet̃. 61. di. null⁹. ⁊. d. c. i. de elec. dudũ. Multa tangũt doc. de ptãte capituli in. d. c. cũ olim. que nõ ꝑtinent cõfessoribus. vide ibi.

c **Character** quid est. ℞. sanct⁹ Bo. in 4. di. 6. q. i. prime partis ẜm cõmunẽ opi. ẽ q̃dã sp̃ũalis q̃litas aĩe. Unñ nõ ẽ passio vel potẽtia aĩe: imo est habit⁹ in ꝓma spẽ q̃litatis accipiẽdo coĩter habitũ ꝓut cõp̃hendit oẽm q̃litatẽ aĩaȝ disponẽtẽ: siue facile mobilẽ: siue ꝑfectã: siue iꝑfectã. Unñ d̃r habit⁹ q2 est ꝑꝑetu⁹: ⁊ q2 nõ ꝑficit: sed ad vlteriorẽ ꝑfectionẽ disponit. i. ad grãȝ põt dici dispõ.

j ¶ Ad quid dat̃. ℞. scũs Bo. vbi s̃. q. 2. q̃ ad q̃tuor. Primo ad significãdũ. Scđo ad disponendũ. Tertio ad assimilanduȝ. Quarto ad distiguẽdũ. Nã cũ sit signũ sacramẽtale signat grãȝ g̃tũ faciẽtẽ: nec solũ signat: sed disponit ad eã q2 vsus sacroꝝ nõ est tm̃ in significãdo sed etiã in disponẽdo. Et q2 disponit ad grãm habet aliquã silitudinẽ cũ grã q̃ est silitudo dei. Ideo aliq̃ mõ cõsignat̃ deo. ⁊ q2 oẽs configurat deo: ⁊ sic vni assimilat gregẽ dñi int̃ se ⁊ sic distiguit ab his q̇ nõ sunt de grege dñi: vel etiã q2 distinctionẽ facit in eo de grege ẜm aliam et aliã rationẽ assimilandi.

2 ¶ Utꝝ iprimat̃ i oib⁹ sacris. ℞. scũs Bo. vbi s̃. q. 4. q̃ non: nisi tm̃ in tribus sacris. Primo in baptismo in q̃ fides gignit̃. ⁊ distinguit̃ ppl's infidelis a fideli. Secũdo in ↄfirmatõe i q̃ fides roborat̃ ⁊ hõ ut pugil ad pugnandũ vngit̃ ⁊ ab infirmis discernit̃. Tertio i ordine i q̃ virt⁹ mltimoda dat̃: ⁊ hõ ut scũs ad misteriũ tẽpli a laico sepat̃.

3 ¶ Utꝝ sit indelibilis. ℞. scũs Bo. vbi s̃. q. 5. q̃ sic. Rõ est ex ꝑte cause voluntarie. s. dei iprimẽtis ⁊ ex ꝑte subiecti nõ ẽ ꝓncipalit̃ in affectiua q̃ maxime vertibilis ẽ ß in tota imagine ⁊ ꝓncipaliter in cognitiua. q2 imago ꝓncipaliter consistit in cognitiua. vt dicitur in lib. de sp̃ũ ⁊ aĩa: tum ex ꝑte finis q2 nõ dat̃ ad actũ alicui⁹ v̄tutis vel sciẽtie. sed ad actum distinguendi.

c **Carcer** vtrum quis possit se includi facẽ in arcto carcere ad penitentiaȝ ꝑagendã ℞ Pa. in. c. veniẽs. ð rl'a. q̃ sic ex illo. c. ⁊. c. q̇ v̄e. 16. q. i.

j ¶ Utꝝ liceat incarcerare aliquẽ. ℞. q̃ sic ẜm ordinẽ iusticie. s. aut in ꝑnã: aut in cautelã. Et hoc ꝑtinet ad euȝ q̇ vniuersalit̃ habet de actib⁹ ⁊ eius vita disponere. ali⁹ nõ põt nisi ad horã ne aliq̇đ peccatũ faciat: vel vt iudici ꝑ̃sentet ẜm Tho. scđa scđe. q. 65

z ¶ Utrꝫ cedēs bonis possit incarcerari ꝓ de
bito. R. ꝙ nō. Nā vt tenet Pa. in. c. lator
de pig. nō pōt q̇s etiā ꝑ pactū se obligare car
ceri ꝓ debito renūciādo bñficio cessiōis bo
noꝝ q2 ē ꝯtra bonos mores Idē tenet Di. ꝑ
§. elegāter. in. l. alia cā. ff. sol. ma. ⁊ Riza.
allegat glo. in autē. imo. C. de ac. ⁊ obli. Et
putat verū Barto. in. d. §. elegāter. nisi in
j duob⁹ casib⁹. Prim⁹ si alienauit oīa sua bo
na in fraudē creditoꝝ. casus ē in. l. fi. in fi.
ff. q̄ in frau. cred. qđ tenet Dy. in. §. si q̇s in
fraudē. insti. de act. Secūdus si debitoꝝ tpe
q̄ cōtraxit sciebat se nō soluēdo eē. vt. ff. de
iur. do. l. ex. Nā in istis duob⁹ casib⁹ nō da
biť sibi bñficiū cessiōis bonoꝝ. Et placꝫ mi
bi ista opi. q2 equa ⁊ sequēda in ꝯscia. licꝫ
alij ꝯriū teneāt ꝙ. s. possit icarcerari simpli
citer. Adde etiā ꝙ teneri facē aliquē i car
cere ꝓ debito: aliq̄ñ ē ꝯtra ꝓceptū charitatꝫ
ꝓximi. vtputa q̄ñ in nulla culpa ē de dāno
ꝓximi. ⁊ nō habeat vñ satisfaciat ipse. nec
sꝑrať ꝙ aliquis ꝓ eo sit satisfacturus. sec⁹
z si fuit in culpa: quia tūc ad penā posset deti
neri. quod bene nota.
3 ¶ Utrꝫ icarcerās aliquē iiuste teneať. R.
ꝙ siue sit iudex siue nō teneť de oī damno ei
dato ad restitutionē. ⁊ etiā de iiuria sibi sa
tisfacere. ar. c. penale. cū ibi nōť. 14. q. 5. Et
q̄cūq; ꝑuat⁹ aliquē incarcerauerit. etiā pro
manifesto crimie: capite puniť de iure ciuili
3 vt. C. de coarta. l. oēs. li. xij. Cōmittit eni
crimē lese maiestatꝫ ⁊ vltio supplicio puniť
q̇sq̇s hꝫ carcerē ad detinēdū aliquē. vt. C.
de priua. carce. l. vnica. Uerū itelligit glo.
scꝫ publice accusatū. Sec⁹ si ad detinendū
proprios seruos ne fugiāt.
4 ¶ Utrū ille q̄ iurauit redire ad carcerē te
neať. R. Pa. in. c. si ꝟo. de iureiu. ꝙ sic: ēt
si sit sibi periculū mortis dūmō carcer nō sit
iniuriosus. de q̄ dic̄ glo. i cle. pastoral. i ꝟbo
ꝑ euidētiā. ḋ re iudi. ꝙ ñ teneť tūc redire.
5 ¶ Utrū ꝯtract⁹ gesti ꝑ icarceratū valeāt
R. Pa. in. c. accedēs. de ꝓcu. ꝙ detēt⁹ in car
cere publico ⁊ iuste: si ē dānat⁹ pena capita
j li nō valēt: q2 ē effect⁹ huius pene ⁊ bona sua
deniūt ad succedētes ab intestato: nisi in cri
mine lese maiestatis. ut i autē. bona dānato
rū. C. de bonis dā. vñ etiā nō pōt dispo
nere ad pias cās ꝑm Jo. an. in. c. z. de vsur.
li. 6. Si nō ē sic dānat⁹ valēt. ut nōt. in. l. q̄
in carcerē. ff. qđ me. cā. etiā cū eo q̄ eū fecit
detinere: ut dicit Bar. ibidē. Aut detineť
in carcere iniurioso: ⁊ sic cū illo q̄ eū tenet ñ
valēt: ꝫ debēt rescindi actiōe qđ met⁹ cā. d. l.
q̄ in carcerē. Cū alio aūt valent nisi ad hoc
detineaťiuxta no. in. c. dñs. ḋ sec. nup. De ca
pto ab hostib⁹ in bello nihil dico: q2 hodie ut
dixi supra bellū nō efficiť seru⁹ de ꝯsuetudie
⁊ iō valēt ꝯct⁹ ꝑ eū facti: licꝫ secus sit de iu
re: ut i. l. ei⁹ q̄. i ꝓncipio. ff. de testa. ⁊ i. l. diu⁹
ff. de iure fis. Et nō. ꝑm eundē Pa. vbi s. ꝙ
nō dr̄ liberat⁹ a carcere q̄ custodiť. Et ideo
oportet sit in loco tuto. ut nōt Bar. in. d. l.
q̄ in carcerē. ꝯ practicā illoꝝ q̄ educūt aliquē
de carcere ⁊ custodiť ibi ꝑ familiā.
¶ Nō. ꝙ iudex debet visitare carceratos ⁊ 6
facere ꝙ hēant necessaria. ut. C. de epi. audi.
l. 3. ⁊ pōt liberare eū quē videt ad nulli⁹ in
stantiā vel sine delicto: aut cā debita detēū
ex mero officio. ut nōt Bar. in. l. si q̄s vxo
ri. §. si fugitiuū. ff. de fur.

c **Charitas** est scdm Aug. re
ctissima animi af
fectio qua diligiť de⁹ ꝓpter se ⁊ pri
mus ꝓpter deum. Et idē in. 3. sen. di. 27.
¶ Utrꝫ teneamur ex charitate diligē deū i
ex toto corde tota aīa ⁊ tota mēte: sicut dr̄
Ma. zz. R. Bo. in. 3. di. 27. q. vltima ꝙ
nō ꝑ exclusionē affect⁹ extranei. s. ꝙ nihil sit
in amore nr̄o nisi de⁹: nec in cogitatiōe nec
in mēte. q2 ipossibile ē sic iplere in hac vita
ꝫ ꝑ exclusionē affect⁹ ꝯtrarij sic tenemur. ꝫ
ē ꝙ nihil diligam⁹ ꝯ deū vel eq̄lr̄ ipsi deo.
¶ Qui sunt diligēdi ex charitate. R. ꝑm z
scm̄ Bo. in. 3. di. 28. ar. i. q. i. ⁊. z. ꝙ sūmū
bonū vł cui sūmū bonū ē natū vniri vł vniť
ꝑ cognitionē ⁊ amorē. Hoc autē bonū vniť
vel ꝑticipať ab aliq̄b⁹ in actu: vt i btis. A
q̄busdā in habitu. vt i iustis viatorib⁹. A
q̄busdā in potētia solū. vt i malis viatorib⁹
In q̄busdā nullo mō reducibilis ē ad actuꝫ
vt in dānatꝫ ⁊ creaturis irrōnabilib⁹. Pri
mi sūt maxime ex charitate diligēdi. Secū
di min⁹ ꝙ ꝑmi. Tertij min⁹ ꝙ scdi. Quarti
nllo mō sūt diligēdi ex charitate ꝙuis amo
re quē icludit vł ipat charitas iꝑtū dei crea
ture pñt diligi. nō ita ꝙ charitas ferať dire
cte ad ipsos: ꝫ ad deū cui⁹ sūt creature.

3 ¶ Utrū sit aliq̄s ordo charitatꝭ de p̄cepto. R. Bo. vbi.s.q. vlti. ꝙ sic: ſm Aug. de doc. christiana. Et p̄mo sup oīa diligēd⁹ est de⁹. scd̄o qd̄ nos sum⁹. t̄tio qd̄ iuxͣ nos ē. s. ꝓxim⁹. q̄rto qd̄ īfra nos ē. s. corp⁹ ꝓpriū ⁊ corpus ꝓximi. de pe. di. 2. §. item hec ē charitas

4 ¶ Utrū prefat⁹ ordo attēdat̄ penes affectū ⁊ effectū. R. scūs Bo. vbi s. di. 29. q. 6. ꝙ attēdit̄ penes. vtrūq̄z. Sz sciēdū ꝙ affect⁹ accipit̄ aliq̄n ꝓ motu. Et sic ē q̄dā rōnal' eligētia. Est aūt iste affect⁹ aliq̄n a charitate elicit⁹. s. q̄ q̄s optat alt̄i sūmū bonū. ⁊ q̄tū ad istū affectū dz eē ordo q2 magis mihi q̄ ꝓxi: ⁊ magis ꝓxi q̄ alij debeo optare vitam et̄nā. Aliq̄n affect⁹ ē a charitate impat⁹ vt ē ille q̄ q̄s optat alteri aliqd̄ bonū tp̄ale qd̄ ē ordinatū ad ꝯseruationē nāe. ⁊ sic ſm diuersas cōditiōes ordo pōt p̄dict⁹ posterari affect⁹ aūt q̄n accipit̄ nō ꝓ motu ſ ꝑ passione. idē ē qd̄ q̄dā mulcebris cōplacētia. ⁊ isto mō minime respicit̄ a charitatꝭ ordine. q2 potius respicit sensualē experiētiā q̄ rōnis eligētiā. sic pz ꝙ pl⁹ delectat̄ q̄s cū videt amicū q̄ de p̄re absolute q̄uis pl⁹ diligat p̄rē. cui⁹ signū ē. q2 plus faceret ꝓ p̄re. Effectus aūt ē triplex Prim⁹ respicit salutē aīe ⁊ hūc respicit ordo charitatꝭ p̄ncipalit̄. q2 p̄mo debeo ꝓcurare salutē meā q̄ ꝓximi. ⁊ p̄us patris q̄ extranei. Secūd⁹ respicit sustētationē vite. ⁊ tūc respicit min⁹ p̄ncipalit̄. q2 ſm diuersas cōditiōes ⁊ oportunitates dz hō magis ⁊ min⁹ eē bñfic⁹ in collatione alicui⁹ tp̄alis. Terti⁹ est in collatiōe bñficij ecclesiastici ⁊ tūc minime respicit. q2 in taliū collatiōe dignitas meriti solū est attendēda. ⁊ parū vel nihil ꝓpinq̄tas sanguinis.

5 ¶ Utrū hō teneat̄ ex charitate subire mortē ꝓ christo. R. ſm Bo. vbi.s.q.2. Aut adest necessitas vl' deserēdi iusticiā vl' amittendi vitā: ⁊ sic q̄libet tenet̄ magis mori dilecto deo q̄ eo offenso viuere. Et hoc dico si dat̄ optio vel ꝙ iusticia deserat̄: vel ꝙ vita ꝑdat̄. Addo ꝙ cū q̄s videt ꝙ ꝑ mortem suā pōt fides seruari vel iusticia. ⁊ ꝑsecutio nō ē ꝑsonalis. ſ vniūsalis: tūc tenet̄ de p̄cepto sustinere mortē: vñ plat⁹ tenet̄ se morti exponere q̄n videt ꝙ ex fuga sua sequet̄ dispēdiū in fide vel in iusticia in ecclesia. et sil'r q̄libet sicut fecit Tho. cantuarieñ. Aut adest solū oportunitas manifestādi diuinā gloriā ⁊ edificādi ecclesiā. Et isto mō est supererogatōis: nō necitatꝭ. ad quā ꝑfectōnē nō oēs tenem̄. Si aūt hō daret se morti ꝓ xp̄o eo ꝙ vitā suā hz exosā: mortalissiē peccaret

Utrū hō exñs ī charitate teneat̄ ad ꝑfectionē. R. ſm sanctū Bo. vbi.s.q.3. ꝙ quinq̄ modis obligat̄ q̄s ad aliq̄d. P̄rio propt̄ diuinū mādatū. ⁊ sic nō magis obligat̄ q̄ alij nisi ex eq̄: q2 maiorē grām hēt. Secūdo obligat̄ propt̄ votū emissū. ⁊ sic solū q̄ fecit tenetur: nō q̄ nō fecit. Tertio propt̄ susceptū officiū. ⁊ sic q̄libet tenet̄ ad illā ꝑfectionē q̄ req̄rit̄ necessario ad illud officiū sic̄ prelato regimē subditoꝝ. Quarto ꝓpt̄ vitādū scādalū: vñ tūc tenet̄ ad opa exēploꝝ q̄n aliter scādalū seq̄ret̄. Quinto ꝓpt̄ ꝯsciē iudiciū: quod dictat de necessitate fiendū.

¶ Utrū charitas sel' habita possit amitti in via. R. ſm coīt̄ doc. i. 3. di. 27: ꝙ sic ⁊ alit̄ tenere eēt erroneū: q2 charitas nō tollit v̄tibilitatē: ar. i. cor. 10. tu q̄ stas vide ne cadas 6

¶ Quō amittit̄. R. ꝑ pctm̄ mortale solū ꝑ qd̄ volūtas auertit̄ a deo: vñ Aug. sup ge. li. 8. dic̄ ꝙ hō deo p̄ñte sibi illuminat̄ ꝑ charitatē. absēte v̄o ꝯtinue tenebrat̄: a quo nō locoꝝ interuallis ſ volūtatꝭ auersiōe discedit̄. 7

¶ Quō recuperat̄. R. ꝙ ꝑ pniam q̄ tollit auersionē illā. Vñ Aug. li. 5. ꝯfes. Pnia ē quedam res optima ⁊ perfecta omnes defectus reuocans ad perfectum. 8

¶ Utrū q̄s possit scire certitudialit̄ ī hac vita se hr̄e charitatē R. ꝙ nō eccl̄. 9. nēo scit vtrū odio vel amore sit dign⁹. Et rō vna ē ꝓpt̄ charitatꝭ ⁊ dilectiōis acq̄site silr̄itudinē. vt dicit Ber. de amore. Alia ꝓpter dīnā dispensationē ꝑ quā de⁹ claudit oculos seruoꝝ suoꝝ ne extollāt̄. Aliq̄ tñ dicūt ꝙ h̄ ē verū loquēdo de charitate finali ꝓ oī tp̄e ⁊ absolute ſ accipiendo ꝓ charitate aliq̄ mō nūc pōt hō scire certitudine fidei se charitatē habere puta cū adult⁹ bñ dispositus baptizat̄ vl' q̄s suscipit sacramētū penitētie sine obice peccati mortalis in volūtate inherentis. 9

¶ Utrū opa bona facta ex charitatē valeant. R. ꝙ nō quo ad p̄miū vite et̄ne: vel q̄ ad diminutionē pene debite peccās directe ſ bene valēt indirecte. De quo dicā. j. penitētia. §. 14. ⁊ satisfactio. §. sexto. 10

ii ¶ Utrū bona facta in charitate ꝛ ꝑ̄ pecca-
tū mortale mortificata reuiuiscāt ꝑ verā
pniaz. R. ꝙ sic ſm cōiter theo. i 4. di. 23.
c **Astitas** etiā īuenit̄ ī matri
mōiali ꝯiugio tex.
nōbil' ē i. c. nicena. ꝛ. c. alit̄. 3 i. di. ꝛ
ar. in. c. vt clericoꝝ. de. vi. ꝛ ho. cle. ꝛ gl. in.
c. quod ante. de cle. cōiuga.
j ¶ Utrū mulier q̇ mortuo viro cū alio ꝯbit
amittat legatū sibi factū sub ista cōditōe. si
caste vixerit. R. Bar. i. l. mulier. §. cū pre
poneret̄. ff. ad tre. ꝙ nō nisi aliud senserit te-
stator: vl' habeat vsus loquēdi. q2 v̄ba du
bia debēt in ꝯtractu itelligi ſm cōem opi.
facit qd nōt idē Bar. in. l. labeo. ff. de sup.
le. ꝛ in. l. oēs ppl'i. ff. de iusti. ꝛ iu. ꝛ Inno. in
c. oli. de ver. sig. ꝛ glo. in. c. nōnulli. de rescri.
q2 cois vsus loquēdi p̄fert̄ ꝓꝓe significatio
ni v̄boꝝ in q̄cūq3 mā. Idē Bar. in. l. v. que
incipit gnāliter. C. de secū. nup. ꝙ lucret̄: te
net ꝛ fac ille tex. cū aut̄. sua. Idē tenet Pa.
in. d. c. ut clericoꝝ. ꝛ addit ꝙ caute addat si
caste vixerit ꝛ in viduitate. Uide ꝑ hoc qd
legit̄ in. l. vnica. C. si sec. nup. limitat Ang.
in aut̄. quō opor. epi. §. hec ō deo. verū si nu
bat tm̄ semel: ꝑ tex. in. l. boues. §. h̄ ſmone
ff. de ver. sig. ꝑ quē tex. dicit ꝙ si q̇s reliquit
sua bona ꝓ maritādis mulierib⁹ indistincte
ꝙ intelliget̄ solū de mulieribus prima vice
ꝯtrahētibus: non de viduis.
c **Astratus** vtꝝ possit ordi
nari vide. j. cor
pore vitiatus. §. primo.
c **Asus** epis reseruati q̇ sūt. R
ꝙ de casibus a iure reser
uatis modica ē ꝯtrouersia int̄ doc.
Coiter eni doc. se remittūt ad gl. in. c. si epi
scop⁹. de pe. ꝛ re. li. vj. q̄ ponit sex casus. Pri-
mus ē de excōne maiori ꝛ hoc intellige ō illa
quā ꝯditor canonis sibi uel alteri reſuauit
q2 allegat. c. nuꝑ ō sen. exco. Et iō dic ut. s̄.
Absolutio ꝑmo. §. 2. Secūd⁹ de blasseman
te publice deū uel scōs. Hoc verū silr qn̄ de-
nunciat̄ epō ꝛ pōt ꝯuinci: q2 allegat. c. 2. de
male. qd q̇dē loq̇t̄ ō foro ꝯtētioso ut patet
ītuēti: ergo vi3 ꝙ si nō denūciat̄ epō: nec ꝯ eū
aliq̇s ꝓcedit: ꝙ in foro aie possit a ꝓprio sa
cerdote absolui cū pena nō debeat excedere
casū suū: ut s̄ dixi blassemia. §. 4. Terti⁹ ō
sortilegijs allegat. c. 2. de sorti: sed nihil fa
cit: q2 si faceret poti⁹ eēt casus reseruat⁹ pri
arche q̄3 epo: q2 p̄riarche comitit̄ illi⁹ sacer
dotis absolutio ꝛ dispēsatio. Et iō nō videt̄
reseruat⁹. Quart⁹ cōmutatio votoꝝ: seu di
spēsatio ꝛ hoc veꝝ ē ꝙ ꝑtinet ſm coiorē opi.
ad epos. c. i. de voto. Quint⁹ ē restō icertoꝝ
allegat. c. cū sit. de iudeis. h̄ non facit. vt. j.
Restitutio. 2. §. 14. nisi in mālfestis vsura-
rijs: vt dicet̄. j. vsura. 2. §. 8. Sext⁹ ē ꝯct⁹
mrīmonij ꝯ interdictū ecc'ie. allegat. c. pe. ꝛ
vlti. ō ma. ꝯ. ꝯ interd. ec. Et ē veꝝ qn̄ eps p̄ci
peret alicui ne ꝯtheret ꝓpter aliquā rōnabilē
cām ꝛ talis cōtēneret. q2 tūc ad epm eēt mit
tend⁹ ꝓpter honorē. ar. c. graue. de p̄bē. Se
ptim⁹ clādestinū mrīmoniū ꝯctū de clā. de-
spon. c. cū inhabito. h̄ nihil dic̄ de h̄. c. illud.
Hosti. tn̄ ti. de penitētia ponit p̄mū. scōm ꝛ
q̄rtū ꝛ p⁹ ponit ꝓ q̄rto scd3 cū de solēni peni
tētia allegat. 50. di. c. miror. ꝛ. c. in capite.
S3 hoc tm̄ ꝓ nōrio iponi debet. vt p3. 26.
q. 6. c. vltimo in tex. ꝛ i glo. Ubi ḡ talis pe
nitētia a p̄latis coiter nō iponit̄ ꝓ talib⁹ nō
video q̇n iferior possit absoluē. Quint⁹ ſm
Hosti. ē dispēsatio irregularitat̄ i clerico.
Et ꝯcedēdū ē. Sext⁹ de incendiarijs aū de
nūciationē. Et satis facit ad hoc. c. pessimā.
23. q. 8. in v̄bo. si q̇s aūt archiepus uel eps.
Et intellige de incēdiarijs q̇ dolo hoc fecerit
uel fieri fecerint auxilio uel cōsilio aut mā-
dato: vt ibidē. Septim⁹ si audiuit epus cō
fessionē alicui⁹ ꝛ eū noluit absoluē ab aliq̄
pctō: q2 tūc inferior nō debet se itromittere
2i. di. inferior. Mo. in sū. ti. de pnia ponit
solū quatuor de p̄fatis. Dir. iuris li. i. ti. i5
ponit. 7. de p̄dictis. Bene. xi. i extuagāti re-
uocata ꝑ Bonifaciū in cle. dudū. de sepul.
ponit quatuor de p̄dictis: Et sic patet quid
tenēdū de casib⁹ de iure reseruat̄: q2 in veri-
tate nō sūt nisi. 5. vt patet. h̄ de casib⁹ ꝑ con-
suetudinē reseruat̄ ē magna diuersitas int̄
doc. q̇busdā ponētib⁹ plures q̇busdā paucio-
res. Glo. in. d. c. si eps. sic dic̄. Solet epis
reseruari penitentia oiu3 publicoꝝ enormiū
criminū opp̄ssiōes filioꝝ ex ꝓposito vel casu
cuiuslibet homicidij. falsi testimonij vel in-
strumēti ꝑiurij. Incest⁹. corruptionis mo-
nialiū: coeūtes cū brut̄ ꝛ his silia. Sed cer
te nō pōt dari certa determinatio. q2 vnaq̄3

diocesis habet ꝯsuetudinē suā. nec ē vna cō
suetudo gnālis in oīb⁹ diocesib⁹ q̄ ad hoc
Jmmo aliqñ epi vno āno reseruāt sibi pl⁹
aliqñ min⁹ sicut eis videt̄. Unde tene ꝺm
Spec. in reptorio in regula sup q̄b⁹ sit peni
tens ad epm remittēdus ꝙ ꝓpri⁹ sacerdos
pōt absoluere ab oīb⁹ q̄ spāliter a iure non
sūt reseruata epis vel alijs vel q̄ nō sūt ipsis
sacerdotib⁹ directe vel ꝑ aliquā ꝯstitutiā inter
dicta. ar. c. at si clerici. de iudi. ⁊ c. nuꝑ. i fi.
de sen. excō ⁊ in. c. int̄ corꝑalia. de trāsl. pre
la. q2 talis habet ordinariā iurisditionē suꝑ
ppl'm sibi cōmissū a iur. de pe. di. 5. c. placuit
de pe. ⁊ remis. c. oīs. Sed aduerte ꝺm eūdē
Spec. ꝙ eps directe: vl' aliq̄ ꝯstitutia seu ꝯsue
tudine pōt interdicē dictis sacerdotib⁹ ali
q̄s casus ne absoluāt. Primo si talis sacer
dos cōmisit crimē ꝓpt̄ qd̄ meret̄ tali ptāte
ꝓuari. Scd̄o qñ ad vtilitatē cōitatis expe
dit: al's nec pōt obligare sacerdotes parochi
ales q̄n absoluāt: facit. c. de eccl'iasticis ꝓui
legijs. 25. q. 2. ⁊ c. ꝓuilegia. el ꝑ ⁊ el. 2. ibi
dē. Nō etiā ꝙ q̄uis talis sacerdos habeat
auctoritatē absoluēdi ab aliq̄ casu ꝙ nō de
bet absoluere si videt expedire saluti aīe cō
fitētis: sed remittere ad superiorē. q2 ut di
cit apls. 2. cho. 13. ꝑtātē dedit de⁹ i edifica
tionē nō in destructionē. Similit̄ licꝫ eps
sibi ꝓ coī vtilitate reseruasset aliquē casū:
⁊ sacerdos videret in aliq̄ singulari nō expe
dire saluti eius: imo obesse si remitteret ꝙ
pōt absoluere. iuꝫ nō. ꝑ Pa. i. c. qd̄ dilectio
de ꝯsan. ⁊ affi. ⁊ in. c. at si clerici. de iudi. Et
sic collige ꝙ sacerdos ꝑochialis de iure pōt
absoluere ab oī excoīcatiōe ꝺm ꝙ dixi suꝑ
Absolutio ꝑmo ⁊ ab oīb⁹ pctis: excepto cri
mine incēdiarioꝝ ⁊ ꝯtrahētiū in int̄dictū ec
clesie matrimoniū: ⁊ ab eo a q̄ epus noluit
eū absoluere postq̄ audiuit eū i ꝯfessiōe: ⁊
qñ publica pnia ē iponēda: nisi eps ꝓpt̄ ei⁹
delictū vel ꝓpter vtilitatē aīaꝝ ei int̄dixe
rit aliq̄rū alioꝝ absolutionē pctoꝝ. Dispen
sare aūt vel in irregularitate: aut votis vel
alijs q̄buscūq̄ nō pōt, nisi spāliter ei ꝯceda
tur. Tenet etiā Hen. in ꝑ quol. q. 25. ꝙ pre
lati nō possunt sibi reseruare nouos casus
vltra illos q̄ de iure eis reseruāt̄: nisi ex cā
legitima. Et hoc veruꝫ quo ad sacerdotes
q̄ habēt curā aīaꝝ. Quo vero ad alios bñ

possūt tot q̄t volūt: excepto q̄ ad minores ⁊
ꝑdicatores. de q̄b⁹ dic vt. j. Cōfes. 3. §. 28
c **CAsus** fortuitus est repēte rei
euentus qui preuideri
nec resisti pōt: vt colligit̄ i. l. i reb⁹
comodatꝭ. i ꝑn. ff. como. vt mors ꝯuoꝝ sine
culpa: hostiū in curs⁹ piratarū: naufragiū
incēdiū: fuga ꝯuorū q̄ custodiri nō solent:
vt ibi ponit̄. Ubi nō. ꝙ vbi diligētissim⁹ ꝓ
uidisset nō est casus fortuit⁹: veluti si domū
quā ruiturā diligētissim⁹ ꝓuidisset: nō pre
uidisti: ⁊ ꝓpterea equū in ea dimisisti q̄ pe
rijt ex ruina. Sec⁹ si ex terremotu: aut subi
to impetu ventorū.
¶ Utrū furtū sit casus fortuit⁹. R. pa. in. 1
c. vnico. de como. ꝙ glo. iuris ciuilis videt̄
ꝯtrarie: sed ipse dicit ꝙ si ꝑ violētiā subtra
hit̄ est fortuit⁹: nisi fueris in culpa trāseū
do ꝑ loca periculosa. ar. l. nō ē verisimile. i
ꝑn. ff. qd̄ me. cā. Si āt clādestine. ⁊ tūc si ab
ea ꝑsona a q̄ diligētissim⁹ ꝓcauisset: puta a
vili famulo: nō est casus fortuit⁹. alias sic.
facit qd̄ nō in. l. q̄ fortuitis. C. de pig. ac.
¶ Utrū q̄s teneat̄ de casu fortuito. R. tex. 2
in. d. c. vnico ꝙ sic in trib⁹ casib⁹. Prim⁹ qñ
culpa precessit: puta comodaui tibi equū vt
ires mediolanū ⁊ iuisti placētiā ⁊ icidisti in
latrones: iputabit̄ tibi. vt hic ⁊ in. l. si ut cer
to. §. sed interdū. ff. como. Secūd⁹ qñ ꝑces
sit mora: puta nō reddidisti qñ debuisti. ⁊
fortuito ꝑdidisti: tibi iputabit̄. ut in. d. c.
vnico. ⁊ i. c. bōa fides. depositi. Hoc veꝝ i
ꝯscia: nisi eodē mō fuisset ꝑitura apud dñz
q2 tūc nō tenet̄ nisi de eo i q̄ eū dānificauit
ꝑ nō factā restitutionē rei tꝑe debito. ar. c.
fi. de iiurijs. Sed qñ dubiū est an fuisset pe
ritura. vide. j. Mora. §. vltimo. Tertio qñ
pactū int̄cessit ut teneret̄ de fortuito. ut in
d. c. vnico. ⁊ bona fides. Limita nisi adueni
at culpa ei⁹ cui promisit. q2 sic nō teneret̄. l.
cuꝫ ꝓponas. C. de nau. fe. ⁊ l. qui officij. §.
fi. ff. de contrahen. emp.
¶ Sꝫ q̄d si generalit̄ renūciauit ⁊ null⁹ ca 3
sus fuit expressus: puta dicēdo: ꝙ volebat te
neri d' oī casu fortuito. an teneat̄. R. ꝙ licꝫ
varia sit opi. ut refert Bal. in. l. i. C. como.
ego dico tñ ꝺm Jo. an. in. d. c. vnico ꝙ nō
tenet̄. facit. l. sed ⁊ si. in. §. quesituꝫ. ff. si q̄s
cau. Qd̄ veꝝ ē infallāter i ꝯscia nisi i casib⁹

in quibꝰ spāliter fuisset renūciaturꝰ si fuissent exp̄ssi.ar.c.fi.de offi.vi.li.6. Et no. Ac cur.in.d.§.q̄situ͂.⁊ bn̄:q2 ꝯ eū qui legē dicere potuit aptius ē interpretatio faciēda.ꝯ re. iur.li.6.⁊ in.l.quicq̇d.ff.de v̄bo.oblig.dr̄. Quicq̇d astringēde obligatiōis cā dictū ē: id nisi palā verbis exprimatᷓ omissum intelligendum est.

4 ¶ Sed q̇d si aliqui casus fuerūt enumerati spālitᷓ:⁊ postea secuta fuit renūciatio gnālis. R.ꝺm Bar.in.d.§.q̄situ͂.ꝙ ꝑ illā generalē renunciationē nō veniūt casus maiores exp̄ssis: ꝫ solū ꝯsimiles exp̄ssis. Q.ꝺ q̇dē veruꝫ ē gnālitᷓ in oibus odiosis:sicut ꝭ.secꝰ eēt i fauorabilibꝰ: vt no.i cle.nō pōt.ꝯ ꝓcu.

i ⁊ Inno.in.c.sedes.de rescrip.

5 ¶ Sed q̇d si renūciationi gnāli interuenit iuramētū? R.Jo.an.vbi.s̄.ꝙ nō obligat. Rō ꝺm ipsū ē:quia iuramentū non obligat vltra ꝯsensū iurātꝭ.facit.c.veniēs.el ꝭ.⁊ q̇ꝺ ibi no. Inno.de iureiur. Et ꝭ credo verum in casibꝰ pro quibꝰ spālitᷓ nō iurasset. Secꝰ in quibꝰ spālitᷓ si fuissent exp̄ssi ꝯsensisset: ꝓ

2 q̇bꝰ facit.c.tua nos.cū ibi nōtis.de spō. Concordat. Bal.vbi.s̄.Rō: q2 iuramentū habet vim casus exp̄ssi.l.cum pater.§.si q̇s matrem.ff.de lega.secūdo.

6 ¶ Utrū extimatō faciat venire casū fortuitū? R.ꝺm Jo.an.in.d.c.vnico.⁊ Bar.in l.si vt certo.§.nūc videnduꝫ.ff.como.⁊.l.i. co.ti.qn̄ sumꝰ i ꝯctu:cuiꝰ nāe nō repugnat ꝙ dn̄iū transferatᷓ:tūc extimatio facit emptionē:vt.l.plerūq;.⁊.l.quotiēs.ff.de iure doť.Et sic extiatio facit ꝑiculuꝫ dē ⁊ comodū recipiētis.l.necessario.in prin.ff.de peri. ⁊ co.rei vē.⁊.d.l.quotiēs.⁊ plerūq; etiā deteriorationis:vt.l.si extimatis.cū.l.se.ff.so. ma.Exēplū:cū mulier dedit viro rē extimatam:vt i.d.l.plerūq;. Uel cū quis extiatā rem tradit:ita ꝙ extimatio reddatᷓ nō res. vt in.d.§.nūc videndū. Si aūt sumꝰ in cōtractu:de cuius nā est vt solū pro ꝑte dn̄iuꝫ trāsferatur:⁊ pro ꝑte nō:sicut est in societate:sic ꝑiculosū ꝑtis solū:si extimatio fit:trāsit in accipientē:vt.l.cū duobꝰ.§.dāna.ff.ꝓ

3 socio. Si aūt sumꝰ in ꝯctu: cuius nāe repugnat dn̄ij trāslatio:vt in locato ⁊ hꝰmōi:sic extimatio nō facit emptionē: nec trāsire ꝑiculū casus magis q̄ꝫ teneatᷓ ex nā ꝯctꝰ. Nec ob.ꝙ Bart.vbi.s̄.vult vt aliq̇d oꝑetᷓ. Et sic si tenebatur de lata solum:teneatur de leui:si de leui:tunc de leuissima.si de leuissima tunc de casu:q̇a hoc nō teneo:sicut nec Pa. in.d.c.vnico. Sed dico ꝙ oꝑatᷓ extimatio tunc solū vt sciatᷓ preciū si deteriorfaretᷓ vel ꝑderetᷓ ex vicio recipientꝭ:⁊ sic releuatᷓ dn̄s ab onere probādi verū precium rei. Si aūt res extimata daretᷓ cuꝫ pacto:ꝙ aut res vel extimatio redderetᷓ:sic facit trāsire ꝑiculuꝫ peremptionis sed non deteriorationis: vt.d. l.plerūq;.in fi.

c **Athecisimus** quid ē? R.ꝙ ē ille exorcismꝰ qui fit an̄ ianuā ecclesie super baptiçando: vnde dr̄ cathecisimus a catheti ço.i.instruo vel doceo. Ideo cathecismus instructio vel doctrina dicitᷓ: de hoc in.c.ꝑ cathecismum.de co.spi.li.6.⁊ in.c.ante baptismum.de conse.di.4.

¶ Utrū cōtrahatur aliqua cognatio spūalᷓ in tenētibꝰ cathecismo sicut i baptismo? R ꝙ sic:que ipedit mr̄imoniū ꝯhendū: sed nō dirimit ꝯctū: vt in.c.ꝑ cathecismum. j

¶ Ad quid tenetur qui tenet i cathecismū Dic vt.s̄.baptismus.8.in fi. z

¶ Ad quid valet cathecismꝰ? R.ꝺm theo. in.4.di.6.ꝙ minuit ꝑtātē demonis ne tātū possit in corpore ⁊ aīa: vide.j.exorcismꝰ.q2 idem est. 3

c **Causa** dr̄ multiplicitᷓ: Aliqn̄ cā pia.vide.j.legatū.z. in prin. Cā ciuilis cuiꝰ finis ē comodū ꝑtis seu aliquorū sine alteriꝰ punitione. In hac tractatᷓ de pecunijs ⁊ possessionū negotijs:⁊ hꝰmōi: vt.14.q.z.sup prudētiā tuaꝫ. Cā criminalis:cuius ē finis punitio peccati vel vindicta publica:vt in.c.at si clerici.⁊ i.c. cū nō ab hoie.de iudi.⁊.d.c.sup prudētiā.⁊ 16.q.i.fratᷓ nr̄.circa mediū. Cā mixta est q̄ ꝑticipat de vtroq;.de ꝓcu.tue. Et lꝫ glo. videantᷓ varie ponēdo pecuniariā penā: aliqn̄ pro ciuili:aliqn̄ pro criminali: vt in.l.p̄tor. in prin.ff.de sepul.vio.⁊ in.l.vnica.C.qn̄ ci. ac.cri.p̄.Tn̄ ꝯcorda ꝙ qn̄ pecuniaria pena applicatᷓ fisco criminalis est:sicut tenet Inno.i.c.q̄litᷓ ⁊ qn̄.el.z.ꝺ accu.⁊ ē glo.⁊ Bar in.d.l.p̄tor.§.i.q2 sic intēditᷓ vindicta publica ꝑ penā pecuniariā sicut ꝑ penā corꝑis. Si

ꝟo applicaᵗ fisco ꝑ inᵗesse fisci: ciuilis ē: vt
in.l.i.C.ō bis qui. vt indi. Nec ob.c.ꝑ tuas
de simo. ⁊ quod no. Pa. in Rubri. de iudi.
q̄ꝛ illud.c. loq̄tur de amotione a prelatione
que ē ciuilis: q̄ꝛ facit ad bonū subditorū bꝛe
bonū p̄latū. ⁊ tali nō iponiᵗ pena: ſꝫ nō per-
mittitur exercere qd̄ ei nō cōuenit.ſ. p̄latio-
nem ad quā ē indign⁹. Itē nō dicūt doc. ꝙ
p̄cise est agere ciuiliter qn̄ pena applicaᵗ ꝑti
sed etiaꝫ alio mō: sicut in. d.c. ꝑ tuas. Hoc
seq̄tur glo. ⁊ Bar. ⁊ Ange. in .l.3.ff. de se.
vio. ⁊ Bar. in fi. in ꝟ. quero quō cognoscāᵗ
ff. de p̄ua. delic. Idē glo. Albe. ⁊ Sali.i.l.
j.C. de se. vio. ⁊ glo. in.l. aut dāna. in p̄n.ff.
de pe. ⁊ cōmunioꝛ ē opinio de hoc nō. dn̄s an
to. in rubri. de iudi. Noīe cāe intelligitur de
cā ꝓpinqua nō remota: vide glo. in.c. de ce
tero. de homici. Et nota ꝙ cā remota dꝛ oc-
casio. Unde faciēs turrim: est occasio homi
cidij illi⁹ q̄ ascēdit ⁊ se p̄cipitauit. Ipse ꝟo
est cā ꝓpinqua. Qn̄ aūt quis teneatur ꝑ cā
remota nōt glo. in.c. sicut nobis. de testi. q̄
diliguit: Aut dabat opaꝫ rei licite: ⁊ si ad
hibuit diligētiā debitā: non teneᵗ. 23.q.5.
de occidēdis. Si ꝟo nō adhibuit: teneᵗ. 50.
di. sepe. ff. ad .l. aquil. qui occidit. §. pe. Si
aūt dabat opam rei illicite: iputantur ei sp
oīa q̄ inde sequūtur. 50. di.c. quātū dixit. ō
iniur. c. fi. ff. ad. l. aquil. l. itē mella. i prin.
2.§. item ⁊ cum eo.

j ¶ Causa ecclesie nō dꝛ cā ꝓpria rectoris.
vnde in cā ecclesie sue pōt eē iudex. 2.q.7.
c. si quis erga ep̄m. i glo. facit. c. fi. de postu.
vbi ponit diuersa ꝑ se: vel ꝑ ecclesia. ⁊ hoc
verū dūmō alius ꝯstituatur q̄ agat noīe ec
clesie: vt i.c. insup. de testi. est in ar. Silr po
test eē testis in cā ecclesie qn̄ ali⁹ ē ꝯstitut⁹
qui agat noīe ecclesie. d.c. insup. Sed nō ꝙ
lꝫ canonic⁹ possit eē testis ꝑ cō canonico suo
ꝯ extraneū: q̄ꝛ nō dr̄ domestic⁹ ei⁹: ſꝫ ecclesie
tm̄: ſm Hugo. vt in glo .d.c. sup prudētiā.
14.q.2. nō tn̄ pōt eē iudex pro eo ꝯ extraneū
quia minoꝛ cā repellit aliquē a iudicio q̄ a
testimonio. de offi. dele. c. cū. R. canonicus.

2 ¶ Cām ꝓpriā palā ē eā eē cui⁹ emolumē-
tum vel dānū ad aliquē suo noīe pertinet.
c. biduū. §. palam. 2.q.6.

3 ¶ Cā cōis vtriusq̄ est: vt. ff. de ri. nup. l.
illud. Et iō testis nō pōt eē in re cōi sibi cuꝫ
alijs nisi indirecte. vt legatari⁹ q̄ pōt eē te-
stis in cā testamēti in quo sibi ē aliq̄d relictū
insti. de testa. §. legatarijs. sed cā vniuersita
tis non videᵗ singularis persone: vt in.c. q̄
manumittitur. 12.q.2.

¶ Causa alia ipulsiua que occasionem re 4
motā p̄stat: sicut calfurnia q̄ iportune postu-
lādo: cām dedit vt mulier nō possit ꝓstula
re: vt i.l.j.§. sexū. ff. de postu. Et ista cessan
te nō cessat effect⁹. Alia finalis: ⁊ ista regu-
lat dispositionē. c. cū cessante cā. de ap. l. ge-
neraliter. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ibi Bal. multa
dicit de hac mā. c. gn̄aliᵗ. 16.q.i. hec cogno-
sciᵗ ex q̄nq̄. Primo qn̄ illō qd̄ exp̄miᵗ i viā
cāe respicit vtilitatē tā alteri⁹ q̄ etiā ꝑtiuꝫ
l. titio centū. in p̄n. ff. de ꝯdi. ⁊ de. puta dono
tibi centū: vt inde facias fieri capellā in tali
ecclesia q̄ illa indiget ⁊ h⁹mōi. Si ꝟo respi
ceret solū vtilitatē illi⁹ q̄ debet iplere ⁊ non
sit pia: sic p̄sumiᵗ cā ipulsiua. d. l. titio. §. ſꝫ
si filio. Unde si lego tibi. x. vt caligas emas
nihilomin⁹ tenet legatuꝫ: lꝫ nō emas: silr si
vt fundū. Sed si vt emas fundū alteri mi-
n⁹ industrioso nō valet nisi caueat: vt ibi.
Scdō cognosciᵗ qn̄ exp̄miᵗ pi⁹ act⁹ in viaꝫ
cāe. l. si q̄s ꝑ redēptōe. C. de dona. ⁊. l. si ego
in p̄n. ff. de iure do. ⁊ vult Bar. in. l. 2. §. fi.
ff. de dona. vt puta dono tibi centū vt facias
hospitale: nā hospitale ꝙ fiat erit cā finalis.
Tertio cognosciᵗ qn̄ in gerēdo actū exp̄mi
tur ab hoīe cā vbicūq̄ lex req̄rit de necessita
te cām ad validitateꝫ act⁹: q̄ꝛ tūc intelligiᵗ
finalis vt act⁹ sustineaᵗ. l. sed si moꝛs. §. fi.
cū. l. se. ff. de dona. inter vi. 2. vbi dꝛ ꝙ dona
tio facta vxori ad restaurationē ediū igne
cōbustaꝝ: valet vsq̄ ad eaꝝ repationē nō in
plus. Quarto vbicūq̄ nō pōt eē alia rō: illa
censeᵗ cā finaᵗ. l. q̄uis. vbi glo. C. de fideicō
mis. Unde qui legat iter ad fontē: videᵗ le
gare ⁊ haustū. ff. de ser. ru. p̄. l. itē si. Quito
vbicūq̄ lex exp̄mit cām: cēseᵗ finalis. glo
est nōbilis i. l. cū tale. §. legato cām falsaꝫ.
ff. de con. ⁊ de. quā ad hoc. pōderat Ang. in.
l. sciendū. ff. de ediᵗ. edic. ⁊ Bar. in. d. §. fi.
cuius sunt ista dicta.

¶ Est ⁊ alia cā que ē cātiua alicui⁹ effect⁹ 5
ſꝫ nō suffitiēter ⁊ efficaciᵗ: ⁊ talis nō teneᵗ
ad restitutionē dāni dati ꝓximo: lꝫ peccaue
rit. Est ⁊ alia que ē causatiua ⁊ inductiua
alicui⁹ effectus sufficiēter ⁊ efficaciᵗ: ita ꝙ
sine ea nō sequereᵗ: ⁊ talis tenetur ad resti-

cutionẽ vltra pctm̃ comissũ. Et de ista loq̃r c. fi. de iniurijs. Quod nota. q2 facit ad mlta.

c **Autio** simpliciter dicta realiter intelligitur nuda pmissio vt. l. sactimus. C. de p̃. si. Fallit in cautiõe expressa a lege ptoria. vt. ff. de pto. sti. l. ptorie. la pma. Et sic itellige glo. in. c. pma igit. de psc. di. 4. Itẽ fm glo. in. l. px. in fi. ff. d peti. here. qñ ẽ psona suspecta. ut. l. si fideiussor. §. fi. qui sa. co. q2 tũc debet cauere cũ fideiussoria. Sz cũ additur idonea vel sufficiẽs: itelligit de pignoraticia vl' fideiussoria. vt. ff. de fideicomis. li. l. g̃ q̃ diu. §. addici ita. Vide glo. in. c. ad nostrã. el primo. de iureiur. 7 c. vltimo de pign. 7 in. c. ex publico de puer. pui. Si vo dicit cautio mediocris: tũc venit obligatio oiuz bonorum rer. est singular] in. l. filio in fi. ff. vt le. noie caue. Si vo dr̃ cautio cõpetens: itelligit arbitrio iudicis fm aliqs: vl' fm alios fideiussoria vel pignoraticia. vt in gl. l. si debitori. ff. de iudi. Notat tñ Bal. in. l. vniuersa. C. d pci. impera. of. q qñ statuto cauet q caueat idonee: qñ cõpromissũ petit: intelligit arbitrio iudicis. 7 in. l. oẽs. C. de epi. 7 cle. dicit: Tenet q̇s dare fideiussores: 7 nõ pot tũc tenetur obligare oĩa bona sua meliori modo q̃ pot. Si vo dicat satisdet: vel satisfaciat: fideiussoria intelligit: vt. d. l. i q̇ satis. co. 7 fm glo. in. d. l. pe.

c **Ecitas** mentis scdm Tho. scda scde. q. 15. ar. i. prouenit dupliciter. Primo ex hoc q auertit se spontanee a cõsideratõe primi pncipij intelligibilis: fm illud ps. Noluit itelligere vt bñ ageret. Alio mõ p occupationẽ mẽtis circa alia q̃ magis diligit quã dictũ pncipiũ: fz illud psal. Sup cecidit ignis. s. cõcupiscẽtie 7 nõ viderũt solẽ. Et sic patet q est pctm̃. Et a Gre. 3i. mora. ponitur filia luxurie.

¶ Sz vtrum sit mortalis. R. q sic. qñ sic non vult itelligẽ necessaria ad salutẽ. 38. di. c. q̇ ea. siliter qñ ita occupat in tpalib9 q omittit necessariã vacationẽ quã deo tenet exhibere. vt in dieb9 festiuis in quib9 fm. Ri. in 3. di. 37. ar. 3. q. 4. i aliq̃ hora tenet deo vacare mẽte vl' hmõi. sec9 si omittit q̃ nõ sũt necessaria ad salutẽ: q2 tũc est pctm̃ veniale.

c **Edere** bonis debet q̇ soluere non valet creditoribus suis. Et valebit ei ad tria. Primũ ne icarceret. l. i. C. q̇ bo. ce. po. d q̃ vide s. Carcer. §. 2. Secũdum ne excoicet: 7 si erat excoicatus debet absolui recepta idonea cautione de soluendo debito: si ad pinguiorẽ fortunã venerit de solu. c. odoard9. Tertiũ q non condẽnet nisi in quãtũ facere potest habita ratione ne egeat: nec enim fraudandus est alimentis quotidianis. ff. d re iudi. l. sunt qui in id q̇d facere possunt. 7 ff. qui bo. ce. po. l. is qui. 7. l. qui bonis. 7. l. si debitores. Nec obstat. c. peruenerit. de fideius. quia ibi nõ cesserat bonis. limita tamẽ tertiũ quãdo nõ cõuenit ratione delicti: q2 si conueniretur ratione delicti: nõ haberet respect9 ne egeret: etiã in clerico: ut nõ. Pa. in. c. olim nobis. de resti. spo. Quomõ vero fit. vide. j. Solutio. §. 23.

c **Elare** peccatũ alicuius propter pecuniã vel gratiam: aut consanguinitatẽ: simonia est: vt in. c. nemo. de simo. vbi glo. 7 Inno dicit q ratio est: quia quelibet tenet alterius peccatũ ad penitentiã indicare. 24. q. 3. tã sacerdos. Secus autẽ in indicatione furis: vel serui fugitiui ut capiat: quia licite merces accipitur. ff. de prescrip. v. l. solẽt. 7. ff. de pdi. obtur. causa3. l. 4. §. vltimo. Nec pprie dicit Inn. q est simonia: vbi ex gratia quis nõ indicat: sed debet puniri sicut simoniac9. Tu dic fm glo. in. §. si tibi. l. 4. ff. de condi. obtur. cau. q ille qui non tenet p officium vel actionẽ vel iudicem reuelare furẽ licite accipit aliquid vt indicet: sed accipere vt non indicet: turpiter accipit. quia cõtra publicã vtilitatem que est maleficia puniri. vt. ff. d fideius. l. si quis a reo. §. pe. Et sic patet q ratione naturali non tenetur quis indicare: quia tunc nõ liceret accipere p indicando. vt. ff. de condi. obtur. cau. l. i. i fi. 7 i. l. 2. pmo. R. Quod tñ l3: vt i. d. §. si tibi. q̇d limito vex d iudicatõe q̃ fit plato ut puniat. sec9 d illa q̃ fit alicui vt puideat q2 teneret.

c **Ensura** ecclesiastica q̇d cõprehẽdat. R. q in ea dictũ suspensionẽ 7 excoicationẽ. de uer. si. c. querenti.

c **Census** est quedaz pensio q de puentibus soluitur. i. q. 3. q̃sitū. vel pōt dici census quicq̄d annuatim soluit in quantitate: vel sūma. ff. de censi. l. etatem.

j ¶ Census nouos iponere ecclesijs: aut veteres augere phibet oib⁹ epis & platis. in. c. phibem⁹. de censi. etiam si eripuerūt eas de manu laici. ut in. c. ecclesijs. eo. ti. Dicit tñ Pa. in. d. c. phibem⁹. q hoc verū est ad vtilitatē eorū ppriaz: ut in cle. 2. de re. ec. non ali. Sec⁹ esset ad vtilitatē alteri⁹ eccl'ie: rationabili cā subsistēte & a prelato iurisditionē habēte epalē. & in eccl'ia pleno iure sibi subiecta: q2 tūc pōt: ut nōt Inno. in. d. c. phibem⁹. & facit. c. preterea. eo. ti.

z ¶ Quis pōt iponere cēsū. R. q q̄cūq; hz ius i re tali: vt insti. de vsufru. §. sine testō.

3 ¶ Quod argumētū pstat cēsus solutio. R. q aliqñ subiectionē: de censi. c. oīs aīa. Aliqñ pstitā libertatē: vel pceptā ptectionem. ut in. c. pcepimus. de priuil.

c **Certum** dr id de quo pprio noīe vel indubitata circūlocutiōe pstat. vt in glo. de priuil. c. cū & plātare. insti. de. exhe. li. §. noīati vbi dr q q̄ vnū filiū solū habet noīatim exheredat: siue dicat: ticiū filiū meū exheredo: siue filiū meū exheredo.

c **Cessatio** a diuinis officijs generalis. & hec equipatur interdicto: ita q posita generali cessatōe ab eo q̄ pōt vel de iure vel de psuetudine in loco aliq̄: siqs ibi celebrat est irregularis. & religiosus talē cessationē nō seruās est excoicat⁹ ipso facto: si matrix eccl'ia seruat. Et sic itellige cle. i. d sen. ex. & Inno. in. c. nō ē nobis. de spō. Cessatio vo spālis est illa q̄ solū in aliq̄ eccl'a ponit. Et hec non cōparat interdicto. Unde celebrās in eadem eccl'a nō efficit irregularis: nec religiosus excoicat⁹ si nō suat q̄uis talis eccl'a eēt matrix. Et sic itellige gl. 2. c. si canonici. d offi. ord. li. 6. & Inno. in. c. dilecti filijs. de ap.

j ¶ Que est pena iponētis generalē vel spālē cessationē indebite. R. q illi q̄ iponunt tenent restituere oēs fructus quos iterim ab eccl'a pceperunt in qua cessatū est: etiā si talis ecclesia sua erat: & ipsi ecclesie. Itē tenent de oī dāno quod alij incurrerūt pter talē cessationē. d. c. si canonici. & ibi Ge. dic q lz d. c. loquat de caplo canonicoꝝ: tñ idē erit i alijs q ipsam cessationē iponunt.

z ¶ Que est pena illi⁹ q̄ dat cām cessationi. R. tenet ad de incesse qd canonici: aut alij incurrerunt: & ad aliquā aliā satisfactionē extimādā arbitrio supioris i recōpēsationē cessationis facte i eccl'a. d. c. si canonici.

3 ¶ Que requirūt ad hoc ut cessatio debeat suari. R. Jo. an. in. c. q̄uis. de offi. or. li. 6 q. decē. Primo q hi q cessant habeāt ex cōsuetudine vel alio iure. Secūdo q cōuocētur absentes ad pctandū d cessatōe. Tertio q tractent diligēt. Quarto q de cessando deliberent. Quinto q sit manifesta offensa vel iiuria. Et bm Inno. & Ho. debet eē notoria: q̄d si nō esset nulla psuetudo pdesset q2 eēt ecclesijs onerosa: d psue. c. i. & c. cū venerabilis. q2 ille p q̄ cessat nō debet puici phādis sed aptis & notorijs: maxime i cultu diuino tollēdo. C. de actio. & ob. l. negantes. Sexto q sit cā rōnalis. Septimo q añ cessationē instrumēto publico vel patētib⁹ literis auctētico sigillo munitꝭ cām cessatiōis exprimāt. Octauo q illud instrumētū vl literas tradāt ei p q̄ cessant. Nono q requirāt illū vt emēdēt cōpetēter iiuriā ppt quā cessare volunt: q si nō fecerit tūc locū habet cessatio. Decimo q p⁹ cessationē vtraq; ps iter debet arripere ad sedē aplicā infra mensem p se vel per procuratores sufficiēter instructos: & ptinuatis diebus q̄ cito poterūt se sedi apostolice representent: vt discutiat q̄d super hoc sit agendū. His nō seruatis nō seruat cessatio. Similit si pars q̄ posuit cessationē eā nō reseruauerit: ab alijs non seruet similiter. Hoc nōt Jo. mo. & Bas. in. c. si canonici. de offi. ord. li. 6. in q̄. c. reprobat psuetudo illoꝝ qui in aggrauatiōe cessationis imagines crucis vel alioꝝ sanctoꝝ prosternunt: vrticis supponunt vel lapidibus & huiusmodi. Et qui talia faciunt grauiter sunt puniendi: vt ibidem.

c **Cessio** actionū an valeat. R. Pa. i. c. fi. de ali. iu. mu. causa fac. colligendo dicta doc. distinguendo sic. Cum queritur an valeat cessio actionuz dic aut fuit facta in vltima

volũtate ſi tenet: vt no. in. l. vl. C. ꝺ litigio.
Sic tñ ꝙ ſi actio erat in iudiciũ deducta per
defunctũ: nõ dz agere legatariꝰ: ſ; heres oẽ;
tñ vtilitatẽ quaz ſequet̃ heres debet legata-
rio reſtituere: ⁊ ſi nihil cõſequit̃ nihil reſti-
tuet: qꝛ videt̃ teſtatoꝛ legãdo actionẽ legaſ-
ſe euentũ illiꝰ iudicij. Et ob hoc ne fiat collu
ſio ꝑ heredẽ põt legatariꝰ ſi vult aſſiſtere he-
redi i iudicio: vt i autẖ. nũc ſi heres. C. ꝺ liti.
Si ꝟo actio nõ erat deducta in iudicio pote
rit legatariꝰ poſt ceſſionẽ agere: vt ibi: Sed
cuiꝰ ſumptibꝰ. R̷. glo. in autẖ. nunc ſi heres
ꝙ ſi erat litigioſa cũ legabat̃: tũc ſũptu he-
redis. l. cũ ſeruus. ff. de le. i. Si ꝟo facta eſt
litigioſa viuo vel moꝛtuo teſtatoꝛe: tũc ſum
ptu legatarij. vt. ff. de le. i. l. ſeruus legatus.
niſi heres fuerit i moꝛa. ar. ff. de le. i. l. cũ res.
Aut ceſſio fit int̃ viuos: ⁊ diſtingue: qꝛ aut
fit potentioꝛi rõne officij ſeu dignitatis p̃ci-
pue: ⁊ nõ valet: ⁊ cedens debet ꝑdere omne
ius qꝺ habebat. Et iſte eſt ꝓpꝛiꝰ caſus. l. z.
C. ne li. po. Et ſ; verũ ſm̃ Spe. in ti. de ceſſio
ne actionũ poſt vincen. qñ fit potentioꝛi ma
licioſe cã oppꝛimẽdi aduerſariũ. Secꝰ ſi fie-
ret bona fide. ar. l. ꝗ ſtipẽdia. C. de ꝓcu. Et
placet Pa. Si ꝟo ceſſio fit potẽtioꝛi nõ rõe
officij vel dignitatis ſed rõne nobilitatis: vl'
qꝛ ditioꝛ vel alio reſpectu: tunc ſi fuit facta
ceſſio rõne iudicij mutãdi põt excludi ceſſio
nariꝰ ꝑ exceptionẽ: vt. l. pe. ⁊ qꝺ ibi no. ff. de
ali. iu. mu. cã fac. nõ ꝑdet tñ actionẽ cedẽs:
ſed punit̃ ſm̃ vnã opi. qꝛ nõ põtampliꝰ cede
re iſtam actionẽ alteri: nec põt in ea ꝯſtitue-
re procuratoꝛẽ: ſed tenet̃ ipſe ꝓſeq̇. vt videt̃
innuere. ꝺ. l. pe. Glo. tñ. in. ꝺ. l. pe. dicit. ꝙ
in iſto caſu videt̃ tranſtuliſſe magis rem ꝙ̃
litẽ. ⁊ ſic ceſſionariꝰ habebit rem ſi euincat̃.
⁊ cedens expenſas litis faciet in damnũ ſuũ
Secꝰ ſi nõ fuit facta rõne iudicij mutandi:
qꝛ tenet: vt patet ex notatis in glo. in. l. i. C.
ne lic. po. Aut ceſſio que fit inter viuos ⁊ q̃
nõ fit potẽtioꝛi ẽ dubitata: ⁊ dr̃ dubitata eo
ipſo ꝙ ẽ in litigiũ deducta: qꝛ dubiꝰ euentꝰ
litis. ⁊ ſic nõ põt regulariter alteri cedi. ⁊ ce
dẽs incidit i vitiũ litigioſi: vñ debet puniri
vt habet̃ in. l. fi. C. de litig. ⁊ per glo. in. c. ec-
cleſia. el ꝑ. ne. li. pen. Fallit in caſibꝰ ibi nume
ratis. Nota hic ꝙ in caſibꝰ in qbꝰ põt fieri
ceſſio. ꝙ ꝓſecutio actiõis fiet a cedẽte: nõ a
ceſſionario ſm̃ Inno. in quadã glo. in. ꝺ. c.
fi. allegat. in arg. l. quãꝙ;. ff. ꝺ aqua plu. ar.
Aut actio nõ ẽ dubitata: tũc regulariť põt
cedi titulo donatiõis: venditiõis: vel alio ti
tulo legitimo: vt ꝓbat̃. C. de he. vel act. ven.
l. nõis venditio. ⁊ in. l. per diuerſas. C. man.
Pretendit̃ tñ ſimulatꝰ ꝯctꝰ ex q̇nꝙ;. Pri-
mo ex modicitate p̃cij. ⁊ extimat̃ iſta actio
ſm̃ dubiu;: expenſas: laboꝛes: ⁊ hꝰmõi ſm̃
Pa. ibide;. Scðo qñ in ceſſiõe nõ expꝛimit̃
titulꝰ: vt qñ dicit cedo actionẽ ⁊c̃. nec dr̃ ꝓ
qua cã vt ꝓbat̃ i. ꝺ. l. ꝑ diuerſas. ⁊ tenẽt cõit̃
doc. Tertio qñ ceſſio fuit ꝓ ꝑte vendita ⁊ ꝓ
ꝑte dõata: vt. ꝺ. l. ꝑ diuerſas. Rõ. qꝛ iſta ceſ
ſio ẽ odioſa. ſecꝰ in alijs. qꝛ valet. Et iſto ca
ſu admittit̃ ceſſionarius vſq; ad quãtitatẽ
quã exburſauit. In alio ꝑdit̃ actio. vt in. ꝺ.
l. per diuerſas. Quarto qñ ceſſio pure ven-
dit̃: tñ p̃ciũ nõ ſoluit̃ niſi ꝓ parte: ⁊ de reliq̃
cõfitet̃ ſe recepiſſe. Quinto qñ dicit ſe dona
re ꝓpter bñ merita que nõ ſũt. Fallit in ca
ſibus cõtentis in. ꝺ. l. ꝑ diuerſas. vbi nõ pre
ſumit̃ ſimulatio. vtputa ſi inter coheredes ẽ fa-
cta ceſſio vl' cũ ẽ facta i ſolutũ: vl' pro muni
mine rei ſue. vt cũ domꝰ tua minat̃ ruinã do
mui mee: ego timẽs emo ociꝰ tue. Itẽ ſi ſit
int̃ legatarios ⁊ fideicõmiſſarios: vl' qñ he-
res ceſſit actionẽ legatario. Silr̃ in ſocieta-
te. ſ. qñ ſocij ſibi cedunt actionem.

¶ Utrũ clericus poſſit emere ceſſionẽ. R̷. i
Pa. in. ꝺ. c. fi. ꝙ nõ qꝛ viliꝰ emere ⁊ chariꝰ
vẽdere nõ licet ei. ſ; poſſet tñ donare eccl'e vl'
clerico bona fide: ⁊ tenet nec credo illicitu;
ſm̃ Pa. ibidem.

¶ Sz q̃rit̃ qñ dr̃ res litigioſa. R̷. litigio z
ſa res eſt de cuius dñio cã mouet̃ inter peti-
toꝛẽ ⁊ poſſeſſoꝛẽ iudiciaria ꝯuentione: vl' ꝑ
cibus ꝑncipi oblatis ⁊ iudici inſinuatis ac ꝑ
eũ futuro reo cognitis. Ita dr̃ in autẖ. litigi
oſa res. C. de liti. Sed Bar. in. l. i. C. ꝺ liti.
diſtinguit. ꝙ aut agit̃ actione reali. ⁊ tũc ſi
ꝯtẽdit̃ de dñio vel quaſi: puta qꝛ dicit rem
ſuã eẽ vel de eiꝰ dñio vel q̃ſi. Sic res efficit̃
litigioſa ꝑ ſimplicẽ ꝯuẽtionẽ. vt i ꝺ. autẖ. li
tigioſa. Si ꝟo nõ ꝯtendit̃ de dñio: ſ; ꝺ alio
iure ꝑncipalit̃: puta hypothecaria ⁊ hmõi.
ſic nõ efficit̃ litigioſa. Aut agit̃ actione pſo
nali: ⁊ ſic nunꝙ; efficit̃ litigioſa. Aut agitur
actione mixta. ⁊ ſic ſi eſt vniuerſalis efficit̃

litigiosa ꝑ solā ꝯtrouersiā. Si ꝟo ē ꝑticula-
ris sic efficit̃ litigiosa ꝑ lit̃ ꝯtestationē. Cō
cordat Inno. in. c. cū. M. ferrariēsis. de cō-
sti. Ex h̄ pꝫ ꝙ qñ res ñ ē litigiosa pōt aliena
ri absq; vitio litigiosi. al'. ñ sine pena litigiosi
3 ¶ Que ē pena litigiosi. R̷ vt notat̃ in. l. fi.
C. de liti. ꝙ qui sciēter ex aliquo cōtractu rē
litigiosam acceperit restituere tenet̃ rem: ⁊
precio eius priuabit̃ ⁊ fisco applicabit̃. Si
ꝟo ignorās rem litigiosā emerit vel ex alio
cōtractu acceperit: tūc cōtractꝰ nō tenet: sed
cōdemnat̃ vendēs restituere preciū: ⁊ vltra
tertiā partē. Et si ꝑ donationē sit facta alie-
natio extimabit̃: ⁊ idē fiet d̾ ꝓcio q̃ ē extima
ta: vt dictū ē de cōtractu emptiōis vł alio cō
tractu except̃ casibꝰ donatiōis añ nuptias:
vł trāsactionū aut diuisiōs rer̃ hereditaria-
rū facte: vł ꝑ legati: vł ꝑ fideicōmissi cām.
de q̇bꝰ in. d. l. fi. ⁊ in. d. glo. d. c. ecclesiastica.
el. j. ⁊. ij. q. j qꝛ res in litigio in quibꝰ pōt fie
ri alienatio sine vitio litigiosi.
4 ¶ Utr̃ res litigiosa possit alienari ab alijs
inter quos nulla lis ē de ea. R̷. Ang. i aut̃.
de litigiosis ꝙ sic.

c **Imiterium** grece dicit̃ acinis gre
ce ꝙ est dulcis statio animar̃ vł po-
tius corporū: qꝛ ibi cinis mortuor̃ detinetur
vel a tis. ꝙ est ante. quia añ ecclesias fieri so-
let̃ hec Ge. in. c. vnico. de cōsecra. eccle. vel
alta. li. 6. De imunitate cimiterij. Uide. j. i-
munitas. ⁊ de eius cōsecratione ⁊ pollutione
vide. j. de cōsecratio. 4. per totum.

c **Ircūstantia** dicit̃ ꝙ circun-
stat actū quasi extrinsecꝰ extra actꝰ
substantiā consideratū. Hoc autē vno mo-
do est ex parte cause: ⁊ sic vel finalis: ⁊ sic cō
sideramus cur fecerit: siue respectu agentis
principalis. ⁊ sic quis fecerit. Aliquādo re-
spectu instrumēti: ⁊ sic quo instrumēto: vel
quibꝰ auxilijs fecerit. Aliquādo circūstat̃
ex parte mensure: ⁊ sic cōsideramus vbi vel
in quo loco: aut quādo fecerit. Aliquādo ⁊
tertio ex parte ipsius actꝰ cōsideramus mo-
dum agendi: puta fortiter vel lente: si sepe
vel semel soluꝫ: siue cōsideramus obiectum
siue materiam actus: puta: vtrū patrē per-
cussit vel extraneū siue effectū quem agen-
do inducit: puta. vtrū percutiēdo vel vulne-
rauerit vel occiderit: que oīa cōtinent̃ i his
versibꝰ: quis: quid: vbi: quibꝰ auxilijs: cur:
quō: quādo: ⁊ quotiēs. Ita tñ ꝙ in quid in-
cludatur nō solum effectus: sed etiā obiectū
vt intelligat: ⁊ quod ⁊ circa quod.
¶ Utrū circūstātia mutet speciē peccati. R̷ 1
ꝙ circūstātia tripliciter se habet ad actum
peccati. Aliquādo enim circūstantia adue-
niens actui indiferēter se habet q̄tū ad ra-
tionē: ⁊ tūc non dat speciē peccato: neq; ag-
grauat. Nihil enim ad rationem pertinet.
vtruꝫ ille qui percutit̃ tali vel tali veste in-
duat̃. Aliquādo vero differentiā aliquam
habet per comparationē ad rationē impor-
tans aliquid repugnans rationi ꝓmo ⁊ per
se: ⁊ tunc dat speciem peccato: sicut accipere
alienum. Si autē primo ⁊ per se non impor-
tat aliquid repugnans rationi: sed per com-
parationē ad id quod ꝓ ⁊ per se rationi re-
pugnat aliquā r pugnantiā habet ad rōnē
Sicut accipere aliquid in magna quantita-
te nihil repugnans rationi dicit: sed accipe-
re alienum in quantitate dicit maiorem re-
pugnantiam ad rationem. Unde illa circū-
stantia aggrauat. Uel sic ꝭm philosophum
5. ethi. ꝙ peccatū recipit speciē ex intentiōe
peccantis. Unde ille qui mechatur vt furet̃
magis est fur q̄ mechus.
¶ Utrum circūstantia aggrauat peccatū i 2
infinitū: vt veniale possit fieri mortale. R̷
ꝙ nō quia peccatū veniale ⁊ mortale nō sūt
eiusdem speciei: sed quādo circūstantia con
stituit nouam speciē potest cōstituere pecca
tum mortale: ⁊ ita agarauare in infinituꝫ:
sicut si quis dicat verbum ociosum vt ꝓuo-
cet aliquem ad luxuriam.
¶ Utruꝫ circūstantia persone aggrauet in 3
infinitum. R̷. ꝙ nō: nisi solum dupliciter.
Primo quādo propter cōditionē sui status
est aliquid ei de necessitate puta religioso nō
accipere vxorem. Secūdo ratione scandali
quod etiā est cōtra preceptū prebere ruinā
ꝓximo: aliter non potest: vt. s̄. per supradi-
cta. Hec omnia ex Fran. in. 2. sen.

c **Itatio** debet fieri tribus edi-
ctis: vel vno peremptorio: quod continere debet tantum
tempus quantuꝫ tria edicta: nisi necessitas

v·· eat. de illa. c. i. vbi de hoc in glo.
1 ¶ Utrū qñ iura exigunt trinā monitionē sufficiat vna: vide. j. clericus. 9. §. 4.
2 ¶ Utrū corporaliter impedit⁹ teneat per aliū cōparere. R. Pa. in. c. in noīe dñi. ď testi. q̄ nō. Et actus gestus eo absente est ꝑinde ac si non fuisset citatus.
3 ¶ Utrū sententia lata contra non citatum valeat. R. Car. i cle. pastoral. i. §. deniq̄. de re iudi. q̄ si nullo mō fuit citatus est nulla ipso iure: de maio. ⁊ obe. c. inter quatuor. Pa. tñ dicit in. c. causā q̄. de rescri. ⁊ i. c. cū sit. de ap. q̄ in facto notorio cū certū sit absenti nullā cōpetere defensionē pōt ferri sententia contra absentem non citatum.
4 ¶ Sed quid si citatus sit nō legittime. R. Car. vbi. s. videt q̄ debeat haberi pro nō facta. c. bone. el. 2. de elec.
5 ¶ Utrū quis possit denūciari excōicatus nō citatus. R. Pa. in. c. ꝑuenit. de ap. q̄ nō vbi excessus nō sit notorius. facit. c. cū scdm de hereticis li. 6.
6 ¶ Utrū ꝓlati religiosorū possint subditos ab officijs deponere: suspēdere ⁊ hmōi. ipsis nō citatis. R. q̄ sic: si ita habet eorū ꝯsuetudo: aut ꝯstitutiones ſm q̄s debet ꝓcedere. ⁊ no. in. c. cū spāli. ⁊. c. q2 nos. de ap. ⁊ in. c. cū medicinalis. de sen. excō. li. 6. Et dicit glo. i d. c. cū speciali. quā sequit. Pa. ibidē q̄ dispositio. c. sacro. de sen. exc. nō est necessario seruanda in religiosis contra suas obseruātias speciales. Et ibi dicit Pa. hoc ꝓcedere: vbi regula ꝯstitutio religiosorū dat certum modū excōicandi religiosum: vt satis sit seruare eā. Et hoc idē tenet Fede. in ꝯsi. 5.
7 ¶ Utrū citatio aliqñ sit nulla. i. nō valeat. R. glo. in. c. si ep̄s. 3. q. 2. q̄ sic i octo casib⁹. Prim⁹ q2 in angusta tp̄a. Secund⁹ q2 nō exprimit cā citationis. Terti⁹ q2 nimis maturat ꝑemptoriū. Quartus rōne tp̄is. Quintus rōne loci. Sext⁹ rōne iudicis. Septim⁹ q2 rescriptū ap̄licū nō inserit in ea. Octau⁹ qñ fit spoliatio: de q̄b⁹ vide ibi: Tuti⁹ tñ est vt semꝑ citat⁹ cōpareat allegatur⁹ ꝑuilegiū vel appellaturus si eū grauauerit: nisi quando constat eū nō esse iudicē suū: vt in. d. glo. ⁊ in. c. veniens. de accu. in glo.

c **Citharistis** q̄ varijs vtitur istrumēt̄is licite pōt aliquid dari: ⁊ talia audire vel talibus vti: quando fit ad laudem dei: vel ob aliam iustam causam: puta recreationis: q2 debilis est vel infirmus ⁊ huiusmodi: de cōse. di. 5. ꝑuenit. Ad voluptatē autē vel luxuriam talibus vti vel aliquid dare est peccatū mortale. 92. di. in sancta. no. hec glo. in. c. donare. 86. di.

c **Ciuitas** vel vniuersitas nō dr̄ aliq̄d facē nisi id sit collegialiter deliberatum etiam si maior pars illud facit. Ita dicit glo. notabilis in. l. sicut. ff. q̄ cuiusq̄ vni. seq̄t. Bar. in. l. aut facta. ff. de pe. facit. q̄d notatur in c. felicis. de pe. li. 6. ⁊ glo. in. l. aliud. §. refertur. ff. de regu. iu. querentes quando vniuersitas delinq̄t cōmunis opinio tenet ſm Pa. in. c. 2. de postu. pre. ⁊ Jo. an. in. d. c. felicis. q̄ est quando prius aliquid fuit deliberatū in vniuersitate ipsa: pulsata campana ⁊ alijs requisitis ad congregationē: vnde si omnes huius ciuitatis facerent delictum nō diceretur factū ab vniuersitate: sed per singulos vniuersitatis: etiam si facerent pulsari campanam ⁊ leuarent vexillum: nam istud est potius factum singulorum. facit q̄d notatur in. c. cum omnes. de consti. Pa. in. c. dilect⁹. el. 2. de simo.
¶ Utrum destructa ciuitate destruāt oīa priuilegia ei⁹. R. Inno. in. c. de no. ope. nū. q̄ si ecclesia vel ciuitas: vel alia loca siue sacra: siue ꝓphana auctoritate superioris propter delictū eorū destruant: de cetero nō debet vocari clīcus illius ecclē vel municeps illius ciuitatis: ⁊ ille locus priuilegiū ꝑdit: vt de ꝯse. di. 1. placuit. 16. q. 7. ⁊ hec dicim⁹. ar. ff. qñ di. le. vsufruc. ce. l. j si autē ab hostibus destruatur aut per tyrannidem retinet omnia priuilegia. facit. 7. q. i. pastoralis. ⁊ 19. q. 3. que semel. Et idem videtur si auctoritate superioris transferatur ad alium locum: vel alij vniatur: vt no. in. c. i. ne se. va. de reli. do. c. quia monasteriū. Et idem intelligitur in ciuitate ⁊ alijs locis ꝓphanis. ar. ff. de contrahen. emp. l. ede sacra. 1
¶ Utrum ciuitatis appellatiōe aliud q̄ q̄d est infra menia veniat. R. ſm Pa. in. c. rodulfus de rescrip. q̄ non in mā odiosa seu stricta nisi qñ dispositio ꝯcepta noīe ciuita- 2

tis eēt inutilis: vel posset fieri fraus: tūc cō
tinenꝫ suburbia ⁊ ꝯtinētia edificia. Et sic in
tellige Jo. an. i. c. si ciuitas. de sen. ex. li. vi.
Sed in mā larga seu indifferēti noīe ciuita
tis venit ciuitas cū suo territorio: vt ē tex.
in. l. vnica. §. ⁊ vrbez. ff. de offi. ꝑfec. vrbis.
Similiꝫ in mā larga noīe ciuiū veniūt etiā
illi de comitatu ⁊ de toto territorio: vt i. l.
qui ex vico. ff. ad mūici. ⁊ in. l. nō dubito. ff.
de capti. ⁊ in. l. qui ꝯtinētibꝰ. ff. de ꝟbo. sig.
⁊ ꝑ Bar. in. l. j. ff. ad mūici. vide bonā glo.
in. c. j. de vsurꝭ. li. vj. Sed in mā stricta secꝰ
lꝫ ꝯriū videatur tenere Bar. in. d. l. j. ⁊. l.
mille passus. ff. de verbo. sig. ⁊. l. nā qꝺ liq̄
de. §. si ita legetur. ff. de pe. le. que volunt ꝙ
mille passus a muro cōprehēdātur: intelli
ge qñ subiecta mā ita requirit in speciali.
3 ¶ Utrꝫ natꝰ in aliqua ciuitate ex parētibꝰ q̇
ibi nō hñt domiciliū sit ciuis? R. ꝙ nō ꝺm
Bar. in. l. filij. ff. ad munici. lꝫ dubitatiue
loquatur. Pa. vbi. s. tenet ꝙ non.
4 ¶ Utrū ciuitas cēseatur iure minoris? R.
Inno. i. c. i. de resti. in ite. ꝙ sic. Est tñ dr̄ia
inter minorē ecclesiā: rēpublicā: ⁊ ciuitatē:
in itegrū restitutione: lꝫ lex dicat ꝙ respu
blica fungatur vice minorꝭ. C. qui. ex cau.
ma. l. pe. ⁊. C. de iure reipu. l. rēpublicā. C.
de sa. san. ec. l. fi. q̄ pupillo ⁊ etiā minori nō
currit hodie vsucapio aut prescriptio. x. vel
xx. annoꝝ in rebꝰ que seruādo seruari pñt:
siue sint mobiles siue imobiles. C. d admi.
tu. l. lex que tutores. in fi. Ideo sup eis non
est necessaria restitutio in integrū: lꝫ añ tē
pus huiꝰ legis currerꝫ ꝯ minorē nō ꝯ pupil
lū. ff. de acqui. re. do. l. bone fidei emptor. §.
i. Sed ꝯ ecclesiā ⁊ rēpublicā ⁊ ciuitatē cur
rit vsucapio ⁊ ꝑscriptio ⁊ alie tꝑales ⁊ ꝑpe
tue ꝑscriptiones: ꝫ datur ei restitutio sicut
minori: q̄ ꝑdicti fingūtur eē in vltima istā
tia minoris etatꝭ. Prescriptō aūt. 30. vel. 40.
annoꝝ: certū est ꝙ currit ꝯ oēs ꝑdictos sed
datur eis restitutō ex verbis gnālibꝰ edicti
que sūt. Si q̇d cū minore gestū erit ⁊c̄. Pu
pillus aūt ab his ꝑscriptionibꝰ seruaꝫ ille
sus. C. de ꝑscrip. 30. an. l. sicut. Qꝫ aūt ciui
tati detur restitutio in itegrū nō placet. In
no. vbi. s. ar. l. nihil interest. ff. ad mace. Sꝫ
Bar. in. l. respublica. C. ex qui. cau. ma. pꝰ
Ja. bu. tenet ꝙ sic: saltez ex clausula gnāli:
quia ex quo regitur ꝑ administratores habet
iustā cām petēdi restitutioꝫ. Hoc etiā tenet
Bal. ibi. ⁊ est verior opi. lꝫ glo. in. d. l. tene
atꝯriū: facit pro hoc. l. sed ⁊ hi qui. ff. de pu
bli. vbi ciuitas diciꝫ respublica. Sequiꝫ hoc
Jo. an. in addi. ad Spe. ti. de in integrū re
stitutiōe: vbi pꝰ multaꝫ opi. residet in opi.
Odof. qui tenet ꝙ nō solū ciuitas: ꝫ etiaꝫ
castrū ⁊ villa pñt petere restitutionē in inte
grū: cū ibi sint multe ꝑsone vidue ⁊ pupilli
Etlꝫ Bar. pꝰ Butri. in. d. l. respublica. nō
admittat nisi i villa ⁊ castro ꝑpłoso. Bal.
tñ ⁊ Ja. de are. tenēt etiā in villa nō popu
losa: ex quo regitur ꝑ alios: ⁊ ibi sint miores
⁊ mulieres. Et hāc opi. Pa. in. c. i. de resti. in
inte. dicit equiorē. ⁊ facit qꝺ nōtur i. d. l. rē
publicā. ⁊ in. d. l. ꝫ ⁊ hi qui. dr̄ ꝙ quodlibet
municipium dicitur respublica.
c Iuis vtrꝫ efficiatur i loco vbi
consequitur q̇s dignita
tē? R. Bar. in. l. i. ff. ad munici. ꝙ sic: fac.
l. muinceps. §. miles. ff. eo. ⁊ qꝺ notāt doc. in
c. q̄ in tātū. de ꝑben. vbi ꝯcludūt ꝙ clericꝰ
sortitur domiciliū vbi est bñficiatꝰ si reside
re i eo tenetur ałs nō: sicut hi quibꝰ dispēsa
tū est super pluritate bñficiorū.
¶ Utrū dicēs: volo te habere ꝓ ciue efficiat j
ciuē si habeat auctoritatē. R. ꝙ sic. vñ sta
tutū qꝺ dic̄ ꝙ talis habeaꝫ ꝓ ciue efficit ciuē
argu. optimū. in. c. ex parte. de spō. ⁊ qꝺ no.
Bar. in. l. si maritꝰ. ff. de adul. ⁊ in. l. si is q̇
ꝓ emptore. ff. de. vsucap. Ratio ꝺm Pa. in
d. c. ex parte. q̄ vbi actꝰ depēdet a mera vo
lūtate loquenꝭ: paria sūt dicere ꝙ vult talē
hr̄e ꝓ vxore: vł ciue. sicut dicē te duco i vxo
rē. vł facio ciuē. Et sic si statutū dic̄ ꝙ scho
lares tāq̄ ciues debent tractari: ex hꝫ creati
sūt ciues rōe ꝑdicta. Et iō dictio tāq̄ ponit
veritatē nō similitudinē. Et hoc verū quādo
verba ⁊ materia subiecta patiuntur.
c Lamor est filia ire q̄ q̇s cla
mat ꝯtra aliquē cō
fuse ⁊ inordinate: aut furiose loq̇ꝫ.
⁊ ꝺm se ē veniale peccatū per accidēs posset
esse mortale ratione scandali quando illud
preuidet vel debuit preuidere ⁊ non curat de
sistere a clamore tali
c Landestinū matrimo
nium qꝺ

dicatur? R.glo.in.c.cū inhibitio.de clāde.
despō.ꝙ trib⁹ modis. Primo cū nō habent
testes: vt in.c.qḋ nobis.eo.ti. Scḋo cū non
fit cū solēnitate illa: de qua in.c.alit.30.q.5
⁊ est vt despōsetur a parētib⁹ vel quib⁹ cu
ra cōpetit mulieris dotetur suo tpe ⁊ a sa
cerdote bn̄dicatur. Tertio qn̄ non p̄missis
bānis a p̄sbro publice cū termino vt qui vo
luerit ꝓponere impedimētū si ē cōpareat:
vt in.d.c.cū ibibitio. Tu tn̄ dic vt colligit
ex dictis Jo.an.in addi. ad Spe.ti.de clan
desti.despō.⁊ Oldra.ↄsi.250. Inno. ⁊ Pa.
in.d.c.cū inhibitio: ꝙ quotienscūq̧ q̇s ↄ̄hit
ſm ↄsuetudinē patrie sue corā amicis vl' vi
cinis ⁊ sufficiētib⁹ testib⁹: ꝙ nō ↄ̄hit clāde
stine.facit.l.si vicinis.C.de nup.⁊ de ↄse.di.
j.ecclesia.el p̄.dr̄ ecclesia.i.catholicoꝝ colle
ctio: ġ in faciē ecclesie ↄ̄xit.

i ¶ Quid si ↄ̄hit solū corā duob⁹ testibus?
R.ꝙ si ex rōnabili cā fac: puta q2 timet ali
qḋ ipedimētū iiuste: vel ē senex ⁊ verecūdat
⁊ h⁹mōi excusatur: q̄uis ↄsuetudo sit vt fi
ant bāna vel alia solēnia.ar.coꝝque no.in
d.c.cū inhibitio.per Pa.dūmō tpe debito
postea publicet: nisi ep̄s excoicaret ↄ̄hentes
sine bānis: p statuta sua sinodalia: q2 sic cēt
excoicat⁹: alr̄ nō peccat. Consulo ꝙ hoc fa
ciat de licētia epi: ſz Hugo.30.q.5.in prin.
Sed cōtrahere sol⁹ cuȝ sola: mortale pctm̄
videt.ar.d.c.cū inhibitio.quia mā valde
pōderosa: rōne cui⁹ pōderositatꝭ videt pce
ptiua.tex est cū glo.in.c.rogo.xj.q.3.facit
glo.in.c.nr̄ates.30.q.5.

z ¶ Utrū ↄ̄hētes publice corā testib⁹ lȝ sine
bannis: cū tn̄ ↄsuetudo sit ꝙ bāna fiant qui
postea īueniūtur in gradu ꝓhibito ignorāt
cōtraxisse ambo vel alter eoꝝ ꝓcreent filios
legitimos. R.glo.in.d.c.cū inhibitō.tenet
ꝙ nō.sed Pa.ꝙ sic: q2 isti clādestine nō con
traxerūt: ex quo in faciē ecclesie nemine ꝓhi
bente ↄ̄xerūt. Et est veꝝ si attēdam⁹ ad tex.
d.c.secus tn̄ si ambo sciuissent ipedimētū: vt
ibidē. Et nota ꝙ in ↄ̄ctu mr̄imonij sp̄ debe
ret interuenire pn̄tia aut scia ꝓprij sacerdo
tis: vt in.d.c.alit ⁊ in.d.c.cū inhibitio. ⁊ sa
cerdos qui scit ipedimētū ⁊ nō prohibet ma
trimoniū ↄ̄hendū.ex ↄtēptu: vel religiosus
seu regularis qui p̄sūpserit int̄esse clādesti
no mr̄imonio ↄ̄hendo p trienniū sunt suspen
dendi ab officio: vt i.d.c.cū inhibitio.

¶ Utrū spōsalia similit̄ sint ꝓhibita clan 3
destine ↄtrahi. R. Jo.an.⁊ p⁹ eū alij i.d.
c.cū inhibitio.ꝙ sic: sicut ⁊ matrimoniū.l.
oratio.ff.de spon.

c Laues ecclesie ſm Ri.in.4.
di.18.ar.j.q.3.sūt ali
qua ptās supra nālē facultatē: que
est principiū aliquoꝝ actuū supnālium.

¶ Quot sunt iste claues? R.qui.s.ibideȝ i
ꝙ sunt due: q̄tū ad effectū ⁊ relationē: vna
tn̄ in radice. Claues enī ecclesie sunt ptās
iudicādi in foro aiarū: q̄ ptās ex duob⁹ inte
grat.s.ex ptāte discernēdi in cāe examinati
one ⁊ ptāte diffiniēdi in cāe determiatōne.
Prima dr̄ clauis scie: vn̄ clauis scie nō ē ha
bit⁹ scie nec actus sciēdi: q̄uis claues eccl'e
nō debet recipe nisi hn̄s habitū scie sufficien
tem ad executionē ptātis. Secunda dr̄ cla
uis potentie: cui⁹ actus ē determinare cām
ligando vel soluēdo: ⁊ ista dr̄ p̄ncipalior: q2
prima ordinat ad istā. Ptās aūt ligādi vel
soluēdi in foro causarū nō est ꝓprie clauis:
⁊ q̄uis p̄fate claues distiguūtur penes act⁹
tn̄ in radice sunt vna: nō tn̄ inter se: sed cuȝ
ptāte sacrm̄ conficiendi: q2 iste tres ptātes
fundant in charactere sacerdotali. Et iō oi
bus ⁊ solis sacerdotib⁹ noue legis date sūt
Sco.tn̄ in.4.di.19.q.vnica.tenet ↄ̄riū.s.ꝙ
nō sit vna in radice cū ptāte ↄficiendi. De
quo vide.j.ordo.j.§.7.⁊.16.

¶ Quō dr̄ sacerdos apire ⁊ ligare. R Ri. z
vbi.s.q.z.ꝙ tripl'r: Primo iudicādo.s.cū exa
minata hoīs ↄsc̄ia: indicat ei celū clausū vel
apertū. Secundo aperit relaxādo aliquam
partē pene peccato debitā ⁊ claudit peniten
tē aliqua pena sensus ligādo: quaȝ explere
eum oportet: vel hic vel in purgatorio an̄q̧
ingrediat celū. Tertio claudit ⁊ apit excoi
cando: ⁊ ab excoicatione absoluēdo: sed hec
respicit forū contētiosum poti⁹ q̄ penitētie
Addo quartū de nō ↄtrito contritū facien
do ex vi absolutionis: vt.j.ↄfessio.z.§.j.

¶ Utrū quilibet sacerdos possit vsū clauiū 3
exercere. R.Ri.i.4.di.19.ar.j q.z.ꝙ actō
nō tm̄ requirit potentiā a qua sit: sed subie
ctuȝ debitū i quo recipiatur. Materia aūt
debita sunt p̄sone sup quas habens claues:
habet iurisditionē. Et ideo nō oīs sacerdos
habet iurisditionē sup quēlibet nisi ſz ordia
tionē vicarij christi. Et ꝓpterea non oīs sa

cerdos pōt exercere vsum clauiū: sed solū
ſm eū modū quem ecclesia statuit. Ob hoc
quidā priuant vsu potestatis: sicut excoica
ti ꝛ heretici: quidā materia: sicut illi qui nō
habent populum.
4 ¶ Utrū liceat sacerdoti vti clauib⁹ p̄ sua
volūtate. R. Ri. i. 4. di. 18. ar. j. q. 4. ꝙ nō:
q2 sicut minister ꝛ instrumētū nō habet effica-
ciā in agendo: nisi ſm ꝙ mouet a principali
agente: sic sacerdos cū opetur per istas cla-
ues instrumētaliter: si vtit istis clauib⁹ ſm
propriū arbitriū dimittens rectitudinē mo
tionis diuine peccat.
5 ¶ Utrū sacerdos p ptātem clauiū dimit-
tat culpā peccati. R. Ri. vbi. s. ar. z. q. j. ꝙ
ꝗuis non possit absoluēdo remittere culpā
effectiue: quia sic est solius dei: vt dicit ma-
gister in littera: tñ ministerialit ꝛ instrumē
taliter illi qui p attritionē remouit obstacu
lum gratie spūs sancti dispositiue remittit
maculā peccati inꝗtū suo misterio assistit
virtus diuina que peccatū remittit. h ille.
6 ¶ Utrū sacerdos p potestatē clauiū possit
remittere penā peccati. R. Ri. vbi. s. q. z.
ꝙ sic: aliquā partē pene tpalis peccato debi
te: non tm̄ illi⁹ quā sibi ipōnit: sed etiā illi⁹
que in purgatorio est explēda: ꝛ plus vel mi
nus ſm ꝙ penitēs est bene: disposit⁹. ꝛ de h
habes. j. indulgētia. §. 5.
7 ¶ Qñ date sunt claues beato Petro. R.
qñ ecclesia fuit sibi data. z4. q. j. quodcūqꝫ.
ꝛ de pe. di. j. quē penitet. Et ligāt oia super
terram si non errant. jj. q. 3. cepisti. ꝛ. d. c.
quem penitet.
8 ¶ Claues horreoꝝ q̄ tradit: vr tradisse oia q̄
in eis sunt. de fi. instru. c. z. ſm Inno. ꝛ eis
dat vr data possessio oium que sub ill sūt.
extra de consue. c. ex lrīs. in fi.

c **Lausula** gnālis sequēs in-
telligit ſm sp̄s p̄
cedētes expssas. de capel. mo. dilect⁹
fili⁹. ſm Inno. facit cle. nō pōt. de pcu. in. c.
sedes. de rescrip. i. l. fi. §. cū dulcia. ff. d vi.
tri. ꝛ oleo le. vide. s. casus. §. 3. ꝛ. 4.

c **Lericus** primo quis dicat
R. Pa. in rubri.
de vi. ꝛ ho. cle. ꝙ largo sūpto voca-
bulo appellatiōe clericoꝝ veniūt oēs qui
hñt ordines in quacūqꝫ dignitate sint aut
ordine: etiā in pma tōsura. c. cū ptingat. de
eta. ꝛ qua. ex quo sūt ad dei seruitiū electi.
vñ oēs q̄ nō sūt laici dicunt clerici. iz. q. j.
duo sūt gnā. facit. zi. di. cleros. in pn. de pre
b. c. cū ſm. ꝛ in Rubri. p̄dicta iuncto nigro.
Priuilegiū ꝗ tributū clericis ꝯcedit oibus
etiā in dignitate: q2 si eps ē: cleric⁹ est: ꝛ etiā
religiosus q̄ etiā noīe clericoꝝ cōprehendit.
54. di. §. hac aūt auctoritate. ꝛ qd no. in. c.
z. de sup. ne. p̄la. li. 6. Sed in mā odiosa ꝛ i
stricta significatiōe: appellatiōe clericoꝝ nō
cōprehēdunt epi nec alij existētes in digni-
tate nec etiā canonici ecclesiarū cathedraliū
nec monachi seu religiosi: facit. c. ꝙ piculo-
sum. de sen. ex. li. 6. ꝛ. c. fidei feruore. de here
ti. li. 6. c. statutū. de elec. li. 6. ꝛ glo. in cle. j. d
sup. ne. p̄. Rō q2 in eis ē qualitas sup alios
que nō repitur in simplicib⁹ clericis. faciūt
ad hec dicta Jo. an. i. d. c. statutū. qui inqt
ꝙ noīe ecclesiaꝝ parochialiū nō veniūt eccle
sie parochiales collegiate in mā stricta: q2
hñt qualitatē collegij supra casū: sed in mā
non odiosa sic: facit sil quod no. idē Pa. in
c. j. de cōsti. qui dicit ꝙ in mā fauorabili no-
mine ecclesie veniūt monasteria: sec⁹ in stri
cta mā: quod nota: q2 facit ad multa.
¶ Utrū appellatione monasterioꝝ veniāt j
ecclesie seculares: vel appellatiōe monachoꝝ
veniāt clerici seculares. R. Pa. in. d. c. j. de
cōsti. ꝙ nō: siue mā sit larga siue stricta. 16.
q. j. placuit. facit qd no. Bar. i. l. j. ff. ad mu
nici. qui dicit ꝙ noīe ciuiū veniūt cōtadini.
l. qui ex vico. ff. ad munici. ꝛ nō ecōtrio. facit
c. rodulph⁹. ꝛ. c. significate. ꝛ quod ibi no.
de rescrip.
¶ Utrū appellatiōe ppli veniāt clerici. R.
Pa. in. c. j. de vi. ꝛ ho. cle. ꝙ in mā odiosa nō
nec ecōtrio. facit. c. si snīa. de sen. ex. li. 6. cum
glo. Et sic limita tex. insti. de iu. na. gē. ꝛ ci. ī
§. plebs aūt. qui dicit ꝙ appellatōe ppli vni
uersi ciues significant cōnumeratis etiā pa
tricijs ꝛ senatorib⁹: vt intelligat de his qui
sunt eiusdē pfessionis: sec⁹ in alijs: vt pro-
bat dictus tex. i. c. si snīa. cū sua glo. In mā
aūt priuilegiatiua pōt dici ꝙ cōphēdāt. fac
c. dilecti. cū sua materia. de fo. cō. quod no.
Bar. in. d. l. j. ꝛ quod ibi no. in. d. c. rodul-
phus. ꝛ quod no. Jo. an. in. c. ioānes. de cle.
coniu. qui dicit ꝙ statutū excoicās certo ca
su laicos nō cōprehēdit clericos etiā cōiuga
tos. Et hoc sequit Pa. in. c. j. de pben. prefa-

ta. intellige fm q dico. j. lex. §. 6.

3 ℂ Utrū dispēsatio cuz illegitimo vt possit effici cleric⁹ debeat itelligi vt possit pmoueri ad minores solū. Glo. in. c. lras. de fi. psb. tenet q sic. cū sit materia odiosa. ⁊ Pa. i. c. si quisq̃. de coha. cle. ⁊ mu. dicit q pmissio in genere mediocritatē respicit. l. vltia. C. co. de le. §. j. ⁊. ff. de le. j. l. legato gnālit. cum alijs cōcor. in glo. d. c. lras. Exquo ꝯcludit cū predictis: q solū ad minores poterit promoueri: q2 ordines minores sūt medij inter primā tonsurā ⁊ sacros ordines. Jdē dicūt Ber. Hof. ⁊ Ho. q qñ dispēsat cū aliquo vt ad bñficia ecclesiastica pmoueat q solū intelligit de bñficijs que nō sūt plātōes aut dignitates. Predicta tñ limita fm q dicam j. dispensatio. §. 9.

c Clericus. z. Quid deb3 habere. R. multa: vt sūt virtutes: vt. 40. di. p totum ⁊ quecunq3 alia q̄ q̄libet bon⁹ christian⁹ debet hr̄e: ⁊ spālit aliqua q̄ ipsi debēt hr̄e inferam⁹: que q̄dē sunt. 9. in sūma.

j ℂ Primo debet eē lrat⁹: patet hoc. 36. di. 37. ⁊. 38. p totū. ⁊. 16. q. j. sic viue.

z ℂ Utrū oino illitterat⁹ sit ordinād⁹. R. Inno. in. c. cū i cūctis. de elec. q nō: pax tñ sciētes si spes ē q possit pficē pmoueri pñt: alr̄ nō: nisi sint monachi q̄ magis indigēt cōtēplatiōe q̄ scia. ⁊ facit qd legit. 16. q. j. legi vbi dicit: sufficit monacho si sit bon⁹: l3 sit illitteratus.

3 ℂ Sed q̄ scia ē necessaria. R. Inno. vbi. s̄ q est reqrenda fm dignitatē: locū ⁊ ordinez ad quē assumit: vt in. c. ecclesia de stra. de elec. Si eni assumit ad epatū debet habere sciam noui ⁊ veteris testamēti: cū sit iudex aiarū ⁊ iuris: cū ius dicere debeat. jj. q. j. de psona. Presbytero aūt sufficit q sciat canones cōmunes: penitētiales ⁊c̄. de quib⁹ 38 di. que ipsis. Cantor debet scire cantum ⁊ sic de oibus ordinib⁹: quod sat colligit ex his que eis dant in ordinatiōe. 23. di. p totū. ⁊ ex ptāte ⁊ officio qd hāt exercere. De scia ꝯo confessorum. vide. j. ꝯfessio. 4. §. 3.

4 ℂ Utrū peccet qui suscipit aliquā dignitatem vel aliud officiū: ad quod nō habet sufficientē scientiā. R. Inno. vbi. s̄. q sic. 38. di. oēs. 18. q. z. si quis abbas. de eta. ⁊ qual. c. fi. Sed aduerte q ē quedā scia eminēs q̄ subtiles qōnes diffinire nouit: ⁊ in pmptu rñsiones habet. Mediocris scientia est que scit aliquo mō examinare negocia: q̄uis ad oia nesciat rñdere: ⁊ in libris veritatē eoru3 que scire debet scit querere: vel saltē circa ea dubitare ⁊ ꝯsulere peritiores: etiā si i pmptu oia non habet: sufficiens tñ sciētia est q̄ sufficit ad faciendū que sibi iminent ex officio quod habet: hā: qui nō habet: credo q pecet mortalit acceptādo officiū. ar. d. c. fi. Et similiter qui ei scienter dat tale officiu3 nisi ex causa dispēsaretur: quia imperfectū sciētie supplet perfectio charitatis. de renun. c. nisi cum pridem. §. pro defectu.

c Clericus. 3. debet eē hospitalis. 42. di. p totum. non cupidus seu auarus. 47. di. per totum.

ℂ Utrū clericus prebendatus teneat facere. 4. ptes de redditib⁹ ecclesie ⁊ oblatiōib⁹ fideliū. s. epō paupib⁹: ipsi sacerdoti ⁊ clericis ⁊ fabrice: sicut volunt antiqua iura: vt i c. quattuor. ⁊. c. cognouim⁹. ⁊. c. se. 12. q. z. R. fm q colligo ex Pa. in. c. j. de ec. edi. q quo ad quartā epi ⁊ quartam fabrice standum est consuetudini: que quidē valet in p̄fatis iurib⁹ derogare: nisi qñ fabrica remaneret derelicta: quia tunc eēt irrationabil ⁊ non valeret: ⁊ sic teneret dare quartā. ar. d. c. cognouimus. ⁊ in. d. c. j. Et hoc intellige qñ redditus supersunt detractis necessarijs. Quo aūt ad quartā debitam pauperibus non valet aliqua consuetudo in contrarium quin teneatur. Ego plus dico q nō solum quartā partem: sed ⁊ omnia que supersunt eorū necessitatibus tenetur pauperib⁹ errogare si fabrica nō egeat repatiōe: vl nisi vellet ꝯuertere talia ad ampliandū cultum dei in tali ecclesia: nulla extrema necessitate in aliq̄ occurrēte. Nā in istis duob⁹ casib⁹ licite desistit ab errogatōe in paupes: al's nō sine mortali pctō. ar. eor q̄ no. in c. dudū. el z. de ele. c. ⁊ in c. cū fm. de p̄bē. facit. c. cleric⁹ q̄. ⁊. c. duo. ⁊. c. vltimū. 12. q. j. ⁊. 10. q. z. epus. Nā eis d̄. 12. q. z. aurum h3 eccl'a ⁊c̄. Tho. i quolibe. ⁊ scda scdē. q. 185. dicit q si ista bona sūt disticta ⁊ aliqd sibi retinet qd debet fabrice vel paupib⁹ vel mistris: peccat mortalit ⁊ tenet ad restitutōnē. si ꝯo nō sūt distincta ei⁹ fidei cōmittūt: et si in modico

deficiat quod nõ obuiet bone fidei: erit veni-
ale peccatũ. In notabili ꝟo excessu erit pec-
catũ mortale.
z ❡ Utrũ hñs bona p̃rimonialia licite possit
ecclesiasticũ bñficiuz suscipe. R. ẜm Ri. in
quolibe. 3. q. 20. ꝙ si bona p̃rimonialia suffi
ciũt ad necessitatẽ nature solũ põt ecclesia-
sticũ bñficiũ recipe ĩ tantũ in quãtũ exigit
necessitas status ⁊ psone. Si ꝟo tãtũ habet
in patrimonio quãtũ reqrit necessitas sta-
tus nãe ⁊ psone: ⁊ in tantũ ꝙ multa etiã pos
set paupibꝰ erogare si vltra hoc accipit ec-
clesiasticũ bñficiũ nõ intẽdens ecclesie deser
uire: sed vt amicos possit ditare ⁊ magis ho-
norari ⁊ delicatiꝰ viuere: peccat mortaliter.
Facit. c. clericos. j. q. 2. ⁊. c. se. imo in. d. c.
clericos. dicit Jo. ꝙ etiã seruiẽdo ecclesie si
bona ecclesie cõsũmat: ⁊ ex cupiditate suum
p̃rimoniũ reseruat: ꝙ mortalit̃ peccat facit
tex. in. c. qm̃. ĩ fi. 16. q. j. pro ista opi. al's ser-
uiendo ecclesie licet viuere de ecclesia ⁊ ꝯser-
uare p̃rimoniũ suis heredibꝰ ẜm Inno. i. c.
ep̃s. de p̃ben. Si ꝟo recipit vt bene dispenset
sic nõ peccat ẜm Ri. vbi. s. dũmõ sit idoneꝰ
3 ❡ Utruz p̃latus possit satisfacere ꝓ debito
psonali de fructibꝰ ecclesie. R. d. Ant. i. c.
olim nobis. de re. spo. ꝙ sic. facit. c. puenit. d
fideius. Archi. in. c. statutũ. de rescrip. li. 6.
tenet ꝯriũ Pa. in. d. c. olim. limitat Archi.
dicere verũ in debito ꝯcto pro delicto vel pro
p̃rimonio suo. Et sic serua. Et d hoc vide. j.
imunitas. §. 51. cum duobus. §. se.
4 ❡ Utrũ clericꝰ p̃bendatꝰ cõuertens reddi-
tus bñficij in vsus inhonestos teneat̃ restitu
ere. R. Pa. in. d. c. cũ ẜm. de p̃ben. ꝙ sic: ec-
clesie si habet de p̃rimonio vl' aliũde. 12. q. 4
c. j. ⁊. 2. quia de altari debet viuere nõ luxuri
ari. Et accipit̃ luxuria pro oĩ luxu: seu illici-
ta cõcupiscẽtia. 43. di. in pn. Et Mathéus
in cle. qm̃. de vi. ⁊ ho. cle. dicit ꝙ talis ꝯtrat
rem inuito dño: qꝛ quicq̃d hñt clerici sũt bo-
na pauperum. 12. q. 2. aup ⁊. 16. q. j. c. fi. Et
quãtũ sit eorũ peccatũ mortale patet in. c. ⁊
si illi. 12. q. 2. Et id recipientes etiã tenẽtur
ad restitutionẽ nisi in casu ꝯcesso. 14. q. 6. si
res. Et h verũ quo ad forũ ꝯscie: nec sufficit
ꝙ restituãt de fructibꝰ bñficij ẜz Hosti. nisi
quatenꝰ subtraherẽt sibi necessaria.
c Lericꝰ debet eẽ habitu hone
stus. 41. di. p totũ. ⁊ in
c. clerici officia. de vi. ⁊ ho. cle. vbi dr̃ ꝙ coro
nã ⁊ tonsurã habeãt cõgruentẽ: indumenta
clausa desuper deferãt: nimia breuitate vel lõ
gitudine nõ notãda: pãnis viridibꝰ ⁊ rubeis
nõ vtant̃: nõ subtularibꝰ: cõsuticijs: frenis
sellis: pectoralibꝰ deauratꝫ: aut aliã supflui-
tatẽ hñtes fibulas: nec corrigeas: aureũ vel
argenteũ ornatũ hñtes: nec anulos nisi qbꝰ
cõpetit ex officio. Q. d quidẽ caplꝫ qꝛ nõ loq
tur in oĩbꝰ p̃ceptiue ẜz Inno. ibidẽ: lz Pe.
dicat ꝙ sic. Tu tñ dic meliꝰ ẜm Pa. ibidez:
ꝙ aliqua sũt de p̃cepto: aliq̃ nõ ꝓpterea ĩse-
ram dubia ad ea q̃ de necitate sũt sciẽda.
❡ Utruz clericꝰ teneat̃ deferre tonsuram. j
R. ꝙ si est in minoribꝰ ⁊ nõ habet bñficiuz
nõ tenet̃: ar. c. ioãnes. de cle. cõiu. ⁊ in. c. vni-
co. eo. ti. li. 6. ⁊ glo. in. c. fi. 50. di. Si ꝟo ẽ in
sacris vel bñficiatus: tenet̃ de p̃cepto: facit
d. c. ioãnes. ⁊ quod ibi no. ⁊ i. c. vnico. de hi.
li. 6. Et limita dcm̃ Pa. in. c. si qs. de vi. et
ho. cle. vbi dicit idisticte ꝙ peccat mortalit̃.
❡ Qualis habitꝰ ꝓhibet̃ clericis. R. tex. z
cle. qm̃. de vi. ⁊ ho. cleri. ꝙ vestis vergata vel
partita. i. diuersi coloris ⁊ epitogiũ seu to-
bardũ fodratũ vsqꝫ ad orã: ⁊ ita breue ꝙ ve
stis inferior videat̃ notabilit̃. Epitogiũ seu
tobardũ est vestis supior: ⁊ talia portãtes q̀
cunqꝫ sint clerici etiã hñtes primã tõsuram
solũ peccãt mortalit̃ si tales in minoribꝰ ꝯsti
tuti hñt bñficium: aut si non hñt p̃fatas ve-
stes portant cũ tonsura clericali: al's nõ. Et
ꝙ peccẽt mortalit̃ probat Stephanꝰ ꝓpter
verbũ sanctimꝰ: allegatũ. 18. di. §. j. ⁊. j. q. ⁊
si qs oẽm. Et hoc verũ nisi cã rõnabilis ibsit
vt in. d. c. ⁊ qñ publice. secus si in domo. Et
dicit̃ publice portare dũ multitudini hoc pa
tet: sicut dr̃ publicꝰ aleator vel vsurariꝰ: vel
maledictus. de excess. pre. inter. de male. c. 2.
⁊ de excep. exceptionẽ. 34. di. vidua. In do-
mo ꝟo dr̃ fieri secrete: qꝛ domꝰ rẽ secretã im
portat nõ publicã. 6. q. j. ex merito. ⁊ nõ so-
lũ peccat mortalit̃: verũ etiã si est bñficiatꝰ:
est suspẽsus p sex mẽses a pceptõne fructuũ
bñficiorũ suorũ. Si nõ ẽ bñficiatꝰ: ⁊ ẽ in sa
cris citra sacerdotiũ p idẽ tẽpꝰ est ihabilis
ad bñficiũ obtinendũ. Idẽ de alijs clericis
talẽ vestem ⁊ tonsurã simul publice deferen
tibus. Sacerdos ꝟo vel religiosi ac hñtes
dignitatẽ: personatũ: seu bñficiuz cui cura
aiarũ iminet: p annũ sũt suspensi a pceptio

ne fructuũ suoꝝ bñficioꝝ si hñt beneficia: si
nõ hñt per idẽ tẽpus sunt inhabiles ad obti
nendũ bñficiũ. Et istis. s. sacerdotibꝰ vel re
ligiosis: aut dignitatẽ seu bñficiũ cuȝ cura
hñtibꝰ prohibet᷑ non solũ p̃dicta vestis sed
etiã infula seu pileũ lineũ in capite publice
portare Sub eisdẽ penis ꝛ p̃cepto p̃cipitur
ꝙ hñtes administrationẽ infra mẽsem p̃di
ctũ epitogiũ dent paupibus. Religiosi ꝟo
qui nõ hñt administrationẽ infra mensem
suis supioribus assignent in pios vsus con
uertendũ. Et lȝ infula at vestis põposa ad
collũ pforata circũquaq; tñ hic accipit᷑ pro
bireto quod ponit᷑ sub caputio ad euitãdũ
sudorẽ: ꝫm Mathеũ in. d. cle. licet. tñ por
tare õ nocte vl' latẽt᷑ sb caputio ꝫȝ Zẽ. ꝛ lau.
3 ¶ Quid si epitogiũ seu tobardũ sit breue
solũ: ꝫ nõ fodratũ: an sit locꝰ pene prefate.
Mathеꝰ tenet ꝙ sic. Zen. ꝙ nõ. Ego dico
ꝙ quo ad penã dicit veꝝ Zen. ꝫ quo ad cul
pã ligant᷑ per idẽtitatẽ rõnis. ar. ff. de adul.
l. si postulauerit. §. rõ. facit. 23. di. c. nõ lice
at. el. 2. vbi vult canon ꝙ vestẽ talareȝ ha
beant clerici: ꝛ clariꝰ. 21. q. 4. c. nullus. cum
tribus capitulis seqnentibus.
4 ¶ Utrũ clericꝰ vtẽs viridis aut rubeis ve
stibus peccet mortalit᷑. R. ꝫm Inno. in. d.
c. clerici officia. ꝙ nõ: tñ male facit: qꝛ in. c.
clerici. 23. di. dr̃ ꝙ vestimẽta ꝛ calciamẽta
que religionẽ nõ decẽt eis nõ licẽt. Sȝ Pa.
ibidẽ tenet ꝙ peccet mortalit᷑: p. d. cle. qm̃.
que sub p̃cepto ampliat etiã ad caligas: p̃ci
piens: ne caligis scacatꝭ: viridꝰ aut rubeis
vtant᷑ publice. Car. ꝟo in. d. cle. qm̃. tenet
ꝙ caliga rubea vl' viridis nõ prohibet᷑ nisi
sit scacata: ꝛ ꝙ nõ valet argumẽtũ: qꝛ oẽs
vestes licẽt clericis cuiuscunq; coloris: nisi
sint expresse ꝓhibite. Sed ꝯ ipsũ Car. est
exp̃ssus tex. in. c. nullus. 21. q. 4. vbi dr̃: So
lis vtat᷑ vestibꝰ que ꝯcesse sũt clericis: ẽ nisi
sint ꝯcesse intelligunt᷑ ꝓhibite. patet etiã in
c. ep̃i. ꝛ duobus. c. se. ea. cã ꝛ. qõ. Et iõ tene
ꝙ est mortale. ar. dictoꝝ. c. 21. q 4. Idẽ dic
de quacũq; veste irreligiosa respectu forme
purpurea vel cidata veste nõ ẽ eis ꝓhibituȝ
vti ꝫm glo. in. § j. 21. q. 4. nec etiã preciosa.
dũmõ sit ꝫm cõsuetudinẽ eorũ int᷑ quos vi
uũt ne vilescant ar. c. ep̃i. 80. di.
5 ¶ Utrũ clericꝰ nutriẽs comã vel barbam
peccet mortalit᷑. R. ꝙ sic: qꝛ põt excoĩcari.
c. si quis. de vi. ꝛ ho. cle. 23. di. c. si quis. Et
hoc qñ facit sine rõnabili cã ꝫm glo. in. d. c.
si quis. ex rõnabili cã licet. fac. c. ex. eo. ti.

c Lericus. s. debet seruare castitatẽ: vt in. c.
vt clericoꝝ. de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ nõ solũ
vere etiã ꝫ apparẽt᷑: ꝓptrea nõ debẽt coha
bitare cũ mulierib. õ coha. cle. ꝛ mu. p totũ
¶ Utrũ clericꝰ in mĩoribꝰ possit cõtrahẽ si 1
ne pctõ mortali. R. ꝙ sic: si nõ habet bñfi
ciũ. Si ꝟo habet peccat mortalit᷑ retinẽdo
bñficiũ. Faciũt ad hec que no. ĩ. glo. c. fi. 50.
di. ꝛ qõ no. in. c. tue. de apo. ꝛ in. c. ioãnes. õ
cle. ꝯiu. qꝛ cũ bñficiũ perdat ipso iure pꝰ ꝙ
cõtraxit: vt tenet glo. ꝛ doc. in. c. j. de cle. cõ
iuga. Et etiã si anq; vxor agnoscat᷑ intraret
monasteriũ: nõ ꝓpter hoc recuparet nisi ei
de nouo cõcederet᷑: qꝛ ius semel extictũ non
reuiuiscit: lȝ cesset causa extictõnis. 7. q. j.
q; piculosũ. de cõse. di. 4. queris. et coit᷑ te
nẽt doc. Silr̃ etiã si mr̃imoniũ nõ tenuit:
puta qꝛ erat cõsanguinea vl' affinis: priuat᷑
nihilominꝰ ipso facto: ꝫm Pa. ĩ. d. c. j. q̃uis
alij teneãt cõtra. Ideo retinẽdo bñficium
iniq̃ facit ꝛ cum peccato mortali: cum nullo
iure ipsum habeat: sed sit intrusus.
¶ Utrũ clericꝰ peccet mortalit᷑ cohabitan 2
do cũ mulieribꝰ. R. ꝙ sic si habitat cũ qua
cũq; de q̃ possit eẽ rõnabilis suspitio etiam si
sit cõsanguinea siue affinis. facit. c. j. de co.
cle. ꝛ mu. ꝛ. c. interdixit. 32. di. Multo magꝭ
peccat mortalit᷑ si tales masculos tenet de q
bus rõnabilit᷑ possit suspicari argumẽtuȝ a
minori. Cũ alijs de quibꝰ nulla põt eẽ suspi
tio: licite cohabitat: siue consanguinee sint:
siue nõ. De ꝯcubinarijs vid. j. ꝯcubinatꝰ. §. 2.
¶ Sȝ que sũt de quibꝰ suspitio nõ orit᷑ ꝙ 3
mater: soror: ꝛ amita. s. soror p̃ris ꝛ mater
tera. s. soror matris. 32. di. int᷑dixit. 81. di.
cũ oĩbus. qꝛ fedus naturale nõ pmittit ali
quid seui criminis cũ istis suspicari. c. a no
bis. de coha. cle. ꝛ mu. ꝛ. c. cũ in iuuẽtute. de
p̃sũp. Et idẽ dic de filia ꝛ hꝰmodi. Silr̃ de
multũ antiq̃s: vt in. c. femias. 81. di. ꝛ ĩ. d.
c. interdixit. in fi. Et idẽ dico cũ oĩbus q̃bꝰ
ante ordinationẽ sine suspitiõe poterat co
habitare: vt vxores fratrũ: ꝛ de familia: et
hꝰmodi: vt in. c. cum omnibus. 81. di.
¶ Utrũ accessus ad domos quarũcũq; mu 4
lierũ suspectarũ sit clericis ꝓhibitꝰ. R. ꝙ

sic:sicut ⁊ cohabitatio. 81. di. clericus. cum
duobus capitulis sequentibus.
5 ¶ Utrũ frequẽtatio monasterioꝝ monia
liũ clericis prohibeatur. R. ꝙ sic: nisi ex mãi
festa ⁊ rõnabili cã: vt in .c. monasteria. de
vi. ⁊ ho. cle. Et vt dicit glo. frequẽtare est vl
tra vnã vicem ire. 25. q. 2. ita nos.

c **Lericus.** 6. debet laudes de
bitas exsoluẽ. 91.
di. clericus vitiũ. ⁊. c. si. ⁊. 92. di. c.
si. Quõ aũt teneatur ⁊ qñ ⁊ qui ad officiũ di
cendũ vide. j. hora canonica. per totum.

c **Lericus.** 7. debet in suis be
neficijs residẽtiaꝫ
debitã exhibẽ. c. q2 nõnulli. de cle. ñ re.
j ¶ Utrũ clericꝰ possit deseruire ꝑ aliũ i suo
bñficio potens ipse ꝑ se seruire. R. Pa. i. d.
c. quia nõnulli. ꝙ nõ de iure. tex. est in. l. nul
lus q̇ nexu. C. de decu. siue bñficiuꝫ sit sim
plex siue curatũ: sed de consuetudine sic: i be
neficijs simplicibꝰ. Jn bñficijs aũt curatis
nõ valet cõsuetudo nisi eẽt rõnabilis: vtpu
ta q2 bñficiũ tenue ⁊ hꝰmodi: q2 tũc valẽt
cõsuetudo: facit. c. licet. de ele. li. 6. Ego aũt
idẽ teneo etiã in beneficio simplici: ꝙ nisi cõ
suetudo sit ex legitima ⁊ rõnabili cã non va
let: q2 esset dãnosa ecclesie. Similit nõ va
let dispẽsatio nisi fiat ex rõnabili cã: q2 ẽ dis
sipatio nõ dispẽsatio: facit quod no. Jnno.
in. c. ex tue. de cle. nõ resi. Et hoc ꝓpter mul
ta mala q̃ ecclesijs veniũt ⁊ pauꝑibꝰ christi
ex nõ residentia: quia tales deseruiẽtes cuꝫ
vix possint viuere q̃rũt q̃ sua sũt nõ christi:
⁊ tales pricipales comedũt q̃ vel in reꝑatio
nẽ ecclesie vel pauperibꝰ dare deberẽt. Et iõ
dic ẜm tex. c. q2 nõnulli. de cle. nõ re. ꝙ de
bet residere in ꝓpria ꝑsona ⁊ curã illiꝰ per se
exercere ẜm ordinẽ suũ intellige vt extra. de
fi. pres. c. ꝓposuit. Uld. tñ tenet ꝙ in ꝯscia si
prouidet suis ipẽsis ꝙ ecclesia decent ⁊ ppls
bñ regatur: ⁊ ipse honeste viuit ⁊ bonũ exẽplũ
subditis ꝓbet: ⁊ aliqñ ꝑ se exercet officiuꝫ ⁊
videt quõ ꝯstituti officiant ꝙ excusatur a pec
cato. Sꝫ ego nõ credo nisi qñ ꝓ necessaria
cã vel vtili stat absens. l. de pollicitationibꝰ
ff. de polli. ⁊. l. si absente. ff. de lega.
2 ¶ Jn q̇bus casibꝰ absens habetur pro residẽ
te. R. ꝙ in tribꝰ. Primꝰ si est in seruitio pa
pe. de cle. nõ re. c. cũ dilectus. Secũdꝰ si ẽ in
seruitio epi sui. de cle. non re. ad audiẽtiaꝫ.
⁊. c. de cetero. Sꝫ h nõ credo vera in his qui
cum papa ⁊ epo morantur nõ ꝓpter eorũ ser
uitia exhibẽda: ꝫ ꝓpter ambitionẽ vt obti
neant bñficia. Tertiꝰ ꝓpter cãm licitã ẜm
modũ: de qua in se. §. d2. Jn istis casibꝰ ab
sens habetur pro pñte in oĩbus nisi quo ad q̇ti
dianas distributiones q̃ nõ solẽt talibꝰ dari
¶ Utrũ aliqñ possit se absentare a bñficio. 3
clericꝰ. R. ꝙ nõ: nisi duo cõcurrãt sił: vide
licet cã honesta ⁊ rõnabilis ⁊ licẽtia sui p̃lati
vt in. c. relatũ. de cle. nõ resi. Dicit tñ Jnno.
in. c. ex ꝑte. eo. ti. ꝙ posset ex cõsuetudine in
duci vt sine licẽtia ex cã rõnabili se absentet
Pa. aũt in. d. c. relatũ. dicit ꝙ si necessitas
occurreret que nõ pateretur dilationẽ vt pos
set adire p̃latũ pro licẽtia tũc sine licẽtia pos
set. l. j. in ꝓn. ff. de exerci. ac. ⁊. l. tutor q̇ reꝑ
toriũ. in prin. ff. de admi. tu. Quod dictum
ẜm Jo. an. in. d. c. relatũ. limito qñ in breui
est reuersurus. ar. l. 3. ff. de diuor.
¶ Utrũ clericus teneatur restituere fructus 4
quos in absentia ꝑcepit ex bñficio suo. R.
ꝙ si subest legitiã cã nõ tenetur: sed si legitima
causa nõ subest: credo ꝙ teneatur restituere:
q2 fructus bñficioꝝ dantur in stipendiũ: vt di
xi. s. in. §. j. Sed aduerte ꝙ qñ clericꝰ tenetur
restituere in quocũqꝫ casu: intelligitur si ha
bet alia bona q̃ nõ sint de ecclesia. Si ꝟo nihil
habet nisi de ecclesia: tunc credo nõ teneatur:
nã cũ sint de ecclesia restituere nõ habet. Et
credo etiã ꝙ nõ debeat sibi subtrahere neces
saria vite ne recipiat ab ecclesia pro faciẽda
tali restitutione. ar. eoꝝ que no. i. c. cũ suꝑ. de
cã pos. ⁊ proprie. vbi no. Jo. de li. ꝙ nudus
etiã possessor nõ tenetur de cõsũptis sicut alij
nudi possessores. Quod limitat Pa. ibideꝫ
qñ consũpsit bono mõ sicut debet facere qui
libet alius clericꝰ: peccat tñ mortaliter reci
piendo tales fructus tãq̃ ex bñficio suo: vt
patet in. c. quia nõnulli. de cle. non resi. secꝰ
si recipet tanq̃ alius pauper ex necessitate:
quia non credo peccaret mortalit: neqꝫ veni
aliter in recipiendo: sed bene in non residen
do ẜm ꝙ tenetur: vel i tenẽdo bñficiũ iiuste.
¶ Utrũ recipiens ecclesiã parochialẽ nõ in 5
tendes promoueri infra annũ ad sacerdoti
um: sed vt habeat fructꝰ vniꝰ anni: teneatur
ad restitutionẽ. R. ꝙ sic: nisi mutata volun
tate promotus fuerit: vt in. c. cõmissa tibi. de
elec. li. 6. Et si nõ restituet tenetur ille q̇ sciẽt

tali cā dedit: vt ibidē. Et peccauerunt mor/
taliter iste dando indigne ille acceptādo in
digne. ar. eorū que no. in. c. nihil. de elec. va
cabit tn̄ dicta ecclesia statim post annum si
promotus in sacerdotē non fuerit. c. licet. de
elec. li. 6. Et incipit annus a pacifica posses/
sione: vel qn̄ per eum stetit quin haberet. In
tellige nisi legitimo īpedimento sit impedit[9]
ordinari: nec poterit ea vice iterato ei cōfer
ri. d. c. cōmissa. Non vacat tn̄ dicta ecclesia
statim qn̄ venit ad talē conditōnē ꝙ ampli[9]
illo anno promoueri nō potest: sed solū ela/
pso anno: vt in. d. c. cōmissa. potest episco/
pus insistenti studio dispēsare ꝙ nō teneat
infra annū promoueri nisi ad subdiacona/
tum ad quē si nō fuerit promotus priuat[9]
erit: ad sacerdotiū ꝓo vsq̧ ad septennium:
ita ꝙ elapso septēnio infra annū efficiat sa/
cerdos: alioquin incurrit dictā penaʒ. c. cū
ex eo. de electio. li. 6. Interim prouideatur
ecclesie de vicario.

6 ¶ Utrū clericus qui recipit beneficiū: non
vt ibi seruiat sed donec habere possit pigui[9]
peccet. R. Pa. in. c. ad audientiā. de cle. nō
resi. ꝙ sic: quia non iuste est promot[9] habēs
talē animū: non tamē tenetur resignare sed
sufficit penitere de iniqua voluntate.

7 ¶ Utrū clericus infirm[9] licite debeat ha/
bere fructus prebende vel distributiones q̄/
tidianas. R. Pa. in. d. c. ad audientiā. doc.
dicūt et bene: ꝙ si infirmitas est que īpediat
eum residere vel interesse diuinis: sic sine du
bio debet habere: si ꝓo infirmitas non p̄stat
cām nō residentie vel absentie diuinis: puta
quia al's nō interesset vel nō resideret nō de
bet habere: quia casus supueniēs recipit in/
terp̄tationē ẜm statum precedenteʒ: vt in
c. maiores. quasi in fi. de bap.

8 ¶ Utrū clerici qui p̄sonalit̄ nō īter sunt of
ficijs possint percipe distributiones quoti/
dianas. R. ꝙ nō: exceptis illis quos infir/
mitas seu iusta et rōnabil' corp̄is necessitas:
aut euidens ecclesie vtilitas interēē nō per/
mittit: et si recipiūt tenent ad restitutioneʒ:
vt in. c. vnico. de cle. non resi. li. 6. nec valet
cōsuetudo aut statutū in ꝯtrariū: nec remis
sio aliorū canonicorū quādo eis non accre/
scunt: al's sic: vt ibi notat.

9 ¶ Utrū ille qui non residet possit priuari
beneficio. R. ẜm Inno. in. c. ex tue. de cleri.
non resi. ꝙ si est absens ex causa probabili et
necessaria vel probabili tn̄: puta studiorum vl'
cū episcopo et huiusmōi: tunc nō potest pri/
uari nisi citet primo vbicūq̧ fuerit: limitat
tn̄ ꝙ qn̄ haberet certū tēpus ad redeunduʒ
ex qualitate negocij vel al's: et non veniret: ex
tunc alteri licite daretur: nec est necessaria
citatio: nec expectatio sex mensiū: de quibus
in. d. c. ex tue. et. 7. q. j. presentiū. Alij dicūt
ꝙ requiritur citatio ad domuʒ et expectatō
sex mensiū: et mihi magis placet. Non eniʒ
debuit ei obesse ꝙ bonum initium habuit ab
sentie: tenetur tamē talis semper notificare
ecclesie vbi moratur: cum ex causa rationa
bili possit semper reuocari ꝓ necessitate ec/
clesie: ꝙ si non fecerit latitare presumit. Si
ꝓo absens est non ex causa legitima: si hoc ē
certū: potest priuari: al's debet citari: et post
sex menses dari alteri. Et nota ꝙ habēs of
ficiū in ecclesia semper debet apparere: nec
ad eum est mittenda citatio post expectatio
nem sex mensium: quia edictum emissū est
ẜm Inno. ibidem. Et ideo poterit eius be/
neficium alteri assignari.

¶ Utrū clericus possit peregriari. R. In 10
no. in. d. c. vnico. de peregri. ꝙ non: sine au/
ctoritate superioris. de conse. di. 5. nō opor
tet. nec etiā episcopus. de voto. c. magne. Ex
causa tamē prosequende appellationis siue
pro euitanda oppressione potest ire ad papā
vel ad alium superiorem inuito episcopo vl'
prelato suo. 2. q. 6. omnis oppressus. et tri/
bus capitulis sequentibus. Idem nōt glo. ī
c. vt debitus. de appel. Credo tamē ꝙ semp
debet ad minus de honestate petere licenti/
am. argu. c. licet. de regula. Sine necessaria
autem causa sed pro aliqua vtilitate tn̄ nō
licet ad papam accedere sine auctoritate sui
prelati vel pape. in auth. de san. epis. §. inter/
dicimus. nec debet admitti in aliena dioce/
si ad celebrandum nisi habeat licentiam sui
epi: vt no. Pa. in. c. fraternitati de cle. nō re.

C Lericus. 8. debet esse sine
crimine. 25. di. p
totuʒ. Et crimen hic accipio pro oi
peccato mortali licʒ stricte accipiat pro pec/
cato quod accusatione et depositione est di/
gnum. §. nūc aūt. in fi. 25. di.

j ❡ Utrū cleric⁹ semꝑ peccet mortalit̃ exer-
cendo suū officiū in mortali. R̷. ſm Tho.
in. 4. di. 24. ꝙ sic: qñcūqꝫ talis exhibet se in
aliquo vt minister ecclesie: ⁊ totiēs quotiēs
h⁹modi actū exercet. Unde qñ tāgit res sa
cras q̃si suo vtens officio mortalit̃ peccat.
Facit. c. fi. de tēpo. or. facit. c. quotidie. ď cō-
se. di. 2. ⁊. c. de hoie. de cele. mis. sec⁹ si exeq̃re
tur in aliquo casu in quo etiā laicis exequi
liceret: sicut baptiçare in articulo necessita
tis: ſm ꝙ dixi. s̃. batpism⁹. 5. §. ij. vel si col-
ligeret corp⁹ christi: proiectū in terra.
2 ❡ Utrū sit abstinendū a clericis in crimīe
iacētib⁹ quo ad diuina ⁊ receptionē sacro-
rū. R̷. ſm Pa. in. c. vestra. de coha. cleri. ⁊
mu. distiguēdū. aut sūt precisi a canone vel
a iudice. Si a canone tūc subdistiguo: aut
factū est occultū: ⁊ sic sentiūt doc. h: ꝙ a sa
cramētis necessarijs nō sit abstinēdū: sed
volūtarijs sic. Ego credo etiā a necessarijs
debet abstinere qñ ab alio posset hr̃e: nisi qñ
ipse ꝑatus ē dare: q₂ qñ ipse nō est ꝑat⁹ da-
re: si ab alio possum hr̃e nō debeo euꝫ induce
re ad ministrandū sacr̃a etiā necessaria. Si
ṽo ꝑatus ē mīstrare possuꝫ etiā voluntaria
ab eo recipe: sicut dicim⁹ ď vsurario. j̃. vsu
ra. 2. §. 2. Et sic intellige. c. si tātū. ⁊. c. pla-
cuit. 6. q. 2. cū ibi notatis. Aut factū ē no-
toriū: ⁊ sic nullo mō licet recipe aliq̃ sacr̃a
a talib⁹: excepto baptismo. De q̃ dic vt. s̃.
baptism⁹. 5. § j. ⁊. §. 12. Aut sūt p̃cisi a iu-
dice: ⁊ sic nullo mō licet recipe sacr̃a ab eis
vel audire diuina: q₂ nullo mō pñt dici to-
lerati: ex quo ꝑ sniam sunt cōdēnati: vt i. d.
c. vestra. ⁊. 9. q. j. c. j. ⁊. 2. ⁊ no. Inno. in. c. q̃
liter ⁊ qñ. el scdo. de accu. Si ṽo p̃cisio non
sit facta neqꝫ ab hoie neqꝫ a canone: tenent
doc. in. d. c. vestra. ꝙ nō pecco si nō abstineo
a sacr̃is etiā volūtarijs: q₂ nō sūt suspensi q̊
ad nos. c. fi de co. cle. ⁊ mu. Ego verū credo
qñ ꝑati sūt dare: al's nō: nisi in sacr̃is neces
sarijs vt dixi: q₂ cū peccent mortalit̃ sacra-
mēta administrādo. c. fi. de tē. or. non debeo
eos inducere sine necessitate. In necessarijs
aūt sacramētis qñ ab alio nō possum ea hr̃e
lꝫ q₂ ego facio ad quod teneor: lꝫ ille nō. et
iō sibi iputat̃: facit glo. in. c. nō ē. de spō. Nec
obstat glo. in. §. verū. 33. di. q₂ loquit̃ qñ pos
sum hr̃e aliū: nō tñ debet eē aliq̃s nimis scru
pulosus: q₂ pōt p̃sumere ꝙ saltē hēat attri-
tionē qñ ea admīstrat. Hodie tñ cōtra iura
p̃dicta: quo ad precisos a canone: vel a iu-
dice est fcā dispēsatio ꝑ cōciliū cōstātiēse cō
firmata ꝑ basiliēse: de quo. j̃. excoicatio. 8.
§. 3. ⁊ ideo eam serua.
❡ Quis dicat̃ tolerat⁹ ab eccl'ia. R̷. Pa. 3
vbi. s̃. ꝙ ille qui nō fuit cōdēnat⁹ nec cōfes-
sus: nec habet operis euidentiam.
❡ Utrū oē peccatū notoriū īducat p̃cisionē 4
seu suspēsionē a canone ne exerceat officium
suum. R̷. ſm. d. Anto. in. d. c. vestra. ꝙ sic.
Nec obstat dictū. c. quod loquit̃ solū de for
nicatiōe: ex q̊ Pa. ibidē ē ꝯtra dictū. d. ant.
sed ego teneo verissimū dictū. d. anto. q₂ cō-
stitutio penalis etiā quo ad penā extēdit̃ ad
casū similē ex idētitate rōnis: si rō in ea con
stitutione ē expressa: vt i. l. bis solis. C. ď re
uo. dona. Ad hoc tex. optim⁹ in. l. 2. in. §.
quid si curatores. ⁊. §. q̇d si decesserit. ff. ad
tertul. ⁊. l. palā. in. §. senat⁹. ff. ď ri. nup. nec
pōt dici ꝙ sit interp̃tatio extēsiua: q₂ ē poti⁹
intēsiua seu intellectiua: q₂ lex nō ē aliud q̃ꝫ
ipsa rō legis: vt ꝓbat̃ in. l. non dubiū. C. ď le
gi. Et ꝙ lex penalis extēdat̃ si in ea ē scripta
ratio nālis vel ciuil': tenet Bal. p⁹ Bar. ⁊ ē
bon⁹ tex. in. c. j. in. §. porro. in ti. q̃ fuit ꝓma
cā amit. bene. Et cū. d. c. vestra. ꝑ rōnē noto
rietatis peccati cōcludat notoriū cōcubina-
riū suspensū: ḡ idē erit i oi mortali pctō, no-
torio, vide qď dicā. j̃. lex. §. 6. ⁊ pena. §. 5.
❡ Utrū cleric⁹ teneat̃ restituere fruct⁹ q̊s 5
ꝑcipit de bñficio existēs in pctō mortali. R̷.
ꝙ si peccatū ē notoriū: ego habeo pro idubi-
tato ꝙ tenet̃ restituere: q₂ cū sit suspēsus vt
dictū est in p̃cedēti. §. ꝑinde ē ac si nō reside
ret: q₂ nullū ⁊ inutile. Idē est. c. int̃ corpa-
lia. ď trāsla. pla. sicut nō rite ⁊ ñ fieri paria
iudicant̃. in. c. veniēs. de pres. nō bap. Facit
quod no. Bar. in. l. j. ff. qď cuiusqꝫ vni. vbi
per illū tex. cōcludit ꝙ ꝓcurator q̇ non fecit
fidē de mādato: ꝑinde ē ac si nō cōparuisset
⁊ dñs tāq̃ꝫ cōtumax debet puniri. Nā nō ex-
cipe: ⁊ accipere sed non ꝓbare idē est. c. cum
sup. de cōces. p̃bē. ⁊ non eē: ⁊ eē ⁊ nō appare-
re: paria sūt quo ad iuris effectū. l. duo sunt
titij. ff. de testa. tu. Et ideo tenet̃ sicut. s̃. di-
xi de nō residēte. cleric⁹. 7. §. 4. De occulto
ṽo peccatore credo: ꝙ nō tenet̃: q̃uis tuti⁹
eēt restituere: q₂ ⁊ si iutilit̃ seruiat q̊ ad se ñ
tñ quo ad ad alios: aut quo ad ecclesiam.

c **Lericus**.9. debēt a q̄busdā actibus seculari/
bus eē remotus.c.fi.de vi.⁊ ho.cle.
ne cleri.vel mo. per totum. Et qui sint isti
act⁹ per dubia inferam.
i ¶ Utrū cleric⁹ possit negociari. R. ꝙ nō.
negocia secularia.c.j.ne cle. vel mo. ⁊.c.fi.
de vi.⁊ ho.cle. Sed no.ꝭm Pa.in ru.ne cle.
vel mo.ꝙ negociū seculare dr̄ duplex. Pri/
mo large vt cōprehendat quicq̄d prouenit
ex carnali cōcupiscētia nō subiecta freno ra
tionis. Et hoc innuit tex.in.d.c.j.in prin. vn̄
dicit̄ negociū seculare: quia p illud viuitur
oīno seculariter.s.ꝭm seculū ⁊ carnē ⁊ non
ꝭm deū ⁊ spūm. Et hoc prohibet̄ etiā laicis
magis tn̄ clericis: vt in.d.c.j. Secūdo nego
ciū seculare dicit̄ magis stricte vt cōprehē/
dat negociū ptinens ad rēpublicā mūdanā
⁊ seculares hoīes. Qd̄ quidē lz sit p missum
laicis: tn̄ clericis non licet. Unde i.l.placet
C.de epis.⁊ cle.dicit tex.ꝙ clerici nihil cōe
habēt cum publicis actib⁹ vel ad curiā pti/
nentib⁹ cuius corpori nō sunt annexi.p quē
tex.patet ꝙ clerici nullū officiū possunt ha
bere in republica: vt probat̄ in.d.c.j.in fi.fa
cit.c.rep̄hensibile.23.q.8. nec sunt de vni/
uersitate seculari: vt no.in.c.dilecta.de ex.
prela. Et sic cōcludo ꝙ clerici nō debēt attē
dere: nec habere curā de mūdanis: nisi q̄te/
nus sunt necessaria ad sustentationē corpis
ar.j.q.3.si quis obiecerit. vel in casu pietat̄:
vt.j.tutela.§.j.⁊.s̄.aduocatus.§.5.cū se.
z ¶ Utrū clericus possit per artificiū quere
re sibi necessaria ad victū. R.ꝭm Pa.in.c.
clerici officia.de vi.⁊ ho.cle.ꝙ sic: ex hōesto
artificio.facit.c.j.de cele.mis.⁊.91.di.p to/
tum. Et hoc verū ꝭm glo.91.di.i sūma: dūm
mō propt̄ hoc nō se subtrahat a diuinis offi
cijs. Nec ob.d.c.j.ne cle.vel mo.⁊.88.di.p
totū. vbi prohibet̄ oīs negociatio clericis:
quia vt dicit glo.in.c.canonū.14.q.4.eme
re chartā pro libro cōscribendo: vel corium
pro sutulari faciēdo: ⁊ h⁹mōi: vt sic lucret̄
aliq̄d pro victu non ē negociatio sed artifi/
ciū: ⁊ ideo non prohibet̄ clericis: ⁊ in iurib⁹
p̄allegatis: vbi prohibet̄ negociatio intelli/
gitur q̄n clerici aliq̄d emūt vt imutatū ca/
rius vēdant: quia hec est ꝓprie negociatio:
vt ibidē patet.⁊.88.di.c.eijciēs.sec⁹ si p̄ter
ꝓpositū bladū quod emerunt superesset vēde/
rent carius ⁊ h⁹mōi: quia liceret ꝭm Hosti
¶ Que ē pēa clerici negociatoris. R.ꝙ vl/ 3
tra mortale peccatū si tertio monit⁹ nō de/
stiterit: perdit priuilegiū clericale: vt in.c.
fi.de vi.⁊ ho.cleri. Et q̄ꝙ doc.sint varij in
opi.ego saluo meliori iudicio sic intelligo:
vt cleric⁹ in minorib⁹ siue sit coniugat⁹ siue
n̄ ꝙ n̄ peccat mortalit̄ negociādo dūmō tale
negociū non sit prohibitū etiā laicis: ꝫ si nō
est cōiugatus pōt cōpelli per priuationē pri
uilegij clericalis: nō quidē illius si q̄s suadē
te.17.q.4.sed priuilegij quo nō pn̄t vexari
exactionibus in psona vel i bonis ꝓprijs: vt
l.2.C.de epi.⁊ cle. Cōiugati vo nō: quia per
dunt ipso facto p ꝯtractū mr̄imonij: vt in.c.
vno.de cle.cōiu.li.6.⁊ in.c.ioānes.eo.titu.
Alij vo qui sūt in sacris: aut religiosi peccāt
mortalit̄.c.ꝭm.ne cle.vel mo. Et silr̄ pn̄t cō
pelli priuatōne priuilegij clericalis: sicut di
xi de exītibus in minorib⁹. Et ꝙ nō perdāt
tam isti q̄ꝙ prefati in minorib⁹ etiā post tri/
nā monitionē priuilegiū illius canōis: si q̄s
suadēte. vt nō sit excoīcatus quisq̄s eos pcu
tit: nec etiā fori: vt possint pro criminibus:
aut excessibus puniri seu condēnari crimīa/
liter vel ciuilit̄ per iudicē secularē. patet hoc
quia clerici cōiugati quos oportet negocijs
secularib⁹ intendere: vt in.d.c.ioānes. his
gaudent si habitū ⁊ tonsurā portant: g̃ mul
to fortius isti non cōiugati. Et credo istud
sit securius in conscientia.
¶ Utrū requirat̄ trina monitio: aut suffi/ 4
ciat vna gn̄alis: vt pdant priuilegiū: de q̄
s̄. R. Pa.in.c.fi.de vi.⁊ ho.cle.ꝙ oportet
sit trina: quia nō sufficit vna perēptoria vbi
cunq̄ agit̄ de pena icurrēda ⁊ ius exigit tri
nā monitionē vel trinā citationē: hoc voluit
glo.nōbilis in cle.j.de vi.⁊ ho.cle.⁊ Jo.an.
in.c.tue.de cle.non resi. Nec obstat ꝙ vbi a
iure requirit̄ triplex citatio: sufficit vna per/
emptoria que habet vim trine citatiōis: vt
in.l.tres denūciationes.C.quō ⁊ q̄n iu. Ui/
de glo.in.c.cōsuluit.de offi.dele.⁊ Pa.in.c.
in noīe dn̄i.de testi.qz hoc verū in citatione
quia ius ita vult: secus in monitiōe nec suffi
cit trina monitio: sed oportet sit specificata
nō gn̄alis. Et ꝓ hoc facit tex.in.d.c.fi.i v̄.si
tales.⁊.d.glo.in v̄.noīatim.⁊ qd̄ no.i.c.sta
tutū.de sen.ex.li.6.valeret tn̄ si fieret p viā
statuti: qz statutū habet vim legis: ⁊ p̄lat⁹

pōt statuēdo augere pēnā iuris ⁊ infligere penā sine monitiōe verbali: al's requiritur monitio: vt in. c. z. de consti. li. 6.

5 ¶ Sed p quē debet fieri hec monitio. R. Pa. in. c. cōtingit. el. z. de sen. ex. ꝙ nō p iudicē secularē: sed oportet fiat p epm: aut eū qui habet iurisditionē epalē sup eum: ⁊ ſm glo. in. c. si clericos. de sen. ex. li. 6. nō refert an hēat eā ex ꝑuilegio vl' ꝯsuetudīe vl' a iur̃

6 ¶ Utrū clerici teneant̃ restituere q̇cquid lucrati sunt p negociationē eis ꝓhibitā. R. Mat. in cle. j. de vi. ⁊ ho. cle. ꝙ in foro aīe tenent̃ paupibus dare. 14. q. 5. qui hētis. ego credo ꝙ sit bonū consiliū: sed de necessitate nō. 14. q. 5. nō sane. in ꝟ. tanq̄ȝ sua. Et h̃ videtur sequi Zen ⁊ Car. in. d. cle. j. De q̄ dic vt. j. restitutio. j. in ꝟ. turpiter.

7 ¶ Utrū clerici possint exercere officiuȝ tabernarioꝝ: aut macellarioꝝ. R. ꝙ nō: imo si ꝑsonaliter publice exercēt: ⁊ tertio moniti noīati a suis p̄latis nō destiterit clerici ꝯiugati pdunt priuilegiū clericale omne etiam istud: si q̇s suadēte. 17. q. 4. nō cōiugati aūt solū pdunt in reb⁹ si deferūt habitū clericalē: sed si nō deferūt sed incedūt oīno vt laici amittūt etiā in ꝑsonis. Clerū est ꝙ si p̄fatuȝ officiū dimittūt reassumūt tā ꝯiugati q̄ȝ nō cōiugati. Intellige ꝙ cōiugati reassumunt nō ita sicut nō cōiugati: sed illud in q̄ gaudent: vt in. c. vnico. de cle. cōiu. Et iste ē verus intellectus lr̃e: lȝ alij alit̃ intellexerint. Hec habēt̃ ex cle. j. de vi. ⁊ ho. cle. imo prohibent̃ tabernā itrare. 44. di. nō oportet. Intellige nisi ī itinē cā necitat̄: vt ī. c. clēici. e. di.

8 ¶ Utrū clerici possint exercere officia a p̄fatis viliora: vt aptare pelles ⁊ h⁹mōi. R. ꝙ nō p idētitatē rōnis ſm Pau. ī. d. cle. j. Rō quia in his stat⁹ clericalis dehonestat̃. ar. l. athletas. §. ait p̄tor. ff. de his qui no. īfa. nō tñ incurrēt pēnā statutā ꝯtra exercētes officiū tabernarioꝝ. Credendū tñ peccare mortaliter si sunt in sacris aut religiosi talia publice exercētes: secus si occulte pro artificio ad sustentationem vite.

9 ¶ Utrū clericus possit exercere officiuȝ tabellionatus. R. ſm Ho. in. c. sicut. ne cle. vel mo. ꝙ cleric⁹ cōstitut⁹ tabellio a laico non pōt si est in sacris postq̄ȝ est sibi interdictuȝ etiā in causis ecclesiasticis ſm Inno. in. d. c. sicut. Tñ si anteq̄ȝ sibi interdicat̃ facit instrumentū tenet: sed postq̄ȝ ē sibi interdictū non. Si ꝟo est cōstitutus a papa vel ab epo quo ad diocesim suā poterit in cāis ecclesiasticis cū ei nō debeat ꝓpter ordines sacros: aut bñficiū ecclesiasticū officiū iterdici. ar. de deci. c. tua. el. z. ⁊ de iudi. decernim⁹. ꝯ ar. hi. cōtingit. Si ꝟo sūt in minorib⁹ pñt exercere etiā si sunt beneficiati. ar. d. c. sicut a cōtrario sensu: lȝ sit honestius abstinere.

¶ Utrū liceat clericis: ioculatoris officiuȝ facere. R. ꝙ nō publice: ⁊ tales sūt qui faciunt spectaculū ꝓprij corpis: facit. l. z. §. fin. ff. de his qui no. īfa. Et si hoc faciūt p annū ipso iure pdūt oē priuilegiuȝ clericale. Hic no. ꝙ Jo. mo. quē sequit̃ Ge. in. c. vnico. ꝯ vi. ⁊ ho. cle. li 6. dicit ꝙ clericus: in sacris ⁊ etiā monachus pdit priuilegiū canōis: si q̇s suadente. 17. q. 4. Et vr̃ veri⁹: q̄ȝuis Archi. teneat ꝯriū ⁊ dicat ꝙ solū exñtes in minoribus pdūt. Silr̃ etiā pdūt si minori tpe post trinā monitionē nō desistant. c. vnico. de vi. ⁊ ho. cle. li. 6. In occulto tñ vel cā infirmitatis vel alteri⁹ honeste rei: cā ioci aliq̇d facē non reprobat̃ ſm glo. in. d. c. vnico. ⁊ facit q̇d no. Jo. de citaristis: ⁊ his q̇ varijs vtūt̃ instrumētis. 86. di. donare. in glo. 10

¶ Utrū cleric⁹ possit eē ꝓcurator secularium ꝑsonarū. R. Pa. in. c. z. ne cle. vel mo. ꝙ ꝓcurator gnālis in causa ecclesiastica bene posset ⁊ corā iudice ecclesiastico: sed in causis secularibus in iudicio vel extra nō pōt eē: posset tñ esse in aliqua causa particulari. 11

¶ Et sūmarie dic: ꝙ cleric⁹ nō pōt implicitus secularib⁹ disceptare: exceptis causis de quib⁹. s. aduocat⁹. §. 5. 6. ⁊. 7. Nec ꝓcurator nisi vt dixi: nec cōductor rerū seculariū nisi cā necessitatis victus: q2 tūc posset ꝯducere vineā vel domū vt aliq̇d vnde viueret lucraretur nec canes vel aues sequi: vt ī. c. j. ne cle. vel mo. nec ꝓcuratores villarū: aut iurisditiones seculares sub aliq̇bus principibus ⁊ secularib⁹ viris exercere: vt iusticiarius eoꝝ fiat: vt in. c. sed nec. eo. ti. nec sentētiā sanguinis si est in sacris dare: nec sacerdos officiū vicecomitis: aut p̄positi secularis habere. c. clericis. eo. ti. nec sniaȝ sanguinis dictare: aut interesse vbi vindicta sanguinis exercet̃: nec p̄positus balistarioꝝ: ⁊ h⁹modi viris sanguinū: nec vllā cirugie artē q̄ adustione vel incisione indigeat: nec ipendē 12

benedictionē aque feruēti: seu ferro cādēti
ad purgationē: vt in.c.sniam.eo.ti. Et des
talia vel aliquod horū exercētes: si tertio a
suis platis moniti nō desistūt: perdūt priui
legiū clericale: vt no.doc.in.d.c.§ nec. Itez
p̄lbris decanis: archidiaconis: plebanis: p
positis: cantorib⁹: 7 alijs clericis psonatum
habentibus precipitur sub excoicationis la
te sentētie pena: ne leges: aut phisicā audiāt
vt i.c.si.e.ti.d q cāu dic vt.j.excoica⁹.7.§.7

c **Clericus**.io.debet eē nō vindicatiu⁹ s patiēs
vnde precipit eis ne arma portent:
nisi ad defensionē vnde clerici qui relicto ha
bitu clericali arma portant: si tertio moniti
non deponūt: perdunt priuilegium clerica
le.de sen.exco.c.audientia.
j ¶ Quid si misceat se clericus tyrannidi vl
crudelitatibus. R. q si quis cōtēpto habi
tu clericali: guerrā vel seditionē mouet vel
atrociter delinquit publice: aut in factū ar
morū se imiscet: ipso facto sine monitōe pdit
priuilegiū canonis: si quis suadēte.17.q.4.
vt in.c.ppendimus.de sen.ex.de aposta.c.j.
in prin. Priuilegiū aūt fori nō amittit nisi
p⁹ monitionē. facit.c.si iudex.d sen.ex.li.6.
2 ¶ Utrū cleric⁹ miles effectus pdat priuile
giū clericorū. R. Inno.in.c.j.de aposta. q
si facit actū oīno clericatui cōtrariū: vt puta
exercet seua: vadit ad bellū statim perdit
qz eligens contrariā viā excludit ipso fcō a
prima.32.q.j.cū renūciat. Si vo nō exer
cet seua nec aliū actū contrariū clericatui:
sed viuit honeste vt cleric⁹ etiā si duxit vxo
rē virginē: 7 sic nō pdit. Pa.tñ dubitat i.c.
vt cōsultatiōis.de cle.coniu.in eo milite q iu
rauit illa de quibus i glo.l.pe.ff.ex qui.cau.
ma.qz iste actus vz oīno cōtrari⁹ clericatui
qui pugnare nō debet etiā cū ifidelib⁹.c.ex
multa.de voto.sed primū equius.
3 ¶ Utrū clericus occidens vel mutilās iua
sorē suū pdat priuilegiū clericale. R. Pa.
i.c.clericis arma.de vi.7 ho.cle.q non.
4 ¶ Utruz pro defensione proximi liceat eis
sumere arma. R. Pa.vbi.s. q si habet iu
risditionē in loco sic lz pro defensione suorū
mouere arma nō tñ ipse in propria psona.
c.dilecto.de sen.exc.li.6. Si vo iurisditioēz
nō habet: aut sine clerico ppulsari pōt: 7 sic
non debet arma sumere.c.ex multa.de voto.

Idē.23.q.8.reprehensibile.7.7.q.j.scisci
tatus.7 quod ibi no. Si aūt nō pōt aliter p
pulsari tūc licet aggressorē capere: verbera
re 7 etiā occidere si aliter non pōt proximuz
defendere.23.q.3.maximianus.7.c.si quis
pōt.7.c.dilecto.irregularitatē tñ incurrit si
ne peccato.predicta cle.si furiosus. Et d hoc
vide.j.defensio. Et quo ad irregularitatez
homicidium.3.

c **Clericus**.ij.debet eē sobri⁹ vt in.c.a crapula
de vi.7 ho.cle. vbi precipit eis vt vi
nū sibi temperent 7 a vino se temperent. Et
qūuis aliqui teneant ibidē q peccet mortalit
si bibat vinū sine aqua: tñ coiter doc.nō te
nent: sed sufficit bibere temperate. vnde tex.
dicit q debet esse contentus trina potatiōe
in.c.quando quod palea est.44.di.
¶ Utrū liceat eis cogere alios ad bibendū j
R. q nō.intellige vltra necessitatē neqz fa
bulas inanes cantare vel turpia ioca: pillaz
vel vrso: vl laruas demonū ante se ferre cō
sentiant: quia hoc est diabolicū 7 sacris ca
nonibus prohibitum: vt dicit tex.in.c.nul
lus presbyterorum.di.44.
¶ Utz liceat clericis facere conuiuia. R. 2
q sic si ex charitate: dūmodo abstineant a
superfluitate detractione 7 irrisione alioz:
vt in.c.conuiuia.44.di.7 in principio 7 i fi
ne mense: laudes deo reddantur: 7 aliqd le
gant de sancta scriptura: vt in.c.quando.7
in.c.pro reuerentia.ea.di. al's non licet: vt
in.c.non liceat.eadem distinctione.
¶ Utrū debeat benedicere mensaz anteqz 3
comedat. R. q sic: 7 post sumptuz cibū red
dere gratias.44.di.c.non liceat.
¶ Utrū debeat comedere ante tertiā. R. 4
q non: vt in.d.c.non liceat.
¶ Que debent esse in eorum conuiuio. R. 5
Primo lectio diuinaz scripturaz. Scdo q
nulli detrahatur. Tertio q ianes secularium
negociorū fabule non recitent: 7 multo mi
nus aliud turpe. Quarto q solū p sustētati
one cibus sumat: habentur ista in.c.cōuiuia
7.c.nullus presbyterorum.7.c.pro reueren
tia.7.c.non liceat.44.di.
¶ Utrū peccent mortalit si ɔtra aliquod p
fatorū faciūt. R. q nō: sed venialit: nisi qn
turpia vel laruas demonum ante se fieri cō
sentiūt: qz talia sunt eis prohibita: vt i.d.c.

nullus p̃sbiteꝛoꝝ. ⁊ iõ videt̃ eẽ moꝛtale. Et lꝫ
d. c. nullus p̃sbiteꝛoꝝ. loquat̃ solũ de p̃sbiteꝛis: tñ
c. p̃sbiteꝛi. 34. di. extendit ad oẽs existentes in sa-
cris: qui aũt nõ sunt in sacris nõ credo moꝛ
taliter peccent nisi prout etiam seculares in
huiusmodi peccarent.

c **Clericus**. iz. debet eẽ alien⁹ ab his q̃ irregula-
ritatẽ inducũt: de quo vide. j. irregularitas
primo. qui sũt q̃ nõ pñt pmoueri: ⁊ quibus
virtutib⁹ debeãt refulgere: habes. 40. di p
totũ. Nã debẽt eẽ exẽplũ oĩbus laicis 8. q. j
qualis. vbi dĩ vehemẽter ecclesiã christi de-
struit hoc. s. meliores eẽ laicos q̃ clericos. fa
cit. 6. q. j. §. verũ hac auctoritate.

c **Clericus**. iz. q̃ ad bõa ipsoꝝ ⁊ eoꝝ dispositõꝫ

1 ¶ Utrũ clericus possit testari d̃ re
bus ecclesie mobilib⁹. R. Inno. in. c. cuꝫ in
officijs. de testa. q̃ nõ: vt ibi. ⁊. c. ad hec. ⁊. c
relatũ. el. z. iz. q. 3. c. j. Et nõ q̃ oĩa dicunt̃
bona eccl'ie que intuitu eccl'ie vel de faculta
tib⁹ ecclesie acq̃siuit: vt in. c. j. d̃ testa. i tex.
⁊ in glo. verũtñ glo. in. c. pñti. de offi. oꝛ. li.
6. p⁹ Ho. tenet q̃ clerici nõ hñtes administra
tionẽ: ⁊ dicunt̃ nõ hr̃e administrationẽ qñ nõ
hñt bñficiũ cui sit assignata dos s̃m Ge. in
d. c. pñti. sed simpl'r bñficiati vt sũt canoni-
ci ⁊ siles quib⁹ id quod hñt obuenit sibi ra-
tione psone nõ q̃ hẽant p̃bendã in ecclesia
distinctaꝫ: qꝛ si haberẽt administrationẽ pñt
disponere ⁊ testari de fructib⁹ pceptis vsq̃
ad diẽ moꝛtis de' cõsuetudine ⁊ etiã si ꝯsue.
tudo eẽt: possent testari de redditib⁹ pcipiẽ-
dis ãno sequẽti p⁹ moꝛtẽ suã vt refert Pa.
in. d. c. cũ i officijs Sꝫ ego credo licẽ qñ di
sponit in pios vsus vel in casib⁹ de quib⁹ in
se. §. al's ꝯsuetudo ẽ irrõnabil'. ar. c. fi. 16. q. j

2 ¶ Utrũ cleric⁹ possit de reb⁹ p̃dictis dona
re aut alio mõ disponere. R. Pa. vbi. s. q̃.
nõ: nisi in. 4. casib⁹. Prim⁹ qñ tãtũdẽ expẽ
dit de suo in vtilitatẽ ecclesie. c. si q̃s. iz. q.
z. ⁊. q. 5. si ep̃s. qꝛ in hoc casu posset etiaꝫ te
stari. Immo si nõ testaret̃ heres posset pete
re. facit. c. de multa. ⁊ q̃d ibi no. d̃ p̃be. ⁊. l. q̃
oĩa. in fi. ff. de pcu. ⁊ glo. in l. si nõ soꝛtẽ. §.
sicentũ. ff. de ꝯdi. inde. Secũd⁹ qñ hoc habet
ꝯsuetudo s̃m Ho. ⁊ Lau. i. d. c. si ep̃s. ß Pa.
hoc itelligit de reb⁹ mobilib⁹ ⁊ modicĩ. Et
ego addo qñ disponit pie ⁊ rõnabilit̃: aliõ ñ

Terti⁹ qñ donat ituitu elemosyne quã cleri
c⁹ etiã in egritudie põt facere: vt in. c. ad hec
⁊. c. relatũ. el. z. de testa. Quart⁹ casus qñ
vult remunerare seruitia honesta tã a ꝯsan
guineis q̃ ab extraneis recepta. d. c. relatũ.
§. lꝫ addo. Quint⁹ qñ dat religiosis locis.
d. c. relatũ. Et nõ practicã s̃m Pa. vbi. s. q̃
si cleric⁹ vult aliq̃ respcũ istoꝝ q̃tuoꝛ vlti-
moꝝ dare: faciat ipse dũ viuit ⁊ nõ relinq̃t:
qꝛ nõ valet. d. c. ad hec. Et nõ q̃ quicũq̃ ac-
cipit alio mõ de reb⁹ ecclesiasticis tenet̃ ad
restitutionẽ: facit q̃d no. in. d. c. ad hec. ⁊ q̃d
no in c. cũ s̃m. de p̃be. ß meli⁹. q̃d no. Pa. in
c. vt vn⁹ q̃sq̃. de pec. cle. vide quod dico. j.
immunitas. §. 5z. ⁊ sequenti.

¶ Utrũ clerici possint de distributiõibus 3
quotidianis disponere. R. q̃ sic si nõ habẽt
administrationẽ in ecclesia: qꝛ dant̃ p stipen-
dio psonali: vt in. c. vnico. d̃ cle. ñ re. li. 6. 4

¶ Quid de donatõe int̃ viuos. R. q̃ va-
let: qꝛ p̃sumit̃ donatũ ituitu amicicie vl' spe
future remũeratõis s̃m gl. i. c. req̃sisti. d̃ tes.

¶ Sꝫ q̃d de bonis acq̃sitis ituitu dignitatꝫ 5
clericalis: vtputa p missis dicẽdis. R. Pe.
vt refert Cy. in autꝫ. licẽtiã. C. d̃ epis. ⁊ cle.
q̃ põt testari. Et placet Ho. in. c. qꝛ nos. de
testa. ⁊ Inno. ibidẽ: q̃ dicũt q̃ si cleric⁹ rõe
officij aliqua acq̃siuit puta qꝛ fuit capellan⁹
alicui⁹ pncipis q̃ multa ei donauit q̃ põt de
talib⁹ donatis ad libituꝫ disponere: multo
magis de bonis acq̃sitis ituitu psone: puta
ex suc cessione cognatoꝝ vel donatiõe ami-
coꝝ seu industria clericoꝝ: vtputa doctrina
seu artificio põt disponere: vt i. d. c. qꝛ nos
⁊ q̃d ibi no. Pe. tñ vt refert Cy. vbi. s. limi
tat hoc veꝝ in clericis iferioꝛib⁹: nõ aũt in
ep̃o. Et addit Bal. ibidẽ: etiã si eẽt cardial'
Idẽ de p̃latis regulariũ ecclesiaꝝ. ⁊ ẽ tex. in
d. autꝫ. qui solũ cõcedit q̃ p̃dicti ep̃i ⁊ p̃lati
regulariũ ecclesiaꝝ possint disponere ad li-
bitũ de acq̃sitis ante ep̃atũ vel p̃latõnẽ: ⁊ d̃
acquisitis in ep̃atu vel p̃latiõe p cognatõ
nẽ vsq̃ ad q̃rtũ gradũ. de reliq̃s p̃o q̃liter-
cũq̃ acq̃sitꝫ nõ põt disponere ß acq̃rit eccle-
sie. Cõis tñ opi. alit̃ tenet: vt. j. legatũ p̃mo
§. is. Sꝫ ego limito in istis in q̃b⁹ põt facere
q̃d vult veꝝ eẽ nisi in q̃nq̃ casib⁹. Prim⁹ qñ
ipse eẽt obligat⁹ restituere eccl'e: vtputa qꝛ
dolo vl' culpa nõ leui: tñ s̃m Inno. i. d. c. cũ
i officijs. dãnificauit eccl'iã: ß q̃ teneat̃ d̃ le

ui culpa ēt ē tex. apt⁹. C. ar. tu. l. q̄cq̄d. fac. ff. de admi. tu. l. si res. Sicut eni ut nō. Jn/ no. in. c. ea q̄. de offi. archi. ille q̄ accipit pre/ ciū ꝓ deposito seruādo tenet de leui culpa: sic ⁊ q̄ dignitatē h̄z cui hoc officiū ē ānexū scʒ ꝯseruādi bona eccl'e tenet: cū pl⁹ sit h̄re dignitatē. Nec ob. l. noia. C. arbi. tu. vbi si noia debitoꝝ min⁹ idonea fiūt q̄ tpe tutele erāt bona: nō tenet tutor nisi fuerit in lata culpa. ff. de admi. tu. l. tutor q̄ reptoriū. §. cōperit. vbi tutor emens p̄dia min⁹ idonea: nō tenet nisi de lata culpa qr sūt casus spā/ les: sed regulare est vt teneat de leui culpa ⁊ sic tenet Ber. ⁊ Ho. i. c. ea q̄. d offi. archi.
3 Secūd⁹ si d bonis ipsi⁹ eccl'e alicui fecit gra/ tiā: s̄m Jnno. vbi s allegat. l. cū ostēdim⁹. ff. de fideius. tu. ⁊ C. eo. l. z. ⁊ vltima. Ter/
4 ti⁹ casus si passus ē ꝓpt negligentiā suā rem eccl'e p̄scribi: s̄m Pa. in. c. ex p̄ntiū d pigno allegat. c. placuit. el. z. 16. q. 3. Quart⁹ est si reddit⁹ in vsus inhonestos ꝯuertit. i. q. 4. c. i. Quint⁹ in casib⁹ de quib⁹ s dixi. Cleric⁹
5 z. ꝙ tenet ad restitutionē: qr i istis casibus ꝓmo tenet satisfacere eccl'e ān̄ꝙ aliud dispo nat. De hoc etiā vide Jmmunitas. §. 52.
6 ¶ Utrū acq̄situ p sacerdotē in iniungendo p̄nias parochianis debet eē eccl'e. R. Jnn. in. c. cū inter. de ver. si. ꝙ sic. Et ideo dispo/ nere ad libitū nō pōt.
7 ¶ Utrū plat⁹ inducēs testatorem ad sibi re linquēdū qd̄ eccl'ie reliq̄sset teneat illud re/ stituere ⁊ an possit disponē. R. Pa. in Ru brica de pe. cle. ꝙ q̄dā dicūt ꝙ pōt disponē p. l. q̄cq̄d. C. ar. tu. Sʒ Cy. formādo hāc. q̄ in tutore dicit ꝙ si blādo sermōe ipsū indu xit ad sibi relinquēdū ꝙ nō tenet. ar. i. l. fi. ff. si q̄s ali. te. vbi pʒ ꝙ talis nō cōmittit de lictū. Si ꝓo dolo seu fraude eū induxit: te/ net eccl'ie ad interesse. Sed ꝙ teneat eccl'e sim plicit tex. ē cū glo. in. c. quicūq̄. iz. q. 4. vbi patʒ ꝙ plat⁹ tenet ad interesse eccl'e: qn̄ ei po/ tuit q̄rere ⁊ neglexit ad instar tutoris: vt in d. l. quicq̄d. ⁊ in. l. pupilloꝝ. C. de admi. tu. Nec eni debet vtilitatē suā p̄ponere vtilita ti eccl'e: sicut nec tutor vtilitatē suā vtilita/ ti pupilli. l. tutor s̄m dignitatē. §. i. ff. de ad mi. tu. l. si vt certo. §. comodatū. ff. como. ff d̄po. l. qd̄ nerua. in fi. ⁊. 7. q. i. p̄sētiū. ⁊. c. placuit. Pa. vbi s tenet: ⁊ sequit opi. Cy. Sed ego credo veꝝ in tutore: qr de eo pōt

dici ꝙ suā p̄sonā pōt p̄ferre cuicūꝙ. ar. c. pe titio. de iureiur. ⁊ de px. di. z. hec q̄ d q̄litate s i plato teneo glo. cū tex. i p̄dicto. c. q̄cūꝙ.
¶ Cui restituet q̄ indebite aliq̄d ab eccle/ siasticis recepit. R. Rodo. ⁊ Ray. ꝙ aucto ritate iudicis p̄nialis fiet restitutio eccl'e cui ablatū est si paup ē eccl'a: vel si est habūdās fiet pauperib⁹ q̄ indigēt. Jdem Ho. ar. 17. q. 4. si quis in atrio. 8
¶ Utꝝ cleric⁹ q̄ rē eccl'ie melioꝛauit ex sua industria: possit de sua melioratōe disponē. R. ꝙ nō: facit c. inquirēdū. ⁊. c. si q̄s. de pe. cle. Nō qr ad hoc tenet si de ei⁹ fructib⁹ vi/ uit p dicta in. q. p̄ce. Sec⁹ si d p̄rimonio: vł de suo melior cēt: vt s. dictū est. §. z. 9
¶ Utꝝ relictū clerico indubio p̄sumat in/ tuitu eccl'e datū. R. ꝙ si administrationē nō h̄ʒ nō p̄sumit. sec⁹ si administrationē h̄ʒ Tn̄ ad cōiecturas est requirendū. vt in. c. requisisti. de testa. ⁊ quod nōt Jnno. in. c. cum in officijs. eo. ti. vide. j. legatum. i. §. 16. 17. ⁊. 18. 10
¶ Utꝝ cleric⁹ possit de bonis eccl'e dotare sororē vel alere parētes. R. Pa. in. c. pue/ nit. de arbi. ꝙ sic: sororē vel aliā ꝯsanguineā si indiget de redditib⁹ eccl'ie. pbat p. c. i. de co. cle. ⁊ mu. ⁊ p glo. cū tex. in. c. oio confite mur. 3j. di. vbi glo. dicit: ꝙ cleric⁹ habens vxorē vel filios pōt eos pascere de redditi/ bus eccl'ie: ergo multomagis dotare: cū cā dotis sit fauorabilior ꝙ cā alimētoꝝ: ut nō Cy. facit qd̄ nō. in. l. cū in plures. §. px. ff. d admi. tu. ⁊ in. l. nō oi. C. eo. ti. in glo. Et hoc intellige si indiget: vt i glo. p̄fati. c. oio. ⁊ n̄ ad pōpā vel aliū statū. ar. eo. q̄ nō. 43. di. in p̄n. qr sic tā dātes ꝙ recipiētes tenet ad re/ stitutionē. z. q. 6. peruenit. ⁊ nōt Math. ⁊ Car. in cle. z. de vi. ⁊ ho. cle. Limita tn̄ q̄ ad accipiētes vt teneāt ad restitutionē: veꝝ qn̄ cleric⁹ est nō soluēdo al's nō: qn̄ accepit de reb⁹ q̄ alienari p̄nt ad libitū clericoꝝ: sicut sūt fruct⁹ ⁊ hmōi: s̄m Alde. ⁊ placet: lʒ alij indistincte velint ꝙ teneāt. Q. d eēt tuti⁹. 11
¶ Utꝝ peculiū qd̄ est aduenticiū i laico sit q̄si castrense in clerico. R. Pa. in. c. qr nos de testa. ⁊ in. c. ꝯstitut⁹. de resti. in inte. ꝙ sic Et iō licʒ sit fili⁹ fa. tn̄ vsufruct⁹ nō acq̄rit p̄ri. Hoc tenuit Ho. in. d. c. qr nos. ⁊ casus ē i auct. p̄sbyteros. C. d epi. ⁊ cle. vbi dicit ꝙ res ad dn̄iū clericoꝝ venientes sint eis 12

ad ſilitudinẽ caſtrẽſiũ vt teſtari poſſint.
13 ¶ Quis ſuccedet clerico decedẽti ab inteſtato. R. ꝙ in bonis eccleſie eccl'ia. in bonis ṽo ſuis de quib⁹ põt ad libitũ diſponẽ: ſuccedent ꝯſanguinei ſi habet. 12. q. 3. q̇cũqꝫ. ⁊ q. vltima. c. vltimo. in aut. de ec. ti. §. ſi q̇s ep̃s: ꝙ ſi nõ habet tales q̇ de iure veniũt ab inteſtato: ſuccedet eccl'a. c. i. de ſuc. ab inte.
14 ¶ Utrũ cleric⁹ ordinat⁹ ad titulũ patrimonij ſui tacite vel expreſſe: poſſit de dicto patrimonio ad libitũ diſponere. R. ꝙ ſic ẜm Be. in. c. ſi ep̃s. de p̃ben. li. 6. niſi expreſſe ſit actũ ꝙ trãſierit i rẽ eccl'aſticã: ẜm Jo. de li. ⁊ Jo. an. ibidẽ. Jn dubio ṽo cum neſcit̃ an bona fuerint eccl'e vel ꝑſone p̃ſumendũ ẽ ꝓ eccl'a: ſi tñ ꝯſtat eũ habuiſſe aliq̃: ẜ dubitat̃ an ſint iſta vel illa p̃ſumit̃ pro poſſeſſore ⁊ alius ꝓbabit. ar. 12. q. 4. c. i. ⁊ q. 5. c. i. in fi. Si null⁹ ſit i poſſeſſiõe ⁊ i dubio ſtãt fiet diſtributio equalis de ſuc. ab inte. c. 2. in glo.

c Lericus. 14. quo ad eorũ ꝑuilegia.

¶ Quero q̃ ſũt ꝑuilegia clericoꝝ. R. Pa. in. c. ep̃is. de p̃ben. ꝙ oĩa ꝑuilegia militũ q̃ ꝯgruũt clericis habẽt: de q̇b⁹ priuilegijs militũ dr̃ in gl. l. pe. ff. ex q̇. cau. ma. Rõ q₂ ſũt veri milites. Jlli iꝑatoris ẜ iſti dei. facit. c. i. in glo. de cle. egro. tex. cũ glo. in. c. chriſtianis. ij. q. i. ⁊ ſimilit̃ glo. in. c. militare. 23. q. i. ⁊ tex. cũ gl. i q. 3. ſaluator. circa mediũ. Et merito dixi q̃ ꝯueniũt clericis q₂ ignorãtia iuris nõ iputat̃ militi cũ habeat vacare armis. l. i. ⁊ qd̓ ibi nõr. C. de iu. ⁊ fac. igno. ſed nõ ſic clericis cũ habeãt ſciẽtie intẽdere: ẜm ꝙ dixi. s̃. cleric⁹. 2. §. 3. ⁊ ſic de ceteris: vnde ꝓ debito cõueniri nõ poſſunt vltra ꝙ̃ facere poſſunt: nec tenent̃ cedẽ bonis. l. miles. ff. de re mili. niſi ſit ex delicto cõtractũ. vt s̃. Cedere bonis.
2 ¶ Jtẽ Ber. enumerat. 14. q̃ recitat Car. i cle. i. de vi. ⁊ ho. cle. Primũ ꝙ nõ cõueniũt̃ corã iudice ſeculari. de fo. cõpe. c. ſi diligẽti Secũdũ ꝙ verberãſ eos ẽ excoicat⁹. 17. q. 4. ſi q̇s ſuadẽte. Tertiũ ꝙ nõ tenerẽt̃ p̃ſtare munera ſeu onera ꝑſonalia vel realia. de ĩmu. ec. nimis. vide. j̃ imunitas. §. 33. cum ſe. Quartũ q₂ poſſũt vẽdicare rẽ ꝯceſſã eccleſie ante traditionẽ. l. fi. C. de ſa. ſan. ec. ⁊. c. ex litteris. de ꝯſue. Quintũ q₂ gaudent eodẽ priuilegio familie eoꝝ. ij. q. i. clericum el ꝑmo. 32. di. eos. ⁊ vtrobiqꝫ in glo. Intellige q̃ ad forũ: vt in dictis glo. p. a. 3. Sextũ q₂ faciẽtes ſtatuta ꝯ̃ clericos ſũt excoicati de imu. ec. eos qui. li. 6. Septimũ ꝙ ſolũ clerici poſſunt obtinere bñficiũ eccl'iaſticũ: de de trãſac. ex litteris. Octauũ ꝙ ꝑ litteras ꝯ̃ laicũ iꝑtratas cũ cl'a generali nõ poſſũt cõueniri: vt in glo. c. ſedes. de reſcri. Nonũ ꝙ nõ tenent̃ dare ſportulas. de vi. ⁊ ho. cle. cũ ab oĩ. Decimũ ꝙ acquiſita etiã ſub poteſtate p̃ris diſponunt. vt volũt aut. p̃ſbyteros C. de epi. ⁊ cle. Undecimũ q₂ ꝓ reb⁹ ſuis recuꝑandis agere poſſũt ſine cõſenſu patris nõ. Archi. in. c. fi. de iudi. li. 6. Duodecimũ ꝙ pro neceſſitate nõ poſſunt diſtrahi a p̃re ẜm. l. 2. C. de pa. q̇ fi. di. Tertiũdecimuꝫ ꝙ ſeruus ſciẽte dño clericat⁹ liberat̃ a ſeruitute dominica ⁊ ꝑtãte. 54. di. ſi ſeruus. Quartũdecimũ ꝙ poſſũt facere collegiũ. ar. c. fi. de re. do. vbi ſolũ religio ꝓhibet̃: qd̓ laicis nõ licet niſi vt dicã. j. Collegiũ. ⁊ de multiſ alijs priuilegijs. j̃. Emunitas.
¶ Utꝝ cleric⁹ ꝯiugat⁹ ſupradictis priuilegijs gaudeat. R. ꝙ nõ. Sed ſi ꝯtraxit cum virgine ⁊ defert tonſurã ⁊ veſtes clericales ſolũ gaudet i duob⁹. Primo ꝑuilegio canonis. ſi q̇s ſuadẽte. 17. q. 4. Secundo ꝓ aliq̃ crimine nõ põt trahi ad iudiciũ ſeculare: nec iudex ſecularis pretextu cuiuſcũqꝫ exceſſus põt eum punire pecuniali ter vel ꝑſonalit̃. c. vnico. de cle. coniu. li. 6. 5
¶ Utrũ clericis poſſit vti ſtatutis ⁊ ꝯſuetudinib⁹ laicorũ ad ſuũ comodũ. R. Pa. in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ facit tex. in ar. ꝙ ſic: facit etiã tex. in. c. ad nr̃am. de ꝓba. Attamẽ eos nõ ligãt in eoꝝ p̃iudiciũ. Uide glo. in. c. i. ne ſe. va. ⁊ qd̓ dico. j̃. ſtatutũ. §. 7. 4

c Oactio alia abſoluta q̃ q̇s totalit̃ cogit̃ ad aliq̇d faciendũ corporalit̃ ꝯ̃ ei⁹ volũtatẽ: ſicut ille q̇ ligat̃ ⁊ hmõi. de qua in. c. p̃ſbyteros. 50. di. ⁊ ꝙ̃uis aliq̇d faciat ex tali coactõe ꝯ̃ deũ nõ peccat: vt p₃ i. d. c. ⁊ nõ. gl i c. ad ei⁹. 5. di. facit. c. qd̓ latenter. ⁊ quod ibi nõ. de regu. iu. Quod intellige verũ niſi aio ꝯſentiat poſt. Eſt ⁊ alia coactio que dr̃ cõditionalis: qua q̇s cogit̃: vt vnũ de duob⁹ eligat: de qua in. c. lectores. 32. di. ⁊ in glo. predicta: ⁊ hec nõ excuſat in peccatis. c. ſacris. de his que vi. met⁹. ve cã. fi. De qua dic vt. j̃

Metus.§.6.
5 ¶ Utrū coact⁹ suscipiat baptismū vel ordi
nē. R.glo.in.c.eps.74.di.7 Jnn.in.c.fra
ternitatis.de hereti.q si coactio fuit absolu
ta.non:s in coactiōe ɔditiōali suscipit cara
cterē q̄uis nō grāz: vt s. Baptism⁹.6.§.6
z Utrū suitia facta deo p coactionē ei placeāt
R.q nō.23.q.5.ad fidē.7 20.q.3.presens
vtilia tamen sunt facienti s non ad salutem
nisi dispositiue.
5 ¶ Utrū matrimoniū teneat p coactionez
ɔtractū. R.per absolutā certū ē q nō: sed
p ɔditionalē tenet nisi interuenisset met⁹ qui
posset cadere in ɔstātē: de q̄ dic vt.j.met⁹ et
matrimoniū.3.ipedimento.jj.
c Coadiutor dari non pōt
epō 7 alijs su
perioribus p̄latis sine licētia pape: nisi i duo
bus casib⁹. Prim⁹ qn̄ epus vel ali⁹ superior
p̄lat⁹ est grauat⁹ senio aut valitudine cor
porali ita ḡuat⁹ q perpetuo suū officiū neq̄t
exercere: tūc de cōsilio 7 assensu capl'i sui vl'
maioris partis vnū vel duos assumere pōt
coadiutores. Secūdus qn̄ p̄fati p̄lati eēnt
amētes: ita q velint vel nolint nesciāt expri
mere: tūc capl'm vel due ptes vnū vl' duos
coadiutores eis dare possunt: vt in.c.vnico
de cle.egro.li.6.
j ¶ Quib⁹ dari dz coadiutor. R.ſm Jnn.
i.c.nisi cū p̄dē.de renū.q debet dari cuicūq̄
p̄lato q̄ nō potest suū officiū exercere.7.q.
i.quasi.per totum.
z ¶ Utrū dilapidāti bona eccl'ie sit dād⁹. R.
Jnno.in.c.venerabili.de offi.de le.q sic.
3 ¶ Quid pōt coadiutor. R.hz liberā 7 le
gitimā administrationem: excepto q nihil
pōt alienare: vt patz i.d.c.vnico.nec debet
aliquid de bonis eccl'ie cui est coadiutor su
mere nisi sumptus moderatos: vt ibidē: vi
de ad hoc.c.scripsit.7.q.i.
4 ¶ Sz nūq̄d epi 7 alij p̄lati supiores possint
sibi facere cōmissariū i adiutoriū. R.q sic
vt nō.doc.in.d.c.vnico. Et differt iste a co
adiutore: q2 nō habet nisi eā auctoritatem
quā sibi volūt dare: Sec⁹ in coadiutore.
5 ¶ Qn̄ expirat officiū coadiutoris. R.q
morte illi⁹ cui dat⁹ ē coadiutor.vt nō.doc.
in.c.grādi.de sup.ne.pla.li.6.
c Cogitatio nō meret penā
ab hoie cū suis
ſmis ē ɔtēta.d pe.di.i.§.cogitatio.i tex.7 gl
¶ Utrū cogitatio deliberata in malū mor
tale: sit peccatū mortale. R.q sic.49.di.c.
hinc etenim.§.ponderosus.etiā si opus non
sequatur.
¶ Utrū cogitatio morosa sit mortale pctm̄ z
R.cōsensus in delectationē alicui⁹ act⁹ q̄ ex
genere suo sit pctm̄ mortale: est mortale pec
catū: ſm scm̄ Bo.in.2.di.24.7 Ri.ibidez
7 Ale.scda scde in tractatu de pctō veniali
7 in hoc coiter cōcordāt doc. Delectari cuz
consensu solū de cogitatione: q2 hoc puenit
ex inclinatiōe affectus in ipsam cogitationē
que quidē ſm se nō est peccatū mortale: sed
quādoq̄ veniale: vt cū quis inutiliter cogi
tat de ea: quādoq̄ nullū: vt cū quis vtiliter
cogitat: puta q2 vult predicare vel disputa
tare: ideo ɔsensus in talē delectationē non
erit mortale: ſm Tho.p̄ma secde.q.74.ar.
8.sed solū qn̄ delectat de fornicatiōe cogita
ta: 7 ɔsentit in talē delectionē ſm prefatum
Tho.vbi s. Si vero cogitationē morose nō
adest cōsensus in delectationē cogitationis
actus phibiti: tūc ſm scm̄ Bo.vbi s.distin
guendū est q aut iminet periculū casus in
peccatū mortale: 7 tunc si aduertit periculū
qd sibi iminet 7 nō repellit: s patit i h⁹mōi
cogitatiōib⁹ occcupari: tūc ſm magr̄os pec
cat mortalit. Si vero nō aduertit piculū dele
ctatiōis nec repellit: nō peccat mortalit. Et
hoc magis mihi placet: 7 ē tutior: q̄uis aliq̄
dicāt nō eē mortale etiā qn̄ aduertit piculū
dūmō nō ɔsentiat i delectationē. Silr qn̄ nō
iminet piculū casus: nō est mortale pctm̄ si
nō repellit: s tn̄ piculosū. Collige ḡ sic qn̄
q̄s habet cogitationē in q̄ delectat: q aut de
lectatio ē de eo qd nō ē pctm̄ vl' saltē morta
le: 7 sic quātūcūq̄ i eā ɔsentiat non peccat
mortalit ſm Ri.vbi.s.puta mulier vidua
cogitat de actu ɔiugali quē habuit cū mari
to: lz delectet i ipsa delectatiōe cogitatiōis
vt p̄terita n̄ vt p̄ñtē: nō peccat mortalit nisi
imineat sibi piculū casus: puta polutiōes 7
hmōi: q2 tūc si aduertit peccat mortalit nō
repellēdo. Si vero ē d eo qd ē mortale ex gn̄e
suo vt fornicari 7 occidere hoiem ppē vindi
ctā 7 hmōi.7 tūc aut placet ipsa delectatio
7 opis cōsumatio si facultas adesset: 7 sic ē
mortale peccatū. Aut placet delectatio: sed
displicet operis consumatio 7 similiter est

mortale pctm̄. Aut neutruȝ placet: ⁊ tunc
si iminet periculum ⁊ aduertit: si non repel
lit: est mortale ſm tutiorem viam. Si autē
nō iminet periculum: aut non aduertit sic
erit veniale si non repellit. Si autē statim
repellit sic nullum est peccatum. Si aūt de/
lectatio solū est in cogitatiōe nō ī re cogita
tionis: puta delector de aliq̄ cogitatiōe q̄r
est pulchra adinuētio ⁊ hꝰmōi: ⁊ tūc si ē ꝓ
pter bonū finē: puta vt predicē ꝯ tale pec/
catū vel disputē: sic est meritoriū. Si autē
nō est ꝓpter finē bonū: ſ ꝓpter vanitatē sic
erit pctm̄ veniale: nisi vt dixi imineret peri
culū: q̄r tūc vt dictū ē peccaret mortalr̄
qñ aduerteret nō repellēdo. Et de hoc etiaȝ
vide. ī. Sēsualitas qñ est pctm̄ vel nō.

c **Ognatio** est triplex: car/ dinalis: legalis
⁊ spūalis: de qbꝰ vide. ī. matrimo/
niū. 3. Impedimēto. 6. ⁊. 7. ⁊. 8. ⁊. 15.

c **Ollegiū** q̄r simr̄ colligunt̄ vel q̄r sir̄ cohabi/
tāt dictū ē ſm gl. i. l. i. ff. qd̄ cuiuſqȝ
vni. Et dr̄ ecclasticū si maior pars vl̄ equa
lis ē clericoꝝ q̄r magis dignū trahit minꝰ di
gnū. c. qd̄ ī dubijs. de ꝯse. ec. vel al. l. qd̄ ma
ior. ff. de mino. nō. Bar. in. l. fi. ff. d̄ col. illi.
1 ¶ Utꝝ liceat facē collegiū. R. Inn. ī. c. di
lecta de exces. p̄. licȝ alij aliter dicūt ꝙ hoies
cuiuſcūqȝ ꝓfeſſiōis: vt grāmatici vel nego
ciatores ⁊ hꝰmōi poſſūt sir̄ ꝯuenire ꝓpria
auctē ⁊ facere sibi rectorē ⁊ sindicū: dūmō
cohitāt vl̄ collegiū faciāt ꝓ cā honesta: pu/
ta ad defensionē iusticie sue: vel ne ī officijs
suis fiat fraus: ⁊ multo magis ſ faciant cā
pietatꝭ vl̄ religionis. Et ꝙ liceāt talia colle
gia patet. C. de iu. o. iudi. l. fi. ff. qd̄ cuiuſqȝ
vni. l. i. ff. ad tre. l. oībꝰ. ⁊ de ꝓcu. c. q̄r. ⁊. ff.
de colle. illi. l. i. §. i. vbi aliq̄ ꝓhibēdo ꝯcede
re vr̄ alia collegia: ⁊ ibi etiā dr̄ ꝙ senatꝰ cō
sulto illicita arcēt̄ ergo licita cōcedunt̄: ⁊ il
licitū ē qd̄ fit ꝓ malo aliq̄: ⁊ destruendū est
l. vltima. ff. de colle. illi. Dicit Bar. ī. l. i. ff.
de colle. illi. ꝙ de iure coī collegia q̄ fiūt cā
religionis sūt ꝑmissa. l. i. in ꝓn. ff. qd̄ cuiꝰqȝ
vni. facit qd̄ nō. Jo. in. c. delicta. de exces. p̄.
⁊ Inno. ⁊ Ho. ī. c. inter dilectos. de dona. ⁊
qd̄ nō. Pe. de ꝑusio ī tractatu de canonica
portiōe epi. c. 4. Q. d̄ nā q̄r facit ꝓ istis disci
plinatis ⁊ huiuſmodi. ꝯ quos clamant aliq̄
inquisitores.
¶ Sȝ q̄t hoies faciūt collegiū. R. ꝙ duo 2
vel tres. de ele. c. i. ſm leges tres req̄rūt̄: vt
l. neratiꝰ. ff. de ver. si. sed decē hoies faciunt
plebē vl̄ ꝓplm̄. 10. q. 3. vnio. ⁊. 10. vl̄. 15. faciūt
turbam. ff. vi bo. rap. l. p̄tor. la. 2. §. i. sicut
10. oues faciūt gregē. ff. d̄ abige. l. oues. vnꝰ
vel duo faciūt familiā. ff. de ꝟ. si. l. detesta/
tio. in fi. vide glo. in. c. i. 10. q. i. sed p̄sa. dr̄ q̄
habet dñiū in domo: lȝ filios nō habeat: nō
eni ꝑsonā solā demōstramꝰ. ſ ⁊ ius dicit. l.
ꝓnūciatio: in. §. pr̄. ff. de ver. si.
¶ Utꝝ deserētes collegiū debeant habere 3
partē suā bonoꝝ collegij. R. Inn. vbi. s̄. ꝙ
sic de his que in eo cōferūt ipsi de collegio:
⁊ sic loq̄t̄. l. i. §. fi. ff. de colle. illi. facit ꝓ hoc
l. 2. §. viarū. ff. ne q̄d in lo. pu. de cle. cōiu.
qd̄ a te. vbi nō. de hoc. 19. q. 6. de lapsis. Sȝ
de alijs q̄ donant̄ vl̄ legant̄ vniuersitati nō
debet habere partē. facit. l. sicut. §. si quid. ff.
qd̄ cuiuſqȝ vniuer. ⁊ alijs nō. in glo. d. §. fi.
que cōcor. cū Inno.
¶ Utꝝ collegium differat a societate. R. 4
Inno. vbi. s̄. ꝙ sic. patȝ in. l. i. ff. qd̄ cuiuſqȝ
vni. vbi dr̄: ꝙ socij alicuiꝰ ꝓfeſſiōis pn̄t facē
collegiū: g̃ societas nō ē collegiū. Itē colle/
giū residet ī vno. ff. qd̄ cuiuſqȝ vni. l. sicut. ī
fi. sed societas morte vniꝰ socij soluit̄. ff. pro
socio. l. adeo. morte socij finitur societas: vt
nec ab initio pacisci possumus vt heres suc/
cedat societati: dicit tex. ibi.
¶ Utꝝ collegiū possit sibi facē vnū rectorē 5
sub q̄ possint oēs de collegio conueniri. R.
ꝙ sic. tex. ē in. l. fi. C. de iu. o. iu. ⁊ tenetur ei
obedire vt ibi.
¶ Utꝝ destructo collegio extiguāt̄ oīa pri 6
uilegia eiꝰ. R. Pa. in. c. 2. de po. p̄la. ꝙ sic si
est ecclasticū ⁊ destruat̄ ꝑ superiorē. Si ꝟo
est seculare sūt opi. sed verior ſm eū ē ꝙ du
rāt apud ciuitatē vl̄ locū si ipsi ciuitati erāt
ꝯceſſa sicut in ecclesiasticis durat apud ec/
clesiā: vide de hoc. s̄. ciuitas. §. i.
¶ Utꝝ collegiū vel vniuersitas petat resti 7
tutionē in itegꝝ sicut minor. R. aliq̄ dicūt
ꝙ sic. Sed tu tene veꝝ in collegio pio sicut
sūt hospitalia ⁊ huiuſmodi: ſm Jo. an. in. c
2. de resti. in inte. li. 6. ar. c. requisisti. d̄ test
Sed Pa. in c. i. de re. in inte. q̄ hoc sequitur
allegat. l. oīa. C. de epi. ⁊ cle. q̄ dicit oīa ꝓui/
legia cōceſſa ecclesijs extendi ad hospitalia

9 ⁊ pia loca. vide de hoc. s. ciuitas. §. 4.
¶ Quod collegium pōt disponere sup re pri-
uati: ⁊ quot debēt ꝯuenire vt possint aliqd
facere: vide. j. Statutum. §. jj. iz. ⁊. i3. ⁊. j.
electio. §. i6.

c **Collusio** est aliquē cum suo aduersario pecūia mediante: vel grā paciscit: ut ꝓ se i cā vel iu
dicio ꝑmittat sententiarij de collu. c. i. ⁊ se.
Utrum liceat colludere cū aduersario: vi-
de. s. accusatio. §. jj.

c **Colonus** quō efficit quis. R. Pa. in. c. in-
dicatū. de imu. ec. ꝙ tūc qñ p. 30. ānos tācꝫ
obligat⁹ ⁊ ascriptus solo stat Az0. vult ꝙ
etiā requirat ꝓmissio. Sec⁹ si nō tācꝫ obli-
gat⁹. vt in colonis nr̄i tpis in qb⁹ nulla acq
rit seruit⁹ ar. l. pōponius q̄rit. §. i. ff. q̄ ñead.
ser. amit. Et nō. fm Ho. in sū. de nat̄ ex li-
bero vētre. ꝙ quidā dicūt ascripticij: qui. s.
per scripturā solo vel t̄re aut glebe sūt astri
cti. Quidā dicūt censiti. ⁊ eodē modo con-
stituūt sicut ascripticij: sed differunt qꝛ isti
sūt obligati ad t̄tiā vel quartā ⁊ huiusmōi
ptē. Cēsiti ꝟo certū cēsū soluere tenēt an
nuatim. l. z. C. in qui. ca. col. cen. do. ac. po.
Quidā dicunt ꝑpetui. Olim eni tpe famis
ꝯstituebant reddit⁹ ex publico. ⁊ iō q̄ ribal
dos q̄ se simulabāt iualidos ꝓdebāt si erāt
liberi: i ꝑpetuo habebāt colonatū: si serui ꝓ
ditori dabant. C. de mēdi. vali. l. vnica. Et
fm Bar. ibidē licꝫ reddit⁹ nō cōstituāt hꝫ
locū hec pena hodie. Nec ob. aut. ꝯ q̄stio. §.
si vero. qꝛ loquit qñ ꝓdit a publica perso-
na: qꝛ tūc i publicū op⁹ dant. seruū ꝟo suis
dn̄is. ⁊. l. vnica. ṗdicta loquit qñ a priuata
ꝑsona ꝓdunt. Quidā sūt inq̄lini stricte: vt
sunt q̄ fundo tenent: tñ in suburbio possunt
cōmorari: ⁊ differūt a colono q̄ tenet inha-
bitare in fundo. Inquilini large sunt q̄ do
mū nr̄am inhabitāt ad certū tēp⁹ soluēdo
certū q̄d. vt in. c. ꝓpter: de loca. Quidā di-
cūt originarij vt sūt nati ex colonis: siue in
possessione siue alibi: vt in. l. cū satis ꝑmo.
R. C. de agri. censi. ⁊ colo. li. xi. Et hoc ver
si mater erat colona: als sec⁹. facit. l. fi. C. de
agri. cen. ⁊ co. Quidā sunt coloni simplices
q̄ sub certa mercede ṗdia colenda accipiunt
annuatim: ⁊ hi oēs agricole noīe aliqñ cōp
hēdūt. Unde agricola quasi agrū colēs.

¶ Utrū colon⁹ q̄ terrā colendā accepit ad j
tertiā vel quartā ptē vł aliū redditū possit
deducere semē vel expēsas alias. R. Inno.
in. c. tua. el. z de deci. ꝙ nō de iure nisi p spe
ciale pactū aliud fiat. Et si pactū nō fit cō-
suetudo debet attēdi si ē: ꝙ si non est: stabi
mus iuri.

c **Comenda** quō possit habe ri de bñficio ec
clesiastico. vide. s. bñficiū. §. 37.

Commissio facta p papā ali-
cui expresso noie
dignitatatis faciēdo mentionē ꝙ residet in
alio loco facit vt talis possit cognoscere i lo
co residentie: fm Jo. an. in. c. exhibita. de re.
ꝑmu. Ubi ꝟo nō fit mentio de residētia: tūc
cōmissio est facta in loco dignitatis expsse
nec extra illā diocesim poterit cognoscere de
illa causa. c. statutū. §. in nullo. de rescrip. li
6. ⁊ quod ibi notatur.
¶ Utrū cōmissio facta in genere de dispen j
sando restringat ad mediocritatē: dic. vt s.
clericus. i. §. vltimo.

c **Comodatū** est alicui⁹ rei ad aliquem
spālē vsū gratuito facto ꝯcessio: fm glo. in
c. vni: o. de como. Et ꝓ declaratōe prescri-
pte diffinitionis multa sūt querenda.
¶ Utrū comodatū cōsistat solū i reb⁹ mo j
bilib⁹. R. glo. ṗdicta ꝙ nō: sed etiā in reb⁹
imobilib⁹. similiter ⁊ incorporalib⁹: puta ser-
uitute hitādi. ff. co. l. i. vbi tex. dicit posse co
modari rē mobilē ⁊ etiā soli ⁊ hitatōeꝫ
¶ Utrū ꝯsistat in reb⁹ q̄ vsu cōsumūt. R. z
ꝙ nō nisi cū ꝯcedunt ad pōpā vt ditior ap-
pareat. ff. eo. ti. l. 3. §. vltimo. ⁊. l. se. Et ideo
patet verbū alicuius rei.
¶ Utrū comodari possit res ad incertum 3
vsū. R. ꝙ nō: qꝛ tūc precariū eēt. ⁊ in hoc
differt: qꝛ precariū ad incertū vsū est q̄ ad
tēp⁹ durationis: puta ꝓ se ⁊ heredib⁹ suis. ff.
de preca. l. cū ṗcario. Comodatū ꝟo ad cer
tū vsū: qꝛ. s. hꝫ tēp⁹ tacitū vel expressuꝫ añ
quod non pōt reuocari. Et dico tacitū: pu-
ta comodaui tibi librū ad transcribendū hꝫ
tēp⁹ in q̄ possit comode transcribi. ff. como
l. 3. §. vltimo. ⁊. l. 4. ⁊. l. si vt certo. §. in dū
⁊. l. vltima fm Inno. in. d. c. vnico.
¶ Utrū possit reuocari comodatū añ vsuꝫ 4
expletū. R. ꝙ nō. d. c. vnico. ⁊. l. in comoda

to.§.sicut.ff.eo.ti. Precariuȝ ꝟo bn̄ p̄t eſt
reuocari q2 nō eſt ad certū vſū.ff.de p̄ca.l.
z.§.i.⁊ de p̄ca.c.vltimo. Et ſi reuocat ante
tēpꝰ teneť de dāno comodatario.l.in rebꝰ.
ff.como. Limito tn̄ hoc in ꝯſciētia ver:niſi
comodās ſiľiter erat paſſurꝰ dānū niſi reuo
caſſet ⁊ comodatariꝰ alˀs etiā ꝓuidere nō po
tuiſſet:q2 potiꝰ ex re mea debeo m̄ ꝯſulere:
nec comodatariꝰ pōt dici deceptus ex q̄ alˀs
etiā ſibi prouidere nō potuiſſet.
5 ¶ Sed q̄d ſi comodatarius nō potuit ſine
culpa ſua re comodata vti infra tempus pre
fixū tacite vel expreſſe:nūq̄d iuito dn̄o poſ/
ſit vti alio tēpore. R. Bar.in.l.in comoda
to.§.ſicut.ff.como.⁊ ſeq̄ť Pa.in.c.vnico.
ꝙ nō.q2 cū dn̄s certet de damno vitādo:⁊
ipſe de lucro captando:debet caſus potius
comodatario īputari.facit.l.ſi vno āno.§.
item cū quidā.ff.locati.
6 ¶ Utrū vtens re comodata ꝯtra volūta/
tē dn̄i ſcienter ad aliū vſū teneať. R.ꝙ ſic
ad reſtitutionē.d.l.ſi vt certo.§.ſed inťdū.
imo cōmiſit furtū ⁊ peccauit cōtractādo rē
alienā iuito dn̄o:⁊ aliquādo poſſet eē mor/
tale:puta quādo eſt res magni ponderis et
dāni vel ex intentiōe qn̄ etiā faceret in ma/
gno dāno:ſicut de furto dr̄.j.furtū.§.54.
Si ꝟo credit ꝓbabiliť dn̄m ꝯceſſurū nō cō
mittit furtum. Si ꝟo dubitat:ſic cōmittiť
furtū.l.q̄ vas.§.vetare.ff.de fur. Ideȝ qn̄
nō credit ꝓbabiliť.§.placuit.inſti.de obli.
que ex delic.naſ.in glo.
7 ¶ Utrū comodās vaſa vitioſa vľ equū te
neať d̄ dāno ꝓximi. R.ꝙ ſic ſm glo.⁊ doc.
in.d.c.vnico.ſi ſi ſciēter hoc facit nec reuela
uerit comodatario. Secꝰ ſi ignorabat vitiū
ff.como.l.in rebꝰ.§.pn̄t.⁊.§.itē qui ſciens.
⁊.l.pe.ſecꝰ in locato. Et ſic pȝ quare dictuȝ
eſt ad aliquē ſpecialē vſum.
8 ¶ Utrū i comodato poſſit iteruenire mer
ces. R.glo.in.d.c.vnico.ꝙ nō.q2 ſi inťue/
nit merces trāſit in locatū vľ i ꝯtractū ino
minatū.inſti.mā.§.vltimo. Et ꝓpterea dr̄
in diffinitione gratuito.
9 ¶ Utrū dn̄iuȝ rei comodate trāſeat i co/
modatariū. R.glo.p̄dicta ꝙ nō:q2 is qui
comodat retinet dominiū ⁊ poſſeſſionē.ff.
como.l.rei comodate.
10 ¶ Quid ſi res comodata perit:cuiꝰ pericu/
lo peribit. R.ꝙ dn̄o peribit:niſi comodata
riꝰ fuerit in culpa.d.c.vnico.
¶ Utrū teneať comodatariꝰ de oī culpa. R. 11
ꝙ ſi comodatū fit grā recipiētꝭ tm̄.teneť etiā
de leuiſſima.d.c.vnico.⁊.d.l.in rebꝰ.⁊.d.l
ſi vt certo.§.comodatū. Si ꝟo fit grā como
dātis tm̄:vtputa comodaui tibi iocalia vt
ornatior venires ad me ſic teneť ſolū d̄ dolo
d.§.interdū.⁊.l.ſi mei cā.eo.ti.⁊.ff.de ac.⁊
ob.l.i.§.is q̄ꝗ. Si āt fit grā vtriuſqȝ vtpu
ta vt cois amicꝰ iuitareť comodaui tibi va
ſa ⁊ hꝰmōi.tūc teneť de dolo ⁊ lata culpa ⁊
leui.d.§.inťdū.⁊.d.l.i rebꝰ Et nō.ſm Pa.
in.d.c.vnico.ꝙ hoc nō ē ſpāle i comodato:
ẜ eſt generale i oībꝰ ꝯtractibꝰ:vt in.l.ꝯtra/
ctꝰ.⁊ q̄d ibi nōť.ff.de re.iur. Fallit i p̄cario
vbi nō teneť niſi de dolo:ꝗuis fiat grā reci
piētis tm̄. Rō diuerſitatꝭ reddiť:q2 p̄cariū
pōt ſp reuocari:ẜ comodatū nō.⁊ iō magis
grauať comodatariꝰ.facit.l.q̄ſitū.§.illud
ff.de p̄cario.⁊.d.l.ꝯctus. Fallit etiā ſm ꝙ
dicā.j.locatio.§.23. Quid āt ſit culpa leuis
leuiſſima ⁊ lata. Et qn̄ q̄ teneť d̄ dolo teneať
etiā de lata culpa:vide.j.culpa.p totū.
¶ Utrū comodatariꝰ teneať d̄ deterioratōe 12
rei. R.ꝙ nō:ſi in ea re vſus ē quā accepit ⁊
ſine ſua culpa deterior ē facta:vt.ff.como.l
eū q̄ rē.in p̄n.⁊.l.fi.⁊ q̄d dr̄ i.l.ẜ mihi vr̄.ff
eo.ti.vbi tex. Prope.n.res dr̄ n̄ reddita qn̄
deterior facta reddiť. Intellige ex c̄lpa ſua.
¶ Utrū comodatariꝰ poſſit repetē īpēſas q̄s 13
fecit i re comodata. R.ꝙ n̄ illas q̄ nāli rōe
fiūt:vtputa cibariorꝫ ⁊ hꝰmōi:ẜ alˀs ſic vt
puta īpenſas valitudinis:vel fuge ⁊ hꝰmōi
vt.l.in rebus.ff.como.§.poſſunt.
¶ Utrū comodatariꝰ teneať d̄ caſu fortuito 14
R.ꝙ nō.niſi pactū ſeu mora inťuenerit.d.
c.vnico.⁊.d.l ſi vt certo.⁊.C.como.l.i.ff.d̄
ac.ob.l.i.§.is vero q̄. Aduerte tm̄ ꝙ licȝ mo
roſus teneať ſi res perijt:tm̄ in ꝯſciā ſi eodē
mō apud dn̄m fuiſſet peritura:nō credo te/
neať niſi ſolū ad aliq̄d inťeſſe ſi dn̄s paſſꝰ ē
ꝓpť morā:de q̄ vide.j.Mora.§.pe.⁊ vltio
¶ Utrū remittēs rē comodatā p nūciū ⁊ 15
caſu fortuito perijt:teneať. R.ꝙ nō:caſus
ē in.l.argētū.ff.como.⁊ ibi glo. Nec ob.c.ſi
gnificāte.de pigno.q2 loq̄ť i mutuo.q̄d q2 ē
debitoris perijt ſibi:q2 debitor ē obligatꝰ i
genē:⁊ genꝰ p̄ire nō pōt.l.incēdiū.C.ſi cer.
pe. Res ꝟo comodata remanet i dn̄io como
dātis:⁊ iō perijt dn̄o. Si ꝟo perijt culpa nū

cij vel si fuit infidelis quō tenet. hēs. s. §. xi
ꝑm illā distinctionē ꝑm culpā in q̄ fuit: pu-
ta q2 coiter habebat idone⁹ in nulla culpa
est. l. argētū. ff. como. Si nō sic: sic vide de
qua culpa tenet. ⁊ ꝑm illā iudica.

16 ¶ Utꝝ comodatari⁹ possit ꝑferre res suas
comodatis qn̄ oēs saluare non pōt. R. ꝙ si
sue erāt viliores nō pōt. facit. l. qd̄ nerua. i
fi. ff. depo. Si ṽo erāt eiusdē ꝑciositatis: si-
militer nō pōt si comodatū est factū grā co
modatarij. facit. l. in reb⁹. ff. como. Si ṽo ē
factū grā comodātis tm̄: etiā suas viliores
pōt ꝑponere. facit. d. §. inꝑdū. Si aūt grā
vtriusqꝫ tūc solū pōt ꝑponere res suas si sūt
eque ꝑciose. Qn̄ āt sue erāt ꝑciosiores: pōt
eas ꝑponere reb⁹ comodatis: q̄uis comoda
tū sit factū grā recipiētis tm̄. q2 quilibet di-
ligens hoc faceret: ⁊ nō tenet facere nisi qd̄
diligētissim⁹ fecisset. d. l. in reb⁹. ꝑino. R.
Et sic intellige. d. l. si vt certo. §. q2 vero se-
nectute. qd̄ nota. q2 facit ad multa: vt q̄ te-
net de dolo possit preponere viliores suas.
Qui ṽo de leui equales. Qui de leuissima
ꝑciosiores solum.

17 ¶ Quis pōt comodare. R. ꝑm Mo. ti. co
modati. ꝙ ille q̄ pōt ꝯhere: facit in ar. l. iu-
lian⁹. §. an̄pe. ff. de ac. emp. ⁊ ven. ⁊ ea q̄ bo-
na fide possidemus. l. comodare. ff. como. ⁊
etiam que mala fide possidem⁹: vt ibidem.
sed nō in cōscientia.

18 ¶ Que sit nā comodati. R. idē Mo. vbi
s. ꙩ ē vt res ipsa comodata restituat. q2 h̄ ē
de iure nāli. di. i. ius nāle: nec pōt rōne cōpē
satiōis directe retineri ꝑtextu alicui⁹ debiti
l. vltima. C. como. In ꝯriū tm̄ tenet ibidez
coiter: ⁊ facit qd̄ nō. Pa. ⁊ glo. in. c. bona fi
des. de deposito: q2 solū ꝓhibet cōpēsatio in
deposito: ergo i alijs ꝯctib⁹ admittit: q2 ex
ceptio firmat regulā. 32. q. 7. dn̄s.

c Ompaternitas vide j. Matrimoniū. 3. iꝑdimēto. 7.

c Ompēsatio est debiti et crediti int̄ se ꝯtributio. vt. ff. de cōpensa. l. i.

1 ¶ Utꝝ admittat i oib⁹. R. Pa. i. c. bona
fides. de deposito. ꙩ sic i oib⁹ q̄ i sui gn̄e reci
piūt functionē. i. qn̄ vna res pōt fungi vice
alteri⁹: sic sūt coit q̄ ꝯsistūt i nūero: pōdere
⁊ mēsura. In alijs aūt cessat cōpēsatio, Un̄
si tu teneris m̄ restituere equū: ⁊ ego tibi. 50
ducatos nō fiet cōpēsatio: q2 posset eē maior
affectio quā habeo ad equū: q̄s sit quātitas
pecunie. Sec⁹ aūt qn̄ nullū possum⁹ ꝑtēdē
int̄esse: vt puta Mutuaui tibi pecuniā: ⁊ tu
mihi q̄d sil'e. Itē req̄rit ꙩ debitū sit liq̄dū vl'
de ꝓximo liquidādū. l. fi. C. de cōpensa.

¶ Utꝝ cōpēsatio idirecta hēat locū vbi nō 2
hꝫ locū directa. R. Pa. i. d. c. bona fides ꙩ
sic. puta res tua venit ad me: poro illā tenē
donec m̄ satisfeceris ꝓ debito meo: vide per
Cy. distiguētē i. l. si nō sortē. §. si cētū. ff. d
ꝯdi. ide. Inno. ṽo i. c. cū oli cām. de re. spo.
dic ꙩ aucte supioris possū accipe equalēs
qn̄ rē meā hr̄e nō possū all't. c. dn̄s. 23. q. 5.
dūmō sine fraude mēdacio vel calūnia recu
peret: alit dicit ꙩ tenet ad restitutionē. all't
c. nō sane. 14. q. 5. Qd̄ credo verꝝ qn̄ calūnia
vel fraus ꝑseuerat al's nō: q2 licꝫ peccauerit
i recupando nō tm̄ peccat i retinēdo: nisi ꝑm
ꙩ dicā j. Furtū. §. 40. ⁊. 41. Et hua i ꝯscia
lꝫ q̄ ad forꝝ ꝯtentiosū alit foret dicendū.

c Ompositio amicabilis an possit interuenire i decimis ⁊ alijs spūalib⁹
ꝯtractib⁹. R. glo. in. c. statuim⁹. de trans.
ꙩ sic: vt ibi ⁊ de decimis ex m'tiplici. ⁊. c. nu
per. cū alijs Ita tm̄ itellige ꙩ nullum tpale
detur ꝓ spūali: q2 simoniacū eēt: vt in iuri
bus in ea allegatis patet.

c Omp̄romissū potest facere
quilibet sup reb⁹ q̄s pōt alienare seu libē di-
sponere. In alijs aūt q̄s alienare nō pōt sine
certa solēnitate nec pōt cōpromittere sine il
la solēnitate. facit. c. cū tpe. de arbi. ⁊ Pa.
ibidē: facit gl. ⁊ Bar. i. l. nulli. ff. de trāsac.
⁊. l. nō solū. iūcta glo. C. de ꝑdi. mi. non ali.
vbi cauet ꙩ tutor nō pōt transigere sine au
ctoritate iudicis sup illis reb⁹ q̄s alienare n̄
pōt: Intellige qn̄ p trāsactionē sequeret ali
enatio: sed sup fructib⁹ ⁊ alijs q̄ sol⁹ pōt alie
nare: pōt etiā trāsigere. Quō cōpromittēs
teneatur: vide. s. Arbiter. §. 10.

c Ommunicare Uide. j. Eucharistia. 3. per totum.

c Ommutare Uide infra permutatio.

c **Oncessum** intelligit̄ de iure coi quod
nō est ꝓbibitū.ar.30.q.4.qui spiri
tualē.⁊.16.q.i.sunt nō nulli.5.di.ad ei⁹.ff.
ex qui.cau.ma.l.nec nō.§.qđ eis.ff.de ꝑcu.
l.mut⁹.§.i.ff.de testi.l.i.Contra de trāsla.
pre.inter corꝑalia.ff.ƌ colle.illi.l.i.Soluit
glo.in.d.c.inter corꝑalia.ꝙ prima iura lo-
quūt̄ in ꝯstitutionib⁹ affirmatiuis ⁊ nō ꝓ-
hibitiuis:sicut secūda.Exemplū ꝯcedit̄ ꝙ
ꝯtrahat̄ matrimoniū:ergo semꝑ ⁊ cuilibet
Exemplū in ꝓhibitis:homicidiū ꝓhibetur
ergo semꝑ nisi vbi inenit̄ cōcessum.
j ¶ Conceditur aliqđ alicui trib⁹ modis: ƀm
Pa.in.c.super.de do.post di.re.Primo in
donatione vł hereditate:vt possit libere di
sponere sicut de re ꝓpria.Secūdo i feudo:
vt vtile dn̄iū transeat in vasallū:⁊ directū
remaneat penes dn̄z:de quo ƌ feu.c.2.Ter
tio donec vixerit qui recipit:⁊ videt̄ h̄ casu
cōcessus vsusfruct⁹ rei.⁊ talis pōt ius suum
alteri cōcedere in vita sua.
2 ¶ Vtrū ꝯcessū ꝓpt̄ necessitatē extēdat̄ vl-
tra necessitatē.R.Pa.in.c.de⁹ qui.de vi.
⁊ ho.cle.ꝙ nō.nisi q̄tū necessitas expostu-
lat.Et sic causa legitimata:legitimatū pro
ducit effectū.ar.d.c.deus q̇.in verbo.quā-
tū ad hoc spectat.
3 ¶ Vtrū cōcedēs cōcedat necessaria oīa q̄
seqnūt̄ ex illo.R.ꝙ sic.8.di.quo iure.⁊ de
offi.de le.cū sup.de dolo ⁊ cōtu.cū dilect⁹.
4 ¶ Vtrū ꝯcessio ꝑncipali ꝯcedat̄ ⁊ accesso-
riū.R.ꝙ sic.q2 cōmissa cā comittūt̄ ⁊ ea q̄
ad cām spectāt.de offi.dele.p̄terea.in tex.⁊
⁊ in glo.
5 ¶ Vtrū ꝯcessū de grā spāli debeat trahi ab
alijs i exēplū.R.ꝙ nō de ꝑui.sane.vbi ƌ h̄
6 ¶ Vtrū cōcessū a papa:vel ab alijs expiret
morte.vide.j.Grā.§.2.⁊.3.
c **Onciliū** gnāle cōgregare:
est ꝑuilegiū solius
pape.97.di.c.i.⁊.2.⁊.2.q.6.c.iō.
el.i.⁊.3.di.§.porro.vn̄ sine auctoritate pape
cōgregatū nullū habet firmamētū.17.di.
§.i.⁊ ꝑ totū.de elec.significasti.an̄ fi.
j ¶ Quatuor ꝯcilia videlz Nicenū Cōstā
tinopolitanū Ephesū:⁊ Calcedonēse:sūt
tāq̄ q̄tuor euāgelia seruanda.15.di.sic̄ sci.
2 ¶ Vtrū ꝓuincialia cōcilia possint celebra
ri sine auctoritate pape.R.ꝙ sic.tn̄ cum au
ctoritate patriarche:aut ꝑmatus:aut archi
epī.3.di.§.porro.18.di in sūma.
¶ Qn̄ ꝓuincialia ꝯcilia debent celebrari:⁊ 3
q̇ ꝯueniri teneant̄:habes plene.18.di.ꝑ totū
Et ad q̇đ debeant celebrari:que notāda sūt
ꝯ archiepōs si cōfitent̄.
c **Oncubinat⁹** vtꝝ liceat R.Jo.
an.p⁹ ho.i regula sine culpa i mercurialib⁹
⁊ recitat Pa.in.c.vt clericoꝝ.ƌ vi.⁊ ho.cle.
ꝙ nō.etiā ƌ iure ciuili.q2 ex q̊ ius canonicū
exp̄sse ꝓhibet:vt ē tex.nō.32.q.4.nēo.Jmo
de⁹ ut in.c.meretrices.ea.q.vbi dr̄:ꝙ in illo
p̄cepto Exo.xx.nō mechaberis:ꝓhibet̄ oīs
coit⁹ p̄ter vxoriū:⁊ lex ciuilis in spūalibus
subijciat se dispositōi iuris canonici.in autꝫ
v ecle.ap̄ pro epi.⁊ i autꝫ.de eccle.ti.facit.c.
clerici.de iudi.ergo.⁊c̄.
¶ Vtꝝ ꝯcubinari⁹ possit absolui nisi abijci j
at cōcubinā.R.ꝙ si ē periculū recidiuij nō
pōt absolui nisi abijciat:q2 nō ē ꝯtrit⁹.24
q.3.legat̄.Si vo nō est ꝑiculū de recidiuo:
tūc si factum est notoriū nō pōt absolui:q2
tenet̄ eā abijcere ad tollēdū scandalū ꝓpli:
maxime qn̄ ē violēta suspicio de eoꝝ incōti
nētia ꝓpter mores eoꝝ al̄.sic.Et qđ dico de
cōcubinario idē dic de cōcubina:facit ad h̄
34.di.audite.
¶ Vtrū sacerdos cōcubinari⁹ sit suspēsus. 2
R.Pa.in.c.vr̄a.de co.cle.⁊ mu.ꝙ quo ad
deū ⁊ se nulli dubiū:cū sit i mortali pctō:⁊
ideo peccat mortalit̄ celebrādo:de q̊ dic vt
s̄.clericus.8.§.i.Tn̄ si ē occult⁹ non efficit̄
irregularis celebrādo:vt nōt.Jnno.in.c.si
celebrat.de cle.ex.mi.Si vo ē manifest⁹ ita
ꝙ nulla possit tergiuersatōe celari:tūc sus-
pensus est ab officio:patet.32.di.c.preter.
Nam nō est differentia inter interdicimus
⁊ suspendimus.q2 nō refert quid de equipo-
lentibus fiat.c.licz ex quadā de testi.l.non
possunt.ff.de legi.Et hoc est clarū.32.di.§.
verū.Et iō si celebrat est irregularis.c.i.de
re iudi.li.6.⁊ etiā suspēsus a bn̄ficio:vt in
d.c.p̄ter cū glo.Sec⁹ si nō hꝫ talem operis
euidentiā.Multi tn̄ doc.volūt ꝙ reqrat̄
monitio:alr̄ nō sit suspensus ipso facto:nec
incurrat irregularitatē.Sꝫ p̄mū veri⁹.Et
idē qđ de sacerdote dic de clerico in minori
bus:aut q̄cūq̄ alio inferiori a sacerdote:vt
nōt Archi.in.c.ad h̄.32.di.Et similit̄ sūt

irregularis si exercent actū cuiuscūq; ordi-
nis: ⁊ sol⁹ papa dispensat. c. i. de re iudi. li. 6
⁊. c. i. de sen. ex. li. 6. Et idē dic de quocūq;
pctō mortali: sicut de fornicatiōe. ut s̄. Cle
ricus. 8. §. 4.
3 ¶ Utrū peccet mortalit̄ audiēs missam sa
cerdotis cōcubinarij: vel recipiēs sacramē-
ta. Dic vt s̄. clericus. 8. §. 2.
4 ¶ Quis dr̄ cōcubinari⁹ manifest⁹ ut incur-
rat ipso iure p̄fatā penaʒ suspensionis. R.
Pa. in. d. c. vestra. q̄ tunc qn̄ fornicatio est
ita notoria q̄ nullā hʒ dubitationē: ut pu-
ta qn̄ publice tenet cōcubinā sicut vxorem ⁊
nutrit filios ita q̄ nō auderet diffiteri: aut
negatio nulla eēt: vt dicit glo. in. l. sentētiā
in p̄. celari. C. de pe. facit. l. illud. §. sed ⁊ si.
ff. de tri. ac. ⁊. 32. di. null⁹. ⁊. c. pret. Si aūt
nō est ita notoriū: sed ꝓbabiliter pōt tergi
uersari: vt q2 tenet cōcubinā cū m̄re ⁊ dicit
eē pedisequā matris ⁊ huiusmodi: tūc reqri
tur monitio ⁊ añ eā nō incurrit: facit. c. si q.
81. di. ⁊. c. sicut. de coha. cle. post monitionē
sic nisi desistat. Et sic ꝯcorda doc. q̄ sunt va
rij in hoc: vt illi q̄ dicūt monitionē necessa-
riā: intelligāt qn̄ nō pōt tergiuersari.

c **Concussionis** crimē ē. cū q̄s mi
nat̄ alicui: nisi ita vel ita faciat fa-
ciā: vel nō faciā. ⁊c. s̄m glo. i. §. ꝯcussiōis. i.
q. i. in. l. iubemus. C. ad. l. iul. repe. posita. i.
q. i. §. iubem⁹. videt̄ sentire q̄ ꝯcussio ē qn̄
iudex venalem dat sn̄iam al̄s nō daturus:
vel penā premio remisit vel cupiditate in-
gessit. ⁊. ff. de cōcus. l. 2. cōcussionē facit qui
pecuniā accipit eo q̄ crimē minat⁹ sit: ⁊ q̄ i
accusationē inocentiū coierūt: vl̄ q̄ pecuniā
ob accusandū vel nō accusandū. denūcian-
dū vel nō denūciandū: vel ferendū testimo
niū accipit. Et breuiter ꝯcussio ē ꝓprie qn̄
quis habēs aliquā potestatē vel officiū pe-
cuniā accipit ob iudicādū: aut decernendū
vl̄ q̄ magis vl̄ min⁹ faciat qđ ex officio facē
deberet: vel p̄ minas cogit aliquē ad faciē-
dū vl̄ nō faciēdū idebite. vt colligit̄ ex. l. i.
3. 4. 5. ⁊. 6. ff. ad legē. iul̄. repe. Un̄ talis cō-
cussor efficit̄ ifamis si ꝯdēnet̄ d̄ h̄ crimie: ⁊
s̄m canones punit̄ pena q̄drupli. 18. di. qm̄
j ¶ Utrū sit pctm̄ mortale cōcussio. R. q̄ sic
pʒ Lu. 3. vbi Jo. militib⁹ vt saluarēt̄ dixit
Neminē ꝯcuciatis neq; calūniā facietis: fa-
cit q̄ sit pctm̄ mortale. 23. q. i. militare. i fi.
¶ Utrū sit restituendū de necessitate per 2
ꝯcussionē acceptū. R. q̄ sic: nisi sit datū ob
malū faciendū: q2 tūc cū taliter dans nō re
petat ꝓpter turpitudinē suā si restitui debet
dabit̄ pauperib⁹: qđ cū ius nō p̄cipiat: erit
d̄ ꝯsilio: vt patebit. j̄. Restitutio. i. in. p̄. tur
pe. sed datū p̄ cōcussionē al̄s vt faciat qđ te
nebat̄: necessario est restituendū illi q̄ dedit
vel eius heredib⁹ aut si ignorant̄ pauperib⁹
q2 in cōscientia nō valet talis donatio. ar. l.
i. §. q̄ honorāde. ff. quarū re. ac. nō da. facit
c. san. 14. q. 5. ⁊. l. i. ff. qđ me. cā. Et hoc vez
in his qui habēt stipēdia publica vt talia of
ficia administrent al̄s nō credo de necessita
te teneant̄ recipiēdo debitas sportulas: nisi
in casu quo gratis esset obligat⁹ officiū ad-
ministrare: vtputa paup̄i ⁊ hmōi. facit. d. c.
militare cū glo. sua: vide. j̄. Judex. §. 8.

c **Condēnatus** ad mortē vel muti
lationē mēbri: an possit fugere. vi-
de. j̄. Fugere. §. i.

c **Conditio** est triplex. Pria rōne stat⁹ p̄sone
vt cū quis libere vel seruilis condi-
tionis dr̄: de ser. nō or. c. vltimo. 32. q. 4. li
beri. ⁊ s̄. ti. Colon⁹. Secūda est in reb⁹ que
libere vel seruilis ꝯditiꝫ. dicūt̄. ff. ⁊. C. de ser
uitu. per totū. Tertia dr̄ cōditio ꝓmissiōis
vel alteri⁹ ꝯtractus. Et hec differt maxime
a modo ⁊ a causa.
¶ Quō cōditio ꝯcipit̄ R. q̄ p̄ si. modus p̄. i
vt. causa p̄o per quia.
¶ Quid est ꝯditio tertio mō dicta. R. est 2
futur⁹ euent⁹ in quē act⁹ suspēdit̄: s̄m Bar
i. l. i. in p̄ma col. ff. d̄ ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ Jo. an. ⁊
Car. in. c. verū de condi. appo. vnde ante
euentū ꝯditionis nihil ē. l. i C. de ꝯdi. inser.
⁊. l. cedere diem. ff. de ver. si.
¶ Mod⁹ aūt ē exhortatio siue iuitatio ad 3
remunerationē quandā: siue implemētū lo
co ei⁹ qđ est factū. ⁊ ideo nō suspendit s̄ cla-
rificat: vnde promissū sub modo potest peti
de p̄senti prestita cautione de modo obser-
uādo. l. qui heredi. iūcta. l. quib⁹ dieb⁹. §.
termin⁹ minor. ff. de cōdi. ⁊. demō. ⁊ qđ nō.
in. c. verū. de condi. ap.
¶ Causa vero de preterito vel presenti est 4
sumpta ratio dispositiōis vel mot⁹.

5 ¶ Demonstratio est ex preterito vel p̄sen-
ti aliquo accidenti vel qualitate rei que ge
rit certificatio: vel liquidatio.
6 ¶ Utrū cōditio cōprehendat aliquādo mo
dū. R. ꝙ ꝯditio sumit primo latissime: ⁊
tūc cōprehendit etiā modū: vt in.c.z.⁊.c.
verū.de condi.ap. Secūdo late: ⁊ tūc com
prehēdit cōditiones que etiā sūt de preteri-
to vel p̄senti que ꝓprie nō sunt cōditiōes:
quia nō suspendūt actū cuȝ in rerū natura
sint certe.l.cū ad presens.ff.si cer. pe. Ter-
tio ꝓprie ⁊ tūc qn̄ cōfert i futuꝝ euētū siue
certitudo sit respectu rei siue diei. licȝ aliq̄
glo.dubitauerint de die mortis. Ita tenet
glo.in.l.in oībus.ff.de reg.iu.tex.ē in.l.qd-
cunqȝ.§.i.ff.de ver.ob.
7 ¶ De cōditiōe in matrimonio aut in religi
one.vide.ī.Matrimoniū.3. Impedimēto
3.⁊ religiosus.§.4.de cōditiōe donatiōis:
vide.ī.Donatio p̄mo.§.46.
8 ¶ Conditio possidētis potior ē vbi ē par
causa turpitudinis.ff.de cōdi.obtur.causā
l.si ob turpem.§.porro.
9 ¶ Utrū cōditio tacita faciat ꝯtractū con
ditionalē. R. ꝙ nō facit.l.cōditiones.ff.de
ꝯdi.⁊ demō.de quo dic vt.ī.Matrimoniū
3.Impedimēto.3.§.i.
10 ¶ Utrū conditio que omino est extitura
suspendat.vide.ī.Matrimoniū.3.Impe-
dimento.3.in p̄n.
11 ¶ Utrū ꝯditio viciet aliqn̄ ꝯtractū an vi
ciet. R. vt colligit in titu.de condi.ap. per
doc.⁊ legistas.de cōdi.⁊ demon.⁊ alijs lo-
cis ꝙ aut cōditio est cōtra naturā ⁊ substan
tiā ꝯtractus: ⁊ sic viciat ꝯtractū: ⁊ non vi-
ciat. vt in.c.fi.d' cōdi.ap.facit.l.cū hi.§.si
pretor.ff.de transac.⁊ id dr̄ de substantia
actus sine quo nō pōt stare actus: ⁊ ecōtra
non dr̄ de substātia act⁹ sine quo pōt stare
vt coiter nō.doc.in.d.c.fi.Facit quod no.
Bar.i.l.i.ff.de li.⁊ posthu.⁊ qd nō.in.l.i.
in p̄n.ff.d ꝟ.ob. Et hoc verū p̄mo si appo
nat a principio cōtract⁹. Sec⁹ si post ꝯtra-
ctū quādo cōtract⁹ nō pōt dissolui volūta-
te partiū vt matrimoniū.c.dixit.32.q.4.
⁊.c.ex litteris.de diuor.⁊ votū ⁊ huiusmo-
di.facit.l.p seruū.§.deniqȝ.ff.de vsu.⁊ ha-
bita. Secūdo ꝟo si per ambas partes appo-
nat: ⁊ de alijs vide.ī.Matrimoniū.3.Im
pedimēto.3. Aut nō est ꝯ substātiā ꝯtract⁹
si ē aut īpossibilis aut turpis: ⁊ sic viciat ⁊
reijcit ⁊ nō intrat in cōtractib⁹ spiritualib⁹
puta matrimonio ⁊ voto ⁊ h⁹mōi: vt nō.i
d.c.fi. In cōtractib⁹ aūt temporalib⁹ regu-
lariter viciat: vt nō.in glo.in.d.c.fi.per iu
ra in ea allegata. Et hoc iterū in ꝯtractibus
qui fiunt inter viuos. In cōtractibus ꝟo q̇
fiunt in vltima voluntate sic distinguo: aut
cōditio īpossibilis addicit in personā hono
rati: vtputa testator iubet ꝙ heres suus di
gito tangat celū: ⁊ si nō tetigerit det centū
Dyno.⁊ sic nō valet legatū de centū factuȝ
Dyno.quia cōditio viciat. Insti.de lega.§
fi. nō.glo.in.l.vnica.C.de his qui pe.no.⁊
ibi tenet cū hac distinctione. Aut impossibi
bilis conditio addicit in persona honorati:
id est ei⁹ cui fit legatū: vel eius qui heres in
stituit: quia sub cōditione impossibili alicui
fit legatū: vl' aliquis instituit heres: puta si
titius celum digito tetigerit heres esto: vel
habeto centū: ⁊ isto casu fauore vltime vo-
lūtatꝭ reijcit conditio: ⁊ valet institutio ⁊
legatū.insti.de here.insti.§.impossibilis.⁊
cōmuniter doc.in.d.§.fi. Bar.tamē in.l.i.
ff.de condi.insti.tenet cōtra predictā distin
ctionē: de qua ibi vide sed parū ad nos. Et
nō.ꝙ conditio turpis aut impossibilis quo
ad hoc equiperant.vt in.d.c.fi.nō. Aut cō
ditio nō est nec turpis nec impossibilis nec
ꝯtra substantiā actus: ⁊ sic viciat. vt nō.in
c.de illis.de condi.appo.

c **Onductor** quis dicatur vide.ī.loca-
tio.in prin. Et quomodo ē excōmu-
nicatus qui ante tempus cōductionis cōdu
cit domū bononie alicuius doctoris vl' scho
laris sine consensu ipsius inquilini: vide.ī.
Excō.7.cāu.4.

c **Onfessio** delicti an sit fa-
cienda ad inter-
rogationē iudicis. R. Pa.in.c.cuȝ sup.de
cōfe. Aut proceditur a iudice per inquisiti-
onē ex mero officio iudicis: ⁊ tūc si factum ē
notoriū: vel infamia flagrat: vel quādo se-
mi plene probatū est: ⁊ sic responderet veri
tatē sub pena mortalis peccati s̄ȝ Tho.scda
scde.q.69.ar.i.tex.nō.in.c.cum dilecti.de
actu. Et hoc verū quādo nō agit ad aliam
penā quā spiritualē. Si ꝟo factū non ē no
toriū: neqȝ flagrat infamia: tunc nō tenet

respondere. ar. c. qualiter & quādo. el pmo. de actu. etiā si iurasset dicere veritatem sm Hen. de gan. in primo quol. q. 33. nec ē obediendū in hoc prelato quia cōtra charitatē Occulta eni publicanda non sunt: sed soli deo relinquenda. 6. q. i. si oia. & c. oues. & c. ex merito. Aut procedit a iudice ad instātiā partis: & sic necessario nō est respondendū: nisi id de q̄ querit sit famosum & impediat ordinis executionē: seu beneficij retentionē de quo nec venit imponenda pena tēporalis. Sed dicet ne mendaciū. R. q nō sed vtetur alijs verbis duplicibus & silatis. ar. 22. q. 5. §. ex his.

j ¶ Utrū cōfessio iudicialis preiudicet confitenti. R. sm Pa. in. c. ex parte. de cōfe. q sic si sit maior. 25. annis & sit spōte: & ex certa scientia: & expressa causa: & corā suo iudice & parte presente: & nō sit cōtra naturā nec cōtra ius & fiat de re litigiosa & non sit ↄtra libertatē als nō preiudicat & vide diffuse i. d. c. ex parte. q2 poti9 est fori cōtentiosi.

2 ¶ Utrū cōfessio extra iudicialis preiudicet in absentia partis. R. Pa. in. c. si cautio. de fi. instru. q quando ꝓmissio fit presenti sic: ꝓmitto tibi presenti q dabo absenti centū: & tunc obligat naturaliter & de iure ciuili. Sec9 si diceret ꝓmitto tali absenti centū: quia tūc nō obligat etiā naturaliter: quia nō est cui acquirat obligatio. Ita nō. glo. & doc. in. l. stipulatio. §. si quis insulā. ff. de ver. ob. & in. l. i. ff. de pac. & in. c. si tibi absenti. de preben. li. 6. Fallit hoc quādo dicit tutori pupilli: curatori furiosi: actori vniuersitatis q ꝓmittit eius pupillo: furioso: vel vniuersitati: quia obligat. l. eū q. §. 4. cū trib9 se. ff. de consti. pec.

3 ¶ An quis teneat confiteri positionez in qua quis petit. 20. cuz solum. x. habere debeat: aut cuz absolute petit q ei debet sub conditione. R. scdm Bar. in. l. i. §. si stipulanti. ff. de verbo. ob. & in. l. si is qui ducēta. ff. de re. du. Aut quod ponit in positionib9 seu libello est falsum ratiōe qualitatis: & sic potest negari in totū: quia videt aliud factū. Et sic intelligo glo. in. c. fi. de cōfe. li. 6 & in. c. 2. de testi. co. li. vt puta qd debeo sub cōditione petit absolute: aut dixit q comedi hodie & fuit heri & huiusmodi. Ratio: q2 si confiteret sic: debeo: sed sub conditione. actor posset accipere partē cōfessionis ꝓ se scilicz q tenet ei: & reus haberet probare q teneat sub cōditione: sm cautelā Pa. in. c. i. de po. prela. & doct. Bar. in. l. aurelius. §. idq3. ff. de li. le. vbi dicit: q si quis cōfitet se interfecisse hominē: sed ꝓpter suam defensionē q non credet ei q ꝓpter suā defensionē. Et ponit rationē: quia presumptio ē cōtra eū ratione operis perpetrati: cum sit factū a iure dānatū. Item q2 coiter nō ↄtingit q aggressus interficiat aggressorē. vbi ꝟo hec cessant: tene q nō potest quis accipe partē cōfessionis pro se: & partē refutare qn̄ cōfessio est facta vnico constructu: sic tenet Archi. in. c. i. de conse. li. 6. Tn̄ quia magis tutus est nō cōfitēdo veritatē poterit negare. Aut qd ponit in libello: seu positionib9 est falsū in quantitate seu in parte sūme seu in parte rei: vt quia petit. 20. & nō debet habere nisi. x. vel petit totū & nō debet habere nisi mediū & tūc tenet confiteri veritatē: vñ tenuit Pe. q si talē positionē negat ex toto q est periurus: & facit tex. cum glo. in. l. pupillus. §. fi. ff. de ver. si. vbi pat3 q debitor negans rem esse suam negat sibi esse cōmunē. & glo. in. c. fi. 12. q. i. Ibi tamē addit glo. q res ciuitatis vel vniuersitatis non est cuiuslibet. 12. q. 2. qui manumittit. & in. l. qui solidū. in prin. ff. de le. 2. vbi petens totum ↄstituit aduersariū in mora in parte debita Et hoc est ↄtra ꝓcuratores nr̄i tpis.

¶ Utrū cōfitēs cōsociū criminis sit testis idoneus contra sociū. R. q non. vt nō. glo in. l. si filium. C. de li. cā. Et ideo non debet interrogari de cōsocijs: vt in. l. fi. & ibi per doct. C. de questio. Intellige q non debet interrogari quo ad hoc vt sit testis: sed bene potest interrogari: vt per eius dictū possit inueniri veritas ab alijs. 4

¶ Utrū interrogatus vel sua sponte dicēs faciat indiciū cōtra sociū. R. q nō. vt nō. Bar. in. l. i. §. seruus. ff. de questio. Maxime cū oē indiciuz debeat probari per duos testes: vt p glo. & doc. in. l. fi. C. fami. herc. & p Bar. in. l. fi. in antepe. q. ff. de questio. per Ange. in. l. fi. ff. qd me. causa. p Bal. in l. qui ꝓponebat. ff. de le. ij. vnde lic3 vn9 testis quando deponit directe sup ipso facto ꝑncipali: puta q2 vidit cōmitti ipsū maleficiū faciat indiciū si ē oī exceptiōe maior: vt 5

nō.in.l.si q̄s.C.ad.l.iul.maie. Bar.in.l.fi.
ff.ad.l.cor.desic.⁊ Bal.in.l.fi.C.fami.her
cis. Sali.in.l.fi.C.de q̄stio.nō. Bar.⁊ An
ge.in.l.i.ff.de fur. Tamē supradictꝰ socius
ex q̄ ꝯfessus est crimē suū est infamis infa-
mia facti saltē: ideo nō ē testis oī exceptione
maior: q2 vilis ⁊ infamis nō facit indicium
aliq̄ modo. Ita dicit Bar.in.l.i.§.idē cor-
nelio.ꝑ illū tex.ff.de questio.⁊ Bal.in.c.i.
in.§.sacramētū.de ꝯsue.rec.feu.dicit ꝙ il-
lud qḋ dr̄ vnū testē facere indiciū: debet in-
telligi si est vite probate vl̄ bone opinionis
nec pōt haberi suspectꝰ familiaritate: vl̄ fa
ma mala vel alia causa arbitrio iudicis. Et
ideo ſm eū infamis infamia facti nō ē ido-
neus testis: vt nō.etiā ipse Bal.in.l.fi.C.
de req.re.per nō.ibi ꝑ glo. Et q̄d sit indiciū
⁊ quō probat̄: ⁊ in quibꝰ fallit qḋ ṡ dictū ē
vide.j.Indiciū.per totū.

6 ¶ Quid si essent duo vel tres testes singu-
lares q̄ cōfiterent̄ cōtra tertiū. R.ꝙ nullo
modo possunt ꝯiūgi ad faciendū indiciū:
nisi sit testis oī exceptione maior. vt ṡ dixi i
§.precedēti.⁊ multo minꝰ ad faciendā ple-
nā probationē. Ratio q2 cū duo testes req̄
rant̄ regulariter vt dictū est tales nō suffi-
ciūt: q2 vnūq̄dq̄ dictū ꝑ se impfectū ē
ita nō. Bal.in.l.si q̄s ex argentarijs.§.i.ff
de edendo.⁊ pz ꝑ nō.per.d.Anto.in.c.licz
de testi.dū loquit̄ de ꝓbatōe ꝑ testes singu
lares. Nec ob.ꝙ vnꝰ testis depones sup fa-
cto ꝑncipali iūgat̄ cū ꝓbatiōe fame: vt ꝓ-
bat̄ in l.3.§.eiusdē.ff de testi.⁊ ꝑ Bar.in
l.admonēdi.ff.de iureiu. Istud ē: q2 hic est
ꝑfectū scilicet vnꝰ testis integer vt dictū ē.
Itē fama que facit perfectū indiciū: vt nō
Bar.in.l.de minore.§.si plures.ff.de q̄stio.
Itē nec ob.ꝙ due ꝓbationes semiplene di-
uersi generis ꝯiungant̄ ad vnā plenā faciē
dā: iuxta nō.per Bar.in.d.l.admonēdi.q2
illud verū quādo ꝯiūgūt̄ ad eūdē actū: sed
due ꝓbatiōes diuersorū actuū ⁊ diuersorū
generū: nūq̄ cōiungunt̄ ad plenā ꝓbatio
nē faciēdā. Iste ē casus ⁊ ita deducit Bal.
in.l.testiū i fi.c.ḋ testi.⁊ idē Bal in l.ob-
seruare.C.quomodo ap.nō reci posuit.d.
Anto.in.c.veniens.el primo.de testi. Ex
istis infert̄ ꝙ due mulieres dicentes se pec
casse cū aliquo nō possint iungi ad faciēdū
indiciū perfectū: nec arctandū ad veritatē
dicendā etiā cū aliquibus coniecturis: ma
xime cū deponant de delicto perpetrato in
eorū corpore iuxta notata per Bar.in.l.si
quis in graui.ff.ad se.consul.sil.vbi dicit ꝙ
nullū facit indiciū. Et idem Augu.in.l.2.
C.de cal.vide.j.Testis.§.23.quando di-
cant̄ singulares

c **Confessio** sacramentalis primo quid ē. R
ſm Ho.ꝙ ē legitima corā sacerdo-
te peccatorū suorū declaratio.vel ſm Dir.
Confessio dr̄ quasi simul vel ex toto: vl̄ vn
diq̄ fassio. Nā sicut sententia sic confessio
que generat sententiā debet esse certa: vnde
in.l.certū.ff.de conse.certū inquit cōfessus
pro iudicato erit.

¶ Qualis debet esse ꝯfessio vt sit legitima j
R.ſm coīter theologos in.4.di.17.q.16.
debet habere cōditiōes que ꝯtinēt̄ i his ver
sibꝰ. Sit simplex hūilis cōfessio pura fidel.
Atq̄ frequēs nuda discreta libens verecū
da. Integra secreta lachrymabilis accelera
ta. Fortis ⁊ accusans ⁊ sit parere parata.
Quas Ri.exponit in.4.dis.17.ar.3.q.vlti
ma. Simplex.i.vt nihil admisceat̄ qḋ nō fa
cit ad pcti quātitatē. Hūilis in ṽbo ⁊ signo
Pura.i.recta intētōe facta. Fidelis.i.vera
vt nihil de falsitate admisceat̄. Frequens
q2 valde ē vtile. Nuda: non inuoluta verbo
rū obscuritate. Discreta: vt maiora cū ma-
iori grauitate. Libens: nō necessitate: sed
libera volūtate. Verecunda: nō iactantia
plena. Integra: vt nullū retineat. Secreta
nō publica. Lachrymabilis ex dolore cor-
dis. Accelerata ne nimis prolonget̄. For-
tis: ne ex verecūdia dimittat. Accusans se
non alios. Parere parata.s.ad obedientiā
confessoris.

¶ Utrū prefate cōditiones sint oēs de ne-
cessitate confessionis. R. Ri.vbi ṡ dicit ꝙ
non: sed quedā de cōgruitate: sed vt clariꝰ
intelligant̄ multas inferā q̄stiones.

¶ Utrū noīatio ꝑsone cū qua q̄s peccauit 3
sit necessaria ad pcti ꝯfessionē. R.ſm.Ri.
vbi ṡ.ar.2.q.8.ꝙ aut noīatio ꝑsone est ne
cessaria ad pcti magnitudinē ⁊ spēm expri-
mēdā: ⁊ tūc ē necessaria: vtputa q2 peccauit
cū mr̄e nec hēat aliā ꝯsanguineā: q2 si hr̄et
aliā ꝯsāguineā: puta sorores sufficēt dicē
peccaui cū ꝯsanguinea mea i primo gradu

Aut talis noīatio ſolū ē vtilis cōfitenti: vt cōfeſſor meliꝰ ſciat īponere ꝯſiliū ⁊ pniam: ⁊ ſic ſilr̄ ē neceſſaria. Aut ē vtilis illi cū q̄ peccauit: ⁊ tūc pōt dicere: ß nō ī ꝯfeſſiōe: q2 ſic cōfeſſor nō poſſet aliq̄d facere niſi extra cōfeſſionē ei dicat. Aut nō ē vtilis nec ei q̄ confitek: nec ad correctionē illiꝰ cum q̄ peccauit nec ad exp̄ſſionē ſpeciei pcti: ⁊ ſic nō ſolū dꝫ tacere eiꝰ exp̄ſſionē. Immo dicit Ri. ꝙ credit teneak celare: ⁊ vt dicit ſcūs Bo. in. 4. di. zi. pte. z. ar. j. q. 3. ꝙ cōfitēs ſi exprimit nō effugit detractionē: nec cōfeſſor ſi ad hoc ꝯſentit. Silr̄ qñ noīatio ꝑſone eēt cū ꝑiculo alteriꝰ: etiā ſi circūſtantia eēt de neceſſitate omittēda eſt ſcḋm Pe. de pal. in 4.

4 ¶ Utꝝ requirak ad ꝯfeſſionē ꝙ fiat genuflexo: capite diſcoopto ⁊ hmōi. R. ꝙ nō niſi de bono ⁊ eq̄. Principalit̄ eni hūilitatē cordis req̄rit deꝰ. 14. q. 5. ſi q̄d. q̄uis actꝰ humiles corpis ipſā inducat: ⁊ in ipſis meremur.

5 ¶ Utrū ꝯfitēs ꝓpter gloriā vanā: vel aliū malū finē peccet mortaliter. R. ꝙ ſic: q2 peruertit finē ſacri: facit ad hoc qḋ dico. j. honor. §. 7. Immo nec ſacr̄m ſuſcipit: q2 pars eſſentialis huiꝰ ſacri que conſiſtit in actu ſuſcipientis ē actus interior. Unde ſine eo nō eſt: ſicut nō cōtraheret matrimoniū qui cōtrahēdo nō intēderet: niſi in carnalē copulā ad tempus. Tenek eni q̄s ꝯfiteri peccata ſua: vt deo ſatiſfaciat quē offēdit: ⁊ eccl'ie: ⁊ vt de ſuis pctis veniā ꝯſequak. Alia aūt intentione ꝯfeſſio facta nō valet: ⁊ tenek eam iterare: niſi in caſu: vt. j. dicam. §. 14.

6 ¶ Utrū ꝯfitēs pctm̄ qḋ nō fecit peccet mortaliter. R. ꝙ ſic: tum q2 ꝯſciam nō manifeſtat: tū q2 mētik. zz. q. z. cū humilitatꝭ. Limito iſtud verū qñ ꝯſcia dictat ꝙ nō fecit. Itē qñ pctm̄ qḋ cōfitek eēt mortale ſi feciſſet: ⁊ ſic intellige. Ri. in. 4. di. zi. ⁊ Dir. ti. de pe. ⁊ remiſ. ⁊ illud Gre. qḋ haberek. diſ. 5. ad eius. in fi. Bonaruꝫ mentiū eſt culpam cognoſcere vbi culpa non eſt. Intelligik ꝓ formidare: vel in genere ſe peccatorem confitendo ſed non in ſpecie.

7 ¶ Utꝝ oē mēdaciū dcm̄ ī ꝯfeſſiōe ſit pctm̄ mortale. R. ꝙ nō: ß ſolū illud qḋ ē ꝑnicioſū puta: ꝯtra famā ſuā vel alteriꝰ aut ꝯtra id qḋ neceſſario hꝫ ꝯfiteri. Uñ ſi taceret vł negaret aliq̄d mortale qḋ fecit ⁊ de q̄ nō eſt legitime ꝯfeſſus peccaret mortalik niſi forte timeret ꝓbabiliter de reuelatiōe cōfeſſionis vł qḋ ſollicitaret eū ad malū tali cōfitēs: q2 aliū nō habet poſſet aliq̄d tacere vel negare cū ꝟbis palleatis: taliter ꝙ mēdaciū nō dicat: ⁊ etiā ſi diceret ꝓpter hoc nō eēt mortale: ſed erit veniale. zz. q. z. c. p̄mū cū ibi no. Idē dicēdū de eo q̄ hñs aliq̄ pctā a q̄bꝰ ſcit ꝙ cōfeſſor ſolitꝰ nō pōt euꝫ abſoluere tñ ne ſ. ādalizek de eo cōfitek de ſolitis ſolū ⁊ tacet illa a q̄bꝰ nō pōt ab eo abſolui cū ꝓpoſito cōfitēdi integre cū eo q̄ eū poſſit abſoluere.

¶ Utꝝ cōfeſſio facta ſit neceſſario iterāda 8
R. ſcḋm Ri. in. 4. di 17. ꝙ vere ⁊ legitime cōfeſſus nō tenek reiterare cōfeſſionē de neceſſitate: nec tenek q̄s obedire p̄cipienti ſibi vt iterū talia cōfiteank: nec papa poſſet cōdere legē hoc p̄cipientē ſcḋm Pe. de pal. niſi ex bono cōſilio q̄s velit vt faciliꝰ inueniat remiſſionē qḋ fit ſepiꝰ cōfitendo. de pe. di. i. mēſurā

¶ Aſſignāt tñ doc. ī. 4. di. 17. aliq̄s caſus 9
in q̄bꝰ ꝯfeſſus tenek iterꝝ cōfiteri eadē peccata. Primꝰ qñ cōfitek ei q̄ nō pōt abſoluere. Secundus qñ confitek ſcienter ei q̄ neſcit ligare: vel ſoluere de quibus dicā latius. j. confeſſio. 3. per totum. ⁊ confeſſio. 4. §. 3. Tertius qñ q̄s nō confitek integre oīa pctā mortalia de q̄bꝰ nō ē legitime ꝯfeſſus vni cōfeſſori: etiā ſi ꝯfiterek diuerſis ꝯfeſſoribꝰ: ß ſciēter tacet aliqḋ pctm̄ mortale: vł de q̄ dubitat vtꝝ ſit mortale: vł aliq̄d aliud qḋ ē de neceſſitate cōfeſſiōis vtpute circūſtātiā q̄ mutat ſpēm: ⁊ hmōi ex verecūdia vel aliq̄ quocūꝙ reſpectu. de pe. di. 5. c. i. circa fi.

¶ Quid ſi tacuit ex ignorātia ſeu obliuiōe 10
R. ſcḋm Ri. vbi ſ. ar. z. q. 6. ꝙ aut penitēs adhibuit debitā diligentiā ꝓut de lege coī humana pmittit fragilitas vt memoriā haberet oīuꝫ pctōꝝ ſuoꝝ mortaliū que eſt ſcḋm Sco. ea. di. quādo tātā diligētiaꝫ adhibet vt memoriā habeat quātā q̄s apponeret in re multū ardua: ⁊ q̄ ſibi multū eēt cordi: et tūc nō tenek cōfiteri alia pctā de quibꝰ cōfeſſus ē: nec etiā iſtud peccatū oblitū tenek cōfiteri priori ſacerdoti tentiōe neceſſitatis ſed ſolū tenek cōfiteri alij ſacerdoti: q2 q̄uis de iſto fuerit abſolutꝰ q̄tū ad iudiciuꝫ dei ⁊ eccl'ie: q2 ꝯfeſſor pōt abſoluere de confeſſis ⁊ p̄dicto modo oblitis: tñ ſubintelligitur talis cōditio. ſ. ꝙ qñ ad memoriā reducenk: ꝙ illa cōfiteak ſacerdoti q̄ poſſit eum

absoluere. Et no. hic s̄m Pe. de pal. in. 4. q̄ si prim⁹ cōfessor habebat auctoritatē absol/uendi ab oī excoīcatiōe ⁊ casib⁹ ⁊ sic intende/bat absoluere qn̄ cū eo cōfessus fuit q̄ licȝ pctm̄ oblitū tali modo eēt casus reseruat⁹ vel excoīcatio poterit nihilomin⁹ secūd⁹ cō/fessor eū absoluere: q2 nō pōt eē ampli⁹ ca/sus reseruatus nec excoīcatio sed solū pctm̄ simplex. Qd̄ tene nō pro istis qui eligūt sibi cōfessorē auctoritate aplica: vt faciāt q̄ in absolutiōe intendat eos absoluere ab oī ex/coīcatiōe inquātū eoꝝ auctoritas se exten/dit ⁊ ab oī casu. Als̄ oporteret recurrere ad eū q̄ de iure posset eū a tali absoluere fa/cit. c. officij. de sen. excō. a 2rio. ⁊ c. sup litte ris. de rescrip. clarū ē pro hoc. Aut penitens nō adhibuit debitā diligentiā: sȝ fuit igno/rans ignorātia crassa vel affectata tunc te/netur omnia prius confessa ⁊ taliter oblita reconfiteri nisi in casu quando posset habe/re priorem sacerdotem: ⁊ non esset ei inter/dicta potestas absoluendi. Adde s̄m san/ctum Bo. q̄ s. fuerit recenter cū eo: cōfes/sus: ita q̄ habeat memoriā suorū pctōꝝ que antea fuit cōfessus vel saltē recordēt penitē/tie iposite: vt. j. dicā. §. 14. q2 tūc sufficēt so/lū illō oblitū cū suā negligētia ꝯfiteri als̄ nō

10 ¶ Quart⁹ casus in quo cōfessio ē iteranda est quādo q̄ obliuiscit̄ penitētiā iniūcta: vel cōtempsit facere. Intellige pro mortali pec/cato: q2 si pro veniale fuit iniūcta nō tenet̄ eam facere de necessitate. s̄m Tho. Item si per impossibilitatē vel infirmitatē dimisit que ꝓ mortali imposita ē: nō tenet̄ iterare: sed sufficeret intimare eā cōfessori vt eā cō/mutet. Idē dic si fuisset sibi cōmutata ab alio cōfessore scōm q̄. j. dicam.

11 ¶ Quint⁹ casus est qn̄ cōfitet̄ sine cōtritiōe vel attritiōe debita que sufficiat ad gratie susceptionē cū sacro: puta: q2 ē in voluntate peccādi: vl' ex mala intētiōe cōfitet̄: vl' non vult satisfacere qd̄ tenet̄ ⁊ hmōi. Et lȝ qdā dicāt q̄ in isto casu nō tenet̄ reiterare: q2 re/cedēte fictiōe suscipiet fructū penitētie. Tu tm̄ tene q̄ iterare tenet̄: ⁊ hoc est cois opi. theo. vt dicit scūs Bo. in. q. vlti. p̄fate di. ⁊ Hosti. ⁊ Inno. ⁊ Archi. vt no. Dir. Et rō ē: q2 si suscipit absolutionē peccat mortalit̄. s̄m Ri. ca. di. ar. 2. q. 8. ꝓ hoc habes tex. de pe. di. 5. §. inter hoc. vbi dr̄: sicut veniā ꝓme/ret̄ penitētia vera: sic deū irritat̄ simlata: ⁊ ē q̄ eū absoluit sciēter. Et sic nō pōt dici abso/lut⁹ q̄ iplicaret cōtradictionē ⁊ sil' absoluere/tur ⁊ ligaret̄ respectu eiusdē. Vn̄ no. docto. in. c. q̄ qdā. de. pe. ⁊ re. q̄ licȝ penitētia ⁊ cō/fessio illoꝝ q̄ volūt abstinere sit acceptāda: ⁊ salubrib⁹ monitis sit ei penitētia indicēda q2 valet ei ad multa: nō tm̄ ē absolutio in im/pendēda: q2 nō ē capax ei⁹: nec i isto sacro ī primit̄ character: ꝟtute cui⁹ postea valeat sicut in baptismo. Addit tm̄. S. Bo. in. d. q. vlti. q̄ verū ē q̄ tenet̄ reiterare in isto ca/su ⁊ duob⁹ p̄cedētib⁹ qn̄ mutat cōfessorē. se/cus si ad eūdē redeat ⁊ adhuc memoriā ha/beat suoꝝ pctōꝝ q2 recēter ꝯfessus ē. Pe. tm̄ d̄ pal. in. 4. di. 17. dicit q̄ si etiā sit oblit⁹ con/fessor pctā sibi cōfessa: s̄ tm̄ penitentiā ꝑ eis impositā scit: q̄ tali cōfessori sufficiet cōfite/ri alia peccata pri⁹ cōfessa solū implicite di/cēdo de illis pctīs q̄ als̄ vobis dixi dico meā culpā. Sec⁹ si penitētia nō fuisset taxata tūc q2 oporteret vt pctōꝝ memoriā haberet. Et satis placet. Et addo etiā q̄ nō sit interdicta ei ptās absoluēdi ⁊ sic nō oportet q̄ reiteret sed sufficit cōfiteri vl' pctm̄ sciēter retentū vl' penitētiā oblitā: vl' fictionē suā explicite: ⁊ de alijs cōfessis implicite: vt. s. dixi. Nec in/telligo q̄ ꝯfessor habeat memoriā de singu/lis pctīs in numero vel specie: sed sufficit re/cordet̄ in genere de pctīs que ei cōfessus fuit ⁊ de qualitate vite eius. qd̄ nota.

¶ Sext⁹ casus s̄m aliquos ē qn̄ qs recidi/uat: s̄ hūc nō sequūt̄ coīt̄ doc. nisi s̄m Ri. e. dis. ar. 2. q. 8. qn̄ pctā dimissa ⁊ recidiuata nōbiliter tm̄ aggrauāt q̄ nōbilis ⁊ piculo/sa grauitas pctī exꝑmi nō posset nisi dicēdo aliqd̄ pctm̄ p⁹ ꝯfessūr dimissū: al'. ū ⁊ sic tene 12

¶ Septim⁹ casus ē qn̄ qs cōfitet̄ pctm̄ a q̄/bu⁹ cōfessor non potuit eū absoluere: q2 licȝ istud confessus fuerit ⁊ oīa alia tm̄ istud a q̄ nō potuit absolui tenet̄ iterato supiori ꝯfi/teri nec ꝓprie ista dr̄ iteratio q2 supior acci/pit̄ ꝓ vna ꝑsona cū ꝯfessore. Nā ꝯfessor ab/soluit a qb⁹ pōt: ⁊ supior ꝑficit: vn̄ s̄m Ri. vbi. s. dr̄ret p̄cedē absolutio supioris. Qd̄ credo de honestate: nō de necītate s̄m Dir. ⁊ iste due absolutiōes faciūt vnā cōpletā Sȝ de hoc dic: vt. j. cōfessio. 5. §. 9. ⁊. 10. 13

¶ Octau⁹ casus est s̄m aliquos vt ponit. s. Bo. vbi. s. ꝓpter pctī obliti recordationē: 14

qꝛcū q̇s ɔfiteť ⁊ alicuiꝰ pcti obliuiscit̃ vo-
lūt vt oīa postea cōfiteat̃ vt cōfessio sit in-
tegra. Sed hoc nō sequūť coiter docto. Tu
dic: vt dixi. s. §. 12. ꝭm illā distinctionē.
15 ¶ Sꝫ q̇d dicimꝰ de illis q̇ ideo nō cōfitēť
d'aliquo pctō mortali qꝛ nō cognoscūt ꝙ sit
mortale pctm̄. R. vt colligo ex doctrina do.
in. 4. di. 17. ꝙ si facta diligētia ꝭm eoꝝ fra-
gilitatē vt memoriā haberēt suoꝝ pctōꝝ cō
fitenť integre de his que cognoscūt fore pec
cata mortalia; ⁊ ea q̄ nō recognoscūt pctā
mortalia ꝓpterea nō cōfitēť: ꝙ tenēť reite-
rare cōfessionē: qñ de hoc postea aduertūt:
ꝫ sufficit solū cōfiteri taliter nō cōfessa sicut
dixi. s. de oblitis. Et lꝫ igrātia iuris nālis
aut diuini aliqñ nō excuset q̇n peccet morta
liter faciēs ɔ̄ eiꝰ p̄cepta ex ignorātia tñ non
tenēť hō hoc non cognoscēs de eo spāliter pe
nitere vel cōfiteri: ꝫ solū qñ agnoscit ꝫ suffi
cit de hoc doleat in genere ⁊ dicat cū ꝓpha.
Delicta iuuētutis mee ⁊ ignorātias meas:
ne memineris ⁊ cōfiteat̃ in genere sic igno-
rata sic oblita ⁊ qñ cognoscet: tūc cōfiteat̃
illa solū specifice: ⁊ sufficit. Ex quo pꝫ q̇d
dicēdū de pueris ⁊ puellis ⁊ alijs q̇ faciunt
mlta pctā mortalia q̄ nō cognoscūt fore pec
cata saltē mortalia: qꝛ lꝫ sepiꝰ cōfitēdo illa
dimisserit ꝓpť talē igrātiā ꝙ nō tenēť ite-
rare ɔfessiōes: ꝫ sufficit solū de illis ɔfiteri
qñ ea cognoscūt. Nec distinguo an habeāt
ānexā excoicationē vel ne: qꝛ ēt si haberent
ānexā excoicationē non ꝓpterea tenerētur
cōfiteri iterū cōfessa: vt patebit. j. cōfessio.
5. §. 9. ⁊. 10. Quod no. bene.
16 ¶ Nonꝰ casus ꝭm aliq̄s ē qñ q̇s añ cōpletā
penitentiā cōmittit aliqđ mortale. Sꝫ ego
dico q̇đ sufficit ꝙ penitētiā expleat: ⁊ de cō-
misso ɔfiteat̃ solū: ⁊ ē veriꝰ: de q̊ vide. j. pe-
nitētia. §. 14. Cautiꝰ tñ eēt ꝙ ɔfessor aliquā
penitētiā iniūgeret quā stati ⁊ i statu gr̃e pe-
nitēs possit agē: ⁊ postea aliā addicē quam
nō intēdat ꝓ pnīa sacr̃ali iponere: ꝫ ꝓ q̄dā
volūtaria satisfactiōe iniūgere: ita ꝙ q̄liter-
cūq ipleat sufficiat ⁊ ēt si nō impleat nō in-
tēdat illaqueare: sꝫ in suo arbitrio ponere.
17 ¶ Sextꝰ casus ꝭꝫ Pe. de pal. ē cū q̇s ɔfiteť
excoicatꝰ existēs: quā tūc igrat: nā cū nō sit
capax sacr̃i pnīe teneť iterato ɔfiteri đ oībꝰ
Sꝫ istđ nō credo: vt. j. patebit. ɔfes. 5. §. 10.
18 ¶ Utꝝ sit ɔfitēdū ꝑ v̄ba obscura. R. ꝙ nō
ꝫ talit̃ clara ꝙ ɔfessor plene itelligat aliter
nō valeret. Debet tñ cōfitēs loqui de pecca-
tis per v̄ba pudica ⁊ sobria ⁊ tali honestate
ornata ꝙ nō sonent impudiciciā in auditu
dū tamē sufficiēter exprimat factū.
¶ Quid de illo q̇ ɔfiteť sacerdoti q̇ dormit 19
aut ꝗ eū nō itelligit. R. ꝙ sciēť tali ɔfessus te
neť iterato ɔfiteri si ē pctm̄ mortale ⁊ sacer-
dos dꝫ ei dicē qꝛ ɔfessio iportat reuelationē
pctōꝝ q̄ nō pōt eē sine relatōe vniꝰ. s. penitēt̃
⁊ ꝑceptiōe alteriꝰ. s. confessoris. Et iō vno
eoꝝ deficiēte nō ē ɔfessio: secus de veniali.
¶ Utꝝ pctōr teneat̃ de necessitate cōfiteri 20
pctōꝝ circūstātias. R. ꝭm Sco. i. 4. di. 17.
ar. 2. ꝙ nō solū pctm̄ ē ɔfitēdū: ꝫ ēt circū-
stātia illa necessario ē ɔfitēda q̄ spāli ꝓhibi
tiōe ꝓhibeť v̄bi grã cognoscē nō suā ꝓhibeť
cognoscere ɔsanguineā ꝓhibeť spālr: ⁊ ideo
incestꝰ ē spāle pctm̄ q̇đ ꝑ ipsā ɔstituiť. Silr
frequētia ē necessario ɔfitēda. Silr ponens
aliud pctm̄: qꝛ q̄libet vice nouū pctm̄ cōmit
tiť. dicit tñ Archi. vt refert Dir. ꝙ sufficit
dicē se multotiēs peccasse ⁊ de silibꝰ idē iudi
ciū habeat̃. Alie aūt circūstātie ex q̇bꝰ ali-
quo mō pctm̄ ē grauiꝰ: vel ex parte obiecti
nō ē certū q̇đ oporteat eas ɔfiteri q̄uis cō-
munis opi. theo. teneat ꝙ nō sūt de necessi-
tate: tutū tñ ē ⁊ vtile eas ɔfiteri maxīe q̄ no-
tabiliter aggrauāt nō i pctis carnalibꝰ in q̇
bus ꝭm Tho. in. 4. di. 17. laudabile ē circū-
stātias tacere q̄ spēm nō mutāt: ⁊ audientē
vel ɔfitētē alliciūt ad turpitudinē lꝫ aggra
uēt pctm̄: imo possent eē ita ꝓuocatiue ꝙ ne
cessario eēnt tacēde. Alie aūt circūstātie q̄
nihil faciūt ad grauitatē pcti fatuū ē ɔfiteri:
nisi ꝭm. S. Bo. qñ faceret vt sacerdoti sa-
tisfaceret: puta comedit carnes. in. 40. ex in
firmitate ⁊ hmōi de huiusmodi circūstātijs
dicit Aug. de pe. di. 5. ⁊ sumūť ab Aristo. 3.
ethi. c. 3. Quis: q̇d vbi: per quos: cur: quo-
tiēs: quō: qñ. Quis. s. si religiosus vł secula-
ris. Quid. s. fecisti furtū vł homicidiū. Ubi
scꝫ in q̇ loco. Per q̇s. s. an solꝰ vel associatꝰ
per se an per aliū. Cur. s. quo aīo q̄ intētio
ne. Quotiēs. s. semel vel pluries. Quomō
scꝫ an nālit̃ vł ɔ̄ nām: an p̄uētꝰ a tētatione
aut potiꝰ ipsam p̄ueniēs. Qñ. s. an in die fe
sto vel ieiunioꝝ. Et de istis. vide. s. Circū
stātia qñ. s. mutet spēꝫ. Et iō aduerte ꝙ cir
cūstātia: q̇s ē necessaria: vt. s. ɔfessor sciat tñ

ẽ sui fori vł nõ: si ẽ cõiugat⁹ vel religiosus.
Et ꝓpterea semp̄ pri⁹ ẽ q̄rẽda circũstãtia.
Quid. Siłr circũstãtia. Cur aliq̃n ẽ neces-
saria q̃n spãli ꝓhibitiõe ꝓhibet̃: sicut cũ q̇s
facit elemosynã vt prouocet ad luxuriã ali-
quã. ałs nõ. Circũstantia. Quotiẽs simili-
ter ẽ necessaria saltẽ ꝫ eã cõputationẽ quã
quis facere põt: puta: q꞉ bis in hebdomada
vel ter fecit coiter: ⁊ perseuerauit p̄ annũ ⁊
huiusmodi ⁊ sufficit. Et hoc est tuti⁹: q̄uis
opi. Archi. p̄dicta nõ sit improbãda. Cir-
cũstãtia: Quõ: siłr ẽ necessaria q̃n spãli ꝓhi
bitiõe cadit: puta: cõtra nãm ⁊ h⁹ mõi: aliť
nõ. Idẽ dic de circũstãtia: Ubi: puta in ec-
clesia q̃n est aliq̇d op⁹: q꞉ tũc est sacrilegiũ
Circũstantia vero. Quãdo: videt̃ eẽ de ne-
cessitate q̃n fit peccatũ die festo. De quo dic
vt. j. Interrogatiões. per totum.
21 ❡ Quid de illo q̇ cõfitet̃ solũmõ ne redda
tur notat⁹ in pplo. R. ꝙ si ibi constituit̃ fi
nis: nõ valet. Immo tenet̃ iterũ ꝯfiteri. Et
tũc ꝯstituit̃ finis q̃n nullo mõ ꝯfiteret̃ si nõ
dubitaret de infamia. Sec⁹ q̃n nõ cõstituit̃
finis: puta: q꞉ cõfitet̃ ꝓpter deũ ⁊ ꝓpter re
missionẽ peccatoꝝ. Inductus tñ ad hoc ex
pudore vel timore ⁊ h⁹ mõi. Et idẽ dic de il-
lis qui cõfiteri cogũtur a suis prelatis.
22 ❡ Utꝝ ille q̇ cõfitet̃ aliq̇d pctm̃ vt videat̃
strenu⁹ ⁊ glorieť: satisfaciat. R. ꝙ nõ ꝫ pec-
cat mortaliť sic cõfitendo: q꞉ tali dr̃. Quid
gloriaris i malicia. ⁊c̃. Et ꝓpťea dꝫ ꝯfiteri
vt erubescat de pctõ suo: nõ vt laudet̃.
23 ❡ Utꝝ diuidẽs cõfessionẽ suã satisfaciat.
R. ꝫm Sco. vbi. s̄. ꝙ nõ. sed oportꝫ oĩa nõ
cõfessa tã secreta q̄ꝫ publica de q̇b⁹ memo-
riã habet p̄missa debita diligẽtia cõfiteat̃
vni: etiã si ille nõ posset eũ absoluere ab oĩ-
bus ⁊ habeat necesse de aliquo ad superiorẽ
recurrere: aliter nihil faceret: vt patet: de
pe. di. 3. sunt plures. ⁊ di. 5. caueat.
24 ❡ Utꝝ pctã mãifesta sint cõfitẽda R. ꝫm
coiťr theo. i. 4. di. 17 ꝙ sic: q꞉ lꝫ sint nõ. sacer
doti: nõ tñ i forma iudicij nisi p̄ cõfessionẽ.
25 ❡ Utꝝ peccata venialia necessario sint cõfi
tẽda. R. ꝫm Sco. vbi. s̄. q i. ar. 3. ꝙ nõ etiã
si nullũ hꝫ mortale: q꞉ p̄ pctm̃ veniale etiã i
ꝓposito hõ nõ põt dãnari nec periclitari et
penitẽtia ẽ secũda tabula ꝓ periclitãtib⁹ igi
tur nõ obligat̃ ad eã nisi habens mortale.
Immo dicit Pe. de pal. in. 3. ꝙ nec etiã pa-
pa posset ad hoc obligare: q꞉ hoc eẽt muta-
re sacri materiam. Dicit tñ S. Bo. in. 4.
di. 16. q. vlti. verũ nisi rõne p̄iculi ad q̇d du-
cit: q꞉ tũc tenet̃ penitere q̃n periculũ aduer
tit ałs nõ. Adde scḋo ꝙ tenet̃ cõfiteri de ve-
niali q̃n. s. dubitat an sit mortale vt dicet̃ i-
fra. Tertio tenet̃ cõfiteri de veniali ratiõe
professiõis puta: q꞉ ꝓfessus ẽ aliquã religio
nẽ que ad hoc obligat vel ex voto tenet̃ obe-
dire in oĩb⁹ q̄ nõ sũt cõtra deũ ⁊ aĩam ⁊ pre
lat⁹ sic p̄cipit. Nec ob. q̇d dicũt q̇dã ꝙ non
hñs mortale tenet̃ saltẽ de veniali ꝯfiteri ꝓ-
pter p̄ceptũ ecclie. i. c. oĩs. de pe. ⁊ re. q꞉ rñ-
det Sco. vbi. s̄. ꝙ li oĩa i. d. c. distribuit ꝓ
mortalib⁹ solũ ⁊ nõ ꝓ venialib⁹. Et ita etiã
dic glo. in. d. c. Et sic tene ꝙ de p̄fectiõe ẽ ve-
nialia cõfiteri bono cõsilio nisi vt dictũ est.
❡ Utrũ cõfessio necessario sit facienda so- 26
li sacerdoti ⁊ a solo. R. ꝙ sic: de necessita-
te p̄cepti ecclie. in. d. c. oĩs. in versiculo sol⁹
⁊ in v̄siculo sacerdoti ꝯtra multos sacerdo
tes qui pueros q̇ tenẽt ad confessionẽ in sił
cõfitentur quos nõ credo euadere mortale
pctm̃ cũ faciant eos preuaricari ecclie pre-
ceptũ: dicit Ri. vbi supra. ar. 3. q. 8. quod i
articulo necessitatis scilicꝫ quãdo mors im-
minet de ꝓpinquo: ita ꝙ vn⁹ post aliũ non
põt cõfiteri licet plurib⁹ simul cõfiteri: nec
per hoc euacuat̃ virt⁹ sacramẽti Similiter
idẽ ibidẽ tenet q̇d si quis vellet cõfiteri duo
bus sacerdotib⁹ simul: vt certi⁹ cõsiliũ habe
ret quod vere absoluit̃: ⁊ taliter audientes
nõ peccãt ałs sic: quia faciũt cõtra preceptũ
ecclesie: licꝫ talis vere absoluat̃: q꞉ nõ ẽ tãtũ
necessaria solitudo ex parte sacerdotꝭ sicut
cõfitentis: vnde q̃n ex feruore: ⁊ vt sit ma-
gis trãquilla ei⁹ ꝯsciẽtia duab⁹ cõfitet̃ simł
illi possũt sine pctõ audire ⁊ absoluere. Sc.
tamẽ in. 4. di. 17. tenet ꝙ ꝯfiteri sił plurib⁹
sacerdotib⁹ nõ est cõfessio sacr̃alis: q꞉ vnus
est christ⁹ quẽ sacerdos representat.
❡ Utꝝ ꝯfessio sit fiẽda cũ lachrymis R. ꝙ 27
si lachryma accipiat̃ ꝓ ꝯtritiõe seu attritio
ne ꝙ sic ꝫm ꝙ dico. j. Cõtritio. §. 4. Dꝫ q̄
dolere de pctõ mortali cõmisso i p̄terito ces-
sare in p̄senti abstinere saltẽ quo ad ꝓpositũ
in futuro ⁊ satisfacere prout tenet̃ aliter ni
hil facit. Aduerte tñ ꝫm Sco. vbi. s̄. di. 14
q. vlti. ꝙ attritus cõfitens q̄uis nõ habeat
actũ talẽ qui sufficiat ad meritũ de cõgruo

tū būs volūtatē suscipiēdi sacramentum ec-
clesie: ⁊ sine obiice peccati mortalis actualr̃
sibi facto: vel in volūtate inherentis recipit
nō ex merito sz ex facto diuino effectū isti⁹
sacramēti in vltimo instāti ꝓlationis in q̄ ē
vis hui⁹ sacramēti. Ita etiaz tenet Tho. in
4. q̄t. q. 10. dicēs: ꝙ ñ pfecte ꝯuersi aut attri
ti ꝟtute clauiū gratiā cōtritiōis acquirunt
dūmō nō ponāt obiicem spiritui sancto.
28 ¶ Utrū homo teneat statim cōfiteri pecca
to mortali perpetratro. R. Sco. in. q. di.
17. ar. 3. ꝙ dubiū ē alijs dicētib⁹ ꝙ sic alijs
qȯ nō teneť: sed tm̄ in voto ꝓ aliquo tpe. s.
semel in āno nūc: sz añ. c. ois. solū añ mortē
Et istud videť miti⁹ ſm eūdē Sco. Et cū
ipso coiter cōcurrūt theologi. Sz magis m̄
videť tuta opi. S. Bo. ea. di. ar. 2. q. 2. q̄
vult vt religiosi nō possint differre: sz ꝙ ha
bita oportunitate idonei cōfessoris teneanť
De clericis nō audet affirmare: sed tamē si-
bi videtur idē dicēdū ꝙ religiosis: laici ve-
ro si differūt ꝓpter maiorē oportunitatem
tēporis ⁊ cōfessoris vsq3 ad. xl. excusantur.
Si ꝟo talē oportunitatē tēporis ⁊ confesso-
ris haberēt: ita ꝙ maiorē nō sperāt habere
in illo āno tūc statim tenētur nec possent dif
ferre vsq3 ad ānū. Quo ꝟo ad votū ꝯfitēdi
oēs concordāt ꝙ stati teneñť oēs tā religio
si q3 clerici ⁊ seculares Ego tū limito q̄ ad p̄
ceptū verū qñ excitātur a gr̄a dei ſm Ale.
scȯa scȯe tractatu de negligētia de q̄ vide. ĩ
cōtritio. §. 4. s. qñ tenetur cōteri de pctō al's
nō de p̄cepto. Sunt etiā multi casus in qb⁹
cōcordāt doctores in qb⁹ hō tenetur statim
ꝯfiteri habita oportunitate q̄s ponit Ri.
vbi. s. ar. 3. q. 6. Prim⁹ qñ vult coicare vel
celebrare: vide. ĩ. Eucharistia. 3. §. 18. cū se
quentib⁹. Idē dicit Lādul. ea. di. q. 2. qñ
dz administrare sacramēta vl' aliquē actū
solēnē in ecclia exercere puta legere euāge-
liū ⁊ h⁹mōi. Idē Tho. in pmo quol'. q. 6. ⁊
Jo. de nea qñ vult ordinē sacrū recipe. Sz
hoc nō ꝓbať aliq̄ iure nisi pctm̄ eēt manife-
stū. Et sic limito ⁊ intelligo glo. in p̄n. d̄ pe.
di. 5. que dicit ꝙ qñ pctm̄ mortale ē manife
stū statim homo teneť cōfiteri. Secūdus ca
sus qñ ē in periculo notabili ⁊ imīnētimor-
tis: vtputa: q2 vult intrare mare per longū
temp⁹ ⁊ periculosū iter: vel bellū vel ē infir-
mus infirmitate ꝑiculosa ꝓpterea precipiť
medicis ꝙ cū eos ad infirmos vocari conti
gerit vt efficaciter faciāt ꝙ prius aduocent
medicos spirituales: de quo dic vt. ĩ. Medi
cus. §. 8. Et aduerte ſm Pe. de pal'. ꝙ tunc
periculū mortis ē qñ quis ē in tali casu in q̄
frequēter hoies moriūť. Tertius casus est
qñ sibi dictat ꝯsciētia ꝙ stati teneať ꝯfiteri
de necessitate. Quartus casus quādo ꝓba-
biliter videt ꝙ illo āno copiā idonei cōfes-
soris habere nō poterit qui ipsuz possit ab-
soluere. Quint⁹ casus qñ per statutū quis ē
obligatus ad pluries cōfitendū: vt sūt reli-
giosi ⁊ similes: q2 nō sufficit tūc semel in an
no cōfiteri. Limito verū si statutū obligat
ad mortale al's non credo teneatur de neces
sitate nisi ſm ꝙ dixi. s̄. §. 28.
¶ Utrū quis possit cōfiteri ꝑ interpositam 29
personā vel per scriptū. R. ꝙ nō loquēdo de
ꝯfessiōe ꝓut ē sacramētū ſm coiť theo. vbi
supra facit de pe. di. j. quē penitet: q2 qui pec
cauerit teneť se accusare. Et ad. c. qual'. 30.
q. 5. rñdet Sco. vbi. s. ꝙ pōt cōfiteri per scri
ptum si est p̄sens ⁊ ipse legit qȯ scripsit.
¶ Sed q̇d si ē mut⁹ vel ignorat linguam. 30
R. ꝙ nō teneť cōfiteri nisi eo modo quo po
test. s. ꝑ signa ⁊ huiusmodi. Et qȯ dicūt ali
qui ꝙ cōfiteať per interpretē iprobat. Sco.
⁊ bene siliter per scriptū q2 ē contra rōnē sa-
cramenti. Et ideo nullo modo faciat: sed vt
dixi confiteať prout pōt per signa ⁊ sufficit
ſm Sco. in. 4. di. 17. q. vnica. ⁊ Ri. ea. di.
¶ Utrū ille qui rñdet cōfessori ad interro 31
gata satisfaciat. R. ſm Rodo. ꝙ sic q3tum
ad ea de quib⁹ interrogať. Similiť qui ro-
gat cōfessorē vt eū interroget vt pleni⁹ con
fiteať nisi sit talis qui poti⁹ dimitteret con-
fiteri q3 ore ꝓprio cōfitereť suū peccatū: q2
de superbia prouenit de pe. di. 5. c. i. que qui
dem est peccatū mortale: vnde prudēs con-
fessor quādo hoc perpendit faciat eū rectifi
care cōscientiā ⁊ dolere de tali dispositione.
¶ Sed q̇d si dubitat. R. S. Bo. ea. dis. 32
ar. 2. q. i. ꝙ si ꝓbabiliter dubitat de aliquo
an sit peccatū veniale vel mortale nisi certi
ficeť per aliquē doctū teneť cōfiteri ſm ꝙ
in dubio habet: ⁊ ab eo abstinere in futurū
aliť si nō ꝯfiteť peccat mortaliť q2 exponit se
periculo. Cōcordat. S. Tho. ibi idē. di. 21.
¶ Utrū cōfitens teneať acceptare omnez 33
penitentiā quā sibi confessor vult iniūgere.

R. ꝙ nõ ſm Ho. ⁊ ſequit Pa. in. c. ſignifica
uit. de pe. ⁊ re. ſ3 Sco. i. 4. di. 17. q. vnica
ſufficit ei ꝓpoſitũ acceptandi a deo hic vel
in purgatorio: ſed ſi acceptat tenet implere.
Aduerte tamẽ ꝙ ſi cõfeſſor iniũgeret confi
tenti vt ſatiſfaceret ꝓximo quẽ leſit puta re
ſtituendo ablata: ⁊ hꝰmodi: ꝙ illa3 tenet
de neceſſitate explere. Jmmo debẽt precede
re cõfeſſionẽ talis ſatiſfactio ſi foret poſſi-
bile: vt latius pat3. j. Reſtitutio. 3. Siliter
tenet acceptare illud qđ cõfeſſor iniũgit ꝓ
neceſſaria cautella ne in peccatũ recidiuat.
Et ꝓpterea nõ. ꝙ cõfeſſor tripliciter aliqđ
imponit penitẽti. Primo ꝑ modũ exhorta-
tõis: ſic cũ admonet vt quotidie oret faciat
largas elemoſynas: ⁊ hꝰmõi: ⁊ ad iſta nõ te
net ex neceſſitate penitẽs. Secũdo mõ per
modũ declaratiõis cõmunis obligationis:
ſicut qñ declarat ꝙ reſtituat ablata: cõmu-
nicet in paſcha: ⁊ hꝰmõi: ſi nõ obſeruat peni
tens euacuat ſibi fructũ penitẽtie: nõ tamen
ꝓpter hoc tenet reiterare cõfeſſionẽ: nec cõ-
mittit pctm̃ inobediẽtie ſpãle nõ obediẽdo
ſacerdoti: q2 ſacerdos nihil ſibi imponit: ſ3
declarat qđ tenet facere. Tertio mõ ꝑ ſpe-
ciali ſatiſfactiõe pctõꝝ ⁊ ad iſtam tenetur ex
p̃cepto: alꝛ cõmitteret ſpãle pctm̃ inobediẽ
tie ſi eam acceptauit ⁊ nõ impleret: ⁊ iterare
cõfeſſionẽ teneretur ſcđ3 qđ dictũ ẽ. ſ. Qđ
intelligo de penitẽtia quã ſacerdos imponit
p̃ceptiue. Secꝰ ſi iponeret exhortatiue: ſicut
faciũt periti cõfeſſores q̃ aliquã paruã peni
tẽtiã dãt de p̃cepto: ⁊ poſtea aliã maiorẽ de
cõſilio. ꝓpter periculũ tranſgreſſionis.

c Onfeſſio z. de eius obliga
tione. Pro cuiꝰ
intelligẽtia querũtur multa.

j ¶ Utrũ cõfeſſio ſit de iure diuino precepta
R. ſcdm Sco. in. 4. di. 17. q. vnica. ꝙ ſic: ⁊
ꝓbat primo ſic: Quilibet tenetur recupera-
re grãm perditã per viã faciliorẽ ⁊ certiorẽ
ex p̃cepto diuino q̃ dr̃ Diliges dñm deũ tuum
⁊ proximũ tuũ: aliter videtur cõtẽnere deũ
⁊ ꝓpriã ſalutẽ: ſ3 hoc nõ põt fieri niſi ꝑ con-
feſſionẽ: qđ probat ſic: Attritꝰ ꝯfitẽs q̃uis
nõ habeat actũ talẽ q̃ ſufficiat ad meritum
de cõgruo: tñ habẽs voluntatẽ ſuſcipiẽdi ſa-
cramẽtũ eccleſie: ⁊ ſine obice mortalis pec-
cati actualit ſibi facto: vel in volũtate inhe-
rentis recipit: nõ ex merito: ſ3 ex pacto diuino
effectũ iſtiꝰ ſacramẽti: vt ſic parũ attritꝰ ⁊
attritiõe q̃ nõ habet rõnẽ meriti ad remiſſi-
onẽ pcti: nolẽs tñ recipe ſacrm̃ penitẽtie ſic
diſpẽſat in eccleſia: ⁊ ſine obice in volũtate
pcti mortalis in actu in vltĩo inſtãti illiꝰ ꝓ-
latõis ĩ q̃ ẽ vis ſacri iſtiꝰ: recipit remiſſionẽ
⁊ grãm penitẽtialẽ nõ ex merito vt dixi: q2
nõ erat: ſ3 ex pacto dei aſſiſtẽtis ſacro ſuo ad
effectũ illũ ad quẽ inſtituit. Alioquin non
appareret quõ ſacrm̃ penitẽtie eẽt ſcđa tabu
la ſi nũq̃ ꝑ ipſũ vt ſacrm̃ ẽ poſſet recuperari ſe
cũda grã amiſſa: ſ3 tm̃ ꝑ attritionẽ tãq̃ per
p̃uiã diſpõnẽ ⁊ ꝑ cõtritionẽ tãq̃ ꝑ cõpletiuã
Jſta ponit Sco. in. 4. di. 14. q. vlti. Et hoc
idẽ tenet. S. Tho. in. 4. quol. q. 10. ⁊ Hen.
de gan. in q̃l. q. 32. Ex q̃ p3 ꝙ nõ ẽ alia faci-
lior via ad ĩueniẽdũ grãm: q2 hic in ꝯfeſſio-
ne nõ req̃rit aliud niſi ꝙ hõ nõ ponat obicẽ
grẽ: qđ ẽ mlto minꝰ q̃ hrẽ attritionẽ q̃ per
modũ meriti de ꝯgruo ſufficiat ad iuſtifica-
tionẽ: nec etiã certior: q2 põt magis eſſe cer
tus hõ ꝙ nõ ponat obicẽ. i. actualit peccan-
do q̃ ꝙ habeat attritionẽ: ergo q̃libet tenet
ꝑ hãc viã ꝯfeſſiõis grãm recuperare: cũ ſit fa-
cilior ⁊ certior. Probat etiã ꝙ ꝯfeſſio eſt de
iure diuino per argumẽtũ a cõtrario ſuper il-
lud. Jo. 20. Quoꝝ remiſeritis pctã: remit-
tũt eis: ergo quoꝝ nõ remiſeritis nõ remit-
tũt: ſ3 ſacerdotes nõ remittũt niſi cõfitẽti-
bus: ergo tenẽt ex p̃cepto chriſti. Hãc rõnẽ
facit Pe. aureo. in. 4. di. 17. q. 1. Probat ẽt
ꝑ id qđ no. Jo. an. i. c. ſignificaſti. de fo. com
pe. vbi tenet ꝙ papa tenet ꝯfiteri de neceſſita
te Sed verior rõ qua ꝓbatur ꝙ ſit de iure di
uino ẽ: ꝙ nõ ẽ credẽdũ ꝙ eccl̃ia ⁊ apl̃i iſtud
iugũ impoſuiſſent hoibꝰ tam periculoſũ: ni
ſi chriſtus v̾baliter apl̃is iſtud p̃ceptum de
diſſet: ſicut ⁊ de alijs ſacramẽtis: excepto ba
ptiſmate de quibꝰ nõ patet qñ ⁊ quõ a chri-
ſto expreſſe fuerit inſtituta. Jndubitanter
ergo tenẽdũ ꝙ ẽ de iure diuino: ⁊ ſemꝑ homi
nes tenebant ad eã poſt caſũ ĩ peccato mor
tali: in voto: ſ3 nõ in effectu: q2 nõdũ erãt in-
ſtituti cõfeſſores: niſi poſt paſſionẽ chriſti q̃
haberẽt auctoritatẽ abſoluendi.
¶ Utrum omnes teneant ad cõfeſſionem. 2
R. ꝙ ſic: oẽs q̃ pctm̃ mortale cõmiſerũt ⁊
tam infideles q̃ fideles. ſm Ri. in. 4. di. 17
ita ꝙ nõ cõfitẽs pctm̃ mortale cõmiſſũ ta3
ante baptiſmũ q̃ poſt ſi habet copiã idonei

cõfessoris: memoriã peccati: ⁊ tẽpꝰ: ⁊ loq̃lã ad ꝯfitendũ oĩo dãnabit: cũ sit de iure diuino ꝑcepta: vt. s̃. patuit. Uerũtñ ꝓut cõfessio ẽ ꝑcepta ab ecclesia vt fiat semel in ãno. in. c. oĩs. de pe. ⁊ remis. nõ ligat nisi fideles.

3 ¶ Utrum pueri teneant cõfiteri. R. ẜm Sco. in. 4. di. 17. ⁊. coĩter doc. pueri qui nõ discernũt ⁊ quoꝝ etas ignorat quid videat ⁊ furiosi nõ tenent ꝯfiteri. Sꝫ qñ q̇s instructus ⁊ interrogatus ordinate ꝑcipit distincte quid iustũ: ⁊ quid iniustũ in lege diuina q̊d põt faciliter videri si ad ordinatas interrogatiões ordinate respondit sicut aliꝰ adultus perfecte ex similibꝰ premissis simpliciter responderet: tũc habet etatem sufficientem ad cognoscendũ iustum: vel iniustũ contra dei legem: ⁊ cõfiteri tenetur.

4 ¶ Utrũ nõ habẽs mortale teneat ex precepto eccl'ie ꝯfiteri saltẽ semel in ãno. R. S. Bo. S. Tho. Ri. ⁊ Pe. in. 4. di. 17. tenent ꝙ sic: nõ ex vi sacr̃i: ẜ ex vi statuti eccl'iastici Sco. ea. di. tenet ꝙ nec ẽt ex statuto ecclesie tenet: ẜ sufficit ꝙ se ꝑ̃sentet sacerdoti ⁊ dicat se nõ hr̃e ꝯsciam mortalis pcti: vt ad cõmunionẽ possit admitti. Tu ꝓ͂o dic ꝙ cum hõ teneat ꝯfiteri ẜm Ri. in. 4. di. 21. d̃ mortalibꝰ oblitis gñalit̃ nõ de singulis generꝝ: ẜ de generibꝰ singuloꝝ. Jtem q2 dicit ps̃ Ab ocultis meis mũda me dñe: ꝙ vera est opi. ꝑ̃ma ꝙ q̇s tenet ꝯfiteri saltẽ gñaliter de generibꝰ singuloꝝ ꝓpter periculũ pctõꝝ ignoratoꝝ ⁊ ocultorum. Et opi. Sco. intelligit qñ quis ẽ certus ꝙ nullũ mortale habet: q2 tũc nõ tenet ꝯfiteri. Et sic serua.

5 ¶ Utrũ possit dispẽsari cũ aliquo vt nõ teneat ꝯfiteri. R. ẜm Ri. in. 4. di. 17. ⁊ Tho. ea. di. ꝙ nõ ẜꝫ ꝙ obligat ex vi sacr̃i. Põt tñ papa dispẽsare ẜꝫ ꝙ obligat ex ꝑcepto ecclesie. s. vt possit diutiꝰ ꝯfessionẽ differre q̃͂ sit statutum ab ecclesia. Unde etiã papa tenet ꝯfiteri: q2 licꝫ ille cui cõfiteri dꝫ sit inferior eo inq̃͂tũ est prelatꝰ est tñ superior inq̃͂tũ ẽ peccator: ⁊ ipse cõfessor dei minister.

c Confessio Tertio cui faciẽda ẽ. vtꝝ soli sacerdoti. R. ẜꝫ s. Bo. i. 4. di. 17. ꝙ de cõfessiõe possumꝰ loqui dupliciter: vno modo ꝓut ẽ opꝰ virtutis directe repugnãs hypocrisi in quo q̇s se ipsũ accusat ne alius sit q̃͂ appareat: vel mala sua aperit ad inuestigandã curationẽ: ⁊ hoc modo cõfessio potest fieri cuibet etiã laico qui põt adiuuare instruẽdo vel orando: ⁊ de quo homo potest erubescere ⁊ humiliari: ⁊ ille exẽplo humilitatis meliorari nõ peccatoꝝ cognitione deprauari. Alio mõ ꝓut cõfessio ẽ opus sacramẽtale ⁊ ꝓut ordinat od reconciliationẽ q̃ fit per absolutionẽ ⁊ ligationeꝫ. Et qm̃ hec potestas collata est solis ꝑ̃sbyteris. ideo hec ꝯfessio nullis nisi ꝑ̃sbyteris est fienda.

¶ Sꝫ q̇d si ꝑ̃sbyter deest tenet q̇s ꝯfiteri laico in casu necessitat̃. R. Magister sniaꝝ in 4. di. 17. ⁊ scũs. Tho. ea. di. ⁊ tex. Aug̃. de pe. di. i. quẽ penitet. ⁊ glo. ex̃. de offi. or. in. c. pastoral'. volũt ꝙ sic. Sꝫ verior ẽ opi. Sco. Ri. Pe. ⁊ coĩter theo. in. 4. di. 17. ꝙ nõ tenet de necessitate. Et ẜ pꝫ ex ꝑ̃dict̃. Jmmo vt dicit Sco. ea. dis. ꝙ si pctõr sic posset per se verecũdari ⁊ in generali sic q̃rere cõsiliũ: vel laicꝰ nõ ẽ magis discretꝰ q̃͂ ipse ꝙ nõ est vtile ꝯfiteri laico nec expedit: posset bene eẽ vtile ex materia verecũdie q̃ ẽ vna pena debita ꝓ pctõ: vñ sic ꝯfitẽs laico solueret vnã penã debitã ꝓ pctõ: ⁊ sic eẽt bonũ cõsilium eideꝫ ꝯfiteri in tali casu dũmodo sit talis q̊ nõ habeat deprauari ex auditione peccatoꝝ Et sic intelligit Aug̃. vbi. s̃. vt ibi patꝫ. 1

¶ Utrũ omni sacerdoti sit cõfitendũ. R. ẜm coĩter docto. ꝙ nõ ẜ solũ sacerdoti ꝓ͂o loquẽdo de confessiõe ꝓut ẽ sacramẽtalis et de precepto iuris diuini ⁊ ecclesie: vt clare patꝫ in. c. oĩs. de pen. ⁊ remis: nisi ẜm Ri. in 4. di. 17. in casu extreme necessitatis qñ alicui iminet periculũ mortis ꝓbabiliter ⁊ propriũ sacerdotẽ habere nõ põt: nã tũc quilibet sacerdos põt quẽlibet peccatorẽ audire in ꝯfessione ⁊ absoluere ab oĩbꝰ peccatis casibus ⁊ excoĩbꝰ: vt tenet glo. i. c. pastoralis de offi. ordi. quã sequũt coĩter doc. argu. ad hoc. 26. q. 6. si ꝑ̃sbyter. ⁊. c. se. ⁊ de fur. c. fures. de sen. excõ. c. eos. li. 6. ita ꝙ nõ oportꝫ ãplĩꝰ de ipsis ꝯfiteri seu ad aliquẽ recurrere ẽt si erat casus reseruatꝰ. ar. d. c. eos. ẜ tñ q̊ ad excoĩcationẽ ẜua q̊d dixi. s̃. Absolutio. 3. §. 16. dũmõ talis sacerdos nõ sit hereticꝰ excõmunicatus aut ab ecclesia precisus ẜm sanctuꝫ Bo. ea. di. Ego tamẽ credo ꝙ nisi sit periculum peruersionis in confitente: ꝙ etiam in tali casu liceat cõfiteri heretico: et excommunicatoto aut precioso et absolui 2

ab ipsis si alius sacerdos haberi nõ põt: ⁊ sit
parat⁹ audire: q̃ꝛ inducere talẽ nõ licet: vt
s. clericus. 8. §. 2. Et ꝙ tales sacerdotes ꝟe
re absoluãt in tali casu nec peccant sic absol-
uẽdo dũmodo pniteãt de peccato suo. Rõ
est: q̃ꝛ ẜm Pe. aure. in. 4. di. 17. ptãs clauis
que ẽ absoluendi a peccato: ⁊ ex cõsequenti
ad penam eternã cõmutandã in temporalẽ
⁊ ad gratiã actiue cõferendã per modũ ap-
plicantis actu meritũ passionis christi fun-
datur in charactere sacerdotali: q̃ quidẽ est
indelibilis. Et q̃uis ab ecclesia ĩ tali sit liga
ta talis potestas: tamẽ in tali casu non cre-
do: q̃ꝛ necessitas nõ subiacet legi positiue: vt
in. c. quod nõ ẽ. de regu. iur. hoc tenet glo.
in ca. non est. de spon. Et ẜm Pe. de pal. in
4. sicut a tali potest baptisinũ recipe: sic ⁊ pe
nitentiã: cum ⁊ ipsa sit sacramentũ necessita
tis. Et est tutius in tali articulo cõfiteri ꝑ
ea que supra dixi. Cõfessio. 2. §. j.

3 ¶ Sed quis dicitᷣ ꝓprius sacerdos. R. vt
colligo ex Ri. vbi. s. ⁊ Pa. in d. c. omnis.
⁊ Car. in. cle. dudũ. de sepul. Primo papa
in toto mũdo. Secũdo legatus in tota sua
ꝓuincia. Tertio penitentiari⁹ eiusdẽ lega-
ti in ꝓuincia. Quarto archiepiscop⁹ dũ vi
sitat est ꝓprius sacerdos suorũ suffraganeo
rũ: ⁊ eos absoluere põt. c. nostro. de pe. ⁊ re.
Quinto episcop⁹ in tota sua diocesi. Sexto
archipresbyter ecclesie cathedralis. Septi-
mo vicari⁹ generalis episcopi. Isti duo pos
sunt audire oẽs de diocesi. ar. l. cũ pretor. ff.
de iudi. ⁊ c. officiuꝫ. de offi. archip̃sbyteri.
Octauo p̃sbyter parochialis in tota sua pa
rochia. Nono vicarij p̃fatorũ. Decimo oẽs
habentes licentiã ab aliquo predictorũ.

4 ¶ Sed nũq̃d nõ habentes executionẽ ordi
nũ possint licẽtiari ad audiẽdas cõfessiões
ab aliq̃ qui executionẽ dare nõ potest. R.
vt colligo ex Archidi. in c. ꝑlectis. 25. di.
⁊ a Pa. in. d. c. oĩs. ꝙ tripliciter dicitᷣ quis
nõ habere executionẽ ordinũ. Primo q̃ꝛ non
habet velle vel nolle: sed ei⁹ velle dependet
ab alio sicut sũt religiosi: vt. 12. q. i. nõ dica-
tis. de elec. si religiosus. li. 6. de testa. religio
sus. de sepul. c. fi. li. 6. vnde nisi tales habi-
litentᷣ a suis prelatis: nullo mõ etiã ex licen
tia sacerdotũ parochialiũ vel episcoporũ si
sunt exempti possunt absoluere vel ligare.
Secũdo dicitᷣ quis nõ habere executionem
ordinũ: quia ẽ excõmunicat⁹ suspensus vel
interdict⁹ ⁊ huiusmodi: ⁊ talib⁹ nõ põt da-
ri licẽtia audiẽdi cõfessiones: nisi prius ha-
bilitentᷣ ab eo qui tale impedimẽtũ põt au-
ferre. Tertio dicitᷣ quis nõ habere executio
nem ordinũ: quia nõ habet populũ sibi sub-
ditũ sicut sũt religiosi a suis p̃latis habilita
ti: ⁊ oẽs sacerdotes seculares qui nõ habẽt
curam animarũ: vnde bene talib⁹ põt con-
cedi licẽtia audiendi: nõ solũ ab his qui ha
bent curam in actu specialiter ipsis cõmittẽ
do: sed etiã generaliter dando licentiã sub
ditis ipsoꝝ vt quec̃ũq̃ voluerint eligãt sibi
confessorẽ. Nec obstat ꝙ iudex prorogat⁹
iudicat iure ꝓprio. Et ideo si nõ habet iuris
ditionẽ in actũ nõ potest. ar. c. significasti.
de foro compe. Ratio quia priuat⁹ nõ potest
dare iurisditionẽ quã nõ habet. l. priuatoꝝ.
C. de iurisdi. om. iudi. Itẽ ꝓrogare idem ẽ
q̃d extẽdere Et ideo q̃d nõ est nõ põt extẽdi
c. ad dissoluendũ. de despon. ipu. Quia re-
spondeo ꝙ quilibet sacerdos ex quo ẽ sacer-
dos ordinat⁹ habꝫ iurisditionẽ solũ deficit
materia in qua exerceatᷣ: ⁊ ideo cũ sibi exhi-
betur ꝑ talẽ licentiã in genere datã absol-
uit auctoritate ꝓpria quã habet: ⁊ põt exer
cere oblata sibi materia debita. Nõ obstat
etiã. c. ad hec. de rescrip. vbi cõcessio iudicis
incerti nõ valet: q̃ꝛ illud verũ est quãtũ ad
forũ cõtentiosũ: vt notat Ge. in. c. fi. de pe.
⁊ remis. li. 6. Et istam opinionẽ tenet Hos.
⁊ sequitᷣ Pa. in cle. i. de p̃uile. licet prius te-
nuisset cõtrariũ. Et ideo scd̃m hoc limita ⁊
intellige dicta doc. in cle. i. de priuile. ⁊. 16.
q. i. §. ecce. ⁊ in cle. dudum. de sepul.

¶ Undecimo dicitᷣ ꝓprius sacerdos eius il 5
le qui eligitᷣ a papa pro suo cõfessore. Et si-
militer ab episcopis archiep̃is: patriarchis
cardinalib⁹: ⁊ similib⁹ prelatis episcopis su-
perioribus: ⁊ etiã ab inferiorib⁹ p̃latis: dũ-
modo sint exempti: vt patet in. c. fi. de pe. ⁊
remis. Sed nõ. ꝙ tales inferiores episcopis
oportet primo ꝙ sint ĩmediate sub papa: q̃ꝛ
exempti qui habent abbatẽ vel generalẽ ⁊
huiusmodi super se nõ possunt sibi eligere
cõfessorẽ de iure cõmuni scd̃m Hosti. ⁊ Pa.
in. d. c. fi. Secũdo ꝙ sint prelati: ⁊ capitur
large prelati scd̃m Pa. ibidem etiã pro sa-
cerdotibus curatis qui large dicuntᷣ prela-
ti: vt in. c. tua. de cleri. egro. licet stricte no-

mine ꝑlati veniãt solũ illi qui habent iurisditionẽ fori cõtentiosi: vide bonã glo. in. c. z. de iudi. ⁊ in cle. dudũ. de sepul. in versi. ꝑlati. Tertio ꝙ sint exẽpti: vno istorũ deficiente nõ possũt sibi eligere confessorem.

6 ¶ Utrum prefati possint vna vice eligere vnũ alia vice aliũ. R. ꝙ sic dũmõ non faciant in fraudẽ ſm Directoriũ.

7 ¶ Sed quã auctoritatẽ habet talis electꝰ super eos qui eũ elegerũt. R. ſm Pa. in. c. significasti. de fo. compe. ꝙ electi per exemptos epĩs inferiores nõ possũt absoluere ab excoicatione ⁊ casibus epĩs reseruatis. ar. c. z. de pe. ⁊ remis. li. 6. nisi specialẽ indulgẽtiam habeãt super hoc. Sed Hostiẽ. tenet ꝙ vbi exemptꝰ eligit electꝰ habet potestatẽ penitẽtiarij pape quo ad absolutionẽ nõ ꝗ ad dispensationẽ nisi de speciali mandato. A nõ exemptis vero electus habet potestatem illiꝰ cui subest: vnde cõfessor episcopi põt super ipsũ sicut archiepiscopus: ⁊ sic de ceteris. Et hoc magis placet quo ad predictos de quibꝰ loquit. d. c. fi. de pe. ⁊ remis. Et idem dicerẽ de illo cui papa cõcedit vt possit sibi eligere confessorẽ vt cõfessor possit eum absoluere ab oĩbꝰ nõ reseruatis pape. Et ad. c. z. predictũ dico intelligendum in casu suo: quãdo episcopꝰ dat suo subdito talem licentiã: sed nõ quãdo papa: quia potuisset loqui generaliter si voluisset.

8 ¶ Utrũ eo ipso quo episcopus vel tales exempti: de quibꝰ. s. confitent alicui videant eũ eligere. R. ꝙ sic: qꝛ plus ẽ factis eligere ꝗ ꝟbis. l. nõ dubiũ C. de legi. ⁊ in. c. legebatur. de maio. ⁊ obe. ⁊ in. c. fi. 15. q. 6.

9 ¶ Duodecimo dicit ꝓprius sacerdos quilibet presbyter parochialis oĩum vagabundorũ: ⁊ illorũ qui nõ habent propriũ domiciliũ. Et hoc tãdiu ꝗdiu in eius parochia inueniunt: quia a quocũqꝫ parochiali presbytero ad quẽ se trãsferũt possũt absolui ⁊ a fortiori ab epõ: aut licẽtiã habentibꝰ ab eodẽ epõ in sua diocesi audiẽdi cõfessiones Et no. ſm Pa. in. c. fi. de fo. compe. ꝙ vagabundi dicunt qui non habẽt domicilium certũ vel habitationẽ ſm glo. ⁊ Bart. in. l. dies. §. pretor. ff. de dam. infec.

10 ¶ Sed quid dicemꝰ de scholaribꝰ mercẽnarijs mercatoribꝰ stipẽdarijs: ⁊ huiusmõi cõmorantibꝰ in aliqua parochia nũquid poterunt absolui ab illis sacerdotibꝰ a quibꝰ possũt absolui parochiales illiꝰ parochie: licet ibi non cõtraxerint domicilium. R. ſm Pa. in. d. c. omnis. ꝙ sic: quia ille dicit proprius sacerdos prefatorũ in cuiꝰ parochia habitãt de ꝑsenti: nec possũt comode adire propriũ sacerdotẽ: argu. c. fi. de parochijs. vide glo. que hoc tenet in clemẽ. i. de priuil. Et hec ẽ cõmunior opi. Hoc idẽ tenet Pa. in. c. cũ cõtingat. de fo. compe. Quã opi. limito verã quãdo ꝑ maiorẽ partẽ anni ibi steterũt vt dicam in se. §. aliter non.

¶ Nũquid idẽ sit dicendũ de peregrinis: viatoribus aut mercatoribꝰ discurrentibꝰ hincinde ꝓ negociatione. R. vt colligo ex Inno. ⁊ Hostiẽ. in. d. c. oĩs. ꝙ si alicubi morãt per ãnũ vel ꝑ maiorẽ partẽ ãni presertim vltra pascha in quo tenentur cõfiteri ⁊ maxime quãdo in pascha coiter nõ declinãt ad domũ sui loci: qꝛ tunc nõ vident habere ibi domiciliũ vbi est corũ domꝰ quo ad sacramẽta: ideo tũc licite cõfitent parochiali illi vbi sunt: ⁊ ab eo possũt absolui. 16. q. i. questi. ar. de deci. ad apostolice. Si ꝟo talem morã alicubi nõ cõtrahũt nõ poterunt confiteri ibidẽ nisi licentiã acceperint a ꝓprio episcopo: vel sacerdote parochiali vbilibet ꝯfitendi: vel saltẽ perigrinãdi siue itinerãdi: quia tũc etiã ibidẽ cõfiteri possent: ⁊ absolui: quia ꝓsumit ꝙ eo ipso quo licentiam itinerandi dederũt: ⁊ etiã ꝯfitendi ⁊ sacramẽta suscipiendi dederit. Tutius tñ esset specialiter licentiã petere: ⁊ quos casus sibi reseruat suus episcopꝰ facere sibi declarari cũ nõ possit absolui a talibꝰ sine eiꝰ licentia Quos intelligo qñ ꝑ talẽ morã alicubi nõ steterunt ꝙ possint ab illo ordinario absolui. 11

¶ Quid de illis qui in diuersis locis morãt equaliter: aut ĩ diuersis castris habent domicilia nec apparet qd̃ sit principale. R. ꝙ debent cõfiteri illi in cuiꝰ parochia se inueniũt tempore ꝯfessionis fiende: argu. c. ex parte. de fo. compe. facit glo. in. l. z. C. vbi de cri. agi. opor. que dicit quẽcũqꝫ cõueniri posse vbi degit ⁊ morat. Hosti. tamẽ dicit ꝙ tutiꝰ eẽt ꝙ ab vtroqꝫ epõ vel presbytero in cuiꝰ iurisdictiõe morat licẽtiã peteret. 12

¶ Cui debẽt cõfiteri sacerdotes parochiales ꝑ positi: decani: canonici seculares: ⁊ huiꝰmodi ecclesiastici nõ exẽpti inferiores epĩs: 13

simũliter religiosi etiã exẽpti q̇ nõ sunt p̄lati R.ꝭm oẽs doc.ꝙ tenent ꝯfiteri suis p̄latis vel de eorum licentia.

14 ¶ Utrũ p̄fati ꝓprij sacerdotes possint alijs suã auctoritatẽ delegare. R.ꝭm Ri.anglicũ in q̊ꝉ. aut talis sacerdos habet auctoritatẽ ordinariã ⁊ sic põt: aut hꝫ cõmissam: ⁊ tũc distinguo ꝙ aut a papa ⁊ sic põt. Intellige verũ qñ a papa cõmittit iurisditio. Secꝰ cũ cõmittit nudũ officiũ sine iurisditiõe: vt puta audire ꝯfessiões: q2 nõ põt: facit.c.fi.de offi.deleg. vide.j.delegatꝰ.§.6. Aut ab inferiore: vt ab ep̄o: ⁊ tũc: aut ad vniuersitatẽ causaꝝ: ⁊ sic põt in ꝑticulari aliquã causã cõmittere: vt officialis ⁊ gñalis penitẽtiariꝰ ep̄i: nisi sit eis sp̄aliter interdictũ. Si ṽo hꝫ cõmissionẽ ꝑticularẽ ñ põt sicũ si sacerdos fuerit cõductꝰ ad officiãdũ ecclesie parochiali: cũ nõ sit ordinariꝰ illi parochie. Et sic loq̇t c.fi.de offi.deleg.i.§.ceterũ.vbi d2: salua legatoꝝ sedis ap̄lice: auctoritate nulli cui cõmissũ fuerit p̄dicare crucẽ: excõicare: absoluere dispensare vel iniũgere penitentias liceat decetero hoc alijs demãdare.

15 ¶ Utrũ in aliquo casu liceat cõfiteri alteri q̃ ꝓprio sacerdoti. R.ꝭꝫ Pa.i.d.c.omnis ꝙ sic: q̄ñcũqꝫ subest aliq̃ legitima cã: puta q2 est reuelator cõfessionis: vel sollicitator ad malũ: vel nõ habet debitã scientiã vel probabiliter v2 sibi periculũ: vel sacerdoti iminere: vel ẽ excõmunicatꝰ ⁊ hꝰmodi: ⁊ tunc debet petere licẽtiã ⁊ obtinere: ꝙ si non põt obtinere: nec adire põt superiorẽ: sufficit ꝙ petijt: ⁊ sic supplet.d.c.oĩs.per.c.placuit.et ibi glo.de pe.di.6.sic: vt sit sensus: debet obtinere licentiã.s.si potest: vt in.d.c.oĩs.vel adeat alienũ si nõ potest: vt.i.d.c.placuit. Ego ṽo in hoc multũ non iusto: q2 verissimũ puto: ⁊ quia hodie habent multi ꝓprij sacerdotes quibus legitime cõfiteri possumus si vnus nõ est idoneus: ⁊ si casus accederet: tene q̊d dixi: quia precepta non se extẽdũt vltra charitatẽ. Et sic licet causa melioꝛande vite: extra de regulari.c.licꝫ.quãto magis causa recuperande.

16 ¶ Utrũ liceat absqꝫ alia licẽtia cõfiteri fratribꝰ minoribꝰ ⁊ predicatoribꝰ. R.ꝙ sic si.5.cõcurrant. Primũ ꝙ generalis: vel prouincialis minister: aut custos quo ad minores: ⁊ magister aut prior ꝓuincialis: aut eiꝰ vicariꝰ quo ad p̄dicatores accedat ad presentiã prelatoꝝ petendo ꝙ fratres q̇ fuerint electi possint libere cõfessiões suoꝝ subditorũ audire. Sꝫ istud primũ est de bene eẽ: vt j.patebit.§.21. Scõm ꝙ fuerint electi ⁊ humiliati ad audiẽdas cõfessiones per generalẽ: aut prouincialẽ ministruꝫ quo ad minores vel per magistrũ aut priorem prouincialem quo ad p̄dicatores. Tertiũ ꝙ sic electos p̄sentent per se vl' per fratres quos ad hoc deputauerint episcopis: seu eorũ vicesgerentibꝰ ꝑtẽdo humiliter: vt de eorũ beneplacito possint audire ꝯfessiones suorũ subditorũ. An autẽ requirat ꝙ ꝑsonaliter ducat tales fratres electos: ego credo ꝙ nõ: ꝫ sufficit ꝙ ṽbaliter vel aliter q̄litercũqꝫ. Rõ quia quãdo aliq̊d onus imponit alicui sine determinatiõe: quo impleto ad aliq̊d beneficiũ meret admitti: quocũqꝫ leuiori modo impleat onus cõditio dicit impleta: ⁊ sic ad beneficiũ meret admitti. hoc ꝓbat.ff.de cõdi.⁊ dem.l.quod traditũ. Cũ ergo onus p̄sentatõis impositũ prefatis electis nõ distinguat quõ debeat fieri: cũ possit fieri multis modis: vt.ff.de ꝓcura.l.p̄sens.⁊ ibi glo.igitur q̄litercũqꝫ fiat: siue per scriptũ: siue verbaliter intelligit cõditio impleta. Nec obs.glo.in cle.dudum.de sepul.que dicit ꝙ debet fieri p̄sentatio ꝑsonalis: quia p̄sens dicitur qui prebet sensibꝰ corporis: arg.ff.de ṽbo.obli.l.i.in p̄nci. q2 si aduertis hec rõ nõ valet: q2 presentatio ꝑsonalis etiã põt fieri per ꝓcuratorẽ: vt in.l.fi.C.de procu. Et sic prebet se quis sensibꝰ per se: aut per aliũ: vt.d.l.p̄sens. Sic intellige glo.per.d.l.p̄sens.⁊ ibi ⁊ ꝑ no.ꝑ Jo.an.in.c.p̄senti.de preben.lib.6. facit.c.tue.de procura.vbi patꝫ ꝙ p̄sens nominaliter non infert necessario vt per se faciat: ꝫ bene si aduerbialiter dicat vt ibi pꝫ. Quartũ q̊d requirit est ꝙ nõ audiant ꝯfessiones extra diocesim illiꝰ cui sũt p̄sentati: ⁊ in hoc differũt a ꝓprijs sacerdotibꝰ parochialibus vl' ep̄is vel p̄latis ordinarijs qui possũt vbiqꝫ audire suũ subditũ ⁊ absoluẽ i foro penitẽciali: q2 in his q̄ fiũt sine strepitu ⁊ sub silentio nulliꝰ leditur territoriũ.l.2.ff.de offi.ꝓcon.facit quod no.Pa.in.c.cũ contingat.de fo.cõpe.⁊ ita tenet Car.in.d.cle.dudũ. Quintũ ꝙ ille qui vult eis confiteri sit de iurisditione illiꝰ prelati cui tales sunt

p̄sentati: hec habent̄ ex. d. cle. dudum.
17 ¶ Utrū p̄dicta p̄sentatio solū sit fiēda ep̄is.
R. Car. in. d. cle. dudū. q̄ nō: q̄ ibi noīe p̄
lati intelligit̄ q̄libet habēs iurisditionē epi
scopalē. Jta q̄ nulli diocesano subsint eorū
sbditi: nec ip̄i: ar. c. abbates. i fi. de p̄ui. li. 6.
18 ¶ Utrū h̄ p̄ntatio possit eis fieri ex̄ tritoriū
exn̄tib⁹. R. q̄ sic s̄m Pau. i. d. cle. dudū.
19 ¶ Quid si sedes vacat. R. Pau vbi. s. q̄
fiet caplo: ar. c. cū olim. de ma. ⁊ obe.
20 ¶ Sz pone q̄ nō possit h̄ri copia talis p̄la
ti. R. Pa. vbi. s. q̄ petet̄ a vicario suo i spi
ritualib⁹ si h̄z: de tē. or. c. cū null⁹. li. 6. Si n̄
h̄z: ⁊ maliciose h̄ facō z adire sup̄iorē q̄ ei⁹
negligētiā dz supplere. c. q̄r diuersitatē. de
ꝯces. p̄ben. Et idē dic si eēt excoicat⁹: vel su
sp̄sus: vl' intdict⁹ q̄ adire debet superiorē.
21 ¶ Quid si p̄ntēt electi añ petitōz licētie R.
Zen. i. d. cle. dudū. q̄ vz cōcessio facta: sz q̄
possent p̄lati dicē q̄ volunt q̄ fiat p̄ petitio
22 ¶ Utrū vicarij mistrorū: aut magistrorū p̄
uincialiū possint eligē ꝯfessores: R. Car. i
d. cle. dudū. q̄ n̄. Et sic tz gl. ibidē ⁊ Pau.
23 ¶ Quid si p̄lati nolunt dare licentiā predi
cam petentib⁹. R. Car. vbi. s. q̄ nihil re
fert: q̄r expectato cōgruo tp̄e possūt eligere:
⁊ electi cōfessiones audire.
24 ¶ Quid si dicāt prelati nō p̄sentetis aliq̄s
q̄r nō admittemus. R. Car. vbi. s. q̄ pote
rūt audire sine alia presentatione.
25 ¶ Utrū p̄fati electi ⁊ semel p̄sentati: aut de
putati durēt post mortē acceptātis prelati
R. Car. vbi. s. q̄ nō: si sub istis verbis sūt
deputati. s. vsq̄ ad b̄nplacitū eorū cuz istud
morte extinguat̄: vt in. c. si gratiose. de re
script. li. 6. Si v̄o simplicit̄ deputēt̄ durat
post mortē ⁊ sic debēt deputari: nec credo q̄
ipsis inuitis possint alit̄ deputari nisi q̄ eorū
p̄tās sit ꝑpetua: q̄r eorū auctoritas ē papalis
que durat: ar. de trāsac. c. veniēs. ⁊ de iure
coī approbata: ar. c. sup̄ q̄onū. de offi. dele.
de elec. ne romani. in prin. in cle.
26 ¶ Utrū p̄fati deputati possint cōmittere
alijs. R. Car. vbi. s. q̄ nō: q̄r h̄nt nudum
ministeriū. Et in hoc dicit Lau. q̄ habēt po
testatē sine administratiōe ad instar illorū de
quib⁹. de resti. in integ. in. c. i. dicit̄.
27 ¶ Quos p̄nt absoluē p̄fati deputati. R. vt
s. pz: oēs q̄ ab illo p̄lato cui sunt p̄ntati p̄nt
absolui: tā exēptos q̄ nō exēptos: tā eccl'ia
sticos q̄ seculares s̄m Car. vbi. s. ⁊ etiam si
ne alia licētia sacerdotū parochialis: ⁊ non
obstāte ei⁹ ꝯtradictione: imo omne p̄ceptū
⁊ omnis excōmunicatio cōtra tales cōfiten
tes ipso iure ē nulla per extrauagātē. Mar
tini. 4. que inserit̄ in R ica de priuil'.
¶ A quib⁹ peccatis possūt tales deputati. 28
absoluere. R. q̄ ab oībus a quibus possunt
sacerdotes parochiales a iure. Et licet epi
scopi possint sibi vel per cōstitutiōes: aut ex
consuetudine reseruare casus: ita q̄ curati
absoluere nō poterunt: tamē p̄fati fratres
bene absoluēt: ⁊ facit ad hoc q̄d no. Hui. i
l. priuilegia. C. de sa. sanc. ec. ⁊ sequit̄ Pa. i
c. super specula. ne cle. vel mo. vbi dicit q̄ re
uocato priuilegio boñ. nō est reuocatū per
hoc priuilegiū studij seneñ. q̄uis sit conces
sum ad instar bonoñ. q̄r iam ius ē quesitū
studio señ. hoc idem patz per verbū. d. cle.
dudū. vbi dicit a iure: ergo veniunt omnes
casus preter illos quos ius reseruauit sp̄ali
ter ep̄is. Nec ob. motiua Jo. mo. in glos. d.
cle. q̄r cum dicit q̄ in re sua quilibet pōt fa
cere q̄d vult dico verū: nisi superior ad quē
ꝑtinet p̄ncipalit̄ aliter velit disponere: vt ē i
ꝓposito. Jtē cū dicit q̄ si ep̄s pōt arctare or
dinariā: multo magis extraordinariā nego
primo q̄ potestas prefatorū fratrū sit extra
ordinaria. imo est ordinaria surgens a pre
fata cle. dudū. vt tenet Zen. ⁊ Lau. in. d.
cle. dudū. Jtē posito q̄ sit extraordinaria:
verū cōcluderet si potestas p̄fatorū esset ab
episcopo: s̄ cum sit a papa: vt. s. dictū ē non
pōt inferior tollere cōcessa per superiorem.
xxi. di. inferior. clemē. ne romani. de electio.
aliter possent tot casus reseruare q̄ in totū
tollerēt istud priuilegiū fratrū quod eē nō
potest. c. quāto. de priui. Nec his obuiat rō
sua scilicz ne idez subditus censeat̄ diuerse
cure: q̄r ex hoc nō sequit̄ q̄ sit diuerse: s̄ h̄nt
subordinate cure: vt pz. in quotidianis con
cessionib⁹: tā pape q̄ episcoporū. Jtē cū dic
nō est iure concessū quod iure reuocatū ē.
Dico hoc verū in iure cōmuni: nō autē q̄d
reuocatur in iure prouinciali: vel synoda
li: nisi quo ad determiatos subditos. Jtem
cū dic q̄ parochiani nō sunt exēpti licz fra
tres sint. c. p̄ exēptionē. de p̄ui. li. 6. Conce
do: s̄ nō sequitur ex hoc q̄ non possint ab
solui ab omnib⁹ exceptis a iure reseruatis

episcopis: quia sicut nec possūt impediri q̄n
cōfiteant̄ p̄fatis fratrib⁹ ita ꝙ: non absol/
uant̄ scdm eoꝝ auctoritatē ꝑ regulā acces/
soriā. de regu. iur. li. 6. q2 auctoritas respi/
cit fratres nō subditos episcopi quā in actu
possent exercere quādo adest materia debi/
ta: que est quoꝝcūq3 volentiū confiteri de
diocesi. d. cle. dudū. Item cū cōcludit nō ab
soluat frater qd nō absoluit curatus: verū
diceret nisi ei per aliū superiorē eēt cōcessuz
vt in istis ē. Nō obstat cle. religiosi. de pri/
uile. ꝙ nō absoluant in casib⁹ sedi apostoli/
ce: aut locoꝝ ordinarijs reseruatis: q2 sub/
intelligit̄ quo ad casus ep̄ales a iure: non a
statuto: vel a ꝯsuetudine: q2 cū excludant̄ ꝑ
d. cle. dudū. sic oportet ista siliter eos exclu/
dat: ne leges ludibrio fiāt. l. fi. §. vbi autez.
C. de bo. que lib. ⁊ iura iurib⁹ sūt cōcordā/
da. l. vnica. C. de inoffi. do. de elect. cū expe/
diat. li. 6. Et sic firmiter tene in cōscientia:
sicut etiā hoc idem tenet Jo. de lig. d. c. ois
vtriusq3 sexus: nisi quādo alicui casui esset
sentētia excōicatiōis ipso facto ānexa ꝑ sta/
tutū ⁊ episcopis reseruata: q2 tunc absolue/
re nō possent. Itez quādo videret expedire
saluti aīe alicui⁹: vel alioꝝ aliquem mittere
ad superiorē: tunc licet posset absoluere mit
tendus eēt: q2 debem⁹ esse coadiutores eoꝝ.
Et de hoc: ⁊ qui sūt casus episcopis a iure
reseruati: vide supra Casus primo.

29 ¶ Utrū prefati fratres possint per episco/
pos aut p̄latos admitti sine accessu mistro/
rum ⁊ huiusmōi ad petendā licentiā ⁊ pre/
sentationē electoꝝ. R. Hostiē. ⁊ Innocē.
vt refert Dir. quod sic: si procedit de volun/
tate vtriusq3 partis. arg. l. cum pꝫ. ff. de pac.
do. vnde si admittūt̄ ac si esset obseruata p̄
fata forma a prelatis candē habebūt aucto
ritatē sicut si seruata fuisset. Si ꝟo solū cō/
cedit licentiā audiēdi cōfessiones suoꝝ sub/
ditoꝝ: tūc nō possent absoluere: nisi inq̄tū
prelati eis cōcedūt ⁊ possent sibi quot vellēt
casus reseruare: q2 tunc nō absoluūt aucto/
ritate. d. cle. dudū. sed ex mera ꝯcessiōe pre/
latoꝝ. Uerūtn̄ est ꝙ tales ex sola licentia ad
missi solēt vbiq3 subditos taliū p̄latoꝝ audi
re sic ⁊ ipsi p̄lati: nec durat talis auctoritas
nisi ad eoꝝ bn̄placitū: qd no. bene Ideo sint
cauti ꝯfessores: vt q̄n nō ꟍuata p̄fata solen/
nitate petunt licentiā audiendi cōfessiones
rogent prefatos prelatos similiter ꝙ velint
eos admittere: ac si eēt ꟍuata p̄fata forma
si auctoritatē prefate cle. volūt habere.

¶ Utruz ex ꝯsuetudine possit induci vt q̇s 30
confiteatur ad libitū cui vult. R. vt in. c. si
episcop⁹. de pe. ⁊ re. li. 6. ꝙ nulla ꝯsuetudi/
ne pōt introduci vt q̇s eligat sibi cōfessorē
sine sui superioris licētia: intelligo aut taci/
ta: vtputa: q2 vident ⁊ tolerant cū possint
ꝓhibere: aut expressa. Dicit tn̄ Pa. in. c. cō/
querēte. de offi. ordi. verū quo ad subditos
sed quo ad existentē in dignitate nomie di/
gnitatis posset p̄scribere hanc curam: ⁊ fie/
ret propri⁹ sacerdos ꝺm Hosti. ⁊ allegat. c.
dudū. el. ij. de elec. ⁊. c. cum olim. de p̄scrip.
⁊ est verū post prescriptionē.

¶ Utꝝ sacerdos parochialis debeat facilit̄ 31
dare licētiā suis subditis alteri ꝯfitendi. R.
S. Tho. in. 4. di. 17. ꝙ q2 multi sūt adeo in
firmi ꝙ poti⁹ sine ꝯfessiōe decederēt q̄3 cōfi/
terent̄ tali p̄sbytero: ideo dare debet. Unde
illi q̇ sūt nimis solliciti vt ꝯsciētias subditoꝝ
sciāt: multis laqueū danatōis inijciūt: ⁊ per
ꝯn̄s sibi ipsis. hec. S. Tho. Qd credo veꝝ
nisi q̄n ꝓpter hoc sollicitāt scire ne alios in/
ficiant: aut vt ceteri hoc sciētes magis a pec
catis p̄seruent̄: debet tn̄ exigere specificatio
nē illius cū quo vult confiteri: ⁊ si est eque
bonus sicut ipse cōcedat. Si ꝟo nō est eque
bonus: nō debet dare. Et si ille cōfessor ad
quē vult ire habet alio mō auctoritatē au/
diendi: tunc dicat sibi ꝙ nō expedit ⁊ indu/
cat vt nō vadat: sed si vult ire relinquat eū
arbitrio suo: quia sibi non imputabitur: al's
sic si male confiteretur.

¶ Utrū sit credendū dicenti se habere licē/ 32
tiā a suo prelato cōfitendi alteri. R. scdm
Ri. i. 4. di. 17. ar. 3. q. 2. ꝙ sic: ⁊ siliter dicēti
se esse cōfessū. Ratio: quia cognitio in foro
penitētie dependet a volūtate subditi: ideo
debet eum reputare idoneū ad eucharistiā
sumendā si se asserit penitentē ⁊ legitime cō
fessū ei q̇ potuit absoluere. Si tn̄ sacerdos
haberet aliq̄ signa ꝓbabilia ꝙ ille nō dicēt
veꝝ nō teneret̄ ei credere: nisi faceret fidem
sufficiēter ei: nō dico ꝙ sit vere penitēs ⁊ ve
re ꝯfessus: q2 ista nō cadūt sub ꝓbatione: s3
ꝙ illi vel illi est confessus qui ipsum potuit
absoluere Fallit hoc in excōicato cui non te
netur credere nisi probet se absolutum. ⁊ in

illo qui h̄z perseuerantiā in peccato: vtputa
qui tenet concubinā: ⁊ huiusmodi.
33 ¶ Utrū̄ illi qui confitent̄ illis quibus dat̄
licentia a papa vel legato: aut ep̄o audiendi
cōfessiones: vel qui habēt licentiā a predict̄
eligēdi sibi confessorē saltē semel in anno te
neant̄ cōfiteri ꝓprio sacerdoti parochiali.
R̄.gl. Ber.in.d.c.oīs.¹ tenet ꝙ sic: ſ male
⁊ false ſm cōmuniter doc.in.d.c.oīs. ⁊ in.c.
z. de pe. ⁊ re.li.6. Sufficit eni licētia alteri
us eoꝝ vel sacerdot̄ parochialis ſm Jo.an.
in.d.c.z. Multo fortius nō tenētur si sunt
ↄfessi ep̄o ꝓprio: q2 dr̄ parochial̄ presb2.i.c.
nullus: de parochijs. ⁊ in.c.z.9.q.z. Et q̄
cunq3 aliter teneret esset temerarius: vt p3
p extrava. Jo.zz.q̄ incipit. Uas electiōis
que dānat p̄dictā opi. Ber. Cū habētes li
centiā a p̄dictis possint etiā inuitis ⁊ ↄtradi
centibus parochialibus sacerdotibus eorū
subditos absoluere. Et vt dicit sanct⁹ Tho.
ī quadā.q.d quol.ꝙ nō pōt aliq̄s auc̄te cu
iuscūq3 hoīs cōpelli ad cōfitendū peccatū qd̄
alteri ↄfessus est q̄ eum absoluere potuit: q2
ↄfessio peccatoꝝ est quoddā sacramētale di
uino imperio subiacēs non humano. Addo
tn̄ cū sancto Bo.in.4.di.17. ꝙ si sacerdos
parochialis est bon⁹ ⁊ idoneus: bonū est ↄsi
liū ꝙ remittant̄ ad eū a quomodocūq3 au
diant̄: nō tn̄ necessariū est: nec oportet ꝙ il
la peccata a quib⁹ sunt vere a talib⁹ absoluti
iteꝝ cōfiteant̄: ſ possent ea tacere ⁊ alia oc
currentia ↄfiteri. Et dicetiā ꝙ tuti⁹ est cōfi
teri ꝓprio parochiali sacerdoti seu p̄lato q̄3
alteri ꝓpter multas deceptiōes ⁊ illegitimi
tates q̄ sunt in alijs deputatis. Uñ semp cō
sulo ꝙ nemo dimittat propriū parochialez
pro alio deputato: nisi clare ↄstet eū quē eli
git esse bone ↄsciētie: ⁊ debite peritie ⁊ melio
ris q̄3 ꝓprius parochialis: q2 si inest aliquis
defectus in parochiali magis excusat̄ subdi
tus ei ↄfitēdo q̄3 alteri: cū superiores eū isti
tuēdo ꝓsufficiēte eū approbare videantur.
34 ¶ Quid si aliq̄s vult sepi⁹ ↄfiteri in anno:
nūquid sacerdos parochialis tenet̄ eū toti
ens audire. R̄. ſm. Ri.in.4.di.18. ꝙ sic: de
necessitate p̄cepti si ille qui vult ↄfiteri de ne
cessitate habet ↄfiteri. Si v̄o nō teneret̄ de
precepto ↄfiteri: nec sacerdos p̄fatus obliga
retur eū audire nisi d̄ cōsilio. Addit tn̄ Ri.
ꝙ si subditus vult pluries confiteri ⁊ sacer
dos noluerit audire ꝙ tūc talis libere pōt cō
fiteri alteri cōfessori: ⁊ ille pōt eū absoluere
nisi eius sacerdos eū ad determinatū ↄfesso
rem miserit: q2 si nō vult eū audire nec aliū
determinatū assignat: videt̄ tacite ei licen
tiā dare: vt ꝓ illa vice alteri ↄfiteat̄ cui vo
luerit. S3 sic electⁿ nō poterit absoluere nisi
ab his a quib⁹ ꝓprius sacerdos potuisset.

C Onfessio .4. q̄ ad qualita
tem illius cui⁹ fiē
da est. Circa qd̄ querit̄ qualis deb3
esse confessor. R̄. ꝙ debet hr̄e.5. Primo bo
nitatē vite.s. vt nō sit in pctō mortali: de pe.
di.6.c.j. Uñ exn̄s in peccato mortali qñ ab
soluit penitentē nisi ipse de sua mortali cul
pa peniteat: grauiter peccat: ſ3 sanctū Bo.
in.4.di.19. Jmmo mortalit̄: ſm Dir.ti.15.
li.j.ar.d.c.j. vide qd̄.s̄.dixi: Clic⁹.8.§.j.
¶ Sed nūquid tali scienter ↄfitens peccat 2
mortalit̄. dic vt.s̄.clericus.8.§.z.
¶ Secūdo: debet hr̄e scientiā. Sed quan 3
tam scientiā debeat hr̄e necessario. R̄. ſm sā
ctū Bo.in.4.di.17. ⁊ elicit̄ ex.c. nulli sacer
dotū.38.di. ꝙ tantā scientiā d3 hr̄e vt ꝙ sciat
discernere in peccatis cōib⁹ qd̄ veniale ⁊ qd̄
mortale: ⁊ ꝙ sciat semp ad que peccata sua
ptās se pōt extēdere. Rō quia alia pnīa pro
mortali: alia ꝓ veniali est imponēda. Jtē q2
si esset aliqd̄ peccati gen⁹ ad quod nō posset
manū extēdere: nisi hoc cognosceret in peri
culū aīe ei⁹ audiret cōfessiones ⁊ etiā cōfitē
tium. Uñ hoīes qui hoc cognoscūt tenent̄ cō
sulere discretos alioquin vterq3 peccat gra
uiter. Et hoc voluit¹ dicere Aug. de pe. di.j.
qui vult. Est ⁊ alia sciētia qua quis scit per
habitū acquisitū discernere inter pplexita
tes peccatoꝝ: ⁊ hec est de bn̄ esse. Jn talibus
enim semp debet securiorē viā eligere: ⁊ sa
pientes consulere: hoc ex sancto Bo. Et ſ
tene q̄3uis diuersi diuersa dixerint sup hec.
Aduerte tn̄ ꝙ si dubiū3 versēt̄ circa aliqd̄
faciendū vel dandū: vel penā subeundā: tūc
benignior opi. est eligēda. ff. de eo qd̄ cer. lo.
l. qd̄ si ep hesi. Uñ. in.c.fi. de transac. dr̄. Jn
his sup quib⁹ ius nō inuenit̄ expressū: ꝓce
das equitate seruata: ¹semp in humaniorez
partē declinādo: ſm ꝙ personas: causas: lo
ca ⁊ tēpora videris postulare: hec ibi. Hoc
idem tenet Bar in.l. oēs populi. ff. de iusti.
⁊ iu. nisi forte esset aliq̄d faciendū qd̄ facilit̄

possct expediri. Si ꝟo dubiū esset vt absti-
neat: tūc securior pars est eligēda. s. abstine
re. Pur si diuersitas esset inter doc. ⁊ penitēs
ex aliqua rōnabili cā vult adherere vni opi.
nō est sibi denegāda absolutio: ſ sue ꝯscien-
tie relinquenda. Quid aūt sit dubiū ⁊ opi.
⁊ quid fiendū in his: vide. j. Dubium ⁊ opi.
Similiter ⁊ sacerdos nō dꝫ asserere morta-
le id de q̄ nō est cert⁹ ne iniȷ̃tiat laq̄os alteri:
nec tenet̃ de singulis q̄ audiuit determinare
si sunt mortalia vel ne: ſ de quib⁹ est clarū:
nō de quib⁹ sunt varie opi. vel etiā ipse peni-
tens nescit exꝑmere mentē suā circa ꝯsensuꝫ
vel morā. Hen. tñ in quol. sic distiguit: ꝙ pec
cata sunt in duplici gñe. Quedā iō q2 ꝓhi-
bita: alit̃ nō essent mala vt nō audire missaꝫ
in festo ⁊ hmōi q̄ sunt de iure positiuo mero:
⁊ talia debet scire ꝯfessor: nisi hēat causā rō-
nabileꝫ q̄ eū excuset: puta q2 absens ⁊ hmōi
Alia sūt peccata quia de se sunt mala: vt ea
q̄ sunt ꝯ̃ ius diuinū: etiāsi ab hoīe nō sint ꝓ-
hibita: ⁊ hoꝝ quedā sūt capitalia. s. 7. q̄si ele
mēta: ⁊ ista oportet scire d̄ necessitate. Que
dam sūt spēs capitaliū: vt illa q̄ recipiūt ho
rum ꝑdicationē: vt fornicatio: ebrietas: et
hmōi. Nā fornicatio luxuria ē: ebrietas gu
la est. Et hoꝝ spēs quedā importāt malū de
substātia sui act⁹ eo ꝙ statim noīata hñt an
nexū malū vt fornicatio: ⁊ talis ꝯfessor tene
tur scire vtrū sint mortalia vel nō. Quedaꝫ
de substātia sui act⁹ nō hñt deformitatē: sed
ex libidine facientꝫ: sicut cognoscere vxoreꝫ
propriā nō est pctm̄: ſ ex libidine sic etiā est
mortale q̄ñ excedit limites m̄rimonij ēt. s. si
nō esset sua: ⁊ talia nō oportet ꝙ de necessi-
tate confessor sciat vtrum sit mortale vel ve
niale. Alia sunt pctā q̄ sunt filie pctōꝝ capi-
taliū: vt illa pctā quoꝝ fines terminant̃ ⁊ or-
dinant̃ ad fines capitaliū sicut dol⁹ acq̄sitio
rei iniuste ⁊ hmōi: ⁊ de talib⁹ nō ordinarius
nō tenet̃ scire vtrū sint mortalia vel nō: ſ cu
ratus ordinari⁹: vt eṗs archiepus: ⁊ ceteri
alij supiores tenent̃ scire q2 tenent̃ purgare
ꝑficē ⁊ illuminare alios. Et iō nouū ⁊ vet⁹
testamentū tenent̃ scire: hec ille. Caueat igi
tur ꝯfessor ne sit ꝑceps in dādo sententiā de
mortali vbi sunt varie opi. doc. sicut de deci-
mis soluēdis: vbi nō ꝯsuetudo ō loc̄ Jan.
sed ꝯsulat semꝑ ꝙ sibi videt̃ tutius: nec mo
ueatur propter dictū vnius doc. nisi rōnabi-
liter: vt dicam. j. Opinio. §. j.

Sed q̇d si ꝯfessor ꝓpter suā imperitiā du 4
bitat de aliq̄. R. ꝙ optimū q̇ possit esse in
cōfessore p⁹ vitā ē scire dubitare. Vñ nisi sci
at ꝓ certo se legisse decisionē alicui⁹ casus vł
ñ hēat rōnes euidētes semꝑ dꝫ dubitare ⁊ pi
tos ꝯsulere vel ipse de nouo studere: dicēdo
peccatori vt reuertat̃ q2 vult meli⁹ videre:
vel saltē si ſ nō pōt facere absoluat peniten-
tē inq̄ātum sua auctas se extēdit: ⁊ īponat ei
ꝙ ꝯsulat peritos: ⁊ deliberet facere q̇cq̇d fa
ciendū ei fuerit declaratū: ⁊ sufficit ⁊ ꝓ ſ fa
cit in ar. c. si q̇s posit⁹. 7. c. null⁹. de pe. di. 7.
vbi q̄uis de tali dubitet̃. tñ absolutio nō ne
gatur. De qua aūt culpa teneatur cōfessor:
vide. j. culpa. §. 5.

Tertio debet hēre charitatē erga penitē 5
tem vt eū interroget ⁊ instruat: de pe. di. 5.
c. j. an aūt teneat̃ de necessitate facere inter-
rogationes ⁊ q̄ñ: vide. j. Interrogationes
in prin. ⁊ per totum.

Quarto dꝫ habere pietatē in cōpatiēdo 6
peccatori benigne eū ꝯsolando: infundendo
vinū ⁊ oleū: vt di in. d. c. oīs. vt poti⁹ velit
saluū in purgatorio q̄ꝫ nimiaꝫ pniam impo
nendo desperatū in inferno: nec exigat iura
mentū: vel ꝓmissionē a penitēte: nisi in casi-
bus in quibus ius ita vult: etiaꝫ si videat ꝙ
non implebit que sibi imponet.

Sꝫ pone ꝙ p̄sbyt̃ parochialis hēat ali- 7
q̄s parochianos surdos: mutos: vel furio-
sos ⁊ hmōi. R. ꝙ dꝫ facere posse suū: vt in-
ducat eos ad ꝯtritionē ⁊ pniam ſm ꝙ ē pos
sibile. s. signis: aut nutib⁹ ⁊ hmōi: ⁊ si nō pōt
ꝑficē oret deū ꝓ ipsis: ⁊ faciat orare ꝑplm:
vt dñs eos illustret: ⁊ cū nihil omiserit de cō
tingētib⁹ nō imputabit̃ ei: facit de ꝑse. di. 4
solet queri. 7. 43. di. ephesis.

Quid si eger petat p̄sbyteꝝ: ⁊ anteq̄ꝫ ad- 8
iūgat ꝑdit loquelā vel efficit̃ furiosus. R.
ꝙ vel ad nutū infirmi vel ad testimoniū eo
rū q̇ ipsū audierūt petere pniam: vel p̄sbyte
ri dꝫ ei q̇cq̇d pōt humanitatꝫ ipendē: absol-
uēdo: vel recōciliādo: ⁊ si pōt sine piculo ori
ei⁹ eucharistiā infundendo: ⁊ sufficit vn⁹ te-
stis in hoc: cum nulli fiat preiudiciū.

Vltꝫ adiudicatus morti petēdo peniten 9
tiam sit absoluēdus. R. ꝙ sic: ⁊ debet cōpel
li officiales vt hoc pmittāt ⁊ cogi ecclastica
censura. cle. cū ſm de pe. ⁊ remis.

10 ¶ Quid si sacerdos scit impedimentũ ĩ ma/
trimonio alicuiꝰ sui parochialis ⁊ hmõi. R
ꝫm Mo. ti. pnia. 7. ꝙ si põt ꝓbari tenet si/
bi reuelare: qꝛ cũ sit eiꝰ ꝑlatus tenet ad il/
lud preceptuꝫ. Ma. 18. Si peccauerit in te
frater tuus ⁊c. Si aũt ꝓbari nõ põt lꝫ sciat
nõ tenet ei dicere nisi credat ꝙ laboret igno
rantia crassa ⁊ supina q̃ eum nõ excuset: vel
qñ ꝓbabiliter credit ꝙ parati erũt acq̇esce/
re cõsilio bonoꝝ suꝑ h. in his duobꝰ casibus
tenet ei reuelare alˢ ñ. Immo ego credo ꝙ
grauit peccaret aliter reuelãdo: qꝛ eẽt occa/
sio peccati.
11 ¶ Quinto debet habere potestatẽ absoluẽ
di ꝫm ꝙ. s̃. dictum est.
12 ¶ Sed q̇d de cõfessoribꝰ illis q̇ vel de iure
nõ tenẽt beneficiũ: vel sunt intrusi aut excõi
cati: vel nõ hñt lniam audiẽdi ⁊ hmõi. R.
ꝙ q̃tum est ex parte taliũ sacerdotum deci/
piunt aĩas: cũ nõ possint nec ligare nec soluẽ
de paroch. c. nullꝰ. Sꝫ q̃ ad ꝯfitentes distin
guendũ est ꝙ aut hñt iustã causã ignorãtie
⁊ sic sunt absoluti q̃ ad deũ: q̃diu talis igno
rantia durat: s̃ si postea hoc sciãt ꝫm Inno.
tenent ꝯfiteri iteꝝ sacerdoti legittimo q̇ eos
possit absoluere. ar. d. c. oĩs. ⁊ de p̃s. nõ ha.
c. veniẽs. Distinguo tñ hic ꝫm Pe. de pal. ĩ
4. di. 17. ꝙ si impedimentũ ẽ iurꝭ diuini: pu
ta qꝛ nõ est baptiçatus vel nõ est ordinatꝰ:
sic lꝫ q̃ ad deũ sit absolutꝰ ꝯfessus tali q̃diu
ignorantia durat: tñ cũ scit tenet iteꝝ confi
teri legitimo ꝯfessori nec papa posset dispo
nere de ꝯ̃rio. Si ꝟo impedimentũ est iuris
positiui: tũc aut talis cum q̃ est ꝯfessus heba
tur cõiter ꝓ ꝑlato: puta qꝛ erat in possessio/
ne ⁊ ꝯfirmatus ꝑ superiorẽ: lꝫ nõ ltie obtinu
erit bñficiũ: ⁊ ꝯfessus est q̇s tali tanq̃ suo ꝑ
lato: qꝛ sic reputabat cõiter: ⁊ sic ipse crede
bat ex ignorãtia facti: ⁊ tali ꝯfessus nõ tene
tur iterare ꝯfessionẽ: lꝫ postea sciat nõ fuis/
se ltie positũ. Si ꝟo ex ignorãtia iuris h ꝓue
nit: vtputa qꝛ vidit eũ verberare clicuꝫ: sed
nõ putabat excõicatũ: ⁊ hmõi: sic tenet ꝫm
eundẽ Pe. reiterare: ⁊ ita tenẽt doc. et glo. vl
tima. in. c. nihil. de elec. Et ita est veꝝ de iu/
re antiquo: s̃ hodie dic ꝙ ꝯfessus scient etiã
cũ eo q̇ ẽ suus ꝑlatꝰ q̃uis sit excõicatus vel
susp̃sus nõ tenet iterare: vt. j. Excõicatio. 8
§. 3. Si aũt nõ erat ꝯfirmatꝰ s̃ intrusus: sic
tenet iterare ꝯfessionẽ factã tali: postq̃ scit
ꝫm Pa. in. d. c. nihil. Et ad. l. barbariꝰ. ff. de
offi. pre. dicit ꝙ loquit qñ tal ponit in offi/
cio a superiore. Hoc tene in confessis cum
suo ꝑlato. Secꝰ in ꝯfessis cũ extraordinariꝭ
volũtarie elect: sicut sũt religiosi: qꝛ postq̃
sciũt de impedimẽto credo teneant iterare
confessionẽ ꝫm qd̃ tenet Inno. ⁊. s̃. dictũ est
¶ Utrũ sacerdos debeat absoluẽ eũ q̇ nõ vult 13
ab aliq̇ desistere qd̃ ipse ꝯfessor credit mor/
tale esse. R. ꝫm Hos. in quol. 9. ꝙ si est cer/
tus mortale esse: qꝛ nulla diuersitas est inter
doc. de h nullo mõ dꝫ eũ absoluẽ. Si ꝟo nõ
est certꝰ: puta qꝛ est dubiũ int doc. ⁊ diuersa
opinio: tũc si est ordinariꝰ eiꝰ tenet eũ absol/
uẽ. Et si ipse ꝯfessor ñ põt formare sibi ꝯsciẽ
tiã q̇n sit pctm̃ in diuersitate doctoꝝ tũc nihi
lominꝰ dicat ei ꝯscientiã suaꝫ ⁊ informet vt
ꝯsulat peritos: ⁊ disponat facẽ qd̃ tenet ⁊ ab
soluat eũ: ⁊ si pur penitẽs nolet agnoscere ta
le q̇d peccatũ: nihilominꝰ absoluat: qꝛ hoc ꝓ/
cedit ex ratione ⁊ non ex proteruia: quia or/
dinarius debet sequi cõmune iudiciũ eccle/
sie nõ suũ. Si ꝟo nõ est ordinarius dꝫ seq̇ ꝓ
priũ iudiciũ. Et ideo si credit mortale: et nõ
potest deponere conscientiã: nullo modo po
test eum absoluere sine peccato.

c ONfessio 3. quo ad absolu
tioneꝫ. Querit
quõ debeat fieri absolutio in foro pe
nitẽtie a peccatis. R. ꝙ ꝑmitti dꝫ Miserea
tur tui ⁊c̃. Indulgentiã ⁊c̃. ne effectꝰ sacr̃i
impediat ex parte penitẽtis. Postea dicat:
Ego te absoluo ab oĩbꝰ pctis tuis. In noĩe
p̃ris ⁊ filij ⁊. s. s. Sꝫ nunq̇d supradicta oĩa
sint necessaria. R. ꝙ non nisi: Ego te absol
uo ab oĩbꝰ peccatis tuis. In noĩe pa. ⁊c̃. ꝫm
Io. de noto. in. 4. di. 18. q. 5. Dicit tñ tho. ĩ q̃
dam. q. de quol. ꝙ laudabilit addit cõfessor
q̇cq̇d boni fecerꝭ sit in remissionẽ tuoꝝ pctoꝝ
Et h addit Host. ⁊ q̇cq̇d mali passus fueris:
qꝛ sic iniunctũ a sacerdote valet tali ex duo/
bꝰ. valet ex vi oꝑis ⁊ clauiũ. Et id̃ ĩponat pe
nitẽti ita ꝙ intelligat: nõ secrete: vt faciũt
aliq̇ ꝑ modũ absolutionis illud dicũt: qꝛ sic
non valet nisi ex vi operis.
¶ Utrũ absolutio debeat fieri añ iniunctio 1
nem pniẽ: siue satisfactiõis. R. ꝙ non: vt pa
tet in cle. dudum. de sepul. ⁊ ibi Io. an. Nã
primo debet audire confessionẽ. secundo im
ponere penitentiã. tertio absoluere sacr̃alit.

Attamē qđ fit in continēti videt̄ inesse.C. de pac.l.ptēs. Jdeo nō obesset si absolutio prius fieret: ⁊ post pnīa iniungeret̄.
2 ¶ Utrum sacerdos parochialis possit ab/
soluere ab oib⁹ suos subditos. R.ſm cōiter
doc.in.c.de⁹ q̇.de pe.⁊ re.ꝙ sic de iure.ab oi
bus peccatis quanq̄ grauib⁹: exceptis his
q̄ reseruant̄ in iure epis aut supiorib⁹: vel
q̄ ex cā legittima sūt eis spālit̄ interdicta.ar.
d.c.de⁹ q̇.cui⁹ supscriptio dic̄: Epo et fratri
bus ei⁹.i.sacerdotib⁹. Et q̄ pctā reseruant̄:
vide.s̄. Casus. Jdem dic de excōmunicati/
one: vt.s̄. Absolutio primo.
3 ¶ Quid de his cōfessorib⁹ q̇ de licentia sa/
cerdotiū parochialiū vel alioꝝ p̄latoꝝ au/
diūt ꝯfessiones. R.ꝙ nō pn̄t absoluere nisi
ab his que eis ꝯcedunt̄. Et aduerte ꝙ ma/
iorē auctem nō pn̄t eis dare q̄ₒ habeant ipsi
parochiales sacerdotes dātes licentiaꝫ aut
alij.c.nemo.de reg.iu.li.5. Excipe frēs mi/
nores ⁊ p̄dicatores ⁊ electos ab his q̇ de iure
possunt eligere cōfessores: de quib⁹ dic: vt
s̄.cōfessio.3.§.7.⁊.28.
4 ¶ Utrū officiales epi hēant auctem in peni
tētijs casuū epaliū. R.ſm Ho.in sum.ti.de
pe.⁊ re.ꝙ nō pn̄t absoluere in foro pnīe: sed
tm̄ in foro ꝯtētioso: nisi h̄ eis exp̄sse ꝯcedat̄
Fallit h̄ in vicario gn̄ali epi: q̇ etiā si nō sit sa
cerdos pōt h̄ alijs delegare: nisi sit exp̄sse ꝓ/
hibitū.ar.de ꝓcu.c. petitio.⁊.93.di.c.fi.
5 ¶ Utrū eps cōmittēs alicui suā auctēꝫ ge
neralit̄ audiēdi ꝯfessiōes: ex hoc intelligat̄:
ꝙ possit absoluere a casib⁹ epo spāliter reser
uatis. R.ꝙ nō: qꝛ in generali ꝯcessione nō
veniūt illa q̄ nō esset q̇s verisimilit̄ spālit̄ cō
cessurus: vt in.c.si eps.de pe.⁊ re.li.6.de re/
gu.iu.in gn̄ali li.6.⁊ de offi.vi.c.vl.cuꝫ suis
cōcor. Sed si aliquē casū spālit̄ reseruatum
specifice ꝯcedat cū clausula gn̄ali: tūc bn̄ pōt
absoluere etiā de nō exp̄ssis: ſm ꝙ eps de iu/
re.ar.c.q̇ ad agendū de ꝓcu.li.6. nisi casus
esset adeo grauis ꝙ verisimilit̄ nō venit i ta/
li generalitate: sicut de iniectione violenta i
persona ecclesiasticā: de quo in.c. ꝑuenit.de
sen.ex.q̄ nō venit.nisi exprimat̄ ſm Jo.mo.
in.d.c.qui ad agendū. Ego tn̄ credo ꝙ i fo
ro aīe in tali generalitate etiā si nullū expri
mat pōt absoluere ab oib⁹ que verisimilit̄ cō
cessisset in specie: qꝛ v̄ba gn̄alia sunt gn̄aliter
accipiēda: de deci.ad audientiā: p̄serti in fa
uore salutꝭ aiaꝝ q̄ nihil ē fauorabili⁹.24.q.
3.si habes.de pe.⁊ re.ne pro dilatione.
¶ Utrū eps ꝯcedēs licentiā alicui vt eligat 6
sibi ꝯfessorē idoneū: eo ipso ꝯcedat licentiaꝫ
absoluēdi a casib⁹ suis dicto ꝯfessori electo.
R.ꝙ nō: nisi h̄ exꝓmat vel euident̄ ꝯstet ꝑ
alia signa ꝙ hoc in spāli voluit concedere.c.si
eps.de pe.⁊ re.li.6.
¶ Utꝝ vn⁹ sacerdos possit absoluē ⁊ alius 7
audire. R.ꝙ non: quia sacramēta nō sunt
diuidenda.ar.23.di.quorundam.
¶ Utrū ꝓpri⁹ sacerdos possit absoluē eā cū 8
q̄ peccauit. R.ſm Ri.in.4.di.17.ꝙ sic. Jn
tellige nisi sit casus reſuat⁹ ꝑ supiorē. Itē si
nō iminet ꝑiculū: aut ex ꝑte sacerdotꝭ aut ex
parte mulierꝭ ꝓpt̄ eoꝝ fragilitatē. Un̄ si imi
net tale ꝑiculū nullo mō ꝯfiteat̄: h̄ petat licē
tiā alt̄i ꝯfitēdi: quā si nō vult dare malicio/
se potest nihilomin⁹ alteri cōfiteri. Meli⁹
tamē faceret si eam ad aliū confessorē mitte
ret cum quo magis verecundaretur.
¶ Utrū ꝯfessor audiēs penitentē q̇ hꝫ casū a 9
q̄ nō pōt eū absoluē possit eū absoluē a casi/
b⁹ ꝑtinētib⁹ ad se: ⁊ postea remittē eū ad su
ꝑiorē ꝓ absolutiōe alioꝝ ꝑtinētiū ad ipsū. R
ꝙ lꝫ in h̄ fuerint opi.tn̄ h̄ ē verior quā tenet
Hen.d̄ gā.in ql.j.q.30.ꝙ sic. Et ita ſuat cu/
ria ⁊ cōis ꝯsuetudo. Un̄ penitēs dꝫ oia ꝯfi/
teri integre de q̇b⁹ ē memor: ⁊ sacerdos absol
uet a q̇b⁹ p̄t: ⁊ postea remittet eū ad supiorē
vt absoluat eū a reliq̇s Rō qꝛ ꝑ ꝯfessionē fa
ctā iferiori oia pctā sūt ꝯfitēti remissa: ⁊ iā
pctōr ē absolut⁹ a deo. Absolutio v̄o sacral̄
fiēda ꝑ ecclīam duo facit: vnū qꝛ partē debi
te satisfactiōis dimittit. Aliud qꝛ absolutū
ecclīe militāti a q̄ ꝑ pctm̄ suuꝫ separat⁹ fue/
rat recōciliat. Qis eni mortalit̄ peccās q̄ₒtū
ad se a cōione sacroꝝ ⁊ eccle sepat⁹ ē ⁊ excōi
catus. Nūc aūt neutri hoꝝ repugnat separa
re absolutionē ⁊ facere eā ꝑ partes. Satisfa
ctio eni ꝑ partes bene potest iniungi: pōt q̇p
pe sacerdos dicere: facias hoc vsq̄ ad.8.di/
es: ⁊ postea reuertaris ad me: ⁊ iniungā tibi
residuum. Similiter reconciliatio potest fie
ri ꝑ partes: sicut pꝫ de excōicato plib⁹ excōi
cationib⁹ qui pōt absolui ab vna: postea ab
alia.c.cū pro cā.de sen.excō.⁊ ideꝫ glo.in.c.
officij.eo.ti.⁊ glo.i.c.ex parte.d̄ offi.or. Ul̄
pōt dici ꝙ ꝓma absolutio cū secūda ē vna.
Jta ꝙ ꝓma fit sb̄ ratihibitiōe d̄ scd̄a sb̄sequē/
da. Jta ꝙ factū in ꝓma suspēdit̄ nec hꝫ effe/
ctū donec veniat scd̄a: ⁊ tūc scd̄a agēs i ꝓpa

virtuteꝑme ꝑcedētis agit totū ꝙ vnica ab
solutio de oib⁹ agē deberet: ⁊ sic ratificat ꝑ/
mā. Immo illa cū ista vnica simplicit̄ ⁊ idi/
uisa reputabit̄. Et q̄ꝫq̄ꝫ ita sit nō dꝫ in ꝑma
absolutione aliq̄ ꝯditio apponi de scđa se/
quēda: necꝫ in scđa de prima: q2 de iure sub/
intelligit̄ vt nō sit necesse ꝙ exꝑmat̄ hec ille
Et subdit ver̄ fore: dūmō disponat penitens
ire ad supiorē: al's si videret eū rebellē ō nul/
lo dꝫ eū absoluere: q2 iā impenitentē se ostē/
deret. Et in. q. 31. subdit ꝙ si inferior absol/
ueret sub ꝯditiōe. i. si de illis absoluat̄ ꝑ su/
periorē: vel ad tēp⁹. s. quousqꝫ superior absol
ueret ꝙ nō valeret absolutio. In. q. 32. dic̄
ꝙ si supior cōmitteret iferiori tali mō videlꝫ
ꝙ absoluere possit sub tali ꝯditiōe ꝙ etiam
sibi ꝯfiteat̄ ꝙ valet talis cōmissio: ⁊ pōt fie/
ri q2 ꝯfessio nihil aliud ē q̄ ligaminis osten
sio: ⁊ idē ligamē plib⁹ pōt ondi: ⁊ tūc n̄ hꝫ vi
gorē ꝑma ꝯfessio nisi sub ꝓposito faciēdi se
cundā: s3 si postmodū ꝯfiteri supiori renue/
rit q̄ dimissa sūt nō redeūt: s3 nouū crimē in
currit: ⁊ si dictā ꝯditionē acceptat dꝫ eū ab
soluere sine oi ꝯditōe apposita ex parte abso
lutōis. Si vo cōmittat sic videlicꝫ possis sb̄
ꝯditione scilicet ꝙ nō valeat nisi ei confitea
tur vel eam ratam habuerit: non valet talis
cōmissio: nec absolutio.

10 ¶ Quid si talis casus reseruatus sit excōi
catio nūquid poterit absolui a peccatꝭ primo
⁊ postea mitti ad supiorē ꝓ absolutōe ab
excōicatione. R. multi tenēt ꝙ nō: q2 cum
excōicatus sit ex̄ eccl'iam nō pōt reponi nisi ꝑ
eum ad quē spectat absolutio ipsius ꝑ ea que
no. in. c. pn̄ti. de sen. excō. li. 6. Et lꝫ hec opi.
videat̄ bona: tn̄ mihi magis placet ꝯtria. s. ꝙ
pōt absolui a peccatis: ⁊ postea mitti ad supe
riorē vt absoluat̄ ab excōicatione qđ quidē
pꝫ ex ꝑdictis in ꝑcedenti. q. ⁊ hec est benigni
or opi. ſm Mo. ⁊ verior iudicio meo. Unde
nō ob. eoꝝ rō: q2 talis nō reponit̄ in eccl'a. lꝫ
absoluat̄ ab alijs nisi ꝑ eum ad quē spectat:
nec dꝫ se imiscere diuinis donec sit absolut⁹
ab excōicatiōe. Nec ob. etiā si dicat̄ quō pōt
q̄ absolui a sacerdote si nō dꝫ se imiscē diuis
q2 etiā excōicatis nō ꝓhibet̄ talis imixtio. et
qđ dī ꝙ excōicatus nō est particeps sacroꝝ:
verꝝ est cōpletiue sed nō viciatiue. Nec ob. c.
quicūqꝫ. 24. q. j. vbi dicit̄ ꝙ q̄ se segregauit
ab vnitate fidei vel societatis Petri ⁊ Pauli
nō pōt a vinculis peccatoꝝ absolui: nec ianuā
regni celestis intrare: q2 vt pꝫ l quit̄ de he/
reticis ⁊ alijs q̄ in ꝓposito malo ꝑseuerāt nō
de ꝯtritis: aliter nunq̄ꝫ possent absolui. Ad
uerte tn̄ ꝙ si foret in mora petēde absolutio
nis: sic nullo mō dꝫ absolui a peccatis nisi cer
tis cōiecturis appareret ꝙ nullo mō ꝯstitue
retur in mora ex tali absolutione. Si vo nō
fuit in mora: vel si fuit tn̄ verisimilit̄ apparet
ꝙ amplius nō erit credo ꝙ ꝯfessor debeat ab
soluere a peccatis: nec eum grauare vt pri⁹
vadat ꝓ absolutione excoicationis: ꝑsertiꝫ
qn̄ cōmode hoc facere nō pōt. Et sic videt̄ vel
le Ri. in. 4. di. 18. ar. 9. q. 4. in ver. ibi. q2 ꝑ/
sumendū est vt in plibus ꝙ iuste excōicati
fuerāt ⁊ ꝙ nisi ꝑ eos staret ab excōicatōe ab
soluerent̄ ergo vbi cessat talis presumptio
absoluendus est. Hoc idēꝫ tenet Rodo. ti. ď
senten. excō. §. 28.

¶ Utrum peccans in alieno territorio effi 11
ciatur de iurisdictōe illi⁹ in cui⁹ territorio
deliquit vt possit absolui ab eo. R. ſm Pa.
in. c. cū ꝯtingat. ď fo. cōpe. ꝙ in foro penitē/
tiali nō sortit̄ q̄s foꝝ alteri⁹ sacerdotis ex de/
licto cōmisso in ei⁹ territorio etiā notorie fa
cto: ⁊ no. ꝑ glo. in. c. j. 6. q. j. ⁊ qđ no. in. c. j.
de rap. Rō q2 pnia iponit̄ ꝓpē offensā dei ⁊
aie ꝓpe ſm Jo. de ligna. Et iō illi soli sbicit̄
quē hꝫ loco dei: ⁊ q̄ est iudex aie sue.

¶ Utruꝫ ꝑegrini ⁊ viatores q̄ de licentia 12
ꝓprij sacerdotꝭ ꝯfitent̄ alteri q̄ tn̄ hn̄t casus
reseruatos epis possint ab eo quē elegerūt in
ꝯfessorē absolui. R. ſm Rodo. ꝙ sic maxie
si institerit tēp⁹ gn̄alis ꝯfessiōis vt in pascha
dꝫ tn̄ ei iniūgi ꝙ cū habebit copiaꝫ sui epi:
iteꝝ ei confiteat̄ illud peccatū reseruatū: et
ab eo recipiat penitentiā de illo.

¶ Quid si sacerdos absoluit a q̄ non pōt. 13
R. ſm Ri. in. 4. di. 18. ꝙ siue faciat ex mali
cia: siue ex crassa vel affectata ignorātia mor
taliter peccat. Et ſm Dir. ti. de penitētia te
net̄ dicere ꝯfesso ꝙ talis ꝯfessio nō tenuit:
vel obtinere auctem: ⁊ postea loq̄ cū eo ō ali
q̄b⁹ q̄si dubitet ne bn̄ eū intellexit: ⁊ sic cuꝫ
absoluere. Quod intelligo si cōmode pōt ⁊
sine scandalo: al's nō credo teneat̄: q2 tal' cō/
fessus ꝓpter bonā fidē excusat̄. ar. 37. di. §.
vlti. Aduerte ꝙ qn̄ q̄s ꝯfessus fuit ei q̄ euꝫ
nō potuit absoluere. postq̄ꝫ h3 scit tenet̄ iteꝝ
ꝯfiteri illa eadē pctā si adhuc ē memor sacer

dotiq̄ eū possit absoluere ẜm Ri. in. 4. di. 17 Sed tu distingue ẜm qd̄. s. dixi. Confessio 4. §. 12. Aduerte tñ ꝙ si ꝑdict⁹ ꝯfessor potuit eū absoluore ab aliq̄b⁹ ⁊ nō ab oib⁹. sufficeret ꝯfiteri illa solū a q̄b⁹ nō potuit eū absoluere ei qui habet potestatē ⁊ nō alia.

c Confessio. 6. q̄ ad penitentie iniunctionez. glo. in. c. sūt plēs. de pe. di. 3. tenet ꝙ regulariter ꝓ q̄libet mortali pnīa septēnis debet̄. Attamē tenet̄ ẜm cōiter doc. in. c. de us qui. de pe. ⁊ re. ꝙ penitētie sunt hodie arbitrarie ꝑ. d. c. de⁹ q. ⁊ ꝑ. c. mensurā. de pe. di. j. Ita ꝙ Jo. an. in. c. vt mensure. de emp. ⁊ ven. tenet ꝙ canones penitētiales hodie d̄ nihilo seruiūt: nihilomin⁹ sacerdos ⁊ si possit recedere a dictis canonib⁹ in īponēdo penitentiā quā vult ꝓpt̄ fragilitatē hoīuz: et ꝯsequent̄ ex cā: ⁊ ꝓ hoc facit glo. bona i. d. c. sunt plures. tñ bonū est: vt eos canones sciat: vt ẜm eos sciat se tēperare ⁊ peccatori innotescere quid meretur.

j ¶ Sed quid si sacerdos videt ꝙ nō faciet penientiā vl̄ nō vult subire. R. ẜm Mo. ti. pnīa. 6. ꝙ dʒ sacerdos talē īponere quā sine murmure ⁊ spōte velit portare: ⁊ nō aliā ꝓpter periculū: ⁊ etiā ꝯcedat ꝙ ipse possit redimere ieiunia q̄ ei īposuit: ⁊ ꝙ remissiones prelatoꝝ ꝓsint ei: nec dʒ exigere iuramentuz vel ꝓmissionē de abstinēdo in futuꝝ ab aliq̄ peccato: vel de faciēdo qd̄ sibi iniunget: nisi in casib⁹ a iure expressis: ẜ absoluat euz simpliciter sine ꝯditione cū ꝓtestatiōe ꝙ si non restituet aliena: vel faciet d̄bitū qd̄ euacuabit fructū cōfessiōis q̄cuis sibi videat̄ ꝙ nō sit factur⁹ ad qd̄ obligat̄. Cautius tñ eēt qñ adest cōmoditas mittere eū ꝑmo ad satisfaciendū ⁊ ꝙ postea reuertat̄ ẜm euangeliuz. Si comode non pōt: sufficit disponat q̄ primū poterit satisfacere. vñ ꝑsbyter nullatenus dʒ peccatorē ꝑmittere a se desperatum recedere. Et in his cōcordat Inno. in. d. c. ois. ⁊ Sco. in. 4. di. 15.

2 ¶ Quid si peccator confitet̄: nō tñ vult abstinere in futurū. R. ꝙ debet sibi cōsiliū dare ⁊ penitentiā iniūgere ⁊ hortari vt nō desistat bñfacere: q2 dñs citi⁹ eū illuminabit: et valēt ad multa bona ẜm doc. in. c. qd̄ q̄dā. d̄ pe. ⁊ re. nō tñ dʒ eum absoluere: q2 peccaret mortaliter tam absoluens q̄ penitens ẜm Ric. in. 4. di. 17.

¶ Utrū bona opa que penitēs faciet sūt magis efficacia ad expiandā culpā preteritam qñ per confessorē ei iniungunt̄: sic dicēdo oīa bona que facies: vel intēdis facere iniungo tibi in remissionē pctōꝝ. R. ẜʒ Tho. in quol̄. ꝙ sic. q2 sic valēt dupliciter. Primo ex natura operis. Secūdo ex vi clauiū. Et id̄ plus hñt expiare culpā ꝑteritā. Et ꝓpter ea bonū ē ꝙ sacerdos ẜ ei iniūgat talit̄ ꝯsitel ligat vt supra dixi. Confessio. 5. in princi. 3

¶ Utꝝ vnus cōfessor possit ex cā relaxare: aut cōmutare penitentiā quā alter īposuit. R. breuiter loquēdo de penitētia sacramētali ꝙ sic: si talis habet auctoritatē absoluēdi a tali peccato ꝓpter qd̄ fuit sibi imposita etiā si ille qui imposuit esset superior. Si vo nō habet auctēm absoluēdi a tali peccato: nō poterit eā nec relaxare nec cōmutare nisi necessitas vrgeat: vel pietas suadeat: piū enim tūc esset interpretari ꝙ superior in huiusmodi casibus acceptet ẜm Rodo. ar. c. latorē. 33. q. 2. Glo. 26. q 7. c. tēpora. tenet ꝙ eps̄ potest diminuere penitentiā quā papa īposuit. ar. d. c. latorē. Quod ego admitterē qñ nō potest haberi recursus ad superiorez comode ⁊ ex cā: al's nō credo. Et h̄ etiā tenet Aluar⁹ ⁊ sequit̄ Car. in cle. si. de pe. ⁊ re. ⁊ ẜm predictā distinctionē ꝯcordabis opi. ꝯrias q̄ recitant̄ in. d. cle. si. Fallit hoc ẜm aliquos nisi alicui in penitētia fuissʒ impositū vt iret ad terrā sanctā: q2 tūc sine auctoritate pape nō posset cōmutare. ar. c. j. et c. sup his: de voto. iuncto. c. ex multa. eo. ti. Quod ego limito qñ iniunxisset vt iret in subsidiū terre scē: al's nō ꝑ iura preallegata Et ẜm hanc distinctionē limita: ⁊ intellige glo. ⁊ doc. in. d. c. j. Et ita tenet Mo. ti. pnīa 4. ⁊ astēn. li. 5. ti. 32. 4

5 ¶ Sed q̄ro q̄ sūt canones penitēciales. R. ꝙ eos reduco ad viginti: quoꝝ prim⁹ habet̄ 82 di. ꝑsbyter. vbi datur cuilibet ꝑsbytero fornicatori: vel cōmittenti qd̄cunq̄ peccatū qd̄ inducit depositionē penitētia decez ānoꝝ i q̄b⁹ ꝑmos tres mēses dʒ ieiunare in pane ⁊ aq̄ tm̄: except̄ dñicis ⁊ festis ꝑcipuis in quib⁹ pōt recreari vino pisciculis ⁊ leguminibus inclusus tñ stando: post exiēs debʒ vnū annū cū dimidio ieiunare cuz pane ⁊ aqua: post vsq̄ ad septimū annuz ieiunare

debet tres ferias in pane ⁊ aq̃. s. z. 4. ⁊ 6. ni
si secundã feriã velit redimẽ vno psalterio:
vł denario: post tres sequẽtes ãnos. 6. feriã
in pane ⁊ aq̃ ieiunet. Quidã itelligũt i adul
terio vel incestu solũ: ſ tu dic etiã in fornica
tõe. Scd̓s canõ hɀ. 3. q. j. c. si q̇s sacerdos. ⁊ c.
nõ dɀ. vbi dat̃ pnia. iz. ãnoꝝ p̃sbytero q̇ co
gnouit filiã spũalẽ etiã quã audiuit i ꝯfessi
one: ⁊ si ẽ publicũ vel si ẽ ep̃s. 15. ãnis ꝑnite-
at: ⁊ mulier dɀ oĩa paupibꝰ dare: ⁊ i mona
sterio ꝑpetuo ſuire deo. Tertiꝰ ẽ d̓ ꝺsp̃o. duo
c. accepisti. vbi ꝯhẽti ꝑ ꝟba de p̃ñti cum aliq̃
alij desp̃osato: iponit̃ pnia ꝙ ieiunet i pane
⁊ aq̃. 40. diebꝰ: ⁊. 7. ãnis sequẽtibꝰ ꝑniteat
Quartꝰ ẽ in. c. de filia. ⁊ in. c. deuotã. 27. q. j
vbi ꝑccãti cuɀ moniali vel religiosa: pnia
decẽ ãnoꝝ iniũgit̃ ⁊ ꝯsẽtiẽti. Quintꝰ est i. c.
si q̇s cuɀ duabꝰ. ⁊ in. c. si q̇s cũ matre. 34. q.
vi. vbi ignorant̃ cognoscẽs duas sorores vł
matrẽ vel neptẽ vel amitã aut filiã imponit̃
pnia. 7. annoꝝ. Si scient̃ priuat̃ ꝑpetuo ꝯiu
gio. Sextꝰ ẽ de exces. p̃la. c. cl̃ici. vbi cl̃ico pec
cãti ꝯ naturã ꝑpetua pnia iponit̃ detrusus in
monasterio. Laico ꝟo vsq̃ ad dignã satis
factionẽ iponit̃ separatio a cetu fideliũ. Se-
ptimꝰ est in. c. ſ ipsũ. 33. q. z. vbi incestuoso
vel peccãti cũ brutis imponit̃ pnia plusq̃. 7.
annoꝝ. Octauus ẽ in. c. admonere. 33. q. z.
vbi vxoricide iponit̃ pnia asꝑa ⁊ ꝑpetua. s.
ne vinũ vel sicerã bibat: carnes nunq̃ come
dat nisi in pascha ⁊ natiuitate dñi. In pane
⁊ aq̃ ⁊ sale viuat: ieiunijs ⁊ orõnibꝰ intentꝰ
vł itret monasteriũ. Nonꝰ ẽ in. c. latorẽ. 33.
q. z. in matricidis. q̇bꝰ q̃si eadẽ cũ vxoricida
iponit̃ nisi ꝙ ista ẽ solũ septẽnis. Decimꝰ est
i. c. z. d̓. pe. ⁊ re. vbi interficiẽti p̃sbyteꝝ ipo
nit̃ pnia. iz. ãnoꝝ. Undecimꝰ ẽ in. c. accusa-
sti. de accu. vbi accusanti iniuste aliquẽ ad
mortẽ: si occisus fuerit iponit̃ pnia. 40. dieꝝ
in pane ⁊ aq̃. ⁊. 7. annis peniteat. Si ꝟo mẽ
bruɀ ꝑdiderit tribꝰ ãnis. Duodecimꝰ. in. c. q̇
cũq̃. 6. q. j. vbi ꝑiuro imponit̃ ieiuniũ. 40.
dieꝝ in pane ⁊ aq̃: ⁊ pnia. 7. annoꝝ. Idẽ de
eo q̇ eũ inducit vel consulit vel cogit: ⁊ si erat
seruꝰ: dñs tribꝰ q̃dragesimis ⁊ l̃tis ferijs. s.
z. 4. 6. i pane ⁊ aq̃ ieiunet. c. q̇ cõpulsus. zz
q. 5. Tertiusdecimꝰ ẽ in. c. vt mẽsure d̓ emp.
⁊ ve. vbi. 30. dieꝝ in pane ⁊ aq̃ ieiuniũ iponi
tur falsanti mẽsuras: ſ g̃uior pnia imponit̃
falsario l̃raꝝ ap̃licaꝝ: in. c. dura, ⁊ i. c. ad fal-
sarioꝝ. ⁊ in. c. ad audientiã. de cri. fal. ⁊ i. c.
nouimꝰ. de ver. si. Quartusdecimꝰ est in. c. d̓
his ꝟo. 33. q. z. ⁊. in. c. si q̇s. de pe. di. 5. vbi di
mittẽti pniam solẽnez iponit̃ pnia. 10. ãno-
rũ ⁊ exhibitio eucharistie i fine vite sue solũ
Decimusquintꝰ ẽ in. c. nemo ꝑ ignorãtiã. de
ꝯse. di. j. vbi p̃sbytero q̇ clericũ mortuũ iuo
luit in palla altaris iponit̃ pnia. 10. ãnoꝝ ⁊. 5
mensiũ. Diacono ꝟo triũ ãnoꝝ cũ dimidio.
Sextusdecimꝰ ẽ in. c. de viro. iz. q. z. vbi cõ
mittẽti sacrilegiũ iponit̃ pnia septẽ ãnorũ.
Ita ꝙ i tribꝰ p̃mis carnes nõ comedat: nec
vinum bibat nisi in pascha ⁊ natali dñi. In
alijs. 5. ãnis tribꝰ ferijs a carnibꝰ ⁊ vino ab-
stineat. Cõburẽs tñ eccl̃iam. 15. ãnis ꝑnitẽ
dɀ ⁊ resartire: vt in. c. si q̇s. 17. q. 4. Decimꝰ
septimꝰ est in. c. statuimꝰ de malcdi. vbi blas
femãtibus publice deũ vel sanctos iponit̃ il-
la pnia: de q̃. s̃. blasfemia. §. 7. Decimusocta
uus in. c. oĩs. de pe. ⁊ re. vbi sacerdoti reuelã
ti ꝯfessionẽ iponit̃ ꝑna: de q̃. j̃. Cõfessio. vl
timo. §. zo. Decimꝰ nonꝰ est in. c. si q̇s dede-
rit. z4. q. j. vbi dans cõionẽ heretico: vł ac-
cipiẽs ab eo nesciẽs hoc prohibitũ ab eccl̃ia:
debet ꝑnitere vno ãno: si erat sciẽs decẽ an-
nis. Item qui ꝑmittit hereticũ celebrare i
ecclesia catholica ꝑ ignorantiã iuris. 40. die
bus ꝑniteat: si scienter: ꝑ annũ ꝑniteat.
Qui aũt pro eius reuerẽtia ⁊ dãnatione ec-
clesie decem annis ꝑniteat. Qui aũt transie
rit ad hereticos vel alios ad hoc induxerit:
ꝑniteat duodecim annis.

¶ Sũt multi alij canones i q̇bꝰ pnia. 7. an 6
noꝝ: aliq̃ñ minor iponit̃ q̃s preteo: q2 ex q̃
regulare ẽ ꝙ ꝓ q̃libet mortali sit septẽnis nõ
fuit necessariũ eos exprimere.

¶ Ad regulas aũt predictas dɀ confessor 7
semꝑ habere oculũ: ⁊ q̃ꝙ̃ ex cã: puta q2 debi
lis vel alteri obligatꝰ: vel ꝓpẽ ꝑiculũ ne eã
faciat ꝑnitens possit relaxare predictas pe
nas cum vt dictuɀ est hodie sint in arbitrio
confessoris: tamen bonum est innotescere
eam ꝑccatori vt magis timeat ꝑccare: ⁊ in-
telligat quid sit ei agendum si vult absolui
a pena peccati: vel in hoc mundo vel in alio
quia credendum est ecclesiam instinctu spi-
ritus sancti eas sic taxasse sicut deus pro iu-
sticia exigit: vel hic vel in purgatorio a quo
cunq̃ talia perpetrante: vt aperte dicitur
in capitulo hoc ipsum. 33. questione. z. Hoc

ipsū ꝙ canonū censura post.7.annos reme are penitentē in statū pristinū precepit: nō electione ꝓprij arbitrij scī p̄res: sed potius snīa diuini iudicij sanxerūt.7.j.dī. Hinc ēt ecclīastica ꝯsuetudine est vsurpatū: vt maiorꝝ criminū pnīa.7.ānorꝝ spatio ꝯcludat̄ nisi vl̄ officij ꝑcellētia: vl̄ criminū magnitudo p̄missū spatiū trāscēdere cogat. hec ibi. Aduerte etiā ꝙ i foro pniali ferie ltie dicūt̄.2.4.7. ſ.feria: vt in.c.p̄sb̄r.82.di.7 i.c. ieiunia.d̄ ꝯse.di.iij.facit de homici.c.2.7 iō sancti⁹ ē i his penitētes affligere: si mō iduci pn̄t

c **Confessio**.7.q̄ ad ei⁹ effectū. Utrū ꝯfessio liberet a culpa pcti. R.ꝙ sic. Naz s̄m Aureolū in.4.di.17.q.j. nisi meritum xp̄i actualit̄ applicet̄ isti vel illi nulla culpa delet̄: q2 solū ꝑ meritū passionis xp̄i pctā remittunt̄. Cū g̊ sacr̄a sint imediatum applicatiuū passionis xp̄i ad nos: iō oīs culpa delet̄ mediantib⁹ sacr̄is de facto exhibitꝭ vel in voto: ꝓpterea cū pnīa sit sacr̄m 7 participatur i ꝯfessiōe: q2 ꝑ eā hō se subdit ministris ecclesie q̄ sūt sacr̄orꝝ dispēsatores. Jō ꝯfessio ex vi absolutiōis coniūcte culpam remittunt nisi hō obijcē pcti mortalis in actu ponat s̄m Sco.in.4.di.14.q.vl. Nec ob. ꝙ in ꝯtritōe pctā remittūt̄: q2 ꝯtritio votū ꝯfessiōis hēt ānexū. Et iō sic baptism⁹ liberat a culpa nō tm̄ s̄m q̊d actu ꝑcipit̄: s₃ etiā s̄m q̊d in voto habet̄ sicut p₃ in illis q̄ iustificati ad baptismū accedūt: nec frustra postea baptism⁹ ꝑcipit̄: sic 7 de ꝯfessiōe dicendū ē ꝙ si q̄s ꝯtritus accederet ad ꝯfessionē in actu absolutionis gr̄a augeret̄ 7 etiā pctā remitterent̄: si p̄cedēs dolor nō suffecisset ad ꝯtritionē: 7 ipse tūc obijcē gratie nō preberet. His etiā cōcordat sanct⁹ Tho.in.4.di.17.

1 ¶ Utrū ꝯfessio liberet a pena pcti. R. ꝙ sic tripliciter. Uno mō ex vi absolutiōis in voto: vel i actu liberat a pena et̄na sicut 7 a culpa: liberat⁹ nihilomin⁹ remanet obligat⁹ ad penā tp̄alē: s̄m ꝙ pena est medicina ꝓmouēs 7 purgās q̄ restat in purgatorio patiēda: q̄ q̇dē ē iproportionata virib⁹ penitētꝭ in h̊ mūdo viuētꝭ: s₃ ꝑ vim clauiū in tantū minuit̄ ꝙ remanet ꝓportionata virib⁹ penitētꝭ viuētꝭ in h̊ mūdo. Jta ꝙ satisfaciendo in hac vita purgare se pōt. Scd̄o q2 sacerdos p̄t dimittere de pena debita s̄m Pa in.c.sicut dignū.d̄ homici. Et de h̊ hēs.j.indulgētia.§.5. Tertio dimittit̄ pena ex ipsa nā act⁹ ꝯfitentꝭ q̄ penā h₃ ānexā erubescētie: 7 iō quanto plr̄ibus ꝯfitet̄ q̄s de peccatꝭ tāto magꝭ pena minuit̄: ꝓpterea ꝯfessus 7 absolut⁹ i purgatorio min⁹ punietur q̄ ꝯtrit⁹ tm̄: p̄s̄tim ꝑ ꝑ duo vltia.

¶ Utrū ꝯfessio gn̄alis sufficiat ad delenda mortalia. R.scd̄m Ri.in.4.di.21.ꝙ sic peccata oblita. Aduerte tn̄ ꝙ ad remissionem mortaliū oblitorꝝ 7 ignoratorꝝ nō sufficit cōfessio gn̄alis q̄ fit in ecclīa sine sacr̄ali si hō h₃ copiā p̄sb̄ri 7 facultatē ꝯfitēdi: sed tenet̄ de eis gn̄aliter ꝯfiteri 7 a p̄sb̄ro petere absolutionē scd̄m eundē Ri. vbi.s̄ valet tn̄ cōfessio gn̄alis ad delēda venialia. Un̄ no. ꝙ ꝯfessio gn̄alis sacr̄alis q̄ fit in secreto sacerdoti de gn̄ibus singulorꝝ: nō de ſingulis generꝝ valet ad remissionē pene 7 culpe venialiū ex q̄tuor scd̄m Tho.in.4.di.21. Primo ex ꝯtritione penitētis. Scd̄o ex humilitate confessionis. Tertio ex orōne sacerdotis. Quarto ex vi clauiū. Alia aūt cōfessio q̄ nō est sacr̄alis: s₃ solū gn̄al' val₃ ex trib⁹ p̄mis tantūmodo. 2

Confessio vltimo.q̄ ad sigillū 7 ei⁹ celationē.

¶ Utrū sigillū cōfessionis sit de essentia sacr̄i. R.aureo.i.4.di.21.ꝙ sic. Nā de rōne sacr̄i est ꝙ sit signū efficax. Est eni₃ sacr̄m sensibile efficiens quod figurat. S₃ sacramentū istud significat 7 figurat ꝙ deus audit peccatū: 7 q2 constituit̄ forū secretum in quo mori debet peccatū 7 extingui: ergo cum significatio sacramenti cōfessiōis sit significatio occulte deletionis peccati et fori. Jdeo ad rationē eius pertinet vt nullo modo reueletur. Unde qui reuelat facit irritū sacramentū auferendo confessioni naturā sue significatiōis 7 figurationis. 1

¶ Utrū sigillū cōfessionis sit de iure nature. R.Sco.i.4.di.21.q.2.ꝙ sic.rōne charitatꝭ: fidelitatꝭ: v̄itatꝭ ꝓmisse tacite 7 vtilitatꝭ quo sigillo multi cōfitent̄ qui nō facerent. 2

¶ Utrū papa possit p̄cipe sacerdoti vt reuellet ꝯfessionē. R.s₃ Ri.i.4.di.21.ꝙ nō. 3 Et si p̄cipit: nō ē ei obediendū: q2 secretum ꝯfessoris ē de iure nāli diuino 7 ecclīe sup q̄ papa nō pōt p̄cipere: Uel dic ꝙ cū sacerdos in actu confessionis sit specialis vicarius et specialis q̄ ad illā speciem sit maior generali c.studuisti.de offi.le. Jdeo papa in hoc non

est maior cũ sit vicari⁹ gneralis. Hanc rationẽ ponit Pa. in. c. dilectus. de excel. p̃lat.

4 ¶ Quid si interroget sacerdos an sciat aliq̇d d eo qd audiuit i ↄfessione vl' p̃stet ei iuramẽtũ vt dicat si aliq̇d audiuit in ↄfessione. R. s̃m Sco. ⁊ Ri. vbi. s̃. q dz rñdere se nihil scire vel audiuisse supple ad reuelandũ sicut ⁊ xp̃s dixit Mar. xiij. q nec filius hoīs scit d die iudicij intelligit ad reuelandũ gñalit. Unñ nõ dz tacere: vt dicũt aliq̇ ⁊ male: s; audact dicẽ q nihil scit nihil audiuit: q2 sb itelligit ad reuelandũ. Et i h ↄcor. S. B. ea. di. ⁊ cõiter doc. ⁊ Pa. in. d. c. dilectus. lz quidã dicãt q põt dicere se nihil scire vt hõ sed vt de⁹. Ita dz in. c. si sacerdos. de offi. or. Melius est vt dixi. s. ad reuelandũ: q2 non potest negari quin sciat vt homo.

5 ¶ Utrũ liceat saltẽ reuelare de licẽtia cõfitentis. R. tenẽt q̇dã q sic illi q̇ vtilis ⁊ necessarius est ad p̃ficiẽda q̃ req̇runt ad illud forũ: quia adhuc gerit p̃sonã dei: s; alij p̃sone nõ lz. Et hmõi opi. ẽ Ri. vbi. s̃. Scũs Bo. Alb. ⁊ Pe. ⁊. S. tho. ea. di. tenent q licite põt reuelare nisi timeat de scãdalo: ⁊ h solũ ei q̇ põt p̃desse ⁊ nõ obesse: ita tñ q sacerdos cõstituat se nũciũ ↄfitentis. S; magis mihi placet opinio: p̃fati aureo. vbi. s̃. ⁊ Lãd. ea. di. q nullo mõ licet: q2 ↄfitẽs nõ põt dispẽsare i lege nature diuina ⁊ i eẽntia sacri. et iõ cautius est q faciat sibi dicere extra confessionẽ hoc quod vult q reuelet.

6 ¶ Utrũ ille cui reuelat pctm̃ alicui⁹ ex aliqua cã de licẽtia ↄfitẽtis tenẽdo opinionez q hoc possit facere teneat celare. R. sanct⁹ tho. vbi. s̃. q sic. sic teneret ⁊ iterp̃res celare

7 ¶ Utrũ in aliq̇ casu liceat reuelare ↄfessionẽ. R. q sic in sex casib⁹. Primus qñ sacerdos indiget ↄsilio ita tñ q dicens peccatũ sibi detectũ in ↄfessione nullo mõ referat personã ↄfitentẽ talit q possit deueniri ad eius noticiã: istud pz. in. c. officij. de pe. ⁊ re. vbi papa nõ rep̃hẽdit legatũ petentẽ consiliuz de peccato qd asserit se in ↄfessione habuisse in vniuersali. Unñ credo q ↄfessores nõ peccent mortalit q̇ aliqñ etiã dicũt se habuisse tale peccatũ in ↄfessione: qñ in tali gñalitate ita dicũt q nullo mõ põt dep̃hẽdi persona q̃ ipsũ ↄfessa ẽ: lz sit p̃iculosũ talia referre nisi in cã necessitatis p̃ ↄsilio habendo p̃pter scandalũ ⁊ periculũ ne deueniat in noticiã p̃sone. Secũd⁹ casus in q̃ licet reuelare est de licẽtia ↄfitentis: qd tñ nõ placet vt dixi. s̃. Terti⁹ casus s̃m Inno. ⁊ sequit Pa. in c. oīs. de pe. ⁊ re. est qñ quis confitet se velle facere aliqd malũ: q2 istud nõ est dictũ in penitentiali foro: ⁊ iõ p̃pter rõnem isti⁹ sacri non tenetur celare: nec etiam p̃pter p̃ceptũ legis nature seu diuine rõne p̃missionis saltem tacite de nõ reuelando: q2 vt dicit sanctus Bo. in. 4. di. xi. intelligit q debet celare nisi veritas vel obediẽtia aliud exigat: vt ẽ in p̃posito. Nec ob. qd cõiter tenẽt theo. ea. di. q nõ liceat. q2 dictũ eoꝝ limito: ⁊ intelligo qñ quis ↄfiteret se habere peccatũ: de q̃ nõ põt penitere a q̃ nõ põt nec vult abstinere: ⁊ hoc ideo ↄfitet vt sacerdos p̃beat consiliũ ⁊ oret p̃ eo vt de⁹ eũ illuminet ⁊ hmõi: ⁊ tale peccatũ nõ vergit in periculũ alioꝝ: sed tm̃ ipsius ↄfitentis: nã tũc nullo mõ põt reuelari: q2 talis ↄfessio disponit ad ↄtritionẽ et ↄsequent ad peccatoꝝ in conspectu dei celationẽ: s̃m Ri. in. 4. di. xi. ar. 4. q. 2. s; qñ vergeret in periculũ cõitatis vel alteri⁹: tunc si nullo mõ vult cessare talis q̇n illud faciat: credo sine p̃iudicio q nõ solũ põt: imo tenetur reuelare ei q̇ põt p̃desse ⁊ non obesse vt malo obuiet. Quart⁹ casus est qñ quis hẽt per aliã viã peccatũ sibi detectũ in cõfessione s̃m sanctũ Bo. ⁊ Ric. ⁊ cõiorez opi. Theo. in dicta. xi. di. Uex est q p̃pter scandalum non debet reuelare nisi p̃ necessitate vel vtilitate illud dicat: vel nisi iurauerit dicere veritatẽ s̃m Inno. in. c. oīs. de pe. ⁊ re. ⁊ recitat Pa. in. d. c. dilectus decr. pre. nunq̃ tñ debet dicere se habuisse illud in confessione: q2 s̃m Sco. vbi. s̃. peccaret mortaliter. Et idem dic si reuelat aliquid plusq̃ sciat extra confessionẽ: puta scit semiplene aliquod factum extra confessionẽ ⁊ plene in cõfessione non licet sine peccato mortali nisi semiplene exprimere: vel si habet dubie aliter q̃ dubie reuelare nõ debet. Quintus casus est quando essent aliqui qui condixerunt interficere presbyteꝝ cum eis euntẽ in nemore: quoruz vnus penitet ⁊ confitet ante nemoris igressum: nam tunc potest sacerdos retrocedere lz ex hoc alij socij cognoscant sociũ confessũ fuisse proditionẽ. Scd̃m enim Sco. in. 4. di. xi. generaliter dici potest q signũ quod de se est indifferẽs ad significandũ tale pec-

catū fuisse ꝯfessum vel nō fuisse: lȝ aliq̄bus
sit signū magis determinatū ex aliq̄ p̄suppo-
sito: nō tñ ex se est signū reuelatiuū confes-
sionis nec ꝑ ꝯsequēs simpliciter illicitū con
fessori. Quidā tñ tenēt ꝙ in tali casu tenet̃
potius intrare nem⁹ ⁊ subire mortē q̄ȝ tali si-
gno reuelare: sed eis nō credo. Meli⁹ tamē
faceret si aliq̄ȝ causam fingeret cur ītrare re
nuit. Sed si nō pōt inuenire credo cuȝ Sco.
ꝙ pōt desistere ab ingressu: q̄uis illi ꝑ tale si
gnū dep̄rehēdant ꝯfessionē ei fuisse factam.
Si tñ signū nō esset indifferens: ſ certum:
nullo mō liceret signū facere: vel alio modo
ꝯfessionē reuelare: ſ potius tenet̃ ſm Ric.
vbi. s̄. mortē sustinere ne confessioneȝ reue-
let. Sextus casus ī q̄ licet reuelare ꝯfessionē
est qñ id qđ dicit̃ nō est peccatū: nec est circū
stantia peccati illi⁹ qui ꝯfitet̃. Nam tale q̇d
nō cadit sub sacr̃o ꝯfessionis: nisi esset quid
potens deducere ad manifestationē peccati.
Unde siquis ꝯfitēdo inserat ꝙ in tali terra
sunt boni fructus: vel pulchrū castrū vel ꝙ
ex tali licito ꝯctu debet dare centuȝ ducatos
alicui ⁊ huiusmōi que nō sūt peccata: nec de
ducētia ad manifestationē peccati licite ſm
Ri. vbi. s̄. potest manifestare: nisi talis īno-
tescat ꝯfessori ꝙ talia sibi dicit sub sigillo se-
creti: q² tūc nō pōt reuelare nisi ſm ꝙ sigil-
lū secreti pōt reuelari: vt. ī. dicam.
8 ¶ Quid si p̄sbyter haberet aliqđ peccatuȝ
mortale qđ nō posset confiteri nisi confessio-
nem sibi factā reuelaret. R. ſm Ri. vbi. s̄.
⁊ Sco. ꝙ nō debet ꝯfiteri durāte tali casu il
lud peccatū: ſ sufficit ꝯteri de eo cū ꝓposito
ꝯfitēdi qñ poterit facere sine preiudicio sigil
li ꝯfessionis ⁊ reuelatiōe ꝑsone ꝯfesse. For-
tiori enī vinculo tenet̃ ad celandū cōfessio-
nem q̄ȝ penitens ad confitendum.
9 ¶ Utrū sacerdos q̇ audit duos ī cōfessiōe:
⁊ vn⁹ eoꝝ dixit se peccasse cū illo alio sed ille
alius cōfitēdo hoc nō dicit possit eū de ſ īte
rogare. R. ꝙ sic in genere: ſ non pōt dicere
ꝙ ali⁹ sibi reuelauerit: nisi ille extra confes-
sionem sibi dixisset.
10 ¶ Utrū sciēs ꝑ ꝯfessionē aliquē excōicatū
teneat̃ eum vitare. R. ſm Ri. vbi supra: ꝙ
nō: etiā in secreto. Et ad. c. cū nō ab hoīe. de
senten. ex. qđ videt̃ dicere contrariū. R. ꝙ
intelligit̃ qñ scit ꝑ aliā viā in secreto q̄ȝ per
confessionē. Sco. tñ vbi. s̄. tenet ꝙ deȝ eum
vitare s̄i pōt sine ꝓditione ei⁹ excōis. Si ꝟo
hoc nō pōt facere quin cum ꝓdat nō tenet̃:
īmo tenet̃ nō vitare q² fortiori vinculo liga
tur ad celandū. s. per legem nature diuinaȝ
⁊ ecclesiasticā q̄ȝ ad vitādū excōmunicatū.
¶ Quid si sacerdos sciat ꝑ ꝯfessionē ꝙ ali 11
quis dormiuit cū muliere in eccl̃a. R. ꝙ ſ
nō pōt reuelare epō nisi in genere dicēdo: ta
lis eccl̃ia est polluta ⁊. indiget recōciliatōe.
ar. c. significasti. de adul. ⁊. c. si sacerdos. đ of
fi. or. Et ſ tuti⁹ ē: lȝ quidā teneāt ꝙ nec etiā
in genere debeat reuelare. Quod verū cre-
do quando est omnino occultū: quia sic nō
indiget reconciliatione.
¶ Utrū abbas vel alius p̄lat⁹ possit amo 12
uere subditū ab aliq̄ officio ꝓpter delictum
qđ scit in cōfessione. R. ſm Ri. ⁊ Sco. vbi
s̄. ꝙ nō: etiā si scit eū male vti tali officio: ni
si qñ hoc facere posset sine suspitione peniten
tis: ⁊ alteri⁹ cuiuscūq̄ȝ ꝙ cū amoueat ꝓpter
ꝯfessionē: q² tūc posset. Sȝ ego credo istud
verū nisi qñ talis subdit⁹ cōfiteret̃ peccatū
a quo nō vult desistere ⁊ qđ vergit in ꝑiculū
alioꝝ q² tūc credo possit eū officio p̄uare qñ
ad libitū ipsius spectat amouere vel confir-
mare: vt. s̄. §. 7.
¶ Quid de presbytero q̇ scit in cōfessiōe im 13
pedimentū in matrimonio ꝯhēdo: vel deca-
nus in ꝓmouēdo ⁊ per eū presentādo. R. ꝙ
secrete debet eos monere vt desistāt: ꝙ si ꝯ-
hūt bñdicat nuptias: si petit ꝙ pñtet ordinā
do: pñtet qñ alit̃ facere non pōt sine manife-
statione cōfessionis: facit qđ no. glo. ⁊ doc.
ī. c. vnico: de scru. in or. fa. Rō: q² etiā si dice-
ret non sibi crederet̃ nisi quatenus posset ꝓ-
bare: ⁊ sic frustra faceret.
¶ Quid est qđ cadit sub sigillo cōfessionis. 14
R. ꝙ directe se extēdit ad oia que cadūt ſb
sacr̃ali cōfessione: vt sūt peccata. Indirecte
ꝟo cadūt oia illa ꝑ q̄ dep̄hendi potest pecca-
tū vel peccator. Un̄ ſm Ri. vbi. s̄. q̇cquid ꝑ
se vel ꝑ accidēs directe vel indirecte posset ve
recundiā: vel cōfusionē vel malā suspitionē
vel aliqđ aliud nocumentū generare peniten
ti ex peccato cōfesso: cadit sub isto sigillo: vn̄
locus ⁊ tēpus ⁊ silia ex quib⁹ pōt deueniri in
noticiā peccati cōfessi: nō simpliciter sed sub
relatione ad personā que ipsū est cōfessa ca-
dit sub isto sigillo: ⁊ durat etiā post morteȝ
penitent̃ ſm Sco. vbi. s̄. Unde est p̄ceptuȝ

negatiuũ qđ obligat etiam ad semp.

15 ¶ Utrũ ille cui cõfessor reuelauit cõfessionez teneat celare qđ sibi reuelauit. R. ẽm Ri. vbi. s. ꝙ sic. imo plato sibi pcipienti ꝙ reuelet nõ tenet: nec dz obedire qz talis cõfessor q̄ sibi reuelauit vedit de facto sibi ptãtẽ loquẽdi: nõ de iure ⁊ ideo nullo modo licet ei reuelare.

16 ¶ Quid de illo qui audiuit a pposito aut a casu cõfessionẽ quã qs fac̃ cõfessori. R. Ri. vbi. s. ꝙ tenet celare de iure nature ⁊ diuino: ⁊ iõ nullo mõ poterit sine peccato mortali reuelare sine cõsensu expsso penitentis. Et addit Sco. vbi. s. ꝙ q̄ dolose ⁊ insidiose audiuit q̄ quis cõfitet peccat mortaliter.

17 ¶ Utrũ psona cũ q̄ quis peccauit cadat sb sigillo cõfessionis. R. Ri. vbi. s. ꝙ sic: siue penitẽs potuerit suũ peccatũ cõfiteri sine expressione illi⁹ psone siue non.

18 ¶ Utrũ penitẽs teneat celare penitentiaz sibi a cõfessore iniunctã. R. ẽm Ri. vbi. s. ꝙ si penitẽs in manifestãdo qđ sibi a cõfessore est iniũctũ faceret piudiciũ fame pprie absqz vlla vtilitate aut cõfessori: qz si forte sciret qđ sibi iniũxit icurreret odiũ aliqꝝ ⁊ hmõi: tũc tenet celare. Si vero nec fame pprie resultat preiudiciũ: nec sacerdoti: tunc potest reuelare si vult.

19 ¶ Que est pena reuelantis cõfessionẽ. R. ꝙ vltra pctm̃: mortale dz õtrudi i arcto monasterio ⁊ deponi: vt in. c. oĩs. de pe. ⁊ re.

20 ¶ Sed nunquid laicus reuelans cõfessionẽ sibi factã sit detrudẽdus i arcto monasterio. R. Pa. in. d. c. omnis ꝙ sic.

21 ¶ Cui incũbit pbatio ꝙ talis reuelauit: cõfessionẽ. R. Pa. in. d. c. oĩs. ꝙ si cõfessor cõfiteat se dixisse tale peccatũ: ß negat se hũisse illud in cõfessione nisi pbet se aliũde hũisse ꝙ per cõfessionẽ psumet ꝯ eũ. s. ꝙ in confessione hũit. ar. 6. q. z. placuit. nõ tñ punietur pena ordinaria. d. c. oĩs. ß pena arbitraria: quia nõ aperte conuincitur.

22 ¶ Utrũ eadẽ sit rõ de sigillo cõfessionis et sigillo secreti. R. ꝙlz sigillũ secreti ⁊ sigillũ cõfessionis se hẽant ẽm inferi⁹ ⁊ superi⁹: qz oẽ sigillũ cõfessionis est sigillũ secreti ⁊ non ecõtrario: tñ nõ est eadẽ rõ de vno sic de alio Uez ẽ ꝙ peccat mortalit̃ frãgẽs qđlibz istoꝝ sigilloꝝ. Unñ tenet Sco. vbi. s. ꝙ siue ille qui alicui aliq̄ dicit expmat ꝙ ea dicit sibi sub sigillo secreti: siue nõ: tenet celare dũmodo i telligat ꝙ sub secreto ei dicit. Et addit Ri. vbi. s. q. in ß cõcor ꝙ si reuelat: crimẽ pditiõis incurrit. Limita tñ ẽm. s. Bo. ea. di. vez ꝙ nullo mõ licet reuelare sigillũ secreti nisi in duob⁹ casib⁹. Prim⁹ qñ vitas id exigit: puta qz vergit in picuũl alioꝝ. Secũd⁹ qñ obediẽtia cogit ad reuelandũ. Unñ ista duo ⁊ iuramẽtũ ⁊ pmissio nõ valẽt. Unñ dicit Pa. i. d. c. oĩs. ꝙ si tal' assumit i testẽ tenet reuelare: q̃uis sub sigillo secreti sit ei dictũ: nõ tñ tenet denũciare qz aliud est testimoniũ dicere aliud denũciare: nã denũciare nõ tenet q̄s qđ pbare nõ põt. 6. q. z. placuit. z. q. j. si peccauerit. z. q. 7. pleriqꝫ. Hen. tñ de gan. 9. quol'. dicit ꝙ subditus q̄ recipit aliqđ ab alio in secreto nõ vergẽs in dãnũ cuiusqꝫ nõ tenet reuelare etiã plato precipienti vt reuelet. Et ẽm hoc limito. S. Bo. vt intelligat teneri ex obediẽtia qñ plat⁹ vult scire qđ põt cedere in detrimentũ religionis: aut alteri⁹: al's nõ. Sigillũ vero confessionis nullo modo licet reuelare: nisi ẽm qđ. s. dictũ est.

¶ Utrũ cõfessor dicẽs aliquẽ sibi confessũ de peccatꝭ suis sit reuelator cõfessionis. R. ẽm Ri. vbi. s. ꝙ nõ: qz nihil occultũ manifestat: ß solũ manifestũ qđ sit extra confessionẽ: quia si dixerim⁹ ꝙ peccatũ nõ habem⁹ ipsi nos seducim⁹ ⁊c. j. Jo. j. Si vero diceret ꝙ est sibi confessus de magnis criminibus ⁊ multis: bene esset reuelator cõfessiõis. Quidam etiã dicunt ꝙ dicere talia verba. s. hoc pctm̃ audiui i cõfessione ꝙ ẽ peccatũ mortale: ⁊ satꝭ ad ß videt facẽ tex. d. c. oĩs. ß ego ß nõ credo. Et ẽ veri⁹ ẽm Sco. vbi. s. nisi per tale deueniat in noticiã psone q̄ eũ cõmisit Periculosũ est tamẽ talia dicere. 23

c ## Onfirmatio

electoꝝ an sit de necessitate petẽda. R. ꝙ sic de iure cõmuni ita ꝙ elect⁹ ad regimẽ cuiuscũqꝫ ecclie aut religionis: si administratiõi dignitatꝭ se ingesserit ante confirmationẽ: siue tanꝙ platus: vel procurator aut iconomus: aut alio nouo quesito colore in spiritualib⁹ aut temporalibus: per se vel alium in totũ: vel in parte ante ꝯfirmationez ipso facto puat oĩ iure qđ p electionẽ i ipsa dignitate hẽbat c. auaricie. ꝯ ele. li. 6. fallit ß i casu qñ abbatissa electa a maiori pte: nõ tñ a duab⁹ ptib⁹ ipugnat ne ꝯfirmet: qz iteri pt admiustrare

c.idẽnitatib⁹.§.si ꝓo.de elec li.6. Itẽ fallit
qñ ꝯfirmatio a papa est ꝑtẽda: ⁊ electus est
valde remotus: valet vltra italiã: tũc bene
põt administrare in tp̃alibus ⁊ sp̃ualib⁹ añ
ꝯfirmationẽ. Excepto ꝙ nullã alienationẽ
facere potest: vt in.c.nihil.de elec. Quod ve
rum credo qñ nõ est in mora ꝑtende ꝯfirma
tionis.al's habebit locũ pena.d.c. auaricie.
Et qđ dicit tex.de vltramõtano: credo ha
beat locũ in citramõtano: qñ curia esset vl
tramõtes: vt tenet Ho.⁊ Joã.an.in.d.c.ni
hil.⁊ Gul.in.d.c.auaricie. Sec⁹ esset si ha
beret p̃ ꝑuilegiũ: vt nos frẽs minores q̃ ha
bem⁹ ꝙ elect⁹ gñalis nr̃ stati põt admĩstrare
1 ¶ Utrũ p̃fata hẽant locũ i ep̃o. R. Ge.i
d.c.auaricie ẜm Jo.an.ꝙ sic. Ex q̃ nota ꝙ
ꝯstitutio ꝑnalis emanãs ad coadiuuatiõez
vel executionẽ iuris antiq̃ interp̃tat̃ late vt
includat ꝯtenta in iure antiq̃ : al's nõ habe
ret locũ in ep̃o: q2 appellatione dignitatũ nõ
comprehẽdit̃ ep̃alis: vt dicit glo.in.c.2.de
p̃ben.li.6. Sed hic sic: q2 in iure antiq̃ iclu
debat̃ ep̃s: vt in.c.nosti.⁊.c.q̃lit̃ de elec.
2 ¶ Utrũ hẽat locũ p̃fata ꝑna in imꝑatore.
R. Hugu.⁊ Jo.in.c.legim⁹.93.di. ꝙ non
⁊ vt tenet glo.in cle.vnica.de iureiur.in.ꝓ.
reges romanos.põt administrare ⁊ oẽm iu
risditionẽ exercere imꝑij ꝙuis Pau.ibidẽ
teneat ꝯ2riũ: ẜ placet mihi opi.glo.
3 ¶ Quãdo debet ꝑti ꝯfirmatio. R. ꝙ in
fra tres mẽses post p̃stitũ cõsensũ: alit̃ legit
timo cessante: impedimẽto: si nõ petat̃: vel
ab electorib⁹: vel ab ep̃o electo: vel ab alio
ꝓ ipso: electio ẽ nulla.c.ꝙ sit.đ elec.li.6. in
cathedralib⁹ ꝓo ⁊ regularib⁹ ecclesijs q̃ruz
ꝯfirmatio a papa est ꝑtenda serua modera
tionẽ.c.cupiẽtes.de elec.li.6.
4 ¶ A q̃ debet ꝑti ꝯfirmatio. R. ꝙ si elect⁹
est exẽptus debet ꝑti a papa vel ab ei⁹ lega
to de latere: si est aliq̃s sup̃ illa ꝓuincia: vt i
c.si abbatez de elec.li.6. Intellige qñ talis
exẽptus subest imediate pape: sec⁹ si media
te: vt sunt ꝓuinciales ministri ordinis mi
norum q̃ ꝙuis sint exẽpti: tñ hñt sup̃ se gñа
l.m toti⁹ ordinis a q̃ hñt ꝯfirmari. Tñ Pa.
in.c.i.de sup.ne.p̃la.tenet ꝙ abbates etiaz
exẽpti sũt p̃ ep̃os ꝯfirmandi. Si aũt nõ sunt
exẽpti debẽt ꝯfirmari p̃ suos p̃latos imedia
tos sup̃iores: vt puta ep̃us inferiores suos.
Archiep̃s ep̃os suffraganeos suos. Primas
vel p̃riarcha archiep̃os nõ exẽptos. hec col
ligunt̃ ex.c.cũ monasteriũ.⁊ ex.c.cũ dilect̃.
⁊.c.bone memorie.el primo.de elec. cum ibi
no.et.64.di.illud.
¶ Quõ dz fieri ꝯfirmatõ a sup̃iore: vl' ab eo 5
cui de iure cõi: siue sp̃ali: puta ꝑuilegio: vel
cõsuetudine p̃scripta: siue ex delegatione cõ
firmatio ꝑtinet. R. ꝙ debet vocari noĩatim
si est aliq̃s coelectus simul cũ eo: vel apparet
aliq̃s oppositor: al's generalit̃ in eccl'a in q̃ de
bet talis p̃esse vocatio debet fieri: vt si q̃ sint
q̃ se velint opponere cõpareãt assignato ter
mino ꝑẽptorio.etiaz si null⁹ apparẽ debet
ipse ꝯfirmator diligent̃ examinare ⁊ electio
nis ꝓcessũ ⁊ ꝑsonã electi: maxime in sciẽtia
⁊ honestate vite ⁊ etate: q2 si indignũ confir
mat.vel illegittime mortaliter ꝑccat: ⁊ ẽ p̃
uatus ipso iure a ptãte ꝯfirmandi primũ suc
cessorẽ illi⁹: ⁊ ꝯfirmatio ipso iure est nulla:
qñ nõ vocatis q̃ sunt vocãdi: si est aliq̃s coele
ctus: vel ali⁹ q̃ velit opponere ꝯ electũ vel ele
ctionẽ ⁊ nõ discusso negocio fit: hec hñt̃ ex
c.nihil.de elec.⁊.c.fi.de elec.li.6.cũ ibi nõ.
¶ Sed nũquid si electus administrat post 6
cõfirmationẽ nullã cadat in ꝑnã: de q̃.s.in
prin. R.glo.in.d.c.fi.ꝙ si errauit in facto:
puta credidit factã vocationẽ ⁊ discussionẽ:
⁊ sic nõ cadit: sed excusatur: ẜ si errauit in
iure nõ excusatur a dicta pena.de reg.iur.
ignorantia.li.6.cum concor.
¶ Utrũ p̃fata nullitas ꝯfirmationis hẽat 7
locũ in postulatione. R.glo.in.d.c.fi.ꝙ sic
in admissione postulationis q̃ fit a sup̃iore
qui postulatũ admittẽdo ꝯfirmat. secus in
postulatione q̃ est in eo ꝙ postulat̃ monach⁹
electus a p̃lato suo. Similit̃ hz locũ in p̃ñta
tione: vt ille cui fit p̃sentatio seruet decreta
lem.d.c.fi. Nec ob.si dicas ꝙ ꝯstitutio vide
tur ꝑnalis: ⁊ sic extẽdi nõ dz q2 nõ ẽ penalis
cũ nõ ꝑuet iure q̃sito ẜ ꝙrẽdo: vide ibi doc.
¶ Utrũ sit seruandũ qđ dictũ est.§.3.p̃ce 8
denti in oib⁹ b̃nficijs etiaz simplicibus. R.
Ge.in.d.c.fi.ꝙ sic: siue hẽant curã aiaruz
siue nõ: q2 cũ in oĩ b̃nficio req̃rat̃ examina
tio ⁊ ꝯfirmatio electi seu p̃ñtati seu postula
ti: ẜm Jo.an.post Ho.in.c.ꝓposuit.de con
ces.p̃ben.ergo seruanda sunt predicta.
¶ Utrũ in hospitali similit̃. R. Lap.ẜm 9
Ge.vbi.s.ꝙ sic: si dat̃ b̃nficiũ p̃ viã p̃ñtatio
nis vel electionis. Sec⁹ qñ nõ dat̃ in b̃nficiũ

q2 tūc fit cōmissio nō electio: vel collatio seu
pñtatio: vt in cle. q2 ꝯtingit. de reli. domi.
10 ¶ Utꝝ prelat⁹ superior possit ꝯfirmare sine
caplo. R. Se. in. c. qm̄. de elec. li. 6. ꝙ Ar
chi. hic post opi. recitatas tenet ꝙ non valet
ꝯfirmatio si in absentia capli fiat ar. eorū q̄
nō. de offi. dele. cām. ff. de admi. tu. l. ticiū ꝛ
meuiū. i ꝑn. ꝛ. ff. de exerci. l. i. §. si plures. Et
hoc verū nisi ꝯsuetudo ecclie haberet ꝯriū:
q2 tūc valeret ꝯfirmatio. ꝺ ꝯsue. c. nō ē. li. 6.

c Confirmationis
sacrm ad qd valet. R. Melchi. pa
pa i. c. spiritus scūs. de ꝯse. dis. 5. ꝙ valet ad
augmentū grē ad ꝯfirmādū in pugna ꝯtra
vitia ꝛ diabolū ꝛ armat ꝛ instruit ad ago
nes huius mūdi ꝛ prelia.
j ¶ Utrū sit necessariū ad salutē. R. ꝙ nō
absolute: q2 baptiçat⁹ si stati decedit saluat
vt pꝫ in. d. c. spūs scūs. q̄uis nō sit ꝯfirma
tus: tm̄ necessariū est ita ꝙ ꝯtēnens ipsū su
scipere mortalit̄ peccaret ꝛ dānaret: vt col
ligit ex. d. c. spūs scūs. cū ibi nō. Et ꝓpterea
credo ꝙ notabilis negligētia epoꝝ in nō cō
ferēdo istud sacramētū sit eis pctm̄ morta
le. par. in. d. c. spūs scūs.
2 ¶ Utrū soli epi hoc sacrm possint ꝯferre:
R. ꝙ sic: vt pꝫ in. c. de his. ꝛ duob⁹. c. se. de
ꝯse. di. 5. Tm̄ ꝺm Inn. in. c. quāto. de ꝯsue.
papa posset dare licētiā sacerdotib⁹ vt con
ferrent: q2 ꝺm glo. in. c. mādam⁹. de ꝯse. di.
5. ꝛ sequit̄ Inno. vbi ē. ex demādatiōe pa
pe qlibet cleric⁹ pōt conferre ordinē ꝛ sacra
mentū quod habet.
3 ¶ Quib⁹ debet cōferri istud sacrm. R. ꝙ
oib⁹ fidelib⁹ baptiçatis tā sanis q̄ etiā mor
te ꝑiclitātib⁹: vt patꝫ in. c. vt ieiunij. ꝛ. c. se.
de ꝯse. dis. 5. q̄uis glo. sentire videat̄ ꝙ de
beat dari solū habētib⁹ ꝑfectā etatem. s. 12.
annoꝝ nō credo verū.
4 ¶ Utrū ꝑfecte etatis volēs suscipere istud
sacrm teneat̄ ꝯfiteri pri⁹. R. ꝙ q̄uis tenea
tur ꝯteri de mortali si qꝺ cōmisit an̄q̄ susci
piat aliter peccaret mortalit̄: tm̄ ꝯfiteri non
credo teneat̄ ꝺ necessitate: ar. d. c. ut ieiunij
in verbo moneant̄.
5 ¶ Utrū de crismate tm̄ ꝛ illi⁹ anni debeat
fieri. R. ꝙ sic cū sit minoris necessitatis cō
firmatio q̄ baptism⁹. ar. c. qm̄. de sen. ex. li
6. ꝛ. c. si quis. de alio de cōse. di. 4.

¶ Utrū oi tpe possit ꝯferri. R. ꝙ sic ar. 6
c. oēs fideles. ꝛ. c. his. ꝛ. c. vt ieiunij. ꝛ. c. se.
de ꝯse. di. 5. Sꝫ eps debet esse ieiun⁹: vt i. c.
vt epi. de cōse. di. 5. sed nō de precepto.
¶ Utrū ieiun⁹ tm̄ debeat suscipere. R. ꝙ sic 7
nisi necessitas aliud suadeat. Tm̄ credo sit
ꝯsiliū nō p̄ceptū: vt pꝫ in. d. c. vt ieiunij. Et
ꝓpterea dicit Ala. ꝙ meli⁹ ē cōfirmari post
prandiū q̄ episcopo postea discedente non
possit cōfirmari.
¶ Quid si qs oleo ꝓ crismate sit vnct⁹. R 8
ꝺm Ho. ꝛ Inno. in. c. vnico. de sac. vn. ꝙ de
bet iterū crismate liniri: ꝛ debet illa oro rei
terari: signo te. ꝛc̄. Alie aūt oratiōes q̄ pre
cedūt ꝛ sequūt̄ nō iterant̄.
¶ Que est forma hui⁹ sacri. R. ꝙ in iure 9
nō īuenit̄ nisi ꝙ in fronte crismate debet si
gnari. Tm̄ in pōtificalib⁹ coīter habet̄. Ego
te ꝯsigno signo crucis ꝛ ꝯfirmo te crismate
salutis. In nomine patris ꝛ filij. ꝛc̄. Et hec
est seruanda.
¶ Utrū sit reiterabile istud sacramētū. R 10
ꝙ nō: vt in. c. dictū est. ꝛ. c. se. ea. di. Et pec
caret mortaliter sciēter iterās. sec⁹ si ignora
ret aut dubitaret: q2 nō dicit̄ iteratū quod
nescit̄ factum.
¶ Utrū nō ꝯfirmatus possit tenere aliū ad 11
ꝯfirmationē. R. ꝙ nō. c. in baptismate. de
cōse. di. 4. Et si tenet nō ꝯhit cōpaternitatē
vt ibi patꝫ cōcor. Tho. ꝛ Pe.
¶ Quot possunt tenere ad istud sacrm. R 12
tātū vn⁹ debet eē q̄ teneat. c. non plures. de
cōse. di. 4. Sicut ꝛ in baptismo: vt ibidem.
¶ Utrū ille q̄ tenuit in cathecismo vel ba 13
ptismo possit teneri in hoc sacro. R. ꝙ ꝯsue
tudo romana est ꝙ nō. sed ꝑ singulos singu
li suscipiāt. Tm̄ fieri pōt si necessitas cogit:
als nō: vt in. c. in cathecismo. de cōse. dis. 5.
Sed nō. ꝙ hodie ex cōsuetudine est vt q̄ te
net in cathecismo teneat i baptismo: ꝛ ideo
sine pctō fit. Si tm̄ plures sūt q̄ tenēt oēs ef
ficiūt̄ cōpatres suscepti. vt in. c. fi. de co. spi.
li. 6. Et iō vir nō debet tenere vxorē ꝛ econ
uerso: q2 orietur ipedimentū.

c Confirmatio summi pō
tificis ex
certa scia facit validū qꝺ erat nul
lū respectu iuris positiui: ꝺm Jo. de li. vt re
fert Pa. in. c. cū super. de causa pos. ꝛ ꝓprie
facit firmum qꝺ als est infirmū. Solenne

q̊ nõ est solẽne su;plẽdo defect⁹ solẽnitatis omisse. z q.i. in p̄mis. de trāsac.c.i. de ꝯces. pre. q2. Si ṽo fit in forma coĩ non ex certa sciẽtia nihil iuri: tribuit: ſ solũ vetus conseruat. de cõfir. vti. vl' inuti.c. dilecta. ⁊.c.i.i gl. ⁊ õ ꝯces. pre. q2 diuersitatẽ. ⁊ de priui. q2 intẽtiõis. nec ꝑ ipsam derogatur iuri coĩ. de offi. or. licz. de fi. instru. inẽ dilectos.

¶ Confirmatio ꝓprie nõ est qñ successor cõfirmat cõstitutionẽ predecessoris: seu ei⁹ gesta: vt dicit Pa. in.c.i. de loca. ⁊ est dictũ Ho. Unũ poti⁹ ẽ ratificatio vel inouatio. Sz cõfirmatio est qñ superior cõfirmat factum inferioris Q̊ õ nõ. q2 facit ad multa.

Onfraternitas

an sit licita. R. Pe. de ꝑusio tractatu de canonica portiõe epi.c.4. ꝙ sic si fiat ex cā licita. facit glo. in.c. si q̇ clericoꝝ. ij.q.i. q̃ dicit ꝙ fraternitates bone admittũẽ. 42. di. si quis despicit. Sz q̃ fiunt ad malũ prohibentur. C. de mono. l. vnica. de hoc. d. Andreas barbatius. in.c. officij. de testa. plene tractat Archi. etiã in. d.c. si q̇s despicit. Et vide. s̄. collegiũ.

¶ Utrũ statutũ cõfraternitatũ q̃ caueẽ ne q̇s recipiaẽ nisi soluat tantũ liceat. R. Pe. vbi. s̄. ꝙ sic si fit ꝓpter honestam cãm: puta alendis pauperib⁹ ⁊ huiusmõi. d.c. si q̇s despicit. ⁊ ar. 26.q.2. nõ exẽplo. Quidã tamẽ dicunt nõ licere: q2 excludit pietatẽ. s. ne q̇s recipiaẽ nisi soluat: ⁊ videẽ magis equum. Si tñ statutũ diceret ꝙ receptus soluat tm̃ oĩ mense: liceret Ludo. de ro. in nõ. dicit ꝙ Archi. in. d.c. si quis despicit consuluit ꝙ si fit statutũ ꝑ ṽba affirmatiua sic valet. Si per verba negatiua. s. null⁹ admittaẽ: sic nõ valet. allegat. c. ad apostolicaz. de simo. Et addit idẽ Ludo. ꝙ si potestas iuenit societatẽ in qua sit statutũ inhonestũ põt statiz eoipso cassare societatez: ẜm Bar. in. l. sub ꝓtextu. ff. de ex̃or. cri. Et sequiẽ Bal. in.c.i. §. cõuenticulas. de pa. te. in vsi. feu.

Oniuratio

est quando aliqui rebelli auctoritate in vnũ se colligẽdo iuramẽta inẽ se dederũt. ij.q.i. si q̃ clericorũz. Et nõ. ꝙ cõiuratio ⁊ conspiratio ꝓ vno eodẽq3 crimine accipiũẽ ij.q.i. cõiurationũz. vñ cõiurare ẽ sil' vel vnũ iurare. Conspirare ṽo ẽ sil' vel in idẽ spirare: ẜm glo. in.c. cõstitutionẽ. de sen. ex. li. 6.

¶ Utrũ oĩs cõiuratio sit illicita. R. ꝙ proprie cõspiratio: vt patz ex p̄cedẽtib⁹ ẽ illicita. Dr̄ tñ aliqñ largo mõ cõspiratio seu coniuratio q̃ aliq̇ cõiurãt: vel in idẽ aspirãt q̊ de se est licitũ ⁊ bonũ: ⁊ tunc licet talis ꝯspiratio: vt nõ. gl. in. d.c. si q̇ clericoꝝ. al's. i.q.i. cõcussiõis. zz.q.i.c.i. nõ. Inn. in.c. cũ. J. ⁊. A. de sen. ⁊ re iudi. ⁊ Pa. in.c. exhibita. õ iudi. Qñ ergo q̇s cõiurat vt rebellet p̄lato vel obediẽtie ⁊ huiusmõi sic ẽ cõspirator: vt patz de ver. si. cõstitutionẽ. li. 6. ⁊ sic cõspiratio de se ẽ mortale pctm̃. In dubio ṽo semꝑ p̄sumiẽ mala: ẜm Inn. in.c.i. de scis. ⁊ Uin. in.c. fi. de testi. co. ⁊ Jo. an. in.c. z. de ver. si.

¶ Que ẽ pena cõiurãtiũ vel cõspirantiũ. R. laici debent excoĩcari si ꝯtra epm ẜm glo. in c. fi. de testi. co. ⁊ ẜm Ho. ⁊ Jo. an. in vna libra auri cõdẽnari singuli. In cõstitutione Federici de pace. te. c. hac edictali. Et si q̇s tumultũ ꝯ aliquem fecerit: vel seditiosas voces emiserit capitalis est pena. l. denũciam⁹ C. de his qui ad ec. cõfu. ⁊. l.i. ⁊. z. C. de sedi. ⁊. ff. de pe. l. aut facta. ⁊. C. õ epi. ⁊ cle. l. ꝯuẽticulã. vbi ꝓhibẽẽ cet⁹. vel turba cõgregari nisi iueniaẽ concessuz expresse. ff. de col. illi. per totũ. clerici debent deponi.

Onsanguinitas

vide j. Matrimoniũ. 3. Impedimẽto. 6.

Onscientia

cõuenit cuz lege naturali rõnalis creature ⁊ cũ sinderisi in hoc q̊ est regulare: ſ differũt in mõ: lex naturalis dictat ei bonũ faciẽdũ ⁊ malũ fugiẽdũ post hoc sequiẽ iudiciũ i rõne: ⁊ sic formatur ꝯscia: vlteri⁹ facto iudicio ꝙ sic debet eẽ sequiẽ sinderesis q̃ est scintilia ꝯscie q̃ stimulat volũtatẽ ad bonũ faciendũ. Et sic pz ꝙ ꝯscia ꝓprie est regula in rõne. sinderesis ṽo in volũtate instigãdo eã ad bonũ ⁊ stimulãdo. hec ex Ale. in. 3. pte sũ.

¶ Utrũ ꝯscia liget ad faciẽdũ oẽ q̊ dictat ꝑ modũ p̄ceptiõis vel ꝓhibitõis. R. s. Bo. in. z. sen. di. 39. ar. i. q. 3. ꝙ aut ꝯscia dictat aliq̇d q̊ est ẜm legem dei: ⁊ sic teneẽ facere aut dictat p̄ter legẽ: ⁊ sic teneẽ facere vl' cõsciẽtiã deponere: vtpote si dictat necessariũ ad salutẽ festucã de terra leuare: si nõ depo-

nit ꝯſciam: aut nõ leuat mortaliter peccat. Aut ꝯſcia dictat qđ eſt ꝯ͂ legẽ dei: ⁊ ſic nõ ligat ad faciendũ: ſ; ligat ad deponẽdũ: qꝛ erronea errore repugnãte legi diuine: vñ ꝙ diu manet ponit hominẽ extra ſtatũ ſalutis: et idõ neceſſario tenet̃ eã deponere: qꝛ ſiue faciat qđ ꝯſcia dictat: ſiue nõ faciat: ſemꝑ mortaliter peccat. Faciẽdo qđ dictat peccat mortalit̃: qꝛ facit ꝯ͂ legẽ dei: nõ faciendo peccat mortalit̃. qꝛ faciẽdo bonũ facit in ꝯtemptũ dei: dũ credit dictãte ſibi ꝯſciã hoc deo diſplicere. Et ſic intellige. 28. q. i. §. ex his. de ſy. per tuas. el 2. de re. ſpo. litteras ꝺ p̄ſcrip. c. fi. qđ fit ꝯ͂ ꝯſciam edificat ad gehennã.

2 ¶ Quid ſi p̄latꝰ p̄cipiat aliq̇d qđ ꝯſcia ſubditi dictat etiã ꝯ͂ legẽ dei. R. ſ. Ho. vbi ſ. ꝙ tenet̃ eã deponere niſi clarum ſit illud fore ꝯ͂ legẽ dei. Et ſi neſcit de illa iudicare debet ſapiẽtiores cõſulere: vel ꝑ orõnẽ a deo declarationem poſtulare. vel dic vt habetur in. c. inq̇ſitioni. de ſen. ex. ꝙ qñ ſcit ꝓ certo ꝙ eſt ꝯ͂ legẽ dei nõ obediat: qꝛ mortaliter peccaret ſ; potiꝰ tolleret etiã excoĩcationẽ. Si non ſcit ꝓ certo: ſ; ex leui ⁊ temeraria credulitate tũc ad cõſiliũ ſui prelati deponat. Si ꝟo habeat credulitatẽ ꝓbabilẽ ⁊ diſcretã: ꝗuis ñ manifeſtã ⁊ euidẽtẽ: tũc ꝓpt̃ obediẽtiã faciat qđ ſibi p̄cipit̃ qꝛ tenet̃ i tali dubio ⁊ ꝓpt̃ bonũ obediẽtie excuſat̃: ſ; nullo mõ ex ꝓpa volũtate faciat qꝛ nõ licȝ: imo mortalit̃ peccaret: qꝛ qui amat ꝑiculũ peribit in illo. Et iſtud ẽ qđ dicit tex. in. c. nõ ſolũ. de regula. li. 6. Decet inq̇t ⁊ expedit: vt ꝯſcie puritati nõ deſit iudiciũ rõnis ne dũ ſpũalis ꝓfectꝰ querit̃: inde ſalutis diſpendiũ incurrat̃.

3 ¶ Utrũ cõfidẽs de cõſcia famã negligẽs peccet mortaliter: vide. j. Fama. §. i.

c **Onſecratio** epoꝝ ⁊ archiepoꝝ infra tres mẽſes poſt electionẽ ⁊ cõfirmationẽ differri nõ debet: niſi neceſſitas aliud ſuadeat. 75. di. quoniã quidã.

1 ¶ A q̊ debet cõſecrari archiep̄us. R. ꝙ ab oĩbꝰ ſuffraganeis ſuis qui tũc ad metropolitanã eccleſiã ſunt vocandi. de tẽ. or. ſi archiep̄s. ⁊ cũ cõſenſu p̄matis. c. placuit. 65. diſ. ita ꝙ ſine eo nõ recipit executionẽ conſecratus: vt nõ. Inno. in. c. nec ep̄i. de tẽ. or.

2 ¶ Quis cõſecrabit ep̄m. R. ſi ẽ exẽptꝰ cõſecrabit̃ a papa vel de eius mãdato. Si ꝟo nõ eſt exemptꝰ ꝙ archiep̄s cũ duobꝰ ꝓuincialibus epiſcopis: aut tres cõꝓuinciales epiſcopi ex iuſſu archiep̄i. Ita tamen ꝙ oẽs ep̄i cõꝓuinciales ſunt per epiſtolã requirẽdi vt cõſentiant: vt in. d. c. nec ep̄i. vbi dicit Inno. ꝙ ſi aliquis epiſcoporũ cõꝓuincialiũ cõtẽnat̃ in cõſecratione archiep̄i vł ep̄i ꝙ poterit agere ut priuet̃ executione officij ſicut in electione agit̃ vt caſſetur. de elec. ꝙ ſic. ar. ꝺ elec. cũ i veteri. ꝺ arbi. cũ oli. 65. di. ñ debet. ⁊ etiã grauior pñia ſibi poterit iponi

¶ Quo die debent cõſecrari predicti. R. ꝙ die dñico hora tertiarũ. 50. di. qui i aliq̊. q̄ſi in fi. 75. di. qđ die. ⁊. c. ordinationes. 3

¶ Quõ debet fieri. vide in. d. c. ordinationes: ſ; melius in eoꝝ paſtorali. Et q̇d ſit de ſuba nõ. in. d. c. ordinatões. 65. di. i ſũma. 4

¶ Patriarcha autẽ ⁊ p̄mas ac cardinales credo ꝙ a papa ſunt cõſecrandi: vel de eius mandato ⁊ nõ ab alio. ar. c. pudenda. ⁊ qđ ibi nõ. 24. q. i. Dicit etiã Pa. in. c. meminimus de accu. ꝙ q̇libet p̄latus cõfirmatus a papa nõ põt bñdici: ſeu cõſecrari ꝑ inferiorẽ niſi de licentia pape. vt in. c. cũ in diſtribuẽdis. de tem. or. niſi conſuetudo aliud habeat. Papa ꝟo conſecrari debet ab ep̄o hoſtienſe. 27. di. in nomie domini. 5

¶ In q̊ loco ſũt p̄fati cõſecrandi R. ꝙ archiep̄s in ſua metropolitana eccl̊ia. vt in. d. c. ſi archiep̄s. Alij aũt vbi placuerit ad quẽ ꝑtinet cõſecratio. 81. di. c. fi. 6

c **Onſecratio** eccleſie a q̊ debet fieri R. ꝙ ab ep̄o ꝓprio nõ ab alieno: niſi de licẽtia ꝓprij. facit. c. tua fraternitas. de cõſe. ec. vel al. Non ep̄us ergo non põt etiã de licẽtia ep̄i: nec etiã recõciliare. vt in. c. aq̄ eo. ti. Dicit tñ Inno. ibidẽ ꝙ papa pluribꝰ ep̄is ꝯceſſit: vt poſſint per ſimplices ſacerdotes recõciliare eccl̊iã aq̄ tñ priꝰ ꝑ ep̄m bñdicta. Et ſic patȝ ꝙ ex cõceſſiõe pape ſolũ pñt recõciliare nõ cõſecrare. Intellige de eccl̊ia cõſecrata: qꝛ eccl̊ia nõ cõſecrata bñ põt recõciliari ꝑ ſacerdotẽ aqua exorcizata tñ. vt i c. fi. de ꝯſe. ec. vel al. qꝛ aqua exorcizata põt fieri per ſimplicẽ ſacerdotẽ. Ex quo patȝ ꝙ nõ oportet fiat per ep̄m vel de licẽtia eiꝰ: ſm glo. in. d. c. fi. Et ẽ coĩs opinio.

¶ Quo tp̄e põt conſecrari. R. ꝙ in oĩ tp̄e tã feſtiuo ꝙ nõ. d. c tua fraternitas. 1

2 ¶ Quō debet cōsecrari. R. ꝙ modꝰ habet
in eoꝝ pastorali: ⁊ aliquid de cōse. di. i. oēs
basilice: ⁊ quod ibi nō. Sed a pastorali nō
est recedendū.
3 ¶ Utrū aliqñ sit recōsecrāda. R. Pa. i. c.
ꝓposuisti. de ꝯse. ec. vel al. ꝙ sic in tribꝰ casibꝰ.
Primꝰ qñ nescit an fuerit cōsecrata: vt pu-
ta q2 nō apparet aliqđ signū ꝑ qđ appareat
cōsecrata: nec scriptura nec testis ⁊ hꝰmōi.
de ꝯse. di. i. ecclesia vl' altaria: q2 non dr̄ ite
ratū qđ nescit factū. c. solēnitates. el ꝑmo.
de cōse. di. i. c. veniens. de pres. non bap. Se-
cūdꝰ si parietes sūt cōbusti ⁊ decrustati. Nō
q2 cōsecratio ⁊ linitio fit in ipis parietibꝰ.
Et iō licz nō corruāt: si tñ cōburāt est recō-
secrāda. glo. est de cōse. di. i. ecclesijs. Secus
si tectū cōburat vel destruat: q2 nō ē recōse
crāda: vt i. c. ligneis. de ꝯse. ec. vl' al. Tertiꝰ
si parietes ita corruerint ꝙ de nouo opor-
tet ipsā reficere etiā đ eisdē lapidibꝰ Et licz
glo. ⁊ aliq ibi velint ꝙ si nūc vna pars refi-
ciat ⁊ postea alia ꝙ nō sit recōsecrāda. Tñ
Pa. vbi s̄: tenet ꝙ debet reconsecrari: q2 in
spūalibꝰ cōsideramꝰ veritatē ⁊ nō fictionē:
vt no. Archi. in. c. i. de voto. li. 6. Ideo ē ve
rū ꝙ nō est i veritate illa ꝑma eccl'ia nec cō-
secratio q̄ fuit in illa ꝑma est in ista: q2 non
est liquor q̇ cōmisceat. Et hanc opi. sequit
Inno. in Rubrica eo. ti.
4 ¶ In quibꝰ casibꝰ eccl'a polluit ⁊ indiget re
cōciliatiōe. R. Pa. in. d. c. ꝓposuisti ponit
duos casus. Primus qñ in ea effundit san-
guis. Et nota ꝙ effusio significat abundan
tiā: ꝓ quo vide bonū tex. cū glo. in. c. cū il-
loꝝ. §. ꝙ si claustrales. de sē. ex. ⁊ iō ex modi
ca lesiōe: q̄uismodicū de sanguie effluat nō
indiget recōciliatiōe. Aduerte ꝙ ista effu-
sio sanguinis oportet ꝙ sit facta ex cōtētiōe
vel ex iiuria: ꝯm Rodo. q2 si furiosus vl' li-
gno cadēte effunderet sanguis nō esset recō
ciliāda. Et hoc videt velle Hug. de cōse. di.
i. ecclesijs. Et Ho. in. c. si ecclesia. de cōse. ec.
vel al. Secūdus qñ in ea aliq̇s occidit: licz
sanguis nō effundat: puta q2 suspenditur ⁊
hꝰmōi. Et intellige de homicidio violēto vl'
iiurioso. ꝯm nō. in. c. vnico. eo. ti. li. 6. Se-
cus in homicidio casuali: vel cū q̇s se defen-
dēdo aliū occidit: vel si scūs ibi occidat: q2
tūc nō est recōciliāda: Sz gl. in. d. c. vnico
tenet ꝙ in hoc vltimo casu polluit: ⁊ est re
cōcilianda: ꝫ nō lauandꝰ ē locꝰ vbi sanguis
effusus est. Et coīter hoc tenet.
¶ Sz q̇d si quis in ea letaliter vulneret ⁊ 5
extra eccl'iam moriat. R. glo. d. c. vnici. ꝙ
recōciliabit etiā si sanguinē recollegisset in
scutella: ꝫ nō econtrario si vulnerat extra
⁊ cōfugit ad eccl'iam: licz ibi moriat vel san
guis effundat nō recōciliabit. Silr̄ dic ꝯm
Hug. si existēs in tecto eccl'e sagitet nō recō
ciliabit: q2 extra eccl'iam vr̄ factum.
¶ Quid si q̇s sane mētis seipsū vulneret vl' 6
occidat in eccl'ia irato aīo. R. He. in. d. c.
vnico. ꝙ recōciliabit si ē publicū. de sen. ex.
cōtingit. el ꝑmo. q2 homicida est. Secꝰ si eēt
furiosus ⁊ nō sane mētis. ar. cle. si furiosus
de homici. Tertiꝰ qñ excoīcatꝰ sepelit in ec-
clesia vel paganꝰ: q2 si erat cōsecrata est re-
cōcilianda ⁊ corꝑa predictoꝝ proijcienda si
discerni possunt ab alijs. de cōse. di. i. eccl'iaꝫ
⁊ de cōse. ec. vel al. cōsuluisti. ⁊ ibi Pa. ponit
istū cū casu se. Quartꝰ qñ fuit cōsecrata ꝑ
notoriū excoīcatū. Nā ea q̄ cōsistūt in exte
rioribꝰ bñdictiōibꝰ ⁊ cōsecrationibꝰ facta ꝑ
notoriū excoīcatū nō debent ꝑ fideles exerci
tari ante recōciliationē. Quintꝰ ꝯm glo. in
d. c. ꝓposuisti. qñ parietes successiue reparā
tur: ꝫ credo sit recōsecranda. Sextꝰ qñ effū
dit semē. đ adul. c. significasti. Sz qñ ē ocul
tū nō polluit: vt tenet gl. in. d. c. vnico. ⁊ ex
d. c. significasti. in ver. publice. Et fit publi
cū vel ex cōfessiōe eoꝝ q̇ fecerūt vel rei eui-
dētia. Et intelligūt q̇dā de oī effusiōe semi-
nis criminosa. Secꝰ de effusiōe q̄ fit in sōnis
⁊ ea q̄ fit in matrimonio cā ꝓcreande ꝓlis
⁊ hꝰmōi. Cōtrariū tñ tenet coiter: vt pz i
glo. d. c. vnici. ⁊ qđ ibi nō. vt habeat locū in
oī pollutiōe hūana. Et hoc magis cōsonat
tex. in. c. ecclesijs. de cōse. di. i. Et hoc tene.
¶ Quid si eccl'ia ñ erat ꝯsecrata. R. ꝙ q̄uis 7
eccl'a nō sit ꝯsecrata tñ polluit semis aut
sanguinis effusiōe: vt patz in. c. fi. de cōse. ec.
vel al. ⁊ debet lauari aq̄ exorcizata tm̄ per sa
cerdotem: vt ibidem.
¶ Utrū celebrans in eccl'a polluta efficiat 8
irregularis. R. He. in. d. c. vnico ꝙ nō. de
sen. ex. is qui. li. 6. tamē in ea nō debet cele-
brari. de priuil. tuarū. in ꝑn. Dicit tñ Lapꝰ
ꝙ talis est suspensus ab ingressu ecclesie. de
priui. epoꝝ. li. 6. Et si cū tali suspensiōe in ec
clesia diuina celebraret vt prius suo agens

officio erit irregularis. ꝰ sen. ex. is cui. li. 6.
9 ¶ Quō debet recōciliari eccl'a polluta. R. ꝙ cū aqua ꝺ qua. in. c. cōsuluisti. ⁊ i. c. aqua de ꝯse. ec. vel al. Et siliter cimiteriū. Sꝫ melius habet in pastorali. Et sic serua.
10 ¶ Utrū faciēs cōsecrare eccl'iam possit cōpelli ad ipsaꝫ dotatā. R. Pa. in. c. cū sic. de cōse. ec. vel al. ꝙ sic. Et dos debet eē tāta ꝙ vnꝰ p̄sbyter cū ministro possit viuere habito respectu ad obuētiōes sp̄ales. Et si esset collegiata habet respectꝰ ad numerū collegiatoꝝ. Fallit hoc in ecclesijs mēdicātiū.
ij ¶ Utrū possit aliqd exigi ꝓ ꝯsecratiōe ecclesie. R. ꝙ nō. vide. j. Simonia. 3. §. 19.

c **Consecratio** altaris est alia a cōsecratiōe eccl'ie. c. i. de ꝯse. ec. vel al. Jō vna sine alia fieri pōt de q̄ vide. s. Altare.

c **Consecratio** Cimiterij quō debeat fieri habet in pastorali.

j ¶ Quō polluit. R. ꝙ si cimiteriū ē contiguū eccl'ie tūc polluta eccl'ia polluit cimiteriū: sꝫ nō ecōuerso: vt in. d. c. vnico. de ꝯse. ec. vel al. li. 6. Si vo nō ē cōtiguū eccl'ie vl' si ē cōtiguū: sꝫ nō polluit eccl'ia tūc polluitur p sanguinis vel semis effusionē: sicut dictū ē de eccl'a. Itē qn̄ aliquis excoicatꝰ vl' infidelis in eo sepelit: vt in. d. c. ꝯsuluisti. ⁊ i. d. c. ecclāꝫ. el. 2. Aduerte tū ꝙ si essent plura cimiteria cōtigua tū parietē habētia in medio se iungētē ꝙ polluto vno non polluitur aliud: etiā si p portā mediā habeat accessus de vno ad aliud: vt in. d. c. vnico.
z ¶ Sed qd si pollutio vel sanguinis effusio fiat in porta in medio posita. R. Jo. an. vt refer He. in. d. c. vnico. ꝙ illud cimiteriuꝫ est violatū cuiꝰ cā paries ⁊ porta fuerūt facta q̄si sit illiꝰ accessio. p. l. ⁊ si nō sūt. §. ex. ⁊
7 vltimo. ff. de au. ⁊ arg. le. vbi dr̄ spectamus que rescuiꝰ rei ornande cā fuerit adhibita: non q̄ sit p̄ciosior. Et iō legato auro: legata sūt vasa aurea: ⁊ legatꝭ gēmis: gēmea vasa
8 Et ſm hoc siue gēme sint in aureis vasis: auro cedēt: ⁊ idē de argēto cū. l. se. Et dicit He. ibidē: ꝙ in dubio paries intmediꝰ vr̄ p̄ncipalit factus vt faciat duo cimiteria nō accessorie: vt innuit tex. ibidē.
3 ¶ Utrꝫ siliter sit dicēdū si pollutio vel effusio sanguinis fiat in porta eccl'ie. R. He. vbi s. ꝙ Jo. de imola dicit ꝙ sic. qn̄ intra clausuram ostij versus eccl' m ē facta. Secus si in parte q̄ est extra clausurā. ar. nō. p Bar. in. l. i. ff. de dona.
¶ A quo debet recōciliari. R. ꝙ ab epō si 4
cut dictū est de eccl'a cū aqua bn̄dicta: vt in d. c. consuluisti.
¶ Utrū debeat q̄s sepeliri in cimiterio pol 5
luto. R. ꝙ nō: vt in. d. c. vnico.
¶ Utꝝ corpa excoicatoꝝ hereticoꝝ aut pa 6
ganoꝝ sint exhumāda qn̄ cōsecrare vult cimiteriū vel reconciliare pollutū. R. ꝙ sic si discerni pñt. de cōse. di. i. eccl'iam. el. 2.
¶ Utrū recōciliata eccl'ia recōciliatū sit ci 7
miteriuꝫ. R. ſm Archi. ⁊ Jo. an. in. d. c. vnico. ꝙ sic si est cōtiguū: al's secus.

c **Consecratio** vestimētorū ⁊ vasorū ad diuinū cultū necessarioꝝ ad quē ptinet: vide. s. Bn̄dictio. §. i. ⁊. 2.

¶ Utrū possint alienari. R. ꝙ i vsus pro- j
phanos nullo modo debēt cōuerti q̄ semel deo dicata sūt: ſ; vetustate cōsūpta debent cōburi ⁊ cineres i eccl'ia reponi. c. que semel ⁊ qd ibi nō. 19. q. 3. ⁊ in regula semel deo. de reg. iu. li. 6. Possunt tū vasa ecclia stica ⁊ calices cōfracti seu minuti vendi i casibꝰ concessis dr̄ qbꝰ s. Alienatio. §. 2. io. q. 2. hoc ius. ⁊ in glo. p̄fate regule. Integra nō nisi alteri eccl'ie vel loco religioso: vt in. c. ligna. de conse. dis. i.

c **Consecratio** virginuꝫ q̄ tpe debet fieri. R. ꝙ in die epiphanie ⁊ in natalibꝰ apostoloꝝ: ⁊ p totā hebdomadā resurrectiōis ⁊ oī die dn̄ico: vt nō. 20. q. i. §. vlamē. ⁊. c. se. ⁊ in casu necessitatis: puta periculi mortis oī die priuato. 20. q. i. deuotis: ⁊ in glo. c 2. ꝺ ꝯse. ec. vel al. Inno. in. c. i. de tē. or. tenet ꝙ etiā in solēnibꝰ festiuitatibꝰ possūt ꝯsecrari
¶ A quo debēt cōsecrari. R. ꝙ ab epō ꝓ- j
prio: vt in. d. c. deuotis.
¶ Utrū illa q̄ ē corrupta sit ꝯsecrāda. R. z
ꝙ nō. 26. di. acutiꝰ. ⁊. d. c. deuotis. ⁊. c. iuuēculas. ea. q. Et q̄uis fuerit violēter corrupta tū ꝯsecrāda nō ē: qꝛ licꝫ corona ei duplicet quātū ad meritū nō tū hēbit aureolā v̄ginū: vt no. i sūma. 32. q. 5. facit. c. ille famule. ea. q. Sꝫ theologi tenēt ⁊ bn̄ ꝙ hēbit ⁊ nec. ppter hoc nō cōsecrat: sed qꝛ eccl'e nō

côstat an côsenserit: vel ne.

3 ¶ Quid fiet ó ea q̄ occulte corrupta fuit ꝛ nisi ꝯsecret iminet scādaluꝫ. R. ꝙ eps sit abit eā côsecrare faciēdo ea q̄ nō sunt de sba ꝯsecrationis ꝛ omittēdo substātialia. qd lz. sicut pꝫ in. c. i. de his q̄. vi. mc. ve. cā fi. ꝛ facit. c. vtilē. zz. q. z. ꝛ nomē virginitatꝭ mutabit in nomē castitatis.

c **Consentire** vr̄ ſm Inno in. c. in genesi de elec. qñ quis tacet in actu honorabili seu côcupiscibili: sed in actu vituperabili ꝛ p̄iudiciali ꝛ in q̄ eēt verecūdū loqui ꝛ ꝯdicere plerūq3 vr̄ dissentire. l. filiusfa. §. inuitus. ꝛ ibi glo. ff. de procu. ꝛ ē glo. in. l. q̄ patitur. ff. man. Et glo. in. c. plerūq3. z. q. 7 limitat Jo. de imo. in. c. vr̄a. de loca. ꝛ glo. in c. diacon⁹. 27. di. ꝛ in. d. l. qui patiṫ. qñ act⁹ q̄ fit in preiudiciū valet etiā illo ꝯdicēte. Sec⁹ si nō valet nisi presens côsentiat: qꝛ tūc tacens habeṫ pro côsentiēte. Exemplū primi vēdo rē alienā dño p̄nte ꝛ tacēte: ꝛ sic nō valet: qꝛ etiam eo absente vel contradicēte potuit vēdi in preiudiciū vendentis vt nō. in. l. rē alienā. ff. de ꝯhē. emp. sicut ꝛ legare p̄nt rē alienā in preiudiciū sui heredis: vt nō. in. c. fili⁹. de testa. Exemplū secūdi. Impignorat q̄s rē alienā p̄nte dño: ꝛ sic valet. vt nō. in. l. gaius. ff. de pig. ac. Et de hac distinctiōe hēs tex. singularē. in. l. sep. §. cur aūt his. ff. de re. iudi. facit. l. si seruus cois. ff. de do. inṫ vi. ꝛ vxo. vbi fraṫ donās rē cōem sibi ꝛ fratri p̄nte frē ꝛ nō ꝯdicente valet ꝯcessio. facit. c. ꝯtinebaṫ de his q̄ fi. a pre. vbi si p̄lat⁹ ꝯtulit bñficiū p̄nte caplo ꝛ nō ꝯdicēte tenet collatio. facit qd nō. Bal. in. l. si tutor. C. in qui. cau. in inte. re. nō est ne. vbi dicit: ꝙ si quis scit aliqueꝫ se gerere pro ei⁹ procuratore: tūc si ꝯdicēdo pōt illuꝫ īpedire: si tacet côsentit. Sec⁹ si nō pōt impedire. Similē decisionē ponūt dñi de rota i hñtib⁹ cāꝫ coēꝫ si vn⁹ illoꝝ côstituit ꝓcuratorē vt ꝯsentire videaṫ si p̄nt īpedire. ꝛ qd nō. Bal. in. l. z §. si vir. ff. so. ma. vbi dicit ꝙ qñ ꝯsensus reqriṫ ad habilitandā ꝑsonā nō ꝯdictio habeṫ pro côsensu: vt in. l. q̄ eū. §. i. ff. rē ra. ha. vbi dicit glo. nō ꝯdicere ratihabitioni par est. Ex q̄ arguit Bal. ꝙ satisfactū est statuto florētinoꝝ requirēti côsensū côsanguineoꝝ in côtractib⁹ si ꝯsanguinei sciunt nec ꝯdicūt pro quo facit illud singulare dictū. Bal. in. l. potuit. in vltima q. C. de iuṙ. deli. vbi vult ꝙ si pupill⁹ maior infante vna cū tutore ingressus est possessionē ꝙ ꝑ hoc hereditas est legitime cōprehēsa. Nec ob. ꝙ auctoritas debeat p̄stari verbis expressis: vt facit. l. i. ad fi. ff. de auc. tu. qꝛ hoc est verū circa act⁹ expressos: sed in tacitis tacite loq̄mur reb⁹ istis ꝛ factis: iuxta illud: ꝛ factis loquimur argumētū. ar. in. l. de quib⁹. ff. de legi. ꝛ. l. itē qꝛ. ff. de pac. facit qd idē, Bal. in. l. mādatū. C. mā. in. z. col. dicit ꝙ societas contracta cū p̄re intelligiṫ cū filio renouata si inueniat patia tutoris Itē aliud dictū in. l. post mortē. ff. de adop. vbi idē Bal. dicit ꝙ si fili⁹ vixit seorsū a patre negociādo vt emācipat⁹ p. zo. ānos p̄re sciēte ꝛ patiēte p̄sumiṫ emācipat⁹.

¶ Sꝫ nūqd in actu negatiuo reqraṫ protestatio ne videaṫ côsentire. R. ꝙ in actu negatiuo abstinēs ꝛ tacēs nō habeṫ pro côsentiente: facit qd no. Ho. ꝛ Inno. in. c. oli inṫ. de re. spo. ꝛ qd nō. in de. vnica. de procu. iuncta glo. l. fi. ff. ó procu. Siliter no. ꝙ qñ duo ꝓponūṫ vni: ꝛ solū negat vnū: videṫ alteꝝ affirmare: vt in. c. nōne bñdicim⁹. de p̄sūp. facit. c. i. de postu. pla. Sꝫ bñ attēde istā. q. quō tacēs vr̄ côsentire qꝛ vr̄ eē q̄si brocardica qd. qꝛ multas patiṫ limitatiōes.

¶ Utrū existētes in côsilio ꝛ tacētes qñ aliqd malū tractaṫ sint culpabiles. R. ꝙ exñtes in ꝯsilio iuoluūṫ pctō: ꝛ teneṫ ad restitutionē de dāno ꝛ siliter ó qbuscūq3 alijs qñ malo obuiare p̄nt ꝛ nō faciūt. Rō qꝛ q̄ tenetur loq̄ ꝛ tacet ꝯsentit in ei⁹ p̄iudiciū. l. ó etate. §. q̄ tacuit. ff. de interro. ac. ꝛ c. si p⁹ p̄stitū. de côfes. li. 6. Quilibet aūt de vniūsitate teneṫ votū suū exp̄mere i ꝯcernentib⁹ facta coitatis ex debito officij ar. in. c. i. de his q̄ fi. a ma. p. ca. Et id ibi dicit Inno. ꝙ nisi ꝯdicat si aliq̄ ibi male agerenṫ habeṫ ꝓ ꝯsentiēte q̄ ad pctū ꝛ q̄ ad penā. Qd q̄dē vr̄ q̄ ad culpā hēo ꝓ indubitato de quocūq3 q̄ pōt obuiare pctō ne cōmittaṫ ꝛ nō facit. zz. q. 5. hoc vr̄. Sꝫ de pena nō credo nisi in p̄lato vel cui ex officio cōpetit: vt istis q̄ hñt vocē i caplo. ar. eoꝝ q̄ nō. in c. negligere. z. q. 7. vl̄ nisi dolose taceat ꝛ nō ꝓhibeat. ar. eoꝝ q̄ nō. i. c. quāte. de sen. ex. Et ꝑꝫ hāc distinctionē limita Bar. in. l. vtrū. ff. de peri. ci. vbi vult z

ꝙ solū teneat̃ obuiare qui est subiectus il-
li q̇ debet offendi. sicut seruꝰ filꝰ. Et glo. i l.
culpa caret. ff. de reg. iur. ⁊ tex. insti. de. pu.
iudi. §. alia. q̇ vult ꝙ ꝯsciꝰ q̄uis extraneꝰ sit
puniat̃. intellige qn̄ habet ex officio: vel qn̄
dolo se nō prohibet vel in crimine lese maie-
statis. l. quisq̃s. C. ad. l. iul. ma.

3 ¶ Qn̄ debet p̄stari ꝯsensus. R. vt colligit̃
ex Bar. in. l. si q̇s mihi bona. §. iussuȝ. ff. de
acqui. here. ⁊ Pa. in. c. cū nos. de his q̄ fi. a
pre. ⁊ alios doc. ibidē. ꝙ qn̄q3 in actu req̇rit̃
iussus alicuiꝰ ⁊ tūc debet p̄cedere. vt in. d. §
iussū. Qn̄q3 requirit̃ auctoritas. i. ꝯsensus
auctoriçabilis: ⁊ debet interuenire in ipso
actu ſm ꝙ verbū sonat vel modicū an̄: seu
īmediate pꝰ: vt in. d. §. iussuȝ. ⁊ in. l. obliga
ri. §. tutor. ff. de auc. tu. ⁊ insti. eo. §. tutor
Qn̄q3 req̇rit̃ licētia ⁊ debet p̄cedere. c. licet
de rl̃a. Qn̄q3 ꝯsiliū: ⁊ debet req̇ri an̄ ⁊ expe
ctari rn̄sū. c. cū i veteri. de elec. Qn̄q3 req̇rit̃
cōsensus: ⁊ tūc si de solēnitate actꝰ req̇rit̃ vt
interueniat certo tp̄e nō pōt int̃uenire post
c. auditis. iūcto. c. q2 ꝓp̄t. de elec. Aut non
req̇rit̃ certo tp̄e: sed simpliciť ad validita-
tē actꝰ: ⁊ tūc si actus tenuit pōt ꝯsentire ſp
vn̄ canonicꝰ cōtēptus in electiōe pōt cōsenti
re qn̄cūq3 vult. c. quod sicut. de elec. Si ꝟo
actꝰ nō tenuit: ⁊ tūc pōt etiā int̃uenire post
factū: ⁊ validat actū: nō vt ex tūc sȝ ex nūc
facit qđ nō. glo. in rl̃a ratū. ⁊ i rl̃a ratihabi-
tio. ⁊ in rl̃a nō firmat̃. de reg. iur. li. 6. Qđ
limito verū in alijs: sed nō i sacramētis.

4 ¶ Quid requirit̃ vt ratihabitio cōfirmet
actū p̄cedētē. R. Bal. i. l. fi. C. ad macedo.
⁊ in l. obseruare. §. fi. ff. de offi. ꝓcon. mł̃ta
dicit. Sȝ tu dic clariꝰ ꝙ p̄mo oportet sit fa-
ctū noīe meo: vt i. d. regula ratū Intellige
ſm glo. in. c. cū q̇s. đ sen. ex. li. 6. factū noīe
meo qn̄ mea cōtēplatōe fecit. Secūdo ꝙ ha
beā ratū tāq3 gestū noīe meo. Nā possū ha
bere ratū factū: sed qualitatē facti non. s. ꝙ
sit factū noīe meo. l. sicut int̃dicto. C. ar. tu.
⁊ nō. in. l. pōponiꝰ. ff. de neg. gest. Et ista est
opi. Ja. de are. approbata in. l. i. §. deijcere
ff. de vi ⁊ vi. ar. ⁊ p glo. ſm Bar. ibidē. i. §
sed cū q̇s. licȝ ſm Bal. sit glo. ꝯtraria ibi-
dē in. §. quotiēs. Hic tn̄ aduerte ꝙ nō soluȝ
ratihabitio expressa sufficit: sȝ etiā tacita i
maleficijs: vtputa q2 nō reuocat postq3 scit
ꝙ est factū noīe eiꝰ aut nō ꝯ̄dicit: vt li. non
cōte. c. i. in fi. de offi. dele. c. olim. el p̄mo. C.
de ince. nup. l. cuȝ ancillis. C. de defer. l. i. ⁊
nō. glo. in. c. cū impositiōibꝰ. de iureiu. li. 6.
q2 tūc est ratihabitio presūpta. z. q. i. notū
Secꝰ esset in nō maleficijs. Tertio ꝙ actus
nō req̇rat p̄n̄tiā: q2 que p̄n̄tiā requirūt rati
habitio nō pōt cōfirmare. insti. de auc. tu. §
tutor. Quarto requirit̃ ſm Pa. in. c. de cō
uer. infi. ꝙ extrema sūt habilia ad illū actū
ꝑpetrandū. s. tempꝰ in quo actꝰ gestus est ⁊
ratihabitionis tēpus: q2 si vnū istoꝝ deficit
nō ꝓcedit ratihabitio: q2 cū ratihabitio sit
fictio iuris nō pōt procedere sup impossibili
de quo plene p Bar. in. l. si is qui ꝓ empto-
re. ff. de vsuca. Exemplū quidā noīe infan-
tis int̃fecit. Maior factꝰ ratuȝ habet certe
talis ratihabitio nō retrotrahit̃: q2 impos-
sibile erat tūc tēporis tale mandare. Exem
plū de alio extremo. Ab aliq̃ habebā termi
nū ad aliquid agendū amicus meus nomīe
meo fecit: ego post terminū ratū habui: nō
retrotrahit̃: q2 sicut post terminū non po-
tuissem vere facere: sic nec ficte. Ratio quia
vbi certū tēpus est de substātia: ibi oportet
obseruari tēpus. al's actꝰ est nullꝰ ipso iure.
ff. de excu. tu. l. scire oportet. §. ꝯn̄s. q2 rece-
dere a tp̄e ē recedere a forma. ff. de ver. ob.
l. qui rome. §. augeriꝰ. vide bonā glo. in. l. si
ego. ff. de neg. ge. in fi. ⁊ pro hoc facit tex. in
l. bonorū. ff. rem ra. vide bonā glo. in. c. q̄ sit
de elec. li. 6. facit quod nō. Car. in cle. quod
circa. de elec. vbi dicit ꝙ fictio nō pōt id qđ
ſcđm naturā est impossibile. Exemplū insti
de adop. §. minorem vbi quis non pōt ad-
optare eum quē nō antecedit per tot annos
ꝙ eū generare posset. Similiter nō posset
fingi ꝙ quis viueret hodie qui. 300. annis
preteritis mortuus est. insti. de excu. tu. §. ſ
si in bello. Quinto requirit̃ ſm Inno. in. c.
prudentiam. de offi. dele. ꝙ illud quod q̇s
facit valeat: vt sit aliquid: quia quod nihil
est nō potest ratum haberi: vnde excōmuni
cans nomīe alterius nō valet: licet ille ratū
habeat: nisi ipse qui potest excōmunicet.
Similiter si quis iurisditionē faciat: nomi
ne iudicis nō potest ratum haberi: quia que
facti sunt ⁊ solēnitatem requirunt non pos-
sunt rata haberi. Et ideo cū sentētia a non
suo iudice lata sit nulla. de iudi. at si clerici: ⁊
cū alie solēnitates requirāt̃ q̇s ipsemet qui

ratū habere vult ſi omitteret nō teneret qđ
facit: ḡ nec ratū hr̄e pōt ſi ab aliq̄ omittat̄.
facit. d. l. obſeruare. in fi. Sexto requirit̄ ꝙ
poſſit mādatū per aliū fieri: qꝛ ſi ꝑ aliū non
pōt fieri ratihabitio nō retrotrahit̄: vtpu-
ta facit q̇s adulteriuȝ vel fornicationē noīe
meo: nō poſſū ratū habere: vt dicit glo. l. i.
§. quotiēs. ff. de vi. ⁊ vi ar. ⁊ Cy. in li. nō
dn̄s. C. de accu. ⁊ in. c. ſciant cūcti. de elec.
li. 6. Limita iſtud verꝰ in alijs que nō ſunt
delicta: ſed quo ad delicta licȝ nō ꝓprie cō-
mittat: ſed interp̄tatiue: ideo eadē pena pu
niet̄ tāꝙ eiuſdē delicti ꝑticeps ⁊ mādatoꝛ.
vt nō. Bal. in. l. vnica. §. ne aūt. C. đ ca. tol
5 ¶ Utꝝ act⁹ q̇ debet expediri ꝑ cōſenſū i coī
p̄ſtitū valeat ſi ſinguli ꝯſentiāt vt ſinguli
nō collegialit̄. ℞. Pa. in. c. cū i eccl'ia. đ cā
poſ. ⁊ ꝓprie. ꝙ nō: vt in. c. in geneſi. de elec.
⁊. l. 2. C. de decurio. nec eſt ſpeciale in electi
one: ꝙuis glo. dicat contrariū in. c. i. de re.
ec. nō alie. li. 6. Sed tu tene ꝙ nō valet. Et
hoc ſentit poſtmodū Jo. an. ibidē in nouel-
la: ⁊ firmat Jo. cal. in. c. cum oēs. de teſti. ⁊
Bar. in. l. oēs populi. ff. de iuſti. ⁊ iu.

Conſeruatoꝛ

c quis pōt eē. ℞. ꝙ
ſi dat̄ a papa opoꝛtet ꝙ ſit ep̄us vel
ſuperioꝛ p̄lat⁹ vel abbas: vel habēs dignita-
tē: vel ꝑſonatū in cathedralib⁹ aut collegia
tis eccleſijs. Itē ꝙ nō ſit de iuriſditiōe vel
dominio ſeu diſtrictu eccl'iaſtico vel tēpo-
rali illi⁹ cui dat̄ ꝓ cōſeruatoꝛe: exceptis il-
lis qui regibus ⁊ reginis dant̄. Itē ꝙ non
ſit cōſeruatoꝛ cōſeruatoꝛis ſui: habēt̄ hec i
c. hac ꝯſtitutiōe. de offi. dele. li. 6. ⁊ extra ci-
uitates vel dioceſes in quib⁹ fuerint depu-
tati: vel alibi ꝙ in ciuitatib⁹ ſeu locis inſi-
gnib⁹ vbi copia poſſit haberi peritoꝝ ꝓcede
re nō poſſunt: nec aliquos vltra vnā dietā
a fine dioceſis eoꝛundē trahere poſſunt: vt
in. d. c. hac cōſtitutione.
j ¶ De quib⁹ poſſunt ſe intromittere. ℞. ꝙ
ſolū de manifeſtis iiurijs ⁊ violētijs: ⁊ ſi de
alijs ſe intromiſerint vel ad ea q̄ iudicialem
indaginē requirūt ſuā poteſtatē extēderint
ſūt ſuſpēſi ꝑ vnū annū ab officio: ⁊ pars q̄
hoc fieri ꝓcurauerit excoicatōis ſniaȝ icur
rit ipſo facto: a qua non poterit abſolui niſi
p̄mo ſatiſfaciat integraliter de expenſis: vt
in. d. c. hac cōſtitutione.

¶ Quid ſi reus negat notoꝛiū ⁊ actoꝛ vult 2
pꝛobare. ℞. ꝙ ꝯſeruatoꝛ cognoſcere poterit
qꝛ quilibet iudex cognoſcere pōt an ſua ſit iu
riſditio. l. ſi q̇s ex aliena. ff. de iudi.
¶ Quātū durat eoꝝ officiū. ℞. ꝙ vſꝙ ad 3
obitū cōcedētis: ⁊ tūc expirat quo ad nego
cia nō cepta: vt in. d. c. hac cōſtitutione.
¶ Circa munera ⁊ expēſas aſſeſſoꝝ ⁊ no- 4
tarioꝝ tenet̄ obſeruare qđ đ legatis ſtatutū
eſt. de quo vide. j. iudex. §. 8. cū ſeq.
¶ Quid de attētatis ꝑ cōſeruatoꝛes ꝯ pꝛe 5
miſſa. ℞. ꝙ irrita ſūt ipſo iure. d. c. hac cō-
ſtitutōe. ⁊ hec vera ſūt niſi i eoꝝ litteris alia
poteſtas eis daret̄: vt fit coiter. Et ſic patet
ꝙ hodie parū valet hec pꝛouiſio.
¶ Sȝ q̇d ſi ali⁹ ꝙ ille cui⁹ ē ꝯſeruatoꝛ pꝛo- 6
curaret vt ſe itromitteret de alijs nūq̇d eēt
excoicat⁹. ℞. He. in. d. c. hac ꝯſtitutiōe. ꝙ
n̄ niſi ꝑticiparet cū parte p⁹ ꝙ excoicationē
incurrit: qꝛ tūc ligaret̄ eadē excoicatiōe ꝑti
cipādo in crimine criminoſo: al's nō.
¶ Quis pōt abſoluere iſtū. ℞. Archi. Jo 7
mo. ⁊ Jo. an. in. d. c. hac cōſtitutiōe. ꝙ oꝛdi
nari⁹ ex q̄ ꝯditoꝛ canonis nō ſibi reſeruauit
¶ Utrū poſſit vices ſuas alteri cōmittere. 8
℞. ꝙ nō niſi citatiōes ⁊ ſentētiarū denun
ciationes: niſi aliud ſpecialit̄ in eoꝝ litteris
cōtineat̄. d. c. hac cōſtitutione.

Conſiliū

c eſt voluntatꝭ. Pꝛe
ceptū neceſſitatis
14. q. i. qđ pꝛecipit̄: tn̄ q̇ cōſilio dn̄i
nō vtit̄: minus boni adipiſcit̄. c. quiſq̇s. ea.
q. Et merito arguit̄ q̇ ꝯſilia ſapiētū ⁊ recta
ſuadētiū nō vult recipe. 84. di. c. i. Et i du
bijs debet hō requirere cōſiliū. 16. q. 2. vi-
ſis. ⁊ di. 20. c. vltimo. jj. q. 3. excellētiſſim⁹
¶ Utꝝ quis teneat̄ ex conſilio dato. ℞. ꝙ j
aut dat quis cōſiliū delinquēti: aut cōtrahē
ti. Si delinquēti quo ad pctm̄ indiſtincte in-
uoluit̄ ſȝ q̄ ad penā ſeu reſtitutionē faciēdā
diſtinguo: aut talis erat factur⁹ etiā ſine cō-
ſilio: ⁊ tūc ſi dedit cōſiliū ope tenet̄: inſti. de
ob. que ex delic. na. §. at vbi ope. ff. de fur.
l. ſi quis vxoꝛi. §. i. etiā ſi cōſiliū nō adhibu
it p̄ncipaliter: ſed ſecūdario. ff. de fur. l. ſi pi
gnoꝛe. §. pe. inſti. de fur. §. ope. vtputa aco-
modauit ſcalā ad aſcendendū ⁊ h⁹mōi. Si
ꝟo dedit cōſiliū ſine opere al's facturo: non
tenet̄. d. §. at vbi ope. Nec ob. l. i. §. ſi q̇s. ff.
de ſer. coꝛ. qꝛ eſt caſus ſpecialis in q̄ nō debet

augeri malitia serui laudādo. Uel pōt dici
ꝙ ibi nō solū cōsuluit: ſ ēt laudādo icitauit
qḋ magis ē: ꝑ hoc facit qḋ nō. in. l. sepe. §. fi.
ff. de ver. si. ⁊ in. l. i. in fi. ff. man. Si ṽo non
erat facturus tenet. l. si remunerādi grā. §.
plane. ff. mā. ſ nō ei cui dedit cōsiliū: ſm gl.
in. l. nullꝰ ex cōsilio. de reg. iu. li. 6. ſ ei ꝯtra
quē ⁊ eiꝰ maleficij noie: puta si fecit homici
diū homicida ē. 50. di. si qs viduā. ⁊ hꝰmōi
Sz tu dic i ꝯscia teneri etiā ei quē male cō
sulēdo corrupit quātū pōt exhortādo ad bo
nū. ar. 6. q. i. deteriores. Si ṽo dat cōsiliuz
cōtrahēti ⁊ tūc si est fraudulētū tenet indi-
stincte. ff. de dolo. l. ꝙ si cū res. vbi ille q̇ con
suluit dolose ⁊ sui lucri cā mutuare debito-
ri nō idoneo tenet actiōe de dolo ei cui cōsi-
liū dedit. ad idez. ff. de ꝓso. l. z. Si ṽo non ē
fraudulētū nō tenet: vt in. d. regula nullꝰ
ex consilio. ff. de dolo. l. elegāt. in fi. Et hoc
verū si est simplex cōsiliū: qꝛ si eēt mādatuz
ꝗuis nō sit fraudulētū si est designata cer-
ta ꝑsona: puta mādat q̇s tibi vt Titio pe-
cuniā tradas, ⁊ sic tenet indistincte: etiaz si
al's erat facturꝰ. ff. mā. l. z. §. tua ⁊ aliena.
⁊. ff. de ne. ge. l. 3. §. plane. Si ṽo nō est desi
gnata certa ꝑsona: ⁊ tūc si al's nō erat factu
rus tenet. vt in. d. § plane. Al's non.
2 ¶ Utrū ille q̇ debet aliq̇d agere cum cōsilio
alicuiꝰ possit ꝓcedere si ille mortuus ē vel ē
absens: vel nō vult cōsulere. R. vt colligo
ex Ge. i. c. i. ne se. va. li. 6. ⁊ Pa. in. c. ex ꝑte
de ꝯsti. ꝙ aut cōsiliū debet peti ex statuto vl'
ex cōsuetudine ⁊ tūc pōt ꝓcedere si ille mor
tuus ē vel remotꝰ: vl' nō vult dare qn̄ peri-
culosū est expectare respectu actꝰ super q̇ re-
quiri debet: sicut collatio bn̄ficij ⁊ hꝰmodi.
Si ṽo cōsiliū nō requirit per statutuz: vel
cōsuetudinē sz de mādato alicuiꝰ. Ge. ibi
dē tenet ꝙ nō pōt ꝓcedere: sed debet ad mā-
dātē referri. Et hoc verū ſm Uin. ⁊ Cōpo
ste. nisi cōmissio facta fuisset sub noīe digni
tatis: qꝛ si mortuꝰ est expectabit successor.
ar. c. quoniā abbas. de offi. dele. Pa. ṽo li-
mitat verū nisi imineat periculū ex dilatōe
ar. l. si longius. §. si filiꝰ. ff. de iudi. ⁊ in. l. si
cum dotē. §. sed si latitat. ff. so. ma. Et hoc
sentit Bar. in. l. i. §. si plures. ff. de exerci.
Rō ſm eū quia mādatū debet intelligi ſm
iura. ar. c. ex litteris. de ꝯsti. ⁊. c. z. de rescri.
Sed de mēte iuris est ꝙ si pōt haberi habea-
tur: ⁊ si nō pōt haberi ⁊ periculū sit in mora
procedat ad cōsūmationē actus: vt in. d. c.
i. Et placet mihi: quia sic videtur de mente
mandantis.
¶ Utrū actus gestus teneat si pōt peti con 3
siliū ⁊ nō petit. R. Pa. in. d. c. ex parte: ꝙ si
mandator ex forma mandati voluit requi-
ri consiliū: nō tenet actus nisi requirat: vt
in. c. cum in veteri. de elec. Si ṽo ē ex disposi
tione legis: ⁊ tūc si lex a ꝑncipio cū dedit po
testatē mandauit cōsiliū requiri: siliter non
valet ex defectu potestatis qꝛ habuit eā mo
dificatā ⁊ qualificatā. Et sic intelligerē. c.
nouit. ꝺ hisque fi. a prela. ita ꝙ sine clausu
la decreti actꝰ est nullꝰ aut habēti priꝰ ꝑtātē
mādauit superior vt procedat cū cōsilio: ⁊
tunc tenet licz sit puniendus. ar. c. dilectus.
el. z. de preben. vide glo. singularem in cle.
i. de iure patro.
¶ Utrū obligatꝰ petere ꝯsiliū teneat illud 4
sequi. R. Ge. in. d. c. ꝙ aut peti debet ab eo
a cuiꝰ ꝑtāte dependet ꝑncipalit actus: vt ꝙ
clericꝰ nō coueniat corā alio epō sine ꝯsilio
ꝓprij ⁊ sic tenet sequi: ⁊ iste ē casus in. c. i. ꝺ
foro cōpe. cū glo. Si ṽo nō dependet actꝰ ab
eo sz vna cū alijs debet interesse: tūc si ꝑ alia
iura debet sequi clarū est ꝙ arctabit: ⁊ ita ꝓ-
cedet glo. in. c. z. de cor. vici. ſm intellectuz
Ho. patz hoc in. c. studeat 50. di. ꝙ requirit
cōsiliū aliorū epōꝝ in depositōe sacerdotis
⁊ intelligit ꝙ sequat ꝓpter. c. felix. 15. q. 7
Aut nō apparet ꝑ alia iura expresse ꝙ debe-
at sequi: ⁊ tūc si debet requiri a ꝑticipe offi-
cij super illa oportet sequat cōclusio est In-
no. in. c. venerabilis. de offi. dele. Nā coad-
iutor ibi datus habet officiū sup rebꝰ eccl'ie
sicut ꝑlatus cui dat: ergo debet sequi eiꝰ cō-
siliū. Aut nō debet requiri a ꝑticipe officij:
sed ab habēte ius: ⁊ sic tenet sequi. Unde si
si mādat prouideri alicui de eccl'ia requisi-
to cōsilio patroni: debet cōsiliū sequi cū ha-
beat ius in tali prouisione eccl'ie: dictū ē Jo.
an. in. c. dilectꝰ. de offi. le. ⁊ in. c. i. de ca. mo.
Aut nō debet requiri ab habētibꝰ ius: tūc si
mā habeat ꝙ debeat sequi sequendū est: pu
ta si consulatur alicui ne ordinet ꝓpter irre
gularitatē: ⁊ ita procedit tex. in. c. ad aures
de eta. ⁊ quali. ⁊ ita euz intelligit Jo. an in
d. regula nullus ex cōsilio. Aut mā nō ha-
bet vt sequat: ⁊ sic nō tenet sequi. ꝺ elec. cū

in veteri. de arbi. cũ oli. Adde ſm Jo. an.
in regula null⁹. li. 6. in mercu. ꝙ ſi dicatur
iuxta cõſiliũ: vel ſm cõſiliũ talis tenet ſequi
Et ſm Cy. in. l. id qđ pauperib⁹. C. de epi.
⁊ cle. idẽ dicẽdũ qñ dr̃ de cõſilio talis. Se⁹
ſi dr̃ cũ ꝯſilio. Sʒ Jo. an. vbi. ſ. ⁊ Bar. in
d. l. id qđ nõ approbant hoc ſed tenẽt ꝙ non
tenet ſequi. Ego recurrerẽ ad intentionem
mandantis

5 ¶ Sed pone ꝙ tali obligato ſeq̇ ꝯſiliũ det
cõſiliũ iniuſtũ. R. Ho. ⁊ ſequit Pa. ꝙ non
debet ſequi: q2 cõſiliũ iportat ꝙ ſit iuſtũ: vt
in. l. ticiũ ⁊ meuiũ. ff. đ admi. tu. ⁊ no. Bar
in. l. i. §. ſi plures. ff. exerci. ⁊ ſm eũdẽ Ho.
poſſet ꝓferre ſniam ꝯtrariaʒ. Qđ verũ ſm
Pa. de equitate. ſec⁹ de rigore iuris. Q. đ vero
credo: niſi periculũ eẽt expectare: q2 tũc poſ
ſet dare etiã de rigore iuris vt ſ. dictũ eſt.

6 ¶ Quid ſi papa mandet collegio vt eligat
vnũ cũ cõſilio talis poterũt ne eligere euʒ a
quo cõſiliũ petere debẽt. R. Pa. in. d. c. cũ
in veteri ꝙ nõ ſm Ho.

7 ¶ Quid de ꝓponẽtib⁹ in cõſilijs aliquid q̃
ꝓximi iniuſte dãnificẽt: vl' ꝙ fiant iniqua
ſtatuta. R. ſm Dir. ꝙ tenent ad reſtitutio
nẽ inſolidũ: qñ talis dãnificatio nõ fuiſſet
facta niſi ex eoꝝ ꝓpoſitõe vltra mortale pec
catũ quod cõmiſerũt ꝓponẽdo.

c Onſpiratio Vide ſup Cõiuratõ

c Onſtellatio Vide infra. Sortilegiũ.

c Onſtitutio alia ciuilis alia eccleſiaſtica. Ciuilis: ciuile vel forenſe ius
appellat. Eccleſiaſtica vero canonis noĩe cen
ſetur. 3. di. §. i. vbi dicit glo. ꝙ etiã aliqñ cõ
ſtitutio eccl'iaſtica appellat canõ qñ conſti
tuit in vniuerſali cõſilio. Aliquãdo decre
tũ qñ papa ſtatuit de conſenſu cardinaliũ
ad nulli⁹ cõſultationẽ. extra de elec. bone. el
ꝑmo: qñq3 etiam ſolus. extra de reſcrip. c. i.
Aliquãdo epl'a decretalis qñ papa ſtatuit
aliq̇d ad alterius cõſultationẽ. Aliqñ do
gma qđ cõſiſtit in doctrina fidei chriſtiane.
Aliqñ mandatũ: qđ ꝯſiſtit in doctrina mo
rũ. Aliqñ inẽdictũ quo nulla pena addici
tur: facit. c. ſi quis dogmata. 25. q. 2. Ali
quando ſanctio qñ addit penam. 17. q. 4. ſi
quis. Cõſtitutio tñ ꝓprie dicit quod prin
ceps ſtatuit. c. ꝯſtitutio. di. 2. large accipit
ꝓ oĩ iure ſcripto. c. cũ oẽs. de ꝯſti.

¶ Utrũ cõſtitutio pape q̃ a ꝓncipio coiter j
nõ recipit ipſo ſciente ⁊ tolerãte obliget ad
peccatũ. R. Pa. in. c. q2circa. de ꝯſã. ⁊ affi.
poſt. d. Ant. ꝙ nõ. ꝓ q̃ facit qđ nõ. 4. diſ. §
leges. de treu. ⁊ pa. c. i. Si vero a principio a
maiori pte recipit: ſic obligat: ꝙuis minor
pars nõ ſeruet. Et ſic itelligo. c. cũ iã dudũ
de preben. ꝙ multa ꝑ patiẽtiã tolerant q̃ ſi
deducta fuerint i iudiciũ exigẽte iuſticia nõ
debẽt tolerari. vide quod dico. j. Conſue
tudo. §. 10.

¶ Utrũ oẽs cõſtitutiões emanate poſt cõ 2
pilationẽ decretaliũ habeãt vim. R. ꝙ nõ
niſi de his fiat mentio in. 6. li. decretaliũ: vl'
niſi ſint facte p⁹ dictũ ſextũ: vt ꝓbat i ꝓlo
go dicti ſexti. De hac mã vide. j. lex

c Onſuetudo eſt ius qđdã morib⁹
inſtitutũ qđ ꝓ lege ſuſcipit. c. cõſuetudo. i.
di. ⁊ de hac hic loquor nõ de illa ꝯſuetudine
large dicta q̃ q̇s dr̃ cõſuetus facere aliq̇d q̃
ẽ qđdã ius ꝑuatũ ñ publicũ: vt iſta de q̃ hic
vt. l. de quib⁹. ⁊. l. cũ de ꝯſuetudine. ff. de legi

¶ Quis põt cõſuetudinẽ introducere. R. j
ꝙ ille qui põt facere legẽ: q2 a q̃ remouet ge
nus: ⁊ eius ſpecies. l. filius. in fi. ff. de dona.
⁊. l. iuriſgentiũ. §. ſi fraudandi ff. de pac. in
glo. ergo a cõtrario ſenſu: cõſuetudo ẽ ſpẽs
iuris. inſti. de iu. nãli. §. cõſtat ergo.

¶ Que requirũt ad faciẽdã cõſuetudinẽ. 2
R. ꝙ q̇nq3 de neceſſitate vt hebeat vim le
gis. Primũ ꝙ ſit rõnabilis: q2 de ſubſtãtia
legis eſt ꝙ ſit rõnabilis. 4. di. erit aũt. Jđ
ꝯſuetudo rõne carens nũꝙ habebit vim le
gis. Et. nõ. ꝙ vt dicit. d. An. in. c. fi. de ꝯſue
Et refert Ge. in. c. licʒ. de cõſti. li. 6. conſue
tudo in tãtũ eſt rõnabilis inquãtũ ꝑticipat
đ fine iuris. Finis iuris canonici ẽ felicitas
aĩe. Finis iuris ciuilis eſt bonũ publicũ: vt
no. glo. de iureiurã. cũ cõtingat. Et ideo cõ
ſuetudo debet cõuenire religioni diſcipline
⁊ ſalutis. Si ergo iſtis eſt cõtraria: puta q2
nutrit pctm̃ de ſe ẽ irrõnabilis: ⁊ nõ põt ſer
uari ſine pctõ. 8. di. q̃ 2. ⁊ ſex. c. ſe. ꝙuis con
ueniret iuri ciuili: ſic vſure q̃ ꝓ bono pu bli
co ꝑmittebãt. Uel dic ſm Pa. in. d. c. fi. ꝙ
qñ cõſuetudo aliq̃ bono fine inſtituit dr̃ ra

tionalis: licȝ sit contra ius qđ ē rõnabile: qꝛ
illud vno respectu istud alio. Exēplū ius sta
tuit ꝙ eps̄ tractet negocia cū ꝯsilio capl'i. c.
nouit. ⁊. c. quāto. de his q̄ fi. a pla. Et est rõ
qꝛ firmiꝰ est iudiciū plurimoꝝ. c. prudētia.
de offi. dele. ⁊. 20. di. de quibꝰ. vbi dr̄. Faci
lius inuenit qđ a pluribꝰ senioribꝰ q̄rit: tn̄
cõsuetudo pōt introducere ꝯriū: vt in. c. nõ
est. de cõsue. li. 6. q̄ tn̄ erit rõnabilis alia rõ
ne: videlȝ vt faciliꝰ expediāt negocia. Hoc
tn̄ dūmõ nõ sit ꝯ veritatē ⁊ bonos mores.

3 ¶ Sȝ quero an aliq̄ cõsuetudo possit esse
rõnabilis que sit cõtra legē dei ⁊ nālez. R.
Pa. vbi s. ꝙ p̄cepta dei quedā sunt morta
lia: vtputa que mores instruūt ⁊ informāt
sicut non occides: honora patrē tuū ⁊ hu
iusmõi: ⁊ in istis pōt cõsuetudo distinguere
limitare ⁊ augere si rõ naturalis suadet:
nec est pctm̄: quia presumendū est ipsū deū
sic voluisse cū noluerit oēs casus distingue
re: sed dederit regulas ⁊ ptātē vicario suo.
24. q. i. qđcūq̄ ligaueris. Sȝ vbi rõ nulla
nālis suggerit ius diuinū distinguere seu
limitare: nulla lex pōt ⁊ minus cõsuetudo ⁊
eā faciens dr̄ errare. Et sic intellige tex. i. c
sunt quidā. 25. q. i. Quedā sūt precepta mi
xta. i. figuralia. Et istoꝝ quedā sacramēta
lia: de quibꝰ poterat rõ reddi ad lr̄am: vt de
circūcisione ⁊ de purificatiõe post partū mu
lieris. Quedā v̄o cerimonialia: de quibꝰ rõ
reddi nõ poterat quo ad lr̄am: sed solū quo
ad intellectū: vt illud: Non arabis cū boue
⁊ asino ⁊ huiusmodi. Itē quedā iudicialia
sūt q̄ nõ obligāt hodie: nisi ſm ꝙ dicā. j. De
cime. §. i. Et cõtra ista valet cõsuetudo.

4 ¶ Scđm qđ requirit est ꝙ mores ⁊ actus
hominū ꝑ quos introducit cõsuetudo solū
vt. d. l. de quibꝰ sint tales ꝙ ꝓbabilr̄ arguāt
cõsensuȝ ppl'i illiꝰ q̄ pōt facere cõsuetudinē.
d. l. de quibus.

5 ¶ Sȝ quō possum p̄sumere de cõsensu po
puli volētis introducere cõsuetudinē. R.
ꝙ actus aut ꝓcedunt a supiori ⁊ sunt actus
iudiciales: tūc si cõsensus ppl'i accedat a p̄n
cipio vel ex post facto tacite: ⁊ sint frequēta
ti: ita ꝙ saltem sint duo: vt due sententie ⁊
lapsus tēporis: sic presumit consuetudo: qꝛ
habēt aptitudinē ad consuetudinē inducen
dam. ff. de inoffi. te. l. nā ⁊ his. ⁊. ff. ad sil'. l. si
quis. §. qđ sub eodē tecto. Si v̄o tales actꝰ
nõ sūt iudiciales vt vēdere: locare: ⁊ hmõi.
aut actꝰ priuatoꝝ: vt est videre in porticibꝰ
super viā publicā: tūc nõ sufficiūt duo actꝰ
sed requirit frequētia ⁊ multitudo actuūȝ
ita ꝙ totꝰ populꝰ sciat. l. ſ ⁊ ea. ff. de legi. ⁊. l
nam iꝑator ibidē. ⁊. ff. de insti. ac. l. sed ⁊ si
pupillꝰ. Itē ꝙ actus sint talr̄ publici ⁊ ita
notorij ſm coēm opinionē doc. vt verisimi
liter trāsierint ī noticiā totiꝰ populi. d. l. sed
⁊ si pupillꝰ. §. proscribere. Et rõ est: qꝛ opor
tet vt interueniat tacitꝰ ꝯsensus populi si de
bet esse cõsuetudo qui ex vno actu agnosci
nõ pōt q̄uis sit notorius nisi habeat causaȝ
successiuam per tempus debitū ad introdu
cendā consuetudinē: vtputa si pons edifica
ret in publico ⁊ haberet causam permanen
tem: similiter si beneficiū seculare cõfertur
regulari ⁊ possidet tempore habili ad con
suetudinē efficit regulare: ⁊ ecõtrario: vt ī
c. cū de beneficio. de preben. li. 6. vl' nisi ap
pareat de expresso consensu populi volētis
introducere cõsuetudinē per illū actum sine
quo cõsensu nūq̄ erit cõsuetudo: vt no. glo
in. d. c. cõsuetudo. Et licȝ glo. in. c. ita nos.
25. q. 2. ⁊ in. c. cū ecclesia. de cā pos. ⁊ pro. di
cat ꝙ binus actus in criminalibus facit con
suetudinē. Intellige de consuetudine large
accepta: nõ de ista de qua hic.

¶ Tertiū quod requirit est vt sit introdu 6
cta ex certa scientia: nõ per errorem: qꝛ si ta
lis ē error qui tollat consensum non pōt esse
consuetudo: quia deficit causa. s. consensus
populi. d. l. de quibus.

¶ Quartuȝ qđ requirit est ꝙ maior pars 7
populi sit vsa illa consuetudine. Intellige
de maiori parte ppl'i habētis cõsensuȝ habi
lē ad faciendū legē: vñ pueri: mulieres ⁊ fu
riosi ⁊ huiꝰmodi nõ cõputāt in numero: qꝛ
nõ possunt cõdere legē: vt in. l. i. ff. de legi. ⁊
nõ solū maior pars ſ oportet sint due ptes
populi vel collegij: vt in. l. nulli. ⁊ in. l. plane
ff. qđ cuiusq̄ vni aliter. sicut lege nõ possūt
facere: sic nec consuetudinē.

¶ Quintū qȝ requirit est tempꝰ debituȝ. 8
Sed quero quātū tempꝰ requirat. R. Pa
in. d. c. fi. de consue. ꝙ licȝ varie sint opi. tn̄
istud sibi videt ꝙ de iure ciuili requirit tē
pus. x. annoꝝ: qꝛ iura requirūt tēpꝰ lōgū ad
introducendū ꝯsuetudinē. C. q̄ sit lõ. ꝯsue.
in rubro. ⁊ in nigro. ⁊ ar. in. l. 2. C. đ ſuitu.

⁊ longū tēp⁹ ē .x. ānoꝝ. C. de p̄. lō. tē. p totū
⁊ in glo. dicte. R. C. q̄ sit lon. ꝯsue. Et hoc
tenet Bar in. d. l. de quib⁹: ⁊ Cy. in. d. l. z
De iure āt canonico dic ꝙ aut ꝯsuetudo ē
p̄ter ius ⁊ sufficit tēp⁹ .x. ānoꝝ. fac gl. i. c. fi.
de ꝯsue. li. 6. ⁊ i. c. ꝯsuetudo. 12. di. Limita
ſm Inn. in. c. cū dilect⁹. de ꝯsue. nisi veniret
ad detrahēdū iuri alicui⁹ eccl'ie pticularis:
q2 tūc reqrit tēp⁹ debitū ad prescriptionē.
Sec⁹ si eēt ꝯ eccl'ia z vniuersalē. Sz Pa. in
d. c. fi. etiā idē tēp⁹ reqrit ꝯ eccl'ia z vniuersa
lē. Aut ꝯsuetudo ē ꝯ ius canonicū ⁊ reqrit
tēp⁹. 40. ānoꝝ: q2 oz sit p̄scripta. vt i. d. c. fi
⁊ i. c. 3. de ꝯsue. li. 6. Dicit tñ. d. Anto. in. d.
c. fi. ꝙ si papa scit sufficit tēp⁹ .x. ānoꝝ qđ ē
singulare. Si ṽo ꝯsuetudo eēt ꝯ ea q̄ reser
uata sūt p̄ncipi in signū sp̄ālis p̄uilegij: tūc
tā de iure ciuili q̄ canonico requirit tēpus
de cuius initiū memoria nō sit. vt ē tex. in. c.
super quibusdā. de ver. sig.

9 ¶ Utrū talis ꝯsuetudo tollat legē ꝯriā. R.
ꝙ sic si supior sit ⁊ tolerat. facit glo. i. c. i. de
treu. ⁊ pa. ⁊ qđ ibi nō. Hos. vñ dic. d. Ant
ꝙ nō reqrit alia p̄scriptio: q2 ex q̄ supior vi
det ⁊ tolerat nō vr̄ velle vinculum inijcere
Pa. ibi dicit ꝙ sufficit bin⁹ vel trin⁹ act⁹ vt
tollat. Si ṽo supior ignorat tūc distingue
aut lex ꝯria hz clausulā derogatoriā ad ꝯ
suetudinē: ⁊ sic nō valet ꝯsuetudo: q2 lex sp
loqt. l. arriani. C. de hereti. Et hoc verū ſm
d. Ant. i. c. fi. de ꝯsue. nisi ex noua cā: vl' etiā
antiq̄ verisil'r ē nō cogitata ꝯsuetudo indu
ceret quā si p̄nceps cogitasset admisisset. ar
l. si hoīem. ff. mā. ē tex. iūcta glo. i cle. statu
tū. d elec. vl' ſm Ge. i. c. licz. d ꝯsti. li. 6. nisi
lex tātū resisteret ad finē vt ꝯsuetudinē p̄te
ritā tollat. qđ patet qñ nō facit mētionē de
ea nisi vt eā tollat qñ alit nō tolleret: vt pz
in. d. c. licz. q2 tūc pōt iduci noua ꝯsuetudo
Et ita pōt pcedere gl. i cle. statutū. de elec.
Propt'ea tenet Pe. de pusio i tractatu de ca
nonica portiōe circa fi. ꝙ pōt itroduci noua
ꝯsuetudo ꝯ cle. dudū. de sepul. Si ṽo nō hz
clausulā derogatoriā valet ꝯsuetudo ꝯ legē
ar. l. ex facto. ff. de vl. ⁊ pu. sub. dūmodo sit
p̄scripta q̄ ad tollēdū ius canonicū: q2 q̄ ad
tollēdū ius ciuile nō oportet sit p̄scripta: sz
sufficit tacit⁹ ꝯsensus p̄pl'i: q2 seculares hūt
ius cōdēdi leges: etiā ꝯ legē ipatoris ab ip̄o
ipratore. l. oēs p̄pl'i. ff. d iusti. ⁊ iu. ⁊ iō pñt
inducere ꝯsuetudinē: nō sic ē ꝯ ius canonicū
Sz oportet p̄scripta sit: ⁊ nō sit tale ius qđ
p̄scribi nō possit: ⁊ ideo q2 laici nō pñt p̄scri
bere sp̄ualia: sic nec ꝯsuetudinē inducere. c.
masana. de elec. etiā si nō eēt memoria d ei⁹
initio: vt nō. Jo. an. in. c. 2. de p̄ben. li. 6. fa
cit qđ dicā. j. Matrimoniū. 3. Impedimen
to. 17. §. i. de statuto.

¶ Sz pone ꝙ lex seu statutū hz excoicatio 10
nē annexā in ꝯtrafaciētes: nūqd idē erit vt
ꝯsuetudo tollat. R. vt colligo ex Car. in
prologo cle. Inno. ⁊ Cal. d. Anto: ⁊ Pa.
in. c. i. de treu. ⁊ pa. qdā tenēt ꝙ nō excusan
tur faciētes ꝯ: etiā qñ solū eēt pceptiua: q2
ex q̄ a p̄ncipio ligauit ꝯtrauenientes ad pctm̄
nō tollit ei⁹ dispositio: q2 tēp⁹ nō ē mod⁹ tol
lende obligatōis. l. obligationū. la. 2. §. pla
cet. ff. de ac. ⁊ ob. Sz tu tene ꝙ si ꝯriū legis
vl' statuti nō est de se mortale pctm̄ remota
lege: vl' statuto nō ligat ſm qđ sup̄ dixi d le
ge simplici. Et sic tene ꝙ nō erūt excoicati
faciētes ꝯriū ex quo p binū actū factū est ꝯ
legislatore sciēte ⁊ valēte ꝯtradicere ⁊ nō ꝯ
tradicēte. Ubi aūt ignorat reqrit tēp⁹. 40
ānoꝝ si est ius canonicū: vel si ē statutū ep̄i
credo sufficiāt .x. āni: vnde ante delinquētes
sine rōnabili cā hñ ligabūt ⁊ pena ⁊ culpa: ſ3
post nō. Nec ob. ꝙ ex q̄ tales peccauerūt nō
poterit induci ꝯsuetudo: q2 successores pñt
extimare ꝙ ex iusta cā nō seruauerūt: facit
tex. in. c. cū olim. de cle. cōiu. ⁊ 15. q. vltima.
c. cū multe. vbi loquit d lege penali abroga
ta p ꝯtrariā ꝯsuetudinē. Si ṽo ex rōnabili
cā nō seruauerūt predecessores: sic etiā non
peccauerūt: nec ligati fuerunt: facit qđ nō.
Archi. in. c. vtinā. 76. di.

¶ Quō interrūpit ꝯsuetudo. R. Pa. in. c. 11
fi. de ꝯsue. ꝙ si est cōpleta ⁊ pfecta reqrit tē
pus .x. annoꝝ. Et sic intellige Jo. an. ibidez
al's non: frangit etiā p plures alios contra
rios actus. Si ṽo non est completa sufficit
vn⁹ actus cōtrari⁹ ita ꝙ de nouo oportet in
cipiat. ar. l. vbi duo. ff. de reg. iu.

¶ Utrū ex ꝯsuetudine possit introduci vt 12
exigat aliqđ p sp̄uali sine simonia R. Pa.
in. c. suā. de simo. ꝙ sic qñ nō pcessit exactio
sed nec mera liberalitate ⁊ deuotione populi
talis ꝯsuetudo ē introducta: facit. c. ad apo
stolicā. de simo. vbi dic cōpellendos ad lau
dabilē ꝯsuetudinē seruādā. Si ṽo exactio

p͛cedẽs dedit cãm consuetudini: tũc nõ valet cũ hẽat initiũ vitiosũ. Et sic intelligitur tex. in. c. cũ in ecclesie. de simo. si bene põderet. Limita hoc vt. j. simonia. 2. §. 21.

13 ¶ Sed quãtũ tẽpus requirit ad istã ꝯsuetudinẽ introducendã. R. Pa. vbi. s. ꝙ tẽpus. x. annorũ: tũ q2 clericos nõ astrĩgit sed laicos inter quos regularit͛ currit ꝯsuetudo ex cursu. x. annorũ: vt coiter no. in. l. de quibus. ff. de legi. Itẽ quia pia. Et iõ etiam de iure canonico sufficit p̃fatũ tẽp9: vt no. glo. in. c. fi. de consue. li. 6.

14 ¶ Utrũ in oi pacto intelligat͛ actũ quod ẽ consuetũ. R. ꝙ sic. l. semp in stipulatiõib9. ff. de re. iur. tex. ẽ i. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua ff. de edi. edic. ff. de aqua plu. ar. l. si pri9. §. placuit. C. locati. l. licet. 7. ff. de legi. cõmis. l. 4. que ĩcipit. si fund9. ar. ff. de p̃scrip. v͛b. l. si tibi. ꝓpterea dicit Bal. in. l. liberto. C. de ope. li. ꝙ qui cõduxit opariosalio nõ exp̃sso tenet͛ eis ꝓuidere in expẽsis 7 ferramẽtis s͛m ꝙ est ꝯsuetũ 7 nõ alit͛: allegat. d. §. placuit. Et Bar. in. l. nẽo ẽ q̃ nesciat. ff. de duo. reis. dicit ꝙ si cõsuetudo ẽ ꝙ doctor legat p͛ sb̃stitutũ: ĩtelligit͛ ꝙ istud possit lꝫ ñ sit actũ

15 ¶ Utrũ ꝯsuetudo praua excuset a pẽa hui9 seculi. R. s͛m glo. 4. di. in. c. deniq3. ꝙ sic: si cõsuetudinis prauitas nõdũ ẽ declarata p͛ ius: sec9 quo ad deũ. Qð verũ ĩtelligo ꝙ nõ excusat q̃ ad deũ qñ ignorãtia praue cõsuetudinis eẽt crassa: vtputa ꝯ ius nãle. 27. q. 2. flagitia. sec9 vbi eẽt probabile dubiũ sup͛ cõsuetudinis validitate: nã tũc ignorantia legis nõ est peccatũ: vt in. l. regula. ff. de iur. 7 fac. igno. 7 in. c. cũ dilectus. de cõsue. 7 qð no. Inno. i. c. p͛ tuas. de simo. 7 glo. i. c. vno. de postu. pre. li. 6. in v͛b. de cetero.

16 ¶ Utrũ cõsuetudo int͛pretet͛ priuilegia. indulgẽtias: 7 statuta: sicut 7 legẽ. R. ꝙ sic. c. cũ dilectus. de cõsue. l. si de int͛pretatione. ff. de legi. et quod no. Jo. an. in. c. quod dilectio. de consan. et affini.

17 ¶ Ubi habet locũ cõsuetudo. R. ꝙ in illis locis vbi viguit: vt no. Pa. in. c. cũ olim. de cõsue. Et iõ nocet contra priuilegia gñalis studij i loco vbi viguit: s͛ ñ ĩ alio loco. de qb9 in aut. habita. C. ne fi. pro pa.

18 ¶ Utrũ papa reuocet ꝯsuetudinem particularem si de ea non facit mentionem. R. ꝙ non. c. licet. de consti. li. 6.

¶ Utrũ oẽs teneant͛ seruare vnã ꝯsuetudinẽ. R. ꝙ nõ: sed quilibet suã: nec etiã cõsuetudinẽ romane ecclesie vbi versat͛ extra fidẽ 7 articulos eius nec papa mãdat vt seruet͛. vide glo. in. c. j. de sũ. tri. li. 6. 7. c. nolite. jj. di. facit. c. qm̃. de ferij. 7 ibi Pa. 19

¶ Utrũ in his q̃ sũt mere facultatis inducat͛ cõsuetudo prout ẽ ius priuatũ in p̃iudiciũ facientis. R. ꝙ nõ: neq3 ex donatõe mere facta: vt no. in. l. j. ff. de ser. 7 p͛ Cy. i. l. 2. C. que sit lõ. ꝯsue. 7 p͛ Jo. an. i. c. j. de cle. cõ. facit quod no. Inno. i. c. bone. el. 2. de postu. pre. vbi dicit ꝙ recipiẽti de longe venientes nõ acquirit͛ quasi possessio: nec ꝯsuetudo: lꝫ pluries fuerit recept9. 7 Bar. in. l. cũ de i rẽ v͛so. ff. de vsuris. 7. l. opas. ff. de ope. li. dicit ꝙ lꝫ rustic9 dederit vnũ par caponũ p͛ decenniũ ex liberalitate: simılit͛ iuit quis ad molẽdinũ tuũ: nõ inducit͛ cõsuetudo: q2 isti act9 sunt mere facultatis. 20

¶ Quot actus requirũt͛ vt q̃s dicat͛ habere aliquid in cõsuetudinẽ. R. ꝙ in ciuilib9 requirit͛ ꝙ sint tot actus ꝙ faciãt p̃scriptionẽ: nã tres actus aut q̃tuor nõ faciũt cõsuetudinẽ nisi sit legitĩe prescripta: vt no. glo. i d. c. cuꝫ ecclesia. de cã pos. 7 ꝓprie. Uerũ est ꝙ duo vel tres act9 tuent͛ aliquẽ i possessiõe quousq3 sit dubiũ. 18. q. 2. seruitium. In criĩalib9 v͛o ĩtroducit͛ p͛ binũ actũ: vt. s. §. 5. 21

¶ Utrũ ois cõsuetudo ꝓprie dicta sit obligatoria sub pena mortalis peccati. R. ꝙ nõ quia q̃uis sit lex: siue hẽat vim legis cõsuetudo tñ sicut nõ ois lex obligat ad mortale: sic nec ois cõsuetudo. Sola g̃ illa ꝯsuetudo obligat ad mortale que introducta ẽ ea mẽte vt sit prohibitiua vel p̃ceptiua sub peccato mortali: quod põt ꝑpendi qñ coiter tenet͛ ab oibus ꝙ faciens cõtra peccat mortaliter. 22

c Ontẽptus

s͛m collec. i. c. j. de ꝯsti. ꝓprie est qñ ex sola volũtate nõ vult quis subijcere se statuto vel p̃cepto obedire: 7 nõ põt apparere quo ad forũ extrinsecuꝫ nisi post monitõnẽ. Sꝫ si q̃s trãsgredit͛ p̃ceptũ ex cõcupiscẽtia ira vł negligẽtia: aut alia ꝑticulari cã nõ peccat ex contẽptu. Idem tenet Ste. vt refert Car. in cle. eos. de sepul. nisi quis ex ꝑticulari cã induceret͛ sepius ad iterandũ: q2 tũc etiã videt͛ cõtẽnere s͛ꝫ eũ. Et hoc verũ quo ad p̃sũptionẽ: nõ quo ad veri

tatẽ: quia etiã frequẽter factũ ex aliqua cã
nõ est contemptus. Disponit tñ consuetudo
ad cõtẽptũ. vt no. Tho. 2a 2e. q. 86. ar. pe.
in rñsione vltimi argumẽti. pro his facit. ij.
q. 3. c. excellentissim⁹. vbi ponit aliud eẽ pec
care ex necessitate: aliud ex ignorãtia: aliud
ex contemptu.
j ¶ Utrũ faciẽs ex contẽptu cõtra exhortati
onẽ superioris peccet mortaliter. R. vt colli
gitur ex dictis doc. ꝙ aut facit cõtra: q2 cõ
tẽnit auctoritatẽ ⁊ illũ negando: ⁊ talis cõ
tẽptor nõ solũ peccat mortalit̃ sed si talis su
perior ẽ papa velut heretic⁹ debet puniri:
vt dicit glo. in. c. gnãli. de elec. li. 6. ⁊ Pau.
in cle. j. de eta. ⁊ qua. ⁊ ẽ infamis: vt no. gl.
6. q. j. ifames. Si vero nõ cõtẽnit auctoris po
testatẽ sed obseruantiã cõsilij seu exhortati
onis: ⁊ sic solũ peccat venialit̃ si cõsiliũ ẽ re
uerentie: vtputa q2 subdit⁹ deberet facere:
tñ ꝑlatus nõ vult precipe sed potius ꝯsulere
Si vero eẽt necessitatis qd ꝑlatus cõsulit: lꝫ
nolit precipe forte ꝓpter scãdalũ: sic peccat
mortaliter vt no. in. c. ad aures. ⁊ in. c. fi. de
tẽ. or. Si vero cõsiliũ ẽ ꝑfectiõis nec etiã ve
nialit̃ peccat. Et tũc ẽ perfectionis qñ licite
põt dimittere sic no. archi. 6. di. c. testamẽ
tũ. ⁊. 25. di. §. al's. Et sic intellige glo. ⁊ iura
que allegat in. d. c. gnãli. ⁊ ibi He.

c **Ontentio** proprie ẽ ipu
gnatio verita
tis cũ confidẽtia clamoris ꝭm am
bro. Largo aũt mõ ẽ etiã sine ipugnatione
veritat̃ ꝯ̃ q̃ dicit̃. 46. di. in prin. nihil ẽ ipudẽ
ti⁹ arrogãtia rusticorũ qui garulitatẽ au
ctoritatem putant.
j ¶ Quottuplex ẽ contentio. R. ꝙ triplex
Una emulationis: ⁊ hec ẽ de qua. j. Chor.
j. ⁊ que hodie ẽ in secularib⁹ erga doctores.
qñ aliã magis laudare vidẽt: cõtendũt con
tra laudatores. Itẽ circa predicatores: cir
ca religiosos: aut religiones: ⁊ lꝫ de se nõ sit
nisi peccatũ veniale: tñ multotiẽs eueniunt
mortalia: puta detractiones: aut aliud ma
lũ. iux̃ illud. Ubi est zelus ⁊ cõtẽtio: ibi icõ
stantia ⁊ oẽ opus prauũ. Jac. 4. Alia ẽ di
sputationis: ⁊ hec põt eẽ mortalis triplicit̃.
Primo q2 ẽ ꝯtra veritatẽ etiã si nõ fiat cuꝫ
inordiato clamore. Et hoc itelligo de re ali
cuius iportantie: puta cõtra fidẽ: bonos mo
res: vel ꝑtinẽtia ad vtiles doctrinas ⁊ nota
bilit̃. Nã contẽtio que fit inter pueros etiã
cõtra veritatẽ nõ videtur peccatũ mortale.
Secũdo quia ẽ cõtra honestatẽ: vtputa ita
inordinate cõtẽdẽdo etiã pro veritate ꝙ no
tabile scãdalũ sequat̃: al's erit veniale inor
dinate cõtẽdere de fide ⁊ h⁹mõi. Tertio q2
materia ẽ prohibita sicut publice disputare
⁊ contendere de fide ⁊ huiusmodi: nisi doctꝫ
⁊ necessitate iminente aut cõtendere in iudi
cio de eo quod facere tenet̃ sicut illi q̇ debent
dare vt habeãt dilationẽ soluẽdi cõtendũt
Alia ẽ cõtentio litigatiõis: ⁊ hec est ꝑiculo
sa propt̃ multa mala que ibi imiscent̃ nõ tñ
prohibita: al's ius canonicũ esset dãnandũ.
Põt tñ esse illicita dupl'r. Prio rõne iiusti
cie quia scient̃ litigat cõtra iusticiã: ⁊ sic est
mortale peccatũ. Secũdo rõne scandali. s. il
lius a quo petit̃. Et hoc intelligo si est scan
dalũ pusillorũ non phariseoꝝ. Et tũc ẽ pha
riseorũ qñ declarat̃ eis sua nõ eẽ que ab eis
petunt̃ vel iiustã cãm fouere ⁊ tñ ex malicia
nolũt debitũ facere sed turbant̃ ⁊ scãdalizã
tur: q2 tũc nõ est necesse desistere: ꝭm nõta i
§. q2 ergo. 14. q. j. Ale. aũt 2a 2e ti. de cõten
tione. dicit ꝙ cõtentio põt fieri pluribus de
causis. Prio cã malignitatis: vt cũ q̇s vult
iniuste vincere vel aĩas simpliciũ ꝑuertere:
⁊ sic est pctm̃ mortale ⁊ ꝓhibet̃. 2. Thi. 2.
Noli contẽdere verbis. Si tñ hoc sit in his i
quibus nullũ est ꝑiculũ ⁊ ex quadã leuitate
nõ erit mortale pctm̃. Secũdo cã necessita
tis: ⁊ hec nõ est peccatũ. Unde glo. suꝑ illud
Prouer. Non cõtendas aduersus hominẽ
frustra. dicit non vetat cõtẽtionẽ cõtra ma
le facientẽ vt corrigat̃: quia frustra nõ fit: ꝭ
certa necessitas cogit. Tertio ex cã exercita
tionis: ⁊ hec nõ ẽ mortale peccatuꝫ: lꝫ aliqñ
cõtingat eẽ veniale pctm̃ ꝓpter indebitũ mo
dũ. Quarto cã eruditionis: ⁊ licet. Quinto
ex quadã titilatione glorie vel honoris: ⁊ sic
est pctm̃ veniale: sic fuit Luce. 22. Facta ẽ
cõtentio quis eoꝝ ⁊c̃. Sexto ex cã conatus
bone opationis: ⁊ hec ꝑ̃cipit̃ Luce. 13.: Cõ
dite itrare ꝑ angustã portã: ⁊ h̃ ẽ meritoria.

c **Ontinuum** est partiuꝫ
int̃ se nõ in
termissa coniunctõ. vnitas est sine
mixtura.
¶ Cõtigua dicũt̃ quoꝝ extrema se ꝯtigũt j
5. phi. Et iõ est dr̃ia int̃ ꝯtinua ⁊ ꝯtigua. q2

cōtinua sine medio: cōtigua cū medio stant no. Ge. in. c. vnico. de ↄſe. ec. vel al. li. 6.

c Ontractus est ſm glo. Ray. in tit. de negocijs secularib⁹ quasi in prin. vltro citroq̄ obligatio ex volūtate ⁊ pacto surgens partium.

j ¶ Quot modis cōtrahit. R. q̄. 4. mōis. re: verbis: lr̄is: ⁊ ↄsensu: isti. de obli. in fi. de quo dic vt. j. obligatio. §. 3.

2 ¶ Quasi ↄtractus aūt ē obligatio q̄ ꝓuenit nō ex ↄctu vel maleficio vel q̄si: ſ quodā medio: sicut qn̄ quis agit negocia alterius: sine eius mādato aut exercet tutelā: vel ē curator ⁊ h⁹mōi: vt insti. de ob. que ex q̄si contrac. na. per totum.

3 ¶ Quomodo dolus anullet contractū: vide. j. dolus. §. 9.

4 ¶ Utrū ↄctus intelligat̄ geri ſm ↄsuetudinē loci lʒ nō exprimat̄. R. Pa. in. c. cum M. de cōsti. q̄ sic. no. Bar. in. l. nēo est qui nesciat. ff. de duo. re. sti. facit. s̄. cōsuetudo. §. 14. Et nō q̄ vt dicit glo. in. l. si vno anno in ꝑ. sed trāsactio. ff. loca. q̄ ex q̄litate ⁊ nā ↄctus verba accipiunt̄ ↄ propriā significationē: vt ibi vbi donatō accipit̄ pro transactione: facit. l. in lege. eo. ti. ⁊ no. de re. iur. l. nō videt̄: ⁊ ita: talia sunt predicata qualia subiecta eē ostendunt: ⁊ ecōtra. 32. q. 2. apostolus. Et de hoc vide. j. religiosus. §. 19.

5 ¶ Cōtract⁹ aliqui sūt bone fidei. s. emptō venditio: locatio: cōductio: mandatū: depositū: societas: pignus: comodatū: ⁊ ꝑmutatio. Alij sunt stricti iuris. s. stipulatio: mutuū ⁊ similia. Bone fidei dicunt̄ ꝓpter duo Prīo q: si dol⁹ dat cām eis nō tenēt. Secūdo q: veniūt vsure ex mora ⁊ iudex pōt extimare ex bono ⁊ equo q̇d venit recōpensandū vel restituendū: non sic in cōtractib⁹ stricti iuris. vide glo. in. §. actionū. isti. ꝺ actio.

6 ¶ Cōtract⁹ quidā dicunt̄ noīati: vt vēditio: locatio: ⁊ huiusmōi: quia habent ꝓpria noīa eis solum conuenientia.

7 ¶ Cōtractus alij dicūt̄ inoīati q̇ sunt. 4. Prim⁹ do vt des. Secundus do vt facias. Tertius facio vt facias. Quartus facio vt des. Et iō dicunt̄ inoīati: q: noīa eorūʒ pn̄t alijs noīatis ↄctibus cōuenire: ⁊ isti sequūt̄ nām ↄctuū noīatoꝝ q̇ eis assimulant̄. l. nāles. §. ſ si facio. ff. de prescrip. ver.

c Ontritio ſm q̄ no. sctūs Bo. in. 4. di. 16 ar. j. q. j. prīe ꝑtis ē dolor volūtarie assumpt⁹ ꝓ pctīs cū ꝓposito ↄfitēdi ⁊ satisfaciēdi. Et no. q̄ sicut cōteri aliq̇d dr̄ qn̄ in minimas ꝑtes frangit̄ ⁊ quasi anihilat̄: frāgi aūt qn̄ solū in magnas ꝑtes diuidit̄: Sic metaphorice cor hoīs durū dr̄ q̄ʒdiu diuine inspiratiōi q̄si manui se tangēti nō cedit: sicut durū est q̇d tactui non cedit ſ obuiat. i. dū in affectu peccādi morat̄: cōterit̄ aūt qn̄ affectus pctī ſm oēm sui ꝑtē in eo totalit̄ destruit̄. i. qn̄ volūtas ꝑfecte recedit. Frangit̄ ꝟo solū qn̄ resipiscē incipit: q̄uis nondū totalit̄ ↄuertat̄. Et sic dr̄ atteri nō cōteri.

¶ In quo differt cōtritio ab attritōne. R ſm Frā. ⁊ alios theo. q̄ i duob⁹. Primo q: attritio est dolor iperfectus: cōtritio ꝟo est dolor ꝑfectus. Scđo q: attritio ē dolor sine gratia gratū faciēte: ſ nō cōtritio: Et iō ↄtritio ⁊ attritio mālit̄ idē sūt sicut domus obscura ⁊ illnmiata. Attritio q̇ppe ē lux aurore q̄ crescēdo fit meridies. i. ↄtritio. Et aduerte ſm san. Bo. vbi. s. q̄ duob⁹ mōis q̇s cōterit̄. Una supius eleuās q̄ ē spes venie ex cōsideratiōe diuine mīe. Alia deorsū deprimēs q̄ ē timor pene ex ↄsideratōe dīne iustīe. j

¶ Utrū dolor ↄtritiōis dēat eē maximus. R. q̇. s̄. ar. 2. q. j. q̄ duplex ē dolor. Un⁹ in volūtate q̇ non ē aliud q̄ʒ pctī displicentia: ⁊ iste dʒ eē maxim⁹ in gn̄e. i. i cōparatiōe ad alios dolores oiuʒ tꝑaliū. Un̄ in cāu in q̄ ↄtingeret: vel cōmitteret pctm̄ mortale: vel incurreret dānū tꝑaliū aut mortē: q̇libet tenetur magis eligē penā q̄ʒ peccare vl' peccasse. nō dʒ tn̄ ſm san. Tho. i quol'. descēdē i spāli ad hāc penā: imo stulte facit q̇ seipm̄ i h' sollicitat. Est ali⁹ dolor in sensualitate q̇ causatur ex ꝑmo dolore: vl' ſm necessitatē nāe ex motu supiorū viriū quē sequūt̄ iferiores: vel ſm electionē ꝓut volūtas excitat dolorē illū: ⁊ sic nō ē necesse q̄ dolor ille sit maxim⁹ imo nec etiā ē necesse dolere isto mō. 2

¶ Utrū i dolore ↄtritiōis possit eē excessus. R. san. Bo. vbi. s. q. 2. q̄ nō ꝑmō accipiē do ꝓ displicētia rōis: ſ scđo mō ꝓut ē passio sensualitatis sic. Un̄ si aduertit q̄ n̄ pōt sustinere sine magno detrimēto tenet̄ tēꝑare. si aūt nō aduertit ⁊ iō nō tēꝑat: nō credo peccet: quia dabat operam rei licite. 3

4 ¶ Utrū hō sp̄ debeat cōteri. R̄. qui. s̄. ar.
3. q. 2. ꝙ sic. Aduertēduʒ tñ est ꝙ ē duplex
contritio seu detestatio peccati: quedā in ha
bitu: ⁊ ad hāc tenet̄ etiā pꝰ peccati ꝑfectam
remissionē: q2 vt dicit Hugo. de san. victo.
Cū deus absoluit aliquē a pctō obligat eū
vinculo detestationis ꝑpetue. Quedā est in
actu: ⁊ ad hanc nō tenet̄ sp̄ s̄ pro loco ⁊ tēpo
re. s. cū recogitat pctā sua: intellige d̄ morta
libus: q2 de venialibꝰ nō ē necesse hr̄e cōtri-
tionē: vt. s̄. cōfessio. j. §. 28. Aduerte hic ꝙ
s̄m Tho. in. 4. di. 17. nō sufficit cōtritio ge-
neralis qñ hō spālīter pctā sua mortalia ha-
bet in memoria que sibi adhuc nō sūt remis
sa: sed oportet sit spālis de eis: sed pꝰ ꝙ̄ sunt
remissa sufficit gnālis. Attende etiam s̄m
Hen. de gan. in quol. ꝙ circa pctū pñt cōsi
derari. Prio s̄ba actus. Secūdo aliqd bo-
nū quod euenit ex pctō: puta filiū generatū
ex adulterio. Tertio inordinatio actꝰ ipsiꝰ
adulterij. Non tenet̄ ergo hō dolere de sub
stantia actus neqꝫ de bono secuto ex eo: s̄ so-
lū de inordinatiōe actus. Et idō l3 hō nō pos-
sit dolere de delectatiōe quā habuit: nec de
filio generato: nihilominꝰ nō est extra statū
salutis: sed sufficit doleat ꝙ talē delectatio
nem ⁊ filium habuit ex inordinato modo et
cum offensa dei.
5 ¶ Utrū hō teneat̄ cōteri stati cōmisso mor
tali. R̄. ꝙ nō: quia sicut preceptū dilectio-
nis dei ꝙ̄tū ad actū interiorē nō semꝑ obli-
gat: sed solū qñ materia occurreret practi-
ce nō speculatiue. s. cū considerat̄ deꝰ vt di-
ligēdus vel nō diligēdus: tenet̄ hō iudicare
vt diligēdus ⁊ diligere. Sic ⁊ peccatū mor
tale cōmissuʒ si mēti occurrit practice vel vt
materia delectatōnis vel detestatōis tenet̄
homo iudicare detestanduʒ ⁊ detestari s̄m
Pe. de pal. in. 4 vel dic vt. j. volūtas. §. 6.
6 ¶ Quis ē effectus contritionis. R̄. ꝙ ē re
missio culpe ⁊ ꝑne. de pe. di. 3.

c **Contumacia** est ꝗdam volūtaria
inobediētia qua quis monitionē iu
dicis implere cōtēnit: ita elicit̄ ex. c. 2. d̄ do.
⁊ cōtu. iūcta glo. in v̄. contumacit̄. ⁊ ibi no.
quō fit multis modis: ⁊ cōsistit contumacia
proprie in nō faciendo volūtarie quod face-
re scit se debere: vt p3 in. d. glo..
j ¶ Utrū excoīcatus pro cōtumacia absolui
debeat anteꝙ̄ satisfaciat de expens̄ ⁊ caueat
de sistendo in iudicio. R̄. nō: si vere fuit cō-
tumax: secus si ꝑ̄sūptiue: puta q2 impeditꝰ
tñ nondū cōstat si hoc allegat ⁊ petit: absol-
ui debet vt i. c. venerabilibus. §. ideʒ est eti-
am de senten. excom. li. 6.
¶ Utrū lite non contestata testes pñt reci- 2
pi cōtra cōtumacē ⁊ procedere ad sñiam dif
finitiuā: vide. c. qm̄ frequenter. vt li. nō cō.

c **Contumelia** est vt colli
git ex Tho.
s̄a s̄e. q. 72. ⁊ Ale. s̄a s̄e tractatu d̄
contumelia: qñ q̇s id quod ē cōtra honoreʒ
alicuius deducit in noticiā eiꝰ ⁊ alioꝝ siue ꝑ
signa siue per v̄ba. Et differt a conuitio ⁊ i
properio. Nā cōuitiū iportat generalit̄ de-
fectū culpe ⁊ pene. Contumelia v̄o solū cul
pe. Unde si quis dicat alicui iniuriose eū eē
cecū: aut claudū cū sit: cōuitiū dicit sed non
contumeliā. Si aūt iniuriose dicat eū furē:
nō solū cōuitiū sed etiā ꝯtumeliā infert: ⁊ h̄
s̄m theologos. Sed s̄m legistas cōuitiū d̄r
a collectione vocū cū in vnū plures voces cō
ferunt̄: cōuitiū appellatur quasi cōuociuʒ:
ita dicit tex. in. l. itē apud labeonē. §. cōuiti-
um. ff. de iniu. ⁊ pōt fieri etiā absenti: vt cū
quis ad domū tuā venerit te absente: nec tm̄
qui dicit: sed ⁊ q̇ cōcitauit alios ad vocifera
tionē cōuitiū fecit: vt in. d. l. item apud. Et
oportet sit aduersus bonos mores vocifera
tio. s. ad infamiā vel iiuriā vl̄ iuidiā alicuiꝰ
al̄s nō est cōuitiū: ⁊ ꝙ in cetu dictū sit: vt in
d. l. itē apd̄ labeonē. Improperiū v̄o ꝓprie
est qñ aliquis iniuriose alteri ad memoriaʒ
reducit auxiliū quod cōtulit ei necessitatem
patienti. Unde Eccle. 20. Exigua dabit ⁊
multa improperabit. Accipitur tamē vnū
quādoqꝫ pro alio. Unde Ale. vbi. s̄. ita dif
finit. Cōtumelia est peccatū ex improperio
s̄monis māifesto tēdēs ad nocumētū ꝓximi
¶ Utrū contumelia sit peccatuʒ mortale. j
R̄. s̄m scm̄ Tho. ⁊ Ale. vbi. s̄. ꝙ in peccatꝭ
verborum maxime attendendū est quo affe
ctu verba proferant̄. Si ergo intentio pro-
ferentis ad hoc feratur: vt per verba que ꝓ
fert auferat honorem alterius: hoc proprie
⁊ per se est dicere conuitium vel contumeli-
am: ⁊ hoc est peccatū mortale non minus ꝙ̄
furtum. Si autem verba conuitij vel cōtu-
melie: alteri dicēt nō aio de honorādi s̄ ꝓp̄t

correctionē vel h⁹mōi: nō ꝯuitiū dicit vł cō
tumeliā proprie ⁊ formalit̄: ſ; ꝑ accn̄s ⁊ mā
lit̄ ingꝗtū. ſ. dr̄ id qd̄ pōt eē ꝯuitiū vł ꝯtume
lia. Vn̄ ħ pōt eē qn̄qȝ veniale pctm̄: ſicut qn̄
ꝯuitiū nō multū ē dehoneſtās ⁊ ꝓfert̄ ex ali
qua animi leuitate vel leui ira abſqȝ firmo
ꝓpoſito dehoneſtādi: vtputa q2 intēdit ꝯtri
ſtare leuit̄ ſolū aliquē: qn̄qȝ nullū vt in du
bio ſequēti: vn̄ hn̄da ē magna diſcretio: vt
moderate hō talib⁹ v̄bis vtat̄: q2 poſſet eſſe
ita graue ꝯuitiū ꝙ auferret honorē ꝯ quem
profert̄ ⁊ poſſet hō peccare mortalit̄ etiam ſi
nō intēderet dehonorationē alteri⁹: ſic̄ gra
uit̄ ꝑcutiēs in ludo nō caret culpa. Et tenet̄
ꝯuitiator vltra pctm̄ ſ; nichol. ð lira ꝑ ſe vł
ꝑ int̄poſitā ꝑſonā dicē ſuā culpā ꝯtūeliato:
vel ſaltē ſigna eq̇pollētia ei oſtēdē: niſi dep̄
hēdat̄ ꝙ ꝯtūeliat⁹ ei remiſit iiuriā: puta q2
ridet cū eo ⁊ h⁹mōi. Excipit̄ ꝑlat⁹ ⁊ p2ſa .q̇
corrigēdo lȝ excedat nō tenet̄ petē veniā ſ;
Aug. in regula: dūmō nō fecerit a ꝓpoſito
⁊ poti⁹ liuore vīdicte: q2 ſic tenerēt̄ ſilr̄ petē
veniā. de q̄ dic vt. ĵ. correctio. j. §. 2.

2 ¶ Vtrū liceat cā correctiōis dicere ꝯuitiū
vel ꝯtumeliā. R. ſm Tho. vbi. ſ. ꝙ ſicut li
cet v̄berare vł i reb⁹ dānificare cā diſcipliē
ita ⁊ ꝯuitiū dicē ſic̄ dn̄s diſcipulos ſtultos.
⁊ paul⁹ chorītios iſenſatos. Dicit tn̄ Aug. i
li. de ſer. i mōte. Raro ⁊ ex magna nc̄citate
obiurgatiōes ſūt adhibēde in q̇b⁹ nō vt no
bis ſ; vt dn̄o ſeruiat̄ inſtem⁹.

3 ¶ Vtrū hō teneat̄ illatas ꝯtūelias ſuſtinē
R. ſm. ſ. Tho. vbi. ſ. ꝙ ſic ꝗtū ad p2eꝑati
onē animi. ſ. qn̄ op⁹ eēt ſicut ⁊ alia dāna: ſ;
ꝗtū ad actū nō ſp̄: aliqn̄ eni tenemur nō ſu
ſtinere. P2io qn̄ cederet in bonū ei⁹ q̇ dicit
vtputa ad rep̄mēdā ei⁹ audaciā ne talia di
ceret: Iuxta illō ꝓuer. 26. Rn̄de ſtulto iux̄
ſtulticiā ſuā. Scd̄o qn̄ ex ſufferētia alio2ȝ
p2ouect⁹ īpediret̄. Vn̄ Greg. in Omel. 9.
ſuꝑ ezechielē. Hi inq̇t quoꝝ vita i exemplo
imitatiōis ē poſita debēt ſi pn̄t detrahētium
ſibi v̄ba cōpeſcere: ne eoꝝ p̄dicationē nō au
diant qui audire poterant ⁊ in prauis mori
bus remanētes bene viuere cōtēnant.

c Chorea vtrū ſit licita. R. vt col
ligo ex dict. doc. ꝙ ſic: ſi
7. ꝯcurrūt. P2imū tēp⁹ debituȝ. ſ.
qd̄ n̄ ſit deputatū o2ōi neceſſarie vł pnie vn̄
tenēt mgr̄i vt refert Ri. in. 3. di. 37. ar. 3. q
4. ꝙ ē pctm̄ mortale coreas ducē dn̄icis die
bus ꝓpē dictū Aug. di. ꝙ facerēt meli⁹ fe
mine iudeoꝝ ſi lanā filarēt ꝙ̄ toto die in ne
omenijs ipudice ſaltare. Qd̄ quidē credo ve
rū qn̄ omiſſa miſſa vł p̄dicatiōe aut veſpero
rū celebratiōe h⁹mōi intēderēt: vł p nobile
ſpatiū: puta ꝑ maiorē ꝑtē diei: alr̄ nō. fac. l.
fi. C. de ferj. ⁊. c. q̇ dic. de ꝯſe. di. j. Secūduȝ
ꝑſona ꝯuenieēs: nā eccleſiaſtic̄ ꝑſonis p2obi
hētur. 46. di. c. clericū. de ꝯſe. di 5. c. null⁹ p̄ſ
byteroꝝ. c. nō oportet. el p̄ arg. 34. di. p̄ſb2i
diacones. ita ꝙ credo eos peccare mortalit̄
niſi forte modicitas ⁊ q̄litas corizādi excuſa
ret: puta in ſecreto ⁊ h⁹mōi. Tertiū mod⁹
honeſt⁹: nā honeſtas ē vnū iuris p̄ceptum.
inſti. de iu. ⁊ iur. §. iure p̄cepta. Et iō ſi fiat
mō inhoneſto ē pctm̄ mortale: vtputa geſti
latiōib⁹ p2ouocātib⁹ ad libidinē: cātib⁹ tur
pib⁹: vel cū ornamētis laſciuis ⁊ ihoneſtis:
facit prolxmiū. ff. veterj. §. illō v̄o .q̇s illos
ludos appellet ex q̇b⁹ crimia oriūt̄. Quar
tū recta itētio: q2 ſi fiat ad p2ouocādū ad li
bidinē vel alio malo fine vt fiūt coīt̄ ē pecca
tū mortale: ſec⁹ ſi ex aliq̄ leuitate ſuꝑbie vel
inanis glie: nā ſi qd̄ intēdit̄ ē pctm̄ mortale:
ſimilit̄ ⁊ ipſū op⁹ ſi veniale: erit vēiale. ar.
c. vid. j. q. j. ⁊. 2. 3. q. j. noli. ⁊. c. militar̄. Qui
tū loc⁹ apt⁹. ſ. ꝓphan⁹ nō eccleſia ſeu alia lo
ca ſacra vel religioſa: q2 videt̄ mortale cori
ȝare in loco ſacro. ar. c. decet. de imu. ec. li. 6
Sextū raritas corizatiōis. Nā Rod. dicit
ꝙ coreas ducēs ex ꝯſuetudine peccat morta
liter: corizantē aūt raro ⁊ ſine corrupta intē
tione dicit: nō audeo dicere ꝙ peccet morta
liter: ſ; nec audeo excuſare a mortali: cum
ingerat ſe ꝑiculo alios p2ouocādi ad libidi
nem ⁊ exēplo ſuo alios ad ſimilia faciēda ꝓ
uocare. Septimū ſtabilitas corizantiȝ: nā q̇
ita fragilis ē ꝙ lȝ bona intentiōe corizare i
cipiat: tn̄ nō exit q̇n ad libidinē mortalē p2o
uocet̄: peccat mortalit̄ aduertēs de tali ſua
fragilitate ſe ingerēdo: quia Eccli. 3. Qui
amat ꝑiculū: ꝑibit in illo. Et ꝓpterea q2 di
cit Hie. in quadā Omel. Non credo viro ſi
dicat ſe illeſū euaſiſſe a talib⁹ ſpectaculis: cū
dauid ex eo ꝙ vidit berſabee lauantē ſe: ꝓ
uocatus ſit ad libidinē: ħ ille. Et etiā q2 p2e
fate cōditiones nō iueniunt̄ in coreis nr̄i tē
poris: iō non video quō ſine mortali pctō q̇s
eas faciat ex cōſuetudine ſicut coiter fiunt.

Dicit tñ Alex. ba ke ti. de ludo. ꝙ lud⁹ vł sal tatio qñq̃ ꝓuenit ex spũali iocũditate: ⁊ sic ē meritori⁹ sicut dauid lusit ⁊ saltauit corã archa dñi. Aliqñ prouenit ex recreatiõe vł exercitatõe: ⁊ sic põt eẽ sine peccato. Aliqñ ex dissolutione mẽtis lasciue ⁊ sic ē pctm̃. s. mortale vel veniale ƀm ꝙ dictum est.

i ¶ Utrũ inspectio corearũ: ludorũ: vel io culationũ sit peccatũ. R. Alex. vbi. s. ꝙ in spectio quedã ē in trãsitu nõ tẽdẽs vlterius ad delectationẽ pcti mortalis vt fornicatio nis: ⁊ hec ē venialis. Quedã ē studiosa in q̃ s. est fomentũ pcti mortalis: ⁊ hec qñq̃ ē pec catũ mortale: intellige qñ aduertit de ꝑicu lo vel cogitationis morose vel oꝑis. Itẽ io culatio q̃dã est histrionica: ⁊ quedaȝ coreał mulieꝝ lasciuarũ: q̃dã cã exercitij vel fasti dij tollẽdi sine accidie vitãde. Inspectio ĝ studiosa ioculatiõis prime ⁊ scđe ꝓ gere põt in mortale pctm̃: tertie ꝟo ⁊ quarte põt esse venialis: et aliquanodo meritoria.

c Orrectio ꝑlatorũ in puni endo subditos ⁊ increpãdo nõ debet fieri aio nocẽdi q2 sic peccaret mortaliꝶ si deliberate ⁊ i nõbi li nocumẽto: sec⁹ si in modico malo vł indeli berate: ƀ debet fieri çelo charitatꝫ ꝑrimi. s. ad bonũ subditi delinquẽtis vt corrigaꝶ vel ad alioꝝ bonũ: vt vel timeãt similia facẽ vł quieti⁹ viuant: vt. 23. q. 5. prodest.

j ¶ Qualis debet eẽ. R. ꝙ miscẽda ē seueri tas cũ lenitate vt neq̃ multa asꝑitate vlce renꝶ subditi neq̃ nimia benignitate soluãꝶ vt plene dr̃ in. c. disciplina. 45. di. ⁊ ꝑ totaȝ di. ⁊ poti⁹ debet declinare in beniuolẽtiã q̃ȝ seueritatẽ: vt i. c. lȝ. ea. di. 50. di. ponderet.

z ¶ Quid si excedat modũ. R. ꝙ põt appel lari ab ea etiã si sit religiosus: qđ ꝓbaꝶ in. c. reꝑhensibilis. de ap. in fi. Nulli⁹ eni negan da ē defensio etiã si sit excoicat⁹. c. cũ inꝶ. de excep. nõ tñ teneꝶ ꝑlat⁹ modũ excedẽs ꝑte re veniã a subditis: vt i. c. qñ necessitas. 86. di. qđ verũ nisi ex malignitate seu odio face ret: q2 tunc teneꝶ petere veniã: q2 teneꝶ iiu riarũ. ff. ad. l. aquil. l. queadmodũ. §. mgra tus. vt no. in glo. in. d. c. qñ. tex. est in. l. nec magistratibus. ff. de iniur.

3 ¶ Utrũ peccet mortaliꝶ prelatus nõ corri gendo. R. ꝙ si loq̃mur de punitione in pec cato oĩo occulto nõ teneꝶ ꝑlatus: imo nec debet nisi secrete. Si ꝟo in peccato manife sto sic teneꝶ ꝑlat⁹ de ꝑcepto eã facere sb̃ pena mortal pcci. ar. 83. di. ꝑ totuȝ. ⁊. 2. q. 7. qui nec sui. nisi in casu qñ videret non expedire coĩtati: nec illi qui corrigẽdus ē: q2 in. d. c. prodest. dr̃ siue plectẽdo siue ignoscẽdo: hoc solũ agiꝶ vt vita hoĩnũ corrigaꝶ: ⁊ ƀȝ istuȝ finẽ debet eã exercere vel omittere. facit. c. ipsa pietas. ea. cã. q. 4. ⁊ in. c. cõmẽsationes 44. di. ⁊ in. c. vt cõstituereꝶ. 50. di. Si ꝟo ñ expediret coĩtati nec etiã noceret ⁊ omitten do ꝓficeret delinquẽti ad emẽdationẽ: licite omittiꝶ ⁊ ex debito. Si nõ expedit delinquẽ ti correctio: sed tñ cõĩtati nõ ē omittenda. si ꝟo loq̃mur de correctione q̃ fit ꝟbo vel do ctrina: sic teneꝶ multo magis q̃ȝ aliq̃s alius siue pctm̃ sit secretũ siue publicũ: veruȝ ē ꝙ secretã dȝ secrete corrigere: alſ si nõ corri git ⁊ emẽdat cũ põt peccat mortaliꝶ. 43. di. sit rector. ĩtellige i crimĩalib⁹. ⁊ sic intellige glo. 25. di. §. alſ ea demũ. q̃ dicit ꝙ tacitur nitas in ꝑlato ē mortale pctm̃. Et ƀ etiaȝ li mita i secretꝫ ƀȝ ꝙ dico. ĩ. correctõ frna. §. 6

¶ Utrũ ꝑlat⁹ existẽs in peccato mortali pec cet mortaliꝶ corrigẽdo. R. ꝙ sic: ƀm Pe. de pal. in. 4. di. 19. etiã si pctm̃ suũ sit occultũ: q2 suspẽsus ē corã deo: facit ad hoc. 2. q. 7. q̃ nec. ⁊ de ꝯse. di. 5. c. fi. hoc limitat idẽ Pe. in ꝑlato in spũalib⁹: sec⁹ de ꝑlato in tꝑalibus: q2 si iudex suspẽdit aliquẽ latronẽ nõ peccat mortaliꝶ lȝ sit ipse in mortali. Idẽ tenet sã ct⁹ Tho. in. 4. ⁊ seq̃tur archi. 50. di. i ꝑlato corrigẽte ꝑdicãdo in mortali etiã occulto ꝙ peccat mortaliꝶ: sec⁹ si corrigit ꝑ modũ ma gisterij publice docẽdo. i. legẽdo scripturã sa crã: q2 si ē occultus vt dicũt quidã nõ peccat mortaliꝶ ƀ solũ qñ ē notori⁹: q2 scãdaliçat. Frã. in. 2. tenet ꝙ si peccatũ ē occultuȝ ⁊ ei quẽ corrigit ⁊ alijs astãtib⁹ ꝙ sine pctõ cor rigit: ⁊ auctẽs que videnꝶ dicere ꝯtriũ dicit intelligẽdas ꝙ digne nõ põt corrigere. Sed si pctm̃ ē notoriũ: sic nullo mõ põt corrigẽ: quia scãdaliçat corrigẽdo auctẽ ⁊ ꝑdicatio nẽ. Tu aduerte ꝙ si casus occurrẽt correcti onis in quo existẽs in mortali non habet opor tunitatẽ cõterẽdi de peccato suo: sic vera est opi. Frã. ƀ si habet oportunitatẽ ⁊ non facit quod in se est vt conteratur cum sit suspen sus quo ad se peccat mortaliter officium exe quendo. c. fina. de tem. or.

c Correctio fraterna est admonitio charitativa fratris de emendatione peccatorum ex fraterna charitate procedens. Et hec est de precepto omnibus secundum Ri. in. 4. di. 19. ar. 2. q. j. Et quia est preceptum affirmatiuum ideo non obligat: nisi pro loco et tempore debito.

1 ¶ Utrum omissio fraterne correctionis sit mortale peccatum. R. Ri. vbi. s. quod tripliciter potest omitti Primo meritorie quando homo non corrigit: quia nec tempus nec locus est corrigendi et expectat illud. Secundo cum peccato mortali quando. s. homo sperat posse fratrem a peccato retrahere: et tamen propter incommodum corporale vel temporale omittit: quia tunc ordinem charitatis peruertit plus diligens bonum temporale quam animam proximi. Tertio omittitur cum peccato veniali quando. s. propter incomodum temporale fit tardior tamen si crederet posse reuocare non dimitteret. Adde. 4. secundum Tho. secunda secunde. q. 33. ar. 2. quod potest omitti sine peccato: imo meritorie quando metuit ne deteriores fiant: vel ne alios a bona vita impediant. Adde. 5. secundum glo. i. c. qui alium. de here. in peccato commisso quod non habet perseuerantiam: quia non tenetur corrigere quilibet: sed solum platus: secus si haberet perseuerantiam: quia teneretur quilibet: sicut tenetur in peccato omittendo. Adde. 7. 6. quod peccatum sit mortale vel veniale talis qualitatis quod habet causare mortale: alias de peccato veniali non tenetur corrigere aliquem de precepto.

2 ¶ Utrum teneamur querere quos corripiamus. R. secundum Tho. vbi. s. quod non: quia beneficia que non debemus certe persone: sed communiter omnibus sufficit si impendimus pro his occurrentibus: alioquin oporteret nos facere contra illud Prouer. 24. Ne queras impietatem in domo iusti.

3 ¶ Utrum subditi teneantur corrigere platos. R. Ri. vbi. s. q. 3. quod loquendo de correctione fraterna et humili sic: sed de correctione increpationis vel punitionis non: nisi manifeste errarent in fide: tunc enim si non essent superiores iudicantes: vel nollent inferiores possent: quia heresis reddit hereticum omni catholico inferiorem non solum quo ad forum intrinsecum sed etiam extrinsecum: facit ad hoc quod no. 2. q. 7. in. c. secuti. et in. c. paulus.

4 ¶ Utrum existens in peccato mortali excusetur a precepto fraterne correctionis. R. secundum Ri. vbi. s. q. 2. quod peccator aut est occultus aut manifestus et est correctio in publico et in occulto. Peccatori autem manifesto non licet corrigere in publico. propter scandalum: quia cum talis correctio sit assumptio vbi dei: non debet propter sui dignitatem manifeste assumi per os manifeste pollutum ne verbum dei vilescat in conspectu hominum: si autem peccatum est occultum et corrigit in occulto aut manifesto secundum quod factum exigit: et si hoc facit humiliter suam prauitatem recognoscens non peccat corrigendo imo tenetur quia peccatum non absoluit hominem a precepto: nec propterea homo est perplexus: quia si vult facere quod in se est dominus paratus est sibi remittere peccatum.

5 ¶ Quo ordine est procedendum in correctione fraterna. R. secundum Tho. vbi. s. quod peccata publica: publice sunt corrigenda. In peccatis vero occultis cum hoc quod dicitur. Mat. 18. di. Si peccauerit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te et ipsum solum. quod si videt non proficere dicat plato secreto qui possit prodesse: vt no. Pa. in. c. nouit. de iudi. Et de hoc vide. j. denunciatio. §. 2.

6 ¶ Quid si scio peccatum alterius quod quis commisit ignoratur. R. vt colligo ex Mo. in tit. de pnia et Rod. quod si peccatum est tale quod non excusat ignorantia: tunc aut non potest probari: quia occultum: et sic si spero de correctione teneor dicere: alias non 2. q. 7. plerumque. quia efficeretur peior: sed debeo secrete reuelare plato qui possit prodesse. Si autem potest probari: tunc si est platus suus: tenetur ei dicere quia ei percipitur. Si peccauerit etc. Mat. 18. Si vero non est platus aut sperat de correctione: et sic tenetur ei dicere. Aut non sperat sed de deteriori oratione: et tunc non tenetur secundum predictos: nisi quando sequeretur ex tali peccato aliorum periculum seu malum vtputa quia administrat sacra cum non sit sacerdos et huiusmodi. Pa. tamen in. d. c. nouit. tenet quod indistincte tenetur siue efficiatur melior siue peior quod credo verum quando facit ad bonum aliorum talis correctio et speret quod fiet iusticia: alias non credo teneatur. ij. q. 3. quando. vbi apertus tex. hic. Si vero ignorantia eos excusat: non credo teneatur dicere nisi quando videret quod desisteret vel fieret alicui sacramento iniuria.

c Corporalia altaris debent esse de puro panno lineo ab episcopo benedicta non de panno intincto: aut de serico. c. consulto. de conse. di. j. que non debent lauari per feminas: nec tangi. 23. di. sacratas. et de consecra. di. j. nemo. el. 2. Unde ministri altaris debent habere peluim nouam quam pro ipsis lauandis teneant et aquam in sanctuario proiciant: vt in. d. c. nemo. Et similiter de alijs altaris paramentis dicitur ibidem. Sed hodie

p ꝯriam ꝯsuetudinē derogatū ē: ⁊ credo ex/ cuset de alijs sed nō de corpalib⁹ ꝓpter rōnē positā in.d.c.s. ne fragmēta dn̄ici corpis ma le tractent̄: ⁊ iō ꝯria cōsuetudo eēt irrōna/ bilis: ⁊ credo obliget de p̄cepto etiam hodie ex quo ꝯsuetudo nō pōt ei derogare. Silr̄ eti am forte posset dici de pala altaris eadē ra/ tione. Sed no. ꝙ credo sufficiat si solū p̄ma lauatura proiciatur itra sanctuarium pro pter litem rationis predicte.

i ❡ Utrū post lauationē sint iterū cōsecran/ da. R. ꝙ nō: q2 lzamit⁹ recedat lauādo ⁊ de alio ponat̄ nō ꝓpt̄ hoc mutat̄ forma nec bn̄dictio fit in supficie ipsoꝝ. Idē dico si re ꝑtiāt̄ dū ruptura nō fuerit tāta ꝙ corrūpat formā: qd̄ tūc ē qn̄ ē tāta ꝙ ꝑ corpalib⁹ vti nō possent. ꝑ h̄ faciūt nō. in.c.j.d̄ ꝯse.ec. vl̄ al. vide d̄ B.s̄.bn̄dictio.§.j.cū sequētib⁹.

c **Corpora** sanctorū vtꝝ pos/ sint transferri d̄ lo co ad locū. R. ꝙ nō sine licētia epi. de cōse.di.j. corpa. Et hoc verū qn̄ iā erant tradita sepulture. l. vl. ff. de reli. ⁊ sūp. fu. ⁊ de hac mā vide. j. reliquie. ꝑ totū.

c **Corpore** vitiat⁹ dr̄ qui ha bet mēbrū debili/ litatū vel mutillatū. Debilitatū ha bet qui eū habet inefficax: vt oculū cecum: manū aridā: mutillatū qui ipso caret.

i ❡ Corpe vitiati vtrū sint promouēdi ad sacros ordines. R. vt no. i sū.55.di. ꝙ aut sūt spōte vitiati in quocūqꝫ mēbro: ⁊ tunc nō pn̄t promoueri: ⁊ promoti deijciunt̄. c. pe nitētes. ea. di. q2 sūt homicide. c. si qs. e. di. ⁊. c. qui partē. ibidē. Ho. in apparatu tenet ꝙ pōt epūs dispēsare si tale mēbrū ē occultū excepto in castrato. vnde dicit ꝙ cū religio so pōt dispēsare: vt cū pede ligneo celebret. Si ꝟo apparet non pōt nisi papa: qn̄ fuit in culpa vitiatiōis. de cor. vi. c. j. ⁊ de cle. pu. in due. c. j. Dicit tn̄ glo. in. d. c. qui ptez. ꝙ si qs hēret digitos supfluos posset sibi p̄cidē sic ⁊ vngues ⁊ dētes nimis ꝓlixos: h̄ nō firmat pedes. Mihi tn̄ placet qn̄ posset fieri talis abscisio sine piculo vite ⁊ deformitate corpo ris. Aut nō sūt spōte vitiati sed casu: vt pu ta ab hostib⁹ in via: vel ꝓpter egritudinem volūtarij: siue a se siue a medicō: ⁊ tūc si non parit nimiā deformitatē pn̄t promoueri: vt de cle. egro. c. ꝑlatū. Et sic intellige. c. si qs el. z. ⁊. 3. 55. di. Si ꝟo alr̄ sūt vitiati a casu distingue: aut dabāt opam rei illicite: ⁊ non pn̄t promoueri: aut rei licite: ⁊ tūc si sūt viti ati in mēbris mininis siue occultis nō repel lunt̄: vt in. c. qui partē. ⁊ in. c. eunuch⁹. 55. di. Si ꝟo i magnis mēbris ⁊ manifestis nō pn̄t promoueri: vt si in oculo habet enorme vitiū vel in manu: vt in. c. si euāgelica. 55. di. Similiter si modicū quod generat scan dalū. d. c. ꝑlbꝝ. de cor. vi. c. j. ⁊. z.

❡ Quid de ceco aut hn̄te maculā i oculo a natiuitate vl̄ ex ifirmitate aut a cāu sine cul pa sua. R. ꝙ si macula gn̄āt deformitatē n̄ pōt ꝓmoueri nisi dispēset̄ ꝑ papā vl̄ nisi effi/ ciatur religiosus ḃm Inno. de cor. vitia. c. cum de tua. et. c. z. 2

❡ Quid de claudo ex cōsimili cā: vt. s. R ꝙ si sine baculo pōt ire ⁊ stare pōt promoue ri. c. si qs. el. 4. in tex. ⁊ in glo. 55. di. 3

❡ Utrū auulsio vngule i pollice ipediat. R. ꝙ hoc tenendū ē ꝙ quodcūqꝫ vitiū cor poris quōcūqꝫ ꝓuenerit si reddit ihabilē ad frāgendū hostiā ⁊ ꝯtādū ipedit promouen dū ⁊ promot⁹ mīstrare in altari nō pōt. silr̄ quodcūqꝫ vitiū corpis nōbile siue i oculo si/ ue in manu: aut in spatulis sicut gibosus et h⁹mōi qd̄ gn̄āt scādalū: alr̄ sec⁹, nisi vt dcm̄ est. s̄. in. §. j. vt colligit̄ in. c. j. ⁊ fi. de cor. vi. verū ē ꝙ iā ꝓmoti qb⁹ i stud euenit p⁹ pro/ motionē: pn̄t oīa q̄ sūt sacerdotalis ordinis exercere p̄ter celebrationem misse. d. c. ꝑlbꝝ Intellige nisi fuerit culpa sua: 4

❡ Quis iudicabit qn̄ dubitat̄ an gn̄et scan dalū. R. Inno. in. c. j. de cor. vi. ꝙ epūs: vt i c. z. eo. ti. i religiosꝭ exeptꝭ su⁹ ꝑlat⁹ ordiari⁹ 5

❡ Quid si qs ex idignatiōe dētē sibi āputa uerit: vl̄ q̄dcūqꝫ mēbrū secauit. R. Inno. in. c. significauit. d̄ cor. vi. ꝙ nō ē irregular̄ nisi mēbrū vel ptē mēbri amiserit q̄ gn̄et de/ formitatē: si ꝟo nō generat deformitatē tn̄ ē notoriū ꝙ ex indignatōe sibi abscidit ptez mēbri nō pōt ꝓmoueri vel mīstrare in susce ptis sine dispēsatiōe. Silr̄ si ita secauerit ꝙ claudicaret: repellit̄ tanqꝫ corpe vitiatus. 6

❡ Utrꝫ cadēs morbo caduco possit celebra/ re. R. glo. in. c. coiter. 33. di. ꝙ si cadit fre/ quent̄ nō pōt. 7. q. z. c. j. si ꝟo raro nec emit tit vocē ꝯfusaꝫ pōt: dūmō hēat coadiutorez 7. q. j. illud. ꝓmoueri tn̄ nō pōt: exq̄ semel passus est: vt in. c. maritum. 33. di. 7

8 ¶ Utrũ demoniaci vel amẽtes possint mi
nistrare. R. ꝙ lz fuerit opi. vt no. in. d. c.
coiter. mihi placet ꝙ si ꝑ annũ steterit libe
ri ꝙ pñt mistrare ſm discretionẽ epi: ꝓmo
ueri aũt ñ debẽt: vt i. c. clerici. ⁊. c. se. 33. di.
9 ¶ Utrũ leprosi possint ꝓmoueri. R. hug.
49. di. §. hinc eteni. ꝙ non: sed ꝓmoti cele
brare pñt in occulto ⁊ etiã in publico alijs
leprosis: nisi tñ iualuerit lepra ꝙ ꝑ corrosi
onẽ mẽbroꝝ eũ reddidit ipotentẽ: ꝑserti in
digitis cũ quib⁹ ꝯtractare habet sacr̄m eu
charistie. vide. j. leprosus. §. 6.
c **C**orpus christi. Uide. j. Eu
charistia.
c **C**rapula quid sit. R. glo. i
c. a crapula. d vi.
⁊ ho. cle. est superfluitas ciboꝝ. vñ
crapula quasi cruda epula.
j ¶ Utrũ sit pctm̃ mortale. dic vt. j. gula. §. 2
c **C**redere in deũ est amando
in ipsũ tendere. de
cõse. di. 2. credere. ⁊ de pe. di. 2. §.
charitas. Unde aliud est credere deũ: ⁊ cre
dere deo: ⁊ credere in deũ: vt no. glo. d cõse.
di. 4. c. j. ⁊ d credulitate. vid. j. fides. ꝑ totũ
c **C**redulitas male dicenti
bus de alijs
improbat. 86. di. si q̇d. q2 añq̃ pro
betur illud malũ nõ debem⁹ credere. 2. q.
j. de⁹. jj. q. 3. i cũctis. ⁊. c. q̃uis. 15. q. 7. si q̇d
⁊. q. 8. c. vlti. in fi. 30. q. 5. nullũ ante.
j ¶ Quottuplex est credulitas R. vt no. in
c. inquisitioni. de sen. ex. ꝙ duplex. Quedã
temeraria ⁊ leuis: vtputa qñ audiuit aliq̇d
a leuib⁹ ꝑsonis vel a paucis quib⁹ credi nõ
debet. ⁊ hec deponẽda est ad consiliũ sui pa
storis. Quedã probabilis ⁊ discreta: puta
quia videt solum cuz sola in latebris. vel q2
communiter ita dicitur.
c **C**rescere spiritualit̃: an q̇s
possit cõpelli. R.
vt no. in. c. gesta. 74. di. ꝙ nõ. Sz vide q̇d
dico. j. obediẽtia. §. 2. ⁊ religiosus. §. 29.
c **C**rimen proprie est morta
le peccatũ: vt patet
ꝑ Gre. in Omel. 12. facit. 25. di. §.
criminis. in ꝟ. qui fiat criminale dũ placet.
Largo aũt mõ accipit̃ qñq3 pro veniali ẽt
iuxta illud. Nemo sine crimine viuit: qñq3
pro ifamia: qñq3 pro pctõ depositiõe digno
Uide glo. in. d. §. criminis.
¶ Que sũt crimina suspẽsione digna. R. j
d. An. in. c. at si clerici. de iudi. ꝙ oia ex qui
b⁹ q̇s de facto ẽ infamat⁹. Intellige talit̃ ꝙ
ꝑpl's scandalizet̃. c. 2. de pur. ca. etiam si sit
eps: ſz Jo. an. p⁹ Archi. i. c. j. de accu. i gl.
¶ Que sũt crimia depositione digna. R. 2
d. An. vbi. s. ꝙ oẽ delictũ causans irregula
ritatẽ que enũerant doc in. c. nisi cũ pridẽ.
§. ꝓpter cõsciam. de renũ. in glo. magna. de
quib⁹. j. irregularitas ꝑ. Itẽ si est diu ꝯtinu
atũ. 81. di. ꝑsbr. in glo. Itẽ fornicatio noto
ria vel diu cõtinuata vel scandalosa. c. q̃ sit
de exces. prela.
¶ Que sũt crimina degradatione digna. 3
R. qui. s. ibidẽ: ꝙ oẽ crimen cũ incorrigibi
litate. c. cũ nõ ab hoie. de iudi. Fallit i here
tico. c. ad abolendã. ⁊. c. excoicamus. de he
re. ⁊. c. j. eo. ti. li. 6. Itẽ in falsario lr̃arũ apo
stolicarũ. c. ad falsarioꝝ. de cri. fal. Itez in
sortilego. 26. q. 2. c. quicũq3 sacerdotũ. de
homici. dubiũ est. Et dic ꝙ si intelligat̃ de
verbali: est verum. secus si de reali.
¶ Utrũ criminosus ante pactã pniaz vł p⁹ 4
possit celebrare sine di spensatiõe: vel possit
promoueri ad ordies. R. ſm glo. ⁊ Inno.
in. c. ex tenore. de tẽ. or. ꝙ aut crimẽ ẽ occul
tũ: ⁊ sic põt: dũ tñ vere peniteat. tex. ẽ in. c.
fi. de tẽ. or. Sufficit eni absolutio sacerdot̃
ex ptãte clauiũ: nisi sit tale crimen, quod ipe
diat executionẽ post pniaz: vt in. d. c. nisi cũ
pridẽ. §. j. vt est in crimine quod iducit irre
gularitatẽ. d quo. j. irregularitas ꝑ. Si ꝟo
crimẽ est manifestũ: q̃uis nõ sit crimẽ enor
me sed mediocre nõ põt sine dispẽsatiõe: etiã
post pactã pniam. Et d2 manifestũ si cõui
ctus est in iudicio: vel timore ꝓbatiõis con
fessus est: vel opis publicatiõe. Nec ob. c. ꝑs
byteroꝝ. ⁊. c. ꝑuenit. 50. di. q2 ꝑ illud nõ est
ablata facultas dispẽsandi cũ vere penitẽti
bus: ⁊ maxime vbi nõ iminet scandaluz: vt
50. di. vt ꝯstituerent̃. ⁊. c. dño sancto. Et hec
vera sunt in criminib⁹ capitalibus que di
cunt̃ mediocra: secus in leuib⁹. Et dicũtur
leuia q̃ ꝯtigũt ꝑ imperitiã vel culpã sine do
lo: vel si ẽ dolus: est tñ cũ re modica: vt no.
in. l. inspiciendũ. ff. de pe. ⁊ in. l. leuia. ff. de
accu. ⁊ in. c. cum dilecti. eo. ti.
¶ Quis põt dispẽsare cũ talib⁹. R. ꝙ epi 5
scopus i criminib⁹ minorib⁹ adulterio. In

maioribꝰ aũt solus papa: vt no. i. c. at si cle/
rici. de iud. nisi ex magna cã. vide. ĩ. dispen/
satio. §. v. & etiã nõ posset qñ iducũt irregu/
laritatẽ: vtputa q2 celebrauit excoĩcatus &
hꝰmõi: nisi in casibꝰ in q̇bus a iure ꝯceditur
dispẽsatio in irregularitate: vt. ĩ. irregulari
tas. per totum.

6 ¶ Crimen dĩ publicũ qd̕ ad publicũ spe/
ctat iudiciũ. & hec sunt q̃ no. ff. de pub. iudi.
l. j. que sũt lex iulia maie. & sub hac cõprehen
de sacrilegia & residua. Lex iulia de adul.
Lex cornelia d̕ siccarijs & venefic̕. Lex põ.
de pari. Lex iulia pec. Lex cornelia. de testa
mẽtĩ falsis. An aũt in alijs: Azo dicit ꝙ sic
Intellige in instrĩs nõ in alijs scripturĩ ꝺm
Accur. Legẽ iuliã de vi publica & ꝑuata: d̕
ambitu repetũdaꝝ: & de annona & hꝰmõi in
quibꝰ lex exprimit ꝙ sit publicũ: vt in. l. 3. ĩ
fi. ff. de ꝑuarica. & ibi Bar. & Jo. de imo. i. l.
fi. ff. de priua. delic. & in. l. 2. ff. de ꝯcus. Sed
ꝺm ius canonicũ dr̃ crimẽ dĩ publicũ: q2 ad
publicũ iudiciũ spectat puniẽdũ: vt in. c. cri
mina. de collu. in glo.

7 ¶ Itẽ publicoꝝ iudicioꝝ quedã sunt capi/
talia ex quibꝰ mors aut exiliũ ĩponit̃: hoc ẽ
aque & ignis interdictio. ꝑ has penas eximi
tur caput de ciuitate. Nã cetera nõ exilia ꝫ
relegatiões ꝓprie dicunt̃: q2 tũc ciuitas re/
tinet̃. Quedã sũt nõ capitalia: ex quibꝰ pe/
cuniaria: aut in corpꝰ aliqua cohertio pena
est: vt in. l. publicoꝝ. ff. de pub. iudi.

c **Chrisma** Uide. ĩ. oleum san
ctum.

c **Culpa** alia latissima: ꝺ3 Bar.
in. l. quod nerua. ff. de/
positi. Et idẽ est ꝙ verꝰ dolꝰ & ma
nifestꝰ. Alia latior: & est dolꝰ ꝑsũptꝰ. Alia
lata: & hec ẽ nõ intelligere qd̕ oẽs intellige/
rẽt vel maior ps. tex. ẽ in. l. late culpe. ff. de
v̄. sig. S3 no. ꝙ coĩt̃ glo. nõ ponũt nisi lata3
culpã, & tex. in. d. l. quod nerua. exponit lati/
orẽ ꝓ lata. Et sic colligo ꝺ3 gl. i. d. l. qd̕ ner/
ua. ꝙ noĩe doli ꝓprie nõ cõprehẽdit̃ qui ex
culpa fecit: q2 dolꝰ differt re & noĩe a culpa:
q2 dolus ẽ a ꝓposito: vt probat̃ in. l. j. §. do
lũ. ff. de dolo. culpa v̄o nõ: vt in. l. si ꝓcura/
torẽ. §. dolo. ff. mã. & pro hoc facit dictum
Bal. in. l. qd g̃. §. pena. ff de his q̇ no. infa.
vbi dicit. Accusat̃ q̇s de homicidio dolose
facto & ꝓbat̃ culpa: an absoluet̃ seu mitius
aget̃ in eadẽ instãtia. R. ꝙ mitiꝰ aget̃: & sic
sentit ꝙ dolꝰ nõ ẽ realit̃ culpa. Uex ẽ ꝙ la/
ta culpa ẽ dolꝰ ꝑsũptꝰ: ita ꝙ vbicũq3 q̇s te/
net̃ de dolo: venit & lata culpa: sed tñ verus
dolus nõ ẽ: vt no. glo. in. c. bona fides. d̕ de/
posi. Et in cõscia vbi cessat ꝑsũptio nõ habe
tur pro dolo. Et q̇s debeat probare dolu3
vel latã culpã int̃uenisse: vide. ĩ. custos. §. j
Nõ etiã ꝙ lata culpa ẽ deuiatio incircũspe/
cta ab ea diligẽtia quã hñt hoĩes coĩter eius/
dẽ ꝓfessionis. Et id̕ error artificis nõ est la
ta culpa nisi qñ errat in eo qd̕ coĩter hoĩes in
illa arte sciũt: nõ qñ errat in eo qd̕ excellẽtis/
simi sciũt, Ita limitat Bar. ĩ. d. l. qd̕ nerua
Unñ si deposui pecuniã apd̕ cãpsorẽ q̇ coiter
hẽbat̃ bone ꝯditiõis & nõ erat: nõ ẽ lata cul/
pa. Et Bal. in. l. pignorĩ. C. de pig. ac. dicit
Accessi ad molẽdinũ: & in cursu hostiũ ꝑdi/
di bestias: nõ ẽ lata culpa: ex q̊ maior ps cre
debat securum accessum.

¶ Utrum lata culpa equiparetur dolo. vi j
de. ĩ. dolus. §. 3.

¶ Quid ẽ leuis culpa. R. est omittere qd̕ 2
diligẽs hõ nõ omisisset: vel facere quod dili
gẽs hõ nõ fecisset. Exẽplũ. Fenerator nõ ex
cussit res pignoratas a tineis tali tempore
quo diligens fecisset.

¶ Quid ẽ leuissima culpa. R. ẽ nõ ꝑuidẽ 3
quod diligẽtissimꝰ ꝑuidisset. l. si putator. ff.
ad. l. aquil. vel omittere quod diligẽtissimꝰ
nõ omitteret. l. diuꝰ. ff. de offi. ꝑsi. nõ eq̇tare
vt diligẽtissimꝰ eq̇taret: leuissima culpa ẽ:
vel nõ curare facẽ qd̕ diligẽtissimꝰ curaret

¶ Qua culpa tenetur quis ex cõtractu: vi 4
de. s̃. comodatum. §. ij.

¶ Qua culpa tenet̃ q̇s ex officio. R. Pa. 5
in. c. cũ cãm. d̕ testi. ꝙ iudex tenet̃ de dolo &
lata culpa ꝫ nõ d̕ leui. Qd̕ credo veꝝ ĩ eo q̇ a
supiore ponit̃ ĩ officio ꝑ obediẽtiã solũ: secꝰ
de eo q̇ illud q̃siuit: si mõ aliꝰ diligẽtior fuis
set: q2 tũc tenet̃ etiã d̕ leui. Silr̃ dico ꝙ nõ
tenet̃ nisi de dolo & lata culpa agrimẽsor: et
alij q̇ assumunt̃ ad calculũ vel ꝯcordiã. tex.
est in. l. fi. ff. de no. opꝰ. nun. & ibi Bar. & no.
glo. in. c. q2 indicãte. de ꝑscrip. Fallit hoc in
his q̇ exercẽt aliquã artẽ sicut ꝑiti: hoc ẽ, ꝓfi
tent̃ se ꝑitos & mg̃ros: q2 tenet̃ ẽt d̕ leuissi/
ma: fac qd̕ no. gl. ĩsti. d̕ ob. q̃ ex q̃si deli. na. &
tenet Pa. in. d. c. indicãte. ꝫ ego credo veru3
qñ diligẽtissimũ quesiuisset: nisi fuisset dece

ptus ex sua ꝓfessione: q₂ tunc de leuissima: aut diligētē: q₂ tūc ď leui solū tenetur.

6 ¶ Utr̄ in foro aīe teneaᷓ q̇s restituere dā-nū qď dedit ꝓximo ex culpa sua. R̄. ꝙ lꝫ Inno. i. c. q₂ plerisq₃. ď imu. ec. velit ꝙ solū ď do-lo ⁊ lata culpa teneaᷓ: ⁊ multi doc. ꝓ singulari dicto hēant tñ ego credo ꝙ teneaᷓ ď oī dāno ex q̄cūq₃ culpa sua: de q̄ teneᷓ tā ď iure ciuili q̄₃ canōico: ꝑ ea q̄ dicā. j. lex. §. 4. Et ꝓ hac opi. ē gl. cū tex. i. c. ꝯsuluisti. 2. q. 5. q̄ dicit ꝙ teneᷓ ēt q̇ ad deū si diligētiā debitā nō adhibuit: vt in. d. c. ꝯsuluisti. ⁊ 50. di. clerico. ⁊ 35. q. 2. in lectū. dicit tñ ꝙ nō pūiᷓ rōe hōicidij ꝫ negligētie: vt. 15. q. j. c. iebriauerᷓt ⁊ fac. c. fi. ď iiu. ⁊ dā. da. qď idefinite loq̇ᷓ. ⁊ hoc ē tuti⁹ cū ipe Inno. nullo iure ꝓbet dcm̄ suū. q₂. d. c. iebriauerūt. nihil fac. ꝓ eo: imo poti⁹ ꝯ: sibñ inspiciaᷓ: lꝫ adducat ꝓ se. Cū ꝫ ꝯcor. Jo. an. i. c. qm̄ ꝯ. de ꝓba. ⁊ ibi euꝫ se q̇ᷓ Pa. q₂ negl'ia i ꝓpo fcō clpāda ē i alieno vituꝑanda. l. si ꝯstāte. §. si marit⁹. ff. so. ma.

Cura

animaꝝ ꝓm Inno. i. c. cū sa. de offi. archi. stricte ē ptās ligādi ⁊ soluēdi i foro pniali: ⁊ hec nulli ꝯuenit p̄lato nisi sacerdoti: vt ꝓbatur 21. di. i nouo. de pe. ⁊ re. c. oīs. ⁊ hāc ptātē ligādi ⁊ soluēdi q̇libet sacerdos cū ordīe accepit lꝫ nō i istos vl' i illos q̇ sibi nō sunt cō-missi. D₂ etiā cura large: ⁊ ē ptās eijciēdi ⁊ recipiēdi in eccl'ia cogēdi ⁊ puniēdi excessus 21. di. §. j. Sub hac etiā ē excoīcare: inᷓdicere: suspendere ⁊ h⁹mōi: que sunt ad moꝝ correctionē. de elec. dudū. Et de vtraq₃ istaruꝫ intelligitur. c. de multa. de preben.

Cupiditas

Uide sup̄ auaricia.

Curialis

d₂ q̇ nexib⁹ curie ligat⁹ adulaᷓ p̄ncipib⁹. 37. di. nōne. 51. di. q̇ in aliq̇. Iteꝫ curiales dicunᷓ aduocati in cā sanguis: vel milites seu officiales seua exercentes. 51. di. aliquantos. ⁊ c. sequenti.

¶ Utr̄ tales sint ad ordīes ꝓmouēdi vl' ad religionē. R̄. ꝙ nō: nisi cū magna discussione vt itelligaᷓ vtr̄ sit solut⁹ a curialib⁹: vl' si ē irregularis: vl' vt fugiat obligationē ⁊ h⁹mōi: vt i. c. legē. 53. di. ⁊ diᷓ ꝙ ꝑ triēniū debēt ꝓbari: ⁊ ē bonū ꝯsiliuꝫ nisi aliqď rōnale aliud suadeat: ñ debet tñ recipi ad religiōeꝫ nec ordinari etiā si nō ē irregularis: ⁊ si ex de-nōtōe mouéᷓ: nisi sit solut⁹ a curia. 51. di. c. j

Curiositas

est postpositis diuinis ⁊ scōꝝ eloquijs scriptis pħoꝝ ⁊ poetarum rōne vanitatis vel delectatiōis intēdere. 37 di. sacerdotes. ⁊ c. se. Itē cū sacra scriptura nō ꝓm scōꝝ expositionē ꝫ ꝓm secularē sapiētiā ⁊ proprij sensus vanitatē exponiᷓ. c. vnio ea. di. Iteꝫ q̇ plura volunt sape q̄₃ oporteat: aut de his de quib⁹ nō est dubitandū. faciūt q̄ōnes de renū. c. qm̄ aliqui curiosi. li. 6. ex q̇bus. cū ibi notatis. patet ꝙ velle cognoscere quod nō conuenit est curiositas ⁊ peccatum quia inordinatio quedam.

¶ Utr̄ sit pctm̄ mortale. R̄. ꝙ siue curiositas sit respectu ꝑtis itellectiue: siue respectu ꝑtis sensitiue ē mortale pctm̄ in. 7. casibus. vt colligo ex Tho. ꝓa ꝓe. q. 167. Ale. ꝓa ꝓe Prio rōe finis: puta q₂ ꝓpᷓ supbiā vl' aliq̇d qď sit mortale pctm̄ q̄rit cognoscē vel vidē aut audire ⁊c̄. Secūdo rōe illoꝝ a quibus vult scire vl' audire: puta a demōib⁹ vl' alijs a q̇b⁹ sub p̄cepto ꝓhibemur aliq̇d addiscere vel cognoscē. 29. q. j illud. Tertō rōe eoꝝ q̄ cognoscē vl' vidē aut sentire volum⁹ vtputa q₂ sūt ꝓhibita: sicut a ꝓposito velle audire pctm̄ illi⁹ q̇ ꝯfiteᷓ alteri: ⁊ silr̄ incantationes: diuinatōnes ⁊ h⁹mōi ꝓhibita aut eoꝝ libros velle tenere. Silr̄ dico de quocūq₃ prohibito qď exerceri nō pōt sine mortali pctō: sicᷓ sūt artes aliq̄ male: aut velle scire quō fit tale pctm̄: aut vidē: aut sentire: nā tal' curiositas ē pctm̄ mortale: nisi i casu qñ q̇s talia vellet scire vt posset ꝯdēnare ⁊ iprobare. fac. c. nec mir. 26. q. 5. Quarto rōe eoꝝ que omittūᷓ ꝓpᷓ curiositatē: puta cū q̇s omittit addiscē necessaria ad salutē vl' ad suū officiū vt intēdat poetis aut curiosis. fac. c. nōne. ⁊ c. vnio. 37. di. Quito rōe illi⁹ ad quē talis cognitio seu visio iducit: vtputa si ad errorē ꝯ fidē vl' ad pctm̄ mortale: sicut velle vidē coeuntes ⁊ aliq̄ spectacula ex q̇b⁹ ꝓuocaᷓ ad mortale pctm̄ vl' audire h⁹mōi. fac. c. iō. 37. di. Sexto rōe mōi: vt cū q̇s ꝓpᷓ talia sciēda vl' vidēda facit ꝓhibita: puta supstitiosa vl' dimittit audire diña q̄ teneᷓ vt videat spectacula ⁊ h⁹mōi. fac. c. q̇ die. ď cōse. di. j. ⁊ c. q̄ sine. 26. q. j. vl' q₂ ď bonis pauper ecclia sticos emit libros: vl' soluit doctorib⁹ q̄ ei legant inutilia. facit. c. legant. 37. distinc.

Septio rõe eoꝝ q̇ inducūť ad talia faciēda
vtputa qñ q̇s ex curiositate sua sciēdi ꝓuo/
cat aliquē ad ↄ̈trahēdū vl' auiditate vidēdi
ꝓuocat ad faciēdū spectacl'a ꝓhibita sic sūt
torneamēta ⁊ h⁹mōi q̄ fieri nō pn̄t sine mor
tali: fac̄.c.q̇ venatoꝛib⁹.86.di.ↄ̈ ꝯse.di.z.
ꝓ dilectiōe. in alijs coiter ē veniale pctm̄.

c **Ustos** q̇ mercedē accipit nō spālič pro custodia te
netur de dolo: lata ⁊ leui culpa. ff. lo
cati.l. qui mercedē. in glo. ⁊ q̇ↄ̈ no. z3. q.4.
tres ꝑsonas. no. Inno. in. c. ꝯuis. de re. iur.
ꝭ si spālič ꝓ custodia mercedē accipet: tene/
retur etiam de leuissima: vt in. d. glo. quam
limita: vt. j. locatio. §. z3.
j ¶ Quid si neget dolo vel negligētia amisis
se q̇s ꝓbabit. R. Inno. vbi. s̄. ꝙ ip̄e custos
ar. ff. de edē. l. si q̇s. §. vl. Et hoc verū q̇ ad fo
rū ꝯtentiosū: sec⁹ in foro ꝯscie: vt pz ex di/
ctis ĩfra. lex. §.4. Idē dic ↄ̈ custode carcerꝭ.
ff. de cu. ⁊ exhi. re. l. vlti. In alijs aūt casibus
regularič qui dolū allegat debet probare. ff
de proba. l. quotiēs. §. q̇ dolū.

d **Amnatus** ꝑ sniam ad mor/
tem an possit disponere de re/
bus suis. vide alienatō. §. z5.
j ¶ Utrū dānatus ad mortē possit fugere ↄ̈
carcere vel quocunq̄. dic vt. j. fugere. §. z.
z ¶ Utrū hn̄tes de bonis alicui⁹ dānati ꝓp̄
crimen eius: ⁊ postea restituti ꝑ p̄ncipez ad
bona sua teneanť restituere. R. Be. in. c.
ꝯuis. de rescrip. li. 6. ꝙ aut restitutio facta
preiudicat iuri q̄sito tertio qui ea legitīe ha
buerat: ⁊ sic nō teneť restituere qui ea hn̄t
quia nō fit integratio in tali casu. ⁊ iste ē ca
sus. d. c. ꝯuis. ⁊ in iuribus allegatis in glo.
ibidē. ⁊ faciunt nō. ꝑ Bar. ⁊ Bal. in. l. gal/
lus. §. ⁊ q̇d si tm̄. ff. de li. ⁊ po. Aut ꝑ restitu/
tionē p̄ncipis tali factā nō p̄iudicať nisi ipsi
ꝯcedēti: ⁊ sic reītegrať ad oīa que amiserat
⁊ sic oīa sūt sibi restituenda: ⁊ sic procedunt
iura allegata pro alia ꝑte in. d. glo. ar. c. di
lecti. de doā. cū ibi no. Hoc tenet Io. ↄ̈ imo.
Et no. ꝙ ista faciūt pro legitiato p⁹ mortē
testatoris: vt nō p̄iudicet veniētib⁹ ab inte/
stato etiā si nō adierūt hereditatē: q2 tal' le/
gitimatio ē quedā restitutio natalis. l. fi. C
de nata. sec⁹ si añ mortē testatoris: q2 p̄iudi
cat: q2 nullū ius adhuc hēbat. l. post emāci/
pationē. ff. de li. leg. vide etiā. j. grā. §. j.

d **Amnificatus** Utrū furti/
ue ⁊ secrete possit sibi satisfacere. vi
de. j. furtum. §. 40.

d **Ebitum** cōiugale iō dr̄: q2 sub pena mortalis
peccati vir vxori ⁊ vxor viro petēti
reddere teneť ꝯm coiter doc. ⁊ apłm. j. chor.
7. nisi ex rōnabili cā excuseť. Et assignanť
a doctoribus. 7. cāe ꝓp̄ q̄s nō teneť reddē
¶ Prima dr̄ prohibitio sancte ecclesie: naz j
cōtra interdictū ecclesie est peccatū mortale
actus cōiugalis. Ecclesia aūt ꝓhibet: ne q̇s
consūmet mr̄imoniū certis tꝑib⁹: de quib⁹
j. mr̄imoniū. 3. ĩpedimēto. z. Silr̄ prohibet
ecclesia ne añ bn̄dictionē ꝯiungant qñ quis
ducit eā que alteri nō fuit ꝯiūcta ꝑ mr̄imo/
niū. Unde ꝯm Rod. cognoscēs añ bn̄dictio
nē vbi est cōsuetudo ꝙ bn̄dicāť: peccat mor
talič. Quidā tñ vt dicit Ri. in. 4. di. z8. q.
vl. in fi. dicūt hoc eē verū respcū actus peten
di nō respectu act⁹ reddēdi: q2 reddēs ñ pec
cat ꝯm Tho. in. 4. ea. di. Ego ṽo istud ↄ̈ be
nedictiōe limito verū: nisi ex rōnabili cā mo
uereť ad petendū: puta ꝓpter fornicationē
euitandā cū non possit cōtineri ⁊ vxorē du/
cere vt bn̄dicať nō possit ꝓpter dotē bn̄daz
⁊ h⁹mōi. q2 nec tūc mortaliter peccaret: nisi
eēt scandalū in patria. ar. eoꝝ que dicā. j. in
obediētia in pri. Alter. etiā dicit ꝙ dictuz
Rod. est nimis durū. ⁊ hoc etiā videť senti
re Inno. ⁊ d. Anto. in. c. j. de spō. q2 lz ꝯsue
tudo habeat vim legis: tñ lex nō obligat ad
mortale nisi sit p̄ceptiua. de elec. c. gn̄ali. li. 6
⁊ sic nō videť ꝙ peccet mortalič qñ etiā sim/
plicič cōsūmaret añ bn̄dictionē: nisi vt dixi
esset scandalū. Et iō vbi nō ĩminet scanda/
lū: cōsulendū eēt istis spōsis qui faciūt mul/
ta pctā mortalia añ tēpus ꝯductōnis: ꝙ qñ
notū ē mr̄imoniū in patria cōsūmarēt: ex q̄
ducere nō pn̄t ꝓpter dotem bn̄dam.
¶ Sed nūq̇d totiēs peccat mortalič quoti z
ens exigit sine rōnabili cā ante bn̄dictionē:
tenendo opi. Ro. R. ꝙ nō nisi prima vice:
nisi nouo cōtēptu exigat. Ex quo sequiť ꝙ
possit in isto casu negare debitū sine peccato
nisi seruet statutū ecclesie.
¶ Secūda cā dr̄ impotentia qua q̇s nō pōt 3
reddere debitū salua incolumitate sui corpo

ris: q2 ꝺm Ri. in. 4. di. 35. ar. j. q. j. deus non
obligauit vir͡ꝫ mulieri ꝯtra ordinē nāe rectū
q̄ ꝑ pri⁹ attēdit ad actū nutritiue: q̄ cōꝰuat
ꝓpriū indiuiduū: q̄z ad actuz generatiue q̄
ordinat ad cōseruationē speciei: ⁊ ideo non
tenet ad actū generatiue in notabile p̄iudi
ciū incolumitatis corporis ꝓprij.
4 ¶ Utrū teneat reddere debitū leproso. R.
ꝺm Ri. in. 4. di. 32. ar. 4. q. 2. ꝙ sic licz non
teneat cohabitare: q2 nō ē sic ꝑiculū in red
dēdo sic̄ i cohabitādo: vide. j. leprosus. §. 2
5 ¶ Utrū furioso vel fatuo sit reddēdū. R.
ꝺm Ri. vbi. s. ꝙ quotiēscūq3 pōt reddi sine
periculo ꝓprie ꝑsone tenet.
6 ¶ Utr͡ꝫ reddēs se impotētē ad reddendum
peccet. R. ꝺm Ri. in. 4. di. 32. ar. j. q. i. ꝙ il
le q̄ mō illicito scienter reddit se impotentē
peccat mortaliter: non aūt ille q̄ mō licito:
puta ieiunādo: orādo bona intētione: sit tñ
sic rōnabile obsequiū: q2 q̄uis se reddat mi
nus potentē: nō tñ totaliter impotentē.
7 ¶ Tertia cā d̄r crimen adulterij: vnde vir
vxori adultere: vl' ecōuerso nō tenet si ino
cēs ē reddere debitū ꝺm Ri. in. 4. di. 35. ar.
i. q. i. q2 lz quo ad vinculū non possit tñ pōt
eā dimittere q̄ ad cohabitationē ⁊ thorum.
Fallit hoc in. 8. casib⁹. Prim⁹ si ipse sit for
nicat⁹. 32. q. 6. c. j. c. pe. ⁊ vlti. de adul. ⁊. c.
significasti. d̄ diuor. Secūd⁹ si vxor vi oppꝰ
sa sit. ea. cā. q. 5. ita ne. Terti⁹ si credebat ma
ritū ꝓbabiter mortuū. 34. q. i. cu3 ꝑ bellicā.
Quart⁹ si alter sub spē mariti cognouit eā.
34. q. 2. in lectū. Quint⁹ si marit⁹ tradidit
eā adulterādā p̄sertim inuitā. de eo qui co.
ꝯsan. vxo. sue. discretionē. Sext⁹ si marit⁹
post adulteriū cognouit: ⁊ tolerauit eā: ar.
32. q. 2. si q̄s vxorē. Septim⁹ si matrimōio
i infidelitate ꝯtcto vir dedit vxori libellū re
pudij ⁊ vxor alteri nupserit: q2 si ꝯuerteret
vir tenet eā accipe. c. gaudemus. de diuor.
Octau⁹ ꝺm aliq̄s si vir abstinēdo ꝯ volūta
tē vxori ei occasionē dedit. 27. q. 2. si tu. Et
placet mihi: lz ꝯtrariū teneat glo. ibidem.
8 ¶ Utrum peccet exigēdo debitū sciēter ab
adultero innocēs: vel reddēdo. R. ꝺm Ri.
vbi. s. q. 2. ꝙ aut ē correct⁹: vel parat⁹ cor
rigi: ⁊ sic nō peccat. Si vo sit incorrigibilis
tenet eū dimittere: ⁊ sic peccat mortalit co
gnoscēdo. tex. ē in. c. si vir. de adult. ⁊ i. d. c.
si q̄s vxorē. siue sit māifestū siue ocultū: d ñ

mō sciat ipsa. Quē tex. sic limito intelligen
dū: qñ inocēti nō iminet ꝑiculū fornicatōis
⁊ denegādo debitū ꝯuerteret adult: s3 qñ ex
negatiōe efficit peior ⁊ ex redditiōe nō facit
tot pctā: ⁊ inocēti fit euasio fornicatiōis nō
video mortale pctm̄ exigere ⁊ reddere. Qd̄
etiā tenet Ugo. de castro. no. in. 4. dis. i. q. i.
¶ Utr͡ꝫ possit vir vxori adultere necessaria 9
mistrare. R. ꝙ nō si negādo emēdaret: q2
vtili⁹ esurienti panis tollitur cū de cibo se
curus iusticiā negligit. 5. q. 5. c. nō omnis. ⁊
male meritus debet egestate laborare. l. bo
na fides. ff. depo. §. i. ⁊ de alijs penis adulte
rij: vide. s. adulterium. §. 3.
¶ Utr͡ꝫ teneat innocens ad p̄ceptū ecclesie 10
reddere adultero debitū. R. ꝙ si adulteriū
pōt ꝓbare īfra paucos dies nō tenet. ar. c.
solet. de sen. ex. li. 6. Si vo ñ pōt ꝓbare tene
tur. ar. jj. q. 3. c. i. Et idē in casib⁹ in q̄b⁹ sepa
rari pōt matrimoniū: vt. j. Matrimoniū. 4.
¶ Quarta causa dicit votum emissum ab jj
ambobus de cōmuni cōsensu: vt. j. Matri
moniū. 3. Impedimento. 5.
¶ Quinta causa dicit honestas: puta: q2 pe iz
tit in ecclesia vel in publico: q2 nō tenet sibi
reddere debitū nisi honesto mō. i. chor. i4.
oia honeste. ⁊ ꝺm ordinē fiant in vobis.
¶ Sexta cā ē scādalū. Nā vbi eēt scādalū i3
ꝯsūmare matrimoniū ante adhibitas aliq̄s
solēnitates ꝺm morē patrie nō tenetur red
dere ante illarū obseruantiā nō tamē mor
taliter peccaret reddens: sed bene exigens si
sine rōnabili causa faceret: vt. s. dixi. §. i.
¶ Septima cā ē religio quā q̄s vult intrare i4
q2 nō tenet reddere s3 d3 sibi statui tēp⁹ in
fra qd̄ igredi teneat. c. ex publico. de ꝯuer.
ꝯiu. vñ si nulla istar͡ꝫ cār͡ꝫ inest ꝯtcto mr̄imo
nio ꝑ vba de p̄senti tenet exact⁹ reddere.
¶ Utr͡ꝫ nō reddēs petēti: q2 nō vult concipe i5
excuset. R. ꝙ nō. A fortiori peccat mortali
ter q̄ ex ira vl' alio malo fine vult nō reddē.
¶ Utr͡ꝫ teneat petere. R. Ri. vbi. s. ꝙ nō: q2 i6
nemo tenet vti iure suo. Qd̄ verū credo ni
si in casu quādo nō petendo alter caderet ī
aliqd̄ mortale: q2 tunc tenet.
¶ Utr͡ꝫ teneat reddē nō petēti. R. Ri. vbi i7
s. q. 2. ꝙ sic nō tm̄ petēti exp̄sse s3 etiā petēti
ꝑ aliq̄ sig̃ ꝑ q̄ ꝯiecturat alter͡ꝫ affectare sibi
reddi debitū ꝯiugale: al's si nō petit tacite vl'
exp̄sse nō tenet reddē. Aduertere aūt alterū

ne ꝑtat nō licet nisi cū debita scimonia. Uñ
dic̄ Aug. de ꝯ̄ibona ꝙ si ex negatiōe debiti
alt̄ scādalicat̄ nō excusat̄ a mortali denegās
Q̄ō limita nisi ex aliq̄ cā p̄dictarū faciat.
18 ¶ Utꝝ ꝯ̄cto m̄rimonio cū vna clādestine:
⁊ publice postea cū alia teneat̄ p̄me reddere
debitū. R̷. ꝙ si nō pōt reddi sine scandalo
puta: q̄ꝛ ecclesia excoicat eū ⁊ huiusmodi ꝙ
tenet̄ nō reddere: q̄ꝛ ab oī specie mali est ab/
stinendū. j. Thesso. vltimo. al's sic.
19 ¶ Sꝫ nūq̄d cohabitabit cū scd̄a ad p̄ceptū
ecclesie. R̷. ꝙ sic: ⁊ necessaria ministrabit si
mō pōt facere sine ꝑiculo coitꝰ seu adulterij
cū dicta scd̄a: q̄ꝛ qñ cū ꝑiculo ꝓbabili: tunc
patiat̄ excoicationē ⁊ nō cohabitet h̄ neces/
saria ministrabit sepatꝰ q̄ꝫtū pōt: cū prima
etiā nō cohitabit qñ sine scādalo cohabita/
re nō pōt: ⁊ sibi imputet q̄ sic cōtraxit. Et iō
ꝯ̄sulendū ē tali ꝙ patriā mutet vbi cū pri/
ma sine scandalo cohabitare possit.
20 ¶ Utrū actus m̄rimonialis sit peccatum.
R̷. s̄m Alex. in. 5. p̄te sū. in. 6. p̄cepto ꝙ nō
Sꝫ sit peccatū s̄m eūdē scd̄a scd̄e tractu. de
adul. qñ priuat̄ istis circūstantijs.
21 ¶ Prima dr̄ recta itētio: puta q̄ꝛ excedit fi
nes m̄rimonij factur᷒ cū q̄cūq̄ꝫ alia: vel cū
ea etiā si nō eēt sua coiret: vl' ꝯ̄stituit ibi fi/
nē vltimū: ⁊ sic ē mortale pctm̄. 32. q. 4. ori
go. ⁊. c. liberorū. Adūte tñ ꝙ h̄ intelligit̄ qñ
hoc actu cogitat vt sit mortale: q̄ꝛ actibus
nō habitibꝰ meremur vel demeremr̄ s̄ꝫ Pe.
de pal. in. 4. di. 32 q. 3. Debet ergo intentio
sistē infra limites m̄rimonij si talis actꝰ dꝫ
eē sine pctō h̄ ē ꝙ nō cognosceret si nō eēt sua
legitima vxor. Et idē dic de vxore erga vi/
rū. Sufficit tñ s̄m Ri. in. 4. dis. 31. q. pe. ꝙ
actu vl' habitu hāc intētionē habeat.
22 ¶ Secūda dr̄ cā. Nā ex triplici cā sine pec/
cato exigit̄ ⁊ reddit̄: etiā cū merito ex p̄mis
duabꝰ. Prima ꝓlis ꝓcreāde. 2. debiti reddē
di. 3. fornicatiōis vitande coiter tñ tenet̄ ꝙ
sit pctm̄ veniale exigē cā fornicatiōis vitāde
in se. vide glos. in. c. q̄cq̄d. 32. q. 2. Alia ex
cā cognoscere est pctm̄ aliqñ mortale: aliqñ
veniale: vt in. §. sequentibꝰ patebit.
23 ¶ Utꝝ si fiat cā satiēde libinis sit pctm̄ mor
tale. R̷. ꝙ canonistaꝝ. 32. q. 4. in. c. origo.
⁊. c. liberoꝝ. theologoꝝ in. 4. di. 31. ⁊. 32. fuit
diuersa opi. Aliq̄ tenēt ꝙ sp̄ ē pctm̄ morta/
le coitꝰ cōiugalis cā satiēde libidinis. Et dr̄
qñ p̄uenit voluptatē ⁊ cogitationē manibꝰ
ꝓuocādo ⁊ calidis vtēdo vt possit pluries
coire: sꝫ magis coiter tenet̄ ꝙ non est pctm̄
mortale: dūmō si nō eēt vxor nō facēt. ⁊. d.
c. origo. ⁊ liberoꝝ exponūt qñ ita finalit̄ q̄rit
delectationē ꝙ etiā si nō eēt vxor nō curaret
Et h̄ opi. ē magis rōabilis: q̄ꝛ ap̄ls dic̄ hēat
vnusq̄sq̄ꝫ suā ꝓpt̄ ꝺlectationē i ea ⁊ nō i alia
q̄rēdā ꝓpt̄ fornicatiōꝫ vitādā nec seq̄t̄ ꝙ po
nat ibi finē: q̄ꝛ nō vltimū. Hāc. s. Bo. Ri.
⁊ Ale. ⁊ coiter theo. tenēt. ⁊ placꝫ q̄ꝛ ꝓ ista
scd̄a opi. ē tex. Aug. j. ad chor. 7. i p̄n. vbi
dic̄: ꝯ̄iugal' ꝯcubitꝰ generādi gr̄a nō hꝫ cul/
pā ꝯcupiscētie ꝟo satiāde: h̄ tñ cū cōiuge hꝫ
culpā ꝓpter thori fidē venialē. hec ille.
¶ Utꝝ cognoscē vxorē cā sanitatꝭ sit licitū 24
R̷. Ri. in. 4. di. 31. ar. 3. q. 2. ꝙ s̄m q̄sdā sic
vel forte pōt dici ꝙ sit veniale pctm̄ ⁊ h̄ ve/
rius: ⁊ sequit̄ Tho. in. 4. di. 32.
¶ Tertia dr̄ modꝰ debitꝰ n̄alis. Et h̄ du/ 25
pliciter. Primo q̄ ad vas: q̄ꝛ si fiat ex. ⁊ ibi
mittat̄ semē indubitāter ē mortale grauis/
simū. 32. q. 7. c. adulterij. Secūdo q̄ ad mo
dū stādi n̄alē: q̄ q̄dē ē vt mulier iaceat i dor
so vir aūt in vētre incūbat ei: q̄ꝛ sic facilius
cōcipiūt mulieres nisi ꝑ accñs ip̄diat̄. De/
uiatio aūt ab isto ē lateralis ꝯcubitꝰ: ⁊ ma/
ior sedētis: ⁊ iterꝝ maior stātis: vl' vxore su/
ꝑgrediēte maxima hoꝝ ē eoꝝ q̄ retro more
iumētoꝝ: hūc vltimū modū q̄dā indistincte
reputāt mortale licet ī vase fiat. Pe. de pal.
vbi. s̄. Hen. boich. in. c. inq̄sitioni. de sen. ex.
tenet ꝙ supgressio mulierū sil'r ē mortale:
nisi aliq̄ necessitate vel rōnabili cā fiat: puta
infirmitatis: vel ꝑiculi abortus: q̄ꝛ sic ꝑ/
uertēs vsū ⁊ ritū sacri sciēter etiā in acciden
talibꝰ peccat mortalit̄ sic tales: Glo. Ray.
tenet ꝙ q̄libet deuiatio a mō n̄ali si fiat cā vo
luptatꝭ ampliꝰ sic q̄rēde solū ꝙ ē pctm̄ mor/
tale. Tho. ꝟo in. 4. dis. 31. in l̄ra dic̄ ꝙ q̄dā
dicūt fore signū mortalis ꝯcupiscētie aliqñ
Aliqñ vero pctm̄ veniale. Aliqñ nullū qñ
ex iusta cā: puta infirmitatꝭ: vel ꝓpter ꝑicu
lū ꝓlis suffocāde. Albri. in. 4. dis. 31. dic̄ ꝙ
nihil eoꝝ q̄ facit maritꝰ cū vxore seruato va
se debito s̄m se ē mortale: sed pōt esse signuꝫ
mortalis cōcupiscētie. Tu vero detestaberis
oēs istas deuiationes ⁊ periculosas fore de/
clarabis ⁊ ꝑsuadebis vt desistāt quātū po
teris: tñ sentētiā nō precipitabis: q̄ꝛ vxor ꝑr

mittit: vt in ea bõ delectet̃ ꝓpter fornicatio
nẽ vitandã. Et ideo hoc tenebis ꝙ qualiter
cũqȝ opus incipiat̃ ⁊ quõcunqȝ fiat: dũmõ
in vase debito semẽ emittat̃ ⁊ taliter ꝙ' mu-
lier retinere eũ possit nõ erit mortale de se.
Secus si mulier taliter staret ꝙ ex hoc semẽ
retinere nõ posset: q2 eẽt mortale ꝗ̃uis vir ĩ
vase emittẽt. Et ſm hꝰ ꝯcorda. p̃dictos doc.
26 ¶ Sȝ quid de eo qui fricationibꝰ: osculis:
⁊ tactibꝰ delectatur nõ intendendo venire
ad actũ cõiugalẽ sed finẽ in his ponere. R.
Pe. de pal. vbi. s. tenet ꝙ est pctm̃ mortale
Sed ego nõ credo nisi se vel alterũ ad pol-
lutionẽ extraordinariã prouocaret: ⁊ sic te-
ne per ea que supra dicta sũt.
27 ¶ Quid de illo qui ante completionẽ actꝰ
se retrahit nec semẽ emittit etiaȝ extra vas
ne habeat plures filios. R Pe. vbi. s. ꝙ nõ
peccat mortaliter: nisi ex hoc mulier ad semi
nandũ prouocaret̃. Idẽ dicit de eo qui ne
habeat filios abstinet: q2 licet appetere nõ
plures habere ꝗ̃ possit pascẽ: nec tenet̃ actũ
inchoatuȝ cõsũmare vxore nõ petente. Et
eadẽ ratione videt̃ scdm̃ eundẽ posse dici de
muliere q̃ postq̃ ẽ cognita a viro vadit stati
ad mingendũ: vel se cito erigit vt emittat
semen ne cõcipiat. Sed de hac opinione val
de dubito ꝓpter. c. aliquãdo. 32. q. 2. quod
videt̃ inuere ꝙ sit peccatum mortale. Sed
posset dici qd̃. d. c. loquit̃ quãdo quis ex so
la voluntate hoc facit vel quãdo postq̃ con
ceptio est facta querit aborsum. sed Pe. in
telligit quãdo hoc fit ex rationabili causa:
puta: q2 nõ potest eos pascere ⁊ huiusmodi
⁊ anq̃ concipiat̃ in ventricula matris: ⁊ sic
posset teneri: licȝ sit periculosa. Dare aũt vl'
recipere venena sterilitatis omnino est mor
tale: vt in. d. c. aliquãdo.
28 ¶ Quarta dicit̃ tempꝰ debitũ. Nã tempo
re festi. orõnis ⁊ coĩonis ẽ abstinendũ.
29 ¶ Utrũ peccet mortalit̃ q̃ exigit siue reddit
tpe solẽnitatis. R. ſm cõiter doc. in. 4. dis.
32. ꝙ nõ. Limitat. S. Bo. ibidẽ. ar. 3. q.
2. nisi ꝯscia obliget: q2 credit mortale: vel
nisi interueniat sacre diei cõtemptus. Alex.
tamẽ: scda scdẽ ĩ tractatu d̃ adulterio tenet
ꝙ si cognoscit ꝓpter delectationẽ. s. explen-
dam: ꝙ est mortale. Quod verũ credo qñ
interuenit cõtemptus sacre diei propter ta-
lem delectationem saciendã. Et sic concor-
da glo. que in sũma. 33. q. 4. cum Alex. cõ
cordat: al's nõ: quia circunstantia que nõ ca
dit sub speciali prohibitione nõ potest mu-
tare speciem peccati nisi vt dictũ est quãdo
ratione cõtemptus. Nã nullo iure cauet̃ ꝙ
de precepto nõ cognoscat̃ vxor in festo: sȝ. c.
33. q. 4. sũt de cõsilio: vt patȝ intuẽti. Et sic
etiam tenet Ri. in. 4. di. 32.
¶ An possit cõmunicare qui reddidit. R. 30
ſm Alex. vbi. s. ⁊ Sco. in. 4. dis. 32. ꝙ sic:
nec de necessitate precepti tenet̃ abstinere: ſȝ
nõ debet ꝓpter reuerentiã sacramẽti de bo-
no ꝯsilio: nisi forte solẽnitas aliud suaderet
vt dicitur de pollutione infra. Eucharistia
3. §. 29. Idem tenet glosa. in. c. sciatis. 33.
q. 4. de exigente: dũmodo non causa satiã-
de libidinis exegerit. Sed tu breuiter dic:
vt in. d. §. 29. cum sequentibus.
¶ Quinta dicit̃ qualitas persone cuȝ qua 31
ẽ ꝯcubitꝰ vt nõ sit mẽstruata: vl' vicina ꝑtu
¶ Sed nunquid peccat mortaliter qui co 32
gnoscit tpe menstrui. R. ꝙ casus dubius est
inter doc. Sȝ saluo meliori iudicio mihi vi-
detur distinguenduȝ vt colligo ex dictis ac
rationibꝰ theologorũ. in. 4. di. 32. Aut ex
tali coitu potest fieri generatio probabilit̃
aut nõ. Si non: vtputa: quia senex vel ste-
rilis vel fluxuȝ habet ⁊ huiusmodi: ⁊ tũc nõ
est peccatum mortale: nec in exigente: nec in
reddẽte scdm̃ cõmuniter docto. Nec obstat
illd̃ qd̃ leuit. 15. ⁊ Ezech. 18. dicit̃ preceptũ
morale: quia nõ est morale respectu turpi-
tudinis: al's esset peccatũ mortale etiã quã-
do habet continuum ⁊ ad quamcũqȝ cuius-
cũqȝ turpitudinis ire: quod est contra dõc.
cõmuniter. Est ergo respectu periculi ꝓlis
morale solum: facit. c. intelligẽtia. de verb.
signi. Si ṽo potest generatio probabiliter
vt cum nõ habet continuũ fluxum: vel est
debite etatis: etiam distinguo aut ꝯsiderat
periculũ prolis. s. ꝙ possit generari leprosa
que alio tpe generaret̃ sana: ⁊ cõtẽnit ꝓpter
suã delectationẽ habendã: ⁊ sic peccat mor-
taliter tã exigẽs ꝗ̃ reddẽs isto mõ. Aut licȝ
contẽnat periculũ ꝓlis: tñ exigit vel reddit
ꝓpter fornicationẽ vitandã in se vel in alio
non principaliter ꝓpter delectationẽ: ⁊ sic
nõ peccat mortaliter taliter exigens vel red
dens: q2 tenet̃ homo magis diligere saluteȝ
suã vel ꝓximi ꝗ̃ bonũ corporis ꝓximi: aut

nõ cõsiderot piculũ ꝓlis nec de gnãtõe ⁊ tũc
si exigit cã fornicatõis vitãde ĩ se: vł ĩ alio vł
debiti reddẽdi nõ peccat mortalir lʒ ꝯcipiat
ꝓles leprosa: qꝛ cũ det operã rei licite lʒ non
debitã diligẽtiã posuerit: tñ nõ reputabitur
ad mortale: ar. eoꝝ q̃ no. in. c. inebriauerũt.
15. q. i. Si aũt solũ exigit cã libidinis: vł red
dit: tũc ex futuro euentu cognoscet si pecca
uit mortaliter: vel nõ: qꝛ si ꝓles generabit
leprosa reputabit mortale: qꝛ dedit operaʒ
rei illicite: ar. c. i. de p̃sũp. Si ỽo nõ genere
tur leprosa erit veniale. Ideo añ euẽtũ dʒ
ꝯfiteri tã q̃ʒ de mortali. c. iuuenis. de spon.
33 ¶ Quid de exigẽte tpe partui vicino. R.
Ri. in. 4. di. 32. ar. 3. q. 2. ꝙ si sine piculo ab
orsus. Uir põt carnaliter copulari sue vxori
p̃gnãti põt exigẽ sine mortali ⁊ mlier sibi te
net reddẽ: qꝛ mrimoniũ nõ solũ ẽ ĩ officiũ:
ſ etiã in remediũ. Si aũt nõ põt sine ꝓbabi
li piculo abortus nõ dʒ nec reddẽ: nec exigẽ
imo ſm Pe. de pal. vbi sup̃ peccat mortalir
tã reddẽs q̃ʒ exigẽs: qꝛ nõ curat occidẽ aiaʒ
puuli vna cũ corpe. Aduẽte ꝙ maiꝰ ẽ picu
lũ abortus in p̃ncipio cõceptꝰ. Rõ: qꝛ q̃uis
ſm Auicẽ. matrix mulieꝝ pꝰ impgnatõeʒ
claudat: tñ ex dlectatõe mouet aliqñ ⁊ apit
⁊ sic mã nõdũ pfecte coagulata disperdit ⁊
eff. idit: ⁊ iõ vitupat. Hie. accedẽtẽ ad p̃gnã
tẽ i. d. c. origo. Nõ tñ erit pctm mortale: ex
q̃ nõdũ ẽ formatꝰ si hoc nõ intẽdit.
34 ¶ Utꝝ imediate post ptum possit exigi. R.
Ri. vbi. s. ar. 4. q. i. ꝙ nõ de ꝯgruo donec sit
purificata: nõ tñ de necitate ẽ abstinendũ.
Limitat Pe. de pal. vbi. s. nisi mulier esset
ex ptu infirma: ⁊ eẽt ei piculũ mortis: vł ag
grauationis infirmitat. ⁊ placet. Et. c. ad
eiꝰ. 5. di. ⁊. c. si cã. 33. q. 4. ⁊. c. origo. 32. q. 4
⁊. c. nõ solũ. 7. q. 7. loquũt de honestate.
35 ¶ Sexta dꝛ ꝯueniẽtia loci: qꝛ nõ dʒ fieri ĩ
loco sacro: vñ si ẽ ꝯsecratꝰ locꝰ peccat morta
liter tã exigẽs q̃ʒ reddẽs ꝓpt cõtẽptũ sacri.
ſm Ale. vbi. s. si nõ sit necessitas ꝓpt quã
nõ possit cognoscere in alio loco: vtputa: qꝛ
violẽter sũt reclusi p lõgũ tẽpꝰ: quia tũc eẽt
de bono ꝯsilio abstinere nõ de p̃cepto ꝯcor.
Ri. in. 4. Sed Pe. de pal. vbi. s. tenet indi
stincte ꝙ ẽ mortale. Sʒ nõ credas ei nec vʒ
eiꝰ rõ. s. ꝙ nulla sit necessitas sicut in vrina:
imo maior ꝙ q̊s stet iuxta ignem lõgo tpe ⁊
nõ calefiat nec etiã alia rõ. s. ꝙ locꝰ polluit:
qꝛ pollutio nocturna in sõnis etiã polluit: ⁊
tñ nõ ẽ peccatũ. Ideo tene cũ Alex. ⁊ Ri.

D Ecanus idẽ est q̊d archidi
aconus ⁊ ideo dic
vt supra. Archidiaconus.

D Ecima Alia p̃dialis. s. d̃ bis
q̃ ꝓueniũt ex p̃diis.
Alia psonalis. s. de bis q̃ ꝓueniunt
ex negotiatiõe: artificio: scia: militia: vena
tione: ⁊ hꝰmõi industriis psonaꝝ. Aliemi
xte: sicut q̃ ꝓueniũt de aialibꝰ ⁊ eoꝝ fetibꝰ q̃
parti sũt p̃diales a p̃diis vnde viuũt: ptim
psonales ꝓpter custodiã ⁊ eoꝝ curã de hoc
habet in. c. ad apostolice: ⁊ in. c. pastoralis.
de deci. ⁊ de parochiis. c. fi.
¶ Utꝝ sint de precepto dande tpe gr̃e. R. j
Ale. i. 3. pte sũ. ꝙ sic quecũq̃ʒ cũ necessitas
est ⁊ petũt a ministris ecclesie vel etiã si non
petũt: dũmodo sit cõsuetudo regiõis: vt in
c. peruenit. sed meliꝰ in. c. in aliquibꝰ. de de
ci. in fi. dicit. Ille quippe decime necessario
soluẽde sũt que debent ex lege diuina: vł cõ
suetudine approbata.
¶ Sʒ nũq̃d ꝯsuetudo excuset a solutione 2
deciaꝝ. R. vt colligo ex Ale. vbi. s. Solut
decime vno mõ ẽ de iure nãe ⁊ morale. s. in
quãtũ ꝯscia dictat ꝙ deꝰ honorãdꝰ ẽ de ꝓ
pria subſtãtia ⁊ ꝙ aliquota ps substãtie det
ad sustẽtationẽ mistroꝝ dei: ⁊ hec fuit sp in
p̃cepto: vñ geñ. 47. sacerdotibꝰ egypti ciba
ria ex horreis publicis mistrabãt. Alio mõ
dꝛ iudiciale p̃ceptũ in quãtũ determinat cer
tã. s. decimã ptẽ dãdã mistris ſm rõneʒ eq̃
tatis mutue distributiõis vt sit eq̃litas dati
⁊ accepti int seminãtẽ spũalia ⁊ tpalia dan
tẽ scõm ꝙ possibile ẽ: ⁊ hec fuit ĩ lege in p̃ce
pto simpliciter. Exo. 23. ⁊ Nũeri. 18 Ante
legẽ ỽo fuit de consilio. vt patʒ Geñ. 28.
vbi iacob vouit decimas: q̊d facere nõ po
tuisset si fuisset in p̃cepto. Tertio mõ solu
tio decime ẽ q̊d cerimoniale q̃tũ ad aliquaʒ
significationem sicut ⁊ oĩa antiq̃ legis facta
scõm illud. j. chor. 10. Oĩa in figura ꝯtinge
bant illis. Qui eñi decimã dat que ẽ perfe
ctionis signũ: eo ꝙ denariꝰ numerꝰ ẽ pfec
quasi primꝰ limes nũeroꝝ vltra quẽ nume
ri nõ procedũt: sed reuertunt ab vno nouẽ
partibꝰ reseruatis protestat quasi in quodã
signo ad se pertinere impfectioneʒ: pfectio
nẽ ỽo que erat futura p christum esse ex pte

c:andā a deo: vñ cū iudicialia hodie nō obli
gent nisi ꝓut precipiūť ab eo qui pōt: patet
ꝙ isto scđo mō decime sunt de iure positiuo:
prout v̄o sunt cerimonialia hodie ꝓhibenť.
Et in hoc cōcor. Ri. in. 4. di. 17. ⁊. S. Tho.
scđa scđe. q. 87. Et hoc tene: licꝫ Innocē. in
Rica. de deci. ⁊ Hosti. teneāt ꝙ simplici
ter sint de iure dīno ꝯ morali ⁊ nāli. Q̄d nō
ē verū nisi vt dictū ē. Et ī hoc decipiūť mul
ti canoniste Cū ergo queriť an cōsuetudo
excuset a solutione ipsarū. Dico ꝙ si sacer
dos q̇ ministrat spiritualia petit ꝓpter in
digentiā ⁊ sustentationē nō excusať ꝓpter
ꝯsuetudinē quin teneať dare tam prediales
ꝙ̄ ꝑsonales: q2 nulla cōsuetudo pōt contra
ius naturale ⁊ morale. 8. di. que cōtra. Si
militer nō pōt cōsuetudo excusare quin hō
teneať ex aliquota parte substātie sue hono
rare deū. Excusare autē pōt cōsuetudo ⁊ ex
cusat in alijs casib⁹ si sit prescripta. Nam ꝙ
detur sacerdoti nō indigēti decima ex insti
tutione ⁊ p̄cepto ecclesie solū est tēpore grē.
Et hoc videť innuere. Hostiē. in. c. a nobis.
de deci. cū dicit ꝙ cōsuetudo excusat a deci
mis etiā p̄dialib⁹ nō soluendis cū nō petūť
pro quo facit. c. nō est. eo. ti. q̄d esse nō potest
si esset preceptū morale. Nec obstat. 13. q. i.
§. his ita. ⁊. 16. q. i. reuertimini. ⁊. c. decime.
⁊. c. in sacris. ⁊. q. 7. decimas. ⁊ de decimis
parochianos. ⁊ in. c. tua nos. ⁊ in. c. tua no
bis. ⁊. c. cū nō sit in homine. ⁊. c. in aliquib⁹
in q̇b⁹ d2 ꝙ a deo sunt institute vel diuina le
ge precipiunť: quia ibi accipiť lex diuina ꝓ
lege mosaica. vt patet. 13. q. i. §. his ita. que
quidā filios gratie nō ligat: nisi quo ad mo
ralia: vt patet di. 5. §. i. ⁊. 6. di §. his ita. ⁊
de puri. post par. c. vnico. vel nisi vt dixi iu
dicialia p̄cipianť ab ecclesia: vt facit in deci
mis: vt in ti. de deci. in multis. c. ⁊ in aliqui
b⁹ alijs: vt patet de iniur. c. i. 23. q. 4. ⁊. 6.
⁊ tūc lꝫ sit p̄ceptū legis diuine date moysi:
nō tñ obligat vt tale: ꝟ vt preceptū ecclesie.
Et ideo male reprehendūt aliqui canoniste
theologos: qui dicūt decimas nō eē. de iure
diuino: q2 nō negāt quin fuerint precepte a
deo in lege veteri. sed q2 nō obligant vt lex
diuina inquātū sunt iudicialia precepta: sed
solum vt precepta ecclesie. Inquantū autē
sūt a iure naturali ⁊ morali bene sunt de iu
re diuino debite etiā hodie. Et ideo cōclude

ꝙ si minister ecclesie indiget propter susten
tationē ⁊ petit ꝙ nō excusať propť cōsuetu
dinē cōtrariā. Si aūt nō indiget teneť sol
uere ꝫm ꝙ ꝯsuetudo se hꝫ: vł decimā: vł vi
gesimā: aut trigesimā: aut si nihil soluiť ex
cusať: dūmō ꝯsuetudo sit p̄scripta ꝑ ea q̄ di
xi. s. Consuetudo. Sancti⁹ tñ eēt eas inte
gre soluere: ⁊ pro hoc facit. c. a nobis. de deci.
vbi diciť ꝙ quilibet teneť soluere decimas:
nisi a p̄statiōe earū specialiter sit exempt⁹:
q̄d q̇dē esse nō posset si essent simplr̄ de iure
dīno: ar. 4. di. erit. facit etiā q̄d no. Archi.
16. q. i. ⁊ seq̇ť Pa. in. c. in aliquib⁹. de deci.
❡ Utrū papa possit dispensare ne quis deci 3
mas soluat. R. Alex. vbi. s. ꝙ preceptū de
decimis inquātū est iudiciale pōt ecclesia or
dinare qui ⁊ quas debeant recipere ⁊ qui sol
uere: sicut fecit in multꝭ religiosis: vt supra
dictū est. Et hoc intelligit rōne necessitatis
vel vtilitatis: aliter nō dꝫ facere.
❡ Sꝫ queriť qñ dari debēt. R. vt d2 in. c. 4
cū hoīes. de deci. ꝙ statim fructib⁹ collectis
Et hoc quo ad prediales: quo ad ꝑsonales
debent solui in fine anni. Sed tu dic ꝙ ꝫm
consuetudinē prescriptaꝫ sunt soluende: ⁊ si
pereunt: peribunt illi qui est in mora: alꝭ nō
sed cui debentur.
❡ De quib⁹ debēt solui. R. ꝙ de oīb⁹ fru 5
ctib⁹ terraꝝ: arboꝝ: aīaliū piscationū venatio
nū ficuū: pēsionū: molēdinoꝝ etiā aduentū
balneoꝝ: fulloniorū: lapidiciniorū: metha
llariorū. Itē de negocijs ⁊ artificijs ⁊ cete
ris bonis: vt colligiť. 16. q. i. ⁊. q. 7. ⁊ de de
ci. ī mltis. c. ꝟ hodie ꝯsuetudo seruanda est.
❡ Utrū de illicite acquisitis. R. Ale. vbi 6
s. ꝙ in personalib⁹ ē distinguēdū: aut trans
fertur dominiū in acquirētē: ⁊ sic tenenť da
re: ꝟ ecclesia nō debet recipere ꝙ̄diu persona
est in scelere: ne videať approbare eius mo
res: ꝟ si correxerit poterit recipere: sicut ī me
retrice ⁊ histrione ⁊ huiusmodi. Si aūt do
miniū nō transferť: sicut in vsura furto ra
pina ⁊ huiusmodi: sic nō tenetur: nec eccle
sia potest recipere. Si v̄o decime sūt predia
les indistincte quilibet teneť quātūcūqꝫ pec
cator ⁊ iudeus ⁊ inuasor: ⁊ ecclesia pōt reci
pere: quia nō dantur intuitu persone: ꝟ q̄si
ex censu debito predioꝝ: facit. c. de terris. de
deci. Non tenenť tamē iudei soluere ꝑsona
les: decimas cum nō ꝑticipant sacramenta

tenent dare nec audiāt dīna:ar.dicti.c.de terris.
7 ¶ Qui tenent dare decimā. R. Ale. vbi.
s.ꝙ oēs laici tā pauperes ꝙ̄ diuites. Item
etiā iudei de ꝑdijs.d.c.de terris: vt.s:in.§.
ꝓcedēti.16.q.7.decimas. Itē clerici de rebꝰ
pꝛimonij sui nisi deseruiāt illi ecclesie cui de
bent eodē.c.2. Itē ale.dicit:ꝙ vbi esset cō
suetudo ꝙ de fructibus possessionū ecclesie
possent testari in moꝛte:similiter tenerentur
de ipsis ad decimaz. Et sic intellige.c.2.de
deci. Item religiosi nisi sint exempti priuile
gio sedis aplice:sicut sūt monachi albi:tem
plarij:hospitalarij:⁊ hierosolymitāi ⁊ mul
ti alij:de quo no. in.c.suggestū. cū multis.
c.se.de deci. Dicit tamē Ale.vbi.s. ꝙ priui
legiū de nō soluēdis decimis nō liberat eos
quin teneant soluere in tribꝰ casibus. Pri
mus cū pactione tenent: qꝛ priuilegiū non
reuocat pactū ꝓcedens nisi fieret mentio spe
cialis in eo: vt in.c.ex mltiplici.de deci. Se
cūdus cū parochialis ecclesia cui debebant
enoꝛmiter ledit:ar.d.c.suggestū. Tertius
cū eas soluēdo tacite renūciāt priuilegio: s
de hoc vide glo. ⁊ doc.in.d.c.suggestū.
8 ¶ Cui debeāt dari. R. ꝙ ꝑdiales debent
dari illi ecclesie:in cuiꝰ parochia ꝑdiū situ͂ ē
vt in.c.qm̄.de deci. ⁊ in.c.fi.de parochijs.ni
si aliud habeat ꝯsuetudo: vt in.c.i. ⁊. 2. ⁊ in
c.cōmissū. ⁊ multis alijs.c.de deci. Perso
nales ꝟo debēt dari ecclesie parochiali i qua
audiuit diuina: vel vbi recepit ecclesiastica
sacramēta.i.q.i.c.questi. Mixte ꝟo debēt
dari: vbi cōsuetudo ē: vel si nō ē cōsuetudo
si pascunt in vna dent illi parochie. Si ꝟo
partim in vna partim in alia diuidāt:facit
qđ no.in.c.ad aplice.de deci. ⁊ Pa.no.dif
fuse.in.c.cū contingat.eo.ti.
9 ¶ Utꝝ soluēdo ei q̇ de iure ecclesiā non te
net s de facto excuset. R. ꝙ nō si scit:nisi ex
iusto metu excuset: vl̄ nisi ꝑ tolerātiā eccl̄eq̄
eū n̄ ꝯdicat videt ꝯsentire.ſm Rodo. Et s
vltimū veꝝ nisi placeret eis eccl̄iaz fraudari
10 ¶ Utꝝ clericus qui habet sufficiēs patrimo
niū: vn̄ viuat ſm statū sue ꝑsone possit de
cimas recipere. R. Ale. vbi.s.ꝙ sic: vt ꝓ
curatoꝛ in necessitates pauperū vel vtilita
tes ecclesie expendēdas: nō aūt in vsus pro
prios cōuertēdas: Immo si i ꝓꝓos vsus cō
uertit ꝯmittit sacrilegiū si i malos icurrit iu
diciū:fac.c.qm̄.i fi.16.q.i.⁊.c.pastoꝛ.i.q.2

¶ Utrū decime possint ꝑscribi. R. ꝙ laici 11
nullomō pn̄t ꝑscribere: vt eis soluāt:de pre
scrip.c.cām. Sed clerici si parochiam hn̄t:
possūt.de ꝑscript.de quarta. Si ꝟo nō hn̄t
nō possūt. Sil̄r ⁊ de religiosis dicendū est:
ar.eoꝝ que no.in.c.placuit.de ꝑscrip.⁊ in.c.
cum cōtingat.⁊.c.sequē.de deci.
¶ Cui soluet q̇ antiq̇tꝰ nō soluit ⁊ nūc vult 12
satisfacere. R. ꝙ nō ei q̇ ꝑscripsit: s ecclesie
parochiali ſʒ Rodo. ⁊ Ray. Qđ veꝝ credo
si eccl̄ie parochiali: tūc erāt soluēde.al̄s secꝰ
¶ Utꝝ sacerdos parochialis possit remittē 13
decimas nō solutas tp̄e ꝑterito. R. ſm Ro
do.ꝙ sic: i totū vl̄ i ptē: ex q̇ i posteꝝ vult ab
stinere ⁊ facere debitū suū. Sʒ mihi videt
ꝙ nō possit: nisi sit pauꝑ cui remittūt:ar.c.
fi.16.q.i.qꝛ cum sint pauꝑꝝ non possūt in
nō pios vsus cōuerti. Nā ⁊ suꝑ alimētis le
gatis nō valet trāsactio sine iudicis auctoꝛi
tate.l.cū hi quibꝰ.ff.de transac.
¶ Utꝝ laico possit ꝯcedi decima. R. scđm 14
doc.i.c.ad hec.de deci.ꝙ nullꝰ ꝯctꝰ pōt iniri
cū laico de decimis ꝑ quē dn̄iū directū vel
vtile trāsferat i ipsū: qꝛ videt alienatio q̄
dā: vt ꝓbat ꝑ tex.cū glo.in cle.i.de re.ec.nō
ali. Sʒ ꝯcessio ad modicū tēpꝰ q̄ non videt
alienatio hn̄ pōt fieri: ⁊ etiā ad tēpꝰ vite ali
cuiꝰ ex cā ⁊ cū auctoꝛitate ꝑlati.ſm gl.in.c.
ꝙuis.eo.ti.qꝛ ꝓpt̄ dubiū vite pōt dici modi
cū tēpꝰ. Sʒ de h.d. glo.dubito ꝓpt̄ ea q̄ di
xi.s.alienatio.§.18.⁊ potiꝰ credo ꝙ nō pos
sint ꝯcedi ad vitā alicuiꝰ nisi auc̄te pape. Et
hoc intelligo in laico q̇ laicalit̄ viuit. Secꝰ
in laico cōuerso ⁊ religioso cui concedi pos
sent: ſm ꝙ notāt doc.in.d.c.ꝙuis. Ius ꝟo
decimādi nullo mō pōt cadere in laico: cum
sit spūale: vt in dictis.c.no. Et hoc itelligo
sine auc̄te pape qui solꝰ pōt ſm notata.in.c.
2.de iudi. ⁊ tutus est in foꝛo anime si ex cau
sa hoc papa facit.al̄s nō: vt notat.d.Anto.
in.c.a nobis.de deci. ⁊ sequit Pa.
¶ Utꝝ laicꝰ hn̄s in feudū decimas secura 15
ꝯscia teneat. R. ꝙ si scit se hr̄e pꝰ ꝯciliū la
teranen̄.qđ fuit celebꝛatuʒ.1279. ⁊ sine au
ctoꝛitate pape nō pōt tenere: vt no.in.c.ꝓ
hibemꝰ.de deci. Si scit se habuisse an̄ illud
ꝯciliū: vel post: s cū auctoꝛitate pape ⁊ ex cā
sic pōt tenere. Si ꝟo ignoꝛat an an̄: vl̄ an in
teruenerit auctoꝛitas pape: seu ex cā legiti
ma tūc ho. vt refert Jo.an.in.c.cū aplica.

de his q̃ fi. a p̃la. tenet ꝙ nõ põt tenere. Idẽ
Archi. ⁊ Jo mo. in. c. z. de deci. li. 6. s' Jo.
an. tenet z̃riũ qñ co'is opi. est ꝙ auctoritate
pape: vel ante illud cõciliũ fuerint cõcesse.
Que opi. mihi placet maxime: q2 vnusq̃sq3
in foro anime p̃sumendus ẽ bonꝰ nisi cõstet
de malo: ⁊ ideo debet credere ꝙ predecesso-
res sui nõ tenuissent nisi cũ bono titulo.
16 ¶ Utrũ talis laicꝰ possit eas transferre. R.
ꝙ nõ in laicũ q̃cũq3 titulo ex q̃ trãsferatur
dñium vtile vel directũ. Et licz glo. i. c. pro
hibemꝰ. de deci. tenuerit ꝙ auc̃te ep̃i posset
tñ co'i'r nõ tenet ⁊ hñ. In aliã ãt ecc̃liã vel
religiosũ locũ bñ põt donare vt i. c. cũ ap̃lica
de his que fi. a p̃la. ⁊ hoc de cõsensu dioce-
sani. Pignorare aũt nõ põt s'm Jo. an. Sz
Ho. tenet ꝙ sic: ⁊ Pa. placet ⁊ mihi: vt cui
plus liceat ⁊ minus.
17 ¶ Utrũ ecc̃lia possit sine simonia redimẽ de
cimas ab aliq̃ iiusto detẽtore. R. ꝙ põt re-
dimẽ qñ ex tali pecũia nullũ ius d̃ nouo acq̇
rit: al's nõ licet: vt no. i. c. dilectꝰ. el ꝑ. de si.
18 ¶ Utrũ liceat clericis accipe in pignus deci
mas detẽtas a laico. R. Alex. vbi. s. ꝙ sic:
sicut ⁊ quãlibet aliã possessionẽ quã laicꝰ de
tineret iniuste: nec tenent fructꝰ cõputare i
sortẽ: dũmõ hꝰmõi decime nõ ꝑtineant ad
alias ecc̃lias: sed ad suas: q2 si ad alias ꝓhi
bet: vt in. c. interdicimꝰ. de deci.
19 ¶ Quõ ⁊ qñ religiosi tenentur facere con-
scientiã ⁊ predicare de decimis: vide. Excõ
municato. 7. casu. 44.
20 ¶ Que ẽ remuneratio fideliter soluẽtium
decimas. R. ꝙ multiplex. Prima habũdã
tia fructuũ. Secũda sanitas: de q̇bꝰ Mal.
3. ⁊ in. c. reuertimini. ⁊ in. c. decime. 16. q. i.
Tertia bonitas ꝑncipatꝰ. 16. q. 7. maiores
Hoc tollit fiscꝰ qd̃ nõ accipit christus.

D Efensio Utrũ sit licita ad sue ꝑsone tuitionẽ
ne ledat. R. ꝙ sic: vt i. l. vt vim. ff.
de iusti. ⁊ iu. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bald. ⁊ alij. in. l.
sciam. §. q̇ cũ alit. ff. ad legẽ aquil. etiã reli-
giosis sine licentia sup̃ioris. qñ licentia co-
mode hr̃i nõ põt. s'm Jo. de lig. in tractatu.
de iusto bello. Rõ: q2 hoc cõpetit de iure na
turali. di. j. ius naturale. ⁊ quo ad actus na
turales religiosi nõ censent mortui. 16. q. i.
c. placuit el secũdo. l. deo nobis. C. de episc.
⁊ cleri. ⁊ etiã aduersus suum superiorẽ põt
q̃ se defendere: ar. c. ex ꝑte. de accu. Et hoc
verum si ille cõtra quẽ se defendit iniuriose
vult eũ ledere: q2 si iuste ⁊ ordine iusticie ser
uato procederet nõ posset sine peccato se de
fendere: al's sic dũmodo fiat defensio cum
moderamine inculpate tutele Istis enĩ duo
bus ↄcurrentibꝰ. s. ꝙ sit ad repellẽdũ iiuriã
⁊ cũ moderamine inculpate tutele licet Ad
uerte hic ꝙ non licet percusso repercutere ẽt
incõtinenti: q2 hoc eẽt vindicta. l. nõ ẽ singu
lis. ff. d̃ re. iur. nisi timeret d̃ ꝑcussiõe gemia
ta faciũt notata. p Inno. in. c. oliz. de resti.
spolia. ⁊ quod no. in sum. 23. q. i. facit. l. 4. i
principio. ff. ad. l. aquil.
¶ Utrũ defensio possit tolli per papam vl i
principẽ: vel legẽ vniuersalẽ: vel municipa-
lẽ. R. Albri. in. l. oẽs. C. de epi. ⁊ cle. quidã
dicũt ꝙ nõ: cũ sit de iure naturali: ⁊ videt
expressum in cle. pastoralis. §. pe. de re iud.
Dñs Gabriel de osseletis in suo tractatu te
net: ꝙ si statuto cauet ꝙ possit ꝓcedi nulla
data defensione ꝙ valeat: ⁊ ꝑ hoc facit: q2
licet a pp̃lo sit species d̃fensiõis tamẽ tollit i
multis casibꝰ. vt. C. quoꝝ ap. nõ re. per totũ
Item quia iura volũt in multis casibus nul
lam dari defensionem: vt. C. de sicca. l. fina.
in fine. C. de Adul. l. in adulterij. C. de fal.
mo. l. z. cum similibꝰ. Nec obstat ꝙ defen-
sio sit de iure naturali: quia verum est in de
fensione manuali: ⁊ de ista loquitur. d. l. vt
vim. sed defensio danda per iudicem reo pe
tenti: vel nõ petẽti est de iure gentiũ vel ci-
uili: ⁊ ideo per aliud ius tolli põt. Et hoc di-
cit esse verius. Albri. ibidem.
¶ Utrũ defensio pro rebus liceat. R. s'm z
Innocen. in. d. c. olim. ⁊ Bartol. in. d. l. vt
vim. ⁊ glo. ⁊ docto. in. l. i. C. Unde vi. ꝙ sic
⁊ pro rebus auferendis ne auferantur ⁊ ab-
latis vt recuperent. Et hoc verum in abla-
tis si incontinenti fit. i. anteq̃ ad alia nego
cia diuertat tex. est. ff. de vi ⁊ vi armata. l.
idem est. §. eum igit qui armatus. Et dicit
Pa. in. c. significasti. sc'do de homici. ꝙ dici
tur interuallum quando relicta prima se di
uertit ad alia nõ necessaria. Secus ⁊ come-
dit vel bibit: vel congregat amicos si huius
modi. ff. de verb. ob. l. cõtinuuz. primo. R
ff. de diuo. re. l. duos. §. vltimo. C. Unde vi.
l. i. Et cũ hoc sit a iure ↄcessũ nõ requiritur
auctoritas superioris nisi de bono consilio:

nec incidit talis in excoicationē si psona aq̄ aufert esset ecclesiastica etiā si in personā im mittit manū quādo al's recuperare non poterat: vt colligit in. d. c. olim. ⁊ de appel. c. significauerūt: nisi a pposito modū excedat vt in d. c. olim. in fine.

3 ¶ Utrum qlibet de pplo possit quēlibet defēdere impune. R. Bar. in. l. siqs in seruitute. in fine. ff. de fur. ⁊ in. d. l. vt vim. ⁊ ibi glo. ⁊ 23. q. 8. §. i. in glo. ⁊ Cy. ⁊ Pe. in. l. i. C. Unde vi: q sic. Cōsuluit tn̄ Bar. in. d. l. vt vim. ad tollendū oē dubiū q faciat sibi mandari vt ipsuz defendat clamādo defendite vel currite ⁊ similia: vt notat Bal. in. d. l. i. qz tūc scdm oēs licite ⁊ impune: facit i argumē tū. l. Graccus. C. de adult. Aduerte tamē q irregularitatē nō effugit qui p alterius defensiōe alium occidit. De quo vide infra. Homicidium. 3. §. 3.

4 ¶ Quid dicit moderamē inculpate tutele R. glo. in. d. l. i. multū laborat. Sed Bar. ibi. ⁊ in. l. furem. ff. ad. l. cor. de sicc. dicit q inculpata tutela est id facere sine quo aliter se defendere nō pōt sine periculo psone: vel rerū: Unde nō debet pati q dānificet in aliquo si dānū est irrecuperabile: al's secus: vt in. d. l. furem. Ex quo infert q etiā si nō possum effugere quin me pcutias nisi te interficiam q licite te interficio: qz cū iniuria psonalis sit maior q̄ realis: vt in. l. in seruorū. in fi. ff. de penis. ⁊ pter realē irrecuperabilem possū te interficere: vt in. d. l. furē. ergo fortius p psonali: facit gl. de resti. spo. c. oli el pmo. ad fi. ⁊ glo. in. c. significasti. el scdo. de homici. Et istud tenet Flo. in. d. §. q cuz alter. Bal. vo. in. d. l. i. dicit q tria debēt eē vt sit moderamē. Primū equalitas vt sicū ramis: cū armis. vt. ff. de vi. ⁊ vi ar. l. i. §. vi vi. Sz ego hoc credo verū quādo pōt repellere qz paruus vir cū armis pōt se defendere a magno qui cū pugno forte eū interficeret: ar. 3. q. 7. §. tria. Secūdū tēporis vicinitas: qz si post eēt vindicta cōtra. c. seditionarios. 46. di. Tertiū talis ⁊ tāta q̄ta ē necessitas. Adde. Quartū q intētio sua feratur vt se defendat: qz actus ex intētione nomen accipit nō ex eo quod ē per accidens. i. preter propositū in actib' moralib'. Unde duo effectus ex vno actu possūt venire: puta pprie vite conseruatio ⁊ inuadētis occisio. Si ergo intēderet occisionē: vt finē: sic non liceret sine pctō mortali. Si aūt suā defēsionē: sic denoiabit defensio: nō occisio: cū non debeat denoiari actus moralis ab eo qd est pter intentionē: cū sit cā per accidēs: vt pz. 5. ethi. c. 4. Et sic nō erit pctm̄.

5 ¶ Quid si excedit modū. R. scdm Innocē. Hosti. z. d. Anto. in. c. olim cām. de restit. spo. q si excedit a pposito sic tenet de dāno. Si aūt nō a pposito sic nō tenet ad aliquaz satisfactionē: nisi forte ad cautelā. facit. l. si ex plagis. §. tabernari'. ff. ad. l. aquil. nec excoicationē incurrit: vt no. in. d. c. olim. el p. ⁊. d. c. significasti. el scdo. lz Ray. dicat q ē tutius q petat absolutionē vel dispensationē: ⁊ est bonū quādo comode pōt haberi. Dicit tamē. d. Anto. in. d. c. olim. qd. qui in sequit pcussorē de facto ⁊ vulnerauit non dz puniri vt dolosus: sz vt culpabilis: qz inconsult' calor vitio calūnie caret. l. i. §. q̄ri posset. ff. ad tur. 3. q. 3. §. nōdū. tex. ēi. l. si adulteriū. §. impatores. ff. de adul. gl. 23. q. i. §. i.

d **Efunctus** Uide infra. Mortuos.

d **Egradatio** duplex: quedam verbalis quedā actualis. Et hec actualis fit sic: qn̄ cleric' indut' vestib' sicut si in officio eēt dispoliat cū vbis ad hoc ɔgruis vt habet in. c. degradatio. de penis li. 6. Et dicit Ge. in. d. c. q actualis degradatio ē executio vbalis depositionis: ppterea tenet q pōt fieri sine numero epoꝝ: sed nō vbalis: qz oportz fiat a pprio epo ⁊ sit debit' numerus epoꝝ: vt in. d. c. in tex. ⁊ in glo.

j ¶ Utrum vberans clericū degradatū sit excoicat'. Fuerūt opi. Sed placet mihi opi. gl. in. d. c. degradatio. q verberās degradatū actualiter nō sit excoicat': s3 degradatuz vbaliter sic: ⁊ ē securior opi. Dicit tn̄ Pa. in c. ad abolendā. de hereti. verū nisi post verbalē sequat incorrigibilitas: qz tūc pdit etiā scdm vnū intellectū. c. cum nō ab hoīe. de iudi. ⁊ absqz alia traditione posset comprimi per iudicem secularem.

z ¶ Utrū iudex secularis possit iudicare degradatū actualiter. R. scdm no. in. d. c. degradatio. q q̄uis tuti' eēt vt traderet per iudicē ecclesiasticū: tn̄ ex quo actualiter degradatus ē pōt per tex. prefati capituli.

3 ¶ Utrū degradat⁹ cōficiat celebrādo. R. ſm Archidi. de cōſecra. di. 4. in. c. oſtēdit. ꝙ ſic: Et iſta eſt veriſſima opinio: q2 character a deo impſſus in aīa: per hoīem nō pōt auferri. Licȝ glo. 50. di. dixerit cōtrariū. i c. accedēs. ⁊ multi alij.

4 ¶ Utrū degradat⁹ teneat dicere officiū ſi ē in ſacris. R. ſm Rodo. ꝙ ſic: qd̄ ꝓbat. p. c. volētes. de cele. miſ. q2 ex q̄ oīb⁹ ordinatis p̄cipit: ⁊ iſte ordinat⁹ ſit ⁊ characterē habeat licȝ degradat⁹ officiū dicere tenet: nō tamē debet dicere. Dn̄s vobiſcuȝ ⁊ ſimilia que ad dignitatē ordinis pertinent.

5 ¶ Quis pōt reſtituere degradatū depoſitum. R. ꝙ ſolus papa. c. i. ⁊. 2. 50. diſ. Sic ⁊ p̄ſes prouincie nō pōt reſtituere quē damnauit. ff. de queſtio. l. i. in fi.

d **Electatio** in cogitatione vtrū ſit peccatū mortale. vide. s. Cogitatio. §. 2.

d **Elegatus** eſt is cui a ſūmo pontifice vel ordinario cōmittit cauſa: quo ad eccleſiaſticos. Siliter dico de imperatore ⁊ alijs dn̄is quo ad ſecularia.

i ¶ Quis pōt delegare. R. ꝙ quilibet ordinarius ⁊ quilibet q̄ ex ordinaria iuriſditiōe aliquid poteſt.

2 ¶ Quis pōt eē delegat⁹ in eccl'iaſtico foro. R. ꝙ delegat⁹ pape nō pōt eē quis: niſi ſit in dignitate cōſtitut⁹: aut canonic⁹ eccleſie cathedralis: vt in. c. ſtatutū. de reſcrip. li. 6. ⁊ ꝙ habeat adminus. xx. annos. niſi ex certa ſciētia papa cauſam cōmitteret nō exiſtēti in dignitate: vel minori. de offi. deleg. cum viceſimū. ⁊ de elec. cū in cōtractis. Alioꝝ poteſt q̄libet eē qui nō prohibet. Uerū ē ꝙ cāe ſpūales: vt de decimis. de iure patronat⁹ et huiuſmodi nō poſſunt delegari laicis: ſ3 clericis tm̄. de iudi. decernimus.

3 ¶ Utrū guardiani ordinis noſtri minoꝝ ⁊ priores fratrū mēdicantiū habeāt dignitatē. R. Ho. in. c. nullus. de elec. glo. hic tenet ꝙ ſic: Et ideo poſſunt eē delegati pape. Facit qd̄ no. Pa. in. c. cauſam. de iudi. ⁊ in. c. cū olim. de maio. ⁊ obe. ⁊ Car. in cle. 2. de reſcrip. ⁊ ibi glo. Pa. tm̄ in. d. cle. 2. diſtinguit de priore: ꝙ aut habet ſupra ſe in monaſterio ſuperiorē: ſicut qui eſt ſub abbate: ⁊ iſte nō habet dignitatē: ſed ille qui nō habet ſupra ſe ſuperiorē in mōaſterio habet dignitatē: quis nō ſit ꝑpetu⁹ ſufficit ꝙ poſſet eē.

¶ Quid poteſt delegari. R. ꝙ quedā ptinent ad ordinē epiſcopalē: vt cōſecrare: ordinare ⁊ iſta delegari nō poſſūt nō habenti illum ordinē: alia oīa poſſūt delegari niſi ꝓhibeant a iure hec habent. de offi. ordina. qd̄ ſedem. de conſecra. eccle. aqua. 4

¶ Quid pōt delegatus. R. Ho. in. c. p̄ſentiū. de teſti. ex glo. in. c. ſolet. de ſen. excō. li. 6. que dicit ꝙ delegata ptās ē ſtricti iuris. ⁊ ideo id ſolū pōt quod ē ei cōmiſſum ⁊ ſine quo cā expediri nō pōt. de offi. dele. c. i. ⁊. c. prudentiā. ⁊. l. ad legatum. ff. de procura. ⁊ id propter qd̄ facilius expediri poſſet cā non venit: niſi expreſſe cōmittat. 5

¶ Utrū delegat⁹ poſſit ſubdelegare. R. ꝙ delegatus a pncipe pōt ſubdelegare. no. Jnno. in. c. paſtoralis. de offi. delega. facit. l. i. ff. de offi. ei⁹ cui mā. ē iu. ⁊. c. ſup q̄nū. ⁊. c. fi. eo. ti. Et hoc verū niſi qn̄ certū miſteriuȝ ei cōmittit. Limitat Jnno. in. d. c. fi. de magno miſterio: ſicut p̄dicare crucē: diſpēſare cū irregulari: penitētiaȝ iniūgere: abſoluere excoīcatos ⁊ h⁹mōi: vel qn̄ p reſcripti ꝟba cōprehendit ꝙ ē electa induſtria: vel fides ei⁹: ſicut qn̄ dicit. Cōfidim⁹ de tua induſtria vel pſonaliter exequaris: vel qn̄ negociū nō eſt bn̄ expedibile p aliū. Fallit in legato ſedis aplice q̄ etiā in p̄dict pōt ſubdelegare: vt in d. c. fi. patet. Delegat⁹ aūt ab inferiore non pōt niſi ſit delegat⁹ ad vniūſitatē cāꝝ. ff. de iudi. l. cū p̄tor. §. i. ff. qs ⁊ a q̄ ap. l. i. §. i. vel niſi hoc ſibi ſpālit̄ ɔcedat ſm Jo. an. p. c. is cui. de offi. dele. li. 6. vel niſi qn̄ vnū articulū toti⁹ cauſe cōmitteret. cle. j. de offi. dele. 6

¶ Nūquid poterit ſubdelegare nō exiſtēti in dignitate: neq3 canonico eccl'ie cathedralis. R. ꝙ nō: vt coīt tenet in. d. c. ſtatutuȝ. 7

¶ Quid de ſnīa duoꝝ delegatoꝝ diſcordātiū. R. ꝙ depēdet ex delegante vt acceptet quā voluerit. Sec⁹ in ſnīa arbitroꝝ ex cōpromiſſo: q2 non tenet. Similit̄ p̄ſidentes loco pape in cōcilio generali niſi oēs cōſentiāt in actu gerendo nihil faciunt: q2 vni⁹ cōtradictio inficit totū. no. Pa. in. c. nō ē de regula. ⁊ in. c. pe. de ſta. mo. Secus in ſentētia duorū ordinarioꝝ diſcordantiū que tenet pro reo: niſi in cauſa matrimonij libertatis: ⁊ teſtamēti ⁊ i huiuſmodi fauorabilib⁹: q2 tūc 8

tenet ꝓ actore: vt in.c.vltimo. de ſen. ⁊ re.
iudi. itellige ſi agit vt matrimoniū ⁊ huiuſ.
modi teneāt: aliter valeret pro eo qui vt va
leat agit: vel ſe defendit.
9 ¶ Utrū quis teneat acceptare ſubdelega
tionē in caſu quo ſubdelegare pōt. R. In
no. in.c. paſtoralis. de offi. dele. ꝙ ſic: niſi qñ
cōſtat ꝙ delegatꝰ malicioſe ſe exonerat: vt
in tex. p̄fati.c. paſtoralis. nā tūc nō tenet: ⁊
ſi vellet eū cogere iuſta ē appellatio eiꝰ. Se
cus ſi nō cōſtaret. Et ē differētia inter dele
gatū a pn̄cipe ⁊ ab inferiore: q2 delegatus a
pn̄cipe pōt cogere oēs: etiā ſi nō ſint ſui fori
C. q ꝓ ſua iuriſdi. l. z. ff. de mu. ⁊ ho. l. mu
nerū. §. iudicādi. exceptis aduocatis q alibi
ꝙꝫ in foro ſua recipe iudiciū nō poſſūt cogi.
C. de aduo. diuer. iudi. l. ſanctimꝰ. in fi. De
legatꝰ ab ordinario nō pōt cogere hoīez alte
rius fori. ff. de iuriſdi. o. iu. l. vlti. ff. de tu. et
cu. da. ab his. l. i. de offi. or. paſtoralis. i pn.
⁊ in glo. p̄fati.c. paſtoralis. de offi. delega.
io ¶ Ubi pōt cognoſcere delegatus pape vi
de ſupra. Cōmiſſio.
ij ¶ Quādo expirat iuriſditio eiꝰ. R. re in
tegra expirat per ſciētiā mortis delegātis. l.
eiꝰ qui. in pn. ff. ſi cer. pe. de offi. dele. gratum
Itē per mortē illiꝰ cōtra quē mādat re inte
gra. de reſcript. ſignificauit: ⁊ multis alijs
modis: vt in.c. quoniā abbas. de offi. deleg.
⁊ in multis alijs locis que omitto.
iz ¶ Quomō pōt abſoluere excoicatos a ſe:
vide. ſ. Abſolutio. z. in. in prin. ⁊. §. i.
iʒ ¶ Quid ſi delegatꝰ nō vult facere fidez de
mādato ſuo: ⁊ ꝓpterea aliqs nō vult eicre
dere cū nō teneat: vt in.c. cū in iure. de offi.
dele. ⁊ eū excoicat. R. ſm doc. i. d.c. ꝙ nō tz
q2 delegatꝰ nō habet auctoritatē excoicādi:
niſi qñ eēt ſibi rebellis: ⁊ cū talis nō ſit ex iu
riſditiōis defectu: nulla ē excōicatio.

d **Ementia** ſi eſt perſeuerās excuſat a culpa
ꝙ̄tū ad factū in ipa cōmiſſū. i5. q. i.
aliquos. 3z. q. 7. quēadmodū: ⁊ ab irregu
laritate: vt in cle. vnica. de homici.
j ¶ Utꝝ q aliqñ fuit demēs poſſit ꝓmoueri
ad ordines: vide. ſ. Corpe viciatus. §. 8.

d **Emoniacus** an poſſit promoue
ri. vide. ſ. Corpore viciatꝰ. §. 8.
j ¶ Quomō in dubio poſſit ꝓbari an qs ſit
demoniacus. R. ꝙ ſi per. 30. dies carnibꝰ
indifferēter veſci cogat: ⁊ maxime hedinis
que demones ꝓuocāt: vt habet in.c. z. ⁊. 7.
q. z. in tex. ⁊ in glo. ſi nullā ſentiet leſionem
apparebit ꝙ nō ſit demonicus.

d **Enūciatio** quadruplex. pma euange
lica: ut ab euāgelio ſūpta. Mth. i8
⁊ requirit. 6. Primū ꝙ ſit frater. ſ. chriſtia
nus. ij. q. 3. ad mēſam: licz infidelis poſſet de
nūciari ſi cōtra legē nature: vl' cōtra legem
eorū in moralibus offendit: q2 papa habet
iuriſditionē in eos in iſtis caſibꝰ. de quo. ī.
Judeus. §. 27. al's nō. Secūdū ꝙ precedat
ſecreta monitio in qua vt emēdet vl' deſiſtat
obſecrādus ē. Tertiū ꝙ peccatū nō ſit oīno
occultū: ſꝫ ꝙ poſſit ꝓbari p teſtes: q2 ſi eſſet
oīno occultū nō haberet locū ⁊ ſequit Pa.
in.c. nouit. de iudi. z. q. i. ſi peccauerit. imo
ſi etiā vnꝰ ſolus teſtis eēt nō poſſet denūcia
ri ad penitentiā imponendā. Quartum ꝙ ſi
nō deſiſtit: vel emēdat ſe ad eiꝰ monitionem
adhibeat teſtes qui ſciūt: vel cū quibꝰ poſſit
eū ꝯuincē. Quintū ꝙ ſi ſe nō corrigit: dicat
prelato ⁊ denunciet. Sextū ꝙ ꝓbet ſe cum
his monuiſſe: vt infra dicam.
¶ Utrū quilibet teneat ad ſupradicta z de j
nūciationē. R. docto. cano. in dictis.c. no
uit. ⁊ ſi peccauerit varie loquūt. Sꝫ videt
mihi dicēdū ꝓ cōcordia: ꝙ ſi loqmur ꝓut ē
ſolū fraterna correctio: ſic tene opinionem
Archi. in. d.c. ſi peccauerit. ꝙ eſt oībꝰ de p̄
cepto ſm ꝙ dixi. ſ. Corretio fraterna. Et
iſta corretio ſolū ꝓcedit ab actu charitatis
⁊ iſta ꝓprie nō d2 denūciatio euāgelica: nec
reqrūt ſupradicta. Si vo loqmur de denū
ciatione ꝓprie euangelica: ⁊ tūc diſtinguo
ſm Inno. in. d.c. nouit. ꝙ aut loquimur de
peccato ꝑpetrato qd recipit augmentū: vel
multiplicationē: ſeu cōtinuationem mali: ⁊
etiaz de ꝑpetrando: ⁊ ſic quilibet q credit ſe
eā poſſe ꝑficere ſine graui detrimēto: puta:
q2 nō oporteret eū deſiſtere a negocijs ſuis:
vel incurrere inimicitiā: vel aliud periculū
tenet de precepto. zz. q. 5. c. hoc videt. Qō
verū intelligo qñ talis eſt prelatꝰ per quem
finis huiꝰ denūciationis obtineri poſſit qui
eſt vt vel ille emēdet: nā ſi vellet ad aliud ꝓ
cedere p̄latꝰ peccatore emēdando ſe: nō po
teſt de iure ſm doc. in. d.c. nouit. q2 per iſtā

viã nõ querit nisi penitẽtia pcti: vel si corrigi nõ vult ad terrorẽ aliorũ excoicet ⁊ talit prouideat ꝙ ceteri timeãt. Si vero talis non sit prelatꝰ: vel nõ possit sine graui dãno eaꝫ psequi: sic nõ tenet nisi solũ q ex officio habet: cui dicit .83. di. Error cui nõ resistitur approbat ⁊c. cũ similibꝰ. Si vero loquamur de pctõ ppetrato qd nõ habet cõtinuationẽ sic dico ꝙ solũ tenẽt q habẽt ex officio. Rõ: qꝛ hoc pcedit ab actu iusticie ad instruẽdũ alios p exẽplũ qd q̃dẽ ptinet ad supiores .ij. q.3. pcipue. ⁊ .23. q. 4. duo ista.

2 ¶ Utrũ denũciationẽ euangelicã semper debeat pcedere admõitio. de qua. s. dictũ ẽ R. ꝙ si peccatũ est publicuꝫ nulla requirit monitio fm Archi. in. d. c. si peccauerit iuxta illud peccantẽ coram oibꝰ argue. 45. di. sed illud. Si vero pctm ẽ occultũ: ⁊ tardatio denũciatiõis inferret nocumẽtũ pximo tẽporale vel spũale: puta: traditio ciuitatꝫ: heresis infectio: ⁊ huiusmõi silr sine monitiõe denũciabit: nisi cõstet ꝙ ad eiꝰ monitionez desistet. Nã quilibet debet corrigi vt si põt eiꝰ fama nõ ledat. Si vero nõ fit nocumentũ proximo nisi ipsi peccãti solũ debet pcedere duplex monitio: vna per monentẽ solũ que per iuramẽtũ ipsiꝰ habet probari. Alia per monentẽ ⁊ vno teste vel duobꝰ. ⁊ per ipsos probat. Limitat Ri. in. 4. di. 19. ar. 3. q. 1. qui cõcordat cũ supradictis: nisi pbabiliter crederet nõ proficere per secretam monitionem: sed potius ille irritaret cõtra corrigẽtem: ⁊ premonitꝰ subterfugia quereret vt corrigi non posset: iuxta illud Prouerb. 9. Noli arguere derisorem ne oderit te: quia nõ debet tũc monere: als sic.

3 ¶ Qui admittũt ad hanc euãgelicã denũciationẽ. R. fꝫ glo. in dictis. c. si peccauerit ⁊ nouit ꝙ admittũt oẽs infames: mulieres minores: nisi permaneãt in crimine: similit etiã ad testimoniũ. Limitat Inno. in. d. c. nouit: si solũ penitẽtia de crimine querit vt debet fieri in ista: ⁊ nõ aliqd tpale nec directe: nec incidẽter: qꝛ tunc tm̃ legitimi testes admittũt fm eũdẽ. Inno.

4 ¶ Utrum sit ordo iuris fuãdus in ea. R. fm Inno. i. d. c. nouit. ꝙ nõ. ar. c. i. de do. ⁊ ɔtu.

5 ¶ Secũda dicit canonica que a canonibꝰ inuẽta est que tm̃ habet ortum fm Inno. a lege veteri. Et ista ẽ duplex. Quedã spãlis cõpetens illi soli cuiꝰ interest habere bonuꝫ prelatũ: ⁊ fit vt qs de beneficio amoueatur ⁊ requirit trina monitio fm cõmuniter docto. ⁊ facit gl. 2. q. 7. ⁊. c. quapropter. Alia est generalis ⁊ publica. Et hec fm Innocẽ. etiam locũ habet in criminibꝰ perpetratis si crimina recipiũt augmentũ propter multiplicationẽ actuũ: vel propter continuationem iniurie: als nõ: nisi solũ de perpetrãdis ⁊ de hac habet de iureiurando. c. quemadmodũ. in fine. Quo vero ad perpetrãda habetur. de despon. impub. c. ad dissoluendũ 22. q. 5. hoc videt: ⁊ nõ oportet in ista generali precedat secreta monitio fm glo. in. d. c. ad dissoluendum.

¶ Tertia dicit iudicialis. Et hec ẽ duplex 6
Quedaꝫ publica que. s. competit ex officio puro in qua nõ requirit monitio: sed iudex ex officio suo ⁊ per denunciationẽ suorum officialiũ in ea procedit: ⁊ habet locũ tm̃ in notorijs: vt in. l. ea. quidẽ. C. de accusa. Et solũ iudex qui habet merũ vel mixtũ imperium tales denũciatores cõstituere potest: vt in. l. i. §. quies quoqꝫ. ff. de offi. pre. vrb. Quedaꝫ priuata que competit leso pro suo interesse. Et ista quãdoqꝫ in foro ciuili ⁊ de plano expedit: etiã si non precessit monitio vt quãdo ille qui pponit nõ potest agere: puta: quia seruꝰ: vel potestati alteriꝰ subditꝰ insti. de his qui sunt sui vel alie. iur. §. pe. ff. de offi. pre. vr. l. i. §. quod aũt. Et idem dic de religiosis cõquerentibꝰ de iniustis grauaminibꝰ suorũ prelatorũ. Itẽ de his que spectant ad forum venale vt iusto precio vendant. Idem de rusticis oppressis. In foro aũt canonico requirit triplex monitio scdm Hosti. ⁊ coiter docto. in. d. c. nouit. sed Pa. ibidẽ tenet sufficere binam: sicut in euangelica. Et hoc credo verum ꝙ debet precedere monitio: nisi timor impediret eã. Et licꝫ iudex ecclesiasticꝰ indistincte admittat denunciationẽ euãgelicã nõ tm̃ istã: nisi qñ crimẽ ẽ ecclesiasticũ de sui nã: vel rõne pacis: vl iuramẽti: vel crimẽ notoriũ nõ audit in foro seculari: vl qñ ẽ miserabilis psona que eã pponit. Itẽ qñ ppt potẽtiã se nõ põt iuuare i foro seculari: qꝛ eiꝰ dñs vl tyrãnus. Et hec differt ab euãgelica. Primo qꝛ nõ admittit nisi ille cuiꝰ interest. Itẽ ille cuiꝰ interest nõ repellit ptextu criminis. Itẽ i ista nõ recipiunt

nisi legitimi testes. Itẽ in ista nõ solũ requi
ritur vt corrigat̃ peccatũ vt in illa: ſ etiã vt
res restituat̃ et lesus seruet̃ indẽnis. Itẽ in
ista procedit̃ iudicialiter. Vñ danda est in
scriptis fienda litis cõtestatio: ⁊ sententia i
scriptis ferenda: nõ in illa: ꝫ ista expediat̃ ð
plano: ⁊ iõ dr̃ iudicialis qꝛ in iudicio fit ⁊ iu
dicialit̃ ꝓcedit̃ ꝫ non vsqueq̃ꝫ. In illa ꝟo
nõ. Et de h̃ vide Pa. in. d. c. nouit diffuse.
7 ¶ Quõ formabit̃ libellus: seu denunciatio
in ista iudicialia. R. ẜm Inno. in. d. c. nouit
sic: dñe iudex talis tenet librũ meũ cõtra cõ
scientiã: ⁊ in periculũ aĩe sue cũ ad me perti
neat. Ideo peto officiũ vestrũ vt cogat̃ euꝫ
ad penitentiã ⁊ restitutionẽ.
8 ¶ Quarta dicit̃ regularis: qꝛ ẜm diuersas
religiones ⁊ religiosoꝝ ꝯstitutiones expedit̃
⁊ procedit̃ simpliciter ⁊ de plano: ⁊ nõ põt ap
pellari ẜm Io. an. facit. c. reꝑhẽsibilis. ð ap.
⁊ ad istas vltimas nemo obligat̃ nisi quãdo
a suo prelato cogitur: vt. ĩ. patebit.
9 ¶ Utrũ teneat̃ q̇s denũciare alicui ei⁹ pec
catũ quod ipse qui cõmisit ignoratur: vide
s̃. correctio. 2. §. 6.
10 ¶ Utrũ ꝑlato' precipiẽti denunciandũ pec
catũ' alterius teneat̃ subdit⁹ obedire nisi ser
uata forma euãgelica. R. si peccatũ ẽ publi
cũ' vel in nocumentũ ꝓximi fiendũ: dic ꝙ sic
vt. s̃. pꝫ. in ꝑn. Item dic qñ nõ sperat̃ corre
ctio: ꝫ nõ sit in nocumentũ: vt. s̃. dictũ ẽ. §.
j. Si ꝟo peccatũ nõ est ad nocendũ ꝓximo
⁊ occultũ ⁊ sperat̃ correctio si secrete corriga
tur vt cõmuniter dꝫ presumi nisi sint signa
probabilia in contrariũ: tunc dico ẜm Ric.
vbi. s̃. ꝙ publicã denunciationẽ dꝫ ꝓcedere
secreta monitio ex precepto diuino ꝯ q̇ð pre
latus nõ põt precipere: nec subdit⁹ obedire:
⁊ si frater se corrigit debeo desistere a publi
ca denũciatione. Et sic intellige. 2. q. j. si pec
cauerit 2. q. 7. accusatio. Naꝫ ex ꝓcepto dei
teneor si possuꝫ sine detrimento boni spũalis
illius quẽ corrigo famã ipsi⁹ nõ ledere: quia
preciosior q̃ꝫ tp̃alia: ⁊ valet ad bona tẽpora
lia: vt de testi. c. testimoniũ. ⁊ de exces. prel.
inter dilectos. Itẽ ad bona spũalia: qꝛ mul
ti timore infanie a peccato retrahunt̃ q̇ qñ
se infamatos considerant: sine freno peccãt.
Unñ glo. sup illud Matth. 18. Uade ⁊ corri
pe eũ ⁊c̃. dicit ne publice correct⁹ verecũdiã
perdat: q̃ ꝑdita in peccato remaneat Secre
tam aũt denunciationẽ nõ est necesse ꝓcedat
monitio. Et iõ siue secrete monueri siue nõ:
siue secrete correxerit se ad meã monitioneꝫ
siue nõ tenet̃ secrete denũciare ꝑlato ꝓcipiẽ
ti: qꝛ valet ad precauẽda peccata recidiuij:
nec est in fame fratris ꝑiudiciũ si talis est ꝑ
latus q̃lis esse debet. Nõ est quia q̇libet tenet̃
obedire suo ꝑlato in his q̃ ꝑtinẽt ad eoꝝ offi
ciũ ⁊ nõ sũt ꝯ deũ vel aĩaꝫ: ſ sic obedire nõ ẽ
ꝯ deũ. imo ẜm deũ ⁊ intentionẽ euangelicaꝫ
in q̃ nõ solũ dñs intẽdit peccatorẽ corrigere
sed etiã correcto de recidiuio ꝑcauere: qꝛ nõ
est op⁹ valentibus. Matth. 9. ⁊ sic prelatos
medicos voluit esse. Est etiã de his q̃ ꝑtinẽt
ad officiũ prelatoꝝ. Vñ Ber. li. de dispẽsati
one ⁊ ꝓcepto. c. 5. dicit. Regularis ꝓfessio
qua se minor sponte subdidit maiori eq̃ alli
gat ⁊ cõis equidẽ pacti reor vtrũq̃ꝫ necessita
te teneri: vnũ f. delis cure: alteꝝ fidelis obe
diẽtie. Cura aũt nõ est tm̃ ad curandũ: sed
etiã ad preseruandũ a peccato q̇ð fieri nõ po
test: nisi peccator correctus in q̃ est ꝓnitas
derelicta cognoscat̃: nec põt cognosci nisi per
te q̇ sol⁹ nosti. g̃ teneris dicere ad bonũ fra
tris tui. Unde videm⁹ ꝙ semel lapsus in pec
catũ carnis facili⁹ relabit̃: imo vix retinetur
hui⁹ sñie est Aug. sup leui. 5. c. ⁊. 22. q. 5. §.
hoc videt̃. Itẽ Gual. in sũ. Guli. de mara.
⁊ cõiter oẽs doctores ordinis nr̃i. ⁊ sanctus
Tho. in quol. Si tñ p signa valde ꝓbabilia
⁊ presũptiones quasi violentas crederet̃ ꝙ
ꝑlatus ex illa denũciatiõe fratrẽ infamare
vellet: tũc crimẽ occultũ fratris iam veracit̃
correctũ sibi denũciari nõ debet. Et hec que ð
denũciatione publica dixi: vera sunt ẜm scm̃
Tho. scd̃a scd̃e. q. 33. ar. 7. in grauib⁹ peccat̃ꝫ
nõ in leuib⁹ que fame nõ derogãt. nec ob. his
dictũ Aug. in regula qui dicit: ꝙ peccatum
fratris prius debet ostendi preposito q̃ꝫ testi
bus: qꝛ vt dicit Ri. vbi. s̃. q. 2. ibi loquit̃ ẜm
ꝙ prepositus est singularis ꝑsona que põt ⁊
debet prodesse magis q̃ꝫ alius q̇libet: ſꝫ ostẽ
dere prelato tanq̃ꝫ ecclesie. i. sicut in loco iu
dicis residenti dꝫ seq̇ testiũ iductionẽ: vt di
ctũ est in principio huius. c.
¶ Quid de eo q̇ iurauit denũciare oẽ crimẽ 11
q̇ð sciuerit. R. ꝙ tale iuramentũ dꝫ interꝑ
tari vt denũciet mõ debito. fac. c. ex ꝑte tua.
de cle. nõ resi. cũ similibus. Et ideo si loqui
mur de denũciatiõe publica: sic nõ potest nisi

p2imo monuerit peccantẽ. Secundo ꝙ pos-
sit ꝓbare ei⁹ dictũ. Tertio ꝙ monuerit eũ
p̄nte vno vel duobus p quos possit ꝓbare
monitionẽ. 7. 4. ꝙ noluerit se ↄuertere: q2
istis deficiẽtib⁹ si reuelaret faceret cõtra ius
diuinũ: 7 sic peccaret mortalit᷑: vt no. Theo.
7 canoniste maxime in. d. c. si peccauerit. Mõ
limita hoc de oĩ peccato occulto qḋ nõ habet
nocere ꝓximo: vt dictũ est. s. Si vero loqua-
mur de denũciatiõe secreta fiẽda p̄lato: tũc
dic ꝙ tenet᷑ siue probare possit siue nõ: siue
monuerit indistincte: si mõ p2elatus sit q̄lis
esse debet: al's nõ: vt puta q2 crudelis: q2 be-
stialis vel diffamato2 7 hmõi: q2 in tali non
debet nisi vt pius pater o2ãdo: monẽdo cha
ritatiue inducẽdo frẽm ad co2rigendũ: 7 si
nõ potest dimitat eũ deo: 7 aperte probatur
in. d. c. si peccauerit.

iz ¶ Quid si iurauit vel promisit nõ denũcia-
re. R. ꝙ si intendebat qñ ꝓmisit vl' iurauit
qḋ etiã ad p̄ceptũ superio2is: vel etiã sine p̄
cepto supio2is in peccato cõmitẽdo nõ reue
lare: mortaliter peccauit promittẽdo: 7 tene
tur nõ obstante iuramẽto 7 ꝓmissiõe denũ
ciare in casu in quo denũciatio cadit sub p̄-
cepto. In alijs aũt casib⁹ in quib⁹ ẽ de consi
lio nõ tenet᷑ sꝫ bñ põt denũciare nõ obstante
tali iuramẽto. vel ꝓmissiõe sine peccato: ſm
no. zz. q. 4. in multis capitulis.

i3 ¶ Utrũ epo vel alio supio2e p̄cipiẽte vt q̄li-
bet q̄ scit q̄s fecerit tale furtũ teneat᷑ reuela-
re sub excõicatiõe late sñie: sit reuelandũ qḋ
quidaliq̄s scit. R. vt colligo ex sup2adictis
7 p ea que dicã. j. Inq̄sitio. §. j. ꝙ aut ep̄us
habet infamatũ aliquẽ de aliq̄ 7 q2 nõ plene
probat᷑ admonet vt q̄ scit dicat: tũc indistin
cte tenet᷑ deponere quicq̄d scit: lꝫ non p̄cesse-
rit monitio. 7 lꝫ nõ possit ꝓbare: q2 tũc non
venit vt dñũciet: sꝫ vt testificet᷑ d̄ eo qḋ scit:
facit. c. j. de testi. co. 7 qḋ ibi no. Fallit hoc in
parentib⁹ 7 filijs q̄ nec etiã volẽtes ad testi-
moniũ aduersus se inuicẽ admittunt᷑: tex. ẽ
in. l. parẽtes. C. de testi. 7. 4. q. 3. §. itẽ paren
tes. Et intelligit᷑ solũ de ascendẽtib⁹ 7 de de
scendentib⁹: nõ de collateralib⁹: ſm glo. in
d. §. itẽ. Nec etiã debet cõpelli vxo2 ↄ virũ:
ij nec socer aduersus gener: puignũ: sob2inũ.
sob2inã: 7 ex sob2inis natũ: 7 eos q̄ i p2io2i
gradu sunt: vt. 4. q. 3. §. itẽ. l. iul. ponit᷑. in. l.
iulia iudicio2 publico2. ff. de testi. vbi dicit

glo. sob2ini 7 sob2ine sunt q̄ ex feminis: puta
ↄsob2is descẽdũt: sicut ↄsob2ini q̄si ↄso2o2i
ni: vt insti. d̄ gra. §. 4. 7. 6. Hoc limito qñ ꝓ-
cedit᷑ criminalit᷑. secus si ciuilit᷑: vt. j. Fami-
lia. §. 7. Si aũt nõ extat infamia ↄ aliquẽ sꝫ
i gñali inq̄rit q̄s fecerit tale qḋ: vt fit cõit᷑: sic
tenet᷑ talẽ admonere: ſm o2dinẽ euangelicũ
vt puideat 7 emẽdet qḋ fecit 7 satisfaciat epi
scopo p̄cipienti: al's si noluerit tũc si põt ꝓ-
bare tenet᷑ reuelare: alit᷑ erit excõicatus: sꝫ si
ꝓbare nõ posset nõ tenet᷑. Ita tenet glo. i. c.
sacerdos. d̄ pe. dis. 6. 7. 6. q. j. c. si oĩa. 7. q. z.
placuit. 7. d. c. si peccauerit. 7. q. 7. plerũq̄.
fac. c. si sacerdos. de offi. o2. Et r̄o est: q2 tũc
requirit᷑ vt denũciato2: nõ vt testis. Mõ no.
q2 sepe venit i p2actica. Et p sꝫ infert Jo. de
pla. insti. de pub. iud. ꝙ puniens illũ q̄ scit
aliquẽ cõmisisse crimẽ lese maiestatis: q2 nõ
denũciauit cũ ꝓbare non posset ꝙ tenet᷑ ei
ad oẽ dãnũ. Et idẽ tenet Bal. in quodam
consilio quod incipit: Quanq̄ allegata sint
multa. Uñ qñ dr̄ q̄ scit: intelligit᷑ de scia p2o
babili. l. q̄ accusare. C. de eden. facit. l. nr̄is.
C. de calũ. Si tñ esset talis p̄latus q̄ secrete
ꝓuidere vellet. deberet sibi secrete tanq̄ p̄ri
dicere. zz. q. 5. c. hoc videt᷑. Sꝫ cũ cõiter re
q̄rãt vt ꝓcedãt iudicialit᷑: nõ tenet᷑ nisi d̄ eo
qḋ ꝓbare põt. Et ſm hꝫ limita qḋ. j. dicã: fur
tũ. §. 41. 7 vide qḋ dicã. j. Familia. §. 8.

D Epositũ

est qḋ custodiẽdũ alicui datũ ẽ: vt ff. de depo. l. j. in p2in.

¶ In quibus consistit depositum. R. glo. j
in. c. bona fides. eo. ti. ꝙ in reb⁹ mobilib⁹ 7 se
mouẽtib⁹: nisi forte vbi a plurib⁹ res q̄ ẽ in
ↄtrouersia ꝓ seq̄stro deponit᷑: vt in. c. exa ia
ta. de iudi. 7 in. l. licet. ff. depo.

¶ Utrũ dñium 7 possessio trãsferat᷑ i d̄posi z
tariũ. R. ꝙ nõ. sꝫ remanet apḋ d̄ponẽtẽ. d. l. lꝫ.

¶ De qua culpa tenet᷑ depositarius. R. ꝙ
regularit᷑ nõ tenet᷑ nisi de dolo 7 lata culpa:
q2 cõiter fit grã deponẽtis tm̃: vt pꝫ in. d. c.
bona fides. 7. d. l. j. §. vl. Sed in duobus ca-
sibus tenet᷑ etiã de leui. P2im⁹ si mercedem
accepit ꝓ custodia. d. l. j. §. si q̄s seruũ. 7. d.
c. bona fides. Secũdu si cõuenit vt teneret᷑
d. l. j. §. si cõuenit. vbi dicit᷑ cõtractus ex cõ-
uentione legẽ accipiũt dũmodo nõ ↄueniat
vt nõ teneat᷑ de dolo: quia hec cõuentio est ↄ
bonos mores 7 cõtra bonã fidẽ: 7 ideo nõ ẽ

sequēda.d.§.si ꝯueniat. Et in tribꝰ casibus
tenet̃ de leuissima. Primus si cā depositarij
apud eū sit res deposita. Secundꝰ si deposi
to se obtulit: intellige qñ diligentissimū ex/
clusit. Tertiꝰ si conuenit: vt in.d.l.j.§. sepe
euenit. De casu fortuito nō tenet̃ nisi fuerit
in mora restituendi: vel ex pacto conuene/
rit.d.c.bona fides.
3 ¶ Utrū ecclesia teneat̃ pro deposito facto
prelato ecclesie si perijt. ℞.ꝙ nō: vt p3 i c.
j.de depo.nisi sit ver̃ in vtilitatē ecclesie: vt
ibidē. Secus si factū fuisset ꝑlato cū consen
su capituli: ⁊ alijs solēnitatibꝰ q̄ requirunt̃:
vt obliget̃ eccl'ia: q2 est factū eccl'e depositū
tunc ⁊ sic tenet̃. Aliq̄ tñ tenēt ꝙ si depositū
sit factū apud sacristā deputatū ad custodi/
am vasoꝝ ⁊ depositoꝝ a ꝑlato ⁊ toto caplo
eccl'a tenet̃: vt in glo.in.c.j.eo.ti. Silr qñ ꝑ/
latus est ꝯsuetus bñ administrare ⁊ guber/
nare bona eccl'ie ꝑsumet̃ in vtilitatē ecclesie
ꝯuertisse. Jta dicit archi.in.c.hoc ius.10.q.
2.⁊ Bar.in.l.ciuitas ff.si cer.pe.⁊ latius ꝑ
Bal.in auth.hoc ius.C.de sacrosan.ec.
4 ¶ S3 q̇s ꝓbabit versū i vtilitatē eccl'e. ℞
ꝙ ille q̇ dicit.l ei q̇.ff.de ꝓba.ꝭm Jnno.i.d.
c.j.⁊ dicit sp̄ale hoc in deposito ⁊ in mutuo:
vt in.d.auth.hoc ius.§.is creditor.10.q.2.s3
in deposito nō credo ego ver̃ nisi qñ pro eiꝰ
satisfactōe oporteret vēdere res īmobiles ec
clesie: s3 qñ pōt satisfieri de fructibꝰ: nō opor
tet ꝓbare ṽsū in vtilitatē eccl'ie: vt in.d.§.is
creditor. Silr nec i alijs ꝯctibꝰ: excepto mu
tuo: vide opi.diūsas.i.c.q̇busdā.de fideiuſ.
5 ¶ Utrū depositariꝰ possit res suas ꝑponere
depositis qñ ambas saluare nō pōt. ℞.ꝭm
distinctionē positā.s. Comodatū.§.16. et
l3.d.c.bona fides. videat̃ velle eū esse in do
lo si casu aliq̄ h3 saluas suas depositis ꝑdit:
intellige ver̃ quo ad presumptionē que ces/
sat in foro anime.
6 ¶ Quid si depositū reddat̃ s3 deterioratū.
℞.ꝙ tenet̃ quasi redditū nō sit: vt dic̄ tex.
in.d.l.j.§.si res deposita. Quod intellige si
dolo deterioratū sit vel etiā culpa: quando
de culpa tenebat̃ quia tūc tenet̃ restituere:
vel totam extimationē si deterioratio talis
sit ꝙ inutile factū est deponenti: aut si non:
saltē quāto deteriꝰ: ar.eorum que vo.in.l.j.
in prin.ff.de edil.edi.

¶ Quid si heres aut aliꝰ distraxit depositū 7
factū mortuo. ℞.ꝙ si dolose fecit tenet̃: si
autē ignorās rem depositā ⁊ bona fide dis/
traxit nō tenet̃ nisi de eo quod ad eum per/
uenit. Similiter dic in comodato: vt in.l.j.
§.vlt.⁊.l.s3 ⁊ si non sit heres.ff.eo.ti. Quod
si minꝰ vendidit: vel preciū nondū exegit si/
ne dolo: tunc actiones tm̄ prestabit deponē/
ti: aut comodanti: vt in.l.2.ff.depo. Si ṽo
rem possit redimere ⁊ prestare: nec velit nō
caret culpa.i.dolo.vt.l.plane.ff.depo.iūcta
l.dolus.ff.man. Et ideo tenetur.
¶ Utrū depositor possit reuocare depositū 8
semꝑ quando vult. ℞.ꝙ sic.d.c.bona fides
etiā si deposuisset vt sibi redderet̃ certo tp̄e
vt in.d.l.j.§.si deposuero.
¶ Utrū semꝑ sit reddendū depositū qñ pe/ 9
titur. ℞.ꝙ regulariter sic: ar.d.§.si depo/
suero.⁊.d.c.bona fides. imo denegās cōmit
tit furtū ⁊ condēnatꝰ suo noīe efficit̃ infa/
mis.C.depositi.l.q̇ depositū. Et no.suo no
mine q2 si ꝓcuratorio: tutorio: curatorio: vel
defensorio noīe ꝯdēnet̃ nō efficit̃ īfamis: vt
in.l.furti.§.si q̇s alieno.ff.de his q̇ no.infa.
Fallit tñ h.s.ꝙ teneat̃ reddere in.4.casibꝰ
Primꝰ qñ quis gladio deposito efficit̃ furi
osus: ⁊ sic eū petit: nō tenet̃ etiā si iurasset
semꝑ reddere qñ petet.22.q.2.ne q̇s. Secū
dus si deponēs post depositū fuit deportatꝰ
⁊ bona eiꝰ publicata sunt: q2 in publicū defe
rendū est depositū: non ei qui deposuit: vt
l.bōa fides.in ṗn.ff.d̄po. Tertiꝰ qñ fur ⁊ dñs
ꝯcurrūt in petitiōe: q2 dñs ꝑponit̃.d.l.bona
fides. Quartꝰ qñ fur deposuit apd̄ dñm cui
surripuit: vl' apd̄ ꝓpetariū: vt i.d.l.bōa fid̄s
¶ Utrū cā cōpēsatōis possit retineri depositū 10
℞.ꝙ nō: vt in.d.c.bona fides. Et est singu/
lare in deposito: l3 in alijs sit secꝰ: ꝑ regulā.
32.q.7.dñs. Qd̄ ver̃ est de cōpēsatōe directa
s3 de cōpensatiōe indirecta loquēdo bñ pōt fie
ri in ꝯsciētia simpliciť de q̇buscūq3: vt.s.cō/
pēsatio.§.2.l3 q̄ ad foꝝ ꝯtētiosū foret distin
guendū ꝑserti qñ dolose deneget facē obitū
¶ Utrū3 depositariꝰ possit vti re deposita. 11
℞.ꝙ nō: al's cōmittit furtū: vt.l.q̇ furtū.ff
de ꝯdi.fur. Fallit h in duobꝰ casibꝰ. Primꝰ
si pecunia nō obsignata deponat̃.l.q̇ntꝰ.ff.d̄
po. Secꝰ si signata.l.si saculū.ff.depo.⁊ idē
dic de q̇buscūq3 q̄ ꝯsistunt in numero: ꝓde/

re ⁊ mẽsura eadẽ rõne. Secũdus si putauit
dñm pmissur. ff. de fur. l. q̇ re. in prin.
12 ¶ Utrũ aliqs possit rẽ suã apud aliũ deposi
tam furti accipe. R. ẽm san. Tho. scda scde
q. 66. ar. 5. ꝙ nõ. q2 grauat depositariũ ad
restituendũ: vel se ostendendũ imunem: et
iõ si facit tenet eũ reuelare. Qd vex intelli
go: nisi ipse depositari⁹ sciuisset rẽ depositã
iniuste detentã a deponẽte: vel nisi ꝓ dño
eã petente sicut cũ vsurpatore eã sibi denegassz
q2 cũ iniuste eã teneat: videt ꝙ sine peccato
furtim possit sibi auferri: ar. l. ancille. C. de
fur. ⁊ l. bona fides. ff. depositi.
15 ¶ Cui credendũ est qñ depositũ nõ est ostẽ
sũ depositario seu tabernario: vtputa q2 de
posuit bursã vl' saculũ plenũ: tñ nõ oñdit q̇d
erat int⁹ ⁊ quantũ. R. Matth. in cle. ne in
agro. de sta. mo. in. §. sane. ꝙ nõ credet dpo
nẽti nisi pbet neq3 stabit ei⁹ iuramẽto: q2 iu
ramentũ nõ dat nisi qñ pcedit semiplena p
batio: vt i. c. fi. qd met⁹ cã: vide. j. nauta. §. j.
14 ¶ Quõ teneat tabernari⁹ ⁊ nauta ⁊ huius
modi de his que deponunt apud eos: vide
j. Nauta. in prin.
16 ¶ Ad quid teneat deputatus ad custodiã
librox: vide. s. Custos. in prin.

d **Erisio** ẽm sanctũ Tho. scda scde. q. 75. est cum ali
quis malũ alicui⁹ psone: vel defectũ
in ludũ vel risũ ponit vt erubescat ⁊ verecun
det. Et ppterea differt a ꝯuitio seu ꝯtume
lia: q2 sicut finis ipsi⁹ est vt tollat honorem:
sic deridens intẽdit vt erubescat. Fit autez
derisio in ꝟbo cachinno: ⁊ sic est derisio. Ali
qñ fit naso rugato: ⁊ sic est subsãnatio. aliqñ
factis: ⁊ sic est illusio. tñ in fine idẽ sunt: vt
no. glo. sup ps. q̇ hitat in celis irridebit eos.
j ¶ Utrũ sit mortale peccatũ. R. q̇ s. ibidez
ꝙ sic qñ irridẽdo oio paruipẽdit aliquẽ ⁊ tã
vilẽ existimat vt de eius malo non sit curan
dũ: sed sit p ludo habendũ: ⁊ tanto grauius
quanto magis tenet reuereri eũ. Unde irri
sio dei est grauissimũ peccatũ. Secundũ lo
ij cum tenet irrisio sanctox ⁊ sacrox. Tertiũ
parentiũ ⁊ platox: ppterea cham fuit male
dictus. 2. q. 7. snia. 15. q. 5. c. j. Quartũ iusto
rũ que grauis est q2 multi a bene agendo re
trahũt. Irridere aũt de malo primi inꝗtũ
est leue seu paruũ ⁊ sine notabili vilificatio
ne primi vel perturbatõe erit veniale pecca
tũ ẽm Ale. scda scde. ti. de derisione.

d **Esperatio** est quando ex falsa extima
tione ppter pctã q̇ fecit vel bona q̇
omisit desperat de dei misericordia: credẽs
deum nolle vel non posse sibi parcere: vel in
gratiam recipere.
¶ Utx sit grauissimũ peccatorũ. R. ꝙ ex j
parte nostra est grauius q̃ odiũ dei: quia p
spem reuocamur a malis ⁊ introducimur ad
bona prosequẽda: ideo sublata spe homines
infrenate labuntur in peccata: ⁊ a bonis re
trahuntur. Unde glosa super illud prouer.
24. si desperaueris. Nihil execrabilius de
speratõe quã qui habet ⁊ in generalib⁹ hui⁹
vite laboribus: ⁊ quod peius est in fidei cer
titudine cõstantiã perdit: ⁊ Isi. de sum. bo.
Perpetrare flagitiũ aliquod mors est, despe
rare est descendere in infernũ. Odiũ tamẽ
dei quod prouenit ex eo ꝙ voluntas hominis
diuine bonitati cõtrariat ẽm se est grauius
peccatũ: similit infidelitas. Et intellige ꝙ ẽ
grauissimũ peccatũ quãdo homo scienter et
aduertenter tenet ꝙ deus nolit parcere peni
tentibus ⁊ gratiã dare redeuntib⁹ quia sicut
motus spei qui comformiter se habet ad ex
timationẽ verã laudabilis est ⁊ meritorius:
sic motus oppositus. s. desperatõis qui se con
format extimationi false de deo est vitiosus
⁊ mortale peccatũ ⁊ grauissimũ: secus si de
speratio esset in subito ⁊ indeliberato motu:
cum aliquotiens ex cõplexione nature cause
tur: quia esset veniale vel nullũ peccatũ: hec
ex Tho. scda scde. q. 20. ⁊ Ale.
¶ Desperatio aliquando puenit ex accidia 2
quia propter tristiciã quã ꝯcipit erga bonũ
desperat posse per se vel per aliũ illud perfice
re. Aliquãdo procedit ex luxuria qua homo
deditus delectationibus venereis fastidit, bo
na spiritualia ⁊ non sperat ea quasi bona ar
dua. Aliquando ex auaritia que hominẽ q̇
habz multa restituere ligat vt desperet. Ali
quando ex nature cõplexione qua homo me
lancolicus incidit in eam.
¶ Utrũ sit de aliquo desperãdũ in hac vita 3
R. ꝙ nõ. c. nemo. de pe. di. 7. 26. q. 6. c. is q̇
tpe. ⁊ c. si presbyter. ⁊ c. agnouimus.

d **Etractio** est aliene fame p occulta ꝟba de
nigratio. et dr̃ occulta respectu ei⁹ d
q̇ dicũt q2 i ei⁹ abñtia pferũt: ⁊ differt ẽm
Tho. 2ª scde. q. 73. a ꝯtũelia q2 ꝯtũeliosus

per aperta ṽba dicta in faciẽ intẽdit derogare honori. Detractor ṽo in absentia proximi eius famã ledit. Et sic patz ꝙ in mõ: q2 iste occulte ille aperte: ⁊ in fine differt: q2 iste famam: ille honorẽ auferre intẽdit.

j ¶ Quot modis fit detractio. R. ꝫm Ale. scda scde tractatu. eo. ꝙ. 7. modis. Primꝰ ẽ occultatiuꝰ qñ q̃d ẽẽt manifestãdũ necessario ad honorẽ ⁊ salutẽ aĩarũ nõ vult ꝓpalare. Vñ Gilbertꝰ. Grauis inq̄t rapacitas: cũ verã alterꝰ gloriã ⁊ simẽdatio nõ corrũpis silẽtio ꝑteris. Secũdus ẽ negatiuꝰ. s. cũ negat sciẽter alterꝰ bonũ. s. dicẽdo: non est verũ ꝙ talis sit bonꝰ. Tertiꝰ ẽ deprauatiuꝰ scz cũ dicit bonũ factũ: ꝫ mala intẽtione: seu q2 secuta tot scandala sũt ⁊ huiusmodi contra illud. ij. q. 3. c. Ulr. qui dicit ⁊c̃. Quartus ẽ venenatiuꝰ. s. cũ mala imiscẽt bonis sicut fit coĩter: q2 dicunt prius bona: postea addũt mala ⁊ huiusmodi. Quintꝰ ẽ publicatiuus. s. cũ occulta peccata manifestat his quibꝰ nõ dz: aut ordine quo nõ dz. Sextus est augmentatiuꝰ. s. addendo: vel ex mõ loquẽdi aggrauãdo factũ. Septimꝰ ẽ inuẽtiuus. s. falsa crimina imponendo: siue p̄dicti modi fiãt ṽbis claris: siue obscuris: siue signis: vł l'ris: aut alio mõ equalẽti: q2 factis ⁊ signis loquũt. de spõ. cũ apud. ⁊. c. tue.

z ¶ Utrũ sit pctm̃ mortale. R. vt colligo ex doctrina Ale. vbi. s. ⁊ Tho. vbi. s. ꝙ tripliciter dicit q̃s detractor. Primo mõ solũ formalit̃ deprauat ⁊ hoc ẽ quãdo ille q̃ dicit: occultat. negat ⁊c̃. q̃dã que de se nõ sũt in infamiã ꝓximi: sed tñ ea intẽtione vt diffamet ⁊ talis semp peccat mortaliter. Facit. c. cuz volũtate. de sen. excom. cũ similibꝰ. Non tenet tamẽ ad restitutionẽ fame. Secundo modo dicit quis detractor materialiter tñ ⁊ ẽ ille qui nõ animo infamãdi: ꝫ ex loquacitate: vel alio mõ indebito occultando negãdo verba ꝓfert in infamiã ꝓximi: ⁊ si talis occultatio: negatio. ⁊c̃. de se infamãt: puta quia sũt cõtra honestatẽ vite ⁊ moꝝ ⁊ apud illũ vel illos quibꝰ occultat: negat. ⁊c̃. sequitur infamiã proximi cõtra quẽ taliter detrahis: tunc mortaliter peccat: ar. c. sepe cõtingit. ⁊. c. hi qui. 50. dis. Si ṽo de se talia non infamant: puta: quia possũt intelligi ita de culpa veniali sicut de mortali: sicut cũ quis dicit: talis ẽ magnus superbꝰ: alterus: auarus: iracũdus: ⁊ huiusmodi: que possũt accipi ⁊ pro p̄mo motu qui ẽ venialis: ⁊ etiaz ꝓ peccato mortali: tũc nõ peccat mortaliter talis proferẽs ex loquacitate: quia si ꝓximi audientes scãdaliçant est eis imputandũ: cũ faciãt ꝯtra illud. Estote misericordes. ⁊ re. iur. q2 in meliorẽ partẽ debẽt interpretari Idem dicendũ in his que sũt modice importantie: puta peccata venialia que cõmuniter nõ infamant: Idem similiter: dic ꝫm Sco. in. 4. dis. 15. q. 4. de eo qui ex loquacitate dicit se audiuisse aliqua mala ĩfamatoria proximi. Ratio: q2 talis ex natura actus nõ aufert illi famam in opinione audientis: quia qui cito credit leuis est corde: dũmodo aliquid nõ addat quo prouocent audiẽtes ad credendũ: quia tunc eẽt mortale ꝫm Landul. vbi supra. Similiter si ille cui dicit habebat eum ꝓ scelerato: quia iam infamatus erat apud eũ de alijs: ⁊ si nõ de isto. Tertio modo dicitur quis detractor materialiter ⁊ formaliter: quãdo scilicz occultat: vł negat vel dicit verba infamatoria ⁊ cũ intentione ĩfamandi: ⁊ talis sine dubio magis mortaliter peccat quã raptores rerũ. 6. q. 1. ex merito. ⁊. c. deteriores. Et ꝙ detractio sit mortale peccatũ ex se facit. c. accusatio. 2. q. 7. ⁊. c. nemo peritorũ. ij. q. 3. ⁊. c. homicidiorũ. de pe. di. 1. ⁊. c. clericus. el scdo. 46. di.

¶ Utrũ ille qui per detractionẽ suã abstulit famã ꝓximi teneat ad restitutionẽ. R. ꝫm omnes docto. in. 4. dis. 15. ꝙ sic: sicut q̃ res rapuit alienas. Distingue tamẽ sic: aut occultatio: negatio: ⁊ similia de sui natura erãt infamatoria: ⁊ ea occultauit: negauit. ⁊c̃. ei q̃ bonã opi. habebat de ꝓximo. ex q̃bꝰ nũc malã hz: nec sciuit aliũde: ⁊ sic indistincte tenet. s. si dixit ṽꝝ sine mẽdatio excusando proximũ. s. ꝙ male dixit: ⁊ ꝙ nõ credat si occultauit reuelãdo ⁊ hꝰmõi. Si ṽo imposuit falsũ. dicẽdo se mẽdacit dixisse: etiã si deberet remanẽ infamatꝰ: q2 magꝭ tenet ꝯuare famã iuste. ꝓximi ꝙ̃ iniuste sibi: vñ si in publico dixit retractet ĩ publico: si ĩ occulto: in occulto. Fallit hoc ĩ. 7. casibꝰ. Primus qñ sequeret maior ĩfamatio: vtputa: q2 nõ amplꝰ forte recordat ⁊ ꝓpterea qñ vult restituere famã dicat de eo malo q̃d dixi ꝺ tali: nõ credat: nec specificet q̃d. Secũdꝰ casꝰ qñ restõ nõ posset fieri sine p̄iculo probabili 3

alicuiꝰ mortalis pcti: vel mortis corporalis: ⁊ hmōi: q2 tūc cū tale malū sit ꝓponendū fame nō tenent. Aduertendū tn̄ ſm doc. ꝙ qn̄ restitutio fame nō pōt fieri: infamator tenetur ad aliqꝫ equalēs in rebꝰ. ar. c. eccłie sancte Marie: vt li. pꝛ. nil. ino. Tertiꝰ qn̄ dixit his quibꝰ debebat: puta p̄lato ꝑ denūciationē aut accusationē: vel his q̄ poterāt ꝓdesse non obesse. Quartus qn̄ talia de sui nā non erāt infamatoria: puta q2 poterāt interpretari in peccatū veniale. Quintus qn̄ dixit se audiuisse nihil ipse addendo ex quo credulitatē faceret: ⁊ sic nō tenet ad restitutionē ſm Sco. i. 4. ⁊ Lādul. ⁊ Asteñ. Addit tn̄ Asteñ. ꝙ si sequat infamia nihilominꝰ tenetur q̄uis simpliciter dixerit se audiuisse nihil addēdo. Sco. vo dicit ꝙ videt duꝝ dicē ꝙ exeat genꝰ peccati venialis qn̄ ex incōsideratiōe talia refert. Sextus casus ē quando ille cui dixerat sciuit ꝑ aliā viā postea: vt puta qd̄ tūc erat secretū: nūc publicatū ē ꝑ alios. Septimꝰ qn̄ ille oīo erat infamis: saltē apud illos cū quibus detraxit de eo.

4 ¶ Utꝝ ille qui infamauit proximū indirecte. s. negādo crimē sibi impositū ab accusatore in iudicio: aut denūciatore teneat. R. ſm Sco. vbi. s. ꝙ nō tenet peccatū suū in iudicio ꝯfiteri: nisi mō ⁊ ordine: de quo. s. Cōfessio delicti: Et iō sibi imputet q̄ accusat de q̄ nō pōt ꝓbare. Cōcor. Ri. ibidē. ar. 5. q. 3. Debet tn̄ ꝑ vba sobria excusare eū dicēdo nō creditis ꝙ maligne processerit: sed sic credebat aut aliq̄s eū seduxit ⁊ huiusmodi.

5 ¶ Utꝝ audiens detractionē peccet mortaliter. R. ſm Tho. scda scde. q. 53. arg. 4. ꝙ ꝯsentire ꝑ audientiā detractioni pōt esse dupliciter. Uno mō directe quando. s. quis inducit alium ad peccatū detractionis: ⁊ placet ei ꝓpter odiū qd̄ habet ad eū cui detrahitur: ⁊ sic est equale peccatū cū detractione. Et iō si detractio erit mortalis sic ⁊ auditio. ad Roma. j. Nō solū qui faciūt s3 qui cōsentiunt: facit. c. nō solū. jj. q. 3. Alio mō consentit quis indirecte. s. qn̄ nō resistit cū resistere possit. Et hoc ꝯtingit aliqn̄: nō q2 peccatū ei placeat s3 ꝓpter timorē humanū vel negligētiā aut verecūdiā: ⁊ tūc aliqn̄ ē mortale: puta q2 prelatus qui tenet cōpescere: vł ꝓpter scādalū: aut q2 ꝓponit timorē humanū charitati dei: alr̄ veniale ē. ꝯcor. Alex. vbi. s.

6 ¶ Utrū infamās seipsū dicēdo aliq̄ mala que non cōmisit peccet mortalit. R. ꝙ si facit ꝓpter tormēta euitāda: sicut faciūt illi q̄ ad torturā ponunt non peccat: s3 licite fieri pōt: q2 talis ꝯfessio facta tali metu nō valet nec etiā si fiat cōtra aliū. S3 si nō fiat ex tali metu peccat mortalit: ⁊ tenet retractare. ar. c. nō sūt audiēdi. jj. q. 3. Glo. tn̄ in. c. j. 15. q. 6. tenet ꝙ etiā si facit propter tormēta peccat mortalit. S3 ei nō credo: q2 nō est mendaciū perniciosū: nisi forte in casu qn̄ ratificaret post tormēta ex qua ratificatione esset occidēdus ipse: vel alius dānificandus q2 sic mortaliter peccaret ⁊ teneret retractare q̄ ad id qd̄ false dixit de alio: s3 q̄ ad id qd̄ dixit de se si propt dolorē tormentoꝝ quē timeret iterū sibi infligi potiꝰ eligeret mori q̄ ipsum pati: credo nō teneretur de necessitate retractare.

d **Jaconus** debet assistere sacerdotibus et ministrare in oībus que agunt in sacramētis christi: predicare euāgeliū: donare pacē ⁊ ānunciare. 25. di. ꝑlectis. §. ad diaconū. ⁊ 93. di. in multis capitulis.

1 ¶ Utrū possit dispēsare corpꝰ christi. R. ꝙ nō. de ꝯse. di. 2. ꝑuenit. nisi necessitate cogente de iussu epī vel p̄sbyteri. 93. di. c. presente. vel si lōge esset epūs vel p̄sbyter ⁊ necessitas cogēt possit sine alia lnīa. e. di. c. diacōes.

2 ¶ Utrū diaconꝰ indutꝰ ad cantandū euāgeliū possit cātare in choro. R. Hu. in. c. i sancta romana. 92. di. tenet ꝙ non: ⁊ si facit excōicatus est: vt in. d. c. Sed veriꝰ credo ꝙ illa prohibitio tm̄ locū habeat in ecclesia romana in cardinali ꝓpter verbū ibi positū in hac sede. imo credo mereat si ideo cantat vt choꝝ adiuuet: q2 forte pauci sunt. Si vo faceret quasi contēnens officiū suū vł ex iactātia: sic peccaret. Et ita possit intelligi dicta ꝓhibitio p̄fati. c. q̄ ad rōnē ꝓhibitiōis: s3 nō quo ad penā excōmunicationis: quia solum locum habet in cardinali: vt. s. dixi.

3 ¶ Quō vtit stola: vide. j. Sacerdos. §. 5.

d **Jaletica** dissuadet: i. c. nō ne. ⁊ in. c. vino. et §. hinc etiā. 37. di ꝑ totū.

d **Jes** festus qn̄ incipit. R. vt colligit ex glo. in. c. qm̄ de ferijs. ⁊ glo. in. c. pronunciandū. d ꝯse.

di.z.q̄ diuersis respectibus diuersis horis incipit. Quo ad officiū incipit in vesperis. q̄ ad esū carniū incipit a cene termino. Limita nisi protraheref vltra mediā noctez cena ⁊ qñ dies sequēs est dies ieiunij: vel sexta feria: q̄z sicut q̄ ad ieiuniū incipit in media nocte: sic ⁊ abstinētia carniū. Et d̄r termin⁹ cene media nox qñ dies ieiunij vel sexta feria sequif̄ ſm Pa. in.d.c.qm̄. Quo ꝟo ad cessationē ab opib⁹ seruilib⁹ ſm Pa. in.c.j. de ferijs incipit ſm ꝯsuetudinē ꝑme: facit.c.qm̄ eo.ti. et iō si est ꝯsuetudo q̄ incipiāt festare in mane tenēda est: dūmodo cessent vsq̄ ad aliud mane: si in sero sic serua. Unū tñ ē notandū q̄ licz ꝯsuetudo possit determinare q̄ hora sit incipiendū festū: nō tñ pōt diminuere q̄n ad min⁹ p.24.horas nō cessemus ab ope seruili semel in hebdomada q̄z isto mō ē de iure diuino qd ꝯsuetudo nō pōt diminuē: z possit augere vel declarare. Pōt etiā ꝯsuetudo augere vt faciam⁹ festū plusq̄ p.24. horas: vt pz i.d.c.qm̄. Quod limita nisi augeret talif̄ q̄ sabbatū videremur festare: q̄z tūc nō valet.ar.c. quidā de apostа. Incipit etiā dies alijs respectib⁹ alijs horis: sed nihil ad conscientiā. Et ex predictis pz q̄d dicendū de barbitonsorib⁹ ⁊ alijs artificib⁹ q̄ laborāt vsq̄ ad mediā noctē: vel vsq̄ mane diei festi: q̄z licet sint inducēdi vt ꝺsistāt: nō tñ cōdēnādi ꝺ mortali: ex q̄ sic ē ꝯsuetudo: dūmō protrahāt festū postea vsq̄ ad sequens mane: ita q̄ p.24.horas ipsum seruēt. Q.ꝺ no.

j ¶ Utrū die assignata ad aliq̄d faciendum alicui teneaf̄ sine alia monitione. R. q̄ sic: q̄z tūc dies interpellat pro hoīe. de locato.c. potuit.C.de ꝯtrah.⁊ co.sti.l.magna.C.de iu. emphi.l.c.facit.z.z.de conces.preben.

z ¶ Quot miliaria cōtinet q̄libet dies. R. q̄ in iudicijs ſz leges.20.vt.l.j.ff.si q̄s cau. ⁊.ff.de ꝟbo.sig.l.in itinere.⁊ q̄dlibet miliare habet mille passus: ⁊ quilibz passus.5.pedes vt.d.l.in itinere.in tex.⁊ in glo. Sed in ꝯtractibus standū est arbitrio boni viri: vt attenta qualitate ⁊ cōditione promittentis limitet: vt.ff.de ꝟbo.ob.l ꝯtinuis.§. cū ita. Sz gl. in.c.nōnulli de rescrip. vult q̄ attēdam⁹ cōmunē vsū loquēdi ſm quē assignabunf̄ miliaria. Et iō si ꝯsuetudo est q̄ dent̄.25.illi stabif̄.⁊ de illa intelligenf̄ rescripta. Sz iudicio meo arbitrio boni viri est relinquēdū qui tñ a cōi ꝯsuetudine recedere nō debet cū sit optima interpres legū. de ꝯsue.c. cū dilect⁹.ff.de legi.l.si de interpretatione: nisi sit causa euidens aliud dicendi.

d **Iffamatio** vide.s. Detractio. Et no. q̄ pōt q̄s iplorare officiū iudicis vt cōpellat diffamantē cessare: ⁊ iudex tenetur: vt in.l.diffamari.C.de inge.⁊ ma.no. Inno.in.c.ꝯquerēte: de offi.or. ꝓpterea dicit tex.in.d.l.diffamari statū igenuor: siue errore: siue malignitate quorundā ꝑiniquū est.i.valde iniquū.

d **Iffidatus** an possit occidi ipune: ⁊ rebus spoliari: vide.s.Assasin⁹.§.z.

d **Ignitas** est ſm archi.in.c.j.de ꝯsue.li.6.administratio rex ecc̄liasticar cū iurisditiōe: ꝓpterea hr̄e dignitatē est ſm Pa.in c.de multa.ꝺ ꝑbē.hr̄e iurisdictionē.s.q̄ ad forū ꝯtentiosū ēt in modicis causis: ſm Pe. de ancha.in cle.si dignitatē.de preben. sicut archipr̄sbyteri in ecc̄lia pictauiēsi q̄ excōicāt suspendūt ⁊ absoluunt: vñ q̄libet rector seu ꝑor eccl̄e collegiate d̄r hr̄e dignitatē: vt no. Pau.in cle.j.de elec.⁊ i cle.ne in agro.de sta.mo.⁊ dñi de rota decisiōe.166.ꝓb̄ facit tex. in.c.de idēnitatib⁹.ꝺ elec.li.6.vbi abbatissa d̄r hr̄e dignitatē. Hoc tenet Car.in cle.z.de rescrip: ⁊ ibi est glo.q̄ dicit hic esse approbatā opi.abbatis in hoc. Limitat Inno. in.d.c.de multa.si est ꝑpetua allegat.c.z.de sta.mo.§.fi. Et lz nō sit ꝑpetua dūmō possit esse ꝑpetua: sicut est in ministris ordinis minor sufficit. Nā dicif̄ esse ꝑpetuū q̄d est ī potentia ꝑpetua: vt no. Car.in.d.cle.z.tex.ē ꝓ hoc in.c.cl̄icos.in ꝟ.ꝑpetuā.iuncta glo.de coha.cle.⁊ mu. Itē d̄r dignitas si i eccl̄a vbi est reputef̄ pro dignitate ⁊ hēat administrationē tēporaliū rer ꝑpetuā: lz nō sit numerata inter dignitates ecc̄liasticas ſm Innocē. ibidē. Ministri aūt q̄ sine penit⁹ iurisditione exercent officiū aliq̄d: sicut ꝓcuratores sindici ⁊ sacriste q̄ pulsant cāpanas non hñt dignitatē: etiā si essent ꝑpetui. secus si haberent iurisditionez.ff.de offi.pro.cesa.l.vlti. ſm eundē Inno. Similif̄ d̄r dignitas q̄ appellaf̄ aliq̄ noīe de dignitatib⁹ iur|: vt archidiaconat⁹ ⁊ hmōi: etiā si nō exerceret officiū

ƀm Inno. ibidē. Ex quib⁹ pz q vicari⁹ epi
nō bz aliquā dignitatē ƀm Pa. vbi. s. ⁊ dif-
fert a psonatu dignitas: qz psonat⁹ ƀm Ar-
chi. vbi. s. est quedā prerogatiua in ecclia si-
ne iurisditione: vt habere stallū honorificū
in choro: in capitulo: in optionib⁹: in proces
sionib⁹: in vocib⁹ dandis: ⁊ similibus plusq̄
alij sui ordinis canonici: ⁊ nō tanq̄ alij i di-
gnitate ↄstituti: q̄uis ƀm Inno. vbi. s. ali-
qñ accipiaꝛ pro dignitate. Officiū ꝓo ƀm
eundē Archi. vbi. s. est administratio rex
ecclesiasticaꝝ sine iurisditione: sicut sindici:
procuratores: castaldi: de quib⁹. j. q. 3. salua
tor. Itez vicedñs ⁊ similes q̄ sicut pice hñt
referre tūc habent officiū non dignitatē.
j ¶ Utꝝ successor in dignitate teneaꝛ ex ↄctu
inito cū predecessore suo. R. Pa. in. c. j. de
proba. q sic: si fuit init⁹ noīe dignitatis: etiā
si fuerit init⁹ cū subdito suo. Ita tenet Cy.
in. l. digna vox. C. de legi. ⁊ Ioā. an. ⁊ cōiter
sequētes: etiā si talis sit papa vł impator fa
cit. l. cesar. ff. de publica. ⁊ etiā qz tal' obliga-
tio ē de iure nāli cui pnceps submittiꝛ: facit
de. pastoralis. §. ceteꝝ. de sen. ⁊ re iudi.
z ¶ Utrū dignitas possit appeti vel q̄ri. R. q
dignitas ecclīastica nō. imo ipso iure efficiꝛ
indign⁹ ⁊ dz repelli. j. q. 6. sic is q̄. Dignitas
ꝓo secularis si est dign⁹ ⁊ apt⁹ pōt appeti et
peti ab eo q̄ pōt eā dare: etiā mediante pecu-
nia: dūmodo palā deꝛ ⁊ petaꝛ: vt. ff. de polli-
ci. l. j. §. j. ff. de decurio. l. eos. ⁊. ff. de offi. pto.
l. barbari⁹. in pn. Secus si clam. vt. C. ad. l.
iul'. rep. l. fi. in pn. ibi nō ambitu vel precio. si
militer licet dare pecuniā: vel petere vt cōfir
meꝛ: vt no. glo. singularis in. d. l. eos. Facit
pro his oīb⁹ glo. in. l. vnica. ff. ad. l. iul'. d am
bitu. Similiꝛ licet emere militiā. ff. d ac. em.
l. creditor. §. inter venditorē. Q̄d limita si
querit vt prosit: nō vt presit: qz sic peccat: de
quo vide. s. Ambitio. §. j. ⁊. j. Officiū. §. j.
⁊. 3. Aristo. tñ in poli. c. 5. dicit q licite appe
titur pncipatus si tria ↄcurrant. Primo q
hēat amorē ad ↄsistentē politiā. Scdo potē-
tiā maximoꝝ opeꝝ principat⁹. Tertio virtu
tē ⁊ iusticiā in vnaquaq politia eā q̄ ad po
litiā ptinet: vñ ƀm eū licet sciēti se hīe predi
cta tria appetere principatū ꝓpter vtilitatē
rei publice: sed nō lz ei eū petere: vnde dicit
z. poli. c. 6. Nō hñ statutū est ipsum petere q̄
principatu dignificabitur.

¶ Utrū q̄s possit hīe plēs dignitates ecclia 3
sticas: sił vide. s. Beneficiū. §. 33. cū se.
¶ Utrū epūs possit dispēsare cū eo q̄. zo. hz 4
annū solū: vt possit hīe dignitatē ecclesiasti
cam sine cura aīaꝝ. R. q sic. c. pmittim⁹: d
eta. ⁊ q̄li. li. 6. Officiū q̄tūcunq vile diciꝛ
dignitas quādo fit principe mandāte: tex. ē
in. l. nemo prefectus. C. de digni. Et sic veri-
ficaꝛ. l. vnica. C. de mā. prin. vbi diciꝛ q nul
li credatur se mandato principis venisse ni-
si in scriptis ostendat: ⁊ addiꝛ: nec vllius di-
gnitate terreri siue tribuni: siue notarij: si-
ue comitis proferat dignitatē hoc ibi.

d **Dilapidator** diciꝛ prela
tus qui res
ecclesiasticas alienat ⁊ male expen-
dit qui debet deponi. iz. q. z. apostolicos. et
17. q. 4. nullus res.
¶ Utrū suspecto de dilapidatione deat dari j
coadiutor. R. q sic: vide in. c. venerabili. de
of. del. ⁊ in. c. lz hely. §. qz ꝓo. de simo.

d **Diligere** deū debemus ex to
to corde ⁊c. de pe.
di. z. §. charitas ē. vid. s. charitas
¶ Utruz teneamur diligere inimicos. R. j
sanctus Bo. in. 3. di. 30. q. 4. ⁊. 5. q est affe
ctus ⁊ effectus dilectionis duplex. Primus
innocentie quo nolumus nocere: ⁊ isto mo-
do est in precepto: vnde quilibet teneꝛ non
optare eis malū inq̄tum malū est. i. per se.
possumus tamē per accidens optare eis ma
lū: puta si credimus q sit expediens sibi vel
ecclesie vel cōmunitati: sed inferre quo ad ef
fectū nō lz: nisi sit officialis cui cōpetit ⁊ celo
iusticie faciat: vł in casu pmisso a iure. Ali⁹
ē affectus ⁊ effect⁹ bñficentie. Et hic est du
plex quidā a charitate elicitus quo quis op-
tat alij sūmuz bonū: vel bona spūalia. s. gra
tiam ⁊ gloriā: ⁊ iste est in precepto erga ini-
micos. Quidā est a charitate imperat⁹ quo
quis optat alij bonū tpale: ⁊ ꝓsperitatē trā-
sitoriā: ⁊ iste nō est in precepeo nisi i casu ne
cessitatis: est tñ perfectionis optare talia ini
mico: nisi p accidēs inq̄tum putanꝛ ei: vel
alijs nociua: vel si ē inimic⁹ ecclie: aut cōita
tis qz tūc eēt impfectiōis optare sibi bona tē
poralia. Intellige tñ ƀm Alex. in. 3. pte sū.
tractatu de charitate: q est pceptū affirma-
tiuū q̄d nō obligat ad semp. i. cū nō sum⁹ in
ↄsideratione aut dormim⁹ ß solū pro loco et

tpe quando de hoc cogitam⁹: vel necessitatꝫ
casus occurrit. Limita etiã predicta ſm ſã-
ctũ Bo. vbi. ŝ. q. 5. ⁊ Ri. ibidẽ. ar. j. q. j. i ef-
fectib⁹ ſpãlibus: ſ quo ad effect⁹ generales
tenet quis de ꝑcepto diligere inimicos: pu-
ta cũ q̇s orat in gñali pro ꝑplo: ꝑdicat: facit
elemosynã generalẽ ⁊ huiuſmõi: q2 tenetur
nõ excludere eos a talib⁹: ⁊ etiã tenet ad ef-
fectũ ſalutationis ſm Ri. ibidẽ que cõiter
impendit niſi in caſu qñ timeret eos ꝓuoca-
ri ad malũ aliq̄d vel aliud incõueniẽs oriri

z ¶ Utrũ teneamur remittere ſigna ranco-
ris. R. ſm Ri. vbi. ŝ. q. z. ꝙ ſic. ſi petit veni-
am. Actionẽ aũt nunq̄: vel dic ſm Alexã.
vbi. ŝ. ꝙ eſt rancor q̇ comitat appetitũ vin-
dicte ⁊ hũc dimittere eſt ꝑcepti: vt. ŝ. patet.
⁊ eſt punitio quã comitat çelus iuſticie: et
hanc nullus tenet remittere de neceſſitate.
Nõ tñ ꝙ ſunt quedã ſigna ꝓpinqua q̄ ge-
runt probabilẽ ſuſpitionẽ rancoris: vt cum
quis nunq̄ vult loq̇ iniurianti: vel cũ obui-
at diuertit: vel toruo vultu reſpicit ⁊ hmõi:
⁊ talia nulli licet tenere: ſiue añ ſatiſfactionẽ
ſiue poſt: q2 ab omni ſpecie mali eſt abſtinen-
dũ: nã ex talib⁹ ſignis pꝫ inimicitia: facit. c.
z. de renũc. li. 6. ⁊ l. dolũ. C. de dolo. vide q̄d
no. in. c. cũ adrianus. 63. di. vbi glo. vult ꝙ
qñ quis aliũ nõ ſalutat ꝑſumit eſſe inimic⁹:
quã limitat Pa. in. c. repellant. de accu. ve-
ram qñ erat ſolitus ſalutare. Sunt alia ſi-
gna remota: vt nõ ꝯuerſari amicabiliter nõ
facere ſibi mutua ſeruitia: nõ ꝯtinue cõuer-
ſari ⁊ huiuſmodi: ⁊ ſi hoc facit vt magis vi-
uat in pace: ⁊ ille magis cognoſcat delictum
ſuũ nõ peccat: al's petẽti veniã ⁊ ſatiſfacienti
ꝓ poſſe nõ poterit ſine peccato veniali: tñ iſta
denegare: vide de h. j. Iniuria. §. 6. ⁊ 7.

5 ¶ Utrũ diligere mundũ ſit peccatuꝫ. R.
ſm Ale. ſcda ſcde tractatu d̄ auaritia. q. z
ꝙ aut diligit ad neceſſitatẽ: ⁊ ſic nõ eſt pec-
catũ. Uñ Be. ſup Jo. z. vtimini mũdo ad
neceſſitatẽ nõ ad voluptatẽ. Aut diligit ad
voluptateꝫ ⁊ ſupfluitatẽ: ⁊ ſic eſt prohibitũ
Et lꝫ ordinate q̇s poſſit amare mundũ: tñ
difficile eſt qm̃ eſt occaſio ꝑctõꝝ. Aut diligi-
tur mũdus vt finis in eo ꝯſtituat: ⁊ ꝓpt̃ ſe
⁊ lꝫ nõ ſit in eo aliq̄d appetendũ ꝓpt̃ ſe: tñ ex-
timat in eis ſufficiẽtia cũ nõ ſit: ⁊ ſic cadit ſb
ꝓhibitiõe talis dilectio: ⁊ iſtis duob⁹ modis
dr̃: Nolite diligere mundũ. j. Jo. z. ⁊ noĩe
mundi intelligunt tꝑalia. Eſt etiaꝫ diligere
mũdo. i. lõgo tꝑe velle ſtare i mũdo ꝓpt̃ deli-
tias: ⁊ ſic eſt veniale peccatũ: ſ ꝑpetuo velle
ſtare nõ põt eſſe ſine mortali peccato: ſi eſt de-
liberatio voluntatꝫ ſm Pe. de pal. in. 4. diſ.
zi. velle ſtare ꝓpter prolõgari ſolũ nõ eſt pec-
catũ: ſ ſi vt magis mereatur ⁊ melius operetur eſt meritorium.

d Iligentiã qualẽ tenet q̇s ponere in reb⁹
alienis: vide. ŝ. Comodatũ. §. xi.

d Iocesis eſt vbi ep̃s. 16. q. 3
c. quicunq̄.

d Iscere debet quilibet anteq̄ doceat. 23. di. c. hiſ igi-
tur. i fi. ⁊. 37. di. relatũ. ⁊. 61. di. c. i
ſacerdotib⁹. ⁊. 16. q. j. ſi clericat⁹. ⁊ q̇ recuſat
diſcere diaboli mẽbruꝫ ẽ. 38. di. nullus. ⁊ ſa-
cerdotes debẽt ſemꝑ ſacris lr̃is intẽdere: ſi-
militer ꝑdicatores. 36. di. §. ecce. ⁊. 38. diſ.
ignorãtia ẽt ſenes. ⁊ Aug. dicit ſe libent a
iuniore addiſcẽ. z4. q. 3. ſi hẽs. circa mediũ

d Isciplina eſt vltrix male vite. z3. q. 5. c.
ad fidẽ. nõ amat filiũ aut ſeruũ qui
eũ nõ diſciplinat. ea. q. c. nõ puteo. mali ſũt
flagellãdi nõ interficiẽdi. z3. q. 5. c. j. ⁊. z. ⁊
ꝑ totã. q. Facit elemoſynã qui ꝑ diſciplinaꝫ
corrigit. 45. di. ⁊ q̇ emẽdat. Cuꝫ miſericor-
dia eſt temperanda. c. diſciplina. 45. di. ⁊ c-
tra effuſionẽ ſanguinis: ar. de rap. c. in archi-
epiſcopatu. vide. ŝ. Correctio primo.

d Iscordia vtrũ ſit peccatũ mortale. R. ſm
Tho. ſcda ſcde. q. 37. articulo. j. ꝙ
diſcordia eſt peccatũ inq̄tũ ꝯcordie ꝯtraria-
tur. Quod quidẽ põt eſſe dupliciť. ſ. ꝑ ſe aut
ꝑ accidens. ꝑ ſe. i. cũ ſcienter ⁊ ex intẽtione:
ſic accipit per ſe in humanis actibus et moti-
b⁹ diſſentit a bono diuino ⁊ bono ꝓximi i q̄
tenetur conſentire: ⁊ tũc eſt mortale ex gñe
ſuo propter cõtrarietatẽ ⁊ charitatẽ: ⁊ hoc ẽ
qñ cognoſcit tale quid ſm rationẽ eſſe fien-
dum: tamen non vult alijs aſſentire ne vide-
atur ſequi opinionẽ alioꝝ tanq̄ min⁹ ſapiẽs
vel ex odio: aut diſplicẽtia ad aliũ cui queri-
tur ꝓuideri: vel alia ex cã: et ſic intellige. c.
oblationes diſſidentiũ. 90. diſ. ⁊ c. abijt. jj.
q. 3. ⁊. c. iſmael. di. 59. Limito h̃ i reb⁹ alic⁹
importantie: al's eẽt veniale: ſic in pueris pꝫ.

Primi etiā motus huius discordie sunt ve-
niale peccatū ꝓpter imperfectionē act⁹. Quā
aūt discordia est p accidēs q̇ est qn̄ in acti-
bus humanis est preť intentionē: sicut cum
vn⁹ dicit ⁊ credit bonū tale q̇d alius opinať
contrariū: tūc nō est peccatū nisi sit cū erro-
re circa ea q̄ sunt de necessitate salutis vl' cū
pertinacia indebita: q2 charitas est volunta
tum vnio: non opinionum.

D Iscretio est mater omniū virtutū. prima. q
5. presentiū. de offi. custo. c. j. Estne
cessario in plato i corrigēdo. 50. di. pōderet
p̄dicatori. 43. di. sit rector. §. vl. ꝯfessori. 23
q. 4. bis q. ꝺ pe. di. j. quē pēitet. ꝺ pe. ⁊ re. c. oīs

D Ispensatio ē iuris cōis relaxatio fa
cta cū cause cognitiōe ab eo qui ius
habet dispēsandi ꝭm glo. j. q. 7. §. multorū
al's est. §. nisi rigor. ⁊ addit dispēsare ē diuer
sa pēsare. Nā oīa hec de quib⁹ ibi fit mentio
pēsare dz qui dispēsare vult. Et q̄ sint illa in
fero in qōne sequēti: ⁊ iō ꝭm Ber. in li. ꝺ di
spēsatione ⁊ p̄cepto: p̄lati sine cā rōnabili vl'
saltē dubia: ꝟ ꝓ sola volūtate dātes licentiā ve-
niēdi ꝯ legē sūt dissipatores nō dispēsatores
1 ¶ Que sūt cause legitime dispēsandi. R.
vt colligo p totā. q. 7. p̄me cause sunt sex.
Prima tēp⁹: ibidē. c. necessaria. ⁊ c. q̇ꝺ pro
remedio. nā defect⁹ nr̄i tp̄is quib⁹ nō solum
merita: ꝟ corpora ipsa defecerūt districtōis
illius nō patiť manere censurā. 34. di. frat-
nitatis tue. Secūda vtilitas valet vt alij fa
cili⁹ reuertanť. 23. q. 4. ipsa pietas. ⁊ j. q. 7.
tali. Tertia q̄litas psone ⁊ meriti ⁊ scientie
ꝺ c. tali. ⁊ c. didici. cū alius eq̄ dign⁹ nō sit.
Quarta religio. 77. di. c. monachus. ꝺ sen.
exco. c. cum illorum. Quinta multitudo ra
tione scandali vitandi. 50. di. vt constituere
tur. Sexta necessitas. ꝺ. c. tali.
2 ¶ Utrū dispēsatio necessario req̇rat cāe co
gnitionē. R. Pa. in. c. diuersis. de cle. cō. ꝙ
in principe nō: ꝟ sufficit sola ipsi⁹ volūtas in
his q̄ sunt iuris positiui solū: vt no. Inno. in
c. cū ad monasteriū. de sta. mo. ꝟ in inferio-
re sic: vt no. glo. in. ꝺ. §. nisi rigor. vn̄ si fiat
sine cognitiōe cause est dissipatio nō dispēsa
tio: ⁊ venit puniēdus q2 egit ꝯ legē: vide bo-
nam glo. in. c. 2. de scis. vbi plene no. hoc. te-
net tn̄ quo ad eū q̄ dispēsauit q2 nō pōt ꝯue-
nire neq̧ eā reuocare ex q̄ egit actū in q̄ po-
tuit dispēsare l3 non teneat quo ad superiorē
vt no. glo. in. ꝺ. c. diuersis.
¶ Utrū dispēsatus sine cā legitima sit tut⁹ 3
quo ad deū. R. vt colligo ex Inno. in. ꝺ. c.
cū ad monasteriū. ⁊ Pa. in. c. nō est voti ꝺ vo
to: ꝙ aut loquimur de papa aut ꝺ alijs. Si
de papa aut loquimur in his que sunt iuris
diuini vt in voto: iuramēto: ⁊ hmōi: ⁊ sic nō
pōt dispēsare sine iusta cā aliť dispēsatus nō
est tutus quo ad deū. Si aūt subest iusta cā
tenet dispēsatio ⁊ est tutus etiā in voto casti-
tatis ⁊ ꝓprietatis ꝭm Inno. vbi. s̄. Si vo
loquimur de his que sunt iure positiui pōt
sine causa ⁊ est tutus in consciētia q2 eius ē
destruere cuius est condere: nec princeps te
neť legibus suis ligatus. l. digna vox. C. de
legi. Limitat tn̄ Pa. de pluralitate bn̄ficio-
rum in qua non pōt sine cā legitima ⁊ ita te-
net Jo. an. in. c. de multa. de preben. q2 oīa
bona ecclīaꝝ sunt dei: vt in. c. cū ex eo. de ele
ctio. li. 6. Et iō nō est tutus taliť dispēsatus
de quo dic: vt. s̄. beneficiū. §. 35. Ex quibus
infert Pa. ꝙ nō ē tutus religiosus cū q̄ dis-
pēsat sine cā iusta vt trāseat ad latiorē reli-
gionē. Similiť si p̄ficiť ecclīe curate cā legi
tima nō subsistēte: puta q2 nō est apt⁹ ad of
ficiū predicādi: vel exercitiū cure. Unde di
cit glo. singularis i. c. monachi vagātes. 16.
q. j. ꝙ religiosus ꝓmotus ecclesie seculari nō
vt ꝓsit sed vt presit peccat mortaliter: quia
facit cōtra votū suū. Si loquimur de alijs a
papa: sic clarū est ꝙ non est tutus quo ad de
um nec quo ad ecclesiā: vt no. Inno. vbi. s̄.
quia cuicunq̧ alio a papa concediť dispensa
re: intelligiť ꝙ h̄ faciat ex cā legitima: ⁊ ideo
dz fieri cū cause cognitōe. Quod no. tene.
¶ In q̇b⁹ pōt dispēsare papa: vide. j. Papa 4
¶ In quib⁹ casib⁹ pōt ep̄s dispēsare. R. ꝙ 5
glo. in sūma. 50. di. ⁊ in. ꝺ. §. nisi rigor. ⁊ do-
cto. in. c. at si clerici. ꝺ iudi. satis ꝯfuse loquū
tur ⁊ ꝯtrarie. Sed tu dic clare ꝙ aut dispē-
satio est faciendo cōtra canones vel concili-
um: ⁊ sic nō pōt: nisi hoc ei expresse a iure con
cedať. c. cum dilectus. de tēpo. or. Et sic itel-
lige opi. que dicit ꝙ nō potest nisi ea cōceda
tur expresse: vt in. c. cū dilectus. Et sic colli-
ge ꝙ episcopis cōcediť dispensatio in oībus
criminibus minoribus adulterio. Nam pec-
cās mortaliter notorie notorietate iuris nō

potest ꝓmoueri. 25. di primũ itaq;. in glo.
⁊ promotꝰ deponit̃. 50. di. qui semel. ⁊ ideo
indiget dispẽsatiõe que ep̃is in criminibus
minoribꝰ adulterio ꝯcedit̃ generaliter: vt
no. in. d. c. atsi clerici. conceditur etiã in aliqui
bus maioribꝰ: vt ꝯ̃ heretico ⁊ scismatico. 50.
di. presbyteros. in glo. Itẽ in sacrilego. 50.
di. si quis p̃sbyter. Et quõ in istis ⁊ multis
alijs dispẽsat. ĩ. subijciã. In tribꝰ tñ casibus
põt ep̃s dispẽsare cõtra canonẽ ⁊ concilium
lꝫ ei expresse nõ concedat̃. Primo rõne con
suetudinis: vt qꝛ cõsuetudo prescripta habꝫ
vt dispẽsare possit. c. fi. de ꝯsue. 2. q. j. q̇cunq;
ꝯsuetudo enĩ facit valere dispensationẽ que
alĩs nõ valeret. ar. de cele. mis. ꝑnitiosus. cũ
suis ꝯcor. ⁊ ar. de trãsac. c. fi. Secundo rõne
magne necessitatꝫ vel vtilitatꝫ de nouo emer
gẽtis: ⁊ in excogitate tẽpore ꝯstitutiõis: qꝛ
tunc ep̃s põt dispensare: vt tenẽt dñi de rota
⁊ Jo. de lig. in. d. c. atsi clerici ⁊ sequit̃ Pa.
ibidẽ: ⁊ Bal. no. in. l. oẽs populi. ff. de iusti.
⁊ iu. ⁊ Bar. in l. si hoiem. ff. man. Ponit ex
emplũ ꝙ in ciuitate perusij fuit factũ statu
tum ne quis deferret arma: ⁊ tñ priores pos
sent dare licentiã portãdi ꝓpter brigã ciuita
tis quã de nouo hꝫ ⁊ etiã statuere: qꝛ est ca
sus nouus ĩpuisus a statuẽtibꝰ etiã si iuras
sent seruare illud statutũ: vt no. Bal. i. R.
C. q̇ ad bo. pos. ⁊ Bar. in secũda ꝯstitutꝫ. C.
§. quibꝰ. Facit. d. l. si hoiem. vbi ꝓcurator
ex noua cã prohibet spãli ꝓcuratori ne exeq̃
tur manumissionẽ sibi cõmissaꝫ: ⁊ hñ vt ibi:
Ex quibꝰ ꝯcludo ep̃m posse dispensare i gra
dibꝰ ꝓhibitis in matrimonio qñ impedimen
tũ est occultũ: ⁊ ad papã nõ põt hri recursus
⁊ separatio nõ põt fieri sine notabili scanda
lo: sicut sepe euenit in mulieribꝰ q̃ cognite fue
rũt a ꝯsanguineis viri anteq̃ ꝯ̃heret matri
moniũ. Tertio qñ canon dicit dispensatio
nẽ posse fieri: lꝫ alit̃ exp̃sse nõ indulgeat: ꝙ
tũc ep̃s põt. ar. c. nup. de sen. ex. Ita tꝫ. Jo.
de lig. ⁊ Jo. cal. ⁊ originaliter fuit dictũ In
no. in. c. dilectꝰ de tẽpo. or. qꝛ frustratorie in
telligeret̃ de papa q̇ semꝑ põt indulgere: ⁊ h̃
etiã tenet glo. in. c. postulasti. de cle. ꝯiuga.
Aut dispensatio ẽ suꝑ eo qd̃ iam est factũ vt
tolleret̃: ⁊ sic põt ep̃s nisi ꝓhibeat̃: vt in. d.
c. nup. ar. ad h̃. 22. q. 5. hoc videtur. ⁊ sic in
tellige secundã opi. illoꝝ q̇ dicũt ꝙ ep̃s põt
dispensare nisi in casibꝰ vbi expresse ꝓhibet̃

sibi. Sed vt clarius scias qñ ei conceditur et q̃
modo ⁊ quãdo ei prohibet̃: hic recolligo que
ad foꝝ cõscientie pertinẽt quasi pro tabula
totius istius sũme. Et primo quõ dispensat
cũ apostata: vide. s̃. Apostasia. §. 6. ⁊. ĩ. Ir
regularitas ꝑmo. §. 27. Itẽ in bis baptiça
to vide Baptismꝰ. 7. §. 9. ⁊. 10. ⁊ Irregula
ritas. ꝑmo. §. 24. Itẽ cum eo qui recipit be
neficiũ ꝯ̃ manu laici: vide Beneficiũ. §. 12.
Itẽ in clerico coniugato vt habeat benefici
um: vide. Beneficiũ. §. 15. Itẽ in illegitimo
vt hẽat bñficiũ: ibidẽ. §. 17. cũ multis. §. se.
Itẽ quõ quis habeat bñficia plura: ibidẽ. §.
38. Itẽ in bigamo: vide Bigamia. §. 9. Itẽ
vt quis cõtrahat matrimoniuꝫ sine bãnis:
vide. s̃. Clandestinũ. §. j. Itẽ cũ clerico exi
stente in studio ne ꝓmoueat̃ ad sacerdotiuꝫ
⁊ suꝑ residentia: vide: Clericus. 7. §. 5. Itẽ
in vitiato in corpore vt ꝓmoueat̃: vide cor
pore vitiatus. §. j. Item in quibus crimini
bus dispensat: vide: Crimẽ. §. 5. Itẽ i digni
tate cũ eo q̇ hꝫ. 20. ãnũ vide. s̃. Dignitas. §
4. Itẽ in pugnãte in duello: vide duellum
§. j. Itẽ in etate quõ põt dispensare: vide:
Etas. Itẽ quõ dispensat cũ homicida: vide
Homicidiũ. 2. §. j. ⁊. §. 9. ⁊ homicidiũ. 5. §.
j. ⁊. 2. ⁊. 4. Itẽ cũ eo q̇ ẽ in bello iniusto vide
Irregularitas. j. §. 5. Itẽ quõ dispensat cuꝫ
infami: vide Infamia. §. 12. Itẽ quõ dispen
sat cũ p̃latis ne ab officio amoueant̃ qñ ꝓce
dit inq̇rẽdo: vide. ĩ. Inq̇sitio. §. 9. Itẽ quõ
dispensat cũ illo q̇ ligna ꝑ hereticis cõburẽ
dis posuit: vide Irregularitas. j. §. 18. Iteꝫ
quõ dispensat in eo q̇ ordinat̃ in excõicatio
ne existẽs vide ibidẽ. §. 22. Itẽ cũ eo q̇ duos
ordines sacros vno die accepit ibidẽ. §. 23.
Itẽ cũ accolito q̇ ministrat ad baptismũ bis
vni collatũ: vide ibidẽ. §. 24. Itẽ quõ dispẽ
sat cũ eo q̇ suscepit ordinẽ ab ep̃o excõicato
vel q̇ resignauit ep̃atui: ibidẽ. §. 31. Itẽ quõ
dispensat cũ eo q̇ suscepit ordines ex̃ tꝑa: de
bita: ibidẽ. §. 35. Itẽ cũ eo q̇ ministrat in or
dine quẽ nõ hꝫ: ibidẽ. §. 38. Iteꝫ cũ publice
penitẽte: ibidẽ. §. 49. Itẽ cũ illegitimo: ibi
dem. §. 52. Itẽ in impedimentꝫ matrimonij:
vide Matrimoniũ. 3. Impedimẽto. 18. §. 3.
Itẽ in solẽniter penitẽte: vide. ĩ. Penitẽtia
§. 5. Itẽ quõ dispensat cũ ordinatis a scisma
ticis: vide Scisma. §. 4. Itẽ quõ in simonia
co in ordine vel in bñficio: vide. ĩ. Simonia

6.§.2.⁊.3. Itē in alia ſimonia: ibidez. §.5.
Item cum ſortilegis: vide ſorte. §.4. Item
quod diſpenſat cū pugnante in torneamentis:
vide. j. Torneamentū. §.vl. Itē quod diſpē
ſat in voto ſancti Jacobi ⁊ ierlm: vide. j. vo
tū.4.§.6. Itē in voto caſtitatis. ibidez. §.9.
6 ¶ Utrū epūs in caſibus in quib⁹ diſpenſare
pōt: poſſit hoc facere ſine capitulo. R. arch.
in.c.is q. de fi. pſ. tenet ꝙ nō: ſʒ ego teneo cū
glo. in.c. cū ex eo. de elec. li.6. ꝙ ſic.
7 ¶ Utrū abbas vel ali⁹ prelatus religioſorū
poſſit diſpenſare cū ſuis ſubditis. R. ꝙ non
niſi inquantum eis a iure vel regula: aut ꝑ pri
uilegiū conceditur: vt no. Inno. in.c.2. de eo
qui fur. or. ſuſ. ⁊ do. An. in. d.c. at ſi clerici. ⁊
ibi dicit Pa. ꝙ eſt cōmunis opinio.
8 ¶ Sed in quib⁹ caſib⁹ conceditur abbati: vt
diſpenſare poſſit. R. ꝙ in decē. Primo in
nouitio: vt promoueatur ad ſacros ordines.
77. di. monachus. Secūdo cū apoſtata mo
nacho: vt poſſit miniſtrare ⁊ aſcēdere ad ali
os ordines. ar. 50. di.c. fi. niſi in apoſtaſia ſit
ordinatus vt de apoſtatis.c. fi. qr ad papaz
tunc pertinet vt ibidē. Tertio cū illegitimo
monaſteriū itrāte vt promoueatur: i.c.j. de fi.
presby. Quarto ꝙ nō confiteatur: ⁊ euchari
ſtiam ſumāt ſemel in mēſe: cle.j. de ſta. mo.
Quinto ꝙ monachus detur in capellanū eccle
ſie parochialis: ſi epi ⁊ populi cōſenſus acce
dat. 58. di.c.j. ⁊.16. q.j. doctos. cū multis alijs
capitulis. Sexto ꝙ monach⁹ habeat ꝓpriā
cellam infra ſeptā monaſterij ex cā.18.q.2.
nullius. 20.q. vlt.c. fi. ad fi. Septimo in ie
iunijs: cibis: ⁊ eſu carniū: ſilentio: ⁊ operib⁹
manuū ad que tenetur monach⁹: vt de conſe.
di.5. nō mediocriter. ⁊.c. carnē. ⁊.c. nunquam.
de ſta. mo.c. cū ad monaſteriū. Sed hoſt. in
d.c. cū ad monaſteriū. de eſu carniū videtur
tenere ꝙ nō pōt: ſʒ ꝯtra ipſū eſt glo. Innoc.
⁊ Pa. in. d.c. cuz ad monaſteriuz. īmo dico
plus ꝙ pōt diſpenſare in oībus regule: exce
ptis trib⁹ votis: per ar. a ꝯrio. in. d.c. cū in fi.
Limitat Pa. ibidē: dūmodo ſit diſpēſatio
nō diſſipatio: vtputa ꝓ neceſſitate ⁊ alijs de
quib⁹. ſ. §.j. Octauo in irregularitate de q
ſ. Abbas. §.14. Nono in obſeruātijs regu
le remittēdis. 20.q. vl.c. fi. in glo. de ꝯſe. di.
5. carnē ſaltē in his q nō ſūt de ſbā. ar. d vi
⁊ hone. cle. de⁹. Pro cui⁹ declaratione notan
dum ſm Alex. ꝙ in regula bti Bñdicti q

dam ſūt pure ſpūalia: vt charitas: humili
tas: ⁊ cetere virtutes. Et in iſtis non pōt ab
bas diſponere. Quedā ſūt partim ſpūalia:
⁊ partim corporalia: vt cātare: pſallere: ora
re: ⁊ hmōi: ⁊ d iſtis pōt abbas diſponere: nō
tñ ſm libitū volūtatis. ſʒ ſm ꝙ bonū ⁊ equū
viderit expedire ſm occurrētia qd ꝓprie eſt
diſpenſare. Quedā ꝟo ſūt q ſūt in obſeruā
tijs corporalib⁹: puta comeſtio carniū. Fra
ctio ieiunij ⁊ hmōi: ⁊ tūc ſi talia a regula ꝓ
cipiuntur: vel prohibentur nō pōt abbas ea mu
tare: niſi ſm ꝙ ꝯuenit charitati: vt dicit bea
tus Bñdict⁹ in regula. i. ꝙ ſubſit rationa
bilis cauſa: alſ nō. Ratio quia licet abbas ꝓ
ſit ſubditis: regula tamē preeſt abbati ⁊ ſub
ditis: ⁊ ideo eius obedientia preponenda: ⁊
cum dicitur in regula beati Benedicti ꝙ om
nia de diſpoſitione abbatis fiant: intelligitur
de illis de quibus regula expreſſe non preci
pit vel prohibet. Si tamen abbas monacho
multuz laboranti cognita neceſſitate perſo
ne precipiat ꝙ carnes manducet debet ſibi
obedire: aliter ſi ex ſola voluntate precipiat
nullo modo debet ſibi obedire. Unde beat⁹
Benedictus in regula: Quandiu militant
charitati īmobiliter fixa ſunt: precepta re
gule ita. ſ. ꝙ mutari nō pñt: nec ab ipſis ꝓpo
ſitis ſine offenſa. Quid aūt debeat facē talis mo
nach⁹ cui ꝓcipitur aliqd qd ē ꝯ regulā ⁊ dubi
tat ꝯ cā legitia vl in ꝯſcia timet: vide. j. Re
ligioſus. §.29. ⁊ qd h dicit Alex. de abbate
ſerua i quocunq ꝓlato cuiuſcūq religōis ſi ci
ꝑmittitur ex regula diſpenſatio ſicut fit mini
ſtris fratrū minorum q pñt diſpēſare i oīb⁹ ex
ceptis trib⁹ votis ⁊ q ſūt ꝯ dei ꝓcepta ſʒ Dir. li.
2. ti.19. ſm qd ꝯuenit charitati. Et h innuit
beat⁹ Frāciſc⁹ cū dicit: ſi q fratrū ſcirēt ⁊ co
gnoſcerēt ſe nō poſſe regulā ſpūaliter obſerua
re ad. ſuos miniſtros debeant ⁊ poſſint recurrē
ſ. vt diſpenſetur ſi conueniat charitati: vt di
ctū eſt: ⁊ ſic pz in quib⁹ ⁊ qñ pñt ꝓlati religi
oſorū diſpenſare in regula: Qd bene nota.
¶ Utrū ptās diſpenſandi ſit late interꝓtan 9
da. R. ſm Pa. i.c. fi. de ſimonia. ꝙ ſic: qñ da
tur ptās diſpēſandi nō expſſis ꝑſonis diſpen
ſandis tanquam ꝓncipis beneficiū. Et ſic ſentit
glo. in. d.c. fi. ⁊ ſic intellige Bar. i.l.3. ff. de
verbo. ob. vbi dicit ꝙ ſi datur ptās alicui legi
timādi filiū adulterinū: itē iceſtuoſū: poterit
legitiare adulterinū ⁊ iceſtuoſū ſimul qr in

materia larga sub simplici veniunt mixta: vt in.l.si ita.ff.de li.⁊ posthu. Secus si exprimerent psone cũ quibus dꝫ fieri dispensatio ar.in.c.si cui.de prebẽ.li.6.quia oĩs recessus a iure cõi est odiosus: vt est tex.in.c.fi.de fil. presby.li.6.⁊ in.c.ꝙ dilectio.de ꝯsan.⁊ affi. Et sic distingue canonistas tenẽtes contra. Bar.in.c.per venerabilẽ qui fi.sint le. Adde etiã qđ dico.s̃.beneficiũ.§.zo. Aduerte tñ ꝙ lꝫ dispẽsatio sit stricti iuris: vtputa: qꝛ cõtra ius est ⁊ stricte sit interp̃tanda qñ s.exp̃munt̃ psone: vt in.d.c.ꝙ dilectio.⁊ in c.j.⁊ z.de fil.presby.li.6.nihilominus extẽditur ad necessaria cõsecutiua: seu ad dependẽtia ex eo sup q̃ est dispẽsatũ: qñ aliter non imprimeret actũ validũ sup eo in q̃ dispẽsatur: vt.s̃. Beneficiũ.§.z3.facit glo.⁊ Pa. in.c.quia ĩ tm̃i.de prebẽ.⁊ gl.in.c.si q̇s in clero.7.q.j.qui dicũt ꝙ dispẽsatus sup pluralitate beneficioꝝ videt̃ dispẽsatus sup residẽtia: vide qđ no. Hostien.in.c.cũ in cunctis. de ele.⁊ glo.in.c.nõ põt.de preben.li.5.⁊ de hoc vide.s̃. Clericus.7.§.j.

io ¶ Sed nunq̇d extendet̃ dispẽsatio in affinitate ad publice honestat̃ iustitiã. R. Pa. in.c.nõ debet.de ꝯsan.⁊ affi.ꝙ nõ: nisi in narratione affinitatis vnũ cõprehendat: aliud s̃m glo.in arbore affinitatis. Secus est ĩ dispensatione quando solũ gradus remotior ẽ expressus: de quo vide matrimoniũ.3. Impedimento.6.§.vlti.

ij ¶ Quid si impetret̃ dispensatio tacita veritate: vel ex falsa cã. R.ꝙ nulla est: vt in.c. z.đ fil.pres.li.6. Et idẽ de qualibet gr̃a alia vt not.in.c.ad audientiã cl.z. de rescrip.et dicto.c.non potest.

iz ¶ Utrũ superior assumendo aliquẽ ad aliqđ officiũ videat̃ dispensare eidẽ in impedimẽto qđ habet ad illud. R. Inno.in.c.preterea.de testi.cogẽ.⁊ in.c.veniẽs.de fil.pres. videt̃ sibi ꝯtradicere.⁊ glo.in.c.quicũq̃. 8i di.⁊ in.c.qui in aliq̃.5i.di. Sꝫ ego sic distinguo: ꝙ aut impedimentũ est notoriũ superiori: ⁊ tũc si est princeps intelligit̃ dispensat⁹: si vero est inferior si potest dispẽsare ⁊ subest cã similiter est dispensatus: al's nõ. Facit p hoc qđ no. Jo.an.in.c.z.de scis. Aut impedimentũ est occultũ superiori tanq̃ iudici: ⁊ sic nõ intelligit̃ dispẽsatus s̃ sibi iputet ꝙ illud tacuit: facit.c.cũ nõ ignores.de p̃bẽ.⁊ tenet Bar.in.l.z.C.si seru⁹ vel lib.de accu.aspi.

¶ Utrũ potestas dispẽsandi sup irregularitate vel illegitimitate cõcessa a papa alicui duret post mortẽ pape. R. Fede.ꝯsilio.78. ꝙ sic: quia gr̃a semel facta p papã in personã aliquã nõ expirat p mortẽ pape: vt est casus de offi.deleg.super gratia.li.6. iz

¶ Utrũ per mortẽ illi⁹ cui ꝯcessa erat tal' auctoritas expiret dispensatio iam facta: si ille dispensatus vsus non fuit tali gratia: puta dispensatus fuit vt posset ordines accipere: vel in prelatũ eligi: nõ accepit ordines nec fuit pmotus ante mortẽ dispẽsãtis an poterit ordinari vel pmoueri. R. Fede.vbi.s̃.ꝙ sic ⁊ ꝙ nõ expirat: qꝛ dispẽsatio canonice semel facta ex superueniẽti facto nõ retractat̃. casus est in.c.ex tua.de fil.pres. Facit qđ no.de accu.c.de his.bñficia eni ꝯcessa itẽpestiue reuocari nõ debẽt: de como.c.vnico.de reg.iu. decet.li.6. Facit qđ no.de elec.li.6.in glo. c.cũ ex eo.⁊ ibidẽ.in nouella. Jo.an. i4

d **Disputare** de fide publice vel occulte cuicũq̃ laico phibitũ est: ⁊ si ꝯ facit dꝫ excõicari. de here.c.quicunq̃.§.inhibemus quoq̃.li.6.hec quoq̃ phibitio fit in.c.sicut in vno corpore.eo.ti.in decre.s̃ ĩ.l.nemo.C. de sum.tri.phibet̃ ne dũ laicis sed etiã clericis publice turbis coadunatis disputare de fide. sanct⁹ aũt Tho.scđa scđe.q.jo.ar.7.tenet fore illicitũ de fide disputare: qñ q̇s disputat aut qꝛ dubitat de fide: ⁊ p disputationem experiri vult: qꝛ talis infidelis est. Aut quia disputat corã simplicib⁹ ⁊ titubantib⁹ qui nõ sunt sollicitati ab infidelib⁹ sicut est ĩ terris fideliũ qui tãto firmi⁹ credũt: quãto nõ audiũt motiua ⁊ argumenta infideliuꝫ. Sed disputare ad ꝯfundendũ errores: etiã corã simplicib⁹ qui sunt sollicitati ab hereticis: vel infidelib⁹ nitentib⁹ corrũpere in eis fidẽ: si est sufficienter instructus ⁊ apt⁹ ad cõfundendũ errores nõ solũ nõ est phibituꝫ: imo est necessariũ disputare ne taciturnitas eẽt ꝯfirmatio erroris: pq̃ facit.l.qm̃.C.de episco.⁊ cleri.⁊.z3.q.6.vides. Similiter licet ad exercitiũ coram instructis ⁊ firmis in fide disputare: ad quod facit.c.in mãdatis 43.di.pro hac distinctione. Tho. probanda: vide de hoc.96.di.nos.in glo.⁊ Innoc. in.c.z.de sum.tri.

d **Diuinatio** a persis fert inuēta. c. j. 26. q. 3. Unde diuini dicti sunt quasi deo pleni: diuinitate eni se eē plenos simulant: et astutia fraudulēta hominibus futura cōiectant: vt ibidem.

j ¶ Quot modis fit diuinatio. R. vt patet 26. q. 4. §. j. 7. c. j. 7. q. 5. i. c. nec mir. φ multis mōis: vñ nūcupaf diuersimode. vnō diuini dicunt aliqñ arioli: aliqñ aruspices: aliqñ augures: aliqñ nigromātici: 7 multꝫ alijs noibus: s̃m φ diuersimode qs vult scire futura: q̄ omitto quia non est necesse: vide ibi si vis. Et de hoc vide. j. sortes. §. 3.

z ¶ Quō aūt demones pñt scire futura q̄ nō habet certā 7 infallibilē cām. R. san. Bo. vbi. s. 7 elicit ex. c. sciendū est. 27. q. 4. φ ex quatuor. Primo ex igenij acrimonia vt qñ cōsiderāt ad quid inclinat affectio nr̄a. Secūdo ex multa experientia q̄ cōsiderāt in talibus accidere talia. Tertio ex dolosa cautela qñ. s. proponūt aliquid facere 7 predicūt Quarto ex aliena doctrina: vt quādo pmittitur vt a bono angelo addiscant.

d **Diuortium** Est viri ab vxore vł ecōuerso legitima sepatio: legitima dico: vt nō fiat sine lege vel rōne: q2 quod de⁹ cōiūxit hō non separet. 31. q. j. §. 7 obijcitur. Et dr̄ diuortiū a diuersitate mentiū: vel q2 hi qui mr̄imoniū distrahūt in diuersas partes eunt. l. j. ff. de diuo2. de quo dic vt. j. matrimonium quarto.

d **Diuturnitas** In malo auget peccatū de consue. c. fi. dr̄ tanto grauiora sunt peccata q̄to diutius infelicē animā detinēt alligatam cum suis concordantijs.

d **Doctor** dr̄ a docēdo: vñ 7 nomine doctorū veniūt mgr̄i: 7 ecōtrario s̃m Pa. in. c. j. de loca. Uñ tex. i. l. quibus p̄cipua. ff. de v̄. sig. dicit cuiuslibet discipline: p̄ceptores: magistros appellari a monēdo vel mōstrādo: et hoc s̃m ethimologiā vocabuli. Nā doctores dicunt a docēdo: sicut magistri a magistrādo. Facit tex. in p̄hemio cōpilatiōis decretaliū: vbi papa oēs mgr̄os doctores appellat: sꝫ noīe scholariū nō veniūt doctores nec magistri nisi in larga significatione.

¶ Utrū incep̄tatio doctorū necessitet. R. s̃m Pa. in. d. c. vestra. de coha. cle. 7 muli. φ nō: nisi inq̄tū iure probaf vel rōe valida: vt no. in. c. j. de postu. p̄la. d̄ q̄ vide. j. opio. §. j. j

¶ Utrum doctor vel mgr̄ possit reprobari. R. φ sic: vt ē tex. i. l. 2. C. de p̄fes. 7 me. no. Bar. in. l. sed 7 reprobari. ff. d̄ excu. tu. i p̄n. vbi tex. dicit de medico φ pōt reprobari: et est tex. etiā de medico in. l. vt gradati. §. reprobari. ff. de mu. 7 ho. sed nō sine cā. l. pōponius scribit. ff. de nego. ge. z

¶ Utruꝫ doctore dānato intelligant 7 ei⁹ opa seu libri reprobati. R. φ sic: vt patet p c. fraternitatis tue. de here. 3

¶ Utrū allegationes sint faciēde a doctoribus in cōsilijs. R. Pa. i. c. vestra. de co. cle. 7 mu. φ in cōcilio decisiuo nō: sicut nec i sententia: vt dr̄ in. c. sicut nobis. in glo. de sen. 7 re iudi. secus in concilio postulato a parte Ratio diuersitatis: q2 in primo est approbata fides consultoris: in ho nō: 7 iō nō creditur ei nisi quatenus probet. 4

¶ Utrū doctor promot⁹ corruptis doctoribus debeat gaudere p̄uilegio doctor. R. Archi. in. c. de quibusdā locis. 37. di. φ nō alle. tex. in simili. in. l. vnica. ff. d̄ athletis. facit tex. iūcta glo. in. l. j. C. de ano. ciui. li. xi. vbi dr̄ φ stipendia sunt tradēda nō pro titulis dignitatū vel nūero scholariū sed s̄ꝫ merita. 7 iō glo. ibidē dicit preferri debere p ritos scholares iperitis doctoribus: intelligit Pa. in. c. clerici. de iudi. de antecessione non de lectiōe. ego credo φ ēt i vtroq̄ dꝫ p̄ferri. 5

¶ Quis debet p̄cedē. R. Pa. i. d. c. clerici. φ theologus p⁹ ipm canonista: p⁹ canonistā legista: p⁹ medic⁹: vide ibi si vis. 6

d **Dolus** aliqñ bonus 7 licitus et accipit pro solertia: sic qñ quis aliquid simulat ne dānificetur a p̄ximo: vt in. l. j. ff. de do. in tex. 7 glo. exēplificat d̄ capto a ianueñ. qui simulauit se p̄uū: quod quidē licet: vt. ff. de neg. ge. l. ad quid nā. §. cū me. 7. ff. de leg. 2. l. cū pr. §. titio. 7. ff. si q̄s ob. ca. te. l. qui aūt. §. si patron⁹. 7 de hoc vide. j. simulatio. Sed coīt dolus accipit in malo. 7 sic diffinit in. d. l. j. a labeone: dolus malus ē ōis calliditas: fallacia: machinatio ad circūueniendū: fallendū: 7 decipiendū alteꝝ adhibita: sit tacēdo i aio calliditas: vt. ff. de acti. empt. 7 vē. l. j.

fit mētiēdo in verbis fallacia. ff. de furt. l. falsus. §. si quis. Fit arte verbo2 machinatio. ff. de ac. emp. 7 ven. l. iulian⁹. §. idē. Ad circūueniendū. s. reddēdo singula singulis s. circūuētionē calliditati: fallētiā fallacie: deceptionē machinationi ponit adhibita. s. ꝯtra ius 7 bonos mores ꝓpter dr̄iam doli boni. hec in glo. ibidē. Et adde ſm He. i. c. si cōpromissari⁹. ꝟ. si ꝓo. ꝺ elec. li. 6. ꝙ quis dolose facit qn̄ sciens rē sibi prohibitā facit. differt aūt dolus a fraude: q2 fraus ꝓprie ꝑ facta fit: sed dolus per verba 7 facta.

1 ¶ Utrū ignorātia iuris excuset a dolo: 7 cōsequent a pena ad quā incurrendā requirit dolus. R. Cy. i regula. ignorātia. li. 6. ꝙ sic: q2 lȝ iuris error sit lata culpa: nō tn̄ ē dolus: vt. ff. de his qui no. infa. l. j. vbi est glo. singularis. facit. l. j. ff. de ābige. Facit quod no. Bar. in. l. si qs in tātū. C. vn̄ vi. vbi dic ꝙ si minor credēs sibi licere rē propriā sine cuiuscūq; auctē occupat nō incurrit penam dicte. l. si quis. quia non ē in vero dolo: allegat. l. primā. C. si aduersus delictū. sequitur d. Ant. in. c. j. de do. 7 ꝯtu. 7 allegat. l. si ex cā. §. si in cōmissum. ff. de mino. 7 quod no. in. l. j. §. nūciādo. ff. ꝺ no. ope. nū. pro hoc ꝙ excusat ignorātia a dolo: est tex. 7 ibi. Bal. in. l. sed 7 si lege. §. scire. ff. de pe. here. vbi error iuris excusat ab inuasione ne quis dicatur predo. Idē tenet Salicet⁹ in. l. senat⁹. C. de his qui sibi asscri. aliqd i testō. i ḟa columna: ē casus 7 ibi. Bar. i. l. i lege. ff. de sicca. Idē tenet Ange. in. l. si qs id. §. doli. ff. ꝺ iurisdi. om. iudi. vbi allegat Bu. forti⁹ dixisse ꝙ etiā ignorātia iuris nālis excusat a vero dolo. 7 ad. l. 2. C. de in ius vo. que vr̄ cōtraria. R. ꝙ ibi nō requirebat verus dol⁹ sed ꝓsūptus: 7 ita tenuit dict⁹ Bu. in. l. regula. ff de iuri 7 fac. igno. Limitat h Ang. in. l. 2. ff. qd̄ q̄sq; iur. vera: nisi sit doctor vel assessor cui turpe ē iuri ignorantia. Et idem Ang. in. d. l. senat⁹. dicit ꝙ credit alleganti se ignorasse ius ad excludendū dolū: 7 ꝑ cōsequēs a pena que eēt iponēda ꝓpter doluȝ 7 dicit ibi eē casū. Ex p̄dictis collige ꝙ vbi ius vel statutū requirit verū dolū: ꝙ ignorans ꝗtūcūq; sit culpabilis nō icurrit penā ipsius: lȝ alio mō sit puniēd⁹ ſm moduȝ culpe: vbi ꝓo ius vel statutū reqrit dolū ꝓsumptū: sic ignorās crasse: 7 supine nō excusat quia ē i dolo ꝓsūpto. hoc patet in cēsuris ecclesiasticis que cū requirāt dolū presūptuȝ taliter ignorās eas nō euitat: vt patet in. c. vt aiarū periculis. de consti. li. 6. secus si eēt in leui culpa ignorantie. quod bn̄ nota quia facit ad multa.

2 ¶ Utrū iniusta cā excuset a dolo. R. ꝙ sic 7 quēlibet. Ita no. Bal. in. c. vt aiarū. i ṗn. sc̄de colūne. de consti. li. 6. vbi dicit ꝙ ꝑturbans aliquē in possessiōe ex iiusta cā putās sibi licere: excusat a pena statuti puniētis in centū: quod requirit dolū ꝑ no. in. l. plagij criminis. C. ad legē fauiē. de plagi. nō. etiaȝ Jo. an. in ti. de arbitris. in addi. ad Spec. et ꝙ excusat a pena legis etiā in iusta cā. no. in c. j. in fi. de elec. li. 6. Ideȝ Jo. an. 7 Bal. in aut. gnāliter. C. de epi. 7 cle. 7 multis alijs. 7 sequit do. Ludo. de ro. colūna. 28. in rubri. de arbi. Est ꝑ hoc glo. in. l. vnica. §. fi. i magna glo. ff. si quis iusdicē. nō obtem. Est Bar. 7 Ange. in. l. j. in fi. ff. de abigeis. Inno. in. c. ꝺ seruo2. de ser. non or.

3 ¶ Utrū lata culpa equiparet dolo. R. ꝙ nō. vbi requirit ver⁹ dol⁹: vt dicit Bar. in l. in actiōibus. ff. de in li. iurā. 7 glo. in. §. suspectis. insti. de suspec. tu. vn̄ dicit Bal. i. l. si quis id qd̄. in finali colūna. ff. de iuri. om. iudi. ꝙ qn̄ delictū circūscribit ꝑ dolū nō sufficit culpa: secus in his in quib⁹ culpa venit puniēda. allegat. d. l. senat⁹. 7. d. l. plagij criminis accusatio. Et vt no. Ang. in. d. l. si qs id. §. doli. ꝙ vbi fit mētio de dolo reqrit verus dolus. Unū tn̄ notabis ꝙ ignorātia affectata que ē qn̄ quis noluit vel dissimulauit scire equipollet scie. c. eos. de tem. ord. li. 6. 7 ideo est dolus non culpa.

4 ¶ Utrū pena corporalis sit iponēda sine dolo. R. ꝙ nūq; sine doli iteruētu. glo. 7 bar. in. l. in actiōibus. ff. de i li. iurā. 7. d. §. suspectis. 7 bar. in. l. j. §. j. ff. si qs te. li. eē ius. fu. 7 Bal. i. l. opa data C. qui ac. nō pos. 7 casus est in. d. l. in lege. vbi dicit Bar. ꝙ in penis corpalib⁹ vel in infamiā irrogātib⁹ lata culpa nō equiparat dolo. 7 glo. in. l. in actionibus. ff. de in li. iurā. approbata coiter. 7 bar. in. l. qd̄ nerua. ff. depositi. 7 in. d. l. in lege. dicit ꝙ in cā sanguinis: status: vel fame: lata culpa nō equipatur dolo. iō verus dol⁹ reqritur in illis. Ang. tn̄. in. l. in actiōibus. ff. ꝺ in li. iurā. tenet cōtra: 7 dicit cōsiliū padua-

nū cōsuluisse ꝯ Bar. in hoc: sed iudicio meo
si cōsideret. l. z. C. de noxa. verior ē opinio
Bar. ⁊ iura que Ange. adducit ī cōtrariū
continent casum specialem.
5 ¶ Utrū incurrat quis sniam excoicatiōis
a iure promulgatā sine dolo. j. vide excōmu
nicatio. 7. casu vlti. §. z.
6 ¶ Utrū quis possit pacisci vt nō teneat̄ de
dolo. R. ꝙ nō. vt est tex. in. l. j. §. si cōueni-
at. ff. depositi. q2 hec cōuētio est cōtra bonā
fidem ⁊ bonos mores: ⁊ ideo nec sequenda.
dicit textus ibidem.
7 ¶ An quis possit tenere bona alicuiꝰ que
ex statuto ad eū venerūt ꝓpter delictū ali-
cuius si ipse dolose egit: vt ille delictū cōmit
teret. R. Pa. i. c. postulastis, ō ꝯces. ꝑbē. ꝙ
nō. ⁊ hū facit tex. ibi in fi. cū sua glo.
8 ¶ Utrū dolus anullet ꝯctū spūalē: puta vo
tū ⁊ hꝰmōi. R. Pa. in. c. cū dilecti. ō emp. ⁊
vē. ꝙ nō: nec pōt quis excipe de dolo qn̄ fu-
it inductꝰ ad bonū: q2 nō est proprie dolꝰ pu
ta: dolo induxi te ad religionē: tenet ingres
sus. Facit qō legit̄ ⁊ no. in. c. cuz dilectꝰ. qō
metu ꝯ cā. ⁊ vide glo. no. in. l. a diuo. ff. ō ri.
nup. que hoc tenet etiam in matrimonio.
9 ¶ Utrū dolus anullet ꝯctū tēporalē puta
venditionē ⁊ hꝰmōi. R. ꝙ aut dolꝰ ꝑ ꝯtra
hētes dat cām ꝯtractui: puta dolo duxi ad
vendendū qō nō eras vēditurꝰ. ⁊ sic in ꝯtra
ctibꝰ bone fidei nō tenet ꝯm glo. ⁊ Pa. in. c.
cū dilecti. de emp. ⁊ vē. ⁊ glo. in. l. z. C. ō re
scin. vē. ⁊ glo. cū Bar. in. l. elegant̄. ff. ō do
lo. ⁊ placet. lz Pe. teneat ꝯriū. In ꝯtractibꝰ
aūt stricti iuris tenet cōtractꝰ: ꝫ agēs ex eo
elidit̄ ope exceptiōis. ff. de ꝟ. ob. l. si qs cum
alit̄. ⁊. C. de pac. l. cū postea. Si ꝟo ꝑ aliū a
cōtrahētibus dat cām cōtractui etiā bone fi
dei tenet cōtractus: sed agit cōtra mediato-
rē de dolo. d. l. elegāter. §. j. ff. de prosenetis.
l. z. ⁊. 3. tenet̄ etiā ille pro quo factꝰ ē inꝙtū
factus ē locupletior: vt. l. fi. ff. de eo ꝑ quem
fac. erit. in prin. ⁊ nō plus. Aut dolꝰ nō de-
dit cām cōtractui sed incidit in cōtractū: pu
ta eras vēditurus sed dolo induxi te ad mi-
nus venden iū ⁊ hꝰmōi: ⁊ sic tenet cōtractꝰ
sed in cōtractibus bone fidei aget ex eo ꝯtra
ctu vt suppleat preciū: vt ff. ō ac. emp. ⁊ vē.
l. iulianus. §. si vēditor. Erit tn̄ in arbitrio
emptoris vel supplere preciū vel restituere
rē: si deceptio sit vltra dimidiaz iusti ꝑcij. c.
cū causa. de empti. ⁊ vē. ⁊. l. z. C. ō resci. vē.
⁊ in consciētia etiaz si deceptio sit minus di-
midia. In cōtractibus stricti iuris aget de
dolo. d. l. elegāter. §. nō solum. i fi. aut dolꝰ
nec dedit causaz cōtractui: nec incidit in cō-
tractū: ꝫ re ipsa euenit sine dolo ⁊ facto par
tis vtputa ambo ignorabāt iustū preciū: sic
nō est peccatū: nec restituere tenet̄ nisi repe
tatur: si a pricipio nō plus emisset etiā si sci
uisset plus valere: puta quia nō expediebat
plus sibi emere: si autē plus emisset a princi
pio si sciuisset: ⁊ est deceptio notabilis tenet̄
restituere rem vel supplere preciū. ar. d. l. si
quis cū alit̄. vbi equiparat̄ deceptio que ve-
nit re ipsa ⁊ ex proposito. ⁊. d. c. cum dilecti.
secus in modico. Et ita intelligo. d. Ant. in
c. quia plerique. de īmu. ecclesi. Si ꝟo vterque
rei valorē sciebat: tunc dic vt. j. emptō. §. 7.
Et ꝯm predicta itelliges. l. z. C. ō rescin. vē.
⁊. l. in cāe. §. pōponius. ff. de mino. ⁊. c. cū di
lecti. ⁊. c. cū causa. de empti. ⁊ ven. vbi dicit̄
licere cōtrahentibus vsque ad dimidiā se deci
pere in contractibus bone fidei.

d **Domesticus** Quis dici tur. vide. j. Familiaris.

d **Domicilium** potest lai-
cus habe-
re in pluribus locis ꝯm Inno. in. c.
ex parte. de fo. compe. si modo vtrobique in-
structus sit. allegat. l. assumptio. ff. ad muni
cipa. ⁊. l. senatores. ff. de senato. ⁊ loquitur
hic de instructo. de quo in. l. quesitum. §. ꝫ
et si fundus. ff. de fun. instruc. ⁊ instru. lega.
vbi accipitur pro oībus pertinentijs necessa
rijs ad vsum. Addit Inno. idē etiā si habe-
ret maiorē partem suorū bonorū vel fami-
liam: vel si nihil habet assidue tamē ibi con
uersatur. C. vbi sena. l. z. Sola tamē domꝰ
non constituit domicilium ff. ad municipa.
l. libertus. §. sola. Ex quo infero. ⁊ ex. d. l. as
sumptio. ⁊. d. l. senatores. ꝙ domiciliuz ha-
bet vbi quis est oriūdus. l. z. ff. ō senato. Et
similiter vbi pater suus fuit oriūdus. Itez
vbi voluntarie sibi elegit scilicet deferendo
maiorez partem suorum bonorum: Et cle-
ricus vbi beneficium obtinet requirens re
sidentiam. Pro hoc est textus in. c. cū nullꝰ

clericũ. de tẽ. or. li. 6. Itẽ vbi fuit ordinatꝰ: vt no. glo. in. l. heres absens. §. apud labeonẽ. ff. de iudi. Itẽ mulier rõne mr̃imonij. Itẽ rõe militie. Itẽ rõe possessiõis. Itẽ rõe cursus tp̃is. s. decẽnij. Sed. d. glo. loquit̃ q̃ ad forũ nõ quo ad domiciliũ. Itẽ rõne manumissionis. l. si quis a pluribꝰ. ff. ad muni. Itẽ vbi cõsequitur quis dignitatẽ efficit̃ ciuis. vide. s̃. ciuis. quo ꝟo ad confessionez et sacramẽta necessaria nõ volũtaria si al's non habet ibi domiciliũ requirit̃ vt ibi habitet per maiorẽ partẽ anni s̃m Inno. in. c. oĩs. ỏ pe. ⁊ re. ⁊ nõ faciat in fraudẽ proprij sacerdotis. Facit. c. questi. 16. q. j. de deci. ad ap̃lice. nisi se transferat cũ aĩo ibi remanẽdi: q2 statim ꝙ hospitiũ constituit ĩ aliena parochia cũ aĩo ibi remanendi: statim fit parochianꝰ illius. de paro. c. vlti. de deci. ad ap̃lice. qỏ ẽ cõtra ep̃os qui dispensant in votis cũ scholaribus. vel cõferunt eis ordines nõ habentibus domiciliũ: quia nõ p̃nt: quia non sunt necessaria sacramẽta. Hoc tenet Pa. in. c. nullus. de paro:

d **Ominica dies** est institu ta loco sabbati: quia eo die inchoauit mũdꝰ Geñ. j. Christꝰ surrexit a mortuis. de cõ. di. 3. sabbato. Itẽ sp̃us sc̃us datus ẽ ap̃lis. ⁊ tex. dicit. Quicq̃d a deo cõstitutũ insigne ĩ huius dignitate dici est gestuz. In hac die mũdus sũpsit exordiũ. In hac ꝑ resurrectionẽ ⁊ mors ĩteritũ: ⁊ vita accepit initiũ. 75. di. qỏ die. i fi. Quõ est de precepto: ⁊ qñ ĩcipit ⁊ q̊d fiendũ. vide. s̃. dies. ⁊. j̃. feria.

d **Ominium** est ius habẽdi possidẽdi fruendi ⁊ vtẽdi ac disponẽdi de aliqua re pro libito volũtatis: vel s̃m aliquem determinatũ modũ a quadã superioritate: vel auctoritate diffinitum.

j ¶ Dñium in ⁊ sup hoĩes an sit s̃m legẽ naturalẽ. R. Alex. in. 3. parte sũme. ꝙ est loq̇ de natura ante peccatũ: ⁊ sic ei repugnat seruitꝰ: ⁊ ẽ loq̇ de natura pꝰ pctm̃: ⁊ sic lex naturalis dictat necessariũ dñium ad cohercẽdũ malũ. Vñ Aug. i li. 6 ciui. dei. sicut deꝰ homini ⁊ anima corpori: ita rõ debet dñari ⁊ imperare libidini.

2 ¶ Dñium rex an sit s̃m legẽ nãe. R. Ale. vbi. s̃. ꝙ lex nãe circa coĩonẽ ⁊ ꝓpetatẽ dictat differẽt̃. dictat aliquid q2 debitũ. aliq̇d q2 bonũ: ⁊ aliqud quia equũ. vt debituz dictat in statu necessitat̃ oĩa sint coĩa. Et hoc mõ coĩcatio est in precepto ad sustentatõnẽ ꝑsonaruz: ⁊ inde sumit̃. Oĩa que vultis vt faciãt vobis hoĩes ⁊ vos eadem facite illis. Math. 7. Respectu etiã ꝑsonarum quo ad multiplicationẽ prolis dictat: ꝙ sit vxor ꝓpria ⁊ s̃m cẽ tẽpus s̃m illud principiũ. Qỏ tibi nõ vis fieri alteri ne feceris. Tho. 4. Et hoc mõ appropriatio est ĩ precepto vt bonuz in statu nãe institute dictabat oĩa coĩa. In statu ꝟo lapse dictat bonũ eẽ habere proprium: tũ quia res cõmunes negligũt̃: tũ quia cõmunio parit discordiã: dictat vt equũ. q̃dã esse coĩa vt aerẽ: mare: littora ⁊ q̃dã appꝓbabilia: sicut sunt ea que in nullius bonis sunt que occupãt cõcedunt̃. Et sic ĩtellige dominiũ rerũ eẽ de iure naturali: q2 nãli equitate inductũ ẽ: vt insti. de rerũ di. §. singulorũ. ff. de acqui. re. do. l. adeo. §. cũ quis.

¶ Quõ acquirit̃ dñiũ rerã. R. ꝙ quadru pliciter. Primo auc̃te legis nãlis: vt ꝙ ea q̃ in nullius bonis sũt: sint occupãtis: vt isti. ỏ re. di. §. singulorũ. Secũdo auctoritate p̃ncipis qui põt ex iusta cã rẽ alicuius ei auferre ⁊ alteri dare: vt no. Inno. ⁊ coit̃ doc. i. c. que in ecclesiarũ. de cõsti. ⁊ legiste. in. l. fi. C. si cõtra ius vel pu. vti. vtputa ꝓp̃ delictuz puniẽdũ ⁊ hꝰmõi: al's nõ: vt ibidẽ d2: ⁊ non solũ p̃ncipis sed etiã ꝑ statuta inferioꝝ habẽtiũ auctoritatẽ a p̃ncipe sic statuẽdi: vt i. d. c. q̃ in ecclesiarũ notat̃. Tertio ꝑ cõsensũ illius cuiꝰ ẽ: ⁊ istud fit ꝑ donationẽ: ꝑ ꝑmutationẽ. ꝑ vẽditionẽ: ꝑ mutui dationẽ ⁊ hꝰmõi. Quarto iure ciuili qỏ statuit vt vsucapionibꝰ: p̃scriptiõibꝰ: adoptiõe: deportatione: cessione: additiõe: bonoruz possessione ⁊ hꝰmõi. de quibꝰ oĩbus hẽs. ff. de acq̇. re. do. in glo. l. j. ⁊ insti. de re. di. cũ multis titulis sequẽtibꝰ. ⁊ de his q̃ ad nos ꝑtinẽt dicã in capitulis suis. Aduerte tñ driam int̃ sp̃ualia ⁊ nõ sp̃ualia: q2 in sp̃ualibꝰ ex solo titulo sine traditiõe dñiũ trãsit ĩ aliũ: vt ẽ tex. in. c. si tibi absenti. de p̃ben. li. 6. tenet Inno. ⁊ cõmunit̃ approbat̃ in. c. int̃ cetera. de p̃ben. secus in alijs rebꝰ in q̇bꝰ requirit̃ traditio ad trãslationẽ dñij: nec sufficit solus titulꝰ: nisi in re data ecclesie. de quo. j̃. imunitas. §. 31. Nec sola traditio trãsfert dñiũ: nisi aliq̃ in-

sta cā vera vel putatiue vera precesserit. l.
nūq̄ nuda traditio, cū ibi no. ff. d acq. re. do.

c **Dominus** alicuius regni: ducatus: coitatis: vel ciuitatis: aut terre: q̇s dicat̄
legitim⁹. R. q̄ dñium iuste ꝛ legitime acq̄ritur aut iusto bello puta pugnādo ꝯ īfideles
vel ꝯ aliquē rebellē auc̄te supioris: vel pncipis: vt. s̄. Bellū patet: aut p legitimā succes
sionē: aut p consensū seu electionē ppli habē
tis libertatē sibi eligēdi dñm: aut p instituti
onē principis seu supioris hn̄tis iurisditio
nē in tali ciuitate: aut castro: aut p legitimā
prescriptionē cū bona fide factā: vel emptio
nē: pmutatōnē: donationē: aut alio iusto ti
tulo. de quib⁹ in suis capitulis. Qui vo alia
via intrat: fur est ꝛ latro: ꝛ resignare tenet̄
si pōt sine notabili piculo aiarū: corpoꝝ aut
rerū: tenet̄ etiā ad restitutionē oiuz reddi
tuū quos habuit ab illis locis sic vsurpatis
ꝛ vt homicida ē iudicād⁹ q̄tū ad eos quos
fecit per se vel p officiales suos occidere: vel
mutilare: lz illi digni fuerint ꝓpter malefi
cia ppetrata. 23. q. 5. si non licet: nec pōt ab
solui nisi disponat se ad satisfaciēdū ꝛ dimit
tendū: si titulū tū iustificatū hr̄e nō pōt. ar. d
pe. di. 5. falsas Intellige qn̄ hoc ē clarū q̄
habet iniustū titulū vel nullū: sec⁹ in dubio
vel cū dimittere nō posset sine piculo aiarū
corpoꝝ: aut rerū: puta q2 popul⁹ se poneret
in seditione ꝛ huiusmōi. sic non tenetur re
signare: nisi voluntate solum quando sciret
pro certo: vel quando talia nō iminerēt. c. si
res. 14. q. 6. Idē dic de officialibus quos ta
les tyrāni ponūt in officijs q̄ nec salariū pos
sunt recipe: nisi eēt tale officiū quod eēt ne
cessariū reipublice vel vtile: q2 tūc nō pecca
rēt recipiēdo: nec salariū restituē tenēt. d q̄
i. c. i lr̄is. d re. spo. ꝛ in. c. nihil. de elec. p doc.
1 ¶ Sed nūqd ciuitas pōt sibi eligere dñm.
R. hm Hosti. in. c. nouit. de iudi. q̄ nulla ci
uitas pōt se dare alicui dño: nec pōt titulū
dñij iustificare: q2 hoc eēt in piudiciū impa
toris quo ad illas que ei subijciunt̄ vl' pape
quo ad sibi subiectas. Qd verū ē nisi ex pui
legio vl' ꝯsuetudie haberēt ius eligēdi: q2 cō
suetudo dat iurisditionē. de arbi. c. dilecti.
C. de emā. l. j. ꝛ vlti.
2 ¶ Utrū dñis hn̄tibus manifeste iniustū vl'
nullū titulū teneant̄ subditi obedire. R. q̄
nō. Dicit tñ Tho. in sū. q̄ ad vitādū scāda
lū suū: ꝛ alioꝝ bonū ē obedire: ꝛ reuereri in
eis q̄ nō sūt ꝯ deū. ij. q. 3. iulian⁹. sed hn̄tib⁹
iustū dñiū quātūcūq̄ mali sint. tenent̄ eis
subditi obedire in licitis ꝛ q̄ eis pcipe pn̄t. j.
Pe. 2. Obedite dñis vestris: nō tm̄ bōis ꝛc̄.
Et ad Ro. 13. Qui ptāti resistit ꝛc̄.
¶ Utrū dñs possit ponere exactiones suis 3
subditis: vide. j. talia.
¶ Utrū dñs teneat̄ ex facto familie. R. vt 4
colligo ex. d. Anto. ꝛ Jo. de ligna. ac Pa. i
c. licet. de resti. spo. ꝛ Bar. in. l. ne q̇d. ff. d in
cen. rui. ꝛ nau. q̄ sic: qn̄ familia eius deliq̇t i
officio: seu ministerio in quo ipse dñs ē ppo
situs: ꝛ ipse vtit̄ ope talis familie: q2 sibi im
putat̄ qui talē elegit: q2 honestā debebat po
nere. l. j. §. familie. ff. de publi. Ciuilit̄ tñ te
net̄ nō crimialit̄: vt in. d. l. ne q̇d. Ex quo pa
tet q̄ ptās seu rector tenet̄ ex maleficio suo
rū officialiū. l. si post. C. de assesso. Idē dic
de capitaneo q̄ tenet̄ ex delicto suorū armi
gerorū: nauta: hospite ꝛ similib⁹. Addunt
tñ supradicti doc. q̄ si officiū erat publicum
vt ptās ꝛ h⁹mōi sufficit exhibere malefacto
rē: vt in. d. l. j. §. fi. secus si officiū nō erat pu
blicū: vt nauta ꝛ caupones: ꝛ h⁹mōi. l. vni
ca. ff. d fur. aduer. nau. Si vo familia nō de
liquit in officio dñi: nō tenet̄ dñs quo ad fo
rū iudiciale: s; quo ad cōsciam sic si ē iculpa
non corrigēdo eā. naz tenet̄ verbo ꝛ exēplo
eam corrigere: ꝛ si aliquis eoꝝ ē incorrigibi
lis tenet̄ eū expellere: nisi qn̄ presumeret q̄
efficeret̄ peior. naz tūc faciat quod pōt ꝛ ex
cusatur: al's nō: q2 talib⁹ dr̄. Error cui non
resistit̄: approbat̄. 83. di error. cū similibus.
¶ Quod aūt famulo infirmanti debeat̄ mer 5
ces: vide familia. §. 2. Qn̄ tenetur de roba
ria q̄ fit in eius dñio: vide pedagiū. §. 8.

d **Donatio** dr̄ a dono: q̄si dono datio. ff. d dōa: cā mor. l. senatus. §. j.
¶ Donatio pprie est qua aliq̄s dat ea mēte 1
vt statim velit accipiētis fieri: nec vllo casu
ad se reuerti: ꝛ ꝓpter nullā aliā cām facit q̄
vt liberalitatē ꝛ munificētiā exerceat. ff. de
dona. l. j. in pn̄. ꝛ hec donatio dr̄ simplex: vt
C. de dona. ante nup. l. fi. §. j. ꝛ absoluta: vt
d. l. senatus. § j. ꝛ inter viuos: vt insti. de do
na. §. alie. nec obstat illi verbo vllo casu ad
se reuerti. C. de reuocā. dona. l. fi. q2 illa re

uocatio fit ptē legis: nō contrahentium.
2 ¶ Quot sunt spetis donatōis. R̄. q̄ q̄uis
glo. in. l. j. in princi. ff. de donatio. dicat tot
quot sunt diuersitates voluntatum: tamen
glo. i. l. res vxoris. C. d̄ dona. int̄ vi. ⁊ vxo.
tm̄ tres explanat. Prima dicit̄ donatio int̄
viuos que simpliciter vocat̄ donatio. Secun
da dicit̄ cā mortis. Tertia dr̄ inter viruz et
vxorē: de prima hic dicā: de secūda in. c. se. ⁊
de tertia in. c. 3. se. Adde ⁊ aliā que dicitur
propter nuptias: de qua in. c. 4. se.
3 ¶ Donatio que dr̄ inter viuos quadruplex
est: Alia simplex ⁊ absoluta: qua simpliciter
quis donat: de qua in. d. l. j. in prin. Secun
da est cōditionalis: de qua in. d. l. j. §. 2. q̄ ē
qn̄ quis donat sub conditione: vt si fecerit:
vel si venerit ⁊ hm̄ōi. Tertia ē modalis:
vt. C. de dona. sub modo. l. j. ⁊. 2. ⁊ ē qn̄ do/
nat vt tale quid fiat. ⁊ de hoc vide. s̄. cōditō
Quarta ē remuneratiua beneficiorū: de q̄
in. l. aquilius regulus. ff. de dona. vbi dicit̄
non eē merā donationē officiū magistri re/
muneratū quadā mercede: ⁊ propterea ista
non reuocatur causa ingratitudinis.
4 ¶ Quis nō pōt donare donatiōe inter vi/
uos vt sciat̄ quis pōt donare cōsequēter et
cui pōt donari. R̄. q̄. 23. sunt qui donare
nō pn̄t: hic nō loquor de donatione que dici
tur remuneratiua: sed tm̄ de simplici vel cō
ditionali seu modali.
5 ¶ Prim⁹ qui nō est cōpos sue mētis: sicut
furiosus: amēs: ⁊ h⁹mōi. 15. q. j. merito. cle.
si furiosus. de homici. ⁊. l. iulian⁹. ff. d̄ cura.
fu. nec curo an sit ei datus curator: q̄ in cō
sciētia: ex quo non est sane mentis: nō tenet:
facit. l. modestinus. in fi. ff. de dona.
6 ¶ Secūdus pdigus: vt in. l. j. ff. de curato.
furio. ⁊ hoc verū postq̄ curator est ei dat⁹
vel interdicta est ei alienatio: vt. l. is cui. ff.
de v̄. ob. etiā si vere nō eēt prodigus: sec⁹ in
tutore dato pupillo qui ē adult⁹: ⁊ in cura/
tore: q̄ ista pēdēt a nā: secēē prodigū a de/
claratione iudicis s̄z Bar ibi. Nec sufficit
preconicatio q̄ nullus cōtrahat cū tali: q̄a
requirit̄ interdictio q̄ debet fieri ipsi pdigo:
vel saltē datio curator̄ s̄z Bar. i d. l. is cui
7 ¶ Tertius minor. 25. annis: nisi ratū hēat
post cōpletū. 25. vt. C. si maio. fa. ra. habue
rit. l. vlti. vel nisi cū auctoritate tutoris vel
curatoris: vt. l. pupillus. ff. de acq̄. re. do.

¶ Quartus filiusfamilias: vt. l. filiusfami/ 8
lias. ff. de dona: Fallit si ē fili⁹ in dignitate
s̄m Inno. in. c. grandi. de sup. neg. p̄la. li. 6.
alle. d. l. filius. vel sit filius senatoris vel al/
terius dignitatis: q̄ pōt: nisi spālit̄ pater si
bi denegauerit. Itē si filiusfamilias habet li
berā peculij administrationē: ⁊ iusta rōne mo/
tus donet vt matri: ⁊ similib⁹ cōiunctis p̄so
nis pōt: al's nō. Itē si habet peculiū castrē/
se vel quasi: pōt: vt in. d. l. filiusfamilias. in
tex. ⁊ in glo. Itē in casib⁹ de q̄b⁹ in. §. se.
¶ Quintus seru⁹ religiosus vel monach⁹ 9
⁊ similes qui nihil hn̄t proprij. 12. q. j. nō di/
catis. nisi d̄ licētia sup̄ioris: vt ibidē. Fallit
in religiosis ⁊ monachis si habent legitimā
administratōnē: ⁊ ex cā legitima donēt: sed
sine rōne iusta nō pn̄t. d. l. filiusfa. in prin. et
12. q. j. q̄ tua. Intellige de mobilibus ⁊ que
seruādo seruari nō pn̄t: vt. s̄. alienatio. Itē
si de licētia p̄lati stat i scholis cū cōsilio ma/
ioris partis cōuētus: vel in p̄egrinationem
vadit: q̄ pōt donare q̄ alij scholares ⁊ pere
grini honesti rōnabilit̄ facere solēt: vt tenet
glo. in. d. c. nō dicatis. alle. l. vlti. C. ad ma/
ce. l. si lōgi⁹. ff. de iudi. Et etiā donare pn̄t
cā elemosyne s̄m q̄ dicā. elemosyna. §. 6.
¶ Sextus abbas ⁊ quilibet ali⁹ prelat⁹ re/ 10
ligiosus qui nihil dare pōt: nisi sicut dictū ē
de filiisfa. qui habēt administratōnē. 54. di.
abbati. nisi p̄ statuta: aut cōsuetudinē aliud
caueat̄. ar. l prohibere aūt. §. nō tm̄ aūt. ff.
q̄ d̄ vi aut clā. d̄ his q̄ fiūt a p̄lat. c. ea noscit̄
¶ Septimo vxor si non habet vltra dotē ni 11
si elemosynā s̄z q̄ dico. j. elemosyna. §. 7.
¶ Octau⁹ qui cōmisit crimē lese maiestat̄ 12
C. ad. l. iul. ma. l. vlti.
¶ Non⁹: heretic⁹: q̄ ipso iure bona ei⁹ sūt 13
cōfiscata: vt de here. c. cū s̄m leges. li. 6.
¶ Decimus qui ꝯtrahit incestas. s. int̄ ascē 14
dētes ⁊ descēdētes: aut nepharias. s. iter col
laterales: vl' inutiles al's prohibitas nuptias
q̄ ipso iure bonorū suorū dn̄iū p̄dit: vt. d.
c. cū s̄m leges. ⁊ in aut. de ince ⁊ ne. nup. in
prin. ⁊ ibi dicit procedere i quocūq̄ m̄rimo
nio illicito: dūmō fuerit sciens factuz: puta
consanguineā ⁊ ius. s. q̄ prohibet: al's nō. s. si
sciat ius sed nō factū: aut factuz sed nō ius:
q̄ error iuris excusat a dolo.
¶ Undecim⁹ qui in aliqua re cadit in com
missuz: puta in agro vectigali: ipso vectiga

li non soluto: vel qñ quis occultat merces:
quarũ vectigal ē soluendũ: quia ipso iure ꝑ
dit dñium illius rei ⁊ h9mõi: vt no. in. l. cō-
missa. ff. de publi. vbi d2. Nã quod cōmissũ
est statim desinit eē eius qui crimē cōtraxit
dñiumq3 vectigalis acquirit fisco. s. vel ſm
ordinē ciuitatis: ſm glo. ibidē. In isto tñ ca
su ⁊ tribus imediate ꝓcedētibus licite a do-
natario retinet quod ē ei donatũ ante sentē
tiã declaratoriã que requirit anteq3 eis pos-
sint auferri: vt. j. pena. §. 3.
16 ¶ Duodecim9: q cōmisit aliud capitale cri
men a ꝑdictis: ꝓpter quod bona ei9 sint pu-
blicanda p9 cōdēnationē nō põt donare sed
ante sic: vt. ff. de dona. l. post contractũ. ſm
distinctionem. s. alienatio. §. 25.
17 ¶ Tertiusdecim9: miles qui meretrici vł cō
cubine donare nō põt. l. 2. C. de dona. inter
vi. ⁊ vxo. ⁊ per glo. ⁊ doc. in. l. miles. ita he-
redē. §. mulier. ff. de testa. mili. Idē dicō cle
rico doctore: ⁊ aduocato qui dicunt milites
ꝑ no. in. l. miles. ff. de sen. ⁊ re. iudi. Sȝ Cy.
in. d. l. 2. intelligit de milite armate militie:
nō de militib9 q militãt luxui: ⁊ appellãt mi
lites dignitatis ⁊ gaudētes nō milites ope.
18 ¶ Quart9decim9: vir vxori ⁊ ecōtrario
ꝯstãte mrĩmonio. de q dic vt. j. donatio. 3.
19 ¶ Quintusdecim9: pater qui filio: filie ve
nō põt donare aliqd: quia pater ⁊ fili9 cense
tur vna persona: vt. C. de ipu. ⁊ alijs sub. l.
vl. Fallit ſm glo. in. l. pater. C. de inoffi. do
na. in quatuor casib9. Prim9 ē causa dotis
⁊ donationis ꝓpter nuptias. l. pōponi9 phi
ladelph9. ff. fa. her. Secũd9 ē cũ ti ad castra
nã ei põt res mobiles donare. l. 4. C. fa. her.
Terti9 ē ꝓpē aliqd diurnũ: vtputa palimē
tis. Quart9 ē vsuffruct9 quē habet in aduē
ticijs quē pater põt donare. Addo quintuȝ
qñ videlicet fili9 ē emãcipat9. ar. de re. i ite.
c. cōstitutus. Adde sextũ qñ donat ꝓpē bñ
merita ſm Bar. in. l. j. C. de colla.
20 ¶ Sextusdecim9: quilibet donare ꝓhibet
vltra qngentos soldos: vt. C. de don. l. pe.
in fi. Quod ē verũ sine insinuatiōe ꝓcedēt.
Excipiunt. 7. casus. Prim9 i magistro mi-
litũ qui res mobiles tã suas q3 ex spolijs ho-
stiũ habitas donare põt militib9. Secũd9
casus qñ quis donat pro repatiōe dom9 ru-
pte ex ruina vel incēdio. Tertius in redēpti
one captiuoꝝ. hi sunt in. d. l. pe. in glo. ibidē.

addunt. Quart9 in donatiōe iꝑiali. Quin-
tus in donatiōe ꝓpter nuptias vsq3 ad quã
titatē dotis. Sextus in donatiōe cã mortis
Addo ego septimũ in donatiōe in piã cãm:
vt i. l. sanctim9. C. de dōa. Et lȝ gl. ibidē i. d.
l. sanctim9. velit ꝙ in piã cãm non valeat si-
ne insinuatione: nisi vsq3 ad octingentos sol
dos. tñ tu tene ꝙ valet. sic tenet Bar. in. l.
illud. C. de sa. san. ec. ꝑ idētitatē rōnis. d. l.
pe. Cũ insinuatione aũt valet vsq3 ad quã-
cũq3 sũmã facta indistincte ab his qui dona
re pñt: vt in. d. l. penul.
¶ Quid si sit facta dōatio duob9 d maiori 21
sũma q3 qngentorũ soldorũ sine insinuatiōe
R. ꝙ nō valet. tex. est in. d. l. sanctimus. §.
ne autem communione.
¶ Quid si donatio sit facta in singulos an- 22
nos eiusdē quãtitatis q singulariť non exce
dit summã: sed simul oēs sic. R. ꝙ nō valet
ſm Ho. quia est donatio vna. l. senatus. §.
fina. ff. de dona. causa mortis.
¶ Sȝ qd si fiat diuisim ꝑ plures donatio- 23
nes vltra ꝑfatã sũmã. R. Albri. in. l. illud
C. de sa. san. ec. ꝙ nō valet: qr ad h vt cesset
necessitas insinuationis requirit distãtia in
tpe: vt. d. l. sanctimus. §. fi. Fuit eni vn9 im
petus quē lex ꝑ insinuatōnē voluit refrenare
C. de inoffi. dona. l. pater. Aliter ꝑualerent
verba rei. ꝯ. l. 2. i fi. C. coia dele. vbi d2. Nos
eni non verbis sed ipsis reb9 legē iponimus
Facit ff. de castrē. pecu. l. si forte. Nã vn9 im
petus facit plura eē vnũ. ff. ad. l. aquil. l. illd
§. fi. extra de or. cog. c. cum dilectos.
¶ Sed nũqd reuocabit tota donatō si exce- 24
dat sũmã fctã sine isinuatiōe. R. ꝙ ñ: h solũ
excessus dict. 500. soldis: vt i. l. sctim9. C. d
dōa. ⁊ qd valeat sold9 vide. j. lud9. §. 2. i fi.
¶ Sȝ qd ē isinuatio. R. Albri. i. d. l. illud 25
ꝙ ꝯsuetudo vr admittere ꝙ isinuatio ē ꝑ su
periorē auctis ꝑstatio. qd vr inuere glo. in
aut. vt nō fiãt pignora. §. illud. vñ ad caute
lã solēt hec verba poni ꝙ corã eo donatio in
sinuata sit: ⁊ ita coiť fit lȝ ꝓprie isinuatō sit
ꝑexistēt donatiōis i scripturã auctēticã re-
dacte apud cōpetētē iudicē facta publicanor:
⁊ eius auctē in publica gesta seu acta fctã re
ductio: vt colligit. l. in hac. C. d dona. iũcto
§. illud. in aut. vt fratrum filij. et in. §. non
habente. de defen. ciui. ⁊ in. §. ⁊ hoc peruenit
vt nulli iudicũ: vt sic inter ipsi9 donatiōis

⁊ insinuatiõis posset deliberare an expediat
vt in aut. de ap. l. intra q̃ tẽpora. circa pnci.
26 ¶ An isinuatio possit fieri die feriato. R.
Albri. in. d. l. illud. ꝙ sic q2 nõ exigit cãe co
gnitionẽ. Ergo quolibet die põt fieri. ff. q̇s
ordo. in bo. pos. ser. l. z. ⁊ etiã q2 ẽ actꝰ volũ
tarie iurisditionis. C. de ferijs. l. actus.
27 ¶ Cui iudici debet fieri. R. Albri. in. d.
l. illud. ꝙ iudici loci. l. data. in fi. C. d dona.
28 ¶ Decimusseptimꝰ: dõare ñ pñt q̄ dñiũ in
re quã dõare volũt nõ habẽt sicut sũt rapto
res: fures: ⁊ hꝰmõi: q2 nemo plus iuris ĩ ali
um trãsferre põt q̃ ip̃e habet. l. nẽo. ff. d re
gu. iur. facit. l. traditio. in prin. ff. de acqui.
re. do. vide aliquas exceptiones. in. d. l. tra
ditio. sed nihil ad nos.
29 ¶ Decimꝰ octauꝰ: p̃lati ⁊ alie p̃sone ecclesia
stice que non pñt res ecclesiasticas mobiles
vel imobiles p̃ciosas alienare: sine certa so
lẽnitate. de qua. s̃. alienatio Res aũt mobi
les prohibẽtur in vsus inhonestos alienare
vide. s̃. clericus. 3. §. 4.
30 ¶ Quõ ep̃s põt donare pro cõstruẽdo mo
nasterio. vide in. c. apl̃ice sedis. de dona. q2
parũ ad simplicẽ confessorẽ pertinet.
31 ¶ Decimꝰ nonꝰ: illi qui sunt nõ soluẽdo cre
ditoribus. vide. s̃. alienatio. §. 26.
32. ¶ Uigesimus: illi qui ꝑpter cãm illicitam
donãt: puta femine pro meretricio. Sz ad
uerte ꝙ meretrici publice siue cõcubine va
let promissio siue donatio. ꝺm Bar. Bal.
⁊ An. pꝰ Cy. in. l. affectionis. ff. de dona. ⁊
in. l. z. C. de cõdi. ob tur. cãm. lz glo. in. d. l.
affectiõis. velit ꝙ valet nõ quo ad actionẽ:
sed quo ad exceptionẽ: ꝫ reprobat a p̃dictꝭ:
sed pro meretricio facto cũ nupta: vidua vl
virgine: q̃d de iure ciuili punit nõ valet ꝓ
missio: sed donatiõe facta potior ẽ conditio
possidentis nisi sit miles: vt dictũ est. s̃. Ue
rũ tamẽ fiscus posset auferre a muliere: vt
no. Cy. in. l. z. ff. d cõdi. ob tur. cau. ⁊ i tex.
l. lutius. in fi. ff. de iure fis. ⁊ ista ẽ vera opi
nio: lz alij indistĩcte velint ꝙ non valeat: et
male. ⁊ idẽ dic de donatiõe facta pro quo
cũqꝫ q̃d lege pũit. ⁊ sic itellige. d. l. affectõis.
33 ¶ Uigesimusprimꝰ: illi qui iudici seu p̃sidi
aut alijs officialibꝰ quibꝰ ẽ cõstitutũ sala
riũ suũ aliquid donãt: siue añ siue pꝰ deposi
tũ officiũ pro aliquo beneficio tp̃e admini
strationis prestito: nã tam donans q̃ cui do
nat conuictus quadruplici pena plectit: vt
in. l. fi. C. ad. l. iul. repetũ. Intelligit glo. ve
rũ qñ occulte datur: secus si palã ꝑpter. l. j.
ff. de polli. que ẽ cotra. facit pro ea tex. in. l.
barbariꝰ. ff. d of. p̃fec. Judices aũt delegati
eccl̃iastici nihil pñt recip̃e: nec eis dõari: ni
si solũ esculentũ ⁊ poculentũ: quod in pau
cis diebus possit consumi: ⁊ mera liberalita
te donatũ. Idẽ dic d ꝯseruatore: vt ĩ. c. fi. de
of. dle. li. 6. Idẽ dic de iudice seculari. de q̇
bus vide iudex. §. 8.
¶ Uigesimussecũdus: illi qui visitatoribꝰ 34
suis aliquã pecuniã: seu eorum famulis. vel
quodcũqꝫ aliud munus donare volunt: d q̃
vide. j. visitationem. §. 5.
¶ Uigesimustertiꝰ: illi quibus per statuta 35
municipalia est prohibitũ nisi cuz certo mõ
donare: ⁊ si donationẽ pro aĩa possint ꝓhi
bere. vide imunitas. §. 46. ⁊. 47.
¶ Utrũ donatio possit fieri absenti. R. ꝙ 36
sic. siue mittas qui ferat: siue iubeas ꝙ ipse
penes se quod habet de tuo teneat: sed igno
ranti nõ põt: vt in. l. absenti. ff. de dona.
¶ Utrũ donator teneat de euictione dona
tario. R. glo. i. l. aristo. ff. de dõa. ꝫ Azo.
ꝙ sic. hodie cũ assimilet venditioni. insti. de
dona. §. alie. Sed ipsa glo. distiguit ꝙ aut 37
fuit de ea promissum: ⁊ sic tenet. C. de euic.
l. z. Nã pro qualibet cã promitti põt de eui
ctione. ff. de edil. edi. l. sciendũ. Aut nõ fuit
promissum: ⁊ tũc aut cepit donatio a dati
one siue traditione: ⁊ nõ tenet de euictiõe: ꝫ
de dolo si intercessit: aut cepit a pactione vel
ꝓmissiõe ⁊ tũc agi põt: vt ĩ. d. l. aristo. ⁊. C.
de iur. do. l. ad res. ff. d v̾. ob. l. vbi aũt. §. fi.
¶ Utrũ donatũ ab eo qui non põt donare 38
sit restituenduz de necessitate a donatario.
R. ꝙ sic: ꝺm ꝙ patet ꝑ supradicta: ⁊ ꝺm su
pradictas distinctiones.
¶ Utrũ donatũ ambassiatoribꝰ requirat 39
eis vel dño. R. ꝺm Bar. in. l. si v̾o. §. itẽ q̇c
quid. ff. so. ma. ⁊ ꝑ Cy. in. l. fi. §. sed cũ in se
cundã. C. de fur. ⁊ per Gulie. in. l. qui ꝓpo
in. §. procurator. ff. d procu. ⁊ glo. vtrobiqꝫ
ꝙ acquiritur ambassiatori si dõat tanq̃ ꝑ
sone. facit. l. sociũ qui. §. j. ff. ꝓ socio. vbi do
natum socio occasione societatis cedit dona
tario non societati: ex quo donatũ est perso
ne non societati: secus si donat ratione offi
cij. quia acquirit dño. ff. de castrẽ. pecu. l. si

l.ſi forte.⁊.l.miles.la.2.Pa.in.c.poſtulaſti
de cõceſ.preben.dicit ꝙ in dubio debemꝰ at
tendere qualitatẽ doni: ⁊ ſi talis ſit res ꝙ po
tius credit̃ donata dño ꝙ̃ ambaſſiatori: vt
puta leo ⁊ huiuſmõi: tũc acquirat̃ dño: al's
non. Uel põt dici ꝙ ſi ꝑſona ambaſſiatoris
antea erat nota tunc videat̃ intuitu ꝑſone.
Si ṽo ſolũ ẽ nota ꝓpter officiũ ſic intuitu
officij datũ videat̃.l.ſi forte.l.miles. la. 2.
l.dotẽ.§.hereditatẽ.ff.de caſtren pe.

40 ¶ Utrũ qñ donat̃ vel legat̃ iſto mõ: dono
vel lego talẽ terrã: q̃ ẽ infra tales ꝯfines q̃ ẽ
20.iugerũ que tñ ẽ.30.vel lego vxori mee ta
lia iocalia que ſunt ꝑcij centũ ducatorũ: ⁊
tñ ſunt ducentorũ: donatarius poterit bo
na cõſcia tenere. R. Bal.in rubri.de emp.
⁊ ven.C.dicit ꝙ Jo.an.in addi. ad Spec.
ti.de emp.⁊ vẽ.refert ⁊ ſequit̃ dñm ſuũ qui
fuit Odoardus ꝯſilio.232.ꝙ põt totũ re
tinere.per.l.ſi fundũ ſub cõditiõe.§.ſi liber
tꝰ.in fi.ff.de le.j.l.cũ pat̃.§.pr̃ qui filio.ff.de
le.2.Sed ipſe Bal.dicit multũ differre: an
quis exprimat cõceptũ ſuũ incipiẽdo a nũe
ro vel menſura: vtputa dono tibi quatuor
modia terre in tali cõfinio: ⁊ tũc nõ veniat
plus: vt.l.ſi quis teſtamẽto.in prin.ff.de le,
j. An exprimat ꝑ noĩa deſignãtia certã ſpẽz
vel corpus determinatũ: lz poſtea mẽſuret̃
quia tũc mẽſura ẽ loco demõſtrationis: que
falſa nec vitiat nec minuit id cui addicit̃.l.de
monſtratio.ff.de cõdi ⁊ de.Facit.l.ſi vẽdi
tor.ff.de actio.emp.⁊ vẽ. hoc ſequit̃ Petrꝰ
in.c.ꝑ tuas.de dõa.vbi dicit: ꝙ ſi vir legat
talia iocalia vxori que extimat centũ: ꝙ lz
valeãt duplũ non poterit heres minuere ſed
totũ habebit. Similit̃ ſi minus valẽt nõ po
terit plus mulier petere. Idẽ dicit de vendi
tione ſeu emptione. Et ſic ſolue.l.ex.i.§.fi.
ff.de ac.emp.⁊ ven.ꝑ hanc diſtictionẽ. Ul
brevius in emptõe dic ꝙ ſi ꝑciũ taxat̃ ꝑ mo
dia non hẽbit illud plus: ſecus ſi nõ taxatur
per modia. Idẽ dic in vendente ſi eſt minꝰ:
vt teneatur ſm predicta.

41 ¶ Utrũ donatio mera poſſit revocari ex pe
nitẽtia. R. ꝙ nõ.ar.c.verũ.de condi.appo.
Facit.d.l.ariſto.§.fi. Et idõ dicit Bar.i.l.
fi.ff.de cõdi.ob cauſã.ꝙ donatio ẽ ꝯctꝰ no
minatꝰ.⁊ no.in.l.iurí gentiũ.ff.de pac.i ꝑn.
Nam habet nomen elegans, nec revocat̃ pe
nitentia ſicut alij ꝯtus noĩati: vt.l.ſi pecu
niã.in prin.ff.de condi.ob cãm.

¶ Utrũ donatio mera revocet̃ ꝓpt̃ aliquã 42
cãm. R.vt colligo ex.l.fi.C.de revo.dona.
⁊ ex.c.fi.de dona.cũ ibi no.ꝙ ſic ꝓpter vn
deci cauſas. Prima ꝓpter defectũ cãe ꝓpt̃
quã res ẽ donata.c.quod a te. de cleri.cõiu.
de quo dic vt.j.§.47. Secũda ꝓpter cõdi
tionẽ adiectã.c.verũ.de cõdi.appo.de q̃ dic
vt.j.§.46. Tertia ꝓpter dati enormitatẽ
puta cũ pater donat tantũ ꝙ filio hereditas
nõ remanet.13.q.2.ſi q̃s iraſcit̃.dic vt.j.cãu
io.⁊.jj. Quarta cũ dõatariꝰ manꝰ violẽtas
iniecit in donatorẽ. Quinta ſi atrocẽ iniuri
am fecerit.ſ.verbalẽ: aut eũ fugauerit: vel ĩ
carcerẽ intruſerit ⁊ huiuſmõi: vt differat a ꝑ
cedẽti. Sexta cũ graue dãnũ rebꝰ donatorí
intulit: puta in tota vel in maiori ꝑte ſubſtã
tie põt etiã eſſe citra maiorẽ partẽ ſubſtãtie.
⁊ idõ erit arbitrariũ ſm Jo.an.in.d.c.fi. Se
ptima qñ inferre ꝑſumpſit vite ꝑiculũ lz effe
ctus nõ ſit ſecutꝰ.ſ.ponẽdo ĩſidias. Octaua
ſi cõuẽtiones in donatõe poſitas nõ ſeruaue
rit quas ꝓmiſit. Hec quinq3 ſupradicta ĩme
diate habẽtur i.d.l.fi. Adde ſm glo.ibidẽ.
Nona ſi donatariꝰ negligit alere donatorẽ
inopẽ: quod ĩtellige ſm Cy.in.d.l.fi. verũ
ſi donatio cõſiſtit ĩ magna re ſeu quãtitate.
Et ſic limita.d.glo.ꝑ iura allegata ĩ ea que
loquũtur qñ libertas ẽ donata: vt.l.alimen
ta.ff.de libe.agno.⁊ aut̃.vt liber de cetero.
§.illud.ff.de iure pa.l.diuꝰ.la.j.⁊.l.ingratꝰ
Unde donatio facta liberto revocat̃ ſolũ ex
obſequie nõ ꝑſtito: ⁊ etiã emptũ ab eo ex pe
cunia donata: vt in.l.j.C.de revo.dõa. ſed
nõ libertas.C.de libe.cã.l.ſolo. Sed hẽ ſpe
ciale in liberto nõ in alijs: vt ex ſola nõ ꝑſta
tione res ex pecunia donata empta revocet̃
vt in.d.l.j.no.glo. Quod nota ꝓ iſtis mulie
ribus ⁊ ſimplicibꝰ que fere oĩa donãt: ⁊ de
mũ negligũtur alimẽtari a donatario. Si
ṽo ſit modicũ: q̃d donatũ: nõ revocat̃ dona
tio ꝓpter alimẽta denegata. Et ſic intellige
glo.in.l.in cõdẽnatione.ff.de regu.iurí.que
vult ꝙ nõ revocet̃ donatio ꝓpter alimenta
denegata. Et nõ in ꝑdictis cauſis revocari
donationẽ ꝑ donatorẽ: nõ per heredes: etiã
ſi talis ingratitudo ſit cõmiſſa in donatorẽ
nõ in heredes: vt in.d.l.2.§.fi.nõ. Decima
cã ex ꝑſumpta volũtate donatoris vt ꝓpter
natiuitatẽ filiorũ ſupꝰuenientẽ: ⁊ in hoc ſunt

varie opiones: q2 videnť iura varia: vide si
placet. Bar. in. l. titia. in. §. impator. ff. de
leg. z. Undecima cā ē cōtra volūtatē dona/
toris rōne inofficiositatis. Circa quod no.
Bar. i. l. si vt allegatis l. C. de inoffi. dona.
sic distiguentē: q aut donatio ē inofficiosa
re 7 cōsilio: 7 tūc si est facta liberis reuocať
q̄ten9 ē imoderate factū: vt. l. si liqueat. C. d
inoffi. dona. Si vo sit facta extraneis: sic re
uocať in totū. d. c. si q̇s irasciť. Aut dona/
tio est inofficiosa re solū: 7 sic reuocať semp
q̄ten9 ē imoderate gestū. Exēplificat Au/
gusti. in. d. c. si quis. q qñ quis irascēs filio:
exheredat eū 7 donat oīa sua ecclesie: qd nō
est suscipiendū, q2 inofficiosa re 7 ꝯsilio. Si
vo cōputat christū filiū hñs ipse aliū: vel si
hñs duos filios: christū cōputat tertiū: vel
habens duodecī: christū cōputat tertiūdeci
mū: 7 oibus eque relinquit: sic nō facit inof
ficiose: et valet.

43 ¶ Sed quid si fuit facta monasterio reuo/
cabiť ꝓpter supueniētiā filiorū. R. Pa. in
d. c. fi. q nō in totū: q2 monasteriū ē loco fi
lij: 7 quia donatio ē facta fauore aie: sed so/
lū reuocabiť quo ad legitimā debitā. H idez
sentit glo. etiā in donato ecclesie. 17. q. vl. c.
fi. 7 alia glo. 27. q. i. c. vt lex cōtinētie. Et h
verū iure fori. s. iuris ciuilis: sed iure poli. i.
quadā nāli equitate reuocať in totū: vt sen
tit glo. in. d. c. fi. 7 in. d. c. si quis irasciť: 7 h
rōne presumpte voluntatꝭ donatoris.

44 ¶ Utrū si sit iuramēto firmata reuocabiť
ꝓpť p̄fatas causas. R. fm do. Ant. i. d. c.
fi. q sic: ex subsistētia ꝯditōis q̄ ē i iuramēto

45 ¶ Quid si dictū sit per pactū q nō possit re
uocari p̄textu alicuius igratitudinis. R. q
tale pactū nō tenet: q2 equitati nāli ꝯ̄riū eēt
s. q aliquis ipune ingratitudinis vitiuz cō/
mitteret. C. de iuti. sti. l. ex eo.

46 ¶ Utrū donatio cōditiōalis reuoceť. R.
q pēdēte cōditione nō pōt: q2 ex futuro euē
tu pendet. facit. l. potior. §. videam9. ff. qui
po. in pi. ha. nec etiā purificata cōditiōe: q2 ē
vera 7 mera dōatio. Si vo cōditio deficiat:
nō reuocať: quia qd nō est reuocari nō pōt.
c. ad dissoluendum. de despō. impu. erit ergo
perinde ac si non fuisset donatū.

47 ¶ Utrū donatio facta sub mō possit reuo/
cari modo nō seruato. R. vt colligo ex nō.
p doc. in. c. verū. de cōdi. appo. q aut mod9
fuit principalis cā seu finalis cōtract9: 7 ita
pōt reuocari: vt dicit Bar. in. l. z. §. fi. ff. d
dona. Facit. l. cū te. C. de pac. inť emp. 7 vē.
vbi reuocať ꝯctus noiatus nō ipleto mō qñ
modus fuit cā principalis cōtrahendi. Et sic
intellige. l. ea cōditione. C. de resci. vē. Aut
modus nō fuit cā finalis donatiōis: 7 sic nō
reuocať cessante mō. Facit. l. meuia. ff. d ma
nu. testa. vbi libertas legata trib9 seruis sub
hac conditiōe vt alternis vicib9 luminaria
accēderēt sup sepulchrū eius nō reuocatur:
ꝙuis modus nō impleať: q2 tex. nō conside/
rat vt cām finalē libertatꝭ date modū: sed
vt cām impulsiuā. Et si sum9 in dubio si do/
natio ē in piaz cām: fauore pie cāe: videbiť
contēplata pia cā pro finali cā: vt videť vel
le Bar. in. l. ea conditiōe. C. de rescin. ven. 7
l. si pecuniā. in prin. ff. de cōdi. ob cām. als nō
Ex his infertur q donatō facta ecclesie sub
mō nō reuocať si mod9 nō seruetť: nisi expres
sum fuerit q possit reuocari. Ratio q2 dōa/
tū ecclesie sub mō videť donatū, p salute aie
principaliť. c. requisisti. de testa. Facit glo. i
l. si quis titio. ff. de le. z. Et iō mod9 apposit9
nō vꝫ cā finalis ſ ipulsiua. 7 iō cessante cā i/
pulsiua nō cessat effect9 nisi sit exp̄sse actū. 7
pro hoc facit. d. l. meuia. Facit tex. in. l. lega
tū. ff. de admi. re. ad ciui. pti. iūctis que nōt
ibi Bar. 7 in. l. legatū. ff. de vsufru. lega. Et
Bal. in. l. j. ff. de his q̄ pene cā reli. 7 in. l. cuz
alienā. C. de lega. Nā i dictis. l. legatū. 7. l.
legatuz. probať q si testator reliq̇t mille ad
honorē suū reipublice vt inde fierēt ludi an
nui vel fabrica que iure ipediēte fieri nō pñt
q illa pecunia cōuertať ad aliū vsū qui ce/
dat i honorē testatoris: nec reuocať legatū
quia ad honorē suū est causa finalis.

¶ Pone q solus prelatus ē qui nō seruat 48
modū: nūq̇d reuocabiť qñ dictuz ē q possit
reuocari. R. Uin. in. c. verū. de cōdi. appo.
tenet q nō: quia delictū p̄lati soli9 nō nocet
ecclesie. regula. delictū. li. 6. et idē sequūtur
doc. coiter in c. breui. de iureiurā. sec9 si p̄la
tus cū capitulo. Aduerte q2 aliud ē si dona
tio sit sub cōditione: q2 si solus p̄latus eā nō
seruat nō valet donatio. Rō quia in acqui/
rendis solus p̄latus pōt nocere ecclesie nō in
acquisitis: vt no. glo. 7 doc. 16. q. 6. §. fina.
7 Inno. in. c. fraternitatē. de dona.

¶ Utrū cū dictū est q possit reuocari req/ 49

ratur snia. R. scd'm Inno. i. d. c. verū. 7 Ho.
d. An. 7 Car. ibidē q̄ sic. Alij vt Bal. in
c. ceterū. de so. cōpe. 7 in. c. illud. de p̄sūpt. te/
nent cōtrariū. 7 Ange. in. l. penl. ff. de pac. 7
glo. in auē. vt de cetero non fiāt cōmutatio/
nes. §. j. Sed verius ē primū: q2 nēo sibi ius
dicit. 16. q. 6. placuit. de p̄bēn. cuz qui. li. 6.
C. vnde vi. l. si quis in tātā. q̄ si dictū est vt
propria aucte: tūc poterit: vt tenet Ho. i. d.
c. verū. 7 in. c. cū dilecti. de dona. 7 coit doc.
in. d. c. verū. Bar. in. l. creditores. in. 6. co/
lū. C. de pigno. Et no. idē Bar. in. l. fi. ff. vt
in pos. le. nisi eēt sacra effecta. l. si quis curia
lis. C. de epi. 7 cle. Limito nisi eēt de facto re
sistēs: q2 tūc pactū nō valet: vt dicit Bar.
in. d. l. creditores. prestaret ei mām veniēdi
ad arma: quod non licet.

50 ¶ Quid si donatū aliquid sit ecclesie vel al
tericū pacto q̄ nō possit alienari. R. sz. d.
Ant. in. d. c. verū. de condi. appo. q̄ aut po
nit post cōtractū donatiōis 7 nō īpedit alie/
nationē: nec aliquid opatur circa cōtctū. l. do
natio pfecta. C. de dōa. que sub modo. Aut
ante ɔtractū pfectū. i. añ traditionē: tū p⁹
obligationē: 7 tūc scd'm Cardi. in. d. c. verū.
nihil opatur tale pactū p glo. in. l. vnica. §.
accedit. C. de rei vxo. ac. Aut pactū apponi
tur tpe cōtrahēde obligatiōis: 7 tūc aut re/
seruat sibi aliquod ius in re quā tradit pro
obligatiōe: 7 etiā apponit pbibitionē de alie
natiōe: 7 tūc nō valet alienatio. l. si creditor
§. fi. ff. de di. pi. iūcta glo. ibidē scd'm lrām pi/
sanā que habet lrām negatiuā. s. nullā vēdi/
tionē eē. Aut nullū ius sibi reseruat sed al/
teri: 7 tūc scd'm. d. An. cadē ē rō vt nō valeat
aliēatio. Aut nec sibi nec alteri reseruat ius
in re donata: 7 tūc si alienatio sequat valet
sed aget qui pactū apposuit ad extimationē
l. ea lege. C. d' ɔdi. ob cām. 7 l. pe. 7 ibi Bar.
ff. de pac. Aut apponit pbibitio de alia re
non alienanda: 7 non valet tale pactū: 7 ita
loquit. d. l. pe. nisi paciscētis itersit de nō ali/
enando: quia aget ad interesse. ita no. in. d.
l. pe. Et hoc verū in priuato. In ecclesia aūt
si alienat semp videtur interesse dantis: cū
tali pacto: de non alienando quasi sit fauora/
bile anime dantis: nisi quādo alienaret i ca.
su necessitatis. Intellige quādo aliter puī/
deri non potest: quia sic donator si nō voluis
set turpiter intellexisset nec valuisset probi
bitio. c. sicut hi. 47. di. cum ibi nota. i glo.
c. j. 83. di. vel quādo alienaret ob magis piā
cām scd'm. d. Ant. vbi sup. Facit. c. licet. d' re
gula. c. peruenit. el. 2. de iureiurā. 7. c. aurū.
12. q. 2. C. de sa. san. ec. l. sanctim⁹. q̄uis alij
teneant contrarium.

¶ Sed quid si dictum sit q̄ non possit alie/ 51
nari: 7 si alienetur: tunc liceat ipsi 7 heredi/
bus suis fundū ad se reuocare. R. iuriste
coiter tenēt q̄ nō possit alienari. Sz Ber.
brixiē. in questionibus suis. q. 4. tenet q̄ de
equitate canonica pōt: ob piam causam: qn̄
alia non habet que comode possit alienare.
Et idē tenet glo. in. c. imperator leo. 10. q. 2.
Et nota q̄ hec suprapōsita distinctio valet
de omni cōtractu in quo ab homine alienati
onis prohibitio apponitur. Si autē prohi/
bitio fit a lege: 7 tunc nulla est alienatio. in
l. queādmodū. C. de agri. cen. et co. 7. c. eccle
sia sācte Marie. el primo. 7 ibi Pa. vt lite
pendēn. Si aūt prohibitio talis ponitur ab
homine in viam testamēti vel vltime volū
tatis: tunc dic vt in. l. filiusfamilias. §. diui.
ff. de le. j. dicitur quō sine causa nō pōt: opor
tet ergo cā exprimat. vide diffuse ad propo
situm nostrū. j. legatum. 2. §. ij.

¶ Utrū prohibiti donare donatione mera 52
conditionali vel sub mō: prohibeantur do/
nare propter bene merita que dicitur remu/
neratiua. R. q̄ non: quia nō est proprie do/
natio: vt colligitur ex dicta. l. aquilius regu
lus. 7 quod nota. in. c. si quos. 12. q. 2. 7 in. c
consensus. de rebus eccle. non alie. 7 Bal. in
l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. nisi prohibe
antur donare quia non habent administra
tionem in rebus liberam quas volunt dona
re sicut sunt primi. 2. 3. 4. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 12.
13. vel prohibeantur donari propter legiti/
mam causam: sicut sunt. 13. 20. 22. vel q̄ nō
possunt donare nisi in dānum aliorum: vt
sunt. 19. vide etiam quod dico. j. imunitas.
§. 53. Aduerte hic q̄ ista verba quando q̄s
dicit se donare propter bene merita: si profe
rantur ab eo qui libere potest donare: tūc in
ducunt probationem inter easdem personas
sed si de necessitate requirerentur bene meri
ta vt valeret donatio: tunc non sufficiunt ta
lia verba enunciatiua: quia non probant be
ne merita precessisse. l. si forte. ff. de castren.
pecu. et ibi Bartolus.

53 ¶ Utꝝ talis donatio remuneratiua possit
reuocari ꝓpter causas quib⁹ reuocatᷣ alia
mera: vel cõditionalis vel modalis: de quib⁹
dictũ est ŝ. R. ꝙ nõ. ut i. l. si patᷣ. ff. ð. dona
tenet Pa. in. d. c. fi. q̃ꝛ ſm eum iura scripta
loquẽtia de donatõe nõ habent locũ de hac
donatiõe remuneratiua.
54 ¶ Utrũ donatũ cõsanguineo i dubio pre-
sumatᷣ donatũ respectu cõsanguinitatꝫ. R.
ꝙ sic: ⁊ nõ respectu remuneratiõis. tex. est i
l. tutor. §. que a tutorib⁹. ff. de excu. tu.
d Onatio .ij. cã mortis ẽ cuꝫ
q̇s magis vult ha-
bere se ꝙ̃ eũ cui donat: magisq̨ eũ
cui donat ꝙ̃ heredẽ suũ dicit tex. in. l. j. ff. de
do. ca. mor. ⁊. in. l. senat⁹. §. donatio. eo. ti.
j ¶ Tres sũt spẽs donatõis cã mortꝫ. Que-
dã fit qñ iminente periculo mortꝫ ita dat vt
stati sit accipiẽtis. Alia fit nullo metu pre-
sentis ꝑiculi ꝫ sola cogitatõe mortalitatꝫ: ut
ab hoĩe sano. Tertia spẽs cũ donatᷣ cã mor-
tis nõ ut statim fiat accipiẽtis ꝫ tũc demuꝫ
cũ mortuus fuerit. l. z. ff. eo. ti.
z ¶ Cõuenit donatᷣ cã mortis cũ donatõe
simplici q̃ꝛ vtraq̨ donatio ẽ. Itẽ q̃ꝛ vtraq̨
inᷣ viuos cõficitᷣ ⁊ traditᷣ: differt: q̃ꝛ ista ex
ꝑnia reuocatᷣ illa non: vt. l. q̇ mortis cã. ff.
eo. Itẽ q̃ꝛ i ista q̇nq̨ testes: in illa duo suffi
ciũt. vt. l. fi. C. eo. ti. in dubio ꝓsumitᷣ dona-
tio inᷣ viuos. nisi ꝓbetᷣ ꝯtrariũ: vel sit facta
mẽtio de morte: vt no. glo. in. d. l. fi.
3 ¶ Quõ dignoscitᷣ a legato. R. ꝙ si verba
sũt coĩa: vel eq̇uoca: tũc ꝑ traditionẽ rei vel
ꝑ obligationẽ q̃ se obligat legatario cogno-
scitᷣ: aut qñ nullũ istoꝝ inᷣuenit dᷣ legatũ:
vide ꝙ legitᷣ ⁊ no. i. l. z. ⁊. l. mãcell⁹. ff. eo. ti
4 ¶ Cõuenit i multis cũ legato: q̃ꝛ vtraq̨ ẽ
vltima volũtas. Itẽ q̃ꝛ vtraq̨ q̇nariũ nu-
merũ testiũ req̇rit. Itẽ q̃ꝛ i vtraq̨ substitu
tio locũ vendicat. ut in. l. i. C. eo. Itẽ q̃ꝛ nec
insinuationẽ exigit. d. l. fi. Itẽ q̃ꝛ nõ ẽ perfe-
cta nisi morte secuta: ut. ff. eo. l. nõ vᷣ. ⁊ mul
tis alijs: de q̇bus dic ut no. in dictis. l. Mar
cellus. ⁊. l. fi.
5 ¶ Differt a legato q̃ꝛ legatũ fit nolẽti. sed
nõ donatio cã mortis. Itẽ sepi⁹ donatũ cau
sa mortis traditᷣ: a donãte sed legatum nõ.
Itẽ q̃ꝛ donatio in singulos ãnos est vna: le
gatũ ꝓ plura. l. senat⁹. eo. ti. Itẽ filiusfa.
nõ legat: sed donat causa mortis de ꝯsensu
patris. Itẽ licꝫ testm̃ falsũ sit vel nullũ do-
natio tenet licꝫ nõ legatũ. ff. ð his q̇. ut indi
l. pe. §. vltimo. ⁊ multis alijs de q̇bus vide ꝑ
totũ istũ titulũ. ff. ⁊. C.
¶ Quõ reuocatᷣ. R. ſm glo. in. l. nõ oĩs. in 6
ꝓn. ff. si cer. pe. ꝙ tribus modis tex. est insti.
de dona. §. i. Prim⁹ si donatari⁹ premoria
tur ꝙ̃ donator. Secund⁹ si penitet donasse
Terti⁹ cessãte ꝯditõe sub q̃ donatio fcã fuit
¶ Quid si iurauit nõ reuocare. R. ꝙ põt 7
reuocari i duob⁹ casib⁹. Prim⁹ ex noua cã
ut. j. Sepultura. §. 40. Secũd⁹ si donauit
oĩa bona: q̃ꝛ tunc iuramẽtũ induceret votũ
captãde mortis: ⁊ ideo nõ tenet q̃ꝛ eẽt vin-
culũ iniquitatis: petet tamẽ prius absolu-
tionẽ a iuramento.
¶ Quis põt donare cã mortis. R. ꝙ oĩs 8
q̇ testm̃ facere nõ põt: nõ põt donare causa
mortis. Excepto filiofami. q̇ licꝫ testari nõ
possit etiã iubente patre: põt tñ donare cau
sa mortis pr̃e permittẽte. l. tam is. ff. eo. ti.
Itẽ qui nõ põt donare inᷣ viuos: nõ põt do
nare cã mortis. l. filiusfami. ff. de dona. Un̄
dicit Bal. i li. de cõsue. feu. i R. ica de ꝓhi.
feu. alie. ꝑ Fede. c. i. ꝙ qñ nomẽ donatiõis
ponitᷣ prohibitiue: tũc includitᷣ etiaꝫ dona-
tio causa mortis: puta statuto cauetᷣ ne mu
lier possit donare: vnde nec etiã causa mor-
tis: q̃ꝛ a quo remouetᷣ gen⁹: ⁊ quelibet eius
spẽs. d. l. filiusfa. §. pari rõne. Sꝫ qñ nomẽ
donatiõis ponitᷣ ꝑmissiue: tũc nõ includitᷣ
donatio causa mortis: q̃ꝛ nõ est proprie do-
natio. vt. l. i. §. i. ff. de dona. vnde feudata-
rius cui a dño ꝑmissuꝫ est donare: nõ põt
donare causa mortis feudũ.
¶ Utrũ donatio causa mortis valeat fa- 9
cta ab eo q̇ capitale crimẽ commisit. R. ꝙ
nõ siue sit facta añ crimẽ cõmissũ: siue post
siue añ sñiam siue post: cũ ⁊ testamẽtũ rum
patᷣ ⁊ oĩa publicentᷣ. ut. ff. eo. l. si aliq̇s. Fal-
lit in re donata vxori: ut. ff. de dona. inᷣ vi.
⁊ vxo. l. cuꝫ hic. §. si maritus. ⁊ glo. in. l. res
vxoris. C. de dona. inᷣ vi. ⁊ vxo.
d Onatio .iij. inᷣ virũ ⁊ vxo-
rẽ cõstante matri-
monio nõ valet. ratio est ne mutuo
amore inuicẽ spoliarentᷣ donationibus nõ
temperantes. vt tex. in. l. i. ff. eo. Intellige si
alter sit ditior: ⁊ alter pauperior: vt in. c. do
natio. de dona. inᷣ vi. ⁊ vxo. Quod intelli-

ge Verũ in dõatiõe pura ⁊ simplici. de qua. ṡ.
donatio. j. in ꝑnci. Secus in dnatiõe remu-
neratiua: quia nõ prohibeť: vt in. l. q̇d aũt:
§. si vir. ff. e. ti. vbi patet: ꝙ si vir donat vnã
rem vxori: ⁊ vxor aliã viro: fit hinc vide cõ-
pensatio. Et ꝑ hoc notabiliť dicit Bar. i. l.
si diuortio. ff. de ꝓ. ob. ⁊ ẽ glo. in. l. si in volũ-
tate. C. de do. pro. ꝙ plebei⁹ põt ꝯstituere do
tẽ nobili: cui nubere vult aĩo donãdi lʒ cõfe
rať in tẽpus mr̃imonij: q̃ ẽ remuneratiua:
⁊ nõ simplex. Facit ad hoc. l. aquili⁹. ff. ḋ do-
na. Et sic limita iura ꝓhibẽtia donationeʒ
nec solũ prohibeť inter virũ ⁊ vxorẽ: sed in
eos qui ad eos ꝑtinẽt etiã: aut interpositas per
sonas: vt. l. si spõsus. §. generaliter. ff. eo. ti.
i ¶ Quid si viro mortis cã donare volẽti mã
dat vir ꝙ donet vxori. R. ꝙ donatio ẽ nul
la: q̃ videť ac si vir donaret. l. idẽqȝ. ff. eo.
ti. Sec⁹ si volẽti legare mihi: mãdo ꝙ leget
vxori: nõ facit donationẽ inť virũ ⁊ vxorẽ.
l. sed si vir. §. quod legatur⁹. ff. eodẽ. Rõ q̇a
in donatiõe cã mortꝪ etiã sine traditiõe trãs-
ferať dñiũ reuocabiliter tñ. l. z. ff. de publi. se
cus in legato q̇d cedit solũ a tꝑe mortꝪ: vt. l.
a titio. cũ si. ff. de fur. iõ in primo casu quesi-
to dñio viro nõ põt: sed in secũdo sic: q̃ nõ
acquirit nisi morte secuta. Hoc limita veruʒ
qñ iam donauerat cã mortꝪ: s̄ qñ solũ dispo-
suerat dõare valebit: si mutato ꝓposito ad
instãtiã viri donat vxori: quia sic ratio ces-
sat diuersitatis de legato.
z ¶ Utrũ vniuersaliť nõ valeat dõatio inť
viꝝ ⁊ vxorẽ. R. ꝙ nõ. sed fallit in. 8. casib⁹
Prim⁹ in donatiõe imꝑatoris facta cõiugi
vel ecõtra. est tex. in. l. pe. C. eo. ti. Secũd⁹
si edes vxoris incẽdio exuste sũt: donatũ ad
earũ extructionẽ a viro valet: inq̃tũ edifi-
cij extructio expostulat. l. ꝙ si vir. ff. eo. tit.
Terti⁹ põt marit⁹ cõstãte mr̃imonio remit
tere vxori dotẽ sibi ab ea promissam i toto:
vel in parte: vt ẽ glo. singularis. ⁊ ibi Cy. ⁊
Bal. in. l. si cõstante. C. ḋ dona. añ nup. Sʒ
remissio alteri⁹ debiti nõ valet: sicut nec as-
signatio alterius debitoris: q̃ hec oĩa dona-
tiones sunt. d. l. si spõsus. §. si debitor. Quar
tus si ex tali donatione nõ fit pauperior qui
donat: q̄uis cui donať fiat ditior: vt si ma-
ritus institut⁹ heres ab aliquo nõ adijt he-
reditatẽ vt ad vxorẽ substitutã ꝑueniat: vel
si repudiet legatũ vt remaneat apud vxorẽ
oneratã pro legato ꝑ testatorẽ: vel si rogat⁹
restituere hereditatẽ vxori nõ detraheret q̄r
tã causa donationis: vt in. l. si sponsus. §. si
maritus heres. ff. eo. vbi tex. neqȝ eni paupe
rior fit qui nõ acq̇rit: sed q̇ de p̄rimonio suo
deposuit. Idẽ dicas qñ donat rẽ alienã. l. sed
⁊ si cõstante. ff. eo. ti. Intellige in tali casu q̇
ipse donãs nõ teneať restituere: vt puta ḋ li
cẽtia dñi dãtis sibi liberã facultatẽ donãdi:
donauit. Quitus si cui donatũ est nõ fit di
tior: q̄uis donator fiat pauꝑior: vt si dona
uit ad emẽda vnguẽta. d. l. ꝙ aũt. §. j. Ideʒ
si donat vxori pecuniaʒ vt pro cognato suo
sportulas soluat: q̄uis ipsa vxor pecuniã ip
saʒ mutuo fuisset acceptura. d. l. si spõsus. §.
pe. Ideʒ dic si soluit vectigal pro ea s̄m Ho.
Idẽ si dat ad oblatiões faciẽdas: vel aliam
piam causaʒ: s̄m eundẽ. Heres aũt vxoris
si expẽderet inutiliter nõ ꝓpter hoc min⁹ tene
retur: vt in. l. quod de bonis. ff. ad. l. fal. q̃ sa
tis ẽ ꝙ donatari⁹ effectus ẽ locupletior. vt
no. Pa. in. d. c. donatio. e. ti. Sextus qñ do
nat in tẽpus finiti mr̃imonij: vt tũc res fiat
mariti vel vxoris cũ mors fuerit secuta. l. s̄
interi. in prin. ff. eo. ti. Septimus qñ donat
causa mortis cuiuscũqȝ spẽi sit ista donatio
cã mortis: vt in. d. l. sed interim. in ꝑnci. nisi
ita fiat vt nullo mõ reuoceť: q̇a non valeret
s̄m glo. in. d. l. sed interim. Octau⁹ qñ vxor
donat viro cã dignitatis vel honoris adipi
scẽdi. l. quod adipiscende. ff. eo. ti.
¶ Quõ confirmať donatio inualida inter 5
virũ ⁊ vxorẽ. R. ꝙ ĩ duob⁹ casib⁹. Primo
morte donãtis ⁊ nõ reuocãtis tacite vel ex-
presse: vt. l. j. ⁊. 3. C. e. ti. ⁊. d. c. donatio. Li-
mita verũ ꝙ morte cõfirmať in donatione
que non est vltra. 500. soldos: q̃ si eẽt vltra
500. soldos ⁊ sit facta sine insinuatõe nõ cõ
firmať morte: nisi exꝑsse tũc approbauerit.
Si approbauit exꝑsse ĩ morte valebit: vt le-
gatũ quod nõ indiget insinuatiõe: al's nõ: s̄ʒ
glo. ⁊ Jo. an. in. d. c. donatio. Itẽ ꝙ nõ fue-
rit facta simplici promissione: q̃ si sic nõ va
leret. l. papinian⁹. ff. eo. tit. ⁊ ibi. Bar. dicit
verũ nisi interuenisset traditio vera vel ficta
puta quia cõfiteť se habuisse: q̃ sic cõfirma
retur. Requiriť ergo traditio ĩ vita donãtꝪ
vt donatõ morte ꝯfirmeť: vt. ĩ. pactũ. §. 15.
¶ Sed dubitať an ĩtelligatur iste casus de
morte naturali tm̃ ꝙ confirmet talẽ donati

onē. R. ꝙ nō. sed etiā de ciuili illa qua ꝑdi-
tur libertas ⁊ seruus efficit: ut. l. cū hic sta-
tus. §. si donator. ff. eo. Secꝰ si efficit seruꝰ
pene: ut. C. eo. ti. l. res vxoris. Rō diuersi-
tatis ſm gl. in. d. l. res. ē qꝛ vbi efficit seruꝰ
hoīs est dominꝰ qui pōt reuocare: sꝫ nō vbi
efficit seruus pene. Hodie tamē ex delicto nō
debet quis dānari ut sit seruus ſm glo. pre-
dictā. Itē de illa qua ingredit religionē: li-
cet Vincē. in. d. c. donatio. teneat ꝙ nō itel
ligat de ista religionis. Sꝫ Jo. an. ⁊ Car.
tenēt ꝙ sic: quia ingrediēs censet mortuus
l. fi. C. de epi. ⁊ cle. ⁊. 16. q. i. c. monachi. Sꝫ
opinio Vin. videt verior, in matrimonio
cōsūmato ꝑ. d. l. res vxoris. que reqrit mor-
tem talē qua matrimoniū dissoluit: qd̓ nō
est in ingressu religionis nisi quo ad exerci-
tiū: sed in matrimonio nō consūmato tene
opinionē. Jo. an. ⁊ Car. Secūdo cōfirma
tur iuramēto ſm Pa. in. d. c. donatio. q̇ di
cit ꝙ hec est coīs opinio Bar. in. l. si quis. ꝓ
eo. ff. de fideiuss. ⁊ in l. seius ⁊ augeriꝰ. ff. ad
l. fal. idē tenet: sed i. l. i. ff. de do. int vi. ⁊ vx.
videt tenere cōtrariū per rōnē glo. in. d. c.
donatio: qꝛ videt ꝯtra bonos mores. Sed
dic verū ꝯtra bonos mores ciuiles: sed nō ꝯ
bonos mores naturales ꝯ quos nō valet iu
ramētū: ⁊ dic ꝙ cōfirmat.

5 ¶ Quid si matrimoniū nō tenuit. R. ꝙ li
cet donatio ipso iure valuerit: qꝛ tñ idigna
ꝑsona eius fuit qui nec maritꝰ dici pōt reuo
cari poterit. l. si ex volūtate. C. eo. ti. Intelli
ge si ignorabāt. Si ꝟo vterqꝫ scit ipedimē-
tū ⁊ matrimoniū nō tenere fiscꝰ repetit. ff
eo. ti. l. cū hic status. §. vlti. Et si nō repetet
poterit tenere bona cōsciētia: licꝫ de bono cō
silio deberet dare pauperibꝰ.

6 ¶ Utrū donatio iter spōsum ⁊ spōsaꝫ de
futuro teneat. R. gl. prefata ꝙ sic. allat. l.
inter eos. ff. eo. vbi dicit tex. valere etiam si
eodē die matrimoniū postea ꝯtrahat.

7 ¶ Quō reuocat donatio iter virū ⁊ vxo-
rē. R. ꝙ in q̇nqꝫ. Primo ꝑ pniaꝫ. d. l. cum
hic status. Secūdo si alienet res donata ꝑ
donatorē. l. si maritus tuus. C. de do. iter
vi. ⁊ vxo. ⁊ in. d. l. cū hic status. Tertio qñ
pignori obligat res donata a donatore: ni
si aliud exprimat. d. l. cū hic status. Quar-
to si premoriat q̇ donationē accepit. de do-
na. inter vi. ⁊ vxo. c. donatio. ⁊ si moriātur
sil: tenet gl. ibidē. Quito cū diuortiū fit ex
displicētia. d. l. cū hic statꝰ. nisi expresse vo-
luerit donationē valere. l. si interim. ff. eo.
ti. Secus si cā religionis: si tñ matrimoniū
restauret post diuortiū nō reuocat. d. l. cū
hic. Et idē dic de donatiōe iter socerū ⁊ nu-
rū vel generū: ⁊ iter cōsoceros q̇ copulatos
matrimonio in ptāte habent. d. l. cū hic sta
tus. §. oratio. ⁊ inter patrē ⁊ filiū nō eman
cipatū. vide glo. in. d. c. donatio que hoc te-
net. In dubio ꝟo quādo ꝑsumat donare ve
stimēta: vide Peculiū. §. xi.

Donatio

Donatio. iiijᵒ ante nuptias vel ꝓpter: olim di
cebat añ nuptias donatio. Sꝫ hodie
nō est nisi donatio ꝓpter nuptias: ut. C. de
dona. ante nup. vel ꝓpter nuptias. in. l. fi. ⁊
fit in recōpēsationē dotis: ⁊ pōt fieri a viro
hec donatio siue priꝰ qꝫ cōtractū sit matri-
moniū siue post cōtractū. ut. d. l. fi. ⁊ dr an-
tiferna ab anti qd̓ est ꝯtra ⁊ ferna qd̓ ē dos
quasi cōtra dotē.

¶ Utrū requirat equalitas cū dote in ista 1
donatiōe. R. olim si fiebat in cōstitutione
dotis: tūc nō requirebat equalitas: ut. C de
pac. cōuētis tam supra do. l. ex morte. ⁊. d. l.
fi. Si ꝟo dos ꝑus erat cōstituta oportebat
equalitas. ut. d. l. fi. §. sanctimus. sed hodie
qualitercūqꝫ oportet sit equalitas tā in do
natione ꝓpter nuptias cū dote qꝫ in lucro
super vtroqꝫ per auth. equalitas posita super
d. l. ex morte.

¶ Utrū soluto matrimonio donatio ꝓpt 2
nuptias reuertat ad virū. R. ꝙ sic: ut. d. l.
fi. sicut ⁊ dos reuertit ad mulierē. C. de re.
vxo. ac. l. vnica. §. illo ꝓculdubio. Et hoc
verū nisi pactū aliud habeat. Nā si pactuꝫ
est ꝙ lucretur donationem ꝓpter nuptias
⁊ vir lucrabit dotem: ⁊ econtra. qꝛ. d. l. fi.
dicit ꝙ pari passu vadūt. s. quo ad pactum
quia quale erit de lucrando donationē vel
dotē tale ⁊ de cōtrario.

¶ Sed ad quid valet donatio ꝓpter nupti 3
as ex quo vxor eā nō lucrat nisi ex pacto spe
ciali: vt. d. §. illo. nec fructus habeat dicte
donatiōis. ut. C. eo. ti. l. si liberis. R. ꝙ va
let ut sit securior in dote: ut dicit glo. in. d. l.
fi. Nā res suas vir aliena cōsentiēte vxore
⁊ renūciare pōt iuri hypotecario qd̓ hꝫ in
alijs bonis mariti. ut C. ad velle. l. etiā. Sꝫ
i donatiōis ꝓpt nuptias alienatōe aut obli
gatōe nō pōt mulier renūciare iuri hypote

cario ꝓ iure suo qđ hꝫ i hac donatiõe ꝓpt
nuptias: nec valet ꝯsensus mulier]: ut. C. ad
velle. auth. siue a me: nisi interueniat iuramen
tū: ut in. c. licꝫ. de iureiu. li. 6. aut duo alia
ꝯcurrāt. Primū ꝙ vxor ꝯsentiat pꝰ bienniū
secūda vice. Secūdū ꝙ tm̄ sit i facultatibꝰ
viri ut idēnitati vxoris possit ꝯsuli: nō solū
tpe ꝯtcꝰ ut qdā dixerūt: sed etiā tpe q̄ vxor
agere pōt: ut no. i. d. auth. siue a me: vel ꝙ ꝑ
30. ānos tacuerit: licꝫ secūdo nō cōsenserit:
ut no. Pa. in. c. ꝑuenit. de emp. ⁊ vē. Item
viro dissipāte bona sua pōt agere sic pro do
natiõe propt nuptias sicut ꝓ dote. C. đ iur.
do. l. vbi. de q̄ dic ut no. ibidē. Itē propter
adulteriū viri lucrat. ut. s. Adulteriū. §. 3
4 ¶ Quid si soluat matrimoniū alit ꝙ per
mortē: nūqd pactū vl ꝯsuetudo poterit fa
cere ꝙ vir lucret dotē: ⁊ sic mulier] remane
at sine dote. R. ſm Ho. ꝙ nō. ut no. in. d. c.
donatio. de dona. int vi. ⁊ vxo. Et iđ ꝑfatꝰ
§. illo. ꝓcul dubio loqt qn̄ mulier decessit q̄
casu tūc vir lucrat rōne pacti solū ſm Ho.
ſ ſm Car. in. d. c. donatio. etiā rōne cōsue
tudinis: q2 qđ pōt pactū: pōt ⁊ ꝯsuetudo: ut
no. glo. in. c. nō putamꝰ. de ꝯsue. li. 6.
5 ¶ Querit statuto cauet: ꝙ si alt ꝯiugū ꝑ
moriat: alter lucret dotē vl donationē ꝓpt
nuptias: an debeat itelligi de morte nāli vel
etiā de igressu religiõis. R. ꝙ tm̄ de morte
nāli nō đ ista ciuili: ꝑserti q2 verba statuti
sūt facti ⁊ i facto ꝯsistūt. c. i. de ꝯsti. nec reci
piūt casus fictos: ut. l. 3. §. hec vba. ff. đ neg.
ge. imo nec expꝛsse posset ꝓuidere ꝙ muliere
igrediēte religionē vir lucraret ꝑtē dotis:
cū libertas religionis grauaret ꝑ diminu
tionē dotis: qđ fieri nō debet. l. i. §. onerāde
ff. quoꝝ re. act. nō dat: ⁊ etiam q2 dispone
ret statutū de rebꝰ ꝑsone religiose qđ nō pōt
c. fi. de re. ec. nō alie.
6 ¶ Quid si ex pacto sit ut lucret alio ꝑmo
riēte. R. ꝙ pactū manet validū: qnimo pu
rificat ꝑ ingressū religionis: ut. l. deo nobis
C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in auth. de scis epis. §. si ve
ro constante.
d DOS est qdā donatio facta a pr̄e
mulieri: vl ab extraneo: vel
facta a muliere ipsi viro ꝓ oneribꝰ mr̄imo
nij sustinēdis: ita no. canõiste Gof. ⁊ Ho.
in. c. Raynutiꝰ. đ testa. ⁊ ꝑ legistas i Rica
ff. so. ma. Est qppe ꝓpriū p̄rimoniū mulie
ris. ut. ff. de mino. l. 3. §. sed vtrū. in fi.
¶ Quot sūt ciꝰ spēs. R. due. Pria dr ꝓfe 1
cticia: ⁊ ē q̄ a pr̄e vl auo vl ꝓauo ⁊ hꝰmōi.
pr̄no ꝓ filia vl nepte ⁊ hꝰmōi: de bonis eoꝝ
ꝓficiscit: vl q̄ al's de mādato eoꝝ vl noie eoꝝ
⁊ ipsi ratū hn̄t ꝯstituit: ut i. l. ꝓfecticia. i ꝑn
ff. đ iure do. etiā si filia eēt emācipata. d. l.
ꝓfecticia. §. fi. Secūda dr aduēticia ⁊ ē illa
quā dat mlier ꝓ seipsa: vl qlibet aliꝰ qui al's
nō descēdit a pr̄e vl auo ⁊ hꝰmōi. Itē aduē
ticia ē si pr̄ cū deberet filie cū volūtate eiꝰ de
derit. ut. d. l. ꝓfecticia. i fi. Itē ē alia distin
ctio. Aliqn̄ dat dos extimata: aliqn̄ inexti
mata: qn̄ extimata tradit ꝑiculū ꝑtinet ad
maritū. Si vo inextimata ꝑtinebit ad muli
erē. l. plerūqꝫ. in ꝑn. ff. de iure do. Fructꝰ tm̄
⁊ fetꝰ rerū dotaliū lucrat maritꝰ. ut in. d. l.
plerūqꝫ. de q̄ ibi vide ⁊ ꝑ gl. in. c. salubriter.
de vsuris. ⁊ canonistas ibi ⁊ ꝑ Gofre. i sū
ma ti. de dona. i. §. aduēticia. Limita tm̄ ve
rū ꝙ fructꝰ lucrat si sustinet onera mr̄imo
nij: al's nō sed restituūt mulieri. ff. de vsur.
videamꝰ. la 2a. §. pe. Itē ꝙ si dos eēt i aīa
libꝰ debet maritus supplere de tā natis feti
bus capita mortua: ut. d. l. plerūqꝫ.
¶ Utrū dos possit eē sine mr̄imonio. R. ꝙ 2
nō. C. de do. an̄ nup. l. fi. ⁊ iđ solutū ꝓ dote
vbi mr̄imoniū fuit nullū nō repetet noie do
tis: ſ ꝯditiõe sine cā. ff. de ꝯdi. sine cā. l. fi. ⁊ ē
ꝑuilegiata hec actio q̄ ad mulierē sic actio
de dote ut tenēt doc. in. c. de prudētia. de do
te post di. resti. facit. l. 2. ff. đ priuil. cre. ⁊ sic
ꝑponet ſm q'. j. dicā. §. ij. ⁊. §. i2.
¶ Quāta debet eē dos. R. ꝙ etiā i modico 3
pōt ꝯstitui: ut dicit gl. in. l. iperial. C. đ nup.
in verbo dotalibꝰ qđ est circa mediū. l. Et q2
dos succedit loco alimētoꝝ. ut no. ꝑ Bar. i
l. ticio centū. §. ticio genero. ff. de cōdi. ⁊ de
mon. ⁊ ꝑ Bal. in. l. i. §. nāle. ff. de iusti. ⁊ iu.
Ideo ſm hoc extimabit ⁊ fiet pensatis ꝯdi
tionibus ⁊ alijs qualitatibus.
¶ Utrū pr̄ teneat dotare filiā q̄ nupsit ꝯ eiꝰ 4
volūtatē. R. ſm Pa. i. c. i. de despō. ipub. di
stinguēdo: aut nupsit idigno: ⁊ tūc n̄ tenet
glo. ē nō. in. c. de raptoribꝰ. 36. q. i. Q. đ itel
lige ſm do. An. in. c. accedens. de ꝓcura. ⁊
Imol. ibidē si est indignꝰ turpi indignitate
Secus si esset indignꝰ. i. nō paris cōditiõis
Uerūtm̄ poterit minorē dotē dare ex condi
tiõe ꝑsone: ⁊ faciūt que habent in. l. cū post

diuortiū.§.gener.ff.de iuredo.iūcta gl.in
l.si volūtate.C.dedo.pmis. Aut elegit di-
gnū vel nō indignū: ꝛ tūc aut pmisit dotē
ꝛ sic pat tenet eā dotare: qꝛ licꝫ pr̄ nō cōsen-
serit in tali pmissione: tn̄ filia p hāc promis
sionē releuat patrē a debito dotādi: ꝛ ideo
tāq̄ i rem patris vertat ista pmissio tene-
bit pater de i rē verso. ita dicit Bar.i.l.ob-
ligant.§.lege.ff.de act.ꝛ obli.per tex.in si.in
l.ꝛ ideo.§.fi.ꝛ.l.filius.ff.de in rē vso. Aut
nō promisit dotē: ꝛ sic nō tenet: qꝛ ex q̄ iue-
nit sibi maritū sine dote: ꝛ marit⁹ teneat eā
alere sicut filiā: ut in aut.qbus mo.na.effi.
le.§.pe.no. Inno.in.c.p nostras.de do.iter
vi.ꝛ vxo.ꝛ etiā si p̄moriat relictis filijs te-
net sibi relinquere quartā partē suorꝫ bo-
norꝫ p̄fatus vir. Secus si filios nō habuit:
ut no.glo.in.§.pe.ꝛ ideo cessat vtrūq̄ debi
tū i patre.s.alimētorꝫ ꝛ dotis p̄mū qꝛ habꝫ
vnde alat se.s.ex bonis mariti: ꝛ dos succe-
dit loco alimētorū ut s̄ dictum est: ꝛ ita te-
net Bar.i.d.§.lege.ꝛ Ang.in.l.si socer.ꝛ
Bal.in.l.i.ff.solu.ma.ꝛ in.l.fi.C de do.p.
E ꝛ sic limita gl.i.c.fi.32.q.2.q̄ dic ꝙ tenet
eā dotare verꝫ si pmisit: al's nō. Nō tn̄ hēbit
locū statutū q̄ cauet ut filia dotata nō suc
cedat in tali mulire.ut no.Pa.in.d.c.acce-
dens: nec excludit a successione saltē legitti
me sicut ceteri filij: multomagis tenet pr̄ do
tare filiā q̄ nō cōtraxit ꝯ eius volūtatē: ꝛ ꝯ
patrē pōt iplorari officiū iudicis regulari-
ter ut dotet filiā.l.qui liberos.ff.de ri.nup.
no.in.d.§.lege.hētur i.l.fi.C.de dot.pro.
5 ¶ Utrū frat teneat dotare sororē. R. Pa
in.c.peruenit.de arbi.coiter tenet ꝙ sic.no.
glo.de laico.in.l.cū plures.§.pe.ff.de admi.
tuto.ꝛ in.l.nō oi.C.eo.titu. Rō qꝛ ꝑm Cy
in.d.l.nō oi causa dotis est fauorabilior q̄
cā alimētorū: ppterea tenet Bar.in.l.fi.ff.
de his qui.ut indi.ꝙ pr̄ pōt relinquere filie
spurie dotē qꝛ dos succedit loco alimētorū:
idē no.in aut.ex cōplexu.C.de ince.nup.ꝛ
in.l.meuius.§.duob⁹.ff.de le.2. Unū sicut
tenet alimētare ut s̄. Alimēta.sic ꝛ dotare
i cāu necessitatis. Idē dic ꝛ forti⁹ i clerico q̄
magis tenet ad charitatē: vt in.c.i.ꝛ quod
ibi no.de emp.ꝛ ven. Et si nō hꝫ alia bona
pōt eā dotare ꝛ aliā cōsanguineā de redditi
bus ecclesie si ē inops: qd̄ probat p.c.i.de co-
ha.cle.ꝛ mu.ꝛ in.c.oio cōfitemur.3i.di.qꝛ
sicut p.d.c.pōt alere cōsanguineos paupes
de redditib⁹ eccl'e q̄ fortius dotare cū sit fa-
uorabilior: ut dictū ē. Qd̄ verꝫ credo dūmō
ꝯstituat ad necessitatē sue ꝯditiōis nō pōpā
fastuositatis.ar.c.negociatorē 88.di.sic q̄
qui tenet alimētare tenet dotare.
¶ Utrū vir possit ꝯstituere dotē vxori. R. 6
Pa.i.c.ꝛ si necesse.de do.int vi.ꝛ vx.ꝙ nō
p⁹ ꝯctū mr̄imoniū: sec⁹ si an̄ matrimoniū:
qꝛ pōt ut.l.i.ꝛ qd̄ ibi no.C.de do.ante nup.
nisi sit ꝯstituta ut tūc dn̄iū adipiscat cū ma
trimoniū fuerit subsecutū qꝛ nō valet.ut in
l.qd̄ sponse.C.de do.an̄ nup.qꝛ nec an̄ ma-
trimoniū dn̄iuꝫ trāsiuit qꝛ noluit: nec post
mr̄imoniū: qꝛ nō potuit: vt ibi glo. Fallit
hoc i plebeio dotāte nobilē qꝛ videt donare
in recōpensationē cū nobilitate: qꝛ pōt ut s̄
Donatio.3.in principio.
¶ Utrꝫ res emphiteotica possit a pr̄e dari i 7
dotē sine ꝯsensu dn̄i. R. Spe.ti.de loca.§.
nūc aliq̄.ver.190.ꝙ sic.nō trāffert tn̄ pl⁹ iur
q̄ ipse hꝫ.vt i.c.nup.de do.int vi.ꝛ vxo.
¶ Utrꝫ feudatari⁹ cōsiliter possit. R. Jo. 8
an.in.d.c.nuper.ꝙ nō. Inno.tn̄ ibi tenet ꝙ
pōt: ꝛ eū seq̄t Pa.ibidē ꝛ etiā dicit in dona-
tiōe ppter nup. Ego ꝯcordo sic ꝙ vera ē opi
nio secūda i feudo i quo succedit filia: ꝛ pri
ma opi.i illo in quo nō succedit: quia sic est
rō diuersa ab emphiteosi i q̄ succedit filia.
¶ Utrū vir possit repellere vxorē nō solu- 9
ta sibi dote pmissa. R. ꝙ sic.ut sentit Ho.
in.c.p vr̄as.de do.int vi.ꝛ vx. Nā dos da
tur ppter onera matrimonij sustinēda: ut i
d.c.p vestras.ꝛ i.c.salubrit.de vsu.ꝛ i.l.si
cū dotē.§.si nāūt.ff.so.ma ergo pōt hec one
ra recusare si nō habet vnde sumat emolu-
mēta.bon⁹ tex.ē ibi.ꝛ Bal.i.l.fi.C.ad velle.
post Cy.in.l.qd̄ in vxorē.C.de nego.ge.ꝛ
Bar.in tractatu de alimētis. Ex q̄ cōclude
eū nō teneri ad traductionē dote p̄us nō so
luta: sec⁹ de debito cōiugali.
¶ Utrum maritus ducens vxorem sine do 10
te teneat eā alere de suo. R. ꝙ sic ꝑm statū
sue persone: ut notāt ꝛ volūt Inno.ꝛ Ho.
in.d.c.per vestras.ꝛ glo.in.d.§.si nāūt. Fa
cit tex.in.l.ꝙ si nulla.ff.de religio. Rō ꝑm
Inno.quia personā suam dedit pro dote.ut
i aut.qui.mo.natura.effi.legi.§.pe.ꝛ ff.ut
i posses.lega.l.pe.dicit ꝙ vxorē debet alere
ut filiam.

11 ¶ Que sunt ꝑuilegia dotis. R̷. ꝙ multa Primũ q2 oĩa bona viri sũt tacita hypote cata ꝓ dote. vt est tex. in. c. ex litteris. de pi gno. Secũdũ q2 nõ ꝑdit̃ propẽ maleficiũ viri nec etiã patris: vt no. gl. d. c. ex litteris Fallit ĩ vxore ꝑmipilarij q̇ in eo officio de liq̇t. vt. C. quib⁹ modis pig. ta ↄtra. l. satis notũ. ⁊. C. de primipil. l. vtilitas. Tertium q2 ꝑponit̃ oĩb⁹ creditorib⁹ etiã priorib⁹ qui habẽt ꝑsonales actiões vel tacitas hypote cas. vt in. l. assiduis. C. q̇ poti. in pi. ha. Se cus habẽtib⁹ expressas. vt no. glo. in. d. l. as siduis. ⁊ Dy. in regula qui potior. li. 6. S3 tñ dico cũ Pa. in. d. c. ex litteris. ꝙ si cõsue tudo ẽ aliq̃ illã seruabo. l. si de inẽp̃tatiõe ff. de legi. cũ si. Si ṽo nõ est dico ꝙ fauore mulierũ debet ꝑferri etiã habẽtib⁹ exp̃ssas hypotecas: q2 si mulier vincit eũ qui ad re fectionẽ rei dedit: vt in auth. q̇ iure posita su per. d. l. assiduis. qui tñ ꝑfert̃ anteriorib⁹ habẽtib⁹ expressas hypotecas: vt. l. interdũ ff. qui po. in pigno. ha. ergo si vinco vincen tẽ te multomagis vinco te. vt in. l. de acces. ff. de diuer. ⁊ tẽpo. ꝑscrip. ad min⁹ casus du bius ⁊ in facto dubio potior ẽ cõditio dotis vt in. c. fi. de re iudi. ⁊ no. in. c. ex litteris. de proba. cũ hac opinione est Pe. ⁊ Cy. ⁊ Jo. an. lic3 coiter doc. teneãt cum glo. in. d. c. ex litteris. Et istud ꝑuilegiũ vt ꝑferat̃ credi torib⁹ transit ad filios ei⁹ ſm Alex. de imo. in. l. etiã. ff. so. ma. ⁊ ibi est glo. ⁊ alia in. l. i. C. de priuile. do. licet Bar. dicat ↄtrariũ. Sed põt intelligi opinio Bar. vt non loq̃ tur de heredibus suis: vt sunt filij sed extra neis qui nõ habẽt hoc ꝑuilegiũ. vt. l. vnica C. de ꝑui. do. Quartũ q2 ecclesia põt se ipe dire de dote: nõ solũ in fauorẽ viduarũ: vt in. c. nuper. de do. inter vi. ⁊ vxo. sed etiã ma riti petẽtis sibi dotẽ promissam. vt ĩ. c. per vestras. eo. ti. Facit q̃d no. Inn in. c. lator qui filij sint le. ꝙuis alij cõtrariũ teneãt ni si accessorie. Quintũ q2 viro vergẽte ad in opiã iudice iubente põt dari pecunia dotalis mercatori cũ pacto: vt capitale sit saluũ: ⁊ de lucro ꝑcipiant vir ⁊ vxor partẽ honestã cõpensato lucro cũ dãno sine vsura: vt. c. ꝑ vr̃as. de do. int̃ vi. ⁊ vxo. Ita tenet Jo. an. ⁊ Car. in. d. c. per vr̃as. ⁊ Fulgo. in. l. cum duob⁹. ff. pro socio. §. itẽ si in facto. ⁊ Bal. in q̃dã cõsilio incipiẽte. Viso instrumento facto int̃. no. Hosti. ĩ sũ. de vsuris. §. an ali quo. Pa. in. c. nauiganti. de vsuris. dicit se dubitare. S3 ego credo cõtractũ vsurariũ nisi excuset̃ ſm ꝙ. ĩ dico. Societas ꝑ. §. 7. Sextũ q2 fund⁹ dotalis alienari nõ põt etiã de cõsensu mulieris. vt no. in. l. iulianus. ff. de fun. do. ⁊. C. ad velleia. auth. siue a me. nec etiã in hypotecã dari. vt. l. vnica. §. ⁊ cũ lex C. de rei vx. ac. Q̃d verũ est nisi iuramẽtũ in teruenia t. vt in. c. cũ ↄtingat. d̃ iureiu. ⁊. c. lic3. de iureiur. li. 6. Multa sũt ⁊ alia priui legia in iure. de quibus vide si placet specu latorem. eo. ti. hec omitto: q2 nihil ad cõfes sorẽ. Tene tñ ꝙ his ꝑuilegijs gaudet: dũ modo mulier sit catholica: al's nõ. vt. C. de here. auth. itẽ priuilegiũ dotis.

¶ Utrũ eadẽ priuilegia habeat in donatõe ꝓpter nup. que habet ĩ dote mulier. R̷. Pa post Jnn. in. d. c. ex litteris. de pigno. ꝙ aut mulier agit ad donationẽ ꝓpt̃ nuptias tãq̃ ſpãliter sibi obligatã ꝓ dote: ⁊ tũc h3 ꝑuile giũ dotis: q2 agit poti⁹ ꝓ dote q̃ ꝓ donatõe ꝓpter nup. Si ṽo agit vt eã lucret̃: sic non gaudet q2 cessant rõnes ꝑuilegij dotis: sed bñ habet tacitã hypotecã. vbi. l. C. d̃ iure do. Intellige coẽm nõ ꝑuilegiatã: vt preferat̃ alijs habentib⁹ eã. In parafrenalib⁹ aũt ha bes. ĩ. Parafrenalia. §. 2. 12

¶ Ad quẽ ꝑtinebit dos soluto mr̃imonio. 13 R̷. ꝙ lic3 marit⁹ de subtilitate iuris efficia tur dñs dotis sibi date: vt in. l. reb⁹. C. de iu re do. ⁊. l. dote ancillã. C. de rei ven. tñ ad eu3 nõ ꝑtinet post mortẽ vxoris nisi in duob⁹ ca sib⁹. Prim⁹ qñ merat pactũ de lucrãda do te vel donatõe ꝓpter nup. vt dictũ sup̃ in ꝑ cedẽti. c. Secũd⁹ qñ vxor intestata decedit deficientib⁹ liberis ⁊ ꝓpinq̇s vir succedit: ⁊ ecõtra vxor viro. l. vnica. C. vnde vir ⁊ vxor S3 ꝑtinebit ad eũ q̇ eã ↄstituit: si stipulat⁹ est eã sibi restitui siue sit extraneus: vt in. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. ac. siue sit pr̃ Si aũt nõ sit stipulat⁹ tũc si ẽ extrane⁹ qui eã cõstituit reddet̃ vxori si supest vel heredi bus ei⁹. Si aũt est pat̃ in duob⁹ casib⁹ erit filie. Prim⁹ si eã emãcipauit. Secũd⁹ si pr̃ premoriat̃ ante eam: al's filia ꝑmoriẽte erit pr̃is: etiã si extãt liberi ex filia: vt dic̃ Cin. per. l. dos. a pr̃e. C. so. ma. cũ q̃ opinione coĩ ter trãseũt canoniste: vt dicit Pa. in. c. fi. de do. int̃ vi. ⁊ vxo. ⁊ Bar. in. l. post dotẽ. ff. so.

ma. ⁊ glo. in. d. l. de s. sȝ opinio ꝯtraria que
vult ꝙ restituat̃ liberis ꝓualuit i vsu. vt di
cit. d. glo sȝ filia supstite e pr̃e: ⁊ nõ emanci
pata: tũc pr̃e ⁊ filie nec alteri sine consensu
alteri⁹ reddet̃. l. ij. ff. so. ma. Si ꝟo ẽ muli
er q̃ sibi cõstituit dotẽ: tunc reddet̃ sibi. d. l.
vnica. vel heredib⁹ suis nisi rõne adulterij
ꝑdiderit: vt. j. dicã. Predicta limita vera:
nisi sint statuta q̃ alit̃ dispõnãt vt sũt coĩt.
14 ¶ Sed nũquid viro vergẽte ad inopiã põt
vxor petere dotẽ ꝯstãte matrimonio. R. ꝙ
sic si modo ipsa eã nõ sit cõsũptura: de quo
vide in. c. ꝑ vr̃as. de dona. int̃ vi. ⁊ vxo. ⁊ i
l. vbi. C. de iure do.
15 ¶ Utrũ vir ꝓpter adulteriũ vxoris lucre
tur dotẽ. R. ꝙ sic si ꝑ sniam fit diuortiũ.
de do. int̃ vi. ⁊ vxõ. c. plerũqȝ. vl' ꝑ exceptio
nẽ: vt dictũ est. s. Adulteriũ. §. 3. Qđ limi
to dũmodo ipse vxori fidẽ nõ fregerit etiaȝ
vxore inscia: q2 ĩ ꝯscia: quo ad lucrũ dotis
credo qđ illud habeat locũ paria delicta mu
tua cõpẽsatõe tollũt̃: vt dicit. l. viro. ff. so.
ma. cũ cõcordã. ibi positis. ⁊. ff. de dolo. in. l.
si duo. cũ alijs cõcor. vt in. c. intelleximꝰ. de
adul. cũ alijs cõcor Itẽ lucrat̃ si vxor itra
bit balneũ cũ viro alieno: ₛm glo. 8i. di. nõ
oportet Silit̃ vxor donationẽ ꝓpter nup.
si vir cuȝ muliere alia. allegat. l. vlti. C. de
repu. Fallit in istis duob⁹ casib⁹ qñ mulier
habet filios: q2 tũc filij habebũt dotẽ q̃ ad
ꝓꝓetatẽ: ⁊ alia bona mr̃is sue ₛm Jo. an. i
d. c. plerũqȝ. Facit autẽ. sȝ hodie. C. đ adul.
16 ¶ Utrũ amissa dote ꝓptẽ adulteriũ si mu
lieri ꝯstet đ ĩpedimẽto tali ꝙ ñ erat mr̃imo
niũ recuꝑet eã. R. ꝙ nõ ꝓpter intẽtionẽ cũ
oꝑe subsecuto ar. c. nup. ⁊. c. vl. de biga. hoc
tenet Host. Gofr. Lau. Ber. ⁊ Jo. Sed
Tãcre. tenet ꝙ recuꝑet: ⁊ placet magis ne
pena excedat casum suũ.
7 ¶ Utrũ heredes ꝑ exceptionẽ de adulte
rio possint retinere dotem. R. diuersa fuit
opinio: ₛ mihi placet distinctio dñi Signo
roli de homodeis quã recitat. d. Jo. ant. de
scõ Geor. in c. plerũqȝ. vbi supra. Aut ma
rit⁹ viuẽs ignorauit adulteriũ: ⁊ sic possũt
heredes excipe de adulterio: cũ marit⁹ non
possit videri dissimulasse ⁊ remisisse: nec po
tuit remittere iniuriã quã ignorabat. vt. l.
nihil interest. §. si cũ fili⁹. ff. de inof. testa. ⁊. l.
mater. §. i. eo. ti. ⁊. l. legitimã. ff. đ peti. here.

⁊. l. vtilitatẽ. ff. de ꝯfir. tuto. ⁊ idẽ dico si du
bitat̃ an sciuit q2 presumit̃ ignorasse. l. i. §.
illud. ff. de li. agno. ⁊. l. mariti. ff. de adul. ⁊
l. verius. ff. de ꝓba. Si ꝟo sciuit: ⁊ nõ est cõ
quest⁹ ut potuit de iure nouissimo etiã con
stante matrimonio. autẽ. sed nouo iure. C. de
adul. sed vxorẽ retinuit cũ fuerit leno. l. sine
metu. C. de adul. sic cũ heredes tractẽt de lu
cro captando ꝯ̃ ipsos replicabit̃ đ lenocinio
mariti. l. cũ mulier. ff. so. ma. ⁊ sic paria deli
cta mutua cõpensatiõe tollẽt̃. Facit qđ no.
Inn. i. d. c. itelleximꝰ. ⁊ Ja. de are. i. d. l. cũ
mulier. ⁊. l. i rei. §. j. ff. so. ma. Si ꝟo p⁹ sciẽ
tiã vxorẽ nõ retinuit: ⁊ tũc si querit̃ de deli
cto ꝓncipaliter: heredes nõ possunt cõqueri
imo accusatio debet fieri ⁊ inscriptio: cũ mo
dificatione tñ quã facit glo. in autẽ. vt lice.
ma. ⁊ auie. §. q2 ꝟo. ₛ secũdario sic vt repel
lãt petitionẽ dotẽ. vt i. l. fi. §. seia. ff. de adi. le
ga. ⁊ sic ꝯcorda opiniões ₛm hãc distictionẽ
¶ Utrũ vidua cõmittẽs stuprũ ⁊ petẽs dotẽ 18
a frẽ mariti vel herede ei⁹ possit repelli ꝑ ex
ceptionẽ de fornicatõe. R. d. Jo. an. vbi s.
ꝙ sic de rigore iuris ⁊ ꝑdet dotẽ: ⁊ sic rema
nebit apud frẽm vel heredes mariti ex offen
sa facta defuncto. ꝑ tex. cũ glo. ⁊ ꝑ id qđ no.
Bar. in. l. pe. C. đ adul. ⁊. ff. de liti. l. fi. ⁊. l. i
§. ⁊ si forte. ff. de iniur. ita determinat Pau.
de ca. ꝯsi. 119. Uide ibi mlta ꝓ ⁊ cõtra.
¶ Sȝ nũqd pr̃ q̃ dedit dotẽ ꝓ filia ꝑdet eã 19
ꝓ adulterio filie. R. ꝙ si nõ ẽ stipulat⁹ eã si
bi reddi ꝑdet ⁊ sibi iputet: vt tenet Jo. an.
in. d. c. plerũqȝ. ⁊ Accur. in. l. ꝯsensu. C. de
repu. ⁊ in. l. si dotẽ. C. de iur. do. sed Dyn⁹ ꝑ
l. z. §. itẽ si volũtate. ff. so. ma. dicit. ꝙ si fi
lia est in ptãte pr̃is nõ preiudicat̃ pr̃i: quin
possit agere ꝓ dote: ⁊ ita siliter dñs Ant. in
d. c. plerũqȝ. ꝑ. l. fi. C. de repu.
¶ Utrũ vir q̃ expulit vxorẽ ꝓptẽ adulteriũ 20
nõ notoriũ ꝓꝓa auctoritate teneat̃ soluere
mutuũ qđ accepit vxor ꝓ alimentis. R. ꝙ
sic q2 adulteriũ nõ notoriu nõ ꝓuat ipso iu
re alimẽtis: nisi snia lata sit. ff. de dona. l. p⁹
ꝯtractũ. cũ sua materia: ⁊ ad illud qđ dr̃ ꝙ
mulieri obstat exceptio adulterij: verũ est q̃
ad futura: ₛ nõ q̃ ad alimẽta q̃ debent̃ ante
sniaȝ latã. ⁊ đ ₛ i. l. si istituta. ff. đ inof. testa
¶ Utrũ frat̃ q̃ viuente pr̃e de bonis pater 21
nis dotauit filiã teneat̃ illã dotẽ ꝯferre mor
tuo pr̃e. videt̃ ꝙ sic per. l. certũ. C. fami. her

⁊.l.fi.cū ibi no. Sed Bal.in.l.fi.C.de do.
ꝓmiſ.dicit caſū ſingularē vt nō cōputet: ſꝫ
ego do tibi gl.in.l.dotē quā dedit auus.ff.
de coll.bo.q̄ dicit ſi tp̄e mortis patris cōſta/
bat matrimoniū nō eē coicādū.allu.l.filiū
de coll.bo.⁊.l.p̄mā.§.fi.ff.de coll.dotis.
22 ¶ Utrū cōfeſſio qua vir cōfitet̄ ſe recepiſ
ſe dotē ꝯſtante matrimonio valeat. R.ꝙ
nō niſi appareat de numeratōe. Nam videt̄
donare. Bal.in.l.i.in 2ª colūna.C.de do.
ꝓmiſ.⁊ Ang.in.l.pe.ff.que res pi.ob.po.⁊
Bar.in.l.ſi diuortio.⁊ ibi legiſte.ff.de ver.
ob.⁊ alij in.l.ſi volūtate.C.de do.pro.⁊ p̄/
ſumit̄ ſimulata cōſtitutio: vt dicit Bar.in
l.i.C.de dona.ante nup.de hoc habet̄.in.l.
i.vbi tex.C.de do.cau.nō nu.
23 ¶ Qñ debet reſtitui dos. R.ꝙ ſi cōſiſtit i
reb⁹ imobilibus debet ſtatim reſtitui ſoluto
matrimonio. Si vero cōſiſtit i mobilib⁹ reb⁹
ſic infra annū.C.de re.vx.act.l.vnica.§.ex
actio. Intellige tñ in marito ſi pōt: q2 ſi do
lo malo nō eſt verſatus nō reſtituet niſi in/
quātū pōt: ⁊ idē p̄uilegiū habebūt filij eiuſ
dē matrimonij: cauebūt tamē tam marit⁹
ꝙ̄ filij de reſtituenda ſi ad pinguiorē fortu/
nam veniūt. vt no.in.d.l.vnica.in.§.circa
aūt.⁊ in.l.in cōdēnatiōe.ff.de re.iur.⁊ in.l.
etiam.in princi.ff.ſolu.matri.nō tñ tranſit
ad heredes extraneos iſtud p̄uilegiū.l.ma/
ritū.ff.ſolu.ma.de hoc vide glo.in.c.mulie/
res.⁊ ibi p canoniſtas.de do.int.vi.⁊ vxo.
24 ¶ Sed pone quādo fuit data dos erāt res
imobiles: quas vēdidit maritus ⁊ emit res
mobiles ex earū precio.rñdeo ꝙ nō cōputa
bunt̄ imobiles ſed mobiles: caſus eſt i.l.cū
in fundo.§.ſi fundus.ff.de iure do. Et ideo
limita dictuꝫ.ſ.ꝙ ſint mobiles vel imobiles
tēpore mortis viri: ⁊ ita iudicabūt̄: nec va
lebit ꝙ ſubrogatū ſapiat naturā ⁊c̄.q2 non
eſt verū hic: ⁊ ideo nō ſtatim reſtituent̄
25 ¶ Utrū maritus vel heredes expenſas fa/
ctas in dote poſſint defalcare. R.glo.in.d.
c.mulieres: ꝙ neceſſarias ſic ipſo iure vti/
les nō minuūt dotē: ſed petunt̄ actu man/
dati vel negociorꝫ geſtorꝫ: volūtarie etiā cuꝫ
cōſenſu vxoris facte ſolū pmittunt̄ abradi
ſi poſſunt ſine leſione rei.C.de rei vxo.ac.l.
vnica.§.ſed nec.⁊.l.i.ff.de ipen.in re.do.fa/
ctis. Sꝫ h̄ nō habet locū i expenſis factis ꝓ
exactōe vel defenſiōe dotis: q2 marit⁹ ē dñs

fructuū dotis: ⁊ ſic tāꝙ̄ dñs ipſā tuetur: ut
no.ff.de ipen.in re.do.fac.l.2. Et ideo non
poterit repetere: ut tenet Spe.ti.d̄ dote poſt
di.re.§.vl.v̄.illud etiā.⁊ Jo.an.
¶ Utrū heredes teneant̄ alere mulierē re/ 26
lictā infra annū. R.ꝙ ſic. Qđ verū ē ſi nō
hꝫ aliūde vnde alat̄: nō tñ ſm quātitatē do
tis: q2 ſi fruct⁹ excederēt nō tenent̄ niſi ſolū
ad alimēta. Et ſi aliq̄d de dote reſtituūt te/
nēt̄ in reſiduo alimētorū: ita no.glo.i.d.§.
exactio.⁊.ff.ſo.ma.l.diuortio.in p̄n. Unū ſi
pr̄ p̄ſtitit alimenta filie poterit eā repetere:
ab heredib⁹ viri. Facit qđ no. Bar.in.d.l.
diuortio. Si vero habet vnde alat̄ tūc here/
des nō tenēt̄.ita tenet gl.in.d.§.exactio.⁊
ꝓbat̄ in.l.extraneo.ff.de ven.in poſ.mit.
¶ Sꝫ nūquid tenet̄ habitare cū heredib⁹ 27
mariti. R. Bar.in.d.l.diuortio.ꝙ non q2
nō iuenit̄ in iure expreſſū: ꝯtrariū tñ vide/
tur veri⁹: q2 infra ānū dr̄ mulier q̄ſi eē i ma
trimonio.C.de ſe.ma.l.fi.⁊ ſic cōſuluit.d.
Car.ꝙ nō poterit alimēta petere: ſi ꝯ eorū
volūtatē alibi ſit demorata: dūmodo hone
ſte poſſit apud eos demorari.
¶ Utrū licite mulier poſſit pcipe certū q̇d 28
ꝓ alimentis ab heredib⁹ mariti: donec do/
tē ſibi reſtituant. R.ꝙ ſic de iure coī: iuxta
no.p Bar.poſt Cy.C.de bo.auc.iudi.poſ.
auꝫ.ei qui. Et per Ang.in.l.ticia.ff.ſo.ma
⁊ Pau.de ca.ꝯſi.384.⁊ Pa.i.c.d̄ prudētia
de do.poſt di.re.recitat Jo.de ligna.in cle.
ex graui.de vſu.⁊ ſeq̇t̄ dicentē ꝙ valet ſta/
tutū ut heres ſoluat certū q̇d ꝓ centenario
Limitat tñ idē Pa.hoc in ea que nō habet
vnde aliunde viuat: ſed nō mihi placet iſta
limitatio qñ nō accipit tale quid rōe lucri
ſꝫ rōne intereſſe lucri ceſſantis: utputa q̇a po
tius vellet habere dotē ut eaꝫ implicaret in
poſſeſſionibus vel alijs negociationibus d̄
quib⁹ veriſimiliter tātū vel pl⁹ haberet: alś
non liceret. Et ſic intelligo Jo.d̄ imo.in.d.
cle.ex graui poſt Math.de mat.qui tenēt
non licere ſine vſura: puta quia ſolum acci
pit ratione lucri.
¶ Utrū vir licite accipiat poſſeſſionē in pi 29
gn⁹ ꝓ dote ſoluēda vide.ī.Uſura.i.§.25.

Ubium ſm Iſy.li et hi.eſt
d mot⁹ indifferēs in
vtrāꝙ̄ p̄tē ꝯtradictōis: vl dic ꝙ du
biū ē eq̄litas rōnū ꝯriarū ſm phm.

1 ¶ In dubijs vbi v̄saꝛ periculū aīe sp̄ tu-
tioꝛ pars est eligēda: ⁊ in ipsis qd̄ certi⁹ ē te-
nendū: ⁊ qd̄ sine periculo explicari pōt: ita
dicit Pa. in. c. iuuenis. de sponsa.
2 ¶ Utrū in dubio debeam⁹ inꝛpretari vt po-
ti⁹ quis nō sit irregularis. R. vt colligo ex
Pa. in. c. cū tu fili ꝑposite. de testi. ⁊ in. c. ad
audiētiā. de homi. Aut loq̄mur ī foro aīe: ⁊
sic debem⁹ inꝛpretari irregularē ⁊ sic de alijs
vbi dubitaꝛ de aliquo delicto. vide glo. i. c.
vnico. de seru. in or. fa. Similiꝛ dicēdū ī fo
ro q̄si penitētiali: vt puta q2 nō agiꝛ ad pe-
nā ꝓprie. sed vt a ministerio abstineat: aut
ab alio in q̄ subesset pctm̄: sicut ī contractu
matrimonij. facit. c. significasti nobis. de
homi. ⁊. d. c. iuuenis: aut loquimur in foro
cōtētioso: ⁊ sic debem⁹ inꝛpretari ꝓ nō: ma-
xime vbi agiꝛ de pena: puta q2 celebrauit q2
collatio nō tenuit ⁊ h⁹mōi. q2 in penis meli-
or inꝛpretatio ē fiēda: vt ī regula ī penis. ⁊
rl'a odia. li. 6. ⁊ idē dic ī excoīcatōe ⁊ silib⁹.
3 ¶ Quō sūt inꝛpretanda ab alijs facta du-
bia ꝓximoꝝ. R. c. estote miſicordes. & reg
iu. ꝙ in meliorē ꝑtē. vide. ĵ. Iudiciū. §. 17.
4 ¶ Uerba dubia sūt accipiēda ſm intētio-
nē proferētis. ff. de reg. iu. in ambiguis. ⁊ vt
res poti⁹ valeat q̄ꝫ pereat. c. abbate. de ver.
sig. al's ſm coēm vsum. 100. dis. ꝯ morē. vi-
de s̄. Castitas. §. i.
5 ¶ In q̄ differt dubiū ab opinione ⁊ fide ⁊
scientia. vide. ĵ. Opinio. in prin.
6 ¶ In re dubia fidei auctoritas est req̄ren
da romane ecclesie. 1 j. di. palam.
7 ¶ In reb⁹ ambiguis absolutū nō debet esse
iudiciū. 33. di. c. habuisse. imo q̄n dubiū est
in ꝑsona vel in facto vel in iure: nullo modo
sn̄ia est ferēda. 30. q. 5. iudicantē.
8 ¶ Nō diciꝛ iteratū quod dubitaꝛ factū. de
pres. nō bap. c. veniens.
9 ¶ Dubio existēte ī iure matrimonij tuti⁹
est ꝯ statuta hoīuꝫ dimittere copulatos q̄ꝫ
disiungere cōiunctos contra statuta dei. c.
licet ex quadā. de testi.

d **Uellū** est pugna duoꝝ. vt dr̄ i. c. mononachiā. i sin-
gulare certamē. 2. q. 5. ⁊ fit ad probationeꝫ
alicui⁹ rei ita vt q̇ vicerit probasse videaꝛ.
ꝙ ē prohibitū sub pena mortalis pcti. q2 ꝯ
legē dei ibi: Nō tētabis dn̄ꝫ deū tuū Mat.
4. ⁊ dr̄ in. d. c. ⁊ ideo nō solū offerēs sed ac-
ceptās cū dantib⁹ auxiliū cōsiliū vel fauorē
⁊ valentib⁹ prohibere ⁊ nō prohibētib⁹ pec-
cāt mortaliꝛ. Ad ro. c. i. digni sūt morte q̇
cōsentiūt: ⁊ nō excusanꝛ ex cōsuetudine vel
metu acceptātes: nisi vt. ĵ. dicā. q2 poti⁹ de-
bet q̇s q̄libet mala tolerare q̄ꝫ malo cōsenti-
re decernat. 32. q. 5. ita nc. Nec obstat ꝙ da-
uid cū golia exercuit q2 auctoritate spūs sci
fecit: sicut ⁊ sanson. vt dicit gl. i. d. c. mono-
nachiā. 23. q. 5. si nō licet.
¶ Que pena ē clerici in duello pugnāꝫ. R.
ꝙ debet deponi ⁊ ē irregularis. tn̄ ep̄us pōt
dispensare dūmodo mors vel mēbroꝝ dimi-
nutio nō interuenerit. c. i. de cle. pu. indu. nec
solū efficiꝛ irregularis si ipse pugnat ſ; etiā
si aliū pro se pugnare facit. vt in. c. 2. eo. ti.
⁊ q̇cūq; hoc mādat ꝯsulit aut defendit si mō
homicidiū sequaꝛ vel mutilatio. vt i. d. c. 2
dispēsat tn̄ ep̄s cū clerico in bn̄ficio etiā ha-
bēdo solū pro sustētatōe. vt in. d. c. 2. cū ibi
notatis dūmodo nō habeat curā aīarū.
¶ Sed nunq̇d ille q̇ cogiꝛ a iudice tali mō
ꝙ suspēdeꝛ q2 habet eū ꝓ ꝯuicto nisi duellū
suscipiat possit suscipe cū sit inocēs. R. di-
uersa fuit opinio. vt no. in c. i. eo. ti. ſ; mihi
placet ꝙ talis coact⁹ tali coactōe licite susci
piat: ⁊ etiā in cā ciuili q̄n nō īminet probabi
le periculū mortis: q2 sicut licꝫ se defendere
⁊ res suas ⁊ alia facere q̄ de se nō sunt mala:
sic pugnare q̄n alio modo nō pōt euadere.
facit. c. interfecisti. de homi.
¶ Utꝝ clerici q̇ reliquias afferūt pugilib⁹
ad pugnandū sint irregulares si seq̄ꝛ homi-
cidiū. R. ꝙ si oīo sine ipsis erāt pugnaturi
nō erūt irregulares: al's sic: ⁊ sic itellige opi-
niones diuersas ⁊ concorda scdm̄ hanc di-
stinctionem.
¶ Q. ō dictū ē de duello: idē dic de iudicio
aq̄ feruētis vl' ferri cādētis. c. fi. de pur. vul.

e **Bnetas** est priuatio vsus itellect⁹ facta ad
aliq̄d tēp⁹ ex īmoderato potu vini:
vel cuiuscūq; alterius rei potabilis.
¶ Utrū ebrietas sit pctm̄ mortale. R. vt
colligo ex Alex. in ſa ſe. ⁊ glo. 25. di. §. al's
ea demū. ⁊ doc. ibidem ꝙ aut raro contin-
git aut assidue. Si raro sic distinguo: ꝙ
aut inebrians se cognoscit vini potentiam
⁊ suā cōplexionem dispositaꝫ ad ebrietatē
⁊ tamen magis vult ebrietatem incurrere

q̃ a potu abstinere: ⁊ sic est pctm̃ mortale.
Aut inebrians se nescit vini potētiā ⁊ igno-
rat q̃ ex tali potu possit inebriari vel nō ad-
uertit: ⁊ sic est nullū peccatū vel veniale ẜm
excessū in potu ⁊ negligētiā in aduertendo.
Si vero assidua sit ebrietas sic ē mortale pec
catū nō ꝓpter iteratione act⁹: q2 multipli-
catio actuū venialiū nō auget i ifinitū: ẜ q2
nō pōt esse q̃ hō assidue inebriet̃ quin sciēs
⁊ volēs ebrietatē incurrat: aut saltē nō ob-
mittat diligētiā quā debet adhibere de necces
sitate ne inebriet̃ cū habeat tēp⁹ deliberati-
onis reprimēdi mot⁹ veniales ne ꝓcedant i
regnū pcti. Ille vero q̄ ꝓcurat vt q̄s inebrie
tur cōiter mortalit̃ peccat siue sequat̃ ebrie
tas siue nō siue sit pctm̃ mortale: i eo q̄ iebri
at̃ siue nō: q2 cōsentit i dānū notabile ꝓxi.
2 ¶ Utrū ꝓpter sanitatē liceat inebriari.
R. q̃ nō sine pctō mortali: tā in opāte q̃ i
patiēte sciēt̃ verū ē q̃ ẜm san. Tho. ẜa ẜe. q.
150. cib⁹ vel pot⁹ q̄ esset sup̃flu⁹ sano nō erit
sup̃flu⁹ infirmo: puta q2 dat̃ ei cā medicine
ad ꝓuocādū vomitū ⁊ sine pctō: qñ talis i-
firmitas id reqrit: ẜ nō vsq3 ad ebrietatem
3 ¶ Utrū ebrietas excuset a pctō. R. q̃ excu-
sat a tāto: s3 nō a toto. Intellige q̄ ad penā
ẜ q̄ ad culpā excusat a toto qd̄ fecit in ebrie
tate ex quo ē sine vsu totali rōis. ⁊ facit qd̄
nō. 15. q. i. in. c. sane. ⁊. c. si q̄s isaniens. Quo
vero ad penā Pa. in c. q2 diuersitatē de ꝓcess.
ꝑbē. tenet q̃ nō iputat̃ nisi id qd̄ ex culpa i-
mediate ꝓcedit: non qd̄ mediate. ⁊ facit qd̄
nō. in tex. ⁊ in glo. 23. q 5. de occidēdis. ⁊ i
c. l3. d testib⁹. vñ dicit q̃ l3 q̄s excōicet̃ ꝓpt
suā culpā nō tñ iputat̃ postea ei q̃ bñficiū
nō cōtulit infra tēp⁹ debitū: nisi fuerit i mo
ra petēde absolutiōis: q2 culpa nō ē cā ime-
diata: ẜ excoicatio q̄ est pena. sic in ꝓposito
lic3 sūptio pot⁹ sup̃flui fuerit culpa ⁊ causa
imediata ꝓuatiōis vsus rōnis: nō tñ est cā
imediata homicidij vł alteri⁹ qd̄ facit: ⁊ iō
non erit irregularis ẜm istā opinionē. Ri.
tñ in. 4 di. 15. tenet q̃ erit irregularis: ⁊ q̃
ei iputāt̃ ad penā oīa que sequūt̃: sed mihi
placet magis opīo Pa. ⁊ pro eo ē tex cū gl.
in. c. de cetero. de hmicidio: nisi voluntarie
inebriari voluisset vt postea nesciēs occide
ret: q2 sic ei iputaret̃: sicut tenet glo. in. d. c.
de cetero. etiā qd̄cūq3 quod secutū est q̃uis
mediate processisset,

¶ Utrū ebrietas largo modo dicta: q̄ q̄s 4
nō totaliter priuat̃ vsu rōnis sed bene alte-
rat̃: scit tñ qd̄ facit: silit̃er sit pctm̃ mortale
⁊ excuset. R. absq3 dubio nō excusat a ma-
lo qd̄ ꝑpetrat̃ ex quo scit qd̄ facit: nec etiam
credo talē excusari a pctō mortali q̄ scienter
tm̃ biberet q̃ talē grauedinē incurreret: tū
ꝓpter periculū ebrietatis: tū q2 sine notabili
lesione rōnis hoc fieri nō pōt. In eo aūt cui
hoc accidit inaduertēter siue raro siue etiā
frequēt̃ nō credo sit mortale pctm̃: q2 nō fa
cit a ꝓposito ⁊ scienter: q2 nō ita tenet̃ talē
alterationē vitare sicut ebrietatē q̄ priuat
vsu rōnis totaliter.
¶ Utrū teneāt gesta p̃ talē ebriū. R. q̃ nō 5
qñ ꝓprie est ebri⁹: ẜ qñ nō est ꝓprie ebrius
s3 cōfortatus ⁊ scit qd̄ facit tūc tenent lic3 in
multis succurrat̃ ei vt in iuramēto ⁊ cōfes-
sione ⁊ similibus p̃ misericordiā iuris: vt. s.
dixi Blasfemia.

e **Eclesia** sumit̃ multipliciter vt. 58. di. c. quo⁊ vi-
ces. ⁊. 7. q. i. scire debes ⁊ ne prelati vices. c.
vl. de ver. signi. c. causa. ⁊. c. cū clerici. in glo.
⁊ ibi vide.
¶ Ecclia vniuersalis q̄ est collectio fideliū i
nō pōt errare in fide seu ei⁹ articulo: neq3 in
his q̄ ad bonos mores necessarios ad salutē
ptinēt: q2 christ⁹ ꝓ eo orauit vt nō deficeret
fides ei⁹: ⁊ sic intellige. 24. q. i. a recta. In
alijs aūt bñ pōt errare: q2 seq̄t̃ opionē q̄ pōt
falli. ⁊ sic itellige. c. a nobis. cl. 2. de sen. ex.
¶ Ecclia romana ibi ē vbi sūt boni: vt di- 2
cit glo. in. c. q̃uis. 21. di: ⁊ sic p3 q̃ tp̃e mor-
tis christi remāsit in sola virgine maria.
¶ Ecclia an dicat̃ illa q̄ nō est consecrata. 3
R. Pa: in Rubrica. de cōse. ec. vel al. q̃ nō
ꝓprie: s3 basilica. i. dom⁹ regis. alle. glo. cū
tex. in c. i. de reli. do. ⁊ facit ad statuta. vt de
lictū cōmissū in ecclia nō cōsecrata nō sit cō
missū in ecclia lic3 iproprie accipit̃ vnū pro
altero. Itē equiuoce dr̃ ecclia oratoriū lic3
ꝓprie oratoriū sit loc⁹ aptus ad orādū: quē
quisq3 in domo sua edificare pōt.
¶ Ecclia matrix. Aliqñ est cathedralis vt 4
in. c. venerabili de ver. sig. aliqñ ē baptisma
lis seu parochialis. vt in. c. ex trāsmissa. de
ꝑscrip. ⁊ in. c. ad audiētiā. cl. i. de ecclijs edi.
nō. doc. Car. in cle. ne romani. de elec.
¶ Ecclia materialis cui⁹ auctoritate debet 5

fundari. R. q auctoritate epi diocesani vt i aut. de eccla. titu. §. si qs aut. 7 de pse. di. i. c. nemo. el pmo. 7 hoc ver in locis nõ exemptis: in exẽptis vo nulli9 põt edificare sine licẽtia sedis aplice. vt i. c. cauctoritate de priuilegijs. li. 6. 7 sic intellige. c. de locoz. cũ. c. se. de conse. di. i.

6 ¶ Utrũ debeat eccla edificari sine dote. R. q eccle mẽdicãtiũ sic: alie vo nõ: nisi i monasterijs q habẽt reddit9: vt nõ. in. c. i. de censib9. 7 dos est mansus terre: q multipliciter dicit: vt nõ. gl. in. c. sm canonicã. 23. q. 8. 7 in. d. c. i. no. Pa. q accipit hic pro dote necessaria pro sustẽtatiõe ministri q mãsus debet cẽ liber ab oi seruitute tẽporali: vt in dictis iuribus. 7 nõ. Inno. 7 Ho. 7 Jo. an. in. d. c. i.

7 Quis tenet ad eccle reparationẽ. R. Pa. in. c. i. de ec. edifi. q de iure tenet plat9 dare qrtã ptẽ reddit9: si speciales nõ sũt ad h deputati: vel si cõsuetudo nõ trãstulit onus fabrice in populo: nec valet cõsuetudo in cõtrariũ: vt in. c. cognouim9. 12. q. 2. 7 in. d. c i. qd intellige qñ supest aliqd detractis necessarijs sibi: als nõ tenet sm eũdẽ Pa. i. c. de his q. d. eccljs edifi. 7 qd dico de plato intelligo de oib9 bñficiatis in ea. vt dictis. c. i. 7 c. de his. Si vo cõsuetudo trãstulit on9 fabrice i seculares tenet ipsi. ar. c. ad aplicã de simo. qd limito nisi ecclesia abundaret 7 ipsi seculares in magna egestate essent. ar. c. aurũ. cum similibus. 12. q. 2.

8 ¶ A q debet cõsecrari 7 de recõciliatione ci9 vide. s. cõsecratio eccle. De ei9 imunitate. vide. j. Immunitas.

9 ¶ Utrũ oblatiões q fiũt capelle cedãt eccle pochiali ifra quã e sita. R. Pa. 7. d. Ant. in. c. pastoral. d. his q fiũt a pla. q sic p locũ a spãli. i. c. ad audiẽtiã. §. d. ec. edifi. Infert etiam. d. Anto. ibidẽ q oblatio q fit imagini picte i muro alicui9 parochie cedit ecclesie parochiali. Facit gl. i. l. statue. ff. d. vsufru. 7 Angel9 i sua disputatiõe q icipit: i refulgẽti palatio. hoc limito ver qñ fit ituitu eccle parochial. als nõ. de q. j. votũ. 3. §. 26. Idẽ. d. Ant. no. sup. R. de parochijs q oblatiões q fiũt celebrãti in alteri9 eccla sunt rectoris illi9 eccle: nisi sit eps i ppa diocesi: vel archieps in tota puincia dũ visitat: qz tũc epo vel archiepo cedũt qz tota diocesis cẽset. Parochia de rapto. c. i. d. paro. c. sup eo. 7 puincia e parochia archiepi. c. romana. §. fi. de. censi. li. sexto.

¶ Ecclesia nõ psecrata an gaudeat eodez puilegio q psecrata. R. Pa. in. c. fi. de pse. ec. vl al. q sic: qñ auctoritate epi e edificata multa pro hoc allegant in glo. ibidem. 10

¶ Ecclesie parochialis collatio ipso facto est nulla si fiat ei q nõ attigit. 25. annũ. Itẽ collata ei q nõ e sacerdos si infra ãnũ a tpe pcessiõis 7 adepte possessiõis nõ fuerit sacerdos ordinat9 vacat: lz alteri cõferri nõ possit nisi completo anno transacto. de quo dic vt s. Clericus. 7. §. 5. 11

¶ Ecclesie pochiali pñtatus põt admitti qvis nõ sit i sacris: dũmõ ifra tps debitũ possit ordinari i sacerdotẽ. c. si is de isti. li. 6. s sine pñtatiõe institui nõ põt nisi dispẽsatiue sm Jo. an. in. c. preterea de eta. 7 quali. or. 12

e Lectio e alicui9 psone idonee ad dignitatẽ vl supnã societatẽ suata forma canonice facta vocatio: hoc colligit ex. c. cũ i cũctis. 7. c. cũ eccla vulterana. 7. c. quia pter de elect. 7. c. cũ olim. de arbi.

¶ Ad quẽ ptinet electio. R. de iure coi spectat ad collegiũ. Nã qlibz pgregatio dz sibi de iure coi eligere platũ: nisi cõsuetudo sit in ptrariũ de elec. c. i. 16. q. vlt. pgregatio. 18. q. 2. abbatẽ. 7. c. se. vñ ad eã spectat etiã si duo solũ vel tres fuerit de elec. c. i. de cõsuc. c. cũ dilect9. Immo vt tenet gl. i c. 2. d. postu. p. Inn. 7 Hosti. 7 coiter doc. Jus vniuersitatis põt remanere i vno solo oib9 alijs mortuis vel priuatis suspẽsis vel excoicatis. tex. e in. l. sic. §. lz 7 si vniuersitas. ff. qd cuius. vniuer. cũ glo. 7 Bar. vñ in isto casu ptãs eligẽdi ptinet etiã ad pauciores qñ maior pars e inhabilis ad eligẽdũ: puta excoicati. vel suspẽsi 7 sic minor ps repñsentat totũ collegiũ cũ inhabiles nõ cõphẽdant in numero. Facit c. illa de elec. bona glo. i de. qd circa de ele. Iste tñ solus nõ posset se eligere qz notaretur ãbiciosus. c. p vias. d. iu. patro. pertinet etiã aliqñ ex psuetudie vl puilegio ad alios q de collegio. c. cumana. de elec.

¶ Utrũ potestas eligẽdi deuoluat ad alios de colegio. qñ alij sũt priuandi potestate eligendi p ea vice. R. glo. in. d. c. 2 q non anteq priuentur.

3 ¶ Quid si nõ vocẽt alij q̃ sũt puati vl' ha
biles ad eligẽdũ. R. Pa. in. d. c. z. q tenet
electio ⁊ alia capitularia: licȝ nondũ sit di
scussũ an sint priuati: quia sufficit q postea
possunt cõuinci.

4 ¶ Utrũ cõuersi sint de caplo ⁊ habeãt vo
cẽ i electione plati. R. Ludo. de ro. in suis
notãdis tenet q nõ allegat c. ex eo. de elec.
li. 6. nisi antiq̃ cõsuetudine: hoc haberẽt fm
Inn. in. c. z. de insti. Idẽ tenet Federi. ↄsi.
107. p tex. in. c. ⁊ si christ⁹. de iureiurã. i ver
bo vos ⁊ cõuersi. qd esset frustratoriũ mo
nasterij vestri.

5 ¶ Utꝝ elector possit vnũ vel plures pcu
ratores istituere ad eligẽdũ. R. q sic si ipse
sit absẽs ⁊ iusto ipedimẽto detineat: sꝫ oportet
q si plures pcuratores instituit q quilibet
sit in solidũ alit nõ admittet: ⁊ si simul con
currãt potior erit cõditio pocupãtꝪ. Si vo
null⁹ eoꝝ pocupat: tũc caplꝫ admittet quẽ
voluerit: vl' si maior pars capli nõ ↄcordat:
admittet q̃ prior ẽ institut⁹. Itẽ oportet q
pcurator sit de collegio ⁊ si null⁹ vellet esse
nõ posset extraneũ caplo nolente deputare:
nec p lras votũ suũ exp̃mere. Itẽ tertio oꝫ q
pcurator institut⁹ nõ eligat vnũ suo noie ⁊
alteꝝ noie pcuratorio: qꝛ nihil valeret nisi
dñs spãle mãdatũ dedisset de aliq̃ noiando
qꝛ tũc illũ noie dñi ⁊ alteꝝ suo noie poterit
noiare. c. si quis. de elec. li. 6.

6 ¶ Utrũ illi q̃ nõ sũt pfessi tacite vl' expsse
in locis regularib⁹ sint admittẽdi. R. q nõ
vt pꝫ i. d. c. ex eo. nec illi q̃ p eoꝝ regulã vel
cõstitutiões phibẽt sicut minores.

7 ¶ Utrũ illi q̃ nõ sũt subdiaconi habeãt vo
cẽ in caplo in cathedralib⁹ collegiatis secu
larib⁹ vel regularib⁹ ecclijs. R. q nõ etiam
si ab alijs libere ↄcedat. de. vt hi q. de eta. ⁊
qua. Quidã tñ limitãt q̃ ad illos q̃ nolunt
ordinari laici professi tñ cũ clericis admit
ti debẽt de iure coi: vt in. c. messana. de elec.
nõ laici ↄuersi nisi vbi hꝫ ↄsuetudo q admit
tãt: vt no. glo. in verbo electionib⁹. in. d. c.
ex eo. vt in. d. de. vt hi. qꝛ dictũ. c. ex' eo. ex
cludit solũ laicos cõuersos.

8 ¶ Quis nõ põt eligere. R. fm Inn. ⁊ Pa
in. d. c. z. de postula. mlti puant ptãte eligẽ
di. Primo excoicati maiori excoicatiõe. c.
ↄstitut⁹. de appel. sec⁹ de minori. de cle. exco.
mi. c. vl. Secũdo suspẽsi ab officio. de ↄsue.
c. cũ dilect⁹. Tertio interdicti. de elec. c. cũ
inter. Quarto quibus interdictũ est elige
re sine supioris licẽtia. de elec. c. fi. Quinto
q̃ scienter celebrauerũt in loco interdicto. de
sen. exco. c. is q̃. li. 6. Sexto illi q̃ in ea vaca
tiõe elegerũt sciẽter indignũ. c. cũ in cũctis
⁊. c. inotuit. in fi. de elec. Et idẽ si precauerũt
in postulando. c. scriptũ. eo. ti. qꝛ p eo ea vice
sũt puati ptãte eligẽdi si facta noiatõe secu
ta fuit postulatio seu electio. Sec⁹ si nõ sit
secuta qꝛ nõ sunt priuati. c. ppetue. eo. li. 6.
Septimo pupilli. c. ex eo. eo. ti. li. 6. Octa
uo laici cõuersi. Nono nõ professi. Decimo
nõ subdiaconi: de quib⁹ dic vt s. dictuȝ est.
Undecimo illi q̃ p laicalẽ abusum elegerũt
eo. ti. c. quisquis. Duodecimo nõ eligentes
infra tempus debitũ: vt. j. dicã.

¶ Quãdo debet fieri electio. R. q i cathe 9
dralib⁹ vel regularib⁹ ecclijs infra tres mẽ
ses. alit deuoluit ad supriorẽ proximũ: qui
superior si infra prefatũ terminũ non elege
rit deuoluit ad aliũ superiorẽ ⁊ sic vsq ad
papã: vt in. c. ne pro defectu. de elec. nisi iu
sto impedimẽto fuerint impediti: deinde te
nent electores pñtare electionẽ electo ⁊ pte
re ↄsensuȝ ei⁹ ifra. 8. dies p⁹ q̃ comode pote
rũt: alioquin sunt suspẽsi p tres ãnos ab oi
bus bñficijs ipsi⁹ ecclie. c. cupiẽtes. §. ceterũ
li. 6. eo. ti. In alijs vo ecclesijs debet proui
deri infra sex menses aliter ad proximuȝ su
periorem deuoluit: vt in. c. de multa. de pbẽ
⁊ in. c. nulla. de cõces. pben.

¶ Utrũ possit fieri electio añ sepulturam 10
pdecessoris. tex. in. c. bone memorie. el. z. eo.
ti. tenet q nõ. si tñ fieret valẽt fm gl. ibidẽ.

¶ In quo loco debet fieri electio. R. q põt 11
fieri in quocunq loco honesto maxime fm
consuetudinẽ: vt in. c. causis codẽ. dũmodo
nõ sit locus clãdestinus: quia electiões que
fiunt in cameris per occulta conuẽticula re
probantur. 79. dis. c. z. ⁊. c. si transitus. pro
pterea electiones episcopoꝝ solent fieri in
ecclesijs. c. q sicut. eo. ti.

¶ Utrũ i loco interdicto facta valeat. R 12
Pa. in. c. j. de postu. pre. q licet Archi. in
c. in nomine. z3. di. teneat q non valet. ta
men Hug. vercelleñ. ⁊ Jo. an. ⁊ cõmuniter
doc. post eũ tenẽt q valet ⁊ postulatio ⁊ ele
ctio: qꝛ sũt quidã cõtractus ⁊ probat p tex.
d. c. i. Fallit hoc in electiõe pape. vt in. c. vbi

periculū. de elec. li. 6. co. ti.

13 ¶ Qui sūt vocādi ad electionē. R. q oēs q̄ sūt pn̄tes ad quos ptinet eligere: ⁊ etiā absentes sūt vocādi ꝺm q cōsuetudo se hʒ. c. corā. eo. ti. q2 licʒ de iure absentes sint vocādi. vt in. c. q2 ppter. eo. ti. tñ cōsuetudo pōt introducere vt nō vocēt ⁊ valeat electio. vt nō. Pa. in. d. c. corā. ⁊ i. c. cumana. eo. ti.

14 ¶ Quō sunt vocandi. R. q vel verbo vel scripto vel cōsueto signo campane. ⁊ huiusmodi ꝺm consuetudinē.

15 ¶ Utrū possit statui termin⁹ minor trium mēsiū in q̄ si nō cōueniant licite pcedat ad electionē. R. ꝺm Ho. q si due partes pn̄tes sūt ⁊ cā coarctatiōis assignet: sic pōt: q2 tūc pōt absens saltē vni de collegio cōmittere vices suas. c. q2 ppt. eo. ti. Si vo due ptes absētes sint vl nō sit cā coartatōis: sic nō pōt ꝫ debet expectari vsq circa finē triū mensiū. Et sic intellige doc. ⁊ cōcor. in. c. cū inē vniuersas. ⁊. c. cū nobis. eo. ti.

16 ¶ Utrū pulsata campana si minor pars sit q̄ cōuenit possit fieri electio. R. Pa. in. c. ex causis. eo. ti. q in negotijs que pn̄t expediri p pn̄tes qd est regulare iuxta no. p glo. in. c. z. de testi. li. 6. sufficit vocatio p sonū campane: dūmodo talis sit campana q ipsi⁹ sonus possit puenire ad intelligētiā existētiū in loco. Sʒ in negotijs i quib⁹ absentes sūt vocandi nō sufficit vocatio p sonū cāpane. Sʒ absentes debēt vocari p nūciū vl p lr̄as vt in. d. c. cū inē. ⁊. c. q2 ppter. eo. ti. ⁊ ita videt sentire Inno. in. d. c. in causis. ⁊ in. c. z. de no. op. nuti. Sʒ q2 Bar. in. l. oēs ppli. ff. de iusti. ⁊ iu. tenet: q quantūcūq pulset cāpana nisi cōueniāt due ptes vniuersitatꝫ saltē nō valet qd fit p. l. noiationē. C. de de. cu. ⁊ in. l. nulli. ff. q cuiusq vniuersi. ⁊. l. fi. C. de pre. decu. ⁊ sic coiter trāseūt legiste. Tu tñ dicas q opinio legistarū est vera: qñ cāpana pulsat ab eo q̄ nō habet ptātē: puta p aliquē de vniuersitate: q2 minor ps de duabus vniuersitatis nō habet auctoritatē conuocādi vniuersitatē: vl qñ pulsando nō intelligit pro vocatiōe ad tale qd pagendū: sed indifferenē pulsat. Sec⁹ qñ pulsat p eū ad quē ptinet aduocare: ⁊ tali modo q omnes sciūt se vocatos. Et sic intellige ⁊ limita. l. noiationē ⁊ pdictā. l. nulli. l. autē fi. pdicta nihil ad propositū: q2 dicit q decretū nō debet ex tabella recitari. Intelligo ibi tabella idest tabellionē q2 istud nō est delegabile: ⁊ sic nō facit ad ppositū: licʒ Bar. exponat tabella pro instrumēto pulsatili. sed nō bn̄: ⁊ sic tene q valet qñ sūt pn̄tes: ⁊ qñ pulsat p eū qui pōt vocare: ⁊ tali modo q intelligāt se vocatos. Et sic concorda dicta canonistarū in. d. c. z. ⁊ in. c. i. de maio. ⁊ obe. ⁊ in. d. c. in causis. de hoc vide. j. Statutū. §. iz. a. iz.

¶ Quid si aliquis sit in ciuitate vel mona 17
sterio ifirm⁹. R. ꝺm Ho. q scrutatores debēt ire ad eū ⁊ inquirere votū ei⁹: sicut vota pn̄tiū q2 pn̄s est q̄ i domo est. ff. de procu. l. i. iūcta. l. 5. nec erit necesse ipsū incollatōe aut alijs q̄ sequūt requirere: sed sufficit cōsēsus in scrutinio habit⁹: ⁊ cōcor. Inn. Posset etiam talis procuratorē constituere vnū de collegio cū iusto impedimēto detineatur vt supra dictū est.

¶ Utrū vno electorū contēpto nec vocato 18
sit irritāda electio. R. q sic si ipse vult: pōt etiā ratā hr̄e si vult. c. q sicut. eo. ti.

¶ Utrū elector possit renunciare voci sue 19
R. q sic. q2 quilibet pōt renūciare iuri suo C. de pac. l. si quis i cōscribēdo. Si tñ accedat admittēd⁹ ē in oīb⁹ q̄ circa ipsaꝫ electionē faciēda restāt. c. ecclia vr̄a. eo. j. R

¶ Quis debet eligi. R. q melior nō simpli 20
citer: sed qui melior erit tali plationi. vnde Hiero. 8. q. i. licʒ q̄ pstatior est ex oī pplo: q̄ doctior qui sanctior qui etiaʒ in oī virtute eminentior ille eligat. 83. di. c. metropolitano. dicit optimus debet eligi. Intellige ꝺm iudiciū cōsciētie eligētis.

¶ Utrū peccet mortaliter qui nō eligit me 21
liorem illi prelationi ꝺm iudicium sue conscientie. R. Henri. de gan. in. 4. quol. q. 32. dicit q si duo bona preponātur vni: si cetera sūt paria: puta eque precepta eq̄ facilia ⁊ huiusmōi tenet sub pctō mortali eligere meli⁹ bonū: rō q2 eligēdo min⁹ bonū contēnit bonū vbi habet rōnē pfecti. s. maius ⁊ sic pfert in sua electiōe defectū boni ipi bono: ex quo duo sequūt absurda. Primū q statuit sibi i bono illo minori finē boni: i eo qd excludit mai⁹ seu qd ampli⁹ ē in maiori ꝫ qd dicit gl. sup illud ad Philip. Nō q iā acceperim aut pfect⁹ sim. Nemo inquit fideliū ⁊ si multū profecerit dicat sufficit mihi: qui eni hoc dicit exijt de via añ finē. Secundū

absurdū est ꝙ cōtēnendo illud: bonū qd̄ est ampli⁹ in maiori bono: cū nō sit in eo nisi rō boni: cōtēnit in eo bonū q2 bonū: ꝗrit̄ cū rō boni cōtēni nō possit: nisi cōtēnēdo primū ⁊ sūmū bonū: q2 oē bonū ē aliq rō pmi boni: ergo eligēdo min⁹ bonū cōtēnit. pmū bonū nō solū indirecte: sicut q̄libet ali⁹ peccator q vellet si eēt possibile sūmū bonū ⁊ etiā illd̄ delectabile ⁊ ꝓpt̄ea ne delectationē amittat cōtēnit sūmū bonū. Iste ꝟo nō sic: ꝫ absolute nō vult sibi illd̄ bonū adesse: ⁊ ita neq bonū simplicit̄ q2 bonū: ꝫ q2 hoc: ⁊ sic simpliciter cōtēnit absolute bonū simplicit̄ nolēs in bono proficere: qd̄ ē a bono deficere: ꝫm Ber. ⁊ ꝫm gl. ad phil. 3. Ad ea ꝟo que sūt priora extendēs dicit ad futura merita: a q̄b⁹ si cessaret pderet ⁊ pterita. Sec⁹ si ex carnali affectione: q2 talis affectio mutat rōnē cōtentus: qm̄ iste qui prefert min⁹ bonū sine affectione: nō cōtēnit nisi bonū q2 bonū: qd̄ nō vult: ⁊ ita directe ⁊ ex malicia. Ille ꝟo q ex affectione pfert nō cōtēnit bonū q2 bonū: q2 bene vellet habere mai⁹ bonū: tm̄ ꝓpter affectionē prefert min⁹ bonū ⁊ cōtēnit indirecte maius bonū: ⁊ sic ꝫm exigentiā illi⁹ affectionis ⁊ libidis in ea poterit eē cōtētus venialis hec ille. Ex hoc ergo collige ꝙ qui eque faciliter pōt eligere meliorē ad illā plationē seu officiū: si solūmō ideo non eligit meliorē: q2 nō vult: ꝙ peccat mortaliter in quacūq electione. Si ꝟo ideo nō eligit meliorē ꝫm iudiciū sue cōsciētie ex aliqua affectione: puta q2 est sibi inimic⁹ ille melior: vel q2 min⁹ idoneus ē sibi beniuol⁹ ⁊ h⁹ mōi: tūc distinguēdū ē an electio sit de maiori dignitate: puta papatu: epātu: ⁊ idē de oibus curā animaꝝ habentib⁹ ⁊ sic peccat mortalit̄. ar. c. nihil. de elec. Si ꝟo sit de alijs electionib⁹ erit pctm̄ veniale: dūmō sit dignus hoc est nō habeat aliqd̄ canonicū impedimētū his videt̄ ꝯcordare. Tho. 6. quol. q. 6. lz obscure: q2 ibi dictis oportz addere q̄ dicit de acceptione ꝑsonarū: nec obstat qd̄ dr̄ in. c. cū olim. c. cū dilecti. ⁊ c. cū inter canonicos. ⁊ ibi glo. eo. ti. ꝙ sufficit sit dignus q2. R. Tho. vbi. s. ꝙ ista intelligūt̄ quo ad foruz cōtentiosū in q̄ non reprobat̄ electio dūmō sit dignus. Si aūt eligit indignū in ecclesiasticis: sic ē mortale. In tpalib⁹ ꝟo nō credo mortale nisi in maiorib⁹ dignitatibus: puta: dominio in alijs autē officijs nō: nisi sit talis q eligit̄ ꝙ ex eius electione sit secuturū aliqd̄ notabile dānū illis q̄b⁹ hz exercere tale officiū: vt q2 tabellio q nescit dictare instrumenta vel iudex qui nescit dare sniam ⁊ huiusmodi.

¶ Utrū eligētes incognitū saluēt cōscientiam. R. Pa. in. c. bone memorie. el scdo. de postu. prelato. ꝙ non per tex. ibidē qui vult vt plenā habeant noticiaz. Limito hoc vel per se vel per eos cum quib⁹ conuersatus est c. scriptum est eodem. 22

¶ Que sūt canonica impedimēta. R. rereducunt̄ ad. 8. Primuz si est mal⁹ ⁊ male vite: vnde Dionysi⁹ in eplā ad demophilū monachū. Qui nō est gratia illuminat⁹ nō est iste sacerdos: ꝫ inimicus dolosus: delusor sui ipsi⁹ ⁊ lupus cōtra dominicū populū pelle ouina armat⁹. hec ille. Et ex h dic Tho. vbi. s. ꝙ existens in peccato mortali est indignus ad prelaturā ecclesiasticā ⁊ officiū spirituale exequēdū. Scdm si ē excōmunicat⁹ maiori excōicatione. c. ꝯstitut̄. el pmo. de appel. Tertiuz si ē excōmunicat⁹ minori excōmunicatiōe. c. fi. de cleri. excom. mi. Quartum si ē suspensus vel interdict⁹ aut interdictū nō seruauit. c. i. de postu. prela. c. cum dilectus. de cōsuetu. Quintū si nō ē legitime natus etatis debite ⁊ literature conuenientis: vt in. c. cū in cūctis. eo. ti. vl' habet aliqd̄ de alijs impedimētis circa ordinādū de qbus. vide infra. Ordo. 3. Sextū si semel ꝑpter vitiū persone fuit reprobatus. c. super eo. eo. ti. Secus si cassata fuit electio ꝓpter vitiosum ꝓcessum. c. innotuit. eo. ti. Septimū si est epūs: quia nō pōt eligi ad aliaz dignitatē: sed debet postulari. c. fi. de postu. ꝑla. Octauo in aliqua religione nō pōt eligi expresse non professus in ea. c. nullus. eo. ti. lib. 6. ⁊ cle. cum rationi. eo. ti. in episcopū tm̄ potest eligi nouitius. d. c. nullus. 23

¶ Utrū electio de tali habēte aliqd̄ pdictorum impedimētoꝝ sit nulla ipso iure. R. ꝙ sic: excepto in habēte primū impedimētū. ⁊ tertiū q2 ē cassanda: vt patz in. d. c. fi. de cle. excō. mi. ⁊ electores sūt priuati ipsa vice electione: ⁊ suspēsi trienio ab ecclesiasticis bn̄ficijs ipso facto: vt in. d. c. cū in cūctis. 24

¶ Quō dz fieri electio. R. ꝙ tres sunt forme a iure nobis tradite: vt in. d. c. q2 ꝓpter. eo. ti. ⁊ ideo electio q nō fit scdm vnā ipsaꝝ 45

est nulla ipso iure: vt ibidem.
26 ¶ Prima dicitur forma scrutinij in qua req/
runtur ista de necessitate: aliter esset nulla ele/
ctio. Primũ ꝙ oẽs qui debent esse ⁊ volunt
ꝯgregentur ꝑsentialiter simul. Secũdũ ꝙ ab
ipsis assumantur tres de collegio: ⁊ deputentur
ad scrutãda vota oĩuȝ de collegio: ⁊ nõ sint
nec plures: nec pauciores scđm cõmunẽ opi/
nionẽ. Posset tamẽ teneri opinio. Vincen.
⁊ Tancre. in d. c. qꝛ ꝓpter. quãdo in colle
gio: essent pauci ꝙ sufficerent duo ⁊ quando
non essent nisi duo sufficeret vnꝰ vocatis te
stibus ſm Inno. ⁊ placet Pa. in. d. c. qꝛ pro
pter. Tenẽt etiã aliqui ꝙ si predicti tres nõ
essent de collegio eligentiũ nõ esset inualida
electio ſ3 cõmunis opinio tenet ꝙ oportȝ sint
de collegio: aliter sit nulla: ⁊ cõuenit magis
littere. Tertiũ ꝙ isti tres exquirãt vota sin/
gulorũ in secreto. s. ab alijs de collegio: quia
bñ possent esse alij testes qui nõ sũt de colle/
gio. dũmodo nõ sint tales qui possent timo
rem incutere eligentibꝰ: quia tũc possent re
futari sicut ⁊ scrutatores si tales essent vel
aliquis ipsoꝝ: ⁊ esset iusta causa appellandi.
ſm Pa. in. d. c. qꝛ ꝓpter. Quartũ ꝙ ista inq
sitio fiat sigillatim nõ bini vel trini sunt vo/
candi. Quintũ ꝙ vota omniũ exquirantur: qꝛ
si vnus cõtẽneret nõ valeret. Sextũ ꝙ scri/
bant vel ꝑ seipsos vel ꝑ tabellionẽ vota
oĩum. Septimũ ꝙ mox postꝙ̃ fuerint ĩ scri/
ptis redacta vota omniũ publicẽtur in cõmu/
ni. ibi dicit glo. mox. scilicȝ incõtinenti nul/
lo actu cõtrario intermisso post vota scruta
ta ⁊ scripta: ⁊ vno cõtextu. Octauũ ꝙ facta
publicatiõe fiat collatio numeri ad numeꝝ
meriti ⁊ ꝫeli: ad meritũ: ⁊ ꝫelũ. Nonũ ꝙ fa/
cta collatiõe fiat electio ꝑ vnũ de capitulo
noĩe capituli: ⁊ ꝑ verba singularis numeri
vt in. c. sicut. eo. ti. lib. 6. dicat sic. Ego. N.
noĩe meo ⁊ omniũ vestrũ qui mecũ in ipsũ
ꝯsensistis eligo. N. in episcopũ ⁊c̃. vel si ipse
eligẽs nõ cõsensit dicat noĩe omniũ vestrũ
qui in ipsũ ⁊c̃ Decimũ ꝙ electio fiat de eo
in quẽ maior ⁊ sanior pars totius capituli
cõsensit: ⁊ sanior pars presumitur semꝑ ma/
ior pars. c. dudũ. eo. ti. ⁊ in. c. ecclesia vestra
eo. ti. dicitur vbi maior est numerꝰ: ꝫelus ma
ior presumitur. Undecimũ ꝙ dicta electio so
lẽniter ⁊ publice denuncietur. Duodecimũ ꝙ
seruetur ordo omniũ predictorũ successiue sic

enumeraui. Aliter si preposteretur nihil valet
Addunt aliqui multa alia que debent fore
de substãtia huius forme: ſ3 cõmuniter non
tenetur nisi de supradictis. Ex quibꝰ patet ꝙ
difficilis est ista forma in qua multi ⁊ docti
deficiũt ignorãtes practicã: vt dicit glos. in
c. cum ex ꝓdiat. lib. 6. eo. ti. Dico etiam ꝙ
est periculosa religiosis: ⁊ illis qui viuũt sil'
quia cũ intelligũt aliquos nõ dedisse voces
modo quo voluissent concipiunt aliqui pas/
siones: ⁊ sepissime eligẽtes aliquo humano
respectu nõ eligũt scđm iudicium cõsciẽtie.
Unde tex. in. c. vbi periculũ. in. §. ceterũ. de
elec. lib. 6. dicit cum arbitriũ vel inordina/
tus captiuat affectꝰ vel ad certũ aliq̇d obli/
gationis cuiusq3 necessitas adijcit cessat ele
ctio. dũ libtas adimitur eligẽdi. hibi. Et ꝓpte
rea ẽ alia forma securior ⁊ expeditior q̃ seq̇tur
¶ Secũda forma dicitur forma cõpromissi: 27
vt. d. c. qꝛ propter. s. cõmittendo aliquibus
iuris idoneis potestatẽ eligẽdi. Ista aũt cõ/
missio siue istud cõpromissum põt fieri du/
pliciter. Primo limitate. s. vt compromis/
sarij teneantur eligere illũ in quẽ maior pars
totiꝰ capituli scrutatis votis oĩuȝ de capitu
lo sigillatim ⁊ secrete ab ipsis consenserit: ⁊
ista ẽ forma de qua in. c. cum dilectꝰ. eo. ti. ⁊
in. c. cũ expediat. eo. ti. lib. 6. ⁊ ista ẽ melior
oĩbus formis: qꝛ electores nõ abdicant a se
potestatẽ noĩationis. Et ad istã formã non
requiritur de necessitate nisi ꝑmo ꝙ cõpromit
tẽtes sint simul cõgregati: ⁊ oẽs q̇ debent ⁊
volũt interesse. Scđm ꝙ cõpromittant in
vnũ vl' duos: tres: aut quot volũt siue sint de
collegio vl' nõ. dũmõ sint clerici non laici. c.
ꝯtingit. de arb. Tertiũ ꝙ cõpromissariꝰ vel
cõpromissarij scrutẽtur vota singuloꝝ secrete
⁊ sigillati. Quartũ ꝙ eligat illũ in quẽ ma
ior pars totiꝰ capli ꝯsensit dicẽdo: Ego eni
cõpromissariꝰ de ꝯsensu ⁊ volũtate cõpromis
sarioꝝ meoꝝ si habet alios ꝟtute cõpromissi
in nos facti eligo in epm. N. in quem maior
pars totiꝰ capli ꝯsensit. Et si in ꝑma scruta/
tione nõ ꝯsensit maior pars totiꝰ capli repli
care dȝ taȝ in ista q̃3 in ꝑma forma scrutinij
donec ꝯsentiãt in aliquẽ. c. cũ terra. eo. Et si
dubitaret aliq̇s de fraude cõpromissarij pos
sent eligẽtes q̇libet ipsoꝝ sigillati facere fieri
tres vl' duas cedulas in quaꝝ q̃libet eẽt scri/
ptũ nomẽ alicuiꝰ qui ẽ in opiniõe eligẽdi: ⁊

ipsis acceptis a cõpromissario ponat vnã de p̃dictis cedulis in q̃ sit scriptũ nomẽ illi⁹ quẽ vult noīare in aliq̃ scatula q̃ sit corã cõpromissario q̇b⁹ a q̇libet sic positis tũc cõpromissari⁹ corã oīb⁹ extrahat oẽs dictas cedulas ⁊ postea eligat illũ in quez maior pars toti⁹ capl'i ↄsensit: ⁊ sic cõpromissari⁹ nõ poterit scire q̇s dedit vocẽ isti vel illi nec fraudẽ facere. Et ad seruãdã istã formã sicut ⁊ p̃mã sufficit ꝙ maior pars totius capl'i cõsentiat ẜm Lapũ quẽ sequit᷑ Ge.in.d.c.cũ expediat. q2 nulli fit p̃iudiciũ cũ q̇libet noīet quẽ vult. Fit scđo cõpromissũ simpl'r. s. vt cõpromissarij eligãt quẽ volũt ⁊ isto mõ ñ põt fieri nisi oẽs ↄsentiãt: al's vno ↄ̃dicẽte nõ valeret ꝙ si oẽs ↄsentiũt nõ req̇rit᷑ nisi vt eligãt sic: Ego. N. cõpromissari⁹ de cõsensu cõpromissariorũ meoꝝ virtute cõpromissi in nos facti eligo in ep̃m. N. ⁊ si p̃dicti nõ elegerĩt vl' maior ps ipsoꝝ elegerit indignũ sciẽter electio deuoluit᷑ ad capl'm q̇ḋ ĩ eos cõpromisit.

28 ¶ Tertia forma d᷑: forma cõis inspiratõis ad istã formã req̇rit᷑ p̃mo ꝙ oẽs cõueniant in vnã p̃sonã: q2 si vn⁹ nõ cõueniret nõ esset p inspirationez. 2. ꝙ fuerit facta sine vitio simonie vel alicui⁹ tractat⁹ sp̃alis ĩ q̃ noīet᷑ certa p̃sona: sed tractat⁹ generalis ꝓ bono p̃lato in genere bñ cõcedit᷑ ẜm Jo. an. ꝫ nõ sp̃alis: q2 sic eẽt p̃suasio nõ inspiratio.

29 ¶ Utrũ supradicte forme sint seruãde ĩ oĩ electiõe. R. Pa.in.d.c.q2 ꝓpter. ꝙ nõ: ꝫ solũ habẽt locũ in electionib⁹ ep̃oꝝ ⁊ alioꝝ prelatorũ ecclesiarũ collegiatarũ qui habẽt generalẽ iurisditionẽ: q̇ḋ patz: per.c.ne pro defectu.eo. vbi p̃latos appellat cathedraliũ ⁊ regulariũ ecclesiarũ. In electionib⁹ autez aliorũ beneficiatorũ a supradictis sufficiũt singulares ↄsensus illoꝝ de capitulo dũmõ present᷑ in capitulo: nec ẽ necesse seruare aliquã formã istarũ: sed elect⁹ simplicit᷑ a maiori parte ⁊ saniori habebit ius.

30 ¶ Utrũ elect⁹ teneat᷑ cõsentire. R. Ge.i c.si electio.eo.li.6. refert Arch. dicentẽ ꝙ sic: al's peccat mortalit᷑: si putat se dignũ ad p̃laturã ⁊ illã sibi oblatã nõ acceptat.8.q.i. ĩ scripturis: q̇ḋ credit verũ Jo. and. qñ nõ ẽ eque idone⁹ p quẽ illi ecclesie possit cõsuli. Ego ṽo dico cũ Ri.in.3.quol'.q.21. ꝙ ĩ tribus casibus tenet᷑ cõsentire sub pena mortalis peccati. Primo: qñ a superiore p obediẽtiã cogeret᷑. de renũ.c. nisi cũ pridẽ. Secundo qñ ẜm iudiciũ sue ↄsciẽtie videt᷑ sibi verisil'r ꝙ nõ ẽ q̇ velit ⁊ possit salutẽ aīarũ ꝓcurare quaz ipse posset: ⁊ ex hoc videt ꝓbabiliter ecclesie ĩminere notabile dispendiũ ⁊ periculũ nisi assentiat. d.c. in scripturis. ⁊.c. olim. eadẽ causa.2.q. Fallit hoc ĩ religioso qui si cõsentiret electioni de se facte extra suũ monasteriũ sine licẽtia sui sup̃ioris petita ⁊ obtenta ipso iure electio eẽt nulla: quã licentiã sol⁹ p̃lat⁹ sine cõsensu capl'i sui põt dare. c. si religiosus. de elec.li.6. Similiter fallit in p̃dicatorib⁹ minorib⁹ ⁊ alijs mẽdicãtib⁹ qui etiã de licẽtia suoꝝ p̃latoꝝ electioni postulationi ꝓuisioni seu vocatiõi extra administrationẽ sui ordinis in discordia celebrate consentire nõ possũt aliter ẽ irritũ ⁊ inane. c. q̃rũdam. eo. lib.6. Tertio peccat mortaliter qñ per viã illicitã refugit: puta: abscindendo se: nisi ex sp̃ali instinctu sp̃us sancti. Si aũt ñ cogit᷑ p obediẽtiã: nec iminet ꝓbabile periculũ ecclesie si refugit ꝓpter pigritiã per viã licitã peccat venialiter. Si ṽo p humilitatẽ reputãs se indignũ sic meret᷑.

¶ Infra quot tẽp⁹ tenet᷑ cõsentire electus. R. infra mẽsem a die p̃sentationis electionis aliter ẽ nulla ipso iure: nisi superioris requirat᷑ assensus. c. q̃s sit. de elec. li.6. Quid si electio tenuit de iure naturali: puta: q2 interuenit ↄsensus eligentiũ: ꝫ nõ tenuit de iure: q2 obmissa fuerũt substãtialia iuris. R. ẜm Inno. quẽ sequũt᷑ coiter doc. in.c. q̇ḋ sicẽ de elec. ꝙ electus si est cõfirmat⁹ est: verus p̃latus ⁊ non tenetur resignare. 31

Elemosina

Elemosina scđm sanctũ Bo. i. 4. dis. 15. pte scđa. ar. j. q. 4. accipit᷑ cõmunissime ẜm ꝙ cõp̃hẽdit oẽ op⁹ misericordie impensuz siue ꝓximo: siue sibi: iuxta illud ecclesiastici.30. miserere aīe tue: coiter scđm ꝙ importat oẽ pietatis opus impensum ꝓximo corporale siue spirituale: ꝓprie ṽo ẜm ꝙ importat opus pietatis impensuz proximo ad releuandã indigentiã corporalẽ: ⁊ dicitur ab eleo q̇ḋ est verbũ grecũ q̇ḋ idem est ꝙ misereor cuius imperatiuus est eleyson. i. miserẽ a q̃ eleos. i. misericordia: si ıḋ dz dici elemosyna nõ elemosena vel elemosina.

¶ Utꝝ elemosyna cadat sub precepto. R. ẜm Ri. in. 4. di. 15. ar. 2. ꝙ sic sub precepto j

legis nature. ꝓme Jo.3.qui habuerit substā
tiā hui⁹ mūdi ⁊ viderit fratrē suū necessita
tē habere: ⁊ clauserit viscera sua ab eo quō
charitas dei manet i eo: ⁊ legi diuine. Math.
25. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi mādueare: ⁊
legis canonice.86.di.nō satis: ⁊.7.q.i.oēs
sed q2 preceptū est affirmatiuū nō obligat
nisi ꝓ loco ⁊ tpe. Et ideo cōsiderāda ē facul
tas habētis ⁊ inopia indigentis. Si eni ho
mo habet aliqd qd nō sit necessariū sustēta
tationi sue nature: nec illorū quib⁹ tenet ꝓ
uidere: sicut sūt vxor: filij serui: ancille: pa
ter ⁊ hmōi: ⁊ sit tanta necessitas ꝙ imineāt
signa ꝓbabilia extreme necessitaris in pau
pere tūc tenet de precepto. Si ꝟo habet ali
quid superfluū nō solū sustētationi nature:
ẜ etiā cōueniētie sui stat⁹ tenet de illo facere
elemosymā etiaꝫ si nō inuenirent tales qui
essent in necessitate predicta. Et si plures oc
currerēt quib⁹ oib⁹ nō posset subuenire te
net ceteris parib⁹ illi qui magis indiget. Si
ꝟo nō habet vltra cōuenientiā sui status nec
est qui sit in extrema necessitate nō tenet de
precepto: concor. Tho.22.q.32.
2 ¶ Quis debet preponi in elemosyna. R. ꝙ
ipsemet deinde sui deinde noti: demū boni de
inde extranei. de quo vide tex. pulchruꝫ.in
c.nō satis.86. di. ⁊ tex.cū gl.in.c.q̇escam⁹.
42.di. que quidē iura intellige ceteris pari
bus vt dictū est: quia posset esse extrane⁹ in
tam arcta necessitate ꝙ deberet preponi no
to ⁊ cōiuncto qui nō est in tali: sed pater ma
lus debet preponi cuicūꝗ bono in equali ne
cessitate ꝓpter preceptum dei.
3 ¶ Utrū deputat⁹ executor ad distribuendū
certa bona pauperib⁹ possit distribuere inē
suos cōsanguineos. R. Pa.in.c. Primo de
coha.cle.⁊ mulie. ꝙ sic: nam clericus pōt in
pauperes cōsanguineos de reb⁹ ecclesie dare
qui ē distributor: vt in.d.c.i.⁊.16.q.i.c. fi.
sic ⁊ prefatus.ar.in.l.si mādauero. §. si tibi
centū.ff. mandati. Sibi autē nō potest di
stribuere: vt in.d.§.si tibi centū.
4 ¶ Utrū ei q̇ pōt laborare sit danda elemo
syna. R. ꝙ nō: ar.§.i.82.dis.2.c.epus.qd
verū intellige quādo ꝑ laborē sibi pōt ꝓuide
re: ⁊ sic limita.l. vnicam. C.de mendi.vali.
de quo supra colonus.
5 ¶ Utrū sit danda peccatorib⁹. R. ꝙ sic:
vt i.d.c.quiescamus.⁊.i.q.2.ꝙ pio: nisi qn

ꝓpter securitatē cibi negligeret iusticiaꝫ: q2
tūc subtrahendus ē.5.q.5.non oīs.
¶ Quis pōt facere elemosynā. R. ꝙ quili 6
bet qui pōt donare. de quib⁹ dictū est supra
Donatio primo. ⁊ etiā aliqui qui nō possūt
donare sicut monachi: filij: ⁊ huiusmōi: qui
sūt in potestate alteri⁹ vt serui: qui in q̄tuor
casibus possūt facere elemosynā. post. existē
ti in magna necessitate possūt facere elemo
synā quādo nō est temp⁹ vt possint habere
recursū ad superiorē: vt no. Pa.in.c.si q̇s.
de furtis. ⁊ no.glos.in.c.nō dicatis.12.q.i.
Secūdus quādo p̄dicti de licentia suorum
superiorū peregrinant vl sunt in scholis: q2
possunt facere elemosynas quas alij hone
ste peregrini ⁊ scholares cōiter faciūt.ar.l.
vlti.C.ad macedo.⁊.l.si longi⁹.ff.de iudic.
⁊.l.2.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊.c.preterea.de
offi.delega. Facit glo.in cle.2.§.pe.de vi.
⁊ hone.cle. Terti⁹ quādo vidēt aliquem in
extrema necessitate etiā cōtra superiorū ꝓ
hibitionē possūt ei elemosynā dare: q2 tūc
oia sūt cōmunia iure diuino. Immo tenēt
ẜm Ri.vbi supra.q.6.⁊ glo.12.q.i. in.c.nō
dicatis. Quartus possūt de voluntate ex
pressa vel p̄sumpta: vtputa: q2 habēt admi
nistrationē a suis superiorib⁹ cōmissam.ar.
ff.de dona.l.filiusfamilias.§.i.
¶ Quid de vxore nūquid pōt. R. ꝙ si ha 7
bet bona parafrenalia nulli dubiū est ꝙ po
test q2 sua sunt. de quib⁹ dic: vt.j.parafrena
lia. Si ꝟo nihil habet p̄ter dotem nō potest
facere elemosynaꝫ.33.q.5.ꝙ dō.nisi.in.8.
casibus. prim⁹ secūdus terti⁹ ⁊ quartus sūt
de quib⁹ supra in precedenti dixi: ꝙ filij pos
sunt. Quintus si ꝯsuetudo loci ita habet ꝙ
vxores de pane ⁊ vino ⁊ huiusmodi faciāt
elemosynas: q2 cōsuetudo dat iurisditionē
⁊ licet viri aliquādo ꝓhibeāt debet sibi for
mare cōscientiā scdm Rodoñ. ⁊ Jacob.de
lau.in sūma ꝙ ideo faciunt ne nimis dent ẜ
temperate. Sextus quādo vtiliter gerit ne
gociū viri: puta: quia videt virū crudelem
⁊ sceleratū: ⁊ vt deus suspendat iram vl eū
illuminet dat moderatas elemosynas occul
te: ẜm Rodo. Nam ꝓpter elemosynas de⁹
suspendit flagella: vt.16.q.i.reuertimini. ⁊
ideo bene facit mulier dādo elemosynas oc
culte sine scandalo viri vt de⁹ eū adiuuet.
Facit.l.soluēdo.ff.de nego.ges.cū similib⁹.

⁊ meli⁹ exēplū abigail ꝑmū. Reg. 25. q̄ libe
rauit viruȝ a morte ꝓpter panes datos da
uid contra volūtatē viri sui. Septim⁹ si vir
assignauit sibi certū q̄d pro victu ⁊ ipsa ab
stinet: vt inde elemosynā faciat: q2 sinū vide
tur. Octau⁹ si mulier ē lucrosa: puta: q2 ex
hibita gubernatiōe dom⁹ ⁊ familie lucrat᷑ ex
operib⁹ suis: nec intelligo deducendas expē
sas vict⁹: q2 vir tenet᷑ eā alimētare ꝓpter do
tem: vt dictū ē. s. Dos. ⁊ etiā ꝓpter obseq̄a
ab vxore exhibita: de h̄ tū vide. j. Uxor. §.
2. ⁊ ꝙ possit de lucro facē elemosynā tenet
scūs Tho. ⁊ Ri. in. 4. di. 15. ⁊ coīter sūmiste
sequūt᷑ hic cū theologis: vt Ja. de lau. in sū
ma. Distingue tū sic: ꝙ aut lucrū ē necessa
riū sustētatiōi sue ⁊ viri: ⁊ sic nō pōt facē ele
mosynā: q2 magis tenet᷑ sibi ⁊ viro q̄ꝫ alteri.
Si ꝟo lucrū supabundat: sic pōt: ⁊ idē dic
de parafrenalib⁹: vide j. Uxor. §. 2.

8 ¶ De q̄b⁹ dȝ vł pōt fieri elemosyna. R. vt
colligit᷑ ex canonistis. i. q. i. in. c. nō ē putan
da. ⁊. 14. q. 5. ⁊ ꝑ theologos. in. 4. dis. 15. ꝙ
pōt fieri de oī re q̄ ē ꝓpria ipsi⁹ dantis ⁊ que
nō ē obligata restōni alicui certe ꝑsone siue
licite sit acq̄sita siue turpiter. Q̄n aūt sit re
stitutiōi obligata. vide. j. Restitutio. ⁊ Usu
ra. ⁊ in multis alijs ti. Limita etiā in reb⁹
ꝓprijs ſm Ri. vbi. s. q. 5. dūmō nō sint ne
cessaria ad sustētationē nāe sue ⁊ suoꝝ: q2 or
dine charitatis magis dȝ se diligere q̄ꝫ aliū
nisi esset talis ꝑsona de cui⁹ morte imineret
notabile nocumētū rei publice: ⁊ profectui
animarū: q2 tunc esset ꝑfectionis nō necessi
tatis de tali dare elemosynā.

9 ¶ Quot sunt genera elemosynarum. R.
tria: vt dicit᷑ in. c. tria. 45. di. Primū corpo
rale: ⁊ hoc consistit in operib⁹ misericordie
corporalis que sūt pascere esurientē: potare
sitientē: vestire nudum: hospitē recolligere:
infirmū visitare: redimere captiuum: mor
tuum sepelire: vnde versus. visito: poto: ci
bo: redimo: tego: colligo: cōdo. Secundū ⁊
tertiū genus ē spūale. scilicȝ remittere iniu
riā: ⁊ corrigere delinquentē: vt in. d. c. tria
Addunt᷑ alia quinq̄ꝫ. s. cōsulere dubitantē:
cōsolari tristē: supportare onerosos: docere
ignorātes: orare ꝓ oīb⁹ de q̄b⁹ infra Mise
ricordia. §. i. Et q̄ sint digniores. vide Ri.
vbi. s. q. 4. ⁊. j. Satisfactio. §. 9.

10 ¶ Aduerte ꝙ dare elemosynā intentione
subleuādi necessitatē ꝓximi est opus miseri
cordie: sed dare intētione recōpensandi pro
debito diuine offense: sic ē op⁹ iusticie: ⁊ sic
est satisfactoria ꝓprie: ⁊ pertinet ad meritū
dimissionis pene: ſ ꝑmo mō pertinet ad me
ritū vite ſm Ja. de lau. in sūma.

¶ Utrū pauperib⁹ competat aliqua actio 11
cōtra diuites vt eis subueniant. R. Pa. in
c. si quis. de fur. ꝙ nō: sed bene possūt implo
rare officiū iudicis seu superioris vt eos co
gat: ⁊ ecclesia pōt eos cogere: vt no. glo. in
c. sicut hi. 47. di. ⁊ ar. in. c. null⁹ laic⁹. de iur.
patro. Q̄ limita verū q̄n sūt in tali necessi
tate ⁊ diuites in tali abūdantia ꝙ tenet᷑ eis
facere elemosynā de p̄cepto. alˀs nō.

¶ Utrū quis possit furari vt faciat elemo 12
mosynā. R. ꝙ nō. q2 nō sūt faciēda mala vt
veniant bona. 14. q. 5. forte.

e **Mancipatio** ē relaxa
tio. p̄rie
ptātis corā iudice cōpetēte volūta
te patris ⁊ volūtate filij cōcurrēte ⁊ i vtriusq̄ꝫ
p̄sentia: dicta ex eo ꝙ extra manū. i. pote
statē patris ponit᷑ fili⁹: elicit᷑ hoc ex. l. nō nu
do. C. de eman. li. ⁊ q̄d ibi no. ⁊ insti. quibus
modis ius pa. sol. §. preterea.

¶ Quis potest emancipari. R. infans de 1
speciali licentia principis.

¶ Utrū teneat᷑ pater emācipare filiū. R. 2
n̄ regulariter: q2 p̄ria potestas inextimabi
lis est. ff. de lega. i. l. filiusfami. §. vt quis he
redē. Simılit᷑ nec filius pōt cōpelli vt eman
cipet᷑ a patre: Limita nisi ex cā. ſm Bar.
in. l. quidā cū filium. ff. de ꝟbo. obli. licȝ alit᷑
dicat glo. insti. qui. mo. ius patro. po. sol. §.
fi. Nam in his que sūt volūtarie iurisditio
nis nō pōt q̄d fieri altero inuito: vt in auē.
quibus mo. natura. effi. sui. §. si ꝟo. Fallit
hoc primo si pater male afficit filiū verberi
bus cōtra pietatē. Itē si compellit eū pecca
re in corpus suū. Item si filius est arroga
tus impubes: ⁊ pubes factus ꝓbat nō sibi ex
pedire esse arrogatuȝ. Itē si pater agnouit
sibi relictum legatū vt emanciparet filiuȝ
q2 in istis casib⁹ tenet᷑ pater eū emancipare
vt no. Azo. in sūma. C. de emancipa. li.

e **Mphiteosis** dicitur ab
emp. i. in
⁊ fitos. i. fides ⁊ thesis. i. positio: q2
res fidei accipientis cōmittit᷑ vel dicit᷑ me

lio2ationis cõtract⁹ siue datio ad libellū: et
est medi⁹ cõtract⁹: inter locationē ꝛ vendi
tionē. de quo vide gl. in. c. potuit. de locato.
Unde emphiteoticarius: vel emphiteota ē
qui accipit rem imobilem perpetuo ꝛ heredi
tario iure colendam: vel melio2andam: vel
ad temp⁹: puta: secūdā vel tertiā generatio
nē: vt in aut. de nō alie. §. emphiteosim. Et
quō cõtrahit no. in. l. i. C. de iure emphi.
j ¶ Utrū cõtract⁹ ēphiteotic⁹ differat a cõ
tractu censuali. R. ꝙ sic: q2 per cõtractum
emphiteoticū trāsit solū vtile dominiū: vt
in. l. i. §. q̇ i perpetuū. ff. si ager. vecti. Sed
per censualē trāsfert nō solū vtile: ſ etiam
directū: ꝛ fit qn̄ dicit: cõcedo tibi talē rem
ꝛ transfero in te quicq̇d iuris habeo in ea ꝛ
soluit annuatī cert⁹ census. tex. est singula
ris. in. c. cõstitut⁹. iūcta. gl. de religi. do. ꝛ
etiaꝫ si dicat cõcedo tibi talē rem in emphi
teosim perpetuā trāsferēdo in te quicq̇d iu
ris habeo in illa ꝓcerta ānua pensione erit
cõtract⁹ cēsualis casus ē singularis in. d. c.
cõstitut⁹. ꝛ illa verba in emphiteosim ipro
priant: vt in. l. si vno. in pn. ff. locati. ꝛ i isto
cõtractu nō habet locū pena. c. potuit. de lo
cato. ꝛ. l. z. C. de iure emphi.
z ¶ Utrū accipiēs emphiteosim vsq3 ad ter
tiā generationē: nec dicit inclusiue: vel alia
eq̇polētia li. vsq3 intelligat exclusiue. R. ꝙ
si vsq3 ponit a lege sup gradu: sic stat inclu
siue: vt insti. de succe. agna. §. fi. no. C. vnde
legitimi. l. certū. ꝛ in. c. nō debet. de cõsan. ꝛ
affi. Sꝫ si ponit ab hoīe in cõtractu obliga
to2io tūc ponit exclusiue. l. veterib⁹. ff. de pa
ctis. Sꝫ q̇dā intelligūt hoc in eo ꝙ augeret
obligationē: sꝫ in casu nostro nō auget: ſ fa
cit eā trāsmissibilē ꝛ ideo includit ſm Cal.
ꝛ placet. Bal. tn̄ in. l. meminisse. ff. de offi.
p2oconsul. dicit in re ecclesie si dicatur vsq3
ad tertiā generationē stabit inclusiue: si ꝓo
vsq3 ad quartā stabit exclusiue: quia vltra
tertiā generationē nō pōt fieri inuestitura:
vt in. d. §. emphiteosim.
3 ¶ Sed nūquid stipes cõputabit. R. ꝙ nō
q2 accipiēs nō ē generatio sui ipsi⁹ ꝛ in gra
dibus stipes nō computat in numero. ff. de
gradib⁹. l. iuriscõsult⁹. sicut vn⁹ nō ē nume
rus: sed principiū numeri.
4 ¶ Utꝝ emphiteosis q̄sit de gnātiōe in gnā
tionē assimilet inuestiture feudali. R. ꝙ sic
vt no. Bar. i. l. si m ꝛ ticio. ff. de ꝟbo. ob. ꝛ
tex. cū Bal. i. c. i. de vasallo decrepite etatꝫ.
¶ Utꝝ ius emphiteoticū trāseat ad extra 5
neos heredes. R. ꝙ fuerūt opiniōes: sed m
placet opi. Jo. de imol. in. c. fi. de locato. di
centis ꝙ sic etiaꝫ in re ecclesiastica dūmō sit
data cū illa solēnitate. c. j. de reb. eccle. non
alie. lib. 6. ꝛ. c. sine exceptiōe. iz. q. z. de qua
vide supra. Alienatio. §. z. 3. ꝛ. 4.
¶ Utꝝ pr̄ q̇ accepit emphiteosim ꝓ se ꝛ suis 6
filijs possit illā p̄legare vni filioꝝ. R. Bal.
i. c. j. in ti. an agnat⁹. i. 6. colū. tenet ꝙ sic em
phiteosim: ſ nō feudū: ꝛ mlti alij Ang. ꝓo.
ꝯsilio. i8. tenet ꝙ nō: q2 ius ē q̄situ filijs nisi
alteri filioꝝ tātūdē de alijs bonis p̄legasset.
alleg. l. i. §. assignare. ff. de assi. liber. iūcta. l.
si cū dotē. §. si pr̄. ff. sol. ma. vbi pr̄ pōt dimi
nuere ius filie ex pma ꝓmissiōe: dūmō tan
tūdē eidē relinq̄t quātū diminuit ꝛ sic con
co2da dicta docto2um.
¶ Utꝝ veniāt filie qn̄ accepit ꝓ se ꝛ suis fi 7
lijs. R. ſꝫ Jo. de imo. i. c. fi. d locato: ꝙ nō
ꝑ singulare dictū Archi. in. c. si q̇s suadēte.
i7. q. 4. vbi voluit ꝙ in mā cõtractuum ma
sculinū nō ꝯcipiat femininū ꝑ. l. veterib⁹. ff.
de pac. hoc idē tenet Gui. de suz. q̇ fuit do
cto2. Arch. i legib⁹. ꝛ Ray. de fo2li. i. l. tres
frēs. ff. d pac. ꝛ Lu. de ro. ꝯsilio. 34.
¶ Utꝝ emphiteota possit dimittē rē emphi 8
teoticā ꝛ se liberare qn̄ vult. R. licꝫ aliq̇ di
stinxerūt an sit obligat⁹ rōne rei: ꝛ sic possit
an rōne ꝑsone: ꝛ nō possit: vt dic. d. Odo.
ar. Tn̄ Jaco. ētra tenēs ꝙ nullo mō pōt ꝛ
idē Pa. in. c. iudicatū. de imu. ec. q2 quoda
ꝑncipio ē volūtatis: ex post facto ē necessitatꝫ
l. sicut. C. de act. ꝛ oblig. Itē q2 ꝑsonaliter:
est obligat⁹ ad pensionem. l. i. ꝛ. z. C. de iur.
emphi. ergo tenet ꝑsonaliter: cum omnes
actiōes sint ꝑsonales: institu. de actio. §. ap
pellam⁹. ꝛ sic dimittendo rem obligaret ad
pensionē: q2 ꝑsonales actiōes sūt affixe ossi
bus nostris. l. quis. ergo. ff. de pecu.
¶ Utꝝ possit aliū emphiteotā facere vel al 9
teri locare. R. ꝙ sic: insti. locati. §. adeo. q2
nō est ꝓp2ie alienatio. vera.
¶ Utrū emphiteota cuiuscūq3 etiā ecclesie 10
possit donare aut legare melio2atiōes quas
fecit in re emphiteotica: vel ipsam rē emphi
phiteoticā sine alia solēnitate. R. glo. in. c.
fi. de loca. ꝙ sic: ꝛ coiter sequūt doct. Bar.

tenet verũ in emphiteota fisci. sed nõ in em-
phiteota priuati. in.l.fi.C. de iur. emphi.ꝑ
l.z.C. eodem. Sed Bald. in.l. vsufructu
ff.solu. matri. reprehendit. Barto. ⁊ dicit
eũ male intellexisse.d.l.z. qꝛ loquit̃ quãdo
alienat proprietatẽ: ⁊ sic ius dominij: sed qñ
alienat donãdo: vel legando saluo iure do-
minico semꝑ tenet donatio vel legatũ: vnde
dicit Pa.i.d.c.fi.de locato. ꝙ vbicũq3 pro
hibetur venditio facta cõmemoratiõe de p̃-
cio: vt in.d.c.fi.⁊.d.l.fi.nõ intelligit̃ de alia
alienationis specie: vt in.l.fi.C.de predi.cu
ri. Et per hoc infert ꝙ etiã permutare po-
test ⁊ sic limita.l.statuliberi.§.quint⁹.ff.de
statu.liber.⁊ quod notat̃ in.l.z.C.de vsuc.
pro empto: vbi tenet̃ ꝙ noĩe emptionis: et
venditiõis intelligitur omnis contractus.
Per quẽ dominiũ rei transfert̃. Tutius tñ
est: vt non permutet: sine cõsensu dñi: ꝓpter
docto. multos qui tenẽt ꝙ nõ potest permu
tare. in dicta.l.fi. ⁊.d.c.potuit. pignori ta-
men obligare põt.l.tutor.§.fi.ff.de pig.ac.
licet sit tuti⁹ facere cũ consensu dñi ꝑ3 Spe.
ij ¶ Utrũ possit vendere rem emphiteoticã3
ecclesie vel melioratiões predictas. R. Pa.
in.c.fi.de loca. ꝙ sic dũmodo hãc solẽnitate
seruet. Primo ꝙ requirat prelatũ vl' recto-
rem ecclesie qui dicit̃ ecclesia: vt.7.q.i.scite
Secũdo ꝙ denũciet preciũ3 qd offert̃ vere.
l.fi.C.de iure emphi. Tertio ꝙ ecclesia nõ
respõdente labant̃ duo menses: hec ꝓbant̃
in.d.c.fi. Quarto ꝙ nõ vendat ꝓhibitis p̃-
sonis quas ponit glo. ibidẽ: ⁊ sũt oẽs ꝑsone
que nõ sũt faciles cõueniri: sicut capitanei ⁊
huiusmodi ex quib⁹ preiudiciũ posset pati ec
clesia: vt.ff.q̃ satisd. cog.l.z. Quĩto ꝙ nõ
vendat nisi vtile dñiũ3 sibi cõpetẽs ⁊ melio
ratiões quas in re fecit. Sexto ꝙ pri⁹ nõ ce-
ciderit a iure suo: puta: ñ soluẽdo canonẽ: qꝛ
in.l.nemo.ff.de reg.iur.dr̃. Nemo plus iu-
ris in aliũ trãsferre potest quã habet.
iz' ¶ Utrũ predicta debeat obseruare superfi
ciarius ecclesie quãdo vult vendere qui est:
dñs superficiei qui suꝑ solo alicui⁹: edificat
domũ donãdo sibi censũ paruũ. R. Bar.
in.l.i.§. pe.ff. de suꝑfi. ꝙ sic: per.l.z.C.ne
rei diuine vel tẽplorũ. Sed.d. Car.est con-
tra. Ange.ꝟo dicit ibidẽ dictũ Bar.equũ
ẜ iure nõ ꝓbari: ⁊ ideo añ factũ sequẽdo p⁹
factũ Car. No. tñ ẜm Bal. i auth. qui res
C.de sac.sanc.eccle. ꝙ qui cadit a solo cadit
a superficie.ar.d.l.i.
¶ Utrũ p̃fata solẽnitas sit ẜuãda in emphi- i3
teota ꝑuati seu sclãris. R. ꝙ non: nisi solũ:
vt reqrat̃ dñs an emere velit melioratiões.
⁊ nõ vẽdat talib⁹ ꝑsonis q̃b⁹ dñs cõmode nõ
possit hr̃e ius suũ: vt potẽtiorib⁹ ⁊ h⁹mõi:
al's caderet a iure suo: vt i.l.fi.C.de iure em
phi. ⁊ no.glo.i.d.c.fi.de loca.
¶ Utrũ frat̃ fratri possit alienare sine p̃fa- i4
ta solẽnitate. R. Bal.i.l.volũtas.C.de fi
deicõmissis ꝙ sic qñ duo frẽs hñt emphiteo
sim paternã ecclẽ etiã ꝙ vn⁹ põt iura sua ali
enare alteri sine cõsensu ecclesie.
¶ Utrũ possit dari i dotẽ: vide.s̃. Dos.§.7. i5
¶ Utrũ debeat fieri remissio canonis.i.an- i6
nue vl' reglãris solutõis ꝓpt̃ guerrã. R. ꝙ
l3 sit diuersa opi. tu dic ꝙ si q̃ntitas canonis
ẽ ita magna: ꝙ si res locaret̃ de ãno in annũ
ñ pl⁹ ꝑcipet̃: tũc ꝓcedat opi. ꝙ fiat remissio
nõ solũ ꝓpt̃ guerrã: imo ẽt ꝓpt̃ aliã sterili-
tatẽ: vt dic̃ Bald.in.l.i.C.de iur.emphi.⁊
ibi dicit Bar. ꝙ nõ ẽ ꝓprie ꝯct⁹ emphiteo-
tic⁹ tũc qñ dat̃ tãta quãtitas sic̃ ꝓ locatiõe.
Si ꝟo est modic⁹: vt coĩter fit: tũc non fiet
remissio.ar.l.si merces.§.vis maior.⁊.l.ex
cõducto.§.i.⁊.l.si vno.ff.locati.nisi substan
tia rei penit⁹ ledat̃: vl' nisi fũdus capt⁹ ab ho
stib⁹ desperaret̃ posse rehaberi: qꝛ tũc fiet
remissio: vide glo.i.d.c.fi.⁊.l.i.C.de iu.em-
phi. Et idẽ dic de augmẽto rei ꝙ nõ auget̃
pẽsio in casu in q̃ nõ minuit̃ ꝓpter ei⁹ lesionẽ
ẜm Bar.in.l.i.C.eo.ti.
¶ Utrũ fũdo inundato a flumine liberet̃ i7
emphiteota a canone. R. Pa.in.d.c.fi. ꝙ
sic: qꝛ d̃r deperdit⁹.l.3.§.labeo. cũ similib⁹
ff.de acqui.pos. Itẽ fũdus inundat⁹ ⁊ occu
patus ab hostib⁹ equipat̃.l.cũ vnus.§.fi.ff.
de bo. aucto. iudi. possi. Quod verũ credo
qñ nõ ẽ spes recuꝑatiõis: intellige si in totũ3
perijt vl' vltra dimidiã. Sec⁹ si sola medie-
tas perijt: qꝛ nõ liberat̃. ar.l.etiã partis.ff.
vsufruc.⁊.l.que de tota.ff.de rei vẽdi.lic3
alij velint ꝙ septẽ ꝑtes ꝑierint si d3 libera-
ri. S3 magis placet qd dixi: qꝛ i dubio ꝑtis
appellatõe ĩtelligit̃ dimidia.d.l.etiã ꝑtis.
¶ Utrũ destructa re emphiteotica: ꝟbi gra- i8
tia domo ex igne fortuito si repararet̃ tenea
tur emphiteota ꝑseuerare. R. ẜm Nicho.
de ma.in.l.i.C.de iure emphi. ꝙ nõ: qꝛ illud

dicit nouũ. Facit qd dicit Bar. in. l. dãni. §. si is qui. ff. de dã. infec. vbi vult q si quis obligauit se alicui habẽti domũ in villa dare de aq̃ recẽti in estate: destructa domo destruit obligatio: licet postea reficiat. Facit etiã qd voluit Bart. in. l. de pupillo. §. si qs riuos. ff. de no. op. nũ. vbi dicit q q̃ reficit: de nouo facit. l. inter stipulantẽ. §. sacrã. ff. de v̄b. ob. Idẽ voluit Ang. in. l. i. §. si qs edificium. ff. de no. op. nũ. et Bal. in. l. si vt ppo nis. C. de nup. vbi dic. Dicta cstitutio ecclesie q nemo faciat fortiliciũ nouũ in csulto papa: an filij possint reficere destructum castrũ ppt rebellionẽ patris: et dicit q nõ: ita fac. l. cũ alijs. C. de cura. furio. vbi si furiosus efficit sane mẽtis expirat curatoris officiũ: nec reuiuiscit si postea redit in furiã: sz debet sibi dari nouus. Idẽ facit qd no. doc. d ecclesia reparata an sit eadẽ: vt no. i. c. de fabrica. de cõsecra. di. i. et in. c. pposuisti. et c. ligneis. de cõsecra. eccle. vel alta. et in. d. §. sacram. et sm illud limita oia ista.

19 ¶ Utrũ empbiteota nõ soluẽs canonẽ cadat a iure suo. R. q si per triẽniũ nõ soluit a iure cadit si ẽ p̃uati: vt. l. z. C. de iure emphi. Si v̄o ẽ ecclesie. p biẽniũ nõ soluens cadit ipso facto: nisi celerit soluat: vt i. d. c. fi. et nõ dz celerit soluere sm Bal. in addi. ad Spe. ti. de locato. Si expectat libellũ vel req̃sitionẽ sm glo. no. i. d. c. fi. ista celeritas erit in arbitrio iudicis vt cõsiderata paupertate: et alijs iudicet: qd ẽ valde equũ: qz cum ista more purgatio p celeritatẽ p̄dictã nõ habeat locũ in empbiteota priuati sm Joan. de Jmol. i. l. insulã. ff. de v̄b. ob. et Ange. s solũ ecclesie q̃ min9 agit: pptera merito arbitriũ boni viri magis ẽ sequẽdũ in hac celeritate

20 ¶ Utrũ empbiteota nõ soluẽs p biẽniũ vel triẽniũ cadat a iure suo: si dñs tenebat sibi in tãta quãtitate vl maiori. R. Pa. in. c. bona fides: de deposito: q nõ: qz exceptio cõpẽsatiõis q̃ ad euitãdã penã debẽtis soluere fit ipso iure: vt ẽ tex. no. iũcta glo. in. l. si cõstat C. de cõpẽ. vbi doc. sic determinãt.

21 ¶ Utrũ dñs recipiẽdo canonẽ ab empbiteota qui cecidit a iure suo ppter nõ solutionẽ p̄iudicet sibi. R. Pa. in. c. fi. de loca. aut eũ expulit: et sic nõ p̄iudicat sibi: aut nõ expulit et tũc aut recipit canonẽ p tẽpore post morã cõtractã: et sic p̄iudicat sibi: qz videt p actũ cõtrariũ renũciasse iuri suo. c. sollicitudinẽ de appel. aut recipit canonẽ p p̄terito cũ ptestatione q nõ intẽdit sibi p̄iudicare: et sic nõ preiudicat aut nõ fecit ptestationẽ: s simpliciter recepit et in hoc fuerunt opi. Sed de subtilitate iuris dicẽdũ q non p̄iudicat: qz in dubio nõ videt quis velle renũciare iuri suo: vt in. c. sup hoc. de renũ. ff. de pba. l. cũ de indebito. Facit glo. in. l. cũ quid. ff. si cer. pe. que dicit q si trado magnã quãtitatem pecunie dicẽdo tolle: nõ p̄sumit donatio simpliciter ex hoc: sed mutuũ vl depositum: nisi aliud appareat respectu psone. Sic in pposito. et licz glo. dicat verũ ẽẽ q recipiẽdo canonẽ preiudicat in priuato: nõ in ecclesia q̃ hz capl'm. tñ Pa. vbi. s. dicit q nõ dicit verũ: qz sol9 prelat9 in acquirẽdo p̄iudicare põt: et deteriorẽ facere: vide glo. 17. q. 6. §. penl'. sentit Jnno. in. c. z. de dona. et hoc. in. c. qm̃ de decimis. et ideo sol9 prelat9 recipiendo canonẽ sine csensu capl'i p̄iudicat ecclesie. Sz aduerte hic q Pa. in. c. vt super. de reb. ec. nõ alic. limitat. Fede. cõsi. 184. qui tenet q res ẽphiteotica redita ad ecclesiã ppt nõ solutionẽ pensionis põt iterũ dari ei q̃ cecidit a iure suo sine aliqua solennitate et causis requisitis in alienatiõe rei ecclesiastice a p̄lato ecclesie: sic dicẽs hoc verũ. vbi prima cã cõcessionis duraret: puta qz erat castrũ in feudũ qd ppter custodiã erat poti9 dãnosũ ecclesie et huiusmodi: qz nõ est noua alienatio: sed executio ordinatiõis antique. Sed vbi prima causa cõcessionis cessaret: puta: qz ager datus ad excolendũ tractu tẽporis excultus reuertit ad ecclesiã: tũc dari nõ poterit in empbiteosim vel feuduz sine debita solẽnitate et causis requisitis in alienatione rei ecclesiastice: Et sm hoc videret vera opinio glo. p̄dicte. Sz q nõ possit dari de nouo ei qui cecidit a iure suo ppter nõ solutionẽ pensiõis qñ cessat cã ppt quã fuit data i empbiteosim sine solẽnitatib9 et causis req̃sitis in alienatione rei ecclesiastice non credo Pa. qñ fit ei q̃ cecidit vl ei9 heredib9: qz videt tex. d. c. fi. ctra eũ et cõsuetudo: s bñ eẽt verũ qñ alteri q̃ ei q̃ cecidit vel ei9 heredib9 vellet dari: vel quando iam ecclesia per aliq̃d tẽp9 pacificã habuit possessionẽ talis rei Et sic cõcorda opiniones.

¶ Queritur in quot casib9 empbiteota ca 22

dit a iure suo. R. ꝙ in. 5. casibꝰ. Primꝰ qñ
negat pēsionē dño petēti eā ⁊ negat se emphi
teotā illiꝰ: ſm Pe. Helie. in tracta. de con
tractu emphiteotico. Rō: q̄r magis dꝫ opa
ri ꝯtumacia expssa ꝙ̄ tacita. l. si ita expssū.
ff. de cōdi. ⁊ demō. ſ3 emphiteota nō soluen
te ꝑ triēniū canonē res cadit in cōmissū: vt
ĩ. dicet: q̄r tacite negat dñium recognoscere
ergo multo fortiꝰ vbi expresse negat.
23 ¶ Secūdus casus ē qñ vēdit sine dñi volū
tate rē emphiteoticā ſm eundē Pe. vbi. s.
Q̄d limita ſm Spe. in ti. de loca. ⁊ Bart.
in. l. sequit. §. itē labeo. ff. de vsuca. Jmolā ⁊
canonistas in. c. potuit. de loca. veruꝫ si res
sit tradita: quia si nō est tradita: licꝫ vendi
ta nō cadit in cōmissū: ⁊ etiā si esset tradita
tñ hac lege vt si dñs vellet emere ꝓ tātūdē il
li emptor restitueret eam: q̄r sic nō cadit: vt
no. Ang. in. l. volūtas. C. de fideicōmissis.
24 ¶ Quid si vēdidit: ⁊ tradidit simplicit̄ sed
postea redemit. R. nihilominꝰ cecidit: a iu
re suo: q̄r ꝑ alienationē ius ē q̄situ dño: ⁊ iō
sine facto suo nō pōt auferri ab eo.
25 ¶ Sꝫ pone ꝙ sūt duo dñi rei emphiteotice
⁊ vēdidit rē de ꝯsensu viniꝰ tm̄ ⁊ nō alteriꝰ.
R. ꝙ cadit solū ꝓ ꝑte illiꝰ: q̄r nō plura pu
niri dꝫ ꝙ̄ deliq̄rit. l. heres. ff. de his q. vt idi.
26 ¶ Tertiꝰ casus ē qñ res emphiteotica ē da
ta pro se ⁊ suis filijs nepotibꝰ ⁊ heredibus:
tūc si filiꝰ vł nepos refutat hereditatē cadit
q̄r ea nō pōt hr̄e: vt no. Bar. in. l. vt iurisiu
rādi. §. si liberi. ff. de op. liber. secꝰ si nō pone
ret̄ ꝟbū ⁊ heredibꝰ: q̄r sic refutata heredita
te nō caderet: q̄r ꝯcessio i ꝑmo casu requirit
vtrūq꞉ vt. s. sit filius vel nepos ⁊ heres: vt in
aut. de nō alie. §. emphiteosi. ⁊ ideo feuda
que trāseūt ad filios vt filios ita si heredes
sint dicūt̄ venire i hereditatis petitōe: vt in
l. itē videndū est. ff. de pe. here.
27 ¶ Quartꝰ casus ē qñ q̇s accepit emphiteo
sim pro se vt suis filijs ⁊ morit̄ sine filijs le
gitimis relict̄ solū naturalibꝰ: q̄r reuertit̄:
ad dominiū. Q̄d limito ſm Bar. i. l. ex fa
cto. §. si q̇s rogatꝰ. ff. ad tre. verū qñ emphi
teosis ē data ab ecclesia: q̄r p̄sumēdū ē ꝙ de
illegitimis nō cogitauit: ſ3 qñ data est a ꝑua
to emphiteosis: sic veniet ad illegitimos in
tali casu. Et sic intellige ⁊ limita specu.
28 ¶ Quintꝰ casus ē qñ emphiteotica non sol
uit canonē. de quo dic vt. s. §. 19.

¶ Quid si sūt plres hēdes ⁊ oēs p̄ter vnū 29
soluerūt pensionē. R. glos. i. d. c. fi. ꝙ nō ca
dūt si soluerunt totam: secus si nō totaꝫ: q̄r
caderēt oēs: ⁊ iō soluāt totā ⁊ postea agant
cōtra non soluentem.
¶ Utrū heres ig̃rās rē ēphiteoticā ⁊ nō sol 30
uēs cadat. R. glos. i. l. 2. C. de iur. emphi. ⁊
Bar. ibidē. ⁊ glo. ⁊ Dy. i. l. cū filiꝰ. §. i hāc.
ff. de ꝟb. obli. ꝙ cadit: ſ3 restituit̄ de equitate
Jdē dic de miore q̇ nō soluit ꝑ. l. fi. C. in q̇
bus ca. in iteg. resti. nō ē necessaria.
¶ Quid si dñs sit mortuꝰ ⁊ hēditas iaceat 3j
ꝑ triēniū i quo emphiteota nō soluit. R. ꝙ
nō poterit expelli neq꞉ cadit: vt pꝫ ꝑ p̄dcā.
¶ Utrū filia ꝑuet̄ ēphiteosi qñ instituta ē i 32
certa re heres ⁊ iussa ē cē ꝯtēta: ⁊ ꝙ nō pos
sit de bonis suis plꝰ petere. R. Bar. i. d. §. si
liberi ꝙ nō: q̄r. d. ꝟba debēt itelligi ꝙ nō pos
sit peti plꝰ iure hereditario: ſ3 non iure ēphi
teotico vł vt patronꝰ: ⁊ posito ꝙ pr̄ ex dispo
sitiōe sua posset filiā ꝑuare ab emphiteosi:
tñ illa ꝟba nō iportāt. Jdē dic ꝙ ꝑ talia ꝟba
nō ꝑuat̄: q̇n possit petē dotē maternā ſꝫ eun
dē Bart. et si bona sibi a pr̄e relicta sint vl
tra legitimam: q̄r bōa itelligūt̄ deducto ere
aliēo ⁊ es alienū ē dos ⁊ silr̄ res ēphiteotica.
¶ Utrū tutor pupilli q̇ hꝫ ēphiteosim ab eo 33
nō soluendo ꝑ q̇nquēniū cadat. R. ꝙ sic: q̄r
iste tutor debuit exigere a seipso. l. si pupilli.
ff. de nego. gest. ſm Pe. vbi. s.
¶ Utrū laudemiū sit soluēdū qñ res ēphite. 34
trāsit ad aliū ēphiteotā. R. ꝙ sic: ⁊ dꝫ exce
dere q̇nquagesimā ꝑtē p̄cij rei ēphiteotice
l. fi. C. de iur. ēphi. ſ3 de ꝯsuetudine ē. i3. ꝑs.
ſm Hosti. q̄ seruāda est. Fallit hoc ſm Pe.
vbi. s. in q̄tuor casibꝰ in q̇bꝰ nō debet̄.
¶ Primꝰ qñ heres rōne hereditat̄ emphi 35
teosim adijt ſm Pe. vbi. s. q̄r dñs propt̄ la
borē hꝫ laudemiū q̄r laborat mittēdo nouū
emphiteotā i possessionē ſ3 i aditiōe heredi
tis nō req̄rit̄ talis labor cū heres possit adi
re ꝓpa aucte: vt i aut. d here. ⁊ fal. §. i oibꝰ
Quidā tenēt ꝯriū. ꝑ. l. fi. C. d iur. ēphi. vbi
pꝫ ꝙ cū q̇s de nouo adipiscit̄ possessionē rei
emphiteotice tenet̄ ad laudemiū ſ3 i aditio
ne hereditat̄ ē sic. l. cū hēdes. i ꝑn. ff. de acq̇.
posses. §. debet̄. Jtē pꝫ q̄r ꝑ alienationē de
bet̄ laudemiū: ſ3 aditio hēditat̄ ē alienatio
q̄r ꝑ eā trāsfert̄ dñiuꝫ q̇ debet̄. Sꝫ ꝑmū cre
do verius nisi cōsuetudo sit in cōtrariū.

36 ¶ Sz q̄d ſi emphiteota donauit rē̃ emphi-
teoticã. R. Pe. q̃. ſ. ꝙ debeť laudemiũ: q̄ꝛ
magis fauēdũ ē illi q̇ rem habuit titulo one
roſo: ſicut q̇ emit ꝙ̄ qui titulo lucratiuo Et
iõ ſicut p̄m⁹ dz ſic ⁊ iſte: ⁊ ꝙ p̄m⁹ debeat ha
beť in. l. fi. C. de iur. ēphi. Itē q̄ꝛ legatũ ⁊ do-
natio equiparãť: ſed ex legato debeť. l. is q̇.
ff. de leg. 3. ergo: ⁊ donatari⁹. Nec obſtat ꝙ
emphiteota põt donare ſine volũtate dñi: q̄ꝛ
hoc cõceſſo nõ ſeq̇ť: ꝙ nõ debeať laudemiũ:
ꝯ̃riũ tenet Spec. ti. de locato. ſ. ꝙ nõ teneť.

37 ¶ Secũdus caſus eſt qñ res emphiteotica
fuit vẽdita: ⁊ tradita poſt retradita fuit ex
ãtiqua cã. Sec⁹ ſi fuiſſet retradita ex noua:
q̄ꝛ iſta retraditio eſſet ſilr̄ priori traditioni
in qua fuit vẽdita. Itẽ ad multitudinẽ tra-
ditionũ ſequiť multitudo laudemioꝝ. l. qui
cunq̄. C. de ſeruis fugiti. Intellige ex noua
cauſa. Secus in antiqua: quia nõ videtur
alia traditio: ſed prima.

38 ¶ Tertius caſus ē qñ plures habẽtes rem
ẽphiteoticã cõez diuidũt cã inter ſe: q̄ꝛ cũ h̄
poſſint facẽ dño irreq̇ſito: vt no. Bart. i. l.
volũtas. C. de fideicõmiſ. Rõ: q̄ꝛ cã ꝓpter
quã ꝓhibeť alienari i extneũ: ē q̄ꝛ extne⁹ non
hz neceſſe recognoſcere dñm: vt no. i. d. l. fi.
q̄ cã ceſſat qñ vẽdit alteri emphiteote ſocio
ſuo ⁊ iõ nõ debeť laudemiũ ſ̄z Guil. ⁊ Bar.
ꝑ. l. ꝑ diuerſas. C. mandati: q̄ꝛ iſta ē aliena-
tio neceſſaria. Alij tenẽt ꝙ debeť: q̄ꝛ añ diui
ſionẽ null⁹ ē dñs iſti⁹ ꝑtis magis ꝙ̄ illi⁹: ſed
poſt diuiſionẽ q̇libet ē dñs ꝑtis ſue. ff. de le.
2. l. meuius. §. duob⁹. ergo videť alienatio.
Sz tu tene p̄mã opi. Bar. quã no. in. l. ⁊ iõ
ff. de cõdi. fur. niſi cõſuetudo ſit cõtrarium.

39 ¶ Quart⁹ caſus qñ q̇s vẽdit: ſed reintegra
diſceſſũ ē a venditiõe: q̄ꝛ dñs nõ hz mittere
nouũ emphiteotã in poſſeſſionẽ. Sz tñ Pe.
vbi. ſ. dicit ꝙ debeť: q̄ꝛ ꝑ eũ nõ ſtetit. Ideo
ꝑinde ē ac ſi miſiſſet. Q̇ð credo verũ de rigo
re iuris. Secus de equitate.

40 ¶ Utꝝ emphiteota cadens a iure ſuo ꝑdat
meliorationes q̄s fec̃ i re. R. Pa. i. d. c. fi. ꝙ
ſic. io. q. 2. h̄ ius. ⁊ i. d. l. 2. C. de iure emphi.

41 ¶ Utꝝ emphiteota cadat ex deterioratiõe
facta ab ipſo. R. Pe. vbi. ſ. ꝙ ſic: q̄ꝛ cã fina
li ceſſante ceſſat effect⁹. l. adigere. ff. de iure
patro. §. ꝙ̄uis. ſ̄z cã finalis ē melioratio: vt
l. fi. C. de iure emphi. ideo cadit: q̄ꝛ frãgenti
fidẽ fides frangať eidẽ.

¶ Utꝝ dñs poſſit ꝓpria auctoritate expel- 42
lere emphiteotã. R. Pa. in. d. c. fi. dic̃ Cy.
poſt Accur. ꝙ nõ põt: q̄ꝛ ẽphiteota hz ius
in re: v: in. l. i. ff. ſi ager. vecti. ⁊ iõ ꝓpria au-
ctoritate nõ dz expelli: facit. l. creditores. C.
de pig. hec opinio eſt tutior.

¶ Utrũ res eccleſie poſſit dari in emphiteo 43
ſim. R. vt. ſ. Alienatio. in principio.

e **Emptio** ⁊ vẽditio ē alienatio
quedã q̄ dñium ⁊ poſ
ſeſſio rei vẽdite transferť per tradi-
tionẽ ipſi⁹ dñi: vel ſi nõ ē dñs vſus capiendi
cõditio in emẽtẽ ꝓ ipſo ſoluto precio.

¶ An aũt veniat ſub noĩe vẽditõis oĩs alie j
natio. Bal. i. l. volũtas. C. de fideicõmiſ. te-
net ꝙ nõ lz i ꝑ̄ncipio iuris ciuilis veniret: vt
pz. l. ſtatuliber. §. q̇nt⁹. ff. de ſtatuli. vide q̇ð
dixi. ſ. Emphiteoſ. §. io. Adũte hic ꝙ em-
ptio ⁊ vẽditio: trib⁹ mõis ꝑficiť: vt no. glo.
inſti. de ẽp. ⁊ vẽ. i ꝑ̄n. Primo q̄ ad h̄ vt non
poſſit diſcedi ab alťa ꝑtiũ fit ꝑ ꝯuẽtionẽ ẽt
ꝯditionalẽ. Scðo q̄ꝫtũ ad periculũ q̇ð tran-
ſit ad emptorẽ fit pure: vt. j. § ij. Tertio q̄
ad trãſlationẽ dñij vel vſucapiẽdi cõditio-
nẽ fit tradẽdo rem vẽditaz. §. vẽdite. inſti.
de reꝝ diui. l. clauib⁹. ff. de cõtrahẽ. emp.

¶ Emptio ⁊ vẽditio nõ aliter facit rẽ em- 2
ptoris niſi aut p̄ciũ ſolutũ ſit aut ſatis eo no
mine factũ vel aliť fidẽ de p̄cio habuerit vẽ-
ditor ⁊ tradať res: vt. l. q̇ð vẽdidi. ff. de ꝯ̃tx.
empt. nec põt eſſe emptio ſine p̄cio. ſ. pecunie
numerate: vt inſti. de emp. ⁊ vẽdi. §. itẽ pre
ciũ. Naz vbi aliud ꝓ alio dať ꝑmutatio eſt
nõ vẽditio. ff. de cõtrahẽ. emp. l. i.

¶ Sz nũq̇d tradendo rẽ vẽditor videať fi- 3
dẽ hr̄e de p̄cio. R. glo. i. d. l. q̇ð vendidi: ꝙ
ſic: niſi forte emptor dicebat pecuniã hr̄e ad
man⁹ cũ nõ hr̄et ⁊ ſic tradidit: vt. ff. de pig.
ac. l. ſi q̄ſi. Silr̄ hz fidẽ de p̄cio ſi dedit diẽ ſo
lutõis ẽptori. ar. l. ad ſolutionẽ. C. ð re iud.

¶ Utꝝ quilibet q̇ põt vẽdere poſſit fidẽ ha- 4
bere de p̄cio vt tradẽdo rẽ emptori transfe-
rat in eũ dñiuz. R. ꝙ nõ ꝓcurator fiſci: ec
cleſie: ⁊ minoris: vt no. Bar. i. l. a diuo pio
§. ſi emptor. ff. de rei ven. ⁊ Cy. in. l. in ci-
uile. C. de rei ven. ⁊ ē tex. iũcta glo. in. l. ſi ꝓ-
curator fiſci. ff de iure fiſci. no. Pa. in. c. cuz
olim. el. i. de offi. deleg.

¶ Utrũ vendẽs poſſeſſionẽ vel domum ⁊ 5
huiuſmodi: ⁊ q̄ꝛ emptor non hz p̄ciũ tradit

eã cũ pacto: ꝙ donec sibi soluerit p̃ciũ vult
sibi soluat pensionẽ debitã. de ea. re. & p̃cio
soluto nihil amplius vult licite possit facere
R. ꝙ sic: tex. est in l. curabit. C. de ac. emp.
⁊ ven. ⁊ ẜm Azo. in glo. Bal. ⁊ Bar. ibidẽ
⁊ Sali. ⁊ Ange. in l. iulianus. ff. de act. emp.
⁊ Jo. de ana. in c. cõquestus. de vsur. lz etiã
iure canonũ: ⁊ facit glo. in c. cõquestus. quã
cõmuniter sequũtur docto. de vsuris. Nec ob-
stat ꝙ loquitur de eo qui ẽ in mora post termi-
nũ: q2 sic in mora põt cõstitui a p̃ncipio. Et
licz aliqui theologi ⁊ legiste: vt Bu. in d. l.
curabit. dicãt vsurariũ qñ solũ percipit fru-
ctum: q2 nõ soluit: secus quãdo de pecunia
sua lucratus fuisset: vel ex ea aliquã vtilita-
tem fecisset: q2 tũc habz locũ p̃ma opinio: tñ
mihi videtur ꝙ simpliciter ẜa prima opinio sit
vera: q2 nihil iniustũ facio si nolo tibi dare
possessionẽ meã: vt fructus tuos facias nisi
dederis mihi precium: etiam si illud volebã
seruare in capsa.

6 ¶ Que nõ possũt vẽdi. R. multa. Primo
spiritualia. ⁊ de hoc vide Simonia. Scdo
liber hõ: dic vt. j. Seruitus. §. i. Tertio illa q̃
rũ vsus ẽ solũ malus vt. s. Ars. Quarto res
aliena. Quõ aũt teneatur q̃ emit: vide infra.
Restitutio primo. in ṽbo emens. Quinto
res pupilli nõ possũt emi a tutore. l. cũ ipse.
C. de contrahen. emp. ⁊ vendi.

7 ¶ Quo precio possũt vẽdi vel emi res. R.
ꝙ licet varie fuerint opiniones tam legista-
rũ. in l. i. C. de episco. audi. ꝙ cano. in c. i. ⁊
c. cũ dilecti. de emp. ⁊ ven. Tamẽ saluo me-
liori iudicio: ẜm ꝙ colligo ex dictis Scoti.
in. 4. di. 15. Dico ꝙ res tñ vendi põt quãti
emptorẽ inuenit ⁊ ecõtrario emi põt quãtũ
venditorẽ inuenit: dũmodo h̃ quatuor cõcur-
rant. Primũ scientia scilicz ꝙ nulla sit dece-
ptio ex parte alterius sed quilibet ipsoꝝ agno-
scat rem ⁊ eius qualitatẽ ⁊ valorem. Facit
glo. penul. in l. mortis causa capi. ff. de dona.
cau. mor. Secundum libertas voluntatis
scilicet ꝙ nõ faciat ex tali necessitate que ex-
cludat rationẽ voluntarij. Quomõ autem
possit perpendi ꝙ nõ fiat volũtarie: conside-
ra: si talis res pertinet ad necessitatẽ vite:
sicut sunt granũ: medicine: vinũ: vestes: do-
mus: ⁊ huiusmodi sine quibus viuere quisꝗ̃
nõ potest: quia talia nõ possunt vendi ad li-
bitum: sed iustũ preciũ deberet taxari. At-
tenditur etiã ꝙ nõ sit libera volũtate qñ quis
vendere vel emere vult tali p̃cio ꝓpter euitã-
dũ notabile ⁊ enorme dãnũ. Nam quando
quis nisi venderet tali precio vel emeret cẽt
incursurus: puta: amissionẽ maioris partis
suorũ bonorũ: vel notabiliorẽ: certe ista ne-
cessitas ⁊ ois timor q̃ cadit in cõstantẽ exclu-
dit libertatẽ volũtatis ẜm no. in c. cum lo-
cum. de spon. ⁊ in c. abbas. qđ me. cau. Se-
cus in minori metu. Nã dicit Sali. in aut.
ad hec. C. de vsur. quod ẽ cõtra charitatẽ
addere afflictionẽ afflicto: qđ nõ licet. l. di-
uus. ff. de offi. presi. Tertiũ ꝙ sit prudẽs: q2
magna mẽtis leuitas redderet cõtractũ illi-
citũ. Quartũ ꝙ ille q̃ vẽdit vel emit plus debi-
to possit donare: ar. c. z. de dona. Si ṽo hec
quatuor nõ cõcurrũt: tũc nõ licet emere vel
vendere nisi iusto p̃cio: ⁊ sciẽter notabiliter
plus vendẽs: vel minus emẽs peccat mortaliter:
⁊ tenetur ad restitutionẽ: qđ quidẽ p̃ciũ debet
attẽdi ẜm cõem estimationẽ: vt dicit. l. pre-
cia. ff. ad l. fal. no. gl. in c. hoc ius. 10. q. z. ⁊
eã sequũtur coiter doc. Quõ ãt ista extimatio
dz fieri qñ nõ ẽ coitas talis cõmertij: dico ꝙ
pensatis raritate laboribus ⁊ periculis iudi-
cio boni mercatoris determinabitur: q2 alia
regula nõ põt dari: ⁊ hoc in re mobili. Jn i-
mobili ṽo extimatur: ẜm fructus. ẜm glos. ⁊
Bar. in l. z. C. de rescin. ven. quẽ sequuntur
coiter doct. ⁊ tali p̃cio deberet vendi ⁊ emi:
de hoc vide. j. Extimatio. §. i. cum seq. Si
tñ p̃dicta concurrant credo sitr: vt mobiles
emi posse ⁊ vendi. Et no. ꝙ quo ad valorẽ
attendi debet tẽpus cõtractus emptiõis: vt i. d.
c. cũ dilecti. ⁊ d. l. z. C. de rescin. ven. nisi sit
dubiũ an tẽpore solutiõis sit plus valitura:
ẜm ꝙ dicã infra Usura. i. §. 33 Aduerte tñ
predicta nõ habere locũ quando plus venditur
rõne tẽporis: q2 preciũ nõ soluit: q2 lz foret
sciens ⁊ volens: tamen nõ excusaret vsuram
vt plenius. j. Usura. i. §. 58. dicetur: vide etiã
qđ dico s. Dolus. §. 9. Limita etiã p̃dicta
nisi in casu. de quo. j. §. 10.

¶ Utrum venditor teneatur dicere defectus 8
secretos emẽti. R. vt colligo ex dict. p Ange.
in l. si qs cũ aliter. ff. de ac. emp. ⁊ vend. ⁊
Pa. in c. iniustũ. de rerũ pmu. cũ distinctio-
ne: ꝙ aut si sciret nullo mõ emeret: puta: q2
equus hz defectuz talẽ ꝙ potius staret sine
equo: ⁊ tunc nullo modo licz celare. Si ṽo

emeret: licȝ nō ita libēter: tūc si nullū pericu
lū imineat vel dānū emptori: ⁊ res nō ven-
datur vltra iustū preciū attento defectu la-
tente: ⁊ ēptor sit idustriosus nō tenet ei reue
lare: nec peccat non reuelando qn̄ solū facit
vt iustū habeat preciuȝ. Et qd̄ dico de defe-
ctu: itellige ⁊ de mixtura alteriꝰ rei: vtputa:
vino limphato: specieb9 qb9 imiscet aliud
ꝙ extimet: si aūt iminet periculū vl' dānum
emptori seu alteri tenet manifestare: aliter
teneret ad restitutionē dāni si accideret. ar.
l. in reb9. §. itē qui sciens. ff. cōmo. ⁊ l. iulia-
nus. ff. de actio. emp. Aduerte tamē ꝙ si vē
dens intendit vendere vnā rem: ⁊ emens in
tendit emere aliā in substantia nō valet ven
ditio: vt si vendēs intēdit vnū agrū vende-
re: ⁊ emens aliū emere. l. in venditionib9. ff.
de cōtrahē. emp. Idē dic i materia: vt si ven
datur auricalcū pro auro. d. l. in venditiōi-
bus. Idē dic in qualitate substātiali: puta:
in domo q̄ ē cōbusta. ar. l. qd̄ tn̄. ff. de ꝯhen.
empt. Sec9 in q̄litate accidētali: vtputa: in
agro sterili queȝ credit vberē. 29 q. i. §. his
ita rn̄det. Fraudās ꝟo in quātitate: puta: i
falsa mēsuratiōe: vt faciūt tabernarij q̄ non
implēt mēsuras: vel in numeratiōe ⁊ huius-
modi: licȝ teneat vēditio tn̄ tenet restituere
nec cōsuetudo excusat eum.

9 ¶ Vtrū liceat vēdere rem ſm ꝙ vendēs eā
sibi extimat vtilē ꝙuis emēs nō libere emat.
R. ꝙ sic: si ex tali venditiōe tale damnū in-
currat quātū plus vēdit: vel quādo talē af-
fectionē ad rē habet ꝙ potiꝰ vellet eā sibi di-
mitti ꝙ tali ꝓcio emi nisi sit in tali abūdan-
tia ꝙ gratis teneat proximo subuenire. con
cor. Tho. scd̄a scd̄e. q. 77. Sȝ nō liceret vē-
dere tātū plus quātū erit vtilis emēti: q2 sic
herba medicinalis valeret cētū ducatos. ſȝ
Sco. vbi supra.

10 ¶ Vtꝝ liceat carius vendere rem que imu-
tata vendit in eodē loco ꝙ sit empta: vide
infra Negocium. §. 3.

11 ¶ Ad quē ptinet periculū rei vendite: si ali
ud in pacto spāliter nō ē deductū. R. vt col
ligo ex Azo. ⁊ Hos. ꝙ aut vēditio est con
ditionalis: ⁊ tūc ante euentū cōditionis pe-
riculū pereptiōis ptinet ad venditorē: sed de
teriorationis ad emptorē: vt in. l. id qd̄. ff. de
periculo ⁊ co. re. vē. Silr̄ si vēditio sit i scri
ptis ꝙ donec scriptura perficiat periculū est
vēditoris. l. ꝯtract9. C. de fi. instru. Limito
hoc verū qn̄ cōuenerūt: vt non valeat anq̄
scriptura sit facta. Sec9 si simpliciter sit fact9
cōtract9 postea faciūt scripturā. Idē dic qn̄
venditio fit i genere: puta asini: q2 gen9 nō
pōt perire. l. in rōne. §. verū ē aūt. ff. ad. l. fal.
Sed secus eēt qn̄ gen9 eēt determinatū: pu-
ta ad asinos quos habeo. ꝟbi gratia. Vēdo
tibi vnū de seruis meis vel asinis ⁊ h9mōi:
si oēs pereūt venditor est liberat9 sicut in le
gato. d. l. in rōne. §. incerti. Hostien. tamen
videt tenē ꝙ emptor poterit repetere preciū
quasi sine causa sit apud venditorē. Sec9 in
legato: q2 preciū rei legate nō ē legatuȝ. Et
ideo si perijt res legata aliud nō debet. Sȝ
mihi videt ꝙ nec etiā preciū poterit ēptor
repetere in casu isto nec excipe: vt nō soluat
nisi vēditor fuisset in mora: q2 ꝓciū nō ē nisi
cū cā. s. emptōis. Et idem dico sicut: quādo
aliq̄d alternatiue emit: puta ticius aut sei9.
Si tici9 perijt: peribit emptori: ⁊ seius erit i
obligatiōe solū. Si ꝟo ambo: sic venditor li
ber erit: si pibit sei9 emptori qui sol9 remāse
rat facit. l. si in emptiōe. §. pe. ff. de cōtrahē.
emp. Aut vēditio sit pure. i. sine ꝯditiōe ⁊ si
ne scriptꝰ ⁊ de re certa siue i spē: ⁊ tūc ſm glo.
in. l. i. ff. de peri. et co. re. vē. dic ꝙ i vino ⁊ ce
teris q̄ degustationē reqrūt ētan̄ degustati-
onē piculū ē emptoris. Si ꝟo vēdit nō i spē
sed ad mēsurā piculū ē vēditoris donec sit
mensuratū: ⁊ ibi multas diuersitates pote-
ris videre sed istud sufficit tibi ꝯfessori. Si
militer si nō exigit degustationē piculū est
emptoris excepto casu publicatōis: q2 si pu-
blicet an̄ traditionē vl' post ꝓpt maleficiuȝ
venditoris periculū erit ipsi9 vēditoris. l. fū
dus. ff. loca: ⁊ ibi glo. Silr̄ p pactuȝ. moraȝ
dolū: vl' culpā periculū ē vēditoris: puta: q2
pactū fuit vt teneret. Itē si fuit in mora tra
dēdi rē. Si ꝟo tā emptor ꝙ vēditor fuerūt
in mora: posterior mora ꝓponderat prime ⁊
illi nocebit q̄ ad piculū. Limita nisi posterio
ris more prim9 morosus fuerit cā: q2 sic non
nocebit posteriori casus ē iūcta glos. in. l. si p
emptorē. in fi. ff. de ac. ēp. ⁊ vē. qd̄ no. Idem
dic si vēditor fuit i dolo vel culpa lata seu le
ui pditiōis rei vēdite ꝙ periculū erit suuȝ:
sicut i cōmodato ⁊ deposito. Et idē dic de de
terioratiōe: s. u melioratiōe rei vendite ꝙ p
tinet ad ēptorē qn̄ res ē vēdita i spē ſȝ legi-

ftas:sine nũero ꝺm logicos: q̃ꝺ idẽ ẽ. Sec⁹ in fructib⁹ rei vẽdite q̇ ptinẽt ad venditorez donec pfecta sit vẽditio: nisi vẽditor sit in culpa.d.l.curabit. Nec ob.l.fruct⁹ post.⁊.l.ꝑ. C.de ac.emp.⁊ ven.q̃ loquunt̃ in pfecta vẽditiõe quã voco pfectã q̇ ad h̃ qñ p̃ciũ est solutũ vl' hita fides de p̃cio: vt no.i glo.l.i.C.ꝺ pi.⁊ co.rei vẽ.l3 al's sit pfecta qñ res ẽ tradita.ff.de ac.emp.⁊ vẽ.l.si q̇s alienũ.

12 ¶ Utrũ emptũ de aliena pecunia sit emẽtis. R.q̃ sic: si noĩe suo emit.l.si ex ea.C.de rei vẽ. Fallit in empto ex pecunia ecclesie.12.q.3.c.i.⁊.2.⁊.q.5.firũ. Quod iõ est vex quia si clericus hñs pecuniã de prebẽda emerit prediũ: ampli⁹ nõ poterit illũ dare intuitu pietatis: l3 pecuniã potuisset dare: q̃ statim prediũ fit ecclesie: siue emerit noĩe ecclẽ siue suo siue alieno.c.i.de pecu.cle.⁊.c.inquirendu3. Similiter dic in empto de pecunia pupilli vl' minoris a tutore vel ꝓcuratore: q̃ minor sibi vẽdicare põt l.2.ff.qñ ex fac.tuto. Idem dic de empto ex pecunia militis. C.de rei vẽ. l.si vt ꝓponis. Sil'r dic in empto a marito vel vxore de pecunia sibi ab altero eorũ donata si efficiat̃ nõ soluẽdo qui donũ accepit.l. vxor marito.ff.de do.inter vi.⁊ vx. Hec limita qñ pecunia nõ fuit alteri mixta: q̃ si fuiss3 mixta trãsiret i dñiu3 etiã fur].l.si alieni nũmi.ff.de solu.⁊ sic nõ eẽt ecclie vel p̃fatoru3.

13 ¶ Quõ põt pater vẽdere filiũ: ⁊ quõ liber hõ potest vendi. vide.j.Seruitus.§.

14 ¶ Quid si res vendat̃ duob⁹. R.q̃ potior est secũdus si res tradat̃ sibi vel prim⁹: si p̃ sibi det̃. Et idẽ in donatiõe.l.quotiẽs.C.de rei vẽ.nisi prim⁹ emisset noĩe ecclie: spãle ẽ in h̃ vt dñium acquirat̃ sine traditiõe.ar.c. ex lr̃is.de ꝯsue.⁊ ex p̃sse.C.de sacro.san.ec.l. vt inter diuinũ publicũ ꝑ.etiã si secũd⁹ emisset: ⁊ ipse noĩe ecclesie: q̃ p̃ferret̃ prim⁹.ff.de ꝓcu.l.in cause. h̃ vẽditor tenet̃ crimine falsi vt p3.ff.ad.l.cor.de fal.l.qui duob⁹. Si ꝓ pmutauit aut alteri insolutũ dederit: vl' aliter distraxerit postq̃ ea3 obligauerat tenet̃ crimine stellionat⁹: vt.l.3.ff.de cri.stel'.

15 ¶ Utrũ vendẽs vinũ qui nihil dixit de expeditione vasorũ possit illud euacuare i terra si emptor nõ euacuat. R.q̃ sic si vidẽmia supueniat: vel si vẽditor ẽ mercator q̇ solet vẽdere ⁊ emere.ff.de peri.⁊ co.re ven.l.i.§. ꝑ.ꝺm Hos. Uñ tu dic ꝺm Hosti. q̃ si indiget vasis ⁊ eo ãmonito nõ vult: põt corã testibus vinũ mensurare ⁊ effundere. Q3 limito nisi emptor sit in tali necessitate q̃ vẽditor teneatur ei subuenire ex debito.

¶ Utrũ vẽditor teneat̃ de euictiõe emptori 16 R.ꝺm glo.⁊ Pa.in.c.si vẽditori.ꝺ empti.⁊ vẽdi.q̃ sic: nisi in trib⁹ casib⁹. Prim⁹ si in p̃ncipio litis: vel ad min⁹ post litẽ ꝯtestatã non denũciauit vẽditori vt eũ defẽderet: vt.C.ꝺ eui.l.ẽptõ fũdi.⁊.l.auctor.⁊.ff.e.l.si rẽ.§.fi.

¶ S3 q̇d si sciebat litẽ mota3 vẽditor. R. 17 Bar.in.l.denũciasse.ff.de adul.videt̃ sentire q̃ etiã teneat̃ denũciare. Rõ ꝺm eũ q̃ qñ denũciatio requirit̃ ad aliq̇ꝺ faciendũ vt in casu isto: tũc nõ sufficit sibi sciẽtia sola: vt i d.l.denũciasse. Secus esset qñ denũciatio requirit̃ ad simplicẽ scientiã habendã q̃ valet vt regula qui certus est: de reg.iu.lib.6.⁊.l. i.ff.de ac.emp.⁊ ven. Glo.tñ ⁊ Cy.in.d.l. emptor.⁊ Dy.i.d.regula q̇ cert⁹ tenẽt q̃ nõ tenet̃ denũciare: ⁊ multi alij. Tamẽ tuti⁹ ẽ q̃ denũciet.p.l.si cõtrouersia in.ꝓ.auctori. herediue ei⁹ enũcia.C.de euic.⁊ sic fit denunciatio q̇ꝺ importat nõ simpliciter iudicare: h̃ per officialẽ facere ei notũ litẽ motã: vt veniat ad defendendum.

¶ Secũdus casus qñ emptor citatus cõtu- 18 maciter abfuit tẽpore sentẽtie q̃ videt̃ condẽnatus propt̃ suã ꝯtumaciã.d.l.emptor.⁊.ff. de euic.l.si iõ.i.rñso. Idẽ si vẽditore absente nõ appellauit a sentẽtia.l.herẽni⁹.ff.de euic.

¶ Tertius quãdo p iniuriã sententia lata 19 fuit cõtra emptorẽ.d.l.emptor.quia iniuria que fit emptori nõ contingit venditorẽ.l.si per imprudentiã.in prin.ff.de euic. Ide3 dic si per violentiã extra iudicialiter auferat̃.d. l.si per.etiã si notari⁹ posuit q̃ obligat se defẽdere de iure ⁊ de facto: q̃ illud de facto intelligit̃ si lis moueat̃ de facto nõ ꝺ iure ꝺm Pa. vbi.s̃.q̃ violẽtia extra iudicialis non venit ꝺm naturã cõtractus: de quo dic vt no.per Bar.in.l.stipulatio ista.ff.de ꝟbo.ob.

¶ Addo quartũ casũ quando emptor cõ- 20 promisit ⁊ contrariã sententia3 reportauit. l.si dictũ.§.si in arbitriũ cõpromisero.ff.de euic.intellige hoc verũ si voluntarie compromisit: quia secus si coactus.s.vel a statuto: q̃ sic vult vt inter consanguineos cõpromittatur: ⁊ huiusmodi: ⁊ hoc denũciauit venditori ꝺm Bar.in.d.§.si in arbitriũ.⁊ Bal.

ī l.i.C.de pri.ꝛ co.re. ven. Quintus casus
quādo emptoꝛ potuit vsucape ꝛ nō vsucepit
d.l.si dictū.§.si cū posset. Sextus casus si rē
alienā scienter emit: nisi de euictione spālit̄
sibi cauerit.l.si fundū.C.de euic. Septim⁹
si aliquid casuale contingat.C.co.de lega.l.
fi.de re.ec.nō ali.c.ad nostrā. vide alios ca/
sus per Hosti.in sum.eo.ti.
21 ¶ Quid si fecit pactū vēditoꝛ ꝙ nō vult te/
neri de euictione. R. nihilominꝰ tenebitur
ad preciū re euicta vel emptorē.§.i.ff.de ac.
emp. Quod limitat Ludo.de ro. in no. qñ
pactū fit in genere.s.a quocūq; euincat̄. Se
cus si specificat̄ ꝑsona: q2 tūc etiā nō tenebit̄
ad preciuz.casus est in.l.ꝗ libertat̄.in princ.
ff.de euic.ꝛ ibi glo.de hoc.
22 ¶ Sed ꝗ̄tum tenet̄ vēditoꝛ emptori re em
pta euicta in casib⁹ in quib⁹ tenet̄ de euictōe
R. ꝙ in simplū tm̄: ꝛ si fuit in culpa in ven/
dendo tenet̄ etiā ad interesse. In foro tm̄ cō
tentioso in reb⁹ ꝑciosis arbitrio iudicis cogi
tur duplū ꝓmittere: alit̄ condēnabit̄ in du/
plū ꝑcij ꝯuēti.ff.de euic.l.2.ꝛ.l. emptori.
23 ¶ Utrū vēditoꝛ teneat̄ ad oēs expēsas q̄s
emptoꝛ fecit in iudicio q2 cū nō defendit vē/
ditoꝛ postq̄ꝫ sibi hoc denūciauit. R. Pa. vbi
s̄. ꝙ sic: siue obtinuerit siue nō: vt.l.i.C.de
euic.ꝛ.l. vēditores ff.de ꝟbo.ob.ꝛ vtrobiq;
ꝑ Bar. sec⁹ si n̄ dnūciasset vēditori litē motā
24 ¶ Utrū emēs domū ꝓ centū in qua postea
inuenit thesauꝝ valentē ducēta teneat̄. R.
Ludo.de ro.tenet ꝙ sic ꝛ dicit se ꝯsuluisse
ꝛ obtinuisse in curia ꝙ in hoc habet locū re/
mediū.c.cū cā.de emp.s.ꝙ rescindat̄ cōtra/
ctus vel restituat̄ plus. Sed cōtrariū de iu
re est verius.s.ꝙ nō teneat̄. Rō q2 thesaurus
est res mobilis abscōdita ab ignotis dñis tē
pore vetustiore: vt.l. vnica.C.ð thesauris.
ḡ dñs nullus erat ipsi⁹: vt casus est in.d.l.
i.ꝛ.l.nunq̄ꝫ.§.thesaur⁹.ff.de acq̇.re.do. Sic
ḡ remanebim⁹ in dispositione iuris cōis: vt
sit dñi soli si data opera vel a casu inuenit in
suo: vel si data opera in alieno solo erit dñi
soli: si ꝟo a casu erit medietas dñi soli: alia in
uentoris: vt in.d.l. vnica. Cū ergo iste em/
ptoꝛ sit dñs soli erit suus: de hoc casus est in
l.a tutore.iūcta glo.ff.de rei vē. vbi pecunia
inuēta ꝑ modū thesauri cedit emptori. Se/
cus si nō esset ꝑ moduz thesauri vt murata
ab aliquo in muro: vt dicit tex.in.d.§. The
saurus: q2 tūc nō eēt emptoris. Nec ob.ꝙ vē
ditoꝛ nō vēdit thesauꝝ q2 ꝯcedo: ħ stam⁹ in
dispositione iuris cōis vt cedat dño soli: ꝛ ħ
habeo ꝓ indubitato si emptoꝛ nihil sciebat ð
thesauro: ħ si sciebat ꝛ ꝓpterea emit: tūc vi
det̄ dubiū. Nichola⁹ tm̄ de lira sup matthei
13.in illa parabola de thesauro.ꝛ.san. Tho.
22.q.66.ar.5. vident̄ tenere ꝙ licite emat̄
ꝛ de subtilitate iuris est verū ꝙ potest licite
fieri: sed de equitate videret̄ ꝙ aliquā partē
deberet dare venditori. vide de hoc si placꝫ
qð no.in.l.si quis cum aliter.ff.de verb.ob.
sed quo ad conscientiā ex quo sciebat videt̄
inuenisse: ꝛ si a casu: sic medietas erit sua. si
ꝟo a ꝓposito: sic totuz cedet domino soli: vt
d.l. vnica.
¶ Cum hoc sit ꝙ iura nō cogāt rescindere 25
cōtractū emptions vel supplere iustū preciū
nisi quādo deceptio est vltra vel citra dimi/
diā iusti precij: vt.s̄. Dolus.§.9.cui dat̄ ele
ctio: tūc. R. ꝙ quando est vltra dimidiam
electio erit vēditoris ſm Azo.per ar.a ꝯtra
rio quādo est citra dimidiā: tūc est emptori
vt no. Ber.in.c.cum dilecti.ꝛ.c.cuꝫ causa.
de emp.ꝛ no. Pa.in.d.c.cū dilecti ꝙ si peri
ret res empta minus dimidia periret empto
ri quia cū duo sūt in obligatione alternati/
ue: vno perempto remanet aliud.l.plerūq;.
ff.de iure do.ꝛ.l.stichū.ff.de verbo.obli. Et
idem dic quādo est plus vēdita ꝙ periret vē
ditori per eandē rationē: tamen predicti nō
tenent̄ nisi ad restituendū id plus quo ven/
didit: vel supplere illud minus quo emit vsq;
ad iustū preciū: ꝛ poterit agere decept⁹ vsq;
ad.30. ānos siue agat̄ cōditiōe ex.l.2.C.ð
rei vendi. que conditiones cum sint persona
les sunt perpetue. Siue ex eo contractu.s.ex
venditiōe: vt no. Pa.ꝛ Inno.in.d.c.cuꝫ cā.
Si ꝟo ageret̄ officio iudicis: vt volunt ali
qui sic nō posset agere nisi vsq; ad quatuoꝛ
annos: quia vsq; ad illud tēpus dat̄ restitu/
tio in integrū.l.vl.C.de in inte.rest. Pa.tm̄.
vbi supra vult ꝙ etiā si agatur officio iudi/
cis detur vsq; ad.30.annos.
¶ Utꝝ mercatoꝛ ꝗ scit plures alios post se 26
venire teneatur minus vendere q̄ꝫ sit cōis ex
timatio: vel dicē ꝙ plures veniūt. R. Tho.
22.q.77.ꝙ nō nisi de perfectione.
¶ Quid de mercatoribus qui inter se ꝯue/ 27
niunt vt vnus solus vendat. R. ꝙ si hoc fa

cīunt in lesionē rei publice sunt dānandi ꝑ
ꝑetuo exilio ⁊ bonis spoliandi: vt. C. de mo
no.l.vnica. Secus si facerēt ꝓpter aliquē
bonū finē: q2 liceret: de ista materia hēs.s.
dol⁹.§.9.⁊.j. Negociatio.⁊.s. Ars.§.i.
28 ¶ Utrū ille cui datū est aliquid ad venden
dum pro.10.⁊ vendidit pro.12. teneatur illa
duo restituere dño rei. R. ꝙ nō: quia si illa
duo sunt vltra iustū preciū tenet restituere
ementi: ſm ea que dixi.s.§.7. Si vo nō ex
cessit iustū preciū: sed sua industria habuit:
sic sibi acquirit. Nec obstat: ꝙ datur ei cer
ta merces pro labore: quia illa datur: vt in
ueniat emptorē ꝑ.10.⁊ sic non tenet necessa
rio restituere. Sec⁹ si daretur sibi simplici
ter vt vēderet q2 vēdere tenet meliori pcio
quo potest ⁊ totū dare domino ex quo mer
cedem habet pro labore.
29 ¶ Quid de vendente possessionē vl' emen
te infra tales cōfines que est plus vel min⁹
ꝙ sit dictū: vide.s. Donatio.§.40.
30 Queritur de.q. quotidiana vtrū valeat vē
ditio seu alius cōtractus collatus in alterius
arbitriū. R. ꝙ si est incerta persona cui⁹ ar
bitriū cōmittitur non valet.l. si merces.§.
i.ff. locati: nisi in casu quādo simpliciter fuit
cōmissū in arbitriū boni viri: quia tunc intel
ligitur in arbitriū iudicis.l. vir bonus.ff. iu
di.sol.⁊ sic videtur cōmissum in certā ꝑso
nam. Si vo persona cui cōmittitur est certa
tunc licet varia sit opinio.in.l. in ementis.C
de emp.⁊ ven. tamen dic ſm.d. Lucā d gras
sis.in.l. si quis arbitratu.ff. de verbo.obl ꝙ
siue substātialia contract⁹: vtputa precium
in venditione ⁊ similia. Siue accidentalia:
puta venditur seruus si rationes reddiderit:
⁊ huiusmodi cōmittant in arbitriū certe ꝑ
sone valet contract⁹ si ille voluerit arbitrari
nam sicut substātiale vltime voluntatis pōt
ferri in arbitriū heredis.l. si sic.ff. de le.i. ita
in contractib⁹.l. seruū qui filij.§. eū qui.ff.
de le.i.⁊ pro hoc videt casus in.l. si libert⁹ iu
rauerit.ff. de op.liber. vbi valet ꝓmissio li
berti facta de opib⁹ ad arbitriū patroni: ⁊ si
male arbitratus fuerit, pōt cogi vt arbitret
sicut bonus vir. Sic in ꝓposito q si arbitrari
noluerit vel nō pōt: sic nō valebit.§. preciū.in
sti. de emp.⁊ vē. Si vo mortu⁹ fuerit alt cō
trahentiū si fuit cōmissū super cōtractu ꝑ
ficiendo nō poterit arbitrari. Si vo sup cō
tractu perfecto: sic nō expirat ei⁹ arbitriū: sz
sicut ꝯtus trāsit ad heredē: ita obligatio de
stando arbitrio dicte persone ſm Bar. i.d.
l. si quis arbitratu.
¶ Quō aūt ꝯtus emptiōis ⁊ vēditiōis re 31
scindat ꝓpter dolū: hēs.s. Dolus.§.9. vel ꝓ
pter minoritatē pcij: qn̄ est citra dimidiā iu
sti precij: vel ꝓpter alias cās: vide Hosti. in
sum.e.ti.⁊ Azo in sū.C. de rescin. vē. q2 pa
rum ad ꝯfessores: sz sufficit qd dictū est.

e **Munitas.** vide.j. Immunitas.

e **Normis** iniuria qn̄ dicat R.c. cū illorū. de
sen.ex. exēplificat si mēbrū mutilet:
si effusio sanguinis sit. Et intelligūt doc. ibi
dem qn̄ effusio est in abundantia: ⁊ d mēbro
de q sanguis de facili nō exijt. Itē si in epm
aut in abbatē vel ꝓlatū seu superiorē sit inie
cta man⁹: insti. de iniur.§. atrox. d2 si qs vul
neret. Intellige si vuln⁹ eget medicamine ci
rugie vel emplastrorū: seu aliorū medicinaliū:
ſm Monal. Itē si quis fustib⁹ ceditur si in
teatro vel in foro: aut in ꝯspectu iudicis ver
beretur. Itē ſm alios si in eccl'ia vl' cimiterio
aut dormitorio verberet. ar. de sen.ex.c. cū
pro cā.17.q.4. quisquis.⁊.§. qaūt. Itē si sa
cerdoti induto vestib⁹ sacerdotalib⁹.C. d in
iur.l. atrocē. Sz breuit dic ꝙ iniuria dicit
enormis. Primo ex ꝑsona ⁊ in iure nō habe
m⁹ expressū nisi qd dictū ē in.d.c. cū illorū.⁊
in.d.l. atrocē.⁊ insti. de iniu.§. atrox.⁊.ff.e.
ti.l. ptor.§. atrocē. vbi d2 d mgr̄atu parēte
⁊ patrono epo ꝓlato ⁊ sacerdoti induto: vt.s.
dictū est. Scdo ex loco: vtputa si i ꝯspectu p
toris fiat seu ꝓlati: vt in.d.l. ptor.⁊ in tea
tro vel foro: vt in.d.§. atrox.⁊.l. ß ⁊ qōnis. i
pn.ff. de iniurijs. Tertio ex tpe: ⁊ h est arbi
trariū: vtputa ludi vel magne festiuitatis.
Quarto ex re: puta ex vulnere. vnde dicit.l.
Uulneris magnitudo atrocitatē facit: ⁊ nō
nunꝙ locus vulneris: veluti oculo ꝑcusso:
hec ibi.ff. de iniu. ita incipit. Quinto ex mō:
vnde dicit Pa.in.c. cū illorū. de senten.exc.
ꝙ ꝑcussio in ecclesia vel in platea ⁊ excessus
notorius dicit enormis.d.§. atrox.⁊ ꝙ eps
nō pōt eū absoluere ex talib⁹ iniurijs noto
rijs factis ecclesiasticis personis.
¶ Sz qs hebit arbitrari an sit enormis iniu j
ria. R. ꝙ ille q hz absoluē ⁊ ligare an sit sue
iurisdictiōis vtputa possit eū absoluē.l. ne. ar.
c. sup lr̄is. d rescri.⁊.l. si qs ex alicā.ff. d iud.

Sed caueat vbi ius determinauit atrocē ne
ipse velit leuē arbitrari: q2 nō absolueret: ꝫ
deciperet. Secus vbi ius nō determinat.

Piscopus grece latine speculator in

terpretaꝛ: vt dicitꝛ .zi.di.c.cleros. et
8.q.i.qui ep̄atum. Speculare eni dꝫ mores
ꝛ vitā populi sibi subiecti ꝛ intēdere ad eoꝝ
salutē. Vñ ep̄s hec negligēs ē in peccato mor
tali ꝛ dr̄ canis impudic⁹. z.q.7.q̇ nec. ꝛ dꝫ
lectiōi ꝛ orōni vacare: vt in.c.ep̄i ibidē. nec
dꝫ hr̄e familiaritatē praui hoīs: vt in.c.pue
nit.eadē cā.7.q.imo p̄sb̄ros diacones cl̄icos
boni testimonij dꝫ penes se hr̄e: vt in.d.c.ep̄i
7.c.cū pastoris. ꝛ de ꝯse.di.i.c.ep̄s deo.
j ¶ Utrū pncipali⁹ debeat intēdere multipli
cationi tp̄aliū. R̄.ꝫm Tho.in quol. ꝙ nō:
ꝫ ei⁹ ꝓpria ꝛ p̄cipua cura dꝫ eē circa custodi
am gregis sibi cōmissi orādo: p̄dicando: sa
cramēto dispensando: ꝛ sua iuxta qd̄ res exi
git erogādo. Pōt tñ intēdere multiplicatio
ni tp̄aliuꝫ ad vtilitatē eccl̄ie qñ oportunitas
adest ꝛ fieri possit sine dāno sp̄ūalium nota
bili als nō. Alex. aūt sc̄da sc̄de ti. ō auaritia
dicit ꝙ ep̄s nō pōt ꝯgregare ad sui tuitionē:
siue eccl̄e sicut rex pōt: ꝫ dꝫ ꝯuertere res eccle
sie in vsum eccl̄ie qd̄ facit pauperib⁹ dando.
Rō est q2 rex ad h̄ ꝯstitutus est vt subditos
in pace teneat ꝛ defendat ab aduersarijs: et
iō pōt ad h̄ ꝯgregare: nō sic ep̄s ꝫ vt faciat bo
nū eccl̄e: qd̄ facit dādo paup̄ib⁹ facit.iz.q.z
aux. Vñ tenet Tho. sc̄da sc̄de.q.185. ꝙ si bo
na ecclesiastica nō disp̄esat in pios vsus: ꝫ no
tabiliter deficit peccat mortaliter. Secus si
in modico deficiat. Addit tñ ꝙ si necessitas
nō iminet ꝓ paup̄ib⁹ ꝙ pōt seruare in futuꝝ
vel emere possessiōes vt tp̄e necessitatꝭ ꝓui
dere possit. Bona ṽo patrimonialia potest
tenere ad libitū.
z ¶ Utrū liceat appetere ep̄atum. R̄. ꝙ non
8.q.i.q̇ ep̄atum. ibi dr̄ locus sup̄ior sine quo
popul⁹ regi nō pōt: ꝛ si ita retineaꝛ atqꝫ ad
ministretur vt decet: tñ indecenꝛ appetiꝛ ꝙ
obrē otiū sanctū q̄rit gr̄a veritatis: negotiū
iustū suscipit necessitas charitatis quā sarci
nam si nullus īponit p̄cipiēde: atqꝫ intuēde
veritatis vacandū est. Si aūt imponiꝛ su
scipienda est ꝓpter charitatis necessitatem.
Sed nec sic oīno veritatis delectatio deseren
da ꝫ subtrahaꝛ illa suauitas vt nō opprima
tur iusta necessitas. hec Aug. Ex quo patet
ꝙ appetiꝛ illicite. Et qñ sit mortale: vide.s.
Ambitio p̄mo ꝛ oblat⁹ recusaꝛ cuꝫ peccato
mortali si est dign⁹: ꝛ eque dign⁹ nō est cui
debeat dari. Facit similiꝛ ad h̄.c. in scriptu
ris.ea.cā.7.q. vide.s.electio.§.30.
¶ Quā iurisditionē habeat: vide.ō of.or.p 3
totū: quia ad confessores non pertinet.
¶ Utrū ep̄s possit ꝯcedere auctem nō ep̄is 4
quā ipse hꝫ. R̄. Pa.in.c.accedentib⁹.de ex
ces.p̄la. ꝙ nō ea q̄ spectāt ad ordinē ep̄alē ꝫ si
cut ordinare: chrismare: ꝯsecrare: ꝛ similia:
vt in.c.aqua.de ꝯse.ec. vel alta. Ea ṽo q̄ spe
ctant ad iurisditionē ep̄alem bene pōt sicut
cognoscere de cā matrimoniali: iniungere
publicā penitentiā: ꝯcedere indulgentiā: iu
dicare de clericis ꝛ hmōi: vt.16.q.z.visis. p̄
ter insignia: vt vsus mitrie: ꝛ pontificalium
q̄ solus papa ꝯcedit: ar.c. vt apostolice. ō p̄
ui.li.6. ea etiā q̄ sunt iurisditiōis pōt ꝯcede
re q̄uis nōdū sit ꝯsecratus nec sacerdos: ꝫm
eundem Pa. vbi.s. post Jo.and. ꝛ Calde.
vt ibi no. Pa.
¶ In quibus potest episcopus dispensare. 5
vide.s. Dispensatio.§.5.
¶ Utrū ep̄s cadat in penā susp̄sionis aut 6
interdicti. R̄. ꝙ nō ex nulla ꝯstitutione: ni
si in ipsa de ipsis ep̄is fiat sp̄ālis mentio. Si
militer nec eoꝝ sup̄iores: vt in.c. q2 p̄iculosū
de sen.excō.li.6. Idē dic de susp̄sione a bñ
ficio a iure posita: vt in.c. si cōpromissari⁹.
§.hmōi.de elec.li.6. Secus de excōicatione
vt no.in.d.c.quia periculosū.
¶ Utrū ep̄s possit disp̄sare in pluritate bñ 7
ficiorū: vide.s. Beneficiū.§.38.
¶ Utrū executione deuoluta ad ep̄m ꝓpter 8
negligentiā executoris teneaꝛ ep̄s seruare
formā quā tenebant executores. R̄. Bar.
in.l.si puellā.C.si mā.ita fu.ali. ꝙ sic. ꝛ facit
tex.in cle.i.ō supplē.negli.p̄la. ꝛ qd̄ no. Jo.
an.in.c.publicato.de elec.
¶ Utrū mortuo ep̄o expiret officiū vicarij 9
R̄. Pa.in.c.j.ne se.vacā. ꝙ sic: vt no.glo.in
cle.fi.de ꝓcu. Idē videꝛ de officio p̄oris con
stituti ab abbate mortuo abbate: argu. ex
no.in.d.cle.fi. Sec⁹ si ꝯstitutus esset ab ab
bate cū capitulo.ar.c.z.de sta.re.
¶ Ep̄s in sinodo dꝫ ꝯstituere aliquos ido 10
neos viros per totam diocesim quos debet
iuramento astringere ad denunciandū sibi

vel p eũ misso quicquid perpenderint fieri
ɔtra voluntatē dei ⁊ totā christianitatē: qḋ
pertineat ad iurisditionē ecclesiasticā vt ha/
betur in.c.eṗs in sinodo.35.q.6.⁊ tales ap/
pellantur testes sinodales.
11 ¶ Eṗs pōt cogere religiosos mendicātes vt
vadant ad processiones.c.nimis praua: de
exces.prela. Ex quo tex.dicūt doc. q ex quo
prohibet eis ne ex leui cā compellant eos ire
ad processiones: sequit q ex magna ⁊ graui
causa possunt vtputa nouo introitu epi vel
legati vel iminēte peste aut alio flagello: vel
in generalibus letanijs que sunt tres dies ro
gationū: hec no. Pa.in.c.dilect⁹.de of.ord.
Quod est verū nisi spāle priuilegiū habeant.
12 ¶ Episcop⁹ in ecclesijs baptismalib⁹ debet
ordinare mgros qui doceāt pueros i studijs
lraꝝ liberaliūq3 artiū assidue vbi necessitas
occurrerit.37.di.de quibusdam.
13 ¶ Eṗs singul' ānis sinodū teneat admonē
do clicos ɔstitutiōes legēdo: ⁊ laicꝫ pdicādo
vt.10.q.1.placuit. Itē singulis annis si pōt vi
sitet oēs eccl'as: monasteria: ⁊ hospitalia: si
bi subiecta.
14 ¶ Eṗs tenet deputare in ecclesijs cathedra
libus ⁊ alijs ɔuētualib⁹ viros idoneos ad p/
dicādū: ⁊ cōfessiones audiendū aliter peccat
mortaliter: silr qñ ipse nō pōt ppter amplitu
dinē diocesis vel alia occupatiōe: tenet hre
viros potētes in ope ⁊ smone q visitēt ⁊ do/
ceāt vice eoꝝ plebes sibi cōmissas ⁊ eis pui/
deāt d sustētatōe: vt i.c.inē cetera: de of.ord.
15 ¶ Eṗs dꝫ q̄s vult ordinare inq̄rere pmo de
etate debita ad illuꝫ ordinē: dic vt.j. Etas
⁊ de litteratura. Nā ordinās subdiaconū vl
diaconū q nescit officiū videt peccare morta
liter: q2 pbet ei causam peccandi mortaliter.
Quantū vo ad illos quos pmouet ad curā
aiaꝝ q habeāt scientiā necessariā: de quo.s
Cōfessio.4.§.3.al's peccat mortaliter. Itē
nō pmittat q notari⁹ petat salariū in scribē/
do ordinandos: q2 phibitū ē.1.q.2.sicut epꝫ
intellige sm glo.ibidē qñ est salariat⁹: al's
pōt accipe aliqd dūmō eṗs nō participet lu
cro lꝫ contrariū teneat glo. ibidem.
16 ¶ Eṗs pōt q̄rere de titulo bñficij sui subdi/
tisi nō ɔsensit in eum: vt voluit Fede. ɔsilio
98.⁊ idē dic de q̄clicq3 alio cuius interest.
17 ¶ Eṗs ecclesiastica officia nō dꝫ cōmittere
ppinquis nec ad ministrationē reꝝ ecclesiasti
carū: vt in.c.iudicatū est nobis.89.di.cum
c.se.ꝫ iconom⁹ debet esse clericus honeste vi
te: vt probatur ea.di.per totum. 18
¶ Eṗs in ɔferēdo bñficia dꝫ attendere vt
det dignis: alit peccat mortalit sm Tho. et
Alb.in.4.facit qḋ no.61.di.c.i sacerdotib⁹
¶ Episcop⁹ in publico debet lineis vti: nisi 19
sit religiosus: super indumentū: vt in.c.clerici
officia: de vita ⁊ hone.cle.
¶ Eṗs tpe interdicti potest celebrare ⁊ cele 20
brari facere vbicūq3 ⁊ audire diuina: vt i.c.
fi.de priuile.li.6. Quod limita: vt in.c.qḋ
nōnullis: de priui.s.interdictis exclusis: sub
missa voce ianuis clausis: ⁊ cāpanis nō pulsa
tis: ⁊ ipse specialiter nō sit interdictus: vel nō
fuerit causa ipsius interdicti.
¶ Eṗs pōt vbicūq3 cū altari portatili cele/ 21
brare ⁊ celebrari facere.d.c.fi.
¶ Episcop⁹ nō seruans canones vel nō fa/ 22
ciens seruari est periurus.no. Pa.in.c.ego.
de iureiu.allegat glo.in.c.sacerdotes.el.1.2
q.7.que dicit q a plato nō seruāte canones
pōt recedi sicut ab excōicato recedit ⁊ preci/
so. Quod intelligit dictus Pa. verū qñ ex cō
tēptu nō seruat nec seruari facit: al's secus.
¶ Utrū eṗus p persecutione sui corporis 23
possit fugere. R. sm sanc. Tho. scda scde.q.
185.ar.5. q vbi subditoꝝ salus exigit perso/
ne presentiā nō potest fugere ppter aliquod
dānuꝫ tpale vel corporale: imo tenet sicut
bonus pastor aiam ponere pro ouibus suis.
Ubi vo sufficienter in absentia p aliū possꝫ
saluti subditoꝝ puideri: tūc licite posset fu/
gere nec est mercēnari⁹ tūc. Hoc idē p3 i.c.
sciscitari.7.q.1. vide Inno.i.c.nisi.d renū.
⁊ glo.in.§.hoc totū.7.q.1.
¶ Eṗalis dignitas liberat a ɔditōe seruili 24
⁊ ascripticia.54.di.si seruus sciēte.el.2. et
ēt a ciuili sm canones: vt tꝫ glo.i.d.c.si hu⁹.
¶ Episcopus si habet iurisditionē tempo/ 25
ralem in aliquo loco debet constituere iudi/
cem laicū qui in causa precipue criminali fa
ciat iusticiā: ⁊ potest etiā in speciali super ali
quo maleficio delegare vt faciat iusticiā: et
nō efficitur irregularis: dūmodo per suam
responsionē neq3 directe vel indirecte indicet
iudici q debeat penā sanguinis irrogare sed
solū in genere q faciat iusticiā ⁊ q si dubi/
tat consulat peritos iudex aliter esset irregu
laris,c.ex litteris.de exces.prelat. Tenet tñ

Rodo. ꝙ etiã pôt dicere ꝙ puniat reuȝ ꝯm ꝙ ius vult: dũmodo nõ exꝓmat de morte vl' de mutilatione vt etiã no. Hugo. di. 3. c. ois añt lex. pñs tamẽ nõ debet esse vindicte sanguinis: vt in. d. c. ex litteris.

26 ¶ Utrũ ep̃s peccet mortaliter respõdendo in ordinatiõe sua cũ interrogaꝛ vtrum sciat nouũ ⁊ vetus testamentũ: ꝙ scit. R. ꝯm Ricar. in quol'. 3. q. 24. ꝙ sic: si est ita ignarus ꝙ nesciat in generali mãdata dei: articulos fidei virtutes: ⁊ vitia etiã sacra: q2 tũc mentiꝛ ꝑnitiose. Si ꝟo non est ita ignarus quin sciat vetus ⁊ nouũ testamentuȝ q̃tum ad ea que necessariũ est scire p̃lato: ⁊ sine quorum sciẽtia nõ pôt ꝯuenienter exeq̇ officiũ suum tũc nõ credit ꝙ peccet mortaliter: lȝ in alijs sit ĩdoct⁹ q2 videꝛ ꝙ cõsuetudo sic solũ velit

27 ¶ Utrũ religiosus ꝓmotus in ep̃m teneatur ad obseruãtias regulares. R. ꝙ sic: vide. ĩ. Monachus. §. 7. ⁊ Religiosus. §. 33.

e **Rrare** est aliud ꝓ alio putare vñ Aug. 38. di. in. c. q̃uis. inq̇t: Quisq̃s se existimat scire q̇d nescit ꝓ vero quippe approbat falsum: ꝙ erroris est ꝓpriũ. Ad idẽ. 22. q. 2. in q̇b⁹ Et iõ in. d. c. q̃uis dĩ ꝙ nõ est ꝯsequẽs vt cõtinuo erret quisq̃s aliq̇d nescit.

i ¶ Utr̃ error sit peccatũ. R. ꝙ in his q̃ non ꝑtinẽt ad regnũ dei capescẽñ. vel nõ: sic nõ ẽ pctm̃: aut si est: minimũ ẽ: vt in. d. c. in q̇bus

2 ¶ Errantes non videnꝛ consentire. l. nihil consensui. ff. de reg. iu. Rõ habeꝛ. ĩ. Matrimoniũ. 3. Impedimento. 4. in principio.

3 ¶ Error iuris an excuset a dolo ⁊ ꝯsequẽꝛ a pena que debetur ꝓpter dolũ. R. ꝙ sic: vide š. Dolus. §. i.

4 ¶ Error cõis aliq̃ñ fac ius. ar. 95. di. c. ecce ego. q̃si in fi. ⁊ in. l. barbari⁹. ff. de of. preto.

5 ¶ Errorẽ suũ quilibet debet corrigere. 35. q. 9. §. quia ergo. ⁊. §. sequenti.

6 ¶ Error q̃ñ dicaꝛ intolerabilis. R. quando aliquid cõiter vel in suo genere est peccatũ: vt in. c. venerabilib⁹. §. pôt. de sen. ex. li. 6. Uel si ꝯtineat aliq̇d impossibile vt in glo. c. ꝑ tuas. de sen. ex. vel ꝯ ius vel legẽ: vel ex cõi cet q2 donnũ fec̃ puta elemosynã. vide i. d. gl.

e **Rubescentia** de bono est pctm̃ ⁊ filia accidie ⁊ ꝯtingit q̃drupliciter. Prĩo cũ erubescit de defectu nature: vt puta q2 est claudus ⁊ hmõi: ⁊ hec est peccatũ si est nimia. 56. di. nasci. ⁊. c. nunq̃ erubescamus. Secũdo cũ erubescit dicere veritatẽ: vt p̃dicare: testificari corrigere. Et hec aliq̃ñ ẽ mortalis si nõ facit quando teneꝛ d̃ p̃cepto. Tertio cũ erubescit ꝯfiteri mortalia peccata ⁊ si omittit ꝓpter h̃ mortalis ẽ. Quarto cuȝ erubescit ieiunare orare: ⁊ hmõi: ne dicaꝛ scũs: ⁊ hec ẽ peccatũ veniale q̃ñ omittit nõ necessaria: secus q̃ñ necessaria quia mortale.

e **Tas** determinata requiritur ĩ multꝭ necessario a iure ita ꝙ nõ tenet gestũ añ. Et p̃mo in sponsalibus. 7. annoꝝ cõpletoꝝ: vt in. c. vnico. de despon. impu. li. 6.

¶ In matrimonio ꝟo. 12. annoꝝ in femina ⁊. 14. in masculo: nisi malicia suppleat etatẽ q̇d tũc est q̃ñ sũt potẽtes ad cocundũ simul: vt no. in. d. c. vnico. In voto religiõis seu ꝓfessione fienda requiriꝛ. 12. in muliere. 14. in masculo cõplet⁹ vt habeꝛ de muliere in. c. cũ viruȝ. de regula. ⁊ in. c. puelle. 20. q. i. ⁊ in. c. puella. 20. q. i. de masculo. in. c. significatũ. de regula. ⁊ in. c. i. de regula. li. 6. Fallit i casu de quo. ĩ. Nouicius. §. 2. i

¶ In ordinib⁹ capiẽdis p̃me tonsure est. 7. annoꝝ cõpletoꝝ: vt in. c. in singulis. 77. di. ⁊ etiã triũ minoꝝ ordinũ: vt in. d. c. in singulis ⁊ quicũq; ꝯferrẽt añ p̃dictã etatẽ nisi religionẽ intraret suspẽsus ẽ ipso facto ꝑ annũ a collatiõe eiusdẽ ordinis: de tẽpo. or. c. nullus. li. 6. Accolitat⁹ post. 12. annũ: vt in. d. c. in singulis. Subdiaconatus est. 18. ãnus inchoat⁹ Diacon⁹ ꝟo. 20. Presbyterat⁹. 25. vt i cle. gñalẽ. de eta. ⁊ q̃li. or. Si tñ ordineꝛ ante dictã etatẽ quis suscipit quidẽ characterẽ ordinis: s̃ nõ executionẽ vsq; ad cõpletuȝ tẽpus: vt no in. d. cle. generalẽ. nec episcop⁹ pôt dispensare: vt ibi no. 2

¶ In bñficijs regularib⁹ i abbatissa. 30. annorũ cõpletoꝝ: similiter ⁊ in p̃orissa seu matre vel ministra q̃ hȝ regere monasteriũ: vt in. c. idẽnitatib⁹. de elec. li. 6. In abbate. 25. annoꝝ inceptoꝝ: ꝑ. c. cũ in cũctis. i. §. inferiora. de elec. vbi regulariter ad q̃libet dignitatẽ obtinendã requiriꝛ illud tẽpus lȝ nõ de abbate sit aliq̇d spãliter expressũ. In prioratu collegiato. i. q̇d habeat sub se collegiũ. 25. ãnorũ inceptoꝝ. ar. de. ne in agro. §. ceteꝝ. d̃ sta. regul. In p̃oratu ꝟo nõ ꝯuẽtuali si hȝ curaȝ 3

aīaꝝ quā hēat ꝑ se exercere requirit᷑.25.an-
noꝝ inceptoꝝ q₂ oportet sit sacerdos. secus si
nō habet ꝑ se exercere: tunc sufficit etas.20.
annoꝝ cōpletoꝝ.d.§.cetes. In ꝓratu autē
qui nō hꝫ curā aīaꝝ requirit᷑ etas.14.annoꝝ
cōpletoruꝫ: q₂ oportet sit ꝓfessus.c. nullus.
de elec.li.6. Et ita tenet Pa.in.c.sup inordi
nata.de prebē.lꝫ Fede.dicat sufficere etatē
7.annoꝝ cui nō credo q₂ oportet sit ꝓfessus
in religione vt dictū est in bñficijs seculari-
bus q̄ habēt dignitatē. In epō.30. annoruꝫ
cōpletorū.c.cū in cūctis.de elec. Inferiora
ꝟo epātu requirūt ꝙ attigerit.25.annū.d.
c.cū in cūctis.§. inferiora. Epūs tamē potest
dispēsare in dignitatibꝰ vel ꝑsonatibꝰ curā
aīaꝝ nō habētibꝰ: vt.20.annū cōpletū habe
ant.c.ꝑmittimꝰ.de eta.7 quali.li.6. In bñ-
ficijs ꝟo simplicibꝰ sūt opiniones: ſ̄ mihi pla
cet opi. Calde.quā sequit᷑ Pa.in.c.sup in-
ordinata.de prebē. ꝙ si bñficiū sonat in no-
mē rectorie: vtputa q₂ est ecclīa vel capella ꝑ
se stans habēs ad regimē clericū tūc requira
tur etas.14 annoꝝ cōpletorū: vt in.c. Inde
coruꝫ.de eta.7 quali.or.q₂ q̄ nescit se regere
nec ecclesiā. Si ꝟo nō sonat rectoriā sed est
beneficiū in ecclesia: tūc si requirit maturita
tē cōsilij vt in canonicatu ecclesie cathedral᷑.
Host.7 Arch.tenēt ꝙ requirit᷑ etas.14.an
norū: quia ante nō potest iura sapientiū tra
ctare: sicut dicimꝰ in milite volente testari añ
illam etatē.in.l.lꝫ.ff.de testa.mili. Si ꝟo nō
requirit maturitatē consilij: tūc.7.annoruꝫ
est etas: 7 ista sunt beneficia in multis eccle-
sijs pro clericis pueris.

4 ¶ In electionibꝰ monialiū requiritur etas
12.annorū cōpletorū aliter nulla admittit᷑
ad eligendū: vt in.c.idēnitatibꝰ.de elec.li.6
In iuramēto 7 testimonio requirit᷑ puber-
tas: vt no.in.c. paruuli.22.q.5.et in.c.te-
5 stes.4.q.3.

6 ¶ In testamētis 7 multis alijs que omitto
quia ad nos nihil requiritur pubertas: i ele-
ctione sepulture requirit᷑ ꝙ ad annos puber
tatis perueniat.ar.c.lꝫ. de sepul.li.6. Quo-
modo cognoscet᷑ quando requiritur etas cō
pleta quando de mente ignoratur statuen-
tis vel disponētis. R. Bar.in.l.si cui.ff.de
le.i.ꝙ quando etas profert᷑ in genitiuo req̄-
ritur ꝙ cōpleta sit: in ablatiuo cū ꝓpositio-
ne in. sufficit sit inchoata: sine ꝓpositione re-
quirit᷑ cōpleta: de.i.de se.pos. In accusatiuo
cū ꝟbo significāte rem perfectā: vt ꝓpositio
ꝑ: vel cū futuro ꝯiūctiui requirit᷑ cōpleta.l.
nō putabā.7.l.si in annos.ff.de ꝯdi.7 demō.
sine tali verbo si de fauore agit᷑: sufficit incho-
asset si de odio: requiritur cōpletus.l. ad rē
publicam.ff.de mu.7 ho. In accusatiuo cuꝫ
prepositione ad: sufficit inchoari.l. qui filiuꝫ
ff.ad trebel.

e **Uagatio** mētis est filia acci
di e: q₂ ꝓpter te-
diū boni opis euagat᷑ varia cogitan
do vt ipsū tediū euitet: 7 hec inducit ad mul-
tiloquiū 7 vaniloquiū: 7 audiendū noua: 7
facit instabilē in loco q̄ tūc sunt mortalia cū
fit ꝑ ꝓdicta ꝯ aliq̄ð ꝓceptū al's veniale: hec ex
sancto Tho.scda scde.q.35. In orone aūt an
sit peccatum.vide oratio.§.10.

e **Uangeliū** legēs sacerdos
vtitur stola si-
cut diaconꝰ.32.di.ecclīastica. Euā-
geliū nō sedendo vel genuflexo ſ̄ stādo audi
re debemꝰ.de cōse.di.i.apostolica.

e **Ucharistia**.i.bona gra-
tia ab eo qð
est bonū 7 charis.gratia: 7 sic noiat᷑
ſ̄m qð ꝯtinet realit᷑ christū qui est plenꝰ grā
ſ̄m ꝟo qð est signū rememoratiuū passiōis
christi q̄ fuit sacramentū verū dicit᷑ sacrifi
ciū. ſ̄m aūt qð ē signū demōstratiuū vnitatꝭ
ecclesie cui hoies aggregant᷑ ꝑ ipsaꝫ dicitur
cōmunio: ꝓut ꝟo est prefiguratiuuꝫ diuine
fruitiōis q̄ est in p̄ria dr̄ viaticū q₂ ꝓbet no
bis viam perueniēdi ad illam: vel quia dat᷑
transeuntibꝰ ð hac vita ad ipsū christū vnū
tñ est sacrm̄ in q̄ sunt tria.s.spēs visibilis cor
pus christi verū: 7 corpꝰ christi mysticū.s.eccle
sia: 7 ſ̄m qð dicit Hug. Primū ē signum se
cūdi 7 tertij. Secundū ē res 7 signū 7 cā ter
tij. Tertiū est res secūdi 7 veritas ꝓmi.de q̄
de celebra.mis.in.c.cum Marthe.§.distin-
guendum est.

¶ Que ē materia debita huiꝰ sacri. R. ꝙ j
panis triticeus 7 vinū vitꝭ: vsus eni huiꝰ sa-
cramēti ē refectio que ad sui integritatem
cibum 7 potum requirit. Significatio etiaꝫ
eius est duplex: vna passio christi in q̄ sāguis
fuit separatꝰ a corpore: alia ē cibatio corpo-
ris 7 aīe: 7 ꝓpterea ꝓpter ꝯuenientiā vsus 7
significationis duplex materia exigebatur.

2 ¶ Utrū possit cōfici de pane farris ⁊ spelte
vel siliginis. R. lȝ aliqui dixerint q̄ sic: tu tñ
tene q̄ nō pōt ꝯfici nisi in pane triticeo. i. fru
menti ſm Sco. in. 4. di. ij. ⁊ cōit theologos.
3 ¶ Utrū in pasta facta de tritico possit cō
fici. R. ſm Sco. vbi. s. q̄ non.
4 ¶ Utrū possit ꝯfici in pane corrupto. R. q̄
non qñ tanta est corruptio q̄ panis spēs sol
uunt: sicut qñ ꝯtinuitas soluit: ⁊ sapor ⁊ co
lor ⁊ alia accidētia mutant. secus si esset ali
qua dispositio solū ad corruptionē quam de
clarat aliq̄ imutatio saporis q2 sic pōt ꝯfici.
5 ¶ Utrū in amido possit confici. R. Sco.
vbi. s. q̄ multo ꝓbabilius est q̄ nō: ideo pec
cat ⁊ iudicio meo grauiter q̄ ex tali materia
ꝯficit scient sive qui pparat: ille aūt qui ꝯfi
cit ignorāter: lȝ nō ꝯsecret tñ nō est idolatra
ſm Sco. vbi. s. nec idolatrare facit q2 q̄tū
in se est materiā esse idoneā ⁊ ab alijs adorā
dam supponit.
6 ¶ Utrū possit ꝯfici in pane fermētato. R.
ſm Sco. in. 4. di. ij. q̄ sic. ⁊ tex. est in. c. litte
ras. de cele. mis. ⁊ in. c. in sacramēto. de cōse.
di. 2. sed grauit peccat latinus si celebrat i fer
mētato: ⁊ vt dicit Sco. forte etiā grecus gra
uiter peccat ꝓpter multa q̄ adducit ibidem:
sed maxime q2 christus in azimo ꝯsecrauit.
7 ¶ Utrū possit ꝯfici in pane facto de aqua
rosea vel endiuuie ⁊ hmōi. R. quidā theolo
logi in. 4. di. ij. tenēt q̄ nō pōt cōfici ð pane
facto ex quocūq̄ alio liquore: ſ; oportet sit
factus de aq̄ vera alit vere panis nō eēt. Alij
aūt theologi tenēt q̄ pōt ꝯfici q2 aq̄ ipsa nō
requirit vt maneat in specie ꝓpria: imo mu
tat in naturā aliā: ſ; ego credo q̄ nō pōt q2
christus ꝯfecit i pane facto ex aq̄ nāli ⁊ sic ſua
8 ¶ Utrū si grana alterius generis admisceant
cū tritico possit ꝯfici. R. ſm cōiter theolo
gos in. 4. di. ij. q̄ si admixtio sit pdominans
vel eq̄lis est virtus i vtroq̄ miscibiliū q̄ nō
pōt ꝯfici q2 mutat spēs ⁊ cognoscit ex colore
pcipue ⁊ sapore. Accidētia eni magnā par
tē ꝯferūt ad cognoscendū qð q̄d est p de aīa.
secus si nō est eq̄lis admixtio q2 cōfici potest.
9 ¶ Circa materiā vini q̄rit vtrū possit ꝯfi
ci de alio vino q̄ de vino vitis. R. ſm cōiter
doc. in. 4. di. ij. q̄ nō: ⁊ rō potissima quia sic
christus instituit Lu. 22.
10 ¶ Utrū possit cōfici in aceto. R. Inno. ð
officio misse dicit q̄ sic: ſ; ſ; theologos maxi
me. Ri. i. 4. di. ij. dic q̄ nō pōt: q2 vinū ⁊ ace
tū differūt ſm phm. 8. metha. sicut viuū ⁊
mortuū. In vino tñ ſm Ri. vbi. s. et cōiter
alios qð accedit ad acedinē manente tñ ad
huc forma sbali vini pōt ꝯfici. Idē dic q̄ si
putrescit pfecta putrefactōe q̄ redire nō pōt
ad cōplexionē vini q̄ nō pōt ꝯfici. si vo sit i
via ad corruptionē pōt cōfici: silr si vino sit
cū sapore vinoso sapor aromaticus vel pōticus
vel acerbus ex minus pfecta digestione vini.
¶ Utrū in agresto possit ꝯfici. R. q̄ nō q2 11
nihil recipit speciē nisi sit i termino sue gene
rationis: ⁊ ideo nō est vinum.
¶ Utrū in musto possit ꝯfici. R. q̄ sic si est 12
expressū ex vuā ſ; nō in eo qð adh ꝯtinet in
vua matura. ar. de ꝯse. di. 2. c. didicimus. et
c. se. ⁊ hec est verior opinio q2 sic nō est sb spe
cie potabili sed potius edibili.
¶ Utrū possit confici in pusca seu in aqua 13
vita seu in aq̄ supfusa sup acervos vuarū
postq̄ vinū ē expssū aut i aq̄ rubea in q̄ latus
ē pānus vino rubeo tinctus. R. ſm cōiter doc.
q̄ nō qñ tollit virtutē vini aq̄ addita: facit
de ꝯse. di. 2. c. cū oē ⁊ ð cele. mis. c. pniciosus
¶ Quid si aqua equalit misceat vino. R. 14
Ri. vbi. s. q̄ aut fit ſm quantitatē equalē
molis aut ſm ꝓportionē equalē virtutis: p
mo mō non tollit speciē vini q2 ē magis acti
uum q̄ aqua: nec tñ vinū posset cito i sui na
turā aquā ꝯuertere: ⁊ iō sola vini sba trās
substātiaret in sanguine: secūdo mō genera
tur tertia nā: ex duobus q̄ nec est vinū nec aq̄
ſ; nō stati q2 nā nō opat in instāti q̄uis eaꝝ
termini sint i instāti: ⁊ iō tā cito posset sacer
dos cōficere post talem appositionē q̄ illud
qð fuit ibi vinū cū adhuc nō esset trāsmuta
tū ad cōpositionē nature tertie cōuerteret i
sanguinē christi. Si tñ anteq̄ ꝓferret verba
ꝯsecratōis eēt tertia nā ꝯstituta nō possz cō
fici sanguis christi: q2 spēs cōponentiū ex q̄
bus p essentiā ꝯstituit vnū in cōposito non re
manēt ſm essentias nisi forte diminute: vel
ſm q̄d qð dico ꝓpter opinionē illoꝝ q̄ dicūt
eas manere in cōpletas. Aduerte q̄ lȝ vt di
xi possit cōfici in materia panis vel vini qñ
admixtio vel corruptio nō tollit virtutē ipso
rū: tñ peccat q̄ sine necessitate ꝯficit pterq̄ in
pane triceo puro ⁊ incorrupto ⁊ similiter in
vino nō acetoso ⁊ purificato ꝓpter irreuerē
tiā sacramēti ſm oēs doc. in. 4. di. ij.

15 ¶ Utrum debeat aqua admisceri in vino calicis
R. q sic. c. litteras. de cele. mis. de cõse. dis.
2. c. j. 7. c. omne crimē. 7 quare h: vide ibidē
7 in. c. cū marthe. de cele. mis.
16 ¶ Sz nūquid sufficit q fuerit apposita in
dolio. R. sanctus Bo. in. 4. di. jj. q non h
tunc debet apponi quando sacra misteria in
choantur etiā si als fuisset posita.
17 ¶ Quid si omittat. R. q nihilominus con-
ficit. de cōse. di. 2. scriptura. h peccat mortali
ter qui scienter eā nō apponit: arg. c. litteras
de cele. mis. qui vo omittit ex negligētia ex h
q habuit diligentiā semiplenā peccat venia
liter: h grauiter qr quātum istud sacrm pcellit
alia sacramēta 7 opera tm in eo magis qz in
alijs negocijs preponderat negligentiā hm
sanctū Bo. 4. di. jj. Si autē omisit ex negli-
gentia eo q nullā diligentiā adhibuit morta
liter peccauit hm Alex.
18 Que aqua deb3 apponi. R. q sola aqua na
turalis. c. in quadā. de cele. mis.
19 ¶ In quanta quātitate. R. q licet aliqui
canoniste aliter dicant. tu dic q modica aq
debet apponi maxime si vinū est debile vt sic
conuertatur in vinū hm probabiliorē opinio-
ne3 qd esse nō posset nisi esset modica apposi
tio: aliter si apponeretur in tāta quātitate q sol
uerentur spēs vini nō cōficeretur vt dictū est.
20 ¶ Quid fiendū in illis partibus vbi vinū ha
beri nō pōt. R. q papa pōt dispēsare vt sine
sanguine corpus christi cōficerēt ne ppē defe-
ctū sacri icurrerēt maximū dānū: cū corpus
nō sit sine sāguine in hostia: 7 iō papā adeāt
21 ¶ Circa formā huius sacri queritur q sit for-
ma trāssubstātiationis panis. R. q est ista
Hoc est enim corpus meū. facit. c. cū marthe. §.
ex eo dicitur. de celebra. mis.
22 ¶ Utrū hec cōiūctio enim sit de sba forme.
R. q nō: h ponitur ibi ad denotandū ordinē
cōsecratiōis ad vsū materie cōsecrate: qui tm
nō est de necessitate sacri: vn nec cōiunctio si
militer: scienter tamē omitti nō debet vbi vsus
ecclesie illius antiquus habet. hm vo Sco. in
4. di. 8. li enim: ibi ponitur ad cōiungendū: ne
s. vba forme sine pcedentibus pferantur. Ideo
credo mortaliter peccarent qui scienter omit-
terēt tā in consecratione panis q vini: quia
ita habet vsus generalis ecclie romane.
23 ¶ Quid demōstrat li h pnomē demōstra-
tiuū. R. mihi placet opi. Ri. de sctō victore

li. de trini. q ibi sit demōstratio mixta. s. par
tim ad sensū 7 partim ad intellectū sub hoc
sensu illud in qd h transsubstantiabitur est cor
pus meu3: qr sicut ista ppositio esset vera 7
magis ppria si demōstrādo cibū diceret hoc
ē corpus meū. s. illud in qd iste cibus est trāsmu
tandus ē corpus meū qn virtute eius in platio
nis termino ille cibus fieret corpus meū. Sic in
pposito: qr ibi virtute vborum in cōplemēto 7
termino ipsius oronis panis fit verum corpus christi
Alij tm aliter dicūt: vide in. 4. sniarum. di. 8.
¶ Utrū psbyter dicēs solūmodo pfata ver 24
ba sup pane cōsecret. R. hm Sco. in. 4. di. 8
q nō: rō qr dicēdo h est corpus meū nō refertur
ad corpus christi: 7 iō licet nō sint alia verba d
substātia forme q pdicta: tm de necessitate
requiritur vt exprimantur aliq verba ex quibus
pfata forma solūmō determinetur ad corpus
christi sicut fit: cū d' fiat dilectissimi dñi no
stri iesu christi q pdie 7c. alit nihil fieret de h
tene quāuis qdā teneāt contrariū 7 male.
¶ Utrū sacerdos possit quātumcunq3 mate 25
rie panis virtute pfatorum verborum trāssubstā-
tiare in corpus christi. R. hm Alexā. in. 4.
tractatu de eucharistia q nō: h solūmō illā
quantitatē que rōnabiliter pōt sumi a fide
libus: quia sicut intētio dñi dantis formā cō
ficiendi fuit vt sumeretur qd p3 cu3 dicit: Ac
cipite 7 comedite sic est intētio ecclesie 7 deb3
esse cuiuslibet sacerdotis cōficiēdi: vt suma-
tur in vsum sacramēti implicite vel explici-
te: 7 ideo si intenderet consecrare totū panē
qui est in foro: quia non cōformaret inten-
tionē suā intentioni ecclesie sic nō conficeret
nō ex defectu virtutis verborum que vna vice
posset cōficere tot hostias q sufficerent toti
mūdo si esset necessitas ecclesie: sed propter
defectū intentiōis illius q h sacrm instituit q
nō intēdit in ludibrio vel stulticia fiat conse
cratio h p vtilitate ecclie gnalis vel particu-
laris 7 sic p3 q multominus cōsecrat q cōficit ad
irrisionē veneficia 7 hmōi. 7 l3 Tho. i. 4. di.
jj. teneat q imo cōficit nō cures: h tene qd s
dixi: vt tenet sanctus Bo. in. 4. dis. 10. 7 Pe.
ea. di. 7 multi alij quāuis etiā opi. Tho. possit
sustineri hm q etiā Ri. ea. di. sustinet si in-
telligatur q cōficiēs intēdat. p cōficere licet cōse
quenter ad veneficia sed prima magis vide
tur rationabilis: 7 ideo tene eam.
¶ Utrū sacerdos virtute verborum prefatorum 26

possit vnā partē ipsi⁹ hostie ꝯsecrare sine alia
hostia ꝯtinua remanēte. R̷. ſm Ri. in. 4. di.
10. ꝙ sic si intēderet determinate ad alteraȝ
partē: puta dexterā vel a tali signo citra q̄ꝛ
v̄ba nō opanť nisi sup illā materiā ad quā
p̄cise ferť intētio ꝯsecrantꝪ: secus esset si intē
tio ꝯsecrantis nō eēt determinata magis ad
vnā partē q̄ȝ ad aliā ſȝ in vago: q̄ꝛ tūc si nō
intenderet nisi medietatē ꝯsecrare solū nul
la pars esset cōsecrata: q̄ꝛ reales opationes
nō sūt circa singularia vaga: ſȝ circa deter/
minata: ⁊ iō oportet ꝙ intētio ad quā sequi
tur realis determinatio aliq̄d determinatū
⁊ determinate respiciat. Et ex p̄dictis soluiť
alia q̄stio de sacerdote q̄ h̄ȝ. 20. hostias ⁊ ex
illis nō intēdit ꝯsecrare nisi. 18. ꝙ nullā con/
secrat nisi intentio sua se determinet deter/
minate ad q̄s vult. 18. Sec⁹ si credēs ꝙ sint
solū. 20. ⁊ sunt. 22. tn̄ intēdit cōsecrare q̄c
quid est ante ipsū sic oēs sunt cōsecrate. Itē
pȝ ꝙ hostie in altari ex obliuione reſuate et
gutta vini in pede calicis ⁊ hmōi nō ꝯsecran
tur: q̄n̄ ad eas nō referť intētio ꝯficientis.
27 ¶ Quid si sacerdos accepꝪ pluribus hostijs
cōsecrādis q̄n̄ venit ad actū ꝯsecratiōis non
aduertit nisi ad eā quā h̄ȝ in manu. R̷. ſm
Fran. de may. in. 4. di. 12. quidā dicūt ꝙ
nō sunt alie cōsecrate. Sed tu dic cuȝ Sco.
ꝙ oēs sūt cōsecrate: q̄ꝛ nō requiriť de neces/
sitate intētio actualis: ſȝ virtualis q̄ fuit q̄n̄
p̄fatas hostias accepit vt eas cōsecraret.
28 ¶ Circa formā vini ꝯsecrandi queriť q̄ sit.
R̷. ꝙ hec. s. Hic est eniȝ calix sanguinis mei
noui ⁊ eterni testamēti q̄ ꝓ vobis ⁊ ꝓ multis
effundeť in remissionē peccatoꝝ: hec quotiēs/
cūq̄ȝ feceritis in mei memoriā facietis: vt in
d. §. ex eo. no. Vn̄ sāct⁹ Bo. 14. di. 8. ⁊ mul/
ti doctores ibidē tenēt ꝙ solū de ſb̄a forme
p̄dicte sunt ista v̄ba. Hic est calix sanguinis
mei. Alia v̄o sequētia nō sūt d̄ ſb̄a: ſȝ ptinēt
ad ornatū: ⁊ ad ostendendū vsū vel dignitateȝ
ibi accipite ⁊ bibite ⁊c̄. aut effectū: vt ibi no
ui ⁊ eterni ⁊c̄. Alij tenēt vt sanct⁹ Tho. in
3. q. 78. ꝙ oīa sunt de ſb̄a forme vsq̄ȝ: Hec
quotiēscūq̄ȝ ⁊c̄. Sed Sco. ea. di. 8. dicit ꝙ
cū nō sit nobis traditū ꝓ certo an ad formā
ſb̄alem ptineāt aliq̄ v̄ba post. li sanguinis
mei: iō piculosū est asserere ꝙ p̄cise sit in il/
lis verbis ex quo sufficiēs auctas nō habeť:
⁊ iō oīa dic vsq̄ȝ ad: Hec quotiēcunq̄ȝ ⁊c̄. ac
si essent de substantia forme lȝ cōiter doc. cō
cordent cum beato Bo.
¶ Nota ꝙ que dixi s̄. in ꝯsecratione panis 29
debent similiter dici de vini consecratione.
¶ Similiter de ꝓlatione verboꝝ aut cor/ 30
rupta: aut diminuta: aut addita: dic vt. s̄. di
ctuȝ est de baptismo: baptismus. 2. §. 15. cum
duobus sequentibus.
¶ Circa ꝯuersionē q̄ fit in h̄ sacro p virtu/ 31
tē v̄boꝝ p̄fatoꝝ est firmiter tenendū: ꝙ ſb̄a
panis ſm totā suā materiā ⁊ formā existēs
actu trāssubstātiať in totū corp⁹ christi actu
exn̄s: ita ꝙ materia in materiā: ⁊ forma in
formā. s. corporeā trāssubstantiať solis acci/
dentib⁹ remanētib⁹: ſm sanctū Bo. et Ri.
⁊ Pe. in. 4. di. 11. ⁊ sanctū Tho. in. 3. q. 75.
Sed ſm Sco. in. 4. di. 11. ibi nō est cōuersio
substantie in ſb̄am q̄ȝtū ad esse ſb̄ale simpli/
citer: ſȝ q̄ȝtū ad esse h̄: q̄ꝛ corpori christi non
acquiriť simpliciť esse: ſȝ esse hic. s. sub specie
panis: vn̄ acq̄rit nouā p̄sentiā nō amittēdo
antiquā. panis v̄o desinit eē ibi nō acq̄rendo
aliquā p̄sentiā alibi: vn̄ lȝ illa desitio panis
ſm se ꝯsideratā sit anihilatio: ipsa tn̄ cōuer/
sio nullo mō est anihilatio: q̄ꝛ eius terminus
nō est nihil: ſȝ noua p̄n̄tia corporis christi ſb
specie panis. hec Sco. Et idē dico de ſb̄a vi
ni ꝙ trāssubstantiať in sanguinē christi: ita
ꝙ panis in corp⁹ ⁊ vinū in sanguinē purum
virtute v̄boꝝ trāssubstantiať: nō in aliquid
aliud: ſȝ q̄ꝛ corp⁹ nō est sine sanguine ⁊ ceterꝭ
humorib⁹ suis: nec sanguis sine corpore ⁊ ve
nis ⁊ neruis suis: iō in hostia est corp⁹ christi
p trāssubstantiationē ⁊ sanguis ei⁹ p pmixti
onē: pmixt⁹ enī ⁊ diffusus est in corpore ⁊ iō
vbicūq̄ȝ est corp⁹ christi ibi est sanguis eius
Alia v̄o ē ibi rōne ꝯiūctiōis cū corpore cui in
separabiliť ē ꝯiūcta. Quātitas aūt ⁊ alia ac
cidētia sūt ibi rōne inseparatiōis a corpore.
Diuinitas v̄o rōne vnionis diuine cū huma
na natura. Siĺr in calice vinū trāsſb̄ať i san
guinē solū virtute trāsſb̄ationis: ſȝ q̄ꝛ sāguis
nō est ibi effusus ſȝ in venis: iō ē ibi etiā corp⁹
christi p cōcomitantiā ⁊c̄. vt dictū est i cor/
pore: ⁊ ad h̄ facit. c. firmiť. §. vna. de sū. tri.
⁊ fi. ca. 7. c. in q̄dā. de cele. mis. Et h̄ oīa fiūt
in instāti cōpleta oīone v̄boꝝ dei virtute assi
stente virtuti forme p̄fate. Est etiā totū cor
pus christi ita in tota hostia q̄d est etiā i q̄li/
bet ei⁹ parte in q̄ saluať rō toti⁹: cū enī sit to
tū hōgeniū nō est maior rō ꝙ vna pars ꝯuer
tať in vnā partē q̄ȝ in aliaȝ ita teneť cōiter.

Est etiā corp⁹ christi sb hostia quantū: sȝ nō
mō quātitatiuo: q2 licȝ sit ibi corp⁹ q̄tū nō
tn̄ cōparat̄ ad sp̄es vt quantū: sicut q̄uis sit
ibi clax: nō tn̄ vtit̄ claritate sua illuminādo
mediū: ita q̄uis sit quant⁹ nō vtit̄ quātita-
te sua occupādo locū: sicut de⁹ pōt facere: vt
hoc sit ignis nō exercēdo cōbustionis actuȝ.
Est etiā corp⁹ christi sub h̄ sacro: seu sub sp̄e
nō localit̄ ꝓprie loquēdo: q2 eē localit̄ ꝓpe:
est esse dimēsiue siue cōmensuratiue. Est tn̄
corp⁹ christi in loco sp̄ei. Et ex hoc sequit̄ ꝙ
corp⁹ christi est in plib⁹ locis simul ꝑm eē sa-
cramentale: q2 vere ⁊ realit̄ ꝯtinet̄ sub diuer
sis sp̄eb⁹ q̄ sunt in diuersis altarib⁹. Est etiā
in h̄ sacro corp⁹ christi imobile localit̄ ⁊ ꝑ se
loquēdo: lȝ sit mobile ꝑ accidēs. s. ad motū
hostie: sicut aīa mouet̄ ad motū corporꝫ. vn̄
ꝑ accidēs mouet̄ ad motū hostie ⁊ q̄escit ad
quietē alie hostie. Itē mouet̄ sursū ⁊ deorsū
simul ⁊ semel ad motū diuersarū hostiaruȝ.
hec ex Ri. in. 4. di. 10.

32 ¶ Sed nūquid vertit̄ corp⁹ christi ꝑ sa ho
stia sicut mota mouet̄. R. Ri. vbi. s̄. ꝙ nō:
q2 lȝ partes ordinē hēant in ipso corpore ab-
solute nō tn̄ ꝑ cōparationē ad sp̄em. Vn̄ non
pōt dici ꝙ pedes hēat in vna parte hostie ⁊ ca
put in alia: ⁊ sic de ceteris mēbris: q2 omnes
partes sūt simul sub qualibet parte hostie.

33 ¶ Utrū fracta hostia vel passa aliq̄d corp⁹
christi patiat̄: sicut mota mouet̄. R. ꝙ nō:
q2 mutatio ⁊ passio: inouaret in xp̄o aliq̄d
absolutū sȝ mot⁹ localis nihil ꝑm Pe. di. 10.

34 ¶ Est etiā corp⁹ christi penit⁹ inuisibile ocu
lo corporali ꝑm Ri. ⁊ Sco. di. 10. q2 non pōt
videri nec ꝑ naturā nec ꝑ gl'iam: nec ꝑ mira
culū oculo corporali: sicut nec existentia sb̄e
sp̄ualis in loco ad cui⁹ instar corp⁹ christi est
sub sacro in q̄tū est ibi p̄ns ⁊ ꝑ se rōne sb̄e ⁊
quātitas nō ē ibi nisi ꝑ cōcomitantiā: vn̄ ꝑm
Ric. vbi. s̄. si aliq̄n apparet ibi sp̄es paruuli
vel frustrū carnis nō est corp⁹ christi. Maio
res eni sunt dimēsiones corporis christi q̄
ille q̄ ibi apparēt: ⁊ si ibi vere apparet corpus
christi nō apparet vt sub sacro. vn̄ dicit Ric.
ibidē ꝙ illa apparētia paruuli q̄ aliq̄n ibi vi
sa est: vel describit̄ in imaginatiōe vel in sen
su cōmuni videntis: vel etiā si est realiter ex
tra: nō credo ꝙ ille demensiones fundent̄ in
dimensionibus speciei panis: lȝ tūc appareāt
vnde species sacri sb̄ q̄ ꝯtinet̄ corp⁹ christi la
tet sub illa figura q̄ apparet: nulla imutatio
ne facta circa ipsā: ⁊ ꝯfundit̄ tn̄ ipsa sp̄es q̄
busdā accidētib⁹ carnis vel pueri q̄ nō sūt ꝓ
prie accidētia corporis christi vel liniamēta.

¶ Est tamē corp⁹ christi visibile sub sacra- 35
mento ꝑm Sco. vbi. s̄. ꝑ naturā omni intel
lectui nō alligato sensibus in intelligēdo: si-
ue angeli: siue aīe separate. Ri. tn̄ vbi. s̄. te-
net ꝙ nō ꝑ naturā: sȝ tn̄ ꝑ gloriā: nō solū in
verbo: sed etiā in ꝓprio genere.

¶ Est etiā corp⁹ christi sub hoc sacramēto 36
intāgibile imediate ab alio: sic̄ nec sb̄a sp̄ua
lis tangit̄ a loco: vn̄ q̄tumcūq3 aliq̄s speciē
penetraret christi corpus tangere nō posset:
ꝑm Ricar. vbi. s̄.

¶ Sunt aūt in h̄ sacro accidētia sine subie- 37
cto ꝑmo. s. sine sb̄a virtute diuina. Itē sicut
sp̄es sacrales retinēt eē q̄d hēbant pri⁹ ex vir
tute diuina: sic ⁊ agē. Vn̄ p̄nt exteriora cor
pora ⁊ sēsus imutare: nō p̄nt tn̄ alia i sacrm
ꝯuert̄. q̄d nō fit sine ꝟbo. Vn̄ aq̄ modica po
sita i sacro calicis: lȝ ꝑȝ aliq̄s ꝯuertat̄ i vinū
⁊ h̄ virtute sp̄ex illax: nō tn̄ in vinū q̄d sit vi
nū ꝑm sp̄em: sȝ ē vinū ꝑm materiā tn̄: sicut
caro ꝑm sp̄em ꝯuertit̄ in carnē ꝑm materiā.
Vel dic ꝙ ibi forma sb̄alis aq̄ nō soluit̄ sȝ al
terat̄: q2 mutat̄ color ⁊ sapor ⁊ odor ⁊ sensus
ꝑcipit ꝓprietates vini: ⁊ iō q̄tum ad sensuȝ
ꝯuertit̄ in vinū: nunq̄ tn̄ in sacrm: hec ex san
cto Bona. in. 4. di. 12.

¶ Quid cū accn̄tia sub q̄b⁹ ē corp⁹ christi in 38
sacro corrūpunt̄. R. ꝙ accidētia illa aliq̄n
imutant̄ ex parte q̄titatis sicut cū diuidit̄
panis vel vinū in multas partes: ⁊ tūc si in
ipsis partib⁹ nō pōt saluari nā panis vel vi-
ni desinit corp⁹ christi sub ipsis eē. Slr dic de
imutatōe ex ꝑte q̄litatꝫ vt cū ita imutāt̄ color
sapor ⁊ odor: ⁊ alie q̄litates pāis ⁊ vini ꝙ nul
lo mō pōt cōpati nā panis ⁊ vini ꝙ nō maēt
corp⁹ xp̄i sb̄ sacro. sec⁹ si corruptio accidētiū
vel q̄litatꝫ aut q̄titatꝫ nō sufficit ad corrupti
onē panis ⁊ vini: q2 sic nō d̄sinit eē ibi corp⁹
xp̄i: vel sāguis sub sacro. Aduerte tn̄ circa
corruptionē q̄ ē respectu admixtōis alteri⁹ li
q̄ris q2 si est vinum ⁊ addit̄ in maiori q̄tita
te vel eq̄li sic soluit totalit̄ ⁊ tollit ꝯtinuitatē
speciei cū ad omnes eius dimensiones ꝑueni
at: ⁊ sic incipit q̄ ad actū esse aliud nouū vi
nū: ⁊ sanguis ibi desinit eē sanguis xp̄i. Cre
do tn̄ ꝙ si additū non sit notabilit̄ excedens

propter dubiū sit totius vti toto illo liquo-
re tanq̄ sacramēto. Si vo additū sit minor
q̄ntitas sic nō desinit esse ibi sāguis christi
nisi sub illis ptib⁹ ad quas puenit vinū addi
tū: q̄ cū discerni nō possint similiter toto il-
lo liquore debemus vti tanq̄ sacramēto: et
idem dic de aliquo liquore addito.
39 ¶ Utrū desinēte esse eucharistia sub illis ac-
cidentib⁹ redeat substantia cōposita. R. fm
Sco. in. 4. di. 12. post reprobationē multoꝝ
modoꝝ dictoꝝ q̄ sic redit substātia cōposita
cui talia accidentia conueniūt quā etiā affici
unt: et hoc in instanti corruptionis et imedia-
te a deo. Prima pars hui⁹ sententie probat:
q2 deus statuit illas species manere sine sub
iecto tm̄ i eucharistia: ergo statuit q̄ nō stā-
te eucharistia nō sint accidētia sine subiecto
et per consequēs in instanti illi⁹ corruptiōis
fit aliqua substātia. Secūda pars probat:
q2 si rediit aliqua substātia nō est alia q̄ illa
que potest illis accidentib⁹ affici: quia alia sb
stantia nō esset eoꝝ capax. Tertia pars. s. q̄
nō redit nisi imediate a deo patet: q2 nullū
aliud agens hoc agere posset hec Sco.
40 ¶ Utrū species sacramētales possint nutrire
R. vt pz ex supradictis sicut possint cōuer-
ti vt cineres vel in vmes et hmōi sic p eandē
rationē possunt cuerti in corp⁹ humanum.

e **Eucharistia** Secundo: circa mini-
strū querit quis potest cōficere istud
sacramentū. R. q̄ sol⁹ presbyter potest cō-
secrare corp⁹ et sanguinē dñi nr̄i iesu christi.
25. di. perlectis. et de sum. tri. et fi. ca. firmiē
§. vna. hoc sequunt theo. in. 4. di. 13.
1 ¶ Quid si quis credat se presbyteꝝ esse cū
nō sit et celebret. R. glo. in. c. apostolicā de
pres. nō bap. q̄ nō cōficit in veritate. Sz tu
dic: vt. s. Baptismus. 7. §. vltimo.
2 ¶ Utrū quilibet presbyter possit hoc sacra
mentū cōficere. R. fm Ri. in. 4. di. 13. q̄ de
iure nō pōt: nec irregularis nec interdictus
aut suspēsus ab executione eoꝝ que sunt ordi
nis nec simoniacus: scismaticus: excōicatus:
aut degradatus: siue depositus: vel quilibet
publicus et notorius peccator: s3 de facto si su
pra debitā materiā pferat vba cū intentiōe
debita vere cōficit q̄tumcūq3 sit nephari⁹ q2
character sup quē fundat ptās cōficiēdi ē in
delibilis: lz mortaliter peccet conficiendo.

¶ Utrū plures p̄sbyteri possint eandē hosti 3
am cōsecrare. R. lz. diuersa sit opinio. in. 4
dis. 13. ego teneo q̄ nō q2 qui pri⁹ ptulit ver
ba ille consecrauit alij nihil faciunt. Et ideo
credo in ordinatōe p̄sbyteroꝝ sit meli⁹ nō di
cere q̄ dicere vba cōsecrationis: nisi dubita
retur de epō q̄ nollet cōsecrare.
¶ Utrū corpore viciat⁹ p̄sbyter possit cōficē 4
R. vt. s. Corpore viciatus. per totum.
¶ Quid de p̄sbytero qui postq̄ indut⁹ est 5
recolit se de aliquo mortali. R. q̄ si tenet ce
lebrare et habet copiā idonei cōfessoris tenet
cōfiteri. Si vo nō habet cterat cū pposito
cōfitēdi: et sufficit nec peccat si cū verecūdia ac
cedit. Si vo nō tenet celebrare: tūc nō dz ce
lebrare nisi pri⁹ cōterat et cōfiteat: q2 ad hoc
tenet fm san. Bo. in. 4. di. 13. et glo. i. c. d ho-
mine. de cele. mis. et alia glo. in. c. nihil. 7. q. j
ar. de sen. ex. c. de cetero. et. 26. q. 6. qui rece
dunt. Et hoc idē tenet. d. Anto. in. d. c. de ho
mine. Sed alij tenēt cōtrariū: q2 sufficit cō-
fiteat semel in āno. Et. Pa. in. d. c. d hoie. di
cit esse veri⁹: lz primū tuti⁹. Sed tu dic fm
cōem opi. theologoꝝ q̄ primū veri⁹. Tamē
Ricar. in. 4. di. 9. distinguit q̄ si nō iminet
scandalū vel psone aut populi: aut nō icepit
missā si ē sacerdos sumēs corp⁹ christi. q̄tū-
cūq̄ contrit⁹ s3 nō confessus: dūmodo habe
at copiā idonei cōfessoris tēp⁹ et loquelā ad
confitendū q̄ peccat mortaliter: et sic debet
dici q̄ nō debet celebrare vel cōicare. Si vo
aliqd triū pdictoꝝ iminet. s. vel scandalū p-
sone: vel populi nisi celebret: vel quia iā ince
pit missā: sic sufficit cōtritio. Et sic pōt intelli
gi q̄ tūc pōt celebrare: ar. c. d cetero. et. c. a no
bis. el secūdo. de sen. ex. et. c. qui recedūt. 26
q. 6. Adde tm̄ fm Ricar. i. 4. di. 17. q̄ q̄uis
habeat idoneū cōfessorē: s3 tamē expectat ali
um cui deuoti⁹ et securi⁹ cōfiteat: q̄ tūc absq̄
cōfessione et sine peccato pōt sumere euchari
stiam cū contritiōe sola. Quod limito dum-
modo sit cōfessus semel in anno. Item quia
tenetur celebrare vel cōmunicare: als nō cre
do si pōt desistere sine scandalo populi vel p
sone quia prius debet confiteri.
¶ Quid si celebrādo recoleret se comedisse 6
vel bibisse. R. q̄ in difficultatib⁹ semp acci-
piendū est qd min⁹ habet d periculo. Mai⁹
aūt periculū est qd est cōtra sacramēti eccle
sie perfectionē: quia hoc est sacrilegiū q̄ qd

ꝑtinēs ad qualitatē sumētis. Et iō si pſbr poſt cōſecrationē inceptā meminit ſe comediſſe nihilominꝰ debet ꝑficere sacrm̄. Idē si meminit se excōicatū: vel in mortali cū contritione tñ debita: ⁊ sic nō peccat sed fructuoſe sumit. Et in hoc concor. coīter doc. Si ꝟo meminit añ cōſecrationē. Tho. in. 3. q. 83. tenet ꝙ tutius ē dimittere missam inceptā: nisi scandalū graue imineret. Sz sctūs Bo. in. 4. di. 13. tꝫ ꝙ sine pctō pōt icboatā ꝑficere cū proposito cōfitēdi: ⁊ cū cōtritiōe totū supplet: nec videt ibi eē cōtēptus. Idē dicit etiā scūs Bo. ibidē de eo qui meminit se irregularē: qꝛ prohibitio ꝓpter irregularitatē nō extēdit se ad eū qui accessit sine cōscia irregularitatis ⁊ inchoauit missaꝫ. vñ ꝓpter reuerētiā sacri ⁊ scandalū ppli dicūt ꝙ si dolet ⁊ libēter faceret quod in se ē a domino eēt dispēsatū pro tūc. Idē dicerē etiā qñ nō incepit si nō pōt desistere sine scandalo: nec in hoc casu icurrit irregularitatem: ar. c. clerici. ⁊ c. latores. ⁊ c. fraternitati. que requirūt temeritatē: de clerico excoī. mini. ꝑ totū. Nec obstat. c. aplice. eo. ti. qꝛ ibi sūt in culpa nō intelligēdo quod debet. Sz hic iste ē in necessitate. Et hoc credo veruꝫ nisi foret scandalū phariseorū vel quis acciperet scandalū pro aliqua admiratiōe: qꝛ tūc non liceret sine nota irregularitatis.

¶ Quid de eo qui incepta missa habet consciētiā ꝙ nō sit pſbr. R. scūs Bo. vbi ſ. ꝙ añ cōſecrationē debet dimittere missaꝫ infirmitatē fingēdo: aut cōsciam deponere.

¶ Sed quid faciet sacerdos qui ꝑpēdit nō eē aquā in calice. R. ꝙ si hoc aduertit ante cōſecrationē eā apponat: sed post cōſecratōnē nullo mō: qꝛ nō ē ð necessitate sacri: vt. ſ. dictū est. Et de hac mā vide. j. missa.

Eucharistia. iij. circa sūptionē eius

quis tenet sumere. R. ꝙ prīo quilibet sacerdos cū celebrat. de cōſe. di. 2. relatū: quia sacrm̄ in sūptione cōplemētū sue significationis accipit: ⁊ si deficeret aliꝰ debet supplere pro eo q̄ sit iciunus: si iā hostiā saltem cōſecrauerat. 7. q. j. nihil. Si ꝟo dubitatur an cōpleuerit cōſecrationē hostie: tūc ſm Inno. in. c. pſbr de sa. nō iterā. Incipiēdū ē ibi addendo. s. Dñs nr̄ Jesus christus pridie ꝙ ⁊c. qꝛ nō dꝫ reiteratū: q̄d nescit factū. c. aplicā. de pſby. nō bap. Si aūt certuꝫ est ꝙ nō inceperat verba cōſecratiōis: tunc nō ē necesse supplere: Si tñ q̄s vellet supplere posset: ſꝫ nō deberet reincipe si iā signa sup hostiā fecerat: ſꝫ ꝓsequēdū ē vbi deficit ſm Ala. ⁊ placet: alr̄ incipiēdū est a capite: ⁊ si pluries celebrat in die semper debet sumere omissa purificatiōe in ꝑcedētibꝰ missis. Secūdo tenet quilibet christianꝰ cū ad annos discretionis puenit: vt in. c. oīs de pe. ⁊ re. ð quo dic vt. j. §. ij. nisi ex rōnabili cā ð ꝯsilio proprij sacerdotis ad tēpꝰ duxerit abstinendū. Tertio tenet quilibet in articulo mortꝭ cōstitutꝰ: ꝓpterea appellat viaticū. Vñ credo peccat mortaliter qui in tali articulo cōtemnit sumere corpus christi. Quarto rōe statuti. Quīto rōne officij: sicut sacerdos q̄ tenet celebrare saltē in magnis festiuitatibꝰ vt. j. missa. §. 43.

¶ Quot mōis sumit. R. ꝙ tribus modis: aliqñ sumit solū spūalit: aliqñ soluꝫ sacramētalit: aliqñ sacralit ⁊ spūaliter simul.

¶ Quid est manducare spūaliter. R. ſm scm̄ Bo. i. 4. di 9. ꝙ māducatio spūalr trāſlata est a corpalibus: ⁊ iō sicut in māducatione corpali sūt duo ꝑncipalit. s. masticacio ⁊ incorpatio: sic ⁊ in spūali sunt duo suo mō s. spūalis masticatio q̄ ē recogitatio p fidē. s. carnis christi ꝓ nobis exposite in preciū in cruce ad redimēdū ⁊ spūalis icorpatō p charitatē. s. dū recogitans ei quē recogitat iungitur ardore charitatis: ⁊ ita ei incorpatur

¶ Qñ dicit quis solū māducare spūaliter ⁊ nō sacraliter. R. ꝙ tūc qñ sacrm̄ ē i voto ⁊ effectus eius pcipit: quia sicut quidā añq̄ baptiçent ex desiderio baptismi pcipiūt effectū ipsius. sic ⁊ in hoc sacro: nec frustra inducit postea sacrm̄: quia plenius iducit effectū ipsa susceptio sacralis q̄ solū desideriuꝫ ſꝫ scm̄ Tho. in. 3. pte. q. 80. Uel meliꝰ ſm scm̄ Bo. in. 2. di. 40. qꝛ nō eēt vera volūtas nisi deduceret in opus cum adest facultas

¶ Quid ē māducare sacralit solū. R. ſm scm̄ Bo. i. 4. di. 9. ꝙ ē māducare sacrm̄ vt sacrm̄. Ad hoc aūt vt māducet sacrm̄ vt sacramētū: necessaria ē itētio: ⁊ itētiōis regulatio. Intētio inq̄ ē necessaria: qꝛ si q̄s iret ad mēsam: ⁊ itēderet corpꝰ reficere: ⁊ aliq̄s pro pane coī sacrm̄ sicut panē offerret: ⁊ ipe oīno itēderet cibū sumere nō dicerem eū sa-

cramētalit̄ mādūcare: necessariū est etiā vt
huius intētio dirigat̄ ſm fidez que ē in ipſo
vel in altero: q2 oportet credat ꝙ ſub illa ſpē
aliquod ſpūale lateat quod ſumere itēdat:
vel oportet ꝙ ſaltem ſumere intendebat q̄d
alios credere exiſtimat: lz ipſe nō credat: et
ſic patet ꝓ quāto q̄s dicat̄ ſacr̄alit̄ mādūca
re: q2. ſ. ꝙ ſacr̄m vere exiſtat ibi: ⁊ ipſe q̇ mā
ducat illud vt ſacr̄m ſumere intēdat: ſiue q2
credit eē verū ſacr̄m: ſiue q2 exiſtimat alios
credere. hec ſcūs Bo. vbi. ſ̄. Adde ꝙ tūc ſo
lū ſacr̄aliter ſumit qn̄ ꝓpter aliquod ipedi-
mentū quod in ipſo ſumēte ē: vel malā eius
diſpoſitionē caret effectu ⁊ fructu ipſius ſa-
cramēti qui ē ſpūalis mādūcatio hoc ē ſpūa
liter incorpari corpi myſtico ꝑ fidē ⁊ chari-
tatē: vel magis incorpari ꝑ augmentū fidei
⁊ charitatis que manducatio non conuenit
indigne ſuſcipientibus.
5 ¶ Utrū vere i hoc ſacr̄o chriſtus mādūcet̄.
R. ſm Ri. in. 4. di. 9. ꝙ ē in ſūptione hui⁹
ſacr̄i quedā mādūcatio carnalis: qua come
ſtū maſticat̄: ⁊ in ſtomachū trahitur ⁊ po-
ſtea digeritur: ⁊ vltimo i ſubaz manducātꝭ
cōuertit̄: ⁊ ſic vere manducat̄ illa ſpēs ſub q̄
realit̄ continetur verū corpus chriſti. Eſt
⁊ alia mādūcatio ſacr̄alis qua corp⁹ chriſti
verū realiter ſub illis ſpēbus panis conten-
tū ſumit̄: ſed ſic ſūptū corꝑaliter nō maſti-
catur: ⁊ ſi ſpēs ſic i ore maſticētur ꝙ ꝑ dige-
ſtionē ibi factā nō corrūpatur in eis forma
propria: ſed deſcēdāt in formā propriā i ſto
machū deſcendit ⁊ corpus chriſti in ſtoma-
chū ꝑ deſcenſū ſpēi ſub qua cōtinet̄: ⁊ tādiu
ibi manet corpus chriſti q̄ diu in eadez ſpē
forma propria ſpērū ſaluat̄. Si aūt ſpēs pa
nis tam diu in ore maſticet̄ ꝙ ꝑ digeſtionē
in ore factā corrūpatur forma propria i eis
⁊ nō deſcendat in ſtomachū: tūc nec corpus
chriſti deſcēdit in ſtomachū. ⁊ ſic intelligit̄
illud de cōſe. di. 2. c. tribus. cū dicit̄: q̄ cito
ſpēs dētibus atterit̄: tā cito in celuz rapitur
corpus chriſti. Adde tn̄ ſm ſcm̄ Bo. in. 4.
di. 9. ꝙ cū corp⁹ chriſti maneat ſub illis ſpe
ciebus q̄ diu illa ſpēs ſit habilis ad refectio
nē hūanā: quia ad hoc ē ſtatuta ⁊ ad hoc or
dinat̄: ⁊ hoc habeat cū eſt extra ſtomachuz
⁊ in ſtomacho: quia ibi reficit: ⁊ taz diu ibi
corpus chriſti moret̄ donec refectionis oꝑa
tio cōpleat̄. Ideo ſi quis euomat illas: euo-
mit corpus chriſti: ⁊ ſi ſpēs pn̄t diſcerni ab
alijs debent ſumi cū reuerētia ⁊ cremari ⁊ ci
neres iuxta altare recōdi: vt in. c. ſi ꝑ negli-
gentiā. de cōſe. di. 2. Si aūt ſpēs ille trāſeāt
ꝑ ſtomachū indigeſte ꝓpter aliquā infirmi
tatē: tūc ſunt extra ꝓprietatē refectionis. et
ideo ſi vadāt in ſeceſſum nō eſt ibi corp⁹ do
mini. Et hāc opi. ſanct⁹ Bo. vbi. ſ̄. dicit ꝓ-
babilē ⁊ placet: cū q̄ cōuenit Ri. vbi. ſ̄.
¶ Quis pōt idonee ſuſcipere ſacr̄m eucha-
riſtie. R. Pe. aureo. in. 4. di. 9. q. 2. ꝙ ido-
neus ſuſceptor ē homo viator adult⁹ fidel̄:
mente preditus: ieiun⁹: deuotus: apparitiōe
miraculoſa nō prohibitus: ſine cōſcia pecca-
ti mortalis: legitime cōfeſſus: in ꝯuerſatōe
crimine nō notat⁹: corꝑe mundus: a miſtro
idoneo tempore debito ⁊ recta itētiōe ſūpt⁹
vbi. 15. notanda cōmemorat.
¶ Primo dicit homo: q2 lz angeli btī man
ducēt chriſtū in ſua ſpē in q̄tuz ei vniunt̄ in
fruitione charitatis ꝑfecte ⁊ viſione manife
ſta: nō tn̄ cōtingit eis ſpūaliter mādūcare h̄
ſacr̄m quod ē ꝑ fidē credere in chriſtū cū vo
luntate ſumendi hoc ſacr̄m.
¶ Utrū brutū poſſit ſumere corp⁹ chriſti
ſacramētalit̄. R. vt. ſ̄. patuit ꝙ non.
¶ Sz nūquid ſi mus comedit illas ſpēs trāſ
ibit corpus xp̄i in eius vētrē. R. ſcūs Bo.
in. 4. di. 13. quidā dixerūt ꝙ ſic per rōnē ſu-
pradictā. Sz alijs videt̄ ꝙ nō: q2 chriſt⁹ nō
eſt ſub illo ſacr̄o niſi eaten⁹ q̄ten⁹ ē ordinabi
lis ad vſū hūanū. ſ. ad mādūcationē: h̄ ſicut
q̄ cito mus rodit: ita ⁊ tam cito inhabile fa-
cit ⁊ ſacr̄m eſſe deſinit. Et hec eſt opio coior
ſm ſcm̄ Bo. ⁊ magis pia. Et ſic patet ꝙ ſo-
lis hoībus debet dari nō brutꝭ: vel q̇buſcūqꝫ
etiā angelis: q2 illuſio eſſet.
¶ Secūdo dicit viator: q2 nulli mortuo de
bet dari ⁊ ſi ꝑtunt illuſio eſt.
¶ Tertio dicit adult⁹: q2 lz greci antiq̇tus
pueris darēt: vt de cōſe. di. 2. paruuli: tn̄ ſa
cramētalit̄ ſumē n̄ pn̄t: q2 nō vtūtur ſacr̄o
vt ſacr̄o: h̄ vt coī cibo ꝓpt̄ carētiā diſcretōiſ
¶ Sz qn̄ ē etas debita. R. Aureo. vbi. ſ̄.
ꝙ relinquēdū ē arbitrio boni viri. Et iō di-
co ꝙ tunc ē etas debita qn̄ pueri hn̄t vſū ra-
tionis ꝙ pn̄t cōcipe deuotionē huius ſacr̄i:
⁊ diſcernere ⁊ diiudicare corpus chriſti ⁊ re
uereri ab alio cibo ſaltē ex alioꝝ inſtructōe
quod pōt eē in decimo vel ſaltē in duodecīo

anno: vnde si apparerēt eis tūc signa discre-
tiōis ꝛ reuerētie pñt sumere ꝺm Tho. i. 4.
di. 9. imo debent saltē semel in anno sumere
vñ tenēt ad h eos īducē q̄ eorū habēt curā.
¶ Quarto dicit fidelis: q2 nulli infideli de
bet dari: imo nec infidelis pōt sumere sacra
mētaliter etiā nisi habeat intentionē sumen
di ipsuz vt sacr̄m ecclesie: lz ipse nō credat.
¶ Sed nūquid cathecuminis debeat dari
R. Aureo. vbi. s̄. ꝙ nō: quia nō sunt d fa-
milia christi per baptismum
¶ Quito dicit mēte ꝑditus: vnde demoni-
acis ꝛ amentib9 nō debet dari: distinguit tñ
Aureo. vbi. s̄. aut talis amens nūq̄ꝫ habuit
vsuz rōnis, ꝛ tali nō dꝫ dari. Aut aliqñ ha
buit vsū rōnis. Et tūc subdistinguit: ꝙ aut
ondit signa deuotōis extra ꝛ sic pōt coicari:
aut nō ꝑtendit signa deuotiōis: ꝛ tūc recur
rendū ē ad tēpus preteritū: quia si ante insa
niā petijt ꝛ deuotionē ad ipsuz hūit pōt da-
ri ꝛ debet in articulo mortis: si nō timet d pe
riculo euomēdi vel alteri9 irreuerētie: vt ha
betur i. c. is qui. 26. q. 6. Si ꝟo nullā deuo-
tionē ad ipsuz habuit tēpore sanitatꝫ: nec eū
petijt debito tēpore nullo mō eis debet dari.
Idē dic de demoniacis ꝺm ꝑfatā distictiōez
ꝺm Tho. in. 4. di. 9. ꝛ in. 3. pte. q. 80. Amē
tib9 ꝟo qui habēt dilucida intualla pōt da-
ri tunc qñ habēt vsuz rōnis ꝺm Aureo. ꝑdi
ctū vbi. s̄ Multo fortius pōt dari illis qui
largo mō dicunt amētes. s. qui habēt debilē
vsū rōnis: dūmodo possint aliquam deuoti
onez huius sacramenti concipe.
16 ¶ Sexto dicit: ieiun9: nā quicūq̄ꝫ aliquod
comestibile vl' potabile p9 mediā noctē sūpsit
nullo modo pōt coicare: siue digesserit siue
nō. de cōse. di. 2. c. liquido. 7. q. j. nihil. de ce-
le. mis. c. ex parte. Excipit casus infirmitatꝫ:
quia si de eorū ꝑiculo mortis dubitat etiam
post cibuz sunt coicandi: ne sine coione dece-
dant. de cōse. di. 2. ꝑsbyter. Nec. ob. c. sacra
de cōse. di. j. quia obrogatū ē. ꝛ de hoc vide
j. missa. §. 3. q. 5. 6. 7. 14. cū tribus se.
17 ¶ Septimo dicit deuotus: Nā sicut qui ci
bum corporalē non pōt digerere vel mastica
re non ē aptus mādůcare ipsuz: sic qui deuo
tionem nō habet: nō ē dignus coicare. de cō
se. di. 2. c. illo. ꝛ. c. tribus gradibus. Vñ san-
ctus Bo. in. 4. di. 12. Maiorē inquit effica
ciam recipit homo in vna missa vel mandu
care cum bona preparatione q̄ꝫ in multis: si
se non preparet diligenter.
¶ Octauo dicit aparitiōe miraculosa nō 18
prohibit9: Nā si apparet in forma pueri vl'
huiusmodi nō debet sumere ꝺm ꝑfatū Au-
reo. vbi. s̄. quia non apparet sub specie cōue
nienti hūane refectioni. Dicit tñ scūs Tho.
in. 3. pte. q. 82. ꝙ cōsulendū eēt presbytero
ꝙ iterato corpus ꝛ sanguinē dñi cōsecraret
ꝛ sumeret. Sed ego nō credo: quia que fiūt
miraculose nō sunt sub legib9. l. nā ad ea. ff.
de le. Et etiam quia verisimilit possetetiam
in alia consecratione sic apparere: et sic esset
processus in infinitum.
¶ Nono dicit sine cōsciētia peccati mortal' 19
Nā suscipiens cū cōsciētia peccati mortalis
peccat mortalit ꝺm Aure. vbi. s̄. ꝛ coit oēs:
sed si cōscientiā nō habet de mortali lz sit in
mortali peccato nō peccat mortaliter ꝺꝫ Au
reo. vbi. s̄. nisi sit ignorātia crassa vl' affecta
ta: quia debitā diligentiā de cōmissis nō ad-
hibuit. Landul. in. 4. di. 9. dicit ꝙ diligen-
tia debita est qñ facit illa que prudēs facit d
re quam vellet studiosissime examinare. Et
Sco. in. 4. di. 9. dicit ꝙ tenet quis se exami
nare ꝺm diligentiā nostre fragilitati possibi
lez. Addit tñ Aureo. ꝙ qñ quis dolet de ꝑ
teritis peccatis mortalibus cōmissis ꝛ habet
propositum non peccādi: ꝛ deuotionez ad sa-
cramentū ꝙ pōt ꝑsumere ꝙ nō sit i mortali
¶ Utrum presbyter peccet mortaliter dan- 20
do ei quē scit in peccato mortali cōstitutū:
R. ꝺm Ricar. in. 4. di. 9. ꝙ si talis nō petit
sibi dari sic peccat sibi dando. Si ꝟo petit: ꝛ
tunc distingue: Aut ē notorius peccator: et
sic peccat si ei dat: quia habet cōtra ipsuz le-
gitimā exceptionē. Aut nō ē notorius q̄ꝫuis
possit probari per duos testes vel tres. Et si
petit in occulto debet ei denegare quia habet
legitimā exceptionem cōtra eum: ꝛ moneat
ne petat in publico: vt habetur de cōsecrati.
di. 2. ne prohibeat quod petit. Si ꝟo petit
publice tunc si est sacerdos extraneus nō de
bet sibi dare: quia legitimaz habet causaz.
de consecra. di. 2. tribus. Si autez est sacer-
dos proprius parochialis: sic debet sibi da-
re: quia nullam habet exceptionem quaz in
publico possit obijcere. de officio iudi. ordi.
c. si sacerdos. Nec obstat ꝙ sit maius pecca
tum sumere cuz peccato mortali q̄ꝫ ifamari

quia sacerdoti ministrāti corpus christi prius est peccare mortaliť īfamādo iniuste peccatorē occultū ꝙ ꝙ ille mortaliť peccet: q2 nullus debet mortale cōmittere vt aliuz a mortali liberet. Peccator tñ occult⁹ ſm sanctuz Tho. 3. pte. q. 80. poti⁹ debet eligere īfamari ꝙ īdigne ad mēſam christi accedere. Quod credo verū qñ quis īdigne accedit. s. cū mala volūtate: puta quia nō penitet de pctīs. Sec⁹ eēt de īdigne sumēte: q2 nō ē cōfessus. de q̄ dic vt. s. eucharistia. 2. §. 5. ⁊. j. §. 24.

20 Sed nūqd eēt min⁹ malū dare tali hostiam nō cōsecratam: vel nō cōsecrare ⁊ sic sumere. R. ꝙ nō: vt patet i. c. de hoīe. de cele. miſ. Ideo dicit prorsus quidez falsa remedia sunt abijcienda que sunt veris pīculis grauiora ibidem.

21 Quid si solū sit suspectus de crimine mortali. R. ꝙ si suspicio sit violēta ⁊ notoria dicendū est sicut de eo quē scio in mortali: ſm ꝙ. s. dictū est: al's non elicitur. 2. q. j. c. 2. ⁊ 3. in glo. ⁊. 32. q. j. dixit dñs.

22 Utrū existēs ī peccato mortali peccet videndo corp⁹ christi. R. ꝙ nō: dūmō cū hūilitate ⁊ reuerētia videat. Similiť non peccat tangens ex necessitate: puta q2 cecidit in terram ⁊ huiusmodi ſm sanctum Bo. ⁊ sanctum Tho. in. 4. di. 9.

23 Quid d̄ illo qui lʒ nō sit vere in pctō mortali: tñ ſm cōsciam scrupulosaz se existimat eē. R. ꝙ peccat mortaliter nisi eā deponat: quia quicqd fit cōtra ꝯsciam edificat ad gehennā: vnde nisi sit ex ꝓbabili cōiectura debet deponi: vt in. c. inqſitioni de sen. ex. q2 vt dicit in. c. nō solū. de regula. li. 6. decet ⁊ expedit vt cōscie puritati nō desit iudiciū rationis: ne dū spūalis profectus querit salutis dispēdiū incurratur. hec ibi.

24 Decimo addit legitime cōfessus: q2 quātūcūqꝫ doleret de pctō cōmisso nō sufficeret vt digne sumat: ſ3 oportet legitime cōfiteať aliť peccat mortaliť: nisi vt ē dictū. s. eucharistia. 2. §. 5. Tenet tñ Aureo. vbi. s. ꝙ sacerdos parochialis qui nō habet aliū sacerdotē: ⁊ religiosus in via cū socio nō sacerdote ꝙ pñt celebrare cū cōtritiōe ⁊ cū ꝓposito cōfitēdi: ex quo nō habet cui cōfiteať: q2 religiosus nō pōt extra suū ordinē cōfiteri in religione minorū. Quod limito tñ verū qñ sine aliorū admiratiōe desistere nō pōt: aut quia teneť celebrare. Idē dicas de eo qui volēs cōicare corā sacerdote celebrante recolit aliqd mortale nō cōfessuz legitime ꝙ pōt cōmunicare cū cōtritiōe ⁊ ꝓposito cōfitēdi qñ sine admiratiōe ⁊ aliquali nota nō posset desistere quin cōicaret: nec habet aut tēp⁹ aut sacerdotē cū quo confiteri possit.

2 Undecimo dicit in cōuersatōe crimie nō notat⁹. vnde histriomb⁹ ⁊ h⁹mōi non debet dari. de cōse. di. 2. pro dilectione dñi. Puto nec maiestati diuine nec euāgelice discipline cōgruere tam turpi ⁊ infami cōtagiōe fedeť Unde ſm glo. ibidē. nec talib⁹ nec cuicūqꝫ infami notorio manifeste dāda est eucharistia. Si tñ reuertanť ad dñm: eis cōiō ⁊ reconciliatio nō negatur: vt ibidē dicit. in. c. se. Nō est tñ intelligendū sic vt stati debeat ei dari eucharistia. sicut fit a multis ⁊ male sed ꝓpter reuerētiā sacrī debet differri vsqꝫ post pactā penitētiā quā publice debet facē nisi articulus necessitatis vel pietatis aliqñ in casu aliter fieri ꝑsuadeat.

2 Utrū sit danda eucharistia suspēdēdis: vel decapitādis pro suis maleficijs. R. ꝙ sic si peniteāt ⁊ pure confiteanť: vel cupiāt cōfiteri si possent: q2 nec eucharistia nec sepultura ē eis denegāda: ⁊ missa ꝓ eis pōt celebrari ⁊ oblationes offerri. 26. q. 7. c. j. ⁊ vlti. ⁊ distin. 50. penitētes. ⁊. 13. q. 2. ꝓ obeuntib⁹. imo hodie in cle. j. de pe. ⁊ re. ꝑcipiť officialibus ꝙ eis administrare pmittāt si petunt.

2 Quid de excōicatis: inť dictis: scismaticis: ⁊ h⁹mōi. R. ꝙ nullo mō debet eis dari. Addit corpe mūdus. s. ab ea imundicia que tolli pōt: alr nō tollendo ſm Aureo. vbi. s. peccat grauiter cū tali imūdicia sumēdo eucharistiā: sed imūdicia que tolli nō pōt: puta lepra: fluxus sanguinis: vel seminis: ⁊ alia infirmitas nō ipedit sūptionē eucharistie: sed bene celebrationem misse ſm ꝙ dictum est supra: corpore vitiatus.

2 Utrū nocturna pollutio ipediat sūptionē hui⁹ sacri. R. vt colligo ex. s. Bo. in. 4. di. 12. ⁊ Aure. vbi. s. ⁊ ē cōis opi. ꝙ aut pollutio ꝓuenit ex cā peccati mortalis certa vel probabili: puta ex crapula vel morosa cogitatione ⁊ h⁹modi. ⁊ sic necessario teneť abstinere: alr peccaret mortaliť: vt colligiť in. c. non est. 6. di. ⁊ est ar. in. c. quisquis. 14. q. j. quia lʒ ipsa pollutio ſm se non possit eē pec

Polutio nocturna

catū mortale: habet tn̄ peccatū mortale an-
nexū rōne sue cause. Istud ego limito veruȝ
nisi prius ꝙ̄ sumat aut celebret: cōteratꝛ de
peccato ⁊ cōfiteatꝛ: quia si cōteritꝛ ⁊ confes-
sus ē de peccato ⁊ necessitas: vel scādalum
cogat ad celebrandū vel sumendū nō pecca-
bit. Sine necessitate tn̄ non credo etiā cōfes-
sus possit sine peccato sumere vel celebrare:
sed bene sine mortali pctō ꝭm Jo. de saxo. ī
sūma. ⁊ Pe. de pal. in. 4. Aut pollutio ꝓue
nit a cā que ē pctm̄ veniale tn̄ ꝓbabilitꝛ ⁊ sic
nō ipedit necessario sed ō cōgruo: nisi potior
cā vrgeat ꝭȝ Ri. in. 4. ⁊ ꝭȝ Tho. in. 3. pte. q.
80. Peccat tn̄ venialitꝛ si sine cā necessaria
coīcet vel celebret nisi in duobus casibꝰ ꝭm
p̄dictū Jo. Primꝰ qn̄ ē dies festus in quo ē
consuetū coīcare. Secūdꝰ qn̄ imineret scā
dalū: nisi celebraret puta qꝛ alius non ē: vel
est p̄latus qui cōsueuit celebrare ⁊ huiꝰ mōi
Similitꝛ dico de illa que prouenit ex illusio
ne diabolica: ⁊ hoc ꝓpter duo. Primo ꝓp̄
imūdiciā corpis. Secundū ꝓpter euagatio
nē mentis siue ineptitudinē. Idē dic qn̄ pro
uenit ex cā que nullū ē peccatū ꝙ de cōgruo
debet abstinere. In hoc casu scūs Gro. vbi
s. ⁊ bene distinguit dicēs: ꝙ aut sentit inqui
nationē illā inclinasse multū aiam: ⁊ sic cō.
sulendū ē ꝙ faciat reuerētiā sacramēto ⁊ ab
stineat. Si aūt sentiat magis expeditā na-
turā ⁊ vlteriꝰ deuotio vel solēnitas vł aliō
quod multū recōpenset: puta charitas alte-
rius qui cogeretꝛ celebrare in mortali: vł cō-
passio aiarū ⁊ huiusmodi ad sumēdū vł ce
lebrandū trahat: tūc arbitror dicit ipsū sine
remorsu cōsciētie accedere posse. Aut pollu
tio prouenit ex diabolica tēptatione: vt pu-
ta qn̄ cū maiori deuotiōe disponit celebrare
aut rōne solēnitatis ⁊ huiusmōi citiꝰ pollui-
tur: sicut de illo legitꝛ in collatiōibꝰ patrū q̇
semꝑ hanc patiebatꝛ in festis qn̄ erat coīcatu
rus: cui decretū fuit vt sꝑ coīcaret: ⁊ sic ces-
sauit talis illusio: ⁊ sic nō debet abstinere.
30 ¶ Sed ꝑ quātū tēpus debet abstinere. R.
ꝙ per. 24. horas ꝭm Alb. ⁊ scm̄ Tho. Sed
Pe. de pal. limitat verū cū accidit circa me-
diā noctē: ꝭ si ante mediā noctē accideret ab
stinere nō tenetꝛ: nisi quādo prouenit ex cau
sa mortalis peccati.
31 ¶ Quid de coitu cōiugali. R. credo distin
guendū fore vt de pollutiōe nocturna: nisi
ꝙ pōt esse ꝙ exigens peccaret mortalitꝛ ⁊ tn̄
reddēs iuitus nō peccaret: ⁊ sic solū in exigē
te caderet ꝓhibitio non in reddēte. ⁊. c. oīs
hō. de conse. di. 2. ⁊. 23. q. 4. sciatis. debet itel
ligi de consilio in coitu in quo non ē peccatū
vel saltē solū veniale. Credo tn̄ ꝙ exigens
non digne suscipiat: ꝭ ꝑ. 24. horas ad minꝰ
debet abstinere de bono consilio non de p̄ce
pto: vt no. in glo. in. d. c. oīs. ⁊ sequitꝛ Pe. de
pal. ⁊ Tho. in. 3. pte. q. 80.
¶ Utrū mēstruata vel mulier pꝰ partū im 32
mediate debet abstinere. R. ꝙ nō de necessi
tate: si tn̄ ex reuerentia abstinet non peccat.
di. 5. c. ad eius. ⁊ de puri. pꝰ par. c. vno. dū.
modo coīcet ꝭm institutionem ecclesie. in. c.
omnis. de peni. et remissio.
¶ Utrū somniū homicidij vel alteriꝰ pec- 33
cati mortalis ipediat sūptōnē huiusmodi sa
cramēti. R. ꝙ huiusmodi sōnia nō iducūt
pollutionē corporis nec tantā distractioneȝ
mentis sicut sōniū fornicationis ꝓpter intē-
sionē delectationis: ⁊ iō nō ipedit. Si tn̄ sō
niū homicidij proueniat ex cā que ē morta-
le peccatū: ipedit sūptioneȝ sacramēti rōne
sue cāe ꝭm scm̄ Tho. in. 3. pte. q. 80. Intelli
ge nisi prius cōteratꝛ ⁊ confiteatꝛ.
¶ Tertiodecimo dicit a ministro idoneo. 34
s. sacerdote. de cōse. di. 2. ꝑuenit. Nā nullꝰ
tangere debet etiā diaconꝰ nisi in necessita-
te: vt si casu caderet in terrā: vł aliquo alio
casu. 63. di. diaconos. Uerū ē ꝙ diaconꝰ cū
p̄sbr ē fessus vel alr̄ ipotens ⁊ necessitas co
git de iussu p̄sbri pōt dispēsare. vel etiā sine
iussu qn̄ iussus expectari nō pōt: vt no. Hu.
in. d. c. diaconos. aliq̇ etiā tenēt vt no. Pa.
in. c. quāto. de cōsue. ꝙ etiā laicus pōt admi
nistrare tēpore necessitatis articuli mortis:
qn̄ nec sacerdos vel diaconꝰ adest. allegat. §.
verū. 22. di. Itē alij tenent ꝙ in tali necessi
tate mortis: licet ꝑ se eucharistiā assumere.
Nec ob. c. fi. 24. q. j. quia loquitꝛ de heretič
a quibus nō licet accipe. sed tn̄ Pa. tenet cō-
trariū. s. ꝙ nō licet nisi sacerdoti admistra-
re: ⁊ credo sit securior opīo: qꝛ in tali necessi
tate cōstituto dr̄: crede ⁊ mādu casti.
¶ Sȝ an debeat a ꝓprio sacerdote soluȝ sumi
R. ꝙ pōt sumi a ꝓprio epō ⁊ archip̄sbro. d
offici. archip̄s. c. 3. ⁊ a ꝓprio sacerdote: ⁊ ab
hn̄te licētiā ab eis: caueat religiosus: qꝛ si mi
nistrat excōmunicationeȝ incurrit: vt dicitꝛ

j.excommunicatio.5 casu.12.
36 ¶ Quartodecio dicit tēpore debito: qꝛ q̊
ad celebrationē misse reqrit̄ dies ⁊ nō nox:
vt.j.missa.§.41. Quo vero ad alios coicare
volētes nō iueni q̄n possit oi hora recipi dū
modo sint ieiuni verū ē ꝙ mane diei ē con-
gruentior hora. Itē ꝙ nō omittat̄ quin su-
mat̄ saltez semel in anno in pascha: qꝛ ad h̄
tenet̄ q̇libet fidelis pꝰ ꝙ̄ ad ānos discretiōis
ꝑuenit: nisi ex aliq̄ rōnabili cā ad tēpꝰ de cō
silio ꝓprij cōfessoris duxerit abstinēdū: vt i
d.c.oīs.alr̄ peccat mortalit̄. Qr aūt qdā
voluerūt intelligē ꝑcise de die pasche nō bn̄
senserūt: Unde papa Eugeniꝰ declarauit
ad remouēdas ambiguitates ꝙ sufficit ꝙ su
scipiat in die iouis scā ⁊ vlteriꝰ vsq̄ ad dn̄i
cam pꝰ pascha imediate sequētē iclusiue qn̄
magis sue deuotioni videbit̄ expedire: ⁊ sic
satisfac̄ ꝑcepto: ⁊ credo ꝙ mag arctāt̄ q̊ ad
pueros sub pena mortalis pcti hn̄tes curam
pueroꝝ: vt ad hoc sacrm̄ eos inducāt tēpore
pasche ꝙ̄ ipse cū ignorātia eos excuset saltez
vsq̄ ad tēpora.18.annoꝝ vel circa. Itē tēpo
re debito.s.vt solū semel i die coicet sꝫ san-
ctū Tho.in.4.di.12.ar.de con.di j.sufficit.
Pluries aūt nō licet nisi vt dr̄.j.de sacerdo-
te in titulo.missa.§.45. Itē dic tpe debito:
vt.s.nō vadat stati ad sumendū pꝰ ꝙ̄ cōfes-
sus qui in multis fuit pctis ⁊ magnis sꝫ de-
bet pluries cōfiteri priꝰ ⁊ orōibꝰ ⁊ ieiunijs
se odoriferū reddere.ar.de pe.di.j,non suffi
cit.et.c.in actione.
37 ¶ Sꝫ nūqd vr̄ rōnabilis cā abstinēdi cum
quis dicit se odiū hr̄e ↄ aliquē. R.ꝙ non:
nec aliud pctm̄ mortale: qꝛ tenet̄ desistere et
cōteri ⁊ ↄfiteri ⁊ coicare: alr̄ nō coicās saltē
semel in anno excoicandꝰ est.de cōse.di.2.
si quis intrat.⁊.d.c.omnis.
38 ¶ Utrū liceat quotidie sumere. R.sꝫ scm̄
Bo.in.4.di.12.ꝙ ꝙ̄tū ē ex ꝑte sacri cuius
virtꝰ ē hoibus salutaris: vtile ē hoibꝰ ipsuz
quotidie suscipe. Facit.c.si quotiēscūq̄.de
cō.di.2.sꝫ ex ꝑte sumētis in q̊ reqrit̄ vt cum
magna deuotiōe ⁊ reuerētia ad h̄ sacrm̄ ac-
cedat: aliqn̄ expedit quotidie sumere ⁊ lau-
dabilit̄ qn̄ quotidie se preꝑatū iuenit. ⁊ hoc
voluit dicē Augꝰ.d ↄse.di.2.c.nō iste. Sic
viue inq̇t vt merearis quotidie accipe. Sꝫ
qꝛ multotiēs in pluribꝰ hoibꝰ huiꝰ deuotio
nis ipedimēta occurrūt ꝓpē indispositiōez
corꝑis vel aie nō ē vtile oibꝰ ad hoc sacrm̄
quotidie accedē: sꝫ tm̄ qn̄ se ꝑꝑatū iuenit: qꝛ
maiorē efficaciā recipit hō i vna missa vl̄ mā
ducatiōe cū bona ꝑꝑatiōe ꝙ̄ in multꝭ si se nō
preꝑat diligent̄. Et iō si q̇s cognoscat expi-
mētalit̄ ꝙ ex frequenti sūptione huiꝰ sacri
feruor charitatꝭ augeat̄ i eo: ⁊ reuerētia ad
sacrm̄ nō minuit̄ quotidie dꝫ coicare vl̄ sal
tē frequēt̄. Si aūt sentiat ꝑ multā frequēta
tionē ꝙ reuerētia minuit̄ ⁊ feruor nō crescit
debet interdū abstinere vt postea cū maio-
ri reuerentia ⁊ deuotione accedat.
¶ Quītodecimo dicit recta intētiōe.s.vt ꝑ
ipsū vniamur christo ꝑ charitatꝭ amorē: et
muniamur cōtra diaboli tētationes.
¶ Utrū debeat dari ad accipiēdū aliq̇d ex
perimētū. R.ꝙ n̄.2.q.5.ↄsuluisti.⁊ d̊ pur.
ca.ex tuarū. Nec ob.c.sepe cōtingit. 2.q.5.
qꝛ illud abrogatū ē: vnde nec ꝓpē purgatio
nē ifamie vl̄ ꝓpē aliud tꝑale dꝫ dari vl̄ sumi
¶ Addo.16.in sūptiōe sm̄ Durā.vt.s.su-
mat̄ discrete ⁊ lenit̄ dētibꝰ anterioribꝰ tera
tur ⁊ lingua moliātur ne aliqua pars eiꝰ dē
tibus inhereat.
¶ Addo ⁊.17.sm̄ eūdē Durā.s.vt nō stati
pꝰ coiōnē expuat ꝓpter reuerētiā sacri ne si
aliq̄ ps sacri inhesisset dētibꝰ expui cōtinge-
ret. Itez vt n̄ stati vadat ad manducādum
aliū cibū. vn̄ dꝫ eē aliq̄ mora ⁊ tanta ꝙ ille
spēs sint cōsūpte: vel alterate ꝓpter reuerē
tiā sacri. vn̄ dꝫ saltē aliq̄s orōnes ꝑuatas di
cere anteq̄ aliquē cibū sumat: non requirit̄
tm̄ tale spatiū sicut dicitur in.c.tribus.de cō
se.di.2.quia illud abrogatū est.
¶ Quid si euomat̄. R.ꝙ si ꝑ ebrietatē vel
voracitatē euomerit laicꝰ.40.dies dꝫ peni-
tere.c.si q̇s ꝑ ebrietatē.de ↄse.di.2.clerici vl̄
religiosi ꝑ.70.epi vero ꝑ.90. Si vero. ꝑ ifirmi
tatē euomerit per.70.dies penitere debet.
d.c.si quis per ebrietatē.
¶ Utrū actus cōiugalis sit ꝓhibitꝰ pꝰ cō-
munionē. R.ꝙ nō quo ad reddētē: qꝛ tene-
tur ad hoc: sꝫ quo ad exigentē ē ꝓhibitū eo-
dē die: nō tm̄ peccat mortalit̄ si exigit sed so-
lum venialiter sm̄ Alb.

e **Eucharistia**.4. Circa ef
ficaciā sacri
huiꝰ q̄ro q̇s sit eiꝰ effectꝰ. R.sꝫ san
ctū Bo.in.4.di.12.⁊ coit̄ alios ꝙ h̄ cōfert̄
grā cū virtute charitatis. Q̄ēm enī effectū
quē facit cibꝰ ⁊ potꝰ ꝙ̄tū ad vitā corꝑalē fa
cit hoc sacrm̄ ad vitā spūalem. Jo.6. Caro

mea vere ē cib⁹. Unde reficit spūalit̄ ꝙ sine
gratia eē nō pōt: ⁊ cōfert̄ grā cū virtute cha
ritatꝫ: q2 iste panis nō ē simplicit̄ panis ſ cō/
iūctus cuꝫ diuinitate: ⁊ iō ē sicut carbo igni
vnit⁹. Et amor nō ē otiosus: iō ꝑ hoc sacr̄m
q̄ntū ē de sui virtute: nō tm̄ habit⁹ grē ⁊ ꝟtu
tis cōfert̄: sed etiā excitat̄ in actū. Et iō aīa
spūalit̄ reficit̄: ⁊ ꝑ hoc delectat̄ ⁊ quodāmō
inebriat̄ a dulcedine bonitatꝫ diuine. Scdo
ꝟtutes augent̄ sicut ꝑ cibū corp⁹ augmētat̄
Tertio pctā venialia remittūt̄: sicut ꝑ cibū
corpus restaurat̄ quod quotidie deꝑditur.
Unde remittūtur pctā venialia q̄ minuunt
charitatē ⁊ plura ⁊ pauciora ſꝫ ꝙ hō magꝭ
vel min⁹ se disponit. Quarto remittit̄ etiā
mortale: qn̄ exn̄s i mortali nō hꝫ ꝯsciaꝫ ipsi⁹
nec affectū. Un̄ reuerent̄ accedēs q̄uis an/
tea de eo nō fuerit ꝯtrit⁹: cōsequit̄ grāꝫ cha
ritatis q̄ ꝯtritionē ꝑficit ⁊ remissioneꝫ pctī:
imo nedū valet sumēti ſ etiā offerēti: ⁊ ill̄
pro quib⁹ offert̄ ad remissionem pene debite
suis pctīs ſm deuotionē maiorē vel minorē
Aduertetn̄ hic ſm Pe. in 4. di. 9. ꝙ si quis
fecit debitā diligētiā q̄uis sit i mortali igno
rans nō peccat ſ meret̄: ⁊ ei valet ad remissi
onē pctōrū. Si ꝟo fecit diligentiā non debi
tam ſ ſm suā fragilitatē q̄ntū potuit: sic non
meret̄ nec etiā peccat. Si aūt nō adhibuit di
ligentiā possibilē hūane fragilitati ſ fuit ne
gligens in discutiēdo: ⁊ sic peccat mortaliter
sumēdo si ē i mortali q̄uis ignorās. Quod
limitat Ri. in. 4. di. 9. qn̄ si adhibuisset dili
gentiā ſm hūanā fragilitatē pctī mortalis
recordat⁹ fuisset. Quito ꝓseruat̄ hō a pctīs
q2 spūalit̄ roborat̄. Un̄ Inno. inq̇t. Eucha/
ristia liberat a malo: ꝯseruat i bono: delet ve/
nialia: ⁊ cauet mortalia: huius etiam virtu
te sacramenti virtutes augentur: omnium
grārum fructus exuberat.
j ¶ Utrū in oib⁹ hēat efficaciā suā. R. ꝙ n̄
ſ oꝫ Primo istū cibū ab alijs discernē ꝑ fi/
dē. Scdo hospitiū ꝓꝑare ꝑ sui ꝓbatōnem.
Tertio in hospitio ꝓꝑato recipē cū honore
⁊ deuotiōe: primū ⁊ scdm no. ꝑma' Chor. ij
Nō diiudicās. ⁊ ꝓbet āt. Et q2 multi hoc n̄
faciūt iō ibecilles i firmi ⁊ dormiūt multi.
z ¶ Utrū incurrat culpā mortalē qui nō re/
cipit effectū hui⁹ sacrī. R. san. Bo. i. 4. di.
iz. q lꝫ vir iust⁹ ex q̄dā corruptōe vel distra
ctione nō ꝓparādo se debite nullā vel modi/
cā reportet efficaciā nō tm̄ icurrit culpā mor
talē. Sec⁹ aūt de illo q̇ nō suscipit effectū hu
ius sacrī: q2 idigne accedit. s. exn̄s i mortali:
⁊ h⁹mōi: quia sic mortaliter peccat.
¶ Utrū istud sacr̄m hēat efficaciā in aliq̇ q̇ 3
est in pctō mortali. R. san. Bo. vbi. s. q lꝫ
sit arctāda dei largitas quin aliquādo faci/
at ⁊ possit facere oīs culpe remissionē: tm̄ ſꝫ
forū cōe ⁊ gnālē rōnē istitutionis hui⁹ sacrī
q2 sic datū ē in cibū illis qui sunt de corpore
mystico christi: ⁊ oēs tales hn̄t charitatē. iō
non habet efficaciam in eo qui est in pecca/
to mortali sed in solis iustis
¶ Utrū venialia peccata ipediāt effectum 4
hui⁹ sacrī. R. ſm Tho. in. 3. q. 79. ꝙ nō lo
quēdo de venialibus ꝓut sūt ꝑterita: ſ ꝓut
sunt in actu nō ipediūt ex toto ſ in ꝑte. Nā
sicut dictū ē effect⁹ hui⁹ sacrī ē nō solū ade
ptio habitualis grē ⁊ charitatis: ſ etiā quedaꝫ
refectio actualis spūalis dulcedinis q̄ quidē
impedit̄ si aliquis accedat ad hoc sacr̄m mē
te distracta ꝑ pctā venialia nō aūt totaliter
augmentū spūalis gratie ⁊ charitatis.
¶ Utrꝫ hēat maiorē efficaciā in sūptiōe plu 5
riū hostiarū simul q̄ in vna. R. ſm Tho.
vbi. s. ꝙ nō: q2 lꝫ sacerdos in vna missa ꝯse
cret plures hostias: nō tm̄ multiplicat̄ effe/
ctus huius sacrī: q2 nō est nisi vnū nec ē plus
virtutis in multis hostijs cōsecrat̄ q̄ i vna
cū sub oibus ⁊ vna sit totus christus. Iō su
mēs plures hostias simul nō ꝑcipit maioreꝫ
effectū. In plurib⁹ ꝟo missis multiplicat̄ sa
crificij oblatō: ⁊ iō multiplicat̄ effect⁹ sacrī.

e **Eunuchus** an possit ordi/
nari. vide. s.
corpore vitiatus. §. j.
¶ An debeat portare puluerem. R. ꝙ nō.
55. di. eunuchus.

e **Exactio** non ē vbi quis spōte
soluit. viđ gl. ⁊ Car
di. in cle. presenti. de censi. ⁊ ibi dicit
Pau. ꝙ exigere ⁊ extorquere dicit violētiā
vt. ff. de le. 3. l. fideicōmissa. § si rem suā. Di
cit tm̄ ꝙ si ꝓcessit extorsio lꝫ sequat̄ volunta
ria solutio ꝙ satis est exactō. facit simile qđ
no. Ho. in. c. preterea. de iure patro. ⁊ de pe/
nis. c. constitutus. Exactio aliquādo dicit̄
talia. de qua habes. j. talia.

e **Exaltatio** filia suꝑbie. vide
j. suꝑbia. §. z.

e **Xaminatio** querebet fieri in ordi-
nandis. vide. j. ordo. 7. ⁊ in cõfirmã
dis. vide supra confirmatio.

e **Xcepta** intelligitur in generali sermone perso-
na loquens. de iureiurã. c. petitio.

e **Xceptio** firma t regulã. vide. s. aliẽatõ. §. io.

e **Xcoĩcatio** ꝗ. quid ẽ. R. Pa. sup rubri
ca eiusdẽ tituli. Excoĩcatio ẽ cẽsura
a canone vel a iudice ecclesiastico ꝓlata pri-
uans cõione sacramentorũ ⁊ qñq̧ hominũ
Facit ad hoc. ij. q. 3. c. audi.

j ¶ Quottuplex ẽ excoĩcatio. R. ꝙ duplex
Una dr̃ maior: ⁊ hec priuat a sacris ⁊ cõsor
tio hominũ ⁊ ab ingressu ecclesie ⁊ multis
alijs: de q̃bus no. in. c. a nobis. el. z. ⁊. c. si ve
re. eo. titu. ij. q. 3. in multis. ⁊ hec dicit̃ ana-
thema: vt. ij. q. 5. §. euidẽter. Alia dr̃ minor:
⁊ hec separat a sacramẽtis tm̃: vt in. d. §. eui
denter. Intellige ꝑcipiẽdis nõ ministrãdis
c. si celebrat. de cle. ex. mi. ⁊ etiã ab electione
passiua. vnde reddit ipsũ excoĩcatũ inhabi
lẽ ad quodcũq̧ beneficiũ ecclesiasticũ conse
quendũ: vt no. in. c. si celebrat. de cle. ex. mi.
Unde dicit Inno. ibidẽ: ꝙ nec dignitatem
aliquã cõsequi põt: nisi prius absoluat̃: etiã
si eligentes hoc ignorant: vt tenet glo. ibidẽ
⁊ communiter doctores.

z ¶ Quot modis infligit̃ excoĩcatio. R. ꝙ
tam maior q̃ minor infligit̃ duob⁹ modis.
Aliqñ a iure cõi seu municipali vel statuto
⁊ hec dr̃ excoĩcatio a iure. de qua. j. excoĩca-
tio. 5. ⁊. 6. ⁊. 7. Aliqñ infligit̃ a iudice pãtẽ
hñte. Et hec dr̃ ab homine vel a iudice. d̃ qui
bus dr̃ ⁊ no. i. c. nuꝑ. eo. ti.

3 ¶ Quis põt excoĩcare. R. ꝙ excoĩcare ex-
coĩcatione maiori ꝓprie spectat ad officiũ
ep̃ale: vt patet i. c. corripiant̃. z4. q. 3. quia
dr̃ mucro ep̃i. in. c. visis. 16. q. z. Itẽ ꝫ gl.
in. c. nemo ep̃s. z. q. j. ⁊ in. c. cũ in cunctis. de
elec. de iure cõi pñt oẽs ecclesiarũ ꝑlati: vt in
c. cũ ab ecclesiarũ. de offi. or. vbi de hoc ple
ne no. ⁊ voco ꝑlatũ ⁊ iudicẽ ordinariũ super
plebẽ suã: hic quẽcũq̧ ꝭm glo. in. d. c. cũ ab
ecclesiarũ: qui ꝑficit̃ collegio vel vniuersita
ti ecclesiastice ab eo qui habet administrati-
onẽ cũ iurisditiõe: vt puta ab ep̃o: vel qui ẽ
electus a collegio siue vniuersitate lꝫ subsit
alteri: puta ep̃o: vt extra de elec. c. j. 93. di.
legim⁹. ⁊ hoc verũ nisi ep̃i ꝓscripsissent ne pos
sent excoĩcare: vel nisi vellẽt excoĩcare cũ il
la solẽnitate de qua in. c. debẽt. ij. q. 3. scili-
cet cũ duodeci sacerdotib⁹ circũstãtib⁹ ha-
bentibus cãdelas accẽsas in manib⁹: qr solũ
ep̃i tali mõ excoĩcare pñt. Pñt etiã excoĩca
re illi quibus ex cõsuetudine vel indulgẽtia
cõpetit vt capitulũ: vt de rescrip. ex ꝑte de-
cani. Hosti. etiã vult ꝙ in notorijs que non
indigẽt idagine iudiciali: pñt excoĩcare etiã
sacerdotes parochiales ꝑmissa tñ monitiõe
quod posset tolerari vbi ex cõsuetudine ha-
berẽt: vel ep̃i ꝓhibitio nõ obstaret: al's non
nec. c. cũ inhibitio. de clã. despon. quod alle-
gat. Hosti. probat hoc: põt etiam dici ꝙ qui
põt facere statutũ põt excoĩcare: itelligo in
ecclesiasticis etiã si nõ sit sacerdos. Excoĩca
tione minori põt excoĩcari quis siue simpli-
citer. de pe. di. j. in actiõe. siue ad tẽpus. 86.
di. tanta. ⁊ ab illis qui pñt excoĩcare maiori
vt. in. d. c. cũ ab ecclesiarũ. notatur.

¶ Utrũ ꝑlati excoĩcati: interdicti: suspensi 4
a iurisditione intrusi ⁊ huiusmõi possint ex-
coĩcare. R. ꝙ nõ. z4. q. j. audiuim⁹. c. quia
de cõces. ꝑbẽ. cũ similib⁹. ⁊ qui non seruauit
interdictũ. c. fi. de conces. ꝑbẽ. de quo tñ dic
vt. j. excõmunicatio. 3. §. z.

¶ Utrũ ille ꝑlatus qui tm̃ habet tẽporalẽ 5
iurisditionẽ possit excoĩcare. R. ꝙ non. ar-
gumento de offi. ordi. c. dilectus.

¶ Utrũ sola consuetudo reddat aliquẽ ex 6
coĩcatũ. R. ꝭm Ho. ꝙ sic qñ ẽ approbata ꝑ
papã vel per aliũ prelatũ quo ad suos subdi
tos quia perinde est ac si esset statutũ: al's nõ
quãtũcunq̧ sit longa.

¶ Qui pñt excoĩcari. R. ꝙ vniuersitas et 7
collegiũ prohibẽtur excoĩcari ne cõtingat in
noxios ligari. c. romana. §. in vniuersitatẽ.
de sen. ex. li. 6. Si tñ excoĩcaret̃ teneret sen-
tẽtia: vt ibidem no. glo.

¶ Utrũ excoĩcatus possit excoĩcari. R. ꝙ 8
sic: ⁊ pro eadẽ causa ⁊ pro diuersis: ⁊ ab eo-
dẽ iudice ⁊ a diuersis. c. engeltrudã. 3. q. 4. c
excellentissimus. ij. q. 3. ⁊ de hoc vide glo. in
c. officij. eodem titulo.

¶ Utrũ episcopus vel alius ꝑlatus possit 9
excoĩcare non suũ subditũ. R. ꝭm cõit̃ doc.
ꝙ nõ: dũmodo rõne delicti vel cõtract⁹ seu

rei de qua agit̄ nō sit effectus de eius iurisditi
one: vt no. in. c. j. de priui. li. 6. imo plus di
co ꝙ propri⁹ ꝑlatus nō pōt ratā hr̄e ſ3 Jn
no. ⁊ alios in. c. prudētiā. de offi. dele. etiā3 si
sit lata in eius territorio: q2 quod nullū fuit
nō pōt ratificari: ⁊ excoīcatio aut est nulla:
aut statim ligat: vt no. in. c. pastoralis. ð ap
pel. nisi feratur sub conditione.
¶ Qui ligant̄ sentētijs excoīcationis quo
rūcūqꝫ prelatorū prolatis ꝑ modū statuti.
R. vt colligo ex Pa. in. c. a nobis. el ꝑ. ð sen
ten. ex. ⁊ He. in. d. c. vt aīarū. ⁊ distiguo sic
ꝙ aut fit cōtra statutū ab exn̄tib⁹ in territo
rio statuētis siue sint subditi siue forenses: et
sciūt statutū ⁊ sic sunt excoīcati. Limitat ħ
Jnno. vt refert Pa. in. d. c. a nobis: verū qn̄
statutū ē aptū cōprehēdere tā subditos ꝙ̄ n̄
subditos. Si ꝟo sunt ignorātes sic nō ligāt̄:
nisi ignorantia sit crassa vel supina. Si ꝟo
fit cōtra statutū ex̄ diocesim statuētis sic nō
ligant̄ forēses. Subditi ꝟo statuētis ligant̄
in quatuor casib⁹. Primo si statutū agit ori
ginare cām in territorio ex facto negatiuo
cōmisso in limitib⁹ alteri⁹ territorij. Exem
plū: puta statuto cauet̄ ꝙ q̇cūqꝫ fecerit vbi
cūqꝫ furtū nisi ifra mēsem a die cōmissi cri
minis cōpareat corā iudice delicti: vel corā
nobis sit excoīcat⁹ iste faciēs furtū ligat̄ nō
rōne furti nō fiēdi: quia ē factū negatiuū in
territorio alieno ħ ex ea pte q2 nō cōparuit:
quod cōparere ē factū affirmatiuū ꝯriū faci
endū in limitib⁹ territorij statuētis. Rō q̇a
ꝑdictū ad hoc potuit arctari: vt in. c. ex tue
de cle. nō re. facit qð no. de rapto. c. px. ⁊. c. ro
mana. §. ꝯtrahētes. ð fo. cōpe. li. 6. Secūdo
ligant̄ qn̄ statutū ꝓncipalit̄ cōcernit rē subie
ctā statuētis: puta eṗs excoīcat ꝑ statutum
clericos nō residētes ligant̄ clerici etiā ex̄ di
ocesim residentes: rōne rei qua subiecti sunt
eṗo q̄ sita ē i ei⁹ diocesi. ð fo. cō. c. fi. etiā si ꝑ
sona sit ex̄ diocesim: vt ꝓbat̄ in. d. §. ꝯhen
tes. ⁊ ꝑ hoc quod hic sequit̄. Tertio vbi q̇s
tenet̄ ad aliquod faciēdū ⁊ illud nō facit fa
ctū vz: vbi illud facere debebat: vt. ff. de reg.
iur. l. qui nō facit. ⁊ de vsu. c. j. li. 6. ⁊ qð no.
glo. magna in cle. j. vt lite nō cōtes. Quarto
ligant̄ qn̄ factū est principiatū in territorio
l3 sit cōpletū alibi. facit qð no. Jo. an. in. c.
j. de priui. li. 6. de sagittāte in loco nō exēpto
cū ipse sit exēpt⁹ vt efficiat̄ subdit⁹ vtriusqꝫ
iudicis. ⁊ ꝑ hoc patet ꝙ religiosus faciēs cō
tra statutū quod excoīcat quēcunqꝫ q̇ assen
tit ꝑlationi extra ordinē nisi prius restitut̄
libris ē excoīcatus si assentit: q2 originatio
facti fit in subiectione ꝑlati statuētis l3 effi
ciatur exēptus ab eo post ꝓstitū cōsensū: ⁊
sic determināt dn̄i ð rota ꝑ no. ꝑ Jnno. in. c.
preterea requisiti fuim⁹. de appel. de illo qui
excoīcauit si elegerit. Et iō limita tex. d. c.
vt aīarū. ꝙ statuto nō ligant̄ ex̄ territoriū
delinquētes: qn̄ delinquēs ⁊ res circa quā de
linquit̄: ⁊ etiā ipsū delictū sunt totalit̄ extra
prouintiā seu territoriū statuentis.
¶ Qui ligant̄ qn̄ sentētia profert̄ nō ꝑ viā jj
statuti ħ snīe hominis. R. ſm Pa. ⁊ He.
vbi. s̄. Aut profertur generalit̄ pro ꝓterita
culpa: ⁊ sic nō ligat eū qui eā cōmisit ex̄ terri
toriū snīantis: ħ bene ligat subditū qui eam
cōmisit in territorio ꝙ̄uis sit ex̄ territoriū
tēpore snīe. Sed eū qui nō ē subditus seu de
territorio l3 ibi deliquerit siue proferat̄ ge
neralit̄ siue spālit̄ cōtra eū non ligat eū ex̄
territoriū existentē: nisi fuerit citatiōe ꝑuē
tus anteqꝫ recederet: vel nisi ad requisitōnē
iudex proprius sub quo degit ipsū citaret. ꝓ
ut tenet̄ requisitus vt iret ad respōdendu3:
quia si nō faceret posset excoīcari. Aut pro
fert̄ spālit̄ ꝓ ꝓterita culpa: ⁊ sic ligat subdi
tū qui delinquit ex̄ territoriū ⁊ ibi existēte3
Ratō q2 cū corā vtroqꝫ ordinario possit cō
ueniri. de fo. cōpe. c. fi. Ergo pōt cogi ꝑ ordi
nariū ad cōparendū ⁊ si nō cōparet excoīca
ri pōt. Et l3 nūcius exequat̄ citationem ex̄
territoriū propriū: tn̄ citatio decernit̄ fctā
in proprio territorio ipsius iudicis quo ad
oēs effectus: nisi ante talē citationē alibi ca
peret domiciliū: q2 tūc n̄ posset citari nec cō
sequent̄ excoīcari tāqꝫ ꝯtumax ſ3 cōe3 opi.
l3 Pau. in cle. pastoralis. de re iudi. teneat
ꝙ etiā subditus ex̄ territoriū citari nō possit
Aut snīa profertur generalit̄ vel spālit̄ ꝓ
culpa futura: ⁊ sic eq̇parat̄ statuto quo ad
subditos solūmō in hoc: vt nō liget ignoran
tes nec ex̄ territoriū deliquētes. Quo ꝟo ad
forēses postea delinquētes nullo mō cōpara
tur statuto nec ligant̄: q2 cū sumat snīa vi
res incōtinēti ꝯ quos profert̄ sic nō pōt com
prehēdere nisi subditos ſm coiter legistas. i
l. cūctos populos. C. de sū. tri. Et aduerte ꝙ
ista snīa ꝓ futuris culpis non pōt ferri: nisi

mora in exhibenda satisfactiōe vel culpa seu
offensa ꝑcesserit: aut alia rōnabilis cā q̄ in
ipsis sentētijs exprimēda ē: vt in .c. romana.
§. caueant. co. tit. li. 6. si tñ feratur tenet: lz
sit iniusta: vt ibidē tenet He.
12 ¶ Utrū archieps in diocesi sui suffraganei
delinquēs ligetᷣ statuto epi excoicantis tali
ter delinquētes: ⁊ similit̄ eps q̄ fecit statu/
tū si facit cōtra. R. ꝙ diuersa fuit opi: vt pa
tet ꝑ Archi. ⁊ He. in. d. c. vt animaruꝫ: tñ
mihi placet opi. Jo. de ligna. i tractatu d cē/
sura ecclesiastica: ꝙ aut statutū dicit ꝙ qui/
libet exercēs iurisditionē in tali loco ⁊ tēpo/
re: vel celebrās in pōtificalib⁹ sit excoicatus
⁊ tunc faciētes ꝯtrariū nō liganᷣ: q2 sic eps
vt eps: ⁊ archieps vt archieps faciūt cōtra
⁊ nō pñt ligari. Et sic intelligit opi. dicenti/
um ꝙ non liganᷣ. Aut dicit statutū ꝙ faci
ens furtū vel aliud maleficiū sit excoicat⁹:
⁊ sic liganᷣ: quia nō cōmittūt vt eps vel ar/
chieps. sed vt priuatus: Et sic intellige dicē/
tes ꝙ ligātur. Destruat ergo statutū si non
vult ligari: absolui tñ poterit a suo ꝯfessore
13 ¶ Quid si archieps participat in crimie ex
coicati ab episcopo suo suffraganeo. R. ꝙ
ligatur sentētia iuris: ⁊ erit absoluend⁹ ab
episcopo suo suffraganeo. c. nuꝑ. de sen. ex.
14 ¶ Utrū inferiores ꝑlati ab epis habeant
territoriū. R. ꝺm Jo. an. in. c. cū contingat
de fo. cō. ⁊ sequitur He. in. d. c. vt animaꝝ.
ꝙ nō. Limita nisi eēnt exēpti cū suis subdi/
tis ꝺm Jo. de sancto Georgio.
15 ¶ Quō ligātur subditi religiosorū exēpto/
rū extra loca delinquētes. R. He. i. d. c. vt
aiarū. ꝙ eo mō quo ligantur subditi eporū
extra diocesim: q2 subiecte ecclesie sunt eis ꝓ
territorio: vt sunt iudices ꝑsonarū ⁊ nō loci
simplicit̄ dic vt. j. snia. §. 5.
16 ¶ An loca exempta sint de territorio. Ui/
de statutum. §. 2.
17 ¶ Utrū ignorātes ligētur statuto excoicā/
te factū dānatū: puta falsificantē instrumē/
ta: vide. j. excoicatio. 7. casu vl. §. 2.
18 ¶ Utrū excoicatio ex iniusta cā vel falsa li/
get. R. ꝙ nō: q̄tū ad deū. ij. q. 3. §. ex his. ꝺ
quo ad ecclesiā si ē ab eo qui iurisditionē ha
bet suꝑ eū: sic ligat: sed debet eā reuocare vl̄
absoluere qñ cognoscit errorē suū vel iniusti
ciā: non obstante cōtradictione aduersarij:
sed caueat iudex ne pretēdat errorē vel iniu/
sticiā in preiudiciū alterius partis indebite
c. sacro. de sen. ex. Et propterea caueat ille q̄
se tenet excoicatū iniuste vel ex falsa cā ne ex/
coicationē contēnat: quia cōtēnēdo eam pec
caret mortalit̄ ⁊ possꝫ excoicari. ij. q. 3. §. cū
ergo. nisi in casibus de q̄bus. j. excoicatio. 3.
¶ Utrum excoicans aliquem conditiona/ 19
liter: puta si nō soluerit titio hinc ad pascha
liget eū si ñ soluit: q2 ñ potuit. vide pr̄a. §. 13
¶ Utrum sententia excoicationis edita in 20
fauorē alicuius liget si ille cuius fauore agiᷣ
consentit vt nō faciat quod ei ꝑcipitur: puta
mādatur titio sub excoicationis late snie pe/
na: vt soluat Sempronio cētū infra pascha
Semproni⁹ est contētus prorogare termi/
nū vsq₃ ad pēthecosten erit ne excoicatus ti/
tius nō soluens infra pascha. R. ꝙ non ꝺm
Pe. in. c. j. de locato. facit. c. ꝑterea. de appel.
Bar. i. l. j. §. ⁊ p⁹ operū. ff. de no. ope. nū. ⁊
Jo. an. i. c. q̄cūq₃. de sen. ex. li. 6. Ego addo
no. dictū Bal. in. l. maximū vitiū. C. d libe/
ris ꝑteritis. vbi dicit: statuto caueᷣ ꝙ fraᷣ
excludat sororē a successione patris. Mor/
tuus ē pater: fili⁹ habet multos creditores
qui vult admittere sororem suam ad succes
sioneꝫ ⁊ sic renunciauit statuto. An credito
res possint ipedire renūciationē tā₃ in frau
dem creditorum fiat: ⁊ determinat ꝙ non.
Et sic tene etiā de alijs penis. Intellige tñ si
ꝯsensus ꝑstaᷣ ante cōmissaꝫ penā: q2 post pe
nā iflictā cōsensus supueniēs nō tolleret eā
faciūt nōta ꝑ Bar. in. l. j. §. fili⁹. ff. d leg. 3.
¶ Sed pone ꝙ prorogato termino titi⁹ nō 21
soluit etiā in termino prorogato: erit ne ex
coicatus. R. ꝙ non: si ꝓrogatio fit sine au
ctoritate iudicis: secus si fieret cū auctorita
te iudicis ꝓrogantis mandatum quod erit
vt solueret in pascha vt soluat in pēthecoste
sub eadē pena quia sic ligareᷣ: alr̄ nō: q2 ꝺꝫ
Bal. in. l. tale pactū. ff. de pac. excoicatō nō
pōt nasci ex pacto sed ex sentētia.
¶ Quare debet quis excoicari. R. ꝙ solū 22
pro peccato mortali cui ē ānexa cōtumacia
puta quia monit⁹ nō vult resipiscere: vt est
tex. in. c. nemo eporū. ij. q. 3. Nec mirū quia
nulla maior pena in ecclesia: vt in. c. corripi/
anᷣ. 24. q. 3. vnde dicit Pa. in. c. ꝑ venera/
bilē. qui fi. sint legi. ꝙ vbicūq₃ in iure eccle/
siastico repitur pena mortis: pro excoicatio
ne debet exponi: vt in. d. c. ꝑ venerabilē. ꝓ/

batur. Propterea dicit tex. in c. cũ medicinalis. de sen. ex. li. 6. ꝙ iudex in ea pferẽda debet se ostendere prosequi quod corrigentis est ⁊ medentis. hec ibi.

c **Excoĩcatio** .2. Quõ debet ꝗs excoicari.

¶ Utrũ requirat monitio pcedẽs. R. ꝙ sic triplex: vel vna pro trib⁹ corã psonis idoneis facta cũ interuallo dierum: nisi necessitas aliud suadeat: vt no. glo. in c. statutum⁹. eo. ti. li. 6. Aliter excoĩcans sine monitione p mensẽ vnũ ẽ interdict⁹ ab ingressu ecclesie ipso facto: vt in c. sacro. eo. ti. nisi sit eps vel supior. i. c. qr periculosũ. eo. ti. li. 6. Aduerte tñ hic ꝙ qñ platus precipit sub excoĩcatiõis late sentẽtie pena subdito ne faciat tale crimẽ: tũc non requirit alia monitio: sed faciẽs cõtra statĩ excoĩcat⁹ excũ habeat annexã contumaciã ẽm Joan. de ligna. in tractatu de censura.

2 ¶ Utrũ debeat proferri i scriptis. R. ꝙ sic ⁊ causã excoĩcationis expresse cõscribere p pter quã profert. Et exẽpluz huiusmõi scripture requisitus tenet tradere infra mẽsez excoĩcator quilibet aliter p mensez vnuz ab ingressu ecclesie ⁊ diuinis officijs ẽ suspẽsus si est inferior epo: vt in c. cũ medicinalis. e. ti. li. 6. Similiter in sentẽtia suspensionis ⁊ interdicti ẽ seruãdũ sub eadẽ pena: vt ibidẽ

3 ¶ Utrũ in hanc penã cadant plati religiosorũ si h nõ seruãt. R. Lap. vt refert Ge. in d. c. cum medicinalis ꝙ non: eo ꝙ continue habeant monere ⁊ corrigere subditos ⁊ sic opoztẽt semper habere calamum. Ego aũt credo verũ. Primo qñ periculũ esset in mora vt nõ posset seruare pdicta: qd etiã tenet Jo. an. ibidẽ. ⁊ glo. in ṽ. temerari⁹. Secũdo qñ statuta sui ordinis aliã formã traderent. ⁊ illã seruarẽt lz non istã: qr vt no. in c. qualiter ⁊ qñ. el secũdo in fi. de accu. ordo iuris nõ seruatur in regularib⁹. Tertio crederẽ excusari si ex ignorãtia cõtrafacerẽt quia facilit religiosi ignorãt iura: vt i. c. veniens. de simo. Als non credo excusari. ⁊ sic limita Jo. an. ibidẽ qui tenet ꝙ ligãtur ista pena si non seruant predicta.

4 ¶ Utrũ sit certa forma verborũ determinata. R. ꝙ nõ: oportet tñ ꝙ vtatur talib⁹ verbis que exprimãt cõsensũ iudicis de psenti excoĩcantis: sicut in simili dicit. de spon. c. si inter viruz. ⁊ de spon. duo. c. j. arg. a cõtrario sensu. in c. audi. ij. q. 3. Non autẽ de pterito vel futuro. Unde si dicat denũciam⁹ talẽ excõmunicatũ quẽ tamẽ prius non excõmunicauit nõ erit excõmunicatus. Similit si dicat volo sit excõmunicat⁹ vnus de istis duob⁹: neuter erit excõmunicat⁹. Et lz quidaz dicãt ꝙ si intentio sit excõmunicãdi: qlitercũqz loquat erit excõmunicat⁹: non credo: sed tene quod dixi: quia in excõmunicatione requirit vltra intẽtionez expressio certa: quod etiã tenet Hostien. Et facit qd no. in c. cum desideres. eo. ti. Et no. Jnno. in c. cuz olim. el primo. de puile. Et idez dicẽduz de absolutione. Ex quib⁹ collige ꝙ excõmunicand⁹ Primo debet moneri: Secũdo debet subesse causa iusta. Tertio anim⁹ bonus iudicis. Quarto verba cõgrua. Et quito ꝙ proferat in scriptis. Et sexto ꝙ exẽplũ scripture si requirat detur infra mensem.

¶ Utrũ excõmunicatio maior possit ferri ad tẽpus. R. ꝙ sic: hz. d. Anto. ⁊ etiã eius absolutio: vt recitat Pa. i. c. venies. el secũdo. de testi. vbi dicit ꝙ potest absolui vt testimoniũ det ⁊ postea reicidat: sed suspẽdi nõ põt: sed oportet ꝙ aut totalit liget: aut totaliter tollat: ẽm glo. in c. presenti. de sentẽ. excõmu. li. 6. potest bene ferri cõditionalit: ⁊ deficiente conditiõe non ligabit: sed absolutio nõ potest fieri cõditionalit: quod intellige de cõditione propria que suspẽdit actuz sed de conditione preterita q̃ proprie non ẽ conditio bene potest fieri: vtputa si fecisti: sic ego te absoluo sicut dicimus. Si tu nõ es bapticatus: ego te baptico. 5

¶ Quid si dicat habeo te pro excõmunicato. R. ꝙ excõmunicatus erit: vt patet p ea que dixi supra. ciuis. §. j. 6

¶ Ex quib⁹ verbis cognoscitur quomodo excõmunicatio sit late sententie vel ferende. R. ẽm Pa. in c. si diligenti. de foro compe. ꝙ quando profertur sententia in iure respectu preteriti temporis: vtputa excõmunicatus sit vel interdictus: tunc ipso iure regulariter ligat. c. cupientes. in §. ceterum. et ibi tenet glo. in ver. suspensos. de electi. li. 6. Facit. c. 2. de testi. cogen. ⁊ glo. hoc tenet in c. quicunqz. de here. li. 6. ⁊ glo. i. l. in crimiali 7

C. de iurisdi. om. iudi. Et hoc verũ nisi alio
iure appareat q̃ sint ferẽde sentẽtie: vt no. i
c. z. de fo. cõpe. i verbo: sit sequestrat⁹. 7. 50.
di. p totũ vbi dr: anathẽa sit. s. p sniã ferẽdã
Si ꝟo verba nõ sunt respectu p̃teriti tẽporꝭ:
tũc si sunt declaratoria sic ipso iure ligãt: vt
si dicat decernim⁹ excoicatiõi subiacere 7 hu
iusmõi: vel iuribus carere. pro hoc tex. cum
glo. in. c. nouit. de his que fi. a p̃la. Si autẽ
verba sunt dispositiua tũc si sonãt in futurũ
est canõ ferẽde sentẽtie: nisi addaꝛ aliqd ver
bũ quod ostẽdat q̃ ipso facto. vide ho. glo.
in regula in penis. li. 6. Itẽ teneꝛ coiter de h
verbo subiaceat: q̃ sit late sentẽtie lꝫ sonet i
futurũ. Similiꝛ verbũ habeaꝛ: vt no. in. c.
vnico. de iniurĳ. li. 6. Et probaꝛ in. c. si quis
suadẽte. 17. q. 4. Et sic intellige qd dr in ru
bro. C. cõminationes vel epistolas.
8 ¶ Utrũ cũ dr siue a iure siue ab hoie preci
pio sub pena excoicatiõis: sit lata sententia:
ita q̃ cõtra faciens incidat ipso facto. R. q̃
nõ: nisi aliud appareat ex cõiecturis. Ita cõ
cludit glo. notabilis q̃ coiter teneꝛ in. c. vni
co. de sagitta. 7 i. c. z. de simo. 7 i. c. z. de ma
tri. cõtra interdic. eccle. contra. nec approbo
distinctionẽ Hosti. 7 Hug. qui volũt q̃ si p
fertur a iure sit late sentẽtie. alle. 30. di. p to
tũ. sed parũ faciũt. Si aũt proferꝛ ab hoie:
tunc non sit late sentẽtie sed primũ tene.
9 ¶ Utrũ vbicũq; fit mẽtio de excoicatione
intelligaꝛ de maiori. R. q̃ si proferꝛ a iudi
ce est certũ q̃ sic: si aliud nõ exprimaꝛ. p tex.
in. c. pe. de sen. ex. Idẽ posset dici qñ proferꝛ
a iure. Et ista ẽ rõ: quia verba debẽt intel
ligi ſm cõem cõsuetudinẽ: vt in. c. ex lr̃is. de
spõ. 7. l. labeo. ff. de sup. le. vnde q2 cois vsus
habet vt accipiaꝛ pro maiori sic faciendũ ẽ.

Xcommunicatõ

e

3. In quib⁹ casib⁹ excoicatio ab ho
mine lata non tenet; nec ẽ timẽda. R. q̃ in
15. ſꝫ coiter doc. i. c. solet. 7. c. p̃senti. eo. li. 6
j ¶ Prim⁹ qñ ẽ a non suo iudice. de cõsue. c
ad nostrã. cũ suis concor. in glo. 7 hoc verũ
nisi ex certa sciẽtia quis cõsensisset in eũ tãq;
in iudicẽ propriũ. ff. de iurisdi. om. iud. l. si p
errorẽ. 7. ff. de iudi. l. z.
z ¶ Secũd⁹ quãdo ẽ a suo iudice sed excoica
to: 7 lꝫ aliqui teneant q̃ qñ excõmunicatio
est occulta q̃ ratione publici officĳ tenet: tu
tamẽ tene q̃ nõ valet. vt ẽ tex. i. c. audiuim⁹
7. c. aperte. 24. q. j. 7 tenet glo. in. §. j. 24. q
j. verũ ẽ q̃ excõmunicat⁹ ab excoicato occul
to non debet in aperto celebrare vel imisce
re se diuinis: q2 si nõ posset pbare eũ excoica
tũ scandaliçaret populũ. Pa. in. c. veritatis
de dolo 7 cõtu. tenet post factũ istaꝫ opinio
nem: sed ante factũ dicit tenendũ q̃ valeat
sed non credo nisi vt dixi quo ad hoc vt non
celebret in publico: nisi possit probare q̃ sit
excõmunicatus. Idẽ dic si est a suo iudice ſ
intruso. 1z. q. z. alienationes. vl' suspẽso seu
interdicto a iurisditione. de conces. preben.
quia. cum ibi notatis.
¶ Terti⁹ casus quãdo ille p̃latus qui eam 3
tulit violauit interdictũ hominis. c. tãta. de
exces. p̃la. Et hoc verũ nisi fuisset absolut⁹ a
dicta violatione: quia tunc teneret snia ex
coicationis ab eo lata post absolutionẽ.
¶ Quartus quãdo quis excoicat subditũ 4
contra priuilegĳ sui tenorẽ. de priuile. c. cuꝫ
capella. et. c. quanto.
¶ Quint⁹ quãdo p̃lati excoicant subditos 5
qui nolũt eos procurare vltra euectiõis 7 p
sonarũ numerũ taxatũ. in. c. cũ apostolus. d
censi. dũ eos visitant: vt in. c. cum ad quorũ
dam. de excessi. prelato.
¶ Sextus quãdo ferꝛ a delegato impetra 6
to ab excõmunicato in casu non permisso:
vt de rescrip. c. j. li. 6. Nam solũ potest im
petrare excõmunicatus rescriptuꝫ super ar
ticulo excoicationis vel appellationis: al's
non: vt ibidem.
¶ Septimus quãdo fertur cõtra insinuan 7
tes vel exponẽtes superiorib⁹: aut apostoli
ce sedis legatis: vel inquisitorib⁹ statũ eccle
siarũ: monasteriorũ: seu locorũ suorũ: pso
narũ: 7 rerũ ipsorũ: vt in. c. quia pleriq;. de
officio ordina. li. 6.
¶ Octau⁹ qñ delegatus excoicat ꝯtra intẽ 8
tionẽ delegantis. de preben. c. vl.
¶ Nonus quãdo excoicatur quis post ap 9
pellationẽ legitimã: vt in. c. solet. 7. c. vene
rabilibus. eo. li. 6. 7. c. per tuas. eodẽ. Fal
lit hoc vt no. Pa. in. c. venerabili. de censi.
quando prelatus procedit extraiudicialiter
vt pars ad cõseruationẽ iuriũ suoꝝ: q2 sicut
põt se defendẽ gladio mãli: sic 7 spũali: nec
teneꝛ admittere probatiões in contrarium
vel appellationem: vt in. c. dilecto. eo. lib. 6.

Q.ꝺ limito verū quādo est ī possessione vlꝰ
saltē nō cōstat ꝙ nō sit in possessione. Secꝰ
cēt qn̄ cōstaret eū nō eē in possessione: utpu
ta qꝛ cōstat monasteriū eē exemptū: ⁊ con-
stat ep̄m nō eē in possessione ipsū visitandi
quia tunc si excōmunicaret post appellatio-
nē nō teneret.
10 ¶ Utrū appellatio post excoicationē infli
ctā ipsaꝫ suspendat. R. ſm Pa. in. c. ꝑ tuas
eo. ti. ꝙ nō. sed solū defert iurisditioneꝫ ad
superiorem: ut patet in. c. pastoralis. ⁊ quod
ibi nō. de appel.
11 ¶ Utrū allegans sniam nullā: ⁊ nō petēs
absolutionē ad cautelā sit audiendus. R.
Pa. in. d. c. per tuas. ꝙ sic: ⁊ licꝫ in. d. c. per
tuas nō ponant̄: nisi duo casus in quibꝰ de-
bet quis audiri: tn̄ hoc intelligit̄ gratia exē
pli: ⁊ ꝓpterea pro oī casu in quo quis dicit
sniam nullā debet audiri ꝙuis nō petat ab-
solutionē ſm coiter doc. in. d. c. ꝑ tuas. ⁊ in
d. c. solet. Secꝰ de allegāte sniam iiustā: qꝛ
nō audit̄ ante absolutionē.
12 ¶ Decimo qn̄ cōtinet itollerabilē erroreꝫ:
ut in. c. ꝑ tuas eodē. ⁊ dictis. c. solet: ⁊ vene-
rabilibꝰ. Et dr̄ intollerabilis error qn̄ ali-
quid sub vi p̄cepti cōtinet̄ in snia qꝺ coiter
vl' in suo genere est pctm̄: veluti si excōmuni
cat: qꝛ elemosynā pauperi tribuat: vl' qꝛ fa
ciebat aliq̄d qꝺ in se bonū est: aut qꝛ nō ope-
rabat̄ illud qꝺ ex suo actu illicitū est ⁊ pra-
uū: ut dicit̄ in. c. venerabilibꝰ. Addit glo. i
d. c. per tuas. ꝙ est intollerabilis error qn̄ p̄
cipit ipossibile. Itē qn̄ ꝓnūciat expresse ꝯ̄
ius scriptū: utputa qꝛ dicit ꝓnūcio excoica
tionē valere ꝙuis sit lata post legittimaꝫ
appellationē. Sed hic aduerte qꝛ aliqn̄ er-
ror est expressus ⁊ tūc clarū est ꝙ non ligat
ꝑ tex. predictos. Aut nō est expressus: ⁊ sic
glo. in. d. c. ꝑ tuas. tenet ꝙ ligat: sed Pa. in
d. c. cū aplꝰs tenet verā glo. qn̄ nō cōstat no
torie de errore: sꝫ quādo notorie constat: ut
puta ꝙ qꝛ voluit eū ꝓcurare vltra numeꝝ
debitū excoicat ꝙ nō ligat. cle. pastoral'. §.
pissana. de re iudi. vt no. ꝑ Inno. in. c. frat-
nitatis. de fri. ⁊ male. ⁊ placꝫ mihi ista opi.
13 ¶ Quid si cōtinet errorē facti: puta qꝛ di-
cit excoico te qꝛ fecisti furtū cuꝫ nō fecerit.
R. glo. in. d. c. ꝑ tuas. ꝙ ligat: sed ego cre-
do glo. veraꝫ nisi notorie cōstaret de errore
facti qꝛ sic nō ligaret.

¶ Undecimo qn̄ snia ꝓfert̄ generalit̄ ꝯ̄ nō 14
faciētes: puta restitutionē vl' nō soluentes:
⁊ aliq̄s nō facit qꝛ nō pōt: qꝛ sic non ligatur
ſm Fede. cōsilio. 93. Nō ſm Pa. in. c. P. ⁊
H. de officio dele. qꝛ verba snia debēt intel-
ligi ciuili modo. ar. l. si cui. ff. de seruit. vide
Pena. §. 13.
¶ Duodecimo qn̄ snia excoicatiōis ponit̄ 15
ut aliquid faciat q̇s in certo termino ⁊ ter-
minꝰ ꝓrogat̄ ab illo cui debebat facere: de q̄
vide s̄. Excoicatio. i. §. 20.
¶ Tertiodecimo qn̄ iudex ferēs sniam nō 16
intendit ligare qꝛ excoicatio assumit vires
ab intētōe excoicatoris ſm Pa. in. c. ex ꝑte
el. i. de offi. ord. facit qꝺ no. glo. in. c. 2. de te-
sti. cogē. ⁊ in. c. P. ⁊. H. de offi. dele. ⁊ in. c. i.
de iudicijs. ⁊ ideo qn̄ iudex generalit̄ excoi-
cat nō reuelātes: vl' q̇ fecerūt aliq̄d si ītēdit
aliquos eximere ab hoc nō ligāt̄ qꝺ nota.
¶ Quartodecimo qn̄ aliq̄s iferior a papa 17
excoicat aliquē cū ꝑticipātibꝰ cū eo ī casibꝰ
in quibꝰ minor excoicatio incurrit̄. Naꝫ ꝯ̄
tales ꝑticipātes ipso iure ē nulla: nisi fuerit
noiatim moniti tribꝰ vicibus: vl' vna ꝓ tri
bus cū aliquoꝝ dieꝝ interuallo: ne cuꝫ tali
excoicato ꝑticipēt. c. statuimꝰ. iuncto. c. cō
stitutionē eo. li. 6. ⁊ sine dicta monitōe excō
municās est inēdictꝰ ꝑ mēsem ipso facto ab
igressu eccle. c. sacro. eo. ti. ⁊ nō. in. d. c. Sta
tuimus. Secꝰ ē de papa q̇ pōt excoicare ali-
quē cū ꝑticipātibꝰ ⁊ sic ligarēt̄ eadē snia: ⁊
ab ipso solo eēnt absoluēdi. c. qꝺ in dubijs.
eo. Siliter ſm Jo. an. ⁊ Ab. ⁊ sequit̄ Pa.
in. d. c. qꝺ in dubijs. Si quis iudex excoica-
ret p̄dictos ꝑticipātes cū aliquo excoicato
ab alio nō a se teneret excoicatio ꝙuis non
essent moniti. Et sic in istis duobus casibus
timēda esset al's nō.
¶ Quintodecimo qn̄ excoicatio fert̄ sub 18
cōditiōe: ⁊ an̄ cōditionis euētū morit̄ excoi
cator: qꝛ sic expirat ⁊ nō ligat post mortem
eius ſm Pa. in. c. cū ad hoc. de cle. nō resi. ⁊
q̄libet etiā alia snia expirat ex quo nō habu
it effectū in vita sniantis. facit. l. fi. ff. de pe.
⁊ siliter dic̄ He. in. d. c. ut aiarū. ꝙ subditꝰ
q̇ efficit̄ fori alteriꝰ pēdēte cōditōe nō ligat̄
ſm Archi. sed ſm Jo. an. ligat̄ nisi appel-
lauerit. de foro cōpetēti. c. pe. de offi. dele. c.
gratū. ⁊. c. relatū. ⁊ idē Inno. tenet ⁊ veri⁹.
¶ In oībꝰ p̄dictis casibꝰ snia excoicatiōis 19

nullo modo ē timēda: nec quo ad deū: nec q̄
ad ecclesiā qn̄ notorie cōstat de aliq̄ ipsorū.
Sz qn̄ nō ↄstaret tūc quo ad ecclesiā eēt ti-
mēda: ⁊ ipsā ↄtēnēs peccaret mortaliter et
posset excoicari ⁊ sic intelligēdū ē capl'm pri
mū. ij. q. 3. vbi d'r. Snia pastoris siue iusta
siue iniusta fuerit timenda ē.
20 ¶ Ex p̄dictis patet decisio notabilis ⁊ q̄ti-
diane q̄ōnis. Ep̄s excoicat oēs q̄ sciūt quis
accepit aliquid si nō reuelāt: an teneāt. Et
dic q̄ si aliter nō exprimit nō tenēt: nisi sci-
entes ⁊ q̄ probare possūt: ut. s̄. denūciatio.
§. 13. Si aūt exprimeret in snia q̄ siue pba
re possint siue nō q̄ teneāt denūciare: sic cō
tinet errorē intollerabilē ⁊ nō valet: nisi ad
deret q̄ q̄ nō pōt pbare teneat sibi dicē tāq̄
prī ⁊ prouisori vt secrete prouidere possit: ⁊
tūc tenerēt ei dicere sm distinctionē quam
bēs. s̄. Denūciatio. §. 10. Itē alteri⁹ q̄ōnis.
Ep̄s excoicat oēs nō audiētes missā i paro-
chiali eccl'ia in festis q̄ si aliud nō addidit
solū erūt excoicati q̄ sine rōnabili cā eā nō
audiūt: aut in casu a iure vl' generali cōsue
tudine pmisso. Et ideo illi q̄ ppter aliquam
infirmitatē nō audiūt ⁊ h⁹ modi nō erūt ex
coicati. Siliter q̄ audiūt in eccl'ia minorū ⁊
p̄dicatorū. Si vo in snia adderet siue ex rō
nabili cā dimittāt: siue nō: siue in casu per-
misso a iure vl' a ↄsuetudine siue nō: sic cōti-
net intollerabilē errorē ⁊ non ligat: q̄ sicut
ep̄us attentādo ↄ ius nihil facit. c. videl. 10.
di. ⁊ q̄d no. in. l. nō dubium. C. de legi. Itē
etiā attētatū ↄ ↄsuetudinē gnālē totius or-
bis ē nullū: ut in. c. his. ⁊. c. catholica. ij. di.
q̄d esset si posset phibere ne audirēt i eccl'ijs
minorū ⁊ p̄dicatorū ⁊ h⁹ mōi. Idē dic qn̄ mā-
dat ne q̄s laboret i festis sm p̄dictā di. Itez
qn̄ p̄cipit alicui ut soluat in tali termino ti-
tio cētū sm p̄fatā di. ⁊ faciūt ad p̄dicta q̄d
dicaz. j. pena. §. 13. vbi plene videbis p hac
mā ⁊ similiū questionū.

e **Excōicatio** 4. i q̄b⁹ casib⁹ incurrit mi-
nor excoicatio ipso iure. Ad q̄d di-
cēdū ē q̄ licz plures casus numerēt in iure
nihilominus omnes reducūt ad istos duos.
Quorū prim⁹ ē pctm̄ mortale. Nā quotiēs-
cūq̄ q̄s peccat mortalit' est excoicat⁹ mino-
ri excoicatione ipso facto: ut patet in. c. au-
di. ij. q. 3. vnde si celebrat vl' recipit eccl'asti-
ca sacra nisi pri⁹ ↄterat de pctō peccat mor

taliter. c. fi. de cle. ex. mini. Q̄d limita ut. s̄.
Baptism⁹. 5. §. ij. Et hec excoicatio minor
est solū quo ad deū si pctm̄ est occultū. ut in
d. c. audi. Si vo est notoriū sic excoicat⁹ est
etiā quo ad ecclesiā: vt in. c. vestra. de coha.
cle. ⁊ mu. de quo dic vt s̄. Clericus. 8. §. 4.
Et ad istū casū reducitur illud quod habet
in. c. miror. 17. q. 4. ⁊ in. c. tāta. de simo. ⁊ in
c. si quis deinceps. 16. q. 7. cū similibus. Se
cūdus casus est cū quis participat cū excoi
cato maiori excoicatiōe in locutiōe: orōne:
salutatiōe: comestione ⁊ silibus, d̄ quib⁹ dic
vt. j. Excoicatio. 8. p totum.

e **Excōicatio** 5. de casib⁹ in quibus quis
incurrit ipso facto excoicationē ma
iorē: ⁊ a qua nō pōt absolui nisi a sede apo-
stolica. Prim⁹ casus ē in. c. si quis suadente
17. q. 4. iuncto. c. nō dubiū. ⁊. c. veniēs. ⁊. c.
ad eminētiā. ⁊. c. cū illorū. ⁊. c. de monialib⁹.
eo. ti. cū. c. religioso. eo. ti. li. 6. vbi excoicā-
tur quicūq̄ suadēte diabolo in clericuz vel
monachū vel monialē canonicū aut' cuius-
libet religionis cōuersum vel cōuersam: aut
nouitiū quēlibet cuiuslibet religionis violen
tas man⁹ iniecerint p cuius casus declarati
one querunt infrascripta.
¶ Quādo dicat iniicere suadēte diabolo.
R. q̄ qn̄ dolose facit: nā dolus requirit ut j
excoicatio hec incurrat: ut no. Jo. an. in. c.
quāte. in nouella. de sen. ex. ⁊ ē tex. apertus
in. c. i. ⁊ in. c. cum voluntate. eo. ti. ex quo
patet q̄ percutiens clericū. in. 8. casib⁹ non
est excoicatus.
¶ Primo si indeliberate sicut facit ludēs p 2
cussus aliqn̄ sine deliberatiōe repercutit: ut i
d. c. i. sm Monal. q̄ hec est ↄditio ludi: ut
percussus grauiter repercutiat ne videatur
inferior in ipso ludo.
¶ Secūdo si ex ludo ⁊ ioco intellige leuit' 3
⁊ nō in derisionē: ut in. d. c. i.
¶ Tertio si cā correctionis: vt in. d. c. cum 4
volūtate intellige de his quibus ē permissuz
sicut sunt p̄lati qui p se ipsos clericos vl' re-
ligiosos verberare possunt: exceptis ep̄is q̄-
bus nō licz aliquē pcutere: vt in. c. nō liceat.
86. di. sed p alium faciāt: ut. 5. q. 5. illi qui.
Non tñ per laicū si cleric⁹ ē qui verberand⁹ ē
vt in. c. vniuersitatis. eo. ti.
¶ Quid si sit p̄latus: sed nō illi⁹ clerici quē 5
verberat. R. q̄ est excoicatus: q̄ sm Pa. i

c.ut fame.eodē.opoztet sit sū⁹ p̄lat⁹: ⁊ sc̄o
q̄ ad eū spectet correctio: q2 non sufficit ha
beat auctoritatē in ciuilib⁹ sicut rector vni
uersitatis habet alr istis duob⁹ nō cōcurrē
tib⁹ erit excoicatus.

6 ¶ Utrū verberātes ex mādato p̄latorū ex
cusent̄. R. q̄ si est inferior ep̄o p̄lat⁹ debet
ipse verberare nisi cā vrgeat: aliter ē excoi
catus tā p̄cipiēs q̄ obediens si per aliuz fa
cit: vt in.d.c. vniuersitatis. Si v̄o ē ep̄s vel
si nō est ep̄us ⁊ cā vrgeat excusat̄ verberans
de eo⁊ mādato: vt i.c. ex tenore.eodē.dūmō
sit cleric⁹ monach⁹ vl̄ ɔuersus: si verberare
vult clericū monachū vl̄ cōuersū: q2 licz p
laicū possit capi clericus ex necessitate vel
monachus aut ɔuersus.ut in.c. ut fame.eo
dē.tū verberare nō licz aliquo mō nisi cā sub
sistēte: aliter excoicatus esset: ut in.d.c. vni
uersitatis.⁊ hic capio laicuz p seculari pro
prie: vt in.d.c. vniuersitatis.⁊ sic ɔsuetudo
interpretat̄.d.c. vniuersitatis. ut p cā rōna
bili p ɔuersos seu laicos religiosos possint
de mandato prelato⁊ verberari.

7 ¶ Utrū p̄latus vel alius de ei⁹ mādato de
tinēs clericū sit excoicat⁹. R. q̄ nō nisi mo
dū excedat: vtputa cū clericus quiete se ca
pi ⁊ duci permittit: ⁊ capiēs calce vl̄ pugno
īpingit: ut dicit Jo.an.in.c. si clericos.co.li
6. vel nisi clericus fideiussoriā de parēdo da
ret q2 tūc nō pōt detineri: nisi excessus enor
mitas: vel alia rōnabilis cā aliud suaderet:
vt in.d.c. si clericos.

8 ¶ Utrū p̄latus verberās clericum ex odio
nō cā correctionis sit excoicatus. R. q̄ sic:
ar.d.c. cū voluntate. Sed no. f̄m. Monal
di. excoicatio. q̄ nō requirit̄ q̄ p̄latus verbe
rās cogitet de correctiōe sed sufficit sit perso
na que habet auctoritatē a iure verberādi: ⁊
cā subsit, p̄pter quā debeat puniri: vñ percu
tere ex correctiōe est pcutere pro culpa di
gna correctiōe: que sentētia ⁊ si sit benigna
securius tū est f̄m eūdē ut saltē habitu cogi
tet de correctione: q2 licz tunc moueat̄ ex ira
nō erit excoicat⁹: sed longe meli⁹ ē ut diffe
rat donec ira quiescat: ut d̄r in.c. illa q̄ ɔposi
to⁊.⁊.c. ira.⁊.c. cū apud.ij.q.3.

9 ¶ Utrū magister possit siliter cā discipli
ne verberare. R. q̄ sic.c.i.⁊.c. ex tenore.⁊.c
cū volūtate.§.fi.eo.ti. nec distinguitur an
clericus sit in sacris aut in minoribus sicut
nec in prelato. in dictis.c.

¶ Utrū p̄r vl̄ dñs familie vl̄ ppinqu⁹ siliter
possit. R. q̄ sic si sunt i minorib⁹ clerici.d.
c. cū voluntate. facit.l. si fili⁹. C. de pa. pote.
⁊.l. vnica. C. de emēda. ppin. 45.di.§. neces
se. ad fi. tenet tū Jo. de ligna. Pe. de perusio
⁊ Pau. q̄ etiā si p̄r familias verberaret ex
istētē in sacris cā correctionis nō erit excoi
cat⁹: ⁊ placet p⁹ factū licz añ factū teneā cū
Pa.in.d.c. cū volūtate q̄ incidat. Nec ob
stat dicto p̄fato⁊ docto⁊ rō glo.i.d.c. cū vo
luntate: q2 vt dicit Pa. ibidē. ⁊ in.c. cōstitu
tus. de in inte. resti. sola dignitas ep̄alis nō
sacer ordo liberat a p̄ria potestate. ar.c. per
venerabilē. qui filij sint legiti. 10

¶ Siliter pōt p̄sbyter vel q̄libet ali⁹ rōne
officij qd̄ habet in ecc̄a: q2 cui officiū cōmit
tit̄: ⁊ oia sine q̄b⁹ officiū exequi nō pōt. ar.c
i. de offi. de le. Et si talis cleric⁹ pturbat offi
ciū in ecc̄a licz hūs officiū: nō habeat magi
sterium sup eū: pōt tū eū expellere ⁊ verbera
re. vt no. Jnn. ⁊ Ho. in.c. veniēs.eo.ti. Pa.
etiā ibidē dicit q̄ etiā si nō habet p̄lationez
excusat̄ in tali casu pcutiēdo. Siliter pñt fa
cere senes clerici cā deuotiōis in pueros cle
ricos ⁊ iuniores in minorib⁹ ordinib⁹ ɔsti
tutos: ut in.d.c. cū voluntate.§.fi.⁊ hec in
tellige de leui pcussiōe nō graui: q̄ tū oēs su
pradicti si excederēt modū dūmodo non ex
proposito nō erunt excoicati. ut no. Ber.⁊
Ho.in.d.c. cū voluntate. 11

¶ Quarto rōne cohertiōis pōt detineri sine
excoicatōe: puta ɔtinuat actū malū nec pōt
cōpesci alr: f̄m Jnno.i.c. si v̄o.el.i.co.ti. q2
iudex pōt eū capere ⁊ q̄libet ali⁹: ⁊ ligare dū
modo q̄ pmū restituat p̄lato suo. Silī mō
pōt f̄m Pa.in.d.c. si v̄o. familia potestatis
inueniēs clericuz de nocte: q2 pōt timere ne
velit facere aliq̄ malū: q2 est ɔ eū p̄suptio.
c. ɔsuluit. de offi. de le. Itē qñ capit̄ p̄p̄ ma
lū qd̄ egit ut ducat̄ ad p̄latū suū ut puniat̄
⁊ dubitat̄ de fuga ei⁹ f̄m Pa.in.c. cū nō ab
hoīe. de iudi. facit in ar. C. de decurio.l. gene
rali. Idē dic si creditor timet de fuga clerici
debitoris f̄m Jnno. ⁊ Pa.in c. vt fame.eo.
ti. facit.l. ait pretor. ff. de his que in fra. cre.
Itē pōt si fecit aliq̄ delictū detineri p.20.
horas ad vocādū testes ne sit loc⁹ īficiatiōi
facit.l. capite q̄nto. ff. de adult.⁊ in aut. vt
lice. ma. ⁊ aui.§. is. quoq3. 12

13 ¶ Quito rōe defensionis tā sue ꝙ suoꝝ seu etiā alioꝝ licz detinere eū ⁊ ad iudicē ꝓpriū ducere ḃm Pa.in.d.c.cū nō ab hoīe. ⁊ etiā ꝑcutere: mutilare ⁊ occidere cū moderamine inculpate tutele. imo dicit glo.in.§.i.23 q.8. ꝙ nec etiā peccat. sequit Pa.in.c.olim el i. de resti. spo. nec solū ꝓ defensiōe ꝑsone: ḃ etiā rerū licz ꝑcutere: ut in.d.c. olim. ⁊.c. dilect⁹. de sen. ex.li.6. ⁊ in.l. furē. ff. di sicca. nō tñ occidere vl' mutilare licz qñ ablatū ē recupabile ꝑ iudicē ḃm Bar. in.d.l. furē. q2 sic icurreret excoicationē. Sec⁹ si eēt irrecupabile ablatū: ut in.d.c. olim. ⁊ in.d.c. dilect⁹. ⁊ nō.in d.l. furem. ⁊ de hac materia vide. s. defensio. Idē dic de auxiliatoribus taliū. Aduerte hic ꝙ licz nō sit excoicatus faciēs violētiā clerico ꝓ recupatiōe rerū sibi ablataꝝ: tñ si hoc facit ex interuallo p⁹ ꝙ cleric⁹ puenit ad locū destinatū ⁊ adept⁹ est possessionē pfectā rerū ablatarū incidit in excoicationē ḃm Pe. de censu. ecclīasticis ⁊ qñ dicat ex interuallo: vide. s. defensio.

14 ¶ Sed pone ꝙ excedat modū ꝑcutiens clericū causa defensionis. R. ḃm. Pa.in.d.c. olim ꝙ ꝓpter hoc nō erit excoicat⁹: dūmodo ex ꝓposito nō faciat: q2 ut dixi requirit dol⁹ ut incidatur in excoicationē: facit glo. in.c. significasti.el.2. de homici. ⁊.l. si ex plagiis.§. tabernarius. ff. ad.l. aqui. vide bonam. glo.in.d.c. cū volūtate ⁊ in ṗn.23.q. i. sec⁹ si ex ꝓposito. Et dicit excedere qñ nō seruat moderamen inculpate tutele. de quo habes. s. defensio.§.4.

15 ¶ Sed pone ꝙ fugiēdo pōt euadē ḃ non fugit ⁊ sic ꝑcutit inuasorē. R. ḃm. Bar.in.l. i.C. vñ vi. ⁊ sequit Pa.in.c. olim. el pmo. d resti. spo. ꝙ licite pōt ꝑcutere: q2 fuga ē quedā iniuria.l. itē apud latronē. ff. de iniur. ⁊ dicit Cy.in.d.§. tabernarius. ꝙ fuga reddit quē viliorē: hoc limito verū qñ eēt talis ꝙ fuga eēt ei cōfusio: cū ergo iniuria corporalis sit maior ꝙ iactura rerum.l. in seruorū. ff. de p. ⁊ pro iactura rerū liceat ꝑcuteret vt dictū est: ergo a fortiori pro iniuria corpali sed tñ nō euitaret irregularitatē si occidēt. cle. si furiosus. de homi.

16 ¶ Sexto rōne turpis operationis cū vxore: matre: sorore vel filia a clerico facte. Nā sic cum talib⁹ ꝑsonis inueniens eū sine excōmunicatōe ꝑcutit: nec distinguo inter leuē ⁊ atrocē ꝑcussionē cum ius nō distinguat ut in.c. si ṽo. el primo. eo.§. vl. cū etiam lex permittat occidere: ut. ff. de adul.l. quod lex ait.§. quod ait. Peccat tamen grauiē si mutilat vl' occidit: ut no.in.d.c. si ṽo. excōmunicatus ṽo nō ē: licz aliquid dixerūt ꝙ sic. Ego tamē quia difficile ē iustū temperare dolorē. ut.C. de adul.l. graccus. tenerē ꝙ eēt excōmunicat⁹ occidēdo: vel mutilādo quādo maturo consilio ⁊ pēsato aīo id faceret nō ex calore ire subito q2 tūc cessaret rō q̄ canō excusat ab excoicatōe: ⁊ lex ab occisione: alr̄ nō sit excōmunicatus.

¶ Quid si iuenit nō cuz predictis personis aut aliqua earum sed cū aliqua alia consanguinea. R. ḃm tex.d.c. si ṽo. ꝙ erit excōmunicatus ꝑcutiens: quia prefata concessio non extenditur ad al's ꝑsonas. Host. tamē extendit filiam ad neptē ⁊ vxorem ⁊ ad spōsam. ut in aut. ut lice. ma. ⁊ auie.§. quia ṽo ⁊ Inno. matrem ad ascendentes: ⁊ filiā ad descēdentes. prima tñ opinio tutior ē ut nō extendat. ar. optimū in.l. pure. ⁊ q̄d ibi no. ff. de adul. vbi noīe patris cui licz filiā ī adulterio occidere nō veniūt ascēdētes. 17

¶ Quid si nō iuenit in actu coitus cū ṗdictis ꝑsonis sed ī osculis amplexib⁹ ⁊ huius modi signis ꝓpinquius coitus vel explendi vl' expleti. R. Mo. vbi. s. ꝙ si h⁹modi fiāt in loco suspecto nō erit excōmunicatus verberans eum. Secus si in publico oscularet ḃm morē patrie. 18

¶ Utrū post expletū opus nephariū cum aliqua prefatarū ex interuallo ꝑcutiēs sit excoicatus. R. Dire.li.3.ti.2. ꝙ sic nisi forte ter monuisset eum. ut in aut. vt lice. ma. ⁊ auie.§. is quoqꝫ. ⁊.C. de adul. aut. si quis ei. vbi patet ꝙ si ter corā testibus monuit suspectū: ⁊ postea iuenit cōfabulari cuz vxore pōt eū occidere credo tñ ꝙ sit etiā excoicat⁹ si monuit ter: dūmodo nō inueniat eum in actu aut ꝓpinquitatib⁹. ar.d.c. si ṽo. posset tñ eū capere post talem monitionē inueniens eū colloquentē ⁊ iudici pñtare. arg.in.l. capite q̄nto. ff. de adulte. 19

¶ Quid si procurat ut clericus vocetur ab vxore ad turpitudinē ⁊ sic eū verberat. R. Mona. vbi. s. ꝙ excōmunicatus est tā ipse ꝙ vxor quia in dolo sunt. 20

¶ Ult⁹ mulier petita de turpitudine a cleri 21

co licite eũ pcutiat. R. Mona. vbi s. q sic si eã inuitã tãgebat: vl' vim corporalē inferebat: dũmodo faciat cũ moderamine inculpate tutele. Secꝰ si eã nõ tãgebat s; solũ verbis eã iprtebat. qđ verũ credo qñ solũ vbis potuit eũ repellere: al's licite eũ pcutit: nec etiã excoicata ē si zelo castitati accēsa modũ excederet: nõ ex proposito s; subito ⁊ improuise. ar. eo; q notat in glo. in pn. 23. q. i.

22 ¶ Septimo rõne pditiõis puilegij clericalis qđ quidē pdit multis modis: aliqñ rõne inhonestatis: de quo vide. s. Clericꝰ. 9. §. 3. cum sequen. et Clericus. io. §. i. Aliquãdo ratione bigamie: de quo. s. Bigamia. §. io. cũ sequētibꝰ. Aliqñ pter qualitatē psone: sicut clerici cõiugati si nõ deferũt habitũ: ⁊ tonsurã sine aliq monitõe oē priuilegiũ pdũt sm Jo. mo. ⁊ Archi. in. c. Joãnes de cle. cõiu. tex. est i. c. vnico. de cle. ꝯiu. li. 6.

23 ¶ Sed nũqd si isti reassumũt habitũ ⁊ tonsurã gaudeant puilegio. R. Jo. mo. ⁊ Archi. ⁊ Jo. de ligna. q sic: p de. i. de vit. ⁊ ho. cle. Alij dicũt q nũq: sed pmũ veriꝰ. Aduerte tñ hic q ē duplex puilegiũ sm Pa. in c. i. de aposta. scilic; fori. ut tm cõueniãtur sub iudice ecclesiastico. Aliud canonis si quis suadēte. de quo hic. Primũ cũ maiori difficultate pdit q secũdũ: qz nec ex sola dimissione habitꝰ: aut imixtiõe enormiũ ⁊ huiusmodi pdit: ut in. c. si iudex. eo. li. 6. sed bene quãdoq secũdũ: ut dictũ ē.

24 ¶ Aliqñ propt depositionē: utputa qz est degradatꝰ actualit. de q vide. s. degradatio Aliquãdo pter heresim: qz hereticꝰ pdit oē priuilegiũ. c. excoicamꝰ. de here. ita tenet Jnn. in. c. si vero. ⁊ sequit Pa. in. c. ꝯtingit el ꝯ. eo. ti. Aliqñ pter excoicationē sm aliquos: cõmunior tñ opinio ē q pcutiēs excoicatũ clericũ ē excoicatꝰ: qz nõ amittit priuilegiũ sm Jo. Vincē. Hofre. Jnno. Jo. an nõ. de hoc in. c. multi. 2. q. i. ⁊ in. c. excõmunicatorũ. 25. q. 5.

25 ¶ Septimo rõne ignorationis: puta qz comã nutriebat: nec aliquid apparebat de clericatu: ⁊ sic credebat laicũ: ut in. c. si vero. el 2. eo. ti. vel si habebat habitũ nõ eum videbat qz de nocte erat: qz sm Host. ⁊ Jnno. in c. cũ nõ ab hoie. de iudi. ⁊. d. c. si vero. oportz ergo intēdat pcutere clericũ vel intēdere debeat ut sit excoicatꝰ. Si vo videret ei tonsurã lic; nõ crederet clericũ esset excoicatꝰ percutiēs quia credere debebat. Jntellige si ille erat clericꝰ qz alit nõ eēt excoicatꝰ etiã si clericũ credidisset q clericꝰ nõ ē. per. d. c. si vo. sm Ber. ⁊ Jnno. nec etiã irregularis ē sm Fede. cõsi. i3. si in tali dubio celebrasset: ut seqt Pa. in. d. c. si vero.

¶ Octauo rõne qualificatiõis facti: nam 26
oportet ad hoc ut quis incidat i excoicationē pcutiēdo clericũ q peccet mortalit: qñ ergo iniectio manuũ ē talit qualificata q peccatũ mortale nõ est: excoicatio nõ incurrit: sicut pbat in puero qui nõ est doli capax qui pcutiendo nõ incidit: ut in. c. i. eo. ti. ppt qđ teneo cũ Pe. de pusio q fugiens inimicos si equũ vl' gladiũ violēter d manu clerici accipiat ut se defendat nõ incidat in excoicationē: q̃uis Ber. brix. ⁊ Tãcre. tencãt ꝯtriũ Sed veriꝰ ē dictũ Petri p rõnē suã; q dicit sic: nullꝰ sapiēs diceret hũc peccasse mortaliter. Et cũ excoicatio nõ iferat nisi pmortali. ij. q. 3. Nemo epor. ergo nõ erit excoicatus: qđ no. hñ pro multis. Jdē dic si qs violenter includit clericũ ne ab inimicis ledat. qz si sit violētia nõ tñ inest dolus sm Jnno. in. d. c. nupr. duo eni requirũtur. s. animꝰ dolosus ⁊ opus sm no. Jo. an. i. c. pptue. d elec. li. 6. Simili socius q̃uis turbatus clericũ ipellit nõ ex deliberatõe: s; ex subito motu nõ erit excoicatus: ut tenet Ri. in. 4. dis. i8. facit tex. in. §. notãdũ. 2. q. 3. incõsultus calor calũnie vitio caret: ⁊ ob hoc nullã penã erogari oportet. ⁊ ppterea dī. Si quis suadēte diabolo. quod proprie no. dolum; ⁊ mortale peccatũ.

¶ Nũc restat videre quis dicat clericꝰ vel 27
monachꝰ. R. q noie clerici hic cõprehēdit ois habens aliquē ordinē etiã primã tonsurã solũ: ut de eta. ⁊ quali. c. cũ ꝯtingat. ⁊ no. d. Pe. de ancha. in. c. i. de cle. ꝯiu. li. 6. Noie monachoꝝ vel monialiũ veniũt hic oēs professi quãcũq regulã approbatã. Et nomie nouitioꝝ veniũt ingressi religionē approbatã ut probent si in ea manere debent. Nomie vo cõuersoꝝ ⁊ ꝯuersarũ hic veniũt oēs qui mutato habitu se ⁊ sua alicui de religionibꝰ approbatis dedicauerũt ppetuo: siue sint masculi siue sint femine. Et lic; gl. in. c. quisqs. i7. q. 4. teneat q cõuersi ⁊ penitentes gaudeãt puilegio clericali. Et p hoc inferatur

ab aliquibꝰ ꝙ mulier inclusa ut totalit̃ va-
cet deo: ⁊ heremite qui contẽptis mũdanis
ut deo vacẽt deserta loca inhabitant. Et cõ-
uersi eccl'iarũ seculariũ qui se ⁊ sua dedica-
runt deo ⁊ incedũt tonsorati: vl' mutauerũt
habitũ ⁊ int̃sunt cõmuniter horis diuinis
⁊ huiusmodi: similes sicut sunt fratres ⁊ so-
rores tertij ordinis sancti Francisci qui vi-
uũt i cõgregatõe sicut ceteri religiosi ꝙ gau
dent isto ꝑuilegio ita ꝙ verberans eos sit ex
cõmunicatꝰ. Hoc tamẽ ego non teneo post
factũ sed bene añ factũ: tum q2 nõ sunt reli-
giosi ꝓprie eo ꝙ tria vota non promittunt
vni de religionibꝰ approbatis: ⁊ cras possũt
esse mere seculares si volũt: tũ etiam ꝙ nec
sunt ꝯuersi religionis approbate. ⁊ tex. i. d.
c. nõ dubiũ: ⁊ alibi nõ loquit̃ simpliciter de
cõuersis: sȝ de cõuersis religionis: multo mi-
nus heremite qui cã questus: ut sunt cõmu-
niter nostri tẽporis sibi formãt habitũ ⁊ illi
ꝯuersi ecclesiarũ qui sibi ꝓprietatẽ suoꝝ re-
tinẽt: ⁊ fratres tertij ordinis p̃fati qui i do-
mibus ꝓprijs cũ vxoribus ⁊ filijs viuunt:
gaudẽt isto priuilegio. ar. c. duo sunt. 12. q.
i. ⁊ q̃d no. Ho. ⁊ coĩter doc. in. d. c. non du-
biũ. ⁊ Car. in cle. i. de deci.
28 ¶ Postremũ sciẽdũ ẽ quid est inijcere ma
nus violẽtas: ⁊ dic ꝙ est oĩs violentia q̃ fit
ꝑsone: vnde ſm Pa. in. c. nuꝑ. eo. ti. canon.
d. c. si q̊s suadente põderat potiꝰ effectũ vio
lẽtie q̃ ipsũ modũ inferẽdi violentiã: ⁊ hoc
patet in. d. c. nuper. vbi detinẽs clericũ i cu-
stodia publica vl' priuata: vl' in domo aliq̃
q̃uis manus nõ inijciat ẽ excõmunicatus:
ex quo libere nõ põt ire. Itẽ iniuriosa manꝰ
iniectio absq; violẽtia in clericũ facta indu
cit hãc excoĩcationẽ: ut in. c. ꝯtingit. el. i. eo.
ti. Ex quo pȝ ꝙ nõ solũ qui eũ ꝑcutit etiaȝ
volũtariũ est excõmunicatꝰ: sed etiã si cleri-
cus seipsuȝ ꝑcutit ex ira vl' odio: sicut faciũt
qui tedio vite vl' alia desꝑatiõe ducti seip̃os
interficiũt vel mutilant: ut tenẽt coĩter doc
in. d. c. cõtingit. Siĺiter qui spuit vl' aquam
aut aliud effundit suꝑ eũ vl' ponit custodes
ut capiant eũ si exierit de domo. Similiter
si vis fiat rebus sibi inherẽtibus: utputa eq̃
cui insedet: vl' q̃d aliud q̃d tenet eripit̃ vio-
lenter. Aut scindit̃ siue frangitur: ut tenet
Car. in cle. i. de penis: nisi sit res quã ꝓpria
auctoritate capeꝑe põt: q2 tũc nõ incidit.

¶ Sed quid si solo metu inducat: ut ei ali- 29
quid det. R. Dire. li. 3. ti. 2. ꝙ nõ ẽ excoica-
tus. Similit̃ qui eũ in aliqua domo obser-
uant solũ ut ei verecũdiã aliquã faciãt. Nec
etiã qui cũ dormit vl' nõ sentit furtiue zonã
vl' bursam vl' quid simile aufert: q2 in huiꝰ
modi violẽtia persone nõ fit: vl' rebꝰ sibi co-
herẽtibus. Concor. Car. in cle. i. de penis.
Itẽ nec ẽ excoĩcatus qui licȝ habeat animũ
ledẽdi: nõ tamẽ eũ tãgit: licȝ vibret enseȝ su
per caput eiꝰ vl' si tãgit ei vim nõ infert nec
lesionẽ: q2 verba sũt cũ effectu accipienda:
c. relatũ. de cle. nõ resi. nec obest conatꝰ sine
effectu. de spõ. c. iuuenis.
¶ Utrũ ꝑsequẽs clericũ ut ꝑcutiat: ⁊ ipse 30
fugiens cadit ⁊ ledit̃ sit excoĩcatꝰ. R. Rod.
ꝙ nõ nisi quasi coactꝰ ut euadat se p̃cipitet
vl' in aliũ periculũ se ingerat. Sȝ ego credo
ꝙ sit tutius dicere ꝙ sit excoĩcatus: q2 satis
manũ iponit. ⁊ est securiꝰ hoc tenere.
¶ Mandãs etiã dr̃ inijcere manus: q2 ut 31
dr̃ in. c. mulieres. eo. ti. is vere cõmittit cuiꝰ
mãdato vl' auctoritate fit: ⁊ ideo ẽ excoica-
tus si mandatarius clericũ percussit. ut i. d.
c. mulieres.
¶ Quid si mãdator reuocauit mãdatũ: s̃ 32
anteq̃ veniret ad noticiã mãdatarij ꝑcussit
R. licȝ Inno. teneat nõ eẽ excoĩcatũ: tamẽ
ſm Ber. ⁊ Hosti. ut refert Dire. vbi s̃. nisi
reintegra reuocauerit mãdatariũ. ⁊ eũ cer
tificauerit suꝑ hoc erit excoĩcatꝰ. ar. l. si mã
dassem. ff. manda. de ꝑcu. ex insinuatiõe. de
rescrip. ex ꝑte decani. Hoc etiã tenet Jo. 36
dis. tibi domino.
¶ Quid si post mandatũ mortuꝰ ẽ manda 33
tor reintegra. ſm Dire. vbi. s̃. ꝙ licȝ mãda
tariꝰ postea ꝑcusserit nõ erit tũ mãdator ex
coicatus: q2 suꝑstes tm̃ ligatur. 24. q. i. q̃d
cũq;. licȝ si notoriũ sit de mandato: ⁊ signa
pnie nõ ostenderit nõ sit sepeliẽdus in sacro:
nec eccl'ia orabit ꝓ eo rõne pcti notorij: ut
tenet Hosti. ⁊ Ber. ⁊ Inno. Pa. aũt in. c. a
nobis. el. 2. eo. ti. videt̃ tenere ꝙ nisi mãda-
tariꝰ habuerit noticiã ã eiꝰ morte erit excoĩ
catus etiã si penituerit in morte ⁊ est tutius
licȝ de rigore iuris nõ sit excoĩcatus cum in
veritate mãdatũ reuocatũ fuerit morte: ut
no. idẽ Pa. in. d. c. mulieres.
¶ Quid si nõ mãdauit sed dixit aliq̃ ver- 34
ba dolose ut inducat ad ꝑcutiendũ. R. ꝙ si

talia sũt verba que coopent mãdato vł cõ-
silio: puta dicit faceret mihi singularem cõ
solationẽ: vel semp vellẽ ei bonũ qui ꝑcure
ret: nulli dubiũ ꝙ si sequit ꝑcussio ex hoc
erit excoicatus: ut in. d. c. mulieres. nõ. quia
nõ refert quid ex eq̃pollẽtib⁹ fiat. Unde ut
refert Bar. in. l. si quis mihi bona. §. iussuz
ff. de acq̃. here. ꝙ dñs verberat⁹ a quodã di-
xit corã famulis suis: nisi aliud de tali audie
ro antequam domũ revertar ero male cõtentus:
ꝓpter qð famulus int fecit ꝑcussorem: fuit
punit⁹ ipse dñs de homicidio: ⁊ ꝓpterea di-
cit Pa. in. c. ex lr̃is. ð exces. p̃la. ꝙ nõ refert
an directe vł indirecte aliquid consulat: ut
ꝓbat in. d. c. ex litteris. in ep̃o qui dicit: oẽs
dicũt. ꝙ malũ est si evaserit cui homicidiuz
imputat: ⁊ facit ad hoc. l. certũ. ff. si cer. pe.
⁊. l. cũ quid. eo. ti. facit qð no. Bal. ⁊ Ang.
⁊ Rapha. ⁊ Imo. in. l. quid ergo. §. pe. ff. ð
lega. i. q̇ volũt ꝙ instigãs ⁊ sollicitãs aliquẽ
ut ꝑcutiat sit excoicatus si sequat ꝑcussio
Sec⁹ autẽ si non sunt talia verba quia non
erit excõmunicatus.

35 ¶ Cooperans auxilio vł cõsilio nõ solum
est excoicatus sed etiã prohibere valẽs si nõ
obviat ne verberet. c. quãto. eo. ti. qð indu-
bitatũ est ẜm oẽs: in eo sub cui⁹ ptãte ẽ ver
berans. In aliis aũt qui nõ habẽt ex officio
si nõ prohibẽt dolose similiter est indubita
tũ ꝙ sunt excoicati. Si ṽo hoc nõ facit do-
lose: sed qꝛ nõ vult se imiscere rumorib⁹ vel
ex timore vel negligẽtia nõ prohibet: tenẽt
coiter doc. ꝙ non est excõmunicat⁹. in. d. c.
quante. ubi Jo. an. in novella dicit notabi-
le verbũ: in hũc inquit vel aliũ canonẽ nul
lus incidit nisi sit in dolo. ar. ff. de adul. l. ꝑ
ff. de sicca. l. i. Idẽ Jo. de ligna.

36 ¶ Sed quid de clerico qui volũtarie subij
cit se verberib⁹ an ipse sit excoicatus. R. ꝙ
nõ: ut tenet Pa. in. c. cõtingit. el. ꝑ. Nec ob.
quia nõ obviat qꝛ nõ facit dolose: sed in sa-
tisfactionẽ: ⁊ ut maius forte maluz evitet:
nec etiã obstat ꝙ participat ĩ crimine: quia
ẜm Jo. an. in. c. delictuz. de regu. iu. li. 6. in
mercurialibus talis verberans vno impetu
plures ictus dat: ⁊ ẽ solũ excoicatus vna ex
coicatione: quia pro vno facto habet: hoc
idẽ no. Bar. in. l. nũq̃. ff. ð priva. delic. ⁊ ꝙ
sit verior opinio patet i. d. c. ꝯtingit. ubi di
cit tex. excoicãdũ talẽ clericũ.

¶ Ratũ habens ꝙ aliquis nomine suo inie 37
cit manus violentas in clericũ est excõmu-
nicatus: quia ratihabitio mandato cõpara
tur. Secus si non sit factũ nomine eius: qꝛ
licz ratũ habeat non tamẽ est excõmunica-
tus q̃uis peccet mortaliter. de sen. excõ. c. cũ
quis. li. 6.

¶ Querit vtrũ prefati iniicientes manus 38
in ecclesiasticã ꝑsonã sint semꝑ a sede ap̃lica
absolvendi. R. ꝙ distinguẽdũ est inter iiu
riã levẽ mediocrẽ: ⁊ enormẽ: ut pro iniuria
levi quilibet episcopus possit absolvere iure
suo aucte. c. ꝑvenit. eo. ti. pro iniuria ṽo
mediocri nõ põt ep̃us absolvere nisi privile-
giatos: ⁊ qui sint notat i. c. si ṽo. el p̃mo. eo.
ti. ⁊ in. c. quoniã. de vi. ⁊ ho. cle. ubi hoc est
privilegiũ clericorũ coiter viventiũ ⁊ clau
straliũ. In iniuria autẽ enormi regulariter
nullus potest absolvere citra sedẽ ap̃licam:
ut in. d. c. si quis suadente. vel legatoꝝ eius:
de quo vide legatus. §. 4. nisi in casibus de
quibus. j. §. 48.

¶ Sed nũq̇d inferior ep̃o qui habet quasi 39
ep̃alẽ iurisditionez poterit absolvere sicut
ep̃us põt in iniuria levi vel mediocri. R. ꝙ
coiter tenet ꝙ nõ: quia. d. c. ꝑvenit. loqui
tur de ep̃o ⁊ nõ de inferiori: qꝛ dicit fraterni
tati: nã inferiores dicũt filii: ut in. c. q̃ gra
vi. de cri. falsi. Fallit hoc in habentibus au-
ctoritatẽ episcopalẽ a papa qꝛ possunt sicut
ep̃i quoscũq̃ i foro pniali absolvere. Simi
liter fallit in prelatis religiosoꝝ quorũcũq̃
qui si sunt sacerdotes possunt absolvere sibi
subditos se ad invicẽ ꝑcutientes: dũmodo
iiuria nõ sit enormis: ut in. c. cũ illoꝝ. eo. ti.
⁊ extẽdit istud ꝓvilegiũ ad magistrũ ⁊ fra
tres hospitales hierosolomitani: ut in. c. ca
nonica. eo. ti. qui possunt absolvi a suo prio
re si p̃sbyter est: ⁊ dicit ille prelatus qui nõ
habet suꝑ se maiorẽ in cõventu: non autẽ il
le prior triũ vł quatuor qui instituit ⁊ amo
vetur ad arbitriũ superiorũ: nisi super hoc
habeant privilegiũ speciale: põt tñ ep̃us cõ
mittere hanc auctoritatez absolvendi infe
riori: ut no. in. c. fi. de offi. ord. ⁊ similit pre-
lati religiosoꝝ cũ illud cõpetat eis ex privile-
gio rõe dignitatis: ut in. c. eis quib⁹. de offi.
ordi. in tex. ⁊ in glo. ⁊. c. fi. de offi. dele. loqui
tur qñ cõmissio fit rõne ꝑsone: qð bñ no.
pro limitatione. d. c. fi.

40 ¶ Sꝫ qd̓ si ꝑlatus ꝑdictoꝝ religiosoꝝ nõ
est sacerdos vł est excoicat⁹ vł mortuus vel
aliter iꝑedit⁹. R̷. ſm Ho. ꝙ in defectũ ipsi⁹
sꝑ est ad ep̄m ꝓpriũ recurrēdũ: ut patz i. c.
monachi. ⁊. c. cũ illoꝝ. ⁊. c. canonica. eo. ti. ⁊
cõcor. cũ hoc Fede. in quodã cõsilio. ⁊ Ge. i
c. religioso ꝓpter rõnē ne euagãdi. ⁊c̄. Sꝫ
Pa. i. d. c. monachi. tenet ꝯtrariũ i religio-
sis exemptis: ⁊ dicit siliter icõtrariũ facere
notata per Jo. an. in regula sciẽti. de re. iur.
in mercurialib⁹. Et hoc credo veri⁹ ꝑ. c. ꝑe.
de of. ord. ⁊ tex. iũcta glo. notabili. in cle. ꝑe.
de sen. excõ. Ibunt ergo ad papã. de quo vi
de. j. exemptus. §. 6.
41 ¶ Quis absoluet abbatē excoicatũ ꝓ inie
ctiõe. R̷. Pa. in. c. vniuersitatis. ꝙ ep̄s: ut
in. d. c. monachi nisi iniuria sit enormis: vł
nisi sit exemptus.
42 ¶ Utꝝ si regularis ꝑcutiat regularē alti⁹
claustri: ꝑlatus ꝑcutiētis possit absoluere.
R̷. Pa. in. d. cũ illoꝝ. cũ Ho. ⁊ Ber. ꝙ de-
bet aduocari ꝑlat⁹ ꝑcussi: ñ ut absoluat ſ ut
iiuriã remittat: alr̄ absolui nõ debet: ⁊ istud
est veri⁹: licz dñs Ant. teneat ꝙ ãbo debēt
absoluē: vł cõmittere vn⁹ alteri vices suas.
43 ¶ Utrũ regulares extra claustꝝ se ꝑcutiē-
tes possint siliter absolui. R̷. ꝙ licz Ho. di
cat ꝙ nõ. Ego teneo cũ Pa. in. c. cũ illoꝝ.
ꝙ eoꝝ prelat⁹ poterit eos absoluere q2. d. c.
cũ illoꝝ. ⁊. c. canonica. loquũt indistincte:
nec repꝑtũt in claustro.
44 ¶ Sꝫ qd̓ si regularis percusserit clericũ se
cularē sue vł alteri⁹ diocesis. R̷. ꝙ ꝓprius
ep̄s absoluet eũ i eo casu in q̊ posset clericũ
suũ si ꝑcussisset aliũ absoluere: ut in. c. reli-
gioso. eo. ti. li. 6. ⁊ nõ ꝓpri⁹ ꝑlat⁹ suus: nisi
sit exemptus taliter ꝙ etiã rõne delicti non
possit cõueniri nisi sub suo ꝑlato: quia ab-
soluet a suo ꝑlato de cõsensu ep̄i.
45 ¶ Querit qd̓ tenēdũ sit de monialib⁹ q̄ se
iuicē ꝑcutiũt. R̷. ꝙ absoluent ab ep̄o i cui⁹
diocesi sũt earũ monasteria: ⁊ hoc nõ soluz
nõ exempte: sed etiã exēpte. ita tenēt coiter
doc. ⁊ gl. in. c. de monialib⁹. eo. ti. nisi aliud
habeãt priuilegiũ.
46 ¶ Quid de sororib⁹ scē Clare ⁊. s. Dñici.
R̷. Pa. in. d. c. de monialibus. dubitat an
possint absolui a suis ꝑlatis: sed hodie claꝝ
ē per priuilegia ipsarũ ꝙ possunt.
47 ¶ Utꝝ nouitius q̊ iniecit manus violētas
añ nouiciatuz possit absolui a suo prelato.
R̷. ſm Jo. an. in. c. cũ illoꝝ. extra de sen. ex.
⁊ Ge. in. d. c. religioso. ꝙ abbas nõ p̄ot ab-
soluere nouitiũ tꝑe nouiciat⁹: nisi sit exꝑsse
vel tacite ꝓfessus. ⁊ licz Inno. ⁊ Ho. in. d.
c. monachi. ⁊ Archi. i. d. c. religioso. videat
tenere ꝯtrariũ. s. ꝙ possit: tñ eos limita qñ
ꝑcussio fuit facta tēpore nouiciat⁹ nõ antez
nisi sint priuilegiati.
¶ Quid si nouici⁹ ꝑcutiens in nouiciatu ⁊ 48
absolut⁹ egrediat. R̷. ꝙ si egrediat nisi se
repñtet q̄ꝫ ꝑmũ comode poterit ei q̊ de iure
eũ absoluere poterat incidet in eãdē: ut i. c.
eos. eo. ti. li. 6. Hec oĩa locũ habēt qñ iniu-
ria ē leuis: vł qñ ē mediocris vel grauis: nõ
qñ iniuria est enormis: q2 a papa solũ vł ab
ei⁹ legato possunt absolui: ut in. c. ad eminē
tiã. eo. ti. iuncto. c. cũ illoꝝ. eo. ti. Qñ aũt in
iuria dr̄ enormis vide s̄. Enormis. Qñ ꝟo
grauis vel leuis aut mediocris, relinq̊t arbi
trio iudicis ſm Pa. in. c. ꝑuenit. eo. ti.
¶ Querit in q̊b⁹ casib⁹ exꝑsse ꝯcedit ep̄is 49
ut ab enormi vel graui iiuria absoluãt. R̷.
ꝙ in. 7. casibus.
¶ Primo i articulo vł ꝑiculo morꝭ cõsti- 50
tuto: ut i. d. c. si q̊s suadēte. ⁊. d. c. nõ dubiũ
⁊. c. ea noscit. §. fi. ⁊. c. ꝙ de his. eo. ti. nec so
lũ ep̄s sed q̊libet sacerdos ſm modũ de q̊. s̄
Absolutio. 3. §. 16. Et q̊s dicat in periculo
mortis. vide mors. §. 6.
¶ Secũd⁹ i hñte legitimũ iꝑedimētũ ꝓpt̄ 51
q̊ nõ possit adire papã: vł aliũ q̊ ptãtē ha-
beat absoluēdi: ut i. c. de cetero. ⁊ in. c. q̊ de
his. eo. ti. ⁊ i. c. eos. li. 6. Et qd̓ sit legitimũ
iꝑedimētũ. R̷. ꝙ ē oē q̊ arbitrio boni viri
rõnabilit̄ iꝑedit: utputa q2 habet capitales
inimicicias. d. c. de cetero. etiã ex culpa sua. l.
nec timore. ff. q̊ me. ca. ꝟ spõ. veniēs. vł est
infirm⁹: ut in. c. ꝙ de his. eo. licz nõ sit peri-
culũ mortis: vł ē pauꝑ nõ mēdicãs q̊ viuit
ex artificio q̊ nõ p̄ot i via exercere: vł si mē
dicãs sibi vł vxori vł alteri subueniebat q̊
alibi nõ posset. Sec⁹ i mēdicãte q̊ solũ sibi
habet ꝓuidere: q2 si eũdo ⁊ mēdicãdo posset
necessaria iuenire nõ posset absolui: ut no.
Pa. in. c. ea noscit. eo. vel est multũ senex. i
d. c. q̄ꝫuis ⁊ huiusmodi. Imponet tamē eis
ut cessante iꝑedimento se representent exce-
ptis senibus quia senectus nunq̄ꝫ deficiet: ⁊
licz videantur fortes tamē quia periculuz

est absoluẽd' ꝫm Inn. ⁊ Ho. in. d. c. ꝙuis. ⁊ ð istis impeditis dic ut s. absolutio. 3. §. 16.

51 ¶ Terti⁹ in nobilibus magne potẽtie non possunt terras suas relinq̃re ꝑus tñ anteq̄ absoluãt' intimãda ẽ eorũ cõditio sũmo põtifici ⁊ ꝫm ei⁹ cõsiliũ absoluent': nisi sit periculũ in mora c. mulieres. §. i. eo. ti.

52 ¶ Quart⁹ i mulierib⁹ cuiuscũq; cõditõis sint. d. c. mulieres. ⁊ qualitercũq; percusserint etiam atrociter.

53 ¶ Quint⁹ in his q̃ sui iuris nõ sũt sicut sũt filij famil'. serui ⁊ h⁹mõi etiã si filius habet ⁊ ipse familiã. Et hoc intellige in iiuria mediocri simpliciter: in enormi ꝟo nõ possunt absolui nisi fecerint in fraudem: vel nisi qñ dñs vl' paterfamilias nõ existẽs in culpa ex eoꝝ absentia graue dãnũ incurreret: q2 tũc possũt etiã ab enormi absolui: nisi sit facta ꝑ dolũ: ut no. in. c. relatũ. eo. ti. Nec distinguo in filijs familias ꝫm Pa. in. d. c. relatũ ⁊ placet q2 sufficit q nõ sint sui iuris.

54 ¶ Sed an hoc idẽ erit in viro q̃ in fraudẽ vxoris fecit: vel in liberto. R. glo. i. d. c. relatũ q nõ q2 cũ hoc edictũ sit ꝓhibitoriũ nõ extẽdit' nisi ad expresse exceptos. ar. c. cũ illoꝝ eo. ti. ⁊ no. Pa. in. d. c. relatũ. Host. tñ ibidẽ tenet q idẽ erit iudiciũ sicut de supradictis: q2 tales ꝑsone nõ sũt sui iuris: ⁊ placet mihi. d. c. mulieres. qñ patron⁹ vel vxor graue dãnũ pateret' ꝓpter eoꝝ absentiã. ar. d. c. relatũ. Cũ aũt efficiũt' predicti sui iuris vel liberi tenẽt' se p̃ntare aplice sedi.

55 ¶ Sext⁹ in iuuenib⁹ nec distinguo an sint sui iuris vel nõ: siue sint diuites vel nõ: q2 simpliciter nõ tenent' ire: q2 eoꝝ itineratio periculosa est: ut no. Pa. in. d. c. ea noscitur impedimẽto tñ iuuẽtutis sublato tenent' se p̃ntare pape: ut no. in. d. c. ꝙuis.

56 ¶ Septim⁹ in ostiario vel officiali q̃ pretextu officij arcẽdo turbã percussit clericũ: ut no. in. c. si vero. el ꝑmo. eo. ti. Hoc intellige verũ in mediocri nõ aũt in graui ꝑcussione ut no. ibidẽ. ⁊ hic accipio grauẽ ꝓ enormi: mediocrẽ pro graui: naz ꝫm Monal. inter enormẽ ⁊ leuẽ est media q̃ grauis d': q̃ vt viri arbitrio iudicis extimabit' ex qualitatib⁹ ⁊ circũstantijs. ff. de ver. obli. l. cõtinu⁹ ⁊ de voto. c. q sup his. Aduerte etiã hic q si officialis laicus al' q̃ arcẽdo turbã iniicit manũ in clericũ q non põt absolui nisi a papa qlitercũq; leuiter ꝑcusserit: q2 iiuria est grauis q2 vsurpat sibi iurisditionẽ in clericũ. ita no. Pa. in. d. c. si vero. ⁊ ibi tex. apertus. Qđ verum intelligo qñ hoc facit tãq̄ officialis. Sec⁹ si ꝑcusserit tãq̄ ꝑsona priuata: q2 nisi esset iniuria grauis nõ esset mittẽdus ad papam.

¶ Octauus pueri ipuberes q̃ doli capaces 57
ꝑcusserũt: ut in. c. i. eo. ti. siue añ pubertatẽ petãt absolutionẽ siue post. c. fi. eo. ti. Nec tenẽt' se p̃ntare cessante pueritia. d. c. fi. ⁊ c. ꝙuis. q2 nihil d' de iuramẽto. ⁊. c. ꝙuis. excipit pueros. Vñ dicit Pa. in. d. c. fi. q bñficiũ semel indultũ minori ex quo cepit habere locũ nõ extinguit' ꝑ supueniẽtiã maioris etatis. Quod nota.

Casus 2. est in. c. querẽti. de offi. dele. q̃ iohediẽtẽ snie delegati vltra annũ. de q̃ dic vt s. absolutio 2. in ꝑn.

Casus 3. est in. c. dura. de crie fal. vbi excoicati ex gnãli snia suoꝝ diocesanoꝝ hñtes lr̃as aplicas falsas: nisi infra viginti dies postq̃ cognouerint se hr̃e lr̃as falsas illas destruxerint aut resignauerint illis nõ p̃nt absolui post lapsũ dictoꝝ xx. dierũ nisi a sede aplica: vel de eius spãli mãdato. Aliq̃ tñ tenent q isti. xx. dies incipiũt currere a die noticie. s. q habẽt p̃dictas lr̃as falsas: ut Host. sed Pa. in. d. c. dura. tenet q incipiũt currere a die excoicatiõis ꝓlate ꝑ ordinarios ꝯtra tales: ita q nisi illa p̃cesserit nõ erũt excoicati: ⁊ hoc credo veri⁹ saltẽ post factũ: ⁊ hac etiã snia ligant' si excõmunicatio p̃cesserit: ꝙuis ipsis lr̃is falsis nõ fuerint vsi.

¶ Quid de falsarijs lr̃arũ aplicaꝝ. R. q j
oẽs tã clerici q̃ laici q̃ ꝑ se vel ꝑ aliũ vitiũ falsitatis exercuerit cũ fautorib⁹ ⁊ defensoribus suis sũt excoicati ipso facto: ⁊ hodie per ꝓcessum ãnualẽ factũ in die cene domini: nõ p̃nt absolui citra sedẽ aplicã: necnõ falsarij supplicationũ grãz vel iustitiã ꝯcernentiũ ꝑ põtificẽ vel vicecãcellariũ aut regẽtẽ officiũ cãcellarie signatarũ.

¶ Utrũ vtentes lr̃is aplicis falsis sint excoi z
cati ipso iure. R. q si sunt laici: tñ poterũt absolui a suis ordinarijs: ut patet per. c. ad falsarioꝝ. de cri. fal. clerici ꝟo nõ sũt excoicati ꝫm Pa. in. d. c. ad falsarioꝝ. ꝙuis Host. teneat cõtrariũ.

3 ¶ Utrũ corrigẽtes lr̃as pape sint excoicati
R. ſm Ho. ut recitat Pa. in. c. ex lr̃is. de fi
de instru. ꝙ sic etiã si vnã figurã siue lr̃am
vel etiã dimidiã abraserint deleuerint aut
cãm elauerint addiderint: vel diminuerint
cõpleuerint vel mutauerit: sine lnia illi⁹ ad
quẽ spectat p⁹ꝙ̃ lr̃a est bullata vl' signata:
nec pñt absolui citra sedẽ aplicã. Posset tñ
ipetrãs totã lr̃am lacerare seu bullã si illa ñ
vult vti: ex q̃ pz ꝙ etiã simplex nõri⁹ q̇ lr̃as
aplicas scripsit: nõ põt illas corrigere p⁹ꝙ̃
sũt bullate vel signate sine licẽtia officialis
ad hoc deputati: hoc tñ ⁊ bñ limitat Ri. in
4. di. 10. ar. 12. q. 4. verũ si talis abrasio vel
correctio seu mutatio faciat ut bulla q̃ añ
erat iualida efficiaꝛ valida: vel si erat vti
lis sit magis vtilis.

4 ¶ Utꝝ ipetrãs lr̃as dñi pape tacita verita
te: vel suggesta falsitate sit excoicatus. R.
Ricar. vbi s. q. 3. ꝙ licz sit falsari⁹ nõ tñ est
falsari⁹ lr̃arũ dñi pape: qꝛ veras lr̃as impe
trat: ⁊ ideo nõ ẽ excoicatus.

5 ¶ Utrũ recipiẽtes lr̃as aplicas existentes
ipsi i curia ð manu alteri⁹ ꝙ̃ pape vel officia
liũ ad hoc deputatoꝝ sint excoicati. R. ꝙ sic
si sunt laici: ut in. d. c. dura. Attñ ſm Jo.
an. ⁊ Pe. ð ancha. in. d. c. dura. qꝛ quotidie
fit ꝯtra: nõ ligat.

Casus 4. ẽ i. c. significauit. eo. ti. vbi
excoicanꝛ clerici q̇ ꝑticipãt i
diuinis officijs tã i eccl'a ꝙ̃ alibi spõte ⁊ scienꝛ
cũ excoicato a papa snialiter vl' iudicialiꝛ
ſm coẽm lecturã: licz glo. ibidẽ aliter sẽtiat
Ex q̃ collige ꝙ q̇nqꝫ reqrũꝛ ut ista excoica
tio icurraꝛ. Primo ꝙ sint clerici. Secũdo
ꝙ sciẽter. Tertio ꝙ sponte. Quarto ꝙ i di
uinis ꝑticipẽt. Et q̇nto ꝙ ille cũ q̃ ꝑticipãt
sit excoicat⁹ a papa iudicialiꝛ: ⁊ isti nõ pñt
absolui nisi a papa: ut in. d. c. significauit.

Casus 5. est in. c. tua nos. eo. tit. vbi
oẽs icẽdiarij ꝓprie dicti p⁹ꝙ̃
fuerint publice excoicati ⁊ denũciati nõ pos
sunt absolui citra sedẽ aplicã.

Casus 6. est in. c. cõquesti. eo. ti. vbi
effractores cũ spoliatõe eccle
siarũ postꝙ̃ fuerint denũciati nõ pñt absol
ui nisi a sede aplica. Pro cui⁹ casus ⁊ prece
dẽtis maiori euidẽtia ẽ sciẽdũ ꝙ incẽdiarij
⁊ effractores ecclesiaꝝ cũ spoliatiõe sunt ex
coicati ipso iure: ſ incẽdiarij alioꝝ locorũ
nõ: nisi excoicenꝛ vel ꝑ statuta vel alio mõ
Añ tñ denũciationẽ nõ sũt mittẽdi ad sedẽ
aplicã. Sz si aliqui ꝑdictoꝝ denũcieꝛ excoi
cati publice tũc nõ pñt absolui nisi a papa.
Scðm cõmunẽ ⁊ verã opi. i. d. c. tua nos. ⁊
c. conquesti.

¶ Qui dicunꝛ incendiarij ꝓprie. vide. j. j
Incendiarius. in ꝑn.

¶ Qui aũt dicãꝛ effractores. R. ꝙ sũt illi 2
q̇ dolo malo aut ꝑ iiuriã violenꝛ parietẽ fo
diũt: aut vitreã fenestrã frangunt: seu se
raturã vel ostia: vl' cardines seu vectes: dũ
tenẽt ostia firmata aut ipsũ tectũ eccl'ie ſm
Archi. Alij aũt q̇ faciũt enormia in eccl'ia
vt rapiẽdo corpus christi ⁊ h⁹mõi: frãgen
do calices ⁊ silia non sunt effractores ꝓprie
nec excoicati ipso iure ſm Host. ⁊ Jo. de li
gna. nec etiã excoicareꝛ ⁊ denũciareꝛ cẽnt
mittẽdi ad papã sed possent ab illo q̇ eos ex
coicauit absolui: oportet ẽ ꝙ spoliatio fiat
cũ effractõne: vñ sola effractio ꝑ se nec sola
spoliatio facit aliquẽ icidere i hũc casũ: ut
denũciatus sit mittẽd⁹ ad papã: qð nõ quia
pauci aduertũt ſ sic ẽ: ut in. d. c. cõquesti.

¶ Sed nũq̇d hic noie eccl'iarũ veniãt mo 3
nasteria ⁊ loca pia. R. ſm Pa. in. d. c. tua
nos. ꝙ sic ꝑ tex. 54. di. §. hac auctoritate. nõ
glo. in. c. grandi. de sup. ne. prela. li 6. ⁊ in. c.
fi. de sen. exco. Rõ ẽ qꝛ ista excoicatio ꝑnci
paliter ẽ in fauorẽ ecclesiarũ: ⁊ iõ latissime
accipiꝛ respectu ipsarũ: licz al's nõ veniant
monasteria neqꝫ pia loca noie eccl'ie: qꝛ i iu
re ponunꝛ ut diuersa: ut patz i. c. sciãt cũcti
de elec. in. 6. ⁊ in. d. c. fi. de sen. excõ. Addit
etiã Pa. in. c. fi. de eccl'ijs edi. ꝙ eccl'ie nõ cõ
secrate ⁊ hospitalia veniũt hic noie eccl'iaꝝ.
Intellige si auctoritate epi aut pape sũt edi
ficata: aliter nõ essent loca religiosa: ut nõ. i
c. ad hec. de religi. domi.

¶ Utrũ effractor cũ spoliatõe dom⁹ existẽ 4
tis in spatio ꝑuilegiato eccl'ie sit excoicat⁹ ⁊
post denũciationẽ habeat ire ad papã. R.
ꝙ nõ: qꝛ talis dom⁹ nõ dr̃ loc⁹ religiosus ni
si sit ecclesie vel clericoꝝ: ut in. c. q̇squis. 17. q
4. Et effractores locoꝝ ñ religiosoꝝ etiã p⁹
denũciationẽ nõ sũt mittẽdi ad papã: ut pz
in. d. c. cõquesti. ⁊ allegatis ibi in glo. Intel
ligo hic nõ ꝙ sint eccl'ie vel clericoꝝ q̃ ad do
miniũ sz tali mõ ꝙ dicãꝛ loca religiosa. a
¶ Sz quãdo dicũꝛ tales publice denũci 5

ti. R. q quocunq publice denunciet sive no
minatim: sive in genere: puta denunciamus
excoicatos oes qui fecerunt tale incendium:
vel effractione talis ecclesie seu loci religio
si: et huiusmodi: ut patet in. d. c. tua nos. qd
no distinguit aliter.
6 ¶ Utru incendiarij sint absoluendi etia ante
denunciatione anteq satisfecerint damnu passis
R. q no: ut no. in. c. pessima. 23. q. ulti.

Casus sequentes usq ad casu. undeci
mu sunt in. 6. li. decretaliu.

Casus 7. e in. c. fundameta. de elec
ubi excoicat. Primo oes q
sine licetia sedis aplice noiationi: electioni:
vel assuptioni: in senatore: capitaneu: patri
tiu: aut rectore: vel ad regime urbis rome
assentiut vel se intromittut p se vel p alium
ultra annuale spatiu: nisi ex ipsa urbe natu
ralit sint oriundi: aut ptinui habitatores nec
hnt extra territoriu tale ptate q posset eva
cuare rone costitutionis pdicte. Ite secudo
excoicant intendetes vel obedietes eisdem sic
assuptis. Ite tertio excoicant q ipsos noia
verut: eligerut: vel assupserut. Ite qrto ex
coicant dates auxiliu: cosiliu vel favorem:
publice vel occulte: ta noiatoribus et assum
ptorib: q noiatis et assuptis: nec oes pre
dicti possut absolui nisi a papa.

Casus 8. est in. c. clericis. de imu. ec.
sed qz hodie no ligat per cle.
unica. eo. ti. ideo ptranseo.

Casus 9. est in. c. felicis. de pe. ubi ex
coicant. Primo oes q insecu
tores cardinaliu romae ecclesie hostilit vel
clericor aut religiosor familie pape vel car
dinaliu pdictor. Ite secudo pcussores et ca
ptores. Ite tertio socij talia facietiu vl ma
datiu. Ite quarto q factu ratu habuerint
vel psiliu dederint aut favore. Ite quinto q
tales postea receptaverint vel defensaverit
sciet. Ite sexto excoicant pncipes: senato
res: cosules: ptates: rectores sive alij dni et
eor officiales q infra mese a die noticie ha
bite de predicto delicto no puniut predictos
reos fm tenore. d. c. felicis. nec pnt absolui
nisi a papa: exceptis istis ultimis. s. pncipes
etc. q poterut absolui a suis ordinarijs. Ad
verte hic q insecutio sumit in mala pte: et
cape intelligit cu effectu: qz si no capiatur h
fiat insult ad domu ut ei fiat iiuria: vl si ob
sidet vl claudut i domo: no ut eos ibi custo
diat h ut eis inferat verecudia: no debit lo
cu pena ista: fm q no. Inno. i. c. nup. eo. ti.

Casus 10. est in. c. qcunq. eo. ti. ubi
excoicant oes dates licentia
alicui occidedi: capiedi: seu als in psonis
aut bonis suis vel suor gravadi eos q senten
tias excoicationis vel indicti tulerut cotra
quecuq sive eos occasione quor sut prola
te: vl observates tales sentetias: seu talit ex
coicatis noletes coicare: nisi licetia ipsam si
fuit ad psonas gravadas revocaverint an
teq in aliquo sit pcessu: vel si dicta licentia
fuit ad bona eor capienda: nisi ifra octo die
ru spatiu restitutione fecerint fieri: vel satis
factione et licetia revocaverint. Ite 2o excoi
cant oes q pdicta lnia data uti ausi fuerint
Ite 3o q aliqd pmissor ad q comittedu da
ri licentia phibet comiserint suo motu: nisi
ut dictu e re integra si ad psonas: et si ad bo
na infra octo dier spatiu restituerint vel sa
tisfecerint. In q excoicato es pdicti si per
spatiu duor mesiu maserint no nisi p sedez
aplica poterunt absolui.
¶ Querit ide Archi. qd veniat noie suor j
R. q veniut oes qui sut sub potestate eo
ru: ut insti. de his q sut sui vel ali. iu. p totu
Ite q veniut cosanguinei: ut i. c. sciat cucti
de elec. in. vj. Ite domestici: ut. C. de his qui
ad ec. pfu. l. pnti. §. sane. et qui dicat dome
stici familiares. vide Familiaris.
¶ Ite gravare dicut qui phibet ne eis co
quat: molat: vendat et huiusmodi. 2

Casus sequetes sunt in cle. usqz ad
casum. 17.

Casus 11. est in cle. multor. de here
ti. ubi excomunicant omnes
inquisitores heretice pravitatis inferiores
episcopis qui odio: gratia: vel amore lucri
aut comodi tepalis obtetu: contra iusti
cia et conscientia suam omiserint cotra que
piam procedere: ubi fuerat procedenduz pro
heresi. Ite secudo excoicant pdicti si obte
tu eode pravitate ipsam heresis vel impedi
situ sui officij alicui imponendo presumpse
rint aliquem quoquomodo vexare: no possut
absolui nisi a papa: nisi in mortis articulo
premissa satisfactione: intellige si pot fieri:
aliter no valeret absolutio. Unde adverte
fm Car. in cle. predicta q ad icurredu ista
pena oportet fiat ptra iusticia et psciam co
pulative. Ite no. q quoquomodo vexent

aliquē siue incitationib⁹ fideiussionibus ꝛ
silibus incurrūt istā penā ꝯm Pau.

j ¶ Quid si omittūt ex timore vl' ad euitādū
scādalū. R. glo. ꝙ nō incidūt i hāc penā.

Casus iz. est in cle. religiosi. de priuil'
vbi pmo excoicāt oēs religio
si q̄ clericis aut laicis sacrm vnctionis extre
me vel eucharistie ministrare p̄sumūt: vel
solēnicāt matrimonia sine licētia spāli p̄sby
teri parochial'. Itē si p̄dicti absoluūt excoi
catos a canone p̄terq̄ in casib⁹ a iure expres
sis: vel p p̄uilegia sedis aplice cōcessa eisdē:
vel si absoluūt a sentētijs pmulgatis p sta
tuta sinodalia vel prouicialia: seu a pena ꝛ
a culpa: nec possūt absolui nisi a papa.

j ¶ Querit' an ligētur oēs religiosi. R. ꝯm
Car. ibidē ꝙ n̄ ꝰ solū religiosi religiōis ap
probate: q2 alij no sūt proprie religiosi: ut i
c. vno. de voto. li. 6. Et licz q̄dā istud restri
gant ad religiosos exēptos: ut Pe. de sta. tn̄
coiter tenet' ꝙ habeat locū etiā in nō exem
ptis: ꝛ i religiosis p̄fectis ecclie parochiali:
si alijs q̄ suis parochianis ministrāt ꝯm gl.
in cle. i. de deci. ꝛ Pau. ibidē.

2 ¶ Quid si nouiti⁹ faciat aliq̄d p̄dictoꝝ. R.
ꝯm Car. ꝙ ligat'. ar. c. religioso. de sen. ex. i. 6

3 ¶ Utrū religiosi ꝯuersi siliter. R. Car. ꝙ
Pe. de ancha. tenet ꝙ nō ligāt' sicut nec mo
niales ex quo ordinē nō hn̄t. sed Zenze. tenet
ꝙ ligant' ꝛ videt' verius.

4 ¶ Utrū religiosi ministrātes alijs religio
sis sacra p̄dicta ligēt' p̄fata pena. R. Car.
ꝙ Pe. de sta. dicit quēdā cardinalē ꝯsuluis
se ꝙ nō: sed Lap. tenet ꝙ verbū clericis in
telligit' tā de regularib⁹ q̄ de secularibus: ꝰ
verbū laicis etiā cōprehēdit religiosos vel
monachos laicos. Sed pmū credo veri⁹ per
ea que dixiā. Clericus. pmo.

5 ¶ Utrū tpe mortis possint ministrare eu
charistiaz licite. R. Car. Pau. ꝛ Lap. ꝙ
nō. sed Jo. ꝛ Archi. 26. q. 6. si p̄sbyter. In
no. ꝛ Ho. in c. ois. de pe. ꝛ re. tenēt ꝙ sic: ut
recitat directoriū. li. i. ti. i5. ꝛ hoc credo ve
rū si ali⁹ sacerdos nō pōt haberi q̄ mistret.

6 ¶ Utꝝ rector ecclie q̄ nō est sacerdos vl' vi
cari⁹ rectoris possit dare lniaz dictis religi
osis ministrādi predicta sacra. R. Car. ꝙ
sic: ꝛ sic serua: licz alij teneāt ꝯ. Siliť Pau.
tenet ꝙ eps ꝛ archip̄sbyter ciuitatis possint
predictā licentiā dare: ꝛ Zen. ꝛ Ste. idez te
nēt de vicario epi in spūalib⁹ vel delegato:
aut ei⁹ pniario: tuti⁹ est ꝯm Pau. nō recede
re a lr̄a: nō tn̄ est necessariū.

7 ¶ Quid est solēnicare matrimoniuz. R.
Car. in d. cle. i. ꝙ Zen. dicit ꝙ cōprehēdit'
ois solēnitas q̄ obseruat' iuxta ritū eccliarū
religionis. de spon. c. i. siue fiat bn̄dictio solē
nis: siue dicat' missa spālis sup cōtrahētes ꝛ
hmōi. Inducere aūt fedus mr̄imonij vel p
nūciare verba int' cōtrahētes nō ē eis phibi
tum ꝯm Zen. ꝛ Ste.

8 ¶ Utrū verbū excoicatos a canone intelli
gatur solū de maiori excoicatiōe. R. Car.
vbi. s. ꝙ sic ꝯm Lau. ꝛ nō de minori: fac. c.
si quē. ꝛ. c. nup. de sen. excō. Idē tenet Lap.
ꝛ facit. c. j. de rescrip. li. 6. Ge. aūt in. c. vni
co. de his q̄ vi. li. 6. dicit ꝙ etiā intelligit' de
minori: quia lex penalis phibēs absolutio
nē ab excoicatiōe includit etiā minoris abso
lutionē: p hoc est glo. in cle. j. de priui. Item
vbicūq̄ fit mētio de excoicatiōe ꝛ materia i
qua pfert' est pportionabilis etiā minori de
vtraq̄ intelligit': vt no. glo. Pe. in. c. p̄sidē
tes. de here. in. 6. Et licz hec opi. sit tutior:
tn̄ pma mihi videt' verior.

9 ¶ Querit' de q̄ canone intelligit. R. Car.
vbi. s. Pau. ꝛ Lau. ꝙ intelligit' de quocūq̄
a papa pmulgato: q2 ille pprie p excellētiā
dicit' canō: licz aliq̄n improprie accipiat' p
illo episcopi: vt. 3. di. §. porro.

10 ¶ Quid si supradicti absoluūt excoicatos
p sniam hois etiā pape. R. glo. Lau. Pau.
ꝛ Zen. ibidē tenēt ꝙ nō ligāt' p̄fata pena: q2
si voluisset intelligi expressisset. ar. c. ad audi
entiam. de deci.

11 ¶ Utrū noie sententie hic veniat excoica
tio solū. R. glo. ꝛ Pau. ibidē ꝙ etiā venit
suspensio ꝛ interdictū: sed Car. dicit ꝙ ve
rius est ꝙ solū intelligit' de snia excoicatio
nis q̄d bn̄ pbat lr̄a per alternatiuā: q2 supra
dicit de his q̄ absoluūt excoicatos a canone
ꝛ postea subijcit vel a sentētijs per statuta:
ꝛ sic restringit' verbū sentētijs per verbū ex
coicatos. ar. de rescrip. c. 2. requiris.

12 ¶ Quid de sentētijs latis per statuta lega
toꝝ: de quib⁹ habes de officio le. c. fi. R. ꝯz
Lau. ꝛ sequit' Car. ꝙ idē est sicut de statu
tis sinodalib⁹ vel puincialib⁹.

13 ¶ Utrū religiosi p̄dicti absoluētes a pena
tm̄ ligent' predicta cēsura. R. ꝯm Zen. quē

9 ¶ Utrū executor etiā cū cōsensu epi possit imutare vsuz destinatū p testatorē in meliorē. vide. j. legatū. z. §. ij

20 ¶ Utrū religiosus exēptus deputatus executor si in exequēdo deliquit: possit puniri ab ordinario. R. q sic. tex. ē in cle. vnica. de testa. vbi etiā eis religiosis iponit vt reddāt rōnē de executione ordinarijs: 7 similit ordinarijs vt exigāt. Limitat Ri. i. 4. di. 45 ar. 5. q. z. verū in religiosis qui hūt exēptionē cōez qui tñ possent cōueniri rōne 3ct9 vl delicti seu rei: vt in. c. j. de priui. li. 6. secus in alijs q etiā ex pdictis cōueniri nō pūt: qz nō pūt tales puniri ab ordinarijs. Et placet

21 ¶ Utrū platus religiosi qui dedit licētiaz acceptādi executionē religioso possit eaz reuocare etiā nō itegra. R. glo. in. d. cle. vnica. q sic: cū religiosus non habeat velle nec nolle 7 executio fiat p collegaz: aut si alius deputatus non est per episcopum.

22 ¶ Utrū executor possit distribuere in filios vel consanguineos proprios. Uide sup elemosyna. §. 3.

23 ¶ Utrū dilatio executionis pie preiudicet aie testatoris. R. sm Ri. vbi. s. q. 4. q sic: cui9 ratio ē duplex. Pria qz ecclesia 7 paupers nō excitant ad orandū sicut facerēt si eis daret legatū. Acceleratio aūt feruētiū orationū pro aia defuncti multuz valet ad eius alleuiatiōnē 7 celeriorē expeditionem. Secūda rō: qz sicut aia i charitate decedēs 7 aliquid purgabile secū portās in hac vita meruit vt elemosyne si pro ea dent prosint nō ad augmentū gratie: sed ad alleuiationez 7 breuiationē pene: 7 ideo quāto citi9 ipletur tāto citi9 alleuiat 7 ecōuerso: quāto tardi9 implet tanto tardius liberat. Non tñ ppter hoc si nunq̄ implerent ppetuo staret in penis: sed solū multo tardius liberaret. Ex q patet q grauissime peccāt 7 magnā proditionē faciūt qui q citius pūt non exequūtur. vnde vocant necatores egentiū. in. c. qui oblationes. el pmo. cū duob9. c. se. z3. q. z. et in. c. qui oblatiōes. el. z. Et dicit venire ad exinanitionē fidei: 7 habendi sunt sicut q non credūt iudiciū dei. Idē dicendū de restitutione quā statuerūt fieri. vn i cronicis minorū legit q quidā ipediebat intrare paradisū quousq facta fuit restitutio: qz nisi fiet luet i penis. fac ad hoc. c. i lris. d rapto.

¶ Sed nūqd excusant prefati executores si ppterea tardāt vt res defuncti meli9 vendant. R. sm san. Tho. in quol. q moram modici tēporis nō videt eē magnū periculū. vn si executor p modicū tēporis differat vt reb9 defuncti melius vēditis ampliores elemosynas facere possit: licite facit. Quod itelligo verū qn tātū ē augmētū q preualet tarditati puta quia elemosyna illa quā habuisset de illis reb9 cito vēditis 7 tēpus tardationis i quo penā sustinuit nō iudicātur tātū satisfactoria quātū ē elemosyna que elicit ex tardatione: als non liceret. qz nō ē fienduz malū mihi pro bono alteri9. Et hoc patet ex eo quod subiūgit. Si vo iquit san. Tho. p multū tēpus differat: vt i modico ampliores elemosynas faciat nō excusat a culpa: qz forte defunctus a purgatorio liberat interi: 7 sic frustrat remedio q multū indigebat. Faciat q q magl rōnabilit vr expedire aie dfūcti z4

¶ Quid si qs deputauit executorē cum ista cōditione vt exequat cū cōsilio talis. R. q aut dixit cū consilio: 7 sic executor lz teneat petere cōsiliū: tñ nō tenetur sequi. Si vo dixit q exequat sm cōsiliū: sic tenet sequi ipz vt tenet Albri. in. l. nulli. C. de epi. 7 de. vide. s. consilium. §. 4. z5

¶ Quid si sit frater minor ille cuius cōsilio exequi debet. R. q diuersa ē opi. inter doc. Sz tu dic q frat minor lz non possit eē executor: pōt tñ esse cōsultor: qz executor oz q sit 3ctator pecuniarū 7 venditor rerū 7 huiusmōi que nullo mō cōueniūt fratri minori sed dare cōsiliū in nullo derogat sue pfessioni. Et sic p hoc euacuat ratio He. in. c. fi. de testi. li. 6. qui tenet q nō pōt eē cōsiliari9 tali modo q alr non possit fieri dispensatio nisi sm suū cōsiliū. Et sic sm predicta limita. Nā si testator reliqt cētū dāda paupib9 declarādis p fratrē minorē: hoc nō derogat sue professioni 7 licet. De hoc per Bar. expresse i tractatu minoricarum. z6

Exemptus

e Xemptus dr qui nō subest iurisditiōi ordinarij: vt patet. 7 no. in. c. cū pso ne. de priui. li. 6. Solus ergo papa vel legatus de latere pōt cognoscere de causis 3 exēptū: vt no. in. c. quod translationez. de offi. le. Sec9 in alijs legatis: vt ibi. vnde eximere pprie ē aplice sedis. 16. q. j. frat. 6. q. 3. nunc

m

ꝓ no. Jo.an.in glo.d.c.j.de ꝓuil.li.6.
j ¶ Quotmodis dat exẽptõ. R.vt no. Pa.
in.c.tuarũ.de priuile.ꝙ duob⁹ modis. Pri
mo rõne loci: puta monasterij vel ecclesie ⁊
huiusmodi. ⁊ in istis habet locũ.c.j.de ꝓuil.
li.6. ꝙ rõne delicti cõmissi ex locũ exẽptũ vl
rõne ꝯtractus alibi initi: vel rõne rei alibi
site pñt corã ordinario ꝯueniri ⁊ ab eo puni
ri. Et exẽpta ecclesia vel monasteriũ intelli
gunt exẽpti etiã ipsius monachi vel canoni
ci: clerici etiã ⁊ conuersi ꝑpetuoq; oblati: nõ
aũt eiusdẽ ecclesie presbr qui parochianoꝝ
curã habet quo ad ea que ad eandẽ curã per
tinent: nec ipsi parochiani: vt in.c.ꝑ exẽptio
nẽ.de priui.li.6. Eximit etiã exẽpto mona
sterio ſm glo.i.d.c.ipsi⁹ cimiteriũ ⁊ dom⁹
⁊ teatrũ cũ hortis ⁊ areis que sunt iuxta eccle
siaꝫ.ar.12.q.j necessaria. ⁊.c.nulla.17.q.4.
diffiniuit. Idẽ dic in dormitorio ⁊ domib⁹
clericorũ q̃ sũt iuxta ecclesiã cũ eorũ hortis.
ar.d.c.necessaria. ⁊ diffinit. Secũdo datur
exẽptio rõne ꝑsone ⁊ nõ loci: vt i priuilegio
cõcesso capellanis ⁊ familiarib⁹ pape ⁊ ĩ ta
libus nõ habet locũ.d.c.j.quia nec etiã rati
one delicti pñt puniri ab ordinarijs: alit eo
rũ priuilegiũ esset inutile: quod eẽ nõ debet:
vt in.c.si papa. de priui.li.6. ex q̃bus oĩbus
cõclude ꝙ exẽptus rõne alicui⁹ loci vel rei
nõ censet exẽpt⁹ rõne alteri⁹ rei vel loci. vñ
priuilegiũ cõcessuꝫ ꝑsonis respectu certi lo
ci non extendit vltra locũ. Unde censet pri
uilegiũ potius reale q̃ ꝑsonale: vt no. Pa.
in.c.cũ capella.de priuile. secus in exẽptione
respectu ꝑsone: vt patet. Aduerte ꝙ si cano
nici alicuius ecclesie eximant ipsi soli sũt exẽ
pti: nõ aũt ecclesia vel alij eius clerici. Si aũt
clerici cuiusuis ecclesie eximãt. tũc taꝫ cano
nici q̃ alij clerici sũt exẽpti non aũt ecclesia
nisi aliud exprimat: vt in.d.c.ꝑ exemptiõeꝫ
nec etiã ꝯuersi vel oblati: vt dicit glo.ibidẽ.
2 ¶ Quib⁹ verbis ꝓbat exẽptio. R.ꝙ mul
tipliciter: vt probat in.d.c.si papa. puta si di
catur in ꝓuilegio a papa vel sentẽtiando ec
clesiã iuris beati petri existere: siue ad ius et
ꝓprietatẽ romane ecclesie ꝑtinere vel ad ro
manã ecclesiã spãliter aut sine medio ⁊ sim
plicit ꝑtinere vel si dicat ꝙ ecclesia sit libera
seu ꝙ potiat romane ecclesie libertate siue
ꝙ eꝑs nõ audeat illic cathedrã collocare seu
aliquod imperiũ exercere: vel ptãteꝫ: aut ꝙ
eximit a ptãte eꝑi. Itẽ si recipiãt in ꝓprios
subiectos per huiusmõi ⁊ similia cognoscit
exẽptio: vt ibi patet. Secus si reperient sub
defensione: vt in.c.ex parte.el.2. de priuile.
vel i proprios filios: quia nõ eẽnt exẽpti: vt
ibi dr. ⁊ ibi vide. ⁊ quod ibi nota.
¶ Utrũ exẽptus teneat citatus ab ordina
rio cõparere. R. Pa.in.c.cũ ordineꝫ.de re
scrip. ꝙ aut est notorie exẽptus ⁊ iam diu to
leratus priuilegio exẽptionis sicut sunt mẽ
dicãtes: ⁊ sic nõ tenet nec valebit sentẽtia su
per ꝓcipali: quia ẽ a nõ suo iudice neq; tãq̃
ꝯtra ꝯtumacẽ. Ad hoc tex.in.l.non videt.
ff.de iudi. ⁊ bonus tex.in cle.pastoralis.§.pi
sana. ⁊ ibi bona glo.ff.de re iudi. ⁊ glo.in.c.
veniẽs.ẽ accu. ⁊.2.q.3.si eꝑs. ⁊ ꝑ Inno.in
c.2.de dila. ⁊ Bar.in.l.2.ff.si q̇s in ius vo
non ie.lꝫ in alijs terminis. Si ꝓ non ꝯstat
ita notorie tunc tenetur comparere: ⁊ alle
gare priuilegium: ⁊ in loco ꝯgruo ⁊ securo:
infra terminũ ꝯpetentẽ ordinario ostende
re ſm ꝙ dr in.c.cũ persone.de ꝓui.li.6.
¶ Utrũ pendẽte lite suꝑ validitate priuile
gij seu an fuerit ꝯcessuꝫ vel nõ: debeat quis
priuari vel interdici vsu possessionis vel q̃si
etiã si possessio sit ꝯtra ius. R. Pa.i.c.j. vt
li.pen.nil inno.ꝙ nõ.tex.est in.d.c.cũ perso
ne.i.§.ꝙ si tales.cũ.§.se. ⁊ hoc idẽ tenẽt ibi
doc. vbi dicit Jo.mo. vt ibi no. He.ꝙ pen
dente lite non ẽ turband⁹ in possessione sua:
etiã si possideat ꝯtra ius cõmune: dũmodo
ex aliqua probatiõe: lꝫ nõ sufficiẽti ad fina
lẽ intẽtũ ipse iustificet possessionẽ. ⁊ ita vi
detur sonare ibi tex. Unde Jo.an.in glo.vl
tima ibidẽ dic. Nota quãt⁹ fauor ꝓuilegio
debetur. Est eni ex se priuilegiũ fauorabile:
sed ꝑscriptio odiosa. de deci.c.ex parte. ⁊.c.
tua. ⁊ de re.iur.odia. Hec Jo.an.
¶ Quid si exẽptus litigat corã ordinario.
⁊ non allegat exẽptionẽ an ꝑdat eam ꝑ hoc
R. Pa.in.c.j.de sen. ⁊ re iudi. ꝙ non nec te
net sentẽtia. Nec ob.taciturnitas: q̃r etiã si
voluisset non potuisset in illũ ꝯsentire: vt in
iudicẽ.de arbi.cuꝫ tẽpore. Et hoc tenet Jo.
an.in regula sciẽti.li.6.in mercurialib⁹. fac
quod no.in.l.j.C.vbi de cri.agi oꝫ. Rõ ẽ ſꝫ
Pa.in.d.c.cũ tẽpore: quia exẽptus non põt
renũciare exemptioni: quia tangit nedũ fa
uor exempti sed etiã superiorum qui ipsuꝫ exe
mit: vt in.c.ad apostolicã.de regula. ⁊ in.l.si

quis in ꝯscribēdo. C. de epi. ⁊ cle. Albri. tñ
in. d. l. si quis. tenet: ꝙ exempt⁹ potest renū
ciare priuilegio exemptiōis: per. d. l. si quis.
Et ad leges ꝯtrarias respōdit ꝙ loquūtur
de priuilegio iuris cōmunis ītroducto in fa/
uorē ordinis clericalis cui renūciari nō pōt:
sed suo ꝓuilegio spāli bene pōt: ⁊ veri⁹ credo
qñ ipse impetrauit. Et prima opinio ē vera
qñ superior proprio motu aliquem exemit.
quod nota bene.

6 ¶ Utrū exemptus possit absolui ab episco
po ab excōmunicatiōe inflicta a canone quā
sibi ꝯditor canōis non reseruauit. R. Pa.
in. c. significasti. de fo. compe. Fede. ꝯsi. 14. ⁊
Jo. de ligna. in cle. ne in agro. ꝺ sta. regula.
tenēt ꝙ sic. Sed Jo. an. in regula: sciēti. pre
alle. dicit ꝙ non. Pa. hoc sequitur: q2 non ē
sue iurisditiōis: nec pōt se submittere sine li/
centia pape rōne dicta in precedēti. q. in fi:
Excipe tñ videtur Jo. an. in. c. religioso. de
sen. excō. li. 6. excōmunicatos pro iniectione
manuū violēta ꝑ rationē tex. ibidē. s. ne ma
teria euagandi: cū tñ ꝯtrariū teneat in cle.
cum ex eo. de sen. ex. in glo. fi. Et propterea
teneo ꝙ nec in illo casu. c. religioso. nec ī alio
exēptus possit absolui ab epō nisi vbi spālit̃
ei cōmittit̃ a papa. ⁊ d. c. religioso. loquit̃ ꝺ
nō exemptis quos antea nō poterat absolue
re ꝓpter. c. cū illorū. de sen. ex. Et hoc tene
quia si de exēptis intellexisset sic dixisset sic̄
dicit in. d. cle. cum ex eo. in fi.

7 ¶ Quid pōt exercere archiepš vel epš ī lo
co exempto: vide. s. archiepš. §. 3.

8 ¶ Utrū exēptus rōne loci si deliquerit ali/
bi vel ꝯtrahat: aut res ipsa ꝯsistat possit in
loco domicilij ꝯueniri aut puniri ꝑ ordina/
riū. R. ꝙ nō: nec habet potestatē remitten
di eū si cōueniat̃: vt in. d. c. j. de priuile. li. 6.
Similit̃ si delictū vel cōtractus vel res ipa
litigiosa sit in loco exēpto non poterit se ipe/
dire. Intelligit̃ ergo dictum. c. j. ꝙ rōne deli
cti vel cōtractus pñt per ordinarios conue/
niri. s. si inueniant̃ extra locū exemptū vl̃ re
mittent̃: vt nota. in. d. c. j. Sunt tñ quidam
exēpti rōne locorū ⁊ ꝑsone qui etiā ratione
delicti aut cōtractus vel rei nullo mō pñt cō/
ueniri: vt fratres minores: predicatores et
cistertienses et multi alij.

9 ¶ Utrū delinquens in loco exēpto ligat̃ sta
tuto epi. vide. j. statutū. §. 2.

10 ¶ Utruz cū statuto epi caueat̃ ne quis acce/
dat ad quelibet monasteria monialiū sub pe
na excoīcationis quā īcurrat ipso facto: sint
excoīcati qui accedūt ad monasteria exēpta
monialiū. R. ꝙ sic: si sine licētia illi⁹ ad quē
pertinet accedūt. Rō quia sine p̃fata licētia
accessus ē ꝓhibitus: vt in. c. ꝑiculoso. de sta.
mo. li. 6. Et ideo si epi vt cōpescant tales ac/
cessus addūt penā: licite faciūt ⁊ iō ligātur.
nec dicendū ꝙ delictū cōmittat̃ in loco exem
pto solū: sed etiā in nō exēpto: videlicet cum
accedūt anteꝗ̃ peruenerint. Itē patet ꝑ hoc
quod no. Bar. in. l. relegatorū. ff. de inter/
dic. qui dicit ꝙ ciuitas proptē comodū ciui/
tatis vel odiū eorū ad quos nō vult vadāt
prohibere pōt ciuibus suis ne vadāt ad talē
terrā. hoc no. Pa. i. c. postulasti. de fo. cōpe.
ergo similit̃ ī casu predicto. Et hoc tenet. d.
Phi. de ꝑusio in. c. vt animarū. de cōsti. li. 6.
sec⁹ si prohiberēt ne quoquomodo sine eorꝫ
licentia quis accederet: q2 nisi presidētes mo
nasterijs essent culpabiles in admittēdo nō
valeret eorū statutū: cū esset cōtra ius com
mune: vt in. d. c. periculoso. Cōtra quod epi
scopus nō ꝑotest statuere nisi ex iusta causa:
vt tenet Bal. i. l. oēs populi. ff. de iu. ⁊ iure.
⁊ d. Anto. in. c. vestra. de loca. possunt. imo
obligant̃ primates: archiepiscopi ⁊ episcopi
vniuersi sub pena eterne maledictionis in ꝓ
pria diocesi monasteria exēpta que īmedia/
te subsunt romane ecclesie auctoritate apo/
stolica cogere vt seruēt clausurā: vt in. d. c.
periculoso. Similit̃ debēt ea visitare eadem
auctoritate singulis annis: vt in cle. attendē
tes. de sta. regu. ⁊ hoc de precepto ſm glo. ibi
dem. propter ver. debeant: quod ē precepti/
uū: vt in. c. oblate. de appel. ⁊ in. c. vt fame.
de senten. excōmu. licꝫ. in. c. j. de despon. im/
pu. sapiat honestatem.

¶ Utruz exēpti possint oratoria vel capel/ 11
las in locis nō exēptis edificare. R. ꝙ non.
nec in sic ꝯstructis celebrare vel celebrari fa/
cere: nisi de licētia diocesani loci: vt in. c. au/
ctoritate. de priuile. li. 6. Intellige nisi ex li/
centia pape hoc facerēt: aliter diocesani eos
cōpescere pñt: vt in. d. c. auctoritate. Et ītel
lige de oratorijs publicis: quia in priuatꝫ pos
sunt: vt no. glo. ibidē. Hec intelligo in publi
cis factis oratorijs ꝙ nō pñt celebrare verū
qñ episcopi ꝓhibitiōem fecissent ne in eis ce

lebrarẽ: als qñ coiter in eis celebratᷣ si fiat de consensu illius qui curã eorũ habet: sufficit sine alia licentia episcopi.

12 ¶ Utrũ in locis exemptis ṗdicta in precedenti. q. facere possint. R. ꝙ nõ: nisi licẽtiaz vel priuilegiũ sedis apostolice habeãt spẽale vt in. d. c. auctoritate. §. inhibemus.

13 ¶ Utrũ causas ⁊ lites suorũ hominũ ac liberorũ seu censualiũ possint exẽpti assumere. R. ꝙ nõ: vt in. d. c. auctoritate. §. causas.

e **Exemplũ** malũ dantes ṗcipue prelati ⁊ qui habẽt alios regere mortalitᷣ peccãt Et vt dᷣ. ij. q. 3. ṗcipue tot mortibus digni sunt quot ṗditionis exẽpla ad alios trãsmittunt. ar. 81. di. nemo. 93. di. ṗuenit ad nos. in fi. 2. q. 7. paulus. ⁊ c. cũ pastoris. 17. q. j. qui bona. De hac mã no. j. scandalũ.

e **Exequie** põpatice: curatio funeris: cõditio sepulture potiꝰ sunt viuorꝫ solatia ꝙ̃ mortuorũ subsidia. 13. q. 2. c. aĩe. §. curatio. Hic tex. i. c. nõ extimemꝰ. e. q. dicit corpi hũano quicq̃d impẽditur nõ ẽ ṗsidiũ salutis: ƀ hũanitatis officiũ: ƀm affectũ quo nemo carnez suã odio habet. Unde oportet vt ꝙ̃ diu põt ꝓ carne ṗximi curã gerat cũ ille inde recesserit q̃ gerebat. ƀ ibi. Et dƀ vide. j. sepultura

e **Exheredatio** filiorũ hodie nõ potest fieri nisi pᷓ habeat iustã causaz quã debet describere in testamento. vt. C. de inoffi. testa. auth. sed hodie.

j ¶ Sed que sunt iuste cãe. R. 13. q̃ ponunᷣ in auth. vt cũ. de ap. co. §. causas. Prima si filius parẽtibꝰ manꝰ itulerit. Secũda si graue iniuriã eis fecerit. Tertia si eos criminalitᷣ accusauerit de cã que nõ sit aduersus ṗncipem vel rẽpublicãz. Quarta si cũ malefici conuersatᷣ. Quinta si maleficus efficiatur. Sexta si vite parentũ insidiatᷣ. Septima si cũ nouerca sua aut cõcubina pᷓris sui se imiscuerit. Octaua si pro ṗsona ipsiꝰ vel debito eius incarcerati inquãtũ põt fideiubere noluerit. Et hec octaua cã itelligitᷣ solũ de masculꝭ. Nona si prohibuerit eos facere testamentũ. Decima si contra parentũ volũtatẽ inter arenarios ⁊ mimos ṗseuerauerit cũ pater illiꝰ professiõis nõ fuerit. Undecima si filia vitã luxuriosaz elegerit cuz parentes eã vellent ꝓ posse nubere ⁊ dotare nisi neglexerit eã nubere ad. 25. ãnũ. Duodecia si parentibus furiosis debitã curã nõ impẽderit Tertiadecima si de carcere parẽtes deducere neglexerit. Adde. 14. si volũtatem vltimã executioni demãdare noluerit: vt. s. exe cutor. §. 10. Et. 15. si filius ẽ hereticꝰ cũ patᷣ sit catholicus: vt. d. c. causas.

¶ Similiter filius põt patrem exheredare. Primo si de crimine eũ accusauerit: excepto crimine lese maiestatꝭ. Secũdo si vite filij insidiatus fuerit. Tertio si vxori sue vel cõcubine se cõmiscuerit. Quarto si testari i quo poterat prohibuit. Quinto si nõ egit curam eius cuz eẽt furiosus. Sexto si captꝰ a sarracenis nõ redemit. Et si moritᷣ intestatꝰ ibi nõ succedet ƀ ecclesia ⁊ dabunᷣ bõa eiꝰ ꝓ redẽptiõe captiuorꝫ: vt i. d. auth. cũ. d ap. co. 2

¶ Utrũ in istis casibꝰ in quibꝰ põt exheredare possit alimenta silr denegare. R. Jo. an. ⁊ Pa. sequitᷣ in. c. q̃tauallis. de iureiurã. vbi etiã in glo. ponunᷣ predicti casus: ꝙ sic. Et idẽ tenet Bar. in. l. diuus adrianꝰ. ff. de parici. per. l. si quis a liberis. ff. de li. ag. Et idẽ tenet Pa. in. c. ex lrarũ. de eo qui du. in ma. quã po. ꝑ adul. de patre ingrato ꝯ filiuz Que limita nisi ipsos peniteat. ꝓ quo facit glo. in. l. fi. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ tex. in. c. nõ liceat. 19. q. 2. vbi dᷣ: ꝙ per religionis ingressum purgatᷣ oĩs ingratitudo. ⁊ q̃d no. Spe. in ti. qui fi. sint le. ṽ. quid si filia. ⁊ sequitur Pa. vbi. s. q̃ dicit ꝙ si filia fornicatrix vult penitere de pctõ: pᷓ tenetur eã alere. ar. c. ferrũ. 50. di. Et ꝑ ꝯ̃s dicit Pa. vbi. s. ꝙ etiaz tenetᷣ eam dotare: quia cã dotis nõ minꝰ est fauorabilis ꝙ̃ cã alimentorũ: vt no. Cy. in l. nõ omni. C. de admi. tu. ⁊ Bar. in auth. ex cõplexu. C. de ince. ⁊ inuti. nup.

¶ Utrũ liceat exheredare filiũ vt heredẽ faciat ecclesiã. R. Aug. in. c. quicũqꝫ. 17. q. 4. Quicũqꝫ exheredato filio heredẽ vult facẽ ecclesiã q̃rat aliũ q̃ suscipiat ñ augustinũ. 4

¶ Utrꝫ frater exheredetᷣ a fratre. R. ꝙ sic in tribus casibus. Primꝰ si insidiatꝰ ẽ vite ipsius. Secũdus si de crimine inscripsit contra eum. Tertius si in bonis eius notabilitᷣ lesit. Et hoc etiã habet locũ qñ moritᷣ ab intestato frater: vt non succedat ei fratᷣ: vt in auth. de nup. §. ingratitudinem. 5

¶ Utrũ vir vxorẽ ⁊ econtra vxor virũ pos

sit exheredare. R. q sic: vt no. in. d. §. cãs.

e **Exorbitantia** a iure coi nõ debet trahi ad sequelã. de regu. iur. li. 6. q a iur coi exorbitãt neqꝙ̃ ad cõsñtiã sit trahẽda

e **Exorciste** ex greco i latinũ adiurãtes siue increpantes vocant. dicit tex. in. c. cleros. circa finem. 21. di.

j ¶ Quid ptinet ad eorũ officiũ. R. tex. i. c. plect. 25. di. ad exorcistã ptiet exorcismos memorie tenere manusqꝫ sup energuminos i. lunaticos ⁊ obsessos a demonib⁹ ⁊ cathecuminos in exorcizãdo iponere. hec ibi.

z ¶ Cũ ordinat debet accipe de manu epi librũ in quo exorcismi sunt scripti cum istis verbis. Accipe ⁊ cõmenda memorie ⁊c. vt i c. exorcista. 23. di.

e **Exorcismus** est adiuratio ptra diabolũ: vt d cõ. di. 4. i. c. añ. 20. dies.

j ¶ Quid valet exorcism⁹ añ baptismũ. R. Ri. in. 4. di. 6. ar. vl. q. j. p ipsũ ꝟtute diuia arctat ptãs diaboli ne possit d cetero tantũ quantũ ceteris parib⁹ posset si nõ ẽt exorcizat⁹ ⁊ maxie ipediẽdo ne baptismũ suscipiat facit ad hoc. c. sicut nostis. de cõ. di. 4.

z ¶ Quid si aliquis baptizet sine exorcismo. R. Ri. vbi. s. q doz p⁹ baptismum exorcizari. facit. d. c. nostis. Rõ qz lz i baptizato paruulo non sit pctm: tñ in eo remanet actualit fomes peti. Et iõ etiã post baptismũ habet efficaciã reprimẽdi diabolũ.

3 ¶ Per quẽ debet quis exorcizari. R. q pr sacerdotẽ. de cõse. di. 4. sacerdotes. ⁊ de h vide. s. cathecismus. quia idem est.

e **Expense** tam in cibarijs q̃ i vestibus debet fieri fm dignitatẽ illius cui sunt pstãde: ⁊ facultates illi⁹ qui debet pstare. hoc colli-
4 gitur in. l. habitatio. ff. de vẽ. in pos. mit. ⁊ i l. sed ⁊ si quidẽ. §. j. in. v. vestiri. ff. de vsufru. Et propterea dicit Bal. in. d. §. j. q abbas
5 debet melius vestiri q̃ monachus: magister in theologia q̃ alij fratres: doctor q̃ scholaris. Et idẽ dic de cibarijs per elegantẽ doc. Bal. in. l. j. C. de epi. audi.

j ¶ Utrũ ille qui aliũ vulnerauit: teneat ad expensas. R. q sic ad omnes q̃s procuratõne fecit: vt. ff. si qua pau. fe. di. l. ex hac. ⁊. ff. de his qui deie. vel effu. l. vlti. vide. glo. i. c. si quis membrorũ. 23. q. vlti. ⁊ i. c. j. d iniur.

¶ Utrũ in extimandis facultatibus sit habenda ratio expensarũ. R. q sic: vt no. glo. in. c. quoniã. de vi. ⁊ ho. cle. vnde illi fructus extimãdi sunt qui supersunt deductis expensis. C. de fruc. ⁊ li. ex. l. j. z

¶ Utrũ expense facte in re aliena sint attẽdende. R. q aut erat possessor male fidei: ⁊ sic d rigore iuris nõ poterit habere: nisi solũ illas quas fecit gratia fructuũ querẽdorũ congregandorũ: aut conseruãdorũ: qua etiã a male fidei possessore deducunt: vt in. l. si a patre. §. fructus. ff. de pe. here. ⁊. l. plane. in fi. ibidẽ. ⁊ in. d. l. j. alr si quas fecit amittit: vt. l. ex argẽto. ff. de cõdi. fur. ⁊ isti. de re. di. §. ex diuerso. Sed in foro cõsciẽtie sz Mo. ti. vsura. 5. poterit etiã repetere eas quas fecit ad cõseruationẽ rei: vt pascẽdo equum ⁊ huiusmõi: vel ad oportunã melioratõnẽ: vt curãdo animal morbosũ: nutriẽdo porcuz ⁊ huiusmodi. Et placet p ratõnẽ dictarũ leguz. Similit dic de eo qui scripsit vel pinxit in re aliena: seu edificauit q i cõscia poterit petere: ⁊ ille in cuius re expẽsas fecit tenet: non in quãtũ ẽ expẽsa valet: sed solũ in quãtũ sibi dicta res ẽ plus vtilis arbitrio boni viri Si autẽ erat possessor bone fidei: sic poterit omnes expẽsas quas fecit tollere si sine lesiõe rei põt fieri. l. iulianus. la. 3. ff. de rei ven. vel si ñ põt tolli domin⁹ rei soluet eas. l. i fundo eo. ti. aut vẽdere ei rem in qua expẽsas fecit. quia. ff. d peti. he. l. si quid possessor. §. sicut ante dicit q quis non debet culpari d administratiõe rei quã tenet vt suam bona fide. Item dic quãdo fecit credẽs vtiliter gerere negociũ pximi sui. ff. de nego. gest. p totũ. 3

¶ Expense nõ veniũt nomine dãnorũ: vel interesse: quia expensa ẽ quaz quis facit eundo: redeundo vel maiorez familiaz tenendo aut aduocatis soluẽdo ⁊ huiusmodi. Dãna ꝟo vel interesse sunt in re vel circa rem. ⁊ iõ qui remittit vnũ nõ videtur remittere aliũ vt de iniur. c. in nostra. in tex. ⁊ in glo. 4

¶ Expense dicũtur necessarie que si facte ñ fuissent perijsset: aut facta fuisset deterior res circa quam sunt facte. Utiles sũt que rẽ meliorem faciũt ⁊ deteriorẽ fieri non sinũt Uoluntarie ꝟo sunt que rem tñ ornant: sed fructuz non augent. l. impẽsas. ff. de ver. 5

sig. Quō autē debeanť quādo sunt facte in re aliena sciēter ⁊ bona fide: vtputa in re locata habes. j. locatio. §. 21. ⁊ s. comodatuz. §. 12. ⁊ s. dos. §. 25. ⁊ j. peculiū. §. 22.

e **Experientia** facit artē: In experientia casum. j. Methaphisice. Unde i. c. ꝙ sit. de elec. li. 6. in prin. dicit̄ magistra rerū ⁊. ff. de le 3. l. legat⁹. §. ornatricib⁹ dicit̄ ꝙ ꝑbet cuilibet artificio nutrimentū. ⁊ in. c. vt cōsideretur. 50. di. dicit̄. Cogunt enim multas inuēire medicinas mltoꝝ experimēta morboꝝ

e **Expositio** sacre scripture ⁊ canonū ex causa persona: loco ⁊ tempore: debet fieri vt. 26. di. c. sciendū. ⁊. c. se. Quorū modi q̄ medulitus nō indaganť in erroris laberitū nōnulli intrudēdo ipingūtur cum ante iudicant ꝙ̄ intelligant: ante inculpant ꝙ̄ iterando lecta perquirant. Hec Isi. ⁊ habetur in dicto. c. sciendum.

j ¶ Utrū liceat varijs modis sacrā scripturam vel iura exponere. R. glo. in. c. qd hoc est. 50. di. ꝙ aduocat⁹ pōt varijs modis iura exponere. Quod limita verū q̄n eadē rō legis h̄ requirit: alr̄ non excusanť: q2 vt dr̄ i c. intelligentia. de ꝟ. sig. intelligētia dictoꝝ ex causis ē assumēda dicēdi: q2 ñ sermoni res sed rei debet sermo eē subiect⁹. ⁊ in. c. in his eo. ti. dr̄. Uerba intentioni debent deseruire cū suis concor. ibi no. in glo. Idē dic de sacra scriptura que exponit̄. 4. modis. Primo ƀz historiā. Historia ē rei geste narratio: ab histrion quod ē videre vel cognoscere: quia apud veteres nemo scribebat historiā nisi interfuisset. Secūdo alegorice: a leon qd̄ ē aliud: ⁊ gore quod ē dicere vel locutio: ⁊ est q̄n per vnū factū datur intelligi aliud quod ē credendū. Tertio anagogice ab ana quod ē sursuz: ⁊ goge quod est ductio: ⁊ est quādo per vnū factuz datur intelligi desiderandū s. gloria. Quarto tropologice a tropos qd̄ est cōuersio: ⁊ logos quod est sermo: ⁊ ē q̄n per vnū factuz datur intelligi faciendū. Et propterea dicit Hiero. in. c. heresis. 24. q. 3. Quicūq3 aliter scripturā intelligit ꝙ̄ sensus spiritus sancti flagitat a quo scriptura est: licz ab ecclesia nō recesserit: tamē hereticus pōt appellari: ⁊ de carnis operibus est eligens q̄ peiora sunt. hec ille. facit ad hoc. c. relatum. 37. di. Quod bene nota.

e **Expositus** filius infans a patre siue ab alio eo sciente vel ratū habente eo ipō liberat̄ a patria potestate. Idē in seruo ⁊ liberto expositꝰ qui liberāť a dñica ptāte. Idē in languidis cuiuscūq3 etatis sint expositis: vel si alicui alimēta negari contigerit ipie: vt i. c. vnico. de ifan. expo. Si ꝟo eo ignorāte vel inuito sit expositus poterit cū repetere sed restituet expēsas infra. r. dics post epistolā contestationis factaz: vt ibidem nota. et in. c. fina. 87. di.

¶ Utrū recolligēs talē expositū acq̄rat aliquod ius in eo. R. ꝙ nō: vt i dictis iurib⁹. j

¶ Utrū expēsas factas possit repetere. R. ꝙ si sunt alimēta vel causa alimētorū facte: non repetet: nisi in duob⁹ casibus ƀm glo. in d. c. fi. Primus si ꝓtestatus ē ꝙ volebat repetere: vt. ff. d neg. gest. l. nensenni⁹. Hoc limito nisi eēt ꝑsona que ad hoc teneret̄: sicut ecclesia que teneť alere pauperes: quia qualit̄cunq3 protestetur nō repetet: vt. c. sacrorūz 12. q. 2. ⁊. l. alimēta. C. d nego. gest. ⁊ quod ibi no. Limito secūdo ꝙ in cōscientia poterit repetere ꝑsona que ad hoc non tenebat̄: lz non fecerit protestationē quando a principio habuit animū repetēdi: ar. eorū que no. j. lex. §. 4. Secūdus casus ē: quādo exposit⁹ ⁊ collectus nō vult ducere filiā collectoris i vxorē. C. de nup. l. patrē. Si ꝟo sunt alia ab alimētis que expēdit: puta in erudiēdo puero in aliqua arte ⁊ huiusmodi repetere poterit. C. de infa. ex. l. j. 2

¶ Sed nūquid excuseňt predicti exponentes si ex necessitate: puta quia eos alere ñ poterant exposuerūt. R. glo. in. d. c. fi. ꝙ non quia debuit eū mittere in xenonē. s. hospitale: vt. C. de ca. tol. l. vnica. §. sed scimus. ꝙ si talis locus non erat: tunc videt̄ gl. dicere ꝙ excusat̄ de filio sed de seruo non. p. d. l. vnicā ⁊ in auẗ. de nup. §. ⁊ multo potius. Sed ego credo verū quo ad pnā predictaz in. §. j. sed non quo ad deuz quia ꝙ̄tū i ipso est occidit nisi forte expositio tali modo fieret ꝙ nullū periculū exposito imineret.

e **Expressio** q̄nq3 nocet. Un̄ l. nōnū ꝙ̄. ff. d cō di. ⁊ de. dicit. Nōnū ꝙ̄ cōtingit vt q̄dam noiatim expssa officiāt: ꝙ̄uis omissa ta

cite itelligi potuissent nec eēnt obfutura. inde dictū est expressa nocent nō expressa non nocēt. hec ibi. fac ad hoc. l. si quis. ff. de her. insti. ⁊ glo. in. c. cōsulti. de procu. ff. de regu. iuris. l. expressa.

e **Xtimatio** rei quando debeat fieri. R. ꝙ tempore contractus: vt in. c. cū dilecti. de empti. ⁊ ven. ⁊ in. l. 2. C. de rescin. ven.

j ¶ Quantū fieri debeat. R. glo. in auē. de ali. ⁊ emphi. §. sanctissimas. ꝙ debz fieri ꝑz redditus quos res extimāda affert. fac. tex. ibidē. ⁊ i auē. de ec. ti. §. si aūt ānale. ⁊ tex. in l. si quos. C. de rescin. ven.

2 ¶ Qualiter fiet ꝑm redditus. R. ꝙ tantū debet valere res quot fruct⁹ producit i. 25. annis: vel si ē res que debet ecclesie i. 35. annis: vt in. d. §. si ante ānale. vbi ē tex. d. 35. annis. et ibi nota.

3 ¶ Quid si res ē nō fructuosa. R. ꝙ extiabitur ꝑm ꝙ cōmuniē appreciatē. l. ꝑcia. i ꝑn. ff. ad. l. fal. Et hoc habet locū hodie cōmuniter in oībus rebus: ⁊ ꝙ dicitē. res tantum valet quantū vendi pōt. per. l. j. §. si heres. ff ad trebel. ⁊ l. querebatē. ff. ad. l. fal. ⁊ l. si q̇s vxori. §. vlti. ff. de fur. debet intelligi verum nō habito respectu ad affectionē singulariū personarū: sed cōmuniū: vt i. d. l. precia. nisi affectio eēt rationabilis respectu extimātis de quo dic vt. s̄. emptio. §. 7. ⁊. 9.

4 ¶ Utrū extimatio faciat venditionē. R. ꝙ sic: in duob⁹ casibus. Prim⁹ cum eo animo fit extimatio vt ipsa prestetē: secus si fiat vt appareat quāti res sit facta deterior: vt l. si inter viruz. C. de iure do. Quod tūc apparet quādo in pacto ē vt trāsacto certo tēpore res que extimata data ē reddatē: q̄r tūc non facit venditionē: vt. d. l si inter. Secundus casus ē quādo res simpliciter datē extiata in cōtractu: de cuius natura ē vt transferatur dominiū: vt in. l. quotiēs. ⁊. l. p̄ exꝗ. ff. de iure do. ⁊ l. extimatio. ff. sol. matri. Exemplū: mulier dedit rē extimatā cētū: viro suo: censebitē vir emisse. Fallit hoc quando natura cōtractus repugnat vt faciat venditionē: vt in. l. seruos. ff. fami. hercis. Exēplū ego ⁊ tu sum⁹ heredes ⁊ facimus extimationem de hereditate tūc nō facit vēditionem.

5 ¶ Utrū extimatio faciat transire periculū in accipiētē. vide. s̄. casus. §. 6.

e **Xtrema** vnctio. vide. j. vnctio extrema.

f **Abule** ociose vel secularium negociorū non debēt recitari in cōuiuio clericoruz aut religiosoruz: vt in. c. conuiuia. ⁊ in. c. pro reuerentia. 44. di. nec fabularū oblectamēta excitantium mentem ad incentiua libidinum. c. ideo. 37. di.

f **Acilitas** venie incentiuuz prebet delinquendi. 23. q. 4. est iniusta. de vi. ⁊ hone. cleri. c. vt clericoꝝ. Unde Stephan⁹ papa dicit. Ecclesiastici vigoris ordo cōfunditē si aut temere illicita presumātur: aut nō cōcessa īpune tētentur. proinde si negligenter ea que male vsurpanē omittimus: excessus viam proculdubio aliꝭs aperimus.

f **Acultas** dicitē quando sine difficultate pōt quis facere: vt no. Inno. in. c. in presenti. ⁊ in. c. romana. de sen. ex. li. 6.

f **Actum** legitime retractari non debet: licz casus postea eueniat a quo nō potuit icboari. de regu. iur. li. 6. Pa. in. c. discretionez de eo qui cogno. cōsan. vxo. sue. dicit veraz regulaz quādo factū iam est perfectū: puta matrimoniū: lz supueniat affinitas non retractatur. ⁊. l. si a me fuerit. ff. de iudi. cum aliꝭs que videnē cōtraria intelligūtur qn̄ factū non erat perfectū sed solum incboatuz: quia tunc retractatur.

¶ Utruz sit dicendum factū quod non durat. R. glo. in. c. ad nostram. de regula. ꝙ quando ex facto volum⁹ iudicare animuz: tunc est veruz ꝙ non dicitur factuz scilicet animo faciēdi quod non durat: ⁊ ibi ponit multas cōcor. Adde tex. in. c. nam ⁊ ego'. de ver. sig. cum concor. in glo. j

¶ Utꝝ factū illegitie censeatur factū. R. ꝙ nō: vt in. c. veniēs. de pres. non bap. sicut ī utile: ⁊ nulluz paria iudicanē. c. inter corporalia. de transla. prelato. Sic etiaz dicitur non esse qui minus idone⁹ est: vt in. l. j. ff. q̄ō cuiusqꝫ vni. facit tex. cum glo. in. c. fraternitatis. de fri. et male. Unde Bar. per. d. l. j. dicit ꝙ si procurator nō facit fidē ō mādato 2

perinde ē ac si nō cōparuisset ⁊ dñs tanꝙ cō
tumax debet puniri. Itē excipe ⁊ nō proba
re idē est sicut nō excipere. c. cū sup. de cōces.
pben. Et paria sunt quo ad iuris effectū nō
esse ⁊ non apparere. l. duo sunt titij. ff. de te.
tu. Itē non fieri ⁊ tarde fieri vel eo mō quo
fieri nō debet: ar. c. auditis. de procu. ff. qui
satisda. co. l. quotiens. ⁊ ibi glo.
5 ¶ Utrū plus sit facto cōsentire ꝙ vbo. R.
ꝙ sic. glo. ē in. c. in causis. de elec. vide glo. in
c. dilecti filij. el. ij. de ap. vbi plus factis loq̇
mur. Factū alienū promittens quō teneat
vide. j. sponsalia. §. 14. Factū vbi promitti
tur venit quod interest in obligatione. ff. si
quis in ius voca. nō ie. l. cū quis.

f **Alcidia** vide. j. legitima.

f **Alsarius** dicit quis diuersimode: vt no. in
c. in memoriā. 19. di. ⁊ in. c. quisquis
ij. q. 3. ⁊ de cri. fal. per totum.
j ¶ Utrū sit falsarius qui absentiū noīa ī in
strumēto ponit vł q̇ sigillū furtiue surripit
R. ꝙ sic: vt no. i. c. quāto. ⁊. c. ea. de his q̄ fi
unt a p̄la. Itē ſm Bar. in aut. p̄lbr. C. d̄ sa
crosan. eccle. falsitas non solū cōmittit in di
cendo falsuz sed etiā in tacendo verū.
2 ¶ Utrū apriens lr̄am alteri⁹ vt legat: sit
falsarius. R. glo. in. c. cū olim. el. 2. de offi.
dele. tenet ꝙ debet puniri tanꝙ falsari⁹. alle
gat. c. olim. de rescrip. ⁊. c. ad audiētiā. d̄ cri.
fal. Inno. vo tenet ꝙ iste min⁹ peccat ꝙ si
falsificasset sigillū apponēdo adulterinū: tñ
falsarius ē. ꝓpter qd̄ dicit Pe. de ancha. ꝙ
solū debet puniri pena extraordinaria. c. de cāis.
de offi. dele. ⁊ cōcurrūt coīter doc. ⁊. c. alle
gata per glo. loquūtur de falsario qui facit
rasurā vitiādo lr̄am: vt in. d. c. olim. vel ap
ponēdo sigillū adulterinū: vt. d. c. ad audiē
tiā. Bar. dicit ꝙ si aprit ostēdendo aduer
sario mittētis: pōt puniri vt falsari⁹. ar. bo
nū in. l. j. §. is qui. ff. ad. l. cor. de fal. v. is qui
deposita instrumēta ondit aduersario: inci
dit in crimen falsi. Quod nota ꝯ notarios ⁊
aduocatos qui ostēdunt iura ptis aduersa
rio. Si vo aprit sed nō ostēdit aduersario
sic nō punit crimine falsi. ⁊ videtur tex. i. d.
c. cū olim. ⁊. ff. de cri. stellio. p totū. ⁊ ad. l. q̇
testamentū. ff. de fal. dic ꝙ ē spāle i eo q̇ ape
ruit testm̄ clausuz vt puniat pena falsi. Ex
quo collige ꝙ peccat mortalit apriens lr̄as
alterius vt legat: nisi spem habeat in ratiba
bitione. Quod intelligo qñ aduertēter ⁊ stu
diose facit cū veniat puniēdus crimie stelli
onat⁹. Quod limito verū: nisi haberent ꝓ
derelictis: puta eas proiecit vel lacerauit: et
huiusmodi: quia si tales legit ꝓ aliquo bono
fine: lz al's curiositas ē nō tñ mortalis. d̄ se.
¶ Utrū lacerans vel cōburēs vel celās scri 3
pturas publicas vel priuatas que ad alium
spectāt: ita ꝙ amplius nō appareāt: sit falsa
rius. R. ꝙ sic: vt ē casus. ⁊ ibi Bar. i. l. pau
lus. ff. de fal. vbi dicit tex. legis cor. pena oēs
teneri qui etiā extra testamēta cetera falsa si
gnassent: sed ⁊ ceteros qui in rōnib⁹ tabulis
lr̄is publicis alia ve qua re sine signatōne fal
suz fecerint: vel vt verū non appareat q̇d ce
lauerint: surripuerint: deleuerit: subiecerit:
⁊ resignauerit: eadē pena affici solere dubiū
non ē. hec ibi. Glo. in v. surripuerint: dicit
sic. vt non eēt: cōburendo. Et sic patet q̇d di
cendū de falsantib⁹ libros mercatorū: cōbu
rentib⁹ vel occultātib⁹: vel alias scripturas
⁊ vltra dictā penā tenet ad restitutionē to
tius interesse. tex ē i. l. qui tabulas. ff. d̄ fur.
de q̊ vide. j. restitutio. j. in vbo scripturas.
¶ Utrū falsificās monetā sit falsari⁹ ⁊ pec 4
cet mortalit. R. ꝙ sic: ſm Ho. Io. an. Pe.
⁊ Io. de imola. in. c. quāto. de iureiurā. ⁊ pa
tet p tex. ibidē vbi dicit ꝙ seruās falsaz mo
netā agit iniq̄. ergo forti⁹ falsans. patet etiā
per extua. Io. 22. q̄ excōmunicat omnes ta
les in regno Frācie: ⁊ tenetur restituere oē
damnū datū illi persone: cōmunitati: vel po
pulo dānificato: vt no. p̄fati do. vbi. s. vł si
nescit spālis psona saltē pauperibus. ar. eor
que no. in. c. cum tu. de vsuris. ⁊ i regula pec
catū. de re. iu. li. 6. ⁊ vide Ho. in sū. ti. de cē
si. §. ex quib⁹. v. quid si moneta. Idē dic ſz
Gira. obdo. de illo qui recepit falsaz igno
rant: quā postea sciēs expēdit pro bōa. Qd̄
limito in pecunia alicuius ipotantie: sec⁹ in
dēario vsuali: sic dico d̄ furto. j. furtū. §. 43
¶ Quot modis falsatur moneta. R. ꝙ tri 5
bus modis ſm cōmuniter doc. in. d. c. quāto
Primo in forma. s. quādo imponit signum
illiusq ui eam cudi nō facit: vt in. l. falsi no
minis. ⁊ in. l. qui nomine. ff. de falsa. ⁊ in. d.
c. quanto. Secūdo ex materia metallica. s.
quādo fit de ere vel de stagno vel nō de de

bita liga: vt in. l. paulus. ff. de sol. ƀʒ Bar. vel cũ talis materia imiscet̃ vbi non debet: vt in. l. qui nũmos. ꝛ in. l. coꝛnelia. ff. de fal. la pꝛima. Tertio ex põdere: Nã ista tria requirũtur de substantia monete. vt in. l. j. §. j. ff. de contrahen. emptio.

6 ¶ Sed quero qđ põdus debet habere. R. ƀm glo. ꝛ doc. in. d. l. j. ꝛ Bar. in. l. z. §. j. ff. si cer. pe. ꝙ de iure tãtus debet eẽ valoꝛ coma te ꝛ tantũ pondus quantũ erat pꝛius in materia non deductis expẽsis nec laboꝛe que de iure debẽt fieri de publico. Sed ƀm Inno. quẽ cõmuniter sequũtur doc. ꝛ seruat̃ ex cõsuetudine: tantũ debet esse in põdere quãtũ erat in materia deductis expensis ꝛ laboꝛe: quia nemo suis expẽsis tenet̃ eaʒ facere. ff. qui. ex cau. ma. l. j. ꝛ. c. qui sentit. de reg. iurȷ. li. 6. Immo plus credit Inno. ꝙ si pᷓnceps indiget: poterit inde sentire aliq̇d lucrũ ꝛ sic minuere a pꝛedicto pondere. Sed Pa. i. d. c. quãto. de iureiurã. limitat verũ: nisi spẽga tur extra regnũ: quia cũ dãno nõ subditoꝛũ suoꝛũ non põt: quã credo verissimaʒ. Credit Inno. etiã ꝙ pꝛinceps cũ cõsensu populi possit minuere: hoc ẽ ꝙ sit minoꝛis põderȷ q̃ꝫ deberet: ꝛ tñ expendat̃ ac si eẽt iusti ponderis. Ratio quia quilibet põt renũciare iuri suo. 7. q. j. q̃ꝫ periculosum. ꝛ dicit sufficere cõsensuʒ maioꝛis partis magnatũ regni quia negociũ regni reputat̃ negocium vniuersitatis. ar. in. l. z. §. sanctissimus. C. de iureiurã. ꝓpter calũ. Sed Pa. vbi. s̃. dubitat de hoc: cũ tractetur de pꝛeiudicio singuloꝝ eoꝛũ. ar. eoꝛũ que no. in. c. cũ oẽs. de consti. ꝛ. C. que sit lon. cõsue. in rubꝛica. Et ego credo requiri consensuʒ singuloꝛũ: nisi quãdo ex alia causa pꝛopt̃ hoc alleuiarẽt̃: puta ab angarijs ꝛ huiusmõi per ea que no. in dictis iuribus. Dicit tñ Inno. non sufficere cõsensum populi vt expẽdat̃ extra regnũ.

7 ¶ Utrũ pᷓnceps fraudet monetã qñ repꝛobat valentẽ ꝛ minꝰ valentẽ acceptat vt d̉ reprobata habeat bonũ foꝛũ ꝛ illaʒ cõflari faciat ꝛ cudi. R. Hosti. vt recitat Pa. vbi. s̃. ꝙ sic. Facit tex. in. l. elegant̃. §. q̇ repꝛobos. ff. de pigno. actio.

8 ¶ Utrũ radentes vel tõdentes sint falsarij vel subtiliꝰ ex aqua perticulã auri vel argẽti tollendo ita ꝙ cognosci non põt. R. ꝙ sic vt in glo. d. c. quãto. ꝛ tenent̃ ad restitutionem dãnificatis: vel si ipsos ignoꝛant: pauperibus de necessitate. c. fi. de iniurȷ.

¶ Utrũ illi qui singulos denarios põderãt ꝛ grauioꝛes retinent ꝛ cõflari faciũt sint falsarij. R. vt colligo ex Ho. Jo. an. Pe. d̉ ancha. ꝛ Imo. vbi. s̃. Si illi qui cudũt pecuniam: qꝛ aliqui denarij sunt qñqꝫ minus ꝓpterea dimittũt alios plus in põdere: qꝛ nõ possunt equalit̃ oẽs sculpere: tunc tales sunt falsarij ꝛ tenẽt̃ ad restitutionẽ coĩtati: quia coꝛpus pecunie dãnificauerũt. Si aũt omnes denarij sunt iusti põderis: sed aliqui sũt amplioꝛis ꝛ illos radũt: dũmodo remaneãt iusti ponderis seu cõflant non credo falsarios licʒ male faciãt ꝛ nullo mõ sit eis cõsulendũ Qꝛ si nolũt abstinere non credo eos foꝛe ex statũ salutis pꝛopter hoc. 9

¶ Quid de falsario lr̃arũ aplicarũ. vide. s̃ excõmunicatio. 5. casu. 5. 10

¶ Utrũ falsificãs mensuras ꝛ põdera teneatur. R. ꝙ vltra moꝛtale tenet̃ ad restitutionem totius dãni dati: vt pʒ ex. c. z. d̉ emp. ꝛ ven. ꝛ deberet. 30. diebus in pane ꝛ aqua ꝑnitere: vt ibi: lʒ sit arbitraria hodie. Ideʒ dic de vtente scient̃ falsis. Et falsans mẽsuras tenetur lege coꝛ. de fal. ff. de extraoꝛ. cri. l. annonã. circa fi. que ẽ ꝑna publicationis omniũ bonoꝛũ cũ depoꝛtatione si liber ẽ: si seruus vltimũ suppliciũ: vt. l. j. i fi. ff. d̉ fal. Utẽs ꝓ falsis põt puniri in duplum ꝛ relegari in insulam: vt. ff. de fal. l. ꝑ. 11

¶ Utrũ instrumẽta confecta per falsũ notariũ sint nulla. R. vt colligit Pa. in. c. fraternitatȷ. d̉ here. per Inno. ibidẽ aut loq̇mur de instrumẽtis cõfectis post falsitatẽ cõmissam: vel etiã ante tñ nonduʒ dãnatũ sed toleratũ in officio: ꝛ sic valeret ꝑtextu officij: lʒ postea dãnetur. facit. l. barbarius. ff. d̉ of. pꝛe. Aut loquimur de instrumẽtis cõfectȷ post damnationeʒ notarij: ꝛ sic nõ valent: vt. l. si aliquid. C. de suscep. pꝛepo. ꝛ archa. Facit tex. in. l. si quis ex argẽtarijs. §. fi. ff. de eden. Bar. tñ in. l. j. ff. ad. l. iul̃. repx. limitat verũ qñ notarius fuit dãnatus ꝓpt̃ falsitatẽ cõmissaʒ in officio tabellionatꝰ. ꝛ sic loquit̃. d. l. si aliquid. secus si al̃s fuisset dãnatus de falso cõmisso ex alia cã extra officium tabellionatus: sicut in quodã cõsilio ipse Bar. consuluit pꝛo quodã notario dãnato quia extraxerat duas chartas de libꝛo coĩ 12

tatis valebāt ei⁹ instrā: lz sit ifamis effect⁹ Et hoc verū dūmō illud officiū nō habeat in se dignitatē vt quia ē notarius pncipis. l.j.C. de man. pn. vel salariū de publico: vt qꝛ ē notari⁹ i hāc hō: qꝛ tūc nō valerēt al's sic

15 ℭ Utrū instrumentū factū a notario non dānato qd̄ habet diuersa capitula sit falsum si falsitatez habet in vno capitulo. ℞. Pa. vbi. s̄. ꝙ aut falsitas prouenit ex vitio notarij: ⁊ tunc aut cōcernit substātialia istrumēti: puta quia in indictione aut die: ⁊ tunc totū corruit: vt no. in. c. inter. de fi. instru. ⁊ in auth. vt propo. no. ipxra. circa prin. Aut concernit subalia negocij: ⁊ tunc distingue: aut capitula sunt cōnexa: ⁊ tunc totū reprobat Aut nō sunt cōnexa sed sepata: ⁊ sic soluz illud capitulū falsuz reprobat. Et sic limita Bar. in. l. si ex falsis. C. de trāsac. qui tenet ꝙ qn̄ venit ex vitio notarij totū corruit: qd̄ Inno. etiā tenet. Si vo falsitas ē circa extrīseca vt quia scripsit cōtrahētes eē cōsanguineos: vel aliquod aliud quod non facit ad negotiū lz hoc sit falsuz: nō reprobat ppter hoc instrumentū: quia hoc nō est vitiū notarij. Et idē dic in teste. Et idez voluit Inno. i d. c. fraternitatis. vide glo. in. d. l. si ex falsis

f **Fama** est illese dignitatis status legibus ⁊ morib⁹ cō pbat⁹. l. cognitionē. §. extiatō. ff. de va. ⁊ extraor. cogni. ⁊ in glo. c. vestra. de coha. clerico. ⁊ mulie.

i ℭ Utrū fama sit defendēda. ℞. ꝙ fz gl. i c. senti. ij. q. 3. ꝙ aut sumus inter tales q̇ parati sunt imitari: ⁊ sic peccat mortalit qui eam non defendit pro posse. Et sic intellige. c. nō sunt audiēdi. ea. q. 2. c. nolo. 12. q. j. ⁊ ō cōse. di. j. iubem⁹. Aut sumus inter tales qui solū parati sunt reprehēdere nō imitari: ⁊ sic sufficit nobis conscia nostra: ⁊ non tenemur defendere. Et sic itellige. c. quod obest homini. cum. 5. c. se. ij. q. 3.

2 ℭ Quot modis ledit fama: Et quō sit restituenda. vide. s̄. detractio

3 ℭ A quibus ē abstinendū ppter famaz cōseruandā. vide. j̄. scādalū. §. 3.

4 ℭ Fama proprie ē qn̄ tota ciuitas vel vicinia vel maior pars acclamat aliquid. vl' dic ꝙ est cōmunis locutio ex verisimilib⁹ coniecturis surgens: vt colligit ex no. in c. si duo 35. q. 6. ⁊ in. c. super eo. de eo qui cog. cōsan. vxo. sue. ⁊ in. d. c. vestra. Unde pmo oportz ꝙ sit ex verisimilibus cōiecturis: quia al's pprie non ē fama quo ad iuris effectū sed sūt vane voces populi. de quo p Bart. in. l. de minore. §. tormēta. ff. de questio. p gl. ⁊ doc. in. c. inquisitionis. ⁊ in. c. cum oporteat. ō accu. ⁊ non sunt audiēde: vt in. c. 2. de electi. et tex. in. l. decurionum filij. C. de penis. l. diuo marco. C. de ma. te. ⁊. l. si priuatus. ff. qui ⁊ a qui. Unde dicit Pa. in. c. veniens. el. j. ō testi. ꝙ testis deponens de fama debet reddere rationē seu cām sufficientez sui testimonij Secūdo requirit ꝙ sit saltē maior pars: q̄a vt dicit Pa. in. c. cum in tua. de spō. ꝙ dctā paucorū non infamāt. Et propterea differt fama a rumore: quia rumor ē quādo aliqua pars vicinie aliquid asserit: s fama qn̄ maior pars: vnde se habet in plus: vt dicit glo. in. d. c. super eo. Pro quo nota ꝙ noie ptis venit media pars: vt in. c. 2. §. j. de deci. li. 6. ⁊ in. l. nomen filiarū. §. portionis. ff. ō v̄. sig. Sed quādo additur aliqua tūc verificatur in qualibet minima particula: qꝛ dictio aliqua restringit. Attamē lz requirat maior pars ad famaz faciendaz. tn̄ ad probanduz sufficiunt duo testes: vt no. glo. 2. q. j. §. quādo. el. 2. ⁊ i. l. 3. ff. de testi. ⁊ no. Bar. in. d. §. tormēta. Et cōtra probationē fame admittit cōtraria probatio: ⁊ si secunda est clarior obfuscatur effect⁹ pme. Et iō eo casu quo infamia sufficeret ad torturā si pbaretur per aliam partē bona fama tolleret psumptio pma. ⁊ sic pbat tex. in. d. c. cū in tua ⁊ quod no. Bar. in. l. fi. C. de q̄stio.

f **Familia** quid cōprehendat. ℞. Archi. de priuile. licet. li. 6. dicit ꝙ triplex est familia: quedā perpetua ⁊ religiosa: vt' religiosi clerici: ⁊ cōsimiles ⁊ tales gaudēt priuilegio conuentus vel collegij de sta. mo. recolētes C. locati. l. milites. Aliter tenerent duplici iure cōtra. c. cognouimus. cū si. 12. q. 2. Et de hac loquitur. c. cū olim. ō arbi. Est ⁊ alia scilicz q̄ñ ecclesiasticos tm̄ cōprehēdit s etiā laicos: sicut sunt vxor: filij: nepotes: serui: famuli qui in eius domo eius sūptib⁹ viuūt cōtinue: de qua intelligitur. ff. de publi. l. j. §. familie. C. ad. l. cor. de sic. l. si forte. que ponit de pe. di. j. ⁊ de here. c. filij. li. 6. i fi. ⁊ de testi. c. in lr̄is. vbi de hoc. ⁊. 3. q. 5. c. j. Et de tali in

telligitur quod dicitur in. d. c. licet. de quo
vide. j. iterdictū. 6. §. 4. Est ⁊ alia familia
que nec est perpetua nec mercennaria sicut
clerici ⁊ religiosi ⁊ alij ecclesiastici dicūtur
de familia ecclesie. de quib⁹. 16. q. 6. de lapsis
Est ⁊ alia d qua i. l. fi. C. de ṽ. sig. vbi nomē
familie cōprehendit parētes: liberos: oēsqꝫ
propinquos: ⁊ subam: ⁊ libertos etiaꝫ ⁊ pa/
tronos: necnon ⁊ seruos: ⁊ hec significatio/
habet locū in fideicōmissis vt ibi patꝫ

1 ¶ Ad quid tenet̃ p̃fa. R̃. ꝙ ad duo tenet̃
de precepto. s. ad administrationē necessario
rū ad vitā: ⁊ ad disciplinā tā verbo ꝙ̃ exē/
plo moꝝ: vt colligit̃ p ad Thimo. 5. ⁊ ad
Ephe. 3. ⁊ no. in. §. necesse. 47. di. alit̃ ē pec
catū mortale d sui natura nisi excuset aliqua
circūstantia: puta necessitas ⁊ huiusmōi: vl̃
nisi sit famulus de quo in se. 3. §. dicaꝫ: vl̃ sit
circa ea que non sunt necessaria ad salutem
omissio correctionis. Et sic intellige. 23. q.
4. duo ista. 7. q. 5. non putes.

2 ¶ Sed nūqd infirmāti teneat̃ subuenire q̇
ex mercede locauerat opas suas. R̃ quo ad
expensas ꝫm Bar. in. l. si cū dotē. §. sui aūt.
ff. so. ma. ⁊ in. l. in rebus. ff. cōmo. ꝙ ad ma/
gnas expēsas nō tenet̃. Quod limito veruꝫ
rōne famulatus: secus si teneret̃ vt pauperi.
Quo ṽo ad salariū Jo. an. d. An. Jo. d imo
la: ⁊ Pa. in. c. j. de cle. egro. ⁊ coiter docto. te
nent ꝙ nō: quia casus cōtingēs in ꝑsona q̄ lo
cauit opas liberat cōductorē a prestatione
mercedis. l. si vno. §. itē cū quidā. ⁊ quod ibi
no. ff. loca. ⁊ quod no. in. l. in reb⁹. ff. como.
⁊ glo. in. l. fi. §. idē iuris. el. 2. ff. ad. l. rho. d
iac. Hoc tñ limitat Pa. vbi. s. qñ salariū de/
betur solū ratione ꝑsone: secus si daret̃ rati
one alioꝝ etiā. Unde ptās qui habet famu
los ⁊ iudices quib⁹ habet soluere lꝫ infirme
tur vl̃ moriat̃: tenet̃ nihilomin⁹ heres: ⁊ iō
ipse pōt petere ⁊ debitores debēt ei soluere.
tex. ē in. l. pecuniā. in prin. ff. de cōdi. ob cām.
facit quod no. in. l. diē functo. ff. de offi. asse.
Inno. vꝫ tenere ꝙ debeat salariū. in. c. ꝓpē
sterilitatē. de loca. facit. c. j. de cle. nō re. li. 6.
⁊ ibi Ge. per illū tex. dicit doctori vel famu
lo nō debet subtrahi salariū ꝓpē infirmitatē
allegat quod habet̃ in Spe. de cle. nō resi. §.
postꝙ̃. ṽ. quid si mercēnari⁹. Et istud tenet
Sali. in. l. licet. C. loca. ⁊ pulchre Ange. i di
sputatiōe. ex orta guerra. facit. l. quesitū. ff.

de re iudi. Et hoc procedit īdubitant̃ vbi cō/
suetudo sic ē: quia tūc debet̃ quia illud vide/
tur actū quod ē consuetū. l. ꝙ si nolit. §. qui
assidua. ff. de edi. edic. Sed vbi ꝯsuetudo nō
est tene ꝙ nō debet̃ nisi vt dictū ē: ⁊ in casu
spāli: vt. C. de aduo. di. iud. l. post duos. vbi
aduocato debet̃ salariū ex publico ꝯstitutū:
licꝫ moriat̃ infra annū: secus eēt de salario
promisso a parte: quia nō debet̃ nisi pro ra/
ta tēporis ꝫm Bar. in. d. l. dieꝫ functo. Si/
milit̃ in. l. cū heres. §. stichus. ff. de sta. libe.
vbi quādo per seruū nō stat quin seruiat: ni/
hilomin⁹ libertatē legatā propt̃ hoc conseq̇
tur. d quo dic vt. j. locatio. §. 15. vbi pulchre
tangitur hec materia.

¶ Utꝝ cū dñs nō pōt corrigere suā familiā 3
vel aliquē ipsoꝝ teneat̃ ipm expellere. R̃.
ꝙ si nec verba nec verbera emendant sed sub
tractio necessarioꝝ seu expulsio corrigeret:
tenet̃ expellere. ar. eoꝝ que no. i. c. nō ois. 5.
q. 5. Si ṽo licētius peccaret expellēdo faciat
quantū pōt: ⁊ lꝫ ille nō se corrigat excusatur
vt pꝫ in. c. quātūlibet. 7. c. se. 47. di.

¶ Utrū possit cā correctōnis verberare cle 4
ricos. vide. s̄. excoicatio. 5. casu. j. §. 4.

¶ Utrū paterfa. teneat̃ d furto familie. vi 5
de. s̄. dñs. §. 4. ⁊. j. obligatio. §. 15. ⁊ vl.

¶ Utrū familia epi gaudeat ꝑuilegio fori. 6
R̃. Pa. i. c. null⁹. d fo. cōpe. coit̃ tenet̃ ꝙ sic

¶ Utrū familia vel aliqs coꝝ teneat̃ reue/ 7
lare delictū dñi sui reqsit⁹ ꝑ obediētiā supi
oris. R̃. ꝙ non si crīalit̃ vult procedere: vt
4. q. 3. c. lege iulia. el. 2. Si aūt ciuilit̃ sic cre
do teneat̃: qꝛ nulla. l. repellit̃: vt no. glo. 3 q.
5. c. j. Quod credo verū qñ nullū malū sibi
imineret ex hoc: alꝛ secus qꝛ non teneor cū ma
lo meo facere bonū ꝓximi tpale..

¶ Utrū dño familie qui fecit iurare fami/ 8
liā de veritate dicēda sit parēdū. R̃. ꝫm Du
ran. aut iste dñs ē truculētus ⁊ probabiliter
habet̃ ferus: ⁊ sic nō tenet̃: qꝛ illicitū fuit iu/
ramentū. Si ṽo ē māsuetus ⁊ probabiliter
credit̃ ꝙ nō procedet nisi rōnabilit̃: tūc di/
stingue ꝙ aut res puta asportate erāt ad cu/
stodiā suā deputate. ⁊ sic sicut pōt ꝓseq̇ aspor
tātē sic ⁊ dño reuelare. Si ṽo nō erāt depu
tate ad ei⁹ custodiā: tunc si pōt ꝓbare tenet̃
dicere veritatē. Si ṽo nō pōt ꝓbare nō dꝫ re
uelare nisi tali q̇ possit ꝓdesse ⁊ nō obeē: ⁊ si
alio mō iurauit nō fuit licitū iuramētū: nec

obligatoriū. Jdē dicit Hug. de testib⁹ synodalibus ꝙ nō tenet denūciare ep̄o lꝫ iurauerint: nisi crimina que p̄nt probare. 73.q.4. si quis: al's eēt proditor.2.q.j. si peccauerit. nisi hoc faciat secrete illi qui habet corrigē paternaliter. ar.22.q.5. hoc videt. De hoc vide. s̄. denunciatio. §.10.

9 ¶ Utrū obligatus procurare aliquā familiā vel fratres alicuius dom⁹ teneatur excrescēte familia vel fratrib⁹ i nūero. R. ſm Pau. ꝙ si familia vel fratres habebant numerū determinatū: tūc nō tenet. Si aūt indeterminatū: vt sūt fratres minores alicuius cōuentus: sic tenet. facit. c. quāto d̄ cē si. si tū minus grauaret: ꝑ iudicis officium sibi ꝓuidebit. ⁊ sic pꝫ ꝙ q̄ ad ꝯsciā ñ tenet

f Amiliaris quis dicatur. R. ſm glo. 3 q.5.c.j. ꝙ large dicunt oēs qui cohabitant cū aliquo: vt in. c. in lr̄is. de testi. ⁊ c. insinuante. de offi. dele. Glo. in. d. c. in lr̄is. dicit familiares appellāt consanguinei: colonus ascriptici⁹: mercēnari⁹ filius in ꝑtāte libertus seru⁹: ⁊ omnes habitātes in domo Domestici ꝟo sunt quibus rōne patrie ꝑtātꝭ vel dn̄ice imperari pōt ſm glo. in. d. c. i lr̄is Qn̄ enim dicit familiares domestici intelligunt oēs qui in expensis alicuius cōmensales continue existunt etiā si aliqn̄ abesse pro eius negocijs gerēdis cōtingat: vt not. in. c. fi. de ver. sig. li. 6.

f Amiliaritas cū mulieribus p̄ohibet ecclesiasticis. 32. di. interdixit. ⁊ duob⁹. c. se. 34. di. quorūdā. 81. di. cleric⁹. 18. q. 2. cognouim⁹. de coha. cle. ⁊ mu. ꝑ totū. vide. s̄. clericus. 5. imo vt dicit Hiero. in c. hospitiolū tuū. 32. di. Nō pōt digne cum deo habitare qui feminaꝝ accessib⁹ delectatur. Familiaritas nimia parit contēptum. de iudeis. c. ⁊ si iudeos.

f Atum q̄ credit mortalit̄ peccat. 26. q. 7. ñ obſuetꝭ

f Auere ꝯuersis: idē ē ac si ip̄e facerēt. jj. q. 3. q̄ ꝯsentit. 83. di. nemo. ⁊ c. se. 23. q. 4. si q̄s

f Autor quis dicatur. vide. j. hereticus. §. 24.

f Emina nō debet tōsari etiā causa religionis. c. vxoratus. in fi. de cōuer. cōiu. Et intelligit non solū de tonsura que d̄r clerica: sed etiā de rasura que fit ꝑ abscisionē capilloꝝ vsq ad aures. facit. 30. di. quecūq mulier. ⁊. 20. q. 3. c. 2. ⁊ cle. attēdētes. de sta. regu. Glo. tū in. d. cle. videt tenere ꝙ cōsuetudo cōtraria excusat. ⁊ ꝙ. c. quecunq mulier. intelligitur de illa que vult remanere in seculo nolens religioni deseruire sed mundialit̄ viuere: ⁊ placet. Peccat ergo mortaliter talis tōsurans se. cū in. d. c. quecūq mulier. sit excōmunicanda. Quod etiā intellige nisi ex necessitate hoc faceret vel causa religiōis seu mūdi contemptus.

¶ Quare femia citi⁹ putrescit. R. gl. i. l. 2 C. de his q̄ ve. eta. impe. q2 mala herba cito crescit. Sꝫ ē alia rō quā reddūt doc. i. c. lr̄as d̄ despō. ipu. s. q2 sexus mulierꝝ ē debilior ⁊ citi⁹ deficit. ⁊ iō citi⁹ ꝑficit: sic̄ i alijs videm⁹

¶ Que sūt illa q̄ mulier nō pōt exercē. R. multa. Nō pōt p̄dicare. nec docere publice. 32. di. mulier. nec confessiones audire: nec alijs benedicere: vt in. c. noua. de pe. ⁊ re. Itē nec tangere sacra vasa. 23. di. sacratas. nec sacratas pallas cōtigere: nec incēsū circa altaria deferre: vt in. d. c. sacratas. Item nec actū alicuius ordinis exercere: vt in. d. c. noua. ⁊ i. c. tāta. d̄ ex. p̄. ⁊ no. i. c. dilecta. d̄ ma. ⁊ obe. Itē nec iudic̄ nec mgr̄at⁹ gerē officiū nisi i casib⁹ d̄ q̄b⁹ i glo. 15. q. 3. §. j. nec postulare nec ꝓcurare nisi i ꝓpria cā ⁊ suoꝝ: vt nota. i. l. femie. ff. d̄ re. iur. ⁊. 3. q. 7. §. tria. 15. q. 3. §. j. Itē nec testis eē: d̄ q̄ dic vt. j. testis. §. 5. nec ꝑsonalit̄ posset trahi ad iudiciū cā ferēdi testioniū: aut alia q̄libet cā q̄ in iure nō exp̄mit ꝯ ei⁹ volūtatē: ⁊ si ē religiosa nō pōt etiā si vult trahi ad iudiciū ex q̄uis cā ꝑsonalit̄. c. mulieres. de iudi. li. 6. Itē nec viri habitu vti sub pena anathematis. 30. di. si q̄ mulier. Itē nec accusare nisi in certꝭ casib⁹: de q̄b⁹. 15. q. 3. §. j. itē. ⁊ in glo. Itē nō pōt se obligare seu ꝓpriā subam ꝓ debito viri nisi creditū sit ꝯuersū in suā vtilitatē: vt i auth. vt nul. iudi. §. ⁊ illud nō. Itē nō debet icarcerari vel detrudi ꝓ aliquo debito: vt ibidē.

f Enus est vsura: sed differt in hoc ab vsura: q2 vsura ē lucꝝ de capitali acceptū. Fen⁹ ꝟo ē lucꝝ de vsura. vn̄ Bracism⁹. Est vsura suos cū q̄s tradit mihi nūmos. Sꝑ lucri fen⁹

duplex vsura vocaẗ. Q̇ȯ q̇dẽ fenꝰ improbũ
exercẽtes sũt īfames.l.īprobũ.C.ex q̇.cau.
infa.irro. De quo dic vt.j.Usura.qꝛ coiter
vnũ ꝓ altero accipiẗ: vt in.d.l.improbũ.

f **Ferie** dicunẗ qꝛ p̃stant vacati-
onẽ ab hisq̃ fiũt in foro
indiciali: ⁊ opibꝰ seruilibꝰ: quarũ
alique sũt ob reuerẽtiã dei introducte: vt in
c.cõquestus.de fer.⁊.C.eo.ti.l.dies festos.
Alie sũt ob reuerẽtiã p̃ncipis vl' ciuitatis:
vt dies natiuitatis sue vl' dies principij de
iperio.C.eo.ti.l.oẽs. Alie sũt ad requiẽ la-
boris: vt tẽpꝰ messiũ ⁊ vindemiaꝝ. de q̇bus
in.d.c.cõquestus.⁊.ff.eo.ti.l.i.

1 ¶ Utrũ ptes possint renũciare dictis ferijs
R.ꝙ primis ⁊ secũdis nõ: tertijs sic: vt in
d.c.cõquestus.⁊.15.q.4.in sũma.

2 ¶ Utrũ nullo modo possit q̇s cõpelli ad iu-
diciũ in p̃fatis ferijs. R.ꝙ nõ nisi i casibꝰ:
de quibꝰ.ff.eo.l.i.⁊ de quo in.c.vlti.de iudi.
⁊ nisi necessitas vrgeat: puta qꝛ res erat pe-
ritura: vt exẽpla hẽs in.l.i.2.⁊.3.ff.eo.⁊.l.i
ff.de dã.infec. Aut pietas puta cã debilium
vl' miserabiliũ ꝑsonarũ.d.c.cõquestꝰ.qꝛ i
operibꝰ misericordie nõ est habenda distin-
ctio dieꝝ.ar.76.di.vtinã.de ꝯse.dis.5.nũꝙ
⁊ sũma.rõ estq̃ ꝓ religione facit.ff.de reli.
⁊ sump.fu.l.sũt persone.

3 ¶ Festũ seu ferie solẽnes q̃ in honorẽ dei
sũt introducte ⁊ in quibꝰ abstinẽdũ ẽ ab ope-
ribꝰ seruilibꝰ q̃ sunt. R.sũt infrascripta po
sita.in.c.conquestus.de ferijs.s. Natiuitas
dñi.san.Stephani.san.Joãnis euãgeliste.
scõꝝ innocẽtiũ.san.Siluestri. Circuncisio
dñi. Epiphania dñi. Septẽ dies dñice pas-
sionis. Resurrectio dñi cũ.7.diebꝰ se. Pen-
thecostes cũ duobꝰ se. Natiuitas bti Joan.
baptiste. Scõꝝ.12.aplõꝝ. san. Laurentij.
Purificatio Marie vir. Annũciatio eiꝰ.
Assũptio eiusdẽ ⁊ Natiuitas ipsius. Dedi-
catio sci Michaelis archãgeli. Festũ oĩuz
scõꝝ. Dies dominici. Oẽs alij dies quos epi
scopi in suis diocesibꝰ cũ clero ⁊ populo du-
xerũt celebrandos. In c.ꝓnunciandũ.de
cõse.di.13.vbi p̃fate solẽnitates ponunẗ: ad
dunẗ etiã tres dies rogationũ. Dedicatio
cuiuscũꝙ oratorij. Festũ sci Martini pon
tificis ⁊ confessoris. In c.crucis.d.nr̃i.de
cõse.di.3.poniẗ. Festũ iuẽtionis sancte cru
cis. In cle.si dominũ.de reli.⁊ ve.san.poni
tur festũ corporis christi. Adde s̃m Jo.an
quẽ sequiẗ d. Anto.⁊ etiã Pa.in.d.c.con-
questus.cũ non reprobet festa quatuor do-
ctorũ eccl'ie. Sed in istis ⁊ in oĩbus alijs p̃di
ctis stãdum ẽ cõsuetudini s̃m Hosti.⁊ Pa.
in.d.c.conquestꝰ. Similiẗ de festo sci Bar
tholomei quo ad diẽ in quo fiat.c.consiliũ.
d̃ obser.ie. Unũ hodie dies passionis ⁊ septi-
mana resurrectionis ⁊ dedicationis orato-
rij: ⁊ quatuor doctorũ ⁊ euãgelistarũ non
seruãtur. Sed limita vt videlicz intelliga-
mus ꝙ consuetudo deroget p̃fatis festiuita
tibus dũmodo nõ sit dñicus dies: vl' eo ma
ior sicut est festũ natiuitatis dñi: resurrecti
onis: ascẽsionis: pẽthecostes ⁊ epiphanie: vt
in.c.licz.de ferijs.diciẗ in glo.quã sequũẗ
doct.vbi addit Jo.an.assumptionẽ ꝟginis
gloriose.ar.c.fi.de sen.ex.li.6.quia nõ cre-
do valere cõsuetudinẽ in cõtrariũ cũ videã
tur quasi iuris diuini: vt pz in.d.c.licz.

¶ Utrũ cõsuetudo possit alias a prefatis 4
festiuitates introducere: ita ꝙ de precepto
teneamur ad illa. R.ꝙ sic: sicut põt facere
aliã legẽ: ⁊ qñ sit vide s̃. Cõsuetudo.§.2.

¶ Utrũ ep̃us cũ clero solũ possit indicere 5
festũ. R ꝙ non: sed oportet ꝙ faciat cũ po
pulo vt supra patet.

¶ Festũ imaculate conceptionis gloriose 6
virginis matris dei Marie licz ecclesia ro-
mana antiquitꝰ nõ celebrauerit: vt patet per
Tho.in.3.pte.q.27.⁊ p san. Bo.in.3.dis.
3.⁊ per.glo.de cõse.di.3.in.c.ꝓnũciãdũ.qꝛ
eius puritas nondũ erat reuelata: tñ hodie
de ipsa cõceptiõe facit solẽne officiũ ⁊ festũ
cũ largitione indulgẽtiarũ que in festo cor
poris christi sũt date illis q̇ intersũt diuinis:
⁊ hoc ꝓpter multa miracula ꝑ q̃ manifestũ
est ꝙ sine pctõ originali fuit cõcepta. Et iõ
hodie ad euitanda scãdala p̃cipiẗ sub pena
excoĩcationis late sñie a q̃ nõ possint absol-
ui nisi a romano pontifice p̃terꝙ in mortis
articl'o oĩbꝰ cuiuscũꝙ gradꝰ statꝰ ordinis ⁊
ꝯditiõis fuerint ne d̃ cetero ausu temerario
p̃sumant in sermonibꝰ ad ppl'm seu al's quõ
libet affirmare ꝙ tenẽtes virginẽ eẽ preser
uatã a pctõ originali in sua ꝯceptõe pollua
tur labe heresis vl' mortalis pcti vel festum
eiusdẽ cõceptiõis celebrãtes: neqꝫ tenere li-
bros vel legere aut habere ꝓ veris hoc cõti-
nentes. Similiqꝫ pena etiã ligãẗ q̇ ausi fue-

rint asserere ꝙ contrariā opinionē tenētes
scilicȝ ꝙ sit ꝯcepta in pctō originali icurrāt
heresim vl' mortale pctm̄: hec habēt̄ i extra.
Sixti quarti q̄ incipit. Graue nimis.
7 ¶ Quid de istis festis scī Antonij. scī Ni/
cholai scē Katherine ⁊ h9mōi q̄ ex cōsuetu
dine celebrāt̄. Ignorat̄ tm̄ an ex tali ꝯsuetu
dine sint introducta q̄ habeat vim legis p̄ce
ptiue. R. ꝙ nō credo peccare mortalit̄ non
seruātes nisi eēt scādalū. Rō q2 nō sūt itro
ducta vt de p̄cepto: sed ex deuotiōe. Ubi āt
eēt scādalū: sic ibi ē ꝯsuetudo obligatoria:
ex quo tādiu est ꝙ est prescripta ⁊ reputat̄
obligatoria.
8 ¶ Qn̄ incipit dies fest9. vide s̄. Dies. i p̄n.
9 ¶ A quib9 est abstinēdū dieb9 festiuis p̄di
ctis. R. ꝙ ab oī ope seruili nō solū pcti: sȝ
etiā mechanicis vt agricultura: vt dr̄ in. c.
licet. de ferijs. Pro cui9 intelligētia ē notan
dū fm̄ Ri. in. 3. di. 37. ar. 3. q. 4. ꝙ op9 ser/
uile dr̄ triplicit̄. Aliqn̄ materialiter solum
sed formalit̄ liberū: vt verbi grā scribere nō
ꝓpter tpale lucrū: sed ad edificationē aiaꝝ
ꝓpter diuinū cultū ⁊ huiusmōi: ⁊ istud nō ꝓ/
hibet̄ imo ꝯcedit̄: vt patet in. d. c. cōquest9
vbi cā pietatis que al's ꝓhibēt̄ ꝑmittūt̄: fa/
cit. l. diuus. ff. de ferijs. vbi ea q̄ faciūt ad di
sciplinā militarē pn̄t ꝑagi dieb9 feriatis. Se
cūdo dr̄ opus seruile formalit̄ solū mate/
rialit̄ aūt liberū ē: vtputa cū aduocat9 co/
gitat de his que die crastina debet ꝓponere
ꝓpter lucrū tpale rustic9 de aratiōe terre ⁊
ordinatiōe boū. ⁊ licȝ ab isto abstinere debea
mus in dieb9 festis nō tm̄ astringimur de p̄/
cepto. Un̄ nō peccat mortalit̄ talia faciens
nisi ꝑ hoc op9 excludat̄ illa vacatio quā de/
bet cultui diuino ex necessitate quā explicabo
in se. q. q̄ sit. Tertio dr̄ op9 seruile materia/
liter ⁊ formalit̄ seu finalit̄: ⁊ hoc est oē op9
corporale ordinatū sicut ad ꝓpriū ⁊ ꝓximū
finē ad bonū corporis tpale seu ad lucrū: et
istud est illud qđ ꝓhibet̄ de p̄cepto dieb9 fe/
stiuis. Un̄ sp̄ peccat mortaliter ipsū faciens
nisi excuset̄ ꝓpter istoꝝ q̄tuor. vnū fm̄. F.
de may. in tractatu d̄ decē p̄ceptis. Primū
opis modicitas seu paucitas q̄ nō ipedit spi
ritus libertatē. Secūdū necessitas operis q̄
nō possit p̄ueniri comode nec deferri vt de
coctio ciborū ꝓ illo die vl' necessitas coacti
onis quā faciūt dn̄i: aliter eoꝝ bona prescri
berent: facit. c. licȝ. de ferijs. Tertiū cordis
pietas vt in. c. cōquest9. de fe. vt s̄ dictū est
Quartū publica vtilitas: vtpote pro pace
⁊ cōcordia ꝓ pōte ⁊ h9mōi que etiā sūt pia
qđlibet eni istorū excusat ꝙ nō sit mortale
saltē laborare i dieb9 festiuis. Ex quib9 pȝ
q̇d tenēdū sit de multis q̄stionib9 q̄ reducū
tur ad infrascriptas qōnes. 24.
¶ Prima de mulierib9 q̄ aliqua pūcta po/ 10
nūt vl' scopant domū vl' de illo qui vendit
vnā solā rē vl' qui putat ramū: facit coqui
nā: itinerat modicū ⁊ h9modi ꝙ nō peccāt
mortalit̄ ꝓpter modicitatē operis. Rō: q2
fm̄ scm̄ Bo. i. 3. di. 37. sup litterā ⁊ coīter
theolo. rō ꝓhibitionis operū ē vt vacemus
deo: ⁊ q2 ista modica nō ipediūt vacationē
p̄dictā licȝ aliqualiter minuāt: ideo nō ē pec
catū mortale talia facere nisi quis talib9 per
notabile tēpus occuparet̄ vel vsq3 ad vlti/
mā defatigationē: qđ q̇dē arbitrio boni vi
ri relinquēdū est vt attēdat si rō legis eua/
cuat̄ vel nō: sed solū minuat̄ faciūt ad hec q̄
no. in. c. intelligētia. de ver. sig.
¶ Secūda de carnificib9 qui ꝑ notabile tē 11
pus occupant̄: q2 si faciūt ꝓpter necessitatē
quā nec p̄uenire pn̄t: puta q2 estas est vl' sūt
plura festa excusant̄: al's non.
¶ Tertia de tabernarijs qui si faciunt pro 12
pter necessitatem excusant̄. Sec9 si ad ebrie
tatē: ad ludum ⁊ huiusmodi. Et idem dic de
hospitibus.
¶ Quarta de his q̇ panē: herbas: fructus ⁊ 13
h9mōi vēdūt: q2 si faciūt ꝓ necessitate dici
festi excusant̄: al's nō sicut q̇ vēdūt multa q̄
sūt solū ad gulositatē: nisi eēt modicitas di
stractiōis sicut est in his que vēdunt cande
las ⁊ canistria incucharata ⁊ h9modi: i qui
bus nō oportet facere p̄cia: sed quilibet scit
ꝙ tātū habet soluere: ⁊ sic soluit ⁊ accipit ꝓ
quo soluit sine alio strepitu: quia in modico
distrahitur.
¶ Quita de medicis minutorib9 aromata 14
rijs ⁊ huiusmodi: de quo dic ꝙ licet q2 me/
dicinalia sunt necessaria.
¶ Sexta de cursorib9 ⁊ mulionib9 q̄ sine ne 15
cessitate magna differre nō pn̄t: ⁊ alijs via
torib9 ⁊ cōductoribus rerū: ⁊ dic ꝙ excusan
tur. Itineratio tm̄ nō sic stricte ꝓhibet̄: q2
pōt quis etiā itinerando intēdere deo: ⁊ iđ
nisi sit vsq3 ad vltimā fatigationē nō credo

ſit ꝓhibita vł cū omiſſione diuinoꝝ.
16 ¶ Septima de ferratoribus equoꝝ. Dic
ꝙ excuſant: quia ſicut illi neceſſe habēt am-
bulare ſic iſtis licet principaliter proꝑ ne-
ceſſitatem eoꝝ quibus ſeruiunt ꝗuis lu-
crū habeant.
17 ¶ Octaua de faciētibꝰ vitros: ſiliter de tin
ctoribꝰ ⁊ coctoribus laterum q̇ dicunt for-
naſarij ⁊ huiuſmodi q̇ ſine magno dāno de
ſiſtere nō poſſunt. Dic ꝙ licet.
18 ¶ Nona de molendinis ſiue cū iumētis ſi-
ue ad aquā vel ad vētum. Dic ꝙ ſi faciunt
propter neceſſitatē illoꝝ quibus inſeruiunt
excuſantur: ꝗuis etiā poſſet dici ꝙ molēdi-
na ad aquā ⁊ vētū nō ſint prohibita labora
re cū ex modico opere hominis exerceri poſ-
ſint non videnꝭ euacuare rōnē huius prece
pti. Melius tamen eſt abſtinere ⁊ ſecurius
niſi neceſſitas requirat.
19 ¶ Decima de ruſticis qui cōpellunꝭ a dn̄is
laborare. Dic ꝙ ſi iuſto metu faciūt eſt ne-
ceſſitas que excuſat: alꝭ non. Idē dic de fa-
mulis filijs fa. vxore ⁊ huiuſmodi.
20 ¶ Undecima de cōducentibꝰ laboratores i
feſtis. ⁊ qui exigunt debita a ſuis debitoribꝰ
Dic ꝙ ſi alijs diebus nō inueniūt excuſanꝭ:
dūmodo diuina non dimittāt.
21 ¶ Duodecima de euntibus ad mercata vel
nundinas. Dic ꝙ ſi auditis diuinis ꝓpter
neceſſitatē faciunt: puta quia non alio loco
vel tēpore talia poſſent vendere vł emere ꝓ
bono cōmunitatis: aut vt ex lucro prouide-
ant ſibi ⁊ ſue familie: vel vt dent pauperibꝰ
ſm̄ Pe. de pa. in. 4. ex quo prelati ſciūt ⁊ to-
lerant excuſantur a mortali: niſi forte a pre
latis locoꝝ eſſent interdicta. Intelligo de-
rū in feſtis minoribus dominica: quia ta-
lis tolerantia prelatoꝝ videtur derogare
illi feſto. Secus in maioribus: quia nō cre-
do liceat: niſi pro neceſſitate vel pietate ſo-
lū: ꝗuis prelati non interdicant: quia tunc
locū habet illud: Multa per patientiā tole-
rantur. ⁊c̄. F. de may. in tractatu decē prece
ptoꝝ tenet ꝙ ſolum eſt peccatum mortale.
Primo ſi dimittit miſſā. Secūdo ſi ep̄s p̄ce
pit ne fiant. Addo ⁊ t̄tiū qn̄ ſolū fit ex lucri
cupiditate. c. i. de ferijs.
22 ¶ Tertiadecima de bellatoribus. Dic ꝙ ꝓ
pter neceſſitatem licet.
23 ¶ Quartadecima de habētibꝰ ſegetes vł fe
nū in agro ꝓpꝭ inundātiā aquarū ⁊ hꝰ mōi
Dic ꝙ licet colligere.
¶ Quintadecima de hn̄te domū q̄ ruinā mi 24
naꝭ. Dic ꝙ ꝓpꝭ neceſſitatē reꝑare licet.
¶ Sextadecima de doctore q̇ vt expediat il 25
lū q̇ de lōge venit facit ꝯſiliū. Dic ꝙ licet.
¶ Decimaſeptima de venatoribꝰ. R. ꝙ nō 26
licet: qꝛ ſi nō licet i q̄dragesima: ⁊ diebꝰ ieiu
nioꝝ ſm̄ glo. 86. di. in. c. q̇ venatoribꝰ. ꝗto
minꝰ in die feſto. Nō credo tn̄ peccēt morta
liꝭ q̇ diebꝰ feſtiuis ipſis intēdūt niſi id faci-
ant cā lucri ꝑncipaliꝭ vł dimiſſis dinis.
¶ Decimaoctaua de citharistis ⁊ alijs ſona 27
toribꝰ. R. ꝙ ſi ad laudē dei ⁊ ſcōꝝ pulſant:
vł ꝓpter recreationē alicuiꝰ ⁊ hꝰ mōi pia vł
neceſſaria excuſanꝭ ſi ꝑncipaliter ꝓpter hoc
faciūt: licꝫ ſecūdario ꝓpter lucrū. Secus ſi
ꝓpter cām nō piā vł neceſſariā: vł ꝓpter lu
crū principaliter: qꝛ non excuſanꝭ niſi ſicut
alij ex quatuor p̄dictis.
¶ Decimanona de laborātibꝰ agros paupe 28
rū vł reficiētibꝰ domos eoꝝ vł laborātibus
circa hedificationē eccleſiaꝝ aut mōaſterio
rū ⁊ hꝰ modi. Dic ꝙ licet ſi fiat ꝓpꝭ pietatē
⁊ deū nō ꝓpter carnalē amorē vł ſpe remu
nerationis future: qꝛ opa pietatis ⁊ miſeri
cordie nō debent ceſſare diebus feſtiuis. d.
c. conqueſtus.
¶ Uigeſimo de ſtudētibꝰ. Dic ꝙ ſi ſtudiū 29
ſit ꝑncipaliter ad illuminationē ꝓprij intel
lectꝰ ⁊ alioꝝ: licꝫ ꝯſequēter veniat lucrū nō
erit pctm̄: vt tenet Pa. in. c. i. de fe. ar. c. cū
ex eo. de elec. li. 6. qꝛ ſtudiū tale ē ꝓpter pu
blicā vtilitatē: maxime in theologia ⁊ iure
canonico. Studere aūt ꝑncipaliter ꝓpter lu
crum non licet.
¶ Uigeſimaprima de ſcholaribus legen- 30
tibus in diebus feſtiuis potius vt doceanꝭ
ꝗ doceant: ⁊ aſſuefaciant ſe. Dic ꝙ licet ſm̄
Pa. vbi ſupra. dūmodo principaliter non
faciāt ꝓpter lucrū: ſed ſi in conſequentiā nō
nocet. ar. l. i. ff. de aucto. tu. ⁊. in. l. rogaſti. §
i. ff. ſi cer. pe. ⁊ in. c. quid proderit. 6i. di.
¶ Uigeſimaſecunda de ſcriptoribꝰ. R. ꝙ 31
ſcholaribꝰ lectōes ſeu recolectas notare: ſcri
bere: vł ſermones aut legēdo libros corrige
re nō eſt illicitū: dūmō non nimis intēdant
hꝰ mōi ſicut q̇ d̓ q̇nterno ad q̇nternū ſcribūt
vel non faciāt cā lucri habendi: ⁊ de pictori
bus qui diebus feſtiuis ut addiſcāt ſtant in

ecclesĳs ad designādū. Scribere tñ spūalia
⁊ ꝓpter spirituale cām nō est illicitū: etiā in
quantitate. d. c. conquestus.
32 ¶ Uigesimatertia de laborātib⁹ circa pōtes
reficiēdos: viā aptādā port⁹ repandos. Dic
ꝙ licꝫ: dūmō nō ꝓpter lucrū principalit᷑ q꞉
publica vtilitas sub noīe pietatis cōp̄hēdit᷑
33 ¶ Uigesimaq̄rta de faciētib⁹ serta ⁊ alias
vanitates: dic ꝙ nō licꝫ eo ꝙ nulla publica
vtilitas inest.
34 ¶ Sꝫ si q̄ras ꝓ quāta necessitate p̄dicta li
ceāt. R. ꝙ licꝫ q̄dā in. c. licꝫ. de fe. dixerunt
licere ꝓ necessitate vite sustētāde solum: tñ
hoc non credo verū cū p̄fatū. c. licꝫ. qđ loq̄t᷑
de allecib⁹ q̄ nō sūt necessaria ad vitā: q꞉ si
ne ipsis viuere possum⁹ sit ꝯ eos. ⁊ christ⁹ in
Math. 12. c. Cui⁹ vestꝝ bos vl' asin⁹ cadat
in foueā nō extrahet illū. ⁊c̄. ꝓpt᷑ea dicēdū
ꝫ Tho. 2ª 2. ꝙ nō solū ꝓ necessitate ꝓuisi
onis q̄ ꝑtinet ad cōseruandū ꝑsonā suā vel
alioꝝ ⁊ reꝝ: sed etiā ad qđcūqꝫ dānū vitādū
⁊ satis ꝯfirmat᷑ hoc dictum ꝑ. l. i. 2. ⁊. 3. ff. de
ferĳs ⁊ meli⁹. 15. q. 4. i sūma. ⁊ qđ no. in. d.
c. cōquest⁹. Itē etiā necessitas excusat q̄ la
borat᷑ ꝓ acq̄rēdo aliq̄ vtili qđ alio tp̄e nullo
mō haberi posset: sicut pꝫ in. d. c. licꝫ. vbi pi
scari allecia ꝯcedit᷑: q꞉ alio tp̄e nō possent
haberi. Et idē dic de q̄cūqꝫ sili. Rō ē q꞉ non
est tā arcta obseruatio dñice q̄ ad op̄a sicut
fuit sabbi. Et lꝫ ille q̄ laborat habeat lucrū
tñ si principalit᷑ seruit ꝓpt᷑ necessitatē illo
rū ꝓ quib⁹ laborat excusat᷑: sicut si illi labo
rarent excusarent᷑.
35 ¶ Nota tñ ꝙ ad hoc vt necessitas vl' pietas
excusent p̄fatos oēs oꝫ ꝙ nō dimittāt diuina
illa q̄b⁹ necessario ē insistēdū dieb⁹ festiuis:
nisi forte eēt tāta necessitas ꝙ arbitrio boni
viri excusarent᷑. Itē secūdo q̄n inest necessi
tas ꝓ acq̄rēdo aliquo vtili requirit᷑ dispen
satio si pōt haberi comode ⁊ ab ep̄o si pōt vl'
a ꝓprio sacerdote si ep̄m comode adire non
pōt. Item tertio ꝙ si ꝓuenit aliqđ lucrū ex
ꝯñtia licꝫ p̄ncipaliter fiat ꝓpt᷑ necessitateꝫ
alioꝝ ꝙ faciat aliq̄s elemosynas in recōpen
satione. hec no. in. d. c. licꝫ. ꝗuis nō credam
istud scđm eē necessariū: securū tñ est.
36 ¶ Utꝝ op⁹ mortalis pc̄ti sit ꝯ istud p̄ceptū
Sabba sctifices. R. ꝫm Nicho. de lira su
per Exo. 20. ꝙ sic: cū sit op⁹ totalit᷑ seruile:
vñ erunt duo pc̄tā mortalia. s. q꞉ fornicat⁹
est: ⁊ q꞉ op⁹ seruile fecit in festo. Et hoc verꝫ
ꝫm Ale. in. 3. ꝑte sū. tractatu de isto p̄cepto
rōne reat⁹: sꝫ rōne act⁹ nō erit nisi vnū solū
⁊ si cerit circūstātia cadēs sub spāli ꝓhibiti
one: ⁊ iō necessario ꝯfitēda. Pc̄tm āt venia
le nō rūpit festū ꝫm san. Tho. vbi s̄. ar. 4.
¶ Utrū citatio facta ad diē feriatū teneat 37
R. glo. in. c. vltimo. 15. q. 4. ꝙ si citat ut re
spōdeat die feriato ē nulla ipso iure. ff. de fe
rĳs. l. i. ⁊ sic cū liqueat ꝙ ē nulla nō tenet᷑ cō
parere. Sec⁹ si eēt dubiū an teneat citatio
vl' ne: q꞉ debet ire ad allegādū p̄uilegiū fe
rie. 3. q. 2 si ep̄s. ⁊ ibi glo. Si aūt citet ad nō
rñdendū sꝫ vt cōpareat die feriato bñ tenet
citatio. vt. ff. de adul. l. miles. §. sexaginta.
¶ Utꝝ cā agitata in die feriato teneat. R 38
ꝙ nō etiā si de cōsensu ꝑtiū ꝓcesserit: intelli
go de ferĳs ob reuerētiā dei statutis: ꝓpt᷑ea
oīs ꝓcessus iudicialis debet cessare de prece
pto. vt in. c. i. de fe. nisi necessitas vl' pietas
aliud requirat. vt no. 15. q. 4. in sūma. ⁊ in
d. c. conquestus.
¶ Utrū act⁹ q̄ ꝑtinēt ad volūtariā iurisdi 39
tionē vt emācipare: ꝯct⁹ inire: iusticiā facē
scribere: instr̄a ꝯficere ⁊ h⁹mōi valeāt i die
bus p̄dictis. R. Pa. in. d. c. cōquest⁹. ꝙ sic
vt videt᷑ expressū in. l. act⁹. C. de ferĳs. licet
peccēt mortalit᷑ faciētes: nisi excusent᷑ ꝓpt᷑
aliqđ de q̄tuor de quib⁹ sup̄ dictū est. §. 9.
¶ Quib⁹ est insistēdū in p̄fatis festiuitati 40
bus. R. dicit tex. in. c. ieiunia. de ꝯse. dis. 3.
Die aūt dñica nihil aliud agēdū ē nisi deo
vacādū nulla op̄atio i die illa scā agat᷑: nisi
tñ hymnis ⁊ psalmis ⁊ cāticis spūalib⁹ dies
illa trāsigat᷑. hec ibi. Et licꝫ talib⁹ sit insistē
dū: tñ nō de precepto nisi q̄nqꝫ.
¶ Primū vt cōterat᷑ vl' saltem atterat᷑ de 41
peccato mortali cōmisso in quo iterū est: ⁊
hoc ꝓbat᷑: q꞉ de p̄cepto tenemur vacare deo
in aliqua hora diei festi ꝫm oēs: sed hoc face
re nō pōt qui est in mortali nisi de eo cōtera
tur vel atterat᷑: ꝓpterea dicit᷑ Leuit. 23.
Sabbatū requietiōis est: affligetisqꝫ aīas
vr̄as. ⁊ iteꝝ. Aīa q̄ nō fuerit afflicta die hac
peribit. Et ꝙ hoc sit de p̄cepto in eo q̄ se esse
in pc̄tō mortali recognoscit habeo pro indu
bitato per ea que dixi supra. Contritio. §.
5. Sed de eo qui non aduertit nec recogi
tat est magis dubium: sed credo potius
eum teneri saltē generaliter in aliqua hora

dolere ⁊ ee male ɔtentũ, de pctis oĩbus saltẽ
in genere: aliť nõ video quõ excuseť a mor-
tali, ꝓpťea ĩ missa ꝑmittiť ɔfessio ut sit ad-
monitõ. Ad h faciũt q̃ dicã. j. obligatõ. §. 8
42 ¶ Secũdũ vt audiat missã integrã. de ɔse
di. i. oẽs fideles. ⁊. c. missas. Dicit tñ Ri. in
quol. i. q. 19. ꝙ si ex vero ɔtẽptu omittať vel
inť pretatiuo ẽ mortale. Et vocat ɔtẽptũ in
terp̃tatiuũ qñ sine aliqua legitima cã ad nõ
audiẽdã missam in festis assuefacit. Uoco
ego legitimã cãm corporalẽ infirmitatem:
habere pueros tenellos vł infirmos ɔsuetu
dinẽ p̃rie q̃ habet vt mortuo aliquo nõ egre
dianť ꝑ tẽpus siliter ne puelle nubiles ducã
tur ad missam dũmodo nõ ducãť ad core-
as ⁊ spectacula alś nõ excusãť. Castellani ⁊
similes vł timo inimicoꝝ vł aliq̃d aliud qõ
ẜm rectũ iudiciũ legitima excusatio debeat
appellari. Si aũt omittit ex aliqua passiõe
aĩ vł pigricia vł nõ cã rõnabili: si tñ ad hoc
nõ ẽ assuetꝰ ẽ veniale pctm̃. Si ṽo ex legiti-
ma cã erit nullum pctm̃. Et qõ dico de tota
dic õ ꝑte notabili. secꝰ de modica: puta itroi
tu ⁊ huiusmodi: qꝛ tex. vult vt totã vsq; ad
bñdictionẽ inclusiue audiat. in. d. c. missas.
Item dicit Archi. in. d. c. oẽs fideles. ẜm
Hug. ꝙ istud p̃ceptũ nõ remouet q̃n cã ne-
cessitatis vel honestatis seu ex cã minꝰ iusta
nõ possit añ finẽ misse q̃s discedere sine hac
pena. Qõ limita nisi ducat in cõsuetudinez
Idẽ dic si nõ audit sacerdotẽ cã dicentez ꝙ
excusanť qñ comode audire nõ p̃nt: dũmõ
existãt ibi presentialiter. Idẽ dic ꝙ excusã-
tur seculares q̃ nesciũt discernere inť missã
de officio vel votiuã si audiunt votiuã ĩ die
festo: sed nõ sacerdotes publice eas dicẽtes:
⁊ etiã seculares q̃ hoc sciunt discernere nisi
audiant illã de officio. de quo hẽs. j. Missa
§. 33. Si aũt audiť in parochia vel alibi an
sufficiat vide. j. Missa. §. 59.
43 ¶ Tertiũ ẽ vt ĩ orõne ꝑsistat. Nã cũ orõ
sit õ p̃cepto vt. j. Orõ. videť ꝙ dies festꝰ sit
tẽpꝰ determinatũ: ⁊ hoc ẽ indubitatũ ꝙ hõ
teneť in aliq̃ hora orare: vñ si stat ad missã
illud sufficit nisi volũtarie alijs intẽdat: qꝛ
tũc nõ sufficeret cũ sit vacãdũ deo in aliq̃ ho
ra saltẽ de necessitate ẜm oẽs.
44 ¶ Quartũ est vt audiat p̃dicationẽ si est
qui p̃dicet. Quod verũ intelligo de illis qui
nesciunt necessaria ad salutẽ: ⁊ ẜm' cam di-
stinctionẽ quã supra posui de missa. §. 42.
alios aũt nõ credo teneri nisi rõne scandali
Et. c. sacerdote. de ɔse. di. i. intelligo de eo q̃
egrediť ex contẽptu vel cũ scandalo alioꝝ
ꝙ tunc peccat mortaliter ⁊ venit excoĩcãdꝰ
vt ibi diciť: alś non.
¶ Sed q̃ro qõ magis est predigẽdũ ĩ festo 45
an auditio misse: an p̃dicationis cũ vtrũq;
nõ põt audiri. R. ꝙ auditio p̃dicatiõis: qꝛ
ratio legis in hoc magis militat: ut patet in
tuenti iura. de ɔse. di. i. in. c. oẽs fideles. ⁊. c.
sacerdote. ⁊. c. ep̃s nullũ. que magis ratiõe
audiendi scripturas sanctas ⁊ verbũ dei p̃ci
piunt missã audiri q̃ alia rõne: facit ad hoc
i. q. i c. interrogo vos.
¶ Utrũ audiens missam dicẽdo suas ora- 46
tiones satisfaciat. R. ꝙ nõ: licz nõ credã ꝙ
peccet mortaliter qñ ex deuotiõe facit: h me
lius esset omittere nisi qñ sacerdos dicit se-
cretas. Aduerte tñ ꝙ nõ excusarem a mor
tali illũ qui diceret aliqua ad que teneť: pu-
ta officiũ qñ dr̃ missa ⁊ est de precepto vt au
diať. ar. c. ex litteris. de ꝓba. cũ ibi nota. in
ver. vices duoꝝ: secus si missa esset de con
silio audienda.
¶ Quintũ ad qõ teneť oẽs ẜm aliquos in 47
diebus festiuis est oblatio quã quilibet tene
tur facere in p̃dictis festis. de quo dic vt in-
fra. Oblatio. §. i.
¶ Sunt ⁊ alie ferie que canonice dicuntur 48
scilicz. 2. 4. 7. 6. de quibꝰ in. c. de illis. ij. q. 3.
in quibꝰ carnes nõ debemꝰ comedere: sed ho
die ɔsiliũ est ẜm Host. ⁊ Inno. nisi. 6. feria
vt in. c. ieiunia. de ɔse. di. 3. ⁊ addiť dies sab
bati. de q̃ in. c. sabbato. de ɔse. di. 3. ⁊ di. 5. in
c. quia dies. dr̃ in sabbato debet a carnibus
abstinere qui particeps religionis christia-
ne desiderat esse nisi festũ scilz natiuitatꝭ vel
infirmitas ipediat: hec ibi. Sed hoc est p̃ce-
ptũ vbi ɔsuetudo est. vt in. c. ɔsiliũ. de obser.
ie. Ubi aũt cõsuetudo nõ est ꝙ nõ comedan
tur carnes ĩ sabbato ɔsiliũ est ẜm glo. in. d.
c. quia dies. de ɔse. di. 5.
¶ Sz si natiuitas dñi veniat in. 6. feria vł 49
sabbato nũq̃d carnibꝰ vti possumꝰ. R. ꝙ
sic nisi quis se voto vel regulari obseruãtia
astrinxerit ad nõ comedendũ. vt in. c. fi. de
obseruan. ieiu.

Feudum est bñficiũ qõ ex beniuolẽtia cõce-

ditur alicui ita q̃ ꝓprietas rei imobilis bñ
ficiarie penes dantẽ remaneat. Usufructus
aũt illi⁹ rei ita ad recipiẽtẽ trãseat vt ad eũ
heredesq̃ꝫ suos masculos ⁊ feminas si de hoc
nomiatim ẽ dictũ i ppetuũ ptineat ad hoc
vt ille siue sui heredes fidelit̃ dño seruiant:
siue illud seruitiũ sit noiatim expressũ qua
le debeat esse siue non. tex. est in. c. i. §. fi. sub
rubrica. in q̇. cau. feu. amit. in li. de ꝯsue. feu.
Unde no. q̃ si feudũ dat̃ vt ex eo p̃stet̃ ser
uitiũ reale nõ est ꝓprie feudũ sed ꝯtractus
innoiatus s̄m Cy. in auẗ. ingressi. C. de sa.
san. ec. ⁊ exẽplificat Bal. in p̃fato li. i rubri
ca de pace ꝯstan. in ver. libellorum. vbi dicit q̃
in quibusdã ptib⁹ lombardie pro feudis ec
clesie soluit̃ par caponũ: vl̃ spatula porci ⁊
huiusmodi: s̄m euꝫ equiparat̃ emphiteosi.
Siliter si eẽt emptũ nõ habet naturã feudi
s̄m Bal. vbi. s̄. de feu. dato. c. i. ⁊ in. l. q̇ se.
C. vnde li. Sed qñ ponit̃ onus personale vt
ire ad plamentũ regis vel exercitũ vl̃ caual
catã ⁊ huiusmodi: tunc ꝓprie est feudũ ⁊ re
gulatur lege feudorum.
1 ¶ Quottuplex est feudũ. R. Bal. in ꝓlo
go p̃fati li. sup p̃n. q̃ multiplex. Aliud rega
le. Aliud nõ regale. Itẽ aliud simplex. ali
ud ꝯditionatũ. i. nõ sub cõditiõe datũ s̄ sub
q̃lificatiõe: vt cũ ꝯcedit̃ feudũ habitatiõis.
Itẽ aliud ãtiquũ seu pat̃nũ. s. qd̓ fuit illi⁹ q̇
fuit cõis parẽs agnatõis. Aliud nouũ. Itẽ
aliud pat̃nũ cui⁹ nã aspicit tm̃ masculos de
scẽdẽtes vsq̃ꝫ ad. 4. gradũ ⁊ nõ pl⁹: sꝫ si ad
dit̃ ⁊ antiquũ extẽdit̃ vltra: vt no. Bal. de
suc. feu. §. hoc q̃q̃ꝫ. in fi. Aliud mat̃nũ cui⁹
nã aspicit p̃mo masculos: deinde feminas.
Itẽ aliud hñs ꝓpriã nãm feudi. Aliud im
ꝓpriũ. Itẽ aliud reale qd̓ trãsit ad heredeꝫ
Aliud ꝑsonale qd̓ solũ ad vitã alicui⁹ cõce
dit̃. Itẽ aliud ligiũ vbi iurat̃ fidelitas ꝯtra
oẽm hoiem. Aliud nõ ligiũ in q̇ prior dñs
excipit̃. Itẽ aliud frãchũ. s. a seruitijs ⁊ ope
rib⁹ exhibẽdis. Aliud nõ franchũ. Itẽ ali
ud ãnale ⁊ ẽ feudũ guardie ⁊ castaldi ⁊ pro
mercede alicui⁹ rei. Castald⁹ ẽ is cui res do
mini gubernãda mãdat̃. vt in. l. iubem⁹. C.
de sa. sa. ec. Aliud nõ ãnale. Itẽ aliud nobi
le qd̓ nobilitat possessorẽ. Aliud burgẽse. s.
qd̓ nõ nobilitat. Itẽ aliud eccl̃iasticũ. ⁊ hoc
triplex. Primũ qd̓ dat̃ eccl̃ie. Secũdũ qd̓
recipit̃ ab eadẽ. Tertiũ qd̓ dat̃ vel recipit̃
a clerico. Aliud sacrale. Et qñ q̇s iuestit̃ de
ducatu dr̃ dux: de comitatu comes: de mar
chionatu marchio. Qui aũt ẽ a p̃ncipe inue
stit⁹ vl̃ a ptãte de aliq̃ plebe dr̃ capitaneus.
Qui aũt a capitaneis ãtiq̇ iure dr̃ valuasor
Qui ãt a maiorib⁹ valuasorib⁹ sũt iuestiti
dicũt̃ valuasini. s. minores valuasores. hoc
dicit Bal. i. c. q̇s dicatur dux, marchio. in
prin. in li. de consue. feu.
¶ Quis põt feudũ dare. R. Bal. de his q̇ 2
feu. da. pos. §. abbatissa. q̃ q̇libet tã mascul⁹
q̃ꝫ femia: tã nobilis q̃ꝫ rustic⁹: dũmõ hẽat le
gitimã suorum bonorum administrationẽ: vt i. c.
i. §. noui p q̇s fi. inue. Ho. tenet q̃ etiaꝫ põt
mior. 14. ãnorum si feudũ sit vet⁹: si ṽo sit nouũ
oꝫ q̃ sit pubes ⁊ iurauerit nõ ꝯtrauenire.
¶ Utrũ p̃lat⁹ possit rẽ eccl̃ie ifeudare sine 3
alia solẽnitate vl̃ lnia. R. q̃ si antiquũ: q̃ꝫ
uis sit reuersũ ad eccl̃iaꝫ etiã nõ obstãte iu
ramẽto qd̓ faciũt p̃lati de nõ alienãdo: cuꝫ
modificatiõe tñ de q̇. s̄. Emphiteosis. §. zi.
De nouo aũt nõ põt: vt in. c. fi. de feu.
¶ Quis põt iuestiri. R. s̄m Host. q̃ q̇libet 4
etiã seru⁹: dũmõ sciẽte dño faciat. Et tam
p se q̃ꝫ p ꝓcuratorẽ põt quilibet iuestiri.
¶ Quot mõis acq̇rit̃ feudũ. R. s̄m Host 5
q̃ q̃tuor modis. Primo p iuestiturã dãdo
sibi possessionẽ corporalẽ. Secũdo p aliqd̓
equiualẽs iuestiture: sicut cũ dñs dicit: va
de in possessionẽ talis fundi ⁊ tene ꝓ feudo
Tertio per p̃scriptionẽ: vt si. 30. ãnis tenuit
feudũ ⁊ dño seruiuit: licꝫ iuestit⁹ nõ fuerit.
Quarto p successionẽ.
¶ Quis succedit i feudo. R. Bal. de his q̇ 6
feu. da. pos. §. ⁊ q̄r. q̃ hic repit̃ tale capl̃m
Fideli absq̃ꝫ liberis ex se descẽdẽtib⁹ ⁊ i feu
dũ succedẽtib⁹ si q̇dẽ feudũ fuit cõis parẽtꝫ
frẽs defuncti cũ filijs p̃mortuorum fratrũ in
stirpe succedãt: his ṽo nõ extãtib⁹ ad agna
tos ꝓximiores id volum⁹ ptinere ⁊ siquidẽ
i pari gradu sũt parit̃ admittũtur: si ṽo ex
vno ẽ vn⁹: ⁊ ex alio plures nõ in stirpẽ sꝫ in
capita succedere debere ordinam⁹. hec ibi.
¶ Utrũ femia succedat. R. Bal. in. d. §. 7
⁊ q̄r. dicit gl. hic q̃ nõ nisi i trib⁹ casib⁹. Pri
mo qñ noiata ẽ iuestitura. Scd̓o qñ feudũ
redemit a dño. Tertio qñ dñs ei dedit ꝓpt̃
seruitiũ p̃ris: in q̇b⁹ casib⁹ ab aliq̇ ex parẽti
bus nõ est inq̇etanda: vt in. c. si q̇s sine filio
mas. quẽad. feu. ad fi. p. Adde q̄rtũ si feudũ

sit datū ad nullū seruitiū: qz nō extātib⁹ ma
sculis succedet femina scđm Bal. in. d. §. 7
quia. Quintū qñ feudū erat ꝗsitū iure em
ptionis fm O dofre. in sū. sua poti⁹ ex na
tura cōtractus ꝙ feudi.
8 ¶ Utrū ꝯcessio feudo ticio ꝓ se 7 descendē
tib⁹ filijs masculis 7 feminis filiab⁹ filia sit
cū masculo supstite admittat. R. Bal in
Rica epm vel ab. aut abba. feu. da. nō pos.
§. cū etiā ꝙ nō ỻ mascul⁹ solū: qz nā feudi ē
vt pferat mascul⁹. Et si postea fili⁹ decedit
sine filio nō admitteret femia soror pmor
tui fris: qz semel exclusa fuit p masculū: 7 iō
reuertit ad dñm. Qđ ver ē in feudo simpli
ci 7 recto. sec⁹ in feudo cōcesso ad certū ser
uitiū qđ femina posset explicare p se vel per
aliū: qz tūc admittet cū masculo simlr. ff. de
vsuf. accre. l. si quis ticio. 7. l. si mulieri. fm
Ja. de bel. q dicit ꝙ fuit in facto i regno apu
lie. Ex q infert Bal. ꝙ statutū excludēs fe
minā extāte masculo semel exclusā non am
pli⁹ succedere nisi vt fratri habet succedere:
nō vt pri mortuo sine masculo.
9 ¶ Utrū cleric⁹ succedat i feudo. R. vt col
ligo ex diuersitate opi. ꝓ ꝯcordia ꝙ aut feu
dū erat sibi apertū: 7 tūc si ꝓmoueat ad sa
cros ordines sic renūciare videt: qz transit
ad statū incōpatibilē. facit. c. de multa. de ꝑ
ben. 7 cle. gra. ꝺ rescrip. Nec poterit isto ca
su seruire p substitutū: nisi esset feudū ex q
pstaret solū ỻuitiū reale qđ nō ē ꝓprie feu
dū: vl feudū ex q pstaret seruitiū qđ nō re
pugnat ei⁹ ordini: quia tūc succedet: eo ꝙ p
clericatū nō pdūt iura successiōis. iz. q. 3. c
i. cū si. Si ꝟo ꝓmouet solū ad minores or
dines succedet: qz pōt seruire p substitutū:
vt vult gl. in. c. i. de bñ. fe. Aut feudū ñ erat
sibi aptū: puta qz erāt tres frēs 7 pmogeni
tus possidebat feudū: 7 ipse erat vltim⁹ qui
effect⁹ ē cardinalis. Postea mortui sūt alij
frēs sine herede: 7 tūc succedit: qz nō pōt di
ci ꝙ habuerit aīuz renūciādi nec etiā facul
tatē: 7 tūc de eꝗtate iuris admittet ꝙ possit
seruire p substitutū lz sec⁹ de iuris rigore: ni
si tale eēt ỻuitiū qđ de sui nā posset p quēlibz
explicari: qz tūc etiā de iuris rigore succedit
ar. l. ꝯtinu⁹. §. si ab eo. ff. de ver. ob. Et hec ē
determinatio Bal. in. l. ꝗsqs. C. de epi. 7 cle.
10 ¶ Quid si efficit religios⁹ ꝗs succedet. R.
O dofre. 7 Old. in auꝫ. igressi. C. de sa. san.

ec. ꝙ trāsit ad monasteriū eo mō q erat pe
nes ingressū. l. si quis. C. de epi. 7 cle. Inno.
in. c. in pñtia. de ꝓba. limitat ver si seruitiū
ad qđ tenet pōt pstari ab eccl'ia: al's ad dñz
reuertet. C. de ca. tol. l. vnica. §. ne aūt. Al
bri. in. d. aūt. tenet ꝙ fm ius consuetudinis
feudoꝝ reuertit ad dñm indistincte: vt est
casus. si de feu. cōtro. fue. c. qui cleric⁹. 7 de
va. mi. q be. ar. de. c. i.
¶ Sz qd si pr obtinuit ꝓ se 7 suis heredib⁹ 11
7 successorib⁹ quibuscūꝙ transibit ne ad ex
traneū vl legatariū vl clericū. R. Bal. i. l
i. ff. de re. di. 7 sequit Ludo. de roma. in. l.
id tēpus. §. i. ff. de vsuc. ꝙ sic. sed ipse Bal.
in. c. i. §. donare ti. qualit oli feu. po. ali. cor
rigit se 7 dicit ꝙ dictio quibuscūꝙ intelligi
tur de succedētib⁹ ab intestato. ar. l. si qñ. C.
de inoffi. te. Unde dic ꝙ nō veniet extrane⁹
Rō qz res non debet regulari fm nām con
tractus: sz ꝯtract⁹ ipse fm nām rei deducte
in eo: vt. l. stipulatio ista. § si quis. ff. de ver.
ob. vbi licz stipulatio sit trāmissibilis in he
redē de sui natura: vt in. l. veteris. C. de con
trahē. sti. tñ non trāsmittit quādo res in ea
deducta nō est trāsmissibilis: vt ē videre in
feudo nec legatari⁹ etiā veniet nec clericus.
Et sic dictio ꝗbuscūꝙ restringit p no. in. l.
i. C. de sa. san. eccle. 7 per Ja. de are. in. l. i. §.
item nunciatio. ff. de no. oper. nun. Limita
tñ de clerico fm ꝙ dixi ꞩ. in. q. 9.
¶ Sz nūquid succedet frat vl fili⁹ fratris 12
qñ quis fuit de nouo bñficio inuestitus si de
cedit sine liberis. R. ꝙ nō: sed ad dominuz
reuertetur: vt in ti. de natura suc. feu. Et qđ
dictum est. ꞩ. ꝙ deficientibus filijs veniunt
agnati intelligitur de feudo acquisito ab an
tiꝗ. i. ab eo q fuit cōis parēs toti⁹ cognatōis
¶ Utrū vasall⁹ possit vni ex filijs plegare 13
totū ius feudi. R. Bal. i ti. ꝺ ꝓhi feu. alie.
ꝙ nō vllo mō nisi de voluntate 7 cōsensu fi
lioꝝ: quia lex feudoꝝ dictat ꝙ ad oēs equa
liter pueniat: vt in ti. qui feu. da. pos. §. sed
cū hoc. Limita nisi sit ducat⁹ vl marchiona
tus: 7 huiusmodi qui debent primogenito
solū. Ja. tñ lothari⁹ tenet ꝙ illud. c. i. de suc.
feu. vbi dr ꝙ vltima volūtas vasalli nihil
valet i feudis limitat ad eā dispositionē q ē
vltima volūtas. sec⁹ in stipulatiōe: qz in co
herētib⁹ psone pr pōt stipulari vni cohere
dū: vt. ff. ꝺ pac. l. auus. Et sic posset assigna

re i totum.ar.l.filio.§.fi.ff. de ri.nup. cum
multis alijs.
14 ¶ Utrū feudū possit dari i dotē. R.glo.i
c.fi.de feu.ꝙ sic ad tempus vite feudatarij
⁊ non plus.
15 ¶ Utrū vasallus valeat grauare filiū he
redem vt de vino qđ educit̄ de vinea feudali
det oi anno ꝓ aīa sua. R. Bal.in ti.de suc.
feu.c.i.ꝙ sic:q2 testat̄ de fructibꝰ nō de feu
do q̇ fructꝰ sunt res ꝓprie heredis: vñ nō d̄r
alienatio feudi qñ alienant̄ fructꝰ separati.
ff.de dona.l.in edibus.§.ex rebus.
16 ¶ Ad q̇d obligat̄ vasallus dño. R.ꝙ ad
sex q̄ no.de vsi.feu.in.c.i.de for.fi.⁊.zz.q.
5.de forma.⁊ de iureiurā.ego. Primū ne sit
ei in aliq̊d dānū corꝑis sui ⁊ ꝙ iꝑdiat ꝓ pos
se. Secūdū ne dānū i tꝑalibꝰ faciat vl' vtili
tatē impediat. Tertiū ne reddat ei difficile
vl' ipossibile qđ facere eū velle videt. Quar
tū ne reuelet eiꝰ secreta ꝑ q̄ vel minus tutꝰ:
vl' nocere ei possit. Quintū ne sit ꝯ eiꝰ iusti
ciā vl' honestatē.s. maculādo vxorē vl' filiā
eiꝰ vl' famā dicto facto vel ꝯsensu. Sextū vt
fideliter ei p̄beat ꝯsiliū auxiliuz ⁊ fauorem.
Adde septimū ꝙ tenet̄ iurare fidelitatē ni
si ex pacto sit remissū. Formā aūt iuramēti
ponit Ho.sic. Ego.A.iuro suꝑ scā dei euan
gelia ꝙ ab hac hora i antea vsq3 ad vltimū
diem vite mee ero fidelis tibi. C.domino
meo contra quēcūq3: excepto imꝑatore vel
rege. Intellige in cā iusta: ⁊ etiā debet exci
pere si habet aliū dñm antiquiorem. Adde
octauū ꝙ tenet̄ ſm ꝙ ꝯuentū ē vl' nā feudi
⁊ regionis ipsiꝰ seu ꝯsuetudo requirit.
17 ¶ Sz q̇d si dñs moriēs reliq̇t plures filios
vtrū iurabit oībus. R.ꝙ sic si oēs equalit̄
succedūt. Ho.tñ tenet ꝙ nō: ſ solū vni: sic
iurabūt oēs filij seu heredes vasalli si feu
dū indiuisum habent. Si ꝟo ad vnū perue
nit ille solus iurabit.
18 ¶ Utrū vasallꝰ possit ꝑ aliuz seruire. R.
Bal.in.c.mutus.epm ab.vl' abba.feu.da.
nō pos.ꝙ si seruitiū debet fieri principi: vel
nō pōt fieri ꝑ substitutū nisi de volūtate p̄n
cipis.vt.C.de murile.l.si q̇s ex corꝑe. Et idē
si incurrit̄ talis infirmitas ꝙ seruitiū exhi
bere nō pōt ꝑdet feudū nisi eēt a casu fortui
to sine culpa p̄cedēte; vtputa q2 a latronibꝰ
decatus: q2 tunc nō perdet ne det̄ afflictio af
flicto.ar.C.đ fur.autē.naui.⁊.C.de epi.au.

l.tam dementis.
¶ Quōđ amittit̄ feudū. R.ꝙ iz.mōis. Pri 19
musꝰ si vasallꝰ efficit̄ clericꝰ vl' religiosus.de
quo dic vt.s̄.in.q.9.⁊ facit.z3.q.8.§.i.q2
arma nō portat. Secūdꝰ si heres vasalli ste
terit ꝑ annū ⁊ diē ꝙ nō petierit a dño iuesti
turā feudi. Intellige hic ⁊ in sequēti si ē ma
ior.14.ānis vl' puella.iz.vt no.in.c.veritatꝫ
de iureiurā.ꝑ Pa. Tertiꝰ si vasallꝰ mortuo
dño ab eiꝰ heredibꝰ ifra tēpꝰ p̄dictū iuestitu
rā nō petierit: de q̇bꝰ duobꝰ hēt̄ i q.cau.feu.
amit.c.i. Sz p̄dicta limita qñ iurauit ꝑsone
solū: vt cū dic. Iuro tibi. Secꝰ si iurasset ti
bi ⁊ successoribꝰ vl' ib noīe dignitatꝫ: q2 ñ te
net̄ ampliꝰ iurare successoribꝰ nisi magna lō
ginq̇tate periret memoria: vt no. Pa.i.d.c
veritatis. Itē nisi eēt miles q2 habet annū ⁊
mensem. Itē nisi iusta cā eū iꝑdierit: vt ha
bet̄ de ꝓhi.feu.ali.ꝑ lotbariū.c.qm̄ inter dñz
Quartꝰ cū vasallꝰ tribꝰ vicibꝰ req̇sitꝰ coraz
paribꝰ ⁊ hꝰmodi fidelitatē iurare noluerit
q̄uis dñs sit paratꝰ facere iuestiturā. Quin
tus si vasallus inficit ꝓpriū germanū suū
vl' filiū germani sui vl' aliud cōmiserit q̊ pa
ricida nūcupari posset vt totā hereditatem
haberet. Sextꝰ si vasallꝰ dimittit dñm i pre
lio nō mortuū vl' ad mortē vulneratū. Se
ptimꝰ ꝓpter multas causas ingratitudinis
q̄ enumerāt̄: qui.mo.feu.amit.c.i.⁊.z.⁊ de
feu.si.cul.nō amit.c.i.⁊.z.puta ꝯcubuit cū
vxore filia vl' sorore ⁊ huiusmodi. Octauꝰ
si sciēter negauerit feudū vel ꝑtē aut cōditi
onē eiꝰ.secꝰ si ignorāter. Nonꝰ si infeudaue
rit feudū alia lege q̄ ea quā habet ipse vel in
talē vasallū q̊ feudū seruare non pōt. Deci
mus si dñz accusauerit aut testimoniū ꝯ eū
tulerit in causa criminali. Et quidā dicunt
etiam in causa ciuili. Undecimus si vocatus
a dño ꝙ secū vadat in expeditione publica:
puta vocatꝰ ab iperatore vt secū vadat pro
corona suscipiēda ⁊ hꝰmodi nō venerit: nec
aliū acceptū dño miserit: vl' stipendia mili
tie nō dederit. Duodecimꝰ si feudū alienaue
rit. Isti casus habēt̄ in sū. Ho.ti.co.
¶ Sz querit̄ an alienās feudū sine ꝯsensu 20
dñi ipso facto cadat. R. Pa.in.c. vltimo đ
feu.ꝙ sic ⁊ pōt sine alia sñia expelli ⁊ alteri
cōferri: etiā si alienādo dixerat. Saluo iure
dominij ſm Bal.q̄ sit causa bene.amit.c.i.
quia factū sequens est cōtrariū.ar.c.ea3te

de iureiurã. & qd nõ. ibi. Secus si dixisset. & aliter vl alio modo nõ intẽdo: qr opant vt dño ɔtradicẽte non videat facta alienatio Et hoc verũ nisi aliq̃ captio dño posset interuenire: puta daret castellũ tali quẽ dñs expellere postea non posset.

21 ¶ Quid si nõ alienat nisi ptẽ. R. Jo. an. quẽ sequit Pa. vbi. s. q solũ pdit illã ptem quã alienauit: etiã si esset maior ps. de pbi. feu. alie. imperialẽ. §. i.

22 ¶ An possit alienare p aĩa. R. q nõ: neq legare neq disponere p aĩa. vt in. c. i. qualiter feu. ali. lice. nec etiã de iure canonico ẽm Ho. in sũ. de imu. eccle.

23 ¶ Quid si alienat suas comoditates ad tẽpus longissimũ. R. Bal. in ti. de pa. ɔstã. iu. fir. in. § charta. q ñ cadit dũ nõ actũ sit q dñiũ vtile nõ trãsfeat. allegat glo. singu. in. l. codicillus. §. instituto. ff. de le. z. Idẽ dicit in emphiteota. Idem tenet Bart. in d. §. instituto vbi dicit q vẽdens fruct9 domus ad centũ ãnos nõ videt alienare. s3 nõ placet. Sed si vult alienare faciat sic. Vẽdo vl ɔcedo fruct9 vel ipsa3 pceptionẽ fructuũ cum hoc si dño placuerit vl dñs nõ reuocauerit. Et sic saluo & saluato honore & iurisditione & ɔsensu dñi: & si de iure possũ nec aliter: nec alio mõ. Si aũt dño nõ placuerit: vl nõ ɔsenserit vel reuocauerit vl de iure nõ possũ res sit inempta vl vẽditio vl alienatio sit irrita & ipo iure nulla: & sic erit tutissima cautela nisi sit captio dñi: vt dixi.

24 ¶ Utr possit pignori dare. R. Pa. vbi. s. q nõ: qr q̃ pbibẽt alienari generalit a lege vl p testatorẽ vl per pactũ ɔtrahẽtiũ pbibent pignori dari. l. fi. C. de re. ali. nõ alie. Sec9 si a iudice. l. in quorũ. ff. de pigno. Rõ qr p ɔstitutionez pignoris de facili puenit ad distractionẽ rei. Et ppterea vno pbibito pbibet & p qd puenit ad illud. l. oratio. ff. de spon. cũ ɔcor. ibi in glo. positis

25 ¶ Ad quẽ reuertet feudũ vasallo puato R. Bar. qui mo. feu. amit. §. aut si libellario. q si priuat ex dolo cõmisso i psona dñi ad dñm reuertit: vt que sit pma cã ami. bñ. c. i. §. deniq. Qñ vo delinquit ex psonã tũc veniũt agnati & nõ dñs. Qñ vo ex cã alienationis tũc sũt opi. sed Bal. ibidẽ dicit q si fecit in fraudẽ agnatoz: tũc ipsi agnati veniũt nõ dñs. Si vo nõ in fraudẽ fecit: tunc reuertit ad dñm tamẽ filij vel agnati imo etiã filia masculis nõ existentib9 debet redimere a dño & cogit dñs eos inuestire: ut de his q̃ feu. da. pos. §. cũ vo. Qd itellige si feudũ nõ erat nouũ ẽm Ja. d beluisio. Bar. tñ vt recitat Pa. vbi. s. in. l. eũ. ff. de inter. & re leg. & in. l. vt iureiurãdi. §. si liberi. ff. de op. li. dicit. q si pater cõmisit delictũ ppter qd directe venit puãdus feudo: puta qr alienauit & h9modi vl cõmisit aliqd ɔ tenorẽ iuramẽti: tũc nocet filio etiã si pcessisset ab anteriori gnãtiõe. ar. in. l. i. ff. si quis ali. te. pro. & in. l. cũ rõ. §. fi. ff. de bo. pscrip. vbi pat3 q si quis pbibuerit aliquẽ testari: vl iterfecit ɔsanguineũ cui debebat succedere ab intestato fiscus occupat hereditatẽ: nec veniũt aliqui ɔsanguinei q̃ sunt pbibẽti vl occidẽti grad9 inferioris: vt ibi p3 cũ no. Si vo delictũ nõ est ppter qd directe sit puand9: sed p quandã cõsequentiã: puta qr dãnat ppẽ aliqd maleficiũ: ita q eius bona veniũt publicãda: tũc pcedat distinctio Dy. in regula nõ debet. li. 6. qui distinguit & tenet q si feudũ a patris psona habuit originẽ noceat filio. Secus si est a genere vlteriori: quia tũc nõ nocet. Cũ qua distinctõe trãsit Jo. an. & do. Anto. in. d. c. fi. de feu. Distinctio tñ Bal. mihi videt equior.

¶ Utrũ vno legatario deficiẽte accrescat feudũ alteri. R. Pa. vbi. s. q nõ nisi fuisset expressũ. vide Bar. in. l. si mihi. ff. de v. ob. 26

¶ Utr mascul9 vasalli mei sit me9 vasall9. R. q nõ: sicut nec libert9 liberti mei ẽ meus libert9. ff. pro socio. l. nã socij. 27

¶ Utrũ fili9 repudiata hereditate patris possit feudũ tenere. R. ẽm Ho. q nõ. Sed aut totũ debet retinere aut totũ repudiare nisi dñs de nouo bñficio iuestiat agnatis cõsentiẽtib9. Agnati vo bñ possunt feudũ retinere repudiata hereditate. ut in cõsti. Fe. an agna. vel fi. defun. re. he. pos. feu. re. c. si contingeret. 28

¶ Utrũ vasallus iuito domino possit refutare feudũ. R. Jo. d Imo. in. c. i. de feu. q nõ: allegat glo. singularẽ. in. c. fi. de capi. q̃ cu. vẽ. & Pa. in. d. c. i. Idẽ tenet gl. in. c. que in ecclarũ. de ɔsti. Bar. vo in. l. is cũ quo. ff. de aqua plu. ar. & Dy. consil. 44. & Ja. de belui. in. d. c. fi. sic ɔcludũt q si est datũ ad certũ seruitiũ nõ põt. Si vo ad seruitiũ in- 29

certũ tũc pōt añq̃ illud ſuitiuʒ ſit indictũ: q̄ nōdũ ē purificata obligatio. facit i ſili gl. i. l. icola. ff. ad munici. niſi iuraſſet ſpecifice ñ poſſe refutare ſm Bal. i ꝓludijs feu. Fallit ſi dñs eſſet in prelio: ⁊ tunc vellet refutare: q̄ dñs tunc non poſſet ſibi prouidere de equali vaſallo. ar. l. filie mee. ff. ſo. ma. Maʒ cedere feudo eſt quoddā diuoꝛtiũ: ⁊ nō valet niſi poſſit ꝯſuli indẽnitati dñi. Ho. in. c. vno de va. qui ꝯtra ꝯſti. lo. feu. alie. tenet q̄ pōt. Sed tu tene opi. Bar.

30 ¶ Utrũ dñs teneat vicẽ repẽdere vaſallo fideli. R. q̄ ſic. alſ cenſebit malefid⁹: vt in li. feu. de foꝛ. fi. c. i. in fine. facit. 22. q. 5. de foꝛma. 95. diſ. eſto ſubiect⁹: ⁊ debet priuari feudo per ſuperioꝛẽ ſi perfide ſe habet contra vaſallũ ſuũ.

31 ¶ Utrũ eccl'ia poſſit ſine vſura recipe i pignus feudũ ⁊ facere fruct⁹ ſuos. R. ſm. c. i. de feu. q̄ ſic: dũmodo interim non recipiat ſeruitiũ a vaſallo. Et iſtud habet locũ etiã i feudo laicali ſm coiter doct. Et licʒ glo. ibi ſit ꝯtraria non curabis de ea. Dicit tñ Car. ibidẽ quẽ ſequit̃ do. Anto. ⁊ coiter alij q̄ ſi feudũ eẽt liberũ nō poſſet retinere fruct⁹: q̄ ꝑfatũ. c. i. intelligit̃ qñ non ẽ liberũ. Sed iudicio meo nō habuit reſpectũ ad ſeruitiũ q̄ coiter ſeruitiũ nō tãtũ valet quãtũ fruct⁹ feudi: alit̃ nō eẽt bñficiũ feudũ. Et ideo mihi videt̃ ſaluo melioꝛi iudicio q̄ tex. fundauerit ſe ſup nãʒ feudi: q̄ ẽ vt dominiũ rectũ remaneat apud dñʒ ⁊ vtile penes vaſallũ: ſʒ cũ obligatiõe ſaltẽ fidelitatis: licʒ nullũ ſeruitiũ ſit debitũ. Et ideo dimiſſa obligatiõe de ꝯſenſu ipſi⁹ vaſalli ꝯſolidat̃ ipſuʒ dñiuʒ vtile cũ directo. nō ex aliena re: ſʒ ꝓpꝛia: ⁊ ſic nō opoꝛtet attẽdere an ſit liberuʒ vel ne: ſʒ q̄ nullo mō retineat eũ obligatuʒ ad aliq̃d. Et ſic declaret q̄ interi ẽ abſolut⁹ ab oibus rōne feudi debitis.

32 ¶ Quid ſi dñs recipit interi ſeruitiũ a vaſallo. R. q̄ ſi vaſall⁹ fac̃ tãq̃ ex debito: tũc fruct⁹ teneret̃ reſtituere: niſi ꝓteſtet̃. ar. i l. 2. C. de iu. doti. ⁊ in. c. cũ. M. de ꝯſti. Sec⁹ eẽt ſi ex liberalitate ſciẽs ſe nō teneri vaſall⁹ exhibet ꝯſueta ſeruitia.

33 ¶ Utrũ idẽ ſit in emphiteoſi ⁊ locatõe. R. q̄ ſic. vñ Spe. in ti. de feu. §. qñ. ver. 40. q̄ feudũ ⁊ ꝯtract⁹ emphiteotic⁹ ⁊ libellari⁹ ſũt eiuſdẽ nãe. Et dic̃ Bal. i ꝑfata. 8. charta i ti. pa. ꝯſtã. verũ in feudis in quib⁹ nō debet̃ ſuitiũ: ſʒ certa quãtitas pecunie vini ⁊ hmōi alſ nō. Sʒ q̃ ad h̃ nō video q̃n liceat recipe fruct⁹ liberãdo a ſuitio rõe iã dicta: lʒ Jo. an. ⁊ Ho. ⁊ alij dixerint indigere declaratõe papali: h̃ nō placet. Et dico q̄ vbicunq̃ lex feudalis non ẽ ꝯ iuris ciuilis aut nãlis rõne hʒ locũ in emphiteoſi: alſ nō: vt tenet Bar in. l. ſi mihi ⁊ titio. ff. de ver. ob. ⁊ Bal. in. c. i. de iue. de re. alie. fac. Aduerte etiã ꝯſcia q̄ melioꝛatões q̃ coiter i ꝯtcu emphiteotico fiũt nō poſſet rõne mutui tenẽ. Jdeo ꝑfata oĩa limito tã in h̃ dubio q̃ an precedẽti de feudo ⁊ emphiteoſi vbi melioꝛatio nō ẽ facta q̄ tũc licʒ. Jtẽ qñ eſt a cã libera: q̄ ſi exburſaſſet quãtitatẽ pecunie vl' q̃d aliud dño ꝓ ipſo habẽdo ſic nō liceret qñ fruct⁹ diſpꝛopoꝛtionarent̃ a ſeruitio ſiue a fictu. Qđ bñ no. q̄ pauci aduertunt.

¶ Utrũ idẽ ſit i vſufructuario obligãte ꝓprietario. R. ſm. Ho. in ſũ. q̄ ſic ſi hʒ a cã libera a ꝓpꝛietario: alſ nō vbi fructus diſpropoꝛtionant̃ a ſeruitio.

f **Fictio** vide. j. Simulatio. Et quō fictio iuris valet ⁊ qñ. vide. ſ. Conſenſus. §. 4.

f **Fidei** cõmiſſũ ⁊ moꝛtis cã donatio legatoꝝ appellatione ꝯtinent̃. ff. de le. 3. l. ⁊ ſi fideicõmiſſũ: ſʒ fideicõmiſſũ iõ factũ ẽ q̄ fideicõmiſſa olim ꝑtebãt̃ ex fide heredũ h̃ hodie ſere exequata ſũt fideicõmiſſa ⁊ legata: habẽt tñ aliq̃s dñias: de qb⁹ vide i gl. d. l. ⁊ ſi fideicõmiſſũ. ⁊ q̃d ibi no. ⁊ ẽ tex. i. l. i. ff. d̃ lega. i.

f **Fideiuſſoꝛ** ẽ q̃ ꝓ alienis debitis interce dit. Et differt a mãdatoꝛe: q̄ mãdatoꝛ interuẽit a ꝑncipio: fideiuſſoꝛ ꝟo pōt accedere tã qñ factũ q̃ poſt: ut habet̃ i aut̃. ꝑnte C. de fideiuſ. ꝓpterea tã in. ff. q̃ in. C eo. ti. additur. ⁊ mandatoꝛibus.

¶ Fideiuſſio ñ tʒ qñ ẽ acceſſoꝛia ei q̃d nō tʒ glo. in. c. grauis. de cẽſi. cũ ꝯcoꝛ. ibi poſitis.

¶ Quis pōt fideiubere. R. q̄ q̃libet q̃ hʒ liberã adminiſtrationẽ ſuoꝝ bonoꝝ.

¶ Utꝝ mulier poſſit fideiubere ꝓ viro. R. q̄ nō. ⁊ ſi fecit nō tenet̃ ipſo iure. l. 2. in glo ff. ad ſe. ꝯſul. vele.

¶ Utrũ mulier poſſit fideiubere ꝓ altero: R. q̄ nō ſm q̄ no. in. l. q̃uis. ff. ad velle. Et

ſm ꝙ ibi diſtinguitur ponuntur ex caſus.
in quibus mulier poteſt fideiubere. Prim⁹
quando fideiubet ꝓ p̄cio dādo ut q̇s manu-
mittat ſeruū. Secūd⁹ qn̄ ꝓ dote alicui⁹ mu-
lieris. Tertio qn̄ renūciauit bn̄ficio velleia-
no certiorata ꝺ eo. Quart⁹ qn̄ accepit p̄ciū
ꝓ fideiubēdo vł aliq̇d loco p̄cij. Quint⁹ qn̄
in fraudē fideiuſſit vt decipet. Sext⁹ qn̄ pi-
gn⁹ vel fideiuſſorē ꝓ alio dedit ⁊ poſt biēniū
a dicta cautiōe numerādū iteruꝫ ad idem ſe
obligauit vł pignus vł fideiuſſorē dedit. Se-
cus ſi infra biēniū ꝯſenſit: q2 nō valeret.

5 ¶ Utꝝ cleric⁹ poſſit eē fideiuſſor. R. ꝙ ꝓ
laico nullo modo pōt: ⁊ ſi facit ē abijciend⁹
vt in. c. i. de fideiuſ. Sed aliqui limitāt i fre-
quētia fideiuſſionis ꝑpt̄ verbū inſeruiēs. in
d. c. poſitū. qđ notat frequētiā. i. valde ſer-
uiēs ſicut. ⁊ ponit̄ in. l. gallus. §. ille caſus in
difficilis. i. valde difficilis. ff. de li. ⁊ po. Sꝫ
mihi videt̄ ꝙ nullo mō debeat fideiuſſor eē
ꝓ laicis: ut. jj. q. i. c. te quidē. in tex. ⁊ in glo.
niſi i cā neceſſitatis: i q̄ ſicut obligat̄ ſubue-
nire indigēti: vt. 16. q. i. vidētes ſic ⁊ fideiu-
bere. Et hoc tenet glo. in. d. c. te q̇dē. ⁊ glo. i
c. pe. eo. ti. Sꝫ ꝓ eccl'ia vł ꝓ alio clerico bene
pōt fideiubere: vt i. c. 2. eo. ti. ⁊ in. d. glo. d. c.
te quidem.

6 ¶ Sꝫ nūquid obligat̄ ſi fideiuſſerit. R. ꝙ
ſic: ut in. c. ꝑuenit. ⁊ in. c. ꝯſtitut⁹. eo. ti. Li-
mitat tn̄ Ho. ꝙ ſolū tenēt̄ de p̄rimonio ſuo
vel de redditib⁹ bn̄ficij q̄s facit ſuos: nō aūt
i p̄iudiciū eccl'e. Archi. i. c. ſtatutū ꝺ reſcrip.
li. 6. tenet ꝙ nec etiā de fructib⁹ bn̄ficij. Sed
cōis opi. ē i ꝯ̄riū. ⁊ cū opi. Ho. ⁊ ſic tene.

7 ¶ Utꝝ religioſus poſſit fideiubere. R. ꝙ
nō: vt in. c. pe. eo. ti. nec etiā ſi eēt abbas niſi
hoc fiat de maioris partis ꝯuent⁹ capituli ⁊
abbatis licētia: ut ibidē.

8 ¶ Utꝝ heres fideiuſſoris obliget̄ ſicūt fide-
iuſſor. R. ꝙ ſic. l. pōt accipi. ff. de fideiuſ.

9 ¶ Utrū fideiuſſor q̇ ꝓmiſerat aliquē p̄ntā-
re liberet̄ ſi talis ꝓ q̄ fideiuſſit poſt fideiuſſi-
onē cōmiſit capitale crimē ꝑpt̄ qđ fuit con-
dēnat⁹ ad mortē vł bānit⁹ ⁊ fugit. R. ꝙ ſic
vt ē caſus in. l. ſꝫ ⁊ ſi q̇s rei. ff. ſi q̇s cau. i p̄n.
⁊ no. in. l. ſi deceſſerit. ff. q̄ ſa. co. Et ibi dicit̄
ꝙ d. Albri. cū fideiuſſiſſet ꝓ quodā ſcbola-
ri Bononie accuſato de q̇dā maleficio ꝺ eo
p̄ntando ſub pena mille librarū: poſtquā fi-
deiuſſionē accuſat⁹ fuit p̄fatus ſcbolaris ab
alio de alio maleficio q̇ fugit: ⁊ nō cōparens
citat⁹: fuit bānitus ⁊ diffidatus ſm ꝯſuetu-
dinē Bononie ⁊ cōdēnatus ad mortē: poſt-
quā ꝯdēnationē obtinuit ꝙ nō erat obliga-
tus ſue fideiuſſioni. Et hoc verū niſi fideiuſ-
ſor eēt in dolo vł lata culpa reſpectu malefi-
cij poſtea ꝑpetrati: q2 in ꝯſciētia teneret̄ ad
reſtitutionē dāni ꝓximi: al's nō.

¶ Utrū fideiuſſor rei decapitādi cui dict⁹ 10
reus fuerat aſſignat⁹ ⁊ fugit ſit ipſe decapi-
tandus. R. Cy. in. l. ad cōmentarienſē. C.
de cuſto. re. ⁊ Bar. in. l. ſi quis reū. ff. de cu.
reoꝝ. ꝙ nō. ſꝫ pecunialiter punit̄. Rō q2 ne-
mo pōt ſe obligare ex ꝯtractu ad penā capi-
talē: q2 nemo ē dn̄s mēbroꝝ ſuoꝝ. 23. q. 5. ſi
nō licꝫ. ⁊ in. l. liber hō. ff. ad. l. aq̇. Si tn̄ fue-
rit in dolo punit̄ pena arbitraria: vt no. in
dictis locis. ⁊ in glo. c. cū hō. 23. queſtione.
5. Nec ob. d. l. ad cōmētarienſē: q2 loq̇tur de
illo q̇ hꝫ ex officio cuſtodiā q̇ punit̄ eadē pe-
na q̄ erat puniēd⁹ incarcerat⁹ ſi ē in dolo fu-
ge vł in negligētia. vt ibi no.

¶ Utꝝ poſſit q̇s int̄ponere fideiuſſorē i cā 11
criminali. R. Pa. in rubrica de fideiuſ. ꝙ ſi
nō venit i ponēda corporalis pena pōt al's nō
Et ſic i tellige. c. ſi cleric⁹. ꝺ ſen. ex. li. 6. facit
d. l. ſi quis ſeruū. iuncta. l. diuus pius. ff. de
cuſto. re. ⁊ eſt bonus tex. in. d. c. cū homo. ⁊
ibi etiā glo. Fallit in muliere. ꝺ quo dic vt i
aut̄. vt nulli iudi. §. neceſſariū.

¶ Utꝝ cū plures in ſolidū ſūt fideiuſſores 12
debeat diuidi debitū int̄ eos. R. Pa. in. c. ꝑ-
uenit. eo. ti. ꝙ ſic ſi ſūt oēs p̄ntes ⁊ ſoluendo
⁊ hoc poſtulēt an̄ litē ꝯteſtatā. ff. de fideiuſ.
l. ſi dubitet. §. i. Et iſtud eſt beneficium diui
Adriani poſitū. C. de ꝯſti. pecu. l. diui adria-
ni. ⁊ habes i effectu iſti. eo. ti. §. ſi plures. Et
hoc verū niſi huic bn̄ficio renūciaſſent.

¶ Utrū p̄nte debitore principali ⁊ indiſcuſ- 13
ſo poſſit ꝯueniri fideiuſſor. R. ꝙ non. vt in
aut̄. preſente. C. eo. ti. etiaꝫ ſm Pa. in. d. c.
peruenit. ſi ꝯſtituerit ſe principalē debitorē
vt fit cōmuniter hodie. Et hoc verū eſt niſi
renunciauerit huic beneficio: vt. C. de duo.
re. ſti. aut̄. hoc ita: ⁊ niſi debitor notorie ſit
non ſoluendo.

¶ Utrū creditor teneat̄ cedere act̄oēs ſuas 14
fideiuſſori. R. ꝙ ſic. Intellige quas habet ꝯ̄
eum ꝓ quo fideiuſſit: aliter pōt ei denegare
ſolutionē debiti: vt. l. modeſtin⁹. ff. de ſolu.

⁊.l.fideiussoribus.ff.eo.
15 ¶ Utrū debitor teneat̄ satisfacere fideius
sori ꝯ oī dāno. R. ꝙ sic. Intellige qđ ei eue
nit ex sua culpa ꝓpter fideiussionē.c.z.⁊.3.
eo.ti.⁊ de fo.cōpe.c.fi.qꝛ officiuꝫ suū nulli
debet eē dānosū.ff.de fur.l.si seruus cois.
§.qđ vero.ff.ad velle.l.z.§.i.ff.queād.te.
aperi.l.sed si qs.ff.qui.ex cau.maio.l.videli
cet.4.q.3.§.vēturis.⁊ in glo.d.c.z.
16 ¶ Utrū repetere possit vsuras quas soluit
fideiussor ꝓ creditore. R. Jo.an.in regula
dānū.li.6.in mercu.⁊ sequit̄ Pa.in.d.c.z.
ꝙ aut simpliciť erat solū obligatus ad debi
tū soluēdū: ⁊ sic nō repetet: sed sibi iputet si
soluit: qꝛ nō erat obligatꝰ.facit.l.centū.ff.
de eo qđ cer.lo.nisi soluisset vsuras vt iter/
esse. Et h̄ verū qn̄ fideiussor obligasset se nō
solū simpliciter: sed etiā in oēm casū veniē/
tē ex debito ꝑncipali: qꝛ teneret̄ de augmen
to debiti.vt.d.l.cētū.⁊.l.quero.§.i.ff.loca.
⁊.l.mora.ff.de ver.ob.al's simpliciť fideiu/
bens non tenet̄ ad interesse: nec ad augmen
tū debiti: vt no.glo.in.d.c.3.⁊ sequūt̄ doc.
⁊ ideo sibi iputabit si soluet iure fori: licꝫ iu
re poli.debitor teneat̄ si ipse erat obligatꝰ in
vero ad interesse: seu augmētū creditori: al's
non. Aut obligauerat se fideiussor ad vsu/
ras soluēdas.⁊ sic ꝫm legistas ⁊ canonistas
distinguit̄: qꝛ si soluit spōte: nō repetet ꝫm
glo.in.d.c.z.qꝛ indebite erant: vt in.c.debi
tores.de iureiurā. Si vero soluit coacte h̄ nō
opposuit exceptionē: nō repetet. Si aūt op
posuit sed ꝑ iniqtatē iudicis fuit coactꝰ sol/
uere: ⁊ sic nō posset repetere nec debitor te/
net̄ ꝑ.l.exceptionē.ff.eo.ti.ff.de euic.l.si per
iprudētiā. Sed in ꝯtrariū ꝫm theologos ⁊
in ꝯsciētia tene firmiť ꝙ tam in isto casu qn̄
soluit coacte ꝙ̄ etiā qn̄ spōte soluit eo ꝙ sic
ꝓmisit eas soluere ꝙ possit repetere ⁊ ꝙ de/
bitor sibi teneat̄: qꝛ sic intelligit̄ mandasse
vt soluat debitū: vt.l.si ꝓcurator.ff.de ꝯdi.
inde. Et sic sibi iputet debitor q̄ eū fideiube/
re fecit ꝓ vsuris: nisi soluerit in fraudeꝫ vt
faueret vsurario: qꝛ sic nō repetet. Aut non
solū fideiussit soluere vsuras: sed etiā iura/
uit: ⁊ sic repetet ꝫm oēs: qꝛ licꝫ posset petere
absolutionē a iuramēto: nō tn̄ tenetur ꝫm
Gofre.qꝛ licꝫ teneat̄ fideiussor excipere: ut
no.i glo.d.c.z.ꝑ multa iura: nō tamē tene
tur agere.

¶ Utrū fideiussor remaneat obligatꝰ ꝓro 17
gato termino a creditore. R. ꝫm Pa.in.c.
ꝯstitutꝰ.eo.ti.coiter tenet̄ ꝙ aut fideiussor
erat obligatꝰ ad tēpus solū: puta vsqꝫ ad an
nū: ⁊ sic nō tenet̄ post annū ꝓrogato termi/
no.per.l.itē querit̄.§.qui ipleto.ff.loca.vbi
patet ꝙ si locaui tibi domū vsqꝫ ad ānū da
to fideiussore: si ꝯducis postea tacite ad ali/
ud tēpus fideiussor nō tenet̄ nisi de nouo ꝓ/
mittat. Aut obligatio erat pura licꝫ solu/
tio dilatata sit ad tēpus: ⁊ sic licꝫ solutio sit
ꝓrogata nō tn̄ liberat̄. Rō qꝛ nulla facta ꝓ
rogatiōe termini tenet̄ fideiussor etiā post
terminū sicut ⁊ reus ꝑncipalis.ar.c.cū dile
cti.de dolo.⁊.l.celsus.ff.de arbi.
¶ Utrū fideiussor an̄ tēpus possit agere ꝯ̄ 18
debitorē ut liberet eū. R. ꝙ sic in tribꝰ casi/
bus. Primꝰ si diu i debiti solutōe stetit. Se/
cundꝰ si dissipare bona sua debitor incepit.
Tertiꝰ si ꝯdēnatꝰ fuit sup fideiussiōe: de qui/
bus habes in.c.fi.eo.ti.⁊ vide qđ ibi no.
¶ Utrū fideiussor ꝓ alienatiōe rei dotalis 19
vel donationis ꝓpter nuptias ꝯstante ma/
trimonio teneat̄ de euictōe. R. Pa.in.c.cū
ꝯtingat.de iureiurā. Bar.in.l.cū lex.ff.eo.
ti.⁊ Jo.an.post multas opi.videnť ꝯclude
re ꝙ si mulier vendit non tenet̄ nec ipse: nec
ipsa mulier.d.l.cū lex. sed si vēdit maritꝰ vł
aliꝰ tenet̄ vēdens ⁊ fideiussor vł ad rē tradē
dā vł ad interesse: ꝫm qđ no.in.l.rē alienā.
ff.de ꝯtrahen.emp.ar.l.⁊ si is.C.de pre.mi.
Rō qꝛ lex n̄ resistit vēditiōi ⁊ actiōi ꝑsonali
h̄ alienatiōi.i.trāslatiōi dominij. Un̄ vxor
nō obligat̄ qꝛ teneret̄ ad trāslationē dn̄ij.
l.exēpto.in ꝑn.ff.de actio.emp.⁊ ven.nec fi/
deiussor qꝛ haberet regressū ꝯ̄ mulierē. Et
hoc verū nisi mulier iurasset: qꝛ si iurasset te
neret̄ tā ipsa ꝙ̄ fideiussor. Et hec opinio pla
cet omissis alijs multis in.d.c.cū ꝯtingat.
per Jo.⁊.d.Anto.tactis.
¶ Utrū fideiussor possit aliquid recipe si/ 20
ne vsura a debitore. R. quidā tenēt ꝙ non
qꝛ esset vsura. Rō qꝛ videt̄ ꝙ fideiussio sit
quoddā mutuū interpretatū. Sed ego cre/
do ꝙ nō sit vsura aliquid accipe dūmodo
fraus neqꝫ dolus interueniat: puta qꝛ ꝯue/
nit cū aliquo: ne credat debitori nisi fideiu/
beat vt sic lucrari possit: qꝛ tunc non liceret
al's sic: qꝛ hic nō est mutuū verū: neqꝫ etiam
interpretatū. Sed si rōne fa.ti aliqđ acciperet:

tene eēt iniusticia ⁊ cōtra charitatē qñ nul-
lum periculū habet vł laborē in fideiubendo
ſʒ qñ aliquid accipit rōne periculi cui ſe expo
nit vel forte laborū ⁊ ceterorū que faciliter
incurrūt in talibꝰ fideiuſſionibꝰ eſſet oino
licitū aliquid accipere: moderate tñ: ⁊ ſic eſt
cōtractus innominatꝰ: nō mutui.

f **Fides** dicitur dupliciter. ſ. pa-
ctionis ⁊ cōſenſus: vt ha
bet in. c. i. de ſpon. duo. Omnis pa-
ctio quantūcunqʒ ſimplex dicit fides. Un-
de veniēs cōtra promiſſionē dicit venire cō
tra fidē preſtitā. Et ſic capit in. l. i. ff. de pac.
⁊. ff. de cōſti. pecu. l. i. Unde dicit fides q̄ſi
fiet: ⁊ hec reſpectu promiſſionis de futuro.
Alia eſt que ē cōſenſus de preſenti. Et hec
facit matrimoniū: vt no. in. d. c. i. de hoc ha
bes etiā infra Juramentū. i. §. 6.

1 ¶ Utrum fides ſit frangenti ſeruāda. vide
infra Juramentū. 5. §. 17.

2 ¶ Eſt ⁊ alia fides que dicit ſubſtātia ſperā
darū rerū argumentū nō apparentiū. ad he
bre. ij. c. Et de iſta intellige que infra dicaʒ
in toto iſto capitulo.

3 ¶ Jn quo differt fides ab opinione. R. vt
ſ. Opinio.

4 ¶ Que pertinent ad fidem. R. Tho. ſcda
ſcde. q. ij. ar. 2. ꝙ directe ⁊ ꝑncipalit articu
li fidei. Jndirecte vo ⁊ ſecūdario ea ex qui-
bus ſi nō crederent ſequeret alicuiꝰ articu-
li corruptio. Et circa vtraqʒ poteſt eē here-
ſis eo modo quo ⁊ fides.

5 ¶ Quot ſunt articuli fidei. R. cōiter dicit
ꝙ ſūt. 12. q2 quilibet apoſtolorū qui fuerūt.
12. ſuum poſuit. ⁊ oēs in ſimul oēs articulos
approbauerūt. Sed veriꝰ dicendū ē ꝙ ſunt
14. ſeptē pertinētes ad diuinitatem. ⁊. 7. ad
humanitatē chriſti qui oēs ponunt in ſym-
bolo minori qui ſunt infraſcripti. Primus
quē poſuit Petrus eſt. Credo in deū patrē
omnipotētē creatorem celi ⁊ terre. Jn quo
tria ꝯtinent. Primū vnitas deitatis. ibi cre
do in deū: nō deos. Secūdū diſtinctio pſo-
ne patris ibi patrē oipotentē. Et vt dic Ri.
in. 3. ſen. hic oipotentia includit oēm ſciam
ſūmā bonitatē ꝓuidētiā reſpectu oīuʒ ⁊ oēʒ
perfectionē. Tertiū creatio omniū ibi crea-
torē celi ⁊ terre. i. viſibiliū p terrā: ⁊ inuiſi-
biliū per celū ſignificās. Secūdus articulꝰ
quē poſuit btūs Andreas ē. Et in ieſū chri
ſtum filiū eiꝰ vnicū dñm noſtrū: eius dic. i.
patris: ⁊ vnicū: q2 ſolus vnꝰ ē filius ⁊ dñm
noſtrū. ſ. iure creationis gubernatiōis ⁊ re-
dēptionis. Tertiꝰ articulꝰ quē poſuit Joan
nes eſt. Qui ꝯceptus ē de ſpū ſancto natꝰ ex
Maria virgine. Quartus quē poſuit Jaco-
bus maior ē. Paſſus ſub pontio pillato: cru
cifixus mortuꝰ ē ⁊ ſepultus. Quintꝰ articu-
lus quē poſuit Thomas ē. Deſcēdit ad infe-
ros. Tertia die reſurrexit a mortuis. Jn q̊
ꝯtinent duo articuli. Primus deſcendit ad
inferos. ſ. ſcdm animā. Secūdus reſurrexit
a mortuis. ſ. glorioſus ⁊ imortalis. Sextus
articulꝰ quē poſuit Jacobus minor ē. Aſcē
dit ad celos ſedet a dexterā dei patris. Aſcē
dit enim non ſolū ſuper oēs celos. i. ſup oēm
creaturā corporalē: ſed etiaʒ ſuper oēm ſpiri
tualē: q2 ꝓpter dignitatē vnionis oēs excel-
lit. Eph. j. ꝓpterea addit. ſedet ad dexteraʒ
dei patris. i. in potioribus bonis patris. Se-
ptimus articulꝰ queʒ poſuit. Philippus eſt.
Jnde venturꝰ eſt iudicare viuos ⁊ mortuos
id eſt eos q̇ in eius aduētu viui reperient et
in momento morient. ⁊ poſtea reſurgēt cuʒ
eis qui ꝑmo erāt mortui. Octauus articu-
lus quē poſuit Bartholomeꝰ eſt. Credo in
ſpiritū ſanctuʒ. qui. ſ. eſt tertia pſona in tri-
nitate. Nonꝰ articulꝰ quē poſuit Matthēꝰ
eſt. Sanctā eccleſiā catholicā. i. ꝯgregatio-
nē fideliū. Decimus articulꝰ quē poſuit Si-
mon cananeus ē. Sanctorū cōmunionē re-
miſſionē pctōrū. Et iſte articulus cum illo
quē poſuit beatꝰ Mattheus ē vnus articu-
lus ⁊ ad vnū ⁊ eundē articulū pertinet qui
eſt de operatiōe dei per quā dat nobis eē gra
tie. Et eſt ſenſus. Credo in ſpiritū ſanctum
facientem ſanctā eccleſiam catholicā. i. vni-
uerſalē in qua ē cōmunio ſanctorꝫ ⁊ remiſſio
pctōrū. Et ideo nō debet dici. Jn ſancta. ſʒ
ſanctā. Uel ē ſenſus. Credo catholicā eccle
ſiam eſſe ſanctā. ſ. per operationē dei: eccle-
ſiam in quā habentē cōmunionē ſanctorū ⁊
remiſſionē pctōrū. Tamē ad hūc articulū
reducit fides de ſacramētis: q2 in eis cōmu
nicāt fideles ⁊ ſūt iſtrumēta ſanctificādi: ⁊
ex ꝯſequēti pctā remittēdi. Undecimꝰ arti
culus quē poſuit Judas tadeꝰ eſt. Carnis
reſurrectionē. Duodecimꝰ articulus ē quē
poſuit Matthias. Uitā eternā. Et eſt ſen-
ſus iſtorū duorꝫ. Credo ꝙ deꝰ reſuſcitabit

nos ⁊ dabit nobis vitã eternã. s. bonis. ⁊ ex
cõsequenti sequit ꝙ dabit malis penã eter-
nam. hec ex Ri. in. 3. di. 25.
6 ¶ Utrũ simplices qui in subtilitatib⁹ fidei
errãt peccẽt. R. Tho. scda scde. q. 2. ar. 6.
ꝙ nõ si non ptinaciter puerse doctrine inhe-
rẽt in pticulari ɔtra vniuersalis eccl'ie fidẽ.
Spec. vo ti. de hereti. ⁊ Aluarus. vt refert
Jo. de lig. tenẽt ꝙ peccãt mortalit ⁊ sũt he-
retici. Specu. allegat. 24. q. i. scisma. C. de
hereti. l. 2. de inius vocan. l. venia. 37. di. c.
si. Aluarus vo allegat. 6. q. i. qro. 16. q. i. si
cupis. 22. q. 2. in ipsarũ. S; ego credo verã
opi. S. Tho. imo plus dico ꝙ aliqñ talis er-
ror posset eẽ meritorius: vtputa: aliquis au-
dit aliquẽ predicatorẽ famosũ vel episcopũ
predicasse aliquẽ errorẽ ⁊ simplex credit, ani-
mo obediẽdi fidei parat⁹ tamẽ corrigi: nam
ex intẽtione opera iudicant. c. cũ voluntate.
de sentẽ. excom. Aliquãdo cũ pctõ veniali:
vtputa vetula credit trinitatẽ esse vnã fe-
minã: ⁊ q2 credit ecclesiã sic tenere sic credit:
⁊ tñ nõ est heretica: q2 cõditionaliter credit
si ecclesia sic tenet ⁊ credit. Aliquãdo est cũ
mortali vt ẽ quãdo homo sciẽter credit ali-
quid qđ est cõtra articulos fidei vel deter-
minationẽ ecclesie ⁊ hoc patet. ex. c. damna-
mus. in. fi. de sum. trini. Ad iura que addu-
cit Specu. l. 2. cũ sua glo. est cõtra ipsum. l.
venia. nihil facit ad materiã. c. scisma. loqui-
tur de hereticis paratis se nõ corrigere. Ad
iura Aluari que videntur velle ꝙ ignoran-
tia nõ excuset. loquunt de ignorantia iuris
naturalis que nõ excusat. Et hoc tene: sicut
tenet etiam Inno. in R ica. de sum. trini. et
Car. in cle. vnica. de sũ. tri. Vide etiã quod
infra dicã. Hereticus. in prin.
7 ¶ Utrũ omnes teneant habere fidẽ explici-
tam. R. scđm. S. Bo. in. 3. dis. 25. ⁊ cõue-
nit cũ eo. Ri. ibidẽ. ꝙ credere explicite ⁊ di-
stincte est fidei prouecte: ⁊ nõ est necessariũ
nisi illis qui fidẽ necessario alijs habent ma-
nifestare qui scilicet officiũ docendi ⁊ predi-
cãdi sumpserũt. Credere vo implicite est fi-
dei diminute: ⁊ nõ sufficit habenti vsũ ra-
tionis: q2 cũ quedã sint notorie diuulgata
nõ posset quis illa ignorare sine cõtemptu ⁊
totali negligẽtia sue salutis. Credere vo p-
tim implicite. s. quosdã articulos ⁊ quosdã
alios explicite est necessariũ ad salutẽ. Te-
nent eni etiã simplices ad illos articulos ex-
plicite credẽdos quos eis manifestat nõ tm
predicatio sed etiã ecclesiastica ɔsuetudo: vt
est de vnitate ⁊ trinitate quã ex signatione
noscere possũt cũ dicũt. In nomine patris ⁊
filij ⁊c. Itẽ de natiuitate passiõe ⁊ resurre-
ctione que festa predicãt: ⁊ remissionẽ pec-
catorũ quã ex actu p̃sbyterorũ noscere pos-
sũt. Ideo ab igñãtia taliũ null⁹ excusat vtẽs
rõne: q2 nõ põt eẽ sine negligentia ⁊ cõtẽptu
nisi s'm Ri. vbi. s. illi quib⁹ christ⁹: nec per se
nec per aliũ: nec p inspirationẽ interiorẽ lo-
cut⁹ ẽ: q2 tales nõ tenẽt credere explicite nisi
id qđ credebat in lege nature. Tenet etiam
Ale. de alex. scda scde ti. de pplexitate ɔsciẽ-
tie ꝙ puer in carcere saracenorũ inclusus ab i-
fantia. s'm Aug. de questiõib⁹ noui ⁊ vete-
ris testi. si non fuerit a quo didicerit: nec ad
eum rumor doctrine fidei peruenerit imu-
nis erit: ⁊ cum nõ habeat impotentiã omni-
no credẽdi. dicit Ale. ꝙ si faciet qđ in se est
deus illuiabit eũ vel per occultã inspirationẽ
vel per angelũ: aut per hominẽ.
¶ Utrũ sit necessariũ ad salutẽ cõfiteri ea 8
que sũt fidei. R. ꝙ sic: pro loco ⁊ tpe. scđm
Tho. scda scde. q. 3. ar. 2. puta quãdo si ali-
quis interrogaret de fide ⁊ taceret ⁊ ex hoc
crederet vel ꝙ nõ haberẽt fidẽ vl' ꝙ nõ esset
vera: vel alij p eius taciturnitatẽ a fide auer-
terẽt ⁊ huiusmõi casib⁹ in quib⁹ honor debi-
tus deo ⁊ vtilitas pximis impẽdẽda subtra-
hit nisi confessio fiat ẽ necessaria de p̃cepto.
In alijs autẽ casibus nõ est necessaria de pre-
cepto sed de cõsilio si modo vtilitas fidei spe-
ratur. Vitupabilis est cõfessio fidei quãdo
solum est ad perturbationẽ infideliũ: dicẽte
dño. Matth. 7. Nolite sanctũ dare canib⁹
facit. c. in mãdatis. 43. di.
¶ Quid de illo qui licet interi⁹ credat: tñ p- 9
pter timorẽ facit aliquẽ actum infidelitatis
puta exhiberet reuerẽtiã idolo: portat aliquã
vestẽ designatã ad aliqđ determinatũ signũ
infidelitatis ⁊ huiusmõi. R. ꝙ peccat mor-
liter: q2 s'm Aug. 32. q. 4. sicut. Sanctius ẽ
mori q̃ vti idolatico. hec ille. Secus esset si
nõ de. signaret determinate infidelitatẽ: sicut
legitimus in beato Sebastiano qui vtebat
clamide militari ex bono çelo: vt lucraret
aĩas christo: ⁊ huiusmodi.
¶ Utrũ liceat p̃ce vel p̃cio aliquẽ adducere 10

ad fidẽ. vide. ĩ. Judeus. §. 33.
ii ¶ Utrũ liceat disputare. de fide. vide. s̃. Di
sputatio. De hac mã. vide. ĩ. Infidelitas.
Filius quidã dr̃ spurius. & pro
f prie est natus ex matre
nobili & patre ignobili: vel patre in
certo & matre vidua. Sz in iure spuri⁹ dicit̃
oĩs natus ex illicito coitu: p̃ter q̃ de ꝯcubina
in domo retenta ab eo qui nõ ẽ cõiugat⁹: vt
no. in. c. tanta. qui fi. sint le. & no. Bar. in. l.
gener. ff. de his qui. vt indig. q̃uis natus de
adulterio ꝓprio nomine vocet̃ mãcer. Deut̃.
23. & in. c. nisi cum pridẽ. §. ꝑsone. de renun.
Et oĩs talis spurius ĩ nihilo succedit patri.
vel cõiũctis ꝑ lineã paternã: q2 nõ dr̃ agna
tus. de quo tex. in. c. dicat aliq̃s. 32. q. 4. et
glo. in. c. per venerabilẽ. qui fi. sint le. & quod
no. in autħ. ex cõplexu. C. de ince. & inuti. nup.
& insti. de suc. co. §. vulgo. & insti. ad orphi. §
nouissime. Immo nec pater potest talẽ in
stituere herede͂ autħ. licz. C. de na. li. & d. c.
dicat aliquis. Unde dicit Pa. in. d. c. ꝑ vene
rabilẽ. q̃ bastardi nobiliũ nõ dicũt̃ de parẽ
tela parentũ: q2 sordes nõ cõputãt̃ inter pre
cipuos. C. ad orphi. l. si qua illustris. nec ar
ma parẽtũ portare possũt. & ẽ sentẽtia Bal.
in. l. cum legitime nuptie. ff. de sta. ho. & seq̃t̃
d. Anto. in. d. c. per venerabilẽ.
j ¶ An tales succedãt matri. Distingue q̃
aut ẽ vulgo quesit⁹ & ꝓprie solũ spuri⁹: & sic
succedit cũ legitimis filijs: nisi mater sit il
lustris femina: vt in. d. l. si q̃ illustris. & ibi ꝑ
glo. & Bar. & Insti. de succes. cog. §. vulgo
quesit⁹. Idẽ dic de notis. Aut sũt etiã man
ceres: sicut nati de ea que nõ poterat ẽẽ legi
tima vxor siue q2 alteri nupta vl' ipse: siue q2
cõsanguine⁹ vel affinis: & sic in nihilo succe
dũt: vt in. d. autħ. ex cõplexu. põt tñ heredes
eos instituere ṡm Mar. & Mo. & videt̃ te
nere glo. in. d. c. tanta.
2 ¶ Querit̃ an parẽtes succedãt prefatis spu
rijs. R̷ Pa. in. d. c. tanta. q̃ nõ in eo casu q̃
ipsi nõ succedũt parentib⁹. Et hoc veruz de
quibuscũq̃ filijs illegitimis.
3 ¶ Quero an prefati spurij possint institui
heredes ab alijs extraneis. R̷. Pa. in. c. cuz
haberet. de eo q̃ du. ĩ ma. quã po. ꝑ adult̃. q̃
sic: q2 nõ ꝓhibẽt̃ nisi parẽtes: vt no. glos. in
autħ. qui. mo. na. effi. sui. §. vltimo.
4 ¶ Utrũ parẽtes possint p̃fatis spurijs aliq̃d
relinquere rõne alimentoꝝ. R̷. q̃ sic: vt no.
Bar. in. d. autħ. ex cõplexu. Immo tenet̃ de
eq̃tate canonica eos alere ṡm facultates coꝝ
& tã pater q̃ mater: tñ q2 tales nõ sũt in po
testate nec p̃ris nec m̃ris Insti. de nup. §. sũt
& alie ꝑsone. & l. vulgo cõcepti. ff. de sta. ho.
tñ q2 alimẽta debẽt̃ instinctu nãe q̃ sic m̃rez
obligat sicut patrẽ: vt no. Inno. ĩ. c. 2. de re
gula. & Pa. ĩ. d. c. cũ haberet. Sec⁹ de iure ci
uili: vt ĩ. d. autħ. ex cõplexu. Unñ dic̃ Bal. in
l. fi. §. si a socero. ff. de his q̃ ĩ frau. cred. q̃ de
eq̃tate canonica põt p̃r donare spurio: vt ha
beat ꝓ alimentis. Et silr̃ legare ꝓ alimentis
no. Bar. in. l. fi. ff. de his q̃. vt indig. & Cy.
in. l. nõ oĩ titulo. C. de admi. tu. dic̃ q̃ etiam
spuria dz dotari: vt no. Imola in. l. luci⁹. la
2. §. i. ff. de le. 2. Limita p̃dicta nisi essent ĩ
nimia q̃titate ĩ fraudẽ legata. Et conclude
q̃ p̃fati ꝯtra p̃dicta a p̃re recipiẽdo de eius
bonis tenet̃ restituere etiã in cõsciẽtia.
¶ Filius ali⁹ dicit̃ nothus: vt no. in. d. §. 5
sũt & alie ꝑsone. q̃ aliq̃ñ dr̃ nãlis tm̃: q̃uis
spurij etiã sunt naturales tm̃ & talis est ille q̃
est nat⁹ ex coitu: neq̃ dãnato: neq̃ approba
to de iure ciuili: vt ẽ fili⁹ cõcubine solute ĩ do
mo retente a soluto que posset ẽẽ ei⁹ vxor le
gitima: puta: q2 nõ ẽ consanguinea nec affi
nis: vt in. l. in cõcubinatu. ff. de cõcubi. & iste
succedit patri ab intestato in duabus vntiis
totius hereditatis: dũmodo nõ existãt filij
legitimi vel vxor legitima: vt in autħ. liceat
patri. C. de natura. li. q2 filijs legitimis exi
stentib⁹ vel nepotib⁹ nõ põt nisi vnam vn
tiam relinquere ei & matri & non vltra: vt. l.
matre. C. de natura. li. Sed si nihil relique
rit ei: in nullo succedet: sed tamen debet ali
mentari a legitimis.
¶ Sed nũquid si nõ habet filios legitimos 6
poterit tales heredes instituere. R̷. q̃ sic: ẽt
in totum: legitima tamẽ reseruata parenti
bus si habet. vt no. in dicta autħ. liceat patri.
Et licet Gofre. tenet q̃ non succedat: cum
hodie talis coitus sit reprobatus: vt in autħ.
de leno. col. 3. & in autħ. scenitas. collatio. 5.
& C. de cõcubi. l. vnica. tamen ego teneo cuz
glos. in. d. c. tanta. & in. c. nisi cum pridez. de
renũcia. q̃ succedũt etiaz de iure canonico:
q2 ex quo ius canonicũ nõ statuit oppositũz
nõ debemus ĩ hereditatib⁹ recedere a dispo
sitione iuris ciuilis: facit. c. per venerabilem.

qui fi. sint le. ⁊ sequit᷑ Pa. in. d. c. tanta.
7 ¶ Filius aliꝰ dicit᷑ legitimꝰ tm̄: ⁊ iste ē ado/
ptatꝰ vel arrogatꝰ. Et dicūt᷑ legitimi tm̄: q2
nō natura ſ legis institutiōe sūt filij: vt de
cogna. le. in rubro ⁊ nigro. Et isti succedunt
patri legitimo simul cū filijs legitimis natu
ralibꝰ: vt no. C. de adop. l. fi. ⁊ insti. de here.
que ab inte. def. §. itē adoptiuos. ⁊ in. l. si pr̄.
ff. de adop. vide. s̄. Adop. §. i. ⁊. 2.
8 ¶ Filiꝰ aliꝰ dr̄ spūalis ⁊ legitimꝰ: sicut ē su/
sceptꝰ ō baptismo vl' crismate. Et iste ī nibi/
lo succedit: q2 cū sit spūalis nō extēdit se ad
tp̄alia. Filiꝰ aliꝰ dr̄ spūalis tm̄: sicut sūt oēs
christiāi pape: ⁊ de diocesi epī: ⁊ de parochia
p̄sbyteri: vt in. c oēs. 30. q. i. Et isti silr̄ in ni
bilo succedūt parētibꝰ suis isto modo.
9 ¶ Filius aliꝰ nālis ⁊ legitimus: nālis dicit᷑
q2 naturaliter ē generatꝰ: legitimꝰ q2 ex legi
tima parentū cōiunctione approbata per le/
ges isti succedūt ab intestato parentibꝰ om/
nibꝰ alijs exclusis: vt in auth. de here. que ab
inte. Limita nisi in casu in quo aliqui specia
liter admittunt᷑: vt dictū est in alijs adopti/
uis si sūt quasi dn̄i viuentibꝰ parētibꝰ: solū
eis deest administratio: vt insti. de here. q̄. ⁊
dif. §. sed sui. Unde ex consuetudine lege in/
nata filij comitū appellant᷑ comites. vt filij
regum reges etiā in vita parentū: vt. 24. q.
i. c. fi. ⁊ per Bar. in. l. fi. C. de digni.
10 ¶ Utrū filiꝰ naturalis tm̄ efficiat᷑ legitimꝰ
per sequēs matrimoniū inter patrē ⁊ mr̄em
eiꝰ. R. Pa. in. d. c. tāta. ꝙ sic quicūq3 sit fi/
lius nālis: si tp̄e quo genitꝰ fuit poterāt eē le/
gitime vir ⁊ vxor in matrimonio parentes
eiꝰ. Et l3 Bar. in. l. pe. ff. de cōcubi. velit so/
lū hoc eē verū in cōcubina in domo retēta po
stea p̄ vxore capta: tn̄ canoniste coīter tenēt
cōtrariū. ⁊ hoc teneas. Secꝰ cētsi tp̄e gene/
ratiōis nō potuisset eē matrimoniū inter pa
rentes: q2 lic3 per dispensationē vel alio mō
sit postea cōtractū matrimoniū: nō tn̄ erunt
legitimi: ſm Joan. and. in quadā apostilla
Bal. in li. feu. ti. si de feu. cōtro. fue. vult ꝙ
nisi interueniat instrumētū dotale: vt volūt
iura insti. de nup. §. aliquādo. ⁊ insti. de he/
re. que ab inte. deffe. post prin. ⁊ in auth. qui.
mo. natura. effi. sui. §. fi. q̄uis sequat᷑ matri
moniū nō legitimant᷑. Sed ego teneo ꝯtra/
riū: sicut tenēt moderniores canoniste cōit᷑
⁊ in practica sequūt᷑ legiste.

¶ Utrū filij nati ex clādestino matrimonio 11
sint legitimi. R. gl. i. c. qd̄ nobis. q̄ fi. sint le.
ꝙ si nullū ē impedimētū post approbationem
matrimonij erūt legitimi siue sint nati ante
approbationē matrimonij: siue post. Et hoc
sequūt᷑ oēs ⁊ probat᷑ in. c. 2. de clā. despon.
Nā approbatio retrotrahit᷑ ⁊ perinde ē ac si
a principio fuisset cōtractū in faciē ecclesie:
imo plus dicit Alanꝰ ꝙ lic3 clādestine ꝯtra
hentes, nō presumāt᷑ cōiuges: vt dicit glo. in
c. lator. qui fi. sint le. tamē hoc p̄cedit respe/
ctu nubētiū: ſ respectu filiorū p̄sumūt᷑ con/
iuges qd̄ ē notādū. Ex quo infert Pa. in. d.
c. lator. ꝙ natꝰ ex viro ⁊ muliere simul coha
bitantibꝰ presumit᷑ legitimꝰ: q2 fauore legi/
mationis p̄sumit᷑ inter eos matrimoniū: p̄
quo facit. l. in libere mulieris. ff. de ri. nupt.
Et maxime p̄cedit si vocabant se coniuges.
vt no. Inno. in. c. ex parte. de resti. spoli. Di/
cit etiā Hosti. ꝙ si multo tp̄e simul tāq3 cōiu
ges cohabitarunt presumendū est eē matri/
moniū: facit qd̄ no. ipse in. c. illud. de p̄sūp.
Si aūt erat impedimētū: tūc sūt opi. Joan.
an. ⁊. d. Anto. tenēt ꝙ post approbationē le
gitimāt᷑: l3 postea seperēt᷑. Glo. tenet ꝙ hoc
ē verū in natis. post approbationē: ſ non in
aū natis. Jo. cal. tenet ꝙ nullo mō legitimā
tur. Et hoc putat Pa. verū de rigore iuris.
facit. c. fi. in. §. si q̄s. de clā. despō. Et hanc te
neo p̄pter p̄factū. c. fi. vbi ē tex. apertꝰ. vide
de hoc. s̄. Clādestinū qn̄ dicat᷑. in prin.
¶ Utrū natus de sponsa de futuro sit legi/ 12
timus. R. Pa. in. c. p̄ tuas. q̄ fi. sint le. ꝙ sic
si nulū sit impedimētū: al's secus scd̄m ꝙ di/
ctum est in precedenti. q.
¶ Utrū filiꝰ qui cōiter reputat᷑ filius viri ⁊ 13
vxoris teneat᷑ credere vxori dicēti eū illegi/
timū. vide. s̄. Adulteriū. §. 5.
¶ Utrū ex tractatu parētū q̄s cōstituat᷑ fi/ 14
lius. R. Pa. vbi. s̄. ꝙ ex noiatiōe filij ⁊ tra
ctatu vt filij cōstituit᷑ q̄s in possessiōe filia/
tionis etiā si sit natꝰ extra domū. Unū ibidem
dicit. d. Ant. quē seq̄t᷑ Pa. vbi. s̄. ⁊ no. Bu
tri. in. l. quidā. ff. de p̄ba. ꝙ tractatꝰ paren/
tū: puta: q2 illi tractabant eū vt filiū ⁊ ipse
eos vt parētes p̄l at aliquē filiū alteriꝰ. im/
mo plꝰ vult glo. in. c. trāsmisse. qui fi. sint le.
ꝙ p̄batio huiꝰ tractatꝰ p̄fert᷑ negociatiōi pa
rētū. Itē. d. Ant. in. d. c. vult. ꝙ etiā sola fa/
ma probet filiū si nihil p̄bet᷑ in cōtrariū.

15 ¶ Quid si ꝓbet̄ ꝙ vxor eo tempore cōmisit
adulteriū quo talis cōceptus est. R. Pa. in
d. c. transmisse. ⁊ c. per tuas. eo. ti. ꝙ si pater
seu marit⁹ cohabitabat eo tēpore cum vxore
reputabit̄ legitim⁹: q2 cū possit eē fili⁹ vtri-
usq3 debem⁹ fauore filioꝝ p̄sumere ꝙ sit fili⁹
mariti potiusq3 adulteri ꝓ hoc ē tex. i. l. mi-
les. §. defūcto. ff. de adul. facit. l. q2 semꝑ. ff.
de in ius vo. Idē dic de filio nato de cōcubina
retēta in domo: vt semꝑ p̄sumat̄ filius cōcu
binarij: vt habes gl. singularē in. c. michael.
de fi. p̄sby. Secus si fuisset absens tāto tēpo
re ꝙ nō potuisset eū generare: vt. ff. de his
qui sūt sui vel alie. iur. l. filiū.
16 ¶ Utrum filius natus ex illis q̄ post matri-
moniū cōtractū de cōmuni cōsensu fecerūt
votū: vel quādo alter intrauit religionē ⁊ re
petit⁹ fuit sit legitim⁹. Uide. j. Matrimo-
niū. 3. Impedimēto. 5. §. 5.
17 ¶ Utꝝ appellatiōe filioꝝ veniant naturales
tm̄. R. Pa. in. c. i p̄sentia. de ꝓba. ꝙ aut ap
paret de tacita volūtate disponētis: vt quia
ē eadē rō de legitimo sicut de naturali: ⁊ tūc
veniūt etiā nāles: siue tractet̄ de pena: siue de
comodo: siue i legib⁹: siue i statutis vl' testa-
mētis ⁊ huiusmōi. Si vo nō apparet de mē-
te: tūc si tractat̄ de comodo veniunt etiā na-
turales. 35. q. 7. c. vnico. Et hoc ex benigna
interp̄tatiōe potiusq3 ex significatiōe ꝓpria
q2 ex ꝓpria significatiōe noīe liberoꝝ vel fi-
liorū veniūt solūmō naturales legitimi nō
adoptiui vel naturales tm̄: vt in. l. si ita q̇s.
§. fi. ff. de leg. 2. nō veniūt etiā vbi tractat̄
de comodo: spurij ⁊ ex coitu dānato nati.
18 ¶ Utꝝ fili⁹ denoīet̄ a patre. R. ꙗ sic: de iu
re: vt in. c. 2. de conuer. in fi. ⁊ insti. de le. ag.
tu. §. i. Et hoc q2 sequit̄ familiā ⁊ agnatio-
nē patris. Nec ob. c. rainuti⁹. de testa. quia
ꝭm Jo. an. illud erat ꝑ supbiā: q2 mat̄ erat
nobilior. Unde filius sequit̄ priuilegiū p̄ris
in tribus. Primo q̄ ad honores. Scd̄o quo
ad curialem conditionē C. de decurio. l. eos
l. exemplo. ⁊ l. nullus. Tertio quo ad origi-
nem. ff. ad municip. l. i. vide glos. in. c. dicat.
32. q. 4. ⁊ glo. i. l. cum legitime. ff. de sta. ho.
De illegitimis dic: vt in. §. seq.
19 ¶ Utrū illegitim⁹ sequat̄ cōditionē simili-
ter patris. R. ꙗ nō. de iure: sed matris ꝭm
glo. quā sequunt̄ cōmuniter docto. in. c. i. de
cōiu. ser. que vult ꙗ part⁹ ancille erit penes
dn̄m ancille. l. ⁊ seruorū. in p̄nci. ff. de sta. ho.
pro quo facit tex. in. l. partū. C. de rei ven. ⁊
no. in. c. vnico. de na. ex li. ven. ⁊ i. c. fi. de ser.
nō or. ⁊ Insti. de iu. ꝑso. §. fi. Nec ob. c. libe-
ri. 32. q. 4. vbi dr̄ semꝑ qui nascit̄ deteriorē
partē sumit: sed expone deteriorē. s. matris q̄
fragilior ē. Hoc tamē limitat Pa. i. c. 13. de
cōiu. ser. verū nisi cōsuetudo: vel statutū ha
beat aliud: sicut hodie ē ꙗ nat⁹ ex ancilla nō
est seruus si pater ē liber. Quod no.
¶ Utrū pater ⁊ mater teneāt̄ alere filios. 20
R. ꙗ sic: de quo vide. s̄. Alimēta. §. i. nisi in
5. casibus quos no. Pa. in. c. cū haberet. de
eo qui du. in ma. quā po. per adul. Primus
si filius eū accusauit: vt. l. si quis a liberis. §
item iudex. ff. de libe. agno. Secūdus si pat̄
eget ipse: q2 nō tenetur vltraq3 potest. d. l. si
quis. §. sed si filius. Tertius si filius cōmisit
crimē ingratitudinis cōtra patrē. l. si patrē
C. de alen. libe. Quartus si filius habet artē
vel aliud vnde viuat. d. §. sed si filius. et. §.
alimēta ibidē. Limita tn̄ hoc ꝭm Bart. in
tractatu alimētoꝝ nisi sit fili⁹ nobilis ꙗ cuz
dedeceat i tali arte oꝑari. Quint⁹ sunt oēs
cāe ex q̇b⁹ p̄r pōt exheredare filiū: ita ⁊ dene-
gare alimēta. de q̇b⁹ vide. s̄. Exheredatio. ⁊
j. Ingratitudo. §. 3.
¶ Sed si diuortiū fiat apud quē debet ali. ⁊ 21
quib⁹ expensis. R. ꙗ extimabit iudex pensa-
tis circūstantijs: puta: quia minor triēnio
apud matrē ⁊ huiusmodi: vt no. in. l. vnica
C. de diuor. fac. ⁊ apud quē li. edu. ⁊ in aut.
si pater. ibidem posita: vbi dr̄ ꙗ si pater fuit
causa diuortij nutriet̄ apud matrē expēsis
patris: si modo mr̄ nō conuolauit ad scd̄as
nuptias: si vo mater dedit causam apud pa
trem expēsis matris locupletis: nisi p̄r min⁹
idoneus sit: quia tunc apud matrē locuple-
tū: nisi alter eorū eēt infidelis: quia apud fi
delē sūt alēdi: vt patet per ea que dixi supra
Baptismus. 6. §. ij.
¶ Utꝝ fili⁹ magis teneat̄ subuenire patri 22
q3 extraneo. R. ꙗ patri etiā ifideli q3 extra-
neo fideli ceteris parib⁹: vt no. glo. 30. dis.
c. i. ⁊. 42. di. quiescam⁹. ⁊. 86. di. nō satis.
¶ Est filius qui nō habet nisi vnuz panem 23
⁊ habet patrē qui fame perit ⁊ filiū similiter
cui dz subuenire. R. Cy. in. l. 2. C. de pa. q̇
fi. di. ꙗ poti⁹ p̄ri q2 posset eum vēdere. Ego
addo q2 ius diuinū sic eum obligat: q̄d dic̄

Honora patrē ⁊c. Et quādo dī ꝙ amor magis descendit q̄ ascēdat. l. isti quidē. §. fi. ff. quod me. cau. l. liberorū. ff. de verbo. signi. ⁊ l. liberi. ⁊ ibi glo. ff. de inoffi. testa. R. Jaco. ibidem. ꝙ verū est quo ad ordinē dilectiōis: nō tamē quo ad effectū obligationis: nam per natiuitatē filiorū nō debet conditio aui fieri deterior: q2 iam habet filiū obligatum Sed in cōtrariū facit quod no. Bart. in. l. si quis a liberis. in. §. si vel parens. ff. de li. agno. vbi dicit post glo. ꝙ pater tenet alere filiū de iure naturali: ⁊ filius tenet alere patrem de iure gentiū: ⁊ sic videt fortius vinculū quo tenet pater filio q̄ quo tenet filius patri. Contrariū tamē determinat in. l. i. in fine. ff. de iusti. ⁊ iure. facit etiam contra quod no. Barto. in l. nō quēadmoddū. ff. de libe. agno. vbi vult ꝙ si quis habet patrē ⁊ filiū diuites ⁊ indiget alimētis ꝙ potius dz petere a p̄re suo q̄ a filio rōne p̄dicta.

24 ¶ Utrū filius possit nubere sine licentia patris. R. ꝙ sic: tā masculus q̄ femina: q̄uis nō expediat. vide. s. Dos. Et quō tenet eam dotare que nupsit sine scitu patris. in. §. 4.

25 ¶ Utr͞ possit vouere. vide. j. Uotū. z. §. 5.

26 ¶ Filiusfami. viuēte matre emancipat⁹ acquirit vsumfructū in maternis bonis ꝓ virili. id est ꝓ media parte si est vnus fili⁹ ⁊ pater pro alia post mortē matris. casus est. C. de bon. mater. l. si viua matre. Idem dic in nepotib⁹ ⁊ ꝓnepotibus. Idē dic si sunt plures filij: q2 ꝓ virili parte simul cū patre. Sz si aliqui sūt emancipati: aliqui in patria potestate pro virilib⁹ partib⁹ veniēt omnes: sz vsufruct⁹ nō emācipatorū remanebit apud patrē: vt in dicta. l. si viua.

27 ¶ Sed nūquid idem erit in alijs bonis aduēticijs. R. ꝙ nō: sz solum in maternis: vt no. glo. in dicta. l. si viua.

28 ¶ Utrum filius possit agere cōtra patrem. R. Pa. in. c. nō est. de sponsa. ꝙ sic ratione peccati: al's nō: est admittēdus: vt no. glos. in. c. si ecclesia. 23. q. 4. Sed glo. in. c. queritur. z. q. 7. tenet ꝙ pōt in castrēsi causa ciuiliter non in alia. ff. de iudi. l. is nulla. ⁊ etiaz in quasi castrensi: vt. ff. de fur. l. si quis vxori. j. R nso. nō tamen de furto: sed actione in factum. C. de dolo ma. l. supstite. Et hoc non existens emancipatus: sed emancipat⁹ bene potest agere petita venia et impetrata C. de in ius vocan. l. vltima. sed in criminali causa non auditur. z. q. i. prohibentur: nisi iniuriam in ipsum cōmiserit: vt. C. de pa. pote. l. congruentius.

¶ Ad quid tenēt filij parentib⁹. R. vt col 29
ligo ex Alex. de ales. in tertia parte sum. in tractatu de. 4. precepto. ꝙ ad tria de precepto. Primū est ꝙ tenet eos diligere. Ratio quia cū filius sit obligat⁹ anime patris ⁊ matris ex cuius operatiōis virtute generatus est tenet ei rependere: quod nō potest i alio nisi amādo: quia sic consolat eos cū hoc perpendūt. Et hoc est ꝙ dicit Hiero. lib. de honore parentū. Redde amoris vicem. ⁊ Jo. 14. Ut cognoscat mundus. ⁊c. q. d. exemplū capiendo ꝙ diligo patrē: ⁊ non sufficit ꝙ cōsistat in corde: sed oportet ostendat in signo: nec debet eē amor quo obligamur oēs diligere: sed specialis ⁊ precipuus. Et ꝓpterea non excuso a motali filios qui nunq̄ signa amoris ostendunt parētibus: imo semper loquunt dure ⁊ vident eos habere exosos. Secundū ad quod tenēt est obedire in his que pertinēt ad dispositionē rei familiaris ⁊ multo magis in necessarijs ad salutem vt sunt ea que pertinēt ad bonos mores. In his sciēter cōtēnens obedire mortaliter peccat. Secus si ex inaduertentia vel raro sine cōtēptu: quia videt veniale. Ad alia aūt obedire est de cōsilio solum. Tertiū est ꝙ debent eis in necessarijs subuenire: siue sint infirmi vel alia necessitate: vnde mortaliter peccant qui cū possint eorū necessitatibus nō subueniūt nisi forte esset quid minimū.

¶ Utrū malicia patris noceat filijs. R. ꝙ 30
sic: q̄tum ad penā temporalē: vt patz. C. ad l. iul. ma. l. quisq̄s. ⁊ in. c. cum scōm. de heretici. lib. 6. ⁊ in. c. nisi cum pridē. §. i. de renūci. 36. dis. nunq̄. ⁊. c. nasci. Item etiā ad penaz eternā ꝓpter malū exemplū vel malā curaz vt de Hely. j. R. j. facit. c. si gens. 56. di. Similiter malicia filij inducit presumptionē cōtra patrē. 6. q. i. q̄ crimē. 37. di. legant.

¶ Utrū possit fili⁹ intrare religionez: ⁊ an 31
teneat ad eius ministrationē ingressus. vide infra religiosus. §. ij. ⁊. §. 31.

¶ De filijs illegitimis ordinandis. vide in- 32
fra. Ordo. 3. §. 14.

¶ Quō filij acquirūt sibi ⁊ non alijs fratri 33
bus. vide. j. Peculium.

f **Inis** aliquñ inspiciẽdus ẽ: aliquñ mediũ: aliquñ pñcipiũ. vide multas allegatiões in .c. scientes. de censi. Et ẽ questio brocardica.

f **Iscus** est bursa cesaris vł pñcipis. 16. q. 7. maiores Uel potest dici q fiscus hodie ẽ sacculus sine conscientia qui inbursat oĩa quesita male. ff. de calũ. l. in heredem. 7. ff. de inoffi. te. l. papinianus meminisse.

j ℭ Utrũ fiscus preferat alijs creditoribus. vide. j. Restitutio. 2. §. 16.

z ℭ Fisc᷒ turpia lucra ẽt ab hẽdib᷒ extorquet lʒ crimia sint extincta. d. l. in herede. in pñci.

f **Lagella** quomõ sunt satisfactoria. vide ifra Satisfactio. §. 8.

f **Letus** de mortuis improbat 13. q. 2. q pposterum.

f **Omes** est langor nature qui carnis cõcupiscentia appellat. 15. q. 1. §. vt itaq. Qui quidẽ nõ ẽ pctm̃ ß pena pcti. ibidẽ. §. 1.

f **Orma** est que dat esse rei ßm Inno. in Rica. de cõsecra. eccle. vel alta.

j ℭ Quid si omittat forma in sacramentis. R. q nihil fit. 1. q. 1. q pfectionẽ. in glo.

f **Ornicatio** est omnis illicitus coit᷒: vt 32. q. 2. §. qui ergo. 7 in. c. meretrices. ea. causa. q. 4. Sed pprie fornicatio ẽ inordinat᷒ concubitus nãlis quo solutus solutã naturali vsu cognoscit. Et intelligit solut᷒ quolibet vinculo. s. cõiugij: consanguinitat affinitat: ordinis: religiõis: seu voti. Etiaʒ dr̃ nãlis. ad differẽtiã illi᷒ vsus q̃ dr̃ cõ nãm: vt no. in. d. c. meretrices. Et sic ẽ ppria spẽs luxurie. vide infra Luxuria. §. 2.

j ℭ Quid de clerico fornicatore. vide supra. Clericus. 5. 7 8. §. 4.

z ℭ Utrum accedẽtes ad meretrices excusentur pter ignorantiã nesciẽtes esse phibitũ R. q nõ: imo peccant mortaliter accedẽdo 7 totiẽs quotiẽs: q2 ignorãtia iuris naturalis 7 diuini in tali casu claro neminẽ excusat 1. q. 4. per totũ. Itẽ peccat mortaliter si quis induxit aliquẽ ad eas q̃ ß nõ intẽdebat. de pe. di. 1. noli. 7. 2. q. 1. notum.

3 ℭ Que differẽtia ẽ inter fornicationẽ ppe incestũ: stuprũ. 7c. vide. j. Luxuria. §. 2.

f **Ortitudo** vera est p quaʒ quis mediocriter timet 7 audet ad hoc inclinat᷒ ex habitu pter bonũ finẽ qui ẽ cõseruatio boni cõmunis in piculis mortis: vt elicit a philosopho. 3. ethi. Est aũt fortitudo vt ibideʒ dr̃ circa timores 7 audacias q̃si cohibitiua timor: 7 moderatiua audaciar 7 q̃dẽ circa timores piculor mortꝭ ẽ fortitudo simplicit: circa ꝓo alia ẽ fortitudo ßm q̃d. Act᷒ enim fortitudinis pñcipalior ẽ sustinere. i. imobiliter sistere i piculis q aggredi: q2. 3. ethi. in sustinẽdo tristia maxime dicũt aliq fortes.

j ℭ Utrum homo teneatur sustinere mortẽ. vide. s. Charitas. §. 5.

f **Orus** est exercendarũ litium locus a fando dictus. c. forus. de verbo. signifi.

j ℭ Quõ sortit q̃s for. R. glo. i. c. i. 3. q. 6. p istos ꝟsus. Cõtract᷒ crimẽ reus res religio q. Uir nõ sitis vł puocat atq recusat. Excedit iussus vel si ꝯsentit vterq. Et ibi vide expositionẽ cum allegationib᷒.

f **Ratres** quõ diuidũt acquisita p aliquẽ ipsorũ vide. j. Peculium.

f **Raus** nõ põt eẽ sine dolo: sed bñ dol᷒ sine fraude. Jõ fraudi iest dol᷒ sicut spẽs generi: ita dicit Pa. in. c. ex tenore. de rescrip.

j ℭ Fraus 7 dol᷒ nemini dʒ patrocinari. tex. ẽ in. d. c. ex tenore. facit. 16. q. 6. c. i. 20. q. 3. cõstituit. 30. q. i. dictũ est.

z ℭ Fraus legi fit aliqñ de psona ad psonam: sic qñ mulier vult donare viro 7 econuerso: cũ nõ possit: vt d dona. inter vi. 7 vxo. c. vlti. supponit aliã psonã: puta q soluat eius creditori: vt. ff. de dona. inter vi. 7 vxo. l. hec nõ §. vlti. Sil' tutor q̃ nõ põt emere rẽ pupilli interponit aliã psonaʒ que emat. Aliqñ fit rei ad rem: sic cuʒ q̃s dat frumẽtũ filiofa. vł sile vt vẽdat p eo q pecuniã mutuo dare nõ põt. l. 4. §. i. ff. ad maced. q2 idẽ ẽ ac si mutuaret. ar. 14. q. 3. plerio. i. q. i. sũt nõnulli. Aliqñ fit vni᷒ cõtractus ad aliũ cõtractũ cõtrariũ: vt cũ vxor vẽdit viro q̃d donare itẽdit. l. si spõsus. ff. de do. int vi. 7 vxo. ar. 16. q. 3. si sacerdotes. Aliqñ fit vni᷒ cõtract᷒ ad aliuʒ cõtractũ sileʒ vt cũ mlier q̃ fideiubere nõ põt

facit se p̃ncipalē ꝺebitricem.l.ꝗuis.§.ſi cum
eſſez.ff.ad vell.ꝛ.l.ſe. Et oẽs tales p̃uaricāẗ
legē ꝛ in ꝯſpectu ꝺei nõ excuſanẗ: facit quod
no.i.c.intelligētia.ꝺe ṽbo.ſig.ꝛ in.c.quāto.
ꝺe p̃ui.ꝛ in.c.cõſtitutꝰ.ꝺe cõceſ p̃bē.
3 ¶ Fraudare nemo videẗ eos q̇ ſciūt ꝛ ꝯſen
tiunt.ff.ꝺe regu.iur.l.nemo.
4 ¶ Fraudē videẗ facere etiā is q̇ nõ facit qđ
ꝺz facē.ff.ꝺe bis q̃ i frau.cre.l.in fraudem.

f **Rigiditas** quõ impediat mr̃imoniū.vi
de.ĩ.Mr̃imõiū.3.Impedimēto.16

f **Fructus** ƀm Bart.in.l.ex diuerſo.ff.ꝺ rei vē.

Quidā ſūt nãles: vt poma ꝛ hꝰmõi
q̃ nã p̱ducit ꝛ ſic p̱ducit vtimur. Alij ſunt
p̱ti nãles p̱ti iduſtriales vt lac.lana.ſegetes
vinū: ꝛ hꝰmõi: q̇ nãles ſūt iquātū a nã: ꝛ in
duſtriales inq̃tū i aliā ſpēz ex iduſtria ipſis
vtimur.i.ꝺ.l.ex ꝺiuerſo.ꝛ.l.certū.C.ꝺe rei
vē.coiter ꝺr̃ q̇ relinq̇ẗ arbitrio boni viri an
ſint nãles vl̇ iduſtriales: vt ſi plꝰ ṽſaẗ ꝺe in
duſtria boīuz ꝺicāẗ induſtriales vt ꝺe vino
lana.caſeo.ꝛ hꝰmõi.ar.l.q̃riẗ.ff.ꝺe ſta.ho.
3.q.3.hermofrodita. Si ṽo magis ꝺe nã ꝺi
canẗ nãles. Alij ſolū ſūt induſtriales: ſicut
fructus q̇ acq̇rūẗ ex artificio vl̇ negociatiõe
ꝛ hꝰmõi: q̇ alio mõ ꝺicūẗ ciuiles: eo q̇ nõ p̱
ueniāt ex re ſed ex p̱uiſione hoīs p̱cipiūẗ p̱
pter rē: vt ē pēſio ꝺomus ꝛ hꝰmõi: vt in.l.ſi
naues.ff.ꝺe rei vendi.ꝛ.l.ꝺomū.C.eo.ti. Et
iſtoꝝ q̇dā ſūt honeſte p̱ceptoꝝ: q̇dā ihoneſte
vt ſi locauit ꝺomū ad exercēdū queſtū inho
neſtū.l.ancillarū.ff.ꝺe peti.here.
j ¶ Utrū bone fidei poſſeſſor faciat fructus
rei quā bona fide poſſidet ſuos. R. vt colli
go ex.c.grauis.ꝺe reſti.ſpolia.ꝛ.ꝺ.l.ex ꝺiuer
ſo.cum ibi no.q2 longa ē ꝺiſtinctio ꝺocto.q̊
ad forum cõtentioſū eā omitto ꝛ ſoluz ꝺico
quo ad obligationē reſtitutiõis in cõſciētia
q̇ oẽs fructus tā naturales q̃ induſtriales:
ſiue poſſideat cū titulo: ſiue ſine titulo teneẗ
reſtituere ſi extant: ſi ṽo cõſumpſit tenetur
ſolū reſtituere inquātū factꝰ eſt locupletior
puta: quia in eam rem expendit in quā opor
tuiſſet expēdere tātū ꝺe ſuo: vl̇ aliqua emit
ex quibꝰ ampliauit patrimoniū ſuū: facit.ꝺ.
l.certū.ꝛ.l.ſi me ꝛ ticiū.ff.ſi cer.peẗ. Verū
tñ ꝺiminuet ꝺe fructibꝰ induſtrialibꝰ quātū
induſtria ſua eſt extimāda in ꝺicto negocio
exercitata in vtilitatē ſeu augmētū ꝺictorū
fructuū accipiendorū: q2 nemo militat ſtipẽ
ꝺijs ſuis. Si ṽo nõ ē factus locupletior non
teneẗ ꝺe ꝯſūptis.ff.ꝺe peti.here.l.vtrū.ex q̃
ꝺolo nõ ꝺeſit poſſidere.
¶ Utrū p̃fati bone fidei poſſeſſores poſſint vſucap̱e fructꝰ p̃dictos. R. Pa.in.ꝺ.c.gra z
uis q̇ fructꝰ nãles indubitabiliẗ vſucapiunt
p̱ triēniū: vt no.i.l.ſeq̇ẗ.§.i.ff.ꝺe vſuca.fa
cit.l.i bello.§.ſi q̇s ƀuū.ff.ꝺe capti. Alios āt
cū fecerit ſuos nõ põt vſucap̱e: q2 qđ meū eſt
vſucap̱e nõ poſſū.ꝺ.l.i bello.ꝛ videẗ tex.in
ꝺ.l.ſeq̇ẗ.§.lana. Sz hñ vſucapit aduerſus
iudicij officiū p̱ qđ tenebaẗ reſtituē: q2 poſſū
p̃ſcribere rē meā aduerſus actionē q̇ poterã
cogi ad reſtõnē eiꝰ: vt ē tex.in.ꝺ.§.ſi q̇s ƀuū
Et h̃ voluerūt.gl.ꝛ Bar.i.ꝺ.l.ſeq̇ẗ.i.§.fru
ctꝰ. Et ſic p3 q̇ i ꝯſcia poſt triēniū bona fide
trāſactū erūt ſui oẽs q̃litercunq̃: nec teneẗ
reſtituē. De poſſeſſore male fidei quõ tenea
tur.vide.ĩ.Reſtitutio.i.in.ṽ.poſſeſſor.
¶ Secũdo. q̇ fructus ſūt illi qui ſuperſūt ꝺe ductis expēſis que fiūt gratia fructuū querē 3
ꝺorū: cõgregandoꝝ: ꝛ cõſeruandoꝝ.ff.ꝺe p̱e.
here.l.ſi a ꝺño vel patre.§.fructꝰ.ꝛ.l.plane
in fi.ꝛ.C.ꝺe fruc.ꝛ li.ex.l.i.vbi ꝺiciẗ hoc fru
ctuū noīe cõtineẗ quod iuſtis ſūptibꝰ ꝺedu
ctis ſupereſt. Naz nullus caſus interuenire
poteſt qui hoc genꝰ ꝺeductiõis impedire poſ
ſit.ff.fami.herciſ.l.fūdus q̇.j. R nſo.ff.ſol.
ma.l.fructus. Unde fructꝰ intelligiẗ ꝺedu
ctis neceſſarijs impēſis.ff.ꝺe ope.ſer.l.fru
ctus.ff.ꝺe vſur.l.quod in fructꝰ.ꝛ.ff.mã.l.
qui mutuā.in fi.ꝛ in glo.ꝺ.c.grauis.ꝛ vide
ſ̃.Expenſe.§.3. Unde ꝺicit tex.in.ꝺ.§.fru
ctus intelligūẗ ꝺeductis expēſis que queren
ꝺorū: collocandorū: ꝛ cõſeruandoꝝ eorum
grã fiūt ꝛ nõ ſolū in bone fidei poſſeſſoribꝰ
naturalis ratio expoſtulat: verum etiam in
predonibus.hec ille.

f **Fugere** an poſſit prelatus p̱ p̱ſecutiõe. vide ſupra.
Epiſcopus.§.23.
¶ Utr̃ incarceratꝰ p̱ ꝺelicto ſuo poſſit fuge re. R. ſi teneẗ iiuſte: ē clarū q̇ ſic: Si ṽo te j
neẗ legitie: tūc ꝺiſtinguo q̇ aut teneẗ nõ p̱
pter mortē inferēdā vel aliqđ mēbrū abſcin
dēdum: ƀ p̱pter aliud: puta: ad punitionē ꝛ
hꝰmõi: ꝛ ſic nõ lz: facit qđ no.gl.i.c.ius gen
tiū.ꝺi.i. Si ṽo teneẗ ad mortē vl̇ abſciſionē

mēbꝛi: tūc ƙz.d. Ant. si petm̄ ē manifestum
peccat fugiēdo: si fugit vt in pctō pſeueret
Si ꝟo vt peniteat nō: tn̄ si fugit nō tenet se
restituere. Sec⁹ si occultū q2 pōt fugē. Nā
nullo iure canet ꝙ debeā expectare moꝛtem
nisi violētia alicui fieret ī fugiēdo: q2 tūc ha
beret iiustū bellū. Idē dico de ꝯcoꝛdātib⁹ cū
eo vl' auxiliātib⁹: dūmō fiat sine violētia ali
cui⁹ ꝛ aīo cōpassiōis: nō aīo fouēdi tales in
pctīs ꝛ sine scādalo alicui⁹ maxime custodis
nec distinguo vtꝝ sn̄ia vel nō: q2 q̄litercūqꝫ
sit credo fugere possit si bono mō vt dixi pōt
facere: facit glos. in. c. inē cetera. §. ħ cū his.
zz.q.4.i fi. q dic̄ ꝙ licet reo coꝛrūpe aliquē
ꝓ vita cōseruāda: facit. z.q.3. §. notādū. in
fi. facit. l.i. ff. de bon. eoꝝ q moꝛ. sibi ꝯsci. vbi
dicit tex. Ignoscēdū cēsuerūt ei q sanguinē
suū q̄litercūqꝫ redēptū voluit. Et. S. Tho.
scd̄a scd̄e. q.69. dicit ꝙ si q̄s eēt dānatus vt
fame periret posset cibū sumere: imo videt
tenere ꝙ tenet si pōt ipsū sumere. Silr̄ dic
de fuga: ħ ꝙ teneat nō credo neqꝫ comedere
vltra ꝯdēnationē vl' fugere: ħ posset patienē
ferre pro peccati sui satisfactione.

z ❡ Quid de eo q q̄rit vt capiat an possit fu-
gere. R. ꝙ siue sn̄ia ꝯtra eū data sit vl' non
pōt fugē: nō tn̄ cū violētia officialiū q vellēt
eū cape: q2 ipsi hn̄t iustū bellū ꝯ eū. 3. q.5. nō
putes. ij. q.3. q resistit. ꝛ sic eos impugnādo
moꝛtaliter peccaret. Silr̄ auxiliātes.

f Unus debet fieri in sūptibus ƙm dignitatē vl' facul-
tatē defūcti. l. si quis sepulchꝛum. §.
sumptus. ff. de reli. ꝛ sumpti. fu.

j ❡ Funeris impēsa sp ex hēditate deducit
q etiā oē creditū solet p̄cedē cū bona soluen
do nō sūt. l. funeris. cū duab⁹. ll. se. ff. de reli.
ꝛ sūp. fu. Hoc limita in sūptib⁹ necessarijs
nō ad pompam vel statū: quia nō liceret ex
alijs debito in cōscientia.

z ❡ De suo expedit moꝛtuū funerari. Jō mu
lier de dote q̄si de ꝓpꝛio matrimonio fune-
ret. l. in cum. ff. de reli. ꝛ sump. fu.

f Uriosus an possit ī aliq̄ ca-
su se obligare. R.
in. c. sic tenoꝛ. de regula. ꝙ nō: cū nō
cōsentiat. Vn̄ no. ꝙ ēt hn̄ faciēdo nō p̄sumit
sane mētis. Ex q ifero ꝙ lz faciat testm̄ tāqꝫ
q̄libꝫ mētꝫ cōpos nō valet. Idē videt si daret
bona sua ꝓ aīa: facit. c. fi. de suc. ab intesta.

❡ Utrum possit baptiçari. vide supꝛa. Ba j
ptismns. 6. §. 10.
❡ Utrū debeat ei dari coꝛpus chꝛisti: vide z
s. Eucharistia. 3. §. 14.
❡ Utꝝ iputet sibi illud qd̄ facit ad penā vl' 3
culpā. R. ꝙ nō: fac̄ cle. si furios⁹. de homici.
nā satꝫ suo furoꝛe punit. ff. ad. l. pō. de pari. l.
pe. i fi. ff. de offi. p̄si. l. diu⁹. j. Rn̄so. Patiēt
pōt iiuriā: ħ nō facē. ff. de iiurijs. l. illud rela-
tū. q lex ponit ī. c. illō. 15. q.1. Vn̄ qd̄ fac̄ pide
ē acsi sine facto ꝑsone accidisset. ff. de admi.
tu. l. vltima. in fine.

f Urtum ꝓpꝛe ē ꝯctio rei alie-
ne mobilis coꝛꝑalis:
fraudulosa inuito dn̄o facta aīo lu-
crādi: siue ipsius rei: siue vsus rei: siue posses
siōis. ff. eodem. l.i.
❡ In q differt fur a latrone. R. Pa. i. c. z. j
de fur. ꝙ fur ꝓpꝛe dr̄ q ō nocte furat. Latro
āt q de die. facit. d. l.i. q dic̄ ꝙ fur dr̄ a furno
id est nigro. eo ꝙ obscure ꝛ de nocte plerūqꝫ
fit. Bar. ꝟo i autꝫ. ħ nouo iure. C. de ser. fu.
dic̄ ꝙ fur dr̄ q furat clā sine aggressura. La
tro ꝟo cū aggressura: siue cū armis: siue si-
ne: vt in. d. autꝫ. sed nouo. Capiūt tamē sepe
equiuoce: vt in. c. tua. de homici.
❡ Utꝝ sola volūtas cōstituat aliquē furē. z
R. ꝙ nō quo ad hoīes: vt patet in. d. l.i. §.
i. ꝛ iō opoꝛtꝫ sit ꝯctatio. Sec⁹ quo ad deum.
de pe. di. i. vulgaris. ꝛ. c. ꝓpterea. 14. q. vlti.
c. vlti. q2 ꝯtra p̄ceptū. Nō cōcupisces rē ꝓxi
mi tui: ꝛ ē moꝛtale petm̄ cū limitatiōe ƙm ꝙ
infra dico furtum moꝛtale esse. §. 34.
❡ Utꝝ in re ꝓpꝛia possit eē furtū. R. ꝙ nō 3
nisi ali⁹ haberet ī ea aliqd̄ ius: puta: q2 impi-
gnoꝛata vl' comodata ꝛ h⁹mōi: vt. ff. eo. l.
si res. §. i. ꝛ. l. si is q uirē. in fi. ꝓpterea dr̄ rei
aliene. Idē dic si credebat suā lz nō eēt ꝙ nō
cōmittit furtū. insti. vi bo. rap. §. q2 tn̄. sed
quo ad petm̄ sic ꝓpter erroneā cōsciētiā.
❡ Utꝝ ī re imobili: puta in agro ꝛ h⁹mōi: 4
vl' nō coꝛꝑali: vt sūt actiōes ꝛ seruitutes cō
mittat furtū. R. ꝙ nō. ff. eo. l. verū. j. R.
ꝓpterea dr̄ mobilis coꝛpoꝛalis.
❡ Utꝝ sine aīo furādi cōmittat furtū. R. 5
ꝙ nō: vt. l. furtū. ff. de vsuca. i p̄n. ꝛ insti. de
ob. q ex q̄si delic. na. §. furtū āt fit. 14. q.6. c.
vlti. ꝛ. d. §. q2 tn̄ ꝓptea dicit fraudulosa.
❡ Sed q̄d si credebat ꝓpꝛia auctoꝛitate rē 6
suā posse accipe. R. ꝙ furtū nō cōmittit sed

perdit ius q̄d habebat in re. d. §. q2 tñ. 7. §. se. Et hoc de iure fori. secus de iure poli.

7 ¶ Quid si credit dominū permissurū. R. q nō cōmittit furtū. ff. eo. l. si is q̄ rē. Intellige si subeat cā legitima credendi. al's non

8 ¶ Quid si domin⁹ videt 7 nō contradicit. R. q si nō cōtradicit ex timore vel verecūdia perinde ē ac si contradiceret l. penul. ff. eo. al's videt cōsentire. 83. dis. error. Fallit hoc i casu. l. si quis seruo. C. de fur. vbi psuadens seruo vt tollat rem a dño licet seruus eam tollat domino sciēte: tamē talis tenet furti 7 serui corrupti.

9 ¶ Utrū rapiens ancillam animo fornicandi sit fur. R. q nō. l. verū. la scda. al's incipit certū. ff. eo. ꝓpterea dicit animo lucrādi.

10 ¶ Utrū ille qui solū vsum vel possessionez vsurpat sit fur. R. q sic. 50. di. qui saccum. ff. eo. l. qui iumēta. sicut vtens re deposita vel re comodata ad aliū vsū 7 huiusmodi. 7 tenet ad restitutionē extimationis ipsi⁹ vsus.

11 ¶ Quot sūt species furti. R. q multe. Prima dicit sacrilegiū: vt infra Sacrilegium. Secunda dicit peculatus. scilicet de re religiosa vel publica. ff. ad. l. iul. pecu. l. i. 23. q. 4. quid ergo. Tertia abigeatus scilicet dispergendo gregē 7 inde furādo. ff. de abige. l. i. §. i. Quarta dicit plagiatus scilicet hominis liberi venditi vel empti scienter. ff. de plagia. l. i. 7. 4. Et eodē modo si seruū alienuz sollicitauerit vel asportauerit vel ad aliā regionē furtiue duxerit. C. de plagia. l. i.

12 ¶ Nota etiā q furtum aliquādo dicit manifestuz. scilicet cū fur deprehendit cum re priusq̄ veniat ad locū destinatū: siue deprehendat ab eo cuius ē res: siue ab alio. ff. eo. l. 3. Aliquādo dicit nō manifestū. s. cū non deprehenditur cum re furtiua: vel si deprehenditur cum re furtiua: iam delata ad locū destinatū erat. l. siue igitur. ff. eo.

13 ¶ Quot modis participat quis in furto et tenetur ad restitutionē si principalis non restituit. R. decē modis. Primo cooperatione sicut faciens ferramina pro furtis faciendis vel scalas vel faciens scortam: vel alio modo prestans opem vl' consiliū: nam tales tenentur furti. Insti. de oblig. que ex quasi delic. nascū. §. interdum. 7. ff. codez l. is qui opem. 7. ff. de sicca. l. nihil interest. 7 tenetur in solidū. Et si nihil habuit quando sine sua cooperatione non fuisset furatum: al's non nisi de peccato mortali.

14 ¶ Utrū dantes signū: puta fumi quo parati ad furtum vel rapinā vadant teneāt. R. fm Innocē. 7 Hostiē. q sic. Similiter illi q̄ verbis animatiuis aut instrumētis bellicis: vt sunt tybicines. Item qui ignē ponunt in vna domo vt illuc alij currētes alias domos predent 7 cōsimiles scdm eosdē 7 in soliduz restituere tenent si alias nō fuisset factum sine eorum ope q si factum fuisset sine ipsis etiam tenentur scdm q magis vel minus fuerunt efficaces in hoc.

15 ¶ Utrū illi qui cū raptoribus vel furibus 7 huiusmodi vadunt vt ipsos defendāt ab illis quos damnificare volūt indebite teneātur. R. Inno. 7 Hostiē. in. c. sicut dignum. de homici. q sic: siue associauerint eos vt retraherent a rapina: siue nō: dūmodo raptores: siue fures nō iuissent si ipsi eos non associassent. Unde scdm predictos tenent restituere in cōscientia id quod p̄dicti rapuerūt vel q̄ eoꝝ auxilio rapta fuerunt: puta: q2 cui rapiebāt se defendissent si ipsi nō fuissent: vl' q2 tales nō iuissent si eos nō associassent: vl' nō tātū rapuissent. Similiter tenent qui pacificādi aio cum eis vadūt tñ aduersarijs timorē incutiūt quo res suas nō audēt defendere nisi eisdem hoc significent: q2 dant causam efficacem. Concor. Direc. ti. resti.

16 ¶ Utruz cum multi cōcurrūt ad furādum vl' rapiēdū: nec habent aliquē capitaneū seu dñm sup se: nec vn⁹ magis aīauit aliū q̄ ali⁹ ipsū teneāt q̄libet in solidū. R. Inno. in. d. c. sicut dignū. 7 sequit ibidē Pa. distinguit sic aut vn⁹ fuit in culpa in subtractiōe facta p aliū: aut nō. Si sic: aut dedit consiliū: 7 sic tenet in solidū in ꝯscia: siue p̄ncipalis inueniat: siue nō: siue dānū passus cōtra p̄ncipalē, velit agere siue nō. Si tñ p̄ncipalis eēt absolutus a dānū passo: tunc etiā liberat q̄ dedit cōsiliū: nisi ad eū aliquid peruenisset: q2 id tenet restituere. Ecōtrario tamē si absoluatur cōsultor non liberat p̄ncipalis per regulā. Accessoriū cōuenit sequi naturā principalis sui. d̄ regu. iur. li. 6. Aut nō dedit cōsilium: sed auxiliū: puta: q2 associauit 7 h⁹ modi: 7 sic tenet inquantū damnū est plus datum ex auxilio suo. Et si in totū: puta: q2 res erat ponderosa 7 vnus sine alio portare

nõ poterat vł vn⁹ sine alio nõ iuuisset: vł nisi
eũ associasset. teneť in totũ. ff. de fur. l. ẞ 7 si
q̇s surripuit. §. si duo. Et rõ diuersitatis est
inter dãtẽ ꝯsiliũ 7 auxiliũ: q2 cõsiliũ vagať
super totũ furtum. Auxiliũ ꝟo nõ: sed ad id
super quo prestať. Aut nõ fuit in culpa sub/
tractionis rei alterius: 7 sic nõ teneť restitue
re nisi inquantum ipse asportauit. Hosti. tñ
indistincte tenet ꝙ oẽs teneñť insolidũ: etiã
ꝗuis vn⁹ per se potuisset. allegat. l. ita vulne
rat⁹. §. fi. ff. ad. l. aq̃l. 7. l. si pluresf. ff. ar. fur.
ce. 7. l. i. §. fi. ff. si quis te. li. esse ius. fue. Sed
iste leges loquũť quo ad penã: q2 oẽs teneñť
insolidũ: vt no. glo. in. d. l. si plures. Sz in
cõscientia tene cum Inno. 7 Pa. vbi nõ ba/
bet locũ pena nisi post condẽnationẽ ꝙ solũ
teneñť ad restitutionẽ: vt dictũ est. Aduerte
tamẽ ꝙ quãdo plures dolo malo dederũt dã
num alicui: si vnus restituat alij liberati sũt
l. si plures. ff. de dolo. Nec credo in ꝯscientia
etiã de necessitate teneanť primo satisfacien
ti: quia obstat sibi turpitudo sua: nisi iste fu/
isset causa sine qua induxisset euz ad tale q̇d
faciendũ: sed de bono cõsilio debet dari pau/
peribus si quid babuit.
17 ¶ Secũdo participat iussione seu mãdato
7 teneť insolidũ ad restitutionẽ de oĩ dãno
etiã si nibil babuit vtilitatis: 7 similiter exe
quẽs. ar. c. iulianus. ij. q. 3.
18 ¶ Tertio consilio. de quo dic vt supra. Cõ
silium. §. primo.
19 ¶ Quarto cõsensu. Intellige vt teneať ad
restitutionẽ si cõsensit expresso ꝯsensu scd̃m
Ri. i. 4. di. 15. sine quo furtũ nõ fuisset factũ
alś cõsentiens solũ mortaliter peccat: sed re/
stituere non teneť. Et sic intellige. 7 limita.
2. q. i. notum. cũ notatis in glos. que volunt
vt consentiens ligeť eadem pena. de boc vi/
de supra. Consensus. §. 2.
20 ¶ Utrum ille qui audiẽs aliquẽ suo nomi/
ne intulisse damnũ proximo babet ratuz te
neať ad restitutionẽ. R. Mo. ti. resti. ꝙ sic
insolidũ. ij. q. 3. qui cõsentit. cũ duob⁹ ca. se.
7 de resti. spo. c. cum ad sedẽ. quia ẞm Sco.
talis est cõsensus interpretatus. Limitat tñ
Mo. verum quãdo ex tali ratibabitiõe dã
nificati impediunť recuperare dãna. Cre/
do ego etiam ꝙ tenetur ꝗuis non impedirẽ
tur recuperare: dũmodo tale damnum non
fuisset datum si nõ presumpsisset talis dam/
nificans eum ratum babere.
¶ Quinto palpando. scilicet adulãdo vel 21
laudando eum subtilẽ: strenuũ 7 buiusmo/
di: 7 tenetur insolidũ scd̃m Ri. vbi supra. si
probabiliter credit ꝙ ex bac adulatione sũt
moti ad damnificãdũ proximũ: quia talis
adulatio est quidã consensus. 86. dis. c. ne/
mo. 7. ff. de ser. cor. l. i. §. persuadere. ꝗuis
Mo. vbi. s. teneat boc verum in particula/
ri adulatore nõ in generali: tamẽ tu tene idẽ
scd̃m ꝙ Ric. dicit. Idẽ de detractore qui est
causa sine qua non.
¶ Sexto recursu. s. quãdo dãnificantes ba 22
bent ad eum recursum sicut ad patrocinium
prestantes scd̃m Ricar. vbi supra. ij. q. 3. qui
consentit peccantibus.
¶ Septimo receptatione. Nã sciẽter rece/ 23
ptans rem furtiuã 7 furem teneť furti: vt ẽ
tex. in. l. eos. 7 ibi Bald. C. de furt. nõ tamẽ
puniť ac si furtum fecisset: sed sicut qui fur/
to operam prestitit. Et ita intelligit Bar. i
l. furtum. ff. de fur. d. l. eos. sed quo ad resti/
tutionẽ tenetur scd̃m Innocẽ. 7 Hostien. in
c. sicut dignum. de bomici. de omni damno
quod ex receptatiõe aut defensione factum
est quod factũ non fuisset. Receptatione ꝟo
rerum furatarũ tenetur si ex sua receptatio/
ne res que furata est babita nẽ ẽ a vero do
mino. d. l. eos. ar. l. qui vas. §. i. ff. d fur. Et
boc si scienter fecit. l. quo naufragiũ. ff. de in
cen. ru. 7 nau. §. non tantũ. Secus si ignorã
ter vel vt rem redderet dño: quia tunc non
teneret: vt in. d. §. non tantum.
¶ Sed quid si iam receptauit an teneatur 24
eas res restituere domino. R. Mo. resti. 5.
ꝙ sic: nisi imineat periculũ in restituendo:
vel latroni vel alteri persone.
¶ Octauo ꝑticipatiõe. s. rei furtiue come 25
dendo vel alio modo sciẽter recipiendo nisi
in casu extreme necessitatis: 7 tenetur ad re
stitutionẽ inquãtũ participauit. Et boc ve/
rum nisi res furata transisset in dominiũ fu
ris: puta: q2 pecunia 7 est mixta cũ alia: vel
granũ: vel vinũ: 7 est cum alio mixtũ taliter
ꝙ nullo modo posset discerni ab illo cũ quo
est mixtũ: quia tũc trãsit in dñium furis. l.
si alieni nũmi. ff. de solu. 7. l. nam 7 si fur. ff.
si cer. pe. 7 in. l. si frumentũ. in prin. ff. de rei
ven. 7 recipiens nõ teneť restituere nec pec/
cat si fur ẽ soluẽdo. alś sic: Sec⁹ si ignorãter

⁊ in bona fide consumpsisset: nec factus eēt
locupletior: al's si extat vel factus est locuple
tior postq̄ scit tenet̄ restituere: nisi fm qd̄ di
xi. s̄. Fructus. §. i. ⁊. 2.
26 ¶ Nono nō obuiādo fm Ri. vbi. s̄. s. q̇ cla-
mando vel alio mō posset p̱hibere ne furtū
fiat ⁊ nō facit. Intelligo q̄ nō tenet̄ qn̄ dolo
se nō p̱hibet qn̄ nō habet ex officio. ar. eorū
que no. in. c. quāte. de sen. excō. Et sic limita
Ri. vbi. s̄. Secus qn̄ nō p̱hibet ex negligētia
vel quia nō vult se īmiscere rumorib⁹ vel al
teri periculo. Et sic intelligo ⁊ limito glo. in
c. nō inferēda. 23. q. 3. ⁊ in. c. dilecto. de sentē.
excō. li. 6. vel quando habet ex officio: vt sūt
prelati: officiales: tutores: ⁊ huiusmodi: q̄r
tenent̄. ar. c. facientis. 86. di. cū si. ⁊ qd̄ no.
in. d. c. sicut dignū. ⁊ tenet Bal. in. l. qm̄ iu-
dices. C. de ap. ⁊ Dy. in. l. qm̄ multa facino-
ra. C. ad. l. iul. de vi. pu. ⁊ Bal. in. l. manci-
pia. in p̄n. C. de ser. fu. qui plus dicit q̄ nō fa
ciens restituere cū possit ex negligētia iudex
tenet̄ ipse. Et Sco. similit̄ dicit q̄ nō faciēs
restituere cū possit ex officio ⁊ debeat q̄ tene
tur insolidū. Et h̄ intellige fm eundē Sco.
quādo hoc faciēdo nō vergit p̱iculū rei pub-
lice seu malū euidēs vel p̱prie persone: quia
si sic nō peccaret nec teneret̄ ad restitutionē
nō faciendo: dūmodo proponeret discessan
tibus obuiare.
27 ¶ Decimo nō manifestans. s. requisitus in
iudicio vel extra tali modo q̄ res restituere
tur si diceret veritatē quā sine periculo p̱p̄e
persone pōt dicere: ⁊ etiā alteri⁹ p̱sone: quia
tenet̄ insolidū. Unde si in iudicio requisitus
tacet vel nō vult respondere ⁊ dicere verita-
tem quā scit fm Bal. in. l. presbyteri. C. de
epis. ⁊ cle. efficit̄ testis falsus ⁊ tenet̄ ad resti
tutionē insolidū. facit qd̄ no. Pa. i. c. qui cū
fure. de fur. ⁊ Bar. in. l. ciuile est. C. e. Fal-
lit hoc si sciret in confessione. c. dilectus. de
exces. prela.
28 ¶ Sed quero vtrū teneat̄ similit̄ reuelare
furē. R. glo. in. d. c. qui cū fure. q̄ de iure ci
uili nō tenet̄: q̄r pōt aliquid accipere vt indi-
cet. ff. de p̄scrip. ver. l. solēt. ff. de ꝯdi. ob tur.
cau. l. 3. §. vlti. s̄ de iure canonico sic: S; mi
hi videt̄ dicendū fm Inno. in. d. c. dilectus.
⁊ in. d. c. q̇ cū fure. ⁊ de simo. c. nemo. ⁊ Bar.
Ang. ⁊ Raph. in. d. l. ciuile est. q̄ tam de iu
re canonico q̄; ciuili ad instantiā partis non
tenet̄ nisi reuelare furtū: nō furē ad penā: s̄
iudex vel ex officio implorato vel dū p̱cedit p̱
īquisitionē generalē pōt cōpellere ad indicā-
dum furē. ar. l. 4. ⁊. l. congruit. ff. de offi. p̄s.
Et sic recte epi p̄nt admonere ⁊ excōicare:
nō indicantes nō solū furtū: sed etiā fures:
quia superiores tenent̄ expurgare p̱uinciā;
malis hoibus. Limito hoc qn̄ nō iminet peri
culū mortis in fure fm Hosti. ⁊ multo mag̃
sibi. Et etiā limito fm ea que dicā. j̄. Inqui-
sitio. §. i. ⁊. 2. ⁊. s̄. Denūciatio. §. 12. nec ob.
p̄dictis si dicat̄ q̄ ad instantiā partis tenet̄
q̇s p̱hibere testimoniū ꝯ furē. ar. l. nullū. C.
d̄ testi. q̄r aliud est indicare aliud p̱hibere te
stimoniū q̄r qn̄ quis testificat̄ iā fur est dete-
ctus per accusationē s; nō sic qn̄ indicat: ⁊ iō
nō tenet̄ ad instantiā partis.
¶ Utrū inueniēs rem alienā cōmittat fur 26
tū accipiendo eam. R. Pa. in. c. ex litteris.
eo. ti. q̄ aut habebat̄ p̱ derelicta: ⁊ sic nō cō-
mittit. Aut nō habebat̄ p̱ derelicta: ⁊ sic cō-
mittit. l. falsus. §. qui alienū. ff. eo. ti. 14. q. 5.
c. si quid inuenisti. ⁊. c. multi. nisi acciperet aīo
reddēdi dn̄o. vt no. gl. in. d. c. si quid. Fallit
hoc in thesauro occulto: de q̄ dic vt no. glo.
in. d. c. si quid. ⁊ vide. s̄. Emptio. §. 24. ⁊. j̄.
Inuenta per totum.
¶ Quid si nō inuenit̄ dn̄s, cuius erat. R. 30
Pa. vbi. s̄. dabit̄ pauperib⁹. ar. c. cum tu. de
vsuris: ⁊ in auc. oēs peregrini. C. co. de suc.
¶ Utrū inueniēs aīal dās sibi damnū i sua 31
possessione qui ipsū accipit ⁊ ducit ad domū
suā cōmittat furtū. R. videt̄ q̄ sic: vt in. l. 3
ff. eo. Sed dic q̄ si aīo celādi eū dn̄o furtū;
cōmittit. Si vo nō aīo celādi: s̄ q̄r ignorat
cui⁹ sit includit donec sciat: licet vt no. i. l. q̇n
tus. al's incipit q̄uis. ff. ad. l. aquil. nam non
licet in eo agere aliquid mali: s̄ dn̄m admo-
nere vt suū; recipiat: ⁊ de dāno satisfaciat:
vt ibidem.
¶ Utrū emens rem furatā teneat̄ restituere 32
vide. j̄. Restitutio primo. in. v̄. emens.
¶ Utrū quis possit vsucapere in re furtiua: 33
vel vi ablata ꝯ dn̄m rei. R. q̄ nō tam q̄ ad
furem q̄; quo ad eius heredes ⁊ etiā quo ad
eum qui emit q̄; tumcūq; bona fide emerit:
seu quo ad quemcūq; quocūq; titulo habue
rit. insti. de vsuca. §. qd̄ aūt dictū est. De q̄
tū dic vt. j̄. Prescriptio. §. 9.
¶ Utrū furtū sit peccatū mortale. R. q̄ 34

se quia cōtra preceptū Exo. 20. Non furtū facies: in quo precepto nō solū ꝓhibet furtū ꝓprie acceptū: vt. s. diffinitū est: ſ etiaꝫ oīs illicita vsurpatio rei aliene. 14. q. 5. penale. 32. q. 4. meretrices. ⁊ ꝗtumcūq; modica. vt 14. q. vl. c. vl. ⁊ insti. de re. di. §. gallinaꝝ. vbi dicit glo. ꝙ etiā in vno ouo. Quod limita ꝗ ad peccatū mortale: qn̄. s. volūtas etiā maiora subtraheret: vel qn̄ intendit dare notabile nocumentuꝫ ꝓximo: alr̄s minima accipere nō erit peccatū mortale: facit. c. ⁊ si qōnes. ꝺ simo. vbi nō cōmittit simonia in modico. et in. l. eleganter. §. vl. ff. de dolo. dicit. Nā nisi ex magna re ⁊ euidēti caliditate nō dꝫ actio dari de dolo: ⁊ ibi glo. dicit magna. i. vltra duos aureos. Quod limito verū circa magnuꝫ dnm. secus circa cōes ꝑsonas quia videt magnū: facit ad hoc de ꝑse. di. 2. c. reuera. i ꝑn. vbi dicit ꝙ oēs in deserto mortui sūt: cū tn̄ Caleph ⁊ Josue supuixerint.

35 ¶ Utrū vxorque habēs viꝝ prodigū celat de bonis ei⁹ cōtra ei⁹ prohibitionē vt sibi et viro prouideat tempore necessario cōmittat furtū. R. Rodo. ꝙ nō nec peccat nec tenetur obedire viro ꝑcipienti sibi ꝙ ei oīa tradat: quia sic esset dare gladiū furioso.

36 ¶ Utrū furās ex necessitate peccet mortalit. R. Pa. in. c. quoniā. de simo. ꝙ quedā sunt mala in se: vt adulterare: periurare: ⁊ hmōi ⁊ illa ꝓtextu pauptatis nō sūt cōmittēda vn̄ ⁊ in ipsis hꝫ locū illud. c. ita ne. 32. q. 5. ⁊. c. sacris. de his que vi me. cā fi. ꝙ poti⁹ debet ꝗs ꝗlibet mala tolerare ꝗ̄ malo cōsentire: nec ignoscit ꝓtextu pauptatis si talia cōmittant l. palā. §. nō est. ff. de ri. nup. vbi dicit. Non est ignoscendū ei ꝗ obtētu pauptatis turpissimā vitā egit. Quedā sunt mala que tn̄ necessitas excusat vt furtū: q2 tpe necessitatis oia sunt cōia. 47. di. sicut hi. Et iō nō cōmittit furtū nec peccat mortaliter ꝗ tpe extreme necessitatis cibū vel vestitū ⁊ hmōi furat vt nō pereat eo ꝙ nō cōtractat rem inuito dn̄o: facit. c. discipulos. de ꝯse. di. 5. Si ꝟo non est necessitas extrema: sꝫ magna excusat a tanto sed nō a toto. Et sic intellige. c. si quis eo. ti. posset etiā excusari a toto qn̄ ille a quo accipit habūdat: vt dicā in se. §.

37 ¶ Sed nunquid tenet restituere talis si venerit ad pinguiorē fortunā. R. ꝙ si necessitas fuit magna solū: sic non tenet ꝑcise restituere: ſ vel restituere si pōt comode sine magna inedia: vel qn̄ nō excusat a toto penitere tres hebdomadas: vt in. d. c. si qs. Et ista extimatio relinquit arbitrio boni viri qn̄ debeat dici magna vel nō. Si ꝟo est extrema nō tenetur restituere: quia de iure suū factū est. Posset etiā dici ꝙ lꝫ aliqs nō sit in extrema necessitate ꝙ sine peccato ⁊ obligatione ad restituendū potest occulte ⁊ bono modo accipere rē alterius: quando. s. ille ita abundat: et iste taliter necessitat ꝙ de ꝑcepto sibi tenet subuenire quod quādo sit. vide. s. Elemosyna. §. i. qō no. Et qꝺ dixi licere existēti in extrema necessitate. dic etiā licere alteri pro eo facienti: qꝛ alio modo ꝓuidere non pōt ſm sanctū Tho. Limita tamen ista vera nisi ille cui furatus est esset i equali necessitate: quia sic nō liceret: ⁊ restituere tenet si abstulit. de quo vide. j. Restitutio. 3. §. 3.

¶ Utrū cōmittat furtum ⁊ peccet qui chri- 38
stianos captos ab infidelib⁹ furat ⁊ liberat. R. ꝙ nō q2 nullo modo poterāt eos habere captiuos: vt. C. ne christi. man. ha. vel pa. i rubro ⁊ nigro. Et ideo cum iniuriose eos teneant nō peccat qui eos liberat. Similiter dicendū esset de eo qui liberat detentuꝫ iniuste a christiano. facit q dn̄o. 23. q. 2. dominus.

¶ Sed nūquid liceat res infideliū cape. R. 39
ꝙ si esset indictum bellum cōtra eos liceret. d. c. dn̄s. alr̄s nō: sicut nec a christiano.

¶ Utrū ille qui nō potest habere sibi debitū 40
possit furtiue sibi satisfacere. R. ꝙ. sic. l. si nō sortē. in ꝑn. ff. de condi. inde. ar. de or. co. c. cū dilecti. imo dolus cū dolo cōpensari debet. l. si duo. ff. de dolo. et paria delicta mutua compensatione tollunt. c. intelleximꝰ. de adul. cū concor. suis. Et hoc verū credo si nullū istoruꝫ quatuor ꝯcurrit. Primū ꝙ possit iudice sententiāte suum rehabere: quia nemo debet sibi iusdicere. Secundū scandaluꝫ sui vel ꝓximi innocētis cui⁹ forte custodie erat res cōmendata. Tertiū periculū mortis corporalis vel alterius lesionis magne. Quartū periculuꝫ mortalis peccati. s. piurij ⁊ huiusmodi: q2 aliquo istoꝝ interueniēte nō licet: imo si accepit ⁊ iminet periculū aliqꝺ istoꝝ triū postremo dictoꝝ tenetur restituere. ar. c. cū ex iniūcto. §. super quoq;. de no. op. nūc. cōcordat Pa. in. c. oliꝫ. el pmo. de resti. spolia. Ubi addit ſm Inno. ꝙ quādo quis nō habet copiā

ſuꝑioꝛis poteſt ꝓpꝛia auctoꝛitate ſibi iuſdi
cere.arg.c.ꝑr venerabilē.qui fi.ſint le.⁊ bo/
na glo.in.§.iuſgentiū.di.i.
41 ¶ Sꝫ quid ſi ep̄s vel ali⁹ p̄latus pꝛecipit ſub
pena excōmunicationis ꝙ qui habuit aliq̄d
de rebus talis teneat̄ reſtituere ⁊c̄. Nūquid
tal'q̄ ſibi furtiue ſatiſfecit teneat̄ R̄.ꝙ n̄:qꝛ
ex quo licite pōt ſibi in recōpenſationē detine
re iam ſuū eſt factuꝫ:nec ampli⁹ eſt alterius
nec etiā ſi diceret in ſnīa: ꝙ etiā qui aīo recō
penſandi: vel qualitercūqꝫ:quia tūc ſenten/
tia ꝯtinet expꝛeſſe intollerabilē erroꝛē. et iō
nō tenet nec ſimilit̄ ligat̄ qui nō reuelat qn̄
ſcit talē retinere aīo recōpenſandi certus de
debito quod talis debꝫ habere.ſecus ſi nō ſit
certus ꝙ talis debeat h̄re:qꝛ lꝫ ipſe dicat nō
credo excuſaret̄ non reuelando: quia multe
fraudes alit̄ poſſent fieri. Quō teneat̄ reue
lare ⁊ qn̄.vide.s̄.Denūciatio.§.12.
42 ¶ Utrū liceat accip̄e rem meā apud aliū de
poſitā. R̄.ꝙ nō.l.ſi q̇s.C.depo.nec etiā ſi eēt
cōmodata.l.p̄textu.C.cōmo.in ꝯſcientia:tn̄
licet ſi cōmodatario vl' depoſitario nullū dā
nū pōt euenire ſm Uldericū ⁊ Hoſtiē. alle/
gat.l.bona fides.§.i.ff.depoſiti.
43 ¶ Utrū liceat furari vt faciat elemoſynas.
R̄.ꝙ nō.14.q.5.c.foꝛte aliquis cogitat. im
mo tenetur reſtituere ſi fecit ⁊ q̄uis ſit vſu/
rarius cui furat̄:tn̄ nō licet niſi faceret ꝓ exi/
ſtēti in neceſſitate ſm ꝙ dictū eſt.s̄.§.37.
44 Utrū ſi res furata pereat liberet̄ fur a reſti/
tutione. R̄.ꝙ non:quia fur ſicut ⁊ quilibet
alius malefidei poſſeſſoꝛ ſemꝑ ē in moꝛa. vn̄
ſi deterioꝛat̄ etiā tenet̄ ſm eam extimatio/
neꝫ in qua melius valuiſſet apud dn̄m a tp̄e
poſtq̄ eam accepit. Facit.c.grauis. ⁊ q̄ ibi
no.in glo.de reſti.ſpo.⁊.l.in re furtiua.ff.de
ꝯd.fur.⁊.i.l.nauis.§.generaliter.ff.ō rei ve.
Excipit̄ caſus qn̄ rem dn̄o loco ⁊ tp̄e obtu/
lit ⁊ ipſe recip̄e recuſauit:qꝛ purgauit moꝛā
d.l.in.l.in re furtiua:nec tenet̄ ſi perierit vel
deterioꝛata fuerit.l.vl.C.de condi.fur.
45 ¶ Utrū teneat̄ fur ad reſtitutionē fructuū
rei. R̄.ꝙ ſic nō ſolū ꝑceptos ſ3 etiā ꝑcipien/
dos a vero dn̄o ſeu quos ꝑcepiſſet.d.c.gra/
uis.⁊.d.l.in re furtiua.§.ſi ex cauſa.
46 ¶ Utꝝ fur poſſit rep̄tere ſeu retinere exp̄e/
ſas quas fecit in re furtiua. R̄.ꝙ nō: niſi vt
dictum eſt.s̄.Expenſe.§.3.
47 ¶ Utrū filiuſfamilias vl' vxoꝛ religioſus ⁊
hmōdi poſſint contra voluntatē patriſfami.
vel mariti ⁊ hmōi reſtituere rē furatā ab eis.
R̄.ꝙ ſi res extat apud eos ꝙ tenentur.l.in
ciuilē rē.C.ō furti. Quod intellige ſm q̄ di
ctū ē.s̄.§.24.ſi ſine periculo fieri pōt:ſi vo
nō extat ſ3 eſt conſūpta vel alienata:tūc ſi pꝛe
cium vel res eſt verſū in vtilitatē dn̄i vel ma/
riti pōt bono mō de bonis dn̄i vel mariti reſti
tuere etiā eo ꝯdicente. Et voco hic vtilitatē
dn̄i etiā ſi ſe veſtiuit vel calciauit ſm ꝯueni
entiā ſui ſtatus ⁊ huiuſmodi. Si vo exp̄dit
inutiliter: vtputa in vanitatib⁹ ⁊ huiuſmo/
di nō pōt cōtra voluntatē dn̄i reſtituere niſi
habeat vltra dotē vel peculiuꝫ caſtrenſe vel
quaſi:concoꝛ.monalis reſtitutio.2.
¶ Sed quid ſi maritus ipſe furatus eſt vel 48
pater poterit ne vxoꝛ vel filius reſtituē ꝯtra
ſuā voluntatē. R̄.ꝙ ſic:ſi res eſt in eius pote
ſtate.d.l.in ciuilē rem.ſ3 ſi eſt in poteſtate pa
tris vel mariti:nō. Si tn̄ facerent bona fide
nō peccarēt moꝛtaliter qꝛ nō cōmittunt fur/
tū cū nō ſit fraudulōſa nec aīo lucrādi:ꝯcoꝛ.
Rodo.⁊ Jo.14.q.5.c.vl.
¶ Utrū actio furti detur cōtra quemcūqꝫ 49
furē. R̄.ꝙ ſic:facit.l.impuberē.ff.eo. Intel
lige ſi eſt doli capax. Itē nō ſolū cōtra furem
ſed contra eum qui dedit opē vel ꝯſilium.l.is
qui rem pignoꝛi.§.ſi tu.ff.e. Fallit in patre
contra filiū ⁊ ecōtrario ⁊ in vxoꝛe ꝯ mari/
tū: ⁊ ecōtrario ꝯſtante matrimonio: ſed da
tur eis actio rerū amotaꝝ.l.ſi quis vxoꝛi.ff.
eo.⁊.l.fi.C.eo.ti.
¶ Que pena furis. R̄.ꝙ ſi agat̄ criminali 50
ter pena eſt vt fuſtiget̄ vel vt exulet vel alio
modo puniat̄ arbitrio iudicis:nō tn̄ vt occi/
datur vel demēbꝛet̄: vt.C.de ſer.fu.auc̄.ſed
nouo iure. Et hoc verū eſt ſimplex latro.ſec⁹
ſi cū armis ſiue violēter aggredit̄ in domib⁹
vel in itinere vel in mari. vel ſi pallā ſurripit
quia tūc ſuſpendit̄.l.capitaliuꝫ.§.craſſato/
res.⁊.§.famoſos.ff.de penis. Sꝫ quid de con
ſuetudine qua ſuſpendunt̄ oēs latrones q̄tn̄
cūqꝫ ſimplices ſi vltra certā ſummaꝫ furati
fuerunt. Ray.tenet ꝙ neceſſitas pacis cōis
⁊ frequēs incoꝛrigibilitas huius malicie ho/
minū facit rationabilē dictā ꝯſuetudinē. Si
vo agat̄ ciuiliter:tūc ſi eſt manifeſtū pena q̄
drupli. Si vo nō eſt manifeſtū pena dupli.
vt inſti.de obli.que ex delic.na.§.pena.⁊.§.
fi. Et pōt hec pena peti etiā poſt annū ⁊ imꝑꝑ

tuū. Insti. de ꝑſe. ⁊ tꝑa. ac. §. furti. Et lʒ ꝓ egerit criminaliter: poterit iteꝝ agere ciuilit̄ ⁊ ecōtrario. C. qñ ciui. ac. ꝑtu. cri. l. vnica. ⁊ l. fi. ff. e. ti. An aūt hec pena in cōſcientia ſit ſoluenda: dic ꝙ nō vide. j. Lex. §. 4.

51 ¶ Utrum fur poſſit occidi a priuato. vide Homicidium. i. §. 5.

52 ¶ Utꝝ fur ſit excōicatus ꝗ furat̄ calices paramēta: ⁊ hmōi ſacra. R. Pa. in. c. ex lr̄is. eo. ti. ꝙ nō niſi cuʒ furto ſimul fregerit oſtia eccleſie vel armaria vel feneſtras ⁊ hmōi: facit. c. ꝯqueſtus. de fo. cōꝑe. ⁊. c. ꝯqueſti. ꝺ ſen. excō. ⁊ qꝺ ibi no. vide excōicatio. 5. caſu. 6.

53 ¶ Utrū fur qui ſuſpendit̄ ſit ſepeliēdus i cimiterio. R. Pa. in. c. 2. e. ti. ꝙ ſic. ⁊ oēs alij qui ꝓpter ſua delicta vita priuant̄: ⁊ etiā oia alia ſacra miniſtrāda ſi peniteāt ꝺ peccato vt eſt tex. in. c. fi. 13. q. 2. nec valet ꝯſuetudo in contrariū. cle. i. de pe. ⁊ re. glo. tn̄ in. d. c. fi. dicit deꝝ quo ad ſepulturā dūmodo fiat de auctoritate ꝓncipis: allegat. ff. ꝺ cadaue. puni. l. i. ⁊ bene. nec cle. loquit̄ niſi de ſacris reprobans ꝯtrariā conſuetudinem.

g Eneralis clauſula cōtinet oia niſi cōtraria mens appareat teſtatoris. ff. de peculio. l. qui penu. legat. C. de inoffi. teſta. l. ſi qñ in glo. Nō enim videt̄ qs generalit̄ cōcedere: qꝺ ſpecialiter nō eſt ꝯceſſurus. C. que res pigno. obli. po. l. i. in glo. nec etiā maiora expreſſis niſi ſpāliter cōmittant̄. ff. de ꝓcura. l. pōponiꝰ. in prin. ⁊. l. mandato.

j ¶ Generali per ſpāle ꝓculdubio derogat̄. de reſcrip. paſtoralis.

2 ¶ In generali mādato multa ſūt que non intelligunt̄ niſi exꝓmant̄: de of. le. c. i. in glo.

3 ¶ In generali locutione ꝑſona loquēs intelligit̄ excepta. c. petitio. i gl. ꝺ iureiu. cū ꝯcordantijs ibi poſitꝭ: vñ ſi ꝓmiſi tibi dare aliqd ꝯ oēm hoiēʒ non teneor dare cōtra me.

g Ladius nō eſt reddēdus furioſo effecto etiam ſi iuraſſet. 22. q. 2. ne ꝗs arbitret̄. ⁊ facit ad probādū ꝙ ex iuramēto vel voto nō tenet̄: hꝺ qñ venit ad eū caſū in quo nullo mō iuraſſet vel iurare non potuiſſet.

g Loriauana Uide Uana gloria.

g Ratia accipit̄ multiplicit̄ aliqñ ꝓ amore: ⁊ ſic accipit̄ i. c. i. como. aliqñ ꝓ cōceſſione bñficij ſeu alicuiꝰ indulgētie vel auctis: ſicut cle. gr̄e. de reſcrip. ⁊ qꝺ habet̄ in regula: qꝺ ob gr̄am. li. 6. Et intellige qñ ad illud bñficiū faciendūʒ nō eſt obligatꝰ: qꝛ ꝗ facit id ad qꝺ eſt obligatus rōne naturali nō facit gr̄aʒ vt dic̄ Bal. in. c. i. §. hec ſacr̄a. de pace iura. fir. in ꝟbo per gr̄am eccl̄e. ⁊ facit tex. ꝓdictus ꝓ eo ⁊. l. titiꝰ ff. de obſeꝗ. patro. Aliqñ accipit̄ ꝓ dono ſpiritꝰ ſci. j. q. j. gr̄a. in cle. i. de magiſtris. in gl. ⁊ ꝑ magiſtrū in ſecūdo ſen. Et hec eſt duplex ſ. gr̄a gratꝭ data. Et hec ſtat cū peccato mortali. Et eſt oē bonū additū naturalibꝰ nr̄is. ſicut gr̄a predicādi ꝓphetandi: faciēdi miracula ⁊ huiuſmodi. Alia dicit̄ gratū faciens Et hec ſm Ricar. in. 2. di. 26. ar. i. q. i. non differt a charitate ſm aliqd abſolutū. Et iꝺ idem eſt realiter qꝺ charitas ſʒ Frā. de may. in. 2. di. 29. qꝛ que nō poſſunt ſeperari ſunt idem realiter. Sed per rationes formales reſpectiuas differūt: quia habēt habitudies diuerſas habētes diſtinctos terminos. Charitas enim dr̄ ad obiectū. ſ. eſſentiā diuinā: ſʒ nullus eſt in gr̄a eſſentie diuine ꝯ voluntatꝭ. ⁊ ita differunt formaliter: ⁊ placet lʒ alij teneant aliter: hec nunꝗ̄ pōt eē cū peccato mortali: ⁊ ſine hac nullus ſaluabit̄. De quo vide per theologos in. 2. di. 27. ⁊. 28.

¶ Utrū bannitus ꝓpter aliqꝺ delictū cuiꝰ bona ſunt ꝯfiſcata ſi a dño recipiat̄ ad gr̄aʒ eoipſo ſit reſtitutus ad bona: ⁊ remiſſa ſibi culpa. R. quidā tenēt ꝙ ſic ꝓpter tex. in. l. i. §. fi. ff. de queſti. Ubi dicit Bar. ꝙ bānitus qñcunꝙ recipit̄ ad gratiā ꝓncipis videt̄ reſtitutus. Idē videt̄ etiā ſenſiſſe in. l. fi. ff. de ſententiam pa. Sed Salice. in. d. l. fi. damnat dictū Bar. ⁊ dicit cū Cy. ibidē ꝙ nō reſtituit̄: ⁊ magis placet ꝑ tex. i ti. ꝺ pace ꝯſtā. in ꝓn. in ꝟbo plenitudinē gr̄e nr̄e receptꝰ: et ibi dicit Bal. ꝙ qñ ꝗs recipit̄ ad plenitudinē gr̄e ꝙ remittunt̄ culpe ⁊ reſtituit̄ ad fauores Ergo qñ ſolū ſimplicit̄ ad gratiā recipit̄ nō reſtituit̄ ⁊ merito. Facit etiā qꝛ reſcripta fiſco dānoſa in dubio ſunt reſtringeda ad minus preiudiciū ar. l. ſi qñ. C. de ope. publi. ⁊ Bar. intelligēdus eſt qñ faciēs gr̄aʒ mādat ſententiā vel bannū cācellari qꝛ adducit. §. fi. predictū qꝺ no. Uide. ſ. dānatus. §. 2. j

¶ Utrum gratia ſecūdo modo accepta conceſſa alicui per papā expiret per mortē eius 2

R. quidā docto. tenent φ si gratia cōcessa habet annexam iurisditionē ⁊ sit concessa sine litteris φ expirat. Si vo nō habet annexam iurisditionē: sic nō expirat etiā si sit cōcessa solo verbo. Sed Joā. an. in prologo super. 6. li. i nouella tenet simpl'r φ nō expirat etiā solo vbo ɔcessa. idē tenet Archi. ibidē ⁊ est verius per cle. dudum. de sepulturis.

3 ¶ Quid ō gr̄a ɔcessa ab iferiorib⁹ pap. vtr expiret morte. vide. j. indulgētia. §. 7.

g **Gradus** consanguinitatis ⁊ affinitatis quomō computāt. Uide infra matrimoniū 3. Impedimēto. 6. ⁊. 15.

g **Guerra** quō ⁊ qñ sit licita. Uide. s. Bellum.

g **Gula** est inordinatus appetitus scdm Augu.

1 ¶ Quot sūt eius species. R. Gre. 30. lib. mora. ⁊ ponit. de cōsecra. distinc. 5. quinq3 modis sūt q̄nq3. Prima species ē qñ hora preuenit debita. de quo habes. de consecra. dis. i. c. solēt. Secūda quādo cibos lautiores querit q̄ cōueniat eius qualitati. de quo. 41. dis. c. i. 2. ⁊. 3. Tertia quādo nimis studiose ⁊ accurate cibos preparat. de quo dic: vt. 41. dis. c. 3. Quarto quādo nimis comedit vel bibit q̄ mensura refectiōis exigat. Quinta quādo cū nimis desiderio affectat ō quo di. 41. c. i. vniuersus. Prop re laute: nimis ardenter ⁊ studiose.

2 ¶ Utrū gula sit peccatū mortale. R. Ale. de ales in cōpendio suo φ appetitus comedēdi vel bibendi potest eē. 5. modis. Primo cibum vel potū solūmodo appetēdo: ⁊ hoc nullum ē peccatū: q2 naturale est. Secūdo quādo tali appetitui adiūgit delectatio in cibo vel potu. Et sic ē veniale peccatū. Tertio qñ tali appetitui adiungit trāsgressio alicuius precepti: puta: q2 frangit ieiuniū de p̄cepto ad qd̄ obligat sic ē mortale peccatū. Quarto quādo tali appetitui finali affectu inheret puta: parat⁹ facere quecūq3 vt eū cōsequat sic ē mortale. ⁊ grauī⁹ sic fecit Esau. Quinto qñ ꝓpter talē delectationē appetit⁹ ducit totā vitā suam huiusmodi delectationib⁹ deputare sicut diues q̄ epulabat quotidie. Et hoc ē m'ltū vicinū mortali. Addo. 6. ꝓ clariori intelligentia: quādo tali cibo vel potu seu tāto sciēter ⁊ aduertēter vti vult qd̄ notabile nocumētū ꝓprie persone parat: puta: tm̄ bibit vl' comedit aduertēter φ perdit vsū rōnis: quia tūc peccat mortaliter. Similit si comedit aliquid sciēter quo notabilē infirmitatē vel malū incurreret eēt mortale: q2 cōtra preceptū. Math. 22. diliges ꝓximū tuū sicut teipsū. Sec⁹ si inaduertent nisi ita eēt frequēs φ teneret aduertē sicut dicim⁹ de Ebrietate. 25. di. §. alias ea demu3. vel etiā. secus si modicū nocumētū ex tali cibo p̄curat: aut verisil'r credat incurrere: sic infirmus qui poti⁹ vult pati augmentū febris q̄ sitim ⁊ h⁹mōi: q2 tunc est veniale.

¶ De ieiunio ⁊ hora comedēdi ⁊ cibis q̄bus vesci licet. vide. j. Jeiunium. 3

¶ Quot sūt filie gule. R. φ sūt. 6. Prima 4
ebrietas. Secūda hebetudo mentis. Tertia inepta leticia. Quarta multiloquiū. Quinta scurilitas. Sexta immunditia. de quib⁹ in suis capitulis.

b **Habitus** aliqñ dr̄ q̄dā q̄litas animi acq̄sita ex frequētatis actib⁹ vl' ex vno multū vehementi quo aīa faciliter disponit ad aliq̄d faciendū. Qui differt a dispositione: q2 illa de facili mobilis: sed habitus de difficili h3 Aristo. in predicamēto qualitatis. aliqñ dr̄ vestis seu tegmētū q̄ hō tegit. de q̄ i. c. p̄cipim⁹. 21. q. 4. ⁊ de vi. ⁊ ho. cle. c. de⁹ qui.

¶ Quomō autē sit peccatū in vestimētorū ornatu. vide. Ornatus. 1

¶ Quali habitu debēt vti clerici. R. glos. i 2
sū. 21. q. 4. φ p̄nt vti pānis: ēt p̄ciosis h3 cōsuetudinē regiōis vt ɔformēt se morib⁹ cor i ter q̄s viuūt ⁊ ne vilescat clericalis dignitas vt. 80. di. epi. ō q̄ vid. s. cle⁹. 4. ⁊. j. ornat⁹.

¶ Qualis dz eē habit⁹ religiosi. R. sm̄ h3 3
statuta sue regule: ita tñ φ cōueniat religioni ⁊ penitētie: vt. 20. q. i. c. vidua.

¶ Quo tp̄e dz vti hītu religiōis. R. φ oī 4
tp̄e seu lectulo q̄scēs: seu in quocūq3 loco cōsistens: vt dicit in. d. c. vidua.

¶ Utr peccet mortalit religiosus dimittēs 5
habitū. R. φ sic sine cā rōnabili ⁊ ē excoicatus. de q̄ vide. s. Excoicatio. 7. casu. 27.

¶ Utr liceat tā clerico q̄ religioso ex cā rō 6
nabili occultare habitu3 seu transformare. R. φ sic: vt i. d. c. clerici officia.

¶ Utrum vir possit vti veste mulieris vel 7
e cōtrario. R. φ nō: imo vr̄ pctm̄ mortale:

qꝛ pōt excōicari: vt. 30. di. si qua mulier. et ẜm aliquos sunt excōicati ẜ nō credo.

8 ¶ Quid de vtente habitu monachali vel alio religioso causa ludibrij. R. glo. in. c. cum de corē. de vi. ⁊ hone. cle. ꝙ ꝓhibitū ē. Et sic videt mortale peccatū: ⁊ grauit puniēdꝰ: vt i auc. de sanc. epis. §. vl. C. de epi. audi. l. mic.

b **Ebetudo** mentis est grossities intellectꝰ qua hō nō pōt ptingere ad cognitionē rei: nisi p multa et sit exposita: nec tūc etiā pfecte pōt ꝯsiderare oia que ptinēt ad rationem rei: ⁊ dr hebes eo ꝙ acuto opponitur. Acutū enim est penetratiuū: ita hebes siue obtusum est qd nō pōt penetrare. Uñ inqꝫtū importat debilitatē mētis circa spūalia cōsiderāda sic opponit dono itellectꝰ qd subtilit penetrat: ⁊ differt a cecitate mētis qꝛ ista importat omnimodā ꝓuationē cognitōis spūalis: ẜ hebetudo nō qꝛ nō totaliter priuat cognitione.

j ¶ Utrū hebetudo sit peccatū. R. ꝙ in tantū qꝫtū hꝫ rōnē volūtarij sicut ⁊ cecitas mētis: vt pꝫ in eo q est affectus circa carnalia et de spūalibꝰ subtiliter discutere fastidit vl negligit. Hec oia ex scō Tho. scda scdē. q. 15. ar. 2. Ex q̄ pꝫ ꝙ nō est mortale nisi qñ voluntarie ita implicat se terrenis ꝙ omittit illā discussionē q de necessitate salutis est: sicut i cōfitēdo peccata vel in cognoscendo necessaria ad salutē: ⁊ ē filia gule ẜm Gre. 31. moraliū

b **Edificans** in solo alieno de suo: de iure efficit hedificiū dñi soli. Insti. de re. diui. §. ⁊ ex diuerso. Secus si in littore maris vt piscationi intendat casā hedificauerit: qꝛ qꝫdiu casa durauerit sua est: vt in. l. in tātū. ff. de re. diui. Fallit hoc ꝙ hedificiū nō efficit dñi fundi: qñ hedificatū est de rebꝰ ecclesie: qꝛ soluꝫ cedit hedificio. 12. q. 2. apl'icos. hꝫ Jo. ibidē ⁊ in. c. inuestigādū. de peculio ẜm Ber. Intellige tñ ꝙ eccl'a soluet preciū soli Similiter intellige pdicta qñ sciēter qs hedificat i alieno solo: qꝛ si bona fide credēs hedificare in suo: hedificat in alieno i ꝯscia tenet dñs soli vel ad vendendū fundū vel satisfaciēdū ꝓ hedificio arbitrio boni viri. Si vo qs hedificat de alieō i suo solo. tūc hedificatū est suuꝫ. l. adeo quidē. §. cū in suo. ff. de acq. re. do. sꝫ restituet extimationeꝫ de iure si fuerit condēnatus in duplū. d. §. cuꝫ in suo. ⁊. l. gēma. ff. ad exhibē. ⁊ si destrueret hedificiuꝫ posset petere suū. puta trabē: si mō duplū nō fuerit ꝯsecutus. insti. de re. diui. §. cū i suo. ⁊ d. § cū in suo. Sꝫ in ꝯscia si nō fuerit ꝯdēnatus sufficit restituat extimationē solum.

¶ Utrū hedificans cū dāno vicini sui teneatur ad restitutionē. R. ꝙ nō: si nō facit aīo nocēdi ꝓximo: sꝫ sibi ꝯsulēdi. l. i. §. deniqꝫ. ff. de aqua plu. ar. Nam vsqꝫ ad celū pōt quis eleuare suū hedificiū si est sibi vtile ⁊ seruitutē nō habet. l. altius. ff. si serui. ven. Et tenet glo. in. c. cum eccl'ia. de elec. in verbo iniuriarū. Secus si aīo iniuriādi ꝓximo hoc faceret nam tūc siue denūciatio noui opis sit facta: vel nō. In ꝯsciētia tenet. d. §. deniqꝫ. j

¶ Utrū teneat hedificās demoliri hedificiū suis sūptibꝰ aliqñ. R. ꝙ sic. qñ post denūciationē noui opis siue iure: siue iiuria hedificauit. ff. de ope. no. nunci. l. ptor ait. §. i. extra eo. ti. per totum. 2

¶ Quādo qs possit hedificare castrū vel noua hedificia: vide. s. emphiteosis. §. 18. 3

¶ Utrū quis possit in alieno aliquid facere inuito dño. R. Ange. de aretio. Insti. de lege suffia. cani. tollen. ꝙ sic quādo faciēti prodest ⁊ dño nō nocet: vt ibidē: ⁊ in. l. i. §. fi. ff. de aqua plu. arcē. Secus si lederet. C. de ser. ⁊ aqua. l. aquā. ⁊. ff. si serui. vē. l. ⁊ si forte. in prin. ⁊. l. sicut. §. pe. Idē dicit ꝙ nemo pōt facere in suo qd alteri nocet ⁊ sibi nō prodest: ⁊ qd si facit aīo nocēdi tenet de dolo. d. l. i. §. deniqꝫ. ⁊. ff. de dam. infec. l. proculus. 4

b **Ereditas** vocatur as. i. pōdus. 12. vntiar ⁊ diuidit in. 12. partes que vocātur 12. vntie que vocant diuersis nominibus. s. secunx vntia. s. vna. Alia sextās: idest sexta pars hereditatis que sunt due vntie. Quadrās: idest tres vntie que sunt quarta pars. Triens: idest quatuor vntie que sunt tertia pars. Quincunx. i. quinqꝫ vntie. Semis idest sex vntie. Septunx. i septē vntie. Bes idest octo vntie. Dodrans. i. nouē vntie. Dextans. i. decē vntie. Decunx. i. vndeciꝫ vntie Appellatione vo assis duodecim vntie continentur: vt Insti. de here. insti. §. hereditas ẜm Inno. etiā in. c. ex litteris. de iurepa. Hereditas est quoddā ius vniuersale: ⁊ ea vēdita vel data transit ius patronatꝰ ⁊ oia iura.

Et ideo hereditas est successio in vniuersū
ius quod defunctus habuit tempore mortis
l. nihil. ff. de verbo. sig.
j ¶ Ad quos debet hereditas deuenire defun
cto aliud nō disponēte vel inualide. R. ꝙ in
laicis d̄ iure cōmuni. Primo veniūt legitimi
descendētes si sunt omnibꝰ alijs exclusis: ⁊ si
sunt primi gradus multi equaliter succedūt.
Si vero sunt nepotes ⁊ vlteriores solum succe
dunt in stirpes. i. in eā partē quā pater eorū
si viueret haberet: nec distinguit̄ an sint ma
sculi vel femine etiā adoptiui: quia indistin
cte oēs admittunt̄: vt. C. de suis ⁊ legi. here.
auc. in successione. Si vero descendentes non
sunt: tunc veniunt ascendentes. Puta pater
auus abauus ⁊c. cum fratribus ⁊ sororibus
ex vtroq̨ parēte coniūctis defuncto vel eorū
filij quos fratres vel sorores seu filios si non
habet succedūt ascendētes: salua semꝑ ꝓro
gatiua gradus. s. quia pater prefert̄ auo: et
sic eum excludit ⁊ sic de ceteris. Et sic solum
venit de ascendētibus qui est ꝓximior defū
cto cum fratribus: si sunt in capita: sed cū fi
lijs fratrū in stirpes exclusis fratribꝰ ex vno
parente tm̄. Si aūt dicti ascendētes sunt in
eq̄li gradu: puta ex pte p̄ris i p̄ vel scdo: ⁊ ex
parte matris similit̄ in p̄ vel secūdo: ⁊ hmōi
sic equaliter paterni pro dimidia ⁊ materni
pro alia dimidia succedūt q̄uis sint plures
ꝑsone ex parte vna q̄ alia: puta auus ⁊ auia
ex vna parte ⁊ ex alia solū auus vel auia: vt
in auc. de here. ab inte. §. i. ⁊. z. ⁊ in auc. de
functo posita. C. ad tertulianū. ⁊ qd̄ ibi not.
in glo. Aliter qui est in ꝓximiori gradu de
functo siue paternus siue maternꝰ sit admit
titur: vt in. d. auc. defuncto. ꝙ si nec ascēden
tes sint veniūt collaterales. Et p̄mo fratres
⁊ filij alicuius fratris p̄mortui qui. s. erant
coniūcti ex vtroq̨ parēte defuncto de cuius
hereditate agit̄: nō tamē in capita sed in stir
pes: quo ad filios fratrū p̄mortuoꝝ ipsi fra
tres bene succedūt in capita: ⁊ isti p̄ferūtur
fratribus qui sunt ex vno parente solum: vt
C. de legi. here. auc. cessante. Dicit tm̄ Bar.
in. l. oēs. C. cōmunia de succes. ꝙ q̄n parētes
veniunt ad successionē in bonis quesitis ex li
nea materna: p̄ferūtur parētes ex linea ma
terna. Et in bonis paterni parentes ex linea
paterna. l. z. C. de bo. mater. Similiter quā
do sunt duo filij ex diuerso matrimonio p̄fe
runtur in lucro matrimonij illi qui sunt na
ti ex illo matrimonio alijs natis ex alio.
¶ Sz nūquid cū fratribꝰ p̄fatis veniāt filij z
alterius fratris. R. s̄m Hu. ꝙ nō. ff. quod
cum eo qui in alie. po. l. sz si ex parte.
¶ Utrū filij filioꝝ prefatoꝝ fratrū preferā 3
tur fratribꝰ ex vno parente solū. R. ꝙ sic.
¶ Utꝝ filij filioꝝ soli sine patruis ⁊ amitꝭ su 4
perstites admittant̄ in capita. R. Azo. et
hosti. ꝙ sic: q̄uis sint filij diuersoꝝ fratrū:
sz nō nepotes. s. nati ex eis.
¶ Secundo nō existentibꝰ p̄dictis vel aliq̄ 5
eoꝝ veniūt fratres ex vno latere tm̄ ꝯiuncti
⁊ eoꝝ filij qui p̄feruntur patruis defuncti.
¶ Tertio prefatis nō existentibus p̄ferun 6
tur qui gradu sunt proximiores defuncto: et
si pares sunt pariter admittunt̄: vt. C. de le
gi. here. auc. post frēs. ⁊ extēdit̄ h̄ cōputatio
vsq̨ ad decimū gradū: ⁊ vltra etiā vt habe
tur. 35. q. 5. c. ad sedē. lz imperator solū dixe
rit de decimo gradu expresse. Et in p̄fata suc
cessione tam ascendentiū quam descenden
tium seu collateraliū cessat omnis differen
tia tam sexus quā emācipationis: hoc tamē
attento: vt cum agit̄ de successione patris so
los consanguineos admittas: de rebus vero
maternis vterinos. Filij vero naturales tm̄ vł
spurij s̄m angelū in auc. quō natura. effi. sui
§. fi. si sūt ex eodē patre nō ex eadē matre nō
succedūt adinuicē vnus alteri. Si vero sunt
ex eadē matre: tunc vnus succedit alteri ab ī
testato: quia cognoscunt̄ adinuicem. l. z. ff.
vnde cogna. Si vero vnus spurius decederet
relicto fratre spurio ⁊ alio legitimo ex eadē
matre: tunc venit legitimus ⁊ excludit̄ ille
gitimus: quia quādo de successione tractat̄
ille frater prefert̄ qui pluribus nexibꝰ est cō
iunctus: vt dictū est. De successione vero fra
trum adinuicē serua qd̄ dictū est: vt durat ī
infinitū quousq̨ memoria possit haberi de
cognatione. Insti. de gra. cog. per totū.
¶ Prefatis aūt omnibꝰ ascendentibꝰ descē 7
dentibus ⁊ collateralibꝰ deficientibꝰ: veniet
vir ad successionē vxoris ⁊ vxor viri: vt. C.
vnde vir ⁊ vx. l. vnica quod si non est veniet
fiscus: vt. C. de bo. vacan. l. i. Si vero esset pa
ctum vel statutū aut ꝯsuetudo contra oīa:
vel aliquod predictoꝝ illud serua si tale est:
ꝙ iuri cōmuni possit derogare.
¶ Si vero loquimur in clericis ab intestato 8

morientibus distinguit an sint bona propa
clerici de quibus libere poterat disponere.
De quibus dictū est.s̄.clericus.12. Et in tali
bus succedunt agnati ſm ꝙ dictū est.s̄. Si
ṽo non habet succedet ecclesia cui seruiebat
tēpore mortis: vel altare si solū seruiebat al
tari quod habebat bona distincta ab eccl'ia
ipsi altari deputata: vt no.12.q. vlti.c.vlti.
in auc̄.de eccle.ti.§.si quis episcop⁹. Fallit
hoc in presbyteris ex seruitute promotis ad
sacerdotiū cum cōsensu dominoꝝ: quia de
eorū bonis si ab intestato decedunt fiunt q̄
tuor partes quaꝝ vna episcopo: altera eccle
sie: tertia pauperibus: ⁊ quarta parentibus
assignetur: ⁊ si nō sint idonei vtputa hereti
ci.24.q.2.sane.⁊ huiusmōi: episcop⁹ in vsū
ecclesie distribuat: vt in.c.2.ō succe.ab inte.
Nec est abrogatū: vt ibi doc.cōmuniter te
nent: lʒ glo.voluerit ꝙ sic. Si ṽo sunt bona
ecclesie de quibus disponere clerici nō possūt
succedit eccl'ia: vt in.c.i.de succe.ab inte.⁊.c.
i.⁊.c.relatū.el.2.⁊.c.requisisti.de testa.
9 ¶ Quid de successiōe in feudis: vide.s̄.Feu
dum.§.6.cū sequentib⁹ ⁊ emphiteosis: vide
emphiteosis.§.5.cū duob⁹ sequentibus.
10 ¶ Quid de seruis manumissis decedentib⁹
ab intestato. R.ꝙ succedent descendentes:
vel ascendētes vel collaterales ſm q̄ dictū
est: excepto ꝙ patronus vēdicat partē nō ta
men totū: vt insti.de succe.lib.§. sed nostra
constitutio: ⁊ ibi vide de eorum successione.
Bart. in.l.defuncto.C. in frau.patro.di
cit ꝙ si vnus patronus viuit prefert̄ filio al
terius patroni: ⁊ filius patroni prefertur ne
poti alterius patroni.
11 ¶ Utrū clerici laicis succedant ſm ꝙ dictū
est ⁊ eo ordine. R.ꝙ sic indubitanter: quia
iura preallegata non excipiunt eos: imo etiā
religiosi: intellige q̇ possunt habere propriū
in cōmuni: etiā si dum laici erant cōmiserūt
vitiū ingratitudinis: vt.19.q.vl.c.fi. Fallit
hoc in feudis. De quo.s̄.Feudū.§.9.
12 ¶ Utrū filius aliquando excludatur ab he
reditate patris vel alius de predictis. R.ꝙ
sic in quinqꝫ casibus. Primo si pater fuit he
reticus: quia ipso iure bona hereticorū sunt
confiscata: de here.c.cum secundū.li.6. Se
cundo si pater cōmisit crimen lese maiestat̄.
l.quisquis.C.ad.l.iul.ma.⁊.6.q.i.§.verū hoc
Aduerte tamen ꝙ pena incapacitatis nō ex
tenditur ad filios nisi quando crimen est cō
missum in eum qui non recognoscit superio
rem. Sec⁹ si ē cōmissū ī eū q̇ recognoscit su
periorē q̄ lʒ sit crimen lese maiestatis: vt.l.i.
ff.ad.l.iul.ma. non tamē quo ad īcapacita
tem quo ad filios ſm Salice ī.d.l.quisquis.
Et etiam aduerte ꝙ crimen lese maiestatis
cōmittitur a subdito tm̄.cle. pastoralis.de
re iudi. Tertio si pater erat patron⁹ vel ha
bebat aliquod ius seu feudum in ecclesia q̄ð
deberet transire ad filios ⁊ ipse interfecit vl'
mutilauit rectorem vel clericū illius ecclesie:
quia ipso iure perdit omne ius ⁊ dignitatem
⁊ ad filios non perueniet: de penis.c.in q̇bus
dam.quia talia deuoluunt̄ ad ecclesiam cui
iniuria facta est: imo filij taliū vsqꝫ ad quar
tam generationem in clericoꝝ collegio: nul
latenus debet admitti nec in aliqua religio
ne possunt esse prelati nisi fuerit cum eis dis
pensatū: vt in.d.c.in quibusdā. episcopus ta
men dispensare potest: ex quo conditor cano
nis non sibi reseruat: ar.c.nuper.de sen.exc.
Quarto si filius vel alius qui potest succede
re furioso debitam curā non impenderit sed
succedet ille qui eum in sua domo proprijs sū
ptibus vsqꝫ ad finem vite procurauerit eua
cuata etiam institutione illius qui neglexit:
si modo talis inscriptis amouerit eos vt cu
ram haberent: vt in auc̄.cum.de appel.cog.
§.causas. vbi etiam dicit glo. ꝙ lʒ nullus ex
neus eum procurauerit: tamen hereditas ab
agnatis auferet̄: vt.ff.de his qui.vt in.d.l.
licet. vbi institutus indign⁹ iudicatus ē suc
cessione qui per negligentiā suā ⁊ culpam id
egit vt mulier a qua institutus fuerat more
retur: vbi dicit glo.s. non adhibendo medi
cum vel maluʒ. Quinto si in captiuitatē eos
quibus succedere deberet mori p suā negliḡ
tiam pmisit: vt in.d.§.causas: ⁊ sic succedet
eccl'ia ciuitatis ex q̄ orit̄: vt ibidē: ⁊ etiā ī casi
bus ī q̇b⁹ pōt exheredari: vt.s̄.exhēdatio.§.i
¶ Utrū fili⁹ possit exhēdari p patrē. R.vt 13
s̄.exhēdatio.si frat̄ frēm: ⁊ vir vxorē ibidē.
¶ Utrū dn̄s qui de consuetudine totū acci 14
pit q̄ð erat illi⁹ q̇ sine filijs mortu⁹ est teneat̄
R. ſm Hosti. si talis ꝯsuetudo p̄scripta ē ex
cusatur: q̄ pōt allegare ꝙ hoc pactuʒ ab ini
tio fuerit: quia terra sua erat.
¶ Quō succedēt filij illegitimi: vide.s̄.Fi 15
lius.in p̄n.cū se.verū est ꝙ Azo tʒ ꝙ n̄ales

tũ succedũt adinuicẽ. de succe. cogna. §. vul
go. sʒ Ho. contradicit auc. qui. mo. nã. effi.
sui. §. filiũ. sʒ tu dic: vt. s. §. 6.
16 ❡ Quis succedet dãnatis ex aliq̃ delicto ad
mortẽ. R. ꝙ descẽdentes vel ascẽdentes ꝺm
ꝙ dictũ est. s. sʒ collaterales nõ: nisi vsq; ad
tertiũ gradũ: vxores ꝟo taliũ solũ habebũt
dotẽ ⁊ donatõ. añ nup. Si ꝟo dotẽ nõ habue-
rint accipiẽt partẽ legib⁹ diffinitã. Glo. di
cit ꝙtuʒ ex more lucrarent̃ siue hẽant filios
siue non: ⁊ si neminem predictoꝝ habeant fi
sco applicant̃: vt. C. de bo. dã. auc. bona.
17 ❡ Utrũ bona ingrediẽtis religionẽ ab inte
stato ꝑueniãt monasterio. R. Pa. i. c. i pre
sentia. de ꝓba. ꝙ q̃ ad frẽs minores nõ: q̃ aũt
ad p̃dicatores ⁊ alios mẽdicãtes sic: non tñ
vt imobilia aut iura ꝑpetua sibi retineãt: sʒ
vt vendãt ⁊ imploratiõe officij iudicis. Idẽ
dic in oibus alijs relictis p̃terq̃ ꝑ religiõis
ingressũ etiã i fratrib⁹ minorib⁹. s. ꝙ petent
imploratioñeʒ officij iudicis ⁊ vt vendant:
q̃ aũt ad alios religiosos nõ mẽdicantes in-
dubitãter succedit monasteriũ.
18 ❡ Sed q̃ro qd monasteriũ succedet cũ men
dicãtes nullũ habeant: ⁊ aliq̃ trãsferant̃ ad
placitũ p̃latoꝝ. R. Pa. vbi. s. ꝙ nõ ꝑuen-
iunt i p̃dictis monasterio particulari: ꝫ erũt
in potestate illius q̃ p̃est: vt ꝓuideat prout
sibi videbitur.
19 ❡ Utrũ nouitio moriẽti ab intestato succe-
dat monasteriũ: vide. j. nouitius. §. ij.
20 ❡ Quid si ingrediẽs erat vsufructuari⁹ so-
lum. R. Pa. vbi. s. ꝙ transibit in monaste-
rium vsusfructus: ꝫ solũ durabit in vita in-
gredientis: ⁊ non plus.
21 ❡ Quid de collatis tali ingrediẽti ea lege:
vt nõ alienent̃. R. Jo. an. tenet ꝙ succedet
monasteriũ: ꝑ ar. l. i. ff. de fun. instru. ⁊ l. pa
ter. §. Julian⁹ agrippa. ff. de le. 3. ⁊ in eo qd
nota. de iurepa. ex lr̃is. Pa. vbi. s. ɔ̃riũ tʒ. ⁊
q̃dã alij ꝑ ar. l. peto lucijticij. ff. d le. 2. Fac
qd legit̃ ⁊ no. i. l. si ita q̃s. §. ea lege. ff. d ver.
ob. Ego ꝟo sic ɔcordo distinguẽdo. Si pro
hibita est alienatio vt in familia remaneat:
sic est vera opi. Jo. an. ꝑ. d. l. peto. §. fi. a con
trario sensu. Si ꝟo vt ad extraneũ ꝑueniat
ꝓhibitũ est: sic non succedet monasterium.
22 ❡ Sed quero qñ accipiet qd sibi debet̃ ali-
quis ex hereditate ingrediẽtis siue fecerit te-
stamentũ vel non. R. Pa. vbi. s. Bar. dicit
ꝙ qñ mors ista ciuilis oꝑat̃ oẽʒ effectũ quẽ
mors naturalis: sicut est in ingredientib⁹ or
dinẽ minoꝝ q̃ nihil in cõi vl̃ particulari pos-
sunt hr̃e: tũc stati debit post ingressũ cũ effe
ctu. i. ꝓfessionẽ expressã. arg. l. deo nobis. C.
de epis. ⁊ cle. ꝫ qñ nõ oꝑat̃ oẽʒ effectũ in hoc
quẽ mors naturalis: puta quia habẽt saltem
in cõi: tũc dʒ expectare mortẽ nãlem ipsi⁹ in-
grediẽtis ⁊ interim dispositio si fecit erit i su
spẽso. Et cũ hac opinione transit Cy. ⁊ dñs
Anto. ⁊ Pa. in. d. c. in p̃ntia. Limita tñ nisi
in testõ alit̃ de tp̃e determinasset: q̃r illud erit
seruandũ. Itẽ limita vera p̃dicta: nisi quo
ad filios legitimos qui legitimã habebũt ex
equitate statim post ingressũ: nõ aũt alimen
ta ꝺm p̃dictos doc. Quod veꝝ credo quãdo
legitima eis sufficit: alit̃ nõ saltẽ in ɔscia: sed
vel monasteriũ dabit eis statim qd debẽt hr̃e
ex bõis igressi vel stati alimẽta p̃stabit: donec
eis talia bona dederit. Facit ad h. d. l. deo no
bis. §. nã ⁊ maritus. ⁊ qd no. ibi in glo.
❡ Hereditas quõ diuidit̃ inter frẽs q̃ habẽt 23
peculiũ castrense vel q̃si: aut aduẽticiũ: vide
peculiũ per totũ.

b **Eres** aliqñ ꝓximũ. i. primũ si-
gnificat nõ vlteriorẽ. vt
ff. de verbo. sig. l. sciendũ. ꝫ regulari
ter nomẽ heredis ꝑ multas successiones acci
pitur: vt. d. l. sciendũ. ⁊ l. vlti. C. de here. in-
stituen. vbi heres heredis testatoris dicitur
heres. vide glo. in. c. ex transmissa de fil. p̃sb.
Aliquãdo tamẽ descendentes post primũ he
redem vocantur ꝓheredes: vt tenet glo. in. c.
fi. de pecu. cleri. q̃uis al's pro heres dicatur
qui se putat heredẽ cum non sit. ff. de pe. here.
in. l. pro herede. ⁊ insti. de interdi. §. adipiscẽ-
de. Aliquãdo quilibet descendẽs cui relinq̃-
tur aliquid dicitur pro heres: vt in. d. gl. No
mine ꝟo suorum heredum non veniunt ex-
tranei heredes. de quo per Bar. ⁊ alios in. l.
Gall⁹. ff. de liber. ⁊ posthu. Quod limita ve
rum in his que non transeunt ad heredes ex
traneos.
❡ Utrum deus instituerit ꝙ aliquis sit he- 1
res. R. ꝙ sic vt patet in. c. non omnis. 32.
q. 2. ⁊ q. 4. dicat ibi: Eijce ancillã ⁊c̃. Non
enim erit heres filius ⁊c̃.
❡ Utrũ heres institutus solũ i certa re qui 2
ꝓprie nõ dicit̃ heres ꝫ legatari⁹: vt in. l. quo
tiens. C. de here. institu. possit in foro aie nõ

dato alio herede adire totã hereditatẽ ſm ꝙ
vult. l. i. in. §. si ex fundo. ff. de here. insti. R.
Pa. in. c. quia ingredientibꝰ. de testa. ꝙ Fe
de. ꝯsilio. 126. ⁊ multi aliĳ doc. in sacra pagi/
na ꝯsuluerunt ꝙ sic: quia ius humanũ nõ cõ
trariũ diuino debet seruari in foro aie. Li/
cite poterit: limitãt tñ dũmodo dolose nõ sit
inductus testator ad instituendũ eum in cer/
ta re: vtputa quia persuasit ꝙ nõ posset ha
bere regressum ad alia bona.
3 ¶ Quid si ita sit institutus in certa parte ꝟ
addito: ⁊ volo ꝙ de bonis meis plus non pos
sit petere sed sit ꝯtentꝰ ⁊c. ⁊ instituit̃ aliꝰ he
res vniuersalis qui nõ vult adire hereditatẽ
an suprascriptus possit ipse eã adire. R. vi
det̃ ꝙ sic. ar. d. §. si ex fundo. ⁊ d. l. quotiẽs.
Sed ꝯtrariũ est verũ ꝙ nõ põt: vt in. l. quoti/
ens. §. sed si duo. ff. de here. insti. vbi patet ꝙ
§. ꝑdictus si ex fundo. ⁊ ꝑdicta. l. quotiẽs. h3
locũ qñ voluntas testatoris est simplex ⁊ non
restricta exꝑsse: vt in casu isto. Et idõ veniẽt
succedẽtes ab intestato: quia testamentũ nõ
reperit̃ habere heredẽ: ⁊ nõ põt q̃s ꝓ parte de
cedere intestatus: ⁊ ꝓ parte testatꝰ. l. ius no
strum. ff. de reg. iu. Si dicis quõ põt ꝓhibe
re ꝙ nõ plus peteret. R. ꝑ. l. domus. §. fi. ff.
de vsufru. vbi testator ꝓhibet ius accrescẽdi
⁊ casus est in. l. i. ff. de iniusto rup. testa.
4 ¶ Utrum heres teneat̃ ex delicto vł q̃si delicto
defuncti. R. vt colligo ex Bar. in. l. i. ff. de
ꝓuat. delict. ꝙ aut actio ẽ penalis ex vtraq3
parte: vtputa qñ petit̃ pena q̃ est applicanda
parti. Nã tam ex parte rei q̃3 actoris est pe/
nalis. Et sic nõ tenet̃ aliq̃ iure. Si vero actio
ẽ penalis ex parte rei ⁊ ꝓsecutoria rei ex par/
te actoris: vtputa qz ago ꝓ satisfactiõe dãni
mei: ⁊ sic de iure ciuili si delictũ fuit cõmissũ
circa ꝯtractũ: q̃ quidẽ ꝯtractus tenuit sic te/
net̃ heres: qz nõ fundat̃ intentio actoris im/
mediate ex delicto ꝟ ex ꝯtractu puta: qz agit̃
actõe comodati vel depositi ⁊ hmõi: ⁊ non ex
dolo vel delicto. Casus est in. l. ex depositi. ff.
de ac. ⁊ obli. ⁊ l. ex ꝯtctibus. ibidẽ. ⁊ bonꝰ tex.
in. l. si hoiez. §. dat̃ actio. ff. ꝯpositi. Si vero fu
it cõmissũ delictũ circa ꝯtũ q̃ nõ tenuit: vt
puta qz dolꝰ dedit causã ꝯtui: qz nõ tenet vt
in. c. delicti. de emp. ⁊ ven. sic nõ tenet̃ qz cu3
agere nõ possit ex ꝯtctu cũ non sit: oporteret
agere ex delicto ꝯ heredẽ ⁊ crimina morte ex
tinguunt̃. 23. di. quorũdã. ⁊ nullꝰ post mor
tem põt accusari. 4. q. 2. c. i. ff. d do. eo. q̃ au.
sen. mor. si ꝯsi. l. vlt. 33. q. 2. admonere. nisi ĩ
casibꝰ heresis. 24. q. 2. sane. vel si hereticos ĩ
stituit heredes: de here. c. si q̃s ep̃s. vel si ĩ cri/
mine notorio decessit: vt no. in glo. d. c. quo/
rundã. ⁊. 24. q. 2. in sũma. vł generalit̃ dic
q̃ñcunq3 cõmisit defunctus crimẽ ꝓpter qð
ipso facto pena sit inflicta a lege sicut in here
si ⁊ crimine lese maiestatis: qz tunc accusat̃
⁊ agit̃ ꝯ heredẽ nõ vt puniat̃ ex illo delicto:
ꝟ vt bona auferant̃ ab eo q̃ in cõmissũ ceci/
derunt. Facit. l. cõmissa. ff. de pub. ⁊ tex. bo/
nus. in. c. 2. de ꝑscrip. li. 6. alš nõ tenet̃ heres
pro quocunq3 delicto cõmisso a defuncto si/
ue in ꝯtu nullo siue extra oẽm ꝯctu3: nisi in
duobus casibꝰ. Primꝰ si lis fuit ꝯtestata cu3
defuncto: vt. l. vnica. C. ex delic. defun. Rõ:
quia in iudicio quasi ꝯhimꝰ: vt in. l. 3. §. idẽ
scribit. ff. de peculio. Et idõ videt̃ initus ꝯtra
ctus cũ defũcto ꝑ ꝯtestationẽ litis. Secun/
dus si aliq̃d puenit ad heredẽ ex delicto defũ
cti: qz in tantũ tenet̃ ⁊ nõ plus: vt in. d. l. vni
ca. Fallit in ꝯditione furtiua: qz in. l. si ꝓ fu
re. ff. de ꝯdi. fur. dicit tex. furti actio penam
petit legitimã ꝯditio rẽ ipsã. ⁊ sequit̃ ꝯditio
rei furtiue: qz rei habet ꝓsecutionẽ heredez
q̃3 furis obligat nec tñ si viuat seruus furti/
uus sed ⁊ si decesserit. s. viuo fure vł mortuo
De iure aũt canonico tenet Bar. indistincte
teneri qñ quis agit ꝓ satisfactiõe dãni ꝯtra
heredẽ ⁊ hoc sequunt̃ cõiter doc. Et sic intelli
gende sunt glo. in. c. ex ꝑsentiũ. de pigno. de
solu. c. i. de rapto. in lr̃is. de vsu. tua nos. in/
tellige in q̃tum hereditas se extẽdit. Et pla
cet in ꝯscia. l3. Pa. in. c. fi. de sepul. solu3 ad
mittat verũ qñ defunctũ penituit quia iura
canonica loquunt̃ ꝙ tenet̃ qñ defunctũ peni/
tuit: vt no. glo. singularis in. c. a nobis el. 2.
de sen. ex. qz tũc agit̃ ex q̃si ꝯtu nõ ex delicto
Si vero nõ penituit nõ tenet̃ h3 eundẽ Pa. et
glo. d. c. a nobis. nisi q̃tenꝰ d iure ciuili tenet̃
¶ Utru3 heres teneat̃ soluere legata in te/ 5
stamẽto minꝰ solẽni facta. R. ꝙ in foro iudi
ciali nõ de quo dicendũ: vt in. l. si veritas. et
l. fi. C. de fideicõmis. Sed in foro aie pendet
hec q̃stio ex alia. s. vtrũ ex voluntate defũcti ori
atur obligatio naturalis. ⁊ cõmuniter vltra
mõtani tenẽt ꝙ nõ: cismõtani ꝙ sic. De quo
vide ꝑ canonistas: in. c. fi. de solu. ⁊ ꝑ Bal.
⁊ legistas. in. l. cum quis. C. de iuris ⁊ fac. ig.

Et ibi dicit Albricꝰ ꝙ opinio cismontanoꝝ est cõis opi. ⁊ sic tene eã quia verioꝛ. Ex qua opinione. d. Anto. motus dicit se ꝯsuluisse i facto in quo tm̃ vnꝰ testis fuerat adhibitꝰ: tenebaṫ heres in foꝛo aïe. Pa. aũt in. c. quia plerisqꝫ. de imu. ec. distinguit ꝙ aut defunctus nõ egit solẽniter relinquere: ẜ totũ cõmisit fidei heredis. Et sic teneṫ ciuiliter ⁊ naturaliter. Et sic in vtroqꝫ foꝛo casus est notabilis ẜm vnã lecturã quã sequiṫ Bar. in d. l. fi. Aut nõ cõmisit fidei heredis ẜ simpliciter relicta fecit sine solẽnitate debita ⁊ indistincte teneṫ heres in foꝛo aïe si ei de h̄ ꝯstet Rõ: qꝛ solẽnitates fuerũt inducte ad falsitatem tollendã. Ubi ergo ꝯstat ꝙ nulla falsitas interuenit dꝫ cessare: ⁊ dispositio legis ⁊ seruari eq̇tas ⁊ obligatio naturalis que oꝛitur ex dispositione defuncti. l. cũ amplíꝰ. §. is natura dꝫ. ff. de reg. iu. ⁊ ꝓ hac opinione facit q̇d no. Inno. de elec. in. c. sicut. ⁊. l. infra C. de fideicõmis. Ego dico ꝙ si erat legans doctus ⁊ nõ erat necessitas q̃ excluderet solẽnitatẽ debitã: ⁊ sic nõ valeat: quia videṫ voluisse potius illudere. Si ṽo erat ignoꝛans vel foꝛte nõ potuit solẽnitatẽ obseruare: sic valeat in ꝯscia alio nõ constante de mente. vide ḋ h̄. ĩ. testm̃. §. 9. ⁊. 10. ⁊ legatũ. 2. §. 8.

6 ¶ Utrũ heres teneaṫ satisfacere ex ꝯctu vl̃ q̃si defuncti i q̃ ipse defunctus erat obligatꝰ vltra vires hereditarias. R. ꝙ si fecit inuẽtariũ nullo mõ teneṫ. Si ṽo nõ fecit inuẽtariũ in foꝛo aïe nõ teneṫ ẜm Joan. an. ⁊ dñm An. ⁊ Pa. in. d. c. qꝛ plerisqꝫ. In foꝛo ṽo cõtentioso sic: vt in. l. fi. C. de iure deli. Federi. tñ ꝯsilio. 21. dicit ꝙ etiã teneaṫ in conscientia vltra vires. Sed pꝛima opinio videtur eq̇oꝛ quo ad conscientiam.

7 ¶ Utrum hereditate exhausta ꝑ legata possit heres aliquid de ipsis legatis detrahere. R. ꝙ aliq̃n detrahiṫ falcidia aliq̃n trebellianica: aliq̃n legitima: de quo dic: vt. ĩ. legitĩa. Similiter an̄ oïa deducere põt expensas funeris ⁊ alias necessarias q̃s fecit cã hereditatis vt in testamẽto ⁊ in inuentario ⁊ huiusmodi: quia sic debet esse imunis a grauamine sicut est a lucro in. l. scimꝰ. §. ⁊ si p̃fatam cũ quinqꝫ. ll. sequẽtibꝰ. C. de iure delibe.

8 ¶ Utrꝝ heres scienter soluẽs legata: nec retiniens sibi falcidiã possit repetere vel si ignoranter. vide Solutio. §. 21.

¶ Quid si plures sunt heredes an quilibꝫ teneatur in solidũ ad oïa debita vel legata. R. ꝙ regulariter quilibet teneṫ solũ ꝓ parte hereditaria. C. de ac. here. l. ꝓ h̄reditariꝫ. Fallit hoc in. 7. casibus. Pꝛimꝰ q̃n defunctus aliter disposuit. ff. de le. 2. l. cũ ab vno. Secundus si obligatio sit pꝛopter impẽsas funeris vxoꝛis: quia non solũ obligantur heredes: ẜ ⁊ vir ẜm poꝛtionẽ quã habẽt: puta si vir habꝫ centũ ⁊ heredes. 200. tunc vir teneṫ ꝓ tertia ⁊ heredes solũ pꝛo duabus. Tertius si bona defuncti erant expꝛesse vel tacite hypotheca ta debitoꝛibus: qꝛ vno existente non soluendo tñ alij obliganṫ. Quartus in alimentis legatis quando sic per iudicẽ est diffinitũ: vel defunctũ. l. 3. in pꝛinci. §. i. ff. de alimen. lega. Quintus q̃n res legata possideṫ ab vno in solidum dicta. l. pꝛo hereditariꝫ. ⁊. ff. como. l. sed mihi. §. heres. Sextus q̃n obligatio ꝯsistit in implendo pollicitationẽ factã a defũcto ad honoꝛẽ dei vel sanctoꝛũ vel rei publice. ff. de poll. l. i. §. si quis. ⁊. l. ex pollicitatione. Septimus quando obligatio est indiuidua. ff. de verbo. ob. l. in executionibꝰ. §. serua. ⁊ de h̄ habes in glo. d. l. ꝓ hereditariꝫ. 9

¶ Quid si heres est pupillus nunquid differetur solutio debitoꝝ vel legatoꝝ. R. ꝙ nõ. vt. l. sub pꝛetextu. C. de ac. here.

¶ Utrũ dilatio restõnis facta ab h̄de ꝓlõget statũ i purgatoꝛio ḋfũcti: ⁊ quõ eṗs põt cõpellere h̄edes nõ exequẽtes vl̃ alios executoꝛes ⁊ multa alia ad h̄: vide. s. Executoꝛ.

¶ Utrũ heres rogatꝰ restituẽ h̄editatẽ possit alienare aliq̇d de ea. R. ꝙ nõ. C. cõia de le. l. fi. nisi in casibꝰ positis in auc̃. res q̃. ibidẽ posita: q̇ sũt isti. s. cã dotꝭ ⁊ donatõis ꝓpṫ nuptias: ⁊ loquiṫ in lib̃eris nõ in extraneis: põt tñ retinere sibi q̃rtã trebellianicã: vt in. c. Raynũtius. ⁊. c. Raynaldus. ḋ testamẽtꝭ. Si ṽo rogatꝰ est restituẽ q̇cq̇d superit de h̄editate: tũc ad minꝰ q̃rtã ꝑtẽ ẜuabit sb̄stituto: vt. C ad treb. auc̃. ꝯ rogatꝰ. ⁊ vide de h̄ in glo. i. d. c. i p̃ñtia. Aduerte ẜm gl. i. d. c. i p̃ñtia: ꝙ lꝫ q̇s sit pure rogatꝰ restituere h̄editatẽ nulla facta mẽtione de filijs. Si tñ postea h̄uerit filios vel nepotes sb̄stitutio euanescit. C. de fideicõmis. l. cũ acutissimi. C. de insti. ⁊ sb̄sti. l. generaliṫ. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. l. cum auus. 12

¶ Utrũ bona ingrediẽtis religionẽ nõ capacem vt sunt mendicantes: qui nec in cõmuni 5

debent habere sint ꝓpinquoꝝ. R. cōmunis
opinio est: ꝙ ad succedētes ab intestato ve
niant ꝑ auc. bona. C. de bo. prescrip. sed hoc
limita nisi p̄dicta bona fuerint ei relicta sub
cōditione si decesserit sine liberis restituendū
quia tūc debēt erogari ad pias causas. Ca
sus est singularis in auc. de sanctis. epis. §. ꝫ
⁊ hoc p̄senti. in fi. Et hoc sequit: Angelus in
disputatiōe que incipit: Nobilis quidā ge
nere. Hec oīa limita vera: nisi imploratione
officij iudicis ea vellēt vendere ⁊ preciū i suas
necessitates ꝯuertere: q2 succederent: vt. s̄.
Hereditas. §. 17. dictū est.
14 ¶ Utrū heres dedicās se monasterio exclu
dat substitutū. R. glo. in. d. c. in p̄sentia. ꝙ
sic si est priuatus ⁊ etiā cuz rogatus est resti
tuere p̄uato. Sec⁹ si substitut⁹ vel cui roga
tus est restituere eēt eccl̃a vel loc⁹ religiosus
vel alia pia cā: quia nō excluderet: vt in. d.
§. sed ⁊ hoc presenti. vnde sumpta est auc. ni
si rogati. C. ad trebel.
15 ¶ Sed quid si nō ingredit monasteriū: sed
efficit cleric⁹. R. glo. in p̄fato. c. in p̄ntia. ꝙ
nō euanescit substitutio nisi duo ꝯcurrant.
Primū vt ꝑpetuo maneat in ecclesia. Secū
dum vt redditus expendant in pias causas:
vt in prefata auc. dicit. Sed Pa. ibidem re
stringit ad clericū ꝯuersū alicui monasterio
sed magis placet vt simpliciter intelligatur
sicut glosa intelligit.
16 ¶ Utrū ꝯuersio seu dedicatio sui ipsi⁹ ⁊ sua
ruz reꝝ ecclesie seculari euacuet substitutio
nem. R. glo. in. d. c. in p̄ntia. ꝙ aut fit cleri
cus: dic vt. §. p̄cedenti. Aut nō fit clericus.
Et sic nō expirat: lz alij dicant ꝙ etiam expi
rat: ꝫ primū verius scd̄m equius.
17 ¶ Quid si quis ingredit religionē in frau
dem substituti. R. Pa. in. d. c. in presentia.
abbas tenet ꝙ nō euacuat substitutionē: q2
dolus ⁊ fraus nemini patrocinat. c. sedes de
rescrip. ⁊ placet cōit doc. Facit. 20. q. 3. §. fi.
Ubi inductio facta cā bonoꝝ impedit acqui
sitionē eoꝝ. ergo forti⁹ qn̄ fraus interuenit.
18 ¶ Utrū heres institutus cū ꝯditione si sine
liberis ex se legitime descendentib⁹ vel ex cor
pore suo nascētib⁹ si ingrediat monasteriuz
euanescat substitutio. R. Pa. in. d. c. in pre
sentia post diuersas opiniones recitatas cō
cludēdo cū Bar. ⁊ Cy. in. l. si ita q̇s. ff. de le.
2. ꝙ euanescit. ⁊ credo sit verior. ꝯcor. Ar
chidi. ⁊ Jo. 19. q. vlti. c. si qua.
¶ Sed q̇d si nō intrauit sed instituit mona 19
steriū heredē. R. Archi. in. d. c. si qua. ꝙ nō
euanescit substitutio ꝫm Hos.
¶ Utrū heres teneat soluere legatū causa 20
dotis factū si illa ingrediat monasteriū. R.
Pa. in. d. c. in p̄sentia. ꝙ sic. ⁊ idē si esset ei re
lictū cā donationis ꝓpter nuptias.
¶ Utrū substitutio expiret facta sub ista cō 21
ditione: si ingredit monasteriū: vel si nupse
rit vel nō nupserit. R. Pa. in. d. c. in p̄ntia.
ꝙ nō: q2 cōmuniter tenet ꝙ habet ꝯditio ꝓ
nō adiecta in substitutione que impedit reli
gionis ingressū: sicut illa que impedit matri
moniū carnale. l. cū tale. ff. de ꝯdi. et demō.
l. 2. C. de indic. vidui. Et ideo mulier non te
netur restituere relictū sibi cū onere restituē
di si nupserit. l. quotiēs. ff. de ꝯdi. ⁊ demon.
Ubi legatū factū si nō nupserit tenet: ꝙuis
faciat contrariū. l. filie. ff. de ꝯdit. ⁊ demon.
Idem dicit Albri. in. l. deo nobis. C. de epi.
⁊ cle. ꝙ puella cui relinquunt centū si nupse
rit. Si ꝟo religionē intrauerit. 50. ꝙ nihilo
minus si intrauerit habebit centū: q2 in casu
p̄dicto oīs ꝯditio dilatio ⁊ grauamē: remis
sa intelligunt: cū predicta īstitutio succedat
loco debiti bonoꝝ subsidij: vt est expressum.
C. de inoffi. testa. l. quoniā in priorib⁹. Et
hoc dicit veꝝ in filia cui bonoꝝ subsidiū debe
tur: sed in extranea nō: ꝫ solū si ꝯditio extet:
⁊ etiā nō haberet filia qn̄ legitima esset sibi
legata: ⁊ istud esset vltra bonoꝝ subsidium.
Et de hoc vide eundē ibidē diffuse. ⁊ in dicta
l. quoniā ī priorib⁹ Richar. malūbra dispu
tauit ⁊ tenet ꝙ si relinquat alicui centum si
nupserit. ⁊. 50. si ingrediat religionem ꝙ ni
hilomin⁹ ingrediēdo habebit centum: nec di
stinguit: an sit filia vł extranea ⁊ ē veꝝ: ⁊ sic tene
¶ Statuto cauet: ꝙ filie extantib⁹ mascul' 22
filijs nō succedant ꝫ deant de bonis paternis
dotari ⁊ esse ꝯtente: q̄rit si patre mortuo q̇ reli
q̇t filiū ⁊ filiā: ⁊ anteq̄ frater sororē dotaret
mortuus ē relicta filia sua: dicta amita debe
at habere solū dotē vel tanq̄ heres. R. Al
bri. in. l. publico. C. ad. l. iul. de adul. q̇daz te
nent ꝙ sic: q2 neptis nō succedit vt mascul⁹:
ꝫ verius videt ꝫm Hugolinū de la fontana
ꝙ succedet nepꝭ nō amita. Rō q2 ex morte
patris iam ius fuit quesitū filio: ⁊ illud trās
mittit filie: vt. C. de cad. tol. §. in nouissimo.

quia in hoc representat psonā patris sui. ar. C. de here. vel ac. ħ. l. empta. ⁊ sufficit semel ius fuisse quesitū vt. ff. q̄d me. causa. l. videamus. De quo vide. s. Feudū. §. 8. Sed si filius pmortu⁹ fuisset añ patrē relicta filia: vera esset opi. pma: q2 tale statutū ē factū: q2 p masculos pseruat agnatio: vt. ff. de ve. in. spi. l. i. §. ex. ḡ nō dz porrigi ad sexū femineū vt in. d. l. publico. vide. s. excōicatio. i. §. 20 quō ff pōt admittē sororē i fraudē creditoꝝ
23 ¶ Utrꝫ heres teneaꝶ seruare ordinē in soluēdo creditorib⁹ vel legatarijs. R. ꝙ sic: quia creditorib⁹ pri⁹ satisfacere dz siue ex ꝯtractu vel quasi: aut delicto vel quasi sint postea legatarijs. Si tñ pri⁹ solueret sine dolo legatarijs pri⁹ veniētib⁹ nō poterit īngetaria creditorib⁹: si nihil ei remāsit de hēditate h habebunt regressū ꝯ legatarios. q̄s aūt in creditorib⁹ sit pponēdus vide. j. restō. z. §. 16
24 ¶ Quis pōt heres institui. R. ꝙ oīs q̄ nō p hibeꝶ a iure: ar. de spō. cuz apud. Et q̄s phibeatur. R. ꝙ. 13. Primo heretic⁹ aut paganus: de here. c. si q̄s epō. Secūdo credentes receptatores ⁊ defensores hereticoꝝ de here. c. excōicamus. el. i. §. credentes. Tertio apostata. Quarto collegiū illicitū. Quinto deportatus. C. de here. insti. l. i. Sexto dānat⁹ ob crimen famosū. Septimo insecutor cardinaliū: de penis. c. felicis. li. 6. Octauo excōicatus. Nā q̄ tpe institutionis vel mortis vel aditionis hereditatis erat excōicatus nō valet institutio. Secus si post institutionē fuit excōicatus: h ante mortē absolut⁹: vł post mortē fuit excōicatus ⁊ ante aditionem absolutus: tenet institutio. ff. de here. insti. l. h si in ꝯditiōe. §. solem⁹. ⁊ l. si alienū. §. in extraneis. Nono spurij nati ex dānato coitu de quib⁹. s. Filius. in pn. Decimo incestuosi cū monacha. 27. q. i. si q̄s sollicitauerit. i gl. Undecimo crimē lese maiestatis cōmittētes de ꝑ. di. i. c. si q̄s tñ in militib⁹. Duodecimo. Simoniaci fm aliquos: quia purificanꝶ ledentib⁹ maiestatē. Tertiodecimo illi q̄ non pñt habere: nec in ꝓpo: nec in cōi: vt sunt fratres minores. cle. exiui. §. cupiētes. de ṽbo. sig. De materia heredis: vide. s. Hereditas. ⁊. j. Legatū ⁊ Testamentū.

b **Eremita** dicit̄ q̄ vere ⁊ puram solitariā eligit vitā. 16. q. i. qui vere.

¶ Utrū possit habere ꝓpriū. R. glo. in. d. c. q̄ vere. ꝙ sic: ⁊ est tex. 19. q. 3. §. econtra.

¶ Que est strictior vita: an heremitaꝝ an religiosoꝝ. R. glo. vbi. s. dicit: ꝙ monachorū. Intellige in heremitis q̄ nō sunt religiosi

¶ Utrū heremita gaudeat ꝓuilegio clericali. R. glo. vbi. s. ꝙ sic: ⁊ dicit pbari p. d. c. q̄ vere: h iudicio meo nihil ꝓbat nisi ꝙ sunt digni honore. Et ꝓpterea dico cū Jo. d ligna. in cle. p l̃ras. de preb̃. ꝙ sicut laici nati sunt: ita laici pseuerāt ⁊ sub iurisditione impatoris cum eis nō adueniat aliq̄d eripiēs eos ab ipsius iurisditione q̄d duplex est: videlꝫ receptio ordinis vel ꝯuersio ad aliquā religionē approbatā: in. c. fi. de reli. do. 17. q. 4. si quis suadente. de sentē. ex. nō dubiū. cū similib⁹: ⁊ sequiꝶ Pa. in. c. nullus. de fo. compe. lꝫ sit equū dicere ꝙ sūt ecclīastice psone. ⁊ de foro ecclīastico. p. c. nulla rōne. 93. di. ⁊. c. si autē jj. q. 3.

¶ Utrū religiosi possint vitā heremiticaꝫ eligere. R. ꝙ sic de lnia suoꝝ prelatoꝝ ⁊ cellas siue habitacula i heremo siue loc̄: vbi nō sit hominum habitatio de propinquo capere ⁊ mutare: possunt etiā religiosi mendicantes vt in. c. cum ex eo. de exces. prela. li. 6. Sꝫ plati nemini debent dare lniaꝫ: nisi iam in societate pfectis: cuꝫ sit periculosissimū solitarie habitare impfecto: cui diciꝶ. Ue soli: q2 cuz ceciderit non hꝫ subleuantē. Et ideo sanct⁹ Tho. scd̄a scd̄e. q. 188. dicit ꝙ vita socialis necessaria est ad exercitiuꝫ pfectionis: quia mutuo se instruūt verbo ⁊ exēplo ⁊ correctione q̄ ad perfectionē ꝑducūt. Solitudo autez cōpetit iam pfectis: qui alioꝝ regimine nō indigent. Et iō si absq3 exercitio precedēti talis vita assumaꝶ ꝑiculosissima: nisi supplea tur ꝑ diuinā gratiā: hec ille.

b **Ereticus** est fm archi. in. c. quicūq3. de here. li. 6. Primo q̄ tenet ꝯ quatuor cōsilia. Itē q̄ aliter sentit de sacramentis. s. corpore christi: baptismate: ꝯfessione: ⁊ alijs q̄ sacrosancta pdicat ⁊ obseruat eccl̃a. c. cū ad abolendā. de here. Itē q̄ conaꝶ auferre priuilegiū ecclesie romane sibi a christo traditum: vt in. c. oēs. 22. dis. q̄d est. vt sit caput oium ecclesiaꝝ. Itē dubius in fide. c. dubi⁹. de here. Itē omnis scismaticus. 24. q. 3. inē heresim. Itē oīs simoniacus. i. q. i. quisquis.

Itē oīs precisus ab ecclesia.4.q.j.c.z. Itez oīs interpretans male sacrā scripturā.24.q.3.heresis grece. Itē qui nouā opinionem inuenit.24.q.3.heretic⁹ ē. Itē qui trāsgreditur p̄cepta aplīce sedis.99.di.nulli. Itez qui nō tenet articulos fidei: Sz loquendo de heretico ꝓprie ⁊ vt sit excoicatus ⁊ subiaceat alijs penis ꝯ hereticos statutis. Dic ꝙ tria requirunt̄ s̄m Alex. de ales scḋa scḋe ti. de heresi. Primū falsa credulitas in rōnali.j.s̄m glo.24.q.3.§.quia ṽo sermo. ꝙ erret in articulos fidei ⁊ eius sacris: vt i.c. ad abolendā: de here. Addit Pau. i cle. vnica. eo.ti. ꝙ etiā ille qui falsaz ⁊ extortā expositionē in diuinis scripturis ponit cōtra id quod tenet ecclesia. Intelligo.s. pro articulo fidei est heretic⁹. Glo. tn̄ in cle.j.§.sane.de vsu. dicit indistincte de tenēte aut gignēte puersuz dogma vel falsas opiones ꝙ heretic⁹ ē. Cardina. in.d.cle. etiā voluit hoc extēdere ad tenentē cōtra canones: ⁊ multi doc. ibidē Sed ego dico clari⁹ ꝙ falsa credulitas ꝯ fidez ē duplicit̄. Primo directe ⁊ p̄ncipalit̄: Et hoc est q̄ qḋ ē cōtra articulos fidei. Secundo indirecte ⁊ secūdario sicut ea ex q̄bus sequit̄ corruptio alicuius articuli sicut dicere aliquid falsuz in scriptura diuina cōtētū quia ē corruptio illius articuli de spū sctō. q̄ locutus ē p̄ ꝓphetas. Similit̄ dicere ꝙ ecclesia male determinauit in aliquo circa fidem ē ꝯ illud. sanctā ecclesiā catholicā: ⁊ huiusmodi. Secūdū qḋ requirit̄ vt quis sit hereticus ē p̄uersa voluntas in concupiscibili. Tertiū ipugnationis ꝑtinacitas ex pte irascibilis.s. ꝙ ꝑtinaciter hoc teneat. quia lz q̄s erret in fide ⁊ alijs predictis. Si tn̄ patus ē corrigi non ē heretic⁹.tex.ē.24.q.3.dic apostolus.⁊.c. qui in ecclesia.⁊ glo. ibidē: ⁊ gl. i c. nec licuit.17.di. ⁊ tex. planus. in.c. hec fides.24.q.j. ⁊ in.c. dānamus. de sū. tri. i verbo ꝑtinaciter. ꝓpterea dicit Lau. ꝙ qui errorē nō defendit imo patus ē intelligere ratōnē non ē putādus hereticus. Similit̄ ille qui dubitat ex animi īfirmitate nō tn̄ ꝑtinaciter insistit. Et.c. dubi⁹. de here. intelligat̄ qn̄ in dubio ꝑtinaciter insistit.

j ¶ Qua pena puniūtur heretici ꝓprie. R. vt colligo ex diuersis iurib⁹ ꝙ vltra mortale pctm̄. i4. penis. Primo ꝙ ipso facto sunt excoicati. de q̄.s. excoicatio.5. casu.17. Nec dū heretic⁹ excoicat̄ sed etiā suspect⁹ de heresi: nisi ad arbitriū epi se purgauerit. c. ad abolendā.§. laicus. de here. ⁊ de sen. ex. c. vt fame. Et si excoicationē per annū sustinuerit aīo indurato: tunc velut heretic⁹ cōdēnabit̄. c. excoicamus.§.j. de here. cū contumacia. de here. li.6. Requirit̄ tn̄ vt specifice sit vocatus vt de fide respōdeat s̄m Jo. an. ibidē: ⁊ se de tali suspicione purget.

¶ Sed qd si sit occultus oīno. puta qz tenet heresim in corde solū erit excoicat⁹. R. glo. 2
in.§.j.24.q.j. q̄sic. Idē tz Ray. ⁊ Hos. et Jo. de ancha. in suis sūmis eo.ti. ⁊ glo. i cle.j. de here. quā sequit̄ Card. q̄ allegat multa iura ad hoc. Archi. aūt in.c. cū quis. de hereti. li.6. allegat multa pro ⁊ ꝯ. Et finaliter reliquit disputationi. Sed saluo meliori iudicio mihi vr̄ dicendū ꝙ si heresis sit solū in corde: nec aliquid ostēdat̄ in signo vl̄ opere ꝙ nō ē excoicatus. Et hoc tenet Pe. de pa. in.4. ⁊ Ho. in.c. mulieres. de sen. ex. ⁊ sequit̄ glo. in.c. cū quis. de sen. ex. li.6. loquēdo de eo qui ratā habet verberationē clerici solū in corde ꝙ nō ē excoicatus quo ad ecclesiaz. Nec ob. iura q̄ allegat glo. in.d.cle.j. qz ꝯcedo ꝙ si aliquid p̄cipit ecclesia in ope faciendū extra vel nō faciendū cū tali intētione vl̄ aīo: ꝙ faciens ꝯ ligat̄ etiā quo ad ecclesiā: lz ecclesia non iudicet ex quo occultū ē. Et ita loquūtur iura per.d. glo. allegata. Nā in.d. cle.j. inq̄sitor omittens procedere ꝯ cōsciam ligat̄. Ecce quod p̄cipitur fiendū. cle.j.ḋ stamo. loquit̄ de actu exteriori quo quis ad curias principū vadit eo aīo vt offendat. Ecce p̄cipit abstinendū ab accessu tali aīo. Et oīa alia semp habent opus annexū faciendū vel non faciendū si bene attēdant̄. Et iō q̄tūcūꝙ sit occultū tale opus factū tali aīo vel nō erit ligatus. Secus vbi cogitatiōi cordis nihil addit̄ opis: quia solū deū habent vltorē C. de iuriurā. l. iurisiurādi.33.di.c. habuisse. ⁊.50.di.§. sz illud. ṽ. quorū. Si ṽo aliquid ostendat in signo.s. verbis factis ⁊ huiusmōi sic erit ligat⁹ q̄tūcūꝙ sit occult⁹. Et sic pz ꝙ ecclesia ligat oīno occulta: ⁊ tn̄ nō ligat ea que solū ꝯsistūt in corde sine aliq̄ ope adiuncto facto vel omisso. Et sic ꝯcor. doc. in hoc.

¶ Quid de illo qui osculat̄ sepulchrū machōmeti: 3
vel aliquid facit ad eius venerationez sicut alij īfideles. R. Alex. ḋ ales scḋa scḋe

ti. de apostasia: q̄ si faciũt q2 ita credunt: ꝛ iō ꝓfitent. sic sunt apostate heretici ꝛ excoĩcati. Si ṽo hoc faciũt solũ verbo vel ꝓpter metũ nō in corde. sic peccāt mortalr̄ non tñ sunt heretici nec excoicati.

4 ¶ Secũda pena ē q̄ nemo cũ hereticis debet hr̄e negociationē neq̄ in domo vel terra sua eos tenere vel fouere. Facit. c. sic ait. eo. ti. Et s̄m Pa. ibidez extendit. d. c. ad oēs hereticos: lz loquat̄ de tholosanis. Et nota q̄ licz cũ nullo excoicato sit pticipãdũ: tñ cũ hereticis multo mĩ⁹. Unde lz nō excoicent̄ oēs participãtes cũ eis eadē excoicatiōe: tñ credētes: fautores: receptatores: defensores hereticoꝝ hñ ligant̄: vt patet. s. excoicatō. 5. casu. 17. posset tñ aliquis sine peccato pticipare cũ eis in his que spectāt ad eoꝝ salutē. Similiter ꝛ filij: vxor: ꝛ h⁹mōi qui iudicio boni viri alr̄ comode facere nō pñt: nec iest periculũ puersionis ꝛ etiā ceteri in casib⁹ in quibus licet participare cũ excoicatis. de q̄bus habes supra excoicatio. 8.

5 ¶ Tertia pena ē q̄ bona ipsoꝝ ipso facto q̄ crimē incurrũt heresis applicant̄ fisco i terris. s. imperij si sunt seculares iudicis secularis. In terris ṽo ecclesie vel si sunt clerici applicant̄ fisco ecclesie nisi clericoꝝ bona eēnt ecclesie: vel ipsi haberēt stipendiũ ab ecclesia: quia applicabũtur ecclesie a qua stipendiuz habebāt vel cuius erāt: vt in. c. vergētē. eo. ti. hec in. c. cũ s̄m. eo. ti. li. 6. Uerũtñ executio ipsius cōfiscatiōis vel occupatio dictoꝝ bonoꝝ nō fiet donec ꝑ aliquā ꝑsonā ecclesiasticā fuerit sententiatũ sup ꝑfato crimine heresis cōtra ipsuz hereticum: vt in. d. c. cũ s̄m. de quo vide. j. pena. §. 3.

6 ¶ Sed qd̄ si in vita ipsoꝝ hereticoꝝ non fuit sñiatũ ipsos hereticos. R. Pa. in. c. fi. q̄ si post mortē ipsoꝝ sñiatũ fuerit sup eoꝝ crimie nihilomi⁹ applicabunt̄ fisco: vt i. c. z. de rescrip. li. 6. q2 confiscatio fuit facta in vita ipsoꝝ eo ipso q̄ inciderũt in heresim. Et de hoc ē tex. in. c. accusatus. eo. ti. li. 6. in §. in eo ṽo casu.

7 ¶ Quid si habet filios catholicos. R. s̄m glo. in sũma. z3. q. 7. ꝛ in. c. vergētis. eo. ti. q̄ nihilomi⁹ cōfiscant̄. Et sic nihil hēbunt de bonis parentũ filij nec etiā agnati. Uñ ꝑ d. c. vergētis. corrigit̄ aut. ō nestorianis. C. de here. q̄ volebat vt deuoluerent̄ ad filios vel agnatos catholicos bona hereticoꝝ: q̄d ꝛ sequit̄ Arch. in prin. z3. q. 7. ꝛ Cy. in. l. quisq̄s. C. ad. l. iul. maie. Hos. dicit hoc verum in terris ecclesie sed nō in alijs. Et istud vltimũ ē magis piũ: q̄uis primũ sit verius.

¶ Quarta pena ē q̄ heretici: credētes: receptatores: defēsores: ꝛ fautores: ipsoꝝ filij vsq̄ ad secundā gnātionē nullũ ecclesiasticũ beneficiũ vel officiũ publicũ adipisci pñt: vt in. c. z. eo. ti. li. 6. Hoc intelligo de secūda generatione per lineā patris qui ē fili⁹ ꝛ nepos sed ꝑ lineā maternā nō nisi ad primũ gradũ s. filiā extendit̄: vt i. c. statutũ. el. z. eo. ti. li. 6. Et etiā nisi emēdati tales heretici: fautores: receptatores: ꝛ alij eēnt ꝛ reincorporati ecclesie parati ad pniam pagendam fuissent vt in dicto. c. statutum. 8

¶ Quinta pena ē q̄ si quis vir ecclesiastic⁹ ad preces heretici: fautoris: receptatoris: et alioꝝ similiũ pestilentiũ dignitates: ꝑsonatus ꝛ quecũq̄ alia ecclesiastica beneficia scienter ē adeptus ipsis ē priuat⁹ ipso facto: et inhabilis ad similia. Si ṽo ignorant̄ solum mō sic habit⁹ ē ꝑuat⁹: vt. d. c. q̄cũq̄. li. 6. 9

¶ Sexta pena ē q̄ filij hereticoꝝ ipso facto quo sñiatũ ē cōtra eoꝝ parētes de heresi efficiunt̄ sui iuris ꝛ effecti intelligunt̄ a die cōmissi criminis. Unde emācipatio facta non valet p⁹ cōmissuz crimē: vt in. d. c. q̄cũq̄. 10

¶ Septima pena ē q̄ vxores q̄ ꝯxerũt mrīmoniũ cũ illis quos sciebant hereticos amittunt dotes ipso facto: sec⁹ si ignorabāt: licz postea scierint: vt in. c. decreuit. eo. ti. li. 6. 11

¶ Octaua q̄ appellare nō pñt heretici: credentes: receptatores: fautores: ꝛ defensores eoꝝ: vt i. c. vt inq̄sitiōis negocijs. eo. ti. li. 6. 12

¶ Nona ē q̄ cōtra hereticos credētes ꝛ alios ꝑdictos admittũt̄ excoicati ꝛ participes: vel socij criminis ad testimoniũ: vt in. c. i fidei fauorē. eo. ti. li. 6. Et officiales lz sint excoicati pñt cōtra eosdē suũ exercere officiuz si requisiti fuerint ab ipsis vel inquisitorib⁹ vel eoꝝ delegatis: et licite possunt eos requirere: vt in. c. ꝑsidētes. eo. ti. li. 6. 13

¶ Decima q̄ hereticis siue sint coniuncti siue extranei nihil ē relinquēdũ seu nō pñt institui heredes: vt in. c. si quis eꝑs. cũ. c. se. et quod ibi nota. de here. secus facientes si sunt eꝑi vel clerici sunt excoicati: vt i dcis. c. no. 14

¶ Undecima q̄ vasalli hereticoꝝ ꝛ q̄cũq̄ 15

alij qui hereticis aliqua obligatōe erāt astri
cti vt famuli liberti ⁊ huiusmōi ipso facto li
berant: vt dī ⁊ notat in.c.fi.eo.ti. Propte
rea si aliquis ꝓmisisset eis hereticis soluere
sub pena vel iuramēto certo die non tenet:
vt no.glo.ibidē. Et hoc intellige si ē manife
stū ipsuz hereticū incidisse perfidiā. Et dic
Phil. idē etiā si sit occultus: dūmō probari
possit. Sed Jo.an.limitat dictū suū verū si
ad probationē processuz ē quia tūc probatō
facit delictū manifestū: vt in.c.cū olim.d ꝟ.
sig.secus si non ē processuz ad probationez.
Pa.ꝟo ibidē vult: ꝙ a die cōmissi criminis
sunt liberi: ꝗuis nō possit allegari ꝑdicta ab
solutio: nisi facta manifestatione ꝑ sniam.
Ego teneo cū tex. ꝙ eo ipso ꝙ ē manifestum
in heresim incidisse tales absoluti sūt ꝗtum
cūqꝫ snia nō seruat cōtra eos: qꝛ ꝑ exceptio
nē eorū petitionem elident.
16 ¶ Duodecia pena ē ꝙ dānati ꝑsentibꝰ secu
laribꝰ ptātibus: aut eorū bailiuis relinqnt
aīaduersione puniendi clericis prius a suis
ordinibꝰ degradati: vt in.c.excoīcamꝰ.el.j.
eo.ti. ⁊ ista aīaduersio ē pena ignis de cōsue
tudie lꝫ de iure sit pēa mortis: vt i.l.arriani
C.de here. iūcta .l. vltimū supliciū.ff.d pēis
17 ¶ Sed quero qd si hereticꝰ dānatꝰ ꝑ eccle
siā velit redire nunquid ei parcet. R. Jo.
an.in quadam apostilla in.d.c.excoīcamꝰ.
tꝫ ꝙ sic. ⁊ idē glo.singu. in.c.excoīcamus.el
2.eo.ti. Sed lꝫ istud sit hūanuz: tn̄ ego cre
do de iure ꝯtrariū. Nā vt acceptet oportet
ꝙ cōtinuo post deꝑhensionē errorꝫ ad fidei
catholice vnitatē sponte recurrat ⁊ errorez
suū ad arbitriū ꝑsidentis publice abiuret ⁊
satisfactionē condignā exhibeat: vt in.c.ad
abolēdā.eo.ti. quod nō facit qui expectat cō
dēnationē. Et dictū.c.excoīcamus.el.2.qd
videt cōtrariū: loquit de deprehēso nō con
dēnato. Archi.tn̄ in.c.vt cōmissi.eo.tit.li.
6.dicit ꝙ relapsis dūtaxat nō parcit: semel
tn̄ lapsis parcendū ē: ex quo volunt ad fidē
redire. Et vt dixi hoc ē mitius.
18 ¶ Utrū rediens sponte ad veritatē fidei ⁊
reconciliatus recuperet bona. R. ꝙ non. ß
solūmodo euitat penaz mortis. Et ꝙ oliz de
bebat detrudi in perpetuū carcerez ad agen
daz penitētiam: hodie per inquisitores vna
cum presidēte potest cōmutari: vt in.c.vt cō
missi.eo.ti.li.6. Et similiter recuperabit bo
na si ex misericordia ei cōcedant: alr non: vt
in.d.c.vergentis.
¶ Tertiadecima pena: ꝙ nullus clericꝰ de 19
bet ei ꝑbere ecclesiastica sacramēta: neqꝫ tra
dere ecclesiastice sepulture: neqꝫ elemosynas
aut oblationes eorū recipere: alit clericꝰ pri
uandus est suo officio: regularis sua priuile
gia in illa diocesi vbi cōtrafecerint nō ei ser
uentur: vt in.c.excōmunicamus.el.j.eo.tit.
Hodie tamē quicūqꝫ tradiderit ecclesiastice
sepulture: ē excōmunicatꝰ ipso facto.per.c.
quicunqꝫ.eo.ti.li.6. de quo supra.excōmuni
catio.7.casu.28. Sꝫ hec omnia limita nisi
peniteant ⁊ signa manifesta penitētie in eis
appareant: quia tūc ecclesiastica sacramēta
possunt ⁊ debent dari etiā si forēt relapsi: vt
in.c.super eo.de here.li.6.
¶ Quartadecima ꝙ nullꝰ tabellio publica 20
instrumēta vel scripta pro hereticis credēti
bus: fautoribus: ⁊ ceteris facere potest: nec
aduocatus in aliqua causa vel facto pōt eis
patrociniū prestare: nec litigantibꝰ sub eorꝫ
examine: alit ipso facto sunt suspēsi ab offi
cio ⁊ perpetuo infames: vt in.c.si aduersus.
eo.ti. Intellige ſm Pa.ibidē. nisi reuertāt
ad fidē: qꝛ tūc pn̄t ꝑdicta ꝓ eis impendi.
¶ Qua pena puniūtur credētes: fautores 21
receptatores: ⁊ defensores hereticoruz. R.
ꝙ.18.penis. Prima quia sunt excōmunicati
ipso facto. de q.s.excōmunicatio.5.casu.17.
Secūda ꝙ si post excōmunicatōez infra an
nū satisfacere ꝯtēpserit ex tūc ipso iure sūt in
fames: vt neqꝫ ad publica officia seu consilia
seu ad eligēdos ad huiusmodi aliquos: neqꝫ
ad testimoniū admittūtur: sunt itestabiles:
etiaz nec ad successionez admittūtur. Nul
lus eis cogatur respondere super aliquo ne
gocio: sed bene ipsi alijs. Si sunt iudices et
dant sententiam nulla est. Nec aliquis pōt
causaz agitare sub eis. Si aduocati sunt nō
sunt admittendi ad patrociniū. Si tabelli
ones instrumēta per eos cōfecta nihil valēt
sed cuz auctore suo dānantur. Si ꝟo clericꝰ
fuerit ab omni officio ⁊ beneficio deponat.
Hec habentur in.c.excōmunicatus.el.j.eo.
ti. Ex quibus collige.12.penas contra ꝑfa
tos. Adde qrtā: quitā: octauā: nonā: tertiā
decimā ⁊ qrtādecimā i ꝑcedētibꝰ.§.dictas

22 ¶ Quis dr̃ credēs hereticis. R. Archi. in
d.c. quicūq̨. eo. ti. li. 6. ꝙ ille qui ore ꝓprio
dicit se velle mori in fide talis heretici: vel q̇
dicit se credere erroribus eorū. ad hoc ď ṗ.
di. j.c. pōt. Similiter qui adorauerit reue/
rentiā suo more exhibuerit cōsolationez vel
coionē in morte seu in infirmitate ab hereti
cis receperit: vel similia ꝑpetrant que ad ri
tū eorū pertinēt credētes dicunt: q2 plus fa
ctis ꝙ̄ verbis loq̇mur. ar. ď ap. dilecti. el. 2.
Et loquor de his factis in quib9 error expri
mitur: quia in alijs factis vt visitare eos vl'
alimoniā p̄bere non ē credere sed poti9 faue/
re. Credētes tñ eorū erroribus heretici sūt
c. excōmunicamus. el. 2. eo.
23 ¶ Quis dr̃ receptator. R. Arch. vbi. s̃ ꝙ
ille qui sciēt recipit hereticos ⁊ si nō freq̄nt
quia lz ꝓm grāmaticū sit verbū frequētati/
uū: tñ in iure pro simplici verbo ponit: vt ꝓ
batur. ff. de recepta. l. fi. In iure ciuili rece/
ptator dr̃ qui latēter recipit ⁊ celat: vt cōser
uatus manus iudicis euadat: vt. l. j. ff. de re/
cepta. ⁊. l. congruit. ff. de offi. presi. ⁊. l. vlti.
C. de his qui la. occul. Et sic accipit etiaz de
iure canonico nisi solū in casu isto heretico/
rū. Rō quia spāliter omnis receptio prohi/
betur: vt in. c. sicut ait. eo.
24 ¶ Qui dicunt fautores. R. Archi. vbi. s̃.
ꝙ si sunt ꝑsone q̄ publica ꝑtāte fungant ex
sola omissione dicūtur fautores: puta si ab
ecclesia condēnatos nō fugāt vel nō puniūt
sicut debent ⁊ precipit. in. c. ad abolendā. eo.
⁊ in. c. excoicamus. el. j. eo. Hoc ꝓbatur. 23.
q. 3. qui pōt. ⁊. q. 5. qui vitijs. ⁊. q. 8. p̃terea. ⁊
17. q. 4. §. qui aūt. Itē dicit idē Archi. ꝙ si
prelati nō faciūt carceres ad custodiā hereti
corū vel similia que ad eorū officiū pertinēt
ex auaricia non dicunt fautores: quia id in
fauorē hereticorū non faciūt: sec9 si ꝓpt eos
nō faciūt. Si sūt p̄uate ꝑsone lz nō capiāt he
reticos ex omissione sola nō dicūt fautores:
sed si celant eos postꝙ̄ iurauerūt indicare:
pñt dici fautores cū peccēt mortalit in hoc
celādo veritatē. ij. q. 3. q̇sq̇s. Idē dic de p̄ua
tis astrictis ꝑ iuramētū ad indicādū ⁊ celāt
in casu in q̊ tenent indicare ꝙ qñ sit: vide. j.
inquisitio. §. ij. sec9 in alijs p̄uatis nō astrictis
q2 nisi omittāt dolose nō dicunt fautores. ex
cōmissione ꝟo oēs dicūt fautores: q2 vel ver
bis excusant eos vel laudāt ⁊ h9mōi. vñ si p̄

dicta verba ꝓuocāt simplices ad amorē he/
reticoꝝ: ⁊ deuotionē quā hñt ad ecclesiā ha/
beant minuere ⁊ talia nō dicant ex lubrico
lingue: quia lubricū lingue ad penā nō dz tra
hi. ff. ad. l. iu. maie. l. famosi. tūc fautores di
cunt. ij. q. 3. nō solū. 2. q. j. c. fi. Multo ma/
gis fautores sunt q̇ facto eis fauēt: puta ali/
moniā mistrādo: ipsos liberādo vel ꝑ que li
berari pñt dando ⁊ silia. ad hoc. 23. q. 4. est
iiusta. ff. de fur. l. si pignore. Et idē dicit i eo
qui p̄cibus eos liberat. ar. 14. q. 6. c. j.
¶ Qui dicant defensores. R. q̇. s̃. Archi. 2
ꝙ quicūq̨ defendētes errorē hereticoꝝ: ⁊ ta/
les dicunt heresiarche. Itē dicunt defenso/
res illi qui ꝑsonas ipsorū defendūt resisten/
do viribus vel potētia ne ad man9 iudicis ve
niāt puniēdi vel examinādi. Et ď hoc. 21. q.
5. ꝑ totū. 27. q. 2. si custos. vel ne fiat execu
tio: vt in. c. ex lrīs. de offi. dele. Nō tñ ꝙ de/
fendens hereticū ne ledat a priuato vel qui
in iudicio eidē patrocinat credēs eū hr̄e iu/
stā cāz ñ dr̃ defensor vel fautor etiā si postea
appareat ꝙ nō erat iusta cā: q2 hec ē iusta de
fensio q̄ talib9 reseruat: sec9 si ꝯ ꝯsciaz ei pro
cinat q2 defensor ē: ita no. Car. i cle. j. ď p̃cis
¶ Quō heretici: fautores credētes: defen/ 2
sores receptatores eorū ⁊ etiā ifamati de he/
resi recipiātur ad pñiam. R. ꝙ ad arbitriū
epī prius debēt abiurare errorē ⁊ p̄mittē ꝑ
scripturā ꝙ tenebūt firmit fidē catholicā: ⁊
hoc publice vel p̄uate sicut crimē ē publicuz
vel priuatum. j. q. 7. quotiens. de consecra.
di. 2. ego berēgarius. ⁊. d. c. ad abolendaz:
postea debet absolui ꝓm ecclesie formā de q̄
habet. ij. q. 3. cū alijs. de sen. ex. cū desideres
Et postea iponi ꝙ talib9 solet iiūgi: vt in di
ctis. c. quotiēs ⁊ ego. Si tñ tēpus nō adest ⁊
signa pnie i extremo demōstrēt pñt absolui
sine solēnitate p̄fata ꝓm Ho. ⁊ Inno. in. c. a
nobis. el. 2. de senten. excoica.

b **Ermofroditus** dicit
ille qui habet vtrunq̨ sexum. s. viri
lem ⁊ femineum.
¶ Utrū possit eē testis in testamento. R.
glo. 4. q. 3. itē idonei. ꝟ. hermofrodita. ꝙ ñ
sicut nec mulier. isti. de testa. §. testes. In iu
dicio tñ sic eo mō quo mulier. Et hoc intelli/
go qñ magis hz de femia ꝙ̄ de viro. sec9 esset
si sexus virilis magis incalesceret. si ꝟo ē pa

rilitas. glo. predicta nō determinat: sed dice
rē nō admitti nisi quaten⁹ mulier admittit
z ¶ Utrū possit ordinari. R. q nō: qꝛ ē mō
struosus. arg. 36. di. illitteratos. ꝛ. 49. di. c
vlti. Si tñ ordinat ꝛ sexus virilis magis in
calescit: recipit characterē: al's nō: etiam si
equalit icalesceret ꝭm Rodo.
3 ¶ Utrū possit cōtrahere ꝛ an debeat ꝯhere
cū viro vel cū muliere. R. gl. p̄dicta q sex⁹
magis icalescēs dꝫ attēdi ꝛ sic determinari.

b **Ironia** est mendaciū in ver
bis vel factis dictū
vt quis minus extimet q̄ seipsum
existimet: vtputa cū aliquis asserit de se ali
quod vile quod i se nō recognoscit. Aut ne
gat aliquod magnū qd tñ existimat in se eē:
ꝛ est aliqñ pctm̄ veniale qñ id qd dicit vel
ostēdit in se eē vel nō eē: nō ē scādalū nec ꝓ
prie fame vl' alteri⁹. Aliqñ ē mortale qñ cēt
in scandalū ꝓpriū vel alioꝝ: vl' qñ hoc fieret
ex inordinata ambitōe: vt p̄ficeret alicui p̄
lature sp̄uali: puta quia vadit male vestit⁹ ꝛ
despectus ꝓpter hoc solū vt p̄ficiat ꝛ delibe
rate. Et intellige si ē indign⁹: vel si ꝓpter ho
norē solū ꝛ h⁹ mōi ꝭm q dixi ambitionē esse
mortale. de quo vide. s. ambitio. Et de tali
dr̄ Eccl. Est qui nequit se humiliat: interiora
aūt eius plena sunt dolo. Al's esset veniale
peccatū talis ambitio cū tali hironia. Et sic
intellige dictū Aug. in. c. cū humilitatis. zz.
q. z. minora tñ de se dicere salua veritate et
maiora abscōdere ꝓpt humilitatē non ē hiro
nia nec peccatum ꝭm genus suuꝫ ꝭm sanctū
Tho. zz. q. 113.

b **Histrio** quis dicat. R. q ille
qui psona sua ludū fac
j ¶ Utrū sit peccatū. R. san. Tho.
zz. q. 148. q nō: si fiat moderate ꝛ loco ꝛ tē
pore ꝛ psonis cōgruis ꝛ gestib⁹ vel ꝟbis ho
nestis vt pro sublevatiōe animi alicui⁹. vñ
ꝛ licite tales recipiūt aliquid ꝓ mercede. Et
sic nō intelligit de istis. c. donare. ꝛ. c. qui de
neratorib⁹. 86. di. nec. c. pro dilectiōe. de cō
se. di. z. Al's aūt ludū facere de psona cū ge
stibus ihonestis aut turpib⁹ seu in loco aut
tēpore ꝓhibito ē mortale pctm̄: vt pꝫ p. d. c.
ꝓ dilectiōe. in quo denegat ei corpus christi
ꝛ talib⁹ donare ē pctm̄ mortale si fiat ꝓ eoꝝ
ludo exercēdo. Sec⁹ si fiat ꝓpter necessita
tē ad naturā sustentandaꝫ: vel ne ab eis in
famarentur ꝭm Rodo.
¶ Utrū tales histriōes ꝓhibiti possint or z
dinari. R. ꝭm glo. in. d. c. donare. q nō: vt i
c. maritū. 33. di. qꝛ infames sūt. 4. q. 1. c. 1. ff.
de his qui no. infa. l. z. §. vl. limitat tñ Pa. i
c. cū decorē. de vi. ꝛ ho. cle. verū: qñ his exer
cuit artē illam in publico. Facit. l. palā. ff. de
ritu nup. 25. q. z. ita nos Inno. ꝑo i. d. c. cū
decorē vult vt sit infamis q habeat hoc offi
cium in curia: vel q assuescat se in illo actu:
alias non sit infamis: ꝛ est opinio magis pia
ꝛ mihi placet.

b **Omagiū** est qñ quis facit
promissionē al
teri genib⁹ flexis ꝛ manib⁹ itra ma
nus illius positas: ita q efficit hō illius nul
lius alterius fidelitate salua: ꝛ talis appella
tur homoligiū: ꝛ fit solū ipatori vel regi et
h⁹modi q̄ nō hñt sup se supiorē: ꝛ talis hois
ligius differt a vasallitico in quo reservat
saltē impatoris fidelitas vel auctoritas: nec
pōt quis eē hōligi⁹ duoꝝ: sed bñ pōt eē hōli
gius vnius ꝛ vasallus alterius vel pluriū. d
quo homagio no. in glo. cle. pastoralis. i. §.
rursus. ꝟ. hōꝫ ligius. de re iudi.
¶ Utrū sit simonia ꝓ re sp̄uali. puta bene j
ficio ecclesiastico homagiū exigē. R. q sic:
vt ē tex. in. c. ex diligenti. de simo. ꝛ in. c. fi. de
re. iur. Nō quia homagiū ē seu cōtinet tēpo
rale comodū illi⁹ cui p̄stat: qꝛ efficit ei⁹ sub
ditus: ꝛ obligat sibi ad certa servitia. Fide
litatis aūt iuramētū bñ pōt exigi sine simo
nia: qꝛ tm̄ obligat vt sibi sit fidel' ꝛ p̄stat po
ti⁹ dignitati q̄ psone. Et h verū qñ ē in tali
dignitate cui debet fidelitas talis al's etiā eēt
simonia ꝭm vnā lecturā i. d. c. ex diligenti.

b **Omicidiū**. i. dr̄ volunta
riū qd aīo ꝛ i
tentione occidendi hominē ꝑpetrat
cū effectu. vnde dr̄ homicidiū hois ab homi
ne facta occisio. Et istud cōmittit facto: pre
cepto: cōsilio: defensione: ꝛ dissuasiōe: coope
ratione: aīatiōe auxiliatiōe. Pro quoꝝ de
claratione multa dubia subinferunt.
¶ Utrū homicidiū volūtariū ab hoīe fcm̄ j
vr ē hō sit pctm̄ mortale. R. q sic semp: qꝛ
cōtra preceptū. Non occides. Exo. zo. imo
terribile peccatū: vt patet. 50. di. c. si quis vo
lūtarie. vbi vult tex. q iponat ei pnia vt sp
s. horis statutꝫ iaceat ad ianuā ecclesie ꝛ coio

nem in exitu vite sue nõ recipiat. Dicit glo. si nõ fecerit p̄dictã pniã. Et notant̃ dixi esse mortale pctm̃ homicidiũ volũtariũ ab hoie vt hõ ẽ. Nõ aũt ab homine vt a lege siue vt ẽ legis minister: q2 nõ ẽ pctm̃ dũmõ nõ desit iustus ordo: iusta cã: iust⁹ anim⁹. Deest iusta cã qñ aliqs sine demerito occidit̃. Iust⁹ anim⁹ cũ ex liuore vindicte occidit. Iustus ordo cũ occidit ille cui lex nõ cõmittit: vl' cũ occidit̃ nõ eo ordine quo lex statuit. de quo 23.q.5.in.c.reos. ⁊ p totã qõnem.

2 ¶ Utrũ liceat alicui occidere seipm̃ aut mutilare. R. q nõ sine mortali pctõ: q2 nemo mẽbrorũ suorũ ẽ dñs. 23.q.5.si nõ licet. ⁊ in l.liber hõ.la.j.ff.ad.l.aquil. ppterea dic̃ Augusti.in.d.c.si nõ licet. His g̃ exceptis q̃s vel lex iusta gnãlit̃ vel ipse fons iusticie de⁹ spãlit̃ iubet occidi quisqs hominẽ: vel seipsũ vl' quẽlibet occiderit homicidij crimĩe tenet̃. h̃ ille. Fallit hoc in mutilatõe q̃ fit cã medicaminis.q.licet. Et õ h̃.55.di.c.si qs.el.j. ⁊.2

3 ¶ Utrũ liceat alicui occidere seipsũ ne aliqs cogat eũ ad peccatũ. R. q nõ: vt in.d.c.si ñ licet.⁊.23.q.4.displicet. Unde Hiero.i.c. nõ ẽ nrm̃.23.q.5.dicit. vñ ⁊ in psecutiõib⁹ nõ licet mihi ppria manu pire absq3 eo vbi castitas piclitat̃: h̃ ille. Et l3 aliq ex h̃ dicto dixerit q vbi castitas ipugnat̃: licet se occidere. Hoc ẽ falsũ vt p3 i p̄allegat̃.c. Et iõ h̃ dictio absq3: ponit̃ inclusiue sicut ibi. Pulchre sũt gene tue absq3 eo qd intrinsec⁹ latet Sic ⁊ dictio vsq3 etiã iclusiue ponit̃.ff.õ pigno.ac.l.j.13.q.2.ebron. Et qd legit̃ de samson q̃ se int̃fecit. ⁊ idẽ de aliq alio dicẽdũ: q hoc fuit ex speciali reuelatione dei: vt dicit̃. in dicto.c.si non licet.

4 ¶ Quid si iudex occidat malefactorẽ ordĩe iusticie nõ seruato. R. q peccat mortalit̃: sicut ⁊ qñ ex aĩo vindicte vel ex cupiditate occidit: q2 iuste qd iustũ ẽ exeq̃ris. dicit tex. in Deutro. ⁊ no. in.d.c.reos. qd credo verũ nisi ex aliq vrgenti cã hoc faceret ⁊ notorie 9staret occisũ dignũ morte. Et p hoc fac̃.c.õ occidẽdis. ⁊.c.officia. h̃ meli⁹.c.ñ frustra.3.q.5

5 ¶ Utrũ liceat occidere furẽ. R. glo.i.c.cũ hõ.23.q.5. q latronẽ insidiãtẽ in itinerib⁹ ⁊ nocturnũ depplãtorẽ agrorũ licet cuilib3 occidere. C. qñ lice. vni siue iudi.l.j.⁊.2. Latronẽ seu furẽ nocturnũ silr̃ licet: diurnũ ṽo ñ nisi armis se defẽdat: vt i.c.si pfodiẽs. de homi. Limitat tñ Pa. in.c.j. de homicidio. et p̄dicta glo. verũ: qñ alit̃ nõ põt cõphẽdi. Facit.l.furẽ.ff.de sicca.⁊.c.2.õ homi. Limitãt etiã scdo dicẽtes. q qñ fur nocturn⁹ vel diurn⁹ cognoscit̃: ⁊ res pñt rehaberi p iudicez q nõ licet occidere. Facit qd no. Bar.in.d. l.furẽ.alr̃ sic: ⁊ ñ solũ p eũ cui furat̃ h̃ etiã p quẽlib3. Irregularis tñ erit tã iste occidẽs q̃ etiã iudex. de quo in p̄cedẽti dubio dictũ est etiã si seruaret ordinem iusticie.

6 ¶ Utrũ vxor a viro: filia a p̄re cõmittẽdo adulteriũ simul cum adultero possit occidi. R. q p̄r in ipso actu i domo ppria vel i domo generi põt iterficere vtrũq3. ff. õ adul. l.nec in eo.⁊.l.se. Marito etiã ignoscit̃ si occidat adulterũ quo ad mitigationẽ pene. C. de adul.l.graccus. si mõ eũ adulterũ dep̄hẽdat i domo sua cũ adultera: vt.l.marito.ff. de adul. al's nõ de iure antiquo: h̃ de iure nouo põt post tres denũciatiões factas vbiq3 occidere: vt i aut̃. vt liceat mr̄i ⁊ auie.§.px. ⁊ vl. Dicit tñ glo. in'.c.int̃ hec.33.q.2. q l3 tales ⁊ similes excusent̃ a pena ciuili nõ tñ excusant̃ a culpa seu a pctõ homicidij. vñ in.c. qui.23.q.vl. dĩ. q̃ sine aliqua publica administratiõe maleficũ: furẽ: sacrilegũ: adulterũ piurũ: vel quẽlibet crimĩosũ int̃fecerit: trucidauerit aut mẽbris debilitauerit velut homicida iudicabit̃: ⁊ tãto graui⁹ quãto nõ sibi a deo 9cessã ptãtẽ vsurpare non timuit. Adũte tñ q aliud ẽ qñ lex aliqd pmittit nõ puniẽdo. vt in occidẽdo adulterũ. Et sic nõ licet sine mortali pctõ. Aliud ẽ qñ lex concedit: sicut qñ diffidat aliquẽ: vt in.c. p hũani. de homici.li.6. ⁊ similibus: q2 tũc si aliqs talẽ occidit nõ aĩo vĩdicte h̃ zelo iusticie: sic nõ peccat s̃m Jo.an. in addi. ad Spe. q2 fac̃ vt minister legis: qd licet.23.q.5.nõ ẽ crudelis. Et sic 9corda istud qd hic dĩ cũ eo qd dicit̃ in dubio p̄cedẽti. Ille aũt q̃ aliquẽ occidit defendẽdo se vl' pximũ nõ pprie dĩ homicida. de q̃ dic vt.j.homicidiũ.3.

7 ¶ Utrũ sit homicida q̃ pcutit mulierẽ pregnãtẽ. R. q si partus erat iã format⁹ ⁊ ex pcussione interijt homicida ẽ: sec⁹ si nõ erat formatus. Hec probãtur.ff. de penis.l.si qs aliquid.§.qui abortionis.

8 ¶ Utrũ letalit̃ aliquẽ pcutiẽs q̃ pcussus postea ab alijs occisus ẽ sit homicida. R. q sic vt ẽ tex. in.c.significasti.el.2.eo.ti. Similit̃

si nõ apparet an letalit' pcusserit vel ne: tñ homicida ẽ. Itẽ homicida ẽ si animũ occidẽdi habuit ⁊ pcussit: q̃uis nõ letalit' si postea ab alijs pcussus interijt: vt in.d.c.significasti.

9 ❡ Mãdato seu pcepto cõmissuz homicidium iputat' nõ solũ mãdatario ſ etiã mãdãti: q2 vt d' in.c.mulieres. de sen.ex. Is vere cõmittit cui' mãdato delictũ cõmitti pbat'. Et iõ sic peccat mortalit': aut excusat' sicut si ipse faceret ⁊ pinde determinandũ ẽ de mandatorib' quo ad irregularitatẽ sicut de mandãte pcuti clericũ quo ad excõicationez: vt s.excõicatio.5.casu.j.§.30.⁊ trib' seqntib'.

10 ❡ Utrũ platus hñs iurisditionẽ tpalẽ qui iniũgit suo officiali q' sup tali maleficio inqrat ⁊ iusticia exequat' sit irregularis ⁊ homicida si officialis mãdatũ exequẽs aliquẽ occidi faciat. R. q' nõ: q2 dicit tex.in.c. eps.ne cle. vel mo.li.6. q' lz clericis nõ liceat causas sanguinis agitare: eas tñ cum iurisditionez hñt tpalẽ debẽt ⁊ põt metu irregularitatis cessante alijs delegare. hec ibi.

11 ❡ Cõsilio etiã efficit' q's homicida qñ ex cõsilio sequit' homicidiũ nec solũ qñ ɔsilium ẽ directe de morte alicuius: ſ etiã qñ ɔsulitur in cã ppinqua ad mortẽ.s.aliqd ex quo seqt' mors: vt no. Pa.i.c.ad audiẽtiã.e.ti. Et h' intellige quo ad cãz ppinquã ſm Inno. ibi dẽ. vbi ɔsulit' res illicita ex qua mors sequit' Sed vbi cõsulit' res licita: puta cõsuluit vt malefic' capiat': vel vt exponat' se p patria vel fide christiana: q2 lz homicidiũ sequat': nõ iputat' ei. Facit.23.q.8.oĩ timore.⁊ melius.c.hortatu ⁊ pcib' adriani: ⁊ sic nõ ẽ homicidia ſm eũ. Sz ɔ̃ eqõ no. Ho.i.c.ex lrĩs de exces. pla. ⁊ p Pa.in.c.j.de furtis.⁊ ẽ tex. in.c.si q's viduã.50.di.⁊ in.c.sicut dignuz. eo.ti.⁊ ibi determinat' q' cleric' vel ali' interrogat' de pena delicti si rñdet q' ẽ mors ẽ homicida: si casus iminet ɔ pñti p dicta iura. Sz ego ɔcordãdo dico q' dicit verũ Inno. quo ad peccatũ: ſ q̃ ad irregularitatẽ dic' verũ Inno. qñ ẽ i ɔsulẽdo rẽ licitã ⁊ nõ homicidiũ ⁊ qñ homicidiũ posset nõ accidẽ: lz verisimilit' debeat euenire: sicut dictũ ẽ.s.bellũ. q' licet platis dicere: Pugnate viriliter: ⁊ h'mõi. Et dcm̃ Ho.⁊ Pa. itelligit' quo ad irregularitatẽ nõ q̃ ad pctm̃ in eo q' ɔsuluit sup morteq̃ ifallibilit' exequet': q2 dicũt q' si nõ iminet casus de psenti: q' lz cleric' ɔsulet q' ẽ pena mortis puniend' malefactor: non propterea est homicida.s.quo ad irregularitatẽ: nec etiã quo ad peccatũ: nisi malo animo hoc faciat: vt.j.irregularitas p̃.§.4.

❡ Utrũ cõsulẽs alicui vt aliũ interficeret qui volens interficere: interfectus ẽ: sit homicida. R. q' quo ad pctm̃ mortale ẽ indubitatũ: quo aũt ad homicidiũ q̃daz vt Inno. ⁊ Ho.in.d.c.ad audiẽtiã.referũt q' si verisimile erat q' nõ poterat interfici ab illo nõ erit homicida: nec cõsequẽter irregularis. Si vo verisimile fuit q' poterat interfici: sic erit homicida. Sz Jo.an.i.c.fi.eo.ti.li.6.⁊ Pa.in d.c.ad audiẽtiã. tenẽt idistincte talẽ cõsultorẽ homicidã censeri quo ad penã irregularitatis.⁊ i istud magis assentit ẽt Inn.⁊ ẽ veri'. 12

❡ Quid d' eo q' ɔsulit in genere q' adulteri sunt occidẽdi vel alij q' tñ de iure nõ sunt occidẽdi. R. ſm Rodo.si reputabatur iuris peritus ⁊ errauit nõ in apicibus iuris sed i iure claro ⁊ certo: sic ẽ irregularis si ɔsult' ex suo consilio cõfisus aliquẽ occiderit. Si vo non erat reputatus pitus: sed simplex vel idiota aut errauit in subtilitate aliqua in qua sunt opiones diuerse: sic non erit irregularis: dũ modo casus nõ imineret d' pñti: vt.s.dcm̃ ẽ 13

❡ Utrũ cõsulẽs alicui vt aliquẽ interficeret q̃uis ille cui dedit cõsiliũ p multũ tẽp' steterit anteq̃ interfecerit sit homicida. R. ſm Inno. vt Pa.recitat ⁊ sequit' in.d.c. ad audientiã. q' sic: quia debebat reuocare cõsiliũ Et si putabat amicum nõ desistere debebat hoc inimico intimare vt caueret: al's nõ euadit q̃uis doluerit de cõsilio. Nõ credo tñ q' deat reuelare specifice illũ cui dedit ɔsiliũ ſ bono mõ seruata eius fama auiset inimicuz. ⁊ sufficit: ex quo cõsiliũ reuocauit. 14

❡ Quid d' cõsulẽte alicui vt se exponat pro patria vel iure suo. R. Inno. i.d.c. ad audientiã. q' nõ ẽ homicida nec irregularis etiã si interficiat'.23.q.3.pro mẽbris.⁊.q.8.hortatu. Si tamẽ sciret euz ibi moriturũ: sic videtur homicida et irregularis ſm Inno. et Hosti. ibidem. Quos limita quando consuluit pro iure proprio ita se exponere. Sed secus esset si consuluisset q' pro christo mortẽ sustineret. vel pro ecclesia etiam pro patria: quia licet sciat moriturum non est homicida: nec irregularis. Et sic itellige Innocẽ. et Hostien. vbi supra. 15

15 ¶ Defensionē cōmittit̄ homicidiū: puta as sociando homicidā ad factū homicidij vt eum si oporteat defendat: ⁊ talis q̄uis etiā ei homicidiū dissuadeat: tñ ƀm Ho. homicida erit. Facit.c.henricus. de cle. pu. in due. Nec in hoc distinguit̄ an al's eēt factur⁹ vel ne quo ad irregularitatē. Sed quo ad restitutionē bene est distinguendum: quia si al's erat facturus non tenetur.

17 ¶ Permissione etiā cōmittit̄ homicidium nō prohibēdo cū pōt: vt patet in.c.non inferenda. ⁊.c.se.⁊.c.fi.23.q.3. Sed lʒ glo.i.d.c.nō inferēda.hoc referat solū ad p̄latos: tu tñ dic ꝙ cū iura loquātur vniuersaliter iō est distinguendū in illis qui nō sunt p̄lati nec habent ex officio an dolose omittāt prohibere. Et sic credo homicidas si aliq̇s occiditur. Si ꝟo nō dolose hoc ñ prohibēt: sed ex negligētia vl' pusilanimitate aut q2 nolūt se imiscere rumoribus vel nolūt aliū huiusmodi rumorib⁹ imisceri: sicut mater filium vxor virū ⁊ huiusmodi: nō credo eē homicidas. Et ad hec faciūt notata in.c. quāte. de sen.excō. per Jo.an. ⁊ sequētes lʒ p̄ccent: et forte mortaliter qñ sine p̄iculo omni pñt obuiare p̄ iura p̄allegata nō tñ sūt irregulares ñ obuiātes nisi dolose vt occidēt̄ desisterēt.

18 ¶ Utrū cū q̇s vult aliquē īterficere iiuste nisi ego dem sibi aliquā certā pecuniā meā tenear. R̷. glo. in p̄rin.8 3.di. ꝙ quidam dicūt sic: quidā nō. Ipsa videtur tenere ꝙ nō: nisi sit p̄latus. Sed ego credo ꝙ siue sit prelatus vel nō ꝙ tenet̄ alit̄ pctm̄ mortale non euadit si mō habet vltra necessitatē sue vite ⁊ illorū quibus tenet̄ prouidere: q2 sicut tenetur existēti in extrema necessitate subuenire: sic ⁊ tali. Ex quo alio modo nō potest eum a morte liberare.

19 ¶ Utrū nō reuelās tractatū homicidij sit homicida si sequat̄. R̷. Pa. in.c. petr⁹. eo. ti. Aliq̄ dicunt ꝙ nō sufficit ꝙ ꝓhibuerit. Jo.an. distinguit ꝙ aut dolose nō reuelat: ⁊ erit homicida: aut nō dolose nō reuelat: ⁊ erit homicida: ⁊ hoc placet. Pa. ibidē. Ego credo ꝙ si nō reuelat illis qui pñt ꝓdesse/⁊ ñ obesse ꝙ erit homicida: q̄tūcūq̄ ꝓhibuerit Et de hoc vide Jnno. in.d.c. petr⁹.

20 ¶ Utrū iiuriat⁹ ab aliq̄ audiēs amicos suos vel parētes velle vīdicare sit homicida si nō prohibeat exp̄sse. R̷. ƀm glo.i.d.c.petr⁹ ꝙ si homicidiū seq̄tur erit homicida nisi expresse ꝯdicat: q2 tractātib⁹ talia si nō ꝯdicit vʒ ꝯsentire. Similis casus ē.j.q.4.q2 p̄lat⁹

¶ Coopatiōe etiā cōmittit̄ homicidiū. vñ in.c. sicut dignū. §.j.eo.ti.dʒ ꝙ illi qui ad capiendū ip̄m aīo feriēdi aut occidēdi accesserint: lʒ man⁹ i eo nō iposuerit: tñ ex q̄ mors secuta ē homicide sunt. Faciat etiā.c.studeat.50.di. Ubi p̄cutiens aliquē qui iterijt ex p̄cussione siue directe: puta q2 vuln⁹ letale fuit siue occasionalit̄: puta q2 ex p̄cussione d̄ equo cecidit vel de alio loco: ex quo casu iterijt homicida ē. Et sic intellige de coopatōe simili in quocūq̄ homicidio: vtputa q2 multi vulnerauerūt. de q̄ etiā.23.q.vl.c.fi. 2

¶ Utrū exhibens pñtiā suā in bello iiusto aiando: ꝯsulēdo. vel iimicis timorē icutiendo sit homicida si a liq̇s ibi occidit̄. R̷. i c. significasti. eo. ti. ꝙ sic. secus eēt in bello iusto: vt.ꝯ.bellū.⁊ i.c.petitio tua. i glo. eo. ti. 2

¶ Utrū exhibēs pñtiā suā vbi fit homicidiū sit homicida ⁊ irregularis. R̷. ꝙ si ē p̄lat⁹ ibi hñs iurisditionē ē homicida ⁊ irregularis. de exces. p̄la.c. ex l'ris. Alij ꝟo nō vbi ex sola curiositate stant ad videndum: p̄ccant tamen grauiter clerici. 2

¶ Utrū inquisitor hereticoꝝ sciēs ꝙ cū p̄nūciauerit talē hereticū occidet̄: efficiat̄ irregularis p̄nūciando. R̷. ƀm Ho. in.d.c. ad audientiā. de homici. ꝙ non.23.q.8.legi ⁊.q.5.si audieris. 2

¶ Mādatiōe incurrit̄ homicidiū: vt patet i c. sicut dignū. Limitat tñ Pa. ibidē veruʒ qñ incitatio seu māatio ē ad homicidiū sp̄ālit̄ q2 tūc tenet̄. sec⁹ eēt si eēt incitatio ad odiū in genere: q2 nō teneret̄ d̄ delicto postmodū inde secuto. Jdē d̄ ic qñ māatio ē ad factū licitū: lʒ homicidiū sequat̄ sicut cū p̄lat⁹ hortatur in bello iusto vt viriliter pugnent. de quo vide supra. bellum.§.4. 2

¶ Auxiliatione etiā cōmittit̄ homicidiū: vt i.d.c. sicut dignū. Uñ dicit Pa.i.d.c. ꝙ prestans quodcūq̄ auxiliū q̄tūcūq̄ modicum i delicto cōmittēdo tenet̄: etiā custodiendo vestimēta. Sʒ distingue si vis bñ itelligere: ꝙ aut auxiliū p̄stat̄ ad p̄petrandū factū legitimū ⁊ iustū: ex quo tñ facto sequit̄ homicidiū. Et sic nō tenet̄ d̄ tali homicidio talis auxiliator quo ad pctm̄: ƀ quo ad irregularitatē. Si auxiliatus fuit directe homi 2

cidio bñ tenet: sec⁹ si idirecte sicut dcm̃ ē de auxiliāte pugnātes in bello iusto 7 h⁹ modi. Aut p̄stat auxiliū sup facto illicito: ex q̃ seq̄t homicidiū. Et sic homicida reputatur quātūcūq auxiliū sit idirectū. Et sic loq̄t d.c. sicut dignū. Silr si auxiliū p̄stat sup ho micidio ppetrādo siue iuste siue iiuste icurri tur irregularitas: si homicidiū factū est.

27 ¶ Utrū cleric⁹ accomodās arma alteri sit irregularis si ille inficit. R. q si in bello iu sto vl' vt se defendat ꝯ iiuriantē nõ erit: sec⁹ si in bello iiusto. c. fi. de homi. Demā homi cidij quo ad irregularitatē. vide. j. irregula ritas. j. §. j. cū multis sequētibus.

b **Omicidiū**. ij. casuale di cit quod p̄ter volūtatē euenit 7 ex casu fortuito: d quo. 50. di. §. ecōtra. cū multis caplis se.

j ¶ Utrū sit homicida quo ad culpaz vel pe nā q a casu hominē occidit. R. vt colligo ex glo. Ber. in. c. sicut. de homicidio. q aut da bat opam rei licite 7 adhibuit oēm diligen tiā quā debuit. Et sic excusat ac si ñ fecisset. c. ex lr̄is. el. j. 7. c. dilectus. eo. tit. 7. 50. di. si duo. Si vo nõ adhibuit debitā diligētiā im putat ei quo ad culpā 7 penā. s. irregularita tis. 50. di. de clerico iaciēte: pōt dispēsari cū eo vt in ordine suscepto ministret: ꝑm Jo. in. d. c. de clerico. Si vo dabat opaz rei illici te siue adhibuit diligentiā vel nõ: iputat ei vt in. c. quātuz. 50. di. Ex quo patet quid te nendū de multis q̄ōnibus.

z ¶ Quid de clerico qui rixā faciēs supueni entib⁹ ei⁹ amicis occiderūt eū cū q rixabat Ad quā rñdēdū ē: q ē hoīcida 7 irregularis ita no. Pa. i. c. petr⁹. e. ti. 7 doc. ibidē. 7 fac tex. ibidē. limitat tñ Pa. si rixā illicite exer cebat al's ñ: q2 si fuit sine culpa: scm̃ alioꝝ nõ dz sibi iputari. c. significasti. el. z. eo. ti. Li mita hoc etiā ꝑm Ho. in. d. c. ad audiētiam. verū: si nõ ꝓhibuit q̄ztū potuit. Silr nõ esset homicida nec irregularis si inimici illi⁹ cuz quo rixā faciebat supuenissent 7 occidissent q̄uis rixa fuisset illicite: q2 nõ ituitu clerici eū occiderūt: s ꝓpter inimiciciā quā hēbāt ꝯ eū. Ita no. doc. in. d. c. significasti. el. z.

3 ¶ Quid de eo q pcussit latronē q asporta bat res suas: ex q̃ pcussione fugere ñ potuit: ex quo ab alijs postea occisus ē. R. q ē ho micida 7 irregularis ꝑm coīt doc. in. c. signi ficasti. el. z. eo. ti. 7 in. c. de cetero ibidē: q2 de dit opam rei illicite. Sed si tenem⁹ q etiam cleric⁹ licite pro defensione reruz possit pcu tere nõ erit irregularis: dūmõ letalit nõ p cusserit: nec aīo occidēdi fecerit 7 magis pla cet q̄z opīo doc. q2 dictuz. c. de cetero. loquit de cā p̄pinqua homicidij vt sit irregularis secus in cā remota: vt est in casu isto: ex quo nõ habuit animuz occidēdi. Et ꝓ hoc facit d. c. significasti. 7. c. exhibita. e. ti. 7. ff. loca. l. qui domuz. in fi. Et vī sensisse glo. in. d. c. de cetero. 7 i. c. tua. de homi. nisi forte dicas q lz daret opam rei licite: tñ debuit cogita re q si vulneraret eū nõ valēs fugere q oc cideret: ex quo erat verisimile. Et sic erit ir regularis. Sed mihi ñ placet. Nā vt hētur in. d. c. tua. cleric⁹ vulnerās grauit fure; in gressuz suā domū: lz fur postea capt⁹ sit du ctus ad officialē qui officialis mittēs clerico p̄dicto: vt exponeret si qua sciret de p̄dicto fure intersigna: sed nūcijs tribuēs cultelluz 7 sotulares quos a fure abstulerat: si i nullo alio se ipediuit: lz talis fur occidat nõ ē irre gularis: ergo nec a fortiori predictus.

¶ Quid de eo q vidēs latronē clamauit ex quo clamore capt⁹ fuit 7 occisus latro. R. q ē homicida 7 irregularis: vt tenet Inno. 7 Hosti. 7 sequit Pa. i. d. c. significasti. el. z. etiā si nõ habuit animū ad mortē: q2 debuit cogitare de homicidio quod coiter sequit i tali clamore. Et hoc credo verū ꝑm Pa. ibi dem: 7 coiter sequit: al's nõ: ex quo animum nõ habuit vt occideret. Similit non ē irre gularis qñ clamauit ꝓ sua liberatiōe: q2 ille volebat eū interficere: secus si pro rebus vel alijs: vt. j. dicet. homicidiū. 3. 4

¶ Quid de ludente cū p̄gnāte que dispgit. R. ꝑm Jo. an. 7 sequit Pa. i. c. sicut ex lra rū. eo. ti. si cōditio ludi erat gratilis 7 ludus fuit licit⁹ rõne psone: vt q2 marit⁹: frat: vel alia psona cōiūcta non erit irregularis: q̇a nõ ē in culpa aliqua: eo q ludus leuis nõ est prohibitus in p̄gnante: dūmõ persone cōue niat ludenti cum ea: al's sic. 5

¶ Quid de clerico vel quocūq alio q iplo rat officiū iudicis pro recuperādis suis reb⁹ lz sciat pro certo q sine sanguinis effusione nõ poterit recupare. R. q nõ ē irregularis ꝑm Jo. an. Et ē tex. in. c. z. eo. ti. li. 6. dūmõ p̄mittat protestatõnē q nõ intēdit ad vindi 6

ctā sanguinis ⁊ hoc tene: lꝫ Vicē. tenuerit
cōtrariū: quia ita declaratū ē in. d. c. z. Et
credo verū qñ alio mō nō pōt recupare. Et
sic intellige prefatū. c. z. qñ mortē nō inten/
debat: sed recuperationē suā: quia si intētio
erat maculata: erit irregularis: si mors vel
mutilatio ē secuta ſꝫ Hosti. Et sic itellige. c.
ex lrīs. de exces. p̄la. ⁊. z3. q. 5. c. z. ⁊ de pe.
di. j. c. piculose. Idē tene etiā si furē capiat:
⁊ iudici tradat ſm limitationē p̄dictā.
7 ¶ Quid si post suspensionē seu occisionem
letet ⁊ habeat ratū. R. ꝙ nō erit irregularꝪ
qꝛ lex ꝓmotiōis attendit factū. 15. q. j. c. fi.
8 ¶ Quid de sacerdote qui ꝑ edificatiōe ec/
clesie vel domꝰ aduocauit aliquē in adiuto
riū qui a casu interijt. R. ꝙ nō ē irregularꝪ
si nihil de cōtingētibus omisit. c. fi. e. ti.
9 ¶ Quid ꝺ ludēte cū alio qui a casu occidit
sociū. R. ꝙ si ludebat cū ꝑsonis cuꝫ quibus
erat licitū ⁊ ludo licito ⁊ verisimilit ex con/
ditione ludi talis casus euenire nō debebat
non ē irregularis: vt patet in. c. lator. eo. ti.
vbi clericꝰ ludēs cū clerico: qꝺ licet: ⁊ nihi/
lominꝰ vnꝰ ipsoꝝ alterū accipiens ⁊ ꝓster/
nens ad terrā cultellū sibi infixit ⁊ mortuꝰ
est: ⁊ tñ prostratus nō ē irregularis: qꝛ con/
ditio ludi non erat prosternēdi: ⁊ iō nō fuit
in culpa sed prosternēs. Si vō nō cōsidera/
uit conditionē ludi ex qua tale quid euenire
poterat erit irregularis: vt in. c. cōtinebat.
eo. ti. vbi volens equitare sup sociū qui ha/
bebat falcē in latere occisus ē: ⁊ sociꝰ ē irre/
gularis: quia conditio ludi erat vt q̇ tetigis/
set baculū alterius sup euꝫ equitaret. Et iō
debebat deponē falcē: ex quo ludi ista erat
cōditio. Si tñ prohibuisset ne eū equitaret:
tenet Pa. in. d. c. ꝙ nō eēt irregularis. Ho.
tñ ⁊ alij tenēt ꝙ etiā ꝓpter ludi cōditionem
quia potuit euenire. Sed Pa. opio magis
placet: pōt tñ eṗs dispensare in casu quo ef/
ficit irregularꝪ: vt i subdiaconatꝰ officio mi
nistret si subdiaconꝰ erat: vt i. d. c. ꝯtiebat.
10 ¶ Quid de eo q̇ dat poculū amatoriū ex q̄
sequit homicidiū ꝙuis nō intenderet. R.
ꝙ homicida ē ⁊ irregularis: vt no. Pa. in. c.
si aliquis. e. ti. Facit. l. si q̇s aliq̇d. §. q̇ abor/
tionis. ff. de penis. Rō qꝛ dat opam rei illici
te: secus si nō sequit homicidiū: puta qꝛ fetꝰ
nōdū erat formatus: quia lꝫ peccet mortali/
ter q̇cūꝙ dat aliq̇d ad potandū vel ex libidi
ne: vel odio ⁊ huiusmōi vt nō possit genera/
re aut cōcipe vel nasci soboles ꝯcepta: vt pa
tet in. d. c. si aliq̇s. tñ irregularꝪ nō ē vt ibi gl.
¶ Quid de eo qui insequēs aliuꝫ q̇ ex fuga
cecidit ⁊ mortuꝰ ē. R. ꝙ ē homicida si fugi/
ens timebat de graui malo sibi infligēdo ni
si fugeret: secus si de leui ⁊ cā ludi. Vñ Pa.
i. c. exhibita. eo. dicit ꝙ si q̇s proijcit lapidē
vt aliū ꝑcutiat dūmō percussio nō possit eē
grauis: ⁊ alius ne ꝑcutiat fugiēs cadat ⁊ oc
cidatur nō erit irregularis: vel si proijceret
lapidē a remotis: ⁊ aliꝰ timēs fugeret ⁊ cor/
ruens interiret: silr nō ē irregularꝪ. secꝰ si vt
grauit ꝑcuteret: vel iactꝰ potuisset grauē ꝑ
cussionē facē: nisi aliꝰ fugisset: qꝛ tūc tenet ꝺ
homicidio qꝛ tūc noxiꝰ eēt, ludꝰ etiā i puerꝪ.
¶ Quid de illo puero qui vesicā porci infla/ 2
tā violent frāgēs ex terremotu muliere gra
uida expauefacta fugiēs dispsa ē. R. ꝙ nō
ē homicida nec irregularis: ꝑ doctrinā Pa.
in. d. c. exhibita. ꝙuis Inno. Ab. ⁊ Vin. vi/
deant sentire ꝙ tā in isto ꝙ̄ in p̄cedēti ipute
tur ei homicidiū. Sꝫ mihi vꝛ dup: nec tex.
in. d. c. vꝛ velle: vñ nō quelibet cā debet attē
di: sed ꝓpiqua ad hoc vt sit irregularis. Fa
cit. ff. ad. l. cor. de sicca. l. nihil iterest in glo.
Non eni quia faber facit cultellū ē homici/
da: si tñ aīo nocendi facit ⁊ minorē diligēti
am adhibuit: tūc ꝯsiderat causa remota ſꝫ
Ber. i. c. de cetero. ⁊. c. p̄ſbꝛorū. de homici.
Vnde cū q̇s ꝑcutit aliū vulnere nō mortife
ro: tñ ex iperitia medici vel icuria vel expo/
sitiōe ad labores ⁊ sudores ille morit nō ē ir
regularis ſm Ber. in. c. exhibita. de homi.
¶ Quid de clerico q̇ venādo vel se exercen 3
do iaculū proiecit ⁊ aliū a casu intfecit. R.
ꝙ tenet de homicidio ⁊ ē irregularis siue ad
hibuerit diligētiā vel ne: qꝛ dabat opaꝫ rei
sibi illicite. c. qui arborē. §. si vō. 50. di.
¶ Quid de custodiētibus ifirmos q̇ ad eoꝝ 4
petitionē dederūt ei vinū vł aliq̇d huiusmo
di. R. ꝙ si certū ē eos mortuos ꝓpter hoc: ⁊
ipsi hoc potuerūt p̄uidē ꝙ irregulares sūt:
nō debēt tñ facē sibi hāc ꝯsciam ꝙ ꝓpt hoc
sūt mortui ſꝫ Rodo. qñ bono aīo id fecerūt
nisi sit euidēs culpa vel dissoluta negligētia
Et si habēt ꝯsciaꝫ debēt deponere ad ꝯsiliū
boni viri: nisi ꝯ̄ p̄ceptū medici ex p̄sse dedis/
sent: qꝛ nō excusarent: vt no. i. d. c. tua nos.
de homi. Idē dic de vertētibꝰ infirmos. vñ
vel apostema frangitur vel anhelitus obtu/
ratur et suffocatur.

15 ¶ Quid de parētibus qui a casu ꝓprios fi/
lios occiderūt. R. si ex culpa graui vel leui
tenent̄ de homicidio: vt patet in glo. c. fi. de
his q̇ ꝓpri. fi. oc. Nā dat̄ eis ꝑ culpa graui
pnia. 7. vel. 5. annoꝝ. Pro leui triū. Si aūt
nulla culpa p̄cessit nō tenent̄. Nō tñ ꝫ Ho.
⁊ Pa. ⁊ alios doc. i. d. c. fi. ꝙ si culpa sit oc/
culta siue grauis vel leuis: nō dꝫ dari pnia
publica ꝯ qd̄ faciūt multi q̇ iponūt publicaꝫ
pniaꝫ d̄ q̄ i. c. i capite. 50. di. ⁊ male: q2 fieri
nō dꝫ talis pnia: nisi crimē adeo fuerit gra/
ue ꝙ totā cōmouerit vrbē: vt i. d. c. i capite.
Collocare tñ apd̄ se filios tenellos parētes
nō debēt: alr̄ sūt i culpa. 2. q. 5. ꝯsuluisti: et
eis iputat̄ homicidiū si sequit̄: nisi forte ita
paupes eēnt ꝙ nō possent eos pānis fouere
ꝯ frigora: q2 tūc tenēdo apud se i lecto si de/
bitā faciūt diligētiā i reliq̄s nō tenent̄ aliq̄
culpa: q2 d uob⁹ malis ꝯcurrētib⁹: min⁹ eli/
gitur. 13. di. nerui. ⁊ iō si ē min⁹ p̄iculū collo
care penes se ꝙ̄ alr̄ tenere excusant̄.
16 ¶ Quid de tenētib⁹ aialia q̄ aliquē iterfe/
cerūt. R. si nō fuerūt i aliq̄ culpa nō tenēt̄
de homicidio: al's sic: puta q2 erāt ferocia et
nō tenuerūt ligata ⁊ h⁹mōi. ar. c. hi q̇ arbo/
rē. 7. c. sepe. 50. di. ⁊ qd̄ no. i. c. de occidendis.
23. q. 5. Et h̄ tene ꝫ Ho. lꝫ Inno. i. c. ad au
dientiam. de homici. videatur tenere ꝙ nul/
lo modo sit irregularis.
17 ¶ Quid d̄ illo q̇ vocat milites ad d̄fēsiōem
sui iuris si aliq̄s ibi occidat̄. R. ñ tenet̄ de ho
micidio: vt in. d. c. de occidēdis. 7. q. 3. eadē
causa. c. maximianus.
18 ¶ Quid d̄ medico cui p̄ter volūtatē ifirm⁹
mortu⁹ est i māib⁹ seu sub cura. R. si ista
q̄tuor ꝯcurrāt ñ hꝫ culpā. Primū ꝙ istud
officiū sibi ꝯueniebat: q2 nō erat ei ꝓhibitū
exercē sicut ē cleric̄ ⁊ religiosis cirogiā. in. c.
sniaꝫ. ⁊ c. nō magno. ne cle. vel mo. Scōm si
erat p̄it⁹ i arte. Tertiū si exhibuit oēm dili/
gētiā ꝫ artē. Quartū si iformauit de his q̄
sūt ꝯria egritudini ifirmi. Nā istis seruatis ñ
iputat̄ ei homicidiū. ita no. Pa. i. c. ita nos
co. ti. al's tenet̄. de eta. ⁊ q̄li. c. ad aures.
19 ¶ Quid d̄ eo q̇ ipellit̄ i aliū ⁊ ille morit̄ vel
de eo q̇ declinās eū q̇ volebat ꝑcutē: ꝑcussus
ē ali⁹ ex tali declinatiōe ⁊ occisus. R. ꝫ Hu
go. in. c. sepe. 50. di. non ē irregularis nec ho
micida: nisi in fraudē fecerit.
20 ¶ Quid d̄ eo q̇ mādauit aliquē v̄berari ibi
bēdo ne inte̅ficiat vel mutilet. R. si mādata
ri⁹ inte̅ficit vl̄ mutilet seu inte̅ficit̄ seu mutila
tur ꝓpt̄ talē ꝑcussionē faciēdā: homicida iu
dicat̄ mādator q2 mādādo i culpa fuit. c. is q̇
eo. ti. li. 6. q̄m verisilr̄ h̄ posse euēire d̄buit co
gitare ibidē. Idē dic d̄ eo q̇ mādat aliquē ca
pi: q̄n verisilr̄ mors poterat ꝯtigere: ⁊ h̄ q̄ ad
eū q̇ iuste ⁊ ex officio mādat: sec⁹ i alijs: q2 q̄
litercūq̄ mors sequat̄ irregulares sūt ꝙ̄uis
verisilr̄ nō debebat euenire.
¶ Quid de illo q̇ volēti fugē inimicos ꝓpt̄ 21
timorē mortis ꝯsuluit vt remaneret ⁊ pacē ꝓ
curaret ꝓpt̄ qd̄ remāsit ⁊ occisus ē. R. nō
tenet̄ q̄n bono aio fec̄ hñs ꝓbabilē cāꝫ credē
di ꝙ ex remāsiōe ñ imineret p̄iculuum: puta
q2 iimici erāt ei⁹ ꝯsanguinei: vl̄ tales amici
ꝙ eos poterat cohibē. sec⁹ eēt si ñ hūit ꝓbabi
lē cāꝫ credēdi: vl̄ si hūit ñ tñ fec̄ ꝙ̄tū potuit:
q2 sic iputaret̄ ei hōicidiū: vt i. c. tua nos. eo.
¶ Quid d̄ eo q̇ misit pueꝝ ad aquādū equū 22
monēs vt caueret a flumīe q̇ submersus ē. R.
si rōabilit̄ poterat dubitari ē irregularis alr̄ ñ
¶ Quid d̄ illo q̇ cū corrigia q̄ hēbat gladiū 23
verberās famulū interfecit. R. ꝙ ē irregula
ris: q2 ꝓbabilit̄ debebat credere occasionem
non remouendo gladiū.
¶ Quid de illo qui interrogat⁹ de malefa/ 24
ctore ipsū eis ostēdit. R. si ꝓbabilit̄ potuit co
gitare ꝙ ad mortē eū q̄rerēt: ē irregularis:
al's nō. De hoc etiā hab̄es. j. irregularitas. i
prin. Et ibi vide multos casus.

b **Omicidiū**. 3. cōmittitur necessitate. s.
defensionis: que quando ⁊ quō lice/
at: vide. s̄. defensio.
¶ Quid si violētia infert̄ reb⁹ solū. Utruꝫ 1
occidēs ꝓ ipsis saluādis excuset̄. R. Pa. in
c. significasti. el. 2. eo. ꝙ nō cleric⁹ nec etiam
ꝓ ipsis recupandis: vt in. c. suscepimus. eo.
Si v̄o ē laic⁹ de iure ciuili ē claꝝ ꝙ pōt ipu/
ne occidere: si alr̄ saluare nō poterat eas: vt
in. l. furē. ff. de sic. ⁊ in. l. itaq̄. ff. ad. l. aqui. ⁊
hoc hēbit locuꝫ in oī foro ꝯtētioso seculari.
Sꝫ quo ad irregularitatē tā cleric⁹ ꝙ̄ laic⁹
occidens vel mutilās ꝓ ipsis saluādis erit ir
regularis: vt patet i. c. suscepim⁹. eo. Nota
glo. 33. q. 3. in prin. An aūt peccet mortalit̄
occidendo pro rebus saluandis: dic vt. s̄. de
fensio. §. 3. ⁊ 5.
¶ Quid si violētia infert̄ ꝑsone solū: vl̄ ꝑ/ 2

sone ꝛ reb⁹ simul. ℞. Pa.i.d.c .significasti
ꝙ aut pōt euitare fugiēdo aggressorē: ꝛ sic
clericus tenet fugere.ꝑ.d.c. suscepim⁹. In
laico no. Bar.in.l.j.C.vñ vi.vƺ tenere ꝙ ñ
tenet fugere: qꝛ fuga ē iiuria: vt.l.ita apud
labeonē.ff.de iiurꝗ.ꝛ dicit Cy.in.l.si ex pla
gijs.§.tabernari⁹.ff.ad.l.aqui.ꝙ fuga red
dit fugientē viliorē. Ergo sicut licet ꝓ iactu
ra rerū: multo magis ꝓ iiuria corpali: q̄ est
maior iiuria.l.in seruorū.ff.de penis. Tu
dic ꝙ siue in clerico siue i laico si pōt fugē ñ
licet occidere vel mutilare: alit incidit in pe
nā irregularitatis ƀƺ Ray. ꝛ Ber. Hof.tñ
tenet ꝙ post pactā pniam poterit in susceptꝭ
ordinib⁹ ministrare sine dispēsatiōe: ƀ non
ascēdere ad maiores. Et ita itelligit.c.d bis
clericis.50.di. Si ꝟo alit nō pōt fugere nec
euadere nisi mutilet vel occidat: sic licite tā
cleric⁹ ꝙ̄ laicus occidit vel mutilat: ꝛ sine oi
pena irregularitatis: vt in cle.vnica.co.ꝛ si
ne oi pctō: ita ꝙ statim p̄sbr posset celebra
re ƀm Jo.de ligna. tractatu de iusto bello.
Facit.c.olim.el.j.de resti.spo.dūmō nō fa
ciat aio vlciscēdi. Facit ꝓ hoc.c.z.eo.

3 ¶ Quid si interfecit pro defensiōe ꝑsone al
teri⁹ quā alit non poterat saluare. ℞. ꝙ lƺ
hoc possit sine oi peccato qñ volebat iniuste
talē ꝑsonā iterimere tñ irregularꝗ efficit: vt
no.i.d.de.vnica.eo.vide.s̄.cleric⁹.io.§.vl.

b **Omicidiū**.4.s.spūale cō mittit i aia so
lū: multis mōis. Primo p̄lat⁹ nō ar
guēs.43.di.ephesijs. Scdo adducēs sbditos
i desperatōez ꝑper austeritatē.45.di.recedi
te. Tertō quicūqꝫ defraudet res ecclesie.iz.
q.z.q̇ christi.ꝛ.c.qui abstulerit. Quarto ñ
soluēs legata defūctorū.iz.q.z.qui oblatio
nes.cū duob⁹.c.se.ꝛ dicunt mēbra diaboli.
iz.q.z.cū deuotissimā. Quinto de reb⁹ alie
nis faciēs elemosynas.4.q.5.imolās.16.q.
j.decime. Sexto alios ad malū ꝓuocās. de
cōse.di.4.queris.de pe.di.j.noli. Septiō de
cimas debitas nō soluēdo.d.c.decime. Octa
uo prouocās ad iuramentū quē scit false iu
raturū.zz.q.5.ille. Nono odiū alteri gerē
do de pe.di.j.homicidiorꝫ.ꝓme Jo.z. Decio
alteri dtrahēdo.d.c.homicidiorꝫ.ꝛ.6.q.j.sum
ma iiqtas. Undecio morieti pniaꝫ negādo
z6.q.6.agnouim⁹. Duodecimo de se malā
suspitionē dādo.jj.q.z.nō sūt audiēdi. Ter
tiodecimo oppressionē vel iiusticiā aut iniq
tatē exercendo.de pe.di.j.ois. Quartodeci
mo cā libidinis explēde: vel odij meditatiōe
homini vel mulieri aliq̇d faciēdo vel ad po
tandū dādo vt nō possit generare aut ꝯcipe:
vt in.c.si aliqui de homicidio.

b **Omicidiū**.5.q̄ ad penaꝫ .s.irregulari
tatis: ꝛ aliꝰ de iure canonico. Utruꝫ
ois homicida sit irregularis. ℞. ꝙ sic quili
bet q̇ occidit p⁹ baptismū ꝑ industriā ꝛ ꝑ isi
dias: vt no. Pa.in.c.j.de homici.ꝛ ibi patꝫ
ex tex.ꝛ etiā ē irregularis ois homicida volū
tarie occidēs siue ex iusticia siue legis aut ca
nonis ꝑmissiōe: siue ex vindicta siue sine pec
cato siue cū pctō solūmo excipit ille q̇ occidit
nō valēs alit euadere: ꝛ hoc intelligo si ha
bet occidēs vsū rōis: qꝛ oēs: furiosus: ifans
ꝛ dormiēs si occidūt nō sūt irregulares.cle.
vnica.eo.ti. Vñ iudex ꝙ̄tūcūqꝫ ex iusticia ꝓ
cedit ē irregularis.5i.di.aliquātos.ꝛ accu
sator aut testis vel etiā notari⁹ sniaꝫ scribēs
vel ꝓferēs aut attestatiōes scribēs vel legēs
dū publicant. Aduocat⁹ intellige ꝯ reū vel
etiā pro reo si mors infligat accusatori. As
sessor ꝛ quilibet alius officialis in cā mortis
vel mutilatiōis mēbri irregularis ē: vt no.i
d.c.aliquātos.ꝛ ꝑ totū.ex.ne cle.vl mo.sen
tētiā.ꝛ in glo.in sūma.5i.di. Et nō solū qñ
quis interficit vel mutilat ꝑ se ƀ etiā ex māda
to: ꝯsilio: defensione: ꝑmissione.coopatione
aiatione: auxiliatione: ƀm ꝙ.s̄.in.j.c.hui⁹
tituli declaratū ē fore homicidas soluꝫ exci
pio quo ad irregularitatē eū qui nō obuiat
cū possit: quia lƺ fit homicida ƀm ꝙ dixi.s̄.
nō tñ credo erit irregularis: nisi ƀm ꝙ.s̄.di
xi.homicidiū.j.§.17.quia lex ꝓmotionis fa
ctū requirit.i5.q.j.si q̇s nō iratus. Et ꝓ his
oib⁹ facit.c.sicut dignū eo.ti.etiā si occisus
vel mutilatus sit pagan⁹.50.di.clericū. ho
micida ꝟo casualis in casu in quo ei iputat:
similiter irregularis ē: aliꝰ nō. Et qui sūt di
ctū ē i.z.c.hui⁹ tituli.homicida. Similiter
ex necessitate non excusat: nisi pro euasione
sue ꝑsone: vt dictū ē.c.3.hui⁹ ti. Homicida
ꝟo spūalis nullo mō irregularꝗ efficit: ꝑ ba
ptismū etiā tollit irregularitas homicidij
añ cōmissi: vt.s̄.baptismus.7.§.3.
¶ Utrū cū homicida volūtario solus papa
possit dispēsare. ℞. ƀm coiter doc.i.c.sicut

dignū.eo.ti.q sic: q̄uis gl. tenuerit q nec
etiā papa possit. Sz tu tene cū coi doct. q
pōt: imo dicit Pa.in.c.ego. de iureiu. q cle
rici pnt vti armis etiā offensibilib9 de lnia
pape: q2 solū ē ꝓhibitū de iure positiuo: sed
eo iferio2 nemo pōt dispēsare q̄tūcūq etiā
sit occult9.c.vlti.de tēp.o2d. Vincēti9 tn̄ te
net: q si oio occultū ē: ⁊ egit pniam q non
indiget dispensatōe: q2 ecclie nō ē obnoxi9:
q2 pctm̄ occultū.3z.q.5.ch2istiana.nec deo
ꝓpt pniaz q̄ ei satiffecit. Et iō celeb2are pōt
⁊ vti o2dinib9 sine alia dispēsatōe. Lau.ꝟo
⁊ Jo.ꝯco2dāt cū Vincē.si mō dispensatio
epi inueniat. Pa.ꝟo in.c.ex teno2e.d tē.o2.
tenet q si ē oio occultū ꝓut occultū distin
guit ꝯ ꝓbabile sic respiciēdo legē ꝓmotiōis
publicā sic nō idiget. Sz si aspiciam9 ad le
gē ꝯscie info2matā ex lege positiua: sic indi
get dispēsatiōe: qd itelligo de dispēsatōe nō
papali s3 epali: vt satisfaciat ꝯscie. Et ad.c.
fi.de tē.o2.qd vr̄ ꝯriū: Rn̄det q loq̄t de di
spēsatōe nō papali: s3 epi q̄ ē necessaria ut te
net Lau.⁊ Jo.⁊ vr̄ tenere etiaz Pa.ne q̄s
ꝯstituat se iudicē i cā ꝓp2ia existimādo oio
occultū qd fo2te n̄ ē: qd nō.q2 facit ad m̄lta
2 ¶ Utr cū homicida casuali q̄ ē i culpa infe
rio2 papa possit dispēsare. R. Pa.in.c.ꝯti
nebat.eo.ti.q eps pōt dispēsare i mino2ib9
solū: vt in.c.ad audiētiā.eo.ti. Archieps
ꝟo vt cōmissari9 pape pōt in subdiaconatu
tm̄. Jn diaconatu ꝟo vl p̄sbyteratu solus
papa dispēsat. vt in.d.c.ꝯtinebat.
3 ¶ Utrū mutilatio mēb2o2 extra casū ifir
mitat pariificet q̄ ad pctm̄ mo2tale: ⁊ q̄ ad
irregularitatē ⁊ ei9 dispēsationē homicidio
R. glo.singularis.in cle.vnica,eo.ti.q sic
facit.c.aliquātos.5i.di.cū m̄ltis aliis ibidē.
⁊.c.clericis.ne cle.vel mo.⁊.c.i archiepatu
de rap.c.is q̄.de homici.li.6.⁊ aliis allegat
in.d.glo.
4 ¶ Utr eps possit dispēsare cū homicida
circa bn̄ficiū. R. s3 Ho.q circa simplex pōt
s3 circa curatū nō: s3 sol9 papa.ar.c.fi.de fili.
p̄sby. Nō. Pa.in.c.fi.de pug.in due.
5 ¶ Quid si nō mutilat s3 debilitat an sit irre
gularis. R. Pa.in.c.de diacono.q̄ cle.vel
vo.q nō.ar.i.q.i.sic vrgeri: q2 licz mēb2 de
bilitatū sit q̄si iutile q̄ ad opationez: tn̄ sal
tē valet ad deco2ē: ⁊ i penis faciēda ē mitio2
interp̄tatio.cōco2. Gaspar.i.d.c.diacono
Jn ꝯriū tn̄ facit qd nō. Cy.in aut.s3 nouo.
C.de ser.fugi. Vn̄ Bar.in.l.z.ff.de publi.
iudi.in fi.dicit q mutilatio ꝓp2ie ē: qn̄ mē
b2ū ledit ita q nō pōt exercere suū officium
Hoc ꝓbat in.l.idē opbili9.in p̄n.ff.de edil.
edic. Trūcatio ꝟo ē qn̄ ex toto abscidit mē
b2ū.d.cle.vnica. Nō dicit trūcat: sed muti
lat. Et iō intellige q nō ē irregularis qn̄ q̄s
nō debilitat ex toto: sed qn̄ ex toto: ita q ni
hil pōt facere: sic teneo q sit irregularis per
d.cle.vnicā.⁊.c.q̄ percutit.z3.q.vltima.
¶ Utrū trūcatio vl mutilatio digiti indu 6
cat irregularitatē. R. do. Car.in cle.p2edi
cta q nō: sed cū sit in p̄ncipalib9 mēb2is s̄m
Laud.alle.c.i.de cle.pug.in due.qd loquit
de mēb2o. P2o quo no.q mēb2ū ꝓp2ie sū
ptū ⁊ stricte ē s̄m Bar.⁊ Jo.de imo.in.l.z
circa fi.ff.de publi.iudi.pars co2ꝑis habēs
officiū sepatū ⁊ distinctū: sicut man9 ad pal
pādū: ⁊ pes ad ābuladū. Facit.c.singula.89
di.iuncta glo. Facit tex.in.d.c.sicut vrgeri
video2.⁊ in aut.p̄dicta.s3 nouo iure. Digi
tus aūt nō ē ꝓp2ie mēb2ū sed pars memb2i
seu officiū mēb2i: vt in.l.nō sunt liberi.ff.de
statu ho.⁊ in.d.l.idē opbili9. Et iō optime
tenendū nō eē irregularē talem truncato2ē
vel mutilato2em.
¶ Qua pena punit pr̄ q̄ occidit filiū: vl fi 7
li9 q̄ occidit p̄rem. R. Pa.in.c.i.de his q̄ fi.
p2o.occi.s̄m leges ponat i sacco de co2io cū
cane simia vipa ⁊ gallo: ⁊ sic ꝓiiciat in fluie
Si nō habet po2tat in insulā a feris deuo2ā
dus.l.vnica.C.de his q̄ pa.vl fi.p2o.occi.⁊
l.i.ff.ad.l.pō.de paricidis.
¶ Qua pena puniūt alij homicide. Cleri 8
cus debet deponi ⁊ sine alia inco22igibilitate
tradi curie seculari: hoc intellige quādo vo
luntarie occidit. Si ꝟo a casu: tūc glo.in.c.
fi.de his q̄ fi.occi.dicit q si a casu nulla cul
pa p̄cedente: sic nulla pnia iponit: nisi fo2te
ad cautelā: q2 bona2 mētiū ē culpā agnoscē
vbi culpa nō ē.c.ꝯsiliū.§.z.de obs.ieiu.z5
dis.ad ei9.⁊ de pe.⁊ re.c.q̄situ. Si ꝟo culpa
p̄cedente dic ut.s. Homicidiū.z.§.i5.
¶ Ad q̄d tenēt homicide. vide.j. Restitu 9
tio p̄mo.in.ꝟ.homicida
b Omo ꝯstituit ex aia ⁊ co2pe
altero isto2 deficiente
nō est hō: vt p3 ex.c.cū ch2ist9.de here.⁊ in
c.i quadā.de cel.mis.⁊ in.c.sicut.de homici.

i ¶ Utrũ liber hõ possit dari in pignus ⁊ in subsidiũ aliaꝝ reꝝ deficiẽtiũ. R. ꝙ nõ. Facit. c. lator. de pigno. imo ꝑdit recipiẽs eũ i pign⁹ debitũ: ⁊ tãtũdẽ de suo dare tenet̃ de/tẽto vl' ei⁹ parẽtib⁹: vt no. glo. in c. ex rescripto. de iureiu. ⁊. C. de ac. ⁊ ob. aut̃. oio. Ubi dr̃ ꝙ q̃druplũ restituat. Rõ q: illa q̃ nõ sũt in nr̃o cõmertio obligari nõ pñt. l. i. §. eam rẽ. ff. q̃ res pigno. Sz liber hõ nõ ẽ dñs mẽbroꝝ suorũ. l. liber hõ. la. i. ff. ad. l. aqui. Et iõ pulchre dixit Bal. in. l. z. C. de pr̃ib⁹ q̃ fi. distra. ꝙ illa. l. z. habuit ortũ a legib⁹ antiquis ꝑm q̃s pr̃ poterat occidere filios. l. in suis. in fi. ff. de li. ⁊ po. q̃ hodie ẽ correcta. Et iõ solũ ꝑmittit̃ vẽditio cã pauꝑtatis seu egestatis vict⁹: q: fili⁹ sic vẽdit⁹ põt se redimere preciũ offerendo ipse vl' ali⁹ ꝓ eo vel mãcipium: vt in. d. l. z.

z ¶ Utrũ liber hõ possit dari in obsidẽ. R. ꝙ d iure nõ põt nisi ꝑ papã ⁊ iꝑatorẽ: vt no. in. l. obsides. ff. de testa. ⁊. l. diuus. ff. de iure fisci. ⁊ ꝑ eũ q̃ nõ recognoscit suꝑiorẽ. vt nõ. Bar. in. l. famẽ. ff. de pub. iudi. ⁊ in. l. hostes ff. de cap. ⁊ in. l. i. §. de qua. ff. de postu. Tñ de ꝯsuetudine vsurpatũ ẽ ꝯ iũ ꝑm glo. in. l. z. C. de pr̃ib⁹ q̃ fi. distra. Et sic d facto ꝑuat̃ vt etiã ciuitas q̃ recognoscit suꝑiorẽ det obsides ⁊ alij sil'es ⁊ habet talis ꝯsuetudo vim legis. l. de q̃b⁹. ff. de legi. imo videt̃ licere d iure coi dare obsides ꝓ pace seruanda ꝑm glo. in. c. vt ꝓdie. z3. q. 8. sed nõ ꝓ pecunia: vt in. d. c. ex rescripto. ⁊. d. l. ex rescripto. ⁊ d. l. i. q: liber hõ nõ põt obligari ꝓ pignore. nec põt haberi i eo ius pignoris: sed tm̃ ius retentionis.

b **Onestas** requirit̃ i oi negocio: q: ẽ vnũ ꝓceptũ iuris. insti. de iusti. ⁊ in. §. iuris. ꝓcepta sũt hic honeste viuere. ⁊c̃. In matrimonijs. ff. de ritu nup. l. semꝑ in ꝯiũctionibus. nõ solũ ꝙ liceat ꝯsiderãdũ ẽ: sed ⁊ qd̃ honestũ sit. hec ibi. In lege di. 4. erit aũt. i voto. c. magne de voto. In iuramẽto. zz. q. 5. de forma. nec fisco rẽ quã vẽdit retractare ꝑmittit̃ ꝓpt̃ honestatẽ. l. vlti. C. ne fiscus rẽ quã vẽ. eui. l. x. Nec actio furti dat̃ viro ꝯ vxorẽ: nec pr̃i ꝯ filiũ: vl' ecõtrario ꝓpt̃ honestatẽ. ff. de furtis. l. si q̃s vxori. in ꝓn. ⁊. §. i. C. de fur. l. fi. Nec arrogatio. l. nec ea. §. ꝑ ff. de adop. ꝓpterea dicit tex. in. l. ex dãni infecti. in ꝓn. ff. de dãno infecto. honest⁹ mod⁹ seruãd⁹ ẽ ⁊ nõ imoderata cuiusq̧ luxuria sequẽda ẽ: ꝓpt̃ea dr̃ i. l. fili⁹ q̃. ff. de ꝯdi. insti. Nã que facta ledũt pietatẽ extimam⁹ verecũdiã nostrã. ⁊ vt generaliter dixerim q̃ cõtra bonos mores fiunt: nec nos facere posse credendũ est. hec ibi.

b **Onor** est maximũ exteriorũ bonoꝝ: vnde potẽtat⁹ ⁊ diuitie ꝓpter honores desiderabilia sũt. quarto ethi.

¶ Cui debetur honor. R. ꝙ solũ virtuti ꝑm ph̃m. 4. ethi. i

¶ An sit honor preferẽd⁹ vtilitati. R. ꝙ z sic. ar. in. l. iulian⁹. ff. si q̃s ob. ca. te.

¶ Utꝝ possit appeti honor sine pctõ. R. ꝙ 3 nõ. Un̄ ph̃s. 3. ethi. dicit ꝙ nõ sũt vere fortes q̃ ꝓpter honores faciũt fortia. Nec ob. ꝙ honor ẽ premiũ virtutis. 4. ethi. ⁊ ꝓpt̃ea sit appetibilis: q: illud est verũ ꝙ ẽ premiũ virtutis ex ꝑte aliorũ q̃. s. nõ habẽt mai⁹ qd̃ retribuãt ꝓpterea dicit idẽ ph̃s ibidẽ: ꝙ honor est ꝓpter virtutẽ: nõ virt⁹ ꝓpter honorẽ. Nec ob. qd̃ idẽ ph̃s dicit: ꝙ honoꝝ amator pl⁹ q̃ꝫ oportet: vel vnde nõ oportet vituperabilis ẽ. Ergo sine pctõ aliq̃n põt appeti q: ꝯcedo q̃n non ꝓpter seipsũ appetit̃: sꝫ ad gl'iaꝫ ⁊ laudẽ dei vel salutẽ animaꝝ. al's semper peccatum est.

¶ Utrũ sit mortale pctm̃ inordinatus ap/petit⁹ honoris. R. ꝙ sic ꝑm ꝙ ambitio ẽ mor/tale pctm̃. de q̃ vide Ambitio. al's non. 4

¶ Utrũ oblat⁹ honor sit suscipiẽd⁹. R. ꝙ nõ nisi ꝑm ꝙ dr̃. i q. i. nõ est. in fi. Quisq̃s igit̃ sacerdotiũ nõ ad elationis pompã: sed ad vtilitatẽ adipisci desiderat ꝓus vires suas cũ eo ꝙ est subditur⁹ honore metiat̃ vt si est impar abstineat: ⁊ ad id cũ metu etiã cui sufficere existimat accedat. hec Greg.

¶ Utrũ querẽti sit dandus. R. ꝙ nõ imo auferẽd⁹. vt. i q. 6. c. sicut his. Fugienti ꝓo est dand⁹: ibidẽ ⁊. 8. q. i. in scripturis. 6

¶ Utrũ doctor q̃ in docẽdo ꝓncipalit̃ querit suũ honorẽ peccet mortaliter. R. Heri. de gãda. ꝓ quol. q. 34. ꝙ qui vtit̃ aliquo ꝓncipaliter ad quod non ordinat̃ in quo deum ꝯtẽnit peccat mortaliter. Et sic ꝯcludit ꝙ doctor q̃ principalit̃ querit honorẽ suũ in docẽdo: ⁊ sic prefert honorẽ suuꝫ honori diuino peccat mortalit̃: q: vt dicit Aug. li. ꝓ de do 7

etrina christiana ad fidē spēm ⁊ charitatem tota militat diuina scriptura q̄ p̄ncipaliter ordinatur ad honorē dei. In quo deus ꝯtēnitur si p̄ncipaliter ad alterius honorē ordinet. Sz sane intellige ⁊ limita verū qñ legit aliquid qđ est principaliter ordinatū ad honorē dei vtcū predicat ⁊ hmōi: q2 sec⁹ credo qñ legit aliqđ qđ nō est principaliter ad honorē dei: vt sunt leges ⁊ multe sciētie que ad pacē hominū ⁊ vtilitatē pricipaliter ordināt: quia tūc non ꝯtēnit deus. Et sic nō erit mortale pctm̄. Et de hoc vide Vanagloria.

b **Hora canonica** put h accipio est officiū diuinū certa hora dici nālis deo p̄soluēdū ab ecclīasticis p̄sonis.

j ❡ Quot sunt hore canonice. R. fm glo. in cle. i. de cel. mis. q̄ sūt septē. s. matutinū: prima: tertia: sexta: nona: vespe ⁊ cōpletoriū.

2 ❡ A quib⁹ debent dici. R. q̄ ab oib⁹ ecclesiasticis p̄sonis. Facit. c. fi. 92. dis.

3 ❡ Utrū oēs ecclīastici teneāt de p̄cepto ad oēs horas canonicas dicēdas. R. fm glo. i d. c. fi. q̄ sic. ⁊ eā videt sequi Inno. in. c. i. de cele. mis. Sed doct. coiter in. d. c. i. dicūt q̄ nō oēs tenent. Sz solū triplex gen⁹ ecclesiasticorū. Primū gen⁹ est illorū q̄ sūt bñficiati. hoc patet p. d. c. fi. vbi dicit ecclīe deputati. s. per bñficiū: ⁊ sic soluit opinio glo. predicti. c. fi. Facit. c. cū scōm. de preben. Secūdū gen⁹ sūt existētes in sacris: licz nō sint bñficiati: pbat p. d. c. i. ⁊ i. c. dolētes. eo. ti. ⁊ qđ ibi nō. Et q̄uis Pa. in. d. c. i. dicat eē tuti⁹ q̄ etiā existentes in minoribus q̄uis nō sint bñficiati teneant: ex quo in parte dñi sunt assumpti: tamē ego nō credo nisi đ bono cōsilio. Tertiū gen⁹ est illorū qui per professionem vel votū ad id faciendū se obligauerunt. c. licet. de voto.

4 ❡ Utrū cleric⁹ bñficiatus existens in minoribus cuz est, absens ex causa legitima ⁊ deseruit ecclesie per vicariū teneat ad horas canonicas. R. fm Pa. in. d. c. i. q̄ sic. ⁊ hoc ē de mente Inno. ⁊ in. d. c. i. ⁊ Jo. an. ⁊ est tutius: licz Abb. ⁊ quidā alij dicāt q̄ nō tenetur: quos credo dicere verū: si nullam vtilitatē in absentia reciperet ab ecclesia: al's non est vera opinio: cū nō soluz beneficiū detur vt seruiat ecclesie: sed etiā vt oret pro his q̄ beneficiū constituerunt. Concor. cum hoc Car. in. d. cle. i.

❡ Utrū clericus excōmunicatus teneatur ad horas. R. q̄ si est minori excōmunicatione inodatus potest ⁊ debet dicere etiā cum alijs fm q̄ infra dicam. Si vero est excōmunicatus maiori excōmunicatiōe: sic solus tenetur dicere sine Dominus vobiscū. ⁊ etiaz degradatus si est in sacris: vel si non est i sacris si tamen tenet beneficium. Facit q̄ legitur ⁊ no. in. c. legi. 16. q. i. in prima glo. ⁊ cōcor. coiter doc. in hoc. 5

❡ Utrū papa possit dispensare ut prefati nō teneāt ad horas canonicas. R. fm Pa. in. d. c. i. q̄ non quin septies in die teneātur laudare deum. In modo autē dicēdi dispēsare potest. 6

❡ Utrum dimittens officiū ex infirmitate excusetur. R. scōm Inno. in. d. c. i. q̄ sic: si est talis infirmitas in qua directe vel occasionaliter sibi obesset vel obesse timeretur si celebratione intēderet. Dicit tamen Pa. i d. c. i. q̄ si nocumentuz esset leue vt in febre quartana vel longa vel modica: non excusaretur si non diceret. 7

❡ Quid si ex obliuione aliquā horaz dimisit. R. non credo sit mortale peccatum: debet tamen supplere quod omisit: ⁊ doleat đ negligentia sua. Inno. autem in. d. c. i. videtur sentire q̄ confessor posset ei iponere aliā penitentiā etiam si voluntarie dimisit: licz consulat vt imponat q̄ suppleat que omisit nisi quādo videret nō proficere. Sed hoc tene de bono cōsilio: ⁊ quod cōfessor posset ei imponere aliud qđ sit ad laudē dei: puta septē psalmos ⁊ hui⁹modi. tenet Tho. i quol. ⁊ Petr⁹ de palu. in. 4. di. 15. etiam si dimisit voluntarie. 8

❡ Utrū non habens librū vel carens visu ⁊ huiusmodi excuset: si non dicat horas. R. q̄ sic: ar. cle. fi. de vita ⁊ hone. cle. dum tamen suppleat per psalmos vel pater noster: ⁊ huiusmodi. 9

❡ Utrū p̄fati obligati ad horas peccēt mortalit ipas omittēdo ex negligētia. R. Hē. de gāda. in quol. tenet q̄ peccat mortaliter omittēdo: nisi rōe infirmitatis vel alteri⁹ cāe legitime ipediat. Riga. vero anglic⁹ in q̄li. dic. q̄ si dimittat ex negligētia: nō auderez 10

dicere: ꝙ mortaliť peccaret. Si vero ex fasti
dio diuini cultꝰ vel ꝯtēptu: sic mortaliť pec/
cat. Credo etiā ꝙ ꝯ̄suetudo in huiusmodi
dimissione sit mortale peccatū. Hec Riga.
que opinio est humanior.
11 ¶ Utrū clericꝰ bñficiatꝰ nō dicēs officiū te
neať restituē fructꝰ q̄s iterim recipit ab ec
clesia. R. Jo. cal. in. d. c. i. diē ꝙ sic: qr ꝓpť
officiū dať bñficiū. vt in. c. diuersis. de cle.
ꝯiuga. Et iō cū aliq̄d dať ꝓpť cām: cā non
secuta repetiť. ff. ⁊. C. de cōdi. cā de ca. nō se.
ꝑ totū. d. Car. tz ꝯ̄riū. ⁊ Pa. diē ꝙ ꝑma ē
nimis rigida. Sz ego credo ꝙ licz sit rigida
tñ ē vera: ⁊ iō sequēda. Et respōsio Pa. ad
motiua. Calde. nō ē valida: qr lz deneť red
ditꝰ vt viuat: vt dicit. c. diaconi sūt. 93. di.
⁊. c. z. de preben. nō q̄dē tñ simpliciť: s vt vi
uat scdm cultū dei. ⁊ facit ꝓ h. c. clericꝰ victū
91. di. arguēdo a maiori. ⁊ hoc tenet etiam
Lau. in clericis q̄ nō implēt officia sua: sed
voluptatibꝰ vacāt ꝙ teneneť fructꝰ restituē
12 ¶ Quid debeat dici ꝓ hora. R. Car. i. cle
. i. de cel. mis. Lau. diē ꝙ si ē ꝯstitutio vel cō
suetudo illa seruet. iz. di. nouit: qr nec h vť
illud dicere ē i p̄cepto. cū diuersi diuersa di
cāt. de ꝯse. di. 5. i die resurrectōis. Uerū ē ꝙ
clerici seculares debēt dicē scdm ordinē ro/
mane eccľie. d. c. i die. vel sm eccľiaz metro/
politanā. iz. di. c. fi. nec reprobať vsus ali/
cuiꝰ eccľie antiquus sm Laudu. Ubi clerici
sūt ꝯtēti tribꝰ psalmis. licz eccľia romana
vel metropolitana h nō huet. Secꝰ eēt si p̄/
uata ꝑsona h sibi faceret. Aduerte etiā: qa
diē directoriū. li. i. ti. 8. ꝙ clerici ordiati ad
titulū sui patrimonij pñt dicē q̄ocūq̄ offi/
ciū voluīt: qr nō obligāť ad istā vť illā eccľiā
In regularibꝰ vero diē sm̄ q̄dā eoꝝ regulā vť
statutū in h. iz. di. c. fi. Et hoc veꝝ nisi sint p̄
uilegiati vt clerici ⁊ religiosi q̄ sūt cōmēsa/
les domestici alicuiꝰ cardinalis seu ep̄i grāz
⁊ coronē sedis apľice habēt q̄ licite se eis cō/
formare debēt. vt in cle. fi. de celebra. missa.
13 ¶ Quid de eo q̄ ex dispēsatiōe ē bñficiatꝰ i
duabꝰ eccľijs. R. ꝙ debet dicere offm̄ sm il
lā in q̄ teneť facē residētiā ꝙ si ad nulliꝰ resi
dētiā teneť: tūc credo ꝙ pōt se ꝯformare illi
eccľie in q̄ se reperit officia celebrare. Si vero
dicit ꝑ se: tūc sm Tho. i quoľ. vr̄ ꝙ debeat
dicē sm ordinē illiꝰ eccľie i q̄ hēt maiorē di
gnitatē: q̄uis forte in alia hēat pinguiꝰ bñ/
ficiū. Q̄ȯ credo de bñ eē: nō de nc̄itate fore
veꝝ: cū possit dicere. q̄ȯ vult: vt sat̄ patet ꝑ
nō. i. c. i. de cele. mis. ꝑ Inno. ⁊ alios doc.
¶ Utrū peccet mortaliť q̄ ad libitū suū mu/ 14
tat officiū cōsuetū. R. Credo ꝙ sic in cleri
co p̄bendato ⁊ religioso. Secus in alio ordi
nato ad suum patrimoniū.
¶ Utrū monachus p̄positꝰ eccľie seculari te 15
neať dicere officiū monachale. R. ꝙ si ꝑpe
tuo ē assūptus. ⁊ sic trāslatꝰ: sic cū nihil ha/
beat cōe cū mōasterio. 16. q. i. ne ꝓ cuiu slibz
nō dicet mōachale: sz illiꝰ eccľie ad quā trās
latus ē. ⁊ placet Jo. 16. q. i. c. 3. ⁊ Hof. in sū
ma de statu mo. ⁊ Ho. in sū. eo. ti. Secꝰ eēt si
nō esset trāslatꝰ nisi ad tēpꝰ: qr debet dicere
monachale. ⁊ hoc vr̄ sentire glo. in cle. fi. de
cele. mis. Et facit tex. ibidē in argumentū.
¶ Quid si dicēdo officiū i choro cū laijs ex 16
aliq̄ necessitate inťmisit psalmū vť lectionē
R. sm Inno. in. c. volētes. de cele. mis. ꝙ nō
teneť illud reassumere licz sit cautiꝰ reassu/
mat: dūmō nō subtrahat vocē suā ab officio
chori: imo plꝰ dico ꝙ etiā si aliq̄d omisit ex
negligētia sua: ꝙ nō debet supplere subtra/
hēdo vocē ab officio chori: sz postea supple
at si aliq̄d notabile omisit. Si vero eēt versus
vť q̄d minimū suppleat ꝑ aliquē psalmū vel
pať nr̄. Idē diē sm Hen. de gan. i quolz. ꝙ
si q̄s nō ex malicia: sed cū cā legitima nō in/
tersit in p̄ncipio officij vť fini ꝙ nō oportet
a capite reincipere vť finē ꝑficere ꝓpter ꝑfe
ctionē charitatis q̄ vnū corpꝰ reputanť: ⁊
q̄ȯ vnꝰ dixit extimať alť dixisse. Et hoc veꝝ
nisi chorꝰ multū i p̄ncipio ꝓcessisset: vť mul
tū de fine restaret. hec ille.
¶ Utrū teneať q̄s dicere id q̄ȯ sm cōsuetu 17
dinē chori aliq̄s solꝰ dicit vť associatꝰ: q̄ñ di
cit officiū in choro. R. ꝙ nō sm Pe. de paľ
i. 4. di. 15. qr id q̄ȯ dicit vnꝰ reputať dici ab
oibus: q̄ñ ex aliq̄ rōnabili cā ita ē ꝯsuetū vt
solꝰ tale quid dicat.
¶ Utrū dicēs officiū si p̄termittat vnā ho 18
rā ex obliuione vť q̄d siľe: puta lectionē vel
psalmū teneať iteꝝ reiterare totū R. vt col
ligo ex doctrina Inn. vbi s. ⁊ seq̄ť Landu.
ꝙ nō sz sufficit supplere q̄ȯ omissuz ē. Uñ q̄
dimisit hymnū vť psalmū p̄mi nocturni cū
aduertit: ⁊ ē in ťtio nocť no: nō oportet rein
cipiat disturbādo officiū: vť q̄ dixerit ťtiā ⁊
adūtit nō dixisse p̄mā nō oz dicat iteꝝ ťtiā:

Sed post officiũ suppleat omissum ⁊ dole-
at de negligentia. Dicit Pe. de palu. vbi. s.
ꝙ q̇ notabilit̃ male dixit officiũ si vult eua
dere mortale debet redicẽ totũ. Sꝫ si m̃odi
cũ dimisit: puta psalmũ vł ꝟsũ vł dictionem
tenet̃ illud repetere pꝰ officiũ vł aliq̇d loco
eiꝰ dicere: si vult euadere pctm̃ veniale.
19 ¶ Utrũ debeat dicẽ pr̃ nr̃ pꝰ horas. R. ꝙ
sic pꝰ vespas ⁊ matutinũ. de ꝯse. di. 5. c. id sp
⁊ de ꝯsuetudine d̃r in fine oĩuꝫ horaꝝ: quia
matutinũ accipit̃ ꝓ oĩ officio vsq; ad nonã
⁊ ꝑ vespere omne aliud qꝺ restat: vt patet
in. d. c. id sp. ⁊ c. cõuenit ibidẽ.
20 ¶ Qua hora sũt dicẽde hore canonice. R.
debent dici tẽpore suo. s. matutinũ in nocte:
prima in ortu solis. ⁊ sic de ceteris nisi ex ne
cessitate: vt hic infra dicam.
21 ¶ Sꝫ nũq̇d in sero poterit q̇s dicere matu
tinũ sine pctõ. R. vt ex p̃dictis patꝫ ꝙ sic: si
ex rõnabili cã facit: q2 fꝫ T ho. i quol. Me
lius est si deo debitas laudes p̃ueniẽdo red-
damus: ⁊ alia honesta officia postea facia-
mus q̃ si per vnũ aliud ĩpediat̃. Secꝰ esset
si faceret nõ ex rõnabili cã: q2 sic esset pctm̃.
ar. c. clericus. el. i. 91. dist.
22 ¶ Utrũ sit mortale pctm̃ nõ dicẽ horis de-
bitis sine cã rõnabili. R. ꝙ nõ: nisi q̇s facẽt
in cõtẽptũ dei vł eccłie: cũ nullũ ius p̃cipiat
ꝙ dicat̃ horis debitis: nisi cle. i. de cel. mis. q̃
videt̃ p̃ceptiua ꝓpt̃ ꝟbũ sanctimꝰ. s. ꝙ offm̃
horis debitis i cathedralibꝰ regularibus et
collegiatꝭ eccłijs deuote psallat̃. Et ideo cre
do ꝙ peccarẽt mortalit̃ p̃lati: si ĩ p̃fatis ec-
clesijs horis debitis nõ facerẽt dicere: ⁊ etiã
illi q̇ vł sũt bñficiati in p̃fatis eccłijs vł sub-
diti p̃latoꝝ regulariũ: cũ ĩponit̃ eis a p̃latis
si nõ dicerẽt. Nec accipias horã debitam ita
ad punctũ: sꝫ grosso mõ ⁊ largo: sicut dicẽ
matutinũ ĩ aurora vł q̃si cẽseat̃ ĩ media no
cte ⁊ hꝰmõi: alś aũt a ꝑticularibꝰ ꝑsonis vł
in alijs eccłijs a p̃dictis nõ dicere horis debi
tis erit pctm̃ veniale sine rõnabili cã. Ex cã
ꝟo rõnabili etiã in p̃dictis eccłijs liceret: vt
puta q2 ꝓcessio est fienda vł p̃dicatio ⁊ hu-
iusmodi. Et ꝓpt̃ea p̃ueniũt tẽpꝰ debitum.
23 ¶ Utrũ matutinũ sit dicẽdũ añq̃ missa di
catur. vide infra. Missa. §. 2.
24 ¶ Utrũ idẽ sit de p̃ma. vide ibidem.
25 ¶ Ubi debẽt dici hore canonice. R. ꝙ i ec
clesia: vt no. glo. 92. di. in. c. fi. Sꝫ hoc itel-
ligo quo ad clericos q̇ i ipsa sũt bñficiati: ꝓ-
pter ꝟbũ positũ in. d. c. fi. eccłie deputatꝰ. q̃
vr̃ clericꝰ bñficiatꝰ ꝙ peccet mortalit̃ sine rõ
nabili cã ibi nõ dicẽs officiũ: q2 dicit ibi tex.
in. d. c. fi. ꝙ q̇ nõ cõuenerit deponat̃ a clero.
Et q̃ ad eccłias collegiatas vł regulares: cla
rũ est qꝺ est de p̃cepto: vt ibi dicat̃: vt patet
in cle. i. de cel. mis. no. Inno. in. c. i. de ce. mis
quo ad alias non credo.
¶ Sꝫ nũq̇d peccet totiẽs mortalit̃ q̇tiens 26
nõ ꝯuenit clericꝰ bñficiatꝰ vel religiosus ad
choꝝ sine rõnabili cã. R. ꝙ nõ credo: quia
mã nõ videt̃ ita põderosa: s; q̃n duceret i cõ
suetudinẽ vł q̃n officiũ eccłie pateret̃ iactu-
rã in celebratiõe tũc nõ excusarẽ a mortali.
Et sic limito ⁊ ĩtelligo. d. c. fi. Ex aliq̃ tñ rõ
nabili cã licet p̃latꝭ ⁊ alijs se ab̃sentare: dũmõ
officiũ dicãt eũdo vł stãdo i domo sua. Nec
ob. c. ep̃s. de ꝯse. di. 3. Qꝺ videt̃ innuere suffi
cere ep̃o: si die dñico ad eccłiam ꝯueniat: q2
illud. c. nõ dat licẽtiã absentie: sed non vult
vt ꝓ alia cã q̃ infirmitatis ⁊ siłis absit die-
bus festiuis. Et ꝙ alijs diebꝰ debeat int̃esse
facit c. ꝑuenit ad nos. 7. q. i. ⁊ c. ep̃s vilem.
41. dist. cessante intellige ĩpedimẽto.
¶ Quo ad attẽtionẽ seu deuotionẽ. Que- 27
rit̃ vtrũ peccẽt mortalit̃ nõ dicẽtes officiuꝫ
deuote ⁊ studiose. R. glo. in cle. i. ĩ ꝟbo fru-
ctꝰ. de ce. mis. tenet ꝙ sufficit dicere ore: licꝫ
nõ corde. Et cũ ea ꝯcurrũt multi canoniste
in. c. dolẽtes. de cel. mis. Alij autẽ tenẽt ꝙ ẽ
de p̃cepto vt dicat̃ deuote ⁊ studiose per. d. c.
dolẽtes. Ut sic deuotio denotet attẽtionẽ: ⁊
studiositas modũ dicẽdi. Sꝫ tu dic fꝫ Pe.
de pal. in. 4. di. 15. ꝙ attẽtio ad officiũ sicut
ad qꝺlibet bonũ opꝰ põt req̇ri duplex. Pri-
mo vt officiũ ab intẽtiõe ꝓcedat: ⁊ isto mõ
attẽtio requirit̃ ad officiũ: nõ solũ ꝓpt̃ me
ritũ: sed etiã ad euitãdũ pctm̃: q2 nullũ opꝰ
ẽ meritoriũ nisi ex intẽtiõe ꝓcedat: alit̃ non
eẽt humanũ: cũ hõ sit hõ ꝑ rõnẽ ⁊ volũtatẽ
Siłit̃ ad euitãdũ trãsgressiones p̃cepti: q2
p̃ceptũ dat̃ hoĩbꝰ. Et iõ oportet ꝙ nõ ꝓce-
dat ex sola imaginatiõe q̃ cõis ẽ nobis ⁊ bru
tis. Sꝫ ex deliberatiõe q̃ req̇rit attẽtionem.
Secũdo mõ vt totũ officiũ attẽtio cõcomi
tet̃ actualit̃. ⁊ hoc nõ req̇rit̃ nec ĩ officio nec
ĩ alijs bonis orõnibꝰ vł opibꝰ: q2 ẽ ĩpossibi
lis hũane fragilitati. Req̇rat̃ tñ ꝙ orãs sci
enter nõ distrahit mentẽ ab officio: q2 hoc

nō poſſet eſſe ſine mortali pctō vel veniali.
Nā euagatio q̄ ē p̄ter intētionē ⁊ ꝓpt̄ p̄ce-
cedētē occupationē licitā nō eſt pctm̄. Secꝰ
ſi ꝓpt̄ illicitā. Sȝ euagatio q̄ ē aduertētis ⁊
ſolū ſm actū interiorē: licȝ ſit temeraria ⁊
grauis forte: non tn̄ ē mortale niſi ꝓpt̄ ꝯtē-
ptū: qꝛ eccl'ia nō hȝ iudicare d̄ interioribꝰ acti
bꝰ mere ꝓpt̄ qd̄ miniſter eccl'ie lȝ dicēdo offm̄
aliud cogitet: nō vr̄ trāſgreſſor p̄cepti ex nā
facti. Si aūt euagatio mētꝭ ſit ex h̄ ꝙ aliq̄s
ſciēt̄ ſe occupat i actu exteriori q̄ nō ſecū pa
rit̄ attētionē: ſic vr̄ eē mortale pctm̄ ⁊ dire-
cte ꝯ p̄ceptū. c. dolētes. de ce. miſ. vbi p̄cipit̄
ut ſtudioſe parit̄ ⁊ deuote dicat̄: hoc nō ob-
ſeruāt q̄ occupātes ſe i actu exteriori ſcient̄
ſibi attētionē ſubtrahūt. Idē Tho. i. 4. di.
15. dicit ꝙ qn̄ aliq̄s mentē ex ꝓpoſito diſtra
hit ad alia i orādo: ſine culpa nō ē: ⁊ p̄cipue
ſi i alijs ſpōte ſe occupat q̄ mētē diſtrahūt:
ſicut ſūt exteriora opa. Et ſi mēs ad ꝯriuȝ
euaget̄ erit culpa mortalis. Si āt ſine hoc
ꝙ ꝑcipiamꝰ: mēs ad alia euaget̄: vel culpa
caret: vl' ꝑuiſſima erit: niſi p̄cedēs cogitatio
ex q̄ ꝯtingit euagatio talis eē dicat̄ in culpa
hec i. le. Et h̄ teneas: limitādo tn̄ dcm̄ Tho.
ver̄ q̄ ad orōnē q̄ ē de p̄cepto: ſicut ē officiū
⁊ hmōi: nō aūt q̄ ad orōnē q̄ ex deuotōe ē ⁊
volūtate ſolū. Aduerte tn̄ ſm Tho. zz. q
8z. ar. i. ꝙ deuotio nihil aliud eē videt̄: q̄ꝫ
volūtas q̄dā ꝓmpte ſe tradēdi ad ea q̄ ꝑti-
nēt ad dei famulatū. Silit̄ attēde ſm Tho.
in. 4. di. 15. ꝙ req̄rit̄ ꝙ attētio remaneat in
orōne: nō ꝑ eſſentiā actꝰ: nec ſufficit ꝙ ſit in
habitu ſolū: ſȝ ꝙ ſit ſm virtutē q̄ ē mediuȝ
q̄d inter p̄dicta duo. Et tūc vr̄ manere ſm
virtutē: qn̄ accedit ad orōnē cū itētōe aliq̄d
īpetrādi vl' deo debitum obſequiū reddēdi:
etiā ſi i ꝓſecutiōe mēs ad alia rapiat̄: niſi tā-
ta ſit euagatio: ꝙ oīo depereat vis p̄me itē-
tionis. Et iō oȝ ꝙ ſepiꝰ hō cor reuocet ad ſe
ipſū. Et ex his pȝ q̄d tenēdū de ꝯfabulātibꝰ
⁊ alias diſſolutiōes faciētibꝰ in officio: aut
ipſū dicētibꝰ faciēdo aliqd̄ exercitiū manua
le: qd̄ bn̄ nō. Et ſm p̄dicta intellige ⁊ limi-
ta. d. c. dolētes. ⁊ doc. ibidē.
28 ❡ Utrū clericꝰ cātās i eccl'ia officiū diuiȝ
vt placeat ppl'o peccet. R. Pa. in. c. vt q̄ſq̄s
de vi. ⁊ ho. cle. ꝙ ſic grauit̄. Un̄ dicit Iſido
Deū moribꝰ ſtimulat q̄ pplm̄ vocibꝰ mulcet
Facit qd̄ dicit̄ ⁊ no. 92. di. c. i. ⁊. z. De quo
tn̄ vtrū ſit mortale vel veniale vel nullum
Dic vt infra placere.
b **MRROR** future vite ē filia lu-
xurie inq̄ꝫtū reputat
bonū eternū vt bonū arduū: qꝛ ꝓpt̄ delecta
tiōes venereas nō appetit: imo faſtidit bona
et̄na ac ſi nō eēnt ardua ⁊ ſūma.
b **Oſpitale** qd̄ alio vocabu
lo dr̄ ſinodochiū
aliud dr̄ religioſū. Aliud nō religioſū. Ho
ſpitale religioſū dr̄ qn̄ auctoritate epī edifi
catū ē. c. ad h̄. de reli. do. ⁊ tūc ꝑtinet ad ipſū
ep̄m: nō vt diſponat de redditibꝰ ad libitū
ſed vt ordinet vt diſpēſent̄ ad vſū deſtina-
tū. ar. cle. qꝛ ꝯtingit. de reli. do. Hoſpitale
qd̄ nō ē religioſū ē illud qd̄ ſine auctoritate
epī ꝯſtructū ē: nec ep̄s pōt ſe de eo itromittē
ſed patronꝰ q̄ edificauit ad libitū diſponet:
vt in. c. int̄ dilectos: ⁊ ibi ꝑ Inno. de dona.
Et q̄uis ep̄s exercuerit ibi vnū ius ep̄ale:
nō pōt tn̄ ꝑ h̄ alia exercere ſm Fe. ꝯſi. 25. qꝛ
de poſſeſſione vniꝰ articuli nō ē inferenduȝ
ad alios articulos: vt in. c. cū contingat. de
deci. Nec ob. c. i. d̄ reli do. qꝛ locꝰ de q̄ loq̄t̄
neceſſario debebat eē ſubiectꝰ alicui epō: ⁊
iō p̄ſumit̄ ꝓ eo q̄ exercuit vnū ius i eo. Silr̄
infert Io. an. in regula. quod alicui. li. 6. in
mercurialibꝰ. ꝙ patronꝰ q̄ exercuit ius p̄ſē-
tādi alio nō apparēte p̄ſumit̄ patronꝰ ex q̄
ius patronatꝰ ad aliquē debet ꝑtinere ⁊ aliꝰ
nō appareat: niſi iſte q̄ exercuit actꝰ patroni
nō ſic in caſu nr̄o: qꝛ hoſpitale neceſſario nō
eſt religioſū: ut patet. Limita tn̄ hoc verū
ꝙ ep̄us non pōt ſe intromittere quādo non
ē religioſū: ſm Pa. i. c. i. ⁊. c. de ſinodochijs
de reli. do. verū niſi patronꝰ q̄ ipſuȝ edifica-
uit eēt mortuꝰ: qꝛ tūc ad curā epī ꝑtineret
vt volūtas defuncti pia mādaret̄ executio
ni: vt videt̄ tex. in auct. de eccle. ti. §. ſi q̄s he
dificatiōe. ⁊. §. ſe. vn̄ lȝ talis locꝰ nō teneat̄
epō r̄ndere: in ep̄alibꝰ tn̄ ep̄s curā habere pōt
ex q̄ piꝰ locꝰ eſt. Qd̄ ver̄ ē niſi teſtator qui
ipſū hedificauit alr̄ exp̄ſſe diſpoſuiſſet qꝛ il-
lud ſuādū: vt in. d. §. ſi q̄s. Ex quo pȝ ꝙ q̄li
bet pōt hoſpitale hedificare etiā cū oratorio
ſm Ho. ⁊ Pa. in. d. c. ad hec. ſine alia aucto
ritate: ſȝ i oratorio nō pōt celebrari ſine lnīa
epī: d̄ ꝯſe. di. i. c. vnicuiq̄ꝫ. ⁊. d. c. int̄ dilectos
❡ Quis pōt p̄fici ꝓ rectore hoſpitalis. R. j
Pa. in. d. c. de ſinodochijs. ꝙ religioſi non

possunt deputari nisi talia hospitalia habeant
curã aiar: vel nisi hospitale eẽt subiectũ mo
nasterio: ⁊ monach⁹ deputaret̃ p abbatem
tãq̃ obediẽtiari⁹ ẽm Fede. ꝯsi. 155. Clerici
seculares pñt eẽ rectores: ẽ nõ pñt habere in
titulũ bñficij: vt in cle. q2 ꝯtingit. ꝺ reli. do.
⁊ cle. p lr̃as. de pbẽ. Laici oẽs pñt istitui re
ctores dũmõ sint viri idonei ⁊ ꝓuidi ⁊ boni
testimonij q̇ sciãt velint ⁊ possint loca ipsa ⁊
iura eorum vtiliter regere: vt in cle. p̃dicta.
quia contingit.
2 ¶ Quid debẽt facere p̃dicti rectores. R.
ꝙ debẽt ad modũ curatoꝝ ⁊ tutoꝝ iuramẽ
tũ p̃stare ac inuẽtariũ facere de bonis ipoꝝ
locoꝝ ⁊ annuatim reddere rõnẽ ordinarijs
sub q̇b⁹ sũt vel ab eis deputatis: alioq̇n col
latio ꝓuisio ⁊ ordinatio taliũ ẽ nulla ipo iu
re: vt in. ꝺ. cle. q2 ꝯtingit. Lex ꝙ nõ extẽdit̃
hoc ad hospitalia militariũ ordinũ aut alioꝝ
religiosoꝝ. Precipit̃ tñ oibus rectorib⁹ sub
obtestatiõe diuini iudicij ⁊ p obediẽtiã vt
reddit⁹ in vsus paupeꝝ ꝯuertãt ⁊ nõ i alios
Rectores tñ militariũ ⁊ religiosoꝝ hospita
liũ sufficit ꝓuideãt ẽm eoꝝ ordinũ instituta
⁊ antiquas obẽuãtias paupib⁹. Q. ꝺ ẽ limi
tãdũ qñ qꝺ supest exponũt ꝓ fide vl' pie: al's
nõ excusãt̃ si male expẽdũt in nõ pios vsus:
quia negari nõ põt quin tales redditus sint
instituti ꝓpter pios vsus.
3 ¶ Quid de administratiõe sacramẽtoꝝ et
celebratiõe i ipis hospitalib⁹ paupib⁹ ibidẽ
R. ꝙ dz ẽuari antiq̃ ꝯsuetudo q̇ ad exercẽ
da ⁊ ministrãda spiritualia supradicta: vt
in. ꝺ. cle. quia contingit.
4 ¶ Precipit̃ oib⁹ ad q̇s de iure vel ꝯsuetudi
ne vel statuto vl' ꝓuilegio ptinet cura hospi
taliũ ꝙ bona deꝑdita alienata indebite i sta
tũ debitũ reducãt ⁊ reformẽt vt rectores iu
xta facultates ꝓuẽtuũ isistãt sustẽtatiõi ⁊ re
ceptiõi miserabiliũ ꝑsonarũ: in quo si negli
gentes fuerũt ordinarijs iiungit̃: vt ipsi si
nõ sũt exempta auctoritate ꝓpria. Si vero
exempta sunt auc̃te aplica cõpellant ad pre
dicta facienda p censurã ecclesiasticã compe
scendo tã eosdẽ q̃ quoscũq̃ ꝯdictores cum
dantib⁹ auxiliũ ꝯsiliũ vel fauorẽ. Nõ obstã
tibus quibuscũq̃ priuilegijs quo ad hoc. ꝺ.
cle. quia contingit.

Ospitalis

b Ospitalis quomodo de
bet esse cleric⁹
vide supra. Clericus. 3.

Ostiarius

b Ostiarius dicit̃ idem ꝙ
ianitor. Naz
in veteri testamẽto Primi paralipo.
5. Hostiarij electi sunt ad custodiaz tẽpli vt
nõ ingrederet̃ in illud imũd⁹ spũs in oi re.
Unde hostiarij dicti sunt eo ꝙ p̃sint hostijs
tẽpli. Ipsi eni tenẽtes claues oĩa int⁹ extraq̃
custodiunt atq̃ inter bonos ⁊ malos hñtes
iudiciũ fideles recipiũt: ⁊ infideles abijciũt
2i. di. cleros. in fine. ⁊. 25. di. ꝑlectis.

Osti

b Osti seruãda ẽ fides promissa
23. q. i. ⁊. 22. q. 4. inocẽs
Q. ꝺ limita. vt. j. Iuramẽtũ. 5. §. 17

Umilitas

b Umilitas vera requirit
tria. Primuz
sui ipsi⁹ nihilationẽ: hoc est ꝙ repu
tet se oib⁹ viliorẽ. Et liz cognoscat se habere
aliq̃ dona dei que alij nõ habẽt: tãto magis
debet i se vilescere cogitãs ꝙ si de⁹ talia alijs
dedisset gratiores deo essẽt q̃ ipse. Et sic cũ
veritate potest se existimare viliorez oibus
⁊ magis in gratũ. Et hoc est qꝺ voluit di
cere Beda in omelia sabbati tertie dñice q̇
dragesime. Cũ aliũ inquit peccãtẽ cõspici
mus mox animũ deorsuz inclinem⁹: ⁊ q̃ ab
iecti ex nostra fragilitate sumus: si nos di
uina pietas nõ sustẽtet humilit̃ inspiciamus
Hec ille. Et Io. 13. cuz feceritis hec oĩa di
cite: quia serui inutiles estis quasi dicat ex cõ
sideratione humili obligationis quã habe
mus: quia cuz augent̃ dona rationes etiam
crescunt donorũ. Secũdũ prõptã aliorum
obtẽperationẽ. Uñ de renũ. c. nisi cũ pridẽ.
tunc verã humilitatẽ ostendis cũ per eã lo
cũ sublimem effugies: ⁊ tñ per obedientiam
non dimittes. Naz vera humilitas facit vt
quisq̃ magis alijs de se credat q̃ sibi ipsi: q2
dicit Gre. si semel iorẽ alijs nõ crederet ne
quaq̃ aliorũ cõsilia sue deliberationi post po
neret. Et hoc verũ in omni dubio ꝙ poti⁹
debet alijs credere q̃ sue opinioni. secus in
alijs. Tertiũ ꝙ requirit humilitas ẽ: vt do
na dei que in se habet abscõdat: ⁊ se solũ vi
lem ab extra demõstret: nisi in quãtũ honor
dei ⁊ bonum proximi aliud requirit. Nam
nõ esset humilitas quãdo pro salute ꝓximi
⁊ ad edificationẽ animarũ posset ostẽdere ⁊
predicare dona dei q̃ habet si ea occultaret:
q2 dicitur. Math. 5. Luceat lux vestra ⁊c̃.

Nõ tñ deberet magis vilescere i apparẽtia ꝙ̃ iportet cõditio sua ⁊ q̃litas respectu eoꝝ cũ q̇bꝰ viuit: qꝛ sic potius esset supstitio ꝙ̃ humilitas. 41. di. c. q̇sq̇s rebꝰ. in pn.

i **Actantia** ꝓprie importat ꝙ hõ verbis se extollat ẜm Tho. zz. q. izz. ar. i. Et pꝫ ex c. imitare. 6. q. i. Et ꝓcedit ẜm Gre. i li. zz moraliũ. Aliqñ ex supbia sicut a cã interiꝰ motiua: qꝛ ex hoc ꝙ q̇s ꝑ arrogãtiã interius sup̃ se eleuat̃: plerũq₃ exteriꝰ maioꝛa q̃dã de se iactat. Et ꝓpterea ponit̃ a Gre. ibidem Tertia spẽs supbie: licꝫ nõ sit idẽ q̇ supbia ẜ est tãꝙ̃ a cã ipellente. Aliqñ ṽo ꝓcedit ab inani gloꝛia: sicut a cã finali inq̃ñtũ. s. iactatoꝛ intẽdit: ꝙ ꝑ suã iactãtiã gl'iaꝫ ↄsequet̃. Et iõ ponit̃ etiã a Gre. filia inanis gl'ie rõne finis: vt no. Alex. de ales. zz. ti. eo.

i ¶ Utrũ iactãtia sit pctm̃ moꝛtale. R. vt colligo ex Alex. ⁊ Tho. vbi s. ꝙ sic q̃drupliciter. Primi duo modi sũt inq̃ñtũ ↄsiderant̃ ex se. Secũdi duo inq̃ñtũ ↄsiderant̃ ex cã vel fine. Primo ẽ moꝛtale pctm̃ qñ iactatoꝛ ꝓfert q̇ ẽ ↄ gl'iam dei: sicut ille de q̃ Ezechie 28. Eleuatũ est coꝛ tuũ ⁊ dixisti deꝰ ego sũ. Tales sũt q̇ iactãt se suis meritis habere aliqua dona dei: vl' a se hr̃e: vl' illi q̇ de peccatis moꝛtalibꝰ q̃ fecerũt vl' nõ: iactãt se vt strenui videãt̃: vl' etiã laudãt alios ⁊ iactãt de pctis moꝛtalibꝰ q̃ fecerũt: vt no. glo. in. d. c. imitare. Secꝰ eẽt de veniali qꝛ nõ est ↄ deũ. Secũdo ẽ pctm̃ moꝛtale qñ iactãtia ẽ ↄ charitatẽ ꝓximi: sicut cũ q̇s iactãdo se ꝓrũpit i ↄtumelia ꝓximi: sicut pharisęꝰ Lu. i8. Nõ sũ sicut ceteri velut ⁊ hic publicanꝰ. al's aũt iactare se de eo q̇ nõ ẽ ↄ gl'iam dei vl' charitatẽ ꝓximi ex se ẽ veniale. Tertio ẽ moꝛtale pctm̃ qñ ꝓcedit ex tali supbia vel vana gl'ia q̃ sit moꝛtale pctm̃. Si ṽo nõ erit moꝛtale pctm̃ talis supbia vl' vana gl'ia: sic nec iactãtia ex eis ꝓcedẽs. Quõ aũt supbia vl' vana gl'ia sit moꝛtale. vide Supbia ⁊ vana gl'ia. Quarto ẽ moꝛtale qñ ꝓcedit ꝑ appetitũ lucri i dãnũ ꝓximi nõ'bile: sicut cũ q̇s se iactat magnũ medicũ: aduocatũ peritũ: ml'tas scitates facere: sicut ceratani ⁊ hmõi: q̇ false i nocumẽta ꝓximi se iactãt. Secꝰ si nõ esset i nocumẽtũ ꝓximi: qꝛ eẽt veniale pctm̃. Intellige etiã si sit nocumẽtũ alicuiꝰ iportãtie: qꝛ id q̇ minimũ ẽ: rõ apphendit q̃si nihil ẜm pħm: nisi intẽderet etiã nocẽ i ml'to si posset

i ¶ Utrũ iactãtia possit eẽ i factis sicut i dictis. R. ꝙ ꝓprie nõ ẜ equalẽter sic: sicͭ cũ q̇s in vestibꝰ: in eq̇s: in domibꝰ: in ↄuiuijs: i familia: i pulchritudine ⁊ hmõi: vt appareat diues de magna domo ⁊ nobili ꝓsapia ⁊ huiusmodi. Et sic erit moꝛtale pctm̃: sicut iactãtia i dictis: si p̃dicta q̃ facit sint ↄ gloꝛiaꝫ dei ⁊ charitatẽ ꝓximi vl' ex superbia ⁊ vana gl'ia moꝛtali vel i deceptionẽ ꝓximi.

i **Conomꝰ** dr̃ cui res eccl'iastica gubernãda mãdat̃: vt. 89. di. qꝛ i q̇busdã: ⁊ idẽ est iconomꝰ ꝙ sindicꝰ ⁊ debet eẽ clericꝰ nõ laicꝰ: vt patet in. d. c. ⁊ c. indicatũ ibideꝫ. ⁊ in. c. qm̃ in q̇busdã. i6. q. 7. de quo dic vt. j. Laicꝰ. §. i. Sed aduerte ꝙ ẽ differẽtia int̃ actoꝛeꝫ ꝓcuratoꝛẽ ⁊ sindicũ seu iconomũ ẜm glo. in c. erga epm̃. z. q. 7. qꝛ actoꝛ ↄstituit̃ a ñ dño ⁊ auctoꝛitate iudicis: ⁊ ad p̃sentes lites tm̃. Procuratoꝛ ṽo sꝑ a vero dño ↄstituit̃ siue ad vnã litẽ siue plures: siue pñtes siue futuras. Sindicꝰ aũt siue iconomꝰ ab vniuersitate cõstituit̃ seu a collegio: ⁊ ad vnã cãm ⁊ plures ⁊ pñtes ⁊ futuras: ⁊ auctoꝛitate ep̃i. de iura. cal. c. iꝑatoꝝ. in fi. Canõ tñ oẽs administratoꝛes eccl'ie vocat ꝓcuratoꝛes. i. q. z. saluatoꝛ. vide glo. ibidẽ. ⁊ in. d. c. iꝑatoꝝ. cũ suis allegationibꝰ. Tenet tñ Pa. in. d. c. iꝑatoꝝ. ꝙ si ad vnã certã cãm solũ ↄstituit̃ ꝙ põt fieri sine auc̃te supioꝛis: al's non.

i **Dulia** est quedã reuerẽtia siue adoꝛatio. d qua. s̃ Adoꝛatio. per totum.

i **Eiuniũ** ẜm scm̃. Bo. in. 4. di. i5. ꝑte zͣ. ar. i. q 4. dr̃ cõmunissime ꝓ abstinẽtia ab oi moꝛtali. Esa. 58. Nõne hoc ẽ ieiuniũ q̇ elegi: dissolue colligatiões colli tui. dr̃ etiaꝫ coit̃ ois afflictio q̃ ↄsistit i vigilijs flagellis ⁊ disciplinis. Prop̃e aũt dr̃ ieiuniũ afflictio carnis ꝑ subtractioneꝫ cibi ⁊ potꝰ facta ẜm institutionẽ eccl'ie. Et sic diffinit̃ ieiuniũ ẜꝫ Gofre. ẽ subtractio prãdij: ⁊ pꝰ cenã cuiuslibet cibi p̃uatio vsq₃ in diẽ sequẽtẽ: ⁊ abstinẽtia a carnibꝰ ⁊ trahẽtibꝰ semẽtinã originẽ ab ipsis: ut a lacte a caseo ⁊ ouis. Elicit̃ hec diffinitio. 4. di. c. deniq₃. Et ponit̃ a Pa. in R̃ica de obseruatione ieiunioꝝ. Pro cuiꝰ declaratiõe querunt̃ dubia infrascripta.

1 ¶ Utrū sit aliqua hora determinata in qua i
diebꝰ ieiunioꝝ sit comedendū: vr̄ qꝫ sit cena:
ibi post cenā. ergo vsqꝫ ad cenā est abstinendū.
Sꝫ breuiter notādū ē qꝫ i iure nulla hora ē
determinata ꝓ comestiōe i die ieiunij: nisi so/
lū hora vesperoꝝ tpe q̄dragesimali: vt in. c.
solēt. de ꝯse. di. i. q̄ iō deputata ē: vt sicut ce/
lebratis vesperis nō restat aliud officiū diur/
nū: sic fictiōe iuris videamur. 40. dies ieiu/
nare. de q̄ ꝑ Archi. in. d. c. solēt. ꝛ ꝑ Pa. in
rubrica de obs. ieiu. Et iō seruāda ē ꝯsuetu
do circa horā comestionis q̄ coiter ē i hora
none vl̄ circa ſm Archi. in. d. c. solent.

2 ¶ Sꝫ nūqd frāgit ieiuniū q̄ an̄ p̄fatā ho/
rā māducat. R. vr̄ qꝫ sic in q̄dragesima: ꝑ
tex. i. d. c. solēt. qd̄ dic qꝫ nō sūt credēdi ieiu
nare q̄ an̄qꝫ vespertinū celebret offm̄ māducāt
in q̄dragesima. Sꝫ nō credo etiā i q̄drage/
sima frāgat ieiuniū q̄ an̄ statutā horā come
dit etiā si ꝑ notabile spatiū p̄ueniat nisi face
ret i fraudē ieiunijs: q2 si q̄s attēdat ad ver
ba p̄fati. c. solēt: potiꝰ loquit de ꝑfectiōe q̄
de necessitate. Et licꝫ gl. i. 25. di. §. alias ea
demū. teneat qꝫ sit pctm̄ mortale an̄ horā co
medere. T n̄. c. i. de ꝯse. di. 4. qd̄ allegat pro
sua opiniōe nihil facit ꝓ ea. Meliꝰ forte fa/
ceret pro ea. c. vtinā oi tpe. 76. di. qd̄ inuit
ꝯsuetudinē p̄rie estimādā legē: qd̄ q̄dē ad/
mitterē qn̄ talis ꝯsuetudo eēt itroducta ea
mēte vt frāgeret ieiuniū q̄ an̄ p̄dictā horaꝫ
comederet: qd̄ q̄dē nō credo nisi ut dixi qn̄ i
fraudē ieiunij fieret. Et iō ꝯcludo cū Aug.
in. d. §. alias ea demū. qꝫ quotiens q̄s corpe
sanus alijs ieiunātibꝰ prādere voluerit. s. an̄
horā qꝫ ē pctm̄ veniale. Et sic tene. Si vo ex
cā rōnabili nullū pctm̄ erit: qd̄ quidē tenet
etiā Inno. in p̄fata Rica. Et sic dicit debe/
re intelligi. d. c. solēt. Aduerte tn̄ ſm doctri
nā sci Tho. in. 4. di. 15. qꝫ vbi hora comedē
di i die qn̄ nō ieiunat eēt hora t'tie. In die
ieiunij hora comedēdi eēt sexta. vn̄ dicit qꝫ
q2 ieiuniū ecclie debet eē penale ꝛ satisfacto/
riū. Ideo supra tēpꝰ coit comedēdi aliquid
addit nō aūt tātū qꝫ penitꝰ humor cibi assū
pti exsiccet aut virtꝰ nālis debilitet: vn̄ ꝓuo
residuo tpe. s. a sexta vbi coit sumit cibꝰ no
na occurrit in q̄ cibꝰ ſm institutionē ecclesie
sumēdꝰ est in diebꝰ ieiunij. hec ille. Ex q̄ pꝫ
qꝫ si esset tertia veniret sexta. Qd̄ bn̄ nō.

3 ¶ Utrū plꝰ q̄ semel comedere sit frangere
ieiuniū. R. qꝫ varia fuit doc. opinio. Hos
ꝛ coiter theologi in q̄rto sen. tenent qꝫ sic: si
comedat ꝑ modū cibi. Et iō indiffinitiue dr̄
cuiuslibet cibi p̄uatio. Secꝰ ſm eos si aliq̄d
sumeret ꝑ modū medicine: sicut sūt electua
ria ꝛ hꝰmōi. Et ſm Inn. i Rica de obser.
ieiu. solū licēt ꝓ remouēda infirmitate vel
fugiēda. Sꝫ ꝓ ꝯseruāda sanitate vbi nō est
signū ifirmitatis nō licet nisi q̄tenꝰ licet vti
alijs cibis. Alij tenēt qꝫ nullo iure cauet qꝫ
solū semel i die ieiunij comedamꝰ. Et pro/
pterea dicūt licere pluries in die comedere
sine fractōne ieiunij: dūmō fiat ex rōnabili
cā: ꝛ ſm ꝯsuetudinē illoꝝ int' quos viuit.
Et huiꝰ opinionis vr̄ fuisse Pa. i p̄fata ru/
brica. Rō ſm eū q2 cū nō hēamus ius speci/
ficū recurrēduꝫ ē ad ꝯsuetudinē loci. Facit
c. vtinā. 79. di. Et ad dictū Ho. in. 2. c. eo.
ti. q̄ dicit qꝫ ꝯsuetudo in ieiunijs indictꝭ ab
ecclia nihil pōt facere. Dicit verū qn̄ ꝯsuetu
do ex toto aufert ieiuniū: ꝛ nō habet rōnabi
lē cām in se: sꝫ fuit inducta vt hoies se vētri
dedicēt ꝓpter tpalia gaudia: al's secꝰ vt nō.
glo. in. d. c. 2. Et ꝓpterea dicit idē Pa. pu/
tarē tn̄ qꝫ aliq̄d comedere ꝓ collatōe de sero
magis ad sustētationē nature q̄ ad delitias
nō sit pctm̄ nec frangere ieiuniū: dūmō fiat
ſm ꝯsuetudinē loci ꝛ tēꝑate. hec ille. Facit
ꝓ h qd̄ no. Inn i. d. Rica. qꝫ prādē pluries
in die ieiunij ē ꝯ ꝯsuetudinē approbatā ec/
clesie: ꝛ sic vr̄ sentire qꝫ nō sit de iure specifi/
co. Itē Inno. dicit ibidē qꝫ cisterciēses fece
rūt statutū vt seruiētes alijs aliq̄d sumāt i
die ieiunij ꝛ licite. Itē qꝫ seruiētes dn̄is q̄ fa
ciūt credētiā n̄ frāgūt ieiuniū. Mihi vo vi
det qꝫ opio q̄ tenet qꝫ solū semel debeamꝰ co
medere sit verior: si nō verba sꝫ mētē legis vo
lumꝰ ā plecti. in. c. q̄dragesima. de ꝯse. di. 5.
Et iō ꝯcludo qꝫ comedēs plꝰ q̄ semel in die
aliq̄d eoꝝ q̄ coiter in cibū solēt sumi: vt pa/
nē fructꝰ ꝛ herbas: q2 etiā sci herbis vsi sūt
ꝓ cibo frāgat ieiuniū nisi comestio ordinet
potiꝰ ad medicinā q̄ ad cibū respectu inten/
tionis comedētis ꝛ p̄ncipalit' ex mō ꝛ quāti
tate sūptū ad id ordinet: licꝫ ꝯsequēter ali/
q̄liter nutriat: vtputa q2 indigēs potu ꝛ ti/
mēs ne dilauet stomachū ꝛ noceat aliq̄d su
mit siue sit electuariū siue etiā panis vl̄ fru/
ctꝰ ꝛ hmōi ꝓ euitādo nocumēto potꝰ nō ad
sustētationē qꝫ nō frāgat ieiuniū: nec restri

go me solũ ad electuaria vt q̇dã: sed vt dixi ad panẽ fructꝰ ⁊ q̇dcũq; aliud qd̓ sumit̃ per modũ medicine. ar. c. ad eiꝰ. 5. di. Et h̃ etiaʒ vr̃ tenere Pe. de pal. in. 4º. Cõuenietiꝰ tñ ẽ a pane abstinere cũ sit ṗncipalioꝛ cibꝰ ĩ vsu: nisi sit alteratus ⁊ nisi sit carẽtia alteriꝰ rei. Nec ob. ꝙ talia nutriãt: qꝛ ɓm Tho. in. 4. di. 15. ecclesia nõ attẽdit in statuẽdo id quod q̃cũq; mõ nutrire põt h̃ id qd̓ ṗncipalit̃ ad nutriẽdũ oꝛdinatũ ẽ. hec ille. Et sic tene qꝛ finis legis nõ frustrat̃ ex hmõi sũptione.

4 ¶ Utrũ pluries bibere vinũ vl̃ aquã frangat ieiuniũ. R. Inno. in predicta. Rica ꝙ nõ: siue añ pastũ siue pꝰ. Posset tñ ɓm Ri. i. 4. di. 15. ar. 3. q. 7. frãgere ieiuniũ qñ vide licʒ q̇s in mane biberet vinũ vl̃ ceruisiã non ad extinguẽdũ sitim sed famẽ. Simılit̃ etiã nõ frãgit ieiuniũ q̇ etiã añ pastũ comedit ficꝰ aut polẽtã aut aliq̇d huiusmõi ꝑ modũ medicine: ne deficiat in die ieiunij ɓm Pe. de palu. in quarto.

5 ¶ Quibꝰ cibis frãgit̃ ieiuniũ. R. ɓm Ric. vbi. s̃. ꝙ esu carniũ: ⁊ sic trãseũt coït̃ doct. i p̃fata Rica. Archi. in. c. rogatões. de ɔse. di. 3. Facit. d. c. deniq;. ⁊. c. cõsiliũ. eo. ti. De ouis ꝓ ⁊ caseo ⁊ alijs lacticinijs. Gofr. in p̃fata diffinitõe videt̃ tenere ꝙ silit̃ frãgãt Inno. i p̃fata Rica dicit ꝙ põt statui vt ꝓpter penuriã pisciũ vtamur istis lacticinijs i alijs ieiunijs p̃ter q̃dragesimã. Tu dic ꝙ cũ nõ hẽmꝰ tex. exp̃ssũ q̇ oua ⁊ lacticinia ꝓhibeat nisi solũ in q̃dragesima. vt i. d. c. deniq;. ꝙ cõsuetudo seruãda ẽ i alijs ieiunijs ex̃ q̃dragesimã ɓm Ri. vbi. s̃. q. 5. ⁊ Pa. i. d. Rica. Facit. d. c. vtinã. ⁊ est coïs opio. Et id̃ p̃nt comedi vbi ɔsuetudo est in oibꝰ ieiunijs p̃ter q̃dragesime ieiunia: al̃s non licet. Nõ tñ dicerẽ frãgere ieiuniũ q̇ etiã comederet oua ⁊ lacticinia ex̃ q̃dragesimã vbi ɔsuetudo nõ ẽ: qñ nõ per gulositatẽ h̃ ex aliqua rõnabili cã faceret. Nõ. etiã ɓm Ho. in sũ. eo. ti. ꝙ cuicunq; ɔcedit̃ vsus ouoꝝ: ⁊ casei intelligit̃ cõcessũ ꝙ etiã põt vti sagimine. i. lardo. ar. c. p̃sbyter. 82. di. ⁊ ibi glo.

6 ¶ Utrũ ieiuniũ cadat sub p̃cepto. R. ɓm Ri. i. 4. di. 15. ar. 3. q. 2. 3. ⁊ 4. qꝛ ieiuniũ aliqñ accipit̃ largissime ꝓut est actꝰ nature: ⁊ sic q̇libet ieiunat añq; comedat. ⁊ isto modo nec ẽ actꝰ virtutꝭ: nec d̓ p̃cepto. Secũdo mõ accipit̃ large ꝓut ẽ actꝰ ꝟtutꝭ abstinentie. s. frenare dilectatiões gustꝰ ꝑ cõꝑationeʒ ad cibũ ɓm regulã rõnis: siue semel comedat ĩ die siue pluries. Et sic cadit gnãliter oibꝰ sb̃ p̃cepto. Nõ itelligas tñ ꝙ sꝑ moꝛtalit̃ peccet qñ excedit: h̃ solũ qñ rõ ꝟtutis totaliter extinguit̃. Et hoc ẽ in casibꝰ qñ gula ẽ moꝛtalis: de q̊ vide s̃. Gula. Tertio mõ accipit̃ ꝓpꝛie ꝓut abstinemꝰ etiã ab illis q̇bꝰ vti possemꝰ saluo actu virtutꝭ. Et sic accipit̃ i diffinitiõe p̃missa ⁊ oibꝰ suꝑioꝛibꝰ ⁊ ɓm coẽm intelligẽtiã vocabuli: ⁊ isto mõ cadit sub p̃cepto in duobꝰ casibꝰ. s. qñ ex iuramẽto q̇s vl̃ ex voto se obligauit. Secũdo qñ ex p̃cepto ei indicit̃ ab ecclĩa vl̃ ab alio p̃lato. Facit. d. c. vtinã. ⁊ de ɔse. di. 5. c. ieiunia.

¶ Sʒ q̃ro qñ ⁊ q̇bꝰ diebꝰ ieiuniũ indicit̃ ab ecclĩa. R. ꝙ in infrascriptis tꝑibꝰ. Primo q̃dragesima tota exceptis diebꝰ dñicis: vt ĩ c. q̃dragesima. de cõse. di. 5. vbi dr̃ ꝙ sũma obseruatiõe est obseruãda: ⁊ incipit in q̃rta feria q̇ p̃cedit ṗmã dñicã q̃dragesime q̊ ad seculares: vt in. d. c. q̃dragesima. Quo aũt ad clericos incipit secunda feria pꝰ dñicam quinquagesime: vt in. c. deniq;. 4. dis. Sed coiter tenet̃ ꝙ est cõsiliũ nõ p̃ceptũ sʒ solũ i q̃rta feria p̃dicta. Secũdo q̃tuoꝛ tꝑa: vt in c. statuimꝰ. di. 76. Statuimꝰ inquit vt q̃tuoꝛ tꝑa ãni ab oibꝰ hoibꝰ cũ ieiunio obseruẽt. Prima tꝑa cadũt in q̃dragesima. s. q̃rta feria ⁊ sexta: ⁊ sabbo pꝰ ṗmã dñicã q̃dragesime. Secũdo cadũt 4ª ⁊. 6ª feria ⁊ sabbo pꝰ pentec. Tertia cadũt. 4ª ⁊. 6ª feria ⁊ sabbo post exaltationẽ scẽ crucis. Ultima cadunt 4ª ⁊. 6ª feria ⁊ sabbo post festũ scẽ Lucie: vt patʒ i. c. de ieiunio. 76. di. ⁊ ꝑ totũ. Tertio oẽs vigilie duodecĩ aploꝝ sũt in obseruatiõe ieiunij celebrãde: p̃ter vigilias aploꝝ Philippi ⁊ Jacobi ⁊ bti Joãnis euangeliste: vt dicit tex. in. c. cõsiliũ nr̃m. eo. ti. ⁊ sũt hee. s. vigilia sci Mathie Petri ⁊ Pauli Jacobi Bartholomei Mathei Simonis ⁊ Jude Andree ⁊ Thome. Quarto vigilia assumptiõis dñe: vt i. c. i. eo. ti. Quito vigilia natiuitatꝭ dñi nr̃i in. d. c. i. Sexto vigilia oiuʒ scõꝝ ⁊ sci Joãnis baptiste ⁊ sci Laurentij ɓm Inn. vbi. s̃. ⁊ coït̃ doc. Nullo tñ iure inuenit̃ exp̃ssũ: h̃ rõne ɔsuetudinis hoc dicũt qꝛ vt dicit Ricar. in. 4. dis. 15. ar. 3. q. 8. si in aliq̃ regione est aliq̇d ieiuniũ ɔsuetũ qd̓ tñ nõ est p̃ceptũ ꝑ ius scriptũ nihilominꝰ ob-

seruādū est ab existētib⁹ ibidē. Facit ꝓ hoc c. consuetudo. di. i. ⁊ c. ecclesiasticarū. ⁊ c. in his rebus. ij. di. Sȝ dico ego verū qñ cōsuetudo habet oīa reqsita de qb⁹. s. Cōsuetudo. Septimo vigilia pēthecostes: vt. 76 di. c. de ieiunio. Et licȝ Gratian⁹ teneat ꝙ sit de ꝯsilio in. §. necessario. ea. di. Tñ veri⁹ vr̄ ꝙ sit de ꝑcepto ſm gl. Jo. ibidē. in. d. §. Et patet euidēter in. d. c. de ieiunio.

8 ¶ Quid si vigilia aliquarū ꝑfatarū solēnitatū veniat in dñica. R. ꝙ in sabbato ꝑcedenti ieiunāda ē: vt in. c. i. ⁊ z. de obser. ieiu.

9 ¶ Qñ debet celebrari vigilia sci Mathie tpe bisexti. vide. s. Bisextus.

10 ¶ Sūt ⁊ alie vigilie seu ieiunia indicta ab ecclia ſ; nō de ꝑcepto: vt coiter tenet̄. s. aduent⁹ dñi. De q̄ in. d. c. ꝯsiliū. ⁊ rogationes de quibus in. c. rogationes. de ꝯsc. di. 3. Itē 4ᵃ ⁊. 6ᵃ feria: vt in. c. ieiunia. ea. di. ⁊ sabbata oīa. vt in. c. sabbato. ea. di.

11 ¶ Utrū ieiunia indicta de ꝑcepto ab ecclia possint trāsferri de die in diē. R. ſm Inno in ꝑfata Rica ꝙ sic sicut dr̄ fieri in francia vbi sūt ecclie sci Quintini: vbi vigilia oīuȝ scōꝝ ieiunat̄ ꝑtio die ꝑcedēti. Limitat hoc Pa. in. d. Rica dūmō fiat auctoritate epi. ar. c. z. de obser. ieiu. in fi. ⁊ bene.

12 ¶ Utrū ꝑfata ieiunia de ꝑcepto ab ecclesia possint redimi vl' i aliud cōmutari. R. Inno. vbi s. ꝙ nō nisi cā vl' necessitas i ieiunāte subsit. Qđ intelligo ab inferiore a papa. Sec⁹ est de ieiunio voti vl' pnie. De quo. s. Confessio. 6. §. 4. ⁊. j. Uotū. 4. §. z.

13 ¶ Utrū oēs teneantur ad ieiunia indicta ab ecclia de precepto. R. Inno. vbi s. ꝙ sic oēs q̇ sūt sane mētis doli capaces ⁊ potētes ad ieiunādū cū peccare possint ⁊ peccata deflere: vt in. c. i. de delic. pue.

14 ¶ Utrū ꝓ peccēt mortalit̄ ꝑfati qñ soluūt ieiunia ecclie q̄ sunt de ꝑcepto. R. glo. in. § alias aūt ea demū. 25. di. ⁊ coiter doc. tenēt ꝙ sic si sine rōnabili cā quis ea soluat. Dñs Car. in. c. z. de obser. ieiu. tenet ꝙ nō nisi ex cōtēptu vl' inobediētia hoc faciat: vtputa q2 nō vult se subiicere ꝑcepto sup̱ioris. Et dic̄ hoc tenere Archi. in. d. §. alias. Sȝ Archi ibidē recitat Jo. de fantu. hoc tenentē. Sed ego distinguo ſm ꝙ j. dicā. Inobedia. in ꝑn.

15 ¶ Que sūt rōnabiles cāe excusantes a ieiunio. R. vt colligo ex Rica. vbi s. ar. 3. q. 4. cum q̄ ꝯcurrūt coiter doc. ꝙ sūt. 5. Prima etas vt sūt pueri q̄ ſm aliq̄s vsq; ad pubertatē excusant̄ a ieiunio. ar. c. ex lr̄is. d desp̄o. ipu. vel ſm alios vsq; ad plenā pubertatē q̄ est in. 17. in muliere. ⁊ in. 18. āno i masculo. Aut ſm alios vsq; ad. 25. ānū. ar. l. si quis aliquid. C. de his q̄ ve. eta. ip̄. Ho. in. c. 3. de obser. ieiu. ⁊ coiter theologi tenēt ꝙ vsq; ad vigesimū: alij vigesimū p̄mū ānū excusant̄ ar. c. cū vicesimū. de offi. dele. Intellige ꝙ ñ tenent̄ ad oīa ieiunia: ſ; bñ ad aliq̄ eis cōmēsurāda ſm augmentū ⁊ ꝓpinquitatē ad dictū vigesimūprimū annū ſm Tho. in. 4. di. 15. Propterea dico hoc remittēdū arbitrio boni viri vt ꝑ̄sata qualitate etatis ita iudicet̄. ar. c. de causis. de offi. dele. Et idē dico d senib⁹ licȝ q̇dā dicāt eos nō teneri post annos. 55. ar. l. z. §. fi. ff. de decurio. in tex. ⁊ in glo. ibidem. vbi excusantur a muneríb⁹ p̱sonalib⁹ post. 55. ānū. excepto a tutella ⁊ cura a quib⁹ solū excusant̄ p⁹. 70. ānū. C. q̄ eta. l. vnica. Secūda cā ē ifirmitas: q2 i eis nā debilis ē ⁊ cibū necessariū i vna vice si sumerēt noceret. Et idē dico d debilib⁹ eadē rōne Tertia laboriositas: sicut i illis q̇ laborando victū acq̇rūt seu rōne itineris vl' alio modo nō p̄nt sil' cū labore sufferre ieiuniū. Aduerte tñ ꝙ intētio maioris lucri nō excusat ſm Asten. Siliter nō excusant̄ q̇ nolūt cōducere op̱arios nisi ieiuniū soluāt nisi cā sit necessaria ſm Astē. q̄ festinātiā req̇rit. Quarta mēdicitas qñ cibū necessariū i vna vice habere nō p̄nt Quita q̄litas mulieris ꝑgnātis aut nutriētꝭ ex appetitu extneo: aut nutrimēto fetus nō p̄nt ieiunare sine p̱iculo vl' earū vl' fetus seu pueri: nō solū excusant̄: imo tenent̄ soluere ieiuniū ſm Rodo. vñ dicit sāct⁹ Tho. in. 4. di. 15. ꝙ subtractio cibi p̱ ieiuniū si ipediret ea q̄ necessaria sūt agenda: cū quib⁹ cōuiuit ex societate vl' officio tenet̄ nō esset licita: sed diceretur rapina.

¶ Sȝ nūq̇d seruiētes mēsis nobiliū aut le- 16
gētes ad mēsam religiosoꝝ q̇ aliquid ꝑ̄libāt ne deficiant in legēdo vel seruiēdo soluūt ieiuniū. R. Rodo. ꝙ nō si hoc faciūt positis mēsis vel parum añ: ita ꝙ ꝓpter cōtinuationē tpis dici debeat totū vna mēsa. Idē dicēdū de illis q̇ iā incepto prādio portāt encenīū ad vicinū vl' aliq̇d aliud faciūt: ⁊ postea redeūt ad comestionē perficiendā.

17 ¶ Utrū vxores ꝓpter ꝓhibitionē virorū
excuſent. R. ſm Inn. i Rica de obſ. ieiu.
ꝙ nō a ieiunijs indictis ab eccl'ia: ſz a volū
tarijs ſic. 33. q. vlti. manifeſtū. Credo tñ ꝙ
p̄ſbyter ꝓpri⁹ ꝓpter ſcādalū viri cui aliq̄
mō nō pōt obuiari poſſet diſpenſare cū eis.
ar. c. vt ꝯſtitueret in fi. 50. di. q2 p̄ceptū iu-
ris poſitiui nō obligat quē cū ſcādalo. ar. z
c. de no. op. nū. 7. c. nihil. de p̄ſcrip. cū ſilib⁹.
18 ¶ Utrū pegrinātes ex deuotiōe excuſent.
R. ꝙ ſic ſi ſi talis pegrinatio nō pōt differri 7
ſil' cū ea ieiunare nō pñt. Nec ob. ꝙ p̄ceptū
debet p̄poni ꝯſilio: q2 ſm Aſteñ. itētio dan-
tis h⁹mōi p̄cepta nō ē excludere alias pias
cās 7 magis neceſſarias. Sec⁹ ē de p̄ceptis
legis nature q̄ ꝓhibēt hoc qd̄ ſm ſe ē malū
Idē ſan. Tho. vbi ſ. Et addit ꝙ debet fieri
cū diſpēſatōe ſuperioris. Idē dic de q̄cunq̄
alia opatiōe bona. puta obediētia p̄lati p̄di
catiōe auditiōe ꝯfeſſionū 7 h⁹mōi. ar. c. nō
mediocriter. de ꝯſe. di. 5.
19 ¶ Querit̃ ſi alie cauſe a p̄dictis poſſint aſ-
ſignari q̄ excuſent a ieiunio indicto ab eccle
ſia. R. ꝙ ſic: multe. Et ideo tā in p̄fatis cau
ſis q̄ꝫ in alijs ē notādū ꝙ ſi cā ſit euidens ex
q̄ nō pōt ex toto ieiunare: licite hō p ſeipſuz
pōt frāgere ieiuniū: p̄ſertim ꝯſuetudine in-
teruenīēte: vl' qñ recurſus de facili non pōt
haberi ad ſuperiorē. ar. prefati. c. cōſiliū. Si
vō ſit dubia vl' nō ex toto tollit facultatē ie-
iunādi: ſed ſolū in pte: vtputa debilitas vel
pegrinatio aut labor 7 huiuſmodi debet ad
ſuperiorē recurri q̄ ptātē habet in talib⁹ di-
ſpenſandi ſm Aſtē.
20 ¶ Quis eſt ſupior q̄ poſſit in hoc diſpenſa-
re. R. Ho. in. c. ꝯſiliū. de obſ. ieiu. ꝙ ē epūs
nec ſufficit lnia ſimplicis p̄ſbyteri etiā ex iu
ſta cā niſi ſūma neceſſitas imineat ita ꝙ ad
epm non poſſit haberi recurſus ſine piculo.
Rod. aūt dicit arbitrio boni viri limitādū
ꝓ quāta neceſſitate ſit frāgēdū poti⁹ q̄ꝫ per
doctrinā gnālē: 7 ſic cum ꝓpri⁹ ſacerdos ſit
ordinarius iudex ꝯſcie: videt̃ ꝙ ipſe poſſit
Ego vō credo ꝙ ſi loq̄mur de diſpenſatiōe q̄
eſt quedā relaxatio iuris: ꝙ tunc ptinet ad
epm ſolū: qui cā ſubſiſtēte ī ieiunare debēte
pōt diſpēſare 7 in aliud bonū cōmutare ta-
lia ieiunia. Et cā legitima ē debilitas perſo-
ne ſiue ꝓueniat ex defectu nature ſiue labor̃
ar. d. c. ꝯſiliū. in fi. Si vō loquamur de de-
claratiōe. ſ. vtrum ſit cā legitima vl' nō: ſic
credo ſufficiat illa ꝯfeſſoris ꝓprij q̄ eſt bon⁹
vir 7 etiā ꝯſiliū medici: ſ medic⁹ peccat ſi ſi
ne rōnabili cā vt frāgat ꝯſulit. ar. c. q̄d cul-
pat. 23. q. i. Et ſic intellige Rod.
¶ Utrū nō ieiunās vno die teneat̃ altero 21
die ieiunare. R. ꝙ licz tex. c. i. de obſer. ieiu
videat̃ velle ꝙ ſic q̄ſi ſit obligat⁹ ad duo. ſ.
ad ieiunādū: 7 illo die. Facit etiā ad hoc in
ar. c. cū dilecticū notatis i glo. in. v°. forma.
de dolo. 7 ꝯtuma. Tñ per. c. z. de obſ. ieiu.
Ego teneo ꝙ nō tenet̃ q2 ibi nō iponit̃ fran
gētib⁹ vt alio die ieiunent. Facit ad hoc qd̄
nō. Inn. in. c. i. de cel. miſ. De illo q̄ dimiſit
officiū ꝙ non tenet̃ illud reaſſumere q̄ſi ſit
ſeruit⁹ cuiuſcūq̄ diei 7 variet̃ ex tpe. Nā ſi
teneor p̄ſtare opas certo tpe 7 ipedior non
ſū obligat⁹ alio tpe: q2 nō ſūt eedē ope ſ va
riant̃ ex tpe: vt ē tex. nō. in. l. ſi nō ſortē. §. li
bert⁹. ff. de ꝯdi. inde. Itē ſi relinq̄t̃ mihi vſu
fruct⁹ per biēniū futurū 7 impedior: nō poſ-
ſum petere vſūfructū alteri⁹ biēnij. q2 nō eſt
idē vſufruct⁹. l. ſi vſufruct⁹ mihi. ff. d vſuf.
7 reddi. 7 hita. 7 tex. c. i. debet itelligi d trāſ-
latiōe fienda ex cā ꝓpter ſolēnitatē.
¶ Sz nunq̄d totiēs peccat mortalit̃ q̄tiens 22
comedit in die ieiunij fracti ſine cā. R. Io
de neapo. in quol. tenet ꝙ ſic: q2 videt̃ redu-
cī ad p̄ceptū negatiuū: ſed magis placet opi
nio Durādi in. 4. ꝙ nō niſi ſemel: niſi come
dēs nouo ꝯtēptu mētis pluries comederet:
q2 tūc totiēs peccaret mortalit̃. Et hec ē cō-
munior opinio: alit̃ obligaret̃ ad ipoſſibile
q2 ex q̄ ſemel ieiuniū fregit: iā illud nō pōt
ampli⁹ facere illo die. Et iō p̄ceptū ē ſibi fa
ctū ipoſſibile. Sec⁹ eſſet de ieiunio q̄drageſi
me: q2 licz fregerit vno die: pōt tñ ieiunare
7 tenet̃ altero die. Et ſic q̄t dies omittit in
q̄drageſima tot pctā mortalia cōmittit.
¶ Utrū liceat ieiunare i dñica 7 alijs feſtꝭ 23
ſolēnib⁹. R. ꝙ ſic: niſi q̄s faceret q̄ſi volens
deuiare a ꝯſuetudine ppl'i chriſtiani: q2 tur-
pis eſt ois pars q̄ ſuo toti nō ꝯgruit: poteſt
etiā eſſe illicitū ſm Tho. vbi ſ. ſi adeo pti-
naciter ieiuniū teneret ꝙ non crederet p de
uotionē feſti vtilitatē ieiunij cōpenſari poſ-
ſe. Idē dic qñ ex alia ſupſtitiōe hoc faceret.
¶ Utrū ieiuniū factū in pctō mortali ꝓſit 24
R. ꝙ ſic quātū ad obedientiā mādati: ſi eſt
p̄ceptū ab eccl'ia vel ex voto 7 hmōi. Scdo

valet ad macerationem. Tertio ad oīa alia
vȝ ad que valent opera facta extra charita-
tē. de quibꝰ infra. Satisfactio. §. 6.
2 ¶ Diuersis intētionibꝰ ieiunaꝶ. vñ versus
Abstinet eger: egēs: cupidꝰ: gula: simia: vir
tus. Eger vł q2 nō pōt comedē vł ꝓpᷓ medi-
cinā. Egēs q2 nō hȝ. cupidꝰ ne expēdat. Gu
la: vt postea auidiꝰ comedat. Simia. i. hypo
crita vt laudeꝶ. ꝟtus. i. ꝟtuosus vt mereaꝶ.

i **Ignorantia** Alia bona q̄ q̇s igno-
rat ea que ei essent occasio peccati:
vt in. c. q̄uis. di. 38. Alia neq3 mala neq3 bo
na q̄ q̇s ignorat q̄ nō expedit scire. Alia ma-
la q̄ q̇s ignorat q̄ scire expedit. Et hec multi-
plex ē. Alia iuris: alia facti. Ignorātia iu-
ris: alia iuris diuini: alia iuris naturalis:
alia iuris canonici ⁊ ciuilis: ⁊ de istis scribi-
tur. 38. dis. in sūma. ⁊. i q. 4. §. vlt. i tex. ⁊ in
glo. hic autem nō intēdo tractare de ignorā-
tia facti: quia hec excusat: vt in regula igno-
rantia. lib. 6. sed ignorātia iuris: pro cuius
declaratione querūꝶ plura.
¶ Utrū ignorātia mala sit pctm̄. R. ꝙ aut
ignorātia dicit ꝓuationē cognitiōis necessa-
rie ad salutē. Et sic hȝ. S. Bo. in. 2. di. 22.
q. penul. pōt eē̄ dupliciꝶ. Primo ita q̄ ē in
nobis s̄ nō a nobis: ⁊ hoc mō culpa nō ē: ⁊ cū
nō simꝰ eiꝰ ꝑncipiū in ipsa: nec meremur nec
demeremur. Scdo ita q̄ ē in nobis ⁊ ex no-
bis. ⁊ hec ignorātia ē culpa: ⁊ hec fit tripli-
citer. Primo mō cū sumꝰ in via ꝟitatis vo-
lūtarie ab ea recedimꝰ in viā erroris nos ꝓ-
cipitātes. Et hec ē ignorātia erronea: vt in
hereticis. Scdo mō cū ad viā possumꝰ per-
tingere ꝟitatis cupimꝰ i tenebris eē̄. Et hec
ē ignorātia affectata. Tertio mō cū ex q̄dā
pigritia ⁊ negligētia nō curamꝰ veritatem
addiscere. Et hec dr̄ crassa ⁊ suppina. Sed
ꝓma maior culpa q̄ scda: ⁊ scda q̄ tētia. Et
de hac dr̄ in. c. ignorātia. 38. dis. ⁊ in. d. §. fi.
Si ꝟo ignorātia dic ꝓuationē cognitionis
eoꝝ q̄ nō sūt necessaria ad salutē: sic nō ē pec
catū: vt. 22. q. 2. c. in quibꝰ rebus.
2 ¶ Sed que sunt necessaria ad salutē scire.
R. sm̄ Tho. ꝓma scde. q. 76. ꝙ oēs teneꝶ
scire cōiter ea que sūt fidei ⁊ vniuersalia iu-
ris precepta. Singuli āt ea que ad eoꝝ sta
tū seu officium spectant.
3 ¶ Utrū ignorātia excuset aliquē a peccato.
R. sm̄. S. Bona. vbi. s̄. q. vlti. ꝙ si tanta
sit: ꝙ priuet rōnē volūtarij ⁊ rōnē cōtēptus
excusat a toto: sicut ē ignorātia inuincibilis
que priuat simpliciꝶ cognitiōe iuris: sicut in
furioso ⁊ in infante: nisi in talē ignorātiā de-
nisset ex culpa sua: q2 tūc nō excusat a toto:
sed a tāto. de q̄ dic vt. s̄. Ebrietas. §. 3. Item
dic sm̄ Tho. in quol. de eo q̇ habet sufficiēs
impedimētū ꝓpter q̄ scire nō potuit: puta:
fuit in carcere vel in terris ad q̄s constitutio
pape nō ꝑuenit ⁊ huiusmodi: ꝙ nō peccat fa-
ciēs cōtra cōstitutionē. Si ꝟo ignorātia oī-
no nō ꝓuat rōnē volūtarij ⁊ rōnē cōtēptꝰ: sic
distinguo sm̄ Ri. ea. di. ⁊ li. ꝙ aut ē ignorā-
tia cōmissionis qua q̇s nō vult scire: vt libe-
rius peccet: que dr̄ affectata. Et sic nec excu-
sat nec alleuiat pctm̄. Aut ē rōne omissiōis
qua q̇s negligit scire. que teneꝶ: que satis fa
ciliter potuisset scire. Et hec dr̄ crassa ⁊ sup-
pina: ⁊ hec excusat a tāto. s. ꝙ nō est tā gra-
ue pctm̄: sed nō excusat q̇n sit mortale: si est
circa ea que sūt ꝓcepti diui aut nature. 24.
q. i. siquis dederit. ⁊. 38. di. c. quiea. Si aūt
sit circa ea que sunt ꝓcepti iuris positiui: sic
credo ꝙ aliq̄n excuset a mortali sm̄ eam di-
stinctionē. de q̄ dicā infra Inobediētia. Et
scdm̄ predictam intellige quod diciꝶ. 6. q. i.
quero. ⁊. 24. q. i. c. scisma. ⁊. 32. q. 7. quēad-
modum. 28. q. i. §. ex his.
¶ Ex predictis ⁊ ad euitandū cōfusionem 4
multoꝝ que circa ignorātiā scribunꝶ: aduer
te ꝙ si ex ignorātia quis facit aliquid q̄ nō
est cōtra legē dei nec nature: credēs nō fore
prohibitū aliqua lege: cū tamen sit prohibi-
tū ⁊ talis ignorātia nō ē affectata nec crassa
vel suppina: puta: q2 laborat pro viribꝰ scire
sibi necessaria: puta si ē mulier vel rusticus
mercator ⁊ huiusmodi: vadit libēter ad pre-
dicatiōes ⁊ alia loca vbi declarāꝶ talia: ⁊ fa-
cit ꝙ coīter faciūt alij de sua qualitate ⁊ con
uenit facere. Si est religiosus studet libēter
interrogat ⁊ huiusmodi ꝙ talis ignorantia
excusat eū ab omni pena etiā excoīcationis
in iure posita quo ad forū anime etiā ab oī
culpa: per tex clarū. in. c. fi. qui matri. accu-
sa. pos. ⁊ per rationē. c. cognoscētes. de con-
sti. Absurdū enim esset ad penam obligari
ignorantē. Facit. l. fi. ff. de decre. ab or. fa-
cien. Iura ꝟo que videnꝶ innuere cōtrariū
fundant se super presumptione: vt euidēter

collігіt glo. in. l i. C. de interdi. matri. approbata per docto. ibi. ⁊ in. l. fi. ff. de ritu nup. et in. l. qui ꝯtra. C. de ince. ⁊ inuti. nup. Et magis aperte colligit̃ ex his que notant̃ in. d. c. cognoscẽtes. vbi determinat̃ ꝙ volẽs probare ignorãtiã ad euitandã penã sit audiẽdus. Hec nõ intelligo de prelatis: officialibꝰ: medicis: artificibꝰ ⁊ huiusmodi: q̇ exercere habent aliqua officia: ex quibus dãnũ notabile posset inferri ꝑrimo ex ignorantia: q2 non debẽt officia talia assumere: nisi sint sufficiẽter instructi ad ea exercẽda: aliter eis imputat̃. Si aũt ignorãtia sit affectata non euitat penã: quia in dolo ẽ. Si ṽo sit crassa vel suppina: puta: q2 nescit quod coiter omnes sue cõditionis sciunt: puta: q2 predicat̃: sed ipse predicationẽ nũq̃ vult audire vel non curat interesse: vbi talia publice declarant̃ cum tamẽ comode possit: nõ euitat penã: vt in. c. vt animarũ. de constitu. lib. 6. De istis dicit̃. 38. distinc. c. fi. Qui eniz rebelliter viuit ⁊ discere atq; agere bona recusat: magis diaboli q̃ christi membrũ esse ostendit̃: ⁊ potius infidelis q̃ fidelis esse monstratur. Si ṽo id cõtra quod facit ex ignorãtia est ꝯtra legẽ dei: tunc distinguo: aut expressũ est et explicitũ in lege dei vel nature. Et sic ignorantia nõ excusat a mortali peccato. 16. q. i. si cupis: nec etiã conseqũẽter excusat a pena iuris diuini nec positiui: scd̃m Sco. in. 4. dis. 6. Facit qd̃ no. glo. in clemẽ. eos. de cõsangui. ⁊ affi. Facit. l. venia. C. de in ius vocan. ⁊. c. ignorãtia. i. q. 4. Quod limita quo ad penam iuris positiui scd̃m ꝙ supra dixi. Excõmunicatio. 7. casu vlti. §. z. Si autez nõ est explicitũ sed reducibile: maxime cum subtilitate: sic credo excusari a culpa ⁊ a pena illos qui nõ sunt ignorãtes ignorãtia affectata: crassa aut suppina. Etenim durum esset dicere: ꝙ peccat mortaliter qui facit secundũ subtilitatẽ contractũ illicitũ: credẽs licitum: ⁊ huiusmodi. Facit pro hoc. 15. q. i. merito. ⁊. c. fi. 37. dis.

5 ¶ Utrum ignorãtia iuris tollat bonã fidẽ quo ad faciendũ fructus suos. R. ꝙ nõ tex. est in. l. sed ⁊ si lege. §. scire. ff. de peti. heredi. Quod limito: nisi sit affectata vel crassa.

6 ¶ Que differẽtia inter ignorantiã nescientiam ⁊ errorem. R. ꝙ ignorãtia est nescire qd̃ scire tenet̃ ⁊ debet. 37. dis. c. fi. nesciẽtia est ignorare quod scire non tenetur. Error est vnũ pro alio putare. 22. q. 2. in quibus. ⁊. 38. di. c. q̃uis. Sed melius scd̃m Franci. in. 2. Nesciẽtia simplicẽ negociationẽ scientie importat. Ignorãtia ṽo sciẽtie priuationẽ. Unde ignorãtia nihil aliud est nisi carere scientia quã quis natꝰ ẽ habere. Hoc enĩ est de rõne cuiuslibet priuatiõis. Quãdoq; aũt ignorãtia est aliq̇d sciẽtie cõtrariũ que dicitur ignorãtia peruerse dispositiõis: puta cũ aliquis habet habitũ falsoꝝ principiorum ⁊ falsarũ opinionum: ex quibꝰ impedit̃ a scientia veritatis. Error aũt est approbare vera pro falsis. Unde addit actũ quendã super ignorantiã: quia potest quis ignorãs eẽ sine hoc ꝙ sententiã ferat super ignotis. ⁊ tũc est ignorãs ⁊ nõ errãs: sꝫ quãdo iam falsam sentẽtiã fert de his que nescit: tũc ꝓprie dicit̃ errare. Et quia pctm̃ in actu consistit Error habet rõnẽ peccati: q2 sine presũptione eẽ nõ potest: ꝙ quis sciẽtiã ferat de his q̃ ignorat maxime in quibꝰ periculũ consistit. Nescientia ṽo de se nec rationẽ culpe vel pene habet. Unde ꝙ aliquis nesciat que nõ est aptus natꝰ scire nõ est neq; culpa neq; pena q2 est etiã in beatis: vt dicit Diony. in. 5. c. ecclesiastice hyerarchie.

1 **Llegitimus** filius quis sit et quomõ succedit: ⁊ quot sũt differẽtie: ⁊ quõ legitimat̃. vide Filius ⁊ Legitimatio.

1 **Imagines** sanctoꝝ q̃re depinguntur R. Gre. in. c. perlatũ. de cõsecra. di. 3. sic inquiẽs: qd̃ legẽtibꝰ scriptura hoc ẽ idiotis prestat pictura cernẽtibꝰ qui in ipsa ignorantes vidẽt qd̃ sequi debeãt in ipsa legũt q̇ litteras nesciunt: vnde p̃cipue gentibꝰ pro lectione pictura est. hec ibi.

¶ Utrũ imagines sanctorũ sint adorande. 1
R. glo. in. c. venerabiles. de cõsecra. dis. 3. ꝙ sic adoratione dulie que soluz reuerentiã exhibet nõ latria: ⁊ ideo nõ sũt violãde. de ꝯse. di. 3. perlatũ. cũ duobus. c. sequẽtibus.

¶ Utrũ imago christi sit pingenda sub forma agni. R. ꝙ nõ: sꝫ in forma humana: vt in. c. sextam sanctã synodũ. de ꝯse. di. 3. Dicit tũ glo. ꝙ nõ est ꝓhibitũ pingere christũ i spẽ humana ⁊ sub ipso agnũ: sed solũ pingere ipsum in agno prohibet̃. 2

¶ Utrũ liceat imagines sanctorũ in aggra
uationẽ cessationis aut excoicationis in ter/
ra prosternere lapidib⁹ aut spinis suppone/
re ⁊ h⁹ mõi. R. ꝙ nõ: q2 id fieri districte ꝓ/
hibet̃ in. c. si canonici. de officio ordi. lib. 6.
¶ Utrũ liceat sculpere signũ crucis in solo
vl' silice aut marmore humi posit̃. R. ꝙ nõ
C. ne. lice. sig. sal. l. vnica. ⁊ videt̃ eẽ pceptũ:
q2 vult grauissima pena puniri: vbi dic̃ glo.
forte mortis: ex q̃ valde rep̃hẽsibiles sũt q̇
sup̃ sepulturas humi posita[s] cruces imp̃mũt

Misericordia

est filia auaritie que nõ subuenit indigẽ/
tibus. vide. Auaricia. §. 3.

Mundicia

ẽ filia gu/
le q̃ q̇s ꝓ/
uocat se ad vomitũ vt sepi⁹ comede/
re possit. Ul' tãtũ comedit ꝙ necẽ ẽ hꝫ euomẽ
coit̃ ẽ veniale pctm̃. Aliqñ tñ mortale sicut
qñ comedit intẽdẽs euomere ꝓpter delecta/
ctionẽ gule: nulla alia cã bona adductus ad
hoc: vel qñ ex hoc generat sibi notabile nocu
mẽtũ in corpore nec ꝓpterea vult desistere ꝟ
aduertẽdo. Aut qñ hoc facit vt habeat pol/
lutionẽ in nocte dormiẽdo. ⁊ huiusmodi.

Munitas

est q̃si sine
muneribus
data libertas ab in qd̓ ẽ sine: vl' imu
nitas q̃si puritas inde d̓ q̇s ĩmunis a pecca/
to. de pur. ca. c. fi. Dicit̃ etiã emunitas quod
idẽ ẽ qd̓ libertas q̃si extra munia. i. munera
data libertas ab e. qd̓ est extra.
¶ Ad q̇d se extẽdit ĩmunitas eccl'ie ⁊ cimi/
terij. R. ꝙ ad. 29. Primo q2 secularia pla/
cita nõ sũt in ecclesia vl' cimiterio tractãda.
ecclesiastica tñ pñt: vt in. c. i. de ĩmu. ec. et. c.
cũ ecclesia. ⁊ snĩa data in ea ẽ nulla ipso iu/
re: ⁊ maxime snĩa sanguinis que sub anathe
mate ꝓhibet̃ ibi ferri. in. d. c. cũ ecclesia. Li
mita nisi sit data alia a sanguine per viam
volũtarie iurisditiõis: q2 sic tenet ꝟm Pa. in
d. c. cũ ecclesia. de causis ecclesiastic] autem
hñ tenetar. c. qua fronte. de appel.
2 ¶ Utrũ q̇s possit doctorari in eccl'ia. R Jo.
an. in. c. decet. eo. ti. li. 6. ꝙ sic: ⁊ placet Pa.
in. d. c. cum ecclesia.
3 ¶ Utrũ ꝯtract⁹ facti ĩ eccl'ia teneãt. R. Pa.
in. d. c. cũ eccl'a. ꝟm gl. in. d. c. decet. ꝙ sic: q2
illud. c. cũ eccl'ia. cũ sit penale nõ debet exten
di ad cõtract⁹. Ex quo aduerte ꝙ dispositio
odiosa cõcepta sup̱ q̃si cõtractu nõ extẽdit̃
ad cõtractũ purũ. Nam in iudicio quasi cõ/
trahim⁹. l. 3. §. idem scribit. ff. de pecu. Idẽ
dic de cõcepta supra cõtractu puro: nõ exten
di ad quasi cõtractũ: ita dicit Bar. in. l. mo
re. ff. de acqui. here. vbi vult ꝙ si statutũ ꝓ/
hibet mulierẽ cõtrahere sine certa solẽnita/
te ꝙ põt nihilomin⁹ adire hereditateꝫ: quia
tũc nõ vere cõtrahit: ꝟ q̃si ꝯbit cũ debitorib⁹
hereditarijs ad qd̓ vide qd̓ leget̃ in. l. apud
iulianũ. ff. q̇. ex ca. ipo. eatur. §. pe. ⁊ fi.
¶ Secũdo nõ debẽt in ecclesia vl' cimiterio 4
fieri cõclamatiões: seditiões: impet⁹ vniuer
sitatũ cũctiões ⁊ publica parlamenta nego/
ciatiões nũdinaꝝ ⁊ fori: vt in. c. decet. de im
mu. ec. e. ti. li. 6. Jo. an. tñ tenet ꝙ parlamẽ/
ta ⁊ societates ꝓ actu pietatis aut spũalita
tis pñt fieri: vt refert Pa. in. d. c. cũ eccl'ia.
¶ Sꝫ nũq̇d peccat mortalit̃ q̇ aliq̇d predi/ 5
ctoꝝ in eis facit. R ꝙ nõ: vñ dicit tex. i. d. c.
decet. ordinarij locoꝝ hoc faciant obseruari
suadẽda suadeãt inedicta cõpescãt. Ex quo
cõcludo ꝙ illa q̃ totaliter impedirẽt oroneꝫ
tpe debito sint ꝓhibita sub pctõ mortali: alia
nõ nisi ex se sint mala: vel q̇s ex cõtẽptu face
ret. Et sic intellige. c. pe. ⁊ fi. 42. di.
¶ Tertio: q2 ĩ eccl'ia nõ debent sepeliri nisi 6
epĩ vl' abbates vel digni p̃sbyteri aut fideles
laici. 13. q. 2. nullus. Et intelligunt quidã de
laico fideli qui miracula facit a ꝟtute fidei.
Alij de quolibet fideli cui⁹ bonitas fuit ma
nifesta. Hosti. ꝟo intelligit de quolibet fide
li in dignitate cõstituto vt comite: rege: im/
peratore. Sed hoc hodie nõ seruat̃ ⁊ male:
q2 de iure ciuili nullus dꝫ in ecclesia sepeliri:
vt no. Albri. in. l. nemo aplõꝝ. C. de sa. sanc.
ec. ⁊ etiã Azo. ibidem in sũma.
¶ Quarto nõ debet eccl'ia incastellari: nec ĩ 7
ꝓpugnacula edificari vt inde fiat guerra:
vel vt ibi recipiant̃ qui guerrã faciũt nisi iu
sta necessitate ⁊ auctoritate epĩ. de custodia
eucha. c. relinqui. §. vt boni viri defendãtur
a malis. Et hoc coiter tenẽt docto. ꝟm Pa.
in. d. c. cum ecclesia.
¶ Quinto intra ecclesiã vel cimiteriũ non 8
debẽt suppellectilia poni vel hospitari in ea
nisi ꝓ necessitate: al's videt̃ mortale in istoꝝ
in precedẽti: vt in. d. c. relinqui.
¶ Utrũ vẽditio cãdelarũ q̃ fit in ecclesia sit 9

probibita. ℞. ꝙ videt̄ sit tolerabilis. Nec ob. ꝙ dñs eiecit vendētes in tēplo: q̄ꝛ ibi fiebant pacta ⁊ multa ꝑturbātia cultū diuinū Sed in venditiōe candelaꝝ nullus fit strepitus. Et ideo nō ꝓhibet̄. Secus eēt de alia negociatione: q̄ꝛ illa est probibita.

10 ¶ Sexto ꝙ in eccl̄ia vl' cimiterio nō dꝫ vlla violētia fieri vel aliq̄s violēter extrahi aut eiꝰ ꝯfinia frāgi: vt in. c. sicantiquitꝰ. 17. q. 4 nec ea q̄ i ea posita sūt ꝑ vim aut furtū auferri: alit̄ sacrilegiū cōmittūt. c. q̄sq̄s inuētꝰ. 17 q. 4. Et sic peccat mortalit̄: vt i. d. c. q̄sq̄s. pꝫ

11 ¶ Utrū excōicatus cōfugiens ad ecclesiaꝫ gaudeat p̄fata imunitate. ℞. ꝙ sic: q̄ꝛ cum lex nō excipiat: nec nos.

12 ¶ Utrū seruus fugiēs ad ecclesiā possit violenter extrahi. ℞. ꝙ aut venit sine armis. s. vt domino se subtrahat: ⁊ sic reddet̄ dño prestito tamē prius iuramēto de impunitate. c. inter alia. eo. ti. Aut venit cū armis. Et sic cōtinuo extrahit̄. l. si seruus. C. de his q̄ ad ecclesias cōfu. intellige ꝓmissa impunitate.

13 ¶ Utrū iudeus cōfugiens ad ecclesiā gaudeat isto ꝑuilegio. ℞. ſꝫ gl. in. l. i. C. de his qui ad eccle. cōfug. ꝙ nō. Et dicit Pa. in. c. inter alia. eo. ti. ꝙ ē verior q̄̄ opinio glo. d. c. inter. q̄ꝛ lex predicta inducit p̄sumptionē iuris: ⁊ de iure cōtra quā nō admittit̄ ꝓbatio. 50. dis. ferū. ꝙ cōfugit nō ꝓpter çelū fidei: ſꝫ ꝓpter euasionē debitoꝝ vel criminū. Innoc. tn̄ ē cū glo. p̄fati. c. inter. Ego dicerē ꝙ si venit ad ecclesiā ⁊ petit baptismū ꝙ gaudebit: al's nō: q̄ꝛ videt̄ venisse vt effugiat nō cā fidei

14 ¶ Utꝝ clerici ⁊ religiosi ꝯfugiētes gaudeāt ista imunitate. ℞. Pa. in. d. c. inter alia. ꝙ nō qui na p̄latis suis nō possint extrahi ⁊ flagellari ⁊ hꝰ mōi dūmō nō faciāt ex odio ſ; cā discipline. vide per eū diffuse si placet.

15 ¶ Utꝝ cōfugiēs ꝓpter debitū gaudeat isto ꝑuilegio. ℞ Pa. in. d. c. inter alia. ꝙ legiste in. l. p̄senti. C. de his q̄ ad ec. ꝯfu. distinguūt aut ē debitū ꝓpter tributū. s. debitū principi Et sic extrahit̄: vt in aut. de mā. prin. §. publicorū ꝓ tributoꝛuꝫ: ⁊ ibi no. in glo. Sed Pe. vt refert Cy. tenet ꝙ nō extrahet̄: sed ibi citabit̄: ⁊ si se defendet: bene quidē: sin aūt procedet̄ ad missionē in possessione bonoꝛū ⁊ ita intelligit dictā auctē. ⁊ placet Pa. Si ꝓ debitū est ꝓpter aliud: tunc nō extrahet̄ inuitus scd̄m oēs. d. l. presenti. Sed in modo procedendi sūt opiniones. Mihi placet opinio Jacobi de rauē. qui dicit ꝙ dabit̄ sibi securitas standi ⁊ exeūdi extra ecclesiā per. 30. dies infra quos respōdebit aduocatꝰ ad iudiciū ⁊ iudex si dabit sententiā cōtra eū condēnabit ꝙ aut redeat ad ecclesiā aut pareat sententie: ⁊ cum hac opinione trāsit Cy.

¶ Utrū cōmittēs maleficiū ⁊ vadēs ad ecclesiā gaudeat isto priuilegio. ℞ Pa. in. d. 16
c. inter alia. ꝙ sic quo ad duo ꝑncipalit̄ Primū vt nō possit inde violēter extrahi. Secūdum vt nō possit ampliꝰ de illo dānari ad mortē vel ad aliā penam corporalē seu corporis afflictiuā. Potest tamē pecunialiter dānari: vel alia pena extra corpus ⁊ cogi ad penitentiā agēdā ⁊ aliā satisfactionē: ita tamē ꝙ violenter nō extrahat̄ scd̄m cōiorem opinionē. Et aduerte ꝙ licet egrediat̄ de ecclesia: ex quo semel cōfugit ad eam. nō pōt amplius de illo corporaliter dānari: ⁊ hoc dic̄ glo. in. c. reum. 17. q. 4. Et fuit sentētia Hugo. vt firmat. ⁊ sequit̄ Archi. ibidē.

¶ Excipiunt̄ ab ista imunitate dicta. s. §. 17
10. quatuor genera hominū. Primū latronū publicorū qui palam ⁊ publice furāt̄: vt sūt pirate: vel illi qui publice stant in stratis vt depredent̄ oēs trāseūtes. Secundū ē nocturnū depopulatorū agrorum: ⁊ differt istud genus a p̄mo. ſm Inno. q̄ꝛ istud in nocte segetes destruit: dū ibi se abscondit vl' iacet. vel quia vltra homicidia ⁊ depredationes quas faciūt in strata publica cōburunt agros illorū qui eis nō seruiūt vel sūt ꝯtrarij. Conueniūt tamē ista duo genera: quia quodlibet depredat̄ in stratis. Tertium genus ē illorū qui aliquod maleficiū enorme cōmittūt in vna ecclesia vt defendāt̄ ab alia Secus si cōmitterēt extra ecclesiā vel cimiteriū sub spe vt defenderēt̄ ab ea: q̄ꝛ gaudēt vt in. c. fi. eo. ti. Et licꝫ loquat̄ de homicidio vl' mutilatione: tamē etiā habet locū in alijs delictis grauibꝰ: ſm Pa. ibidē ꝓpter idētitem rōnis. Secus eēt in nō enormibꝰ. Sed quid si cōmisit maleficiū in ecclesia: sed non sub spe vt defendat̄ ab ecclesia. Pa. in. d. c. fi. vult vt nō defendat̄: alij contra. ⁊ magis placet per. d. c. fi. Quartū genus scd̄m Pe. de ancha. est raptorū virginū homicidarū ⁊ adulteroꝝ per aut. de manda. princ. §. q̄s si delinquētes. Sed cōmuniter tenet̄ et veriꝰ

ꝙ est correcta illa auth. per ius canonicum: ⁊
ꝙ gaudent hac imunitate.
¶ Utrũ cõfugientes ad ecclesiã tẽpore belli
sint capiẽdi. R. ꝙ nõ: si ipsas nõ incastella/
uerũt aut inde pugnauerũt. argu. c. fi. eo. ti.
nec res eorũ ibi reposite: nisi essent ad pugnã/
dũ: vt in. c. sicut antiquitus. 17. q. 4.
¶ Utrũ detent⁹ sub iuramento redeũdi di/
missus cõfugiens ad ecclesiã sit educendus.
R. Jo. an. in addi. ad Specu. ti. de iureiur.
ꝙ si iniuste detinebat̃ nõ redibit: maxime si i/
minet periculũ mortis vel mutilatiõis: sed
petet absolutionẽ a iuramẽto Secus si iuste
detinebat̃: quia tunc cõpellendus est redire
vt voluit Bartol. in. l. relegati. ff. de penis.
Non tamẽ debet pati ecclesia vt inuitus ab/
strabat̃: nisi prestita cautione de impunita/
te mortis vel truncationis.
20 ¶ Utrũ violẽter abstrahẽs aliquẽ de eccle/
sia nisi in casu permisso teneat̃ illum restitue
re. R. Pa. in. d. c. inter alia. cũ Bart. in. l.
presenti. C. de his qui ad ecc. cõfu. ꝙ de iure
põt peti se restitui: cuz de facto sit priuatus.
Cõcor. Oldra. cõsilio. 53. ⁊ ecclesia potest
agere: cũ sit spoliata libertate: vt i. c. miror.
17. q. 4. Et ideo nõ liberant̃ nisi restituant
etiã si domin⁹ prestaret iuramentũ vel cauti
onẽ de seruo extracto. Et facit ad qõnẽ. An
capt⁹ in territorio alieno possit peti: ⁊ ꝙ sic: ꝑ
d. c. miror. ⁊ firmat Bar. i. l. si cui. ff. d accu.
21 ¶ Qua pena punit̃ de iure ciuili qui tales
violẽter extrahit cõstringit aut requiez aut
vestes vel victũ negat. R. ꝙ crimẽ lese ma
iestatis incurrit ⁊ vltimo supplicio feriẽdus
d. l. presenti. De iure canonico debet excõica
ri ⁊ cõdẽnari pecunialiter: ⁊ imponi sibi pu/
blica penitẽtia: nec restitui cõmunioni: nisi
restituat quẽ violenter extraxit: vt in. d. c.
miror. iuncto. c. si quis cõtumax. ⁊ c. quisq̃s
⁊ quod ibi no. 17. q. 4. Et sic patet ꝙ peccãt
mortaliter tales. Et no. ꝙ nedũ in ecclesia
vel cimiterio habet istud priuilegiũ: sed etiã
per. 40. passus. si est eccl̃ia maior. s. matrix.
vel per. 30. si ẽ minor: vt capella. 17. q. 4. sic̃
antiquitus. c. frater. c. miror Capelle tamẽ
que sũt intra ambitũ murorũ ciuitatis vel
castri seu ville nõ ponunt̃ in. 30. passuũ ob/
seruatione ẽm Hosti. 17. q. 4. quisquis. Et
no. scõm Isido. ꝙ passus est mẽsura quinq̃
pedũ: pes ꝟo. 25. digitorum. vide glo. in. d.
c. sicut antiquitus. vbi hoc dicitur. Limita
istud spatium quãdo vadit ad requisita na/
ture. Secus si iret vt accederet ad alias do
mos: vt i. c. diffiniuit. 17. q. 4. q2 possent tũc
capi infra dictum spatium.
¶ Quis faciet expensas cõfugienti ad eccle 22
siam. R. Pa. in. d. c. inter alia. ꝙ ipse si ha/
bet de suo vel laborabit si potest vt viuat: ꝙ
si non potest vel nõ habet de suo: ecclesia si/
bi prouidebit scõm Archidia. post Hugo.
in. c. diffiniuit. 17. q. 4.
¶ Utrum existens in ecclesia ⁊ vulnerans 23
existentẽ extra. violet imunitatẽ. R. Pa. in
c. fi. e. ti. ꝙ sic: q2 delictũ fuit ibi principiatũ
⁊ habebit locum. c. fi. eo. ti.
¶ Utrum mandãs fieri delictũ existens in 24
ecclesia violet imunitatẽ. R. Barto. in. l. si
vt proponit̃. ff. de fideius. ⁊ latius per eum.
in. l. non solum. §. si mandato. ff. de iniur.
tex. i clemẽ. pastoralis. in versiculo deciperet
igitur. de sentẽ. ⁊ re iudi. vbi innuitur ꝙ cita
tio facta extra territoriũ ciuitatis nõ valet
Ergo videt̃ ꝙ debeam⁹ attendere locuz vbi
mãdatũ exequit̃: nõ vbi mãdat̃. Sz ego di/
co ꝙ etiã attribuet̃ factũ in loco vbi mãdat̃
qñ exequens exequitur necessitate iuris. Ad
qd̃ facit qd̃ infra dicã mãdatũ. §. i.
¶ Utrũ ecclesia nõ ↄsecrata gaudeat prefa 25
ta imunitate. R. fuerũt opiniones: sz mihi
placet opi. glo. Hosti. quã sequit̃ Pa. in. c. ec
clesia. eo. ꝙ sic: ⁊ ibi videt̃ tex. etiaz mouet se
q2 palatiũ episcopi gaudet hac imunitate.
vt. 17. q. 4. c. id cõstituim⁹. Ergo multo for
tius ecclesia Item facit: q2 oĩa priuilegia cõ
cessa ecclesijs extendunt̃ ad hospitalia in. l,
omnia priuilegia. C. de episco. ⁊ cleri. Item
quod de proximo faciendũ est habet̃ ꝓ iam
facto: vt. l. nõ tãtũ. in ꝑn. ff. de accusa. tuto.
⁊ in. l. pe. ff. de testa. mili. Hãc tenet Car. in
d. c. ecclesia. ⁊ Jo. de ligna. post Lau. in cle.
i. de pe. ⁊ re. Intellige si auctoritate epĩ vel
pape edificata est.
¶ Utrum hospitale ⁊ ꝑuata oratoria silr̃ 26
gaudeant. R. Hof. ꝙ sic si auctoritate epĩ
sũt fũdata. Et facit ꝙ ipse no. in. c. fi. de ec.
edifi. ⁊ tenet Lau. in. d. cle. i. ⁊ placet Pa. i
d. c. ecclesia; per. d. l. oĩa. al's non.
¶ Utrũ ecclesia interdicta similiter gaudeat 27
R. Hof. ⁊ Uicen. ꝙ sic: ar. ꝑfati. c. ecclesia.
⁊ sequunt̃ cõmuniter docto.

28 ¶ Utrū cōfugiens ad corpus christi simili-
ter sit defensandus. R. Hostiē. ꝙ sic licz hoc
in iure nō exprimat: q2 vbi maior est ratio:
7 ibi maius ius 7 mulier tāgēs fimbriā chri-
sti saluata est. Matth. 9.
29 ¶ Septimo eccl'ia hz imunitatē ꝙ eius ru-
stici non pñt eiꝰ rura deserere: 7 al's se trans-
ferre: vt in. c. 3. eo. intellige scd'm glo. ibidem
de illis qui glebe sunt astricti: 7 qui sint. vide
supra. Colonus.
30 ¶ Octauo quilibet pōt regulariter rē suā
ecclesie relinquere. l. generali. 7. l. iubemus.
C. d sa. sanc. ec. 7 etiā donare int vivos sine
insinuatiōe in infinitū. l. illud ibidē. 7 i auth.
de nō alie. reb. eccle. §. si minus. q̄uis glo. in
dicto. §. teneat contrariū: sed primū verius
vt supra Donatio. §. 20.
31 ¶ Nono trāsfert dñium rei in ecclesias so-
lo pacto. i. sola nuda ꝓmissiōe. l. vt sit int di-
uinū. C. de sa. sanc. ec. in glo. 7 hāc seq̄t Al
bri. ibidē. Et idē ē ſm Rodo. qñ dat aliq̄d
ecclesiastice ꝑsone ītuitu ecclesie. In emptio-
ne tñ req̄rit solutio p̄cij vl' fides de p̄cio alit
dñium nō acquiret ſm glo. ꝓdictā.
32 ¶ Decimo quicq̄d fuerit emptū de pecunia
ecclesie reuerti dz ad eā. 12. q. 3. c. i. 2. q. 5. fi-
rum. Et hoc siue sit emptū noie ecclesie vel
nō. de pecu. cle. c. i. 7. c. inquirendū.
33 ¶ Undecimo ꝙ nō tenet ad munera mere
ꝑsonalia. Et dicūt munera mere personalia
q̄ animi ꝓuisione 7 corporali labore sine aliq̄
gerētis detrimēto perpetrāt: vt in. l. fi. i ꝑn.
ff. de mu. 7 ho. Quorū munerū mere perso-
naliū quedā sūt sordida vt cloache mūdan-
de: calces coquēde: arene fodiēde: fossati vl'
stabuli mūdādi: 7 hꝰ mōi. de quibꝰ in. l. ma-
ximarū. C. de excu. mu. Et ad hec nō tenent
ecclesie: nec earū mācipia: aut clerici vel eoꝝ
vxores aut familie 7 coloni: vt. 16. q. i. c. ge-
neraliter. §. nouarū. 7. §. placet. 2. C. de epi.
7 cle. l. 2. 7. l. neminē. C. de sa. sanc. eccle. que
vult ꝙ in aduentu ꝑncipis teneant: nō vz q̄
ad clericos ecclesias atq3 seruos qui sunt do-
minio ecclesiaꝝ subiecti: q2 iure diuino sunt
exēpti: vt in. c. si imperator. 96. di. 7 no. In-
no. in. c. 2. de maio. 7 obe. Facit. l. rescripto.
7 q̄d ibi no. Barto. ff. de mu. 7 ho. Et hoc in-
telligo de familia ꝑpetua ecclesiaꝝ 7 earū ser-
uis: ſꝫ nō vz quo ad colonos liberos q̄ ꝑuiūt
ꝓ mercede: cū sint sub imperatore: iuxta no.
in. c. iudicatū. 89. di. 7 ab ipso 7 a multis exē-
pti: vt in. l. i. 7. 2. C. de epi. 7 cleri. Et ideo po-
tuit eoꝝ imunitatē limitare: vt in simili no.
glo. in. c. cū scd'm leges. de here. li. 6. Nā ta-
les tenēt ad gabellas 7 alia onera de ꝑte eis
cōtingente. scd'm Fede. cōsilio. 3. Sūt 7 que-
dam alia munera ꝑsonalia que nō sūt sordi-
da: sz habēt annexū honorē: vt sūt officia se-
cularia: sic nō tenent clerici. per. c. sacerdoti-
bus. 7. c. sed nec ꝓcurationes: ne cle. vel mo.
vnde in. l. placet. C. de epi. 7 cle. dicit. Pla-
cet nostre clemētie vt clericis nihil cōe cum
publicis actionibꝰ vel ad curiaz pertinētibꝰ
cuius corpori nō sūt annexi habeāt. hec ibi.
Ex quo patz ꝙ nō sūt de vniuersitate nec in
eam vocē possūt habere: vt tenet Inno. in.
c. dilectus ꝓpe finē. de exce. pre. Sūt etiam
quedā alia munera personalia, que nō habēt
nec honorē nec vituperiū annexuz: vt lega-
tio tutela vel cura 7 huiusmodi: licet eni ab
istis sint exempti: vt in. l. generaliter. C. de
episco. 7 cleri. posita in. c. generaliter. 16. q.
i. tamē ſm glos. iūcto tex. in. c. peruenit. 86.
dis. possunt si volunt legitimā tutelā clerici
accipere nō datiuam: aut testamentariā: sed
episcopi 7 mōachi nō. 88. di. episcopꝰ. 7. 16.
q. i. monachi. Tutelā autē miserabiliū per
sonarū omnes clerici 7 monachi possūt susci-
pere: quia officiū pium est: vt in. d. c. perue-
nit. Et in oibus predictis muneribꝰ perso-
nalibus quo ad ecclesias 7 clericos habēt lo-
cum predicta tam in ordinarijs q̄3 extraordi-
narijs muneribꝰ seu indictis vel superindi-
ctis: vt in. l. placet. C. de sacrosanc. eccle. et
auth. item nulla cōmunitas. C. de episco. 7
cleri. 7. c. q̄3 q̄. de censi. lib. 6. Et que dicant
ordinaria vel extraordinaria indicta vel su-
perindicta. vide. j. Minus.
¶ Utrū clerici teneāt custodire ciuitatē seu 34
opidū. R. Pa. in. c. peruenit. eo. ti. ꝙ non:
nisi maxima necessitas subesset: vt no. glos.
16. q. i. §. placet. que quidez per laicum non
debet discerni. ſm Hosti. in sūma. sed ꝑ epi-
scopuz 7 per euz cōpellant: vt in. c. eccl'a scē
Marie. de consti. puta. q2 aliter non pōt de-
fendi sine eis. Nam tūc tenent. arg. l. nullus
penitus. C. de cursu pu. 7 in. d. c. ꝑuenit. Nā
quilibet debet suā patriaz defendere. Facit
tex. in. c. pe. de homici. Ubi tēpore inuasio-
nis possūt clerici vna cū laicis arma sumē 7

pugnare nec sūt irregulares licʒ multi sint
occisi: dūmodo ꝓ prijs manib⁹ nullum occi-
derint q̄uis vulnerauerint.

5 ¶ Utruȝ teneant̄ ire ad bellum vbi volunt
alios impugnare. R. Pa. in. d. c. ꝑuenit.
ꝙ nō: etiā si ageret̄ de recuperatiōe t̄re san-
cte: q2 clericatus reddit eos inhabiles ad pu-
gnādū etiā cuȝ saracenis: vt ꝓbat̄ in. c. ex
multa. in. §. fi. de voto.

6 ¶ Duodecimo ecclesia nō tenet̄ ad munera
patrimonialia seu realia. Et dicūt̄ patrimo
niorū munera que sūptib⁹ patrimonij ⁊ dā-
nis administrātis expediunt̄: vt in. l. fi. §. pa
trimoniorū. ff. de mu. ⁊ ho. Et hec munera
sūt duplicia. Quedā sūt mere patrimonia-
lia. Et hec tripliciter indicūt̄. Primo rei de
eo qd̄ fiendū ē de ipsa re: vt ꝙ nauis ecclesie
vel equus vel currus vadat ad seruitium rei
publice. Secūdo imponūt̄ sup eo qd̄ ꝑcipit̄
ex ipsa: vt. s. detur certa pars fructuum: ⁊ de
istis habes i. d. §. patrimoniorum. Tertio im-
ponūt̄ ipsi rei de eo qd̄ nō percipit̄ ex ipsa re
nec ē in ipsa re: vt prestare certā quantitatē
pecunie annuatim. de quo habes in. l. hacte-
nus. §. i. de vsufru. ⁊ in. c. i. de censi. An aūt
ecclesia teneat̄ ad ista. R. fm Pa. in. c. fi. de
vi. ⁊ ho. cleri. ꝙ si tales res quib⁹ imponunt̄
talia munera habebant onus tale perpetuū
ānexū ⁊ inuariabile ac certū siue ex dispositio
ne publica: puta p̄ncipis: siue ex dispositione
priuata: vt. c. quanto. de censi. ⁊ an̄q̄ veni-
rēt ad ecclesiā: sicut patʒ exemplū de tribu-
to: vt in. l. imꝑatores. ff. de publi. ⁊. c. i. in fi.
de cēsi. vbi innuit̄ ꝙ quelibet possessio ab an-
tiquo ē onerata onere soluēdi tributa: ⁊ sic
ecclesia de talib⁹ rebus tenet̄: q2 res transit
cū onere suo. de deci. pastoralis. ⁊ de pigno.
ex l̄ris. Fateor tn̄ ꝙ italia tā q̄ p̄nceps, puin
ciarū non obligat̄ hodie ad talia tributa: vt
no. in. l. i. ff. de cēsi. Si v° nō erāt onerate ta
li onere certo ⁊ inuariabili q̄n ꝑuenerūt ad
ecclesiā: sic nō tenet̄ ecclesia q̄uis essent one-
rate onere incerto ⁊ variabili: vt sunt iste de
scriptiones que fiūt hodie: quia extimāt̄ bo
na cuiuscū q̄ vt soluat plus vel min⁹ fm im
positionē collecte. Et hāc opinionem tenet
Inno. in. c. nō minus. eo. ti. Et recitat. Pa.
ibidē Jo. de ligna. in cle. p̄senti. de cēsi. ⁊ Jo.
an. post Archi. in. c. i. eo. ti. li. 6. ⁊ placet. lʒ
aliqui teneant ꝙ si possessiones prius erant
ascripte vt tātū soluat̄ pro soldo vel libra
ꝙ tunc teneat̄ ecclesia: sed prima tutior: licet
ista nō sit cōdemnāda. Sunt tamen aliqua
onera que ratiōe naturali succūbūt ipsis re-
bus: vt reficere ante domū viam ⁊ sic eccle-
sia tenet̄: vt no. Barto. in. l. ad instructōes
C. de sacrosanc. ec. Item in purgatōe putei
necessarij tote vicinie in qua est ecclesia: vt
no. Specu. ti. de cēsi. Itē soluere ad portaȝ
vel pontē pro plaustro pro ipsius pontis vel
porte cōseruatione: quia destruūt viam: vt
no. in. d. l. ad instructiōes. ⁊ no. Bal. de pa-
ce cōstan. Et idem de similib⁹. Mansus v°
ecclesie qui est dos ecclesie scd̄m cōmunē opi-
nionē docto. debēt esse liber ab omni mune
re ante q̄ cōsecret̄: vt in. c. i. de censi. ⁊ debet
esse tanta quātitas terre ex qua vnus rusti-
cus cum sua familia viuere possit: vt dicit
glo. 23. q. 8. scd̄m canonicā. Sunt ⁊ quedaȝ
munera patrimonialia mixta. Et dicūt̄ mi-
xta: quia habēt onus cū sumptu. ff. de mu. ⁊
ho. l. fi. §. mixta. participāt eni de onere ꝑ
sonali quatenus habēt onus annexum: ⁊ cū
patrimoniali quatenus sunt cum sumptu ⁊
hec dupliciter indicūtur Primo ꝑsone ha
bito respectu ad rem seu bona patrimonij:
⁊ hoc differt a tertio mō imponendi onera
in rebus mere patrimonialib⁹: quia ibique
libet res tenetur pro munere quod eaȝ respi-
cit: ⁊ nō vltra. d. l. imperatores. hic v° est ꝑ
sona obligata: ⁊ per cōsequēs oēs res patri-
monij. l. aufertur. §. fiscus. ff. de iure fisci: et
ad ista non tenet̄ ecclesia nec etiam laici non
subditi: licet habeant patrimoniū in loco. l.
rescripto. §. fi. ⁊ ibi per Barto. ff. de mune.
⁊ ho. nisi aliud habeat cōsuetudo quo ad lai
cos: vt no. Barto. in. l. vna. C. de capitatio
ne ciuiū. nō quo ad ecclesiā: quia cōsuetudo
non valet. aut̄. cassa. C. de sacrosanc. ec. iun-
cta aut̄. item nulla cōmunitas. C. de epis. ⁊
cleri. Et isto modo potest intelligi tex. c. nō
minus. eo. ti. ⁊. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊. c. q̄q̄.
de censi. li. 6. Secūdo modo imponūt̄ ꝑso
ne nulla facta mētione de re. ⁊ sic dicit̄ capi-
tio: q2 imponit̄ ꝓ capita nō habito respectu
ad bona patrimonij: vt in. d. l. vna. ⁊ ad ista
sil'r nō tenet̄ ecclesia nec clerici: q2 nō sūt sub
diti imperatori. d. c. q̄q̄. imo nec laici ciui-
les: sed tm̄ rustici: vt in. d. l. vna. no. Bar. ⁊
hec oia procedunt regulariter.

37 ¶ Sed dubitatur de cõcernentib⁹ pietatẽ vt
instructio pontiũ ⁊ viarũ. R. Inno. dic͂ ꝙ
ecclesia tenet̃ per. d. l. ad instructionẽ. ⁊ per. c.
2. eo. ti. siĺiter in hedificatiõe muroꝝ ciuitatꝫ
vel ville. Siĺiter glo. in. d. c. nõ min⁹. Idem
Vin. ⁊ Hosti. ⁊. d. Car. ⁊ Phili. ⁊ Pe. de
ancb. ⁊ Albri. in. d. l. ad instructionẽ. Ad/
dens ꝙ idem putat de fontib⁹ ⁊ puteo cõi.
ar. ff. nequid in lo. pub. l. 2. §. viarũ. ⁊ dicit
hui⁹ opinionis eẽ. Dy. ⁊ Oldo. Sed in cõ/
trariũ ẽ cõis opinio canonistarũ in. c. fi. de
vi. ⁊ ho. cle. ⁊ in cle. p̃senti. de censi. ⁊ p Joã.
de ligna. ⁊ per Bar. in. l. rescripto. ff. de mu.
⁊ ho. ⁊. d. l. placet. ⁊ glo. 16. q. i. §. nouarum.
Jo. an. ⁊ Pa. in. d. c. nõ min⁹. per mĺta mo/
tiua. Et ideo dic ꝙ. d. l. ad instructionẽ. ⁊ si/
miles nõ valent: qꝛ lꝫ. c. i. cũ similib⁹. de no.
ope. nũ. dicãt standũ legibus ex quo in cano
nibus nõ reperit̃ cõtrariũ tñ hoc nõ ẽ verũ
qñ lex imperialis ẽ dãnosa ecclesijs seu eccle
siastic[ꝭ] psonis: qꝛ tunc nõ tenet nisi specifice
approbet̃ ab eccĺia: vt ẽ cõis opi. doc. in. c. fi.
de solu. ⁊ in. c. ecclesia sancte Marie. de ꝯsti.
⁊. c. fi. de reb. ec. nõ alie. ⁊. 10. dist. si in adiu/
toriũ. Distinguo tñ sic: ſm Pa. in. d. c. non
min⁹: ꝙ aut necessitas vel pietas iminẽs cõ
cernit vtilitatẽ ecclesiarũ a remotis p quan
dam cõsequẽtiã: ⁊ tunc est tex. apert⁹ in. d.
c. nõ minus. ꝙ non tenent̃ nisi sponte velint
approbãte episcopo cũ clero ⁊ prius cõsulto
romano pontifice. per. c. aduersus. eo. titu.
Aduerte tamẽ ꝙ si tanta eẽt necessitas vel
pietas ꝙ nõ posset sine scandalo ⁊ piculo ha
beri pri⁹ romani pontificis recursus ꝙ tunc
sufficeret deliberatio clerici cuꝫ ep̃o. Facit. c.
fi. de eccĺ. hedifi. ⁊ qd̃ ibi no. Aut necitas vĺ
pietas cõcernit de directo ⁊ p̃ncipaliter vti/
litatẽ ecclesiaꝝ ⁊ laicoꝝ: vtputa: qꝛ praua so
cietas territoriũ ciuitatis incẽdit: deuastat
predia in quo ecclesia multas possessiones
habet: ⁊ tũc ecclesia dꝫ cõtribuere nõ tñ ad
deliberationẽ solũ populi: ſ; oportꝫ ꝙ clerus
⁊ popul⁹ p̃ncipaliter cõueniãt ⁊ deliberent:
qꝛ qd̃ oẽs tãgit dꝫ ab oib⁹ approbari. in cle.
i. ⁊. 2. de cẽsi. ⁊. c. ad hoc. de offi. archi. Fate
tur tñ Pa. vbi. s. in. d. c. nõ minus. ꝙ si cle/
rus nollet sine legitima cã consentire ꝙ pos/
sent laici implorare auxiliũ superioris eccle
siastici vt cõpellat eos. vt in. c. nullus. de iur̃.
patro. in argu. ⁊ in hoc casu nõ habet locum
dispõ. d. c. aduersus. de cõsultatione roma/
ni pontificis: qꝛ hec impẽsa non fit ꝓpter pu/
blicam vtilitatẽ sꝫ ꝓpter priuatã ecclesiaruꝫ
⁊ sic sum⁹ extra casũ p̃fati. c. aduersus. Facit
cle. i. ⁊. 2. de censi.
¶ Tertiodecimo habet imunitatẽ ꝙ eccĺie 38
vel clerici nõ tenẽt̃ ad gabellas q̃ hodie im/
ponũt̃ in vino ⁊ similib⁹ ſm Pa. in. d. c. non
minus. in fi. per. d. auth. Itẽ nulla cõitas. te/
net Bald. in. d. l. placet. C. de sacrosanc. ec.
nisi gabella fuisset imposita ꝓ onerib⁹ ad q̃
tenet̃ eccĺia: qꝛ tũc succedit loco onerũ: vt vo
luit Butri. in. d. l. ad instructiões.
¶ Vtrũ eccĺia teneat̃ ad gabellas si aliq̃d do/ 39
nat̃ vel legat̃ ei ſm statuta quorundã. R. ꝙ
nõ. 23. q. 8. §. q̃uis. cũ duob⁹ sequẽtib⁹ Idẽ
si donat̃ clerico. ar. c. fi. de vi. ⁊ hone. cle. ⁊ ibi
Pa. ⁊ qd̃ no. in c. siĺiter. 16. q. i.
¶ Quid si cleric⁹ trãsferat res eccĺie ad aliũ 40
locũ negociatiõis cã. R Pa. in. d. c. fi. ꝙ nõ
põt exigi pedagiũ vĺ gabella. qꝛ dlictũ cleri
ci nõ põt nocere eccĺie. vide Fede. cõsi. 200.
secus si sunt sue nõ ecclesie.
¶ Vtrũ clerici debeant soluere gabellã pro 41
vino vel frumẽto qd̃ vẽdũt ex p̃hẽda sua ha
bito. R. Bald. ⁊ Pe. ⁊ Cy. in. l. oĩs. C. de
epi. ⁊ cle. ꝙ nõ: nec etiã ad portã. idẽ Bar.
in. d. l. placet. nec etiã ſm Pan. in. d. c. fi. de
p̃rimonio dꝫ soluẽ gabellas vĺ pedagia: fac͂
cle. p̃senti. de cẽsi. ⁊. c. q̃q̃. eo. ti. li. 6.
¶ Quid de gabella q̃ ponit̃ sup carnib⁹ vi/ 42
no ⁊ huiusmodi: quã ecclesie soluunt indre/
cte cũ emãt carius ab illis qui vendũt ꝓpter
talẽ gabellã. R. ſm Ri. in quoĺ. ꝙ si consu/
les ponunt talẽ gabellã ꝓpter abusum ⁊ ex/
cessum eoꝝ: sic nõ licet: ſ; soluãt de suo ꝓprio
Si vero ponũt ꝓpter coẽm vtilitatẽ tam cle/
ricorũ q̃ laicoꝝ: sic licet eis. Si vero ꝓpter vti
litatẽ laicorũ p̃ncipaliter: indirecte vero cleri
corũ ⁊ a remotis: puta: qꝛ ꝓsperitas ciuium
redũdat in vtilitatẽ ecclesie ⁊ psonarũ eccle/
siasticarũ: tũc distinguo: aut faciũt aio ex/
torquendi pecunias ab eccĺiasticis q̃s alio/
mõ nõ possũt ⁊ sic nõ licet. Aut nõ aio extor
quẽdi ab eccĺiasticis hoc faciũt: qꝛ etiã si nõ
essent ecclesiastice psone q̃ emerẽt talẽ gabel
lã ponerẽt: tũc licet eis habita auctoritate do
mini tpalis ⁊ habita moderatiõe ne ponatur
magis sup his que sepi⁹ emũt̃ a clericis: aut
ab extraneis: aut a pauperib⁹ q̃ ab alijs ciui/

bus: ⁊ sic clerici nõ possũt cõqueri: cũ possũt
alibi emere: licꝫ nõ ita comode: hec probãt
ff. de no. ope. nũ.
43 ¶ Que pena collectantiũ ecclesias vł cleri/
cos. ſm Pa. in. c. aduersus. de imu. eccle. d.
Anto. in suis reportatiõibꝰ voluit ꝙ post
ꝙ̃ fuerint excoĩcati seu inciderũt excoĩcatio
nẽ post monitionẽ. ꝑ c. nõ minꝰ siue tole/
rent siue ignorent: nõ teneãt sententie: aut
statuta taliũ ipso iure: siue sint edita contra
ecclesiã siue ꝯtra quãcũqꝫ ꝑsonã etiã laicam
Alij volũt ꝙ subito ex quo cũ effectu colle/
ctauerunt ipso iure sint nulle. ⁊ huius opi.
videt Pa. ⁊ mihi placet: qꝛ ex verbis prohe/
mij colligit mẽs disponẽtis: vt. l. fi. ff. de he
re. insti. ⁊ ꝑ Bar. in. l. ambitiosa. ff. de de/
cre. ab or. fa. Ex quibꝰ patꝫ. ꝙ. d. c. aduer/
sus. voluit aliq̃d addere ad ius antiquũ: q̃d
pꝫ in ṽbo addicimꝰ. ibidẽ. De alia aũt pena
vide. s. Excoĩcatio. 5. cãu. 28. ⁊ Excoĩcatio
7. casu. 5. Tenẽt etiã vltra pctm̃ mortale cõ
missũ ad restitutionẽ oĩuꝫ ablatorũ. 14. q.
6. c. si res. cum similibus.
44 ¶ Quartodecimo habet imunitatẽ ꝙ nec
ecclia nec monasteria vel hospitalia tenẽtur
ad lucratiuã descriptionẽ: vt in. §. sanctimꝰ
23. q. 8. Et no. ꝙ lucratiua descriptio ẽ q̃rta
pars bonoꝝ que a curialibꝰ relinquebãt quã
fiscus vẽdicat exceptis relictis curialibꝰ et
eorum coniunctis. de quo habes. C. qui ⁊
a quibus quarta pars. l. i. ⁊. 2. ⁊. C. de impo.
lucra. descrip. l. vnica.
45 ¶ Quintodecimo ꝙ laicorũ statuta nõ ha
bẽt locum super rebus ecclesie. c. fi. de re. ec.
nõ alie. vide. j. Statutũ. §. 7. Predictũ pri
uilegiũ. Limitãt quidã verum nisi papa ap
probaret tale statutũ: vt in glo. c. ecclesia scẽ
Marie. de cõsti. Quod verum credo ſcd̃m
Bal. ibidẽ. qñ exp̃sse ⁊ noĩatim approbat a
papa. secus si generaliter approbaret statu/
ta: qꝛ nõ valerẽt cõtra ecclesiã per talem ap/
probationẽ: cum sit cõtra libertatẽ ecclesia/
sticã: ⁊ sic tenet: ⁊ vide eundem. Bald. in. c. i.
per quos fiet inuestitura.
46 ¶ Sed quid de statutis laicorum impediẽ/
tibus quoquomodo liberam facultatẽ donã
di ecclesijs: aut pro aĩa. R. Pa. in. c. relatũ
el p̃mo. de testamẽ. ꝙ nõ valent: vt no. in. l.
i. C. de sa. sanc. ec. Facit quod no. Jo. an. in
c. fi. de imuni. ec. lib. 6. vbi dicit ꝙ nõ obstã
te statuto quo quis prohibet donare foren
sibꝰ: seu nõ suppositis iurisditioni ꝙ poterit
donari ecclesie: quia nõ possunt inferiores
tollere priuilegiũ superioris. Et hanc opi
nionẽ fouet aperte Bald. in. l. generali. C.
de sacrosanc. eccle. Et idem in auctẽ. cassa.
eo. ti. ponit aliam q̃onẽ notabilẽ. Statuto
cauetur ꝙ testamentũ insinuetur per here/
des infra sex mẽses: aliter sit irritum ipso iu/
re. Clericus est heres ⁊ nõ insinuat nunq̃d
sit nullum testamentũ. Et respondet ꝙ non
quia statutũ nõ astringit clericuꝫ nec fortiꝰ
ecclesiã quãdo fuisset heres instituta. Et ex
his infert Pan. in dicto. c. relatum: ꝙ q̃uis
statuto caueatur ꝙ mulier nõ possit donare
ecclesie seu ad piam causam seu testari et se
obligare ecclesie vel ad pias causas sine pre
sentia duorum agnatorũ suorũ: tamẽ potest
donare: testari: ⁊ se obligare ecclesie vel ad
piam causam sine hac solennitate: quia reli/
cta vel donata ecclesie vel ad pias causas de/
bent determinari ſcd̃m canones ⁊ non ſcd̃m
leges vel statuta que sũt pars iuris ciuilis. l.
omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. Idem tenet
dominꝰ Anto. in dicto. c. relatũ. ⁊ per Bar.
in. l. i. C. de sum. trini. Sed Bald. in. c. eccle
sia sancte Marie. ⁊. c. que in ecclesiaruꝫ. de
consti. tenet valere si disponat statutum. de
re imobili. Sed ꝯtra eum est casus. in. c. fi. de
reb. ec. nõ alie. ⁊ ibi Imo. ⁊ bene.
¶ Utrũ laici possint statuere super mortua/ 47
rijs. R. Joan. de imola in dicto. c. fi. ꝙ sic
quatenus disponit in his que nõ applican/
tur ecclesie. Addit Pa. ibidem. aut concer/
nũt diuinũ cultum vel refrigeriũ anime: qꝛ
cum hec sint annexa iuri spirituali nõ vale/
ret: vtputa: ꝙ nõ dentur nisi tot cerei vel nõ
inuitent nisi tot clerici ⁊ huiusmodi. Igitur
solum valet in concernentibꝰ pompas mũ/
danas que sunt potius cõsolationes viuoꝝ
ꝙ̃ suffragia mortuorũ: nec ecclesia talia ap/
probat: vt in. c. ꝙ̃ preposterũ. 13. q. 2. Et sic
transeunt cõiter doctores in. d. c. fi. Et quia di/
cit Bal. in. l. i. C. de lati. liber. tollen. ꝑ istũ
tex. ꝙ equi ⁊ arma ducti ad sepulturã mili
tis: ⁊ cerei debẽt remanere apud clericos vł
fratres sepelientes quasi sequela cadaueris
argumẽ. l. medico. § fi. ff. de au. ⁊ argẽ. leg.
ideo nõ valeret statutũ laicorum.
¶ Utrũ istud priuilegiũ. d. c. fi. de re. ec. nõ 48

alie. de q. s. i. §. 45. extẽdat ad res pr̄imonia
les clericorũ. R. glo. in. c. eccl'ia scẽ Marie.
de cõsti. ꝙ sic. ⁊ in. c. fi. de vi. ⁊ ho. cle. ⁊ in. c.
ex literis. de pig. ⁊. 16. q. i. in. c. siliter. ẽ etiã
glos. singularis apud legistas ẽm Fran. ti
gni. in. l. fi. §. patrimonioꝝ. in ꝟbo pontifex.
ff. de mu. ⁊ ho. habes. l. decernim⁹. C. de epi.
audi. In cõtrariũ faciũt que dico. j. Prescri
ptio. §. 38. Et credo verius.
49 ¶ Sextodecimo ꝙ nec etiã prelati aut per
sone ecclesiastice possunt ecclesijs nouos cen
sus ponere aut veteres augere aut alio modo
grauare. vide hoc. s. Census. §. i.
50 ¶ Utrũ archiepi aut epi possint aliq̃d exi
gere ab ecclesijs vel a clericis. R. Pa. in. c.
cũ apl's. de cẽsi. ꝙ dũ visitant possũt exigere
obuẽtionẽ que eis cõcedit in. d. c. cũ apl'us.
aliud nõ. de quo vide. j. Uisitatio. §. 3. Ta
lias aũt ⁊ exactiões eis facere nõ possũt: sed
ad charitatiuã subuẽtionẽ possũt cõpellere:
si rõnabilis ⁊ manifesta sit causa: puta vult
ire romã p cõi vtilitate vl' necessitate. ⁊ hui⁹
modi ⁊ nullo mõ põt p̃scribi istud subsidiũ
charitatiuũ. Ab oratorijs aũt ⁊ alijs locis
nõ religiosis etiã rõne visitatiõis nõ pñt exi
gere pcuratiõnẽ. c. vltimo. de cẽsi. ⁊ ibi Pa.
51 ¶ Utrũ rector ecclesie possit rem ecclesie p
sua necessitate obligare: puta: q2 erat infir
mus vel egebat indumẽtis: vel p necessitate
ecclesie. R. Jo. an. in. c. ex presentiũ. de pig.
ꝙ sic: ⁊ successor tenebit ⁊ cũ eo trãseũt cõ
muniter docto. Sed ego limito sic: ꝙ aut ec
clesia bñ abũdabat fructib⁹: ⁊ sic nõ tenebit
successor: q2 fructus futuri tẽporis reseruã
tur successori: vt de ipsis viuat. per. c. presen
ti. §. porro. de offi. ordi. lib. 6. Aut fructus
nõ sufficiebãt ad necessitatẽ: ⁊ sic ẽ vera opi
nio Jo. an. Distinguit etiã Pa. in. d. c. ex p̃
sentiũ. ⁊ bene: ꝙ si ecclesia erat impotens a
pncipio quãdo eã impetrauit: ⁊ sic sibi impu
tet nec poterit obligare nisi p sua vita sed te
net viuere de industria aut forti⁹ ex pr̄imo
nio: nõ aũt vẽdere vel obligare rem ecclesie
tex. ẽ no. cum glo. 21. q. i. c. i. Facit. c. clericus
victum. 91. di. Si ꝟo ẽ facta impotẽs postq̃
eã accepit etiã in isto casu nõ põt eã obliga
re: sed debet agere cõtra parochianos vt p̃
stẽt sibi necessaria ex quo seruit eis i diuinis ⁊
ẽ cã licita subtrahẽdi parochianis diuina. vi
de bonã glo. de ꝯse. di. i. homo christianus.
¶ Utꝝ debeat fieri cõpẽsatio cũ pditis ex ne 52
gligẽtia administratoris eccl'ie cũ acq̃sitis ex
ei⁹ diligẽtia. R. Pe. de anch. i. c. ꝯsensus. de
re. ec. nõ alie. ꝙ sic allegat. l. cũ q̃rit. ff. de ad
mi. tu. ⁊. l. gaius. ⁊ ibi Bal. eũ seq̃t. ff. d vsu.
sꝫ ꝯtra eos facit qd no. Pa. in. c. ex p̃sentiũ.
de pig. Ubi tenet ꝙ si rector eccl'e potuit acq̃
rere aliq̃d eccl'ie ⁊ nõ fecit ꝙ tenet ipsi eccl'ie
⁊ p hoc habes tex. cũ glo. 12. q. 4. c. fi. ad in
star tutoris qui ad h̃ tenet: vt in. l. q̃cq̃d. C.
arbi. tute. ⁊ sic pꝫ ꝙ etiã tenet de leui culpa:
vt pꝫ in. d. l. q̃cq̃d. si nõ laborat vt acq̃rat ec
clesie. ⁊ i. d. c. fi. Sꝫ hoc nõ itelligas ꝙ tenea
tur laborare psonalit' vl' ex doctrina aut ar
tificio vt acquirat: h̃ solũ cũ sollicitudine in
reb⁹ eccl'ie ⁊ ex tali sollicitudine acq̃situ ẽ ec
clesie: ⁊ ideo nõ põt dari in recõpensationẽ:
h̃. d. Pe. intelligit de acq̃sito p exercitiũ cor
porale vl' alio mõ in q̃ acq̃rit sibi. de quo ha
bes. s. cleric⁹. 13. de quo bñ põt recõpẽsare: ⁊
sic intellige. l. per ipsum. allega.
¶ Utrũ prelat⁹ ecclesie possit. de reb⁹ eccle 53
sie dare remunerãdi cã. R. glo. in. d. c. ꝯsen
sus. ꝙ sic. Facit. c. si quos. ⁊. c. cuꝫ redẽptor.
12. q. 2. Et dicit glo. in. d. c. si pater. §. i. ⁊ in
l. filiusfami. in pn. ff. de dona. ⁊ tex. in. l. etiã
§. ex preterito. ff. de ma. vindi. Facit. l. cum
plures. ff. de admi. tuto. ⁊ qd no. Bal. in. l.
i. C. mãda. Un̄ dicit idẽ Bal. i. l. iubem⁹. C.
de sa. sanc. ec. ꝙ p̃textu bñficij colorati nõ po
test p̃latus remunerare amicũ suũ: ⁊ ideo ve
ra merita debẽt eẽ. Facit glo. in. d. c. si quos.
ex quo aduerte ꝙ remuneratio nõ est restri
cta ad regulas iuris. glo. est singularis in. l.
aquilius regulus. ff. de dona. ⁊ facit. d. §. i.
Adeo ꝙ quilibet administrator donare po
test remunerãdi cã. l. tutor. ẽm dignitatẽ. §.
fi. ff. de admi. tu. ⁊ ex glos. c. ep̃s q̃ mãcipiũ.
12. q. 2. simul iũctis. Addit etiã. d. Anto. ⁊
Pa. in c. ceterũ. de dona. ꝙ etiam põt dare
ex causa alia: puta vt eccl'ia habeat amicos
p sua defensiõe ⁊ h⁹ mõi. Limitãt tñ in isto
casu ⁊ cã remunerã di verũ: dũmõ res q̃ do
nat sit mobilis ⁊ minima: vl' de fructib⁹: q2
imobilia ⁊ etiã mobilia magna non põt nisi
cũ debita solẽnitate ⁊ causis. de quibus. s.
Alienatio. §. 2. ⁊. 3. ⁊. 4.
¶ Decimoseptimo se extendit imunitas ec 54
clesie ita ꝙ ecclesia si caret proprio p̃lato nõ
currit sibi prescriptio. licet p̃latus superior

possit pro ea agere. fm Inno. in. c. olim. el. 1. de resti. spolia. tex. ē in. c. 1. de reb. eccle. non alie. lib. 6. licet Barto. in. l. 2. ff. de aq. plu. ar. dubitauerit.

55 ¶ Decimooctauo q res ecclesie non possūt alienari sine certa solennitate. vide supra. Alienatio.

56 ¶ Decimonono q vnam ecclesiā nemo potest ledere quin videat omnes ledere: quia pticulares ecclesie sunt membra vniuersalis ecclesie. Facit. c. loquitur. 24. q. 1. sicut in simili dicitur qui tangit aurem totū hominē tetigisse dicat. c. vulgaris. de pe. di. 1.

57 ¶ Vigesimo q de personis ecclesiasticis nemo pōt iudicare nisi iudex ecclesiasticus. de foro cōpe. per totū. Et que sint iste psone habes excoicatio. 7. casu. 5. §. 7.

58 ¶ Vigesimoprimo q de reb' ecclesiasticis et etiā patrimonialib' clericorū aut de causis spūalib' iudex secularis iudicare nō pōt. Et de istis vide. s. Excoicatio. 7. casu. 5.

59 ¶ Vigesimosecūdo q loca pia sunt sub iurisditiōe ecclesie. c. ad hec. de reli. do. et in cle. qr cōtingit. de reli. do. fm Pa. in. c. cū sit generale. de fo. cōpe. et ideo ledētes ea sūt sacrilegi cēsendi. d. c. cū sit gnāle. sed ledens in bonis clericorū sine violētia psone nō cōmittit sacrilegiū: licz sup ipsa sit iurisdictio iudicis ecclesiastici: vt in. c. si clericus. de fo. cōpe.

60 ¶ Vigesimotertio q relicta in testamento minus solēni facta ecclesijs et pijs locis valēt c. cum esses. c. relatum. c. indicante. de testa. de quo. j. Legatum. 1. et 2.

61 ¶ Vigesimoquarto: q ecclesia vel ei' possessiones nō possūt pro alienis debitis obligari et obligās est suspensus ab administratione tēporaliū et spiritualiū. de solu. c. 2. que tñ suspēsio pōt per episcopū relaxari: cōsulto indēnitati ecclesie pmo. c. ex parte. el. 1. de pbo. signi. nō cōprehendit tamē hec suspēsio episcopos. c. qr periculosum. de sen. excom. li. 6.

62 ¶ Vigesimoquinto: q excoicant vsurpantes regalia: custodiā et huiusmodi. de qbus s. Excoicatio. 7. casu. 15.

63 ¶ Vigesimosexto: q clericus qui ecclesiam ex collatione laici tenet: si nō resignauerit suspendendus est ab officio et beneficio laicus excoicandus. de iure patro. c. preterea. et c. relatum. ī scto. c. si autem vobis. 11. q. 3. et c. cum nō ab homine. de iudi.

¶ Vigesimoseptimo: q in choro non debēt laici cū clericis stare. de vi. et ho. cleri. c. 1. de cōse. di. 2. Sacerdotum. 64

¶ Vigesimooctauo q ecclīa et ecclīastica ornamēta nō debēt i vsū sclariū puerti. de cōse. di. 1. ligna. et qnq. c. se. de reli. do. c. ad hec. 65

¶ Vigesimonono: q ludi teatrales cuz laruis et similib' inhonestis nō possūt fieri in ecclesia. c. cum decorez. de vita et ho. cleri. sec' de honestis qui ducūt ad deuotionē. ar. de cō se. di. 2. semel. et di. 4. queris. quasi. in fi. 66

¶ Qua pena puniunt violātes ecclesiasticam imunitatē. R. q diuersa scōm q diuersimode violat. Nam si qui violant quo ad primū puniunt nullitate sentētie: vt dixi. s. Si cōtra scōm erit solum mortale peccatū. Si cōtra tertiū: nec mortale pctm est pter cōtrariā ɔsuetudinē. Si ɔtra quartū vltra mortale nō adiuuāt ab ecclīa. Si ɔtra qntū videt mortale. Si ɔtra sextū peccāt mortaliter et alia pena de q dixi. Si ɔtra septimū cōpellūt. Si ɔtra octauū credo teneāt ad restitutionē de damno dato vltra mortale qd cōmittūt. Idē dic si ɔtra. 9. 10. 11. 12. et. 13. et puniūt pena vt ibi dixi. Si ɔ decimūqrtū idem dic. Silr si ɔ. 15. dic Albe. i auth. cassa. C. de sa. sanc. ec. q faciētes statuta ɔtra libertatez ecclīsticā puniūt pena puatiōis iurisditiōis et mille marcar Rectores: statutarij: scriptores: iudicātes fm talia statuta sūt ipso iure infames. et cosnie nulle et alij actus legitimi nihil valēt: vt pz in corpore: vñ hec auctē. sumit in originali qd multi hñt post librū feudorū et ē cōstitutio Federici iunioris: et etiā sūt excoicati: vt. s. excoicatio. 7. casu. 12. Si ɔtra. 16. ibi dixi. Si ɔtra. 17. 18. et. 19. peccāt mortalit. Silr si ɔtra. 20. 21. et. 22. Si ɔtra 23. vltra mortale tenent ad restōnē. Si contra. 24. 25. et. 26. pz ibi. Si ɔtra. 27. male faciūt. Si cōmittūt contra. 28. est nullitas alienationis et peccant mortaliter. Similit si cōtra. 29. mortale peccatū ē.

Impedimentum

1 vide. j. Matrimoniū. 3.

1 **Imperium** merū est habere gladij potestatem ad animaduertendū in facinorosos homines qd et potestas appellat. Mixtū pro imperiū in danda possessiōe cō-

sistit: vt in. l. imperiũ. ff. de iurisd. om. iudi. ⁊
vide ibi glo.
i **Impossibile** dicitur ali-
quãdo illud
quod nõ comode possumus facere ⁊
sic sumit̃ in. c. cathanensis ecclesie. 61. di. ff.
de ver. sig. l. nepos proculo. Impossibile dicit̃
quod non est honestũ: vt de cdi. insti. l. filius.
Impossibile dr̃ qđ nõ iuste põt fieri. 24. q.
2. sane. el primo. ⁊ est in ar. q illud possumus
quod de iure possumus.
i **Impubes** dicit̃ masculus
donec cõpleuerit
14. annũ. Femina autẽ. 12. q2 in ista
etate hoies incipiũt pubescere. l. fi. C. quãdo
tutor vel cura. ⁊ insti. qui. mo. fi. tu. in prin.
Et hoc verũ quo ad tutelã: s quo ad matri
moniũ ctrahendũ tamdiu est impubes ma-
sculus vel femina q̃diu nõ est potens ad ge-
nerandũ: vt in. c. impuberes. de desp. impu.
in tex. ⁊ in glo.
i ❡ Impubes vel furiosus capitalẽ fraudem
i. penam propter quã capite puniendus est cõ-
mittere nõ potest. ff. de edil. edic. l. cũ aũt. §.
j. Facit. C. de fal. mo. l. i. in fi.
z ❡ Impuberes torqueri nõ debẽt terreri tñ
solẽt ⁊ habena vel ferula cedi. ff. ad se. consul.
silenianũ. l. i. §. impubere aũt.
i **Incantatio** vide Sorti
legium. Su
perstitio. ⁊. s̃. Diuinatio.
i **Incarceratio** vide. s̃.
carcer.
i **Incendiarius** quis di
catur p
prie. R. Ho. ⁊ Gofre. q ille qui ci-
uitatẽ: castrũ: domũ: segetẽ: ⁊ similia aliena
incendit malo studio vt odio vel vindicta:
vel aĩo iniuriandi: vt in. c. pessimas. 23. q. 8.
12. q. i. c. cũ deuotissimã. de iniu. si quis do-
mũ. Secus si incenderet ex negligentia vl' ca
su vel iusto bello: q2 talis nõ proprie dicit̃ in
cendiarius. Itẽ incendiarius proprie dicit̃ q̇
malo studio ignẽ fecit apponi: aut csiliuz de
derit: aut auxiliũ scienter: vt in. d. c. pessimã.
i ❡ Utrũ tales incendiarij proprie sint excõi-
cati ipso iure. R. vt. s̃. excõicatio. 5. casu. 5.
z ❡ Qua pena puniũt̃ incẽdiarij. R. q d iu-
re ciuili. dicit tex. in. l. qui edes. ff. de incẽdi.
Qui edes aceruũue frumẽti iuxta domũ po
situ cõbusserit: cuictus verberatus igni neca
ri iubetur: si modo sciens prudensq; id cõmi
serit. Si vero casu. i. negligentia aut noxã sar
cire iubet̃: aut si minus idoneus sit leuius ca
stigatur: hec ibi. Ex quo patet illud: Qui nõ
potest soluere in ere luat in corpore. ff. de iu-
risdi. om. iu. l. si quid id. §. in seruos. ⁊. ff. d in
ius vocã. l. fi. ⁊. ff. de penis. l. i. i fi. Quo vero ad
ius canonicũ vltra mortale si scienter ⁊ volũ
tarie fecit: vel ex lata culpa tenet̃ ad restitu
tionẽ totius dãni dati. c. si egressus. cum. c.
se. de iniurijs. ⁊ ibi cõmuniter doc. Facit. l. si
fortuitu. ff. de incendi. Si vero fuit in leui vel
leuissima culpa. sic similiter tenet̃ ad restitu
tionẽ si modo tenebat̃ de leui vel leuissima
culpa: nõ credo tamẽ peccauerit mortaliter.
Si aũt nihil omisit de ctingentibus nõ tene
tur. Quãdo autẽ quis teneat̃ de leui vel le-
uissima culpa: habes. s̃. Culpa. §. 4. ⁊. 5. Et
aduerte q tales incẽdiarij culpabiles nõ so-
lũ tenent̃ de dãno incẽdij: s etiã de rebus pdits
p incẽdio. ar. c. fi. de iniur.
❡ Utrũ rapiẽs res illorũ qui patiunt̃ incen- 3
diũ teneant̃ ad restitutionẽ. R. q sic. c. si q̇s
domũ. d iniur. nisi haberent̃ pro derelictis: pu
ta q2 ignis tãtũ inualuit q nullus sine peri-
culo vite põt eis succurrẽ: ⁊ dñs dimittebat
eas p derelictis: tunc si quis eas caperet non
teneret̃ restituere de necessitate. ar. l. si quis
merces. ff. pro derelicto.
❡ Utrũ destruens domũ vicini timore incen 4
dij ne sua cõburat̃ teneat̃ ad restitutionez.
R. Dir. ti. d icẽdiarijs: q nõ si erat iustus me
tus: puta quia iam ignis peruenerat ad domũ
vicini vel probabiliter dubitat̃: quia tẽpus
erat ventosũ ⁊ huiusmodi. l. 3. §. qđ ait p̃tor.
ff. d incẽ. rui. ⁊ nau. Unde dicit tex. in. l. si ali
us fecerit. §. ẽ ⁊ alia exceptio. ff. quod vi aut
clam. Nullã iniuriã aut dãnum dare videt̃
eque perituris edibus: facit. l. si quis fumo.
§. quod dicitur. ff. ad. l. aquil. Si aũt nõ fuit
iustus metus: tũc tenet̃ ad simplũ damnuz
sm Ho. Addit tamen Ho. q si a vicinitate
domus alicuius est dirrupta iusto metu in-
cendij q iudex ex officio ⁊ sũma equitate de
bet facere q vicini ei satisfaciant q̇libet pro
parte sua. ar. l. i. §. equissimũ. ff. ad. l. rho. de
iactu. ⁊. l. incẽdiũ. ff. q̇ po. i pigno. ha.
i **Incertorum** restitutio
vide. j. re

ſtitutio.2.§.ij.⁊ ſe.

i INceſtus eſt ꝯſanguinea℞ vel affiniū abuſus. Vñ inceſtuoſi dicunt̄ q̇ ꝯſanguineis vel affinibꝰ abutunt̄.36.q.i.§.cū ergo.

j ¶ Vtrū inceſtus ſit grauiꝰ adulterio. R. ꝙ ſic.32.q.7.§. ſunt enim.⁊.c.ſe. vincitur tamē a peccato cōtra naturaꝫ: vt in.d.c. qḋ incipit: Adulterij malum.

2 ¶ Vtrū accedens ad monialē cōmittat inceſtū. R. ꝙ ſic.27.q.i. virginibꝰ. quia ſponſa dei ē q̇ ē pr̄ noſter .i2.q.2. qui abſtulerit nec ſolū inceſtū: ſ ⁊ adulteriū: quia ſponſam alterius corrūpit ⁊ etiā ſacrilegiū: vt in.d.c. virginibus. ſ tamē nō ſūt tria peccata ſ vnū ſolū ſm̄ Hug.lꝫ ſortiat̄ diuerſa nomina.

3 ¶ Vtrū inceſtuoſus poſſit cōtrahere matrimoniū. R. Pa.in.c.i. de eo qui cogno. ꝯſā. vxoris ſue: ꝙ nō: ſed nec etiā exigere poteſt debitū a propria vxore quanq̄ꝫ prius habuit anteq̄ꝫ inceſtū cōmiſit.27.q.2.qui dormierit niſi diſpenſet̄ cuꝫ eo: ⁊ ſi exigit peccat mortaliter ſm̄ Vin. qꝛ facit ꝯ̄ p̄ceptū canonis: ar.c.2.de maio.⁊ obe. ſ tu tene vt.j. Matrimoniū.3.impedimento 9.in prin.

4 ¶ Sed quid ſi contrahit defacto. R. Pa. in.c.tranſmiſſe.de eo qui cogno. ꝯſan. vxo. ſue. ꝙ tenet matrimoniū ⁊ reddere tenet̄ debitū. exigere aūt nō poterit ſine peccato mortali niſi diſpenſet̄ cum eo. Pa.tn̄ in.c.litterꝭ de preſump. videt̄ velle ꝙ iſta pena.ſ. ꝙ non poſſit ꝯtrahere vel exigere inceſtuoſus ſolū locū habeat qn̄ ꝯſtat d̄ inceſtu qualitercūq̄ꝫ ar.d.c. litteris.⁊ placet mihi.

5 ¶ Quis poterit diſpenſare vt talis ꝯtrahat vel poſt contractū exigat. R. Pa.in.d.c.i. ꝙ ſi inceſtus eſt vere cōmiſſus: vtputa quia cognouit conſanguineā vxoris ſue: cuꝫ qua iam ꝯſūmauit matrimoniū vel cū ꝯſanguineis ꝓprijs: qḋ eſt vere inceſtus: vt in.d.§. cum ergo. tunc ep̄s nō poterit diſpenſare niſi ex cauſa: puta rōne iuuētutis.⁊ huiuſmodi: quo caſu bene poterit.c.ſi duo.35.q.6. Ideꝫ tenet ⁊ dicit cōmuniter tenere doc. in.c.trāſmiſſe. de eo qui cog. ꝯſan. vt etiā exigere poſſit. Si vo inceſtus nō eſt vere cōmiſſus: vtputa quia cognouit conſanguineā ſponſe nōdum cognite: ſic ep̄s poterit diſpenſare etiaꝫ ſine cauſa vt ꝯtrahat: nō tamē cū ſponſa illa de futuro: ſi cōmixtus eſt in vaſe ⁊ ibi ꝯſūmauit cum eiꝰ ꝯſanguinea: ſed cuꝫ alia que ſibi nō ſit affinis: poterit etiā ſine diſpenſatione vt ē gl.in.c.quidā.27.q.2.cū tex. Quidā p̄dicta itelligūt de eo ſolū qui cōmiſit inceſtū cum ꝯſanguinea vxoris ſue ſed de alio inceſtuoſo nō habēt locū ita ꝙ pōt ⁊ contrahere ſine diſpenſatiōe ⁊ exigere debitū poſt ꝯtractum. Sed ꝯtra videtur tex.c.ſi duo viri.35 q.6.⁊.q.3.c.de inceſtuoſis. vbi tex.clarus.et c.neceam.⁊.32.q.7.ſi quis viduā. Et ideo dic ꝙ generaliter oīs inceſtuoſus prohibet̄ ꝯtrahere. Nec obſtat ꝙ titulus de eo qui cogno.ꝯſan.vxo.ſue.ſolū loquit̄ de inceſtu cū ꝯſanguinea vxoris: qꝛ vnū ius ſupplet̄ ꝑ reliquū: ⁊ de hac materia: vide Matrimoniū 3. Impedimento.9.in prin.

i INconſideratio eſt quādo inter diuerſa que occurrunt non bene iudicat̄ ⁊ determinat̄ quid eſt faciendum ⁊ ideo incōſideratio eſt ex defectu circa actū iudicij: ſicut ꝯſideratio ꝑtinet ad iudiciū rectū. Quod quidē rectū iudiciuꝫ in hoc ꝯſiſtit quādo vis cognoſcitiua apprehendit rem aliquā ſm̄ ꝙ in ſe eſt: qḋ prouenit ex recta diſpoſitione virtutis apprehenſiue: ſicut pꝫ in Spe. quod ſi ſit bene diſpoſitū apparēt imagīes recte. Si vo ſit male diſpoſitū apparent torte vel obſcure. Quod autē virtus cognoſcitiua ſit bene diſpoſita ad recipiendum res prout ſunt ꝯtingit radicaliter ex natura ꝯſūmatiue ex exercitio ⁊ munere gratie: ⁊ directe quidē ex virtute cognoſcitiua ex eo ꝙ nō eſt imbuta prauis opinionibꝰ ſed veris ⁊ rectis. Indirecte vo ex bona diſpoſitiōe virtutꝭ appetitiue ex qua ſequit̄ ꝙ bene iudicat de appetibilibꝰ. Defectus aūt recti iudicij ad vitiū incōſiderationis pertinet ex eo ꝙ ꝯtemnit vel negligit attendere ea ex quibus rectū iudiciū procedit: ⁊ ſic incircūſpectus eſt ad non intuendū circūſtantias negocij: loci: tēporis: perſone: ⁊ huiuſmōi ⁊ pericula q̄ſi poſſunt ꝯtingere. Et quia hoc maxime facit luxuria: propterea ponitur filia eius.

i INconſtantia ſimilit̄ eſt filia luxurie. que eſt quādo quis nō ſtat ꝯſtans in bono ꝓpoſito ſed ſine cauſa ratiōabili ex aliqua paſſione. precipue ex amore cōcupiſcētie facit ꝯtrariū illiꝰ qḋ deliberauerat

Iō sic̄ precipitatio est ex defectu circa actuȝ ꝯsilij: ⁊ incōsideratio circa actū iudicij: ita in constantia circa actū p̄cepti deficit: q2 deficit in precipiendo que sūt ꝯsiliata ⁊ iudicata ⁊ lȝ ira ⁊ inuidia q̄ impediūt ratione᷑ ad aliud causent inconstantiā: tn̄ luxuria eā extinguit hec ex sancto Tho. 22. q. 54.

i **Iudicium** q̄d ē. R. Bal. in. l. ea quideȝ. C. de accu. Iudiciū plenū est diuinatio rei per signa sufficientia p̱ que anim⁹ i aliquo tanq̄ʒ vero quiescit ⁊ plus inuestigare nō curat: vt. C. de rei vendi. l. iudicia. Semiplenū ꝟo iudiciū est presumptio fortiter mouēs aīum ad aliq̄d credendū vel dicendū: d̄ quo in. l. cuȝ probatio. ff. de ꝓba.

1 ¶ Qualiter probat᷑ iudiciū. R. ꝙ ad min⁹ per duos testes: vt est glosa singularis: ⁊ ibi doc. in. l. fi. C. famil. hercis. ⁊ Bar. in. l. fi. ff. de questio. ⁊ vt preiudicent reo oportet citetur ⁊ iurent testes. al's nō preiudicat: vt no. in. l. si quis. ff. de adul.

2 ¶ Utrū vnū iudiciū sufficiat. R. ꝙ regulariter nō: sed oportet sint plura: vt no. glo. ⁊ Bart. in. l. i. §. occisor. ff. ad sile. ⁊ Bal. in l. cōgruit. ff. de offi. presi. teneret tamē ꝓcessus si nō opponeret᷑ ꝙuis plura nō p̄cessisset iudicia: sed tamē dānari nō posset etiā si in tormentis est ꝯfessus ⁊ post ratificauit vt ē tex. cū glo. ⁊ ibi Bar. in. l. ex. de questi. secus si sponte ⁊ sine tortura est cōfessus ƀm Pe. de anch. in. cle. i. de homi. Sufficeret tamen aliquādo vnū indiciū: puta vnus testis integer ⁊ bone fame q̇ testificat᷑ ꝙ vidit cōmittē tale maleficiū: tūc pōt poni ad torturā ad inquirendū: no. gl. ⁊ doc. in. l. siq̄s. C. ad. l. iul. maie. ⁊ Bar. in. l. i. §. 2. ⁊. l. marit⁹. ⁊. l. ex. ff. de q̄stio. Itē ꝯfessio extraiudicialis rei si est hō male vite ⁊ ꝯditionis sufficit: vt dicit Bar. in. l. fi. ff. d̄ q̄sti. Itē iuuenis inuenitur exire de domo pulchre mulieris vel inuētus ē cum ea in locis secretis ⁊ aptis ad fornicandū: vt no. in. c. lr̄is. de p̄sūp. ⁊ hm̄oi: ⁊ ita videt᷑ relinquēdū arbitrio iudic̄ qn̄ vnū suffic̄.

3 ¶ Utrū sufficiāt indicia si reo nō det᷑ copia et aduocato suo. R. ꝙ nō: vt. l. custodias. ⁊ ibi glo. Bar. Ang. ⁊ Inno. ff. de pu. iudi. Limitat Ange. in. l. si vacātia. C. de bonis vacan. nisi qn̄ iudex ꝓcedit ex mero officio ⁊ nō ad querelā: vt no. dn̄s Ant. in. c. qualiter ⁊ quando. el. 2. de accu.

¶ Utrū fama sit sufficiēs indiciū. R. ꝙ nō: vt tenet Bar. in. l. i. §. idē cornelio. ff. d̄ q̄sti. nisi iungat᷑ cū alijs indicijs. Fama tn̄ cū vno teste in ciuilibus facit plenā ꝓbationē: vt in c. veniēs. el p̄mo. de testi. sec⁹ in criminalib⁹. 4

¶ Utrū particeps criminis interrogat⁹ vel spōte dicēdo faciat indiciū ꝯ sociū. R. ꝙ nō vt no. Bar. in. l. i. §. si seru⁹. ff. d̄ q̄sti. fac̄ q̄d no. glo. in. l. si filiū. C. de li. causa. Silr̄ nec pr̄ vel fili⁹ aut alij cōmensales de q̇b⁹ in. l. parētes ⁊ liberi. C. de testi. faciunt indiciū: vt no. Bar. in. d. §. idē cornelio. Et hec procedunt qn̄ nulla alia indicia vrgētia p̄cedūt ⁊ iō soci⁹ de socio nō est interrogād⁹. l. fi. C. d̄ accu. Fallit in assassinis: vt no. gl. in. l. nō iō minus. C. de accu. ⁊ in delictis in offensaȝ generalitatis: vt no. Bar. in. l. reperi. ff. de questi. sicut sunt latrones: ⁊ huiusmodi. 5

1 **Indignatio** est filia ire q̄ non valet videre vl' audire cū cui irascit᷑ ⁊ cōiter est veniale pctm̄ nisi p̱ accidēs. s. rōne scādali vel q2 denegat loq̇ vel rn̄dere in casu q̄ tenet᷑ de p̄cepto: de q̄ vide. s̄. Diligere. §. 3.

1 **Indulgentia** ƀȝ arch. ⁊ sequit᷑ Ge. in. c. indulgētie: d̄ pe. ⁊ remis. li. 6. qn̄q̄ʒ dicit remissionē pene. 2. q. 3. i fi. quādoq̄ʒ ꝯcessionē grē: vt lite pen. c. fi. de p̄uil. dudū. qn̄q̄ʒ dispēsationē. 77. di. c. fi. in fi. d̄ ele. dudū. el. 2. qn̄q̄ʒ ius cōe. 33. q. 2. iterfectores ⁊. 35. q. 6. de incestuosis. qn̄q̄ʒ accipit᷑ ꝓ vacare seu operā dare: vn̄ dr̄: Indulgē gule noli q̄ ventris amica est. Sȝ hic accipio indulgētiā ꝓ indulgētijs q̄ dant᷑ in ecclesijs ⁊ hm̄oi q̄ sic diffinit᷑. Idulgētia ē q̄dā remissio pene debite ꝓ pctō post ꝯtritionē habitā de eo: hoc colligit᷑ ex no. in. c. quod autē. de pe. ⁊ re.

¶ Qualis ē ista pena q̄ p̱ indulgētias remittit᷑. R. gl. in. d. c. q̄d aūt. recitat q̄nq̄ʒ: ⁊ ego addā duas: ⁊ sic fuerūt. 7. opiniones. Pria tenet ꝙ solūmodo remittit᷑ illa pena quā de⁹ ꝓ supplemēto statuit imponendā in alia vita illis q̇ solūmodo fecerūt pniam ƀm q̄d canones imponūt ƀ illā quā canones imponūt faciendā nullo mō remittit: ƀ hec opinio ē falsa: tum q2 ꝯ tex. aptū. in. c. cū ex eo. d̄ pe. ⁊ re. vbi dr̄ ꝙ p̱ idulgētias pnial' satisfactio eneruat᷑: tū etiā q2 p̄supponit ꝙ canones pniales 1

necessario sint exequēdi ꝫ tex. in. c. deus q̄. eo.
ti. q̇ vult ꝙ pnīa hodie ꝑ arbitriū discreti sa/
cerdotꝫ sit moderāda: ⁊ sic est arbitraria. Fa
cit ad h. c. mensurā: de pe. di. i. Secūda tenet
ꝙ solū remittit penā taxatā a iure seu cano/
ne pniāli: ꝫ nō eā quā diuina iusticia statuit
imponendā: ⁊ hec est falsa tū quia p̄supponit
vnū falsū ꝫ euāgeliū ꝙ ecclīa nō possit ab/
soluere q̄ ad penā: cū etiā absoluat q̄ ad cul/
pā ꝑ virtutē sacr̄i ſm Sco. in. 4. di. 14. etiā
q̄ ad deū: cū dicat Matth. 16. 24. q. i. Q̄d
cūqꝫ ligaueris sup terrā ⁊c̄. tū etiaꝫ q2 sic in/
dulgētie eēnt nociue: q2 absoluēdo eos a pe/
na hui⁹ mūdi trāsmitteret tales ad grauiora
tormēta in purgatorio. Tertia opinio tenet
ꝙ remittūt penā debitā pctō: ⁊ q̄ ad deū ⁊ q̄
ad ecclīam: ꝫ ꝯcedēs onerat se ad satisfacien/
dū ꝓ illo cui dedit: ⁊ hec silr̄ falsa: tū q2 aliqn̄
sunt tā modica merita ꝯcedētꝫ ꝙ nō sufficiūt
sibi: tū etiā q2 null⁹ ꝯcedēs ad h se obligare
intēdit ⁊ nemo obligat̄ nisi q̇ aīum obligādi
habuit. l. obligationi. ff. de ac. ⁊ ob. Quarta
opinio tenet ꝙ remittit̄ solū illa pena debi/
ta pctō: ꝓ q̄ nō satisfecit ex negligētia: siue q̄
ad ecclīam siue q̄ ad deū: nō aūt illa quā cō
tēpsit facere seu noluit ⁊ hec est falsa: tū quia
remunerare vult negligentiā ꝫ. l. nō. ff. ex q̇.
ca. ma. nō eni negligētib⁹ subuenit̄ ꝫ necessi/
tate rep impeditꝫ: hec ibi: tū etiā q2 p̄supponit
ꝙ q̇s possit ꝯtēnere pniam ⁊ eē capax indul/
gētie: cū talis in pctō mortali sit: q̇ȯ falsū est
Quinta opi. tenet ꝙ remittit̄ etiā pena infer
ni: allegat tex. de pe. di. 3. c. vl. vbi pꝫ ꝙ bona
facta in pctō mortali valēt ad tolerabili⁹ iu/
diciū subeundū: ꝫ hec silr̄ est falsa: tū q2 illud
c. nō intelligit̄ ꝙ talia bona minuāt penā in/
ferni debitā pctis: ꝫ quia malū nō comitten
do ⁊ faciendo bonū nō auget̄: tū etiā quia ex
presse tenet ꝫ. c. tres sunt. de pe. di. i. ⁊ de ꝯse.
di. 4. oīs. vbi pꝫ ꝙ pena eterna nullo mō pōt
remitti nisi ꝑ ꝯtritionē ꝓpriaꝫ loquendo de
eo qui peccauit actualit̄. s. de adulto. Facit. c.
maiores. de baptismo in. §. hic ꝓ̇o dicimus.
Sexta opi. tenet ꝙ per indulgētias remittit̄
pena taxata a deo. ⁊ etiā a sacerdote imposi/
ta si modo ipse sacerdos q̄ eam imposuit hoc
sibi ꝯcesserit vt eam ꝑ tales remissiones vel
in partē vel in totū possit redimere: ⁊ hec si/
militer nō videt̄ vera: lꝫ glo. in. d. c. q̇ȯ autē
⁊ multi canoniste eam tenuerint: tū q2 videt̄
arctare potestatē superioris q̄si nō possit re
mittere penā impositā ab inferiori suo: con/
tra id quod legit̄: ⁊ no. in. c. quod super his.
§. rursus de voto. tum etiā quia videt̄ cōtra
tex. prefati. c. cuꝫ ex eo. in verbo eneruat̄. Se
ptima opinio tenet ꝙ prefate indulgentie va
lent ſm Fran. de may. in tractatu de potesta
te clauiū. Primo quo ad augmentū gratie.
Nam ſm Aug. Charitas meretur augeri:
sed per opera meritoria facta ab existente in
gratia meret̄ augmentū gratie: ergo ⁊c̄. q2
non datur nisi facientibus opera de sui natu/
ra meritoria. Secundo quo ad augmentum
glorie: quia cum nullus possit lucrari indul/
gentiam nisi per fidem ⁊ fides sit virtus cui
promittitur visio dei ergo ⁊c̄. Tertio valēt
quo ad penam debitam in purgatorio: quia
quando alicui aliquod debitū est remissū ab
eo qui habet potestatē: perinde ē ac si solutū
esset: sed sicut ecclesia imponendo penitentiā
remittit penā purgatoriā: ergo remittendo
per indulgentiā absoluit ab ea. Quarto va/
lent quo ad penā impositā a sacerdote ſꝫ par
tem vel totū prout sonant: ⁊ hec est vera opi
nio quā sequunt̄ Gofre. Jo. an. Pa. in. d.
c. quod autē. ⁊ cōiter alij canoniste ⁊ theolo.
in. 4. sen. di. 20. Ex quo patet ꝙ ille cui impo
suit sacerdos penitentiā septē annorū ieiunā
dorū accipiendo indulgentiā septē annoꝝ ab
solutus est lꝫ meli⁹ sit eā facere: ⁊ hāc ꝓ pur/
gatorio reseruare ꝓ residuo: si imposita non
fuisset condigna.
¶ Querit̄ quantū remittit̄ ꝑ indulgentiā z
de prefata pena vl' debita pena in purgatorio
vel in hac vita ꝓ peccatis cōmissis. R. ꝙ di
uersa fuit opinio inter doc. canonistas ⁊ theo
logos. Nā quidā dicūt ꝙ valēt ſm internaꝫ
suscipientꝫ deuotionē ⁊ nō plus: ⁊ hui⁹ opini
onis videtur fuisse Ray. Sed hec est falsa
quia sequeretur ꝙ sine exteriori operatione
valerent quod est contra cōmuniter theo.
in. 4. di. 20. vbi volunt ꝙ nisi quis faciat il/
lud pro quo datur indulgentia nullo modo
ipsam consequatur quantumcūqꝫ habeat bo
nam voluntatem: lꝫ consequatur meritum
bone voluntatis. Secunda opinio tenet ꝙ
valent ſm deuotionis quantitatem ⁊ dati
seu laboris magnitudinem: vnde lꝫ dicatur
qui porrexerit manus adiutrices tali ecclesie
habeat de indulgentia. 40. dies: tamē si vn⁹

dat plꝰ altero vel de magis longinq̄ venit ad
visitādū ecclīā i q̄ ē indulgētia. 7. ānoꝝ. ꝑti
cipabit magis q̄ꝫ ille q̄ dat minus vel venit
de ꝓpe. Sꝫ hec opi. implicat ꝯdictionē eo ꝙ
nō eēt indulgētia ſ; cōmutatio: aut oportet
dicere ꝙ eccl'ia ꝑdicaret falsū si nō ambo ha/
berēt. 40. dies. vl'. 7. ānos. Et iō ē t'tia opi.
q̄ tenet ꝙ tātū valet quātū valeret ei penitē
tia tot dieꝝ vl' tot ānoꝝ ab eo facta in hac vi
ta. ꝓ q̄ dat indulgētia: h' ē ꝙ tātū minꝰ puniet
in purgatorio quātū si fecisset penitētiā per
tot dies vl' ānos quot sonat indulgētia: ex q̄
ꝯcludūt ꝙ sic penitētia facta cū maiori fer/
uore ⁊ austeritate ꝑ ānū plꝰ valet ceteris pa
ribꝰ q̄ꝫ facta cū minori sic illi q̄ plꝰ dat ⁊ plꝰ
laborat corrñdet annꝰ efficacioris penitētie
q̄ꝫ alij: ⁊ ideo plꝰ habebit de remissiōe q̄uis
ambo remissionē tot annoꝝ habeāt. Et hec
opi nō placet mihi: q2 videt' derogare ṽbis
indulgentie: cū dicat' ꝙ dat' indulgētia tot
ānorū: ⁊ debeat intelligi de ānis vere ⁊ opti
me penitētie fiende: q2 ṽba in potiori signi/
ficato sūt intelligenda ⁊ latissime in bn̄ficio
ꝓncipis. de ṽbo. sig. c. olim tibi. Quarta opi
nio tenet ꝙ quo ad remissionē extensiōis pe/
ne tātū valent his qui de ꝓpe cū modica ele
mosyna sicut his q̄ de lōge ⁊ cū multa elemo
syna ſm ꝙ cōtinet' in forma: ſ; q̄ ad remissio
nē pene intēsiue ⁊ quo ad dispositionē sui ad
recipiēdū augmētū gratie: sunt impares: q2
qui plus dat ⁊ magis laborat ceteris paribꝰ
plus habebit. hec autē opinio nisi velit dice/
re q̄ꝺ dicit tertia opinio implicat ꝯtradictio
nē nisi quo ad illam dispositionē augmenti
gratie: quia illud est verissimū. Ratio: quia
si nō debeo ferre nisi penitentiā. 7. annorum
si dimittat' mihi extensiue similiter ⁊ intensi
ue remittet'. Quinta opinio est ꝙ tantū va
lent quātū sonant ⁊ tm̄ multū danti quātū
parum: vel modicū laboranti quātum mul
tum: quia indulgētia est quedaꝫ liberalitas
que nō respicit merita sed largitatē concedē/
tis. Et hec q̄uis sit magis cōmunis opinio
nō mihi placet: cum videat' irrationabilis.
Nec illud Matth. 20. quo dr̄. An non licꝫ
mihi facere q̄ꝺ volo: an oculꝰ tuꝰ nequā ē cō
tra me. q2 loquit' ille tex. de dato ex suo pro/
prio nō ex alieno. Sexta opi. ē ꝙ nō plus re/
mittūt de pena nisi qnantū meret' ille labor
vel illa oꝑatio etiāsi talis idulgētia nō esset
aliter videret' ecclesia inducere christianos
ad dimittendū opera alia satisfactoria ⁊ so/
lum intēdere huiusmodi indulgētijs: quod
esset absurdū dicere: ⁊ ideo dicūt ꝙ solum q̄
ad nomē dat indulgētiā vt christianos po/
tius inducat ad talia faciēda ⁊ adducunt di
ctū Inno. qui dicit ꝙ ꝓpter indulgētias ge/
nerales nō minus tenet' penitentiā agere ho
mo in hac vita. Sed hec opinio ē falsissima
tū q2 ꝓsupponit ecclesiā ꝑdicare falsū: ⁊ face
re malū sub specie boni q̄ꝺ nullomō licet etiā
ꝓ vita alteriꝰ saluāda. c. super eo. de vsur. tū
etiā q2 fūdat se sup falso intellectu ad Inno.
q2 ē intelligēdus. Innoc. de penitētia prout
est extinctiua inclinatiōis ad malū ⁊ preser/
uatiua nō ꝓut delet penā pro pctō preterito
Et ideo ē septima opinio quaꝫ puto verissi/
mā: videlicet ꝙ indulgētia q̄tum ad augmē
tū gratie: ⁊ glorie tātū vꝫ q̄tū est interna de
uotio suscipiētis ⁊ nō plus: quātū ṽo ad re/
missionē pene debite in purgatorio vel impo
site a sacerdote in penitētia. Dico ꝙ indulgē
tia tātū dimittit quātū sonat dūmodo scdꝫ
sanctū Bo. ⁊ scm̄ Tho. in. 4. di. 20. hō fa/
ciat ꝙ sibi imponit' ſm ꝙ eum decet facere:
vn̄ si paup dat vnū denariū scdm ꝙ ei con/
uenit dare: sic habebit indulgētiā q̄ dat' por
rigentibꝰ manꝰ adiutrices sicut diues q̄ dat
vnū ducatū: sed nō ecōtrario: q2 si diues vel
let dare vnū denariū: nō censebit' porrexis/
se manꝰ adiutrices: ⁊ sic nō habebit tm̄ de in
dulgētia: sicut nec rex diceret' auxiliū dedis/
se alicui dando obolū: sed scdm ꝙ cōuenit re
gi dandū. Similiter si ꝓpter honorandā ec/
clesiam dat' indulgētia visitantibꝰ eque ha/
bebit eam qui de ꝓpe: sicut qui de longe ve/
nit: dūmodo visitet sicut ei cōuenit. s. nō fur
tim non sine societate magna si est dominꝰ ⁊
huiusmōi. aliter nō tātū habebit Et hec opi
nio saluat ecclesiā vt nō ꝑdicet falsa: q2 verā
dat indulgētiā vt sonat: cōcludit rōnabili/
tatem vt intelligat' ꝙ id q̄ꝺ imponit' debet
fieri. ſm ꝙ cōuenit facienti: ⁊ excludit dissi/
pationē thesauri dūꝓsupponit rōnabilē lar
gitatē in dispensatore. Addit tn̄ scūs Bo.
vbi. s. ꝙ lꝫ hō nō faciat q̄ꝺ iniūgit' i indulgen
tia. ſm ꝙ eū decet ꝙ ꝓpterea nō dꝫ dimitte/
re q̄n faciat illud ſm ꝙ sibi placet: q2 lꝫ non
habeat tātū de illa indulgētia tamē plus ha
bebit de remissione pene pro tali facto q̄ꝫ nō

baberet pro alio simili ceteris paribus facto
vbi nō datur talis indulgētia. Inno. ⁊ Ho.
tamē tenēt ꝙ dūmodo quis faciat qḋ impo
nitur eam babebit. Sȝ magis placet opinio
sancti Bo. nec per hoc sequit̃ ꝙ homo debeat
dimittere alia opera meliora vel satisfacto/
ria: ⁊ huiusmodi solū intendere: quia lȝ iste
plus dimittant de pena: alie tamē sunt magꝭ
meritorie premij essentialis qḋ est melius et
ꝓseruatiue a recidiuio ⁊ subiugatiue carnis
dn̄io rationis. Aduerte hic ꝙ aliqn̄ dicitur
Damꝰ indulgentiā oīum peccatoꝝ vel centū
annoꝝ de penitētia sibi iniuncta: quia tūc so
lum remittit̃ penitētia imposita a cōfessore:
⁊ ideo si moreret̃ nō statiȝ euolaret: quia nō
imponit̃ eque cōmuniter. Aliquādo dicitur
damꝰ indulgentiā oīum peccatoꝝ de quibus
contriti ⁊ ore confessi sunt: ⁊ sic oblita nō re
mittunt̃ vel ignorata. Aliquādo simpliciter
datur remissio oīum peccatoꝝ: ⁊ tunc si nul/
lum peccatū post comiserit statim euolaret
ad gloriā si moreret̃. Intellige etiā ꝙ opio
sancti Bo. predicta nō intelligit̃ quādo idul
gentia datur sic: Damꝰ indulgentiā cuicūqꝫ
dicenti decē pater noster vel danti vnū du/
catū tali loco ⁊ huiusmodi: quia in talibꝰ nō
requirit̃ condecētia persone vel status. ꝫ effe
ctus operis impositi: sȝ intelligit̃ sanctꝰ Bo.
quādo imponit̃ aliquid generaliter: qꝛ tunc
intelligit̃ ꝙ illud debet implere ſm ꝙ facien
ti conuenit. No. etiā ꝙ isti anni vel dies in/
dulgentie nō sunt anni celi vel purgatorij: ſꝫ
anni huius vite qḋ est differentie ꝙ tantū
diminuūt de pena q̄ntum si per annū vel ꝑ tot
dies fecisset penitentiā.

3 ¶ Sed quero vtrū dies isti vel anni indul/
gentie sint vtiles vel continui. R. Ho. in. c.
cum ex eo. de pe. ⁊ remis. ⁊ sequit̃ Pa. ibidē
ꝙ dies erunt vtiles. annꝰ ꝟo continuꝰ: vult
dicere ꝙ si sacerdos imposuit alicui vt ieiu/
net. 40. dies siue cōtinue siue interpolate ac
cipiendo indulgentiā. 40. dieꝝ erit absolutꝰ
Si ꝟo debet agere penitentiā per anū qualis
cunqꝫ sit illa penitētia: puta ieiunandi per an
nū qualibet septimana bis vel ter ꝙ ista so/
lūmodo tollit̃ per indulgentiā anni: ita ꝙ in
dulgentia non diuidit̃ per dies sed valet re/
spectu anni integri prout penitentia est annu
alis. Sed ego hoc vltimuȝ credo verū quā/
do indulget̃ annus de iniunctis penitētijs: ꝓ
ut aliquādo dicit̃: vt in. d. c. cuȝ ex eo. Secꝰ
aūt credo quādo simpliciter dat̃ annꝰ indul
gētie quia credo sit vtilis: ⁊ sic dimittit de pe
na debita peccato in foro aīe: siue sit imposi/
ta a sacerdote siue a iure siue a diuina iusti/
cia. 365. dieꝝ si est plenaria: statiȝ euolat si i
tali statu morit̃ nec purgatoriū sētiet ſȝ Ho.

¶ Quomodo intelliget̃ indulgētia. R. ꝙ 4
certa doctrina nō pōt dari: sed inspiciāt̃ eiꝰ
verba ⁊ sic ſm ꝙ sonāt intellige ar. de priui.
c. cuȝ ⁊ plantare. Subintelligunt̃ tn̄ aliqua
sempꝝ. s. ꝙ dans habeat potestatē: ⁊ suscipiēs
sit debito modo dispositus: de quibꝰ. j. dicet̃
⁊ tertio ꝙ faciat qḋ in ipsis continet̃: ⁊ ſm
ꝙ ei conuenit facere. Item aduerte ꝙ quā/
do datur indulgentia sic: puta a primis vespe
ris vsqꝫ ad secundas: vel vsqꝫ ad octo dies:
sic solū semel habetur: etiam si intrat decies.
secus si diceret̃ ꝙ totiens quotiens quis visi
tauerit: vel quādo est perpetua ſm sanctum
Tho. in. 4. di. 20. ⁊ Cal. qui allegat. c. p̄mū
de fil. presby. li. 6. ⁊. c. nō potest. R. 2. ḋ pre
ben. li. 6. ⁊ sequit̃ Jo. an. ⁊ Ge. in. d. c. idul/
gentia Math. tn̄ vt recitat Car. in cle. i. ḋ
priuile. tenet ꝙ etiā habebit totiēs q̄tiens vi
sitat etiā qn̄ est tpalis ⁊ sequit̃ ipse Car. in
cle. 2. de pe. ⁊ re. ⁊ credo verius.

¶ Quis potest dare indulgentias. R. ꝙ so 5
lus papa potest dare plenarias ⁊ in toto or
be: quia ipse solus est assumptus in plenitu/
dine potestatis. d. c. cum ex eo. ⁊. 24. q. i. qḋ
cunqꝫ. Item legati dn̄i pape possunt de iure
facere perpetuas indulgētias in terminis sue
legationis: sicut ⁊ perpetua statuta: de offi.
lega. c. vlti. in tex. ⁊ in glo. Item archiepisco
pi in sua prouincia ⁊ epi in sua diocesi: dum/
modo non excedant summā dieꝝ. 40. siue sit
pro anniuersario ecclesie: siue pro quacunqꝫ
alia causa. In dedicatione ꝟo basilice pn̄t
concedere vsqꝫ ad summā vnius anni ⁊ nō
plus: siue dedicetur ab vno epo aut archie
piscopo siue a pluribus: vt in. d. c. cum ex
eo. ⁊. c. nostro. eo. ti. hoc no. Car. in. d. cle. 2.
ꝙ si excedant hunc numerū non valent: vt
in. c. indulgentie. de peni. ⁊ re. li. 6. Quod in
tellige ſm glo. ibidē quo ad excessum nō quo
ad numerū concessū. Alij autē prelati infe/
riores siue seculares siue regulares: vt abba
tes ⁊ huiusmodi nō possunt facere aut dare
indulgentias: vt no. glo. in. d. c. nostro. nisi

ex speciali concessione aut priuilegio vel alia
causa legitima: puta prescriptiõe ⁊ huiusmo
di id ei cõpetat: vt in.c.accedentib⁹.de exces.
prel. Possunt tamẽ cõmunicare bona sui col
legij. Itẽ sacerdotes omnes in foro peniten
tiali possunt dare indulgentiã illis quos pos
sunt absoluere: ita refert dñs Cardi. in cle.
religiosi de priui. Aluarũ hoc tenentẽ arg.
c.deus qui.de pe.⁊ remis. Sed tu vide glo.
in.c.mensurã.de pe.dis.i.que hoc tenet. Hoc
idem tenet Pa.in.c.sicut dignũ.de homici.
allegat.c.quem penitet.de pe.di.i. Hoc idem
tenẽt Inno.⁊ Ber.in.d.c.qd autẽ. Sed de
quanto non determinat̃ nisi ꝙ Aluarus di
cit ꝙ potest dare indulgentiã annorũ vł die
rum sicut ei videbitur: dũmodo discrete fa
ciat. Hoc idem tenet Inno. vt refert ⁊ sequi
tur Archi.in.d.c.indulgentie. Et ad iura q̃
vident̃ contraria. R. Archi. ꝙ est veruz de
generalibus aut publicis remissionibus que
facere nõ possunt: vel debent intelligi de pe
nitentia iniuncta a superiore: puta epõ quaz
remittere nõ potest.zi.di.inferior. Quod li
mita ꝺm qd dixi.s. Confessio.6.§.4.
6 Quid si prefati prelati nõ sunt sacerdotes
R. Laud.in clemẽ.si dominiũ in fi.de reli.
⁊ vene.sanctorũ.ꝙ nihilomin⁹ possunt dare
ar.d.c.quod aũt.de elec.trãsmissã.lz Ho.di
cat ꝙ nõ dent nisi sint presbyteri.
7 Utrũ durent post mortẽ cõcedentiũ. R.
ꝙ sic ꝺm Inno.in.c.ꝙ translationẽ.de offi.
lega.⁊ est dictũ solẽne. Facit qd no. Lapp⁹
in.c.fi.de prescrip.li.6.⁊ sequit̃ Ge.ibidez.
Facit quod not.glo.⁊ doctores in.c.cum ad
hoc.de cleri.non resi.⁊ Laudunus.in cle.fi.
de elec.⁊ facit ad litteras ꝙ saluuscõductus
nõ expirat morte cocedentis: vide glo.singu
larem.in.c.cum eo.de elec.li.6. Nec ob.l.fi.
ff.de penis.quia loquit̃ in penalib⁹. Quod
bene no. Pa.ꝓo in.c.fi.de offi.lega.idẽ tenet
quo ad indulgentiã de qua hic loquor: ß de
indulgentia seu licẽtia: vt puta eligendi con
fessorẽ vel non residendi in beneficio non: ß
tenet ꝙ expirat morte concedentis vel finito
eius officio nisi sit facta cum cause cognitiõe
⁊ consensu sui capituli: q2 est in preiudiciuz
ecclesie: ⁊ sic tene ꝙ in concessione preiudica
tiua cõcessa ꝑ inferiores pape sine cause co
gnitione expirat. secus esset si concederetur a
papa: vel nõ esset alteri preiudicatiua. Et sic
concorda doctores.
Quid si tales dantes sint in peccato mor 8
tali. R.ꝺm Ho.ꝙ nihilomin⁹ valent proptẽ
officiũ q̃diu tolerantur ab ecclesia. Facit.c.
dictum est.i.q.z.
Unde assumuntur iste indulgentie. R. 9
cõmunis opi.doc.tam theologoꝝ in.4.q̃ ca
nonicoꝝ.in.d.c.indulgentie.⁊ cle.vnica.de
reli.⁊ ve.sanctoꝝ.⁊ in.d.c.quod autẽ.est ꝙ
sunt ex abundantia meritoꝝ que vltra mensu
ram demeritorũ suorũ sancti sustinuerunt
⁊ christi. Sed ego teneo cum Fran.de may.
in tractatu de indulgẽtijs ꝙ cum merita san
ctorum sint vltra ꝯdignũ remunerata a deo
⁊ sic exhausta ꝙ solũ dant̃ ex merito christi
⁊ passionis eius cuius minima gutta sangui
nis vel sudoris sufficeret ad expiationẽ oĩuz
peccatorũ que vnq̃ fuerunt perpetrata aut
perpetrabunt̃: quia eius respectu nihil sunt
omnia vt in.c.dãnamus.circa fi.de sum.tri.
quia vere dolores nostros ipse portauit: de
celebra.mis.c.cum Marthe.cuius dispensa
tio tradita est sup terrã illi q̇ curã hz mysti
ci corporis ⁊ clauẽ toti⁹ eccl'ie militantis: de
transla.c.quãto.⁊.24.q.i.c.quodcũq3.
Sub qua forma sunt concedende questo 10
ribus. R.ꝙ ꝺm formã que scribitur in.d.c.
cum ex eo.
Utrũ prefati prelati possint concedere in 11
dulgentias non suis subditis. R.ꝙ nõ: nisi
in duobus casibus. Primus est in.c.nostro.
de peni.⁊ remis. vbi archiepi̅ concedunt sim
pliciter per totam prouinciaz: lz nõ sint eius
subditi nisi in casib⁹ a iure expressis. Intelli
ge tñ ꝙ nõ valent nisi existẽtib⁹ de ꝓuincia nõ
adueniẽtib⁹ qui ibi nõ habẽt domiciliũ. Se
cundus casus est quãdo illi qui volũt eas ac
cipere habẽt licentiã a ꝓprio epõ ꝺz aliquos
vt no. Inno.in.c.qd autẽ.de peni.⁊ re. Alij
ꝓo dicũt ꝙ etiam de licẽtia ꝓprij sacerdotis
parochialis possũt ipsas accipere. Et cũ hoc
transit Ho. Gul.ꝓo in Spe.dicit ꝙ tutius
est ꝙ habeat̃ ꝯsensus epi̅ ⁊ ꝺm eundem suffi
cit etiã cõsensus metropolitani sui.d.c.nr̃o.
Addit etiã Gu.ibidez ꝙ ex cã iusta potest
epũs statuẽs i diocesi sua ꝯcedere vt indulgẽ
tie sue prosint venientib⁹ de diocesi aliena. Fa
cit.d.c.qd aũt.nõ tamẽ posset ꝯcedere ꝙ in
dulgentie ab alijs epis in ei⁹ diocesi ꝯcesse va
leãt.ex quo patet ꝙ illi qui habẽt litteras di

uersoꝝ episcoporū dantes indulgentias faci
entibus eis elemosynas nō valēt nisi quo ad
indulgentiā ꝓprij epi vl̄ nisi habeāt licentiā
a ꝓprio epo vel sacerdote vt tales indulgen
tie ei ꝓsint: de fo.cōpe.significasti.
12 ¶ Sed qd si eps ꝯcedit indulgentiā ⁊ archi
eps similiter tale qd faciētib⁹. R. ꝙ oēs sub
diti epi habebūt vtrāqꝫ: alij ꝟo habebūt so
lam archiepi ꝫm Ho.in.d.c.cū ex eo.
13 ¶ Pro quibus causis indulgentie sunt fien
de. R. ꝫm cōmuniter doc. ꝙ pro dei laude et
gloria que precipue relucet in sanctis ei⁹ san
cti ꝟo honorant in cōstructione ecclesiarum
⁊ cōmemoratione virtutū: ⁊ ideo recte dan
tur celebrantibus eorū festa existentib⁹ pre
dicationib⁹: visitantibus eorū ecclesias: et
huiusmodi. Item secundo pro cōmuni vtili
tate ⁊ defensione fidei: terre sancte: ꝓmotiōe
studij ⁊ huiusmodi.
14 ¶ Utrū possint dari pro tēporalib⁹ tm̄. R.
ꝙ nō simpliciter: sꝫ bene pro tēporalibus ad
spiritualia ordinatis ꝫm san. Ho. vbi.s. et
sic nō est simonia.
15 ¶ Utrū pro spiritualib⁹ tm̄. R. ꝙ sic sicut
Inno.4. dedit indulgentiā decē dierꝫ oranti
bus ꝓ rege francie ⁊ predicantib⁹ crucem.
16 ¶ Utrū pro remissione iniurie. R. sanctus
Ho. ꝙ nō: quia in datione indulgētie debꝫ
attendi illud ꝙ sit mere voluntatis nō neces
sitatis. Sit etiā quid taxabile: sit etiaꝫ aliq̄
modo penale si recte dantur: quoꝝ primū de
ficit in proposito.
17 ¶ Quibus prosint indulgentie. R. vt colli
go ex Inno. ⁊ Ho.in.c.quod autē.de pe. ⁊ re
mis. ⁊ ēt a theo.in.4.di.20. ꝙ vt valeāt re
quirunt ꝫm aliquos.7. Primū ꝙ sit contri
tus ⁊ confessus: videt tamē satis rationabi
le ꝙ hoc intelligat ꝫm ecclesie interpretatio
nem. vnde ille qui fuit confessus in pascha ⁊
post cecidit in mortale peccatū si pterat ꝺ eo
⁊ deliberet cōfiteri in quadragesima futura
censebitur ꝯfessus ⁊ ꝯtritus: ⁊ sic habebit in
dulgentiā: ⁊ lꝫ hec sit pia opinio quā Pa.in
c.ois vtriusqꝫ.de pe. ⁊ remis. tangit ⁊ Joan.
an.in.d.c.ꝙ aūt. ⁊ in gl. in cle. vnica. de reli.
⁊ ve.sanctoꝝ. ⁊ Car. ibidē tenet. tamē tuti⁹
est ꝙ confiteat maxime cum viꝫ sciant secu
lares vere conteri: si ꝯfiteri nō potest cōmo
de ꝯteratur: ⁊ credo eā habebit. nō autē exi
stens in mortali. s. nō ꝯtritus.

¶ Scdm ꝙ habeat deuotionē fidei ꝗ credat tā 18
tam ptātem eē apud eccliā: qꝛ lꝫ nō habeam⁹
manifesta testimonia añ tēp⁹ Gregorij: tm̄
credendū est ꝙ etiā añ faciebāt: lꝫ nō ita fre
quenē qꝛ añ sua tpa raro poterāt fieri ita so
lēnes ⁊ catholici qꝛ erant magis pfecti non
ita indigebant.
¶ Tertium ꝙ sit subditus eius qui facit: 19
ꝫm qd dictū est.s.
¶ Quartū ꝙ faciat illud ꝓ q̄ dat indulgē 20
tia: al's nō valet q̄uis hēat bonā volūtatē: nā
ꝫm Tho.i.4.20.di. nō instāte ꝯditōe nō po
test qs ꝯseq̄ qd sb ꝯditiōe ꝯcedit. Nec ob. ꝙ
deus respicit bonā voluntatē.14.q.5.si qd. qꝛ
veꝝ q̄tū ad augmentū grē ⁊ glie: s nō q̄ ad
accidētalia cuiusmōi est remissio pene: valet
tm̄ p accidēs talis bona volūtas: qꝛ in q̄tum
augmentat grām: p ꝯsequēs ⁊ ꝯtritionē au
get: ⁊ ita operat ad remissionē pene.
¶ Sed quid si aliquis facit ꝓ eo. R. ꝙ si in 21
dulgētiā ꝯcedēs exꝑmit valebit: al's nō vale
bit si s exꝑmit etiā si ille ꝓ q̄ facit sit mortu⁹
nō p modū idulgētie s suffragij: ⁊ hec ē cōis
opinio theologoꝝ: ⁊ ēt tꝫ Inno.i.d.c. ꝙ aūt
nec ob. ꝙ dicas papā nō hr̄e auc̄tē sup mor
tuos: qꝛ s est veꝝ p se ⁊ directe: ⁊ sic nō valent
mortuis indulgētie s p moduꝫ suffragij bn̄
valēt. Alij aūt tenēt vt refert Car.i.d.cle.
2. ꝙ qn̄ ē a papa talit data ꝙ etiā ꝓ mortuis
possit fieri id qd imponit ꝙ valet ꝫm Tho.i
4. ⁊ Pe. ⁊ Aug. de ancho. in li. de ptāte pape
et ad illud qd dr̄ Matth.16. qdcūqꝫ ligaue
ris sup terrā ⁊c. R. referri ad papā existen
tem sup terrā: qꝛ cū mortu⁹ fuerit apl̄s liga
re vel soluere nō pōt: reqrit tm̄ si dꝫ valere ꝓ
alio ꝙ tā ille q̄ accipit q̄ ille ꝓ q̄ accipit sint
in statu grē alit nō valeret neqꝫ p modū in
dulgētie neqꝫ p modū suffragij. ⁊ plꝫ mihi.
¶ Utrū religiosus possit facē id ꝓ q̄ dat 22
indulgētia vt eā hēat. R. ꝙ lꝫ nō hēat ꝓpriū
nec ꝓ sua volūtate possit exire claustꝝ supior
tm̄ pōt ei dare lniaꝫ aliqd dādi vl visitādi lo
ca scā: ⁊ sic eā hebit sicut alij nō tm̄ dꝫ dimittē
religiōis obsuātiā ꝓpt ipsas: qꝛ plus meret
q̄ ad pmiū eētiale religionē suādo q̄ idul
gētias capiēdo: lꝫ min⁹ q̄ ad dimissionē pene
¶ Utrū ille q̄ dedit indulgentiā si facit illud 23
pro quo dedit habeat eaꝫ. R. Ul.in.i.d.c.cū
ex eo. ⁊ Guil.in Spe. ⁊ Archi.in.d.c. idul
gentie. ꝙ nō. l. vnica. C. ne quis in ca.su. ⁊. l.

inquisitio. C. de solu. Theologi in. 4. di. 20
dicunt ꝙ l3 principaliter nō possit prelatus
sibi dare indulgentiā: tamē data alijs etiaʒ
sub eadem forma potest ea vti: ⁊ sic tene ꝙ
valet vt tenet Gaspar. in. d. c. nro. ⁊ sequit
He. in. d. c. indulgētie. de pe. ⁊ re. li. 6.
24 ¶ Quintū ꝙ tm̄ det pro quanto nollet su-
stinere penā sibi iniunctā: vnde ꝗtuʒ daret
ne haberet ieiunare tot diebus tm̄ dicūt dʒ
dare si vult eā habere: ſ; hoc cōiter nō tenet
a doctorib⁹: vt tenet Pa. in. d. c. ꝙ aūt. ſ; suf
ficit faciat ſm ꝙ ei ꝯuenit: vt dixi. ſ.
25 ¶ Sextū ꝙ ille qui eam vult accipere non
possit facere debitā penitentiā vt peccatū suū
requirit: q2 si posset facere ⁊ nō faceret non
valeret indulgētia: ſ; hoc falsū est: vt. ſ. pa
tuit: ⁊ iō nō reqrit necessario ista duo.
26 ¶ Septimū ꝙ subsit necessitas in cā ꝓ qua
datur. ſ; hoc similiter nō est verū: q2 etiaʒ sine
necessitate pōt dari: vt. ſ. patuit. Et sic pʒ
ꝙ quatuor tantūmodo sunt necessaria.
27 ¶ De pena religiosoꝝ ꝓnunciantiū vel ꝑdi
cantiū indulgentias indiscretas habetur in
cle. religiosi. de priui. vbi patet ꝙ peccāt mor
taliter: quia prohibet eis in virtute sācte obe
dientie sub pena maledictionis eterne. Et di
cunt predicare indulgētias indiscretas: ſm
glo. quādo pronūciant indulgentias nō con
cessas. i. quas non habēt. Car. in. d. cle. reli
giosi. dicit ꝙ etiā si sunt concesse eis dūmo
do sint indiscrete adeo ꝙ eis nō potuerūt cō
cedi dicunt indiscrete ſm Pau. q̄ dicit ꝙ di
cunt indiscrete quādo concedēs excedit ꝗti
tatē. d. c. cum ex eo. Idem etiaʒ dicit Zenze.
ꝙ indiscrete dicunt qn̄ ꝓbari nō possūt. ar.
de proba. qm̄. ⁊ c. post cessionē. ⁊ de fide in
stru. c. 2. sed quomō peccent mortaliter tene
ꝙ solū est quādo pronunciāt indulgētias nō
veras aut non validas.
1 **Nepta** leticia est filia gule:
que quando sit pecca
tum: vide Ludus. §. 2.
1 **Infamia** est lese dignitatis
q̄litas reprobata
ꝗtum ad vitam ⁊ mores: per argu.
a contrario sensu sicut fama est illese digni
tatis status: vita: ⁊ morib⁹ cōprobatus ⁊ in
nullo diminutus. l. cognitionū numerus. §.
extimatio. ff. de vari. ⁊ extraor. cog. Et ideo
infamis dicit cuius status vita ⁊ moribus
est reprobatus sicut colligit. ff. de in ius vo. l.
sed ⁊ si hac lege. §. ꝑtor. in glo. ⁊ ff. d obseq.
a libe. l. honori. ⁊ l. l3.
¶ Quottuplex est infamia. R. triplex. s. fa
cti hoc ꝓuenit ex cōi hominum locutiōe: de q̄ per 1
Bar. in. l. de minore. §. tormēta. ff. de questi
onibus. Secunda iuris: Tertia canonica.
¶ Quomodo incurrit infamia facti. R. ꝙ 2
aliquādo incurrit a crimine ita ꝙ crimē est
proxima causa infamie: ⁊ hec repellit a testi
monio in causis grauiorib⁹ ⁊ in causa crimi
nali: sed in alijs admittunt ſm ꝙ plus ⁊ mi
nus sunt infamati. Aliqn̄ causat infamia fa
cti ab alio: puta quia fuit incarcerat⁹ vel fuit
propter crimē repulsus a testimonio vt in. c.
testimoniū. de testibus. vel cum pater ꝑ ver
ba turpia instituit filiū heredē: dicēdo filiuʒ
meū proditorē neqꝫ ⁊ huiusmodi instituo he
redem vel ei lego: vt. C. ex qui. ca. infa. irro.
l. ea que pater. Item causat per verba iudicis
dicentis alicui postulanti calūniaris vel bene
faceres si ad frugē melioris vite te converte
res ⁊ huiusmodi: vt in. l. verbū. ⁊ in. l. inter
locutio. C. e. ti. Multis etiā alijs modis icur
ritur: vnde quādo apud bonos ⁊ graues vi
ros infamat ex aliquo facto: sic incurrit in
famiā facti. d. l. l3. ⁊. 6. q. i. sunt plurimi: vt
no. in. c. l3 ex quadā. de testi. Infamiā enim
non faciūt dicta paucoꝝ nec multarū leuiū
personaruʒ dūmodo apud graues ⁊ bonos
non sit opinio lesa. et no. ꝙ h graues dicunt
qui nō sūt leues: puta est hō bone fame ⁊ opi
nionis antiquus: sicut bn̄ meritus dr̄ q̄ nō de
meruit. ff. de le. 2. l. cū pater. §. rogo. ⁊ l. cuʒ
quidam. in prin. ⁊ de seruti. c. vno. Unde et
senibus maior fides adhibetur. ff. de fide in
stru. l. vlti. ⁊ arg. ff. famil. hercis. l. si que sunt
vbi heres in maiori parte preponit illi qui i
minori parte est heres.
¶ Quem effectuʒ operatur hec infamia. R. 3
ꝙ primo repellit a dignitatibus. c. inter di
lectos. de exces. prelat. quia vilibus et indi
gnis porte dignitatis patere non debēt: ⁊ de
regu. iur. infamibus li. 6. Item repellit a te
stimonio. Intellige in causa criminali: non
aūt in ciuili: nisi ſm quod dixi de infamia q̄
habet ortum a crimine. Ita no. Ioā. and. ⁊
Pa. in. c. testimoniuʒ de testi. ⁊ in. c. inquisi
tionis. §. pe. d accu. Ri. tamē in. 4. di. 25. te
net ꝙ infamia facti ipso iure nō interdicit act⁹

legitimos alle. c. si qs p̄sbyter. de purga. ca. s
sunt talib⁹ interdicēda donec purgationē ca
nonicā fecerint. c. ex tuaꝝ. de pur. ca. Itē re
pellit a pmotione ordinū. de accu. O ipotēs
deus. Si. di. tantis daniel. ⁊ suspendit iam p
motū fm ꝙ crimē impedit fm Inno. de po
stu. pla. c. fi. de dec. c. sup eo. de renū. c. nisi cū
pridē. Itē indicit querelā inofficiosi testa
menti ꝯ testamentū fratris si infamis heres
a fratre fuerit institutus ⁊ rūpit. C. de inoffi.
testa. l. frēs. Itē purgationē inducit si iudi
ci videbit de accu. veniēs. ⁊ ibi Ho. de hoc ⁊ i
glo. in. l. nullā. C. ex qui. ca. infa. ali. irro.
4 ¶ Quō tollit hec infamia facti. R. Pa. i. c.
ex diligēti. de simo. ꝙ tollit p contrariū fa
ctū: vt no. Jo. 6. q. i. c. oēs in glo. Pōt etiaz
pnceps disponere vt talis infamia non hēat
effectū: vt no. Pa. in. c. cū te. de sen. ⁊ re iud.
5 ¶ Quō incurrit infamia iuris. R. ꝙ p sen
tentiā ⁊ regulare est ꝙ nō incurrat infamia
iuris in criminibus publicis nisi p sniam. l. i.
ff. de his qui no. infa. no. Dy. in. d. regula in
famib⁹ ⁊ Pa. in. c. exceptionē. de excep. Et
que sint publica crimina habet instit. de pu.
iudi. p totū. De quo vide. s. crimē. §. 7. Itē
incurrit infamia iuris ipso facto in casibus
i quib⁹ iure cauet ꝙ incurrat ipso facto vt cū
impator militi aufert insignia vel mittit ali
quē i exiliū. l. ꝙ ait. §. ignominiosa. ff. de his
qui no. infa. Itē qui exercēt improbū fenus
exigentes vsuras vsuraꝝ. 3. q. 7. §. porro. et
ibi vide bonū tex. cū glo. Itē cū aliqs depre
hendit in adulterio. l. palā. §. que in adulte
rio. ff. de ritu nup. vel ꝯhit simul cū duabus
vel simul hz duas sponsas. l. qd igit. ff. de his
qui no. infa. de bigamis. nup a nobis. Itē q
lenociniū exercuit vel filias vel neptes psti
tuerit. l. athletas. §. ait ptor. ff. e. ⁊ ibi de mt
tis. Itē qui pugnauit cū fera. ff. de postu. l. i.
§. bestias. ⁊ multis alijs de quib⁹ vide in. d.
§. porro. ⁊. d. l. athletas. Et no. ꝙ regularit
oēs infames fm leges sunt etiā infames fm
canones: pbat hoc tex. notabilis in. c. oēs pō
6. q. i. no. Inno. in. c. qualiter ⁊ qn̄. el. z. de
accu. Similiter oēs qui ex culpis suis ad or
dines nō possunt pmoueri vt in. d. c. omnes
est ter. ⁊ ibi vide bonā glo. de h ⁊. d. §. porro.
6 ¶ Utrū ꝯfessio delicti in iudicio reddat ali
quē infamē infamia iuris. R. Bar. in. l. in
famē. ff. de pub iu. no. Pa. in. c. at si clerici.
de iudi. ꝙ nō qr iudiciū pretoꝝ videt requi
rere ad hoc vt sit infamis ꝙ sit condēnat⁹ de
crimine. l. i. ff. de his qui no. infa. ⁊ in cā cri
minis cōfessus nō habet p condēnato vt. l.
si cōfessus. ff. de custo. ⁊ exhi. re. ⁊ iō Bar. in
l. furti. ff. de his qui no. infa. dat cautelā vt
soluat qn̄ requirit snia ad infamiā incurren
dam condēnationē an̄ sententiā: ⁊ sic euadet
ar. l. si reus. ff. de pcu. Similit no. aliā cau
telā. s. ꝙ talis nō litiget p se h p procuratorē:
quia lz ipse condēnet ⁊ pcurator pcurato
rio noie tn̄ in hoc casu nec dn̄s nec pcurator
efficiet infamis: vt pbat in. d. l. furti. §. si qs
alieno. p tex. ⁊ glo. ⁊ ibi Bart. hoc no. ⁊ doc.
⁊ no. ꝙ loquit qn̄ quis conuenit vt condēne
tur actione famosa vel ex crimine ex quo seq
tur infamia: prima tn̄ cautela nō valeret vbi
infamia irrogat ipso iure: vt in. c. testimoni
um de testib⁹. quia p solutionē videret re⁹
ꝯfiteri crimē. l. ad solutionē. C. de re iudi. ⁊
l. qm̄. ff. de his qui no. infa.
¶ Utrū platus efficiat infamis si remouea 7
tur ppter dolū. R. Pa. in. c. lz heli. de simo.
⁊ ibi glo. ꝙ sic: sicut iura volūt in tutore.
¶ Utrū infamia iuris tollat executionē or 8
dinū. R. Pa. vbi. s. ꝙ sic ⁊ etiā exercitium
cuiuscūqz dignitatꝭ: vt dicit tex. in. l. ifamia
C. de decu. ⁊ iō plat⁹ nō expectet sniam h resi
gnet sponte a pncipio: ⁊ sic euitabit ifamiā.
¶ Sed nunquid talis infamia puat titulo 9
bn̄ficij ⁊ alijs dignitatib⁹ ipso facto R. Pa.
in. c. querelā de iureiu. puto ꝙ sic in dignita
tibus ⁊ honorib⁹ citra titulos bn̄ficiales pba
tur ex tex. l. z. §. miles. ff. de his q not. infa.
vbi glo. dicit ꝙ sicut infamia puat ipso facto
militē militia: vt ibi: sic pari rōne priuat mi
litia celesti in alijs dignitatib⁹ ⁊ honoribus.
Idem videt velle glo. in. l. frustratorius. C.
de re mili. In bn̄ficialib⁹ aūt nō inuenio tex.
dicit Pa. in. d. c. querelā. hoc dicentē. vn̄ nō
debemus imponere hāc penā spūalem i ipsis
ex quo iure canonico nō cauet expresse vt in
simili dicit glo. in. c. fi. de iurepa. Fatet bene
idem Pa. ꝙ collatio facta infami ipso iure
ē nulla regula ifamib⁹ de reg. iu. li. 6. ⁊. l. z
C. de dignita. Fac. c. int dilectos de excef. pl.
¶ Utrū condēnat⁹ de falso cōmisso in offi 10
cio testificandi efficiat infamis. R. in. c. cuz
dilectus. in fi. de or. cog. ꝙ sic. si directe fuit
condēnatus. sec⁹ si directe nō fuit actū cōtra

eum sed vt repelleretur a testimonio. ar. de. c. cū dilectus. 7. l. luci⁹. ff. de his q no. infa.

11 ¶ Utrū sniā arbitri infamet. R. q non ꝫ oportet q sit iudicis ordinarij. l. q̇d ergo. §. ex cōpromisso. ff. de his qui no. infa.

12 ¶ Quis pōt tollere infamiā iuris. R. Pa. in. c. ex diligēti. de simo. dicit q per solū p̄ncipē tollit quo ad eos qui sibi sunt subiecti: ꝫ nō quo ad subiectos pape: ꝫ ꝑ ipsū papā solū vt in. l. i. ff. de postu. 7 in. c. cū te. de sen. 7 re iudi. 7 hoc directe: sed indirecte pōt aliquando eps̄ vt cū dispensat in casib⁹ sibi a iure ꝑmissis: vtputa condēnatus de adulterio efficitur infamis 7 tn̄ eps̄ pōt dispensare super adulterio 7 sic consequēter in infamia: ꝫ nō principaliter seu directe: 7 de ꝫ vide Bar. in. d. l. i. 7 in. l. infamē. in fi. ff. de publi. iudi.

13 ¶ Utrū papa possit restituere laicū nō subditū sue iurisditiōi. R. q nō. 2. q. 3. §. hinc colligitur: nisi forte esset sibi necessari⁹ in clericatu 7 tunc ipse tm̄ posset 7 non alius illos autē de patrimonio suo restituere potest 7 illos qui iuri aliorum nō subsunt: 7 oēs clericos: vt in. c. per venerabilē. qui fi. sint le. no. Ber. Inno. 7 Hostiē. in. d. c. cū te. Similiter tenent doc. q etiā collegiū cardinaliū potest sicut 7 papa: sed Pa. in. d. c. cum te. tenet cōtrariū. s. q non potest.

14 ¶ Utrū reges possint tollere infamiā iuris R. q nō: illi qui subsunt imperatori ꝭm Inno. ꝫ bn̄ illi q̇ non recognoscūt superiorē ꝭm dn̄m Anto. in. d. c. cum te.

15 ¶ Utrū restitutus per imperatorē indigeat alia dispēsatione vt ꝓmoueatur. R. ꝭm Pa. in. d. c. cum te. q nō: dūmodo egerit penitentiā: vel dic q episcop⁹ poterit dispēsare respectu criminis q̇d fuit notoriū vt ꝓmoueatur ex quo restitutus est per imperatorē: vel regem qui nō subest imperatori.

16 ¶ Quomodo incurritur īfamia canonica R q ex quolibet peccato mortali. vt. 6. q. i. infames 7 in gl. in sūma ibidē: 7 ista durat donec sublatū sit crimē vt in. d. c. infames. 7 gl. in. c. illi. 6. q. i. 7 ideo post penitentiaʒ cessat talis infamia: hec no. Pa. in. c. ex diligenti. de simo.

1 **Infidelitas** vtrū sit peccatum. R. ꝭʒ Asteñ. q infidelitas dupliciter potest sumi Primo negatiue pure 7 hec ē i illis qui nihil vnq̄ʒ audiuerunt de fide christi: et isto modo nō habet rationē culpe ſʒ pene: q2 talis ignorantia diuinorū est secuta ꝓpter peccatū primorū parentū 7 sic tales infideles nō damnantur ꝓpter infidelitatē: sed ꝓpter alia peccata que sine fide nō possunt remitti 7 ꝓ hoc facit Jo. 12. Si nō venissē 7 locutus eis non fuissem peccatū nō haberēt. s. infidelitatis in christū ꝭm Aug. Secundo modo sumitur infidelitas contrarie. s. inq̄ʒtum cōtrariantur 7 contēnunt credere q̇d audiunt ꝭm illud Esa. 50. Dn̄e q̇s credidit auditui nr̄o: 7 in hoc proprie ratio infidelitatis completur 7 sic ē mortale peccatū 7 grauissimū inq̄ʒtuʒ magis elōgat a deo nō tm̄ q̇ ad affectiōeʒ ſʒ etiā cognitionē: 7 ideo magis punietur quilibʒ infidelis ꝓ isto peccato q̄ʒ quicūq̄ʒ alius pro quocūq̄ʒ alio ceteris paribus.

¶ Utrū omne q̇d facit infidelis sit peccatū. R. Asteñ. gl. super illud ad Ro. c. 14. 7. 28 q. i. §. ex his. Omne quod non est ex fide peccatum est: dicit q nō omnis vita infideliuʒ peccatū est: sed quando solū faciunt aliquod opus ex infidelitate vel relatū ad ipsā vt qn̄ sarracenus ieiunat vt legeʒ machometi seruet hoc mandanteʒ: vel iudeus sabatiçat et huiusmodi: 7 sic mortaliter peccat: al's secus quia possunt facere multa que sunt de genere bonorū in quibus nō est peccatū. An auteʒ vendentes eis vel alio titulo concedētes aliq̄ quibus vtuntur ad eorū ritum peccent mortaliter: dico saluo meliori iudicio q si quis hec eis venderet vt tales ritus facerent sic peccaret mortaliter quia cooperaretur eoruʒ peccato. Sed vendēs eis simpliciter aliquas res lʒ illi talibus vtantur ꝭm ritus eorū nō credo peccet mortaliter. Aliter ecclesia que eos tolerat 7 permittit habitare inter christianos videretur ponere laqueū dānatōis christianis cū sciat q q̄si oīa vtantur ꝭm aliquā ꝯditionē suarū sectarū sic iudeus carnes palmas cedros 7 similia vtitur ꝭm suam legem 1

¶ Quot sūt species infidelitatis. R. Asteñ. 2 q si infidelitas attendatur ꝭm comparationeʒ ad fidē sic sunt tres. Nam peccatū infidelitatis consistit in renitendo fidei: 7 sic aut nondum suscepte vt in gentilibus siue paganis: 7 sic est prima species. Aut fidei suscepte: et isto modo vel suscepte in figura vt in iudeis 7 sic est secunda species vel suscepte in mani

festatione veritatis: vt in hereticis: ⁊ sic ter-
tia species. Si ꝟo attendat᷑ infidelitas ſm er
rores ad diuersos articulos fidei sic nō sunt
determinate species infidelitatis cuꝫ possint
multiplicari in infinitū.
¶ Que est peior infidelitas. R. Asteñ. ꝙ
illa hereticoꝝ est pessima: vnde secūda Pe.
secundo. Melius eis erat non cognoscere
viā veritatis ꝙ̄ post cognitā retrorsū ꝯuerti
¶ Utꝝ infideles sint ad fidem cogēdi: vide
qđ dixi. s. baptism⁹. 6. §. 12. ⁊. s. fides. §. 9.
¶ Utꝝ sint in eoꝝ ritib⁹ tolerādi. R. Asté.
ꝙ lꝫ infideles peccent in eorū ritibus tamen
possunt tolerari sine peccato propter duo vꝫ
propter bonuꝫ ꝙ ꝓuenit ex eis: sicut in riti
bus iudeorū hoc bonū habemus ꝙ fides no
stra habet ab eis testimoniū in talibus riti-
bus in quibus figurabat᷑: vel secundo possūt
tolerari sine peccato propter malū vitandū
vel scandalū aut dissidiū qđ prouenire pos-
set vel impedimentū salutis eoꝝ qui sic tole-
rati paulatim conuertuntur ad fidē: ⁊ ꝓpter
primuꝫ sunt tolerandi iudei: propter scđm
solū: alij infideles al's nō.
¶ Utrū fideles possint cum infidelibus cō-
uersari. R. Asteñ. ꝙ si in aliquo casu eccle-
sia interdiceret propter aliqđ peccatū eoruꝫ
directe puniendū sic nō liceret. Si aūt eccle
sia nō interdiceret tūc distingue: aut fideles
sunt firmi: ⁊ sic non prohibent᷑ cōuersari cū
eis maxime si necessitas subest: aut sunt debi
les in fide ⁊ simplices de quorū subuersione
probabiliter potest timeri ⁊ sic ꝓhibendi sūt
marie ne magnā familiaritatē habeāt necꝫ
sine necessitate conuersentur.
¶ Utrū infideles qui non recognoscūt do-
miniū ecclesie licite possint rebus suis spolia
ri. R. Host. in. c. qđ super his. de voto. ꝙ sic ꝑ
illud Matth. vlti. data est mihi omnis po-
testas in celo ⁊ in terra. quā quidē trāstulit
in vicariū suū. secus si recognoscunt domini
um ecclesie nec sūt infesti christianis pro hoc
habes tex. cum glo. 23. q. 7. si de reb⁹. Inno.
in. d. c. qđ sup his. tenet ꝙ nō possūt nisi sint
infesti christianis vel aliter delinquunt in le-
ge nature: ⁊ facit pro eo tex. c. dispar. 23. q.
8. Sed mihi magis placet opinio Hostien.
⁊ maxime in infidelibus occupantibus ꝓuin
ciam. Hierosolymitanā que cum sit cōsecra-
ta sanguine christi ⁊ multoꝝ martyꝝ nō debꝫ
esse sub dñio infideliū: ⁊ hoc intellige ꝙ pñt
spoliari auctē dñi pape nō a ꝑuata ꝑsona.
¶ Utrū infidelibus sit credendū in preiudi 8
ciū alioꝝ. R. Pa. in. c. i. de here. ꝙ nō. ar.
d. c. primi. ex quo sunt infideles deo nō p̄su
muntur fideles hoib⁹: ⁊ ideo testes nō admit
tuntur contra christianos. 2. q. 7. nō potest
⁊. c. pagani.
¶ Utrum liceat assumere habitū infideliū 9
⁊ sic se simulare infidelē. R. Rod. ꝙ si fiat
ex rōabili cā licet sicut fecit sanct⁹ Sebasti-
anus dūmodo in tali vestimento non sit ali-
quod signum vel aliquis character principa
liter cōstitutus ad discernendū confessores
alicuius infidelitatis: quia sic non liceret q2
ꝑ tale signū mētiret᷑ ꝯ fidei professionē: sine
cā vero rōnabili nullo modo licet.
¶ Utrum dubitare de fide sit peccatū mor 10
tale R. ꝙ sic quia dicitur dubius in fide infi
delis est. c. i. de here. sed tunc dubitat cum nō
magis declinat ad vnam partē ꝙ̄ aliam. se-
cus si titubat vel vacillat: sed tamen non fir-
mat se nisi super fide vera: de hoc vide. s. He
reticus. in prin. Et vtrum sit disputandū de
fide. vide. s. disputatio. Infideles an possint
precio induci ad fidē: vide. j. iude⁹. §. 33.

i **Infirmus** famulus an de-
beat habere sa-
larium: vide. s. Familia. §. 2.

i **Ingratitudo** Utrum sit pecca-
tum. R. Pe. aureo. in. 4. di. 22. q.
2. in fi. ꝙ ingratitudo potest cadere dupliciter: aut tanꝙ̄ circumstantia actus: sicut ē qū
aliquis peccans ex aliquo alio fine habet ta-
men ingratitudinē tanꝙ̄ circumstantiā vt
est quilibet: qui lꝫ receperit multa beneficia
a deo tamen voluptate ductus consentit for-
nicationi: ⁊ isto mō nō ē pctm̄ ꝑ se s̄ circūstā
tia pctm̄ aggrauās. Alio mō ꝯsiderat᷑ igra
titudo ꝑ se: sic qñ ñ ē ali⁹ finis mouēs ad tale
faciendū: nisi q2 despicit bñficia vel ꝑuipēdit:
vel nō recogitat: ⁊ sic ē pctm̄ speciale.
¶ Utrum sit mortale peccatum. Rñdetur i
sꝫ Thom. 22. ꝙ si ea que pretermittit facere
sunt necessitatis sic est mortale. Aut ea que
committit sunt contra id quod necessario de
bet cauere. Et sic similiter est mortale: vel

qñ ex ɔtẽptu ꝑtermittit recognitionẽ benefi
cij vel recõpensationẽ: alˀs est veniale.
2 ❡ Utr̄ ꝓpter ingratitudinẽ reuocet᷑ dona/
tio. vide. s̄. Donatio. j. §. 42.
3 ❡ Utrũ pater rõne ingratitudinis filij: pu/
ta quia eum accusauit. ⁊ ex omni causa ex q̄
potest eũ exheredare possit alimenta ei dene/
gare: vide. s̄. exheredatio. §. 3.
4 ❡ Quot modis cõmittit᷑ ingratitudo. R.
ꝼm sanctũ Tho. 22. q. 107. ꝙ tribus modis
Primo ñ recognoscẽdo bñficia dei ⁊ hoĩuꝫ
vt dꝫ: ꝓpterea dicit Señ. ꝙ ingratissimꝰ est
qui obliuiscit᷑ beneficiũ. Secũdo qñ nõ lau/
dat seu nõ regratiat᷑ bñfactorẽ. Tertio quã
do nõ recõpensat beneficio recepto. s. facien/
do honorẽ vel seruitiũ benefactori tpe suo.
Adde. 4. quando in mẽte sua ɔtẽnit bñficiũ
receptũ vel ipsũ benefactorẽ q̄si ei iniuriã fe/
cerit dãdo beneficiũ. Quĩto qñ murmurat
de bñfactore vel beneficio eiꝰ eũ vilificans.
Sexto qñ facit iniuriã vel aliq̄d in contem/
ptũ illiꝰ bñfactoris reddẽs malũ ꝓ bono.
5 ❡ Utrũ ingratis sint bñficia subtrahenda.
R. ꝙ aut ex bñficio ꝑsumit᷑ ꝙ attrahent᷑ ad
gratitudinẽ vel ad minꝰ malũ: ⁊ sic non sũt
subtrahẽda: aut inducunt᷑ ex bñficijs ad pꝛio
ra vel ad ꝑseuerandũ in malũ: ⁊ sic sub tra/
hi debẽt: ita no. in. c. nõ ois. 5. q. 5.

i **Iniuria** quid est. R. ꝙ qua
drupliciter accipit᷑.
Primo generaliter: ⁊ sic est oẽ ꝙ nõ
fit iure. Facit. c. q̄d dicã. 14. q. 4. Secundo
accipit᷑ sp̄aliter: ⁊ sic est iniquitas vel iniusti
cia iudicantis: q̄si ius iniquũ ⁊ iniustũ. Ter
tio iniuria dꝛ culpa: vt in. l. aq̄lia. Quarto
accipit᷑ singularit᷑ ⁊ ꝓp̄e ⁊ sic fit: aliq̄n re qñ
manꝰ violẽte iferunt᷑. ff. e. l. i. §. iniuriã. 17.
q. 4. Si q̇s suadẽte. Aliq̄n fit v̄bis ɔuitian
do vel ɔtumeliã dicẽdo. Facit. c. olim. ex eo.
ti. Fit ⁊ tertio mõ. s. lr̄is: cũ videlicet librũ
vel chartã vel historiã ad infamiã alicuiꝰ ꝑ/
tinentẽ ɔscripsit: cõposuit: vel edidit: vel do/
lo malo fecit vt aliq̄d hoꝝ fieret: puta dimi/
sit scripturã cadere in platea: ar. ff. de verb.
sig. l. late. nec distinguit᷑ vtꝝ noĩe suo vel al
terius ediderit: vel vtrũ nomẽ expꝛesserit il
lius quẽ intẽdebat infamare vel nõ. dũmo/
do aliter ꝑ circũstantias cognosci possit. Eo
dem mõ tenet᷑ si sine scriptura in notã vel si/
gnũ aliq̄d istoꝝ ꝓdidit: puta veste lugubri

vtit᷑ i iniuriã alicuiꝰ vel cornua posuit i por
ta ⁊ hmõi. ff. de iniur. l. itẽ apud labeonem.
§. ait. p̄tor. ne q̇d ifamãdi cã fiat. ⁊. 5. q. i. c. q̇
dam maligni spiritus. ⁊ de ista quarto mo/
do dicta hic loquor.
❡ Quid de illo q̇ dicit alicui latro. fur: ho/ j
micida ⁊ hmõi: cũ dicat verũ. R. ꝼm Ho. ꝙ
si facit aĩo accusandi vel denũtiandi ad pu/
niẽdũ delictũ ⁊ ꝓbauerit nõ punit᷑ nec tenet᷑
iniuria. ff. e. ti. l. eũ qui. in ꝑn. vbi dꝛ peccata
enim nocentiũ nota esse ⁊ expedire ⁊ oporte/
re: ⁊. C. e. ti. l. si quidẽ. ⁊ idẽ si faciat excipiẽ/
do vt eũ repellat a testimonio: ō test. c. ex par
te. vel ab ordine: aut bñficio de accusa. c. sup
his. quia hec a iure ɔcedit᷑: ⁊ nemo facit iniu
riam q̇ vtit᷑ iure suo: de elec. c. cum eccl̄a vul
terana. Si v̄o dicit ad infamandũ tm̄ ꝙ ꝑ/
sumit᷑ qñ nõ habet causã iustã dicẽdi tũc in/
iuriã facit ⁊ condẽnandus est. d. l. si quidẽ. ⁊
l. 3. C. e. 6. q. i. ex merito. ⁊. c. deteriores. ⁊ no.
Hosti. ⁊ Ber. in. c. si culpa. eo. ti.
❡ Quis potest facere iniuriam. R. ꝙ ille 2
tm̄ qui ⁊ pati eã põt. Fallit hoc i furioso ⁊ pu
ero q̇ nõ est doli capax: cuiꝰ iniuria fieri põt:
ipsi tñ alijs nõ possunt facere ⁊ idẽ de dormiẽ
te. Aduerte tamẽ ꝙ nemo iniuriã põt facere
nec tenet᷑ de iniuria: nisi q̇ scit se iniuriã face/
re vel scire debeat: etiã si ille cui fit nesciat: qꝛ
si q̇s ꝑ iocũ ꝑcutiat aut dũ certat nõ tenetur
iniuriaꝝ: hec habent᷑. ff. e. l. illud. ibi etiã dici/
tur nãq3 hi pati iniuriã pñt nõ facere cũ iniu
ria affectu faciẽtis. constat. 5. q. i. §. illud. cle.
si furiosus. de homici.
❡ Cui dat᷑ actio iniuriaꝝ. R. ꝙ illi q̇ eã pa
titur: ⁊ no. ꝙ nedũ iniuria fit in ꝑsona ꝓpa
alicuius. ꝟ etiaꝫ ei dꝛ fieri si fit in filio: vel ei
quẽ hꝫ in ꝑtãte. Insti. e. §. patit᷑: dũ tamẽ in
iuriãs sciat eũ filiũfamilias lꝫ ignoret cuiꝰ
datur etiam actio filiofamilias i noĩe suo. l.
filiusfamilias. ff. de ac. ⁊ ob. Itẽ in sponsã
vel vxorẽ ⁊ sic dat᷑ actio viro ⁊ mulieri: ⁊ si
sit filiafamilias etiã pr̄i. l. i. §. vlt. ff. eo. nõ tñ
eã que fit viro iniuriã patit᷑ spõsa vel vxor:
qꝛ vxores a viris non viri defendunt᷑ ab vxo
ribꝰ. l. 2. ff. e. de sponsa dꝛ in. l. itẽ apud labeo
nem. §. sponsũ. Itẽ dat᷑ heredi ob iniuriã fa
ctam cadaueri defuncti cuius est heres. Idẽ
si fama defuncti sit lacessita. d. l. i. §. ꝟ si forte
cadaueri. Itẽ dat᷑ dñs ob atrocẽ factã ser/
uo. d. l. iteꝫ apud labeonẽ. §. p̄tor ait. 2. §. se.

ꝛ insti.eo.§.seruus. Itē datur ep̄o pro iniu/ria facta clericis ꝛ abbati ī suis monachis: vt no.i.c.parochianos.de sen.ex.

4 ℂ Nūquid matrone in veste meretricali de prebense fiat iniuria si intētetur. R. ꝙ non facit.c.in audiētia.de sen.ex.nō īiuria k ma/trimonio: ſm Ho.ꝛ Ber.qui ipsuz ignora/uit.C.de adul.l.si ea.sicut nec militie qui mi litez ignorat.ff.loca.l.si ignorans.secus si in babitu bonesto.

5 ℂ Utrū iniuriā quis possit repellere. R. ꝙ defendendo solū licet: sed pcutiendo fuit diuersa opinio. Hug.in.§.si ꝓ ira.50.di. tenuit ꝙ nō licet. Ber.ꝓ ꝛ Lau.i.c.susce pimus.de homici.restringit hoc ad clericos Sed ego dico ſm doctrinā Alex.in.3.pte sūme: ꝙ etiā percutiēdo licet necessitate co/gente: si iniuria alit vitari nō pōt ꝛ nedū lai cis sed etiā clericis.de quo vide.s̄.cleric⁹.10. ꝛ homicidiū.3.ꝛ defensio.§.3.

6 ℂ Utrū iniuriat⁹ teneat eā remittere. R. glo.i.c.si quis cōtristat⁹.90.di.ꝙ nō: quo ad actionē.s.vt satisfactionē habeat.23.q. 4.si illic.imo dicit ꝙ bene facit agēdo vt sa/tisfaciat.45.di.et qui emēdat.23.q.5.de oc cidendis.quia īiuriator tenet nedū ꝑtere veniā sed etiaz satisfacere de dāno dato ex i/iuria si pōt: aliter nō potest absolui: nisi iniu/riatus remisisset actionē iniurie liberat quo ad cōsciētiaz: sed rancorē cordis etiā in īiuri ante non satisfaciēdo tenet īiuriatus dimit tere: vt de pe.di.5.c.vlti.imo nunq̄ debet ad mittere eo quia nō licet aliquem odio habe/re.23.q.4.cū in lege.ij.q.3.c.in turba.

7 ℂ Quomodo dimittit seu tollit actio iniu riarū. R. ꝙ tribus mōis. Primo remissiōe vt per supplicationē aut preces.23.q.4.si il/lis. Aut per pactū.ff.de pac.l.si tibi decē.§. j.Secūdo remittit dissimulatiōe. ff.de iiu. l.non solū.§.j.ꝛ insti.eo.§.vlti. Unde si iiu ria illata ꝛ per annū vtilē si ē per metū: aut continuū: si alio modo ē illata nō agit: abo/letur.l.si cū exceptiōe.§.in cause.ff.quod me tus causa.ꝛ C.de iiurꝫ.ꝛ quod nō.in glo.l.si non cōuitiū.posset tamē indirecte agere: etiā post annū per viaz exceptiōis: puta si eēt ex/cōmunicatus iniuriator ne absolueret: ſm Hosti.ꝛ Pa.in.c.ea noscitur.de sentē.excō. Itē tertio remittit actio īiuriarū: saluta:io ne: de osculatiōe: comestiōe: ꝛ huiusmodi si/gnis. Nā huiusmōi signa sunt recōciliatio/nis: sicut subtractio ē signū iimicicie: vt no. glo.in.c.cū Adrian⁹.63.di.ꝛ in.c.cū super abbatia.de offi.delega. Quod itelligo verū nisi a pncipio prouocasset aduersariū citare eū faciendo: quia tūc per osculū ꝛ pdicta si/gnanō tolleret nisi expresse renūcietur vel transigat. Et sic intellige predictā.l.non so lū.§.j. Non credo etiā ꝙ tollatur actio iiu riarū si homo exhibet signa: que necessario tenet exhibere inimico: quia p illa non dici tur quis recōciliatus. Et ꝓ hoc facit qd̄ no. Bar.in.d.l.si tibi decē.ꝙ infirm⁹ sacerdoti dicēdo: ꝙ remittit iiuriā sibi illatam: intelli gitur remisisse odiū ꝛ non satisfactionē iniu rie: quod nō. Itē tollitur actio īiuriaꝝ quo/tienscūq̄ quis incitat iudicē vt torqueat in/iuriantē: eo ipso ꝙ ipsum torquet aut cōdē/nat ad vindictā remittit iniuria. Unde aliā satisfactionē pro iniuria petere non poterit: vt ē bon⁹ tex.ꝛ ibi Bar.in l.sed ꝛ si vni⁹.§. si ante iudicē.ff de iiurꝫ.nisi protesteris ꝙ ex hoc nō vis tibi pīudicari quin ꝓ tuo intēē possis agere actionē iiuriarū: vt.l fi.ff.d̄ in iurꝫ. Itē remittit per mortē: quia iiuriarū actio non trāsit ad heredē ante litis cōtesta tionē: moriēte iuriato: vt.l.iniuriaꝝ.in pn. ff.de iniurꝫ. Et hec oīa limita ſm Pa.in.c. olim.de iniurꝫ.quo ad actionē iniuriarū ve ra: sed nō quo ad dāna ꝛ expēsas: quia p hoc non tollit quin agere possit ad restitutōnez ar.c.j.d̄ iniurꝫ.ꝛ sic serua in cōsciētia: ꝛ etiā si iniuriatus nō ageret: tenet ad interesse et dānuz quod itulit: nisi ipse remittere velit: vt in.d.c j. Nō.tamē ſm Hostiē.in sū.tit. de pe.ꝙ si iniuriat⁹ nollet cōponere cū iniu riante: vel nimis grauaret eū: tunc iniuria/tor i cōsciētia posset tenere arbitriū iudicis penitentie.argumē.c.veniens.de iureiurā. et.c.3.de arbitris.

ℂ Aduerte etiā quia si quis soluat pecuniā pro remissione iniurie obtinēda ifamis effi/citur: nisi pactuz fiat auctoritate iudicis.ff. de his qui nō.infa.l.furti.§.pactus.no.Jo. in.d.c.si illic. Similit eēt infamis si esset cō/dēnat⁹ per iudicē: siue ciuiliter siue crimia/liter agat.ff.de his qui no.infa.l.athletas. §.vlti. Et ideo cū agitur cōtra aliquē cōsti/ 8

tuat procuratorez: vel faciat cōpromissuz: vt supradictū est. infamia. §.6.

9 ¶ Quando autez iniuria dicatur enormis vel atrox. vide enormis.

i **Iniusticia** Utrū sit pctm̄ mortale: R. ſm sanctū Tho. 22.q.70.articu. j.q.ij. ꝙ iniusticia ē duplex. Una illegalis opposita iusticie legali: ⁊ hec ſm essentiā ē vitiuz speciale inquātū respicit obiectū speciale. s. bonū cōmune quod contēnit. sed quo ad occasionē est vitiū generale: quia per cōtēptū boni cōmunis pōt homo ad oīa peccata deduci. Sic etiā omnia vitia īquātū sūt cōtra bonū cōmune: rationē habēt iniusticie quasi ab iniusticia. Alia iniusticia dicit̄ ſm inequalitatē quandā ad alterū prout. s. homo vult habere plus de bonis. s. diuitijs honoribus ⁊ min⁹ de malis. s. laborib⁹ expēsis ⁊ sic habet materiā specialē: ⁊ ē vitiū speciale oppositū particulari iusticie. de qua. j. iusticia. Facere autē iniustū ex genere suo peccatū mortale ē: quia infert nocumētū proximo: quod ē cōtra charitatē. Excusat̄ autē m vt nō sit mortale peccatū: vel ratione ignorantie ſm philosophū. 5. Ethicorū. Itē ratione paruitatis: vt si quis auferat pomuz alicui: quia deficit a rōne pfecta eius quod ē iniustū facere: inquātū reputari pōt non eē omnino contra voluntatem eius qui hoc patitur: et hoc probabiliter.

i **Inobedientia** Utruz sit peccatuz mortale. R. distinguendo. Aut est circa pcepta diuina ⁊ sciēter: vel ex ignorātia que nō excusat. de qua. s. ignorantia. §.4. Sic semp ē mortale. facit. 32. di. §. porro. ⁊ 81. di. c. si qui pſbyteri sunt. vbi dicit̄ idolatria. ⁊ 14. q. j. quisqs. Si vero fiat cōtra ex ignorātia que excusat: sic nō peccat mortalit̄. Aut inobediētia ē circa pcepta iuris positiui: ⁊ tūc distinguo: ꝙ aut talis lex seu pceptū per longa tēpora nō fuit receptū papa sciēte ⁊ trāsgressores non puniēte: ⁊ sic nō est mortale peccatuz: imo excusat̄. Facit quod no. Pa. in. c. cū olim. de cleri. cōiuga. vbi declarat grecos nō peccare: lz accipiāt vxores clerici coruz. Ex quo nota ꝙ quādo lex generalis recipit̄ in vsuz a certo genere personarū ⁊ ab alio nō: ꝙ nō obseruātes nō peccant: saltē post longa tēpora. §. leges. 4. di. ⁊ quod nō. docto. in. c. j. de treu. ⁊ pace. Nec obstat qđ ibi tenet Hostien. quia loquit̄ qñ talis puaricatio ē peccatū de sua natura: qr tunc nō excusat nō receptio: sec⁹ esset si eēnt eiusdē generis ⁊ maior pars acceptasset: qr lz superior nō puniret: tamē minor pars nō excusaret̄: sed haberet locū. Multa per patientiā tolerātur ⁊c. c. cū iam dudū. de pbē. Idez dico si talis lex fuit recepta sed p cōsuetudinē abrogata: ꝙ nō peccāt inobediētes vt. s. dixi. consuetudo. §. 9. ⁊ 10. Aut talis lex nō ē abrogata neqꝫ per cōtrariā cōsuetudinē: neqꝫ per non acceptationē: ⁊ tunc fuit diuersa opinio inter docto. quidā dicunt vt Collectari⁹ in. c. j. de cōstitu. ⁊ multi alij ꝙ talis iobediētia nō est mortale peccatū: nisi fiat ex contēptu: ⁊ huiusmodi opinionis videt̄ fuisse beat⁹ Ber. li. ij. de pcepto ⁊ dispē. vbi dicit. Non qualiscūqꝫ mādati pteritio: criminalē inobediētiā facit sed repugnare ⁊ nolle obedire. Idē i li. 8. dicit. Si verbū loco vel tēpore silentij p obliuionē surreptum fuerit cōtra preceptū: veniā facilime ipetrabit: quia etiā vix peccatū reputabit̄. Idē in li. 12. ibidez dicit. Si iubēte seniore mihi silentiū verbū elabit̄: reū me esse fateor: sed venialit̄: si vero ex contēptu sciens ⁊ delirans sponte in verba prūpo: puaricatorē me cōstituo ⁊ criminalit̄. hec ille. Alij tenent ꝙ p dicta opinio est vera: nisi fiat ex cōsuetudine cōtra legē: quia sic etiā esset mortale. Et huius opinionis videt̄ Ricar. de media villa in. quol. j. q. 19. Alij vero dicunt cōsideranda verba legis: quia si pcipit p verba cōmunia: vtputa: statuim⁹ ordinam⁹: ⁊ similia: sic verū ē ꝙ nō ē mortalis inobediētia nisi sit ex cōtēptu. Et quid sit contēpt⁹ vide. s. cōtēpt⁹. Si vero lex loquit̄ per verba pceptiua seu eqpollētia sic ē mortalis inobediētia: quis nō fiat ex contēptu dūmodo sciēter ⁊ sine cā rationabili. Et pro hoc facit. c. 2. de maio. et obediē. ⁊ c. quod precipit̄. 14. q. j. Et huius opiniōis videt̄ Pa. in Rubrica de obserua. ieiu. Alij vero tenent. vt sanct⁹ Tho. in. 4. di. 15. ar. 3. q. j. ꝙ precepta iuris positiui magis obligāt ex intētiōe legislatoris ꝙ̄ ex ipis verbis. Et ideo trāsgressor talis magis est

reputãdus qui obuiat intẽtioni legislatoris
ꝙ qui veniat in aliquo a legis ordinatione.
Intẽtioni autẽ legislatoris obuiat qui ex cõ
tẽptu vel sine aliqua rationabili causa pre
ceptũ non seruat: secus in casu in quo proba
biliter credi potest si legislator adesset: eum
obligare nõ vellet: talis non ẽ reputãdus ꝑ
cepti trãsgressor: nec peccat mortaliť. ⁊ hec
videtur coincidere cũ opinione Ricar. que
mag⁹ mihi videť equa: ⁊ ideo sequẽda quaz
etiaz sequitur Archi. 76. di. in. c. vtinam.
⁊ Ge. in. c. generali. de electio. li. 6. Facit ꝑ
hac opinione glo. in. c. quisquis. 4. q. 5. ⁊. c.
honoratus. 74. di. ⁊. 84. di. c. j. ⁊. 10. di. q̃s
aut. Et quod no. Pa. in clemẽ. j. de eta. ⁊ q̃
lita. Naz durũ valde videť ꝙ ꝑlatus intẽ
dat semꝑ inijcere laqueũ mortal' peccati in
suis ꝑceptis. ⁊ ideo solũ credo sit in cõtẽpto
ribus ⁊ illis qui ꝑuaricationẽ ⁊ inobediẽti
am ducũt in consuetudinẽ que ẽ quidã con
tẽptus interꝑtat⁹: ⁊ quia sic ex toto frustra
tur finis legis: sed inobediẽtia que nõ ex cõ
tẽptu neq; ex cõsuetudine procedit: credo ꝙ
sit veniale peccatũ: cũ hec non ex toto fru
stret finẽ legis: nec sit totaliť cõtra intentio
nẽ eius. Similiť dicendũ de inobediẽtia ꝑ
latorũ aut superiorũ. Multo magis excu
satur a mortali qui facit cõtra ex ignorãtia
non affectata: crassa vel suppina. Si ꝟo in
obediẽtia sit cõtra cõsilia. aut lex cõsilij ẽ per
fectionis. vt Math. Uade ⁊ vende omnia
Et sic nõ est peccatũ. Et sic intellige glo. in
d. c. generali. de elec. lib. 6. ⁊ iura que alle
gat. Si autẽ lex ẽ consilij reuerẽtie: quod ẽ
quãdo subdit⁹ deberet facere: tamẽ superior
non vult ꝑcipere: sed poti⁹ cõsulere vt absti
neat: vt no. glo. in. c. ad aures. de tẽpo. ord.
sic peccat venialiter: vt no. Archi. i. c. testa
mentũ. 6. di ⁊. 25. di. §. alias ea demũ.
¶ Utrũ inobediẽtia statuti penalis sit pec
catum. R. Henri. de gã. in quol. 3. q. 22. ꝙ
aliquãdo in statuto sunt duo ꝑcepta: puta
cũ dicitur. Statuim⁹ ne quis faciat tale q̃d
⁊ qui fecerit soluat talem penã: ⁊ tunc obli
gat ad culpã ⁊ penaz. Et sic intellige glo. et
Ge. in. c. vt animarũ periculis. d cõsti. li. 6.
⁊ Inno. i. c. quod sup his. de voto. ⁊ Jo. an.
in. c. relatũ. ne cleri. vel mona. ⁊ Ge. in. c. ꝑ
petue. de electio. li. 6. qui dicũt ꝙ statutuz
penale ꝑceptiuũ lz cõtineat aliã penaz corpo
ralẽ obligat ad mortale. Aliquãdo ꝟo est
vnũ solũ ꝑceptũ: puta cũ diciť. Statuim⁹
ꝙ si quis fecerit tale quid: soluat talẽ penã
⁊ sic obligat solũ ad penaz ex forma statuti.
Ex intentione vero statuentis obligat ad
culpam si passim temerarie aut cã leui pre
uaricetur. Aduerte etiam ꝙ in conscientia
neq; in primo casu neq; in secundo teneť ad
penam nisi post condẽnationez scd̃m glo. c.
fraternitas. in fi. 12. q. 2. ⁊ ꝙ licz statutum
nõ sit preceptũ ex forma: tñ obligat ad mor
tale quando imponit penam mutilationis:
vel mortis corporalis.

Inquietudo mentis est filia auari
cie que communiter est veniale pec
catum: nisi per eam omittantur necessaria
ad salutem.

Inquisitio est alicui⁹ cri
minis manife
sti saltem per famaz ex bono ⁊ equo
iudicis competentis canonice facta inuesti
gatio ꝺm Hostien.

¶ Quottuplex est inquisitio. R. vt colligo
ex Pa. in. c. qualiť ⁊ quãdo. el. 2. de accusa.
ꝙ triplex est. Quedã generalissima qua in
quiritur sup statu toti⁹ prouincie vel dioce
sis: ⁊ in hac nõ est opus ꝙ ifamia precedat:
nec habet locũ dicta diffinitio: quia ꝑlat⁹ te
netur eã facere. c. cũ venerabilis. de cẽsi. ⁊. c.
romana. de censi. li. 6. Quedaz ẽ generalis
qua ĩquiritur super statu alicui⁹ ciuitatis:
castri: vel alicuius loci: ⁊ de hac nõ loquitur
prefata diffinitio: quia nõ requiriť infamia
vt in. c. j. de offici. ordi. l. congruit. ff. de of.
presi. Tertia ẽ inquisitio specialis que fit cõ
tra certã personaz: et hoc potest fieri dupli
citer. Primo nõ ad imponẽdã penaz: sed ad
peccatũ euitãdũ ex debito officij: vtputa ꝙ
matrimoniuz nõ contrahatur propter ipe
dimentũ. de diuor. c. porro. 35. q. 6. §. duo.
Et idẽ dic qñ vult inquirere de aliquo cano
nico impedimẽto eadez ratione ꝺm Hostiẽ.
Itẽ vbi agiť de restitutiõe vsurarũ ⁊ debito
res ꝑpter iuramentũ ipediũtur petere. Itẽ
generaliter quãdo vult inquirere de aliquo
crimine nõ ad priuatũ comoduz: sed tñ ad
pniam pctĩ: ⁊ tunc non requiritur infamia

p̄cedēs ꝫm Inno. ⁊ ſequit̄ Pa. in. d. c. q̄li-
ter ⁊ q̄n. facit. c. cū dilectus. ⁊. c. nihil. cū ſi-
milibꝰ. de elec. ⁊. c. fina. de clādeſti. deſpō.
⁊ quod nō. per Inno. in. c. j. de poſtu. p̄lat.
Secūdo pōt fieri inquiſitio ſpālis ad penaꝫ
imponēdaꝫ: ⁊ tunc ſi fit ad denūciationem
purā officialis: ſic nō oportet p̄cedat īfamia
l. ea quidē. C. ꝺ accu. c. j. de teſti. cogē. ꝫ opor
tet ſit notoriū al's nō credit̄ ei. de quo tamen
dic vt. 4. q. 4. §. vlti. al's autē non precedēte
infamia: procedere nō poteſt in inquiſitione
ad penā īponēdā: vt in. d. c. qualit̄ ⁊ quādo.
⁊ no. Pa. in. c. ad noſtrā. el. 2. de iureiu.

2 ¶ Sed querit̄: qualis infamia debet p̄cede-
re. R. Pa. in. d. c. qualit̄ ⁊ q̄n. ꝙ ſi fit īqui-
ſitio cōtra prelatū ſecularē oportet ſit talis
⁊ tanta ꝙ ſine ſcādalo vel periculo diſſimu-
lari nō poſſit: vt in. d. c. qualit̄ ⁊ quādo. Si
ꝟo cōtra prelatū regularē: puta abbatē vel
priorez conuētualē: ſic debet ſeruari diſpoſi-
tio prefati. c. qualit̄. Si cōtra regulares in-
feriores: ſic puto ꝙ nō requirat̄ tanta infa-
mia: ſed ſolū fama publica cū indicijs vt ſu-
ſpitionibus aliquibꝰ: alit̄ in cauſa crimina-
li nō credo iudex poſſit procedere ad aliquē
actū vel capture: aut areſtatiōis ꝑſone. vel
tormentorū: aut inquiſitiōis: infamatiōis:
vt no. Inno. ⁊ Jo. an. in. d. c. qualit̄ ⁊ q̄n. et
d. An. ibidē. Similit̄ Ange. in. l. ſi vacan-
tia. C. de bo. vaca. ⁊ Bar. in. l. de minore. §.
tormēta. ⁊. l. fi. ff. de queſti. In alijs autē a
p̄dictis. ſ. a captura: aut reſtitutione: ⁊ cete-
ris predictis ſi nō ſeruat̄ ordo ad vnguē nō
obeſt. Pa. tn̄ tenet in. c. ꝑ. de accuſa. ꝙ etiā
ſine infamia cōtra clauſtrales pōt fieri inq-
ſitio. Quod verū credo vbi tractaret̄ ꝺ mo
dico p̄iudicio: ſecus ſi procederet̄ ad depoſi-
tionē ab ordine: aut incarceratione: ⁊ huiuſ
modi. Si ꝟo inquiſitio ſpālis ad penaꝫ fiat
contra alios a p̄dictis clauſtralibus: ſic non
poteſt fieri: niſi fama publica p̄cedēte: ⁊ ta-
lis fama debet deferri iudici ſedēti pro tribu
nali ad bancū: al's in ſecreto non valet. Ita
nō. Ange. in. d. l. ſi vacātia. ⁊ cū alijs indi-
cijs ſeu ſuſpitiōibus: alit̄ non pōt procedere
iudex ad aliquē actū: vt dixi.

3 ¶ Quomodo procedet p̄latus in īquiſitiōe
R. ꝙ p̄mo debet deſcēdere ad locū vbi con
uerſat̄ perſona cōtra quā vult inquirere: q2
ibi veritas meliꝰ inquirit̄: vt in. c. poſtq̄. et
quod nō. in glo. de electi. Et hoc intellige ſi
pōt comode: al's nō tenet̄. Secūdo ſi inquiſi
tio ē generalis dabit iuramētū clericis: ſi ē
cōtra eccleſiā ſup̄ hiſ que ſciūt vel credūt in
ſua eccleſia reformanda taꝫ in capite q̄ꝫ ī mē
bris: exceptis criminibꝰ occultis de mera ve
ritate dicēda: vt in. c. qualit̄ ⁊ q̄n. el. 2. in fi.
de accuſa. Nec iuramētū vel interdictū ſeu
excōmunicatio lata ab abbate vel alio cōtra
ſubditos ne reuelēt inquiſitori valet neqꝫ li-
gat eos. de offi. or. c. pleriqꝫ. li. 6. Si ꝟo eſt
ſpālis citabit illū cōtra quē vult inquirere.
d. c. qualiter. el. 2. §. debet. ⁊. 5. q. 2. ſi prima
tes. Tertio procedet ad receptionē dictorū
eorū clericorū quos inquirit: vel teſtiū ſi q̄
producūtur ab aliquo: p̄ſentibꝰ tamē eis cō
tra quos inquirit: niſi ꝑ cōtumaciā ſe abſen-
tent: ⁊ ea que eis obijciūtur: ⁊ noīa teſtium
ſunt eis exponēda Fallit hoc in caſu: de quo
j. inquiſitor. §. ij. Quarto exceptiones tā cō
tra teſtes q̄ꝫ alios: ⁊ replicatiōes legitimas
admittet: vt deponēdi falſuꝫ audacia ꝓhibe
atur: vt in dictis. §. debet. ⁊. c. ſi primates.
¶ Utrū ille contra quē fit inquiſitio poſſit 4
negare infamiā p̄ceſſiſſe. R. ꝙ ſic: ⁊ ſic opor
tebit ꝙ primo iudex hoc cognoſcat. Unde
ſi infamatꝰ nō inuenit̄ non poterit iudex ꝓ-
cedere: al's ſic. c. cū oporteat. de accuſa. ⁊. d.
c. qualit̄. el. 2. ⁊ lꝫ accuſator probet euꝫ infa
matū: nihilominꝰ reus poterit probare ꝙ
ſit bone fame. argu. de pur. cano. cū in iuuē-
tute. ⁊ potētius ē priuilegiū bone fame q̄ꝫ in
famia. argu. c. licet. in fine. de accuſati. ⁊ no.
Ber. in. d. c. qualiter. el. 2.
¶ Utrū ille contra quē inquirit̄ poſſit re- 5
cuſare iudicē ſi habet illuꝫ ſuſpectū. R. ꝙ
ſic. c. cuꝫ ſpeciali. de appella. vtputa quia ex
odij fomite procedit. vel quia ē crimioſus.
arg. 3. q. 7. iudicet. iſta tamē quo ad oīa nō
ſunt ſeruāda in inquiſitiōe regulariū: q2 fa-
cilius ⁊ liberius poſſunt a ſuis adminiſtra-
tionibꝰ amoueri. d. c. qualiter. el. 2. Quod
limita niſi ī graui p̄iudicio īfligēdo. ar. d. c.
q̄liter. el. 2. in fi. in ꝟbo faciliꝰ ⁊ liberius.
¶ Utrū inquiſitores generaleſ poſſint ꝓce
dere ad inquirēdū de veritate criminū etiaꝫ
nō receptis teſtibus ſup̄ infamia. R. Pa. in
c. cū dilecti. de accu. ꝙ ſic ſatꝫ ē ꝙ eis cōſtet ꝺ
infamia ꝓpter frequētē clamorē. ſecus ē in
delegato ad vnam cauſam tn̄: vt in. c. cum

opoꝛteat. de accuſa.
¶ Quis pōt inquirere. R. ꝙ quilibet pꝛe
latus cōtra ſuū ſubditū: imo tenetur ne ſan
guis ſubditoꝛū exquirat in die iudicij de eo
rū manibus. de offi. oꝛdi. c. irrefragabili. de
regula. c. vlti. Facit. c. licet hely. de ſimo. 37.
di. legant. ⁊. d. c. qualiter. el. 2.
¶ Utrū monachi ⁊ religioſi poſſint depu
tari generales iquiſitoꝛes a ſede apoſtolica.
R. Pa. in. d. c. cū dilecti. ꝙ ſic monachi: vt
in. c. ſtatutū. de reſcrip. li. 6. No. quod dicit
Pa. in. c. cauſaȝ. el. j. de iudi. ꝙ appellatiōe
fratrū in ſtatutis ⁊ odioſis nō veniūt mona
chi. Idē dic in monialibꝰ vt nō veniant ap
pellatione ſoroꝛū: ⁊ dicunt pꝛopꝛie fratres
mendicātes: ſimiliter ⁊ ſoroꝛes: non mendi
cantes ꝟo ⁊ habitātes ſolitarie monachi vel
moniales appellantur.
¶ Utrū episcopꝰ poſſit diſpenſare in crimi
nibus ne p̄latꝰ amoueat ab officio. R. Pa.
in. d. c. qualit ⁊ quādo. el. 2. ꝙ ſic: qn̄ proce
dit per viā inquiſitiōis. ⁊ facit. c. inquiſitio
nis. de accuſa. circa prin. vbi dicit ꝙ pōt ſu
perioꝛ penam moderari niſi tale ſit crimen
quod ipediat oꝛdinis executionē ⁊ beneficij
retentionē etiā poſt pactaȝ penitētiā: ḡ vbi
cūqȝ iſta ceſſant quātūcūqȝ graue ſit crimē:
etiā maius adulterio poterit nedū episcopꝰ
ſed quilibet ſupioꝛ diſpenſare vt non remo
ueatur ab adminiſtratione.
¶ Utrū de iuribus ſingulariū pſonaruȝ ſit
procedendū inquirēdo vel extra oꝛdinē ſine
inſtātia partis: R. Pa. i. c. ad noſtrā. el. 2.
de iureiurā. ꝙ nō: ſed libello oblato ⁊ ſerua
to oꝛdine iuris. quod etiā ſequit Jo. an. i. c.
fi. de fo. cōpe. etiā ſi factū allegatur notoꝛiū.
facit. l. ad pemptoꝛiū. ff. de iudi. ⁊. l. ꝑperan
dū. C. eo. vbi patet ꝙ iudex nō debet citare
abſentē niſi parte petēte: ⁊ ſi alit citat nō va
let citatio: vt no. i. c. j. de iudi. Quod limita
ſm Bar. i. l. 4. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dā.
infec. niſi ſit cauſa miſerabiliū perſonarum
que ſe iuuare non poſſunt.
¶ Quid ſi teſtes interrogētur ſup occultis
criminibꝰ. R. ꝙ nō debent reſpōdere ſi inq
ſitio ſit generalis niſi de crimine de quo infa
mia p̄ceſſit. d. c. qualit ⁊ quādo. el. 2. multo
minꝰ ſi inquiſitio ſit ſpālis cōtra aliquē. Si
ꝟo infamia pꝛeceſſiſſet cōtra aliquē: tunc te
ſtes dicēt ſuper oībus que ſciūt de eo qđ inq
ritur veritatē: etiā ſi illud quod ſciunt ſit oc
cultū: vt ſi de foꝛnicatiōe agitur ⁊ vocat ali
quis qui ſimul cū eo fuit: debet dicere ſecre
tas circūſtātias etiā eas quas ſecreto nouit
dūmodo ſit īfamatꝰ de crimīe ſuper quo fit
inquiſitō: puta cū tali muliere cōmiſit foꝛni
cationē: ſed ſi tm̄ de foꝛnicatione eſſet infa
matus nō expꝛeſſa aliqua: tūc non debet te
ſtis reuelare foꝛnicatricē occultaȝ. Hec nō.
Inno. ⁊ Hoſti. in. c. qualiter. el. j. Jo. ⁊ Ar
chi. 2. q. 5. habet hoc.
¶ Utrū ille cōtra quē fit inquiſitio teneat 12
dicere veritateȝ ſup certo crimine interroga
tus. R. ꝙ ſic: ſi fama ſit cōtra eū. de quo vi
de. s̄. confeſſio delicti. in prin.
¶ Quid eſt indicium ⁊ quomodo per indi 13
cia poteſt procedi contra aliqueȝ ad inquiſi
tionē. vide s̄. indicium.

Inquiſitoꝛ hereticoꝝ mi
i noꝛ episcopo
eſſe non pōt niſi quadrageſimuȝ eta
tis ſue annū attigerit. cle. dolētes. đ hereti.
¶ A quibus poſſunt tales inquiſitoꝛes iſti j
tui. R. glo. i. d. cle. dolētes. ꝙ p miniſtros
vel ꝓuinciales illoꝛū oꝛdinū quibus a ſede
apoſtolica eſt cōmiſſuȝ. Itē ab ep̄is vel ca
pitulis ſede vacante: vt in. d. glo.
¶ Utrū pꝛefati iquiſitoꝛes poſſint alijs cō 2
mittere vices ſua. R. glo. d. cle. ꝙ ſic. ⁊ cō
miſſarios quos dāt vocamꝰ vicarios vel ſb
ſtitutos. cle. j. §. poꝛꝛo. §. notarij. de hereti.
¶ Utrū inquiſitoꝛes p̄fati poſſint ſe impe 3
dire de diuinationibus: aut ſoꝛtilegijs: aut
vſuris. R. ꝙ de diuinationibus ⁊ ſoꝛtile
gijs ſi manifeſtā ſapiunt hereſiȝ pn̄t ſe itro
mittere: vtputa qꝛ faciunt manifeſtas īuo
cationes demonū: attribuendo demonibus
aliquod diuinū: ſecus ſi ſolū inuocant ad ex
ercendū opera que naturalit pn̄t: quia tūc
talis inuocatio non ſapit hereſim ſm Ol
dra: alr̄s nō poſſunt etiā ſi ſapiūt hereſiȝ: ſed
non manifeſte: ſimilit nec de vſuris tex. ē i
c. accuſatus. §. ſane. de here. li. 6.
¶ Sed nūquid inquiſitoꝛes poterūt ipſi co 4
gnoſcere: an ſapiat hereſim vel ne. R. ꝙ nō
quia iuriſditō ē ſibi attributa exiſtēte condi
tione: vt no. glo. in. d. c. accuſatus. ⁊ glo. i. c.
j. de offi. dele. li. 6. que videt contraria: itel
ligenda ē vera: ꝙ inquiſitoꝛ pōt cognoſcere
an ſapiat manifeſte hereſim quādo certuȝ ē

ꝙ sapit hēsiꝫ ꝟ dubitat̃ an sit māifesta vl̃ n̄
5 ¶ Que prohibent̃ prefatis inquisitoribus
℟. ꝙ nō extorqueant pecuniā ꝓtextu officij
inquisitionis q̄buſuis modis illicitis. Item
ꝙ nec sciēter acceptent bona ecclesiarū ob de
lictū clericorū: aut fisco applicent ꝙ si cōtra
fecerint tam ipsi q̄ȝ eorū cōmissarij: ⁊ etiam
episcoporū aut capitulorū sede vacāte sunt
excōmunicati ipso facto. nec poterūt absol
ui ante satisfactionē pecunie sic extorte nisi i
mortis articulo. cle. dolētes. de hereti. Item
districtius inhibet̃ eis ne abutant̃ quomo
dolibet portatione armorū. Itē ꝙ non habe
ant nisi officiales necessarios. d. cle. dolētes
Item p̄cipitur taȝ episcopis q̄ȝ alijs inq̇sito
ribus ꝙ non īponant maliciose aut fraudu
lenter crimen heresis alicui: aut ꝙ impediāt
executionē officij inquisitionis false. Itē ꝙ
odio: gratia vel amore lucri: aut comodi tē
poralis obtentu cōtra iusticiaȝ ⁊ cōtra con
scientiā non omittant procedere vbi ē proce
dendū: al̃s episcopus per triēniū suspensus
est ab officio ⁊ eius superior hoc faciēs. In
feriores v̄o episcopis sunt excōmunicati ex
cōmunicatiōe papali. cle. multorū. de here.
Quod bene nota cōtra istos inq̇sitores qui
citant aliquos pro hereticis qui tn̄ nō sunt:
quia sunt excōmunicati ipso facto. Item ꝙ
nō possunt de crimine heresis inquirere cō
tra episcopos nisi in litteris apostolicis exp̄s
se vt possint hec facere cōtineatur: vt in. c.
inquisitores. de. hereti. li. 6. Iteȝ inquisito
res ordinis minorū nō possunt se intromit
tere de ordine predicatorū. Nec inquisito
res de ordine predicatorū de ordine minoꝝ
pretextu cuiuscūq̄ȝ heresis: vt i priuilegijs
eorū: aliter sunt excōmunicati ipso facto: ⁊ ē
papalis ꝑ extrauagātē Pau. secūdi.
6 ¶ Utrū inquisitores hereticorū possint ꝓ
cedere cōtra illos christianos qui ad ritum
transeunt iudeoꝝ. ℟. ꝙ sic: dūmodo metu
mortis absolute seu precise nō fuerint bapti
cati. c. ꝯ christianos. de here. li. 6.
7 ¶ Utrū officiū inquisitiōis eis ab apostoli
ca sede cōmissuȝ expiret per morteȝ romani
pōtificis concedentis. ℟. ꝙ non: vt in. c. ne
aliqui. de hereti. li. 6.
8 ¶ Utrū iquisitores possint indicere silētiū
oībus p̄dicatoribus. ℟. ꝙ nō: nisi solū que
stuarijs quādo cōtinget cōgregationē fieri
pro negocio fidei vel dictorū questuariorū
p̄dicatio eidē negocio īpedimentū afferret
c. vt officiū inq̄sitiōis. de hereti. li. 6.
¶ Utrū inquisitores prefati possint ꝯuoca 9
re clerū ⁊ populū ciuitatū vel castrorū aut
aliorū locorū. ℟. ꝙ sic prout negocio fidei
viderint expedire. Similit̃ cōceditur eis vt
aduocēt peritos quoslibet vt in sentētijs hu
iusmodi proferēdis consiliū prebeāt: ⁊ ꝙ ta
les peritos aduocatos vt eis obediāt in p̄fa
tis consilijs dādis in virtute obediētie pos
sint cogere. c. vt cōmissi. de here. li. 6. Ex quo
aduerte ꝙ nō p̄nt precipere sub obedientia:
⁊ minus sub excōmunicatōe clero ⁊ populo
vt vadant ad eorū predicationes cōtra qd̄
sepius faciunt dicti inq̇sitores ⁊ nō valet.
¶ Utrū inquisitores prefati possint proce 10
dere cōtra aliquos sine episcopo. ℟. ꝙ cita
re capere ac tute custodie mācipare necnō in
vicul̃ ac maniċ ferreis ponere ⁊ inq̇rere ꝯ il
los quos iusticia pro huiusmōi crimine con
cedit possunt: sed tradere carceri ita atroci
qui magis ē ad penā q̄ȝ custodiā aut expone
re tormētis: aut ad sentētiam cōtra illos nō
pōt episcopus sine inq̇sitore: vel inquisitor si
ne episcopo aut delegato capituli sede vacā
te si sui ad inuicē copiā valeāt habere infra
8. dieruȝ spatium postq̄ȝ se requisierint: ⁊ si
secus presumptuȝ fuerit irritū est ipso iure.
cle. j. de hereti. ⁊ ibi ponitur de carcere ⁊ cla
uibus ⁊ officialibus. ⁊ dic vt ibi.
¶ Quomodo procedēt iquisitores p̄fati cō 11
tra aliquē. ℟. ꝙ si per viā accusatiōis ser
uent ordinē suū. Si per inquisitionē faciant
que supra dixi de indicijs ⁊ inquisitiōe. Ex
cipitur tamē ꝙ accusatores vel testes seu de
ponētes quādo propter potentiā personaꝝ
contra quas deponūt aut accusant graue ꝑi
culū imineret eis si noīa eorū publicarētur
tunc nō publice sed secrete corā diocesano vl̃
eo absente vicario ipsius quādo inq̇sitores
procedunt: vel episcopus aut eius vicarius
coraȝ inquisitore si comode pōt: ⁊ aliquibus
alijs ꝑsonis prouidis ⁊ honestis iurisq̄ȝ peri
tis totū processum suꝑ quo deliberandū est
manifestent: ⁊ de ipsorū consilio ad sentētiā
vel condēnationē ꝓcedere possunt: ⁊ plena
fides talib⁹ testibus adhibet̃: lȝ eoruȝ noīa
nō fuerint promulgata: ⁊ p̄nt p̄cipere inqui
sitores p̄fatis honestis ꝑsonis sub pena excō

municationis: quã incurrãt ipso facto ne reuelent predicta noia: episcop⁹ tñ nõ põt precipere inquisitori: nec inqsitor episcopo. Sed
9 papa pcipit in virtute obediẽtie: vt teneant secreta. Cessante tñ tali periculo debẽt accusatorũ ⁊ testiũ noia publicari ⁊ absq; aduocationũ ⁊ iudiciorũ strepitu ⁊ figura: vt i. c. fi. de hereti. li. 6. Itez q procedẽdo p viam inquisitiõis excõmunicati ⁊ participes: vel socij criminis admittũtur ad testimoniuz ptra hereticos: receptatores: defensores: fautores: ⁊ credẽtes eorũ si ex circũstantijs vera dicere psumantur. c. in fide. de hereti. li. 6. Secus si procedatur per viã accusatiõis vel exceptionis: quia tales nõ admittũt̃ ſm Jo. an. ibidẽ. Itẽ religiosi oẽs qui ante reli-
10 gionis ingressuz erant notarij quantũcũq; sint in sacris litere istud officiũ tabellionis possunt exercere quo ad oia que ad officiuz inquisitionis ptinent nõ obstãte aliquo statuto cõtrario. c. nulli. de rescrip.

12 ¶ Itẽ nota q statutũ loci per quod officiũ inquisitionis directe vel indirecte ipediret̃ vel quõlibet retardaret̃ ipso iure ẽ nullius roboris: ⁊ p censurã ecclesiasticã põt cogi rectores illo2 loco2 ipsa reuocare vel moderare vt nõ ipediãt. c. statutũ. de hereti. li. 6. et etiã possunt aduocare brachiũ seculare p cẽsuram ecclesiasticam contra hereticos: vt in dicto. c. vt officium.
13 Itẽ statutũ de duabus dietis. in. c. nõnulli.
14 de rescrip. non ipedit inquisitiõis officiũ: vt in. d. c. statutũ. Itẽ ſm Jo. an. possunt pcedere cõtra hereticũ lz alibi cõmiserit crimẽ si in sua inquisitione inuenit̃.

i **INsignia** Utrũ possit quis sibi assumere. R. Pa. in. c. dilecta. de exces. pla. cõmuniter tenetur q sic: ⁊ arma sicut ⁊ nomen assumit̃ ad placitũ vt agnoscat̃ ab alio. insti. de le. §. si quis in nomine. ⁊ l. ad recognoscẽdos. C. de ingenu. ⁊ manu.

j ¶ Utrũ insignia alterius possit quis assumere. R. Pa. i. d. c. dilecta. q sic: sicut ⁊ nomen quod limitat verũ: nisi illi cuius sũt p̃tẽderent aliquod dãnũ: vtputa facinorosus assumẽs arma alteri⁹ posset ille offendi loco facinorosi: ⁊ talis implorare põt officiuz iudicis: ⁊ iudex põt prohibere: quia ad eum spectat quies populorũ. l. j. §. quies. ff. de of. prefec. vr. Idem dic vbi interest reipublice sicut si aliquis accipit insignia boni artificis qui nõ est ita bonus: ⁊ ita decipiũtur populi De h̃ hẽs p Bar. i tracta. d̃ isignijs ⁊ armis.

¶ Utrũ quis possit assumere isignia dignitatis. R. q nõ si nõ habet illã dignitatẽ als̃ est falsari⁹. l. eos. ⁊ qd ibi no. ff. de falsa. Facit. c. j. de cleri. non or. mi. j

i **INscriptio** ſm aliquos ẽ qñ accusator profitetur vera que i libello sunt: vl̃ ſm alios cũ profitet̃ se velle prosequi vsq; ad finẽ. Sed ſm alios ⁊ verius inscriptio est quãdo accusator se obligat ad penã talionis id ẽ similẽ: quia talio proprie idẽ est qd repsentatio ad cõsimile: ⁊ hanc tenet Jo. an. ⁊ glo. in. c. sup his. de accusa. ⁊ pbat̃ in. c. tue. de procu. ⁊ seqt̃ Pa. in. d. c. sup his. ⁊ d̃ istis opionibus dr in. l. si cui in prin. ff. de accusa. ⁊. l. in causis. C. de accusa.

¶ Utrũ accusanti sit necessaria inscriptio. j R. glo. ⁊ doc. in. c. sup his. q sic: nisi in. 8. casib⁹. ⁊ ibi vide. Et lz inscriptio nõ fiat: tñ deficiens dz puniri pena talionis ſm Ac. in l. 2. C. de fi. instru. ⁊ Bar. in. l. si cui pdicta.

i **INstitutio** seu instituere ſm Hosti. est eccle vel ecclesiastici bñficij collatõ

¶ Quis potest instituere. R. de iure com- j muni episcopus. Itez capitulũ sede vacãte de insti. ⁊ si capitulũ. li. 6. Itez ille qui habet ex delegatione episcopi: de insti. ex frequentibus. Itẽ qui habet hoc de cõsuetudine. c. cũ venissent. de insti. dũmõ sit clericus. talis tñ ab isto institut⁹ nõ debet administrare: nec possessionẽ ecclesie adipisci nisi de cõsensu diocesani ⁊ eius auctoritate. d. c. ex frequentibus. Item abbates in ecclesijs sibi subiectis pleno iure possunt curaz cõmittere sine presentatione episcopo facta. arg. a cõtrario. de preben. c. in lateranensi. de capel. mo. c. pñbri li. 6. 16. q. 2. visis.

i **INtentio** accipitur dupliciter: Uel prout est motus: vel motiuũ voluntatis: vel prout dicit finem intentum. Et isto secũdo modo hic accipio.

¶ Utrũ intẽtio habitual̃ sufficiat ad meri- j tũ bone actiõis. R. san. Bo. in. 2. di. 41. q. vlti. primi ar. in fi. q si loquamur de itẽtiõe

habituali qua quis refert ad deū in genera-
li omnia opa diei vel anni. sic talis nō suffi
cit ad meritū. Sed si loquamur de intētione
habituali qua q̇s refert aliquod opꝰ ad deū
in primordio illius opationis vel alteriꝰ ad
quā illa consequēter se habet: ita ꝙ opus se-
quens directā habet ad opus primū ordina
tionē vel consequētiā. sic talis sufficit ad me
ritū. Unde si aliquis itēdit pro eo dare cētū
marchas: ⁊ incipit hodie dare vnā cogitan-
do de deo actualiť: postea dat alias ⁊ nihil
de deo cogitat: tamē actiones ille sunt ei oēs
meritorie ⁊ fructuose: ⁊ per hūc modū est i
viris religiosis qui in principio ex charita-
te deuouerunt portare religionis pōdus: q̇c
quid enī faciūt quod ad sue religiōis obser-
uantiā spectat ex prima intētiōe ē eis meri-
toriū ad salutē: nisi qđ absit contraria inten
tio supueniat. Si autē opus alteriꝰ generꝭ
incipet: oporteret ꝙ intentio renouareť vt
illud opus eēt meritoriū. Unde si religiosus
ad ea q̄ ad religionē ñ spectāt: vult se exerce
re oportet ꝙ intētionē renouet: quia illa ha
bitualis ad illa nō se extēdit. ⁊ iō nō ē parue
securitatis ⁊ vtilitatis religionē intrare. Di
cit etiā idē sanctus Bo. ibidē ꝙ intētio habi
tualis: Quis de deo non cogitet actualiť tā̄
si ex sola boni operis cōsideratione charitas
prompta: vel aliqua alia virtꝰ charitate in
formata ad ip̄m bonū opus: inclinat ipsum
est meritoria: sicut vir obediens mereť obe-
diendo prelato ꝓcipiēti sibi etiā si nihil cogi
tet đ deo: sed solū ꝯsideret ꝙ ē bonū obedire.
2 ¶ Utrū opus ab intentione recipiat quāti
tatē siue boni quo ad bona: siue mali quo ad
mala. R. scūs Bo. di. 40. ar. j. q. 2. ꝙ quā
titas bonitatis ⁊ malicie: correspōdet quāti
tati intentiōis ſm ꝙ quātitas intētionis at
tendiť quantū ad actū intēdendi: sed in quā
tū attendiť ex parte intēti non semꝑ corre-
spōdet. Unde gl. suꝑ illud Math. 12. Bo
nus homo ⁊c̄. dicit. Quantū bonū intēdis: -
tantū facis. Dicit idē sanctus Bo. ꝙ si li tā-
tū ⁊ quantū sunt aduerbia sic dicūt quanti
tatē actus intēdendi: ⁊ verū est generaliter
siue respectu malorū vel bonorū: quia quan
tū actus intēdendi ē magis intēsus in boni-
tate vel malicia tantū opatio exterior ē bo-
na vel mala. Omne enī meritū vel demeri
tū ad actū voluntatis reduciť: lꝫ circūstātie

exteriores aliquo mō faciant ad voluntatis
deprauationē. Si ꝟo li tantū ⁊ quantū sūt
noīa tunc dicūt quātitatē ex parte intēti: ⁊
sic non verū generaliť: q2 nō semꝑ operi ex-
terius facto mensurať intentio: quia frequē
ter homo intēdit magnū bonū ⁊ nō facit: et
minimū bonū ex hūilitate: ⁊ facit magnū.
¶ Utrū opus ab intētione recipiat qualita 3
tem. s. bonā vel malā. R. scūs Bo. vbi. s.
q. j. ꝙ intentio bona vel mala diciť dupliciť
Primo mō bona diciť in qua est ꝑfecta ⁊ bo
na ordinatio opis ad finē. Et hoc mō ñ tm̄
respicit bonitatē finis sed etiā rectū ordinē
eius qui ē ad finē. Et hoc ē quod dicit Ber.
ad Eugeniū exponēs illud. Si oculus tuus
simplex. ꝙ ad hoc ꝙ oculus sit simplex req̇-
runť duo necessario. s. ꝙ veritas sit in electi
one ⁊ charitas in intētione: qđ est dicere ꝙ
amat qđ est amandū: ⁊ eligit qđ ē eligēdū
Mala diciť in qua ē ordinatio idirecta. Et
sic ē verū generaliť ꝙ ſm intētionē qualifi-
catur opus exteriꝰ. Secūdo mō diciť inten-
tio bona: q2 quod finaliť intēdit ē bonū: Et
isto mō nō qualificať: quia si quis furať vt
faciat elemosynā: vel mētiť vt cōuertat ali-
quē: non diciť bene facere: sed quo ad mali-
ciā non habet instantiā: quia malicie intēti-
onis imputať omne opꝰ factū qualecūq; sit
quia deꝰ cor interrogat ꝓncipaliť: ⁊ de istis
intelligitur magis cordis inspector ē dñs q̄
operis. 15. q. 6. c. j. ⁊ illud. Ream linguā nō
facit nisi rea mens. 22. q. j. c. homines. ⁊. c.
se. ⁊ minister legis volūtarie occidēs malefa
ctorē homicida reputať. 23. q. 5. c. cū mini-
ster. ⁊ illud quod no. 41. di. quisq̇s. ⁊. 21. q.
4. c. oīs iactantia. Non ob. ꝙ nō sic ē in bo-
no: quia plura requiruntur ad constructio-
nem q̄ ad destructionem.
¶ Utrum intentio bona absq; opibꝰ va- 4
leat ad meritū. R. scūs Bo. vbi. s. ꝙ si ille
habet facultatē bene opandi: ⁊ oportunita-
tē opandi sic nō sufficit itentio: quia nec bo-
na volūtas debet dici: ſ semiplena. Si ꝟo
facultas nō adest: tūc bona intentio ⁊ bona
volūtas sufficit ad meritum vite eterne.
¶ Utrū opera exteriora addāt aliq̇d supra 5
meritū bone volūtatꝭ. R. scūs Bo. vbi. s.
ar. 2. q. j. ꝙ aut loq̇mur de ꝓmio substātiali
⁊ sic de cōdigno nihil addit opus extrisecū:
quia quātitas meriti pensať ex quātitate ra

dicis. De cōgruo tamē absq; dubio op⁹ pri-
uilegiatū addit supra bonā intentionē τ vo-
luntatē pro eo q voluntas in illo opere ꝑpa-
ratur τ disponit̄ ad susceptōnē maioris gra
tie ꝑ quā digna ē maiori retributōe. Si aūt
loquimur de premio accidētali. sic op⁹ extri-
secū addit supra bonā voluntatē sicut priui-
legiatū τ alia etiā que dispositiue addūt ad
rationē meriti: quia excitant actū volūtat̄
ad bonū: τ radicationez τ cōseruationē gra
tie: τ illud Martini. palmā tamē τc. intelli-
gitur nō de palma que ē aureola: ꝫ de palma
que ē respectu premij eētial' q̄ dr̄ aurea.

6 ¶ Utrū euētus sequēs addat ad bonitatē τ
maliciā act⁹ exterioris. R. Tho. ꝑma scde.
q. 20. ar. 5. q aut ē ꝑcogitat⁹ τ sic addit. aut
non ē precogitat⁹ τ tūc aut ꝑ se sequit̄ vt in
pluribus: τ sic addit. Cōstat enī actū ex ge-
nere solo esse meliorē: ex quo sequi pñt plura
bona: τ peiorē ex quo plura mala. Aut sequi
tur ꝑ accidens: τ vt in paucioribus⁹ τ tūc non
addit. Non enim iudicat̄ de re aliqua: q̄ ē
per accidēs: ꝫ tm̄ q̄ ē ꝑ se.

7 ¶ Utrū quis per intētionē possit opera sua
vel aliorū alteri applicare. R. ꝫm Asten. q
sic: τ fit tripliciter. Primo mō i singulari: vt
cū pro alio determinate satisfacit. τ sic quili
bet pōt alteri bona sua cōmunicare. Secun-
do mō in spāli: vt cū quis orat pro cōgrega
tione sua τ suis familiarib⁹ τ benefactorib⁹
τ ad hoc etiā ordinat opa sua satisfactoria:
τ sic ille qui preest religioni pōt illa opa com
municare alij applicādo intentionē eoꝝ qui
sunt de sua cōgregatione ad hūc determina
te. Tertio mō in generali: τ sic qui preest ec
clesie generalit̄ pōt opa illa cōmunicare ap
plicando suā intentionē ad hūc vel ad illū.
τ ideo qui ꝑest ecclesie generali pōt cōmuni-
care ea que sunt cōgregatiōis τ hui⁹ homi-
nis. sed nō ecōtrario: prima coīcatio τ secū-
da nō dicit̄ indulgētia sed tm̄ tertia propter
duo. Primo quia ꝑ coīcationes illas ꝑmas
lꝫ absoluat̄ homo a reatu pene quātū ad de-
um: non absoluit̄ tamē quātū ad satisfactio
nē ad quā est obligatus ex ꝑcepto ecclesie vel
cōfessoris: sed ꝑ tertiā sic: vt ꝫ. patet indulgē
tia. Secūdo quia in vna cōgregatiōe nō ē
sufficiētia meritorū vt sibi τ alijs valere pos
sint sicut ē in ecclesia romana: ꝑcipue propt̄
meritū christi. Et ille solus qui ipsi ꝑest pōt
per itetionē suā applicare opera aliorū alijs
que dicunt̄ indulgentie, alij autem habēt ex
eius concessione.

¶ Utrū actio procedēs a volūtate delibe- 8
ratiua si ꝑ intētionē ad deuz nō ordinat̄ sit
mala seu peccatū. R. vt colligo ex scō Bo.
in. 2. di. 41. q. j. ar. 3. q aut hoc ꝑuenit ꝑ ior-
dinatā affectionez siue cōuersionē ad creatu
ram: τ sic ē mala ex cōuersione. Aut ꝑuenit
propt̄ operantis negligētiā: τ sic est mala ex
omissione. Aut ꝑpter opantis infirmitatē
τ miseriā: τ hec neutro modo ē mala sed in
differēs. deus enī decreuit propt̄ suā pietatē
τ propt̄ nostrā infirmitatē multas opatio-
nes nō imputare nobis neq; ad meritū neq;
ad demeritū: τ cōsequēter tales opatiōes re
spectu nostri non videnť bone moralit̄: nec
male: vt cū quis loquit̄ alicui ex naturali pi
etate: vel aliū salutat ex vrbanitate: vel fac̄
ex necessitate nature: puta comedit vt refici-
atur: ambulat vt recreet̄: nec tñ hoc refert i
deū. Tales enim actiōes nō sunt meritorie
quia ad deū nō referunt̄. dicere q eēnt de-
meritorie: durū videretur cū nō fiant ꝑpt̄
iordinatā cōuersionē ad creaturā: nec omit
tūtur ad deū referri agētis negligētia: ꝫ tm̄
ꝑpter quandā infirmitatē que ē in nobis ex
corpore corruptibili aggrauāte aiām. Nec
obstat his Gre. sup illud Mathe. 12. De oī
verbo otioso τc. vbi dicit: q verbū otiosū ē
quod caret ratione iuste necessitatis vel pie
vtilitatis: quia vt dicit Ricar. in. 2. di. 40.
non semp oportet q actus explicite ad finez
qui ē deus referat̄ vt nō sit otiosus sed q re
ferat̄ ad bonū finē vel ciuilē vel corpis ne-
cessitatē aut honestā recreationē. Solū ğ il
le dr̄ otiosus qui nō refert̄ ad aliquē bonuz
finē. Meritorius aūt vite eterne sol⁹ ē act⁹
qui ordinat̄ ꝑ intētionē ad deū: aut merito
condigni si fiat ex charitate: vel cōgrui si fi-
at extra charitatē. Demeritorius ꝟo si non
referatur in deum ex inordinata conuersio-
ne vel omissione.

¶ Utrū bonitas actualis volūtatis addat 9
aliquā bonitatē sup bonitatē ipsius habit⁹
gratie. R. ꝫm Ricar. vbi. ꝫ. q actualis vo-
luntas elicita a voluntate potētie ꝑ gratiam
addit habitui gratie bonitatē aliquaz a deo
remunerabilē quātū ad premiū substātiale
ita q premiū substātiale habitui grē τ acti

bus interioribus volũtatis per gratie habi/
tum elicitis correspõdet. vnde propter tales
actus plus habebit de premio substantiali
ꝙ̃ si sine ipsis a corpe decessisset.

i **Interdictũ** dicitur ab in
terdico inter
dicis: quod idẽ est quod prohibeo: ⁊
sic ꝑtinet ad interdictũ iurꝭ canonici ex quo
interdicit̃ administratio aliquorũ sacramẽ/
torũ ⁊ celebratio diuinorũ vel executio ali/
quorũ spiritualiũ ẜm Inno. ⁊ sic ẽ ecclesia/
stica censura. Aliquãdo dicitur interdictũ.
id ẽ inter duos datũ vel inter duo dicta: vt
insti. de interdic. in prin. ⁊ isto mõ accipitur
in interdictis a lege ciuili siue a p̃tore. Et q̃/
dam sunt publica ⁊ ista sũt. 9. Quedã sunt
priuata: ⁊ hec sunt. 28. de quibus vide glo.
⁊ doc. in. c. pastoralis. de cau. pos. ⁊ propri.
⁊ in. c. item cũ quis. de resti. spo. ⁊ de istis h̃
non intendo tractare: sed vide si placet i spe/
culo eo. ti. Sed de interdicto primo mõ dcõ
nec etiã intẽdo dicere de intdicto quo aliq̃s
particulare spũale interdicit̃: puta cũ q̇s intᷣ
dicit̃ ab officio vel a beneficio ⁊ hꝰ mõi: q̄r ꝺ̃
hoc dico. j. suspensio. Sed hic intẽdo solum
tractare de interdicto ex quo in aliqua ter/
ra vel ecclesia vel alique ꝑsone interdicũtur
a celebratione diuinorũ ꝑceptione sacramẽ/
torũ aliquorũ pulsatione cãpanarũ ⁊ ceterꝭ
de q̇bus. j. dicã. interdictũ. 5.

j ¶ Quot sũt spẽs intdicti. R. ꝙ due: Una
hominũ: alia locorũ. Interdictũ hominum
aliud generale: aliud spãle: aliud singulare.
Generale intdictũ hominũ est cũ interdici
tur populus regni: castri vel ville: aut ciui/
tatis. Et sic aduerte ꝙ qñ intdicit̃ ppl's vel
vniuersitas vel cõmune: ꝙ tũc nec locus nec
clerus ẽ interdictus. Itẽ ẜm Cal. nec perso
ne ecclesiastice que ex toto sũt translate i ec/
clesiã: quia de populo nõ sunt. 12. q. 2. duo.
sicut quãdo interdicit̃ clerus tm̃: non ẽ inter
dictus populꝰ nec vniuersitas vel cõmune:
quia sunt diuersa clerus ⁊ populus. de sen.
ex cõ. si sententia. li. 6. Unde clerici pñt cele/
brare sicut prius ẜm Jo. an. in. d. c. si senten/
tia. s. alta voce pulsatis cãpanis: intdictis tm̃
exclusis: quia prohibitio. c. q̃ꝺ in te. de pe. et
re. ⁊ c. non ẽ vobis. de spon. ⁊ moderatio. c.
alma. de sen. ex. li. 6. Intelligit̃ quãdo locus
est intdictus: ⁊ nõ expresso loco i sentẽtia in

terdicti: nõ habet locũ cessatio diuinorum ⁊
alia ꝙ̃uis sit generale. Cal. tamẽ tenet ꝙ de
bet seruari moderatio. d. c. alma. sed nõ cre
do ei. Dic ergo ꝙ possunt clerici alta voce ce
lebrare sicut priꝰ: ⁊ in ecclesijs suis alta voce
⁊ ꝙ in isto casu pñt admitti omnes qui non
sunt de populo illo ⁊ nõ sunt cã intdicti. te/
net Archi. in. d. c. si sentẽtia. ⁊ Fede. cõsilio
70. Similit̃ ẜz Cal. illi pñt admitti qui de
illo erãt populo sed domiciliũ trãstulerunt
Astẽ. tm̃ li. 7. ti. 16. tenet ꝙ nõ: nisi absoluã/
tur ex quo semel fuerũt intdicti: sed dictum
Cal. est veriꝰ ⁊ sequit̃ Ge. i. d. c. si sentẽtia
⁊ etiã absentes excusant̃ donec sciãt. c. apo/
stolice. de cle. ex. mi. pꝰ ꝙ̃ sciũt tenent̃ ẜuare.
¶ Utrũ populus nõ intdictꝰ si fiat de ppl'o
taliter interdicto efficiatur interdictus. R.
ẜm Cal. ꝙ sic.
¶ Utrũ bãnitus qui est de populo interdi/
cto sit ampliꝰ interdictus. R. ꝙ sic: si ad tẽ/
pus est bãnitus: quia adhuc ciuis ẽ ⁊ de po/
pulo. l. relegati. ff. de interdi. ⁊ rele.
¶ Sed nũq̇d habitãtes in ciuitate qui non
sunt neq̃ ciues neq̃ de populo illius ligãtur
interdicto. R. ꝙ nõ. d. c. si sentẽtia. sed ligãt̃
illi q̇ sũt facti ciues ex grã: lꝫ ibi nõ hitent.
¶ Utrũ ipubꝭres populi interdicti sint simi
liter. R. Jo. de deo: ꝙ si nõ sũt doli capaces
nõ sũt intdicti: secꝰ si sunt doli capaces.
¶ Quid de mulieribꝰ que viris ꝯtradicũt
⁊ alijs hominibꝰ qui ꝑ posse resistunt. R.
Jo. de deo ꝙ nihilominꝰ ex quo sunt de illo
populo ꝙ sunt interdicte.
¶ Spãle interdictũ hominũ ẽ cũ interdici
tur aliquod collegiũ vel vniuersitas i popu
lo inclusa: puta studiũ Papie ⁊ hꝰ mõi vl' ca/
pitulũ. Nã interdicto capitulo vel collegio
vel vniuersitate singule ꝑsone de ipsa sũt in
terdicte: ẜm Jo. an. ⁊ Ge. in. d. c. si sentẽtia.
⁊ istud cõprehẽdit tam clericos ꝙ̃ laicos qui
sunt de illo collegio vel vniuersitate.
¶ Sed quid si intdicatur familia alicuius
nũquid clerici de eius familia erũt intdicti.
R. Rod. ꝙ sic: nisi spãliter eximant̃. Unde
aduerte hic ẜm Archi. ⁊ sequit̃ Ge. i. d. c.
si sentẽtia. ꝙ intdicto collegio vel vniuersi/
tate clerici qui nõ sunt ꝺ̃ illo collegio vl' vni/
uersitate poterũt ianuis apertis ⁊ pulsatꝭ cã
panis alta voce celebrare excõmunicatꝭ ⁊ in/
terdictis exclusis. secꝰ vbi eẽt intdictus locꝰ

quia nō pñt nisi ꝫm ꝙ. j. dicā.
¶ Utrū si interdicant doctores oēs alicuius ciuitatis intelligant interdicti clerici qui sunt doctores. R. ꝙ nō: per glo. in. d. c. si sententia. Similit si interdicunt clerici nō veniūt religiosi nō habētes dignitatē. ⁊ de hoc vide s. clericus. j. Ge. tamē in. d. c. si sentētia. dic ꝙ clero interdicto veniūt clerici seculares: ⁊ regulares: cōuersi ⁊ cōuerse: qui ita sunt ad ecclesiā trāslati ꝙ proprie ō populo dici nō pñt. De quo dicto ego valde dubito ⁊ poti⁹ credo contrariū nisi aliud cōstet de mēte. per ea que. s. dixi. clericus. j.
¶ Quid si vn⁹ de populo interdicto ingredit monasteriū an possit diuinis interēe sine relaxatione interdicti generalis vel spālis. R. Fede. ⁊ sequit Ge. in. d. c. si sentētia: ꝙ sic: qa desinit eē de populo: ergo purgatur eius lepra sine alia relaxatione.
¶ Singulare interdictū hominū dicit cū aliqua certa psona interdicit vel etiā incerta: vt cū dicit. Qui fecerit sic sit interdict⁹ ipso fcō ⁊ isti quocūq; vadūt sunt semp interdicti: nisi absoluant si interdictū nō est ad tēp⁹. Unde aduerte ⁊ notabiliter ꝙ tales interdicti siue generalit siue spāliter vel singularit non pñt exercere aliquē actū concessoꝝ tēpore interdicti. de quib⁹. j. dicet qui ptineāt ad ordines aut ad celebrationē diuinoꝝ: alit essent irregulares vel suspēsi ꝫm ꝙ infligit pena violantibus interdictū: vt. j. dicet: ⁊ de tali interdicto nō loquit. c. alma.
z ¶ Utrū interdicti generalit: spāliter vl' singularit sint vitādi ab alijs. R. ꝫm Hostië. Inno. ⁊ Ber. ꝙ sic: i diuinis officijs quādo proprio nomine seu alia certa locutiōe p sententiā sūt designati. Alij aūt nō sūt vitādi nisi a iudice specificent: nisi eoꝝ offensa per interdicti esset multū notoria: ita quā sunt interdicti esset multū notoria: ita ꝙ nulla tergiuersatione posset celari. c. tua nos. de coha. cle. ⁊ muli. Sed tu dic vt. s. excōmunicatio. 8. §. 3.

i **Interdictū.** z. locorum: Aliud generale: vt cū interdicit regnū vel prouincia vel diocesis. Aliud spāle: vt cū interdicitur ciuitas aliqua: castrū vel villa. Aliud singulare: vt cū interdicit certa ecclesia vel capella vel certe ecclesie: ⁊ sic iterdicto loco: aut generalit vel spāliter aut singularit: nō sūt interdicti hoīes vl' clericitalis loci. Unū ex illa loca pñt audire diuina ⁊ sepeliri si ibi elegerit sepulturā vl' ibi mortui fuerit: qꝛ non sūt interdicti nisi fuerit in culpa interdicti ponēdi. tex. i. d. c. si snia. no. Pa. i. d. c. qd in te. ⁊ d. c. nō ē vobis. Aduerte tñ ꝙ id qd statuit i interdicto gnāli locoꝝ hꝫ locū i interdicto spēciali loci. Et hoc iō qꝛ interdicta ciuitate vel villa intelligit tota interdicta gnālit: ⁊ iō habētes ꝑuilegiū ꝙ tēpore gnālis interdicti possint celebrare submissa voce intelliget gnāle interdictū: qñ etiā aliqua terra ē interdicta ꝙ ad illā terrā: vt dꝫ ⁊ no. in. c. cū partib⁹. ō ꝑ. sig. Inno. tñ ⁊ Ho. tenēt ꝙ interdicta ecclesia aliqua in penā ꝑpli: lꝫ multi ex eis nō delinquerint: ꝫ solū vel dñs vel vniuersitas ꝙ tal' populus etiā ꝙ nō ē i culpa nō poterit alibi eligē sepulturā apud ecclesiā nō interdictā nisi ex ꝑuilegio spāli hoc habuerint. Sed hoc nō credo verū: quia. c. quod allegat. s. vt ꝑuilegia. de priui. loquit qñ ppl's est interdictus.
¶ Quid si index dicat: interdico regnū frācie. R. ꝙ interdictū extenditur ad totā terrā que adheret ei tēpore late sentētie siue ratione dominij siue ratione feudi. de postula. prela. c. j. vel ꝫm glo. i. d. c. extēditur etiā ad terras que adherebāt ei prestādo auxiliū tēpore interdicti prolati. si ꝑo dicat: interdico terras regis frācie: tūc ꝫm Rodo. nō extendit ad feuda: qꝛ pene sunt restrigēde: sed ꝯ eum est tex. d. c. ꝑ in verbo terrarū ipsi⁹. ⁊ iō dic sicut eē iterdicta: quia in feudis hꝫ vtile dñiū ⁊ etiā includunt terre in qb⁹ solū hꝫ vsufructū ꝫm Jo. an. ⁊ sequit Ge. in. d. c. si sententia. Si ꝑo aliquā terrā haberet in pign⁹: nō eēt interdicta: qꝛ nō ē ipsius quo ad dñiū: secus si diceret ꝙ interdicit oēꝫ terrā quā tenet qꝛ sic eēt interdicta. c. cū Bertold⁹. de re iudi. quia creditor habet possessionē verā pignoris. ff. de vsuca. l. serui.
¶ Sꝫ quid si habet terrā cōmunē cū altero R. Ge. in. d. c. si snia. ꝙ si est indiuisa: non cōprehendetur ne iustus patiatur: secus si ē diuisa: quia pars sua subiacebit. z
¶ Utrū interdicta ciuitate veniāt ei⁹ suburbia. R. ꝙ sic: ⁊ etiā ꝯtinētia edificia. Et idē dic ō interdcō castri vl' ville: lꝫ ꝓprie nō hēant suburbia: vt in. c. si ciuitas. de sen. ex. li. 6. 3
¶ Sꝫ qro qd dꝫ suburbiū aut ꝯtinēs edificiū. Jo. de deo dicit ꝙ suburbia intelligunt 4

illa que sunt infra vltimã portã ⁊ faciũt cũ
ciuitate publicas functiones ⁊ vocant̃ ad cõ
silia ⁊ ꝯciones. Uel dic ſm He. ꝙ dicuntur
burgi extra ⁊ prope ciuitatẽ in quib⁹ dom⁹
sunt cõtigue. Uel dic ꝙ suburbia dicũt̃ do
mus ꝑ quas ẽ iter rectũ eundi ad ciuitatem
vel locũ ⁊ cõtinẽtia edificia sunt pulchre do
mus circa ciuitatẽ non intra suburbia vbi
nõ sunt burgi directe introducẽtes ad ciui
tatẽ. Glo. in. d. c. si ciuitas. dicit ꝙ arbitrio
iudicis ẽ relinquendũ que dicant̃ continen
tia edificia: quia nõ dicit tex. contiguis ſ; cõ
tinentibus. Legiste ṽo in. l. z. ⁊ l. edificia. ⁊
l. qui in cõtinentib⁹. ff. de ṽ. sig. quasi in idẽ
coincidũt. Ego ṽo quo ad hoc attenderẽ ad
rõnem legis expressaȝ ⁊ dicere ꝙ oĩa illa dici
continẽtia edificia que ita sũt prope ciuita
teȝ ꝙ in illis celebrãdo cõtẽneret̃ ecclesiasti
ca cẽsura: puta quia quasi ita comode eo cõ
uenire pñt: sicut si nõ esset interdictũ: ſ; vbi
non contẽnit̃ ꝓpter hoc: puta distat ꝑ milia
re ⁊ est valde laboriosuȝ illuc ire nec passim
populus põt eo ꝯuenire: tũc nõ acciperetur
sub hac significatione.

5 ¶ Utrũ dño vendẽte terrã interdictaȝ siue
generaliter siue spãliter: aut singularit̃ ali
cui dño qui nõ est in culpa: cesset interdictũ
℞. ꝙ non: ſm He. in dicto. c. si sententia.
quia secũ portat onus suũ.

6 ¶ Utrũ dño emẽte terrã post latã sentẽtiã
interdicti cõtra oẽm suã terraȝ sit illa terra
interdicta. ℞. ſm He. in. d. c. si sentẽtia. ꝙ
nõ: nisi lator interdicti exꝓssisset nedũ terrã
habitam: sed habendam.

7 ¶ Utrũ interdicta ecclesia sit interdictũ ci
miteriũ vel eius capella. ℞. ꝙ sic: si capella
vel cimiteriũ sunt cõtigua ecclesie: al's nõ. et
ideo in non contiguis ꝑosset celebrari. d. c.
si ciuitas. §. fina.

i **Interdictũ.** 3. taȝ ꝑsonarũ ꝗȝ locorũ
quis potest ponere. ℞. ꝙ oẽs illi qui
pñt excoĩcare vel suspẽdere rõne iurisditõis
ordinarie vel delegate quaȝ habẽt suꝑ illos
quos volunt inẽdicere. de ver. sig. querẽti. ꝺ
offi. dele. c. quia põtificali. li. 6. Et quis põt
excõmunicare habes. s̃. excoĩcatio. j. §. 3.

j ¶ Utrũ episcopi possint inẽdicere ꝑsonas
singulares eccl'asticas: vel seculares aut eoꝝ
loca vel terras q̃ habẽt priuilegiũ ne possint
iterdici. ℞. ꝙ sic: ⁊ etiã excoĩcare: nisi talia
priuilegia sint ꝯcessa regib⁹ vel reginis aut
eorũ filijs vel religiosis nõ ratiõe ꝑsone sed
ordinũ vel locorũ: vt in. c. ne aliqui. de ꝓuil.
li. 6. nec etiã possunt inẽdicere exẽptos etiaȝ
indirecte: puta iterdicẽdo ne eis vendãt aut
coĩcẽt: ⁊ cõtrafaciẽtes sunt puniẽdi. c. quãto
de priui. ratione tamen delicti ⁊ contractus
posset: vt. s̃. exẽptus. §. 8.

¶ Utrũ canõici ecclesie cathedralis possint 2
ponere in aliquo loco vel ecclesia interdictũ
℞. ꝙ nõ: sine assensu episcopi. c. que sunt. ꝺ
his que fiunt a ma. par. capi.

¶ Pro qua causa põt poni interdictuȝ. ℞. 5
ꝙ pro subsidio pecũiario vel debito pecunie
vel alterius quãtitatis: laicus aliquis nõ po
test inẽdici nisi ex spãli auctoritate sedis apo
stolice ⁊ expressa: al's nõ tenet si ponat̃. ꝑ ex
trauagantẽ Bonificij. 8. que incipit. Pro
uide attendẽtes. Ponendũ ẽ igit̃ pro culpa:
aut dñi aut populi ⁊ huiusmõi: nõ singularꝭ
alicuius ꝑsone que officiũ nõ habet genera
le: vt patet in. c. sane. de offi. dele. ⁊ in. c. nõ
est nobis. de sponsa.

¶ Quomodo debet põi. ℞. ꝙ ꝓcedẽte mo 14
nitione ⁊ in scriptis que scriptura contineat
causam sicut ⁊ de excõmunicatione dictuȝ ẽ
s̃. excoĩcatio. z. §. j. ⁊. z.

¶ Utrũ sit aliqua forma verborũ seruan 5
da. ℞. ꝙ non necessario sed sufficit dicere.
Nos propter talẽ causam regnũ vel castrũ
vel ecclesiam talem supponimus interdicto
et hmõi: vt nota. i. d. c. sane. ⁊. c. nõ ẽ nobis.

i **Interdictum.** 4. In q̃bus casibus incurritur interdictũ. ℞. ꝙ ge
nerale interdictũ ⁊ spãle locorũ in nouẽ casi
bus incurritur ipso iure. Prim⁹ quãdo ciui
tas in qua morit̃ sũmus põtifex non seruat
dispositionẽ. c. vbi ꝑiculũ. de elec. li. 6. quia
tunc ipso facto ẽ interdicta: vt ibidẽ. Secun
dus quãdo ciuitas dat auxiliũ: ꝯsiliũ vel fa
uorem insecutoribus cardinaliũ aut clerico
rum vel religiosorũ de familia domini pa
pe vel cardinaliũ captoribus aut percusso
ribus vel mandatoribus predictorum: aut
socijs talia facientium: vel si infra mensem
saltem tales delinquentes non punierit: si po

test ipſo facto eſt interdicta. de penis. c. fe
licis. li. 6. excipitur Roma. Tertius qñ col
legiũ vel vniuerſitas ab eccleſijs vel ab ec
cleſiaſticis pſonis exigit pedagia guidagia
vel alia per ſe vel per aliũ de reb⁹ ſuis quas
nõ cauſa negociandi deferũt aut ad huiuſ
modi ſoluenda cõpellit: tunc ipſo facto oĩs
ciuitas caſtrũ vel villa aut alius locus di
cte vniuerſitatis vel collegij ſubiacet inter
dicto. de cenſi. c. quãq̃. li. 6. Quart⁹ quando
collegiũ vel vniuerſitas aut archiepiſcopi
vel epĩ ⁊ alij tam ſuperiores q̃ inferiores ec
cleſiaſtici ſuſtinẽt penam quã incurrerũt in
cõducẽdo aut locãdo domos vſurarijs alie
nigenis que eis imponit̃ in. c. i. de vſuris. li.
6. per mẽſem. de qua habes Uſura. 2. §. 13.
nã poſt mẽſem terre oẽs ipſorũ ſunt interdi
cte q̃diu idẽ vſurarij in eis cõmorãtur: vt i
d. c. i. Quintus qñ clerici vel religioſi indu
cũt aliquẽ ad vouendũ: aut pmittendũ de
ſepultura ſi in eorũ eccleſia vel cimiterio eũ
ſepeliãt: tũc ſi infra decẽniũ eccleſie vbi de iu
re venit ſepeliẽdus omnia que occaſiõe ſepul
ture habuerũt nõ reſtituent etiã ſi nõ petãt̃
⁊ cadauer ſi petat̃ ipſo facto eorũ eccleſie ⁊
cimiteria ſunt interdicta. c. animarũ pericu
lis. de ſepul. li. 6. ⁊ tamdiu durat donec ple
ne ſatiſfecerint: ut ibidẽ. Sextus qñ ciuitas
cõmittit aliquid in epiſcopũ ſuũ ut capiat̃:
percutiat̃: bãnietur: ipſo facto eſt ĩterdicta.
cle. ſi quis ſuadẽte. de penis. Septimus qui
libet loc⁹ vel loca in quibus epiſcopus deti
net̃ inuitus ſunt interdicta ipſo iure. d. cle.
ſi quis ſuadẽte. Octauus qñ religioſi exem
pti eccleſias ⁊ decimas recipiũt a laicis ſine
ↄſenſu dioceſanorũ: vl' excoĩcatos admittũt
ad diuina ſeu ĩterdictos noĩatim aut ĩſtituũt
vl' deſtituũt ĩcõſultis epĩs ĩ eccleſijs nõ ſibi
pleno iure ſubiectis: vl' qñ hoſpitalarij ⁊ tẽ
plarij pluſq̃ ſemel in ãno celebrãt in eccl'ia
poſita in loco interdicto vel defendũt ne cõ
fratres exemptorũ ſeu ipſorũ oblati qui in
totũ nõ ſe tranſtulerũt poſſint iudicari a lo
corũ ordinarijs: tũc eccleſie eorũ ipſo facto
ſunt interdicte ſm glo. in. c. de iniur̃. li. 6. ⁊
Archi. in. c. epõrũ. de priuile. li. 6. ⁊ ſeq̇tur
Pa. in. c. cũ ⁊ plantare. de priuile. ⁊ facit. c.
ſi quis ſuadẽte. 17. q. 4. q̃uis glo. in. d. c. cũ
⁊ plantare. ⁊ coĩter doc. ibidẽ teneãt q̃ non
ſint ipſo iure. Sʒ prima opinio mihi videt̃
terior. Nonus eccleſia dicit̃ interdicta qñ ẽ
polluta humano ſanguine vel ſemie. de quo
dicut ẽ. Conſecratio eccl'e. §. 8. Decimo in
curritur interdictũ regni caſtri vel loci qñ
domin⁹ eorũ impedit ne legatus aut nũcius
pape poſſit exequi ſuũ officiũ ⁊ tamdiu do
nec perſtiterit in tali cõtumacia. c. ſup gẽtes
de offi. lega. li. 6. Aduerte tñ hic q̃ licʒ i ſu
pradictis caſib⁹ aliqua terra vel ciuitas vl'
eccleſia ipſo iure ſubijciatur interdicto non
tamẽ tenet̃ quis illud ſeruare ante declara
tionẽ per iudicẽ fiendã: ita q̃ in ea celebrãs
ante dictã declarationẽ nõ incidit in penas
ſtatutas cõtra nõ ſeruãtes interdictũ. de q̇
bus infra dicet̃. Interdictũ. 7. ⁊ hoc ppter
conſtitutionẽ conſtañ. concilij. de qua ſupra
Excoĩcatio. 8. §. 2.

¶ In quibus caſib⁹ incurrit̃ interdictum j
generale vel ſpeciale pſonarũ ipſo iure. R̷.
q̃ in quatuor caſibus. Prim⁹ qñ epiſcopus
coĩtas vel vniuerſitas imponit: exigit vl' re
cipit collectas ab eccleſiaſticis ⁊ cet̃a. de qui
bus in. c. clericis. de ĩmu. ec. li. 6. ſeu qñdo
bona depoſita in eccleſijs areſtauerit: occu
pauerit: vl' areſtari aut occupari fecerit: ſeu
dederit in his auxiliũ: cõſiliũ: vel fauorem
ſcienter ipſo facto eſt interdicta: nec abſolui
tur niſi de ſpeciali mandato ſedis apoſtolice
nõ obſtantibus quibuſcũq; priuilegijs: vt i
d. c. clericis. Secũdus qñ vniuerſitas vl' col
legiũ pmittit in terris ſuis vſurarios alie
nigenas cõducere domos: vel eis locat ad
exercendũ fenus ipſo facto eſt interdicta. c.
i. de vſuris. li. 6. Tertius qñ pſona eccleſia
ſtica regularis aut ſecularis quãtũcũq; ex
empta ⁊ cuiuſcũq; ordinis aut ſtat⁹ exiſtat
ſcienter celebrat vel celebrari facit ĩ locis in
terdictis niſi ſm permiſſionẽ iuris vel excõ
municatos publice vl' ĩterdictos ad diuina
officia vel ſacramenta aut ſepulturã admit
tit tũc ipſo facto eſt interdicta ab ĩgreſſu ec
cleſie: ⁊ tãdiu donec ſatiſfecerit ad arbitriũ
eius cui⁹ ſñiam cõtẽpſerunt. c. epõrũ. de pri
uile. li. 6. Hodie tamẽ ſepeliẽtes excoĩcatos
publice aut noĩatim interdictos ſũt excoĩ
cati ipſo facto. cle. eos. de ſepul. Quartus
quãdo vniuerſitas concedit repreſalias aut
conceſſas extendit ad perſonas eccleſiaſti
cas vel eorũ bona niſi infra menſeʒ reuocet
ipſo facto eſt interdicta. c. ⁊ ſi pignoratões

de iniur. li. 6. Sunt alij casus interdicti de quibus infra Suspēsio ꝑ qui potius suspē- siones nominātur ꝙ interdictū: cum etiam casu tertio precedēti.

i **Interdictū** v. que probibent tempore interdicti vel in loco iterdicto exerceri. R. ꝙ oē spūale qđ reducit ad sex. vt clarius intelligat: ſm ꝙ colligo ex Inno. Pa. ⁊ cōmuniter doc. in. d. c. nō est vobis. ⁊ c. fi. de exce. prela. ⁊. c. ꝙ in te. de ꝑ. ⁊ re. ⁊. c. fi. de sen. excō. li. 6. Un̄ aduerte ⁊ nō. bn̄ ꝙ quicquid ptinet ad aliqđ sex infra positorū intelligit semꝑ ꝓhibitū tēpore interdicti: nisi vbi iuenit ī iure spāliter cōcessum.

ij ¶ Et pmo probibet omne exercitiū deputatū certo ordini ecclesiastico. Et boc procedit siue sint clerici presbyteri siue inferiores vt no. Pa. in. c. z. de cle. ex. mi. Et dr̄ exercē officiū deputatū certo ordini: puta qn̄ dicit eplaz ut subdiaconus: euāgeliū vt diacon⁹ vel offerendo calicē vrceos ⁊ huiusmōi vt lector vel exorcista ⁊ huiusmōi: vel dicendo matutinū ⁊ aliud officiū vt hebdomadari⁹ ⁊ similia que cōueniūt alicui ordini. Facit c. si quis eps. el. z. ij. q. 3. vn̄ talia exercētes sunt irrigulares ipso facto. Secus eēt si exerceret aliqđ qđ nō est deputatū certo ordini ecclesiastico sicut cantans respōsoria vl̄ psalmos nō officiando principaliter: sꝫ tāꝙ quilibet alius laicus. Itē nec auditio diuinorū pertinet ad certū ordinē ⁊ talia exercentes tempore interdicti non erunt irregulares nisi auctorizando audirent diuina puta quia prelatus facit celebrare: quia sic eēt irregularis ſcōm glo. in cle. Archiepiscopo de priuile.

2 ¶ Utrum benedictio solennis episcopi sit probibita tali tempore. R. ꝙ sic quia eam facit ratione ordinis. 95. di. c. ecce ego. nisi in festiuitatib⁹ de quibus infra: nō aūt simpler probibetur: nec benedictio pere vel baculi peregrinorū: quia non pertinēt ad ordinē: ⁊ idē pōt dici đ bn̄dictōe vestimētorū illoꝝ q̄ volūt itrare monasteriū vel tētiū ordinem beati Frācisci: ꝙ licite potest fieri.

3 ¶ Secundo probibetur ministratio sacramentorū exceptis eo modo quo conceduntur de iure. de quo vide infra in. c. se.

4 ¶ Tertio ꝓhibetur celebratio diuinoꝝ: vt in. c. respōso. de sen. ex. de cle. excō. mini. c. z. ⁊. 3. Sed quid venit bic nomie diuini officij dic solūmodo ordinatū ī breuiario vl̄ missali: vt. j. patet in. c. se. §. i. cū sequentib⁹.

¶ Quarto ꝓhibet collatio ordinū nisi vt infra dicam in. c. se. 5

¶ Quinto ꝓhibet sepultura ecclesiastica: tamē extra cimiteriū ⁊ ecclesiā licet sine officio cū officio nō: aliter cleric⁹ incurreret penas positas ꝯ tales: de q̄b⁹. j. dicet in. c. se. 6

¶ Sexto pulsatio cāpanarū. ar. d. c. alma. Si tn̄ laici pulsarent sine eoꝝ cōsensu clerici excusant ſm Jo. de deo. Hoc itelligo de pulsatiōe ꝓ horis canonicis: quia Aue maria vel cāpane de festo vel pro alio signo ꝙ ꝓ horis nō credo sint ꝓhibite. 7

¶ Septimo apertio ianue ecclesie tpe celebrationis officij: nisi ꝓut. j. dicet in. c. se. 8

¶ Utruꝫ prefata ita ꝓhibeant in ecclesijs exemptis sicut in alijs. R. ꝙ sic: vt in. c. au ctoritate. de ꝓuile. li. 6. ⁊ ita seruabūt sicut faciūt alie eccl'ie celebrando ſm modificationē. c. alma. de sen. ex. li. 6. 9

i **Interdictū** 6. que cōcedunt tempore interdicti generalis locoꝝ vel specialis vel singularis. R. ꝙ vndecim.

¶ Primū celebratio officiorū diuinorū ⁊ missarū in ecclesijs ⁊ monasterijs sicut fiebat ante interdictū cum ista modificatione tamen scꝫ submissa voce: ianuis clausis: cāpanis nō pulsatis: excōmunicatis ⁊ interdictis exclusis: in. d. c. alma. §. addicim⁹. Aduerte bic ꝙ istud. c. alma. loquit de generali ⁊ speciali interdicto tam bominū ꝙ locoruꝫ nō de singulari interdicto alicui⁹ ecclesie ſm glo. in. d. §. addicimus. ⁊ ideo ibi nō posset celebrari. Qđ nota bn̄ qr pauci aduertūt.

¶ Sꝫ qu͛ro a q̄b⁹ celebrari debēt prefata diuina. R. Archi. in. d. c. alma. ꝙ a ꝓprijs clericis ecclesiarū vel monasteriorū monachis: nisi et ipsi eēnt interdicti: ut supra Interdicti. i. §. ij.

¶ Qui possunt admitti ad ista diuina. R. ꝙ nullus nisi clerici aut monachi illaꝝ ecclesiarū in quib⁹ celebrant: vn̄ aliarū ecclesiarū clerici vel monasteriorū monachi nō possunt admitti ſm Archi. in. d. c. alma. Caltamē vt refert Ge. in. d. c. alma. tenet ꝙ p⁹ factū nō essent irregulares: ſ ante factū nō

auderet cõsulere q̃ quis admitteret religio
sos vel clericos extraneos. Fed. cõsilio. 87.
dicit q̃ videtur absurdũ tales nõ admitte-
re. ꝛ Joã. an. dicit q̃ est nimis durũ tenere
q̃ nõ admittant. Et credo q̃ sit veri⁹ q̃ pos
sunt admitti oẽs clerici aut religiosi aliarũ
ecclesiarũ: ꝛ verbũ canonici q̃ clerici ecclia-
rũ. restringit distributionẽ nõ auditionem
seu celebrationẽ quã permittit sicut pri⁹ po-
terant interesse: ꝛ nũc siliter. Facit ad hoc
d. c. q̃ inte. Seculares aũt de terris nõ iter-
dictis nullo modo possunt admitti. vt i. d.
c. licet. ar. c. quoniã epi. de priuile. li. 6. quia
qd̃ p priuilegiũ vni conceditur alteri denega
tũ comprobatur.
4 ¶ Utrũ cũ alicui singulari persone cõcedi-
tur vt modo premisso. s. ianuis clausis. ꝛc.
possit celebrare vel audire dĩna tẽpore iter
dicti eius familiares qui nõ dederũt causaꝫ
ꝛ domestici possint admitti ad audiendũ ꝛ
celebrandũ sibi officiũ dinũ. R. q̃ sic: ut in
d. c. licꝫ vobis. § cõceditur. Et quid cõphen-
datur sub istis. vide s̃. Familia. nisi ob istaꝫ
causam in fraudẽ sint assumpti. c. vltimo.
de verbo. sig. li. 6.
5 ¶ Quid si nõ sit singularis persona sed cõ-
uẽtus aut collegiũ cui cõceditur auditio di-
uinorũ tẽpore interdicti: nũquid eius fami
liares domestici similiter sint admittendi. R.
q̃ non vt in. d. c. licet vobis. §. nõ sic. nisi su
per hoc habeant priuilegiũ. vt ibi.
6 ¶ Quid si in conuentu: vel collegio nõ sũt
nisi tres quorũ duo sũt infirmi nũqd terti⁹
poterit celebrare cũ familiari. R. Hostie.
in. c. q̃ nõ nullis. de ꝑuile. q̃ sic ne ꝑuilegiũ
sit inutile sicut cõceditur singulari persone.
vt in. d. c. licet. dũmodo nõ dederit causam
interdicto. vt in. d. c. licet. Archi. dubitat.
sed ego credo verũ dictũ Hosti.
7 ¶ Quomõ debet intelligi priuilegiũ quo
conceditur aliquib⁹ religiosis q̃ tẽpore inter-
dicti possint recipere ad diuina confratres
suos. R. q̃ debet intelligi de illis ꝯfratrib⁹
qui licꝫ in seculo remanent tñ eorum ordini
sunt oblati mutato habitu seculari: vł etiaꝫ
qui inter viuos bona sua dederũt eis reten
to vsufructu in vita sua: vt in. c. ut priuile-
gia. §. i. de priuile. ꝛ in. c. cũ ꝛ plantare. §. d
cõfraternitatib⁹. ibidẽ.
8 ¶ Quid si priuilegiati ut admittantur tẽpo-
re interdicti dederũt cãm interdicto vł eoꝝ
culpa: dolo vel fraude fuit interdicti senten
tia prolata: vel ad ꝑpetrandũ delictũ cui⁹
occasione interdictũ latũ extitit dederũt au
xiliũ consiliũ vel fauorẽ. R. q̃ non obstan
te priuilegio nullo modo admitti possunt:
vt in. d. c. licet. §. fi.
¶ Que missa põt celebrari. R. Ge. in. d. 9
c. alma. recitat ꝛ sequitur Jo. an. ꝛ Cal. q̃
etiã peculiaris: licꝫ Jo. mo. tenuerit q̃ solũ
cõuentualis poterat celebrari.
¶ Conceditur aliquib⁹ vt tẽpore generalis 10
vel specialis iterdicti locorũ possint celebra
re in suis festis ianuis apertis sicut minorib⁹
ꝛ predicatorib⁹ nũquid poterũt tales alios
admittere ad celebrandũ. R. Inno. ꝛ Ho.
in. c. vt priuilegia. de priuile. q̃ si priuilegiũ
sit eis datũ personaliter non possunt: ꝛ tũc
personaliter cõceditur cũ dr̃: cõcedim⁹ vobis
vt possitis celebrare. Si vo ꝑsonaliter non
esset datũ sicut cũ dr̃ cõcedim⁹ vobis ut in
vestris ecclesijs celebretur: tũc possunt admit
tere alios ad celebrãdũ: ꝛ sic ẽ ꝑuilegiũ fra-
trũ minorũ ꝛ predicatoꝝ.
¶ Utrũ seculares ꝛ quicũq̃ alij possint ex 11
tra ecclesiã predicta dĩna officia auscultare
R. Host. q̃ excõmunicatis ꝛ iterdictis nõ
licet audire diuina: neq̃ licet clericis ita al-
te dicere q̃ audiantur de foris. Intellige stu-
diose: possunt eni ita alte dicere q̃ se audiãt
in choro ad inuicẽ: etiã si sic dicẽdo audirentur
ab extra. ar. d. c. alma. Similiter nõ ẽ eis ape-
riẽda fenestra vł ostiũ vt videant eleuatio-
nẽ corporis christi ꝛ hmõi: nec pax ex portãda
nec ad offertoriũ post euãgeliũ admittendi.
Ad predicationẽ tñ pñt admitti libere: nec
distinguitur an dederint cãm vł nõ: vł sint ex-
coicati vel nõ: ut i. c. respõso. de sen. ex. iun-
cto. c. epus nullũ. de cõse. di. i.
¶ Utrũ dicẽtes officiũ p viã vel extra eccle- 12
siã tpe interdicti generalis vł spãlis locorũ
frangãt interdictũ. R. q̃ si hoc faciant stu
diose ut seculares audiãt: sic violant inter-
dictũ: ut ꝓbatur ar. c. fi. de priuile. li. 6. vbi pꝫ
q̃ etiã celebratio diuinoꝝ extra ecclesiã ꝓhi
betur tali tpe. Sec⁹ ãt si sic dicẽdo a casu secu-
lares trãseuntes audiãt: tũ q̃ꝛ qd̃ modicũ ẽ
rõ apprehẽdit quasi nihil. z. phi. tñ quia nõ
cõtra rõnem legis
¶ Utrũ liceat clericis vł laicis in loco inter 13

dicto legere euangeliũ vel psalmos ⁊ hmõi.
R. ꝙ sic sicut ⁊ p̄dicare sicut añ dictũ est.
14 ❡ Utrũ tp̄e generalis vl' sp̄alis interdicti
locoꝝ possint seculares ⁊ alij orare in eccl'a
orōne priuata. R. Monal. ꝙ sic: q2 talis
act⁹ nõ ꝯtinet sub aliquo ꝓhibitoꝝ: vt p3. s̄
Itē tenet Rodo. ꝙ etiã si sint ipsi orãtes int̄
dicti vl' illa eccl'ia pñt orare orōne p̄uata.
15 ❡ Utrũ introductio post partũ ⁊ bñdictio
nuptialis possit celebrari tp̄e interdicti. R
Hosti. tenuit ꝙ nõ licet.
16 ❡ Secũdũ qd̄ ꝯcedit̄ est celebratio diuino
rũ officiorũ ⁊ missarũ alta voce ⁊ solēniter
ianuis apertis pulsatis cãpanis ⁊ oib⁹ inter
dictis admissis: solũmodo excoicatis exclu
sis. Et hoc solũ cõcedit̄ in festiuitatib⁹ Na
talis dñi Pasche ac Pēthecostes ⁊ Assum
ptionis ꝟginis gl'iose. Ita tñ ꝙ illi quoꝝ cã
interdictũ ē latũ altari nõ appropinquẽt: ut
in d. c. alma. Extēdit̄ hoc. c. ad festũ corp̄is
christi ⁊ ei⁹ octauã p̄ Martinũ. 5. ⁊ Euge
niũ. 4. in extraua. que icipit. Excellētissimi
S3 aduerte ꝙ ista celebratio si fieret ab in
terdictis p̄sonis eēnt irregulares: vt s̄. pat3
Siliter si eccl'ia eēt sp̄alit̄ iterdicta: q2. d. c.
alma. intelligit̄ qñ interdictũ ē generale lo
ci vel sp̄ale s̄m glo. ibidē.
17 ❡ Utrũ hñtes p̄uilegia vt i suis festiuita
tib⁹ celebrare possint: vl' in suo iocũdo aduē
tu vt de tēplarijs dr̄ in. c. vt p̄uilegia. de pri
uile: possint celebrare nõ seruata moderati
one hui⁹. c. alma. R. Jo. an. ⁊ Archi. i. d.
c. alma. ꝙ nõ: q2 eorũ p̄uilegia p̄ istud. c. re
uocant̄ quo ad hoc. Secus si p̄uilegia obti
nuerũt post illud. c. alma.
18 ❡ Quero qua hora dies inchoabitur. R
Jo. mo. in. d. c. alma. ꝙ qñ dies incipit lu
cescere: q2 dies dr̄ a dian qd̄ est clarũ: ⁊ ma
ne ⁊ vesperã comp̄hēdit: iuxta illud: Factũ
est vespe ⁊ mane dies vn⁹. de offi. dele. c. con
suluit. i auc. ɜ iudi. §. sedebũt. Jo. an. ibidē
dicit ꝙ incipit in vigilia festi ad vesp̄as q̊ ad
celebrationē officioꝝ. de fer. c. 2. ⁊ ꝙ ꝯtinua
re poterũt vsq3 ad vesp̄as crastine diei iclu
siue. S3 cõpletoriũ ⁊ reliqua post vesp̄as cã
tare nõ poterũt s̄m formã p̄dictã. c. alma. p̄
iura allegata. Archi. ꝟo cõcordat cũ Jo.
an. s̄ addit ꝙ in vesperis cõpletoriũ cõtinet̄
ij. q. 3. si quis ep̄us. el. 2. ⁊. 92. di. c. vltimo
vbi Laur. Hugo. ⁊ Jo. hoc nõ. Et hoc di

cit ꝓbari p̄. d. c. 2. vbi Ale. dicit ꝙ sicut ma
gnitudo diei exigit tardi⁹ t̄minari. ⁊c̄. Itē
ꝓbat̄ q2 p̄dicta ꝯcessio. c. alma. est gratiosa
⁊ fauorabilis ⁊ sic ē larga iterp̄tatio facien
da. c. q̄uis. de p̄ben. li. 6. ⁊ hoc sequit̄ Ge. in
d. c. alma. ⁊ sic habet ꝯsuetudo ⁊ sic tene. Uñ
Fe. ꝯsilio. cxi. dicit ꝙ sicut gnāliter p̄mittit̄
celebratio diuinorũ officioꝝ sic intelligēda
est p̄missio gnāliter. de quo de ꝯiug. lepro. c.
2. de p̄uile. q2 circa. maxime cũ hoc sit fauo
rabile: ⁊ p̄ ꝯsequēs ampliãdũ ⁊ sit p̄uilegiũ
p̄ncipis: ⁊ sit late iterp̄tandũ: ⁊ iõ in istis fe
stiuitatib⁹ põt ep̄s altaria ⁊ ꝟgines ꝯsecra
re: ⁊ vela bñdicere ⁊ illa iponere monialib⁹
⁊ calices ⁊ paramēta bñdicere ⁊ silia: vt est
bñdictio aq̄: bñdictio abbatisse ⁊ abbat̄: q2
sub noie dinorũ ista veniũt q2 sacra nõ sũt
cũ sint tñ. 7. hec Fe. Silit̄ põt sacerdos bñ
dicere spõsas: aquã hmõi ⁊ aspersionē facē:
cãdelas ⁊ oliuas siliter bñdicere. Intellige
tñ ꝙ fiãt a p̄sonis nõ interdictis: q2 p̄tinent
ad ordinē: vt de aqua. de ꝯse. di. 3. c. aquam
De bñdictõe paramētoꝝ p3 de ꝯse. di. i. c. de
stimēta. ⁊. c. ꝯsulto. de sacra vnctõe. c. vnico
in fi. de ꝯse. ec. vel al. c. p̄x. aliter essent irregu
lares: vt patet. Sec⁹ eēt de alijs q̄ rõne ordi
nũ nõ ꝯueniũt vt bñdictio mēse: grãꝝ actio
p⁹ mēsã ⁊ silia. Limitare tamē bñdictionē
mense ⁊ gratiarũ actiones licere: dũmodo
nõ fieret in forma officij. An autē alijs tē
porib⁹ a dictis festiuitatibus hoc possit. R.
Fed. ibidē ꝙ sic s̄m moderationē. d. c. alma
⁊ scđm ꝙ diuina officia possunt celebrari:
al's non.
❡ Tertiũ qd̄ cõcedit̄ est penitētia quorũ
cũq3 tam infirmorũ q̄3 sanorũ dũmodo ex
cõmunicati nõ fuerint. Intellige si fuerunt
excoicati ꝓpter delictũ ꝓpter qd̄ interdictũ
est positũ: nõ de excoicatis ex alia causa: q2
si sic sũt excoicati nõ possunt absolui p̄terq̄3
in articulo mortis: ⁊ exceptis illis quoꝝ cul
pa latũ est in̄dictũ: vel dederũt auxiliũ ꝯsi
liũ vel fauorē delicto ꝓpter qd̄ latum est in
terdictũ: nisi prius satisfecerint si possũt: vl'
de satisfaciendo prestiterint idoneã cautio
nem: aut si hoc nõ possũt nisi iurauerint ꝙ
cum poterunt satisfacient: ⁊ ad satisfactionē
faciendã p̄ illos qui possũt ⁊ tenent̄ dabũt
auxiliũ cõsiliũ ⁊ fauorē: ac iuxta posse suũ la
borabũt ad hoc fidelit̄: vt in. d. c. alma.

20 ¶ Utrũ absolutio generalis possit fieri tẽ poze interdicti. R. Jo. cal. ꝙ sic: quia non est officiũ diuinũ: sed hec nõ est bona ratio: q2 bñ ptinet ad ordinẽ: vnde si talis faciẽs absolutionẽ generalẽ esset interdict⁹ efficeret irregularis: sed ideo licz q2 sicut penitẽtia omnib⁹ cõcedit: ita 7 absolutio siue generalis siue particularis.

21 ¶ Quartũ quod concedit est sacramentũ eucharistie qḋ morientib⁹ tñ permittitur. c. permittimus. de sen. excõ. 7 etiã dãnatis ad mortem. cle. i. de pe. 7 re. sed nũquid debeat eis deferri cũ campanella. R. Cal. ꝙ sic ꝑm morẽ consuetũ.

22 ¶ Utrũ sanis possit dari. R. ꝙ nõ etiã si sint sacerdotes nõ celebrantes: quia qḋ nõ est concessum intelligitur prohibitũ in prefatis. z. q. 5. consuluisti. Nec obstat. c. quod in te. de pe. 7 re. vbi dicit cõcedi viaticũ cui concedit penitẽtia: quia verũ est 7 proprie tũc dicit viaticũ: quãdo datur morientib⁹: sed quãdo datur sanis nõ proprie dicit viaticũ ſ eucharistia: 7 ideo sanis siue clericis: vel laicis denegat. Intellige in clericis nisi quãdo celebrant: quia tũc cõmunicare tenẽtur. Jo. cal. ut refert Ge. in. d. c. alma. dicit ꝙ est durũ dicere ꝙ etiaz clericis sit interdictũ corpus christi. Unde Ge. ibidem dicit: ꝙ clericis illi⁹ ecclesie põt concedi corpus christi: quia nõ est eis ꝓhibita participatio sacramentorũ nec officiorũ diuinorũ vt in. d. c. patet. quia possunt secrete celebrare: 7 sic sumere corpus christi: 7 hoc magis placet 7 tene q2 verius est.

23 ¶ Utrũ saltem debeat dari corpus christi illis secularib⁹ quib⁹ concedit audire diuina: per. c. alma. vt dictũ ẽ. R. Archi. i. d. c. ꝙ licet aliquĩ dixerint ꝙ sic: tamen veri⁹ est ꝙ nõ: quia in. c. si sententia. de sen. excõ. li. 6 ponitur ut diuersa auditio diuinorũ 7 perceptio sacramentoruz. Et ideo tene ꝙ non potest dari.

24 ¶ Utrũ mulieribus pregnãtibus ꝓpinqs partui. R. Pa. in. d. c. qḋ in te. fuit diuersa opinio: sed sibi placet ut consideret cõditio mulieris 7 si iminet periculo mortis ꝓbabiliter tũc poterit eis ministrare viaticũ 7 placet. idem in intrantib⁹ mare 7 obsessis: ꝑm predictã distinctionẽ.

25 ¶ Utrũ cõcedat extrema vnctio. R. ꝙ nõ vt dicit Pa. in. c. responso. de sen. excõ. 7 dominus An. de butrio. in. c. nõ est nobis post alios. de spon. nec etiam clericis ꝑm Joan. an. et Calde.

¶ Sed nũquid officiuz recõmendationis anime cõcedat. R. Cal. ꝙ sic: q2 videt annexũ sacramẽto pnie. 26

¶ Quintũ qḋ concedit est sacramentũ baptismi nedũ paruulorũ sed etiã adultorũ: vt in. c. quoniã. de sen. excõ. li. 6. Et cathecismus. 7 totũ officium baptismi tãꝗ accessoriũ concedit. 7 tenet Cald. ꝙ si etiam quis baptiçaret in ecclesia interdicta spãliter nõ incurreret irregularitatez: ꝗuis si honeste alibi possit fieri non liceat. 27

¶ Sextũ confectio chrismatis ĩ die iouis sancta. d. c. quoniã. Intelligit tamẽ Archi ibidẽ ꝙ nõ põt cõfici alta voce neqꝫ cãpanis pulsatis sed cum moderatione. c. alma. §. ianuis clausis. 7c. 28

¶ Septimũ qḋ cõcedit est sacramẽtũ ꝯfirmationis quod etiã adultis potest exhiberi. d. c. quoniã. 29

¶ Octauũ qḋ concedit est sacramẽtũ matrimonij qḋ legitime põt tali tẽpore cõtrahi. sed bñdictio nuptialis ꝑm Host. prohibetur Pa. in. c. non est nobis. vbi de hoc nõ. de spon. dubitat. sed mihi videtur ꝙ concesso ꝑncipali ꝯcedat 7 accessoriũ. c. accessoriũ. de re. iur. li. 6. Attamẽ securi⁹ ẽ abstinẽ nisi ĩ dieb⁹ ĩ quib⁹ licet celebrare publice. 30

¶ Nonũ qḋ concedit est sepultura eccl'iastica que solũ clericis concedit qui seruauerunt interdictũ sine pulsatione cãpanarum tamẽ 7 solẽnitate 7 cũ silẽtio. d. c. qḋ in te. sꝫ hodie etiã credo possint sepeliri cũ officio sine nota dicto. p ar. c. cui licz. de re iur. li. 6. Scḋm moderationẽ tamẽ. c. alma. ꝑm Fede. consilio. 70. 7 etiaz cũ campanis 7 alijs consuetis in diebus in quib⁹ potest publice celebrari. 31

¶ Sꝫ quid si ecclesia est specialiter interdicta nunqḋ ibi sepelient. R. Inno. 7 Hosti. in. c. tanta. de exce. prela. ꝙ ꝑm quosdã non possunt ibi sepeliri. Hosti. tamẽ tenet ꝙ sic: quia qḋ facit interdictũ generale generalit facit speciale specialit. l. si duo. in. fi. ff. de adml. tu. Pa. in. c. ꝙ in te. tenet ꝙ clerici eccl'e specialiter iterdicte possint ibi sepeliri. Alij ꝓo qui nõ sunt clerici talis ecclesie specialit 32

interdicte debent in ecclesia alia nō interdi-
cta sepeliri.
33 ¶ Utrū penitētes ⁊ absoluti sint tumulan-
di in eccl'ia vel cimiterio similiter sicut cleri-
ci. R. doct. ꝙ nō: si tamē de facto sepeliren-
tur non sunt exhumādi. Sed si alibi sepeli-
antur cessante interdicto tunc sunt ad eccle-
sias deferendi.
34 ¶ Utrū ꝯfratres qui ex priuilegio religio-
soꝝ quoꝝ sunt cōfratres admittunt̄ ad di-
uina possint sepeliri in eccl'ia interdicta. R.
ꝙ nō: licȝ in alijs libere possint eligere sepe-
liri. d. c. vt priuilegia.
35 ¶ Utrū sepultura ecclesiastica cōcedatur
oībus in diebus in quibꝰ licȝ celebrare solē-
niter ut dictū ē. R. Cal. tenet ꝙ sic: nisi spe-
cialiter sint interdicti vel cām dederint in-
terdicto: ⁊ placet mihi sua opinio: licȝ Jo.
an. ⁊ Jo. de ligna. ⁊ Ge. in. d. c. alma. tene-
ant cōtrariū quo ad laicos. Fede. etiā tenet
ꝯsilio. cxi. ꝙ clerici officiādo istis festiuita-
tibꝰ circa sepulturā nō efficiūt̄ irregulares.
36 ¶ Utrū priuilegiatꝰ tēpore interdicti sup
admissione ad diuina ⁊ receptione ad sacra-
menta possit sepeliri in cimiterio. R. Cal.
ꝙ sic. ⁊ idē videt̄ etiā si solū esset p̄uilegiatꝰ
sup auditione diuinoꝝ solū nō facta men-
tione sacramētoꝝ per regulā cui coīcamus
viuo ⁊ etiam mortuo.
37 ¶ Utꝝ mortuaria ⁊ alie oblatōes possint
recipi ꝓ defunctis tp̄e interdicti vel ab ipsis
interdictis. R. ꝙ sic: si mortui sunt peniten-
tes ⁊ ꝑeis orādū ē. ij. q. ȝ. q̇cūqȝ intra.
38 ¶ Decimū qḋ cōcedit̄ est ordinū collatio.
Uidet̄ tñ vt no. Inno. in. d. c. non est nobis.
velle ꝙ solū clericis possint dari sed nō lai-
cis sȝ Pa. in. d. c. ⁊ i. c. qḋ i te. dicit ꝙ posset
attētari ꝙ ex necessitate poterunt etiā laici
ordinari in loco interdicto sicut dictū ē de
chrismate cum nō fiat baptismꝰ sine eo. d. c.
quoniā. quia ex quo conceduntur aliqua que
nō nisi ꝑ clericos possunt cōferri cōsequen-
ter permittunt̄ ⁊ ea sine q̇bus. ar. c. quoniā.
de sen. excō. li. 6. sed sine necessitate nec laici
nec clerici possunt ordinari in loco interdi-
cto sȝ alibi ordinent̄ si ipsi nō sūt interdicti
quia possunt.
39 ¶ Undecimū ꝙ cōcedit̄ sȝ est speciale ep̄is
⁊ alijs superioribꝰ vt vbilibet possit cuȝ al-
tari portatili celebrare: ⁊ celebrari facere: et
audire diuina q̄uis sit interdicta terra: ciui-
tas vel castrū seruato tñ qḋ dictū est. s. Ja-
nuis clausis: cāpanis nō pulsatis: interdictis
exclusis: vt in. c. fi. de p̄uile. li. 6. habet̄ ⁊ nō.
simile p̄uilegiū habēt fratres minores ⁊ p̄di-
catores. c. quia in his. de p̄uile. ⁊ no. in. d. c.
fi. in glo. Secꝰ si esset interdicta ecclesia vel
aliq̇s locus singularis: quia nec episcopus
nec fratres predicti possent ibi celebrare:
vt no. Jo. an. in. c. quesiuit. de cle. nō resi. ⁊
sequitur ibi Pa.
¶ Duodecimū qḋ conceditur imo precipitur 40
omnibꝰ obligatis ad dicendū officiū vt il-
lud quotidie ⁊ itegre dicant: licȝ ipsi specia-
liter ⁊ singulariter sint interdicti sigillatim
tamen debent dicere sicut dictū est de excō-
municatis. s̄. Hore. §. 5.

Interdictum vij. violātes in-
i
currunt penas septē.

¶ Prima est irregularitas hāc icurrit oīs
clericꝰ q̇ licȝ nō sit ipse interdictꝰ tamē exer-
cet aliquid deputatū certo ordini in loco in-
terdicto: nisi s̄m qḋ ꝑmittit̄ a iure: vt supra
dictū est. Intelligit hoc Fe. cōsilio. 7. verū
qñ publice ⁊ palā more solito celebrat̄: sicut
dicimꝰ de excoicato vel iterdicto sicut ꝑus
celebrante. in cle. pe. de sen. excō. Similiter
existēs interdictꝰ simplicit̄ si exercet aliquid
deputatū certo ordini vbicūqȝ est irregula-
ris. c. is qui. ⁊ c. is cui. de sen. excō. li. 6. ⁊ c.
cū eterni. de snīa ⁊ re iudi. li. 6.
¶ Scḋa ꝙ supradictꝰ est ineligibilis ita ꝙ
nō pōt eligere nec eligi. d. c. is q̇.
¶ Tertia ꝙ supradictꝰ fit ipostulabilis ita
ꝙ nō pōt postulari. c. i. de postula. prela.
¶ Quarta ꝙ talis est bn̄ficijs ecclesiasticis
spoliādus: ⁊ si monachus vel monialis ē de-
tretrudi i arctiori monasterio ad agēdū
pn̄iam. c. postulastis. de cle. excō. mi.
¶ Quid si talis celebrat nō in loco interdi-
cto nec ipse interdictꝰ sȝ tñ personis interdi-
ctis. R. ꝙ nō est irregularis: est tamē inter-
dictꝰ ei igressus ecclesie donec satisfaciat ad
arbitriū illius cuiꝰ snīam cōtēpsit. c. ep̄orū
ḋ. p̄uile. li. 6. Similiter s̄m Fe. vbi. s̄. Qñ
admittunt̄ laici aliūde veniētes ad diuina
in ecclesia nō interdicta existente in loco in-
terdicto generaliter vel specialiter.
¶ Sȝ q̇d si tales clerici exercēt ea q̄ nō sūt

deputata certo ordini: vtputa cantare i cho
ro legẽ psalmos: vel epl'am sicut faciũt alij
laici. R. ꝼm Inno. in. d. c. tanta. ⁊ sequitur
Pa. in. c. z. de cle. excõ. mi. ꝙ nõ incidũt in
prefatas penas: iurisditionalia tñ exercere
possũt: vñ ⁊ excoicare ⁊ absoluere possunt si
ipsi nõ sũt interdicti. dicit tñ Pa. in. d. c. z.
ꝙ nõ debẽt absoluere cũ illa solẽnitate. c. a
nobis. el. z. de sen. excõ. sed ei nõ credo quo
ad absolutionẽ: qꝛ absolutio ab excoĩcatõe
siue cũ illa solẽnitate siue sine ea nõ põt ipen
di ab interdicto: ꝫ si ille qui ipendit nõ sit in/
terdict⁹ tũc absoluere põt etiã cũ illa solẽni/
tate: qꝛ cũ absolutio pmittit̃ ergo ⁊ solẽni/
tas cõsueta. Inno. tñ ⁊ Host. ⁊ Laudu. con
cordãt cũ Pa. ⁊ addũt ꝙ efficeret̃ irrigula
ris q̇ absolueret cũ p̃fata solẽnitate: sed eis
non credo rõne p̃dicta. Itẽ ꝼm Guliel. du
rãdi siliter est irregularis cleric⁹ qui solẽni
ter in cimiterio sepelit hoiem iterdictũ. ar.
c. i. de postu. p̃la. ꝫ ego dico siliter si homi/
nem nõ interdictũ sepelit i loco interdicto
solẽniter. s. cũ officio solito: rõ qꝛ istud cõpe
tit certo ordini ꝼm ꝙ cõmuniter seruatur:
no. etiã aliã penã in cle. eos. de sepul. de qua
supra Excoicatio. 7. casu. 36.

¶ Quinta pena est ꝙ clericus q̇ nõ seruat
interdictũ loci est suspensus ab officio ⁊ bñ/
ficio. d. c. tanta. de exce. p̃la. in tex. ⁊ in glo. ⁊
sequũtur coiter doc.

¶ Sexta pena est ꝯ religiosos quoscũqꝫ. s.
excoicationis q̇ nõ seruãt interdictũ cũ ma/
tricẽ eccl'iam loci seruare sciũt: qḋ intelligo
de generali interdicto: qꝛ si singularit̃ eccl'ia
matrix eẽt int̃dicta nõ hꝫ locũ. in cle. ex fre/
quẽtib⁹. de sen. excõ. si v̾o matrix eccl'ia non
seruaret solũ icurrerẽt penas q̃s ⁊ clerici in/
currũt. de quib⁹ in isto capl'o dr̃.

¶ Utrũ laici nõ seruãtes interdictũ incur/
rãt aliquã penã. R. ꝙ nulla inuenit̃ i iure
ipsis iposita: peccarẽt tñ mortalit̃ si hoc face
rẽt i cõtẽptũ eccl'ie: al's nõ nisi i quatuor ca/
sibus positis in cle. i. de sepul. ⁊ cle. grauis. de
sen. excõ. de quib⁹ hẽs. s̃. Excoicatio. 5. casu
15. ⁊ Excoicatio. 7. casu. 36.

¶ Sꝫ nũq̇d laici tenent̃ de eccl'ia exire si sa
cerdos recipit interdictũ ad diuina. R. No
ꝙ nõ: neqꝫ peccat audiẽdo ꝫ sol⁹ sacerdos.

¶ Utrũ cleric⁹ simplex q̇ hꝫ tñ p̾mã tonsu
rã incidat in penas p̃dictas sicut alij clerici.

R. Ho. ꝙ sic: si in officio suo cãtet. s. tanqꝫ
psalmista: vt in. c. psalmista. 23. di.

¶ Ultima ꝙ cleric⁹ decedẽs interdictus pri iz
uat̃ ecclesiastica sepultura. d. c. is cui.

Interdictũ

i Interdictũ s. quõ relaxat̃. R.
ꝙ aut interdictũ fertur ad tẽpus si/
cut cũ quis interdicit̃ vsqꝫ ad annũ vel do/
nec satisfecerit: vel talis ibi moret̃: ⁊ tũc nõ
requiritur absolutio aliqua post tale quid:
qꝛ ãno transacto vel satisfacto vel recedẽdo
tali interdictũ est amotũ ipso facto ⁊ licite
post hoc celebrat quis. Ita no. Pa. in. c. nõ
est vobis. de spon. nec distinguo an sit a iu/
dice vel a iure quia in vtroqꝫ habet locũ qḋ
dixi. ⁊ idem dic de quacũqꝫ alia suspensione
tam iuris q̃ hoĩs. Secus de sentẽtia excõ/
municatiõis ad tempus: qꝛ requirit̃ absolu
tio. ita no. doct. in. c. fi. de matri. cõtracto.
ꝯtra inter. ecclesie. ⁊ ibi reddunt rõnem esse
qꝛ excoĩcatio req̇rit certã formã in absolu/
tione: sed in interdicto vel suspensione suffi/
cit cõstet de mente iudicis: ⁊ licꝫ aliqui du/
bitent de excõmunicatiõe lata a papa ad tẽ/
pus: tamẽ tene ꝙ requiritur absolutio: nisi
aperte constet papã velle eum absolutũ esse
ꝼm do. Anto. ⁊ sequit̃ Pa. in. d. c. fi. Si v̾o
interdictũ vel suspensio nõ est lata ad tẽp⁹
sed simpliciter tunc requirit̃ absolutio: et si
est a iure põt absoluere ordinarius vel lega
tus sedis apostolice: nisi cum cõditor iuris
sibi vel alteri reseruauit. ar. c. nuper. §. in se
cũdo. de sen. excõ. Si aũt sit a iudice sic ille q̇
tulit potest absoluere vel eius superior tñ:
⁊ nõ alius: aut de mandato eius qui eam tu/
lit. 24. q. i. si Petrus.

¶ Utrũ sit seruanda aliqua forma in eius j
absolutione. R. Host. ꝙ sic dicẽdo reuoco
vel remoueo: vel absoluo ⁊ similia verba.
Debent etiam iiungi eis ut satisfaciant ꝼm
quod dicitur de excõmunicationis absolu/
tione: quia in hoc ambulat pari passu. vide
supra Absolutio. 3. §. i.

¶ Utrum interdictum possit ad cautelam z
relaxari. R. ꝙ generale interdictum nõ po
test. c. presenti. de sen. excõ. li. 6. sed si inter/
dictum sit singulare contra personã sic po/
test relaxari ad cautelam. ar. ꝯtrario sensu
d. c. presenti. Rõ quia specialiter interdicto
oĩa sacramẽta negantur donec absoluatur

⁊ sic idez est qḋ ⁊ de excōmunicatione a qua
quis absoluit̄ sub cōditiōe: vt in.c. solet. de
sen.excō.li.6. Hoc tenet Jo.an. ⁊ Bar. in
d.c. presenti. Limita hoc si penitet: al's non
quia sic relaxatio daret causam peccādi nisi
forte in casu sicut cū absoluit̄ inuitꝰ ab excō
municatione: de quo. s. Absolutio.3.§.7.
3 ¶ Utrū epūs vel aliꝰ possit suū interdictū
suspēdere. R. Lau. Tācre. ⁊ Uincē. ꝙ sic:
vt nō.in.c. ad hec.el.3. ⁊.c. directe. ⁊.c. pre-
terea. de appella.
4 ¶ Utrū ꝑ appellationē sequentē suspen-
datur interdictū latū. R. ꝙ nō: nisi eiꝰ effe
ctus sit suspensus ad tempꝰ: qꝛ sic pōt appel
lari a sentētia suspēsa sicut a cōditionali. d.
c. preterea. Et hoc intellige de interdicto vł
suspēsione. Secus in sentētia excōmunica-
tionis cuiꝰ effectus nūꝙ̄ pōt relaxari nisi in
toto absoluat̄.c. cum desideres. de sen.excō.
Hoc no. Hosti.in.d.c. ad hec. Hoc intellige
de interdicto a diuinis ⁊ sacramētis ⁊ aliis
spūalibus. Secus esset in interdicto a tēpo-
ralibꝰ: vtputa ꝙ nō ingrediat̄ possessionez
talē. ff. de appella.l. cōstitutionis. vnde Jo.
an.in.d.c. is cui. restringit solū in mere spi-
ritualibꝰ ꝑ que ligatur aīa. ⁊ ideo ꝑ appel
lationē suspēdit̄ interdictū a bñficio: ⁊ sus-
pensio. de quo vide. j. suspensio.2.§.i.
5 ¶ Utrū priuilegiū cōcessum a legato a la-
tere quo interdicti tēpore valeat celebrare
interdictis ⁊ excōmunicatis exclusis valeat
quātū ad sentētias suas ⁊ suorū successoruz
ordinariorū. R. scdm Landu. ꝙ sic nisi spe
cialiter a successore reuocet̄: ⁊ tenet idem ꝙ
etiā valet quo ad sentētias pape. ar.d.c. di-
lectus. el.2. de rescrip.
6 ¶ Utrū papa dante licentiā celebrandi in
ecclesia specialiter interdicta relaxet̄ eo ipso
inẗdictū. R. ẜm Ho.i.c. vt ꝓuilegia. ꝙ nō.
7 ¶ Utrū de auctoritate epī possit quis cele
brare in ecclesia interdicta. R. ẜm Hosti.
in.d.c. ad hec qm̄. ꝙ non. qꝛ istud ꝑtinet ad
solū papā. de priuile.c. cū ⁊ plātare. Secus
esset in cessatiōe a diuinis: qꝛ posset episcopꝰ
excipere quos vult ⁊ subiicere ⁊ tempꝰ ⁊ mo
dū determinare ẜm Inno.in.d.c. vt priuile
gia. Et idem tenet in ecclesia ꝑ eū interdicta
allegat.d.c. dilectus. s̄ nō pōt concedere vt
ꝑsona iterdicta vel suspensa celebret nisi ꝓ
delicto alterius sit suspensa ab eo.

i **Interdictum** q. qn̄ nō indiget
relaxatiōe: qꝛ ipso iure nō tenet̄ q̄s
ẜuare. R. ꝙ in duobus casibꝰ. Primo quā
do fertur cōtra participantes cū excōmuni-
catis in casu quo minorē incurrūt excōmu-
nicationē sine canonica monitione premissa
tunc nullū est ipso iure sicut ⁊ suspēsio q̄libet
Intellige si ferat̄ ab inferiori a papa.c. statu
tū. de sen.excō.li.6. Et dicit̄ canonica mo-
nitio ⁊ legitima quādo nominati admonē-
tur: al's nō: vt in.c. constitutionē. eo.ti. ⁊ li.
ꝯtra alios ꝓo licz debeat precedere monitio
quādo fertur ꝓ cōtumacia ẜm Inno.in.d.
c. ad hec quoniā. tamē tenet siliter si ꝓferat̄
sine scriptis q̄uis iudex incurrat penā: de q̄
in.c.i. de sen.excō.li.6. ⁊ supra Excōmuni-
catio.2.§.2. Sed magis breuiter dic ꝙ in
illis casibꝰ in quibꝰ sententia excōmunicatio
nis nō tenet: sic nec interdictū. de quo vide
sup̄. Excoicatio.3.ꝑ totū. Secūdo quādo i
terdictū est latū ꝓpter aliquos: ⁊ ipsi nō ser
uant eū: tex. est in.c. petisti. de ꝓuile. Sz ad-
uerte ẜm Hosti. ibidē ꝙ si ciuitas vel eccle-
sia est interdicta ꝓpter aliquē.i. ꝓpter eorū
delictū: tunc licz ipsi violēt alii tamē serua-
re tenēt̄: si aūt sit positū pro eoꝝ querela ad
eoꝝ vtilitatē tūc si ipsi nō seruāt nec alii ser
uare tenēt̄: ⁊ sic efficitur nullū. d.c. petisti. ⁊
sic eum intellige.
¶ Utrū qn̄ interdictū est nullū tn̄ matrix
ecclesia seruat teneant̄ religiosi illud seruare
R. ꝙ sic: alit̄ incurrūt ꝑnā excoicationis.
cle. ex frequentibꝰ. de sen.ex.in glo.

i **Interesse** ẜm Bar. in. l. vnica. C. de sen.
que ꝓ eo ꝙ iter ꝓfer. ꝓprie ⁊ stricte
est extimatio alicuiꝰ vtilitatis, non habite ꝓ-
pter alicuius factū iiustum vel cōcessionez
iniustā: ⁊ est duplex: aliud lucri cessantis: ⁊
hoc est quādo homo ipedit̄ a lucro quod fe
cisset si talis pecunia sibi restituta fuisset: vł
si talis lesio sibi nō fuisset illata ⁊ huiusmodi
Aliud ē iteresse dāni emergētis: ⁊ hoc du-
plex: aliud in re: aliud extra rem. Interesse
dāni emergētis in re vel circa rē qḋ etiā dr̄
itrinsecū ẜm Bar. vbi. s. ⁊ istud ē ipsa res
seu ciꝰ extimatio vł id qḋ ꝓuenit imediate ex
ipsa re: vt fructꝰ ⁊ partꝰ ⁊ hmōi: ponit̄ exem
plū: vendidisti mihi vinū qḋ valebat.20. ⁊

tibi tradidi preciū nec reddisti nūc valet. 40
si traditū fuisset tm̄ habitur⁹ eram: ⁊ de hoc
ff. de ac. emp. ⁊ vē. l. si sterilis. §. cū p vēdi-
torē. Interesse extra rē vl' extrinsecū est qđ
ꝓuenit nō ex ipsa re sed ꝓpter ipsā rē. exem
plū: vēdidisti vinū nec tradidisti sed si tra-
didisses ex eo potuissem negociari ⁊ lucrari:
vēdidisti granū: ⁊ q2 nō tradidisti serui mei
fame perierūt. ⁊ istud qn̄ petat̃ in ꝯtractib⁹
hēs in. l. Julianus. §. i. ff. de act. emp. ⁊ vē.
l. cū vēditorē. C. de act. emp. ⁊ ven. ⁊. ff. de
verbo. obli. l. si insulam. ⁊ qn̄ teneat̃ in ꝯscia
habes Usura. i. §. 30. interesse qn̄ hab3 cer-
tā quātitatē vl' spēm duplū excedere nō pōt
⁊ qn̄ excedit duplū habes i. d. l. vnica. i tex.
⁊ in glo. sed quo ad ꝯscientiam habes infra
Usura. i. §. 30.

i Nterpretatio legis ad quē

ptinet. R. ꝙ interp̄tatio legis diuine vl' ca
nonice ptinet ad papā c. p venerabilē. q̇ filij
sint legiti. sed īterp̄tatio legis ciuilis inq̄tū
cōcernit clericos sil'iter ptinet ad papā: vt ī
c. i. de iura. calū. Inq̄tū aūt cōcernit laicos
ptinet ad īperatorē. l. fi. C. de le. q2 est ei⁹ in-
terp̄tari cui⁹ est cōdere. de re. iur. li. 6. Et h̄
intellige verū generaliter sed quātū ad vnā
cām pōt iudex etiā interp̄tari: vt no. Inno.
in. c. cū spāli. de appella. vide bonā glo. in. c.
i. de postula. p̄la. facit. l. vnica. C. de ꝓfesso.
qui in vrbe. nisi esset ita arduū ꝙ firm⁹ intel
lectus dari non possit: quia tūc recurrēdum
est ad principē. l. pe. ⁊ fi. C. de le. hec Pa. in
c. i. de iura. calum.

¶ Utrū interp̄tatio p̄uilegij ptineat ad p̄n
cipē solū. R. Pa. in. c. q2 de iudicijs. ꝙ aut
dubiū est sup ptāte. s. si potuit dare: ⁊ sic nul
li inferiori a p̄ncipe licet: ut in. c. i. de trāsla.
p̄la. 17. q. 4. §. q̇ aūt. 9. q. 3. cūctū p mūdū.
Aut dubiū est sup validitate vl' surreptōe:
⁊ sic pōt inferior iudex s̄m coiter doct. Aut
dubitatio ē circa verba solū: ⁊ tūc si casus ē
clarus ⁊ decisibilis de facili: sic pōt inferior
cognoscere ad p̄iudiciū ptiū s̄m coiter doc.
Nō q2 inferior interp̄tat̃ legē superioris in
p̄iudiciū partiū: vt no. Inno. in. d. c. cū spe
ciali. facit. c. inter alia. de sen. ex. ⁊. d. l. fi. Si
v̄o casus est dubi⁹ sic ptinet ad p̄ncipē si ei⁹
p̄ntia de facili pōt haberi. ar. d. c. quia. ⁊. d.
c. int̃ alia. ⁊ in. l. ex facto. §. i. ff. de vul. ⁊ pu
pil. substi. ꝙ si de facili nō pōt adiri p̄nceps
ꝓpter longā distantiā: sic poterit interp̄ta-
ri p rōnē nālē ⁊ verisimilē q̄ pōt notari p ex
pressa verba. ꝓ hoc est casus in. d. l. ex facto
§. z. vbi iurisconsult⁹ interp̄tat̃ legē ex nāli
rōne. Itē qđ no. Inn. in. c. cū spāli. facit tex
in. c. cū psone. de priuile. li. 6. Aut dubium
versat̃ circa intētionē p̄ncipis: ⁊ nō pōt deci
di sine magno dubio: ⁊ sic īterp̄tatio ē soli⁹
p̄ncipis. ad p̄dicta facit tex. in. c. venerabilē
de elec. dicit etiā Specu. in ti. de lega. §. nūc
ōndēdū ꝙ ep̄s pōt interp̄tari iuriū allegati
ones de pigno. significāte. ⁊. d. c. venerabilē
ꝓcedit ī arduo negocio vt dictū est.

¶ Utr̄ in ꝯtractib⁹ sit interp̄tatio faciēda z
vt res poti⁹ valeat q̄ pereat. R. ꝙ sic: d̄ fide
instru. c. inter dilectos. in glo. ⁊. ff. d̄ re. du.
l. quotiēs in actiōib⁹. de ver. sig. c. abbate. §
ꝯ qđ fuit. Si v̄o res valeret s̄m intellectum
vtriusq3: tūc accipiēdū ē illud qđ est magis
verisimile. ff. de re. du. l. cū i testamēto. ⁊. ff.
de ver. obli. l. eū qui. ⁊ qđ cōsueuit. 28. dis.
de siracusane. ⁊ qđ magis conuenit iuri. de
ꝯsue. cū dilect⁹. §. fi. vbi īterp̄tatio fit ꝯtra
eū qui legē potuit aperti⁹ dicere. ff. d̄ pac. l.
veterib⁹. de priuile. c. quia. in glo. Interp̄ta
tio in ꝯtractib⁹ fit plena. In testis plenior.
In b̄n̄ficijs q̄ꝫ plenissima. de dona. c. cū di
lecti. Interp̄tatio locutionū debet fieri s̄m
personas que loquūtur vel quibus loquit̃.
26. dis. deinde. in glo.

i Nterrogationes

in ꝯfessione vtrū sint faciēde a cōfessore. R
ꝙ sic: per tex. clarū Aug. de pe. di. 6. c. i. vbi
dicit: Diligēs inq̄sitor ⁊ subtilis inuestiga-
tor sapiēter: ⁊ q̄si astute interroget a pctōre
qđ forsan ignorat vel pre verecundia velit
occultare. hec ille. Et nō. ꝙ ꝯfessor tenet̃ s̄b
pena mortalis pcti eas int̃rogatiōes facere
quas cognoscit necessarias ꝯfitēti ꝓ validi
tate ꝯfessionis habēs ꝓbabilē opinionem ꝙ
cōfitens ex obliuione vel ignorantia seu ne-
gligētia omittit ar. c. sit rector. 43. dis. Se-
cus esset qn̄ habēs ꝓbabilē opinionē ꝙ ꝯfi-
tēs talia scit ⁊ aduertit: q2 sic pōt credere eū
vel nō cōmisisse vel al's ꝯfessū fuisse: ⁊ sic nō
tenet̃ int̃rogare nisi forte videret ꝙ ex ve-
recūdia nō auderet dicē. Dimittē aūt iter-
rogare ex inaduertētia aut obliuione non

credo ſit pctm̄. Ex negligētia ꝟo dimittere
īterrogatiōes q̄s ꝓbabilit̄ ꝯſcia ſibi dictat
faciēdas de neceſſitate vr̄ mortale pctm̄ ꝑ
ea q̄ dicā. j̄. negligētia. §. i. multomagis vr̄
mortale qn̄ ſciēt: ⁊ ſine oī rōabili cā volūta
rie dimittit: tenet̄ eni cōfeſſor circa ꝯfitētē
facere ex precepto charitatis ea q̄ vellet ſibi
fierēt rōnabilit̄ ꝑtinētia ad neceſſitatē ſalu
tis: ſicut eſt itegre ꝯfiteri ⁊ i viā ſalutꝭ diri-
gere alit̄ p̄uaricat̄ illud p̄ceptū: Diliges ꝓ-
ximū ſicut teipſū. Non tamen debet ꝯfeſſor
eē nimis ſcrupuloſus i iterrogādo oīa q̄ poſ
ſibile ē cōmiſit pctōr ꝫ ſolū circa ea debet in
terrogare q̄ ꝓbabilit̄ credit ꝯmiſiſſe. Quid
debet attēdere ꝯfeſſor circa īterrogatōnes.
R. ſm aſtēſē ꝙ tria. Primū ꝙ iterroget ō
pctis nō ō fabulis vl̄ alijs mūdanis. Scōꝫ
ꝙ nō interroget niſi ō pctis cōſuetis: ⁊ q̄ coīt̄
ſūt nota explicite. Querē eni de pctis icō-
ſuetis ⁊ enormib⁹ niſi i gnāli ⁊ a longe ⁊ per
quādā circūlocutionē nocet ꝯfitēti: q̄r ſepe
diſcit qd̄ neſcit: ꝓpt̄ea dr̄ ꝓuer. jj. Qui iue-
ſtigator eſt maloꝝ opp̄met̄ ab eis. ⁊ i. l. i. §. q̄
qōnē. ff. de qd̄. ꝓhibet̄ fieri qd̄ ſpālis i ꝑiudi
ciū alteri⁹. Tertiū ē qd̄ nō deſcendat nimis
ad ꝑticulares circūſtātias pctōꝝ carnaliū
q̄r vt dic̄ phs. 3. ethi. Delectabilia ꝙ̄to ma-
gis ꝯſiderāt̄ tāto magis ſūt apta mouere ⁊
nocet talis interrogatio ⁊ ꝯfeſſori: ⁊ cōfitēti.
Sufficit eni hr̄e vltimā ſpēm pcti i hmōi ⁊
circūſtātias q̄ cadūt ſub ſpāli ꝓhibitiōe ⁊ a
lōge ⁊ cū verbis honeſtis: vn̄ nullo mō deſcē
dat ad alia ſpālit̄: puta mulier ꝯfitet̄ ꝙ fuit
cognita ext̄ vas debitū nō q̄rat: poſtea i q̄ lo-
co vl̄ quō ⁊ hmōi ſicut faciūt q̄dā q̄ poti⁹ ſūt
ꝯtaminatores ꝙ̄ cōfeſſores q̄ ſepiſſime pec-
cāt mortalit̄ delectādo ſe de hmōi interroga-
tōib⁹: ⁊ ꝓpt̄ delectatōnē faciēdo eas. Scōo
de q̄b⁹ ſūt interrogatōes faciēde. R. ꝙ ſūt fa
ciēde ō pctis coīb⁹ ſic̄ ē trāſgreſſio decē p̄ce-
ptoꝝ: cōmiſſio ſeptē pctōꝝ capitaliū: abuſio
q̄nq̄ ſenſuū: ⁊ de circūſtātijs q̄ mutāt ſpēm:
⁊ aliqn̄ q̄ aggrauāt notabilit̄ nō oēs ō oīb⁹
ꝫ de illis q̄ coīt̄ ꝯtingūt i tali ſtatu q̄r deriſio
eēt q̄rere a femina de militia. ⁊c̄. Vn̄ ut ꝯfeſ
ſor ſimplex hēat formā interrogādi hic āno-
tabo talē ordinē q̄ erit q̄ſi vna tabula totius
iſti⁹ āgelice ſūme circa ea q̄ ꝑtinēt ad ꝯſciaꝫ
Attēde ergo o ꝯfeſſor q̄ ſalutifere vis ꝯfeſ
ſiones audire ad infraſcripta.

Preſentato tibi penitēte debes p̄ interrogare
eū de q̄ loco vl̄ t̄ra ē ſi alr̄ eū nō agnoſcis: vt
ex hoc intelligē poſſis: ſi hēs auctoritatē ad
eū ꝯfitēdū: q̄r ſi es ſacerdos parochialis nō
hēs ꝑtātē niſi ſup̱ illos q̄ ſūt ō parochia tua
ſm ꝙ hēs ſ. cōfeſſio. 3. §. 3. ⁊ §. 9. ⁊ ſex ſeq.
Idē dic ſilr̄ de illo cui cōmiſſa ē audiētia
cōfeſſionū a parochiali ſacerdote. Si ꝟo ē
tibi ꝯmiſſa ab ep̄o talis auctoritas vl̄ ab ei⁹
vicario gnāli in ſpūalib⁹ vl̄ ab alio hn̄te iu-
riſditionē q̄ſi ep̄alē. Tūc ſi es frat̄ minor vl̄
frat̄ de ordine p̄dicatoꝝ aut heremitarū ⁊
hmōi ⁊ talē auctoritatē hēs ꝑ p̄ntationē fa
ctā ſm formā cle. dudū. de ſepul. de q̄ hēs ſ.
cōfeſſio. 3. §. 16. vl̄ es admiſſus ac ſi eēt ꝓua
ta talis forma ſic potes audire oēs ō illa dio
ceſi vl̄ iuriſditōne illi⁹: ⁊ i illa dioceſi ſolū ⁊
nō extra illā. Si ꝟo nō es p̄ntat⁹ ſm formā
dicte cle. nec admiſſus ac ſi eēt ꝓuata: ſed ſo-
lū tibi cōceſſit lniaꝫ audiēdi ꝯfeſſiōes: ſic po
tes vbiq̄ ei⁹ ſubditos audire. de q̄ vide i. d.
§. 16. ⁊ ſe. Et ſi iueneris ꝙ hēs auctoritatē
eū cōfitēdi. Interroga. 2. de ei⁹ ſtatu ⁊ ꝯdi-
tiōe ſi alit̄ eū nō agnoſcis: vt ꝓcedere poſſis
ſi erit capax abſolutiōis vl̄ ne. Nā ſi iueneris
eū i tali officio vl̄ in tali arte quā exercē nō
pōt ſine mortali: tunc indica ei a p̄ncipio ne
forte eū audiēdo: ⁊ poſtea volēs eū abſoluē
ſcādelicet̄ de te: poſſes tn̄ talē q̄ hꝫ aliq̄d qd̄
nō vult dimittere ſm ꝙ tenet̄ admonere ꝙ
ſi vult cōfiteri libēt audies eū: ꝫ abſoluē nō
poſſes niſi dimittat ꝙ exercere non pōt ſine
mortali: ⁊ quō licꝫ eū nō abſoluas talis ꝯfeſ
ſio valet ei ad mlt̄a bona p̄ſertim vt de⁹ citi⁹
illuminet eū ad pniaꝫ ſm qd̄ dr̄ i. c. qd̄ q̄dā
de pe. ⁊ re. Et his dictis ſi voluerit cōfiteri
poteris euꝫ audire ⁊ monita ſalutis dare: ⁊
aliquā pniaꝫ ꝫ nullo mō abſolutionē: q̄r ſic
peccares mortalit̄. de q̄ hēs ſ. ꝯfeſſio. i. §. 14
⁊ cōfeſſio. 6. §. 2. ⁊ 3. Interroga t̄tio ꝙ̄tū ē
qd̄ nō fuit cōfeſſus: ⁊ cui cōfeſſus fuit: ⁊ ſi de
bita bona volūtate fuit cōfeſſus: ⁊ ſi fecit pe-
nitētiā: ⁊ ſi aliq̄d retinuit ſciēt qd̄ nō fuit cō
feſſus: vt ex iſtis poſſis ſcire ō ꝙ̄to tp̄e hꝫ cō
fiteri: ⁊ ſi cōfeſſiones facte ſint reiterāde ⁊
qn̄ hoc ſit hēs ſ. ꝯfeſſio. i. §. 8. cū multis ſe.
Interroga q̄rto ſi adhibuit diligētiā ut ſuo-
rū peccatorū habeat memoriā: ⁊ ſi iuenires
qd̄ nō: puta q̄r oportet reiterare cōfeſſiones
de multo tēpore: ⁊ ipſe penitēs hec nō cogita

bat: ⁊ ꝓpterea nullā posuit diligētiā super peccatis cōfessis: tūc admonēd⁹ est ut vadat ⁊ conet̃ reducere ad memoriā suā peccata discurrendo p stat⁹ quos habuit: p officia q̄ exercuit: p societates q̄s tenuit: per loca in q̄bus habitauit: p exercitia q̄ operatus est: vt sic integre cōfiteri valeat ⁊ cāta diligentiā debeat ponere habes. s. cōfessio. i. §. 12.

Predictis factis ⁊ iuento q̄ facta diligētia ſm posse suū ē dispositꝰ ad digne cōfitēdū: debes eūdē penitentē inducere vt genuflexo dicat hūiliter: cōfiteor deo. ⁊c̄. vsq̄ mea culpa: si scit eā dicere ⁊ q̄ stet facie versa lateri cōfessoris si est mulier vel iuuenis: ⁊ nō pmittas q̄ aspiciat in faciē tuā: q2 multi ꝓpter hoc corruerūt: ⁊ postea bonis verbis ⁊ psuasionib⁹ induce eū vt dicat pctā sua. Et si scit ordinate dicere noli eū īpedire: sed solū vade supplēdo: vbi ipse deficit in exp̄mēdo circūstātias vl' declarādo quō est mortale: ⁊ tenet̃ abstinere vel ad restitutionē vel est excōicatus ⁊ h⁹mōi si vides q̄ ipse penitēs hoc nō intelligit vel nō ppendit: vel si nescit ordinate dicere fac vt cōfiteat̃ saltē grauiora q̄ magis grauāt ei⁹ cōsciā vt ex illis possis scire de quibus debeas eū īterrogare. Et dictis aliq̄b⁹ de grauiorib⁹. Si vides q̄ nescit ordinate dicere. Incipe tu īterrogare eū sicut in infrascriptis videbis: nō tn̄ oēs de oībus vt dixi: sed tm̄ de his q̄ verisimiliter p̄sumit̃ cōmisisse vl' rōne status vel exercitij aut cōditiōis psone. Et caue ne eū exasperes ꝓpter aliq̄ꝺ pctm̄ donec totā cōpleuerit cōfessionē ne forte p̄ verecūdia nō integre cōfiteat̃: ſ3 cōpleta cōfessione: tūc eū rep̄hende ⁊ argue ſm q̄ videris ei expedire.

Ordo aūt īterrogādi sit iste circa pctā cognoscēda ⁊ dicēda. p̄ circa decē p̄cepta.

Circa p̄mū p̄ceptū decalogi q̄ꝺ ē. Nō habebis deos alienos. ⁊c̄. Exo. 20. q̄ꝺ q̄dē quō intelligat̃ hēs Preceptū. §. 3. ex cui⁹ expositōe sic facies interrogationes.

Si adorauit aliquā creaturā vl' eū p̄mo apparet fecit ei aliquā orōnē ⁊ huiusmōi.

Si adorauit diabolū etiā ſb ā gelo lucis apparēte q2 mortalia sūt. vide Adoratō. §. 10

Si īuocauit demones vl' fecit aliq̄ꝺ pactum cū eis. vide Sors. §. 3.

Si vsus est nigromātia aromātia ⁊ h⁹mōi. vide ibidem.

Si vsus ē sortib⁹ vl' incātationib⁹ ad sciēdū occulta vel furta ⁊ huiusmodi. vide ibidem.

Si voluit scire futura p vanā inspectionē creature. ibidem.

Si q̄n obuiauit lepori vl' alteri aīali credidit p̄sagiū alicui⁹ futuri. ibidem.

Si q̄n mulier p̄gnās petit ignē ⁊ hmōi vtit̃ ad sciendū futura. vide ibidem.

Si vsus ē lr̃is pūctis astrolabio aptice libri ⁊ hmōi ad sciendū futura. ibidē.

Si obſuauit sōnia vt idiuinaret. ibidē. §. 5.

Si voluit colere deū ſm ritum iudeorū. vide Sup̄stitio. §. i.

Si vsus fuit ligaminib⁹ aut caracterib⁹ p sanitate danda. vide Supstitio. §. i.

Si fecit ānulū q̄n legit̃ passio christi vl' caracterē in tali die ⁊ hmōi. vide ibidē. §. 2.

Si vsus fuit arte notoria vel eā didicit. vide ibidem. §. 3.

Si vsus ē herbis ꝯ demōes. vide ibidē. §. 6.

Si vsus est breuib⁹ ligādis ad collū vl' portādis. ibidem. §. 7.

Si incantauit aīalia. ibidem. § 8.

Si carminauit infirmos ibidē. §. 9.

Si dixit vl' fecit dici missas vel psalmos: vt quis moreret̃ ibidē. §. 10.

Si colligēdo herbas obseruauit aliqua vana. ibidem. §. 11.

Si aliq̄ꝺ fecit ut sciret infortuniū alicuius ibidem. §. 12.

Si p maleficiū dstruxit aliq̄ꝺ malū. ibiꝺ. 13

Si credidit feminas ire de nocte vl' conuerti i catas ⁊ huiusmōi. ibidē. §. 14.

Si habet libros de p̄dictis sortilegijs vel supstitionib⁹ tenet̃ eos cōburere: al' nō est absoluēdus. vt. s. Curiositas. §. i.

Si obseruauit dies egyptiacos. vide supstitio. §. vltimo.

Si dedit poculū vt amaret̃ ab aliquo videt̃ mortale q2 oīo supstitione vtit̃.

Si credidit q̄ ex ꝯstellatiōe cogat̃ quis ad bonū vel malū. vide Sors. §. 3.

Si vsus ē sacr̃is vl' sacr̃alib⁹ p danda sanitate ⁊ hmōi. vide Sacr̃m. §. vltimo.

Si acceptauit duellū vel obtulit vel fuit cā vt fieret. vide Duellum.

Si accepit ferrū cādēs vl' dedit ꝓ manifestāda veritate. vide Purgatio. §. i.

Si ē hereticꝰ vl' fautor hereticoꝝ. vide Hereticus. in prin. ⁊ per totum.

Si fuit dubiꝰ in fide. vide Hereticꝰ. in prin. ⁊ Infidelitas. §. io.
Si apostatauit a fide. vide Apostata. ĩ pñ.
Si fecit actum infidelitatis timore mortis ibidem. §. pe.
Si portauit vestes ĩfideliũ. ibidẽ. §. vlti.
Si nimiã practicam habet cuz iudeis. vide Judeus. §. i.
Si balneũ intrauit cum iudeis. vide Balneum. §. 3.
Circa secũdũ pceptũ. Nõ assumes nomen ⁊c. quõ intelligat̃ habes Preceptũ. §. 4. ex cuiꝰ expositiõe sic formabis ĩterrogationes.
Si vota facta nõ ĩpleuit vel deliberauit nõ ĩplere cũ posset ⁊ teneret̃ peccauit mortalit̃ ⁊ quãdo teneat̃ vel nõ. vide Votũ primo p totũ. ⁊ Votũ. 3. per totũ.
Si assensit impedimẽto nõ implendi votũ. vide Votum. 2. §. i2.
Si facta vota sine determinatiõe tẽporis: nimis tardauit. Votũ. 3. §. 2.
Si ĩ casu qñ obligat̃ ad vota parẽtũ nõ ea impleuit: ⁊ qñ sit. vide Votũ. 3. §. 8.
Si ĩpetrauit dispensationẽ voti sine cã legitima. vide Votũ. 4. §. io. ⁊. ii.
Si fecit votũ sciẽs ꝙ vouere non poterat. vide Votũ. 2. §. 9. ⁊ q̇ nõ pñt hẽs ibidẽ.
Si fecit votũ de re mala fienda q̃ sit mortale pctm̃: peccauit mortalit̃ vouẽdo: ⁊ tenet̃ facere ꝯtrariũ: secꝰ esset de re peccati venialis. ⁊ quõ nõ obligat. vide Votũ. i. §. 5. ⁊ facit ad hoc qd̕ nõ. in. c. piuriũ. §. i.
Si fecit votũ de re bona sed ꝓpter malũ finẽ vide Votũ. i. §. 3.
Si apostatauit ab aliqua religiõe vel ordine. vide Apostasia. §. 2. ⁊ p totum.
Si blassemauit deuz vel scõs. vide Blassemia: ⁊ quot modis blassemat̃ ibidẽ.
Si maledixit deum vel sanctos. vide Maledictio. §. i.
Si noĩauit deũ vel sanctos opprobriose vel p mẽbra verecũda aduertẽter peccauit mortaliter etiam si fecit ex ioco: quia cõtra p̃ceptum predictũ directe.
Si sacramẽtis eccl̕ie fecit aliqd̕ enorme: puta cõculcãdo vel huiusmodi: quia mortale est ꝯtra preceptũ predictũ.
Si sacramẽta recipit vel administrauit in peccato mortali: mortale pctm̃ est nisi ĩ cãu de quo Baptismus. 5. §. i4.

Si iurauit falsum qd̕ credebat verũ. vide Periuriũ. in prin.
Si iurauit verũ cum tamẽ crederet dicere falsum. ibidem.
Si iurauit falsum sciens se mendaciũ iurare. ibidem.
Si iurauit aliqd̕ malũ se factuꝝ. ibidẽ. §. i. ⁊ Juramentũ. 3. §. 7.
Si iurauit in coĩ sermone sine debita discretione. ibidẽ. §. 2. ⁊ Juramẽtũ. §. io.
Si iuramẽto affirmauit id de q̊ dubitabat. vide Periuriũ. §. 3.
Si iurauit p verbũ: credo qd̕ tamẽ nõ credebat. ibidem. §. 4.
Si credidit ꝯtrauenire iuramẽto: cũ tamẽ nõ cõtrafaceret. ibidẽ. §. 5.
Si iurauit ex metu falsũ. ibidẽ. §. 7.
Si induxit aliquẽ ad iurãdũ quem sciebat false iuraturũ. vide Juramẽtũ. 3. §. ii.
Si iurauit vituperose per deũ vel sanctos. ibidem. §. i2.
Si iurauit nõ ſm intentionem dantis iuramẽtũ. vide Juramẽtũ. 4. in prin.
Si nõ cõpleuit qd̕ sub iuramẽto ꝓmisit in casu q̊ tenebat̃: ⁊ qñ hoc sit: hẽs Juramẽtũ 5. p totũ: ⁊ quõ est mortale pctm̃ nõ ĩplere qd̕ iuramẽto ꝓmisit. hẽs Periuriũ. §. i.
Si fecit se absolui a iuramẽto sine cã legitima. vide Juramẽtũ. 6. p totũ. ⁊ de cã legitima q̃ sit: ⁊ q̊s põt absoluere a iuramẽto.
Si qñ tenebat̃ orare volũtarie se occupauit in his q̃ distrahũt mẽtẽ. vide Ore. §. 26.
Si simulauit sanctitatẽ quã nõ habebat. vide Simulatio. §. vltimo.
Si adiurauit hoĩes vel demones aut alias creaturas. vide Adiuratio p totũ.
Circa tertiũ p̃ceptũ Sabbata sciſices. eiꝰ expositionẽ hẽs. j. Preceptũ. §. 5. ex cuiꝰ declaratõe sic sũt formãde ĩterrogatiões.
Si existẽs corpe sanꝰ ⁊ nõ occupatꝰ in spiritualibꝰ bonis stetit otiosus: nec aliq̇d operat̃ tp̃e nõ festiuo vñ viuat: vl̕ vñ tribuat egẽtibus: q2 magnꝰ excessus otiositatꝭ vr̃ mortale pctm̃. de quo vide Preceptũ. §. 5.
Si in diebꝰ festiuis de p̃cepto: nõ habuit attritionẽ de pctis mortalibꝰ cõmissis: de q̇bꝰ nõ fuit cõtritꝰ. vide Ferie. §. 4i.
Si vacauit ludis aut coreis. de quo vide Corea per totũ: ⁊ Ludus p totum.
Si non vacauit deo in dictis festis saltẽ in

aliqua hora: q2 mortale vt Ferie. §. 9.
Si fecit bastiludia q2 sūt ꝓhibita qbuscūq3 dieb⁹ sicut torneamēta ſm Ri. in. 3. dis. 37. ex cōsimili rōne: vt in. c. i. de tornea.
Si fecit opus manuale vel fecit fieri in ꝑdictis festis in casib⁹ nō cōcessis. vide Ferie. q̄ opa licēt ⁊ que nō ⁊ q̄ sint festa ꝑcepta ⁊ qn̄ ē mortale opus seruile in die festo ⁊ qn̄ incipit festū. vide ibidem per totū.
Si audiuit missam integrā in predictis diebus. vide ibidem. §. 42.
Si existēs in missa occupauit se in vanis. vide Hora. §. 26. ⁊ Ferie. §. 43.
Si audiens missam in ꝑdictis diebus dixit orōnes q̄s tenebat̄ dicere ex voto vel penitētia aut rōne ordinis. vide Ferie. §. 46.
Si audire predicationē cōtēpsit in festis. vide ibidem. §. 44.
Si nō fecit oblationē in missa ad quā tenebatur. vide Oblatio. §. i.
Si in dieb⁹ festiuis de precepto cōmisit aliqua peccata mortalia. vide in d. §. 5. ⁊ Ferie §. 36. Et quia difficile ē scire dicere que peccata cōmisit in festis: ⁊ interrogare in quolibet peccato si illud cōmisit in festo ē difficile potes sine alio scrupulo peccatorē interrogare sic: peccasti mortaliter in festis: ⁊ si dicit q̄ sic interroga scd̄o in quot festiuitatibus. Et si nescit iterroga eum si quasi in omnib⁹ vel ī maiori parte ipsarū vel in minori. Et tertio interroga si ī eodē festo aliquādo bis vel septies ⁊ sepius: ⁊ sic sufficit quo ad istā circūstantiā absq3 hoc q̄ exprimat speciē peccati qd̄ cōmisit vel absq3 hoc q̄ ī quolibet peccato quod cōfitetur interroges si fecit in festo: quod bene no. Circa. 4. preceptū. honora patrē. ⁊c. cuius expositio habet̄ ꝑceptu3 §. 8. ⁊ ex qua interroga. vt infra.
Si non dilexit patrem vel matre3. vide Filius. §. 30.
Si nō ostendit eis signa dilectiōis sed dure se habet cum eis. ibidem.
Si dixit eis ꝟba iniuriosa vel verberauit: q2 videt̄ mortale per dcā. in. d. §. 30.
Si nō obediuit eis. vide ibidem.
Si nō subuenit eis indigētib⁹. ibidē.
Si non seruiuit in infirmitatib⁹ eorum vel fecit seruiri. ibidem.
Si maledixit eis. vide Maledictio. §. i.
Si nō fuit executus eorū volūtates seu legata facta post eoru3 mortē. vide Executor §. 23. ⁊. 24. ⁊ Heres. §. 5. vsq3 ad. §. 12. ⁊ legatū. i. ⁊. 2. per totum.
Circa. 5. ꝑceptū. Nō occides. vide Preceptum. §. 9. ex quo sic interroga.
Si habuit animū offendendi proximū in ꝑsona vulnerādo: mutilando: occidendo. et huiusmodi. vide in. d. §. 9.
Si vulnerauit vel occidit aliquē. vide ibidē.
Si cōmisit homicidiū spūale. s. īducēdo aliquē ad pctm̄ mortale vel alijs modis. de q̄bus habes. Homicidiū. 4. per totū.
Si ꝓcurauit aborsum alicuius mulieris. vide Aborsum per totum.
Si incarcerari fecit aliquem indebite. vide Carcer. §. i. 2. ⁊. 3.
Si pueros tenellos tenuit iux̄ se ī lecto ⁊ suffocauit dormiēdo. vide Homicidiū. 2 §. 15
De multis modis q̄b⁹ fit homicidiū ⁊ cū peccato mortali habes homicidiū. i. 2. ⁊. 3. ꝑ to.
Si aspexit spectacula in q̄b⁹ īminebat periculū ꝓbabile mortis vel mutilatiōis mēbrorum vt torneamēta bastiludia ⁊ h⁹ mōi peccauit mortaliter ī duob⁹ casibus. ꝑmo qn̄ tali aīo aspexit q̄ etiā si ꝑciperet̄ ei ne staret ad vidēdū nihilominus nō desisteret. scd̄o qn̄ ei⁹ aspectio ē cā vt fiāt sine qua nō fierēt. Alias est veniale peccatū de se: nisi forte rōne scādali: vt in clericis religiosis ⁊ huiusmodi.
Circa. 6. preceptū. Non mechaberis. vide Preceptu3. §. 10. ex cuius expositione sic forma interrogationes.
Si fecit fornicationē. vide ibidē. in. d. §. 10.
Si cōmisit adulteriū. ibidem.
Si stuprū perpetrauit. ibidem.
Si sacrilegiū operatus est. ibidē.
Si incestuosus fuit. ibidem.
Si fuit sodomita. ibidem.
Si alio modo per se se polluit qualitercunq3 vide Luxuria. §. 2.
Si voluntarie cogitauit de huiusmodi peccatis ꝓpter delectationē. ibidē.
Si volūtate desiderauit aliqd̄ ipsorum cōmittere. ibidē. Unde hic aduerte q̄ totiens peccat mortaliter: quotiēs hoc deliberate appetit perpetrare ex diuersis interualis tēporis: vel personarum: puta: q2 nūc desiderat vnā ꝑsonā ad malefaciendū. postea occupat⁹ in aliquo alio alia cogitat: demū postea itera recordat̄ de illa persona: ⁊ iterū eam concupiscit: sic

quando nūc vnā personā ⁊ postea aliā desi-
derat: q2 in istis casibus sunt diuerse auersio
nes alique rōne tēporis: alie rōne materie:
vnde q2 in hoc peccato carnis magis sunt in
uoluti hōies coiter ꝙ̄ in alio: ⁊ multū imora
ri in interrogatiōe de huiusmodi ē periculo
sum ⁊ cōfessori ⁊ cōfitenti: vt dictū ē. Ideo
vt expedite possis que sūt necessaria pertrā-
sire. Talem modū tenebis Si illa ꝑsona que
ꝯfitetur est ꝑsona spiritualis vel mulier aut
aliquis verecūdus ⁊ qui nō est cōiugatꝰ pre-
sertim puella interrogabis eā. ṗmo si cōmi-
sit aliqđ pctm̄ inhonestatis: vel luxurie ope
vel voluntate. Si nihil dicet: ⁊ tamē tibi vi
debit̄ ꝙ sit inuoluta in aliquo. Tūc interro
gabis eū de cogitationibꝰ. Si delectatus est
cogitare de huiusmodi carnalibꝰ: ⁊ inuēto
ꝙ sic declara ei quomō est peccatū mortale:
vt habes s̄. Cogitatio. §. 2. Postea ꝓcede
⁊ interroga: si delectata est audire loqui de
huiusmodi: vel videre: vel tangere se vł aliā
personam ꝓpter huiusmodi delectationē: ⁊
quotiēs: ⁊ si in diebus festis magis ꝙ̄ in alijs
Et si inueneris ꝙ talia cōmisit potes postea
interrogare si habuit aliquā pollutionē pro
pter talia per se vel cū alia persona vt sic cau
te inducas eam ad cōfitendū que ex verecū-
dia forte taceret. Si ṽo persona que cōfitet̄
interrogata ṗmo generaliter si aliqđ pecca-
tum luxurie cōmisit. ⁊ respondet ꝙ sic: inter
roga si fuit cū femina vel femina cū mascu-
lo: ⁊ inuento ꝙ sic: interroga si erant soluti
vel nō si affines vel cōsanguinei. Si religio-
sus vel religiosa ⁊ huiusmodi vt scias si fuit
fornicatio vel adulteriū. ⁊ huiusmodi. Et in
uento ꝙ in huiusmodi ē inuolutus. Tūc nō
oportet interrogare de cogitationibꝰ moro-
sis: q2 cōmuniter sūt in talibus deliberate in
malū si possibilitas adesset. Ideo circa tales
interrogabis primo de cogitationibꝰ delibe
ratis in malū istud. Et quia numerū diffici
le est ⁊ varietatē personarū exprimere: suf-
ficit tibi quo ad necessitatē cōfessionis: vt in
terroges quātū perseuerauit in talibꝰ cogi-
tationibꝰ: puta a tēpore quo alꝰ confessus
est qđ ē annꝰ vel plus. secūdo interroga ꝙ̄ se
pe tales cogitationes habuit: puta bis ī die
vel in hebdomada: aut plus omnibꝰ compu
tatis: vł si forte maiorē partē tēporis ī huius
modi occupauit. Tertio interroga si sic in

diebꝰ festiuis sicut in alijs circa predicta va-
cauit: vel forte plus in festis. Quarto inter-
roga si in ecclesijs vł locis sacris eas habuit
Quinto interroga si sic desiderauit, cōiuga-
tos religiosos cōsanguineos ⁊ huiusmodi:
sicut alios indifferēter. Sexto iterroga si se-
pius variauit mentē de vna persona ad aliā
scđm ꝙ occurrebāt memorie vel magis ste-
tit ī desiderio cū vna ꝑsona. Et sic sufficit q̊
ad cogitatōes: lz alio modo numerū vł tēpꝰ
aut locū exṗmere nesciat. Et idē seruādū ē
in oībus pctīs que sepississime cōmissa sunt
presertim quo ad quatuor ṗma.
Postea iterrogabis eum si vt suū posset cō-
sequi desideriū malū dedit operā īducendo
correas: ī dando munera: in faciendo mati-
natas: cantādo: sonando: ꝓcando: loquēdo
ambasiatas mittēdo: litteras scribendo: et
huiusmodi: ⁊ quantū se occupauit ī istis: et
a quāto tēpore ⁊ si diebꝰ precipue festis vel
in ecclesijs aut locis religiosis. Vel si fuit per
sona cui predicta fiebāt: iterroga si cōsensit
vt talia fierent vel exhibuit se conspectui ta
lis vel recepit lr̃as aut munera: ⁊ quantū tē
pus perseuerauit: ⁊ si ī festis vel in ecclesijs.
Nam faciētes ⁊ cōsentiētes in huiusmōi oēs
mortaliter peccant. Et si munera sunt que ī
ducant ad amorem carnalē cogenda est vt
pauperibus eroget. Si ṽo talia nō sūt: nō ē
cogēda nisi de bono cōsilio si ille donare po-
tuit. de quo habes. Donatio ṗmo. ꝑ totuꝫ.
Postea habes eum interrogare de opere lu
xurie. Et si dicit ꝙ peccauit cum femia ma-
sculus siue femia cū masculo nō habes que-
rere nisi tātū. ṗmo si erant soluti vel coniu-
gati affines vel religiosi ⁊ huiusmōi vt scias
que spēs sit luxurie. de quo habes luxuria. §.
2. Secūdo interroga: si stetit naturaliter ī
vase debito si dic̄ ꝙ non. Noli querere quo-
modo vel in quo loco corporis cognouit eā
q2 non expedit sufficit dicat ꝙ̄ nō in vase de
bito: sz extra pollutus est siue inceperit in va
se siue non. Tertio interroga: si sic peccando
cū tali quesiuit euitare generationē vel ste-
tit tali mō ꝙ nō posset fieri. Quarto q̊tiens
vel quātū ꝑseuerauit ⁊ si ī festis vt ī plus vł
in ecclesia ⁊ sufficit.
Si dic̄ ꝙ peccauit ꝑ se polluēdo seipsū vo-
luntarie nō oportet q̄rere de mō ß solū quo-
tiens vel quātū perseuerauit vt supradictū

est de cogitationibus. Et secūdo si desidera
uit facere malū cum alia persona quādo ta
libus dabat operā: ⁊ que sint ille ꝑsone. s. si
soluti vel affines ⁊ huiusmodi.
Si dicit ꝙ peccauit cum alio masculo polluē
do se cū eo non oportet querere. de loco cor
poris sed de quotiens: festis vel loco sacro:
aut si persona erat sibi cōsanguinea: vel reli
giosa ⁊ huiusmodi: ⁊ si cū diuersis personis
Et si cōsensit ꝓpter lucrū vel munera ꝯsulat
vt det pauperib⁹ taliter acquisita.
Si cōfitetur ꝙ peccauit cū brutis nō oportꝫ
querere de noīe bruti vel loco corporis ſ; de
quotiēs: ⁊ si in festo vel in ecclesia. Et sic per
transire. qd bene notabis.
Si fuit mediator peccatorꝫ carnaliū. Nam
tales grauissime deū offendūt: vt patꝫ in. c.
noli. de pe. di. i. ⁊ tenēt quātū possūt taliter i
ductos reducere ad bonū ⁊ sunt inducēdi ad
restituēdū quicqd ꝓpter hoc lucrati sūt.
Si seduxit ṽginē ꝓmittendo eā accipere in
vxorē ⁊ h⁹mōi. vide Stuprū per totū.
Si habuit pollutionē dormiendo. vide Pol
lutio. per totum.
Si contraxit cum aliqua clandestine. vide
Clandestinum.
Circa. 7. p̄ceptū. Nō furtū facies cuius ex
positio habet̄ p̄ceptū. §. ij. vñ sic interroga.
Si fecit furtū ꝓprie dictum ⁊ quid sit. vide
Furtum. in p̄ncipio. ⁊ quando sit mortale.
ibidem. §. 34.
Si cōmisit rapinā que ē quādo violēter ac
cepit alienū maius peccatū cōmisit ꝙ̄ furās
vt in. c. penale est. 14. q. 5.
Si res naufragantium accepit. vide Nau
fragium per totum.
Si pedagia iiusta vel a quibus non debuit
exegit. vide Pedagiū per totū.
Si exactiones vel talias exegit. vide Talia
per totum.
Si bellum iniustum fecit vel in eo fuit. vide
Bellum per totum.
Si ꝑticipauit in dādo dānū ꝓximo operan
do: mādādo: ꝯsulēdo: ꝯsentiēdo: adulando:
receptādo: defensando: cōmēdendo: emēdo
nō obuiādo: ratū habēdo: nō manifestādo:
⁊ huiusmōi. de quib⁹ habes. Furtū. i mltis
§. ⁊ Restitutio p̄mo per totū.
Si inuenit aliquid qd nō restituit. vide In
uenta. per totum.

Si aliq̄ ꝑscripsit mala fide vide ꝑscriptio
Si commisit vsuram. vide Usura primo.
per totum.
Si mutuauit pecuniam vel granū vinum.
⁊ huiusmodi vt aliquid lucretur. vide ibidē
in principio.
Si mutuauit super aliqd pign⁹ vt eius fru
ctus habeat donec pecunia sibi tradat̄. vide
Pignus. §. 15.
Si emit aliqd ꝓ minori ꝙ̄ valeret ꝓpter ꝑ
uentionē solutiōis. Usura p̄mo. §. 63.
Si vendidit ꝓ precio cariori ꝓpter dilatio
nē solutiōis. ibidem. §. 58.
Si fecit cābia sicca ⁊ huiusmodi illicita. ibi
dem. §. 51. cū pluribus se. §.
Si dedit pecuniā in societatē nolēs scire ali
q̄d de periculo. vide Societas. §. 7.
Si dedit animalia in socidam volens habe
re capitale saluum. vide Societas secūdo.
per totum.
Si accepit sub vsuris sine necessitate vł ab
eo qui nō erat parat⁹. vide Usura. 2. §. 2.
Si accepit in dono aliqd ab eo q̄ donare nō
poterat. vide Donatio. i. §. 38.
Si accepit a personis ecclesiasticis aliqua bo
na ecclesiarū. vide Alienatio. §. 14.
Si incendit ecclesias vel fregit aut loca re
ligiosa. vide Excoīo. 5. vel alio mō fuit incē
diarius. vide Incendiarius.
Si fecit concussionem cōminando nisi mihi
dederis ⁊c. vide Concussio. per totū.
Si vt haberet aliquid consensit in aliquod
opus peccati mortalis. vide Auaritia. §. 2.
Si per simoniā aliqd acq̄siuit. vide Simo
nia per totum, ⁊ dicā circa status.
Circa. 8. preceptum. Non dices falsum te
stimonium ⁊c. cuius expositio habetur pre
ceptum. §. 12. ex qua potes sic interrogare.
Si dixit mendacium in iudicio vel extra cō
tra doctrinā christiane religionis vel in dā
num proximi. vide Mendatium. §. 2. ⁊ 3.
⁊ Testis. §. 30.
Si noluit testimoniū dicere productus in
testē. vide Testis. §. 26. ⁊ §. 27.
Si vsus fuit Astutia. vide Astutia. §. i.
Si accepit pecuniam vt non diceret verita
tem. vide Testis. §. 28.
Circa. 9. preceptum. Non cōcupisces domū
proximi ⁊c. ⁊ 10. Non desiderabis vxorem
ei⁹ qualiter itelligat̄ habes Preceptū. §. 13.

Ex quib⁹ potes sic interrogare.
Si voluit hr̃eres ꝓximi sui q̃lrc̃uq; siue cuꝫ
iusticia vel cũ iniusticia ⁊ deliberare qꝛ pec-
catũ mortale ẽ ꝯtra istud p̃ceptũ. sec⁹ esset si
optaret hr̃e salua iusticia: qꝛ sic vel nullũ vl'
veniale esse peccatũ. vide Auaricia. §. i.
Si fuit ꝯtẽtus hr̃e amatores vel amatrices
huiusmodi. de quib⁹ dic vt. s̃. cogitatio.
Si posuit se ad fenestras vt videret̃: dic vt
supra hic circa p̃ceptũ nõ mechaberis.
Circa. 7. peccata mortalia primo int̃roga
de sup̃bia ⁊ sic forma interrogationes.
Si ꝓpter inordinatũ amorẽ excellentie egit
aliquid cõtra diuina precepta. vide Super-
bia. in printipio. ⁊. § i.
Si extimauit habere bonũ qđ habet a se nõ
a deo. vide Superbia. §. 2.
Si bona que habuit credidit a deo sibi data
propter sua merita ibidem.
Si se iactauit hr̃e bona q̃ nõ habebat ibideꝫ.
Si despectis alijs singulariter appetit vide-
ri habere qđ nõ habet ibidem.
Circa filias sup̃bie interroga p̃mo de ambi
tiõe. vide Ambitio q̇d sit. in p̃ncipio.
Si desiderauit bñficia eccl'iastica p̃ncipalit̃
ꝓpt̃ honorẽ vl' bonũ tp̃ale. viđ Ambitio. §. i.
Si appetiuit dignitatẽ sciẽs se idignũ ibidẽ
Si q̃siuit dignitates ꝑ vias illicitas ibideꝫ.
Si emit officia. vide Officiũ. §. i.
Si mutuauit sup̱ ipsis officijs ibidẽ. §. 3.
Si per partialitatẽ quesiuit officia vt oĩ mõ
adiuuet partẽ mortaliter peccauit ꝓpter in-
ordinationẽ voluntatis.
De. 2. filia que dicit̃ p̃sũptio quid sit. vide
Presumptio. scđo. in p̃ncipio.
Si posuit se ad faciẽdũ que erãt supra facul
tatem suam. vide Presumptio.
Si exercuit officium qđ nesciebat in pericu-
lum proximi. vide ibidem.
Si exposuit se periculis pctõꝝ mortaliũ pro
babiliter mortaliter peccauit. Si adũtebat
de p̱iculo: vt pꝫ per ea q̃ notaui Cogitatio.
Si nimis p̃sumpsit de dei misericordia. vi-
de Presumptio.
De. 3. filia que dr̃ curiositas. vide Curiosi-
tas quid sit in p̃ncipio. Si stetit ad audien-
dũ peccata que aliquis cõfitebat̃. vide Cõ-
fessio. vltimo. §. 17.
Si voluit addiscere vel videre aut audire q̃
fieri non possunt sine mortali peccato: pu-
ta fornicationes ⁊ incantationes ⁊ h⁹modi
vide. Curiositas. §. i.
Si voluit addiscere a q̇b⁹ nõ debuit. vt de
monibus ibidem.
Si voluit experiri que nõ licẽt vt si incãtatio
nes habẽt effectũ mortalit̃ peccauit ibideꝫ.
Si attendẽs curiosis dimittit adiscere vl' in-
tendere necessarijs ad salutem ẽ mortale pec
catum ibidem.
De. 4. filia que est ingratitudo.
Si despexit beneficia dei aut alterius. vide
Ingratitudo. §. i.
Si nõ retribuit benefactori ibidem.
Si benefactori iniuriatus est ibidem.
De. 5. filia que nuncupat̃ iudiciũ temerariũ
quid sit. vide Judicium. §. 17.
Si iudicauit in malũ determinate factũ al-
terius. vide Presumptio. i.
Si vsurpauit iudiciũ non hñs officiũ. vide
Judiciũ. §. 17. quõ m'tiplicit̃ dr̃ temerariũ.
De. 6. filia que dicit̃ adulatio.
Si fuit adulator alicuius de peccato perpe-
trato. vide Adulatio. §. i. ⁊. §. 5.
Si adulando prouocauit aliquẽ ad super-
biam. vide ibidem.
De. 7. filia superbie que dicit irrisio ⁊ quid
sit. vide Derisio. in principio.
Si derisit proximũ. vide Derisio. §. i.
Si derisit sacramenta vel volentes seruire
deo ibidem.
De. 8. filia que est tentare deum ⁊ quid sit.
vide Tẽtare deum.
Si exposuit periculo ꝓbabili mortis sine ne
cessitate. vide Intimiditas ⁊ Tẽtare deũ.
De. 9. filia que est pertinacia ⁊ quid sit. vi-
de Pertinax.
Si fuit nimis ꝑtinax i suo sensu. vide ibidẽ.
De vltima filia que est arrogantia. vide Ar
rogantia quid sit.
Circa vanã gloriam que quomõ aliquan-
do est capitale peccatum: aliquãdo filia su-
perbie. vide Uana gloria.
Si voluit laudari de eo quod est cõtra deuꝫ
vide ibidem. §. i.
Si pretulit gloriam suã deo ibidem.
Si ordinata ad nostram salutem retulit ad
gloriam propriam ibidem.
Si cõstituit finẽ in laude hominũ ibidem.
Circa filias vane glorie prout est capitale
vitium interroga primo de ornatu indebito

⁊ quādo sit indebitus habes Ornatus. per totum ⁊ sic interroga.
Si mala intētione ornauit se. ibidē.
Si inhoneste. ibidem.
Si nimis superflue. ibidem.
Si nouas inuētiones adinuenit. ibidē.
De inobediētia que est. 2. filia. vide Inobedientia per totum.
De inobedientia circa precepta ecclesie. sic interroga.
Si obseruauit festa precepta ab ecclesia: ⁊ q̄ sint. habes Ferie. §. 3.
Si ieiunauit in vigilijs p̄ceptis. vide Ieiunīū. §. 7. que sunt precepta.
Si cōfessus est semel in anno. vide Confessio. 2. §. 2. ⁊ 3.
Si suscepit sacr̄m corpis christi semel ī āno vide Eucharistia. 2. in p̄n. ⁊ per totū.
Si audiuit missam in festis preceptis. vide Ferie. §. 42.
Si fecit torneamēta seu cōsensit vt fierent. vide Torneamentū. per totū.
Si cōtraxit matrimoniū clandestine. vide Clandestinū. per totum.
Si fecit aliqđ cōtra qđ p̄hibet̄ sub pena excōmunicationis late sentētie. de quo vide Excōmunicatio. 5. ⁊ 6. ⁊ 7.
Si fuit excōicatus ab aliquo.
Si participauit cū excōicatis. vide Excommunicatio. 8. per totum.
De inobedientia certarū personarū habes. Infra circa status.
Si fuit inobediēs suis prelatis vel dn̄is. vide Obediētia. ⁊ vide Inobediētia.
Si fecit ɔtra ɔsciam. vide Cōsciētia. §. 1.
De iactātia q̄ ē. 3. filia. vide Iactātia. in p̄n.
Si iactauit se de aliquo peccato mortali facto. vide ibidē. §. 1.
Si iactauit se in vituperiū alioꝝ. vide ibidē vel in deceptionē alicuiꝰ. ibidē.
De pertinacia que ponit̄ ab aliq̄bus filia superbie habes. ē. §. 14.
De hypocrysi. vide Simulatio. §. 4.
Si simulauit sanctitatē in deceptionē populi vel vt assequeret̄ prelatiōes. ibidē.
De discordia que est. 6. filia vane glorie. vide Discordia.
Si noluit cōcordari cum alijs in his q̄ erāt bona, ꝓpter elationē suā. ibidem.
De cōtētione que ē. 7. filia vide Cōtentio.
Si habuit contentionē propter emulationē alicuius. ibidem.
Si cōtēdit disputādo ɔtra v̄itatē. ibidē.
Si cōtēdit in iudicio ɔtra iusticiā. ibidem.
Si contendit ita inordinate q̄ scandalū facit aliquibus. ibidem.
Si subornauit aliquos in electiōe vel testimonio ⁊ huiusmodi. vide Subornatio.
Si nimis vilipendit se. vide Ironia.
De astutia. Si vsus ē illa tōe. vide Astutia.
Circa auaritiā que est capitale peccatū. vide Auaritia. in p̄ncipio. quid sit.
Et q2 consistit in retinendo acq̄rendo ⁊ appetendo sic interroga.
Si retinuit q̄ restituere tenebat̄. vide Restitutio. 3. per totū. ⁊ q̄s tenet̄ habes. Restō. 1.
Si nō soluit creditorībꝰ in termino cum posset. vide Solutio. §. 25.
Si retinuit superflua ⁊ nō fecit elemosynas vide Auaritia. §. 3.
Si nō fecit elemosynā de arte sua: puta medicꝰ paupi īfirmo: aduocatꝰ cliētulo paupi de q̄ vide Aduocatꝰ. §. 10. ⁊ Medicus. §. 5.
De auaritia ī acq̄rendo. vide Auaritia. §. 2. ⁊ satis patet. ē. in. 7. precepto.
De auaritia ī appetēdo. hēs Auaritia. §. 1.
Si appetiuit illicite vel illicita vel multum aīo suffocato. vide ibidem.
Circa filias auaritie. p̄ma est p̄ditio.
Si p̄didit castrum vel terrā īimicis vltra mortale tenet̄ de oī dāno.
Si p̄didit res p̄ximi volētibꝰ eas auferre iniuste vltra mortale sic̄ tenet̄ ad restōnē.
Si habita sub sigillo secreto vel cōfessionis reuelauit habes Cōfessio vlt̄. §. 1. ⁊. §. 23.
Si aperuit litteras alterius sigillatas. vide Falsarius. §. 2.
Si secreta domini sui reuelauit in eius dānum vltra mortale tenetur ad restōnē. vide Feudum. §. 16.
De fraude que est. 2. filia habes Fraus.
Si fecit fraudē legi ibidem. §. 2.
Si fraudauit iustas gabellas. vide Pedagium. §. 6.
Si vendidit vnā rem pro alia: puta vinum limphatū p̄ puro corrupta p̄ sanis pecus p̄ castrato ⁊ hꝰmōi habes Emptio. §. 8.
Si aliquā fraudē fecit ī deceptionē p̄ximi. vide Dolus. §. 9.
De fallacia que ē. 3. filia habes Falsarius.

Si falsificauit aliquod instrumētũ bullam
vel librũ. vide Excoīcatio. 5. casu. 3. ⁊ Falsa
rius. §. i. cũ sequentibꝰ.
Si destruxit instrumēta vel scripturas. vi
de Falsarius. §. 3.
Si occultauit scripturas. vide Restitutio ꝑ
mo in littera scripturas.
Si falsificauit sigilla prelatorum. vide Fal
sarius. §. 2.
Si falsificauit mēsuras ibidē. §. ij.
Si monetā ibidē. §. 4. cum sequētibꝰ.
Si ex falsa causa obtinuit aliq̇d bñficiũ ec
clesiasticuz vltra mortale tenet̃ renunciare
si al's nō obtinuisset. vide Rescriptũ. §. 3.
De inquietudine mētis qua quis nimis sol
licitus ē circa temporalia: ⁊ tũc est mortale
peccatum quādo per eam quis omittit neces
saria ad salutem: al's est veniale peccatũ. vi
de Inquietudo.
De violentia que ē. 5. filia satis. patet in. 6.
precepto. ⁊ in titulo Rapina.
De imisericordia q̄ ē. 6. filia q̄ nō subueīt q̇s
indigēti hēs Auaricia. §. 3. ⁊ Elẏna. §. i.
De acceptiōe personarũ q̄ ē. 7. filia habes.
Acceptio personarũ.
Si in iudicio accepit personaz vel in distri
buendis officijs vel beneficijs vel elemosy
nis. vide ibidē. per totũ.
Si in electionibꝰ nō elegit magis dignũ. vi
de Electio. §. 2i.
De turpi lucro q̇d ē. 8. filia. vide Turpelu
crũ ⁊ tale ē pctm̃ q̄le illud ꝓpter q̇d acq̇rit.
De ludo qui prouenit aliq̄ñ ex auaricia. vi
de Ludus. per totum.
Si lusit ad pillā vł aliũ ludũ i q̄ ꝟsat̃ indu
stria. vide Ludus. §. 2. q̄ñ licet.
Si ludit ad ludũ i q̄ ꝟsat̃ fortuna ibidē. §. 4
Si stetit ad inspiciendum ludentes. vide ibi
dem. §. sexto.
Prodigalitas ē ꝯtraria auaricie: s₃ tũ pctm̃
vide Prodigalitas.
Si supflue expendit res in pompis equis et
huiusmodi. notabilis excessus videt̃ morta
lis. vt p₃ Ornatus. §. 6. ⁊ ibi vide.
Circa luxuriā q̄ ē capitale vitiũ. vide Lu
xuria. ⁊ de hoc habes. 8. 6. precepto.
Circa ꝑo filias luxurie q̄x ꝑma ē cecitas mē
tis. de qua Cecitas mētis. in ꝑn.
Si ita occupatꝰ fuit in mũdanis mēte ꝙ ne
scit aliquid de deo intelligere vel necessaria
ad salutē. vide ibidē. §. i.
De precipitatione que est. 2. filia. vide Pre
cipitatio.
Si fuit ꝑceps in operibꝰ suis cōtēnēs cōside
rare vel in periculũ. vide ibidē.
De incōsideratione que ē. 3. filia luxurie. vi
de Incōsideratio.
Si fuit incautꝰ maxime vbi iminebat peri
culum vł vbi tenebatur de leui vel leuissima
culpa: quia lic₃ excusetur aliquādo a morta
li nō tamē ab obligatione restitutōis. vt ha
bes Culpa. §. 5. ⁊. 6.
De amore sui quo quis q̄rit delitias ⁊ quie
tem. vide Amor sui.
De amore seculi qui ē. 5. filia luxurie habes
Dilegere. §. 3.
Si voluit ꝑpetuo stare i mũdo. vide ibidē.
Si dilexit mundũ cōstituens ibi finē vel ad
voluptatē. vide ibidem.
De horrore futuri seculi ex quo homo vellet
nũq̄ꝫ mori. vide Diligere. §. 3.
De incōstātia q̄ ē. 7. filia habes. Incōstātia
De odio dei quod ē octaua filia luxurie ha
bes Odium dei.
De stultiloquio aut scurilitate que sunt filie
luxurie dic si vsus ē verbis libidinosis aut in
honestis aut gestibus vel ad prouocandũ ali
os: vel vnde probabiliter habēt ꝓuocari ad
luxuriā est mortale peccatũ. Idē dic de tur
piloquio. vide Scurilitas.
Circa gulā que ē aliud capitale peccatũ sũt
formāde interrogatiōes circa eius spēs.
Si preuenit horā in comedēdo.
Si nimis laute comedit.
Si nimiũ studium apponit.
Si nimis comedit.
Si cũ nimio ardore seu appetitu ⁊ q̄ñ gula
sit mortale pctm̃ i ꝑdictis. habes Gula.
De eius filiabꝰ. quarũ ꝑma est ebrietas. vi
de Ebrietas quādo est mortale pctm̃.
De hebetudine mentis que est. 2. filia. vide
Hebetudo.
De inepta leticia. scias ꝙ nō est mortale pec
catum: nisi per ipsam dissolueret̃ quis in ea
que sunt mortalis peccati. vt coricando in
casu prohibito ⁊ huiusmodi. al's est venia
le peccatum.
De multiloquio que ē. 4. filia habes Mul
tiloquium. per totum.
De scurilitate q̄ ē. 5. filia habes Scurilitas.

Si fecit act⁹ ita scuriles ꝙ ad ꝓuocandū ad
luxuriā sūt efficaces videt̄ mortale.
De imundicia que est. 6. filia gule. vide Im
mundicia.
Si comedit vel bibit vt possit luxuriari: q2
est mortale. secus est si ut satisfaceret vxori
in redditione debiti: quia sic nullū peccatuꝫ
veniale quādo hoc fecit vt magis delectare
tur cum vxore.
Circa inuidiā que ē aliud capitale pctm̄. vi
de Inuidia ⁊ quō ē mortale peccatū.
De ei⁹ filiab⁹. quarū prima est odiū ꝓximi
de quo vide Odiū dei. ⁊ sic interroga.
Si desiderauit malū ꝓximi ⁊ quāto tēpore
ꝑseuerauit ⁊ si sepe in huiusmodi occupauit
mētē: q2 quotiēs deliberate desiderauit ma
lū proximi totiēs mortaliter peccauit si erat
notabile malū ⁊ per diuersa tēpora.
Similiter quādo in eadē cogitatione trans
ibat nūc de desiderio mali in rebus ad de-
siderium mali in persona vel in filijs: quia
sicut sunt diuersa subiecta ita vident̄ diuer-
sa mortalia peccata.
De tristicia in ꝓsperis q̄ ē. 2. filia. si tristat⁹
ē de bono notabili ꝓximi deliberate ꝓpter iui
diā ē mortale pctm̄ vt prelat⁹ de maiori ꝑla-
tione doctor de maiori cōcursu scholaris de
maiori ingenio. Ciuis de maiori honore.
Mercator vl' artifex de maiori creditu spūa
lis de maiori fama ⁊ h⁹mōi. vide Inuidia.
De leticia in aduersis ꝓximi. Idē dic vt. s̄.
Et vide ibidē.
De susuratione. vide Susuratio.
Si q̄siuit semiare discordias reportādo ma-
lū alteri de altero. ibidē.
De detractōe. vide detractio ꝑ totū. quō est
mortale pctm̄. ⁊ quō tenet̄ ꝑ totū.
Si dixit malū de ꝓximo false. ibidē.
Si vere dixit sꝫ q̇b⁹ nō debuit. ibidē.
Si augmētauit malū. ibidē.
Si audiuit libēter detractiōes. ibidē.
Circa iram que est aliud capitale peccatū.
de quo habes Ira.
Si appetiuit vindictā de ꝓximo. ibidē.
Si noluit loq̇ cū ꝓximo nec recōciliari. vide
Diligere deū. §. 2.
De filiab⁹ ei⁹ q̄r̄ ꝑma ē tumor mētis: dic vt
s̄. in ꝑma filia iuidie. §. 19. ⁊ de implicatiōe
in h⁹mōi cogitatiōib⁹ de vindicta fiēda ſm
regulā supradictā. ibidē.

De. 2. filia. s. indignatōe hēs Indignatio.
De. 3. filia que ē clamor. vide Clamor.
De. 4. filia q̄ ē ꝯtumelia seu ꝯuitiū hēs Cō
tumelia ⁊ Cōuitiū. Aduūte h̄ ꝙ lꝫ q̇s nō di-
cat ꝯuitiū vl' ꝯtumeliā vt ei auferat honorē
h̄ cā correctōis h̄ tm̄ dic̄ talia q̄ de se notabilit̄
ledūt: puta mulieri ꝙ est putana ⁊ h⁹mōi ⁊
audiētes scādalizāt̄ de tali cui dr̄: q2 sic cre
dūt eē nō excusaret̄ a mortali pctō.
De. 5. filia que ē rixa. habes Rixa.
De maledictōe q̄ ē. 6. filia hēs Maledictio.
De blassemia dictū ē. s̄. §. 6.
De bello similiter. §. ij.
De seditiōe que ē. 6. filia habes Seditio.
Si tenet ꝑtialitatē vel eā sequit̄ parat⁹ qua
litercūq ꝓ parte ē i statu dānatiōis nec pōt
absolui: nisi disponat dimittere.
De murmuratiōe habes Murmuratio.
Si murmurauit cōtra deū deliberate tenēs
eū iiustū q2 mortale.
Si cōtra prelatos ipsos temerarie iudican-
do mortale est.
Circa accidiā que est vltimū capitale pecca
tū. vide Accidia.
Si dimisit necia ꝓpter accidiā. ibidē. §. i.
Si penituit se benefecisse. ibidē.
Si icurrit ifirmitatē notabilē ꝓpter tediū ē
mortale qn̄ pōt se iuuare. vide Accidia. §. i.
De filiab⁹ eius quarū ꝑma ē desperatio. vi-
de Desperatio.
De scd̄a q̄ ē malicia que ē pctm̄ i spm̄ sanctū
q̄ō hꝫ sex spēs. Prima dr̄ ꝑsūptio de miseri-
cordia dei sine meritꝭ. Scd̄a desperatio q̄ de
sperat de mīa dei. Tertia impugnatio veri-
tatis agnite vt liberi⁹ possit peccare. Quar
ta iuidētia fraterne gratie: ex qua vellet oēs
essent mali ⁊ nullus bonus ne eēt sibi cōfusio
male viuere. Quinta obstinatio. Sexta im
penitētia. vide Peccatū. §. 3.
De. 3. filia q̄ ē pusilanitas. vid̄ Pusilanitas
Si desijt bona facere ad q̄ tenebat̄ ex pusila
nimitate: v puta corrigere fratrē. vide Cor
rectio fraterna. §. i. ⁊ silr̄a. Si ꝟo dimisit nō
necessaria ē veniale peccatū.
De. 4. que ē otiositas dictuꝫ ē. s̄. in. 3. precce
pto. ⁊ habes in ti. Otiositas.
De. 5. filia que est pigritia seu torpor. vide
Torpor.
De. 6. que est euagatio mentis in illicita ha-
bes Euagatio mentis.

De.7.que ē negligētia. vide Negligētia.
Si fuit negligēs i addiscendo necessaria ad
salutē in ꝯfitēdo: i suscipiēdo sacra: i opib⁹
misericordie exercendis que qñ sit mortale
peccatū pz Negligētia.§.i. Aduerte hic: q2
si q̇s ex negligētia omittit implere vnū pre
ceptū: puta de cōfitendo semel i anno solum
est vnū peccatū mortale: ꝫ si deliberauit se/
pius nolle cōfiteri tot sunt peccata mortalia
quot sunt deliberationes facte per interual/
la temporis. Quod no.
Circa opera misericordie spūalia que sunt
cōsule: castiga: dimitte: solare: fer: ora.
Si noluit dare cōsiliū petēti in his q̄ ptinēt
ad salutē vel i re vñ notabile damnū potest
euenire proximo cum tamē posset: mortale
est vel quā̃do habebat ex officio.
Si non correxit q̊s debuit 7 tenebaꝛ. habes
Correctio p̄latorū. 7 Correctio fraterna.
Si dimisit rācorē cōtra proximū. dictum ē
supra.§.19.
Si nō fuit ꝯsolat⁹ tribulatos posset eē mor/
tale i p̄lato qñ subditi ex tali omissiōe indu/
cunꝛ in desperationē vel aliud malū: 7 ipse
bono mō posset salua disciplina.
Si nō orauit ꝓ oib⁹ posset esse graue in illis
qui viuūt de elemosynis magna negligētia.
Circa opa misericordie corpalia que sūt vi
sito: cibo: poto: redimo: tego: colligo: cōdo:
que tūc cū p̄uaricāꝛ sūt mortale pctm̄ qñ ex
eoꝝ omissiōe notabiliꝛ ledi꞉ ꝓxim⁹. 7 homo
pōt bono mō facere: puta si p̄lat⁹ visitaret
infirmū quē visitare posset nō desperaret: ꝫ
cōfitereꝛ. Eget cibo 7 potu 7 habes vltra cō
decētiā tui stat⁹. Est in captiuitate 7 redime
re posses de superfluitatib⁹ tuis.
Est nudus 7 tu caudā ducis. Est sine domo
7 tu habes ampla palatia. Ex dictis. s. aua
ricia 7 elemosyna potes colligere qñ hō te/
netur de precepto.
Circa quinqꝫ sensus qui sūt visus: gust⁹: au
ditus: odorat⁹: 7 tact⁹: in q̇b⁹ sepi⁹ potest eē
mortale: vt si voluit videre q̄ sunt mortalis
pcti in eo q̇ facit vl' inductiua ad mortale de
q̄ habes Curiositas. Idem dic de auditu.
Gustus aūt 7 odorat⁹ coiter sunt venialia
Tactus qñqꝫ mortale cum cā luxurie vl' mo
rose delectationis. vt. s. Cogitatio.
Circa precepta ecclesie que generaliter tan
gunt omnes dictū est supra. in. z. filia ianis
glorie.§.15.
Nūc de statibus aliqua pticularia sūt ponē
da in quib⁹ sūt interrogandi vltra ea que. s.
posita sūt cōtra precepta 7 in peccatis capita
libus. 7 primo.
Circa pueros doli capaces sūt interrogan/
di de iniectione manuū violēta in personā
ecclesiasticā ex qua possent eē excoicati. de q̄
habes supra Excōmunicatio.5.§.i. cū mul/
tis se. postea de cōfessione 7 coione si fecerūt
de penitētia. de inobedientia. de mendacijs.
de inhonestate: auditione misse. de furtis. 7
similib⁹ in q̇b⁹ coiter illa etas solet peccare.
Circa christianos in cōmuni. Si suscepit sa
cramēta necessitatis: 7 que sint. vide Sacra
mentum.§.6.
Si portauit habitum infideliū. vide Apo
stasia.§. vltimo.
Si nimiā familiaritatē hꝫ cū iudeis vel cū
infidelib⁹. vide Iudeus.§.i.
Si fecit ꝯtra cōsciētiā. vide Cōscientia.§.i.
Si habuit ratū aliq̇d malū factū noīe suo.
vide Consensus.§.5.
Si alicui cōsuluit aliq̇d peccatū vel malū.
vide Consilium.§.i.
Si ꝯtempsit aliquā exhortationē superioris
vide Contēptus.§.i.
Si qñ tenebaꝛ habuit cōtritionē de peccatis
vide Cōtritio.§.4.7.5.
Si correxit quos sciuit velle delinquere. vi
de Correctio fraterna.§ i.
Si denunciauit prelatis peccata que sciuit.
vide Denūciatio.§.i.
Si in dubijs tutiorē partem elegit. vide Du
bium.§.i.7.z.
Si existēs excoicat⁹ vel interdict⁹ 7 monit⁹
a celebrātib⁹ vt exiret ecclesiā noluit exire. vi
de Excoicatio.5. Casu.15.
Si famā suā neglexit. vide Fama.§.i.
Si incarcerat⁹ fuit. vide Fugere §.i.7.z.
Si vsus ē habitu femieo vir existēs vl' ecō/
trario: aut religiōis. vide Habit⁹.§.7.7.8.
Si fuit histrionus. vide Histrio.§.i.
Si impressit i t'ra vel i lapide humi posito si
gnū crucis. vide Imagines.§.4.
Si fecit aliq̇d enorme in ecclesia. vide Im/
munitas. per totum.
Si sciuit necīa ad salutē. vide Sciētia.§.z.
Si fuit excoicat⁹ ab aliq̄ iudice. vide Abso
lutio.z.7 Excoicatio p̄mo. per totū.

Si iniecit man⁹ violẽtas in ꝑsonã ecclesiasticã. vide Excoicatio.5.§.i.cũ multꝭ sequenti.
Si noiatim: in ꝑdictos: excoicatos vl' vsurarios sepeliert. vide Excoicatio.7.cãu.36.
Si ꝯtrerũt mrĩmoniũ i casib⁹ ꝯsanguĩtatꝭ vl' affinitatꝭ ꝓhibitꝭ. vide Excoicatõ.7.cãu.41
Circa ambassiatores dñoꝝ vel coitatũ.
Si steterũt absentes sine cã vl' ꝓ factis suis i expẽsis dñoꝝ vel coitatũ. vide Absens.§.i.
Circa tutores vel curatores aut admistratores rerũ alienarũ.
Si ĩfideliter se habuit i cõmissis fraudãdo vel dilapidando: aut nõ bene mistrando. vide Administratio.§.i.
Si exegit vsuras ꝓ pupillis: aut alio mõ fecit ꝑ eis cõtract⁹ illicitos. vide Restitutio.i. in littera vsurarius.
Circa coniugatos.
Si cõtraxit clandestine. vide Clandestinũ vel i gradu prohibito. vide Matrimoniũ. 3.per totum.
Si consũmauit ante benedictionẽ. vide Debitum.§.i.
Si negauit debitum petenti vel reddidit se impotentẽ. ibidẽ.§.6.
Si cognouit cã satiãde libidis. ibidẽ.§.23.
Si cognuit hñs itẽtionẽ ad alterã ibidẽ.§.2i
Si vsus ẽ matrimonio extra vas vel modo indebito. ibidẽ.§.25.
Si tẽpore mẽstrui. ibidẽ.§.32.
Si in dieb⁹ festiuis vel in ecclesia. ibidem.§.28.⁊.§.vltimo.
Si ꝑgnatiõis tẽpore. ibidẽ.§.33.
Si per tactus habuit pollutionẽ extra vas ibidẽ.§.26.
Si exegit vel reddidit debitũ adultero vel adultere. ibidẽ.§.8.
Si ꝯtrit excoicat⁹ vel in pctõ mortali existẽs q2 peccauit mortaliter cõtrahẽdo ꝑ vba de ꝑsenti. vide Matrimoniũ.2.§.vlti.
Si nõ contraxit ea intẽtõe qua debuit. vide Matrimoniũ.2.§.vltimo.
Circa vxores. Si fuit litigiosa i domo: ⁊ de reliquis. de quib⁹.s.§.20.
Si habuit dotẽ de vsuris. vide Restitutio. ꝑmo sub lrã vsurarius.
Si fuit inobediens viro. vide Obediẽtia. ⁊ Inobediẽtia per totũ.
Si ꝓcurauit sterilitatẽ vl' vsa ẽ suꝑstitiosis vt haberet filios. vide Matrimoniũ.2.§.
23. cum duo. sequẽ.
Si dedit bona viri ꝯ ei⁹ volũtatẽ vide Elẽyna §.7.⁊ vide Furtũ.§.34.⁊.35.⁊.47.
Si habuit bonã curã de filiab⁹: maxime: ⁊ si docuit eas vanitates ⁊ h⁹mõi: in qb⁹ sunt mlta mortalia: nõ duxit ad missas ꝑdicationes: ꝯ coreas patꝫ ꝑ suꝑdicta qñ ẽ mortale.
Si vsa est ornatu indebito. vide Ornat⁹ per totum.
Si violauit fidẽ viro. vide Adulteriũ.i ꝑn.
Circa viros si stetit nimis i remotꝭ cã cupiditatis ꝯ volũtatẽ vxoris. vide Debitũ.§.6.
Si nõ huauit fidẽ vl' hꝫ ꝯcubinã: q2 nõ ẽ absoluendus: nisi a se eijciat. vide Cõcubinarius.§.ꝑmo.
Circa patrẽfamilias. Si alimẽta dedit q̃bus tenebat. vide Alimẽta. per totũ.
Si soluit decimas debitas. vide Decima. §.i.⁊.2.
Si fecit elẽynas. vide Elemosyna.§.i.
Si mistrauit neccĩa familie tã corpi q̃ aie docẽdo ⁊ hmõi. vide Familia.§.i.⁊ Fili⁹.§.2i.
Si nõ dotauit seu maritauit filias tẽpore debito. vide Dos.§.4.
Quõ tenet ex fcõ familie hẽs Dñs.§.vlti.
Si ꝓuocauit familiã suã nimis exasperãdo ⁊ furiose ⁊ ceteris. vt.s. Jra.
Si nõ ꝓcurauit vt cõfiteret semel in anno ⁊ coicaret videt mortale peccatũ.
Circa filiosfa. Si furat⁹ ẽ res pr̃is sui vt expẽderet in suꝑfluis vl' ludis aut alijs malis: q2 ẽ mortale. Sec⁹ si accepisset ꝓ faciendis sibi vestimẽtis: aut calciamẽtis: aut alijs necessarijs: q2 sic liceret: et quo pater non ꝓuidit: vt tenet. ⁊ de reliquis vt.s.§.8.
Circa doctores ⁊ magistros.
Si quesiuit magisteriũ seu doctoratũ propter honorẽ ꝑncipalr̃. vide Honor.§.4.⁊.7
Si fecit se ꝓmoueri ad doctoratũ existẽs ineptus ⁊ ignorãs videt mortale per.c.i.⁊.c. quanto. de magistris.
Si legit principaliter propter honorẽ. vide Honor.§.7.
Si legit scias ꝓhibitas vl' ꝑsonis ꝓhibitis. vide Magister. ⁊ que sunt ꝑsone prohibite vide Excoicatio.7.casu.6.⁊.7.
Si ex pacto recept⁹ est i canonicũ vt scholas regat. vide Magister.§.io.
Si exegit existẽs salariatus a scholarib⁹ aliqd. vide ibidem.§.ij.i2.⁊.i3.

Si exegit aliquid pro licentia docendi dan-
da. ibidē. §. 15.
Si admisit igrātes ad doctoratū mortaliter
peccauit: q2 ex tali fcō dic̄ mēdaciū pnitiosū
Si exegit iuramētū a doctorādo ꝙ nō expen
det plusꝙ̄ ꝺ3 i doctoratiōe. ibidē. §. vltimo.
Si existēs i mortali notorie docuit publice i
theologia: q2 mortaliter peccauit ſꝫ Petrū
vide Predicare. §. 7.
Si seruauit iuramenta vniuersitatis. vide
Iuramentū. 6. §. 2. 7. 3.
Si iactauit se de doctrina alios vituperādo
aliquādo 7 in pluribus pōt esse mortale. vi-
de. s. §. 5. 7. 19.
Si notabiliter fuit negligēs circa ꝑfectum
scholariū videꝛ mortale. vide Negligentia.
Si verberauit aliquē crudeliter videꝛ morta
le: quia solum leuis castigatio eis permissa ē
c. cum volūtate. de sentētia excoicationis. 7
si erāt clerici eēt excoicatꝰ. vide Excoicatio
5. casu. 1. §. 10. 7. 11.
Si iniusto mō puta detrahēdo vł per sectas
subtraxit scholares alterꝰ doctoris. q2 vltra
mortale teneꝛ ad restōnē si iā intrauerāt ſꝫ
Io. de ligna. secꝰ si nōdū intrauerāt.
Si ipediuit ꝓpter odiū vł ꝑtialitatē docto-
randū: vł in collegio recipiēdū idoneum: q2
vltra mortale teneꝛ ad restōnē dāni.
Circa scholares Si ſuauit iuramēta vniuer
sitatis. vide Iuramētū. 6. §. 2. 7. 3.
Si fecit sectas ꝓ rectore fiēdo multa morta-
lia ibi adueniunt.
Si elegit rectorem insufficientē videꝛ mor-
tale scdm aliquos: ſ hoc nō determino i vni
uersitatibus scholariū.
Si studet in ꝓhibitis scientijs. vide Magi-
ster. 7. s. Excoicatio. 7. casu. 6. 7. 7.
Si sepe cōtēdit ꝯtra veritatem ne succūbere
videaꝛ. vide. s. §. 15.
Si studet propter malū finem: quia tale pec
catum qualis finis vel propter honorē. vide
Honor. §. 7.
Si studuit curiosa dimittēdo necessaria ad
salutē ē mortale pctm̄. vide Curiositas.
Si tractauit cū aliquo ciue bononiēsi de cō
ductione hospitij alterꝰ scholaris. vide Ex
cōmunicatio. 7. casu. 4.
Circa medicos. Si existēs ignorās medeꝛ.
vide Medicus. in ꝑn. 7. §. 1.
Si i medēdo nō fuit secutꝰ traditiōes medi-
cine: ſ voluit facere experimēta ex capite suo
in periculū notabile ꝓximi. ibidē.
Si ꝓlongauit infirmitatē. ibidē.
Si cōsuluit aliqd ꝯtra salutē aīe ꝓ sanitate
corporis. ibidem. §. 7.
Si nō admonuit infirmū efficaciter vt cōfi
tereꝛ in ꝑncipio infirmitatis. ibidē. §. 8.
Si pregnanti aliqd dedit vt filius moreretꝛ
peccauit mortaliter: q2 nō sūt faciēda mala
vt bona eueniant.
Si dedit medicinā. de qua dubitabat an no
ceret. ibidem. §. 2.
Si nō ānūciauit mortē ifirmo. ibidē. §. 12.
Si nō debito mō visitauit infirmos posset
aliquādo esse mortale.
Si pauꝑibꝰ noluit medere gratꝭ. ibidē. §. 5.
Si habuit ꝑtē cū aromatario 7 ꝓpē h ꝯuat
infirmos emere ab eo cū corꝑ dāno: q2 sic te-
nereꝛ eis ad restōnē: ex quo ei soluerūt. secꝰ
si ex hoc nullū habent dānū.
Circa aromatarios. Si in cōponēdis medi
cinis nō posuit que medicꝰ ordinauit: ſ vnū
pro alio vel corrupta 7 que virtutē nō habe
bant ex vetustate ꝓ bonis 7 huiusmodi ex q-
bus sequiꝛ vel prolongatio infirmitatis vel
aliud malū proximo infirmo: q2 vltra mor-
tale teneꝛ ei ad restitutionē.
Si vendidit venena vel que faciūt aborsū 7
huiusmōi illis de quibꝰ sciebat nō debere: vti
ad bonū. vide Ars. §. 2.
Si sophisticauit aromata ponēs in spēbus
vnū ꝓ alio vel in sirupis aut in cādelis 7 hꝰ-
modi. vide Emptio. §. 8.
Si vēdit diminuto pondere aut falso, 7 hꝰ-
modi. vide Falsarius. §. 11.
Circa mercatores. Si portauit ꝓhibita in
fidelibꝰ. vide Excoicatio. 5. casu. 21.
Si negociatur ꝓpter malū finem. vide Ne-
gocium. §. 2.
Si in loco sacro tenuit mercatuꝫ. vide Im-
munitas. §. 1. 7 Negociū. §. 2.
Si carius vēdidit ꝙ̄ emit i eodē loco. vide
Emptio. §. 10. 7. 1. Negociū. §. 3.
Si vendēs ꝓ alijs aliq̄ vendit ꝓ. 12. 7 soluꝫ
10. dat dn̄is rerū. ibidē. §. vlti.
Si vendidit vnū ꝓ alio vel corrupta ꝓ bo-
nis. vide ididē. §. 8.
Si vsus ē falsis mensuris 7 huiusmodi. vi-
de Falsarius. §. 11.
Si vēdidit rē plꝰ iusto ꝑcio aut ꝓpter tēpus

solutiõis ⁊ hꝰmõi. vide Emptiõ.§.7.
Si fecit cambia. vide Usura.i.§.51.cũ seq.
Si aliq̃s ꝯctꝰ vsurarios. vide Usura.i.ꝑ to.
Si cõposuit cũ alijs vt vẽdãt vno ꝓcio i dã
nũ rei publice: q2 vltra mortale tenet dãni
ficatis. vide Negociũ.§.2.
Si expendit falsas monetas sciẽter est mor
tale ⁊ tenet ad restitutionem licʒ ipse etiam
fuerit deceptus ab alio.
Si bonas monetas radit. vide Falsarius.
§.4.cum sequẽtibus.
Si emit res raptas vel furatas. vide Resti
tutio.i.in littera emens.
Si infideliť se habuit i societate quã hʒ cũ
aliquo. vide Societas.i.⁊.2.per totũ.
Si vẽdidit in festis vel cũ mẽdacijs ꝑiurijs
⁊ alijs illicitis. vide negociũ.§.2.
Circa ꝓsonetas Si mediator fuit ꝯctuũ vsu
rarioꝝ vide. Restitutio.i.in lr̃a vsurarius.
Si male ꝯsuluit scienter i aliq̃ ꝯctu q2 vltra
mortale tenet de dãno dato. vide Dolꝰ.§.9
Si decepit in precio dans intelligere vni ꝙ
vult tantũ ⁊ alter ꝙ nõ põt habere nisi tãtũ
vide Emptio.§.vlti.
Circa artifices Si fecit artẽ cuiꝰ opꝰ ẽ ad
maliũ vt taxillos ⁊ hꝰmõi. vide Ars.§.2.
Si accepit isignia alciꝰ mg̃ri. vide insignia
De fraude in arte in mẽsuris ⁊ huiusmodi.
Circa lanifices Si vẽdit pãnũ viniꝰ lane ꝓ
alia vel tincture. vide Emptio.§.8.
Si soluit laboratoribꝰ de pãno aut vẽdẽdo
vltra iustũ preciũ ⁊ emendo ꝓ viliori. vide
Usura.i.§.58.
Si filatoribꝰ dedit.24.vntias ꝑ libra tenet
ad restõnẽ nisi sic a ꝑncipio cõuenisset.
Si pãnũ nimis traxit. vide Emptio.§.8.
Si nõ soluit laboratoribꝰ vide Soluᵒ.§.25
Circa tabernarios Si vẽdidit vinũ limpha
tũ pro puro vide Emptio.§.8.
Si miscuit in vino nociua ibidẽ.
Si tenuit meretrices vel lusores omnia pec
cata ei imputabunt.
Si sciẽter administrauit ad ebrietatẽ alteriꝰ
vide Ebrietas.§.i.
Si ex culpa sua ꝑdidit sibi tradita i custodia
vide Custos.in ꝑncipio ⁊ nauta in ꝑncipio.
Circa macellarios Si vẽdidit carnẽ corru
ptã ꝓ sana de pecude ꝓ castrato ⁊ huiusmõi
vide Emptio.§.8.
Circa pistores Si fecit paneʒ nimis ponde
rosũ vel imiscuit aliam farinã ⁊ huiusmodi
vide Emptio.§.8.
Circa sutores Si fecit vestes impudicas q̃
non possunt deferri sine peccato mortali. vi
de Ars.§.2.⁊ hoc quando sit. vide Ornа
tus.per totum.
Si male incidit ex culpa sua. vide Culpa.
§.5.⁊ sexto.
Si furatur de panno serico ⁊ huiusmodi. vi
de Furtum.per totum.
Circa artifices Si vẽdidit aurũ alchimicũ
pro ꝟo. vide Emptio.§.8.
Si cudit monetã sine licentia principis. vi
de Falsarius.§.4.cũ sequentibꝰ
Si radit eam vł facit aquã vnde aliquid im
minueret. ibidem.
Si emit lapidẽ preciosum pro vili ab illo q̃
ignorabat. vide Emptio.§.7.
Circa alchimicos Si laborauit in dicta ar
te. vide Alchimia.
Circa datiarios Si exegit datia iniusta. vi
de Pedagiũ.§.i.cũ sequentibꝰ.
Si exegit a ꝑsonis ecclesiasticis. ibidẽ.§.4.
Si imputauit fraudẽ datij: vbi nõ erat vl
tra mortale tenet ad restõnẽ totius dãni.
Si fraudauit socios vltra mortale tenet ad
restitutionem.
Circa musicos ⁊ histriones Si pulsauit his
qui ex libidine coriçabant vel illicite. vide
Corea.
Si gestus impudicos prouocantes ad pecca
tum mortale fecit. vide Histrio.
Circa laboratores ⁊ rusticos. Si nõ labora
uit fideliter in notabili excessu esset morta
le peccatum.
Si permisit bestias nocere in agris ⁊ hmõi
tenet ad restitutionẽ si fuit in culpa.
Si fraudauit dñm in parte sibi dãda tenet
ad restitutionẽ nisi dñs in alio grauasset eũ
vide Furtum.§.40.
Si nõ seminauit possessiões vł coluit q̃s te
nebat sic̃ debuit. vide Culpa.§.5.⁊.6.
Circa venatores Si i diebꝰ festi ꝑdita missa
vł ꝑ totã diẽ se occupauit. vide Ferie.§.9.
Si dedit dãnũ in agris: quia tenet si est no
tabile ad restitutionẽ.
Circa locatores Si sciẽter locauit equũ ꝑe
riculosũ aut vas vitiosũ. vid locatio.§.24.
Si cõductor fuit in culpa perditionis rei lo
locate. ibidem.23.§.

Si petijt mercedē quā nō debuit vł soluit mi
nus ꝙ debuit: ibidē. §.22.7.§.15.
Circa laborātes i filādo lanā: vł tingendo
setā: 7 hmōi q̄ tenent̄. ꝑ si furāt̄. scđo si male
laborāt vł destruūt: de q̄ vide locatio. §.23.
Circa reuēditores rez. Si finxerūt ꝙ nō po
terāt vēdi nisi ꝓ tāto: 7 tñ vel erāt q̄ emerūt
pro plus: vel ipsi ꝓmodico emerūt: vt ꝓ plu
ris venderent tenent̄ ad restitutionē quia per
fraudem acquisierunt.
Itē si vendiderūt ꝓ plus ꝙ tribuant dño: vi
de Emptio. §.28.
Circa iudices. Si habuit iurisditionē ab ali
quo nō vero dño. vide dñs in prin.
Si dedit iniquā sniaz scient̄ vel ꝑ ignorātiā
aut negligentiā: vide Judex. §.21. cum seq.
Si existēs ignorans nō elegit bonū assessorē
ibidem. §.22.
Si elegit assessorē in fraudē cum nō indige
ret: vide Judex. §.16.
Si accepit pecuniā vt iudicaret vel nō iudi
caret: aut vt iniq̄ ꝯ iusticiā: vide iudex. §.8.
cū multis sequētib⁹: 7 Suspēsio .i. §. 20.
Si nō seruauit ordinē iuris videt̄ mortale:
nisi aliq̄ cā vrgens ad hoc impelleret.
Si reo dedit dilatões idebitas q2 vltra mor
tale tenet̄ parti lese ad restitutionē.
Si reo fecit interrogatiões ad q̄s nō teneba
tur respōdere: vide ꝯfessio delicti. ꝑ totū.
Si posuit ad torturā sine legitimis indicijs
vide Tortura. §.1.
Si allegatões friuolas admisit: quia vltra
mortale tenet̄ leso ad restitutionē.
Si appellationē legitimā nō admisit vel fri
uolā admisit q2 vltra mortale tenet̄ parti le
se: ꝯm ꝙ dico Appellatio. §.15.
Si pauperib⁹ non ꝓuidit de aduocato: vide
Aduocatus. §.10.
Si penam relaxauit vel auxit secundo: vide
Pena. §.18.
Si arrestauit aliquē vł bona ei⁹ descripsit vł
officiales misit: vt sic pecuniā extorq̄ret ꝯ iu
sticiā vel aliq̄d aliud iuenit ex q̄ pecunias ha
beret quia tenet̄ ad restitutionem.
Si in snia apposuit clausulā obscurā vt ille
ꝯ quē dabat̄ se posset defendē ꝯ iusticiā q2 vl
tra mortale tenet̄ ad restōez d dāno dato pti
Si partē nō ꝯdēnauit in expensis cū deberet
7 peterent̄ q2 vltra mortale tenetur ad resti
tutionem parti.
Si vt ex torto q̄reret pecunias modo suo fe
cit ꝙ id qđ iure ordiario debebat expedire fa
ceret iure delegato.
Si purgauit ꝓuintiā malis hominib⁹: vide
Judex. §.7.
Si iudicauit ꝯm allegata ꝯtra veritatē quā
sciebat: vide Judicare. §.7.
Si sniam alicui⁹ cēsure ecclīastice ꝓtulit si
ne monitiōe 7 scriptis: vide suspēsio .i. §.16.
Si iudicare ꝑsūpsit non sibi subditos nec rō
ne rei vel delicti: vide Judicare. §.17.
Si ꝓtraxit sniaz in lōgū vt pecunias extorq̄
ret: mortalit̄ peccauit 7 tenet̄ ad restitutiōez
ñ solū pecunie accepte a pte q̄ iusticiā hēbat
ꝯ ad oē datū qđ hūit ex tali dilatione.
Si int̄posuit auctēm in aliq̄ ꝯctu mulier vł
minoris in eoꝶ dānū ꝓpt̄ pecuniā vel amici
ciā q2 vltra mortale tenet̄ ad restōnem leso.
Circa officiales dñorum 7 cōmunitatū.
Si cominat⁹ ē alicui nisi ei daret 7c: vide cō
cussio.
Si exegit iniusta ḡuamia de mādato sui su
perioris: q2 vltra mortale tenet̄ ad restōnez to
tius exacti: si ille nō vult restituere in cuius
vtilitatē est exactum.
Si execut⁹ ē iniquā sniaz vide iudicare. §.7
Si nō obuiauit malis ꝙtū potuit bono mo
do: vide Consentire. §.2.
Si fuit ꝓditor fre vel castri: habes. s. Aua
ricia. in prima filia.
Si fuit officialis tyrāni aut iniusti dñi vide
Dominus. in prin.
Si nō accusauit q̄s tenebat̄ ex officio q2 si ex
iuramto tenebat̄ erit mortale pctm̄: alś ñ sꝑ
Si emit offā vł sup ipa mutuauit: vid offm̄
Si habēs soluere de pecunia dñi vel cōitatis
alijs extorsit tm̄ pro ducato existēs ipse sala
riatus: quia restituere tenetur.
Si quos inuenit de nocte dimisit ꝓpter pecu
niam ꝯtra statuta q2 videt̄ mortale.
Si seruauit statuta q̄ iurauit in ṗn. officij.
Circa ꝯsiliarios dñoꝝ vel cōitatū. Si ex his
in ꝯsilio ꝯsensit alicui malo: vide Cōsensus
§.2. 7 Consiliū. §.1.
Si dedit fraudulentū consiliū: ibidem.
Si ꝓposuit aliqua in consilio in dānum ali
quoꝝ quia vltra mortale tenet̄ ad restitutio
nez dāni toti⁹ q̄ñ sine eo non fuisset.
Si ꝯsensit ad aliq̄ statuta fiēda q̄ erāt iniu
sta aut a ꝯ libertatē ecclesie: vide ibidē 7 excō
municatio. 7 casu. 12. 7 casu. 43.
Si res cōitatꝭ ꝑmisit dilapidari vł ex inutili

bꝰcōmiſſiōibꝰ aut q̄litercūq̄ꝫ vide admīſtratō
Circa arbitros vel arbitratores. Si iniquā
dedit ſnīam ſciēter: vel ex ignorātia: vide Ju
dex. §. zi. cum ſequētibus.
Si ꝑmiſit expirarī ꝯpromiſſū: vid̄ arbit. §. j
Si ꝓ ſpūali dedit tꝑale in recōpenſationē: vi
de ibidem. §. 7.
Si ꝓ pace abſtulit ab vno ⁊ dedit alteri: vi
de ibidem. §. 6.
Circa accuſatores. Si accuſauit aliquē ma
la intentione: vide Accuſatio. §. 6.
Si accuſauit aliquē calūnioſe vid̄ ibidē. §. 8
Si iurauit nō accuſare: ibidē. §. 6.
Si accepit preciū vt nō accuſaret: ibidem.
Si accuſatus reſpōdit calūnioſe. ibidē. §. iz.
Si accuſatꝰ tacuit veritatē: ibidē. §. zz.
Circa aduocatos. Si inhibitꝰ a iure aduo
carī aduocauit vid̄ aduocatꝰ. §. i. cū multꝫ ſe.
Si defendit iniuſtā cauſā: ibidē. §. iz.
Si amiſit cauſā iuſtā per ſuā ignorantiā vel
negligentiā: ibidē. §. iz.
Si imoderatū ſalariū extorſit: ibidē. §. i4.
Si nō aduocauit ꝓ pauperibꝰ. ibidē. §. io.
Si fecit pactū cū clientulo de quota litꝫ: ibi
dem. §. i4.
Si reuelauit aduerſario ſecreta clientuli: vi
de Falſarius. §. z.
Si cauſam vſurariā defendit q̄ꝛ vltra mor
tale tenetᷣ ad reſtitutionē.
Si fruſtratorias dilationes queſiuit quia te
netur ad reſtitutionē parti leſe.
Si falſas leges vel inſtrumēta produxit vel
inſtruxit clientulū de falſitate dicenda.
Si q̄litercūq̄ꝫ fuit cā alicꝰ dāni i hmōi aduo
catōe: q̄ꝛ vltra mortale tenetᷣ de dāno ꝑti leſe
Si ſolūmodo attēdit ad ordinē iudiciariū ⁊
nō ad merita cauſe ſicut hodie cōiter faciunt
aduocati: ⁊ tñ nō excuſantᷣ a mortali: ⁊ ab ob
ligatione reſtitutionis dāni ſi defendūt cām
iniuſtā quo ad merita quantūcūq̄ꝫ q̄ ad mo
dū ꝓcedēdi ſit inordinata: q̄ꝛ ordo nō eſt in
uentus. niſi ꝓpter deceptōes euitandas.
Circa ꝓcuratores. Si defendit cauſā iniu
ſtā mortale eſt ⁊ tenetᷣ ad reſtitutionē leſo.
Si infideliter vel negligenter ſe habuit: vide
locatio. §. z3.
Si i poſitōibꝰ ponēdis vl' rñdendis ꝑiurauit
vel fuit cā ꝑiurij mortaliter peccauit.
Circa notarios ſi ex ignorātia dictauit male
inſtrā vl' teſtamēta ꝓpͤ q̄d ꝓximi dānificati
ſūt: vide Culpa. §. 5. ⁊. 6. ⁊. j. Tabellio. §. 6
Si inſtrā q̄ recipit non poſuit in ꝓtocbollis
ſuis: ex magna negligētia videtᷣ mortale pec
catū in inſtrumētis ex quibꝰ ex eaꝝ perditiōe
proximi poſſent notabiliter ledi.
Si malicioſe occultauit vel deſtruxit inſtrā.
vide falſarius. §. 3.
Si falſauit iſtrā addēdo aliq̇d q̄d nō fuit ex
p̄ſſū vel alio mō: vide Falſariꝰ in prin.
Si nō bñ informauit i renūciatōe alicꝰ iuris
ponēdo i inſtrō partē q̄ erat ignara q̄ꝛ tenetᷣ
ei de dāno eo q̄ꝛ ē cā deceptōis proximi.
Si fecit inſtrā in fraudē vſuraꝝ: vide Reſti
tutio. i. in littera Vſurarius.
Si petijt indebitū ſalariū tenetᷣ reſtituere: fa
cit q̄d dico Emptio. §. 7.
Si notariꝰ epī petit ab ordinādis ſalariū nō
ſm inſtrm ſ ſm q̄litatē ordinis: q̄ꝛ ē ſimoni
acus quantūcūq̄ꝫ nō ſit ſalariatus: vide Si
monia. 3. §. zz.
Si recipit inſtrā ꝓ teſtamēto renūtiatiōe: do
natiōe: vel alia obligatiōe illiꝰ q̇ nō erat ſane
mētꝭ: q̄ꝛ vltra mortale tenetᷣ ad reſtōne leſo.
Si ſcripſit dictauit vl' redegit in publica for
ma ſtatuta ꝯ eccl'iaſticā libertatē vl' i fauorē
vſuraꝝ: vide excōicatio. 7. caſu. iz. ⁊ cāu. 43
Si rogatꝰ ꝓ pauꝑibꝰ noluit gratꝭ facē: q̄ꝛ te
netᷣ ſm q̄d dico de aduocato aduocatꝰ. §. io.
Circa litigātes. Si calūnioſe accuſauit ali
quem: vide Accuſatio. §. 8.
Si mala intentōe: ibidē. §. 4.
Si accuſatus dedit pecuniā accuſatori: vt de
ſiſteret ibidem. §. jj.
Si calūnioſe ſe defendit ibidem. §. i3.
Si non reſpōdit veritatē interrogatꝰ q̄ñ te
nebatur: vide Cōfeſſio delicti. in prin.
Si litigauit ſciens iniuſtā cauſam habere:
vide Litigioſa. §. z.
Si habēs iuſtā cauſā litigauit nō ꝑ media iu
ſta ſ indebita: vtputa cū mēdacijs ꝑiurijs: ⁊
hmōi mortaliter peccauit ſm Tho. zz. q. 69
nō tamē tenetᷣ ad reſtitutionē.
Si aliq̇d obtinuit ꝑ iniuſtā ſententiā: vide
Sententia. §. 7.
Si appellauit cauſa afferende more: vide ap
pellatio. §. i5.
Si rōne ſtudij vel artꝭ fraudulentᷣ ꝯuenit ad
ūſariū corā aliq̄ iudice vid̄ argumētatō. §. 3
Si hñs ꝯſeruatorē ꝓcurauit: vt intromitte
ret ſe de nō notorijs: vide ꝯſeruator. §. i.

Circa testes Si requisitus in iudicio noluit dicere veritatē: vide testis. §.26.
Si falsū testimoniū dixit ibidē. §.3.
Si dubiū ꝓ certo ꝯposuit: vide piuriū. §.3
Si pecuniā accepit ꝓ testimonio ferendo: vide testis. §.28.
Circa tutores vel curatores. Si bn̄ administrauit in vtilitatibꝰ pupilloꝝ: vide administratio ꝑ totum.
Si ꝯsūmauit bona ipsoꝝ vel sibi appropriauit: q2 tenet ad restitutionē: vt patet ibidē.
Circa executores testamentoꝝ vel vltimaꝝ voluntatū.
Si alimentauit relictū: vide Dos. §.26.
Si soluit debita defuncti vide heres. §.5.⁊.6
Si legata impleuit vel nimis distulit: vide Executor. §.23.⁊.24.
Circa curiales. Si fuit adulator vt obtineret beneficia ⁊ hmōi: vide Adulatio ꝑ totū.
Si ꝓposuit dn̄is aliq̄ vn̄ possent extorquere pecunias indebite: vide Consiliū. §.i.
Si bona ꝯfiscata inique sibi fecit donari quia tenet restituere
Si fuit leno pro dn̄o mortalia multa in hoc sepe cōmittūtur.
Si totum tēpus expendit in otiositate: vide Preceptum. §.5.
Si reportauit mala de alio vt eum poneret in inimicitiā dn̄i: vide Susurratio.
Si delectatꝰ fuit dicere mala de alijs vel audire: vide Detractio.
Circa principes ⁊ dn̄os seculares.
Si h3 dn̄ium ex iusto titulo: vid dn̄s in pn̄.
Si neglexit facere iusticiā petētibꝰ: q2 vltra mortale tenet eis ad restitutionē dāni qd̄ passi fuerūt ex hoc: facit ꝙ hēs index. §.2i.
Si fecit iniusticiā alicui multo magis tenet ibidem.
Si quesiuit ponere diuisionē in populis vt posset regnare q2 mortale ē: vide susurratio
Si imposuit collectas indebitas subditꝭ suis vide talia. in prin. ⁊. §.i.
Si exigi fecit pedagia iniusta: vide Pedagium per totum.
Si fuit ambitiosus ad maiꝰ dn̄ium ꝓpterea ꝓcurauit bella vl' aliud iniustū q2 vltra mortale tenet de oī dāno: vide Ambitio. §.i.
Si fecit ꝯfederationē cū aliq̄ de defendendo se iuste vel iniuste mortaliter peccauit.
Si hūit bellū iniustū ⁊ qn̄ sit iniustū hēs bellū. §.4. ⁊ quō tenet ibidē in. §.5.⁊.10.⁊.ij.
Si posuit officiales malos: vide Dn̄s. §.4. ⁊ administratio. §.2.
Si vendidit officia: vide officium.
Si ea que erāt cōitatis sibi appropriauit tenet restituere: vide Talia. §.2.⁊.10.
Si incarcerari fecit aliquem indebite: vide Carcer. §.2.⁊.3.
Si bāniuit aliquē idebite: vide Bānū. §.i.
Si nō ꝑmisit testari aliq̄s: vide Talia. §.10
Si coegit nubere filiā alicuiꝰ alteri vt ei succedat pōt esse mortale ſm qualitatē rei.
Si fecit fieri torneamēta vel hastiludia vel spectacula inhonesta: vide Ludus. §.6.
Si iusticiā vēdidit: vide iudex. §.19.⁊.20.
Si fecit statuta vel leges iniquas: vide Lex §.22.⁊ Excōicatio.7.casu.12.⁊ casu.43.
Si vasallos indebite grauauit vel spoliauit vide Talia per totū.
Si ipse vasallus existens fuit infidelis dn̄o suo: vide Feudum. §.16.
Si tolerauit vsurarios ꝓpter lucrū suū: vide vsura.2. §.14.
Si nō purgauit prouinciā malis hominibꝰ: vide Iudex. §.7.
Si propt̄ auariciā cōmutauit penā corpalē i pecuniariā: q2 vltra mortale tenet lesis: si ꝓpter hoc aliq̄ scelera faciliꝰ perpetrantur.
Si nō tenuit vias securas: vide Rapina. §.i
Si pupillos ⁊ miserabiles ꝑsonas nō voluit audire nō dādo publicas aliqn̄ audientias: quia vltra mortale tenet de dāno qd̄ eis infertur: vide Culpa. §.5.
Si angariauit rusticos in laboribꝰ ⁊ maxie in festis: vide Talia per totum ⁊ Ferie.
Si tenuit nimias pompas aut expensas: vide Ornatus.
Si nimis occupauit se in ludis ⁊ venationibus: vide Ludus ⁊ Venatio per totum.
Si dedit dānum in agris propter venatiōes vide Venatio. §.2.
Si nō correxit familiā ſ pax curauit eos cōpescere a peccatis: vide Correctio ꝑ ⁊ scd̄o per totū: ⁊ quō tenet vide Dn̄s. §.i.
Si fuit excōicatus vel a iudice vel ꝓpter qd̄ infra scriptorum.
Si iniici fecit manꝰ violētas in ꝑsonas ecclesiasticas: vide Excōicatio.5.casu.i.ꝑ totū.
Si fecit incendi vel frangi ecclesias vel loca religiosa ibidē casu.5.⁊.6.

Si fuit insecutor alicuiꝰ. Cardinalis vel de
familia pape aut cardinalis vel alicuiꝰ epi vi
de Excõicatio.5.casu.9.⁊casu.13.
Si fecit fieri aliquã iniuriã illis qui tulerũt
aliquas sententias excõicationis vel interdi-
cti vel qui fuerunt causa vt ponerent vel ob
seruauerunt: vide ibidem Casu.10.
Si fuit fautor hereticoꝝ eoꝝ vel ĩpediuit offm̃
inqͥsitoris: vide Hereticus ꝑ totũ ⁊ excõica-
tio.5.casu.17.⁊ excõicatio.7.cãu.28.⁊.29
Si coegit celebrare tpe interdicti: vide Ex-
cõmunicatio.5.casu.15.
Si fuit receptator pirrataꝝ vel cũ eis partici
pauit: vide ibidẽ casu.18.
Si imposuit noua pedagia vel exegit ꝓhibi-
ta: ibidem casu.19.
Si permisit deferri prohibita infidelibus: ibi
dem casu.21.
Si impediuit victualia ne ad curiã portarẽ
tur: ibidem casu.22.
Si volentes ire romã vel redeuntes cepit ꝑ-
cussit ⁊ hmõi: ibidẽ casu.23.⁊.24.⁊.25.
Si impediuit ne obediretur litteris apostoli
cis ibidem casu.26.
Si vsurpauit iurisdictionẽ ecclesiasticã ibi
dem casu.28. Excõicatio.7.casu.5.
Si romipetas detinuit vel spoliauit: ibidem
casu.29.
Si inuasit terras ecclesie, ibidẽ casu.30.
Si se subtraxit ab obedientia romani pontifi
cis: ibidem casu.27.
Si corpus alicuiꝰ defuncti fecit incidi vt ali
bi sepeliret ibidem casu.32.
Si tertio admonitus ab epis noluit eis face
re iusticiã Excõmunicatio.7.casu.1.
Si exegit vel exigi fecit pedagia a ꝑsonis ec
clesiasticis vel alia onera: ibidem casu.5.
Si christianos naufragiũ patientes spolia-
uit bonis: ibidem casu.10.
Si grauauit personas ecclesiasticas vel eoꝝ
ↄsanguineos qr noluerunt eligere quẽ vole-
bat ibidem casu.14.
Si regalia vel custodiã ⁊ hmõi sibi vsurpa-
uit in ecclesijs vacãtibꝰ ibidẽ casu.15.
Si extorsit absolutionẽ ab aliqua censura ꝑ
metum: ibidem casu.17.
Si cõpulit ꝑlatos ecclesiasticos ad submit-
tendũ ei bona ecclesiarũ: ibidem casu.21.
Si inẽdixit suis subditꝫ ne coquant molãt ⁊
hmõi ꝑsonis eccliasticis: ibidem casu.26.

Si ꝓcurauit aliquẽ occidi facere ꝑ assassi
nos ibidem casu.31.
Si ↄcessit represalias ↄtra ecclesiasticas per
sonas: ibidem casu.33.
Si ĩpediuit visitatões mõialiũ: ibiđ casu.39
Si ĩmunitatẽ ecclesiasticã violauit capiẽdo
hoies in ecclesia: vide Immunitas per totũ.
Si presentauit indignos existẽs patronꝰ ali-
cuiꝰ ecclesie: vide Juspatronatus.§.18.
Si fec̃ ꝓmoueri ĩdignos ⁊ si ꝓ pecunia qr vl
tra mortale ẽ simoniacꝰ vide simonia.3.§.1.
Si voluit ꝙ post bñficia ab ipso petãt ꝗ̃ a pa-
pa mortale ẽ nisi aliq̃ rõnabili cã faceret: pu
ta ne indignis darentur ⁊ huiusmodi.
Si fidẽ seruauit ꝓmissã: vide Pactũ.§.4.
Si soluit seruitoribus suis ⁊ creditoribus:
vide Solutio.§.25.
Circa ecclesiasticas personas ⁊ primo circa
clericos in cõmuni.
Si est irregularis ⁊ qñ vel quõ incurrit ha-
bes irregularitas primo per totum.
Si est suspensus ⁊ in quibus casibꝰ incurrat
eam: vide suspensio primo per totum.
Si recepit ordines simoniace vel a simonia
co: vide simonia.6.§.9.
Si recepit ordines in peccato mortali: vide
Ordo.2.
Si executus est ea que sunt ordinis in pecca-
to mortali: vide Clericꝰ.8.⁊ eucharistia.2
§.5.⁊ eucharistia.3.§.15.⁊.24.
Si existens excõmunicatus vel interdictus
aut suspensus ministrauit: vide Irregulari-
tas primo.
Si non portauit tonsuram vel habitũ: vide
Apostata.§.1.⁊.2.⁊ cleric9.4.§.1.2.⁊.3.
Si imiscuit se negocijs secularibus vide cle
ricus.9.§.3.cum sequentibus.
Si exercuit inhonesta clericatui: vide Cleri
cus.10.per totum.
Si est debite litteratus: vide Clericus.2.ꝑ
totum.⁊ eps.§.26.
Si fuit ordinatus ante etatem debitam: vi-
de Etas per totum.
Si dimisit horas canonicas dicere: vide Ho
ra.§.3.cum.8.§.sequentibus.
Si dicendo voluntarie se occupauit in aliq̃
alio: ibidem.§.26.
Si non benedixit mensam nec gratias reddi
dit post cibum: vide Clericus.12.
Si exercuit officiũ ordinis sine debitis para

mentis vel nō. vide Missa. §.35.
Si celebrauit in ecclesia polluta. vide Cōsecratio ecclesie. §.8.
Si celebrauit tempore interdicti. vide Interdictum. 7. per totum.
Si celebrauit ad faciendum maleficia. vide Missa. §.53.
Si celebrauit nō ieiun⁹. ibidē. §.3. cū duo. se.
Si i altari execrato. vide Altare. §.2.
Si plusq̄ semel in die. vide Missa. §.4.
Si cū hostia vel vino corruptis. vide Eucharistia. i. §.1. cū sequētib⁹.
Si cū euagatiōe mētis. vide Missa. §.12.
Si nimis raro celebrauit. ibidē. §.43.
Si ante diem. vide Eucharistia. 3. §.36. ⁊ Missa. §.40.
Si existens in aliquo notorio delicto. vide Clericus. 8. §.4.
Si habita pollutione celebrauit eadem die vide Eucharistia.
Si ꝑmisit alicui dicere missas: ⁊ nō dixit vide Missa. §.5. cū sequē.
Si existens bigamus portat tonsuraꝫ. vide Bigamia. §.12.
Si nimiā habet cōuersationē cū mulieribus vide Clericus. 5. §. 2. ⁊ alijs sequē.
Si ꝑticipauit cū excōicat̄ i diuinis. vide Excōicatio. 5. casu. 4. ⁊ Excōicatio. 8. §.3.
Si fuit falsarius litteraꝝ apostolicaꝝ. vide Excōicatio. 5. casu. 3.
Si sepeliuit iterdictos excōicatos vł vsurarios. vide Excōicatio. 7. casu. 28. ⁊ 36.
Si vsurarijs manifestis alienigenis domos ꝯcessit ad fen⁹ exercēdū. ibidē casu. 32.
Circa beneficiatos vltra predicta interrogetur de infrascriptis.
Si obtinuit bñficiū ꝑ simoniā vł ꝑ ꝓces carnales: aut aliud turpe. vide Adulatio. §.2. ⁊ simonia. 3. ⁊ 5. ⁊ 6. per totū.
Si ē indign⁹ ꝓpť lraꝝ igrātiā: vł aliud canonicū ipedimētū: puta q2 infamis irreglaris: corpe vitiat⁹ ⁊ hmōi: q2 sic tenet̄ resignare i māib⁹ valentꝫ accipe resignationē. de q̄ vide bñficiū. §.43. ⁊ nisi fuerit cū eo dispēsatū vł in casu. vide Corpe vitiat⁹. §.4.
Si obtinuit bñficiū non intendēs clericarī. vide Clericus. 7. §.5. ⁊ 6.
Si ꝑmutauit bñficia. vid̄ Permutatō. §.4
Si renūciauit beneficio simoniace. vide Renunciatio. §.9. ⁊ 10.

Si facit residētiā in beneficio suo. vide Clericus. 7. i multis. §.
Si habet plura beneficia quoꝝ vnū sufficeret. vide Beneficiū. §.34.
Si fecit quatuor partes de fructib⁹ beneficij. vide Clericus. 3. §.1.
Si habens patrimoniū seruauit vt viueret de ecclesia. ibidē. §.2.
Si expendit fructus beneficij in vsus inhonestos. ibidem. §.4.
Si male tractauit ecclesiā: ⁊ eius hedificia. vide Clericus. 3. §.1.
Si vasa ⁊ paramenta ad diuinū cultum tenet imūda. vide Vasa sacra.
Si alienauit bona eccliastica q̄ seruādo seruari poterāt: sine legitima cā ⁊ cū debita solēnitate. vide Alienatio. per totū.
Si locauit sub ānuo censu vices suas alteri vide Simonia. 7. §.25. cū duob⁹ sequētib⁹
Si induxit ad vouendū vel iurandū de eligenda sepultura in sua ecclesia. vide Excōmunicatio. 5. casu. 14.
Si leges vel ꝑhisicā audiuit. vide Excōmunicatio. 7. casu. 7.
Si habentes eligere non eligerunt meliorē vide Electio. §.21.
Si appetunt episcopatū aut ꝑlationē superiorē. vide Episcopus. §.2.
Si male admistrauit bona ecclesiastica. vide Administratio.
Circa prelatos habentes iurisditionē maxime ep̄os vltra predicta.
Si electus se fecit ꝯfirmari. vide Cōfirmatio prelatoꝝ. per totum.
Si non correxit publicos criminosos. vide Correctio. i. §.3. ⁊ ep̄s. i ꝓn. ⁊ §.10.
Si posuit indignos in officio vel bñficio. vide Ep̄s. §.18. ⁊ admistratio. §.2.
Si fuit nimis pomposus i ornatu ⁊ h⁹mōi. vide Ornatus. per totū.
Si indebite dispensauit in votis habes votum. 4. per totum.
Si i alijs. vide Dispēsatio. i ꝓn. cū mult̄. §.
Si aliq̄d exigit ꝓ licētia mistrandi vel docendi. vide Magister. §.15.
Si cōtulit ordines indebite q̄b⁹ nō debebat vel q̄n vel nō modo quo debebat. vide Ordo. i. 2. 3. 4. 5. 6. ⁊ 7.
Si nō examinauit ordinādos sꝫ ordinauit idignos. vide Ordo. 3. §.23.

Si sacramentū ꝯfirmationis nō tenuit no/
tabilis negligentia videt̄ mortale: vide Cō
firmationis sacramentū. §. i.
Si chrisma ⁊ oleū sanctū nō ꝯsecrauit i cena
dn̄i oi anno: vide Oleū: p totū.
Si nō fecit ꝯsecratōes eccl'iaꝝ altariū ⁊ vesti
mentoꝝ quib⁹ debuit est graue peccatum.
Si nō hūit testes sinodales: de quibus vide
Episcop⁹. §. io.
Si nō visitauit singulis ānis diocesim. ibidē
§. i2.
Si nō deputauit in ecclesijs cathedralibus ⁊
conuentualib⁹ viros ad p̄dicandas ⁊ audiē
das ꝯfessiones: vide ibidē. §. i4.
Si ordinauit in diaconū vel subdiaconū qui
nescit officiū: vide ibidē. §. i5.
Si nō ē vsus lineis si n̄ erat religiosus ibidē
Si nō seruauit nec fecit seruari canones: vi
de Eps. §. 22.
Si contulit beneficia simoniace: vide Simo
nia 6. per totum.
Si pla ꝯtulit vni vide Bn̄ficiū. §. 24. ⁊. 37
Si rōne ꝯsanguinitatis: vide Acceptio per
sonarum. §. 4. ⁊. §. io.
Si non puidit de beneficio illis quos ordina
uit: vide Bn̄ficiū. §. io.
Si visitando accepit munera ipse vel aliq̄s
de suis: vide Uisitatioē. §. 3.
Si posuit indebitas collectas: vide Taliam
in prin. ⁊. §. i.
Si vsurpauit bona vacantiū ecclesiaꝝ: vide
Bn̄ficium. §. 39. ⁊. 40.
Si nō soluit debita iuste ꝯtcta a suo predeces/
sore: vide Dignitas. §. i.
Si questuarios pro lucro pmisit indiscreta
p̄dicare: q2 tenent̄ ipsi reddere rōnez dn̄o d̄
oi malo: ⁊ satisfacere subditis de oi dāno da
to ꝓpt̄ h. c. fi. d̄ iiurijs: ⁊ vide Simōia. 3. §. 8
Si incerta sibi appropriauit: vide Restitu/
tio. ⁊. §. i4. ⁊. i5.
Si testamēta ⁊ legata nō fecit implere: vide
Executor. §. ij.
Si non tenuit bonū vicariū cū ipse nō atten
dat tenet̄ de omni dāno.
Si iniustam sententiā dedit ⁊ alia supradi/
cta de iudicibus.
Si in excōmunicando nō seruauit debitam
formā: vide Excōicatio. 2. per totū.
Si in diebus festiuis non interfuit diuinis:
vide Hora. §. 25.

Si exemptos molestauit idebite mortaliter
peccauit: si in aliquo notabili hoc fecit.
Si cōsecrauit corruptā scienter ꝓ moniali:
vide cōsecratio virginū.
Si visitauit monasteria monialiū: ⁊ fecit vt
seruēt clausurā: vide. s̄. Exceptio. §. io.
Si hospitalarios visitauit ⁊ fecit vt facerēt
debitū: vide Hospitale. §. 2. ⁊ vltimo.
Si dedit malū exemplū subditis: vide Exē/
plum.
Si magistrū tenuit in ecclesia: ⁊ fecit i alijs
teneri pro pauperib⁹ ⁊ clericis: vide Magi/
ster. §. 7. ⁊. s̄. Episcopus. §. i2.
Circa ꝯfessores. Si audiuit ꝯfessiones nō ha
bens auctoritatez: ⁊ si vis scire si habes au
ctoritatē: vide Cōfessor. 3. per totum.
Si absoluit a quib⁹ non potuit vide quid po
test. Cōfessio. 3. ⁊. 5. ⁊ Casus: ⁊ a quib⁹ excō
municationib⁹ habes Absolutio. j. §. j. ⁊. 3.
4. ⁊. 5. ⁊ Absolutio. 2. in prin. ⁊ per totum.
⁊ de modo absoluendi Absolutio. 3. p totū
Si absoluit māifestos vsurarios: vide Usu
ra. ⁊. §. 8.
Si dispensauit sine auctoritate: quia pecca/
uit mortaliter.
Si nimis festinanter interrogauit vel nō in
terrogauit: vide hic in prin.
Si interrogauit q̄ nō debuit ex delectatiōe
vide. s̄. §. i.
Si reuelauit confessionē: vide Cōfessio vlti
mo: per totum.
Si existens in mortali audiuit confessionez
vide clericus. 8. §. i.
Si audiuit cōfessiones principaliter ꝓpt̄ lu
crū: vide simonia p̄ p totū. ⁊. simōia. 2. §. 6
Si habet scientiā debitā: vide Cōfessio. 4.
§. 3. Circa predicatores.
Si p̄dicauit in mortali peccato existens vide
Predicare. §. 7.
Si habet scientiā debitā. ibidē. §. 6.
Si p̄dicauit mēdacia. vide Mēdaciū. §. 4
Si p̄dicauit ꝓpt̄ honorē: vide Honor. §. 7.
Si propter lucrū: vide Simonia per totum
⁊ simonia. 2. §. 6. ⁊ simonia. 3. §. 9.
Si predicauit sine licētia quia mortaliter pec
cauit totiens.
Si predicauit indulgentias indiscretas: vi/
de Religiosus. §. 65.
Circa inquisitores hereticorum. Si extorsit
pecunias: vide Inquisitor. §. 5.

Si bona ecclesiaꝝ applicauit fisco ibidem.
Si abusi sunt armoꝝ multitudine: ibidem.
Si maliciose imposuerunt crimē vel impedi-
mentū sui officij alicui: ibidem.
Si omiserunt ꝓcedere ꝯtra ꝯsciētiā ex amo
re lucro ⁊ huiusmodi: ibidem.
Si inquisitor vnius ordinis ꝓcessit contra
fratrē alterius ordinis: ibidem.
Si īpediuit se diuinationibꝰ vide ibidē. §.4
Circa religiosos in cōi. si ītrauit ꝑ simoniā
vide simonia. 4. per totum.
Si intrauit latiorē habens votuȝ strictioris
vide Religiosus. §.34.
Si nō fuit obediēs: vide Religiosus. §.29.
Si proprietarius fuit: ibidem.
Si contra votū castitatis: ibidem
Si officiū dixit: vide Hora: per totum.
Si seruauit alia p̄cepta regule vel ꝯstitutio
num obligātia ad mortale: vide Religiosus
§.28.
Si elegit meliores: vide electio. §. 2.
Si infamauit alias religiones: vide detra-
ctio: per totum.
Si voluit consentire electioni: ibidē. §.36.
Si secreta sui ordinis reuelauit in scandaluȝ
ipsius peccauit mortaliter: quia proditor est
Si in visitatione nō reuelauit que debebat:
vide Denūciatio. §.10.
Si fecit aliquid ꝯ ea q̄ generaliter ꝓhibent
religiosis: vide Religiosus. §. vlt.
Si recessit a monasterio sine licētia prelati:
vide Apostata. §.4.
Si frequētauit monasteria monialiū: vide
Monasteriū. §.8.
Circa monachos: si seruauit que sibi precipi
untur: ⁊ que sint vltra regulā: habes. j. Mo
nachus. §.10.
Circa abbates: si habuit curā sibi cōmissoꝝ
eos vita ⁊ doctrina instruendo: vide Abbas
§.23.
Si dispensauit cum eis sine cā legitima: vi-
de dispensatio. §.7.
Si imposuit monasterijs aut prioratibꝰ no-
uas pensiones: vel auxit veteres vel applica-
uit sue mense: vide Abbas. §.26.
Si seruauit regulā ⁊ sibi p̄cepta: vt. j. Mo
nachus.
Si requisiuit apostatas: vide Abbas. §.18
Circa abbatissam si fecit se bn̄dici vbi est cō
suetudo: vide Abbatissa. §.2.

Si fecit huari clausurā: vide Monial. §.3.
Circa hospitalarios: si fecit inuētariū: vide
Hospitale. §.3.7.4.
Si tenuit hospitalitatē: ibidē. §. vlti.
Si bona hospitalis ꝯuertit ad aliū vsum: vi
de Legatum. 2. §.ij.
Si perierunt ex negligētia sua: vide Admi
nistratio.
¶ Aduerte ꝙ prefatas interrogationes so
lū posui qꝛ circa p̄dicta cōiter ē mortale pec-
catū: lȝ aliqn̄ nō propter imperfectionē actꝰ
⁊ dimisi multas interrogationes que sūt cōi
ter venialia peccata eo qꝛ nō sunt necessario
ꝯfitenda talia peccata nisi quando dubitat
an sint mortalia. Itē secūdo rōne statuti ob
ligantis ad peccata venialia ꝯfitenda: tn̄ tūc
sufficeret ꝯfiteri in genere. Itē tertio videt
ꝙ teneat ꝯfiteri venialia qn̄ esset periculū ne
traherent ad mortale. Nā cū tunc teneat de
ipsis penitere multo fortius ꝯfiteri ꝓpter eui
tandū mortale ad qđ inducūt qn̄ hoc aduer
tit. Addit ab aliquibꝰ quartus casus ī quo
tenet quis ꝯfiteri venialia. s. quādo nullū hȝ
mortale: ⁊ in pascha teneat cōfiteri ꝙ tunc
ꝯfiteat venialia. Sed quia vt dixi qualiter-
cūqȝ q̄s teneat ꝯfiteri venialia sufficit ꝯfitea
tur illa in genere nisi ī casu qn̄ dubitat an sit
mortale. Iđ ptrāseo ⁊ sufficit quo ad venia-
lia ꝯfiteat sic: peccaui multis modis: cogita
tione: delectatione: omissione: dissolutione:
locutione: visu: tactu: gustu: odoratu: ⁊ mul
tis alijs modis de quibꝰ oībus tā mortalibꝰ
q̄ȝ venialibꝰ dico meā culpā. Iteȝ non omit-
tat ꝯfiteri oblita ⁊ ignorata sic. Itē dico me-
am culpā đ oībus peccatis meis mortalibus
que ignoro aut oblitus sum nec vnq̄ȝ legiti-
me ꝯfessus forte ex mea ignorātia vel negli-
gentia: qꝛ valet talꝭ ꝯfessio vt remittant vel
reducant ad cognitionē ⁊ nō teneat reitera
re confessiones: q̄uis multa fuerit tūc obli
tus ꝯfiteri si modo diligentiaȝ fm̄ suam ꝯdi
tionē fecit: quibꝰ eibꝰ cōpletis faciat termia
re peccatorē suā ꝯfessionē sic dicendo Iđ pre
cor beatissamā ⁊ gloriosā virginē mariā oēs
sanctos ⁊ te patrē orare pro me.
¶ Quibꝰ pactis ꝯfessor increpet: corrigat
⁊ dulcit admoneat peccatorē abstinere a soci
etatibꝰ ⁊ cāis pctōꝝ. nō tn̄ exigat iuramētū
vel promissionē de aliquo: nisi solū de his ī
quibꝰ iura sic voluerūt vt in excōicatione et

huiusmodi: postea imponat ei pniam talem
quā statim possit cōplere añ recidiuationē
p sacrāli: ⁊ postea aliā quā videat q pecca
tor verisimiliter faciet: vñ caueat ne iponat
pniam talē quā verisimiliter nō implebit: qr
esset potius illū illaqueare q̄ soluere. Esset
bene bonū illi notificare quā penitentiā me
ref: vt sic mag timeat: postea pcede ei illā in
dulgētiā quā potes ꝺ q̄ circa indulgētia. §. 5
Deinde absolue eum sic: Misereaf tui om
nipotēs. Indulgētiā ⁊ absolutōez. Dñs nr̄
Jesus christus te absoluat: ⁊ ego aucte ipsiꝰ
absoluo te a vinculo excōicationis maioris
vel minoris inq̄tū possū: ⁊ restituo te sacra
mentis ecclesie. Item te absoluo ab oibꝰ pecca
tis tuis mortalibꝰ ⁊ venialibꝰ: ɔfessis oblitꝭ
⁊ ignoratis: ⁊ a circūstantijs eoꝝ: in nomie
patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti amen. Postea
imponas ei sic taliter q intelligat. Oia bo
na q̄ facies: ⁊ mala que patienter sustinebis
impono tibi in remissionē tuoꝝ peccatorum
vade in pace. Et si haberet casū vel excōicati
onē a qua nō posses absoluere impone ei q
vadat ad eum q̄ eum pōt absoluere: nec in
gerat se sacramētis donec de eo sit absolutus
nisi rōe scādali euitādi si excōicatio ē occulta

i **ntestatus** quis dr̄ dece dē q̄tuor mo
dis. Primo si nullū testamentū fecit
Scdo si fecit ſ nō iure. Tertio si fecit iure
tn̄ postea ruptū est posthumi natiuitate: vel
irritū factū est capitis diminutione testato
ris. Quarto si nulli sūt heredes ex eo testamē
to: vt in auc. de here. ab intest. in pn. possunt
addi ⁊ duo alij modi ex postfacto. Primꝰ. s.
p querelā expugnato testamento. Secundꝰ
p bonoꝝ possessionē ɔ tabulas: vide Azo. in
sūma. C. de suis ⁊ legi. here.

i **ntimiditas** vñ causaf R. fm sā
ctū Tho. 22. q. 66. q aliq̄n ex defe
ctu amoris ꝓprij: vt cū q̄s minꝰ debito amat
vitā ꝓpriā ⁊ ea q̄ ordināf ad eā. aliq̄n causaf
ex elatōe ai ꝺ se p̄sumētꝭ ⁊ alios ɔtēnētꝭ. ali
q̄n aūt causaf ex stoliditate seu stultitia.
¶ Utrū sit pctm̄. R. q sic vñcūq causef
nisi stoliditas sit inuincibilis: ⁊ ē rō. 3. Et hi.
intimidit. s ē ɔ fortitudinē p defectū nō timē
di vbi eēt timendū: sicut timor ɔtra fortitu
dinē p excessū timendo vbi nō timendū est.

¶ Qñ ē pctm̄ mortale. R. illa q̄ causaf ex
defectu amoris ⁊ elatōis tūc ē mortale pctm̄
qñ sine necitate exponit se piculo ꝓbabili no
tabil lesiōis corpis: ⁊ multo magis aīe: vel nō
curat de eiꝰ notabili lesione omittēdo ꝓuisio
nē debitā facē. Tertia vo q̄ causaf ex stolidi
tate cōiter ē a veniali: nisi ꝓueniat ex lata cul
pa in his i qbꝰ iminet piculū ꝓbabile notabi
lis nocumēti: ⁊ ꝓpterea omittit debitā ꝓuisi
onem nisi vbi stoliditas est inuincibilis.

i **ntrusus** dr̄ q̄ nō canōice:
ſ p violētiā oc
cupat honores vel bñficia ecclīastica:
vñ fur ē ⁊ latro ⁊ ē i pctō mortali ⁊ tenef re
stituē oīa q̄ inde recipit. c. grauis. ꝺ rest. spo.

i **nuenta** an sint restituēda
R. q q̄dā sūt q̄ fu
erūt in dñio alicuiꝰ ⁊ talia inueniēs
tenef restituē: imo furtū cōmittit q̄ ea aio n̄
restituēdi accipit. l. falsus. § q̄ alienū. ⁊. §.
se. ff. de fur. ⁊. 14. q. 5. c. si q̄d inuenisti. Siue
talia amiserit dñs ipsaꝝ ex ruina vl incēdio
vl naufragio: vt. ff. de incē. rui. nau. p totū.
Idē dico ꝺ iactatꝭ i mare cā nauis alleuiāde.
ff. ad. l. ro. de iac. l. q̄ leuiāde. Et ibi no. i gl.
vl q̄litercūq amisit. ⁊ hec nisi haberenf pro
derelictꝭ: ⁊ tūc credit Fede. ɔsilio. 107. q ha
beanf ꝓ derelictꝭ si dñs tacet: nec p se nec per
alios pq̄rit: qr. ꝺ. l. q̄ alleuiāde videf stati in
ponē necessitatē pq̄rēdi res amissas ⁊ sic ista
negligētia nō q̄rēdi tollit p̄mā p̄sumptionē
quā facit lex. s. q nō habeanf ꝓ derelictis ni
si alit ɔstet p q̄litatē: ⁊ actus de volūtate dñi
cū nemo p̄sumaf iactare res suas. ꝺ. l. falsus
§. si iactantiū. ⁊. ꝺ. l. q̄ leuiāde. q no. ꝓ limi
tatiōe eoꝝ q̄ dico. ī. naufragiū. §. 3. nec talia
inuēta qñ nō habenf ꝓ derelictis pñt vsuca
pi: qr in eis deficit titulꝰ ꝓ derelicto: vt i. l. si
q̄s merces. ff. ꝓ derelicto. Uñ ɔsuetudo aliq̄
rū p iactata i mari vl a fluminibꝰ portata oc
cupāt videf expsse reprobata p. ꝺ. l. q̄ leuiā
de: ⁊ ibi gl. no. ⁊ lz loquaf ꝺ iactatꝭ i mari: tn̄
idē ē de ablatꝭ a fluie cū par differāt ab illis.
Ut dicit tex. insti. de re. diui. §. vl. facit auc.
nauigia. C. de fur. Quedā sunt q̄ nunq̄ fue
runt in dñio alicuiꝰ: vt lapilli in littore ma
ris fere siluestres: ⁊ huiusmodi: ⁊ talia fiunt
occupantis siue bestie capiātur in fundo pro
prio siue in alieno: dūmodo non fuerit ꝓhi
bitus intrare a domino fundi. Siue fuerint

z

antea vulnerate ab aliq̄: dūmodo cas nō ꝑ
sequeret̄: insti. de re. diui. in multis. §. ⁊ .ff.
de acq̇. re. do. l. 3. nisi secus sit de ꝯsuetudine:
q2 tunc stabit̄ ꝯsuetudini. l. ꝙ si nolit. §. q̇ as
sidua. ff. de edil. edi. ſm glo. in. d. l. 3. §. illud.
Similit̄ si essent capte in rethe alieno nō cre
do sit accipientis: ſm glo. in. l. i laqueū. ff. d
acqui. re. do. ⁊ insti. de re. di. §. singulorū: lz
rigor iuris videat̄ velle ꝙ sint capiētis ibidez
Fere ꝟo siluestres ſ domestice facte sicut pa
uones: colūbe: apes in alueo ⁊ huiusmodi tā
diu sunt possidentis q̄diu habēt aīuz reuer-
tēdi domū: sz si bis aufugiant: nec horis debi
tis nō impedite reuertunt̄ fiūt capientis: q2
ꝯsuetudo inducit̄ ꝑ binū actū. l. 3. C. de epā-
li audi. ⁊ sic nō dicunt̄ habere aīum reuertē
di. Animalia ꝟo naturaliter domestica: vt
galline ⁊ hmōi: semꝑ sunt dn̄i: ⁊ capiēs ea te
net̄ restituere cum fructibus: puta ouis ⁊ hu
iusmodi. §. gallinaꝝ. insti. de re. di. ⁊. ff. d ac-
quir. re. do. l. naturalem. §. pauonū.
1 ¶ Utrū inueniens thesauꝝ teneat̄ restitue-
re. R. ꝙ si in suo solo inuenit sic suuz erit: si
ꝟo i alieno solo ⁊ a casu sic medietas erit sua
⁊ alia medietas erit dn̄i soli. Si ꝟo data ope
ra totū erit dn̄i fundi. insti. d re. di. §. thesau
ros. ⁊. C. de thesau. l. vnica. nec ē veꝝ qd̄ dic
gl. i. c. si qd. 14. q. 5. ꝙ inuēt. i loco sacro. vel
religioso sit inuētoris: ſ erit ſm distinctōez p̄
dictā: vt exp̄sse pz in. d. §. thesaurus.
2 ¶ Quid d terra ꝑ alluuionē addita terre al
teriꝰ. R. distinguēdo q2 insula nata in ma-
ri est occupātis. In medio ꝟo fluminis est
cōis habentibus p̄dia iuxta flumē ex vtraqꝫ
parte. si nō ē in medio ē illiꝰ cuiꝰ est ꝓximior
ager ꝟo a flumine diuiso circūdatus rema-
net cuiꝰ erat. Et si flumē mutat alueū: ꝓmus
alueus efficit̄ eoꝝ quiꝰ p̄dia circa eū habēt: et
secundus alueus est publicus ⁊ si reuertitur
ad primū. Secūdus alueꝰ erit eoꝝ q̄ habēt p̄-
dia circa eū. Similiter ager inundat̄ aq̄ ipa
recedēte remanet eiꝰ cuiꝰ erat. Hec habent̄
insti. de re. diui. §. insula. ⁊ sic serua nisi cō-
suetudo sit in contrariū vel statutum.
3 ¶ Sz quō tenet̄ restituere ille qui nescit cuiꝰ
sit. R. ꝙ si res nō habebat̄ ꝓ derelicta tenet̄
facere denūciare publice: ⁊ si post nō cōparet
cuius sit: erogabit in pauꝑes: ſm Host. vel si
ipse est pauꝑ retinebit auc̄te epī vel sui cōfes
soris ſm Ray. ⁊ orabit pro illo cuiꝰ erat. Si
ꝟo probabiliter potest p̄sumere q2 dn̄s eam
habebat pro derelicta sic poterit vsucapere. l.
idem qd̄. ff. pro dereli.

1 **Inuestitura** ꝓprie ē pos-
sessionis rei traditio. Improprie aūt est alicuiꝰ
corporei loco possessionis in manibꝰ positio.
Ut q̄n dn̄s dat vasallo bastā: vel aliqd̄ si-
mile dicēs se facere inuestiturā vt in ti. quid
est inuestitura. inuestire dicit̄.
1 ¶ Utrū sit fienda coraz testibus. R. ꝙ sic:
nō quia nō valeat sine testibꝰ ⁊ instrumēto:
sz vt veritas ꝓbari possit: ⁊ quidē si fiet de
beneficio nouo tūc si pares. i. vasallos habz
corā tribꝰ vel saltē duobꝰ ex eis tenet̄ facere
si ꝟo pares. i. alios vasallos nō hz faciat corā
alijs idoneis testibꝰ. Si aūt inuestiat de ve-
teri beneficio potest fieri corā q̇buscūqꝫ ido-
neis testibꝰ. vt in ti. Qui testes sunt necessa
rij: ⁊ etiā si est clicus q̇ inuestiturā facit de re
bus proprijs: de rebꝰ ꝟo eccl̄ie admittuntur
omnes testes idonei ſm Host.

1 **Inuidia** ſz Da. li. 2. ē dolor
de alienis bonis: ſ
aduerte ꝙ cū obiectū tristicie sit ma
lum propriū. Ideo de bono alteriꝰ potest eē
tristitia prout apprehēdit̄ vt malū propriuz
⁊ ſm hoc quadrupliciter. Primo mō inq̄ntū
ex eo nobis aliqd̄ periculū imminet. s. ne ab eo
ledamur: ⁊ hec tristicia nō est inuidia: sed ef-
fectus timoris: vt dicit phs scdo rethꝰ. ⁊ pōt
esse sine peccato: vt dicit Grego. 22. mor.
Alio modo apprehenditur inq̄ntuz est dimi
nutiuū proprie glorie vel excellentie ⁊ hec tri
sticia. est proprie inuidia ſm phum vbi. s. ⁊
ex genere suo est peccatū mortale. Job. 5. par
uulum occidit inuidia: cum sit contra chari-
tatem. Sunt tamē primi motus inuidie quā
doqꝫ etiam in perfectis ex surreptione: q̇ sūt
venialia peccata: ⁊ est simile de inuidia par
uulorum in quibꝰ nō vere est vsus rōnis ⁊ de
motu inuidie ſm quod est passio sensualita
tis. Tertio mō apphēditur bonū alteriꝰ inq̄n
tuz deesse nob qd̄ aliꝰ habet: ⁊ sic tristat̄ ⁊ h
tristicia nō ē iuidia ſ ꝓꝑe dr̄ çelus ſm phm
vbi. s. ⁊ si est de bonis honestis est laudabilis
ſz illd̄. I. cor. 12. Emulamī charismata me
liora. Si aūt sit de bonis tꝑalibus aut de bo-
nis inhonestis pōt esse peccatū: ⁊ sine peccato
⁊ aliq̄n cū mortali: puta cū talia sūt ꝯ deum

Quarto mõ apprehendit̃ bonũ alterius ꝓut
potest cedere in dãnũ multoꝝ iniuste ⁊ sic
non est inuidia ſm Gre. nec peccatum: puta
cum quis triſtat̃ de proſperitate alicuius ty-
ranni q̈ videt ꝙ magna tyrãnicabit.

¶ Quot sũt ei9 filie. R. ſꝫ Greg. 31. mor.
5. ſ. Odiũ: susurratio: detractio: de quib9 ha
bes in locis suis: exultatio in aduersis ⁊ affli
ctio in ꝓſperis ꝓximi inq̃ꝫtum eueniũt ꝓxi-
mo ꝯ conatum inuidentis ſꝫ qñ triſtat̃ de ꝓ-
ſperis ſm q̃ habent quandã gloriã sic est in
uidia non eius filia. Emulatio ṽo ⁊ inuidia
idem sunt generaliter: lꝫ proprie inuidia at-
tendat̃ in actu interiori. Emulatio ṽo i actu
exteriori vt dicit glo. sup illud. Gal. 5. emu
lationes inuidie.

i **Pocrisis** vide simulatio.

i **Potheca** q̇d sit ⁊ de ea vi
de pign9 ꝑ totũ

i **Ra** est quedã passio appetit9 sen
sitiui ꝓprie qua q̇s vindictã
appetit: que quidẽ passio in tantũ ẽ
bona inq̃ꝫtum regulat̃ a rõne. Si ṽo ordinẽ
rõnis excludit est mala: ordo aũt rõnis i ira
põt attendi q̃ꝫtum ad duo. ꝓ q̃ꝫtum ad appe-
tibile in q̃ tendit q̃ est vindicta: vñ si quis
appetit ꝙ ſꝫ ordinẽ rõnis vindicta fiat sic di
citur celus ⁊ est laudabile. Si aũt appetat ꝙ
fiat vindicta qualitercũq̃ etiã ꝯ ordinẽ rõ-
nis sic est ira ex genere suo peccatũ mortale:
quia ꝯtrariat̃ charitati ⁊ iustitie: posset ta-
men esse peccatũ veniale ꝓpter imꝑfectionẽ
actus: ⁊ hoc vel ex parte appetentꝭ: vt cũ appe
titus ꝓuenit iudiciũ rõnis nec sequit̃ consen
sus ad eũ: vel ex parte appetibilis vt cũ ap-
petit in modico vẽdicare: quod si inferat̃ nõ
erit mortale: vt trahere pueꝝ ꝑ capillos ⁊ hu
iusmodi. Secũdo attendit̃ ordo rõnis in ira
q̃ꝫtum ad modũ irascẽdi: vt. s. mot9 ire non
imoderate feruescat interi9 vel exteri9: q̇ or
do si ꝑtermittat̃ nõ erit sine peccato: etiã si iu
stã appeteret vindictaꝫ: sꝫ non erit mortale
ex genere suo: sꝫ posset eẽ mortale peccatuꝫ
puta si ex vehementia ire excidat a dilectione
dei vel proximi.

¶ Quomodo progredit̃. R. ꝙ tres habet
modos. s. ꝓ in corde vindictã appetendo d̃ q̇
Matth. 5. qui irascit̃ fratri suo. s. ꝑ irã mor
talẽ. Secũdo in signis manifestat̃: ⁊ iõ subiũ
git qui dixerit fratri suo Racha: q̃ est inter
iectio irascẽtis. Tertio i facto: nocumẽtũ in-
ferendo liuore vindicte: si primus gradus ẽ
mortalis: multo magis: secũdus est grauior:
tertius grauissimus si deterius noceat.

¶ Quot sunt eius filie. R. Greg. 30. mor. 2
ꝙ. 6. s. Rixa: tumor mentis: contumelia: cla-
mor: indignatio ⁊ blasfemia. Adde. 7. s. bel
lũ. ⁊ 8. s. maledictio. ⁊. 9. s. seditio de quib9
in locis suis:

i **Rregularitas** est ipe
dimen
tũ seu repulsio executionis diuini of
ficij: seu sacrĩ ex canonica ꝯstitutione ꝓueni
ens: ar. de tẽpo. or. c. vlti. ⁊ dicit̃ stricte irre
gularitas q̃si ex regulas alioꝝ q̇ ad ordinati
onẽ: q̈ requirit̃ dispensatio: dicit̃ etiã mag
large irregularis: qui non põt ministrare in
susceptis nec ascẽdere ad maiores: hec intro
ducta est a iure positiuo vt. 2. q. 7. §. itẽ Da
niel. lꝫ in veteri testamẽto fuerit ꝓordinata i
persona Dauid. de ꝯse. di. i. c. i.

¶ Irregularitas in quibus casib9 incurrit̃ j
ipso iure. R. ꝙ aliq̃ñ ex delicto: aliq̃ñ ex defe
ctu corporis: aliq̃ñ ex defectu sacrĩ: de quib9
habes ꝑ doc. in. c. nisi con. §. ꝑsone ṽo. de re-
nun. sꝫ pro clariori intelligẽtia: casus ex q̇b9
aliq̇s efficit̃ irregularis. Hoc ẽ ꝙ ñ põt ꝓmo
ueri: vl' si ꝓmot9 nõ põt exercere suũ officiũ.
Explicabo inferius q̇ reducunt̃ ad. 23.

¶ Primo ex homicidio: vel trũcatiõe: aut 2
mutilatiõe mẽbroꝝ: vt. s̃. homicidiũ. 5.

¶ Sed quid si fuit in leuissima culpa homi- 3
cidij. R. ꝙ nõ est irregularis. Facit textus in
c. q̃situ: d̃ pe. ⁊ re. in verbo verũ si per incuriã
⁊ ibi no. Pa. ⁊ ꝑ hoc limita ⁊ itellige quod di
co. s̃. homicidiũ. 2. in prin. ⁊. j. §. 17.

¶ Utrũ cleric9 respondẽs iudici sic: pro tali 4
crimine debeat̃ pena mortis: sit irregularis.
R. Pa. in. c. ex litteris. de exces. prela. sic di
stinguendo ſm Host. ꝙ aut crimẽ iminet pu
niẽdũ de pñti. Et si sic ex ꝯsilio suo generali
vel speciali sequat̃ homicidiũ est irregularis: i
c. si quis viduã. 50. di. Si ṽo ex sua rñsione
nõ sequit̃ homicidiũ: q̈ oĩno iudex erat dis-
positus illũ occidere ⁊ iste interrogat9 fuit a
quodã alio ⁊ huiusmodi: sic nõ est irregula-
ris. Similiter nõ est irregularis qñ crimẽ nõ
iminet puniendũ d̃ presenti q̃uis rñdeat ꝙ
meret̃ mortẽ. Et sic itellige gl. in. d. c. ex l'ris

5 ¶ Utrũ existens i bello si aliqs ibi occidat
sit irregularis lz ipse nõ occiderit. R. q si bel
lũ est iiustũ oẽs irregulares sunt q̇ fuerũt ex
parte iniuriantiũ si illuc iuerũt: vt bellãtib⁹
prestarẽt auxiliũ: ꝯsiliũ vel fauorẽ. multoma
gis si vt aduersarios lederẽt ƀz Inno. ⁊ Ho.
in. c. petitio. de homi. secus si cã pacificandi:
vel causa iusta iuerunt: ar. a ꝯ̃rio sensu in. c.
q̃tum. 50. di. ⁊. c. p̃sbyterũ de homi. tñ verũ
est ƀm Ray. ⁊ Rod. ⁊ Gul. q ab epõ pote
rit cũ predictis dispensari.
6 ¶ Utrũ existẽtes ex parte se defendentiũ in
bello iusto sint irregulares. R. q sic oẽs q̇
occidũt nisi sit talis necessitas q al's propriã
vitã euadere nõ possint. Alij autẽ q̇ nõ occi
dunt nec mutilant nõ sũt irregulares: lz ibi
multi occidant: imo licet clericis hortari ad bel
lũ si fit ꝯ̃ rem publicã aut ecclesiã: aut fidẽ ca
tholicã: nõ tamẽ arma sumere: vide. s̃. bellũ
§. 4. vnde Pa. i. c. penul. ⁊ vl. de cle. percu. re
fert: ⁊ seq̇tur Ho. tenentẽ q clericus q̇ p̃stat
opem oppressis: vl' obsessis iniuste ⁊ adiuuat
repellẽtes iniuriã: ꝓijciẽdo lapides ⁊ hmõi
dũmõ neminẽ ipse occiderit q ñ ẽ irregularis
7 ¶ Utrũ prelati ⁊ alij q̇ intersunt vindicte
sãguinis sint irregulares. R. q nõ ƀz Ast.
nisi ad hoc dederit auxiliũ: ꝯsiliũ vel fauorẽ:
vel nisi intersint tanq̃ auctoritatẽ prestãtes
vt habet in. c. litteris. d̃ exces. prelat. Pa. tñ
in. d. c. litteris. tenet q tales prelati si habent
iurisditionẽ tẽporalẽ ibi: q efficiunt irregu
lares exhibendo penitentiã vbi vindicta fit
sanguinis: si mors vel mutilatio sequit quia
vident prestare opẽ. 50. di. si quis viduã. se
cus de prelatis qui nõ habẽt iurisditionẽ tẽ
poralẽ in loco: grauiter tamẽ peccant q2 ꝯ̃.
c. sententiã. ne cle. vel mo. faciunt.
8 ¶ Quid de prelato qui nõ liberat hoiem ab
iniusta morte cum potest: vel nõ pascit fame
morientẽ cum possit. R. Ast. q lz mortalis
sime peccet nõ tñ est irregularis: q2 lex ꝓmo
tionis factũ requirit. 15. q. i. si quis iratus: s
ego credo potius ꝯtrariũ. s. q sit irregularis
qñ scienter ⁊ voluntarie ꝑmittit eũ mori: si
tamẽ moriat: ar. c. Petr⁹ de homi. ⁊. c. Ma
theus de simo. q2 in isto casu nõ solũ est omis
sio sz etiã cõmissio: sicut ⁊ in dictis iurib⁹ pz.
9 ¶ Utrũ verberãs aliquẽ cã correctionis si
ex vulnere mortu⁹ sit efficiat irregularis. R.
q sic dũmodo ex illo vulnere sit mortuus. se

cus si decessisset alia infirmitate ex vulnere
non secuta. c. presbyter. ⁊. c. de cetero. ⁊. c. ad
audientiam de homi.
¶ Quid si postq̃ ꝯualuit recidiuauit. R. 10
q nihilominus irregularis est: quia semꝑ cã
subfuit. de pe. di. 3. si quis semel. ⁊. d. c. ad au
dictiã. no. Ber. in. d. c. presbyter. quod cre
do qñ recidiuũ fuit sine culpa alia. ar. c. p̃te
rea. de cle. percus.
¶ Quid de illis qui simul ꝓijciunt lapides 11
⁊ lapis vnius aliquẽ interficit. R. q oẽs si
ignorant a quo proiectus sit debẽt abstinere
ab officio: ar. c. significasti. el. 2. de homi. ƀz
Gofre. Facit. c. continentia de cle. percusso.
alij ꝯtradicunt dicendo: neminẽ in dubio re
pellendũ: ar. d. c. ꝯtinentia. ⁊. c petitio. de ho
mi. debet intelligi qñ ꝯsciã eũ remordet. Uñ
nemo eoꝝ est repellẽdus nisi se repellat: ar. c.
p̃sentiũ. de cle. ꝑcusso. Ho. tenet q relinquẽ
di sunt ꝯscie sue: ⁊ iõ si aliquib⁹ ex eis videt:
q ipsi neminẽ interfecerũt nõ erũt irregula
res. Si vero ꝯscia eis dictat q sic: sic abstineãt
d. c. significasti ⁊ hoc tene in ꝓijcientib⁹ in iu
sto bello. secus crederẽ: si cã ludi ⁊ nõ adhibi
ta debita diligentia.
¶ Quid de clericis qui cum alijs trahũt ad 12
manganellos. vñ aliquis occisus est aut pro
babiliter credit. R. q irregulares sunt. c. si
cut dignũ. de homi. Alij aũt dicũt q licet cle
ricis turrim vel murũ impetere: ⁊ machinis
impugnare ⁊ suffodere: lz nõ liceat eis perso
naliter pugnare. vnde si homicidiũ ex hoc fa
cto p̃ter eoꝝ intentionẽ euenerit nõ imputa
bitur eis sed quod sint irregulares videtur
tutius etiã in bello iusto.
¶ Quid de illo qui dicit ducentibus latro 13
nem claudite os ne clamet: vel videte ne ta
les liberent eũ. R. q irregularis est si mors
probabiliter fuisset inpedita: al's non.
¶ Quid de interrogato si talẽ vidit ⁊ indi 14
cat: vel si nõ potest ire nisi ꝑ duas vias: dicit
q per istã non iuit: ⁊ illi eum insequentes oc
cidunt. R. q si sciuit vel scire debuit q perso
na talis querebatur ad mortẽ vel mutilatio
nem irregularis est. secus si probabiliter cre
didit q ꝓpter aliã causã: ⁊ ei⁹ intẽtio nõ fuit
corrupta ƀm Rhod. ⁊ Guil. duran.
¶ Utrũ clericus qui pugnantib⁹ arma mi 15
nistrauit sit irregularis. R. q sic: si aliquis
occidat: arg. c. sicut dignũ. d̃ homi. Et appel

latione armoꝝ veniũt etiã fuſtes ⁊ lapides.
ff. de ꝟbo. ſig. l. armoꝝ. ſm tñ Inno. ⁊ Ho.
in. c. ſententiã. ne cle. vel mo. non eſt irregu/
laris clericus ſi in bello iuſto miniſtret bali/
ſtam alicui tm̃ vt ſe defendat ⁊ ſua: nec cre/
dit illũ aliquẽ velle occidere: ſ; tm̃ ſe defende
re ⁊ ſua: ſimiliter ſi lanceã vel enſem miſtret
tm̃ vt ſe defendat ⁊ tamẽ ille occidit: ſic vi/
det dicendũ etiã vt in primo caſu: ſ; tutius
eſt dicendũ ſm Hoſt. vbi. ſ. ꝙ in vtroq; ca/
ſu ſit irregularis: qꝛ nõ licet clerico miniſte/
riũ ita imediatũ in mortẽ alicuius prebere:
de penis. c. ꝙ in dubijs.
¶ Utrũ clericus q̇ cũ ſocio latronẽ capit: ⁊
ligat ⁊ poſtea clerico inſcio ſocius latronẽ ne
fugiat occidit. R. ꝙ irregularis eſt: quia fi/
nes licite defenſionis exceſſit. c. ſuſcepimus.
in glo. de homi.
¶ Quid de illo q̇ vadens ad ſpatiu; ſuper
equũ. qui ex petulantia fractis habenis occi
dit puer. R. ꝙ nõ eſt irregularis quia nec vo
luntate nec facto occidit: nec rei illicite da/
bat operã. Facit. c. dilectus de homi. dicit ta
men ibi Ber. ꝙ ſi de facili frenũ potuit fran
gi: erit irregularis: ar. c. ſignificaſti el ꝑmo.
de homi. vel ſi propt̃ eius imperitiã equus la/
ſciuiuit: vt inſti. ad. l. aquil. §. impetu quoq;
vel propter ei⁹ impotẽtiã: ſimiliter ſi que de/
buit preuidere ⁊ facere nõ preuidit nec fecit
v. §. impetu quoq;.
¶ Utrũ portantes ligna ꝑpter çelum fidei
ad cremandũ hereticos ſint irregulares. R
ſm Rodo. ꝙ ſi ligna que portauerũt ſint co/
operata ad mortẽ ſunt irregulares ⁊ a papa
ſolũ diſpenſandi. Si aũt nihil cooperauerũt
puta quia iam erat mortuus anteq̃ fuiſſent
accenſa: ſic non ſunt irregulares vel ſaltem
eṗs poteſt cum eis diſpenſare: ſi aũt dubitãt
ſic ſine diſpenſatione pape non debent mini/
ſtrare nec promoueant. c. hi qui. 50. di. c. ad
audientiam. de homi.
¶ Utꝝ clericus benedicens aquã feruente;:
vel ferrũ cadens: vel pugiles ſit irregular.
R. Ray. ꝙ ſic ſi mors ſequat: ⁊ Rod. dicit
hoc eſſe tutius tenere: vide. ſ. etiã de hoc ho
micidium. i. ⁊. z.
¶ Sed pro maiori intelligentia omniũ pre
dictorũ nota aliquas regulas. Prima eſt ꝙ
nec iudex aliquis vel magiſter ſeu doctor in
dubio debet aliquẽ iudicare irregularẽ: ar.
de pe. di. i. §. pene. Secunda ꝙ in dubio qui
libet debet ſe reputare irregularẽ: vt in. d. c
ad audientiã: ⁊ ideo in foro anime: maxime
quando quis nõ eſt de hoc infamatus eſt re/
linquendus ꝯſcientie ſue: vt in. c. ex litteris.
de homi. has duas ponit Hoſt. in. d. c. ad au
dientiam. Tertia eſt ꝙ ad hoc vt quis incur
rat irregularitate; ex homicidio eſt neceſſe
ꝙ interueniat vel conſiliũ: vel preceptũ vel fa
ctum: vel defenſio: vel cooperatio occidentꝭ.
hãc ponit Inno. in. d. c. ad audientiã. Quar
ta eſt ꝙ oportet ꝙ cauſa homicidij vt ſit ir/
regularis ſit propinqua. ff. ad. l. cor. de ſicca.
l. nihil intereſt. ſecus eſt de remota cauſa ſeu
occaſione. Non enim ideo quia faber cultel
lum facit homicida eſt. c. tua. de homi. i. R
⁊. d. c. exhibita. Et hoc verũ ſm Ber. d cau
ſa remota: niſi animũ nocendi habuerit aut
minorẽ diligentiã habuit q̃ deberet habere
vel nõ cogitauit que cogitare debebat. c. pre
ſbyteru;. in fi. de homi. Quinta regula ꝙ
infans occidens non eſt irregularis niſi ſit do
li capax. cle. furioſus. de homi. no. Pa. in. c.
i. de delic. pue. ⁊ Jo. an ibidẽ: vbi ponit exẽ/
plũ. Gre. de puero quinq; annorũ blaſphe/
matore rapto a diabolo. Similiter dic de fu
rioſo: facit ꝓ hoc. l. i. C. de fal. mo. 6. regula:
ꝙ exiſtẽs ſolũ in culpa leuiſſima homicidij
nõ eſt irregularis: vt. ſ. in. §. 3. dictũ eſt.
¶ Utrum prelatus qui ſubditum ſuũ q̃tũ 21
cunq; deliquerit incarcerat cum tali afflicti/
one ꝙ in paucis diebus moritur ſit irregula
ris. R. Jo. de lig. in cle. i. de peni. ⁊ remiſ. ꝙ
ſic. ⁊ ideo dicit ꝙ carcer nõ debet eſſe nimis
crudelis: nec debet tãtũ eorũ vita attenua/
ri ꝙ in paucis diebus veriſimiliter moriat̃:
ſed pane ⁊ aqua ſuſtentari ſicut vult. c. non
minus. de verb. ſigni. ſequitur Pa. in. c. cu;
non ab homine. de iudi.
¶ Secũdo cõtrahitur irregularitas accipi 22
endo ordines in excõicatione maiori exiſten/
do: vt in. c. i. de eo qui fur. ⁊ in. c. cũ illoꝝ. d
ſen. excõ. Et l; inferior a papa talẽ poſſit ali
quando abſoluere ab excõmunicatione in q̃
erat: nõ tamen poterit diſpenſare ſecũ in tali
irregularitate niſi de mãdato pape: ſiue ſciẽ
ter in excõicatione exiſtens ordines accepit:
ſiue ignoranter. ſ. facti memoriã non habens

aut ex ignorantia iuris: ſ nõ credens ſibi eẽ
probibitũ: vt in.d.c.cũ illoꝝ. Si tñ efficiat
talis religioſus poſt laudabilẽ ↄuerſationez
p aliqđ tẽpus in religiõe põt ep̃s cũ eo diſpẽ
ſare auctẽ ap̃lica: vt in.c.fi. de eo qui fur.or.
Diſpenſat etiã abbas cũ monachis ſm quod
dictũ eſt.ſ. Abbas. ⁊ quod dixi de excõicato.
habet locũ ſm Ray. in ſuſpenſo vel interdi
cto: vel ſimpliciter vel a talib⁹ ordinibus ſi
ipſos recipit ſic ſuſpenſus.

23 ❡ Tertio cõtrahit irregularitas. qñ aliqs
minores ordies ⁊ ſubdiaconatũ vno die ſu/
ſcipit.c.cũ. h.d. eo qui fur. vel cũ duos ſimul
ſacros ordies recipit.c.fi. de eo q̃ fur.or. ſiue
hoc faciat: vno die vero: vel fictitio: ſicut cũ
quis ↄtinuat ieiuniũ vſq ad dñicam quia ẽ
vn⁹ dies fictici⁹: de tẽpo.or.c.lr̃as. Sed cuz
iſtis põt ep̃s diſpenſare vt in ordinib⁹ ſuſce/
ptis nõ furtiue poſſint miniſtrare: dũmodo
eis nõ fuerit probibitũ ſic ordinari ſub excõi
cationis late ſnie pena: q2 tũc non poſſet niſi
ſm qđ dixi de excõicato ordines accipiente.
Sed in ordine ſic furtiue recepto vel ad ma
iores nõ põt niſi ſolus papa diſpẽſare ſm Jo.
an. ⁊ videt ſcđ Pa. i c.i. de eo q̃ fur.or. ⁊ fa
cit tex. p̃fati.c. in fi. iuncto.c.ſe. ⁊.d.c.lr̃as. p
hoc. intellige niſi religionẽ intrauerit q2 põt
ep̃s auctẽ pape diſpenſare: vt.d.c.fi. ⁊ etiaz
abbas.c.z. de cle. qui fur.or.ſu.

24 ❡ Quarto ↄhit irregularitas p iterationẽ
ſacr̃oꝝ illoꝝ in quib⁹ imprimit character ſciẽ
ter factã: ſiue q̃ ad adminiſtrantẽ ſiue q̃ ad
ſuſcipientẽ: ar.68.di.c.i. ⁊ de ↄſe.di.5.dcm̃
Et lz quidã teneãt hoc gñalit de oib⁹ ſacr̃is
in qb⁹ imprimit character: tñ Sco.in.4.di.
4.q.vl. tenet ⁊ bñ q pro iteratõe ſolũ baptiſ
mi ↄhit: ſ non p iteratiõe alioꝝ ſacr̃oꝝ: cuz
irregularitas ſit pena q̃ nõ debet imponi niſi
vbi inuenit de iure expreſſũ: ⁊ iõ cũ nõ inue
niat niſi de baptiſmo: vt in.c.z. de apo. ideo
dic q ſcient rebaptiçãs ſm Hoſt. ſi cleric⁹ eſt
ſm canones deponẽdus ẽ: ar.c.q̃bis. ⁊ c.eos
de ↄſe.di.4. ſi laic⁹ excõicandus nec põt ordi
nari. Vñ ẽt accollit⁹ q̃ miſteriũ p̃buit ſciẽt
p̃ſbro rebaptiçãti ſi publicũ ſit: non debet ad
ordines p̃moueri niſi religionẽ intret: quia
tũc põt p ep̃m ſecũ diſpẽſari. Si vo ſit occul
tũ poſt pnĩam poterit p̃moueri dicto.c.z.
lz quidã ⁊ male ſm Pa. ibidẽ itelligũt illud
c. intelligẽ q iſte accollit⁹ rebaptiçauerit vel
fuerit rebaptiçat⁹: ſi vo rebaptiçat q̃s igno
ranter ignorãtia facti exhibita pri⁹ diligen/
tia debita oio excuſat: ſ ex ignorãtia iuris nõ
excuſat: q2 ſm Sco.in.4.di.6. eſt ↄ ius diui
nũ. Rebaptiçatus vo ſcient eſt irregularis.
ignorãt vo ſi poſtq̃ ſciuit ⁊ ratũ hũit ſimilit
irregularis eſt.50.di. ↄfirmandũ. ⁊.i.q.7.
qui in qualibet. Si aũt nõ ratũ hũit: ſ tamẽ
ignorant eſt rebaptiçatus ignorantia facti
ſm Hoſt. nõ eſt irregularis ſ põt p̃moueri:
ſm vo Gofr. indiget diſpẽſatiõe ep̃i cui non
credo: arg.c. placuit.i.q.4. nec ob. dictũ.c.q̃
bis. ⁊ qđ ibi no. q2 ſm Sco. iſtud.c. cũ accipi/
atur ex pnĩali Theodori ep̃i canturieñ. in/
fligere nõ põt irregularitatẽ niſi forte dicat
q oia.c.a. Gratiano in decreto poſita ſunt
a papa ↄfirmata. Sed h nõ ẽ manifeſtũ. Ad
do etiã ego q ↄfirmatio ſimplex nihil addit
iz.di. p̃ceptis. de ↄfir. vti. vel inuti.c.cũ di/
lecta.cũ.c.ſequentib⁹. ⁊ de priui.c. q2 intẽtio
nis iõ etiã ſi forẽt ↄfirmata nõ inducerent ir
regularitatẽ. Et ſi dicat q lz ille ep̃s nõ po/
tuerit ius ↄdere: tñ potuit indicare ius condi
tum: ſicut facit ibi cũ dicit ſm canones. R.
Sco. q gloſator debuit hũc canonẽ allegare
⁊ iõ ↄcludit Sco. q ſicut ignorãtia p̃babilis
excludit ↄferentẽ ab irregularitate: ſic ⁊ ſu/
ſcipientẽ. ignorãtia vo iuris rebaptiçati nõ
excuſant a pena irregularitatis.

❡ Sed q̃d ſi q̃s dubitat an ſit baptiçatus vl
ↄfirmatus: vel ordinat⁹. R. q põt iterari:
quia nõ dr̃ iteratũ qđ neſcit eẽ factũ: de ↄſe.
di.i. ſolẽnitates: ⁊ di.4. ſi nullaz. ⁊ de p̃ſbro
nõ ba. venies. intellige ſi debitã diligentiã p̃
us fecit: de ↄſe.di.4.cũ itaq.dz tñ baptiçãs
bis vbis vti. Si tu nõ es baptiçatus: ego te
baptiço ⁊c̃. vt.ſ. baptiſmus.7.§.io.

❡ Quid ſi coacte fuit rebaptiçat⁹. R. q ſi
coactio fuit abſoluta ſic excuſat. Si vo fuit
ↄditionalis ſic nõ euadit irregularitatez: vt
no.in.d.c.eos. de ↄſe.di.4.

❡ Quinto ↄhitur irregularitas apoſtatã/
do a fide catholica ſicut fecit Julianus apo/
ſtata: vt in.c. Julian⁹.ij.q.3. ver eſt q ſi apo
ſtatauerũt p̃pter iuſtũ timorẽ ſi erãt ſacer/
dotes ſolus papa diſpẽſabit. Si vo diaconi
inferioris gradus aut laici: ep̃s poterit diſpẽ
ſare. Si aũt apoſtatauerũt ſine aliq̃ timore
ſed volũtarie: ſic nullus niſi papa diſpẽſat cũ
eis: vt in.c. p̃ſbros.50.di. imo Inno.in.c.i.

de aposta. ⁊ Hos. dicit ꝙ oēs tales apostate
hodie sūt vere heretici: ⁊ in ipsis habēt locū
oīa iura de hereticis ⁊ pene cōtra eos statu
te: de irregularitate apostatarū a religione
Uide. s. Apostasia. §. 6.
28 ¶ Sz nūquid idē erit de fideli facto hereti
co. R. ꝙ si clericus erat poterit post pniā ꝫ
⁊ abiuratione in ordine suscepto ministra-
re: sz in suscipiēdis tā clerici ꝙ̄ laici sūt irre-
gulares: vt. i. q. 7. saluberrimū. idē dic de
eo qui in contēptū ecclie ab hereticis se fecit
ordinari cū quibꝯ solus papa dispensat. i. q.
7. cōuenientibus.
29 ¶ Sexto incurrit irregularitas cū q̇s in-
currit infamiā iuris vel facti. de quo supra
Infamia. exemplū habes infra sortes. §. 4.
in sortilegio manifesto.
30 ¶ Septimo incurrit cū quis ordinatur ab
epo excoīcato: q2 executionē cōferre nō pōt
qui eā nō habet. i. q. i. gratia. ⁊. c. statuimꝯ.
i. q. 7. dihabertinū. Si tamē hoc fecit igno-
ranter sic eps dispensare pōt tā in suscepꝛ
quā in suscipiēdis. Si vo sciēter: solꝯ papa;
de epo qui resi. epi. c. z. Idē dic de ordinatꝛ
scismaticis: vt ꝯ scisma. fraternitati. ꝫ Ber
ibidē. Un̄ nota ꝙ licz heretici excoīcati: si-
moniaci in ordine vl' bn̄ficio scismatici depo
siti. i. suspēsi. interdicti. ⁊ degradati veruz
corpꝯ christi cōficiāt ⁊ ordines dēt veracit
si verā formā ſuēt ecclie. 19. di. scōm. 7. i. q.
i. dn̄s. ⁊. c. ꝙ q̇dā ⁊ de ꝯse. di. 4. ostēdit. Tn̄
a talibꝯ ordinati executionē nō hn̄t: ⁊ sic di
cunt irrite tales ordinatiōes de scisma. c. i.
sm tn̄ distinctionē pmissaz dicūt etiā. Hos
⁊ Ho. ꝙ coacti. vt a talibꝯ recipent ordinē
ex metu q̇ pōt cadere i ꝯstātē virꝫ nō idigēt
dispēsatiōe ⁊ magis placet: vel eps poterit
dispēsare: hodie tn̄ ista hn̄t magnā modifi-
cationē ex ꝯstitutiōe cōcilij ꝯstātiēsis vt s.
Excōicatio. 8. §. 3. ⁊ iō nō incurrit hec irre-
gularitas nisi q̇ ad illos q̇s tenemur euita-
re ꝑ dictā cōstitutionē nō quo ad alios
31 ¶ Octauo incurrit cū q̇s recipit ordines
ab eo q̇ renūciauit epatui sic distinguēdo.
q2 si resignauit solū loco: ⁊ nō dignitati: q2
sic remanet eps: si de licētia ꝓprij epi q̇s ab
eo recepit ordines nō ē irregularis. Si vero
sine licētia ꝓprij p̄lati sic irregularis ē de or.
ab epo. q̇ resi. c. i. Si vo talis eps resignauit
nō solū loco: ꝫ etiā dignitati: tūc ordinatus
a tali cū licētia sui epi in minoribꝯ ordinibꝯ
nō est iregularis ꝫ si sine licētia sui p̄lati vl'
maiores ordines a tali suscepit sciēt vel ex
ignorātia crassa sic irregularis ē ⁊ solꝯ papa
dispēsat. Si āt ex ignorātia ꝓbabili sic etiā
irregularis ē: ꝫ eps pōt dispēsare vt i. d. c. i.
Et ex ꝫ patz ꝙ epatꝯ ē ordo i q̇mpmit cha
ract: q2 vere ꝯfert ordines. ⁊ caracterē ipo
rū: q2 nō reordināt ꝫ dispēsāt vt mistrēt.
¶ Nono incurrit cū q̇s recipit ordines ab 32
alieno epo sine licētia sui p̄lati sm aliq̇s: ⁊
ordinator ē suspēsus ꝑ annū a collatōe oīuz
ordinū de tēpo. or. c. eos. li. 6. intellige si ordi
natus erat clericꝯ alit non incurrit. Itē in-
tellige de anno ꝯtinuo ⁊ integro. c. ꝓuida de
elect. li. 6. ꝫ sm glo. i. d. c. eos. ⁊ Hos. licz
ordinator sit suspēsus: ordinati tn̄ sic nō sūt
ipo iure irregulares ꝫ sūt suspēdēdi ꝑ. c. ꝙ
trāslationē ⁊ ibi Idē tenet. d. Anto. de tēpo.
or. ⁊ si celebrēt anteꝙ̄ suspēdant nō efficiūt
irregulares: ⁊ hoc sequit Ho. Hual. Huil
⁊ magis placet licet grauit peccēt celebrādo
anteꝙ̄ eorū p̄lati habeāt ratā talē ordinati
onē vt nō. in. d. c. eos. Fallit hoc qn̄ prelati
sūt suspēsi manifeste ꝓpter alienoꝝ ordina
tionē: q2 quādiu sic sūt suspensi eius subditi
possūt sine eoꝝ licētia ab alienis vicinis epi
scopis ordinari: vt in. d. c. eos qui. Et mani
festi sūt vel ꝑ iuris euidētiā q2 ꝯuicti vel cō
fessi sūt in iudicio: aut q2 manifeste ordina-
uerūt alienū: ⁊ nō solū p̄dicta locū habēt in
epis: sz in abbatibus ⁊ quibuscūꝗ ordines
cōferētibꝯ. Sz quo ad vltramontanos ab
epo cismōtano ordines suscipiētes sine licē-
tia epi de cuiꝯ diocesi traxerūt originē: vel i
cuiꝯ diocesi bn̄ficiati sūt quecōstet per patē
tes lr̄as causaz rōnabilē cōtinētes: q2 ipsos
noluit vel nō possit ordinare. Tene qd̄ sunt
suspensi ipso iure tali suspēsiōe ꝙ si celebrāt
efficiūt irregulares: nec poterūt a tali suspē
sione absolui nisi a papa. vt i. c. j. de tēpo. or.
li. 6. sz hec pena habet locuz in quibuscūꝗ
ordinibus receptis ab episcopo italico ab vl
tramontano quocūꝗ sm comunē opinio-
nem in. d. c. i. sed nō habebit locū in italico
ordinato ab vltramontano episcopo. vt ibi
tenet glosa. Similit nō habebit locū in exi
stentibus intra montes si ordinent ab itali-
co episcopo. vt ibi nota.
¶ Quero quis potest dare p̄dictā licentiā 33

accipiendi ordines ab alieno ep̄o. R̷. ꝙ ep̄s
de cuius diocesi ē oriūdus ordinandus. vel
ep̄s in cuius diocesi beneficiū habet ecclesia/
sticū vel domiciliū lꝫ nō sit oriūdus ibi. Itē
episcopo agēte in remotis pōt eam dare eiꝰ
vicarius gnālis in spūalibꝰ. Sede ꝟo vacā
te: capitulū. Alij aūt officiales ep̄orū ⁊ etiā
archidiaconi non pn̄t. c. significasti. de offi.
archi. nec quicūꝗ alij iferiores ꝓlati religi/
osi. vel alij nisi sint ꝑ papā priuilegiati. vel
ſm Io. an. nisi hēant hoc ex ꝑscripta cōsue/
tudine. Religiosi tn̄ in prioratibꝰ nō exēptis
ꝑ suos ꝓlatos deputati priores ⁊ eoꝝ socij
possunt dū ibi morant̄ a locorū ordinarijs
ordinari: lꝫ non sint ibidē oriūdi. c. cū nullꝰ.
de tempo. ordi. li. 6.
34 ¶ Utꝝ possit absoluere ⁊ dispēsare cū istis
de licētia missis ep̄s cui mittūtur: sicut pos/
set suus propriꝰ ꝓlatus. R̷. ꝙ sic: q̄r omnia
vident̄ cōcessa sine q̇bus ordinatio nō potest
expediri. c. ꝓterea. de of. dele.
35 ¶ Decimo incurrit̄ cū quis ordines recipit
extra tēpora statuta. di. 75. c. vlt. ⁊ de tēpo.
ordi. c. 2. ⁊ c. cū quidā. ⁊ c. consultatiōi. In
no. tn̄ credit ⁊ Ho. ꝙ nō sunt ipso iure suspē
si ab ordine suscepto: sed debēt suspēdi. arg.
c. lr̄as. in fi. de tēp. or. ⁊ sic exponūt dictum
c. cū quidā. ibi: debes expertes reddere. s. ꝑ
sententiā. do. Ant. in. c. lr̄as. de tē. ordi. te/
net ꝙ ordinatus ē suspēsus ipso iure: sed or/
dinātes sunt suspēdendi: ⁊ hoc ē veriꝰ: vt pa
tet in. c. 2. de tē. or. Concedit̄ tn̄ ep̄is dispē/
satio in susceptis vt ministrēt: in. d. c. cōsul/
tationi. sed ſm Rodo. nō poterit dispēsare i
suscipiendis cū ibi nō dicat̄ nisi de susceptis.
Non tn̄ ille ep̄s qui ordinauit: poterit dispē/
sare sed eius successor ſm dn̄m Anto. in di/
cto. c. consultationi.
36 ¶ Undecimo incurrit̄ cū quis per saltū ꝓ
motus administrat ī ordine supiori ſꝫ Ho.
in sūma: ⁊ solus papa dispēsabit. ſ Archi.
i. c. sollicitudo. 53. di. tenet ꝙ talis non ē su/
spensus nisi sicut ille qui ē in mortali: ſ ē su/
spēdēdus. ⁊ idō si celebrat anꝗ̄ supplcat omis
sum peccat mortalit̄ sed nō efficit̄ irregular
⁊ ē verius: vt in. d. c. patet.
37 ¶ Sed nūquid suscipit characterē ordinis
supioris talis. R̷. ꝙ sic: ſm coiter theolo. et
est veriꝰ. Fallit hoc in ep̄o qui nisi sit sacer/
dos nō suscipit characterē ep̄alē: ſm Ray. ſ
verius credo ꝙ suscipiat characterē: sed nō
executōnē si nō ē sacerdos. c. ex lr̄is. de exces.
prela. sed si ē sacerdos lꝫ nō habuerit aliquē
aliorū ordinū etiā suscipit executionē: quia
pōt conferre oēs ordines ꝓter illū quē non
habet. j. q. j. c. gratia. ⁊ q. 7. c. daibertum. lꝫ
peccat mortalit̄. Et si daret illū ordinē quē
non habet incideret in penā: de qua in sequē
ti. §. dicit̄. Et ille non eēt ordinatus.
¶ Duodecimo incurrit̄ cū quis admistrat 38
in ordine quē non habet: vt in. c. j. ⁊. 2. d cle.
nō or. mi. Et no. ꝙ predicta pena locū habet
si exercet aliq̇d deputatū certo ordini tanꝗ̄
in officio cōstitutꝰ: puta diaconꝰ legit euan/
geliū: vt diaconus. Subdiaconus ep̄laꝫ vt
subdiaconꝰ: ⁊ huiusmōi: secus si legeret non
tanꝗ̄ i tali officio: sicut simonialis legit euā
geliū in matutino. 27. q. j. diaconissaꝫ. i gl.
⁊ clericus deficiente subdiacono in solēnita/
tibus indutus sine manipulo cantat ep̄lam:
vt no. i. c. vt q̇sq̇s ꝓ lib'. de vi. ⁊ ho. cle. q̄r nō
est irregularis ſm Ho. ⁊ Inno. ibideꝫ. Pa.
ꝟo in. c. vt quisꝗ. de vi. ⁊ ho. cle. tenet ꝙ nō
effugit irregularitatē: si cū vestibus sacris
cantat ep̄laꝫ vel euāgeliū: secus si sine vesti/
bus cātat epistolā quia licet. fac qd no. 92.
di. non liceat. ⁊ magis placet: quia hec opio
est verissima si sic indutꝰ administrat calicē
diacono vel ꝑsb'ro: qd̄ est propriū officiū sb
diaconi: ⁊ ꝓncipalis actꝰ ordinis tal': ⁊ opi/
nio Ho. ⁊ Inno. debet intelligi qn̄ solū can/
tat epistolā etiā cū dalmatica sed sine mani/
pulo ⁊ sine oblatione calicis diacono: sed vt
simplex cleric⁹. Et cū talibꝰ sic administrā/
tibus in ordinibꝰ nō susceptis: vt dictū ē nō
licē: nō dispēsat nisi papa ſm Ho. ⁊ Gof.
vt ad maiores ascēdat: sed in susceptis pote/
rit ep̄s dispēsare. Ber. ꝟo i. c. ex lr̄is. de cle.
nō or. mi. tenet ꝙ ep̄s pōt dispēsare etiaꝫ vt
ad maiores ascēdat. Sꝫ tene primū ſꝫ Pa.
in. c. quāto. de ꝯsue. ⁊ in. d. c. 2. limita etiā ꝓ
dicta vera in exercētibus actū deputatū or/
dini sacro: quia ſm Tho. i. 4. di. 24. Offi/
cia quatuor ordinū minoꝝ exerceri licite pos
sunt a nō ordinatis. Itē ꝙ tale quid exerce/
at nō ex ludo seu ioco: quia lꝫ peccet mortali
ter: nō tn̄ erit irregularis. 15. q. j. illa. in fin.
quia volūtas ⁊ propositū maleficia distin/
guūt. c. cū voluntate. de sen. ex. Hoc seq̇tur
Hosti. Iteꝫ ꝙ nō sit mere laicꝰ: quia ſm di/

recto.li.3.ti.8.nõ incurreret irregularitatẽ
mere laicus admistrans in aliquo ordie: et
placet ꝗuis Cal.in.c.2.de cle.ex.mi.teneat
cõtrariũ. Itẽ ꝙ hoc nõ faciat ignorant̃: q̇a
si probabiliter credebat se ordinatum: non
erit irregularis.
39 ¶ Sed pone ꝙ quis in ordinatiõe sua omi
sit aliq̃d qđ certũ est non eẽ de substãtia ꝫ tñ
debet suppleri. Nũquid si anteꝗ̃ suppleatur
administrat i tali ordine erit irregularis. R.
ꝙ nõ. Nã lꝫ nõ debeat ministrare donec fue
rit suppletũ qđ ẽ omissũ: vt in.c.j.de sa.nõ
ite. Tñ quia ista suspẽsio nõ est ꝓpter deli
ctũ suũ. Ideo peccat mortalit̃ añ suppletio
nẽ mĩstrãdo: sed nõ ẽ irregularis. Facit qđ
no. Pa.in.c.si celebrat.de cle.excõ.mi.ꝺ vi
tiato corpore ministrãte qui nõ efficit̃ irre
gularis ꝓm eum. Quidã tñ tenent ꝙ ẽ irre
gularis ꝫ nõ credo verũ q2 nullo iure ꝓbat̃
40 ¶ Tertiodecio incurrit̃ irregularitas qñ
excoicatus interdictꝰ vel suspẽsus q̇s existẽs
celebrat: vel facit aliq̃d attributuꝫ certo or
dini ecclesiastico etiã minori: puta accollita
tus exorciste ⁊ hꝰmõi ꝓm cõem opionẽ: vt
no. Ho. ⁊ Jo.an. ⁊ Pa.in.c.2.de cle.ex.mi.
⁊ dispẽsat̃ solũ ꝑ papã: vt in.c.j.de re iudi.
li.6. ⁊ in.c.j.de sen.ex.li.6. secꝰ si attẽtat ali
quid exercibile etiã ꝑ laicos: vt quia cantat
requiẽ eternã vel versũ psalmi ⁊ hꝰmõi: q̇a
lꝫ grauiter peccet nõ euitãdo coionẽ sibi in
terdictã: tñ non efficit̃ irregularis: vt in.c.
tanta.de exces.p̃la.nisi quis audiret diuina
auctoriçando: vt q2 ẽps facit corã se celebra
ri: quia tũc irregularis efficit̃: secus si audi
ret nõ auctoriçãdo: vt vult glo.in cle.2.de
priuil. ⁊ Pa.in.c.illud.de cle.ex.mi. Et ita
itelligit Jo.an.q̇ dic̃ ꝙ celebrãs ⁊ ꝯcelebrãs
exponit.s.auctoriçãdo ꝙ efficit̃ irregularis.
41 ¶ Sed quid si ignorat se excoicatũ interdi
ctũ vel suspensũ. R. Rodo. ꝙ si ẽ ignoran
tia probabilis facti: puta q2 miserat ꝓcura
torẽ qui tñ ꝓcurator nõ cõparuit: ⁊ sic fuit
excoicatus sic excusat̃ nec efficit̃ irregularis
celebrãdo añꝗ̃ sciat: secꝰ si ignorauit crasse
puta q2 citatus noluit cõparere: ⁊ sic fuit ex
coicatꝰ quia nõ excusat̃ ab irregularitate: ⁊
sic intellige.c.aplice.de cle.ex.mi. Idẽ Ro.
dicit de eo qui probabilit̃ dubitat ꝺ excoica
tione: puta quia conscius de culpa quã fecit
existimat se fuisse excõmunicatũ: quia si fuit
⁊ celebrauit irregularis est. Itẽ dicit Pa.i
dicto.c.illud. ꝙ habens noticiã excõmunica
tionis per solã famã si non abstinet irregula
ris est: si modo verũ cõperit postea. Sed ad
uerte ꝓm glo.i dicto.c.illud. ꝙ dicta pauco
rum.nõ faciunt famã.de accusa.c.inquisitõ
nis.nec tenet̃ credere lꝫ dicat̃ ei ab aliquibꝰ
xi.q.3.nõ solũ ille. Quod verũ est nisi ex cõ
scientia culpe: vel dictis pluriuꝫ insurgeret
notabile dubiũ: quia sic nõ effugeret irregu
laritatem non abstinendo
¶ Sed quid si iudex dicat, suspẽdo te ab offi 42
cio vel beneficio. R. Pa.i.c.latores.de cle.
excõ.mi. Hof.in.c.quãto.ꝺ magistris dicit
non valere talẽ sentẽtiã ratione incertitudi
nis.l.3.C.de sentẽtijs q̃ si.cer.quã.d. An.
dicit: Aut constat de intẽtione: ⁊ sic serua:
aut non constat: ⁊ sic tutiꝰ est abstinere ab
vtroꝗ̃: tamẽ si nõ abstinet nõ efficit̃ irregu
laris. Et hoc tenet Pa.ibidẽ dicens. Nã lꝫ
sentẽtia iniusta liget: tamẽ hoc debet intelli
gi verũ: quãdo de ea apparet: sed hic nõ ap
paret an ab officio vel a beneficio voluerit
suspendere. Et ideo non efficitur irregula
ris ipsam non seruans.
¶ Utrũ excõmunicatus minori excõmuni 43
catione sit irregularis si celebrat. R. Pa.in
c.si celebrat.de cle.ex.mi. ꝙ nõ: quia põt ex
ercere que sunt iurisditiõis ⁊ cõferre sacra
menta: ⁊ collatio tenet ⁊ habet suũ effectũ:
tamẽ peccat mortalit̃ sciẽter hoc faciẽdo ⁊ si
ne necessitate. Ratio autẽ quare non efficit̃
irregularis ẽ: quia excõmunicatio minor nõ
inducit suspensionẽ ordinũ vel officij: ꝫ tm̃
priuat participatione sacramentorũ: vt i di
cto.c.si celebrat.
¶ Utrũ oĩs suspensus celebrãs sit irregula 44
ris.vide.j̃.suspensio.3.
¶ Quartodecio icurrit̃ irregularitas ra 45
tiõe criminis: vt.25.di.c.primũ. ⁊.48.di.
c.quoniã. ⁊.j.q.7.si quis omnẽ.sed distigue
vt nota.in.c.ex tenore.de tempo.ordi. ⁊ su
pra dixi crimen.§.4.
¶ Quis aũt põt dispẽsare in hac irregula. 46
ritate.vide.s̃.dispẽsatio.§.5.
¶ Quitodecio icurrit̃ irregularitas ex bi 47
gamia: vt ex̃ ꝺ biga.ꝑ totũ. ⁊ ꝺ hoc ⁊ q̇s põt
dispẽsare.vide.s̃.bigamia.§.8.cũ se.
¶ Sextodecio icurrit̃ cũ q̇s i sacris existẽs 48
cõtrahit mr̃imoniũ.dic vt.s̃.bigamia.§.9.

49 ¶ Decimoseptimo incurrit̃ ꝑ solēnē penitē
tiā factā. 50. di. ex penitētibus pōt tñ eps di
spensare in minorib⁹ ordinibus ꝓpter neces/
sitatē ecclesie. 50. di. placuit. In maioribus
aūt solus papa. 50. di. ex penitētib⁹. ⁊. 51. di.
qui in aliquo. Dicit tñ Inno. ⁊ Ho. ꝙ ħ nō
seruat curia: ⁊ sic videt̃ ꝙ hodie nō habeat
locum hec irregularitas.

50 ¶ Decimooctauo incurrit̃ cū quis celebrat
in loco interdicto: vt in. c. is qui. de sen. ex. li.
6. ⁊ a solo papa dispensat̃. de quo. s̄. inf̃dcm̃
7. §. j. vel super altari enormiter fracto: vt
j. missa. §. 36.

51 ¶ Decimonono incurrit̃ vitio adueniente
in corpore siue a proposito siue a casu. d̄ quo
dic vt. s̄. corpore vitiatus

52 ¶ Uigesimo incurrit̃ rōne illegitimitatis:
vt in. c. j. de fi. pres. ⁊ in. c. is qui. eo. ti. li. 6. ve
rū est ꝙ in minorib⁹ ordinibus pōt eps dis/
pensare: sed ad sacros ordines nō pōt cū eis
dispensare nisi papa: vt in. d. c. j. Sz si effici/
ant̃ religiosi pñt ꝓmoueri de iure coī ad oēs
ordines etiā sacros: vt in. d. c. j.

53 ¶ Quid si illegitiatio sit secreta: ita ꝙ solū
ipse illegitimus eā scit. R. ꝯm direct̃. in ti.
de fi. pres. ꝙ peccauit mortalit̃ si se ordinari
fecit. c. fi. de tē. or. nec credo debeat vti susce/
ptis sine dispensatione.

54 ¶ Quomodo quis dicatur illegitimus. vi
de. s̄. filius. per totum.

55 ¶ Uigesimoꝑmo incurrit̃ cū quis adult⁹
vsqȝ ad egritudinē differt baptismū accipe
57. di. c. si quis. ⁊ hoc verū nisi postea eius
studiū ⁊ fides probabil̃ fuerit: aut hominū
raritas exegerit: al's nō pōt ordinari sine di/
spensatione pape. ar. prefati. c. nec ꝑ baptis/
mū tollitur hec irregularitas: vt dicit glo.
ibidē: quia idē non pōt parere obligationez
⁊ liberationē. ff. de solu. l. qui hominē. §. vl.
⁊ hoc est quia ecclesia presumit quod non ex
volūtate sed ex necessitate baptizatur: vt in
dicto. c. si quis.

56 ¶ Uigesimosecūdo incurritur si religiosus
claustrū egredit̃ ad audiendū leges vel phi
sicā si ante duos menses nō fuerit reuersus:
⁊ sol⁹ papa dispēsat i hac. c. vl. ne cle. vl'mo.

57 ¶ Uigesimotertio incurrit irregularitatē
quilibet eps: pſbr: aut diacon⁹ qui pretextu
iniuste excoīcatiōis habet recursuz ad impa
torē: ⁊ a solo papa dispēsabit̃. 11. q. vl. c. pr.
⁊ in. c. si quis eps. 23. q. vl. amplia t̃ ad oēs q̃
sunt sub ecclesiastica regula ꝑdicta irregula
ritas: sed nō ipso iure sicut in ꝑdictis. de hac
materia vide. j. ordo. 3. per totū.

i **Irregularitas** quomodo tollat̃. R. ꝙ tribus modis. Prio ꝑ
baptismū delet̃ ois irregularitas ꝯtracta añ
baptismū cū pctō ꝯm Archi. 26. di. c. deide
⁊ Pa. i. c. gaudem⁹. de diuor. ⁊ etiā illa que
venit ex sequela pcti sicut ē ifamia. Itē ois
irregularitas homicidij siue fuerit cū pctō
siue nō. Facit pro hoc. c. si qs viduaz. 50. di.
⁊. c. j. ⁊. c. si qs p⁹. 51. di. irregularitas ꝓ bi/
gamie ꝓpter defectū sacrati nō tollit̃. 26.
di. acutius. ⁊. d. c. deinde. ⁊ hec ē coior opio
lz alij tenuerit ꝙ nulla irregularitas deleat̃
ꝑ baptismū vt fuit Ri. de mediauilla in. 2.
quol. q. 20. Alij ꝓ tenēt ꝙ illa irregulari/
tas que ꝓuenit in homicidio sine peccato nō
delet̃: vt no. Pa. in. d. c. gaudemus. sed tu te
ne quod dixi. s̄. baptismus. 7. §. 3. q2 verior ē
vt patet in dictis iuribus.

¶ Secūdo tollit̃ ꝑ religionis ingressuz: vt
no. glo. in. c. 2. de aposta. sed non ois ꝯm ꝑ/
dictā glo. sed ea solū que nō prouenit ex deli
cto proprio: vt in. c. j. de fi. pres. ita ꝙ pōt pro
moueri ad ordines sine dispensatione: ħ nō
ad dignitatē vel ꝑlationē sine dispensatiōe:
vt. c. fin. de fi. pres. ⁊ Hosti. in. c. 2. de apost.
⁊ sic dicit intelligendā aut̃. de mona. in ꝑn.
vbi dicitur ꝙ religionis ingressus oēm tol/
lit irregularitatē: sed tu dic ꝯm Pa. in. d. c.
2. quod nō tollit nisi tm̃ illā d̄ qua ē i iure ex
pressum ꝙ tollatur. Inducit bene facilio/
rem dispensationem.

¶ Tertio tollit̃ per dispēsationē pape. vñ
in oī irregularitate pōt dispensare: cū om/
nis irregularitas sit de iure positiuo. 2. q. 7.
itē Daniel. ⁊ tenet Inno. de renūci. c. nisi in
verbo irregularitas. et hoc coiter tenetur.
Episcopi autē quō possunt dispensare dcm̃
est: ⁊ habes. s̄. dispēsatio. §. 5.

i **Irrisio** vide. s̄. interrogatio in filiabus superbie.
⁊ supra derisio.

i **Ironia** vide hironia per h.

i **Istrio** vide histrio per h.

i Judeus dicit̄ ille qui ad litterā legē moysaicā sequitur tenēdo: circūcidēdo: ⁊ alia legalia faciēdo ad lrām. Jdeo christiani qui nimis adherēt lr̄e iudaiçare dicunt̄. de sa. vn. c. vnico. §. pr. quod facere non debēt. 5. di. §. j. ⁊. 6. di. §. pr. de cele. mis. c. cū marthe §. ceterū, de consti. translato.

Que sunt q̄ prohibent̄ iudeis idirecte ab ecclesia que christiani nō debēt tolerare. R. 17. Primo ne habeāt coīonē assiduā christianorū maxie simpliciū vnde christiani nō d̄bent comedē cū eis nec habitare nec eos ad sua cōuiuia recipe. 24. q. j. nullus. ⁊. c. oēs. dicit tñ Ugo. in. d. c. omnes. ꝙ si cibos non discernūt: licet comedere cū eis: sed vbi cibos discernūt nullo mō licet. Eorꝝ quoqꝫ açima christianis ē prohibitū comedere: q2 ē cibꝰ discretus ab eis qui inhibet̄ in. d. c. oēs. Et clericus cōtrariū faciens debet deponi: ⁊ laicus excōmunicari. d. c. nullus. Rodo. tamen tenet ꝙ in necessitate liceret comedere quod verū credo nō vt açima sed vt panē. ⁊ no. ꝙ cōmunio in mercimonijs cū iudeis nō prohibet̄ nisi aliqñ i penā: vt i. c. post miserabilē. de vsur. ꝫ solū nimia familiaritas: vt in. d. c. nullus. ⁊. c. ad hec. de iude. cū similibꝰ. vñ admonitus nolēs abstinere ab eorū nimia familiaritate peccaret mortalit̄.

2 Sed querit̄ vtrꝫ liceat christianis eis seruire. R. Pa. in. d. c. ad hec. Hosti. voluit ꝙ sic extra domū sed i domo nō. c. iudei. eodē. sed Pa. ⁊ melius: dicit ꝙ nec extra domū assidue cū tex. ibi nō faciat mētionē de domo ⁊ idō prohibetur assidua familiaritas ⁊ cōtinua cōuersatio tam in domo q̄ꝫ extra domū ꝓpterea christiani in familiari seu assiduo seruitio iudeorū eē nō debēt. Jntellige qñ persone iudeorū incūbunt: secus cēt si edificium edificēt ad vtilitatē iudeorū mercede cōstituta ⁊ huiusmodi vel laborēt agros. Facit dictū. c nullus.

3 Utrū christianꝰ possit habere seruū iudeū. R. ꝙ sic: vt in. c. ⁊ si iudeos. eo. ti. 23. q. 8. c. dispar. nō tamē debet cū eo morari: ita ꝙ eū habeat familiarē. 28. q. j. sepe. ⁊. c. nullus. et. c. omnes.

4 Utrū liceat mulieribꝰ christianis nutrire filios iudeorū. R. Pa. in. d. c. ad hec. ⁊ gl. ⁊ Jo. an. ⁊. d. An. tenet ꝙ nō: neqꝫ in domo neqꝫ extra domū. Sed dñs Car. dicit ꝙ solū prohibent̄ i domo ꝓpter tex. prefati. c. ad hec. qui dicit in domo: sed ego dico etiam ex domū nō licere qñ nimia familiaritas ⁊ cōuersatio ex hoc cōtrahitur: alr̄ extra domū non ē prohibitum. argu. d. c. nullus. iuncto isto. c. ad hec.

Sed nōne episcopꝰ poterit dispēsare vt etiā in domo nutriāt. R. Pa. i. d. c. ad hec. ꝙ nō. ⁊ ita cōsuluit dñs Cardialis: q2 ista prohibitio est in honorē fidei. 5

Utrū iudeus possit habere christianum ascriptitiū vel originariū. R. ꝙ sic: vt i. c. multorū. eo. ti. sed seruū nullo mō: vt ibidē 6

Secūdo nō debēt mederi christiāis: vñ in. d. c. nullus. ⁊. c. oēs. prohibetur christianis ne in suis infirmitatibꝰ iudeos aduocēt neqꝫ medicinas ab eis recipiāt. dicit tñ glo. in. d. c. nullus. ꝙ medicinalia pñt christiani a iudeis emere ⁊ postea ꝑparare ea: sed non medicinas preparatas. 7

Tertio prohibet̄ ne cū christianis balneentur in vno balneo simul. d. c. nullꝰ. supradicta oīa prohibent̄ laicis sub excōmunicationis pena: clericis ꝟo sub pena depositōis ⁊ sic peccant mortalit̄ cōtrafaciētes: limitarē tñ de medico verū nisi in casu necessitatis quādo aliū habere nō posset: quia necessitas facit licitū quod alr̄ nō est. c. cōsiliū. in fine. de obserua. ieiu. Hoc idē tenet Hug. ⁊ similiter ē dicēdū quādo lꝫ habeat aliū medicū sed non sufficientem. 8

Quarto ne iudei ex testamēto christiani aliquid capiāt. C. de iudeis. l. j. Jtē non pōt aliquis christianꝰ aliq̄d congregatiōi iudeorū vel iudeo aut pagano in testamēto relinquere: ⁊ si fecerit etiā post mortē anathema iudicabit̄. 24. q. 2. sane. el scd̄o. nisi legaret intellige extreme necessitati alicuius. 9

Quinto ne procedāt in publico sine hitu distincto: vel signo quo discernāt̄ a christianis: vt in. c. in nōnullis. eo. ti. ⁊ hoc verum tā in masculis q̄ꝫ in feminis: ⁊ debet eē patēs signū non sub plica vel mantello ſm docto. in. d. c. in nōnullis. 10

Sexto prohibet̄ eis ne nouas synagogas erigant: vt in. c. cōsuluit. eo. ti. possunt tñ antiquas reedificare vl̄ ruinosas resarcire: ita tamē ꝙ noua edificatio nō ꝑdat ātiquā formā: quia vbicūqꝫ mutat̄ pristina forma: vt 11

puta quia fit ꝑciosius vł magis amplũ: tũc
dicitur nouũ edificiũ: ⁊ cadit sub prohibitio
ne noui edificij: vt probatur ex tex. istius .c.
consuluit. Facit quod in sim̃ nõ. in glo. in. c.
admonere. 33. q. 2. ⁊ in. c. ꝑsbyter. 82. di. q̃
vult ꝙ sangimine licet vti illis diebꝰ quibꝰ
vtimur ouis ⁊ caseo: lʒ nõ liceat vti carnibꝰ
quasi sit mutata forma: ⁊ ꝑ cõsequẽs rei sub/
stantia. ⁊ etiã facit quod no. in. c. cũ causam
de testi. in verbo in tẽpore. ⁊ in glo. in. l. iulia
nus. §. sed ⁊ si quis. ff. ad exhiben.
12 ¶ Sed quid si antiq̃ synagoga ex toto cor/
ruit ⁊ funditꝰ. R. Pa. in. d. c. cõsuluit. ꝙ ñ
poterũt reedificare: quia eẽt nouũ facere: ex
quo funditꝰ ẽ destructa. Facit ad hoc qđ le/
gitur ⁊ no. in. l. inter stipulãtẽ. §. sacrã. ff. de
ver. ob. vide bonã glo. in simili. in. c. 3. de iu/
re patro. Et nota ꝙ si nouas synagogas eri
gere ꝓsumpserint: in. 50. libris auri sunt pu/
niendi. C. de iudei. l. hac victura.
13 ¶ Septimo nõ possunt ꝓfici alicui publico
officio inter christianos: nec ad aliquã digni
tatẽ vel misteriũ: vt in. c. cũ sit. ⁊. c. ex. codẽ
⁊. 17. q. 4. cõstituit. ⁊. d. c. nullus. Unde i. l.
fi. C. de iude. dicit̃ ꝙ nullũ honorẽ: nullã di
gnitatẽ: nullã ꝓeminẽtiã inter christianos/
possunt habere: intellige de nouo: secꝰ esset
i antiqua: quia tolerat̃: ⁊ ꝑ istã. l. ifert Bar.
ꝙ nõ possunt doctorari: cũ sit dignitas ⁊ ꝓe
minẽtia doctoratꝰ. Nec obstat. l. generalit̃.
§. fi. ff. de decurio. que ꝑmittit iudeos ꝓmo/
ueri ad dignitates quia intelligit̃ int̃ seip̃os
iudeos nõ iter christianos. Unde ifert Pa.
in. c. ex speciali. eo. ti. ꝙ etiã oẽ cõmertiũ per
quod christianis aliqđ grauamẽ posset igeri
est prohibitũ iudeis ⁊ paganis. ⁊ iđ lʒ vẽda/
tur eis redditꝰ regalis ⁊ possint illud emere
vt in. d. c. ex spãli: tñ collectio nõ poterit per
ipsos fieri sed ꝑ christianos: q̃ sic colligẽdo
posset iudeus cõmittere fraudes: ⁊ tenet̃ da
re pauꝑibus quicq̃d lucratus ẽ ex tali officio
vt in. d. c. cum sit. ⁊ h ꝓm ꝓuidẽtiã epi.
14 ¶ Octauo prohibet̃ ne in triduo añ pascha
⁊ maxime in die veneris sancti ostia vel fe/
nestras apertas teneant: aut in publicũ exe/
ant. ex̃ eo. ti. c. quia super his. ⁊ i. c. nõnullis
15 ¶ Nono ne decimas prediales retineãt: sed
vt ecclesijs soluãt. de deci. c. de terris.
16 ¶ Decimo ne testimoniũ dicant cõtra chri
stianũ. de testi. iudei. imo repellunt̃ ab oibꝰ
actibus legitimis. 2. q. 7. alieni. ⁊ hoc verũ
nisi i cãu heresis si q̇s ad eos reuerteret̃: tũc
pro testibus admittũtur: vt in. c. cõtra chri/
stianos. de hereti. li. 6. sed bene cogũtur chri
stianũ contra eos testimoniũ dicentem ad/
mittere: in dicto. c. iudei.
¶ Undecimo nõ pñt conuenire christianũ 17
apud iudeũ sed bene apud iudices christia/
nos arbitrũ: in causa ciuili tñ pñt eligere iu/
deũ: vt. C. de iudeis. l. iudei. snia tñ debet exe
qui ꝑ ordinariũ christianũ iudicẽ: vt ibi.
¶ Duodecimo ne emant seruũ christianuʒ 18
vel non christianum si vult baptiçari. c. j.
⁊. c. vltim. eodem titulo. Unde si iudeꝰ emit
christianum seruum vel qualitercunq; ac/
quirat statim efficitur liber nullo precio da
to. 54. di. mãcipia. Si ṽo seruũ non christi/
anuʒ emit pro sibi seruiẽdo: tunc voluntate
patefacta ꝙ vult effici christianꝰ statim vẽ/
dicat sibi libertateʒ nullo dato precio. c. fra/
ternitatem. 54. di si autẽ taleʒ non christia
nuʒ emit nõ pro sibi seruiẽdo sed causa mer
cimonij: tũc si fuit expositus ad vendẽdum
infra tres mẽses qui incipiunt currere a die
emptiõis ꝓm Hosti. in. d. c. fina. vel ꝓm Jo.
an. ⁊ Pa. in. c. j. eodeʒ. a die quo petijt chri/
stianitateʒ: tunc nõ liberat̃ ab eius seruitu/
te nisi dent̃ iudeo. 12. soldi pro quolibet bo/
no seruo: qui soldi debẽt esse aurei ꝓm Uin.
Hof. ⁊ Pa. quorũ. 72. faciunt vnã libraʒ
auri. C. de susce. ꝑpo. ⁊ archa. l. quotiẽscũq;
certa sũma soldorũ: ⁊ videt̃ sentire glo. in. l.
quicũq;. C. de ser. fugiti. ⁊ pro ista opiniõe
facit glo. C. de fal. mo. l. si quis nũmos. sed
ꝓm Ber. ⁊ Hostiẽ. in. d. fi. c. dabũtur d̉ mo
neta que ẽ in vsu in illo loco. argu. ff. de leg.
3. l. nũmis. ⁊. ff. de leg. j. l. si seruꝰ pluriũ. §.
si nũerus. ⁊ magis placet. Et aduerte ꝙ di/
cit pro seruo bono: ergo defalcabit̃ si ille nõ
est ita bonus: quia ibi bonus accipit̃ pro opti
mo ꝓm Pa. in. d. c. j. si ṽo nõ exposuit vena
lem infra dictos tres menses: tũc statim libe
rat̃ nullo precio dato. d. c. fi.
¶ Utrũ vernaculus. i. natꝰ ex ancilla iudei 19
si vult effici christianus liberetur similiter.
R. ꝙ sic: nullo dato precio. l. deo nobis. C.
de episco. ⁊ cleri. §. vltimo.
¶ Sed quid si aliquis talẽ emat qui cã mer 20
cimonij fuerat emptꝰ a iudeo. R. ꝙ nõ effi
cietur eius seruus: sed restituet ei precium

iz. soldoruz: ⁊ erit omnino a seruitute liberatus. insti. de noxa. ac. §. dn̄s.

21 ¶ Sed pone ꝙ nō habet preciū. R. ꝙ si sit i manu iudei: puta q2 nemo ē christianus qui velit euz emere: tunc nihilominꝰ liberabitᵗ: ⁊ hostiatim queret preciū. ff. de manumis. l. 4 §. suis autē. vel si nullo modo pōt habere seruiat sibi p quinquenniū: vt no. glo. 36. q. j. ō raptoribꝰ. Si vo sit in manu christiani: tūc si alio mō habere non pōt preciū seruiat ei tā tū ꝙ seruitiū cōpensetᵗ cuz precio: ⁊ sic liberatur. ff. de cap. l. in bello. hoc verū nisi precium fuisset datū pro anima ⁊ nō animo repetendi. argu. ff. de nego. gest. l. nēsenius. ⁊. ff. de reli. et sumpti. fune. l. ⁊ si qs. §. idē labeo ait

22 ¶ Tertiodecimo ne vsuras exigāt sed exactas restituant vt in. c. post miserabilē. ō vsuris. possunt cōpelli ad hoc per principes ⁊ debent: vt in. d. c. ꝙ si non faciūt debent cōpelli per iudicē ecclesiasticū censura ecclesiastica: vt dicit Hosti. ⁊ Jo. an. in nouella. in. d. c. post miserabilem. Facit. c. postulasti. de iudeis. ⁊ quod ibi no. Unde principes terrarū peccant mortaliter non cogēdo eos ad restituendū vsuras: et similiter christiani si ipsis non restituētibus monerentᵗ ne cū eis haberent cōmertiū si post monitionē eis factam cōmertiū cū eis haberent: vt in. d. c. pꝰ miserabilē. ⁊. c. quāto. de iudeis.

23 ¶ Quartodecimo ne intētent cōtra catholicā fidē quicꝙ detestabile. sicut est ꝙ nutrices christiane proijciant lac in latrinas post ꝙ̄ susceperūt corpus christi: vt in. c. ⁊ si iudeos. eodem. ⁊ huiusmodi.

24 ¶ Quintodecimo ne quēꝙ qui nō est sue nationis: aut secte presumāt circūcidere etiā si sit eorū seruus: vt. l. vnica. C. ne christianū man. ⁊ ibi ē eis pena capitalis. i. perpetui exilij que dicitᵗ capitalis: vt. ff. de penis. l. rei capitalis. Aliquando dicitur mors naturalis vt ibidem in principio

25 ¶ Sextodecimo ne iudeus christianam in vxorē accipiat. l. ne quis. C. de iudeis. quod si fecerit crimen adulterij punietᵗ vt ibidez.

26 ¶ Septimodecīo ne fidē catholicā impugnet peruerso dogmate: alr pena sanguinis punitur: vt in dicta. l. hac victura in oē euū

27 ¶ Utrū ecclesia possit punire iudeos et paganos si delinquūt. R. ꝙ sic: si delinquunt contra legē naturalē: quia illā oēs recipiūt. Item iudeos si agant contra legez veteris testamenti fm Aug. de ancho. in li. de potestate pape.

28 ¶ Item nota fm eundē ꝙ iudei p papam ⁊ alios principes quibus subduntᵗ debēt cogi ad laborandū manibꝰ proprijs: alr fiūt participes turpis lucri ⁊ peccatorū que faciunt Nec obstat. c. sicut de iudeis. vbi dicitur ꝙ nullus exigat coacta seruitia ab ipsis: nisi cōsueta: quia illud intelligitur de seruitijs ad vtilitatem dn̄orum solum.

29 ¶ Itez nota ꝙ puniuntur pena ignis: quādo aliquē ex suis qui vult christianus esse saxis aut alio furoris genere intētant: vt. l. iudeis. C. de iudeis.

30 ¶ Que prohibētur christiani facere cōtra iudeos. R. ꝙ nouē. Primo ꝙ violēter non debent cogi ad fidē: vt i. c. sicut. de iudeis. ō quo dic vt. s. baptismus. 6. §. iz. Secundo ꝙ nō offendantᵗ necꝙ in personis necꝙ in bonis sine iudicio terrene potestatis. d. c. sic iudei. Tertio ꝙ nō impediantur obseruare suas cōsuetudines in suis festiuitatibus: dum modo nihil faciāt in opprobriuz christianorum. 45. di. qui sincera. ⁊ dcō. c. sicut iudei. ⁊. l. iudeis. C. de iudeis. Quarto ꝙ non exigantur coacta seruitia ab eis que non sunt consueti facere. dicto. c. sicut. de quo dic vt supra baptismus. 6. §. iz. Quinto ꝙ nō fodiantur eorū sepulchra siue corpora humata obtentu pecunie: nec eorū cimiteria quisꝙ mutilet vel inuadat. d. c. sicut. ⁊ cōtrafacientes christiani sunt priuandi officio ⁊ beneficio si sunt clerici. si laici excōmunicandi: vt in dicto. c. sicut. Sexto ꝙ non debent in sabbatis eorum ad iudiciuz trahi. C. de iudeis. l. die sabbati. et dicto. c. sicut. Septio ne impediantur sua prout melius poterunt vēdere sicut nec christiani. C. de iudeis. l. nemo. Octauo ꝙ si conuertantur ad fidē non spolientur bonis iuste acquisitis: Necꝙ debita successione. Et si ablata fuerint: precipitur potestatibus eorum locoruz sub pena excōmunicationis: ꝙ ea faciant restituere. c. iudei. el secūdo. eo. titu. Ex quo infert Pa. ꝙ nō perdūt agnationez suam: vnde debēt succedere attinentibus suis: et multo minus bona legitime acquisita cuiꝰ ꝯtrariū existimāt

vulgares q̄ꝺ erronēū ē. Nono ꝙ nō probi/
beāt ꝯuerti ad fidē ⁊ baptismū suscipere etiā
si sunt serui christianorū. ar. c. due sūt. 19. q.
2. remanebit tñ seruꝰ si prius erat seruus ali
cuius christiani: cum seruitus sit approba/
ta deo iure diuino: ciuili: ⁊ canonico. 12. q.
2. ⁊ si quos. vsq̄ ad. c. ecclesiarum. dulcius
tñ tractādus est ꝙ̄ alij serui qui nō sūt chri/
stiani. ar. de ma. ⁊ obe. per tuas.

31 ¶ Utrū eorū filij sint baptiçādi ipsis inuitꝭ
vide. s̄. baptismus. 6. §. 11.

32 ¶ Utrū ecclesia peccet pmittēdo iudeos ri/
tos suos obseruare. R. ꝙ nō: quia nō appro
bat sed pmittit: q̄ꝺ aūt pmittimꝰ nolētes p̄/
cipimus. i. cōcedimꝰ: quia malorū hominū
voluntatez ad plenū non possumus prohibe
re. 31. q. j. hac ratione.

33 ¶ Utrū pecunia ⁊ alijs blādimētis possi/
mus allicere iudeos ⁊ alios infideles ad fi/
dem. R. glo. i. c. debet hō. 23. q. 4. ꝙ sic. al/
legat. c. quod autē. 23. q. 7. ⁊ c. qui sincerā.
45. di. Similiē sub tali conditiōe pōt chri/
stianus aliquā ducere in vxorē vt fiat chri/
stiana. 28. q. j. caue. ⁊ sic in spūalibꝰ licite fit
pactū vbi agiē de cōuersione alicuius ad fi/
dē: ⁊ sic non obstat. j. q. 2. ꝙ̄ pio. quia aliud
est vendere donū dei: vel aliud spūale. Ali/
ud ē ꝓpter tꝑalia inducere ad spūalia: quia
pmū illicitū. de simo. p totū. sed nō scōm: vt
iuribꝰ p̄allegatis. vnde siluester dona ꝓmi/
sit cōuertētibꝰ: vt nō. in. d. c. ꝙ̄ pio. ⁊ capl'm
ꝙ̄ pio. loquiē de dono religiōis q̄ꝺ pecunia
minime debet vēdi. d̄ q̄ vide simonia. 3. §. 6.

34 ¶ Utrū bona vsurarioꝝ iudeoꝝ possint ab
aliquo vel dono vel exactiōe vel rōne pene vel
quocūq̄ alio titulo lucratiuo vel oneroso ac
ceptari. R. ꝙ sic: d̄ simō nihil cōtra iusticiā
fiat: sed retineri an possint distigue: q2 si sūt
non soluēdo: restituēda sunt nō ipsis sed qui
bus debēt ipsi. Si ꝟo sūt soluēdo dic vt. j. re
stitutio p̄. in ꝟ. vsurariꝰ. §. 17.

i IUdex quis pōt esse. R. ꝙ q̄li
bet qui nō prohibeē. ar.
c. cū apud. de spon. ⁊ l. mutꝰ. ff. de ꝓ
curatoribus.

j ¶ Sed qui sūt qui prohibenē. R. ꝙ surdꝰ
mutꝰ: ⁊ ꝑpetuo furiosus: īpubes: femine: ser
uus excoīcatus. Itē consanguinei: rei: ⁊ ini/
mici actoris: vel alia cā suspecti. Itē imperiti
seu illitterati: d̄ q̄bꝰ omitto breuitatꝭ cā.

¶ Utrū iudex vel p̄latus malus peccet iudi/ 2
cando subditos. R. ꝺm Alex. i. 3. ꝙ sic mor
taliē. de quo dic vt. s̄. correctio. j. §. 4.

¶ Utruz iudex possit iudicare sine actore. 3
R. ꝙ ordinarie procedēdo nō. Facit. c. si le
gitimꝰ. de accusa. extraordinarie aūt sic vt ī
inquisitione ⁊ denunciatione: vt. s̄. inquisi/
tio et denunciatio.

¶ Utrū iudex possit cōpellere partes ad fa/ 4
ciendū cōpositionē. R. ꝙ si cā est ciuilis ꝙ ñ
nec etiā ꝓnceps ex ptāte ordiaria. l. j. ff. d̄ no
ui ope. nū. tñ si lis ē longa ⁊ intricata multū.
ita ꝙ de facili non pōt decidi iudex pōt cōpel/
lere partes ad concordiā. tex. videē iudicio
meo in. c. placuit. 90. di. Dicit etiā. Pa. i ru/
brica d̄ treuga ⁊ pa. ꝙ ad pacē bene pōt: ⁊ de
bet reducere partes: ⁊ etiā cōpellere tā iudex
secularis ꝙ̄ ecclesiasticꝰ respectu subditoruz
suorū. 90. di. si quis cōtristatus c. placuit. te
net etiā Bar. i. l. cōgruit. ff. de offi. p̄si.

¶ Utꝝ iudex possit cōpellē ne potētiores vi 5
ri contumelijs afficiāt viliores. R. ꝙ sic. et
teneē. l. illicitas. §. ne potētiores. ff. de of. p̄si.

¶ Utrū iudex teneatur ⁊ possit cōpellere ad 6
uersariū ad prestandū cautionē de nō offen
dendo nec actorē nec suos: qñ talis verisimi/
liter timēs implorat eius officiuz. R. ꝙ sic:
vt in. d. §. ne potētiores. ⁊ ibi p Bar. ⁊ bonꝰ
tex. in. l. denūciamus. C. de his qui ad ec. cō.
⁊ ibi p Cy. Facit tex. in. c. de benedicto. 32.
q. j. ⁊ in. c. l̄ras. in fi. de resti. spo.

¶ Utruz iudex teneaē ex necessitate officij 7
purgare prouinciā malis hoībus. R. ꝙ sic.
tex. ē in. l. 4. ⁊ l. congruit. ff. de offi. p̄si. ꝓpter
quod dicit. Bal. in. l. gallus. ff. de li. ⁊ post.
⁊ Raphael ⁊ Imo. ꝙ lz statutū ciuitatis di
cat ꝙ pōt pūire: ꝙ li verbū pōt: īportat neces
sitatē. d. l. gallus. in prin. Et ideo si nō facit:
teneē de negligētia. Facit quod no. Bal. et
Ang. in. l. mācipia. C. de seruis fugi. debet ꝙ̄
iudex delicta inquirere: alr̄ tenebiē in sindi/
catu. ⁊ hoc verū in iudice qui habet merū im
periū. l. imperiū. i prin. ⁊ quod ibi no. Bar.
⁊ in. l. iubere cauere. ff. d̄ iurisdi. om. iu. ⁊ i. l.
j. ff. de offi. eius cui mā ē iu.

¶ Utrū iudex possit aliq̄d petere pro labore 8
in iudicādo. R. ꝙ de iure canonico iudex or
dinarius vel delegatꝰ ecclesiasticꝰ nihil pōt
petere: vt in. c. cū ab omni. de vi. ⁊ ho. cleri. ⁊
c. statutū. de rescrip. li. 6. ⁊ lz loquaē de dele/

gato tamē idē tenet. in. d. c. cū ab omni. per
Pa. ⁊ Jo. an. ⁊ ceteros. de ordinario ē etiaʒ
glo. in. c. nō licet. ij. q. 3. De iure ꝟo ciuili or
dinarius secularis petit sportulas solū: nec
aliud pōt petere. 3. q. 3. offerat. que sportule
sunt munera a lege nō diffinita: vt i auth. ge
neraliter. C. de epis. ⁊ cle. Delegatus ꝟo etiā
a principe nō habet nisi duos aureos in pn
cipio ⁊ duos in fine quādo causa excedit cē
tū aureos: ꝙ si non excedit nihil habebit in
auth. de iudi. §. ne autē labor. no. glo. in. d. c.
cum ab omni. Excipiūtur esculenta: ⁊ pocu
lenta. i. comestibilia ⁊ potabilia si sunt talis
qualitatis ꝙ in paucis diebus possint consu
mi ꝓm Archi. ⁊ glo. in. d. c. statutū. ⁊ sint ex
mera liberalitate oblata: quia sicut possunt
ab oībus recipi. Alia autē omnia etiaʒ si sit
vnus denari⁹ prohibent omnes iudices ac
cipere: vt ff. de offi. presi. l. plebiscito. ⁊. l. so
lent. ff. de offi. procon. §. fi. no. glo. in. l. 2. C.
de condi. ob tur. cau. facit. l. j. C. de pe. iudi.
quima. iudi. etiā si recipiāt vt expediāt cām
⁊ si recipiūt alia preter ꝓdicta esculēta ⁊ po
culenta tenētur restituere de necessitate. ar.
d. c. statutū. ⁊. c. exigit de cēsi. li. 6. imo si sit
iudex delegatus ecclesiasticus qui talia reci
pit non pōt liberari ex remissione sibi facta
a dante talia nisi restituat: ⁊ si restitueret in
fraudē vt postea ille sibi donaret nō valeret
ꝓm glo. in. d. c. statutū. Secus autē si sine
fraude restitueret ⁊ ille postea liberalit̄ ite
rum donaret ꝓm glo. predictā. sed ego verā
credo: si post iudiciū finitū sine fraude dat
liberaliter: aliter non.

¶ Utrū officiales inferiores ⁊ nūcij ⁊ hui⁹
modi possint aliqd exigere a litigātib⁹ ⁊ hu
iusmodi. R. ꝓm Alex. de al. in. 3. pte sūme:
ꝙ sic: ꝓm consuetudinē terre: sed p vim vel
imoderatā iprobitatē recipe nō possunt: ⁊
hoc quādo nō habent redditus deputatos.
Hosti. tamē in sū. tenet ꝙ etiā si habēt reddi
tus deputatos pnt aliquid paruū recipe dū
mō nō per vim vel iprobitatē imoderatam.
Assessor ꝟo non pōt si habet salariū deputa
tū: alr̄ tenet restituere. ar. c. cū ab oi.

¶ Sed quid si iudex secularis habet ꝓfici
sci extra domiciliū. R. ꝙ siue sit iudex ordi
narius secularis siue eius delegat⁹ pōt pete
re expensas. d. c. statutū. sicut ⁊ testis cū pro
ficiscit extra domiciliū. 4. q. 3. §. vetur⁹. qr
nemo cogitur militare suis sumptibus ea tū
moderatiōe ne partes enorme dānū patiāt.
ar. 10. q. 3. illud. ⁊ si pauperes litigātes sint:
tunc debet abstinere etiaʒ a sūptibus iudex
delegatus: vt in. d. c. statutū. ⁊ ordinarius
etiā secularis non debet habere sportulas. i
auth. de man. pn. §. si tibi quoq3.

¶ Sed nūquid delegatus ordinarij eccle si ij
astici sic habebit expēsas cū proficiscit extra
domiciliū: sicut delegat⁹ principis vel ordi
narij secularis. R. ꝙ sic: taʒ pro victualib⁹
ꝙ pro vecturis equorū ⁊ similiū: nisi eēt de
legatus ad vniuersitatē causarū: vel ad vnā
⁊ maliciose: quia tūc ordinari⁹ habet proui
dere de suo. ar. c. iter cetera. de offi. or. ⁊ gl.
in. d. c. statutū. sed glo. in. d. c. cū ab omni. te
net indistincte ꝙ nō pōt delegatus ordinarij
sed ordinarius debet sibi facere expēsas. sed
opinio prima videt magis equa.

¶ Utrū ordinari⁹ similit̄ possit petere expē 12
sas qn̄ ꝓficiscit extra domū. R. ꝙ nō: nisi
cū proficiscit pro cōsecratione ecclesie: vt in
c. cū sit romana. de simo. Et cū visitat pro
uintiā suam. de censi. c. cum apostolus. et. c.
exigit. eodem. li. 6.

¶ Utrū iudex ordinari⁹ aut delegat⁹ qui 13
recipe possunt expēsas teneant cōputare il
las quas domi fecissent. R. glo. tenet ꝙ sic.
in. d. c. cū ab omni. Sed Pa. i. d. c. cū ab oi.
tʒ ꝙ n̄. ⁊ magis ē bēigna ꝗuis pria sit tutior

¶ Quid si delegat⁹ ecclesiastic⁹ nō hʒ red 14
ditus vel beneficiū ecclesiasticū sufficiēs vn̄
viuat. R. Pa. in. d. c. cū ab omni. ꝙ poterit
petere id quod pōt petere iudex delegat⁹ pn
cipis secularis: vt dixi. s. per argu. a ꝯtrario
sensu. Sed magis mihi placet ꝯtraria opio
ꝙ non possit nisi forte ꝓpter talē cāʒ occupa
ret ab aliquo honesto exercitio d quo viuit
quia tūc teneret opi. Pa. verā.

¶ Utrū consuetudo excuset seu valeat qua 15
dant sportule ordinario ⁊ delegato ecclesia
stico. R. d. Car. in cle. statutū. d elec. disti
guit ꝙ aut precessit exactio: ⁊ sic non valet:
nec excusat talis cōsuetudo. Aut ꝯsuetudo
non habuit ortū ab exactione: ⁊ sic pnt ptes
cōpelli ad obseruandū laudabilē cōsuetudi
nem. c. ad apostolicā. de simoni. Sed hec di
stinctō quo ad primū ē vera: quia qn̄ ꝓcessit
exactio ē cōtra honestatē ⁊ mentē isti⁹. c. cuʒ
ab oi. ⁊ facit. c. ex multis. j. q. 3. sed quo ad se

cundũ non credo verã: quia si nõ precessit ex
actio sic cum sit ex mera liberalitate donatũ
nõ inducitur consuetudo: sed quelibet dona
tio habuit effectũ suũ iuxta ea que no. i glo.
⁊ Bar. in. l. cũ de in rem verso. ff. de vsuris
Facit. l. si certis ãnis. C. de pac. nec valet. d.
c. ad apostolicã. quia loquit̃ quãdo aliquid
fuit datũ in piam cãm: quia tunc vident̃ vo
luisse laici inducere cõsuetudinẽ: ⁊ ideo dico
cum glo. in. d. cle. statutũ. de elec. ⁊ Jo. an.
Pa. ⁊ cõmuniter doc. i. d. c. cũ ab omni. q̃d
nõ valet talis cõsuetudo: ⁊ lȝ Cardinal̃ di
cat vbi. s. ꝙ nõ peccat mortalit̃ recipiendo:
dũmodo non imoderate quãdo ẽ consuetu
do: quia habet pro se doctores famosos. ꝓ
hoc iuxta nõ. ff. de re iudi. l. cõprobatis. ⁊ de
postu. c. vnico. li. 6. hoc nõ credo verũ nisi i
eo qui nescit discernere que sit verior opio:
⁊ quis habeat validiores rõnes. Nec etiam
credo istũ excusari a restitutiõe fienda.
16 ¶ Utrũ iudex ordinarius vel delegatꝰ ec
clesiasticus possit a ꝑtibus petere salariũ ꝓ
assessore. R. ẜm cõmunit̃ doc. in. d. c. cũ ab
omni. ꝙ nõ ordinariꝰ: quia debet scire cano
nes de quibus versat̃ coram se. Et iõ si ne
scit ⁊ indiget assessore prouideat de suo. de
legatus tamẽ licite petit dũmodo fraudulẽ
ter nõ faciat: vtputa quia dicit se idigere cũ
nõ indigeat. d. c. statutũ. §. assessore. vel ꝑti
cipare vult in lucro cũ assessore: quia sic cuȝ
faciat fraudẽ legi peccaret mortalit̃ ⁊ tenere
tur ad restitutionẽ ꝑtibus.
17 ¶ Utrũ salariũ possit petere pro notario.
R. delegatus põt: dũmõ nõ participet ipse
cum eo: vt in. d. c. statutũ. sed de ordiario du
bitatur: quia videt̃ ꝙ de suo debeat proui
dẽ suis officialibꝰ: ȝ ego credo ꝙ possit ꝑtẽ.
18 ¶ Utrũ datuȝ iudici nisi in casu ꝑmisso pos
sit repeti. R. ꝙ si dedit vt corrũperet iudicẽ:
sic non põt repetere. ⁊ ẜm glo. in. c. qui recte
iudicat. ij. q. 3. cõmuniter sic ꝓsumit̃. iõ mul
ti tenẽt ꝙ non repetit̃: sed si dedit vt iustam
daret sententiã quã al's nolebat dare: vel vt
non daret iniustã: ⁊ sic nõ liberat̃ iudex dã
do paupibus: quia repetere põt in cõsciẽtia:
vbi nõ stamus ꝓsumptioni sed veritati. j. q.
j. iubemꝰ. de simo. nemo. ij. q. 3. nõ licet. Si
autẽ dedit simplicit̃ vt iudicet: amittit ꝓnci
palem causaȝ: vt. ff. de cõdi. ob cau. l. 2. §. fi
na. ⁊ sic nõ repetet sicut quãdo dat vt ꝓ se iu
dicaret. facit glo. in. d. c. qui recte. quod limi
to vex nisi quãdo aliter nollet iudicare: nisi
daret q2 posset repetẽ: ⁊ sibi tenet̃ restituere.
¶ Utrũ cõmittatur simonia dãdo pecuniã 19
pro sentẽtia. R. glo. j. q. 3. vendẽtes. ꝙ ñ: q2
in prophanis nõ cõmittitur simonia lȝ gra
uiter peccet: nisi i casu quãdo iudex aliter nõ
vult dare iustã sentẽtiã: quia tunc nec peccat
cũ redimat vexationẽ suaȝ. Sed potest dici
ẜm Pa. in. d. c. cum ab oi. ꝙ si do pecuniam
vt habeã sentẽtiaȝ pro me qua volo cõsequi
spirituale vel annexũ sibi ꝙ tunc sit simonia
Sed ego nõ admitto hoc in casu ꝑdicto. s. cũ
iudex non vult sine pecunia iustaȝ dare sentẽ
tiam: q2 cuȝ redimã vexationeȝ meã nõ cre
do ꝙ sit simonia si mõ habeo iam ius in tali
re: secus si per sentẽtiam de nouo acquirerẽ
quia sic eẽt vera opio Pa.
¶ Utrũ sentẽtia lata intercedẽte pecũia sit 20
nulla ipso iure. R. glo. in. d. c. cum ab omni
⁊ sequitur Pa. ꝙ sic. 2. q. 6. §. vẽales. C. q̃n
prouo. non ẽ neces. l. venales. in tex. ⁊ in glo.
snia tñ arbitri tenet: lȝ agens ex ea repellat̃
exceptione doli. C. de arbi. l. 3. ⁊ in glo. pre
dicta. secus si per gratiaȝ datur: q2 tũc ñ ẽ
nulla ipso iure: ȝ dat̃ restitutio: vt in. d. gl.
¶ Utrũ iudex teneatur ad restitutionem 21
parti si eius negligẽtia aliquod dãnũ incur
rit. R. glo. in. c. quoniã contra. de proba. in
verbo negligentiã: ꝙ sic. ⁊ eam sequũt̃ doc.
Pa. autẽ in. d. c. quoniã contra. ait: ꝙ in fo
ro anime ẽ vera opinio si fuit in dolo vel la
ta culpa al's non. sed de hoc dico latius suꝑ
culpa. §. 5. et. 6.
¶ Sed quãdo dicit̃ cõmittere negligentiã 22
R. Hostiẽ. ꝙ tũc quãdo negligit terminare
causaȝ vel habere tabellionẽ vel aduertere
quid scribat̃ vel nõ prouidet de aduocato vt
tenetur: vt. s. dictuȝ ẽ aduocatus. vel nõ cu
rauit reuoluere libros ⁊ huiusmodi que suo
officio incũbunt: multomagis tenet̃ si ex do
lo dat damnũ. Unde si iniquã sententiã de
dit vel aliquid aliud fecit cõtra consciẽtiam
⁊ cõtra iusticiã in grauamẽ alterius partis
vltra restitutionẽ ad intereẽ tenet̃: vt. C. de
pena iudi. qui ma. iudic. l. nouo iure. ij. q. 3.
quatuor. 23. q. 2. dominꝰ deꝰ. ⁊. q. 5. admi
nistratores. si ẽ ecclesiasticꝰ iudex ordinariꝰ
vel delegatus si cõtra conscientiã ⁊ cõtra iu
sticiam hoc fecit: ipso facto ẽ suspẽsus per an

nũ ab executione officij: vt in.c.cum eterni.
de re iudi.li.6. Si ꝓ dãnificauit partẽ ꝑ
imprudentiã: sic tenet̃ similit̃ ad restitutio-
nez. in culpa eni fuit cum se insufficientẽ sci-
uit vel scire debuit. ⁊ tamẽ causam iudicare
presumpsit. ⁊ hoc verũ in ordiario: delega-
tus autẽ qui necessitate obediẽtie iudicat et
bona fide: ⁊ de consilio peritorũ lz iiuste iu-
dicet non tenet̃ ad restitutionẽ: nec peccat: ſ
eius assessor tenebit̃.l.2.ff. quod quisqȝ iur
si nõ eum elegit qui habebat̃ pro docto ⁊ bo
ne opinionis: ⁊ ita credidit eũ doctũ ad hoc:
als non excusaret̃ si veller procedere ſ̃z ca-
put suũ: vł imperitũ vł malũ sciẽter eligeret
assessorẽ ſm Rodo.
23 ¶ Utrũ iudex incidat in ꝑnaz statuti ipo-
nentis penã non terminãti sentẽtiã infra cer
tum diẽ si nõ terminat. R. Pa.in.c.licet.de
proba. ꝙ sic: si fuit requisit⁹ quia nõ tenetur
impẽdere officiũ suũ ad vtilitatẽ priuatam:
nisi requirat̃: vt.l.4.§.hoc autẽ.ff.de dam.
infec. et ibi Barto.
24 ¶ Utrũ iudex secularis teneat̃ prestare bra
chiũ suũ iudici ecclesiastico. R. ꝙ si ei⁹ sub-
ditus resistit sibi de iure: vtputa ꝓcepit ei ali
quid: appellauit ad supiorẽ: episcopus dicit
ꝙ nõ põt ⁊ petit brachiũ seculare cõtra eum
tũc dico ꝙ non tenet̃. Ita no. Pa.in.c.j. de
offi.ordi. secus si resistit ei de facto vt ibi no.
Idẽ dic in excẽpto qui allegat exceptionẽ quã
episcopus nõ admittit: appellat nõ tenet̃ iu-
dex secularis epm iuuare.
25 ¶ Utrũ iudex post latã sentẽtiaz diffiniti-
uam possit eã interpretari seu declarare. R.
ꝙ nõ delegat⁹ nec ordinari⁹ aut inferiores
nec arbiter: maiores aũt bene pñt declarare
sed nõ mutare aut corrigere. vide in.c.j. de
postu. in glo. ⁊ quod ibi no. Pa. ibidẽ. Intẽ-
locutoriã ꝓ sentẽtiã potest corrigere ⁊ re-
uocare. de accu.c. qualit̃ ⁊ qñ. el ꝑ.
26 ¶ Utrũ iudex possit penã minuere vel au-
gere. vide. ĩ. pena. §.18.
27 ¶ Utrum nõ condẽnans partẽ aduersam
in expensis teneat̃ ipse de suo restituere alte
ri parti. R. ꝙ sic.l. sanctimus. C. de iudi. qȝ
limitat glo. in.c. fina. de rescrip. verum si fu-
it petitum: als non.

Iudicare Utrum liceat ex suspicione. vide infra presumptio.

¶ Quid ẽ iudicare simplicit̃ ⁊ pure. R. ꝙ j
non ẽ remouere ordinẽ iuris sed tm̃ subtili-
tatem ꝑnitiosaz: quia ꝓdicta verba iportãt
ex suo ꝓprio significato idẽ qȝ sine malicia
⁊ sine plica ⁊ iuolutione. ad hoc glo. in cle. se-
pe. de verbo. signi. in verbo simplicit̃ ⁊ ordo
iudiciarius non ẽ iuentus ad inuoluendũ vt
in.c. dilecti filij. de iudi. ⁊ ideo nõ remouebi
tur ſm Pa.in.d.c. dilecti.
¶ Quid si dicatur procedas sine solẽnitate 2
iuris. R. Pa.in.d.c. dilecti. ꝙ censet̃ subla-
ta solẽnitas iuris ciuilis ⁊ canonici sed nõ di
uini ⁊ iuris gẽtium. et ideo duo testes suffice-
rent lz forte plures requirent̃: similiter etiã
si sunt infames: quia infamia ẽ de iure posi-
tiuo. in.c. per tuas. de simo. non tamẽ recipi
untur nõ citata parte: quia citatio ẽ spẽs de-
fensionis que est de iure gentiũ nec põt tolli
cle. pastoralis. de re iudi.
¶ Quid si dicat̃: iudices ꝓut volueris. R. 3
Pa. vbi. s. ꝙ intelligitur soluz dolus exclu-
sus. argu. in.l. creditor. §. lucius. ff. man. Et
ideo non põt tollere ius alteri⁹ sine causa: si-
cut nec cõmittens: quia nemo plus iuris in
aliũ transfert ꝙ̃ ipse habeat de dote post di-
uortiũ resti.c. nup. ⁊ ꝓpterea dicit Bar. in
extrauagãti: ad reprimendũ. ꝙ ille cui com-
mittit̃ vt faciat qȝ vult vel sicut libuerit: lz
non teneat̃ sequi regulas iuris ciuilis: rema
net tamẽ ligatus regulis iuris naturalis gẽ
tiũ seu naturalis equitatis: quod idẽ ẽ: vt in
cle. pastoralis. de re iudi. vbi impator inua-
lide egit: qr excessit regulas iuris nãlis.
¶ Quid si dicatur iudices ſm veritatem ⁊ 4
equitatem. R. Pa. in.c. litteras. de iuramẽ
to calũ. ꝙ debent seruari solẽnitates etiam
rigorose iuris positiui. dominus Ant. dicit
ꝙ rigorosas nõ tenet̃ seruare. et placet mihi
¶ Quid si dicatur iudices prout tibi vide- 5
bitur. R. Pa. in.c.j. de iudi. ꝙ debet iudica
re iudicio intellectus cui congruit hoc ver-
bum videbitur. Ita no. Bar. in.l. quid ta-
men. §. si arbiter. ff. de arbitris. Et idẽ cũ di
citur relinquo vel cõmitto arbitrio tuo vel
prudentie tue vel iudicio tuo tunc denotant
arbitrium boni viri ratione regulati: sicut
cum dicit̃: vt visum tibi fuerit: vel tibi vi-
debit̃. Ita no. Pa. in.c.j. de seq̃str. pos. simi-

liter hec verba si extimaueris: ⁊ arbitratus
fueris: si tibi placuerit: vt probat̃ in .l. fidei
cõmissa. §. ꝙq̃. ff. de leg. 3. ⁊ i. l. thays. §. so/
rorẽ. ff. ď fideicõmis. vbi tex. no. vide tex. cũ
glo. in. c. 2. de cor. vitia. ⁊ per Bar. in extra/
uagãti ad reprimendũ. Et Pa. in. c. j. de cõ/
sti. Et iõ tenet̃ sequi oẽs regulas iuris ciuil̃
ẜm Bar. in extrauagãte. allegat. l. j. ff. ď ar
bi. Et ꝓpterea aduerte ꝙ oĩa verba exceptis
istis: volo: libet: arbitriũ plenũ vel liberũ: vt
ibidẽ no. Bar. ĩportãt arbitriũ boni viri.

6 ¶ Quid si dicat sine strepitu ⁊ figura iudi/
cij simplicit̃ ⁊ de plano. R. cle. sepe. de v̄. sig.
Et ibi videas quõ põt omittere oĩa que nõ
sunt de iure gentiũ vel naturali.

7 ¶ Utrum iudicãdũ sit ẜ3 allegata ⁊ ꝓbata: an
ẜm ꝙ iudex cognoscit veritatẽ. R. ꝙ diuer/
sorũ fuit diuersa opinio. Jo. ⁊ Archi. 3. q. 7
iudicet. Ber. ⁊ Hosti. de offi. or. c. j. Inno. ď
censi. c. venerabilis. Hosti. de postu. p̃la. c. bo
ne. el ꝑ. tenẽt ꝙ si agat̃ in forma iudicij: sic
iudicabit ẜm allegata ⁊ probata poti⁹ q̃ ẜm
veritatẽ. ff. de offi. presi. l. illicitas. §. j. d. c. iu
dicet. jj. q. 3. sũmope. 6. q. 2. si tantũ. 7. c. pla
cuit. quia aliud facit vt iudex aliud vt hõ:
vt in. d. c. 2. de offi. or. 23 q. 4. si ecclesia. Et
ideo iudicabit ẜm consciẽtiã quam habet vt
iudex nõ quã habet vt hõ. in. d. c. 2. de offici.
dele ga. pastoralis. §. quia v̄o. Facit. c. si om
nia iudex. 6. q. j. Hostiẽ. tamẽ ⁊ Archidi. di
cunt ꝙ si iminet periculũ anime vel ledit̃ pu
blica vtilitas ꝙ tũc de iure ⁊ de facto supple/
re põt ⁊ debet pro periculo aĩe: qđ possit. Fa/
cit de electi. cũ vobis. §. his igitur. de except.
exceptionẽ pro vtilitate publica. argu. C. de
procu. l. litem. ff. de postula. l. quos prohibet
Hugo. tenet ꝙ nullo mõ debet iudicare con/
tra veritatẽ sed debet delegare causa3. ff. de iu
risdi. om. iudi. l. pretor. Rodo. dicit ꝙ si ino
cẽtẽ condẽnet ad mortẽ vel mutilationẽ mẽ
brorũ: aut condẽnandũ exponat etiam ad ꝑ
ceptu3 superioris ꝙ peccat mortalit̃. Secus
autẽ esset in alijs penis pecuniarijs: vel cau/
sis ciuilibus. glo. in. c. pastoralis. de offi. or/
dina. ⁊ in. c. j. de offici. ordi. ⁊ Ricar. in quo/
libet. 3. q. 25. ⁊ Tho. 22. tenẽt cũ prima opi
nione: sed saluo meliori iudicio: ego dico ꝙ
aut iudex procedit in iudicio: aut extra iudi/
cium. Si in iudicio fit: tene ꝙ nullo mõ po-
test iudicare cõtra veritatem quã pro certo
scit nisi cũ peccato mortali siue simus in cri/
minalibus siue in ciuilibus. tũ primo quia ẽ
cõtra preceptu3 diuinũ. Exo. 23. Non susci
pies voce3 mẽdacij. Et infra. Nec in iudi/
cio plurimorũ acquiesces sentẽtie vt a veri/
tate deuies: ⁊ post. Inocente3 ⁊ iustu3 non
occides. tum etiã quia dicitur in. c. qui scan
dalizauerit. de regu. iuris. vtilius scandalu3
nasci ꝑmittitur q̃ veritas deserat̃. Hec ibi.
⁊ in. c. postulatus domin⁹. 3. q. 7. dicit̃: Or
non ante iudicandũ est q̃ ad cõscientia3 no
stra3 reuertamur: ⁊ quid placeat deo siue di
spliceat debem⁹ dirimere. ⁊ in. c. tũc. jj. q. 3. di
citur tũc vera cum absolutio presidẽtis cum
interni sequit̃ arbitriu3 iudicis. ergo a con/
trario nec absolutio: ⁊ multo minus cõdẽna/
tio. Ite3 in. c. sũmopere ibidẽ dicit̃ ꝙ ẜm ꝙ
in lege diuina ⁊ hũana constitutũ est: debet
iudicare: et post: nõ ex corde nostro sed ꝑce/
pto diuino condẽnationis sentẽtiã profera/
mus. ⁊ in. c. cu3 eterni. de sen. ⁊ re iudi. li. 6.
ibi dicitur in ferẽdis sentẽtijs pre oculis ha
beat solũ deu3 illius imitantes exemplũ qui
querelas populi tabernaculu3 ingressus ad
dominum referebat vt ẜm eius imperiu3 iu
dicaret. Hec ibi. Ergo nõ ẜm falsas allegati
ones. Item tex. clarus ẽ in. d. c. cu3 eterni si
quis inquit Inno. 4. aũt iudex ecclesiastic⁹
ordinarius aut delegat⁹ fame sue prodigus
⁊ proprij ꝑsecutor honoris cõtra cõsciẽtia3
⁊ cõtra iusticiã in grauamẽ alteri⁹ partis in
iudicio quicq̃ fecerit per gratiã vel ꝑ sordes
ab executione officij ꝑ annu3 nouerit se suspẽ
sum ad extimationẽ litis parti quã leserit ni
hilominus cõdẽnand⁹. Hec ibi. Ecce ꝙ nõ
dicit cõtra allegata sed cõtra cõscientiã: ⁊ ꝑ
sordes falsorũ. Ite3 et alia ratione credo ꝙ
nõ excusetur a mortali: quia officiũ iusdicẽ/
tis latissimu3 ẽ. dicit. l. j. ff. de iurisdi. om. iu
di. Unde iudex põt vt in pluribus iudicare
prout sue cõsciẽtie rationali videtur: vt pa/
tet in. l. appellari. ff. quis ⁊ a quo appellatur
ibi. ⁊ quod optimum est statuere. facit. ff. de
arbitris. l. qualem. vbi dicitur. omni modo
dicat quod sibi videtur. Ite3 in. c. ad nostrã
de cõsuetu. dicitur. post q̃ tibi de meritis cõ
stiterit sententiam proferre valeas sicut or/
do postulat ratiõis aucte ꝑñtiũ nõ obstãte

cōsuetudine cōcedim⁹ facultatē. facit. l. rem
nō nouā. C. de iudi. ꝙ iudices iurēt oīmodo
sese cū veritate ⁊ legū obseruatiōe iudiciuz
dispositūros. Itē. C. de iudi. l. placuit i oi-
bus reb⁹ precipuā eē iusticie eq̄tatē ꝙ̄ stricti
iuris rōnē: hec ibi. facit ad idē. c. fi. de trans-
act. Et ideo sepe qñ volūt sciūt iuenire colo
res ꝓ iiusticia defensanda: ita in isto casu te
nent̄ vt ꝯtra veritatē nō iudicēt diligētissi-
me facere q̄d falsitas detegat̄: vt. 2. q. i. de⁹
oīpotēs. ⁊ si nullo mō detegere possūt: tūc
poti⁹ debēt officiū resignare ꝙ̄ ꝯ iusticiam
sentētiare. Facit ꝓ hoc q̄d no. glo. in. c. pa-
storalis. de officio delegati. Ubi dicit mer⁹
executor si scit sniam latā auctoritate lr̄arū
falsarū vł ꝑ falsa instrumēta vel ꝑ dolū ad-
uersarij q̄d nō debet exequi eā. Sz remitte-
re ad superiorē: vt in. c. de cetero. de re iudi.
⁊. c. si qñ. de offi. dele. C. si ex falsis instr̄is. l.
iudicati. ff. de iudi. l. si pretor. §. marcellus.
⁊ ad tex. ibidē q̇ dicit ⁊ si sciat illā sniam iiu
stā q̄d tenet̄ exequi si nō pōt aliter absolui a
mādato. R. d. glo. ꝙ intelligit de iniusticia
solēnitatis iuris ⁊ ita exponit iniusticia. i. ꝯ
ius litigātis. Sec⁹ si esset iniqua: ⁊ d̄r iniqua
qñ est ꝯtra veritatē: q̄ sic nō tenet̄ obedire
vt ibidē alle. Sed si nō hz superiorē cū nul-
li subsit nisi deo multomin⁹ debet ꝯ certā sci-
entiā cōdēnare inocētē ꝓ q̄cūqȝ testimonio
ꝓpterea dicit. l. pñtē. ff. de pe. sancti⁹ est no-
centē īpunitū relinq̄re ꝙ̄ inocentē dānare ⁊
sic ꝯcludo q̄d cōdēnare aliquē nullo modo
licet iudici ꝯtra veritatē de qua ipse cert⁹ ē
absoluere aūt bñ pōt si ꝓbatiōes nō sunt le
gitime: q̄uis iudex sciat ꝓ certo eum culpa-
bilē: q̄ iura illud volūt exp̄sse vt nemo pu
blicet peccatū alterius quod non pōt proba
re: vt in. c. si sacerdos. de offi. iudicis. l. illi-
citas. §. neqȝ licitas. ff. de offi. presi. ⁊. ff. de
fur. iūcta. glo. l. eadem ōrone. in fi. ⁊. c. si tm̄
ep̄s. 6. q. 2. ⁊. c. sapiens. 3. q. 7. ⁊ in. c. mēnā.
2. q. 3. absoluit̄ infamat⁹ ex quo defecerunt
accusatores i ꝓbando. Et hāc opinionē vr̄
tenere Nicho. d̄ li. sup Exo. 23. ne obstat. c.
iudicet. 3. q. 7. q̄ nō dicit ſm allegata ſꝫ di-
cit iuxta leges ⁊ iura ꝓnūciet q̄d est dicere:
iuxta q̄d statuerūt leges ⁊ iura ꝓcedat i ꝓ-
cedēdo ⁊ discutiēdo ⁊ det sniam q̄ q̇dē vo-
lūt ut vnicuiqȝ reddat̄ q̄d debet̄. l. i. ff. d̄ iu
sti. ⁊ iure. nec etiā ob. c. eoꝝ q̇. ⁊. c. se. ij. q. 3. q̄

loquūt̄ quō in examiatione testiū debet ꝓs
citari ⁊ ordo iuris seruari in eoꝝ discussiōe:
nō eñi dicit q̄d det̄ snia ſm eoꝝ dictuz. imo
innuit ꝯtrariū si bñ attendat̄ nec etiā ob. c.
nos inꝙ̄. 2. q. i. cū. c. de⁹ oīpotēs. ibidē ⁊ ali
quib⁹ alijs q̄ lȝ dicāt neminē ꝯdēnādū nisi
cōuictū: nō tñ sequit̄ ꝙ oīs cōuict⁹ sit cōdē-
nādus ex q̄ iudex est certus de falsitate imo
c. iudicantem. 30. q. vlti. demonstrat oppo-
sitū vbi d̄r: tādiu actio ventilet̄ quousqȝ ad
rei veritatē ꝑueniat̄: frequent̄ etiā interro
gare oportet ne aliq̇d forte p̄termissū rema
neat q̄d ānecti cōueniat. hec ibi. Et ideo di-
cā cū de bona fide agit̄ nō ē de apicib⁹ iuris
disputandū. ff. mā. l. fideiussor. §. q̇dē actio
nec siliter ob. d. l. illicitas. q̄ ibi d̄r p̄ses pro
uincie id sequat̄ nō simplicit̄ ſꝫ addit q̄d euz
cōuenit seq̇ ex fide eoꝝ q̄ ꝓbabunt̄ ⁊ breuit̄
nunꝙ̄ iueniēt ius quod dicat ꝙ iudex tene
atur iudicare ſm allegata ⁊ ꝓbata: ſꝫ bñ ſm
ordinē iuris: ⁊ sic itellige ordinē. s. in proce-
dēdo ⁊ examinādo ⁊ etiaz sentētiādo. Sed
ius nō vult quod in sentētiādo aliq̇s punia
tur q̇ est inocens ⁊ ꝯ veritatē: ut s̄ patet. er-
go nō debet iudicare ꝯ veritate quā ꝓ certo
scit. Ad id q̄d dicūt de scandalo iā patet per
. c. qui scandalicauerit. ibi vtilius scanda-
lum. ⁊c̄. ut. s̄. Siliter non obstat ꝙ iudicat
nō ut hō sz ut iudex: q̄ illud verū est si esse-
mus extra ea q̄ sūt ꝯtra legē dei que nō sunt
peccata: sz in p̄uaricatōne p̄ceptoꝝ dei nō ha
bet locū illa distinctio: q̄ nō iudex punit̄ sz
hō: q̄uis fecerit ut iudex. Si ūo loquamur
qñ iudex ꝓcedit extra iudiciū: vt in officijs
dādis ⁊ alijs que eius arbitrio committūt̄: sic
nō habet dubiū q̇n teneat̄ seq̇ ꝓpriā ꝯsciaz
nō allegata: vt. ff. de iur. om. iudi. l. i. ⁊. 2. in
dispēsationib⁹: vt. i. q. 7. exigūt in crimini-
bus etiā extra ordinarijs ex cā q̄ sibi v̄r post
penas tēꝑare. ff. de pe. l. aut facta. ⁊. l. capita
lium. 50. dis. vt constituerent̄.
¶ Quid de officialib⁹ quib⁹ mādat̄ execu- B
tio snīe iiuste. R. Alex. de al. in. 3. ꝑte sū.
de q̇nto p̄cepto ⁊ Ricar. in quol. 3. q. 25. ꝙ
si snia cōtinet intollerabilē errorē vł iniusti
ciā manifestā nō debēt obedire: alꝰ nō pec-
cāt exequēdo: q̄d ego limito qñ nō sūt certi
de inocentia cōdēnati q̄ in dubio excusant̄
sz qñ sunt certi de iiusticia sic credo peccant
mortalit̄ obediēdo vt i p̄cedēti. §. dictū ē.

9 ¶ Utrū iudex secularis possit iudicare de
his que sūt pctā vt vsura ⁊ hmōi. R. Pa.
in.c.cū sit generale.de fo.cōpe.ꝙ sic: dūmō
nō disputet̄ vtrū sit pctm̄ ꝓncipaliter: vt pꝫ
ff.⁊.C.de cōdi.inde.ꝑ totum.⁊ qđ me.cā.⁊
vi.bo.rap.⁊ de furtis.⁊ similib⁹: ⁊ hec ē cō
munis opinio ⁊ hoc est verū: qꝛ corā eo pōt
obijci de iuramento si non vertit̄ dubiū de
ei⁹ validitate: vt in.c.lex debet.23.q.5. Sꝫ
si dubitat̄ vtrū sit vsura vł ne: peccatū vel
ne: tūc iudex secularis nō pōt sꝫ ad ecclesiā ē
recurrēdū.c.ꝑ venerabilē.q̇ filij sunt legiti.
⁊ in cle.vna de vsuris. Et ideo ex dictis pꝫ
ꝙ pōt iudex secularis cōpellere ad restituti
onē vsurarū qꝛ etiā de iure ciuili reprobāt̄
hodie ꝯm cōmunē opinionē. Fallit hoc ī cri
mine heresis de quo nullo mō pōt se intro
mittere nisi exequēdo. Excipiunt̄ multi alij
casus in glo.⁊ ꝑ doc.in.d.c.cū sit generale.
Sed tu dic ꝯm Pa.nullū aliū esse nisi vt di
ctū ē cū agit̄ de dubio.s. vtrū valeat iura
mētū vel ne: ⁊ hmōi qꝛ tūc nō pōt: ⁊ sic tene
⁊ vide glo.32.q.5.c.christiana religio.⁊ ibi
per Archidi.
10 ¶ Utrū iudex teneat̄ iudicare ꝯm statuta
seu ꝯsuetudines loci int̄ illos q̄ꝝ vn⁹ est sibi
subdit⁹ alter nō. R. Pa.in.c.qđ clericis.de
fo.cōpe.ꝙ aut statutū cōcernit solēnitatē
act⁹ exhibēdi tpe cōtract⁹: ⁊ tūc siue sit sta
tutū laici siue clerici nō valebit actus: nisi il
la solēnitas fuerit obseruata qꝛ subdit⁹ non
potuit ꝯtrahere cū nō subdito etiā spreta le
ge sui supiorꝭ: imo peccauit.c.2.de maio.
⁊ obe.⁊.c.requisisti.de testa.⁊ nulla fuit cō
tracta obligatio lege sibi resistēte ⁊ inhabi
litāte cōsensū suū.l.cū lex.ff.de fideius.⁊ qđ
no.in.c.si diligēti.de fo.cōpe.⁊ in.c.cū con
tingat.de iureiur.⁊ sic cōtract⁹ nō tenuit cū
debeat esse vtriusq̧ obligatori⁹.l.labeo.ff.
de verbo.sig.sicuti videm⁹ ꝙ donatio facta
etiā nō subdito vltra quingentos aureos si
ne insinuatione nō valet.l.sanctimus.C.de
dona. Et ideo iudicabit̄ ꝯm hoc statutum
in vtroq̧ foro inter clericū ⁊ laicuꝫ. Facit
quod determinat Fede.ꝯsilio.27.ꝙ cessio
actionis cōtra plebeū facta nobili ab eccle
sia non valet: ex quo statuto prohibetur ne
nobilis eam possit recipere: ratio quia sta
tutū disponit in casu licito ⁊ inter subditos
⁊ non in fraudem libertatis ecclesiastice: ex
quo patet ꝙ laicus tenetur in testando ser
uare omnes solēnitates legis sue: alꝭ non
valebit quātūcūq̧ instituat clericū nisi hoc
fecerit pro aīa sua quia in talib⁹ sufficit ser
uare dispositionē iurisgentiū.c.relatū.el.i.
de testa.⁊.l.i.C.de sa.san.ec. Similit̄ si sta
tuto cauetur ne res dotalis sine certa solen
nitate possit alienari: non valet alienatio
ipsa non seruata etiā facta clerico.nec ꝑ hoc
dico ꝙ statutū laicoꝝ liget clericos sed tm̄
subditū ⁊ impedit obligationē oriri.l.nō
dubiū.C.de legi. Et ideo si clericus vult il
lū obligare faciat ꝙ seruet seruanda. Aut
statutū cōcernit personā: vtputa ꝙ debeat
aliquid facere post cōtractū vt apprehende
re possessionē infra certū temp⁹ aut ꝓbare
ꝑ tot testes ⁊ hmōi: ⁊ tūc cleric⁹ non arctat̄
respectu statuti laici etiā litigās in foro secu
lari nec laicus respectu statuti clerici nec fo
rensis: vt no. Bar.in.l.cūctos populos.C.
de sū.trini.vbi dicit ꝙ etiā si tale statutum
cōcernens ꝑsonā indirecte tangit bona quia
nō ligant̄. Exemplū statuto cauet̄ ꝙ ꝓmo
genit⁹ succedat certe forensis nō ligat̄: etiaꝫ
si habeat ibi bona. Sec⁹ si cōcernet principa
liter bona vt si diceret ꝙ bona deferant̄ ad
primogenitū.facit.l.i.ff.de tuto.⁊ cur.dā.
vbi licꝫ p̄ses ꝓuincie possit dare tutorē: nō
tm̄ eū q̇ nō ē eiusdē ꝓuīcie vel habet ibi domi
ciliū: ⁊ sic fuit disputatū ꝑ dnm Lau.in.q.
facti.cauet̄ statuto mutine ꝙ si res possessa
ab aliquo euincat̄ ab eo ꝙ possessor nō tene
atur eam sibi restituere nisi dato sibi precio
quo emit Bononiēsis litigat mutine ꝯtra
mutinenseꝫ obtinet sententiā: nūq̇d dabit si
bi preciū: certe nō: qꝛ illud statutū non por
rigit ius ad forenses licꝫ ibi litigent. Facit
ad hoc qđ no.do.Pe.đ ancha.in.c.canonū
de consti. Ex quo infert Pa.vbi s̄.ꝙ q̄uis
statuto caueat̄ ꝙ vsurari⁹ non tenet̄ restitu
ere pign⁹ etiam si probet q̇s se esse dn̄m nisi
restituto p̄cio ꝓ quo est īpignoratū ꝙ non
extendet̄ ad rē clerici vel forensis īpignora
tā dn̄o inscio qꝛ si res ē clerici nō subijcitur
iurisditioni laicoꝝ.c.fi.de vi.⁊ hone.cle. Si
ꝓ̄o laici extranei ⁊ ibi sit delata furtiue: ⁊ ꝯ̄
volūtatem dn̄i nō pōt dici de iurisditione
statuētis sicut diximꝰ de re mobili que nō ē
permansura: vt no.in.c.fi.de fo.cōpe. Facit
l.heres absens.§.nūq̇d.ff.iudi. Aut statu

sum dat moduz dicendi cām. ⁊ tunc si pre/
figit legē iudici iudex tenet ⁊ sub eo pōt alle
gari. Exemplū statuto cauetur ꝙ iudex se/
quat libros mercatorū ⁊ tūc in foro secula/
ri facit fidē in preiudiciū subditorꝝ: nō autē
clericorū vel extraneorū. Si tamē vult re/
cipere librū pro se vigore statutorū tenet re
cipere cōtra se, ar. c. cum olim. de censi. cum
ibi nō. Si xᵒ nō prefigit legem iudici sꝫ lo/
quit generaliter adhibeat fides libris mer
catorū: tūc vbiqꝫ potest allegare cōtra sub
ditū statuentis nisi in casu qñ non vult sus/
cipere cōtra se.
ij ¶ Utrū iudex eccliasticꝰ possit iudicare lai
cum subditū principis laici vel etiā princi/
pes laicos. R. ꝙ sic rōne spūalitatis. Puta
si cā est spūalis: vt de dictis matrimonijs ⁊
huiusmodi: vel rōne peccati cuiuscūqꝫ mor
talis: vt no. in. c. z. ⁊. c. nouit. de iudi. alˀs nō
iij ¶ Utrū laicus possit iudicare in aliquo ca
su clericū. R. ꝙ siue causa sit spūalis: vt de
decimis: matrimonijs: siue criminalis: vt ď
heresi vel vsuris ⁊ huiusmodi: siue tēpora/
lis nō pōt: vt in. d. c. z. posset tñ auctoritate
sibi delegata ab epo in cā temporali mere de
clerico iudicare alˀs nō: vt. d. c. z. Fallit etiā
hoc qñ clericus est degradatus ⁊ traditꝰ cu/
rie seculari: qz tūc pōt.

i IUdicium ē duplex vnū ordinariū ſm
legē dei: aliud temerariū. Primū ē
duplex. s. iudiciū discretionis: de quo in. l.
cū pretor. ff. de iudi. z. q. 7. §. tua. Unde dr
furiosus caret iudicio: ⁊ istud cōcedit oibꝰ i
manifestis ⁊ certis: aliud est cohertionis ⁊
hoc concedit aliquādo prelatis ⁊ aliquādo
alijs: ⁊ istud aliqñ dicit extraordinariū. i.
delegatū: vt no. Ber. Inno. ⁊ Ho. in. c. qm̄
⁊ ibi in glo. de pbañ. Itē extraordinariū di
cit qñ nō ꝑcedit in figura iudicij: sed iudex
ꝑcedit ex officio suo in modū inquisitionis
vel denūciationis: vt de accusa. c. sup his. ⁊
c. qualiter. el. z. Itē in causis electionis: po
stulationis: aut ꝓuisionis super dignitatibꝰ
ꝑsonatibus: officijs: canonicatibꝰ: ꝑbēdis
seu quibuscūqꝫ alijs beneficijs ecclesiasticis:
aut sup decimis: matrimonijs: ⁊ vsuris: in
quibꝰ ꝑcedēdū est simpliciť ⁊ ď plano dr ex
ordinariū. de qbꝰ nō. in. c. oli. de accusa. per
Inno. ⁊ Ho. ⁊ i. c. statuta. de her. li. 6. ⁊ Io

mo. ⁊ Io. an. Itē pōt dici exordinarium qñ
iudex eccliasticꝰ cognoscit de tēporalibꝰ rebꝰ
laicorꝝ rōne pcti ānexi. de iudi. nouit.
¶ Quot modis iudiciū reddit nullū. R. j
ꝙ tripliciť. Prio rōne iudicis incōpetētis:
puta qz nō hꝫ ptātē sup eū quē iudicat: vt ď
iudi. c. at si clerici. cū suis cōcordātijs.
¶ Utrū quilibet laicus possit se subijcere 2
cuilibet iudici q̇ preest. R. ꝙ sic si vult. l. i. ff
de iudi. ⁊. l. i. C. de iu. om. iudi. ⁊ itelligitur
velle ⁊ consentire qñ scit eū nō esse suū iudi
cē ⁊ tñ litigat sub eo: vt i. l. z. ff. de iudi. Sꝫ
q̇d si ille cui vult se subijcere nō hꝫ iurisditi/
onē in actu. vide. ꝫ. Cōfessio. 3. §. 4.
¶ Utrū siliter clericꝰ. R. ꝙ nō sub iudice 3
laico etiā ꝓpť tꝑalia bona sua. c. si diligēti.
de fo. cōpe. nisi agendo ꝯ laicū sub iudice lai
co cōueniret etiā de crimine ciuiliť tñ qz tūc
tenet rñdere: vt glo. no. de iudi. c. at si cleri/
ci. Sꝫ Pa. ibidē tenet ꝙ etiā sūt solēnes doc
q̇ tenēt ꝙ nō pōt cōueniri: vide p eū ibidem
Sꝫ aduerte ꝙ i cā spūali seu ānexa nō hꝫ lo
cū recōuentio corā seculari iudice. ar. c. tuā.
de or. cog. ⁊. c. lator. q̇ filij sint legiti. ⁊ sic te/
nent coiter doc. in. d. c. at si clerici. sed in tē/
porali credo ꝙ sic.
¶ Utrꝝ laicus laicū super re ciuili possit cō 4
uenire sub papa. R. ſm glo. ij. q. i. in sū. ⁊
Pa. in. c. licet ex suscepto. de fo. cōpe. ꝙ non
nisi in. 16. casibus. Primus qñ hoc habet cō
suetudo: vt in. c. si clericus. de fo. cōpe. Se/
cūdꝰ qñ sumꝰ in terris subiectis eccľe quo ad
tēporalē iurisditionē: vt in. d. c. nō. Tertiꝰ
qñ cā sup qua addit spectat ad eccliasticū ď
iure: vt in. c. tuā. de or. cog. ⁊. c. cū sit gene/
rale. de fo. cōpe. Quartꝰ qñ vacat iꝑiū: et
adit papa in cā spectante ad iꝑratorē: vt in
d. c. licet. Quintꝰ qñ dat negligētia ꝑncipis
i iusticia administrāda: vt in. d. c. licet. ⁊. d.
c. cū sit. Sextꝰ qñ ipetrat a ꝑsona miserabi
li, ⁊ oppressa: vt in. c. ex pte B. de fo. cōpe.
Septimꝰ qñ iudex secularis qui nō hꝫ in ꝓ/
uincia superiorē nō vult facere iusticiā: vt
no. in auť. vt diffe. iudi. §. i. ⁊. z. Octauꝰ in
cā recōuētiōis. 3. q. 8. §. cuiꝰ i agēdo. Nonꝰ
ſm Host. in causis mortuariorꝝ a defunctis
derelictoruz. in auť. de ecc. ti. §. si aūt. Deci
mus quando secularis iudex inuocat auxi/
lium ecclesie. 23. q. 5. administratores. ſm
Inno. puta ꝙ subditi sunt sibi inobedientes

Undecim⁹ rõne admĩstratiõis assũpte a lai
cis: quod itellige vt nõ. in. c. iudicatũ. 99. di
Duodecim⁹ si ecclesiaꝝ serui vł hoĩes seruiẽ
tes indebite a laicis collectanꝛ. c. ecclesiarũ
seruos. 12. q. 2. ⁊ in autħ. Item nulla coĩtas
C. de epis. ⁊ cle. Tredecim⁹ qñ in ꝓuĩcia nõ
est iudex aut supioꝛ laico: tunc potest adiri
eṗs: vt ẽ casus in autħ. vt differre iudi. §. si
ꝓo cõtigerit. Quart⁹ decim⁹ qñ aliq̃d ẽ am
biguũ ⁊ vt difficile inter iudices variaꝛ: vt
in. c. ꝑ venerabilẽ. q̇ filij sint le. Quint⁹ deci
mus qñ agiꝛ ꝑ viã denũciationis euangeli
ce: vt in. c. nouit. de iudi. Sext⁹ decim⁹ qñ
cã ꝓphana ẽ annexa seu ꝯiũcta cũ causa spe
ctante ꝑ̃ncipaliter ad eccł̃iam. Exemplũ po
nit glo. de dote: vt in. c. de prudẽtia de dote
post diuo. re. ⁊ hoc qñ nõ agitur ꝑ̃ncipaliꝛ
de dote sꝫ ex consequentia: ⁊ circa predicta
vide predictũ Pa. in. d. c. licet. cum multis
declarationibus.
5 ¶ Secũdo reddiꝛ nullũ iudiciũ rõne perso
ne agẽtis: puta qꝛ ẽ minoꝛ ⁊ agit sine aucto
ritate curatoꝝ. C. de iudi. l. ꝓperãdũ. in fi. ⁊
C. qui legi. ꝑsonã in iudi. habeãt. l. i. Siliꝛ
si est seruus vel monach⁹ ⁊ hmõi. Itẽ excõ
municat⁹. Siles enĩ nõ possunt agere nisi i
casib⁹ expressis a iure.
6 ¶ Tertio reddiꝛ nullũ ex defectu rei: vt pu
ta qꝛ nõ põt tractari sub tali iudice sicut ius
patronat⁹. de iudi. c. quãto. vel res ecclesia
stica. c. decernim⁹. de iudi.
7 ¶ Qui sunt qui nõ possunt vocari ad iudi
ciũ. R. ꝙ multi. de q̇bus. ff. de iius vocã. l.
2. ⁊. 3. ⁊ sũt consul: ꝑ̃fect⁹: pretoꝛ: magistra
tus q̇ hꝫ iꝑiũ merũ vel mixtũ nec eṗus dũ
sacra agit nec ille q̇ vxorẽ ducit: nec illa que
duciꝛ in vxorẽ: nec q̇ fun⁹ familiare ꝓseq̇ꝛ:
vel iuxta mortuũ facientez obseq̇a: nec q̇ ꝓ
pter religionẽ loci se mouere nõ põt vt regu
laris vel inclusa. Ponunꝛ alibi alij ut sunt
infantes ⁊ furiosi. ff. de cõdi. fur. l. 2. ⁊ hoc
verũ ꝑ se: sed bñ ꝑ tutores ⁊ curatores. Itẽ
nec seru⁹ dñm: nec libert⁹ patronũ ĩfamosis
actionib⁹ nisi venia iꝑtrata ĩ ius vocare põt
de q̇b⁹ nõ. in dictis. ll. de iius vocã. ⁊ seq.
8 ¶ Quid si pupill⁹ vocaꝛ in iudiciũ ⁊ null⁹
eum defendit. R. nullum erit iudiciũ. ff. de
re iudicata. l. cõtumacia.
9 ¶ Utrũ mulier possit vocari in iudicium.
R. ꝙ nõ ꝑsonaliter nisi in casib⁹ expressis a
iure: ⁊ hoc intellige ꝯtra ei⁹ volũtatẽ. Sec⁹
si vellet: vt in. c. mulieres. de iudi. lib. 6. Et
sũt isti casus expressi a iure in q̇b⁹ vocatur.
Prim⁹ in cã criminali. ff. de publi. iudi. l. fi.
§. ad crimẽ. Secũd⁹ i ferẽdo testimonio i cã
criminali qñ põt admitti. de q̃ vide. j. testħ. §
5. Terti⁹ qñ ẽ tutrix filioꝝ si nõ vult actorẽ
cõstituere. insti. de cura. §. vlti. Utrũ ãt mu
lieres religiose possint si ipse volunt siliter
euocari ad iudiciũ R. ꝙ nõ ꝓ nulla cã: ꝑso
naliter intellige: vt in. d. c. mulieres.
¶ Quid si citẽtur de facto alique mulieres
ꝯ ꝑ̃missa. R. ꝙ irritũ est ipso iure: vt i. d.
c. mulieres: imo ẽ excoĩcat⁹ fingẽs cãm vt iu
dex vadat ad mulierẽ ꝓ ferẽdo testimonio
sꝫ ex cã vera si earũ testimoniũ ẽ necessariũ
debet iudex ad eas ire vel si nõ decet alium
mittere: vt in. d. c. mulieres.
¶ Qualiter peruertitur iudiciũ. R. q̃tuoꝛ
modis. Timore: cupiditate: odio ⁊ amore.
ij. q. 3. quatuoꝛ modis.
¶ Qua hora põt iudiciũ exerceri. R. ꝙ de
nocte nõ ẽ honestũ. de offi. dele. ꝯsuluit tñ si
iudex ꝓcedit de nocte cũ lumine cãdele ad
litis cõtestationẽ vel sñie prolationẽ valet
qđ agit: licꝫ facere nõ debeat: dũmõ aliud nõ
impediat: qꝛ multa ꝓhibenꝛ que tamen fa
cta tenent. de regula. ad aplicam. de iure iu.
quẽadmodũ. §. si ꝙ post. de hoc nõ. in autħ.
de iudicib⁹. §. sedebũt.
¶ Utꝝ tp̃e vł hora feriata possit. R. ꝙ nõ
vide. s. ferie. in ꝑ̃n. cũ duob⁹. §. seq.
¶ Utruꝫ iudex possit iudicare vltima die
sui officij. R. ꝙ nõ. vt i. l. eũ q̇. ff. de iu. om.
iud. tenet tñ si iudicat: vt in. l. meminisse. ff.
de officio ꝓcõsulis: ⁊ hoc intellige i ordina
rio qꝛ delegat⁹ etiã vltima die iudicat: vt i
c. cõsuluit. de offi. dele. Bar. tñ in. l. eũ q̇. li
mitat verũ post aduẽtũ successoris: qm̃ añ
licite iudicat. d. l. meminisse.
¶ Quo loco. R. ꝙ in loco sue iurisditiõis
nisi de cõsensu partiũ ⁊ iudicis territorij. 9.
q. 2. episcopũ. cũ duob⁹ seq. c. vide glo. in.
c. vt litigantes. de officio ordi. li. 6. Fallit
etiam hoc in episcopo expulso. Sꝫ que sunt
volũtarie iurisditionis possunt vbiqꝫ exer
ceri l. 2. ff. de officio procons. ⁊. c. nouit. de
officio le. ⁊ ibi glo.
¶ Quõ debet iudicare. R. ꝙ sedere debet
vt no. in. d. §. sedebunt.

7 ¶ Temerariū iudiciū qđ vniuersalit̃ ꝓhi
betur dr̃ sex modis. Primo ex pte iudicātis per
vsurpationē officij sibi nō īpositi. 2°. ꝓpter
indignitatē Ro.c.14. tu q̇s es q̇ iudicas. 3°.
ꝓpter ignorātiā ex pte ꝟo rei ē. 4°. qñ iudi-
cat̃ psona qntū ad euētū futur: qꝛ nemo de-
sperād⁹ ē. de pe. di 7. nemo. 5°. qñ iudicat̃ in-
tētio incerta. 6°. qñ iudicat̃ factū occultum
qꝛ de incertis ꝛ occultis temerariū ē iudica
re ſm gl. sup illud Mat. 7. ꝛ ꝑme ad Cori
4. ꝛ de regu. iu. c. estote. ꝛ in p̄dictis modis
coiter est pctm̄ mortale qꝛ ꝯtra p̄ceptū chri
sti Mat. 7. nolite iudicare. vide Preceptū
§. 7. ꝛ. j. Presumptio. ꝑ.

1 **Iuramentū** ꝑ est asser-
tio vel ne-
gatio de aliquo licito possibili ꝛ ho
nesto sacre rei attestatiōe firmata ſm Hof
Host. Archi. ꝛ in auth. de mā. prin. §. ſ neqꝫ
ꝛ no. 22. q. i. §. i. vnde dr̃ iurare qꝛ q̄si ꝓiu-
re introductū ē vt qđ sub īuocatōne diuini
testimonij dr̃ ꝓ vero habeatur.

¶ Quot modis iurat̃. R. ꝙ duob⁹ mōis.
Primo solo sermōe sicut in veteri lege dice-
bāt: viuit dñs viuit aīa mea: hec addat mi-
hi dñs. i. R. 12. 22. q. i. ꝛ iurabant. In pri
mitiua ecclīa: testis ē mihi de⁹: deū inuoco i
testē: veritatē dico in christo ꝛ nō mētior: te
stis est mihi cōscia. 22. q. i. si pctm̄. ꝛ sic de⁹
te adiuuet. 35. q. 6. de parētela. Itē p euan-
geliū christi p crucē p ordinē sacrū: p scōs:
vt no. in. c. si aliqua. 22. q. i.

¶ Sꝫ vtrū liceat iurare p creaturas. R.
ſm scm̄ Bona. i. 3. di. 19. ar. 2. q. 2. ꝙ iura
re p creaturas aliqñ fit p imprecationē: vt
cū dr̃: ita viuat fili⁹ meus: ꝛ isto modo non
īuocat̃ creatura ad testificandū ſ oppigno
rat̃ ipsa creatura creatori: ſm ꝙ dicit Aug
ꝛ licet iurare sic: qꝛ licꝫ oīs creatura sit crea
toris tñ solatiū ei⁹ nobis a deo cōcessū ē: et
ideo tāqꝫ nostrū deo oppignorare possum⁹
Aliqñ iurat̃ p creaturas ꝛ inuocant̃ i testē
ſm se: ꝛ sic nō licet iurare: qꝛ sic eēt credere i
eis esse aliq̇d numinis rōne cui⁹ veritas pos
set dici ꝛ confirmari. Et sic intelligit̃ istud
Math. 5. nolite iurare neqꝫ per celum. ꝛc.
ꝛ istud. 22. q. i. si q̇s p capillū. ꝛ. c. cōsidera
Aliqñ īuocat̃ creatura in testē inqntū relu-
cet in ea diuine veritatis vestigiū ꝛ sic iurare
est iurare per deū qui relucet in ea ꝛ sic licet
iurare: ꝛ de hoc hēs per Host. Hof. ꝛ Ber
in. c. ꝛ si christus. de iureiur.

¶ Quid de acceptātib⁹ iuramētū idolatra 3
rū vel cogentib⁹ eos iurare p deos suos. R
san. Bo. vbi s̄. ar. 3. ꝙ in iuramēto facto p
idolū est duo considerare aut idoli venera-
tionē ꝛ sic nō licet: nec recipere nec exigere.
Aut cōsiderat̃ verbi cōfirmatio solū: ꝛ sic
licite exigit̃ maxime ꝓ bono cōi: sic fec̄ iacob
ad laban. 22. q. i. mouet te.

¶ Utrū sit iuramētū dicere in veritate di 4
co vobis. R. Pa. in. d. c. ꝛ si christus. ꝙ sic
qꝛ interponit deū q̇ est veritas ad cōfirmati
onē act⁹: hoc limito verū qñ hoies quib⁹ fit
hñt illud ꝓ iuramēto: ꝛ ille q̇ iurat sic intē-
dit iurare: al's non credo. de quo dic ut. j. p-
iuriū. in prin.

¶ Utrū sit necesse dicere iuro. R. Pa. in 5
d. c. ꝛ si christ⁹. ꝙ nō: ſ sufficit quod ad ꝯfir
mationē veritatis quis interponat deū im-
plicite vel explicite.

¶ Utrū oīs fidei p̄statio sit iuramētū. R 6
Pa. in. c. q̄rela. de iureiu. ꝙ sic: ſ nō ecōtra
rio: qꝛ nō oē iuramētū est fidei p̄statio: qꝛ
tūc dr̃ q̇s p̄stare fidē qñ ꝓmittit aliq̇d p fi-
dē meā: vel sic de⁹ me adiuuet ꝛ hmōi: ꝛ sic
fidei p̄statio nō includit nisi iuramētū ꝓmis
soriū ꝛ nō assertoriū vl' ſm alios differt a iu
ramēto ꝙ fit p librū vel rē sacrā: fidei autē
p̄statio nō fit cū iteruētu rei sacre: sed meli⁹
dic ꝙ fidei p̄statio ē cū aliq̇d ꝓmittit̃ p fidē
sine verbo iuro: iuramētū ꝟo ē cū dicit iuro
p deū vel p aliq̇d: vñ lꝫ quo ad pctm̄ morta
le nō sit differētia: qꝛ ſm Archi. in. c. i. de se
pul. li. 6. ꝛ Inno. ꝛ coiter doc. i. c. ꝛ si christ⁹
de iureiu. sicut iuramētū ē dicere iuro tibi
p fidē meā vel euāgeliū: sic etiā iuramētū
ē dicere ꝓmitto tibi p fidē meā siue sub fide
mea: verū ē ꝙ quo ad penā piurij puta de-
positiōis in clerico: vt in. c. querelā. de iure
iur. nō incidit q̇s nisi exp̄sserit verbū iuro: ꝛ
sic intellige iura q̄ ponūt vt diuersa iuramē-
tū ꝛ fidei prestationē: vt in. c. puenit de fide
ius. ꝛ in. c. querelā. ne p̄la. vices suas. ꝛ. c. 2.
de spō. Simplex ꝟo ꝓmissio dicit̃ q̄ nec iu-
ramēto nec fidei prestatione firmat̃.

¶ Secūdo mō iurat̃ cū interuētu alicuius 7
sacre rei sicut cū iurat̃ in manu ep̄i vel sacer
dotis: aut sup euāgelia vel corp⁹ christi: aut
crucē ꝛ hmōi: ut. 63. di. tibi dño.

i ~~Iuramentū~~ 2º quottuplex ē. R. ꝙ duplex aliud iudiciale: aliud extraiudiciale. iudiciale est qḋ deferṫ in iudicio ⁊ istud aliqñ dr̄ iuramentū de calūnia ꝙ ꝗs iurat se bona fide nō aīo calūniādi cām mouisse vł r̄ndere seu aliqḋ aliud ꝓponere: vt. C. de iura. calū. l. z. §. i. ff. fa. hercis. l. inṫ coheredes. §. ꝙ familie her. Et nō. ꝙ calūnia est falsa petitio vł iiusta repulsio facta sciēter. ar. eoꝝ ꝙ no. ff. ad turpil. l. i. §. calūniari. z. q. 3. §. notandū. ⁊ istud iuramētū nō tm̄ debet eē de p̄terito sed etiā de futuro. d. §. ꝙ fa. her. Aliqñ solū dr̄ iudiciale ⁊ dr̄ iurare in litē ex eo ꝙ ꝓpter litē siue rē i litē id est iudicio petitā p̄staṫ. vñ aliqñ datur a iudice qñ deficiētib⁹ ꝓbatiōib⁹ hñs vnū testē vł famā ꝑ aliq̄ cōpellit eū iurare sup ꝙ ē fama: ⁊ dr̄ necessariū q2 pars cui defert nō pōt sine cā recusare: vt i c. fi. de iureiu. i p̄n. iūcta supscriptōe. ⁊. in. l. generaliṫ. C. de nō nu. pe. Appellaṫ etiā decisoriū q2 p̄staṫ ad litis decisionē: vñ dr̄ ꝙ maiorē hz auctoritatē ꝙ̄ res iudicata: vt in. l. z. ff. de iureiuṙ. ⁊ istud ꝓducit auṫ. de iure ciuili. l. actori. C. de iureiu. Aliqñ etiā istud iudiciale daṫ a pte pti ⁊ istud hñ pōt recusari: ut i. d. c. fi. Extraiudiciale ꝟo iuramētū appellaṫ volūtariū q2 volūtate ⁊ ex ꝯuētōne ptiū suscipiṫ ⁊ istud aliqñ dr̄ assertoriū qñ asseritur aliqḋ sic eē vł nō eē: vt in. c. si ꝟo. de iureiu. Aliqñ dr̄ obligatiōis introductoriū vł ꝓmissoriū sicut qñ ꝓmitto tibi dare vł facere aliqḋ: vt in. c. cū ꝯtingat. de iureiu. Aliqñ dr̄ cōfirmatoriū sicut cū filia renūciauit bonis paternis ⁊ iuramētū iterponit tali renūciationi: vt i. c. z. de pac. li. 6. ⁊ in auṫ. sacra puberū. C. si aduersus vēditionē.

i ~~Iuramentū~~ 3º de his ꝙ ꝯsideranda sūt i oi iuramēto. vñ scias s̄m Ho. ⁊ Hof. ꝙ. 7. sunt attendēda. ⁊ p̄mo.

1 ¶ Quis pōt iurare ⁊ dico ꝙ ois ꝗ est doli capax. vñ nec pueri ꝗ nō sunt doli capaces obligant ex iuramēto. zz. q. 5. c. pꝛuuli. nec furiosus. 15. q. i. merito nec etiā admittunṫ ad iurandū. d. c. paruuli.

2 ¶ Scōꝫ cui fiēdū ē iuramētū. R. ꝙ i iudicio iudici ꝯpetēti: ex iudiciū pōt fieri cuicūꝙ̄

3 ¶ Utrū clerici possint iurare. R. ꝙ nō cuicūꝙ̄ laico sup euāgelia. zz. q. 5. null⁹ ē. hoc itellige nisi de lnia p̄lati sui: ut in. c. i. ꝺ iura. calū. hoc verū si iurat tāꝙ̄ supiori. ⁊ sic itellige dictū. c. null⁹. alr̄ sic etiā sine lnia: vt i. c. ex rescripto. ⁊. c. ꝑuenit. ꝺ iureiu. Itē nō pōt iurare de calūnia nisi de lnia sui supioris: nisi ille corā quo litigat sit ei⁹ supior: sed habita licētia pōt etiā in manu laici iudicis. zz. q. 7. c. nos. Itē ꝓhibēṫ iurare in actu testificādi sine lnia superioris: vt in. c. ꝙ̄ꝙ̄. 14. q. z. Et intellige i manu laici: exceptis ergo tribus casib⁹ p̄dictis pōt iurare licite etiā i manu laici ⁊ sine lnia alia: vt i. d. c. ex rescripto ⁊ ꝑuenit. nō. Pa. in. c. i. de iura. calū.

¶ Tertiū qḋ pōt iurari. s. ꝑ ꝙ re. R. ꝙ ꝑ oi re licita iusta ⁊ honesta: nā ꝑ re turpi illicita vł iiusta factū iuramētū nō tenet. ar. c. vlti. de pactis. ⁊ clarius ĩ. patebit.

¶ Quartū ꝑ quod pōt iurari dictū est. s̄. Iuramentū. p̄mo.

¶ Quintū ad qḋ seu cur. s. ꝑ fine bono ⁊ licito: q2 cui⁹ finis bon⁹ est ipsū ꝙ̄ bonū ē ar. 8. q. 3. c. artaldus. nā si ꝑ cā mala illicitū ē. vt sūt cōiuratiōes cōspiratiōes ⁊ huiusmōi ar. d. c. vlti. de pac. de re iudi. c. i.

¶ Utrū iurās sine cā legitima peccet mortaliṫ. R. ꝙ si iurat ꝗs sine cā necessaria vt ista necessitas cōp̄hēdat vtilitatē nō solum ꝓximi sed etiā ꝓꝑriā: q2 alr̄ nō crediṫ ei sic nō peccat mortaliṫ. Facit dictū. §. alias ea demū. ⁊. c. florentinū. 85. di. in glo. ꝙ̄uis sit periculosū ut patet in. c. ita ꝗ̄. zz. q. i. in tex. ⁊ in glo. Si ꝟo iuret ꝑ cā illegitima vł inhonesta aut illicita: coiter est pctm̄ mortale zz. q. 4. §. illicitū. q2 assūptio est nois dei i vanū: ⁊ ꝓbaṫ in. c. sicut nr̄is. de iureiu. ⁊ ibi sentit glo. ⁊ Inno. ⁊ Pa. Facit. c. ꝗ sacro. zz. q. 4. Hoc intellige qñ aduertit: ⁊ de cā illicita: ⁊ de iuramēto s̄m ꝙ dico periuriuꝫ mortale. ĩ. Periuriū.

¶ Sextū quō sit iurandū. R. ꝙ tres debet habere comites. s. veritatē iudiciū ⁊ iusticiā Hiere. 4. de iureiu. ⁊ si chꝛist⁹ §. Jacobus. zz. q. z. aiaduertēdū. Rō est s̄m scm̄ Bo. vbi s̄. in lr̄a q2 iuramētū cōparaṫ ad tria. s. ad rē de qua fit: ⁊ sic debeṫ veritas ꝗ̄ ē adeq̄tio rei ad sermonē ad iurantē. secūdo cōparaṫ a ꝗ ꝓcedit ⁊ sic debeṫ iudiciū. s. discretionis. 3º cōparaṫ ad cāꝫ ꝑ qua fit: ⁊ sic debetur iusticia. s. ut cā sit iusta.

¶ Utrū sp̄ sit pctm̄ mortale qñ p̄dicta defi-ciūt. R. Pa.in.d.c.⁊ si ebriſt⁹. ꝙ nō sp̄ ſed aliqñ veniale: ſm quātitatem culpe. vt nō. Archi.i.d.c.aiaduertēdū.qḋ meli⁹ patebit ī.periuriū.in pn.cū ānq3.§.ſe.

¶ Utrū iurās sine iudicio discretionis pec-cet mortalit̄ sicut faciūt illi q̄ in q̄libet v̄bo iurant. R. ꝙ cū iuramētū ꝓhibeat̄ nō q2 sit malū ſ; ꝓpt̄ periculū piurij. Ideo si talis iurat falsū nō excusatur a mortali p ea q̄ di-cā.ī.piuriū.in pn. ⁊ ſm illā distictionē. Si v̄o iurat v̄ex sic nō erit mortale pctm̄. Et ꝯ est ꝙ tenet̄ abstinere sicut a mortali ꝓpter periculum: q2 de tali d̄r ecclesiastici.33. vir multū iurās implebit̄ iniquitate.

¶ Utrū inducens aliū ad iurandū quē scit false iuraturū vel nō seruaturū iuramentū peccet mortalit̄. R. ſm Ricar.in.3.di.39. ꝙ aut facit ut p̄sona publica ad instantiam ptis ⁊ ex ordine iuris ⁊ sic nō peccat: si vero facit ut p̄sona publica: tn̄ ꝯtra ordinē iuris: aut vt p̄sona p̄uata sic peccat grauit̄: sed do-min⁹ Car.in cle. vnica.de iureiu.dicit ꝙ ta-lis vincit homicidā.22.q.5.si quis cōuict⁹ ⁊.c.se.⁊ sic patet ꝙ est mortale: ⁊ ex hoc con-

7 cludit Pa.in.c.cleric⁹.de coha.cle. ⁊ muli. ꝙ nūꝙ est deferendū iuramētū illi contra quē est vehemens suspicio de transgressiōe ⁊ deferens peccat intellige mortalit̄ ſm di-stinctionē dictā.alle.c.ille.22.q.5. ⁊ facit optime tex.dicti.c.clericis. vbi nō vult cleri-cos cogi iurare dimittere ꝯcubinas: qḋ nō. ꝯtra dātes secularib⁹ iuramēta: ⁊ silib⁹ qui nō seruāt: ⁊ ideo ponāt poti⁹ penā: ⁊ hoc q2 tale iuramentū est cōtra iusticiā: non credo tn̄ mortaliter peccare illū q̄ dat iuramentū etiā ut p̄sona p̄uata illi quē scit falsū iuratu-rū qñ ille est iā disposit⁹ iurare: puta q2 ob-tulit se iurare qñ hoc facit ex aliqua rōnabi-li cā: ⁊ de isto nō loquit̄.c.ille. sed de eo q̄ in-

8 ducit nō dispositū iurare.

z ¶ Utrū iurans vituperose p mēbra inho-nesta peccet mortalit̄. R. ꝙ tales ꝓprie sūt blasfemi: vt patet i.c. si quis p capillum. ibi alio nō blasfemia. ⁊c̄.22.q.i. ⁊ ideo sic pec-cat mortalit̄: sicut dictū est de blasfemia ſ. in pn. Nā v̄bū alius facit positionē eiusdē qualitatis regularitat̄, lic3 habeat exceptio-nē aliqñ: vt i Joāne ⁊ alij de latrōes. ⁊ nō Pa.in.c.accedens.de pben. ⁊ id hic alio mō presupponit blasfemiā. secus si iuraret p ali-quod mēbrū honestū ⁊ cum reuerentia: ut puta per sanctū caput dei ⁊ raro: nō ꝯsuetu-dinarie ſm v̄b̄.v̄.sic esset veniale.

¶ Septimo attēdendū ē i iuramēto qñ: tē-pus eni reddit iuramētū illicitū: vt qñ iura-tur i iudicio dieb⁹ feriat̄ nisi ꝓ pace ⁊ alijs pijs causis: vt de ferijs.c.ꝯquesti⁹. qḋ āt fiat a ieiunis ē de honestate.22.q.5.honestū.

Iuramentū

i Iuramentū 4° quō iu-ramētum interp̄tandū est. R. ſm Inn. in.c. veniēs.de iureiu. ꝙ in iuramēto determina-to sup aliq̄ singulari sic interp̄tat̄ i foro aie ſm intētionē iurantis. facit.c. hūane aures 22.q.5. sed hoc ego limito verū qñ ille qui dat iuramentū se exigit dolose ⁊ inique. Fa-cit sicut cū vir p̄stat iuramētū vxori sup ad-ulterio. Nā cū talis iniq̄ a tali ꝯfessionē exi-gat poterit iurare ſm suā intētionē qḋ vex est: lic3 ſm intellectū audiētis sit falsum ſm Rodo. quē seq̄t̄ Asteñ.li.i.ti.18.ar.7. Fa-cit qḋ no. theologi in.3.di.18. vbi circa l̄ra3 dicit Rica. ꝙ obstetrices nō peccassēt l3 nō r̄ndissent ad intentionē pharaonis: q2 non fuit ei data auctoritas ad aliq̄d agēdū ꝯ deū. Similiter qñ quis ex iuramēto exigit ab ali-quo qḋ ipse nō pōt sine pctō iplere: pōt ha-bere intētionē cū iurat illud facere. s. q̄tum poterit sine pctō: sicut si mulier q̄ h3 impedi-mētū excōicata: q2 nō pōt ꝓbare i mort3 ar-ticulo cū oporteat eā iurare de stādo cū vi-ro debet intelligere sic. s. quātū poterit sine pctō ⁊ nō piurat: vt no.in.c.l̄ras.de restitu. spo. Si āt ille q̄ p̄stat iuramētū ē i bona fide ⁊ i casu licito p̄stat tūc h3 locū.c. q̄cūq3.ar. 22.q.5. q2 si sciēter nō iurat ſm intētione3 p̄stātis peccat mortalit̄ ⁊ ē periur⁹: ⁊ etiā cre-do ꝙ teneat̄ sicut ille itellexit implere. ar.c. q̄cūq3. necobstat ꝙ sicut votū dolosu3 non obligat sicnec iuramētū: q2 votū fit deo ꝓ-prie: sed iuramētū fit hoi ⁊ obligatio ꝯtra-hitur aliter in voto quia per intentionē: ali-ter in iuramēto q2 p deliberatā verboꝝ at-testationē. Si aūt vterꝙ fuit in simplicita-te. Sed vn⁹ vno modo itelligebat̄ alt̄ alio modo sic interpretat̄ ſm intētionē iurātis in foro aie: vt no.in.§.ex his omnib⁹ colli-git̄.22.q.5. in foro aūt cōtentioso stabitur verbis: vt in.c.ex litteris.de spon. Si vero

verba habent duplicē intellectū in stipulationibus ⁊ alijs cōntractibus contra stipulātē ⁊ vendētē interp̄tabunt. l. inter stipulātē. §. i. ff. de verbo. obli. ⁊. l. labeo. la p̄ma. ff de cōtrahē. empt. In iudicijs. in prin. Interpretatur pro actore in medio p̄ vtroq̄. in fi. p̄ reo. extra de p̄bat. ex l̄ris. ut ecclesia bn̄fi. c. vt nostrū. In delictis aūt cōtra delinquētē nisi aliud appareat: d̄ p̄ba. c. i. Si p̄o loquamur de iuramēto generalit̄ presti to p̄ obedientia p̄standa mandatis sic dicit Inno. in. d. c. veniēs. qd̄ interp̄tet̄ vt nō extendat̄ nisi ad ea de quib⁹ cogitatū est vl̄ debuit cogitare: vt in. c. q̄ntaualis. de iureiu. de deci. ex multiplici. d̄ resti. spo. audita. zz q. z. ne quis. Alij dicūt q̄ interp̄tet̄ generalit̄ nisi sit ꝯtra pri⁹ iuramētū: vt in. d. c. veniēs. vl̄ ꝯtra ius. vt in. d. c. q̄ntaualis. vl̄ ꝯtra p̄sumptionē cōmunē: q̄ si hec mādari credidisset nūq̄ iurasset. ar. c. petitio. de iureiu. Ego credo q̄ in foro aīe interp̄tabit̄ s̄m intētionē iurātis nisi fuerit dolosa.

¶ Utrū iuramētū prestitū in mā iuris restrigatur ad limites iuris. R. Pa. in. c. tua nos. de eccle. edif. q̄ sic. Ita q̄ recipit oēs limitatiōes ⁊ restrictiōes q̄s recipit ius illud. Facit tex. in. l. fi. C. de cōdi. inde. ⁊ in. l. fi. ff. qui satis. cog. ⁊ no. per Inno. ⁊ glo. in. c. dilecti. de arbi. vbi dicit q̄ cū quis iurat stare snīe arbitri sub pena q̄ nō obligat̄ nisi vel parere snīe vel soluere penā: ⁊ iō si soluit penā sufficit. Siīliter si iurauit nō sub pena q̄ tenet̄ vel seruare sniaz vl̄ ad int̄esse. ff. de arbi. l. diē. §. fi. q̄ intelligit̄ ista clausula. Ego parebo snīe vel soluā penam. q̄ iste intellectus ē sibi datus a iure pa. in. c. q̄ntauallis. de iureiu. dicit verū in snīa arbitri. secus in snīa arbitratoris q̄ in tali snīa non est talis datus intellect⁹. Itē p̄ hoc facit glo. in. d. c tua nos. ⁊ Inno. in. c. cū oēs. d̄ ꝯsti. q̄ dicūt q̄ p̄lat⁹ q̄ iurauit nō alienare bona eccl̄e q̄ pōt nihilomin⁹ alienare in cā necessaria: vt in. c. fi. de ec. edifi. ⁊ etiā vtili. cū in hoc casu necessitas ⁊ vtilitas eq̄paret̄ a iure. iz. q. z sine exceptiōe: ⁊ sic iuramentū intelligit̄ de alienatione illicita solū. Facit. c. petitio. de iureiu. vbi iurās nō e ꝯ aliquē intelligit̄ illicite. sec⁹ legitime etiā pro p̄pria vtilitate. Facit etiā. c. ex p̄te tua. de cle. nō resi. vbi iurans residere i eccl̄ia pōt iuramento nō obstāte se absētare p̄ necessitate vl̄ vtilitate ecclesie. Itē facit qd̄ no. in. c. p̄ut nobis. de dolo. vbi ille q̄ iurauit parere mādatis ecclesie vl̄ iudicis si se grauat̄ pōt appellare: q̄ iuramētū nō se extēdit ad hoc q̄n ē ḡnaliter latū. ⁊ qd̄ no. in. c. ex tenore de sen. exco. vbi tenet idē Pa. q̄ etiam ex cā noua supueniēte vl̄ si erat pri⁹ erat occulta: pōt ille q̄ iurauit r̄ndere corā aliq̄ iudice nō obstāte iuramēto ḡnāli illū recusare: nec ob. p̄dictis q̄ iuramētū hz clausulā seu vim clausule. Si nō valet qd̄ ago vt ago valeat quātū pōt: vt in. c. q̄to. ⁊. c. ad nostrā. de iureiu. nō. i. l. cōpat. §. fili⁹ mr̄ez. ff. de le. z. ⁊ p̄ Bar. in. l. si q̄s p̄ eo. ff. de fideius. ⁊. i. l. sciēdū. ff. de ver bo. obli. Et iō debet aliq̄d opari qd̄ nō faceret si p̄dicta eēnt vera: q̄ aliq̄d opat̄ tū q̄ adijcit vinculū ⁊ ligat stricti⁹ ipsū iurātē: ⁊ q̄nq̄ accumulat forū foro: vt in. c. fi. de foro cōpe. li. 6. In casu āt vbi nihil oparet̄ vl̄ parū tūc bn̄ verū ē q̄ hz vim illi⁹ clausule s̄ h̄ nō ē i casib⁹ p̄dict̄: q̄ stricti⁹ strigit ⁊ iō sufficit. facit etiā p̄ p̄dict̄ qd̄ no. d. An. in. c. ex litter̄. de spō. ⁊ seq̄t̄ ibidē Pa. q̄ sicut eq̄tas p̄toria. Facit vt in stipulatiōib⁹ p̄torijs pro mittēdo simplicit̄ factū alienū i dubio iterp̄tet̄ p̄misisse se factur̄ ⁊ curatur̄ quātū i eo est: vt in. l. q̄tiēs. ff. de ver. obli. Ita eq̄tas iuris canonici hoc inducit i mā canonica: vt patet in. d. c. ex l̄ris. ⁊ in glo. ibidē vbi parētes q̄ p̄ filijs iurāt spōsalia: nō peccāt licz nō sequāt̄ nisi ex eor̄ defectu: nō q̄ illud iuramētū intelligit̄ quātū i eis est se facturos. Itē facit qd̄ no. Pa. in. c. cū clerici. de ver. sign. vbi dicit q̄ iuramētū generalit̄ p̄stitum debet restringi q̄tū pōt vt min⁹ obliget iurātē q̄ vbi tractat̄ de obligatiōe ē faciēda stricta interp̄tatio. alle. c. ad nostrā. el z. de iureiu. ⁊. c. i. eo. ti. li. 6. ⁊. l. quicq̄d astringēde. ff. d̄ ver. obli. Itē in. c. queādmodū. dicit idem Pa. q̄ iuramētū i aliq̄ ꝯtractu recipit oēs ꝯditiones ⁊ limitationes ⁊ subauditiōes quas habet ille ꝯtractus ⁊ siīliter si apponit̄ in dispositiōe vl̄ obligatiōe q̄ regulat̄ ab illa. facit p̄ hoc. l. fi. C. de nō nu. pe. ⁊ no. p̄ Bar. in. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. pro socio. qd̄ bn̄ nō. quia faciunt ad multa in materia iuramenti ⁊ voti. vide ad hoc qd̄ nfra. d. §. 5. ⁊ 6. Itē si iuro alicui dare cras pecuniā intelligit̄ nisi fuero ab eo absolutus: quia pōt et

ꝓrogare terminū ⁊ absoluere: vt in.c.i.de
iureiurā Jtē si iuraui pecuniā tibi reddē ad
certū tēp⁹ spē future nūerationis intelligit si
pecuniā mihi mutuaueris.C.ↄ nō nu.pe.l.
indubitati. Jtē si iuro tibi dare dotē intelli
git si nuptie subsecute fuerint.ff.de iure do.
l.stipulatōnē. Jtē si iuro tibi reddere bladū
vel vinū: intelligit eiusdē bonitatis.ff.si cer.
pe.l.cū qd. Jtē si quis iurauit facta pace cū
aliquo de nō eū offendēdo sub certa pena ta
lis ꝓmissio refert ⁊ restringit ad offensam
rōne inimicicie p̄terite nō ad nouā ex p⁹ fa
cto īsurgētē ex noua causa ſm Bar.i.l.aut
facta.§.cā.ff.de pe.sequit Pa.in.c.cuz int
ↄ renū. Jtē si aliqs renūciauit cū iuramēto
iuri qd habet vl hr̄e sperat in aliq̄ re aut hr̄e
pōt nō intelligit ad ius supueniēs ex noua
cā vel noua spē: vt dicit Pa.in.d.c.cū int.
¶ Sz q̄d si p̄lat⁹ iurauit nō alienare bona
eccl̄e sine lnia pape aut supioris. R. Pa.in
d.c.tua nos. q interp̄tat ut nō possit aliena
re sine licētia: q2 designatio hui⁹ verbi licētia
est q debet primo peti etiā in casu licito q̄si
p̄lat⁹ reseruet in se cognitionē: vtr casus sit
licit⁹ vl nō. ꝑ hoc facit in sili.c.licet.de regl'a.
Jtē q2 si intelligeret de illicita solū: sic iura
mētū nihil valeret q2 nec cū licētia supioris
pot fieri: g̃ oportet intelligat de oi licita: cō
cord. Jo.an.ibidē ſ hn̄ nō obstāte iuramen
to posset alienare si supiorū posset adiri: ar.
optimū i.l.tutor q̄ reptoriū.ff.de admi.tu.
vbi ex cā necessitatis pōt tutor iūētario nō
facto administrare bona pupilli qd al's necessi
tate cessāte nō pōt. Facit ad h qd nō Jo.iz
q.z.c.sine exceptōe ⁊.c.placuit Hug. ⁊ Ar
chi.in.c.abbatib⁹ eadē cā et.q. ⁊ Jo.de san
to.in cle.p̄ma.de reb⁹ ec.nō alie. vbi dicit in
casu illi⁹ cle. alienationē posse fieri ipune si
necessitas nō capit tātā dilationē ⁊ tenuit
Pau.in disputatōe q̄ incipit ↄdēnat⁹. Se
quit hoc Car.in.d.cle.p̄ma ⁊ Pa.c.fi.de
eccle.hedi.qd nō.pro religiosis habentibus
prelatos in remotis.
¶ Utrū iuramētū illi⁹ q̄ iurauit aliquā ac
cipere sit interp̄tādū vt possit itrare religio
nē. R. Pa.in.c.cōmissum.de spō. ſm vnaz
lec.q̄ sibi placet q sic: ⁊ iō interp̄tat q eā ac
cipiet nisi ingrediat religionez: nec obstat
q vt cōtrahat ibi cōsulit: ⁊ postea ingredia
tur q2 istud fit ꝓpter vulgi opinionē ne ap

pareat piur⁹ cū in veritate nō sit. Si vo dice
res quō iueniat ista iterp̄tatio. R. q subin
telligit nisi moriat.⁊c. vel dic qd habet i.c.
puenit.el.z.de iureiu. vbi dr̄ ꝓmissū nō in
fringit q̄ in melius cōmutat.
¶ Utrū iuramētū iterp̄tabit vt habeat lo 4
cū in casu ficto. R. Pa.in.c.ex parte.el.z.
de cle.nō resi. q si iuramentū nō tēdit i ali
quā lesionē illi⁹ qui iurauit ⁊ facit ad bonū
illi⁹ cui prestitū est: tūc subest cā large inter
pretandi: vt in.d.c.ex pte. vbi ille qui iura
uit residere si se absentat ꝑ necessitate eccl'ie
habet ꝓ residēte. Si vo iuramēti obseruan
tia tēdit in dānū iurantis vel illius cui fit:
licz respiciat vtilitatē alteri⁹ tm̄: tūc nō ver
rificat in casu ficto: ꝓbat istud ſm cōmunē
lecturā i.c.ad nr̄az.el p̄mo.ↄ iureiu. vbi dr̄
q iuramētū debet seruari in casu specifico ⁊
nō in casu ficto. Nā ibi tenent Jnno. ⁊ Jo.
an. q debitor q̄ iurauerat nō molestare cre
ditorē sup pignore donec soluisset sibi debi
tū q nō sufficit: q creditori sit satisfactū ex
fructib⁹ pignoris sz oportet p̄mo q fiat rea
lis solutio debiti licz ficte soluerit ex q̄ pcepit
debitū ex fructib⁹ pignoris. Facit.l.lutius.
ff.de cōdi. ⁊ demō. vbi no. q ↄditio debet fie
ri i forma Bar.tm̄ in.l.ampli⁹.ff.rē ra.ha.
determinat ↄtrariū i isto casu: q2 iussus da
re seu soluere implet cōditionē cōpēsando.l.
si peculiū.§.i.ff.de sta.lib. Jtē impedit⁹ iu
sta de cā facere qd ꝓmissit: nō est piurus.l.
fi.ff.q̄ satisda.co. ⁊.c.significante.de pigno.
Sz si tibi nō soluo q2 tu mihi non soluis fa
cto tuo ipedior: g̃ nō ero piurus. Et hec opi
nio mihi videt verior de iure. nec ē ↄtra ca
sum nostr: q2 iste debitor certat de dāno vi
tando: ⁊ creditor nullū dānū habet: ⁊ iō ha
bebit locū fictus intellect⁹ i tali casu: ⁊ sic ꝓ
cedit op. Bar. ⁊.d.c.ad nostram.non ꝓbat
contrariū.
¶ Utrū in oi iuramēto debeant subaudiri 5
multe cōditiones. R. gl.in.c.quēadmodū.
de iureiu. q in iuramēto assertorio nulla cō
ditio sibi intelligit: in iuramēto vo ꝓmisso
rio hn̄ multe subintelligūt: vt si deo placue
rit.zz.q.z.beat⁹.§.i. Jtē si placet pape: vt
in.c.veniētes.de iureiu. ⁊ alie de quib⁹.i.d.
glo que meli⁹ patebūt i se.c. Et no. ſm p̄di
ctā glo. q ꝓpter hoc iuramētū nō est condi
tionale ⁊ etiā ſm Pa.ibidē si exp̄māt: vt in

c.significasti.⁊ qđ ibi no. de ele.⁊ i.l.3.ff.de
le.i.⁊.l.aliqñ.ff.de cōdi.⁊ demō. Sȝ tu dic
vt scilicȝ matrimoniū.3. ipedimēto.3.§.i.
6 ¶ Et hec oīa que de interꝓtatōe iuramēti
dixi intellige qñ ille q̇ iurat nō habet expres-
se ⁊ specifice animū obligādi se sup aliq̇ de-
terminato ꝯtra interꝓtationē: q2 tūc nō va
leret interꝓtatio vt no.in.c.veniēs.per Pa.
de iureiu.⁊ facit.c.iuramēti.22.q.5.in ar.
7 ¶ Quid si iuratᷓ sup re nō subiectaȝ pape.
R. Pa.in.c.cōstitutꝰ.de rescrip.ꝙ in rebꝰ
vel iuribꝰ nō subiectis sibi non subintelligitᷓ
illa clausula.d.c.veniētes.iō papa non pōt
absoluere a iuramēto ꝑstito sup rebus non
spectātibꝰ ad eum sine causa rōnabili: vt no.
glo.in.c.quāto.de iureiu.⁊.c.cum inter.p.
de renun.

i **Iuramentū** v.de obligatione iu
ramēti ꝓmissorij vtrū semꝑ sit obligatoriū
R. vt colligo ex Archi.in.c.si aliq̇d.22.q.
4.⁊ canonistis.in.c.si vero.d iureiu.⁊ theo.
in.3.dis.39.ꝙ sic.vt.ĵ.periuriū.§.i. Fallit
hoc in.27.casibus se.
1 ¶ Primꝰ qñ iuratᷓ aliq̇d qđ est pctm̄ mor-
tale: q2 istud vergit in interitū salutis eter-
ne: q2 pena eterna punitᷓ.c.vnū orariū.25.
dis. vnde q̇ iurauit spolia diuidere nō tenetᷓ
q2 debet reddere.c.ea te. de iureiu. vlᷓ spolia-
re ꝓrimū nō tenetᷓ ꝑm Jo.an.in d.c.ea te.
⁊ illud qđ dr̄.22.q.4.§.ecce.refertᷓ ad con
scientiā erroneā qua se credebat teneri pro-
pterea nō seruādo mortaliter peccat.
2 ¶ Secūdꝰ qñ qđ iuratᷓ ē pctm̄ veniale i se.
q2 silr̄ vergit in dispendiū ꝓprie salutis:
q2 ꝑ ipsa impeditᷓ hō vt nō cito ꝑueniat ad
salutē eternā.c.qualis.25.di.⁊.c.2.de pac.
li.6. Hug.tenet ꝙ si seruat tale iuramentū
peccat mortaliter q2 facit ꝯtra istud.c. ima
lis.22.q.4. Sȝ Rod.tenet ꝙ solū venialitᷓ
qđ verū est qñ simpliciter cōmittit veniale
sed si iō cōmitteret q2 iurauit dic ꝙ mortali
ter peccaret: q2 nomē dei assumit in malū.
3 ¶ Tertiꝰ qñ iuratᷓ aliq̇d qđ est cōtra ꝯsilia
euāgelica: puta ꝙ nō efficietᷓ eꝑs religiosus
⁊ hmōi.nec obstat.c.florentinū.85.di.quia
nō dicit ꝙ teneat votū sed peccauit morta-
liter iurādo cōtra secūdā partē iusticie: q̄ ē
facere bonū sicut si iurasset ꝯtra primā ꝑtē
que est declinare a malo.

¶ Quartꝰ qñ iuramentū excludit opꝰ pia 4
intētione faciendū pro deo: vt cum iurat ꝙ
nihil dabit ꝓ deo vel consulet proximo vel
nō consolabitᷓ talē: vel nūꝗ̄ erit fideiussor
vel nūꝗ̄ mutuabit pecuniā ⁊ huiusmodi: q2
deus nō accepit talia iuramēta cū dicat cō
trariū faciendū ex charitate fraterna ibi q̄-
cunq̄ vultis ut vobis faciant homīes ⁊ vos
eadē facite illis.
¶ Quintꝰ qñ iuratᷓ aliq̇d qđ ex se est indif- 5
ferens tn̄ meliꝰ esset facere cōtrariū ꝗ̄ nō fa
cere. vel nō facere ꝗ̄ facere: sicut qñ quis iu
rat ꝙ nō tenebit talē in suo seruitio: vel nō
loquetᷓ cū tali de tali re: vel nō ibit ad domū
suā vel nō coquet ad furnū suū: qđ tamē me
lius esset facere cōtrariū. Intellige istū ca-
sum verū qñ quis solū ex se iurat: q2 secꝰ eēt
si cōuenisset cū proximo ad tale faciendū ex
aliquo bono respectu: ⁊ ita iurasset ei: quia
bene esset obligatus.
¶ Sextus est qñ iuramētū est cōtra bonuȝ
publicuȝ sicut qñ q̇s iurauit ꝙ subtrahet se
ab onere publico: istud no. Pa.in.c.ꝑuenit
el.ꝑ. de iureiu. facit.c.si diligēti.de fo.cōpe.
¶ Septimꝰ qñ iuramētū vergit in dispen
diū ꝓprie salutꝭ corporalis queadmodū nō
teneret si vergeret in dispēdiū salutis alteriꝰ
22.q.4.c.i.cū.4.c.se.ita nec in ꝓpriaȝ.c.si
nō licȝ.23.q.5.22.q.4.§.illicitū. Glo.in
d.c.si vero.restringit hoc verū qñ directe:
Secus si occasionaliter: ⁊ ponit exemplum
de illo q̇ iurauit stare rome de mense augu-
sti q2 licȝ ibi moriantᷓ multi: nō tamē semꝑ:
⁊ iō tenetᷓ stare. Sȝ Jo.an.restringit dictū
glo. verū nisi ex iminenti infirmitate vlᷓ cō
plexione iudicaretᷓ sic iurans ex tali mora
moriturꝰ. Ex quo colligo ꝙ qñ verisilr̄
ex q̄litatibꝰ ꝑsumitᷓ de morte habet locū ꝙ
nō obligat. Et ꝓpterea Pa.increpat cartu-
sienses ⁊ reputat eos nō in bono statu in.c.
verū.licȝ male iudicet: q2 sūt in bono statu
⁊ deo seruiētes nec exponūt se periculo mor
tis corporalis: sȝ carnē abdicant vt a vitijs
animꝰ sit liber. Multa alia possent adduci
ad probādū ꝙ sunt i bono statu sed breuita
tis cā omitto: idem dic ꝙ iuramētū nō obli
gat quādo cedit mutilationē q2 nemo mē-
brorū suorū est dominꝰ.l.liber homo.i ꝑn.
ff.ad.l.aqui.limita istud.7.verū nisi mors
vel mutilatio esset infligenda ex iusticia q2

tūc nō posset cōtra iuramētū fugere: ut sup carcer. §. 4. ⁊. s. fugere. §. ꝑ.

¶ Octauꝰ nō obligat iuramētū qn̄ quis iu rat ex calore iracūdie: ꝺm Jo. an. in. c. ex lit teris. de iureiu. sicut in sili dicit glo. singula ris. in. c. ex litteris. de diuor. ꝙ ꝯfessio facta ex calore iracūdie nō valet quod limitat. d. Ant. verū qn̄ calor iracundie fuit tantꝰ ꝙ deliberate istud iuramētū nō fecisset. Quia hec volūtas nō est discreta. Facit glo. in. c. dudū. de cōuersi. cōiuga. q̄ dicit ꝙ calor ira cūdie nō obligat. Et idem dico qn̄ iuratur abrupte. facit quod no. Inno. in. c. littera turā. de voto. ⁊ Rica. di. 39. ar. 3. q. 2. super 3. sententiarū.

¶ Nonus qn̄ iuramētū est metu extortū: intellige si animū obligādi se nō habuit: al's hn̄ tenet̄ ꝺm coīter doc. sed si nō habuit ani mū obligādi se ꝙ nō obliget̄: patz ex iaz di ctis: ⁊ facit glo. in. c. auctoritatē. 15. q. 6. an aūt peccauit sic iurādo cū tali aīo dicit Pa. in. c. si vero. eo. ti. ꝙ si est hō ꝑfectꝰ peccauit venialit̄ al's nō: sed ego dico ꝙ nec ꝑfectus nec impꝑfectꝰ peccauerit etiā venialit̄. Et ꝓ hoc facit ꝙ ī sili d̄r in. c. ne quis. 22. q. 2. in tellige hoc vt colligit̄ ex. d. c. ne quis. qn̄ iu rando habuit aīuz solū inducēdi iuramētū ad reuerētiā dei nō ad obligationē suā: ⁊ in mēte habuit aliquā circūstātiā debitā qua verū iurabat: puta ꝓmitto ꝙ dabo tibi cē tū cū ista subauditiōe. s. si sū tibi obligatus ex debito ⁊ nō alit̄: licz h̄ nō exꝓmat ⁊ hmōi q2 sic vtit̄ silatione licita q̄ licet vt in. c. vtilē 22. q. 2. Secus esset si iurando credebat se obligatū ex iuramēto ⁊ tm̄ nō intēdebat ob seruare q2 sic esset peccatū mortale: vt in. c. querelam. de iureiu. Facit. c. ille. 22. q. 5. ⁊ qđ no. glo. in. d. c. auctoritatē.

¶ Sz q̄d si sumus in dubio an habuit aīuz obligādi se vl̄ nō. R. Pa. in. d. c. si vero. ꝙ est presumēdū ꝙ nō habuit animū obligan di. ar. c. super eo. de renūci. ⁊. l. cū indebito. §. i. ff. de proba.

¶ Quero q̄re magis eccl'ia obligat in iura mēto etiā metu extorto: q̄ṫ i voto: cū iuramē tū ⁊ votū ambulēt pari passu. R. Pa. i. d. c. si vero. ꝙ ex hoc q2 iuramētū frequētius accidit. ⁊ ne det̄ mā deierādi. Tn̄ q̄tū ad ve ritatē obligatiōis, pari passu obligatiōis va dūt votū ⁊ iuramētū: vt in. c. debitores. nō. in. c. i. de iureiu. ⁊ in. c. licz. ⁊ in. c. magne. de voto. Ex quo infert Pa. in. c. verū. de iure iu. cū glo. ibi ꝙ nō seruātes iuramētū metu extortū nō sunt puniendi tāq̄ꝫ ꝓ directo per iurio Host. etiā ⁊ Jo. an. ⁊. d. Anto. ⁊ seq̄t̄ Pa. ⁊ tenent in. d. c. verū. ꝙ nō peccat mor taliter tale iuramentū nō seruās: sed venia lit̄. facit tex. in. d. c. verū. qui dicit ꝙ ꝓ mor tali crimine nō sunt puniēdi. ⁊ no. ꝙ loquit̄ in eo q̄ iurauit aīo obligādi se: quia si aīum nō habuisset nō esset dubiū. Cōclude ergo sic ꝙ si habuit aīuz obligandi se qn̄ iurauit ꝙ tenet̄ seruare: nisi vergat ī dispēdiū ꝓꝑe salutis aut alteriꝰ conditionis de supradict; sz nō de precepto: ita ꝙ mortalit̄ peccet. Si ꝟo nō habuit aīum obligādi vel sumꝰ ī du bio: sic nō obligat̄ ad seruādū: vt ē tex. in. c ꝑ. qđ metus cā. ⁊ qđ d̄r in. c. si vero. debet in telligi ad timorē: ne passim quis cōtraueni at: sed cū bona maturitate ⁊ licētia superio ris. Similiter. c. licz. de iureiu. li. 6. Facit. p hoc qđ ibi dicit non vi vel metu extortū. ⁊ ibi tenet Archi. ⁊ multi in. c. cū contingat. eo. ti. verū ꝙ nō tenet iuramentū metu ex tortū ī casu a lege ꝓhibito. Facit. aut. sacra puberū. C. si aduer. ven. sed si nō est in casu a lege ꝓhibito: sic tenet iuramētū ꝺm Uin. ⁊ sequit̄ Pa. in. d. c. cū contingat. q̄uis me tu extortū: ꝺm tamē ꝙ dixi s sub peccato ve niali. Et hec intellige in iuramento ꝓmisso rio ex metu qui pōt cadere in cōstantē extor to ⁊ cōtra iusticiā: q2 si esset iuramētū asser toriū nō excusaret̄ ꝓpter metū si mēdaciuz iuraret a peccato mortali. 32. q. 5. ita ne. ⁊ de his que vi vel me. c. sacris. no. glo. in. d. c. auctoritatē: nec similiter in iuramēto ꝓmis sorio excusat leuis metꝰ. nisi vt dictū est qn̄ nō habuit aīuz obligandi se.

¶ Decimꝰ nō obligat iuramentum quādo 12 res super qua est iuramentū factum nō per durat in eodem statu: sed venit ad talē sta tum ꝙ temerariū esset tunc taliter iurare: puta quis iurauit ꝙ non efficietur miles vel negociator: vel non recipiet feudum a tali domino postea venit ad paupertatem: ita ꝙ non potest viuere nisi efficiatur miles vel negociator ⁊ huiusmodi. Ratio quia si a principio fuisset iste casus ⁊ iurasset iura mentum fuisset temerariū: ⁊ ideo potest ꝓ pria auctoritate contrauenire ꝺm Archi.

in.c.aĩaduertendũ.zz.q.z.facit pro h.zz.
q.z.ne quis.⁊ dicit glo.in.d.c. queadmodũ
semꝑ subintelligi in iuramẽto.s.si res i eodẽ
statu ꝑmanebit. Idẽ de illo q̇ iurauerat red/
dere gladiũ homini sane mẽtis quẽ non red/
det effecto furioso.zz.q.z. ne q̇s. Itẽ cum
quis iurauit aliquã accipe:⁊ illa cõtraxit ꝑ
verba de pñti cũ alio. Similiꝰ qñ quis cum
abundaret promisit tenere obstagia: nũc nõ
põt nisi mẽdicet:⁊ eũ nõ cõuenit mendicare
nõ teneꝰ.ar.c.querelã.⁊.c.breui.eo.ti.secus
ꝫm Hosti.si eũ nõ dedecet mẽdicare vł si tẽ
pore iuramẽti hec cõditio inerat.s. ꝙ oporte
bat mẽdicare quia teneꝰ. Itẽ qñ quis iura/
uit nõ mutare sepulturã vel testamentũ: q̇a
põt ex noua causa: vt.j.sepultura. Facit qđ
no. Pa.in.c.veritatis. de iureiu. vbi dicit ꝙ
si iurauit respectu dignitatis vel alteriꝰ qua
litatis existẽtis in iurante vel in illo cui iura
tur: ꝙ illa deficiente nõ teneꝰ. Puta iuraui
tibi qñ eras epũs obedire: nũc cũ sis depositꝰ.
nõ teneor.c.venerabilem. de elec. vel iuraui
tanq̃ canonicus vel scholaris.ar.d.c.vene
rabilẽ.⁊.c.cũ inter.p.⁊ qđ ibi no. de renũ.et
tenet Fede.cõsi.158.sed istud dictũ suũ limi
tat Pa.qñ iurauit nõ simpliciꝰ: sed vt talis
secꝰ si simpliciter: q2 semꝑ obligaꝰ si verba
iuramẽti iportant.ar.32.q.8.c. vnico. nisi
vt dictũ est veniret ad talẽ statũ: in q̃ si vel/
let iurare eẽt temerariũ.quod no.bene.

13 ❡ Undecimo qñ ẽ cõtra bonos mores nã/
les: vtputa q2 prebet occasionẽ delinquendi:
vt in.c.queadmodũ predicto.⁊ i regula: nõ
est obligatoriũ. de reg.iur.li.6. Exẽplũ vir
iurat nõ agere cõtra vxorẽ rerũ amotarum
quia nõ valet: vt.ff. de pac.do.l.conuenire.
Ratio q2 tale iuramẽtũ preberet occasiõez
mulieribus furãdi. Similiꝰ qui iurauit nõ
denũciare aliquẽ: ñ tenetur: quia ẽ cõtra bo
nũ aĩe delinquentis ⁊ charitatis.z.q.j.si pec
cauerit.⁊ de iudi.c.nouit. Facit.l.si vnꝰ.§.
pacta.ff. de pac.limitat tñ istud exẽplũ Ho.
in.d.c.queadmodũ.verũ: ꝙ nõ teneꝰ nisi qñ
vellet denũciare solũ ꝓpter comodũ ꝓpriũ
q̇a sic nõ liceret.facit.c.ad nostrã el.j. de iu/
reiu.sed oportet denũciet vel agat ꝓpter bo
nũ commune principaliter: ⁊ si secundario
propter bonum proprium.

14 ❡ Sed quid de accusatiõe.dic vt supra ac/
cusatio.§.6.

❡ Duodecimo qñ iuramẽtũ ẽ contra votũ 15
vel iuramentũ vel promissionẽ priꝰ factaz:
vt in.c.sicut ex lr̃is.de spõ.⁊.c.quãto.de iu/
reiu.⁊ in.c.intellecto.eo.ti. Intellige si pro/
missio etiã fuit simplex ꝫm Ho.⁊ Pa.⁊ In/
no.in.d.c.sicut.q̃uis post Inno.teneat cõ/
trariũ in.c.veniens.de iureiu.sed non ẽ ve/
rum per.c.iuramenti.zz.q.5.

❡ Sed quero: vtrũ actus gestus ꝯ pmũ iu 16
ramentũ sit ipso iure nullus. R. Pa.in.d.
c.intellecto. ꝙ si actus depẽdet a mera volũ
tate iurãtis: puta quia nullo iure ꝓhibeꝰ: sic
tenet. Unde dicit Inno.in.c.dilecto. de ꝓbẽ.
ꝙ si quis iurauit nõ alienare librũ: ⁊ tñ alie/
nauit tenet alienatio: lz sit ꝑiurus. Facit.c.
vltima volũtas.13.q.z.i glo.vbi tangiꝰ ꝙ
qui iurauit nõ mutare testamentũ si mutat
tenet secũdũ: lz sit ꝑiurus: nisi in casu de quo
s.§.12. Hosti.in.c.cũ marthe.de cele.mis.
tenet ꝙ nõ valet secũdũ testamẽtũ. Sz Jo.
an.in regula qđ semel placuit.li.6. tenet ꝙ
valeat q2 nullo iure caueꝰ ꝙ sit nullũ factũ
per quod fit cõtra iuramentũ: quod veruz ẽ
qñ actus depẽdet a mera facultate iurãtis.
Si aũt dispositio actus nõ depẽdet a mera
volũtate iurantis: puta q2 interdiciꝰ a lege
fauore ipsius iurãtis. Exẽpluz in muliere ⁊
minore qui nõ possunt alienare vel aliũ con
tractũ facere sine certa solẽnitate: ⁊ tũc actꝰ
iuratꝰ cõtra primũ iuramẽtũ nõ valet ipo
iure: ⁊ sic intellige glo.c.licet.d iureiu.li.6.
Ratio q2 actus sine iuramẽto erat ipso iure
nullus obstante ꝓhibitiõe legis. Rõne autẽ
iuramẽti sustineri nõ põt: quia iaz obligaue
rat se deo per primũ iuramẽtũ: ⁊ sic secũduz
iuramẽtũ fuit illicitũ. ⁊ idẽ dic quãdo actꝰ
prohibeꝰ rõne publice vtilitatis.⁊ iste ẽ ca/
sus.d.c itellecto. Dic ergo ꝙ si lex seu statu/
tuz nõ resistit actui iurato ꝙ si fiat cõtrariũ
nõ ẽ ipso iure nullus: secus si resistit. Ita te/
net Archi.in.c.si a sede.de ꝑben.li.6. Bal
par de calde.in.c.cũ contingat. de iureiurã.⁊
Spe.de emp.⁊ vẽ. quod nota ꝓcautela mu
lierũ que timẽt ne inducãtur ad aliqua faci/
enda in eoꝝ ꝑiudiciũ: ꝙ iurẽt priꝰ in manu
alicuius corã testibus se nolle tales alienati
ones vel renũciationes facere: dũmõ qñ cõ/
trariũ faciũt intẽdant nõ facere cõtra iura/
mẽtũ primũ.s.nõ effectualiꝰ renũciare ß so
lũ ꝟbaliter: q2 sic nõ erũt ꝑiure in cõscia: eo

q primũ iuramẽtũ intellexerũt effectualit: non verbaliter solum.

7 ¶ Tertiodecimo nõ ẽ obligatoriũ iuramentũ qñ ille cui ẽ prestitũ frãgit fidẽ iurãti: sed no. sm Pa.in.c.peruenit.el secũdo.de iureiuran. q qñq due obligationes respiciũt se adinuicẽ: puta pmisi tibi equũ pter quod alius promisit mihi centũ: & sic si ego nõ suo promissũ: nec ille tenebit mihi de centũ: & sic intellige illud. Frangendi fidẽ fides frangatur eidem.ff. pro socio. l.sic cõuenerit. in fine 28.q.2.si infidelis.ff. de inoffi. testa.l. si instituta. C.de pac.l. cum pponas. la secũda & sic intelligit dictũ.c.peruenit.&.c.constitutus.de penis. Idẽ dico quãdo cõditionaliter promisi: puta iuraui ire romã si dederis centum: si nõ das nõ teneor: quia pmissio mea nõ purificat nisi a tempore existẽtis conditionis.l.cedere diẽ.ff.de verbo.signifi.insti. de verbo.oblig.§.ex cõditionali. Quãdoq autẽ obligationes nõ referũt adinuicẽ: sz ad diuersa. Exemplũ promisi tibi simpliciter centum: & nõ ex hoc sed simpliciter pmisisti mihi aliquid facere: tũc licz ego nõ impleaz promissũ: tamẽ alter tenet: quia nõ pmisisti mihi rõne pmissionis mee: sz simpliciter & de specie ad speciem non fit cõpensatio: vt no.in.c.2.de deposito. hoc tenuit Cy.in.d. l.cũ proponas. & sic intellige.c.noli.23.q.6. vbi dicit qd hosti seruanda est fides: nec obstat.c.quod deo patri. 33.q.5.de voto viri & mulieris. vbi licet alter frangat: alter tamẽ tenetur seruare: quia ibi simpliciter quilibet eorum vouit deo non conditionaliter. et ei est obligatus.

8 ¶ Sed qd si ille, cui iuraui nõ implet pmissum ex necessitate aliq: puta qr non põt. R. q nihilomin9 ego nõ teneor ad iuramẽtũ factũ pp illud: qr videt tacite sub tali cõditiõe iurasse. & hoc tenet d. Anto. & Pa.in.c.sic. el.3.de iureiurã. & placet: licz alij teneãt hoc verũ solũ non teneri qñ ex negligẽtia alius nõ attendit vel ex voluntate.

9 ¶ Utrũ ille qui iurauerat seruire sub certa mercede soluẽda quolibet mẽse q nõ potuit implere seruitiũ pter defectum solutiõis. Puta qr nõ potuit stare in loco: nũqd poterit agere p interesse suo ex q p eũ non stetit. R. Albri.in.l.ediles. ff. de edili.edi. q sic.p hoc bon9 tex.in.l.si in lege.§.colon9. & in.l. qui operas.ff.loca.sec9 si nõ impleuit sui. iũ cũ posset: qr nõ habebit salariũ per predictã l.ediles.§.primo.& per.l.iulianus. §. offerri.ff.de act.emp.& vendi.

¶ Utrũ iurãs vel pmittẽs nõ expellere inquilinũ possit expellere: si nõ soluit pensionẽ R. q sic sm Pa.in.c. tua nos. de iureiurã. 20
Facit.l.quero.§.inter locatorẽ.ff.locati vbi pz: q si cõductor pterit: id qd tenet ex natura cõtract9: nõ teneri ei locatorẽ ex pmissione locationis. Idẽ dico in patre qui pmisit nõ exheredare filiũ. Intelligit nisi crimẽ ingratitudinis cõmiserit.l. quidã cũ filiũ. ff. de verbo.obliga.& generaliter sm Bart. in d.§.inter locatorẽ. Hic.§. facit ad oẽs contract9 in quib9 aliquid vltra citroq pmittitur vt quilibet non teneat seruare qd pmisit si per aduersam partem nõ seruat id propter qd sũt pmissa.d.§.offerri. Similiter si vir iurauit nõ dimittere vxorẽ. Intelligit nisi faciat cõtra legẽ cõiugij: vel si pmisit dotem põt dimittere si nõ soluit iuxta no. in.c. vestras.de dote post diuor. resti. Item si iuraui te nõ offendere. Intelligit nisi cãm offensionis cõmiseris.l. quiseruuz. ff.de vbo. obli. Facit qd no.in.l.cũ pater.§.libertis.ff. de leg.2.& qd no.in.d.c.queadmodũ.i glos.

¶ Quartodecimo. qñ mandatũ legis vel 21
superioris vult cõtrariũ iuramẽto: puta iuraui tibi dare.x. Judex precipit ne tibi dare debeã ex aliqua legitima causa.nõ teneor.c. significauit.de censi.l.fi.ff. qui satisda. cog. vel de lege. puta fuisti excõicatus post iuramentũ tibi factũ de aliquo tibi dãdo: nõ teneor nisi absoluaris.de quo tñ dic vt.s. Excõicatio.8.§ 12. Ideo in oĩ iuramẽto subintelligit. Saluo iure supioris vl alteri9 sm Jo.an.i.d.c.queadmodũ.fac.c.veniẽs.e.ti.

¶ Quintodecimo quãdo iuramẽtũ est in p 22
iudiciũ alteri9: puta canonici iurãt quod si aliquis eoz efficiat episcop9 seruabit quedã in preiudiciũ episcopalis dignitatis. Nã talis factus epus nõ tenet: vt in.c.sicut est nostris.de iureiurã. Idẽ dic si cardinales iurassent in preiudiciũ sedis apostolice q assũpt9 in papam nõ teneret. Similiter cũ vir iurauit nõ stare cũ propria vxore. Intellige propter odiũ: quia nõ tenet & etiã propter cõtinentiã. Sed tunc ad requisitionẽ vxoris tenet reddere: sed nõ exigere: qr illud est soluz

in preiudiciū suuz. vide q̄d no. in. c. tua nos. de iureiur. in glo. hoc videt tenere Hostien. Trancre. Gof. ꝛ Jo. an. Idē dicēdū quis ꝓmisit tenere secretū: qꝛ quādo alteri nociuū nō tenet: quin possit ꝛ debeat reuelare illis qui possūt ꝓdesse ꝛ nō obesse. zz. q. 5. hoc videtur. Sentit glo. in. c. ego. de iureiurā. Similiter intelligit ꝙ nō tenet reuelare nisi ꝓducat in testem: quia ſm Inno. in. c. qualiter ꝛ quādo. el p̄mo. de accusat. tenet dicere etiā si cogitasset de hoc quādo iurauit. Facit c. qꝛ pleriq3. de officio ordi. li. 6. ꝛ. c. cōstitutis. el p̄mo. de testi. ꝛ. c. olim. de accusat. Itē cū quis exigit iuramētū ab aliquo de veritate dicenda. Si talis est hō ferus de quo p̄sumit verisimiliter ꝙ ꝓcedet nō seruato ordine iusticie: sic nō tenet reuelare q̄d scit: etiaz si posset ꝓbare: similiter ꝛ q̄uis nō sit crudelis sed qui ꝓcedet ordine debito nō debet reuelare ei que nō pōt ꝓbare. ar. c. si peccauerit z. q. i. ꝛ. z. q. 7. plerūq3. hec Rodo. illis tñ q̄ possunt ꝓdesse sed nō obesse teneret si iurauit. ar. zz. q. 5. hoc videt. Idem dic de eo q̄ iurauit nō prestare auxiliū tali. Intelligit scilicz iniuste. ſm Jo. an. allegat. c. petitio. de iureiur. ꝛ. c. primū. de his que fiūt a ma. par. ca. ꝛ. c. grauē. de exce. pre. etiā si iurasset de iusto auxilio nō dando nō obligat: quia iuramentū nō ligat ad illicita ꝛ contra ius. dicto. c. quāto. eo. ti. Idem dic de illo qui positus in dignitate ꝛ alienās bona iurat nō reuocare ꝙ nō tenet: vt in. c. intellecto. eo. ti. quia est in preiudiciū alteri⁹. scilicz dignitatis. c. cum cōtingat. in fi. eo. ti. c. z. de pactis lib. 6. Et hoc tene etiā si nō iurasset pri⁹ nō alienare. licz glos. sentiat oppositū. in dicto c. intellecto. per predicta. ꝛ hoc intelligo in notabili alienatione per quā ledit dignitas notabiliter. Secus esset in re modica qꝛ proprium est principuz donare. c. i. de dona. ꝛ in iuramēto facto a prelato de nō alienādo nisi cōsulto papa nō debet referri ad modicā alienationē: qꝛ iuramentum nō extendit ad verisimiliter nō cogitata. c. veniēs eo. sentit Fede. cōsi. zoz. Ideo iuramētū filiorū fa. ꝛ minorū ꝛ vxoris ꝛ seruoꝝ nō valet in preiudiciū illorū qui eorū curā habēt: ꝛ ideo possunt ea irritare sicut ꝛ vota: ſz Micho. de li. super. c. 30. nu. secus in alijs: puta voto castitatis sicut de voto habes. j. votū. z.

¶ Decimosexto. quādo iuramētū est cōtra legē positiuā vel statutū ꝛ licz fuerint multe opiniones vt recitat Pa. in. c. cum cōtingat. de iureiurā. tamē istud mihi videt verius dicendū circa istud: q̄d aut lex positiua seu statutū aliq̄d prohibet ꝓpter bonos mores cōseruādos ꝛ cōtra hanc nō valet iuramentū: vt in regula. nō est obligatoriuz. de regu. iur. lib. 6. Exemplū in muliere que viuēte viro dedit fidem adultero de cōtrahēdo post mortem sui viri cū eo non valet. Et intelligo de bonis morib⁹ naturalibus. quia sic lex est indispēsabilis ꝛ inuariabilis. 5. di. in p̄ncipio. ꝛ. 8. di. que cōtra bonos. Secus in bonis moribus ciuilib⁹: quia iuramentū contra ipsos valet. c. significante. de pigno. vbi valet iuramētū contra pactum legis cōmissorie. Aut lex seu statutū fundat super bono publico p̄ncipaliter: ꝛ sic nō tenet iuramentū factū contra. quia pactis vel iuramētis ius publicū remitti nō pōt. ad hoc. l. ius publicū. ff. de pac. Aut lex seu statutū nō est fundatū in bonis morib⁹ naturalib⁹ nec sup bono publico p̄ncipaliter: sed in odiū aliquorū: ꝛ sic tenet iuramentū quādo potest sine dispēdio salutis impleri: licz nō sine dispendio rerū temporaliū: vt in dicto. c. significāte. ꝛ in. c. debitores. de iureiurā. Idem dicēdū quādo lex p̄ncipaliter est fundata sup fauore p̄uato licz consequēter ꝛ secūdario sup publica vtilitate ꝙ iuramentū ligat. Et iste est casus proprie. c. z. de pact. lib. 6. ꝛ hoc q̄n nō cōtinet aliquā turpitudinē cōtra bonos mores naturales: nec ex parte iurantis: nec ex parte materie super qua prestat: nec contra bonū publicum p̄ncipaliter. Et ratio q̄re teneat iuramētū in istis duobus casibus est: quia iurādo nō peccauit: qꝛ talis lex potius est p̄uilegiatiua ꝙ preceptiua ꝛ ideo ei⁹ cōtrariū nō est in dispendiuz salutis eterne sed solū rerum temporaliū. Aut si peccauit trāsgrediendo tamē potest seruare sine peccato: ꝛ ideo tenet iuramētū. c. ꝛ si christ⁹. de iureiurā. iūcto §. illicitū. zz. q. 4. secus aūt eēt quādo ē cōtra bonos mores nāles vel cōtra ius publicuz p̄ncipaliter qꝛ sine peccato seruari nō potest.

¶ Utrū talis cōtractus factus cōtra legez vel statutū p̄ncipaliter fundatū super fauore vel odio p̄uato: ita firmetur iuramēto ꝙ

etiā heredes obligēt. R. ẜm Pa. in. d. c. cū cōtingat. q̄ cōis opinio ē quod sic q2 iuramē tū cōfirmatoriū validat actū inualidū ₇ ex eo oritur actio: vt in aut. sacra puberū. C. si aduersus vend. limita nisi dolo vi vel metu sit iuramētū extortū: vt in. c. ꝯtingit. eo. ti. ₇. c. licet. eo. li. 6. ₇ in. c. 2. de pac. li. 6. ₇ dicta auct. sacra puberū. secus eēt in iuramēto introductorio obligatiōis: puta iuro tibi dare centū nulla causa precedēte: q2 iste nō ē modus inducēde obligatiōis nisi in liberto. vt i l. vt iur. iurādi. i ṗn. ff. de ope. liber. ₇. l. fi. ff. de lite. cā. ₇ ibi Guil. de cu. ₇ Bart. i. l. insiurādū. la scđa. ff. de iureiurā. ₇ ideo nō ligaret heredes de iure ciuili sed de iure canonico si fuit in culpa nō implēdi: ₇ iuramentū erat simplex puta iurauit dare. x. ₇ penituit de peccatis suis credo q̄ teneatur per id quod dixi s. heres. §. 5.

25 ¶ Sed quid si i ṗdicta lege vel statuto fūdato super bono ṗuato vel odio dicat nō valere cōtractū nūquid valebit si iuramētū interponat. R. q̄ sic: Facit qđ no. Inno. in. c. 2. de regula. vbi dicit q̄ in istis spūalibus ius naturale prefert iuri positiuo.

26 ¶ Quid si addat statuto q̄ si seruata non fuit solēnitas debita presumit dolū vel aliā illicitā causam. R. q̄ si cōstat cōtractū esse verū ₇ nō ficticiū aut dolosū quo ad ipsū minorē ₇ huiusmodi ꝑ quo fit sic iuramētū ligat tam in foro aīe vbi credit ꝓ se ₇ cōtra se: vt in. c. significasti. el primo. de homici. ₇ no. in cle. i. de penis. q̄ꝫ etiā in foro cōtētioso quia cessat rō statuti. Si ṽo fuerit dolus vel fraus tūc si statuto suberat cā ṗsumēdi dolū vt q2 coiter in loco decipiebant dolose minores tunc saluabit opinio. Bal. ₇ Barto. ₇ aliorū qui tenēt iuramētū nō valere: q2 nō tollit ṗsūptionē statuti legitime inductā. secus esset si statuto nō suberat cā presumēdi fraudē: q2 tūc ligat iuramētū.

27 ¶ Sꝫ quero eṗs statuit q̄ quilibet clericus absens reuertat infra certū diē sub pena excoīcatōis: clericus de licētia epī iuerat ad studiū ₇ iurauerat creditori suo nō recedere añ ei⁹ solutionē: querit an obliget iuramentū vel preceptū prelati seu legis: ₇ videt q̄ iuramentū sit nullū: quia cōtra obedientiā superioris nō pōt seruari sine iteritu salut. d. c. cū cōtingat. ₇. c. 2. de pac. lib. 6. ẜ Pa. i. c. penitētes. de iureiurā. dicit ₇ ē dictū Jo. an. i mercurialib⁹ in regula in malis ꝓmissis. li. 6. q̄ ex quo cū licētia episcopi fuit in studio: ₇ ꝓ necessitate studij cōtraxerit debitū. videt se obligasse cū licētia episcopi: q2 vno ꝯcesso ꝯcedūt oīa sine quib⁹ illud nō habet effectū c. preterea. ₇. c. prudētiā. de offi. de leg. ₇. l. ad rem mobilē. ₇. l. ad legatū. ff. de ꝓcurato. et sic nō debet recedere sed seruare iuramētū. secus si sine licētia epī vl' nō pro necessitate studij sed ꝓ lasciuia: q2 tūc iuramētū nō valet cōtra obediētiā superioris Idē dico in patre reuocāte filiū qui predicto modo iurauerat ₇ idem de quolibet subdito ₇ facit ꝓ mercatoribus qui contra ꝓhibitionē suoꝝ dñoꝝ vadūt ad certa loca prohibita scđm q̄ ꝓhibere possūt: vt in. l. relegatorum. ff. de interdic. ₇ re. ₇ quod ibi no. q2 nō poterunt se obligare ad ibi standum nisi superiores tacite vel expresse cōsentiant.

¶ Decimoseptimo nō obligat iuramentū qñ iuramētū ponit sup cōtractu simulato ẜ distingue ẜm Pa. in. d. c. cū ꝯtingat. q̄ aut simulatio ē de cōsensu vtriusq3 partis tā sup cōtractu q̄ꝫ super iuramēto: ₇ tunc si ex iusta causa: puta iusto timore vl' q2 indigebat mutuo cōcepit pignus i forma vēditiōis vt creditor lucraret fructus: ₇ sic nō obligat iuramentū: quia defuit cōsensus ₇ fuit iusta causa simulādi ad hoc. c. i. q̄ metus causa. ₇. l. fi. C. de nō nu. pecu. Si ṽo ex iniusta causa fit puta causa fraudandi gabellas vel aliter ad deceptionē proximi simulauit vnum cōtractum eē aliū: ₇ iurauit singula cōtenta in instrumēto vera: tūc eo ipso est periurus: q2 simulatio intētiōis ex iniusta causa non excusat: vt no. i. c. inter rogasti. 27. di. sic ille q̄ ṗce vel precio deposuit falsū. c. i. de cri. fal. ₇ volens cōtrauenire nō debet audiri: sed si iurasset solū nō cōtrauenire illi cōtractui quem simulabat in deceptionē ꝓximi: licꝫ grauiter peccauerit iurādo in dānū proximi tamē nō obligat quia defuit cōsensus: vnde respectu dei nō exigitur absolutio a iuramēto. arg. c. tua. de spon. sed i fo. compe. cōpellit obseruare: nec auditur volēs allegare turpitudinē suā ₇ hoc verū inquantū est solum in preiudicium suum ₇ nō iminet periculum anime. Aut simulatio solum erat sup cōtractu ex parte vtriusq3: ẜ iuramētū interuenit ne 28

agaꝝ ꝯtra tacite vel expͤsse ⁊ hoc ne ꝯ̄tract⁹
feneratici⁹ detegereꝝ: ⁊ tunc iuramētū obli-
gat ⁊ ꝑinde ē ac si iurasset soluē vsuras. Fa-
cit qđ no. Cy. in. l. si ex cautiōe. C. de nu. pe.
vbi ꝯ̄cludit ꝙ iurās nō opponere exceptio-
nē. de nō nu. pe. obligaꝝ lȝ simplex renūcia-
tio nō valeret. In foro tñ aīe si nō habuit in
tentionē obligādi se nō teneꝝ: vt dixi. s̄. Si-
militer si ꝯtract⁹ simulat⁹ nō pōt ꝑuari sine
pctō vt ꝯtract⁹ simoniac⁹: licȝ ꝯ̄cipiaꝝ sub
alio ꝯtractu: q2 tūc iurās sciēter peccat mor-
taliter: ⁊ teneꝝ nō seruare. 22. q. 4. per totū
Aut simulatio fuit ex ꝑte iurātis tātū super
ꝯ̄tractu solū ab eo simulato vt q2 aliud ge-
rebat in corde: aliud in vbis: vel vsus ē ver-
bis duplicib⁹ callide iurādo: ⁊ tūc ꝑȝ Pa. in
d. c. cū ꝯ̄tingat. intelligiꝝ scđm intentionē
recipiētis: ⁊ sic de⁹ videꝝ recipe. 22. q. 5. q̄cū
ꝗ. ⁊. §. ex his oīb⁹. ⁊ sic ligat iuramētū scđȝ
distinctionē. de q̄. s̄. iuramētū. 4. in prin.

29 ¶ Sȝ qđ remediū erit qñ iuramentū inter-
uenit ne in ꝯ̄tractu simulato vsure petanꝝ
ex quo iurauit nō agere ꝯtra tacite vl' expͤsse
R. ꝙ ad vba iuramēti ē recurrēdū ꝙ si ver-
ba excludūt actū ⁊ exceptionē tacite vl' expͤs-
se tūc denunciet ecclesie q̄ poterit eū absolue
re. d. c. quēadmodū. ꝙ si iurauit nō denūcia
re nō valet iuramētū vt dictū est: intelligo
qñ ꝑncipaliter facit ex celo salutis ꝓximi: lȝ
secundario propter suā vtilitatē q2 si princi
paliꝝ faceret ꝓpter suā vtilitatē nō credo tu-
tus sit in ꝯ̄scientia ex quo iurauit nō denun
ciare: ⁊ sic intelligo ⁊ limito. c. primū. ⁊. c. de
bitores. de iureiuran.

30 ¶ Decimooctauo nō obligat iuramētū rōne impossibilitatis vel necessitatis: aut ma
gne difficultatꝫ post veniētis. Nā de impos-
sibilitate dꝫ impossibiliū nulla ē obligatio.
ff. de re. iur. de necessitate ⁊ magna difficul
tate dicūt doc. in. c. q̄relā. de iureiu. ⁊ i. c. bre
ui. eo ꝙ excusat a ꝑiurio rō: q2 deus respicit
animū nō manū. 14. q. 5. si q̇d inuenisti. ⁊ fa
cit. l. fi. ff. qui satisda. cog. vñ dicit Inno. in
c. venerabilē. de electꝫ. ꝙ vrgēte necessitate
pōt q̇s ꝓpria auctoritate frāgere iuramētū
si nō potest haberi superior a quo petaꝝ ab-
solutio. xi. q. 3. antecessor.

31 ¶ Sȝ quid si tpe iuramēti credebat se non
posse implere vel nō habebat ꝓbabilē causā
credēdi ꝙ posset facere. R. Hosti. ꝙ pecca-
uit mortaliter iurādo: q2 defuit in ꝑmo veri
tas in scđo. iudiciū: ⁊ sic ē ꝑiurus. secus si ꝓba
biliter credidit posse facere.

¶ Decimonono nō ē obligatoriū iuramētū 32
qñ quis nō habuit animū obligandi se cum
iurauit: puta q̇s ex dolo inductus iurauit qđ
oīno nō iurasset nisi dolus fuisset: etiā si do-
lus venit re ipsa: q2 nō tenet: facit. l. tres fra-
tres. ff. de pac. ⁊. l. si soror. C. de colla. ⁊ Fe-
de. consi. 195. vbi determinat filiā minorē se-
ductā a fratrib⁹ que renūciauit bonis pater
nis: credēs ꝙ nō valet multoplus q̄ꝫ dos sua
ꝙ non valet: quādo multoplus valet: quia
vbi dolus est ibi excludiꝝ voluntas. l. i. ff. de
dolo. tenet scđs Bon. vbi. s̄. q. 3. ar. i. ꝙ vni-
uersaliter nō obligat iuramētum: si animū
obligādi nō habuit dȝ tñ idēnitati ꝓximi sa
tisfacere si dolose decepit eū ꝑȝ Ri. ea. dis. ar.
i. q. 2. ⁊ an peccet mortaliꝝ iurādo. dic vt. s̄.
§. 9. facit. c. veniēs. eo. ⁊. c. q̇ntauallis. ibidē.

¶ Uigesimo nō obligat qñ iuramētū cōmu 33
taꝝ in meli⁹: vt in. c. peruenit. el scđo. de iu-
reiurā. sȝ hoc habet duas limitatiōes. ꝑmā
ꝙ hoc est verū: quādo vtrūqꝫ nō pōt imple
ri. ꝑm dñm Anto. in. d. c. peruenit. Nā tūc
quando iuratum ē impeditiuum vel turba-
tiuū maioris boni: licȝ sit tutū habere licen-
tiam a suꝑiore tñ nō ē necessaria: q2 pōt ꝯue-
nire iuramēto. allgat. c. cōmissum. de spon.
⁊. c. licȝ. de regula. allego. c. scripture. de vo-
to. vbi hoc tenet Inno. aperte facit gl. in. c.
monachus. 20. q. 4. ⁊. 33. q. 5. noluit. secus
esset si bonū iuratum nō esset impeditiuum
maioris boni: sed vtrūqꝫ posset fieri: q2 sine
auctoritate superioris nō posset ꝯ̄trauenire
iuramēto: licȝ episcop⁹ posset dispensare vt
ꝯ̄traueniat rōne maioris boni ꝑm Inno. in
c. debitores. eo. ti. Similiter dic si eēt dubiū
an esset maius bonuȝ necessario requiri di-
spēsationē epi. ar. c. i. de voto. Scđa limita-
tio ē ꝙ vera ē dicta regula qñ iuramētū non
ꝯ̄cernit propriā vtilitatē alicui⁹: q2 si ꝯ̄cer-
neret nō eēt vera etiā si vnū sit totaliter im-
peditiuū alterius nec ꝓdest i hoc auctoritas
superioris. Facit qđ no. in. c. quāto. eo. ti. ⁊
in. c. cū inter. P. de renū. ⁊ Jo. an. in mercu
rialib⁹ in regula in malis. de reg. iur. lib. 6.
Nā debitor q̇ iurauit vnā rē dare nō pōt da
re meliorē aliā pro illa inuito creditore. l. 2.
§. i. ff. si cer. pe. ⁊ insti. q̄. mo. tol. oblig. i ꝑn.

nisi velit in propriā religionis obseruantiaꝫ cōmutare ⁊ vnum ē impedimentū alterius ⁊ hoc placet fauore religionis ⁊ etiā sequit̄ Pa. in. d. c. peruenit.

34 ¶ Uigesimoprimo nō obligat iuramētū sm̄ aliquos quādo id qd̄ iurat̄ consistit in facto vt teneat̄ precise ad factuꝫ: ratio quia scd̄m aliquos de iure ciuili obligatus ad factū sufficit si soluat interesse: vt in. l. stipulatiōes. nō diuidūt̄. ff. de verbo. oblig. ⁊ in. l. si qs ab alio. i fi. ff. de re iudi. quia scd̄m coiter docto. tenet̄ vel ad factū vel ad interesse ⁊ nō p̄cise ad factū: vt no. Barto. in. d. l. stipulatiōes. sed ego dico contrariū. s. q̄ precise teneat̄ ad factū de iure diuino ⁊ canonico: ⁊ hoc intellige si pōt impleri ⁊ nō sit cōtra bonos mores ⁊ aliquod predictorū in quo nō obligat iuramētū: ⁊ probat̄ hoc per. c. p̄mū. ⁊. c. qualiter de pac. ⁊. c. iuramēti. 22. q. 5. Facit. c. licet. de voto. et. c. ex litteris. 2. de spō. ⁊. c. nouit. de iudi. ⁊ dictū. c. si christus. ⁊ hoc videt̄ sensisse Ber. c. vbi. s. qui vult q̄ vbi obligatio descēdit a lege compellit̄ quis precise ad factū. argu. in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. cū similibus. Idē dicit si a testatore: nisi iducatur species seruitutis persone: vt in. l. titio. §. titio. ⁊. ff. de cōdi. ⁊ demōstra. hec regula esset vera quādo quis promisit factū alienū quia nō tenet̄ nisi facere quātū in ipso est bona fide. de spōsa. ex litteris. nec obstat q̄ dictū est supra iuramētū. 4. §. i. quia ibi nō tenebat̄ precise stare sentētie sed vel parere vl' prestare penā: ⁊ hoc etiam non haberet locū quando promittēs precise intendebat se obligare ad parēdū sentētie vel potest dici q̄ veruꝫ est q̄ sufficit prestare interesse sine periurio quādo factum esset inutile parti si prestaret vel ē factū impossibile: q2 tūc non obligaret iuramētū sup tali facto prestitū.

35 ¶ Uigesimosecūdo nō obligat quādo quis iurauit seruare qd̄ nō ē: puta iuraui s'uare statuta intelligit̄ de factis: ⁊ si addidit q̄ per idem iuramentū prestitū obseruabit: etiam que fient nō obligatur ad illa que fient ratione iuramēti ita q̄ sit periurus: sed bn̄ ratiōe promissionis obligabitur: vt in. c. clericus. eodē ti. sed iste casus nō est ratione eius qd̄ nō est: sed quia seruare futura nō iurauit: sꝫ promisit solum per iuramentū prius prestitum nō tamē tūc factuꝫ: ⁊ ideo si iuraret seruare etiā faciēda teneret̄. aliter eēt piurus.

¶ Uigesimotertio nō obligat iuramētū p̄stitum circa ea que subdūtur potestati alterius: puta vxor que iurauit peregrinationē vel abstinentiā similiter seruus monachus ⁊ huiusmodi: ⁊ ideo nō possūt implere cum eis contradicitur a viro: domino vel abbate. ⁊ de hoc dic vt infra votum. secūdo facit quod. s. dixi. §. 22. 36

¶ Uigesimoquarto nō obligat iuramentū quādo animo euadēdi solum quis aliqd iurat qd̄ metus causa perlatū. 31. q. 2. Lotharius. in fine. vnde qui iurauit redire ad carceres: si carcer est iiuriosus nō tenetur redire qd̄ metus causa. c. i. secus esset si non esset iniuriosus: quia tenet̄ etiam si imineret periculum mortis. scd̄m glos. in clemē. pastoralis. de re iudi. ⁊ Barto. in. l. relegati. ff. de penis. Et ideo istud est verū quādo vult euadere illud qd̄ indebite sustinet ⁊ sic vt euadat iurat nō intēdēs se obligare. secus eēt si intēdebat se obligare quādo iurauit: quia tunc dic vt supra. §. 9. 37

¶ Uigesimoquinto nō obligat iuramentū quādo iuramētū est cōditionale vel propter causam: q2 nisi cōditio extet vel causa nō obligat̄. de cōdi. appo. c. verū. de iureiuran. c. peruenit. el secūdo. ⁊ hoc intellige quādo tota obligatio ponebat̄ in cōditiōis euētū: vel ꝓpter cām: al's teneret̄ vnde iurās ire ad sanctū Jacobū vt fratrē suū videat ⁊ pctā sua redimat: licet frater suus decesserit tenet̄ nihilominus ire ꝓpter aliā causam. 38

¶ Uigesimosexto nō obligat quādo singulares firmāt statuta collegij cum iuramēto dictis statutis sublatis per ipsam vniuersitatem: vt dicit Jo. and. in. c. i. de his que fi. a maio. par. capi. quia nō obligat nisi remanētibus statutis. vnde eis sublatis per vniuersitatē tollit̄ iuramēti vinculū: quasi iuramētum liget singulos: vbi singulares cōtrauenīūt: secus si cōtrauenīūt collegialiter tollēdo statutuꝫ. Pa. ṽo in. c. dilecto. de preben. distinguit ⁊ bn̄ q̄ aut singulares de collegio iurāt vt singulares. ⁊ sic est vera opinio Jo. and. Exemplū statuto cauet̄ q̄ nullus det vocem nō matriculat⁹. Jurauerūt singuli seruare statutū. Similiter q̄ nullus vadat de nocte statuūt: iurāt seruare statutū certe. quia hoc cōcernit obseruantiā sigulorū 39

ideo si collegiū tollat statutū nō peccabunt
cōtrauenientes: quia iuramētū erat statuto
accessoriū ⁊ remoto principali remouetur ⁊
accessoriū. Si ꝟo iuramētū astringit eos ad
obseruantiā vt collegialiter sic sine periurio
nō possūt cōtrauenire etiā collegialiter cau/
sa rationabili: nō subsistente exemplū: vt in
dicto. c. dilecto. Nam canonici iurantes vt
etiam collegialiter nō recipiāt: quia nō ē du
bium ꝙ vt singuli nō possunt eligere canoni
cos. Paulus ꝟo in clemē. i. de regula. dicit si
iurāt statutū seruare ꝙ si collegialiter ꝯtra
ueniūt nō sūt periuri: quia tollunt statutū ⁊
per cōsequens iuramētū. Si ꝟo iurāt serua/
re cōtenta in statutis specialiter: puta nō ire
de nocte ⁊ huiusmodi nō habito respectu ad
statutū sic sūt periuri si contraueniūt quali/
tercūqꝫ. Aduerte tamē quod in casu in quo
nō possūt cōtrauenire collegialiter debet in/
telligi nisi per cām cōcernentē fauorē publi/
cū: q2 sic possent cōtrauenire nō obstante iu
ramēto q2 istud itelligit exceptū: vt no. Pa.
in. d. c. dilecto. ⁊ scōm predicta intellige glo.
in. c. in his. ij. dis.
40 ¶ Utrū successores in aliquo collegio vel
vniuersitate in qua ꝑdecessores fecerāt sta/
tuta ⁊ iurauerāt ea seruare teneant sub pe/
na periurij talia statuta seruare. R. ꝙ non
quia obligatio iuramēti est ꝑsonalis ex par
te iurātis nec extēdit ad successores quantū
ad periuriū: licꝫ teneant ipsū seruare. de so/
lu. c. i. de vsuris. c. tua. de iureiurā. c. veritatꝭ
sꝫ ex parte eiꝰ cui iurat transgredit personā
vnde ꝓmittēs obediētiā ꝑlato ⁊ successoribꝰ
eius nō tenet iterū ꝓmittere successori: quia
est ei obligatꝰ sicut antecessori cui promisit.
Fallit in liberto q̊ tenet ⁊ dꝫ ꝓfessionē face/
re infra ānū nouo patrono. 12. q. 2. sepe fit.
no. Inno. ⁊ Ber. in. d. c. veritatis.
41 ¶ Uigesimoseptimo quādo q̇s iurat i cau/
te ⁊ hoc ꝓpt aliquā necessitatē iplere nō pōt
25. di. 5. alias ea demū. exēplū pone de mre
q̄ iurauit filiū ꝟberare ⁊ hꝰmōi: minima q2
videt veniale tale periuriū ꝓmissoriū q2 nō
videt deꝰ acceptare cum maiori obligatiōe
quā natura eorū importet: vt ibi patet.
42 ¶ Utrū in depēdētibꝰ ab aio alicuiꝰ vel cō/
sciētia sit standū eiꝰ iuramēto. R. Pa. in. c.
vidua. de regula. ꝙ sic: vt extra de sen. excō.
c. si ꝟo. el. 2. de homici. c. significasti. ⁊. c. vi/
dua. predicto q̊d videt ꝯriū: q2 intelligit qn̄
certa ꝑsūptio extrinseca coniecturat animū:
q2 tūc nō statur in ꝑiudicio alterius: alꝭ sic.

Iuramentū 6. q̄ ad ab/solutionem

1 quis pōt absoluere a iuramēto licito
tā ex parte iurātis quā recipientis. R. Pa.
in. c. quāto. de iureiur. Aut iuramentū fuit
prestitū in materia spectante ꝑncipaliter ad
papā: vtputa cū canonici iurauerūt nō reci/
pere vltra talē numerū aliquē in canonicū ⁊
huiusmodi: ⁊ sic papa pōt etiā sine cā absol/
uere: q2 in tali iuramento intelligit excepta
auctoritas pape: vt in. c. venientes. eo. Et hoc
voluit Hosti. in. d. c. quāto. Aut fuit presti
tū i alia materia ⁊ tūc aut est ad honorē dei
ꝑncipaliter: ⁊ sic sine causa nullꝰ pōt absolue
re nisi solus deꝰ ⁊ sic intellige Ioan. an. post
Uincē. in. c. 2. de spō. Nam papa nō pōt re/
mittere sine cā obligationē deo quesitā. 2.
q. 4. si manet. 23. q. 4. si is q̇. Ex quo infert
ꝙ sicut papa nō pōt aliū absoluere i hoc casu
sic multo minꝰ seipsū. c. fi. de insti. ⁊. c. per ve
stras. de iure pa. Aut subest iusta cā sic taꝫ
papa pōt ꝙ̄ episcopus ⁊ ꝙ epūs possit. no.
Inno. i. c. debitores. de iuriur. Et iō subsistē
te iusta cā poterit epūs cōmutare ⁊ interꝑtari
ꝭm d. Anto. i. d. c. quāto. ⁊ Spe. i ti. de lega/
to. qn̄. s. dubitat de eiꝰ validitate ⁊ alijs du/
bijs ⁊ etiā absoluere ꝭm Innocē. quē sequit
Pa. in. c. cū ꝯtingat eo. sꝫ ē differētia int pa
pam ⁊ episcopū q2 epūs nō pōt nisi respectu sue
diocesis papa ꝟo respectu totiꝰ orbis vel re
spectu magnaꝝ ꝑsonaꝝ aut magni dubij ē re
quiendus ⁊ sic pōt intelligi. c. venerabilē. de
elec. ar. c. si ꝟo. cū similibꝰ. eo. ti. Alius autē
citra epm̄ vel q̇ nō hꝫ epalē iurisditionē nō
pōt absoluere in iuramēto sicut nec in voto
dispēsare: vt no. in. c. i. de voto. Sꝫ que ē cā
legitima absoluēdi iuramēto ꝑstito in mate
ria spectāte ad honorē dei. R. ꝙ ꝓpter scā/
dalū euitādū: vt no. in glo. in. d. c. quāto. et
Inno. in. d. c. venerabilē. vel maior vtilitas:
vt no. Inno. in. d. c. debitores. ⁊ ē tex. in. c. ꝑ
uenit. el. 2. eo. vel subest alia iusta cā. de q̇bꝰ
15. q. 6. nos scōꝝ. ⁊. c. auctoritatē. Et credo
ꝙ hoc sit relinquēdū arbitrio ipsorū vt ex ꝑ/
dictis colligāt quō in alijs debeāt iudicare.
Si ꝟo materia in qua ē prestitū nō ꝑtinet
ad papā nec ad honorē dei sic papa pōt ex cā

absoluere: vt in. c. quāto. de iureiur. ⁊ in. c. z. de voto. al's nō respectu laicorū sibi in temporalib⁹ nō subditorū: vt in cle. pastoralis. de re iud. ⁊ qđ no. in. c. q̄ in ecclesiaꝝ. de ↄsti. ⁊ in. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pu. Facit qđ no. ī. Obediētia. §. z. Similiter dic qđ pōt eṗs ex cā legitima absoluē a iuramēto licito ⁊ dī cā legitima qñ inest turpitudo ex parte recipiētis. vñ dicit Pa. in. c. i. de iureiur. ꝙ si notorie cōstat de turpi receptione poterit eṗs absq; hoc ꝙ citet vel rogat suscipiētē relaxare ⁊ absoluere: puta cū quis ex metu exegit iuramentum sup eo. de quo al's de iure nō tenet vt exēplificat. Idē Pa. in. c. ad nostram. el. z. eodem ti.

j ¶ Utr in oib⁹ p̄dictis in quib⁹ dixi iuramētū nō obligare possit quis ꝓpria auctoritate cōtrauenire. R. vt colligo ex Inno. in. c. cū quidā. de iureiurā. ꝙ quādo ē dubiū an sit obligatoriū: tūc nemo preter auctoritatē superioris pōt cōtrauenire nec iudex secularis in casu in quo est dubiū inter docto. an sit obligatorium vel ne pōt se intromittere sed remittere ad iudicē ecclesiasticū. Ita no. Pa. in dicto. c. cum cōtingat. Quādo ṽo nō est dubiū de iuramēti obligatione: tūc si potest seruari absq; dispēdio salutis debet absolutio peti, ꝓpter reuerentiā sacramenti. Si ṽo sit in dispendiū salutis tūc pōt homo ꝓpria auctoritate ↄtrauenire. Et nota hic ꝙ in dispendiū salutis dicit omne illud qđ charitati dei derogat vel eius perfectioni vel dispōnētibus ad eam. videt tamen Pa. in. c. cum quidā. de iureiur. tenere nō esse necessariaz absolutionē superioris etiā quādo pōt seruari sine interitu salutis nisi solum ne notet de trāsgressione iuramēti: hoc ē dicere propter scandalū ⁊ sic credo quādo. s. ē clarum ꝙ nō obliget iuramētū. quod no.

z ¶ Utr iuramētū qđ cōcernit fauorē iurantium tm̄ sit remissibile per eos q̄ iurarunt. R. Jo. an. i. c. z. de spon. ⁊ Jo. de lig. in cle. i. de vsuris ꝙ sic: ⁊ facit dictū. c. z. sec⁹. si cōcerneret cultū dei vel religionē: vel pietatē: puta iurarūt duo sibi inuicem ꝙ religionez intrabūt ꝙ dicent duo psalteria vel ꝙ de lucro eorū dabunt certā partē pauperibus et huiusmodi: quia nō possunt sibi remittere. Similiter nō possunt si sibi iurarunt id ad quod tenebant: puta ꝙ nō facient furtum ꝙ mercatores nō falsificabunt merces ⁊ h⁹modi. Similiter etiam nō possunt remittere quādo iurant super aliquo faciendo vel nō faciendo quod nō pertinet ad eū cui iuratur sed simpliciter puta iuro tibi ꝙ nō negociabor vel nō faciam talē artem: si tamē tale iuramētū respiceret incomodū alterius: puta cōmunitatis vel aliorū: nō valeret vt dictū est. Similiter nō teneret quādo iurādo de aliquo faciendo vel nō faciendo intendebat si ille cui iurabat similiter faceret: q2 sic si ille nō seruat nec iste tenet. Facit quod no. Hostien. Innocē. ⁊ Ber. in. c. peruenit. scđo. ⁊ facit. c. sicut. el. z. de iureiur.

¶ Utrū vniuersitas que iurat aliq̄d seruare vel facere vel nō facere teneat quādo maior pars facit cōtra. R. Rodoñ. ꝙ si quādo iurarūt habebāt aliquā cōditionē in mente scđm illā debent seruare: puta si alij oēs vel maior pars seruabit. ⁊ ego. Si ṽo nullā conditionez habebat sed dubitat an fuerit simplex vel sub aliqua conditione: tunc si iuramētum spectet tm̄ ad comodū iurātiū ⁊ medietas vel maior pars seruat ⁊ hoc vergat ī damnū seruantiū ⁊ lucrū nō seruantiū benigne interpretādū est ꝙ aliquib⁹ nō seruantibus alij nō tenent seruare. Si ṽo nullū incomodū patiūtur seruātes nō est tutum contrauenire sed denunciet prelato: vt vł cogat seruare vel sibi inuicem remittere. Si ṽo cōcerneret comodū aliorū a iurātibus non posset nec sibi remittere nec alijs nō seruātibus nō seruare sine periurio si simpliciter iuraret. Et si dubitāt an simpliciter iuraret vel sub cōditione dimittāt incertū. s. nō seruando ⁊ seruēt qđ est certū. 3

¶ Utr licite quis possit petere absolutionē a iuramēto in casib⁹ vbi tenet. R. ſm Pa. in. c. quāto. eo. ti. ꝙ aut iuramētum cōtinet turpitudinē ex parte suscipientis: ⁊ maxime cōcurrēte materia turpi sup qua p̄stat h̄ ex pte iurātis nullū iminet pctm̄ sic pōt peti absolutio nō obstāte cōditiōe aduersarij. Casus ē in dicto. c. debitores. ex quo patet ꝙ filiusfa. qui cū iuramēto renunciauit macedoniano pōt petere absolutionez in terris vbi coiter hodie filij nō inducūt ad tātū malū: ⁊ hoc ē tutius. ſm d. Anto. in. d. c. quāto. ⁊ placet Pa. Quis posset de subtilitate iuris dici ꝙ nō tenet iuramentū si bene ponderetur 4

l.i.ff. ad macedo. q2 emanauit ad cōpescēdū libidinē peccātiū ⁊ sic ꝑ ꝑ ē bonū publicū cor poris ⁊ aiez qd iuramētū nullū ē.c.si dilige ti.de pscrip.⁊.c.ꝯtingit.el.p.de sen.excom. Itē q2 iuramētū nō solū ē nullū qñ cōtinet in se pctm̄: ſ etiā qñ pōt pstere occasionē pec cādi.c.cū ab oi.de vi.⁊ ho.cle.⁊.c.nā cōcupi scētiā.de cōsti.⁊.c.sicut ex lrīs.de iureiurā. Aut iuramētū ē ꝯ legē q̄ ē in fauorē puato rū vel odiū: vt in muliere minore ⁊ hꝰ mōi: ⁊ tūc si pōt seruari sine dispendio salutis ab solutio nō pōt peti.c.si vero.cū similibꝰ.eo.ti. qd intellige verū quādo sine dolo: vi: vl me tu: sed sponte ⁊ sciēter ē iuratū. Si vero iura mētū fit i cōtractu ⁊ daṫ enormis lesio: licz iurauerit nō ꝯuenire: tñ poterit absolutionē petere: q2 psumiṫ dolus.l.oēs.§.luciꝰ.ff.de his q̄ i frau.cre.l.q testiū.ff.de pbat.⁊ nihil interest vtrū interueniat dolus a ꝓposito: vl re ipsa.l.si q̇s cū aliter.ff.de vbo.ob. Et vba iuramēti debent intelligi ciuili modo.s.ꝙ nō cōtraueniat nulla rōne vl cā except̄ grauibꝰ lesiōibus.ar.l.creditor.§.lucius.ff.manda. Intellige nisi sciēter iurasset: q2 cessat dolus ⁊ re ipsa ⁊ ex proposito. Et ideo nō poterit. Sic etiā si nō intellexit enormē lesionē: licz dixerit nō ꝯuenire neqꝫ magne neqꝫ parue: vt ponunt notorij nō propterea prohibetur quin possit petere absolutionem. de hoc vi de supra. Arbiter.§.io.

i **IUrisditio** ſm Az.dr̄ a di tiōe qd est ptās ⁊ iuris quasi iusta ⁊ legitima ptās.

j ¶ Jurisditio sine cohertiōe nō valet de offi cio dele.c.pastoralis. vñ dicit tex.in.l.fi.ff. de officio ciꝰ cui iur.ma. Jurisditio sine mo dica cohertiōe nulla est iurisditio.

z ¶ Jurisditiōe cōmissa oia sine q̇bꝰ explicari ñ posset itelligūṫ ꝯmissa silr.ff.d iu.o.iu.l.z

i **IUs** est ars boni ⁊ equi.ff.de iusti cia ⁊ iur.l.i. Jus cōstare nō pōt nisi sit aliquis iurisperitꝰ p quez possit quotidie in meliꝰ ꝑduci.ff.de origi. iur.l.necessariū. Jus diuidiṫ in ius natura le: gētiū: ciuile: ⁊ publicū. de quo vide dis.i. per totū.⁊.ff.de iusti.⁊ iur.p totū. Utrū fa cta cōtra ius valeāt.vide.j.lex.§.18.

i **IUs patronatus** est ius honorificū: onerosū ⁊ vtile alicui cō petēs in ecclesia: p eo ꝙ de diocesani cōsensu eam cōstruxit fūdauit vel dotauit ipse: vl is a quo cām habuit ſm Jo.an.⁊ Pa.i Rica de iure patro.⁊ diciṫ honorificū q2 habet ho norē presentādi rectorē: q2 sine eiꝰ psentatio ne si epūs vel alius prelatꝰ instituit ipso iure est nulla.per.c.decernimꝰ.16.q.7.tenet Jo. an.in.c.z.de officio vic.li.6.nisi quādo pa tronus fuisset negligēs i psentādo q2 elapso tpe hñ instituit. Papa vero bene posset sine p sentatiōe patroni: ⁊ similiter legatꝰ de latere si patronꝰ sit ecclīasticꝰ nō tñ posset pdictus legatꝰ si eēt secularis. vide glo.in cle.p lr̄as. de pbē.⁊ iste ē casus.c.cū dilectus.de iure pa trona. onerosū diciṫ q2 patronꝰ teneṫ defen dere ecclesiā ne bona indebite dilapidēṫ.16. q.7.filijs. Unde psentatꝰ teneṫ reddere rō nē de administratione patrono. Intellige si patronꝰ est ecclesiasticꝰ nō secularis: vt no.i c.cū ⁊ plātare.de priuil.⁊ Pa.in.c.ex lr̄is.⁊ c.cū ꝓpter.eo.ti. Nō tamē valde stricte diceṫ do quid expendat quotidie ſ in genere. Ita no. Pa.in.c.ex lr̄is. de iure patro. Utile dr̄ etiā q2 si veniret ad inopiā teneṫ ecclīa ex red ditibꝰ: vltra necessaria remanētibꝰ alimēta re patronū pinguiꝰ q̄ alios paupes.c.q̇cūqꝫ el.z.ea.cā.7.q.7.c.nobis.i fi. de iur patro natꝰ. Et no. ꝙ ius patronatꝰ hñs aliqñ dici tur patronꝰ aliqñ aduocatus ⁊ vice dñs cu stos guardiā hñs eiꝰ frequētatiōis vl ꝓces siōis ſm Hosti.c.pterea.eo.ti.⁊ i.c.i singu lis.i fi.de sta.mo.⁊ iō supponūt p eodē.

¶ Quibꝰ modis acq̇riṫ ius patronatꝰ. R. ꝙ ex tribꝰ. Primū: q2 fūdauit ecclesiā.i.fū dum ad edificandū dedit.d.c.nobis.⁊.c.ab batē.18.q.z. Secundū ē ex cōstōne ecclīe.c. mōasteriū.16.q.7.⁊ ſ itellige si facit de psen su epi cuz alio mō ecclesia fieri nō debeat. de cōse.di.i. Nemo.de iure patro.qm̄.⁊.c.no bis sicut.16.q.7.filijs.

¶ Sz q̇d si ad refectionē dedit. R. ꝙ nō ac q̇riṫ patro. ſm Lau.ar.ff.ne q̇d i lo.publi co.l.i.§.vicinales.qd verū ē qñ nō ē oio de structa. Secus si fūditus erat destructa ⁊ de cōsensu reparauit: q2 perinde ē ac si de nouo fecisset.de iudi.cōsuluit.⁊ in auṫ.vt nullus. fab.oratorij.dom.§ i.ſ primꝰ qui edificaue rat amittit ius patronatꝰ si nō dederat fun dū: vel ſm glo.in.c.qm̄.eo.doṫ.etiam si de eadē materia sit reparata.

¶ Tertiū est ex dotatiōe. d. c. filijs. 7. c. q̄cū
q3. ibidē. Et hoc intellige de dote data añ cō-
secratione: q2 post ꝯsecrationē nō induceret
q2 nulla seruit⁹ rei sacre pōt imponi. ff. de ser-
ui. l. seruitutes. la. 2. §. vlt. 7 q̄d hūani iuris
desinit eē: seruitutē nō recipit. ff. coīa p̄dio.
l. caueri. tñ Inno. 7 Hostiē. tenēt ꝙ si nō ha-
bet dotē 7 sibi dat̄ post cōsecrationē ꝙ acq̄rit
ius patronat⁹: q2 sine substātia rerū nō pos-
set ecclesie deseruiri. i. q. 3. si quis obiecerit et
magis placet. 7 no. ꝙ nisi det̄ pro dote vel rō-
ne dotis nō habebit ius patronat⁹ sed erit be-
nefactor. ꝭm Pa. in. d. c. q̄m. Limitat etiā
hoc ibidē Pa. ꝙ ex dotatione post cōsecratio-
nem efficit̄ patronus. Verū quādo funda-
tor nō potest cōpelli ad ipsam dotandā sicut
fit in istis capellis. q̄d no.

¶ Utrū possint esse plures in dote cōstituen-
da. R Inno. ꝙ sic. Et quilibet erit patron⁹
vult etiā glo. 63. di. in sūma. 7 sic limita gl.
in. d. c. quicūq3. q̄ vult ꝙ dās modicā dotē3
nō sit patron⁹: q2 verū est quādo vn⁹ solus
dat. secus si plures simul dant sufficientem.
Idē dic in fūdatione 7 edificatiōe: 7 sic pat3
ꝙ multi possūt esse patroni: puta quia vnus
dedit fūdū: alter edificauit: alter dotauit: vel
plures edificauerūt: vel dotauerūt.

¶ Utr3 ius patronatus trāseat ad heredes.
R. Pa. in. c. i. de iur̄ pa. ꝙ sic etiā extraneos
ita ꝙ si pr̄ instituit filiū3 in certa re: 7 extra-
neū heredē vniuersalē ius patronat⁹ trāsibit
in extraneū nō i filiū: 7 si plures sūt heredes
in oēs trāsit: vt in. d. c. i. 7 cle. fi. eo. ti. 7 non
solū trāsit ad masculos ꝫ etiā ad feminas he-
redes Facit. c. fi. de excel. p̄la. sentit glo. in. c.
q̄m iuestiturā. 16. q. 7. 7 ideo fili⁹ q̄ repudia-
uit hereditatē paternā nō erit patron⁹ scdm
Fede. cōsilio. cxj. Et hodie determinatū est
per. d. cle. fi. ꝙ succedūt nō per capita sed per
stirpes: vnde si plures succedunt vni ex duo-
bus patronis etiā oēs habent̄ loco vnius et
lic3 vn⁹ habeat plus de hereditate q̄ꝫ alius
dūmodo non sit heres in certa re cōstitutus
equaliter erit patronus.

¶ Utrū ius patronat⁹ possit diuidi inter he-
redes. R. Pa. in. d. c. i. ꝙ nō. q̄litercūq3 in-
telligat̄ ista diuisio cū ipsū ius sit incorpale
possūt hñ cōuenire patroni vt alternatis vi-
cibus p̄sentēt. d. cle. fi. Silr̄ si habēt plures
ecclesias possunt cōuenire vt p̄sentet vn⁹ in
vna 7 alter in altera: q2 sicut diuisio ꝑmittit̄
in tp̄e: ita 7 respectu locoꝝ: 7 ista nō ē diuisio
que ꝓhibet̄ in. d. c. i. de iure patro.

¶ Utru3 ius patronatus possit adiudicari 8
vni ex heredib⁹. R. Pa. in. c. querimoniā.
eo. ti. ꝙ nō: quia si equaliter diuidūt nō ap-
paret quare hoc. Si inequaliter diuidunt: 7
tunc si datur pro restauratione illi qui min⁹
habet illicitū ē 7 simoniacū. c. preterea. e. ti.

¶ Utrū ius patronatus trāseat cu3 vniuer- 9
sitate bonoru3. R. ꝙ sic. 16. q. 7. nemini. de
rerū ꝑmu. c. ad questiones. 7. c. vltimo.

¶ Utrum trāseat donatione. R. ꝙ sic. c. ex 10
insinuatiōe. 7. c. cōsultationib⁹. eo. ita tamē
ꝙ si est laicus nō potest donare cuicū q3 laico
sine licētia episcopi: vt in. c. nullus. 7. c. pre-
terea. eo. ti. sicut nec aliq̄d aliud ius spiritua-
le. Si ṽo donaret ecclesie aut loco religioso:
tūc scdm aliquos pōt sine licētia episcopi: vt
no. in. d. c. nullus. 7. c. ex isinuatōe. 7. c. illud
7. c. significasti. eo. ti.

¶ Utrum possit dari in feudū. R. ꝙ sic: cū 11
vniuersitate. c. cū scdm. eo. ti. ꝫ spāliter non.

¶ Utrū venditiōe transferat̄. R. ꝙ si spe- 12
cialiter vendat̄ est simonia: si emit intentōe
vt possit presentare quē velit vel priuare: 7
debet spoliari ille qui emit 7 ecclesia debet eē
libera ꝭm Innocē. Si ṽo emeret cū vniuer-
sitate temporaliū cum quibus trāsit etiam
ius patronat⁹ nō est simonia ꝭm Hostien. 7
Cald. vt patet ex. c. ex litteris. codē ti. quod
verū credo cum nō emit p̄ncipaliter talia bo-
na tēporalia propter ius patronat⁹ cōsequē-
dū: quia si p̄ncipaliter ꝓpter hoc emeret eēt
simonia. ita no. Pa in. c. q2 clerici. e. ti. Itē
scdm Jo. an. in. c. vnico. eo. li. 6. si dicat̄ ven-
do tibi villa3 7 ius patronatus q̄d habeo in
ea. nō valet venditio. secus si simpliciter vē-
dit villam: vt in clemē. pastoralis. de re iud.
Et ideo emptor vl̄ feudatarius cū acquirāt
directū vel vtile dominiū rerū similiter ac-
quirūt ius patronat⁹ licite sicut alios fruct⁹
habēt. ff. de cōtrahē. emp. l. dolia.

¶ Utru3 vendēs oīa iura que habet in tali 13
villa que nō est sua intelligit̄ vendere ius pa-
tronat⁹ q̄d ibi habet. R. ꝙ nō: quia ad hoc
vt transeat oportet ꝙ res que vendit̄ talis
sit ꝙ etiā sine expressione vniuersitatē vl̄ ius
patronatus in se cōtineat: sicut est villa: vel
castrū quod in se cōtinet honorē iurisditio-

nem districtū: ⁊ ius patronatus. ff. de ꝓbo.
signi. l. pupillus. §. territoriū. sed quādo di-
cit vendo tibi oīa iura resoluit̄ hec vniuer-
salis in singulares. scilicet vendo tibi hoc ⁊ il-
lud: cū autē ius patronatus sic nō possit ven-
di sic in tali vniuersali nō cōprehendit̄. Sꝫ
si sit aliquod vniuersale ꝙ multa iura in se
cōtineat vt est hereditas bene transit cuꝫ illo
ius patrona. ff. de peti. hered. l. itē videndū.
§. fi. ⁊ duabus sequētibus.
4 ¶ Quid si vēdat quis palatiū. vbi habet ca-
pellā que forte habet multa ꝑuilegia: ⁊ mul-
tos reddit⁹ trāsiet ius patro. cū palatio R.
ꝙ sic: ar. l. si mercedē. §. si eū fūdū. ff. de act.
emp. qꝛ ad capellā nō est nisi per palatium.
no. Hosti. ⁊ Inno. in. c. ex litteris. eo. ti.
15 ¶ Utrū possit pignori obligari. R. verior
opinio ē Inno. ꝙ nō etiā cū vniuersitate qꝛ
cum creditor non possit vti pignore si vaca-
ret ecclesia nemo posset p̄sentare.
16 ¶ Sed infra quantū temp⁹ debet patron⁹
presentare. R. ꝙ si est laicus habet quatuor
mēses si clericus sex a tēpore vacatiōis. c. eā
te decet. eo. ti. ⁊ est tex. in. c. vnico. eo. lib. 6.
17 ¶ Sed nūquid potetūt variare. R. ꝙ sic
si est laic⁹ anteꝗ̄ episcop⁹ cōfirmet: vt in. c.
quod autē. ⁊. c. cum autē. ⁊. c. pastoralis. eo.
ti. si est ecclesiasticus patronus nō potest va-
riare postꝗ̄ presentauit dicto. c. pastoralis.
cum. c. predict. eo. ti.
18 ¶ Utrū p̄sentans indignū ꝓuet̄ iure p̄sentā-
di. R. ꝙ si ē clericus q̄ p̄sentat indignū pri-
uat̄ ea vice. tex. ē in. c. sicut. in fi. de supple. ne
gli. p̄lati. ⁊. c. 3. de ec. edifi. Si ꝟo ē laic⁹ non
ꝑuat̄ vt elicit̄ subtiliter. de offi. ordi. c. cum
vos. hoc tenet Inno. ⁊ Hosti. ⁊ Ber. in. d. c.
cū vos. ⁊ Archi. in. c. suscepti. de prebē. lib.
6. peccat tamē mortaliter sciēter presentan-
do indignū: qꝛ infideliter agit in officio sibi
cōmisso. vide admistratio.
19 ¶ Utrū quis possit p̄sentare seipsū. R. ꝙ
non: sed bñ filiū dūmō sit idoneus. Facit. c.
per vestras. eo. ti. ⁊ ibi no. Ber. ⁊ Hostiē. ⁊
Pa. ponit in. c. ꝯsuluit. eo. ti. similiter possūt
p̄sentare vnū ex seipsis. Facit. l. vbi adsunt.
ff. de tuto. tenet glo. in. d. c. cōsuluit.
20 ¶ Utrū p̄sentat⁹ a maiori parte patronoꝝ
sit admittēdus. R. Pa. in. c. quoniā. eo. ti.
ꝙ aūt p̄sentatio fit ab istis sicut a collegio: ⁊
⁊ tūc requirit̄ maior pars respectu toti⁹ ca-
pituli. sm Io. an. ⁊ videt̄ tex. in. c. ecclesia. el
ꝓmo. de elect. Aut p̄sentatio fit ab istis vt a
singularib⁹ vt coiter fit a laicis: ⁊ tūc admit
tit̄ qui presentat̄ a plurib⁹. verbi gratia sūt
sex patroni: tres p̄sentāt̄ admittit̄ qui presen
tatur a tribus: vt a pluribus p̄sentat⁹ quod
bñ no. quia facit ad multa.
¶ Utrū oporteat ꝙ sint sil̄ qñ volūt p̄senta- 21
re. R. Pa. in. d. c. qm̄. ꝙ si agūt vt collegiū
oportet oēs vocare: aliter poterunt cōtēpti
ānullare p̄sentationē. Si ꝟo agūt vt singu
li. Fede. cōsi. 97. tenet ꝙ nō. Sꝫ Bart. in. l.
oēs ppl̄i. ff. de iusticia ⁊ iur. tenet ꝙ siue a col
legio vt collegiū ē: siue a plurib⁹ vt singula-
res: ꝯsensus ē explicādus dūmō maior pars
ꝑiudicet minori: semꝑ debēt sil̄ ēē. per. l. iuris
gentiū. ff. de pac. ⁊ hoc ē veri⁹ quo ad voca-
tionē: qꝛ forte si fuissent p̄sentes induxissent
ad cōsensū alterius: ⁊ ꝓ hoc facit. c. 2. et qd̄
ibi no. de arbi. lib. 6.
¶ Sed quid si duo tm̄ sunt patroni ⁊ duos 22
p̄sentāt. R. Io. an. in. c. cū autē. eo. ti. ꝙ epi
scopus poterit quē voluerit eorū instituere
⁊ ē bona glo. in. c. si plures. 16. q. 7. hoc tenet
Inno. in. c. i. eo. ti. ⁊ Cal. ⁊ Car. in. d. c. cū
autē. ⁊ Pa. in. c. eam te. eo. ti. ⁊ placet: licet
alij contrariū teneant.
¶ Utrū patronus possit aliq̇d exigere: pu- 23
ta aliquos cereos in cognitiōe iurispatrona-
tus. R. Pa. in. c. preterea. eo. ti. ꝙ non nisi
tēpore fūdatiōis a diocesano istud fuisset si-
bi reseruatū: nec valet si ipse patronus fun-
dando sibi aliqd̄ seruitiū reseruet: nisi ep̄us
auctoritatē prestiterit: vnde si episcop⁹ au-
ctoritatē prestitisset posset tale ius vendere
titulo remanēte apud eū: ⁊ hoc credo verū
si dedit dotē pinguē ⁊ abundātē: secus si so-
lum necessariā ad sustentationē ministrorūꝫ
quia tūc nullū seruitiū poterit sibi retinere.
Ita no. Pa. in. c. i. de cēsi. Fallit hoc quādo
locus religiosus ꝓpriis expēsis ecclesiā edifi
cauit: quia tunc talis locus habet in ea oīa
temporalia sicut episcop⁹ spiritualia: vt de
priuil̄. c. cū ⁊ plātare. ⁊ etiā ius p̄sentādi. de
supple. negli. prela. c. sicut.
¶ Utrū liceat clerico suscipere ecclesiam de 2
manu laici patroni. R. Pa. in. c. p̄terea. eo.
ti. ꝙ nō: ⁊ si facit peccat mortaliter ⁊ licet nō
sit suspensus ipso iure: tm̄ debet coīone ꝑuari
Ex quo infert Pa. ꝙ si talis impetrat a pa-

pa: nō expresso q̄ ꝑus habuit a laico non valet. Ex quo debet coione priuari: vt in. d.c. preterea. ⁊ c. postulasti. de rescrip.

25 ¶ Utrū laicus edificans capellā in ecclesia ⁊ eā dotās acquirat solū sibi iuspa. an ecclesia simul. R. Pa. in. c. ad audiētiā. de ec. edifi. q̄ ecclesia simul: q2 nō pōt negari quin ecclesia ponat fūdū ex qua datiōe ius patronatꝰ acquirit. c. piemētis. 16. q. 7. ⁊ ideo simul cō curret cū laico in p̄sentatione. Siīr si clericꝰ edificat ex bonis ecclesie capellaz nō ipse vel parētes eiꝰ acquirūt iuspatronatꝰ; sed solū ecclesia ex cuiꝰ bonis ē edificata.

26 ¶ Utrū ex delicto patris publicatis oībus bonis eius priuet filius iure patronatus q̄ð habebat pater. R. q̄ si publicatio fit ab imperatore vl' iudice seculari nō ꝑuat iure patronatꝰ nec ꝓ aliq̄ crimine etiā lese maiestatꝫ pōt impator ꝑuare laicū ipso: q2 hꝫ istud a papa. Ita no. glo. ⁊ Archi. in. c. filijs. 16. q. 7. Intellige hoc verū qñ nō ē in aliq̄ vniuersitate seculari: q2 si eēt ex priuatiōe illiꝰ vniuersitatis secularis trāsiret. ⁊ vide ho. glos. in. c. satis peruersū. 66. di. que dicit: q̄ licet pater cōmiserit crimē lese maiestatꝫ. Ex quo filij efficiūt infames. l. q̄sq̄s. C. ad. l. iul. ma. 6. q. i. si quis cū militibꝰ. Filij tñ clerici non efficiunt infames: ⁊ nō perdūt beneficia: ⁊ sic nec iuspatronatꝰ: etiā filij qui nō sūt clerici nisi cum vniuersitate.

27 ¶ Quid si laicus habet iuspatronatꝰ cū ecclesia simul habebit ne sex mēses ad p̄sentandū. R. scōm Jo. an. ⁊ Archi. in. d. c. vnico eo. ti. li. 6. q̄ sic: ita q̄ rōne cōmuniōis priuilegiū ecclesie trāsibit ad laicuz: ad instar eiꝰ q̄ð dicit de eo qui habet rē cōmunē cum pupillo que nō pōt vsucapi vl' p̄scribi ꝓpter pupillū: vt in. l. si coēm. ff. que ad. ser. a. ita ꝑ ecclesiā cōseq̄t q̄ð ꝑ se cōseq̄ nō posset. de cōces. p̄bē. c. penul. Idē dic quādo clericꝰ ⁊ laicus habēt p̄sentare q̄ habet tempꝰ sex mēsiū ꝫm Pa. in. c. eam te. eo. ti. q2 maius dignū trahit ad se minus dignū. c. q̄ in dubijs. de cōsecra. eccle. vel alta. ⁊ hoc tenet Jo. and. licꝫ Hostiē. aliter. Et intellige de patrono ecclesiastico qui hꝫ ius patronatus rōne ecclesie q2 si haberet rōe patrimonij eēt idē per oia sicut in laico sic ⁊ in clerico. c. cum dilectus. eodē. ⁊ gl. in cle. si. eo. ti. no. Pa. i. d. c. eā te. ⁊ in. d. c. cum autē. q̄ð no.

i **Usticia** ꝫm q̄ est habitꝰ virtutis pōt accipi quatuor modis ꝫm Rica. in. 3. di. 33. ar. 5. q. 3. Primo cōmunissime. s. ꝓ q̄libet rectitudine animi: ⁊ sic quelibet virtꝰ est iusticia quedā: ⁊ sic diffinit ab Ansel. lib. de veritate. c. 12. Justicia ē rectitudo volūtatis ꝓpter se seruata. Secūdo pro rectitudine per quā homo iustificat in cōspectu dei. s. ꝓ charitate: ⁊ sic diffinit ab Augu. lib. 83. q. 61. iusticia: que per cetera diffūdit est dilectio dei ⁊ ꝓximi. Tertio pro qualibet virtute ordinata per iusticiā legalē ad bonū cōmune: ⁊ sic ē idem cū qualibet virtute: differēs tamē scōm rōnē. Quarto pro habitu determināte volūtatē ad firmiter volendū seruare rectitudinē debitā in operationibꝰ que sūt ad alteruz. Et hoc dupliciter: aut ad alterū vt est persona singularis: ⁊ sic ē iusticia particularis distincta ꝑ essentiā ab alijs ꝟtutibꝰ q̄ sic potest diffiniri. Justicia ē ꝯstās ⁊ ꝑpetua volūtas ius suū vnicuiq̄ꝫ tribuēs. ff. de iusticia ⁊ iur. l. iusticia. Alio mō ad alterū: q̄ð ē coītas ⁊ sic ē iusticia legalis. ⁊ hec est oī ꝟtuti gnālis in quātū p̄cipit oīa exterīora cuiuslibet ꝟtutꝫ ad bonū cōe referri: ꝫm q̄ vult phūs. 5. ethi. c. 9. Est tñ vna ꝟtus spālis distincta ī ēentia ab alijs ꝟtutibꝰ: vñ nō ē gnālis alijs ꝑ predicationē: sed per virtutē.

¶ Que sūt partes eiꝰ subiectiue. R. ꝫm phi losophū. 5. ethi. due. s. cōmutatiua q̄ dirigit vnā ꝑuatā ꝑsonā ad aliā in his q̄ consistunt mutuo inter duas ꝑsonas ad inuicem. Alia distributiua q̄ ē ordo eiꝰ q̄ð est cōe ad singulas ꝑsonas quē dirigit iusticia distributiua cōmuniū ꝫm ꝓportionabilitatē. j

i **Ustificatio** impij quatuor req̄rit. Primū motū liberi arbitrij. ꝯtritionē aī. infusionē grē. ⁊ remissionē culpe.

l **Aicus** dicit a laos grece ⁊ latine ppl's ꝫm Isido. ⁊ ethi. ⁊ sūt illi q̄ possūt hr̄e vxorē: possidere ꝓpriū. de quibꝰ. 12. q. i. duo.

¶ Utrū laicus possit esse ꝓcurator: vl' sindicus rerū ecclesiasticarū. R. Pa. in. c. decernimꝰ. de iudi. Colectariꝰ dicit q̄ generalis admistrator eē nō pōt loco p̄lati absentꝫ: vl' illiꝰ q̄ reputat absens vt ē mior: vt i. c. 2. de eta. ⁊ qua. or. Sed si prelatꝰ presit spūalibꝰ j

bene pōt cōmitti cura tpaliū laicis: maxime vbi cleric⁹ nō reperit idone⁹: allegat no. per Inno. ꝛ placet Pa. q̄ allegat glo. in. c. iudicatū. 89. di. ꝛ ideo dictū. c. decernim⁹. loquitur ꝙ nō pōt esse iconomus. i. habere generalem administrationē oium bonoꝝ ecclesiasticoꝝ tam tpaliū ꝙ̄ spūaliū ꝛ sic presit omnib⁹ sed bene pōt esse iconom⁹ ecclesie in tpalibus c. in noua. 16. q. 7. hoc idez tenet Gaspar de cal. ꝛ Host. ꝛ Jo. an. in. c. vnico. de sindico.

2 ¶ Utrū possit esse procurator clerici laicus ad eligendū. R. ꝙ nō: vt no. doc. in. d. c. decernim⁹: quia vbi habet exercere actū spūalem iudicio suo nō pōt ɔstitui laicus: vt no. i regula q̄ḋ alicui suo nō licet: de reg. iu. li. 6. Et sic limita. c. i. de procu. li. 6. vt solum habeat locū in iudicialibus vbi etiā in causis spūalibus admittit̄ ad agendū ꝛ defendendum.

3 ¶ Utrū possit laicus esse vicari⁹ epi. R. sꝫ doc. ꝙ nō. vt no. in. d. c. in noua. ꝛ in. d. c. cōtingit. de arbi. ꝛ in. c. vno de sindico. Facit gl. in. d. c. decernim⁹. que dicit ꝙ cause spūales nō possunt cōmitti laicis etiā tanꝙ̄ delegatis p epꝫ. Et hoc intelligo ꝙ nō potest esse vicarius epi. in spūalibus. secus si eps̄ habet iurisditionē tpalez in loco quia bene potest laicū suū vicariū facere: vt in. c. fi. ne cle. vł mo. li. 6. sed in spūalib⁹ tenēt doc. ꝙ nec etiā clericus ꝯiugatus. c. Joānes. de cle. ꝯiuga. et in. c. vnico. de cle. coniu. li. 6.

4 ¶ Utrū laicus possit predicare. R. Pa. in d. c. decernim⁹. ꝙ sic si cōmittat̄ ei ab epō: vide bonā gl. 96. di. c. bn̄ quidē. Facit. c. cū ex iniuncto de here. vide glo. in. c. adijcim⁹. 16. q. i. sed nō teneas dum dicit etiā mulierē.

1 **Atria** grece idez est q̄ḋ religio latine sm Aug. io. de ciuitate dei. c. 4. vnde dicit ibidē ꝙ cultus deo debitus quatuor noibus nominat̄. duobus apud grecos. s. Latria ꝛ theusebia i. cultus diuin⁹ vel bon⁹: ꝛ duob⁹ apud latinos. s. religio ꝛ pietas qui correspondent prefatis duob⁹: differt tamē latria ꝓprie a theusebia: q꞉ hec respicit cultū dei interiorē qui ꝓprie ptinet ad virtutes theologicas: ꝟ latria respicit seruitutē exteriorē que ptinet ad iusticiā: vt elicit̄ a scō Bona. in. 3. di. 9. q. 2 ar. 3. ꝛ sic est virtus cardinalis ꝓprie: ꝛ q̄n aliqui doc. dicunt ꝙ est virtus theologica intelligit̄ sm q̄ḋ est theusebia.

¶ Qui sunt actus latrie. R. ꝙ sunt due species actuū latrie: prime speciei actus sunt illi quos producit mediantibus virtutib⁹ quib⁹ imperat ordinans eos in dei reuerentiā: ꝛ sic religionis act⁹ per modū imperij ponit̄ Ja. primo esse visitare infirmos: qui est act⁹ elicitus a misericordia: ꝛ imaculatū se custodire: qui elicit̄ a tēperantia. Secunde sunt illi quos producit per se ꝛ imediate per quos hō ordinatur tm̄ ad deum ꝛ inter hos habet aliquos interiores tanꝙ̄ principales: ꝛ per se vt est deuotio ꝛ oratio. Aliquos ꝟo exteriores quasi secūdarios ꝛ ordinatos ad interiores quibus ipsa vtit̄ quasi signis ad excitandum mentē ad actus spirituales: ꝛ in aliquib⁹ hoꝝ exteriorū corpus ad venerandū deo exhibetur: vt in adoratione. In aliquib⁹ ꝟo deo de rebus exterioribus offert̄: ꝛ hoc vel ꝓmittēdo vt in votis vel in dādo: vt in sacrificijs: oblationib⁹: ꝓmitijs: decimis ꝛ huiusmodi.

¶ Utrū sacrificiū sit latrie. R. ꝙ triplex ē sacrificiū: primū bone operationis: ꝛ istud ē omniū virtutū secūdū oronis ꝛ istud virtutum theologicarū est: tertiū est imolationis ꝛ istud est latrie speciale.

1 **Atro** in quo differt a fure. R. ꝙ latro furat̄ de die: sed fur de nocte. Jura tamē sepius vnū ꝑ alio accipiūt: vt pꝫ in. c. i. de homicidio.

¶ Quis dicat̄ publicus latro vel depopulator agroꝝ: vide. s. imunitas. §. 17.

1 **Audemium** est quedā solutio q̄n quagesime partis vel extimationis rei fiēda dño ab eo q̄ de nouo acq̄rit emphitheosim: de q̄ dic vt. s. emphiteosis. §. 34.

1 **Ectoris** officiū est lectiōes ꝓnūciare: ꝛ ea que ꝓphete pronūciauerūt populis predicare. 15. di. plectis. ꝛ. 21. di. cleros.

¶ Quō dꝫ ordinari: habet̄. 23. di. c. lector. sed melius in pastorali episcopoꝝ.

1 **Egatum** quid est. R. ꝙ ē donatio quedam a testatore relicta: sed ab herede prestanda: quia debetur post mortē testatoris: ꝛ post aditam hereditatē ab herede colligit̄: in institu. de lega. §. i. ꝛ hodie fideicōmissum ꝛ legatum: fere idē sunt ꝛ fere adequata sunt et quicquid iuris est in vno est etiam in alio:

sed fideicõmissum dictũ est q2 olim fideicõ-
missa pendebant ex fide heredũ: ⁊ ideo fidei-
cõmissarij dicunt quib⁹ legata soluenda fi-
deicõmittunt. dicunt etiam testamentorũ
executores.
¶ Quis potest legare. R. ꝙ solũ illi q̇ pos
sunt testari. ff. de le. i. l. z. ⁊ qui possunt testa
ri: vide. j. testamentũ. §. i. Legatũ enim re
linqui non potest nisi in testamento vel codi-
cillo. Unde testari codicillari: ⁊ legare ad h
equipollent: vt qui potest vnum possit ⁊ re-
liquũ. ff. de iure codicil. l. diui. §. codicillos
is domũ. Fallit hoc in legatis ad pias causas
vt. j. legatũ. z. §. 7.
¶ Cui potest legari. R. ꝙ regulariter illi
soli q̇ potest heres institui: ⁊ q̇ potest institui
vide. s. Heres. §. 25. ⁊ ꝙ. l. sit persona certa
alit nõ valet. l. vulgo. ff. de statu ho. Fallit
tamẽ hoc in aliquib⁹ casib⁹ de quibus in. §. se-
quentibus ⁊ legatũ. z. §. z.
¶ Sed nunq̇d pater possit legare filijs spu-
rijs ratione alimentorũ: vel relinquere dotes
filiab⁹ spurijs: cum dos succedat loco alimẽ-
torũ q̇ tamẽ spurij nõ possunt institui here-
des. R. ꝙ sic sm Bar. in auc. ex cõplexu. C
de ince. nup. vide. s. Filius. §. 4.
¶ Utrũ fratrib⁹ minorib⁹ possit legari. R.
ꝙ sic cle. exiui. de verbo. si. §. cupientes. dum-
modo nõ sit valor hereditatis vel tanta eius
pars ꝙ presumat fieri in modo ⁊ forma le-
gati fraudulenter p successione hereditatis
de qua non sunt capaces.
¶ Utrũ cum legat fratrib⁹ mẽdicantibus
anniuersariũ ppetuũ liceat eis recipere. R.
sm Pe. de palu. in epistola ad magistrũ or.
pdicatorũ: ꝙ sic recipiendo gratis ⁊ petendo
extra iudiciũ: quia hoc nõ est habere reddit⁹
sed in iudicio petere ea tanq̃ redditus sibi de
bitos est contra professionẽ eorũ. Idez dicit d
censibus annuis ac etiã de redditib⁹ fratruz
ad vitaz. Farinerius ordinis minorũ genera
lis in csti. dicit ꝙ non licet fratrib⁹ inducere
aliquẽ ad talia legata faciẽda ꝙ si facta fue
rint in iudicio nõ petant: quasi tacite innuat
quod dicit Petrus ꝙ extra iudiciũ peti pos-
sunt per modũ elemosyne. Nec obstat qd di-
cunt aliq̇ nõ licere nisi quãdo dans sciret nõ
teneri se ad talia danda: ⁊ tamẽ ex sua libera
litate dat: quia lz in conscientia ille teneatur
sm qd. j. dico: ⁊ ppterea det nihilomin⁹ frẽs
ea petere possunt extra iudiciũ per modũ ele
mosyne: sicut liceret petere elemosynã ab illo
qui habet vltra necessitatẽ sui status: q̇ q̃uis
ipse teneat facere elemosynã nõ tamẽ per hoc
sequit ꝙ frater minor nõ possit ab eo petere.
Aduerte tamẽ ꝙ ãnuos reddit⁹ ad modicũ
tempus. s. decẽ annorũ legatos possunt petere
mendicantes in iudicio exceptis fratrib⁹ mi-
norib⁹ qui licz de talib⁹ sint capaces: non tñ
possunt in iudicio talia per se petere: vt in. d.
cle. exiui. §. vez. de ver. sig. Similiter sunt ca
paces annui redditus etiã in perpetuũ qñ est
ad certũ vsum diuini cultus: puta vinũ pro
missis frumentũ pro hostijs fiendis ⁊ huius-
modi sm. d. Car. in. d. §. ⁊ Fede. de se. secus
pro victu vel vestitu.
¶ Utrũ quis possit legare ecclesie cstruen- 6
de. R. Pa. in. c. nosquidẽ de testa. ꝙ sic: sed
non donare q2 nõ valet donatio. c. abbate sa-
ne de re iudi. li. 6. Ratio diuersitatis ponit a
Bar. in. l. seruos ad custodiã. ff. d ali. ⁊ ciba.
le. quia donatio requirit personã ⁊ scientiaz.
ideo absenti non potest donari. l. absenti. ff. d
dona. c. si tibi absenti. de prebẽ. li. 6. ⁊ etiã in-
certe psone põt legari: dũmodo ex euẽtu pos
sit certificari. l. cũ pater. §. surdo. ff. d le. z. se
cus si certificari nõ posset euentu: q2 non pos-
set ei legari: vt no. glo. d. c. nos.
¶ Utrũ legatũ factũ ecclesie sancte Marie 7
cuz plures sint sit nullũ. R. Pa. in. c. indicã
te. de testa. ꝙ nõ: sed dabit ecclesie parochia
li si sic nominat: vel pauperiori que tale habz
nomẽ. Glo. pro in. d. c. nosquidez dicit ꝙ si
nulla ecclesia sancte Marie sit in loco dabit
ecclesie cathedrali vt no. i gl. prefati. c. indi-
cante. facit. l. que cõditio. ff. de cõd. ⁊ demon.
vbi si testator mandauit aliquid fieri in foro
⁊ nõ dixit in quo intelligit de foro illi⁹ muni
cipij vbi habitat: ⁊ hoc de aucte epi ⁊ executo
ris: silr qñ legat eccle fiẽde ⁊ nõ dicit de loco
eps ⁊ executor prouidebũt de loco vbi debe-
at fieri: ⁊ hoc fauore pie cause nisi aliter con-
stet de mente testatoris.
¶ Quid si legatarius morit ante conditio 8
nis euẽtũ. R. Pa. in. d. c. nos quidẽ. ꝙ aut
legatũ est factũ persone intuitu seu contẽpla
tione aĩe: puta q2 alie psone fuisset relictur⁹
tunc deficiente illa psona debet cuerti reli-
ctũ ad aliũ piũ vsum vt volũtas defuncti in
effectu impleat: sicut dicim⁹ in legato facto

ad aliquid faciendū in ciuitate ꝓpter ꝑpe-
tuā memoriā defuncti: ꝙ alibi fiet si in loco
vbi ordinauerat fieri nō possit: vt. l. legatū
ff. de vsufruc. lega. Si vero relictū fuit contē-
platione ꝑsone vel collegij certi nō habito
respectu ad piā causā: tūc deficiēte legatario
expirat legatū ⁊ remanet apud grauatum:
vt in. l. pater. §. tusculan⁹. ff. de le. 3. C. de ca
du. tol. l. vnica. §. si autē aliquid sub conditi
one. Si aūt dubitat an habuerit respectū
ad aīam vel ad ꝑsonā: tūc in dubio fauore
religionis debem⁹ presumere ꝙ ad piā causā
reliquerit: ar. l. sunt ꝑsone. ff. de reli. ⁊ sūp.
fune. Et hoc no. ⁊ sequit Bar. in. d. §. tuscu-
lanus. Et hec deputatio ad aliū vsū pium de
bet fieri de ꝯsensu epī ⁊ heredis simul. d. l. le
gatū: ⁊ no. in cle. q2 cōtingit. de reli. do. ⁊ fa-
cit ad questionē legati facti puelle ꝓ ea ma-
ritanda que moritur an sit dandū alteri q2
si factū est intuitu ꝑsone: puta q2 seruiuit et
huiusmodi nō dabitur alteri. Si vero intuitu
aīe sic dabit alteri ⁊ similiter de quocunqȝ le-
gato qd nō pōt ꝯseq suū effectū. qd no.
¶ Utrū legatū factū duob⁹ re ꝯiunctis si
vnus repudiat vel moriat viuo testatore vl
deportet ⁊ hmōi: accrescat alteri. R. Pe. de
ꝑusio tractatu de canonica portione epī ꝙ
sic. l. re ꝯiuncti. ff. de le. 3. ⁊. l. vnica. §. his ita
C. de cadu. tol. nō aūt accrescit ꝯiunctis cogna
tione legali. l. mulieri ⁊ titio. ff. de ꝯdi. ⁊ de
mon. ⁊ dicunt verbis ⁊ re coniūctis: puta qñ
stichus legat Petro ⁊ Martino re tm̄ cū
diuisim: puta lego Petro stichū meū. Itē
lego Martino stichū meū: vt insti. de leg. §.
si eadem res in tex. ⁊ in glo. Itē verbis ⁊ non
re qñ titio ⁊ seio lego fundū equis portioni-
bus ⁊ prefert coniūctus verbis ⁊ re. alijs cō
iunctis re tm̄. Sed an coniunctus verbis tm̄
preferat coniunctis re tm̄ est opinio diuersa
ꝫ dic ꝙ eq̄lr veniūt vt no. in. d. l. re cōiuncti.
10 ¶ Quid de legato facto ab aliquo alicui ec
clesie sub cōditione. s. si ibi sepeliat qui legās
morit excōicat⁹ ⁊ nō sepelitur ibi. R. Bar.
post Dy. in. l. miles. §. re am. ff. de adul. ꝙ ni
hilominus soluet legatū ecclesie: cum facto
legantis ⁊ ei⁹ culpa acciderit ⁊ sequit Bal.
in. l. si quis ad declinandū. C. de episc. ⁊ cle.
l. i. C. ō his que pene no. facit tex. no. in. l. nul
li. C. de epis. ⁊ cle. Ratio quia in legato ad pi
as causas attendit duplex fauor. s. legantis:

⁊ cui legat. l3 ergo in notorio peccatore cessē
fauor anime eius: non tamē cessat fauor ec-
clesie cui reliquit. Item quia illa conditio est
impossibilis: ⁊ ideo nō vitiat legatū. l. obti-
nuit. ff. de condi. ⁊ demon.
¶ Quid si legat alicui aliquid sub ꝯditōe: si 11
habuerit liberos vtrū si ingredit religionē
deat hrē: dic ꝙ sic: vt. s. dixi h2s. §. 14. cū se.
¶ Si titio pecunia legata fuerit: ⁊ ei⁹ fidei 12
cōmissum sit vt alienū seruū manumitteret
nec dn̄s eū vendere velit nihilomin⁹ legatū
capiet: q2 per eū nō stat quo min⁹ fideicōmis-
sum p̄stet. Nā ⁊ si seru⁹ mortuus esset a lega
to nō submoueret. l. si titio. ff. de le. i.
¶ Si in singulos annos aliqd alicui legatū 13
sit plura sunt legata ⁊ primi anni erit pu⁊ se
quentium cōditionale. s. si viuat: ⁊ ideo eo
mortuo nō trāsmittet ad heredem. l. si in sin
gulos. ff. de an. leg.
¶ Quidā testamentū faciens legauit filie 14
sue nupte. 10. ducatos pro quolibet anno ꝓ
vestimētis vt induat se: que filia stetit per q̄-
tuor annos ꝙ nō induit se: nec a fratrib⁹ pe-
cuniā ipsā petijt. Querit an possit petere pe-
cuniā preteritoꝝ annorū. R. ꝙ nō. ar. l. qui-
dam predia. ff. de vsufru. lega.
¶ Quid si legatari⁹ morit ante legantē. 15
R. ꝙ deficit legatū: ⁊ remanebit heredibus
legantis. secus si moreret post mortē testan-
tis: sed anteqȝ heres adiuisset hereditatē: q2
tūc debet heredib⁹ legatarij. l. vnica. §. ꝫ vt
manifestet. C. de cadu. tol.
¶ Utrū legatum factū episcopo presume- 16
tur factū contemplatione ecclesie. R. Pa.
in. c. requisisti de testa. ꝙ in dubio ad conie-
cturas est recurrendū: vt si est factū ei a per-
sona coniuncta non presumat: q̄uis dixerit
relinquo hoc episcopo. Similiter si diceret
relinquo dn̄o Joanni nō expresso episcopo:
⁊ sic erit suum: ⁊ succedunt propinqui ab in-
testato. c. quia nos. de testa. Si vero ab extra-
neo leget sic presumitur factum contēplatio
ne ecclesie. Idem dic per omnia de quocūqȝ
habente administrationē seu prelationē in
ecclesia. Et no. ꝙ extraneus hic accipit q̇ nō
est ei coniunctus in quarto gradu affinitatis
vel consanguinitatis: vt est tex. in auc. licen
tiam. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ in auc. de ec. ti. §. inē
dicim⁹. Idē glo. 12. q. 3. c. i. ⁊ est cōis opinio
q̄uis aliq aliter teneāt: vt. s. Cleric⁹. 13. §. 5

¶ Cuius contẽplatione presumet legatum factum non habenti administrationez in ecclesia qui tamẽ est ecclesiasticus. R. Pa. in d.c. requisisti. ꝙ in dubio presumet factum intuitu persone si talis potest habere ꝓpriũ. Si vero nõ potest habere propriũ: puta quia religiosus: sic presumit factũ intuitu monasterij seu ecclesie. Facit. l. deo nob. C. de epi. ⁊ de. c. vnico. 18. q. i. Et sic qñ factũ est intuitu eccl'e nõ poterit disponere nisi sicut de alijs rebus ecclesie: quod no.

¶ Utrũ legatum factũ filiofamilias in dubio presumatur factum intuitu patris. R. Pa. in. c. Raynutius de testa. Bar. in. l. cuz aliquis. C. de iure delib. dicit ꝙ si fit p ista verba: lego filio Martini: non intelligitur contemplatione patris maxime si exprimatur nomen filij: puta titio filio Martini: et noiatio patris intelligitur facta causa demõstrationis. Nec ob. d. l. cum aliquis: quia loquitur in seruo quia exprimitur qualitas q̃ si esset vera de iure acquireret dño legatũ: et sic videtur contẽplatione dñi factũ. Sed secus in filios: quia filiatio nõ facit relictũ acquiri patri: quia posset esse emancipatus: ⁊ maxime hodie cum in aduẽticijs acquirat filijs proprietas. sed si fieret de patre mentio: ⁊ de patria potestate: idem esset sicut de seruo: sed de hoc dubitat Pa. quia filiatiõis q̃litas nõ impedit proprietatẽ acquiri filio: ⁊ iõ videt ꝙ solũ vsusfructus acquirat patri.

¶ Utrũ legatũ factũ canonicis oibus talis ecclesie etiã si exprimant noia p̃sumat eccl'ie contẽplatione factũ. R. dñs Pe. vbi. s. ꝙ sic: per. l. ciuibus. ff. de re. du. vbi dicit tex. ciuibus ciuitatis legatũ vel fideicõmissum datũ ciuitati relictũ videt. ꝙ verũ est fm glo. nisi sit datũ vt singulis: quia nõ acquirit ciuitati sed ipsius ciuibus. Facit. l. annua. §. a titia. ff. de annu. lega. secus si vni nõ habẽti administrationẽ vel p̃lationẽ qui est simplex canonic⁹: q2 sibi acquiret nõ ecclesie vt dixi: ⁊ hoc ver nisi probaret ꝙ intuitu ecclesie legatũ fuit: vel nisi legatari⁹ fraudẽ adhibuit d. c. req̃sisti. in fi. facit. l. nõnunq̃. ff. ad treb.

20 ¶ Utrũ cũ legatarius non potest vti legato nisi respectu ecclesie: puta legat quis iter p fundũ suũ cl'ico q̃ vadat ad eccl'am intelligatur ꝯtẽplatione eccl'ie in dubio. R. Pet. vbi. s. ꝙ sic: ⁊ sic acquirit ecclesie: ⁊ ita intelligitur qđ no. glo. in. l. nõ plures. C. de sacrosan. eccle. ne legatum sit inutile: vide qđ no. doc. in. l. i. C. de sacrosan. ec.

¶ Quid si quis leget sic: lego Petro ⁊ filijs eius possessionẽ vel aliud. R. ꝙ Petrus habebit medietatẽ: ⁊ filij eius aliaz medietatem consequenter. ff. de vsufruc. accre. l. si q̃s titio. ⁊ de testa. c. Raynald⁹. in glo. vnde nõ refert in hoc casu siue leget titio ⁊ meuio. vel titio cũ meuio: vt in. d. l. si q̃s titio. qđ no. 21

¶ Quid põt legari. R. ꝙ res testatoris et res heredis nec refert an sciuerit vel ignorauerit esse suam vel heredis: vt insti. de lega. §. si quis rem suam. 22

¶ Sz nunq̃d res aliena a testatore possit legari. R. ꝙ sic: si sciebat testator eẽ alienã: ⁊ heres tenet eã emere ⁊ p̃stare: vel extimationẽ soluere si talis sit q̃ extimari possit: vt insti. de le. §. nõ solum. ⁊. §. qđ aũt. cũ tali distinctiõe ꝙ aut res q̃ legat erat testatori pignorata: ⁊ sic in ea habet ius solũ: ⁊ tũc nõ presumitur nisi legatũ illud ius esse quod in ea habebat: ⁊ sic nõ dabit extimatio: vt in. l. serui electione. ff. de le. i. Aut res legata erat res testatori cõmunis simul ⁊ alteri: ⁊ sic intelligitur solum legasse partẽ suam: nisi dixisset totaz talem rem: quia sic extimatio debetur vt no. Bar. in. l. cũ alienã. C. de leg. Aut res omnino est aliena: ⁊ tunc si est heredis debetur res omnino. tex. est in. l. vnuz ex familia §. si rem. ff. de le. 2. Si vero non est heredis: sed alterius: ⁊ si scienter legauit debetur extimatio. d. l. cum alienã. dũmodo sit talis cui⁹ comertium haberi possit: al's esset inutile legatum: puta si legatur res sacra vel principis. l. apud iulianum. ff. de leg. i. Si vero legatur ignoranter ⁊ ꝯiuncte persone cui al's fuisset relicturus si sciuisset esse etiam alienam debetur extimatio. d. l. cum alienam. ⁊ Bal. in. l. i. C. de sacrosanc. eccle. tenet ecclesiam esse coniunctam personam cum sit mater omnium fidelium. 12. q. 2. qui abstulerit. Sed Panor. in. c. filius noster. de testa. non tenet ꝙ ecclesia hic habeatur ꝓ coniuncta p̱sona: sed solũ coniunctus ex sanguine: vt in. c. nõnulli. de rescrip. ⁊ quod debeatur coniuncte persone intelligitur quãdo errat generalit: sed qñ errat ex cã specifica: puta q2 credebat suam

exemptione facta a pupillo que nõ valebat:
tũc vitiatur legatũ in totũ etiã factũ cõiuncte
persone: vt no. in. d. l. cum alienã.
24 ¶ Sed nũquid quod predictũ ẽ in q̃stione prece
denti habebit locũ in foro canonico ⁊ anime
R. Pa. in. c. filius. de testa. dicit q̃ cõmunis
opinio tenet q̃ sic: sꝫ ipse credit q̃ nõ habeat
locũ in cõscientia: ratio quia in. d. c. filius no
ster. dicitur quia lege dei viuimus nõ legibus: videtur
ãnuere hoc esse cõtra legẽ dei: ⁊ ideo nullus
subiectus obediẽtie iuris canonici poterit hãc
dispositionẽ legis obseruare ⁊ etiã in repetitio
ne. c. cũ esses. de testa. ita tenet ratio: quia di
spositio quelibet debet attẽdi scḋm rationem
certam. c. intelligẽtia. de verbo. signifi. ⁊ ideo
patet per dictũ. c. filius. q̃ ẽ differẽtia in hoc
interius ciuile ⁊ canonicũ. ⁊ q̃ dispositio. c.
filius. astringit oẽs quos astringit ius cano
nicũ. Ego admitterẽ dictũ suum quãdo he
res nimis grauaretur: quia sic nõ videretur fuisse
de mẽte defuncti: sed eẽ errore deceptũ: sꝫ quñ
cõstaret de mẽte defuncti: puta quia sciebat
dispositionẽ iuris ciuilis: sic credo etiam i cõ
scientia habeat locum: quia perinde est ac
si legasset rem illam si emi posset vel saltem
extimationem.
¶ Utrum legata domo debeatur hortus. R.
25 Pa. in. c. raynutius. de testa. q̃ si hortus cohe
ret domui sic debetur. ff. si serui. vend. l. testa
trix. ⁊. ff. de act. emp. ⁊ vendi. l. si creditor. l
fi. quod limito verũ quãdo eadẽ ianua claudit
domũ ⁊ hortũ: secus si sic nõ coheret: quia nõ
debetur. Et sic intellige glos. in. c. fi. 12. q. 2. ⁊
Pa. vbi. s. in. d. c. filius.
26 ¶ Utrũ legatis aliquibus rebus: ⁊ postea ven
ditis p testatorẽ teneatur heres. R. q̃ sic: nisi
vendẽdo testator habuerit animũ adimẽdi
legatũ. insti. de lega. §. si rem suã. ⁊ in dubio
probabit heres saltẽ per quatuor testes volun
tatẽ defuncti mutatã: vt in glo. d. §. si rẽ suã
Idẽ dic si rez legatã pignori tradidit q̃ nisi
habuerit aĩuz adimendi legatũ tenetur heres
eam luere: ⁊ legatario tradere: vt insti. de
lega. §. sꝫ ⁊ si rem. in tex. ⁊ in gl. In cõsciẽtia
credo verũ quñ testator in morte noluit mu
tare testũ: secus si morte preuẽtus nõ potuit
in vltimo aliquid disponere: quia tũc presumerẽ
q̃ aĩo adimẽdi legatũ alienauerit.
27 ¶ Utrũ legatũ quo mihi liceat cedere lapi
des in solo testatoris trãseat ad meos here
des. R. q̃ non. tex. ẽ in. l. apud iulianum. §.
si quis. ff. de leg. i. rõ sḿ glo. quia ẽ ius psonale.
¶ Utrũ possit legari quod nõdũ ẽ in rerũ nã. 28
R. q̃ sic: dũmõdo sit futurũ: vt fructus fu
turi in tali fũdo: aut quod nascetur ex ancilla. ⁊
huiusmodi. insti. de lega. §. ea quoq; res.
¶ Utrũ iura: actiões. ⁊ seruitutes ⁊ huiusmõi 29
incorporalia possint legari. R. q̃ sic: nisi vi
uens testator debitũ exegerit vel remiserit ⁊
in dubio presumitur legatum voluisse adime
re exigẽdo vel remittẽdo. insti. de lega. §. cũ
autem. in tex. ⁊ in glo.
¶ Utrum debitori possit sua liberatio legari. 30
R. q̃ sic: insti. de leg. §. si quis debitori. nisi te
stator viuus exegerit. insti. ibidẽ. §. causam.
¶ Sed quero an in dubio presumetur legatũ 31
factũ creditori fuisse factũ aĩo recõpẽsandi.
R. Bar. i. l. si cũ dotẽ. §. si pater. ff. so. ma.
⁊ coiter moderni in. c. officij. de testamentis
distinguũt q̃ aut relictũ sit per debitorẽ ne
cessariũ qui ex necessitate iuris tenetur ad de
bitũ: ⁊ sic presumitur aĩo recõpensandi factuz
vt in. d. §. si pater. vbi dicit q̃ si pater qui teneba
tur dotẽ dare filie sue legat eidẽ aliquid i testa
mẽto q̃ illa nõ poterit petere legatũ ⁊ dotẽ
quia videtur legasse aĩo cõpensandi cũ dote debi
ta. Aut legatũ sit per debitorẽ volũtariuz:
puta quia ex sua volũtate obligauit se ad debi
tum ⁊ sic in dubio nõ presumitur factũ animo
recõpensandi: nisi sit expressum vt probatur in
l. vnica. §. sciendũ. C. de rei vx. ac. vbi habe
tur q̃ maritus qui tenetur restituere dotẽ vxo
ri post mortẽ legauit aliquid simpliciter vxo
ri poterit vxor vtrũq; petere. Similiter dic
de legato facto cuicũq; creditori a debitore
ad hoc. C. de heredi. insti. l. si cõpensandi. ff.
de lega. i. l. lucius. in principio. ⁊. ff. de lega. 2.
l. vltima. §. penul.
¶ Utrũ per suggestionẽ: sollicitudinẽ: vel 32
importunitatẽ faciens adimere legatum fa
ctũ alicui: ⁊ faciens sibi relinqui teneatur. R.
dñs Bartho. cepola in suis cautelis q̃ tene
tur actiõe de dolo vel i factũ subsidiaria ei cui
adẽptũ ẽ: vel cui nõ ẽ relictũ ex sollicitudine
eius. ff. de doli excep. l. i. no. Ange. in. l. fi. C. si
quis aliquẽ. testa. prohi. Facit. l. i. ⁊ ibi no. C. de
pe. bo. subla. li. 10. Sꝫ melius dic vt. j. Resti
tutio. i. in verbo impediẽs.
¶ Quid valet vxori legatum quo legatur 33
ei dos sua. R. q̃ valet quia plenior est actio

ex legato ꝙ ex dote: insti. de lega. §. s si vxori
q꜠ sicut dicit ibi glo. legatū statiȝ debet: dos
vo si ꝯsistat in mobilibꝰ debet post annū so/
lū. Itē valet q꜠ nō hēbit ꝓbare dotē tal' quāti
tatis si expⁱmat: al's sic. C. de fal. cau. l. 3.
3. ¶ Quero qd debeat qn̄ legatū fit in genere
R. ꝙ si illud genꝰ est generalissimū: sic nul/
lum est legatū. Exemplū si diceret: lego sub
stantiā vel rē. Si vo genꝰ est subalternū: vt
lego aial: corpꝰ ⁊ hmōi: sic similiter nullū est
q꜠ dando muscā liberaret. Si vo genꝰ est in
ferius: puta quia est spēs spālissima: tunc aut
res eiꝰ generis hȝ certos fines a natura desi
gnatos: vt bos: equus ⁊ hmōi: aut hȝ fines
ex sola distinctōe hois: vt fundꝰ: vt. ff. d le.
i. l. qd in rex. §. fi. Aut facto hois: vt domus
vel fundus: qd p factū hois de duobꝰ fit vnū
diruēdo parietē ⁊ hmōi vt. ff. cōia pdi. l. si qs
duas. §. i. Si loqmur de pmo: sic fuit varia
opinio. Sed placet mihi opinio Jo. quaȝ se/
quit Accur. in. l. legato generaliter. ff. d le.
i. s. ꝙ aut testator qs reliquit seruos vel bo/
ues incertos: ⁊ de incertis sunt in suo p̄rimo
nio: ⁊ tūc eligit legatariꝰ: vt insti. de lega. §.
si generaliter: dū tn̄ nō eligat optimū. d. l. le
gato. Aut nō sūt in suo patrimonio: ⁊ sic ele
ctio erit heredis: vt. ff. de tritico le. l. 3. in pn.
⁊. l. 4. Similiter vbi testator de certꝭ seruis
sensit incertū: puta q꜠ legauit vnuȝ de suis
suis: sic electio erit legatarij. l. q duos. ff. de
le. i. Si vo loqmur de secūdo sic nō valet: q꜠
videt derisoriū: q꜠ heres prestādo fundum
vnius digiti vel vnguis liberaret. d. l. qd in
rex. §. si qs autē. Si vo loqmur d tertio tūc
aut legās domū in genere reliquit domos ali
quas: aut nō: si sic electio erat legatarij. Si
nō legatū erit derisoriū. ff. de le. i. l. si domus
in prin. Aduerte tn̄ ꝙ qn̄ electio dat heredi
in rebꝰ legatis in genere ⁊ illud genꝰ est talis
qualitatꝭ ꝙ in ipso sunt quedā q nihil valent
⁊ magis expedit nō hēe ꝙ habere: tūc nō pōt
talia dare: s dȝ dare mediocrē: vt in. d. l. le/
gato. ⁊. C. de dona. l. si qs argentum. §. i. et
C. cōia de le. l. fi. §. i. Si vo sumꝰ extra talia
tūc poterit heres dare minimū in tali genere
l. si ita scriptū sit. in fi. ⁊. l. apud iulianum. §.
seio. ff. de le. i. ff. de re. iu. l. semp in obscuris.
ff. de verbo. ob. l. si ita stipulatus. Fallit hoc
in legatis ad pias causas: q꜠ debet id qd est
meliꝰ fauore pie cause: vel saltē mediocre: pu

ta legatū est vas dabit argenteū inter aurū
⁊ auricalcū seu eneū. Ita habet: ⁊ no. in. l. ti
tia. §. seia. ff. de au. ⁊ ar. le. ex q. Bar. ibideȝ
dicit ꝙ si legat calix intelligit argēteꝰ: si pla
neta intelligit de serico: ⁊ similibus.
¶ Quid si qs legauit quatuor lagenas olei 35
que sunt in tali vase: q nō sunt nisi due: vel d
pecunia q ē i tali capsa legat vni. 30. alij. 20.
alij. 10. ⁊ nō sunt nisi. 30. R. ꝙ solū debet qd
inuenit. l. si qs testō. ff. de le. i. ⁊ vnicuiqȝ pro
rata defalcabitur: puta ille cui. 30. legauerat
nō habebit nisi. 15. cui. 20. 10. ⁊ cui. 10. 5. debe
bunt: vt ibi dr. Facit. l. cū certus numerꝰ. ff.
de tritico vi. ⁊ ole. le. ⁊ de lagenis est casus in
l. si qs seruū. §. si quis. ff. de le. 2.
¶ Quid si testator errat in noie. R. ꝙ non 36
officit dūmodo ꝯstet de q sensit. l. si in noie.
C. de testa. Facit. ff. de le. i. l. 4. ⁊ insti. de le.
§. qd si aliud. Similit falsa demōstratio non
officit: puta cum dicit: lego seruū meū quē
emi a titio: cum tn̄ sit emptus a diuo: dūmo
do ꝯstet de seruo. Insti. de le. §. si qs in noie.
Similit falsa cā nō vitiat legatū: vt si dicit
lego tale qd Petro q꜠ fecit mihi tale seruitiū
cū tn̄ nō fecerit: insti. d leg. §. lōge. secus si cō
ditionaliter: vt ibidem.
¶ Utrū legans ancillā Bertā: ⁊ postea ven 37
dens eam emit aliā cui nomen Berte impo/
nit: an debeat ista secūda. R. ꝙ sic. ff. de cō/
di. ⁊ demon. l. filie sue. §. titia vxor.
¶ Utrū legans mihi oia sua mobilia: intel 38
ligant oēs fructus etiā. R. ꝙ sic: oēs qui tē
pore mortis testatoris erant a solo separati.
ff. de rei ven. l. fructus. Sȝ non habebo ex ta
li legato nomina debitoꝝ suoꝝ: nisi aliter cō/
stet de mente: quia nomina debitoꝝ nec sūt
mobilia nec imobilia. sed in. 3. specie. ff. de re
iudi. l. a diuo pio. §. in venditione. Itē q꜠ nō
est nostrū qd nobis debet: sȝ tm̄ illud qd pos
sumus vendicare. ff. de au. ⁊ ar. le. l. 2. Sȝ tu
de hoc dic vt. s. Alienatio. §. 8. ⁊ idē dic de
lignis ⁊ lapidibus ad edificiū preparatis ꝙ
non veniunt: ar. ff. de le. 3. l. ligni appellatio.
§. fi. Idē in lecto legato venit ornamentū eiꝰ
vt in. d. l. libroꝝ. §. fi. e. ti.
¶ Utrū legatis vestibus vxori veniant au/ 39
rea vel argentea ornamenta pictaꝝ vestiuȝ:
videt ꝙ nō q꜠ accessoria pciosiora suo pnci/
pali nō accedunt. Lud. de ro. in no. tenet ꝙ
veniunt etiā pciosiora: ⁊ accedant principali

vt.l.⁊ si nõ sunt.§. ꝯueniamꝰ.ff. de au.⁊ ar. le.⁊ Bar.in.l.cū auꝝ.ff.de au. ⁊ ar. le. ⁊ dicit glo. falsam.in.l. z.ff.de pecu.le. que vult ꝙ accessiones preciosiores nõ extinguant̃ de structo principali.

40 ¶ Quid si legat centū titio si voluerit. ℞. ꝙ nõ transibit ad heredē titij: si titius nõ expresserit se velle.l.si ita legatū sit.§.illi si volet.ff.de le.i.

41 ¶ Quid si habens lancē maximā: minorem ⁊ minimā legat lancē minorē. ℞. ꝙ debetur medie magnitudinis: si aliud nõ appareat.ff de au.⁊ ar le.l.quilancem.

42 ¶ Item si legat chirographū: intelligit̃ legasse actiones in eo cõtentas.l.qui chirographum.ff.de le.3.

43 ¶ Utrū testator q̇ legauit vni fundū: alij vsumfructū fundi: debeat intelligi legasse vnicuiq; ipsoꝝ dimidiū vsufructꝰ dicti fundi. ℞. Lud.de ro.in no.ꝙ sic.l.si alij.ff. de vsufru.lega.secus in iudicis sententia: vt.l. ⁊ puto.§.i.ff.famil.hercis. quod verum est: si aliud de mente nõ cõstet.

44 ¶ Utrū si legans sic dicit: lego centū titio ⁊ si illos perderet iterū relinquo ei alios centum: eius heres teneat̃ plusq̃ semel restituere. ℞. ꝙ non nisi semel. ff.de le.3.l.fideicommissa.§.si quis decem.

45 ¶ Si legatur alicui vsufructꝰ sub certo tēpore: puta vsq; quo talis peruenerit ad.zo. annos q̃uis talis moriat̃: nihilominꝰ vsufructus durat vsq; ad tempꝰ.zo.annorum. secus si moriat̃ vsufructuarius ante. zo.annos quia expirat. Si ꝟo legatur sub incerta conditione: puta donec talis fuerit furiosus vel remanserit ⁊ huiusmodi quoꝝ euentꝰ incertus est si ꝯditio euenerit expirat. Si aūt moriat̃ i furore nihilominꝰ durabit vsq; ad vitā vsufructuarij.l.ãbiguitatē.C.ð vsufr.

46 ¶ Quid habebit ille cui relinquit̃ victus ⁊ vestitus: siue alimenta: qđ idem est. ℞. debet habere cibū: potū: vestimēta: lectū: habitationē: ⁊ ea sine quibꝰ viuere nõ posset. ff. de ali.⁊ ciba.le.l.legatꝰ.ff.de ver.sig.l.victus. nõ tñ ea q̃ ad disciplinā ꝑtinēt.d.l. legatus.

47 ¶ Quid si dicit: reliquo ꝙ vxor mea sit domina ⁊ vsufructuaria oīum bonoꝝ meoꝝ. ℞ ꝙ per hoc quod dicit dominā habebit gubernationē domus ⁊ familie ⁊ eius curā: ꝓ hoc ꝙ dicit vsufructuariā habebit victū ⁊ vestitum. Similiter si diceretur: relinquo eā dominā ⁊ dominatricem bonoꝝ meoꝝ: intelligitur ꝙ s̃ꝫ qualitatē patrimonij honorifice habeat sua necessaria ⁊ sit gubernatrix domus ⁊ sic sapientes ⁊ cõmunis vsus interpretantur: vt no.glo.in auc̃. hoc locum habet. C. Si secundo nup. Et sic fecit Dauid cum dicit̃ de eo: Constituit eū dñm domus sue.i. rectorē.⁊ sic ponit̃ in greco quod est. ff.mã. l.creditor.§.lucius. Dominꝰ tñ Bartho.cepola in tractatu suo de seruitu. dicit verum sola alimēta fore relicta per illa verba dominam ⁊ vsufructuariā si filij sunt instituti.secus si extranei: vt est glo.in.d.auc̃. hoc locū ⁊ ibi per omnes.⁊ Bar.in.l.titia cum testamento.§.fi.ff.de lega.z.⁊ Bal.in.l. vnica. C.de indi.vi.quod intellige superstantibꝰ filijs.secus si morerent̃ filij viua matre: quia tunc efficeret̃ proprietaria: vt no.singulariter Bar. per tex. in.l.sicut in annos. ff.quibusmodis vsufru.amit.

¶ Quid si dicit: lego vsumfructū omniū 48
bonoꝝ meoꝝ vxori mee: vel relinquo vxorē meam vsufructuariā. ℞. ꝙ insolidū habit vsumfructū omniū bonoꝝ: ita ꝙ poterit facere de illis quicquid placuerit: etiā si essent vltra quantitatē alimentoꝝ: vt.ff.de vsu.le. l.vxori mee.nisi filios haberet: in quo casu filij haberent saltē legitimā partē in vsufructu s̃m dñꝫ O dofre.sicut ipse notat in auc̃. nouissima.C.de inoffi.tes.q̃ limitat.d.l.vxori.quo ad filios: sed nõ quo ad extraneos.

¶ Utrū legans vxori sue habitationē: seu 49
vsumfructū habitatiõis domꝰ sue: quod idē est.l.cum antiquitas.C.de vsufruc. Et in eodē testõ legando dictā domū alteri ademerit dictū legatū vxoris. ℞. ꝙ non: tex.est i l.sempronio.in prin.ff.de vsufru. vbi probatur qđ legato generali vsusfructus vel habitationis: nõ derogat ꝑ legatū spãle ipsiꝰ rei. Et ibi Bar. dicit ꝙ nõ est alibi tex.pro hoc.

¶ Quid si dicit relinquo titio fundum ad 50
vsufructuandū. ℞. dñs Bartho. vbi.s̃. ꝙ est relicta proprietas: similiter quãdo dicit: relinquo fundū ad gaudimentū per.l.proculus.ff.de vsufru.⁊ ibi dominus Flo. qui tamen distinguit verū si extranei sunt instituti, secus si filij dilecti: ⁊ placet in conscientia. lꝫ alij indistincte velint ꝙ proprietas sit relicta non vsusfructus.

¶ Quomodo potest fieri legatū. R. ꝙ pōt
fieri quibuscūq̧ verbis aptis tamē ⁊ idoneis
vt si dicat: lego: do: dare iubeo: volo: rogo:
posco: opto vt des. l. 2. C. cōia de le. Itē po/
test fieri pure: vt cū dicit̄: lego tali cētū ⁊ in
diem: vt lego tali vsq̧ ad pascha. Ex die: vt
lego tali a paschate in antea: ⁊ sub conditōe
ꝑ si. vt lego tibi cētū si filiā meā acceperis vł
per cum: vt lego tibi centū cum fueris. 14. an
noꝝ: tūc inest conditio hec dum cōplet⁹ fue/
rit. 14. annus ⁊ nō aliter. C. de lega. l. fi. Fal
lit tamē in libertate vt videatur potius esse
relicta in diem: puta si dicit seruū meū liberꝝ
iubeo cum filius meus erit. 25. annorū. C. de
fideicōmis. lib. l. cōmissoria. Et vt scias diffe
rentiā inter legatū quādo fit pure: ⁊ quādo
fit sub conditione: vel in diē: no. ꝙ quando
legatū fit pure statim mortuo testatore ce/
dit legatario: vt. j. §. 56. Quando vero fit sb
conditione ante cōditionis euentū non cedit
legatario: ⁊ ideo si morietur ipse legatarius
anteq̄ꝫ cōditio impleatur remanebit apud
grauatū: ⁊ non trāsmittet ad suos heredes.
Limita hoc in legatis ad pias causas: vt. s.
§. 8. Quādo vero legatū fit in diē: tūc si dies
est incertus oīno: sic legatū est conditionale
l. dies. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. ⁊ l. stipulatio ista
§. inter certā. ff. de verbo. obli. ⁊ l. si dies. ff.
quādo dies le. ce. ⁊ glo. no. in. l. seius saturni
nus. ff. ad trebel. Si vero dies est certus omni
certitudine: vtputa cum legatur titio in pa/
scha futuro vel quādo curret. 1490. ⁊ huius
modi: vel dies est certus ad min⁹ in se: lꝫ sit
incertus in proprio subiecto: puta cum relin
quitur talis possessio titio quando erit. 25.
annoꝝ: quia istud temp⁹ est certū in se: quia
suo cursu perire non potest quin veniat illud
tēpus: sed in proprio subiecto ⁊ sub tali qua
lificatione bene est incertū: quia talis potest
mori anteq̄ꝫ sit. 25. annoꝝ. Et tunc legatum
factū tali tp̄e vel die cedit legatario statim
a die mortis testatoris quo ad trāsmissionē:
quia si legatarius moreret̄ post mortē testa
toris ⁊ ante illū diem vel temp⁹ nihilomin⁹
legatum debebitur eius heredib⁹: vt patet ī
l. vnica. §. cum igitur. C. de cadu. tol. Intel/
lige nisi aliud impediat. l. si ea questio. C. de
his qui. vt indi. hoc patet in. l. si cū heres. ff.
quādo dies le. ce. ⁊ l. heres. in prin. ff. de con
di. ⁊ demon. vbi patet ꝙ quādo quis legat ti

tio possessionē cum moriet̄: lꝫ sit incertū qñ
morietur: tamen quia certū est ꝙ morietur:
⁊ ideo legatū est ad diem certū: ⁊ sic debebit̄
eius heredibus. secus si legaret sic: heres dato
possessionē titio cum morieris: quia sic est cō
ditionale quia est in diē incertū: eo q2 igno/
ratur quis prius sit moriturus an heres vel
titius. et ideo si titius p̄morieť legatū rema
nebit apud heredē grauatū. Itē aduerte ꝙ
dictio si nō semꝑ facit conditionē: nam quā
do apponit̄ tēpore p̄terito. vel p̄n̄ti: nō facit
conditionē. l. institutio talis. in fi. ff. de cōdi.
insti. ⁊ l. eas. in prin. ⁊ l. si ita stipulatus fue
ro hāc sūmā. ff. de condi. ⁊ demon. Nec ob. l.
si sic. ff. de le. i. quia improprie loquit̄. Quan
do vero si respicit euentū futuri tēporis cuius
euentus est certus omni certitudine: sic non
facit conditionē ꝺm Bar. in. l. i. ff. de cōdi.
⁊ demon. Idem dic qñ ꝯditio est impossibił.
l. i. ff. de condi. insti. Sed qñ euentus est cer/
tus an sed incertus qñ vt mors: sic facit condi
tionem ꝺm Bar. vbi. s. ⁊ glo. in. l. in omni/
bus. ff. de reg. iu. similiter facit cōditionē qñ
euent⁹ est omnino incertus. Itē dictio si ali
quando ponit̄ pro quia. l. videam⁹. in prin.
ff. de in litē. iurā. l. titiū ⁊ meuiū. ff. ꝺ admi.
tuto. aliqñ ponit̄ ꝓ q̄ꝫuis. l. fi. C. ꝺ liber. ⁊ co
rum liber. Aliqñ ponit̄ simul cum dictione
⁊: sic. s. ⁊ si. ⁊ stat ꝓ q̄ꝫuis. l. i. §. nuntiatio. ff. ꝺ
no. oper. nun. ⁊ diffuse. vide Bar. vbi. s. Di/
ctio vero cū: aliqñ habet vim copule. l. illi cū
illo. ff. de vsufru. le. ⁊ sic nō facit conditionē
nisi antea appareat voluntas disponentis. l.
si fuerint. §. fi. ff. de test. ma. ⁊ l. si ancilla. ff.
de le. i. Aliquādo vero cum: est coniunctio: vi
delicet quando apponitur verbo preteriti: vł
presentis tēporis: ⁊ sic nō facit conditionem
sed ponit̄ causatiue cum ꝓ quia: vel aduer/
satiue ꝓ q̄ꝫuis. l. demōstratio. §. i. ff. de cond.
⁊ demō. ⁊ ibi Bar. Aliqñ reperit̄ aduerbiū
s. cū ꝓ qñ qđ ē qñ apponit̄ verbo futuri tp̄is: ⁊
sic videt̄ ꝙ tūc nō sit differētia int̄ si ⁊ cū ⁊ ꝙ
vtrūq̧ facit conditionē. l. qui promisit. ff. de
condi. inde. cū multis alijs in glo. d. l. demō
stratio. sed quia multe. ll. videnť ꝯrie Bar.
ibidē dic̄ ꝙ ē triplex differētia p̄ma: q2 si p̄n
cipaliter denotat conditionē: secundario vero
tēpus: q2 nulla est conditio que in se non ha/
beat tēpus futuꝝ. Cum vero denotat principa
liter tempus: q2 est aduerbiū tp̄is: secūdario

conditionē ꝓbat᷑: in.l.si titio.ff. qñ di.le.ce.
Et ideo quando ponit᷑ circa substantiā obli
gationis: vel circa voluntatē que exprimit᷑
per verbū futuri subiūctiui si ponit᷑ ꝑ si: non
valet: ſꝫ bene per cum: verbi gratia: Stipula
tio que fit sic: ꝓmitto tibi centuꝫ si volueris:
nō valet. secus si dicat: ꝓmitto tibi centū cū
volueris.l.centesimꝰ.§.fi.ff.de ver.obli. quia
in ꝑmo cōditio est expressa per si. In secundo
est tacita per cū: ⁊ expressa nocēt.l.nō nunꝙ
ff.de cōdi.⁊ demō. Secunda differentia est:
quia si legas mihi decē cū petiero nō facit cō
ditionē.l.si decē cum petiero.ff.de ver.obli.⁊
l.titia.ff.de condi.⁊ demō. sed bene si lego de
cem si petiero: vt no.in.d.l.si decem quia per
si est conditio expressa: per cum: tēpus princi
paliter. Et ideo cū talis tēporis expressio sa
piat exactionē de presenti siue executionem:
nullā suspensionē inducit.l.liber hō.§.decēꝫ.
ff.de ver.obli. Tertia differētia est: quia si: si
ue apponat᷑ circa dispositionē: siue circa exe
cutionē facit dispositionē conditionalē.l.qui
bus diebꝰ.§.quidā titio.ff.de cōdi.⁊ demō.
Sed cum facit dispositionē ꝯditionalē in vl
timis voluntatibꝰ: vt.d.§.quidam titio.⁊
ibi no. secus in cōtractibꝰ sed bene facit dispo
sitionē resoluendā sub conditione: vt.ff.idi.
ꝯdiec.l.z.⁊ ibi bona glo. limita tamē ꝙ cum
facit dispositionē in vltimis voluntatibꝰ con
ditionalē: verꝫ qñ addicit᷑ dispositioni vltie
que concernit voluntatē disponendi siue dis
positionē.l.si cui leget᷑.ff.de le.i. nisi quando
relinquitur coniuncte persone: quia tunc in
dubio facit diem.d.l. seius saturninꝰ.ff. ad
trebel. sed secus quando dispositio cōcernit
preceptū soluendi: siue executionē: ⁊ tempus
certum saltem in se sicut est tempꝰ certe eta
tis: quia tunc nō facit conditionē sed dilati
onem quia de natura: cum est facere tempꝰ
l.his verbis.⁊ ibi Bal.C. quando di.le.ce.
Aduerte etiā ꝙ licet dicat᷑: lego tibi centum
ea conditione vt facias tale quid: quod tale
legatū non est conditionale: ſꝫ modale.l.me
nia.ff.de ma.test.⁊.l.z.ff.de dona.⁊ sic ver
bum ea conditione accipitur improprie ſm
Bar.in.d.l.quibus diebus.
52 ¶ Utrū relictū in diē debeat᷑ cum fructibꝰ
iter medij tēporis. R. ꝙ si gratia legatarij
fuit appositus dies: puta quia puer: sic debē
tur. Si vero dies fuit appositꝰ gratia heredis
sic nō debent᷑: ⁊ sic ꝯcor.l. in fideicōmissaria
ff.ad trebel.⁊.l.in fideicōmissi.§.cū polidius
ff.de vsuris.⁊.l.euꝫ.ff.de annu.leg.⁊ est glo.
in.d.l.ex his verbis.
¶ Sed pone ꝙ legatū ꝯditionale nō imple
tur: non ex defectu legatarij: sed alio modo.
R. ꝙ aut conditio respicit factū eius cui re
linquitur solū: vtputa si manumiserit seruū
suum: ⁊ tunc si conditio deficit per casum: qꝛ
moritur seruus morte naturali: sic conseque
tur legatum.l.que sub cōditione.§.quotiēs.
ff.de condi.insti. nisi fuerit in mora.l.pēnul.
ff.de condi.⁊ demon. Si vero deficit per aliuꝫ:
puta quia fuit interfectus: tunc aget contra
interfectorē lege aq̄li.l.inde Neratiꝰ.§.idē
Julianus.ff.ad.l.aquili. Et si occisor est nō
soluendo de equitate debet admitti ad lega
tum.l.titio.§.fi.ff.de condi.⁊ demon.⁊.l.fi.
ff.de eo per quē fa.erit. Si vero consistat in fa
cto eius cui relictū est ⁊ alterius etiam: tūc
si per casum fortuituꝫ euenit ne īpleat amit
tet legatū: nisi fauore alimentorū.l.annua.
ff.de annu.le. Si vero nō per casum sed per fa
ctum alterius sic nō amittet: sed ipsum habe
bit: hec distinctio probat᷑ in.l.testamento.ff.
de ꝯdi.⁊ demon.⁊ in glo.l.i.C.de insti.⁊ sub
stitu.⁊ est equissima: nisi aliud dicas. In ali
quo casu fauore libertatis.l.cū ita legat᷑.ff.
de ꝯdi.⁊ demō. Limita etiā illud quo dicit᷑
qꝺ qñ ꝯditio nō implet᷑ ꝑ factū eius verū ꝙ
legatū deficit nisi ꝯditio esſꝫ inhonesta: qꝛ sic
habet᷑ pro nō adiecta.d.l.cum ita.
¶ Utrū legatū factū sub conditione: si nu
pserit sempronio: expiret si ñ ei nupserit. R.
ꝙ sic. si honeste possit ei nubere: sed si sit indi
gnus eius nuptijs tenet legatum: lꝫ ei nō nu
bat: quia conditio que perpetuā viduitatem
inducit remittit᷑: sed non que tēporalē ⁊ qꝺ
vni permittit᷑ alteri prohibet᷑: ⁊ qꝺ in vno ꝓ
hibet᷑ in ceteris permittitur. hec habent᷑ ex.l.
cum ita legatū sit.⁊ in.l.cum tale lagatuꝫ.§.
meuie.ff.de condi.⁊ demon. Idem si legatuꝫ
sit vt nubat ſm arbitriū sempronij: quia ꝓ
inde est ac si nō sit adiecta.l.filie sue.ff.de cō
di.⁊ demon.
¶ Qua actione petuntur legata. R. non so
lum per actiones personales: sed etiam per in
rem ⁊ hypothecariam in res mortui: ⁊ idem
dic in fideicōmissis: vt institu.de le.§.nostra
⁊.C.cōia de le.l.i.

¶ Quando possunt peti legata. R. q non
possunt peti nisi adita hereditate: nisi in le
gatis ad pias causas: de q̄. j. legatum. z. §.
9. vñ scias q dñium rei legate postq̄, adita
est hereditas ipso iure transit ab eo q̄ legauit
ad legatarium recta via. ff. de fur. l. a titio.
No. glo. in. c. Raynaldus. de testa. Et ideo
ex tūc ptinēt ad legatariū fructus rei lega/
te. no. glo. in. l. in legat. C. ad trebel. l. a titio
ff. d fur. l. legatū la secūda. ff. de le. z. 7. l. si ti
bi hō. §. cū seruus. ff. de le. i. Fallit hoc qñ le/
gatur res aliena. l. cū alienā. C. de leg. 7. l. nō
dubiū. ff. de le. 3. Jtē in legato relicto in ge/
nere. l. apud offidiū. ff. de op. leg. Jdez in le/
gato alternatiue. l. hmōi. §. si stichū. ff. de le.
i. 7. l. stichum. ff. de le. z. Jtē in legato facto
in diē q2 nisi adueniente die nō trāsit. l. sem/
proni9. ff. de vsufru. leg. Jtē qñ aggrauat he
redē ad vendendū rē. l. vxorez. ff. de leg. 3.

¶ Quo ordine capient legatarij. R. q nul
lū ordinē obseruam9: s; sil' oēs eq̄liter tuemur:
dicit tex. i. l. is cui. §. si plures. ff. vt in pos. le.

¶ Quib9 modis efficit caducū legatū. R
q p̄mo qñ qd legat in testamēto habet p nō
scripto: 7 hoc ɔtingit tripliciter: aut q2 deces/
sit legatari9 quē testator viuere credidit. aut
q2 qd legat nō est in rex natura: nec pōt esse:
vt equus mortuus quē testator viuere cre/
didit aut q2 rei legate nullū est comertiū: vel
que alienare phibent: vt dicit Azo q etiā
si sit comertiū s; cū grandi difficultate: vt in
predijs necessarijs cesaris nō valet legatum
nec extimatio etiā dabitur: vt insti. de lega.
§. s; si talis res: nisi volūtas testatoris appa/
reret velle extimationē dari qñ extimari pos
sunt. ff. de leg. i. l. si q̄s inq̄linos. excipit sm
eundē casus qñ q̄s redemit hoiem liberū ab
hostib9 q2 pōt liberari a pignore qd tacite ha/
beo in eo. l. senatus. ff. de leg. i. Jtez aduerte
q si comertiū rei legate sit in cōi: s; nō alicui
sicut dānato tñ valebit legatū 7 p̄stabit tal'
dānat9. Si vo comertiū non sit ei cui p̄stari
debet: aut pp̄ter ei9 delictū: puta q2 hereticus
aut ppt sectā: puta q2 iude9 q̄ nō pōt hr̄e mā/
cipiū christianū: tūc nec res nec extimatio de
bet: aut pp̄ter ɔditionē status: vt q2 est ser/
uus cui militia nō debet: aut pp̄ter vitiū cor
poris: q2 est claudus 7 legat stipendiū curso
ris: 7 sic si sciebat testator dabit extimatio:
al's nō. Jtē ea que sunt ɔiuncta edib9 ne vrbs
deformet non sunt in comertiū. ff. de le. i. l.
cetera. Jtez nec res sacre. Secūdo dr̄ legatū
caducū in casu caduco tripliciter aut q2 lega
tarius premorit q̄ testator aut efficit seruus
pene: aut q2 testamentū improbe inofficiosū
dicit. ff. de inoffi. tes. l. papinianus. §. memi/
nisse aut etiā pp̄ter graues inimicicias exor
tas inter legantē 7 legatariuz: si tñ redeant
ad amiciciā reintegrat legatū: s; pp̄ter leues
inimicicias nō efficit caducū: vt. ff. d adi. le.
l. 3. in fi. 7. ff. de his q̄. vt indig. l. si inimicicie
Tertio dr̄ pp̄rie caducū q post mortē testa
toris deficit quacūq; rōne: vt si legatari9 sper
nat vel ɔditio sub q̄ legatū est legatū defici/
at. C. de cadu. tol. l. vnica.

¶ Utrū factū legatū sub ɔditione: puta si 59
fecerit pontē in tali loco reddat caducū si il
le cui imponit pri9 fecerat. R. q sic per. l. cō/
ditionū. ff. de ɔd. 7 demō. s; tu dic q quo ad
actionē ɔsequendā nō sufficit aliq̄d fieri fa
to: q2 ñ videt obtēperare q̄ fato facit: vti. d.
l. in fi. s; quo ad penā euitandā nō refert qua
litercūq; fiat. l. ea quidē. C. si māci. ita fue.
alie. Et sic patet q nō debet legatū predictū.
et q si fieret excōicatio ɔ nō implētes legata
talis nō ligaret: silr nec aliā penā incurreret
si esset apposita. facit qd no. Ludo. de ro. et
Bar. in. l. cum seruus. ff. de ver. obl. 7. l. for/
ma. §. si cum ego. ff. de censi.

LEgatū ij. ad pias causas ē oē
qd relinquit p aīa vt
sentit glo. 7 clari9 Bar. in. l. si q̄s ti/
tio. ff. de le. z. Jtē qñ relinquit aliq̄d misera/
bilib9 psonis: vt pupillis: viduis: pegrinis:
pauperib9: 7 hmōi auxilio pp̄rio destitutis
sm. d. Pe. de peru. tractatu de canonica por
tione epi. allegat. 87. di. c. i. hee eni psone in
iudicio 7 extra q̄dā p̄rogatiua letant. C. qñ
impera. inter pu. 7 vi. p totū. 7 in. l. si q̄s ad de
clinandā. C. de epis. 7 cle. 7 in auc. de ec. tit.
§. fi. de ver. sig. c. sup q̄busdā. in fi. 7 hoc verū
de pupillis 7 viduis: miseris: pauperib9 non
diuitib9. c. ex tenore. de fo. cōpe. c. significan
tibus. de offi. dele. Jtem qñ relnquit ecclesie
vel alijs pijs locis. c. fi. de testa. 7 pia loca sūt
hospitalia: monasteria: 7 quelibet loca alia:
in q̄b9 senes pauperes 7 languide psone alun
tur: 7 alia charitatis opa exercent. d. l. si q̄s
ad declinandā. 7. l. orphanotrophos ibidē. et
d. §. fi. 7 de reli. do. c. d senodochijs. Jtem sm

quosdā qñ relinquit ad custodiā ciuitatis: vel alioꝝ locoꝝ cōium seu publicoꝝ: ar. c. z. ꝺ īmu. eccle. C. de dona. l. pe. §. z. ꝭ clare. l. illꝺ. C. de sacrosan. ec. ꝛ q̄ ibi no. Itē qñ relinquitur ad refectionē pontiū ꝛ viaꝝ: vt dicit glo. in. l. i. §. ad municipiū. ff. ad. l. fal. silr muroꝝ ꝛ fossatoꝝ ciuitatū vel castroꝝ ꝛ similiū. ꝛ h̄ si necessitas īmineat: al's nō: ar. l. ad īstructiones. C. de sacrosan. ec. ꝛ. l. oēs ꝓuinciaꝝ. et l. ad port⁹. C. de ope. pub. ꝛ. l. vnica. C. de q̇bus mune. ꝛ. l. pe. C. de ꝑuil. dom⁹. auc̄. ꝛ. c. z. ꝛ. c. nō min⁹. c. aduersus. ꝺ imu. ec. ꝛ. C. ad legē fal. auc̄. silr. Itē qñ legat in ornament̄ ecclesie ꝓ luminarib⁹ ꝑ fabrica eccl'e vl' libris aut alijs ad diuinū cultū ꝑtinētib⁹ siue sit ad tēporalē vel ꝑpetuū cultum. c. fi. de testa. Facit glo. in. ꝺ. auc̄. silr. Itē qñ relinquit ꝓ redimēdis captiuis. l. nulli. C. de epis. ꝛ cle. in auc̄. ꝺ ec. ti. §. si q̇s. Itē qñ relinquit ꝓ puellis maritādis: ꝭm Bar. in. l. i. ff. sol. matri. ꝛ in. l. si ego. ī ꝑn. ff. de iu. do. ꝛ in. l. z. §. fi. ff. de dona. ar. c. fi. de ferijs. vbi dicūt doc. ꝙ dos ē pia cā ꝛ iō relictū ꝓ dote est ad piā causā. Itez qñ relinquit ꝓ alimentis: intellige egentiū. iz. q. z. aux. Itē gñaliter qꝺ deo relinquit ꝓ aīa relinq̄ censet. ꝺ. §. ad municipiuz. Et iō dic ꝙ ꝓpe dr̄ relictū ad pias cās qñ relinquit ꝓ honore dei vel sanctoꝝ: vel ꝓ salute aīe: siue id relinquat ecclesijs siue paupib⁹ siue locis publicis: qꝛ piū ē qꝺ fit ꝓpt̄ cultū diuinū. sec⁹ si fieret ꝓ honore mūdi: vel ꝑ ꝑpetua fama: qꝛ nō dr̄ piū. verūtñ in dubio ꝑsumet q̇cq̇d relictū fuerit sup̄dict̄ fuisse relictū ꝓ deo et ꝓ aīe salute: ꝛ sic legatū ad piam causam.

j ¶ Sed q̄ro vtrū qñ relinquit ꝓ male ablatis in cert̄ dicat ad pias causas. R. Jo. an. in addi. ad Spe. ti. de instru. edit. ꝙ sic si relinquat paupērib⁹ vel ecclesijs ꝛ silibus: al's nō: vñ dicit ꝙ poti⁹ ꝯsiderat cui legat ꝙ̄ q̄re legat. l. illud. C. de sacrosan. ec. vbi dicit gl. ꝙ qñ legat diuiti ꝓ aīa non est ad pias cās. secus si nō diuiti. ꝺ. l. si quis titio: qꝺ verū ē q̊ ad presūptionē. secus quo ad veritatē q̄ ꝑncipaliter respicit intentionē.

z ¶ Quid si quis legat centū nō expressa causa ꝓpter quā legat: nec persona cui legat. R. Jo. an. vbi. s̄. ꝙ illud est legatū ad pias causas: ꝛ vt no. Albri. in. l. ad instructionē. C. de sacrosan. ec. legatū incertū etiā relictum ad piū vel publicū vsū vt viaꝝ ꝛ pontiū refectio valet: vt. ff. de leg. z. l. quidā in testꝺ.

¶ Utruz relictū ꝯsanguineo paupi sit ad piam causā. R. Bal. in. l. i. C. de sacrosan. ec. ꝙ nō: nisi dicat ꝓ aīa: ꝛ ꝑ deo hoc facere: ꝛ facit pro hoc qꝺ no. Bar. in. ꝺ. l. i.

¶ Utrum legata ad pias causas gaudeāt eodē priuilegio cū relicto ecclesie. R. Pa. i c. relatū el primo. de testa. ꝙ sic: qꝛ ecclesia priuilegiat ꝓpter aīam ꝯtēplatione dei. Facit qꝺ no. Jo. an. in. c. i. de in integ. resti. li. 6. vbi voluit ꝙ sicut ecclesia pōt petere restitutionē in integrū. ita ꝛ alia pia loca possunt.

¶ Utrū de legatis ad pias causas possit detrahi falcidia vel trebellianica. R. Pa. in. c. Raynaldus. de testa. cōmuniter tenet ꝙ nō quo ad falcidiā sz q̊ ad trebellianicā. Bar. ī l. marcell⁹. ff. ad trebel. Bal. in. l. id qꝺ pauperib⁹. C. ꝺ epi. ꝛ cle. ꝛ multi alij tenēt ꝙ nec etiā detrahat. sed Jo. an. tenet ꝯtrariū in gl. sua ꝛ etiaz multi alij: vt no. Albri. in. l. si q̇s ad declinandā. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ lz ꝑma opinio sit mag̾ pia tñ scꝺa nō est ꝯdēnanda.

¶ Quot testes req̇runt in legatis vt valeāt vide. ī testamentū. §. 5.

¶ Utrū legata facta ad pias causas sine institutione heredis valeāt. R. Pa. in. c. indicante ꝺ testamē. ꝙ si noluit mori intestatus nō valent: insti. de le. §. ante heredis. sed vbi quis eligit mori intestatus sic valēt: ne dum legata ad pias causas: sed quecūqꝫ alia legata: ꝛ in dubio videtur voluisse mori intestat⁹ q̇ facit talia legata: qꝺ ꝓbat tex. ꝺ. c. indicāte ꝛ facit qꝺ legit: ꝛ no. in. l. 3. ff de iure codicil.

¶ Utrū ex defectu testamēti vitient legata ad pias causas. R. Pa. in. ꝺ. c. indicante ꝙ nō ꝭm vnam opinionē: vt no. in. l. i. C. de sacrosan. ec. ꝛ in. l. eā quā. C. de fideicōmis. facit ꝓ hoc qꝺ no. Bar. in. ꝺ. l. i. ꝛ Bal. in. l. illa institutio. ff. de heredi. insti. q̇ tenēt ꝙ cum quis reliquit sua respectu pie cause dispositioni titij ꝙ valet: lz nō valeat testamentū qñ heres ponit in volūtate alteri⁹: de quo. ī. testamenuū. §. is. ratio diuersitatis est: qꝛ tal' cui⁹ arbitrio cōmittit habz regulā iuris diuini. humani: ꝛ gentiū: limitans eius voluntatem que est vt pre oibus deo ꝛ religioni debeant: ꝛ ad redimenda peccata. iz. q. z. aie. de pe. di. i. medicina. Et ideo aliud nō potest facere: sed in prophanis nulla ē regula limitans: ꝛ ideo posset aliud velle ꝙ̄ testator: et

propterea cum voluntas testatoris sit incer-
ta: ideo est captatoria .i. adulatoria seu dece
ptoria ſm gl. i. glo. in .c. cū tibi. de testa. Ad
uerte hic ſm Bar. in sua minorica ꝙ aut te
stator voluit vt testamentū valeret iure dire
cto testamēti: ⁊ nō: alit̄ si sic testamentū ē nul
lū: heres ad quē venīūt bona nō tenet̄ in ꝯsciē
tia: aut voluit ꝙ si nō iure testamēti: saltē va
leret iure codicillo℞: ⁊ oi alio mō q̄ possꝫ. tūc
ille ad quē bona ꝑuenerūt tenet̄ in ꝯsciā iple
re legata defūcti: ⁊ sic ē p̄sumendū nisi qñ te-
stator ꝓuidit sibi: puta aliū substituēdo: vl̄
qñ ordinauit q̇d fiēdū: si q̇d ordinauerat nō
habebit effectū. Facit .l. cū ꝓponas .C. de hē.
insti. Idē dic ſm Bar. in .l. in testamēto .ff.
de fideicō. liber. ⁊ Pa. in .c. i. de succe. ab ite.
ꝙ licꝫ volūtas defūcti nō fuerit ꝑfecta rōne
publicatōis fuit tñ ꝑfecta rōne volūtatis: vt-
puta q̄ testamentū manu sua ꝯscripsit volēs
postea redigi in publicā formā: ſ morte vel
furore ꝑuēt⁹ nō potuit: q̇d nihilomin⁹ heres
tenet̄. Idē dic si incepit facē testamentū nec
potuit cōplere: ꝙ legata facta valēt: q̄ non
pōt negari q̇n sit ꝑfect⁹ ꝯsensus rōne volūta
tis: lꝫ nō rōne oꝑis. Idē Bar. in .l. cū q̇s .C.
de iu. ⁊ fac. igno. tenet ꝙ si testamentū ē nul-
lū q̄ deficit volūtas defuncti vel qñ est nullū
ex p̄teritiōe heredis ignorādo ꝙ eū hēat sic le
gata nō debent̄: q̇d limito nisi sint talia ꝙ si
etiā sciuisset se hr̄e filiū fecisset: ar. 17. q. 4. c.
fi. ſ qñ testamentū ē nullū q̄ nō sunt testes
sufficiētes: vl̄ deficit aliq̄ solēnitas iur̄ ciuilis
tūc qñ ꝯstat heredi de volūtate defūcti: vel ꝑ
duos testes pōt ꝓbari obligat̄ nālit̄ iure gē
tiū ad implendā voluntatē defuncti: q̇d no.

¶ Quid si hēs renūciat hēditati vl̄ nō vult
adire. R. Pa. in .c. relatū el ꝓ. de testa. ꝙ ni
hilomin⁹ legata ad pias cās valebūt: q̄ non
subiiciunt̄ talib⁹ solēnitatib⁹ iur̄ ciuilis.

¶ Utrū legatū eccl̄e edificāde seu monaste-
rio debeat solui cū fructib⁹ intermedij tpis.
R. Pa. in .c. nos q̇dē. de testa. ꝙ sic vt ꝯsulu
erunt. Bar. ⁊ Fran. de alber. q̄ tex. p̄fati .c.
nos dicit ꝙ relicta eccl̄e ꝯstruēde debēt solui
sine diminutōe. facit pulcher tex. in .l. si ita re
lictū. §. pegasi⁹. ff. de le. 2. vbi dr̄ ꝙ si relinq̄
tur p̄diū in certū diē: puta post decē annos
vel cū legatari⁹ erit pubes debet̄ p̄diū cū fru
ctib⁹ intermedij tpis si dies fuerit apposita fa
uore legatarij: sic i casu nr̄o dies apponit̄ fa
uore ecclesie vel monasterij: q̄ si fuisset con-
structa tēpore testamēti legasset simpliciter
⁊ nō in diem: quod bene no.

¶ Utrū legatū ad certū vsū possit ad aliū
ꝯuerti. R. Pe. de ꝑu. vbi s̄. Aut ipse vsus jj
pōt impleri de iure ⁊ de facto: puta q̄ legauit
q̇s vt monasteriū fiat in tali diocesi: ep̄s ē cō
tent⁹: ⁊ sic licet de iure: ȯ ꝯse. di. i. nemo. nul
lū est impedimentū in facto q̄ ē pecunia ⁊ ce
tera necessaria: nec ē q̇ aduerset̄: ⁊ sic pōt fie-
ri de facto: ⁊ tūc dico ꝙ nō pōt ꝯuerti in aliū
vsū: ⁊ iste est casus. d. c. nos quidē. ⁊ .ff. ȯ ad
mi. re. ad ciui. ꝑti. l. i. ⁊ de hoc est casus in .l.
nulli. C. de epis. ⁊ cle. imo si per legatariū nō
implet̄ tale legatū redit ad heredē: ⁊ pro hoc
est casus in .c. cum dilectus. de donat. Facit
quod no. de condi. appo. c. verū. Et hec intel
lige vera nisi in legatis ad pias causas: vel ni
si interueniat dispensatio pape vel alterius:
vt. j. dicam. Aut ille vsus potest impleri de
iure: sed nō de facto: puta propter guerras:
vel quia pecunia est modica: vel non est loc⁹
in ecclesia vbi legatur pro capella fiēda ⁊ hu
iusmodi: ⁊ iste casus est in .l. legatū .ff. de ad-
mi. re. ad ciui. ꝑti. Et in .d. c. nos quidē ibi im
pleri non potest quod verbū etiā intelligit̄
de impotentia facti de rescrip. c. sciscitatus. ⁊
tunc potest fieri cōmutatio auctoritate supe
rioris: etiam si in testamento sit clausula ꝙ
non possit conuerti ad aliū vsum q̄ȝ deputa-
tum. ratio quia voluntas testatoris debet in
terpretari ſm ius cōmune: vt res magis va-
leat q̄ȝ ꝑeat. c. abbate. de ver. sig. ⁊ ideo cū de
iure cōmuni possit in aliū vsū ꝯuerti: nō ob
stabit talis clausula. Et ex his dicit Gui. in
Spec. tit. de edit. instru. in. §. nunc aliqua.
ꝙ si mihi legat̄ vt vadā vltra mare ⁊ null⁹
audet ire ꝙ consequar legatū: lꝫ non vadaꝫ
dūmodo vadā ad similē locū. Similiter si te
stator legat pro labore itineris vel peniten-
tie sibi iniuncte vt vadam romā et propter
impedimentuꝫ non possum ire: ꝙ consequor
legatum: dūmodo vadā ad locum similem:
d. l. legatū. excipitur ꝙ legatur pro succursu
terre sancte: q̄ si nunc non possum expectabi
tur tempus: ⁊ seruabitur legatuꝫ. c. magne.
de voto. Ludo de ro. in no. dicit ꝙ legatuꝫ
factū pro calice vel reparatione ecclesie: si ec
clesia non habet opus de hoc poterit per ep̄m
solum fieri conuersio in alium vsum pium.

Aut vsus põt impleri de facto ſ; nõ de iure: ⁊
tũc aut hoc eſt q2 nõ ẽ ad aliquẽ finẽ honeſtũ:
puta legat q̇s centũ vt fiat ludus teatralis in
eccleſia: qui eſt illicitus de iure. c. cũ decorem
de vi. ⁊ hone. cle. ⁊ ſic legatũ inutile eſt ⁊ non
fiet cõuerſio: ar. eoꝝ q̄ no. in glo. l. i. ff. ď ꝯdi.
inſtitu. vel nõ põt fieri de iure: nõ q2 nõ ſit ad
finẽ honeſtũ: ſ; quia ius ꝓhibet: ⁊ ſic fiet cõ-
uerſio in aliũ vſũ honeſtũ: vt eſt caſus in. d.
l. legatũ. ff. de vſuf. le. ⁊ ſic intellige. c. nos q̇-
dem in verbo non põt impleri. ſ. de iure. Ex-
emplũ teſtator legat ꝙ p̄dicatores ⁊ minores
ſe ꝯferant ad habitandũ in ſuis domib⁹: ⁊ ce
lebrent ibi diuina ꝓ ſalute aĩe ſue de iure hoc
nõ põt fieri. c. vnico. de exceſ. p̄la. li. 6. cle. cu-
pientes. de pe. tñ vſus eſt honeſtus q2 ꝓ aĩa et
laude diuina. Similiter legat vt fiat eccleſia
in tali loco: nõ põt fieri ꝓpter priuilegiũ q̇d
hñt p̄dicatores ⁊ minores ⁊ hmõi: ⁊ iõ fiet ĩ
loco cõgruo ⁊ honeſto. Facit ad ſupradicta
qđ ſupradixi: Donatio. i. §. 47.
12 ¶ Cuius auctoritate fiet talis cõmutatio.
R. dñs Pe. vbi. ſ̄. ꝙ ſi nõ ſubeſt cã: puta q2
põt de iure ⁊ de facto impleri: tũc ſolus papa
põt. l. legatũ. ff. ď admi. re. ad ciui. ꝑti. ⁊ cle.
quia ꝯtingit. de reli. do. Si vero ſubeſt cã legiti
ma põt dioceſanus etiã ſi põt implere de iure
⁊ de facto: niſi teſtator ꝓuidiſſet q̇d ſit fien-
dum de legato vſu nõ impleto: quia ſi ꝓuidiſ
ſet nõ poſſet fieri cõmutatio: vt no. Bar. in
l. liberto. §. lucius. ⁊ ibi tex. ff. de an. leg. ⁊ ꝙ
epũs ex cã legitima poſſit cõmutare in alium
pium vſum. Facit quod no. dñs An. in. c. de
rum. de ꝯdi. appo. vbi vult ꝙ nõ obſtante ꝓ
hibitione teſtatoris ne alienet᷑: nihilominus
põt in magis pium. Uide. ſ̄. donatio. i. §. 51.
Idẽ tenet Roge. ⁊ Hug. Itẽ Ang. ⁊ Imo. i
l. i. ff. de ꝯſti. prin. vbi volũt ꝙ iuſta ſubſiſtẽte
neceſſitate pñt relicta ꝑ teſtatorẽ in aliũ vſũ
ꝯuerti: vt no. pẽr Bar. ꝑ illũ tex. in. l. fi. ff. ď
ope. publi. ⁊ in. d. l. legatã. Ex quib⁹ cõclude
ꝙ volũtas ⁊ legata teſtatoris circa pias cau-
ſas pñt ſine cauſa etiã ꝑ papã mutari in aliũ
vſũ piũ ⁊ ꝑ epũm cã ſubſiſtẽte ſolũ q̄uis alij
cõiter teneãt ꝯ̄ de epõ: in cle. q2 ꝯtingit. quã
limito qñ ſine cã vult fieri cõmutatio: quia
tũc ꝑtinet ad ſolũ papã al's nõ. Facit qđ. j.
dico. §. 17. facit ꝓ hoc qđ dicit Ludo de ro.
vt. ſ̄. no. in. §. precedenti.
13 ¶ Queritur vtrũ in tali cõmutatione req̇rat᷑
conſenſus heredis grauati. R. Pe. vbi. ſ̄. ꝙ
ſi nõ põt impleri de iure vel de facto requirit᷑
ꝯſenſus heredis grauati ⁊ eccleſie cui ſit lega
tũ: ⁊ ita loquit᷑. l. legatũ. ff. ď vſufru. le. ⁊ ſilr
dic q̄ñcũq; ex cã legitĩa dꝫ fieri cõmutatio.
¶ Quid ſi dubitet᷑ an ſit cã legitima vt fiat
cõmutatio: vl' eccleſia cui legat᷑: aut heredes
nõ conſentiũt in cõmutatiõe. R. Pe. vbi. ſ̄.
ꝙ ſolus epũs poterit. C. de nup. l. i. ⁊ ſi eccleſia
cui legat᷑ ꝯſenſit vt fiat cõmutatio ⁊ heredes
ꝯ̄dicũt: nihilomin⁹ epũs fauebit eccleſie lega-
tarie fauore volũtatis defuncti adimplẽde et
nõ heredi: ⁊ iſte ẽ caſus in. d. l. legatũ. Fallit
hoc in legato ꝓ monaſterio fiendo ꝙ ſine ꝯſen
ſu heredis nõ põt cõmutari niſi fuerit negli-
gens quia tunc etiã ſine ei⁹ conſenſu põt epũs
elapſo termino. d. c. nos quidem.
¶ Qui põt ſuũ officiũ impẽdere vt legata
ſuũ conſequant᷑ effectũ. R. Pa. in. d. c. nos.
ꝙ etiã iudex ſecularis etiã in legatis ad pias
cauſas: eſt tex. in auc̄. de eccle. ti. §. ſi q̇s edifi
cationẽ. ſimiliter tã ſecularis q̄ eccleſiaſtic⁹
põt cõpellere vt legata ſoluant᷑ q̄ fiunt nõ cer
te ꝑſone: vel ſi certe: tñ talis eſt ꝙ nõ põt ĩ iu
dicio petere vt ſunt fratres minores. d. §. ſi
quis. ſecus eſſet ſi nõ ad piã cãm ſit legatũ ⁊
certe ꝑſone factũ: tunc q2 oportet ꝙ ſolũ ad
inſtantiã partis cõpellat.
¶ Utrũ epũs in legatis ad pias cauſas poſſit
ſe intromittẽ. R. Pa. in. c. ſi heredes de teſta.
ꝙ ſi teſtator ꝓuidit ſibi de executore nõ põt
niſi ĩ defectũ: vt. ſ̄. Executor. §. ij. ⁊ in. c. tua
nos. de teſta. ⁊ in auc̄. de eccle. ti. §. ſi q̇s ꝓ re
demptione. Si vero teſtator nõ ꝓuidit ſibi de
executore: tunc in legatis ꝓ redẽptiõe capti
uoꝝ ⁊ ꝓ alimonijs paupeꝝ ꝓuidebit epũs: vt
in. d. §. ſi q̇s autẽ ꝓ re. ⁊. l. nulli. C. ď epiſco.
⁊ cle. In alijs aũt heres vt in. d. c. ſi heredes.
⁊. c. tua. ⁊. c. nos de teſta. niſi in negligentiã.
vt. ſ̄. Executor. §. 13.
¶ Utrũ legatũ factũ ꝓ ꝯſtruendo hoſpitali
paupeꝝ: in q̄ poneret᷑ rector ad arbitriũ certi
p̄lati poſſint heredes mutare in edificationẽ
monaſterij religioſoꝝ. R. Lappus abbas ĩ
cle. q2 ꝯtingit. de reli. do. vt refert do. An. in
d. c. nos quidẽ qđ Io. an. cũ quibuſdam iuri
ſtis ꝯſuluit ꝙ ſic: cũ licẽtia epĩ etiã ꝯ̄dicente
illo p̄lato: q2 q̇ melius facit nõ aliud: ſ; idẽ
facit. c. ꝑuenit: el ſcđo de iureiu. ſed plus ẽ ec-
cleſiã religioſoꝝ facere q̄ hoſpitale. Facit. c.

ſcripture. de voto. ⁊ regula. plus ſemp. de re. iur. li. 6. ergo ⁊c. Sed cõtra videt .13. q. 2. vltima volũtas. de cele. miſ. cũ marthe. cum ſimilib⁹. vbi patet ꝙ volũtas defuncti pro lege debet ſeruari: ergo forma mandati debet diligentiſſima accuratione ſeruari. nec eo caſu plus continet in ſe quod ẽ min⁹ vel econtrario. ǒ prebẽ. cũ de beneficio. li. 6. Ad hoc rñdet. d. Ant. ꝙ iſta ſũt vera ĩ materia odioſa vel ambitioſa ⁊ ſic reſtringibili. de pbẽ. ꝗuis. li. 6. ſed opi. Jo. an. loquit̃ in materia fauorabili ⁊ maxime aïe defuncti in qua fit plena interpretatio. c. cũ dilectus. de dona. Unde veriſimiliter pſumit̃ ꝙ defunct⁹ nõ ꝯdixiſſet demõſtrãdo ſibi vſũ vtiliorẽ. facit ad hoc quod no. Bar. ĩ. l. fi. ff. ǒ opi. publi.

¶ De cautela dãda illi qui vult legare pro aïa ⁊ timet parẽtes. vide. ĩ. pactũ. §. 14.

1 **Legatus** eſt cui a papa certa patria vel prouincia cõmittitur gubernãda ſ3 Hoſt. vnde gerit vices pape ⁊ ẽ ordinarius in prouincia. c. legatos. de of. leg. li. 6.

¶ Quõ faciet fidez ſi requirat̃. R. p lrãs ſuas. l. vnica. C. de man. prin.

¶ Quot ſũt ſpẽs legatorũ. R. due. Quidã ſũt ĩpropꝛie legati nũcij ⁊ nõ iudices: ⁊ ſunt illi qui ſepe mittũtur a papa pro ambaſſiata vel ad aliqǒ nudũ miniſteriũ exercendũ: de quibus di. ĩ. iuſgentiũ. ⁊. 97. c. nobiliſſimus ⁊ quaſi p totũ. ⁊ iſtos qui ĩpedit debet tradi hoſtib⁹ vt ſit ſeru⁹. l. vl. ff. de legatiõibus. Et ibi loquit̃ de legatis quorũcũq; etiã hoſtium: ⁊ ſm canones ſũt excoĩcãdi. 94. di. ſi qs. Ita no. glo. in. d. c. iuſgentiũ. Quidã ſũt legati iudices quos papa facit ordiarios ĩ certa prouincia: ⁊ de iſtis loquit̃ diffinitio pmiſſa. ⁊ titulus de officio legati. Et iſti ſũt ĩ triplici differẽtia. Primi ſũt legati nati: q2 natus in ſua dignitate efficit̃ legatus pape: vt archiepiſcop⁹ cãturiẽſis qui eo ipſo ꝙ archiepiſcop⁹ ẽ: legatus ẽ pape: vt in. c. ĩ. de offic. legati. ⁊ iſti dicũtur legati rõne dignitatis. Secũdi ſunt legati de latere: vt ſũt illi q̃ mittunt̃ de curia pape: etiã ſi nõ ſunt cardiales: ſm glo. in c. penul. de officio legati. S3 Pa. in. c. ĩ. eo. ti. tenet ⁊ bene ꝙ ſolũ cardiales dicunt̃ legati de latere maxime hodie. Tertij ſunt legati qui nec ſũt de latere: quia nõ cardinales: nec ſũt nati quia nõ in tali dignitate: ⁊ ſunt illi quibus papa cõmittit legatiõis officiũ in aliqua prouicia vel ſua vel aliena vt in. c. volẽtes. eo. titu. ⁊ tales dicunt̃ legati rõne pſone nõ rõne dignitatis vt primi.

¶ Utrũ legati nati vel rõne pſone hẽant iuriſditionẽ in exẽptos. R. Pa. in. d. c. ĩ. ꝙ nõ ⁊ probat̃ in. c. ĩ. de pꝛi. ſig. li. 6. 3

¶ Utrũ poſſint pdicti legati abſoluere pro iniectione manuũ violẽta in eccleſiaſticu3. 4
R. ꝙ legati nati nõ pñt nec in prouicia nec extra nec ſubditũ nec extraneũ. Rõ ſ3 Pa. in. c. pe. de offi. lega. quia clerici pderẽt priuilegiũ. c. ſi quis ſuadẽte. 17. q. 4. cũ null⁹ haberet ire ad papã pro abſolutiõe: eo ꝙ dignitas ẽ ppetua: intellige ſm Pa. ibidẽ de iniectione a qua epiſcopi non poſſunt abſoluere: q2 ab illa a qua epiſcopi abſoluũt: multo fortius ipſi cũ ſint ordinarij. Legati pꝛo ratõe perſone pñt abſoluere ſubditos exiſtẽtes ĩ prouincia: ſimilit̃ extraneos in ſua prouicia delinquẽtes ⁊ exiſtẽtes: ſubditos pꝛo ſuos extra prouinciã ſuam nõ poſſunt abſoluere ſ3 gl. ⁊ cõmuniter doc. in. d. c. penul. nec etiã de cõſenſu iudicis illius puincie ſm Pa. ibidem. ſed Jo. mo. ⁊ Jo. an. quos ſequit̃ Ger. i. c. ĩ. eo. ti. lib. 6. tenent ꝙ poſſunt. ⁊ magis placet hec opinio. Subditos etiã ſuos ⁊ ĩ ſua prouincia qui extra prouinciã iniecerũt manu3 violentã in clericũ ſm Hoſt. nõ poſſunt abſoluere. Sed Specu. recitat aliquos tenere ꝙ poſſunt. ⁊ mihi plus placet. ſicut pñt etiã eos punire de delicto extra cõmiſſo: extraneos pꝛo aliũde veniẽtes ligatos abſoluere nõ poſſunt. Legati pꝛo a latere poſſũt abſoluere quoſcũq; tã in prouicia eis decreta: ꝗ extam ſubditos ꝗ extraneos ſm glo. et cõmuniter doc. in. d. c. pe. Hoſtiẽ. tamẽ limitat nõ habere locũ cũ iniuria ẽ enormis: quia reſeruatur pape. allegat. c. ſi pꝛo. ⁊. c. cũ illorũ. de ſen. excõ. cum ſimilibus. Sed tu tene ꝙ pñt etiã in enormi ſm Jo. an. Jura pꝛo excipiẽtia enormẽ iniuriã nõ loquũtur in legato a latere: ſed in alijs inferiorib⁹. ⁊ hoc ſequitur Archi. in. c. ĩ. de offi. le. li. 6. ⁊ cõmunit̃ doc. Fallit hoc in duob⁹ caſibus. Prim⁹ quãdo ſunt in preſentia pape. Secũdus qñ ſunt reuocati ante regreſſu3 ſm Pa. ĩ. c. pe. de offi. le. q2 tunc abſoluere non pñt.

¶ Quid poſſunt facere dicti legati. vide in c. legatos. de offi. leg. li. 6. ⁊ que nõ pñt face- 5

re: habes in glo. c. ꝙ translationē. de of. le. ⁊ in multis. c. li. 6. eo. ti. que omitto cum ho/die illi qui habent in vsu legati multa p̄nt ex sp̄ali concessione que ex eorū lr̄is potiusꝙ̄ ex doctrina cognoscit.

6 ¶ Utrū legatus possit processuz delegati impedire: aut eius sn̄iam irritare. R. ꝙ non c. studuisti. de of. le.

7 ¶ Legatus an possit absoluere excōicatuz a se in sua prouincia extra prouinciā existēs R. s̄m Inno. ꝙ sic: si nō sit reuocat⁹ i foro pn̄iali: sed in foro cōtentioso nō: nisi reuertatur in ꝓuinciā: intellige nisi egressus eēt cū aīo nō redeūdi: q2 sic expirat legatio.

8 ¶ Quid de ipedīētibus legatos vel nūcios ap̄licos ne exerceant eorū officia. R. ꝙ excōmunicati sunt ipso facto ⁊ terre regna vel loca predictorū sunt interdicta tādiu ꝙ̄diu in contumacia p̄stiterint eorū dn̄i. c. sup gētes ⁊ regna. de offi. le. li. 6.

l Egitimatio filiorū illegitimoruz quot modis fit. R. ij. mōis. Prim⁹ qn̄ pater offert eū inter viuos seruitio curie ciuitatis ex qua ē oriūdus: vel si pater ē oriundus de veteri roma. s. cōstātinopoli: vel noua offerat eū curie cuiuscūq3 ciuitat̄ metropolis: vt insti. de nup. §. vl. Secūdus qn̄ pr̄ offert eū impatori: ⁊ fit curialis: in aut̄. q. mo. natu. effi. sui. § si quis igit. Tertius qn̄ pater filiā suam naturalē i mr̄imonio copulauerit officiali curie ciuitatis de qua ē oriūdus: vel si pater ē oriūdus ð veteri: vel noua roma copulet officiali ciuitatis metropolis: vt. C. de natu. libe. l. 3. in fi. Quart⁹ qn̄ nullo alio legitimo existēte: vel si existit nō ꝯdic sed cōsentit: filius nālis p̄re defuncto cōfert seipsū curie isto mō vadit ad regimē ciuitat̄ ⁊ dicit: vos egetis tali officiali ego offero me curie ⁊ seruire in tali officio: si curia recipit eū legitim⁹ erit: vt in. d. §. si quis igit. Et intellige tales filios nāles per talē oblationem legitimatos vt succedāt p̄ri ab intestato nō tn̄ alijs cognatis ex parte p̄ris: nec ipsi eis. vt in. d. aut̄. §. filiū ꝟo. Quint⁹ qn̄ pat̄ deficiēte prole legitima offert p̄ncipi p̄ces pro filijs nālib⁹ vt sint filij legitimi successores etiā sine mr̄imonio: dū tn̄ princeps preces admittat. d. aut̄. §. illud tn̄. Sextus qn̄ p̄r in testamēto dicit eū sibi velle succedē: si tn̄ filius post mortē p̄ris pricipi supplicauerit ⁊ testamētū ostēderit: tūc eni dono principis ⁊ legis heres erit legitimus: dūmō volūtatē patris sequatur: vt i. d. aut̄. §. si ꝟo is qui. Septimus qn̄ pater in extrema volūtate nominat filiū ⁊ heredē instituit. C. ð natu. li. aut̄. itē si quis. quod limita s̄m ꝙ in casu seq̄nti. Octau⁹ qn̄ in publico instrumēto. s. scripto per notariū: aut etiā si sit scriptū ꝓpria manu cū subscriptione triū testiū filiū naturalem noīauit filiū nec adiecit naturalē. Sed Bal. in. c. inotuit. ð elec. tenet ꝙ oportet addat suuz: quasi dicat in sua p̄tāte ⁊ sic legitimū. nec sufficeret sola noīatio s̄m Bal. ibi. Et si sunt plures filij naturales ex eadē mr̄e nati lz testioniū tn̄ dedēit: vni tn̄ oēs erūt legitimi. Et hoc intellige qn̄ proles legitima non sup̄est s̄m glo. in. c. per tuas. qui fil. sint legi. quā sequūtur coiter docto. Nonus qn̄ pater filiū ex cōcubina noīat filiū legitimū s̄m. d. Ant. in. d. c. per tuas. quod intellige si mater talē ꝙ potuit eē vxor sua qn̄ generauit: vt in aut̄. vt lice. ma. ⁊ auie. §. ad hec. Ratio ibi ponit: quia ex tali noīatiōe videt testioniū perhibere: ꝙ cū matre legitimuz habuit vel habeat mr̄imoniuz: ex q̄ cōcludo ꝙ si mater vel ipse aliū accepisset in cōiugiū viuētib⁹ ipsis nō legitimaret talis noīatio: quod nota bene: al's sic. ⁊ si ex alia vxore haberet filios vēirēt isti cū illis: ⁊ sil'r si p⁹. Decim⁹ qn̄ pater cōtrahit mr̄imoniū cū illa q̄ est mater filiorū naturaliū ipsius p̄ris. de q̄ dic vt. s. filius. §. ij. Undecim⁹ qn̄ legitimātur per papā: impatorē: aut p̄ncipes qui nō habent sup̄iorez: aut hn̄tes potestatē ab eis et de predictis vide in. c. per tuas. per docto. ibi. qui fi. sunt legi.

¶ Utrū papa possit taliter legitiare vt succedant in hereditate ⁊ admittant ad alia tēporalia. R. Pa. in. c. p venerabilē. qui filij sint legi. Uaria fuit opīo sed in practica seruatur opīo Bar. in aut̄. ex cōplexu. C. de ince. ⁊ inuti. nup. s. ꝙ nō p̄ōt in terris sibi non subiectis maxīe qn̄ tales sunt adulterini vel incestuosi. ⁊ pro hoc ē bonus tex. in. c. dicat aliquis. 32. q. 4. ⁊ in. c. vnico. 35. q. 7. sed q̄ ad sp̄ūalia non est dubium. j

¶ Utrū illegitim⁹ sed legitimatus p̄seq̄ns mr̄imoniū sit legitim⁹ q̄ ad omnia. R. s̄m Pa. ⁊ glo. in. c. tanta. qui fi. sint legi. ꝙ sic. ⁊ 2

lz dñs Anto. ibidē teneat q̄ nō in statutis:
quia statutū nō cōprehendit fictū. l. 3. §. hec
verba. ff. de neg. gest. 7 sic isti ficte sunt legiti
mi ꝓpter verbū habeant: quod ē v̄bū fictū
tñ magis placet prima opio: quia quādo ver
bum habeant profert ab hñte ptātez paria
sunt dicere habeāt pro legitimis 7 sūt legiti
mi. Facit. c. ex parte. d̄ spō. 7 qd dicit Bar.
in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. 7 in. l.
si maritus. ff. de adul. vbi vult q̄ dicere ha/
beant pro ciuibus ab habēte ptātem: idem
est ac q̄ sint ciues. 7 sic tene.
¶ Utrū talis succedet in feudo si dictuz est
q̄ trāsferat ad posteros ex se legitime descē/
dentes. R. Bal. i. c. nāles. si de feu. cō. fue.
dicit q̄ nō. Sed Jaco. d̄ belui. 7 coiter doc.
in. c. lator. qui fi. sunt legi. tenent cōtrarium
s. q̄ succedet. 7 tex. d. c. naturales: intelligit
de legitimato p̱ rescriptū p̄ncipis: q2 cum il
la legitimatio sic stricti iuris tanq̄ dispēsa/
tio contra ius est restringēda. c. q̄ dilectio.
de consan. 7 affi. sed m̄rimoniū tanq̄ fauo/
rabile purgat p̄cedentia: 7 iō succedet.
¶ Utruz legitimatus ab impatore vel ha
bente ptātem ab eo sit legitim⁹ quo ad spiri
tualia. R. Pa. in. d. c. per venerabilē. q̄ nō.
7 ideo nec ad ordies 7 ad alia spūalia admit/
tet. vide glo. io. di. lege. seqt. Bar. in. d. aut
ex cōplexu. nec etiā erūt legitimi in dñio illo
rū qui non recognoscūt impatorē q̄tuz ad
ea per que fieret alteri p̄iudiciū: puta ad suc
cessionē bonorū ab intestato: vt nota. in. d.
c. per venerabilem.
¶ Utrū comites habētes potestatē legiti/
mandi ab impatore possint legitimare i pre/
iudiciū agnatorū. R. do. Ant. in. d. c. p̱ ve
nerabilē. q̄ nō: nisi pater 7 agnati consenti
ant: quia hec potestas tanq̄ alteri preiudici
alis est restringēda. l. j. §. si quis a principe.
ff. ne quid in loco publi. Sed Bal. in rubri/
ca codi. ē contra eū qñ simpliciter ē concessa
auctoritas legitimādi. sed credo verū dcm̄
Bal. in filijs naturalibus tm̄: sed in spurijs
7 alijs ex dānato coitu non credo nisi expres
se concedant. Facit quod no. Jo. an. in ad/
ditionibus ad Spe. in ti. qui fi. sint legi. qui
dicit si spurius duplicit. s. ex patre vxorato
7 matre maritata: ipetrat a papa vel ab im/
peratore rescriptū legitimatiōis: qd nō va/
let si nō exp̄ssit. Facit quod no. Pa. in. d. c.
per venerabilē. vbi dicit q̄ incestuosus: vel
adulterin⁹ nisi id exprimat semp̱ rescriptuz
legitimationis erit surrepticiuz: quia omne
tacitū per id quod papa vel princeps nō ita
de facili ꝯcessisset si illud sciuisset facit rescri
ptum surrepticiū 7 viciat. c. postulasti. de re
scrip. Facit etiaz quod nō. Hostiē 7 Gof.
in sūma: q̄ lz papa legitimet aliquē ad digni
tates nō intelligitur legitim⁹ quo ad episco
patuz 7 alias maiores: sed tm̄ quo ad inferi/
ores. de concessi. preben. c. dilectus. vide eti/
am sup̄: dispēsatio. §. 9. Aduerte tñ hic qd
dicit Ange. in aut. quomodo natura. effic.
sui. §. si quis igitur. q̄ pater potest legitima/
re filiuz in preiudicium filiorū legitimorū:
sed filius illegitimus nō pōt se legitimari fa
cere in legitimorū preiudiciū.
¶ Utruz legitimatus simpliciter intelliga 6
tur etiam quo ad dignitates. R. Hostien.
q̄ sic sicut simplicit restitut⁹ ad oia restituit
C. de sentē. pas. l. j. q̄uis Gof. teneat ꝯriū.
¶ Utruz papa dispēsando in matrimonio 7
contracto in gradibus prohibitis de iure ca
nonico legitimet filios ante cōceptos. R. q̄
non sed bene postea concepti erūt legitimi q̄
ad oia: 7 si expresse legitimet ante cōceptos
nō erunt quo ad oia: sed soluz quo ad spiri/
tualia 7 tēporalia in terris pape nō in alijs
vt in. d. c. fi. qui fi. sint le.

l Egitima portio

est triplex. s. legitima trebellianica
7 falcidia. Pria debetur de iure nature tm̄
filijs: 7 ipsis mortuis debet nepotib⁹ ex eis
legitime natis: nec eis pōt imponi grauamē
super ipsa p̱ legata aut fideicōmissa sed bene
possunt grauari p̱ debita: non pōt etiā eisdē
imponi conditio vel mod⁹: et si apponatur
pro non adiecto habetur. C. de inoffi. testa. l.
omnimodo. 7. l. se. 7 hec est tertia pars here
ditatis si sunt quatuor filij vel pauciores, si
v̄o sunt quinq̄ vel plus: tunc erit medietas
totius hereditatis quā inter se diuidēt eq̄li/
ter. C. de inoffi. testa. aut. nouissima. Et ad
uerte q̄ ista legitima aliquando sic dicitur:
vt in dicta. l. omnimodo. Aliquando dicit
debita pars: vt in. l. scimus. C. de iof. testa.
Aliquando dicitur debituz simpliciter: vt i
aut. de trien. 7 se. §. j. Aliquando debitū bo
norum subsidium: vt. C. de inoffi. dona. l. si

totas. Aliqñ dicitur debita iure nature: vt
in autẽ. de trien. et se. §. hoc nos.
1 ¶ Utrũ ista legitima possit p statutũ vel
consuetudinẽ in totũ tolli. R. Albri. dicit i
l. quoniã in prioribus. C. de inof. testa. ꝙ cõ-
muniter doc. et etiã vltramõtani tenẽt ꝙ nõ
Alij magni tenẽt ꝙ põt i totũ tolli. Sz pri
ma verior videt. posset tamẽ statutũ vel con
suetudo diminuere vel distiguere eã s3 nõ
in totũ tollere. Ratõ quia sicut a natura ali
mentatio filij a patre depẽdet. ff. de iusti. et iu
re. l. j. §. hinc descẽdit. ita post mortẽ patris
alimẽtatio filij ab hac portiõe iuris nature
depẽdere videt: vt inuit in autẽ. de trien. et
se. §. j. ad fi. et §. prohibemꝰ. autẽ. ibi: si vult
filiorũ etc. pro hoc facit insti. de iure natura-
li. §. j. et ff. de pac. l. ius agnatõnis etc. Pa. tñ
distinguit et bene in. c. Raynutiꝰ. de testa. ꝙ
aut filius nõ habet vnde viuat aliunde: et sic
vera ẽ opinio vltramõtanorũ. Aut hz vñ
viuat: et sic ẽ vera secunda opio. Aduerte tñ
ꝙ in legitima filius non põt grauari p fidei
cõmissũ sm cõmunẽ opinionẽ. per. l. qñ in
prioribus. C. de inoffi. testa. et. l. cũ patronꝰ
ff. de leg. ij. lz Bar. et Dy. dubitauerit. in. l. j
ff. de vul. et pup. substi. Sed succedẽtes ab in
testato ipsi filio si cõtingat filiũ decedere im
puberẽ põt grauari. et ẽ casus in. l. si fundus
p fideicõmissũ. cũ. l. se. ff. de le. j. iõ dic Bal.
in. l. cũ virũ. C. de fideicõmis. ꝙ substitutꝰ fi
lio ipuberi poterit grauari vt restituat legi-
timã filio debitã. Et si verba sunt dubia: pu
ta testator dixit. post mortẽ filij mei ipuberis
hereditas integra restituat seio: nec expssit
per filiũ vl succedẽtes ab itestato filio meo
vel p sbstitutũ dato filio meo fideicõmissũ
debebitur in legitima: etiã pz Bar. in. l. qui
duos. ff. de vul. et pup. sub. et cõmunit sequũt
scribentes ibi: et refert Pa. fuisse ꝯsultũ per
Jo. de imo. et Fulg. in. c. Raynutiꝰ. de testa.
lz Bar. in. l. coheredi. ff. de vulga. et pupil.
substi. aliter dixerit.
2 ¶ Quid si filius instituat in minori parte
R. ꝙ nihilominꝰ aget vsq ad supplemẽtũ
d. l. oĩmodo. qz hec legitima dat in bonorũ
subsidiũ de iure nature.
3 ¶ Secũda trebellianica a trebellio auctore
sic dicta debet hec iure institutiõis: et ẽ quar-
ta pars hereditatis totius: sicut cũ quis isti
tutus heres rogat vt restituat alij heredita-
tem sine liberis moriẽdo: iste sic institutꝰ po
terit retinere quartã partẽ totius heredita-
tis. insti. de fideicõ. here. §. sed qz. C. ad tre.
p totũ. Institutus tñ heres in certa pte hãc
non hẽbit sm Bal. in. l. j. ff. ad le. falci.
¶ Tertia falcidia a falcidio auctore debet 4
iure institutiõis: et ẽ quarta pars totiꝰ here-
ditatis quã quis retinet qñ institutus heres
fuit et supra dodrantẽ. s. tres partes heredi-
tatis est aliquid legatũ vel fideicõmissum.
de testa. Raynaldus.
¶ In quibus casibus cessat falcidia. R. ꝙ 5
in sex casibus. Primꝰ in his que legant sic vt
nõ possint alienari vt ad successores eius cui
relicta sunt debeant peruenire. C. ad. l. falci.
autẽ. sed in ea re.
¶ Secũdus in his que ad pias cãs reliquũ 6
tur ecclesie: aut pio loco: vt in autẽ. similit.
C. ad. l. fal. Aduerte hic ꝙ si ecclesia vel aliꝰ
pius locus institueret heres: tũc detraheret
falcidiã de legatis factis alteri ecclesie vel pio
loco quia currit puilegiũ cũ priuilegio. et sic
cõcurrentibꝰ priuilegijs vtunt iure cõmuni
Facit. l. assiduis. C. qui poti. in pig. ha. no.
Pa. in. c. in presentia. de proba. Idẽ tz Dy.
et sequitur Albri. in. l. si quis ad declinandã
C. de epis. et cle. Et hoc idẽ etiã si indirecte re
linquat sm Bal. in. l. si auia. §. titio. ff. de
condi. et de. puta cũ relinquit fundus cũ pa
cto vt restituat ecclesie.
¶ Tertius i testamẽto militis. C. ad. l. fal. 7
l. in testamento. et. d. c. Raynaldus.
¶ Quartus in male ablatis certis vel incer 8
tis legatis et alijs alienis. l. imponenda. C.
ad. l. falcidiam.
¶ Utrũ pat legãs tãtũ pro male ablatis ꝙ 9
legitima iure nature debita minuit obliget
filiũ vel illũ cui debet. R. Mon. ꝙ si talia
male ablata nõ põt probari: nõ tenet heres
soluere vt debitũ. s. vt es alienũ sed vt lega-
tum. et iõ si legitimã minuit: nõ tenet soluere
secus eẽt in illo cui falcidia cõpetit: qz cũ ta
lia legata sint ad pias cãs cessat hodie: vt di
ctum est. et ideo non detrahet.
¶ Sed quid faciet talis qui tot habet resti- 10
tuere incerta que pbare non põt: que exhau
riunt quasi totã hereditatẽ si nõ põt induce-
re filiũ vt sit ptẽtus restituere. R. sm Mo-
nal. ꝙ nõ faciat testamentũ sed codicillũ in
quo ordinet ꝙ oĩa bona sua distribuantur

pauperib⁹ pro male ablatis incertis afferẽs
q̃ plura sunt q̃ oia bona sua.
¶ Quintus si testator certus de sua quanti
tate pr̃imonij ꝓhibeat exp̃sse deduci falcidiã
¶ Sextus si heres nõ fecerit inuẽtariũ fm
modũ ꝛ tẽp⁹ statutũ. hi duo habent i auth.
sed cũ testator. C.ad.l.fal. Idẽ si infra tẽp⁹
legitimũ non paruerit volũtati testatoris: vt
in.c. Raynaldus. in fi. de testa.
¶ In quibus casibus cessat trebellianica.
R. q̃ in tribus casibus. Primus in legatis
ad pias causas: vt dixi.s. legatũ.z.§.5. Se
cũdus si testator prohibuit: vt in auth. de he
re.ꝛ fal.§.si ṽo expressi. Ratõ quia cũ testa
tor possit tollere falcidia3: multomagis tre
bellianicã que min⁹ ẽ priuilegiata: vt.ff.ad
l.fal.l.in quartã.l3 contrariũ teneat glo. in
auth. sed cũ testator.C.ad.l.fal. Sed verius
est q̃ põt: vt in.d.§.si ṽo. Tertius ẽ qñ sub
stitutio euanescit: vtputa quia ingredit reli
gionẽ ille qui rogatus si sine liberis decede
ret vel nõ maritaret ꝛ huiusmodi: vt i auth.
nisi rogati C.ad trebel. Addo quartũ quã
do iudicis officio cõpulsus solũ adijt heredi
tatẽ: quia sic totũ restituet. insti. de fideicõ.
here.§.in primis.
4 ¶ Utrũ legatis multis factis tam ad pias
causas q̃ nõ pias excedẽtib⁹ facultatẽ here
ditatis debeat fieri detractio: tam de legatis
ad pias causas an solũ de alijs. R. Albri. in
d.l.si quis ad declinandã. q̃ sic cõmuniter de
oĩbus: nec obstat q̃ cessat falcidia in predi
ctis: quia non ẽ falcidia sed declaratio legati
inaniter facti ab initio vt.ff.ad trebel.l.j.§.
si is quadringenta.
5 ¶ Quid cõputat i istis legitimis. R. Pa.
in.c. Raynutius. de testamẽ. q̃ in legitima q̃
dicitur falcidia que ꝑuenit iure institutiõis
non cõputant nisi ea que venerũt iure insti
tutionis heredi: non autem legata ꝛ vel alio
modo ꝑueniẽtia. In quarta ṽo trebelliani
ca cõputant nõ solũ que veniũt heredi iure
institutionis: sed oĩa que ꝑueniunt ei ex te
stamento: puta iure legati vel donatiõis nõ
alia prouenientia extra testamẽtũ. In legiti
ma ṽo que prouenit iure nature cõputãtur
non solũ ea que prouenerũt ex testamento:
quocũq̃ titulo: s etiã vndecũq̃ sint ꝑfecta
vt patet in iurib⁹ allegatis i glo.d.c. Ray
nuti⁹.ꝛ in.l.in quartã.ff.ad.l.fal. distiguit
tñ Pa. ibidẽ circa hoc vltimũ sic q̃ aut pr̃
donauit filio ob cã: puta dotẽ vl donat. ꝓp
nuptias: ꝛ illud cõputat cũ legitima: aut do
nauit simplicit ꝛ si donatio tenuit: puta quia
donauit emãcipato vel ꝓpter merita: sic nõ
cõputabit. Si ṽo non tenuit in vita pr̃is: l3
sit confirmata morte cõputabit cũ legitima
de quo vide ꝛ dic vt i auth. ex testamẽto. C.
de colla.ꝛ in.l.filiũ quẽ habentẽ.C. fa.her.
¶ Utrũ quis possit deducere duas legitĩas 16
portiones.s. legitimã debitam iure nãe ꝛ tre
bellianicã: olim fuerũt opiones. i.l.q̃q̃. C.
ad.l.fal. sed hodie dic cũ Bar.in.d.l.q̃q̃.
ꝛ in.l. papinian⁹.in.§.meminisse.ff. d inof.
testa.ꝛ Bal.in.d.l. filiũ quẽ habẽtẽ. ꝛ cano
nistas.in.c. Raynutius.ꝛ.c. Raynaldus. de
testa. q̃ si substitutio seu rogatio sit pure fcã
aut ad certũ diẽ q̃ ꝑinde est ac si sit pure fa
cta: tunc nõ poterit detrahere nisi vnã qua3
voluerit. Si ṽo rogatio sit facta sub cõditio
ne vel ad incertu3 diẽ: sic poterit detrahere
ambas duas. ꝛ sic cõcorda ius ciuile cũ cano
nico: quod videt discordare in hoc. ꝛ hec est
cõmunis opio fm Pa.in.d.c. Raynutius.ꝛ
rõnẽ diuersitatis vide ibi ꝑ eũ.
¶ Utrũ legitima portio que debet iure na 17
ture amittat ꝓpter delictũ patris i lesa3 ma
iestatẽ. R. do. Car. in de. pastoralis. de re
iudi. in ṽo. ceterũ. tenet q̃ nõ. vnde dicit q̃ fi
lij audita condẽnatione pr̃is furti3 ꝛ dolose
si capiunt suã legitimã nõ tenet saltẽ in foro
aĩe ad restitutionẽ faciendã principi: qr pñt
tenere de iure nature que ꝑ positiuũ ius non
põt tolli. ar. in.d. ṽo. ceterũ. pro hoc de testa.
Raynutius.§.qr ṽo. quia pater nõ põt ꝑua
re filiũ legitima: nisi in casu ingratitudinis
vt.C. de inoffi. testa. l. qm̃ in prior⁹. facit
c. ius dictũ. de ṽbo. sig. in auth. de here. ꝛ fal.
§. si quis aũt nõ implẽs. dicit q̃ etiã per rea
tum inobediẽtie nõ põt priuari fili⁹ legitimã
Sed Zen.in.d.ver. ceterum: tenet cõtrariũ
Ratio quia ꝑ contractũ põt tolli legitima.
debetur eñ deducto ere alieno.ff. d inoffi.te.
l. papinianus.§. quarta aũt. Sed in delictis
quasi cõtrahimur. qr per quasi cõtractum se
obligat ad penã. ff. de iure fisci.l. impatores
nõ. glo. ff. de postu.l.j.§. bestias. Ide3 tenet
Jo. de li. quia legitima ẽ quota bonorũ quã
pater habebat tẽpore mortis: nihil autẽ ha
bet quãdo sunt cõfiscata. ff. de interdi. ꝛ rele.

l.3. ⁊ quod no. ff. de iure patro. l. diui fratres
Et lz de rigore ⁊ subtilitate iuris istud sit ve
rius: tñ mihi magis placet opinio Cardia.
tanq̃ magis benigna ⁊ eam teneo. Rõ quia
per titulũ lucratiuũ ⁊ per donationẽ non po
test pater alienare in preiudiciũ filij. C. d in
offi. dona. per totũ. ⁊ de dona. ⁊ qđ ibi no. c.
fi. sed fiscus hoc capit ex titulo lucratiuo: et
iõ non põt in preiudiciũ filij. Et ad rõnem
Zen. dico verã quãdo per quasi cõtractum
dãnificauit principẽ in bonis ex cuius dãno
pater esset ei obligatus ad restitutionez: al's
non: quia tũc non ẽ es alienũ: nec proprie po
test dici ꝙ pater teneaṫ ex quasi cõtractu s
simpliciter ex delicto. Ad Jo. de lig. iam pa
tet rñsio: quia in fraudẽ filij titulo lucrati
uo facta alienatio nõ valet.
18 ¶ Utr falcidia ⁊ trebellianica amittaṫ per
negationẽ fideicõmissi in qualitate vel quã
titate facta ab herede illi cui fideicõmissum
est factũ. R. ẜm Bal. in. l. scim⁹. §. licentiã
C. de iure deli. ꝙ sic: si ille probauerit quali
tatẽ vel quãtitatẽ fideicõmissi: nec aliquam
ex ipsis poterit detrahere.

l **Egitimus filius**
quis dicaṫ: vide. s. filius.

l **Eno** quis dicatur. R. glo. i. §.
ꝙ si in adulterio. 32. q. j.
ꝙ est qui damnatã adulterã ducit: vel qui
recõciliat sibi eaz: vt. C. de adul. l. castitati.
vel qui sciẽter tenet adulterã: vt in. d. §. ꝙ si
vel qui recipit pecuniã pro adulterio. ff. de
adul. l. j. §. lenocinij. Limita p̃fata in trib⁹
primis casibus vera: nisi emendatã teneret.
Itẽ lenociniũ cõmittit qui questuaria man
cipia habet: qz hoc nõ ẽ minus q̃ ꝓprio cor
pore questũ facere. l. palam. §. lenocinium.
ff. de ritu nupti.

l **Eprosus** separaṫ ab habi
tatione hominũ
vt in. c. j. de coniu. lepro.
i ¶ Utr lepra post veniẽs dissoluat mr̃imo
niũ. R. ꝙ nõ: vt patet i. d. c. j. ⁊. 2. eo. ti. Sz
spõsalia bene soluit: vt pz in. c. fi. eo. ti.
2 ¶ Utrũ vxor teneaṫ cohabitare cũ viro vł
ecõtrario vir cũ muliere leprosa. R. ẜz gl.
in. d. c. j. ꝙ nõ in eadẽ domo vel lecto: sed bñ
teneṫ ei debitũ reddere: vt i. d. c. 2. sz Pe.
aureol's in 4°. di. 32. dicit ꝙ vbi non posset
sine sua verisimili infectione etiã reddere de
bitũ ꝙ nõ teneṫ: ⁊ ponit regulam ꝙ null⁹ te
netur reddere debitũ vbi est periculũ verisi
mile de vltimata infirmitate. ⁊ facit ad hoc
quod dixi. s. debitũ. §. 3.
¶ Utrũ leprosi teneanṫ ad decias. R. glo. 3
i. c. 2. de eccle. edi. ꝙ sic: nisi de hortis ⁊ terrꝭ
⁊ fetib⁹ aĩaliũ suorũ que sole excipiunṫ: i. d.
c. 2. ⁊ iõ de alijs tenenṫ sicut alij christiani.
¶ Utrũ leprosi possint habere ecclesiã ⁊ p̃s 4
byterũ qui eis celebret. R. ꝙ sic: si tot sunt si
mul ꝙ eam cũ cimiterio possint construere
dũmodo veterib⁹ ecclesijs de iure parochi
ali non faciant iiuriã. d. c. 2.
¶ Utrũ leprosi possint promoueri: vide. s. 5
corpore viciat⁹. §. 9. ꝙ ñ. neq̃ celebrare nisi
vt ibi dicitur.
¶ Utrũ sacerdos ⁊ leprosus factus possit 6
in parochiali ecclesia p̃lationis officio fungi
R. ꝙ si sine scandalo ⁊ abhoĩatione populi
non põt illud exercere: debet ab officio remo
ueri: ita tñ ꝙ ẜm facultates ecclesie admini
strenṫ ei necessaria quousq̃ vixerit: vt in. c.
tua nos. de cle. egro. Rectoribus ꝓ ecclesia
rũ qui sine scandalo illorũ qui sũt sani ñ pos
sunt seruire altari: dãd⁹ ẽ coadiutor qui cu
raz hẽat aiarũ cui adiutori ad sustẽtationẽ
ẽ cõgrua portio de facultate ecclesie eiusdez
assignetur: vt in. c. de rectorib⁹. de cle. egro.
ex quo patet ꝙ nõ ꝓhibeṫ celebrare: qñ sine
scandalo potest vt in secreto ⁊ huiusmodi.
ar. d. c. de rectoribus.

l **Ex** ẜm ꝙ rõnalis creatura ordi
natur ad gratiã omissis alijs
acceptionib⁹ legis ẜz Frã. de maio.
in. 2. senten. Est ars honeste viuendi, ligans
hominem ad sui obseruantiaz aliter, nõ eẽt
lex nisi ligaret.
¶ Quottuplex ẽ lex. R. vt colligo ex Sco.
in. 4. di. 17. triplex. Prima d̃r lex nature: et
isto mõ aliquid dicitur dupliciṫ de lege nãe
Uno mõ tanq̃ principia practice nota ex ter
minis vel cõclusiones necessario sequẽtes ex
eis: et hec strictissime dicũtur de lege nature
Secũdo modo diciṫ de lege nature ⁊ large
id quod ẽ verũ practicũ cõsonũ principijs ⁊
conclusionibus legis nature in tãtũ ꝙ stati
notũ est oĩbus illud cõueĩre tali legi. Secũ

da lex dicitur positiua diuina que cōtinetur
in his que sunt in veteri ⁊ nouo testamēto et
l; Gratianus vocet ipsaȝ legē nature limi
ta eũ ꝙ ē verũ prout ē posita ab auctore na
ture: ⁊ distinguit cōtra ius posituȝ ab aliq̄
qui nō est auctor nature. Tertia lex dicit po
sitiua hoc ē posita ab hoīb9. Multa enim
ecclīa statuit ⁊ impatores vltra ius diuinũ
ꝓpter obseruantiā honestiorē in moribus et
propter reuerētiā maiorē i suscipiēdis ⁊ ad
ministrādis sacr̄is. de prima ⁊ secūda habes
ĵ. papa. §. j. ⁊ p̄ceptũ per totũ. de quib9 hic
tractare nō intēdo: sed de tertia lege positi
ua que quidē lex positiua tm̄ habet de recti
tudine inquātuȝ a lege nature deriuat. Si
ꝟo discordet ab ea iam non erit lex sed cor
ruptio legis vt Aug. in primo li. de libe. ar.
Nō videt inquit eē lex que iusta nō fuerit.
Unde inquantũ habet de iusticia in tantuȝ
habet de veritate legis. ⁊ hoc ē qd̄ dic Isi. ī
c. cōsuetudo. di. j. Lex erit oē quod ratione
cōsistit. Nā ſm Fran. vbi. ŝ. quia principia
legis nature nō possũt eodē modo applicari
omnibus ꝓpter multam varietatē rerũ hu
manarũ ideo exinde prouenit diuersitas le
gis positiue.

¶ Quis pōt facere leges. R. ſm Bal. in. l.
oēs populi. ff. de iusticia ⁊ iure. ꝙ quantum
quis habet de iurisditiōe tm̄ habet de aucto
ritate condēdi legē vel statutũ: nec vlterius
extendit nisi hi quorũ interest cōsentiāt vel
adminus sint p̄ntes ſm Inno. in. c. j. de lo
ca. ⁊ in. c. a nobis. el p̄. de sen. ex. allegat. c. fi.
de his que fiũt a prela. Rō ſm do. Math. in
c. cũ laicis. de re. eccle. nō alie. quia potestas
statuēdi depēdet a iurisditione ⁊ imperio in
statuēte ⁊ subiectione quo ad eũ in quē sta
tuitur. c. ecclesia. de cōsti. c. bene quidē. 96.
di. glo. ⁊ Bar. in. l. j. ⁊. ff. de iurisdi. om. iu.

¶ Utruȝ lex canonica vel quelibet alia lex
seu constitutio: vel statutũ obliget ad mor
tale peccatũ ex transgressione eius. R. Pa.
in. c. clerici officia. de vita ⁊ hone cleri. ꝙ nō
semꝑ: sicut nec lex ciuilis inducit semꝑ deca
pitationē. Considera ergo ꝙ aut lex habet
in se materiā preceptiuā ⁊ verisimilit exco
gitatā multũ a cōstituēte: ⁊ tũc nō cures de
verbis quia verba sũt accomodāda materie
tex. ē cũ glo. in. c. rogo. ij. q. 3. ⁊ pulcher tex.
in cle. exiui. de ver. sig. ⁊ sic dic ꝙ induc̄ mor
tale. Si ꝟo nō constat de materia vbi quis
esset certus de mente statuētis ꝙ vult indu
cere ad mortale: sic inducit. Facit qd̄ no. gl.
in. c. 3. ⁊. c. ꝑ venerabilē. qui fi. sint legi. ⁊ ibi
per Pa. Aut cũ nescit de mēte latoris: tunc
considera ꝙ aut verba sunt preceptiua puta
precipimus: iubem9: sic obligat ad mortale.
Facit. c. qd̄ p̄cipit. 14. q. j. Aut vtitur ver
bis impatiui modi et si materia non ē neces
saria nec multuȝ ponderosa non obligat ad
mortale: vt exempluȝ: si quis te percusserit
in vna maxilla: prebe ⁊c̄. quia est cōsilij. 23.
q. j. paratus. Si ꝟo materia est necessaria ⁊
multuȝ ponderosa: sic inducit mortale. tex. ē
in clemē. exiui. in. §. item quia preter ea. de
verbo. signi. Exemplũ in ꝓs. Douete. quod
est consilij: quia votum fit de supererogati
one: ⁊ reddite: istud est precepti: quia quod
est ꝓmissuȝ ē debituȝ. de pac. c. j. et debitum
reddere est preceptuȝ iusticie. l. iusticia. §. iu
re precepta. ff. de iusti. ⁊ iure. Facit quia ob
ligare se est voluntatis. sed reddere est neces
sitatis: vt in. l. sicut initio. C. de actio. ⁊ obli
gatio. Aut vtitur verbis inhibitorijs: vt in
hibemus: prohibemus: interdicimus: ⁊ hu
iusmodi. Et sic inducunt mortale ſm Pa.
in. c. nam cōcupiscentiaȝ. de consti. Aut lo
quitur per verba cōmunia: vt decerno: sta
tuo: ⁊ similia. Et sic non obligant ad morta
le: vt dicit ideȝ Pa. in dicto. c. nam concupi
scentiaȝ. Similiter est verbuȝ cōmune inno
uo ⁊ ordino siue in plurali dicantur siue in
singulari. Aut loquitur ꝑ verbuȝ debet. ⁊
sic īducit mortale: quia debet ex suo proprio
significato importat necessitateȝ: vt glo. in
cle. attendentes. de statu regula. Ideȝ dicit
glo. in. c. proposuit. de appellati. ⁊ per Bar.
in. l. 3. C. de pigno. ⁊ in. l. sepe. ff. de offic. pre
sidis prouincie. ⁊ alijs allegatis. in dicta cle.
attendentes. per glo. et quāuis ratione ma
terie aliquādo sit congruitatis. in. c. j. de de
spō. impu. ⁊ no. glo. in dicta. l. sepe. ⁊. l. 2. ta
men dicit Pa. in. c. j. de do. ⁊ contu. Impro
prietates sunt vitande nō ad sequentiā tra
hende. c. propterea. ⁊. c. fi. ⁊ quod ibi no. de
verbo. signi. ideo solum habebit locuȝ ꝙ sit
consilij in casu spāli ratione materie que cō
sultiua ē. Aut cōminat sub pēa excoīcatōis

⁊ ſic inducit mortale: qꝛ niſi pro mortali nul
lus excoicatur. ij. q. 3. nullus. ⁊. c. nemo epo
rū ⁊ de ſen. ex. c. j. li. 6. Facit ad hoc in ar. c.
preterea. de offi. deleg. ⁊. l. oratio. ff. de ſpō. ⁊
l. 2. ff. de iuriſdi. om. iudi. quia eadē obliga/
tione qua obligat excoicatio. Similiť ⁊ illō
per quod ad ipſaʒ ꝑueniť. Facit quod no. i
cle. qm̄. de vi. ⁊ ho. cle. vbi tenet Stephan⁹
ꝙ peccat mortaliť cōtrafaciēs ſanctiōi: ⁊ dr̄
ſanctio proprie cōſtitutio ſeu lex penalis: vt
ibi no. glo. Aut loquiť per virtutē obedien
tie: vel ſub pena maledictionis eterne: vľ ib
indignationis oipotentis dei ⁊ huiuſmodi:
ſic inducit mortale: vt in. c. vnico. de ſta. re/
gula. li. 6. Aut cōſuetudo habet vt talia ver
ba obligēt ad mortale: vt ſic iducēt. ar. c. di/
lectus. de cōſue. ⁊. l. minime. ⁊. l. ſi de interꝑ/
tatione. ff. de legi. tex. eſt in. d. cle. exiui. §. itē
quia ꝑterea. ſed aduerte hic ꝙ vbi ex ſe indu
cit ad mortale: nō ſemꝑ peccat mortaliť con
trafaciens: vt. s̄. inobediētia dictum eſt. ⁊
ibi vide in principio.

✠ ¶ Utrū in foro cōſciētie lex canonica ciuiľ
vel alia etiā preceptiua ſemꝑ ſit ſeruāda. R.
ꝙ nō. in. jj. caſibus vt colligo ex Inno. in. c.
quia pleriqꝫ. de imu. eccle. ⁊ de homi. in. c. ſi/
cut dignum. ⁊ ex cōſilio. 2i. Fede. Jo. cal. ⁊
Pa. in prologo decretaliū. ⁊ Jo. an. i. c. ꝙꝙ
de vſuris ⁊ alijs. Prīm⁹ qñ lex poſitia diſtin
guit inter forū contentioſū ⁊ conſciētie: q̇a
ſic non ſeruabiť in foro penitētiali auctorita
te ipſius legis. c. tua. ⁊ quod ibi no. de ſpōſa.
Secūdus qñ ius fundat ſe ſuꝑ ꝑſumptione:
⁊ nō ſuper veritate: quia in foro cōſciētie attē
dimus ad veritatē: vt credamus cōfitenti de
oibus: quia ſolū agiť de preiudicio ipſi⁹ aie
c. ſignificaſti. de homi. Jdeo ſi ſit veritas cō
tra ꝑſumptionē nō ſuabiť: vnde lʒ heres n̄
fecerit inuentariū: tn̄ in conſcia nō tenebiť:
niſi in quātū hereditas ſe extendit: ꝙuis ius
aliter velit: quia preſumit plus eē i heredita
te: vt in auꝗ. de here. ⁊ fal. nō. hoc probatur
in. d. c. tua. ⁊ in. c. litteras. in fi. de reſti. ſpo.
⁊ in. c. a nobis. el ꝑ. de ſen. excō. ⁊ vide Bal.
in. l. j. C. de ſac. ſan. ec. Tertius qñ lex nō eſt
ad vtilitatē cōmunē ſed princeps ꝓpter vti
litatē propriā edidit. Facit. 4. di. c. erit autē
lex. ⁊ dicitur iiuſta tunc lex ex fine ſm Pa. i
c. canonū. de conſti. Quartus qñ lex non di/
ſtribuit eque onera ſubditis. ſicut dʒ facere
bonus paterfamiľ. quia ſic ē iiuſta ex forma
ſm Pa. in. d. c. canonū. Quint⁹ qñ excedit
auctoritatē conſtituentis: vt patet in ſtatu/
to epi qd̄ non ligat delinquētes extra dioce/
ſim ſuā ēt ſuos ſubditos: vt in. c. vt aiarū. de
conſti. li. 6. Facit. l. fi. C. de iuriſdi. om. iu. ⁊
ſic dicitur iniuſta ex auctoritate. ⁊ pro iſtis
tribus caſibus facit quod no. Bar. in. l. ve/
ctigalia. ff. de publi. vbi dicit ꝙ gabella lici/
te fraudať que iuſte nō ē impoſita. Sextus
qñ eſt penalis: quia añ cōdēnationē nō tene
tur quis ſoluere in foro aie penā. vt ē glo. ſin
gularis in. c. fraternitas. 12. q. 2. de quo dic
vt. j. pena. §. 3. Septim⁹ qñ ratō legis ceſſat
in foro aie. Nā lʒ lex nō exprimat rationem
ſeu cauſam. nos tn̄ debemus eā cōiecturare.
⁊ ad limites illius limitare vel ampliare eaʒ
iuxta theoricā. doc. in. l. non dubiū. C. de le/
gi. Exemplū: in ciuitate obſeſſa ſtatuitur ꝙ
porte ciuitaꝗ maneāt clauſe: ⁊ hoc pro vtili/
tate cōmuni: vt in plurib⁹: pone ꝙ cōtingat
hoſtes inſequi aliquos ciues: ita ꝙ in dānū
cederet ciuitatis: niſi aperirētur porte: tunc
ſunt aperiēde: quia eēt niſi aperirētur cōtra
bonū ⁊ vtilitatē cōmunē: vex eſt ꝙ nō perti/
net ad quēlibet hoc interꝑtari niſi ꝑiculum
ſit ſubitaneū: vel ſit manifeſtū legiſlatorē il
lud intendiſſe: ſed ſolū ad regētē ciuitateʒ ⁊
huiuſmodi. Jtē aliud exēplū: ſtatuto caueť
ꝙ vxore moriēte ſine liberis vir lucreť dimi
diā dotis: ꝙuis nō exprimať cauſa: tn̄ nos
debem⁹ cōiecturare cām huius ſtatuti: vide/
licet ſūpt⁹ mariti quos facit in ducēdo vxo/
reʒ ad domū: nec alia cā pōt eē: ⁊ ſic ſi nō du
cit eam nō debet lucrari: ſecus eēt ſi ſic lucra/
retur mulier ſicut vir quia tūc cauſa extima
reť affectus maritaliſ. ⁊ iō etiā ſi nō duxiſſet
lucrareť. Hec no. Pa. in. c. ex publico. de cō/
uer. coniug. facit quod idē Pa. no. i. c. quia
in inſulis. de ſta. mona. vbi dicit ꝙ lex debet
ampliari ⁊ reſtringi ad limites rationis ex/
preſſe: etiā ſi verba nō patianť: vt i. l. adige
re. §. ꝙuis. ff. de iure patro. ⁊ i. l. cū pater. §.
dulciſſimis. ff. de lega. 2. ⁊ in. l. pater. §. fun/
dū. ff. de leg. 3. Facit. c. cū dilecta. de confir.
vti vel inuti. ⁊ bonus tex. in regula fin. de re/
gu. iuri. li. 6. ⁊ quod no. Bar. in. l. item que/
ritur. §. qui impleto. ff. loca. ⁊ ideʒ Pa. in. c.
j. de iuramē. calū. dicit ꝙ etiā in penalibus
ſeu odioſis quādo ratio eſt exꝑſſa extēditur

⁊ ampliatur dispositio legis: vt in. d. regula fi. ⁊ quod ibi no. Dy. ⁊ Jo. an. in mercurialibus. ⁊ quod no. in. d. §. dulcissimis: sec⁹ eēt in penalibus ꝓm eundē Pa. in. c. j. de sen. et re iudi. in simili sub terminis faciliorib⁹ vel paribus: vt no. Inno. in. c. cū spāli. ꝺ appel. Itē iste casus probat: quia ratio legis plus debet attēdi ꝙ̄ lex ipsa. l. j. C. que sit lō. con. ⁊ prima di. c. cōsuetudo. ibi dicit. lex ē quicquid ratione consistit: vnde Bal. in. c. j. de consti. dicit ꝙ lex consistit in substātia rationis. ⁊ Bar. in. l. cū mulier. ff. solu. ma. dicit ꝙ ratio legis ⁊ mens legis idē ē: ⁊ propterea dicit glo. in. l. j. ⁊. z. C. que sit lon. consue. ꝙ nō minus debet attēdi ratio legis ꝙ̄ lex ipsa hoc intellige de ratione finali que dicit ipsa lex ꝓm Bal. in. c. dilectus. el. z. de rescrip. ⁊ in. l. si quis seruo. C. de fur. dicit ꝙ ratio finalis ē anima legis. Itē vbicūq̄ habet locū ratio legis habet locū etiā lex. C. de inf. dic. l. j. ꝓm Archi. ⁊ sequit Ge. in. c. vbi piculū ꝺ elec. li. 6. imo plus etiā si verba cōtradicāt vt. l. scire oportet. §. aliud in verbo. ⁊ si maxime verba legis. ff. de excusa. tuto. nō eni in folijs sed in sensu consistit euangeliū. c. marchion. j. q. j. ⁊. c. intelligētia. de verbo. signi. Facit tex. in. l. 3. C. de libe. prete. vbi eni inqt manifestissim⁹ ē sensus testatoris interptatio verborū nusq̄ tm̄ valet vt melior sensu existat. Bal. ēt i. l. cōmissorie. C. de pac. int emp. ⁊ ven. dicit ꝙ iudici lz sit iposita necessitas seruādi statutū ꝓm formā: prout iacet ad litterā. argu. l. prime. §. si is qui nauē. ff. de exercito. tamē nō habebit locū hec necessitas: nisi saluo intellectu: quia littera occidit spūs viuificat. ⁊ facit pro hoc glo. in. c. illo vos. in ver. pign⁹. de pigno. Et ad iura que dicūt legē seruandā etiā in foro aīe. Dic ꝙ verū quādo ē eadē ratio in vtroq̄ foro: q2 sic nō cessat i foro anime: ita R. pa. i. c. tua. in fi. de vsuris. ⁊ quō ratio vel causa finalis pōt cognosci. vide. s. causa. §. 5. Octau⁹ qn̄ verba legis nō adaptant ad aliquē casum: nec eius dispositio adaptabit si de mēte: alr nō constet. hoc ē notabile dictū Bar. i. l. 4. §. totiēs. ff. de dā. infec. ⁊ in. l. ita autē. ff. de admi. tu. ⁊ ibi dicit. statuto cauet ꝙ soluant pro gabella de quolibet contractu sex denarij pro libra. istud nō habebit locū in re inextimabili: quia cū verba nō adaptent: nec dispositio. Facit. c. indēnitatibus. §. sed cū eas ⁊ ibi Ge. de elec. li. 6. ⁊ Bar. in. l. constitutū. ff. de testa. mi. Non⁹ qn̄ lex ciuilis lz non sit improbata de iure canonico fouet lucrū odiosū proximo vel rigorē quēdā. Exēplū in. c. fili⁹ noster. de testa. vbi lz lex ciuilis disponat valere legatū rei aliene: tn̄ non ē seruanda in foro aīe: quia fouet lucrū odiosū heredi: nec ē fundata sup naturali equitate aperte nō cōstito de volūtate defuncti. ⁊ facit in simili. c. ex parte. in fi. de censi. ⁊. c. dilecti. de iudi. ⁊. c. j. de dolo ⁊ contu. de quo dic vt. s. legatū. j. §. 23. Decimus qn̄ lex ē iniusta siue ex forma vl' ex fine vel ex auctoritate vt dictū ē. 3. 4. ⁊. 5. casu: siue etiā qlitcunq̄ inducat ad peccatū cōtra legē dei aut iuris canonici: vt sunt leges que cōcedūt vsuras contra. c. sup eo. de vsuris. Itē que cōcedūt incantationes cōtra ventos ⁊ nubes: sicut. l. eorū. C. de male. ⁊ mat. cōtra. 26. q. 5. ⁊. 6. i multis. c. notata. Itē que concedunt prescriptionē cū mala fide contra regulā: possessor de regu. iur. li. 6. Itē que pmittūt deceptionem inter cōtrahētes vsq̄ ad dimidiā cōtra illud. Qui nō egit dolū ⁊c̄. Itē que nolunt aliquē obligari ex nudo pacto cōtra. c. iuramenti. 22. q. 5. Itē que nolūt valere legata ad pias causas nisi p tot testes probētur contra. c. relatū. ⁊. c. cū esses: ⁊. c. indicāte de testamē. Itē que volūt teneri heredē ex delicto defuncti cōtra nō. in. c. in litteris. de raptoribus. ⁊ in. c. tua nos. de vsur. Itē que nolūt spuriū alendū cōtra naturalē pietatē Item que prohibēt vel pmittūt aut disponūt sup contrahēdis matrimonijs dissoluēdis: ⁊ huiusmōi cōtra canones. Itē que prohibēt cōprehensam in adulterio teneri. in. l. crimen. ⁊. l. castitati. C. de adul. cōtra. §. sub auditur. 31. q. j. intelligesi vult corrigere se. Item que concedūt concubinatū contra illud Exo. 20. Non mechaberis. Itē que priuate psone concedūt homicidiū contra illd. Non occides. Et de huiusmōi habes in locis suis diffusius. Aduerte tamē ꝙ quando lex seu statutū aliquid denegat propt equū bonū publicū vt puta ꝙ nō soluēs gabellam nō audiat: vel istrumētū quod ē registratū i libris coīs reputet falsum: habebit locū in consciētia etiam ꝓm Bal. in. c. si quis p triginta. si de feudo cōtro. fue. Idē exēplificat

Bar. in extrauagāti ad reprimenda. in ver
bo denunciationez in macedoniano ⁊ velleia
no. quod nota. Undecim⁹ quādo lex ciuilis
non fuit moribus vtentiū recepta ⁊ canō nō
disponit: aliter expresse nō obligat de neces/
sitate vt no. Pa. in. c. litteras. de iura. calū.
De lege canonica vel statuto dic vt. s̄. cōsti
tutio. §. j. qn̄ non fuit moribus recepta
5 ¶ Utrū clerici ⁊ alie ꝑsone ecclesiastice te/
neantur seruare leges aut statuta laicorum
R. Pa. in. c. ecclesia sancte Marie. de con/
stitu. Aut lex disponit specifice suꝑ rebus ec
clesiasticis ⁊ bonis earū: ⁊ sic ē nulla tāꝙ cō
dita ab eo qui nō habet potesta ē: ⁊ sic nō ē
seruanda: quia nec impator aut alius secu/
laris habet potestatē super ecclesias: aut ec/
clesiasticas personas: vt in dicto. c. ecclesia.
Et hoc verū nisi in duobus casibus. Prim⁹
est quādo ē ꝓuilegiatiua: quia potest qs pri/
uilegiare etiā non suū subditū. sic itellige. c.
nouit. de iudi. vbi allegatur lex Theodosij.
Secūdus quādo lex ē fundata suꝑ naturali
ratione: quia tūc debet seruari nō ratione le/
gis sed ratiōe iusticie naturalis. l. scire opor/
tet. ff. de excu. tu. §. qui nō iuste. Aut lex dis
ponit generalit̄ nō faciēdo mētionez de cle/
ricis vel ecclesiasticis: sed nō pōt seruari sine
peccato: vt in prescriptione male fidei: et sic
non ē seruanda a quocūqꝫ. c. fi. de ꝑscript. et
c. lz mulieres. de iureiurā. li. 6. Aut est gene
ralis ⁊ rationabilis nec cōtradicit canonib⁹
⁊ tunc si ē fauorabilis seruāda ē etiā quo ad
clericos ⁊ eccl̄asticas ꝑsonas: vt in. c. scdō re
quiris. de appel. Unde statutū qd̄ disponit
vt existētibus masculis: mulier nō succedat
pertinet igitur etiā ad clericos: vt no. Pa. in. c.
cōstitutus. de resti. in inte. Similiter priui/
legiū concessuz hominib⁹ alicuius loci com/
prehendit etiā clericos illius loci: lz non exp̄
mat. Facit. c. dilecti. de foro cōpetē. nō. Jo.
de lig. in. c. clericus. de foro cōpe. ⁊ Bal. i. l.
cūctos populos. C. de sum. trini. Et nō quā/
do talis lex generaliter disponens potest se
habere ad comodū ⁊ incomoduz non potest
dici preiudicialis. Exemplū: statutū dispo/
nit ꝙ primogenitus succedat: certe secundo
genitus lz sit clericus non succedet. Similit̄
in statuto quo masculi excludunt mulieres:
non succedet mulier ꝙuis sit effecta religio/
sa. Et ideo omnes leges disponentes suꝑ cō/
tractibus empti. vendi. locato: comodato ⁊
huiusmodi: si nō contradicūt canonibus sūt
seruande: etiā quo ad ecclesiasticas ꝑsonas
Facit. c. j. de no. op. nunci. ⁊ est de mēte Ho
stien. ⁊ Jo. an. in. c. j. vt lite pēdē. secus si sim
pliciter afferret preiudiciū vt qui nō facit in
uentariū: vel qui infra tale tēpus non adiuit
hereditatē sit priuatus: ⁊ huiusmodi: quia
nunꝙ pōt esse ad comodū ecclesiasticorū. ⁊
ideo nō tenētur. Similiter quādo statuitur
ne possit aliquid vendi nō subditis. Aut lex
ciuilis ē generalis ⁊ rationalis: sed deuiat a
iure canonico. tunc in foro seculari seruabit̄
sed non in foro ecclesiastico: neqꝫ in terris sb
iectis dominio ecclesie: quia tūc debet serua/
ri lex canonica ī vtroqꝫ foro. Facit. c. si duo/
bus. de appel. ⁊ qd̄ no. ī. c. quod clericis. d̄ fo.
compe. Aut lex ciuilis dispōit suꝑ materia
ad ecclesiaz ꝑtinēte: nō disponēdo ipsaz ma/
teriā sed tollendo lucrū quod al's dederat: vl'
imponēdo penā actionuz explicanti. Exēplū
primi de raptore contrahente matrimoniū
cum rapta: in quo casu lex priuat omnib⁹ bo
nis datis sibi a raptore: ⁊ sic non valet: vt
vult glo. nō. i. c. de puellis. 36. q. 2. ⁊ eaz seq̇
videtur Fede. cōsi. 35. ⁊ mihi placet: quia vi/
detur intimidare matrimoniū: ⁊ sic non est
seruāda etiaz quo ad nō ecclesiasticos. Exē/
pluz secundi lex punit mulierez contrahen/
tem infra annuz luctus: vt. C. de secun. nup.
quasi per totum: ⁊ nō valet ratiōe predicta.
Sed hoc limito nisi pena apponeretur fauo
re filiorū: sicut lex que imponit penā matri
que agnouit tutelā filij transeūti ad secūda
vota nō petito tutore filio: vt in. l. omnē ma
tri. C. ad tertu. quia tūc valet. Aut lex ciui/
lis dispōit circa accidētia tēporalia ad actū
spiritualez: vt in dote: ⁊ tūc si non contradi/
cit canoni: valet. c. Raynuti⁹. ⁊. c. Raynal/
dus. de testamentis. ⁊ quod legitur ⁊ notat̄ i
c. 2. de do. post diuor. re. Et hoc veruz nisi i/
timidet cōtractionez matrimonij. Si ꝟo cō
tradicit canoni tūc pendet ab illa questione
cuius fori sit causa dotis. ⁊ Inno. ī. c. de pru
dētia. de do. post diuor. re. ⁊ Pa. tenēt ꝙ est
mixti fori: ⁊ sic lex seruabitur in foro suo: et
canon in suo foro: ⁊ locus erit preuētioni. c.
cum sit generale. de foro cōpetē. Aut lex ciui
lis procedit circa actuz spiritualē ꝑsumen
do: ⁊ lex canonica inuenitur contraria: puta

lex presumit matrimoniuʒ si masculus ⁊ fe-
mina simul habitāt.l.in libere.ff.de ri.nup.
si sit libera ⁊ nō faciat questū de corpore: vt
ibi lex canonica p̄sumit adulteriuʒ siue for-
nicationē.30.q.5.aliter. Et sic standū est in
vtroq̄ foro iuri canōico: quia lex imitatur
canones.c.clerici.de iudi. Et sm̄ hoc limita
iura que dicunt leges seruandas que nō con
tradicunt canonibus.

6 ¶ Utrum in penalibus fiat extensio legis.
R̷. Jo.de imo.⁊ sequitur Gemi.in.c.si p⁹
q̄̄.de electio.lib.6.ꝙ sm̄ mentē cōprehensi-
uaʒ sic.⁊ fortius in fauorabilib⁹: sed s̄ʒ mē-
tem extensiuam nō sit in penalibus.c.statu-
tum.de electio.li.6. Jn alijs autē nō penali-
bus fit extensio ex idētitate rationis.vide de
hoc glo.⁊ Ge.in.c.sepe.de tēpo.ordi.lib.6.
⁊.j.pena.§.5.

7 ¶ Sed quomodo mēs cōprehensiua legis
monstratur. R̷. sm̄ Jo.de Jmo.⁊ Ge.in
dicto.c.si postq̄.de elec.li.6.ꝙ ex quatuor
Primo ex cōmuni vsu verborum: quia pre-
ualet omni rigori ⁊ significationi verboruʒ
ff.de lega.3.l.librorum.§.ꝙ tamē castus.et
de cōsuetu.c.cuʒ dilect⁹. Secūdus si aliter
intelligēdo sequeretur absurdus sensus cuʒ
debeat esse possibilis ⁊ hōesta.4.di.erit aūt
⁊ nō. Bar.in.l.omnes populi.ff.de iusti.et
iure. Exemplū: lex dicit qui occiderit homi
nē: capite puniatur si ad litteraʒ deberet in-
telligi: sequeretur ꝙ occidens se defendēdo:
vel furiosus esset occidēdus contra clemē.si
furiosus.de homici.ꝙ est absonuʒ. Tertio
mōstratur mens cōprehēsiua quādo in illa
est expressa ratio.quia ex illa vt dictuʒ est:
colligitur mens legis. Facit cle.j.de electio.
Exempluʒ in.c.ex parte.de postulan.vbi ꝓ
hibitio de aduocando facta monachis exten
ditur ad canōicos: quia lʒ sint diuersi: tamē
quia constitutio fundat se super religione.
ideo extenditur etiaʒ ad canonicos. Et ideo
omnis cōstitutio que habet respectuʒ ad re-
ligionē.lʒ loquatur de monachis cōprehen-
dit etiaʒ canonicos ⁊ omnes qui promittūt
tria vota. Secus si loqueretur de religione
cuʒ aliqua qualificatione: puta monachus
niger ⁊ huiusmodi. Quarto cōprehēditur
mēs legis qn̄ per eandeʒ constitutioneʒ vel
per aliaʒ apparet id quod ibi est posituʒ gra-
tia exēpli fuisse posituʒ: sicut i.l.j.ff.vti pos.

dicit̃ ꝙ lʒ verba edicti loquātur de ede: tamē
in fundo etiaʒ habet locū: vt in.§.hoc inter
dictū.in oibus ibidem.

¶ Qualiter deprehenditur mēs extensiua 8
legis. R̷. Jo.d' Jmo.⁊ Ge.vbi.s̄.ꝙ cōpre
henditur ex idētitate rationis nō scripte: vt
in.l.j.C.de interdic.⁊ re. Facit.c.inter cete-
ras.de rescrip.⁊.c.2.de transla.prela. Naʒ
de similibus ad similia idem iudicium est: vt
in dicto.c.dicitur.

¶ Utrum lex seu constitutio cōcernat futura 9
solū. R̷. Pa.in.c.cognoscētes.de consti.ꝙ
sic: ne afficiat aliquos sine culpa ⁊ hoc nisi ca
ueatur in lege vt extendatur etiā ad p̄terita

¶ Utrū cū lex vel statutū loquitur per ver 10
ba p̄teriti tēporis indulgendo aliquid exten
datur ad futura. R̷. Pa.in dicto.c.cogno-
scentes ꝙ non: ne detur materia delinquen-
di: vt est tex.limitans hanc materiā in.l.cuʒ
lex.ff.de legi.per quā dicit Bar.ꝙ si statuto
cauetur ꝙ quilibet bānitus soluens decē exi
matur de banno: non habet locū respectu eo
ruʒ qui bāniūtur de futuro: quia daret̃ ma
teria delinquendi.secus si cessaret hec ratio:
quia lʒ loquatur per verba preterita vel pre
sentia extenditur ad futura: quia lex semper
loquitur.l.arriani.C.de here.

¶ Quomodo interpretatur.vide.s̄.inter- 11
pretatio.in principio.

¶ Quando lex incipit ligare. R̷.ꝙ ad hoc 12
ꝙ lex sit: oportet vt constituat̃. Secūdo vt
promulgetur ⁊ publicatio ē vltim⁹ act⁹ p̄fi-
ciens legē sm̄ glo.in cle.prologo.per.l.hūa
num.C.de legi. Et ideo postq̄ʒ est solēniter
edita ligat statim sciētes sine expectatione al
terius temporis: vt nō.Pa.in.c.j.de postu.
prelato.et glo.⁊ Paulus in.c.2.de re.eccle.
non alie.lib.6.

¶ Sed quādo presumit̃ scientia legis. R̷. 13
Pa.in dicto.c.cognoscentes.ꝙ in legibus et
cōstitutionibus inferiorū tēpus est arbitra
rii sm̄ loci qualitatē ⁊ conditionē p̄sonarū.
Jn legibus aūt impatorū presumit̃ scia post
duos mēses a publicatione facta in ꝓuintia
vt in aut.vt facte noue cōsti. Jn cōstitutiōe
ꝓo pape Jo.an.i data.li.6.vult vt liget p⁹
duos mēses a publicatione facta Rome: sed
rationes sue non mihi placent. Et ideo ideʒ
dicam quod de constitutione impatoris. et
sic videtur etiā tenere Pa.i.d.c.cognoscētes.

⁊ lʒ papa dicatur habere pedes plũbeos: ha
bet tñ episcopos ⁊ archiepõs ꝑ quos
noticiã dare põt.

14 ¶ Utrum volens probare ignorantiam
sit admittẽdus. R. Pa. in. d. c. cognoscẽtes
ꝙ sic: sine aliquo dubio: vt in. c fi. qui mat.
accusa. pos. ⁊ in. l. fi. ff. de decre. ab or. Et sic
patet ꝙ in consciẽtia nõ ligat ignorãs sine
culpa sua. Aliter supflue ⁊ frustratorie ad
mitteretur ad probandũ ignorantiã. Et h
est sine dubio quãdo lex reqrit dolum. facit
glo. in. c. ad falsariorũ. de cri. fal. al' sec⁹ eẽt
vide. s̃. ignorãtia. §. 4. ⁊ distingue vt ibi.

15 ¶ Quõ tollit lex seu cõstitutio p cõsuetudi
nem. vide. s̃. consuetudo. §. 9. ⁊. 10. ⁊. j. sta
tutum. §. 21.

16 ¶ Utrũ tollatur per legẽ contrariaʒ. R.
Pa. in. c. cũ accessissent. de constit. ⁊ Bar.
post Cy. vt i. d. l. omnes populi. dicũt ꝙ sic
lʒ non fiat mẽtio de prima: nisi habeat clau
sulã derogatoriã ad secundã: quia tũc opus
eẽt facere mẽtionẽ de prima. ar. l. si quis. in
prin. ff. de le. 3. ⁊ in. c. nõnulli. de rescrip. Ali
qui tamẽ in dicta. l. si quis. dicũt ꝙ si loqua
mur de priuilegio vel rescripto: ⁊ testamen
to que sunt priuata lex: sic oportet fiat mẽtio
quãdo habent clausulã derogatoriã ad se
cundũ. Si autẽ loqmur de legib⁹ ⁊ statutis
non oportet fiat mẽtio etiã si habẽt clausu
lam derogatoriã ad secundũ: per cle. duduʒ
de sepul. quia cũ presumant oia scire viden
tur scient velle reuocare statuendo in cõtra
riũ: h sec⁹ ẽ in priuata q̃ ẽ i fcõ ⁊ mihi placet

17 ¶ Utruʒ ex nõ vsu inducat consuetudo de
rogatoria legi. R. vt colligo ex Pa. i. c. Jo
annes. de cleri. coniu. ꝙ aut non vsus habet
in se actũ tacitũ contra dispositionẽ iuris: ⁊
tũc inducit cõsuetudo. Exemplũ lex defert
hereditatẽ cõmuniter ⁊ equalit filijs tã ma
sculis q̃ feminis. l. maximũ vitiũ. C. de lib.
pret. sed cõsuetudo defert primogenito vel
solũ masculis: ⁊ secũdusgenitus vel femine
nunq̃ sunt vse illa lege. iõ consuetudo indu
citur ꝓpter actũ cõtrariũ legi. Si ṽo ñ vsus
nõ habet actũ contrariũ nec tacitũ nec exp̃s
sum legi: sic non inducit cõsuetudo cõtra le
gẽ p nõ vsuʒ: sic verbi gratia lʒ forte sint pl⁹
q̃ centũ anni ꝙ nullus vendidit hermofro
dituʒ: non tamẽ est abrogata. l. querit. ff. de
sta. ho. que vult vt extimet ſm statũ preua
lentẽ. Similiter lʒ nõ agã cõtra euʒ q̇ mihi
dannũ dedit actiõe legis aquilie: non tamẽ
per hoc abrogat illi legi: quia illa lex non ne
cessitat ad agendũ sed dat facultatẽ.

¶ Utrũ actus gestus cõtra legẽ sit nullus 18
ipso iure. R. ꝙ nõ in quatuor casib⁹. Prio
quãdo causa prohibitionis nõ ẽ perpetua: h
tẽporalis: vt in. c. j. de matri. contrac. ꝯ inc
di. eccle. ⁊ dicitur tẽporalis qñ ẽ restricta ad
certũ tẽpus: puta prohibet mrĩmoniũ ꝓpt
venerationẽ certi diei. Similiter de professi
one facta infra annũ que prohibet in. c. ad
apostolicã. de regula. li. 6. Sec⁹ si ꝓhibitio
nis causa ẽ perpetua: puta cũ prohibet aliq̇d
propt malũ quod inde sequi põt vt mrĩmo
niũ ꝓpter cõsanguinitatẽ ⁊ huiusmodi. ⁊ sic
intellige. l. nõ dubiũ. C. de legib⁹. ⁊. c. vides
10. di. ⁊. c. cõtradicim⁹. 35. q. 3. ⁊. c. non opor
tet. 33. q. 4. ⁊ ista ẽ theorica glo. in. c. tua fra
ternitas. de spõ. duorũ. Secũdo quãdo pro
hibitio legis cõcernit ꝑncipalit fauorẽ alicu
ius. talis prohibitio habet potius vim exhor
tationis respectu illius pro cuius fauore ꝑn
cipaliter fit: quia põt renũciare. pro hoc. 4.
di. §. hec ⁊ si legibus. Hoc ponit Pa. in. c. ad
apostolicã. de regula. ⁊ infert ꝙ posset p hoc
intentari: lʒ statuto caueat ne mulier possit
contractũ facere sine presentia duorũ agna
torũ ꝙ valeat cõtractus sine eorũ presentia
si statutũ expresse nõ anullet actũ factũ. Fa
cit. l. si quis in conscribẽdo. C. de pac. facit. d.
c. ad apostolicaʒ. vbi patet obligationeʒ ac
quiri deo: lʒ sit actus prohibitus a lege fauo
re profiteri volentis. Tertio quãdo lex dat
certã formã super eo quod alicui cõuenit ex
sua potestate. Exemplũ: episcop⁹ ex sua iuris
ditione potest absoluere ab excõmunicatiõe
vbi cõditor canonis sibi nõ reseruat. Atta
men lex dicit ꝙ nõ absoluat nisi faciat sic vel
sic: si facit contrariũ tenet tamẽ absolutio: se
cus quãdo lex dat potestatẽ illi qui eam al's
nõ habet cũ tali forma: quia si nõ seruat for
maʒ nihil facit. Hoc capitur ex domio Car
dina. in cle. i. de iure patro. ⁊ concor. glo. ibi
dẽ ⁊ Pau. Quarto quãdo lex punit cõtrafa
cientẽ: quia tenet si expresse nõ anullet factũ
cõtra: secus qñ non punit sed solũ prohibet:
q2 sic non tenet: et sic loquit lex: nõ dubium

C.de legi. hoc ponit dominꝰ Car. in cle. i. de rescrip. diuersa tamen circa hoc est docto rū opinio quibusdā dicentibus: ꝙ in omnibus casibus facta ꝯtra legem sunt ipso iure nulla: nisi lege speciali actus sustineatur ſm
18 Jo. an. in. d. c. ad apostolicā. ⁊ cuꝫ eo coīter doc. Sed mihi placent dici quatuor casus in quibꝰ valent gesta cōtra. l. qui faciunt ad magnā declarationeꝫ dicte. l. nō dubiū. ⁊ ꝑ quos clarius potes intelligere quādo factū cōtra legem alia lege sustinetur: quia tunc quando aliquis de predictis quatuor casibꝰ concurrit.

19 ¶ Utrū facta in fraudē legis teneant. R. ꝙ non vt no. Bar. in. l. si libertus minorem ⁊ ibi tex. ff. de iure patro. secus esset si fieret in fraudē hominis etiā principis. vide Pa. in. c. dilectus. de preben. ⁊ quod no. in. d. l. si libertus. ⁊ quomodo fit fraus legi. vide. s. Fraus. §. 2.

20 ¶ De ista materia legis. vide. s. Consuetudo. ignorantia. ⁊. j. Statutū. vnde appellatione legis cōprehendit consuetudo. Facit c. i. iuncta glo. prima ⁊ scda de spō. vnde cōsuetudo est quedā lex. l. de quibus. ff. de legi. ⁊ di. i. consuetudo.

21 ¶ Aduerte ſm Inno. in. c. fi. de re. ec. non alie. ⁊ sequitur Pa. in. c. i. de rest. in inte. ꝙ vbi ius canonicū in alia materia dat regulā specialem: ꝙ non debemꝰ illā distinguere ꝑ ius ciuile: verbi gratia canon induxit suā solēnitatē in alienatione rei ecclesiastice. Ideo nō debemus seruare illā iuris ciuilis positā in auth. hoc ius. C. de sa. san. ec.

22 ¶ Utrū condētes leges iniquas peccent: et ad quid teneant. R. ꝙ licet de iure tales leges seu statuta non valeant. 8. dis. que contra. ⁊. 32. q. 7. flagitia. tamē facientes ⁊ cōsentientes peccant mortaliter. de quibꝰ Esa. x. Ue qui cōdūt leges iniquas: ⁊ si sūt ꝯ libertatē ecclesiasticā sūt excōmunicati. vide s. Excōmunicatio. 7. casu. 12. ⁊ tenent restituere oē damnū quod prouenit alicui: rōne talis legis. Et omnes volūtarie obseruātes similiter mortaliter peccant: ⁊ oia acq̄sita occasione talis legis tenent restituere: sicut in simili dicā de participantibus cū raptoribꝰ: ⁊ non solum dicunt inique quando sunt cōtra legē dei ⁊ nature: sed etiā quādo sunt cōtra ius positiuū ad pauperes opprimendos: ⁊ iusticiā impediendā: ſm Hosti. Quod nota bene.

¶ Utrū lex indulgēs aliq̄d qd pōt intendere in alteriꝰ preiudiciū intelligat saluo interesse partis. R. ꝙ sic vt tenet Bal. de pa. iura. fir. ⁊ Pa. in. c. i. de iudi. 23

¶ Lex cōmissoria quid sit. vide infra Pactum. §. 17. 24

Libellariꝰ contractus:

qui dicit datio ad libellū: idē est ꝙ emphiteosis: ⁊ ideo ibi vide. ⁊ de laudemio soluēdo ꝙuis quidā: vt Bar. in. l. si finita. §. si de vectigalibꝰ. ff. de dā. ifec. teneant ꝙ differt: q2 emphiteosis fit a dño: sed datio ad libelluꝫ fit a nō domino. s. vasallo emphiteota ⁊ huiusmodi sed tpalibus nris coīter non differt: nisi qn̄ fit illicite ⁊ vsurarie: vt pꝫ. j. Usura. p. §. 44. ⁊. §. 64.

Libellꝰ famosus

est cōpositio in scriptis facta i infamiā alicuius: eius qd probare non vult: ⁊ in publico iactata.

¶ Que pena cōponentis libellū famosū vl inuentū qui nō cōbusserit vl destruxerit: sꝫ dolose manifestauerit vim ipsiꝰ. R. ſm glo in sūma. 5. q. i. si cōuictus est ſm leges decapitat siue deportat. 5. q. i. c. hi qui inuenti. ⁊ l. vnica. C. de fa. libe. ⁊ fit intestabilis. 4. q. 3. ob carmē. ff. qui testa. face. non pos. l. qui. Secundū canones verberādus est. vt in. c. i. 5. q. i. ⁊ anathematiçādꝰ: vt in. d. c. hi qui ⁊. c. 2. eadē. q. sed si sponte cōfitet nō timore probationū mitiꝰ agit cū eo. 5. q. i. c. 2. ⁊ sic punitur ad arbitriū iudicis. de offi. delega. de causis. in fi. Si xo vellet probare qd i eo cōtinetur non punitur: vt in. d. c. 2. quia expedit crimina nocētū nota facere. ff. d iniur. l. eum qui. in prin. ⁊. C. de iniur. l. 3. Quod verū intellige ſm Azo. ⁊ Hosti. in iudicio. quia extra nemo debet aliū ꝓdere. 6. q. i. sūma. de peni. dis. i. homicidiorū. 1

¶ Utrū teneat talis restituere famā. R. ꝙ sic: alium libellū in contrariū faciendo: ⁊ vltra hoc tenetur leso satisfacere de alio dāno. vt. s. Detractio. §. 3. 2

Liber

dicitur ille qui nullius subest potestati. ff. de capti. ⁊ postli. reuer. l. non dubito. §.

liber autē populus.

l ¶ Liberam habet potestatē quando sine alterius consensu quis pōt disponere: ⁊ non aliter in.c.fi.de postula.prela.

z ¶ Quid excludit verbū libere. R. qꝫ oēm morã ⁊ conditionē.c.extirpandi.§.penul de preben.⁊.c.si beneficia.de pben.li.6.⁊ de officio ord.c.ordinarij.§.qꝫ si forte.lib.6.⁊ ibi per Jo.an.⁊ Archi.de homi.pro humani.li.6. Immo sm alios denotat quādam prerogatiuā absolutam seu dominiū super actū cui adijcit: vt.l.procurator cui libera.ff.de procura.⁊.l.iusiurandū quod ex conuētione.§.fi.ff.de iureiu.de elec.c.cū nobis olim.in fi.vide per Bar.in.l.alio.ff.de ali.⁊ ciba.lega.⁊ Pa.in.c.cū liberū.de sepul.⁊ in.c.vestra.de loca.vnde liberū dominiū nō habet quis super actū qui quādo vult illum exercere impedit aliqualiter. Omnis eni pbibitio siue tēporalis siue perpetua cōtradicit libertati.l.libertas.ff.de sta.ho.qd no.quia facit ad multa.

l **Ibertus** est seruus manu missus.de quo vide.j.Manumissio.

l **Ittera** an preiudicet scribēti. R. Pa.in.c.fraternitati.de cleri.nō resi.cōcludēdo post Bar.in.l.lucius.ff.de fideiusso. Aut sūt littere generales sicut cum dicit presentiū latori adhibeas fidē ⁊ huiusmodi.⁊ isto casu cum iste lator nō possit contrahere vel aliquid intētare in preiudiciū scribentis: si eni scribitur sibi mutuaret pecuniā ⁊ huiusmodi nō preiudicaret scribenti: vt in.l.fi.C. quod cum eo qui in ali.potesta.quia potius sūt littere recomēdatitie nisi aliud addatur puta sub periculo meo ⁊ huiusmodi: vel nisi dolose dedit illi litteras: qr tūc teneret.ar.l.qꝫ vendito.ff.de dolo. Si vero sūt littere magis speciales: puta quia dicitur i eis: tali de mea intētiōe plene informato adhibeas plenā fidē: qr tūc tenet: ⁊ aget act. mādati cōtra scribētē: ille cui scribunt: sed nō debet ei credere in aliquo qꝫ ei appropriet. facit.l.si pro remunerādi.ff.man.

l ¶ Quid de eo qui litteras alterius apperit vide.s.Falsarius.§.z.

z ¶ Utrū damnificās proximū ex litteris teneatur ad restitutionē, vide.j.Restitutio p in ver.scriptura.

l **Itigiosa res** dicit de cuius dominio causa inter petitorē ⁊ possidētem mouetur in iudicio. vide supra Cessio actionum.§.z.

¶ Utrum res litigiosa possit alienari. vide ibidem.in prin.

z ¶ Utrū litigans teneatur ad restitutionē expensarū ⁊ damnorū parti aduerse. R. qꝫ sic si sciebat iniustam causam fouere: aut si a pricipio nō sciuit tū i pcessu cause cognouit iniusticiā: ⁊ nō desijt teneat.ar.in.c.domin⁹ de secū.nup.⁊ in.l.si quis ificiat⁹.⁊ ibi Bar ff.depositi.

l **Itigiosus** idem est qꝫ cōtētiosus.de q̄ vide.s.Cōtētio.⁊ Discordia.⁊ grauius peccat per se qꝫ adulator quia litigios⁹ frāgit amiciciā: ⁊ sūt illi proprie qui ad oīa cōtrariātur causa cōtristādi de nullo curātes: vt dicit phus.3.ethi.

¶ Utrum litigiosus debeat ordinari. R. qꝫ nō.46.dis.§.i.

l **Oca** an liceat mendicantibus dimittere. R. qꝫ capta añ conciliū: de quo in.c.cum ex eo.de exces.prela.li.6.non possunt: aliter sunt excōmunicati ipso facto.cle.cupientes.de penis.sed capta post illud conciliū bñ possunt dimittere scdm Lap.quē sequitur domin⁹ Petr⁹ de ancha.⁊ Ge.in.d.c.cum ex eo.⁊ in.d.cle.in ver.hactenus.i.vsqꝫ nūc: qr sm papiā hactenus per.h.aspiratū: facit duas partes.s.hac ⁊ tenus.i.vsqꝫ nunc. Ex quo infert Ge.qꝫ fratres ordinis mei Bononie i monte potuerunt dimittere primū locū quē ceperant ⁊ aliuū capere: cū habeāt licētiā capiendi vnū locū in dicta ciuitate.

¶ Utrū dicti mendicantes possint loca de nouo capere. R. qꝫ non ad habitandū: que sint propinqua habitationibus hominū sine licentia sedis apostolice: que de constitutione Bonifa.expressam faciat mentionē. Secus esset de locis in heremis vbi non est propinqua hominū habitatio: quia illa de licētia suorū prelatorū ⁊ capere ⁊ mutare possunt.d.c.cum ex eo. Et nō.qꝫ illud.c.nō prohibet transitū singulorū fratrū de loco ad locū qui est permissus ex causa.c.licet.de re

gula. cum similib⁹ sed prohibet nouũ caplm siue nouũ conuentũ capi: vel locum ad locũ mutari. fm .d. Pe. de Ancha. vbi .s. 7 sic patet. q captio casetarũ: vl mutatio quas mẽdicantes capiunt ad habitandum extransitu vel pro infirmaria: 7 huiusmodi non cadit sub ista prohibitione: sed solum quãdo p nouo conuẽtu seu caplo capiũt.

2 ¶ Utrũ loca exempta sint in diocesi taliter q in ea delinquentes incidant in excõmunicationem per statutum diocesani impositã contra taliter delinquentes. vide .j. Statutum. §. secundo.

3 ¶ Utr prefati mẽdicantes possint augmẽtare loca sua sine licentia pape. R. fm La. vt recitat Ge. in .d. c. cum ex eo. q sic: quia ista acquisitio: 7 post acquisitionem edificatio est de actibus iã permissis. l. ab ea parte ff. de proba. ergo isti iuri antiquo stabitur: nisi quatenus ei derogatũ est per .d. c. cũ ex eo. quod tñ in duobus imutat. s. in acquisitione habitationis in loco de nouo. 7 secundo i mutatione 7 translatiõe quibus i nullo casus noster concluditur. Itẽ prohibit⁹ acquirere nouũ ius in re non prohibet augmẽtare ius iam quesitũ ante prohibitionẽ: vt i c. fi. R. z. de cõces. pben. li. 6. sic in pposito. vide de hoc supra. Excoĩcatio. 7. cau. 44.

1 Locatio est persone vel rei ad vsum facta concessio mercede in pecunia numeranda conuenta. Als si res vel species daretur nõ esset locatio sed contractus inominat⁹. s. do vt facias: 7 ageretur prescrip. ver. ff. de po siti. l. i. §. si quis seruũ. 7 ideo locator dicitur qui sub mercede pecuniaria locat domum suã 7 huiusmodi conductor qui ipsam accipit soluẽdo pensionẽ: vt in .d. §. si quis. Aduerte tamẽ q ptract⁹ inoiatus induciẽ fm naturam contractus nominati cui assimilatur nisi aliud actum fuerit: vt in .d. §. si quis sequitur Bar.

2 ¶ Quid potest locari. R. q omnes ille res que vendi possunt: nisi sint seruitutes pdiales: vt iter: actus: via 7 c̃. que locari non possunt: vt est tex. 7 glo. in. l. locare. ff. locati. seruitutes autẽ personales que sunt vsusfructus bñ possunt locari. ff. de vsufru. l. arboribus: sed nõ seruit⁹ vsus: vt insti. de vsuca. 7 habi. §. minus. sed si fit ab vsufructuario extinguitur locatio per mortẽ ipsi⁹ vsufructuarij: vt. C. de iur. do. l. si socius. 7 per maximã 7 mediã capitis diminutionẽ. insti de vsufr. §. finiẽ. A ppzietario aũt fieri nõ põt locatio seruitutis psonalis.

¶ Locare non potest aliquis prelatus religiosus ad vitam: nec ad certum tempus: scilicz longum redditus: vel partem corũ aut iura aut possessiones monasteriorũ: vel aliarũ administrationũ sibi cõmissarum: nisi necessitas vel vtilitas expostulet cõuentus: 7 cũ cõsensu cõuẽtus: vel si nõ habet tũc cũ cõsensu fiat superioris: aliter suspẽsus ẽ ipso facto: nec pductori acquiritur aliquod ius. Secus ad modicũ tẽpus. hec no. in cle. monasteriorũ de re. eccle. nõ alie. 2

¶ Utrũ fructus decimarũ possint locari ad ãnuũ censum laicis. R. Pa. in. c. vestra de loca. q sic. 3

¶ Utrum beneficiat⁹ possit locare redditus sue ecclesie sine alia licentia. R. Pa. in .d. c. vestra. q sic: intellige nõ magnũ tempus: puta pro. 9. annis potest. Facit glo. in cle. i. de re. eccle. nõ alie. nec valet statutum seu prohibitio superioris in cõtrariũ hoc ipe dire propter verbũ libere quod poniẽ in littera .d. c. vestra. 4

¶ Sed qd si añ tẽpus locationis finitũ moriaẽ. R. q extinguiẽ locatio: q2 cõparaẽ clericus vsufructuario vl vsuario. c. vlti. de precu cle. 7 ideo extinguiẽ sicut ius vsufructuarij. de dona. c. cõsultationib⁹. de pigno. c. vlti. fm Jo. mo. q sic no. in. c. hoc cõsultissimo. de re. ec. nõ alie. li. 6. 7 si soluit pẽsionẽ nõ rehabebit a successore in eodẽ bñficio nisi sit conuersum in vtilitatẽ ecclesie: vt no. Hosti. in c. z. ne prelati vices suas. 5

¶ Utrũ sacerdos possit locare opas suas. R. q p diuinis officijs dicẽdis nũq licet. de simo. c. cũ in ecclesie. 7 multis. c. aliẽ esset simoniac⁹: s pro tẽporalib⁹ bene põt locare licet tñ ei pacisci cũ aliquo q moreẽ in aliq ecclia vt celebret ibi diuina: ita tñ q nõ habeat intẽtionẽ ad diuina s ad mãsionẽ quã ibi facit: vel ad laborẽ quez sustinet: vel ad damnũ quod rõne more patitur: vt in. c. ad questiones. de re. pmit. per. ar. 7 no. Inno. in. c. penul. ne pre. vi. su. 6

7 ¶ Utrũ scholaris recedens possit ponere aliũ loco sui in domo vel camera cõducta. R. Pa. in. c. inter dilectos. de fide instru. ꝙ sic: qꝛ cõductor põt locare alteri. l. nemo. C. loc. nisi aliud cõuenissent. vt in. d. l.

8 ¶ Sed an possit hoc facere inuitis socijs. glo. insti. loca. in fine dicit ꝙ licꝫ possit alteri locare: ratio tamen societatis prohibet que preualet iuri locationis: cum videatur electa industria persone. institu. pro socio. § soluitur. Idem tenet specu. de iudi. §. z. Et clarius Azo. per. l. perceptione. ff. de his q̃ deie. vel effu. ⁊ addit ꝙ si scholaris nõ degit in domo vt debet versari: potest contra eũ agi actꝫ. pro socio: sed vtili quia directa datur quando contrahit societas ad comodiorẽ vsum ⁊ vberiorem questũ. de qua leges loquunt: vt no. specu. vbi. s. Ex quo vide ꝙ in materia odiosa nõ veniet socius in domo. Et ideo si statutum dicit ꝙ socius teneat pro socio: non veniet soci⁹ in domo: quia non est proprie ista societas: ⁊ in odiosis verba stricte capiuntur. l. 3. §. hec autꝫ verba. ff. de neg. ge. ⁊ in. c. i nostra. de iure iurã. insuper dicit Pa. in. d. c. inter dilectos ꝙ si male versat ⁊ nõ possit cõpesci aliter a sua insolẽtia ꝙ poterit expelli per. l. si conuenerit. in fi. ff. pro socio. ⁊. 5. q. 4. in loco.

9 ¶ Utrũ locari possit domus propinqua alteri magistro: ita ꝙ voces adinuicem confundant. R. ꝙ non: ⁊ si fecerit primus poterit expellere vltimũ. C. de stu. li. vr. ro. l. vnica. in fi. ⁊ hec causa tractari potest ĩ ferijs tempore messis ẜm Ho. de iudi. c. significauerũt. ⁊ ideꝫ posset dici de quocũq; alio qui impediret lectionẽ prefati magistri. ar. d. l. vnice.

10 ¶ Cui potest locari aliqua res. R. ꝙ oib⁹ qui possunt emere: nisi sit miles vel curialis quibus non possunt locari predia ad colendũ ne amisso vsu armorum ad opus rurale se transferant: vt. C. loca. l. milites. l. curialis. ⁊. l. vltima. subuenit tamen ignoranter facienti. ff. loca. l. si quis ignorans. vbi dicit ꝙ potest exigere mercedeꝫ. Nõ eni cõtẽnit disciplinã qui ignorauit militem. Idem videt ĩ clericis ⁊ monachis nisi ex causa necessitatis. extra nec cleri. vel mo. c. i. ⁊. c. z. vbi hoc no. Ber. ⁊ Hosti.

¶ Usq; ad quod temp⁹ potest fieri locatio R. ꝙ ⁊ ad temp⁹ ⁊ ĩ perpetuũ: vt. ff. si ager vecti. l. i. ⁊ dicuntur vectigales agri qui in perpetuũ locantur. s. q̃diu vectigal soluatur: vt dicta. l. i. ⁊ succedit heres in locatione ⁊ conductione si moritur conductor ĩfra tempus locationis in iure cõductionis: sec⁹ in vsufructu qui personalis est ⁊ extĩguitur cum persona. C. loca. l. si quis domũ. §. si fructuarius.

¶ Quando est merces soluenda. R. scd͂m Azo. ⁊ Gofre. ꝙ si actũ est quando sit soluenda id seruabitur: al's consuetudo regionis ⁊ si non appareat de consuetudine id qđ minimũ est. s. in fine. ita no. Hostiẽ. ⁊ Ber. de censi. ex parte. facit de reg. iu. in obscuris lib. 6. ff. de verbo. obliga. l. qui hoc anno. ⁊ l. eum qui. ⁊. ff. quando dies vsufru. le. ce. l. i. §. si tibi. ⁊ hec vera in stipulationibus: in alijs vide in. l. i. C. quando dies le. ce. ⁊ i. d. l. qui hoc anno. ⁊ Inno. in. c. propter sterilitatem. de loca.

¶ Sed nũquid potest locator inquilinum expellere ante temp⁹ finitum conductionis. R. ꝙ sic: in quatuor casibus. Primus si nõ soluit pensionem per bienniũ: sed si paratus sit soluere audiendus est. ff. loca. l. quero. intellige si alius de sequentibus nõ inest. Secũdus si domus locata sit necessaria sue habitationi: intellige ex necessitate superueniente cui aliter prouidere non potest: vt. l. edem. C. locati. aliter nõ diceret necessitas si posset prouidere alio modo. Secus esset si tempore locationis aliã domũ nõ habebat quia sibi imputabit nec expellere poterit. ff. loca. l. si quis domũ. §. huic subiungi. Tertius cũ domus eget refectione: quia minat ruinã que tamen tempore locationis nõ minabitur. ⁊ in isto casu ⁊ precedenti fiet remissio pensionis pro rata tẽporis. c. propter sterilitatẽ. de loca. ⁊. d. l. edem. ⁊. d. l. quero. § inter locatorem. vel prouidebit de alia domo eque idonea. ff. eo. l. cum plures. in prin. Sed an ea refecta poterit conductor petere in ea reponi. R. ꝙ sic glo. iũcto tex. l. si duo §. cum inquilinus. ff. vti possi. ⁊ ibi p Bar. Quart⁹ quãdo cõductor in domo peruerse conuersat sine lesione rei: vtputa tenet publicas meretrices ⁊ sic non remittitur pensio

ſm Ho. vel verſaꝛ ꝑuerſe cũ leſione rei: tenẽdo porcos in ſolario: incidit arbores: non colit ſuo tpe: ⁊ tũc remittiꝛ penſio: ſ3 aget ad intereſſe dñs de dãno dato ſm Hoſti. in d.c. ꝓpter ſterilitatẽ. Et ſm hanc diſtinctionẽ cõcor. doc. in. d.l. edem. ⁊ in. d.c. ꝓpter qui videnꝛ cõtrarij.

¶ Utrũ inquilinꝰ poſſit ſiliter ꝓpter neceſſitatẽ dimittere domũ añ finitũ tempꝰ ꝯ voluntatẽ dñi. R. Pa. in. d.c. ꝓpter ſterilitatẽ ꝙ ſic ſm Uin. ⁊ Jo. an. hoc tenet etiã glo. in l. ſi in lege. §. ſi domꝰ. ff. loca. Ex quo põt inferri ꝙ ꝓpter peſtẽ põt dimitti: q2 ẽ ꝓbabilis neceſſitas. ⁊ facit tex. in. l. habitatores. ff eo. ti. ⁊ ſic in ꝯſcia eſſet ſeruandũ: ꝗuis i foro cõtẽtioſo forte aliter teneret.

¶ Utꝝ ſit minuẽda pẽſio rei locate qñ ꝯductor nõ potuit vti re cõducta. R. ꝙ aut q̇s locat res: ⁊ ſi ſtat ꝑ locatoris voluntatẽ q̃ minꝰ re cõducta nõ vtaꝛ conductor ſic teneꝛ ei ad intereſſe. l. ſi de fundo. C. loca. Si ṽo non ex voluntate ſed ꝑ caſũ fortuitũ ex eiꝰ parte vel ex ꝑte rei locate cõtingentẽ: ſic penſio remittiꝛ ꝓ rata. Eexemplũ ex ꝑte locatoris: puta q2 ꝓpter delictũ eiꝰ fundus locatꝰ publicatꝰ eſt. Exemplũ ex ꝑte rei: veluti ſi edes locate exuſte fuerint vl' ager terremotu corruit: vt .l. ſi quis domũ. in fi. ⁊ l. ex cõducto. §. i. ⁊ l. ſed addes. §. ſi quis. ff. loca. Idẽ dicẽdũ qñ ex neceſſitate locatori adueniente oportuit cõductorẽ expellere: vl' ꝓpter refectionẽ domus. l. qui inſulã. in prin. ⁊ l. ſi fundꝰ. ff. eo. ti. Si ṽo ſtat ꝑ cõductorẽ: vel ꝑ eiꝰ culpam quominꝰ re locata vtaꝛ: nihilominꝰ totã pẽſionẽ ſoluere teneꝛ. l. colonꝰ. §. nauẽ. ff. loca Si ṽo ex caſu fortuito ex quo re locata vti nõ potuit ſiliter teneꝛ qñ locator alteri locãdo veriſimiliter mercedẽ habuiſſet: al's non: vt ꝑ tex. l. fi. §. i. ff. ad. l. ro. de iactu. facit. l. ſ3 addes. §. cũ quidã. ff. loca. Sed in cãu qñ quis locauit oꝑas nec ꝑ eũ ſtat quo minus eas ſoluat: ſed ꝑ cõductorẽ: ſic talis ꝯductor etiã ſi impediaꝛ caſu fortuito nihilominus penſionẽ preſtabit: vt ẽ caſus in. d. §. cũ q̇dã Q.ð verũ credo in cõſciẽtia qñ talis locator nõ habuit cui locãdo oꝑas acquireret mercedẽ ꝓpter talẽ locationẽ quã mercedẽ habuiſſet ſi tali nõ locaſſet. Si ṽo ſtat ꝑ locatorẽ quo minꝰ oꝑas ꝓſtaret tũc ſi nõ impeditur caſu fortuito teneꝛ ad itereſſe omne nec mercedẽ habebit. Si ṽo iꝑdiꝛ caſu fortuito: ſic remittiꝛ ꝑnſio ꝓ rata tꝑis: vt ẽ cãus in. l. ſi vno. §. itẽ cũ quida3. ff. loca. Idẽ in. l. ſi hi. C. locati. ⁊ l. aduocationis. C. de cõdi. ob. cauſã. nõ autẽ teneꝛ ad intereſſe. Et ſi iã inchoaſſet oꝑras vl' feciſſet aliquas expẽſas ad ſe preparãdũ: ⁊ tali caſu fortuito impeditur repeteret eas expenſas quas fecit propter hoc: vt in. l. ſi pecuniam. in ꝑn. ff. de cõdi. ob cauſam. habeꝛ de eo qui parauerat ſe ire ad locũ ⁊ impeditꝰ fuit ꝑr tẽpeſtatẽ. Fallit hoc vt nõ remittaꝛ pẽſio qñ ex caſu fortuito ſtat ꝑ locatorẽ i aduocato: q2 nõ repetiꝛ ſalariũ ab eiꝰ heredibꝰ ipſo moriẽte. l. i. ff. de var. ⁊ extra. cog. Idẽ de quocũq3 hñte officiũ publicũ: ⁊ ſic loquiꝛ. l. arboribꝰ. §. de illo. ff. de vſufr. ⁊ l. diẽ functo. ff. loca. ⁊ l. diẽ functo ff. de offi. aſſe. Itẽ fauore libertatis: vt in. l. cũ heres. §. ſtichus. ff. de ſta. liber. hec eliciunꝛ ex Azo. ⁊ Bar. ⁊ alijs in. d. §. cũ quidã ⁊ hoc tene niſi cõſuetudo aliꝛ haberet: vt. ſ. Familia. §. ſecundo.

¶ Sed q̇d ſi locata re ꝯductor vſus fuit: ſ3 16
ſterilitas in eiꝰ fructibꝰ contigit. R. Pa. in d.c. ꝓpẽ ſterilitatẽ: ꝙ ſi ſterilitas ꝓuenit ex caſu fortuito uel ex vitio rei ſine culpa coloni: vtputa q2 timet magnã ſiccitatẽ vl' aquarũ abũdãtiã: vl' frigus vl' grandinẽ ⁊ hmõi ⁊ nõ põt recõpẽſari cũ fertilitate anni precedentis vel ſequentis imediati: dũmodo duret eadẽ locatio ſm Ho. in ſũma eo. ti. ſic fiet remiſſio pro rata: puta erat ſolitus colligere. i5. modios ⁊ ſoluebat. 3. aureos nõ recolligit niſi decẽ: ſic nõ ſoluet niſi duos aureos: niſi ſequẽti ãno vel precedẽti recollegit. 20. modios. Et idẽ dicas etiã ſi ſoluaꝛ certa ſꝑẽs quia lic3 nõ ſit ꝓprie cõtractꝰ locationis vt dixi: tñ q̃ ad hoc idem erit iudiciũ. Predicta tñ nõ intelliges de partiario qui cũ dño lucrũ ⁊ dãnũ partiꝛ: q2 nõ fit remiſſio: vt no. glo. in. d.c. ꝓpter ſterilitatẽ. Et ꝗuis doct. fuerint varij in. d.c. ꝓpter. ⁊ in. l. ex conducto. ff. eo. ti. qñ dicaꝛ ſterilitas: mihi placet maxime quo ad cõſcientiã. qð Jo. an. ⁊ Pa in. d.c. ꝓpter ſterilitatẽ. ſequũꝛ: vt ſcilic3 dicatur ſterilitas qñ nõ colligũꝛ niſi due ꝑtes de tribus ſolitis. ſecꝰ eẽt in alio modico. S3 aduerte ꝙ ſi fructꝰ affuiſſent: ſed poſtꝗ recollecti fuerunt marcuerũt: vel cũ erant recolligendi exercitꝰ preteriens ipſos deſtruxit

⁊ huiusmodi: nõ dicet sterilitas nec fiet re-
missio pensionis: vt in. l. ex cõducto. §. si vis
ff. loca. ⁊ l. dãnũ. C. eo. ti.
17 ¶ Sed qd si sit fertilitas nũquid augmẽta
bit pensio. R. ſm Pa. vbi. s. q aut hoc cõ
tingit: q2 fructus plus valent solito: ⁊ sic nõ
fit augmentatio: sicut nec fieret minutio si
minus valerẽt. Aut prouenit per industriã
coloni: ⁊ sic nõ augmentabit pensio: ne sua
idustria sibi sit dãnosa: vt. ff. eo. l. ex pducto
⁊ l. fi. C. de alluui. aut cõtigit ppter bonita
tẽ rei: ⁊ siliter nõ fit. Aut cõtingit meliora-
tio casu fortuito: puta locaui molendinum
ex quo cõductor solũ pcipiebat. 50. ppt alia
molendina que nũc sunt destructa pcipit cẽ
tum: ⁊ sic fiet augmentatio pensionis pro ra
ta sicut fieret remissio propter sterilitatem
casu fortuito cõtingente: quia cõtrariorũ ea-
dẽ est disciplina. 32. dis. hospitiolũ. ⁊ l. i. ff.
de his q sũt sui vl alie. iu. hoc idẽ tenet glo.
in. l. si merces. ff. eo. ti. Propterea aduerte q
cõtract⁹ locationis ⁊ cõductionis est cõtra-
ctus bone fidei: vt insti. de acti. §. actionũ. ⁊
ideo merces debet cõuenire arbitrio boni vi
ri. l. si in lege locationis. in pn. ff. loca. aliter
restituere obligat.
18 ¶ Quid si quis cõducit molendinũ pro se ⁊
suis heredib⁹ p certa mercede in perpetuũ: ⁊
diuisis filijs fit multiplicatio in infinitũ: nũ
quid tenebit molendinũ molere illis oĩbus
illo precio quo cõuenit. R. ſm Pile. in suis
q. 48. q. ⁊ Hug. q nõ: q2 non videt de hoc
cogitasse. l. si quis in vna. ff. de picu. ⁊ cõmo.
rei vẽ. Sed Albri. in auth. hoc ius. C. de sa.
san. eccle. dicit q imo tenetur de stricto iure
ad quod facit. l. si seruit⁹ ita. z. R. ff. de ser-
uitu. vrba. pdio. Sed de equitate conscien.
tie tene primã.
19 ¶ Utrũ locans fundũ alicui ad mediũ nul
la facta mentione de arborib⁹: nũquid colo
nus habebit partẽ fructuũ arborũ. R. q nõ
sed locator habebit oẽs. l. fructus ff. de vsur.
Et si colonus destruat arbores tenebit. Si-
militer eius culpe imputat: si aliqs ei⁹ odio
arbores excidat. l. si merces. § culpe. ff. loca.
Qđ limita ſm glo. in. d. §. culpe. verum qñ
ppter culpã suam seu dolũ tale odium est
causatũ: als non.
20 ¶ Nũquid postq colon⁹ seminauit agrũ:
si dñs eum vendat alicui poterit expelli per
emptorẽ. R. q non: sed medietatẽ fructuũ
habebit: vel put cõuenerant: si tamẽ vẽditor
oẽs fructus accepisset aget colon⁹ cõtra ven
ditorẽ. ff. de le. j. l. nihil. speciale tñ priuilegi
um habet colon⁹ fisci: ſz Rodoñ. hic aduer
te q succedẽs in re locata si est de beneficijs
ecclesiasticis: ⁊ sit facta ab habẽte admistra
tionẽ: ⁊ cũ debitis solẽnitatibus ⁊ causis de
quib⁹. s. Alienatio. Et ad debitũ tẽpus: te-
net stare locationi: ⁊ si ecclesia foret lesa pos
set petere restitutionẽ in integrũ. c. i. de rest.
in inte. ⁊ c. i. de re. eccle. nõ alie. Si vo non
habebat administrationẽ vt sunt canonici
simplices: sic nõ tenet stare q2 eqparat vsu-
fructuario qui nõ põt locare vltra temp⁹ vi
te sue. l. si quis domũ. ff. loca. nisi cũ causa rõ
nabili ⁊ auctoritate epi fecisset. Cũ vero res
locata nõ est ecclesiastica: tũc successor vni-
uersalis tenet stare. l. viã veritatis. C. loca.
Successor vo particularis in dicta re tenet
stare nisi locator habuisset administrationẽ
plenã: vt maritus in predio dotali: q2 sic te-
net vt in. l. si filio. §. fi. ff. so. matri. Idem in
tutore respectu pupilli. l. si tutele. ff. de admi
nistra. tuto.
¶ Quid si pductor aliquid expẽdit in re cõ 21
ducta. R. ſm Ho. si expendit necessario vel
vtiliter aut vt edificauit: vl instituit aget cõ
tra locatorẽ vt restituat expensas. ff. d loca.
l. domus. ⁊ in. d. l. sed addes. §. si inquilinus
⁊ ibi glo. sed clarior tex. est in. l. colon⁹ pmo
R. ff. eo. ti. Si tñ posset tollere impẽsas si-
ne lesiõe rei nõ teneret locator: ſz ipse eas tol
lere posset: vt in. d. §. si inquilin⁹. Predicta
nõ intelligas de expẽsis factis pro pascendo
aĩali locato vl colenda possessione ⁊ h⁹mõi
sed de alijs: puta curatõe morbi: reparatõe
ruine: vl plãtatione vinearũ ⁊ h⁹mõi. vide
etiã qđ dico. s. Hedificãs. in prin.
¶ Utrũ in locatione possit interuenire vsu 22
ra. R. q sic est vsura ex pte cõductoris: vz
qñ rõne mutui interpretati: puta q2 ante tẽ
pus soluit pensionẽ solũ habito respectu ad
preuentionẽ tẽporis: vel mutui veri minuit
de pensione debita: ⁊ sic restituere tenetur.
Faciũt nõ. in. c. ad nostrã. de emp. ⁊ ven. ⁊ i
c. illo vos. de pigno.
¶ Ex qua culpa tenet cõductor de re cõdu 23
cta locatori. R. q de dolo lata culpa ⁊ leui
q2 gratia vtriusq cõtrahit. insti. qui. mo.

re.cōtra.obli.§.vlti.licȝ aliꝗ teneāt ꝙ etiaȝ teneaꝷ de leuissima: sed primū coiter tenēt glo.⁊ doc.in.l.si q̄s domū.§.celsus.⁊ in.l.si merces.§.q̇ colūnā.ff.loca. Et q̄ dico d̄ cōductore idē dico de locatore. Et licȝ Mar. in.§.q̇.colūnā.velit teneri locatorē operaꝝ ad trāsuehēdas colūnas:⁊ similia que facili ter frangunꝷ etiā de leuissima ꝓpter tex.q̇ ibi dicit: culpa abest ⁊ oia facta sunt que di ligētissim⁹ quisq̧ obseruat⁹ fuisset: ⁊ dicat fore speciale in hoc casu.glo.ibidē tenet cō trariū. Tu tū sic cōcorda: ꝙ aut aliq̄s locat operas in re que requirit diligētissimā curā vtputa polire adamantē: incidere brocatū ꝓ veste fienda ⁊ hmōi.⁊ tenebiꝷ d̄ leuissima d.§.qui colūnā. Aut nō locat operas in re talis iportantie. Et sic vera ē glo.q2 teneꝷ solū de leui. Nec ob.glo.in.l.qui mercedem accepit ꝓ custodia.⁊ i.l.dn̄s.ff.eo.ti.vbi di cit ꝙ si specialiter mercedem accepit ꝓ custo dia ꝙ teneꝷ de leuissima. Pro cui⁹ intelligē tia aduerte ꝙ quādo quis mercedē accipit ꝓ custodia si sumus in contractu in quo so lum tenebaꝷ de lata culpa: vt in deposito: sic acceptio mercedis ꝓ custodia faciet vt te neaꝷ de leui: ⁊ sic intellige.c.bona fides.de deposito.⁊.l.i.§.si vestimēta.ff.deposi. Si ṽo sum⁹ in cōtractu in quo teneꝷ de leui cul pa sicut in locato: sic acceptio mercedis ꝓ cu stodia rei locate faciet vt teneaꝷ de leuissi ma: ⁊ sic loquiꝷ ⁊ intellige.l.qui mercedē.⁊ .l.domin⁹.ꝑdictas. Qd̄ bn̄ no.pro soluen dis multis ꝯrietatib⁹. Nec solū teneꝷ de cul pa sua: sed etiā illorū quorū opere vtiꝷ. Si ipse diligētiā nō adhibuit.l.si merces.§.qui colūnā.ff.loca.⁊.l.itē queriꝷ.per totū.23.q 4.tres personas.

2. ¶ Utrū locans vasa vitiosa ignorāter: ⁊ ꝓpterea vinū effusū est: vel marcuit tenea tur ad restitutionē. R. ꝙ sic ad restitutionē interesse vini: nec ignorātia eū excusat.sec⁹ esset in pascuis locatis vbi herba pestifera erat quā ignorabat: q2 licet aīalia ꝯductorꝭ sint mortua: nō tenebiꝷ locator: vt in.d.l.s addes.§.i.vbi dicit gl.hoc eē spāle i locato: vt iteresse extra rē hic deueniat. In ꝯscia tū nō haberet locū.d.l.nisi quādo locasset talia va sa pro bonis: sec⁹ si simpliciter exhibuisset vi denda per conductorē: ignorans ipse an sint bona vel ne: quia tūc cū nō sit in aliqua cul pa nō teneretꝷ. A fortiori teneꝷ ad restitutio nē interesse qui scienter locat rem vitiosam. arg.d.l.sed addes. Et q̄ dico in vasis intel lige in oi re vitiosa: ex qua damnū proximo euenire pōt. Qd̄ nō.ꝓ illis qui locāt equos q̇ voluūt se in aquis si destruanꝷ vestes tenē tur ⁊ similes. secus in comodato.

¶ Quid si nauta ponat res meas in alia na ui quā vbi posuerā ⁊ perierunt. R. ꝙ tenē tur.d.l.item queritur.§.i.⁊ hoc verum si in uito domino. Si vero bona fide ⁊ sine cul pa: non tenēꝷ: siliter nō tenetur etiaȝ si dolo se posuisset quādo vtraq̧ nauis periit in ea dē nauigatione.ff.ad.l.ro.de iac.l.fi.§.i.q2 licȝ sit in culpa infideliter rem tuā contra ctando: nō tamē ex tali culpa est amissa: ex quo oīno peritura erat: q̄ bn̄ nō. 25

¶ Quis probabit affuisse dolum vel lataȝ culpam. R. fm̄ Hostiē. ꝙ conductor: puta pastor sicut argentarius debet probare ami sisse rationes cuȝ ruina vel incendio.l.si q̄s ex argentariis.§.vlti.ff.de edendo. Idē de custode carceris.l.vlti.ff.d̄ custo.⁊ exhi.re. tamen al's qui dolum allegat probare debet l.quotiens.§.qui dolo.ff.de proba. Ego ta men hoc non teneo: sed dico ꝙ quando quis teneꝷ solū de dolo ⁊ lata culpa: ꝙ incumbit ꝓbatio dicēti eū fuisse in dolo vl' lata culpa sed qn̄ teneꝷ de leui vel leuissima: tunc tene tur probare casu amisisse. Et sic loquuntur d.§.vltimus.⁊.d.l.vlti. 26

l Ucrum non dicitur nisi de ductis expensis.l. illud in glo.C.de colla.⁊.ff.ꝓ socio. l.mutius.

l Udus ⁊ iocus alius spiritua lis ⁊ diuinus: ⁊ iste ē ille qui prouenit ex magna mētis de uotione.de quo in psal. Omnes gētes plau dite: quem exercuit Dauid quando ante ar cham dn̄i saltabat.2.Reg.6.⁊ iste sanctus ⁊ virtuosus est.

¶ Est ⁊ ali⁹ ludus qui dr̄ human⁹ q̇ fit ad recreationē suā vel aliorū: vel causa virtutꝭ experiende: ⁊ iste aliqn̄ diciꝷ theatralis a lo co apto ad theorandū.s.speculandū. Aliqn̄ larualis: que larue sunt deformitates homi nū per appositionem colorū vel rerum que j

vulgariter dicunt̄ masckere. Aliqñ histrio
nalis in quo q̇s de ꝑsona sua facit ludū q̇ vo
cat̄ vulgarit̄ stragitatoꝛ. Alius illoꝝ q̇ lu
dūt al bagatelle q̄ sunt rerū honestaꝝ demō
stratiōes. Aliꝰ hastiludialis in q̊ ludit̄ cuꝫ
hastis.i.lāceis q̇ dr̄ vulgarit̄ giostra. Aliꝰ
toꝛneamētoꝝ q̇ hodie nō est in vsu: in q̊ q̇dā
includebāt se in quodā circuitu ad pugnā
dū. Quidā pilealis: balistalis: saltalis: sca
calis: coꝛealis ⁊ hmōi: q̇ hn̄t noīa ab eo i q̊
exercent̄ que plura sūt q̄ꝫ vocabula: vt.l.na
tura.ff.de ꝑ̄scrip.ver.
z ¶ Utrū talis ludꝰ humanꝰ sit ꝓhibitꝰ. Re
ꝙ de se nō ē malus: sed aliqñ rōne alicuiꝰ cir
cūstantie est ꝓhibitꝰ etiā de ꝑ̄cepto. Primo
rōne loci. Nā tales ludi nullo mō possūt fie
ri in eccl̄ia: aut loco sacro.c.cū decoꝛē.de vi.
⁊ ho.cle.⁊.c.decet.de imu.eccle.li.6. Unde
nō excusarē a moꝛtali q̇ talē faceret i eccl̄ia
nisi foret q̇d modicū cū videat̄ iure diuino
ꝓhibitꝰ ibi: Domꝰ mea domꝰ oꝛōnis vocabi
tur. Demōstrationes ꝟo q̄ fiūt ad honoꝛeꝫ
dei: puta passionis chꝛisti ⁊ vite alicuiꝰ san
cti nō sūt ꝓhibite ibi fieri: q̇ nō ꝓpꝛie vocāt̄
ludi: vt no.in.d.c.cū decoꝛē. Secūdo pꝛohi
bent̄ tales ludi rōne ꝑiculi lesionis coꝛꝑalis
sicut toꝛneamēta ⁊ hmōi.de toꝛneamētis.
ꝑ totū. Unde oīs ludꝰ i q̊ ꝓbabiliter iminet
ꝑiculū moꝛtis coꝛpoꝛalis: ꝓhibet̄ sub pe
na pcti moꝛtalis: q2 ꝯ̄ pꝛeceptū dei. Mathe.
zo. Diliges ꝓximū tuū. facit lex cruēta.iū
cta glo.C.de gladi.⁊.l.nā ludꝰ.ff.ad.l.aq̇l̄
Secꝰ qñ nō imineret ꝓhibabilit̄: licꝫ aliqñ
accidisset ⁊ raro. Tertio ꝓhibet̄ rōne ꝑsone
Nā clericis ⁊ multomagis religiosis ꝓhibe
tur oīs ludꝰ cū armis: vt in.c.cōtinebat̄.de
homi. q2 ⁊ arma poꝛtare nisi cā defensionis
sūt ꝓhibiti de ꝑ̄cepto: vt in.c.clerici arma.
de vi.⁊ ho.cle. Siliter ꝓhibet̄ eis ludus hi
strionalis: vt no.in.c.donare.86.dis.de q̊
dic vt s̄.histrio. Quarto ꝓhibet̄ rōe scan
dali: vtputa clericis ⁊ religiosis aliquē ludū
exercere in publico: ex quo seculares scādali
carēt̄ eēt pctm̄ moꝛtale ſm ꝙ.j.dico. Scā
dalū.§.z. Idem dico qñ q̇s ex tali pꝛouoca
ret aliū ad scandalū moꝛtalis pcti: sicut in
coꝛeis: ⁊ mltomagis si sibi imineret ꝓbabili
ter tale scandalū ⁊ hoc aduerteret ꝑccaret
moꝛtaliter. Secꝰ si de scandalo nō aduerte
ret: q2 nisi foret in lata culpa nō credo ꝑcca
ret moꝛtaliter. Aduerte tñ ꝙ clericis ⁊ reli
giosis est ꝓhibitꝰ rōne honestatis clericalis
oīs ludꝰ in q̊ ex ꝓpꝛia ꝑsona faceret ludū in
publico: sic̄ esset saltatio: coꝛigatio ⁊ hmōi.
Unde nō excusarē eos a moꝛtali.ar.c.ꝓ dile
ctiōe.in fi.de ꝯse.di.z.⁊ q̇d no.doc.in.d.c.
cū decoꝛē. Secꝰ in secreto cū aliquibꝰ dome
sticis. Itē ludꝰ laruualis est eis intdictꝰ q2 nō
possūt mutare habitū nisi ex cā rōnabili. vt
s̄.Excoicatio.7.casu.27. Et licꝫ Jaco.de
are.in.l.si q̇s cū sciret.ff.ꝓ emptoꝛe.⁊ Cy.
⁊ Pe.in auꝫ.de san.epis.⁊ cle.in.§.interdi
cimꝰ.el.z.teneāt ꝙ ludꝰ scacoꝛū ꝓhibeatur
clericis.rō ſm Mar.in.d.§.iterdicimꝰ: q2
nō minꝰ facit eos deuiare a diuinis officijs in
quibꝰ debēt insistere: vt.l.generaliter.C.de
epis.⁊ cle. sicut ludꝰ aleaꝝ q̇ ē eis ꝓhibitꝰ ibi
dē. Ego tñ dico verū esse ꝑ̄dictā opinionem
etiā in oībꝰ ludis qñ ꝓpter eos dimitterent
debita diuina ad q̄ tenent̄: al̄s nō. Unde licet
ludere ad scacos: vt tenet Rica.in.4.di.15.
sicut alijs seculaꝛibꝰ nisi rōne scandali vl̄ in
honestatis clericalis: vtputa publice luden
do. Quito rōe cupiditatꝫ: vñ tenet Math.
vt no.Car.in cle.z.de vi.⁊ ho.cle.ꝙ ludēs
ad scacos cā cupiditatꝫ ꝑccat moꝛtalit̄. Q̇d
intelligo verū qñ talis cupiditas esset moꝛ
talis de se: de q̊ qñ sit moꝛtalis vide.s̄.Aua
ritia.§.i. Et idē dic qñ fieret ex q̄cunq̄ alia
mala intētiōe foret moꝛtale si intētio est de
eo q̇d est pctm̄ moꝛtale. Attēde tñ ꝙ qñ ta
lis ludꝰ humanꝰ fit cā lucri ꝑ̄ncipaliter ē il
licitꝰ. Unde peccāt venialit̄: q2 debent lude
re ꝑ̄ncipaliter cā recreationis ⁊ solatij: ⁊ ex
ercendi ingeniū vl̄ virtutē coꝛpoꝛis. Uerū
est q2 faciliter inducit ad moꝛtale: qñ fit ꝑ̄n
cipaliter cā lucri: vt patet ex experiētia: ⁊ vi
tuꝑandꝰ: licꝫ lucratū nō sit nisi de bono cō
silio pauperibꝰ erogandū. Sexto rōne tem
poꝛis: puta q2 dies festꝰ pꝛeceptꝰ. Nā cū ta
li die ꝓhibeat̄ oē opꝰ seruile Exo.zo. nō vi
deo quō hastiludia talibꝰ diebꝰ ⁊ hmōi in q̇
bus req̇rit̄ multa seruitꝰ possint fieri sine pec
cato moꝛtali. In alijs ludis in quibꝰ modi
ca seruitꝰ inest nō esset moꝛtale: licꝫ fiat in
festo nisi ꝑ totū diē se in hmōi occuparēt di
missis diuinis. Hoc q̇d dixi de hastiludijs ꝙ
sit moꝛtale pctm̄ tenet Ricar.in.3.dis.37.
Sed si ex nulla istarū circūstantiarū fiat il
licitꝰ nō erit pctm̄: si fiat cā honeste recrea

tionis vel virtutꝭ aut ingenij exercēdi. Aut
si erit pctm̄ erit veniale. de corea. tn̄ vide. s.
Corea. Aduerte ꝙ in ludis q̄ fiūt cā virtu-
tis exercēde: vł ingenij: nō licet ludere nisi ꝑ
vnū soldū: vt in. d. autꝭ. alearū. ⁊ soldi. 72.
faciūt vnā librā auri. C. d̊ su. prepo. ⁊ arch.
l. quotiēscūqꝫ. Sꝫ tu hoc limita ſm ꝑsonaꝫ
ad istā rōnē sic: si nō ꝯcedit nisi vnꝰ soldꝰ in
ludo magnis: ꝗ̊ grossus solū paruis.
3 ¶ Est ⁊ tertiꝰ ludꝰ qui dr̄ diabolicꝰ: qꝛ opa
tione diabolica est īuentꝰ ad inducēdos ho-
mines ad pctm̄ ⁊ iste est ī triplici differētia
Primꝰ cōsistit in ludibrijs: q̄ ludibria sunt
rerū inhonestarū demōstratiōes: ⁊ talis lu
dus oībus ꝓhibitꝰ est tā exercere ꝙ̄ videre.
Unde qn̄ tales demōstratōes hn̄t ꝓuocare
ad lasciuiā vidētes tūc peccāt mortalr̄ tam
exercētes ꝙ̄ volūtarie videntes. Facit q̊d. s̄
dixi Curiositas. Un̄ dicit tex. in prohemio
ff. q̇s eni ludos appellat eos ex quibꝰ crimi-
na oriūt: hec eni fieri nullo patimur modo
hec ibi. Secūdꝰ ludꝰ dr̄ ludꝰ alee: ⁊ sub isto
cōprehendit oīs ludꝰ q̄ initit solū fortune:
vt ludꝰ chartarū taxilloꝝ ⁊ hmōi. Tertiꝰ lu
dus dr̄ mixtus: qꝛ partim īnitit fortune: ⁊
ꝑtim industrie: vt ludus tabularū cū taxil-
lis: qꝛ respectu taxilloꝝ versatur fortuna: re
spectu tabularū ducēdaꝝ v̄sat industria.
4 ¶ Utrū isti duo ludi vltimo dicti sint pro
hibiti. R. ꝙ sic: vt patet in autꝭ. aleaꝝ vsus.
C. de reli. ⁊ sūpti. fu. ⁊ in. c. ep̄s. 35. di. ⁊ licet
Hug. in. d. c. ep̄us teneat ꝙ sꝑ peccat morta
liter ludēs ad predicta: tn̄ nō credo verum
nec. d. c. ep̄s facit ꝓ sua opinione: qꝛ dicit de
seruiens: ⁊ dictio de auget: vt. ff. depositi. l.
. i. in princi. Ideo ſm glo. ibidem. ⁊ Rodo.
peccat mortaliter ille qui valde seruit ludo
. i. ducit in consuetudinē: alˀs aliquādo ⁊ ra-
ro nō credo foret mortale. Nec obstat dicta
autꝭ. alearū ludꝰ. qꝛ ipsos ꝓhibet per verbū
decernimꝰ: q̊d nō inducit ad mortale: vt di
xi. s. lex. §. 3. Clericis tn̄ ⁊ religiosis videt
esse mortale ludere aut ludētes ad ipsos vi-
dere: vt in autꝭ. de san. epis. §. interdicimus
⁊ ibi sequit glo. Sed ego hoc non credo: qꝛ
īperator nō pōt ꝑcipere clericis: ⁊ ideo ideꝫ
dico de clericis q̊d de laicis ꝙ peccant mor-
taliter qn̄ tales ludos ducūt in cōsuetudinē
nisi rōne scandali: ut s. dictū est de ludo hu
mano. Nō quia isti ludi nō sunt ꝓhibiti qꝛ
mali sint de se: sed ideo sunt mali qꝛ ꝓhibi-
ti: ⁊ causa ꝓhibitionis sunt mala que cōiter
ex ipsis sequūtur: que nō sic eueniūt in raro
ludentibꝰ sicut in consuete: ⁊ qꝛ prohibitio
nō se extendit nisi ad deseruientes talibꝰ lu-
dis. Ideo tene q̊d dixi. Uerū est ꝙ est peri-
culosum talibꝰ ludere ꝓpter multa pctā que
cōiter in ipsis fiunt.
¶ Sed q̇d si quis ludit ad prefatos ludos 5
gratis cā recreationis vel cā cōuiuij ex con-
suetudine nūq̇d peccat mortaliter. R. glo.
in. d. §. interdicimꝰ. videt tenere ꝙ sic cleri
cus. Sed ego attendendo ad narrationē. d.
autꝭ. alearū vsus. ⁊ ꝯsiderando ꝙ decretumꝰ
euitare correctioneꝫ iuriū. c. cū expediat. de
elec. li. 6. Dico ꝙ nō prohibet: imo licite pōt
in eis ludi gratis vel in aliq̄ modico siue cā
cōuiuij: siue cā recreationis. Et sic intelligo
l. q̊d in cōuiuio. ff. de aleator. Et ītellige mo
dicū respectu ꝑsone q̄ ludit: ⁊ talel modicum
ꝙ etiā faciliter donaret: qꝛ in hmōi ludis sic
factis cessat rō prohibitionis: nisi rōne ali-
cuius circūstantie. de quibꝰ. s̄. §. 2. eēt mor
tale. Nec obstat. d. c. episcopꝰ. q̊d nō distin-
guit ſ absolute loquit de oī aleatore: ꝗ̊ nec
nos debemus distinguere: qꝛ hoc verū esset
nisi rō nos induceret ad distinguendū sicut
hic. facit. c. Marchiō. i. q. i. vbi dr̄ nō pute-
mus in verbis scripturaꝝ esse euāgeliū sed ī
sensu: nō in supficie sed in medula: nō in ser
monū folijs: sed ī radice rōnis. hec ibi.
¶ Utrū īspectores predictoꝝ ludoꝝ ꝓhibi 6
torū peccent mortaliter. R. glo. in. d. §. in-
terdicimus videt tenere ꝙ sic si sunt clerici
Sed tu dic quod siue sint clerici siue laici in
spectores: ꝙ aut ex aspectu eoꝝ inducunt ef
ficaciter aliq̄ ad ludendū: ⁊ sic si ludētes pec
cant mortalr̄: sic inspectores. Si v̄o eos nō
inducūt ad ludū ex eorū aspectu nec ad ꝯti-
nuādū ipsū: sic si aliud mali nō admiscet nō
peccāt mortalr̄ eos vidētes ⁊ aspiciētes: ni-
si essent tales q̄ corrigēdo possent eos facere
desistere a tali ludo qui est pctm̄ mortale in
ludēte: qꝛ tūc talis peccaret mortalr̄ nō cor
rigēdo ſ aspiciēdo: qꝛ videt ꝯsentire errāti
83. di. error. cū similibꝰ: periculosū tn̄ est ta
les aspicere ludētes in ludo ꝓhibito: qꝛ faci
liter posset eis placere talis ludꝰ deliberate
q̊d esset mortale: vt no. theologi in 2ͦ. sentē
tiarū dis. 24.

7 ¶ Utrū acquisitū in prefatis ludis diaboli-
cis sit necessario restituendū. R. ꝙ si ille q
dedit seu amisit nō poterat alienare: nec do
nare sicut filiusfamil. serui. ⁊ alij. de qb⁹. s.
Donatio. i. ⁊ tūc sine dubio lucratū est resti
tuendū patri vł dño vł illi qui dedit: sicut cū
qs lusit vltra sūmā. 500. soldoꝝ: q2 sicut do-
nare nō potuit: nec ludere: vt. s. Donatio. i.
§. 20. ⁊ ideo sibi ē restituendū. ⁊ sic de simi-
lib⁹. ⁊ in hoc ꝯcordāt oēs doc. Si ꝟo pot̄at
alienare: tūc distinguo ꝙ si īteruenit fraus:
puta q2 lucratus fuit cuꝫ falsis taxillis: aut
alia deceptiōe: ⁊ sic sīliter ꝯcordāt doc. ꝙ te
net̄ necessario restituere ei a q habuit: imo
dicit Bal. in Rica. C. de ꝯdi. ob tur. cām.
ꝙ tenent̄ furti tales: ⁊ etiā ludētes scienter
cū illis qui nō possunt alienare. ar. l. seruus
cuiusdā. ff. de ꝯdi. indebi. nec facit suū qđ lu-
crat̄. l. falsus. C. de furtis. Aut nō interue-
nit aliqua fraus: ⁊ ille q ꝑdidit potuit alie-
nare: ⁊ in hoc ē diuersitas inter doct. Nam
coīs opinio ſm Asteñ. est ꝙ teneatur dare
pauperib⁹: ⁊ hoc sequunt̄ coīter canoniste
in. c. clerici officia. de vi. ⁊ hone. cle. Alij di
stinguūt de subditis īperatori vł nō. Sed tu
breuiter dic ꝙ licꝫ opinio ꝑdicta sit multū
rōnabilis: vtpote que retrahit hoīes ab hu-
iusmodi ludis: tñ nullo iure ꝓbat̄ qđ neces-
sario sit facienda: sicut nec alia turpiter ac-
quisita. Nec ob. ꝙ eps auxilio presidis pōt
talia lucra si nō repetunt̄ ab his q amiserūt
exigere ⁊ pauperib⁹ distribuere: vt dicit tex.
in. d. autē. alearū vsus: ⁊ sic videtur ꝙ sint
pauperū: q2 licet possit auferre in penā: nō
tñ sequit̄ ꝙ ipsi teneāt̄ dare: sicut nec ī alijs
casib⁹ in quib⁹ fiscus turpiter acquisita pōt
tollere: vt in. l. i. C. ad. l. iul. repe. ⁊ in. l. i. ff.
de iure fisci. Et faciūt q. j. dicā Restitutio.
. i. in verbo turpiter acqsitū. ⁊ sic tene q ad ne
cessitatē restitutionis: bene tñ faceret eps si
talia acciperet ⁊ daret pauperib⁹. Sīliter cō-
fessores debēt ea erogari facere paupibus
vt in q deliqt in eo puniat̄. Si tñ nollet nō
ē ei denegāda absolutio. Aduerte tñ ꝙ vbi
leges īꝑiales ligāt ꝙ illi q amiserūt si vel-
lent repetere possent vsqꝫ ad. 50. ānos: ⁊ sic
repetēdo tenerēt̄ eis de necessitate restitue-
re: vt in. d. autē. aleaꝝ. Nec obstat ꝙ dicūt
qdā esse abrogatā ꝑ nō vsū: q2 nō est verū
vt patet ex dictis s. Lex. §. 17. Sed vbi lex
īperialis nō ligat sicut in terris pape ⁊ simi-
liū: nō posset repetere vbi lex īꝑialis viget
si epi n ō accipiūt lucrata possunt officiales
facere: vt dent pauperibus vel in publicos
vsus: vt in. d. autē. alearū.

¶ Sꝫ pone ꝙ ludēs ī casib⁹ in quib⁹ tenet̄
restituere lucret̄: ⁊ postea cū eadē ꝑsona in
alio ludo ꝑdat nūqd poterit cōpensationeꝫ
facere. R. ꝙ si in eodē ludo clarū ē ꝙ sic: et
voco hic eūdē ludū qñ se nō diuerterunt ad
alia. ar. l. cōtinu⁹. in ꝑn. ff. de ver. oblig. Et
facit qđ no. Bar. in. l. īfitiādo. §. infans. ff.
de fur. Si ꝟo in diuerso ludo: puta q2 hodie
lucrat⁹ fuit ⁊ cras cū eodē amisit: sic de sub-
tilitate iuris nō poterit cōpensationē facere
si ille cū q lusit sit de illis qui nō tenent̄ de ne
cessitate restituere sed de eqtate ꝯsciē credo
ꝙ possit. Facit qđ no. Pa. in. c. fili⁹. ō testa.
⁊. c. ex parte. in fi. de censi.

¶ Que pena ꝯ tenentes ludū alearū ꝓhibi
tū. R. ꝙ primo dom⁹ in qua ludit̄ debet pu
blicari: vt in. d. autē. alearuꝫ vsus. in verbo
domib⁹ eoꝝ publicatē. Secūdo si tenens lu-
dū ꝟberat̄ nō orit̄ actio ex tali iīuria: nec pu
nit̄ verberās: vł dānū ei dans qñcūqꝫ ⁊ vbi
cunqꝫ factū fuerit: siue tꝑe q ludit̄ siue alio
ſm Bal. in. d. Rica ⁊ Bar. ⁊ est tex. in. l. i
§. notandū. ff. de alea. Tertio ꝙ si fuerit ei
aliqd subtractū tꝑe quo in ei⁹ domo ludit̄:
siue a lusorib⁹ siue ab alio nō poterit repetē
nec habet rei ꝑsecutionē nec etiā penalē fur
ti: vt est tex. in. d. l. i. §. i. ff. de alea. tñ in con
sciētia pauperib⁹ ē dandū. ar. c. cū tu. de vsu
Quarto qui aliū cōpulit ad ludēdū etiam
ex metu qui nō cadit in cōstantē pōt puniri
iudicis arbitrio: ⁊ pōt poni in carcerib⁹: vt
in. d. tex. §. i. ibi. q cōpulit. Unde generalit̄
intelligo illū cōpellere eo ipso ꝙ stat cū alta-
ri parato: hoc est: prestat domuꝫ: taxillos:
scamnū: lumina ⁊ hmōi. nā istis suasionib⁹
⁊ illecebris dr̄ cōpellere iuuenes qui nō pñt
refrenare iuueniles calores. l. fi. §. filij aūt.
C. de bo. q liber sicut dicim⁹ in materia ma-
cedoniani. in. l. i. ⁊. 3. ff. ad macedo. ⁊ ꝑ totū
Aliter nisi ita acriter intelligeret̄. d. l. effe-
ctū nō haberet: qđ nō est dicēdū. l. si pretor
in prin. ff. de iudi. q lex predicta pōt etiā ītel
ligi in oīb⁹ alijs q blāditijs ⁊ suasionib⁹ in-
ducūt hoīes ad ludū ꝙ dicant̄ cōpellere: si-
cut dicim⁹ de raptorib⁹ virginū ꝙ nisi esset

qui sollicitaret: qui dolosis artib⁹ circūueniret: nō faceret eā puellā in tātū dedec⁹ sese ꝑdere. tex. est in. l. vnica. §. z. C. ð rapto. vir. Quinto ꝙ oīs cōtract⁹ celebrat⁹ inter ludētes adinuicē nō tenet: vt no. Bar. in. l. si q̇s cū sciret. in fi. ff. pro emp. nec vēdens i ludo teneret̃ de euictōe: vt in. l. si faliofamil̃. §. i. ff. quar re. ac. nō da. Sexto ꝙ mutuās pecuniā lusorib⁹ vt ludant secū nō pōt eam repetere: vt est glo. ordinaria in. l. i. in ꝑn. ⁊ in. l. fi. ff. de alea. Ego credo etiā hoc verū generaliter in quocūq; q̇ scienter mutuat ludere volēti ꝙ nō repetet ⁊ videt̃ casus in. l. verū §. pe. ff. de mino. nec dicas ꝙ loquit̃ de minore vt etiā loquit̃. l. si ꝓ nō remunerandi §. si adolescēs. ff. mā. q᷑ idē est de maiore: ut dicit glo. in. d. §. si adolescēs. Itē quia. d. l. verū loquit̃ qn̄ minor etiā priuilegiat⁹ mutuat minori etiam priuilegiato: ⁊ tn̄ ibi licz sint ī pari priuilegio: potior est cōditio illi⁹ qui ꝑdit pecuniā. Facit qð no. Bar. in. d. l. si quis cum sciret.

1 Luxuria est solutio in voluptates ſm Isy. in li. ethimologiarū. Voluptates aūt maxime veneree soluūt animū hoīs: ⁊ ideo luxuria est ꝑncipaliter in eis. Secūdario āt dicit̃ esse in quibusdā alijs ꝑtinentib⁹ ad excessū ſm glo. ad Gal. 5. vbi dicit ꝙ luxuria est q̄dam supfluitas.

¶ Quot sunt species luxurie ꝑncipalit̃. R. ꝙ sunt sex: de quib⁹ habet̃. 36. q. i. §. sz non oīs. s. Fornicatio simplex: adulteriū: incest⁹ stuprū: raptus: ⁊ vitiū cōtra naturā. Adde excessū in actu coniugali: de quib⁹ habes. j. Preceptū. §. 10.

2 ¶ Utrū sit pctm̄ mortale. R. ꝙ sic: ſz nota ꝙ luxuria habet initiū in corde cogitādo cā delectationis: ⁊ istud est pctm̄ mortale ſm distinctionē positam s. Cogitatio morosa. Multomagis si vltra cogitationez peccati mortalis addat̃ sensus: puta quia vult delectari in vidēdo: tangēdo: loquēdo ⁊ h⁹mōi licz nolit ꝯsūmare opus. Itē est pctm̄ mortale deliberat⁹ consensus in opus si facultas adesset. Math. 5. Qui viderit mulierez s. desiderādo corde deliberate ad mechādūz: iā mechat⁹ est. s. ꝓpter pctm̄ mortale: ⁊ illi⁹ speciei cuius est materia quā appetit: puta si solutā Fornicatio: si cōiugatā adulteriū et huiusmodi: que circūstantia est cōfitēda cū mutet speciē ſm aliquos: sed ego nō credo: quia solū est cōtra vnā ꝓhibitionē. s. Non cōcupisces proximi tui vxorē: vl̃ ꝯtra aliud nō rem: licz sit bonū cōfiteri eā: ſz multomagis est peccatū mortale cū consentit in operationē. Unde si est pollutio solū sine alteri⁹ cōmixtione sic dicit̃ mollities vel īmundicia. Si ꝟo coitus fit ad rem alteri⁹ speciei: sic dicit̃ bestialitas. Si aūt ad rem eiusdē speciei ſz indebite sexus: sic dicit̃ sodomia. Si q̄rto sit ad rem eiusdē speciei ⁊ debiti sexus: sed nō seruat̃ naturalis mod⁹ coeundi: vel quātuz ad instrumentū nō debitū: vel q̄tū ad monstruosos concubendi modos: sic hi quatuor modi dicunt̃ peccatū cōtra naturā. Si cum alio eiusdē speciei ⁊ in debito vase ⁊ debito modo fit talis pollutio aut ē cū soluta: ⁊ sic fornicatio: aut cū cōiugata: ⁊ sic adulteriū: ⁊ h⁹mōi: ⁊ sic sꝑ pctm̄ mortale si est volūtaria preter matrimoniū.

¶ Qð est graui⁹ horū. R. pctm̄ ꝯ naturā ē maximū ⁊ isto infimū ē molities: grauissimū bestialitas: mediū sodomia: post peccatū cōtra naturā maius est incestus: post incestū est adulteriū. Uerū intellige accipiendo in suo sūmo: q᷑ maius peccatū est coire cū matre q̄ cū alteri⁹ vxore. Adulteriū est maius stupro: vtrūq; aūt aggrauat̃ ꝑ violētiā: vnde raptus virginū est graui⁹ stupro. ⁊ raptus vxoris grauius adulterio: hec oīa aggrauāt̃ ſm rōnē sacrilegij. Infimū oīuz predictoꝝ est fornicatio que cōmittit̃ sine iniuria alterius ꝑsone 3

¶ Quot sunt eius filie. R. Isy. ponit quatuor ex parte sermonis: nā sermo debet esse decens: cōtra qð est turpiloquiū. Secundo licit⁹: contra qð est scurilitas. Tertio expediēs: ꝯtra qð ē ludrica. Quarto sale ꝯditus. s. sapiētie: cōtra qð est stultiloquiū. Est et q̇nto cecitas mētis. Sexto ꝑcipitatio. Septimo icōsideratio. Octauo amor sui. Nono ē odiū dei. Decimo amor mūdi. Undecimo horror futuri seculi. Et duodecimo incōstantia. de quib⁹. s. Interrogationes. 4

¶ Utrum in tactibus ⁊ osculis ⁊ huiusmodi sit peccatū mortale. R. ꝙ sic. quando deliberate fiunt causa delectationis luxuriose ſm ꝙ s. dixi Cogitatio. secus qn̄ fiunt causa amicicie. 5

Agister sm̄ Hosti. dr̄ is q̄ alicui⁹ rei siue negotij p̄ ceteris curā gerit. l. i. §. magistrū. ff. de exerci. Et hoc nomen magister dr̄ a monēdo siue monstrando. ff. de ver. si. l. quib⁹ p̄cipua. ⁊ de magistris. c. quia. Sed ꝓprie magr̄ vocat̄ q̄ docet grāmaticā: vel alias facultates: ⁊ sic accipit̄ de magistris. c. quia nōnullis. ⁊ in cle. i. eo. ti.

1 ¶ Qualis debet esse magister. R. ꝙ debet esse idone⁹: ꝓuid⁹ ⁊ discret⁹ i scia quā vult docere. c. i. 2. ⁊. 3. eo. ti. ⁊ idoneus est q̄ p̄mo morib⁹: ⁊ post facūdia alios āncellit. l. vnica. C. de ꝓfessori. Nā q̄ alios docet nō debet habere necesse ab alijs doceri. ar. 36. di. §. ecce. Debet etiā habere bonā cōuersationē ⁊ testē doctrine. 64. di. valētinian⁹.

2 ¶ Utrū religiosus debeat ad magisteriū assumi. R. ꝙ si igerit se vt fit coiter hodie nō debet. 16. q. i. monach⁹. cū multis. c. ⁊. q. 7. c. in noua. Si ṽo nō ingerit se sed mittitur a prelato suo ad quē ptinet: sic possunt ⁊ debent assumi. 19. q. i. sic viue. ⁊. c. si clericatus. ⁊. c. doctos. ⁊ extra eo. ti. c. i. ⁊ pe.

3 ¶ Que sciētie legi possunt. R. ꝙ oēs q̄ faciūt ad instructionē aīe: corpoꝝ vł rerū: nisi sint reprobate: ⁊ sunt iste que legi possunt singulariter.
Grāmatica de qua: Quicq̄d agant artes ego semp̄ p̄dico partes.
Dialetica de qua: Me sine doctores frustra coluere sorores.
Rethorica de qua: Est mihi dicēdi ratio cū flore loquendi.
Musica de qua: Inuenere locū per me modulamina vocū.
Geometria de qua: Rerū mēsuras ⁊ earū signo figuras.
Arithmetica d̄ qua: Explico per numeꝝ q̄ sit proportio rerū.
Astrologia de qua: Astra viasq̄ poli varias mihi vendico soli.

4 ¶ Utrum mathematica possit legi. R. ꝙ mathesis cū aspiratiōe medie ad exercitiū nō licet docere: q̄ significat artē diuinādi: ⁊ ē reprobata: vt. C. de male. ⁊ mathe. l. nemo ⁊. l. culpa. Sed ad instructionē doceri posset. 37. di. legim⁹. Sz ego credo ꝙ etiā ad istructionē nō liceat: q̄ cui⁹ vsus mal⁹ ē ipsū q̄ malū ē: vt dr̄ in p̄. sen. dis. i. Sz alia matesis q̄ hz penultimā breuē bn̄ licita ē q̄ ē de q̄tuor vltio dictis sciētijs: vn̄ ṽsus Scire facit matesis dat diuinare mathesis.

¶ Theologia pre oibus doceri pōt. eo. ti. c. quia nōnullis. Jus canonicū ⁊ ciuile. de priuilegijs. cū de diuersis. li. 6.

¶ Sed q̄d de poetis vt i plurib⁹ sūt ad animos iuuenū corrūpēdos. R. ꝙ distiguēdū ē de libris gētiū. Nā q̄dā libri sūt q̄ vt i plurib⁹ sūt de lasciuijs. vt Ouidi⁹ de arte: ⁊ similes. ⁊ tales legere vł audire oīno ꝓhibitū est. Et sic intellige. c. sacerdotes. ⁊. c. legant ⁊. c. ideo. 37. di. Sūt alij libri gētiliū seu poetarū qui vt plurimū multū vtilitatis afferūt: licz in eis aliq̄n sint aliq̄ turpia īmixta ⁊ tales libros legere vel audire cā eruditionis vocabuloꝝ: vt p̄ eos sciant loqui recte atq̄ ornate nō est ꝓhibitū: ⁊ sic loq̄t. c. turbat. eadē di. cū duob⁹. c. seq. dūmō sit talis magr̄ q̄ fabulas lasciuas abreuiet ⁊ obscure legat. Et sic limita glo. in sūma. dis. 37. vide etiā q̄d dicā. j. Scientia.

¶ Ubi debent mḡri institui ad legēdū. R. ꝙ in oib⁹ locis vbi facultates eccł'e suppetūt siue sit cathedral' siue alia eccłia q̄ habeat facultates sufficiētes ad hoc debet poni magister q̄ legat in grāmatica cui cōpetēs beneficiū assignet̄: seu percipiat fruct⁹ vni⁹ prebēde: ⁊ tādiu solū q̄diu p̄seuerat in docēdo clericos gratis illi⁹ eccłie: ⁊ alios paup̄es. In metropolitana ṽo eccła debet esse magister q̄ doceat in sacra pagina: ⁊ de his q̄ ptinent ad curā animarū. 37. di. de quibusdā: ⁊ eo. ti. c. i. ⁊. c. quia nōnullis. Hodie ṽo statutū est ꝙ romana parisieñ. oxonieñ. bononieñ. salmacineñ. eccłia habeat duos viros peritos ad instruēdū i lingua hebraica: caldaica: ⁊ arabica. cle. i. eo. ti. ⁊ ibi ponitur cuius sumptibus.

¶ Quid si nō vacet aliqua p̄benda. R. q̄libet de prebendatis debet dare tantū ꝙ faciant vnā prebēdā si sup̄est ad eoꝝ necessitatē. ar. c. fi. de his q̄ fi. a ma. p̄. ca. ⁊ de ec. edi. c. de his. vł si nō sup̄est expectēt donec vacet prima. ar. c. dilectus. el. 2. de preben. scd̄m Ber. ⁊ Hostien.

¶ Sed pone ꝙ sit p̄bēda vna assignata magistro: nūq̄d tenent̄ canonici eligere alium canonicū cū magr̄ nō sit canonic⁹ ⁊ statuto cū iuramēto firmato caueatur ꝙ sint tot in

numero. ℞. ꝙ nō auctoritate illius cōcilij.
c. quia nōnullis. eodē ti. nec faciunt cōtra iu
ramentū: nec currit eis temp⁹: quia nō di
citur vacare talis prebēda: nisi quādo magi
ster desistet a legendo.
¶ Utrū magister possit eligi in canonicuꝫ
sub illa cōditione: vt doceat. ℞. ꝙ nō: quia
debet cessare oīs cōditio ⁊ pactio: alīs esset si
moniacū. Sed si vacaret aliq̄ prebēda: tunc
ea vacāte possent statuere: vt istud on⁹ sit ei
ānexū. ita no. Hosti. ⁊ Ber. in dicto. c. quia
nōnullis. Quis Hosti. videat̄ tenere ꝙ etiā
in primo casu nō est simonia: sed permuta
tio. de spirituali ad spirituale. c. ad questio
nes. de re. permuta.
¶ Utrū talis magister cui assignata est pre
bēda vel ꝓuisio de ecclesia possit aliq̄d exige
re a scholarib⁹. ℞. ꝙ nō: etiā pretextu cuius
cūq̄ cōsuetudinis. in. c. i. eodē ti. ⁊ si exigit a
clericis illius ecclesie vel a pauperib⁹ alienis
cōmittit simoniā scđm Hostien. in. c. quia.
eodē ti. ⁊ Jo. Barto. Brix. ⁊ Archidia. in
c. de quibusdā. 37. distinc. Et hoc intellige si
redditus sūt sufficiētes: secus si sit pauper:
nec habet prouētus sufficiēter assignatos: qꝛ
magistri necessitas subleuāda ē dicto. c. quia
nōnullis. quia sic nō esset simonia ſm Alex.
nec est vēdere scientiā: sed laborē suū. facit.
l. 2. ff. de ori. iur. sicut ⁊ episcopus: licꝫ non
possit facere exactiones: tamē ex necessitate
exigit subsidiū charitatiuū. c. cū apostol⁹. §.
prohibem⁹. de censi. ⁊. c. cū sit. de simo. ⁊. c.
cōquerēte. in fi. de offi. ordi.
¶ Quid de alijs magistris. ℞. ꝙ simili
ter nō debent exigere aliquid quādo sunt sa
lariati debite in studijs generalib⁹ a quocū
q̄. ſm Pa. i dicto. c. quia nōnullis. In alijs
extra studia generalia: similiter nō possunt
a pauperib⁹: sꝫ bene a diuitib⁹ alienis. ⁊ etiā
scđm consuetudinē. l. ꝙ si nolit. §. si assidua.
ff. de edili. edic. Facit. l. si fundus. ff. de euic.
⁊ quod ibi no. Bart. in. l. nemo est qui nesciat
ff. de duobus reis. Si ꝟo non sunt salariati
possūt exigere: sed nō a pauperib⁹. de censi.
c. licet. Et hec intellige vera ꝙ possunt exi
gere quādo nō est sibi prouisum sufficiēter
⁊ loquor hic nō de his qui legunt vt addi
scant: vel propter honorē: quia tales nō ge
rūt vtiliter negociū alienū sed suū. ff. de ne
go. ge. l. si pupilli. §. 2. sed de illis qui ad vti
litatē scholariū legunt: vt sūt docti.
¶ Nūquid omnes magistri possint oblata 13
a scholaribus sponte recipere. ℞. ꝙ sic. c. di
lectus filius. el secūdo. in fine. de simo. 10. q.
3. priscis: quia quedā sūt que licꝫ inhoneste
petāt̄ tamē honeste recipiūt̄. l. i. §. est quidē
res. ff. de va. ⁊ extraor. cog.
¶ Utrū magister propter lucrū datum si 14
bi a scholarib⁹ cōcedens eis vacationē vel
celebrationē festi peccet. ℞. Rodoū. ꝙ si hoc
facit pro recreatione eorū nō est simonia: ſꝫ
tamē turpe lucrū. secus si faceret propter fe
stum colendū vel nō colendum: quia esset si
monia scđm Ray.
¶ Utrū possit sine simonia aliquid exigi ꝓ 15
licentia docendi dāda. ℞. Hostiē. ⁊ Gof.
ꝙ simonia nō est sed turpe lucrū de necessi
tate restituendū ei qui dedit si erat idone⁹:
quia nō turpiter dedit: sed potuit redimere
vexationē suam. c. dilectus. el primo. de si
mo. secus si nō erat idoneus: quia cū turpi
ter dederit nō ei restituit̄: sed pauperib⁹ de
bono cōsilio esset dandū. vide q̄d no. Ber.
in. c. ꝓhibeas. eodē ti. Idē dic de episcopo q̄
nō vult dare licentiam suo clerico eundi ad
scholas: nisi aliquo sibi dato. Rodoū. tamē
credit simoniacū episcopū si propter lucruꝫ
dat licentiam pro quinquēnio a iure conces
so. c. super specula. eodē titu. Similiter si ad
maius tempus quādo habet respectū princi
paliorem ad soluendū eū a spirituali officio
quod debet ecclesie. Si ꝟo propter moram
in studio faciendā: sic turpe lucrū est: non si
monia: sed mortale peccatū.
¶ Utrum quis possit petere licentiā docen 16
di in theologia. ℞. scđm sanctum Tho. in
quol. ꝙ sic: cū cōmunicare scientiā sit opus
charitatis. Quod intellige verum quādo
hoc querit ꝓpter bonū finē: sed ꝓpter super
biam. ⁊ extollentiā nō liceret.
¶ Utrum ille qui obtēta licētia fecit expen 17
sas in cōuiuijs scđm cōsuetudinē possit aliū
substituere cum pacto ꝙ reddat sibi expēsas
℞. Rodoū. ꝙ sic: dūmodo substitut⁹ legat
vice sua: ⁊ cōsuetudo sit substituēdi. Si ꝟo
totum ius suū in eum transfert: sic nō potest
aliquid etiaꝫ pro interesse suo pacisci: ⁊ mul
to minus de certa portione emolumēti per
cipienda: nec est cōtra ꝙ ecclesia tradit̄ tali
mō: qꝛ bñficia sūt assignata ꝓ sustentādis

clericis: sed istud pro labore docendi.
18 ¶ Utrū peccent mortaliter admittētes ad
doctoratū nisi exigant iuramentū q̄ non ex
pendēt vltra tres mille turonēses argēteos
in tali doctorat⁹ vel magisterij solennitate.
R. q̄ sic: ⁊ sūt suspēsi p sex mēses ab huius
modi promotiōe etiam si sūt episcopi: vt in
clemē. vlti. de magistris.

m **Aioritas** non querit a ser uo dei: sed inferi
oritas. 40. distin. multi. 93. distinc.
diaconi sunt.

m **Aledictio** proprie est im precatio seu op
tatio mali alicui facta sub ratiōe ma
li. hoc est inquantū est malū: intendēs ipsū
malum: vt colligit ex. c. deus. 24. q. 3. Lar
ge autē accipit etiam pro blassemia dei vel
sanctorū: vt in. c. statuimus. de male. ⁊ oīs
talis maledictio prohibet. 24. q. 3. si igitur.
46. distinc. clericus. ⁊. c. i. de male.
i ¶ Utrum sit peccatū mortale maledictio.
R. q̄ aliquādo quis imprecat malū alteri
sub ratione boni: vt scilicz cōuertat: vel non
habeat causam faciēdi mala: vel ei qui mere
tur maledici: sic nō est peccatū scd̄m Alex.
scd̄a scd̄e tractatu de maledictiōe: quādo fit
cū alijs debitis circūstantijs. immo maledi
ctio isto modo erit bonū: licet sit malū ei cui
maledicit: sz quādo quis maledicit proprie
tunc semp est peccatū mortale si fit cū delibe
ratione rationis ⁊ de malo notabili. secus si
ex impetu vel de re minima. Dicit tñ Alex.
q̄ si talia ducātur in consuetudinē posset eē
mortale ꝓpter cōtēptū.
z ¶ Utrū liceat maledicere creature irratio
nali. R. scd̄m Alex. vbi supra. q̄ maledice
re creature irrationali scd̄m se cōsiderate est
otiosum ⁊ vanū: ⁊ per cōsequens illicitum.
Maledicere autē eis prout ordinant ad ho
minē: sic est idē peccatū ac si fieret homini:
⁊ ita mortale sicut dictū est. ⁊ de talib⁹ intel
ligitur illud: maledici regnū dei non possi
debūt. 24. q. 3. §. illicita. ⁊ de pena maledicē
tiū deū vel scōs. vide. s. Blassemia.

m **Aleficium** dicit aliquā do sortilegiū
vel incantatio: vt. 26. q. 5. nec mirū
⁊ de hoc infra Sortilegiū. ⁊ quomō potest
destrui. vide infra Superstitio. §. 13. Ali
quādo dicitur quodcūqz crimē vt furtum:
rapina ⁊ huiusmodi: vt insti. de obliga. que
ex deli. na. Est etiā quasi maleficiū nocumē
tū qd̄ fit proximo preter ꝓpositū: vt insti.
de obl. que ex quasi delic. na. per totū.

m **Alicia** dicit tripliciter. Pri mo pro habitu vitioso
ex quo procedit q̄ homo ē valde in
clinatus ⁊ promptus ad agendū opera illi⁹
vitij habituati: ⁊ sic est peccare ex malicia. id
est ex electiōe mali propter illam inclinatio
nem habit⁹ vitiosi: sed nō est peccatū in spiri
tū sanctū. Secūdo dicit malicia cōtempt⁹
⁊ abhominatio rerum spiritualiū procedēs
aliquādo ex inordinata tristicia mētis ⁊ isto
modo ē filia accidie. Tertio malicia dicitur
peccatū in spiritū sanctū. de quo dic vt infra
Peccatū. §. 3. Et istis duob⁹ modis semper
est peccatū mortale malicia: ex qua in contē
ptū bona spiritualia vel diuina habent: si ē
in deliberatione voluntatis scd̄m sanctum
Tho. scd̄a scd̄e. q. 35.

m **Andatum** dicitur quan do quis ad sa
tisfationē sue volūtatis imponit ali
quid alicui nulla data pecunia: seu quocūqz
alio interueniant quecūqz verba: ita tamen
q̄ sint que mandant ad vtilitatē seu satisfa
ctionez mandātis. Si vo sunt ad vtilitatē
illius cui cōmittitur: sic dicet persuasio: et
persuasor nō mādator: vt notat Barto. in
l. nō solum. §. si mādato. ff. de iniur. Si aūt
data pecunia si est circa delictū: sic dicit mā
datum accipiens assassinus. de quo in. c. pro
humani. de homici. libro. 6. ⁊ dicta. l. nō so
lum. Ubi vo non ē circa delictū mādatari⁹
dicitur locator: ⁊ mandās conductor nec est
mandatū proprie.
¶ Utrum mādans delictū includat sub di
spositione iuris vel statuti punientis eū qui
fecerit tale delictū. R. Pa. in. c. mulieres. de
sen. excō. sic distinguit: aut verba scripta sūt
in rem: puta dicit ius siue statutū pro homi
cidio imponat talis pena: ⁊ sic includit ex ꝓ
pria significatiōe verborū: quia de homici
dio qd̄ mādauit tenet. l. hec vba. ff. de adul.
⁊. l. aut qui aliter. §. hec vba. ff. quod vi aut
clam. ⁊ vtrobiqz per Barto. ⁊ per Cy. in
l. nō ideo minus. C. de accusati. Aut verba
sunt scripta in personā: vt quia dicit: si qs

cõmiserit homicidiũ puniat᷑ tali pena: et sic
si cõmittit per instrumentũ quod necessario
operat᷑ necessitate facti sicut mittens sagittã
⁊ huiusmodi: vel operat᷑ per instrumẽtũ ne/
cessitate iuris: sicut quãdo ꝓcuratori vl' sub
dito aliquid manda᷑ licitũ: sic includit᷑ man
dans: quia ipse vere facit quoniã actus attri
buitur ꝓncipio facit. l. itez mella. §. i. ff. ad. l.
aquil. ⁊ pro hoc tex. in. l. si pater. in fine. ff.
de manu. vin. ⁊. l. 3. §. si procurator. ff. ꝙ qi/
ꝙ iur. ⁊ ideo statutũ puniens ꝓponentẽ ex/
ceptionẽ contra instrumentũ: mãdans pro/
curatori proponere tenet᷑ pena statuti. Si
ꝓo instrumentũ per quod explicat᷑ operat᷑
voluntate propria nõ necessitate facti vel iu
re: vtputa: quia mandauit delictũ cõmitti:
mãdatarius nõ tenet᷑ obedire: tunc in dispo/
sitione iuris cõmunis mãdator cõprehendit᷑
nõ ex propria significatione: sed interpreta/
tiõe iuris. qꝺ vult parũ interesse vel per se vl'
per aliũ facere: vt dicit tex. in. l. i. §. deiecis
se. ff. de vi ⁊ vi armata. sꝫ nõ habebit locũ in
statuto in quo fictio nõ habet locum. l. 3. §.
hec verba. ff. de negocijs gest. Et hoc tene:
licet Bald. in dicta. l. nõ ideo minus. aliter
distinxerit. Distinguo tamen scꝺm Bald.
in. l. omnes populi. ff. de iusticia ⁊ iur. sic: ꝙ
aut statutum indulget: ⁊ sic comprehendit᷑:
quia cessat odium: ⁊ fauor est ampliãdus.
regula. odia. libro. 6. Aut punit ⁊ tunc: aut
de pena regulari que non multũ exorbitat a
iuris cõmunis dispositiõe: ⁊ sic includit᷑: q2
tũc statutum debet interpretari scꝺm ius cõ
mune: vt in. c. cum dilectus. de consuetudi/
ne. notat Innocen. in. c. causam que. de re/
script. ⁊ Barto. in dicta. l. omnes populi.
quã quidẽ penam ius cõmune vult vt com/
prehendat᷑: vt supra dictũ est. Aut punit pe
na irregulari: ⁊ que exorbitat a cõmuni iu/
re. Et sic non includit᷑: sed habebit locum in
casu suo: ⁊ hoc senserũt doctores antiqui in
simili. in. l. quicũꝗ. C. de seruis fugiti. in il/
la questione nũquid masculinũ concipiat fe
mininũ: quod in odio regulari comprehen/
ditur: sed in irregulari non. Nec obstat pre/
dictis. c. mulieres. de senten. excõmunica. in
verbo vere. quod videt᷑ innuere ꝙ non in/
terpretatiue: quia illud verũ est scꝺm Bar/
to. in. l. sed si vnius. ff. de iniur. in peccato:

sed non in pena: ⁊ quod nõ vere comprehen/
dat. Facit. c. vt fame. de senten. excõmu. vbi
tex. inquit facere videãtur. Ergo interpreta
tiue. ad idem. de cle. pu. in duel. c. 2. Ubi pu
gil vere homicida dicitur: ⁊ mandãs non:
lꝫ teneatur de homicidio. Item quia tex. po
nit vt diuersa facere ⁊ mãdare. 50. distinc.
si quis viduam. ⁊ de homici. c. sicut dignum
Ergo in penis irregularibus a iure cõmuni
per statuta non habebit locũ: vbi fictio non
habet locũ: vt dixi. Idem dic ꝙ quo ad effe/
ctus naturales qui ex ipso facto proueniũt
vel requirunt᷑ nunꝗ͂ sunt paria facere per se
vel per alium. Facit qꝺ no. Barto. in dicto
§. deiecisse. vbi vult ꝙ non est idem adulte/
rium facere per aliũ: sicut per se: sed quo ad
effectus ciuiles qui cõsistunt in reprimendis
iniurijs: sic tene qꝺ supra dixi. Et sic intelli
ge. Et limita glo. in. c. sciant cũcti. de elec. li.
6. ⁊ iura in ea allegata.
¶ Utrum mãdatarius nõ seruans formaꝫ 2
mandati faciat aliquid validum. R. ꝙ non
quia gesta contra formã mandati sunt nul/
la: ⁊ non solũ quãdo fit expresse contra for/
mam: sed etiam quãdo fit preter: ⁊ citra for
mam: quia quãdo ad actum datur certa for
ma: paria sunt agere contra citra: ⁊ preter
formã. Uide tex. cum glo. in. c. is cui. de elec.
libro. 6. ⁊. c. prudentiã. de officio delega. fa/
cit. l. diligẽter. in principio. ff. mandati. no.
Pa. in. c. fi. de resti. spo.
¶ Quid de mãdato qualificato. R. scꝺm 3
Panor. in dicto. c. finali. ꝙ distribuitur in
duo mãdata: ⁊ si non potest impleri in facto
seu substantia debet impleri in modo seu q̃/
litate. Ex quo infertur ꝙ si duo mandãtur
etiã data certa forma: licꝫ non possint simul
impleri debet tamẽ fieri quod potest ⁊ vale
bit actus. Facit quod no. per glo. ⁊ docto. in
c. cõstitutus. de rescript.
¶ Quid de eo qui mandauit delictũ quod 4
post multũ tempus ille exequitur: cõcludit
Innocen. in. c. ad audientiã. de homici. qꝺ
tenetur si non reuocauit expresse vel tacite:
vtputa: quia feci pacem cũ inimico vel pa/
rentelã: vt. l. 3. §. fina. ⁊ ibi glos. ⁊ Barto.
ff. de adimẽ. legaꝫ. Et hoc sequit᷑ Bald. in.
d. l. nõ ideo minus.
¶ Utruꝫ mandãs teneat᷑ mãdatario de ca/ 5

su fortuito. R. Pa. in. c. sicut. de iureiurā. φ agēs actione mādati petit dāna que veri similiter cōtingere potuissent quasi mādās ea debuerit cogitare a pncipio scdm Inno. in dicto. c. sicut. ⁊ sic petit expen̄. ⁊ dāna. ar. ff. de nego. ges. l. mēsenius. ⁊ sic dicit: intelligendā. l. inter causas. §. non oia. ⁊. l. si quis alicui. §. impēdia. ff. māda. nisi dāna cōtigissent ex casu fortuito qui verisimiliter nō fuisset cogitatꝰ dicto. §. nō oia. ⁊ hoc tenet etiam Jo. an. in regula. dānū. in mercuriali. lib. 6. Et intellige predicta in eo qui gratꝫ suscipit mandatū: nam mandatū debet esse gratuitū. l. i. §. i. ff. mādati. ⁊ ideo isti stipendiarij qui veniūt pro precio nō possūt agere ad dāna: quia nō sunt mādatarij: vt dictū est. Itē illi qui causa pietatis vel parētele ⁊ hꝰmodi hoc faciūt. 23. q. 3. nō inferenda. Similiter nec illi qui ex debito tenent. ij. q. 3. si dominꝰ. ⁊. c. iulianus. vide quod nota. in dicta. l. nensennius.

6 ¶ Utrum mandatū expiret morte mandatoris. R. docto. in. c. gratū. ⁊. c. relatum. de officio delega. φ re integra expirat. l. mandatū. C. mādati. als nō. Quō residicat integra ⁊ quō nō. vide ibidē per doctores.

m **Anifestum** nos rescribimus intelligere qđ vł per ꝯfessionē vel probationē legitime notum fuerit: aut euidentia rei que nulla possit tergiuersatiōe celari dicit tex. i. c. cū olim. i fine. de verboꝝ signifi. ⁊ ibi dicit glos. φ proprie manifestū dicit qđ nō eget probatione.

j ¶ Utrꝫ in dispositiōe vbi fit simpliciter mentio de manifesto debeamꝰ accipere manifestū ꝓprie ⁊ prout est species distincta a notorio. R. ꝺm Pa. in. d. c. cū olim. φ debemꝰ cōsiderare materiā subiectā: vt no. in. c. rogo. ij. q. 3. ⁊ etiā vsum loquēdi. ar. c. φuis. de verboꝝ signi. In dubio ꝟo debemꝰ capere proprie. Ad hoc. l. nō aliter. ff. de le. 3. ⁊ in. c. fi. de verbo. signi. ⁊ maxime in penalibꝰ.

m **Anumissio** est libertatꝫ datio: nam dum quis in seruitute ē: manui ⁊ potestati suppositus est: sꝫ si manumissus est: liberatur a manu ⁊ potestate dn̄i: vt insti. de liber. §. i. ⁊. iz. q. z. cum redēptor.

¶ Quis pōt manumittere. R. φ is qui habet administrationē rerum suarū. ⁊. 18. annū inceperit inter viuos libertatē dare pōt institu. quibꝰ ex ca. ma. nō pos. §. penul. In vltima ꝟo volūtate qui testari pōt. scilicet in. 14. anno. pōt ⁊ manumittere: vt in dicto §. penł. ⁊. C. qui manu. nō po. auctꝫ. sꝫ hodie nouo iure. Itē episcopus pōt manumittere seruos ecclesie bn̄ meritos. iz. q. z. si quos. de seruis pōtetiā. ⁊ nō tene dūmodo det ecclesie pro vno duos eiusdē meriti ⁊ peculij. iz. q. z. episcopꝰ qui. Intellige de bonis proprijs. Item causa miseratiōis pōt. dicto. c. cū redēptor. Abbas pōt etiaꝫ cū cōsensu episcopi ⁊ monachoꝝ. iz. q. z. abbatibꝰ: vel si cōsuetudo sit φ possit vel nō possit illā ꝺua. de his que fi. a prela. si cum. ⁊. c. ea noscit.

¶ Quid si quis sit seruus pluriuꝫ nūquid pōt manumitti ab vno illoꝝ. R. φ sic: sed manumissor tenet alios seruare indēnes. C. de cōmuni seruo ma. l. i. 2

¶ Utrū valeat manumissio in fraudē creditorū facta. R. φ nō. C. qui manu. nō pos. l. i. ⁊ insti. ex qui. cau. ma. §. i. 3

¶ Utrū possit manumitti ille qui ꝓpter delictū incidit i seruitutē. R. Pa. in. c. ita quo rūdā. de iude. φ nō ꝺm Jo. an. Facit. l. z. C. quibꝰ ad li. procla. non licet. 4

¶ Quomō fit manumissio. R. multis modis. insti. de liber. §. multis modis. Ubi int alios dicit φ pōt fieri in secreto: vt si dicat dn̄s: esto liber. vel per epistolā: vel per testamentū: vel per quālibet vltimā volūtatem. 5

¶ Quō reuocat manumissio. R. propter oēs causas ingratitudinis ex quibꝰ reuocat donatio. de quibꝰ. s. dona. i. §. 42. in acusꝫ. vt liberi. de cetero. §. illud. 6

¶ In quo differt manumissus ab ecclesia: a māumisso a puato. R. φ pmo. quia ꝓpter operas nō prestitas reuocat in seruitutē: vt iz. q. z. diaconi. secus in alijs: vt. C. de liber. cau. l. solo. Secūdo quia filij eoꝝ remanent obnoxij ecclesie sue patrone. iz. q. z. de libertis: sed alij nō. C. de libe. ⁊ eorum li. l. i. ⁊. z. Tertio quia serui ecclesie possūt manumitti cum hoc φ non possit alteri φ ecclesie. sua bona relinquere. iz. q. 3. c. i. ⁊. 3. 7

¶ Utrū in manumissione possit dn̄s aliqđ ꝺuitiū spirituale sibi imponere: puta φ sibi 8

dicat horas 7 huiusmodi. R. ꝙ sic: ita ꝙ si seruare noluerit etiã si ordinatus fuerit degradet: 7 pristine seruituti subijciat. c. nullus. de seruis nõ ordi.

¶ In quib⁹ cõsistit ius patronatus. R. vt no. in. l. fi. C. de bo. libe. in glo. scilicz p̃mo vt nõ ꝓponat turpẽ actionẽ: aut exceptionem aduersus patronũ. Secũdo reuerentiã ei debet tam in faciendo q̃ nõ faciendo. Tertio prestare debet ei alimẽta: si al's non habet. Quarto patron⁹ habet ius reuocãdi euz in seruitutẽ ratione offense cõmisse cõtra ipsũ Quinto patron⁹ habet ius succedẽdi liberto. Unde tenet libertus ei relinquere legitimã que est. tertia pars suorum bonorũ si in bonis habet plusq̃ȝ centũ aureos: 7 nullos liberos habet cũ decedit: si ṽo minus q̃ centũ aureos habet in substantia nõ tenet ei aliq̃d relinquere: ꝙ si mortuus fuerit ab intestato nullo liberorũ relicto sic succedet in totum. Uide ibidem. 7 institu. de succes. libertorũ. §. sed nostra cõstitutio.

m **Atematici** sine aspiratione dicuntur diuini: sed cum aspiratione significat scientiaȝ quadriuialẽ. vnde versus. Scire facit mathesis: sed diuinare matesis. de quo vide. j. Sortilegiũ. 7 Supstitio. 7 sup̃ Diuinatio. Unde tales nõ debẽt ad limẽ alterius dom⁹ accedere: al's cõcremari debent nec aliq̃s eos suscipere seu cõsulere: al's debẽt deportari 7 bona eoꝝ cõfiscari: 7 diuinator gladio vltore feriri. vt. C. de male. 7 mat. l. nullus. l. nemo. 7. l. culpa.

m **Atrimonium** primo quidẽ est cõiũctio maris 7 femine inter personas legitimas indiuiduã vite consuetudinẽ retinẽs. 27. q. 2. §. i. insti. de pa. po. in p̃n. 7 in. 4. sen. di. 27. de p̃sũp. illud q̃ꝙ nobis.

¶ Utrum matrimoniũ sit sacramẽtũ noue legis. R. ꝙ matrimoniũ põt dupliciter accipi: aut quãtũ ad eius institutionẽ: 7 sic nõ est sacramẽtũ noue legis: q2 fuit ante nouaȝ legẽ institutũ: alio modo quo ad ei⁹ effectũ 7 sic licet fuerit ante nouã legẽ institutũ: nõ tamẽ habuit vim cõferendi gratiã: sicut mõ in noua lege in qua nõ est euacuatũ sed confirmatũ: 7 factũ gratie causatiuũ: 7 sic est sacramentũ noue legis. Hec Ricar. in. 4. dis. 26. articu. 1. q. 2.

¶ Quid ẽ in isto sacramẽto materia 7 forma. R. scdm Ricar. vbi supra eadẽ. q. v. verbũ p̃mo prolatũ ẽ materia: 7 verbũ secũdo est forma: quia sicut verbũ accedẽs ad verbũ precedẽs qui dicit accipio te in meã vxorem est forma hui⁹ scilicet dicẽdo: 7 ego accipio te in meũ viruȝ vel econtrario Ber. in. c. tua nos. de spon. vult ꝙ verba sint forma: 7 cõsensus sit materia. 2

¶ Quid ẽ res 7 quid ẽ sacramẽtũ in matrimonio. R. Ricar. vbi sup̃. arti. 2. q. 3. ꝙ expressio cõsensus siue exterior cõiunctio est sacramentũ tm̃. Res est duplex que per istud sacramentũ significat. scilicet charitas quã signat 7 dispositiue causat. Alia ẽ vnio christi 7 ecclesie quaȝ signat sed nõ causat. Ipsa autem charitas est res tm̃: 7 nõ sacramentũ obligatio ṽo interior p mutuũ cõsensũ exp̃ssa siue cõiũctio exterior ẽ res 7 sacramẽtũ. 3

¶ Utrũ gratia gratũ faciẽs cõferat in hoc sacramẽto. R. Ricar. vbi. s. ꝙ sic: si digne cõtrahãt ex diuina institutione. 4

m **Atrimonium** scdo. quomodo contrahit dic ꝙ ad legitime cõtrahendũ: debent fieri bãna: 7 quõ publice cõtrahẽdũ ẽ. de q̃ vide. s. Clãdestinũ.

¶ Per quid cõtrahit. R. ꝙ per mutuũ cõsensũ verbis expressũ. c. tua nos. de spõ. j

¶ Utruȝ sine mutuo cõsensu animorũ possit cõtrahi mr̃imoniũ. R. s'm coiter Theologos ꝙ quo ad deũ 7 veritatẽ nõ potest esse matrimoniũ: si non ambo cõsentiant: simul dicãt: aut faciãt quicq̃d voluerint ab extra 27. q. 2. sufficiat: licet ecclesia aliud iudicet: vt in. c. is qui. de spon. 2

¶ Utrũ requirat ꝙ cõsensus prestet simul eodẽ tẽpore. R. Pa. in. c. dilectus. de spon. tenet ꝙ de subtilitate iuris necessario requiritur vt simul eodẽ tẽpore prestet: quia dicit glo. in. l. consensu. ff. de actio. 7 obliga. 7 in l. i. ff. de cõtrahen. emptio. ꝙ in cõtractibus qui perficiunt iure gentiũ debent consensuȝ simul prestare. Et specu. in ti. de spon. dicit ꝙ responsio alterius debet sequi imediate. per. l. continu⁹ actus. in p̃ncipio. 7. l. i. ff. de verbo. obliga. Hostien. ṽo in. c. ex litteris. quẽ sequit Joan. an. dicit ꝙ sufficit consentiat per pri⁹ 7 duret in ꝓposito suo: 7 postea 3

alteriꝰ cõsensus accedat ex post facto: ⁊ ẽ ve/
rior opi. Hosti. vt ẽ tex. in. d. l. i. §. si ꝟo pre/
sens interrogauit. vbi dicit̃ interuallũ me/
dij tẽporis nõ vitauit obligationẽ: secꝰ si nõ
perseueraret in ꝑmo ꝓposito: q2 sic eẽt vera
ꝑma opi. ꝙ nõ esset matrimoniũ quãtũcũqꝫ
alter cõsentiret postea.

4 ¶ Utrꝫ ꝟba exꝑmẽtia cõsensũ de ꝑsenti sint
necessaria ad mr̃imoniũ ꝯtrahẽdũ. R. coit̃
theologi in. 4. di. 27. ⁊ moderniores canoni
ste: vt no. Pa. in. c. tue fraternitati. de spon.
tenẽt ꝙ nõ sũt necessaria etiã i loq̃ valẽtibꝰ
dũmõ ꝑ alia signa exteriora cõsensus expri/
mat̃: vt per nutũ: ⁊ hꝰmõi. Et istud tene: lꝫ
alij dicãt aliter. Facit ꝓ hoc: q2 legata ⁊ fidei
cõmissa solo nutu relinq̃ possũt etiã a loqui
valente: vt. C. de fideicõmis. l. ⁊ in epl'a. ⁊. ff.
de le. 3. l. nutu. c. cũ apud. de spõ. vbi dicit̃ ꝙ
sufficit cõsensus. ergo nõ req̃rũt̃ ꝟba precise
cũ ꝑ alia possit exꝑmi q2 illõ dicit̃ sufficere q̃
posito nihil aliud requirit̃ ad substãtiã actꝰ
vt no. glo. in. c. statutũ. de rescrip. li. 6. Itē
nõ refert q̃d de equipollentibꝰ fiat. c. licet ex
quadã. de testi. Itẽ patꝫ ꝙ nutꝰ põt cõtrahe
re: vt in. c. cũ apud. de spon. ergo ꝟba nõ sũt
necessaria: vt pꝫ in. d. c. tue fraternitati. ⁊ in
glo. in d. c. sufficiat. Et iõ si quis diceret acci
pio te in meã vxorẽ ⁊ si cõsentis vt sit matri/
moniũ da mihi osculũ: ⁊ illa dat: erit verũ
matrimoniũ: licꝫ nullũ verbũ dixerit. de ma
trimo. cõtra inter. cc. cõtrac. c. i.

5 ¶ Utrũ sine aliquo sensibili signo exprimẽ
te cõsensũ de ꝑsenti ꝯtrahat̃ mr̃imoniũ. R.
ꝺm coĩter theologos. vbi. s. ⁊ canonistas in
d. c. tue fraternitati ꝙ nõ. q2 ẽ sacr̃m: ⁊ de rõ
ne sacramẽti ẽ ꝙ sit i eo aliq̃d sensibili signũ
⁊ ideo dicit glo. in. d. c. tue. ꝙ ad esse mr̃imo
nij duo ꝯcurrũt necessario: vnũ materia. s.
cõsensus: aliud forma. s. verba vel signa con
sensũ exprimentia. Aduerte tñ ꝙ si pater cõ
trahit ⁊ dicit verba pro filia presente ⁊ tacẽ
te ꝙ erit matrimoniũ: quia verba parẽtũ ⁊
taciturnitas filiorũ presentiũ ⁊ verba intel/
ligentiũ equipollẽt sensibili signo exprimẽti
consensũ interiorẽ. Quod verũ intelligo si
ipsi pro quibꝰ cõtrahũt̃ aliquo signo ãnuũt
al's nõ credo ꝙ sola taciturnitas sufficiat. Et
sic intellige ⁊ limita glo. in. c. nõ ois. §. cũ d2
32. q. 2. ⁊ in. d. c. tue fraternitati. ⁊ sanctum
Tho. ⁊ Ri. in. 4. di. 27.

¶ Utrũ cõsensus de futuro cũ carnali co/ 6
pula faciat matrimoniũ. R. ꝺm Ric. in. 4.
di. 28. ꝙ quo ad deũ ⁊ rei veritatẽ sine con/
sensu reali de ꝑsenti nõ põt eẽ matrimoniũ.
c. tua nos. de spõ. Et ideo distinguit sanctꝰ
Bo. ea. di. ꝙ aut copulat̃ sibi affectu coniu/
gali: ita ꝙ vir credit copulari cũ sua vxore
⁊ ecõtrario: ⁊ sic copula facit matrimoniũ ꝓ
pter cõsensũ tacitũ de presenti quo videt̃ im
plere velle q̃d ꝓmisit. s. eã accipere nũc de pre
senti sicut antea ꝓmiserat de futuro. Aut co
gnoscit eã affectu fornicario ⁊ sic nõ ẽ matri
moniũ quo ad deũ: sed ꝑsũptũ q̃ ad ecclesiã
cõtra quã presũptionẽ nõ admittit̃ ꝓbatio
vt in. c. is qui. de spon. si tñ cõtraheret de fa/
cto cũ alia: teneret scõm matrimoniũ ꝺꝫ Ri.
vbi. s. quod no. bene.

¶ Quõ cognoscẽt̃ signa q̃ exꝑmũt cõsensũ 7
de ꝑsenti. R. ꝙ recurrẽdũ est in foro aie ad
intẽtionẽ: ꝙ si de intẽtiõe nescit̃: sic dicẽdũ ẽ
ꝙ si aliqua ꝟba ꝑcesserũt ab vno eoꝝ: vel ab
aliquo alio in coꝝ ꝑsentia: ⁊ sic postea signa
sic scõm ꝟba determinabit̃ de signis: vtputa
si alt̃ dicit. Ego te accipio i vxorẽ ⁊ si tu sit̃
cõsentis accipe me i virũ bibe: vl' ãnue capi/
te ⁊ hꝰmõi: sic erit matrimoniũ. Si ꝟo pre/
cedẽtia denotãt ꝯsensũ de futuro: sic ⁊ signa
Q̃d si nulla ꝟba ꝑcesserũt: sic non iudicabo
pro matrimonio: ex quo de intẽtione nõ cõ/
stat. Tutiꝰ tñ est pro matrimonio ꝑsumere
q2 nullũ periculũ iminet: al's sic.

¶ Quõ ꝟba cognoscent̃ in dubio qñ de in/ 8
tentiõe nõ cõstat. R. ꝙ ꝟba quedã sũt cla/
ra que demõstrãt consensũ de presenti: sicut
cũ quis dicit: accipio te in meã vxorẽ ⁊ illa re
plicat: ⁊ ego accipio te in meũ virũ ⁊ similia
Quedã sũt dubia vnde no. ꝙ verbũ placet
⁊ ꝟbũ volo denotant scõm tẽpus ꝑsens scõm
do. Anto. in. c. ex litteris. el ꝑmo. de spon.
ꝟbũ aũt infinitiuũ nihil perfecte significat
sed determinabit̃ ꝺm ꝟba ꝑcedẽtia vel ad ꝑ/
sens vel futurũ. Unde si ꝟbo volo vel pla/
cet addat̃ verbũ infinitiuũ denotãs actum
nõ dependẽtẽ solũ a libera volũtate ꝓferen/
tis: non inducitur dispositio de presenti sed
de futuro: puta cũ dicit placet vel volo ascẽ/
dere arborẽ. Si ꝟo ꝟbũ infinitiuũ denotat
actũ q̃ ꝓcedit solũ a volũtate ꝓferẽtis libe/
re. Et tũc si denotat ꝑncipiũ actꝰ nõ inducit̃
dispositio de presenti. Exemplũ. volo tecũ

cōtrabere vel volo te despōsare: ⁊ sic non erit matrimoniū. Si ꝟo denotat executionē act⁹ sic inducit̄ dispositio de presenti. Exemplū: volo te babere in vxorē vel dicat̄ placet mihi te retinere ꝓ vxore: ⁊ sic erit matrimoniū quia qui vult cōsequēs vult ⁊ antecedēs: vt in.c. preterea. ⁊ in.c. prudentiā. de officio de lega. In boc tamē multū instant docto. sed pertransco. ⁊ vide si vis Barto. in.l. cūctos populos. C. de sum. trinita. ⁊ canonistas in dicto.c. ex litteris.

¶ Quid si dicat prouidebo tibi tanꝗ̄ vxori mee ⁊ illa similiter idem respōdeat. R. ſm Hostiē. in.c. ex parte. de spon. ꝙ pro matrimonio est iudicandū.

¶ Utruꝫ si dicat̄ viro vis talē pro vxore ⁊ respondet placet: ⁊ silr̄ idē dicit mulier sit matrimoniū. R. vt patꝫ ex dictꝭ matrimoniū est. no. etiā Hosti. in.c. spōsaꝫ. de spon.

¶ Quid si dicat ꝓmitto tibi ꝙ nō dimittā te ꝓ meliori vel peiori vxore. R. ſm Hosti. in.d.c. ex parte. ꝙ matrimoniū erit. Nā in talib⁹ ⁊ similib⁹ dubijs iudicādū ē ꝓ matrimonio. ar. de sen. ⁊ re iudi.c. fi.

¶ Utrū vir dicēs ꝓmitto tibi ꝙ babebo te ꝓ legitima vxore: ⁊ siliter respondet mulier cōtrabat de presenti. R. ꝙ sic: vt in dicto.c. ex parte. in tex. ⁊ in glo. 3.q.5.c. nec illud. §. sed obijcitur: quia verbū babebo pōt referri ad tēpus presens. de matri. cōtra inter. eccle. contra.c. ex litteris. ⁊ ideo ſcōm. Hostien. ⁊ Gof. subaudiendū est de cetero vel boc tempore. secus esset si diceret ꝓmitto tibi ꝙ ducam te in vxorē. ſcōm Joan. in dicto.c. nec illud. quia sic essent sponsalia: ⁊ similiter dicit Pa. in dicto.c. ex parte. ꝙ erit matrimoniū si dicat ꝓmitto tibi ꝙ nō babebo aliā vxorē nisi te: ⁊ illa silr̄ rn̄det. secus si diceret nō accipiā aliā in vxorē: q2 nō erit matrimoniū.

¶ Quid si dicat promitto tibi ꝙ retinebo te perpetuo mecū ⁊ illa rn̄det silr̄. R. ꝙ non ē matrimoniū: nisi dicat ꝙ vult eā tenere in vxorē. in autꝭ. qui. mo. nā. effi. le. §. pe. Joā. tamē in.c.i. 30.q.5. ⁊ glo. in.c. solet. 32.q.2. tenet ꝙ de iure canonico ē matrimoniuꝫ: ⁊ ita tene in dubio. Sꝫ qn̄ cōstat de mente nō est curādū de verbis quo ad deū: ⁊ cōscientiā: q2 qn̄ ambo intēdebāt cōtrabere de presenti semper erit matrimoniū etiā si ꝟba sonabāt cōsensū de futuro. ar.c. intelligētia. de verb. signi. cum similibus.

¶ Sed qd dicēdū cū aliquis dixit ꝟba exprimētia cōsensū de presenti vel de futuro: ⁊ secuta copula postea dicit ꝙ nunꝗ̄ talia ꝟba protulit aīo cōtrabendi sed solum aīo extorquēdi copulā. R. ꝙ alter nō debet credere q2 nec tenet̄. Unde in.c. per tuas. de ꝓbationib⁹ dicit̄. Nimis indignū ē iuxta legitimas sanctiōes vt qđ sua quisꝗ̄ voce dilucide protestatus est in eo casu ꝓprio valeat testimonio infirmare Si pur temerarie credit ꝙ dicat verū: sic nō debet nec ad petitionē alterius etiā in carnalē copulā consentire nisi de nouo dicat se velle cōtrabere. Si aūt dicat postea se eē mentitū ⁊ petat debitū tūc credat ⁊ reddat. Si ꝟo credit nō esse virū ⁊ permanet in ꝑma temeraria credulitate: sic nō debet reddere: q2 faceret cōtra cōscientiā ⁊ si nō reddit peccat etiā: q2 vir reuocādo qđ prius dixerat expirat illud pri⁹ dictū: q2 reuocatio cōcordat ꝟbis quib⁹ consensit de p̄senti. bec Ri. vbi.s. di. 27. ar.i.q.4. 14

¶ Sed pone ꝙ prefatus non eam duxit nec vult ducere sed potius aliam accepit. R. ꝙ in foro ecclesie si pōt ꝓbare mulier ꝙ cōtraxit per verba de presenti vel de futuro secuta copula carnali ꝙ cogetur eā ducere: nec admittet̄ ꝓbatio in ꝯtrariū: vt no. in.c. isq. de sponsa. sed in foro anime si aliam nō accepit cogendus est vt eā accipiat si euidēter nō apparet ꝙ poti⁹ se decipi finxit: puta quia magna ē disproportionabilitas. Si ꝟo aliā duxit animo cōtrabendi ⁊ in patriam nō cōsensit: nō debet etiā ad preceptū ecclesie secūdā dimittere: ſꝫ poti⁹ pati būiliter etiā excoīcationē: ⁊ tali mō cū ſcđa babitare ꝙ nō generet scandalū alijs: q2 primū matrimoniū nō fuit ex quo ꝯsensus ex parte alteri⁹ defuit sꝫ ſcđꝫ. Et ħ tene q2 coiter tenet̄ vt no. Pa. in dicto.c. is. licꝫ quidaꝫ dicant ꝙ licꝫ ꝑmū nō fuerit matrimoniū tamē etiā ſcōm non potest esse: quia ecclesia taleꝫ inbabilitat ad cōtrabendū cū quacūꝗ̄ alia a prima. in dicto.c. is qui fidem. 15

¶ Quid faciet prefata mulier que non pōt probare contractū matrimoniū: q2 fuit clādestinū. R. si statiꝫ vir reuocauit ⁊ patefecit ꝙ non consentit. Aut si sit multa disproportionabilitas ex q̇bus verisimiliter potest credere ꝙ nunquā in eam consenserit: 16

⁊ similia: sic credo ꝙ si ille trāsiuit ad secun/
da vota: aut oīno renuit eam accipere ꝙ pote
rit ei credere ⁊ cū alio cōtrahere: maxime si
sic iurat ⁊ ex qualitate vite sue pōt p̄sumere
ꝙ nō mētiref in hoc: al's nullo mō debet con
trahere cū alio: sed viuere in castitate: ⁊ sibi
imputet ꝙ fatue egit clādestine cōtrahendo
Sed si pur de facto cōtraxit ⁊ ꝓbabiliter cre
dat ꝙ talis prefat⁹ nō habuerit animū in eā
cōsentiendi: sic poterit exigere ⁊ reddere. Si
ꝟo nō habet aliquā ꝓbabilitatē ad hoc cre/
dendū: credo ꝙ teneaf reddere sz exigere nō
possit. Si ꝟo crederet ꝙ p̄fatus tūc cōsense/
rit licz postea neget: nec poterit exigere nec
reddere ar. eoꝝ que no. in. c. inq̇sitiōi. de sen.
excō. Quod no. q2 sepe in practica euenit.

17 ¶ Quid si quis post contractū matrimo/
niū nō animo cōsentiendi sed decipiendi cre/
dens ex cōsilio peritoꝝ talem matrimoniū te/
nere cognoscit prefatā mulierē tanꝙ coniu/
gem credēs sic firmiter eē. ℞. ꝙ talis copu
la nō facit matrimoniū quo ad deū: q2 ex q̄
nullū vinculū p̄cesserat quo ad deū copula
nō facit matrimoniū: vt no. in. c. is qui. de
spon. vbi dicūt docto. ꝙ si sponsalib⁹ solutis
sequif copula nō inducif matrimonium ex
quo vinculū sponsaliū est solutū. Idē dicūt
vbi interuenerit promissio de contrahendis
sponsalib⁹ in futurū. Facit. l. fi. ff. de condi.
ob causam. Itē error iuris nō inducit cōsen/
sū matrimonialē: q2 nihil tā contrariū con
sensui quā error. l. si per errorē. ff. de iurisdi.
om. iudi. Facit quod no. Bar. in. l. multuz.
ff. de condi. ⁊ demon. vbi dicit si iudex errat
ī fūdamēto iurisditionis nō valere processū
licz in veritate haberet iurisditionē: ⁊ pro/
batur in. c. sciscitatus. de rescript. iuncto. c.
prudentiā. de officio delega. vbi iudices dele
gati cuz clausula. Si non oēs ⁊c̄. Si proce/
dunt sine alio ignorātes impedimētū ⁊ cre/
dentes posse sine eo procedere nō valet pro/
cessus: licz habeāt iurisditionē: quia errāt
in fundamēto iurisditiōis: ita iste errauit in
fundamēto matrimonij: cū cōsensus sit eius
fundamētū ⁊ de substātia eius: vt in. c. tue.
de spon. ⁊ silibus. Unde si talis accepit aliā
nō potest eā dimittere in foro aīe aut religio
nē exire: si quā professus ē ⁊ statur ei⁹ cōfes/
sioni i hoc vltimo: vt no. in gl. d. c. is q̇. ⁊ ibi
per doc. ⁊ in. c. significasti. de homi. Idē con
suluit do. Alex. de neuo in facto.

¶ Utruz matrimoniū possit cōtrahi intra 18
absentes per procuratorē. ℞. ꝙ sic. 32. q.
2. honoranf de conuer. cōiuga. c. ex parte. el
secundo. in tex. ⁊ glo. si tria cōcurrant. Pri/
mo ꝙ specialiter mandef eidē de matrimo/
nio cōtrahendo. Secūdo ꝙ specificef eidē
de certa ⁊ speciali seu determinata persona
cū qua contrahat noīe cōstituentis. Tertio
ꝙ cōstituens perseueret in eadez voluntate
vsqꝫ quo procurator cōtraxerit. Nā procu/
rator quantūcūqꝫ generaliter sit cōstitutus
nō poterit cōtrahere matrimoniū ꝓ consti/
tuente: nisi expresse id habeat in mādatis nec
hoc sufficit nisi determinef certa persona cū
qua cōtrahere debeat in mādato. hec ꝓbāf
in tex. ⁊ glo. de procura. c. ꝓcurator. lib. 6.
nec prefata sufficerent si mutaret animū: vt
patet ex dictis hic supra licz ecclesia nisi ex/
presse reuocaret iudicaret pro matrimonio
tñ quo ad deū ⁊ cōscientiā nō esset matrimo
niū: ex quo consensus deficit tempore quo ꝓ
curator contrahit.

¶ Sed pone ꝙ ꝓcurator in mādato habet 19
specialē potestatē de cōtrahendo matrimo
nio sz nō determinationē persone cū qua de/
beat cōtrahere: tamē habet oretenus vel per
litteras aut alio modo. ℞. ꝙ si ꝯtrahit cū il/
la erit matrimoniū. Nec obstat glo. in dicto
c. ꝓcurator. que tenet contrariū: quia intelli
genda est quādo alio mō nō specificauit spe/
cialē personaz per rōnē suā. Uerūtamē stul
ta ē que cū tali ꝓcuratore cōtrahit nisi faci/
at fidē ꝙ ad cōtrahēdū secū sit spāliter ꝓcu
rator deputat⁹: q2 sic ille posset negare ꝙ nō
misit eū vt cōtraheret cū illa: sed cū alia: ⁊ in
foro cōtentioso excluderef.

¶ Utrꝫ ꝑ solas lr̄as possit contrahi matri/ 20
moniū inter absentes. ℞. vt patet ex dictis
ꝙ sic: si duo cōcurrunt. Unū ꝙ mittēs lr̄as
quib⁹ exp̄mit ꝙ talē accipit in vxorē de pre/
senti si ipsa cōsenserit: ꝙ perseueret in eadē
volūtate vsqꝫ quo illa cui lr̄e mittūf exp̄sse
ꝯsentiat. Secūdū ꝙ illa ꝑsona exprimat cō
sensū receptis lr̄is alicui alteri vel ꝑ lr̄as scri
bat ipsū cōsensū: aliter nisi exp̄mat ꝙ tūcūqꝫ
consentiat nō erit matrimoniū scđm Rod.
ar. d. c. honoranf. ⁊. c. veniēs. q̇ cle. vel vouē.
⁊. c. ex publico. de cōuer. cōiuga.

¶ Sed nunquid statim vt lr̄as rescripserit 21

quib⁹ silr̃ ⁊ ipsũ accipe exprimat in virũ:
aut alij manifestauerit sic talis mihi scripsit
ꝙ me accipit in vxorẽ: ⁊ ego notifico vobis
ꝙ silr̃ ego accipio eũ in virũ erit mr̃imoniũ
R. videt̃ ꝓma facie ꝙ nõ: donec ad noticiã
alteri⁹ ꝑueniat: qꝛ antea nõ est cõsensus. i. sil̃
sensus sed dissensus. i. separatus sensus: ⁊ fa
cit ꝓ hoc. l. cõsensu. ⁊ qđ ibi no. ff. de actio. ⁊
obli. Sed tñ ego credo qđ statim: vt exp̃ssit
sit matrimoniũ: qꝛ ibi sũt substãtialia ma-
trimonio. s. cõsensus expressus amborũ ⁊ cũ
substãtialia sint sufficit. ar. eorũ que no. per
Bar. in. l. ꝓlatã. C. de sen. ⁊ interlo. om. iu-
di. ⁊ istud tene. Ex quo eni vel nũcio hoc ex-
pressit vel per litteras sic ẽ cõsensus: qꝛ simul
ambo cõsentiũt ⁊ cũ signis necessarijs: ar. ad
hoc. in dicto. c. honorant̃.
22 ¶ Quid si dicat ꝓmitto vobis trib⁹ sorori
b⁹ ꝙ vnã đ vobis accipiã in vxorẽ: ⁊ ille oẽs
rñdẽt placet: ⁊ postea cognoscit vnã ex illis
R. ꝺm Hosti. ꝙ mr̃imoniũ cũ illa erit: qꝛ
ipso facto cõsentit. c. dilecti. ⁊. c. vt nostrum
de appel. Et hãc opinionẽ tene licʒ glo. in. c.
ex lr̃is. el scđo. de spõ. teneat cõtrariũ ⁊ mlťi
doc. quã verã itelligerẽ si q̇s ꝓmitteret trib⁹
feminis nõ ꝯsanguineis: qꝛ vnã cognoscẽdo
posset aliã nihilomin⁹ accipe scđm fidẽ: sed
nõ sic in casu proposito: ⁊ ideo pro matrimo
nio est iudicãdũ nisi cognouisset eam animo
fornicandi solum.
23 ¶ Quero in quid est cõsensus qui facit ma-
trimoniũ. R scđm opi. Ric. in 4. dis. 31. ar.
2. q. 1. ꝙ ad hoc vt ꝯsensus faciat mr̃imoniũ
oportʒ sint ibi tria bona matrimonij impli-
cite ⁊ in habitu saltẽ. s. ꝙ cõtrahentes cõsen-
tiãt. Primo in vinculi insepabilitatem: rõne
cui⁹ ẽ ĩ mr̃imonio bonũ sacramẽti. Secũdo
in bonũ fidei q̃tũ ad ei⁹ essentiale qđ ẽ nõ ne
gare vsũ sui corporis si cõiũx alter petat nisi
de⁹ a debito reddẽdi liberauerit. Sed q̃tũ
ad accidẽtale bonũ fidei seu accessoriũ quod
ẽ nõ exhibere alteri quã suo cõiugi vsum sui
corporis nõ ẽ necessariũ: sed solũ ad bene eẽ
matrimonij. Tertio in bonũ prolis q̃tũ ad
eius essentiale qđ est eã suscipere cõditionali
ter. s. si deus eã dederit vel nõ, ꝓcurare aliqđ
impedimẽtũ ne proles veniat: sed q̃tum ad
ei⁹ accidẽtale bonũ. s. absolute velle prolẽ et
eã educare nõ ẽ necessariũ. Unde si q̇s cõtra
heret cũ intẽtione sepabilitatis nõ dico q̊ ad

thorũ sʒ q̊ ad vinculũ: qꝛ sic eẽt ꝯtra bonuʒ
sacramẽti: aut cũ intẽtiõe denegãdi se ipsum
alteri cõiugi petẽti sine alia diuina reuelatiõe:
qꝛ ꝯtra scđm bonuʒ. s. fidei. Aut cũ intẽtiõe
nõ suscipiẽdi ꝓlẽ si de⁹ eã daret aut nõ eã edu
cãdi: aut ꝓcurãdi venena sterilitatis ne ꝓles
cõciperet̃ aut nasceret̃ vl̃ educaret̃ qꝛ cõtra
tertiũ bonũ mr̃imonij. s. ꝓlis: mr̃imoniũ ta
lis nõ cõtraheret. Et iđ oportʒ p̃fata habeat
ĩ intẽtõe saltẽ iplicite Explicite ṽo sufficit ꝙ
in ꝯtrahẽdo intẽdat illud qđ iter ꝯhẽtes re-
q̇rit̃ ad mr̃imoniũ. Maria aũt vere mr̃imo
niũ ꝯtraxit cũ Joseph: lʒ nõ itẽderet cõsenti
re in carnalẽ copulam: qꝛ erat certificata ꝙ
Joseph nũq̃ eã req̇reret ⁊ si eã requisisset ꝙ
de⁹ absoluebat a tali obligatõe Silr̃ ille q̇ cõ
trahit q̃uis nõ habeat animũ cõsũmãdi sed
religionẽ intrãdi: quia cũ intrat absoluit̃ a
deo a tali obligatiõe.
¶ Utrũ intẽtio libidis vl̃ pulchritudinis aut 24
diuitiaꝝ excludat mr̃imoniũ. R. ꝺm sãctũ
Bo. i. 4. di. 30. ꝙ multe cãe pñt eẽ inducti-
ue ⁊ sine pctõ dũmõ ñ sistat̃ i eis: vñ si moue
ret sicut cã ꝑncipalis: ẽ min⁹ honesta ⁊ eẽt cõ
tra sacramẽti vtilitatẽ: nõ tñ ꝯtra sacri ṽita
tẽ: nisi ita eẽt finis ꝙ nõ q̃reret nisi libidinẽ:
vel diuitias: nõ vxorẽ ducere: qꝛ sic esset cõ-
tra veritatẽ sacramẽti.
¶ Sʒ nũq̇d ꝯhẽs ex alio fine q̃ ꝓlis habẽ- 25
de peccet. R. Pe. de pal. in. 4. di. 31. ꝙ sic ve-
nialiter qñ ꝯtrahit ꝑncipalit̃ ꝓpter vitãdã
fornicationẽ: si mõ sit talis q̇ scđm cõeʒ ꝯsm
posset hr̃e filios: al's nõ. Uñ lʒ finis mr̃imo-
nij ꝑm⁹ ⁊ ꝑ se sit itẽtio generãdi: tñ qñ ꝑnci-
pale factũ ẽ ipossibile sicͣ i sene vl̃ sterili lcet đ
secũdario q̇ ẽ intẽtio vitãdi fornicationẽ fa
cere ꝑncipale. Alie aũt intẽtiões sicut refor
matio pacis: ⁊ alie honeste si ꝑncipaliter ⁊ ꝑ
se intẽdãt̃: sic ẽ pctm̃ veniale: sicut cũ vir co-
gnoscit vxorẽ ꝓpter sanitateʒ: vel baptiçat̃
vt sanet̃. Alij ṽo volũt ꝙ sit mortale qꝛ cũ
matrimoniũ sit sacramẽtũ nõ põt sine pctõ
mortali ꝑncipaliter intẽdi finis extrane⁹: si-
cut si q̇s baptiçaret̃ ꝑncipaliter ꝓpter q̃stũ:
nõ curãs de grã baptismali: sed istud dicit idẽ
Petrus ꝙ ẽ nimis duruʒ: sed tamẽ nõ ẽ sine
rõe: ⁊ ideo securius est: tenet tñ idẽ ꝙ cõtra-
hẽs ꝑncipaliter ꝓpter voluptatẽ peccat mor
taliter. Si ṽo quis cõtrahit secũdario pro-
pter diuitias: pulchritudinẽ ⁊ huiusmodi

nō ē pctm̄: nisi sit inhonesta intētio.

26 ¶ Utrū ꝯtrahēs in pctō mortali peccet mortaliter. R̄. ſm Petrū predictū ꝙ sic: q2 dicit Aug. i. q. i. ꝑ Esaiā. ꝙ sacra talia sunt vnicuiqꝫ cū q̄li cōsciētia q̄s accedit. Sꝫ nūqd teneat cōfiteri videtur tenere ꝙ sic: sꝫ ego nō credo de necessitate nisi in ꝓposito: intellige ꝙ peccat cōtrahēdo per ꝟba de p̄senti.

Matrimonium 3. que impediūt vt nō ꝯtrahat. R̄. ꝙ sunt. 18. quorꝫ duo p̄ma impediūt de necessitate precepti ita ꝙ peccat mortaliter ꝯtrahēs: tn̄ ꝯtractū de facto nō dirimūt. Tertiū ꝟo iṗedit solū ad tēp⁹ ⁊ aliq̄n ī ꝑpetuū. Alia ꝟo sequētia tali mō iṗediūt ꝙ etiā si de facto ꝯhat nō tenet necē m̄rimoniū postea cōtractū: ⁊ ꝯtrahēdo peccat mortaliter nō ī oīb⁹: ꝫ solū q̄n ꝯhit cōtra iṗedimētū. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 12. 13. 14. 15. 16. ⁊ aliq̄n incurrit excōicationē: si cōtrahit in iṗedimēto cōsanguinitatis vl' affinitatis vel voti solennis aut ordinis: vt. s̄. Excōicatio. 7. casu. 41. ⁊ q̄s pōt dispēsare vt q̄s cōtrahat ī ipsis impedimētis. vide. ī. Impedimēto. 18. §. 2. ⁊ 3.

Impedimentū primum dicit̄ int̄dictū ecclesie: ⁊ istud interdictum est duplex quoddā generale quo ꝓhibet̄ clādestine cōtrahere matrimoniū omnib⁹. de quo dic vt supra Clādestinū. Aliud est interdictū speciale quo alicui a iudice specialiter ꝓhibet̄ ꝓpter aliquā causam legitimā ne cōtrahat: ⁊ istud interdictū nō pōt fieri nisi ab eo qui potest de causa matrimoniali cognoscere: sic ē episcopus vel alius ordinari⁹: ⁊ qui habeat peritiā canonū. de cōsang. ⁊ affi. c. i. Ūn contrahēs cōtra istud interdictū peccat mortaliter: ⁊ si causa ꝓpter quā factū est iterdictū est perpetua: sic oīno separabūt̄ data sententia diuortij ꝓbato iṗedimēto de matri. contra inter. ec. cōtra. c. vltimo. Si ꝟo erat temporalis sic tenebit matrimoniū sed in penā debēt ad tempus separari. de matri. cōtra inter. ec. cōtra. c. i. ⁊ 2.

Impedimentū secūdū dicitur feriarum. Nā vt no. Pa. in c. capellanus. de ferijs prohibētur nuptie celebrari ab aduētu vsqꝫ ad Epiphaniā inclusiue. licꝫ Hosti. dicat etiā includi octauā: sed tu tene nō includi: quia. c. nō oportet. 33. q. 4. nihil dicit de octaua: nisi cōsuetudo esset: quia illa seruanda. l. de inꝑpretatiōe. ff. de legi. Itē a septuagesima vsqꝫ in octauā pasche inclusiue: quia in dicto. c. capellan⁹. dicit̄ post octauas. ergo nō octaua. Itē a p̄mo die rogationū qui est secūda feria an̄ ascēsionē dn̄i vsqꝫ ad octauā penthecostes inclusiue: q2 l̄ra dicit in. d. c. capellan⁹. post. 7. dies post festū pēthecostes nō eni essent. 7. dies nisi dn̄ica includeretur. Facit qd̄ ibi dicit̄ tres septimanas q̄ nō cēnt nisi includeret̄: ⁊ expone litterā cū dicit post 7. dies festi p̄nthe. qd̄ caret octauis nuptie suspēdat̄ ī dn̄ica que sequit̄: ⁊ deinceps ⁊c. vt intelligas de dn̄ica secūda post pēthecostes: nō q2 oportet expectare vsqꝫ tūc: sed q2 si vult celebrare eas in die solēni vt coīter fit oportet expectet vsqꝫ tūc.

¶ Utrū in p̄fatis tēporib⁹ ꝓhibeat̄ totalit̄ cōtractus m̄rimonij. R̄. Pa. in. d. c. capellanus. ꝙ nō: q2 m̄rimoniū sine alia celebritate sed solū per ꝟba de p̄senti corā facie ecclesie pōt oī tp̄e cōtrahi cū nō inueniat̄ aliq̄ causa ꝓhibitiōis: q2 in tali cōsensu nullū est peccatū. imo ē sacramētū: vt in. c. debitū. de biga. Sed solū ꝓhibet̄ solēnitas nuptialis: vt sūt cōuiuia ⁊ alie similes solēnitates: ⁊ solennis traductio ⁊ carnis cōmixtio: vt tenet glo. in d. c. capellan⁹. Qui aūt facit cōtrariū peccat mortaliter: quia cōtra interdictū ecclesie cōtrahit. de matri. cōtra inter. eccle. cōtra. per totum. Tenet tamē Pe. de pal. ꝙ solū erit peccatū mortale q̄n prima vice cōsūmat: nō postea: nisi faceret in contemptum ecclesie. Credo etiā ꝙ mulier que aliū habuit virū ⁊ vir qui aliā habuit vxorē ꝯtraherēt simul ⁊ cōsūmarēt sine alia solēnitate conuiuij ꝙ nō peccarēt mortaliter: quia in eis cessat rō ꝓhibitionis predicta.

Impedimentū tertiū dicitur conditio. ⁊ hic accipio hāc cōditionē ꝓprie. s. put est suspēsiua act⁹. de qua habes. s̄. cōditio. §. 2. que fit per hāc dictionē si. Unde si quis cōtrahat cū aliqua sub ista cōditione: si pater suus erit cōtēt⁹: ⁊ h⁹mōi nō erit m̄rimoniū donec conditio impleatur: ⁊ si nūq̄ impleretur nūq̄ esset matrimoniū. Ad cuius declarationē est sciendū: quia conditiones

sũt in quadruplici genere. s. honeste: turpes indifferẽtes: ⁊ impossibiles: honeste sũt oẽs ille que faciũt ad cõdecentiã matrimonij vt ꝙ parẽtes sint cõtẽti: vel que nõ derogãt ho nestati: vt si dederis mihi dotẽ: si pater tu⁹ remiserit mihi iniuriã: ⁊ huiusmodi. Et iste si apponantur in matrimonio ipsum impe/ diunt vt non sit donec conditio veniat in eẽ. Unde si ille qui sub tali conditione cõtraxit mutet animũ ⁊ dissentiat: vel aliã sine cõdi/ tione accipiat anteꝙ̃ cõditio impleat̃: iã nõ erit matrimoniũ primũ: licȝ postea cõditio eueniat. Verȝ ẽ ꝙ si nõ trãsiuit ad secũda vo ta: ecclesia cõpellet eũ vt eam accipiat: ex quo cõditio aduenit. de condi. appo. super eo. in tex. ⁊ glo. Fallit hoc in duob⁹ casibus. Pri/ mus si pendẽte cõditione cõmisceant̃ carna/ liter. Et intellige scd̃m ꝙ. s. dixi. Matrimo niũ. z. §. 6. vel cõsensus de p̃senti absolutus adueniat. de cõdi. appo. c. de illis. ⁊. c. sup eo. ⁊. c. p tuas. qꝛ tũc erit matrimoniũ de p̃senti absolutũ. Secũd⁹ casus ẽ si ꝯditio ẽ necessa/ ria vt cũ dicit̃ accipio te in meã vxorẽ: si sol fuerit in cancro in estate: ⁊ huiusmodi: quia ex quo oĩno talis cõditio est extitura necessa rio statim: est matrimoniũ: quia talia futu/ ra sũt iam presentia in causis suis tex. ẽ aper/ tus in. l. si pupillus. §. i. ff. de noua. Unde nec p̃prie debet dici cõditio. l. heres meus. ff. de cõdi. ⁊ demon. Hoc tenet Hostien. Car. ⁊ Pa. in. d. c. per tuas. de cõdi. appo. ⁊ sanct⁹ Bo. in. 4. dis. 28. ⁊ sanct⁹ Tho. in. 4. dis. 27. Sed cõtrarium tenet glo. Joã. And. ⁊ Jo. an. in dicto. c. per tuas. ⁊ dicunt ꝙ si trã seant ad secũda vota tenebit scd̃m matrimo niũ contractũ ante cõditionis euentũ. Ego ꝓ̃o credo in foro cõtentioso veriorẽ secũdaȝ opi. In foro autẽ anime iudicandũ est scd̃m eorum intentionẽ. Si enim nõ intendebant tunc cõtrahere sed in tẽpus conditionis: sic nõ erit matrimoniũ: ⁊ sic erit vera secunda opinio: quia licȝ stipulatio sub conditione q̃ oĩno est extitura non sit conditionalis: est tñ in diem ita ꝙ non debet̃ aliquid anteꝙ̃ ve/ niat: vt no. in dicto. §. i. facit. l. heres me⁹. i ꝑn. ff. de cõdi. ⁊ demon. vbi licȝ legatũ factũ titio cũ moriet̃ nõ sit cõditionale: tamẽ non tenet̃ heres soluere anteꝙ̃ moriat̃: esset he/ ne cõditionale si legarent̃ centum titio cum morietur heres. Ratio quia si moreretur le/ gatarius primo ꝙ̃ heres: legatum expiraret morte legatarij: sed nõ in primo casu: quia transiret ad heredes: vt in. d. l. heres. Et sic patet ꝙ conditio que oĩno est extitura aliqñ facit cõtractũ cõditionatũ: aliquãdo non: ⁊ quãdo non est conditionatũ: est tamẽ in diẽ ⁊ sic non erit matrimoniũ de presenti: nisi aliud intendat.

¶ Sed nũquid conditio que necessario sub intelligit̃ in cõtractu si exprimat̃ faciat con/ ditionalẽ. R. ꝙ nõ: vt in. l. hec verba testa/ toris. ff. de lega. i. ⁊ in. l. conditiones. ⁊. l. ali/ quãdo. ff. de condi. ⁊ demon. Nam legatuȝ factũ sub ista conditione: si heres heredita/ tem adierit nõ est conditionale: quia necessa rio subintelligit̃: vt in dictis iuribus patet. Sed si contract⁹ posset fieri etiam nõ existẽ/ te illa conditione: sic si apponat̃ facit cõtra/ ctum conditionalẽ. ⁊ scd̃m hanc distinctio/ nem cõcor. Archidia. ⁊ Joan. an. in dicto. c. vnico. despon. libro. 6. qui vident̃ contra/ rij. Sic ergo patet quomõ matrimoniũ vel sponsalia nõ sunt cõditionalia quãdo dicit̃ contraho cũ tali si ipsa in me consenserit: et h⁹mõi. secus si diceret si deo placuerit: ⁊ h⁹/ modi: qꝛ nõ necessario insũt: quia põt eẽ ma trimoniũ cõtra volũtatẽ dei. 1

¶ Sed pone ꝙ quis contraxit sub conditio ne si patri suo placuerit: pater dissentit: sed postea mutata voluntate consentit. R. ꝙ non erit matrimonium. per. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verboꝝ signi. ⁊. l. hec cõditio. la picola. ff. de condi. ⁊ demonstra. quia ista conditio: si pater meus cõsenserit debet veri ficari de primo cõsensu: ex quo: quia nõ fuit ideo expirauit. Unde sicut copula carnalis q̃ de sua natura habet purificare conditioneȝ non purificat quãdo inuenit extinctum vin culum: vt puta: qꝛ superuenit affinitas post matrimoniũ conditionaliter contractũ añ conditionis euentum. Aut quia conditio ex pirauit ⁊ non fuit impleta: sic ⁊ in proposito ⁊ hoc tene post ꝙ̃ aliam accepit: licet domin⁹ Car. in dicto. c. super eo. dicat tenere matri moniũ si taliter contrahentes perseuerabãt in primo proposito. 2

¶ Sed qd si p̃fat⁹ pater nec cõsentit nec dis sentit expresse. R. credo ꝙ nõ erit matrimo niũ. per. l. qui heredi. §. i. ⁊ per. l. meuius. ff. de condi. ⁊ demonstra. vbi patȝ ꝙ conditio 3

debet impleri in forma specifica: ergo requi/
ritur q expresse consentiat. Hosti. tamē ꝛ se
quitur Car. in. d. c. sup eo. dicūt q tenet ma
trimoniū ꝛ q sit speciale in matrimoniū. Et
hec opinio tenēda: vbi ad scda vota nō est de
uentū: alis primū veri⁹ est de iure iudicio meo
4 ¶ Utrū matrimoniū ↄtractū sub conditio
ne cū sint affines si dn̄s papa voluerit dispen
sare: teneat adueniēte cōditione. R. Pa. et
Inno. in. d. c. sup eo. videnᷣ tenere q nō pro
quib⁹ facit. l. inter stipulantē. §. sacrā. ff. de
ver. ob. ꝛ. l. ↄtinu⁹. §. cū qs. e. ti. facit. l. apud
Julianū. ff. de le. i. Sed inↄriū q teneat ē. d.
An. ꝛ quidā alij in. d. c. sup eo. ꝛ est verior p
l. si rem meā. ff. de ver. obli. Ubi possū stipu/
lari rem meā in tēpus ↄditionis qn̄ mea non
erit: lꝫ nūc cū sit mea nō possim. facit similiᷣ
l. ꝫ. iūcta. l. pe. ff. de ope. pub. Ubi valet man
datū p̄uati d ope publico faciēdo p̄ncipe ānu
ente: qd tn̄ alis nō valeret. Nec ob. d. §. sacrā
ꝛ. §. cū qs sub ↄditione. qꝛ ibi vitiū erat i re
que nō erat in cōmertio: nec pōt esse: ſ nō sic
est in casu nr̄o: quia sublato impedimēto pro
hibitiōis p dispēsationē nihil obstat. Faciūt
no. in. c. in causis. in fi. de elec. ꝛ in. c. nisi cuꝫ
pridē. in fi. de renū. Itē nec. l. apud Jul. p̄di/
cta. quia debet intelligi vere esse cōditionē fo/
re impossibilē que p̄dēdet ex volūtate p̄ncipis:
in his que p̄nceps nō solet ↄcedere: vt ibi pꝫ:
quia ibi loquiᷣ de p̄dijs in patrimonio cesa/
ris redactis: que cesar nō solet alienare nō in
solitis ↄcedi dispēsatiue: vt est tex. in. l. inter/
cedit. ff. de ↄdi. ꝛ demō. Et idō hāc partē tene
antēq̄ trāseat ad secūda vota ꝑ qua facit qd
no. Bar. in. d. l. si rē meā. sed postq̄ trāsiuit
posses tenere primam.
5 ¶ Utꝝ teneat ↄditio si donaueris mihi cētū
accipio te i vxorē. R. q nō tex. est in. l. si ita
stipulatus fuero. §. si tibi nupsero. ff. de ver.
ob. Quod limita quando talis stipulatio fit
nō causa dotis vel quādo nō subest iusta cau
sa petendi illud alis sic. Unde dixit ibi Bar.
q si nobilis cōtraheret cum plebea: non esset
inhonestum: si in recōpensationē nobilitatis
aliquid exigeretur.
6 ¶ Sed pone q B. ↄtrxit cum. A. sub prefa/
ta conditione: ꝛ ante conditionis euentū con
traxit eum. C. sub eadē cōditione: demū. A.
ꝛ. C. eodē tēpore dat centū: quod istorū erit
matrimoniū. R. q neutrum ratione incer/
titudinis. Facit. l. si ita fuerit. in prin. ff. d re.
dub. ꝛ. l. duo sunt titij. ff. de testa. tute. Item
quia cōtractus cōditionalis suscipit robur
ab implemēto. l. cedere diem. ff. de ver. sig. et
ideo pinde est ac si cū duob⁹ ↄheret simul eo/
dem tempore. Nec obstat. l. potior. §. videa
mus. ff. qui po. in pig. habeanᷣ. l. nec emptio
in prin. ff. de cōtrahē. emp. Ubi implementū
cōditionis trahiᷣ ad diem cōtractus celebra
ti: vt perinde habeatur acsi a principio fuissꝫ
cōtractus purus: vt sic primū videatur vale
re: quia predicta iura intelliguntᷣ quādo nō
ē in potestate gerētis scdm tollere: quia si eēt
in potestate eius tollere: vt in casu nostro be
ne tolleretᷣ: vt in. d. l. potior. in p̄n. Nec scdꝫ
potest primo preiudicare: quia nō est maius
vinculū q̄ꝫ primū. Et hoc teneas qꝛ cōmunis
opinio est: nisi cōditio impleta fuisset citi⁹ ab
aliquo eoꝝ: quia illud esset matrimonium.
¶ Utrum contrahēs cum aliqua cum cōdi/ 7
tione: si te inuenero virgineꝫ: teneat. R. ſm
Cardi. in. d. c. per tuas. q si ista cōditio in/
telligatur: si te iuenero per aspectū matrona
rum ꝛ huiusmodi: sic tenet ↄditio. Si vero re
feraᷣ si te inuenero virginē. s. per copulā: et
sic reijciᷣ tanq̄ turpis: ꝛ tenet matrimoniū
lꝫ nō sit virgo. Et sic itellige gl. i. d. c. p tuas
ꝛ cōiter doc. qui eam sequūtur.
¶ Quid si dicat si permiseris me coire tecū 8
accipiā te i cōiugē: vel dabo tibi cētū. R. q
nō erit matrimoniū per copulā: qui pōt se li/
berare dādo cētum.
¶ Quid si dicat cōtraham tecū si permiseris 9
coitū. Aut promitto tibi q si vxorē acccipiā
te accipiā si permiseris me coire tecū. R. q p
matrimonio est iudicādū in prima copula: ſ
nō ān̄ copulā: quia ſm Inno. lꝫ ista cōditio
sit inhonesta tamē suspēdit ↄtractuꝫ: sed pu/
rificatur in prima copula. Alij dicūt q si in
telligatur de copula matrimoniali: sic est ho/
nesta: ꝛ suspēdit: si de alia fornicaria: sic debꝫ
haberi pro nō adiecta: vt no. i. c. duobus. de
spon. duo. ꝛ sic erit matrimoniū etiam ān̄ co
pulam: ꝛ videtur verius.
¶ Cōditio q̄ est de p̄terito vel de p̄n̄ti aliq̄ 10
nō ꝓprie ↄditio est: vt i. l. istitutio talis. ff. d
ↄdi. isti. viciat tamē si nō fuit.
¶ Alie cōditiōes sūt turpes: ꝛ ihoneste: ꝛ si 11
sūt ↄtra substātialia matrimonij: vt ↄtra ise
perabilitatē: aut ↄtra bonū fidei: vel cōtra

bonũ prolis: eo modo quo de substãtia sunt: de quibus quãdo sunt substantiales dixi. s. matrimoniũ. 2. §. 23. sic viciant ⁊ non viciantur: vt patet in. c. fi. de condi. apposi. facit. c. de trahe. i. q. i. ⁊. l. cum his. §. si pretor. ff. de trãsac. q2 remota parte substãtiali non potest ɔsistere aliquid. Si vero non sunt cõtra substãtialia matrimonij: sic vicianẽ: ⁊ nõ viciãt: ⁊ sic perinde est ac si fuisset cõtractũ sine cõditiõe: vt no. i. d. c. fi. Ex hoc patet solutio multarum questionũ. Vñ ɔtrahẽs donec aliam meliorẽ iueniat nihil facit. Itẽ si venena sterilitatis ꝓcurabis. Item si nõ seruabis mihi fidem aliam volo posse accipere ⁊ huiusmodi quia nihil fit. Al's secus: vtputa: si te adulterandã ꝓstitues: lz canoniste teneãt cõmuniter ꝙ nõ sit matrimoniũ. Tu tñ dic ꝙ ẽ matrimoniũ ⁊ cõditio reijcit: quia nõ est cõtra essentialia matrimonij: vt. s. dixi.

¶ Alie ɔditiones sunt ipossibiles: vt si celum digito tetigeris ⁊ huiusmodi: ⁊ tales reijciũtur fauore matrimonij: ⁊ habẽtur ꝓ nõ posite: vt i. d. c. fi. lz i alijs cõtractibus a matrimonio viciẽt cõtractũ: vt i. d. c. fi. ⁊. §. impossibilis. insti. de here. insti.

¶ In sũma no. ꝙ ad hoc vt cõditio quelibet suspẽdat matrimoniũ vt nõ sit añ eius euentum oportet ꝙ. 7. ɔcurrãt. Primũ ꝙ sit apposita in principio cõtractus matrimonij. Nam si matrimoniũ esset cõtractũ pure primo: ⁊ postea poneret ɔditio nõ possz eũ suspẽdere nec rescindere. c. dixit. 32. q. i. facit qd no. d. An. ⁊ Pa. in. c. i. de ɔdi. appo. Scdm requirit ꝙ in ɔditiõe vterqz ɔsẽtiat expsse. Vñ lz vnus ponat ɔditionẽ si alter expsse i eã nõ ɔsentit etiã si taceat matrimoniũ erit purũ: vt no. in c. fi. de cõdi. ap. Et qñuis ɔditio esset contra substãtialia matrimonij: nihilominus matrimoniũ teneret: vt ibidẽ no. facit. c. aliquãdo 32. q. 2. saltẽ. quo ad ecclesiã. Tertiũ ꝙ conditio nõ sit necessario futura: de quo tñ dic: vt. s. in prin. aut ꝙ nõ sit turpis aut impossibilis: quia sic habet ꝓ nõ adiecta: excepta illa que est ɔtra substãtialia mrimonij. Quartum ꝙ nõ interueniat ɔsensus de psenti absolutus post ɔditionẽ ⁊ añ eius euentũ. Quintũ ꝙ nõ interueniat carnalis copula añ euẽtum cõditionis: quia sic statim erit matrimoniũ si fuerat cõtractũ per verba de psenti sub illa cõditione: etiã si pcesserat conditiõis de

fectus: dũmodo alter erat ignorans: puta quia cõtraxit si patri placeret: ⁊ pater cõtradicit: tñ alter ignorat hoc ⁊ cõsentit in copulam matrimoniũ erit: vt no. d. An. in. c. per tuas. de ɔdi. ap. adducit isimili. no. i. c. ex parte decani. de rescrip. ⁊ similiter Hostiẽ. ibidẽ: quod tñ credo verum: quo ad forum cõtentiosum: ⁊ etiam in foro cõscientie: si ambo matrimonialiter intẽdebat copulari: al's nõ: vt. s. matrimoniũ. 2. §. 6. Sextũ ꝙ sit ꝓprie cõditio nõ modus: lz tñ Pe. de pal. in. 4. ꝙ idẽ sit dicendũ de modo sicut de ɔditiõe: ⁊ scdm eandem distinctionẽ: excepto ꝙ qñ modus est possibilis ⁊ honestus non suspẽdit obligationẽ: sicut facit cõditio: tenetur implere nisi eius fauore sit appositus. quia tũc nõ teneẽ si solũ eius fauorem respicit. Cõditio vero apposita per modum cause: siue cã sit vera siue falsa scdm Pe. pdictũ habeẽ ꝓ nõ adiecta i matrimõio: nisi esset necessaria: puta cõtraho tecũ quia es libera quia si esset serua nõ valeret. Idem qñ dicit cõtraho tecũ: q2 es Joãnes filius titij: et huiusmodi: quia si esset error cõditionis vel psone: ⁊ sic vitiaret matrimoniũ. Septimũ ꝙ cõditio nõ sit de preterito vel presenti: sed de futuro: vt. s. §. 10.

Impedimentũ quartũ dicitur error

nam quicquid impedit causã ẽ sui natura impedit ⁊ effectũ. Cõsensus autẽ vt. s. dictũ est est causa matrimonij: ⁊ ideo qd euacuat consensum euacuat matrimoniũ. Cõsensus vero est actus volũtatis qui psupponit actũ intellectus: quia vt dicit Aug. 5. de tri. Inuisa diligere possumus incognita nequaqz. Et q2 error impedit cognitionẽ: ideo ⁊ ɔsensũ q sequit ex cognitiõe: ꝓpterea dr q errat nõ ɔsentit. l. si per errorẽ. ff. de iurisdi. om. iu. Vñ in. l. cũ testamentũ. C. de iu. ⁊ fac. igno. dr cũ errãtis voluntas nulla sit: ⁊ in. l. nõ ideirco. ibidẽ: cum errãtis cõsensus nullus sit. facit. 29. q. 2. §. his. ita respondetur.

¶ Utrũ matrimoniũ dolo ɔctũ teneat. R. glo. in. c. cũ dilectus. qd me. cã. ꝙ sic: lz dolus dederit cãm ɔctui: ⁊ idẽ in gl. l. a diuo pio. ff. de ritu nup. ⁊ in. c. constituit. 20. q. 3. Limitat Pa. in. d. c. cũ dilectus. ⁊ hñ verum: nisi sit talis dolus qui excludat ɔsensũ q2 sic nõ teneret. Facit qd no. Jo. an. in. c. vnico. de cõmo. ⁊ facit c. cum locũ. de spõ Quod bene no. q2 facit ad

multa: vt in votis: iuramētis: ⁊ h'mōi spūa-
libꝰ. q2 cōit tenet ꝙ tenēt: vt in dictis glo.
2 ¶ Utrū oīs error īpediat matrimoniū. R̄.
ꝙ nō: s3 solū ille error q̇ est ꝯtra substātialia
matrimonij. Duo aūt includit matrimoniū
essentialiter. s. duas ꝑsonas que ꝯiungunt ⁊
mutuā corporis potestatē inuicē Primū tol
litur ꝑ errorē ꝑsone. Secundū ꝑ errorē con-
ditiōis seruilis: q2 seruus nō pōt libere liber-
tatē sui corporis alteri tradere sine consensu
dn̄i sui. Et iō hi duo errores solū impediunt
matrimoniū. Alij aūt errores etiā si sint ad
bn̄ esse matrimonij nō īpediūt: vtputa crede
bat ꝙ pater esset cōtētus: vel ꝙ esset diues:
vel nobilis: vel pulchra ⁊ huiusmodi: cū ista
sint accidētalia matrimonio nō impediūt. d.
§. his ita respondetur.
3 ¶ Circa primū errorē. s. persone est notādū
ꝙ ad hoc ꝙ aliquis erret in persona oportet
ꝙ per visū, vel famā: vel auditū habeat noti-
ciam aliquā ꝑsone: cu3 qua cōtrahere inten-
dit: quia vt dixi in penitus incognitū nec cō-
sensum nec amorē possumus dirigere: arg. l.
cū ab eo. §. massā. ff. de cōtrahen. emp. vnde
credens absentē sibi aliqualiter notū presen-
tem ⁊ cōsentit nō in presentē qui est alius: s3
in absentē cōsentit errat in personā: quia er-
rare est aliū ꝓ alio accipere. 22. q. 2. i quibꝰ
38. di. q̄uis. Sed si nullā de absente hab3 co
gnitionē nō errat: sed decipit in presente: de
quo ponit exemplū de eo qui dicit se filiū ma
gni regis in genere: vel primogenitū magni
comitis ⁊ huiusmodi: ⁊ sic est error fortune:
nō persone qui non impedit: vt dictū est. 29.
q. i. §. error. Idē cū aliqua scit aliquē habere
filios m'ltos: nullū tn̄ eoꝝ cognoscit: si aliq̇s
eorū dicat se primogenitū: ⁊ illa cōsentiat in
eum propter spem successionis bonoꝝ pater
norū erit error fortune ⁊ nō īpedit: sicut no.
Hug. 29. q. i. in prin. Calde. tn̄ in. c. 2. d cō-
iugio seruoꝝ. ⁊ Jo. 29. q. i. in sūma. ⁊ Hosti.
in sūma tenēt ꝙ in isto vltimo casu est error
persone ⁊ nō est matrimoniū: ⁊ credo sit veri
us nisi forte intēdisset cōsentire absolute in p̄
sentē quē tn̄ putabat aliū: h̄ si ꝯsensus fereba-
tur i eū nō vt in p̄ntem h̄ i primogenitū erit
veꝝ ꝙ nō erit matrimoniū.
4 ¶ Circa secundū errorē. s. ꝯditiōis seruilis
est sciendū ꝙ triplex est cōditio status. s. me-
lior cū quis cōtrahit cū libera quā credit ser

uam ⁊ ecōuerso. Secūdus equalis cū. s. ser-
uus cōtrahit cū ancilla quā credit liberam.
Tertius deterior vt cū liber cōtrahit cū an-
cilla quā credit liberā vel ecōuerso. Primus
error nō impedit matrimoniū: q2 nō ledit in
aliquo sic cōtrahēs. Nec secūdus similit̄ q2
eque ledit vterq3. vn̄ in neutro errore decipi
tur: nec habet quod obijciat alteri: ar. 29. q.
2. per totū. ⁊ d diuor. c. significasti. Tertius
ṽo error īpedit matrimoniū. 29. q. 2. si quis
ingenuꝰ. Ratio est q2 alter tm̄ ledit sine cul-
pa ⁊ grauiter q2 in bono prolis quā nō habe-
bit i sua potestate ⁊ i bono fidei: q2 nō poterit
ei reddere debitū libere. Et i bono sacramen
ti. s. i inseparabilitate cohabitatōis. Sed po
tissima rō quare iste tertiꝰ error īpedit matri
moniū est ecclesie ꝯstitutio. Alij aūt duo er
rores nō īpediūt ꝫm cōem opi. tam doc. theo.
i. 4. di. 36. q̄ cano. l3 quidā ꝯtrariū teneant
vt Gofre. ⁊ Host. i sūma. sed nō cures d eis
S3 cōem opi. teneas quā sequitur Inno. de
cōiugio seruoꝝ. in. c. proposuit.
¶ Utꝝ sciēter cōtrahēs liber cum ancilla vel
ecōtrario teneat matrimoniū. R̄. ꝙ sic. tex.
est. 29. q. 2. si quis liber. ⁊ sic liber tenet seq
ancillā: ꝫm Pa. i. c. i. de cōiu. seruo.
¶ Utrū liber cōtrahēs ignorāter cum serua
cui i tēpus data est libertas teneat matrimo
niū. R̄. ꝙ nō. q2 vt dicit. l. statu liberi. i p̄n.
ff. de statu liber. ea que interim facit: vt seruꝰ
facit nō vt liber.
¶ Quid si dn̄s tradit alicui libero suā āncillā
vt liberā i matrimonio quā tn̄ ꝯtrahēs igno-
rat ancillā teneat matrimoniu3. R̄. ꝙ sic: q2
stati efficit libera: vt i auc. d nup. §. si ṽo ab
initio. ⁊ hoc tenet glo. i. c. ꝓposuit. ⁊ Pa. d cō
iugio seruoꝝ. ⁊ Gofre.
¶ Utꝝ ꝯtrahēs liber cū ancilla ignorāter ⁊ po-
stea hoc cognoscēs cōmiscet eidē ꝑ copulā te
neat matrimoniū. R̄. ꝫm glo. i. d. c. ꝓposuit
ꝙ hn̄s ꝯsciētiā ex ꝓbabilicā ⁊ discreta ꝙ alt̄
est seruus si cognoscat eā: p̄iudicat sibi: ⁊ erit
matrimoniū: ⁊ sic itellige. 22. q. 4. inocēs. ff
de peti. here. l. itē veniūt. §. anteq̄3 partes. Si
aūt ex leui ⁊ temeraria cā cui nō d3 credi: tūc
n̄ p̄iudicat sibi titubās ꝓ ignorāte habēdꝰ ē. C
de ꝯdi. īde. l. vl. ff. d libe. ho. exh. l. 3. §. si q̇s vo
lētē. Nō eni cuilibet referēti credē tenet. tex.
ē. ff. ꝙ cū sal. tuto. l. 2. ibi: ⁊ si dictū sit ei ⁊ bo-
na fide nō crediderit Aduūte hic ꝙ si hꝰꝯbit

cū libera q̄ eū seruū ignorat peccat mortalr̄
cōmiscendo ei: ex quo scit matrimoniū nul
lū esse. secus si ignoraret mr̄imoniū nō tenē.
⁊ idē dic de quocūqꝫ q̄ scit certitudinaliter ꝙ
matrimoniū nō tenet ex quocūqꝫ ipedimēto
Qn̄ ꝟo habet scientiā vel ꝯscientiā. i. firmā
credulitatē de ipedimēto q̄uis clare nō sciat
similiter peccat mortaliter cognoscēdo: siue
talis ꝯsciētia ꝓcedat ex ꝓbabili cā vel teme
raria nisi eā deponat. Qn̄ ꝟo habet scrupulū
ꝯsciētie. i. qꝛ dubi⁹ est: tūc si ex leui vel teme
raria cā debet deponere ⁊ sic petere ⁊ reddere
pōt sine peccato. Si ꝟo dubiū est ex ꝓbabili
cā pōt reddere ꝭ nō petere debet: alr̄ expone
ret se periculo ⁊ peccaret mortaliter: ꝭ reddē
do nō: quia in dubio obediendū est: ⁊ excusa
tur. 23. q. i. quid culpatur.

¶ Utrū talis habēs ꝓbabilē causā credēdi
ꝑiudicet sibi si ad mādatū ecclesie reddat de
bitū. R. ſm Tan. Inno. ⁊ Jo. an. ⁊ Pa. in
d. c. ꝓposuit. ꝙ sic: qꝛ nisi velit cū ea esse tāqꝫ
cū vxore ꝓpria nō debet in hoc obedire: ⁊ ē ve
rior opinio: lꝫ Host. ⁊ glo. in d. c. ꝓposuit. te
neat ꝙ debet obedire nisi sit cert⁹: ꝭ istud nō
teneas qꝛ nō debet cōtra ꝯscientiā formatā
venire. ar. de resti. spo. c. litteras. ꝭ in preten
do alimēta ⁊ hmōi hn̄ dꝫ obedir̄ nisi sit cert⁹

¶ Utrū liber ꝯtrahens cū ancilla ignorāter qꝫ
postmodū dn̄s eius facit liberā teneatur sta
re cū ea. R. ꝙ nō qꝛ matrimoniū nullū fuit
⁊ semp ei cōmiscuit ex ꝓ cōsensu q̄ null⁹ fuit:
ar. C. ad vellei. l. q̄uis. ſm Hos. ⁊ Jo. 29. q.
2. si q̄s ingenuus. ⁊ Ber. in. c. vl. de ꝯiu. ser
uo. quidā tn̄ tenēt ꝙ sit matrimoniū si post
manumissionē illa cognouit eū contrahere
intendens: quia impedimēto sublato per hoc
nihil ipedit: ⁊ verius credo.

¶ Utrū liber ꝯtrahēs cū ascriptitia: aut ori
ginaria ignorāter teneat matrimoniū. R.
ſm Hug. 29. q. 2. in prin. ꝙ sic: quia edictū
de matrimonio est ꝓhibitoriū: ⁊ ꝯhere tales
pn̄t. C. de agri. ce. ⁊ colo. l. vl. iō tenet.

¶ Quid de libero ꝯtrahente cū filia serue:
vbi de ꝯsuetudine patrie est ꝙ part⁹ sequat̄
partē: vt in. c. lꝫ. de ꝯiu. seruo. R. ꝙ si cōsue
tudo sit ꝓscripta: lꝫ mater ei⁹ sit serua: ꝙ ver
erit mr̄imoniū: vt i. d. c. lꝫ. dūmō pꝛ sit liber

¶ Sꝫ pone ꝙ liber q̄ ꝯxit cū serua ignorant̄
postmodū sciēs seruā: nihilomin⁹ vult ma
trimoniū eē: ꝭ illa nō vult: nūquid erit. R.
ꝙ nō: sed verū est ꝙ cōpelleret̄ ab ecclesia: nisi
transisset ad secūda vota.

¶ Utrū liber possit ꝓpria auctoritate ancillā 14
quā ignorāter acceperat vxorē dimittere cō
perto ꝙ sit serua. R. ꝙ quo ad thoꝝ certū est
ꝙ sic: quo ꝟo ad cohabitationē tenet Ricar.
in. 4. di. 36. ꝙ nō: si ꝯxit in faciē eccle: aut co
ram testib⁹. sec⁹ si clādestine: ꝭ Host. ⁊ mul
ti alij sunt ꝯtrarie opinionis: qn̄ seruitus est
notoria: sicut ⁊ in adulterio: de quo habes. ī
matrimoniū. 4. in prin. ⁊. §. i. Sed ego di
co ꝙ opinio Rica. est vera quo ad cohabita
tionē vt pꝫ in. c. porro. d̄ diuor. ꝭ quo ad red
ditionē vel petitionē debiti est vera secunda
opinio. ⁊ ſm hanc distinctionē intellige ⁊ li
mita. d. c. porro.

¶ Quid si seruus cōtrahit matrimoniū cū 15
ancilla vel cū libera que scit eū seruū. R. ꝙ
licꝫ de iure ciuili matrimoniū nō teneat: vt
in. l. cū ancillis. C. d̄ inces. ⁊ inuti. nup. tamē
de iure canonico tenet: cui standū est in hac
materia spirituali: vt in. c. penul. ⁊ vlt. de se
cun. nup. ⁊ no. Bar. in. l. ꝓuilegia. C. d̄ sacro
san. ec. ⁊ est glo. in. c. 2. de reg. iu. li. 6. Un̄ no
ta ꝙ aut talis seruus vel ancilla cōtraxit cū
volūtate dn̄i sui: ⁊ tūc magis tenet̄ ad reddē
dum debitū vxori qꝫ ad seruitiū dn̄i: qꝛ ex q̄
cōsensit ad matrimoniū videt̄ cōsensisse ad
accessoria. c. prudentiā. de offi. dele. ⁊. l. ad le
gatū. ff. de ꝓcu. nec pōt eū dn̄s taliter distra
here ꝙ impediat̄ reddere debitū loco ⁊ tempo
re debito. Aliter ſm Sco. i. 4. di. 36. q. i. pec
caret mortaliter dn̄s. ⁊ idē dic si sūt diuerso
rū dn̄oꝝ si ābo cōsenserūt. Et sic itellige ⁊ li
mita Tancre. ⁊ alios qui vidētur velle ꝙ nō
potest eos vendere. s. taliter ꝙ redditio debi
ti impediatur: aut contraxerunt domino cō
tradicente aut ignorante: ⁊ sic lꝫ teneat ma
trimoniū: tamē magis tenetur domino qꝫ pe
tenti debitum. vt no. do. An. Card. ⁊ Pa.
⁊ cōmuniter doc. in. c. i. de cōiu. ser. ⁊ poterit
eos vēdere ad libitū. Uerū tamē vt dic Sco.
vbi. s̄. de bono ⁊ equo debet in eoꝝ venditiōe
attendere ꝙ sibi possint reddere debitū: imo
dico ꝙ de necessitate tenet̄: si cū equali con
ditione vtili sibi hoc potest facere: al's non: ⁊
sic intelligit Sco.

¶ Utrū liber qui contraxit matrimoniū 16
se vendens in seruum: aut qualitercūqꝫ si ef
ficiat̄ seru⁹ dissoluat̄ matrimoniū. R. ꝙ nec

valet vēditio qua se vēdidit: q2 nō habet po
testatē sui corporis.33.q.5.q̄ō deo.nisi vxor
ad hoc cōsentiat. Hoc limitat scūs Bo.i.4.
di.36 verū q̄tū ad eā seruitutē qua impedi
ret quo ad redditionē debiti.secus i alia ser
uitute que nō impedit. Aduerte tñ q̄ licz
error impediat matrimoniuz nō tñ obligat
ad culpā cōtrahētes qui errāt: nec etiā scien
ter cōtrahētes cū seruis solūmō peccat ꝛ cre
do mortaliter seruꝰ vel ancilla qui sciēter cō
trahit cū libera: ignorāte eū seruū vel ancil
lam: q2 videt eis quātū i ipso est dolū ꝛ i re
notabili inferre ꝛ multo magis peccāt mor
taliter si cōmiscēt cuz eis licz nō peccēt ipsi
liberi existētes i bona fide.

Impedimentū

s. dicit vo
tū.s. casti
tatis. Ubi nota q̄ oē votū castitatis emissum
obligat ad id q̄ō ē cōtra vnū q̄ō ē de essentia
matrimonij: vt supra patuit ꝛ iō ipsū matri
moniū impedit: ꝛ si sit tale votū solēne: tali
ter impedit q̄ nō tenet mr̄imonium post cō
tractū s3 ē nullū. Si v̄o nō sit solēne s3 solū
simplex ipedit q̄dē: s3 tñ post cōtractū tenet
vt no.i.c. rursus.c. cōsuluit.ꝛ.c. insinuāte.q̄
cle. vel vouen.27.cā.per totuz: nec cures de
opiniōe Hug. quā dicit Ber.in.d.c. rursus
tutiorē. q2 nō ē verū: q2 l3 vtrū q̄ votū eq̄li
ter obliget quo ad deū: tñ ecclesia noluit sta
tuere vt matrimoniū post ɔtractū nō teneat
nisi solū de cōtracto post votū solēne: vt p3.
per.c. vnicū.de voto.lib.6. ꝛ ē cois opi. tam
canonistarū.27.q.i. ꝛ qui cle. vel vouen. q̄
theo.in.4.dis.38. Quid aūt sit votum sim
plex vel solēne. vide.j. Votū.i.§.8.
1 ¶ Utrū cōtrahēs post votū simplex peccet
mortaliter. R. f3m Gasp. Cal.in.d.c. rur
sus. q̄ aut q̄n cōtrahit h3 animū ɔsūmandi
matrimoniū ꝛ sic peccat mortalit̄ q2 facit ɔ
votuz.27.q.i in multis.⁊c. Aut nō habuit
animū ɔsūmādi sed religionē intrādi añ cō
sūmationē: ꝛ sic nō peccauit mortaliter ɔtra
hēdo: q2 in nullo facit cōtra votum: ꝛ sic cō
corda opi. cōtrarias.
2 ¶ Sed pone q̄ habēs votū simplex castita
tis cōtrahat: nūqd poterit cōsūmare sine pec
cato mortali. R. q̄ si cōtraxit aio nō consū
mandi s3 intrādi religionē: h̄ postq̄ cōtraxit
mutat ꝓpositū ꝛ alter exigit debitū q̄ reddē
do nō peccat mortaliter: q2 ad hoc tenet nec
mutādo ꝓpositū peccat mortaliter: q2 non
erat illud ꝓpositū firmatū sub voto: ꝛ sic po
terit eē q̄ pꝰ votū simplex castitatis q̄s ɔtra
hat mr̄imoniū ꝛ ɔsūmat sine pctō mortali.
secꝰ si fecisset votū religiōis: q2 l3 possit con
trahere sine mortali cū ꝓposito nō ɔsūmādi
nō tñ poterit ɔsūmare sine mortali pctō: q2
añ ɔsūmationē pōt illud implere: h̄ nō sic in
p̄fato casu: q2 in religiōe talis nō tenet intra
re: ꝛ nō intrās tenet reddere exactꝰ. nec ob.
c. v̄ginitatis.27.di. q2 intelligit de cōiūgē
te se carnali aio pꝰ votū. Aduerte hic. ꝛ i.§
p̄cedēti. q̄ si talis cōtrahēdo cū intentiōe in
trādi religionē: si videret q̄ illa cū q̄ ɔ̄hit no
tabilit̄ ledet: puta: q2 cū maiori difficultate
inueniet aliū virū nō credo euaderet mortale
nisi intēderet ei satisfacere ꝛ oīno teneretur
ei satisfacere de dāno.
¶ Utr̄ talis q̄ ɔ̄xitꝰ pꝰ votū simplex castitat̄
possit sil̄r exigē sine mortali pctō. R. gl.i.c.
agatosa.27.q.2.ꝛ in.c.q̄dē.ꝛ i.c. placet. de
ɔuer. cōiug. tenet q̄ nō: h̄ gl.i.c. si q̄s votuz.
27.q.i. recitat q̄sdā tenere q̄ solū p̄ma vice
peccat mortalit̄: h̄ nō postea q2 p mr̄imoniū
sequēs votū extinguit: vt no. ibidē i.c. de vi
duis. ꝛ seq̄t Hostien.in.d.c. rursus. ꝛ coiter
doc. ꝛ hāc opi. dicit Car.i.d.c. rursus. verio
rē de iure. S3 Jo.an. ꝛ coiter seq̄ntes i.d.
c. rursus. dicūt p̄mā opi. tutiorē: quā theo.
in.4.di.38. coiter seq̄ūt. posset tñ p̄dicta di
uersitas reduci ad cōcordiā: v3 vt p̄ma opi
nio habeat locū q̄n q̄s si nō peteret redderet
se nimis onerosū3 alteri pti: maxime si ille q̄
fecit votū sit vir: q2 sic petēdo ꝓpter istū re
spectū nō peccaret: ꝛ scda opi. loquat ꝛ intel
ligat q̄n quis solū petit ad satisfaciēdū suo
appetitui: vt sic nō possit petere sine peccato
mortali. Si quis tamē vellet simpliciter te
nere q̄ post cōsūmatū matrimoniū non pec
cet exigendo etiam ad satisfaciendū sibi: noli
eum cōdemnare de mortali: quia de iure nō
videtur minus vera q̄ secunda: licz sit tutiꝰ
non exigere si potest: q̄ si non potest abstine
re ab exigendo petat dispensationez ab epi
scopo vt possit exigere: ꝛ q̄ eps ex causa pos
sit dispēsare in hoc casu tenēt cōmuniter mo
derniores in.d.c. rursus. ꝛ causa legitima di
spēsandi est tale periculū: q2 difficile ē vt in
medijs vndis q̄s siti laboret. Nā ꝛ eps dispē
sat propter periculum fornicationis vt post

Tres linee cōsanguinitatis

votū simplex castitatꝪ q̇s ꝯtrahat: vt in. c. veniēs q̇ cle. vel vo. Itē cū incestuoso: vt no. gl. in sū ma. 33. q. 2. §. de penitētib⁹. q̄ ⁊ in isto casu.

¶ Utruz supradictus mortua vxore possit aliā accipere. R. ꝫm Hug. ⁊ Archi. 30. q. i. d̓ eo. ⁊. 33. q. 2. antiqui. ꝙ nō: q̄ votū nō erat ablatū ꝫ executio voti. de cōuer. ꝯiu. c. quidā Et idē dicit Archi. de vxore que ad p̄ceptū viri fregit vota abstinētie ⁊ huiusmodi: sed tu dic: vt. j. votū. i. §. i3.

¶ Sed pone ꝙ ambo q̇ fecerāt votū castitatꝪ simplex ꝯtrahāt simul: nūquid tenet matrimoniū. R. Io. 27. q. i. de viduis. tenet ꝙ nō: alij vero dicūt ꝙ imo tenet: ꝫ neuter poterit exigere: ⁊ hoc est veri⁹. Pa. vero dicit in. c. tua nos. de iureiu. ꝙ si suspitio est de incontinētia ꝙ ep̄s ex officio reintegrabit vt vterq̄ possit exigere: vt no. glo. in. c. nosce. 30. q. i. ⁊ in. c. qd̓ deo patri. 33. q. 5. ꝫ si sine dispensatione ꝯiungent̄. tenet Inno. in. d. c. dudū. de ꝯuer. ꝯiu. ꝙ ples nō erit legitima: q̄ nō est ampli⁹ matrimoniū quo ad exercitiū carnis Idē tenet glo. 8i. di. c. ministri. Idē dic si p⁹ ꝯtractū ambo fecerūt votū castitatis: vt no. Pa. in. c. charissim⁹. de ꝯuer. ꝯiu.

¶ Quid de illo q̇ post votuz simplex iurauit alicui de eā accipiendū. R. agat pniam de iuramēto: q̄ nō valet. c. rursus. q̇ cle. vel vo. Similiter nō tenet votū simplex post iuramentū prestitū de cōtrahendo. ꝫm Host. ⁊ Gof. nisi sit de religione intrāda: q̄ potest intrare religionē. c. cōmissū. de spon.

¶ Utrū habēs votū castitatis querēs an teneat matrimoniū si ꝯtrahat sit ei respondendum. R. quidā dicūt ꝙ nō: q̄ si dicat ꝙ sic dabit ei causā peccādi: si dixerit ꝙ nō mentietur. Alij aūt dicūt ꝙ pōt r̄ndere ꝙ tenebit: quia ⁊ papa hoc facit. Ego vero credo ꝙ potest r̄ndere ꝙ tenebit: dūmodo taliter grauet factū ꝙ nō sit imputandū r̄ndenti: ꝫ ei q̇ ex bono malū accipit: si postea ꝯtrahat: maxīe q̄n videt ꝙ votū nō seruat: q̄ nō video quō nō possim dicere facere volēti oīno maius malū ꝙ potius illo dimisso faciat min⁹. i3. di. nerui. cum similibus.

Impedimentū sextū dicit̄ cōsanguinitas que ē vinculū personaꝝ ab eodē stipite ascendentiū vel descendentiū carnali ꝓpagatione contractū ꝫm Host. in sūma eo. ti. hec cōsanguinitas habet tres lineas ꝫm cōiter doc. vna ascendentiū altera descendentiū: tertiā collateraliū. A prima quisq̄ trahit originē sicut pater: ⁊ auus: ꝓauus: attauus ⁊c̄. ⁊ idē dic d̓ matre: auia ⁊c̄. In secūda ꝑpetuatur memoria ⁊ genus: vt est fili⁹: nepos: ꝓnepos: abnepos: ⁊ sic similiter filia: neptis ⁊c̄. Tertia respicit illos qui nec ipsi a nobis: nec nos ab ipsis traximus originē: tn̄ ab eodē sāguine sūt ꝓpagati: vt duo fratres ⁊ eoꝝ filij q̇ patrueles dicūt̄ ⁊ filij prefatoꝝ: ⁊ idē in feminis: hec probant̄. 35. q. 4. c. i. ⁊ ꝑ totū. ff. d̓ gra. ⁊. l. i. ⁊. l. iu. ꝯsul. Habet etiā hec ꝯsanguinitas gradū qui describit̄ sic: Grad⁹ est habitudo distantiū ꝑsonaꝝ qua cognoscit̄ quota generationis distantia due ꝑsone distant inter se: ⁊ colligit̄ in. c. l̄ris. ⁊. c. quod dilectio de ꝯsang. ⁊ affi. Pro cui⁹ intelligētia no. 4. regulas. Prima ꝙ alit̄ cōputat̄ gradus collateraliū in linea de iure canonico: aliter de iure ciuili. Nā duo fratres siue frater ⁊ soror faciūt vnū gradū de iure canonico: ꝫ de iure ciuili faciūt duos. ⁊ id̓ in matrimonio attendimus ad ius canonicū. Rō hui⁹ diuersitatꝪ reddit̄. 35. q. 5. in. c. ad sedē. ⁊ ibi vide. Scd̓a regula ꝙ ꝑsona addita ꝑsone ꝑ carnis ꝓpagationē in linea ascendentiū vel descēdentiū addit gradū dēpto stipite q̇ id̓ demit̄: q̄ fili⁹ est de sanguine p̄ris ⁊ m̄ris vn̄ nō fit descēsus ꝑ duos gradus: ꝫ tm̄ ꝑ vnū de p̄re ad filiū: vel ecōuerso. Rō q̄ sicut vn⁹ nō est numer⁹ sed principiū numeri: sic hic. Itē si q̇s vult facere vnā fenestrā requirunt̄ necessario due colūne: sed si aliā vult addere sufficit vna sola: sic in ꝓposito. Tertia regula ē ꝙ in linea trāsuersali toto gradu ꝑsone descendentes a stipite distāt inter se: quoto distāt a stipite. vn̄ nepos ex vno filio: ⁊ ꝓnepos ex altero filio distāt a se in scd̓o gradu ex vna parte: ⁊ in tertio gradu ex altera parte. Quarta regula est ꝙ q̄n ꝑsone distāt inequaliter a stipite dꝫ cōputari ꝫm gradū magis remotū a stipite: vt q̄tum ille remotior distat a stipite: tātū intelligant̄ inter se distare. vt. c. vult. d̓ cōsan. ⁊ affi. Et si ꝯsuetudo eēt in patria ꝙ cōputatio inciperet a ꝓpinquiori: illa eēt ꝫuanda ꝓpt̄ scandalū: vt in. c. qd̓ dilectio. de ꝯsangui. ⁊ affi. Quod credo verū in ꝯhendo sed in ꝯtracto tene: vt dixi ꝙ a remotiori dꝫ fieri nisi ꝫm. j. dicā in impedimento. i7.

Grad⁹ q̄

Jus canonicum / ciuile

distātia

¶ Sed quero vsq; ad quẽ gradũ consangui
nitatis impedit matrimoniũ. R. q̄ de dicta
mine legis nature impeditur matrimoniũ fi
lij cũ matre ꝛ filie cũ p̄re. Gen. 2. Relinquet
hõ patrẽ ꝛ matrẽ ꝛ adherebit vxori: sꝫ mag
est cõtra ius naturale q̄ fili⁹ habeat matrẽ i
tali turpitudine vt subiectã: ꝛ ꝓpterea phs
8. de aı̃alibus narrat de camelo q̄ cuꝫ coop̄e
ruisset matrẽ post cognoscens interfecit ge
niatorẽ. Similiter de equo q̄ cũ cõcubuisset
cũ matre coop̄erta discoꝑtã cognoscẽs proie
cit se de alto ꝛ interfecit se. Ex dictamine leg
diuine ꝓhibent matrimonialit̄ copulari cõ
sanguinei in primo gradu ꝛ secundo in linea
inequali consanguinitatis ꝛ affinitatis: vt
patet leui. 18. Ex statuto legis ecclesiastice ꝓ
hibet matrimoniũ: vsq; ad quartũ gradũ in
clusiue. c. nõ debet. de ꝯsang. ꝛ affi. Hec ex Ri.
in quarto di. 40. Vñ cõtrahẽtes infra tales
gradus nulla longinquitate annoꝝ defendũ
tur quin sint incestuosi. d. c. nõ debet. Quidã
hãc ꝓhibitionẽ vsq; ad quartũ gradũ dicũt
veram in collateralib⁹: sed in descendentib⁹
tenẽt q̄ est ꝑpetua ꝓhibitio. Ratio quia ma
ior reuerẽtia debet parentib⁹ remotis q̄ pro
pinq̄s ꝛ huius opinionis est Ri. vbi. s. Pe.
Hug. Ho. ꝛ Azo. in. l. nemini. C. de nup. sꝫ
ego credo cũ Gofre. q̄ nõ sit ꝓhibitio etiaꝫ
in talib⁹ nisi vsq; ad quartũ gradũ: q2 cum
d. c. nõ debet. loquat̄ indistincte de ꝯsangui
nitate: nec nos distinguere debemus.
¶ Quid si duo cõtrahãt simul quoꝝ vn⁹ di
stat a stipite quinto gradu vel sexto: alter p̄
vel secũdo. R. q̄ matrimoniũ tenet: ꝛ q̄uis
Hosti. dicat veꝝ si alter sit in secũdo vel ter
tio: sꝫ nõ si sit in p̄: quia vna caro censent̄ cũ
stipite: tamen hoc non teneo nec alius doctor
hoc tenet: ꝛ ideo tene q̄ tenet matrimonium
vt etiam tenet Directoꝝ. Ex quo conclude
q̄ impetrans dispensationem a papa vt pos
sit contrahere in tertio vel quarto gradu cõ
sanguinitatis: q̄uis ex alio latere persona cũ
qua vult contrahere sit in scd̃o: nihilominus
valet dispẽsatio ꝺm Pa. in. c. q̄d dilectio: de
ꝯsan. ꝛ affi. q2 q̄uis dispẽsatio ꝯ ius sit stricte
interp̄tãda: tñ interp̄tari põt ꝺm dispositio
nẽ iuꝛ cõis: q̄d vult vt cõputatio fiat a gra
du remotiori ꝛ sic nõ erit subreptitia talis im
petratio: q̄uis non sit expressũ q̄ ex alia par
te erãt in scd̃o gradu ꝯiũcti. A fortiori pote
rit cũ talib⁹ dispẽsare ille cui generalit̄ ꝯcessa
est auctas dispẽsãdi in tertio vel in q̄rto gra
du vt patet. s. Dispensatio. §. 9. Et sic consu
luit Jo. cal. vt recitat. d. Jo. Anto. de sancto
georgio. in. d. c. q̄d dilectio.

Impedimentũ septimũ dr̄ cognatõ spi

ritualis que quidẽ est quedã ꝓximitas ꝑsona
rũ ꝓueniẽs ex sacr̄i datõe vel ad illud tẽtione
Nã sicut hõ per carnalẽ cognationeꝫ accipit
esse nature: ita in regeneratione accipit esse
gratie: ꝛ de hoc habet̄. 30. q. i. oẽs. de cognat.
spiri. c. vl. Vñ si talis cognatio p̄cedit matri
moniũ nõ solũ impedit: ſ dirimit post ꝯctuꝫ.
30. q. i. c. i. de cogna. spiri. c. veniens. Si ꝟo
sequit̄ nõ dirimit: sed impedit quo ad exacti
onem debiti carnalis si sine necessitate cõtra
hitur: vt. 30. q. i. ad limina. ꝛ sciẽter nõ per er
rorẽ. c. si vir. de cogna. spi. al's nõ ꝺm Tho.
in. 4. di. 42. Ber. ꝟo ꝛ Rodoñ. i. d. c. si vir.
videnť innuere: q̄ sciẽter sine necessitate ꝯtra
hens ipsã cognationẽ spiritualẽ põt etiã exi
gere: quia nullo iure inuenit̄ ꝓhibitũ. Hoc
idem tenet Car. ibideꝫ: sed tutius est petere
dispensationẽ ꝺm Pa. in. d. c. si vir. ꝛ Host.
quia glo. 30. q. i. i. c. nosce. ꝛ Jo. an. ꝛ. d. An.
in. d. c. si vir. tenẽt q̄ nõ põt exigere. ꝛ cũ ipsis
tenet sã. Tho. in. 4. di. 42. ꝛ potest ep̄s disp̄e
sare vt exigat ꝺm Pe. de pal. exactus tamen
reddere tenetur.
¶ Ex quib⁹ sacramẽtis contrahit̄ cognatio
spiritualis. R. q̄ ex tribus solũ. s. ex baptis
mo cõfirmatione: ꝛ cathecismo: vt no. in. 4.
sen. di. 4. ꝛ habet̄ in. c. q̄uis. de cogna. spiri.
li. 6. Attamẽ cognatio que cõtrahit̄ in ca
thecismo lꝫ impediat cõtrahendũ: nõ tñ diri
mit contractũ: de cogna. spi. c. ꝯtracto. ꝛ. 30. q. i
si quis filiastrã. ꝛ est claꝝ p. c. p cathecismuꝫ
de cogna. spi. li. 6. Et quid sit cathecism⁹: vi
de. s. Cathecismus.
¶ Qualiter cõputant̄ gradus in cognatiõe
spirituali. R. Pa. in Rica. e. ti. q̄ nõ habet
gradus sed habet tres sp̄es. Prima dr̄ pater
nitas q̄ est inter regeneratũ ꝛ regenerantẽ si
ue regenerãs ministret sacramentuꝫ: siue te
neat ad sacr̄m etiã si tenẽtes sint plures: vt i
c. q̄uis. eo. ti. li. 6. Secũda est cõpaternitas
que est inter regenerantẽ ministrantẽ vel te
nentẽ seu tenẽtes ad ad sacramentũ ꝛ genito
res regenerati ꝛ ministrãs vel tenẽtes si sunt

ꝯiugati ⁊ ꝯsūmauerit matrimoniū trāsmit
tūt hāc cōpaternitatē etiā ad vxorē siue vix
ita ꝙ vxor cognita vel vir efficit̄ cōpater ge
nitoꝝ leuati ab altero eoꝝ: eo. ti. c. Martinus
⁊ li. 6. e. ti. c. nec dū. ⁊. 30. q. 4. si q̇s. sec⁹ si vx
or nō eēt cognita. 30. q. 4. post vxoris. Ideo
successiue q̇s pōt hr̄e duas cōmatres vxores
Tertia spūs dr̄ fraternitas q̄ ꝯhit̄ int̄ regene
ratū ⁊ filios regenerātis ministrantis vel te
nētis ad sacr̄m. 30. q. 3. pictatiū. ⁊ eo. ti. ex lit
teris: siue sint nati an̄ hāc cōpaternitatē siue
p⁹. e. ti. c. tua nos. Filij v̄o quoꝝ neutro ad cō
paternitatē est deuentū possūt int̄ se libere ꝯ
trahere: nisi ꝯsuetudo ꝯtrariū haberet q̄ scandalū
generaret: ꝯtractū tn̄ teneret: vt cōius tenea
tur in. c. vtrū. e. ti. nisi esset talis ꝯsuetudo:
de q̄. j. dicā q̄ dirimit. Impedimento. 17.
¶ Utrū filius vxoris ex altero viro sit frat̄ spi
ritualis filij spūalis mariti dicte vxoris pri⁹
cognite anteq̄ꝫ teneret vir ei⁹ dictū filiū. R̄
Ge. i. c. i. de cog. spi. li. 6. dicit ꝙ. v. Anto.
tenet ꝯtrariū: q: nō repit̄ expressū. Ipse v̄o Ge.
videt̄ tenere ꝯtrariū q̇d tenēdū ē an̄ factū ſ post
tene opinionē p̄mā p ratione de qua in se. §.
¶ Utrū pater spūalis licite possit ꝯtrahere cū
sorore carnali filij spiritual'. R̄. ꝙ sic ⁊ etiaꝫ
cum eius filia ⁊ etiā cum filia spirituali sui fi
lij carnalis: quia lꝫ cognatio spiritualis a pa
tre in filiū transeat nō tamē econuerso. Un̄
nō habet ramos ⁊ cum edictuꝫ de matrimo
nio sit ꝓhibitoriū: de spōn. c. cuꝫ apud. 20. q.
3. §. si quis. ⁊. c. se. Ideo nō egredie̊t ꝑsonas
expressas que in sūma sunt. 10. in baptismo:
⁊ similiter dicas decē in cōfirmatione: vt pa
tet in. c. 3. eo. ti. li. 6. ⁊ per totū ti. decretaliuꝫ
eo. ti. ⁊ sunt cōbinate. Prime sūt inter bapti
çatū ⁊ leuantē. Secunde inter leuantē ⁊ pa
rentes leuati. Tertie inter baptiçatū ⁊ filios
leuantis. Quarte inter leuantē ⁊ vxorē pri⁹
cognitā leuantis. Quinte inter vxorē prius
cognitā leuantis ⁊ parentes leuati.
¶ Sed nūquid extendet̄ ad filios illegitios
leuātis ad filiū leuatū. R̄. Pa. in. c. Marti
nus. eo. ti. ꝙ sic: ſm cōiter doc. tex. est. c. fi. e.
ti. ⁊ 30. q. 3. in sūma. etiā ad spurios.
¶ Nūquid etiā ad filios adoptiuos. R̄. ꝙ
nō vt tenet glo. in. §. q̇d aūt. 30. q. 3.
¶ An extendat̄ ad fornicarie cognitā sicut
ad vxorē cognitā. R̄. ſm Archi. ⁊ Jo. and.
i. c. i. e. li. 6. ꝙ nō. ⁊ dicit Pa. in. d. c. martin⁹

ꝙ est cōmunis opinio: ⁊ ideo eam tene quaꝫ
etiam tenet Ricar. in. 4. di. 42. nec cures de
opinione contraria.
¶ Querit̄ an vir ⁊ vxor in matrimonio con 8
sūmato cōmunicēt sibi passiones spirituales
sicut actiōes. R̄. Pa. in. d. c. Martinus. ꝙ
nō: vnde filius ex altero conceptus si teneat̄
ad baptismū nō efficitur leuans ipsum: nisi
solū cōpater illius cuius est filius nō alteri⁹
q̄uis in matrimonio sit ei coniūctus. 30. q. 3.
si quis ex vno. ⁊ glo. in. c. i. eo ti. li. 6.
¶ Utrū vir ⁊ mulier qui simul leuauerūt 9
vnū filiū possint simul cōtrahere. R̄. ſm In
no. ꝙ sic: ⁊ facit tex. cum glo. 30. q. 4. c. fi. Et
sic patet ꝙ vir ⁊ vxor simul vnū leuare pn̄t:
lꝫ non sit honestum.
¶ Utrū non baptiçatus leuans vel bapti 10
çans aliqueꝫ contrahat hanc cognationem.
R̄. ſm Ricar. vbi. s. ⁊ Tho. ⁊ Pe. ꝙ nō: q:
omniū cognationū spiritualiū que per sacra
mentū contrahunt̄ ⁊ omniū sacramentoꝝ
baptism⁹ est fundamētū: vt in. c. i. de presb.
nō bapti. Glo. tamē in. c. in baptismate. de
conse. di. 4. tenet ꝙ licꝫ suscipiēs non efficia
tur cōpater. fit tamen baptiçans q̄uis nō sit
baptiçatus. Et placet mihi quia cuꝫ non pos
sit dici quin sit pater illius quem baptiçauit
ergo erit compater. secus in suscipiēte: quia
ex quo nō potest esse pater suscepti per dictū
c. in baptismate. ergo nō erit compater. Se
cus in cognatione spirituali passiua ſm glo.
in. c. i. 30. q. i. q: si quis tenet filiū non bapti
çati vel tenens filium alicuius baptiçati effi
citur compater patris filij leuati ⁊ alteri⁹ cō
iugis illius christiani: lꝫ nō sit baptiçata: cō
cordat Alber. Item dic ꝙ baptiçatus licꝫ
non confirmatus tenens in cōfirmatione nō
contrahit compaternitatem: vt. s. Confir
matio. §. ij.
¶ Utrū non tangens sed simulans se tange 11
re ⁊ respondens cuꝫ alijs patrinis efficiatur
cōpater. R̄. ꝙ nō nisi tāgat: vel tenēdo dum
baptiçatur: vel leuando de sacro fonte: vl' te
nēdo ad cōfirmationē. hoc sequit̄. Jo. an. in
regula q̄ p aliū. de re. iur. li. 6. facit. c. de his.
c. ad limina. 30. q. i. ⁊ Archi. in. c. i. e. ti. li. 6
allegat. c. i. ⁊. c. omnes. 30. q. i.
¶ Quid si teneat et non respondet per hoc 12
intendens non effici cōpater. Respondeo ſꝫ
Rodoñ. ꝙ nihilominus efficitur quia re

sponsio non est de substantia: sed tactus: seu tentio vel leuatio. Et quis aliqui teneant q necessario requirunt verba: alij q saltez signa pverbis: vt recitat Ge.in.c. ne dñ. e. ti.li.6. tu tñ tene q tactus et leuatio sunt satz signa equipollentia pro verbis.

13 ¶ Quid si nõ tangit puer sed linteũ solũ in q puer est inuolutus. R. Archi.in.c. quis de cogna.spi.li.6. q nihilomin9 cõtrahit cõpaternitas sm Hu. Idem tenet Joan.an. et no. Archi.30.q.4.c.fi. et satis videt facere tex. i.d.c. quis in vo accesserint. Pe. de pal. videtur tenere q requirat tactus.

14 ¶ Utrũ ista cõpaternitas possit ptrahi per procuratorẽ. Marsilius et Card. vt recitat Pa.in.c. veniẽs.eo.ti. tenẽt q sic. Joã.an. et Archi. vbi.s. tenent q nõ. Sed mihi placet opinio Pa. vt ante ptractũ matrimoniũ teneatur q ibi est cognatio spũalis post pctuz tenẽda est alia opinio.s. q nõ ptrahatur. Et idem dic in vniuersitate an possit ptrahere similiter hãc cognationẽ per pcuratorẽ q añ factũ sic vt singuli de vniuersitate sint cõpatres: quia dispositio pcepta in vniuersitate resoluit vt pcernat singulos de ipsa si act9 non cadit in vniuersitate vt res non pereat. facit tex. in.c. si sentẽtia. de sen. ex.li.6. et glo. in.c. romana. in.§. in vniuersitatẽ. de sen. exc.li.6 sed post factũ tene cũ Fede. psilio.15. q nõ pot pbi q2 nõ hz aiam et nõ est bapticata.

15 ¶ Sed nũquid procurator erit ipse cõpat in casu quo nõ possit ptrahi per procuratorẽ R. Jo.an. vbi.s. tenet q sic: quia lz nõ intẽderet obligari: tamẽ quia reinteruenit. et iõ etiã extra quod agit nascit obligatio: vt.l. si is qui in fi.ff.como. Sed ptrariũ tenet Fed. psilio.15. et eam veriorẽ credit Pa.in.d.c. veniens. facit qd no. Pe. de ancha. qui dicit q tenẽs filiũ alteri9 quẽ credebat filiũ vni9 cuz quo intẽdebat cõpaternitatẽ phere non pbit cõpaternitatẽ cũ nõ sit fili9 illi9. Et iõ dic añ ptractũ ver qd dicit Jo.an. et post ptractum veram opinionẽ. Fede.

16 ¶ Utrũ baptizans vel confirmans efficiat cõpater. R. olim fuit dubiũ: hodie clarũ in c.i.eo.ti.li.6. Unde quicũq baptizat siue in necessitate: siue habeat voluntatẽ ptrahendi cõpaternitatẽ siue nõ. dũmodo baptizet efficit cõpater siue sit masculus vel femina. Nec obstat.l. consensu. et.l. in omnibus negocijs.ff. de actio. et obli. quia habent veritatẽ quando nihil voluntarie fit: sed hic lz nolit esse cõpater: tamẽ vult baptizare vel tenere: et ideo cõtrahit. facit.d.l. si is qui. in fi. quia qui vult principale necessario vult et accessoriũ. Nec ob. qd dictũ ẽ de pcuratore sm opi. Fede. q2 pcurator nõ tenet noie suo ideo nõ vult nec principale nec accessoriũ.

¶ Utrũ spirituales filij possint iter se ptrahere. R. q sic: et etiã cũ adoptiuis: vt no.in.c. vnico. de cogna.lega.

¶ Utrũ pater possit tenere filiũ illi9 qui tenuit suũ. R. Pa.in.c. sup. e.ti. q sic: q2 non est prohibitum.

¶ Utrũ episcopus possit dispẽsare vt sint plures qui teneant ad baptismũ vel confirmationem. R. q sic sm dñicum de sancto Geor. in.d.c. quis.

¶ Sed nunquid peccent pluers tenentes: puta duo vel tres sine episcopi dispẽsatiõe. R. si sm morẽ patrie cõmuniter tenent vidẽtur excusari a peccato sm Joan.and. et Arch. in d.c. quis.

¶ Quid de bapticato in domo per necessitatem vel alio respectu: et postea in ecclesia solẽniter. R. Tancre. tenet vt recitat glo. 68. di.§. quod pro. q si quis miles bapticaretur miles suscipit sacramentũ: aliter nõ fieret iniuria sacramẽto: de conse. di.4. ostenditur. Hoc idem videt tenere glo. in.c.z.d aposta. Sed tu tene cum glo. in.d.§. quod pro q nõ est veruz: quia nõ imprimit nouus charact. Et sic tenẽdo pclude q solum cõpaternitas ptrahet p illos q tenuerũt in domo et nõ per alios q tenuerũt in ecclesia: nisi forte illa que contrahit per cathecismũ si in domo non fuit cathecicatus: sed hec vt dixi nõ dirimit matrimoniũ post contractũ.

Impedimentũ octauũ dicit cognatio legalis que est ppinquitas personarũ ex adoptione proueniens.

¶ Quot sũt ei9 species. R. tres. Una ẽ qsi descendentiũ: que est inter adoptantẽ et filiã adoptatã: vt in.c. vnico d cogna.le. Secũda species est quasi collateraliũ que est inter liberos naturales adoptantis q sũt in ei9 ptãte et adoptatũ.l. qui in adoptionẽ.ff. de adopt.

Item inter duos filios: filioꝝ adoptiuoꝝ
ſm glo. in. d. c. vnico. insti. de nup. §. species
aũt. Tertia species est quasi affinitas que ẽ
inter adoptatũ ⁊ vxorẽ adoptantis: ⁊ ecõuer
so inter vxorẽ adoptati ⁊ adoptantez: ſ; non
inter patrẽ adoptantẽ ⁊ matrẽ adoptati ſm
Tho. ⁊ Pe.
¶ Utrũ hec cognatio legalis impediat matri
moniũ ꝯtrahendũ ⁊ dirimat ꝯtractum. R. ſm
Hu. ⁊ Ricar. in. 4. di. 42. Joã. de lig. ⁊ glo.
⁊ Pa. in. c. vnico. de cogna. lega. ꝙ sic: q: di
cit adoptione durante nuptie nõ possunt int̃
eos ꝯsistere. ad idẽ in. c. i. ⁊ in. c. ꝑ adoptionẽ.
30. q. 3. Jo. an. ⁊ Spe. tenẽt ꝙ nõ dirimat: s;
impediat. Aduerte tñ ꝙ ꝑma species ⁊ tertia
semper impediũt ſ; secũda nõ nisi ad tempus
idest q̃diu sunt in eiusdẽ patris potestate: ſ;
ea soluta vel morte vel emãcipatiõe filij ado
ptiui vel naturalis vel alio mõ quo adoptio
habet solui nõ prestat impedimentũ. hoc pȝ
insti. de nup. §. i. 2. ⁊. 3. ⁊ eo. ti. c. vnico. ⁊. 30
q. 3. ita diligere debet homo.
¶ Utrũ cognatio legalis transeat ad nepo
tem. s. filiũ filij adoptiui. R. ꝙ sic. nec tñ hec
cognatio habet gradus: quia in eodem gra
du attinet pater filio ⁊ nepoti.
¶ Utrũ filius q̇ nõ trãsit in potestatẽ patri
adoptãtis possit ꝯ̃here cũ filia nãli adoptan
tis que est in ei⁹ potestate: vel ecõuerso. R.
Hug. 30. q. 3. in prin. Host. ⁊ Inno. tenẽt ꝙ
sic: s; ſm Pa. in. d. c. vnico. ⁊ glo. in. d. §. q͛
aũt. ⁊ cõiter doc. tenẽt ꝙ s; non transeat i po
testatẽ adoptãtis: tñ impedit̃ ne ꝯ̃here possit
cum naturali. q: ꝑ adoptionẽ acquirũt̃ que
dam iura q̃ ꝑ emãcipationẽ dissoluunt̃. l. pe.
C. de adop. ⁊ ius canonicũ indistincte tenet
⁊ loquit̃ de adoptato non de arrogato. Ideo
idẽ ius ⁊ sic patet ꝙ ẽt fili⁹ illegitim⁹ q̇ nõ est
in potestate patris non potest contrahere cũ
filia adoptiua patris.
¶ Utrũ filius naturalis arrogãtis possit cõ
trahere cum filia filie adoptiue. R. ꝙ sic: q:
cum mulier neminẽ habeat in sua ptãte ei⁹
filia nõ potest trãsire in potestatez arrogato
ris matris: ⁊ ideo nulla cognatio inest inter
eos. ff. de adop. l. si pater. Sec⁹ esset in filia fi
lij arrogati q̃ in ei⁹ ptãte erat qñ fuit arroga
t⁹ q: ꝯ̃here nõ posset cum ea ſm Host.
¶ Utꝝ filij adoptiui possint ꝯ̃here int̃ se. R.
ꝙ sic: sicut no. Hug. 30. q. 3. ita diligere. sed
Host. nõ admittit in arrogatis q̃diu sunt i
potestate adoptantis: sed in adoptiuis sic.

Impedimentũ. 9. dicit̃ cri
minis: naz
quedã sunt crimina q̃ impediũt matrimoni
um ꝯ̃hendũ de rigore iuris: s; nõ dirimũt cõ
tractũ. Et sex no. in glo. c. q̇ ꝑ̃sbyteꝝ. de pe.
⁊ re. ⁊ in glo. 33. q. 2. in. §. de penitẽtib⁹. Pri
mũ est incestus: de q̃ dic vt. s̃. incestus. Se
cundũ vxoricidiũ. Tertiũ raptus spõse alte
rius. Quartũ leuatio ꝓprij filij maliciose fa
cta de sacro fonte. Quintũ ꝑ̃sbytericidium.
Sextũ acceptio monialis in vxorẽ. Septimũ
de solẽniter penitẽtib⁹: ſ; tñ ep̃s posset dispen
sare rõne iuuentutis. 33. q. 2. antiq̇. Sed tu
dic ꝙ sufficit licẽtia ꝓprij sacerdotis: imo de
cõsuetudine nõ seruat̃ iste rigor: vt petat̃ dis
pensatio ſm Ray. ⁊ Rodoñ. Uñ Jo. in. c. in
adolescẽtia. 33. q. 2. tenet ꝙ iuuenis icestuo
sus sine dispensatione pt̃ ꝯ̃here: s; non senex
⁊ tuti⁹ tñ est petere dispensationẽ q̃uis etiã
nõ esset condẽnandus si nõ peteret: ꝺ quo dic
vt. s̃. Incestus. §. 3. ⁊. 4.
¶ Que sunt crimina q̃ impediũt ꝯ̃hendũ et
dirimũt contractũ. R. ꝙ sunt duo. Primũ
cũ q̇s viuẽte vxore ꝓpria ꝯ̃xit ꝑ ṽba de p̃nti
cum alia: vel ecõuerso vxor cũ alio vel fidez
de ꝯ̃hendo dedit: ⁊ ad quodlibet istoꝝ secutũ
sit adulteriũ: vt in. c. fi. de eo q̇ duxit quam
pol. ꝑ adul. 31. q. i. relatũ. Aduerte ꝙ ad hoc
q ꝺ quodlibet istoꝝ sit impedimentũ requirit̃
Primo ꝙ vterq; sciat ꝙ alter eoꝝ habet con
iugem: q: si cũ ignorãte aliq̇s ꝯ̃heret posset
esse matrimoniũ inter eos post mortẽ vxoris
prime vt est casus in. c. i. eo. ti. Quod limitat
Pa. ibidẽ si superinducta fuit ignorãs toto
tp̃e vite vxoris. ⁊ dr̃ ignorans q̃diu non ha
buit certitudinẽ vel ꝓbabilẽ opinionẽ: vt in
c. inq̇sitioni. de sen. excõ. al's si certiorata de vi
ta ꝑme vxoris ꝑmitteret se cognosci nõ possz
inter eos esse matrimoniũ. d. c. fi. ⁊ sequunt̃
cõiter doc. ⁊ idẽ dic ꝑ oĩa qñ data fide sequi
tur adulteriũ q: parificant̃. d. c. fi. Secũdo
requirit̃ ꝙ sit fides data de ea accipiẽda: vel
eam de facto acceperit in vxorẽ: q: si fides da
ta nõ fuisset ꝺ ea accipiẽda i vxorẽ nõ essz im
pedimentũ. Et aduerte ꝙ aliq̇ volunt: vt po
nit Rica. in. 4. di. 35. ꝙ si solũ nude ꝓmisit
ꝙ nõ erit impedimentũ. sed oportet sit fides
data vel iuramentũ int̃positũ: ſ; mag̃ credo

ꝙ etiā ex nuda ꝓmissione oriaꝛ istud impedimentū: maxime ante factū. Tertio requiriꝛ ꝙ post matrimoniū contractū vel fidē datā ſequaꝛ adulteriū: q2 ſolū adulteriū sine cōtractu vel datione fidei nō inducit illud impedimentū: nec cōtractio seu datio fidei sine adulterio. vt. c. significasti. eo. tit. 31. q. i. c. i. Quarto requiriꝛ ꝙ matrimoniū primū ēēt validū: q2 si prima vxor nō erat legitima nō erit impedimentū: vt in. d. c. significauit: lȝ dederit fidē cū adulterio: ⁊ sufficit ꝙ primū matrimoniū sit ꝯtractū p̄ vba de p̄nti: lȝ nō sit ꝯsumatū: ⁊ etiāsi esset separatū q̄ ad thorū vt in. c. significauit. ⁊. c. ex litteraꝝ. eo. tit.

2 ¶ Sed qd̄ si qs dedit fidē vni mulieri viuēte ꝓpria: sine copula tñ: ⁊ postea mortua vxore accepit tertiā. Et ista tertia viuēte cognouit illā: cui dederat fidē p̄mo. R. ſm Jo. an. in. c. si qs. c. ti. ꝙ nō poterit mortua tertia eā habere in vxorē: quia ꝯstāte legitimo matrimonio dedit fidē: ⁊ cognouit nec matrimonium intermediū hȝ remouere impedimentū. Facit. c. in scripturis. 8. q. i. ⁊. l. singularia. ff. si cer. pe. Sed Gaspar calderini tenet contrariū: ⁊ sequiꝛ Pa. in. d. c. si quis. quia per ipsum videtur recessisse a fide illi data: ⁊ p̄ ꝯsequens nunc reperiꝛ solū adulteriū quod nō habet impedire. d. c. significasti. ⁊ hec tenenda post factū: sed ante illa Jo. an.

3 ¶ Utrū cōtrahens cum vna de facto viuente eius vxore qua mortua ꝯtrahit cū tertia licite possit stare cū ea. R. ſm glo. que communiter placet doctorib⁹ in. c. i. eo. ti. ꝙ sic: si cum ista tertia mortua p̄ma vxore contraxit anteq̄ ꝯsentiret tacite vel expresse cū illa cū q̄ d̄ facto tenebat quia matrimoniū nullū erat lȝ etiā illa esset ignorās viuente p̄ma: tamē anteq̄ cum alia cōtrahat cōpellendus est cuȝ ea cōtrahere si ignorabat eū habere vxorem ſȝ ipsa nō ⁊ si cū plurib⁹ inscijs cōtraxerat locus erit gratificationi ſm Hosti.

4 ¶ Pone ꝙ quidā ꝓmittit fidē Berte ꝙ si sibi ꝯsentiet: post mortē sue vxoris accipiet ī vxorē illā quā sibi cōsanguinea Berte cōsulet que ꝯsanguinea cōsulit ꝙ accipiat Bertam. R. ſm Astē. ꝙ si talis Berta vel ille qui ꝓmisit probabiliter credebat ꝙ ꝯsuleret de Berta: sic non poterit esse matrimonium inter eos: quia esset in fraudē. Si tñ q̄ fidē dedit aut Berta hoc non extimabant: ſȝ de alia q̄ ipsi Berte esset grata ⁊ huiusmodi: sic poterit eā Bertaȝ habere post mortē sue vxoris ſm ꝯsiliū eius consanguinee.

¶ Secundū crimē est cum quis machinat⁹ est in mortē alicui⁹ vt possit in virū vel vxorē alteꝝ habere. Pro cuius intelligētia. aduerte p̄mo ꝙ si adulteriū nō interuenit oportet ꝙ ambo. s. vxoratus ⁊ illa quā vult habere in vxorē sint machinati in mortē alteri⁹: et ꝙ mors sequaꝛ cū effectu. Aliter si vnus solū machinat⁹ fuisset mortē cū effectu alteri⁹ nō esset impedimentū q̄n illū habere posset ꝓpꝫ quē habendū mortē alteri⁹ ꝓcurauit: vt not. Jo. an. ⁊ sequiꝛ Pa. i. c. sup hoc. eo. ti. lȝ hoc. varie loquanꝛ in. c. i. de ꝯuersi. infide. Si ꝟo adulteriū interuenit sufficit machinatio vnius tñ cū effectu vt sit istud impedimentū. facit. c. si qs viuēte. 31. q. i. Et sic itellige. d. c. super hoc. Sed si effectus homicidij nō interuenit: machinatio etiā cū adulterio nō inducit istud i p̄edimentū: vt no. Jo. an. in. d. c. sup h.

¶ Suppone ꝙ interfecit alterū: lȝ nō ea intētione vt alteꝝ haberet in coniugē sed ob causam aliā. R. ꝙ impedimentū istud non erit ſm Ber. ⁊ Host. in. d. c. super hoc. Idē dic vt s̄. p oīa. si homicidiū mādauit vel consuluit ⁊ sequutum est.

¶ Quid si ratū habuit. R. ꝙ si nō sit operatus aliqd vt occideret: ratihabitio nō iducit istud impedimentū: siue sit factū homicidiū noīe suo siue nō: ſȝ glo. in. c. si qs viuēte. 31. q. i. ⁊ glo. in. c. i. de ꝯuer. infi. Uin. ⁊ Jo. an. ⁊ Pa. i. d. c. i. quia edictū de matrimonio est prohibitoriū. c. cum apud. de spon.

¶ Quid si alter coꝝ q̄ machinati sunt sit infidelis. R. ꝙ nihilomin⁹ ꝯuersus nō poterit eam habere: ꝓ qua habēda virū eius occidit: ar. d. c. i. de conuer. infide.

¶ Quid si habēs vxorē cōmittit adulteriū cū Berta ⁊ sibi dicit: si nō haberē vxorē acciperē te in vxorē: postea interficit vxorē. non tñ eo ꝓposito vt Bertam accipiat. R. Gaspar calde. ⁊ recitat. d. An. de sācto Georgio in. d. c. sup hoc. ꝙ poterit Bertā accipere in vxorē: q2 nec hic ē fidei datio p̄ vba ꝓmissa: nec homicidiū fecit eo ꝓposito: nec adulteriū cū dicta machinatione. Sed Car. ipsū reprobat dicēdo ꝙ nō teneret matrimoniū cū dicta Berta: q2 nō attendiꝛ q̄n adulterium interuenit: an machinatio interuenerit

ex ꝓposito habēdi eā an nō. Et istud tene añ factū: sed post factū tenerē opinionē Cald. que est verior de iure.

Impedimentū decimū dicit cultus disparitas. Nam null⁹ fidelis: siue baptiçatus pōt ɔ̄hēre cū nō baptiçata etiā si sit cathecumina: nec simpliciter: nec sub ɔditōe ɔuertēdi ad fidē: ꝛ si ɔtrahit matrimoniū nullū est. 28. q. i. c. caue. ꝛ. c. cū nō oportet. ꝛ ibi notat Hu. Spōsalia vero sub ɔditiōe si ɔuertat̄ bn̄ valent. Vn̄ q̄uis nō baptiçatus crederet oēs articulos fidei: tn̄ matrimoniū ɔtractū cū tali a baptiçato nō tenet: vt. d. c. caue.

¶ Utrū matrimoniū possit eē inter infideles. R. q sic. vt patet i. c. gaudem⁹. de diuor. vn̄ si infideles ɔuertant̄ pn̄t stare in matrimonio ɔ̄cto s̄m ritus eoꝝ nisi fuerit ɔtractū in gradib⁹ diuina lege ꝓhibitis: de quib⁹ habes s. Impedimentū. 6. Dicit tn̄ Pe. in. 4. dis. 39. q posset esse q eoꝝ matrimoniū. nō eēt cōtra legē nature nec diuinā: ꝛ tn̄ nō teneret puta q2 esset contractū ɔtra eoꝝ statuta ipm annullantia: q2 si nihil possūt talia statuta ɔ̄ matrimoniū inq̄tū sacramentū ē pn̄t tn̄ inq̄tum est fed⁹ humanū sicut solū est in infidelib⁹: ꝛ id̄ si ɔuerterent̄ tales oporteret q denuo contraherent quod nota pro limitatione. d. c. gaudemus.

¶ Utꝝ matrimoniū infideliū excuset actū ɔiugalē. R. s̄m scm̄ Bo. in. 4. di. 39. q sic quo ad culpā ꝛ ɔsequēter penā si affectio libidinosa nō īterueniat: nō tn̄ acquirūt palmā q2 nulla dat̄ eis gr̄a ꝓpter defectū fidei.

¶ Utꝝ infidelis ɔuertēs se ad fidē possit vxore dimissa aliā fidelē accipere. R. Pa. in. c. q̄to de diuor. q eo ipso q alt̄ ɔiugū nō vult cohabitare fideli ɔuerso: vel si vult cohabitare nō sine iniuria creatoris vel sine peccato dissoluit̄ matrimoniū ī infidelitate ɔtractū ꝛ pōt ɔ̄hēre cū alia fideli: nec oportet iudex statuat tēpus: s3 sufficit clare ꝑpēdat q non vult ei cohabitare s̄m Pa. in. c. gaudem⁹ de diuor. Si vero vult cohabitare sine ei⁹ inductiōe ad malū vel sine ī pctō sic nō pōt cū alia ɔ̄hēre infideli viuēte s3 nō tenet̄ cohabitare cū ea si nō vult ɔuerti. 28. q. 2. si infidelis. No. Ri. in. 4. di. 39. Si tn̄ anteq̄ aliā acciperet p verba de p̄nti ɔuertat̄ illa que prius erat obstinata tenet̄ eā accipere: nec aliā poterit ducere: vt no. cōiter theo. in. 4. di. 39.

¶ Quid si infidelis habeat plures vxores. 4
R. q illa cum qua primo cōtraxit eius erit:
ꝛ si simul duas accepiss3 sic nulla erit ei⁹ vxor
nisi vna illarū habuisset impedimētū quo eā
accipe nō potuisset: q2 tūc alia esset ei⁹ vxor.
¶ Quid de vxore que repudiata alteri nup- 5
sit. R. q vir nō poterit ei obijcere fornicatio
nē: s3 tenet̄ si vult ei cohabitare sine peccato
eam accipere si vult vxorē habere aut saltē
continere. d. c. gaudemus. in glo.
¶ Utrū vir cōuersus possit intrare religio 6
nem vxore volente ei cohabitare. R. q sic s̄3
Hugo. in. d. c. si infidelis. Si vero conuersiōis
eius sit aliqua spes nō debet intrare s̄m scm̄
Tho. in. 4. di. 39. q si nō est spes conuersio-
nis potest intrare prius vxore requisita de
conuersione.
¶ Utrū vno coniugū ad infidelitatē reuer 7
so dissoluat̄ matrimoniū contractū inter in
fideles. R. q nō. c. quesiuit de diuor. vn̄ In
no. in. c. quāto de diuor. dicit q sacramentū
fidei. i. baptism⁹ ratū efficit ɔiugij sacr̄m.
¶ Quid si fidelis contrahat cū heretica vel 8
scismatica. R. q tenet matrimoniū s̄m cōi-
ter theo. in. 4. di. 39.
¶ Utrū mulier cōuersa ad fidē gaudeat ꝓ- 9
uilegio dotiū i. l. assiduis. C. q̄ poti. i pigno.
habeant̄. R. Pa. in. c. ex. de diuor. q sic alle
gat multa.
¶ Quē d3 seq̄ ꝓles infidelis. R. si ē adult⁹ 10
sequat̄ quē voluerit si aūt minor cū sal⁹ ei⁹ de
pendeat a parētib⁹ d3 seq̄ fidelē: vt ꝓbat̄ in
c. ex litteris. de ɔuer. infide.

Impedimentū .ij. dr̄ met⁹ seu coactionis qd̄ impedit ꝛ dirimit matrimoniū ex ipso ɔ̄ctū. c. cū locū. de spōsa. Sciendū tn̄ q duplex ē coactio de q̄ in. l. i. ff. qd̄ me. cā. s. absoluta p vim: vtputa cū q̄s capit̄ ligat̄: ꝛ h̄ nō pōt cadere in ɔsensū sed bn̄ in copulā carnalē vnde in casu quo copula faceret matrimonium sic coacta copula non facit: argu. 50. di. presbyteros. de spon. veniēs. el. 2. 31. q. 2. c. i. ꝛ. 2. Quedā est coactio conditionalis. s. coactio per metū: vnde si metus sit iustus vt ille qui potest cadere in cōstantē. s. mulierē quo ad mulieres q̄s minor metus excusat. vt no. glo. in. d. c. cū locū. vel viꝝ q̄ ad viros. Ideo tex. in. c. cōsultationi de spon. ꝓpter hoc dicit

metus q̇ possit cadere in cōstantē: sic matrimoniū tali metu ɔtractū ipso iure est nullū vt tenet glo. in. c. veniēs. el ꝓ. de sponsa. ⁊ cōiṫ doc. secus si ɔ̄hab̄ ex minori metu q₂ sic ɔtractū tȝ: ⁊ de h̄ vide ⁊ dic vt. ĵ. met⁹. §. 7. ⁊. 8.

1 ¶ Quid si ratificet̄ p sequentē ɔsensū tacitum matrimoniū metu ɔ̄ctū. ℞. ꝙ matrimoniū erit verꝫ si alter ꝑseuerat in pristino cōsensu libero q₂ lȝ ɔsensus tacitus p se nō sufficiat ad matrimoniū contrahendū sufficit tñ cū expressione exteriori que p̄cessit ẜm Rica. in. 4. di. 29. quod notabis.

2 ¶ Quid si matrimoniū metu ɔtractū cōfirmetur iuramento. ℞. magis ꝓbabiliter ẜm Ri. in. 4. di. 29. ꝙ nō tenet q₂ qȯ nō ē nō pōt ratificari: ⁊ de h̄ dic vt. s̄. Juramētū. 5. §. 9.

3 ¶ Utrꝫ p culpā sequentē ratificet̄. ℞. ꝙ nō nisi ɔsentiat in matrimoniū: lȝ p̄sumat̄ ɔsensisse si nō reclamat si pōt ẜm Pe. i. 4. di. 29.

4 ¶ Quid si metus mortis carceris: ⁊ huiusmodi q̇ pñt cadere in constantē nō inferatur ꝑsone q̄ hȝ ɔ̄here h̄ ei⁹ filijs vel filiab⁹. ℞. ꝙ nihilominus reddit matrimoniū nullū ẜm Ri. vbi. s̄. Naȝ idem iudiciū fit de metu qui infert̄ ꝑsone ꝓprie cū eo q̇ infert̄ ꝑsone filij ⁊ vxoris: ⁊ huiusmodi.

Impedimentū. 12. dr̄ ordinis.

vñ aduerte ꝙ si q̇s post susceptionē ordinis sacri. s. sacerdotij: diaconi aut subdiaconi ɔ̄hit matrimoniū dirimit̄: vt in. c. vnico de voto. li. 6. ⁊ est excōicatus ipso facto: vt in cle. eos de ɔsang. ⁊ affi. Si ꝟo ɔ̄hit post susceptionē minorꝝ ordinū nō dirimit̄: h̄ in officijs non ministrāt si sunt cl'ici occidentales: ⁊ bñficia nō assequunt̄: ⁊ ideo ordo sacer impedit ⁊ dirimit: non sacer solū impedit.

1 ¶ Sed q̇d si sacer ordo sup̄ueniat matrimonio iam ɔ̄cto: nunquid dirimit. ℞. dic vt. ĵ. Matrimoniū. 4. §. 8. cū sequentibus.

Impedimentū. 13. dicit̄ ligaminis. s.

cū quis alteri coniugi est ligatus.

1 ¶ Utrū alligatus alteri p spōsalia possit cū altera ɔ̄here: vide sponsalia. §. 23.

2 ¶ Utrꝫ obligat⁹ matrimonialiter alteri possit cū alia ɔ̄here. ℞. ꝙ non et his q̇ noīe suo nō iussu ei⁹ in cuius est potestate: vł noīe ei⁹ quā hȝ in potestate bina sponsalia ɔtraxerit vel binas nuptias sit infamis ipso iure. l. i. in fi. ff. de his q̇ no. infa. ⁊ efficit̄ bigam⁹ ẜm qȯ dixi. s̄. Bigamia. ⁊ debȝ ieiunare p. 40. dies in pane ⁊ aqua qȯ vocant carenā. s. q̄dragesimā sic dictā q₂ caret cibis. ⁊. 7. sequētib⁹ annis penitere. c. accepisti. de spon. duorum.

¶ Utrū ex dispēsatione pape post matrimoniū contractū possit q̇s alteri nubere. ℞. ꝙ si matrimoniū nō est ɔsūmatuȝ papa pōt dispensare: vt no. in. c. ex publico ď ɔuer. coniu. Aliū dicit Ho. vnū mirabile qȯ recitat Pa. in. d. c. ex publico. ꝙ papa ex ɔsensu vtriusq₃ spōsi pōt ex potestate absoluta dissoluere matrimoniū nō consūmatū nulla alia cā̄ subsistente: sȝ de potestate ordinata nō pōt sine cā̄ ⁊ cū hoc dicto Hosti. trāseunt cōiter doc. Si ꝟo matrimoniū ē ɔsūmatū inter fideles sic papa nō pōt dispensare q₂ cū matrimoniū cōsūmatū ɔsistat in facto nō pōt hr̄i ꝓ infecto. 32. q. 2. si paul⁹. l. i bello. §. facte. ff. ď capti.

¶ Utrū mulier credēs virꝫ mortuū possit ɔ̄here cū alio. ℞. ꝙ si verisimiliter p̄sumit̄ de eius morte sic ɔtrahere pōt ẜm aliq̄s: vt no. in. c. qm̄ frequēter. vt lite nō ɔtestata: sed tu dic ꝙ oportet habeat certū nuntiū de morte viri: de spon. in p̄ntia. de secūdis nup. c. dñs. nisi velis dicere ꝙ satꝭ ē certificata qñ hȝ violētas suspitiones post expectationē aliqualeȝ Et aduerte ꝙ vn⁹ testis sufficit: vt in. d. c. in p̄sentia. Excusat̄ etiā ab adulterio qñ ꝓbabiliter credidit mortuū virū ⁊ cū alio cōtraxit. 34. q. i. cū p bellicā. an aūt possit exigere debitū vel reddē: dic vt. s̄. 4. ip̄dimēto. §. 8.

¶ Quid si q̇s credēs vxorē viuere suā q̄ tñ mortua est ɔ̄hit cū alia. ℞ ꝙ matrimoniuȝ est ex q̄ nō viuit ẜm Rodoñ. Hug. tñ in. d. c. cū p bellicā. dicit ꝙ si credebat h̄ sibi licere ēt viuēte sua erit matrimoniū: si mȯ p̄ma mortua est. Si ꝟo nō credebat licē sic matrimoniū nō erit q₂ nō maritali affectu h̄ adulterino ei ɔiūgit̄ nisi postq̄ scit ꝙ ē mortua ei cōiungat̄ maritali affectu: ꝑseuerāte alia parte in affectu maritali al's nō: ⁊ est verius.

Impedimentū. 14. dr̄ publice, honestatis iusticia

q̄ est ꝓpinq̇tas ex spōsalib⁹ ꝓueniens: robur ex institutione eccl'e trahēs ꝓpter eiusdē ecclesie honestatē. vñ impedit ⁊ dirimit tam matrimonia q̄ etiam sponsalia sequētia: nō p̄cedētia: vt in. c. ex spōsalibus de spō. li. 6. Et ista publica honestas iusticie cū

fit quoddã simile affinitati: ideo ĩpedit ſꝫ il
los gradus ſm quos affinitas impedit vſq
ad quartũ graduꝫ inclusiue: de quibus dice
tur. j. 15. impedimento.
¶ Quot sunt spẽs publice honestatis iusti
cie. R. ꝙ olim due: quarũ prima que cõtra
hebatur ex secũdis nuptijs: puta Petrꝰ vxo
reꝫ habebat: quo mortuo eius vxor accepit
aliũ virũ de quo habuit filiũ vel filiã: talis
proles cũ nullo cõsanguineo Petri poterat
contrahere: sed hodie sublata ẽ per. c. non de
bet. de consan. ꝛ affi. Alia que hodie habet lo
cũ: ẽ que contrahit ex sponsalibus de futuro
vel ex mr̃imonio de p̃senti nõdum consũma
to ſm Pa. in. c. sponsaꝫ. de spõ. Unde nullꝰ
consanguineus spõsi põt accipere talẽ spon
sam vſq ad quartũ gradũ inclusiue: nec ecõ
uerso. c. iuuenis. ꝛ. c. ad audiẽtiã. de spon. ꝛ si
accipit nõ erit eius vxor: quia dirimit.
¶ Quid requirit vt sponsalia inducãt pre
fatũ impedimentuꝫ. R. ꝙ quinq. Prio ꝙ
sint contracta a maioribꝰ septẽnio. tex. ẽ in
d. c. ex spõsalibus. ꝛ vt dicit Pa. i. c. iuuenis
vbi requiritur etas certa respectu discretio
nis nõ põt preueniri: vt patet in etate ad cõ
fectionẽ testamenti: vt in. l. qua etate. ff. de
testa. ꝛ idẽ nõ. in. c. puberes. de despõ. impu.
Ideo oportet cõpleuerint contrahẽtes: siue
pro q̃bus ꝯtrahsit. 7. annos.
¶ Sed nũq̃d si maior ꝯhit cũ minori septẽ
nio: proxia tñ septẽnio: oriat publice hone
statis iusticia. R. ꝙ nõ: ſm Pa i. c. iuuenis
de spon. ꝛ in. c. fraternitati. de eo qui cogno.
consang. vxo. sue. ꝛ hoc ex defectu cõsensus:
vt in. d. c. ex spõsalibus.
¶ Pone ꝙ talis maior cohabitauit cũ mio
ri septẽnio despõsata ꝛ interueniat extraor
dinaria pollutio: vel sit dubiũ an eam tẽta
uit. R. ſm Pa. vbi. s. ꝙ ex q̃dã eq̃tate orit
publice hõestatꝭ iusticia ſ tñ nullo iure ꝓbat
¶ Secũdũ quod requirit vt inducat istud
impedimẽtũ ẽ ꝙ nõ sint cõtracta sub ꝯditõe
Nã añ ꝯditiõis euẽtũ nõ orit istud ĩpedimẽ
tũ. vnde posset ꝯhere cũ aliquo ꝯsanguineo
sponsi añ ꝯditiõis euentũ.
¶ Quid si quis cõtrahit cũ aliqua: cuꝫ ista
conditione: si deo placuerit ꝛ postea inuenit
eius affinis: vel aliud impedimentũ hñs quo
cũ ea contrahere non põt de iure. R. ꝙ non
oritur publice honestatis iusticia. qꝛ fuerũt

conditionalia: ꝛ idõ poterit ꝯtrahere cũ eius
consanguinea. Nec ob. ꝙ dicta ꝯditio subin
telligebat etiã si nõ fuisset apposita: qꝛ si nõ
apponeret expresse nihilominꝰ essent pura:
sed exp̃sse apposita faciũt cõditionalia. ſm
Hosti. in. c. ad audiẽtiam. de spõ. ꝛ Jo. an. i
dicto. c. ex spõsalibus. vide quod dixi supra
3º impedimento. §. j.
¶ Quid si apponat aliquã cõditio que hẽt 7
pro ñ adiecta: vt. s. patuit. 3. ĩpedimẽto. R.
nihilominꝰ spõsalia pura erunt ꝛ orit istud
impedimẽtũ: vt i. c. vl. de ꝯdi. appo.
¶ Tertiũ qđ req̃rit vt sit istud ĩpedimẽtuꝫ 8
oportet ꝙ spõsalia sint certa: quia i ĩcertam
personam non infertur consensus nec oritur
istud impedimentum.
¶ Quartũ oportet ꝙ nõ defecerit ꝯsensus 9
vnde ꝯsanguineꝰ furiosi ꝯtinue põt eius spõ
saꝫ ducere quã i amẽtia despõsauit cũ ꝯsen
sus defecerit. c. dilectus. de spõ. 32. q. 7. neq
Limitat hoc Pe. de pal. ꝛ bene verũ qñ de
fectus ꝯsensus ẽ apparẽs vt i pueris ꝛ amẽti
bus. secus esset qñ eẽt latẽs: sicut i illo qui cõ
trahit nõ aio ꝯtrahẽdi sed decipiẽdi: qꝛ tũc
oritur istud impedimẽtũ: quia ecclesia insti
tuit istud ĩpedimẽtũ ꝓpter apparẽtiã hone
statis. ꝛ ideo ĩpedit quia de intẽtione nõ põt
cõstare. Cõfirmat p Vicẽ. Archi. Jo. an.
ꝛ Jmo. ꝛ He. i. c. vnico. de spõ. li. 6. qui te
nẽt ꝙ ioco cõtrahẽs: si de ioco apte constat:
non inducitur publica honestas: ergo si nõ
constaret induceretur.
¶ Quĩtũ ꝙ nõ sint ꝯtracta post matrimo 10
niũ vel spõsalia priꝰ facta: quia si quis ꝯtra
xisset matrimonium vel sponsalia: ꝛ post vi
uẽte prima spõsa ꝯtraheret cũ aliqua eiꝰ cõ
sanguinea. nõ dirimẽtur spõsalia precedẽtia
dicto. c. ex spõsalibus.
¶ Quid si spõsalia ꝯtrahẽtes habuerit tem 11
pus debitũ ꝛ fuerint pure cõtracta ꝛ cuꝫ cer
ta p̃sona ꝛ cũ cõsensu: sed tñ fuerũt nulla de
iure: puta cũ affine vel cũ religioso vel in sa
cris aut cũ maleficiato ꝛ huiusmodi. R. ꝙ
nihilominꝰ orit publice honestatis iusticia:
quia in matrimonio attẽdit potiꝰ honestas
l. semp. ff. de rit. nup. Nec ob. ꝙ nulla oriat
obligatio ſ hñ publica hõestas q̃ ĩpedit mr̃i
moniũ ꝯhẽdũ ꝛ dirimit ꝯtractũ.
¶ Sed q̃d si miores septẽnio ꝯtractis spon 12
salibus p̃seuerãt vocãtes se spõsuꝫ ꝛ spõsaꝫ

vel simul iacent vel se inuicez osculant̄ vsq͡ꝫ
post septēniū. ⁊ ex hoc mãifeste apparet eos
ꝑseuerare i eadē volūtate. ℞. ꝙ si ex talibꝰ
signis mãifeste apparet ꝙ ꝑseuerãt i eadē vo
lūtate pꝰ septēniū cõpletū oꝛit̄ publice hone
statis iusticia: vt nõ. in. d. c. ex spõsalibꝰ. al's
si nõ manifeste apparet lz ꝑdurēt in eodē ꝓ
posito non oꝛit̄ istud ipedimentū: vt colligi
tur ex. d. c. ex spõsalibus.

Impedimentū. is. ē affini
tatis: que
quidē affinitas est pꝛoximitas ꝑsonaruz ex
copula carnali pꝛoueniēs oi parētela carēs
Unde affinitas mediãte consanguinitate ⁊
carnali cõmixtione pꝛopagat̄: iõ consangui
nitatē imitat̄. Sed i hoc differt quia ꝑsona
cõiuncta siue addita alicui ꝑsone: ꝑ pꝛopaga
tionē fit particeps eiusdē nature lz indifferē
ti gradu. vnde nõ mutat genus attinētie: ꝫ
tm̄ gradū. sed ꝑsona addita siue cõiūcta ꝑer
copulã carnalē alicui ꝑsone nõ fit particeps
eiusdē nature: sed quasi cõiungit̄ ab extrin
seco. vnde coniūgitur alio genere coniūctio
nis sed in eodē gradu. Et iõ ꝑsona cõiuncta
per carnis copulã sanguini alterius inducit
pꝛimū genus affinitatis. ꝑsona vero addita ꝑ
copulã ꝑsone que pꝛimū inducit genꝰ facit se
cundū genus. ⁊ ꝑsona addita secūde inducit
tertiū genꝰ. verbi gratia: vxoꝛ fratris mei ē
mihi affinis in ꝑ genere ⁊ i eodē gradu quo
frater meus ⁊ reliquis consanguineis meis
in eodē gradu quo sunt mihi ⁊ in ꝑ genere.
Alia ꝑsona que nõ ē mihi cõsanguinea: nec
affinis aliūde si cõiūgatur cū pꝛefata vxoꝛe
fratris mei erit mihi affinis in secūdo gene
re ⁊ cõsanguineis meis ⁊ in eodē gradu quo
sumus fratri meo. Tertia vero ꝑsona aliūde
nec cõsanguinea: nec affinis: si coniūgat̄ se
cūde ꝑsone cõiuncte vxoꝛi fratris mei: erit
mihi in tertio genere affinitatis ⁊ cõsangui
neis meis. ita no. in. c. non debet ꝺ ꝯsã. ⁊ af.

¶ Quõ ipedit affinitas matrimoniuz. ℞.
ꝙ si ꝓueniat ipedit cõtrahendū ⁊ dirimit cõ
tractū in ꝑ genere tm̄ hodie: ⁊ vsq͡ꝫ ad quar
tū gradū inclusiue: vt in. d. c. non debet. lz
oliz ipediret etiã in secūdo ⁊ tertio genere:
vt. 35. q. 3. ꝑ totū. Unde persona cognita car
naliter ab aliquo cõsãguineo nõ poterit con
trahere cū aliquo de illa cõsanguinitate qui
nõ distat vltra quartū gradū ab eo cõsãgui
neo qui eaz cognouit ⁊ ecõtrario. Et si ꝯtra
hit nõ tenet mr̄imoniū ⁊ in linea recta itelli
gitur pꝛohibitū in ifinitū ꝫz vnã opionez:
quã nõ teneo: vt. s̄. dixi: ipedimētū. 6. §. j.

¶ Quid si affinitas supuēiat matrimonio
iã ꝯtracto per verba ꝺ ꝑsenti lz ñ cõsūmato.
℞. ꝙ nõ dirimit eū: vt i. c. j. de cõsang. ⁊ af.
⁊ ille per quē contracta est affinitas non põt
petere debitū sine peccato moꝛtali: sed bene
tenetur reddere vere vel interꝑtatiue ꝑetē
ti. Pe. de pal'. tenet ꝙ si matrimoniū non est
consūmatū: ꝙ nec etiã reddere põt sine moꝛ
tali pctõ q2 põt religiõez intrare. ꝫ ñ credo
quia licz possit non tamē tenet̄ itrare.

¶ Sed nūquid episcopꝰ poterit dispēsare
cū tali vt etiã exigere possit sine peccato. ℞
vt. s̄. incestus. §. 5.

¶ Utrū remaneat affinitas post moꝛtē ꝑso
ne cognite. ℞. ꝙ sic. q2 ē vinculū perpetuū.

¶ Utruz coitus foꝛnicariꝰ causet affinita
tez. ℞. ꝙ sic: quia ꝑ oēz coitū oꝛdinatuz ad
carnis pꝛopagationē per quē cõsãguinitas
contrahi possit cõtrahitur affinitas: nõ aūt
per coitū extra vas vel sodomiticū ⁊ huius
modi. 35. q. 3. extraoꝛdinaria. ⁊ de eo qui co
gno. cõsang. vxo. sue. c. fraternitatis. ⁊. 35.
q. 10. fraternitatis. Hos. tm̄ tenet absurduz
cõtrahi affinitatē per foꝛnicariū coitū: etiã
oꝛdinatū ad generationē. ⁊ ideo tenet ꝙ nõ
cõtrahitur nisi ex ꝓximitate pꝛoueniēs ex nu
ptijs: vt patet in. l. nõ facile. §. sciendū. ff. de
gradibꝰ. Sed cõtrariū coiter tenet̄ ⁊ sic ser
ua. Et ille. §. sciēdū. loquitur ꝺ affinitate ꝑ
quã defert̄ hereditas ad aliquē.

¶ Quid si claustrū pudoꝛis intrauit sed se
mē nõ emisit. ℞. ꝙ affinitas ñ cõtrahit̄ etiã
si mulier sola emisisset sed q̄uis claustrū nõ
intret sed tm̄ semē si intus mittit ꝯtrahit̄ affi
nitas: quia põt fieri generatio sicut fit i bal
neo vel i demonibus succubis ⁊ icubis.

¶ Quid si vir itrãs claustrū emittit semen
⁊ nõ mulier. ℞. Pa. i. c. fraternitatis. ꝺ eo
qui cog. cõsã. vxo. sue. Inno. ibidē tenet ꝙ ñ
cõtrahit̄ affinitas: sed ꝙ opoꝛtet sil' emittãt
tam vir q̄ꝫ mulier. Idē tenet Hosti. i sūma
⁊ Hugo i dicto. c. extraoꝛdinaria. ꝫꝫ Pa. di
cit ꝙ Host. i. d. c. fraternitatis. dicit ꝙ suffi
cit ꝙ vir emittat i claustro pudoꝛis: lz muli
er ñ emittat: quia ꝫz medicos potest fieri ge
neratio. Et hoc sequit̄ Fede. cõsilio. 290. ⁊

videtur sequi Pa. ⁊ iudicio meo etiam In-no. i dicto. c. fraternitatis. ⁊ Rodo. ⁊ Pe. d̄ pal. i. 4. Aliter beata virgo nō potuisset effici mr̄ ⁊ v̄go si oporteret mulierē semiare.

Impedimentū. 16. dicitur ipotētia coeundi: quequidē est vitiū animi vel corporis vel vtriusq̄ quo quis impeditur alij carnaliter cōmisceri.

¶ Quot sunt eius spēs. ℞. ꝙ tres. Pria dicitur naturalis vt frigiditas i viro. Arctatio i muliere. ⁊ defectus etat̄ i vtroq̄ vel altero. Altera ē accidentalis que prouenit a causa extrīseca ⁊ accidētali: vt castratio. Et tertia maleficialis q̄ a demōib⁹ ꝓuēit.

¶ Circa frigiditatē ⁊ arctatōnē: dic breuiter ꝙ ad hoc vt ipediat matrimoniū cōtrahēdum ⁊ dirimat cōtractū: requirit̄ primo ꝙ precesserit tale ipedimētū matrimoniuz: quia si aduēiret post cōtractū n̄ dirimeret lz esset ratiōabilis causa dispēsatiōis fiēde per papā vt alter aptus cōtraheret cū alio: si nō dum erat matrimoniū cōsūmatū: vt notat Pa. i. c. ex parte. ⁊ i. c. ex publico. de cōuer. cōiuga. Et idē dic de ipotētia accidētali ſm eūdem. Pa. allegat. c. ꝙ sedē. ⁊. c. cōsultationi. de fri. ⁊ male. Secūdo requirit̄ ꝙ sit tanta ꝙ nullo mō possit coire: hoc ē ſm Pe. de pal. ꝙ sit talis ꝙ ipediat actū perpetuo saltē quia lz ipediret effectū gn̄atiōis: sed n̄ actū que est emissio seminis i vase n̄ esset impedimētum. Tertio ꝙ sit perpetuū impedimentum: ita ꝙ nullo medicamine aut remedio possit remoueri: quia si posset sine periculo mortis remoueri n̄ dirimeret. hoc no. i. c. j. ⁊. z. 33. q. j. ⁊ de frigi. c. j. ⁊. z. ⁊ quasi p totū. Nec facio vim i frigiditate que est a natura aut i illa que est per senectutē: quia quando n̄ potest iuuari impedit: vt nō. Ricar. in. 4. di. 34. Et eadem ratione dic de nimia caliditate que coitū impediret ſm sanctū Tho. eadē di. Quarto ꝙ sit ignorās quādo cōtrahit de tali impotētia: quia ſm Pe. de pal. qui scit se vel aliū impotentē ⁊ eum accipit nō potest amplius eum dimittere quo ad vinculū quia est veruz matrimoniuz: ⁊ hec quatuor dic etiam requiri in impedimēto accidentali vt dirimatur.

¶ Sed quid de eo qui habet virgaz erectā sed nō potest emittere semen propter impedimētum naturale vel accidētale. ℞. Pa. in. c. j. de frig. ⁊ male. glo. tenet ꝙ potest cōtrahere ⁊ tenet matrimoniū: q2 potest mulierez prouocare: sed cōmuniter tenetur contrariū: quia ex quo non potest habere actuz generādi potest mulier dicere: ego volo effici mater: vt in dicto. c. j. in fi. ⁊ sic tene si ante precessit contractuz matrimonij tale ipedimentū ⁊ nō sit remediabile.

¶ Utrum mulier propter arctitudinē separata a primo viro ⁊ coniūcta secundo que efficitur habilis primo propter vsū secūdi sit restituēda primo. ℞. Pa. in. c. fraternitat̄. eodē. ꝙ si non poterat coniungi primo viro antea sine periculo mortis per aliquod remediuz ꝙ nō restituitur sed stabit cum secūdo quia in primo non fuit matrimoniuz: vt tenet Abbas ⁊ Pe. ⁊ sequitur Jo. an. i dicto c. fraternitatis. in fi. ꝙ veruz limita quādo aperte apparet de dissolutione mēbrorū amborū: al's eēt restituēda: q2 videt̄ ecclesia decepta. Et sic cōcorda doc. 4

¶ Circa etatē v̄o vt nō. dixi. Etas ad contrahendū sponsalia est septez annorū cōpletorū: vt in. c. ex sponsalibus. de spō. li. 6. Sz ⁊ in matrimonio requirit̄ ꝙ vir habeat cōpletum. 14. annuz: ⁊ mulier. 12. vt in. c. puberes. ⁊. c. continebatur. de despon. impu. Un̄ si ante illud tēpus contrahatur non erit matrimoniū sed sponsalia. c. vnico. de despōsa. impube. li. 6. Et hoc verum nisi malicia suppleret etatem. ⁊ tunc est ſm Tanc. ⁊ Hostiē. in. c. de illis. el secūdo. de despō. impu. quādo se inuicem cognouerunt: aliter non. Sed tu dic cum Jo. an. ꝙ sufficit ꝙ sint experti copulam carnis: si non inuicez saltē cum alijs. Unde exponitur illud malicia. i. vigor naturalis seu potētia coeūdi supplet etatē. q̄d patet i. d. c. de illis. ibi potuerūt cōiungi. Et iura que dicūt ꝙ matrimoniū tenet si sunt ꝓximi pubertati. lz doc. in hoc sit diuersa interpretatio. Tamē tu hec intellige cū Hosti. in sūma ꝙ ē proxima etati quādo ē viri potēs: quod per experientiam potest sciri. d. c. puberes. ⁊. c. a nobis. de desponsatio. impuberū. Unde glo. in summa. 20. questiōe prima. refert Gre. dicentem ꝙ puer nouem annorū reddidit nutricē pregnantem. Et Alber. in 5

quarto dicit se vidisse puellã nouẽ ãnoꝝ cõ-
cepisse ⁊ ĩ decio ꝑpꝑisse.
6 ¶ Sz quid si puer pubes ⁊ habilis etate ad
cõtrahendũ: ꝯhit ⁊ est ĩpotẽs ad coeundũ.
R. glo. tenet ꝙ m̃rimoniũ nõ ẽ validũ. in
c. puberes. ⁊ sequit̃ ibi Pa. de despõ. impu.
quia qui habere actũ generãdi nõ potest nõ
dicit̃ pubes. ergo assimilat̃ impuberi. ⁊ fac̃
istud. c. puberes. ĩ fi. Doctores tñ cõmunit̃
tenẽt ꝙ non sepabitur sed expectabit̃ tẽpus
plene pubertatis. s. 18. ãnoꝝ. l. itẽ mella. ff.
de alimẽ. ⁊ ciba. lega. ⁊ hec ẽ humanior ⁊ ve-
rior. quia ex quo ĩpedimẽtũ nõ est ꝑpetuũ
nõ restat quin sit matrimoniũ: alit̃ ĩfirmus
impotẽs nũc ad coeũdũ ñ posset cõtrahere
quod falsũ ẽ. ⁊ ideo erit matrimoniũ. sed si
in. 18. ñ poterit: iudicabit̃ impedimẽtũ ꝑ-
petuũ: ⁊ sic dissoluetur.
7 ¶ Sed nũquid peccãt qui ꝯtrahũt m̃rimo-
niũ an̄ debitã etatẽ. R. ꝛz Pe. de pal. i. 4.
ꝙ sic mortalit̃ si sine iusta causa ⁊ licẽtia epi
cõtrahũt. quia contra prohibitionem. c. 2.
de desponsa. impu.
8 ¶ Sed pone ꝙ minor septẽnio fuit cognita
a spõso maiore. 14. R. Jo. d̃ deo: ꝙ erit ma-
trimoniũ. sed Pa. in. d. c. ꝯtinebat̃. tenet ꝙ
nõ erit quãtũcũq3 fuerit cognita: quia ñ ha-
bet ꝯsensum aptũ ad m̃rimoniũ ꝯtrahẽdũ
nisi esset multũ discreta ⁊ doli capax.
9 ¶ Pone ꝙ dicti impuberes qui post septen-
niũ cõtraxerũt matrimoniũ quod iuris int̃-
ꝑtatiõe sũt spõsalia: vt ĩ. c. vnico. de despõ.
impu. li. 6. perseuerãt vsq3 ad plenã puber-
tatẽ ⁊ ĩ pubertate ĩteruenerũt oscula ⁊ am-
plexꝰ ⁊ dona: nũquid erit matrimoniũ. R.
ꝙ si ĩteruenit copula. tex. est clarus ĩ dcõ. c.
vnico. ꝙ sic efficitur m̃rimoniũ. Si ṽo co-
pula nõ interuenit neq3 cõsensus expressus
post pubertatẽ: sic opĩo ẽ diuersa. Inno. te-
net ꝙ nõ efficit̃ ꝑ quoscũq3 alios actꝰ ex̃ co-
pulã vel nixũ ad eam. Hosti. ṽo fuit variꝰ
in. c. attestationes. de despõ. ĩpu. ⁊ in. c. ad id
de spon. Archi. in. d. c. vnico. pꝰ multas opi-
niones vĩ ꝯcludere ꝙ nõ sit m̃rimoniũ nisi
interueniat vel nouꝰ cõsensus exp̃ssus vl̃ co-
pula vel traductio ad domũ. Et hoc videt̃
sequi Alanꝰ Vin. ⁊ Gof. ĩ. c. lr̃as. de despõ-
sa. impu. Pa. in. c. fi. de spõ. tenet ꝙ ꝑ oscula
iocalia ⁊ amplexus ⁊ huiusmodi signa effici-
tur m̃rimoniũ. allegat glo. ⁊ Jo. an. in. d. c.
vnico. Ray. tenet ꝙ si qñ contraxerũt intẽ-
debãt ꝯtrahere m̃rimoniũ: sic ñ erit nec m̃ri-
moniũ nec spõsalia. M̃rimoniũ: quia etas
impediebat: spõsalia: quia hoc nõ intẽdebãt
nec verba ad hoc pñt referri: ⁊ sic adueniẽte
pubertate etiã si sequat̃ copula nõ erit m̃ri-
moniũ nec verũ nec p̃sumptũ. Si ṽo qñ con-
traxerũt intẽdebant ꝯtrahere. si non vt age-
bant: saltẽ quãtũ valere poterat: sic erũt spõ-
salia ⁊ nõ inducẽt m̃rimoniũ nisi aut ꝑ copu-
lã aut ꝑ ꝯsensũ euidẽter expressum. ⁊ sic ĩ-
telligit tex. d. c. vnici. Ego ṽo saluo melio-
ri iudicio iuxta illud. l. claudius felix. ĩ fi. ff.
qui po. in pigno. ha. dico ꝙ ad hoc vt spõsa-
lia efficiãt m̃rimoniũ verũ: oportet int̃ue-
niat nouus ꝯsensus in matrimoniũ exp̃ssus
cũ aliquibus signis vniuocis. hoc ẽ ꝙ talia
signa nõ possint fieri legitime nec soleãt fieri
nisi cũ vxore in legitimo m̃rimonio cõiũcta.
Istud coĩter sequũtur theolo. in. 4. di. 28.
patet in ar. per. l. minorẽ. ff. de ritu nup. ⁊ per
d. c. attestationes. ⁊ quod ibi no. Et ĩõ si pꝰ
pubertatẽ amborũ nouũ cõsensum habue-
rũt ostẽsũ per aliquod signũ quod solũmõ
coniugibus exhiberi solet: sic ĩdubitant̃ ma-
trimoniũ efficit̃. Si ṽo nouũ talẽ cõsensũ
in pubertate nõ habuerũt sed simplicit̃ ꝑse-
uerauerũt in tali opĩone prima nihil de no-
uo determinãtes: tũc reduco doct. ad cõcor-
diam: ⁊ dico ꝙ si int̃cesserũt actus qui nõ so-
lẽt fieri nisi cũ vxore vt traductio ad domũ
habitatio mutua seorsũ ⁊ huiusmõi: sic ta-
lia signa faciũt m̃rimoniũ p̃sumptũ. Et sic
intelligo ⁊ limito dictũ glo. Ho. ⁊ Pa. acce-
teroꝝ. Si aũt signa exhibita pꝰ pubertatẽ sũt
signa que etiã spõsis de futuro exhibent̃: vt
in aliquibus locis oscula ⁊ amplexus ⁊ huiꝰ-
modi: sic nõ faciũt m̃rimoniũ nec verũ nec p̃-
sumptũ: quia hoc nõ probat eẽ qd̃ ab hoc cõ-
tingit abeẽ. l. neq3 natales. C. de ꝓba. c. 2. de
trãsla. p̃la. ⁊ sic intelligo Inno. cũ ceteris.
Istã ꝯcordiã videtur tenere dñs Ant. ĩ. d.
c. attestatiões. ⁊ de istis vltimis non loquit̃
d. c. vnicũ. quod patet ĩ verbo cõstiterit eui-
denter. nec glo. ibidẽ si bene põderet̃ q̃r dicit
se ãplexabãt̃ nõ simplicit̃ ſ; addit vt ꝯiuges.
¶ Circa ṽo ĩpedimentũ nãle vel accidẽta-
le ẽ sciendũ ſm Pa. in. c. j. de fri. ⁊ male. ꝙ
qñ nõ põt ꝑ aspectũ probari semꝑ debet ad
minꝰ habitare ꝑ trieniũ anq3 m̃rimoniũ dis-

ſoluat̃: vt in.c.fi.eodē. Secus in ĩpedimēto
quod pōt ꝑ aſpectū probari: vt in.d.c.frat̃
nitatis. Uel per iuramētū propriū cū ſepti
ma manu ꝓpinquoꝝ: vt in.c. laudabilē. eo.
ti.quia ſtatĩ pōt dirimi.
¶ Quid de ſpadone vtroq; teſticulo. R.q̇
dā tenēt ꝙ nō dirimit̃: quia ſm Auicē.po
teſt erigere virgā ⁊ ſemē emittere: lꝫ nō poſ
ſit generare. Sed ſm Pa.in.c. qd̃ ſedem.de
fri. ⁊ male. Docto.cōmuniter tenēt ꝙ nō po
teſt contrahere: ⁊ ſic non tenet matrimoniū
⁊ dirimetur. ſecus ſi eēt caſtrat⁹ tm̄ vno te
ſticulo. Et ſic pōt intelligi tex. ⁊ glo.in.l. ſi
ſerua.§.ſi ſpadoni.ff. de iure dotꝫ. vide glo.ĩ
c.bi qui.32.q.7. Sed ego teneo ꝙ ex quo ha
bet actū generādi ꝙ tenet matrimoniū lꝫ n̄
habeat effectum: vt.ſ. dictū eſt.aliter ſteri
les non poſſent cōtrahere: quod falſum ē. ⁊
ſm hoc limita gloſas p̄dictas.
2 ¶ Circa ṽo maleficiatos aduerte ꝙ aliqn̄
quis ē maleficiatus reſpectu oīuꝫ: ⁊ ſic cōtra
here non pōt: ⁊ ſi cōtrahit poſt p̄mū matri
moniū cōtractū ⁊ coniūgitur cū ſecunda re
dire tenetur ad primā. quod patet quia ĩpe
dimentū non erat ꝑpetuū. ⁊ ideo primū ma
trimoniū fuit firmū. Si autē ſit maleficiat⁹
reſpectu vnius ꝑſone: ſic nō reſtituet̃: q̃uis
cognoſcat ſecundā quia p̄mū matrimoniuꝫ
fuit nullū ⁊ ſecundū fuit validū.
3 ¶ Sed nūquid iudicabitur impedimētum
perpetuū quod remoueri poſſet per aliquod
maleficiū. R. ſm ſanctū Bon.ĩ. 4.di. 34.
⁊ ſanctuꝫ Tho.eadē di. ꝙ ſic: quia non po
teſt homo per maleficiū inuocare demones
pro aliquo caſu.
4 ¶ Si querat̃ de abhominatiōe: vtrū impe
dit matrimoniū: tenet ſcūs Tho. vbi.ſ. ꝙ ē
idē iudiciū quod de maleficio cū ſit cauſa ex
trinſeca ⁊ accidētalis. Et hoc intellige qn̄ ex
tali abhominatiōe in imaginatiua fantaſia
aut extimatiua cōcipitur talis horror ꝙ nul
lo mō pōt hr̄e actū gn̄andi cū tali.
5 ¶ Sed quid ſi iueniat̃ aliquis qui vellet de
ſtruere maleficiuꝫ cum alio maleficio. vide
ĩ.ſuperſtitio.§.13.
6 ¶ Quero quid ſi dubiū ſit: an tale impedi
mentū ĩpotentie coeundi preceſſerit mr̄imo
niū contractū per verba de preſenti an non.
R. Pa.in.d.c.fraternitatis. ꝙ preſumetur
p̄ceſſiſſe ex quo nūq̄ȝ potuit cognoſcere. fac̃
in ar.l.3.C.de edil̃. edic. Et hoc idem ſequit̃
Ricar.in.4.di.34. ꝙ debem⁹ p̄ſumere ꝙ ſi
cut p̄ceſſit conſūmationē: ita ⁊ contractōeꝫ
Nā ex futuro preſumit̃ eſſe preteritū vt nō.
in.c.ſcribā eiſdē. de p̄ſump. ⁊ ſic doc.mag̃ vi
dent̃ in hanc opīonē inclinari: ⁊ placet mihi
lꝫ glo.in ſūma.33.q.1. dicat ꝙ p̄ſumendum
eſt ſubſecutū. Nec obſtat.c. lꝫ ex quadā. in
fi.de teſti. vbi dicit̃ ꝙ in dubio ꝓ matrimo
nio eſt preſumendū: quia dicit Pa. vbi.ſ. ꝙ
eſt veꝝ quādo matrimoniū pōt habere ſuū
effectū.ſ. euitationē fornicationis vel bonū
prolis. Et hanc mirabilē limitationeꝫ tenet
etiā do. Anto.in.c. littere veſtre. de frigi. qd̃
bene notabis.

Impedimentū .17. ſm ali quos dici

tur conſuetudinis vel ſtatuti. Pro cuius in
telligentia queritur.
¶ Utrū conſuetudo poſſit cōtra matrimo j
niū. R. ſm Pa.in.c. ſuper eo. de cognatiōe
ſpirituali: ꝙ aut cōſuetudo habilitat al's in
habiles per ius canonicū: vtputa ꝙ cōtraha
tur in.2. vel.3.gradu conſanguinitatꝫ: ⁊ hu
iuſmodi: ⁊ ſic nō valet: vt probatur in.d.c.
ſuper eo. ſm verā ſignificationē. iuncto. c.
qd̃ ſuper his. de conſang. ⁊ affin. ⁊ hoc tenet
Hoſti. quaſi ſit irrōnabilis. Ex quo ĩfero ꝙ
conſuetudo nō approbata a papa nō pōt tol
lere impedimētū publice honeſtatis: cū con
ſuetudo non valeat cōtra honeſtatē eccleſie.
c.cum decorē. de vi. ⁊ ho.cle. Aut conſuetu
do ſolum inhabilitat al's habiles: vt in filijs
duorū cōpatrū: per quorū neutruꝫ ventum
eſt ad cognationē ſpiritualē: ⁊ tūc valet vt
non cōtrahat̃. Facit ṽ. itaq;. ⁊ ṽ. ceterū. d.
c.ſuꝑ eo. ⁊. d.c.olim. de cle.cōiuga. Aut con
ſuetudo nō ſolū inhabilitat vt nō cōtrahat̃
ſed etiā habet vt diſſoluat̃ ad tēpus ⁊ ſic va
let: vt voluit Inno. quia peccauerunt contē
nendo cōſuetudinē patrie. 30.q.5.alit̃. Aut
taliter inhabilitat ꝙ ſi fuerit ꝯtractū habet
vt diſſoluatur in ꝑpetuū: ⁊ tūc ſi ē approba
ta ꝑ papā ſaltē tacite ſic valet vt probat̃ ĩ.d.
c.ſuꝑ eo. ſꝫ lecturā Hoſti. Sed ſi n̄ apparet
de approbatiōe pape: tūc nō valet ſm Hoſt.
in.d.c.ſuꝑ eo. ⁊ ꝓpterea dicit caſū p̄fati. c. n̄
extendendū. Sed Pa. tenet ꝯtriū: vbi cū de
conſuetudine cōcurrit ſcandalū: q2 ſicut pa
pa pōt ius diuinū interp̄tari ⁊ addere ⁊ di

minuere: vt no. Inno. in. c. que in ecclesiarū
de consti. ita ⁊ cōsuetudo vt tenet idē Inno.
in. c. fi. de cōsue. ⁊ hoc etiā sentit glo. magna
in. d. c. sup eo. que vult ꝙ vbi eēt cōsuetudo
ꝙ nō contraheret in q̇ntū gradū si ex cōtra/
ctu generaret scādalū n̄ valet matrimoniū
quia vt dictū est consuetudo continens in se
scandalū ex p̄teritione pōt inhabilitare al's
habiles: secus si a principio nullū fuisset im/
pedimentū. quia tunc scandalū supueniens
non pōt dissoluere: quia ꝓpter scandalū nō
est recedendū a veritate iuris diuini. c. z. de
no. op. nū. ⁊ in regula. qui scandalizauerit.
de regu. iur. Sed. d. An. d. Butri. in. d. c.
sup. eo limitat sic. Qr aut consuetudo habet
concursū iuris antiqui: ⁊ tūc dirimet in per
petuū: incōueniēte scandalo nisi ita dirimat.
Si ꝟo nō habet cōcursū iuris: ⁊ tūc si a no/
uo iure approbetur vel a papa similit̄ diri/
met: ꝙ si nō habet cōcursū iuris antiqui vel
noui vel approbationē pape: tūc nō pōt cre
are nouū impedimentū ad dirimendū in per
petuū. ⁊ hoc ē verissimū. Et dictū Pa. in/
tellige de consuetudine generali quam papa
scit ⁊ approbat non de particulari: nisi ſm
distin. do. Anto.

z ¶ Quid si cōsuetudo mariti ⁊ vxoris sit di/
uersa. R. Pa. in. c. j. de spon. Aut consuetu
do disponit super solēnitate contrahēdi: et
debet obseruari cōsuetudo patrie vbi matri
moniū cōtrahitur etiā si ambo eēnt peregrini
vel forēses: quia nō eēt violanda cōsuetudo
patrie cū scādalo aliorū: vt in. c. que contra
8. di. ⁊. l. si frigidus. ff. de euic. ⁊. l. z. C. quē/
admodū testa. aperi. Aut cōsuetudo dispo/
nit sup executione vel alijs seruādis p⁹ con/
tractū: ⁊ debet attēdi consuetudo domicilij
ipsius mariti. l. fi. §. idē rescripserunt. ff. ad
municip. Unde si cōsuetudo ē domicilij mari
ti ꝙ maritus lucret certā partē dotis lʒ i lo
co sit alia cōsuetudo: tn̄ seruabit cōsuetudo
domicilij mariti ⁊ lucrabitur: vt ē de mente
Bar. in. l. exigere. ff. de iudi. vbi tex. cū glo.
⁊ in. l. cūctos populos. C. de sū̄ matrini. ⁊ se/
quitur Bal. i R̄ica de inuestitura. de re. alie.
facta. c. vl. Sʒ limitat verā nisi error incōue
nerit: q2 mulier ignorabat ⁊ ɔ̄xit simpliciter
fiducia iuris cōis. ar. ff. de iur. ⁊ fac. igno. l.
regula. ⁊. ff. d̄ pba. l. cū d̄ idebito. Alij tenēt
ꝙ si ɔ̄xit in loco mulieris ille loc⁹ inspiciat.
Si in loco viri ille attēdat. si in loco tertio
consuetudo viri obseruetur: quia est caput
mulieris. de spō. c. j. Sʒ opi. Bar. sequit do.
Anto. q̇ addit ꝙ si maritus mutaret domici
liū post ɔtractū matrimoniū ꝙ debet attēdi
cōsuetudo domicilij tēpore ɔ̄ct⁹ ⁊ nō domi/
cilij vbi dissoluit m̄rimoniū: q2 debet atten
di locus vbi orta fuit obligatio: ⁊ nō vbi re
cepit purificationē. ⁊ facit tex. iūcta glo. ſm
intellectū quē seq̇t i. l. si vxor. ff. de iudi.

¶ Utrū statutū patrie valeat circa m̄rimo
niū. R. Pa. in. c. j. de spon. do. Anto. sic di/
stinguit. ꝙ aut statutū patrie disponit circa
substantialia m̄rimonij: puta inualidādo ma
trimoniū vel psonas: ⁊ sic nō valet. Ex quo
patet ꝙ leges ꝓhibētes m̄rimoniū int̄ tuto/
rē ⁊ pupillū: rectorē prouincie: ⁊ ꝓuincialē ⁊
huiusmōi nō tenēt. Idē dicas si habilitaret
inhabiles. de quo vide p Fede. cōsi. 35. vbi te
net ꝙ gnālit̄ statuta laicoꝝ circa m̄rimōiū
sunt nulla: quia hec mā nō ē de foro seculari
s ecclīastico: vt i. c. tuā. de or. cog. Facit qd
no. Bar. in. l. titia. ff. so. ma. ⁊ p doc. in. c. fi.
de secū. nup. Aut statutū disponit inferēdo
penā circa substātialia ipsius ⁊ inferēdo dā
nū: ⁊ sic nō valet: vt disputat Jo. an. i. c. sta
tutū. de hereti. li. 6. Ex quo patet ꝙ nō va/
let statutū inferens penā cōtrahenti cū mio
re. z5. annis nisi presentib⁹ agnatis: q2 inti/
midat m̄rimoniū qd̄ liberū debet eē. c. cū lo/
cū. de spō. Gaspar tn̄ de Cal. in. c. z. de clā.
despō. dicit ɔsultū fuisse ꝙ valet statutū in
isto casu ⁊ simili. Sʒ Pa. magis placet opio
Jo. an. ⁊ ē magis cōis. de q̄ vide in. d. c. j. p
do. Jo. Anto. de scō Georgio. Qñq3 statu
tū iponit penā auferēdo lucrū qd̄ lex secula
ris attulerat. sic valet ſʒ do. Anto. Sʒ Fe
de. vbi. s. ⁊ Pa. tenēt ɔ̄riū. Qñq3 statutū
nō disponit circa substātialia m̄rimonij sed
circa depēdētia: puta circa dotē: ⁊ sic valet
ſm Inno. ar. c. Raynuti⁹. d̄ testa. Qñq3 cir
ca solēnitates disponit: ⁊ sic valet: ⁊ peccāt n̄
seruātes. Pa. tenet ɔ̄riū: q2 non ptinet ad lai/
cos. Sʒ tu dic verū ꝙ nō valet statutū i so
lēnitatib⁹ alijs adhibitis in tali ɔ̄ctu: ⁊ ma/
xime que nō faciūt ad certitudinē m̄rimo/
nij. Et sic itelligo dictū Pa. ⁊ limito Bar.
in. l. edicimus. C. de murile. ⁊ Bal. in. l. j. ff.
de iusti. ⁊ iu. q̇ tenēt ꝙ suadēte publica vtili
tate: lex ciuilis pōt penā appōere subditis suis

⁊ sic p̱ accidẽs erit licitũ.s.statuere circa solẽ
nitates matrimonij: q̄d al's nõ cẽt licitum .l.
graccus.C.ad.l.iul'.ð adul.ꝗuis ipsi teneãt
gñaliter valere penã appositã circa mr̃imo/
niũ cõtrahẽdũ. Et silr̃ dictũ p̃dicti do. An.
⁊ dictũ Pa. erit verũ: vt dixi in alijs solẽni/
tatibus que nõ faciũt ad honestatẽ mr̃imo/
nij vel eius certitudinẽ: q2 sic nõ ligaret.
¶ Sed nũquid predicta habebũt locũ i spõ
sis. R. ḟm do. Jo. an. predictuz in.d.c.j. ꝙ
sic per.l.oratio.ff.de spõ. Facit tex.in.c.cuz
haberet.de eo qui du.in ma.quã pol.p̱ adul.
vbi equipantur mr̃imoniũ ⁊ spõsalia. Et h̃
verũ quo ad dispositionẽ: sed nõ quo ad pe/
nã: quia pena apposita circa mr̃imonia non
habet locũ in spõsalib⁹. ḟm glo.coĩter appro
batã.in cle.eos.in ꝟ.ↄtrahere.de ↄsangui.⁊
affini. quod nota bene.

Impedimentũ .18. dicitur priuatiõis
qñ.s.aliquis ẽ surdus: mutus: ⁊ cec⁹. Nã ta/
lis nõ põt cõtrahere: ⁊ si cõtrahit nõ tenet h̃
dirimit̃ ḟm aliquos. Rõ: quia qui nũꝗ vi
dit: nec audiuit: nec põt scire q̄d sit mr̃imo/
niũ: non põt cõtrahere: nec cõsentire in mr̃i
moniũ. Sed istud ego limito ḟm Hostiẽ.et
Pa.in.c.cũ apud.de spon. verũ si nullo mõ
põt exprimere cõsensũ suũ: sed si posset expri
mere cõsensũ suũ i ↄtrahẽdo p̱ aliqua signa
sic erit matrimoniũ cõtrahendo: q2 lz igno/
ret quid sit matrimoniũ prout sacramentũ
est: nõ tñ prout ẽ vinculũ quoda iure natu/
rali elicit̃: quo ratio dictat vt alicui insepa/
biliter adhereat ad generationẽ procurãdã
Difficilimũ tñ est hoc tales posse ostendere p̱
aliqua signa. Similit̃ furiosus ꝓuatus iudi
cio ratõnis nõ põt cõtrahere: vt nõ.in.c.di/
lectus fili⁹.de spõsa. nisi hr̃et lucida ĩterual/
la: ⁊ tũc ↄsentire posset. Idẽ dic de ebrio.
¶ Nota pro intelligẽtia oĩuz predictoruz
singulare dictũ Host.in.c.si vir.de co.spi.
ꝙ vbi doctores ⁊ magistri p̱ suas gl. matri/
moniũ soluũt: nec ius expressuz adducũt. si
reperit̃ vnus doctor vel magister scribẽs cõ
trariũ matrimoniũ sustinẽs ipse ẽ seq̄ndus.
ar.c.lz ex quadã.de testi. quia ḟm eũ tolera/
bilius ẽ aliquos ↄtra statuta hominũ copu
latos dimittere simul: ꝗ̃ sic cõiũctos contra
statuta dei separe.d.c.licet. Istud dictũ seq̇
tur ⁊ recitat Pa. in.d.c.si vir. Sed limitat
dicẽs: nisi cõmunis opĩo haberet. quasi tex.
pro se: ⁊ propterea exponit id quod dicit̃ in
dicto.c.si vir.s.ꝙ est sequendũ in hoc quod
humanius dicit: id ẽ rationabili⁹ ⁊ equius.
Idez fere dicit in.c.fina. de sentẽ. ⁊ re iudi.
⁊ dicit confirmari dictũ prefatuz Hostien.
per dictũ.c.fina. sed limitat: nisi opinio illi⁹
doctoris euidẽter esset falsa: vel nisi proba/
bilibus rationibus posset conuinci. Addo et
aliaz limitationez: ⁊ dico verũ prefatum di
ctũ quãdo matrimoniuz sustentatuz potest
habere suũ effectum ḟm ꝙ supra dixi: matri/
moniũ.3.impedimẽto.16.in fin. al's quãdo
non potest habẽre suuz effectum matrimoni
um: non esset iudicandũ pro eo ad dictũ vni
us contra cõmunẽ opĩonẽ.
¶ Utrũ papa possit dispẽsare in omnibus impedimentis predictis. R. ꝙ quedaz sunt z
impedimẽta que remouent consensuz: sicut
est impedimentũ tertiuz scilz conditionis: ⁊
quartuz scilz erroris psone: ⁊ vndecimuz
scilz metus: seu coactionis: et decimumocta
uum scilz priuatõnis sensus. Unde sicut pa
pa non potest supplere cõsensuz sine quo nõ
est matrimoniuz. sic nec in ipsis potest dispẽ
sare vel ipsa tollere. Alia sunt impedimen/
ta ex statuto ecclesie cuiusmodi ẽ impedimẽ
tum primum scilz interdictum ecclesie: ⁊ se/
cunduz scilz feriarum: ⁊ quartuz scilz condi
tionis seruilis: quia vt matrimoniuz cõtra/
ctum cuz ancilla a libero non teneat. hoc ẽ ex
statuto ecclesie ḟm Ricar. in quarto. di.36.
⁊ Pe. de pal'. ⁊ quintum scilz voti castitatis.
⁊ septimum scilz cognationis spiritualis. et
octauum scilz cognationis legalis. ⁊ nonuz
scilz criminis. ⁊ decimum scilz disparitatis
cultus. ⁊ duodecimũ scilz ordinis. ⁊ decimũ
quartum scilz publice honestatis. ⁊ decimũ
septum scilz impotentie coeundi. Nam pos/
se generare non est de substantia matrimo/
nij. aliter senes non possent cõtrahere: quod
falsum est. Et ideo est ex statuto ecclesie. Et
impedimentuz decimumseptimuz scilz con
suetudinis: ⁊ in istis potest papa dispensare
Similiter dico de impedimento sexto: scilz
consanguinitatis: ⁊ tertiodecĩo scilz ligami/
nis. ⁊ q̇ntodecĩo scilz affinitatis quo ad aliq̃
que ĩ ipsis solũ sũt ex statuto ecclesie; sicut ẽ

in consanguinitate ⁊ affinitate: vt q̇s nõ po
sit cõtrahere in secũdo gradu in linea equali. s.
⁊.3.⁊.4. ⁊ similr in ipedimẽto ligaminis q̊ ad
hoc ne quis possit cõtrahere cũ alia pꝰ mrĩ
moniũ cõtractũ cũ aliqua per verba de p̄nti
solũ. Et in hoc ↄcordant coiter doct. lꝫ q̊ ad
votũ solẽne aliqui tenuerint ꝙ papa nõ po
test dispẽsare. sicut Tho. 22. q. 88. et q̇daꝫ
alij. sed tu tene ꝙ põt vt etiã ipse Tho. i. 4.
di. 38. ⁊ Ricar. ea. di. ⁊ Henri. de gan. in. 5.
quol. q. 29. ⁊ est cois opio tam theologorũ
q̄ȝ canonistarũ. Alia sunt ipedimẽta iuris di
uini ⁊ legis nature. de quibus habes. s̄. impe
dimẽto. 6. §. j. s. de consanguinitate ⁊ affini
tate vsq̄ȝ ad secundũ gradũ in linea inequa
li. Et in istis vtrũ papa possit dispẽsare. sic
fuit diuersa opi. canonistaruꝫ. in. c. l̄ras. de
resti. spo. ⁊ in. c. ꝑ venerabilẽ. qui fi. sint le. ⁊
in. c. proposuit de conces. preben. quidã dicẽ
tibus ꝙ non põt. ꝑ. d. c. l̄ras. Sed tu dic ⁊ te
ne ꝙ lꝫ papa nõ possit tollere dicta ipedimẽ
ta generaliter: tñ in aliquo casu sp̄ali legitia
causa subsistente põt in dictis ipedimẽtis cõ
sanguinitatis ⁊ affinitatis dispẽsare: vt etiaꝫ
tenet Jo. an. ⁊ recitat ⁊ sequit̃ Pa. in. d. c.
l̄ras. de quo vide. ĩ. papa. §. j. An aũt possit
similiter dispensare in ipedimẽto ligaminis
inquantũ ẽ de iure diuino. s. vt post mr̃imo
niũ consũmatũ quis ↄtrahat cũ altero tene
tur coiter ꝙ nõ. ⁊ sic serua indubitanter quo
ad hoc vt quis possit dimittẽ vxorẽ vel vxor
virũ: quo ad vinculũ post matrimoniũ cõ
sũmatũ. Similiter etiaꝫ quo ad hoc vt vxor
possit habere duos viros: sed quo ad hoc vt
vnus vir possit habere duas vxores: credo
papã posse dispensare qñ genus fideliũ esset
reductũ ad paucissimos viros. d̊ quo dic vt
ĩ. papa. §. j.
3 ¶ Sed nũquid eps̄ similiter poterit dispensa
re in aliquo predictorum impedimentoruꝫ.
R. ꝙ in interdicto ecclesie speciali facto a
suo inferiori põt ⁊ in impedimẽto criminis:
qñ crimina solũ ipediũt mr̃imoniũ ↄtrahẽ
duꝫ. de quibus. s̄. impedimẽtũ. 9. in p̄n. Sꝫ
in interdicto facto a superiori suo: vel in crimi
bus que ipediũt ⁊ dirimũt pꝰ ↄtctũ. de quibꝰ
s̄. in. d. 9. ipedimẽto. §. j. ⁊. 5. Aut in alijs q̇
buscũq̄ȝ ipedimẽtis mr̃imonij ne ↄhat̃: non
põt eps̄ dispẽsare nisi i casibꝰ de q̇bꝰ. s̄. dispẽ
satio. §. 5. Ep̄m posse dispẽsare ↄ canonẽ vel

concilium dictũ est.
¶ Quid de illo q̇ audiuit ꝑpetuũ ipedimẽtũ
fore inter se ⁊ vxorẽ suã. R. ꝫm Ro. ꝙ si au
diuit a fide dignis tenet̃ inq̊rere: al's eẽt affe
ctata ignorãtia. Et si ↄcipiat probabilẽ opi
nionẽ ex dicto tali nõ dꝫ exigẽ debituꝫ: ꝫ so
lũ reddere donec itelligat veritatẽ diligenter
inq̊rẽdo. Si ꝓo inq̊rendo nihil iuẽit vel au
diuit hoc nõ a fide dignis sic dꝫ deponere cõ
sciam: nec peccaret mortaliter si non crederet
q̄ȝuis audierit a fide digno: vtputa a sacer
dote vel cõpatre ⁊ hꝰmõi: q2 nõ obligat̃ cui
cũq̄ȝ credere nisi probet ꝫ sufficit inq̊rat: ⁊ si
aliud non inuenit nõ credat.
¶ Nũquid sacerdos teneat̃ reuelare ipedi
mentũ. vide. s̄. cõfessio. 4. §. 10.
¶ Utrũ vxor teneat̃ seq̄ virũ trãsferẽtẽ se
ad aliã patriã. R. ꝙ nõ si ꝓbabiliter dubitat
de morte sua: vel ꝙ vellet eã exponẽ ad scor
tũ: vel si vir vellet ire vagabũdꝰ cũ tñ nõ eẽt
qñ ↄxit. nã i istis casibꝰ nõ tenet̃ euꝫ seq̄: al's
sic. ita no. doc. in. c. de illis. de spon. ⁊ in. c. j.
de coniugio lepro.

m **Atrimoniũ** .4. q̊ ad se
ꝑabilitateꝫ
vtrũ sit seꝑabile mr̃imoniũ pꝰ q̄ȝ se
mel legitime ẽ ↄtractũ ꝑ verba de p̄nti ⁊ con
sũmatũ. R. ꝙ hoc põt intelligi dupliciter.
Aut quo ad hoc vt alter possit alteri mr̃imo
nialiter copulari altero dimisso: ⁊ sic nũq̄ȝ est
seꝑabile mr̃imoniũ int̃ fideles ↄctũ ⁊ consũ
matũ: vt patet in. c. gaudemꝰ. de diuor. nec
papa posset in hoc dispẽsare: vt patet i. c. ex
publico. de ↄuer. cõiuga. secꝰ i mr̃imonio cõ
sũmato int̃ infideles. de q̊. s̄. mr̃imoniũ. 3.
impedimẽto. 10. Aut q̊ ad thorũ ⁊ cohabita
tionẽ tñ: ⁊ sic separi põt ꝓpter. 5. Prio ꝓpter
adulteriũ: vtputa q2 alter fornicatꝰ ẽ. 32. q. j.
dixit dñs. d̊ quo dic vt. s̄. debitũ. §. 7. Secũ
do ꝓpter vitiũ sodomiticũ ꝫm Hugo. Lau.
Jo. Cal. do. An. ⁊ Pa. i. c. maritꝰ. d̊ adul.
q2 noĩe fornicatiõis intelligit̃ ois illicitꝰ coi
tus. 32. q. 7. nõ solũ. ⁊. q. 4. mẽtrices. q̄ȝuis
Jnno. in. d. c. maritꝰ. ⁊ glo. in. c. oẽs. 32. q. 7
teneãt ↄtriũ. sed p̄mũ vꝫ verꝰ: q2 maior i hoc
fit iiuria mr̃imonio q̄ȝ in alia pollutiõe. Et
idẽ posset dici de quacũq̄ȝ alia pollutiõe hita
cũ alia ꝑsona qualitercũq̄ȝ ꝙ põt separi: secꝰ
in pollutõe quã q̇s habet ꝑ seipsũ solũ ꝫm Ro
do. ⁊ glo. in. d. c. oẽs. Tertio si alter ↄ̄rit alteꝫ

trahere ad aliquod aliud peccatū mortale.
ſm glo. in. d. c. omnes ſanctiones. ⁊ Inno. i
d. c. maritus. ⁊ i. c. queſiuit. de diuor. ⁊ Pa.
in. d. c. queſiuit. Quod verū intellige ſi alit̃
cōpeſci non pōt. Quarto ꝓpter hereſim: ⁊ ſi
anteꝗ̄ conuertatur intrauerit religionem:
etiā ſine auctoritate eccleſie nō redibit ad eū
ſi ꝯuertat̃ poſtea: ſiue hereſis fuerit notoria
ſiue nō ſm Pa. in. c. de illa. de diuor. Si vero
religionē nō intrauit cōpellet̃ redire ad euꝫ
ſi cōuertat̃ ab hereſi ſi ſine auctoritate eccle-
ſie ſe ab eo ſepauit ꝗ̄uis alij alit̃ ſentiāt: vt
no. Pa. in. d. c. de illa.

¶ Sed nūq̇d ſimiliter in predictis caſibus
ſeparatio poterit fieri ſine iudicio eccleſie.
R. ꝙ ſi delictū ē notoriū poteſt propria au-
ctoritate dimittere eā: nō tn̄ lucrabitur do-
natione propt̃ nuptias vel dotē ſm Jo. an.
in. c. plerūꝗ̄. de dote poſt diuor. re. ſi nō ha-
bet penes ſe: quia petere nō poterit: ſed ſi ha-
bet penes ſe per exceptionē adulterij lucrabi-
tur cōtra petentē ſm Pa. in. d. c. plerunꝗ̄.
Si vero delictū non ē notoriū: ſic ſoluꝫ debet
fieri auctoritate eccleſie quo ad ſepationem
cohabitationis: aliter inſtāte altero cōpelle-
tur cohabitare: ſed quo ad redditionē debi-
ti pōt propria auctoritate denegare: ex q̄ ſibi
conſtat de delicto alterius. Faciūt nō. in. d.
c. plerūꝗ̄. ⁊ in. d. c. gaudemꝰ.

¶ Quomodo dicet̃ notoriū. vide. s. adul-
terium. §. 8.

¶ Utrū ſepati propt̃ ſpiritualē fornicatiōeꝫ
ſint abſoluti a debito reddēdo. ſicut ſeparati
propter fornicationē carnalē. R. ꝙ ſic: ſm
Hoſti. ⁊ Pa. in. c. queſiuit. de diuor. Quod i-
tellige quo ad eū qui ē inocēs: ſed quo ad eū
qui culpabilis eſt quātūcūꝗ̄ ſentētia diuor-
tij ſit lata: ſiue ꝓpter fornicationē ſpūalem:
ſiue carnalē ſi inocēs petit eū ſibi recōciliari
debet: ⁊ ipſe tenet̃ ſibi reddere debitū: quia
quod fauore meo introductū ē nō debet re-
torqueri in damnū meū. l. quod fauore. C.
de legi. niſi intraſſet religionē vł ſuſcepiſſet
ſacros ordines: quia nō poſſet repetere: nec
alter teneret̃ reddere. hoc ſequit̃ Her. in. c.
lr̄is tuis. de diuor. ⁊ Hoſti. ibidē.

¶ Quinto ſepatur ꝓpter ſanctimoniā: pro
cuius declaratiōe plura ſūt q̄renda.

¶ Utrū ambo cōiuges poſſint vouere conti-
nētiā. R. ꝙ ſic: de coi cōſenſu. de q̄ dic vt. s.
matrimoniū. 3. īpedimēto. 5. §. 5.

¶ Utrū alter ſolū poſſit vouere caſtitatē ſi- 6
ne ꝯſenſu alterius. R. ꝙ ſic: i ſuū ꝑiudiciū ſʒ
nō alterius. vnde poſt votū exigere nō pote-
rit ſine peccato mortali: ſed bene reddere te-
net̃ ⁊ etiaꝫ exigere q̄n redderet ſe nimis one-
roſū alteri nō petēdo. Facit. c. quidāītrauit
⁊ quod ibi no. de ꝯuer. cōiu.

¶ Quid ſi alter ꝯſenſit vt alter voueret ſta- 7
tu nō mutato. R. ꝙ cōſentiēs nihilominus
poterit exigere ſm Inno. ⁊ ſequit̃ Pa. in. c.
j. de cōuer. cō. ſi ipſe conſentiēs nō vouit: et il-
le qui vouit tenet̃ reddere: ſed nullo mō exi-
gere etiā ſi nō exigēdo eſſet oneroſus alteri:
quia cōcedēdo licētiā in hoc ſibi ꝑiudicauit

¶ Sed nūquid poterūt mutare ſtatū puta 8
effici religioſi vel alter ordinari. R. vt colli-
go ex Pa. in. d. c. j. Aut hoc procedit ex coi
conſenſu: ⁊ tunc ſi alter vult effici ep̄s: req̇ri-
tur ꝙ vxor prius ſit profeſſa in aliquo mōa-
ſterio etiā ſi non ſit ſuſpecta de incōtinētia:
vt in. c. ſane. de cōuer. coniu. eſt enī ſpeciale
hoc. Si vero n̄ vult effici ep̄s ſed ſubdiaconꝰ
diaconus vł ꝓ̄ſbr: aut religionē intrare: tūc
poteſt de cōſenſu alteriꝰ partis: ꝗ̄uis altera
pars nō voueat cōtinentiā. Facit. c. ſignifica-
uit. ⁊ quod ibi no. de cōuer. cōiu. lꝫ nō dehe-
at quis ordinari ad ſacros ordines vel reci-
pi ad religioneꝫ niſi vxor faciat votū ſilr̄ ca-
ſtitatis: vt in. c. cū ſis. de ꝯuer. ꝯiu.

¶ Sed pone ꝙ cū conſenſu alterius vir ſit 9
factus religioſus vł ſacerdos: nūq̇d ille qui
conſenſū dedit poterit aliū repetere. R. ꝙ i
hoc ſunt opiones. Abbas in. d. c. j. Inno. in
d. c. quidā. tenēt ꝙ ſi ē iuuenis poterit: ⁊ ad
eius petitionē debet ingreſſus vel ordinatꝰ
reuocari. Cal. tenet ꝙ nō poterit ipſū repe-
tere ſed bene iplorare officiū iudicis: ⁊ iudex
ex officio ne adulteriū cōmittat̃ ꝑ remanētē
in ſeculo educet alterū de monaſterio vł or-
dine ⁊ coget reddere debitū. Alij volūt: ⁊ ſʒ
magis mihi placet ꝙ ſi ille qui dedit licētiaꝫ
eſt iuris cōſcius ꝙ non poterit repetere: nec
ex officio ei reſtituetur: qꝛ dando licētiā ta-
liter mutādi ſtatū videt̃ vouiſſe caſtitatem
ſaltē durāte vita alterius: qꝛ q̇ vult vnū vi-
det̃ velle ⁊ oē illud ꝑ qd̄ ꝑuenit̃ ad illud. c.
prudentiā. de offi. dele. Facit. c. vidua. de
regula. Sed ingreſſus alteriꝰ nō debet fieri
niſi alter voueat cōtinentiā. vt in. c. cū ſis. de

conuer. cōiuga. ergo dādo licentiam videt͛ uuere. Si ꝟo istud ius ignorauit sic restitu etur ei saltē ex officio. hoc tenet glo. in. c. qui vxorē suam. 33. q. 5. ꝛ in. c. seriatim. 32. di. ꝛ ƀm eam concorda opiones.

10 ¶ Quero nūquid iste restitut⁹ p⁹ mortem vxoris vel alteri⁹ ptis teneat͛ redire ad monasteriū. R. ꝙ sic: qꝛ ē vere religiosus: exq̄ vxor consensit. Facit. c. ex parte. el ƀ. de con uer. coniu. ꝛ quod ibi no. Bal. Idē dicō ordinato ad sacros ordines ꝙ tenet͛ viuere caste ꝛ clericaliter.

11 ¶ Quid si quis intrat religionez vel accipit ordines sacros vxore cōtradicēte vel ignorāte. R. ꝙ vxor poterit eū reuocare. d. c. q̄dā. ꝛ ipse tenet͛ sibi debitū reddere ƀ non poterit exigere nisi qñ ñ exigēdo efficeret͛ nimis onerosus alteri parti: vt di: tū. ē. s.

12 ¶ Pone ꝙ vxor sciuit ꝛ nō cōtradixit nec licentiā dedit: sed dissimulauit: nūquid reuocare poterit. R. ꝙ sic: vt no. in. c. cōsuluit. d con. cōiuga. Idē dic si cōsensit ex timore iusto: vt in. c. accedēs. eo. ti. Idē dic si per dolū cōsensit. c. veniēs. eo. ti.

13 ¶ Pone ꝙ vir vxore cōtradicēte vel dissimulāte intrauit vel ordinatus ē in sacris et eū vxor nō repetijt in vita sua lꝫ potuisset: poterit ne talis post mortē vxoris exire ꝛ aliam accipere vxorē. R. ƀm Cal. ꝛ seq͛t Pa. in. d. c. j. nō: quia causa cessante que inualidabat eius ingressum cessat ꝛ sequela. ꝛ sic tene: q̄uis Inno. i. d. c. q̄dā multū variauerit

14 ¶ Sꝫ nūquid si talis reuocet͛ ab vxore ipsa mortua tenebit͛ redire ad monasteriū vl̄ viuere clericaliter in castitate. R. ꝙ q̄ ad aliū qui sacros ordines recepit nō est dubium ꝙ tenetur viuere in castitate: ꝛ si ꝯtraheret de facto cū alia nō teneret m̄rimoniuꝫ: vt in. c. vnico. de voto. li. 6. Sed de illo qui solū religionē professus fuit ē opinio diuersa int͛ docto. Sed ego credo ꝙ nō tenet͛ redire: qꝛ obligatio semel extincta nō reuiuiscit. l. si res. §. areā. ff. de solu. sed solū caste viuere: qꝛ eā ꝗtū in se fuit potuit valide promittere: Et ƀm hāc distictionē potes ꝯcordare doc. i. d. c. q̄dā. ꝛ ita limita ꝛ itellige. d. c. quidā.

15 ¶ Quid si talis nō solū non vult redire ad religionē: sed de facto mortua prima vxore contraxit cū alia. R. ꝙ lꝫ. d. An. in. d. c. quidam. teneat tutius eē dicendū ꝙ non teneat matrimoniū: tamē mihi videt͛ ꝙ institutꝰ tenere ꝙ teneat si fuit reuocatus ab alia vxore Ratio qꝛ vt matrimoniū nō teneat oportet votū sit solēnicatū per professionē tacitā vel exp̄ssam vni de religionib⁹ approbatis: vt in d. c. vnico. sed iste nō fuit professus: qꝛ votū fuit nullū quo ad ius positiuū: qꝛ paria sūt nō profiteri ꝛ iualide ꝓfiteri. ar. c. 2. de trās la. prela. Itez videt͛ tex. pro hoc in. d. c. quidā. vbi nō cōpellitur redire ad monasteriuꝫ Sicut facit in. c. ex parte. el ƀ. eo. ti.

16 ¶ Utrū spōsa violēter cognita a viro possit intrare religionē ipso inuito. R. Pa. in c. verū. de cōuer. cōiu. sequit͛ opi. Ber. brix. qui tenet ꝙ pōt: quia ñ videt͛ coicasse corp⁹ suū ex quo iuite fuit cognita. facit. c. ille aūt 32. q. 5. Posset dici eē verū hoc vbi illa non fuit in culpa tardationis ingressus: vbi aūt fuit in culpa nimis tardādo ingressuꝫ sic nō posset itrare: qꝛ ille exegit quod sibi debebatur: ꝛ sic est extra culpā. Et ƀm hanc distinctionē concordari pn̄t opiones quas recitat Jo. an. in regula. que contra. de reg. iur. li. 6. in mercurialibus. Et ƀm hoc etiā oportet dare vnā limitationē ad. c. ex publico. de cō uer. coniu. vt videlꝫ intelligat͛. qd̄ deus coniuxit. s. per carnalē copulā volūtarie habitam: vel ex debito extortā: ꝛ est. singularis. Attamen ego hoc nulli consulerē sed poti⁹ iudicarē matrimoniū consūmatū: ita ꝙ alē alteri matrimonialit͛ coniūgi nō possit altero viuente cui sic carnaliter fuit copulatus. Mo. ꝛ Rodo. tenēt ꝙ si sponsa erat de futuro ꝙ poterit: ꝛ placet qꝛ ē verū nec hꝫ dubiū

17 ¶ Utrū matrimoniū nō consūmatū int͛ fideles legitime cōtractuꝫ sit dissolubile. R. ꝙ aut fuit cōtractū in etate indebita. s. ifra annos pubertatis: ꝛ sic cū puenerint ad etatē debitā: si alter eorū vult dissolue͛t: vt i. c. accessit. de despō. impu. Et idē dic si solū alter erat in etate debita: ꝙ cū puenerit ad etatem poterit dissoluere. Uerū ē ꝙ hoc debet fieri auctoritate ecclesie: vt no. glo. i. d. c. accessit. Aut fuit contractū in debita etate: ꝛ tunc si alter vult soluꝫ promoueri ad sacros ordines nō potest nec dissoluit͛ matrimonium: vt cōmuniter tenetur in dicto. c. j. Aut vult intrare religionez: ꝛ sic potest ꝛ dissoluitur matrimoniū statiꝫ per professionē factam ita ꝙ alter qui remāsit in seculo libere

potest contrahere cū altero: sed ante ꝓfessi onē nō: vt in.c. verū. ⁊ in.c. ex parte .el secū do. de conuer.cōiu. ⁊ intellige p̄ professionē tacitā vel expressā factā ⁊ vni de religiōib⁹ approbatis aliꝰ nō dissoluit: vt in. d.c. vni co. Ex quo infert Pa. in. d.c. ex parte. el secū do. ꝙ lȝ spōsus efficiatur mātellatus vel de tertio ordine nō dissoluitur matrimoniū q2 lȝ sit modus approbat⁹ nō tā religio. Simi liter nō dissoluit p̄ ingressū solū religiōis approbate nisi vt dixi tacite vel exp̄sse profi teatur. Unde si quis intrare vellet ⁊ nō pro fiteri nō posset altero inuito. Aduerte tamē ꝙ sunt quedā mulieres de tertio ordine san cti Francisci que viuūt collegialiter ⁊ profi tenꝰ tria vota religionis ex cōcessione apo stolica. Et ideo talis ꝓfessio bene dissolue ret matrimoniū nō consūmatū: sicut decla rauit Sixtus papa quart⁹: siue ante sit con tractū siue p⁹ dictā professionē ꝯtraheret.

8 ¶ Et quia sepe a doct. ⁊ in sacra scriptura fit mētio de ꝯiunctis p̄ ꝓpria noīa: vt ipsa quisq̄ intelligat sub breui cōpendio inferi⁹ clare demōstrabo. Nurus dicitur vxor filij patri ⁊ matri viri sui. Gener dicit vir filie patri ⁊ matri vxoris sue. Socer dicit predi ctus pater ⁊ socr⁹ p̄dicta mater dictis nurui ⁊ genero. Nouerca dicit secūda vxor filijs: ex alio matrimonio viri. Uitricus dicit se cūdus vir filijs ex alio matrimonio vxoris. Priuigni ⁊ priuigne dicūtur predicti filij et filie alteri copulato. Patruus et amita sunt frater ⁊ soror patris. Auūculus ⁊ materte ra sūt frater ⁊ soror matris: ⁊ istis si addit magnus sunt frater vel soror aui vel auie.. Patruelles sunt filij duorū fratrū qui ha bent etiā patruū ⁊ amitā. Consobrini sūt filij duarū sororū inter se qui habent etiam auunculū ⁊ materterā. Amitini ⁊ amitine sūt filij fratris ⁊ sororis inter se.

m **Edicus** tripliciꝰ pōt esse in culpa de morte īfir mi. Primo ante factū. s. qñ intromit tit se de eo quod ignorat vel ad ipsū non spe ctat vł nō sufficit ad agendū solus. Secūdo in facto: quia lȝ ꝑitus nō tñ sequit traditio nes artis: sed fantasiā sui capitis vel experi menta noua. Intellige nisi expimēta noua: vel sua fantasia sit rōnabilis qa liceret. Ter tio post factū qñ ē negligens circa custodiā infirmi. ita no. Bar. Inno. ⁊ Hostiē. in.c. tua. de homici.

¶ Utrū euētus mortalitatis debeat medi co imputari. R. ꝙ nō si diligētiā quā debuit ⁊ potuit exhibuit. ff. de offi. pre. l. illicitas. §. sicuti. vide. s. homicidiū. 2. §. 18. Et aduer te ꝙ medicus tenetur in foro anime non so lū quādo voluntarie ledit: puta prolōgādo infirmitatē ⁊ huiusmodi: sed etiā quādo ex ignorātia vel imperitia vel nō sequēs tradi tiones artis aliquē lesit: vt no. Pe. in auth. s hodie. C. de iudi. Nā imperitia medici culpe annūeratur. l. si quis fundū. §. celsus. ff. loca ti. ⁊ l. impitia. ff. de regu. iuris. ⁊ in glo. j. q. 4. non ē imputanda. Limitat hoc Pa. in.c. ad aures. de eta. ⁊ qua. vez quādo assumpsit officiū volūtarie. Secus si ex necessitate qñ ex ignorātia ⁊ ipēritia ledit: vtputa vtitur aliquibus expertis aꝉs ⁊ bona fide: quia sibi īputet qui talē elegit ex q̄ dicebat se impitū.

2 ¶ Quid si dubitat medicinā nociuā. R. ꝙ nullo modo debet dare: sed tutiorē partē eligere. de presump. c. illud. de homici. c. peti tio. quia securius ē hominē relinquere ī ma nu dei q̄ medicinas dare de quibus dubitat: s̄m Inno. in.c. tua nos. de homi. ⁊ ibi Pa. Et intellige eum in dubio quādo nō habet aliquid ex quo probabilius extimet ꝓfectu ram q̄ nociuā. Secus si haberet aliquā pro babilitatē potius de vtilitate q̄ de nocumē to: quia sic posset dare adhibita debita dili gentia ⁊ studio: quia sic nō proprie est in du bio: sed in opīone vel titubatione.

3 ¶ Utrum sit in culpa medicus quando me dicinā s̄m artē dedit sed ex defectu specie rum vel admixtione alia fit nociua. R. ꝙ nō si debitam diligentiā adhibuit. c. aplice. de de. excō. mi. s̄m Inno. ⁊ Hosti.

4 ¶ Utrum cirugicus incidens aliquem qui propter inconsuetam dispositionē venarū vel quia propter insolitū timorem vel tre morē qui venit super eū mortuus est: sit in culpa. R. ꝙ non: si debitā diligentiam ad hibuit et erat peritus. argu. c. ex litteris. de frigi. ⁊ male. Et hoc verū si nō dubitabat de hoc: qa si dubitabat debuit omittere: vt no. Inno. ⁊ Hosti. ne cle. vel mo. c. s̄nam. ⁊ dicto. c. tua nos.

5 ¶ Utrũ medicus teneatur. gratis curare
R. ꝙ sic: si ẽ paup infirm⁹: ẽm glo. 83. di.
§. j. Si vo diues ẽ nõ tenet: cũ nemo cogat
de suo facere beneficiũ. 10. q. 2. precarie. ⁊ li
cite recipit mercedẽ suã. 14. q. 5. c. nõ sane.
6 ¶ Sed quid si infirm⁹ sit diues: tñ ex auari
cia nõ vult soluere medico debet ne medic⁹
eũ mori pmittere. R. ꝙ nõ: sed debet ei me-
dicinas ⁊ alia necessaria facere suis expẽsis
quas postea repetere poterit cũ san⁹ effect⁹
fuerit: quia vtilit gessit negociũ eius. ff. de ne
go. gest. l. põponi⁹. ⁊ si moriat repetet ab he
redibus: quia sufficit si vtiliter cepit gerẽ: lꝫ
euentus nõ sit secutus. l. sed an vltro. ff. de ne
go. gest. nec põt ei obijci ꝙ cã pietatis hoc fe-
cerit: nisi sit ei propinqu⁹: vt. l. alimẽta. C. de
nego. gest. qꝛ tũc oportet protestet ꝙ gratis
nõ intendit hoc facere: alr̃ nõ repeteret. d. l.
alimenta. no. hoc glo. in. d. §. j.
7 ¶ Utrũ peccet mortaliter medic⁹ cõsulẽdo
aliquid ꝯtra aiam pro salute corpali. R. ꝙ
sic: ⁊ ne hoc faciat prohibet ei sub pena excõ
municationis. in. c. cũ ifirmitas. de pe. ⁊ re.
8 ¶ Utrũ similit peccet mortalit si nõ admo
net infirmũ vt cõfiteat. R. ꝙ sic: quia facit
cõtra pceptũ: vt in. d. c. cũ infirmitas. nec po
test dici abrogatũ p cõtrariã cõsuetudinem
qꝛ nõ consuetudo sed corruptela ẽ ⁊ cõtra bo
nos mores: ⁊ id nõ valet ẽm Hosti. in. d. c.
cũ infirmitas. Excusaret tñ medic⁹ in casu
repẽtino qui indiget celeri remedio q̇ nõ añ
ipsũ infirmũ induceret ad cõfessionẽ. Et ad-
uerte qꝛ nõ sufficit admonere sed dꝫ inducẽ
cũ effectu: vt in. d. c. no. Nihilomin⁹ si infir
mus nollet cõfiteri nõ credo ꝓpter hoc me-
dicus debeat desistere a medicamie: qꝛ intel-
ligendũ est moneas ⁊ inducas effectualiter
q̃tũ ex pte medici. sicut ⁊ in. c. fi. de eo q̇ cog.
cõ. vxo. suc. Facit. l. stipulatio ista. ff. de ver.
obli. nõ ex parte infirmi: qꝛ si dimitteret cuꝫ
forte moreret desperatus: q̇ sanat⁹ poterit po-
stea ꝯuerti. ⁊ sic pceptũ ecclesie videret ꝯtra
pceptũ dei de charitate ꝓximi qd nullo mõ
credẽdũ ẽ. Fac tex. cũ gl. ꝓ hoc. 83. di. i pn.
9 ¶ Sed nunquid ad hoc tenet medic⁹ in oi
infirmitate. R. ꝙ nõ saluo meliori iudicio
sed solũ in infirmitate piculosa ẽm se. Ratio
quia sicut infirmus nõ tenet ꝯfiteri de neces
sitate precepti in oi infirmitate: sed solũ qñ
est piculosa. sic nec medicus tenet eũ induce
re lꝫ sit optimũ ꝙ medici inducãt in oi infir-
mitate. Et dico piculosaꝫ. i. qꝛ posset proba
bilit iducẽ piculũ mortis: secus qñ ẽ claruꝫ
ꝙ non est periculosa.
¶ Utrũ infirmus teneat obedire medico.
R. Inno. ⁊ Hosti. in. d. c. tua. ꝙ ñ de prece-
pto: si tñ infirm⁹ accipit aliquid: vel facit ex
certa scia vel ex affectata: vel iꝓbabili igno
rãtia ꝓpter qd nõbile malũ incurrit: peccat
mortalit. ar. c. si nõ lꝫ. 23. q. 5. Idẽ dic de ser
uientib⁹ qui ei aliq̇d admistrãt tale. secus si
nõ eẽt nõbilitr lesiuũ: q̃uis aliqualit modi
cũ: tñ qꝛ aliqñ sitis magis cruciat q̃ febris ⁊
inter duo mala min⁹ eligẽdũ ẽ. 13. di. duo.
Et si ex tali admĩstratiõe mors sequeret vel
mutilatio mẽbri eẽnt seruiẽtes irregulares:
sec⁹ si ex leui ignorãtia vel culpa h fecerunt.
¶ Utrũ ars medicine sit prohibita clericis
⁊ religiosis. R. clericis in sacris: religiosis
⁊ clericis in minorib⁹ beneficiatis nõ lꝫ vti:
nisi gratis ⁊ vbi piculũ nõ imineat: ne cleri.
vel mo. c. multa. Cirugiã vo que idiget in-
cisione vel adustione cũ sanguinis effusione
ẽm Ber. in. c. ad audiẽtiã. de falsa. oĩno exer
cere nõ pñt: quia simplicit ẽ eis interdicta. c.
sniam. c. sup specula. ne cle. vel mo. de homi.
tua nos. de postu. c. j.
¶ Utrũ medicus teneat nũciare mortẽ in-
firmo quã prenoscit cito venturã. R. Jo. de
neapoli in quol. ij. distinguit ꝙ aut probabi
liter credit ꝙ talis prenũciatio erit multum
vtilis aĩe infirmi: vtputa qꝛ cõfitebit cũ sit i
peccato mortali ⁊ ordinabit testamẽtũ ex q̇
euitabũt multe lites: ⁊ sic tenet p se vel p ali
um ei mãifestare: aliter peccat mortalit: qꝛ
dãnificat proximũ indirecte cuꝫ non ipedit
damnũ eius cũ põt. Idem dic si est in dubio
an sit vtilis vl nõ. Qꝛ si probabiliter credit
ꝙ talis annũciatio nõ erit vtilis ifirmo: pu
ta qꝛ iam ordiauit facta sua: sed forte erit po
tius dãnosa corpi: tũc nõ tenet ei dicere de
necessitate precepti lꝫ sit meli⁹ dicere: qꝛ me
lius se disponet: ⁊ bonũ anime semp ẽ prepo
nendũ bono corporis
¶ Utrũ medic⁹ possit promoueri. R. si pe-
ritus erat ⁊ nihil omisit de cõtingẽtib⁹ ẽm ꝓ
babilitatẽ sue conscie põt promoueri alr̃ nõ
de eta. ⁊ qualita. c. ad aures. ff. de vari. ⁊ ex-
traordi. cogni. l. ⁊ si medicus. concor. Inno.
et Hostiensis.

¶ Utrū medic⁹ qui cōuenit pro decē duca tis: cū titio liberare eū de aliqua infirmita te: puta quartana ⁊ huiusmodi ⁊ liberat eū sed infra modicū tēpus titius reincidit i ean dē infirmitatē teneaẜ iterū pro illis. x. eū li berare. R. videẜ ꝙ sic: quia nō extinxit ifir mitatē: sed cessare fecit angustiaꝫ ipsi⁹. Itē qꝛ nō videẜ curasse cū vitiose curauit. Iteꝫ qꝛ verba cū effectu sūt accipiēda ꝙ ideo de bet intelligi cū curaret ꝑfecte. In cōtrariuꝫ videẜ ꝙ nō teneaẜ quia de presenti infirmi tate tm̄ videẜ cogitatū: ⁊ ideo soluto eo qđ debeẜ sublata est obligatio i ꝑpetuū qꝛ in infinitū nō debet obligari: nā infinitas eui tatur. ff. loca. l. martinus. in glo. Sed tu dic ꝙ aut redījt ex culpa infirmi: ⁊ sic nō teneẜ. l. qđ quis ex culpa. ff. de reg. iu. Si nō ex cul pa infirmi: tūc aut statim redit ⁊ sic tenetur qꝛ nō videẜ eū liberasse aut ex intuallo: ⁊ sic nō teneẜ: vt. ff. de regu. iu. l. quicq̇d.

m **Embrum** proprie q̇d sit: vide. s̄. Homi cidiū. 5. §. 6. Et ideo in statutis ita accipiẜ: nisi aliud appareat de mēte statuen tis: vt no. Bar. in. l. 2. ff. de publi. iudi.

m **Endacium** ẜm Aug. ē falsa vocis significatio cū intētōe fallēdi. 22. q 2. §. ille ergo.

¶ Que diferentia est iter mēdaciū ⁊ falsū R. ꝙ mētiri ē ꝯtra mentē ire. Unde ille qui dicit qđ putat aliud: siue illud sit verum siue falsū mētiẜ. c. is autē. 22. q. 2. Falsū vo pōt q̇s dicere sine mēdacio cū. s. credit verū qđ tm̄ nō est: ⁊ si debitā adhibuit diligētiā non peccat: ꝙ si nō peccat venialiter: vt in. c. ho mines. 22. q. 2. nisi in casu in quo teneretur debitā diligētiā adhibere: puta i actu testifi cādi vbi iminet notabile dānū ꝓximo: vel i iudicio: qꝛ sic esset mortale: vl' cū vult iura re. 22. q. 2. c. aīaduertēdū.

¶ Quot sūt gñā mēdacioꝝ. R. ẜm Aug. in. c. ꝑmū. 22. q. 2. ꝙ sūt octo. Primū i do ctrina religionis christiane: ⁊ ẜm Alexā. in scđa scđe religio hic accipiẜ nedum ꝓ eo ꝙ nos religat ad ea q̄ sūt fidei: sed etiā ꝓut re ligat ad bonos mores: qꝛ i his duob⁹ ꝯsistit religionis christiane sūma. Secūdū est: vt aliquē ledat iiuste i corporalib⁹ cū nulli⁹ vti litate: sicut falsus testis i cā criminali. Ter tiū est ꝙ alicui nocet: sed tamē alteri ꝓdest vt testimoniū i cā pecuniaria. Quartū ē ꝙ fit sola mētiēdi: vel fallēdi libidine: vt cum delectaẜ i astutia mēdaciorū cōpositiōe non habēs respectū: nec ad nocendū nec ad adiu uādū alicui: sed solū qꝛ placet sibi. Quintū est qđ fit placēdi cupiditate vt mendacium adulationis. Sextū est qđ nulli nocet ⁊ ali cui ꝓdest. s. ne pecunia sibi auferaẜ idebite vl' iiuste ledaẜ. Septimū ē qđ silr̄ alicui ē vtile ad corpus. s. vt mortē euadat. Octauū ē qđ similiter ꝓdest alteri vt virginitatē seruet. Sed ẜm Alex. vbi s̄. ⁊ san. Bo. in. 3. di. 38 ⁊ Ricar. ibidē: mēdaciū habet ꝓ suo forma li cōpletiuo intētionē fallēdi: ⁊ ideo ẜm intē tionē mentiētis diuersū erit mēdaciū in spe cie. Si enī intēdit solū ꝓdesse sic erit mēda ciū officiosū. Si delectare: sic est otiosū. Si ledere: sic est pernitiosū. Pernitiosū ꝯtinet tres primas differētias: qꝛ aut in spūalibus ⁊ sic est primū: aut in corporalib⁹: ⁊ sic est se cūdū: aut in tēporalib⁹: ⁊ sic est tertiū. Offi ciosū cōtinet tres vltimas species. s. si in tē poralib⁹: sic est sextū. si in corporalib⁹: sic se ptimū. si in spūalib⁹: sic est octauū. Otiosū continet quartā ⁊ quintā speciē: qꝛ aut vult delectare seipsum: ⁊ sic est quartum. aut al terū: sic est quintū. Primū istoꝝ est graui⁹: ⁊ vltimū leuius.

¶ Utrū oē mēdaciū sit pctm̄. R. ꝙ sic. c. su per. eo. de vsuris. cū similib⁹: ⁊ etiā morta le peccatū est ẜm san. Bo. Ale. ⁊ Rica. vbi supra. Primo rōne sue speciei siue ꝑ se: ⁊ sic tm̄ tres ꝑme species sunt peccatū mortale: vnde quicūqꝫ mētiẜ cōtra veritatē diuinā eā mēdacio occultādo: vl' corrūpēdo peccat mortaliter. Silr̄ circa ea quoꝝ cognitio ꝑ tinet ad hoīs bonū: puta ad ꝑfectionē scien tie ⁊ informationē morū erit mortale: qꝛ ꝯ charitatē dei ⁊ ꝓximi. Sec⁹ si esset circa ali quid qđ nō refert ad salutē vtꝝ sic vel sic co gnoscaẜ: qꝛ esset veniale. Idē dic ꝙ est mor tale qñ ē i nocumētū corporis ꝓximi vel re rū de aliquo alicui⁹ iportantie: etiā si alteri ꝓdesset. Sec⁹ si in dānū alicui⁹ rei minime: qꝛ nō esset cōtra charitatem: ⁊ ideo veniale Secūdo ē pctm̄ mortale per accidēs Et hoc dupliciter. Primo rōne intētionis: puta qꝛ ita afficiẜ ꝙ nō curaret offendere deum vel ꝓximū notabiliter: quia preponit mēdaciū 3

charitati dei ꝛ ꝓximi: multo magis si inten-
dit dicẽdo mendaciũ iniuriare deũ vł ledere
notabilit̃ ꝓximũ: etiã si nõ ledat peccat mor-
talit̃. Secũdo rõe scãdali: vt cũ quis dicẽs
mẽdaciũ ꝓbabilit̃ scandalũ sequi aduertit:
tamẽ nõ curat sed dicit mẽdacium ꝛ peccat
mortalit̃. Et i hoc cõcordãt coiter theo. i. 3.
di. 38. Addit̃ ꝛ tertiũ ex quo fit mortale. s.
cũ dr̃ in iudicio. Unde ſm Durã. oẽ menda-
ciũ preter iocosum qδ in iudicio dicitur de
his q̃ ad iudiciũ pertinẽt est mortale: qꝛ sub-
uertit veritatẽ iudicij: qδ cedit in ꝑniciẽ
vniuersitatis: ꝛ placet qñ dr̃ de eo de q̃ tene-
tur dicere veritatẽ: al's nõ: ꝛ qñ sit hal'es. s.
Cõfessio delicti. ꝛ. s. Furtũ. §. 27. ꝛ. j. Te-
stis. §. 26. Addit̃ ꝛ quartũ ex quo efficitur
mortale ſm Hosti. s. rõne cõtẽpt⁹. s. cũ qs ꝓ
nihilo habet dicere mẽdacia iocosa sicut ve-
ra: sicut faciũt ioculatores ꝛ sil'es. ar. 25. dis.
§. alias ea demũ. Qδ limito. verũ qñ etiam
si esset mortale nollet abstinere: alr̃ nõ. ꝛ sic
incidit cũ ꝑmo. Addit̃ ꝛ quintũ ſm alios. s.
rõne ꝑfectionis: sed istis nõ assentio nisi vel
qñ ꝑfectio est talis ꝙ obligauit se voto vł iu-
ramẽto i nullo casu mẽtiri vel rõne scãdali.
vt dictũ est. Et ita coiter tenẽt doct. Facit
qδ supra dixi. Circũstãtia. §. 4. In alijs ãt
casib⁹ coiter est veniale pctm̃: nisi cõsciẽtia
eis dictaret ꝙ eẽt mortale: quia sic esset eis
si cõtra tale dictamen dicerent mẽdaciũ ꝑc-
catũ mortale.

4 ¶ Utrũ ꝑdicator vel doctor sp peccet mor-
talit̃ mẽtiẽdo. R. Pe. in. 3. di. 38. ꝙ nõ: ni-
si scandalũ vel cõtẽptus doctrine sit ãnex⁹:
qꝛ si hoc sciens mẽtit̃: ꝑccat mortalit̃. Silr̃
ter si diceret ɜid qδ est faciẽdũ ex necessita-
te: sec⁹ si ex cõsilio: nisi rõne scãdali: vt dixi.

5 ¶ Utrũ liceat ꝓ alteri⁹ vita cõseruãda mẽ-
tiri. R. ꝙ non. d. c. sup eo. Et qualitercũꝗ
dicat̃ mẽdaciũ sp est pctm̃ saltẽ veniale. 22
q. 2. ꝑ totũ. Quidã excipiũt iocosũ: qδ pro-
prie nõ videt̃ mẽdaciũ: qꝛ vt dr̃ in. c. ne qs.
22. q. 2. nõ fallit: qꝛ nouit ille cui dr̃ iocãdi
causa fuisse dictũ.

6 ¶ Utrũ solũ sit mẽdaciũ i verbo. R. ꝙ nõ
sed etiã in simulatis opib⁹. 22. q. 5. cauete.
Et ideo qδ dixi de mẽdacio idẽ dic de oĩ si-
mulatiõe quã quis facit ut ꝓximũ decipiat
ſm scm̃ Tho. Sec⁹ de simulatõe q̃ fit ꝓpẽ
bonũ. de q̃ dic vt. j. Simulatio.

m **Mensa** episcopoꝝ nõ debet splẽ-
dere auro vł argento. 41
dis. eps vilẽ suppellectilẽ.

¶ Quid debet esse ꝛ abesse in mensa cleri-
corũ ꝛ religiosorũ. habes supra Cleric⁹. ij.
per totum.

m **Mensuras** vide supra Falsa-
rius. §. xi.

m **Mercatio** Uide infra Nego-
ciatio.

m **Meretrix** que dicat̃. R. ꝙ il-
la q̃ multoꝝ libidi-
ni patet. 34. di. vidua. Alibi dr̃ ꝙ
meretrix e st cui⁹ turpitudo venalis est. 32.
q. 4. meretrices. ꝛ requirit̃ ꝙ. 40. homines
admiserit. ſm glo. in. d. c. vidua. allegat. c.
latores. de cle. excõ. mini.

¶ Utrũ sit prohibitũ cõmisceri cũ eis. R.
sic de iure diuino: ꝛ peccat mortaliter. d. c.
meretrices.

¶ Utrũ accipiẽs meretricẽ in vxorẽ merea-
tur. R. ꝙ sic si facit vt eã a malo retrahat.
32. q. i. nõ ẽ culpãd⁹. sec⁹ si alio malo fine.

¶ Utrũ teneat̃ restituere qδ acq̇rit ex tali
questu. R. ꝙ nõ ſm Inno. in. c. qꝛ pliꝗ. de
imu. ec. ꝛ coit̃ doc. sed hñ de bono cõsilio. nisi
accepisset ab his q̇ alienare nõ possunt. Et q̇
sint vide. s. Donatio. vel etiã per fraudẽ qꝛ
sic teneretur.

m **Meritũ** ꝓprie dicit̃ actio q̃ fit
vt ei qui agit sit iustũ
aliquid dari.

¶ Quottuplex est meritũ. R. ſm sanctuꝫ
Bo. in. 3. di. 4. ar. 2. q. 2. ꝙ triplex. Primũ
dr̃ cõgrui: ꝛ istud est qñ quis ex actione nõ
habet debitũ recipiẽdi: sed tñ illi cui fit decet
dare: sicut cũ hõ atterit̃ de pctõ suo: licet nõ
mereat̃ grãm tñ cõuenit deo vt faciẽti qδ in
se est ex sua bonitate det. Secũdũ est meritũ
digni: ꝛ istud est cũ aliq̇s iust⁹ rogat ꝓ aliq̃
ꝑsona q̃ ẽ in pctõ: dignũ q̇ppe ẽ ꝙ iust⁹ exau-
diat̃. Tertiũ ẽ meritũ cõdigni: ꝛ istud ẽ qñ
agens habet debitũ recipiẽdi: ꝛ ideo cũ pri-
ma rõ dandi sit amor: ĩpossibile ẽ ꝙ aliquid
possit sibi facere debitũ qꝛ amicicia caret: ꝓ-
pterea existẽtes extra charitatẽ nõ pñt me-
reri de cõdigno.

¶ Utrũ aliq̇s possit mereri ꝛ demereri i eo-
dẽ actu. R. ꝙ nõ: ꝗuis act⁹ aliquis ſm ge-
nus nature possit esse meritori⁹: ꝛ i genere

moris demeritoriꝰ: vt pz. 22. q. 2. si q̄libet. vbi Gre. loquēs de mēdacio obstetricū dicit. Nā benignitatis earū merces que eis in eterna potuit vita retribui p̄missa culpa mendacij i t̄rena ē recōpēsatiōe declinata.

¶ Quō aūt intētio sufficiat ad meritū vel opera. vide. s̄. Intētio.

m **Etus** est instātis vl̄ futuri periculi mētis trepidatio. ff. q̄ȯ me. cā. l. i.

¶ Quottuplex ē metus. R. ꝙ duplex. s. leuis. s. quo timet q̄s leue malū vl̄ minas multas quas minās iplere nō habet possibilitatē. Est secūdo metꝰ ꝓbabilis siue grauis q̄ dicit᷑ iustꝰ metꝰ: ⁊ iste ē ille q̄ pōt cadere i cōstantē virū vel mulierē: vt cū q̄s potens inferre minat᷑ mortē: aut grauē cruciatū corporis: vt in. c. cū dilectꝰ. extra eo. ti. Aut seruitutē seu statꝰ subuersionē: puta q2 scindet īstrumēta vel priuilegia libertatis: vel detinebit in carcerē aut stuprationē: vt. ff. eo. ti. l. isti q̄dē. Insti. eo. ti. §. i. 2. ⁊. 3. Et intellige qn̄ p̄dicta vl̄ aliquo p̄dictoꝝ minat᷑ ne dū i psona ꝓpria: s etiā i psona liberoꝝ aut vxoris: aut similiū psonaꝝ: vt in. d. l. isti. in fi.

¶ Utrū metꝰ iustꝰ causet᷑ ex iperio vel supplicatōe regis vl̄ dn̄i. R. Pa. i. c. vlti. q̄ cle. vel vo. ꝙ nō: nisi sit cōsuetꝰ tyrānice tractare nō obtēperātes suis p̄cibꝰ: q2 tunc bn̄ causat: vt tenet Jo. an. in. d. c. vlti. ⁊ Ber. i tractatu de tyrāno. Facit q̄ȯ idē Bar. no. in. l. ad iuidiā. C. q̄ȯ me. cā. vbi dicit ꝙ sola reuerētia mariti nō causat iustū metū in vxore: nisi p̄cesserint mine vl̄ verbera. Et idē voluit Inno. in. c. cām matrimonij. de offi. dele.

¶ Utruz metꝰ pdendi bona tēporalia: vel grauē iacturā i eis: puta maiorē ptē sit iustꝰ R. Pa. in. c. abbas. ex eo. ti. ꝙ sic si nō pōt sustētari sine illis bonis que q̄s timet pdere: q2 alibi dr̄ ꝙ spūalia nō possūt diu esse sine tēporalibꝰ. i. q. 3. si q̄s obiecerit. Et glo. in. l. aduocati. C. de aduo. diuer. iud. dicit nō. pecuniā vitā hoīs. Facit ꝓ ista opiniōe. c. presbyteros. 50. di. ⁊. l. pe. C. eo. ti. ⁊. d. c. abbas

¶ Utrū metꝰ excoicatōis sit iustꝰ. R. glo. i c. olim inter. de re. spo. ꝙ sic. Sz Jo. an. distinguit ꝙ aut iuste cōminat᷑: ⁊ nō excusat: q2 culpa sua incidit i metū. l. si mulier. ff. eo. ti. Aut iniuste cōminat᷑: ⁊ sic est iustus: cum grauis sit pena iter hoīes cōuersari ⁊ carere honis cōmerito. l. hi quis cām. C. de aposta. c. sacro. de sen. excō. Et hāc distinctionē approbāt dn̄i de rota decisione. 40.

¶ Utrū timor infamie sit iustꝰ. R. glo. in l. nec timore. ff. eo. ti. ꝙ timor infamie facti nō causat vt puta: q2 aliq̄s dic̄ ꝙ malū dicet de eo: sed metꝰ infamie iuris talis q̄ hz iuris effectū iustꝰ ē: vt in. l. nec alicuiꝰ. §. fi. ff. eo. vbi pz ꝙ dep̄hēsus i aliq̄ delicto q̄cq̄d facit ne ꝓdat᷑ ex iusto metu facit: q2 ꝓditꝰ pōt pati mortē vel cruciatū ⁊ hmōi. Et hec oīa intellige ꝙ causant iustū timorē qn̄ quis non hz facile remediū ꝓuidēdi: q2 si posset ꝓuidere sibi: puta adeūdo superiorem: vel alio modo nō ꝓuideret: nō eēt iustꝰ metꝰ: sed sibi iputaret᷑. ar. c. fi. de elec. ⁊. l. quibꝰ diebus in p̄n. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊. l. qui pōt facere. ff. de regu. iu. ⁊. c. pastoralis. §. preterea. de offi. or. Q̄ȯ limita ut. j. §. x. 5

¶ Utrū metꝰ iustꝰ excuset a pctō. R. ꝙ nō a toto: s solū a tāto: nō tn̄ etiā a tāto ꝙ si illud ē de gnē pcti mortal' ꝙ fiat veniale. c. sacris. ex eo. ti. c. 2. ȯ homi. 2. q. i. i p̄mis. q2 dz potiꝰ q̄libet mala tolerare q̄ꝫ mala ꝯsentire decernat. 32. q. 5. ita ne. Limita tn̄ p̄dcā ad ea q̄ sūt iuris diui. Secꝰ i hīs q̄ sūt pctā mortalia ex dispositōe iuris positiui: q2 sic excusaret a mortali: vt pz. s̄. Inobediētia. i p̄n. 6

¶ Utꝝ ꝯtractꝰ factꝰ ex metu iusto sit nullꝰ. R. vt colligo ex Pa. i. c. cū locū. de spō. ⁊ i d. c. olim in̄c. ꝙ aut ꝯctꝰ req̄rit liberꝝ ꝯsensū: aut nō. Si sic: tūc ꝯctꝰ ē ipso iure nullꝰ. Rō q2 lz coacta volūtas sit volūtas. 15. q. i. merito. tn̄ nō ē volūtas libera: ⁊ sic deficit q̄litas libertatis que ē de substātia ꝯtractꝰ: ⁊ ideo nullus. In alijs aūt vbi nō requirit᷑ liber cōsensus nō ē nullꝰ ipso iure: q2 ut dixi coacta volūtas pur volūtas est: vt plene legi. ⁊ nōt᷑ in. l. si mulier. §. fi. ff. eo. ti. s veniūt acta rescindenda actōe q̄ȯ metus causa vel officio iudicis. 7

¶ Que sūt illa in quibꝰ req̄rit᷑ liber cōsensus. R. ꝙ p̄mo oīa que sunt meritoria: ut penitētia: ꝯfessio: elemosyna ⁊ hmōi: que si fiāt ex tali metu excludūt meritū: ⁊ perinde est ac si nō forēt facta. Excipiūt᷑ illa i quibꝰ iprimit᷑ character. vt baptismꝰ ⁊ hmōi: q2 virtute characteris adueniente libera volūtate ꝯualescūt: sed nō alia: vt in. c. de iudeis 45. di. Propterea Chryso. super Math. 22 8

Qui solo timore seruit deo: penā quidē eua
det: sed premiū nō acquiret: q2 nō vult deus
vt timeat vt dñs: sed ut amet ut piꝰ pater:
Facit tex. aug. de pe. di. 7. c. nullꝰ. i fi. Quē
sero penitet inqt nō solū oportet deū timere
iudicē: sed iustū diligere: nō tm̄ penā time-
at: sed anxiet ꝓ gloria: hec ille. Secūdo ma
trimoniū. facit. c. notificasti. 33. q. 5. ⁊. c. ve
niēs. el. 2. de spō. ⁊. d. c. cū locū. Tertio do-
tis ꝓmissio vel solutio in. l. si mlier. §. si dos
ff. eo. ti. q2 si pncipale non tenet nec accesso-
riū. de reg. iu. li. 6. Quarto iurisditio: vnde
ꝓrogatio eiꝰ ex iusto metu ē nulla. l. 2. ff. de
iudi. ⁊ glo. in. d. l. si mulier. Itē electio plati
ꝑ metū facta ē nulla. c. vbi piculū. §. ceterū
d elec. li. 6. Quito auctoritas tutoꝝ extorta
per metū est nulla. l. i. §. vlti. ff. de aucto. tu
Sexto absolutio ab excoīcatiōe. de quo. s.
Excoicatio. 7. casu. 18. Septimo testes te-
stamētorū: vnde si in vinculis tenet: aut ab
hostibꝰ nō valet. l. qui testamēto. ff. de testa
Octauo votū limito verū quo ad metum-
mūdanū qui incutit ab hoīe ad hoc vt vo
ueat: nō aūt quo ad metū aliū ꝓpter quem
euadēdū aliquis vouet: q2 sic tenet votū. Rō
diuersitatis quare votū teneat ex aliq metu
factū qn̄ metus non infert vt voueat sed ex
alio respectu ⁊ nō penitētia: cōfessio. ⁊c. Est
q2 tale votū fit pietati dīne ⁊ misericordie
quā interpellat vt eū liberet a malo instāti
Et iō q nō pōt nō misereri acceptat ꝓmissi-
onē ⁊ subsidiū ipendit: sed i pnīa: cōfessiōe:
⁊ hmōi nō cōcurrit solū misericordia: sed ⁊
iusticia. Vn̄ mīa dei acceptat inqtū non de-
rogat dīne iusticie. s. vt nō sint sine merito ⁊
recōpensatione: sed vt sint digna vita eťna
hoc nō pōt q2 derogaret dīne iusticie: q nō
vult nisi volūtariū libera voluntate ad se
ꝯuersum: in. c. sicut nobis. de regula. ⁊ i mul
tis alijs. no. glo. in. d. c. abbas. ⁊. d. l. mlier.
9 ¶ Quid de iuramento metu extorto. R.
vt. s. Iuramētū. 5. §. 9.
10 ¶ Quid si qs veniat in talē metū ex culpa
sua. R. qꝫ nō subuenit ei nec hꝫ seu cōpetit
ei aliqd remediū. d. l. si mulier. in pn. vbi li-
berta cōmisso crimie ingratitudinis ⁊ timēs
ne reuocet i seruitutē: ꝓmittit aliquid dño
cōmināti seruitutē nō audiat. Sed q ad cō-
scientiā distingue. Qd aut talis timor pōt
iuste incuti tali: puta q2 cōmisit crimē capi-
tale cōminat qs eū velle accusare ꝓpter quē
timorē ille dat centū: talis licꝫ turpit accipi
at pecuniā vt desistat ab accusando: tm̄ resti
tuere nō tenet de necessitate si modo ille do
nare potuit. Si vo timor incutit iiuste quo
ad deū: puta pater cominat interficere ad-
ulterū cū filia qd licet de iure ciuili: vt in. l.
nec in eo. ff. de adul. tm̄ q2 nō licet quo ad deū
Ideo si ex tali timore extortū nō poterit te-
nere i cōsciētia nisi inquātū est i recōpensati
onē sui interesse: puta fame lese ⁊ hmōi: als
nō facit tex. cū glo. in. c. inter hec. 33. q. 2.
¶ Utꝝ agens certū quid ex metu presuma 11
tur cōsentire ex taciturnitate sequētis tēpo-
ris. R. glo. iūcto tex. in. c. accedēs. de ꝯuer.
cōiu. qꝫ nō nisi iteruenia aliqs actꝰ positiuꝰ
approbatiuꝰ pmi actꝰ: vt i. l. 2. ⁊. l. px. C. eo.
⁊ ꝑ Inno. in. c. sup eo. de renū. ⁊ facit. c. ad
id qd. de spō. vbi spōsa q metu ꝯtraxit si co-
habitat viro sponte presumit matrimoniū:
maxime si iteruenit copula. facit. c. vnicū. d
despon. impu. li. 6.
¶ Utꝝ ꝓbāti metū ex q amisit bona sua ste 12
tur eiꝰ iuramēto circa quātitatē bonoꝝ. R
Pa. in. c. fi. extra eo. qꝫ sic si iiuste metū in-
cussit ⁊ ꝯ eū q icussit. Secꝰ si ageret ꝯ villā i
cuiꝰ tritorio ē factū: nā oportet ꝓbet ꝑ alios
⁊ pōt adducere socios ⁊ familiares ꝓpt diffi
cultatē ꝓbādi. bonꝰ tex. ē in. l. cōsensu. C. de
repu. ⁊ i. c. veniēs. el. 2. de testi.
¶ Utꝝ metꝰ ꝓbabilis vł leuis siliter ānullet 13
R. qꝫ nec excusat nec rescindit nec ānullat: ⁊
dr ille q cadit i virū leuē: aut vecordē qui ti-
met vbi timēdū nō ē: ⁊ dr meticulosus. ff. eo
l. metū. q2 nō tollit actū requirētē liberū cō
sensum: vt no. Pa. in. d. c. veniens. el. 2. de
spō. sed q ad ꝯsciētiā dic vt. j. §. 15.
¶ Utꝝ ille q ꝑ metū extorsit aliqd teneatur 14
R. Dir. eo. ti. qꝫ sic: ⁊ ſm leges pōt agi ꝯtra
eū etiā quo ad penā si agat ifra annū. Sed
post ānū nō: sed solū quo ad rei ꝑsecutionē
q2 pretorie actiones sūt perpetue quo ad rei
ꝑsecutionē: sed quo ad penā sunt tēporales
Insti. de perpe. ⁊ tēpora. ac. in prin. ff. de vi
⁊ vi ar. l. i. sed si per metū. ff. qd me. causa. l.
si cū exceptione. §. i. 2. ⁊. 3. Scdm tamen ca
nones etiam ad penā post annū: quia nulla
conditio temporis potest opponi. 3. q. i. c. re
integranda. ⁊ ibi per doct. Et non solum te
netur de his que habuit per talem metum:

sed ꝙ oib⁹ ꝗ amisit ille cui talē iniuste metū. ꝺ. l. si cū. §. pedius. q2 met⁹ fuit causa seu actio amissionis. ꝺ. l. si cū. §. in hac actiōe. concoꝛ. Inno. ꝛ Host. in. c. fi. eo. ti.

¶ Quid si met⁹ sit solū ob timoꝛē reuerentie. R. ꝙ datū ex tali timoꝛe est oio restituendū si datū sit ꝫ volūtatē dātis. Facit. l. i. §. que honoꝛāde. ad fi. ff. qua. re. ac. nō da. Alū qñcūqꝫ nō adest volūtas dñi rerū i dādo nisi ex metu acceptū ē restituēdū: nisi fuerit i culpa met⁹: ꝭm ꝙ supꝛa dixi. §. x. Nec obstat. l. vani. ff. de regu. iu. ꝛ. l. metū. ff. qꝺ me. cā. q2 loquūt ꝗ ad foꝛū ꝯtētiosum

¶ In quo differt met⁹ a vi. R. Pa. in. ꝺ. c sacris. ꝙ met⁹ est vis ꝯditionata. s. cū dicit: interficiā te si nō feceris sic ꝛ hmōi. c. ad audientiā. extra eo. ꝛ fit sine violētia coꝛpoꝛali Uis aūt est quedā coactio qua ꝗs ligat⁹ cogit facere aliqd coꝛpoꝛaliter. Et dr̄ vis absoluta: ꝛ hec excusat a toto: si intrinsec⁹ non cōsentit: q2 nō dr̄ ꝗs agere sed poti⁹ pati. ꝺ. c. sacris. Lex aūt magis large accipit dicēs Uis est ipetus maioꝛis rei cui resisti nō pōt scilicꝫ comode. ff. quod me. cau. l. i. ꝛ. z. de pac. ꝯuis. li. 6.

m **Milites** nostri tpis licꝫ non habeāt insignia obseruātie veteris: habent tn̄ insignia obseruātie noue: ꝭm Bal. in. l. i. C. qui do. ce. pos. allegat in ar. c. trāslato. de cōsti.

¶ Quis nō pōt esse miles. R. ꝙ ipugnantes securitates nauigātiū: ꝛ hostes publici ꝛ infames milites eē nō possūt: vt i. l. i. in ver. optimos fidelissimosqꝫ cōmilitones. ff. de testa. mili.

¶ Utrū miles possit incarcerari ꝓ debito cōtract⁹ vł vltime volūtatis. R. Bal vbi ꜱ ꝙ nō. Sed Bar. i. l. miles. ff. de re iudi. limitat ad debitū ꝯtū in castris solum.

¶ Quō instituūt: ꝛ de eoꝝ priuilegijs hēs i l. penul. ff. ex qui. cau. ma. in glo.

¶ Utrū ars militie sit licita. R. ꝙ sic si debito modo fiat. 23. q. i. militare. ꝛ ꝗ dic vt ꜱ. bellū. Licet etiā militib⁹ se exercere i his que nulli sunt nociua cā exercitij: puta i cursitationib⁹ equoꝝ i ꝓijciendo tela ꝛ h⁹mōi in quib⁹ nō iminet ꝓbabile piculū ꝓximi: sicut i toꝛneamētis iminet: ꝛ iō ꝓhibēt. facit ad hoc. z. Reg. ꝑ. vbi dauid ꝑcepit vt docerēt filios isrł arcū. i. artē sagittandi.

m **Minoꝛ** quis dicat. R. ꝙ ille ꝗ nō habet. 25. annū cōpletū. ff. de mino. l. i.

¶ Utrū minoꝛ possit ꝑtere restitutionē in integrū nō solū i lesione que venit de patrimonio: sed etiā in lesione lucri cessant. R. ꝙ sic vsqꝫ ad quadriēniū postꝙ ipleuit vigesimūquintū annū: de his tn̄ solū in quib⁹ lesus est infra vigesimūquintū ānū. vide glo in. c. z. de resti. in inte. j

¶ Utrū teneāt gesta cū minoꝛe sine auctoritate curatoꝛis. R. Pa. in. c. in ꝑsentia. de ꝓba. ꝙ si intrat religionē pōt alienare oia bona sua: q2 fingit moꝛi. l. deo nobis. C. de epis. ꝛ cle. sed nō itrādo nō pōt alienare etiā in pias causas. z

¶ Minoꝛ si renūciauit bn̄ficio eccłiastico non restituit: q2 in spūalibus vt maioꝛ admittit ꝛ agit ꝛ cōuenitur. ff. de mino. l. ait ꝑtoꝛ. in glo. in princi. 3

m **Miserabiles** ꝑsone que dicant. R. ꝭm Inno. in. c. significātib⁹. de offi delega. ꝛ Pa. in. c. licet. de censi. ꝙ sunt ceci ꝛ alij moꝛbo laboꝛātes qui pñt auxiliū ab eccłia iploꝛare qñ nimis aggrauāt i collectꝫ facit. ꝺ. c. significātib⁹. ꝛ qꝺ ibi notat.

¶ Utrū ceci ꝛ alij moꝛbo laboꝛātes perpetuo excusent a mūerib⁹. R. Pa. in. ꝺ. c. licet ꝙ sic a ꝑsonalibus ꝗ imponūt ꝑsonis: vt. l. vnica. C. qui. mo. se excu. A realib⁹ aūt muneribus oꝛdinarijs nō excusant: nisi ꝑnceps velit ea remittere. C. de vaca. mu. ꝛ de mūe. patri. quasi ꝑ totū. Sec⁹ si sūt extraoꝛdinaria q2 nō tenēt ad illa. l. vnica. C. de supindic. Facit. c. indicatū. 89. di. ꝛ qñ dicāt realia oꝛdinaria: vł extraoꝛdinaria. vide infra Munus. j

m **Missa** ꝭm Hugo. de sancto vic. de sacramētis. li. xi. dicit quasi trāsmissa: eo qꝺ ꝑplus ꝑ ministeriū sacerdotis qui mediatoꝛis vice fungitur inter deū ꝛ homines: ꝑces: vota: ꝛ oblationes transmittat deo.

¶ Missa a quo debet celebꝛari. R. ꝙ a solo sacerdote rite oꝛdinato. de sūma tri. c. i. § vna. de ꝯse. di. i. c. i. in fi. j

¶ Utrū existens in moꝛtali vł pollutus nocturna pollutione licite celebꝛet. vide ꜱ. Eucharistia. 3. §. 18. ꝛ. §. 29. z

3 ¶ Utrũ sacerdos qui nõ ẽ ieiun⁹ possit celebrare. R. ẜm Sco. in. 4. dis. 8. ꝙ nõ. 7. q. i nihil. de ↄ̃se. di. 2. liquido. ⁊ talis debet esse ieiun⁹ ꝙ citra mediã noctẽ nihil sumpserit quãtũcunqꝫ minimũ: etiam si sit species vel electuariũ vel medicina: q2 canon dicit nullus post cibũ potũqꝫ quẽlibet minimũ sũptũ missas facere ꝑsumat. 7. q. i. nihil. imo plus ibi dicit glo. ꝙ etiã si ante mediã noctẽ sumpsisset cibũ. Et adhuc sentiret eructatiões ⁊ cibũ: nõ debet celebrare. de cõse. di. 2. trib⁹. ⁊ Host. de accu. in. c. si cõstiterit.

4 ¶ Quid de reliquijs cibi remanẽtib⁹ i ore. R. ꝙ si casualiter deglutiant̃ nõ impediũt: q2 nõ traijciunt̃ p modum cibi vl' pot⁹: sed p modũ saliue ẜm san. Tho. in. 3. pte. q. 8.

5 ¶ Quid si sacerdos in mane lauãdo os deglutiat stillã aque. R. ꝙ põt celebrare nisi fecerit ex ꝓposito. ar. 23. q. 5. de occidendis 15. q. 6. c. i. cõcor. Rica. in. 4. di. 8. Tho. ꝟo dicit verũ nisi traijciat̃ i magna quãtitate

6 ¶ Quid si cib⁹ sit digestus: sed tñ nõ dormiuit per totã noctẽ. R. ꝙ põt celebrare: quia solũ quies tẽpus ⁊ digestio requirunt̃ ẜm Jo. Ber. Brix. ⁊ Arch. i. d. c. nihil. ⁊ Ho. ⁊ Pa. in. d. c. si cõstiterit. licet ibi glo. videatur sentire cõtrariũ: sed male.

7 ¶ Quõ debet celebrari. R. ꝙ debet seruari ordinariũ misse: tã in dicẽdis ꝙ̃ etiam in actibus.

8 ¶ Utrũ debeat celebrare capite discoperto. R. ꝙ sic: de cõse. di. i. c. nullus. Unde q̃ sine rõnabili cã celebraret capite coꝑto peccaret mortaliter. sec⁹ si ex aliqua rõnabili cã ꝓpẽ verbũ temere positũ. in. d. c. nullus.

9 ¶ Quid si post inceptã missã desistat. R. ꝙ si sine rõnabili cã dimittit peccat mortaliter: al's nõ: vt in. d. c. nullus.

10 ¶ Quãdo euãgeliũ legit̃ oẽs debent stare nõ sedere nec genu flexi manere: vt in. c. auctoritate. de cõse. di. i.

11 ¶ Utrũ debeat aliq̃d aliud dici a sacerdote ꝙ̃ qḋ cõtinet̃ in missali. R. ꝙ non. ar. c. visum. ⁊ c. de noib⁹. de cõse. di. i. Cogitari tñ possunt quecũqꝫ deuota ẜm scm̃ Bona. sed nõ exprimi.

12 ¶ Utrũ requirat̃ attẽtio. R. ẜm Rigardũ anglicũ in quol'. ꝙ sic: vnde Dio. de ecclesiastica hyerarchia. Ad scissimũ eũtes sacrificiũ mũdari ↄ̃uenit ab ipsis vltimis aĩe fantasmatib⁹: vnde desperãs se posse habere ꝓbabiliter cordis stabilitatẽ peccat grauiter accedẽdo: si tñ sperat ⁊ ex ĩfirmitate distrahitur minus peccat: hec ille.

¶ Quid si omittat̃ aliq̃d. R. ꝙ peccat mortaliter si sciẽter facit: tñ cõsecrat si ibi sit materia debita ⁊ forma cũ intẽtõe cõficiendi de quo dictũ est. s̃. Eucharistia. ꝑ. Et hoc intellige ꝙ peccat mortaliter sciẽter dimittẽdo aliquid notabile: puta euãgeliũ: vl' epistolã secretas: ⁊ hmõi. secus esset de aliq̃ verbo solo: alio a forma cõsecrationis. Idẽ dic si omittat̃ tẽp⁹ debitũ paramẽta ⁊ reliq̃ necessaria ꝙ est mortale qñ fit scienter.

¶ Quid faciet sacerdos si missã dicẽdo ꝑpẽdat nõ fuisse debitã materiã ministratã. R. ẜm coiter theo. in. 4. di. 8. ꝙ siue defect⁹ sit in hostia siue in vino: ⁊ aduertit añꝙ̃ ↄ̃secrationis canonẽ inceperit: sic accipiet aliã hostiã si defect⁹ est i hostia: vel vinũ si est i vino. Et reincipiet si ẽ i hostia defect⁹ ab illa orõne: Suscipe sancte pater: qua dicta omissis alijs: dicet veni scificator. ⁊c̃. Et sic oib⁹ alijs omissis prosequat̃ vbi erat qñ aduertit. Si ꝟo defect⁹ fuit in vino incipiet ab illa orõne: De⁹ qui humane. cũ orõne Offerim⁹ ⁊c̃. Et alia veni scificator. ⁊c̃. Et alijs dimissis ꝓsequat̃ vbi dimiserat. Si iã consecrauerat: ⁊ post cõsecrationẽ deprehẽdit q2 defect⁹ erat in vino debito sic accepto cũ aqua solũ: incipiet ab illa orõne. Simili modo vsqꝫ ad orõnẽ: vnde ⁊ memores ⁊ alijs omissis ꝓsequat̃ vbi dimisit. Si ꝟo defect⁹ erat i hostia ⁊ iam cõsecrauerat vinũ sic accepta alia hostia incipiet ab illa orõne: Qui ꝑdie ⁊ loco illi⁹ relatiui: q̇ dicet Dñs nr̃ iesus christus ꝑdie ꝙ̃ pateret̃. ⁊c̃. vsqꝫ ad orõnẽ: Simili modo ⁊ oibus alijs omissis ꝓsequat̃ vbi dimisit. Et notãter sic dixi q2 si solũ diceret h̃ ẽ corp⁹ meũ nõ cõsecraret ẜm Sco. ⁊ Lan. in. 4. dis. 8. q. 3. q2 orõ illud significat qḋ exprimit̃ verbo: nõ qḋ est i intẽtiõe proferẽtis Et ideo si nulla fieret mẽtio de christo: itelligerẽtur illa verba ḋ corpore sacerdotis vl' sanguine: nõ de christo. ⁊ sic nõ ↄ̃secraret.

¶ Pone ꝙ nõ aduertit de defectu: nisi post sũptionẽ hostie que nõ erat triticea aut debita. R. ẜm coiter doct. vbi s̃. ꝙ nõ obstãte ꝙ nõ sit ieiun⁹: nihilomin⁹ accipiet aliã hostiã debitã ⁊ incipiet ut dictũ est Dñs nr̃ ie-

Aqua loco vini

sus christus p̄die q̄. vsq̧ ad Simili modo ⁊c. ⁊ postea alijs omissis sumet eam ⁊ prosequetur vbi omiserat.

¶ Sed q̄d si sūpto corpe inuenit aquā loco vini i calice quā bibit. R. Tho. in. 3 pte q. 84. tenet q̄ est alia hostia ⁊ aliud vinū sumēdū ⁊ cōsecrandū. Quidā alij dicūt q̄ ꝓpter scandalū nihil est reiterandū: ⁊ maxie cū nō sit ieiun⁹. Sed tu tene opinionē Sco. vbi s. q̄ solū est accipiēdū vinū cū aqua et dicēdū: Simili modo post q̄ dñs nr̄ iesus xp̄s cenauit accepit ca. ⁊c. vsq̧ Vñ ⁊ memores: ⁊ sic alijs omissis dicat: sanguis dñi nostri iesu xp̄i custodiat aiaz. ⁊c. ⁊ sumat: q2 illud pōt fieri sine scādalo. Nec obstat q̄ non sit ieiun⁹ q2 est maius p̄ceptū q̄ sumat integre q̄ ieiuno stomacho: vt patet in. c. cōperim⁹. ⁊ c. relatū. de cōse. di. 2.

¶ Quid faciet sacerdos si q̄n habet aquā i ore ante q̄ deglutiat aduertit. R. Dir. li. ꝑti. 17. q̄ si pōt sine scandalo sputet in calice ⁊ extrahet particulā hostie: ⁊ aquā reponet in alio vase: ⁊ sic accipiat vinū ⁊ ɔsecret: vt dictū est: ⁊ in eo ponat particulā hostie et sumat postea illā aquā si potest facere sine periculo vomit⁹: vel si timet de vomitu reponat aquā in sacrario. Et idē dicerem de particula q̄ idē esset cōburēda ⁊ cineres in sacrario reponēde quādo sine ꝑiculo vomit⁹ recipere nō possem.

¶ Quero q̄d faciet sacerdos q̄n musca vel aranea cadit in calice. R. q̄ si cadit an̄ consecrationē, ꝓijciat illud vinū ⁊ accipiat aliud cū aqua ⁊ faciat s̄m q̄ supradictū est. §. 14. Si vero cadit post consecrationē extrahat eā ⁊ lauet cū vino: nisi eēt res venenosa: vel que ꝓuocaret vomitū: q2 tūc oīa sic eēnt reponēda i vase alio ⁊ aliud vinū cū aqua sumēdū ⁊ cōsecrandū: vt dictū est in. §. 14. ⁊ 16. s̄m Archi. Hug. Jo. de fanto. in. c. si ꝑ negligētiā. de cōse. di. 2. q2 nihil abbominabile sumi debet occasione hui⁹ sacri: vt no. glo. in. d. c. si ꝑ negligētiā: ⁊ finita missa accipiat sanguinē illū ⁊ igne ɔburat cū aliqua stupa: vel panno lineo in ipso madefacto et cineres ponat in sacrario.

¶ Quid si gutta sanguinis ceciderit R. q̄ si ceciderit super tabulam ⁊ similia: lambat̄ si potest fieri sine horrore: ⁊ postea locus radatur ⁊ rasura cōburat̄: ⁊ cinis iuxta altare recōdat̄: ⁊ sacerdos quadraginta diebus peniteat. Si vero ceciderit super lintheum abluat̄ tribus vicibus calice supposito: ⁊ aq̄ ablutionis iuxta altare cōdatur: ⁊ sacerdos peniteat quatuor diebus: nisi peruenerit ad tertiū lintheū: quia tūc nouem. Si vsq̧ ad quartū viginti diebus peniteat: de cōse. di. 2. c. si per negligētiā.

¶ Quid si sumēdo sanguinē remanet particula in calice. R. debet digito ad labium calicis adducere ⁊ sumere: ⁊ nullo modo apponat vinū ante ei⁹ sumptionē: q2 vinū citi⁹ descēderet: ⁊ sic sumeret nō ieiun⁹ s̄m Sco. in. 4. di 8. Quāuis ego arbitrer q̄ etiā si apponeret vinū: ⁊ sic simul sumeret nō peccaret: licz vinū citi⁹ descēdat: q2 q̄d fit tali mō dicit̄ fieri siml̄: ꝑ ea que notāt̄ in. c. q2 ꝓpt̄. de elec. ⁊ in. l. ɔtinuus. ff. de ver. obli. 20

¶ Utrū hostia nō cōsecrata que est in altari vel gutta vini que est in pede calicis: vel aliter a vino q̄d ē in calice sepata ɔsecret̄. R. q̄ nō: nisi h̄ itēdat sacerdos. i. q. i. detrahe. 21

¶ Quid si omisit aquā ponere i vino. R. q̄ si aduertit ante ɔsecrationē hostie: debet eam apponere reiterando ut supra dixi. §. 14. quādo defectus est in vino: q̄ si aduertit p⁹ consecrationē hostie: sed ante consecrationē vini apponat nihil reiterando s̄m Monal. Si post consecrationem vini aduertit tunc s̄m sanctū Tho. in. 3. parte. q. 83. nullo modo apponat: quia appositio aque non est de necessitate sacramēti: vt dixi supra Eucharistia ꝑmo. §. 17. 22

¶ Quid si vinū in calice congeletur. R. q̄ sacerdos debet ipsum ante consecrationē resoluere vt habeat rationē actualem potus si tamē non resoluit adhuc conficit: quia vinū congelatum nō differt a nō cōgelato nisi qualitate accidētali. 23

¶ Quid si ex frigore hostia dilabitur in calicē. R. q̄ debet vlterius procedere: nec est necesse aliquid reiterare: s̄m Tho. in. 3. pte q. 83. Sed s̄m Inno. vt recitat Landul. in 4. di. x. si aliqua pars remansit in manu frāgat illam ⁊ partem mittat in calicem: quia prima causaliter cecidit. 24

¶ Quid si sacerdos nō recolit se aliqua dixisse. R. q̄ sacerdos nō debet ꝓpt̄ hoc turbari: q2 qui multa dicit non recolit oīa. Si tñ ꝓbabiliter cōstet aliqua omisisse si q̄dem 25

sunt de necessitate sacramenti: puta forma ꝯsecrationis: debet reiterare ab illa forma: ⁊ cūcta p ordinē ꝓsequi. Si vero nō sunt de forma cōsecrationis sic nō debet resumere in mutādo ordinē officij: sed debet vlteri⁹ ꝓcedere ſm Tho. 3. parte. q. 83.

26 ¶ Utrū sp sacerdos celebrās debeat sumē corp⁹ ⁊ sāguinē. R. ꝙ sic: ꝺ ꝯse. di. 2. platū Si sacerdos deficit ī missa ali⁹ q̄ sit ieiunus debet supplere. vt s. Eucharistia. 3. in ꝑnci.

27 ¶ Quid si aliquis casus necessitatis alicui euenerit: puta īfirmitas ⁊ hmōi: poterit ne sacerdos illi hostiā dare cū aliā non habeat cōsecratā. R. ꝙ nō totā sed hm partē: ⁊ aliā ptē ipse sacerdos sumere ſm san. Tho. in. 4 di. 12. Et idē credo etiā si nō sit infirmitas: sed alia rōnabilis causa.

28 ¶ Quid si hostia inueniat fracta añ consecrationē. R. nihilominus pōt cōsecrari: nisi sit scādalū ī pplo: q2 tūc aliā accipiet: q2 fractio ⁊ q̄dratura ⁊ hmōi nō viciāt sacrm.

29 ¶ Utrū in memēto viuoꝝ vel mortuorū debeat fieri aliquoꝝ noīatio. R. ꝙ nō ē necesse: nisi solū vt supplicantis deuotio reddat affect⁹. ar. 13. q. 1. cū grauia. 7. c. nō extimem⁹. no. glo. de cōse. di. 1. c. visum. ⁊ se. ex quo pz ꝙ tātū singuloꝝ noīa sūt exprimēda quāto ex eoꝝ noīatiōe augmentat deuotio celebrātis: q2 nōmin⁹ quilibet hz sub generali q̄ si spāliter fieret. de cōse. dis. 5. nō mediocriter. ⁊ no. glo. in. d. c. visum.

30 ¶ Utrū ꝑfatio ꝓpria debeat dici ī missa cōmemorationis seu votiua. R. Pa. in. c. cōsiliū. de ce. mis. ꝙ sic ꝓpria si habet. Et solum sūt decē ab ecclia approbate. 9. habent in. c. inuenim⁹. de cōse. di. 1. s. Natiuitatis domini Epiphie. Quadragesime. Pasche. Ascēsionis dñi. Pēthecostes. Scē crucis. Scōꝝ aploꝝ. ⁊ scē Trinitatis. ⁊ in. c. scōꝝ. 70. dis. ponit decima de dña. Alie sūt delēde ō missali: nisi ex spāli ꝑuilegio sit ꝯcessū: vt frib⁹ minorib⁹ de btō Frācisco ꝑ Sixtū. 4.

31 ¶ Utrū Gloria in excelsis deo debeat dici in missis votiuis. R. ꝙ nō: vt in. c. cōsiliuz. de ce. mis. nec etiā Credo in vnū deū dicit: licz cōsuetudo derogauerit illi iuri quo ad Gloria ī excelsis: que dr in missis votiuis btē virginis: ⁊ q̄ ad alios etiā in missis spiritus sci. Minores tñ habent ex priuilegio vt possint dicere Gloria ī excelsis in missis spūs sancti quas ꝓ ecclia dei celebrant. Dicit tñ Hosti. in. d. c. cōsiliū. deuotā cōsuetudinē nō reprobamus.

¶ Utruz ꝑfusio post sumptionē sanguinis debeat fieri cum vino. R. ꝙ sic: vt de cele. missa. c. ex parte.

¶ De quo debet missa celebrari. R. Pa. in c. quidā laicorū. de ce. mis. ꝙ debet celebrari de eo de quo fit officiū: vnde missam peculiarē audiens vel dicens nō satisfacit ꝑcepto de audiēda missa: q2 illa que ꝑcipit est missa de festo: vel que ſm officiū debet dici: vt in. d. c. quidā laicoꝝ. Credo tñ ꝙ seculares ꝓpt ignorātiā excusent: sed nō celebrātes: ⁊ propterea in. d. c. quidā. ⁊. c. ad hoc. de cōse. di. 1. dicit ꝙ tales misse peculiares seu votiue debent celebrari in occulto: ⁊ hoc ītelligo ī diebus in quib⁹ q̄s tenet de precepto audire missam: vel ī ecclia collegiata seu cōuentuali ī qua quotidie est celebrāda vna missa de officio: vt ī cle. 1. de ce. mis. ⁊ sic ītelligo tex. in. d. c. quidā laicorū. q2 si sit alius qui celebrauit missam de officio ⁊ nō sit de precepto ꝙ missa audiat: pōt quis missā votiuā dicere sine oī scrupulo ⁊ ī publico ⁊ ī secreto. Nec sufficit ſm Monal. ꝙ audiat introitū ⁊ hmōi ī dieb⁹ ī quib⁹ tenet de officio audire: q2 missa dr cū canone. vt patet in. d. c. quidā.

¶ Utrū missa de scis tātū valeat aīab⁹ defunctorū sicut si dicatur pro defunctis. R. Ho. in. c. 2. de cele. mis. ꝙ sic: ⁊ ꝙ do. Hug. Cardi. dicebat ꝙ celebrādo ꝓ dña sciebat celebrare ꝓ defunctis: ⁊ ecōtrario. d. c. 2. ⁊ de cōse. di. 2. quotiēscūq̄. Caue tamē quia si ꝓmisisses specialiter ꝓ defunctis ꝓpriā missā dicere nō satisfaceres missā dicēdo de dña rōne ꝓmissionis. Itē aduerte ꝙ hoc ē verū q̄n maior deuotio qua q̄s dicit missaz de dña ⁊ h⁹mōi supplet vl sci intercessio als nō: nisi quo ad veritatē sacri: sed nō quo ad veritatē orationū: q2 plus valet ꝓ defūctis dicta: ſm Pe. in. 4. dis. 45.

¶ Cū quib⁹ debet missa celebrari. R. ꝙ ꝑmo cū indumētis debitis: q̄ ſm Inn. 3. vt recitat Dir. li. ꝑ. ti. 7. sūt calciamēta amict⁹ alba: cingulū: manipul⁹: stola: planeta. ar. 23. di. ecclia stica. 25. di. vinū. ij. q. 3. eps. de penis. degradatio. li. 6. Et qualia debēt esse predicta: dicendū ꝙ ſm consuetudinem rationalem regionis seu congregationis. ar. l.

de quib⁹.ff.de legi. Et an debeāt esse bñdicta
coiter tenet̄ ꝙ sic: exceptꝫ calciamētis: ⁊ etiā
cingulo quod de cōsuetudine nō bñdicit̄ ꝼm
Ricar.in.4.dis.13.⁊ Sco.ea.di. Secundo
cū igne.de cele.mis.c.vlti. Et celebrans sine
igne debet officio ⁊ bñficio priuari.ibidez.
Tertio cū calice: corporalib⁹ altari lapideo
⁊ trib⁹ tobalijs super eo: ⁊ missali hostia azi‑
ma: vino ⁊ aqua q̄ in minori quantite debet
poni ꝙ̄ de vino vt i.c.pnitiosus.de ce.mis.
¶ Utrū peccet mortaliter q̇ sine aliq̄ p̄di‑
ctoꝝ celebrat. R. ꝙ sic q̇ sine igne ⁊ aqua vl̄
i pane fermētato si est sacerdos latin⁹: vl̄ i
vase ligneo: vt patet in.c.litteras.de ce.mis
vbi dr̄ ꝙ debet talis sacerdos deponi ab of
ficio ⁊ bñficio. Et idē si i vase vitreo: vel de
auricalco: aut ere.de cōse.di.i.vt calix. Idē
si sine altari lapideo ⁊ cōsecrato corporalib⁹
casula: stola manipulo: cīgulo: alba amictu
vt in.c.i.de cōse.dis.i.nō tñ efficit̄ irregula‑
ris cū nō iueniat̄ iure cautū hoc: siue faciat
sciēter: siue ignorāter ꝼm Ricar.⁊ Sco.in
4.dis.13. Nisi celebret sup altare enormiter
fractū q2 sic esset irregularis.de cōse.dis.i.
eccl'ie.nō tñ si celebrat sup altare nō cōsecra
tū: licz mortaliter peccet.de cōse.di.i.eccl'ie
⁊.c.cōcedim⁹.cū duob⁹.c.seq. Et hoc intel‑
lige si sciēter facit: sec⁹ si ex obliuione mani‑
pulū vel stolā omisisset. De calciamētis aūt
habēdis nō credo sit p̄ceptū cū nō iueniat̄ i
iure. Uñ si quis ipsa omitteret nō ex ꝯtēptu
sed q2 nō habet nō peccaret.ar.d.c.i. Patet
hoc ꝙ calciamēta nō sunt de necessitate: q2
sic oporteret habere specialia quib⁹ nō vte‑
remur nisi celebrādo: cui⁹ ꝯ̄riū ꝼuat̄ coiter.
¶ Sz vtrꝫ sine missali possit dici: q̇dā dicūt
ꝙ peccat mortaliter celebrās sine missali: in
quo ad min⁹ nō sit canō: tū q2 exponit se pe‑
riculo errādi: tū q2 ꝯsuetudo ita habet vt si‑
ne libro in q̊ sit canon nō dicat̄. Et placet q2
sepe optime mēorie viri in h̄ errāt. Canon
ꝼm cōmuniorē opinionē dr̄: a Te igit̄ vsqꝫ
ad cōmunionē: ⁊ ꝼm Durā.debet dici expe
dite ne musce veniētes.i.vane cogitationes
perdāt suauitatē vnguēti.i.orationis: ⁊ ne
popul⁹ fastidiū cōcipiat: nō tñ nimis festinā
ter ne sacrificiū fiat sine sale discretiōis ⁊ de‑
uotiōis: ⁊ debet legi in libro ne error cōtin‑
gat. Idē dicerē de trib⁹ tobalijs si nō habe‑
rēt̄ ꝙ sufficeret vna. Et nō. ꝙ p̄ceptū ē cle‑
ricis ꝙ vasa ⁊ vestimēta in quib⁹ celebrari
debet sint mūda ⁊ nitida.in.c.reliqui nolu‑
mus.de custo.euch.⁊ iō peccat mortalit̄ fa‑
ciēs ꝯtrariū.14.q.i.qđ precipit̄.
¶ Quarto debēt eē saltē duo p̄ntes celebra 38
tioni missaꝝ.de ꝯse.dis.i.hoc quoqꝫ. Et hoc
verū i missa publica: sed i missa priuata pōt
dici vno p̄nte seruitore solū qui respōdeat i
ꝑsona toti⁹ ppl'i. vñ nemo sacerdos ꝑ se sol⁹
pōt celebrare.7.q.i.illud.de fili.presby.c.ꝓ
posuit.i fi. Ep̄us vō sine diacono celebrare
nō pōt nisi necessitas cogat.93.dis.diaconi
sūt in glo.in ver.habet.
¶ Ubi debet missa celebrari. R. ꝙ i oi lo‑ 39
co consecrato ab ep̄o pōt libere celebrari.de
cōse di.i.⁊.c.i.⁊.c.sicut.⁊.c.sequēti.c.null⁹
Et hoc verū nisi sit interdict⁹ ⁊ pollut⁹.de
quo.s̄. Cōsecratio eccl'ie.§.8. Fallit hoc in
c.auctoritate.de priuile.li.6.vbi ꝓhibet̄ ce
lebrari i ecclesijs ꝯstructis ab exēptis in lo‑
cis nō exēptis sine licētia ep̄i. Itē licet mino
rib⁹ ⁊ predicatorib⁹ celebrare i oī loco hone
sto cū altari portatili ab ep̄o ꝯsecrato saluo
iure parrochiali.qđ q̇dē ius ꝼm Gre.9.i ex
trauagāti q̄ incipit: Nos attēdētes cōsistit
circa oblatiōes: decimas ⁊ primitias solum.
⁊ hoc siue sit cōsecrat⁹ loc⁹ vel nō: dūmō nō
sit interdict⁹ vel pollut⁹. Et sic itellige.c.in
his.de priuile.vbi hoc ꝑuilegiū ponit̄ filit̄
ep̄is.licz in.d.c.fi.de priui.li.6.de q̄ s̄. In‑
terdictū.6.§.39. Aduerte ꝙ sacerdos de‑
bet tenere hostiā ⁊ calicē qñ cōsecrat sup la
pidē cōsecratū: ꝼm Pe.de pal.⁊ debet lapis
esse ita magn⁹ ꝙ saltē possit sup eo capi to‑
tus pes calicis cū hostia.de q̄ vide Altare.
Nota etiā ꝙ quicūqꝫ celebrās vel faciēs ce
lebrari dina in ciuitatib⁹: castris: vel villis
nisi quaten⁹ a iure ei cōcedit̄ est ei iterdict⁹
ingressus ecclesie ipso facto cuiuscūqꝫ ordi‑
nis vel priuilegij sit munit⁹.c.ep̄oꝝ.de ꝑui.
li.6. Idē si in locis a iure vel a iudice prohi
bitis: vt ibidē.
¶ Utrū de licētia ep̄i possit celebrari i loco 40
nō cōsecrato. R. vt colligo ex Inn.in.c.i.de
ꝯse.ec.vel al.⁊ ab Archi.post alios.i.c.mis
sarū.de ꝯse.di.i.⁊ a Pa.in Rica.de ꝯse.ec.
vl' al.ꝓ ꝯcordia ꝙ i sua diocesi pōt ep̄s dare
liniaz vt i eccl'ia ñ ꝯsecrata vl' oratorio possit
q̇s celebrare cū altari portatili cōsecrato ex
necessitate: vt no.glo.de ꝯse.di.i.vnicuiqꝫ.

⁊.18.q.2.q̇dā. In alijs aūt locis nō pōt da-
re nisi qñ ecclīa deest: vt i. c. ꝯcedimꝰ. de ꝯse.
di.i.ar.d.c.fi.q̄ frustra ꝯcederet̄ ep̄is illud
ꝑuilegiū si haberēt de iure coi. Aduerte tñ
ꝙ in loco fluctuanti: vt i mari ⁊ fluminibꝰ
celebrare nō licet alicui. Sed extra suā dio-
cesim nō potest dare licentiā celebrādi in lo-
co nō cōsecrato.

41 ¶ Qua hora pōt missa ꝑticularis celebra-
ri. R. ꝙ ab aurora vsq̄ ad nonā etiā i cōuē
tualibꝰ ecclijs pōt quotidie celebrari. de ꝯse.
di.i.§.in ieiunijs.⁊.c.necesse est. Et h̄ seq̄t̄
Sco.in.4.di.13. Nec ob.c.nocte.⁊.c.solēt.
de cōse.di.i.⁊.c.nō liceat.44.di.c.q̄d a pa-
tribꝰ.⁊.c.fi.75.di.⁊.c.vlti.76.di.q̄ intel-
ligit̄ de solēnibꝰ missis s̄m Host.in sūma.
de cele.mis. Solēnis ṽo debet dici in cōuen
tualibꝰ ecclijs hora sua.s. i vigilijs ⁊ i q̄drage
sima ⁊ q̄tuor tp̄ibꝰ hora nona. In festis ho-
ra tētia. In ꝓfestis hora sexta: q̄d tñ coiter
nō seruat̄: q̄ tardiꝰ d̄r in festis q̄ alijs die-
bus nō festiuis: ⁊ excusant̄: vt patet i iuris
ꝑallega. Et sic intellige glo.in.c.i.de ce.mis.
⁊ alios doc.

42 ¶ Utrū possit dici missa de nocte. R. s̄m
Ho.vbi.s̄.ꝙ nō nisi in natiuitate dñi vl' ni-
si s̄m Rodo.de licētia ep̄i: vel suꝑioris imi-
nēte necessitate: puta q̄ infirmꝰ morit̄: nec
habet̄ eucharistia. al's eā añ aurorā celebrās
peccat mortalit̄. Idē dicēdū de celebrātibꝰ
añ dictū matutinū.ar.ij.di.c.in his.⁊.c.ec-
clesiasticarū.⁊ extra de ce.mis.c.i.⁊ vlti.s̄m
Host. Siliter de ꝑma dicēdū ē vbi ē cōsue-
tudo s̄m Ho. Quā q̇dē cōsuetudinē attēdo
ad primā que d̄r i choro: nō ad eā q̄ d̄r a pri
uato. Uñ i religiōe minoꝝ cū mlte misse di-
cāt̄ de ꝯsuetudine añ primā. nō credo ꝙ vo
lēs missā dicere teneat̄ ꝑ dicere ꝑmā: q̄ sic
oporteret bis eā aliqñ dicere.s.ꝑ se ⁊ postea
in choro: q̄d nō est necesse.ar.c.i.de ce.mis.
⁊ sic patet ꝙ possūt dicere missā licite añq̄
dicant primā.

43 ¶ Quotiēs debet missa celebrari. R. i ec-
clesijs ꝯuētualibꝰ ⁊ collegiatis debēt quoti-
die due misse celebrari.s. vna s̄m officiū ⁊
alia ꝓ mortuis: vt i.c.cū creatura.d̄ ce.mis.
in tex.⁊ i glo.⁊ collegialiter debent dici. Et
dicit Pa.ibidē ꝙ peccāt nō seruātes: tñ coi
ter nō seruat̄: ⁊ sic nō peccant.

44 ¶ Utrū q̇libet sacerdos teneat̄ q̄tidie cele
brare. R. ꝙ nō etiā i diebꝰ festiuis: vt pz i.c.
q̄tidie.de ꝯse.di.2. Exceptis habētibꝰ curā
aiaꝝ: q̇ ad minꝰ i diebꝰ festiuis tenēt̄ celebra
re: nisi ꝑ aliū satisfaciāt pplo.ar.c.i.d̄ ce.mis
Aduerte tñ ꝙ si sacerdos ob sui idignitatē
⁊ sacri reuerētiā abstineat nō peccat s̄m san.
Bo.i.4.di.12.puta q̄ pollutꝰ ⁊ hmōi. Si
ṽo stat ꝓ q̄dā icuria ⁊ negligētia sua: ita ꝙ
ad minꝰ nō celebret i p̄cipuis festis. Et maxi
me i illis i quibꝰ seculares deuoti solēt coica
re. peccat q̇dē ⁊ si nō mortaliter saltē grauit̄
vt pz p.c.dolētes.d̄ ce.mis. vbi valde tales
reprehēdūt̄. Ricar.ṽo.in.4.di.13.tenet ꝙ
tenēt̄ i talibꝰ diebꝰ celebrare. Idē tenet scūs
Tho.i.3.ꝑte.q.82.⁊ sic vr̄ ꝙ nō excusent̄ a
mortali qñ sine rōnabili cā i talibꝰ diebꝰ nō
celebrant. Uñ dicit idē scūs Tho. ꝙ licʒ q̄
ad actꝰ ordinis q̇ ꝑtinēt ad corpꝰ xp̄i mysticū
nō teneat̄: nisi q̇ hʒ ex p̄latōe: vt p̄dicare: ab
soluere: ⁊ hmōi: tñ celebrare tenet̄ vt deo sa
crificiū reddat: etiam si nulli hoīuʒ teneat̄.
Idē etiā ponit i.4.di.13.⁊ pōt timē ne tāq̄
seruus nequā q̇ abscōdit pecuniā dñi cōdē-
net̄. Quotidie aūt celebrare laudabile ē: si
mō ex hmōi celebratōe ñ minuat̄ reuerētia
debita ad sacr̄ʒ ⁊ deuotio. Si aūt minuere
tur tunc aliquādo cessandū est: de quo vide
Eucharistia.3.§.36.

¶ Utꝝ istitutio b̄n̄ficij ꝙ q̇s celebret oī die
obliget institutū ad sic celebrādū. R. Pa.
i.c.ꝯsuluisti.de ce.mis.⁊ in.c.significatū.d̄
ꝑbē.ꝙ nō: q̄ talis istitutio ē illicita ⁊ daret
mām peccādi. Et iō taliter istitutꝰ debet ac
cipere int̄pretationē ab isto tex.c.significatū
vt.s.itelligat̄ ꝙ dʒ celebrare ⁊ teneat̄ q̄to
frequētiꝰ pōt salua honestate sua ⁊ debita re
uerētia ⁊ deuotōe ad sacr̄m: ⁊ sic itellige de
q̄cūq̄ b̄n̄ficiato. Siliter dic qñ istitueretur
ad dicēdū missā peculiarē q̄tidie: q̄ hoc nō
obstāte pōt ⁊ debet dici de feria.c.q̇dā de ce.
missa. Et sic patet ꝙ quis aliquādo tenetur
frequētius celebrare.

¶ Utꝝ q̇s possit pluries dicere missā in die
R. Pa.i.d.c.ꝯsuluisti.ꝙ nō. Facit.d.c.cō
suluisti.⁊.c.referēte eo.⁊.c.sufficit.d̄ ꝯse.di
.i. Nisi i duobꝰ casibꝰ. Primꝰ i die natiuita
tis i q̄ tres p̄nt celebrari: siue dicat̄ vna i me
dia nocte: alia i aurora: ⁊ tētia i hora debita
siue dicāt̄ sil' i die vl' vna: ⁊ pꝰ intuallū duas
vl' ecōtrario: q̄ sic hʒ ꝯsuetudo: h̄ añ auro-

rā nō dz dici nisi vna. s. illa de media nocte.
Secūd⁹ respectu alicui⁹ necessitatꝫ: vtputa
q2 aliq̄ magna ꝑsona venit: puta eps̄ ⁊ siles
⁊ q̄s nō decet trāsire diē ꝙ nō audiāt missā:
c. fi. de p̄ui. li. 6. Et idē dic de q̄libet alio ma
gno viro. ar. c. i. de cele. mis. Siliť credo q̄n
eēt dies fest⁹ p̄cept⁹ ab eccl'a ⁊ aliq̄ nō audie
rūt missā: licet nō sint ita magni dn̄i ꝑ eādē
rōnē. Itē si aliquis infirmareť ad mortē ⁊
nō habereť corpus christi ꝓ eo cōmunican
do. Addit glo. ťtiū casū ibidē. s. si eēt ꝯsue
tū in aliqua eccl'ia ꝙ dicātur due misse vna
ꝓ viuis: alia ꝓ mortuis ⁊ nemo est qui sit
aptus nisi vnus solum: tunc poterit ambas
dicere. Quartus propter paupertatē eccle
siaꝝ vl' raritatē sacerdotiū. zi. q. i. c. i. in fi. ⁊
de elect. c. dudū. x. q. 3. vnio. Quint⁹ q̄n due
misse ꝓp̄e occurrūt dicēde: puta de vigilia
⁊ de festo: ⁊ nō est nisi vn⁹ sacerdos q̇ possit
eť de ce. mis. c. i. ⁊. c. referēte ₰m Ber. ⁊ Ho.
in. d. c. ꝯsuluisti. Intellige tn̄ i oib⁹ p̄dictis
casib⁹ ꝙ pōt plr'es dicē: dū tn̄ purificatiōēz
nō recepit: ⁊ sit ieiun⁹ al's nullo mō liceret. ꝺ
ce. mis. c. ex ꝑte. Itē ꝙ nō dicat nisi duas: q2
plures n̄ licet nisi i natiuitate ₰z coiter doc.
¶ Quid si postq̄ sūpsit coionē hz hostiaz
cōsecratā q̄ supfuit. R. ₰m Pe. ꝙ si como
de nō habet vn̄ honeste conseruet licet ei sū
mere: dūmō sit ieiunus. ar. de ꝯse. di. z. c.
trib⁹ gradib⁹. Sec⁹ eēt dicēdū de reliquijs:
q̄ etiā licz acceperit purificationē anteq̄ de
ipsis aduerteret: tn̄ postea sūt sumēde. tū q2
nō possūt sic seruari: imo leuiter amittereť
ꝓpť eorū paruitatē. Et i isto casu ex quo est
in actu purificationis ⁊ recollectionis reli
quiarū: q̇cq̇d dr̄ fieri in cōtinēti. i. q̄si simul
sumeret oia anteq̄ cēseať nō ieiun⁹: ꝑ ea q̄
nō. in. c. olim. el. i. de resti. spo. i gl. ⁊ ꝑ Bar
in. l. i. ff. ꝺ ver. ob. Q. ꝺ bn̄ nō. ꝓ scrupulosis.
¶ Quid de illis q̇ ꝓpē adulatiōes secl'ariū
plures missas celebrāt in die. R. ꝙ peccant
mortaliter: vt i. c. sufficit. de ꝯse. di. i. Mul
to magis si ꝓpter pecuniā: q2 simoniac⁹ ē sal
tē mētalis si pactū nō interuenit expressum.
Si ṽo interuenit eēt mētalis ⁊ realis ⁊ tene
reť restituere q̇cq̇d accepit paupib⁹ ⁊ de ne
cessitate. vt. j. Simonia. 7. in p̄n.
¶ Pro quib⁹ debet dici missa. R. ꝙ gene
raliter ꝓ oib⁹ viuis ⁊ defunctis mortuis in
statu purgatorij. de ꝯse. dis. i. c. visum.

¶ Utrū sit dicenda pro paruulis mortuis 50
R. scūs Tho. in. 4. ꝙ sic: ꝓ pueris baptiça
tis: nō q2 eis ꝓsit ad remissionē pene quā nō
tolerāt: nec augmētū glorie: sed poti⁹ cele
brať ad cōmēdādū redēptiōis mysteriū.
¶ Utrū liceat orare ꝓ excoicato. R. Ho. 51
i sūma ꝙ sic: in me mēto etiā specialiť: ⁊ etiā
in alijs orōnib⁹ q̄ fortiť dicūť generaliť: tn̄
nō specialiť: q2 nō licet. de sen. excō. nuper.
¶ Quid dicendū sit ꝑsbyter qui ꝓmisit ali 52
cui dicere vnā missam de dn̄a ⁊ alteri sepa
ratim aliā ꝓ aīa matris ⁊ patris ei⁹: ⁊ ťtio
ꝓ salute sua ⁊ filibus: dicat solū vnā missā
de dn̄a cū collecta: De⁹ q̇ nos patrē ⁊ mr̄em
⁊ aliā collectā. O ipotens sempiter deus mi
serere famulo. ⁊c̄. intēdens p̄dictis oibus sa
tisfacere. R. ꝙ super hoc fuit diuersa opi
nio. Unde ꝓ intelligētia est sciendū ꝙ missa
quelibet que diciť respectu operis operati:
generaliť valet oib⁹ viuis ⁊ defūctis existē
tibus in charitate qui nō sunt in patria. Se
cundo valet singulariter illi qui eā dicit: si
digne celebrat. Tertio valet specialiť si sūt
in statu gratie illis q̇ faciūt eā dicere pro se:
vel quibus predicti vel sacerdos per intētio
nē applicāt. Quātū igitur ad generalē par
ticipationē sacerdos nihil potest disponere
nec debet quantū ad singularē: similiter nō
debet ordine charitatis eam alteri tribuere
q2 nemo debet p̄sumere se habere vltra ne
cessitatē de merito. Quantū ṽo ad tertiam
specialē que est altari applicabilis per inten
tionē: dicendū est ꝙ nō minus habebit qui
libet horū triū q̄ si ꝓ singulo eorū singula
riter eam dixisset. Ratio q2 de⁹ nō equaliť
neq̄ vno modo acceptat meritū misse appli
catū isto tertio modo: sed ₰m ꝙ sue bonita
ti videť cōsiderata deuotiōe ⁊ ceteris q̄ con
currunt in eo qui eā dicere facit. Un̄ aliq̄n
vna missa posset liberare vnā aiam de pur
gatorio: cū tāta charitate mouere posset se
quis ad faciēdū eā dicere: quā nō faceret li
berare alius faciēdo dicere viginti vel tri
ginta. Et sic quātū ad hoc talis sacerdos sa
tisfecit: quia quilibet predictorū triū nō mi
nus habebit de merito quā si ꝓ quolibet eoꝝ
singulariter vnā dixisset. Et sic ītelligo opi
nionē illorum qui dicunt nō minus valere
vnā missam ꝓ oibus q̄ si singulariter ꝓ q̄li
bet diceret. de cōse. di. 5. in. c. nō mediocriť.

Hec ob. ꝙ dicūt quidā ꝙ meritū tali modo acceptū est finitū. ⁊ ideo quāto plurib⁹ diuidit min⁹ quilibet habebit: q̄ꝛ vex̄ si quilibet totū haberet nisi alteri cōicaret: sed nō est sic: ſ; tātū quilibet habet de ista finitate ꝙ̄tū videt diuine bonitati. ⁊ est tātū ꝙ sufficeret ꝓ oīb⁹ aīab⁹ liberandis: si modo sic merita nr̄a mererent: q̄ꝛ missa respectu operis operati nihil aliud est ꝙ̄ applicatio meriti passionis christi: quod ꝑ tale sacrificiū imediate applicat illi ꝓ quo dr̄: ⁊ iō sicut licz multis dictū meritū passionis christi applicet: nihilomin⁹ q̄libet nō min⁹ hēbit ꝙ̄ si solum sibi fuisset applicatū: q̄ꝛ null⁹ ex toto pōt eū habere: sed in tātū inquātū videt diūe bonitati ipsū ꝓ tali acceptare ſm eius q̄ dicere facit deuotionē. Et ꝓpt̄ea ꝓpt̄ meritū passionis christi qd̄ ꝑ sacr̄a applicat nō min⁹ efficacie habēt si sil̄ multis cōferāt ꝙ̄ si ꝓ vno solo: sed quilibet tātū habebit quātū videt diuine bonitati ꝓ quolibet acceptare. Hoc patet in baptismo: q̄ꝛ si multi baptiçant in necessitate nō min⁹ habebūt de remissiōe: et sic de alijs sacramētis. Sec⁹ de alijs bonis a sacramentis: eo q̄ꝛ cuz nō sint applicatiua meriti passionis christi. Ideo si plurib⁹ cōmunicabūt quilibet minus habebit respectu oꝑis oꝑati. Et ex hoc pꝫ quare missa magis valet ad remissionē pctōꝝ ⁊ sacr̄a ꝙ̄ alia opera: q̄ꝛ est ꝓpter meritū passionis christi qd̄ deo p̄ri offert ꝓ remissione illoꝝ q̄bus applicat: qd̄ nō fit in alijs bonis. Quo ꝟo ad meritū generale sic nō satisfacit: q̄ꝛ quanto plures misse dicūt: tāto magis aīe viuentiū existentiū in gr̄a: ⁊ aīe in purgatorio releuātur: vnde magis fuissent releuate si dixisset tres missas ꝙ̄ si solū vnā. Unde quātū ad h̄ nō satisfacit: p̄sertim qn̄ plures misse dicte fuissent si ipse nō acceptasset: ⁊ ideo tenetur satisfacere vl̄ in missis vel in alijs bonis per specialē applicationē. Que credo si fiāt nō solū in vna missa sed etiā ī plurib⁹ ⁊ ī alijs orōnib⁹ ⁊ bonis sufficiēter satisfaciet: sicut faciūt boni religiosi q̄ intēdūt satisfacere: nedū in missis sed etiā in reliq̄s orōnib⁹. Un̄ credo attēta cōsuetudine ⁊ etiā q̄ꝛ non pauciores misse ꝓpt̄ hoc dicūt: ꝙ religiosi q̄ sic ꝓ duob⁹ aut trib⁹ vel alijs celebrāt sil̄: vt dictū est q̄ etiā intēdūt spāliter in oīb⁹ missis ⁊ alijs bonis que faciunt p̄dictis satisfacere ꝙ optime satisfaciūt: nec illi q̄ talib⁹ faciūt dicere min⁹ hēbunt de subsidio misse: ſ; etiā superabūdanter ꝙ̄ si aliter dicere facerent. Aduerte tn̄ ꝙ si spālit̄ ꝓmisisset dicere missam de dn̄a: vl̄ de spū scō vl̄ ī tali altari: aut tali die: tenet seruare ꝓmissū: aliter nō satisfaceret ꝓmissioni dicēdo missā de alio vl̄ ī alio loco. Et sic ꝯcorda opiniones q̄ no. ī. d. c. nō mediocriter. ⁊ in. 4. di. 45.

¶ Utrū idē erit si sacerdos ex motu suo diceret vnā missaz ꝓ trib⁹ quo ad meritū speciale. R. ꝙ nō: q̄ꝛ sicut ad meritū tale nō cōcurrrit nisi sola motio sua: que vna nō tātū valet sicut due vel tres respectu oꝑis oꝑantꝭ ⁊ ideo min⁹ hēbunt de isto merito speciali. Idē dic qn̄ vn⁹ facit vnā ꝓ plurib⁹ dicere ꝑ eandē rōnē. Et istud est qd̄ dicūt theo. vbi s̄. ꝙ vna missa specialiter ꝓ aliq̄ dicta pl⁹ ei valet ꝙ̄ qn̄ dicit generalit̄ ꝓ multis. Sec⁹ eēt si ipse sacerdos ꝓ aliquo diceret vnā missam ⁊ in eadē intēderet satisfacere ꝓ aliquo alio q̄ eū rogauit: vt eā dicat ꝓ aīa sui p̄ris: q̄ꝛ sic respectu oꝑis operātis nō min⁹ valeret: quia sic ibi sūt due motiones quod non esset in primo casu.

¶ Quid de illo q̄ celebrat vt de⁹ ꝑdat aliquē vel aliquos. R. ꝙ peccat mortalit̄. ar. 26. q. 5. quicūq̄. nec nocet ei ad cui⁹ ꝑditionē fit: cuz natura sacr̄i sit vt ꝓsit. ar. ij. q. 3. catholicā. nō. Jo. ⁊ Archi. i. q. i. dictū. Posset tn̄ excusari a mortali qn̄ tales sunt inimici rei publice: ⁊ īpeditores bonoꝝ: vt dictū est. s̄. Inuidia.

¶ Utrū statim post celebrationez misse sit comedendū. R. ꝙ nō de iure: vt in. c. trib⁹ de cōse. di. 2. sed de ꝯsuetudine nō seruat illud ius. Debet ergo ſm Pa. in. d. c. ex parte de cele. mis. tā diu stare donec ille reliq̄e sint verisimiliter ī corpore corrupte. Addo etiā ꝙ donec aliq̄s grās p⁹ missā deo retulerit.

¶ Utrū tātū valeat missa boni sacerdotis sicut mali. R. ſm ꝙ colligo ex san. Bona. Ricar. ⁊ Sco. ⁊ scō Tho. in. 4. dis. 13. ꝙ quo ad sacramētū sic ē eq̄lis. i. q. i. c. intra. Quo ꝟo ad orationes q̄ in ipsa dicunt in quātū ꝓferūt ex ꝑsona toti⁹ eccl'ie: sic silit̄er tātū valet. In quātū vero habent efficaciā ex deuotione orantis sacerdotis sic plus valet missa boni sacerdotis ꝙ̄ mali. Et ideo bene facit qui libenti⁹ audit missaz boni sacerdotis

vnũmõ in substãtialibus nõ credat excedē: qꝛ periculose erraret scdm predictos doctores

¶ Quis tenet audire missaz. R. ꝙ de precepto quilibet qui nõ ē excõicat⁹: nec interdictus: aut legitime impedit⁹ dieb⁹ festis ab ecclesia preceptis. de quo. s. Ferie. §.42. De bona honestate qlibet oi die maxime epus vel religiosus aut ecclesiasticus. arg. c. fi. de puil. li. 6. Et qñ sit mortale pctm nõ audire in festo. vide in. d. §.42.

¶ Utrū a quolibet sacerdote eā dicēte sit audiēda. R. ꝛ dic vt. s. clericus. 8. §.2.

¶ Utrū sit audiēda in ꝓpria parochiali ecclesia in diebus festiuis. R. sm Pa. in. c. vt dñicis. de paro. ꝙ sic: nisi ex aliq cã legitima alibi audire velit: puta: qꝛ parochian⁹ ē concubinari⁹ public⁹: vel vt deuoti⁹ audiat: qꝛ meli⁹ officiat vel ꝓpter pdicationē ꝛ h⁹modi. Si ꝟo alibi audit ex cõtēptu ꝓprij sacerdotis dicit ꝙ facit ꝯtra pceptū supioris: ꝛ q cum admittit dicit ꝙ qdãmõ cõmittit furtū. Sꝫ tu dic ꝙ de iure in maximis festiuitatib⁹ sicut sūt festa dñi nři. ꝛ b. Marie: ꝛ Jo. baptiste ꝛ silia qlibet tenet audire missaz: aut i ecclesia parochiali: aut in publico oratorio fcõ a pplo. sm glo. in. c. si qs. extra de conse. dis. i. Et a fortiori pōt audire i ecclesijs mēdicantiū ꝛ religiosoꝝ auctoritate sedis aplice edificatis. In oratorijs āt ꝓuatis audiētes nõ satisfaciūt: sicut ē in domib⁹ disciplinatorum Sꝫ an peccēt mortaliter taliter audiētes si postea nõ audiūt in parochiali: vel publico oratorio: aut ecclesia religiosorū. dico ꝙ nõ qꝛ nullo cauet iure ꝙ hoc sit preceptū. Nec ob. c. si quis extra. qꝛ ibi nullū verbū ē positū laicis qd sit preceptiuū: sed solū clericis ne celebrēt predictis festiuitatib⁹ in talib⁹ oratorijs sine iussu vel permissiōe episcopi. Similit nõ obstat qd ibi dicit ꝙ ad parochias est legitim⁹ ordinarius ꝙ ꝯuentus: ergo ad alias nõ erit legitimus: quia nõ sequit cum cõtineat absurdum sensum: quia ibi dicit ꝙ in ciuitatibus: aut parochijs in predictis festis audiatur: ergo etiā alibi est legitim⁹ cõuētus. Nõ obstat etiā predictū. c. vt dñicis quia si quis bñ attēdit nihil precipit laicis: nec etiā omnib⁹ sacerdotibus: sed solū sacerdotibus parochialibus imponit ꝙ eijciant illū qui cõtempto proprio sacerdote: ergo si audiat in aliq ecclia q nõ sit parochia ꝛ sacerdote nõ parochiali nõ debet expelli: ergo licite pōt audire. Et ꝙ solū parochialib⁹ precipiat: pꝫ i ꝟbo alteri⁹: qd ē relatiuū ex duobus tm̄: ꝛ ali⁹ alia aliud ex plurib⁹: licꝫ ꝓmiscue vtamur. Et ideo nisi haberet parochiā nõ dicit alteri⁹: qꝛ predicta relatiua faciūt positionē regulariter eiusdē qualitatis. Itē posito ꝙ esset aliquod ius preceptiuum esset abrogatū per contrariā cõsuetudinē: vt sup Cõsuetudo. §.9. patꝫ.

m **Misericordia** sm Aug. 9. de ciui. dei ē aliene miserie in corde nřo cõpassio qua si possumus subuenire cogimur. Est etiā misericordia diminutiua penarū ꝛ quā ipedire nõ pōt excessiue. Et no. ꝙ misericordia: pietas: ꝛ clemētia: ꝛ mãsuetudo cõueniūt inquãtū in eundē effectū ꝯcurrūt qui. s. ē ꝓhibere mala ꝓximorū: sed differūt qntū ad motiuū: qꝛ misericordia hoc facit ex amicicia quā habet cū proximis. Pietas ꝟo ex reuerētia quā habet ad aliquē superiorē. scilicꝫ deū vel parētē. Mansuetudo inquantū remouet iram incitantē ad vindictā. Clementia ꝟo hoc facit ex animi lenitate inqntū iudicat equū esse: vt quis ampli⁹ nõ puniat Crudelitas tamē que culpam attēdit sꝫ modū in puniēdo excedit opponit ꝓprie clemētie que dicit quādā animi lenitatē siue dulcedinē per quā quis est diminutiu⁹ penarū Seneca ꝟo. li. 2. de clemētia. dicit ꝙ clemētia ē lenitas supioris ad inferiorē. Mansuetudo āt cuiuslibet ad quēlibet: Sepissime tñ accipitur misericordia ꝓ clemētia: ꝛ mansuetudine: ꝛ pietate.

¶ Que sūt opera misericordie spiritualia. R. ꝙ. 7. in hoc versu cõtenta. Cõsule. s. dubitantē per doctrinaz. Castiga. s. per correctionē. Solare afflictū. Remitte iniuriam. Fer defect⁹ alioꝝ. Ora ꝓ oib⁹ ꝛ doce ignorātes. Et que sūt opera misericordie corporalia. habes. s. Elemosyna. §.9.

m **Moderamen** inculpate tutele qd est. vide. s. Defensio. §.4.

m **Modestia** dicit a mõ q aliqñ est in moderando motū animi ab excellētia per humilitatē. Aliqñ a pertinentib⁹ ad cognitionē: vt ē studiū. Aliqñ quo ad corpales act⁹

⁊ actiones: vt decenter fiant: ⁊ nõ scuriliter
⁊ huiusmodi. Aliquãdo ꝟo quo ad appara-
tū exteriorē. Et ideo modestia ē circa mino-
ra. Tēꝑãtia ꝟo ē in refrenatiõe delectatio
nis boni difficilis. Et ꝓpterea differt ab ea.

m **Ollities** opponit ꝑseuerantie. ẜz philosophū
7. ethi. dicit enim ꝓprie ẜm philoso
phū mollis q̄ recedit a bono ꝓpter tristicias
causatas ex defectu electionū quasi cedēs de-
bili mouenti. Dicit etiã alio mõ mollities ꝓ
ut ē cõtra castitatē: que alio mõ dicit imūdi
tia seu volūtaria pollutio: vt patz ex glo. i.
chor. 6. ibi: nec adulteri: nec molles: vbi gl.
i. muliebria patiētes. Et isto modo semꝑ est
mortale peccatū: vt ibi patz. Sz primo mo-
do nõ semper: ſz quãdo recedit a bono neces-
sario faciendo.

m **Onachus** grece latie singularis dr̄: qr
debet eē singularis. i. seperatꝰ a cõuer
satione seculari: vt. 16. q. i. c. i. iūcta glo. ibi-
dē. Unde ibidē in. c. monachus. dicit mona-
chus nõ doctoris: sed plãgētis officiū habet
qui vel se vel mūdū lugeat: ⁊ dñi pauidꝰ pre
stoletur aduentū. hec ibi.

j ¶ In quo differt monachus a ꝯuersis ⁊ ob
latis. R. Pa. in. c. nõ est. de regula. ꝙ cõuer
si sūt qui obtulerūt se ⁊ sua mutãdo habitū
tñ seculares sūt: qr nõ ꝓmouent ad ordines.
Oblati ꝟo sūt qui se ⁊ sua obtulerūt mona-
sterio: habitu tamē nõ mutato. Et vt dicit
glo. 27. q. i. vt lex. Isti cõuersi ⁊ oblati ma-
gis astringunt monasterio q̄ monachi: vñ
nec etiã causa arctioris religiõis possunt trã
sire ad alia monasteria q̄uis petãt a superio-
re licentiã: qui efficiunt quasi serui monaste
rij. Monachi ꝟo hodie promouent ad ordi
nes. 16. q. i. in multis. c.

2 ¶ Utrꝫ monachꝰ possit preficii in aliq̄ eccle-
sia. R. Pa. in. c. monachi. de sta. mo. ꝙ so-
lus nõ: vt in. c. 2. eo. ti. ⁊ in cle. ne in agro. §.
ad hec. eo. ti. Cū socio ꝟo monacho põt de
licētia sui abbatis. alit nõ. 58. dis. c. i. ⁊. 2. qr
nõ hz nec velle nec nolle in hoc. c. si religiosus
⁊. c. quorūdã. de elec. li. 6.

3 ¶ Utrꝫ monachꝰ possit hr̄e curam animarū
R. Pa. in. c. i. de capel. mo. ꝙ nõ in ecclesia
vbi monachi collegialiter habitãt ſꝫ debet ab
ep̄o capellanꝰ institui qui populū regat de

cõsilio monachoꝝ. In alijs aūt locis possūt
deputari: vt patz in. d. §. ad hec. dūmõ non
solus: vt dictum est.

¶ Utrū possit monachꝰ fieri canonicꝰ ecclie
secularis. R. ꝙ nõ. c. i nova. 16. q. 7. de elec.
cū cãm q̄ inter. ẜm Jo. 74. di. quorūdã. 4

¶ Utrꝫ monachꝰ possit ꝑfici ecclesie quorū-
cūq3 regulariū. R. ꝙ nõ: vnde si eligit q̄s al
terius religiõis in prelatuz nõ valet electio.
Cle. cū rationi. de elec. 5

¶ Utrū possit eligi in episcopū. R. ꝙ sic:
vt in dicta Cle. cū rationi. 6

¶ Utrꝫ monachꝰ deputatꝰ alicui ecclie etiaz
ep̄atus teneat ad obseruãtiã regule sue. R.
ꝙ sic: q̄tū ad tria substãtialia regule: ⁊ vt ha
bitū deferat etiã si sit ep̄s. de vi. ⁊ ho. cle. c. cle
rici officia. i fi. nec ex eo ꝙ hz administratio
nē dz habere ꝓpriū: qr eã tm̄ hz rõne officij
sibi iposit. de sta. mo. c. monachi. §. i. In obe
diētia ꝟo distinguit: qr si trãsit ad ep̄atū ex
toto absoluit a iurisditõe abbatis. 18. q. i. c.
vnico. Si ꝟo trãsfert ad ecclesiã secularē q̄
nõ ē subiecta abbati suo nec in spūalibꝰ nec i
tēporalibus ex toto eximit ab obedientia ab-
bat. 16. q. i. i parochia. si ꝟo sit solū subiecta
abbati in tp̄alibꝰ: sic eximit ab obediētia ab
bat q̄ ad spūalia. 16. q. 2. visis. ⁊. c. sane. Si
ꝟo sit subiecta q̄ ad spūalia solū: sic eximit q̄
ad tp̄alia. Si ꝟo sit in oībꝰ subiecta: sic ex to-
to obediet abbati. Quo ꝟo ad alia a tribꝰ vo-
tis ⁊ ab habitu nõ eximit absolute. Nam ab
esu carniū tenet abstinere: sicut ante nisi di-
spensaret cū aliq̄ monacho a papa vt solus
ꝑficeret alicui ecclie: ⁊ sine scãdalo illorū cū
q̄bꝰ viuit nõ possit abstinere: qr tūc comede-
re posset ẜm Hos. allegat. c. q̄sq̄s. 41. dis. Fa
ctus ep̄s. ẜm Hosti. ⁊ videt sequi glo. in. c.
carnē. de ꝯsecra. di. 5. etiã põt comedere. Je
iunia ꝟo ⁊ silentiū ⁊ vigilias seruare non te-
net: vt dicit. 16. q. i. c. nemo. Et breuiter si
attendãt ꝟba. d. c. nemo. dico ꝙ ab illis solū
mõ absoluit preceptis regule q̄ comode non
põt seruare cū exercitio ꝑlatiõis sibi imposi-
to: sed illa que ne dū nõ impediūt officiū pre
latiõis: imo potius adiuuãt credo ꝙ teneat
seruare. Quod bene no. Et sic intellige. 2i.
q. i. monachum.

¶ Sz q̄d de officio. R. vide. s. hore. §. 15. 8

¶ Sz pone ꝙ ꝑdictꝰ monachꝰ indiget aliq̄ 9
dispēsatione ad quē recurret. R. ꝙ si talis

ecclesia subest abbati in spūalib⁹ ad ipsū abbatē recurret. Si ꝟo subest epō: tūc epm habebit loco abbatis. c. si q̇s monach⁹. 16.q.i. Si ꝟo sit exempta illa ecclesia ⁊ immediate sub papa: sic oportebit ad ipsum papā recurrat. ar. cor. q̄ dixi. s̄. Exempt⁹. §.6.

¶ Que sūt que precipiunť vel probibētur monachis spāliter in iure. R. ꝙ sūt. io. que notāť in dicta cle. ne in agro. Primū quod precipiť est delatio habitus debiti scdm formā in dicta clemē. positā. Scdm ꝙ oi mense cōfiteanť ⁊ suscipiāt eucharistie sacramētū. Tertiū ꝙ ille qui preest exponat regulā vulgariter in capitulo vel ab alio exponi faciat. Sed p̄dicta solū astringunt monachos nigros: vt in dicta clemē. notať. Quartū ne vtātur camisijs: vt in. c. cū ad monasteriū. de sta. mo. Quintū ꝙ seruēt silentiū continuū in dormitorio refectorio ⁊ oratorio. In claustro ꝟo certis horis: ibidē. Sextū ꝙ faciant capitula de triēnio in trienniū. c. in singulis. eo. ti. Septimū aucupationes ⁊ venationes interdicunť eis. d. clemē. ne in agro. Octauū ne ad curias p̄ncipū vadāt vt suis monasterijs damnū inferāt: aliter sūt excōmunicati illi qui administrationē nō habēt. Nonum ne arma infra septa monasterij teneāt. Et de isto ⁊ superiori: vide. s̄. Excoicatio. 7. cāu. 38. Decimū ne carnes comedāt nisi in necessitate: vt i. d. c. cū ad monasteriū. Multa sūt alia q̄ ne dū eis: sʒ etiā oib⁹ religiosis sūt p̄hibita q̄ vide. j. Religios⁹. §.65

i ¶ Quid de monachis qui in illis monasterijs comedūt carnes in quib⁹ memoria non extat ꝙ nō comedūť. R. do. Car. cōsuluit. vt recitat Pa. in. d. c. cuʒ ad monasteriū. ꝙ impune possūt comedere vt ex q̄ ipsi nō fuerūt auctores nec apparet ex q̄ cā fuit itroductū pōt p̄sumi ex aliqua causa legitima introductū. Secus qn̄ ex corruptela: q2 non excusanť. de cōsuetu. c. cuʒ tanto. Sed de hoc dic vt. j. Religiosus. §.32.

z ¶ Utrū appellatiōe monachorū veniāt alij religiosi. R. Pa. in. c. ex parte. de postulando. ꝙ qn̄ cōstitutio emanat respectu religionis: licet loquať de monachis: tn̄ extendiť ad oēs religiosos cuiuscūqꝫ religiōis. Et h̄ nisi possit assignari ratio diuersitatis inter eos ⁊ monachos. Quod no.

3 ¶ Utrū monachus possit cōfiteri episcopo vel penitētiario. R. ſm Rodo. ꝙ sic: nisi sit exēptus vel p̄uilegiatus a papa.

m **Monasterium** an obligetur ex facto monachi. R. ꝙ nō: neqꝫ ex delicto: neqꝫ contractu: nisi in duob⁹ casibus. Primus si hoc sit versū in vtilitatē monasterij: quia in tātū teneť: ⁊ nō plus. ar. io. q. z. hocius. Secūdus si a cōuentu sit cōmissa administratio: quia in tantū inquantū se extendit administratio in tantū obligať: ⁊ nō plus. ſm Inno. in. c. olim. de priuile. Et hoc intelligo tam de monacho q̄ȝ abbate. Facit in ar. ꝙ non obligeť. insti. de aucto. tuto. in p̄nci. vide glo. ij. q. i. de p̄sona.

¶ Utrum possit acquiri per monachū obligatio alteri monasterio. R. sic etiaʒ per monachū fugitiuum: vt. ff. de acquirē. pos. l. i. 18. q. i. Abbates. j

¶ Utrū relictū monacho cum tali cōditione ꝙ nihil acquirať monasterio valeat. R. ꝙ nō: nisi talis cōditio intelligať ꝙ nihil acquirať monasterio respectu vtilitatis: nō respectu iuris: sicut no. Bar. in auctē. excipitur C. de bo. que libe. q2 tūc valet: qd̄ est dicere ꝙ cōuentus permittat illū administrationem habere relicti: sicut ⁊ seruus diciť habere propriū: vt. l. is qui suis. ff. de manu. ⁊ facit qd̄ legitur. ⁊ no. in glo. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad trebel. Quod quidē dictū Barto. Limito verū quādo talis administratio refertur ad casum licitū. s. vt dispenset i pios vsus quod religiosis licet etiā. de testamē. c. z. libro. 6. vel vt conuertat ad vsum vestimentorum: vel librorū: ⁊ huiusmodi. Non autē liceret vt posset administrare ad libituʒ illa bona tāq̄ȝ propria etiam de licentia pape. d. c. cum ad monasteriū. z

¶ Quid si abbas nō vellet consentire vt p̄dictam licitam administrationē susciperet. R. Relictū non valebit ⁊ remanebit apud grauatū. l. vnica. C. de ca. tollen. ⁊ glo. in. d. §. tres heredes. 3

¶ Utrū bona ingrediētis p̄tineant ad monasteriū iure successiōis: an iure traditiōis inť viuos. R. ꝙ magna ē cōtrouersia inť doc. ⁊ glo. iur. ciuil. de quo vide Albri. in auctē. ingressi. C. de sa. sanc. eccle. Sed tu teneuerius esse ꝙ iure successiōis. Attamē si lesum fuerit poterit restitui ad minoris similitudinē: 4

vt.C.si vt ab here.se ab.per totũ.
5 ¶ Quid de bonis ingredientiũ ordinẽ mino-
rũ: aut aliorũ qui nihil possunt habere. R.
Albri. in.d.aucth.ingressi recitat opiniones
quatuor. Prima q̃ habeãt p̃ derelictis. Se
cũda q̃ pertineant ad veniẽtes ab intestato
Tertia: q̃ ad episcopũ in cui⁹ diocesi subsũt
Quarta q̃ acquirãtur ecclesie romane cui
subsũt ⁊ inde alant̃. Et hec est verior. de quo
nõ me extẽdo: quia habẽt oẽs tales priuile-
gia in huiusmodi: quib⁹ oportet stare. ⁊ vide
s̃. Legatũ primo. §.5.
6 ¶ Utrũ acquisita per monachum expulsũ
vel fugitiuũ efficiant̃ monasterij sui. R. vt
colligo ex no. ab Inno. in.c. cũ olim. de pri-
uile. ⁊ Hosti. in ti. de infantib⁹ expo. ⁊ alios.
q̃ si monasteriũ noluit eũ recipere vl' maior
pars capituli: sic erũt episcopi vel alteri⁹ mo
nasterij si ipsũ est ingressus. Si v̾o sol⁹ Ab
bas: vl' minor pars fuit in culpa: sic acquiret
monasterio suo. Si autẽ nõ curauit redire
talis monach⁹: ⁊ totũ monasteriũ vidẽs eũ
vagabũdũ neglexit: sic silr̃ acquiret epi-
scopo: vel alij monasterio si qd̃ ingredit̃: sic
de seruo dicit̃ in.l. qd̃ seruus. ff. de stipu. ser
uo. q̃ fit apprehendẽtis. Quod si monaste-
riũ repetijt: sed nõ potuit obtinere aliquo im
pedimẽto: sic acquirit mõasterio suo. i aut.
de san. epis. §. si monachus. Prelatus enim
põt monachũ fugitiuũ vendicare cũ oĩbus
bonis per eũ acquisitis. c. abbates. 18. q. 2.
Aut si forte ad aliud monasteriũ sit trãsla-
tus propter peccatũ suũ: puta: quia ponit̃
in alio monasterio ad penitentiã faciendã: ⁊
huiusmodi. 27. q. i. c. si qua monacharũ. sic
bona illa que proprio monasterio attulerat
quo ad vsufructum erũt secũdi monasterij.
16. q. 6. de lapsis. ⁊ post eius mortẽ redibũt
ad primũ. Si v̾o transit ad scd̃m monaste-
riũ licite: quia strictius: vel q̃r promouet̃ in
prelatũ alterius: sic tenent aliqui in.c. qd̃ ad
te. de cleri. ꝯiuga. q̃ quicq̃d acquiret postea
erit secũdi: sed alia primi. ⁊ videt̃ tex. p̃ hoc
18. q. i. in.c. vnico. Alij dicũt q̃ oĩa sibi vn-
decũq̃ prouẽta erunt secũdi: vel dignitatis
quia vident̃ accedere ad personã: licz expres
se fuerũt collata tẽpore ingressus rõne predi
cta. ⁊ illud.c. vnicuz. loquit̃ de acquisitis ex
industria monachi: q̃r erunt penes primum
monasteriũ in quo ea acquisiuit: ⁊ hoc vlti-
mũ sentit dñs Car. in dicto.c. qd̃ a te. Pa.
vero ibidẽ tenet vt bona p̃rimonialia sequã-
tur personã. ar. huius.c. qd̃ a te. ⁊.c. ex trans
missa. de renun. ⁊.l. 2. ff. de colle. illici. ⁊ hoc
sequi videt̃ Hosti. ⁊ Jo. an. in.d.c. qd̃ a te. ⁊
magis placet mihi opi. Cardi.
¶ Utrũ monasteriũ possit grauari noua cõ 7
suetudine: seruitio: vel onere. Respõdeo q̃
nõ. Nisi a p̃ncipio de cõsensu episcopi a pa-
trono sit ei imposita: vt in.c. sciẽtes. de censi.
nõ tñ intelligas q̃ in dote necessaria possit
etiã a p̃ncipio imponi aliqd̃ onus: sed intelli
ge in alijs a dote predicta.
¶ Utrũ quis possit frequẽtare monasteria 8
monialiũ. R. q̃ nõ: nisi ex cã manifesta ⁊ rõ
nabili: al's post admonitionẽ frequẽtãtes si
sũt clerici deponũt̃: si laici excoĩcent̃. c. mo-
nasteria. de vi. ⁊ ho. cle.
¶ Utrũ monasteria dupla feminarũ ⁊ re- 9
ligiosorũ sint licita. R. q̃ non: vt in.c. diffi-
nim⁹. ⁊.c. in decima. 18. q. 2.
¶ Utrũ quis possit preffici duob⁹ monaste- 10
rijs. R. q̃ nõ: sicut nec plurib⁹ ecclesijs curã
habentib⁹ animarũ: nisi vnuz dependeat ex
alio. de prebẽ.c. cũ singula. li. 6. imo plus si
monachi vnius monasterij: priorat⁹ vel ec-
clesias aut administratiões seu officia vni⁹
monasterij cõsueta per eiusdem monachos
gubernari sine licẽtia pape cõmitterẽt mona
cho alteri⁹ monasterij sũt priuati auctorita-
te p̃uidẽdi ea vice ⁊ recipiẽtes fiũt ieligibi-
les ipso iure. d.c. cũ singula. §. fi.
¶ Utrũ abbas possit vsufructũ alicui⁹ rei 11
relictũ monacho ei auferre. R. q̃ sic: p̃ no.
in aucth. ingressi. C. de sac. sanc. eccle. ⁊ in.c.
2. de sta. mo. Sed quid si addat̃ si molestet
monachũ cadat a legato. glo. in.l. lucius. §.
tres heredes. ff. ad trebel. Hãc questionẽ for-
mat. ⁊ ibi Bar. ⁊ per Cy. in.l. quotiẽs. in fi.
C. de dona. q̃ sub modo. ⁊ per Bart. ⁊ Bal.
⁊ Jo. de imol. in.l. si alienũ. in p̃ncipio. ff. de
here. insti. Et cõclude q̃ si legans disponat
per viã pene nõ valet: q̃r imposito pene sup̃
facto impossibili. de iure vel de facto nõ va
let: vt.l. cerdonẽ. ff. d̃ op. liber. ⁊.l. i. C. de his
que pe. noie. Sed si vult nõ possit molestari
dicat lego vel relinquo vsufructũ tali mona
cho donec ⁊ quousq̃ abbas faciat ei q̃stionẽ
⁊ ex tũc nõ relinquo. ita dicit Bal. in dicta
l. i. in. 7. q. ⁊ Paulus de castro in dicto. §.

tres heredes. Sed in eo qȯ habuit monachꝰ añ cõtrouersiã poterrit abbas cõtrouersiã facere ⁊ illi auferre scȯm predictos.

Monialis nõ debet habere singularẽ habitationẽ: sȝ cõmuniter tam in ecclesia ꝙ̃ in refectorio ⁊ dormitorio eẽ debet. 18. q. 2. perniciosam vt sibi sint testes castitatis ⁊ honestatis: vt in auctẽ. de mona. §. cogitandũ.

¶ Non debet loqui monialis cũ aliquo monacho nisi cũ socia: vel p̄sente abbatissa ⁊ breuiter. c. diffinimꝰ. ⁊ c. in decima. 18. q. 2.

¶ Utrũ possit cantare in choro cum monachis. R. ꝙ nõ: vt in. d. c. perniciosam.

¶ Utrũ moniales teneant̃ seruare clausuram. R. ꝙ sic oẽs: vt in. c. periculoso. de statu re. libro. 6. Nec obstat quod quidã dicũt ꝙ nõ põt eis indici vita arctior ipsis inuitis: quia hoc nõ pertinet ad arctiorẽ vitã: sed ad cõseruationẽ honestatis debite: ⁊ ideo nõ excusant̃ a peccato mortali que non obseruant clausurã cũ possint: põt tamẽ abbatissa exire pro homagio faciendo cũ honesta societate: ita tamẽ ꝙ ad alia nõ diuertat. Similiter si esset aliqua que notabili morbo laborãs sine aliarũ infectione ibi esse nõ posset: vt in dicto. c. periculoso. vbi prelatis ipsarũ precipitur ꝙ prouideãt: ⁊ ꝙ nõ permittant patere accessus quarũcũqȝ personarũ ad eas: nisi ex rõnabili causa: ⁊ manifesta ⁊ ꝙ singulis annis eas visitent: ⁊ ille que sũt ita exempte ꝙ imediate subsunt pape debet ep̃s auctoritate ap̄lica visitare: vt no. in cle. attẽdẽtes. de statu mo. ⁊ in. d. c. periculoso.

4 ¶ Utrũ teneat receptio monialiũ nõ mendicantiũ facta vltra numerũ earũ que possint sustentari sine penuria de prouẽtibꝰ monasterij. R. ꝙ nõ: imo ipso iure est nulla. dicto. c. periculoso.

Moneta quot modis falsatur. Uide. s̃. Falsariꝰ. §. 4. ⁊ 5. ⁊ de qua debet fieri solutio. vide. j. Solutio. §. 2.

Mora Incurritur cũ quis nõ facit id qȯ facere tenet̃ ⁊ eo tẽpore: vt no. in. c. vltimo. de locato.

j ¶ An requirat̃ monitio vt quis cõstituat̃ in mora. R. ꝙ si dies est apposita obligationi nõ requirit̃: quia dies interpellat pro homine. d. c. vltimo. ⁊ C. de cõtrahen. ⁊ co. stipula. l. magna. de quo vide obligatio. §. 8. Si ꝟo dies non est apposita obligationi nec alia cõditio sic requirit̃ monitio scȯm Bal. i. l. nõ ignorat. C. de fructi. ⁊ li. ex p̄e. ⁊ Angelũ i. l. manumissori. C. de obse. pa. pre. ⁊ Pa. in. c. licet heli. de simonia. ⁊ in. c. 2. de accusatẽ. Facit lex in fideicõmissi. ⁊ ibi est casus aureus. ff. de vsuris. ⁊ in. l. quidaȝ yherus. in verbo qua de re volo vt cũ yhero loquaris. ff. de seruit̃. vrba. predi. ⁊ id qȯ legit̃. ⁊ notat̃ in. l. debitores. presentes prius de nũciationibus ꝯueniendi sũt. C. de pigno. ⁊ in. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obliga. ⁊ in. c. accusatio. 2. q. 7. licet glo. dicat in dicto. c. licet heli. ꝙ i pecuniarijs admonitio est de honestate non de necessitate. Tamẽ Ludouicus de roma i suis notãdis tenet ꝙ si debitor citat̃ sine monitione ⁊ confitet̃ debitum ꝙ debet actor cõdemnari in expensis si poterit probare ꝙ nõ fuit munitus: quia debitori incũbit probatio: ⁊ sic negatiua. Ratio: quia ius presumit ꝙ creditor monuerit eum: quia cõmuniter sic solet fieri: vt dicit̃ in dicta. l. in fideicõmissi. Et istud est verissimũ. de iure fori Sed de iure poli teneo ꝙ si creditor ex timore etiam reuerẽtiali nõ audet petere debitũ vel ignorat: ꝙ tũc etiam sine monitione constituatur debitor in mora: al's non: quia ex q̃ scit ꝙ ei debetur ⁊ sine omni respectu potest petere ⁊ nõ petit videtur cõsentire ꝙ teneat Et sic intellige. l. in omnibꝰ obligationibꝰ. ff. de regu. iur. ⁊ theologos in quarto. Attẽdite ꝙ morosus tenet̃ etiam ad restitutioneȝ dãni dati ei cui nõ soluit ⁊ lucri cessantis. fȝ ea que dico. j. Usura. i. §. 14. ⁊ 30.

¶ Quomȯ purgatur mora. R. ꝙ ex celeri 2
solutiõe ante requisitionẽ factã: vt no. in dicto. c. vltimo. Facit. c. cũ Bertoldus. de re iudi. ⁊ c. ex tue. de cleri. nõ resi. Aduerte hic ꝙ mora ⁊ culpa equiparãt̃: nisi in hoc ꝙ mora est purgabilis. l. si seruum. §. sequit̃. ff. de verborũ obliga. Et sic põt intelligi l. si is. in fi. ff. de iure dotẽ. Et ideo si res que est restituẽda vel dãna eodẽ mȯ esset peritura apud dominũ vel eũ cui est danda nõ tenet̃ morosus. l. fi. §. i. ff. ad le. ro. de iac. ne creditor lucretur cũ aliena iactura. Hoc sequit̃ Fulgo. in. l. qȯ te. ff. si certũ peta.

¶ Sed quid si dubitatur an peritura fuis- 3
set. R. ꝙ debitor morosus nõ liberatur: q̃

interpretatio fit contra eum.l.cum res.§.fi. ff.de lega.ꝑmo.

m **Mors** est triplex corporalis spiritualis ⁊ gehēnalis. de pe. di.vltima.c.vltimo.

j ¶ Utrū quis possit sibi infligere mortē corporalē. Uide.s̄. homicidiū.i.§.z.

z ¶ Utrū mors tēporalis sit satisfactoria pro peccatis. R. Sco.in.4.di.zi.ꝙ mors naturalis quātūcūq₃ sit necessaria: tñ si volūtarie acceptet̄ est sufficiens pena pro oibus peccatis venialib⁹: ⁊ forte pro magna parte pene debite ꝓ mortalib⁹. Ex quo infert̄ ⁊ ꝙ multo magis est satisfactoria mors que infligit̄ alicui etiam pro peccato suo si voluntarie ⁊ patienter sustineatur.

3 ¶ Utrū mortuus resuscitatus restituat̄ in integrū. R. vt elicit̄ per glo. ⁊ Archidia.in c.z.3z.q.7.⁊ per Jo.an.⁊ Pa.in.c.fraternitatis. de fri. ⁊ male.post Uincen. et Ber. Bri. ꝙ quo ad ea q̄ imprimūt̄ in aīa nō perdidit: ⁊ ideo nō restituit̄. Unde sacerdos resuscitat⁹ non reordinat̄ nec baptiçat⁹. ⁊ h⁹modi. Jo.an.idem sentit etiā in professione licz character nō imprimat̄: q₂ obligatio acquirit̄ deo qui non morit̄. c.fi. de condi. appo. Sed Pa.tenet contrariū in hoc: quia talis obligatio ē restricta ad tēp⁹ ꝓpterea ꝓfitētes dicūt: toto tēpore vite mee promitto ⁊c̄. Et hoc credo verius. ⁊ opinio Jo.an.militaret quādo quis simpliciter ꝓmitteret seruare talem regulā. Jn alijs aūt in quib⁹ nec character imprimit̄: sed adherent corpori. Jo.and. dicit ꝙ nō restituit̄ nec recuperat: q₂ actio semel extincta nō reuiuiscit.c.ex trāsmissa.de renun. Sed glo.in l.ex his.ff.de legi.⁊ in.l.seruus effectus.ff.de actio.⁊ oblig. tenet ꝙ recuperet indistincte. Unde dicit ꝙ rumpet testamētū qđ ante fecerat ⁊ recuperat bona. Archid. vbi sup̄ tenet ꝙ restituit̄ quasi iure postliminij. Et idē tenet Joā.de fanto. ⁊ hene. Ratio: q₂ si restitutio ꝑncipis in integrū refert̄ ad oīa.l.i.C.de sen.pas.z. q.3.quotiēs.in fi.ergo fortius restitutio dei Sed tu dic ꝙ sicut nō extinguitur obligatio illius qui ꝓmisit nauem alienā: sed solū cessat q̄uis dñs nauem destruat animo reparādi eam ex eisdē lignis: quia eadē nauis censetur: vt in.l.qui res suas.§.aream ꝓmisisti. ff.de solu. Sic in ꝓposito: quia dñs dissoluit talem aīo vt postea ex eisdē pulueri⁹ resuscitaret. Et opinio cōtraria possit seruari quādo fuisset morte resolut⁹ nō aīo restaurādi: q₂ tūc nauis licet restauret̄ nō ē eadē: sed in isto casu nō pōt esse. Jn matrimonio tamen certū est ꝙ non restituit̄ nisi de nouo cōtrahat̄ iterū: quia semel fuit dissolutū ex morte: ⁊ iđ nō recuperat iure postliminij: vt i.l. nō vta patre.ff.de capti.⁊ postlimi.reuer. secus in alijs: vt dictū ē. Bar.etiā in.l.i.C. de sa.sanc.eccle.tenet ꝙ resuscitat⁹ iterū moriturus: vt Laçarus recuperat ⁊ reuocat testamētū: sicut ꝑ natiuitatē filiorum: ħ resuscitatus nō ampli⁹ moriturus nō rūpet.

¶ Utrū spoliās mortuos peccet. R. ꝙ sic: ⁊ grauissime punit̄ scđz leges: vt de sepul. viola.l.pretor.§.aduersus eos.⁊ phus.4.et ibi. latronib⁹ tales ānumerat.

¶ Utrū mors ciuilis eq̄paret̄ morti naturali. R. Ge.in.c.susceptū.de rescrip.lib.6. Archidia ibidē.⁊.d.Anto.in.c.licet.de offi.delega. plene prosequit̄. Sed tu cōclude: ꝙ aut verbū mors profert̄ a iure in materia stricta ⁊ exorbitāti a iure cōmuni. Et in dubio intelligit̄ de morte naturali: vt in.d.c.susceptū. ⁊.l.3.§.hec verba. ff.de nego.ges.⁊ ibi glo.⁊ Bar. Aut ius nō ē strictū in quo scribit̄ mors: sed est extendibile ex idētitate rōnis. Tūc si mors ciuilis nō habet per oia eundē effectū quo ad id de quo agit̄ quē habet mors naturalis nō extendet̄ nec equiparabit̄ morti naturali: vt dicit glo.in.d.c.q̄sitū.⁊ in.d.c.licet.al's sic. Si ꝟo verbū mors profert̄ ab homine: tūc in dubio nō equiparat̄: q₂ verbū hominis debet referri ad mortem naturalē: vt in.l.ex ea parte.§.insulam ff.de verborum obliga. Jo.aūt.16.q.i.placuit dicit ꝙ regulariter mortis appellatiōe intelligitur naturalis mors.

¶ Quis dicat̄ esse in mortis periculo. R. infirmus quotidiana febre. Obsessus in loco vbi machine iaciunt̄: vel a talib⁹ hostib⁹ qui eū volūt occidere. Nauigatur⁹ per loca periculosa: vel iturus ꝑ loca insidiosa. Aut etate confectus ⁊ huiusmodi: vt patz. ff.de dona.cau.mor.l.mortis cā.cū trib⁹ sequētibus. Uel dic ꝙ arbitriū boni viri ē sequēdū vt pensatis cōditionibus iudicet si probabiliter īminet periculum mortis: ⁊ tunç dicat̄ in periculo mortis.

¶ Utrũ liceat requirere a moriẽte q̃ sibi re
uelet statũ suum post mortẽ. R. ẽm Tho.
in quol. q̃ sic dũmõ hoc subintelligat si deo
placuerit ⁊ hoc nõ fiat ex infidelitate vel du
bitatione fidei.
m **Ulier** Uide supra. Femina.
m **Ultiloquium** scõm Alex.
scđa scđe. de multiloquio dicit̃ vt ẽ
multitudo locutiõis cũ superfluitate: vel pre
ter vtilitatẽ vel necessitatẽ. Et sic intelligit̃
illud. puer. io. In multiloquio non deerit pec
catũ. Aliud tamẽ est proprie loquẽdo multi
loquium aliud verbositas siue linguositas.
Quia linguositas sonat in contẽptũ puenie
tẽ ex cõsuetudine superflue ⁊ inordinate lo
cutionis. Multiloquiũ vero non determinat
tantũ quantũ linguositas: sed stat in genere
⁊ licz sit veniale: tñ linguositas põt eẽ mor
tale. vnde Job. i. Nũquid verbosus iustifi
cabit̃: quasi dicat non.
m **Unus** trib⁹ modis dr̃. Ali
qñ capit̃ p dono: qđ q̇
dẽ ẽ pprie id qđ sponte pstam⁹ ⁊ ex
nulla necessitate vel iuris officio: qđ quidez
si nõ pstaret̃ nulla eẽt rephẽsio: vt. ff. de vb.
sig. l. mun⁹ pprie. Differt tñ q2 mun⁹ ẽ donũ
cũ cã. Donũ vero se habet in pl⁹: q2 etiã aliqñ
sine cã: vt patz in. l. inter donũ ⁊ mun⁹. ff. de
verb. sig. Aliqñ capit̃ p officio cuz onore.
Aliqñ p honore sine onere: vt habet̃ de his
oib⁹. in. l. mun⁹. trib⁹ modis dr̃. ff. de verb.
sig. Unde in. d. l. mun⁹. pprie est qđ necessa
rio subimus. l. imperio. ne eius qui potestatẽ
habet iubẽdi. Et de isto hic tracto.
¶ Quottuplex ẽ mun⁹. R. q̃ triplex. Quod
dã sordidũ qđ cõsistit in vilib⁹ officijs: vt in
arena fodienda calce coquẽda: ⁊ alia exẽpla
in. l. maximarũ. C. de excu. mune. Et potest
dare ista regula in ipsis Agnoscendis scõm
Bar. in. l. vnica. C. de mulierib⁹. q2 sicut il
lud ẽ honor: q2 in loco reputat̃ honor: vt no.
Inno. in. c. de multa. de pben. ita illud est vile
qđ reputat̃ vile ⁊ hz officia vilia: ⁊ hec tãtũ
dant̃ vilib⁹ personis nõ maiorib⁹: vel humi
liorib⁹. C. de susce. prepo. ⁊ archa.
2 ¶ Quoddã mun⁹ dr̃ honestũ cũ honore an
nexo ⁊ ista munera appellãt̃ honores. in. l.
cui muneris. ff. de mu. ⁊ ho. ⁊ ista sũt officia
seu dignitates publice. d. l. vnica.
¶ Quoddã dr̃ mun⁹ honestũ solũ: q2 non 3
hz nec honorẽ nec vilitatẽ annexũ: vt ẽ tu
tela: cura ⁊ h⁹mõi. ff. de excusa. tuto.
¶ Quõ dicũt̃ pfata munera psonalia me
re. R. q̃ tunc qñ explicant̃ labore corporali
solũ sine sumptu vel detrimẽto rerũ ppriarũ
l. fi. in pn. ff. de mu. ⁊ ho.
¶ Qñ dicũt̃ pr̃imonialia seu realia. R. q̃ 4
tũc pprie qñ cõsũptu pprio fiũt ab alijs.
¶ Qñ dicũt̃ mixta. s. psonalia ⁊ pr̃imonia 5
lia seu realia. R. q̃ qñ cũ labore corporalia
nobis explicãt̃ ⁊ cũ sumptu nostro: vt colli
gitur in. d. l. fi. §. patrimoniorũ.
¶ Quõ dicunt̃ ordinaria prefata munera 6
siue personalia siue realia. R. q̃ ordinaria
sũt quãdo habẽt certã ⁊ ordinatã pstationẽ
per aliquã legẽ vel statutũ seu cõsuetudinez
longã: vt. ff. de vaca. ⁊ excusati. mune. l. in ho
norib⁹. §. qui muneris publici.
¶ Quomõ dicant̃ extraordinaria. R. q̃ 7
quãdo nõ per legem: vel statutũ: vel cõsue
tudinem imponunt̃ sed scõm voluntatẽ do
minorum scõm Bar. ⁊ patet in. l. vnica. C.
de vaca. publi. mune. Unde per accidẽs ista
imponunt̃.
¶ Aliqñ ista munera dicunt̃ indicta vt qñ 8
pnceps iponit per legẽ aliqđ mun⁹ vel p sta
tutũ qđ a principio erat extraordinariũ: sed
nũc efficitur ordinariũ.
¶ Aliquãdo dicit superindicta vt quãdo 9
supra ordinarium aliquid imponit propter
necessitatẽ occurrentẽ. Facit. l. vnica. C. de
superindicto. Est ⁊ alia distinctio. Gre. su
per illud Esa. 33. qui excutit manum suam
ab omni munere q̃ triplex est. Mun⁹ a ma
nu ab obsequio ⁊ lingua. de quo. j. Simo
nia. 5. in principio.
m **Urmuratio** scõm quã
dã apostil
lã super illud sapiẽtie pmo. Custo
dite vos a murmuratiõe. Est quedã quere
la cũ impatiẽtia in his que hõ deberet patiẽ
ter ferre: ⁊ cõmittit̃ aliquãdo contra deum
per displicentiã eo q̃ nõ tribuat psperitatẽ
vel aduersitatẽ. scõm merita hominũ: vel q2
ĩmittit tribulationes vel non regit mundũ
modo nostro ⁊ tamen iniuste: quia Hiere.
xij. Justus quidem tu es domine si dispu
tẽ tecũ: licet nobis sint occulta talia iudicia

Aliquãdo est cõtra prelatos. de quib⁹ dicit 90. di. Alien⁹ sit a fratrũ vnitate qui murmurauerat: ꝛ ideo apostol⁹. Ne murmuraueritis ꝛc̃. pͥme chorĩ. xj. ꝛ quãdo sit peccatũ mortale: dic ꝙ tũc qñ ex ipsa fit aliqđ ꝯ pceptum dei: puta: q: dicit vel credit deũ iiustũ vel iudicat temerarie. ꝛ h⁹mõi.

m **Mutilatio** quid sit. vide supra. Homicidiũ 5. §. sexto.

m **Mutus** p signa põt petere sacramẽta: ꝛ ei sũt dãda. 26 q. 6. qui recedũt. ꝛ c. se.

3 ¶ Utrum possit contrahere matrimoniũ. vide. s. Matrimoniũ. 2. §. 4. ꝛ matrimoniũ. 3. Impedimẽto. 18.

m **Mutuum** ẽ qđ de meo fit tuũ ff. si cer. pe. l. 2.

¶ In qb⁹ reb⁹ ꝯsistit ꝓprie mutuũ R. ꝙ in reb⁹ que cõsistũt in numero: vt pecunia: ꝛ h⁹mõi: pondere: vt massa auri: vel argẽti. ꝛ h⁹mõi: vel mẽsura: vt vinũ: oleum triticũ: ꝛ que vsu cõsũmũt: vt in. d. l. 2. ꝛ in sti. q̃. mo. cõtrahi. obli. in pͥn. Unde Rodo. mẽsurã restringit ad mẽsurã qua grana vel liquida mẽsurant nõ ad illam qua pãni vel ꝛre. Et aduerte q: debet dari mutuũ vt reddat nõ eadẽ res in numero: ꝫ silis in genere: siue tãtũdẽ ꝛ eiusdẽ vtilitatis ꝛ pcij: ꝛ eodez mõ. Unde si dedit pecuniã: nõ illã restituet ꝫ similẽ: ꝛ h⁹mõi: aliter trãsiret vel in comodatũ: aut depositũ: vel aliũ cõtractum. l. 2. ff. de ꝯhẽ. empt. ꝛ. l. 2. ff. si cer. pe. Et no. ꝙ hic nõ accipit genus ꝭm porphiriũ: sed ponit specialiter pro quibusdã rebus que cõsistunt in nũero pondere ꝛ mẽsura. Unde tenet Azo. ꝙ si quis mutuo dedisset pondus argenti: ꝛ reciperet pecuniã ad numerũ ꝙ est mutuũ si pecunia sit argentea: quia idẽ genus reddit ꝛ tantũdẽ facit. l. i. §. vlti. ff. de au. ꝛ argen. lega. ꝛ ꝓpterea si res mutuata perit periculum est mutuũ accipiẽtis etiaz si casu fortuito. l. incẽdiũ. C. si cer. pet. insti. qui. mo. re. cõtrahi. obliga. §. item. Secus si data est pecunia in bursa cõsignata quia nõ ẽ mutuum l. si ab initio. ff. si cer. pcta. opoꝛz ergo ꝙ tradatur vt sit accipiẽtis mutuũ nõ cõsignata aliter nõ erit mutuũ.

2 ¶ Utrũ dare mutuũ petenti sit de pcepto. R. ꝭm Sco. in. 4. dis. 15. ꝙ habens pecuniã sibi pro aliquo tẽpore inutilẽ mortaliter peccat si eam nõ mutuat indigẽti ꝛ petẽti: quia facit ꝯ pceptũ nature ꝛ christi. Luc. 6. mutuum date. ꝛ Matth. 5. Sꝫ si ei esset vtilis puta negociãdo vel aliud de ea faciẽdo tunc distingue scđm ꝙ. s. dixi. de elemosyna. §. i. quomõ est de precepto ꝛ scđm illã distinctionẽ a fortiori dic de mutuo: quod no.

3 ¶ Quomodo in mutuo sit vsura: vide. j. Usura pͥmo per totũ.

o **Naufragium** ẽ naufracta sbmersio rerũ ꝛ corporuz qđ plerũqꝫ casu fortuito cõtingit. ꝑpter vim tẽpestatis vł fluminis. l. depcatio. ꝛ p totũ. ff. ad. l. ro. de iac.

¶ Utrũ rapientes aliquid de naufragio teneant. R. ꝙ sic: ad restitutionẽ: nec excusat aliqua cõsuetudo. dicta. l. depcatio. ꝛ. ff. de incen. rui. ꝛ nau. l. si quis ex naufragio. nec excusant a peccato mortali si rapiũt intẽtione retinẽdi: nec excusant ex aliquo precepto quia contra preceptũ dei. Leuitici. 19. Diliges proximũ tuũ sicut teipsum. Episcopus aut alius prelat⁹ debet deponi. Laicus anathematiçari. 24. q. 2. illi qui. ꝛ de treuga. c. innouamus. scđm leges infra annũ in qͥdruplum. Postannũ in simpluz puniunt. l. i. in pͥncipio. ff. de incen. rui. ꝛ nau. Et hoc verũ nisi sint nauigia que exercent pirraticã prauitatẽ: vł nisi christiano nomini inimica: vt in cõsti. Fede. ad decus. §. nauigia. C. de furtis auctĩ. nauigia.

2 ¶ Quid de dñis qui cõueniũt cũ nautis de certa quantitate danda ne depredent in naufragio. R. ꝙ tenent restituẽ quicqͥd hac de causa accipiunt: nisi spontanea liberalitate eis daret. ꝭm Rodo. bene liceret statutum quo quis lucrat tantũ ꝓ rebus recuperatis in mari naufragis: intellige si fit ꝓpter vtilitatẽ naufragorũ qui aliter nõ recuperarẽt res suas: sed perirent in mari.

3 ¶ Utruz inueniẽs res iactatas in mari vel ex naufragio teneat eas restituere. R. Pa. in. c. cũ dilecti. de accusa. ꝙ aut erant pro derelictis: ꝛ sic fiũt capientis: quia qđ i nulli⁹ boni: ẽ effici naturali rõne capiẽtis. insti. de re. diui. Si vo nõ erãt pro derelictis: sed fuerũt ꝓiecte vt euaderent periculũ maris: tũc cũ ꝓijciẽs remaneat dñs eas occupãs aio retinẽdi cõmittit furtũ: vt in glo. d. c. cũ di-

lecti. ꝛ. l. qua rōe. §. vlti. in fi. ff. de acquirē. re. do. ꝛ ē excoīcatꝰ: vt in. c. excoīcationi. de rapto. si non restituit q̄ p̄mū poterit. Et q̄uis Jo. an. ibidē dicat requiri monitionem anq̄ incurrat excoīcationē. tamē Pa. ibidez dicit ꝙ quo ad deum ꝛ conscientiam est excoīcatus: si q̄ primū poterit restituere non faciat: ꝛ multo fortiꝰ hoc habet locū in hisq̄ rapiūt violenter res naufragorū. Si autez simpliciter accepit nō cōsiderando an essent derelicte: vel ne excusaꝫ a furto: vt ē tex. no. in. l. falsus. §. si actū. ff. de fur. Et etiam ego credo ab excoīcatione. ar. d. l. falsus. ꝛ hīs q̄ no. Joā. an. in. c. quāte. de sen. excō. in nouella. de quo vide supra. Inuenta. in p̄ncipio. ꝛ limita vt ibi.

¶ Sed queriꝫ an sit presumēdū ꝙ tales res sint pro derelictis. R. idē Pa. vbi. s. ꝙ ex cōiecturis pōt presumi. Nā si librū obtusū panis ꝛ bene sigillatuz ꝓijcit presumiꝫ non habuisse ꝓ derelicto. secus si apertū: ꝛ sic in similibus. Similiter quādo nō statim quesiuit. de quo. s. Inuēta. in p̄n.

n Auta caupo. ꝛ stabulariꝰ teneꝫ de leuissima culpa: non de casu. l. et ita. §. at hoc edicto. ff. nau. ca. ꝛ sta. ꝛ diciꝫ nauta qui nauē exercet nō remiger. vt. l. i. eo. ti. §. nautā. Similiter caupo. ꝛ stabulariꝰ qui hoc exercent: ꝛ institores eoruz: vt in. d. l. i. §. fi. Nec obstat. l. i. §. si vestimēta. ff. depositi. vbi depositarius nō teneꝫ nisi de leui culpa: quia ē speciale in
2 istis vt teneanꝫ de leuissima culpa. Sz ego in cōscientia nō credo teneanꝫ nisi de leui: vt ff. nau. ca. ꝛ sta. l. nauta. et. d. l. ꝛ ita loquiꝫ i odiū taliū qui solent fraudē facere: vt ibi pz in. §. at hoc edicto. Et ideo cū fundet se super presūptione nō habebit locū in cōscientia: nisi spāliter accepisset mercedez ꝓ custodia: vt. s. Locatio. §. 23. vꝉ nisi qn̄ res reqrebat diligentissimā custodiā quā scienter accepit
3 custodiēdā: qꝛ sic teneꝫ de leuissima.

¶ Sed quomō probaꝫ datū tali in pecunia R. ꝙ si consueuit portare talem quantitatē pecunie: tunc credetur suo iuramēto: alˀs nō nisi quatenꝰ ꝓbet. ar. ff. de re. mili. l. nō oēs. § a barbaris: nā talis debet nūerare pecuniā i cōspectu hospitis. ff. depositi. l. i. §. si cista.

2 ¶ Utrū naute ꝛ p̄fati dantes claues camerē dn̄o deponenti excusenꝫ si perdaꝫ. R. ſm glo. in. l. debet. ff. nau. ca. sta. §. item si predixit. ꝙ si a principio dedit claues et predixit ꝙ nolebat teneri excusaꝫ: alˀs nō. Similiter teneꝫ quādo a principio nō dedit claues sed postea: licz p̄dixerit. p. l. sicut. C. de ac. ꝛ ob. nisi ille exp̄sse cōsensisset nolle illū teneri.

¶ Utrum prefati habeāt locū in eo qui hospitaꝫ aliquē nō tanq̄ caupo: sed sicut ciuis sine mercede sicut fit quādo rex venit in ciuitate aliqua ꝛ distribuit suos per domos. R. ꝙ nō: vt. l. fi. ff. si messor. fa. mo. dix. ꝛ ar. ff. de aleato. l. i. §. itē notandū. ꝛ ideo si gratis fit teneꝫ solum. de dolo ꝛ lata culpa. 3

¶ Utruz naute possint preponere res suas depositis quādo vtrasq̄ nō pōt saluare. vide. s. Comodatū. §. 16. 4

n Ecessitas triplex. prima sine qua vita corporalis sustētari nō potest. ꝛ de hac diciꝫ prime. Jo. 3. Qui habuerit substātiā huius mūdi. ꝛ viderit fratrē suū necessitatē habere. ꝛc̄. Secunda necessitas diciꝫ oportuna: sine qua vita comode sustentari nō potest: ꝛ ad hanc remouendā in proximo quilibet ex pietate induciꝫ. ad Ro. 12. necessitatibus sanctorū cōmunicātes. de quo dic vt. s. Auaricia. §. 3. Tertia est proficua sine qua vtiliter vita non sustentaꝫ: vtputa: habendi libros pro studēdo. ꝛ huiusmodi: ad quaz succurrendā perfectio amoris inflāmat pro prima necessitate. secūda ꝛ tertia. licet mēdicare pensatis circūstantijs. Et ecclesiastici possūt redditus habere ecclesiasticos: alˀs nō nisi cum dānatione ſm Henri. de gandauo. in. 4. quol. q. 26. Et sic intellige glo. in. c. p̄carie. ꝛ. c. se. 10. q. 2.

¶ Utrū illud quod diciꝫ necessitas facit licitum ꝛ non subijciꝫ legi. in. c. licet. de ferijs intelligaꝫ de prima solū. R. ꝙ de prima solum. ꝛ hoc intellige quando tale quid quod est cōtra legem nō est malū de se: vtputa: qꝛ ex aliqua circūstantia potest licite fieri: qꝛ tali necessitate occurrēte non requiriꝫ alia dispensatio: sed ꝓpria auctoritate quis pōt cōtrauenire. Similiter dic pro secūda necessitate. dūmodo recōpensatio aliqua fiat: sicut dicit dn̄s Anto. in. c. i. de ferijs: ꝙ licz doctoribus cōsulere pro forensibꝰ in festo: dūmodo aliquā elemosynā in recōpensationez faciant. Facit gl. in. c. presbyter in verbo de- i

nariū. 82.dis. ⁊ melius dictū.c.licet.sed ego credo sit tutius habere dispēsationē a prelato in ista secūda. In tertia vero necessitate oīno requirit dispensatio: aliter nō faceret licitū. Et scdm hoc intellige glo.in.l.i.§.cum in eadem.ff.ad.l.ro.de iactu.que dicit q tempore necessitatis oīa sunt cōmunicāda: ⁊ quod ibi dixit Ange.s.q tēpore caristie si mendicus furet panē nō incidere in penā: facit.c.3. de fur. ⁊ similia que loquunt de necessitate: qr aliqn de pma: aliqn de alijs.

Negligentia ē omissio alicuius qd fieri debet ⁊ pōt: vnde nō potest esse negligētia: vbi quis nō est in mora. de elect.c. vlti.de cōces.preben. qr diuersitatē: no.in.c. si cōpromissarius.in pncipio.de elect.lib.6. Et ideo aliquādo negligētia dicit lata culpa. vnde.ff.mā.l.si fideiussor.in princ.dicit dissoluta negligētia prope dolū est.id est lata culpa. Et quādo dicat lata culpa.no.in.l. noia.C.arbi.tute.cū suis cōcor.⁊.s̄. Culpa in pncipio. Noīe etiā negligētie simpliciter venit leuis culpa etiā ⁊ leuissima: vt patz in c.preallegat: facit.28 di.c.de siracusane.⁊ c.cū ex eo.in fi.⁊.c.cōmissa.§.porro.de elec. li.6. ⁊ hoc ē qn qs tenet de leui vel leuissima culpa: alr̄ nō. Noīe vero negligētie magne venit lata culpa: vt.ff.de act.⁊ obliga.l.i.§.is quoq apud.vbi tex.qsi apert⁹. Aliquādo vero includit dolū.s.cum lex imponit penaz negligenti: quia tūc sub negligente includit dolosam negligentiam: vt no.Ge.in dicto. c.si cōpromissarius.

Utrū negligētia sit peccatū mortale. R. q si qs omittit ex negligētia facere illa ad q̄ tenet de pcepto vl ex officio in his vbi versat notabile dānū sibi cōmissorū: sic ē mortale peccatū de sui natura. Et hoc nulli dubiū in his que sūt de iure dīno precepta: vel ex officio cōmissa. In his aūt que sūt de iure positio solū.nō credo semp sit mortale: nisi includat in se dolū vel cōtēptū: vt.s̄. patz in ti.de inobediētia. Et sic intellige ⁊ limita glo. in.c. ea q.de offi.archi.⁊.81.di.c.dictum.⁊.11.q. 3.placuit.12.q.2.indigne. In alijs aūt que nō sūt de pcepto: negligētia coiter ē veniale peccatū: vt p3.25.di.§.alias ea demū.⁊ hoc ver nisi faciat totalit excedē a charitate dei qr et sic eēt mortale pctm̄ fm Tho.22.q.54

Utrū teneat ad restitutionē de dāno dato primo ex negligētia i officio suo: vl alio opere.vide.s̄.Culpa.§.6.

Negocium seculare qd ē R. q cum sit multiplex nō pōt diffiniri: s ex aliqrum enumeratiōe possum⁹ alia similia iudicare sic fit.25.di.§.criminis appellatio. ⁊.23.q.5 de liguribus⁹. ⁊ ex.ne.cle.vel mo.c.i.dicit ergo negociū seculare. primo cū qd plus iusto appetit qd turpe lucrū est. Itē ⁊ munera iiusta accipe vel dare. Et vniuersaliter oīa p q hō seculariter viuit in aliq pctō dicit seculare negociuz.hoc p3 in.d.c.i. Itē dr̄ seculare negociū mercātia seu negociatio. Itē oē quod fit p lucrādo: sicut artes: pcurationes cārū ⁊ negociorū factiones. ⁊ huiusmodi. Unde dicit negociū quasi negās otiū. de verborū sig.c.forus.§.cōstat.⁊ seculare: qr secularibus rebus habēdis impedit. Uel fm glo.in sūma.21.q.3.dicit. Primo pmercātia. Secūdo pcausis secularib⁹ tractandis. Tertio padministratiōe rerū seculariū. de hoc habes.s̄. Clericus.9.§.i.

Que negocia secularia phibēt. R. q secularib⁹ ⁊ phibēt illa q sine mortali fieri nō possūt. Sed clericis ⁊ religiosis sūt interdicta multa: vt patz in dicto.c.i. ⁊ habes sup. Clericus nono.

Utrū negociatio que cōsistit in vendendo ⁊ emendo: que alio nō vsitatiori dr̄ mercantia sit licita. R. Alex.in tertia pte sūme tractatu.de iudicialib⁹.cū quo pcor. Inno. in.c.i.ne cle.vel mo.⁊ Jo.an.in.d.Rubrica ⁊ Pa.in dicto.c.i.q de se nō est mala nec illicita. Sed pōt fieri illicita rōne circūstantie cause: psone: modi: tēporis: loci: cōmertij. Ex circūstantia cause.s.quādo pter cupiditatē vel aliqd aliud malū fit: ⁊ sic tale pctm̄ est qualis finis per quē fit. Unde ille qui negociādo intēdit lucrū tāq vltimū finē: ⁊ cupit sine labore ⁊ sollicitudine ex auaricia diuitias cōgregare: eijciet de tēplo paradisi. fm Alex. ⁊ sic patet q efficit mortale peccatū ei. Negociari aūt pter ppriā necessitatē vel pietatē.s.ad dispēsandū in pios vsus lucrum: vel pter rei publice vtilitatē: vl primi ē causa legitima q facit vt fiat sine pctō: aliter nō. Circūstātia psone facit illicitā.s.si ē cleric⁹: vl religiosus.de q.s̄.cleric⁹.9.opor

tet ergo sit secularis q̄ negociator debet esse.
Ex circūstantia modi fit illicita. s. qñ exerce
tur ꝛ cū dolo: vel cū mēdacijs: vel alijs pactꝭ
seu periurijs. Et si sunt pctā mortalia: sicut
mēdaciū q̄d dicit intētione decipiēdi proxi
mū etiā in magna re ū posset vel periuriū: sic
negociatio ē mortale peccatū. Itē ex circum
stātia tēporis. s. festiui ab ecclesia pcepti. de
quo dic vt. s. Ferie. §. zi. Itē ex circūstātia
loci. s. diuino cultui deputati: sicut ē ecclesia:
vel cimiteriū. In ecclesia eni nō pōt fieri si
ne pctō mortali nisi magna necessitas excu
set: vt patꝫ p. c. decet domū dei. de imu. ec. li.
6. iūcto. c. relinq nolum⁹. de cu. eucharistie.
Et hoc intellige de actuali cōtractiōe rerū q̄
sine strepitu fieri nō pōt. Sec⁹ esset in vendi
tione candelarū que sine vbis fit. Aut in cō
uentiōe alicui⁹ rei emende: vel vendēde po
stea: qꝛ nō esset mortale peccatū. Itē ex cir
cūstantia cōmertij: q̄ quidē est dānosū rei
publice: sicut cū quis emit vilius: vt carius
vendat ꝛ cū dāno rei publice: sicut sūt illi q̄
totum granū emunt: vel oēs merces: ꝛ h⁹
modi: vt postea vendant modo suo. Si vo
cōmertiuꝫ est vtile rei publice: sicut illud q̄
merces portanť de terra vbi abundant ad
aliam vbi deficiūt: vel illud quo de vna re
fit alia sicut faciunt artifices de lana pannū
de cera candelas: et huiusmodi: vel illud
quo quis cōseruat res quas emit vt vendat
tempore debito: eo quia quilibet non potest
statim emere: sic istis licet negociari si alie
circūstantie adsunt. Alijs aūt est damnatio
nis. ꝛ de eis loquitur Chryso. 88. dis. eijci
ens. ꝛ no. Sco. in quarto. i5. di. q. z. ar. z.
¶ Utrū ille qui carius vendit q̄ emit in eo
dē loco licite hoc facere possit. respōdit Ale.
vbi supra titulo de legib⁹. q. si id pro se emit
ꝛ postea processu temporis nō indiget: licite
vendere potest pro precio occurrenti: q̄uis
sit cari⁹ q̄ quādo emit: quia nō ad hoc emit
ꝛ lucrum aduenit ratione temporis. Si vo
emit vt venderet tēpore quo carius erit: sic
si fecit pro vtilitate terre sue. scilicet ne ho
mines postea indigerēt ꝛ non inuenirent: ꝛ
ipse aliquid lucrareť pro sua sustentatiōe et
sue familie. Uel si a cāu aliquid emit p bono
foro: ꝛ postea iuenit qui illud vult emere p
cariori: ꝛ cōcurrant ea que dico supra. Em
ptio. §. septimo. cū alijs circūstantijs predi
ctis hic: sic licet laicis sed nō clericis. Si aūt
fecit solum vt lucrareť sine aliqua vtilitate
rei publice: immo potius cū dāno: sic peccat
mortaliter: vt patet per dictuꝫ. c. eijciens. ꝛ
de istis intellige illud. c. quicūq tēpore. i4.
q. 4. vbi turpe lucrū dicit tpe vindemie vili⁹
emere: vt carius vendat. istis cōcordat Hu
go. ꝛ Lau. i4. q. 4. si q̄s. ꝛ Tho. zz. q. 77.
ꝛ Pa. in. c. i. ne cleri. vel mo. Non tamen te
netur ad restōnē talis turpis lucri de neces
sitate: sed de consilio scdm Rodoñ. Nisi for
te fuisset causa talis excrescentie: puta: quia
totum emit vt carius postea posset vende
re: quia sic teneret ad restitutionē damnifi
catis: si tale damnum als non occurrisset.
Quid de artificibus qui faciūt artem que
nō est nisi ad malū. vide. s. Ars.

n **Eophitus** dicit nouus in fide vel in
religione: vt. 48. distinc. c. quoniā.
ꝛ. c. sicut.
¶ Utruꝫ neophitus in fide possit ordinari
R. q nō etiā ad minores ordines: vt patet
in. §. i. ꝛ. d. c. qm̄. ea. di.

n **Igromantia** vide. j. Sorti
legium.

n **Ominatim** q̄s dr̄ inter
dict⁹: vl ex
coicat⁹. R. Pa. i. c. i lateranēsi: de
pre. q vbi agiť de pena incurrēda ipso iure:
sic nō dr̄ q̄s noiatim: nisi exprma fci⁹ pprium
nomē. qꝛ hoc iportat ethimologia vocabuli:
ꝛ in istis odiosis nō ē recedēdum a ppria si
gnificatiōe verbor: nisi de mēte cōstet: vt in
c. statutuꝫ. de elec. lib. 6. Nisi circumstantie
sint ita expresse ꝛ stricte q ex toto importāt
vices proprij nominis: facit p hoc. l. z. ff.
de libe. ꝛ posthu. ꝛ institu. de exhe. libe. §. no
minatim. ꝛ in. l. quotiens. §. si quis nomen.
ff. de heredi. insti. facit. l. certū. ff. si cer. pet.
vt puta: dr̄ fili⁹ petri q nō habet nisi vnicuꝫ
filiū. ꝛ huiusmodi. Et sic intellige ꝛ limita.
Inno. in. d. c. i lateranēsi hoc etiā seqť glo.
ꝛ Imola. in cle. i. de vi. ꝛ ho. cle. in vbo noia
tim. Si vo non agitur de pena incurrenda
ipso facto: tūc etiā dr̄ noiatim expssus: qui
per circūstantias nō sic strictas exprimitur
Et sic intellige. ꝛ limita glo. ꝛ Pau. in cle. i.
de vita ꝛ ho. cle. in. vsi. noiatim. ꝛ glo. in. c.

constitutionē. de sen. excō. li. 6. Puta si dice
ret magister carpētari⁹ talis loci iunior ⁊ hu
iusmodi: qd̄ no. hn̄. Et ad glo. in. c. a nobis.
el. i. de sen. ex. quā videntur seq̄ cōiter doc. dic
ꝙ intelligit ꝙ ita sunt excōicati q̄si noiatim
fuissent expssi: ſ nō ꝙ dicant noiatim excōi
cati: q2 q̄s pōt excōicari: lȝ nō noietur.

n **Otarius** vide tabellio.

n **Otorium** dicit triplex ſȝ glo. in. c. vestra
de coha. cle. ⁊ mu. ⁊ ibi Pa. sequit .ſ.
notoriū presūptionis: ⁊ istud est qn̄ ius vehe
mēter aliquid presumit: vt in filiatione que
ex coniecturis a iure inductis dicit notoria
⁊ idē est istud notoriū sicut presumptio iuris.
Secundū est notoriū iuris: quia in iure siue
in iudicio orit: sicut cuȝ quis conuincit in iu
dicio: vel sponte confitet vel per sententiam
condēnat in iudicio. Tertiū est notoriū fa
cti: ⁊ istud est cum populus est testis alicui⁹
facti: ⁊ nō est locus inficiationi vt no. Arch.
z. q. i. de manifesta. ⁊ bonus tex. in. c. cū dile
cto. de pur. ca. Et dicit notoriū facti clara ⁊
famosa locutio ex euidentia rei surgēs: q̄ ter
giuersatione aliqua celari nō potest: vt pbat
in. c. tua. de coha. cle. ⁊ mu. ⁊. c. euidentia. de
accu. Et istud notoriū facti est triplex. Pri
mū facti permanētis vt ꝙ palatiū dn̄orum
est in platea: ⁊ sic dicit notoriū quasi res no
ta oibus volentibus videre eam facit auc. q̄
semel. C. quō ⁊ qn̄ iu. ⁊. d. c. euidentia. Secū
dum est facti trāseuntis ⁊ nō redeuntis: vt si
in cōspectu populi sit aliquis interfectus: sim͛r
vox pconis q2 notoriū ē p tūc nō p nūc: ⁊ sic i
tellige quod no. gl. in. d. auc. qui semel. Ter
tiū est facti interpolati: exemplū in eo q̄ pa
ratus est mutuare sub vsuris: ⁊ de meretrice
quia nō semper mutuat vel peccat. Sȝ Bar.
post Jaco. butri. in. l. ciues. C. de appel. dicit
ꝙ notoriū est quod habet actū permanenteȝ
vt edicta in alto pretorio: ⁊ ꝙ in platea ē pa
latiū dn̄oꝝ. Illa autē que nunq̄ habuerunt
actū permanentē vt vox preconia ⁊ hmōi nō
pūt trāsire in notoriū ſ hn̄ in manifestū.

j ¶ Sȝ quot hoiuȝ sciētia requirit ad faciē
dum notoriū facti. R. fuerūt varie opinio
nes. Sed mihi placet opi. glo. in. d. c. de ma
nifesta. que dicit sufficere scientiā. 10. hoium
ad minus. Quam sic intelligo: vt colligo ex
Pa. in. d. c. vestra. ꝙ si vicinia nō habet decē
hoies seu psonas nō pōt oriri notoriū. Si vo
habet decē psonas solū: oportet oēs sciāt Si
aūt habet plus oportet ꝙ omnes sciant vel
maior pars: ⁊ illa pars nō sit mior decē perso
nis. Et ꝙ talis vicinia faciat notoriū: hēs ho
nū tex. in. d. c. cū dilecto. Et sic pȝ ꝙ nō req̄
rit sciētia totius populi vt volūt aliqui.

¶ Utrū in notorijs sit ordo seruādus iuris z
R. Pa. in. d. c. vestra. ꝙ vbi agit d̄ ꝯsangui
nitate pbanda requirit: ſ in alijs nō nisi so
la citatio. Et hoc itellige dex vbi ꝯstat ꝙ nul
la defensio cōpetit vel pōt cōpetere. Sed vbi
pōt ꝯpetere sic est necesse seruare: ſ nō ois so
lēnitas solita. Similiter requirit pbatio no
torij p duos testes ad min⁹. no. glo. in. l. 3. ff.
de testi. nisi sit notoriū facti pmanētis: vt in
d. c. euidentia.

n **Ouale** in priuilegijs pijs locis cōcessis: intelligit ois
ager de nouo ad cultū redactus: de q̄
nō extat memoria ꝙ aliquādo fuisset cultus
de ver. sig. c. quid per nouale.

n **Ouicius** pprie dicit q̄ ha
bitu religiōis ac
cepto nōdū p aliquā pfessionē astri
ctus experit religionis austeritatem.

¶ Quis possit esse nouiti⁹ pprie. R. ꝙ qui j
libet qui est rōnis capax: ⁊ pubes. 20. q. i. per
totū. ⁊ de regu. c. cū simus. ⁊ quilibet qui po
test esse religiosus: ⁊ q̄s sit: vide. ⁊. religiosus
§. 4. Unde lȝ añ annos pubertatis: vel obla
tus a parentib⁹: aut al's quis possit suscipere
habitū: tn̄ pprie nō est nouicius: q2 experiri
nō potest q̄d sit castitas: nec malicia pōt sup
plere etatē: vt in. c. ad nostrā. ⁊. c. significatū
de regu. ⁊ ideo oportet cōpleuerit. 14. annum
masculus: femina vo. 12.

¶ Per quantū tēpus debet quis esse noui z
cius. R. ꝙ regulariter per annū: vt in. c. con
saldus. 17. q. i. ⁊ in. c. ad apostolicā. de regu.
Tamē quia istud tēpus dat in fauorē noui
cij: vt experiatur: ⁊ similiter monasterij: vt
probent si pro eis cōuenit. Ideo prelato cuȝ
cōuentu ꝯsentiente: ⁊ interueniēte voluntate
nouicij potest añ annū pfiteri: ⁊ tenet pfes
sio: lȝ male faciāt plati si sine magna discre
tione hoc faciant: vt in. d. c. ad apostolicaȝ.
Fallit hoc in monachis q̄ habēt monasteria
in insulis multū rigidis: quibus prohibetur

ne ante .18. ānū aliquē recipiāt ad ꝓfessionē vt in .c. quia in insulis. de sta. regu. Quā quidem ꝓhibitionē Jo an. ⁊ post eū Pa. in .d. c. quia in insulis. extendūt ad fratres minores ⁊ predicatores vt nō recipiāt ad ꝓfessionē aliquē añ .18. annū: ⁊ placet mihi ꝑ identitatē rōnis expresse: vbi debet fieri extēsio legis: vt .s̄. dixi lex. §. 6. Etiā fallit in omnib⁹ mēdicantib⁹ qui nō pñt recipere añ annū cōpletū ꝓbationis ad professionē: vt in .c. non solū. ⁊ .c. ꝯstitutionē. de regu. li. 6.

3 ¶ Sed qd si quis nō obstāte ꝓhibitione recipiat ad professionē añ annū ꝓbationis: vł ante tēpus debituz. R. ꝙ si quis recipiat ad professionē añ annos pubertatis ꝓfessio nulla est ipso iure vt in .d. c. ad nostrā. ⁊ .c. significatū. ⁊ hoc in quacūq₃ religione. Si ꝟo q̄s recipiat añ .18. annū vbi nō est recipiēdus. Hosti. tenet ꝙ etiā nulla sit ꝓfessio ꝓpter .d. c. quia in insulis. ⁊ cōiter ipsū recitādo transeunt doc. ⁊ facit ꝓ sua opinione .l. nō dubiū C. de legi. ⁊ regula que cōtra ius. de regu. iu. li. 6. Pa. videt dubie loqui an sit obligatus illi religioni quaz ꝓfessus est tm̄: ꝟ tñ ꝙ saltē in genere sit obligatus affirmat. Sed ego credo ꝙ non religioni in genere: sed in spēcie illi quā professus est obligat: quia talis ꝓhibitio principaliter respicit fauorē ꝓfitentis: cui ipse pōt renūciare. et hoc iudicio meo approbat per .d. c. ad apostolicā. vbi patet ꝙ abbatib⁹ ꝓhibet receptio añ annū: aliter nō punirent faciētes cōtrariū: ⁊ facta tenēt. et sic ad .l. nō dubiū. ⁊ regulā que cōtra ius pōt dici ꝙ nō est nulla: quia alio iure sustentat .s. d. c. ad apđstolicā. Si aūt loquamur de ꝓfessione que fit añ annū probatōis sic tenet: vt dictū est. Nisi in religiōe mendicantiū in qua professio facta añ annū ꝓbationis completū nō obligat nisi religioni in genere: non aūt illi quā quis ꝓfessus est ꝟm ꝙ .j. dicā. et illi q̄ tales q̄ receperūt aliquē scient peccarūt mortaliter. Et nō possunt ampli⁹ ad ꝓfessionē recipere: ⁊ vlteri⁹ debet puniri pena que ꝓ ꝗuiorib⁹ culpis solet ifligi: vt i. d. c. nō solū.

4 ¶ Sed nūquid si durāte suspēsiōe p̄dicta recipiet aliū ad ꝓfessionē efficiet irregularis. R. He. in .d. c. nō solū ꝙ non: q₂ oportet ꝙ actus q̄ fit post suspensionē sit actus de attributis certo ordini: cuiusmodi nō est receptio ad ꝓfessionē. Igitur nō erit irregularis: ꝗ̄ uis alij dicāt ꝙ sic: ⁊ nō bene.

¶ Sed quis poterit absoluere a dicta suspēsione. R. He. in .d. c. non soluz. tenet ꝙ solus papa q₂ cū .c. nup. de sen. ex. nō habēt locū i inferiorib⁹ epō: ⁊ isti sint exēpti. ꝗ̄ cū ab epō nō possit absolui necesse habēt ire ad papā. Sz ego cū teneā ꝙ .d. c. nup. habeat locū etiā in curato vt aperte loquit̄ iō poterunt absolui a p̄latis suis. Et sic ꝯcorda opiniōes que sūt i .d. c. nō solū. ⁊ recitat He. sic distinguēdo: ꝙ aut suspēsio est ad tēpus: ⁊ sol⁹ papa absoluit: nec hz locū .d. c. nup. Aut nō ē ad tēpus: ⁊ sic hz locū: ⁊ ꝟ tene q̄d sequit gl. ibidē: de quo vide .s̄. absolutio .i. §. 4. 5

¶ Utrū p̄dicta pena .c. nō solū. habeat locuz in monialib⁹ sancte clare ⁊ predicatorū. R. He. ꝙ sic: cū dño Lappo: ⁊ lz ex priuilegio habeant ꝓpriū: ⁊ nō mendicēt ꝑ hoc nō tollitur q̄n sint de ordine mēdicantiū nec ꝓuilegium in vno valet ad oīa. Quod limito de illis ꝑme regule sancte Clare. Sed de minoristis nō credo cū ex regula habeāt propriū. Et attēde ad eoꝝ regulā an hēant ꝓpriū ⁊ sic nō extendit ad eas an nō possint habere: ⁊ sic extēditur: ꝗ̄uis ex priuilegio habeant possessiones: vel de facto nō mendicēt. 6

¶ Quero q̄n incipit ann⁹ ꝓbatiōis. R. ꝙ a die ⁊ hora impositionis habitus: dūmodo sit pubes quo ad alias regiones: sed quo ad minores ⁊ p̄dicatores: ⁊ monasteria i siluaticis insulis: oportet hēant annū .17. cōpletū vt patet per predicta .c. ad nostrā. c. significatum. ⁊ .c. quia in insulis. 7

¶ Nūquid furiosus pōt esse nouicius. R. ꝙ nō: accipiēdo nouiciatū ꝓ anno ꝓbatōis vt de regu. c. sicut tenor. Unī si stetisset in religione per centū annos nunꝗ̄ poterit profiteri: ⁊ si ꝓfitet ꝓfessio nulla est: sicut nec matrimoniū contrahere: vt .ff. de spon. l. furor. Nec ratificat ꝑ ratihabitionē postꝗ̄ fuerit sane mētis. Sicut nec ꝓfessio facta añ ānos pubertatis: nisi ꝑ delationē habitus inducēt̄ professionē tacitā postꝗ̄ est sane mētis: ⁊ cōpleuit annos pubertatis: aut ꝑ professionē expressā se obligauerit: vt patet per .c. i. de voto. li. 6. facit .c. sicut tenor. de regu. Et placz mihi: ꝗ̄uis Host. ⁊ cōmuniter eū sequētes videant tenere ꝙ ratificet si nō cōtradicit. ꝟ ꝑseuerauerit postꝗ̄ est sane mētis ⁊ pubes factus: ⁊ idē dicūt de ipubere: sed tu tene istud 8

pseuerare: vt dixi cũ delatõe habit⁹ iducẽtꝫ
professionem tacitam.

9 ℭ Utrũ nouicius possit exire. ℞. ꝙ sic libe
re sine omni licentia: vt patet in.c.statuim⁹.
de regu. ꝓpter verbũ libere nec incurrit in ali
quã inhabilitationẽ quo ad ordines vel bene
ficia ecclesiastica vel secularia ex tali egres/
su: patet hoc ex.c.postulasti.de regul. Fallit
hoc in illo qui professus est tacite: vt patet ĩ
d.c.statuimus.

10 ℭ Quid de bonis que donauit religioni ante
ingressum vel in ipso ingressu. ℞. Pa.in.c.
qđ a te. de cle.ↄiu. ꝙ si donauit oĩa: tunc indu
bio videt̃ donasse causa mortis. Uñ cã cessã
te ꝑ professionẽ tacitã vel expressaꝫ reuocat̃
inde recedẽdo: ar. l. seia. in fi.i. ℞. ff.de do
na.causa mortis. ⁊.l. nõ oĩs.in prin.ff. si cer.
pe. Facit quod no. Bar.in auc̃. ingressi.C.
de sacrosan.eccle. Et idẽ dicit Bar. ibidem
de illo cuius professio nõ tenet q̃uis profitẽs
crederet tenere qđ recuperabit: quod ꝓbat
per.l.si pater.⁊.l.necapud.C.de here. instit.
vbi quis credẽs aliquẽ fratrẽ vel filiũ: ⁊ hac
contẽplatione reliq̃t bona sua: reperto ↄrio
auferunt̃ ab eo: ⁊ veniũt succedẽtes ab inte/
stato: vt.d.l.si pater. Si ꝟo nõ donauit oĩa
sed aliqua solũ: ⁊ sic dico nõ videt̃ donasse cã
ingressus: ⁊ iđ nõ recuperabit.ar.eoꝝ que ha
bentur in.c.beneficiuꝫ.⁊.c.constitutionẽ. de
regu.li.6. Et sic limita ⁊ intellige Hostien.⁊
Pa.in.d.c.statuimus.qui vident̃ cõtrarij.
Similiter nõ recuperat si donauit non causa
ingressus: sed ex interuallo: vt in.c.fi.de do/
na.⁊.l.perfecta donatio. C.de donati.que sub
modo. Idem dicit Bar.vbi.s̃.de illo qui sci
ebat professionẽ nõ tenere ꝙ donata nõ recu
perabit: quia videt̃ donasse.l.cuius ꝑ errorẽ.
ff.de regu.iu.⁊.l.cãpanus.ff.de ope.liber.et
intellige quo ad iuris presumptionẽ: ⁊ in du
bio. Sed in ↄscientia vel alio mõ vbi potest
sciri ꝙ solũ donauit causa igressus: ⁊ nõ alio
modo: sic recuperabit quia semper videt̃ da
tum causa mortis.

ij ℭ Quid de bonis nouicij moriẽtis ante ꝓ
fessionẽ tacitã vel expressaꝫ. ℞. Ci.⁊ multi
alij doc.in.d.auc̃.ingressi.tenuerunt qđ de/
bent spectare ad monasteriũ quia ibi moriẽ/
do videt̃ mori vt monachus. Idẽ tenet do/
min⁹ Anto.in.c.in presentia.de ꝓba. Bar.
in auc̃.si qua mulier.in fi.C.de sacrosan.ec.
ꝓ prefata opinione allegat.c.fi.de suc.ab in/
testa.tamẽ nõ firmat sed dicit relinquendũ
canonistis. Pa.in.dicto.c.in presentia.disti
guit ⁊ bene: quod aut intrãs expresse ↄtulit
bona sua monasterio. Et sic est vera opinio
predictoꝝ quod sũt monasterij: si nõ expͤsse
reuocauit. Si ꝟo expresse nõ cõtulit sed sim/
pliciter intrauit causa probationis: sic succe
dent ꝓximiores: ⁊ nõ monasteriũ. Nam cuꝫ
iste nõ fuerit religiosus cum effectu.c.religio
so.de sen.excõ.li.6. Bona ei⁹ nec tacite nec
expresse trãsierũt ĩ monasteriũ: presertiꝫ cũ
adhuc haberet facultatẽ faciẽdi testamẽtuꝫ
ideo proximiores succedent.

ℭ Quomodo nouicius efficit̃ tacite profes/ 12
sus. ℞. ꝙ tribus modis efficit̃ tacite profes/
sus. Primo ẜm Jo.an.⁊ dñm Anto. ⁊ Pa.
in.c.vidua.de regu.quãdo se ingerit actib⁹
qui soli cõueniũt professis de iure vel cõsue
tudine: ⁊ hoc facit ex certa sciẽtia.s.sciẽs solũ
cõuenire talem actũ professis. Itẽ quod hoc
faciat sponte ⁊ non.ex metu. Item ꝙ per tri/
duum in eodẽ ꝓposito perseueret: aut loco
perseuerãtie tridui ꝙ fecerit cum habitu pro
fessorum distincto in forma scissura vel colo
re. Aliter vno istoꝝ deficiẽte nõ iducit̃ ꝓfes/
sio tacita: puta si facit nesciẽs cõpetere solũ ꝓ
fessis: vel ex metu vel sine perseuerantia tri
dui: dũmodo loco perseuerãtie tridui nõ po
natur habitus professoꝝ: q2 ideꝫ facit qđ tri
duũ. Secũdo iducit̃ tacita ꝓfessio ex delati
one habitus prefessoꝝ. Dũmodo faciat ẜmo
sciẽter sciẽs solũ ↄuenire professis: ⁊ sciẽs ꝙ
ex tali hac assũptione de iure vel ↄsuetudĩe
inducit̃ professio ẜm Inno.⁊ do. Anto. Itẽ
secũdo ꝙ habitus professoꝝ sit distinctus in
colore: vel forma aut scissura. Tertio ꝙ spõ
te. Quarto ꝙ detur ei ab eo qui potest incor
porare religiõi. Aut eo ↄsentiẽte accipiatur
ẜm Pa.in.d.c.vidua.⁊ facit.c.porrectũ.de
regula. Quinto ꝙ detur perseuerãtia tridui
in eius delatiõe: ⁊ sic intellige.c. institutionẽ
in fi.de regu.li.6. Quidã tñ excipiunt duos
casus in quib⁹ nõ requirit̃ istud quintũ.s. ꝑ/
seuerãtia tridui. Prim⁹ si in infirmitate su/
scipitur. Facit.c.sicut.el.2.de regu. Et secũ/
dus qñ quis pri⁹ vouerat intrare ⁊ intrando
suscipit habitũ professoꝝ. Pa.ꝟo in.c.ad no
stram.de regu.dubitat de h. Sed ego auda/
cter credo ꝙ etiã ĩ istis duob⁹ casib⁹ req̃rat̃

perseuerātia tridui.p.d.c.cōstitutionē.in q̄
nihil excipit nec ego credo. Sexto ꝙ defera/
tur habitus in monasterio quia q̄tumcūq̄
deferat extra monasteriū nō cēset professus:
vt in .c.vt clerici.de regula.no. Pa.in.c.ex
rescripto.de iureiu. Sed hic no.d. Abbatis
in.c.cum illoꝝ.de sen.excō.ꝙ vbicūq̄ fuerit
monach⁹.dūmodo sit sub obediētia abbatꝭ
semꝑ fingit in claustro: ⁊ ideo istud sextum
intelligit quando extra monasteriū.i.extra
obedientiā alicuius prelati defertur ꝙ non
inducitur tacita professio: quia cessat presū/
ptio: eo ꝙ si vellet ꝓfiteri ītraret monasteriū
seu poneret sub obediētia abbatis vel prelati.
12 Tertio iducit ꝓfessio tacita ꝑ delationē habi
tus nouicioꝝ nō disticti in forma colore: vel
scissura vltra annū: cle.eos.de regula. Intel
lige in monasterio ſm ꝙ supra dictū ē q̄uis
sit distictus alia distictione occulta: puta q̄
benedicit: ⁊ huiusmodi. Si ꝟo distinctio in
scissura colore vel forma se patenter exhibe/
at: sic nunq̄ inducit professio: etiam si ferat
per viginti annos: vt no.in cle.eos.in glosa
⁊ Pa.in.c.ex parte.de regula. Additur ab
aliquibus: sed ego non teneo quartum indu/
cens tacitam professionem quando quis ha/
buit absolute propositū mutandi vitā: ⁊ pa
tet per.c.consulti.⁊.c.statuimus.de regula.
⁊.c.beneficium.⁊.c.non solum.de regu.li.6
Sed quomodo hoc intelligatur: fuit diuer/
sa opinio. Sed verior est opinio ꝙ tunc pro/
positum dicitur absolutum mutandi vitam
q̄n quis facit votum perseuerandi in religio
ne ⁊ non aliter. Unde q̄uis quis ingrediat
religionem cum proposito perseuerandi: nō
propter hoc efficitur tacite professus: immo
plus dico ꝙ etiam si fecisset votum de intran
do nō propter hoc efficitur tacite professus:
imo potest redire ad seculū sicut alij nouicij
Et qd̄ pl⁹ ē satisfecit voto: vt.j.votū.3.§.18.
Et qd̄ non inducat tacitā professionē factū
votum de intrando: vel voluntas perseuerādi
probatur aperte: per.c.ex trāsmissa: de renū.
vbi iudicio meo est tex. clarus si nō cauillet
imo plus dicit dn̄s Car.in consilio facti. et
sequit Pa.in.d.c.consulti.ꝙ etiam ille qui
fecit votum de perseuerando nō efficitur taci/
te professus per delationē habitus nouicioꝝ
distincti: vn̄ si postea egrederet ⁊ ꝯtraheret
matrimoniū: dicit matrimoniū tenere: ⁊ ad
c.non solū.⁊ alia capitula que videntur con
traria. R.ꝙ loquunt ꝙ talis non potest re/
dire ad seculum sine peccato mortali: ex quo
absolute habuit propositū mutandi vitā.s.
fecit votū perseuerandi sed nō dicūt ꝙ sit ta
cite professus: ⁊ ideo istud tene quia verius.
¶ Hic aduerte ꝙ sicut professio expressa q̄ 13
dirimit matrimoniū postea contractū nūq̄
inducitur quātumcūq̄ quis voueat nisi fiat
in manibus illius qui habet potestatem reci
piendi ⁊ incorporādi religioni q̄ profitetur
ſm He.in.d.c.constitutionem.⁊.c.vnico.de
voto.li.6.⁊ Lap.⁊ Inno.Joan.mo.⁊ Joā.
an.in.d.c.porrectum.vel nisi quando fuit fa
cta in manu alterius recipientis nomine di/
cti prelati: ⁊ ipse ratificauit anteq̄ contrahe
ret: sic pari ratione in tacita. Et ideo ingres/
sio in actibus professoꝝ: vel delatio habit⁹
⁊ huiusmodi supradicta si debent inducere ta
citam professionem oportet fiant scientibus
illis qui possunt incorporare: ⁊ ꝯsentientib⁹
aliter nō inducit q̄tūcunq̄ quis talia faciat
quod no.quia sepe in practica.
¶ Nota etiam ꝙ professio tacita que fit in 14
fra annum: non obligat tacite professum illi
religioni precise sicut expressa vt ostēdit tex.
in dicto.c.constitutionē. Sed bene obligat
ūllam religionem: in qua tacitam professio/
nem fecit sibi: quia euꝫ expellere non poterit
aliter non esset iste religiosus vere: ⁊ sic si con
traheret teneret matrimonium: cuius cōtra
rium dicit textus in dicto.c.vnico de voto.li.
sexto. Ratio quia si illa non teneretur sibi in
qua professus est tacite: multo minus alia: ⁊
sic si nulla vellet eū recipere remaneret reli/
giosus nullius religionis: quod est impossi/
bile: ⁊ ideo non poterit eum inuitum expelle/
re ex quo consensit vt tacite profiteretur. Il
la autem professio que fit per delationem ha
bitus vltra annū obligat illi religioni in spe/
cie cle.eos.de regula. In foro tamen anime
non tenetur nisi religioni in genere si modo
per talem delationem non habuit animū ob/
ligandi se. Et ex hoc potes colligere ⁊ cōcor/
dare quo ad conscientiam doc. Professus ta
cite in vna de religionibus approbatis nō te
netur illi ꝑcise: sed solū vni in genere ⁊ si ꝯhit
nō tenet matrimoniū. Professus expresse in

religione mēdicātiū infra ānū ſi nō intende
bat ſe obligare niſi illi quā ꝓfeſſus ē nō tenet
nec illi ꝗ ꝓfeſſus ē: nec alij: ſ liƀe pōt redi/
re ad ſeculum. Si vͦo ſe intēdebat obligare
ſaltē religioni in genere: ſic nō pōt redire ad
ſeculū: ſi tñ ꝯtrabit tenet mrimoniū. Si ta/
cite ꝓfiteat obligat religiōi: ⁊ ſi tñ cōtrabit
nō tenet mrimoniū. Si tacite ꝓfiteat obli/
gat religiōi ⁊ ſi cōtrabit nō tenet matrimo/
niū. Rō: q2 tacita ꝓfeſſio nō ꝓbibet in reli/
gionibꝰ etiā mēdicātiū: vt in. d. c. nō ſolū. ſ
ſolū exꝑſſa. ergo qñ babētes ꝑtātē incorporā
di ſūt paſſi vt tacite profiteret: ſe obligaue/
runt illi: licz ipſe ex beneficio iuris nō ſit pre/
ciſe obligatus eis.
15 ¶ Utꝝ reqrat ꝙ ānꝰ ꝓbatiōis ſit cōtinuus
vl ſufficiat intpolatꝰ. R. ſm Bar. in. l. int
dū. §. quotiēs. ff. de pub. reqrit ānꝰ cōtinuꝰ.
⁊ facit ꝑfatꝰ tex. vbi ſeruꝰ d2 novicius q nō ſte
tit in vrbe ꝑ ānū cōtinuū. Facit. l. vnica. C.
de ꝓfe. q in vrbe cōſtā. Nā intermiſſiōe tem
poris diuerſificāt mores ⁊ opa boīuz: vt in
l. ſi nō ſortē. §. libertus. ff. de ꝯdi. inde. Facit
etiā q2 qñ iura faciūt mētionē de certo tꝑe
dz intelligi de tꝑe ꝯtinuo: vt no. glo. in Ru/
brica. ff. de va. ⁊ tēpo. ꝑſcrip. ⁊ in. l. genero.
ff. de bis q no. infa. ⁊ ꝑ Jo. an. in. c. i. de elec.
li. 6. ⁊ videt tex. i. c. cupiētes. §. ceteꝝ. Ibidē
ſeqt iſtā opi. Jo. de lig. ⁊ pꝰ eū Pa. in. c. ad
apſtcā. de regularibꝰ. Et adducit Pa. illud
qd legit. ⁊ no. in. l. vbi fideiuſſor. ff. de ſolu.
vbi formāt qō notabilis Pone ꝙ ſtatuto ca
uet bānitū ꝓ cētū ducatis impune poſſe of
fendi: bānit q reſpectu vniꝰ debiti ꝓ quinq̄/
ginta: ⁊ reſpectu alteriꝰ debiti ꝓ alijs quinq̄
ginta: ⁊ cōcludit ꝙ nō pōt talis offendi im/
pune: q2 ex quo debita ſūt diuerſa nō debēt
cōiūgi ad faciendū vnū totū: ⁊ ſic ē ibi caſus
ꝙ quinq̄ginta ⁊ q̄nquaginta nō faciūt cētū
⁊ ſic in caſu nr̄o: quia intermiſſio tēporis mi
nuit auſteritatē regule. Quia duriꝰ eſt con/
tinuare per ānū cōtinuū ꝗ per annū inter/
pollatum. ⁊ iſtud tene: ꝯuis Bern. Bri. et
Specu. in ti. de ſta. regula. ⁊ glo. de reg. iur.
in regula. eum qui certꝰ eſt. lib. 6. teneāt con
trariū. Uel ſcdm alios: dic ꝙ loquit quādo
quis per totū vnū annū ꝓbauit religionē: ⁊
poſtea egredit: qui poſtea rediēs nō oportz
ꝓbet iterū per aliū ānū: ſed licite ſtatim reci
pi poterit: q2 ē verū: ⁊ ſic ſerua.

¶ Utrū ſit neceſſariū ꝙ nouicius deferat 16
babitū illius religiōis quā vult ꝓfiteri: an
ſufficiat delatio alteriꝰ babitꝰ. R. ꝙ licet gl.
in. c. ſuper eo. de regula. arguat. tamē tenet
cū Tancre. ꝙ requirit delatio babitus illiꝰ
religiōis quā vult profiteri. Et ita babet cō/
ſuetudo que ē optima legū interpres. l. ſi de
interpretatiōe. ff. de legibꝰ. Et ꝙ deferāt in
monaſterio: q2 extra monaſteriū delatio ba
bitus cuiuſcūq3 nūq3 induceret tacitā ꝓfeſ/
ſionē. d. cle. eos. Licet poſſit talis cōpelli vel
ad dimittēdū babitū talē: vl ad itrādū mo
naſteriū: vt no. Pa. in. c. vt clerici. de regu.
⁊ limita: vt. ſ. §. iz.
¶ Utrū valeat ꝓteſtatio impedire tacitam 17
profeſſionē. R. ꝙ ſic: ſcdm Hoſtien. ⁊ Jo.
an. ⁊ Pa. in. d. c. vt clerici. ⁊ glo. in dicta cle.
eos. Et ideo qui nō vult tacite profiteri pro
teſtetur: ꝙ per delationē talis babitus non
intēdit tacite profiteri.
¶ Utꝝ nouicij obligent ad ꝑcepta regule. 18
R. ꝙ nō: niſi eo mō quo alij chriſtiani. De/
bēt tñ induci vt eā ſeruēt quatenꝰ ꝓbēt eius
auſteritates: licz aliqd ſit indulgēdū eis ne
retrocedāt: vt in. c. qd ſcripſi. 35. q. 3.
¶ Utrū nouiciꝰ poſſit eligi in prelatū ali/ 19
cuiꝰ religiōis. R. ꝙ nō: ad ꝑlatiōes alicuiꝰ
religiōis: vt patz in. c. nullꝰ. de elec. li. 6.
¶ Utrū nouicij poſſint ordinari. R. ꝙ nō 20
ēt ad ꝑmā tōſurā: vt i. c. mōaſterijs. 19. q. 3
¶ Utrū ſit excōicatus qui nouiciū percutit 21
violenter. Reſpōdeo ꝙ ſic: de ſentē. excom.
libro. 6. c. religioſo. Sed aduerte bic ꝙ acci/
pitur large etiam pro eo qui eſt infra annos
pubertatis indutus babitum religionis in
monaſterio: poſſent tamen pater ac tutores
impuberem reuocare ſi ſine eorū cōſenſu in/
trauit. 20. q. z. c. z.
¶ Utrū beneficiū ingrediētis religionē va 22
cet. R. ꝙ non: Nec infra annū probationis
eius pōt alteri cōferri: niſi de eius conſenſu:
vel niſi cōſtet ꝙ babeat animū abſolute mu
tādi vitā. Sz ꝑ aliū deſeruiet aſſignata ſibi
eiuſdē beneficij portione congrua: vt notat
i. c. beneficiū. de regula. lib. 6. Et ſcdm Jo.
an. ibidem. Reliqui fructus beneficij cōſer/
uabūtur: vel i vtilitatē eccleſie expēdent. c.
quia ſepe. de elect. libro. 6. Nec interim ipſe
nouicius eos babebit. ꝯuis. Ber. Bri. tenu
erit ꝙ immo ſui erunt: et predicta prouiſio

mandabitur executioni per epm.c.cuz ex eo.
de elec.li.6.
3 ¶ Sed nũquid poterit beneficiũ novicio cõ
ferri. R.ꝙ nõ. Ad epatum tamen eligi põt
de elec.c.nullus.li.6.
4 ¶ Utrũ canonic⁹ i noviciatu debeat vocari ad
electionẽ epi. R. Jo.an.in.d.c.bñficium.ꝙ
non. Sed sec⁹ eẽt de patrono: vel eo ad quez
nõ iure collegij sed iure singulari electio per
tinet: quia debet vocari.

n **Uptie** quid sint: habes.s̃.ma
trimoniũ.i.q2 idẽ sũt.
¶ Quo tpe sũt celebrãde: habes.s̃.
matrimoniũ.3.impedimẽto.i.
¶ Utrũ sint bñdicẽde. R.ꝙ sic: si null⁹ ipso
rum alijs nuptijs cõtractis fuit bñdict⁹. Si
ṽo alter⁹ eorum in alio matrimonio fuit benedi
ctus nõ debet iterari: q2 alter sine altero non
debet benedici sz benedictio dimitti. Tho.ṽo
in.4.di.42.tenet ꝙ virgo lz ɔtrahat cũ bi
gamo dz bñdici: quia saluat aliq̃ mõ signifi
catio. Hoc credo ver ubi ɔsuetudo hoc habet
ſm Ber.in.c.vir aũt.d̃ secũdis nup. Aliter
presbyter benedicẽs bigamos dz ad sedẽ apo
stolicã mitti suspẽsus ab officio ⁊ beneficio vt
in.d.c.vir autez. Sed verius dic ſm Jo.an.
ꝙ ista pena intelligit̃ cõtra sacerdotes qui be
nedicunt secũdas nuptias viuẽte altero. Itẽ
cõiter tenẽt doc.cũ Host.ibidẽ ꝙ nõ est suspẽ
sus ipso iure sed suspendẽdus.

n **Unciatio** novi operis est
ꝓhibitio facta
illi q̃ aut edificat aut edificij formã
mutat in alterius preiudicium: qd̃ est edifi
ciũ novũ facere: vt.ff.de no.ope.nũ.l.pe.§.
opus novũ. Sed qui antiquũ refecit op⁹ no
vum nõ facit.d.l.i.§.si quis edificiũ. Intelli
ge nisi ex toto esset destructũ: vt no.in.c.cõ
suluit.de iude. Unde nihil aliud est nũciatio ni
si ꝓhibitio novi operis.d.l.i.§.nũciamus.et
eo.ti.c.Significantibus.
¶ Quib⁹ de causis fit denũciatio novi opis
R.ꝙ trib⁹. Primo grã iuris ꝓprij ɔseruan
di. scdo dãni depellendi. tertio publici iuris.
tuẽdi.d.l.i.§.nũc videm⁹.⁊.§.nũciatio.
¶ Pro quib⁹ operib⁹ põt fieri nũciatio hec.
R.ꝙ tñ ꝓ illis operib⁹ que solo ɔiũcte sunt
vel in solo fiunt: quorum edificatio vel demoli
tio videt̃ opus novũ: vt.d.l.i.§. Hoc autez
edictũ. ⁊ ad futura nõ ad p̃terita fit vt ibidẽ.

¶ Utrũ hec denũciatio sive ꝓhibitio se extẽ 3
dat ad ecclesiã aut locũ religiosũ. R.ꝙ sic:
cũ nõ sint in preiudiciũ alteri⁹ ɔstruẽda: vt i
c.i.eo.ti. Fallit in casu quãdo eps ꝓpter ne
cessitatẽ populi a'iã ecclesiã vult edificare: lz
sit in preiudiciũ aliarum ecclesiarum: de eccle.edi.
c.ad audientiam.
¶ Utrũ hec nũciatio se extẽdat ad purgati 4
onẽ cloacarum ⁊ rivorum. R.ꝙ nõ: quia publice
vtilitatis ⁊ securitatis est rivos ⁊ cloacas cu
rare.ff.e.l.de pupillo.§.si quis rivos.
¶ Qualiter fit hec nũciatio. R.tripliciter. 5
Primo p pretoris inhibitionẽ. Secũdo cuz
simplici verbo inhibẽdo. Tertio p iactuz la
pilli: sic dicẽdo: nũcio tibi opus novũ per ia
ctũ lapilli ⁊ statim ꝓijciat lapidẽ in ope ipo
Et istud tertiũ est meli⁹: q2 prima ⁊ secũda
nũciatio ɔstituit in possessiõe ⁊ certificat pos
sessorẽ eum qui vult edificare: sed p iactũ la
pilli nõ: vt.d.l.de pupillo.§.meminissẽ.⁊.d.
l.i.§.in operis. Dicũt tamen aliqui ꝙ debet
fieri ter iactio lapilli.ar.ff.de re iudi.l.ɔtu
macia.12.q.2.indigne.de ɔsti.c.ex lr̃is.
¶ Cui debet fieri hec nũciatio. R.ꝙ dño 6
vel ꝓcuratori: seruo.puero: vel fabro: seu il
li qui fabricat.d.l.de pupillo.§.nũciare Et
debet fieri in re presenti ⁊ ipso opere ⁊ nõ tñ
dño: sed illis qui ibi sunt.
¶ Quot modis remittit̃ hec nũciatio. R. 7
ꝙ quatuor modis. Primo ṽbis expresse.ff.
eo.ti.l.nõ solũ.§.sciendũ. Secũdo p transa
ctionẽ.ff.e.ti.l.i.§.inde querit̃. Tertio mor
te nũciatoris.d.l.nõ solũ.§.morte. Quarto
satisdatiõe. Verum est ꝙ denũcians habet tres
mẽses ad deliberandũ an velit docere de iure
suo: aut recipe cautionẽ de demoliẽdo in qui
bus denũciatus nõ poterit edificare. Sed si
infra tres mẽses nõ ostẽdit de iure suo: post
ipsos tres mẽses caueat denũciat⁹ d̃ opere de
moliendo ⁊ edificet.C.eo.tit.l.vnica. ⁊ in.c.
vltimo eo ti.
¶ Quis effectus nũciationis R.ꝙ quicq̃d 8
edificatũ est post eam demoliri debet expen
sis ipsius edificãtis.d.l.i.R.i.⁊.l.p̃tor.§.i.
eodem. ⁊ extra eodem per totum.

o **Bedientia** que est homi
nis ad deum
sic diffinit̃ ab Anselmo: Obediẽtia
est affectio volũtatis ɔiũcte deo: sicut econtrario.
Inobediẽtia est affectio volũtatis diabolo in

strumentaliter copulate q2 sicut hō p instru
mentū operat: sic diabolus p inobedientiā se
parat hominē a deo. Be.3.7.ij.q.3.§.euidē
ter. Obediētia q̄ est hoīs ad hoīem est debita
reuerētia minoris ad maiorem.
1 ¶ Utrū qs teneat obedire in oib9 suis ma
iorib9. R. ꝙ triplex est supioritas. Pria ē
in spiritualib9. Secūda est i tpalib9 quo ad
regimē rei publice. Tertia est in tēporalib9
quo ad regimē ppꝛie familie. Et iō ſm Ale.
in tertia parte sūme in tertio pcepto: obediē
tia limitat ſm gradū supioritatꝫ. Illi enī q̄
pest spūalib9 obediendū est in spiritualibus
necessarijs ad salutē vel ad hoc ptinētib9: si
cut pape epo: 7 ceteris plātis ecclesiasticis ab
his q̄ subijciunt iurisditioni eoꝝ. Dñis 7 pn
cipib9 q2 psunt tēporalib9 ad rēpublicā perti
nētib9: sic eis in hoc est obediendū ab eoꝝ sub
ditis. Si mō ptās eoꝝ nō sit vsurpata ꝫ Ri.
in.2.di.vl. Quia si est vsurpata nō tenent ni
si pter scandalū. Et aduerte ꝙ ecclesiastici
nō sūt sbditi dñoꝝ tēporaliū: 7 iō nō possūt
eis aliqd pcipe. de cōsti.c.ecclia. Patri autē
carnali cū pest cure rei familiaris debetur ei
obediētia a filijs: in his q̄ pertinēt ad dispo
sitionē rei familiaris. Unū talib9 in pfatis non
obediētes sciēter: 7 sine rationabili cā: 7 i re
alicui9 importātie: aut ex contēptu peccant
mortaliter. Nisi foret illud qd pcipit ꝯtra
preceptū dei vel in salutis dispendiū: aut con
tra preceptū superioris ad ipsū precipientē3.
In alijs aūt q̄ ad eoꝝ superioritatē nō ptinēt
nō est necessariū obedire. Eliciunt ista a.c.
si qs. de maio. 7 obe. in glo. 7.8.q.i. sciendū.
ij.q.3. si dñs. 7 similib9. Dicit tñ Tho. scda
scdē.q.104. ꝙ in his que ptinēt ad interiorē
motū volūtatis nō tenet hō homini obedire:
qd limita per: nisi op9 extrinsecū nō posset p
fecte perfici sine applicatiōe animi: q2 tūc nō
haberet veritatē: ꝫ tenet obedire applicādo
aīum ad pficiendū qd precipitur.
2 ¶ Utrū pape sit obediendū i oib9. R. Pa.
in.c. inquisitioni. de sen. excō. ꝙ si preceptū
sapit peccatū: tūc nō est ei obediendū: quod
intellige etiā de veniali. 40.di. in sūma. Si
ꝯo preceptū nō sapit peccatū: tūc ab ecclesia
sticis personis est sibi obediendū: lꝫ videatur
dubiū. 19.di. in memoria. nisi quādo ex obediē
tia presumeret status ecclesie perturbari ve
hementer vel aliqd malū futurū seu scanda
lū. Nam tūc etiā si preciperet sub pena excō
municationis late sententie nō est ei obediē
dum: vt no. Pa. in.c. si qñ. 7 in.c. cū adeo. de
rescrip. Ex quo infert Pa. in.d.c. si qñ. ꝙ qñ
mādat aliqd ex cui9 executiōe presumit scan
dalū futurū in ciuitate nō est ei obediendū:
quia hoc fit auctoritate legis: vt in.d.c. si qñ
7 in auc. vt nulli iudicū. Sed dꝫ rescribere
pape. Limita.2. ꝙ non tenent obedire ſm
Pa. in.c. cum olim. de cle. cōiu. quādo papa
cum maiori parte cōcilij indiceret continen
tiā certo generi personaꝝ post promotionem
eis resistētibus: q2 continētia persuaderi pōt
imperari nō potest. 32.q.i. integritas. 7 sic po
test dici ꝙ nec papa potest indicere eis vitā
strictiorē cōtra eoꝝ velle. 74.di. gesta. 7 ꝙ
ibi no. in regula ꝙ oēs tāgit de reg. iu. li. 6.
Item si papa credat mandatū iustū 7 iuste
facere: sed tamē subdito constat mandatū in
se cōtinere peccatū nō est exequendū: vt in.c.
litteras. de resti. spo. A secularib9 autē est obe
diendū pape in spiritualibus 7 ecclesiasticis
que pertinēt ad salutē: 7 bonoꝝ morum et
necessarioꝝ conseruationē. In tēporalib9
ꝯo non tenent ei obedire nisi sint ei subiecti:
vel ratione cause: vel ratione persone. Unde
si preciperet seculari nulla ratione sibi subdi
to: ꝙ det sibi bona sua nō tenet obedire. Idē
dic de episcopis 7 alijs prelatis spiritualibus
quo ad tēporalia. 7 similiter de prelatis secu
laribus quo ad spiritualia. 7 hoc sequitur In
nocen. in.d.c. inquisitioni.
¶ Utrū subditi seculares teneant obedire do
minis suis volētib9 eos subijcere alteri9 dño 3
R. ꝙ nō: q2 nō pōt hoc facere sine eoꝝ volun
tate.c. dilecti. de ma. 7 obe. 7.c. fi. eodem.
¶ Utrū in omni obediētia sint intelligende 4
alique cōditiones. R. glo. in.c.2. de voto ꝙ
sic.s. si possibilitas adest. facit.c. querelā. 7.c
breui. de iureiu. 7.l. paulus. ff. que senten. si
ne appe. re. Itē admittit omnē rationabilē
causam: vt no. Pa. in.c. magne. de voto. fa
cit.c. si qñ. de rescrip. 7.c. ex parte. de offi. de
le. 7 ꝙ no. Archi. in.c. vtinā. 76.di.
¶ Utrū cōtra obediētiā currat prescriptio 5
R. ꝙ nō: quia semper est in mala fide. l.i.C
de ser. fugi. 7.c. fi. de regu. 7 in glo.c. sicut no
bis. de regula.
¶ Utrū subditus dubitans ne id ꝙ precipi 6
tur sit contra deū vel nō: teneat obedire. R

ꝙ sic imo excusatur: vt in.c. quid culpaẽ.23
q.i. Nisi sit de his in quibꝰ ignorantia nõ ex
cusat.c.ad aures.de tẽpo.ord.imo bonũ sine
quo potest esse salus debet dimitti ꝓpter obe
dientiã.ij.q.3.quid ergo.dꝫ tñ subditꝰ ꝙ̃tũ
potest in tali dubio inquirere.
¶ Utrũ sacerdos teneaẽ denũciare excõica
tũ quẽ scit innocentẽ ad preceptũ epi. R.ſm
Tho.in quol. ꝙ si solũ mandet denunciatio
nẽ obediat. Si ꝟo mãdet excõmunicationeꝫ
dicit ꝙ si ꝓbare nõ põt eius innocentiã ꝙ dꝫ
obedire. ꝫ ego dico ꝙ nullo mõ dꝫ obedire qꝛ
hꝫ excusationẽ paratã: dicẽdo ꝙ aut cõmit
tat cause cognitionẽ: aut ipse excõicet si non
vult cõmittere ⁊ ipse denũciabit: aliter nõ dꝫ
ꝯ ꝯsciẽtiã obedire: vide.s̃.iudicare.§.7.
¶ Utꝝ obediẽtia in his q̃ qͣs ꝑ se vult sit me
ritoria. R. ꝙ sic si fiũt ꝑncipalit̃ ꝓpter obe
dientiã. Secꝰ si fiũt ꝑncipalit̃ qꝛ placẽt: ita
no.8.q.i.sciendũ.⁊ illud Gre. ſm hanc di
stinctionẽ est intelligendum.
¶ Utꝝ clericus teneaẽ obedire epõ precipi
enti sibi ꝙ det libros suos alteri vł ꝙ resignet
beneficiũ. R. ſm Ray. ꝙ nõ: quia nõ perti
net ad epm̃ hoc precipere.7.q.i. quia frater.
ꝙ intelligo quando sine causa hoc precipit: ꝫ
cum causa precipiẽdo sic teneẽ: puta quia cle
ricus est ineptus ⁊ vult dare idoneo ꝓpẽ bo
num ecclesie: ar.c.cum apostolus.§. ꝓhibe
mꝰ.de cẽsi.16.q.i.predicatoꝝ. ⁊ de magistris
c.super specula.dũmodo libri ⁊ tales res sint
de bonis ecclˡiasticis nõ ꝓprijs: qꝛ sic nõ teneẽ
c.reqͣsisti.de testa.de iu.patro.c.cũ dilectus.
¶ Utꝝ monachꝰ religiosus nõ exẽptus ma
gis teneaẽ obedire epõ ꝙ̃ suo prelato. R. ꝙ
nõ.58.di.c.i.⁊.2.⁊.12.q.i.nõ dicatis.d obe
diẽtia religiosoꝝ: vide religiosus.de hac ma
teria vide.s̃.inobedientia.

Oblatio vt dicaẽ ⁊ sit tria reqͣ
runẽ. Primũ ex par
te offerentis.s. vt sit christianꝰ qꝛ ab
infidelibus ecclesia nõ recipit oblationẽ ꝫ ex
timationem oblationũ pro interesse: vt in.c.
quanto.de vsuris. Secũdũ ex parte eius cui
offerẽ: vt sit ecclesia: quia ꝙ fit ꝑuate ꝑsone:
nõ oblatio sed donatio est. Tertium ex parte
rei donate: vt.s. sit licite acqͣsita: qꝛ illicite ac
qͣsita nõ recipiunẽ ꝓ oblatiõe.c.qꝛ i oibꝰ. de
vsu.c.ex trãsmissa.de deci.⁊ glo. in sũma.14.
q.5.hec Pa.in.c.causa.de verbo.sig.

¶ Utrũ oblationes sint de precepto. R. ꝙ   i
oblatio accipiẽ largo mõ ꝓ omni ꝙ offerẽ ec
clesie siue in vita: siue in morte.facit.c. in no
stra.de sepul.siue sint mobilia siue imobilia.
12.q.i.videntes.⁊ hec nõ sunt de precepto ni
si qñ a defunctis sunt legate.13.q.2.qui obla
tiones. Nam tunc peccant mortaliter nõ sol
uẽtes. Aut qñ quis se obligauit quoquomõ
Accipiẽ secũdo, oblatio ꝓprie ⁊ stricte ſm cõ
munẽ vsũ loquẽdi: ⁊ est oblatio que fit sacer
doti in missa: ⁊ hec est de ꝑcepto in precipuis
festis ſm Host.allegat.c.ois christianus.de
cõse.di.i. Pa. ꝟo in.d.c.cã.dicit hoc veꝝ vbi
sacerdos indigeret als aũt dicit relinquẽdũ
consuetudini: quia non reperiẽ iure cautũ ꝙ
talibus diebus ex necessitate fiant tales obla
tiones. Archi.ꝟo in.d.c.omnis christianus
⁊ glo.⁊ Lau.⁊ Hugo.⁊ Ray.tenent ꝙ non
sunt de precepto ⁊ ſm Hug.illud qd̃ dicitur
Nõ apparebis in conspectu meo vacuꝰ: fuit
cerimoniale: ⁊ iura que videnẽ innuere ꝙ sint
de precepto.intelligi debẽt de alijs oblationi
busꝰ legatis: ecclesijs vel ex voto debitis. Ego aũt
istud credo veriꝰ ꝙ non sint de precepto etiã
ratione consuetudinis: quia nemo offert nisi
cui placet: ⁊ sic consuetudo nõ potest intro
duci: vt.s̃. consuetudo.§.2. Solũmodo er
go erunt de precepto ratione paupertatis sa
cerdotis: quando parochiani sui sunt diui
tes ⁊ abundant quia tunc possunt cogi ab
episcopo ꝑ subtractionẽ diuinoꝝ: ar.i.chori.
9.sed si sunt eque pauperes sicut sacerdos sic
non tenentur: ſm Inno.⁊ glo.⁊ Ray. Sed
dicam illud.91.di.clericus.inquit victum ⁊
vestituꝫ suo artificio: vel agricultura sine of
ficij sui detrimento preparet. Laudabile ta
men consilium est vt semper offerant in pre
cipuis festis aliquid in missa ⁊ sic intellige di
ctũ.c.omnis.⁊ similia: ⁊ hec est cõmunis opi
nio docto.
¶ Cuius erunt oblationes que fiunt vel in   z
ecclesia capella: vel imagini vel celebranti: vi
de.s̃.ecclesia.§.9.
¶ Quoꝝ oblatiões ꝓhibenẽ recipi. R. glo.   3
in.c.oblatões.90.di. ꝙ ꝑmo ꝑsonaꝝ residen
tiũ.2.opprimẽtũ paupes.3.sacrilegoꝝ.4.qͥ
extrahit seruũ violẽter de ecclesia ꝯfugientẽ
ad ipsã.5.raptoꝝ.6.vsurarioꝝ.7.meretricũ
Alioꝝ ꝟo nõ sunt respuende: quia est penale
vt ibi dicit glo.

4 ¶ Utrũ sacerdos possit recipere oblationes que ei offerunt̃ ꝓmissis dicẽdis: quas penitẽti iniũxit: i penitẽtia vt faceret dici. R. potest sed species mali est: ⁊ ideo si pōt ꝑsumere ꝙ penitẽs aliquod scandalũ ex hoc ꝯcipiat: vel aliquis aliꝰ dꝫ respuere ⁊ ad aliũ mittere. c. cũ ab omni. de vi. ⁊ hone. cle.

5 ¶ Pone ꝙ sit ꝯsuetudo in aliqua ecclesia ꝙ ꝑpositus habeat oblationes que fiunt in dñica: ⁊ sacrista illas q̃ fiũt in festo sancti Laurẽtij. Uenit dictũ festũ in dñica q̇s habebit. R. Bar. in. l. ꝓcōsul. ff. de offi. ꝓcō. ꝙ erũt ꝑpositi ꝑ. d. l. quia inspicit̃ potius qḋ est naturale q̃ꝫ accidentale.

o **Bligatio** est iuris vinculũ quo necessario astringimur ad aliq̇d dandũ vel faciendũ: vt insti. de ob. in prin.

j ¶ Obligatio sine ꝯsensu nulla est. l. i. ff. de pactis. et nemo obligatur nisi qui animum obligandi se habeat. ff. de ac. ⁊ ob. l. obligationũ. la ꝑma. Facit glo. in. c. 3. de voto.

2 ¶ Quotuplex est obligatio. R. ꝙ triplex. Prima dicit̃ naturalis tm̃ que in se cōtinet naturalẽ equitatẽ: hec contrahit̃ per vinculũ naturale. s. consensũ: ⁊ potest fieri inter oẽs hoies rōnis capaces. Sed in foro cōtẽtioso hec inefficax est ad agendũ: lꝫ in foro ꝯscientie liget: vt. j. pactũ. §. 4. Secũda dicit̃ ciuilis tm̃ que est cum quis ciuili iure tm̃ est astrictus: sed naturalis equitas disuadet eũ teneri. sicut cum quis spe future numeratiōis fecit instrumentũ: in quo confitet̃ se recepisse centũ que tamẽ nō recepit: ⁊ hec nō obligat i foro ꝯscientie: nisi inq̃tum a prelato cogeretur: sm̃ Inno. in. c. quia pleriqꝫ. de imu. ecc. Tertia dicit̃ naturalis ⁊ ciuilis simul que ẽ cum q̇s cum solẽnitate iuris potẽs se obligare obligat se ad aliq̇d ꝙ naturalis eq̇tas vult eũ obseruare: ⁊ d̓ istis habet̃ insti. de ob. ꝑ totũ. Et hec obligat in vtroqꝫ foro sm̃ oẽs doc.

3 ¶ Quot modis contrahit̃ tertia obligatio. R. ꝙ quatuor modis. Primo ex contractu: vt emptione venditione: locatione: ⁊ huiusmodi. Secũdo ex quasi cōtractu. s. cum quis gerit negotiũ alterius sine mãdato eiꝰ. Tertio ex maleficio: vt ex furto: rapina: ⁊ huiusmodi. Quarto ex q̃si maleficio. s. cũ q̇s nō directe deliq̇t sed quasi: vt cũ ex eiꝰ domo aliq̇d ẽ effusũ ꝙ alteri nocuit. Instituta sb̓ diuersis Rubricis. Itẽ ꝯtrahit̃ quatuor modis. Prio re. vt i mutuo: comodato: deposito: ⁊ hōmi. Sc̓do ꝟbis in stipulãdo. Tertio lr̃is vt q̃n i lr̃is ꝯfitet̃ se recepisse aliquid qḋ tm̃ nō recepit. Quarto solo ꝯsensu: vt in societate: mãdato: emptiōe vẽditiōe vel locatiōe. In his nō req̇rit̃ scriptura nec p̃ntia: s̓ sufficit eos q̇ ꝯtrahũt ꝯsentire ꝑ se vel ꝑ nunciũ vel ꝑ epistolã. Secus i alijs q2 vltra ꝯsensũ requirit̃ vel lr̃a: res: vel ꝟba: hec habent̃ diffuse isti. qui. mo. re. ꝯ. obligatio: ⁊ sub alijs R̃icis.

¶ Utrũ in g̃nali obligatiōe veniãt q̃ specialit̃ q̇s nō fuisset ꝓmissurus. R. sm̃ Bar. in. l. j C. q̃ res pi. ob. po. ꝙ nō. Unñ dicit ꝙ si q̇s obligauit oĩa bona sua nō itelligit obligare ea q̃ nullo mō spãlr̃ eẽt obligaturꝰ: puta pãnos: lectos: ⁊ alia suppellectilia sine quibus viuere nō possumus. 4

¶ Utrũ papa possit absoluẽ ab obligatiōe q̃ q̇s alteri tenet̃: vide. s. Iuramẽtũ. 6. in ꝑn. 5

¶ Utrũ obligatio semel extincta possit instaurari. R. ꝙ nō. tex. in. l. cũ. ex cã. C. de remis. pig. s̓ oportet alia fiat si debet inesse. 6

¶ Utrũ obligatio dissoluat̃ adueniẽte termino. R. Pa. in. c. sicut ex lr̃is. de spõ. capiẽdo mentẽ Hos. q̃ placet dño An. ⁊ est amica veritati: ꝙ aut terminꝰ apponit̃ ad sollicitandũ implementũ obligatōis: ⁊ tũc lapsus termini nō liberat ab obligatione: ar. l. obligationũ. §. placet. ff. de ac. ⁊ obli. ⁊ ar. c. cuꝫ delicti. de dolo ⁊ ꝯtu. ⁊. l. Celsus. ff. de ar. Et tũc ponit̃ ad sollicitandũ implementũ quando apponit̃ terminus cōtractui iam ꝑfecto: puta cōtraxit quis spōsalia: ⁊ postea ꝓmittit quia infra certũ tẽpus ducet eã: nō dissoluit̃ elapso termino. Aut terminꝰ apponit̃ ad finiendã seu limitandã obligationẽ: ⁊ tunc lapsus termini liberat ab obligatiōe si per eum nō stetit quin impleret in termino. et isto mō dꝫ appositꝰ q̃n apponit̃ ad sollicitandũ principiũ ꝯtractus: puta ꝓmisimꝰ adinuicem tali tẽpore ꝯuenire ad cōtrahendũ sponsalia elapso die liber est per quẽ nō stetit. 7

¶ Utrũ obligatꝰ stati teneat̃. R. Pa. i. c. lꝫ heli. de simo. ꝙ aut dies ẽ apposita obligationi ⁊ si sũt eiusdẽ fori reꝰ ⁊ actor tenet̃ reus sine interpellatiōe offerre: ⁊ ire ad domũ eius q2 dies interpellat ꝓ hoie. c. potuit. de loca. ⁊. l. magna. C. de ꝯtr. ⁊ co. stipu. Si nō sũt eiusdẽ fori nō tenet̃ reus sponte ire ad foruꝫ 8

alterius vel ad domiũ: sed dicat in domo sua paratus sũ soluere si sit q̇ recipiat ꝛ sufficit iu xta no. in. l. itẽ illa. ff. d̓ ꝯsti. pecu. ꝛ ibi Bar. ꝛ Albꝛi. in. l. iubem⁹. C. de epis. ꝛ cle. Quod no. ꝑ limitatione. c. potuit de loca. Intellige nisi aliud sit specialiter in pacto. Aut dies nõ est apposita ꝛ sic requirit̃ monitio: vt i. l. si ex legati cã. ff. de ver. ob. ꝛ vide. s̃. Moꝛa. §. i. ꝛ. j̃. Solutio. §. 19.

❡ Utrũ obligatus legere duob⁹ annis ꝛ im pedit⁹ ex aliqua cã nõ fecit: teneat̃ legẽ alijs duob⁹ post illos sequẽtibus. R. Pa. in. c. si gnificauerũt. de iudi. ꝙ nõ: qꝛ alie sũt opere illoꝝ duoꝝ sequẽtiũ ꝛ alie p̃cedẽtiũ: qꝛ ope personales mutant̃ ex cursu tp̃is. vt i. l. si nõ soꝛtẽ. §. libertus. ff. de ꝯdi. inde. ad idez facit l. si vsusfructus in biẽniuz. ff. de vsufruc. vbi finito tp̃e finit̃ ius. ꝛ hoc voluit Bart. in. d. terminis in. l. ꝛ iõ hesitat̃. ff. de ver. ob. Sec⁹ dicit vbi factuz ad qḋ quis tenet̃ nõ diuer sificat̃ ex tẽpoꝛe: quia tunc elapso tẽpoꝛe ad quod tenet̃ integratur tẽpus.

❡ Utrũ pactũ seu ꝓmissio obliget qñ turpi tudo tm̃ versatur ex parte recipiẽtis obliga tionẽ. R. Pa. in. c. debitoꝛes d̓ iureiu. ꝙ nõ patet ibi qꝛ ꝓmissio de soluẽdis vsuris nõ ob ligat: qꝛ si obligaret etiã naturalit̃ solũ coge retur soluere rõne pacti: vt in. c. i. de pactis si cut cogit̃ qñ interuenit iuramẽtũ. Rõ qꝛ cũ lex resistit etiã alteri ꝯtrahenti nõ nascit̃ ob ligatio etiã naturalis: vt in. l. cũ lex. ff. de fi deiuss. ꝛ ibi plene per Bar.

❡ Sed quare obligatur magis ex iuramen to q̃ꝫ ex ꝓmissione: cum deus non faciat diffe rentiã inter iuramentũ ꝛ simplicẽ loquelaz: vt in. c. Juramenti. zz. q. 5. R. Pa. in. d. c. debitoꝛes. ꝙ ideo est qꝛ simplex ꝓmissio est nulla: ꝛ iõ habet̃ ꝓ nõ facta ꝓpter turpitudi nẽ recipiẽtis. Secus in iuramẽto quia cui fit s. deo nõ turpiter accipit: nec iurãs peccauit. Promissio enim dirigit̃ in hoiez. Juramẽ tum autẽ in deũ.

❡ Utrũ administratoꝛ nõ habẽs expressũ mã datũ ad penã apponendã: vel ambasiatoꝛ pos sint obligare constituẽtes ad penã quã appo nũt ꝓ obseruatione ei⁹ quod ꝓmittunt. R. Pa. in. c. z. de p̃sca. qḋ sic: facit. l. bñ a zenone C. de qua p̃scrip. ꝛ. l. si ꝓcuratoꝛ cesaris. ff. d̓ iu. fis. ꝛ. d. c. z. vbi p̃latus põt apponere pe nã ꝛ obligare se ꝛ successoꝛes. Dũmodo con tractus sit rõnabilis. ꝛ. c. dilecti. in fi. de arb. ꝛ qḋ scribit̃ in. c. nulli. de re. ec. nõ alie. vbi re ctoꝛ ecclie põt obligare sine ꝯsensu epi oĩa bo na ecclesie gñaliter ꝓ obseruatiõe ꝯct⁹ alicui⁹ qꝛ solũ sibi ꝓhibet̃ specialis hypotheca. Qḋ limita vex: nisi ꝯtractus nõ teneret: aut esset null⁹ qꝛ ꝯ ius. qꝛ pena tollit̃. Secus si essꝫ nul lus qꝛ p̃ter ius: qꝛ teneret pene appositio. d. c. dilecti. vide glo. in. c. accessoꝛiuz. li. 6. ꝛ tex. cũ glo. in. c. significantib⁹. de offi. deleg. Li mita scd̓o nisi pena esset p̃ter naturã ꝯctus vt in. d. l. si ꝓcuratoꝛ. vbi nõ tenet̃ fisc⁹ ad du plũ vel tripluz. lꝫ ꝓcuratoꝛ obligauerit se si euinceret̃ res quã vẽdit. Sec⁹ qñ ꝓ obseruã tia ꝯct⁹ apponit̃: vt in. d. l. bñ a zenone.

❡ Utrũ pater obliget̃ ex ꝯctu filij. R. Jo. de pla. insti. qḋ cũ eo. §. in rẽ. ꝙ si versũ est in vtilitatẽ pr̃is: puta qꝛ mutuo accepit pecuni am: vt se vestiret s̃m ꝯuenientiã suã ꝛ hmõi ꝛ sic tenet̃. l. z. §. Labeo idẽ. ff. de in rẽ verso ꝛ. d. §. in rẽ. Si v̓o nõ est versũ in vtilitatez patris sed poti⁹ mutuo accepit vt faceret põ pas vel luderet ꝛ hmõi: sic nõ tenet̃ nec pr̃ ꝓ filio: nec dñs ꝓ seruo. l. ꝙ si seruus. §. s̃ si sic accepit. ff. de in rẽ verso: nisi ei⁹ iussu fecisset. l. i. ff. qḋ iussu. Si tñ haberet põpas tenet̃ re stituere creditoꝛi. l. z. §. s̃ si rẽ. ff. de in rẽ v̓so Similiter tenet̃ pater si hꝫ peculiũ filij dedu cto tñ prius ꝙ ipse pr̃ in dicto peculio dꝫ hr̃e l. sed si dãni. §. peculiũ. ff. de peculio. Idẽ dic de mercatoꝛib⁹ q̇ p̃ponũt institoꝛes ꝙ tenẽt de ꝯtractib⁹ factis noĩe ipsoꝝ. ff. de instito. ꝑ totũ. qꝛ vident̃ ꝯhere cũ p̃ponẽte q̇ ꝯtrahũt cũ p̃posito. l. si institoꝛẽ. ff. si cer. pe. Idẽ in exercitoꝛe nauis. l. i. in p̃n. ff. de exer. ac. 13

❡ Utꝝ ille ꝓ quo q̇s agit ei⁹ negotia vtilit̃ obliget̃ eidẽ. R. ꝙ sic. ar. l. cũ pecuniã ff. de nego. ge. ꝛ ꝙ no. glo. in. l. i. §. sꝫ nõ nullos. ff. de tute. ꝛ. l. sꝫ si. ideo. ff. solu. ma. 14

Obses põt dari liber hõ ꝓ pace seruãda: nõ ꝓ pecunia. de iureiu. c. ex rescripto. ar. ad idez ff. de testa. l. obsides. ff. de iure fis. l. diuus. ꝛ illud qḋ dr̃ ꝙ liber hõ nõ põt obligari: extra d̓ pigno. c. i. ꝛ. C. q̃ res pig. ob. po. l. q̇ filios. in telligit̃ ꝙ nõ põt obligari vt in eo sit ius pi gnoꝛis: s̃ tantũ ius retẽtionis: ita tenet glo. in. c. vt pridẽ. §. itẽ eisdẽ. zz. q. vi. ꝛ in. c. ex p̓o sita de arbi. Itez hõ redẽptus ex captiuitate tenet̃ seruire: ꝑ q̃nquẽniũ. nisi soluat p̃ciũ.

C. de postliminio reuer. l. vl. Itẽ sicut pater potest vẽdere filiũ ppter famẽ: sic 7 obligare. C. de patri. qui fi. distra. l. z.

o **Bstinatio** est quedã perti nacia: 7 ideo dic vt. j. pertinax.

o **Ccasionẽ** prebẽs alteri pec cãdi vtrũ peccet. R. Land. in. 4. di. 5. q. vlti. in fi. ꝙ duplex est occasio. Quedã actiua. s. cũ qs est quasi coadiutor in peccato: vel aliqd tale facit qd facere nõ debz: vñ ali⁹ accipit exemplũ 7 occasionẽ male opandi: sicut qui in. xl. sine necessitate comedit carnes: 7 alijs dat occasionẽ male operãdi: 7 istud est pctm̃ 7 tale q̃le illud cui⁹ est occasio. Quedã est occasio passiua qñ. s. qs facit qd facere dz: 7 ex hoc accipit alter occasionẽ peccãdi 7 talis nõ peccat: quia facit qd facere dz qd limita: vt. j. scandalũ. §. 3. 7. 4. vide de hoc etiã. s. causa. §. 6

o **Ccultũ** dicit̃ dupliciter ẽm Pa. in. c. ex litteraꝝ d tẽpo. ord. Prio pvt distinguit̃ ꝯ pbabile. Alio modo p vt distinguit̃ ꝯ notoriũ. Et tunc lz aliq̃ sciãt tñ notoriũ nõ est qñ aliqua tergiuersatione celari potest.

o **Diũ** dei est filia luxurie: sz odiũ primi ẽ filia inuidie vl̃ ire.

¶ Utrum sit peccatũ mortale. R. Odiũ dei maximũ peccatoꝝ est: quia vnum quodq3 qd est ppter se est potius eo quod est pter aliud: in odio dei volũtas auertit̃ a deo ẽm se. In alijs vo peccatis non auertit̃ a deo ẽm se sed ẽm aliud: inq̃tum appetit aliquid inordinate qd habet auersionẽ annexã a deo Et est odiũ primi qd cũ opponat̃ charitati: est peccatũ mortale de se. Et tũc opponit̃ qñ vel nõ facit primo qd tenet̃ de necessitate: vl̃ appetit facere: vel facit primo aliquod notabile malũ. vñ ẽme Jo. z. Qui odit fratrem suũ homicida est. Per accidẽs tñ 7 ppter ipfectionẽ actus põt esse veniale: puta cũ nõ ẽ in deliberatiõe volũtatis: ẽ in pmo motu solũ Itẽ qñ malũ qd primo desiderat est modicum nec notabile malũ vellet haberet. Item qñ odit peccatũ primi: nõ naturã: ẽm Tho. zz. q. 34. Itẽ qñ malũ nõ vt malũ vellet primo: sed sub rõne boni: puta zelo iusticie: vel ad bonũ seu correctionẽ illi⁹ cui vellet: 7 huiusmodi: q2 tunc pprie non habet rõnẽ odij Et q̃uis illa q̃ cõmittunt̃ exteri⁹ q̃tũ ad lesionẽ primi sint grauiora: tñ q̃tũ ad volũtatẽ deordinationẽ odiũ primi est pctm̃ grauissimũ eoꝝ pctõꝝ q̃ sũt ꝯ primũ. Et orit̃ ex inuidia directe: ẽm Gre. zi. mo. Dispositiue vo ex ira. Ricar. tñ in. z. sniaꝝ refert quosdã tenere ꝙ poti⁹ oritur ex ira: lz aliquod odium ex inuidia oriatur.

o **Fficiũ** diuinũ. vide. s. hore.

¶ Officiũ ad qd tenet̃ exequẽs nõ meret̃ pmiũ necessario pmissũ generalit̃ facienti. Uñ cũ pmittit̃ aliqd gñaliter capienti bãnitũ: nõ debet̃ famulo ptãtis capiẽti: q2 ad h tenebat̃ ex officio suo. facit. l. ꝯgruit. ff. d of. psi. 7. c. i. d of. or. no. Pa. i ecclijs. de censi.

¶ Utrũ p hñdo officio tpali possit aliquid dari. R. He. in. c. p humani. de homi. li. 6. tenet ꝙ sic: si duo ꝯcurrãt Primũ ꝙ publice det' nõ occulte: q2 clãdestine dare reprobat̃. ff. d poli. l. i. 7. z. ff. de admi. tu. l. nõ existimo Necob. l. fi. C. ad. l. iul. d ãbi. q̃ phibet aliquẽ ad officiũ pmouendũ pcio vel ãbitõe: h pbate vite: q2 ẽm glo. loquit̃ qñ secrete dat̃. Secũdo si cupit pdesse 7 nõ pesse. Adde tertiũ si ẽ idone⁹: al's nõ. Facit 8 q. i. q̃ epatũ. sec⁹ i offõ eccliãstico. vide de h. s. Dignitas. §. z. 2

¶ Utrũ officialis possit aliqd recipe qñ gratis tenet̃ impẽdere offm̃. R. ꝙ nõ vt in. l. fi. C. ad. l. iul. de ambi. vbi phibet̃ aliqd recipere cũ qs est i administratiõe etiã p⁹ depositũ offm̃ p aliq̃ pstito bñficio tpe administrationis: d q̃ vide. s. iudex. §. 8. cũ sequẽtibus. 3

¶ Utꝝ liceat mutuare sup officia dñis. R. ẽm san. Tho. i epl̃a ad ducissã barbãtie ꝙ si ex pacto mutuũ detur vt officiũ recipiat̃ sic vsura est: q2 p mutuo accipiũt officij ptãtez hoc ego limitarẽ i officijs seculari⁹ q̃ nõ dãtur gratis sed vendunt̃. Sec⁹ esset in officijs q̃ debẽt gratis dari: q2 sic nõ eẽt vsura ex parte dãtis mutuũ cũ nihil accipiat qd pecunia extimandũ sit: lz ex officio consequent̃ aduenit lucrũ: q2 illud lucrũ aduenit rõne laboris h poti⁹ ẽ iiustitia ex pte nolẽtis alit̃ dare talia officia. i spũalib⁹ aũt officijs iducẽt simoniã 4

o **Leũ** scm̃ dz triplex qd p epos in die cene ꝯsecrat̃ Primũ pncipale dz chrisma scm̃ qd de oleo 7 balsamo fit: 7 cũ isto bñdicunt̃ fõtes baptismales: calix: 7 patena: eccl̃ia 7 altare: 7 puer

baptiçatus in ṽtice ⁊ frōte: ⁊ epĩ qñ ꝯsecrãt
in manibꝰ ⁊ in capite: ⁊ oẽs fideles cũ chris/
mant ⁊ istud est ãnuatí ꝯsecrandũ ⁊ inno/
uandũ. c. si qs de alio. de ꝯse. di. 4. ⁊ grauiter
punit sacerdos q̇ in baptismo vtit de alio ꝙ̃
de nouo: vt in. d. c. si q̇s. Secundũ oleũ scm̃
est cathecuminoꝝ: ⁊ dr̃ oleũ bñdictũ siue scm̃
⁊ isto inũgunt baptiçãdi int scapulas ⁊ i pe/
ctore: ⁊ manꝰ sacerdotũ cũ ordinat. Itẽ p̃nci
pes ⁊ reges in brachio ⁊ humero. Itẽ eccl̃ia ⁊
altare añ chrismationẽ. Tertiũ oleũ scm̃ est
q̃ inungunt infirmi in articulo mortꝭ: de q̃
ĩ. Unctio.

¶ Utꝝ alio tempore possit ꝯfici p̃fatũ oleũ
ꝙ̃ in die cene. R. ꝙ primũ nõ. de ꝯse. dis. 4.
omni tẽpore: d sen. excõ. quoniã. li. 6. d alijs
duobus nõ inuenitur prohibitum.

¶ Utꝝ oleũ nõ sacrũ additũ sacro efficiat
sacrũ. R. vt. s̃. Aqua benedicta. ꝙ sic.

Opinio est assensus ĩtellectus
ad aliq̇d: nõ q2 suffici
enter moueat ab obiecto ꝓꝓo: s; ꝑ
quandã rõnabilẽ electionẽ voluntarie decli/
nãs in vnã partẽ magꝭ ꝙ̃ i aliã cũ dubitatõe
tñ ⁊ formidie altiꝰ partꝭ: ita tñ ꝙ ad illã par
tẽ quã formidat nõ habet rõ exp̃ssa ꝯcludẽs:
formidat tñ ꝓpter debilitatẽ rõnis alterius
partꝭ. Fides ṽo ẽ cũ certitudine absq; tali for
midine. Sciẽtia aũt ẽ assensus ĩtellectꝰ moti
ab obiecto ꝑ seipsũ cogniti sicut in p̃ncipijs
primis: vel per aliud sicut in ꝯclusionibꝰ qua
rum est scientia. Hec san. Tho. zz. q. i. ar. 4
dubiũ ṽo est motꝰ indifferens in vtrãq; par
tem cõtradictionis: de quo. s̃. dubiũ. Scru/
pulus est cum intellectus ex leuibus cõiectu/
ris seu medijs ⁊ multũ debilibꝰ mouetur ad
vnam partẽ: ⁊ hec etiã dicit suspitio ⁊ pusi/
lanimitas spiritus que repellenda est: vt d2
6. q. i. Oues. in fi. Omnis enim suspitio po
tius abijcienda est ꝙ̃ acceptanda. Et de his
habes per Car. in cle. ne romani. de elec. ⁊ i
c. litteras. de presum.

¶ Cui opinioni est adherendum in varie
tate. R. distinguẽdo. Aut vna opinionum
h; ꝓ se legẽ vel antiquã ꝯsuetudinẽ approba/
tã: ⁊ alia nõ: ⁊ sic illa est preferenda: q2 mini
me mutãda sũt q̄ certã sententiã semꝑ habu
erunt. l. minime. ff. de legi. Aut nõ est lex nec
cõsuetudo ꝓ aliqua ipsaꝝ: vel est ꝓ vtraq; ⁊
tũc debẽt ꝯcordari: vt dicat in vno casu vnã
obtinere: ⁊ aliã in alio si fieri põt vt in. c. lr̃as
de resti. spo. z5. q. z. §. his ita r̃ndet. de cog.
spi. c. i. Conueniẽs eni ẽ iura iuribꝰ ꝯcorda/
re: dicit tex. in. c. cũ expediat. de elec. li. 6. ⁊ l.
i. C. de inoffi. do. ⁊ l. precipimꝰ. in fi. C. d ap/
pel. Et soluit aliqñ ꝯtrarietas ꝑ aliq̇d ⁊ sim
pliciter: vt. iz. q. z. sine exceptione: de his q̄
fi. a p̃la. c. cũ ap̃lica. Aliqñ ꝑ alit de elec. c. ꝙ
sic. ⁊ c. publicato. Aliqñ ꝑ scõm: vt de elec.
cumana. ⁊ c. cũ in iure. Si ṽo nõ pñt ꝯcorda
ri tũc cõis opinio sequẽda est: q2 in cã dubij
ꝓ multitudine est presumendũ: ita tenet gl.
in. c. fi. d pe. di. i. Bar. in. l. p̃cibꝰ. C. d impu.
⁊ alijs sub. ⁊ glo. in. l. oĩs diffinitio. ff. de reg.
iu. ⁊ in. cle. i. i fi. de sum. tri. dicũt doc. ꝙ in du
bijs ⁊ decisiuis adherendũ est carrocio docto
rũ: q2 cõis opinio doctoꝝ inducit ꝓbabilẽ er
rorẽ: vide tex. iũcta glo. in. c. vnico. d postu.
p̃la. li. 6. Facit tex. in. l. z. ff. de iu. ⁊ fac. igno.
No. Bar. in. l. de eo. C. de pe. iudi. qui ma. iu/
di. quod limita s̃m He. in. c. i. de sũ. tri. li. 6.
verũ nisi vera ⁊ certa rõ cõtraria assignet:
vtputa s̃m Jo. an. in. c. i. de ꝯsti. q2 notorie
dicit male: vel q2 rationabilit põt ꝯuinci. Nã
vt dicit Pa. in. c. tua nos. de vsuris. licite in/
dicatur ꝯtra cõmunẽ opinionẽ doctoꝝ ⁊ etiã
glo. qñ iure nõ probat: vel ꝑ rationẽ cui non
possit r̃nderi. Ita etiã no. dñs An. i. d. c. tua
nos. ⁊ facit tex. in. l. i. §. cũq; hec materia. C.
de vete. iu. enu. ibi nõ oẽs in oĩa: s; certi ꝑ cer/
ta vel meliores vel deteriores ĩueniunt: s; neq;
ex multitudine auctoꝝ quod melius ⁊ equiꝰ
est iudicato: cum possit vnꝰ ⁊ forte deterio/
ris sententia multos in aliqua parte supera/
re: hoc ibi. Si aũt nõ apparet que sit cõis: tũc
p̃ponẽda est illa q̄ validioribꝰ rõnibꝰ firmat
ar. insti. de empti. ⁊ vendi. §. itẽ preciũ. C. de
edic. diui adri. tol. l. edicto. Facit. c. dño san/
cto. §. ecce. in q̃tum. 50. di. ⁊ maxime si talis
opinio sit subtilior vt dicit tex. in. c. capella/
nꝰ de ferijs. Aut vna opinio nitit rigori scri
pto: ⁊ alia equitati scripte: ⁊ sic ista preponit
c. vno. de rerũ permu. li. 6. ⁊ l. placuit. C. de
iudi. ⁊ ꝑ Ci. in. l. i. ⁊. C. de legi. Fallit in odi
um iudeorum contra quos rigor prefertur
eq̇tati. c. z. de iudeis. In alijs aũt opinio be/
nignior d; obseruari. l. benignꝰ. ff. de leg. Fa
cit. c. fi. de trãsac. tenet hoc Pau. in. d. cle. ne
romani. in p̃n. Et benignior dicit illa q̄ fauet
iuramẽto testamento liberati matrimonio.

religioni.⁊ sacramēto facit.c.z.de cog.spi.
l.sūt ꝑsone.ff.de reli.⁊ sūp.fun.Similiť illa
que soluit ꝙ̄ que ligat.regula odia.li.6.l.ar
rianꝰ.ff.ð ac.⁊ obligāt. Aut sūt antiq̇ docto
res ⁊ sic moderni nō eis p̄ponunť:nisi nouis
rōnibus ⁊ causis ad alıud sentiendū inducā/
tur. Nam aliq̄n intellectus iunioris ꝑspica/
tior est ꝙ̄ senis.dicit tex.in.l. Gallus.ff.de
liber.⁊ posthu.63.di.§.ver.Aut sunt theo/
logi ⁊ canoniste vel legiste:⁊ tūc in materia
iuris diuini veteris vel noui testamēti p̄ferť
theologus.In materia ꝓ̄o iur̄ positiui. Ca
nonista i materia canonistali. Legista i ma
teria legali p̄poniť.Aut sūt q̄tuor doctores
eccľe q̇ sibi ꝯtradicūt:⁊ tūc in subtilitatibꝰ et
questionibꝰ p̄ferť Aug.In trāslationibꝰ ꝓ̄o
Hieronymꝰ. In sermonibꝰ Ambrosiꝰ. In
moralibꝰ Gregoriꝰ.zo.di.§.i.facit qð no.
glo.in.c.sicut.15.di. Aut diuersitas est inť
papā ⁊ ꝯciliū:⁊ tūc in ꝯcernētibꝰ fidē ꝯciliū
p̄poniť:quia orbis maior est vrbe. In alijs
aūt papa est p̄ponēdus. vt in.c. sūt quidaz.
25.q.i.⁊ di.19. Anastasius. Et intellige pa
pā preferendū oībꝰ q̄n tanq̄ papa sic deter/
minat aut statuit.Facit.c.de libellis.zo.di.
Secus si arbitrareť sicut doctor:q2 nō p̄iu/
dicaret opinionibꝰ alioꝝ: vt no. Inno.in.c.
lr̄as.de resti.spo.Dicit tn̄ Pa.in.c.tua.ð de
cimis.ꝙ q̄n dictū alicuiꝰ sancti iuuať auc̄te
iuris diuini:potiꝰ est standū ei ꝙ̄ interp̄tati
oni pape:vt dicit glo.zo.di.c.i.cū hoc potiꝰ
spectet ad eccľam vniuersalē ꝙ̄ ad priuatā ꝑ/
sonā.Quod quidē dictū est mirabile:⁊ val
de dubito cū ad papā ꝑtineat ius diuinū inť
pretari vt.s̄.dictū est.Sed potest dici ꝙ ve
rum dicit glo.p̄fata q̄n. Papa diceret ꝯtra
auc̄tem iuris diuini expresse:sed q̄n interpre
tādo vel declarādo dicit:sic p̄poniť oībꝰ.Et
sic intellige glo.in.c.hec est fides.24.q.i.
z ¶ Vtrū sequēs opinionē doctoꝝ non subtiliť
inuestigatā q̇ postmodū apparet falsa excu/
setura peccato. R. Pa.in.c.capellanꝰ de fe
rijs.ꝙ sic.q̄diu nō apparuerit falsa.fac.gl.
iūcto tex.in.c.vnico.de postu.p̄la.li.6.⁊.i.c.
fi.de spon.duo.⁊ in.c.cū venerabilis.de ꝯsue.
facit.l.regula.⁊ qð ibi no.ff.de iu.⁊ fac.ign.
⁊ qð no.Inno.i.c.ꝑ tuas.el.z.de simo.⁊ gl.
Gof.⁊ Tan.in.d.c.capellanꝰ.no.Oldra.
in.l.quesitū.§.i.ff.de fun.instruc.istru.ꝙ le.
ꝙ sequēs opinionē sui doctoris excusatur ab
impressione expꝛessaꝝ:q2 ꝓbabiliter q̇s sequitur
opinionē sui doctoris.l.dicere.§.vn̄ videndū
ff.de arbi. Istud tn̄ limita verū in his q̄ nō sūt
cōtra dei p̄cepta.⁊.l.naturalē insertā menti/
bus hoīum:quoꝝ ignorātia neminē excusat:
de quo dic vt.s̄.Ignorātia. Nec ob.p̄dictis
illud.c.iuuenis.de spō.vbi diciť ꝙ in dubijs
tutior pars ē eligēda.⁊ ecclesiastici.3. Qui
amat periculū peribit in illo.ergo videť se ex
ponere periculo q̇ in diuersitate opinionū nō
elegit tutiorē:q2 hoc verū esset q̄n ꝓprie dubiū
est sed q̄n est opinio secus est:q2 nec tūc sumꝰ
i dubio:nec ꝯsequēter exponit se q̇s periculo
qð bene no. Itē nec ob.etiā illud Aug.de pe.
di.7.si q̇s.vbi dicit:dimitte incertuz ⁊ tene
certū.q2 alia est certitudo in moralibꝰ:alia
in naturalibꝰ. Propterea dicit ph̄s.i.ethic.
ꝙ disciplinati est in vnaquaq̄ re certitudinē
querere iuxta exigentiā materie.eque eniz vi
tiosum est persuadentē querere mathemati/
cuz ⁊ moralē demōstrantē. Nō eni ꝯsurgit
certitudo moralis ex euidētia demōstratiōis
sed ex ꝓbabilibꝰ coniecturis grossis ⁊ figura
libꝰ magis ad vnā partē ꝙ̄ ad aliā se habenti
bus.Diciť aūt ꝓbabile qð pluribꝰ ⁊ maxie
sapientibꝰ apparet veꝝ. Nā si Joachim non
fuit hereticꝰ:lz tenuerit falsū ꝯ̄ fidē:vt patz
in.c.dānamꝰ.ð sum.tri.⁊ fi.ca.q2 ab ecclesia
talis articulꝰ nōdū erat dānatus:multo ma
gis excusať q̇s sequēdo opinionez doctoris:
q̄n talis opinio ab eccľia nō est reprobata cū
tali volūtate:ꝙ si nō crederet verā nō ei ad/
hereret:certe i isto nō p̄ōt eē cōtēptꝰ:⁊ sic nec
pctm̄ inobediētie:⁊ ergo tenet certū sibi cer
titudine morali ⁊ dimittit dubiuz sibi.s.opi
nionem contrariam.

o **Ratio** ꝯm sanctū Bo.in.4.di.15.parte.z.ar.i.q.
4.accipiť cōmunissime ꝯm qð cōpre
hēdit oēz actū bonū.sic accipit gl.i.ad thesal.
5.Nō cessat orare q̇ nō cessat benefacere.Ac
cipiť secundo cōiter ꝯm ꝙ cōprehēdit oēm
actū ꝯtēplatiue relatū ad deū. Accipiť etiā
ꝓprie oro ꝯm qð est ascēsus mētis in deū ad
aliq̇d degustandū vel impetrandū vel exsol
uendū.Et isto mō accepta diuersimode dif/
finiť.vt patet per Host.in sūma ti.de penis.
⁊ Joan.an.in cle.vnica.de reli.⁊ vene.san.
Vn̄ ꝯm Aug.in li.de verbis dn̄i. Oratio ē
quedā petitio ⁊ alibi dicit: Oro est piꝰ mēt

affectus directus in deū ꝛ plerūq; ne pigrite tur in vocē prorūpēs. Facit ad hoc de conse. di. j. c. qñ autē. Vel ſm Damaſ. li. 23. Orō est aſcēſus mētis in deū: vel petitio decētiū. Facit. c. fi. 20. di. Vel orō ſm Ray. Eſt con geries vocū ad aliquid ipetrandū in deū tēdē tium. Vel ſm Hugo. de ſcō victore. Orō eſt deuotio quedā ex cōpūctōne procedēs. Hee enī deſcriptiōes orōni conueniūt ſm diuer ſos eius effect⁹. Et ꝓpterea oratio aliqñ dr̄ oratio noīe ꝓprio: ꝛ hoc fit qñ mēs nr̄a aſcē dit in deū: vel ꝑ quā aliquid deo vouet: vel offert: ꝛ ſic ei cōpetit diffinitio. 2. Aug. et pma Damaſ. Aliqñ dr̄ obſecratio q̄ qs pro cōmiſſis veniā deprecat: ꝛ alia expedictia ad ſalutem petit ꝛ ſic ei cōuenit prima diffinitio Aug. ꝛ. 2. Damaſ. ꝛ alia Ray. Dicit 3º po ſtulatio: ꝛ hoc ē qñ quis cōſtitutus in feruo re ſpūs ꝛ charitatis fraterne etiā pro ſalute aliorū orat ꝛ petit. Quarto dr̄ grārū actio per quā quis recolēdo bñficia dei tā pterita q̄ pñtia ꝛ futura tot⁹ in deū attract⁹ quodam ſpū cōpūctionis regratiando deo tot⁹ fit illi deuotus: ꝛ ſic ei cōpetit diffinitio Hugo. Et de iſtis dr̄ prime ad Thimo. 2.

¶ Utrū orō ſit ꝟtus latrie. R. ſm Ricar. in. 4. di. 15. ar. 4. q. 2. ꝙ ſic: inq̄tū quis orat deū vt ſibi exhibeat honorē in recognitionē ſūmi dominij. Cū latria nō ſit aliud niſi ex hibitio honoris teſtificantis in eo cui exhi betur ſūmū dñium. Inq̄tum ꝟo quis orat deū vt per hoc ſatiſfaciat de peccatis ſuis vel aliorum: ſic ē actus pnīe. nec mirū: quia i ge nere actuū morū idē actus ex fine ſortit di uerſas ſpēs: vt patet i. 5. Ethicorū. c. 4. vbi mechans ꝓpter lucrū ē auarus: ꝛ ꝓpter cō cupiſcētiā eſt luxurioſus.

¶ Quis ē orandus vtrū ſolus de⁹. R. ſm Ricar. vbi. ſ. q. 3. ꝙ dupliciter quis pōt porri gere alteri pces. Aut vt tanq̄ per ipſum im plende. Aut vt tanq̄ per eius impetratio nē adimpleant. Primo mō ſolus de⁹ ē orād⁹ quia illa bona q̄ pncipalit ſūt petēda. ſ. grā ꝛ ſalus: vel q̄ nobis deſeruiūt ad eorū acqui ſitionē a ſolo deo dātur: nec ab alio dari pñt tali mō. ſ. ad acquiſitionē glorie ꝛ grē. Se cūdo mō orādi ſunt ſancti q̄ a deo ipetrāt ex auditionē orōnis nr̄e. Unde Apoc. 8. dicit Aſcendit fumus aromatū de orationibus ſanctorū de manu angeli corā deo: maxime glorioſa virgo Maria ſup ceteros eſt orā da iſto ſecūdo mō: quia plus valet q̄ ceteri oēs: ceteris paribus. Et propterea cū ora mus deū vel chriſtū dicimus: miſerere: vel da nobis. ſed cum oramus ſanctos dicimus. orate pro nobis.

¶ Sed quero. nunq̄d ſancti vidēt orōnes 3
nr̄as. R. ſm Ri. vbi. ſ. ꝙ lz aīe ſanctoꝝ na li cognitōe nō cognoſcant oīa q̄ fiunt in hac vita: ꝛ maxime interiores mot⁹ cordis quia ſolus deus ſcrutat corda. de ſimo. c. tua. in fi ne. tñ in ꝟbo vident ea que decet eos de no ſtris actibus cognoſcere: de quorū q̄litate ſunt illi actus quibus eos oramus orādo: q2 ad eorū gloriā pertinet ꝙ ad eos habeam⁹ ne ceſſe recurrere: ꝛ ꝙ ipſi prebeant nobis auxi lium ad ſalutem.

¶ Quō debet fieri orō. R. vt colligo ex Ri 4
car. vbi. ſ. q. 5. 6. ꝛ. 7. ꝛ Tho. 22. q. 83. Ho. ꝛ Jo. an. vbi. ſ. ꝙ debet fieri cū. 7. cōditioni bus ſeu socijs. Et pmo cū hūilitate. Judith 9. Hūiliū ꝛ manſuetoꝝ ſemꝑ tibi placuit de precatō. Eccl'iaſti. 35. Orō hūiliantis ſe ꝛc. ps. Exaudiſti orationē hūiliū. Hec hūilitas duo debet habere. Primo diffidentiā ꝓprie virtutis: hoc eſt reputes te indignū exaudi tione. Secūdo confidētiam d̄ dei miſericor dia ne deſperes: ſicut eccleſia facit que ſemꝑ in fi. orationis: dicit: ꝑ dñm nr̄m Jeſū ꝛc. q. d. O dñe non ad me aſpicies ſed ad mīam ſaluatoris. ad aduocatā Mariā: ſic vide ꝙ in letanijs dr̄: ꝑ paſſionē: ꝑ crucē ꝛc.

¶ Secūdo cū bona diſpoſitione ſeu cōtriti 5
one ſuorū peccatorū: quia cū is qui diſplicet ad intercedendū mittit irati anim⁹ potius ad deteriora prouocat. Dicit Greg. 3. q. 7. in grauibus. ꝛ. 49. di. §. j.

¶ Utrū oratio peccatoris exaudiat. R. vt 6
colligo ex Ricar. ꝛ ſanc Tho. vbi. ſ. ꝙ aut peccator aliqua petit vt peccator. i. ſm deſi derū peccati: ꝛ tunc nō exaudit ex miſericor dia: ſed bene qñq; ad vindictā: dū ꝑmittit amplius ruere in peccatis. Un̄ Aug⁹. Que dā negat deus propitius: que cōcedit iratus Et ſic intelligit illud ꝓuer. 28. Qui declīat aurē ſuā ne audiat legē: oratio eius execra bilis erit. Aut peccator orat ex deſiderio bo no nature: ꝛ ſic deus exaudit nō quaſi ex iu ſticia quia talis nō meret ſed ex miſericordia ſi tñ alie conditiones concurrāt.

7 ℭ Sed qd si orat p alio nūqd exaudiet. R. q aut orat vt minister ecclesie: ⁊ sic exaudit .j.q.j.c. dein ē. aut orat vt puata psona ⁊ sic n̄ exaudit peccator p alio orans. Et sic intellige. c. si quis iquit. ⁊. c. ipsi sacerdotes. ⁊. c. sacro sancta. ⁊. c. necesse. j.q.j. Uerū est q si ille qui inducit peccatorē ad orandū pro se sit bonus: tūc peccator exaudiet: nō pro suo sed pro merito poscētis. d. c. dictū est. Sed aduerte q hic ⁊ i. §. pcedēti accipit peccator ille qui est in mortali: nec de eo ē attrit⁹ vel contritus: q̄lz quis eēt in peccato: tū de eo dolet ⁊ proponit abstinere ⁊ satisfacere: tūc nō habet locū istud. sed illud quod dicit Augusti. sup Joan. omel. 44. Si eni peccatores deus non exaudiret frustra ille peccator publican⁹ oculos in terra dimittēs ⁊ pectus percutiēs diceret. Dn̄e propitius esto mihi peccatori. cuius cōtrariū ibi patet: quia descēdit iustificatus: ⁊ iō tales exaudiunt.

8 ℭ Tertio d3 eē oratio associata cū breuiloquio. Matth. 6. Cū oraueritis: nolite multū loqui. Facit de conse. di. 5. c. nō mediocriter. Sed cōtrariū christus Luce. 18. dicit. Semp oportet orare ⁊ nūq deficere. Item Luce. 6. dicit q pnoctauit orādo. ⁊ Luce 22. dicit q prolixius orauit. Facit. 76. di. c. nosce. Ad quod dicendū: q oratio nō solū fm suā causā que est desideriū charitatis sed etiā fm seipsam pōt eē diuturna. Et qd̄ ego dico q debet eē breuis: hoc intelligo taliter ne immorātibus nobis aliud cordi nr̄o inserat inimic⁹. Et iō sancti patres aliquātulū orabāt: ⁊ postea aliquid opis faciebāt deinde ad orationē redibāt: sic ⁊ nos nō ita debemus prolōgare orationē q i ipsa repleamur vagationib⁹: sed poti⁹ eā breuē facere vt cū feruore eā expleam⁹. ⁊ hoc ē quod dicit Aug⁹ ad probā. multū loqui in orādo est rē necessariā superfluis agere vbis. Cū plerūq hoc negociū plus gemitibus q̄ sermonibus agat. Et hic loquit de orōne volūtaria nō de illa que ē de necessitate: vt officium clericis: ⁊ huiusmodi.

9 ℭ Utr oratio debeat eē vocalis. R. fz Ricar. vbi. s. q. 5. q duplex est oratio. Quedā cōis scilz que per ministros ecclesie in psona totius populi deo offertur: ⁊ talis debet innotescere populo pro quo offert: vt excitet ad deuotionē ⁊ ne possit suspicari i ministris ecclesie illius orationis omissio: ⁊ iō talis debet eē vocalis. Alia ē oratio singularis psone. s. que offertur ab hoīe inquātū ē singularis psona: siue pro se siue oret pro alio. ⁊ tal oratio q̄uis nō sit necessariū q sit cū sensibili voce: nisi ad hoc hō sit obligatus ex voto: tamē qn̄q expedit ad meritū: vt mētali adiungat vocalis: vt p vocalem feruor cordis ampli⁹ excitet. Ex quadā eni naturali vnione aīe ad corpus motus corporis diuersimode affectiones aīe excitant ⁊ imutāt. Si tū i casu vocalis oratio remitteret interiorē feruorē: tunc nō eēt vocaliter orādū orōne singulari. Qn̄q etiā ex excessu feruoris mens prorūpit hō i vocalē orationē. Pōt etiā fieri vocalis oratio ad redditionē debiti: vt videlicet hō fm totū q habet deo seruiat. Et illud Math. 6. Orantes nolite multū loq. Intelligēdū ē fm Aug. ad probā. q nō est loquendū multū. s. vt multa locutio sit efficax ad exauditionē quo eloquētiores erim⁹ quia deus pncipaliter ad intētionē aspicit. Propterea subiūxit Aug. ibidē. Non dee est multa precatio si feruēs pseuerat intētio.

ℭ Quarto requirit orō q fiat cū bona intētiōe ⁊ feruēter. 10
Sed hic querit: Utr oratio vocalis sine mētali attentione sit efficax. R. fm Ricar. vbi. s. q. 6. q triplex est efficacia orationis. Prima ē in merēdo seu satisfaciendo Secūda ē i ipetrādo. Tertia ē orātē spiritualiter ⁊ sensibilit reficiēdo. Unde nullā istarū habet vocalis oratio: nisi eā cōcomitetur cōcors meditatio. Moralis eni n̄ ē act⁹ exterior nisi p cōparationē ad actū rationis iteriorē. Aduerte tū q itētio debita ⁊ actualis si adsit in pncipio vocalis oratiōis lz postea mens euaget: nisi talis euagatio interrūpat primā intētionē p cōtrariā intētionē sic est meritoria ⁊ ipetratiua oratō vocalis sine attētione p vtute prime intētiōis. sicut cum quis p bonā intētionē incipit pegrinari vel elemosynā dare: totū sequēs ē meritoriū vtute intētionis pme: q̄uis cesset sua itētio actualis. Sz talis orō sine attētiōe nō habet tertiā efficaciā. s. spūaliter reficiēdi orantē nisi q̄diu eā cōcomitat attētio actualis. Et sic itelligit illud pme Chor. 14. Si orē ligua ⁊ spūs meus nō orat mēs mea: sine fructu ē: scilz spūalis refectionis.

ℭ Sed qn̄ dicet p euagationē interueīre cō- 11
trariā intētionē. R. lz Ricar. non declaret. Dic q tunc qn̄ hō volūtarie alia cogitat non

ptinētia ad orationē. ⁊ de hoc vide. s. hore. §. 26. Et quō ē peccatū. Unde dicit Cipri. de oratione dñica. Quō audiri te a deo po/stulas: cū ipse te nō audias. Et Ber. Cau/samur nobis deesse grām sed iustius ipa grā cōquerit nōnullos deesse sibi. Et Cassian⁹ Nūq̄ orat q̄sq̄s etiā flexis genib⁹ si vagati/one distrahit. ppterea dicit Cipri. Nihil aliud cogitet anim⁹ q̄ id solū quod ōcatur. Facit de ɔse. di. j. c. qñ aūt. ⁊ di. 5. nūq̄. Et est etiā aduertēdū q̄ triplex pōt applicari i/tentio orōni vocali. s. aut applicādo eam ad verba que dicunt. aut ad illud qō petit. aut ad illū cui oratio porrigit: ⁊ quocūq̄ isto⁊ū modo⁊ū adsit intētio nō ē iefficax orō adsa/tisfaciendū. Et ego dico nec ad impetrādū vel reficiendū. Sed secūda intētio meliorē q̄ pma. Et tertia q̄ secūda. Unde Hugo de ↄtute orādi. Pura inquit orō ē qñ ex abun/dantia deuotionis ita mēs accendit vt cū se ad deū postulandū cōuertit pre amoris ei⁹ magnitudine etiā petitionis sue obliuiscatur Nā aliqñ nimia attētio ad verba posset esse impeditiua orōnis. s. qñ hō vult nimis i pti/culari cogitare de verbis: q̄ fm ph̄m. 2. to/pico⁊ū. Non possum⁹ multa cogitare sil. vñ sufficit q̄ p⁊ia intētio sit talis q̄ sufficiat ad integrā informationē verbo⁊. Et iō Hugo vbi. s. dicit. Oratio pfecta eē oino neq̄t si eā meditatio nō cōcomitet aut pcedat. His oi/b⁹ ɔcor. Tho. vbi. s. de hoc vide hore. §. 26

¶ Quinto requirit oratio q̄ vtilia ad salu/tē petat: ⁊ sic ē petere iuste.

¶ Utrū sit aliquod determinate petēdū in oratione. R. fm Ricar. vbi. s. q. 4. Quedā sunt quib⁹ nō possumus male vti: sicut ↄtu/tes: grā ⁊ gloria: ⁊ talia determiate ptenda sunt in orōne. Quedā sūt quib⁹ possumus vti bñ ⁊ male: sicut hr̄e diuitias: filios: vxo/rē: ⁊ hm̄ōi. ⁊ talia nō sūt determiate ptēda in orōne ꝫ sub cōditiōe. s. si de⁹ puidet illa ad salutē nr̄am vtilia. Quedā sūt qb⁹ vti bñ nō possum⁹: sicut pctīs ⁊ hm̄ōi malis. ⁊ talia ñ sunt a deo ptēda in orōne.

¶ Sed cur aliqd petim⁹ cū deus sciat q̄ idi/gem⁹. R. fm q̄ dicit Aug⁹ in ep̄la ad pbā. Ille qui nouit qd nobis necessariū sit pusq̄ petimus nō volūtatē nr̄am vult sibi p petitio/nē nr̄am inotescere: q̄ eā nō pōt ignorare sed vult exercere in oib⁹ desideriū nr̄m quo pos/sim⁹ cape qd ipse prepat dare. Hinc ⁊ Gre. 23. q. 4. Obtineri inq̄t nequaq̄ pñt q̄ pdesti/nata ñ fuerūt: sed ea q̄ sci viri orādo efficiūt ita pdestinata sūt vt pcibus obtineant. ꝫ nō oramus vt deus aliquid sciat: vel vt eum im/mutemus sed vt obtineamus quod voluit p/cibus obtineamus.

¶ Sexto q̄ ɔstant fundat⁹ i fide petat. vñ 15
Jaco. j. Postulet aūt in fide nihil hesitans.

¶ Septimo q̄ petat pseueranter. 16

¶ Utrū oratio sit semp meritoria. R. fm 17
Ricar. vbi. s. q̄ nō: q̄ merito debet merces fm iusticiā. Et ideo oratio facta in peccato mortali: nō ē meritoria proprie loquēdo de merito. Addo etiā q̄ nō ē meritoria q̄uis nō fiat in peccato mortali: si nō adsit debita attentio: saltē actualis in principio: fm cōem opionē theolo. in. 2. di. 41. Si tñ talis atten/tio adest: erit meritoria nisi interrūpat: vel nisi in oratiōe necessaria: puta i officio respe/ctu clerico⁊ū sit notabilis negligētia i repri/mēdo vagationes: quia sic esset peccatū. de quo. s. hore. §. 26.

¶ Ad quid valet oratio siue de eius effectu 18
R. q̄ valet ad vincendas tētatiōes. Unde Hiero. sup Math. 14. in tētationē intrat q̄ orare negligit. Secūdo ad augmentādā me/rita. Tertio valet ad impetrandū postula/ta: vt patet ex supradict̄is. Quarto valet ad vincēdos hostes. 36. di. c. vl. de Moyse qui orās vincebat hostes. Quinto ad secreto⁊ꝫ diuino⁊ū reuelationē. 8. q. j. si ergo. Sexto ad celestiū degustationē. Unde sine ipsa nō gustantur diuina.

¶ Utrū semp exaudiat. R. fꝫ Ricar. vbi 19
s. q. 7. q̄ si fit pro se ⁊ debito mō semp exau/dit: ꝫ nō semp stati: ꝫ p illo tēpore q̄ diuia mia cōspicit exauditionē vtiliorē eē oibus pensat. Aut fit pro alijs: ⁊ sic nō semp exau/ditur. Unde Aug. omel. 102. super Jo. dic̄ Exaudiunt omnes sancti pro ipsis: nō aūt p oibus exaudiūtur. Subdit tñ quāto dignio/res fuerint orantes pro populo: tanto facili/us in necessitatibus pro quibus clamant ex/audiuntur. Hoc enim non prouenit ex defe/ctu orationis vt non exaudiat pro alio orās debito modo. Sed propter indispositionē illius pro quo oratur: quia obstinatus for/te ē. Unde Raban⁹ super Math. 21. Quo/tienscūq̄ orantes non exaudimur. Ideo fit

quia cõtra auxiliũ nostre salutis ꝑtim⁹ vel quia eorũ pro quib⁹ ꝑtim⁹ ꝑuersitas ne impetremus obsistit. vel in futuruȝ ꝑtitiõis differtur effect⁹ vt desideria crescãt: ⁊ ꝑfecti⁹ gaudia capiant q̃ req̀rũt. hec ille.

20 ¶ Utruȝ oratio sit ĩ ꝓcepto ita ꝙ q̇libet teneatur. R. ẜm Uldericũ ꝙ sic ad orõnem mẽtalẽ. Et ego dico ꝙ etiã ad vocalẽ teneꝫ imꝑfecti ⁊ cõmunes hoĩes: q2 mentalẽ orõnẽ ñ possent habere sine vocali. Et ꝙ oratio sit de ꝓcepto oĩbus. Probo rõne sic. Hõ tenetur de iure naturali ad oĩa illa q̃ recta ratio dictat nõ posse sine ipsis salutẽ consequi patet ea necessitate qua q̇s vult aliquid: ea necessitate vult illud sine quo tale q̇d nõ põt haberẽ. z. Phisicoꝝ. Finis ĩponit necessitatẽ his que sunt ad finem. l. oratio. ff. de spõ. sed hõ nõ põt salutẽ consequi sine oratiõe: ergo ad eã teneꝫ de necessitate. Et ꝙ homo ñ possit saluari sine orõne patet. Nã ẜm aplm̃ ad Phil. Nõ sumus sufficiẽtes a nobis etiã bonũ cogitare. ergo multo min⁹ oꝑari nisi ex gratia dei nobis doneꝫ posse: q̇d quidẽ non dõat regulariꝫ adultis: nisi petãt ꝑ argumẽtũ a ꝯrio. Jo. 6. Petite ⁊ accipietꝫ. Facit. 23 q. 4. c. obtineri. ꝗ cũ sine bona oꝑatiõe nullus possit saluari: quia habitabit in tabernaculo dei qui oꝑaꝫ iusticiã: ẜm ps. ⁊ bona operatio nõ possit eẽ sine orone. ꝗ propositum. Confirmaꝫ Exo. 20. Memẽto vt diẽ sabbati sanctifices. quod sine orone fieri ñ põt. Itẽ Luce. 18. Oportet semꝑ orare. Suꝑ q̃ Chryso. dic. oportet necessitatẽ dic: Corroboraꝫ exẽplo in practica qua coiter homines nõ timẽt deũ: q2 nõ hñt oronẽ. Econtrario si ẽ aliquis timor dei inuenies in habẽte grãȝ orõnis. Merito ergo dicit Hiero. vbi s̃. In tẽtationẽ ĩtrat qui orare negligit. Et suꝑ illud Math. 17. Hoc gen⁹ demoniorũ nõ eijcitur nisi in orone ⁊ ieiunio: non sanat oculũ q̇d nõ sanat calcaneũ. Jeiunio sanãꝫ pestes corporis: orone vo pestes mẽtis. Sed aduerte ꝙ istud ꝓceptũ de orone ẽ affirmatiuũ: q̇d solũ obligat pro semꝑ: aliquos pl⁹ aliquos min⁹. Quãto eni quisq; ẽ debilior: tanto magis ĩdiget auxilio oronis. Et ideo certa meta vl' hora nõ ẽ determiata: ẜ tãtũ quilibet d̃ precepto teneꝫ quãtũ iudiciũ sue rationis dictat sibi fore necessariũ orare vt a ꝑccatis desistat ⁊ in bono ꝑseueret. Clerici tñ ⁊ religiosi habent determinatũ modũ: ⁊ tẽpus oratiõis. de quo. s̃. hore. Similiꝫ illi quibus in pnia ꝑ confessorẽ ẽ iniunctũ vel qui ex voto haberent. Alij aũt nõ videnꝫ habere determinatũ tẽp⁹. nisi ꝙ ẜm sanctũ Tho. in. 4. di. 15. Seculares tenẽtur dieb⁹ festiuis diuinis officijs interesse: vt ministris pro pplo orãtibus suã intentionẽ ꝯformẽt.

¶ Que oratio est efficacior. R. ẜm Ricar. vbi. s̃. q. 8. ꝙ orõ dñica. Q̇d ostendit. Prio 21
auctoritatis dignitas: quia christ⁹ eã fecit: ⁊ discipulos docuit. Math. 6. Secũdo sententiosa eius breuitas. Tertio petitorũ vtilitas. nam oĩa que desiderare debemus ⁊ ꝑtere in hac continẽtur. Unde Aug. ad ꝓbã. Lȝ alia verba dicamus orãdo: nihil aliud tamẽ dicimus q̃ quod ĩ ista oratione positũ est: si recte ⁊ congruẽter oremus. Unde aduerte ꝙ eo ordine posita sunt quo desiderare ⁊ petere debemus. Exhibeꝫ primo reuerẽtia illi cui porrigenda ẽ oratio. cũ diciꝫ. Pr noster qui es in celis. in quo captat beniuolentiã dei orans. Secũdo quia finis magis desideraꝫ q̃ q̃ sunt ad finẽ. Ideo prio petũꝫ que respiciũt finẽ q̃ que sunt ad finẽ. Respicientes finẽ sunt due petitiones. Pria ẽ: sanctificeꝫ nomẽ tuũ. Hoc ẽ ẜm Aug. li. 2. de sermone dñi in monte: cũ dicimus. Nos admonem⁹ desiderare: vt nomẽ eius q̇d semꝑ est sanctũ: etiã apud homines sanctũ habeatur: hoc ẽ non contẽnaꝫ quod nõ deo sed hominib⁹ ꝓdest. Secũda ẽ: Adueniat regnũ tuũ. Unde ẜm Aug. vbi. s̃. ĩ hoc excitam⁹ desideriũ nostrũ ad illud regnũ vt nobis veniat: ⁊ in ea regnare mereamur. Uñ ꝑ ꝓmã petimus vt de⁹ ab hoĩbus glorificeꝫ. ꝑ secũdã vt ad dei gloriã veniam⁹. Petitiones respicientes que sunt ad finẽ. Quedã sunt respectu boni que sũt due. Pria ẽ. Fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra. In q̃ ẜm Augusti. vbi. s̃. petiꝫ meritũ quo beatitudineȝ mereamur: q̇d cõsistit in obediẽdo mãdatis dei. ⁊ ĩd sicut ab angelis in celis fit dei volũtas. sic ⁊ a nobis in terris ꝑ verã obediẽtiaȝ Secũda ẽ: Panẽ nostrũ quo. da no. ho. In qua petiꝫ victus quotidian⁹ ad sustẽtatiõȝ necessarius: vel vict⁹ aĩe. i. eucharistie sacramentũ tanq̃ instrumẽtũ quo possum⁹ nos iuuare. Quedã petitio est respectu mali culpe. ⁊ hec ẽ. Dimitte nobis de. no. si. ⁊ no. di.

debi.no. Unde Aug. vbi.s. debita peccata di
ci manifestũ est: ⁊ in hoc admonem⁹ nos q̇d
facere debeamus vt remissionẽ peccatoꝝ ha/
beam⁹ ſꝫ Aug. ad ꝓbã. vt ibi. Sicut ⁊ nos
di. de. no. Quedã est que respicit mala incli
nantia nos ad peccatũ: que ẽ. Et ne nos idu
cas in tẽ. quod non ita intelligit̃: vt nõ ꝑmit
tat nos tentari: q2 qñq3 hõ in tẽtatione pro/
bat̃ ad bona ⁊ hũiliat̃ ad deũ. Sed sic intelli/
gitur vt nõ deserti dĩno adiutorio alicui tẽ/
tationi vel cõsentiamus decepti: vel cedam⁹
afflicti: ſm Aug. ad probã. ⁊ ideo aliud ẽ tẽ
tari: aliud ẽ in tẽtationẽ induci. Quedã re/
spiciũt malũ pene que ẽ. Sed libe. nos a ma
lo. In qua admonemus nos ſm Aug. vbi
s. Nondũ nos esse in illo bono vbi nullũ pa/
tiemur malũ. Unde de hac oratiõe dicit Isi
do. j. li. de sũ. bo. c. 22. Fidei simbolũ: ⁊ dñi/
ca oratio pro tota lege puulis ecclesie ad ce/
lorũ regna sufficit. Et Aug⁹ in enche. c. 15.
De quotidianis ⁊ breuibus leuibusq3 pecca
tis: sine quib⁹ vita nõ ducit̃ quotidiana ora
tio fideliũ satisfacit. Eorum eni3 est dicere.
Pater noster. ⁊c̃.

o RATORIŨ priuatũ quilibet in domo propria
habere põt: sed nõ debet habere for/
mã ecclesie: nec ibi aliquis debet celebrare:
nisi sit ꝓuilegiatus: vel de licẽtia epi: alit̃ de/
bet deponi celebrãs. de cõse. di. j. vnicuiq3. et
c. clericos. ⁊. c. si quis.
¶ Qua imunitate gaudet. vide imunitas.
§. 26. ⁊ in quo differt ab ecclesia. vide. s. ec/
clesia. §. 3.

o RDO primo ſm Hugo. de sctõ victo. ẽ signaculũ quod/
da3 in quo spũalis potestas ⁊ offici.
um tradit̃ ordinato. ⁊ ſm san. Bo. i. 4. di
24. signaculũ hic stat pro signaculo in aia3
diuinitus impresso.
2 ¶ Quot sunt ordines. R. ꝙ sunt. 7. vt ha/
bet̃ per magistrũ in. 4. di. 24. c. j. s. hostiaria
t⁹ lectorat⁹: exorcistatus: accollitat⁹: subdia
conatus: diaconatus: p̄sbyteratus. Pria tõ
sura eni non ẽ ꝓprie ordo sed dispositio ad
ordines. ſm Ricar. eade3 di. Facit. 23. di.
de psalmistatu. Qui psalmistatus idẽ ẽ qd
prima tonsura. Et in hoc cõcordant coit̃ the
ologi. Sed canoniste tenẽt ꝙ sũt nouẽ ordi
nes ſm nouẽ hierarchias. s. pria tõsura seu
psalmistat⁹: ⁊ ordo epalis. Et ꝙ prima tõ/
sura sit ordo: est tex. in. c. cũ contingat. ⁊ ibi
do. Anto. ⁊ canoniste. de eta. ⁊ quali. or. Si
milit̃ ꝙ epatus sit ordo ⁊ ꝙ imprimat̃ cha/
racter iudicio meo facit inconuincibilit̃ tex.
in. c. j. de ordinatis ab epo. qui epi. re. vbi pa/
tet ꝙ l3 resignauerit: nihilomin⁹ cõfert ordi
nes: l3 nõ executionẽ ꝙ non posset si chara/
cterẽ indelibilẽ non impꝛessisset ordo epalis ⁊
sic ſm canonistas erunt nouẽ ordines. Et de
eorũ officijs vide in suis titulis.
¶ Utrũ in oĩ ordine imprimat̃ character. 3
R. ſm Ricar. vbi. s. ꝙ sic. ⁊ quid sit vide su
pra: character.
¶ Sed nũquid ꝓexigit̃ character baptismi 4
R. ꝙ sic de necessitate. c. veniẽs. de pre. non
bap. secus de sacro ꝯfirmatiõis: q2 nõ cõfir/
mat⁹ si ordinet̃ recipit characterẽ ordinis.
¶ In quo actu imprimit̃ character in quo/ 5
libet ordine. R. ſm Ricar. vbi. s. Pro gene
rali regula tenendũ ẽ: ꝙ in susceptiõe illius
exterioris signi imprimit̃ character in quo/
libet ordine in quo signo ꝓncipalis potestas
quã respicit: ille ordo significat̃ expꝛessius: ad
quã cõcurrunt alicuius instrumẽti traditio
⁊ verbi expressio q̃ verbo expꝛessius determia/
tur instrumẽti significatio. Et iõ q2 ꝓncipa
lis ptãs quã respicit ordo hostiarij expꝛessius
significat̃ in clauiũ ecclesie datione q̃ȝ in ali/
quo alio quod circa ipsu3 fiat. Et ptãs lecto
ris in hoc ꝙ ab epo sibi tradit̃ codex lectio/
nũ diuinaru3. Et ptãs exorciste ꝑ hoc ꝙ de
manu epi recipit librũ exorcismorũ. iõ in eo
rũ datione iprimit̃. Et ptãs accolliti ſ3 san
ctũ Bona. Ricar. ⁊ Pe. ⁊ alios respicit ꝓn/
cipalit̃ portare cereos. ⁊ iõ iprimit̃ ꝑ hoc ꝙ
accipit candelabrũ de manu epi. Alij dicũt
vt Tho. ꝙ ĩprimit̃ per hoc ꝙ tradit̃ vrceo/
lus: quia ꝓncipalius ꝑ id significat̃ eius po/
testas. Sed verius ẽ primũ: vt patet. 20. di.
cleros. vel dic ꝙ vtrũq3 d3 accipe: vt in. c. ac
collitus. 23. di. ⁊ in. c. ꝑlectis. 25. di.
¶ Sed querit̃ an requirat̃ ꝙ talia instrã 6
accipiãt de manu epi. R. ꝙ nõ de necessitate
ſm Ricar. in istis ordinib⁹ minoribus: ſ3 suf
ficit postq̃ȝ sunt ab epo instructi qualit̃ in of
ficio suo debent agere: instrumẽtũ accipiant
ab archidiacono de mãdato epi ⁊ volũtate:
in cuius acceptõe imprimit̃ character: quia
instrumẽti traditio ꝓncipalius est ab epo q̃ȝ

ab archidiacono. Et pro ista opiõe ẽ tex. in
c. accollitꝰ. 23. di. In maioribꝰ bene oportet
ꝙ de manu epi. 23. di. c. subdiaconus. Ptãs
subdiaconi patet ꝑ hoc ꝙ accipit de manu
epi patenã ⁊ calicẽ vacuũ. idõ in hoc imprimi
tur character: quia ꝓncipalis actus eius est
vasa dñici corpis ⁊ oblatões offerre diaco
no: ⁊ legere epl'am ẽ secũdarius actus nõ ꝓn
cipalis. ꝓpterea legit etiã a nõ subdiacono.
Potestas diaconi nõ põt exꝓmi quãtuꝫ ad
eius ꝓncipalẽ actũ: qui ẽ potestas portãdi cor
pus christi in patena ⁊ dispẽsandi corpꝰ chri
sti. Et idõ exprimit quãtũ ad eius actũ secun
dariũ in traditione libri euãgeliorũ in q̃ im
primit character ꝑ3 Ricar. ⁊ Tho. Alij di
cunt ꝙ iprimit character in manus epi iposi
tione: vt scũs Bona. ⁊ Pe. ⁊ pro hac opio
ne facit. 23. di. c. diaconꝰ. iũcto. d. c. cleros.
Potestas sacerdotis cõfert qñ ab epo dicit
Accipite spũm sanctũ: quoꝝ ⁊c. ⁊ huiꝰ opi.
est scũs Bona. ⁊ Pe. Alij dicũt vt Sco. in
4. di. 24. ꝙ ibi sũt due forme partiales. In
quarũ altera cõfert ptãs cõficiẽdi euchari
stiam. In reliqua ptãs absoluẽdi in pnia. ⁊
istis coniungũtur due materie: hoc ẽ duo si
gna visibilia. Propria forme ꝓme est tradi
tio calicis ⁊ patene cũ hostia: ⁊ vino ⁊ ṽbis.
Accipite ptãtẽ celebrãdi ⁊c. Secũde forme
est impositio manꝰ epi sup caput cũ verbis.
Accipite spũm sanctũ. vt sic eps cõcorditer
agat sũmo epo christo: qui prius cõtulit po
testatẽ aplis conficiẽdi ꝙ absoluẽdi. Hec il
le. Et hoc credo verius quo ad primã mate
riã correspondẽteꝫ prime forme. Sed q̃ ad
secundã materiaꝫ correspõdentẽ secũde for
me: que ẽ manus impositio epi cuꝫ illis ver
bis accipite. Non credo quia tex. in. c. vl. de
sacra vncti. innuit ꝙ manus ipositio nõ est
de substãtia forme: quia si omissa fuerit nõ
debet reiterari sed suppleri. Nec similit pre
dicta verba: accipite: quia sũt quedã pastora
lia que ipsa nõ hñt: sed habẽt alia verba qñ
iponit manus. Epatus ṽo ordo quo ad cha
racterẽ suscipit i vnctiõe capitis ex chrisma
te: sed hoc nõ ẽ verũ ꝑ. c. vnicũ. in ꝓnci. de sa
cra vncti. vbi dicit supplẽdũ quod ẽ omissũ
Imprimit ergo. ex ipositiõe manuũ eporuꝫ
sup caput eius vt põt elici ex. c. episcopus. iũ
cta glo. 23. di. Nec ob. c. vlti. de sacra. non
iterã. quia loquitur de ipositiõe que fit dia
cono ⁊ sacerdoti que non ẽ de eẽntia. Psal
mistatus seu prima tonsura que cõfertur cũ
ei capili abscinduntur.
¶ Que sunt necessaria in quolibet ordine. 8
R. ꝙ vt colligo in diuersitate doctorũ: di
cendũ est ꝙ oia statuta in pastorali debẽt in
telligi ita necessaria ꝙ si aliq̃d omittat: ni
hil fiat: ⁊ necessario totũ sit iterandum: nisi
omissa sint de illis de q̃bus in iure est exꝓs
suꝫ ꝙ nõ sunt de necessitate: vt vnctio: vt in
d. c. vnico. de sacra vncti. Et manꝰ imposi
tio in ordinatione diaconi vel pñbri. d. c. vl.
de sacra. nõ iteran. Et quedã orationes alie
ab illis que dicũtur quãdo aliqua instrumẽ
ta tradũtur. Et quedã alia forte minima q̃
ex se patẽt non eẽ de substãtia ordinis: sicut
ꝙ sit genuflexus: ⁊ similia que magis sũt ad
deuotionẽ excitandã. Iteꝫ tẽpus. d tẽp. or.
c. sane. Iteꝫ etas. di. 77. subdiaconꝰ. Item
ꝙ ab epo proprio recipiat: ⁊ non simul plu
res accipiat de sacra. nõ iterã. c. j. ⁊ vl. Iteꝫ
ꝙ a latino vel greco epo recipiant. de tẽpo.
ordi. c. ꝙ trãslationẽ. Itẽ missa i minoribꝰ
ordinibus: ⁊ huiusmodi.
¶ Sed nũquid tactus corpalis instrumẽti 9
sit de substãtia ordinis. Tho. in. 4. di. 24. te
nere videt ꝙ sic: ⁊ veriꝰ credo: ꝙuis alij di
cant ꝙ solũ porrectio instrumẽti ⁊ manꝰ ex
tensio sit de substãtia. ar. l. quõ mõ. ff. de acq.
pos. quia in sacramẽtis requirit tactus cor
poralis: vt patet in baptismo: vnctiõe: ⁊ hu
iusmodi. ⁊ hoc patet i pastorali. Secꝰ dicũt
quidã de impositiõe manuũ: q2 non requirit
tactus. Sed Hos. ⁊ Hosti. tenẽt ꝙ similit
est necessariꝰ per. c. fi. de sacra. nõ ite. Ego te
neo ꝙ l3 in ipositione manuũ nõ tangat ꝙ
nõ sit aliq̃d supplendũ. Et similit in instr̃is i
quibus character ex eorũ traditiõe nõ ipri
mit: sed sufficit porrectio: l3 sit melius tãge
re: secus in traditione instrumẽtoruꝫ ex qua
character imprimitur.
¶ Sed nũquid oportet tãgat ambabꝰ mani 10
bus. Itẽ oia: puta patenã simul cũ calice: ⁊
huiusmodi. R. ꝙ nõ credo: sed sufficit solũ
tãgat modicũ quid alicuius rei q̃ nullũ int
mediũ discõtinuãs hẽat ad totũ. ar. c. vnici
de consecra. eccle. li. 6.
¶ Utꝝ sufficiat traditio euãgelioꝝ ꝓ libro 11
exorcismorũ vel sup pelliceũ ꝓ dalmatica: ⁊
huiusmodi. R. ꝙ nõ: nisi in eodẽ libro cõti

nerent oīa simul: ⁊ tūc haberet intētionē tradendi illū librū q̄ ꝑtinet ad illū ordinē.

z ¶ Quid si eṗs facit actus ⁊ alius dicit ꝟba: vel ecōtrario. R. nihil valet: quia sacramēta sunt vnitatis q̄ diuidi nō pn̄t. de cōse. di. z. q̄a passus. ⁊ 24. q. j. loquit. Fallit hoc in minoribus ordinibꝰ: vt dictū est.

¶ Utrū requirat necessario expssio ꝟborū cū traditione instrumēti. R. ſm Inno. i. c. ꝑsbr. de sacra. nō ite. ꝙ sic: ita ꝙ si pars illiꝰ orationis sit dimissa: a capite ē inchoāda. ⁊ bene quia materia cuiuslibet sacramēti ē instrumenti traditio: forma ꝟo ē expssio ꝟbor.

4 ¶ Quid si aliq̄d sit omissuz. R. ꝙ si omissuz sit de necessitate seu substātia ordinis sic totū est iterandū. Si ꝟo nō sit nisi de bn̄ esse vt ea que nō sunt de necessitate: sic in alia ordinatione ē supplendū: ⁊ ab eodē qui priꝰ ordinauerat si pōt: ⁊ nō ab alio: ſm Inno. vbi s̄. nisi qn̄ primꝰ nō pōt ꝑficere: nec ante suppletionē pōt exequi ea q̄ sunt illius ordinis. ar. 52. di. sollicitudo. Hec ex Inno. ⁊ Ho. ⁊ Gof. in. d. c. ꝑsbr. Nec poterit talis suppletio fieri nisi tēpore debito ad ordinatiōes tenendas. ar. prefati. c. sollicitudo.

¶ Sed quō supplebit qn̄ aliq̄d est omissuz R. si erat de substātia: vel dubiuz an sit de substātia ſm Inno. vbi. s̄. totū replicabit. Si ꝟo certū est ꝙ nō erat de substātia tunc indutꝰ qn̄ ordines dant veniet ⁊ accipiet qd̄ est omissuz solū. Propterea qui nō habuit impositionē manuū ſz Hosti. solūmodo eā accipiet: quia ſm eū non ē de substātia: vt dictū ē. Et si q̇s ꝑsbr in sua ordinatione habuisset īpositionē manuū: sed nō fuissent dicta ꝑdicta ꝟba: accipite spūm scm̄ ⁊c̄. ſ alia ſm aliqua pastoralia eṗorū. tunc nihil iterandū est vel supplendū.

5 ¶ Utrū in collatione ordinū conferat gr̄a gratū faciens. R. Ri. in. 4. di. 24. ꝙ sic si suscipiatur digne.

7 ¶ Utrū character vniꝰ ordinis de necessitate presupponat characterē alteriꝰ ordinis R. ꝙ nō: ſm coīter doc. in. 4. di. 24. Sed quo ad executionē sic. de quo dic vt s̄. irregularitas. j. §. 36.

8 ¶ Utrū ordo liberet a fortuna seruili. R. ꝙ sic: eṗatꝰ ⁊ sacerdotiū siue sit seruilis: vel ascriptitia vel curialis. 45. di. seruꝰ si sciēte.

o Rdo secundo a quo pōt dari. R. ſm Hosti. in. c. cum contingat. de eta. ⁊ qualita. ⁊ sequit Pa. in. c. quāto. de consue. ꝙ prima tonsura que clericatus dicit vel psalmistatus qd̄ idē sunt pōt dari a quocūq̄ sacerdote parochiali suis subiectis. Et istud tenet Hugo. Ray. Jo. Inno. ⁊ etiā Archi. in. c. nullꝰ episcopꝰ. de tēp. ord. li. 6. Gof. tenet ꝙ nō potest. Et sic videt habere vsus ecclesie romane. Ego cū Jo. an. in dicto. c. cū contingat: dico ꝙ si habet supra laicū quasi episcopalē iurisditionez potest. c. abbates. de priuile. li. 6. si nō habet sic nō potest. Et hoc sequit do. Anto. in dicto. c. cuz cōtingat. Abbas ꝟo si ē presbyter: ⁊ ab episcopo benedictus vel recusatus: benedici potest dare tres ordines miōres. s. clericatū siue primā tonsuraz: hostiariatuz ⁊ lectoratuz in suo manasterio ⁊ suis monachis seu illis qui vt efficiāt monachi illuc accesserunt. Et etiā secularibus oībus sup quibus habet quasi episcopalē iurisditionē. 71. di. c. j. ⁊. z. Et etiam in alio monasterio pōt eos conferre si est inuitatus ab eorū abbate. et illud monasteriuz sit exemptuz: al's nō. argumē. 69. di. c. j. Tenet tamē Joan. 69. di. §. j. ⁊. c. j. ꝙ hodie abbas prefatus potest etiam dare alios duos minores scilz: exorcistatuz ⁊ accollitatuz. Et hoc sequitur Hostiē. et do. Anto. in dicto. c. cuz cōtingat. De hoc notat in. c. abbates. de priuile. li. 6. Episcopus ꝟo potest dare omnes ordines omnibꝰ de sua diocesi oriūdis. Aut qui in sua diocesi habent domiciliuz vel beneficiuz. Aut de licentia episcopi cuius est subditus ordinandus. Uel capituli sede vacante. Uel vicarij generalis episcopo in remotis agente. Uel sui prelati si sunt religiosi exempti. Hec nō. in. c. nullus. de tēpo. or. li. 6.

¶ Sed quid si sacerdos vel episcopus: aut abbas ordinat aliquem non sibi subditum: vt supra dictum est. R. ſm Innocen. in. c. j. de supplen. negligē. prelato. ꝙ nihilominus character confertur. argumē. 9. q. z. lugdunensis. De pena ꝟo tam ordinantis q̄ȝ ordinati: Uide supra: Irregularitas. primo §. 32. j

¶ Utrum papa possit dare licentiam non episcopo conferendi ordines sacros. Rn̄. z

Jmo. in. c. quãto. de cõsuetudine ꝙ sic. dũ/
mõ ille cui daẽ talis licẽtia hẽat ipsos ordi/
nes quos alteri vult dare: al's non.
3 ¶ Utrũ ep̃s qui resignauit ep̃atui vel degra
datus. hereticꝰ: aut q̃ excõicatꝰ ẽ: cõferre pos/
sit ordines. R. ẽm Ricar. vbi. s̃. di. 25. ꝙ si
fuit legitime ep̃s ordinatꝰ ⁊ cõfert ordines
⁊ character imprimiẽ: sed nõ executio. ⁊ de
hoc vide. s̃. irregularitas. j. §. 30. ⁊. 31. mor/
taliẽ tñ peccãt sciẽter a talibus ordinẽ suscipi
entes ẽm eundẽ Ricar. vbi. s̃. Et similẽ sup̃
dicti ordinãtes: nisi in casu de quo. s̃. irregu/
laritas. j. §. 31.

0 Ordo. 3. quibꝰ põt dari. R. ꝙ
oĩbus masculis q̃ a iure ñ
prohibenẽ ordinari. Mulieribꝰ aũt
nullo mõ põt dari: ⁊ si de facto detur nihil fit
quia characterẽ nõ suscipiũt: vt no. Ricar.
ĩ. 4. di. 25. ar. 4. q. j. Nec ob. c. p̃sbr. ⁊. c. mu
lieres. 32. di. in q̃bus vocaẽ p̃sbytera. ⁊. c.
diaconissaz. 27. q. j. ⁊. c. sacratas. 23. di. qr
non ẽ ab ordine sed a p̃latiõe dr̃ abbatissa di
aconissa. ⁊ a viro p̃sbytero dr̃ p̃sbytera: vel
a viduitate ⁊ sacrate dicunẽ a voto ex quo se
deo ↄsecrarũt. Quidã tñ dicũt ꝙ nec etiã il/
li qui nõ hñt vsũ ratiõis sũt capaces: vt no.
Ricar. vbi. s̃. q. 2. Sed de hoc valde dubita
rẽ si dareẽ an suscipet characterẽ: ⁊ potiꝰ te/
nerẽ ꝙ sic. ar. c. christianꝰ. ⁊. c. siluester. ij. q.
j. ⁊ qd̃ no. i. c. vel nõ est cõpos. de eta. ⁊ q̃li.
j ¶ Sz qui sunt qui p̃hibenẽ ordinari. R.
primo: Jlli q̃ non hñt debitã etatẽ: ⁊ q̃ sit re
spectu cuiuslibet ordinis. vide. s̃. etas.
2 ¶ Secũdo illitterati: vt in. c. nullus ep̃s. d̃
tẽpo. or. li. 6. Utrũ aũt suscipiet characterẽ
si ordineẽ. dic ꝙ sic. ar. c. veniẽs. de p̃sby. nõ
bap. Et de hoc vide clericꝰ. 2. §. j. ⁊. 2.
3 ¶ Tertio criminosi. vnde existẽtes in mor/
tali nõ debent promoueri. de tẽpo. ordi. c. ex
tuarũ tenore. ⁊. c. ad aures. Et si notoria sũt
crimina mortalia peccaret mortaliẽ eos or/
dinãs: al's nõ: vt no. in. c. quesitũ. de tẽpo. or
di. Jpse tñ qui suscipit peccat mortaliẽ siue
sit publicũ siue secretũ. Et quotienscũq; ex/
hibet se vt minister ecclesie peccat mortaliẽ.
⁊ totiens quotiẽs huiusmõi actũ facit. Unñ
qui tangit res sacras quasi ex officio suo pec
cat mortaliter: secus si ex necessitate. ⁊ sicut
quilibet laicus facere põt ẽm Tho. in. 4. di.
24. facit ad hoc. c. multi. 40. di.

¶ Sed nũquid sufficit cõtritio. R. lz sit di 4
uersa opĩo. nihilominꝰ ego credo veriꝰ fore
qd̃ sufficit excepto qñ vult dicere missaz. de
quo dic vt. s̃. eucharistia. 2. §. 5.
¶ Quarto bigami: vt i. c. acutiꝰ. 26. di. ⁊ 5
de biga. p totũ. de q̃ vide. s̃. bigamia.
¶ Quinto solẽniter penitẽtes. 50. di. c. ex pe 6
nitentibus. ⁊. 36. di. illitteratos. de quo vi/
de penitentia. §. 5.
¶ Sexto neophiti. 48. di. §. p̃hibẽtur. ⁊. c. 7
qm̃. ⁊ rõ ponit ibidẽ. c. sicut.
¶ Septimo curiales qui p̃pter aliquod of 8
ficiũ curie sunt obligati. 51. di. c. j. 2. ⁊. 3. 53.
di. legẽ. absoluti vo a curia nõ prohibẽẽ. 61.
di. osius. nisi al's sint ĩfames vel irregulares
vt in dictis iuribus.
¶ Octauo rõcinijs obligati. de quibus dic 9
vt. j̃. ratiocinia. §. j.
¶ Nono serui. de istis dic vt. j̃. seruitus. §. 10
3. et. 4.
¶ Decimo corpore viciati: habes de hoc. s̃. 11
corpore viciatus. §. j.
¶ Undecimo illegitime nati. Et q̃s dicaẽ 12
illegitimus: vide filius.
¶ Utrũ illegitimꝰ intrãs religionẽ possit 13
promoueri. R. ꝙ sic de iure cõi ẽm Hosti.
⁊ Ber. in. c. j. de fi. pres. ẽ ad p̃lationẽ nõ po
test sine dispẽsatiõe pape. d̃ fi. p̃s. c. is q̃. li. 6.
¶ Quid si nõ intrat religionẽ. vide. s̃. irre/ 14
gularitas. j. §. 52.
¶ Utrũ dispẽsatio cũ illegitimo vt ad cleri 15
catũ vel ad ordines p̃moueaẽ debeat ĩtelligi
de oĩbꝰ ordinibꝰ. vide. s̃. clericꝰ. i. §. 3.
¶ Duodecĩo peregrini ⁊ ignoti ordiari nõ 16
debent. Peregrini sunt qui nõ sũt oriũdi de
ep̃atu: vel nõ hñt ibi domiciliũ aut hñficiũ
vt i. c. cũ nullꝰ. de eta. ⁊ q̃li. ordi. li. 6. Jgno/
ti sũt quorũ origo ⁊ vita ⁊ regularitas nõ ẽ
nota ep̃o. 24. di. c. ep̃s. ⁊. 2. q. 7. querendũ.
Nã pegrini ordinari nõ debẽt nisi habeãt
lr̃as auctẽticas: vt. j̃. pegrinus. §. 3. Simili
ter ignoti: nisi priꝰ examiatiõe p̃uia cog̃scãẽ
¶ Deciotertio ĩfames. ⁊ d̃ h vide. s̃. ĩfamia 17
¶ Decimoquarto oẽs irregulares. ⁊ q̃ sint 18
vide. s̃. irregularitas. j.
¶ Decimoq̃nto oẽs suspẽsi: aut iuterdicti: 19
vel excõicati. ⁊ de istis habes. s̃. interdictuz
4. §. j. ⁊. j̃. suspensio. j.
¶ Decimosexto oẽs ordiati ĩ diaconos vel 20
subdiaconos a papa nõ p̃ñt sine eius licẽtia

ab alio ordinari ad superiores ordines. c. cū in distribuendis. de tē. or. ⁊ in. c. filiū. j. q. j.
¶ Decimoseptimo hermofroditus. 36. illitteratos. di. 49. c. fi. ⁊ si ordinet᷑ n̄ suscipit characterē: nisi preualeat sexus virilis. Si equalis esset nō susciperet ſm Ro.
22 ¶ Decimooctauo cōiugati nisi velint religionē itrare: vel ad sacros ordines ꝓmoueri. c. fi. de tēpo. ordi. li. 6. de quo dic: vt matrimoniū. 4. §. 8.
23 ¶ Sed quid si eps ordinat aliquē prefatorū. R. ꝙ mortalit᷑ peccat. ſm Tho. i. 4. di. 24. nisi cū eis dispēsaret in casibus in q̄bus pōt. Et vltra hoc si ordinat infantē nisi religionē intraret: aut cōiugatū nisi velit ad sacros ordines promoueri vel religionē intrare: vel illitteratum: suspēsus est per annū a collatōe oīuʒ ordinū: vt no. i. c. eos. ⁊. c. nullus. de tēp. or. li. 6.
24 ¶ Utrū prelatus possit cogere clericuʒ ad ordines suscipiendos. R. ſm coiter doc. in c. queris. de eta. ⁊ qua. ꝙ si habet bn̄ficiū potest cogere: nisi legitime excuset᷑. d̄ quo vide ibidē. Si ꝟo nō habet beneficiū ecclesiasticū nō pōt cogere: ⁊ ordinans inuituʒ q̄ nō ē beneficiat⁹ ē suspēsus a celebratiōe misse ꝑ annū. ⁊ debet deponi. 74. di. c. j. ⁊. 2.
25 ¶ Utrū coacte ordinatus suscipiat characterē. R. ꝙ si coactio sit cōditionalis: puta vt euadat mortē sic suscipit. ar. c. vbi ista di. vt euadat mortē sic suscipit. ar. c. vbi ista dicisti. 74. di. ⁊. c. d̄ iudeis. 45. di. ⁊. c. ꝙ quidā. j. q. j. quia volūtas coacta volūtas ē. 15. q. j. merito. Sed si coactio sit absoluta. puta quia ꝑ vim ordinat᷑: sicn̄ suscipit characterē. Facit. c. maiores. in fi. de bapti.
26 ¶ Sed nūquid talis ordinatus metu cōditionali teneat᷑ ꝯtinere. R. ꝙ nō: si metus talis fuit q̄ potuit cadere in cōstātē virū. ꝑ. c. ꝑlatū. de his que vi me. ⁊ in. c. ad aures. de eta. ⁊ quali. or. q2 integritas ē res voti nō precepti. c. integritas. 32. q. j.

o **Ordo** 4. quo tēpore debet dari. R. ꝙ prima tōsura pōt dari oī tēpore ſm Hosti. ⁊ sequitur do. Anto. in. c. consultationi. de tē. or. Miores ordines pōt eps quilibet in dieb⁹ dn̄icis dare vni vel duob⁹ ⁊ nō plurib⁹: ſm Host. in. c. de eo. de tē. or. vbi tex. est. Sed Inno. et Gof. ibidē tenēt ꝙ etiā pluribus q̄ duob⁹ pōt dare: dūmō non videat᷑ ordinationē generalē facere. Sed opīo Hosti. cū inhereat littere ē tutior: quia in re dubia tuti⁹ ē serui re verbis edicti. l. j. §. si is. ff. de exer. ac. Pa pa cōfert subdiaconatū in oībus dn̄icis diebus ⁊ alijs festis precipuis. di. 75. c. vlti. Et Hosti. dicit in. d. c. de eo. ꝙ omnes ordines ⁊ oī tēpore pōt conferre papa. ar. c. ad honorē de aucto. ⁊ vsu palij.
¶ Sed nūquid pōt episcop⁹ dare quatuor ordines minores in alijs festis q̄ de quib⁹ in c. fi. de ferijs. R. do. Anto. in. d. c. de eo. recitat quosdā tenere ꝙ sic: ⁊ quosdā ꝙ nō. ſ; solū in illis festis in q̄bus virgines consecrari p̄nt. ⁊ Hosti. dicit hoc ēē tutius. tex. tn̄ dicit in. d. c. de eo. dn̄icis ⁊ alijs diebus festiuis. j
¶ Utrū abbates similit᷑ possint dare quatuor ordines in predictis dieb⁹ dn̄icis vel festiuis sicut epi. do. Anto. in. d. c. de eo. ⁊ i. c. cū contingat. de eta. ⁊ qua. tenet ꝙ sic. imo ſm Hosti. videt᷑ ꝙ potius his dieb⁹ debeāt dare q̄ in q̄tuor tēporibus ne videant᷑ generalē ordinationē facere: ⁊ placet. Alij ordines debent dari ab episcopis tm̄ in sex tēporibus anni. s. in sabbatis quatuor tēporū anni Et in sabbato mediane hebdomade q̄dragesime: in quo cantat᷑ oēs sitiētes. Et in sabbato scō. 75. di. ꝑ totū. ⁊ de tē. or. ꝑ totū. 2
¶ Sed nūquid tēpus est de substātia ordinū. R. ꝙ nō. c. sane. de tē. or. 3
¶ Que pena cōferētis ⁊ suscipiētis ordines extra ꝑfata tēpora. ⁊ q̄s poterit dispensare: vide. s. irregularitas. ꝑ. §. 35. 4
¶ Utrū possint conferri post prandiū. R. ꝙ nō. tn̄ si cōferunt᷑ tenēt ſm Hugo. 75. di. ordinatiōes. ⁊ Ber. Lau. Jo. ⁊ Gof. i. d. c. de eo. Ray. ꝟo ponit ieiuniū ordinātis et ordinati inter illa que sunt in dubio an sint de substantia vel ne. ⁊ propterea tenet ꝙ totum sit reiterandū: quia non dicitur reiteratum quod nescitur factū. c. veniens. de p̄sby. non bapti. contrariū tamē credo verius in minoribus ordinibus. per notata in dicto c. litteras. ⁊. 75. di. quod a patribus. in q̄b⁹ missa non est de necessitate sed in maiorib⁹ dicerem cū Ray. cū missa sit d̄ substātia: vt no. do. An. in. d. c. lr̄as. 5

o **Ordo** 5. vbi debet conferri. R. ꝙ in ecclesia episcopali. argu. 77. di. c. j. Sed de cōsuetudine dāt vbi volūt. 75. di. in palea.

o Rdo.6.quo ordine debet acci pi. R. ꝙ gradatim inci piendo ab infimo ascendendo vsq ad supremū.s.prima tonsura seu psalmistatus: hostiariatus: lectoratus: exorcistatus: accollitatus: subdiacōatus: diaconatus: p̄sbyteratus: et episcopatus.59.di.si officia. 77.di.c.j.

i ¶ Quid si quis vno vel pluribꝰ premissis ad superiorez ordinet. vide supra. irregularitas.§.36.

2 ¶ Quot ordines possunt simul cōferri. R. Inno.⁊ Hostiē.in.c.de eo.de tēpo.ordi. tenent ꝙ prima tonsura ⁊ quatuor minores nō possunt dari vna die.per.c.litteras.⁊ per.c.dilectꝰ.eo.ti.⁊ in isto.c.de eo.nihil dr̄ ōpsalmistatu.⁊ h̄ seq̄r do.An.i.d.c.d̄ eo.gl.tn̄ i d.c.de eo.tenet ꝙ oēs minores simul vna die possunt cōferri.⁊ Hof.facit pro ea tex.i dicto.c.de eo.vbi dicit minores ordines.⁊ sic omnes minores.19.di.si romanorum. Ego seruarē consuetudinē in hoc sed vbi non apparet de consuetudine: tūc tenerē opionem Hosti.⁊ Inno.que videt̄ verior.quia.d.c.de eo.superiꝰ expsserat solū de quatuor minoribus ⁊ postea addidit minores. Et iō ista indefinita restringēda est ad sup̄ expressa.facit.l.pōponius.in pn̄.ff.de procu.vnus autē sacer ordo cū p̄dictis miorib⁹.vel duo sacri ordines eadez die vni psone conferri nō possunt: nec in hoc dispēsari pōt: nisi p papam: vt no.Inno.⁊ Hosti.in.c.dilectus.de tēpo.ordi.sed cōferri debent singuli p se ⁊ p certa intersticia tēporū.77.di.in singulis.⁊.c.quicūq. Vnde lz aliquis ordinator cōtinuaret ieiuniū vsq ad dominicā d̄ mane: ⁊ ordinādus: nō tamē posset qui in sabbato vnuz susceperat: aliū die dominico recipe qz censet̄ pro eodē die.c.litteras.de tempo.ordi. Fallit hoc s̄m Ber.in episcopo qui in sabbato potest in secerdotē ordinari: ⁊ in dominico in episcopū consecrari.

3 ¶ Que pena cōferētis ordines cōtra prefataz formā.s.duos sacros vno die: vel minores cū vno sacro. R. s̄m Ber.in.c.dilectꝰ.de tēpo.ordi.ꝙ suspensus ē a potestate ordinandi donec per papaz cū eo dispenset̄: Sed do.Anto.in.c.litteras.eodē titu.dicit ꝙ nō est suspēsus sed suspēdēdus ab ordinibꝰ dādis sic collatis. Sz ordinatus bene est suspēsus ipso facto ⁊ a solo papa potest absolui.i dicto.c.litteras.in fine.de quo vide supra: irregularitas.j.§.23.

o Rdo.7.quomō debet conferri. R. ꝙ primo debet p̄cedere scrutiniuz siue examinatio p Archidiaconē de iure cōmuni.de officio archidia.ad hoc.⁊.c.vt nostruz.⁊ de electio.c.nihil est.§.episcopi.s.de vita: moribꝰ: ⁊ qualitatibus: ⁊ ceteris que requirunt̄ in ordinato.s.ꝙ nulluz impedimētū de suprascriptis habeat. Item ꝙ sit sobrius non ebriosus.35.di.⁊.44.per totum. Item prudens.36.di.vsq ad.40.di. Item ornatus ꝟtutibus.40 di.vsq ad.42. Item castus.42.di.§.pudicos.⁊.26.di.vsq ad.35.⁊.86.di.per totū. Nō litigiosus.46.di.90.di.88.di.86.di.peruenit. Non cupidus.47.di.⁊ dicto.c.peruenit. Itez domui sue bene presidēs.67.di.§.necesse.86.di.89.di.91.di. Itē ieiunus.75.di.ꝙ a patribus. Secūdo debet missa celebrari ab eo qui vult ordinare. Vnde aliq vt Ray.tenent ꝙ si missa omittat̄: nihil fit: sed totū iterandū est. Hugo.tamē ⁊ Io.7.di.in.c.ordinationes.el p̄mo.⁊ Ber.in.c.ꝙ sicut.de elec.tenēt ꝙ nō est de necessitate: qd̄ credo verū in minoribus: secus in sacris: qz est de substantia: vt.s.ordo.4.§.5. Fallit in prima tōsura que cōmunit̄ hodie sine missa datur. Et si vnus dicit missaz: alius cōsecret: nihilominꝰ tenet ordo: vt dicit Ber.⁊ Hugo.vbi.s.lz fieri nō debeat. Quod limito veruz in minoribus: sed nō in sacris. Tertio debēt habere ordinādi indumenta pertinentia ad ordinē quez volūt suscipere. Quarto ꝙ ordinās in quocūq ordine seruet ritū pastoralis: maxime circa porrectionē instrumentorū in quibus character cōfertur: dicēdo verba cōueniētia: ⁊ faciēdo vt ordinandi tangāt corporali tactu pro maiori cautela ⁊ nihil omittat de ordinatis in pastorali: quia vt dixi excepto loco: tēpore.etate: vnctione: impositione manuuz.tactu corporali: ieiuniuz: missa in miorib9.⁊ ꝙ sit propriꝰ episcopus: vel nō.⁊ oratiōibus aliquibꝰ que nō dicuntur cū aliquoruz corporaliū traditione: omnia alia ab istis credūtur ita de necessitate.ꝙ si aliquid omittatur cōmuniter tenetur ꝙ nihil fit: ⁊ totuz ē iterandū: s̄m aliquos: lz vt dixi teneāt theologi: ꝙ in aliqui

bus confertur character: ⁊ sic ẜm eos si alia omitterentur: essent solum supplenda: sed quia hoc non habemus expressū: tenēdum est securum: vt dixi.

¶ Sed nūquid cū quis interrogat᷑ ⁊ examinatur: tenet᷑ dicere peccatū suū. R. ẜm Inno. in. c. inquisitiōis. de accusa. ꝙ nō: nisi etiā post penitētiam īpediat executionē ordinis. vel ẜm Hostiē. pōt respōdere. si aliquod horum cōmisi: egi penitentiam nec indigeo dispensatione.

2 ¶ Utrū episcopus possit suo subdito sine causa legitima denegare collationē ordinis R. ꝙ aut est regularis: ⁊ sic non tenetur ei conferre: imo suus prelatus pōt hoc sibi denegare: nec cōtra sui prelati voluntatē potest promoueri. ⁊ sic loquitur. c. ad aures. de tēpo. ordi. Aut est secularis: ⁊ sic nō tenet᷑ episcopus. Aut est in dignitate ⁊ beneficio: et sic non pōt episcopus ei denegare: ⁊ sic loquitur. c. ex tuarū tenore. de tēpo. or.

3 ¶ Utrū ordinans indignum scienter peccet mortaliter. R. ẜm Asten. li. 5. titu. 5. ꝙ sic: quia infideliter agit cū domino qui eū dispensatorē constituit.

Ornatus

Que requirūtur vt sit sine peccato. R. ꝙ sex. ⁊ intelligo tam de ornatu vestimentorū ⁊ corporis: virorū ⁊ mulierum ꝙ̄ de ornatu domorum ⁊ supellectiliū.

1 ¶ Primū recta intentio scilꝫ vt nō fiat ꝑ superbiā vel libidinē: sed ex legitima causa: Nā vt dicit Chrysosto. in. c. sicut. 32. q. 5. Sicut enī peccatū opus sine volūtate nō facit: ita iusticia ex opere nō cōsūmatur: nisi voluntas affuerit. Nā vir ornās se vel mulier vt non appareat in contēptū honestis personis: vel vt placeat vir vxori sue: ⁊ vxor viro: ⁊ huiusmodi: ex tali intentione licitus est quilibet ornatus si modo alie adsint cōditiōes. de quibus infra. Si autē fiat ꝓpter aliā intentionē sic tale erit peccatū quale ē peccatū intentio. Unde Augusti. de sermone domini in mōte. Exponēdo illud: Cū ieiunatis: nolite fieri sicut hypocrite ⁊c̄. In hoc autē inquit. c. maxime aduertendū est: non in solo nitore rerū corporaliū atꝙ pompa sed etiā in ipsis sordibus ⁊ lutuosis eē posse iactantiā: ⁊ eo periculosiorē quo sub noīe seruitutꝭ dei decipit. hec ille. Ex quo patet ꝙ ⁊ supabundantia ⁊ defectus ⁊ etiā mediocritas ornat⁹ ex intentione mala: sēp mala ē Discutia᷑ ergo prima intentio ornat⁹ ⁊ si sit ad prouocandū alios ad libidinē sic est mortale peccatū: quia nō solū ꝯcupiscere sed velle concupisci extra statū matrimonij dānabile est ẜm Aug. Similit᷑ si fit ꝓpter elationē: vanā gloriā: ⁊ superbiā q̄ sit mortalis: ⁊ q̄n sit: vide supbia ⁊ vana gloria.

¶ Sed nūquid mulier inupta possit se ornare vt placeat alicui viro. R. ꝙ. lꝫ quidā indistincte teneant ꝙ nō: per dictū apostoli: prime Chorī. 7. cū dicit. Mulier que nupta est ⁊c̄. Tu tamē tene illud nupta accipi quātū vel ad rem: vel intētionē. Et ideo illa mulier que intendit nubere vt placeat alicui pro vxore: si se ornat nō habet prauā intentionē: sed bene illa que cū non intēdat nubere vel non potest cum aliquo querit ei placere. ⁊ in hoc concor. docto. cōmuniter. Alex. ⁊ sanct⁹ Tho. 22. q. 169. facit. c. nō satis. 86. di. Et dn̄s Luc. ij. Si oculus tu⁹ simplex fuerit ⁊c̄. i. si intentio tua recta vel nequā fuerit. opus indifferens erit rectum: vel nequam. 2

¶ Secundū quod requirit᷑ in ornatu est honestas. Nihil enī inhonestū pōt esse licitū Unde sicut sine iusticia nemo ingrediet᷑ regnū dei ita sine hōestate que est vna de partibus eius essentialib⁹. l. iusticia. §. iuris precepta. ff. d iusti. ⁊ iure. Et propterea Pau. ad Gal. 5. ponit ipudiciciā vnū de excludentibus a regno dei. Directe autē habet inhonestatē ille ornatus ex quo mulieres vel viri ostendunt loca impudica: ⁊ lꝫ viri non ostendāt nude sufficit ad ipudiciciā talit᷑ corꝑ formas ostendere ꝙ ẜm rationē rectā ipudiciciā ostēdunt. Sicut faciunt qui vestimēta ita breuia portant ꝙ omnia signa virilis mēbri apparēt. Similit᷑ continet ipudiciciā ꝙ mulieres talit᷑ vestimēta aperiāt ꝙ pect⁹ ⁊ māmillas ostēdāt. Unde tales n̄ audeo excusare a mortali q̄n nōbiliter in hoc excedūt Excusarē bene viros q̄n tali habitu vterent᷑ ex aliqua necessitate: puta equitando: et coram talibus qui nō habent prouocari ad lasciuiā: sicut cum iuuenes ludunt in diploide simul: ⁊ huiusmodi. Et idē dico de mulieri 3

bus in domo corã viris suis aut alijs muli
eribus: aliter non. Nec valet ꝙ sic ẽ ꝯsuetũ
quia corruptela est. l. ꝙ nõ ratiõe. ff. de leg.
que potius auget peccatũ. c. fin. de cõsuetu.
Similiter ſm aliquos videtur ĩpudicuʒ ꝙ
mulier habeat caput discopertũ. Sed Au
gusti. in epistola ad possidium: videt̃ tenere
ꝙ hoc sit verũ quo ad decentiã nõ necessita
tem. Inquit eni capillos nudare femias q̃s
⁊ caput velare apostolꝰ iubet nec maritatas
decet. Hec ille. Et gl. sup illud ꝑme Chori.
ij. Mulier velatũ habere debet caput. Dicit
ꝙ alique excusant̃ a peccato quãdo hoc nõ
faciũt ex vanitate sed ꝓpter contrariã cõsue
tudinẽ: ⁊ sic tene ꝙ cũ hoc de se non sit impu
dicuʒ excusat consuetudo. Et hoc sequitur
sanctus Tho. vbi. s.

4 ¶ Sed nũquid fucãtes se seu colorãtes se:
aut alia figmẽta adhibentes: vtputa adulte
rinos crines ⁊ huiusmodi faciãt cõtra hone
statẽ taliter ꝙ peccent mortalit̃. R. circa h
est diuersa opio inter docto. Sanctꝰ Tho.
vbi. s. tenet ꝙ huiusmõi fictiones nõ possũt
esse sine peccato: nõ tamẽ semꝑ est mortale.
Sed solũ quãdo fit propt̃ lasciuiã vel in dei
contẽptũ. Alex. in. 4. parte sũme recitat q̃s/
dã tenere: ꝙ si talia fiant ad occultandũ de/
fectũ: puta morpheaʒ in facie vel nuditatem
capitis: quia nõ videt̃ pctm̃ mortale. Si ṽo
fiant ad fingendaʒ pulchritudinẽ maiorem
sic fore mortale pctm̃. Ipse ṽo Alex. dicit:
ꝙ lʒ hec opio sit hũanior tamẽ tutiꝰ sibi vi
detur dicere ꝙ oĩno sit peccatũ mortale. ad
quod facit dictũ Cipriani d̃ habitu ṽginũ
qui ait. Manus deo inferũt qñ illud qd̃ ille
formauit reformare cõtendũt ĩpugnatio ẽ
ista diuini oꝑis ꝑ̃uaricatio veritatis. Deuʒ
videre nõ poteris qñ oculi tibi nõ sũt q̃s deꝰ
fecit sed quos diabolꝰ infecit de inimico tuo
tincta cũ illo pariter arsura. hec ille. Et di/
ctũ Hiero. ad maurici filiã. Crimẽ est post
chrismatis sanctificationẽ cuiuslibet pigmẽ
ti succu vel puluere sordidari. Et dictũ Au
gusti. de conse. di. 5. c. fucare. vbi ostẽdit ꝙ
est adulterine fallacie ⁊ inhonestatis. Ego
ṽo in occultantibus defectũ tenerẽ opioneʒ
sancti Tho. In alijs aũt que talibꝰ vtũtur
ad fingendã maiorẽ pulchritudinẽ recitarẽ
eis opiones ꝑ̃dictas ⁊ inducerẽ pro posse ad
dimittendũ ostẽdens ꝑiculũ: ꝙ si pur vellẽt
tenere opi. sci Tho. ñ negarẽ eis absolutõeʒ
h me exonerarẽ ⁊ suꝑ ipsos vel ipsas reliq̃rẽ

¶ Tertiũ quod requirit̃ in ornatu ẽ ꝯueni 5
entia ꝑsone. Nã religiosus debet habere ha/
bitũ religiosum: aliter eẽt excoĩcatus: vt. s.
excõmunicatio. 7. casu. 27. Clericis aliqui
bus nõ licet vti: vt. s. clericus. 4. Vñ tenet
Ulde. ꝙ si religiosi vel religiose ferrẽt habi
tũ nõ cõuenientẽ sue professiõi ꝙ peccãt mor
taliter si non in modico excedant. Idem dic
de muliere que vtit̃ habitu virili: vel ecõtra
rio scilʒ ꝙ peccat mortalit̃: quia facit cõtra ꝓ̃
ceptuʒ. Deuterono. 22. ⁊ videtur sequi san
ctũ Tho. vbi. s. quia dicit ꝙ specialit̃ est ꝓ
hibituʒ. Addit tamẽ ꝙ posset quis tali habi
tu vti sine peccato propt̃ aliquã necessitateʒ
vel causaʒ vt occultaret se ab hostibus: vel
quia aliud non habet vestimentũ: ⁊ huius/
modi. Facit ad hoc. c. clerici officia. de vi. ⁊
hone. cle. ⁊ quod ibi no.

¶ Quartuʒ quod requirit̃ in ornatu ẽ par/ 6
simonia ⁊ moderatio scilʒ ne sit superfluus:
vel quo ad multitudinẽ ⁊ diuersitatẽ: vt in
multis vestibus iocalibꝰ: ⁊ huiusmõi: vel q̃
ad preciositatẽ: vel quo ad curiositatẽ. Nã
vsus superfluꝰ ẽ oĩo vitiosus. Vñ ad Gal.
5. Inter alia que excludũt a regno dei cum
fuisset dictũ de fornicatione ponit̃ luxuria:
vbi dicit glo. j. Quelibet superfluitas: intel/
lige notabiliter excedẽs vt sit mortalis. Vñ
Tho. vbi. s. dicit ꝙ facientes ornamẽta suꝑ
flua ⁊ curiosa peccant: ⁊ quãdo superfluitas
est notabilit̃ excessiua nõ est dubiũ inter do
ctores quin sit mortalis: sed difficultas ẽ in
cognoscendo quãdo dicat̃ notabilit̃ excessi/
ua. Unde pro hoc intelligẽdo mihi videt̃ di
cendũ: ꝙ ornatus dicit̃ suꝑfluus quãdo ex/
cedit conditionẽ status ꝑsone. Ad quã con/
ditioneʒ cognoscendã: tria sunt tẽpora con/
sideranda tanq̃ tria specula ex quibꝰ intelli/
getur quãdo dicat̃ suꝑfluus. Primũ tẽpus
preteritũ. s. qualiter peruenisti ad talẽ con/
ditionẽ. puta dominiuʒ: nobilitateʒ: ⁊ diui
tias. Si quippe ꝑ rapias: vsuras: falsos cõ/
tractus: ex quibus restitutioni teneris obno
xius ad talẽ conditionẽ peruenisti: vti nõ po/
teris multitudine: diuersitate: preciositate
vel curiositate q̃ alij vtunt̃ coĩt̃ existẽtes i tali
ꝯditiõe ⁊ statu sine pctõ mortali. nã rebꝰ ob
noxijs restitutõi ñ licet vti sine pctõ mortali

ad statū vel pōpam. de resti. spo. c. sepe con
tingit: ⁊ hoc est qđ dicit Esa. 9. c. Uestimē
tū admixtū sāguine cib⁹ erit ignis. ⁊ Hiere.
2. c. In alijs tuis inuēt⁹ ē sanguis aiarū pau
perū. Et q̄uis sup incertis restituendis pos
sit prelatus ecclesiastic⁹ dispensare: vt quis
de eis viuat ſm qualitatē cōditionis natu
ralis alicui⁹. Si tñ hoc facit ad supfluitatē
⁊ statum solū est in statu dānatiōis tam di
spēsans q̄ȝ dispēsat⁹. facit qđ no. in. c. dudū
el. 2. de elec. ⁊ in. c. ⁊ si illi. 12. q. 2. Solūmo
do eis dispēsare licet de icertis vt viuere pos
sint ſm eoꝝ cōditionē: q2 ille qui est cōsuet⁹
vti cibis delicatis vel vestibus non posset
sic grossis vti sicut qui ad hoc est assuetus
⁊ ideo oportet multū tēprate hoc faciant.
Si ꝟo ad talē ꝯditionē ꝑuenisti nō ꝑ talia
q̄ necessario sint restituēda sic credo: ⁊ si nō
sis nāliť nobilis nihilomin⁹ poteris te orna
re ſm illū statū ita q̄ ex hoc nō erit iudican
dus tuus ornat⁹ notabiliter superfluus. Se
cūdū diciť tēp⁹ presens. s. si ornat⁹ talis cō
uenit tue ꝯditioni. Maiori eni dignitati cō
uenit maior ornatus. d. c. clerici officia. Et
ideo vt scias quid tibi cōueniat attēde q̄ cū
nulla sit maior dignitas q̄ȝ diuina: ⁊ tamen
in ipso cultu diuino debet ornat⁹ esse tēprat⁹
vt patet i. c. gloria epi. 12. q. 2. a fortiori or
natus prelatoꝝ ecclīasticoꝝ. Idem dic q̄ or
nat⁹ iꝑatoris qui oēs mūdanos superemi
net: vt in. l. cum multa. in fi. C. de bonis que
libe. dz eē tēpat⁹. Ceteroꝝ ꝟo tāto magis
tēprat⁹ debet esse quāto inferiores sunt ab
ipsa iꝑatoris dignitate. Et q̄uis ita sit de
iure nihilomin⁹ cōsuetudo hodie attēdēda ē
quia vt dicit Aug. 41. dis. c. i. Quisq̃s reb⁹
ꝑtereuntib⁹ stricti⁹ vtitur q̄ȝ se habeant mo
res eoꝝ cum quibus viuit aut imtēꝑratus
aut superstitiosus est: quisquis ꝟo sic eis vti
tur: vt metas cōsuetudinis bonoꝝ iter q̄s
ꝯuersatur excedat aut aliq̄d significat dicit
glo. puta infirmitatē ⁊ legitimā causaȝ aut
flagitiosus est. In oibus aūt talib⁹ nō vsus
rerū sed libido inculpāda est. Quid igitur
locis: tēporib⁹ ⁊ ꝑsonis cōueniat diligēter
attēdēdū est: nec temere flagitia reprehēda
mus. hec ille. Uñ si vis agnoscere si excedis
ꝯsidera coitatē bonoꝝ inter q̄s viuis q̄ sūt
eq̄lis dignitatꝭ nobilitatꝭ diuitiaꝝ abūdātie
⁊ notātē dixi coitatē bonoꝝ nō aliquoꝝ. Et
si ſm eoꝝ cōsuetudinē vteris preciosis: vel
multitudine: aut curiositate nō iudicabo ex
cessum. Nisi occurreret tibi casus in quo ali
qui proximi essent i extrema necessitate: q2
tūc dicas ſm Ambro. in. c. sicut hi. 47. dis.
Pl⁹ q̄ȝ sufficiat sumptui. s. tue necessitatis ⁊
familie violēter obtētū est.

¶ Sed nūquid ille q̄ est equalis in diuitijs 7
nobilib⁹ possit ornare se ſm q̄ coiter nobi
les faciūt licȝ ipse sit ex infimo gn̄e. R. q̄ sic
Nisi quo ad deaurata que de iure cōueniūt
doctoribus ⁊ militib⁹. Rō q2 nobilitas ho
die nō attribuiť ſm virtutē sed ſm pompā ⁊
opinionē. Fallit etiā hoc quo ad cōparatio
nē prelatoꝝ: dñoꝝ. ⁊ officialiuȝ quib⁹ licȝ
aliquis esset ipsis ditior nō liceret se ornare
ſm q̄ tales prelati vł dñi vł officiales cōmu
niter faciūt. Cōclude ergo q̄ si quis vtiť or
natu precioso vel multiplici aut curioso ſm
cōditionē status presentis: vt coiter faciunt
pn̄ti tempore boni diuites vel nobiles sibi eq̄
les nō peccat.

¶ Tertiū temp⁹ cōsiderādū est temp⁹ futu 8
rū hoc est q̄ cōsideret si in tali ornatu pote
rit se tenere taliter q̄ in futurū nō habeat cō
mittere aliqua peccata mortalia. Nam si est
necesse aliqua mortalia cōmittere vt in ta
li ornatu se teneat sicut illi qui propē talia
habēt necesse in partib⁹ remotis ad negociā
dū morari dimissis vxorib⁹ ibi. ꝓpter eoruȝ
imbecillitates multa mortalia cōmittunt et
huiusmodi. Nā tūc talis ornatus est super
fluus ⁊ illicitus: ſm ergo predicta tria tēpo
ra potes cognoscere quādo habeat superflui
tatē: ⁊ q̄uis sit difficillimū cognoscere quā
do habeat notabilē supfluitatē que sit pecca
tū mortale nisi ſm primū tēp⁹ ⁊ tertiū. Tñ
detestādi sūt q2 vt in pluribus hn̄t de super
fluo: ⁊ sic de pctō vtpote qui sūt occasio mul
toꝝ peccatoꝝ. Nā primo inducūt ad lasci
uiā. secūdo impediūt multa matrimonia. ⁊
tertio prebent materiā inordinate cupidita
tis. ideo psal. 30. Odisti obseruātes vanitates
superuacue.

¶ Quintū q̄ requirit ornat⁹ vt sit licitus: 9
ē vt nō apponať circa eū nimia sollicitudo:
ſm eni scm̄ Tho. vbi. s. Nimia sollicitudo
circa ornatū etiā si nō sit deordinatio ex ꝑte
finis reddit eū illicitū. Et q̄ȝ ista sollicitu
do nimia nō sit mortalis nisi q̄ñ. ꝓpter ipsaȝ

dimitteret necessaria ad salutē nihilominꝰ saltē est veniale pctm̄.

10 ¶ Sextū ꝙ reqrit vt ornatꝰ sit licitꝰ est vt nō sit scādalosus ꝓprimo dicit Alex. de al. in scōa scōe ꝙ licet se ornare p̄ciosis vestibꝰ ꝫ nobilitatē ꝑsone: ⁊ ꝯsuetudinē t̄re: ⁊ digni tatē officij: ita tm̄ ꝙ absit libido i volūtate ⁊ scādalū i exteriori oꝑe: necmirū q2 Math 18. Ue hōi illi ꝑ quē scādaluꝫ venit. Ad uerte tm̄ ꝙ licꝫ aliqs ꝓuocet ad cōcupiscen tiā ꝓpter ornatū alterius si ille qui ornat se hoc nō intēdit: nec est excessus i ornatu erit potiꝰ scādalū passiuū ⁊ occasio accepta. Sꝫ qn̄ est i ornatu excessus p̄serti incitatiuꝰ ad libidinē: vt in mulieribꝰ iueniētibus nouas īuentiones seu vanitates: ⁊ credūt probabi liter ꝙ aliq ꝓuocant ad libidinē nō excusan tur a mortali si de hoc nō curāt ꝫ potiꝰ vo lūt portare. Si ꝟo nō credūt ꝓbabilit ꝙ p̄ beāt occasionē ruine alteri: sic difficillimū ē determinare de mortali licꝫ aliqlit excedāt. Verū est ꝙ ꝑiculosus est excessus i ornatu ꝓuocatiuo ad libidinē vt i mulieribꝰ faciē tibꝰ foras nouas qs singularit diabolꝰ ꝓuo cat ad ornādū se magis q̄ viros: q2 magis sūt efficaces ad illaqueādū aias. Et iō lꝫ nō possit snia dari de mortali ꝓ q̄to excessu ni hilominꝰ sp̄ iducēde sūt ad dimissionē ꝓpt ꝑiculū: ꝓpter qd̄ cōminat eis dn̄s ꝑ Esa. 3. c. In illa inqt die. s. iudicij auferet dn̄s orna mētū calciamtoꝝ ⁊ torques. s. collaria ⁊ mo nilia: ⁊ armillas. s. ornamenta brachioꝝ: vt maniche rechamate vl' lōge: mitras. s. maca gnones vl' lunetas: discriminalia. i. ꝑectines ad pectinādū caput: vel cerruetos: ꝑiseli das. i. ornatꝰ taloꝝ i fine vestis: vt sūt cau de vel fimbrie: murenulas. i. cathenas ꝑuas circa collū: olfatoriola i aures: gēmas i frō te pēdētes: ⁊ mutatoria. i. diuersas vestes ⁊ lintheamina vt faciūt romane supra vestes acus ⁊ specula: sindones ⁊ camisias: vittas i. bidellos ꝓ capillis colligēdis ⁊ theristra. i. vestes estiuas vt sūt sornee: alteria ꝙ ē estas ⁊ erit ꝓ suaui odore fetor: ꝓ cona funiculꝰ: ꝓ crispāti crine caluiciū: ⁊ ꝓ fascia pectorali ciliciū: hec ibi. Sis g̊ prudēs o confessor vt nō p̄cipites sniaꝫ vbi nō ē p̄cipitāda: ⁊ cau tus vt nō relaxes qd̄ sp̄ ē restrigēdū q2 cū coi ter i ornatu nō sint cōditōes supraposite fit q̄ ꝯsequēter i ipso pctm̄. Ergo talit ornan tes se dāt oꝑā rei illicite: ⁊ ꝓpt'ea iuridice

iputat eis malū qd̄ ꝓbabilit ex eis euenit. s. lasciuia. Facit. c. eū q. 7. c. q̄tū. 50. di. ⁊ qd̄ no. in. c. sicut dignū. de ho. iō detestādū pro pter qd̄ merito saluator Lu. 16. exp̄ssit ꝙ di ues dānatꝰ iduebat purpura ⁊ bysso.

o **Tiositas** est cū qs quiete necessaria saluti corpis accepta vacat ab aliq oꝑe spūali vl' corpali: ⁊ hec ē filia accidie. Et qn̄ sit pctm̄ mortale vide. s̄. Accidia. §. i. ⁊. 2. ⁊. j. Preceptū. §. 5.

p **Actum** aūt dr̄ a pactiōe idē ē pacis nomē appellatū: ⁊ ē pactio duoꝝ pluriū ve in idē placitū seu ꝯsensus: vt di cit tex. i. l. i. ff. de pac. Et iō ois ꝯtractꝰ gn̄ali ter dr̄ pactū: sed cū hēat nomē specificū ab ipso ꝯctu denoiat: vt vēditio: locatio: cum ꝟo nō hꝫ nomē dr̄ pactū a genere.

¶ Que differētia est iter pactū pollicitatio nē: cōuētionē: stipulationē: ⁊ ꝓmissionem. R. ꝙ pactū ē cōsensus duoꝝ vel pluriū ad aliqd faciēdū vel dādū verbis expressū: ita ꝙ verba premittāt a ꝓmittēte: ⁊ ꝯsequēter a recipiēte. Si ꝟo verba p̄mittāt a recipiēte sic erit stipulatio: exēplū dabis mihi decem R. dabo: ꝓmittis facere sic: ⁊ tu rn̄des pro mitto. insti. de verb. ob. in p̄n. Pollicitatio ꝟo ē soliꝰ offerētis ꝓmissio: nec reqrit p̄ntia ꝑsone cui fit pollicitatio. l. i. ⁊. l. pactū. ff. de pollici. Et no. glo. i cle. romani. de iureiur. ⁊ glo. i. l. i. C. de iure do. Dicēs ꝙ pollicita tio fit sine iterrogatōe p̄cedēte. ff. de polli. l. 3. Promissio coiter fit rogatōe: de q̄ dic vt j. Pollicitatio. i p̄n. Et pōt ꝓmissio referri vl' ad pollicitationē vl' ad stipulationē vl' ad nudū pactū. ff. de edi. edic. l. sciēdū. §. dictū a ꝓmisso. Cōuētio ꝟo ē nomē magis gn̄ale q̄ pactū: q2 scholares i scholis: ⁊ frēs i caplo ꝯuenire dicūt. ff. eo. l. i. §. ꝯuētiōis verbū.

¶ Quottuplex est pactū. R. duplex: aliud 2 vestitū aliud nudū.

¶ Sed quō dicat pactū vestitū. R. ꝙ. 6. 3 modis. Primo re: secūdo verbis. s. stipulā do. tertio lr̄is. quarto ꝯsensu. ⁊ de his hēs ex empla. s̄. Obligatio. §. 3. q̄nto coherētia cō tractꝰ: puta vēdidi tibi domū cū tali pacto ꝙ ego debeā morari i ipsa domo ꝑ ānū qd̄ qdē valet q2 vestit coherētia ꝯctꝰ. s. vēditi onis: al's eēt nudū. sexto iteruētu rei: puta ꝓmisi tibi aliqd dare vt faceres mihi vl' da

res aliud. Vñ stati cũ dedero tibi qđ ꝓmisi vestit᷑ pactũ ex pte mea: ⁊ ideo iteruẽtu ei⁹ es mihi obligat⁹ ad faciẽdũ qđ ꝓmisisti. ꝑ hãc ista. insti. de ver. ob. Nudum ꝟo dr̃ qñ nõ vestitũ aliq̃ ꝑdictorũ vl̃ nõ ꝯtinet causã q2 traditio rei sine cã nulli⁹ ẽ efficacie. l. nũq̃ nuda traditio. ff. de acq. re. do.

℄ Vtrũ ex nudo pacto siue ex sola ꝓmissione hõ obliget᷑. R. ꝙ de iure canonico ⁊ in ꝯscia sic sub pena mortalis pcti: vt no. in. c. i. de pac. ⁊ in. c. Juramẽtũ. xx. q. 5. Qõlimito verũ ẽm collectariũ ⁊ sequit᷑ Pa. i. c. prudẽtes. de dona. ⁊ i. c. si cautio. de fide instru. qñ exprimit᷑ cã: vt ꝓmitto tibi decẽ q2 vẽdidisti mihi talẽ rẽ vl̃ mutuo cõcessisti: ⁊ hmõi: q2 si sit nudũ sic ꝙ nulla cã est adiecta nõ obligat etiã i ꝯscia. Rõ q2 presumit᷑ p errorẽ ꝓmisisse ⁊ sic nõ põt allegari obligatio naturalis cũ nihil sit tã contrariũ ꝯsensui q̃ error. 29. q. i. §. i. ⁊. l. si p errorẽ. ff. de iur. om. iud. Aduerte tñ ꝙ si quis dicit ꝓmitto tibi cẽtũ donare ꝙ tũc liberalitas ꝓmissionis presumit᷑ cã donãdi: ⁊ sic nõ est sine cã. Siliter si ꝓmittit᷑ aliq̃d loco pio q2 presumit᷑ obligasse se fauore pie cause: nec presumit᷑ tibi error. c. fi. de succe. ab inte. Limito etiã ⁊ verũ ẽ ꝙ ex nudo pacto obligatur. s. qñ nude ꝑaciscẽs habuit aĩuʒ obligãdi se: quia ẽm coiter theo. in. 4. di. 38. nemo ex q̃cũq3 ꝓmissiõe obligat᷑ nisi q̃ habet aĩuʒ obligandi se. facit. c. litterarũ. de voto. ⁊. l. obligationũ. la ꝑma. ff. de ac. ⁊ ob. Al's si non habuit aĩuʒ obligandi nõ tenet᷑ sub pena mortalis pcti ad pactũ nudũ seruãdũ: nisi subesset cã que ad hoc obligaret de necessitate precepti puta ꝓmisi pr̃i meo vestẽ q̃ morit᷑ ex frigore q2 tenet᷑ q̃uis nõ habuerit aĩuʒ obligãdi se. Dat᷑. 3. limitatio. s. si ꝯditio vl̃ rõnalis cã nõ aduenit postea q̃ si a ꝑncipio affuisset nõ ꝓmisisset: q2 si talis cã adueniret ⁊ ꝓpterea nõ ipleat nudũ pactũ nõ peccaret mortalit᷑ ẽm Jo. ꝺnotho. i. 4. di. 38. ⁊ ẽm scm̃ Tho. scđa scđe. q. ij. qđ hñ nõ. Addo ⁊ quartũ. s. ꝙ sit honestũ: licitũ: possibile. ⁊c̃. de quibus ĩ. dico de pacto vestito.

℄ Vtrũ oriat᷑ actio ex nudo pacto. R. Jn no. i. c. nouit. de iudi. ⁊ multi alij ꝙ nõ: ẽ solũ cõpetit officiũ iudicis iplorare. Sed ego credo ꝙ oriat᷑ ꝺ iure canonico: vt tenet Ho. Jo. an. do. Ant. ⁊ Pa. cũ glo. i. ꝺ. c. i. de pac. ⁊ Archi. i. c. q̃cũq3 suffragio. 12. q. 2. ad mi n⁹ ꝯditiõe ex canone ꝑdicti. c. iuramenti. qđ intellige i casu qñ obligat ad mortale peccatum: al's non.

℄ Vtrũ oẽ pactũ vestitũ obliget. R. ꝙ nõ: vt no. Pa. i. c. pactiões. de pac. Et qñ hoc sit ꝙ nõ obligat: dic vt dixi. s̃. Juramẽtũ. 5. q2 vbi iuramẽtũ nõ obligat nec pactũ. Jtẽ pactũ dolo initũ nõ valet. c. cũ vniuersorũ. de rerũ ꝑmuta. Intellige q̃ ad dolosũ. Jtẽ si sit alteri captiosũ. ff. de resci. vẽdi. l. si id ꝙ pure. in fi. Jtẽ ea q̃ ꝓmittit᷑ ob nimiã reuerentiã alicui⁹ nõ obligãt. l. i. ff. qua. re. ac. nõ da. Jtẽ qñ pactũ ꝯtinet turpitudinẽ. l. si vn⁹. § pacta q̃ turpẽ cãm. ff. de pac. ⁊ oẽ pactũ ꝯ ius dr̃ turpe. c. faciat hõ. 22. q. 2. ẽm tñ distinctionẽ. de q̃ i. §. 8. Jtẽ pactũ i ꝯuẽtiõib⁹ innominatis nõ obligat si ille cũ q̃ ꝯtit nõ iplet ex pte sua ꝯctũ: vt. l. nãlis. §. i. ff. de p̃. ver. ⁊. l. ex placito. C. de re. ꝑmu. Jđ cũ q̃s ꝯuenit cũ aliq̃ dare sibi cẽtũ vt nũq̃ petat tale q̃d talis nũq̃ poterit petere cẽtũ q2 nũq̃ põt iplere: q2 sp poterit petere. sec⁹ si ꝯuẽtio fiat: ꝓmitto tibi cẽtũ si remittas mihi fideicõmissũ q2 talis poterit petere: eo q2 põt remissionẽ facere: hec Bar. C. de pac. l. ꝯuẽtiões.

℄ Vtrũ pactũ initũ p frẽs minores vl̃ ꝑdicatores: aut alios mẽdicãtes cũ rectorib⁹ parochialiũ ecclaꝝ sup iurib⁹ ꝑochialib⁹: puta ex hibitiõe sacroꝝ Jure funerãdi ⁊ siliƀ vl̃ sup alijs q̃buscũq3 valeat. R. ꝙ si factũ est per guardianos vl̃ ꝑores cũ ꝯsensu suoꝝ cõuentuũ vl̃ locoꝝ valet: lʒ nõ interuenerit lĩa sui generalis: aut ꝑncipalis: aut capl̃i: aut sedis ap̃lice: q̃ ad frẽs minores. Dummodo al's sit honestũ ⁊ licitũ. de pactis. c. q̃uis. li. 6. 7

℄ Vtrũ pactũ iuramẽto firmatũ qđ i se cõtinet turpitudinẽ. s. pcti. vl̃ ẽ ꝯ ius valeat. R. Pa. i. c. pactiões. de pact. ꝙ si ꝯtinet turpitudinẽ ex pte vtriusq3. s. iurãtis ⁊ recipiẽt. nõ valet. 22. q. 3. p totũ. Silit᷑ si cõtinet turpitudinẽ solũ ex pte iurãt: vt i regla nõ ẽ obligatoriũ. li. 6. Si ꝟo solũ ꝯtinet turpitudinẽ ex pte recipient. sic tenet ⁊ obligat. c. debitores. de iureiu. Rõ q2 iuramẽtũ ꝑncipalit᷑ dirigit᷑ i deũ in q̃ nulla põt versari turpitudo Si ꝟo nõ ẽ firmatũ iuramẽto an obliget vide. s̃. Obligatio. §. x. 8

℄ Vtrũ pactũ de nõ cedẽdo bonis suis valeat. R. Pa. i. ꝺ. c. pactiões. ꝙ sic: nisi sit no 6

toꝛia paupꝑtas: q꞉ tūc illicitū est: q꞉ i effectu
tūc videt̃ se obligare ad carceres qđ nō pōt
cū nemo sit dn̄s membꝛoꝝ suoꝛū.
10 ¶ Utꝝ pactū factū patri a filia dū nuptui
traderet̃: ꝙ dote cōtēta nullū ad bona pr̄i-
monialia h̄ebit recursū teneat. R̷. ꝙ nō ni-
si sit iuramēto firmatū. đ pac. c. ꝙuis. li. 6.
11 ¶ Utrū pactū qđ est ɔ̄ lībam ɔ̄ct⁹ nec conti-
net turpitudinē valeat. R̷. ꝙ si ponat̃ ꝑ
viā modi vitiat̃ ⁊ nō vitiat ſm Fran. đ rā-
ponib⁹ i repetitiōe. l. fi. C. de cōdi. ob. causā.
Unde pactū ꝙ p̄carium duret inito domio
nō valet: vt in. c. p̄cariū. de p̄cario. ⁊. l.
cū p̄cario. ff. de p̄ca. Sīliter si constituo
ꝓcuratorē ⁊ ꝓmitto nō reuocare n̄ valet ita
dic̄ Bar. i. d. l. cū p̄cario. ⁊ Ange. i. l. z. ff. đ
ꝓcura. ⁊ Bar. i. l. ⁊ i ꝑpetuū. ff. de ꝓcur. Et
si ꝓmisit sub pena nō tenet̃ ad penā reuocā-
do. facit glo. in. c. z. ⁊ de ɔsue. li. 6. ⁊ Ange.
in cōsilio. zzz. Sed si apponat̃ ꝑ viā cōditi
onis nō vitiat̃ sed vitiat. facit. c. fi. de cōdi.
appo. ⁊ qđ no. Bar. in aut̃. ingressi. C. de sa
san. ec. Sed ɔ̄ videt̃. l. vbi moꝛtis cā ita do-
nat̃. ff. de dona. cā moꝛt̃. solue vt ibi ꝑ Bar
12 ¶ Promitto tibi ter te hospitari in domo
mea stas ꝑ multos ānos ꝙ nō venis nunq̇d
petere poteris extimationē. R̷. Jo. an. i ad-
di. ad Spec. de censi. refert suos magistros
disputasse ꝙ nō: ⁊ sic tene licȝ videat̃ ꝙ te-
neat̃. per ti. ff. de ali. ⁊ ciba. lega.
13 ¶ Pactū de hereditate viuentis regularit̃
nō valet: q꞉ inducit votū captāde moꝛtis:
vt. l. fi. C. de pact. ⁊ ibi ꝑ doc. ⁊ ꝑ Bal. in
li. de vsib⁹ feu. de feudo dato i vicē. l. cōmis-
soꝛie. c. si q̇s. ⁊ ꝑ canonistas. i. c. venerabilē
de elec. ⁊ Pa. in. c. nulla. de conces. p̄e. Et
ibi sic distinguēdo. Dicit ꝙ aut pactū de fu
tura successiōe fit ad cōseruandā legitimam
successionē ⁊ sic valet: vt insti. de legi. agna.
succe. §. fi. q꞉ pactū est legi ɔsentaneū. Aut
fit ad legitimā successionē minuendā: ⁊ tūc
nō valet. l. pactū. ff. de pac. Sed si iuramen
to firmet̃ valebit. in. c. z. de pact. li. 6. Aut
fit ad legitimā successionem ꝑdendā seu ad
tollendā liberā testamēti factionē ⁊ sic non
valet: q꞉ ɔtra bonos moꝛes: vt. l. stipulatio
hoc modo. ff. de ver obli. Adeo ꝙ ſm Bar
etiā iuramēto nō firmat̃: ꝑ regulā non est
obligatoꝛiū. de re. iur. li. 6. vt in. d. l. stipu-
latio no. ⁊ in. l. fi. C. de pac. Sed ego nō cre-
do: q꞉ licȝ sit ɔtra bonos moꝛes nō t̄n natu-
rales sed solū ciuiles: ⁊ ideo firmat̃. d. c. z.
de pactis.
¶ Utrū habēs parētes magnos q̇s timet ⁊ 14
volēs ꝓuidere aīe sue reliquit medietatem
oīuȝ bonoꝛū suoꝝ paupꝑibus: ⁊ dicit si con
tingeret me facere aliud testamētū i q̊ ɔsan
guineos meos instituerē ꝑ qđ reuocaret̃ p̄e
sens iudiciū ex nūc tibi. P. notario publico
tāq̄ ꝑsone publice stipulāti ⁊ recipienti pꝛo
dictis pauperib⁹: dono irreuocabiliter ⁊ in-
ter viuos dictā medietatem bonoꝛū meoꝛū
cōstituens me ex nunc eam possidere p̄cario
nomīe facit tandē aliud testamētū. Modo
querit̃ vtrū pauperes valeant aliq̇d habere
ex tali donatiōe. R̷. Bal. vbi. s̄. ꝙ fuerunt
opiniones: vna ꝙ sic: que est domini Dy. ff.
de testamē. l. heredes pala. §. fi. ⁊ in regula
qđ semel placuit. de re. iur. li. 6. Alia ꝙ non
q꞉ iste cōtractus donationis videt̃ impedi-
re liberā testamēti factionē. ff. de ver. obli. l
stipulatio hoc modo. Sed aduerte ꝙ nos
sumus extra casum doctoꝛū. Nam hic inter
uenit traditio: vnde ⁊ si donatio esset infir-
ma ⁊ sine cā tamē dominus volēs trāsferre
dominiū transfert. ff. de cōdi. ob. cām. l. 3. §
subtilius. vel quia causa est ipsa liberalitas:
vt. ff. de dona. l. hoc iure. Item ipsa pietas
vt. ff. de cōdi. indebi. l. cū his. §. si in ea opi-
nione sit mulier. ⁊ nō. insti. de obli. q̄ ex qua-
si cōtractu. §. ex quibusdaȝ. ad hec. C. de sa.
san. eccle. l. fi. volens ergo sustinere opinio-
nē Dyni. faciat ꝙ procedatur ad traditiōis
actū: qui etiam sub conditione fieri pōt: vt
ff. de acqui. pos. l. qui absenti: ⁊ cautius si in-
teruenit traditio coꝛpoꝛalis q̄ si p̄caria
q꞉ p̄cariū foꝛte non valet. Tu cogita ego
dimitto te sine decisione. hec Bal. Sed tu
tene ꝙ si vult valeat donet alicui publice ꝑ-
sone inter viuos sub tali conditione ⁊ tradat
q꞉ sic valebit indubitāter.
¶ Utrū cū vir facit testamētū ⁊ legat vxo 15
ri certū quid hoc acto ꝙ si mutaret testamē
tū siue nō ista vxoꝛi iure donationis iter vi
uos debeat habere certam domum q̄ sibi le
gauerat: ⁊ demū mutauit testamentū nulla
facta mētiōe de dicta donatiōe. An mulier
debeat habere dictā domū videtur ꝙ nō. d
l. stipulatio hoc modo. Contrariū dico q꞉
ista donatio est p̄sens ⁊ pura q꞉ dixit siue

mutauero siue nō ⁊ ideo nō est appꝓsita ĩ pe/
nã testamẽti mutati. Caue tñ quia nisi iter/
uenerit traditio nō ꝯfirmaꝛ morte ⁊ sufficit
ꝙ traditio intꝛueniat tẽpoꝛe donationis vł
14 postea viuo donante. ff. de dona. inter vi. ⁊
vxoꝛe. l. papinianus. aľs incipit si quis pꝛo
vxoꝛe. ⁊ ar. in. l. z. C. si q̊s alteri vel sibi. hec
Bal. vbi supꝛa.
16 ¶ Quō interpꝛetrãꝛ pacta obscura. Ꝛ. ꝙ
in dubio cõtra ea qui eum appꝓsuit ⁊ potuit
apertiꝰ declarare. ff. de pac. l. veteribꝰ.
17 ¶ Pactũ legis cõmissoꝛie q̊d est. Ꝛ. in cõ/
tractu vẽditionis est pactio q̃ reddiꝛ inem/
ptũ ꝙ venditũ ẽ si nō seruaꝛ q̊d est ꝓmissũ
vt in. l. i. ⁊. z. ff. de le. cõmissoꝛia. ⁊ fit ita: vẽ
do tibi fundũ ⁊ si infra talẽ diẽ non solueris
pꝛetiũ iemptũ sit. In pignoꝛe aũt fit sic: nisi
lueris pignus infra certũ tẽpus sit perditũ
vel sit mihi pꝛo soluto.
18 ¶ Utꝝ generaliter sit repꝛobatũ. Ꝛ. ꝙ nō
vt. ff. de. le. cõisso. ꝑ totũ vbi patet ꝙ valet
in cõtractu vẽditiõis. sed ĩ pignoꝛe generali/
ter est repꝛobatũ vt in. l. fi. C. de pac. pigno.
⁊ in. c. significãte de pigno. ⁊ iō ipso non ob/
stante pignꝰ ẽ restituẽdũ: nisi iurasset ĩ tali
pacto vt in. d. c. significante.
19 ¶ Utꝝ istud sit pactũ le. cõmissioꝛie pigno
ro tibi hanc rem ⁊ si nō luero infra mensem
nunq̃ possim luere. Ꝛ. Bal. vbi. s̃. de vsu.
feu. de feudo dato inuicẽ. l. cõ. ꝙ sic lz nō di/
catur ꝙ dñium sit apud creditoꝛẽ ista ẽ glo
nō. in. l. vl. C. de pac. pigno.
20 ¶ Utrũ possit fieri istud pactũ cũ fideius
soꝛe videlz si nō extraxero te de obligatiõe
ꝙ pignꝰ q̊d ꝓ idẽnitate tibi dedi loco indẽni
tatis sit tuuz. Ꝛ. Bal. vbi. s̃. glo. dicit hic
ꝙ valet q2 spẽale est in his qui ꝓ alio sũt ob
ligati q2 hoc modo possũt idẽnes seruari. ut
ff. de cõtrahẽ. empti. in fine.
21 ¶ Utrũ in dote valeat hoc pactũ. Si tibi
pecuniã nō restituero talẽ fundũ loco ꝑmu
tatiõis assigno. Ꝛ. Bal. vbi s̃. videꝛ ꝙ sic
q2 ista est quedã ꝑmutatio. vt. ff. de. iur̃. do.
l. ita cõstãte ⁊. l. fi. Itẽ speciale videꝛ ĩ dote
vt. ff. de solu. l. calipodius.
22 ¶ Utrũ valeat istud pactũ obligo tibi talẽ
fundũ ꝓ decẽ. ⁊ si nō soluero tibi infra men
sem habeas eũ ẽptũ iusto pꝛecio. Ꝛ. Bal.
vbi. s̃. ꝙ sic. ⁊ ẽ mirabile q̊d lz nō sit collatũ
in alicuiꝰ arbitriũ declarãdi ꝑciũ valet: quia
istud pactũ ẽ ꝑs alteriꝰ cõtractꝰ validi iste ẽ
casꝰ mirabilis. ff. de pigno. l. [illegible]undꝰ. §. fi.
¶ Utꝝ cũ mutuasti mihi decẽ nullo pigno 23
re cõstituto hoc acto ꝙ si non soluero infra
mẽsez talis domꝰ mea sit tua ꝓ illis decem
valeat tale pactũ. Ꝛ. q̊. s̃. ibidem ꝙ sic. q2
nō ẽ pactũ pignoris. vt. d. l. fi. ff. de cõtrahẽ.
empti. vbi tex. est notabilis.
¶ Utꝝ cũ pactũ. l. cõmissoꝛie ẽ appositũ ñ 24
ipsi ꝯtractui pignoꝛis: sed diu postea valeat
Ꝛ. q̊. s̃. ibidẽ. ꝙ sic. vt. ff. de pigno. acti. l. ti/
tius. vel vbi interuenit pactũ rogatu debito/
ris ⁊ eius grã: non voꝛagine creditoꝛis. Et
dicũt ꝙ ex interuallo valet ad excipiẽdũ nō
ad agẽdũ. vt refert Bar. in. d. l. Calipodiꝰ
Ala dicitꝛ lineus pãnus ꝯsecratꝰ
p qui extenditꝛ sup altare ⁊ su
per quo extẽditur coꝛpoꝛale ⁊ a quo
debet bñdici: vide supꝛa benedictio. §. i
Aliũ vt hic sumitꝛ est speciale
p oꝛnamentũ archiepõꝝ
in quo plenitudo officij conferꝛ. de
auctoꝛitate ⁊ vsu pa. c. nisi specialis.
¶ Qñ debet peti. Ꝛ. infra tres menses a 1
tꝑe cõsecratiõis vel cõfirmatiõis si añ non
fuit ꝯsecratꝰ aliter põt remoueri. c. qm̃. 100.
di. nec añ debet se archiepm̃ noiare. d. c. nisi
Nec põt etiã anteq̃ habeat ipsũ paliũ cõci/
liũ cõuocare. conficere chꝛisma. dedicare ba
silicas. oꝛdinare clericos nec ẽpos cõsecrare
c. quod sicut de elec. §. penul.
¶ Utꝝ archiepũs possit suũ paliũ alteri ac 2
comodare. Ꝛ. ꝙ nō. imo debet cũ eo sepeli/
ri q2 personã eius nō trãsit. c. ex tuarũ ⁊. c.
ad hoc de auctoꝛitate ⁊ vsu pa.
¶ Utꝝ sꝑ debeat celebꝛare cũ palio archie/ 3
piscopꝰ. Ꝛ. ꝙ. tã in sua q̃ in alia diocesi põt
absq̃ palio celebꝛare vł scãdalis. In sua ꝓ
diocesi nō sꝑ debet celebꝛare cũ palio: s3 tm̃
in diebꝰ illis q̃ ĩ eccłie sue ꝑuilegijs sũt exꝑssi
extra eccłiam nō debet eo vti vt in ꝓcessiõi/
bus. c. fi. de auctoꝛitate ⁊ vsu pa.
¶ A quo debet peti. Ꝛ. ꝙ. a. Papa. d. c. qm̃ 4
⁊ etiã a patriarcha. c. antiqua de pꝛiuile
Apa sũmus ẽ intꝛ oẽs: q2 ip̃e solꝰ
p hẽt plenitudinẽ potestatis
vt patet. z. q. 6. qui se scit.
¶ Utꝝ papa possit dispẽsare in oibꝰ ꝑceptꝪ 1
moꝛalibꝰ legis nature vel diuie. Ꝛ. Cano
niste in. c. litteras de resti. spo. ⁊ in. c. ꝓposui

ki. de pces. pben. ꝛ in. c. cū ad monasteriū. de
statu mo. ꝛ in. c. ꝑ venerabilē. q̇ filij sint le.
varie ꝛ cōfuse loquūt̃ nec ex eoꝝ doctrina
pōt hec q̄stio declarari. Sed vt clare intelli
gat̃ sic distiguo vt colligo ex doctrina Sco-
ti in. 3. dis. 37. ꝛ Alex. in. 3. ꝑte. ꝛ Heri. in. 5
quol. q. 29. ꝛ Frañ. in. 2. sniaꝝ. ꝙ sūt aliq̄
de lege nature: seu diuina tāq̄ principia pra-
ctice nota ex terminis que sunt hec: Finale
bonū est appetēdū. Malū intellige moris ē
fugiendū: qꝛ aut auertit a finali bono vt est
cupiditas mortalis. Aut retrahit ab ipso vt
est cupiditas venialis ꝛ ista sunt oino in di-
spensabilia. Aliqua sunt de lege nature: vt
cōclusiones necessario sequētes ex ꝑncipijs
predictis vt ista: De⁹ est diligēdus ꝛ ꝓxim⁹.
Et in istis nulla pōt cadere dispensatio vñ
isto modo ius naturale dicit̃ imutabile: vt
dicit̃ in. c. ius nature. 4. dis. Rō est qꝛ ratio
legis que est id qꝺ dicūt ꝑdicta duo princi-
pia ab eis nō pōt separi inali quo casu. Vñ
qꝛ primū ꝑceptū decalogi ꝛ scōm sūt de hu-
iusmodi. Jdeo simpliciter sū t indispensabi-
lia. Tertium vo preceptū q̄tū ad cultū deo
exhibendū: aliquādo siliter est de huiusmo
di. Jdeo q̄tū ad hoc est indispēsabile, licꝫ q̄
ad determinationē tēporis sit dispensabile:
vt patꝫ in. c. licet. ꝛ. c. conquestus. de ferijs.
Sunt ꝛ alia de lege nature nō tanq̄ ꝑncipia
aut cōclusiones necessario a primis princi-
pijs deducte: ꝫ qꝛ sūt mltū ꝯsona ꝑdictis ꝑn
pijs ꝛ cōclusionib⁹: cuiusmodi sūt precepta
secūde tabule ꝛ omnia moralia data in lege
moysi ꝛ Euāgelica. Ex primo eni ꝑincipio
ꝛ cōclusionib⁹ necessarijs sequētib⁹ ex eo nō
est quo ad proximū nisi vnū preceptū. s. dili
ges eū: sed qꝛ ꝓximus fuit mutatus ꝑ pctm̄
ꝛ factus pron⁹ ad malū ideo addita fuerunt
plura precepta tāq̄ multū cōsona ꝑmis ꝑn-
cipijs ꝛ cōclusionibus predictis. Et in istis
quātū ad rōnē ipsoꝝ nō pōt cadere dispēsa-
tio: sed bñ q̄tū ad obseruantiā sanctionū si
cut ꝛ Aug. in li. cōfessio. ponit exemplū di-
cens: ꝙ sicut medicina est ars imutabilis tñ
medic⁹ aliquādo mutat precepta languenti
bus: ꝛ tñ rō ꝑcepti artis in se est imutabilis
vnde licꝫ papa nō possit dispēsare vniuersa
liter i ꝑceptis secūde tabule qꝛ vt coiter: ꝛ i
plurib⁹ inest in eis rō legis. Tamē si occur
reret casus particularis in quo deficeret rō
legis ꝓpter causas speciales ipediētes obser

uationē ꝑceptoꝝ legis ex applicatiōe ipsoꝝ
ad diuersas materias. Tūc papa posset dis-
pensare. Aliter vt dicit Ricar. in. 4. di. 38.
Nō videret̃ de⁹ fuisse bonus paterfamilias
nisi dimisisset pastorē suꝑ gregē suū q̇ posset
cōsulere oib⁹ occurrētib⁹ ꝛ necessario expe-
diendis. Nec etiā posset dici ꝙ papa sit gene
ralis cōmissari⁹ dei assumpt⁹ in plenitudine
potestatis cui⁹ ꝯriuꝫ determinat̃. 2. q. 6. c.
q̇ se scit. ꝛ. 24. q. i. qꝺcūqꝫ. Et qꝺ dico ꝺ ꝑce
ptis secūde tabule idē dic de oib⁹ ꝑceptis ve
teris ꝛ noui testamēti. Vñ do. Arch. florē.
i sūma dicit se audiuisse a fide dignis: ꝙ pa
pa Martin⁹ quint⁹ hita cōsultatione cum
multis doctissimis viris i sacra theologia ꝛ
iure canonico dispensauit cū quodā q̇ acce-
perat germanā suā i vxorē ꝓpter multa ma-
la ꝛ scandala q̄ euenissent si eā dimisisset ꝛ q̄
euitari nō poterant: nisi sic dispensaret̃. Et
idē ego dico de silib⁹ ar. 2. q. i. c. multi. in fi.
ꝛ. d. c. q̇ se scit. cū silibus. Et sic ꝫm hanc di-
stinctionē intellige ꝛ limita. d. c. litteras. ꝛ si
milia q̄ videt̃ dicere: ꝙ ꝯ legē diuā ꝛ euāge-
licā aut aplicam nō pōt papa dispēsare: vt i
c. sunt q̇dā. 25. q. i. Quia verū ē vbi rō legis
nō cessat. Et i ꝑdictā opi. ꝯcurrūt oēs cano
niste: si bñ intelligāt̃ qñ dicūt ꝙ papa pōt de
clarare: iterꝑtari ꝛ limitare: ac distinguere
ius diuinū qꝺ nihil aliud ē dicere: nisi videre
vbi rō cessat vel nō: vt sic nō dispenset vł di
spenset: ꝛ sic tene firmiter.
¶ Sed q̇s poterit scire qñ rō legis deficit in
aliquo casu. R. ꝙ istud aliqñ habem⁹ ex ex-
emplo ipsi⁹ dei q̇ multotiēs dispēsauit i lege
sua. Vñ i silī casu possum⁹ ꝛ nos cognoscere
Sed qñ talis dispēsationis vł silis nō habe-
mus exēplū i sacra scriptura: tūc ad solū pa
pā ꝑtinet ipsi⁹ declaratio cui dictū ē: Qꝺcū
q̄ ligaueris suꝑ terrā. in. d. c. qꝺcūqꝫ. q̇ q̇dē
mlta declarauit: vt i materia voti: Juramē
ti: ꝛ hmōi. Et aliqñ etiā ex ipsa nr̃a rōne col
ligim⁹ vt facim⁹ in gladio deposito quē dici
mus nō fore reddēdū deponēti effecto furio-
so: vt in. c. ne q̇s. 22. q. 2. ꝛ silib⁹. Vñ firmi
ter credo ꝙ si aliq̇s petēs dispēsationē i ali-
quo casu ꝯ legē dei nō interponat iportunitatē
muneꝝ vł ꝑcū: sed simpliciter ponat se in ma
nib⁹ ipsi⁹ pape exꝑmendo casū suū ꝙ de⁹ nō
ꝑmittet errare vicariū suū i dispēsādo.
¶ Utrū papa possit dispēsare i oibus q̄ sūt
iuris positiui. R. ꝙ q̄uis aliq̇ canoniste te-

neāt ꝙ nō pōt dispēsare ꝯ statū vniuersalem
eccłie: vt in. d. c. sūt quidā. Jtē in his i qbus
decoloraret̃ status eccłie: p. c. ⁊ si illa. i. q. 7.
Ego tamē dico ꝙ vniuersalit̃ pōt dispēsare
licȝ tū nō esset tolerand⁹: si dispēsaret ꝯtra
p̄dicta sine rōnabili cā: pur dispensatio tene
ret: ⁊ sic tenet̃ coīter.
4 ¶ Utrū papa possit dispensare i gradib⁹ cō
sanguinitatis: nō solū ꝓut nūc: sed etiā ꝓut
ex tūc. R. ſm Jo. an. in. c. p venerabilē. q fi
lij sint legi. ꝙ si contractū est in gradu pro-
hibito diuina lege pōtest dispensare ꝓ ut nūc
sed non pro ut tunc scilicȝ vt filij sint legiti-
mi qui ante dispensationē nati fuerāt. Sed
in matrimonio hūana lege ꝓhibito pōt di-
spēsare ne dū ꝓut nunc: sed etiā ꝓut ex tunc
Q̄d limito verū quo ad istud vltimū: nisi
ius eēt q̄situ̅ alteri: puta q2 pr̄e mortuo suc-
cesserūt iā agnati: vñ licȝ postea legitimaret
filiū nō excluderet agnatos ſ in iure querē-
do valeret: vide legitimatio. §. i. ⁊. 2.
5 ¶ Utrū possit dispēsare in bigamia. vide. s̄.
Bigamia.
6 ¶ Sed q̇d de obligatiōe q̄sita laico q̇ ei nō
subest quo ad tēporalē iurisditionē. R. Pa
in. c. 2. de voto. ꝙ si talis obligatio solū cō-
trahit̃ ex fidei p̄statiōe: sic papa pōt ex causa
ab ea absoluere ⁊ dispensare: vt in. c. q̄to de
iure iur. Sec⁹ aūt si aliūde eēt q̄sita: q2 cum
talis obligatio sit de iure gentiū: nō poterit
p papā tolli: cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ nō.
Jnno. in. c. que in ecclesiaꝝ. de ꝯsti. ⁊ legiste
in. l. fi. C. si ꝯtra ius vel vti. pu.
7 ¶ Que sūt q̄ reseruant̃ pape R. ꝙ absolu
tio ab excoīcatiōe in. 39. casib⁹. de quib⁹. s̄.
Excoīcatio. 5. Jtē dispensatio in multis. de
quib⁹. s̄. Dispensatio ⁊ Jrregularitas. Jtē
cause grauiores. facit. c. i. de iura. calū. ⁊. c.
multis. 17. di. ⁊. c. quot. 24. q. i. ⁊. c. vt debi-
tus. de appel. ⁊ q̄ sint: vide in. c. ꝙ trāslatio-
nē. de offi. le. in glo. q̄ hic omitto: q2 parum
ptinent ad cōfessores.
8 ¶ De eo qui gerit se ꝓ papa nō elect⁹ a dua
bus partibus cardinaliū: ⁊ de obseruādis i
eius electiōe habes. s̄. Excoīcatio. 7. casu. 2
⁊ casu. 13.
9 ¶ Utrū papa possit decidere ꝯ aliud statu-
tū in cā fidei sine cōcilio. R. ꝙ non: vt in. c.
Anastasius. 19. di. q2 papa pōt errare i fide
40. dis. si papa. sed nō tota ecclesia. c. a recta
⁊ ibi bona glo. 24. q. i.

Paraferna dr̃ a para q̇d ē iuxta et ferna
qđ est dos quasi iuxta dotē. Unū bo
na parafernalia dicunt̃ omnia bona vxoris
extra dotē: vt dicit glo. in R ica. C. de pact.
cōuē. Azo in sūma. C. de iure do. Bal. i. l.
2. C. de sen. q̄ si. cer. q̄tita. ⁊ in. l. fi. C. q̇ po. i
pigno. habeantur. ⁊ in. l. ob maritorū. C.
ne vx. ꝓ mari. ⁊ in. l. si mulier. C. de pac. cō-
uen. Et de istis habes tex. in. l. si ego. §. do-
tis. ff. de iure do. ⁊ gl. in c. plerūq̄. de dona.
inter vi. ⁊ vxo.
¶ Utrū statutū loquēs de dote extendat̃ 1
ad parafernalia bona. R. ꝙ sic ſm glo. in
c. ex litteris. de pigno. Albri. in. l. vbi adhuc
in. 22. colūna. C. de iure do. ⁊ in R ica. C.
de re. vxo. ac. ⁊ in. l. de quibus. in. 4. colūna.
ff. de legi.
¶ Utrū bona parafernalia sint priuilegia 2
ta sicut dotalia: quo ad hoc vt bona viri sint
hypothecata sicut pro dote. R. glo. in. c. ex
litteris. de pigno. ⁊ glo. in. l. fi. C. de pac. cō
uen. ꝙ sic. Unū si specialē sibi ꝓ his hypothe
cam a viro exegit illa erit contēta. Si autē
nullam exegit habebit hypothecata omnia
bona viri ꝓ omnibus prefatis bonis: vt in
d. l. fi. Et de quibus habet vir administra-
tionē. De alijs aūt que vxor penes se retinet
nō habet hypothecā in bonis viri ſm Pa. i
d. c. ex litteris. Jsta tū hypotheca nō est pri-
uilegiata sed coīs ſm Jnno. ⁊ Jo. an. in. d.
c. ex litteris.
¶ Utrū maritus debeat habere fruct⁹ di- 3
ctoꝝ bonoꝝ parafernaliū. R. ꝙ nō nāles q̄ñ
dñiūȝ eoꝝ nō est trāslatū i virū: qđ nūq̄ p̄-
sumit̃ trāslatū nisi ꝓbetur. vt no. glo. in. d.
l. fi. sed solū pōt hēre comodū bonoꝝ aliorū
ꝓpter labores in exigendo. Aduerte hic ꝙ
q̄ñ marit⁹ debet habere fruct⁹ nihilomin⁹ si
aliq̇d supest ꝙ nō sit cōsūptū dr̃ ptinere ad
ipsā vxorem. p ea q̄ no. in. l. vbi adhuc. C. de
iure do. ⁊ in. l. fi. C. de pac. cōuen. ⁊ ibi Bal
dicit Bar. cōsuluisse.
¶ Sed nūquid in deferēdo i domū mariti 4
dicta bona: ⁊ ea eidē assignando transeant
in dominiū mariti. R. ꝙ nō: vt in. l. si ego
§. dotis. ff. de iure do.
¶ Ex qua culpa tenet̃ vir si male dicta bo 5
na admistrat. R. ꝙ d̄ dolo lata culpa ⁊ leui

culpa: vt no. in. d. l. fi.

6 ¶ Sed qua actiõe repetunt᷑. R. ꝙ si domi niũ coꝝ trãstulit in maritũ cõdicet cõditiõe certi: vel sine cã: vł ob cãz. Si aũt nõ trãstulit dñiũ ad exhibẽdũ si nõ nixus sit maritus amouere: vel rerũ amotarũ si sit nix⁹ amouere: vt in. d. §. dotis. vel ƀm glo. ibidẽ aget depositi: qñ eas custodiẽdas marit⁹ accepit vel mandati qñ vxoꝛ mandauit custodiam earum marito.

p **Arentis** appellatiõe nõ tm̃ pať ƀ ꝛ auus ꝛ pꝛoauus: ꝛ deinde oẽs suꝑioꝛes ꝯtinẽť Sed ꝛ mať ꝛ auia: ꝑauia. ff. de ver. signi. l. appellatione.

j ¶ Parẽtes quõ tenẽť alere filios ꝛ filij parẽtes: hẽs. s̃. Alimẽta. ꝛ. s̃. Filius. §. zi. Et quõ tenẽť ex ꝯtractu filioꝝ. s̃. Obligatio. § fi. ꝛ ex delicto. s̃. Dominus. §. 4.

p **Aricida** est q̇ parentẽ occidit vsq̃ĩ infinitũ in linea ascẽdẽtiũ ꝛ descendẽtiũ. Et nõ solũ qui occidit: sed ꝛ oẽs q̇ sunt cõscij ad hoc vel operã in aliquo dederũt: vt. l. i. ꝛ. z. ꝛ. 4. ꝛ. l. vtrũ. ff. de parici.

j ¶ Que pena paricidaꝝ. R. ꝑmo virgis debet cedi: deĩde ĩ sacco coꝛij cõsui cũ cane: gallo: vipera: ꝛ simia: ꝛ sic iactari in mari vł flumine. Et si flumẽ vł mare nõ est ꝓpe bestijs subijciať. l. penul. ff. de parici. ꝛ. C. eo. ti.

p **Arochia** dr̃ locus in quo degit populus alicui eccł̃ie baptismali deputat⁹ certis finibus limitat⁹. Unde plures eccł̃ie baptismales nõ debẽt esse in eisdẽ limitib⁹. 16. q. i. plures baptismales. Facit. c. i. iz. q. i. de his que fiunt a ꝑla. c. pastoꝛalis. Aliqñ parochia dr̃ tot⁹ epat⁹. c. i. de rapto. de paroc. c. super. eo. de officio archiepĩ. c. z. §. penul. Nõ. Hosti. ꝛ Gof. in sũma eo. ti.

j ¶ In quo cõsistit ius parochiale. R. ꝙ in 7. Primo: vt ĩ dieb⁹ dñicis ꝛ festiuis populus audiat missam in sua parochiali ecclesia. de quo dic vt. s̃. Missa. §. 59. Precipiť tñ in virtute obediẽtie ꝛ sub interminatõne maledictiõis eterne religiosis oib⁹: ne dicãt aliqua verba: intellige infamatoꝛia vel falsa vt retrahant laicos ab ecclesiarũ suaruz frequentia vel accessu. in cle. religiosi. de priuile. Secũdo consistit ius parochiale in decimis. 16. q. z. in multis. de deci. c. ad apł̃ice de quo. s̃. Decime. Tertio ĩ oblationib⁹. x. q. i. qꝛ sacerdotes. ꝛ. c. sanctoꝝ. ꝛ. c. se. Quõ aũt obligãtur ad oblatões. vide. s̃. Oblatio §. i. Quarto in ꝑnitentijs accipiendis. in. c. oĩs. de pe. ꝛ remis. vide. s̃. Cõfessio. z. Quinto in exhibitione sacramentoꝝ. Sexto in sepulturis. Septimo in bñdictione nubentiũ: de quibus de sepul. ꝑ totũ. iz. q. z. placuit de simonia. c. suã. ꝛ vide in suis locis. Gre. tamẽ. 9. in priuilegio qđ incipit: attendẽtes declarat ꝙ in priuilegijs minoꝛib⁹ cõcessis vbi diciť saluo iure parochiali: intelligi debere circa oblationes: decimas: ꝛ primitias solũ: ꝛ nõ in alijs.

¶ Quõ efficiť quis de parochia aliq̃. R. ꝙ acquisitione domicilij ibidẽ: vt. s̃. Domiciliũ. Item quo ad sacramẽtũ cõfessionis ꝛ eucharistie. Efficiť etiam cũ quis ꝑ maioꝛem partẽ anni: puta per pl⁹ q̃ꝫ ꝑ sex menses ĩ ea moꝛã facit: licz ibidẽ nõ trãstulerit domiciliũ ƀm Pa. in. c. oĩs vtriusq̃ꝫ. ꝛc̃. Et de hoc vide. s̃. Cõfessio. z. §. x. ꝛ. xj.

p **Artis** appellatione quid continetur: vide supꝛa Fama. §. 4.

p **Atientia** est suas ꝛ suoꝛuz ĩiurias ac cetera mala equanimiter ferre. 23. q. i. §. i.

¶ Utrũ semꝑ sit habẽda. R. ꝙ sic intus: ƀ ab extra nõ quãdo nõ expedit salutẽ ꝓximi 23. q. i. paratus. quia vbi hostis nõ ꝑsonã sed fidẽ querit si sibi nõ resistiť: nõ patiẽtia sed negligẽtia est. 23. q. 3. Maximian⁹. Et patientia pꝛelatoꝛũ qua vitia nutriũtur pestifera est. 23. q. 3. iustum. licz aliquãdo toleretur aliquod malũ laudabiliter pꝛopter maius malũ euitandũ. 23. q. 4. ecce. ꝛ. c. seq. Sed quãdo expedit saluti pꝛoximi: sic etiaz est habẽda ab extra. ꝛ sic intellige illud Lu. 6. Si quis percusserit te in vnam maxillaz pꝛebe ei. ꝛc̃. ƀm Augu. quantũ ad pꝛeparationem animi: ꝛ alterã si eius saluti expedit. d. §. i. alš non: sicut nec chꝛistus eam pꝛebuit in conspectu põtificis percussus. dicto. c. paratus.

p **Atria** potestas est de iure ciuili ĩtroducta: ꝛ soluiť Primo cũ pater trãsit ĩ ꝑtãtẽ alteri⁹: puta efficiť religiosus. Et iõ cũ sit ĩ ꝑtãte abbat

nō poterit habere filiū in ptāte: vt in.l.arro
gatoꝛ.ff.de adop.facit.c.cū scimus.de regu
la.⁊ no.in auth.ingressi.⁊ auth.si qua mlier.
C.de sa.san.ec. Itē secūdo soluit qn̄ filiꝰ pꝰ
pubertatē ꝓfitet̄ in religione approbata: vt
no.glo.in.c.i.zo.q.z.⁊ glo.in.l.si ex cā.§.
papinianꝰ.ff.de minoribꝰ.sed an̄ puberta
tē nō pōt profiteri patre iuito: qꝛ nō desinit
patria potestas ꝑ ingressū an̄ pubertatē: ⁊
ideo tenet̄ pr̄i obedire: imo nec pater pōt of
ferre filiū impuberē religioni matre cōtra
dicēte: ſm Inn.⁊ no. Pa.in.c.z.de regula
qꝛ obediētia qua filiꝰ tenet̄ matri est de iure
naturali ⁊ diuino: sꝫ patria potestas de iure ci
uili. Et ideo in istis spūalibꝰ magis cōside
z rat̄ rō naturalis ꝙ̄ ciuilis. Nec auus similit̄
p̄re ꝯtradicēte eadē rōne.

p **Atriarcha** greca lingua sūmꝰ patruꝫ
interpretat̄.zi.dis.cleros.dr̄ etiam
primas qm̄ idē est: vt.99.dis.ꝓuincie.⁊ sūt
q̄tuoꝛ ṗncipales.s.Romanꝰ Cōstantinopo
litanꝰ Hierosolomitanus ⁊ Alexandrinus
Alij q̄ꝙ sunt Aquiliēsis Bituriēsis Can
tuariēsis Gradēsis ⁊ Anthiocenꝰ: vt no.
glo.in.d.c.cleros.

j ¶ Quid pn̄t facere. R.ꝙ crucē an̄ se defer
ri faciūt: nisi in vrbe ⁊ ē papa vl̄ eius legatꝰ
Appellat̄ ad eos omissis medijs. Item sup
plet negligētiā metropolitani et q̄dā alia: d
quibꝰ ⁊ in.c.antiqua.de priuile.⁊.d.c. ꝓuin
cie.⁊.9.q.3.cōquestꝰ.⁊ de offi.oꝛdi.pn̄ti.li.
6.⁊ de appella.sollicitudinē.

p **Atronus** habes.s. Jus patronatus.

p **Eccatum** est i triplici ge
nere. Q̄ōdam
dicit̄ originale: qđ nihil aliud ē nisi
carētia iusticie originalis debite in ṗmo pa
rēte accepte ſm Ansel.in li.de cōceptu vir
ginali. Et istud est oīo iuolūtariū ⁊ in vni
uersali ⁊ in particulari. Solūmō fuit volū
tariū volūtate aliena.s.ade. Et ꝓpterea po
test remitti sine actiōe ⁊ sine passione volun
tatis illiꝰ in quo ē: vt ꝑ baptismū: de quo in
c.maioꝛes.in.§.hic ṽo diximꝰ.de baptismo
Que quidē iusticia originalis fuit quoddā
auxiliū diuinū supnaturale necessariū hoi ra
tiōe sue cōpositionis. Quia cū sit cōpositus
ex aīa ⁊ coꝛpe ex intellectuali ⁊ sensuali que
quodāmō si sue nature relinquant̄ itellectū
aggrauāt ⁊ ipediunt ne libere ad sūmū cōtē
platiōis ꝑtingere possit. Ideo data fuit sibi
iusticia originalis ꝑ quā si mens hois subde
ret̄ deo etiā ei subderēt̄ oēs vires iferioꝛes
vt libere i deū posset tēdere: cuiꝰ subtractio
fuit facta ꝑ pctm̄ originale. Cuiꝰ duplex est
pena. Una taxata peccato.s. priuatio iusti
cie originalꝭ: ⁊ carētia visionis diue. Alia ē
pena ꝯcomitās ⁊ hmōi sūt ifirmitates moꝛs
⁊ alia mala que sequunt̄: sicꝰ si iudex ꝓ pctō
iponeret penā eruitiōis oculoꝝ ad quā seque
rēt̄ postea multa dāna. Hec ex Frā.d maio
i.z.sniarū. Quoddā dr̄ veniale.⁊ istud ali
quādo ē volūtariū volūtate ꝓpria ⁊ simpli
cit̄: sicut qn̄ ex deliberatōe q̇s dic̄ mēdaciū
iocosū.zz.q.z.c.i. Aliqn̄ ṽo partim ē pena
sicut motꝰ inoꝛdinati q̇ oꝛiūt̄ nobis ex coꝛru
ptela preuaricatōis ade. Partim ṽo ē culpa
qꝛ licꝫ nō sit a volūtate ꝓpria antecedente:
oꝛit̄ tn̄ a volūtate cōcomitāte ⁊ nō ꝓhibēte
vel nō p̄cante cū possit ꝓhibere vel p̄cauere
tales motꝰ inoꝛdinatos: ⁊ de istis dr̄.z5.di
§.alias. Et ad remissionē eiꝰ cōcurrūt tria
s.pena: presens gratia cōcomitās: ⁊ meritūꝫ
an̄cedens. Quoddā dr̄ moꝛtale qđ q̇dē ē vo
lūtariū ⁊ i vniuersali ⁊ in ꝑticulari: ⁊ iō nō
potest sine nr̄a actiōe dimitti: vt in.d.§.hic
ṽo diximꝰ. Et de isto intelligit̄ illud Aug.
lib.i.retractata.c.iz.⁊ li.de vera religione.
Pctm̄ est adeo volūtarium: vt si nō sit vo
lūtariū nullo modo sit pctm̄.⁊.i5.q.i.§.sed
hoc nō generaliter.

¶ Quō pōt discerni pctm̄ moꝛtale a venia j
li. R.ꝙ precepta diuine legis naturalis ac
hūane indicāt q̇d sit moꝛtale vl̄ veniale. Nā
q̇cq̇d est ꝯtra ipsa de se habet rōnē moꝛtalis
pcti: nisi vel rōne surreptiōis: vel modicita
tis: vl̄ rōnabilis cause q̇ ad p̄cepta humana
vel dispēsationis supioꝛis excuset̄. Peccatū
ṽo veniale nō est ꝯ legē aliquā: sed ē p̄ter le
gē: qꝛ non obseruat modū rōnis quē lex scā
intēdit. Hec ex.z.sniarū dis.z3.

¶ In quo differt culpa pcti a pena. R.ꝙ z
culpa seu macula ē q̄dā relatio ad actū pre
sentē vel preteritū quā diuina voluntas fa
cit illū q̇ fecit reputās indecētē i eē moꝛtali
Ex qua indecētia relata ad actū p̄teritū vel
pn̄tē nascit̄ obligatio ad penā ex determina
tiōe volūtatis diue. Et ideo aliud ē remittē

culpā aliud penā. Qñ eni de⁹ nō cōcipit ho-minē sub ista indecētia: tūc remittit culpa. Qñ vo nō cōcipit sub obligatiōe ad penam tūc remittit pena. Ex quo patet ꝙ esse mortale nō cōsistit in re extra: sed in extimatiōe Propterea dicit phs. i. ethicoꝝ: ꝙ aliqñ filij videntur trahere infelicitatē a parētibus. Et ibidē dicit ꝙ honor ē honorātis: qꝛ honorās agit virtuose ⁊ bonū in se morale: honorat⁹ aūt nihil facit. Siliter iniuria q̄ fit imagini dr fieri imaginato. de hoc vide Pe. aure. i 4. di. 14. q. 4. ⁊ sic licz pctm̄ nō sit in esse naturali post actū ipsius est tn̄ in esse morali: ⁊ ideo dānat si nō delet.

3 ¶ Peccatū qñ dr in spm̄ scm̄. R. ꝙ est qñ q̄s cōtēdit abijcere vel remouere illud ꝙ electionē pcti posset ipedire. Verbi grā. Instigat q̄s ad pctm̄ ⁊ occurrit ei diuina seueritas puniēs illud pctm̄: ⁊ talis istud abijcit studiose pmittēs sibi ipunitatē vt peccet liberi⁹. Et istud ē pprie pctm̄ in spm̄ scm̄: ⁊ dr etiā malicia ⁊ blasfemia in spm̄ sanctū: ⁊ est spāle peccatū ⁊ grauissimū. Sunt aūt sex q̄ ipediūt pcti electionē q̄ ponūt in. 2. sen. dis. 43. Duo ex pte diui iudicij. Duo alia ex pte donorum dei ⁊ duo vltima ex parte peccati Et ppterea sunt sex spēs peccati in spiritū scm̄. Prime due sūt p̄sumptio qua sine meritis de misericordia dei p̄sumūt ⁊ desperatio qua despant de indulgētia pctoꝝ: ꝯ duo prima. s. ꝯ timorē dei ⁊ spem. Secūde due sunt. s. ipugnatio veritatis agnite: ⁊ inuidētia fraterne grē: ꝯtra secūda duo. s. agnitionē veritatis fidei ⁊ auxiliū iteriores grē quā etiā i alijs nollet crescere: ⁊ dolet si videt in frēs Tertie due sūt. s. obstinatio ⁊ ipenitētia: ꝯ tria duo. s. cōsiderationē turpitudinis pcti ⁊ breuitatē ipsi⁹ delectationis.

4 ¶ Utrū act⁹ q̄ ex sua specie est veniale pctm̄ possit eē mortale. R. ꝙ sic tripliciter. Primo rōne finis cū cōstituit in eo: vel inq̄tū refertur ad mortale pctm̄ sicut ad finē: puta cū q̄s dicit verbū otiosū cū tali intētiōe ꝙ etiā si eēt phibitū de p̄cepto nihilomin⁹ diceret: vel dicit vt puocet aliquā mulierē ad fornicandū: ⁊ sic intellige illud. Augu. 25. di. §. crimis. nullū pctm̄ adeo veniale: qn fiat criminale dū placet. glo. sic. dū placet cōplacētia fruitionis seu finis. Scd̄o rōne erroneitatis cū ex cōsciētia erronea credit mortale ⁊ illud cōmittit. 28. q. i. oēs. Tertio ratiōe cōsensus in delectationē. de quo s̄. Cogitatio hec ex scō Bona. in. 4. di. 16.

¶ Utrū oē peccatū sit remissibile. R. fm Alex. de al. in. 3. parte sūme tractatu de incarnatione dei ꝙ aliq̄ peccata dicūt irremissibilia negatiue que nullo modo remitti potuerūt sicut sūt peccata solū angelorū maloꝝ ⁊ hominū dānatorū. Aliud pctm̄ ab istis non est irremissibile negatiue. Aliqua pctā sunt irremissibilia priuatiue. ⁊ sic oīa pctā sūt irremissiblia: qꝛ vt dicit Hiero. Pro minimo pctō nō habēt vnde satisfaciāt simul hoīes vniuersi: qꝛ nemo aliquid ex se habet q̄ remittant. Tertio dicūt pctā irremissibilia ꝯtrarie. eoꝙ ꝯtrarie disponūt ad gratiā per quā remitti pñt: ⁊ sic pctā in spm̄ sanctū pprie sunt irremissibilia: vt patet intuenti nō qꝛ nō possint remitti ſ qꝛ ꝯrie disponūt hoīez vt remissionē cōsequat.

¶ Utꝝ voluntas ⁊ opus exterius sit vnum peccatū. vide preceptū. §. 14.

p ECULIUM dicit q̄si pusilla pecunia siue patrimoniū pusillū. ff. de peculio. l. de positi. Aliqñ dr oē patrimoniū cuiuslibet hoīs etiā liberi. vt. ff. ad trebe. l. cogi. i prin. ⁊ multis alijs modis dicitur peculiū vt nō. glo in Rica. ff. de pecu. Sz hic intendo tractare de peculio q̄d fili⁹ acquirit viuēte prē ⁊ sub ipsius potestate existens

¶ Quod sūt eius spēs. R. 4. Prima dicit peculiū pfecticiū. s. q̄d pficiscit ex reb⁹ pris Unde glo. in l. cū oportet. C. de bo. q̄ li. dicit ꝙ excapitur large vt cōphendat oē id q̄d occasiōe pris obuenit. l. additio. ff. d acq. here. Et istud acquirit patri q̄ ad pprietatē ⁊ vsufructū. Similiter dic de acquisitꝭ a clerico ex bonis eccl'ie vel eius intuitu ꝙ sūt eccl'ie quo ad pprietatē ⁊ vsufructū. Et iō n̄ pōt dispo nere nisi vt a iure ꝯcedit. vt s̄. Cleric⁹. 13.

¶ Secūdū dr aduenticiū. s. q̄d acquirit ex industria vel ex donatiōe facta aliūde q̄z intuitu patris aliter aliunde prouenit ex euētu vel fortuna seu industria. Excipe res que ab imperatore vel augusta donant q̄ quasi castrense iudicant. C. de bo. q̄ li. l. cū multa Idem dicit de donato a rege. quia statutū loquēs de imperatore generaliter intelligit fore statutū de rege pticulariter fm nō. per

Jnn.in.c.super q̄busdā.de ver.si.⁊ in isto ad
uentio filiusfamilias acquirit dn̄iuz siue ꝓ
prietatē: sed pater habet vsufructuz donec
vixerit. Nisi remiserit vel nisi ab aliquo si/
bi detur vel relinquat̄ hoc pacto. vt ad pa/
trē non ptineat vsufruct⁹: vel nisi succedat
filius vna cū patre in hereditate fratris vel
sororis. Uel nisi quādo pat̄ noluit assentire
filio adeūti hereditatē aliquā. Uel nisi pat̄
cōmiserit incestas nuptias. Uel nisi patre
minus legitime diuertente: bona filijs ap/
plicentur. Jnsti. per quas perso. no. acqui.
§. sancitū in glo. Jtem si filius recipit dotē
patre nō cōsentiēte nec se obligāte fz. Bar
in. l. cōtra. ff. re. amo. q2 i istis patri nō acq̇/
ritur vsufruct⁹ nec quicq̄ aliud. Sed si cuz
emancipauerit. tertia pars vsufructus alio
rū aduenticiorū remanebit apud patrem so
lum. vt in. d. §. sancitū. sed si premoriat̄ fi/
lij erit specialiter ⁊ totaliter: nec comunica/
bit cum alijs fratribus. Si aūt filius p̄mo/
riat̄ anteq̄ pater: totū erit patris nisi filios
reliquerit: nam tunc filij erunt loco patris
Unde dicit tex. in. d. §. sancitum. Si id qd̄
suis laboribus. vel ꝓspera fortuna ei acces/
sit hoc in aliū pueniet luctuosū ei fiet.

3 ¶ Tertiū dicit̄ castrense quod a parenti/
bus cognatis. aut alijs degenti in militia do
natur: vel quod ipse filiusfamilias i militia
acq̇siuit qd̄ nisi militaret acq̇situr⁹ ñ fuisset
nam qd̄ erat ⁊ sine militia acquisitur⁹ id pe
culij eius castrense non est. ff. de castrē. pecu.
l. castrense cū ibi notatis.

4 ¶ Quartū dicitur quasi castrense quod ac/
quiritur a viris disertissimis. patronis cau
saruz. viris deuotissimis memoralibus. s.
notarijs ⁊ a gentibus in rebus: necnon ma
gistris studiorum liberaliū artiuz. archia
trisq̄. i. medicis ⁊ omnibus omnino qui sa/
laria vel stipendia recipiūt publica. C. de in
offitio testa. l. cum antiquis. Ex predictis
patet q̄ notarij cōmunes nō acquirūt in q̄/
si castrense: sed solum notarij cōmunis vel
dominorū aut officialiū qui debent habere
salarium de publico.

5 ¶ Sed quid de acq̇sitis per clericos filiosf
familias. R. qd̄ res omnes quolibet modo
ad eorum dominiū venientes habebunt su/
as ad similitudinē castrensis peculij. ita q̄
de ipsis ad libitū disponere poterunt ⁊ testa
ri legitima legata filijs vel parentibus. vt
in aūt. de san. episco. §. presbyteros. ⁊ ponit̄
C. de epi. ⁊ cle. aūt. presbyteros. Quod limi
ta verū nisi acquirant̄ ex bonis ecclesie vel
eius intuitu: q2 tunc nō poterūt disponere.
de q̄ dic vt s̄. clericus. iz.

¶ Utrū acq̇situ p muratores aut carpēta/ 6
rios ⁊ alios laboratores in rebus cōmunib⁹
qui etiā habēt salariū ex publico sit quasi ca
strēse. R. q̄ nō: q2 nō solū requirit̄ q̄ id qd̄
acquirūt sit ex publico: sed oportet q̄ sit ex
publica causa: vtputa publico officio aduo/
catiōis notarij cōis vel officialiū ⁊ h⁹mōi:
aliter nō erit quasi castrēse. Sali. tn̄ in. l. fi.
C. de inoffi. te. tenet q̄ ingenierij dn̄orū vel
cōis id qd̄ acq̇rūt habebūt ꝓ q̄si castrēse.

¶ Sed nūq̇d aduocati q̇ ex aduocatiōe ali 7
quid acquirūt nō ex publico: sed a clientulis
habebūt ꝓ castrensi. R. s̄m Bal. in. d. l. fi
q̄ sic: quia cedit loco publici salarij. Ex quo
eis hodie non soluitur ex publico. l. fori tui.
C. de aduoc. diuer. iudi. ⁊ ibi dicit Bar. q̄
similiter erit quasi castrense id qd̄ acquirūt
assessores s̄m glo. ibidē. Jdē dic s̄m Bar.
in. l. si mulier. ff. de castren. pe. de relictis ad
uocato pro emendis libris vel equo cā eūdi
ad officia: ⁊ huiusmodi.

¶ Utrū donatū filiofamilias. militi. aduo 8
cato: aut aliud officiū publicū habenti sine
alia expressione sit castrense vel quasi. R.
s̄m Bar. in tractatu de duobus fratrib⁹ q̄
aut donāt̄ res necessarie militie siue apte:
vt equus ⁊ arma militi libri aduocato: tūc
in dubio dicetur esse castrense vel quasi a q̄/
cunq̄ donentur eisdem. l. miles precipua. ⁊
l. castrense. ff. de castren. pecu. Si autē donā
tur ea que nō sunt apta ad militiā nō erit ca
strense etiam si expresse dixerit: vt. l. si forte
. ff. de castren. pecu. ⁊ quod ibi tenet Dynus
⁊. C. eo. ti. l. i. Et hoc verum nisi in duobus
casibus. Prim⁹ quādo ille qui donat solum
ex militia vel aduocatione ⁊ huiusmodi no
tus est. Secūd⁹ casus est qn̄ talia donata lz
nō sint apta ad militiā vel aduocationē: tn̄
dant̄ expresse vt vendāt̄ ꝓ emēdis armis li
bris ⁊ huiusmodi necessarijs ad. d. publica
militia. Alia ṽo que possūt esse apta ad mi
litiā ⁊ ad alia ut seruus: tūc si specialit̄ ⁊ no
minatim ad ipsa sint data: sic erūt quasi ca/
strense. Secus si simpliciter sine expressione

q2 nō erunt castrēsia: nisi vt dictū ē sint da/
ta a noto solū ex militia. l. si militi. ff. de ca.
pecu. ⁊ qđ no. Bar. in. d. l. si forte.
9 ¶ Quid de donato filiofamilias q̇ nō est
miles: nec i aliquo publico officio cū ista ex/
pressione ꝙ sit ei castrense vel quasi. R. ſm
Bar. in p̄dicto tractatu: ꝙ licz appositio ta
liū verboꝝ nō valeat: nisi vt sit aduēticium
vt. d. l. si forte. opꝫrabit tn̄ vt p̄ri nō acq̇rat
vsufruct⁹ qđ pōt facere donās: vt. C. de bo.
q̄ li. auct. excipit. ⁊ sic licz viciet expressū: nō
viciat tn̄ tacitū. l. i. ff. q̇. mo. pi. de hypo. sol.
10 ¶ Utruz libri empti a p̄re filio suo sint q̄si
castrēse. R. ſm Bar. in. d. tractatu. ⁊ in. l.
. i. §. nec castrense. ff. de col. bono. ꝙ aut pat̄
tradidit ⁊ se donare expressit: ⁊ tūc si filius
erat aduocat⁹ acquirit sibi i q̄si castrēse. l. i.
C. de ca. pe. ⁊. l. castrēse. ff. eo. Nec pat̄ pote
rit sic datū reuocare. l. si fili⁹. C. fami. hercis̄
Si ꝟo nō erat doctor tēpore donatiōis: sed
scholaris tūc nō pōt dici q̄si castrēse: q2 con
ditio ꝑsone hoc nō patit̄. Nā scholares non
gaudēt p̄uilegijs q̄ magistri ⁊ doctores. l. i.
in fi. C. de stu. libera. ⁊ facit quod no. in. l. fi
C. de iuris. om. iudi. quod veruz intellige: ni
si añ mortē patris cōpleuisset studiū suū: q2
sic cepit q̄si militare: ⁊ tūc erunt q̄si castren/
se. l. siue emancipatis filijs. C. de dona. ⁊. l.
donatōes in cōcubinas. §. pater. ff. eo. No/
ta tn̄ ꝙ licz nō fuerit doctor: nec effect⁹ ante
mortem patris si p̄r ei nō emācipato libros
dedit: sed eos nō est adept⁹ nisi post emanci
pationē ꝙ erūt sui: q2 cōfirmat̄ donatio. d.
l. siue. ⁊. d. §. pater. Idē dic de quocūq3 do/
nato a p̄re filio emācipato: vel etiā nō emā/
cipato si modo emācipat⁹ volūtate p̄ris pos/
sedit ꝙ erit filij: nec pater postea poterit re/
uocare. d. l. siue. Sec⁹ si post emācipationez
tenuisset donata añ eā ꝯtra volūtatē p̄ris.
Siliter idē dic ꝙ confirmat̄ dicta donatio
morte etiam si non erit ipse emancipatus:
⁊ sic post mortē p̄ris talia erunt sua: nec coi
cabit cū fratrib⁹ alijs. l. filie. C. fami. hercis̄
ſm opinionē approbatā in gl. d. l. siue. Aut
pater nō tradidit nec exp̄ssit se donare: ⁊ sic
licz emerit noīe filij sui: nihilomin⁹ erūt pa/
tris ⁊ coīcabit eos cū alijs frib⁹ post mortē
patris. l. i. in p̄n. C. de ca. pecu. requirit̄ eni
traditio vt videat̄ donare. l. 2. C. si q̄s sibi. vl̄
ꝑ alteri. qđ si nescit̄ an donauerit vel ne: tūc
ſm Bal. in additionib⁹ ad prefatū tractatū
Bar. ad cōiecturas ē recurrēdū ſm ea q̄. j.
dicā in. §. 32. Aduerte hic ſm Bar. in auth.
ex testō. C. de coll. ꝙ donatū a p̄re filio emā
cipato ē cōferēdū post mortē ⁊ cōputabit̄ i
ei⁹ parte. Sed donatū filio existēti in sua po
testate: licz nō valeat in vita ipsi⁹ patris tn̄
assumit sibi vim post mortē: ⁊ hz vim lega/
ti: vt i. l. ij. donationib⁹. C. ad. l. fal. ⁊. l. dona
tōes. la prima. C. de dona. int̄ vi. ⁊ vxo. Et
sicut legata ⁊ fideicōmissa nō conferunt̄. l. a
patre. C. de coll. sic nec talis donatio. Fallit
hoc in trib⁹ casib⁹. Prim⁹ qn̄ emergit̄ ineq̄
litas. l. pe. C. de coll. Secūd⁹ qn̄ pat̄ hoc ex/
pressit. Terti⁹ qn̄ dedit vt haberet in pecu/
lio. l. si donatione. C. de coll.
¶ Utrū oē acq̇situ ex pecunia patris a filio
familias sit ꝓfecticiū. R. ſm Bar. i predi/
cto tractatu. ⁊ in. l. cū oportet. C. de bo. q̄ li.
ꝙ id qđ acquirit filiusfamilias ex bonis pa/
tris siue sit pecunia: siue sint possessiones si/
bi ab eodē date sine labore ⁊ industria sua:
puta dādo possessionē alteri colono: vel pe/
cuniā mercatori: ex qua habuit de lucro: ta
le lucrū erit ꝓfecticiū. Sed id qđ acq̇rit ex
predictis bonis ex labore suo vel industria:
puta laborādo agrū predictū: vel negotian
do de pecunia p̄dicta sicut lucrū qđ fit ex pe
cunia: ꝓ pte attribuit̄ ꝑsone lucrāti: ⁊ ꝓ pte
pecunie. l. i. C. ꝓ socio. ⁊. l. si nō fuerint. §. i.
ff. eo. sic tale lucrū erit ꝓ ꝑte que debet̄ pos/
sessioni vl̄ pecunie ꝓfecticiū: ⁊ ꝓ ꝑte que de/
bet̄ operi ꝑsone lucrātis erit aduētitiū. d. l.
cū oportet. p⁹ prin. vbi patet ꝙ oē lucrū ꝓue
niēs ex ꝑsona filij est aduenticiū. Nec ob. l.
si ita. §. fi. ff. de vsu. ⁊ hita. ⁊. l. ꝑ seruū. §. fi.
ff. de acq̇. re. do. quas allegat Spe. q̇ tenet
cōtrariū: q2 loquūt̄ in seruo qui acquirit do
mino ex ope ꝑsone sue. Et hoc tene: nisi ex pe
cunia patris fecisset vsurā: q2 licz glo. in. d.
l. cū oportet teneat cōtrariū: tn̄ tu tene cum
Bar. ibidē: ꝙ tale lucrū nō erit nec ꝓfecti/
ciū nec aduēticiū: sed totū restituēdū ꝑ ipsū
filiū: ⁊ glo. intellexit qn̄ vsure licite erant de
iure ciuili: qđ hodie nō est. c. sup eo. de vsur.
¶ Utrū filiusfamilias q̇ lucrat̄ vigore sta
tuti ex morte vxoris sue dotē vel ꝑtē debeat
eā habere ꝓ aduēticio. R. Bar. i. d. tracta
tu: ꝙ aut fili⁹ sustinet onera matrimonij de
lucro sue ꝑsone: ⁊ tūc filio erit aduēticium.

Si ṽo nõ ipse sed pater sic erit ꝓfecticiũ. Et sic intellige opi. Dy. i. l. sicũ dotẽ. §. nũc trãsgrediamur. ff. solu. matri. qui tenet ꝙ nõ est aduẽticiũ sed coĩcabit post mortẽ patris cuꝫ alijs fratribus. per. l. z. C. fami. her. Si ṽo partim pater ꝛ partim filiꝰ sustinet: tunc ꝓ rata oneris partim erit ꝓfecticiũ ꝛ partim aduenticiũ. l. sꝫ ꝛ si qs. §. i. ff. de vsufru. ꝛ. l. si seruꝰ cõmunis. §. fi. ff. de stipu. seruo.

13 ¶ Utrũ donatũ vel relictũ ab extraneo filiofamilias sit aduẽticiũ. R. ẜm Bar. in p̃dicto tractatu. ꝙ aut datũ ẽ cõtẽplatione patris: ꝛ sic erit ꝓfecticiũ. Si ṽo datũ ẽ cõtẽplatiõe filij sic erit aduẽticiũ. in. l. ẜ si plures. §. arrogato. ff. de vulga. ꝛ pu. substi. ꝛ. l. additio. ff. de acqui. here. ꝛ. l. ẜ ꝛ si q̇d donet. ff. de vsufruc. ꝛ no. glo. in. d. l. cũ oportꝫ. Si aũt nõ apparet cuiꝰ cõtemplatione sit datũ. deprehẽdit̃ ex futuro euẽtu: puta qñ relinq̇tur filio: vt post mortẽ patris habeat: sic p̃sumit̃ ꝙ cõtẽplatione filij. Si ṽo vt tñ viuẽte patre: sic p̃sumit̃ cõtẽplatiõe patris datũ. Siliter ex ope cõp̃hẽdit̃: puta filiꝰ faciendo mercantiã acq̇siuuit amiciciã cũ aliquo ex q̃ aliquid sibi donauit: qꝛ tũc erit sibi aduenticiũ. l. sociũ qui. §. fi. ff. ꝓ socio. ꝛ ibi est casus expressus: qꝛ cõtemplatiõe filij. Ideo no. ꝙ oẽs leges que dicũt inspiciẽdũ cuiꝰ cõtẽplatione debent intelligi de cã ꝓxima. d. l. sociũ. qñ in dãnũ acq̇rẽtis nõ cõsiderat̃ cã remota. l. fi. ff. cõiũgẽ. cũ emãcipa. libe. ẜbñ ꝗtũ ad comodũ. l. si forte. ff. de ca. pecu.

14 ¶ Utrũ oẽ acquisitũ per filiũfamilias sit p̃sumẽdũ ex bonis patris in dubio ꝛ sic ꝓfecticiũ. R. Bar. vbi. s̃. ꝙ aut resultat suspicio delicti: nisi sic p̃sumat̃: puta: qꝛ filia p̃sumet̃ turpiter acq̇siuisse: qꝛ aliter nõ potuit habere ꝛ sic credet̃ ex bonis patris acq̇situ: vt suspicio delicti euitet̃. l. si defũctꝰ. C. arbi. tutel. et l. quintꝰ. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ. l. etiã si vxoris noĩe. C. eo. Aut suspicio delicti euitatur: ꝛ sic p̃sumet̃ ex bonis filij. d. legibus. Aut nec euitat̃ nec oritur p̃sũptio delicti: ꝛ sic recurrẽdũ ẽ ad ꝯiecturas. C. de epi. ꝛ cle. auct. licẽtia. Et hec oĩa sũt seruãda etiaꝫ in p̃lato tutore: vxore: ꝛ huiusmodi: qui circa bona alioꝝ versant̃ in ꝯsciẽtia: licꝫ glo. in. d. l. etiã. ꝛ in. d. l. cũ oportet. aliter dicat.

15 ¶ Utruꝫ donatũ filio a patre sit aduenticiũ R. Bar. vbi. s̃. ꝙ aut p̃cesserũt merita filij que si extraneꝰ fecisset ei donasset: sic donatio tenet a principio ꝛ erit ei aduẽticiũ: vt tenet glo. C. de inoffi. testa. auẗ. vnde si parẽs. Et cõcordat Iacob. butri. Aut nõ donat ꝓpter merita sed vt filio ꝛ sic est simplex donatio q̃ non valet: nisi morte cõfirmetur: vt supra. patuit. §. 10.

¶ Sꝫ ad q̇d valet dictũ peculiũ aduẽticiũ filio cũ vt dictũ est vsufructus sit patris: nec de eo põt disponere: nisi vt. j. Religiosus. §. 56. R. ꝙ valet vt post mortẽ patris non teneatur illud cõmunicare cũ alijs fratribꝰ: sꝫ erit specialiter suũ. l. fi. C. de colla. Peculiũ ṽo profecticiũ ad nihil valet filio: nisi ad hoc ne publicet̃ i casu q̃ alia bona patris publicãtur: vt in. l. si finita. §. de vectigalibus. ff. de dã. infec. Et q̇d ibi no. Bar. post mortẽ tñ patris erit cõe cũ alijs fratribꝰ. 16

¶ Utrũ de peculio castrensi vel quasi filiusfamilias possit testari ꝛ ad libitum disponere. R. ꝙ sic: scḋm oẽs docto. quia illud acquirit sibi ꝛ quo ad dominiũ ꝛ vsumfructũ nec illud cõmunicabit cũ fratribus post mortem patris. dicta. l. cũ antiquis. C. de inoffi. testa. ꝛ multis alijs. 17

¶ Utrũ pecunia data filiofamilias a patre ꝓ studio sit ei imputãda post mortẽ patris in parte sua ab alijs fratribꝰ tẽpore diuisionis. R. Bar. in. d. tractatu ꝙ si apud patrẽ nihil erat ꝙ esset filij nõ imputabit̃ ei in partem. l. que pater. ff. fami. hercis. Si ṽo apud patrẽ erat pecunia filij ex castrensi vel quasi peculio: tũc in dubio presumet̃ ꝙ pater administratorio noĩe egerit id de pecunia ipsiꝰ filij: ꝛ sic imputabit̃ ei in partẽ: facit quod no. in. l. fi. C. de dotis promissi. Sed iudicio meo mihi videt̃ ꝙ pater dãdo filio ꝓ studio vel filie ꝓ dote ꝙ presumat̃ dare de suo: quia pietas paterna ad hoc inducit. Secꝰ i extraneo: nisi patris substantia esset tenuis ꝛ filij abũdãs: qꝛ sic tenerẽ cũ Bar. alr̃ nõ. 18

¶ Quid si pater dedit pecuniã filio ꝓ emẽdis libris ꝛ ipse lusit: vel in meretricibꝰ expẽdit. R. ẜm Bar. in auct. q̇d locũ. C. de colla. ꝙ post mortẽ patris cõputabit̃ ei in suaꝫ partẽ. ar. d. auct. sicut mulieri q̃ passa ẽ consũmi dotẽ cõputabit̃ ei in ptem suã: vt in. d. auct. q̇d locũ. Idẽ dic de donato ꝓ emancipatione a patre filio ꝙ erit cõputãdũ ei tpe diuisiõis ẜm Bar. in. l. i. §. nec castrẽse. ꝛ in 19

l. vt liberis. C. de colla.

20 ¶ Utrũ fili⁹ qui incepit studere viuẽte p̃re de eius mãdato possit post mortẽ patris de coībus bonis ꝑficere studiũ. R. Bar. in. d. tractatu ꝙ non: nã factũ patris erga filium initiatũ eaten⁹ obligat heredẽ q̃tenus pater erat obligat⁹. l. ꝛ si filiũ. ff. de mu. ꝛ ho. iuncta. l. honores. §. his q̃. ff. de decu. ꝛ. l. si filia. §. idẽ scribit. ff. fa. her. ꝓpter quod cõcludit Bal. in addi. ad. d. tractatũ. ꝙ si vult perficere studiũ faciat de suo: vl' si vult doctorari siliter faciat de suo: q2 ẽ nou⁹ actus. l. seruus legat⁹. §. h si cũ mihi ex testamẽto. ff. de leg. i. nec fratres ei tenenť si nolunt.

21 ¶ Utrũ tpe diuisiõis fratrũ veniãt expẽse facte a patre vxoris filij ffamilias ꝛ alia ornamẽta. R. Bal. vbi. s. ꝛ Bar. in. l. in his ff. so. ma. ꝙ de cõsũptis fili⁹ nõ teneť nec ali⁹ frater posset dicere: ego ducã meã ꝛ tãtũdẽ expendã de coi. nisi p2 aliter cauerit in testõ. l. 3. §. fi. ff. de mune. ꝛ ho. ꝛ ibi per glo. ꝛ. l. ex parte. §. fi. ff. fami. her. De estantib⁹ aũt vt sũt vestes: ꝛ alia ornamẽta si sũt necessaria ad quotidianũ vsũ nõ cõferunť: h sũt vxoris ꝛ a ꝑncipio tenuit donatio inter socrum ꝛ nurũ. l. ex anuo. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ꝛ. l. si dos. cũ sua glo. ff. ad. l. fal. Si ꝟo non sunt necessaria ad quotidianũ vsũ: sed sunt preciosa: tũc illa qualia sunt debẽt cõferri. l. illud vestimentũ. ff. de pecu. nec põt dici ꝙ morte sit cõfirmata donatio: quia nõ presumunť donata: licȝ dicať maritus vester donat vobis istã coronã vel brocatũ: h ad vsũ cõcessa. l. mortis. in fi. ff. de dona. inter vi. et vxorẽ. Similiter dic in factis ꝓ filia. l. cum hic status. §. oratio. ff. eo. ꝛ ꝓ predictis facit l. fi. ff. so. ma. ꝛ q̃d dicit Bar. in. l. si vt certo ff. como. Ang. tñ in. l. si ex re dñi. ff. de stip. ser. per glo. ibi positaȝ. determinat ꝙ vestes lugubres date mulierib⁹ efficiunť ipsarũ. de dote ꝟo data filie filij ab auo ipsi⁹ quõ nõ sit coicanda. vide. s. Dos. §. 21.

22 ¶ Utrũ expẽse facte a p̃re in peculio filij aduẽticio sint coicãde inter frẽs post mortẽ patris. R. ſm Bar. in. d. tractatu ꝙ aut fuerũt necessarie: vel ad ꝑpetuã vtilitatẽ: ꝛ tũc filio imputabunť. l. fi. §. fi. C. de bo. q̃ libe. ꝛ. l. iubem⁹. C. ad treb. nisi pater fecisset aio nõ repetẽdi. ar. l. si in area. ff. de condi. inde. ꝙ si de aio nescit: tũc si sũt parui sũptus presumunť donati. l. si seruũ. ff. de dona. inter vi. ꝛ vxorẽ. Si sunt magni sũptus: ita ꝙ excedant fructuũ quãtitatẽ: tunc videť habuisse animũ repetendi: nisi in causa alimentorũ vel simili expẽdisset. l. nesẽnius. §. preterea. ff. de nego. ge. Sec⁹ si nõ excederent fructuũ quãtitatẽ: q2 tũc videť donasse: ar. d. l. fi. §. si aũt res. C. de bo. q̃ libe. In impẽsis tamẽ que facit vir in reb⁹ vxoris gratia fructuum querẽdorũ cõseruãdorũ ꝛ colligendorũ sine vlla distinctiõe sibi facit. l. fi. ff. de impensis Et nõ repetet ab vxore vel ei⁹ heredib⁹. In alijs aũt si sũt modice nõ repetunť. l. oino. ff. de ipẽsis. Si sũt magne repetet. d. l. oio. ff vbi alique etiam ponunť exceptiones quas omitto: q2 parũ ad nos. Sed in conscientia sequere q̃d dixi. Si ꝟo dicti sumpt⁹ nõ fuerũt necessarij nec ad ꝑpetuã vtilitatẽ: h solum ad fructuũ vtilitatẽ: tũc non sũt cõmunicandi: quia onera pertinent ad eundẽ patrem ꝛ expẽse. Et etiã idem dicẽdũ de eo q̃d expẽdit in datijs ꝛ collectis: cũ habeat vsũfructuȝ. l. si pendentes. §. sed ꝛ si quid. ff. de vsufruc. ꝛ. l. neqȝ stipendiũ. ff. de impensis. Necobstat. l. vnica. §. sed nec ob impensas. C. de re. vxo. actio. q2 vir habet dotẽ ꝓpter onera matrimonij: idõ nõ debet grauari onere impensaruȝ. Nec hoc erit in alio vsufructuario: quia simpliciter habet ex alia causa: vt ex contractu vel quasi: his concordat Bal. vbi supra.

¶ Utrũ patre obligante se pro delicto filij 23
sit totum computãdũ in parte dicti filij post mortẽ patris: an de tota hereditate cũ alijs fratrib⁹. R. Bal. vbi supra. ꝙ si pater hoc fecit ductus naturali pietate: sic oẽs fratres debent pro parte sua sustinere. l. liber captus C. de captiuis. Sed si fecit ex necessitate: puta dictante hoc statuto: vt notat glo. super Rubrica. C. de decre. decu. tũc nascitur naturalis obligatio inter patreȝ ꝛ filiũ ex tali gestione negociorũ eius que trãsit ad heredes: ꝛ ideo soluet de parte sua ꝛ nõ de cõmuni. l. igitur. ff. de libe. causa. ꝛ q̃d notant docto. de eo qui cogiť soluere cõdẽnationẽ alterius. in. l. 2. §. fi. ff. de verbo. oblig.

¶ Utrũ patre dante damnũ in bonis aduẽ 24
ticijs filij teneãť fratres emẽdare de cõmuni R. ſm Bald. vbi supra ꝙ aut dilapidatio est solum fructuũ: ꝛ hic non teneť dicta. l.

cū oportet. Quod limita verū quādo pater
habet vsumfructū in dictis bonis. secus qñ
ille qui legauerat ꝓhibuit vsumfructū que-
ri patri: qḋ potest fieri: vt tenet glo. in auth.
vt liceat mr̄i ⁊ auie. ⁊ auth. excipit. C. de bo.
q̄ libe. quia tunc tenerēt. Si ꝟo dilapidatio
concernit rei ꝑpetuā deteriorationē vel in
tollerabilem lesionē: sic etiā tenent. d. l. cum
oportet. §. sed cū tacitas.

25 ¶ Utrū debitū ꝯtractū post mortē patris
ab vno fratrū sit soluendū de cōmuni. R.
Specu. ti. de iudicijs qḋ nō: nisi contractū sit
rōne coīs vtilitatis vel societatis. Similit
nec dos debet solui de coi: nisi sit ꝓ̄sa in coēm
vtilitatē. Idē dic de cōdēnatione soluta ꝑ
vnū ꝙ nō soluet de cōmuni nisi maleficium
fecisset pro coi vtilitate scientibꝰ socijs ⁊ ac-
ceptantibꝰ in coi eius vtilitatē: qꝛ sic eēt cō-
munis: qꝛ ex quo sponte susceperūt lucrū ha-
bebūt ⁊ dānū cōdēnationis. Si ꝟo ignoran-
ter acceptauerūt lucrū factū iniuste: tūc so-
cius auferet illud ⁊ satisfaciet. l. si igitur. ff.
ꝓ socio. ⁊ sic etiā ipse solus soluet cōdēnatio-
nē etiā si essent socij omniū bonoꝝ. ṡm Spe.
vbi supra. Et lꝫ de iure ex quo cōmunicaunt
lucrū illicitū nō posset illud auferre nisi post
condēnationē. l. quod eni. ff. pro socio. Nihi
lominꝰ quādo sacerdos iniūxit ei vt satisfa-
ciat illis quos lesit. Intelligit nō solum is
cōtestata: sed etiā sententia lata: ⁊ sic prele-
ptū sacerdotis est sentētia. ṡm Hostiē. in c.
fi. de sepul. Siḻr militās militet de suo: . vł
maritās filiā: vel tenēs filiū in studio faciāt
de suo: nisi aliter sit cōuentū inter eos. l. si so-
cius pro filia. ff. ꝓ socio. ⁊ recitat Bal. in. d.
l. si patruus. C. coia vtri. iur.

26 ¶ Utrū lucrū quod facit vnꝰ fratrū cū pe-
cunia hereditaria mercādo sit cōmunicādū
cū alijs fratribus. R. ṡm Bal. vbi sup̄. in
d. l. si patruus. ꝙ aut fecit noīe cōmuni: ⁊ sic
cōmunicabit: aut fecit noīe ꝓprio: ⁊ sic nō cō-
municabit. l. titiū ⁊ meuiū. §. alterū. ff. de ad
mini. tuto. quod verū est nisi sit tutor vel cu
rator aliorū fratrū: quia sic lucrū quod fecit
ex prima mercātia empta de pecunia cōmuni
debet esse cōe: licꝫ nomīe suo fecerit. Aliud
aūt lucꝝ qḋ fecit de pecunia emptionū itera
ta ⁊ noīe suo erit suū ⁊ nō cōmunicabit. Idē
dic de illo qui negociat de pecunia minoris
aut ecclesie: vt in. l. si vt ꝓponis. C. de rei vē

di. Si ꝟo nescit cuiꝰ noīe fecerit: tunc si cōti
nuauit negociū solitū cum alio fratre mor-
tuo: superstitibꝰ filijs fratris: indiuisaꝫ sub
stantiā possidentibꝰ: sic videt cōmuni noīe
fecisse. ar. l. nam ⁊ seruus. ff. de nego. gest. §. si
viuo. Si ꝟo fecit negociationem insolitam
sic p̄sumet ꝙ noīe ꝓprio: nisi ex libro rōnuꝫ
aliud appareret. ꝯcor. Bar. i. d. l. si patruꝰ.

¶ Quō in dubio cognoscet cōtractā socie- 27
tatē tacite inter fratres vel quoscūqꝫ alios
qui simul stāt: ita ꝙ oia lucra sint coicanda
R. ṡm Bal. in. d. l. si patruꝰ. ꝙ ꝗuis nullꝰ
ipsoꝝ negociet: pōt tn̄ ex actibꝰ apparere so-
cialis effectꝰ: sicut ē inter nobiles q̇ nō faciūt
questuarias mercātias: tn̄ quecūqꝫ salaria:
quascūqꝫ dotes acquirūt in coi cōferunt: vn̄
nemo pōt negare eos eē sociales actꝰ ex q̇bꝰ
presumit intētio ⁊ volūtas vt dicūt Jacob.
de arena. Rizar. ⁊ Oldra. eiꝰ discipuli. Ad
qualitatē ergo actuū est recurrendū. Nam
in talibus presumit mens qualis ex actibus
colligi pōt. ar. l. duo frēs. ff. de acq̇. here. ⁊ l.
rep̄hēdēda. tu magis es. C. de insti. ⁊ substi.
Siḻr dico ṡm eūdē Bald. vbi. s̄. ꝙ p̄sumit
cōtracta si vnꝰ negociat ⁊ alter quecūqꝫ sibi
eueniūt: puta: ex redditu p̄hēde vel ex doti-
bus ⁊ hꝰmōi ponit i coi: ⁊ ita faciūt hinc in-
de. Item presumit societas etiā ex actibꝰ in
vna mercātia vel arte ⁊ alter in alia vt in ad
uocatis ⁊ tabellionibꝰ. Nam lucrorū cōmu
nicatio societatis ē cōtractio seu inchoatio.
Similiter dicit idē Bal. vbi. s̄. ꝙ si vnꝰ ha-
bet curam domꝰ ⁊ alius esset aduocatꝰ: vel
alter lucraret ⁊ poneret in domū videt con
tracta societas. Idē dicit: si vnus est maior
⁊ alter minor ⁊ pupillus habet tutorē quī cō
municat ⁊ ei coicat. Idem dicit ꝙ si actꝰ sūt
vniformes societas restringitur tm̄ ad que-
stus qui veniunt ex ipsis: sꝫ in actibus difor-
mibus ⁊ in se varietatem habentibus presu-
mitur societas generaliter contracta: nec cō
sidero an vnus plus lucretur ⁊ alter minus
in hac generali societate: sꝫ equaliter omnia
sunt partienda. l. si socius pro filia. ff. pro so-
cio. vnde pro clariori intelligētia nota ꝙ so
cietas tacita vel expressa aliquādo ē omniū
bonorum: ⁊ tunc est quādo expresse agitur
ꝙ sint socij omnium bonorum: vt est textus
in. l. 3. §. i. ff. pro socio. ⁊ in. l. coiri eodem. ⁊
isti tales cōmunicant omnia que acquirunt

ex quacūq; causa laborando vel negociando siue ex donatis: siue ex legatis: siue ex hereditate ⁊ huiusmodi. Item stip ndia que dant militibus. l. qui stipendia. C. de ꝓcura. ⁊ salaria quecūq; habent ex castrensi vel quasi. l. cū duobꝰ. §. idē papinianꝰ. al's est lex. ff. pro socio. Et in isto casu frater tenet maritare filias alteriꝰ fratris nisi aliud expresse actum sit. l. si sociꝰ pro filia. ff. pro socio. nō tamē tenet cōmunicare que acq̄siuit illicite neq; tenet ad cōdēnationē quā ꝓ sua culpa alter ꝓmeruit. Aliq̄n contrahit societas gn̄aliter oīs q̄stus vel q̄stus ⁊ lucri: qđ tm̄ est dicere sicut oīs q̄stus. l. sed ⁊ si adijciat. ff. eo. de qua loquit. d. l. coiri cum q̄nq;. ll. se. ⁊ isti coīcāt oīa que ꝓueniūt ex opera. i. solertia alterius sed nō donationē simplicē siue cā mortis: vel legata vel hereditatē. nec debita alteriꝰ: nisi que fiunt causa q̄stus vel societatis. Aliq̄n sūt socij certe rei. s. ꝯuiuēdi: q2 viuūt ad vnū panē ⁊ vinū: vel certe negociatiōis: vł lucrorū que cōsequūt: licz in diuersis negociationibꝰ vel opibꝰ ex q̄bꝰ lucrāt: q̄uis aliq̄n alter ponat opā alter pecuniā: aliq̄n vtrūq;. de q̄bus. j. Societas. j. Et ex p̄dictis potes intelligere optime istā materiā.

28 ¶ Pone ꝙ duo frēs rustici colentes terras vnꝰ habet filios scindētes terrā alter nō quō diuidet fructꝰ ꝓuenientes ex cultura. R. ꝭm Bal. in. d. l. si patruꝰ. ꝙ diuident in capita q2 societas respicit capita eorū qui opas ponūt in societate. Istud limita verū quo ad lucrū qđ debet ꝑsone: sed quo ad lucrū qđ debet bobus vel terre q̄ sūt coīa nō diuidet per capita sed in stirpes: ꝭm eundē Bal. in q̄dā cōsilio. ⁊ Bar. in. d. l. si patruus.

29 ¶ Quid si sint duo fratres quoꝝ vnus posuit operā alter pecuniā i societatē ⁊ casu oīa cōbusta sūt. R. ꝭm Bal. vbi. s. ꝙ ille q̄ posuit operā tenet alteri ad medietatē capitalis. per. l. si cū duobꝰ. §. si incohāda. ff. ꝓ socio. ⁊ ita etiā tenet Jaco. de are. in. l. i. C. pro socio. gl. in. d. l. si patruꝰ. tenet ꝯtrariū: ꝭ tu tene qđ dixi. Societas. j. §. io.

30 ¶ Utrū lucrū vxoris alteriꝰ fratris sit coīcādū. R. Bal. i. l. si vxorē. C. de ꝓdi inser. ⁊ d. Ubal. de perusio in. l. cū duobꝰ. ff. ꝓ socio. qđ aut mulier eadē opa facit sic hoies in laborādo: ⁊ sic ipsa debet habere ptē lucri ⁊ diuidet i capita: vt. s. dictū ē ī filijs. Aut vxor exercet aliquā artē vel mercātiā vel est obstetrix vł cirugica: ⁊ tūc si ponebat oīa lucra in coī: ⁊ sic vir cōtracta ē societas: quia mulier cū viro pōt cōtrahere societatē: scōm eūdē Bald. in. d. l. si vxorē. ⁊ sic lucra erūt coīa. Aut vxor tenebat sepatū lucrū: vel ex alijs cōiecturis pz ꝙ nolebat contrahere societatē: tūc de operibꝰ coībus ⁊ obsequialibus que fiunt a mulieribꝰ in domo ꝭm qualitatē ꝑsone vt facere lectū: coquinā: ⁊ huiusmodi: nō pōt lucrū cōsequi: q2 tenet operari in domo in qua recipit alimēta: vt in glo. l. sicut. ff. de ope. liber. ⁊ Bald. in. l. gaio seio. in fi. ff. de ali. lega. ⁊ Ange. in. l. i. C. de legi. here. ⁊ in. l. si cū dotē. ff. solu. ma. imo si desisteret a talibꝰ obsequialibꝰ operibꝰ ⁊ parue extimatiōis ꝓpter faciendā artē pars lucri talis ar is deberet cōicari cū viro ⁊ alijs fratribus scōm iudiciū boni viri. Quod limita verū nisi haberet alimēta iure legati: q2 tūc nō tenet opari in domo dātiū talia alimenta ꝭm Bal. ⁊ Ange. vbi. s. Si aūt vltra talia obseq̄alia exercet aliquā artē ⁊ in ipsis lucratur pōt sibi retinē tāq̄ ꝓpriū ⁊ nō cogit coīcare. Qđ no. ꝓ intelligētia eoꝝ q̄ dico infra vxor. §. z. Et qđ dixi de vxore idē dic de filiabꝰ alteriꝰ fris: excepto ꝙ acq̄rēt patri: ⁊ solū illud lucrū erit eis aduenticiū.

¶ Utrū fratres qui sūt socij oīum bonoꝝ si vnꝰ eoꝝ habet filias possit eas dotare de coī. R. Specu. tenet ꝙ nō: nisi sit pactū inē eos. per. l. si socius ꝓ filia ff. pro socio. Idē tenet Pe. de perusio. in. 14. libro cōsilioꝝ suoꝝ. Cōtrariū tenet Bal. in cōsilio qđ incipit factū tale. d. Ubal. in. d. l. cū duobus. arguens ꝓ ⁊ ꝯtra: finalit dicit ꝙ q̄libet pōt adherere cui pti voluerit. Sed iudicio meo p̄ma opi. videt verior q̄n nō sūt socij oīum bonoꝝ: ꝭ q̄n sūt socij oīuz bonoꝝ vera ē secūda opi. ⁊ ꝭm ꝭ ꝯcorda. p̄dictos: vt. s. 27. §.

¶ Quid si vnꝰ fratrū dotauit filias alteriꝰ fris scītis ⁊ patiētis. R. ꝙ poterit repetere dotes: q2 vtilit gessit negociū. Hec oh. ꝙ exneus dotādo filiā alteriꝰ videt donare dādo dotem. l. ex morte. C. de pac. cōuen. quia hec verū q̄n solꝰ hoc facit. Secus si cū patre sit faceret ⁊ ita cōsuluit Bal. in. d. cōsilio. vbi s. hoc intellige. q̄n non est cōtracta societas omniū bonoꝝ: vt. s. patet.

¶ Utꝝ cū frēs stāt simul pōst mortē patris

⁊ vnus de fructibus laborũ suoꝝ: vel de alijs bonis posuit in domo ꝓ coi victu possit repetere illud plus in diuisione. R. dñs Ubal. vbi. s. ꝙ illi qui extãt sũt sui: nisi ꝯtracta sit societas in illis. Si aũt sũt cõsũpti tũc si int eos erat cõtracta societas cõuiuẽdi: q2 viuebant ad vnũ panẽ ⁊ vinũ tũc non habet consideratio ad illud plus: q2 societatis iure cõsumpti intelligũt: vt ẽ casus in. c. si duo fratres. de fratrib⁹ de nouo bñ. inuesti. in vsib⁹ feu. ⁊ hoc nõ rõne fraternitatis vel cohabitationis: ꝫ cois mẽse ꝫm Bald. in. d. c. si duo. qd no. q2 quotidiana in fratrib⁹ quoꝝ vn⁹ habet maiorẽ familiã altero Si vo societas cõuiuẽdi nõ erat inter eos: puta: q2 vnus minor inter quos nõ cõtrahit. l. in cõditionib⁹ §. fi. ff. ꝓ socio. vel alter furiosus vel prodigus cui erat interdicta administratio vl' monachus ⁊ similes: ⁊ tũc expẽse nõ imputãt inter fratres que sũt facte ꝓ alimẽtis nisi ꝓtestetur: ꝙ nõ intẽdit donare. l. nẽsenni⁹. ff. de nego. gest. vel nisi q2 reddit⁹ cões erant sufficiẽtes ad alimẽta: ꝫ cõseruabat frumẽtũ vt meli⁹ vẽderet: vel q2 naturali charitate nõ tenebat alimẽtare. ar. l. fi. ff. de pe. here. scdm Bal. in. l. filie cui⁹. C. fa. herc. Itẽ qñ ille q fecit impẽsas erat pauperior: vt no. in. l. alimẽta. C. de neg. ge. per Ja. bu. ⁊ Bal. q2 ꝓma charitas incipit a seipso. l. ꝓsens. C. de serui. ⁊ aqua. ⁊ sic Bal. in. l. si paterno. C. de nego. gest. tenet de rusticis quorũ vn⁹ multa posuit in domo ꝓ alimentis ꝙ põt petere qñ in filijs alimẽtatis: nõ erant opere aliquales correspondẽtes alimẽtis: quia coiter rustici sũt pauperes quoꝝ ocul⁹ est porcelus: vt dicit gl. i. l. illicitas. ff. de offi. presi. ⁊ raro habent pecunias: vt dicit Bal. in. l. idem. C. locati. Ideo nõ presumit donare cũ ipse non habeat superflua quod no.

34 ¶ Utrũ cũ vn⁹ fratrũ ponit lucra sua ꝓ reparatione cõmunis patrimonij: vel emit boues pro colẽdis possessionib⁹ cõmunib⁹ possit illud repetere. R. do. Ubal. vbi. s. ꝙ sic expsse per tex. in. l. ex duobus. ff. nego. gest. ⁊ Bal. in. l. filie. C. fami. hercis.

35 ¶ Sũt duo fratres vn⁹ legitim⁹ alius spurius q societatẽ cõtrahũt oiũ bonoꝝ in vita pris ipsoꝝ: qrit an moriẽte pre ei⁹ hereditas trãseat etiã ad spuriũ. R Bal. in. l. i. C. pro socio ꝙ sic: nõ vi successiõis vel relicti ꝫ iure societatis qd no. pro cautela: tu qui vis spuriũ succedere in hereditate cũ legitimo vt facias eos ꝯhere societatem in silo oiũ bonoꝝ.

P Ecunia aliquãdo capit largissime pro omni re mundi. i. q. 3. totũ. ⁊ in. l. nois. ff. de verbo. signi. dicit nois pecunie appellatione rem significare proculus ait: vbi glo. rem. s. omnẽ que sit vel esse possit in patrimonio: et sic rei appellatio latior ẽ ꝙ pecunie: vt i. l. rei ff. eodẽ. quia res sacre ⁊ liber homo q nõ possunt eẽ in patrimonio sũt res ⁊ nõ pecunia. Sed stricte ⁊ proprie pecunia accipit pro pecunia numerata. 14. q. 3. c. i. 2. ⁊. 3. ⁊. ff. de lega. j. l. talis scriptura. in ꝓncipio. Secundũ etiã quatuor magistros expositores regule beati Francisci: pecunia accipit pro omni re qua quis vtit: ad aliquid pro precio dandũ vnde dicunt ꝙ nõ licet fratrib⁹ minorib⁹ aliqua recipere quibus vtantur pro precio ad aliqua emenda.

¶ Sed pone ꝙ aliqs vult dare fratri minori aliquã rem quã frater nõ indiget nũquid poterit eã recipere vt vendat ⁊ de precio aliã necessariã emat. R. ꝙ nõ: q2 sic esset recipere pecuniã sed bene põt eam recipere aio nũ ꝙ eã distrahẽdi ipse sed ꝓcuratori ordinis assignãdi vt ipse eã vendat vel in necessariã cõmutet: quia sic nunꝙ est pecunia quia ꝓhibetur in regula recipi ꝙ diu est in manu ei⁹: sed postꝙ est assignata ꝓcuratori. Car. vero in clemẽ. exiuit. §. porro. de verbo. sig. dicit: ꝙ hodie denarius ⁊ pecunia pro eodẽ accipiũtur ⁊ sic exponit verbũ: vel: pro id ẽ i predicta regula minoꝝ vt sit sensus: nõ recipiant denarios. vel id est pecuniã prohibendo cuiuscũꝗ generis monetã sed magis placet opi. quatuor magistrorũ. i

¶ Utrũ mutuans. x. in auro teneatur recipere in argento tñ ipso inuito vel in diuersa forma: puta: florentinos pro senensibus mutuatis. R. Pa. in. c. quãto. de iureiurã. colligendo mentẽ. Barto. in. l. paulus. ff. de solu. Aut mutuauit decẽ libras. in quatuor florenis: ⁊ tũc sufficit restitue decẽ libras ẽt in alia moneta: quia videt extimatos illos florenos pro decẽ libris vendidisse sicut dicimus in dote cum tradit extimata. l. cum dotem. C. de iure do. ⁊ idẽ dic in deposito. Aut fuit dictũ mutuo vel depono decem libras z

in florenis ⁊ periculū ⁊ comodū ptinet ad
debitorē seu depositariū: vnde tenet resti-
tuere scd̄m extimationē existentē tempore so
lutionis fiende. arg. dicta. l. cū dotem. Aut
fuit simpliciter factū mutuū: puta: mutuo
tibi centū florenos: et tūc si est passurus ali-
quod dānū recipiendo: in alia forma nō te-
net recipere. dicta. l. paul9. Si v̄o nullū dā-
nū est passurus sic tenet: vt in dicta. l. paul9
Sed in alia materia nō tenet recipere: quia
mutuū debet restitui in eodē genere ⁊ eadē
bonitate: vt in. l. cū quid. ff. si certū peta. ⁊
aliud pro alio inuito creditore solui non po-
test. l. z. ff. si certū peta. Cōsuetudo tamen
est vt soluat in alia materia ⁊ seruāda est q̄
videt actū quod est consuetū. l. q̄ si nolit.
§. q̄ assidua. ff. de edili. edic. ⁊ cōsuluit Ol-
dra. In deposito autē cōsidera si fuit actū vt
pecuniā ↄfunderet cū sua. ⁊ idē dic qd̄ de mu
tuo aut teneret sepatā ⁊ sic eam reddet ⁊ nō
aliā in forma aut materia.

p **Edagium** dicit a pedib9 datur enim a
transeūtibus in locis cōstitutis a pn
cipe: vel ab eo qui habet super hoc auctorita
tem Guidagiū v̄o datur: p ducatu per ter
ram alicui9 vt securius vadat. Salinarium
autē datur p sale: vt. s. possint emere vel ven
dere. Hec habent in. c. sup quibusdā. de v̄b.
signi. in glo. Unde pedagiū idē significat q̄
vectigal. vt no. dn̄s Pe. de ancha. in. c. q̄q̄.
de cēsi. li. 6. ⁊ soluit qn̄q; solū p transitu per
sone vt ferrarie. Aliqn̄ p reb9 quas quis de
fert nō vsus sui cā. Tributū est q̄ prestat fi
sco: ⁊ idē ē qd̄ census vel pensio.
j ¶ Quis pōt imponere pedagia: guidagia:
⁊ salinaria. R. q̄ pnceps vel rex: aut ille cui
a lateranēsi cōcilio fuit cōcessū: vel q̄ ex lon-
ga cōsuetudine de qua nō extat memoria in
cōtrariū hoc habet vt no. in. d. c. sup q̄busdā
Alš nō habentes auctoritatē ab aliq̄ pfato-
rū exigētes sūt excoicādi. de censi. innouam9
⁊ de iure ciuili sūt perpetuo exilio dānandi.
C. noua vectiga. insti. nō po. l. vlti. Sed ho-
die ex quo ciuitates italie habēt merū ⁊ mi-
xtū imperiū obtinuerūt de facto vt impone
re possint ista pedagia: vt no. Jo. an. ⁊ Pa.
in. d. c. sup quibusdā. Alij autē qui de facto
imponūt seu imposita exigūt: nisi habeāt au
ctoritatē ab aliquo predictoꝝ rapinā cōmit-
tūt. Similiter nō sufficit q̄ vna pars ciuita
tis cōsentiat: sed oportet q̄ maior pars pser
tim eorū quib9 tāgit s̄m do. Gaspa. Cal. in
c. fi. de ma. ⁊ obe. facit. l. in ↄcedēdo. ff. de aq̄
plu. ar. Regula. Qd̄ oēs tangit. lib. 6. ⁊ sic
patet que est cā efficiēs.
¶ Utrū prefata pedagia possint imponi ab z
habētib9 potestatē sine iusta causa q̄ potest
dici causa finalis seu formalis. R. s̄z Ray.
q̄ nō: ⁊ exigens cōmittit rapinā si sine legiti
ma cā imponit. Et cā legitima ⁊ iusta sūt pu
blice necessitates: quas Bart. in. l. vniuersi.
C. de vecti. appellat stipēdia: ptātes: publi-
ce dom9: defensio strate: ⁊ h9mōi. facit. c. si
quis romipetas. z4. q. 3. iūcto. c. innouam9
de treu. ⁊ pa. ⁊ in. c. peruenit. ⁊. c. cū apl's. de
cēsi. ⁊. l. vectigalia. ff. de pu. ⁊ ibi p docto.
¶ De q̄b9 debēt solui pedagia. R. q̄ solum 3
mō de his que cā negociatiōis vel mercimo
nij deferūt. C. de vecti. l. oīuz. vnde de his
que q̄s facit portare p necessitate ad vsū sue
vite ⁊ familie nō pōt exigi pedagiū: ⁊ nec vz
cōsuetudo incōtrariū. s̄z Hosti. Ber. in. d.
c. sup quibusdā. imo vult. l. vniuersi. C. de
vecti. q̄ decapitet qui de reb9 ad pprīū vsuz
vel gratia ruris colendi: vel ad se defenden
dū emptis vel delatis exigit pedagiū: vnde
in his fraudātes nō peccāt. Sed attēde q̄ ali
quādo pedagiū dicit etiaz collecta que pos-
set imponi sup h9mōi in suos subditos: ⁊ sic
nō liceret fraudare: quādo ex legitima cau-
sa imponit: sed forēses nō tenerent. ⁊ hec di
citur causa materialis.
¶ A quib9 possūt exigi pedagia. R. q̄ ab 4
oīb9 exceptis clericis: ecclesijs ⁊ alijs ecclesia
sticis psonis ⁊ si quis a talib9 exigit per se vl'
per interpositā personā si ē persona singula
ris excoicatus ē ipso facto. Si collegiuz vel
vniuersitas ciuitatis: castri vel ville subijci
tur interdicto donec restituerint extorta. In
tellige dūmō prefati nō cā negociationis de
ferant: hec habent in. c. q̄q̄. de censi. lib. 6.
Et quō indirecte possūt exigi. vide. s. Im-
munitas. §. 38. cū. 4. §. se.
¶ Sed quid de imponētib9 noua pedagia 5
sine auctoritate legitima: vel augmentātes
antiqua: vel exigētes iniusta: siue ex cā effi-
cienti: siue ex cā finali: vel materiali. R. q̄
raptores sūt ⁊ tenēt ad restitutionē eis a q̄-
bus extorserūt vel eoꝝ heredib9 si sciūt eos:

vel saltē pauperib⁹ si eos ignorāt: ⁊ hoc de ne
cessitate pcepti. c. si res. 14. q. 6. ⁊ hodie ꝑ pro
cessū curie sūt excoicati excoicatiōe papali:
vt. s̄. Excoicatio. 5. casu. 20.
6 ¶ Utrū fraudātes pedagia vel Guidagia
peccēt ⁊ teneant̄ ad restitutionē. R. ſm coi
ter doctores in. d. c. innouamus. ⁊ maxime
2 Pa. ꝙ sic: si sūt legitima auctoritate imposi
ta: vel ita antiqua ꝙ de eius initio nō extat
memoria. etiā ſm Hosti. si cā nō ē expressa a
pncipe cū ea cōcessit imponi posse. Et etiā
si ille qui recipit nō facit id ꝓ quo presumit̄
ꝙ sint cōcessa: dūmodo nō constet ꝙ ꝓpter
illud fuerint imposita: ⁊ sic transeūt cōmu
niter docto. Sʒ ego dico ꝙ vbi imponētes
talia pedagia nō laborant loco ⁊ tpe ꝓ vni
uersali vtilitate. s. viarū pōtiū saluatiōe ꝑ
sonaꝝ ⁊ reꝝ iuxͣ suū posse ad qđ tenent̄ scđm
3 Archi. in. c. si qs romipetas. 24. q. 3. nō pec
cāt q̇ ea defraudāt: sine mēdacio tn̄ ⁊ piurio
nec tenēt̄ ad restōnē. Nec ēt credo peccent
mortalit̄ fraudātes qūuis pdicti laborēt in p
dictꝭ ꝓ loco ⁊ tpe. Rō: qꝛ coit̄: sic istituūt̄. s.
statuim⁹ ꝙ q̇libet soluat ⁊c̄. sub pena cadēdi
i cōmissū si alit̄ inuēt⁹ fuerit. Et ideo istud
statutū nō obligat ad mortale: vt supra dixi
inobedientia. §. 2. nec etiā ad penā: vt tenet
glo. in. c. fraternitas. 12. q. 2. nisi post ꝯdēnati
onē: si obijcias ꝙ dānificāt̄ gabellas emētes
ad hoc. R. ꝙ suū dānū: quia ita ⁊ sub ista
cōditione emunt vt vigilent al's sibi impute
tur. Si ꝟo statutū ex quo imponūt̄ esset p
ceptiuū sic haberet locū quod coiter tenent
doc. Si aūt nō sūt legitima auctoritate im
4 posita: tūc extranei. s. q̇ nō sūt subditi talib⁹
imponētib⁹ nō peccāt: nec in aliq̇ obligant̄.
Aduerte tn̄ qꝛ pedagia nr̄i tēporis sūt coit̄
illicita. Unde nisi ꝓbent legitime imposita
debem⁹ presumere iniusta. c. q̄ꝗ̄. de censi. li.
6. ergo anteꝗ̄ ꝓbent esse legitima stabo in p
sūptiōe iuris. s. ꝙ sint iniusta: ⁊ sic nō tenear
soluere. Et sic nota ꝙ noua pedagia siue au
gmētatiōes factas null⁹ pōt exigere: nisi sit
certus: ꝙ sint imposita ⁊ ab habēte auctori
tē imponēdi ⁊ ex legitima cā ex quo ius psu
5 mit oia fore iniusta. Uerū ē ꝙ subdit⁹ q̇ coge
ret̄ ad ipsa exigēda excusaret̄ in dubio ꝓpter
bonū obediētie: s nō illi q̇ volūtarie ea exigūt
Nec excusarē eos a mortali peccato: qn̄ de h
aduerterēt si ea volūtarie exigerēt. Al's hoc
nō aduertēdo. s. ꝙ ius psumat iniusta nisi q̄
ten⁹ probibēt̄ legitima nō peccat mortaliter
sed admin⁹ tenebunt̄ ad restitutionē exacto
rum si postea inuenient̄ nō fuisse legitima.
Subditi ꝟo obligant̄ scđm formā statuti:
qꝛ in eorū preiudiciū bene poterunt pedagia
imponere: vt no. Pa. in. d. c. innouamus. qꝛ
potius tūc dicit̄ collecta q̄ pedagiū. Quod
limita verum qn̄ ꝓpter bonū reipublice fue
rūt imposita aliter nō obligant̄ nisi q̇ cōsen
serūt: vt in regula qđ oēs tangit. lib. 6. Itē
nec extranei nec subditi obligāt̄ qn̄ sūt impo
sita ex certa causa: ⁊ cōstat etiā ab habēte po
testatē imponendi: ⁊ ille q̇ exigit seu exigere
facit nō implet cām ꝓpter quā sūt imposita
imo peccat mortaliter ⁊ restituere tenet̄: qꝛ
cā cessante cessat effect⁹. de appel. c. cū cessan
te. sane intelligēdo. s. loco ⁊ tpe debito: quia
nō semꝑ sed ꝓ semꝑ illud tenet̄ facere. ꝓ quo
est pedagiū impositū. Et hec oia intellige:
nisi in nō soluēdo talia pedagia imineret ali
qđ scandalū: qꝛ tūc indistincte teneret̄ quili
bet ad ea soluenda. Cōsulo ergo cōfessorib⁹
ꝙ videāt decreta dictorū pedagiorū vt pos
sint bonū iudiciū dare: vtꝝ sint obligatoria
ad culpam vel ne. Itē dic ꝙ nimis grauati
alijs impositionib⁹ vel qn̄ gabelle sūt nimis
graues ⁊ sine necessitate nec ad vtilitatē cois
possūt fraudare sine peccato: silr̄ qn̄ impo
nens nō habet iustū titulū dominij.
¶ Utrū christiani teneant̄ soluere pedagia 7
saracenis ⁊ alijs infidelib⁹. R. ſm Hosti. ꝙ
nō tenent̄ nisi solum ad hoc vt sustineant̄ in
trāsitu per eos: ⁊ placet mihi ista opinio licʒ
alij cōtrariū teneāt ⁊ male: tū qꝛ christiani
nō tenent̄ ad eoꝝ statuta. Limito tn̄ nisi ex
presse ex pacto volūtarie cōuenissent cū eis
ad soluēdū Nā tūc si ipsi seruāt fidē christia
nis christiāi tenēt̄ eis seruare. 22. q. 4. In
nocens. ⁊. 23. q. 1. noli. his cōcor. Archi. in
d. c. si quis romipetas.
¶ Utrū exigētes pedagia seu exigere faciē 8
tes teneant̄ itinera tenere secura. R. Bal.
in li. de ꝯsue. feu. ti. de his q̇ feu. dare possūt
in. §. abbatissa. ⁊ in ti. de pace iura. fir. §. con
uēticulis. ꝙ sic: Un̄ addit ꝙ si fiūt alique ro
barie in eoꝝ curia: territorio vel districtu ab
eis possesso vbi exigūt pedagia a transeun
tibus tenēt̄ aut roboriā restituere aut male
factorē exhibere. l. ne quid. ff. de incen. rui.

naufra. Et q teneant ad restitutionē inte/
gram de spoliatione intelligo verū: quādo
ex defectu eorū venit nō faciēdo qd facere te
nent. 23.q.2. dñs. 7.q.5. admīstratores. 7
C. de appella. l. si appellationē. 7 sequit Ho/
stien. 7 Arch. in dicto. c. si quis romipetas
non tamen tenet exactū in pedagio restitue/
re. scdm Hostiē.

Ena stricte 7 proprie est dūtaxat
p illa que est corporis affli/
ctiua: 7 ideo appellatiōe pene nō ve
nit pena pecuniaria vel extra corpus. scdm
Pa. in. c. inter alia. de imu. eccle. 7 ibi ē tex.
vbi dicit: cōfugiens ad ecclesiā nō debet con
dēnare ad penā: 7 tamē postea dicit q legiti
me puniēdus. vbi ē gl. puniēdus. s. pecunialit
dūtaxat: vel alia pena preter corporalē. 17.
q. 4. reum. 7. c. id cōstituimus. Sed large ac/
cipitur pro oi eo quod minuit de patrimo/
nio vel priuat ab aliquo legitimo Be. tamē
in. c. fi. de elec. lib. 6. dicit q cōstitutio proprie
est penalis que priuat iure quesito: vt in. c. si
religiosus. eo. ti. 7 li. 7 ita pena est que punit
7 vindicat qd quisq cōmisit: vt in. c. penitē/
tia. de pe. di. 3. vide glo. in. c. dispēdia. de re/
scrip. eo. li. Et ideo illa lex est penalis proprie
que pro vindicta ledit vel in persona vel in
alio quesito: vt in. d. c. dispendia.

i ¶ Utrū cū quis petit interesse qd passus ē
vel q restituat iniuste ablatum penā petat.
R. q si ille a quo petit eam habuit rē quam
petit: tūc nō ē pena: nec ex parte actoris: nec
ex parte rei: Sed si eā nō habuit: puta: q2 pe
titur interesse tūc ex parte rei est pena sed nō
ex parte actoris. Si vero peteret quod actori
nō abest nec reo aduenit sic est pena ex parte
vtriusq. Et ideo solū quādo ē pena ex par/
te vtriusq vel saltez ex parte actoris hz lo/
cū illud qd dicit: q pena nō est soluēda in fo
ro aie nisi post cōdemnationē. in gl. 12. q. 2.
fraternitas. qd no. quia facit ad mlta: elici
tur a Pa. in. c. finē. de do. 7 cōtu.

z ¶ Quottuplex est pena. R. 6. Prima dici/
tur canonica vel legalis que imponit a iure
canonico: vel a legibus. de qua in. c. statuimus.
16. q. i. Et hec pōt exigi tam a clericis q a lai/
cis. scdm Pa. in. c. dilecti. de arbi. facit. c. si qs
cōtumax. 7. c. sequē. 17. q. 4. Nā qd fit lege
permittēte nō ē peccatū. 23. q. 4. qui peccat.
l. graccus. C. de adul.

¶ Sed quid si nō petat: tenet: ne i foro ani
me illaz soluere. R. q aut imponit ipso fa/
cto: 7 sic scdm Bal. in li. de vsi. feu. in titu. de
feudis. q licz non sit necessaria sententia ad
esse est tamē necessaria ad executionē esse. 7
sequit Archidia. in. c. felicis. de penis. li. 6.
vbi dicit q licz etiā talia bona transeant in
dominiū fisci 7 desināt esse criminosi: sicut
i bonis hērici 7 illius q cōmisit crimē lese maie
statis etiā sine sentētia. Tamē necessaria ē
postmodū sentētia que declaret eū crimino
sum anteq excussio fiat bonorū vel alia exe
cutio: facit auct. de incestis nup. §. i. 7 in. c.
qui scdm leges. in fi. de hereti. lib. 6. facit qd
no. Bal. in. l. iubemus. §. yconomus. C. de
sacrosanc. eccle. 7 Bart. in. l. diuus. la scda.
ff. de custo. 7 exhi. reo. 7 Butri. in. l. rapto/
res. C. de epi. 7 cleri. vbi volūt q requirit p
cessus declaratorius persone bānite anteq
deueniat ad excussionē bonorū: licz ipso iu/
re sint cōfiscata. Item glo. in auct. de tabel.
§. penultimo. que vult q licz tabellio a iure
sit priuatus officio: tamē sine sentētia homi/
nis valent instrumēta. Et hoc sequit Pa.
in. c. cū nō ab homine. de iudi. Sed limitat
verū: nisi factū esset notoriū: quia in certis
nō est opus coniecturis. Intelligo ita noto/
riū q nulla possit tergiuersatione celari. Et
ex hoc patet q in foro anime non tenet eam
soluere ante sentētiā: nec etiā licz sit notoriū
anteq fiat excussio dictorū bonorum: quia
nō tenet illa exhibere: nisi sibi precipiat: vel
ab eo petant cui competūt. Nec quis posset
ea auferre: nisi precedat sentētia declarato/
ria: vt patet per ea que dixi supra. Assassinus
§. vlti. Sed hic aduerte q quādo talis pena
applicat bona alicuius alicui: puta fisco vel
alteri ipso iure: q licz talis ante sentētiā nō
teneat vt dixi dare: tamē nō poterit ea titu
lo onceroso in aliuz transferre: neq fructus
etiā talis rei. Ratio. q2 si condēnaret per sen
tentiā fiscus vel ille cui fuerāt applicata: vē
dicaret ea a quocūq cū fructibus medij tē/
poris: nec teneret restituere preciuz nisi ali/
quid loco precij inueniat apud alienantē vel
ipsum preciū: vt in dicto. §. i. 7. c. cum scdm
leges. facit. l. si cū dotez. §. vltimo. cū. l. seq.
ff. solu. matrimo. Et ideo ne sit causa dāni
illius cui alienatiōe potest scdm conscientiā
7 etiaz sine peccato mortali: nisi alienasset p

necessitate vite: vt pro comedēdo ⁊ huius
mōi: q2 ſm Bart. i. l. poſt. ff. de dona. talis
administratio bonoꝝ necessaria vt est supra
dicta nō ē p̄fatis interdicta sꝫ solū volūtaria
allegat. l. res. ff. de solu. l. pcto. §. prediuꝫ. ff.
de lega. 2. ⁊ l. alienatiōes. ff. fami. hercis. nisi
als esset soluendo pro dāno dato: vel nisi ei
reuelaret cōditionē rei ita esse: si mō tale deli
ctū ꝓpter quod sua bona sūt fisco applicata
potest aliquo mō probari. Sed si esset tota
liter improbabile posset alienare etiā titulo
oneroso. Titulo aūt lucratiuo alienare hō
posset. Et sic intellige ⁊ limita Bal. vbi. s.
⁊ in. d. §. yconomus. ⁊ Pa. in dicto. c. cū nō
ab hoīe. ⁊ Jo. an. in. c. ꝓ humani. de homi.
li. 6. in nouella. Si vo pena nō imponit ipso
facto sed venit imponenda sic similiter nō te
netur añ condēnationē. l. ei⁹ q̇ delatorem. in
p̄ncipio. ff. de iure fisci. ⁊ ante cōdēnationē
potest disponere quomōcūq3 vult: quia ei⁹
est res sua: licꝫ possit ea priuari. Et no. scdm
Barto. in. l. fi. ff. de penis. ⁊ l. in honorarijs
ff. de acti. ⁊ obliga. ꝙ hec pena in iudicio nō
potest exigi post annū sed solū infra annum
postq3 quis eam incurrit. Et hoc intellige
quādo ē mere pena tam ex parte actoris seu
cui applicat: q3 ex parte rei: ⁊ scdm hec tene
glo. in dicto. c. fraternitas. ⁊ istud serua licꝫ
aliqui aliter sentiant ⁊ male.
4 ¶ Utrū ad incurrendā penā que ipso facto
imponitur negatiue requirat monitio. R.
Inno. in. c. extirpāde. de preben. ꝙ nō incur
rit ante monitionē. Pa. ibidē tenet ꝙ nō re
quirit: sed ipso facto incurrit. Est glo. in. l.
i. C. de his quib⁹ vt indig. pro qua Barto.
in. l. in cognitiōe. ff. ad sille. concludit ꝙ pe
na apposita nō vindicanti mortez defuncti
ipso facto icurrit quo facultatē habuit vin
dicandi ⁊ nō vindicauit. Est etiā glo. in cle.
i. de here. ⁊ hon⁹ tex. in. c. cupientes. post p̄n
cipiū. de elec. lib. 6. Sed tu concorda ꝙ opi.
Inno. quā etiam tenet Jo. an. in. c. licet. de
elec. li. 6. ⁊ multi alij: est vera quādo ius nō
prefigit terminū: opi. vero Pa. ⁊ Bart. in
telligitur vbi ius prefigit terminū: quia tūc
terminus interpellat pro homine. c. potuit.
de locato. ⁊ sic cōcordat. Hemi. in dicto. c. li
cet. Sed vbi ius imponit penā affirmatiue
ipso facto: sic nō requirit monitio. Et nota
ꝙ tunc dicit imponi pena negatiue quando
ponit contra: omittentē siue nō facientē qđ
facere tenet. Affirmatiue vero ponit quan
do infligitur cōmittenti seu facienti aliquid
quod nō est faciēdū: qđ bene. no.
¶ Utrū pena imposita a iure in vno videa 5
tur posita in alio quādo illa duo in iure equi
parant. R. ꝙ sic: per tex. cū glo. in. c. si post
q3. in fi. de elec. lib. 6. facit glo. in. c. i. de po
stula. prela. que dicit ꝙ dispositio etiā pena
lis cōcepta in electione procedit etiā in postu
latione: quia per postulationē peruenit ad
electionez. l. oratio. ff. de sponsa. sequit hoc
Pa. in. c. de multa. de prebē. ⁊ in. c. fi. de mu
tu. peti. Sed ego in fauorabilib⁹ habeo pro
indubitato ꝙ dispositio concepta in vno ex
tendat ad aliud quādo equiparat. per auc.
item si quis liberos. C. de naturalib⁹ liber.
vbi pater vnū filium naturalē in aliquo le
gitimo documēto appellans simpliciter filiū
naturalē legitimasse videt omnes alios fi
lios nāles q̇ cōfratres sūt: q2 habent eandez
conditionē. Sed quo ad penā est glo. singu
laris in contrariū in clemē. i. de cōsangui.
⁊ affini. que dicit ꝙ pena apposita cōtrahen
tibus matrimoniū nō extēdit ad ꝯtrahen
tem spōsalia: vnde dic ꝙ quādo aliqua duo
in iure sūt parificata cōmuniter: ⁊ est eadez
ratio expressa tunc statutū in vno extendit
ad aliud etiaꝫ in penalibus: sed quādo non
sunt cōmuniter parificata: sed solū in aliq
bus casibus tūc non extēdit. Similiter licꝫ
ratio sit eadē tamē nō extendit pena: sed so
lum ꝓhibitio: nisi ratio sit expressa: quia tūc
extendet etiam quo ad penaꝫ: vt supra dixi
lex. §. sexto. Et sic intellige glo. supradictas
⁊ limita. ⁊ glo. in clemē. vnica. de officio vi
carij. Et glo. in. c. constitutionē. de regula.
lib. 6. ⁊ glo. in regula que a iure. de reg. iur.
li. 6. ⁊ sic concorda.
¶ Utrū pena que imponit ipso iure habeat 6
locū in eo qui peruenit ad actū propinquū
delicto. R. scdm Pa. in. c. i. de eo qui mitti.
in pos. ꝙ non nisi perfecerit actū: licꝫ aliter
sit puniēdus arbitrio iudicis: quod probat
in. c. cū in cūctis. de elec. iūcto. c. perpetuo.
eodē ti. lib. 6. ⁊ ibi glo. Secus de pena que
venit imponēda per decretū iudicis: quia sic
punitur ac si perfecisset ex quo peruenit ad
actum propinquū: vt in. l. si quis nō dicam
rapere. C. de episco. ⁊ cleri. ⁊ l. is qui cū telo.

C. de sicarijs. Hoc tamē nō haberet locum in penis per statutū impositis: q2 verba statuti exigunt actū perfectū. Ita no. Barto. in dicta. l. is qui cū tello. 7 ideo nō sufficeret incohoasse. Aduerte tamen scdm Pa. in. c. rainaldus. de testa. ꝙ incurrit pena posita cōtrauenientib⁹ alicui facto ex sola conuentione de facto q̄ꝙ̄ nō habuerit iuris effectū vt patet in dicto. c. rainaldus. 7 etiā si cōtra dicit de iure. l. nuda. C. de contrahē. 7 co. stipula. Itē no. Barto. in. l. quicūq. C. de seruis fugi. ꝙ vbicūq de pena capitali vel corporali loquimur subintelligit dolus. ff. de in litē. iur. in. l. z. 7 in. l. in actionib⁹. 7 insti. de suspe. tuto. §. suspect⁹. Secus in pecuniarijs penis: vt. C. de noxa. act. l. si serui. idem tenet Salice. in. l. penulti. C. ad. l. cor. de sica. idem Bal. in. l. data opera. C. qui accus. nō po. idem Pau. de castro in. l. i. C. vbi sena. vel cla. facit glo. in. l. quid ergo. §. ex cōpromisso. ff. de his qui notant infa. 7 glo. in. l. si senior. C. ex quib⁹. cau. infa. irroga. Et ibi Bal. dicit ꝙ cōmittens per lasciuiā puta: currendo equum homicidiū non debet occidi: licz statutum dicat: ꝙ homicida decapitetur.

7 ¶ Utrū sufficiat ad obseruantiā legis soluere penā solū quādo prohibet sub pena. R. vt supra Inobedientia. §. i. Et illud serua in cōscientia: in foro autē contentioso sufficit: facit glo. in. c. dilecti. de arbi. 7 in auc. de iudicibus. §. quia vero. vbi patet ꝙ pena soluta que erat i cōpromisso nō potest peti vt stetur sententie: nisi addatur: vt soluta pena stetur arbitrio. ff. de transactio. l. penulti. 7 C. eodē. l. cū proponas.

8 ¶ Secūda pena dicit cōsuetudinaria. de q̄ in. c. dilect⁹. de offi. ordi. sed hodie nō ē i vsu sed si esset i aliquo loco posset exigi etiā a religiosis: vt ibidem.

9 ¶ Tertia pena dicit cōtumacie. Hec de iure ciuili petebat: vt in. l. z. ff. de colla. bo. et C. de mō mulcta. l. illustris. s; de iure canonico nō pōt peti a parte nisi quātū ē interesse suū. c. i. de dolo. 7 cōtu. vel nisi petatur ad satisfactionē iniurie: vt in. c. olim. de iniurijs. Iudex tamē si habet potestatem mulctandi sicut habet ordinarius: vt in. l. z. in fi. ff. de iudi. bene poterit exigere.

10 ¶ Quarta pena dicit iudicialis: 7 hec pōt peti sicut cū quis obligauit se sub pena. x. ad probandū aliquid. in. c. cū dilectus. de elect. sed hec nō petitur a clericis 7 a religiosis nisi pro interesse suo.

¶ Quinta pena est arbitralis. 7 hec petitur ab eo q̄ nō seruat arbitriū. c. dilecti. de arbi. 7 hec potest peti a quocūq: vt in dicto. c. dilecti. 7 ibi glo.

¶ Sexta pena di ꝯuētiōalis quā ptes ex̄ iudiciū int se ipōnūt: 7 pti pōt q̄tū interest. l. ꝑdia. ff. de ac. emp. 7 vēd. s̄m Hosti. 7 d. Anto. in. d. c. dilecti. Sz s̄m Inno. in. c. suā. de penis. 7 Pa. in. d. c. dilecti. pōt etiā peti si excedat interesse: nisi sit in fraudē posita: sed nō credo a clericis vel religiosis. sec⁹ a laicis 7 presumit in fraudē vsurarū posita q̄n simpliciter ē posita sup ꝓmissiōe quātitatis vt i l. cū allegas. C. de vsuris. 7 ibi per docto. 7 i l. iulianus. §. idē papinian⁹. ff. de ac. empt. 7 vendi. 7 Bar. in. l. rogasti. §. i. ff. si cer. pet. 7 canoniste in. d. c. dilecti. Secus esset si apponeret super facto: vt in dicto. c. iuribus. Siliter nō ꝓsumeret in fraudē q̄n ꝓmittit quātitas. 7 postea factū. 7 vltimo pena. s̄m do. Anto. in. d. c. dilecti. 7 allegat Butrigarius in. l. cū fili⁹. ff. de cōdi. 7 demō. 7 Bart. in. d. §. i. 7 eā sequor. nisi ꝯtrahēs eēt vsurarius. q̄uis Io. an. in addi. ad Spe. teneat ꝙ presumit in fraudē. 7 allegat Dy. in. d. l. cū fili⁹. Et vt intelligas. pono tibi exēplū. promitto tibi soluere cētū. 7 nisi dedero dabo tibi. x. pro pena: sic presumit in fraudē: q2 sup quātitate. Aliud exēplū. ꝓmitto tibi facere domū portare ligna: 7 nisi fecero soluā penā sic nō presumit in fraudē: quia est sup facto Aliud exemplū. ꝓmitto tibi centū in tali termino: 7 promitto venire ad iudicem 7 recipere ꝓceptū de soluēdo vel dādo pignora: 7 si nō fecero promitto tibi soluere penā: sic nō ꝓsumit: q2 licz sit pmo quātitas: tamē post ē factū. 7 vltimo pena.

13 ¶ Utrū ille q̄ ex ipotētia nō facit ad q̄d obligat sub pena euadat. R. ꝙ si loqmur de pena iuris vel statutor: sic ē clarū ꝙ nō incurritur. Idē dic de sentētia iudicis gnāliter iponētis penā: puta excoicatiōis. s̄m Fede. cōsilio. 9iz. 7 seqt Pa. in. c. P. 7. G. de officio dele. q2 v̄ba generalia debēt intelligi ciuili mō. ar. l. si cui. ff. de serui. 7 in. l. ratū. 7 in l. q̄d diam⁹. ff. de solu. Si aūt spāliter impo

nit penā: puta: nisi cōpareas tali die excoico
te. tūc ſm Pa. in. c. cū sup cā. de testi. co. si ex
sententia apte ꝯstat ꝙ iudex voluerit eū liga-
re: siue posset vel nō: sic cū snīa sit nulla cum
cōtineat intollerabilē errorē nō ligat. c. per
tuas. de sen. excom. similiter nō ligat si apparet
ꝙ nō voluit ligare ipotētē: puta: qꝛ dicit si cō
tēpseris: vl' si distuleris cōparere ꝛc. qꝛ non
potēs nec ꝯtēnit nec differt vt dicit glo. i. c.
ꝙ sit. de elec. li. 6. Si vero nō pōt ꝑpendi mens
iudicis sic q̄ ad deū nō ligat: ſꝫ q̄ ad ecclesiam
ꝛ nos sic: ꝛ sic intellige glo. in. d. c. vnico. 4.
q. 5. ꝛ in. d. c. cū sup cā. ſꝫ tn̄ ꝓbato ipedimēto
nulla indiget absolutiōe ſm Hosti. ꝛ Spec.
ꝛ placet etiā ſm Pa. in. d. c. cū sup cā. si eēt
snīa pape: qꝛ debem⁹ p̄sumere ꝙ noluerit eū
ligare. ar. c. vt nostrū. vt ecclīastica bn̄ficia.
ꝛ sic non esset irregularis licꝫ celebrasset qđ
bene no. Si autē loquamur de alijs penis sic
certū est ꝙ in foro anime peti nō possūt ſm
Sco. in. 4. di. 15. q. 2. nisi quātū interesse i-
portat. facit. c. significāte. de pigno. ꝛ. c. 2. de
cōsti. ꝛ. c. ex litteris. de in integ. resti. Et ad
l. incēdiū. C. si cer. peta. que vult vt incēdiū
nō liberet qn̄ quātitas ē in obligatiōe: qꝛ cū
obligatio sit in genere: vt. ff. ad. l. fal. l. in rō
ne. §. diligēter. totū gen⁹ perire non pōt. R.
ꝙ qn̄ cōsistit in genere obligatio verū ē ꝙ ob
ligatio ex impotētia nō extinguit: licꝫ libe-
ret a pena: ꝓpterea dicit Aug. i. l. rescriptū. i
ꝑn. ff. de pac. ꝙ etiā si teneam⁹ ꝙ fisc⁹ habeat
tacitā hypothecā i maleficijs ꝯ delinquentē
nō tn̄ p̄ferek creditorib⁹. imo creditores p̄fe
rūk ei allegat tex. cū sua glo. in. l. vnica. C.
de penis fisca. Rō qꝛ talis tractat de lucro ca
ptādo: ꝛ creditores de dāno vitādo. facit. l.
fi. §. licentia. C. de iure deli. ꝛ. l. vnica. C. de
impo. lu. descrip. ꝛ. l. fi. C. de cōdi. qđ no. bn̄
pro exigentib⁹ penā vltra interesse suuꝫ ab
illis qui sunt nō soluēdo: qꝛ tenenk restitue-
re eam creditoribus.

14 ¶ Quid si obligat⁹ sub certa pena ad aliq̄d
faciendū: vel dādū ꝓ parte impleuit ꝛ ꝓ pte
nō: ex culpa sua. R. Pa. in. c. suā. de penis.
ꝙ si obligatio ē diuidua nō cōmittit penam
nisi pro parte nō soluta. Si vero ē indiuidua
sic soluet totā penā etiā de iure canonico Et
qn̄ dicak obligatio diuidua ē qn̄ solutio par
tis p se valet quo ad partē tantū quātū to-
tū ad se totū. Indiuidua vero dicik: qn̄ nō
valet illa ps p se. Exēplū ꝓmisi tibi scribe-
re bibliā ꝛ decretū sic si scripsi solū bibliā nō
soluā penā in totū: qꝛ obligatio ē diuidua:
qꝛ biblia per se valet scōm totū suū. sec⁹ si ꝓ
misisset scribere bibliā ꝛ scripsit quatuor q̇n
ternos certe nō valet ꝓ biblia: ꝛ ideo obliga
tio erit indiuidua: qꝛ ad nihil p se valere pos
sunt sine alijs de hoc plene no. in. l. stipulati-
ones nō diuidūk. ff. de verbo. obli. ꝛ in. d. c.
suā. vbi addit glo. hec vera quo ad penam q̄
cōmittik in nō dando: vel nō faciēdo. Sec⁹
qn̄ quis debet recipe: puta legatū: vel here-
ditatē si sic fecerit vel soluerit: qꝛ nisi totū fa
ciet nō habebit: vt in. l. meui⁹. ꝛ. l. cui fūdus
ff. de condi. ꝛ demō. de quo vide plene in. l. si
seruus. ff. si quis cautio.

¶ Utrū statuta sint licita que solū iponūt 15
pecuniariā penā ꝓ homicidio: adulterio: ꝛ
h⁹mōi. R. Hosti. ꝛ seq̄k Pa. i. c. 2. de delic.
pue. ꝙ nō: qꝛ hoies exponūk venales ad de
linquēdū: qꝛ multi hn̄ timēt cruciat⁹ qui nō
timēt penā pecuniariā: vt habeāt suū inten
tū. ar. l. in seruoꝝ. ꝛ in. l. aut facta. ff. de pe. ꝛ
in auctē. de māda. ꝑn. §. oportet.

¶ Utruꝫ ꝓmittens sub certa pena habere 16
ratū cōmittat penā ꝯtraueniēs de facto. R.
ſm Bar. in. l. id qđ pauperib⁹. C. de epis. ꝛ
cle. ꝙ nō. Sec⁹ si ꝓmisisset habere ratū ꝛ fir
mū: qꝛ ratū referk ad ius: ꝛ firmū ad factū:
vt in glo. d. l.

¶ Utrū tēp⁹ p̄fixū in odiū negligētꝭ currat 17
ignorāti: vl' legitime ipedito. R. ſm. Pa. i
c. qꝛ diuersitatē. de ꝯces. p̄bē. ꝙ nō. Sec⁹ qn̄
p̄figik in odiū alteri⁹ vel fauorē: vt pꝫ i. l. ge
nero. ff. de his qui no. infa. vbi tēpus anni
currit mulieri ignorāti mortē mariti. ꝛ vide
glo. in. c. statutū. de p̄bē. li. 6. Et no. Spec.
de edi. instru. vbi dicit ꝙ licꝫ executor testa
mēti nō potuerit exequi infra annū nihilomi
nus executio deuoluik ad ep̄m. ar. l. nulli. C.
de epi. ꝛ cleri. ꝛ. c. nos quidē. de testa. rō: qꝛ ē
in fauorem defuncti.

¶ Utrū iudex possit augere vel minuere pe 18
nā legis vel statutoꝝ. R. ſm Hosti. in. c. in
archiep̄atu. de rapto. ꝙ si ꝓcedit ex ordina-
rie sic pōt. l. q̇d ergo. ff. de his qui no. infa.
Si vero ꝓcedit ordinarie sic non potest iudex
delegatus: vt no. in. c. de causis. de offi. dele
ga. Iudex vero ordinari⁹ pōt ex causa miti-
gare: vt no. Bart. in. d. l. q̇d ergo. ꝛ sequik

Pa.in.c.2.de emp.⁊ ven.facit.c.at si clerici.
de iudi. Ber. ꝓo in.d.c.de causis. ⁊ de accu.
in.c.sup his.dicit hoc verū qñ pōt dispēsare su/
per crimine: alˀs nō pōt minuere etiā ex causa
Ro.tñ ꝙ quādo quis pluribus legibꝰ ꝑ eo/
dem delicto diuersis penis pōt puniri si ab ali
quo iudice imponit ei minor: nō poterit aliq̄
mō puniri alia pena. vt in.l.qui ḋ crimine.C
de accu.⁊ ibi Ange.⁊ Sali.in.d.l.qui ḋ cri
mine.Vñ tenet Tho.22.q.67.ꝙ si dimit/
tit penā in casu quo nō pōt tenet ad restituti
onē cōitati: vel accusatori: si intererat eiꝰ vt
puniretur. Si ꝓo auxit tenetur reo cū quo
concor. Hosti.⁊ Ray.

19 ¶ Utrū exigentes penā maiorē ꝙ̃ sit dānū
illatū excusent. R.ſm Rodoñ.ꝙ si ſm con
suetudinē legitimā ⁊ iudiciū regis exigūt ex
cusant etiā ꝑsone ecclastice qñ subest cā ⁊ or
do iuris seruat: nec est corrupta intētio: vt.s
hoc faciāt ꝓpter auariciā: sȝ ꝓpter iusticiaȝ.
Tutiꝰ tamē esset paupibꝰ erogare illud plus

20 ¶ Utrū pena apposita sup ꝯtractu nullo vl̄
q̇ nō tenuit: vel ipso iure. vel ꝑ sniaȝ iudicis re
uocatꝰ est sit soluēda. R. Inno.in.c.ij.de ꝑ
carijs: ꝙ nō: qr vbi pncipale nō tenet nec ac/
cessoriū.c.inter dilectos.§.ceterum. de fide
instru.c.si diligenti.de fo.cōpe.c.querelā.ne
pla.vices suas.

21 ¶ Cui doȝ applicari pena. R.ꝙ pena iuris
⁊ statutoꝝ regulariter applicat fisco: quādo
introducit accusationem.l. mulctarū.C.de
mō mulcta. Sȝ qñ introducit actionē appli/
cat parti.l.3.ff.de sepul.vio. Similiter qñ
loquit simpliciter videt introducere actio/
nē.ar.d.l.3. De alijs aūt penis tenet Hos.
ꝙ si ꝯtingit dānū vel iniuria alicuiꝰ illi appli
cabit.de pe.c.2. Si ꝓo nō respiciat dānum
alteriꝰ sic applicabit vel parti si est cōuentio
nalis vel iudici vl̄ fisco ſm ꝙ de ea ē statutū.

22 ¶ Utrū pena iposita simpliciter sine ꝓfiniti
one tpis sit ꝑpetua. R. Pa.in.c.ex lris de cō
sti.ꝙ pena imposita ꝓpter crimen sine cause
cognitiōe: puta ꝓpter interlocutoriā iudicis
intelligit tpalis ⁊ durat solū durāte eiꝰ offi
cio: vt puta interdicit officiū vel exercitium
alicui.tex.no.ſm cōem intellectū in.l.fi.ff.ḋ
pe. Idē no. Inno.in.c.ꝙ trāslationē.de offi.
le.qḋ limita in pena successiua qr momenta/
nea pena est ꝑpetua: puta mulctauit in pecu
nia aut in corpore ⁊ huiusmodi.facit.l.illici/
tas.in fi.ff.de offi.psi. Si ꝓo fuit imposita cū
cause cognitione: ⁊ delictū merebat erit ꝑpe
tua.secus si delictū nō merebat: ar. optimū
in.l.si ꝓses.ff.de pe.⁊ fuit dictuȝ Oldra.qḋ
sequunt cōiter doc.in.d.c.ex litteris.

¶ Utrū pena extendat extra territoriū ipsā
imponētis. R. Pa.in.c.postulasti.de fo.cō.
ꝙ aut respicit ꝑsonā sicut infamia: excōica/
tio: interdictū: ⁊ huiusmodi: ⁊ sic cū sint affe
ctiue ꝑsone porrigūt effectū suū extra terri/
toriū etiā qr sequunt eum sicut lepra leprosū
l.ex ea.ff.de postulan.ꝓpter qḋ dicit Bart.
in.l.q̇ vltimo.ff.de pe.ꝙ semel cōdēnatus ad
mortē ꝙ̃uis effugiat: nihilominus remanet
seruus pene vbicūq fuerit.⁊ ideo non pote/
rit facere testamentū nec ꝯtrahere ⁊ silia: fac
d.l.q̇ vltio.⁊ in auc.hodie.C.de dona.inter
vi.⁊ vxo.aut respicit certū locū: puta ne va/
dat ad talē locū: vel vt morēt in tali loco.⁊
sic nō porrigit extra territoriū: nisi ꝑ quādaȝ
ꝯsequentiā: puta qr detētus i tali loco: inter
dictus est etiā ei locus originis ꝙ̃uis sit extra
territoriuȝ: de quo dic vt in.l.relegatoꝝ.§.
i.⁊.§.interdicere.ff.ḋ interdictis. Per quaȝ
l.dicit Bar.ꝙ non pōt ciuitas iponere suo ci
ui vt morēt in tali loco nō subdito: nec etiaȝ
pōt intdicere ne vadat ad talē locū n̄ subditū
⁊ hoc qñ fit in penā illiꝰ ꝯ quē fert snia. secus
si fit statutū ne subditi vadāt ad talē locū nō
subditū ꝓpter comoditateȝ ciuitatis: vel in
odium coꝝ ad quos iret quia valet: facit.l.fi.
ff.de decre.ab or.fa.aut respicit certā artem
puta ꝙ nō exerceat talē artē: ⁊ sic nō porrigi
tur extra territoriū: vt est hō ius tex.in.d.l.
ex ea.ꝑ quā dicit Bar.in.l.cūctos populos.
C.de sum.tri.ꝙ statutū ꝯtinēs prohibitionē
odiosā nō porrigit in dubio extra territoriū
⁊ ideo dicit ꝙ filia que ex statuto nō succedit
cum tale statutum sit odiosuȝ.l.maximū vi/
tium.C.de libe.prete.ꝙ nihilominus potest
succedere in bonis alibi sitis. Et simili puto
ꝙ sentētia priuans aliquē beneficijs suis in
dubio intelliget de beneficijs que habet i ter
ritorio disponētꝭ aut respicit bona puta qr pu
blicat ea: ⁊ tunc si fit de iure cōmuni: sic por/
rigitur ad bona sita extra territoriū: ⁊ rema/
nent ibi tanꝙ̃ vacantia: sed occupant ꝑ iudi
cem territorij: ar.l.a diuo pio.§.i.ff.de re iu
di.⁊.l.cum vnus.ff.de bo.auc.iudi.pos. Si
ꝓo fit de iure spāli: tunc dic vt no. Bar.i.d.

l.cũctos ꝑplõs.⁊ qõ no. Jo.an.in.c.cũ scõm de here.li.6.vbi ꝯcludit ꝙ pena nõ extendit vltra territoriũ.

24 ¶ Utrũ quis possit puniri in loco domicilij de delicto alibi cõmisso. R. Pa.in.c.lz.de fo. compe.ꝙ sic:nisi requiratur remissio p iudicem delicti quã debet facere:si delictũ ẽ atrox alias non si nõ vult.

25 ¶ Utrũ mandãs delictũ fieri in alio loco debeat puniri vbi mãdauit vel vbi cõmissum est. R. Pa.in.d.c.lz.ꝙ cõis ꝯclusio Bar.⁊ alioꝝ est in.l.si vt ꝓponit.ff.de fideiuss.ꝙ vbi delictũ factũ est:quia ibi destinatus est effectus delicti:facit cle.pastoralis.de re iudi.idẽ dicas in teste falso qui debet puniri p iudicez ad quẽ ei⁹ attestatio transmittit si sciebat illuc debere trãsmitti.põt tñ puniri i loco vbi deliquit:⁊ loc⁹ erit pũetioni si ambo iudices cõcurrant:sicut de illo qui de loco exempto mittẽs sagittã vulnerauit aliũ in loco nõ exempto:vt in.c.i.de presump.et quod ibi no. Sic similiter ille q̃ deliq̃t in ꝯfinib⁹:q2 verũ est dicere in cuiuslibet territorio deliquisse:ar.l.arbor.ff.cõi di. Secus si ignorabat illuc attestationẽ trãsmitti:quia tũc debet puniri vbi deliquit:vbi agit ꝺ pena falsi:facit.l.exigere dotẽ.ff.de iudi.vbi attẽdit locus ad quẽ destinat effectus matrimonij. Idem dic de notario qui facit falsũ instrumentum.

26 ¶ Quid de officialib⁹ deputatis qui nõ accusant q̃s inueniũt de nocte:⁊ hmõi. R.ꝙ peccãt mortaliter si se obligauerũt ad accusãdum vel pacto vel iuramẽto. Si ꝟo se nõ obligauerũt nõ peccãt nõ accusando:nisi faciãt in fauẽdo malis cõmittẽdis. Et si q̃d acceperũt ꝓ nõ accusando tenent illud restituẽ vel fisco:vł illi cui pena erat applicãda. Et vltra etiã vsq; ad cõplementuz pene exacte si accusassent ƀm doctrinã Tho.zz.q.67.vt pz.s.§.18.in fi.Fallit ƀ in criminalib⁹ vbi essz infligẽda pena corporalis:q2 si desisterẽt ex cõpassione etiã si aliq̃d accipꝛẽt ꝓ nõ accusando lz turpit acciperẽt:nõ tñ tenerẽtur illud restituere de necessitate.

P Enitentia est virt⁹ q̃ commissa mala cũ emẽdatõis ꝓposito plãgim⁹ ⁊ odim⁹ ⁊ plangẽda vlteri⁹ cõmittere nolum⁹:magr in.4.sen.di.14.⁊ est vnũ de sacramẽtis noue legis quo bñ dispositis semp peccata remittuntur.de sum.tri.c.i.§.sacramentum.

¶ Penitẽtia quinq; modis dr. Pria dr solẽnis q̃ iponit ƀm illuz modũ:de q̃ in.c.in capite.50.di.quã omitto cũ hodie nõ sit i vsu. 1

¶ Secũda dicit publica q̃ fit in faciẽ ecclesie ⁊ publice:⁊ differt a solẽni.tũ in mõ:quia in ista nõ seruat ille mod⁹ de quo in.d.c.in capite.tũ etiã quia ista põt imponi a simplici confessore:ƀm Guil.durã.Gofre.⁊ Host.ar.c.penitẽtes.50.di.⁊.30.di.si quis ꝑsbyter.ꝺ pe.⁊ re.quesitũ.nec ob.c.accedẽtib⁹.de exces.ꝑla.vbi repꝛehendunt abbates:q̃ publicã penitentiam imponebãt:q2 ibi accipit publica ꝓ solẽni q̃ solũ imponit ab epõ:⁊ ƀ verũ nisi aliud hẽat ꝯsuetudo. Jtẽ ⁊.3.differt:q2 ista publica iterat:solẽnis ꝟo nõ potest. 2

¶ Sed q̃ro qñ debet imponi pnia solennis vel publica. R. Pa.in.c.quesitũ.de pe.et re:ꝙ ꝓ delicto graui ⁊ scãdalizanti totã vrbez deberet imponi solẽnis.d.c.in capite. Si ꝟo est graue ⁊ publicũ sed nõ scandalosum:tũc imponet pnia publica sed nõ solẽnis:vt no.i d.c.quesitũ.⁊ in.c.i.de pe.⁊ re. Si aũt sit graue sed occultũ:tũc nec solẽnis nec publica dz impoṅi. Et ideo reprobat ꝯsuetudinẽ illoꝝ q̃ mulierib⁹ ꝓ extinctiõe pueroꝝ quos penes se habebãt in lecto imponũt publicã penitentiam:⁊ vide cũ i.d.c.i.⁊ in.c.statuim⁹.ꝺ male.⁊ in.c.fi.de his qui.pro fi.occi. 3

¶ Quib⁹ potest imponi. R.ꝙ nec clericis:nec religiosis:nec etiã laicis insignib⁹ dz iponi.ar.d.c.in capite. Et hoc verũ nisi clericus sit depositus.50.di.confirmandum. 4

¶ Quis est effectus pnie solẽnis. R.ꝙ laicus post eam non potest ad ordines ꝓmoueri.50.di.illud:nec clericus ad superiores:vt dicit ibidem:potest tamẽ eps dispẽsare in ordinib⁹ minoribus:nõ aũt ad sacros.50.di.placuit. Jtẽ nõ debet matrimoniũ ꝯtrahere:pur si cõtrahit tenet. Juuenis tñ nõ ꝓhibet cõtrahere. Jtem nec militiã assumere.33.q.z.§.de penitẽtibus.⁊.c.antiqui.cu alijs.c. Jtem nec laicalẽ habitũ referre.50.di.c.vlt. Jtẽ debet viuere ƀm regulã ecclesiasticã.de pe.di.5.ꝯtrariũ.⁊.c.se. Jtẽ ꝯueniẽdus est sƀ ecclesiastico iudice.ij.q.i.aliud.de pni.di.i.aliud. Jtẽ fit infamis nõ rõne pnie:ƀ rõe criminis publicati:qđ verũ intellige qñ p sñiam iudicũ iponit.sec⁹ si ex deuotiõe q̃s publicã penitentiã facit ƀm Host.de offi.archi.c.z. 5

6 ¶ Tertia pnia dicit̄ puata: ⁊ dicit Sco. in 4. di. 14. q. i. circa fi. q. ꝙ de vi vocabuli peniтere idē est ꝙ penā tenere. Hec autem nō tm̄ importat passionē pene vt inhereti: ſ etiam actionē volētis respectu pene. Unū pnia actualis est punitio volūtaria vel volūtas puniēdis ⁊ in hac est ꝯsiderare. Primo velle peccatum punire seu vindicare. Secūdo se peccasse nolle siue peccatū detestari. Tertio punitionem iam inflictā velle libere acceptare. Quarto penā inflictā patiēter ferre. In quolibet horū actuū saluat̄ ꝓprietas vocabuli hui⁹ penitere ⁊ i ipsis ꝓprie ꝯsistit eius significatum.

7 ¶ De quib⁹ pctis dz hō penitere. R. ſm cōmuniter theologos ꝙ de oīb⁹ peccatis mortalib⁹ actualiter cōmissis: siue añ baptismū siue post. De venialib⁹ vo lz sit expediēs: nō tm̄ est necessaria ad salutē in hoc mūdo: nisi i duobus casibus. Primo rōne dubij vtꝝ. s. mortale vel veniale: ne piculo se exponat. Secundo rōne piculi qñ hz aliquā affectionē venialē quā nisi repmat dubitat ne trahat eum ad mortale. ſm san. Bo. in. 4. dis. 16. q. z. ar. z

8 ¶ Utrū requirat̄ singulariter de quolibet. R. ꝙ sic: de cognitis. s. cum de illis spāliter cogitat: ⁊ tenet̄ spāliter de quolibet cogitare vt peniteat si adsit opportunitas ꝓportionata fragilitati humane: alit̄ nō remittūt̄ ɔ̄ lege cōi. De incognitis vo si ignorātia est invincibilis vel excusabilis: nō tenet̄ nisi in gñali penitere. si vo est crassa vel inexcusabilis sic tenet̄ in spāli penitere: qꝛ tenet̄ dare operam vt ea cognoscat ⁊ peniteat: hec ex Rica. in. 4. di. 16. ar. 4. q. z.

9 ¶ Utrū possit agi pnia ɔ̄ vno peccato mortali sine alio. R. ꝙ nō: qꝛ aut de⁹ totū remittit aut nihil: ⁊ iō oportet peniteat de omnib⁹ tex. est in. §. itē. de pe. di. 3. ꝯcor. Ricar. in. 4 di. 15. ar. i. q. 6. Distinguo tm̄ sic: qꝛ aut loq̇mur de pnia ꝓ vt ꝑ eā remittit̄ culpa ⁊ recōciliat̄ hō deo: ⁊ sic cū radix satisfactōis sit vna s. charitas q̄ secū nō cōpatit̄ peccatū mortale. Ideo est veꝝ ꝙ nō pōt fieri nisi de oībus fiat. Aut loquimur de pnia ꝓut directe respicit satisfactionē tpalis pene debite ꝓ peccatꝭ iam dimissis quo ad culpā: ⁊ sic bñ potest fieri de vno peccato sine alio.

io ¶ Que sunt partes penitētie. R. tres: contritio: cōfessio: ⁊ satisfactio.

ij ¶ Quarta dicit̄ pnia. s. illa que a sacerdote ꝓ peccatis ꝯfessis imponit̄: de ista vide. s̄. cōfessio. 6. ⁊. j. satisfactio.

¶ Quinta pnia dr̄ illa de q̄ dr̄ ꝙ regularit̄ ꝓ quolibet pctō mortali debet imponi septēnis. 33. q. z. hoc ipsuz ⁊ quō deat itelligi. Pa. declarat in. c. accepisti. de spō. duoꝝ. ꝙ dz in isto tpe semel bis vel ter ieiunare i hebdomada ſm discretionē ⁊ iudiciū sacerdotis: ⁊ facit q̄ō no. in. d. c. hoc ipsū. Et sic intellige oīa iura q̄ pniam imponūt ꝑ numeꝝ dieꝝ seu annorū nō specificādo modū in. c. accusasti. de accu. videt̄ velle idē Pa. ꝙ cū ferie solēnes sint. z. 4. ⁊. 6. vt in. c. pe. ij. q. 3. ꝙ sacerdos debet imponere: vt his dieb⁹ singulis hebdomadis ieiunet: ⁊ sic satisfactū est: ⁊ hoc veꝝ nisi ex cā: aliud disposuerit sacerdos: vt in. c. de⁹ q̄. de pe. ⁊ re. ⁊ in. c. quē penitet. de pe. di. z. vñ cum hodie sint arbitrarie: dicit Ho. ꝙ debet sacerdos in penitētia imponēda attēdere q̇d expediat ad salutē peccatori: etiā solū imponēdo vnū pater nr̄: facit. c. alligāt. z6. q. 7. sequitur Pa. in. d. c. deus qui. vbi bonus tex. ⁊ de hoc vide cōfessio. 6. iz

¶ Utꝝ sacerdos possit dispēsare i pena debita eam dimittēdo. R. Pa. in. c. sicut dignū. de homi. ꝙ sic. vt est pulcher tex. de pe. dis. i. quē penitet. Et iō bonū est vt sacerdos in ipositione pnie dispenset cū ꝯfitēte circa residuū pene: si maior esset imponēda: vide ad hoc. s̄. indulgentia. §. 5. ij

¶ Utꝝ pnia facta in peccato mortali sit valida an sit iteranda. R. ꝙ fuit diuersa opinio Rica. in quol. i. q. io. tenet ꝙ satisfacit ꝑcepto cōfessoris: nec tenet̄ reiterare: ſ nō satisfacit pene debite in purgatorio. Alij distinguunt ꝙ pnie ex q̇b⁹ manet aliq̇s effectus post satisfactōis actū nō sunt iterāde: sicut est ieiuniū elemosyna: ⁊ hmōi. alij aūt que nō relinquūt aliquē effectū oportet iterare: vt sūt orōnes ⁊ hmōi. Sco. vo in. 4. di. 15. q. i. circa fi. q. dicit ꝙ qui vere semel penitet ⁊ recipit penitētiam cōdignā impositā sibi ab ecclīa claue nō errāte ꝗ̄tumcūq3 postea recidiuet: nō tenebitur ꝓ illis peccatis pro quib⁹ illam pniam recipit: nisi ad illā penitentiā sibi impositam ⁊ si illā implet in charitate nō tm̄ soluit penā ſ meret̄ gratiā. Si aūt impleat extra charitatē volūtarie: soluit penā sed nō meret̄ gratiā. Si vo illa pena ab eo exigat̄ extra charitatē pena quidē soluitur: lz ipse nō soluat: i.

Pria quidē est satisfactio simpliciter: q2 pla
12 cans ꝛ recōcilians. Secūda est satisfactio: q2
volūtaria redditio ꝫ nō simpliciter: quia nec
placās nec recōcilians. Tertia est satispassio
vltra quā non exigit' vlterior pena. Ex quo
ꝯcludit ꝙ nō est necesse talē penitentiam ite
rare: sed solū de peccato postea cōmisso po
nit exemplū de eo qui cōmisit crimē pro quo
precise meret' manus abscissionē. vnde si isti
inuito abscindatur manus satispatitur ꝛ sa
tisfit regi sufficienter: nec ꝫm iusticiā coget'
ad vlteriorē penā. Quis nō recipiat in grām
ꝛ amicitiā: sic multo magis vbi quis sibi eaꝫ
infligit. Vñ si talis ꝓpter nouū mortale po
stea cōmissū dānaret' anteq̄ totā pniam im
pleuisset nō puniretur eternaliter: ꝫ soluꝫ pe
na correspōdente illi penitētie que nō fuit hic
expleta ꝛ tēporaliter: quia ex quo per iusti
ciam punitiuā imposita est semel pena tpa
lis hic ꝓ peccato de quo vere penituit nunq̄
ei debetur nisi pena temporalis: ꝛ illa soluta
nulla debetur alia pro illis peccatis: sed tm̄ ꝓ
13 alijs. Pa. ꝟo in.c. quod quidē. de peniten. et
re. ꝛ Archi. de pe. di.3.§.vl. tenēt ꝙ non va
let sed est iterāda simpliciter. Sed ego teneo
cū Sco. cui⁹ opi. videtur aperte tenere glo.
singularis in.d.c. ꝙ quidā. vbi dicit ꝙ lꝫ nō
valeat talis quo ad vitā eternā: tamē valet
ei quia sentiet fructū eius: cum de alio crimi
ne penitentiā egerit: de penis. di.3.§.vl. vbi
14 etiam glo. tenet ꝙ nō tenet' talē penitentiam
reiterare: ꝛ hanc glo. cōiter sequunt' doc. ꝛ cū
eis transeunt. lꝫ Archi. dicat cōmuniter te
nere contrariū: ꝛ male.
¶ Utrū pnia in articulo mortis dilata va
15 leat. R. ꝫm oēs ꝙ sic p3 dicta Ezech.17. In
quacūq̄ hora ꝯuersus fuerit peccator ꝛc. sed
hora mortis cadit sub illo signo q̄cūq̄ ꝫ ꝛc.
sed aduerte ꝙ est valde piculosū vsq̄ ad illō
tēpus expectare. Et ꝓpterea dicit Aug. de
pe. di.7. in.c. nullus. quē sero penitet oportet
nō solū deū timere iudicē: ꝫ iustum diligere:
nō tm̄ penam timeat ꝫ anxiet' ꝓ glīa. debet
enim de crimine dolere ꝛ de oīci⁹ pdicta va
rietate: hec ille. Sꝫ cū hec cōiter nō adsint pe
nitēti in extremis: tū q2 principaliter vt plu
rimū ꝯuertunt' tales timore mortis ꝛ infer
ni. patet q2 nisi mors immineret nō ꝯuerterēt'
ꝛ idō deficit primū necessariū.s. ꝙ nō conuer
titur: quia diligit deū iustū. Itē nec cōuertit'
pncipaliter ꝓpter gl'iam: ꝫ ꝓpter penā euitādā
patet si penā nō timeret pseueraret in malis
vt pri⁹. Itē cōiter deficit tertiū: q2 cū sit q̄si
extra se ex infirmitate nō pōt dolere de singul'
peccatis sicut tenet' nec ꝯfiteri. Et ideo credo
verissimū dictuꝫ Hiero. in transitu: vix inq̄t
de centū milia hoīum: quoꝝ mala fuit vita: in
morte diuinā indulgentiā obtinebit vn⁹: hec
ille: de materia pnie: vide.s. cōfessio.6.

p **Ercussio** duplex est.s. tēpo
ralis q̄ fit malo ꝛ
inutili sermone cū.s. indiscretus pla
tus inutili sermone pcutit corda infirmoꝝ
ꝛ hec semp de se est mala ꝛ peccatuꝫ mortale:
nisi aliq̄ circūstantia excuset'. vt.45.di.c.vl.
Alia est pcussio corporalis que fit corporali
manu vel flagello vel simili verberādo: ꝛ hec
si fit ex malicia vel odio ē peccatū mortale: ni
si esset in modico ꝛ leui: patet hoc in.c.i.45.
di. iuncto.c. epꝫ. ibidē. ꝛ in.c.i. de cleri. pcus.
q2 si est clericus dꝫ deponi ꝙ nō fieret nisi eēt
mortale peccatū. Si ꝟo fiat ex charitate ꝛ cā
correctionis ꝛ moderata sic licita est ꝛ meri
toria in oībus potestatē habētib⁹ in subditos
suos.45.di. cū beatus. ita tm̄ ꝙ matrē pietas
patrē ꝟo disciplina subditis prelatū exhibeat
vt.45.di. disciplina.
¶ Utrū clerici possint verberari. R. ꝙ eps 1
neminē dꝫ ꝟberare ꝓprijs manib⁹.86.dis.
nō liceat. Alij ꝟo plati possunt clericos in
minoribus ordinib⁹ ꝓ leuib⁹ etiā culpis ver
berare.45.di.§. salomō. dūmodo fiat p euꝫ
ad quē ptinet: de sentē. ex.c. cū volūtate.§. vl
timo. In sacris ꝟo existentes verberari nō de
bēt: nisi in maiorib⁹ criminib⁹.35.dis.c. ante
oīa.ꝛ.d.c. cū beatus. alioquin essent excōica
ti: ar. a ꝯtrio sensu: in.d.c. cū volūtate.i.§. si q̄
vero. ꝛ de hoc.s. excōicatio.§. casu.i. ꝛ quō pos
sunt hoc p alios clericos facere: nō per laicos
ꝛ ibi ponunt' multi casus in quib⁹ potest per
cuti sine excōicatione.
¶ Utrū religiosi similiter possint verberari 2
R. ꝙ sic a suis prelatis: etiam pro leuib⁹ cul
pis.c. reprehensibilis. de appel. de accusa.c. q̄
liter ꝛ quādo. in fi. Similiter possunt per ali
os regulares vel clericos seculares: nō per lai
cos: nisi quando sunt incorrigibiles: vt.s. in
dicto casu primo.

p **Eregrinus** dicitur pro
prie qui cā de
uotionis alienas visitare vadit eccle
sias aut sanctoꝝ reliquias: vt no.in.c. romi

petas. 24. q. 3. Et tales sũt sub ꝓtectiõe ec-
clesie. de treu. ⁊ pa. c. innouam⁹. Et qui ta-
les reb⁹ suis spoliat debet excoicari: vt in. d.
c. si q̇s romipetas. ⁊ duob⁹. c. seq. Hodie vero
per ꝓcessũ curie sũt excõmunicati ipso facto
⁊ a papa solũ absoluũť qui romipetas spo-
liant. Item no. ꝙ accedẽtes ad sedẽ aposto-
licã interim cũ reb⁹ suis sub apłica ꝓtectione
cõsistũt. extra de peregrinis. c. vnico. Unde
istud ẽ vltimũ refugiũ illoꝝ q̇ grauãť ab ali-
q̃ delegato vt arripiãt iter ad sedẽ apłicã: q̃
suspẽdũt ei⁹ iurisditionẽ: vt in. d. c. vnico.

1 ¶ Quid. fiẽdũ de reb⁹ eoꝝ si moriunť in via. R. Hosti. ꝙ q̃cũq; aĩo retinẽdi accipit eas: vel aliq̃d eoꝝ mortaliter peccat: q̃ sũt resti-tuẽde heredib⁹ eoꝝ si possũt sciri: vel paupe-rib⁹ erogãde si ignorãť vel si forte nõ inue-niť q̇ eas deferat ad heredes: nec speratur in breui inueniri. Nec valet scḋm Hostien. ꝯsue-tudo vel statutũ in cõtrariũ.

2 ¶ Peregrinus clericus quis dicať. vide. s. Ordo. 3. §. 16.

3 ¶ Quõ dz admitti. R. ꝙ oportz hẽat lr̃as cõmẽdatitias seu testimõiales: vł pape vł sui epi: ⁊ sic põt admitti: si mõ sigillũ ꝓprij epi sit notũ: ar. de ṗbẽ. cũ secũdũ. ⁊ de cẽsi. sopite Si vero nõ sit notũ oportz sit sigillũ q̇nq; epo-rũ. de cle. pere. c. i. Et si nullũ prefatorũ esset notũ: tũc vbi põt preiudiciũ magnũ genera-ri nõ crediť etiã si centũ haberet. scḋm Inno. i c. tua. e. ti. Sed vbi nullũ preiudiciũ põt eue-nire: puta vult celebrare i secreto ex deuotio-ne: sic admittitur etiam si nullã faciat fidez scḋm Hosti. in. c. tue. eo. ti.

4 ¶ Quid si dicat se litteras amisisse. R. si ꝓ-bat per duos testes amissionẽ ⁊ tenorẽ earũ: ⁊ ꝙ sine vitio fuerũt admittiť. de ṗuile. c. cũ olim. in fi. no. Ber. in. c. i. eo. ti.

5 ¶ Utrũ recipiẽs ad ordines ꝑegrinũ sine li-centia sui prelati incurrat aliquã penã: dic vt. s. Irregularitas. §. 32.

p **ERICULŨ** vbi ẽ ibi ⁊ lucrum collocari dz. l. fi. § sed cũ in secũdã. C. de fur. ⁊. C. de cadu. tol. l. vnica. §. pro secũdo. ff. de regu. iur. l. scḋm naturã.

p **ERIURIŨ** scḋm Hosti. ⁊ Gof. diciť quadruplex Primo mõ falsa iuratio: ⁊ sic põt eẽ tripliciť. Primo q̃ falsitas ex ꝑte iurati: sic cũ q̇s iurat falsũ qḋ credit eẽ verũ: ⁊ si debi-ta diligẽtia ẽ adhibita nullũ ẽ pctm̃. 22. q. 2. hoies. Si vero ñ ẽ adhibita ois: ȝ tñ aliq̃ sic ẽ pctm̃ veniale. Si vero ꝓueniat ex ignorãtia crassa: vł supina iuris vł facti ẽ pctm̃ morta-le. scḋm Ray. alle. 22. q. 5. q̇ ꝑiurat. ꝯcor. Io. an. p⁹ Tanc. i. c. tua nos. de iureiur. ⁊ Car. i cle. i. de iureiur. Itẽ excusat a pctõ mortali i ꝑiurio ꝓbabilis error. scḋm Pa. in. c. tua nos. de iureiur. puta cũ q̇s credẽs hr̃e rõnabilem cãm appellãdi appellat: licz ṗus iurauerit nõ appellare. ar. c. sacro. de sen. exc. ⁊. c. q̇ntaual-lis. de iureiur. Scḋo falsa iuratio ẽ ex ꝑte iu-rãtis tm̃: vt cũ q̇s iurat verũ credẽs eẽ falsũ qḋ iurat. Tertio ex ꝑte vtriusq;. s. cũ quis iu-rat falsũ sciẽs eẽ falsũ. Et istis duob⁹ modis si fiat iocose ẽ pctm̃ veniale. scḋm Gof. 22. q. 2. ꝙ ait. ⁊. c. vlti. scḋm vero theologos ẽ pctm̃ mortale ꝓpter irreuerẽtiã dei. Posset tñ di-ci ꝙ mẽdaciũ iocosũ: nõ sit ꝓprie mendaciũ: vt i. d. c. ꝙ ait. Ideo posset teneri opi. Gof. ꝙ nõ peccat mortaliť: q̃ nõ ꝓprie periurat. Sz opi. theologoꝝ ẽ tutior multo magis pec-cat si fiat seriose. 22. q. 2. hoies. Qḋ tñ sic limitat scũs Bo. ⁊ Ri. i. 3. di. 9. si deliberat de dicto confirmando ⁊ iuramento: per qḋ est confirmandum. Secus esset si delibera-ret de dicto sed non de iuramento: q̃ sic nõ peccat mortaliter: lz sit veniale graue. Siliť est peccatũ veniale qñ de neutro deliberat: ȝ totũ ꝓfert ex surreptione: nisi q̇s deliberare posset: ⁊ tamẽ cõtẽneret: q̃ sic mortaliť pec-caret etiã ex surreptione ꝓpter contẽtũ. Da-tur etiã alia limitatio. scḋm Pe. aureo. ea. di. Si iuramẽtũ fit ꝑ ea ꝑ q̃ hoies ꝯsueuerũt iu-rare: qñ volũt veritatẽ infallibilẽ assumere in testimoniũ dicti sui vltimatũ. Sec⁹ eẽt si assumẽť signũ qḋ nõ ẽ ad tale testimoniũ i-stitutũ: ⁊ sine aĩo iurãdi intellige qñ ꝑiurat ꝑ deũ sicut coiť iurať: q̃ sic nõ esset peccatũ mortale scḋm eũ: qḋ no. q̃ facit ꝓ istis mulie-rib⁹ que iurãt ꝑ meã fidẽ: in veritate ꝑ istuz ignẽ. ⁊ h⁹ mõi: vt nõ peccẽt mortaliter cũ ꝑ-iurãt: q̃ nec iurare intẽdũt: nec quib⁹ iurať accipiunt ꝓ iuramẽto.

¶ Secũdo mõ diciť periuriũ iuramẽti trãs-gressio: ⁊ si iuratio fuit sup re mala vt nõ ire ad ecclesiã: ⁊ similia: sic peccauit mortaliter iurando. ⁊ tenetur de precepto facere oppo-sitũ. 22. q. 4. c. i. 2. 3. ⁊. 4. Qḋ limito de re

mala de peccato mortali. secus de veniali ď q̃
dic: vt. s. iuramẽtũ. 5. §. 2. Si vero fuit super
re superrogatiõis: sic similiter peccauit mor
taliter iurãdo: ꝫ nõ tenet̃ facere oppositũ: q2
nõ tenet̃ intrare religionẽ q̇ iurauit nõ intra
re nõ tñ tenet̃ iuramẽtũ seruare. ꝫ aureo. si
aũt iuramentũ ꝓmissoriũ erat licitũ ⁊ obli
gatoriũ: sic peccat mortaliter piurando. s. nõ
ſuãdo qȯ iuramẽto ꝓmisit. Fallit hoc i. 27
casibus in quibus non obligat: de quibus vi
de. s. iuramentum. 5.

¶ Tertio mõ dr̃ piuriũ indiscreta iuratio. s
cũ q̇s iurat sine iudicio discretiõis ɔsideran
do qȯ iuret: ⁊ vtrũ sit verũ vel seruabile: ⁊ sic
ꝫm Hos. est peccatũ veniale. 25. di. §. crimi
nis. in fi. Ber vero in. c. tua. de iureiu. dicit ꝙ
si fiat cũ deliberatiõe sic est peccatũ mortale
de iureiu. sicut ex l̃ris. Si vero iocose ⁊ incau
te: sic est peccatũ veniale. 25. di. §. alȝ ea de
mũ. ⁊ cum Ber. ɔcor. san. Bona. Ricar. et
theologi in. 3. di. 39.

¶ Quarto mõ dr̃ piuriũ affirmatio dubita
tionis: vt cũ q̇s illud de q̃ dubitat asserit cuȝ
certitudine efficaci iuramẽto ɔfirmata: ⁊ sic
peccat mortaliter ꝫm Aureo. Secus si asse
reret illud humano mõ sicut põt sciri in tali
b⁹: sicut rñdet ordinãdis ꝙ̃tũ pmittit huma
na fragilitas: q2 ñ eẽt mortale ꝫ ȝeũdẽ aure.

¶ Quid de illo q̇ iurat p verbũ credo: cũ tñ i
veritate nõ sic credat. R. ꝙ quo ad deũ piu
rus est ⁊ peccat mortaliter: ꝫ quo ad forũ ɔtẽ
tiosũ nõ: etiã si probaret̃ postea ɔtrariũ ei⁹
qȯ iurauit: vt no. Pa. in. c. ex litteris. de iu
reiu. ⁊ facit. c. cũ impositionib⁹. de iureiu. li.
6. Rõ q2 nemo põt dare testimoniũ de ɔsciẽ
tia alteri⁹: nisi ipse cui⁹ est ⁊ deus.

¶ Utrũ credens ꝯuenire iuramẽto: q̇ tñ nõ
facit exẽplũ nõ credebã satisfactuȝ creditori
cui iurauerã: cum tamẽ foret satisfactũ pec
cet mortaliter. R. ꝙ sic ꝫm no. per Pa. in. c.
quanto. de iureiu.

¶ Utrũ oĩs piurus sit infamis. R. Pa. in. c
testimoniũ. de testi. ꝫm leges distinguit. aut
quis iurauit de p̃terito vel de p̃senti: ⁊ sic nõ
efficit̃ infamis ipso iure: lȝ falsũ iurauerit p
l. i. 2. ⁊ vlti. ff. de criẽ stellio. ⁊ sic intellige. c.
cuȝ dilect⁹. in fi. de or. cog. Si tñ ɔdẽnaret̃
efficeret̃ infamis: nõ tñ ratione iuramẽti ꝙ̃
falsitatis. Si vero iurauit de futuro ⁊ nõ ſua
uit: tũc si iurauit sibi vel deo nõ efficitur infa
mis. secus si iurauit ei cũ quo ꝯxit ɔtraueniẽ
do iuramẽto vel pactioni: q2 sic efficit̃ infa
mis: ⁊ sic intellige. l. si q̇s maior. C. de trãsa.
⁊ h̃ voluit in effectu glo. ⁊ Bar. in. l. luci⁹. ff
de his q̇ no. infa. Sentit Jo. de ligna. in. d.
c. testimoniũ. ⁊ Archi. in. c. auctẽ. 15. q. 6.
⁊ in. c. paruuli. 22. q. 5. ⁊ placet etiã de iure
canonico cum nõ reperiam contrarium.

¶ Utrũ ius vel met⁹ excuset a peccato mor 7
tali piurũ. R. ꝙ in iuramẽto assertorio cõi
ter tenet̃ ꝙ nõ. c. sacris qȯ me. cã. q2 nullus
põt absolute cogi ad iuramẽtũ falsũ: ꝫ in iu
ramẽto ꝓmissorio fuit diuersitas Tho. 22.
q. 3. ar. i. ⁊ Ricard⁹ vbi. s. ar. 2. q. 3. ⁊ multi
alij tenẽt ꝙ peccat mortalit̃ si nõ seruat. Ad
c. verũ. de iureiu. R. ꝙ loquit̃ in iudicio fori
Pe. Aure. vbi. s. tenet ꝙ peccat venialit̃. et
hoc sequit̃ Jo. an. ⁊ multi alij ⁊ placet. ⁊ vide
s. iuramẽtũ. 5. §. 9. cũ duob⁹ sequentibus.

¶ Quod est graui⁹ piuriũ vel homicidiuȝ. 8
R. q̇dã dicũt ꝙ piuriũ ẽ graui⁹ peccatũ: q2
est ꝯ rõnis ordinẽ directe ⁊ imediate respiciẽ
tem deũ ⁊ homicidiũ ꝯ ordinẽ respicientẽ pro
ximũ. Alij ꝯ vt Ricar. vbi. s. q. 4. ar. i. ꝙ nõ
sit graui⁹ Rõ q2 homicidiũ directe ɔtrariat̃
actui ⁊ virtuti digniori. s. charitati respectu
actus secũdarij. s. diliges ꝓximũ. Periuriũ
aũt directe est ꝯ actũ virtutꝫ latrie: ꝫ chari
tas ẽ nobilior ꝙ̃ latria q2 nobili⁹ est ꝓximuȝ
diligere ꝙ̃ verũ ex cã legitima iurare: ꝫ est gra
uius homicidiũ ꝙ̃ piuriũ: ⁊ magꝫ placet ⁊ p̃
mã rõnem dico negandã simplicit̃: q2 sic seq̃
ret̃ ꝙ laborãs in festo graui⁹ peccaret ꝙ̃ ho
micida qȯ nõ est verũ. Verũ est ꝙ piuriuȝ est
grauissimũ post homicidiũ. iȯ imponit̃ pnia
ꝙ ieiunet. 40. dies in pane ⁊ aq̃: ⁊. 7. sequen
tes ãnos peniteat: ⁊ nunꝙ̃ sit sine pnia. 6. q.
i. quicũqꝫ. ⁊. 22. q. 5. si q̇s se piurauerit.

¶ Utrũ sit graui⁹ piuriũ adulterio. R. Ri. 9
vbi. s. ar. 2. ꝙ sic. Rõ q2 peccatũ dr̃ graui⁹
ꝙ corrũpit ordinẽ digniorẽ. Certũ est autẽ
ꝙ ille ordo ẽ dignior q̇ dȝ eẽ hoĩs ad deũ im
mediate ⁊ directe ꝙ̃ ille q̇ dȝ eẽ ad deũ ⁊ ad ꝓ
ximũ mediãte ꝓximo. Prim⁹ aũt ordo cor
rũpit̃ p piuriũ. Secũd⁹ p adulteriũ. nec p
fecti⁹ corrũpit̃. secũdus p adulteriũ ꝙ̃ pm⁹ p
piuriũ. Adulteriũ nõ est ꝓpinqui⁹ maxime
iniurie q̃ possit eẽ ꝯ deũ: imo ecõuerso: piuri
um est ꝓpinqui⁹ blasfemie: que est ꝯ deum ex
odio eius ꝙ̃ adulteriũ homicidio.

io ¶ Utrũ peccet etiã ꝑsona ꝓuata q̃ exigit iuramentũ de eo qđ nescit: sed dubitat de veritate. R. ꝭm Aug. quia hoc ex humana infirmitate ꝓcedit ꝙ nõ peccat. Sed si scit veritatẽ ⁊ cogit iurare quẽ scit falsũ iuraturꝫ peccat mortaliter. zz. q. z. qui exigit. qđ intellige. vt. s. iuramentũ. 3. §. ij.

ij ¶ Utrũ cleric⁹ nulla necessitate coactus veniẽs ꝯ ꝓpriã ꝓmissionẽ vallatã fidei interpositione sit ꝓuandus suo bñficio. R. tenẽt Jo. Ber. ⁊ Ho. in. c. querelã. ne ꝓlati vices suas Pa. in. c. querelã. de iureiu. ꝙ debet ꝓuari: qꝛ sic est ꝑiurus q̇ fide interposita ꝓmissum frangit sicut qui periurat: ⁊ cuꝫ periurus sit priuãdus bñficio ⁊ deponẽdus ab ordine: vt ꝓbat̃ in. c. cũ nõ ab hoie. de iudi. sic ⁊ frangẽs promissũ fidei interpositiõe vallatũ. Arch. in. c. iuramẽti. zz. q 5. tenet ꝙ nõ: qꝛ non est ita graue peccatũ ꝯuenire ꝓmissioni tali sic iuramẽto: ⁊ cũ Archi. est do. Anto. ⁊ magis placet: cũ nõ inueniat̃ talis pena expressa sic ꝯ ꝑiuros. Et q̃ dr̃ia sit inter fidei interpositionẽ ⁊ iuramentũ. vide iuramẽtũ. i. §. 6.

iz ¶ Utrũ collatio facta de bñficio eccl'astico ꝑiuro sit nulla ipso iure. R. Pa. i. d. c. q̃relã de iureiu. ꝙ sic. de reg. iu. infamibus. li. 6.

iz ¶ An aũt ꝑiurus cuꝫ sit infamis ꝑdat ipso iure bñficiũ: vide. s. infamia. §. 9.

p Ermissio quot modis accipit̃: vide. j. vsura. z. §. 14.

p Ermutatio est vni⁹ rei certe ꝓ altera re certa vicaria ꝓstatio. C. de rerꝫ ꝑmu. l. i. in glo. Et no. ꝙ ꝑmutatio nõ inuenit̃ nisi in gñe: ⁊ sic adaptat̃ ꝯctib⁹ noĩatis et innoĩatis: ꝭꝫ ꝙ no. i. R. eo. ti. ff. ⁊. C. vñ qñ dat̃ vna spẽs pro altera: sic est ꝯctus innoĩatus: ⁊ nõ ꝑmutatio in specie: pro hoc tex. in. l. naturalis. §. i. ff. de ꝓscri. ṽbis. Glo. tamẽ ⁊ Bal. in. l. i. C. eo. dicũt ꝙ ĩmo inuenit̃ ꝑmutatio in specie. s. quando dat̃ spẽs certa ꝓ specie alia certa: puta iste liber valẽs centũ ꝓ illa possessione eiusdẽ ꝓcij. Sꝫ qñ dat̃ gen⁹ ꝓ genere vel ꝓ specie: vel spẽs ꝓ genere: tũc est ꝯct⁹ inoĩatus: nõ ꝑmutatio in specie: ⁊ sic intelligũt. d. l. nãlis. ⁊ est verius q̃ꝫ primũ.

j ¶ Quõ ꝯtrahit̃ ꝑmutatio. R. rex interuẽtu: nõ ex solo pacto qꝛ ex sola ꝯuẽtiõe ꝑmutationis nulla re hincinde secuta neutri competit aliqua actio. C. eo. l. ex placito: quia ẽ nudum pactum: vt no. glo. in. d. l. i.

¶ Utrũ statutũ loquẽs de emptiõe hẽat locũ in ꝑmutatiõe: R. ꝙ in statutis iuris cõis appellatiõe vẽditionis venit ꝑmutatio: ꝭm Nicho. đ neapo. in. l. i. §. si q̇s in fraudeꝫ. ff. si q̇d in frau. patro. ⁊ Guil. de cuneo. in. l. de q̇bus. ff. de le. dicit: oĩa q̃ de iure cõi loquunt̃ in vẽditiõe hñt locũ in ꝑmutatiõe. facit. c. i. de his q̃ fi. a ꝓla. in ṽbo vẽdere vel ꝑmutare. In statutꝭ ṽo municipalib⁹: tũc si est odiosũ nõ habet locũ. Si ṽo est fauorabile: sic habebit locũ ⁊ sic ꝯcor. iura q̃ vident̃ diuersa: ⁊ doc.

¶ Utrũ ꝑmutatio bñficiorꝫ possit fieri sine auc̃te supioris. R. ꝙ nõ. d. c. q̃sitũ. de excess. ꝓla. c. sicut vnire. de cẽsi. ꝓhibem⁹. de ꝓbẽ. maiorib⁹. ⁊ q̇ ꝓpria temeritate hãc ꝑmutationẽ fecerint ꝓuãdi sũt. eo. ti. cũ olim. Fallit ħ qñ agit̃ solũ de ꝓprietate: puta cũ duo ep̃i litigãt sup aliq̃ eccl'ia: quã vn⁹ dicit debere esse sibi subiectã alter possidẽs negat: sic poterit fieri ꝑmutatio ꝙ vn⁹ hẽat vnã eccl'aꝫ sibi subiectã: alter alterã. Secus si ageret̃ vt talis in tali beneficio reciperet̃ vel ĩtitularet̃ quia nõ potest sine auctoritate superioris.

¶ Utrũ cl'ici possint inire tractatũ đ ꝑmutatiõe ꝓbendarꝫ: vel dignitatũ: ⁊ aliorꝫ eccl'iasticorũ bñficiorꝫ. R. ꝙ ꝯuẽtionẽ int̃ se facẽ nõ pñt: vt in. d. c. quesitũ. Tractatũ autẽ inire pñt: dũmodo ꝓmissionẽ vel pactionẽ nõ faciãt: ⁊ de ħ hẽs tex. cũ glo. in cle. i. in ṽbo volẽtibus. eo. ti. ⁊ tenet Jo. an. in addi. ad Spe. i R. eo. ⁊ in. c. i. eo. ti. li. 6. ⁊ Pa. in. d. c. q̃sitũ. Rõ qꝛ tractatus nõ includit deliberatũ ꝯsensum. c. fi. de his q̃ fi. a ma. par. ca. ⁊ iõ pñt tractare sꝫ nõ ꝯcludere ħ supponere se dispositiõi supioris ad quẽ ꝑtinet talis collatio. Inno. tñ in. d. c. q̃sitũ tenet ꝙ ꝓbẽde eiusdem eccl'e ⁊ eiusdẽ q̃litatꝭ pñt etiã ꝑmutare sine auc̃te superioris. lꝫ ꝯ̃riũ teneãt Host. ⁊ Jo. de lig. in c. fi. e. ti. qđ ẽ tuti⁹. lꝫ Inno. opi. possit teneri post factũ ꝭm Jo. de imo. multi tñ doc. tenẽt ꝙ nec etiã tractatũ ĩ ꝑmutatiõe bñficiorꝫ pñt hr̃e: ħ mihi nõ placet: tũ qꝛ ep̃s aut ali⁹ ꝓlatus ad quẽ spectat nõ põt dictã ꝑmutationẽ facere sine cis quorũ sunt ꝭm do. Anto. in. c. i. eo. nisi ex necessitate vel ex cã: ꝭm glo. in. c. i de re. ec. nõ ali. q̃ tñ nõ ꝭꝫ assertionẽ ep̃i credetur ꝭm Gui. in. cle. i. de elec. ħ oportet ꝓbet̃: ⁊ sic patet ꝙ oportet eos pri⁹ tractare: aliter

essent bestie. tū etiā q2 nisi prius tractarent
nunq̄ cuenirent añ p̄latū ꝓ pmutatōe fiēda
¶ Utꝝ auc̄tas ptineat ad ep̄m de pmutatōe
suoꝝ inferioꝝ. R. ꝙ nō: nisi ad ipsū ptineat
collatio vel institutio illoꝝ bñficioꝝ: sꝫ pt:net
ad eū ad quē collatio vel istitutio ptinet. ar.
c. ad h. §. fi. de offi. arch. ⁊ in. c. sup eo. in fi. de
offi. del. Si vō ad vnum ptinet electio. puta
ad canonicos ⁊ ad aliū ꝯfirmatio necessario
requirit ꝯsensus eoꝝ q̄ hñt eligere: fm Joā.
an. ar. d. c. ad h. Si aūt ep̄s pmutet cū capi-
tulo reqrit auc̄tas archiep̄i. c. i. de re. ec. non
alie. cū vō pmutare vult cū alijs sufficit con
sensus capli sui. fm Host. qñ vō ptinet ad su-
piorē ⁊ caplm collatio: sic reqrit ꝯsensus vtri
usq̄: nec pōt caplm p se nisi quādo sedes va-
cat. d maio. ⁊ obe. c. his q̄. ⁊. c. cū oliꝫ. ⁊. c. vni
co. de maio. ⁊ obe. li. 6.
¶ Utrū possit dari pecunia ꝓ recōpēsatiōe
maioris bñficij cōmutati sine simonia. R.
Pa. in. c. ad q̄ōnes. eo. ti. ꝙ sic. si pecunia det
in recōpēsatiōe ꝓuentuū tpaliū nō spūaliuꝫ
q2 si occasione spūaliū iuriū de qb⁹ plus hꝫ
vna eccl'ia q̄ȝ alia pecūia tribuat simonia erit
puta q2 hꝫ maiores auc̄tes in administratōe
spūaliū ⁊ hmōi. Et iō ꝯclude ꝙ tria reqrūt
vt licita sit pmutatio bñficioꝝ eccl'iasticorū.
Primo ꝙ nō paciscant: sꝫ solū hēant tracta
tū partes. Secūdo ꝙ nō fiat sine auc̄te supe
rioris pmutatio. Tertio ꝙ aliqd tpale non
det ꝓ recompensatiōe spūalis: puta maioris
auc̄tatis vl' administratōis spūalis: ⁊ hmōi
exñtis in alio bñficio in q̄ fit permutatio.
¶ Utꝝ bñtes expectatiuas pape possint p-
mutare. R. Pa. in. c. cū olim. eo. ti. ꝙ nō: q2
sunt grē psonales: ⁊ nō excedūt psonā cui cō
cedunt. c. si cui. de p̄ben. li. 6.
¶ Utrū tales bñtes expectatiuas ad p̄ma
vacātia possint ipedire pmutationeꝫ. R. ꝙ
nō. c. lꝫ. eo. li. 6. imo si talia bñficia cōferant
alijs q̄ȝ ipsis pmutare volētib⁹ nō valet ipso
iure cle. vnica. eo. ti.
¶ Utꝝ mācipia eccl'ie possint pmutari cum
mācipijs p̄uatoꝝ R. ꝙ ñ nisi ad h vt liba fiāt
c. mācipiā. eo. q̄ō est veꝝ fꝫ Ho. nisi vbi ex-
pediret eccl'ie cū donari possint q̄ō est forti⁹.
12. q. 2. eccl'a. ⁊ qñ fit pmutatio: oportet dē-
tur duo alij. ea. q. c. ep̄s q̄ mancipia.
¶ Utꝝ fui fugitiui pmutari possint. R. fꝫ
Inno. in. c. mācipia ꝙ sic: ⁊ distrahi. c. iniu-
stū. eo. ti. q̄ō veꝝ est patefacto vitio ēptori fꝫ
Ber. ⁊ postq̄ȝ redierūt: h i fuga dū sūt vēdi
vl' pmutari ñ pñt. C. ad. l. faui. d pla. l. i fuga
¶ Utrū pmutatōes q̄ fiūt a mercatorib⁹ de ij
lana ad pānū ⁊ hmōi liceāt. R. ꝙ sic: dūmō
fraus ⁊ dol⁹ nō inueniat: ⁊ ea q̄ dicta sūt in
c. ēptio. §. 7. Itē ꝙ nō fiat ad dānū tertij: sic
fit qñ dat pānos textorib⁹ ꝓ mercede laboꝝ:
si inde grauet laborator illicitū est: ⁊ restitue
teneret nisi a p̄ncipio sic ꝯuenissent vel sic eēt
ꝯsuetudo dandi tm̄ de pāno.

p **Erplexitas** ē dubiū: d q̄ dicvt. s. du-
bium.

p **Ertinax** fm Isido. li. ethi-
mologiaꝝ dī q̄ est i
prudent tenēs q̄si oīo tenax: q2 i suo
ꝓposito q̄si ad victoriā pseuerat plusq̄ȝ opor
tet: ne videat min⁹ sapiēs q̄ȝ alij: ⁊ opponit
pseuerātie fꝫ Tuliū i Rethorica sua: q2 pse-
uerās q̄ȝtū oportet: stat ptiax plusq̄ȝ oportet
mollis vō minusq̄ȝ oportet: vñ si q̄s firmat se
i sua snia ꝙ etiā si eccl'ia determinaret ꝯriū vl' i
eo q̄ō ptinet ad fidē vl' bonos mores tenet op
positū ei⁹ q̄ō dī a doctoribus mortaliter pec-
cat: ⁊ sapit heresiꝫ. di. 8. q̄ ꝯtenta. al's nisi per
accidens ratione scandali pertinacia nō ē pec
catum mortale.

p **Erseuerātia** fm Tuliū
in rethori-
ca sua est in rōne bñ ꝯsiderata stabil'
⁊ perpetua māsio: sine ipsa nihil valet veloci
ter currere. de pe. di. 3. in cassū. ⁊ ꝓpterea lau
datur. 7. q. i. suggestum.

p **Ersona** miserabil' q̄ dicat vi
de. s. miserabilis.

p **Ersonatus** vide. s. digni
tas in p̄n.

p **Ietas** accipit aliquādo ꝓ cul
tu diuio. Unde pietas
ideꝫ est ꝙ religio latine: grece auteꝫ
latria seu theosebia. vnde ꝓprie pietas ē theo
sebia. i. cultus dei interior: qui ꝓprie pertinet
ad seruitutes theologicas. Religio vō est la-
tria que pertinet ad seruitutē diuinam exte-
riorem. istud elicitur ab Augu. io. de ciuita
te dei. c. 4. Aliquando vō accipitur pro mi-
sericordia: mansuetudine: ⁊ clementia: de q̄
vide. s. misericordia. ⁊ sic dicit quandā rele-
uationē indigentie pximi ⁊ cōpassionē in ei⁹

calamitate: ꝛ sic accipit prima tbi. 4. pietas
ad oia valet. Sup q̄ Ambr. pietatē sequēs
inq̄t: si lubricū carnis patiat vapulabit: sed
nō pibit: q2 p h ꝙ aliq̄s pietatꝫ opib⁹ vacans
in peccato mortali se disponit ad grām vt nō
facile pmittat in pditionē ire: ꝛ de ista dicit
zz. q. z. si q̄libet. 4i. di. §. i.

p **Ignus** dicit a pugno. vñ ꝓ
prie dr̄ pign⁹ res mo
bilis tradita de pugno seu manu ad
pugnū seu manū. ff. de verb. sig. l. plebs. §. pi
gn⁹. Et differt ab hypotheca in noie ꝛ re: q2
hypotheca est obligatio rei imobilis: insti. d
actio. ꝛ ob. §. inter pign⁹. Vñ pign⁹. dr̄ cum
transit in creditorē: hypotheca vo cū nō trā
sit. Sed q̄ntū ad actionē nō differūt inter se:
q2 ꝓ vtraqꝫ pignoraticia dat debitori: hypo
thecaria creditori. d. §. iter pign⁹. Vñ dicit
hypotheca ab hypos qd est sub ꝛ thesis qd est
positio q̄si res supposita obligationi. Differt
etiā sm grāmaticos pign⁹ pignoris: ꝛ pign⁹
pigneris: vñ gracism⁹: Pignora natoꝝ dicū
tur pignera reꝝ: lz h nō seruet.

¶ Que res pñt pignori obligari. R. ꝙ que
cūqꝫ vēdi pñt: ꝛ q vēdi nō pñt: nō pñt pignori
dari. ff. q̄ res pig. da. po. l. i. §. eā rē. Quedā
tñ vēdi pñt q̄ nō pñt pignori dari: vt sūt alie
na q̄ vēdi pñt. ff. de ꝯtrē. emp. l. rē alienā. sed
pignori nō pñt dari nisi nr̄a. C. q̄ res pig. da
ri po. l. q̇ filios. Intellige ꝙ res aliena pōt vē
di si est imobilis: q2 si mobilis est si ꝯctat in
uito dño eā: furtū cōmittit vēdēs: nec valet
venditio si venditor ꝛ emptor sciūt: nec em
ptio ꝯhit. l. si in ēptiōe. ff. d ꝯtrē. ēp. Rō diuer
sitatis ponit in glo. d. l. rē alienā. ꝛ ibi vide.
Itē gñalis obligatio bonoꝝ eccl'ie pōt fieri ꝓ
obseruatiōe ꝯctus a clicis: h nō spālis sine so
lēnitate. de q̄. s. alienatio. ita no. Pa. i. c. nul
lus p̄lbr. de pigno. Itē pñt pignori dari res
pñtes ꝛ future: vt fruct⁹ pēdentes: part⁹ an
cillaꝝ: fetus pecoꝝ: ꝛ ea q̄ nascunt. ff. de pig.
l. ꝛ q̄ nondū. ꝛ q̇ res suas obligat de p̄sentib⁹
ꝛ futuris intelligit q̄uis nō exp̄mat. l. vl. C
que res pig. da po. Sed tñ videt exceptū oē
illud qd obligaturus spāliter nō erat: vt ve
stes: suppellectilia: ꝛ mācipia que i vsu habe
bat ꝛ similia. l. i. C. q̄ res pig. ob. po. ꝛ. l. obli
gatiōe. ꝛ. l. deniqꝫ. ff. de pig. Si vo q̇s dicat
mobilia ꝛ imobilia ꝛ se mouētia nō veniunt
actōes nec noia debitoꝝ. C. de pac. pig. l. i. itē
pignorari pñt res corporales ꝛ incorporales
ꝛ noia debitoꝝ. ff. de pig. l. cū ꝯuenit. Itē ẜui
tutes p̄sonales: vt vsus ꝛ vsufruct⁹. ff. e. l. si
is. §. vsūfructū. Itē seruitutes p̄diales ꝛ ru
stice: vt q̄ndiu pecunia nō soluet: non liceat
ipsis vti: vt si infra certū tēpus nō fuerit so
luta liceat vēdere. l. h an vie. ff. eo. Itē como
ditas seruitutū p̄dioꝝ vrbanoꝝ: sicut in rusti
cis hoc ꝯtinget: vt. s. liceat creditori ire ꝛ age
re. d. l. h an vie. iura aūt nō vt. d. l. si is. §. vl.

¶ Que res ꝓhibet pignori obligari. R. ꝙ
hoies liberi etiā ꝓ debito. c. z. eo. de q̄ dic vt
s. obses. Itē nec eccl'ie. in auc̄. de alie. ꝛ ēphi.
§. z. qm̄. Itē monumēta. l. 3. C. q̄ res pig. ob.
po. Itē sacra vasa: vestimēta: libri: vl' alia or
nameta eccl'astica. l. sancim⁹. C. d sacrosā. ec.
l. i. ff. q̄ res. pig. ob. po. ꝛ. c. i. eo. nisi necessita
te: vt ē redēptio captiuoꝝ ꝛ ꝓ paup̄ib⁹ alen
dis ꝛ hmōi: vt no. in. d. c. i. ꝛ. iz. q. z. auruz.

¶ Quot modis ꝯtrahit pign⁹. R. ꝙ duo
bus modis. s. tacite ꝛ exp̄sse. Tacite ꝯtrahi
tur ꝛ sūt obligata oia bona vndeciz p̄sonaꝝ.
Primo administratoris bonoꝝ ipsi eccl'e: ar.
iz. q. z. illud tenet glo. ꝛ Pa. in. c. ex l'ris. de
pigno. Scdo viri respectu dotꝫ vxori sue: vi
de. s. dos. §. ij. ꝛ etiam pro parafernalibus ꝛ
donāt ꝓpter nuptias: vt. s. dos. § i z. ꝛ para
ferna. §. z. Tertio illi⁹ q̄ dotē ꝓmisit. de istis
duob⁹ habet. C. de rei vx. act. l. vnica. ꝛ. d. c.
ex litteris. Quarto contrahētis cū fisco ipsi
fisco. C. in quib⁹ causis pig. ta. cōtra. l. i. ꝛ. z.
Quinto tutoris pupillo ꝛ curatoris minori.
C. in q̇b⁹ causis pi. ta. ꝯtra. l. si mater. ꝛ. l. fi.
C. de legi. tute. Sexto conductoris oia bona
inuecta seu illata in rustico predio dño scien
te ꝓ pensione debita. In vrbano vo nō distin
guitur: an sciat vel ignoret quia tacite obli
gant. ff. de pigno. l. si horreū. ꝛ. l. hoc iure. et
C. in quib⁹. ca. pi. ta. cōtra. l. sancim⁹. Septi
mo patris tacite obligant filijs pro bonis ad
uenticijs ꝛ precijs eorum. C. de bonis q̄ li. l.
cum oportet. Octauo matris cōuolantis ad
secundas nuptias filijs prioris matrimonij
pro restitutione eoꝝ que a primo viro lucra
ta fuit. C. de secundis nuptꝫ. l. hac edictali. §.
penul. ꝛ. C. in quibus ca. pigno. ta. ꝯ. l. si ma
ter. Nono defuncti ꝓ legatis: ꝛ fideicōmissis
C. cōmunia de le. l. i. Decimo primipilari fi
sco. C. quibus modis pig. ta. contra. l. satis.
Vndecio bona ꝯductoris vectigaliuz fisco. l.

ſemp.§.conductores.ff.ꝺe lu.īmunita. Duo
decimo ꝯtrahitur hypotheca in naui ei qui
ꝺedit ad eaꝫ reficiendā ꝺel armandā.l.inter
dum.ff.qui poti.in pigno.habeant. Secus
ſi ꝺediſſet ad emendū eā q2 nō haberet hypo
thecā i ea. Idē ꝺic ꝺe eo q̇ mutuauit ad mili
tiam emendā ꝙ habet in ea tacitaꝫ hypothe
cam ſm Hoſt.in ſū.

¶ Que pacta ꝓhibent in pignore. R. ꝙ cē
pactū turpe: impoſſibile illicitū. Itē pactuꝫ
legis cōmiſſorie qḋ eſt pactū quo debitor ob
ligat ſe inſolutū dare pignꝰ.ff.de ſolu.l.ca
lopodius. Itē qn̄ ꝯuenit ne pignꝰ redimat i
perpetuū: vel an̄ diem ſibi prefixā.ar.c.p̄ca
rium.de preca. Itē qn̄ fit pactū ne liceat cre
ditori pignꝰ ꝺēdere poſt interpellationē debi
toris.l.ſi creditor.§.vl.ff.ꝺe diſtra.pigno.et
de iſtis dicit in.c.ſignificante.eo.ti.

¶ Quid ſi fiat pactū vt die prefixa non ſol
uente ꝺebitore creditor ex tūc rem habeat in
feudū. R. ꝙ nō valet quia fieret fraus legi
vt in cōſti.Fede.ꝺe feuda.l.cōmiſſo.c.i.⁊ de
his pactis: vide.ꝭ.pactū.§.17.cū ſequētibꝰ

¶ Utrū pactū ꝙ amiſſio pignoris q̄cunqꝫ
caſu liberet ꝺebitorē valeat. R. ꝙ ſic.C.de
pigno.ac.l.que fortuitis.

¶ Quid poteſt facere creditor ḋ pignore: an
poſſit ꝺendere. R. ꝙ aut ꝯuenit expreſſe vt
poſſet ꝺēdere: ⁊ ſic ꝺebet p̄mo ꝺenūciare ꝺebi
tori: ⁊ poſtea ſm formā ꝯuentā poterit ꝺēde
re aliter nō. Aut ꝯuenit ꝙ nō ꝺenderet: et
tunc debet ter ꝺebitori ꝺenūciare vt ſoluat: ⁊
inter vnā ꝺenūciationē ⁊ aliā debet eſſe tri
duū.ff.ꝺe pig.ac.l.ſi cōuenit de diſtrahen. in
glo. ꝙ ſi nō ſoluerit poterit vendere: al's ꝺen
dendo ſine trina monitiōe teneret furti. Si
ꝟo nulla fuit facta mētio de vēdendo ꝺel nō
vendēdo: tūc ꝺebet ſemel nūciare vt ſoluat ⁊
poſtea elapſo biēnio ꝺēdere poterit. hec ꝓbā
tur in.d.l.ſi cōuenit ꝺe diſtrahen.

¶ Sed quid ſi creditor ꝺēdito pignore bona
fide minus accepit ꝙ̄ ſit ꝺebitū ſuū. R. ꝙ re
ſiduum repetet a ꝺebitore. Si ꝟo plus debi
to ꝺēdidit tenet illud plus reſtituere ꝺebito
ri.C.de iure ꝺo.l.vlti.

¶ Utꝝ pignꝰ poſſit ꝑ creditorē alteri pigno
rari. R. ꝙ ſic: vt eſt tex.in.l.i.C.ſi pignꝰ pi.
pigno.da.ſit. ⁊ lꝫ Spe.dicat non licere vltra
tres vices. Tenet tn̄ ⁊ veriꝰ Ange.in.d.l.i.
ꝙ etiā ꝑ mille vices: q2 ius queſitū a credito
re in pignore eſt reale ⁊ eſt tranſitoriū ꝺe ꝑſo
na ad perſonā in mille manꝰ: ⁊ ſic ꝯcludit tex.
d.l.i.in ꝺerbo tamdiu eſſe ⁊c̄.

¶ Quid ſi alius cui res pignorata fuit al 10
teri vendidit qui forte abſentauit ſe q ḋ reme
diuꝫ dabit p̄mo ꝺebitori ad ꝯſequendū rem
ſuaꝫ. R. Spe. dicit ꝙ aget cōtra primū cre
ditorem: ſed primus creditor liberabit cedē
do ſibi act.cōtra eum cui legitime pignora
uit: ⁊ ſic alius reſpectu tertij ⁊c̄.

¶ Utrū poſſit pignorari vſurarijs nr̄i tēpo 11
ris qui habēt ex priuilegio ꝙ poſt annū lucrā
tur pignus. R. ꝙ ſic: ⁊ ſi perdet damnū erit
debitoris: quod fit lege ꝑmittēte nō meret
penā.l.graccus.C.ḋ adulte. ⁊ iō cū lex ꝑmit
tat pignꝰ pignori obligari ſibi imputet debi
tor. Quod tn̄ limito ꝟꝝ ſi mō nō pignorauit
niſi ꝓ q̄titate ſibi ꝺebita: q2 pro plus nō licet
in aliquo caſu. Item ſi hoc fecit ꝓ neceſſitate
ꝺel vtilitate ſua: quia ꝓ alio reſpectu nō licet
ſub vſuris accipere. Itē tertio ſi hoc notifica
uit ꝺebitori iſtis nō ꝯcurrētibus nō liceret.

¶ Utrū creditor teneat fructꝰ pignoris cō 12
putare in ſortē. R. ꝙ tā fructus quos ꝑcepit
ꝙ̄ q̄s ꝑcipe potuiſſet ⁊ ex ſua negligētia nō ꝑ
cepit tenet cōputare in ſortē: ⁊ ꝙ plus ſuper
eſt reſtituere ꝺebitori: ita tenet glo.in.c.cum
cōtra.eo.ti. ⁊ ſequit Pa.ibidē. ⁊ Jo.an.in.c.
i.⁊.z.ꝺe vſuris. Ho.in ſūma tenet oppoſitū
quo ad p̄cipiēdos.ſ.ꝙ nō teneat: niſi fuerit
in ꝺolo vel lata culpa: vtputa q2 erat ſolita
locari vl' erat q̇ querebat eā ꝯducere: hoc idē
ſequit dn̄s An. ſ3 mihi magis placet opinio
Calde. qui tenet ꝙ ſi ſorti eſt ſatiſfactū tene
tur etiā ḋ percipiēdis: q2 eſt male fidei poſſeſ
ſor in nō reſtituēdo rem. Si ꝟo ſorti nondū
eſt ſatiſfactū: ſic nō tenet ꝺe ꝑcipiēdis: qḋ in
telligo ꝟꝝ niſi ſit in ꝺolo vel lata culpa. Et
ſic tene ⁊ limita ⁊ cōcor.l.i.⁊.z.C.de pigno.
ac. ⁊ doc.

¶ Sed q̄ro quā pēſionē ſoluet ꝓ domo pigno 13
rata creditor. R. Spe. tenet ꝙ ſolū ad illaꝫ
q̄titatē quā idē creditor preſtitiſſet.l.in ſū
ma.§.frumēto.ff.de cōdi.inde. Sed Pa.in
d.c.cū cōtraria diſtinguit ꝙ ſi fuit ſimplicit
pignorata: tūc tenet ad eā penſionē que cōit
inuenit a quocūqꝫ alio. Si ꝟo fuit actū vt ſo
lū illa ſoluat q̄ ſibi placet ſic eſſet ꝟꝝ dictū
Specu. q̄uis durū: ſ3 ego limito ꝟꝝ iſto.z.
caſu in modico: ſ3 i aliquo notabili nō credo

verum alit̃ esset via aperiendi aditū vsura-
rijs ꝛ iniquitati. Nec obstat. §. in frumento
quia loquit̃ qñ indebite p errorē limitatio
fuit facta quia tūc nō obligat̃ creditor nisi ī
qūtū fuit fact⁹ locupletior: quod bene nota
quia pauci aduertunt.

14 ¶ Utrū liceat pignore vti. R. Pa. in. c. i. d̃
deposito ꝙ si pacto interueniēte eo vtit̃ vsurā
cōmittit si comoditas quam consequitur ex
vsu est extimabilis p̄cio. c. i. de vsuris. ꝛ. d. c.
cū ꝯ. ꝛ tenet̃ restituere. Si ṽo nō interuenit
volūtas dñi ꝛ cōtra ei⁹ voluntatē vtit̃ eo fur
tū cōmittit. l. si pignore. in p̄n. ff. de fur. nisi ve
risimiliter crederet dñm pmissurū: vt no. in. c
dudū. de elec. ꝛ insti. de obli. que ex delic. na.
§. placuit. attamē semp fruct⁹ seu extimatio
vsus est cōputanda in sortē: nisi sit talis res
cui⁹ vsus inter amicos gratis solet ꝯcedi.

15 ¶ Utrū creditor repetet expēsas quas fecit
in pignore R. ꝙ si bona fide e as fecit poterit
repetere nisi sint imoderate. l. si seruos. ff. de
pigno. ac. ꝛ ar. in. l. i fundo. ff. de rei vē. Ber.
tamē in. c. i. de vsuris. intelligit ꝙ repetet ex
pēsas necessarias nō volūtarias. Sed tu dic:
ꝙ etiā vtiles dūmodo nō nimis magnas: vt
no. glo. in. l. creditor. C. de pigno. ac. tex. est
in. d. l. si seruos.

16 ¶ Quid si res pignorata perijt aut deterio
ratur. R. ꝙ tenetur de dolo lata culpa ꝛ leui
ita no. glo. in. l. si creditor. C. de pig. act̃. tex.
est insti. quibus mo. re. ꝯ. obli. §. fi. ff. de pig.
ac. l. si cum venderet. in fi.

17 ¶ Utrū remittēs pignus: vel bidellus resti
tuēs librum socio cōsueto vel famulo illius
cuius est teneatur: si talis cui dedit infidelit̃
egit. R. Pa. in. c. fi. de fur. ꝙ nō. ar. in. l. eū
qui. ꝛ in. l. argentū. ff. como. facit. c. significā
te. eo. ti. ꝛ sequit̃ Bar. in. l. si quis vxori. §.
apud Latronē. ff. de fur. Idē dicit si eum as
signauit alicui deferēti aliquod signū illius
cuius erat: ꝛ facit. d. c. significante. cum ibi
no. nō est tamē credendū de facili tali signo:
ar. c. i. ꝛ. z. de fide instru.

18 ¶ Quātū durat pign⁹. R. donec facta fue
rit tota solutio debiti vsq; ad minimū q̄dran
tem. l. q̄diu. C. de distra. pigno.

19 ¶ Utrū possit creditor prescribere pignus.
R. ꝙ non: nullo tēpore. l. pignori rem acce
ptam. ff. de vsucapionibus.

p **Pigricia** ē quedā tarditas ad exequendū bonum.
Torpor ṽo est remissio in executiōe
boni que quādo sit mortale peccatū: patet. s̄.
accidia. § .i.

p **Pirrata** dicit̃ quilibet qui in mari aut in flumini-
bus depredat̃: vt no. in auc̃. nauigia
C. de fur. Et tales sunt excōicati excōicatio
ne papali p pcessū curie cū oībus receptato
ribus eorū ꝛ dantib⁹ eis auxiliū: ꝯsiliū vel fa
uorē. ita etiā no. Jo. an. ꝛ dñs Anto. in. c. ex
cōicationi. de rapto. ꝙ ter in anno ab ore sū
mi pontificis excōmunicantur.

p **Placere** velle hoībus vtrū sit peccatū. R. ꝙ z Tho.
zz. q. iij. ꝙ aut q̇s querit placere p
pter charitatē nutriendā: vel vt in eis spiri
tualiter pficiat: vel vt puocent̃ ad bonū ꝛ ī
bis que sunt bona vt cantare in ecclesia horas
vel laudes diuinas ꝛ huiusmodi: ꝛ sic lauda
bile est. Aut querit placere ppter inanē glo
riam vel ppter lucrū: vel in malis ꝛ sic tale
peccatū est quale est illud ppter qḋ placere
cupit de quibus psal. De⁹ dissipabit ossa eo-
rum qui hoībus placēt: ꝛ ad Galathas. z.
Si hoīb⁹ placerē christi seruus nō essem. In
tellige qñ est mortale illud ppter qḋ vel in q̄
cupit placē: puta si ppt̃ vanā gl'iā sic ē mor
tale peccatū talis cōplacentia: qñ talis vana
gloria est mortalis: vel si querit̃ talis cōpla
centia per opera peccati mortalis sic erit mor
tale peccatum al's veniale.

p **Pollicitatio** est solius pro mittētis spō
sio: vt qñ pmissio fit de aliquo alicui
ꝛ illi⁹ ꝯsensus cui fit pmissio non extat acce
ptās: vel qr erat abñs. Uñ pollicitatio dif
fert a pacto: qr pollicitatio ē vni⁹ tm̄. Pactū
ṽo duorū ad min⁹. Pollicitatio ṽo tūc tran
sit in pactū qñ p nunciū vel l'ras mittit ꝛ ac
ceptat̃ qr ibi ē duorū ꝯsensus. l. pactū. ff. d̃ pol
lici. Uñ polliceri dicimur qñ nullo precedēte
rogamine aliq̄ pmittimus. Promittere ṽo
ppie est p̄cedēte rogatōe. Uñ ꝛ pollicitatio
differt a nudo pacto. no. glo. in cle. romani.
de iureiu. ꝛ Pa. in. c. cū iuramēto. de homi.
¶ Utrū ex pollicitatōe q̇s obliget̃. R. ꝙ nō
nisi qñ pollicetur ciuitati: vniuersitati: clero

ecclesie vel pauperib⁹ alicui⁹ loci: ⁊ cū cā: puta ad honorē dei vel similē. Si vō fit alijs a p̄dictis siue cū cā siue nō vel p̄dictis sine cā nō obligat̄: nisi ceperint aliquid p̄textu ꝓmissionis. ff. de pollici. l. i. §. i. facit glo. in. c. scim⁹. 12. q. i. que dicit ꝙ ex pollicitatione facta deo potest quis ꝯueniri: facit. c. ex parte. de cēst.

p Ollutio nocturna aliquando ꝯtingit ex precedente cogitatione carnaliū: qn̄qꝫ ex supfluitate cibi ⁊ potus: qn̄qꝫ ex demonū illusione: ⁊ ꝑm ꝙ cā est pctm̄ ita extimāda est

¶ Utrū necessario ip̄ediat celebrationē vel eucharistie sūptionē: dic vt. s̄. eucharistia. 3 §. 29.

¶ Utrꝫ nocturna pollutio q̄ incipit in sōno ⁊ pficit̄ i vigilia sit peccatū. R. ꝑm san. Tho. in. 4. di. 9. ꝙ nō: q₂ nō reputat̄ euigilasse q̄usqꝫ recuperauerit verbū aut vsum. Posset tn̄ ꝯtingere in ipsa vigilatōe plenaria pctm̄ s. si pollutio placeat ꝓpter delectationē q̄ quidem cōplacētia si sit ex surreptione est pctm̄ veniale. Si vō sit cū ꝯsensu deliberatiuo ⁊ p̄cipue cū appetitu futuri: sic erit pctm̄ mortale. Si aūt placeat vt est exoneratio nature nō credit̄ peccatū. Et eodē mō dico ꝑ p̄dicta ꝙ appetere pollutionē in sōnis sine oī delectatione ꝓpter alleuiationē nature nō est peccatū: ꝫ dare operā vtēdo calidis vl' alio modo esset mortale peccatū si ꝓpter hoc facit. Sec⁹ si faceret ꝓpter gulositatē dubitādo: nihilomin⁹ de ea quia sic esset veniale peccatum.

¶ Utrꝫ oīs pollutio in vigilia sit pctm̄ mortale. R. ꝙ nō. Aliqn̄ eni est sine peccato sic in patiētib⁹ fluxū seminis: aliqn̄ cū peccato veniali qn̄ preter voluntatē ⁊ ꝓpositū ꝯuenit ex aliquo tn̄ peccato veniali: puta cogitatiōe nō morosa aut auditione: peccatū vō mortale semꝑ ē qn̄ volūtarie ꝓcurat̄ ex q̄cūqꝫ cā aut qn̄ ꝯuenit ex cogitatōe: locutiōe: vel tactu moroso: de quo habes. s̄. cogitatio. §. 2.

p Ortio canonica: vide. s̄. canonica portio.

p Ossessor bone fidei et male q̇s dicat̄ habes restitutio in littera possessor.

p Ostulatio est quedā gr̄e petitio superiori facta de ꝓmouēdo aliquē ad p̄lationez ad quā de iure cōi ꝓpter defectū aliquē vel aliud impedimentū eligi nō pōt seu ꝓmoueri. Aliter si postulet̄ ille q̇ pōt eligi nihil fit e cōtrario ꝑm Pa. in. R. de postu. p̄lat. et intellige de defectu vel impedimēto q̇ non est peccatū in eo: puta q₂ nō h₃ etatē: vel est illegitim⁹ vel alteri ep̄atui seu p̄lationi obligat⁹ ⁊ hmōi. Fallit in mutilato de corpore vicia c. exposuistis. ⁊ in bigamo ⁊ irregulari q₂ tales inhabiles nō pn̄t postulari: similit̄ criminosus n̄ pōt postulari vt i. c. i. ⁊. 2. d̄ post. p̄l.

¶ A quo debet postulari: ab eo q̇ pōt dispēsare in tali defectu vel impedimento. j

¶ Quis pōt postulare. R. Ho. ꝙ q̇ pōt eligere. c. bone. el. 2. ⁊ ꝑ totū. eo. ti. ⁊ de elec. innotuit. ⁊ debēt sic ꝯcludere vt papa dignet̄ p̄bere assensū ꝙ talis translatio fiat. 2

¶ Quot voces req̄runt̄. R. ꝙ ad min⁹ due partes oīu₃ ꝑm Host. de elec. c. scriptū. §. fi. alit̄ nō facit iniuriā supior si nō admittit. d. c. bone. al's sic. ff. d̄ aq̄ plu. ar. l. i. §. pe. Pa. tn̄ i d. c. bone. el. i. tenet cū Gofre. ꝙ sufficit maior pars vocum. 3

¶ Quis effectus postulatiōis. R. Pa. in. c. i. de postu. ꝙ postulat⁹ admissa postulatiōe ꝯsequit̄ ius ac si fuisset elect⁹ ⁊ ꝯfirmat⁹: vn̄ nō idiget alia ꝯfirmatōe: vt in. c. 2. d̄ postu. Intellige qn̄ postulat̄ ab eo q̇ pōt sup oī ip̄edimēto postulati dispēsare: ⁊ h̄ dī solēnis postulatio: ꝫ postulatio nō solēnis h̄ nō opat̄. vn̄ l₃ canonici postulēt ab abbate monachū i ep̄m ⁊ abbas ꝯcedat: nihilomin⁹ oportet denuo eligat̄ ⁊ ꝯfirmet̄: ⁊ i ista nō oportet seruare formā. c. q₂ ꝓpt̄. d̄ elec. ꝫ bn̄ i p̄ma solēni vt no. Pa. i. d. c. q₂ pp. ⁊ d̄ hac ꝑ trāseo q₂ hodie paꝝ vel nihil val₃ ⁊ pessime ꝑꝑ ābitōe₃ 4

¶ Est ⁊ postulatio ide₃ ꝙ aduocatio d̄ qua s̄. aduocare. 5

p Osthumus 5. modis dicit̄. Primo nat⁹ post mortē p̄ris. Scdo p⁹ testamētū an̄ mortē. vt. ff. de iniusto ruptoqꝫ testamento. l. 2. Tertio arrogat⁹ fili⁹. Quarto p⁹ mortē aut q̇ icipit nepos i sui p̄ris ptāte eē: vt posthum⁹. Quinto nepos auo moriēte filio p̄re: hoc no. glo. C. de postu. in R'ica.

p Rebenda proprie cōsistit in fructuum ꝑceptōe. Canonica vō in iure alicui⁹ q̇ in canonicū recept⁹ est ad q̇d ius postea ꝑtinet prebenda ⁊ stallus in choro: ⁊ locus in

capitulo: de hoc habes de cōsti. cū. M. de in
sti. c. i. ꝛ per Inno. in. c. relatū. ꝛ. c. dilectus.
de preben. ꝛ in. c. olim. de ver. signi.
j ¶ Qui pnt habere pbendas. vide. s. benefi-
cium. §. 14. ꝛ de magistris. vide magister.
2 ¶ Utrū valeat pmissio de prebēda vacatu
ra. R. Inno. ꝙ nō. de pbē. c. relatū. dicit tn̄
glo. ibidē ꝙ pōt cōmitti canonico iā recepto.
3 ¶ Utrū prebenda sit quid spirituale. R. ꝙ
partim sic ꝛ partim non.

p **Recarium** dicit quod p
cibus petenti
vtēdū ꝯcedit tādiu ꝙdiu is q̄ ꝯcessit
patit: vt in. c. vl. eo. l. i. ff. e. ꝛ est cōtract⁹ gra
tuitus similis alijs gratuitis. Sed in multis
differt a donatione que nō reuocat regularit
differt ꝛ a comodato: q2 in comodato debet
esse vsus certus ꝛ tēpus saltē tacite determi
natū. vn̄ si vnū istoꝝ deficit erit pcariū non
comodatū. Si enī ꝯcessi tibi libꝝ vt illū trās
scriberes erit comodatū: q2 ad certū vsū et
tēpus tacite determinatur. s. ꝙtuꝫ comode
trāscribi potest. l. interdū. ꝛ. l. ꝯtinu⁹. §. cuꝫ
ita. ff. de ver. ob. ꝛ nō pōt reuocari an̄ vsum
cōpletū: vt in. c. i. de comodato. Precariuꝫ
aūt pōt reuocari ad placitū etiā si interuenis
set pactū de nō reuocādo: vt in. c. fi. eo. nisi
fuisset appositū p viā ꝯditionis: q2 sic viciat
contractuꝫ. facit. c. fi. de ꝯditi. apposi. ꝛ qd̄
no. Bar. in auc̄. ingressi. C. de sacrosan. ecc.
Ratio sm Bar. in. l. in comodato. ff. como.
quia nō est ꝯcessū ad certū vsū. Hoc limito ve
rum nisi vellet reuocare sine cā ꝛ cuꝫ magno
dāno alteri⁹: q2 obstaret sibi exceptio doli cū
nō possit negari q̄n precariū sit beneficiū ꝗ be
niuola actio: ꝛ iō nō debet q̄s aduersari in bn̄
ficio ꝯcesso: sicut dicim⁹ in mutuo ꝯcesso via
tori q̄ ipsū detinuit postmodū q2 eū penituit
vt no. Jo. an. in pꝛemio decretaliū. Itē dif
fert q2 in pcario venit solū dolus ꝛ lata culpa
s̄ in comodato venit leuissima: vt in. l. q̄situ
§. ꝛ illud. ff. d̄ pcario. ꝛ. l. ꝯct⁹. ff. de reg. iu. ꝛ
ibi reddit rō diuersitatis. Hec elicio a Cy.
i l. 2. C. como. ꝛ Bar. in. d. l. i comodato. ꝛ
Jo. an. in. c. vnico. de como. ꝛ Pa. i. c. fi. de
pca. ꝛ idē in. d. c. vnico. dicit ꝙ etiā pcariuꝫ
pōt ꝯcedi ad certū vsū ꝛ distinguet a como-
dato p nomē pcariū: puta cū dicit cōcedo li
brū ad trāscribendū pcario nomine.
4 ¶ Quot modis soluit pcariū. R. ꝙ pmo
volūtate ei⁹ q̄ ꝯcessit. l. i. ff. eo. Secūdo morte
ei⁹ cui ꝯcessū fuerat. c. fi. eo. q2 ē ꝯcessio pso-
nalis q̄ extinguit cū psona: vt i reg. puilegiū
de reg. iu. li. 6. Tertio alienatione rei preca-
rio ꝯcesse si is cui est alienata a primo dn̄o ve
lit reuocare. d. c. fi. Quarto finito tpe ad qd̄
res fuerat ꝯcessa. l. cum pcario. ff. eo.
¶ Sed nūquid reuocat morte ꝯcedent. R.
Pa. in. c. precariū. eo. ꝙ nō. ꝛ ibi tex. Ex quo
infert vnū notabile: ꝙ vbi act⁹ validitatē pen
det ex volūtate alteri⁹ nō reuocat p illi⁹ mor
tē: iō q2 psumit q̄s in ea volūtate pseuerare in
qua quis decedit. c. maiores. de baptismo. ꝛ
iō licꝫ prior claustralis possit reuocari ad li
bitū abbatis vt in. c. cū ad monasteriū. d̄ sta.
mo. nō reuocat tn̄ p mortē ipsi⁹ abbatis: in-
tellige si ab abbate cū capitulo fuit pposit⁹
vt. s. eps. §. 9. p hoc facit. c. fi. ne sede vacan.
Secus si esset ꝯcessū vsq ad bn̄placitū suū:
q2 p mortē reuocat. c. si gratiose. de rescri. li.
6. vide Bar. in. l. si cētesimis. ff. de ver. sig.
¶ In quib⁹ reb⁹ ꝯsistit pcariū. R. ꝙ in re-
bus mobilib⁹ ꝛ imobilib⁹ ꝛ in corporalibus.
Nā seruit⁹ pcario pōt ꝯcedi. ff. e. l. 2. §. vl. et
l. 3. ꝛ. 4. i. R. in re ppria ꝯstituere nō pōt. d.
l. 4. §. itē si rē. quod veꝝ est ꝙtuꝫ ad dn̄iuꝫ
ꝛ pprietatē: s̄ bn̄ ꝙtum ad vsū possessionis
seu detētionis. l. certe. §. pe. ff. eo.

p **Recaria** feminini generis
penul. pducta ꝛ p
carie sm Pa. in. c. i. eo. dicit ꝙ non
differūt inter se: s̄ bn̄ differūt a pcario q2 p-
caria dicit cōtractus ad pces alicuius vel ali
quoꝝ init⁹ vsq ad certū tēpus sm ꝙ partes
ꝯuenerūt: nec an̄ illud tēpus potest reuocari
vel d̄r pcaria ad pces aliquoꝝ facta donatio
vsq ad mortē accipiētꝫ. 12. q. 2. pcarie. ꝛ in
gl. d. c. i. ꝛ dicit Bar. i auc̄. igressi. C. de sacro
san. ec. ꝛ in. l. si finita. ff de dā. infec. ꝙ in oī
bus ꝛ p oīa pcaria est eiusdē nature cuꝫ ꝯctu
emphiteotico: ꝛ idem voluit in. l. i. C. de iure
emphi. est glo. 10. q. 2. pcarie. ergo sequet na
turā emphiteosis: p hoc bon⁹ tex. in auc̄. de
nō alie. §. lex itaq. vbi patet ꝙ cōtract⁹ no-
uus inuet⁹ a cōsuetudine ex quo resultat idē
effectus q̄ resultat ex aliquo ꝯctu inuēto a le
ge censeat eiusdē nature. Et hoc intelligo ver
vbi nō fit gratis sed aliq̄d soluit: differt ni-
bilomin⁹ q2 renouat d̄ q̄nquēnio in q̄nquē-
nium nō emphi. Un̄ no. ꝙ precaria fit aliq̄n

etiaȝ non gratis: sicut qñ super solo ecclesie
fit aliquod edificiũ ⁊ soluit annuatim aliq̇d
Fit etiã qñ aliquis dat alicui ecclesie possessi
onẽ vnã ⁊ recipit ab ecclesia dupluȝ aut tri
plũ vtendũ toto tẽpore vite sue. ⁊ nõ. in. d.
c. p̄carie. 10. q. 2. Fit etiã qñ clerico vel laico
datur aliquid vtendũ toto tẽpore vite sue.
Aliqui volunt ꝙ precaria ⁊ p̄carie i hoc dif
ferãt: quia precaria ẽ solũ vsq̧ ad mortem
illius cui conceditur. vel etiaȝ citra. Preca
rie ꝟo quãdo durat post mortem: ⁊ oportet
ꝙ de quinquẽnio in quinquẽnium renoue
tur: sed precaria non.
¶ Utrũ p̄caria possit fieri sede vacãte sine
ecclesia. ℞. ꝙ nõ. 10. q. 2. p̄carie.
¶ Utrũ cuilibet possit fieri. ℞. ꝙ nõ icono
mo vel ei⁹ ꝯsanguineo. 10. q. 2. hoc ius.
¶ Utrũ requirat̃ solẽnitas in p̄caria sicut
in alienatiõe rei ecclesie. ℞. ꝙ in renouatõe
certũ est ꝙ nõ requiritur vt nõ. Abbas i. c.
j. eo. Et dicit ꝙ p̄latus solus sine cõsensu ca
pituli põt eaȝ facere. Facit tex. in. l. pupilloꝝ
§. j. ff. de rebus eorũ. Et quod nõ. Bar. in
aut̃. hocius. C. de sacrosan. eccle. In cõcessi
one ꝟo credo ꝙ requirat̃ si est talis rei: vel
tanti tẽporis que alienari nõ possit: nisi cum
debita solẽnitate: vt patet ex dictis: tũ q2 nõ
põt reuocari ante tẽpus cõuentũ.
¶ Utruȝ requiratur necessario ꝙ renouet̃
de quinquẽnio in q̇nquẽniuȝ. ℞. ꝙ sic: ⁊ ca
dit a iure suo post q̇nquẽniũ si non renouat
vt dicit glo. in. d. c. j. ⁊ hoc verũ in rebus ec
clesiasticis. in laicalibus ꝟo credo ꝙ ꝫm con
suetudinẽ debet renouari: quia presumitur
actũ: quod est consuetuȝ. l. semper in stipula
tionibus. ff. de regu. iur̃.
¶ Utrũ habens reȝ precario noĩe vel sicut
precaria possit eaȝ prescribere. ℞. glo. 16.
q. 3. c. clerici. ꝙ regulariť nõ põt nisi ex ma
gna longinq̇tate tẽporis dñs obliuiscat̃ de
possessiõe taliter ꝙ nesciat vbi sita sit: quod
posset habere locũ si possidens esset in bona
fide: aliter non.

P

PReceptũ est iussio vel im
periuȝ faciendi
aliquid vel nõ faciẽdi. Quõ distin
guitur. ℞. dupliciť. s. per affirmatiuũ ⁊ ne
gatiuũ. Affirmatiuũ stricto vocabulo dici
tur preceptũ ⁊ obligat pro semꝑ. s. ꝑ loco et
tẽpore debito: sed nõ ad semꝑ. i. ad oẽ tẽpus.
Unde fili⁹ nõ tenet̃ semꝑ ad honorandũ pa
trẽ in oĩ tẽpore quia hoc ẽ ĩpossibile sed solũ
cũ opportunitas occurrit ⁊ tẽpus req̇rit. Ne
gatiuũ autẽ p̄ceptũ proprie dicit̃ prohibitõ
que obligat ꝓ semꝑ ⁊ ad semꝑ: q2 teneor sꝑ
⁊ oĩ tẽpore nõ mechari. nõ. ꝫ Archi. in. c. si
peccauerit. 2. q. j. ⁊ Pa. in. c. nouit. ꝺ iudi. ⁊
theo. in. 3. sen. di. 37.
¶ Quot sũt genera p̄ceptorũ legis diuine j
veteris. ℞. ꝙ tria. Quedã sũt moralia que
sũt de dictamine legis nature: vt sũt p̄cepta
decalogi. Quedã sunt figuralia seu mystica
que aliud significãt p̄ter id quod lr̃a sonat.
Horũ alia sunt sacramẽtalia: sicut illa de q̇
bus ratõ reddi põt: quare ad lr̃aȝ sic p̄cepta
fuerũt: vt de circũcisione: ⁊ de obseruatiõe
sabbati. Alia cerimonialia sicut illa: de q̇b⁹
ratio reddiñ põt: quare sic p̄cepta fuerĩt ad
lr̃am vt illud. Non arabis cũ boue ⁊ asino.
Et illud. Nõ facies vestẽ ꝺ lana ⁊ lino: ⁊ hu
iusmodi. Et de istis nõ. in glo. i. §. hisita re
spõdet̃. 6. di. Quedã sũt iudicialia: vt illa q̄
in decisiõe causarũ sũt determiata: vt Exo.
21. ⁊ sunt determiatões iusticie inter hoĩes
seruãde. et hodie figuralia tã sacramẽtalia
ꝙ̃ cerimonialia nõ tm̃ nõ sunt seruãda: ꝫ eti
am sunt peccatũ mortale post christuȝ ipsa
seruantib⁹ vt talia. Precepta ꝟo iudicialia
sunt mortua: quia nõ obligãt nisi ille qui ha
bet potestatẽ statueret obseruãda: q2 tũc nõ
obligarent vt iudicialia legis antique: ꝫ vt
ius canonicũ vel ciuile: aut municipale in q̊
precipiunt̃ ꝫm Sco. in. 4. di. 12. q. 5. ⁊ Pa.
i. c. j. de homi. facit tex. i. l. j. C. ꝺ de. iu. enu.
vbi dr̃. Oĩa merito faciam⁹ nostra: quia ex
nobis oĩs impartit̃ auctoritas. ⁊. c. si aplice.
de preben. li. 6. Moralia autẽ p̄cepta oĩa cõ
prehendunt̃ in decẽ preceptis decalogi q̄ po
nuntur Exo. 20.
¶ Quõ ordinant̃ precepta decalogi mora 2
lia. ℞. ꝫm coĩorẽ modũ qui habet̃ ab Au
gu. suꝑ Exo. s. vt p̊mũ p̄ceptũ sit Nõ hẽbis
deos alienos coram me: ⁊ nõ facies tibi scul
ptile nec oẽm similitudinẽ. Secũdũ: Nõ as
sumes nomẽ dei tui ĩuanũ. Tertiũ: Memẽ
to vt diẽ sabbati sanctifices: ⁊ hec ad primã
tabulã dicunt̃ ꝑtinere primũ p̄ceptũ secũde
tabule ẽ: Honora patrẽ tuũ ⁊ matrẽ tuam.
Secũdũ: Nõ occides. Tertiũ: Nõ mecha
beris. Quartũ: Nõ furtũ facies. Quintũ:

Non loqueris cōtra proximū tuū falsuz te-
stimoniū. Sextū nō cōcupisces domū proxi
mi tui: nō seruū: nō ancillā: n̄ bouē: nō asinū
nec oīa que illius sunt. Septimū: Nō deside-
rabis vxorez eius. magister tñ in .3. di .37.
ponit septimū pro sexto.

3 ¶ Circa pmū p̄ceptū notandū ꝙ tria pro-
hibent̄ nobis. Primo oēs ꝓphane pactiōes
demonū siue fiāt p incātationes verborū: si-
ue per inscriptiones characterū vel imaginū
siue p imolationes sacrificiorū. Et hoc vel
ad ludificationem sensuum: vt faciunt hy-
striones. Uel ad trāsmutationē naturaruz:
vt fecerūt magi pharaōis. Uel ad inuestiga
tionē futurorū contingētiū seu occultorū: si
cut faciūt diuini: oīa ꝓhibent̄ sub pena mor
talis peccati: quia in his attribuit̄ creature
quod debet̄ creatori. Et ideo peccat̄ mortali
ter cōtra istud: Nō habebis deos alienos co
raz me. Exo. 20. Secūdo prohibēt̄ oēs fal-
se ꝛ supstitiose inuētiones errorū vel obser-
uantiarū ꝯtra fidē ꝛ bonos mores: cū dicit:
Nō facies tibi sculptile. Huiusmōi aūt erro
res ꝛ supstitiones procedūt. Aut ex iprobo
ausu īuestigatiōis prohibite. Aut pueso in
tellectu sacre scripture. Aut ex iordinato af
fectu carnalitatis hūane. de quibus Hiere.
Stultus factus ē oīs hō a scia sua: cōfusus ē
artifex in sculptili suo: vana sūt opa eorū et
risu digna ꝛ in tēpore visitationis pibunt.
Unde semp ē mortale peccatū: nisi in casu:
vt habes. s̄. hereticꝰ. in pn. ꝛ in casu vt hēs
ī supstitio. §. j. Tertio prohibent̄ oēs puer
se appreciationes creaturarū: cū dicit̄: Nec
oēm similitudinē ꝛc̄. Ois aūt puersa appre-
ciatio creaturarū ꝓcedit: aut ex sublimitate
aut ex cupiditate: aut ex delectatione. Prio
modo ē idolatria supborū. Secūdo modo
auarorū. Tertio mō luxuriosorū. Uā Hie
ro. Quod q̇s plus venerat̄ ꝛ amat: hoc illi
deus ē. Et ideo supbus colit similitudinē ce-
lestiū: quia diligit sup oēs p̄ferri. Cupidus
v̄o colit similitudinē terrestriuz: qꝛ sup oīa
cupit ditari. Lasciuus aūt similitudinē aq̄-
tiliū: quia sup oīa cupit delectari ꝛ flectit̄ in
delitijs sicut aqua. ad Phil. 3. Quorū deus
venter ē. Quō aūt supbia: auaricia: ꝛ luxu-
ria: sūt pctā mortalia: hēs in titulis suis.

4 ¶ Circa scōz p̄ceptū nō. ꝙ nomē dei tripli
cit̄ assumit̄. Primo ad efficiendū vt ī sacra-
mētis sicut in baptismo cū dr̄. Ego te bapti-
ço ꝛc̄. Secūdo ad promittendū: vt cū quis
iurat: vouet: vel ꝓmittit aliq̇d deo vel san-
ctis. Tertio ad exprimendū: vt cū quis loq̇t̄
cū iuramēto. Similit̄ multiplicit̄ assumit̄ i
vanū. Primo p sacr̄i frustrationē: sicut cuz
quis nō credit: vt hereticꝰ: vel grāz sacr̄i de
serit ꝛ huiusmoi. qđ semp mortale pctm̄ est
Secūdo p voti fractionē: ꝛ hoc fit triplicit̄.
Primo p tardationē iplendi. Secūdo p con
trariā volūtatē seu fractionē voti. Tertio
p apostasiā: ꝛ quō sit mortale habes. j. votū.
3. ꝛ apostasia in pn. cū duobus. §. sequētibꝰ
Tertio assumit̄ nomen dei in vanū p hoīs
blassemi locutōez: vide. s̄. blassemia. Quar
to assumit̄ in vanū ī p̄dicatiōe que fit vana
intētione. de quo vide. s̄. honor. §. 7. ꝛ. j. va-
na gloria. §. j. Quinto in orone q̄ ē sine vlla
cordis affectione. de quo dic vt. s̄. orō. §. io.
Sexto in cōuersatiōe seu opatiōe in qua for
ma scītatis assumit̄ tm̄ in exteriori ope non
pro deo: sed solū ꝓ hūano fauore. de quo vi-
de: simulatio ꝛ vana glīa. §. j. Septio p iura
menti puersionē: ꝛ hoc duplicit̄. aut iurādo
puerse: aut n̄ seruādo de q̄ vide iuramētū. p
totū. ꝛ piuriū. p totū. Octauo p vsurpatōz
adiurādo quē n̄ dz. d̄ q̄ vide adiuratō. §. 4.
¶ Circa tertiū p̄ceptū nō. ſm Orige. ꝙ fa
ctū dicit̄ sepatū ab vsu coi ad cultū dei. pre-
ceptū ergo de sanctificādo sabbato ē: vt cor
a curis supfluis sepetur ꝛ diuino cultui man
cipet̄. ꝛ hoc ē vacare deo. Hoc aūt fit tripli-
cit̄. Prio gnālit̄. s. dū nos a vitijs sepamꝰ: ꝛ
intētionē nr̄az ad sabbatū. i. requiē eternita
tis hēmꝰ. Secūdo spālit̄ dū. s. tēporibꝰ statu
tis ꝛ ad hoc deputatis nos etiā a licitis sepa-
rātes opibꝰ deo orādo ꝛ meditādo vacamꝰ
ꝛ hoc ē scīficatio sabbati. Tertio spālissime
sicut ē in viris pfectis cōtēplatiuis qui ab oī
bus mūdanis se sepant vt deo familiarit̄ in-
tendāt: pma scīficatō ē necessaria: secūda de
bita: tertia pfecta. Aduertēdū ē etiā ꝙ va-
catio ad deū ē duplex. Alia in hitu: ꝛ hec nō
recipit taxationē tēporꝭ q̄ꝫtū ad eos q̇ sūt in
charitate: qꝛ offerūt deo in hitu totū tēpꝰ vi
te sue: q̄ꝫtū v̄o ad seruiētes deo ex timore pe-
ne habēt taxationē tēporis. Alia ē vacatio
in actu que etiā recipit taxationē tēporis qꝛ
nō semp hō mortalis pōt deo vacare actuali
ter. ꝛ ex h̄ patet q̇d vult pma clausula huiꝰ

p̄cepti.s. Memēto vt dīē sabbati sāctifices.
Addit̄ scd̄a clusula ī q̄ p̄cipit̄ op̄ari dt̄mi-
nato tēpore cōtra otiositatē cū subdit̄ sex di
ebus op̄aberis: 7 facies oīa op̄a tua. Pro q̄
sciendū ꝙ triplex ē labor. Prim⁹ ē debitus.
Et iste ē duplex.s. Unus excludēs otiū ꝫ aīe
inimicū 7 ad hūc tenent̄ oēs: quia quilibet te
netur se exercere in aliquo vtili rōne cui⁹ ex
cludat a se tētationis ingressuꝫ ſm illud Ec
cle.34. Mitte illū in op̄atione ne vacet 7c̄.
Alius introducēs fructū: 7 iste est triplex.
Unus p̄latorū de cura subditorū. de q̄ p̄me
Thimo.5. Alius actiuorū circa sp̄ūalia: vt
est labor p̄dicatorū 7 p̄sbrorū ministrātium
sp̄ūalia seu sacrā. Alius est cōtēplatiuorū i
quibus 7 si quiescat corp⁹ a strepitu mūdi:
tn̄ mens inuigilat sollicitando deo placere et
alijs grām impetrare. Unde predictis labori-
bus laborātes p̄nt viuere de elemosyna: q2 p
illis a q̄bus accipiūt vtilit̄ laborāt. Secūdo
labor ē cōcessus.s. hominū mūdi circa occu-
pationes tēporaliū vt hēant vnde viuāt ſm
statū eoꝝ 7 alijs subueniāt. de quo ad Ephe.
4. magis aūt laboret op̄ando manib⁹ 7c̄. 7
ad hūc tenent̄ fortes corp̄e ne cogant̄ viue-
re otiose de bonis q̄ debent̄ alijs. Terti⁹ ē la
bor prohibitus.s. curiositatis 7 cupiditatis
qui extinguit sp̄ūalē quietē deo. Sequit̄ ter-
tia clausula in hoc p̄cepto ī qua intdicit op̄a
tionē i sabbato: cū dr̄: Septima aūt die sab-
batū dn̄i dei tui ē. Nō facies in eo oē op⁹: tu
7 filij tui 7 serui tui 7 ancille tue: et aduena
qui est intra portas tuas. Unde ad lr̄aꝫ p̄ci-
pitur vt hō vacet a corp̄alib⁹ op̄erib⁹ q̄ vaca
tionē ad deū ip̄ediūt in solēnitatib⁹: vt ē ne-
gociatio 7 h⁹modi op̄a seruilia. Scias igit̄
ꝙ opus seruile dr̄ a seruitute. Unde vt me-
lius intelligas aduerte ꝙ ē triplex seruitus.
Prima ē seruitus dei: 7 hec nō prohibet̄. vn̄
glo. Numeri.28. dicit ꝙ fabri 7 h⁹mōi ar-
tifices otiant̄ in die sabbati: lector aūt diui-
ne scripture nō desistit ab op̄e suo: nec tn̄ con
taminat̄ sabbatū. Secūda seruitus ē p̄ecca-
ti. Jo.8. Qui facit peccatū seru⁹ 7c̄. 7 hec p̄
hibet̄ itelligēdo de mortali nō de veniali. vn̄
p̄eccans mortalit̄ facit cōtra istud p̄ceptuꝫ:
nō tn̄ sortit̄ sp̄ēm ex hoc nisi moueret̄ ad p̄ec
catū vt preuaricaret̄ istud p̄ceptū: q2 vt di-
cit ph̄s.5. Ethico.c.4. Si quis luxuriet̄ vt
lucret̄ auar⁹ ē: si aūt vt delectet̄ luxuriosus

est: tn̄ circūstantia que sp̄āli prohibitiōe pro
hibetur. Et ideo duplex ē p̄eccatū ratiōe rea
tus: ſm Alex. de alex. Tertia seruit⁹ ē qua
hō seruit homini: vnde op̄a corporalia in tā-
tū dicunt̄ seruilia inquātū p̄prie p̄tinent ad
seruiētes. Inq̄tū aūt sunt coīa seruis 7 libe-
ris nō dicūtur seruilia. 7 ideo opus corpora-
le p̄ertinēs ad salutē propriā siue proximi. si-
ue ad euitādū dānum iminēs exterioris rei
non ē ꝯtra obseruātiā sabbati: vt patet Jo.
7. 7 Math.12. 7 i.c. licet. 7.c. cōquestus. de
ferijs.23.q.8. si nulla. de conse. di.j. sicut nō
alij. quia hec precipiūtur oib⁹. Prouer.24.
Erue eos qui ducunt̄ ad mortem. Deutero.
22. Nō videbis bouē: aut ouē fratris tui er
rantē 7c̄. Et ideo nō p̄ertinet solū seruis sed
etiaꝫ liberis. Et de hoc vide vel dic. vt.s̄. fe-
rie.§.9. 7 sequētibus.
¶ Sed q̄re magis precipit̄ obseruatio sab- 6
bati q̄ꝫ aliarū solēnitatū. R. quia cū oēs so
lēnitates veteris legis sint institute in cōme
moratione alicuius beneficij diuini vel p̄te-
riti cōmemorati vel futuri prefigurati. Jō
magis sabbatū precipit̄: quia bn̄ficiū creati-
onis in hoc cōmemorat̄ qn̄ est precipuū int̄
preterita: cū dr̄ Exo.20. Sex dieb⁹ fecit ce-
lū 7c̄. Similiter beneficiuꝫ prefigurale pre
cipuuꝫ 7 finale scilꝫ quies mētis in deo: vel
in presenti per gratiā: vel in futuro p̄ gloriā
que beneficia omnia cōplectuntur. Non sic
autē alie que solū propter particularia bene
ficia cōmemorant̄: vt pascha propt̄ liberati
onē de egypto 7 figurā christi.
¶ Utrū cōuenienter sit mutatū in dn̄icam. 7
R. ꝙ sic: quia sabbatū figurabat quietem
domini in sepulchro die.7. 7 requieꝫ sancto-
rum futurā in celo p̄er christi merituꝫ in.7.
etate. Et ideo aduenīēte veritate debuit ces
sare figura. Iteꝫ debuit cessare propt̄ exclu
sionē erroris ne forsitan q̄s crederet ꝙ obli-
gatio ad cerimonias veteris legis maneret:
sicut patet de conse. di.3.c p̄uenit. vnde con-
uenient̄ debuit in aliū diē mutari: nec alius
fuit qui magis cōueniret q̄ p̄m⁹. tn̄ p̄p̄t bn̄-
ficium creationis celi 7 terre 7 resurrectio-
nis christi: 7 multis alijs: de quibus dicitur
di.75. ꝙ die dominico. de cōse. di.3. sabba-
to. et.c. ieiunia.
¶ Circa q̄rtū sciēdū ē ꝙ p̄prie 7 p̄ se hono- 8
rari p̄cipit̄ ī h̄ p̄cepto hō q̄ ē p̄ncipium in esse

nature: sicut ẽ pater ⁊ mater carnalis: ⁊ hõ ꝗ
est ṗncipiũ in eẽ grẽ ꝓpter ministeriũ: sicut
est ꝑlatus spũalis: ⁊ cõsistit iste honor in re/
uerentia ⁊ sustẽtatiõe: vt dicit gl. ad Ephe.
6. Reuerẽtia ꝟo cõsistit in trib⁹. s. ĩ affectu
s. timẽdo pr̃is offensã ex amore. Leuit. 19.
Unusq̃sq; patrẽ ⁊ matrẽ timeat. In effectu
s. obediẽdo ad Ephe. 6. Filij obedite parẽ/
tibus: in signo. s. assurgẽdo ⁊ h⁹mõi. Sustẽ
tatio ꝟo cõsistit in solatio verboꝝ: i seruitio
oꝑꝝ: ⁊ in exhibitione necessarioꝝ. In isto
etiã ꝑcepto ẜm theologos intelligit̃ mãda/
ri quicq̃d ꝑtinet ad reddẽdũ debitũ cuicũq;
ꝑsone. sicut secũdariũ includit̃ in ṗncipali.
Et de hoc ꝑcepto vide. s̃. filius. §. 30.
9 ¶ Circa q̃ntũ ꝑceptũ aduerte ꝙ hoc prece
pto explicite ꝓhibet̃ homicidiũ: ĩplicite ꝟo
oĩs mot⁹ ire sicut monstrat dñs. Math. 5.
In hoc ꝗ ꝑcepto prohibet̃ oĩs lesio que fit ĩ
ꝑsona ꝓximi. ⁊ iõ peccat mortalit̃ q̃sq̃s cum
occidit: trũcat: mutilat: verberat: ledit nota/
biliter: vel animũ deliberatũ ledẽdi habet:
nisi ĩ casib⁹ a lege ꝯcessis. de q̃b⁹. s̃. hõicidiũ
j. ⁊. 3. ⁊. s̃. ꝑcutẽ. ⁊. s̃. defẽsio. Idẽ dic ꝺ ĩcar/
ceratõe. de quo. s̃. carcer. §. 3. Prohibet̃ du/
ellũ. de quo. s̃. duellũ. Itẽ torneamẽtũ. ꝺ ꝗ
j. torneamentũ. Itẽ bellũ. de q̃. s̃. bellũ. Itẽ
Alex. ꝺ al. in. 3. ꝑte sũ. in expositiõe hui⁹ ꝑce
pti dicit nota. ꝙ interꝑ̃tatiue in hoc ꝑcepto
prohibet̃ occisio spũalis qua q̃s ẽ alteri occa
sio ruine ĩ pctõ mortali ⁊ spũalis mortis: sic
ꝑsuasio mali ⁊ factũ min⁹ rectũ ꝑ̃bens occa
sionẽ alteri ruine: vel ꝙ moriat̃ in cõsciẽtia
propria: vt ꝑ odiũ vel in aliena: vt ꝑ detra/
ctionẽ. de quo dic vt. s̃. detractio: scandalũ:
odiũ: ⁊ alijs locis suis.
10 ¶ Circa sextũ preceptũ nota ꝙ lꝫ mechari
idẽ sit q̃ꝺ adulterari: ⁊ sic videat̃ solũ adul
teriũ prohiberi: tñ ẜm Aug. in hoc ꝑcepto
prohibetur oĩs illicitus coitus ⁊ illoꝝ mem
broꝝ oĩs illicitus vsus. 32. q. 4. meretrices
Oĩs aũt illicitus vsus determinat̃ ꝑ. 8. dif
ferentias. s. ꝑ fornicationẽ. de quo. s̃. forni/
catio. ꝑ meretriciũ: quod fit duob⁹ mõis. s.
ꝑ vagã insectationẽ libidinis: ⁊ mulierũ so/
lutarũ. ⁊ sic differt a fornicatiõe que ẽ cũ cer
ta ⁊ vna sola ꝑsona. Itẽ meretriciũ est solu/
tarũ mulierũ venalis ⁊ publicus cõcubitus
d. c. meretrices. ꝑ adulteriũ. de quo. s̃. adul/
teriũ. ꝑ stuprũ. vide. j. stuprũ. ꝑ sacrilegum

concubitũ qui ẽ inordinatus cõcubitus in ꝗ
continẽtia deo sacrata ledit̃: siue violat̃. sa/
crata dico ꝑ ordinẽ sacrũ: aut religionẽ seu
votũ continẽtie. ꝑ incestũ qui est inordina/
tus coitus quo vinculũ cõsanguinitatis vel
affinitatis vel paternitatis violat̃. ꝑ pecca/
tũ sodomiticũ quod ẽ inordĩat⁹ coitus quo
naturalis vsus in illũ ꝑuertit̃: qui ẽ contra
naturã. ⁊ octauo ꝑ libidinosũ coitũ coniuga
lẽ. ꝺ quo. s̃. debitũ. Prefatarũ dr̃iarũ septẽ
prime semꝑ sũt peccatũ mortale. octaua ꝟo
aliquãdo sic: aliq̃ñ non: vt. s̃. debitũ. patet.
et supra luxuria.
¶ Circa septimũ preceptũ nota ꝙ furtum
dicitur tripliciter. s. proprie. ꝺ quo. s̃. furtũ.
in prin. Et coiter: ⁊ sic est oĩs illicita vsurpa/
tio rei aliene ẜm Aug. ĩ li. q̃ꝺ. Exo. 22. ⁊ sic
cõprehendit rapinã: vsurã ⁊ oẽm illicitam
vsurpationẽ rerũ alienarũ: vt in. d. c. mere/
trices. Interꝑ̃tatiue ꝟo dicit̃ oĩs illicita pos
sessio rerũ. ⁊ totũ hoc prohibet̃ in prefato ꝑ̃
cepto. Et ideo habẽtes suꝑflua respectu sta/
tus sui ⁊ familie si nõ subueniũt indigẽtib⁹
pro loco ⁊ tẽpore mortalit̃ peccãt: multo ma
gis si indigẽtes sũt in extrema necessitate. ⁊
de hoc habes. s̃. elemosyna. §. j. Itẽ cõmit/
tunt furtũ prelati qui res ecclesie dãt mere/
tricibus: cõsanguineis: potẽtibus nõ indigẽ
tibus ⁊ h⁹modi. Similit̃ indebite seruãdo.
Itẽ cõmittũt furtũ qui res accipiũt ab eis
qui alienare nõ possũt ⁊ h⁹modi. de hoc ha/
bes. s̃. furtũ: rapina: vsura: restitutio. ⁊c̃.
¶ Circa octauũ no. ẜm Alex. in. 3. ꝑte sũ. 12
de isto precepto ꝙ prohibet̃ ĩ hoc ꝑcepto oẽ
genus mẽdacij quod ẽ peccatũ mortale: nõ
aũt illud quod ẽ veniale: ⁊ hoc large. sed stri
cte solũ mendaciũ in iudicio. prohibet̃ etiã
falsitas aꝑte dicentis, ⁊ taciturnitas veri/
tatis. Q̃ñ aũt peccet mortaliter q̃s mẽtiẽdo
vide. s̃. mendaciũ. vel tacẽdo veritatẽ. hẽs
s̃. confessio. j. §. 7. ⁊. j. testis. §. 26.
¶ Circa nonũ ⁊ decimũ ꝑceptũ: vbi nota. 13
ẜm Alex. in expositione horũ preceptorũ ꝙ
tripliciter põt cõcupiscẽtia sumi. Uno mõ ꝓ
appetitu vegetabili: ⁊ talis cõcupiscẽtia pro
ut ẽ inordinata est a fomite mouẽte. i. a cor/
ruptione originalis culpe. Alio mõ põt dici
appetitus sensibilis: ⁊ hoc prout ẽ inordina/
ta est a mouẽte sensualitate cũ fomite. Ter
tio mõ cõcupiscẽtia ẽ appetitus rõnalis: ⁊ sic

ẽa liberi arbitrij volũtate ↄcupiscẽtia. Pri/
mo mō est in suggestiōe. Secũdo in delecta/
tione. Tertio in consensu. per hec ergo p̃ce/
pta nō prohibet᷑ motus p̃mus ⁊ secũdus cō/
cupiscẽtie: qui cōsistit infra limites sensuali
tatis: sed ex prohibitione huius p̃cepti prohi
bet᷑ cōsensus volũtatis in opus vel delectatio
nẽ: ⁊ hoc sub pena mortalis pctī.
14 ❡ Utrũ mala volũtas ⁊ opus sint duo pec/
cata. R. ẜm Alex. vbi. s. ꝙ qñ voluntas ⁊
opus exterius cōsiderat᷑ in radice. s. libidine
⁊ in tẽtatiōe sũt idẽ peccatũ formalit᷑. Intel/
lige si sũt cōiũcta: vt cã ⁊ effectus. Si ṽo cō
siderat᷑ voluntas in se ⁊ opus in se: sic sũt di/
uersa peccata: quia alie sũt circũstãtie boni
debite actui exteriori q̃ȝ volũtati: quia diuer
sificantur: modus: locus: ⁊ tẽpus: ⁊ quedam
alie: lȝ circũstantia finis sit eadẽ. Si ergo vt
dicit Aug⁹ pctm̃ est actus icidẽs ex defectu
boni: alius autẽ defectus est hinc: ali⁹ inde: g̊
ẜm hoc aliud peccatũ intellige materialiter.
Similit᷑ eẽt aliud qñ sunt ẜm aliud ⁊ aliud
tẽpus: ita ꝙ intermedio cadat aliq̇d aliud:
quia diuerse auersiones: ⁊ sic formaliter di/
uersa peccata.
15 ❡ Quare magis prohibet᷑ seorsũ voluntas
⁊ op⁹ ĩ mechia ⁊ furto q̃ȝ in alijs. R. Alex.
vbi. s. quia delectatio mechie ⁊ vtilitas diui
tiarũ sunt ꝓpter se appetibilia inq̃ȝtũ habẽt
rōnẽ delectabilis vel vtilis. ⁊ iō debent in eis
prohiberi opus ⁊ cōcupiscẽtia. Sed homici
diũ ⁊ falsitas habẽt in se horribilia: ⁊ ẜm se
ita sunt: g̊ sufficit eorũ ꝓhibitio.
16 ❡ Quare magis prohibent᷑ in sp̃ali: auari/
cia ⁊ luxuria q̃ȝ alia peccata mortalia. R. q2
propt᷑ improbitatẽ libidinis citius progre/
diunt᷑ in opus exteri⁹: nihilomin⁹ alia capi/
talia prohibent᷑ ĩplicite. Supbia prohibet᷑ ĩ
adoratiōe dei: ⁊ honorificatiōe proximi. In
uidia ⁊ ira in ꝓhibitiōe homicidij. Accidia
in sanctificatione sabbati. Auaricia in ꝓhi
bitione furti. Luxuria ⁊ gula ⁊ delectatio ĩ/
ordinata carnalis sibi inuicẽ cōiuncta ꝓhi/
bent᷑ in ꝓhibitiōe mechie ⁊ adulterij.
17 ❡ Quot sũt genera p̃ceptorũ euangelicorũ
R. ẜm Asten. li. j. ti. 44. ꝙ quedã sũt speci
alia respectu ꝑsonarũ p̃sidentiũ: vt illa que
sp̃aliter dãtur aplis. Math. 10. que omitto
Quedã sunt generalia respectu oĩuȝ de qui/
bus Math. 5. 6. 7. ⁊ Luce. 6. que sic ordi

nant᷑ ab euãgelista. Primũ prohibet irã: cũ
dr̃: Audistis quia dictũ ẽ antiquis: nō occi/
des. ⁊ de hoc habes. s. homicidiũ ⁊ ira. Se/
cũdũ p̃cipit recōciliationẽ respectu eius quẽ
lesim⁹: cũ dr̃: Si offers munus ⁊c̃. vade cor
poraliter si sit pñs: vel spũaliter si sit absens.
scilȝ motu cordis recōciliari fratri tuo: veni
am petẽdo ⁊ satisfaciẽdo ei. vel si te lesit ꝓpter
quod eũ odis vade odiũ cordis signi ⁊ opis
dimittẽdo. ⁊ hec duo ordinãt irascibilẽ. Ter
tiũ prohibet voluntatẽ mechãdi: ibi: Qui vi
derit mulierẽ ⁊c̃. de quo. s. cogitatio. Quar/
tũ precipit declinationẽ occasionis mechie:
ibi: Si oculus tu⁹ scãdalizat. Ubi nota ꝙ in
oculo vel manu cōsiderat᷑ vitiũ siue act⁹ vi
tiosus: ⁊ iste ẽ abscindendus. considerat᷑ etiã
mẽbrũ: ⁊ istud cũ sit bonũ est diligẽdũ. Idẽ
dicẽdũ de quocũq̧ proximo. Quintũ prohi/
bet sepationẽ coniugij: excepta causa forni/
cationis: ibi: Qui dimiserit vxorẽ. hec autẽ
tria ordinant cōcupiscibilẽ. Sextũ: cũ sequẽ/
tibus quatuor ordinãt rōnalẽ: ⁊ ẽ illud quo
dr̃: Dico vobis nō iurare oĩno. d̃ quo iuramẽ
tũ. Septimũ precipit patiẽtiã respectu lesio
nis corpis: ibi: Si quis te pcusserit in maxillã
⁊c̃. Itẽ respectu ablationis rerũ: ibi: Si vo/
luerit tunicã ⁊c̃ da ei ⁊c̃. Itẽ respectu anga
rie operũ: ibi: Et q̇cũq̧ angariauerit te. Hec
aũt intelligunt᷑ ẜm Augu. quo ad animi p̃/
parationẽ: vt. s. nolit ꝓpter talia illata pacẽ
cordis per odiũ amittere: alit᷑ ↄsiliũ ẽ. Octa
uũ est p̃ceptũ erogatōis: ibi: Oĩ petẽti te tri
bue. d̃ quo elemosyna. §. j. Nonũ est p̃ceptũ
dilectionis inimicorũ. vide. s. diligere. §. j.
Decimũ regulat intẽtionẽ cũ sequẽtib⁹: ⁊ ẽ
prohibitiuũ oblique intẽtionis: ibi: Attẽdi
te ne iusticiã ⁊c̃. vide intẽtio. Undecimũ re/
mouet inordinatã affectionẽ tẽporaliũ: ibi:
Nolite solliciti. vide. s. auaricia. Duodeci/
mũ prohibet temerariũ iudiciũ: ibi: Nolite
iudicare. vide iudicare. Tertiũdecimũ p̃ci/
pit debitã cautelã: ibi: Attẽdite a falsis pro/
phetis. Quartũdecimũ adducit in auxiliuȝ
gratie petendum: ibi: Petite. vide orõ. §. 10.
Quintũdecimũ p̃cipit eq̇tatẽ legis nature:
ibi: Quecunq̧ vultis vt faciant vobis ⁊c̃. s.
necessario: alr̃ cōsiliũ ẽ. Sextũdecimũ tãq̃ȝ
impletiuũ ĩponit conatũ ad dei amorẽ: cũ di
cit᷑. Intrate p angustã portã. s. charitatẽ ẜȝ
glo. ibidẽ. vide. s. charitas.

18 ¶ Sunt ⁊ alia pcepta ab ecclesia indita ge-
neralit oēs ligantia que sūt. Primū de cele-
bratione festorū. Secūdū de auditiōe misse
Tertiū de ieiunio in quadragesima: ⁊ alijs
vigilijs. Quartū de cōfessione. Quintū de
coione. Sextū de decimis. Septimū de vi-
tandis excoicatis. Multa sūt alia q̄ tāgunt
spāles psonas. de quib⁹ hētur in diuersis ca
pitulis hui⁹ sūme vt facili⁹ inueniant.

p **Redicare** q̇s pōt. R. vt collígo ex car.
in cle dudū. de sepul. Prio papa pōt
19. di. in memoriā. ⁊ quilibet cui ipse cōmit-
tit. de offi. dele. c. fi. Cōmissarij vo eius al-
teri subdelegare nō pñt. d. c. fi. ⁊ epi etiaz in
alienis diocesib⁹: nisi prohibeant ab epis di
ocesis. 21. di. in nouo. ⁊ quilibet diacon⁹ cui
ipsi cōmittūt pñt in eorū diocesi sed non ex.
16. q. 7. null⁹ oino. Tertio oēs prelati eccle-
siastici si sunt diacones possunt suis subditis
predicare sed nō alijs: nisi ab epo approbatis:
aut priuilegiatis: vt d̄ hereti. excoicam⁹. el
p. §. sane clerici. Quarto sm aliquos q̇libet
clericus. Qd̄ limito verū vt sit diacon⁹ ⁊ nō
prohibitus spāliter. 19. di. sm. ⁊ ibi no. glo.
⁊ Inno. ⁊ Hosti. de here. in. d. c. excoicam⁹.
Quinto minores ⁊ pdicatores ab eoꝝ platis
licētiati. d. cle. dudū. Unde si pdicare volūt
infra septa monasterij ipsorum: vel in locis
alijs eorū lz sint lōge a domib⁹ eorū dūmō
sint ad eorū vsū pñt sine aliqua licentia sm
Laud. ⁊ Zēze. in. d. cle. dudū. Similit qñ
volunt pdicare in plateis coibus: nec pñt pro
hiberi i prefatis locis: nisi hora qua plati. i.
habentes iurisditionē quasi epalē: vt notat
Car. ⁊ glo. in. d. cle. dudū. pdicāt solēniter.
i. publice populo generalit: vel faciūt coraz
se solēniter predicari.

j ¶ Sed nūquid vicari⁹ epi similit hoc pote
rit. R. Car. ibidē q sic: si ipse vult pdicare
vt epi vicari⁹. Secus si vt ali⁹ platus: vl' vel
let corā se pdicari facere: qr in hoc nō repsen
tat personaz episcopi: ⁊ sic nō tenent cessare
prefati fratres.

2 ¶ Quid si talis habens quasi iurisditionez
epalē vellet occupare totā horā matutinalē
R. Car. vbi. s. q nō pōt. ⁊ Laud. ibidē di
cit q debet partiri illa hora matutial: maxie
si dicti fratres nō habent aliā horā cōpeten
tē. ar. c. mandata. de psumpti.

¶ Quid si volūt predicare in plateis puatis: 5
aut ecclesijs alioꝝ. R. Car. ibidē q nō pos-
sunt sine licētia eorū quorū sūt. Sz de eorū li
centia pñt etiā hora illa qua plati pfati pre-
dicat: excipiūt solū eorū loca ⁊ publice pla-
tee in qb⁹ illa hora pdicare nō pñt.

¶ Utꝝ laici possint predicare. R. Pa. i. c. si 4
cut i vna. de here. q nō: al's peccāt mortalit

¶ Utrū tēpore int̄dicti possit pdicari. R. 5
Car. glo. ⁊ Pa. in. d. cle. dudū. q sic. ⁊ qui-
libet admittit. de cōse. di. j. c. eps nullū.

¶ Sed quaz sciam debet hr̄e pdicator. R. 6
Alex. in. 3. pte sū. q triplex ē actus docēdi.
Prim⁹ simplicit exhortādo: ⁊ iste ē oiuz: ⁊
istis sufficit scire mādata ⁊ credēda. Secun-
dus ē predicādi: ⁊ iste ē eorū quib nt ex offi-
cio. ⁊ istis ē necesse scire exponere credēda ⁊
mādata sm illud prime Pe. 3. Parati oi po
scēti reddere rationē. Terti⁹ cathedrā tenē-
di: ⁊ istis est necesse scire oia que pertinēt ad
eorum doctrinam.

¶ Quā consciam debet hr̄e pdicator. R. 7
Alex. vbi. s. q simplicit exñs in peccato siue
occulto siue manifesto docēs ⁊ pdicās si non
studeat dolere de peccato simplicit dr̄ contē-
nere: ⁊ iō peccare. Et ego credo mortalit si ē
in mortali: iuxta illud ps. Propterea de⁹ de
struet ⁊c. Facit. 30. di. quid est hoc. ⁊. c. cum
exaudiero. ⁊. 35. di. c. sexto die. i fi. ⁊. 40. di.
multi. Tho. in. 4. tenet: q si docet sacram
scripturā ex officio plationis q peccat mor-
talit si ē in mortali: siue occulto siue manife-
sto. sed si docet sicut magister: sic si ē i pecca-
to occulto nō peccat mortalit. facit pro hoc
s. correctio. j. §. 4.

¶ Utrū teneatur pdicator facere q̄ pdicat. 8
R. Alex. vbi. s. q sic: q̇cq̇d asserit faciēdū
de necessitate salutis nō autē quod predicat
faciēdū de pfectione religionis.

¶ Quid si predicet propt honorez. vide. s. 9
Honor. §. 7.

¶ Predicatores sacris lr̄is semp debēt insi 10
stere ne tūc querāt discere cū ex officio alios
debeant docere. 36. di. §. ecce. ppterea noie
doctorū veniūt pdicatores ⁊ plati. gl. in. c.
vnico. de sū. tri. li. 6.

¶ Circa que docēda debēt insistere. R. q 11
circa p credēda: sicut articulos fidei. Secun
do faciēda ⁊ seruāda sicut pcepta. Tertō fu
giēda sicut pctā. Quarto timēda sicut mors

eterna. Quito appetẽda: sicut glĩa. ⁊ vt p̃di-
catio eorũ fructificet: ẽt prius debent orare:
vt dicit glo. Gene. 24.

Reces an inducãt simoniaz.
p vide simonia. 5. §. 4.

Recedentia determinãt
p sequentia
32. q. 7. apostolus.

Reciosum est de rap. 93
p di. legimus.

Recipitatio est vitãda
p 50. di. pon
deret. Est aũt p̃cipitatio qñ q̇s ptrã
sitis gradib⁹ regule diuine vel hũane rõnis
p ĩpetũ voluntatis vel passionis ferẽ in p̃cipi
ciũ. Et si hoc facit cõtẽnẽs ⁊ repudiãs diuina
documẽta erit peccatũ mortale. Siliꝛ qñ lz ñ
contẽnat diuina documẽta tñ ẽ cũ detrimento
eorũ q̃ sũt de necessitate salutis: sic etiaz erit
peccatũ mortale: vel circũstãtia que repitur
in oĩ pctõ mortali. Unde dĩ iniq̃tas oĩa p̃ci-
pitat: alˀs erit veniale pctm̃: ⁊ q2 luxuria ma-
xime absorbet rõnẽ. Ideo precipitatio poni
tur eius filia.

Redia vrbana vl' rustica qñ
p dicunẽ. vide seruitus
in principio.

Redo dĩ quadrupliciẽ. Pri-
p mo qui iniuste alios pre
daẽ sicut qui spoliat viatores: ⁊ iste
est excoĩcatus. 24. q. 3. si q̇s romipetas. cum
duob⁹. c. se. Secũdo dĩ q̇ tollit a p̃sonis vl-
tra stipẽdia sibi taxata. 23. q. j. militare. ⁊ ta
les sũt raptores. ⁊ sic p̃do cõtineẽ sub rapto
re: sicut spẽs sub genere. 14. q. 5. nõ sane. i fi.
⁊ sic debet puniri pena raptoruz. Tertio b̃m
Hof. ⁊ Hosti. dĩ p̃latus qui vt seruitiũ im
pẽdat legato vel alij plus exigit a subditis q̃
soluat. de imu. eccl. quia pleriq̃. Quarto dĩ
predo b̃m Hosti. Iudex q̇ iurgiũ alienũ de-
putat predã suã: aut officialis indebite pecu
niã accipiẽs. l. oẽs. C. ad. l. iul'. repe.

1 ¶ Quo precepto ꝓhibeẽ p̃da. R. furti no
mine. 32. q. 4. meretrices.

2 ¶ Cui debet dari p̃da in bello acq̇sita. R.
de iure p̃ncipi. 23. q. 5. dicat. sed tu dic latius
vt. s̃. bellũ. in prin.

Refatio nulla dz dici ĩ mis-
p sa: nisi illa de q̃ i. c.
meminim⁹. de cõse. di. 2. ⁊ in. c. san-
ctorũ. in fi. 7. di. vide. s̃. missa. §. 30.

Relatus large dĩ oĩs hñs
p curã aĩarum b̃m
Inno. i. c. firmiẽ. de sũ. tri. ⁊ i. c. q̃m
vt lite nõ ↄtesta. stricte ṽo dicunẽ solũ habẽ
tes iurisditionẽ: vt probaẽ i. c. decernim⁹. de
iudi. iũcta glo. in cle. dudũ. de sepul. vbi po-
niẽ prelatus ⁊ rector sep̃atim. do. Cardi. in
cle. j. de elec. cũ gl. ibidẽ. ⁊ Laur. dicit q̃ no-
mine p̃lati cõprehendiẽ q̇libet admistrator
habẽs p̃petuũ officiũ etiã si sit talis q̇ ad nu-
tũ sup̃ioris possit amoueri. allegat de sup. ne
gli. p̃. c. j. ad fi. 16. q. j. de p̃ntiũ. Addit Pau.
ibidẽ: quocũq̃ noĩe censeaẽ. de ṽ. sign. q̃uis.
cle. j. de rescrip. ⁊ quod ibi no. Et ex glo. p̃fa-
ta dicit Car. obtinuisse: q̃ mĩster ⁊ custos
minorũ ⁊ prouĩcialis predicatoꝝ sũt p̃lati ⁊
q̃ p̃nt eẽ procuratores. q2 cle. j. de procu. loq̃
tur de religioso nõ prelato. ⁊ q̃ etiã p̃nt eẽ de
legati pape: vt. s̃. delegatus. §. 3.

¶ Utrũ oĩs p̃lat⁹ sit iudex ordinarius R. 1
glo. in. c. 2. de iudi. q̃ sic.

¶ Utrũ negligẽtia p̃lati sit peccatũ. R. gl. 2
in. c. ea que. de offi. archi. q̃ sic: ⁊ mortale qñ
est in omissione necessariorũ ad suũ officiũ:
vt visitationis: correctionis: ⁊ h⁹mõi. ⁊ b̃m
Hosti. ⁊ Ber. in. d. c. ea que teneẽ nõ solũ d̃
dolo ⁊ lata: sed etiã leui culpa de dãno eccle
siasticarũ rerũ. ergo forti⁹ aĩarũ.

¶ Utrũ prelatus teneaẽ oĩa agere cũ consi 3
lio capituli sui. R. Pa. i. c. nouit. de his q̃ fi.
a p̃. q̃ negocia minora põt sine ↄsilio: vt no.
doc. in. d. c. nouit. ⁊ Inno. i. c. fi. d̃ ma. ⁊ obe.
⁊. l. 2. C. de iura. ca. Nã rectores ex officio in-
iũcto explicãt h̃ minora: vt in. d. l. 2. facit. c.
edoceri. de rescrip. Negocia ṽo ardua cã rõ-
nabili exñte quã bon⁹ vir arbitrabiẽ potest
sine cõsilio capituli: alˀs non.

¶ Utꝝ teneaẽ dicẽ suã culpã s̃bdito: qñ ex- 4
cessit ĩ corrigẽdo. R. c. qñ. 86. di. q̃ ñ. itelli
ge nisi a ꝓposito h̃ facẽt vt. s̃. correctõ. j. §. 2

¶ Utruz p̃latio sit appetẽda. R. q̃ nõ. nec 5
desidia fugiẽda. 16. q. j. nos aũt. 8. q. j. oli. et
trib⁹. c. se. 40. di. multi. vñ appetẽs eã efficiẽ
indign⁹. j. q. j. p̃ncipatus. ⁊ peccat mortaliẽ.
si deliberate appetit vt p̃sit. vide. s̃. ambitio.
⁊. s̃. episcopus. §. 2.

¶ Utrũ p̃lat⁹ possit fugẽ. vide. s̃. ep̃s. §. 23 6

¶ De q̇bus sp̃aliter sũt interrogãdi prelati 7
R. s̃. interrogatiões circa p̃latos.

p **Rescriptio** Est quodã ius ex tẽ
pore cõgruens auctoritate legũ vim
capiens: pœnã negligẽtibus inferẽs: ⁊ litib⁹
finẽ iponens. Et siłr diffinit̃ vsucapio: ⁊ ali
qñ vnũ cõprehendit reliquũ sed proprie dif
ferũt: q2 vsucapio ẽ in rebus mobilibus ⁊ se
mouẽtibus. p̃scriptio ṽo in imobilib⁹ ⁊ iuri
bus incorpalib⁹: vt insti. de vsuca. ⁊ lõ. tẽ. p̃.
j. R. Juris tñ cõsultus ita diffinit. Usuca
pio ẽ acquisitio dominij p cõtinuationẽ pos
sessionis tẽporis spatio lege diffiniti. in. l. z.
ff. de vsuca. hoc Pa. nõ. in rubrica. ex̃ eo. ti.
j ❡ Que requirunt̃ in p̃scriptiõe ẽm ius ca
nonicũ ⁊ cõscientiã. R. ꝙ. 4. Primũ bona
fides. s. ꝙ is qui possidet rẽ quã possidet cre
dat eẽ suã: vel credat tradentẽ eẽ dñm vel ha
bere ius distrahẽdi lz in facto erret. ff. de ṽ.
sig. l. bone fidei. Hoc limito verũ in p̃scripti
one vbi requirit̃ aliquis actus positiu⁹: sec⁹
vbi nullũ factũ reqrit̃: vt in p̃scriptiõe liber
tatis cõtra seruitutẽ rusticã: q2 lz sciã me ti
bi debere seruitutẽ eundi: tñ ego possuz pre
scribere libertatẽ: ex q̃ ego nihil facio qđ sit
pctm̃. hoc tenet Bar. in. l. sequit̃. §. si viam
ff. de vsuca. ⁊ Pa. in. c. fi. de pre. Idẽ dic de
prescriptione actionis psonalis mere penal̃
vt in rapina respectu quadrupli q̃ ẽ vsq3 ad
annũ: post annũ simpli. insti. de vi bo. rap.
in prin. vt. j. §. 4z. ⁊ idẽ dic de similibus.
z ❡ Sed quid si erret in iure. R. ꝙ nõ p̃scri
bet. l. z. §. si a pupillo. ff. pro ẽpto. ⁊. l. nunq̃
la. z. ff. de vsuca. secus si errabat i facto. ar.
l. quod vulgo. ff. pro ẽpto. Et ppterea dicit
Inno. in. c. si diligẽti. eo. ꝙ possidẽs ꝯ ius nõ
presumit̃ bone fidei: nisi sit possessio lõgi tẽ
poris: vel probabilibus rõnib⁹ fuerit acqui
sita. facit. c. cuz ecclesia suterina. de cã pos. ⁊
proprie. Ex quo patet ꝙ si ius i quo errauit
erat dubiũ ꝙ error excusaret in prescribẽdo
⁊ facit tex. in. c. cũ dilectus. ⁊ ibi Pa. de con
sue. qđ nõ. Itẽ tenet Hosti. i. c. cura. de iure
pa. ꝙ error mixtus. s. iuris ⁊ facti non tollit
bonã fidẽ. dat exẽplũ in donatiõe facta vxo
ri qua vir nõ est effect⁹ pauperior q̃ mulier
credit valere q2 vsucapiet. l. si vir vxori. ff. d̃
dona. Bar. tñ in. l. si fur. ff. de vsuca. ⁊ in. l.
sed ⁊ si. §. scire. ff. de peti. here. ⁊ refert Pa. i
c. grauis. de resti. spo. distiguit ⁊ hñ. ꝙ que
dã sunt iura q̃ prohibent aliquos actus: ⁊ fa
ciens cõtra etiã ex errore nõ p̃sumit̃ in bona
fide. ⁊ sic intellige gl. in. d. l. si fur. que dicit
ꝙ error iuris ipedit vsucapionẽ. Quod etiã
limito nisi eẽt tale ius obscur ⁊ dubiũ. Que
dã sũt iura nõ prohibentia sed actui nõ assi
stentia: vtputa testamentũ nõ solẽne nõ ap
probat̃ a iure vt valeat: ⁊ circa talia errans
nsi p̃sumitur in mala fide. d. §. scire.
❡ Quid de illo qui tẽpore p̃scriptiõis hũit 3
consciam lesaz postea incipit habere nõ lesaz
R. Pa. in. c. fi. eo. cũ do. Ant. ꝙ si ex legiti
ma cã habuit lesaz ĩterrupta ẽ p̃scriptio ⁊ sic
incipiet p̃scriptio postq̃ consciaz lesaz refor
mauit p legitima iudicia. ar. eorũ que nõ. in
c. de quarta. eo. ⁊ in. d. c. cura. Si ṽo fuit le
sa ex leui iudicio: quã tñ reformauit ex alijs
legitimis iudicijs: sic nõ fuit ĩterrupta. Pa.
tñ inclinat ꝙ oĩno interrũpat̃ ⁊ incipiat p̃
scriptio de nouo tẽpore reformatiõis. sed ve
rior est prima opi. nisi consciẽtia se firmasset
q̃uis ex leui iudicio ꝙ res erat aliena.
❡ Utrũ dubitans an res sit sua vel ne: ⁊ ha 4
bens iustã cãm dubitãdi p̃scribat. R. ẽz. d.
Anto. i. d. c. fi. ꝙ nõ: quia iura reqrũt ne dũ
ꝙ nõ sit in mala fide: sed ꝙ sit in bona fide. ⁊
iõ lz ñ sit in mala fide nõ est tñ in bona. Qđ
tñ limita nisi dubitatio esset momentanea ⁊
vacillans sicut nõ ẽ hereticus q̃ dubitat: ẽ ñ
fixe ⁊ deliberate. c. j. de here. quia sic nõ ipe
diret. Et hec opio in foro aĩe est verior quo
ad vsucapionẽ rei: ẽ respectu fructuũ lucrã
dorũ sufficit malã fidẽ abesse: ⁊ q̃uis Pa. ⁊
cois opi. ⁊ glo. in. d. c. fi. teneat ꝙ dubitatio
etiã firma nõ ipedit p̃scriptionẽ etiã quo ad
rem. facit pro ipsis. l. qui scit. §. bone fidei. ff.
de vsufruc. sed hoc verũ quo ad forũ cõten
tiosũ tene: nõ quo ad consciam.
❡ Secũdũ quod requirit̃ in p̃scriptiõe ẽ iu 5
stus titulus. c. si diligẽti. extra eo. ⁊ dĩ hic ti
tulus cã possidẽdi: vt donatio: venditio: et
h⁹mõi. Exigit̃ ergo cã vera nõ legitima ẽz
Hof. Unde titul⁹ errone⁹ p̃stat cãm p̃scribẽ
di. ff. pro socio. l. fi. Et propterea dicit glo. i
d. c. si diligẽti. ꝙ pro tãto dĩ titulus iustus:
quia dat cãm p̃scribẽdi lz in veritate nõ sit
iustus: q2 tũc nõ eẽt p̃scriptio necessaria. Et
iõ min⁹ iustus titul⁹ dat cãz p̃scribẽdi: si mõ
adsit bona fides: vt credat titulũ sufficere et
eẽ iustũ: ⁊ hoc verũ ꝙ requirit̃ titul⁹ qñ ali
quis iure coi possidere nõ põt: vt laicus de

cimas. Jdeo requirit titul⁹ alś ē semp̄ i ma la fide. Sed vbi res p̄ñt de iure coi possideri sic nō requirit titulus. Et q̄ nō req̄rat titulus tenēt coiter doc. Sed Pa.i.d.c.de q̄rta, eo.limitat verū. Primū q̄ñ prescriptio nō ē cōtra ius cōe.p.c.j.eo.ti.li.6.facit.l.quē ad modū.C.de agri.cē.⁊ co. Secūdo q̄ñ nō ē in vsufructu prescribēdo: q̄r lʒ sit ius incorporale.l.j.in fi.ff.ad.l.fal.⁊ quedā seruit⁹ i rebus alienis.l.j.ff.de vsufruc.tñ requirit titulus in eo prescribēdo: alś nō prescriberetur spatio.10.vel.20.annoꝝ: vt probat in.l.fi. C.de prescri.lō.tē. vnde dicit glo.in.l.corruptionē.C.de vsufruc.q̄ si etiā vsufruct⁹ cōsistit in re mobili: tñ actio p̄sonalis ad ipsam nō tollit triēnio.⁊ idē videt dicendū in acq̄sitiōe. Dico tñ q̄ fruct⁹ qui capiunt ex agro alieno bona fide vsucapiunt triēnio.tex.est nō.in.l.sequit.§.fruct⁹.ff.de vsuca.⁊ ibi per Bar.quia ibi nō agit de p̄scribēdo iure. Et iō cū dicit q̄ tenet restituere fructus extantes i.c.grauis.de resti.spo. Jntellige nisi possessor p triēniū ⁊ bona fide possideret. Tertio limitat q̄ñ nō agit de seruitute p quā persona obligat vel astringit ad aliquod seruitiū: q̄r cū sit quid graue necessario req̄ritur in tali iure p̄scribēdo titul⁹.⁊ sic pōt intelligi.l.cū de in rē verso.ff.de vsuris.⁊ no. Dy. in regula possessor.de regu.iu.li.6.

6 ¶ Tertiū qd̄ req̄rit ē cōtinuatio possessionis: q̄ res sit possessa cōtinue vsq̄ in finē p̄scriptionis sine interruptione.c.illud.extra eo.de regu.iur̄.regula sine possessione.li.6. Et q̄ possideat vt ꝓpriū q̄r qui alieno noīe possidet: vt coloni.⁊ q̄ precario: ⁊ h⁹mōi: nō proprie possident sed hi quoꝝ noīe possidēt c.cū venissent.de resti.spo.⁊ in glo.c.clerici. 16.q.3. Si tñ interrupta possessione q̄ñ possessor recupat ē bone fidei: sic prescriberet ea īterruptōe nō obstāte.l.fi.C.de p̄scri.30.an.

7 ¶ Utrū possessio ciuilis.i.q̄ sit talis p̄sona que possidet legitie d̄ iure coi possidere necessario requirat ad p̄scriptionē. R.q̄ ad vsūfructū prescribendū nō: sed sufficit naturalis: seu corp̄alis possessio.l.fi.ff.de acq̄.pos.nō. Pa.in.c.ad audiētiā.eo.ti. Jn alijs aūt vbi p̄scriptio inducit ad acq̄sitionē rei vel iuris tūc req̄rit ciuilis possessio: ⁊ sic itellige tex. ⁊ glo.in.c.cām.eo.ti.⁊ iō n̄alis nō sufficit.de quo plene p Dy.in regula: sine possessione. li.6. Ubi ṽo p̄scriptio inducit ad extiguendū solūmō ius alterius ⁊ ad defensionē ꝯtra ius alteri congruēs tūc tali defendēti nō est necessaria vera possessio vel quasi alś sequeret q̄ nō p̄scriberent actiones p̄sonales contra id quod habet in.l.2.C.de cōsti.pecu.et in.l.sicut.C.de prescrip.30.an.quia nemo vere eā possidet nisi is cui vere cōpetit: vt no. Jnno.in.c.in lr̄is.de re.spo.hec ē nōbilis distinctio Cal.in.c.cū nō liceat.eo. Aduerte hic q̄ possidens bona fide ⁊ vendēs sub cōditione nō interrūpit possessionē. Unde si deficiēte cōditiōe vēditio resoluat priora tēpora cū posteriorib⁹ cōtinuare poterit ſʒ Pa. in.c.illud aūt.eo.ti.

¶ Utrū possessio lōgissimi tēporis de cuius initio nō ē memoria hēat vim tituli. R. ſm Jo.an.in.c.2.de prebē.li.6.q̄ sic q̄ñ capacitas dat in exercēte: alś nō. Unde laic⁹ q̄tū cūq̄ exercuerit actū sp̄ūalē vel alicui⁹ ordinis nūq̄ tñ pōt illū prescribere. Et no.q̄ fama prebet iustā cām credēdi: vt no.in.c.inq̄sitioni.de senten.excō.⁊.c.cū cōtingat.de rescrip.⁊ p Bar.in.l.2.C.si ser.vel liber.⁊ in l.celsus.ff.de vsucap. Et si fama erat q̄ res fuit legata: vel q̄ tale fiebat p priuilegiū pape quod fuit p̄ditū tēpore guerre ⁊ h⁹modi sic curret p̄scriptio: vt no.in.l.q̄ vulgo.ff.p empto. q̄r sic facit titulū sicut in illo cuius p̄curator dixerat se emisse: ⁊ sic credebat. 8

¶ Quartū quod requirit ē q̄ res nō sit vitiosa vt possit p̄scribi: ⁊ d̄r vitiosa si sit furtiua aut vi possessa: vt isti.de vsuca.§.q̄ aūt. Et subdit tex.q̄ nec vllus ali⁹: q̄uis ab eis bona fide emerit vel ex alia cā accepit vsucapiēdi ius hʒ. Et aduerte q̄ in re mobili oportet iust⁹ titul⁹ inueniat a p̄ncipio alit nūq̄ p̄scribit: q̄r sine titulo cōtra volūtatē dn̄i cōtractās furtū cōmittit: ⁊ sic furtiua ē. Sec⁹ est in re imobili: q̄r q̄uis mala fides fuerit i p̄mo.pōt tñ p alios p̄scribi ex eoꝝ bona fide Et iō nūq̄ res mobilis in conscīa pōt teneri quātūcūq̄ p longū tēp⁹ sit possessa ⁊ bona fide nisi qui habuit eam a p̄ncipio hūerit cū titulo. ꝓpterea dicit tex.in.d.§.q̄ aūt. Unde in rebus mobilib⁹ nō facile procedit vt bone fidei possessori vsucapio cōpetat. Q̄d nota: q̄r sepe venit in practica. Limita tamen ſm quod infra dico.§.44. 9

¶ Quero: vtrū oēs alie res que nō sūt vi- 10

tiose possint p̄scribi. R̄. ꝙ regularit̄ oīs res
omne ius: oīs actio p̄scribi pōt. c. ad aures.
eo. ti. Sed habet multas exceptiões: qꝛ sunt
multa q̄ p̄scribi n̄ pn̄t: vt. j. §. iz. cū seq̄ntibꝰ
ij ¶ Sed que req̄runt ad prescribendū iura
seu seruitutes que hn̄t causaȝ continuaȝ vel
quasi. R̄. ꝙ req̄rūtur. 5. Primū bona fides
s. ꝙ vsus fuerit eo aīo ꝙ vsus fuerit iure suo
⁊ ꝙ potuerit etiā aduersario cōtradicēte. se-
cus si cā amicicie: quia nūꝙ̄ prescribet. l. fi. ⁊
ibi nō. ff. quēadmo. ſui. amit. ⁊. l. q̄ iur̄ fami
liaritatis. ff. de acqui. pos. Secūdū tp̄s de-
bitū. vt. j. patebit. Tertiū. ꝙ vsꝰ fuerit sciē-
te aduersario. l. z. C. d̄ ſui. ⁊ ibi glo. ⁊ doc.
⁊ ēt patiente. l. quotiens. la. z. ff. d̄ serui. quia
scia ⁊ patiā in iuribus incorporalibꝰ aduer
sarij ꝯstituit q̄si possessionē: Et iō sine ipsa
nō posset p̄scribi. nisi sit tp̄s longissimū. s. 30
ān̄o. vel. 40. annoꝝ. ſm Pau. de castro in. l.
z. C. de ſui. Itē nisi hūisset prescribens ti-
tulū ab aliquo tertō qui cā vt dn̄s illiꝰ fūdi
cōcessit qꝛ sic ignorāte dn̄o pōt prescribi. vt
notat Cy. Petrum tenere in. l. z. predicta
Qd̄ nota ꝑ limitatōe illiꝰ ꝙ in corporalibꝰ
non est dare quasi possessionē sine sciētia et
patiētia aduersarij: quia pauci aduertūt: vt
in pascuis: aqueductus: iurisditionibꝰ piscā
di. Et no. ſm Inno. ꝙ istud tēpus icipit cur-
rere ex quo quis cepit illo vti nō vi nec clam
nec precario sciente illo cui fit preiudiciū ⁊ n̄
contradicēte. Quartū in negatiuis: puta al
tius nō tollēdi requirit ꝓhibitio: no. glo. in
l. qui luminibꝰ. ff. de serui. vrba. predi. ⁊ pro
hibitio debet eē ex parte pretendētis seruitu
tem. Quintū ꝙ sit dn̄s fundi: cuius seruitꝰ
est acquirenda. quod nota.
iz ¶ Que sūt que p̄scribi non pn̄t. R̄. i6. Pri
mo cōtra peccata de iure canonico ⁊ in foro
aīe: imo diuturnitas auget. c. cū haberet. d̄
eo qui du. quā pol. ꝑ adul. ⁊. c. nō satis. ⁊ cuȝ
in ecclesie. d̄ simonia. De iure ciuili ꝟo si pec-
catū est momētaneū: tūc lapsus tēporis al-
leuiat penā in. l. si diuturno tēpore. ff. de pe.
⁊ qn̄q̄ ex toto tollit. Unde coīter doc. ⁊ seq̄
tur Pa. in. c. cū haberet. dicunt ꝙ aduersus
quodlibet crimē regularit̄ procedit prescri-
ptio. x. annorū: vt post lapsuȝ quis nequeat
accusari. ⁊ in. l. adulter. ff. de adulte. dicitur
ꝙ post quinquēniū nō pōt q̄s accusare adul
teriū nisi in duobꝰ casibꝰ. vide gl. d. l. adult̄
¶ Secundo cōtra obedientiam: visitatio- i3
neȝ: ⁊ ꝓcurationē: que debetur rōne visita-
tionis. c. cū nō liceat. eo. cū similibus.
¶ Tertio eccl̄ie: loca religiosa: nec n̄ ius de- i4
cime: ꝑmitie: vel oblationis: ⁊ oīa alia iura
spiritualia nō possunt p̄scribi a laicis qꝛ illa
possidere non pn̄t: vt in. c causaȝ. eo. etiaȝ si
mille anni trāsierūt: vt. s̄. dixi ſm Jo. an. in
c. z. de p̄ben. li. 6. Ab eis autē a quibus pos-
sideri possunt bene prescribuntur: vt in. c. ad
aures. eodem.
¶ Quarto annexa spūalibus: vt ius patro i5
natus similit̄ p̄scribi nō pn̄t a laicis. Dicit tn̄
Pa. in. d. c. ad aures. ꝙ papa posset concede
re ꝑuilegiū laicis vt possiderēt spūalia aliq̄:
quia pōt dare potestatē eis excōmunicandi:
⁊ sic tūc p̄scribere possent que possidere pn̄t.
Limita istud ad laicos seculares: quia laici
cōuersi lȝ nō debeant: tn̄ pn̄t tractare spūa-
lia cū clericis ⁊ p̄scribere. vide tex. iūcta glo.
in. c. ex eo. de elec. li. 6.
¶ Quinto nō pōt prescribi limes vel quod i6
adheret limitibꝰ ep̄atuuȝ ꝓuinciarū vl̄ pa-
rochiaruȝ. i6. q. 3. lȝ inter. de paro. suꝑ eo.
Ratio ne termini confundant prouinciarū
vel parochiarum.
¶ Sexto liber homo ꝓ seruo possessus nō i7
pōt p̄scribi. i6. q. 3. §. pōt.
¶ Septimo publice fūctiones agrorū. i. pē i8
siones non pn̄t a colono p̄scribi: nec fundus
quē colit. d. §. pōt. C. de prescri. 30. vel. 40.
an. l. male agitur.
¶ Octauo via publica nō pōt p̄scribi ex nō i9
vsu tp̄l̄i. l. viam. ff. de via publica.
¶ Nono aqueductus ad publicū vsuȝ ciui z0
tatis ⁊ alia iura ciuitatis ad publicū vsuȝ de
stinata p̄scribi nō pn̄t. C. de aq̄duc. l. diligēt.
¶ Decimo reseruata ꝑncipi in signū subie- zi
ctionis: vt tributū ⁊ similia prescribi nō pn̄t
vt. l. cōperit serenitas nr̄a. C de p̄scri. 30. an.
facit qd̄ nō. in. c. cū nō liceat. eo.
¶ Undecimo res quā lex vel canon aliena- zz
ri ꝓhibet nō p̄scribit: sic tn̄ distigue ſm Pa.
in. d. c. cū nō liceat. ꝙ aut lex ꝓhibet alienati
onē: qꝛ eius rei nō ē cōmertiū: nec pōt posses
sio haberi: vt in rebus sacris: ⁊ sic nō valet p̄
scriptō. Aut ꝓhibet alienationē simpliciter
fauore ipsius rei. Exēpluȝ in fundo dotali ⁊

sic p̄scriptio non pōt incboari.l.si fundū. ff. de fun.dota.glo.⁊ Bar.i.l.z.C.de vsuca. pro emptore. Sed si erat incboata anteq̄ talis eēt dotalis fund⁹ ⁊ b⁹ mōi.sup qua se fundat ius:tunc nō īpedit᷑ vsucapio.tex.ē in.d. l.si fundū. Idē dicendū qñ res ꝑuenit ad ꝑsonā priuilegiatā contra quā nō posset prescribi:vt no.Io.an.i.c.vnico.ď iure patro. li.6.Aut lex probibet alienationē nō simpliciter sed sine certa solēnitate:vt in rebus minorum ⁊ ecclesie:tunc data bona fide ⁊ excluso errore iuris ꝓcedit prescriptio si babet comitantia alia:puta emi a minore quē credebā maiorē.vel rē a prelato:sed putabā capitulū consensisse:⁊ b⁹ mōi:secus si errabā ī iure credēs q̄ p̄lat⁹ sine capitulo posset vel minor sine decreto:⁊ sic intellige glo.in.c.z. de bis que fi.a prela.⁊ tex.iūcta glo.in.c.j. de re.ec.nō alie.li.6.

23 ¶ Quid si ē probibita alienatio ꝑ defūctū R.idē dicendū sicut de probibita a lege,s. q̄ vsucapio nō pōt.tex.est in.d.l.z.⁊ ibi gl. ⁊ Bar. Et bec intellige qñ p̄dicta probibitio fit ex causa ꝑ testatorē.sine causa eni nō valet.vt legit᷑ ⁊ nō.in.l.fili⁹.§.diu.ff.ď le. j.⁊ ibi per Bar.plene.

24 ¶ Utrū similiter sit dicenduz qñ res ꝑ pactū probibita est alienari:puta cū res ē obligata ⁊ obligans apposuit pactuz:vt illa res interim nō alienetur ⁊ īpedit᷑ dñij trāslatio: vt in.l.si creditor.§.vlti.ff.de distra.pigno. R.q̄ sic:quia nō currit p̄scriptio:vt notat Bar.in.l.vbi lex.ff.de vsuca.Pa.tñ in.d.c. cū nō liceat.tenet q̄ currat p̄scriptio:⁊ credo veri⁹ si ali⁹ a p̄dictis ꝯbētib⁹ p̄scribat.

25 ¶ Duodecimo res q̄ tenet᷑ p̄cario noie:q̄a non ipse sed dñs possidet.l.certe.§.is qui rogauit.ff.de p̄cario.Idē de colono ea.rōne. l.male agitur.C.de p̄scri.30.an.Idez de eo q̄ possidet noie alieno ea.rōe.c.cū venissent. de resti.spo.Idē de pignore quod nō potest prescribi a creditore ⁊ vsufructuario:q2 censentur in mala fide.Dicit tñ Pa.in.d.c.cū nō liceat.lz colonus ⁊ tenēs p̄cario noie ⁊ q̄ possidet alieno noie non possint ipsi p̄scribere tales res:tñ si colonus vēdit alteri:⁊ qui emit bona fide p̄scribit:sed dñs petit restitutionē in integrū si ignorauit ex clausula generali.l.j.ff.ex qui.cau.ma.ſm Spe.eo.tit. ⁊ placet ꝑ ea q̄.j.dicā:lz Bar.in.l.cū solus ff.de vsuca.aliter sentiat.

¶ Tertiodecio res ēpta a ꝓdigo vl' luxurioso aut lusore alienante. Distinguit tamen Pa.in.c.si diligenti.eo.q̄ aut talib⁹ est interdicta administratio:⁊ sic nō valet cōtract⁹: nec infertur vsucapiēdi conditio:vt.l.q̄ fundu.§.qui sciens.ff.pro empto. Aut nō ē interdicta administratō bonoꝝ ⁊ tūc aut ignorabat q̄ in malū vsū volebat cōsumere:⁊ sic pōt vsucapere:q2 ē bone fidei:vt i.l.si quis cū sciret.ff.ꝓ empto. Si ṽo sciebat q̄ i malū vsuz volebat expendere preciū:sic nō valet vsucapere:vt in.d.l.si quis cuz sciret.⁊ est tex.nō.in.l.si ṽo nō remunerādi cā.§.si adolescēs.luxuriosus mandat tibi vt ꝓ meretrice fideiubeas:idē q̄ tu sciēs mandatū susceperis:nō babebis mandati actionē:quod sic ē quasi ꝑdituro pecuniā sciens credideris.Sz ⁊ si vlterius directe mandaueri tibi vt meretrici pecuniā credas nō obligabit᷑ mandati: quasi aduersus bone fidei mandatū sit ꝰtex. ff.mandati.Nec obstat.l.affectionis.ff.ď donatio.quia ego intelligo ante factuz nō valere in ista lege:valeret post factū fornicationis:soluendo:banc decisionē posuit Bar. in dicta.l.si quis cū sciret:⁊ ſm banc limitarem ego.l.fina.ff.de alea.vbi valet contractus venditionis factus alteri a collusore.s. veruz quando non putabat preciuz in ludo velle cōsumere:al's talis emptor nō poterit prescribere. Multo minus valet contractus factus in ludo a collusore:vnde nec tenet vēditio:nec tenetur emptor de euictione cuz simul delinquant.l.fi.§.j.ff.qua.re.ac.nō da. ⁊ per consequens cū sit in mala fide:⁊ contractus sit probibitus a iure nō poterit prescribere.quod nota bene. 26

27 ¶ Quartodecimo res ignorātis nō potest prescribi.ita tenet do.Pe.de ꝑusio tractatu de canonica portiōe episcopi.c.z.allegat.l. cum sex.ff.de edil.edic.cum cōcordan.in gl. ibidem. Unde cōcludit q̄ quādo quis ignorat babitu et actu ius sibi competere:puta quia ignorat legatum sibi factum:ex quo resultat sibi ius agendi:et sic nō currit prescriptio.Item quando quis ignorat actu:sed nō babitu sic etiā nō currit:puta collator scit se babere ius ꝯferēdi bñficiuz ꝰ ignorat factū:

ex quo resultat sibi ius agēdi, s. actū vacationis: ⁊ sic nō currit prescriptio, c. quia diuersitatē. de cōces. prebē. c. lras. de sup. negli. p̄. Pa. pō in. d. c. vigilāti. dicit ꝙ contra ignorantē ⁊ absentē currit prescriptio: nisi ignorans vel absens possideat ciuilit̄: qꝛ tūc nō currit prescriptio: vt in. l. male agit̄. C. de p̄scriptio. 40. an. Ex quo infert ꝙ si me absente aut ignorāte ingredit̄ q̇s possessionē meā nō incipit tūc p̄scriptio lꝫ fuerit īgressus bona fide: qꝛ p hūc ingressuꝫ nō pdo possessionē: vt in. l. si id quod. ff. de acqui. pos. s̄ anq̄ incipiat prescribere: oportet prius pdam possessionē: puta qꝛ sciēs aliū ingressū suspicer me posse repelli: vt in. d. l. si id quod. ⁊ ab eo tēpore incipit currere prescriptio ⁊ nō prius vt no. Dy. in regula: sine possessione. li. 6. ⁊ sentit glo. ⁊ apti⁹ Bar. in. l. j. C. de ser. fugi. Addit tñ ꝙ vbi ignorās nō possidet: lꝫ currat prescriptō: tñ si ignorātia fuit ex iusta cā vel ꝓbabilis ꝙ tūc subuenit̄. ar. c. cū illorū. de sen. ex. ⁊ hec subuētio erit ꝙ restituet̄ i integrū: vt voluit Bar. in. l. j. §. si q̇s aūt. ff. d̄ actu iti. ꝙ pua. facit glo. in. l. j. C. de pa. po. ⁊ tex. optimus i. l. antepe. ff. de acq̇. here. sed magis mihi placet opi. Pe. Ubi tñ ignorantia nō est crassa vel supina. Incorpalia pō non pñt q̄si possideri nisi sciēte eo q̇ possidet pri⁹. Et data eius ignorātia nō pñt prescribi. l. z. C. de serui. ⁊ āqua. no. Inno. in. c. bone. el. z. de po. prela.

28 ¶ Quitodecio: res excoicati vt dicit Pa. in. c. ī. eo. qꝛ cū sit īpditus a lege nō dꝫ cōtra cū currere prescriptio. l. fi. in. fi. C. de anna. excep. Quod limito verū in eo qui nō ē i mora ptēde absolutiōis. Secus si eēt in mora: quia tunc impedimentum orit̄ ex culpa sua: ⁊ ideo curreret.

29 ¶ Sextodecimo res furtiue vel vi possesse nec etiā ea que ex ipsis nascunt̄: vt insti. de vsucapio. §. furtiue. de quo dic vt. ī. §. 44.

30 ¶ Que sūt tēpora in q̇bus p̄scriptio nō currit s̄ dormit. R. Pa. i. c. ex trāsmissa. eo. ꝙ nouē tēpora Primū tēp⁹ hostilitatis ⁊ vbi ius nō reddit̄. sed hoc limitat Inno in. d. c. qñ ꝑ ē guerrā: ⁊ h⁹modi actor agere voluit sed non potuit: qꝛ nō erat qui ius redderet. l. sed si per p̄torez. §. si ferie. ff. ex qui. ca. ma. ⁊ propē hoc dicit Bar. in. l. de etate. ff. ad trebel ꝙ citatus tēpore pestis habet iustā causā non cōparēdi allegat. c. ad supplicationē de renūciatio. facit glo. in. c. si pō. de iureiurā. Et iō dicit idē Bar. in. l. naturaliter. ff. de vsuca. ꝙ tēpore pestilētie nō currit p̄scriptio vbi quis fugit ex tali timore aut certe erit iusta causa petēdi restitutionē in integrum: ex clausula generali. Et idem dic de omni alia iusta causa que īpdit ne quis rē suam petat. l. quodquidē. ff. ex qui. ca. ma. Secūdū tempus est quādo ecclesia nullū habet prelatum seu habet inutilē ad agendū: vtputa quia est excōmunicatus: suspensus: vel captiu⁹. c. q̇a diuersitatē. de cōces. prebē. 16. q. 3. c. j. d̄ ele. quia diligentia. aut ē dilapidator aut male alienans prelat⁹: vt in. c. si sacerdotes. 16. q. 3. ⁊ quod no. in. c. j. de in inte. resti. li. 6. Nā toto tēpore prelati male alienātis nō currit Tertiū tēpus quādo quis d̄ iure impeditur agere sicut filiusfamilias: vt. l. j. in fi. C. d̄ anna. excep. ⁊ in vxore viuēte marito respectu rerum dotalium. l. in rebus. C. de iure dot̄. Itē in pupillo durāte etate pupillari. l. sicut vltra mediū. C. de prescriptio. 30. anno. Quartū tēpus est scismatis quo ad ecclesiaꝫ romanā: vt in. c. cū nobis. eodē titu. Quintum tēpus conditionis: quia res sub conditione nō prescribit̄. l. cuꝫ notissimi. §. sed illud C. de prescripti. 30. annoruꝫ. quia nulla currit mora. Sextuꝫ tempus feriaruꝫ repentinarū: quia precaueri nō possunt: vt dicitur in dicto. §. si ferie. Quidā tamē dicūt ꝙ currit sed indulgetur restitutio. Septimū tempus absentie rei publice causa. Limitat tñ Inno. istud cuꝫ precedēti quādo prescriptio fuit cōpleta tēpore feriarum: aut absentie: vel paruꝫ post. Secus si post magnuꝫ tempus: quia tūc nō datur restitutio. facit. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ff. ex quib⁹ cau. ma. ⁊ satis placet: lꝫ alij teneant indistincte nō currere. Octauū tēpus ē furie vel ꝓdigalitatis s̄m Io. an. in additōib⁹ ad Spe. eo. ti. Nonū est iacētis hereditatis ⁊ nō stat per herede quin eaꝫ capiat: sed aliquo mō est impeditus s̄m Pa. in. c. de quarta. de p̄scri. sed do. Anto. ibidē tenet ꝙ currit: sed restituet̄ ex generali clausula.

¶ Sed quero an in prefatis casibus ita dormiat ⁊ impediat̄ prescriptio ꝙ nō sit opus petere restitutōnē. R. diuersa fuit opi. legistarū in. l. senatus. ff. de offi. presi. ⁊ canonista- 31

rũ in.c.ex trãsmissa.eo.sed mihi placet opi. Inno. q̄ ĩpedit̃ ipso iure nec ẽ necessariũ pe tere restitutionẽ: nisi solũ in tp̄e absentie et feriarũ põt dici cũ sili rõne tẽpus ꝓdigalita tis etiã: ⁊ sic illa tp̄a subducũt̃ de medio pre scriptionis: rõ sua q̃re nõ currit est q2 p̃scri ptio est odiosa: vt pz ex eo qđ legit̃ ⁊ no. i.c. vigilanti eo. Ergo nõ est laxanda.

2 ¶ Quantũ tẽp⁹ req̃rit̃ in p̃scriptione. R. q̄ diuersimode ſm q̄ a diuersis ⁊ cõtra di uersa fit prescriptio.

3 ¶ Cõtra ecclesiã romanã nõ currit minor q̃ centenaria: intellige in his q̃ spectãt ꝑnci paliter nõ secũdario ad ipsã ſm glo. in.c. ad audiẽtiã eo. Unñ dic q̄ generalit̃ oia q̃ ime diate ꝑtinent ad dispositionẽ pape gaudent ꝑuilegio: vt ẽ ecclesia lateranẽsis: ⁊ res ipsi⁹ ⁊ exẽptio cõtra quã nõ currit minor prescri ptio q̃ cẽtenaria. Ita tenet Jo.an.in regu la scienti. li.6. in mercu. ⁊ qđ no. Pau. i cle. frequẽs. de exce. prela. ⁊ Pa. i. d.c. ad audi entiã. Fallit hoc in casu.c.2.§.i.eo. li.6. vbi catholici prescribũt ꝯ ecclesiã romanã bona hereticorũ q̃ ignorabant̃ in vita q̄ eẽnt he retici. si p. 40. ãnos bona fide ea possederũt nec in isto casu poterit romana ecclia petere restitutionẽ: vt in. d.c.2. patet. vbi ꝓhibet oẽm molestiã post prescriptionẽ.

34 ¶ Cõtra ecclesiã inferiorẽ a romana: siue fiat p̃scriptio a priuato vel ab alia ecclia si ẽ in mobilib⁹: vel iurib⁹ habẽtibus continuã causam sic requirit̃ quadragenaria annoꝝ prescriptio: vt in.c. de quarta eo. ⁊ in.c. i. eo li.6. nec requirit̃ titulus i hac quadragena ria prescriptõe: sed sufficit bona fides nisi sit ꝯtra ius cõe: q2 sic requirit̃ titul⁹ ver⁹ vl' pu tatiue verus. c. si diligẽti. eo. ti. Si ꝟo ẽ i mo bilibus: sic ſm Pa. in.c. cum dilecta. de con fir. vti. vl' inuti. nõ habet locũ vsucapio triẽ nalis cõtra ecclesiã romanã: sed cõtra alias ecclesias credo q̄ habeat locũ: nisi i reb⁹ que alienari nõ possunt sine debita solẽnitate. de quibus. s. Alienatio. §.5. ⁊ quatuor. §. se quẽtib⁹. Et q̄ prescribat hẽs in auct. quas actiones posita. 16.q.3.§.fi.

35 ¶ Quid si laicus habet rem coẽm cũ ecclia ⁊ indiuisibilẽ. R. Pa. in. d.c. de quarta q̄ requirit̃ quadragenaria p̃scriptio ꝓpter ec clesiã. ar. l. si coẽm. ff. queãdmodũ ſui. ami. Jo. an. i. c. vnico. de iure patro. i nouella di cit q̄ vbi ius ecclie põt remanere illesũ p̃scri ptio cois ꝯ laicũ sufficeret: qđ no. in.c. ad au dientiã eo. ⁊. 16.q.4. nolumus.

¶ Sed nũq̃d requirit̃ quadragenaria i re que deuenit ad ecclesiã que cũ esset laici ince pit ab aliq̃ prescribi. R. Pa. in. d.c. de q̃rta cõmunior ⁊ verior opi. est q̄ nõ: sed ꝓ prete rito vtet̃ ꝑuilegio ꝑuati ⁊ ꝓ futuro tp̄e ꝑui legio suo. ar. in. l. fisc⁹. la. i. ff. de iu. fisci. ⁊ iõ si ꝯ ꝑuatũ ꝑñtẽ currerũt. 5. ãni añq̃ veniret ad ecclesiã sufficient postea. 20. postq̃ venit ad ecclesiã. Et idẽ dic in similib⁹ ꝑuilegiatis facit aut. si quis. C. de prescri. lõ. tẽpo. ⁊ sic i isto casu mutat prescriptionẽ. 36

¶ Utrũ prescriptões iudiciales currãt cõ tra ecclesiã. R. Pa. in.c. fi. de in inte. resti. q̄ sic: vt sũt q̄ post decẽdiũ non appelletur: ⁊ hmõi: sed restituit̃ sicut ⁊ minor iure spãli vt in. d.c. fi. ⁊. l. i. C. si sepius. in inte. re. fue. po. ⁊ ibi sequitur Bar. 37

¶ Utrũ res patrimoniales clericorũ gau deant isto priuilegio quadragenario. R. q̄ nõ sed prescribũt̃ coi spatio: sicut alie laicoꝝ tenet glo. in.c. possessiones. 16.q.4. ⁊ in.c. q̃q̃. de censi. li.6. ⁊ Spe. in ti. de resti. in in te. tenet q̄ non põt restitutionẽ petere si fuit lesus in talibus bonis sicut facit i lesione i re bus ecclesie: ⁊ iura que dicũt q̄ bona clerico rũ gaudent eodẽ ꝑuilegio sicut bona ecclesie dicit q̄ intelligunt̃ quo ad defensionẽ: alle gat. c. ecclesiarũ seruos. 12.q.2. facit qđ di cit Pe. ⁊ Abbas in.c. cũ sit. de fo. cõpe. q̄. s. raptores prefatorũ bonoꝝ non conueniunt̃ corã iudice ecclesiastico: q2 priuilegiũ nõ de bet extẽdi: nisi in casib⁹ iure expressis: ⁊ idez ꝯcludit do. Anto. nisi sit eadẽ oino rõ cũ ex pressis a iure. qđ nota. 38

¶ Quid de legatis ad pias cãs. R. q̄ solũ modo habebit locũ prescriptio. 40. ãnoꝝ ſm glo. no. in aut. de eccle. titu. §. ꝓ temporali bus. ⁊ in.c. fi. 16.q.3. 39

¶ Contra hospitalia ⁊ alia pia loca req̃rit̃ 40. annoꝝ sicut ꝯ ecclesiã: vt est tex. nõ. in. l. oia ꝑuilegia. C. de epi. ⁊ cle. no. Jo. an. in.c 2. de resti. in inte. li.6. 40

¶ Contra principẽ distinguit Pa. in.c. cũ nobis. eo. ti. sic: aut sũt bona reseruata ꝑnci pi in signũ singularis priuilegij vl' dominij vt legitimare spurios: creare notarios: exi gere vectigalia: ⁊ pedagia ⁊ huiusmõi: ⁊ sic 41

requirit̃ scia ꝓncipis ⁊ tãtũ tẽpus de cuiꝰ ini
tio memoria hominũ nõ existat: vt est tex.
in.c.sup quibusdã.de ver.si.⁊ per Bar.i l.
cũctos ꝑplos.C.de sũ.tri.⁊.l.si publicanus
ff.de publi.⁊ in.l.i.ff.de aqua plu.ar. Aut
sunt bona parit̃ possedibilia: ⁊ si ista sũt ꝓn-
cipi incorporata requirit̃ spatiũ.40.annoꝝ
vt in.d.l.cõpit serenitas nr̃a.⁊ sic procedit
glo.in.§.fisci.insti.de vsuca. Si ṽo nõ sũt
incorporata sed dũtaxat delata tãq̃ vacan-
tia: seu ex cã publicata: ⁊ tunc in bonis dela-
tis ꝓpter vectigal nõ solutũ sufficit tẽpꝰ.5.
annorum: vt.l.2.C.de aposta. In alijs ṽo si
p̃cessit denũciatio sufficit tẽpus.4.annorũ
vt.l.intra.4.ff.de diuer.⁊ tẽ.p̃scrip. Si ṽo
denũciatio nõ interuenit: ⁊ sic si habuit bo-
nã fidẽ tm̃ requirit̃ tẽpus.20.annoꝝ.l.i oi-
bus.ff.de diuer.⁊ tẽ.p̃scri. Si aũt vltra bo-
nã fidẽ habuit titulũ sic sufficit tẽpus.x.an-
norũ: sic loquitur l.q̃uis.ff.de vsuca.⁊ nõ.
Bar.in.d.l.in omnibꝰ. Contra quoscũq̃
alios a p̃dictis distinguo. Aut sumꝰ i actio
nibus ꝑsonalibꝰ ⁊ sic requirit̃ spatiũ.30.an
norũ. Q̃d limitat Pa.in.c.in cã.de cã pos.⁊
ꝓprie.verũ qñ cõcurrit sola patiẽtia. Secꝰ
si cũ patientia interuenisset aliud: vt est tex.
in.l.ꝓcula.ff.de ꝓba.vbi ex taciturnitate lõ
gi tẽporis p̃sumit̃ dimissum fideicõmissum
debitũ si sepiꝰ de alijs habita rõne nõ sit ha-
bita de fideicõmisso mẽtio. Aut sumꝰ i rebꝰ
imobilibꝰ: ⁊ sic si possidet cũ titulo requirit̃
spatiũ.x.ãnoꝝ inter pñtes cõtinue: ⁊ ꝑ.20.
inter absentes.⁊.l.fi.C.de p̃scri.lon.tẽ. Si
ṽo parti fuit p̃sens ꝑtim absens duplicabit̃
tempꝰ absentie solũ.aut.q̃ si quis quibꝰdã
C.de p̃scri.lon.tem. Sine titulo ꝑ.30.ãnos
cũ bona fide ⁊ reliq̃s p̃scribit̃: vt in.c.scõrũ.
co.ti.16.q.3.§.potest.⁊.l.si quis emptionis
C.de p̃scri.30.annoꝝ. Aut sumus in serui-
tutibꝰ: ⁊ tũc si hñt cãm cõtinuã vł q̃si regu-
lariter p̃scribit̃ lõgo tꝑe.s.x.ãnoꝝ int̃ pñtes
⁊.xx.inter absentes sicut imobilia.tex.est i.l.
fi.C.de p̃scri.lõ.tẽ.⁊ i.l.2.C.d̃ hui.⁊ ibi gl.
⁊ doc.hoc no. Si ṽo seruitꝰ habet cãm dis-
continuã: tunc regulariter nõ p̃scribit̃.vt ẽ
tex.in.d.l.seruitutes.⁊ ibi ꝑ doc. Fallit: pri
mo qñ quis vsus est tãto tꝑe cuiꝰ contrariũ
memoria nõ existit.l.hoc iure.§.ductꝰ aque
ff.de aqua q̃ti.⁊ estiua.no.glo.⁊ doc.in.d.l
seruitutes.⁊ tẽpꝰ centũ ãnoꝝ est tempꝰ d̃ cuiꝰ
initio nõ extat memoria: vt tenet do. Ant.

in.c.veniẽs.de testi.⁊ Cardi.in.c.si diligẽ-
ti.de p̃scri. Itẽ.2.qñ habuit titulũ cõcessio-
nis a dño q2 p̃scribet in.x.annis inter pñtes
⁊.xx.inter absentes.ita no.glo.in.d.l.huitu
tes. Siliter ⁊.3.p̃scribit̃ qñ habuit veꝝ titu
lũ a tertio q2 ꝑ.x.inter p̃sentes: ⁊.xx.int̃ ab-
sentes ꝑ tex.in.l.fi.in fi.ff.de p̃scri.lõ.tẽ.ƀm
Pau.de castro.in.d.l.seruitutes. Aduerte
q̃ est differẽtia inter p̃scribẽdo rusticanã et
vrbanã seruitutẽ: q2 rusticana ꝑdit̃ ꝑ nõ
vsum: sed vrbana nõ nisi aliꝰ simul vsucapi-
at libertatẽ puta habeo fenestras quas licz
obstruã nõ ꝑdo ius sed si alius ꝑ idẽ tẽpꝰ al-
tius eleuauit murũ suũ sic amitto. hec ꝓbãt̃
in.l.hec aũt iura.ff.de serui.vrba.p̃dioꝝ q̇d
aũt sit seruitꝰ vrbana ⁊ rusticana vide serui
tus.in ꝓn. Et nota q̃ tunc seruitꝰ dicit̃ habe
re causam cõtinuã vel ꝑpetuã qñ ẽ in vsu
actualiter ⁊ potẽtialiter: vt seruitꝰ aque du
ctus: ⁊ seruitꝰ altiꝰ nõ tollẽdi ⁊ siles: rõ quia
licz a principio requirat̃ factũ hoīs non tm̃
semꝑ q2 postq̃ aqua est deriuata in canale
facto nature cõtinuat̃: ⁊ ꝑ seipsã semꝑ fluit
⁊ in seruitute tigni iniũcti vel oneris ferẽdi
q̃ postq̃ semel est imissuz ꝯtinuat̃. Aliqñ
ṽo dr̃ habere cãm q̃si ꝯtinuã vel q̃si ꝑpetuã
qñ ꝑpetuo seu cõtinuo potẽtialiter sed non
actualiter ẽ in vsu: vt est seruitꝰ stillicidij vł
ductꝰ aq̃ ex celo cadentis.rõ q2 licz nõ sꝑ ex-
erceat̃ actu tm̃ apta nata sꝑ exerceri sine fa-
cto ho.s: q2 cũ pluit stillicidiũ est sꝑ aptũ re
ciꝑe aquã sine facto hoīs postq̃ stillicidiũ ẽ
Aliqñ seruitꝰ dr̃ habere causaz discõtinuã
qñ nõ est sꝑ in vsu actualit̃ nec potẽtialiter:
sed necessario req̇rit factũ hoīs q̇d nõ p̃t
eẽ cõtinuũ: vt est seruitꝰ itineris vie ⁊ simi-
liũ: hec no.ꝑ glo.⁊ doc.in.l.seruitutes.la.2
ff.seruitu.⁊ in.l.foramen.ff.de serui.vrba.
p̃. Aduerte hic q2 in seruitute q̃ amittit̃ per
nõ vsũ si habet solũ interualla dierũ vł no-
ctiũ tm̃: vel breuioris spatij p̃scribit̃ per.x.
annos inter p̃sentes ⁊.xx.inter absentes. Si
aũt habeat interualla annoꝝ vel mẽsiũ req̇
rit̃ tẽpꝰ duplicatũ quo ad p̃sentes: videlicet
xx.ãnoꝝ: sed quo ad absentes aliq̇ tenẽt silit̃
.s.q̃.40. Sed credo q̃ nõ duplicat̃ ƀm Jo.
glo.i.l.fi.C.de seruitu.quẽ sequũt̃ coit̃ glo.
Accursij. Bar.⁊ Bal.⁊ doc.ibidẽ.⁊ Inn.
in.d.c.de.4.q2 ꝓ vltima opinione hec ponit̃
q̃ est sua iuxta glo.no.in.l.q̇ filiũ.§.sabinꝰ.
ff.ad trebel.vbi dr̃ q̃ vltima opi.in dubio ẽ

teneda. Item dicta duplicatio nõ habet lo/
cũ in p̃scriptiõe. 30. vel. 40. annoꝝ: nec ĩ pre
statiõe ãnua: vt vult gl. ĩ. l. cũ notissimi. §. fi
C. de p̃scri. 30. annoꝝ. ⁊ dr̃ habere interual/
la dieꝝ vł noctiũ qñ altnis dieb⁹: vel die seu
nocte mihi licet: ⁊ tibi altero die. ⁊c̃. Tẽpus
ṽo annoꝝ vel mẽsiũ qñ de q̇nquẽnio in q̇n/
quẽniũ: vel de anno q̃libet vna die vł pluri
bus licz ducere aquã. Aut sum⁹ in seruitute
que debet a re ꝑsone: vt vsusfructus: vsus:
iurisditio: ⁊ hmõi: q̃ licz req̇rãt factũ hoĩs:
tñ nõ dicunt hr̃e cãm discõtinuã: q2 aĩo pos
sideri pñt q̇ cõtinuus est: licz act⁹ hoĩs sit
discõtinuus: nõ sic ĩ seruitute q̃ a re rei debe
tur: cũ res aĩuz nõ habeat. Iste ꝯuitutes q̊
q̃ debent a re ꝑsone longo tꝑe p̃scribũt cum
titulo tñ vero: q2 hz silitudinẽ cum dñio qd̊
longo tꝑe nõ p̃scribit sine titulo: vt est casus
ĩ. l. vltima ĩ fi. C. d̊ p̃scri. lõ. tẽ. Et ĩtellige de
titulo habito a nõ dño: q2 si a dño ñ oz p̃scri
bere. Aut sum⁹ in seruitute ꝑsonali q̃ ꝑsone
a ꝑsona debet: ⁊ sic p̃scribit aliqñ q̇nquẽnio
qñ. s. pater tꝑe mortis gessit se ꝓ libero non
in fuga nec latitãs sed in bona fide: sic p⁹ q̇n/
quẽniũ elapsũ in quo nõ est passus fili⁹ con/
trouersiã stat⁹ efficitur liber. no. Pa. in. c.
licz. de cõiugio seruo. In ꝑsona ṽo ꝓpria re/
quirit tẽp⁹. 20. ãnorũ cũ bona fide: nec req̇
rit titul⁹ fauore libertatis. vt in. l. 2. C. de
prescri. lõ. tẽ. Als seruit⁹ oĩs ꝑsonalis cũ sit
cõtinua ꝓpter aĩuz q̇ nõ põt eẽ in seruitute
reali sine titulo req̇rit tẽp⁹ longissimũ. s. 30.
ãnoꝝ: vt no. Cy. in. l. 2. C. de serui. ⁊ aqua.
cũ titulo ṽo ꝑ. x. inter p̃sentes ⁊c̃. Aut sum⁹
in debitis legatis aut stipulationibus: ⁊ sic
sm Bar. in. l. cũ notissimi. C. de p̃scrip. 30.
annoꝝ si obligatio sit de p̃nti: licz exactio sit
dilata in diẽ: sicut cũ testator legat cẽtũ ali
cui ita q̄ tradant sibi. x. oĩ anno solũ: sic vni
ca p̃scriptiõe tollet: ⁊ per spatiũ illud q̃ alie
res. ar. l. senat⁹. §. fi. ff. de dona. cã mor. ⁊. c.
de quarta. eo. ti. vbi vnica p̃scriptiõe q̃dra/
genaria tollit quarta debita ep̃o q̃ coit sol/
uit oĩ anno: q2 obligatio ẽ de p̃nti orta: licz
exactio sit dilata. Si ṽo obligatio fit ĩ diẽ:
vt in legato simpliciť facto vt annuatim det
aliq̇d q2 tot sũt legata quot annue p̃statio/
nes. d. l. senat⁹. in fi. ⁊ sic nõ currit p̃scriptio
nisi a die extãtis obligatõis: ⁊ sic oportet tot
sint p̃scriptões quot legata. Sed aduerte q̄
si heres testatoris scit se teneri: vt coiter p̃su
mit vt no. in. l. qui rome. §. duo frẽs. ff. de
ver. ob. nullo tꝑe põt prescribere sm Pe. de
ꝑusio tractatu de canonica portõe ep̃i: q2 ha
bet malã fidẽ. Idẽ dic de quocũq3 debitore
vt no. Ange. in. l. qui sequit. §. si viaz. ff. de
vsuca. ⁊ dicit q̄ hoc coiter tenet ꝯ Bar. etiã
si statuto caueat vt p̃scriberet. ⁊ hoc seq̇tur
Jo. an. in. c. 2. de excep. li. 6. Host. in. c. ꝑ tu/
as. de dona. ⁊ Car. in. c. vigilãti. eo. ti. ⁊ est
glo. no. ĩ auþ. vt eccłia romana cẽtũ an. ha.
prc. q̃ dicit q̄ tale statutũ eẽt iniquũ p̃sidiũ
⁊ seq̇t Bal. in. c. si q̇s ꝑ. 30. si de feu. fuerit cõ
trouer. vbi dicit q̄ prescribẽs scient debitũ
sꝑ poterit denũciari. Sec⁹ eẽt si ignorabat ꝓ
babiliter: sic p̃scriberet etiã q̃ ad ꝯsciam: vt
voluit Inno. in. c. cura. de iure patro. ⁊ ĩ. c.
q2 plerIq3. de ĩmu. eccle. Pa. tñ in. c. fi. de pre
scri. distinguit: q̄ aut debitor nõ tenebat of
ferre ita q̄ cessando a solutiõe nõ fuit ĩ cul/
pa ⁊ sic p̃scribet: q2 non est in mala fide eo q̄
potuit cogitare q̄ voluit donare vel relaxa
re: ⁊ qñ tenet offerre: vide bonũ tex. cũ glo.
in. l. itẽ illa. ff. de ꝯsti. pecu. ⁊ pleni⁹ ꝑ Bar.
⁊ me. s̃. Obligatio. §. 8. Si aũt tenebat of/
ferre: sic nõ p̃scribet q2 ẽ ĩ mala fide. Aut su
mus ĩ actionib⁹ ⁊ exceptiõib⁹ ⁊ cũ varie sint
vario mõ p̃scribunt: puta exceptio de nõ nu
merata pecunia post biẽniũ nõ põt opponi. l.
in cõtractib⁹. C. de nõ nume. pecu. repetitio
debitorũ in alea nõ prescribit nisi ꝑ. 50. an/
nos: vt ĩ l. alearũ ludos. ff. de aleato. ⁊ hui⁹
modi: q̃ multe sũt q̃ sm Pa. in. c. cum cã. de
empt. ⁊ ven. etiã currũt ꝯ eccłiam sm spatiũ
decretũ a iure ciuili a q̃ sũt ĩuente: nec expe/
ctat spatiũ. 40. ãnoꝝ. Aduerte etiã sz Bar
in. l. si ab hostib⁹. C. in quib⁹ ca. ĩ inte. resti.
nõ ẽ ne. q̄ actiões p̃torie rei persecutorie sũt
perpetue: nisi dent ꝯ ius ciuile: puta reddibi
toria: q2 datur ꝯ ꝯtractũ validũ de iure ciui
li: ideo finit anno. Sec⁹ si ꝯ ꝯtractũ ĩualidũ
de iure ciuili: q2 sic ẽ ꝑpetua: qd̊ nõ. Item di
stingue q2 si actio est data ĩ penã solũ: sic p̃/
scribit etiã sciente debitore etiã in ꝯscia: q2
in penalib⁹ nõ tenet in ꝯscia. 12. q. 2. frater/
nitas. ĩ glo. Si ṽo data nõ est ĩ penã sed ĩ sa/
tisfactionẽ lesi: vt actio q̄ tominoris ⁊ hmõi
sic data sciẽtia debitoris nõ p̃scribit in con/
sciẽtia quin teneat satisfacere leso. 14. q. 6.
si res. Aut sum⁹ ĩ reb⁹ mobilib⁹: ⁊ sic currit

vſucapio: ⁊ quid requirit: vide Vſucapio.
§.2.⁊.3. Aduerte tn̄ ꝙ cōtra minores non
currit vſucapio: vt no. in. l. fi. C. in quibꝰ ca.
reſti. in inte. nō ē neceſ.
43 ¶ Sed quid dicemꝰ de fundo dotali q̄ iā in/
ceperat ꝑſcribi anteq̄ daretur in dote. R. ꝙ ꝑ/
ſcriptio nihilominꝰ curret: licȝ nō potuerit i
choari poſtq̄ eſt factꝰ dotalis. Secꝰ erit de
pupillo alteri ſuccedēti ꝯ quē nō currit pre
ſcriptio durante pupillari etate: licȝ antea
fui et incepta: ſȝ differt vſq̄ poſt pupillarē
etatē. l. fi. C. de annua preſcrip.
44 ¶ Utrū ſucceſſor ſingularis inuaſoris pre/
ſcribat ꝑ decē ānos inter p̄ntes: ⁊. xx. inter ab
ſentes. R. Pa. in. c. nihil. eo. ti. ꝙ nō quātū
cūq̄ habeat bonā fidē ꝓpt̄ vitiū reale qḋ ſe
quitur quēlibet poſſeſſorē. l. vitia. C. de acqui.
poſ. ſed oportet currat ſpatiū. 30. vel. 40. an
noꝝ: ⁊ ſic bn̄ ꝑſcribit etiā i rebꝰ inuaſis vt no.
inſti. de vſuca. §. furtiue. Succeſſor ꝟo vni/
uerſalis nō ꝑſcribit ꝺ iure ciuili ſi defūctꝰ ha
buit malā fidē etiā ſine violentia: qꝛ cenſet
eadē pſona cū defūcto. i auth. ꝺ iure iu. a mo.
preſti. Dy. tn̄ in regula poſſeſſor. ⁊ glo. in re
gula qui in ius. li. 6. ⁊ glo. in. c. de. 4. eo. ti ⁊
alia glo. i. c. tua. de iure patro. tenet ꝙ de eq̄/
tate canonica: ſi ē bone fidei poſſeſſor ⁊ in ꝑ/
ſonā ſuā inchoat ꝑſcriptionē ꝑſcribet. Sed
Pa. poſt do. Anto. in. c. ſi diligēti. tenet ꝙ
nō preſcribit. ⁊ meliꝰ: qꝛ cū nō habeamꝰ ius
canonicū ꝯtra ius ciuile expreſſum i hoc: nō
debemꝰ ab ea recedere: ⁊ iura q̄ allegant lo/
quūtur de ſingulari ſucceſſore nō de vniuerſa
li. Aduerte tn̄ h̄ ꝙ licȝ mala fides defuncti
noceat heredi nō tn̄ nocet emptori ab herede
ſm̄ Bar. in. l. poſt pluribꝰ. in fi. ff de vſuca.
⁊ do. Frā. de aretio. in. d. c. ſi diligenti.
45 ¶ Utrū diu ſoluēs indebitū teneatur pꝰea co/
gnoſcēs indebitū. R. ꝙ nō q̄tūcūq̄ tēpus
defluxerit: ſed pōt deſiſtere a ſolutione de ce/
tero. l. litibus. C. de agri. cen. ⁊ co. c. ꝑuenit.
de cēſi. 16. q. 3. clerici. ē glo. 10. q. 3. c. quia.
46 ¶ Quō interrūpitur ꝑſcriptio. R. ꝙ duo/
bus modis. ſ. naturalr̄ ſicut qn̄ deficit vnū
de ſubſtātialibꝰ preſcriptiōis: vt ſi ꝑdit poſ
ſeſſionē ⁊ hꝰmōi. Ciuiliter ꝟo ꝑditur diuerſi
mode quo ad forū cōtētioſū: de q̄ vide Pa.
in. c. illud aūt. eo. ti. ſed quo ad ꝯſciam qua/
litercūq̄ q̄s cōſtituatur in mala fide an̄ cōple
tā preſcriptionē vel vſucapionē q̄cūq̄ hoc
fiat ſꝑ interrūpitur: ⁊ hoc tene.
¶ Utrū tutꝰ ꝑſcriptione teneatur in foro aīe 47
reſtituere rē preſcriptā cū cognoſcit rē fuiſ/
ſe alienā. R. Pa. in. c. vigilāti. eo. ti. ꝙ nō:
ex multis rōnibus. Sed melior eſt quā po/
nit in. c. fi. eo. ti. qꝛ qḋ iure poſſidetur iuſte poſ
ſidetur ⁊ ſi iuſte hn̄: ergo nō alienū: ſed ſuū: er
go nō peccat nō reſtituendo. 14. q. 4. q̄d di/
cam: ⁊ hāc opi. tenet glo. i. d. c. vigilāti. Jo
Uincē. Tancre. Gofre. Hoſt. Jo. an. in re
gula poſſeſſor. li. 6. in mercurialibus. ⁊ In/
no. in. fi. eo. ti. Hugo. in. c. ſi virgo. 34. q. 2.
Jo. Sco. in. 4. diſ. 15. dn̄s Anto. in. d. c. vi
gilāti. dicit ſe diſputaſſe ꝙ quo ad forū aīe
tenetur. Rō qꝛ cā preſcribendi nō eſt oīno ſuf
ficiēs quo ad equitatē: quo ꝟo ad forū ꝯten
tioſum dicit nō teneri. Alij aūt indiſtincte
tenēt ꝙ tenetur. Sed ego teneo opini. Pa. ꝙ
nō teneatur niſi forte ita eſſet ſcrupuloſus ꝙ
nō poſſet deponere cōſcientiā: q̄n teneatur qꝛ
ſic teneretur. xi. q. 3. cui eſt illata. Nec obſtat
rō dn̄i Anto. de preſcriptiōe ꝯtra eū qui nō
pōt imputari de negligētia quia habet reme
diū petēdo reſtitutionē ex clauſula generali
quā ſi petet in conſcientia erit reſtituendus
Si ꝟo nō petet nō tenebitur reſtituere ꝑ nota.
ꝑ Inno. in. c. qꝛ plerīq̄. de imu. eccle. Itē qꝛ
preſcriptio de iure canonico: non ſolū eſt in
odio negligētis: ſed etiā ꝓpter bonū ⁊ equū
16. q. 3. §. pōt. Unde ſicut dicit Bal. in. c. ſi
q̄s. per. 30 ſi de feu. ꝯtrouer. fue. ꝙ ſtatutū
laicorū denegans audientiā in foro ſeculari
ꝓpter equū ſeu bonū publicū valet in con/
ſcientia: nec habet locum denunciatio in iu/
dicio eccleſiaſtico: puta ſi ſtatuto cauetur ꝙ
non ſoluens gabellā iuſtam nō audiatur: vel
inſtrumentū qḋ nō reperitur regiſtratū in li/
bro cōis preſumitur falſū. Idē dicit Bar. in
extrauagāti ad reprimēda in ver. denūcia/
tionē de velleiano ⁊ macedoniano ꝙ nō va
let denunciatio in foro eccleſiaſtico: qꝛ datur
eis maxima equitate naturali: ſic a fortiori
nō habebit locū in preſcriptōe que tā a iure
ciuili q̄ canonico ꝓpter bonū publicū eſt in/
uenta ⁊ cum maxima equitate: ⁊ ideo veriſ
ſimā crede etiaȝ in conſciētia opinionē Pa.
⁊ ſequentiū eum.
¶ Sed q̄ro qḋ remediū poterit habere ille 48
ꝯ quē eſt cōpleta preſcriptio: ⁊ cui nulla pōt
iputari negligētia. R. ꝙ ſi aliquo legitimo

īpedimēto fuit detētus coīter tenēt doct. ꝙ
petere poterit restitutionē ī integrū vsq ad
q̄tuor ānos seq̄tētes: qui incipiūt a die scie
post cessationē īpedimēti legitimi. Rō quia
istud q̄driennīū nō currit ignorāti: vt in. c.
.i. de resti. in inte. li. 6. in verbo. si q̄s negligē
ter omiserit. Ignorās eni nō negligit: vt ꝓ
batur in. c. 2. iūcto. c. q2 diuersitatē. de cōces
ꝓben. Et hāc opi. tenet Jo. de lign. pꝰ Zenze.
in cle. vna. de in inte. resti. ⁊ Pa. i. c. auditꝭ.
de resti. in inte. ⁊ placet mihi vt sapiat natu
rā eiꝰ in cuiꝰ loco subrogat̄. ar. c. eccl'ia. vt li
te pen. q2 istud quadriēniū succedit loco āni
vtilis q̇ olim cōpetebat: vt in. l. fi. C. de tēp.
⁊ in inte. rest. ⁊ ideo a ꝑncipio erit vtilis licꝫ
postea sit cōtinuus.
¶ Utrū eccl'ia petat restitutionē in integꝝ
post cōpletā ꝑscriptionē. R̷. coiter tenet̄ ꝙ
sic in. c. i. e. ⁊ glo. in. c. i. de resti. in inte. vsq
ad q̄tuor ānos. vt. s̄. dixi de īpedimēto legi
timo. ⁊ ad. c. sanctoꝝ. dico ꝙ ē verū ꝙ nō da
tur qn̄ eccl'ia ꝑscribit ꝯ eccl'iam vt ibi. Silit̄
si velles tenere ꝓm aliquorū opinionē ꝙ cur
rit sp̄ ꝑscriptio in casibꝰ quibꝰ dixi dormire:
dic ꝙ dabitur illis similiter restitutio vsq
ad quadriēniū.
¶ Sed posset dicere aliq̄s ad q̇d valet pre
scriptio si talis ꝯ quem ꝑscriptio pōt petere
restitutionē. R̷. ꝙ valet ad hoc quo ad foꝝ
ꝯscie ꝓm Inno. in. c. q2 pleriq. de imu. eccl.
ꝙ nō tenet̄ eā restituere nisi petat̄ ⁊ si nō pe
tit̄ infra tēpus debitū iā ampliꝰ nō tenebit̄
etiā si petatur: quod nota.
¶ Utrū negligēs possit agere ꝯtra illū q̇ rē
suam alienauit: postq̄ ille cui fuit alienata
vsucepit rē sibi alienatā. R̷. ꝙ sic quia talis
alienator tenet̄ sibi ex delicto ⁊ sua negligē
tia nō fecit cessare delictū illius: de quo vide
q̇ notat Bar. in. l. 3. ff. de alie. iudi. mutā.
causa facta.

p Resumptio primo ex
ga aliq̇d
aliud a se est triplex. Prima ē iuris tm̄ q̄ est
qn̄ ius sup̱ dubio ⁊ verisili ꝑsumit aliquid.
Secūda est iuris ⁊ de iure q̄ est qn̄ ius super
aliq̇ ꝑsumit ⁊ vltra disponit ita eē nec posse
ꝯtrariū ꝓbari. ⁊ de istis hēs in glo. in. c. is q̇
de spō. ⁊ differt ista ꝑsūptio secūda: a fictiōe
iuris: q2 ꝑsūptio ē sup̱ facto dubio in q̇ ius
vadit p̱ cōiecturas ꝑsumēdo ita esse ⁊ dispo
nēdo ꝙ vult ita eē ⁊ nō posse ꝓbare ꝯtrariū
Fictio ꝟo est sup̱ certo vno mō cōsistēte q̇
tamē aliter a iure eē fingit̄: puta certa ē lex
ꝙ mulier nō est stipulata dotē sibi reddi fin
git stipulationē interuenisse. l. vnica. in ꝑnci
C. de re. vxo. act. Idē in arrogato q̇ sp̱ fingi
tur stipulatꝰ. 4. p̱tē de bonis arrogatoris si
emācipet̄. l. si arrogator. C. de adop. ⁊ hanc
differētiā no. glo. in. d. l. vnica. in. §. accedit
⁊ sic ꝯ fictionē iuris nō pōt ꝓbari: q2 lex oio
intēdit ꝯ veritatē fingere glo. ē in. l. a diuo.
pio. §. si pignorā. ff. de re iudi. sed ꝑsūptio iu
ris ⁊ d̉ iure aliqn̄ admittit ꝓbationē: vt no.
in. d. c. is q̇ fidē. de spō. ⁊ in autꝭ. sed iam ne
cesse. C. de dona. an̄ nup. Tertia ē hois ⁊ hec
triplex. Prima violēta: vt cū inuenit̄ solꝰ cū
sola ī loco suspecto: puta lecto ⁊ hꝰ mōi. de q̄
in. c. l'ris. ⁊. c. se. de presū. 32. q. i. dixit dn̄s. ⁊
hec valet ad ꝓbādū oia excepto crimīe ma
xime graui. facit. c. l'ras. de ꝑsū. vbi ex vehe
mēti ꝑsūptione nō punit̄ q̇s de crimine q2 ī
crimine debēt eē ꝓbatiōes lumine clariores
C. de ꝓba. l. fi. 5. q. 6. epiphaniū. vn̄ ex ista
iudicās ꝓximū suū in aio solū aliq̇ delictū
cōmisisse non peccat q2 licet ex tali iudicare:
patet in. d. c. litteris. ⁊ tenet Nicho. de lira su
per Math. 7. c. ⁊ Alex. de al'. sc̄dā sc̄de. Se
cūda ē ꝓbabilis q̄ insurgit ex aliq̇bꝰ suspitio
nibus ꝓbabilibꝰ ⁊ hec facit semiplenā ꝓbati
onē: ⁊ si quis infamatꝰ sit inducit purgatio
nē. de pur. ca. c. si q̇s d̉ gradu. ⁊ aliqn̄ cū vno
teste vel iuramēto facit plenā ꝓbationē. de
ꝑsū. illud. ⁊ ī hac debemꝰ aspicere actū ꝓꝫ suā
existētiā ⁊ nāꝫ: vt ī. c. l'ras. ⁊. c. tertio loco. e.
ti. nō ꝓm accidētalia: ⁊ ideo male dicit glo.
in. c. absit. xi. q. 3. dū dicit ꝙ vidēs clericum
osculātē mulierē debet ꝑsumere ꝙ bn̄dicat
eā. Nā factū ꝯ legē nō debet ꝑsumi nisi ma
lū. ar. c. i. eo. ⁊. l. nā ludus noxiꝰ. ff. ad. l. acq̇.
sicut est talis actꝰ cū etiā clericꝰ ꝓhibeat̄ so
lus cū muliere fabulari. 81. dis. clericus. Et
ex ista possumꝰ iudicare sine pctō malū q̇ vi
demꝰ. sed iudicare aliud q̇ nō videmꝰ cuiꝰ
ista est ꝑsumptio: ē mortale pctm̄ si p̱ueniat
ad firmā assertionē cū pertinacia ꝓm Alex.
vbi. s̄. veniale ꝟo si stat in sola suspitione: ⁊
hec est tutior opinio q̄q̄ glo. in. d. c. litteris
⁊. d. c. si quis de gradu. videat̄ tenere fore li
citū etiā iudicare ex hac suspitiōe. Alia est
temeraria q̄ surgit ex malis hoibꝰ vel ex cau

fis leuibus vel vbi actus pōt eque referri ad
bonū sicut ad malū: ⁊ de hac loquit̃. c. esto/
te. de reg. iur. ꝙ debem⁹ interp̄tari in melio/
rē partē. Vñ nota. ſm Richo. ⁊ Alex. vbi
supra ꝙ ex talib⁹ leuib⁹ signis dubitare d̃ bo
nitate fr̄is est pct̄m veniale q̄ꝛ p̄cedit ex hu/
mana fragilitate: nec d̄ꝛ iudiciū ꝓprie ſ; sus/
pitio: sed ex talibus firmiter tenere in aīo ꝙ
frater sit mal⁹ malo pcti mortalis sic est pec
catū mortale: ⁊ hoc ꝓprie dicit̃ iudiciū q̄d ē
ꝯtra charitatē fraternā. Sec⁹ si iudicaret d̃
pctō veniali q̄ꝛ esset veniale. Si vō ex talib⁹
ꝓcedit ad punitionē multo forti⁹ est morta/
le: ⁊ de talib⁹ intelligit̃ illud. Nolite iudica/
re. s. ex leuib⁹ signis. Unde hec p̄sūptio hoīs
dr̄ firmatio cōcept⁹ mentis ab hoīe facta ex
aliquib⁹ ꝯiecturis collectis: ⁊ differt ab opi
nione vel suspitiōe: q̄ꝛ opinio vel suspicio nō
firmat ꝯceptū: vt notat Bar. in. l. admonē
di. ff. de iureiu. vt no. Pa. i. c. fi. de iureiur.

p **Resumptio** secūdo er
ga seipsū
ſm ꝙ accipit̃ a theologis i. 3. di. 26.
maxime a Ricar. ē duplex. Una q̄ oꝛit̃ ex ꝓ
pria virtute ꝑ quā q̇s audet ī oꝑa excedētia
ꝓpriā virtutē: sicut cū q̇s ponit se ad audiē/
dū cōfessiones: cū ignorās sit ad medēdū cū
nesciat ad ꝯsulēdū ⁊ hmōi: vñ si ex h̄ pōt seq̄
aliq̄d ꝑiculū aīe vl̄ corpis: vl̄ notabile dānū
ē mortale pct̄m. Sec⁹ si q̇d ꝑuū malū q̄ꝛ eēt
veniale. Itē cū q̇s ponit se ad iudicādū q̄s n̄
pōt: vt laicus clericū: vel ad faciēdū officiū
ad q̄d nō ē ordinat⁹ ⁊ hmōi: coīter ē morta/
lis p̄sūptio: ⁊ hec est sp̄ēs superbie ⁊ opponit̃
magnanimitati: vt dicit ph̄us. 4. ethicoꝝ. ⁊
oꝛit̃ ex vana gloria. Vñ Greg. 31. mora. po
nit p̄sūptionē nouitatū filiā vaneglīe. Alia
ē p̄sūptio q̄ est pct̄m in sp̄m scm̄ que opponi
tur virtuti spei: ⁊ hec directe oꝛit̃ ex supbia:
ſm Ricar. i. 3. dis. 26. q. 6. ar. i. qua q̇s talē
se existimet: q̄d de⁹ eū etiā peccātē nō exclu/
det a sua grā: vel nō puniet: ⁊ sic ꝑuipendit
dinā iusticiā: ⁊ hec est graui⁹ peccatū q̄̃ pri/
ma. Sed graui⁹ ista est desperatio: ⁊ d̃ istis
vide. s̄. Peccatū. §. 3.

p **Rimas** q̇s sit. 99. di. §. i. ⁊
vide Pr̄iarcha.

p **Rimitia** ſm Alex. i. 3. ꝑ/
te sūme est pars
prima frugū dn̄o offerēda.

¶ Utrū sit de p̄cepto. R. ſm Alex. ꝙ sic ī
duob⁹ casib⁹. Prim⁹ q̄ñ est ꝯsuetudo. Secū
dus quādo ecclesie ministri indigēt ⁊ ipsas
petunt. Intelligo de ministris illi⁹ eccl̄ie cui
debent̃: al̄s sunt de consilio: sunt enī de iure
naturali ⁊ dīno: ⁊ de precepto iudiciali: si/
cut ⁊ decime: ⁊ ſm distinctionē. vt. s̄. Deci/
ma. §. secūdo.

¶ Cui debet̃. R. ꝙ eccl̄ie parochiali. ar. c
doctos. ⁊. c. moderamine. 16. q. i.

¶ Quota pars ꝓ primitia debet dari. R.
ꝙ q̇dā dicūt ꝙ ad min⁹ de. 60. vnū. Alij di/
cūt ꝙ in fetib⁹ sꝑ p̄mogenitū: in alijs aridis
⁊ liquidis de. 40. vnū ad plus: vel ad min⁹
de. 60. Sed placet mihi magis opi. Inno. ī
c. i. de decimis. ꝙ ex q̄ nō inueni t̃ expressū; in
iure canonico relinquit̃ in optione dantis:
vt det quātū vult: nisi cōsuetudo regionis
aliud inducat: ⁊ hoc tene.

p **Rinceps** in sp̄ualib⁹ dr̄
papa. In tēpo/
ralib⁹ vō īꝑator reges etiā ciuitatē habet̃
loco p̄ncipis: vt no. glo. ⁊ Cy. in. l. fi. C. de
p̄scri. lon. tēpo. ⁊ Bar. in. l. hostes. ff. de ca
ptiuis. ⁊ ideo sicut scia p̄ncipis supplet defe
ctū cuiuslibet solēnitatis: vt dicit Bal. in. l.
nullus. C. ad. l. iul̃. ma. ⁊ q̄d no. Inno. in. c.
cū oporteat. de accusa. sic si fiat aliq̄d de licē
tia aut ꝯscia regētis ciuitatē: q̄d verū credo
in t̄palib⁹ nō aūt in oīb⁹ sp̄ualib⁹.

¶ Utrū p̄nceps possit alicui auferre rē suā ⁊
dare alteri. R. coīter tenet̃ ꝙ nō sine causa
vide. 9. q. 3. per principalē. ⁊. C. si ꝯ ius vel
pu. vtilitatē.

¶ Utrū p̄nceps obliget̃ ex ꝯtractu suo. R.
sunt opiniones in. l. digna vox. C. de legib⁹
Bal. tñ de vsibus feudoꝝ in Rica de na/
tura feudi tenet ꝙ sic: vnde dicit ꝙ si p̄nceps
īuestiuit aliquē de baronia vel castro ꝙ non
pōt eū p̄uare sine culpa nec successores ī impe
rio vel regno vt extra de iudi. nouit. nec ob
stat ꝙ habet plenitudinē potestatis: q̄ꝛ de⁹
subiecit ei leges sed nō cōtractus ex quibus
obligatus est.

p **Riuilegium** ꝓprie est
q̄ñ aliq̄d
cōcedit̃ ꝯ iura: ⁊ sic dr̄ quasi p̄uata
lex: vt p;. 3. di. priuilegia. Si vō aliq̄d cōce/
dat̃ q̄d sit p̄ter ius coē sic ꝓprie dr̄ beneficiū
⁊ non priuilegiū hoc no. Pa. in. c. olim. de

verbo.signi.
¶ Quot sũt species ꝓuilegioꝝ. R̃. quinqȝ.
Quoddã reale: vt illud qđ ecclie dignitati:
ciuitati vel alicui loco vel aliquibꝰ ꝑsonis ra
tione loci vel alicuiꝰ rei cõcedit: ex eo.c. cum
olim.⁊.c.se. ⁊ tale ẽ ꝑpetuũ q2 adheret rei ni
si forte res perimat.25.q.2.c.i.⁊ ꝑ totũ: vl
nisi reuocet ex cã.c.recolẽtes.§.i.de sta.mo.
Quoddã singularit ꝑsone vt illud qđ alicui
vel aliquibꝰ ꝑsonis concedit certis ⁊ ꝓprijs
noibꝰ expssis: de offi.le.volentes.⁊ tale non
egredit ꝑsonã cui cõcedit nisi hoc expmatur
de cõces.prebẽ.c.cõstitutꝰ.⁊ si cõcedit obtẽ
tu dignitatis nõ vtit eo si aliã dignitatẽ adi
piscat.c.bone.§.fi.de postu.pla. Quoddaȝ
est coit ꝑsonale qđ cõcedit ꝑsonis nõ expssis
ꝓprijs noibꝰ: sicut de priuilegio minoꝝ.25.
ãnoꝝ.ff.đ mio.l.i.ꝑ totũ. Qđdã singularit
ꝑsonale ẽ ⁊ coit corporale: vt illud qđ alicui
collegio vel vniuersitati cõcedit sic ꝙ quili
bet singularit de illa vniuersitate se possit iu
uare.de sen.excõ.c.cõtingit.hmõi sũt ꝓuile
gia ꝯcessa fratribꝰ minoribꝰ ⁊ ꝑdicatoribꝰ
Quoddã tñ coit corporale vt illud quo solũ
coitas nõ singularis põt se iuuare: sicut dici
tur.12.q.2.q̇ manumittit: ⁊ ideo priuilegia
talia dicũt corporalia q2 cũ collegio ꝑeũt
sicut corpꝰ cui inherẽt.
2 ¶ Quis põt cõcedere ꝓuilegiũ. R̃. ꝙ papa
in spũalibꝰ: ⁊ iꝑator in tꝑalibꝰ regulariter
ꝯcedit etiã iꝑator ꝓuilegia ecclijs ⁊ clericis
de imu.ec.ꝑ totũ. Siliter papa etiã i tꝑali
bus vt no.i.c.ꝑ venerabilẽ.q̇ fi.sint legi. Itẽ
ep̃s ⁊ supiores cũ volũtate suoꝝ capitulorũ
eodẽ.cũ olim.el.2.ꝺm Hos.⁊ breuit dicas
qui põt facere cõstitutionẽ põt ꝓuilegiũ con
cedere respectu sue cõstitutionis vel rei ad se
ꝑtinentis ꝺm Hosti.
3 ¶ Quõ est interꝑtadũ ꝓuilegiũ. R̃. ꝙ ꝓui
legiũ ꝓprie qđ est ȝ ius debet stricte iterꝑtari
vt minꝰ derogⁱet iuri coi ꝙ possit vt.c.cũ dile
ctꝰ.de cõsue. Vñ ꝓuilegiũ q̇ dispẽsat aliqs il
legitimꝰ vt possit ad ordines ꝓmoueri intel
ligit de minoribus tñi.vt.s̃. Ordo.3.§.15.
imo si nõ expmit cã quare ꝯcedit: aut nõ sit
ex certa scia vel motu ꝓprio non ꝑsumit de
voluntate ꝓncipis.l.i.C.de peti.bo.imo per
iportunitatẽ obtẽtũ: vt.l.i.C.đ fundis limi
tosis. Bal.in.c.licȝ cãm.de ꝓba.vult ꝙ po
nat simul ex certa scia ⁊ motu ꝓprio. Idem
dic i rescripto qđ tollit ius tertij. Idẽ in ꝓui
legio ad bñficia: vt in.c.ꝙuis.de ꝓben.li.6.
Et hec limita nisi cõsuetudo alit interꝑtet.
vt no.in.c.qđ dilectio.de ꝯsan.⁊ affi. Item
nisi verba aliud expmãt: q2 nõ recedimꝰ ab
ipsoꝝ ꝓpria significatiõe: nisi de mẽte aliter
cõstet: ita no.in.c.olim.⁊ in.c.in his.de ver.
sig. Aduerte hic ꝺm Pa.in.c.cũ ad hec.de
cle.non resi.ꝙ si ꝓuilegiũ enormiter ledit ec
clesiã nõ valet nisi fiat mẽtio đ hac enormi
lesione q2 in dubio nõ presumit ꝓnceps con
cedere aliq̃d cũ graui dispẽdio alteriꝰ.l.quo
tiẽs.C.đ ꝑci.iꝑe.offe.⁊ in.c.suggestũ.đ deci.
⁊ in.l.2.§.si quis a principe.ff.ne q̇d in loco
pu.ergo taciturnitas inducit surreptionẽ.c.
postulasti.de rescri. Unde ꝓuilegiũ imuni
tatis ab oneribꝰ ꝑsonalibus cõcessũ alicui a
ꝓncipe nõ liberat eũ ab alijs oneribus q̃ põt
breuiter ⁊ leuiter expedire: casus in.l.decu
rio fortunam.C.de decurio. Si ꝟo accipia
mus ꝓuilegiũ largo modo.s.ꝓ oi concessio
ne que est preter ius: sic dico ꝙ latissime pri
uilegiũ principis est interꝑtandũ i preiudi
ciũ ipsiꝰ cõcedẽtis: sed in preiudiciũ aliorum
debet stricte iterꝑtari.c.quia circa.de priui.
in vlti.glo.⁊ per Inno.in.c.olim.de ver.sig
si etiã sit cõcessum cã pietatis: vt no. Pa.in
c.cum dicat.de ec.edi. In dubio tamẽ debet
potiꝰ interꝑtari vt aliquid valeat.c.abbate.
de ver.sig.⁊.l.quotiẽs.ff.de ver.ob.nisi ꝑiu
dicet iuri diuino vel libertati spiritꝰ: vt no.
Pa.in.c.licet.de regula.
¶ Sed q̇d dicemꝰ de ꝓuilegio seu grã ꝯces 4
sa ꝑsone cũ simplicit loquit. R̃. ꝙ intellige
tur ꝺm cõditionẽ ꝑsone.l.si quis filio.§.irri
tũ.ff.de iniusto testõ.c.placuit.⁊.c.sic viue.
16.q.1.⁊.l.plenũ.§.2.ff.de vsu ⁊ habi.vñ di
cit Bal.in.l.ex militari.ff.de testa.mili.ꝙ
priuilegiũ cõcessũ epõ de celebrãdo tꝑe iter
dicti videt cõcessũ vt possit celebrare in pon
tificalibꝰ ꝺm qualitatẽ suã
¶ Quõ amittit priuilegium. R̃.5.modis. 5
Primo vnico actu ꝯtrario directe si fiat ab
eo q̇ hȝ ptãtẽ renũciãdi ꝓuilegio.de cõstitu.
c.cũ accecissent. Limita istud nisi ꝓuilegiũ
esset ad non facienduȝ: q2 non ꝑdit vnico
actu sed requirit tempꝰ.40.annoꝝ in eccle
siasticis: vt no.glo.⁊ doc.in.d.c.cũ accessis
sent. Secũdo ꝑdit spatio ãnoꝝ.x.qñ datũ ẽ
ad aliq̃d faciendũ: si ꝓuilegiatꝰ eo nõ vtitur

l.i.ff.de nūdinis. quod limitat Pa.in.d.c. cū accessissent verū qñ nō confert ecclie al's secus: ⁊ maxie hoc locū habet qñ nō faciēs pmittit facere actū cōtrariū.l.hec aūt iura ff. de ser. vr. p̄. Tertio pdit p scd'z puilegiū faciēs mentionē d' priori: vel si nō facit mentonē si primū erat generale. ⁊ scdm spēale. 25.q.2.p totū.de pscri. veniēs. ⁊ ibi vide q2 lōgā hz caudā. Quarto p renūciationē ppriā de q̄ dicvt.j.renūciatio. Quito p reuocationē cōcedētis. vide alios modos amittēdi in.c.suggestum.de deci.per doc.

6 ¶ Qualiter puilegiū sit exhibēdū. R. q a locoꝝ ordinarijs reqsitis in loco cōgruo ⁊ securo: aut aliquib⁹ viris prudentibus ⁊ oi suspitione carentib⁹ deputatis p ordinarios ad hoc tenet priuilegiat⁹ exhibere integraliter ⁊ clausulā de q̄ cōtrouersia est transcriptam.c.cū persone eo.ti.li.6.

7 ¶ Utꝝ priuilegiati socius gaudeat eodem puilegio R. Pa.in.c. q̄ sit. de iudi. q sic qñ priuilegiū eēt inutile priuilegiato si socij nō gauderēt: al's nō: facit.c.l3.de priui.li.6.

8 ¶ Utꝝ impetrātes lr̄as familiaritat a cardinalib⁹ gaudeāt priuilegio familiariū. R. Pa.in.c.cū dilecus. de cle. nō resi. q non debēt in aliq gaudere. facit.c.fi de ver.si.li.6.

9 ¶ Utꝝ priuilegiatus ex aliquo ⁊ non vtēs eo gaudeat priuilegio. vide supra Argumētum.§.3

Probatio

alia euidentissima q̄ fit p priuilegia vel instrumēta indubitata sic in simili loquit tex.in.c. Pia. de excep.li.6. Alia euidēs ⁊ clara que fit p testes vl' facti euidentiā de coha.cle. ⁊ muli. tua. 2.q.i. scelus. ⁊ in.c.3. ⁊ ibi glo. Alia min⁹ euidēs que fit per cōiecturas.c.afferte. de presum. Sūt etiā versus ponētes nouē modos pbationū. s. Aspectus. sculptum. testis. notoria scriptū. Jurans. confessus. psumptio. fama probabunt.

j ¶ Utꝝ in crimībus possit pcedi p verisimiles psumptiones. R. q nō. sed debēt esse luce clariores.l.sciāt cūcti. C. de pba. posita.2 q.8.c.i. ⁊.5.q.6.epiphaniū. Fallit in crimine simonie.c.sicut. de simo. ⁊ heret.c. contumatia. de here.li.6. ⁊ in.l.i.C. de hereticis.

2 ¶ Utꝝ equiuoca inducat pbationē. R. q nō q2 hoc nō probat esse qd ab hoc cōtingit ab esse.c.2. de trasla.pla. ⁊ in.l.neq natales C. de pba. Facitq d' nō. Pa.in.c.illud q̄q.d' psump. vbi datio anuli qñq signat inuestiturā. vt in.c.exoret. de his q̄ fi.a ma. pte ca. qñq datiōe libertat.l.2.C.d' iur. aure. anulo. qñq cōtractū matrimonij i.c.femine.30 q.5. Qñq ē signū dignitatis. vt in.c. Clerici.offā. de vi. ⁊ ho.cle. ⁊ iō arguere ad vnā solū nō valet. Facit q nō. idē. Pa.in.c.fi.d' cā.pos. ⁊ proprie vbi dicit q census solutio nō facit pbationē subiectionis. vt in.c.recipimus. de priuile. aliqñ sic vt in.c.ois aia. de cēsi. ⁊ hoc ɓm subiectā materiā.

Procurator

quis dicat vide supra Jconomus.

¶ Utꝝ pcurator q vadēs p facto dñi icidit in latrones ⁊ fuit vulnerat⁹ spoliatus ⁊ huiusmodi sit a dño in aliquo releuandus. R. Pa.in.c.cū p cā. de pcura. q nō d' necessitate. videt tex.in.l.iter cās.§.nō oia.ff. mādati.q2 hec sūt extrinsica a mādato ⁊ imputāda casui fortuito. Sec⁹ in socijs q2 vn⁹ imputat alteri dāna que occasiōe societat contingūt.l.cū duob⁹.§.qdā sagariā.ff.p socio. ɓ solū expēsas q̄s fecit eundo ⁊ redeūdo ⁊ stādo p cā: etiā si a pricipio nihil dictū sit de expensis: ⁊ etiā q̄ntūcūq volūtarie assūpserit mādatū. Si aūt pncipaliter iret aut staret p negocijs suis non pōt petere nisi qd' expendit pro causa. sed de hoc vide s. Mādatū.§.5.

2 ¶ Utꝝ administrator ecclie possit instituere pcuratorē. R. q sic.c.peticio de pcura. l3 nō sit dñs. vt in.c.2.de dona. q̄uis regulariter a solo dño possit institui.

Proditio

est filia auaritie de qua habes Jnterrogationes. circa auariciā.

Prodigalitas

Utꝝ sit pctm̄.

R. q sic cū mediū liberalitatis corrumpat. Est tñ minus pctm̄ q̄ auaritia ɓm philosophū quarto Ethicoꝝ quia magis elongatur a liberalitate cui magis pertinet dare in quo excedit pdigus: q̄ recipere vel retinere in quo excedit auarus.

Professio

tacita quomodo fit vide sup̄ nouicius.§.2.

¶ Que reqrunt ad pfessionē expressā. R. sex. Primo q pfitēs cōpleuerit .14. annū si mascul⁹: vel .12. si mlier: vt in .c.i. de regula li.6. Fallit i casu de q̄. s. Nouiti⁹. §.2. Secūdo q pfessio fiat ei q̄ pōt religioni icorporare vel de licentia ei⁹ ꝑm Inno. ⁊ Pa. in .c. porrectū. de regula. Et sic pfessio facta p se solū aut i manu epi nō solēniçat votum ꝑm dnm Anto. in .d.c. porrectū. ita q si matrimoniū cōtraberet teneret nisi recipet noie alicui⁹ icorporare valētis qꝛ valeret post ratificationē: nō aūt aū ⁊ sic nō teneret matrimoniū. Sec⁹ si nō recipet noie ei⁹: qꝛ ratificare nō posset. Ge. in .d.c. cōstitutionē. de regula. li.6. tenet cū Lappo. q si pfessio fit i manib⁹ alicui⁹ hn̄tis administrationē religiosā obligat religionē i genere saltē: non in spē: nisi recipiat ab eo q̄ pōt incorporare illi qd credo verū si talis hn̄s administrationē pōt illā religionē i qua habet administrationē obligare tali quē recipit alit nō: vt pꝫ p ea q̄ dixi. s. Nouici⁹. §.14. Tertio q fiat alicui religioni approbate .c. vnico. de voto. li.6. Etiaꝫ si fieret in domo ppria in manu plati. tenet .d.c. porrectū. Quarto q platus reqrat cōsiliū capli sui: aliter nō valet scdm Jo. an. in qdā apostilla in .c. ad aplicā. de regula. ⁊ sequit Pa. ibidē. Sꝫ verū ē q non tenet seq ꝑm Jo. an. ⁊ coit doc. ⁊ nisi requirat cōsiliū q act⁹ sit null⁹. pꝫ in .c. nouit. iūcta glo. de his q̄ fiūt a pla. vn̄ vacāte monasterio nō pōt aliqs recipi: vt i sil'i dicim⁹ de collatōe spectāte ad epm. vt i .c. vnico. ne se. vacā. li.6. iūcto .c. fi. de regula. li.6. qd verꝫ credo nisi haberet abbas vel plat⁹ ex consuetudine vel puilegio q ipse solū recipet. Secus est de iure qꝛ creatio monachoꝝ de iure ptinet ad abbatē ⁊ cōuētū: vt in .c. ea noscit d his q̄ fi. a pla. Et ideo vacāte monasterio nō poterit cōuent⁹ recipe. Sed plato viuēte: nec plat⁹ sine cōsilio cōuēt⁹: nec cōuētus sine plato poterit aliquē recipe: vt no. in .d.c. fi. Quint⁹ q fiat simplicit de trib⁹ votis. s. obediētia: castitate ⁊ pauptate: q si nolet pfiteri nisi obediētiā solū ⁊ q̄ ad alia nō teneri nō esset pfessus ppie: si expsse hoc deducit in pactū: qꝛ remota pte substātiali act⁹ remouet totū: vt i .c. tua. de spō. sed predicta tria sūt substātialia pfessioni religionis .c. cum ad monasteriū. de sta. mo. Si vo expsse nō deducit in pactū valet pfessio de vno voto obediētie solū: dūmō addat pmitto obediētiā ꝑm talē regulā: ⁊ sic itellige Inn. in .d.c. cū ad monasteriū. In reliqs vo licꝫ nō seruetur forma tradita: puta i regula monachoꝝ in pfitēdo tn̄ tenet pfessio p quecūqꝫ verba fiat: qꝛ defect⁹ forme nō substātialis nō debet vitiare actū sicut dicim⁹ in excoicatione c. sacro. de sen. excō. Ita no. Pa. in .d.c. porrectū. Sexto requirit q votū fiat vni religioni: qꝛ vt refert do. Anto. i .c. rursus. qui cle. vel vo. doc. bononiēses cōsuluerūt q si qs fecit pfessionē certe regule: puta in ordinē minorū q̄ tn̄ pfessio nō valet: puta quia añ ānū pbatiōis: licꝫ nō possit redire ad seculū tn̄ si cōtrahit mr̄imoniū tenebit. Ratio qꝛ nō est facta vni de religionib⁹ approbatꝫ vt requirit in .c. vnico. de voto. li.6. qꝛ cuꝫ nō valeat quo ad frēs minores nō est factū vni sed i genere remāsit votū de profitēdo vnā .d.c. non solū. de regula. li.6. ergo non dirimet.

2 ¶ Sed nūqd sine pctō mortali poterit contrahere talis. R. ꝑm Lap. abba. ⁊ recitat Ge. in .d.c. nō solū. q si profitēs intēdit illā solū ⁊ nō aliā sic nō peccat mortalit. rō quia iste nō pfitet regulā minoꝝ qꝛ nō valet nec aliā qꝛ nō intēdit: g̊ votū nullū. Si vo profitēs indifferēter intēderet si nō isti saltē illi tūc peccat mortalit. Et licꝫ Ge. in .d.c. nō solū velit q etiā dirimat matrimoniū post cōtractū ex q̄ pfessionē fecit: intēdēs se obligare saltē alteri: tn̄ ego nō teneo sed dico cū Lap. ⁊ Cal. vt ipse eos recitat: q expresse pfessus i ordine mēdicātiū ifra ānū nō obligat talit q̄n teneat matrimoniū si cōtrahat licꝫ peccet mortalit q̄n intēdebat si non illi saltē alteri se obligare vt dictū est qd no. ⁊ vide ad hoc. s. nouici⁹. §.14.

3 ¶ Utrū femina pfitēs religionē masculorū in manib⁹ ipsoꝝ efficiat religiosa licꝫ nō ingrediat monasteriū ꝫ remaneat i domo sua. R. Pa. in .c. insinuāte. q̄ cle. vel vouē. q sic etiā si nō suscepit habitū: dūmō expresse sit pfessa: vt in .d.c. porrectū. ⁊ idē dic de masculo q ex cā pōt pfiteri cū pacto q stet extra monasteriū ꝑm Inno. in .d.c. isinuāte ⁊ Bar. in auth. ingressi. C. de sa. san. ec. seqt Pa. in .c. ex publico. de cōuer. cōiuga. ⁊ ad .c. monachū. 20. q.4. rn̄det q verū sine causa

fieri nō posse. Ex quo pȝ q̄d habit⁹ nō est de substātia regule sed de accidētalib⁹: vt no. idē Pa. in. d. c. porrectū.

p **Romissio** vide. s̄. Pollicitatio.

p **Roprietas** ꝓprie capitur ꝑ dn̄io ⁊ ideo idē est dicere cā ꝓprietatis sicut cā dn̄ij: ⁊ ideo i statutꝫ sola possessio nō verificaꝛ ꝑ proprietate. no. Pa. in. c. i. de cā Posses. ⁊ proprie.

j ¶ Quare fuit iuenta proprietas. no. iz. q. .i. dilectissimis vbi dr̄ ꝓpter iniq̄tatē. s. negligētie ꝟm glo. ibidē.

p **Rosoneta** q̄ ꝯct⁹ faciūt vsurarios vide Inno. ⁊ Jo. an. in. c. michael. de vsu. glo. ⁊ Archi. 46. dis. c. sicut nō suo: tu dic vt. j. Restitutio. ꝑ. i v̄bo vsurari⁹. §. 5.

p **Rotestatio** vide infra Recusatio §. secundo.

p **Rouincia** ꝓprie dr̄ que hȝ. x. vl̄. xi. ciuitates ⁊ vnū regē. 6. q. 3. Scitote.

p **Rudentia** ꝟm phm ethicorū. 6. est recta rō agibilium.

j ¶ Qui sūt act⁹ ei⁹. R. ꝯsiliari. de ꝯsiliatis ⁊ iuētis iudicare. Consiliata ⁊ iudicata ad op⁹ applicari ꝑcipe. Et iste. 3. actus ē ꝑncipalis quia alij duo ordinanꝛ ad istū ꝟm phm 6. Ethicoꝝ.

z ¶ Quot sūt ei⁹ ꝑtes. R. ꝙ. 5. Prima dr̄ monastica ꝑ quā q̄s regit seipsū. Secunda yconomica ꝑ quā q̄s regit vnā domū vl̄ vnā familiā. Tertia militaris ꝑ quā q̄s regit exercitū. Quarta politica architectonica siue regnatiua vel legis positiua ꝑ quā q̄s regit ciuitatē vel regnū. Quinta politica. s. simpliciter dicta subditoꝝ ꝑ quā bn̄ se habēt ad cōseruationē policie bn̄ ordinate: de quib⁹. 6. Ethicorū. ⁊. 3. Politicorū.

3 ¶ Que opponūꝛ prudētie. R. iprudētia q̄ q̄dē pōt dici pctm̄ gnāle ꝑ ꝑticipationē iq̄tū .s. in q̄libet pctō est defect⁹ i aliq̄ actu rōnis dirigētis: ⁊ iō ꝟm pctā circa q̄ est tale pctm̄ erit: hȝ etiā iprudentia sub se spēs. s. ꝑcipitatio q̄ aliq̄s ꝑ impetū passionis vel volūtatꝫ ferꝛ ad aliq̄d agēdū ꝑtrāsitis medijs ꝑ que oportet ordinate descēdere recta cōsiliando Que media sūt memoria p̄teritorū. Intelligētia p̄ntiū. Solertia in cōsiderādo futurorū euēt⁹. Rō cōferēs vnū cū alio. Et docilitas ꝑ quā q̄s acq̄escit aliorū sentētijs. Habet etiā temeritatē q̄ est ꝯtēpt⁹ regule dirigētis: vn̄ temere dicūꝛ illa fieri q̄ rōe nō regūꝛ ex cōtēptu regule dirigētis. Habet ⁊ incōsiderationē q̄ in recte iudicādo deficit. Est ⁊ icōstātia q̄ deficit i ꝑcipiēdo. Est ⁊ negligentia q̄ est ꝑ defectū volūtatis ⁊ ē ꝓprie i act⁹ interioris defectu ad quē ꝑtinet electio. Est ⁊ pigritia ⁊ torpor de q̄bus. s̄. Et qn̄ p̄dicta sint pctm̄ mortale: dicas ꝙ solū qn̄ sūt ꝯ aliq̄d necessariū ad salutē q̄d ꝑcipiꝛ: vl̄ q̄d ē ꝓhibitū: al's coiter sūt pctā venialia.

¶ Que sūt vitia q̄ silitudinē hn̄t cū prudētia. R. ꝙ sūt q̄tuor. Primū ē prudētia carnis inq̄tū studiū rōnis ordinat ad finē q̄ nō est vere bon⁹: ⁊ q̄dē si sumaꝛ ꝟm absolutā rōnē ita ꝙ i cura carnis aut mūdanoꝝ finis toti⁹ vite sit: sic est pctm̄ mortale: quia per hec auertiꝛ hō totaliꝛ a deo: cū ipossibile sit esse plures vltimos fines. Et de hac dr̄ ad Ro. 8. Prudētia carnis iimica ē deo. Si aūt sumaꝛ ꝟm rōnē ꝑticularis prudētie: sic ē pctm̄ veniale: q2 sicut affectio ad aliq̄d delectabile carnis vel mūdi iordinata sine auersiōe a deo est pctm̄ veniale: sic est studiū ad illam. Siliter dic de prudētia scl'i. Si v̄o q̄s curā carnis i finē ordinat honestū: puta comestionē ad carnis sustētationē vt deo seruiat: sic nō erit prudētia carnis. Siliꝛ nec prudētia scl'i: qn̄ vtiꝛ reb⁹ mūdi ad finē honestū: vide de hoc Tho. zz. q. 59. Secundū ē astutia. Tertiū dol⁹. Quartū fraus. ⁊ licȝ hec tria ꝯueniāt inq̄tū q̄s per vias nō veras ⁊ silatas vult cōseq̄ aliquē finē. Tn̄ differūt inter se: q2 ad astutiā ꝑtinet excogitatio huiusmōi viarū. Ad dolum ⁊ fraudē v̄o ꝑtinet proprie executio oꝑris: sed dol⁹ cōsistit i verbis ⁊ factis: fraus v̄o ꝓprie i factis. 4

p **Ubes** q̄s dicaꝛ: hēs. zo. q. i. §. cū ḡ. ⁊. q. z. c. fi i q̄libet. ⁊ de despon. ipu. c. pubes. ibi dr̄ puberes sūt vocati a pube. i. a pudentia corꝑis: q2 hec loca ꝑ lanuginē ducūt: ⁊ hodie dic ꝙ ē masculꝰ. i4. ānoꝝ ⁊ femina. iz. vt. s̄. Impubes.

p **Ublicū** dr̄ dupliciꝛ ꝟȝ Pa in. c. ex lr̄aꝝ. de tē.

ord. vide Notoriū. 7. s. Occultū.

p Udicus dz eē sacerdos vt vbis 7 morib⁹ pudorē indesinēt exhibeat. 43. dis. §. i.

p Udicicia est animi virt⁹ q̄ q̄s verecūdatur de actib⁹ de q̄b⁹ hoīes magis verecūdāt: vt sūt act⁹ venerei. ſm Aug. 14. de ciui. dei comitēq3 hab3 fortitudinē vt poti⁹ quelibet mala toleret q̄ malo cōsentire decernat. 32. q. 5. ita ne.

p Unitio nō debet eē sine cā: lic3 aliqñ sine culpa de reg. iu. sine culpa. li. 6. de q̄ vide. s. Correctio. 7 Pena. 7 vbi debet puniri vide. s. Pena. §. 24. cū seque.

p Urgatio q̄druplex. Alia spiritualis. s. a pctis: 7 hec fit per baptismum 7 penitētiā. de ɔse. di. 4. nō pōt. Et p sacrox receptionē. de ɔse. di. 2. cū oē. Et p fidei feruorē. 15. q. vlti. c. vlti. de coha. cle. 7 mu. c. vr̄a Et p quelibet opa pietatis 22. q. 2. si quelibet. Alia dr̄ ignis purgatorij. de q̄. j. Purgatoriū. Alia dr̄ vulgaris q̄ a vulgo ē iuenta: 7 hec fit cū ferro candēte aqua feruenti. Aut cū duello 7 si euaserit illes⁹ sit imunis 7 hec ꝓhibet sub pena mortalis pcti. 2. q. 5 mēnā. 7. c. cōsuluisti. 7 de purga. vul. p totū q2 ē ɔtra id Deutero. 6. Non tētabis dn̄m. Alia dr̄ canonica a iure canonico inuēta: 7 hec fit per iuramēti p̄stationē corā suo iudice: 7 illis apud quos infamat⁹ est sic iurādo sup euāgelia: q̄ tale crimē nō cōmisit sup q̄ est infamat⁹: nec ad id operā dedit: 7 hmōi. 7 debet habere tot cōpurgatores quot indicenti purgationē canonicā videbit attenta enormitate criminis: q̄ sint bone opinionis: 7 nō sit verisile eos piurare: 7 q̄ ei⁹ ɔuersationē sciant 7 sint eiusdē ordinis si est possibile qui sil iurēt q̄ credūt eū verū iurasse: vel q̄ bonū exhibuit iuramētū: hec ꝓbantur: d purgatione canonica p totū.

¶ Qñ debet indici canonica purgatio. R. q̄ qñ apud iudicē suū q̄s est infamat⁹: 7 infamia publica laborat: 7 apud graues 7 bonos viros: 7 nō sit orta ab inimicis: tunc iudex debet prefigere terminū: vt si quis vult accusare cōpareat: 7 si accusator apparet audiat canonice. Si vo nō apparet 7 infamia mala crebrescit: tūc ꝓcedat iudex ad inquisitionē: 7 si null⁹ apparet etiā denūciator nec cōuincit: tūc cōpellat eū ad purgationē canonicā hec no. Jo. 2. q. 5. p̄sbyter. 7 p totū 7 de purga. cano. p totū. p doc.

¶ Sed nūq̄d iudex ex sola suspitiōe poterit purgationē canonicā indicere. R. q̄ si infamia nō laborat vt dixi nō poterit: nisi forte fuerit accusatus. 3. q. 2. placuit. Uñ no. q̄ verisimilis suspicio sufficit ad indicendā purgationē predictā: lic3 nō sit infamat⁹: s3 temeraria suspicio repellitur: extra eo. c. si quis. d gradu. 2. q. i. c. i. Uiolēta autē sufficit ad sententiā. 32. q. i. dixit. no. Archi. 2. q. 5. oib⁹ Inno. 7 Hosti. in. d. c. si quis de gradu. Limita hoc ut supra Presumptio primo: verū in leuibus. 2

¶ Utrū ad dictū vni⁹ mulieris sit indicēda R. q̄ sic si ifamia ex hoc apud graues resultat. c. significasti. de adul. 3

¶ Que pena deficiētis i purgatōe. R. q̄ si accusetur 7 indicat sibi purgatio si deficit: puniet ac si fuisset conuict⁹. de simo. c. de h. Si vo per modū inq̄sitionis agat: aut denūciationis pena erit arbitria: vt no. Bo. Host. 7 Pa. in. c. accedēs. de accu. Silit dic q̄ si nō p̄cessit aliq̄s mod⁹ agēdi: neq3 p accusationē: inq̄sitionē: aut denūciationē: s3 solū ꝓpter infamiā iudex indicit purgationem tunc similiter si deficit punit extraordinarie 7 est casus. c. significasti. de adul. Et sic eum intellige. Et aduerte quia dicit Inno. q̄ cū iudex hoc casu precedat ex presumptione q̄ debet multū tēperare sententiā: vt no. in. c. afferte. de presump. 4

p Urgatoriū ē pena grauissima: minor tamē q̄ infernalis: vt p3. 25. di §. qualis. de pe. di. 7. c. fi.

¶ Qui sūt qui purgāt. R. q̄ illi q̄ moriūtur i charitate: q̄ tñ nō satisfecerūt ꝓ eorū pctis i hac vita. 25. di. c. qualis. 7. c. se. 5

¶ Quō iuuāt aīe defunctox: vide. j. Suffragia per totū. 2

p Urificatio post ptū mulier nō ē necessaria vñ si voluerit itrare eccl'a3 ut grās agāt nō peccāt. Si tñ ex veneratōe aliq̄ diu voluerint abstinere deuotio earū nō ē ꝓhibēda. de purga. post par. c. vnico.

p **Usillanimitas** oppo-nit̃ magnanimitati ꝑ defectũ q̃ꝛ deficit pusillanimis a ꝓportiõe sue potẽtie: dũ recusat in illud tẽdere: quod ẽ cõmẽsuratũ sue potẽtie: ⁊ sic ẽ pctm̃: ⁊ tale qualis ẽ obligatio ad illud in q̃ tẽdere recusat: siue sit p̃ceptũ siue sit probibitio. Sec⁹ si sit circa cõsilia: ut intrãdi religionẽ: audiẽdi cõfessiones: vel p̃dicãdi: q̃b⁹ ex officio nõ incũbit de necessitate: quia sic est pctm̃ veniale: hec ex Tho. 22. q. 133. ⁊ est filia accidie.

q **Uadragesima** qñ ⁊ quõ fuit instituta. no. i. c. quadragesima de cõse. di. 5. vbi dr̃ ꝙ a christo fuit instituta: ⁊ vt decimã ãno ꝑ deo reddamus. Qñ ẽ incipiẽda: ⁊ a quib⁹ abstinẽdũ: ⁊ qua hora comedẽdũ: vide. s. Jeiuniũ. o

q **Uarta** falcidia vel trebellianica: vide legitima. Quarta funeralis: vide Canonica portio.

q **Uestuarii** dicũt̃ qui discurrũt ꝓ elemosynis q̃ nullo mõ recipi debent: nisi veras l̃ras: aut ap̃licas: aut diocesani ostẽdãt: ⁊ ponit̃ forma l̃rarũ in. c. cũ ex eo. de pe. ⁊ re. ⁊ si hñt l̃ras ap̃licas nõ debẽt acceptari: nisi pri⁹ sint per ep̃m examinati. Cle. abusionibus. de pe. ⁊ remis.

1 ¶ Utrũ tales q̃stores sint ꝑmittẽdi p̃dicare. R. ꝙ nõ: nisi solũmõ ꝙ in l̃ris cõtinetur ꝑplo ꝓponere: vt i. d. c. cũ ex eo. ⁊ de here. vt officiũ. li. 6. ⁊. d. cle. abusionib⁹.

2 ¶ Quid si ꝯtinet̃ in eoꝝ l̃ris ꝙ in locis religiosis honeste ⁊ charitatiue recipiãt̃: ⁊ ꝙ fideles ad eorũ exhortationẽ cõuocent. R. ꝙ nihilomin⁹ clerici ⁊ rectores ecc̃iarũ nõ tenent̃ inuiti p̃dicta facere: q̃ꝛ tales l̃re q̃tũ ad hm̃õi cõuocatiões sunt reuocate ipso iure: vt habet̃ in extrauagãti. cle. 4.

3 ¶ Quõ nõ debẽt in tabernis: aut alijs locis incõgruis manere: aut inutiles expensas facere: aut habitũ false religionis portare: aut indulgẽtias vel alia mẽdaciosa ꝓponere habent̃ in. d. cle. abusionib⁹. ⁊. d. c. cũ ex eo.

4 ¶ Sed nũq̃d si publice delinquãt: tales poterũt ab ordinarijs puniri. R. ꝙ sic: lꝫ sint exempti. de priui. c. tuarũ.

q **Uestus** dr̃ oẽ q̃d ex opa cuiuscũq; descẽdit. ff. ꝓ socio. l. quest⁹. glo. i. lucrũ.

r **Ancor** est displicẽtia ꝯ aliquẽ ꝓpter quã desiderat vel querit q̃s malũ alteri: ⁊ est filia accidie qñ ꝓcedit cõtra aliquẽ: eo ꝙ iducit eũ ad bñ opãdũ. Aliqñ filia ire ⁊ est pctm̃ mortale: si malũ q̃d alteri querit vl' optat est q̃d alicui⁹ iportantie ⁊ cũ deliberatiõe volũtatis: vt elicio a Tho. 22. q. 35. Limita tñ vt. s. Odium.

r **Atio** habet triplicẽ gradũ in hoĩe s̃m ph̃m p̃mo ethicoꝝ. Prim⁹ est añ cõpletũ septẽniuꝫ vbi nõ itelligit nec ꝑ se: nec ab alio cap̃e põt ⁊ iõ illo t̃pe nulli cõtractui ẽ apt⁹. Secũd⁹ grad⁹ ẽ cũ ab alijs capere põt lꝫ iꝑfecte: s; ipse ꝑ se nõ sufficit ad intelligẽdu. ⁊ istud est in fine p̃mi septẽnij regularit̃: ⁊ tũc põt promittere aliq̃ ad q̃ natura inclinat: non tñ cũ obligatiõe ꝑpetua. Terti⁹ ẽ qñ ab alio cap̃e põt ⁊ ꝑ se ipsum cõsiderare: ⁊ illud est i ãno pubertatis: ⁊ tũc põt se obligare quo ad personã. s. ad votũ religionis matrimoniũ ⁊ huiusmodi: sed q̃ ad exteriora nõ: nisi i fine. 25 ãnoꝝ. Rõ finalis est aĩa legis: vide Lex. §. 4. Et quõ cognoscat̃ qñ rõ ẽ finalis vel impulsiua vide. s. Causa.

r **Atiocinia** sunt redditiões rõnũ ad quas q̃s obligat̃ ex administratiõe rei publice vel priuate. Nã sũt q̃dã rõcinia publica q̃b⁹ obligãt̃ officiales curie ex administratiõe aliquorũ ad rẽ publicã ꝑtinẽtiũ. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. officiales. Quedã dicũt̃ p̃uata quib⁹ obligant̃ hoĩes ex administratiõe rerũ priuatarũ: vt tutores: curatores: actores: procuratores: executores: extra de obli. ad rõ. c. vno.

¶ Utrũ obligat⁹ ad rõcinia possit ordinari. R. ꝙ post dimissionẽ administratiõis si est obligat⁹ rei publice ex administratõe ꝓmoueri nõ põt añ reddita rõcinia. c. p̃terea 50. dis. Sec⁹ si esset obligatus ex mutuo vel alia cã. l. rescripto. ff. de mu. ⁊ ho. C. de epi. ⁊ cle. l. quisq̃s emersis. Si v̾o est obligat⁹ persone priuate tunc si tenet̃ de dolo ⁊ fraude ⁊ cõstat repellit̃. Si v̾o cõstare nõ põt: vel tenet̃ ex alia culpa: sic põt ꝓmoueri. Jn officio

aūt administratōis existēs an possit ꝓmoue ri. Mihi placet opi. Inno. i. d. c. vnico. vbi dicit ꝙ si qs gerat tutelā vel curā legitimā: vel necessariā a legib⁹ sibi impositā: vel etiā suscipiat: aut miserabiliū ꝑsonaꝝ: aut eccle sie ꝓcurationes: seu administrationes: ⁊ maxi me cū licētia epi ꝙ nō impedit̃ ordinari cū possit talia suscipe etiā ordinat⁹: alˢ aūt ꝓ hibet̃. 51. di. per totū. ⁊. d. l. officiales.

¶ Sꝫ nūqd magister scholariū: vł ali⁹ fa mul⁹ q iurauit ꝑ ānū seruire poterit religio nē intrare. R. ꝙ sic: ſm Hugo. 53. di. c. legē lꝫ dicat ꝙ nemini cōsuleret. Hostiē. dicit ꝙ tuti⁹ ē implere qꝺ iurauit: nisi obtineat licē tiā: quā si nō vult dare poterit intrare auctē c. ꝑuenit. el. 2. de iureiur. Addo ꝙ etiā lice ret qñ imineret sibi ꝑiculū mortalis peccati.

¶ Utrū obligat⁹ cā pignoris possit ꝓmoue ri. R. ſm Hosti. ꝙ nō añ redditā rōnē. ar. c. significāte. ⁊. c. cū cōtra. de pigno.

¶ Utrū fili⁹ vsurarij possit ꝓmoueri. R. ſm Hosti. ꝙ nō si succedat: nisi clamores pa tris emēdet: vel hereditatē repudiet. c. tua nos. de vsur.

r **Aptor** ꝓprie dicit̃ q rapit res imobiles. Predo vero res mobiles. Uñ rapina dicit̃ i reb⁹ imobilib⁹. Depdatio vero in mobilib⁹ ⁊ semo uentib⁹: vt animalib⁹: ⁊ h⁹mōi. ſm Jo. an. quē sequit̃ Pa. in. c. i. de rapt. q̄uis vt pluri mū equoce sumāt̃. Et fit rapina cum qs pu blice ⁊ violenter rapit: vt in. c. penale. 14. q. 5. de hoc vide institu. de vi bono. rapto. post principiū. ⁊ est grauius peccatū q̄ furtum: vt in. d. c. penale.

¶ Utrū raptores largo mō pro qbuscunq; publice ⁊ violēter res alienas depredātib⁹ tā mobiles q̄ imobiles possint recipi ad con fessionē: nisi restituāt rapta: vel que cōbus serūt: destruxerūt: depopulauerūt: aut alio modo dānificauerūt ꝓximū sicut tenent̃. l. duob⁹. §. si qs iurauerit. ff. de iureiur. ⁊. l. cū te nō solū. C. qꝺ me. cau. R. tex. in. c. sup eo. de rapto. sic: ꝙ quicūq; surrexerit in rapinā siue ecclesiarū violationē ⁊ manifeste fuerit deprehēsus: nisi ꝑus ablata restituat si pote rit: vel emēdādi plenā securitatē fecerit: pe nitētie bñficiū ei penit⁹ deneget̃. Si vero vsq; ad obitū in cōtumacia sua durauerit. ⁊ in ex tremis posit⁹ remediū penitentie postulaue rit humiliter: si emēdationē: vel emēdādi se curitatē ꝑstiterit ei penitētia: ⁊ ecclīastica se pultura ꝯcedat̃. Qui aūt in sanitate obsti nata mēte nō emēdauerit: ⁊ in morte securi tatē ꝑstare nō poterit: si de pctō cōtrit⁹ fuerit viaticū nō deneget̃: ⁊ sic nec cōfessio ⁊ abso lutio: ħ tñ null⁹ clericoꝝ sepulture ei⁹ intẽsit nec ei⁹ elemosynā ꝑsumat accipe: licꝫ sit sepe liēdus in cimiterio. Et qcūq; cleric⁹ vel pre sbyter cōtrafecerit. dꝫ deponi ab ordine irre cuperabiliter. s. sine dispēsatiōe ⁊ bñficio ca rere ecclīastico. hec in. d. c. sup eo. Si vero nō sūt manifesti poterūt recipi ad cōfessionē. sicut alij pctōres ſm abbatē in. d. c. sup eo. ⁊ etiā licꝫ essent manifesti: si tñ moniti nūq; fuerūt ſm Hostiē. in. d. c. super eo. dūmodo sint dispositi restituere vt tenent̃.

¶ Quid de raptorib⁹ depdātib⁹ romipetas 2
Uide. s. Excoicatio. 5. casu. 29.

¶ Utꝝ raptor vginis sit puniēdus pena. l. 3
vnice. C. de raptu vir. R. Pa. in. c. cū cā. de rapto. ꝙ si ꝑcessit tractat⁹ determiat⁹ de ma trimonio ⁊ ob hāc cām abducit nō cōmittit̃ pena de iure canonico: cui stam⁹ in hoc. Si vero ꝑdict⁹ tractat⁹ nō ꝑcessit etiā si puella fu it volūtaria cōmittit̃ pena. 27. q. vlt. lex illa ar. 36. q. i. §. ex hac. i fi. ⁊ obligat̃ ad restitu tionē: nō solū subtracti sed etiā lucri: qꝺ ha buisset ille sub cui⁹ ptāte erat scdm dominū Joā. de platea. institu. de actio. que ex delic. nascun. §. in triduum.

r **Apina** fit. Primo in naufra gijs. Secūdo in preda gijs. Tertio in questꝫ: talijs. ⁊ simi libus. Quarto in bello. Quinto in extorsio nib⁹ officialiū plus debito.

¶ Utrū dñs agri vel territorij teneat̃ de ra 1
pina in eo facta. R. Pa. i. c. licet. de restitu. spo. ꝙ si fuit sciēs ⁊ potuit ꝓhibere ⁊ nō ꝓhi buit sic tenet̃. l. i. C. de fal. mo. Sec⁹ si non po tuit ꝓhibē. l. i. §. is aūt. ff. si fa. fur. fe. di. Et idē dic de villa ⁊ castro. ⁊ hec ē cōis opi. ſm Bar. in. l. ne qd. ff. de incē. rui. ⁊ nau. Ciui liter tñ tenet̃ nō crimialit̃ scdm ꝑdictos.

¶ Sꝫ nūqd stabit̃ iuramēto sup q̄titate re 2
rū amissaꝝ robato. R. cōit̃ tenēt legiste i. l. si qñ. C. vñ vi. ⁊ Pa. i. c. sup eo. de his q̄ vi. ꝙ vbi qs ꝯuenit̃ ex dolo alteri⁹ nō admittit̃ ꝓbatio ꝑ iuramētū i litē. Sꝫ qñ ꝯuenit̃ de dolo suo sic credet̃ ei⁹ iuramēto: ꝓpterea dicit

Inno.in.d.c.sup eo.qd.d.c.hēbit locū i qlibet vi cōpulsiua: ablatiua: expulsiua: turbatiua: ⁊ inq̇etatiua Ex q̄ infert ꝙ si ꝓbo furtū vł rapinā ꝯ raptorē stabit iuramēto meo de quātitate rapta. Et no. ꝙ furtū vel rapina ꝓbat ꝑ socios familiares. ⁊ huiusmodi.

r **Atihabitio** vide. s. Cōsensus. §.4.

r **Econciliatio** ecclesie. vide Cōsecratio.

r **Ecōpensatio** vide Cōpēsatio.

r **Ecusari** pōt iudex delegat⁹ ex multis causis no. Pa.in.c.accedēs: vt lite nō ꝯte. Pͥo q: ꝯsanguine⁹ aduersarij. Scdo q: cōmēsalis ipsi⁹. Tertio q: oriūd⁹ dei⁹ terra: idē de districtu. Quarto qn̄ nō pōt haberi accessus ad iudicē: nisi ꝑ terrā inimicoꝝ. Quinto qn̄ loq̇t in aure ⁊ familiariter cū aduersario. Sexto qn̄ in alia cā litigabat cum eo. Istud no. Pa.in.c.i.de iudi. Septimo qn̄ ē imperitus: ⁊ hꝫ assessorē suspectū. ibidē Pa.

j ¶ Utrū ꝓtestatio de nō acceptādo eū tollat per cōtrariū factum. R. Pa.in.c.vnico.de lit.ꝯtes. ꝙ nō: nisi factū cōtrariū tollat ꝓtestationē ꝓpter intellectū aliū intermediatū ꝑbi grā. Interrogat an vera sūt q̄ cōtinēt in libello. R. reus. Rn̄debo cū ꝓtestatiōe ꝙ nō intēdo cōtestari litē per hāc rn̄sionē: ⁊ sic respōdet nō ꝯtestat per istud factū ꝯriū. Sec⁹ si his dictis diceret iudex nō admitto hāc ꝓtestationē: ⁊ postea ipse re⁹ rn̄deret sine ꝓtestatōe repetita ad libellū: tale factū ꝯtrariū tolleret ꝓtestationē: ⁊ lis esset cōtestata. Secus si iterū repeteret ⁊ ego ꝓtestor nolle cōtestari litē: q: nihil mediū interuenit, ꝓ hoc facit cle. vnica. de dolo. ⁊ qd̄ dr̄ de cōsti.c.cum M. ⁊.l. vbi repugnātia. ff. de regu. iur. ⁊ in c. sollicitudinē. de appella. vel dic ꝭm Bar. in.l. vnica. C. de litis cōtes. ꝙ qn̄ protestatio respicit vnū ⁊ factū aliud: vt puta in litis cōtestatione ex qua orit quasi contractus ⁊ in respōsione ex qua nō oritur quasi contract⁹ ⁊ sic sūt diuersa: tūc per factū cōtrariū non tollit. Sed quādo cōcernunt vnū ꝓtestatio ⁊ factū: vt puta: q: respondet ⁊ protestat ꝙ aīo nō respondēdi: tunc tollit talis protestatio per cōtrariū factū: q: cōcernit idē factū.

Uel dic ꝭꝫ Pa.in.d.c.cū. M. ꝙ quādo protestatio fit in dependētibus a mera volūtate ꝓtestantis: valet ꝓtestatio: vt si dicat nolle aliud dicere cōtra fidē: ⁊ postmodū dicit ꝓtestatio defendit eū. 24.q i. hec ē fides. Si ꝟo dependet a volūtate ꝓtestantis ⁊ alteri⁹ si alt ꝯsentit valet.c. cumana. ⁊ quod ibi no. de elec. ⁊.c.fi. de cōdi. appo. Si ꝟo nō cōsentit: nec ē iusta causa ꝓtestandi nō valet. Secus si subesset iusta causa: puta metus vł vis puta vis cōtrahā: aliter interficies me: ꝓtestator ꝙ quicq̇d dicā facio animo nō cōtrahendi: ⁊ vꝫ. 31.q.2. lotari⁹. Similiter qn̄ iudex delegat⁹ nō cōsentit recusatiōi: ⁊ si non cōpareo excoicabit de facto cōpareo cū ꝓtestatiōe de nō cōsentiēdo in ipsū vꝫ nec cōparitio ꝑiudicat. Aduerte tn̄ ꝙ ꝓtestatio dꝫ precedere actum sup quo fit: vt. ff. de concubi.l. in concubinatu.

r **Egularis** dicit q̄ ad viuēdū regularit ē astrict⁹: siue sit monach⁹ siue canonic⁹ regularis. de sta.mo.c. ꝙ dei timorē. siue sit cleric⁹ siue sit laic⁹: licꝫ laic⁹ nō possit recipi in canonicū: vt in.c.2. de insti. tn̄ pōt recipi in cōuersū. de elec.c. cū ex eo. li.6.

r **Eligiosus** dicit tripliciter. Pͥo largissime. ⁊ sic ē quilibet christianus. vnde in.c. ꝓ humani. de homi.li.6. dr̄ christiana religio. Secūdo large: ⁊ sic cōprehēdit oēs clericos seculares: ⁊ oēm christianū honeste viuentē. Nā in eo ꝙ deo impēdit debitā religionē pōt dici religiosus: ⁊ sic sequit. i.q. i.c. null⁹. el.2. ⁊.33.q.5. qd̄ deo. ar. de voto ex multa. vbi de hoc. Tertio accipit ꝓprie: ⁊ sic religiosus est qui ꝓfessionē fecit alicui de religionib⁹ approbatis per sedē apostolicam. de voto.c. qd̄ votū. §. presenti. lib.6. ⁊ talis ꝓprie dicit religiosus. Et religiones approbate sūt quatuor. Prima. Basilij. Secūda Bn̄dicti. Tertia. Augustini. Quarta Bti Francisci. vt no. Laudu. in cle. q: regulares. de supplen. ne. pre. Sub istis militant oēs proprie religiosi: exceptis cartusiensibus qui habent sua statuta.

¶ Utrū dispositio odiosa cōcepta erga regulares seu religiosos extendat ad fratres de tertio ordine beati Frācisci: ⁊ huiusmōi. j
R. Pa. i Rica. de regu. ꝙ nō: q: tales ꝓꝑe

nō dicūt religiosi: vnde potiꝰ eorū regula ē
quidā modꝰ bñ viuēdi: licȝ sit approbatꝰ per
papā: ⁊ ideo solū cōphēdet illos q̇ tria vota
substātialia ꝓmiserūt in religione approba
ta ſm Jo. an. in glo. i. ⁊. z. clemen. i. de deci
mis. Et hoc verū: nisi addat aliud: puta q̇
cūqȝ religiosi. Nam tūc etiam cōprehende
rent hospitalarij hierosolymitani q̇ nō pos
sūt cōtrahere matrimoniū ⁊ ꝓmittūt obediē
tiā superiori: ⁊ nō possūt retrocedere ab illo
statu: nō tamē cōprehenderent alij hospita
larij qui vtunt matrimonio: licȝ portēt cer
tū habitū: q2 nō sūt religiosi: nec stricto: nec
largo mō. In fauorabilibꝰ ꝓo bñ cōprehen
dūt p̄fati fratres: q2 largo mō videt sub re
gula rōne ꝓmissiōis facte supiori eorū.
2 ¶ Quid de inuenientibꝰ nouū ordinē. R.
ꝙ nō sunt religiosi: nisi a papa expresse ap
probent: quia cū sit prohibitū nouū ordinē
vel religionē inuenire: vt in. c. religionū. de
religio. domi. li. 6. Ideo nō religiosi: sed po
tius irreligiosi sūt censendi tales: ⁊ hodie sūt
excōmunicati ipso facto per extrauagantem
Jo. zz. q̄ incipit. Sancta romana. recitat
Pa. in. c. fi. de reli. domi.
¶ Religio beghinarū reprobat ⁊ oēs eam
sectantes sūt excōmunicati ipso facto: ac re
ligiosi dātes eis auxiliū: consiliū: vel fauorē
in prefato beghinatu. clemē. i. de relig. domi.
Et no. ꝙ sorores tertij ordinis. S. Franci
sci nō sūt ille beghine: vt no. glo. ibidē. cū ha
beāt regulā approbatā a sede aplica: ⁊ mul
to minꝰ sorores sancte Clare.
¶ Quis potest effici religiosus. R. ꝙ qui
libet q̇ nō hȝ aliquā de infrascriptis. 8. cōdi
tionibꝰ quarū prima est etas imatura. de q̇
dic: vt. s̄. Nouicius. §. i.
¶ Secūda seruilis cōditio. Seruꝰ q̇ppe sine
ꝯsensu dñi nō pōt intrare religionē: ar. 54.
di. c. nullꝰ epoꝝ. Prescribit tamē triennio a
religione que hoc ignorat: si dñs scit ⁊ nō re
petit. 17. q. z. si quis incognitꝰ. Iste tñ si re
petat a dño religiosus erit ſm Hugo. ibidē
ar. 27. q. i. de viduis. ⁊ religioni tenebitur
quātū i ipso ē: ⁊ si manumitteret non posset
cōtrahere. Nec ob. c. q̇dā. de cōuer. cōiu. q2
ille q̇ hȝ vxorē nō pōt obseruare castitatē ea
inuita: ⁊ sic religiosus eē nō pōt: sed seruus
sic: q2 nō requirit corpꝰ liberuȝ vt sit mona
chus: cū in domo ꝓpria quis possit esse reli
giosus. d. c. de viduis.
¶ Tertia debitorū obligatio: qui eni debet 6
aliq̇d alteri: non pōt illud licite p̄termittere
vt religionem ingrediat. 53. di. c. generalis.
Si tñ sit debitū pecunie: vel talis debitor nō
hȝ vñ satisfaciat: tūc faciat qđ pōt. s. cedat bo
nis suis creditori ⁊ sufficit: ꝓpter pecuniam
eni nō obligat persona liberi hoīs: ſȝ tm̄ ad
recōpensam. Vñ licet ei rebꝰ suis exhibitis re
ligionē ingredi: nec tenet in seculo remane
re vt ꝓcuret vñ soluat debituȝ: si mō ex zelo
dei ⁊ feruore charitatis hoc faciat: q2 spiri
tus sc̄i auctoritate hoc facit cui nemo pōt re
sistere. 19. q. z. due. de regu. licȝ Si tñ mona
steriū qđ ingredit aliq̇d acq̇reret p successio
nē hereditariā: vł p donationē: aut legatum
rōne ipsiꝰ solū: sic tenet satisfacere quātū se
illud extēdit qđ habuit eiꝰ occasione solum
mō. ar. c. si qua mulier. 19. q. 3.
¶ Utruȝ talis teneat in religione laborare 7
vt creditoribꝰ soluat. R. quidā tent ꝙ sic:
Sed cōtrariū credo cū ex toto sit religioni
subiectꝰ: ita ꝙ nō est momentū in quo a pre
lato non possit occupari: ⁊ nō habeat velle
nec nolle. c. si religiosus. de elec. li. 6. Iteȝ si
stetisset in seculo ⁊ cessisset bonis nō teneret
laborare vt satisfaceret. scđm Pe. de pal. in
4. dis. 38. Ergo cum ex professiōe cedat bo
nis: patet ꝙ nō tenet laborare vt satisfaciat
posset tamē prelatus cū cōsensu monasterij
hoc ei cōcedere: alˢ nō.
¶ Quid si talis etiā cū iuramēto ad tale de 8
bitū erat astrictus. R. idē per oīa dicendū.
ar. c. licet. de regula.
¶ Quid si ꝓmisisset talis opari manibꝰ vt 9
satisfaceret. R. ſm Pe. de pal. vbi. s̄. ꝙ hoc
nō obstāte poterit religionē intrare: ſȝ si bo
na sua sufficiūt satisfaciat ei ad interesse: et
sic dic de eo qui accepit vxorē que patit ali
qđ interesse ex hoc ꝙ debet ei satisfacere: si
habet aliqua ſm eūdē Pe.
¶ Quarta rōcinoꝝ detētio. Vñ obligatus 10
ad rōcinia intrare non pōt. 53. di. c. legē. Et
hoc verū i obligat ꝑpetuo. In alijs aūt se
cus lȝ honestū sit ꝙ prius se expediāt. Ex q̄ pȝ
ſm Hof. ꝙ ptās q̇ iurauit regimē ciuitatis
p annū: magister scholariū q̇ siliter iurauit
legere per ānū ⁊ hꝰmōi possunt intrare reli
gionē auctoritate. c. ꝑuenit. el. z. de iurīur.
vide. s̄. Rōcinie. de hoc. §. i. ⁊. z.

ii ¶ Quinta ē paterna subuētio. Et vt scias
si pōt fili⁹ intrare religionē: dimisso pr̄e cui
tenet̄ subuenire. Exo. 20. no. s3 Alex. in. 3.
pte sū. q̄ si parentib⁹ nr̄is obseq̄a nr̄a neces-
saria sūt: ita q̄ sine ipsis sustentari nō possūt
tūc nō licet religionē intrare: si mō talia ob-
sequia nō inducūt nos ad aliquid agenduz
qđ sit cōtra deū: ⁊ sic cōtrariū ꝯsulētes pha-
risei increpāt̄ a dn̄o. Matth. 15. ⁊ sic s̄m do-
cto. intellige illud. c. si q̄. 30. di. Si ꝟo eis nō
pōt seruire: vel debita obsequia exhibere sine
proprie salutis dispendio: tunc necessitudini
generis diuine religiōis pietas antefert̄: vt
dicit Ambro. super. Lu. ⁊ sic poterit intra
re ipsis dimissis. Et sic loquit̄ Hiero. in epi-
stola ad eliodorū q̄ solū genus pietatis ē in
hac parte esse crudelē. ⁊ Saluator Lu. 14.
Siquis venit ad me ⁊ nō odit. Si aūt non
sūt in tali necessitate: sic fili⁹ ipsis etiā inuitꝭ
pōt intrare: etiā si cū eis possit sine dispēdio
ꝓprie salutis permanere. probat̄ in. c. i. et. 2.
20. q. 2. Addit tamē Tho. in. 3. quol. q. 6.
q̄ nō solum ꝓ indigentia maxima: sed etiaz
ꝓ mediocri parentū: puta: q2 posset viuere
sed tn̄ cū notabili iactura ⁊ detrimēto sui sta
tus ⁊ conditionis sue: puta: quia oportebit
eum mendicare: vel alijs seruire cum maxi-
ma indecētia sui stat⁹ dimittēdus ē ingres-
sus religiōis: etiā si ex voto haberet. ⁊ placet
qn̄ pōt sine ꝑiculo salutis hoc facere.
i2 ¶ Sexta ē dignitatis astrictio: vt sūt epi:
⁊ alij superiores: qui sine licētia pape nō pos
sūt intrare. c. licet. de regula. Inferiores ꝟo
ep̄is pn̄t etiā inuitꝭ suis ep̄is: vt. 19. q. 2. due.
sic sūt decani: p̄positi: archidiaconi: archip̄-
sbyteri: curati: ⁊ oēs alij iferiores ep̄is Be
neficiū tn̄ eoꝝ alteri nō d3 cōferri: nisi exp̄sse
vel tacite professi fuerint: vel apparuerit q̄
absolute voluerint vitā mutare. c. bn̄ficiū.
de regula. li. 6. debēt tn̄ petere licentiā q̄uis
nō obtineāt: vt in. d. c. licet.
i3 ¶ Sed cui⁹ erūt fruct⁹ bn̄ficij an̄ ꝓfessionē
R. q̄ debet assignari debita portio ipsorum
fructuū alicui q̄ seruiat ꝓ ipso: vt i. d. c. bn̄fi
ciū. reliquū ꝟo erit ipsi⁹ vt nō sit onerosus
monasterio qđ intrauit tp̄e ꝓbatiōis. 16. q.
6. de lapsis. q2 nec ꝓprie ē religiosus: vt p3 in
c. religioso. de sen. excom. li. 6. ergo iure suo
nō debet defraudari: vt. 17. q. 2. cū saldus.
no. Tāc. ⁊ Bartholome⁹ brixi. ⁊ interim re
manet canonic⁹ curatus vel decan⁹ sicut pri⁹
erat nec beneficiū vacat.
¶ Septima. matrimonij obligatio. s. post i4
cōsūmationē: nā tūc nō pōt religionē intra-
re nisi scđm q̄ dico. Matrimoniū. 4. intel-
lige etiā si copula ē habita post cōtractū ma-
trimoniū vl' spōsalia. S3 nō si ante: quia sic
nō impediret: nec matrimoniū diceret̄ cōsū-
matū. ar. c. veniēs. de spon. vbi patet q̄ co-
pula p̄cedēs spōsalia nō facit matrimoniū fa
cit. c. verū. ⁊. c. ex publico. ⁊. c. ex parte. de cō
uer. côiu. que requirūt cōsūmationē. ⁊ est il-
lud qđ sequit̄ nō qđ antecedit.
¶ S3 quid de illo q̄ iurauit aliquā ducere i5
in vxorē: nūq̄d poterit intrare. R. q̄ sic: au
ctoritate. c. ꝑuenit. el. 2. de iureiurā. ⁊. c. cō-
missū. de spō. in q̄ dicit̄. tuti⁹ ē ei ⁊c̄. Intelli
ge quo ad opinionē: ne de facto dicat̄ cōtra
iuramentū fecisse: nō quo ad veritatē. scđm
Ricar. in. 4. dic etiā vt. s̄. §. 9.
¶ Octaua. coactiōis impositio: nā oportz i6
vt sit volūtari⁹. aliter nō tenet ingressus: vt
de regula. c. i. 20. q. 3. p̄sens. In religiōe aūt
minoꝝ vltra p̄dicta octo req̄runt̄ alia q̄nq3
scilic3 q̄ sit corpore san⁹: legitime natus: nul
la vulgari infamia notat⁹: aīo ꝓmptus: cō-
petēter litteratus: vel ad honestos labores
apt⁹: attn̄ si q̄s recipet̄ deficiēs i aliq̄ istorū
teneret receptio: nisi sit. i. 2. 4. 5. 6. 7. vel. 8.
que aliquādo reddunt receptionē nullam:
vt patet per predicta.
¶ Quō d3 q̄s intrare: aut q̄ intentiōe. R. i7
vt moriat̄ mūdo ⁊ viuat christo. 12. q. i. c. 2
¶ Utrū q̄libz debeat reputare votū religiōis i8
ꝓportionatū sue infirmitati. R. s̄m Ri. in
4. di. 38. ar. 6. q. i. q̄ sic nisi ꝑ certā ꝯiecturā
seu experiētiā sibi ꝯstaret de cōtrario ꝓpter
eni custodiā3 q̄ magis adhibet̄ religiosis q̄
secularib⁹. Et ꝓpter bona exēpla q̄ vidēt ibi
frequēti⁹. Et ꝓpter bona ꝟba q̄ frequētius
audiūt. Et ꝓpter maiores ꝯsolatiōes q̄s di-
uina benignitas ob fauorē religiōis: ⁊ ex scā
societate infūdit eis efficit̄ ei⁹ obseruātia ꝓ-
portionata in ipsa existēti q̄ iproportionata
esset remanenti in seculo.
¶ Utrū q̄s possit ꝓfiteri in aliq̄ religiōe: ita i9
q̄ liceat sibi retinere sua. R. Pa. in. c. insi-
nuāte. q̄ cle. vl' vo. q̄ si q̄s simplr̄ vouit cū tali
cōditiōe: videt̄ in dubio q̄ sibi reseruauerit
illa bona vt obediētiari⁹ monasterij: q2 ꝟba

ↄpposita in ↄtractu debent intelligi scd̄m na/
turā cōtractus: vt in. l. si vno. ff. loca. etiā in
ꝓpriatis ꝟbis: vt ibidē. in ꝑnci. ⁊ in. d. c. insi/
nuante. scd̄m vnū intellectū: vt res poti⁹ va/
leat ꝙ̄ pereat. l. quotiēs. ff. de ꝟbo. obli. ⁊. c.
abbate. de ꝟbo. signi. ⁊ sic erit religiosus. ⁊
ꝑfata bona habebit ad vsū ꝓ necessitate sua
Idē dic si ꝓfitek vt in domo sua cuȝ oib⁹ bo/
nis suis morek: vt no. Ber. Inno. ⁊ Hosti.
in. d. c. insinuāte. qꝛ hoc nō ē cōtra substātiā
monachatus: vt q̇s in certo loco morek: aut
de certis redditib⁹ viuat: cū hoc possit supe/
rior ↄcedere. c. cū inter. R. de elec. ⁊ si postea
superior velit eū āmonere poterit: licet nō
debeat nisi ex iusta causa. Si ꝟo voluit sibi re
seruare vt ꝓpriū: ita ꝙ nō sit locus interpre
tationi: ⁊ tūc si fiat reseruatio per viā condi/
tiōis resolutiue vł suspēsiue sic vitiak actus
⁊ nō cōditio: vt in. c. fi. de cōdi. appo. ⁊ sic nō
erit religiosus. Siīliter si fiat per pactū: puta
qꝛ dicit: aliter nō intēdo ꝓfiteri: nec alio mō
quia hec ꝟba habēt vim cōditionis: vt dicit
Bal. in auctꝫ. ingressi. C. de sa. sanc. ecc. Si
aūt simpliciter ꝑ viā pacti vł modi reseruat
sibi ꝓprietatē vel facultatē cōtrahēdi sic fa/
cit trāsire ꝓfessionē in aliā speciē: quia vbi ē
pactū cōtra naturā cōtractus: ⁊ improprꝫ
aliquatenus verbis pōt trāsire in aliū con/
tractū fit interpretatio alteri⁹ cōtractus: vt
est tex. no. in. l. vbi ita donak. ff. de dona. cā.
mor. ⁊ in. l. cū manusata. ff. de ↄtrahē. emp.
⁊ sic erit iste nō religiosus ꝓprie: sed oblatus
monasterio: licȝ non in totū: ⁊ sic obligabik
ad omnia ꝑterꝙ̄ ad reseruata: ꝙ si verba nō
patiank vt fiat transitus ad aliū cōtractum
tunc pactū inficit contractū in totum: in. l.
per seruuȝ. ff. de vsu ⁊ habita. iuncta glo. in
dicta. l. cū manusata.

20 ¶ Utrū intrans religionē ex cā: inhonesta:
puta vt eēt abbas vel meli⁹ gauderet. ⁊ h⁹/
modi teneak: licȝ nō cōsequak suā intētionē
R. Pa. i. c. vt clerici. de regu. ꝙ sic: qꝛ effect⁹
ē religiosus hoc nō obstante: vt tenet glo. in
d. c. vt clerici. ⁊ facit bonus tex. cū glo. in. c.
qd̄ interrogasti. 27. q. 2. ad materiā.

21 ¶ Quid de illo qui dolo induct⁹ ē ad religio
nē. R. ꝙ nihilomin⁹ erit religiosus. de con/
uer. cōiu. c. ex ꝑte. ⁊. c. veniēs. ⁊. c. dudū. qd̄
me. cau. cū dilectus. ⁊ ibi no. Ber. ⁊ Hosti.
⁊ Jo. 20. q. 3. c. vlti.

¶ Quid de illo q̇ timore mortis efficik reli/ 22
giosus. R. ꝙ si timor iferak ab hoie sic nō ē
religiosus: qd̄ metus cā. perlatū. nec obligak
per tale votū: nisi postea ratificek: vt in. c. por
rectum. ⁊ in. c. sicut nobis. de regula. Et hoc
intelligo qñ talis timor īferk ab hoie vt ꝓfi
teak: vł faciat tale votū: ⁊ sic loquik: ⁊ dȝ in
telligi. d. c. perlatū. qd̄ me. cau. Si ꝟo met⁹
sit casualis seu naturalis: puta infirm⁹: vel
in mari tꝑe tēpestatis: vel in periculo latro/
nū: aut inimicoꝝ: sic talis met⁹ non impedit
q̇n sit obligat⁹ religioni ⁊ voto. Simō deli
berate hoc fecit: vt in dictꝫ. c. porrectū. ⁊ sic
nobis. qꝛ de⁹ qñꝙ̄ tales timores imittit vt
cōuertamur. 16. q. i. reuertimini. de cōse. di.
4. sanctū. in auctꝫ. vt nō luxu. cōtra na. §. i.
⁊ hoc sequik Ber. Hosti. ⁊ Pa. in. d. c. sicut
Alij dicūt ꝙ si ꝙ̄ cito cōualescētiā vel eua/
sionē ꝑiculi sentit cōtradicat: nō tenek etiā
in metu casuali si votum fecit. allegat. c. ex
trāsmissa. ⁊. c. vlti. de renū. Sed melior est
opi. Hostien. ⁊ Pa.

¶ Utꝝ allect⁹ blāditijs sit religiosus. R. ꝙ 23
sic: ⁊ stare tenek: lȝ bona sua parētib⁹ vł he/
redib⁹ remanere debeāt nō monasterio alli/
cienti: vt. 20. q. 3. cōstituit.

¶ Quō aūt debeat ꝓfiteri. vide. s̄. Profes/ 24
sio. in ꝑn. Et quō tacite inducik. s̄. Nouici⁹
§. 12. Et aduerte ꝙ tūc dr̄ ꝓprie q̇s intrare
religionē ⁊ effici religiosus cū ꝓfitek tacite
vł exꝑsse: qꝛ ꝟba sūt cū effectu accipiēda.

¶ Ad que obligak religiosus. R. ꝙ ad ob/ 25
seruātiā illi⁹ regule quā ꝓfessus ē: nisi in ca/
su. c. nō solū. de regu. li. 6. vel qñ solū tacite
ē ꝓfessus: qꝛ tūc solū obligak religioni in ge
nere: vt. s̄. Nouicius. §. 14.

¶ Sed quero vbi remanebit iste talis obli 26
gatus religioni in genere ꝑ ꝓfessionē tacitā
R. ꝙ dȝ aliquā religionē intrare quā vult
⁊ potest. Si ꝟo nullā inueniat que eū velit
recipere: debet stare in illa in qua tacitā pro
fessionē fecit: qꝛ illa tenek eū recipere ex quo
passa est tacite eū ꝓfiteri: vel si noluerit po/
terit in ꝓpria domo remanere ⁊ esse religio/
sus professus. 27. q. i. de viduis. qd̄ limita:
vt. s̄. Professio. §. i.

¶ Utꝝ religiosi teneank eē ꝑfecti. R. ꝙ nō 27
nisi ea ꝑfectiōe ad quā se obligauerūt: sed te
nenk ad perfectionē tēdere. scd̄m Tho. 22. q.
186. cui cōtrariak ꝑfectiōis cōtēpt⁹. Unū nō

sūt mendaces ꝙuis gerāt ab extra statū per/
fectiōis: q2 illud nō assumūt q̄si ꝓfitentes se
eē pfectos: ꝟ q̄si ꝓfitētes se ad pfectionē ten/
dere: vñ bñ eēnt mēdaces: si ab intētiōe per/
fectiōis aīuȝ reuocarēt ꝟm Astē.li.6.ti.47
28 ¶ Utrū religiosus teneaꝛ de p̄cepto ad oīa
que cōtinenꝛ in regula quā ꝓfiteꝛ. R. Hen
ri. de gandauo in.6.quol.q.17.tenet ꝙ cum
q̇s simpliciter ꝓmittit aliquā regulaȝ serua/
re ꝙ teneꝛ ad cōtēta in ea oīa etiā sub moni/
tione sicut ad p̄cepta. Sȝ istud nō credo ver
q2 sic seq̄reꝛ ꝙ monachi bti Bñdicti obliga/
renꝛ ad oīa cū dicat regula.c.cū de discipli/
na fratrū. ꝙ si nouici⁹ habita deliberatione
ꝓmiserit se oīa in regula custodire ↄtēta: ꝙ
tūc recipiaꝛ. Et hoc ē exp̄sse cōtra cle. exiuit.
§. cū igiꝛ. de ꝟbo.sig. Et iō dico ꝙ simpliciꝛ
ꝓmittēs regulā: vl' ꝓmittēs sic q̄d ē tuti⁹ vt
faciūt minores.s. ꝓmitto seruare regulā fra
trū minoꝝ.s. viuēdo in obediētia sine ꝓprio
⁊ in castitate: ꝙ talis nō tenetur: nisi ad tria
vota ꝟm ꝙ modificata sūt in illa regula pre/
ceptorie: vl' inhibitorie: seu sub ꝟbis eq̄pollē
tib⁹: al's nō de p̄cepto: ꝟ de bono ↄsilio. Et ꝓ
hoc est bonus tex. in.c. exijt qui seminat.⁊c.
de ꝟbo.signi.li.6. Nam idē est dicere ꝓmit/
to ꝟuare regulā talē: ac si diceret ꝓmitto cō
uersationē scd̄m illā regulā. Et sic intelligū
tur illa verba tā ex ↄsuetudine vouentiū ꝙ̄
recipientiū: tñ magis cautū ē dicere: vt dixi
ꝙ fratres minores seruant. Addit.s. Tho.
22.q.186. ꝙ trāsgressio alioꝝ a p̄ceptis po
sitis in regula: vel oreten⁹ factis a p̄lato ob
ligat solū ad mortale ꝓpter cōtēptū regl'e:
q2 hoc directe contrariaꝛ ꝓfessioni per quā
q̇s vouit regularē vitam: vel dic ꝟm eūdem
Tho. vbi.s. ꝙ religiosus teneꝛ ad perfectio
nē tēdere: cui cōtrariaꝛ pfectiōis cōtēpt⁹: ⁊
ideo ē mortale. Et vt scire possit q̇sq3 ad q̇d
teneꝛ q̇libet religiosus incipiēdū censui a re/
gula bti Frācisci. q̄ ꝙuis fuerit vltima in ex
ecutiōe: tñ ē p̄ma in nobilitate ⁊ pfectiōe. de
qua diciꝛ in. d. cle. exiui. hec ē illa celestis vi/
te forma ⁊ regula. ⁊ in.c. exijt q̇ seminat. de
ꝟbo.signi.li.6. Hec ē illa apud deū ⁊ patrē
mūda ⁊ imaculata religio que descēdēs a pa
tre luminū per ei⁹ filiū exēplariter ⁊ verbali
ter ap'lis tradita: ⁊ demū per spm̄ scm̄ beato
Francisco: ⁊ eū sequentib⁹ inspirata totius
in se q̄si cōtinet testimoniū trinitatis: hec ē

cui attestante Paulo. nemo debet de cetero
eē molest⁹: quā christ⁹ passiōis sue stigmati/
bus cōfirmauit: volēs institutorē ipsius pas/
siōis sue signis notabiliter insigniri: hec ille
Cui⁹ declaratio cū sit firma ⁊ certa: vtpote
a spū scō emanata a quo regulabaꝛ sacrū cō
ciliū vienēse. in q̄ fuit declarata plenissime ꝙ
errare ñ potuit circa p̄dcā: cū ptineāt ad fi/
dē ⁊ bonos mores.24.q.5.a recta. ideo tu/
tissimū ē in dicta religiōe viuere: vbi nō opi
nionib⁹ hoīuȝ viuiꝛ aut doctoꝝ: ꝟ sci spūs de
claratiōe: ⁊ q̇libet ali⁹ religiosus timorat⁹
ex ei⁹ declaratiōe poterit scire quō suā debeat
intelligere ꝓfessionē ⁊ ad q̄ teneaꝛ de prece
pto vl' ne: diꝛ ergo tex. cle. exiui. de ꝟbo. sig.
edite in. d. cōcilio. declaram⁹ ⁊ dicimus ꝙ
fratres minores: nō solū ad tria vota nude
⁊ absolute accepta ex ꝓfessiōe sue regule obli
ganꝛ: sed etiā tenēꝛ ad oīa implēda que sūt
pertinētia ad hec tria que regula ipsa ponit
Nā si ad hec tria p̄cise ⁊ nude tm̄ ꝓmittētes
se seruare regulā viuēdo in obediētia castita
te ⁊ sine ꝓprio: ⁊ nō etiā ad oīa cōtenta in re
gula que hec tria modificāt arctarēꝛ ꝓ nihi/
lo ⁊ vane ꝓfererenꝛ hec ꝟba. Promitto sp
hanc regulaȝ obseruare: ex quo ex his ꝟbis
nulla obligatio nasce reꝛ. Nec tñ putandū ē
ꝙ beat⁹ Franciscus ꝓfessores huius regule
ꝙ̄tū ad oīa cōtenta in regula modificantia
tria vota: seu ad alia in ipsa exp̄ssa intēderit
equaliꝛ eē obligatos: q̇n poti⁹ aperte discer/
nit: ꝙ quo ad quedā ipsoꝝ ex vi ꝟbi trāsgres
sio ē mortalis. ⁊ quo ad quedā alia nō: cum
ad quedā ipsoꝝ ꝟbū apponat p̄cepti: vel eq̇/
pollētis eidē: ⁊ quo ad q̄dā alia nō. Itē quia
p̄ter ea q̄ exp̄sse ꝟbo p̄cepti ac exhortatōis seu
monitiōis ponūꝛ in regula nō nulla ꝟbo im/
peratiui modi negatiue vl' affirmatiue appo
sito inferunꝛ. hactenus extitit dubitatū: an
tenerenꝛ ad ista vt ad habētia vim p̄cepti:
dicim⁹ ꝙ lȝ fratres ñ ad oīuȝ q̄ sub ꝟbis im
peratiui mōi ponūꝛ in regula sic ad p̄ceptoꝝ
seu p̄ceptꝭ eq̇pollētiū obseruātiā teneāꝛ. Ex
pedit tñ ipsis fratrib⁹ ad obseruādū purita/
tē regule ⁊ rigorē quo ad ea: sicut ad equipol
lentia p̄ceptis se nouerint obligatos que hic
inferi⁹ annotanꝛ. Utaūt hec que videri pos
sūt equipollētia p̄ceptis ex vi ꝟbi: vel saltem
rōne materie de q̄ agiꝛ: seu ex vtroq3 sub cō/
pendio habeanꝛ. Declaram⁹ ꝙ illud q̄d per

nitᷣ in regula de nõ habendo plures tunicas
q̄ vnã cũ caputio ⁊ aliã sine caputio. Jtẽ de
nõ portãdis calciamentis: ⁊ de nõ equitãdo
extra casũ necessitatis. Jtẽ ꝙ frẽs vilibꝰ in-
duãtᷣ. Jtẽ ꝙ ieiunare a festo oĩuz scõꝝ vsq̄
ad natiuitatẽ dñi: ⁊ in sextis ferijs teneantᷣ.
Jtẽ ꝙ clerici faciãt diuĩi officiũ ſm ordinẽ
romane ecclesie. Jtẽ ꝙ ministri ⁊ custodes ꝓ
necessitatibꝰ infirmoꝝ: ⁊ fratribꝰ induẽdis
sollicitã curã gerant. Jtẽ ꝙ si q̇s in infirmi-
tatẽ ceciderit alij frẽs debẽt ei seruire. Jtez
ꝙ frẽs nõ p̄dicẽt in ep̄atu alicuiꝰ ep̄i: cuz ab
eo illis fuerit ꝯtradictũ. Jtẽ ꝙ nullꝰ audeat
ppl̃o penitꝰ predicare: nisi a generali mĩstro
vel alijs quibꝰ id cõpetit fuerit examinatꝰ ⁊
approbatꝰ ⁊ ad hoc institutꝰ. Jtẽ ꝙ fratres
qui cognoscerẽt se nõ posse regulã spũaliter
obseruare debeant ⁊ possint ad suos mĩstros
recurrere. Jtem ꝙ oĩa que ponuntᷣ in regu-
la ad formã habitꝰ tam nouicioꝝ q̄ profes-
soꝝ: nec ad receptiõis modũ ad professionẽ
spectantia: nisi recipientibꝰ quo ad habituz
nouicioꝝ: sicut dicit regula scõm deũ: aliter
videatur: hec inquã oĩa sũt a fratribꝰ tanq̄
obligatoria obseruãda. Jtẽ ordo cõmuniter
sensit tenet ⁊ tenuit ab antiquo ꝙ vbicunq̄
ponitᷣ in regula hoc verbũ teneantᷣ obtinet
vim precepti ⁊ obseruari debet a fratribꝰ si-
cut tale. hoc in. d. clemẽ. ex quibꝰ omnibꝰ pa-
tet nihil fore speciale in hac expositione ma-
gis q̄ in alijs: nisi hoc vltimũ quod dicit de
verbo teneantᷣ: sed v̄ba ipsa ex sua natura sic
importãt vl̃ rõne materie: vl̃ rõne vtriusq̄.
Regula bti Basilij ſm ꝙ iueni hȝ solũ ista
vltra tria vota. s. Abstinẽtiã a carnibꝰ. Je-
iuniũ ab exaltatõe scẽ crucis vsq̄ ad pascha
exceptis dñicis: silẽtiũ de nocte: modũ offi-
cij: ꝙ comedãt in coĩ refectorio: legãt in mẽ-
sa: vacẽt lectioni ⁊ labori manuũ ne sint otio
si: que vtrũ sint p̄cepta vel ne: nõ inueni ab
aliquo declaratũ: ſ per p̄cedẽtia possent de-
clarari Regula beati Augustini. Judicio
meo indigeret papali declaratiõe. Nã Hen-
ri. de gandauo in. 6. quolᷣ. q. 17. ⁊ quidã alij
tenẽt ꝙ oĩa q̄ in ipsa sũt cadũt de p̄cepto ꝓ-
pter v̄bũ qđ ponit Augu. in p̄ncipio dicẽs:
Hec sũt q̄ vt obseruetis p̄cipimꝰ. Alij dicũt
cõtrariũ: quoꝝ opinio videtᷣ mihi verior et
benignior: q̃ sicut in sacra scriptura quedaz
sũt que habẽt modũ ⁊ intentionẽ precepti:
vt illud hoc ẽ preceptũ meũ vt diligatis in-
uicem. Jo. 15. Quedã q̄ habẽt p̄ceptũ in in-
tentiõe: ſ nõ in mõ: vt illud Exo. 20. Non
furtũ facies. Jta sũt quedã que habẽt mo-
dũ p̄cepti: ſ nõ intẽtionẽ: vt illud Mar. 7.
p̄cepit eis ne cui dicerẽt: q̃ ex hoc nõ obliga-
bat ad mortale eos si p̄dicassent miraculum
Sic fatendũ ẽ de regula beati Augu. Jdeo
exponerẽ eam scõm ꝙ sacrum conciliũ expo-
suit regulã beati Francisci iproṗriando ver-
bum precipimꝰ rõne materie: sicut ⁊ impro-
priantᷣ verba modi imperatiui ꝓpter mate-
riam in. d. regula minoꝝ.

¶ Regula beati Benedicti similiter indi-
geret declaratiõe papali alijs plura p̄cepta
alijs pauciora ponẽtibꝰ: tñ ego ſm declara-
tionẽ regule minoꝝ ita exponerẽ eiꝰ verba
De fratribꝰ predicatoribꝰ. tenet Jo. de nea-
poli in. 14. quolᷣ. q. 16. ꝙ tenentᷣ seruare oĩa
cõtenta in regula beati Augu. ⁊ in cõstitu-
tionibꝰ eoꝝ prout sunt in ea ⁊ in eis cõtenta
hoc ẽ precepta vt precepta: ⁊ cõsilia vt consi-
lia: dato ꝙ prelatꝰ nõ p̄cipiat nec mãdet eis
seruare. Nec obstat ꝙ dicũt quidã ꝙ nõ ꝓ-
mittũt seruare regulã ſ obedire p̄lato ſȝ re-
gulã ⁊ cõstitutiões: q̃ sicut electꝰ prelatꝰ: lȝ
nõ ꝓmiserit tenetᷣ tñ seruare ea q̄ ꝑtinẽt ad
statũ p̄latoꝝ: ⁊ christianꝰ ea q̄ ꝑtinẽt ad sta-
tum christianoꝝ: sic frater p̄dicator: eo ipso
quo ꝓfitetᷣ ordinẽ p̄dicatoꝝ ⁊ vult eẽ frater
p̄dicator ꝓmittit cõsequẽter seruare spectã-
tia ad talẽ ordinẽ saltẽ tacite ⁊ si nõ expresse.

¶ Utrũ aũt obligentᷣ ad mortale transgre-
diendo: quidã tenẽt ꝙ nõ: nec etiã ad venia-
le: sed solũ ad penã: nisi faciãt ex cõtẽptu: al-
legantes Tho. 22. q. 186. hoc dicentez ſm
hoc ẽ falsũ: q̃ ꝯtrariũ tenet Jo. neapo. vbi
s̄. Ubi dixit ꝙ trãsgressio alioꝝ a tribꝰ votꝭ
ẽ pctm̃ mortale vl̃ ꝓpter p̄ceptũ fcm̃ a p̄lato
oretenꝰ siue i regula exp̄ssũ. Jtẽ in ꝓlogo cõ-
stitutionũ ipsoꝝ d̄r. Cõstõnes nr̄e nõ obli-
gãt nos ad culpã nisi ꝓpẽ p̄ceptũ vl̃ cõtẽptũ
ergo vbicũq̄ interuenit p̄ceptũ obligãtur.
Unũ q̇cq̇d ẽ ꝯtra votũ castitatis vl̃ paupta-
tis aut p̄ceptũ regule vel cõstõnũ certe ẽ morta-
le. Et Tho. vbi. s̄. loquitᷣ de p̄uaricatione
alioꝝ q̄ nõ sũt de p̄cepto in eoꝝ regula vl̃ cõ-
stitutiõibꝰ ꝙ solũ obligãt ad penã: ⁊ sic ẽ ve-
rũ. Et melius ⁊ securiꝰ est in cõstitutionibꝰ
fratrũ minoruz sub regulari vita degentiũ

que nõ obligãt eos ad aliquã culpã nec etiã
penã: nisi p ꝑlatos eis imponat: ⁊ sic liberalis
sima ꝯsciẽtia viuũt lȝ habeãt mltas ꝯstitu-
tiones ꝓ eoꝝ regulari vita ꝯseruãda factas.
Regula btẽ Clare hodie per declarationẽ.
Eugenij. 4. hȝ. 5. q̃ obligãt ad mortale. Pri
mũ obediẽtia. Scdm pauꝑtas. Tertiũ casti
tas. Quartũ electio abbatisse. Quĩtũ clau-
sura ⁊ ea q̃ ꝑtinẽt necessario ad ꝑdicta. Ad
alia ꝟo nõ obligãt de ꝑcepto nisi eo mõ que
obligant vel a deo vel ab ecclia generaliter
sicut alij talis status. Aliarũ monachaꝝ nõ
vidi regulas. iõ ꝑtrãseo: q2 ꝑ ꝑdicta possũt
intelligi qñ obligãt ad mortale vel nõ.
29 ¶ Utrũ religiosi teneãt de ꝑcepto obedire ꝑ-
lato in oĩb9. R. ꝙ aut ꝑlat9 ꝑcipit aliquid
qđ ẽ ꝑm regulã aut. ĩ. aut. ꝯ. aut. s. regulam.
Si ꝑlat9 ꝑcipit qđ ẽ ꝑm regulã sic tenẽt obe-
dire ne dũ si sũt ꝑm regulã explicite ꝫ etiam
implicite: vt sunt obseq̃a coĩtatis ⁊ negocia
ordinis ꝓmouẽda sine q̃b9 cõseruari nõ pos-
set ordo regularis obseruãtie. Itẽ ea que fa
ciũt ad regule pleniorẽ obseruãtiã: hec impli
cite sũt ꝑm regulã: ⁊ in ꝫ ꝯcordãt coĩter do-
cto. Si aũt ꝑcipiat ꝑter regulã: vt q̃ in ipsa
nõ cõtinẽt nec ad cõtẽta in ea expediũt vl' or
dinant: vt leuare festucã vel aliq̃d h9mõi:
sic duplex ẽ opi. vt dicit Pe. in. q. quadã. de
quol. q̃dã dicũt ꝙ in grauiorib9 nõ tenẽt: ꝫ
veri9 ẽ ⁊ cõmuni9 tenet ꝙ nec in grauiorib9
nec in leuib9 q̃ sũt ꝑter regulã tenẽt obedire
q2 ad hoc nõ habuit animũ obligãdi se: ⁊ fa
cit ꝓ hoc qđ no. Pa. in. c. lr̃as. de resti. spo. ⁊
in. c. ex lr̃is. de spon. ⁊ qđ no. Inno. in. c. ve-
niẽs. de iureiurã. Si aũt sũt infra regulã sic
tenẽt: vt reficere corp9 ⁊ h9 mõi. Si ꝟo sũt
ꝯtra. regulã tũc distinguo. Aut ꝑlat9 põt i
tali ꝑcepto regule vl' ꝓhibitiõe dispẽsare ꝯ
qđ ꝑcipit: ⁊ sic si ex rõnabili cã mouet ad id
ꝑcipiẽdũ tenet subdit9 eidẽ obedire q̃uis vi-
deat subdito ꝙ nõ sit rõnabilis: puta: ꝑlat9
ꝑcipit ꝙ frãgat ieiuniũ quia ꝓbabiliter ꝑsu
mit de ei9 debilitate q̃uis subdito videat ꝙ
sit fortis dȝ in hoc iudiciũ suũ supponere iu
dicio ꝑlati ⁊ ei obedire: q2 sepe euenit vt alij
magis ꝑpẽdãt debilitatẽ alteri9 ex aspectu
q̃ ipse q̃ hȝ: siue ex iexꝑiẽtia: siue ex feruore.
Aliqñ silr si dubiũ sit an sit ꝯ regulã vel an
possit dispẽsare tenet obedire. 23. q. i. quid
culpat. Si aũt sit certũ ꝙ ẽ cõtra regule pre-
ceptũ vel ꝓhibitionẽ in q̃ nõ põt dispensare
ꝑlat9: vel si põt clarũ ẽ ꝙ nõ ex rõnabili cau
sa illud ꝑcipit sic nõ est ei obediendũ: ⁊ de hoc
habes. s. Dispensatio. ꝙ si prelat9 precipiat
ea que sũt supra regulã: sic si sũt ad cautelã
peccati cõmittendi: vt puta prelat9 precipit
vt ieiunet in pane ⁊ aqua: quia videt eũ lu-
xuriosũ: sic nõ tenet obedire: nisi quãdo veri
similiter videt nõ posse aliter euitare pecca-
tũ. Si ꝟo sunt que precipiũt in penã peccati
cõmissi sic tenet. c. cuȝ dilecta. ⁊. c. qm̃. de si-
mo. Si aũt sunt in augmentũ meriti: vt re-
cipere martyriũ ⁊ huiusmodi: sic nõ tenetur
obedire: ⁊ sic loquit. c. digesta. 74. di. vbi di
citur nõ posse indici strictiorẽ vitã aliquib9
qđ verissimũ credo qñ solus prelat9 hoc pre-
cipit. Sed si maior pars faceret statutũ ar-
ctãs ad strictiorẽ vitã. sic tenet Inno. vt re
fert Pa. ⁊ seq̃t in. c. sup eo. de regula. ꝙ oẽs
obligãt. Sȝ ego dubito de hoc: ⁊ poti9 teneo
cõtrariũ: q2 hic austeritas maior q̃ regula
cõcernit omnes de religiõe vt singulos nõ vt
vniuersos: ⁊ sic requirit ꝯsensus oĩuȝ. Facit
regula. Qđ oẽs tãgit. li. 6. ⁊ qđ obijcit de. c.
ꝑiculoso. de sta. regu. li. 6. põt dici illud non
debere dici. s. regulã. sȝ ꝑm regulã. ⁊ ibi mo-
dus ꝯuersandi taxat scdm naturã rei: vt dic̃
ibi Jo. mo. ⁊ Archi. cũ nõ deceat mulieres
euagari. c. mulieres. de iudi. li. 6. ⁊ scdm ꝑfa-
tã distinctionẽ potes reducẽ ad cõcordiã qđ
no. Ber. in. c. relatũ. ne cle. vel mo. ⁊ Jo. an.
in. d. regula qđ oẽs. ⁊ Pa. in. d. c. super eo. ⁊
S. Bo. i. z. di. vlt̃. q. vlti. ⁊ Alex. in. 3. ꝑte
sũme. ⁊ Tho. zz q. 104.
¶ Utrũ oĩs inobediẽtia sit peccatũ mortale 30
vide. s. Inobedientia.
¶ Utruȝ religiosus magis teneat obedire 31
patri carnali necessitatẽ patiẽti ⁊ requirẽti
q̃ ꝑlato suo cõtrariũ imꝑrãti. R. ꝙ qđ hȝ
varietatẽ int doc. Ri. iȝ. ꝙ religiosi magis
tenent patri carnali q̃ prelato in his q̃ per-
tinẽt ad necessitatẽ illius precepti. Honora
patrẽ tuũ: q2 sic tenent de iure nature ⁊ diui
no a quo precepto nulla ꝓfessio absoluit: q2
cõsilia obseruant: vt perfecti9 precepta im-
pleant: hoc idẽ tenet Henri. de gandauo. in
6. quol. q. 18. ꝙ tenent ad necessitatem vite
naturalis parentũ ⁊ ꝙ preceptũ de honore
est per se ⁊ obligatio voti religionis est per
accidẽs. ⁊ qđ est ꝑ se nõ debet solui per illud

qd̄ ē per accidēs. In aliis aūt in quib9 nō obligant ex p̄fato p̄cepto. Honora patrē tuū dicit q̄ magis tenetur p̄lato spūali q̄ patri Alex. ꝓ vbi. s. dicit q̄ illa q̄ pōt religiosus sine detrimēto regularis ordinis solūmodo teneat patri exhibere: sicut orare cōsulere honorare. Alia aūt sicut ē subuenire ei9 necessitatib9 cū nihil habeat nō tenet: ⁊ sic videt tenere q̄ poti9 p̄lato sit obediendū. Sed mihi videt dicēdū vt colligo ex Nicholao de lira. Matth. 15. q̄ aut pater erat in tali necessitate anq̄ fili9 ingrederet religionē: ⁊ sic dico q̄ magis tenet patri vel matri in tali necessitate subuenire q̄ p̄lato p̄cipiēti ꝯtrariū rō: q2 actio ex ꝯtractu vl' q̄si ꝯtra aliquē cōpetēs nō extinguit p religiōis ingressū. Aut si extinguit vt volūt q̄dā doc. q2 ꝓ mortuo habet vt. C. de epi. ⁊ cle. l. deo nobis. §. hoc ⁊ cognitū. tñ s̄m eos ex edicto. de capit̄ diminutiōe restituitur. l. tutelas. §. iniuriaꝝ. ff. de capi. dimi. vñ dicūt doc. q̄ post ingressū poterit ex actiōe seu obligatione qua pri9 tenebat cōueniri: sed per abbatē vel sindicū respondebit: vt. C. de epi. ⁊ cle. auct̄. cā q̄ cum monacho. ⁊ no. in auct̄. de mona. in p̄n. ⁊ in auct̄. de scis. epi. §. ꝓuidere. ergo multo fortius ex obligatiōe p̄cepti diuini: imo etiā de iure positiuo tātū tenet fili9 p̄ri q̄ pater pōt eū vendere ꝓ necessitate famis. l. 2. C. de pa. qui. fi. di. tenet etiaꝫ ad alimenta. l. filia. C. de patri. ptāte. etiā si pater sit relegat9 ꝓpt incestuosas nuptias: vt in auct̄. de ince. ⁊ ne pha. nup. ergo nō debet p̄uari iur̄ suo sine cā vt no. in. c. sat̄ per ꝓsū ē. 56. di. ⁊ in. c. vlti. 19 q. vlti. facit optime tex. 30. di. i. §. q̄ filij. imo videt q̄ si ex ingressu sit inhabilis ad patri subueniēdū q̄ monasteriū teneat: q2 monasteriū ē loco heredis ⁊ filij ingrediētis: vt in auct̄. de scis. epi. §. sed h̄. p̄nti. de ꝓba. in presentia. in fi. ⁊ lex dicit q̄ heredes: licꝫ extnei tenēt p̄stare alimēta: ar. l. si quis a liberis. §. itē rescriptuꝫ. ff. de libe. agno. ergo. ⁊c̄. Aut pater ⁊ mater nō erāt in tali necessitate q̄ filius teneret ei subuenire s̄ post ingressū i talem necessitatē deuenit: ⁊ sic dico q̄ nō poterit ei subuenire ꝯtradicēte imperio p̄lati: q2 iā est ei obligat9 per votū: ⁊ sic deo: ⁊ sic maiori vinculo ligat p̄lato q̄ꝫ patri: q2 p̄ceptū de obseruatiōe voti est de p̄ma tabula. de honore parentū est de. 2. Itē primū ē negatiuū: scd̄m affirmatiuū: ergo magis stringit: preterea semel deo dicata nō possūt ꝯtra volūtatē ipsi9 vsurpari: facit regula semel. de reg. iur. lib. 6. Nā religiosus abdicauit a se nedū tēporalia s̄ ⁊ ꝓpriū velle. 19. q. vl. statuim9. 12. q. 2. nō dicatis. ff. de re. iur. l. velle. nō creditur: ergo nō astringit nisi ei in cui9 manu suū velle posuit: q2 inanis ē actio quā excludit inopia debitoris. l. nam is. ff. de dolo. ⁊ impossibiliū nulla obligatio. ff. de reg. iur. Nec obstat q̄ preceptū diuinū erat ante ingressum: q2 licꝫ eēt nō tñ obligatio: q2 cū sit affirmatiuū nō obligat nisi ꝓ loco ⁊ t̄pe: ⁊ iō cū nō eēt tunc obligat9 nō poterit tenere postea: regula factū legitime. de re. iur. li. 6. sicut si dispēsasset bona sua pauperib9 p̄re nō indigēte nō posset repetere: lꝫ deniret postea ad necessitatē. Ad ea tñ q̄ pōt exhibē. s. q̄ p̄mittūt a p̄latis bñ teneret in quātū pōt sine regularis obseruātie detrimēto sicut orare. cōsolari: ⁊ h9mōi: vt dicit Alex.

¶ Quid de ingrediēte religionē alicui9 monasterij in quo non seruat regula: puta: comedūt carnes in monasterio sc̄i Benedicti vel tangūt ⁊ recipiunt pecunie in monasterio sc̄i Francisci: ⁊ huiusmodi: ⁊ sic profitet s̄m cōsuetudinē quā inuenit. R. Alexā. q̄ nō excusat: q2 qui ꝓfitet regulā ꝓfitet non cōsuetudinē. Et iō nō excusat si regulā non obs̄uat. 20. q. 3. cōstituit. qd̄ met9 causa. cū dilect9. ⁊. c. fi. Et si dicas q̄ nemo obligatur nisi ad id ad qd̄ se obligare intēdit. R. q̄ hoc verū est explicite: s̄ implicite nō: q2 qui vult p̄ncipale: puta eē frater minor vult ⁊ accessoriū. s. obligationē ad p̄cepta regule minorū licꝫ hoc nō intēdat: ⁊ de hoc ē casus rotūdus in. c. ex parte. de regula. Nā ex quo habituꝫ religionis detulerūt qui ꝓfessis dat: ⁊ alia fecerūt que professis cōueniūt professioneꝫ tacitā ad minus fecerūt: ⁊ sic si nō illi religioni saltem alteri in genere sunt obligati ⁊ obseruationi contētorū in ea. Et hoc tene licꝫ Pa. in. c. super eo. de regu. aliter teneat. Sꝫ pro p̄ma opinione est Inno. ⁊ Hosti. in. d. c. super eo. ⁊ Pa. posset intelligi qñ talis erat simplex: nec sciuit nec potuit scire obligationē regule: solū credidit q̄ ad illa obligaret scd̄m q̄ viuebāt: q2 credo q̄ talis posset aliā religionē: licꝫ laxiorē intrare: sed si ibi vult manere tenetur scd̄m regulā viuere: nisi ex

aliqua rōnabili causa posset psumi q aliqđ
pceptorū nō seruat: qꝛ sic etiā excusaret: vt
s.diri Monachus.§.ij.
33 ¶ Utrū religiosus assūpt⁹ ad aliquā digni
tatē: puta: epatū vel etiam inferiorē teneat
ad regule obseruātiā. R.q sic: ad oia q face
re pōt sine piudicio platōis vł officij sibi ipo
siti: vt no. Tho.22.q.185.ꝛ vide sup Mo
nachus.§.7.
34 ¶ Utrū religiosus possit trāsire ad aliā reli
gionē. R. colligēdo dicta doc. q aut ē latioꝛ
ad quā trāsire vult: ꝛ si in sua religiōe nō ser
uat regula: tūc poterit ad latiorē trāsire fm
Inno. ꝛ Pa. in.c.sane.de regula. Qđ ego li
mito fm Jo. an. ꝛ bñ verū qñ nō ē in puin
cia aliud monasteriū eiusdē religiōis ad qđ
possit trāsire: vel in quo possit intrare: nec ē
spes reformationis monasterij sui. Si vo in
suo monasterio seruat regula: tūc nō pōt ad
latiorē trāsire sine licentia pape sine cā legiti
ma: s cū ei⁹ licētia sic si etiā non subest causa
legitima fm glo. in.c.cū singula. de preben.
li.6. quā glo. credo verā quo ad ecclesiā mili
tantē: sed nō quo ad deum: ar. eorū que no.
in.c.non est voti.de voto. q si causa subest.
sic tenet Inno. ꝛ sequit Pa. in.c.non est du
biū.de regula. q episcopus pōt dispensare:
ar.c.nō mediocriter.de cōsecra.dis.5. Dñs
Anto. in.d.c.nō est dubiū. tenet q si cā ē vr
gens pōt episcop⁹: sed si causa nō indiget tali
celeritate recurrēdū est ad papā. Sꝫ ego di
co q cōsiderādū ē an religiosus talis sit exē
ptus vt cōmuniter sūt: ꝛ sic epus nō poterit
dispēsare cum nullā auctoritatē habeat sup
ipsū sed dispensabit plat⁹ suus q loco epi pre
est illi religioni. scđm glo. in.d.c. nō dubiū.
Aut si talē nō habet recurret ad papā. Si
vo non sit exempt⁹: sic credo verā opinionē
Inno. Et dñs Anto. loquit de consilio: fa
cit pro hoc.c.nō cogant.41.di. Et causa legi
tima erit debilitas corporis: aut delicata cō
plexio ꝛ huiusmōi. Aut religio ad quā vult
transire ē equalis sue: ꝛ sic sine causa potest
de licentia pape solūmodo etiam quo ad deū
Si autē causa subest: sic poterit episcop⁹ aut
propri⁹ prelatus cum cōsensu capituli dispen
sare scđm glo. in dicto.c. nō est nobis dubiū.
facit dicto.c. statuim⁹.12.q.2. sine exceptio
ne. Aut religio ad quā trāsire vult ē stricti
or tūc requirit. Primo q nō transeat ex te
meritate: aut leuitate: vel odio prioris pre
lati: sed ex zelo melioris vite: ꝛ si est contra
rietas inter prelatū ꝛ subditum in hoc sic iu
dicium superioris amborū requirendū est ꝛ
ad eum pōt subditus appellare. Secundo re
quirit q nō solum religio sit strictior sed q
actualiter arctius ibi viuat: quia lꝫ eēt stri
ctior: si tamē ibi lati⁹ viuerent nō liceret etiā
si ex dispensatione latius viuūt. Facit.c.sane
de regula. Nam transit⁹ est pmissus vt quis
ducat arctiorē vitam: qꝛ presumit motus
spirit⁹ sancti: vt in.c.licet.de regula. ꝛ.20.
q.4.c.i. que ratio cessat quādo in suo mona
sterio viuit strictius respectu regule ꝛ con
stitutionū q in eo ad qđ vult trāsire. Unde
Hulier. naso. in dicto.c.sane. dicit q licꝫ re
gula bti Benedicti sit arctior q regula bti
Augustini: tamen fratres predicatores qui
regulā beati Augu. profitent tñ se arctaue
rūt per cōstitutiōes suas q eorū religio ē ar
ctior q illa monachoꝝ: ꝛ ppterea dicit q nō
effugiūt apostasiā trāseūtes ad.d. regulam
monachorū. Ideo dicit Jo. an. in.d.c.sane.
q iura nō pmittūt transitū respectu melio
ris religionis: seu maioris: vel respectu finis
vt puta: quia fructuosior aut alio mō. s solū
respectu arctioris vite: ꝛ qꝛ ibi viuit stricti⁹
vt in.d.c.licet. Tertio requirit q petat licē
tiā: vt in.d.c.licet. ꝛ istis ꝯcurrētib⁹ poterit
trāsire q̄uis licētia nō obtineat etiā si pmū
monasteriū esset puilegiatū q ad hoc: vt qs
nō posset trāsire ad arctiorē. Addit Inno.
4. si prior religio nō incurrit grauē iacturā
vel infamiā ex tali trāsitu: qꝛ si incurrit non
licet. ar.c.licet.de regła.ij.q.3.si qs vo. Ad
uerte hic q si frat minor trāsferat ad alium
statū p papā puta: ad epatū vel ad aliā reli
gionē q tūc bona alteri iā q̄sita nō recuperat
vt.C.de sen.pa.l.2.ꝛ.l.tutor. Si vo nō sunt
alteri q̄sita: puta: qꝛ nōdū sūt mortui ei⁹ pa
rētes qb⁹ dꝫ succedere sic succedet si illi qui
sūt in statu ad quē translat⁹ ē pñt succedere:
qꝛ restituit ad oia per talē trāslationē. vt in
l.i.C.de sen.pa.ꝛ.l.i.§.qui mortis.ff.ad ter
tul. Secus si trāsferrerent per aliū modū: pu
ta: ppter demerita sua ꝛ h⁹mōi: vt in.d.l.i.
ꝛ.d.§.qui mortis.
¶ Sed a quo dꝫ peti licētia. R. q q ad reli 35
giosos dꝫ peti a suo plato ordinario: puta:
in ordine minorū a custode vł ministro. In

ordine predicatorū a prouinciali. In monachis ab abbate 7 huiusmodi. Quo ad epōs requirit̄ licentia obtenta a papa: vt. s. dixi. Quo ad ꝑlatos inferiores epīs si nō sūt immediate sub papa sufficit petita ab epō suo lȝ nō obtineat̄. ꝑȝ Jo. an. in mercurialibꝰ in regula cū nō stat. li. 6. Qui ꝟo subsūt immediate pape nō pñt ipso denegāte: ſ eo nō r̄ndente pñt. Silr̄ clericꝰ tenet̄ petere licētiā ab epō si ecclīa grauiter ledit̄ aliter etiā sine licētia poterit. ꝑm Inno. Sȝ aduerte ꝙ si ꝑlatꝰ dicit velle habere cōsiliū sic tenet̄ expectare debito tpe: al's nō. Itē ista licētia dȝ petianī factum ꝑm Pa. in. d. c. licet. Ad epatū ꝟo si ē electꝰ pōt licentiare ꝑlatꝰ nō reqsito caplo. c. si religiosus. de elec. li. 6. ſ nō anī electionē.

36 ¶ Utrū aliter trāsiēs ad aliā religionē ꝗ̄ vt dictū ē licere sit apostata. R. Pa. in. d. c. sane. ꝙ non apostasia maiori. de qua in. c. fi. de apo(sta)ta. Sȝ bñ efficit̄ apostata apostasia minori: q̄ certū ē ꝙ retrocedit. Ex quo no. intellectū singularē. ad. c. z. ne cle. vl mo. li. 6. ꝙ dimittēs habitū pure incurrit excoīcationē cū sit ꝓprie apostata. Sed assumēs habitū alterīꝰ religiōis etiā latioris nō incurrit excoīcationē. Hoc sensit Joā. an. ibidē in nouella: q̄ tex. ibi sentit in eo qui facit cā euagatiōis que cessat in eo qui intrat aliā religionē: 7 pro hoc vide bonū tex. iūcta glo. in. c. ex parte. de tēpo. ordi. 7 hoc etiā seq̄t̄ Pa. in. d. c. sane. Aduerte tamē hic ꝙ recedens a religione lege permittēte recuperat omnia bona sua indistincte. c. ꝙ a te. de cleri. cōiuga. 7. c. ex transmissa. de renun. al's non. de quo dic vt. j. §. 44.

37 ¶ Utrū religiosus possit assumi ad beneficia simplicia. R. Pa. in. c. sup eo. de regula. ꝙ nō etiā cū dispensatione: 7 facit iste tex. d. c. super eo. 7 vide glo. in. c. quorūdā. 74. di. q̄ dicit monachū nō posse habere canonicatuȝ in ecclesia seculari: licȝ possit ibi esse epūs: vt in. c. vno. 18. q. i. 7 hoc ē ꝓpter bonum cure q̄ causa cessat in beneficijs simplicibꝰ: vt no. in c. quod dei timorē. de sta. mo. vide. s. Dispensatio. 7 dic vt ibi. §. 3.

38 ¶ Utrū religiosus de ordine mēdicātium trāsiens ad ordinē nō mendicātiū etiā auctoritate aplica possit assumi ad dignitates in illo ordine ad quē trāsiuit. R. ꝙ nō: nec ad priorat̄ꝰ administrationes: nec ad quecūq̄ officia etiā tāq̄ vicariꝰ seu minister siue tāq̄ locū aliorū tenēs: nec animarū curā aut regimen pōt ꝑ se aut ꝑ alijs exercere: 7 q̄cq̄d cōtrariū fuerit attentatū irritū est ipso iure cle. vt ꝓfessores. de regula.

¶ De voto religiōis habes. j. Uotū. 3. §. 8. 39

¶ Quid tenēt̄ facere monachi qui ex redditibꝰ quos percipiūt tenēt̄ ad curā aīaꝝ q̄n vident abbatē negligere dictā curā. R. scd̄m S. Tho. in quolibet ꝙ debēt supplicare abbati vt prouideat: 7 si nō vult debēt appellare contra eum sicut contra aduersarium veritatis: 7 nulli consulendū est vt in tali monasterio ingrediatur. 40

¶ Utrū religiosus qui prius emiserat votū de arctiori religione 7 tamen intrauit latiorem sit absolutus a voto. R. ꝙ sic: vt in. c. qui post. de regula. lib. 6. Debet tamē penitere de voto nō adimpleto: vt ibidem. De alijs ꝟo votis quō cōmutāt̄ in votū religiōis. vi de Uotū. 4. in ꝑncipio. 41

¶ Utrū religiosus electꝰ vel fugitiuꝰ q̄ non pōt impetrare recōciliationē ꝑm formā. c. fi. de regula. possit trāsire ad aliā religionē laxiorē. R. ꝙ nō: si pōt iuenire i ꝓuincia monasteriū sue religiōis qd̄ velit eū recipe: ꝙ si nō pōt poterit intrare latiorē cū licētia sui ꝑlati si pōt habere: al's poterit viuere alio mō regulariter 7 debet ꝑm Ray. 42

¶ Sed q̄s dicit̄ fugitiuꝰ. R. Pa. in. c. fi. de regula. ꝑȝ Jo. an. ille q̄ morat̄ extra monasteriū 7 celat se abbati: facit. l. q̄d sit fugitiuus. ff. de edi. edic. Unde eo ipso ꝙ recedit a monasterio 7 nō subest obediētie ꝑlati apostata est: vt no. Innocē. in. c. fi. de renū. de hoc. s. apostasia. 43

¶ Quid erit de bonis q̄ religiosus contulit monasterio q̄n vadit ad aliā religionē. R. ꝙ si exijt cū licētia sic vsufructꝰ illaꝝ reꝝ erit monasterij ad qd̄ trāsit donec ibi vixerit solūmō tex. ē cū gl. 16. q. 6. de lapsis. 27. q. i. si q̄s rapuerit ꝑm Hosti. Si ꝟo vadit in casu nō ꝯcesso sic nō recupat: imo abbas pōt euȝ vēdicare cū oībꝰ bonis. c. abbates. 18. q. z. de hoc vide. s. Monasteriū. §. 6. 44

¶ Quid efficit religio. R. ꝙ hoiem ad deū ꝓpe cōducit si mō religiosus seq̄t̄ regulareȝ obſuātiā: ita ꝙ meliores iueniri non possūt eis: vt ait Aug. in. c. quātūlibet. 47. di. 45

¶ Utrū tollat̄ ꝑ ipsiꝰ ingressū oīuȝ peccatoꝝ 46

ꝑnã. ℞. ꝙ sic: patet quia si milia miliũ du
catoꝝ in elimosynas darent ab aliquo cense
retur merito ab omni peccatoꝝ pena liber: iu
xta illud Dã. 5. Peccata tua elemosynis redi
me: multomagꝰ in ingressu religionis vbi hõ
ex toto se offert deo q̇ valet plusq̃ milia mi
liũ ducatoꝝ. Itẽ si p penitentiã põt ⁊ meret̃
oĩum peccatoꝝ remissionẽ: de pe. di. 7. in fi. g̃
multomagis cũ excedat oẽ genus satisfacti
onis ⁊ publice pnie: vt patet. 33. q. 2. admo
nere. hoc satis patet p glo. in. c. scripture. d vo
to ⁊ de pe. di. 1. §. his auctatibꝰ. vbi ꝯcludit̃ ꝙ
nulla pnia tali ingrediẽti est dãda. imo si pa
pa iposuisset ei ꝙ ieiunaret aut ꝙ iret romã
in peregrinatione aut in hierusalẽ ⁊ cõmutat
eaꝫ in ingressum religionis est absolutus. c.
qui bona agunt. 17. q. 1. facit ad hoc auc̃. de
mo. in pn. vbi dicit̃ oẽm quidẽ eius humanã
maculã detergat. Idem legit̃ in vitis patruꝫ
ꝙ ꝯsequit̃ eam grãm q̃ baptiçati. Istud se
quitur Tho. 22. q. vl. ⁊ gloriosus Bernar
dinus de senis in suo quadragesimali. ⁊ san.
Ber. in li. de p̃cepto ⁊ dispẽ. c. 40. dicit ꝙ re
ligio amatores suos angelis similes facit dis
similes hominibꝰ: imo diuinã in homine re
format imaginẽ ꝯfigurans nos christo ad in
star baptismi: hec ille.
47 ¶ Utrũ eripiat a patria potestate ℞. ꝙ sic
vt no. in auc̃. ingressi. ⁊ in auc̃. si qua mulier
C. de sacrosan. ec. ⁊. c. cum simus. de regula.
tex. est cũ glo. 16. q. 2. c. 1. sequit̃ Bar. ⁊ glo.
in. l. si ex cã. §. papinianꝰ. ff. de mino. ⁊ Fede.
ꝯsilio 34. ⁊ Albricꝰ in. d. auc̃. si mõ pubes est
48 ¶ Utrũ tollat irregularitatẽ: vide. s. irre
gularitas. 2.
49 ¶ Utrũ patre intrante monasteriũ filiꝰ pos
sit petere legitimã. ℞. ẽm Bar. i. d. auc̃. si q̃
mulier posita. 19. q. vl. ꝙ nõ d sbtilitate iur
qꝛ legitima nõ debet̃ nisi post mortẽ natura
lẽ pr̃is. l. 1. §. si impuberi. ff. d colla. bono. Sꝫ
de eq̃tate canonica: dico cũ Bal. in. d. auc̃. si
qua mulier. ꝙ poterit petẽ ne habeat postu
lare alimẽta a monasterio ⁊ placet.
50 ¶ Quid de peculio aduenticio filij cuiꝰ vsu
fructus est pr̃is qñ pater ingredit̃ religioneꝫ
℞. ẽm Bar. in auc̃. idẽ est. C. d bo. q̃ liber.
ꝙ ex quo patria potestas soluit̃ ex facto pa
tris remanebit solũ medietas dicti vsufructꝰ
apud patrẽ. l. cũ oportet. §. cũ aũt. C. de bo.
q̃ li. ⁊ sic ad monasteriũ in quod pater est in

gressus: glo. in. d. auc̃. idẽ est. tenet ꝙ nõ fini
tur. Mar. ṽo tenet ꝙ ex toto finitur: ⁊ dicit
ita fuisse decisum bononie in facto: ⁊ ad glo.
℞. ꝙ loquitur de vsufructu quẽ habet pater
in alijs bonis que non sunt filioꝝ sed opinio
Bar. videtur magis equa.
¶ Utrũ bona ingredientis sint monasterij 51
℞. ꝙ sic ipso iure. auc̃. igressi. C. de sacrosã.
eccle. qꝛ ingredientibꝰ. 19. q. 3. nec abusus ali
quaꝝ partiũ quis sibi vsurpãt talia põt valere
nec inducere p̃scriptionẽ: cũ in rebus inuasis
aut furtiuis nõ currat: vt. s. p̃scriptio. §. 9.
Itẽ transeunt feuda: de quo dic vt. s. feudũ.
§. 10. Reseruabit̃ tñ legitima descẽdẽtibꝰ. 19
q. 3. c. fi. ⁊ idem videt̃ in ascẽdentibꝰ quia eq̃
succedunt illis nõ extantibus.
¶ Utrũ vsufructus amittat̃ ex ingressu. ℞. 52
ẽm Inno. in. d. c. in p̃ñtia. ꝙ nõ ſ durat do
nec viuat: hoc idẽ sequit̃ gl. ⁊ Albri. in auc̃.
ingressi. C. de sacrosan. ecc. Hoc limitant ali
qui verum quãdo monasteriũ potest habere
propriũ in cõmuni aliter nõ ẽm glo.
¶ Utrũ emphiteosis similit̃ trãseat ad mo 53
nasteriũ. ℞. ẽm Albri. in. d. auc̃. ingressi ꝙ
sic: ar. l. peto. §. 1. ff. de le. 2. Odofre. tñ ibidẽ
limitat vex: nisi emphiteosim haberet ab alia
ecclesia: quia tunc esset in optione ecclesie an
vellet rem vel canonẽ. Aduerte bene ꝙ auc̃. in
gressi. nõ habet locũ nisi in monasterijs que
nõ habẽt nisi in cõi: nõ in his q̃ habẽt in ꝓpo
sicut ordo militie sãcte Marie ⁊ tertij ordi
nis sancti Francisci ⁊ ecclie seculares ẽm Al
bri. in. d. auc̃. ingressi.
¶ Quid si ingrediẽs fecerat testamentũ añ 54
ingressum nihil relinquẽdo monasterio sed
extraneũ heredẽ instituendo ℞. ẽm do. An
to. in. c. in p̃ñtia. de ꝓba. ꝙ Aut expresse ꝯtu
lit bona sua tpe igressus: nulla facta mẽtiõe
d testõ: ⁊ tũc si ħ fecit i ꝯtinẽti pꝰ ꝯditũ testm̃
sic nõ reuocat testamentũ: nec erũt monaste
rij illa bona: ſ solũ illa collatio bonoꝝ presu
mitur facta ad tẽpus vite sue: qꝛ nõ videt̃ q̇s
in cõtinẽti mutare animũ: ar. l. nõ ad ea. ff. d
ꝯdi. ⁊ demõ. Si ṽo hoc fecit ex iteruallo post
testamentũ ꝯditũ: tũc p̃sumit̃ mutasse aium
fauore religionis: ⁊ sic rumpit̃ testamentũ ⁊
erũt monasterij illa bona. Aut nõ ꝯtulit ex
presse bona sua monasterio ⁊ tũc remanebit
testamentũ: ⁊ monasteriũ solũ petet portio
nẽ suã aliter q̃ rũpendo testamentũ. Pa. ṽo

in.d.c.in p̄sentia tenet contrariū. s. q̄ nō pe-
tet portionē suā. Sed ego in fratrib⁹ minori
bus credo verū. In alijs autē q̄ possunt hr̄e ī
cōi opinio do. Anto. est humanior religioni
sed illa Panor. videt̄ verior de subtilitate iu
ris: per ea que no. Albri. in. d. auc̄. si qua mu
lier. sed talis ea bona nō capiet: nisi post mor
tē nālez ſm multos doc. q̄s recitat Albri. lz
multi alij dicāt q̄ statim post professionez.
¶ Utrū ꝓdig⁹ vel dissipator bonoꝝ cui in-
dicta sunt bona possit intrare religionē. R.
Albri. in. d. auc̄. ingressi. q̄ sic: dūmodo sit
rationis capax: etiā quo ad bona sicut de mi-
nore est verum.
¶ Utrū filiusfamilias intrās monasterium
possit disponere de bonis peculij R. ſm Pa.
in. d. c. in p̄sentia. q̄ de castrēsi vel q̄si nō ē du
bium q̄ potest. l. penul. C. q̄ testa. fa. pos. Si
militer de ꝓfecticijs q̄ nō pōt: q2 illa sunt in
dispositione patris. Sed dubiū est de aduē-
ticijs: de quib⁹ nō pōt disponere in vita p̄ris
etiā cū ɔsensu patris: iuxta ea que no. in. d. l
penul. Sed ego dico cū p̄fato Pa. ibidez q̄
pōt: q2 statim p ingressum gaudet illo p̄uile-
gio: auc. p̄sbyteros. C. de epi. 7 cle. ex quo q̄d
est laicis aduenticiū est clericis quasi castrēse
7 ideo priuabit̄ pater in vita sua vsufructu
illoꝝ bonoꝝ pariformiter dico in aduēticijs
aduenientib⁹ post ingressū. ꝯñs tñ Anto. in
d. c. ī p̄ñtia tenet ɔ̄riū. s. q̄ nō pot̄it dispone.
¶ Quid de libris datis a patre filiofamili-
as. R. q̄ trāsibūt cū eo ad religionē ſm di-
spositionē ingrediētis ſm Jaco. de rauc. 7 re
citat Pa. in. d. c. in p̄ñtia. q2 cēsent̄ q̄si castrē
se peculiū. Petrus ꝟo dicit hoc verū in libris
collatis doctorib⁹ vel magistris. Sec⁹ in dat̄
scholarib⁹: 7 hoc idē sequit̄ Bar. in. l. filie. C
famil. hercis. 7 hoc verius.
¶ Utrū religiosus succedat in bonis parē-
tum 7 hm̄ōi. R. q̄ sic: nec parētes p̄ñt eos ex
heredare ꝓpter crimē ingratitudinis cōmis-
sum in seculo. C. de epis. 7 cle. l. deo. nobis. 19.
q. 3. c. fi. Fallit in fratribus minorib⁹. d. cle.
exiui. quia nō succedūt de iure.
¶ Qualiter aget monasteriū in p̄fatis in q̄
bus succedit vel ei acquirunt̄. R. Pa. in. d. c
in presentia. q̄ aget. his actionib⁹ quib⁹ ille
egisset ante ingressū 7 ꝑ gestis antea p ipsuz
tenebit̄ monasteriū inq̄tum ad ipsum mo-
nasteriū ꝑuenit de bonis ingressi ſm Inno.

ar. l. 2. C. de impu. 7 al' sub. Uel forte 7 veri⁹
in totū lz possit petere restitutionez tenendo
q̄ monasteriuz iure successionis venit: vt. s̄.
monasteriū. §. 4.
¶ Utrū ingressus possit reuocare testamē- 60
tū factū añ ingressū. R. Pa. in. d. c. in p̄sen-
tia quo ad fratres minores nō est dubiuz q2
nō potest: s̄ quo ad alios tenēt Pe. 7 Cy. in
auc. si qua mulier. C. de sacrosan. ec. q̄ sic. sz
Bar. distiguit. Pa. tenet q̄ nō pōt vllo mō
pariformiter nō poterit facere testamentuz
si ante nō fecisset: q2 ex quo ꝓfessus est mori
tur mundo. 7 hoc credo verius.
¶ Utrū religio tollat crimē ingratitudinis. 61
R. q̄ tenet̄ cōit̄ q̄ sic. i. c. 2. d̄ aposta. 7 in. c.
vl. de eo q̄ fur. or. su. 7 in. c. q̄tūlibz licet. 47
di. 7 in. c. nō liceat. 19. q. vlt.
¶ Quid si condēnatus ad mortē 7 liberat⁹ 62
tali cōditione: q̄ si egrediet̄ punieṫ pena p̄o-
ri si ingredit̄ 7 petitus ab vxore egredit̄: vt
tenet̄. R. nō pōt puniri illa pena ſz Barto.
brix. in q̄ōnib⁹ suis. q. i. 7 sequit̄. Albri. in. d.
auc̄. ingressi. Ratio quia coactus exijt.
¶ Utrū retrahēs aliquē ab ingressu religōis 63
teneat̄ restituere. R. ſm Ricar. in quol. 3. q
19. q̄ aut retrahit q2 nō credit aptū religiōi
siue vtilē: 7 si hoc credit ꝓbabiliter sic nō tene
tur religioni: quia potius damnū ipsius im-
pediuit. Aut secūdo retraxit ꝓpter vtilitatē
suam: 7 sic est sp̄ualis: puta q2 ei⁹ ɔsilio bene
viuit: sic nō peccat: quia ex charitate possum
potius bonū meū sp̄uale preeligere q̄ alteri⁹
Idē dicerē qñ retrahit q2 videt q̄ vult intra
re religionē in qua nō viuit̄ regulariter ſz q̄d
tenētur: q2 sic ꝓcurat bonū ei⁹. Si ꝟo est tpa
lis puta q2 sperat ꝓmotionē: honorē: 7 hm̄ōi
si steterit in seculo sic peccat q2 tpale p̄posuit
sp̄ualī nō tamē tenet̄ religioni. Sed subtra-
cto: orādo: bonū p̄suadēdo 7 salutē ꝓcurādo
plusq̄ prius. Aut. 3. retraxit ex amicicia: 7 si
est naturalis aut ɔsanguinitat̄: sic lz peccet
nō tenet̄ religioni tñ. Si ꝟo est amicicia la-
sciua sic mag̃ peccat 7 tenet̄ ī istis duob⁹ sub
tracto 7 mag̃ in secūdo q̄ in p̄mo: vt dixi ꝓ-
curando bonū eius nō tñ religioni. Aut. 4.
retraxit aīo impediendi vtilitatē religionis
7 sic tenet̄ ſm posse suū facere q̄ illa p̄sona ī
tret 7 si nō pōt satisfaciat religiōi ad arbitriū
boni viri: vel meliorē ad eā inducat. Et etiaz
subtracto si nō pōt eū inducere vt intret reli-

gionē ẜm ꝙ dixi ꝓcurando salutē ei⁹ sollici-
tius q̄ꝫ prius: obligatum ꝓ̄o religioni retra-
hens ẜm Sco. in. 4. di. 15. tenet laborare vt
redeat ⁊ si nō pōt tenet ipse si est ꝑsona ido
nea ⁊ habilis religioni religionē intrare: vt
sic satisfaciat religioni ⁊ orare ꝓ auerso vt di
citur ꝙ fecit Ray. Ego tñ credo ꝙ si nollet i
trare nō ꝓpterea esset in statu dānationis sꝫ
sufficeret ei ꝙ ꝓ posse alio mō satisfaceret re
ligioni: ⁊ etiā ei quē ꝑuertit.
64 ¶ Utrū religio minuat ꝑcatū. R. ꝙ lꝫ
ꝑcatū religiosi sit graui⁹ ꝑcato secularīū
vel rōne voti ꝯ qḋ facit: vel rōne ꝯtēptus si ma
ior adest vel rōne scandali: tñ ceteris parib⁹
dico ꝑcatū religiosi esse leui⁹ ꝑcato secula
riū: ꝓmo propter itentionē quā habꝫ erectā
ad deū lꝫ ad horā intercipiat ex qua ḋ facili
reuertit: tñ q2 hꝫ plura q̄ eū reducūt ad dele-
ctionē ipsi⁹ ꝑcati: h ex san. Tho. 22. q. 186
65 ¶ Que ꝑcipiunt religiosis vniuersalit. R.
multa ⁊ ꝓmo in cle. religiosi. de ꝓuil. sunt no
uē. j. scripta. Primo ne in sermonib⁹ ecclesia-
rum ꝑlatis detrahāt: intellige ad ꝑpālia de-
scendēdo. Secūdo ne retrahant aliq̄s ab ec
clesiaꝝ suaꝝ frequētia. s. detrahēdo eis ⁊ hu-
iusmodi illicitis. Tertio ne ꝓnunciēt indul-
gētias indiscretas. s. falsas: vel ẜm ꝙ dico in-
dulgētia. §. vlt Quarto ne retrahāt testato
res a restitutionib⁹ debitis aut legatis matri-
cib⁹ ecclesijs faciēdis. Pe. de pal. in. 4. dixit
ꝙ possunt ꝓcurare vt magis eis legetur q̄ꝫ alte-
ri: dūmodo nō faciāt cū verbis illicitis aut aio
maligno ꝯ ecclesias matrices: q2 nulli aufert
suū cū nulliū ius iteꝝ acquisiuissent. Sꝫ frat
Aluar⁹ tenet ꝙ ꝑcāt mortalit: ⁊ h videt
veri⁹ in religiosis. Secus in alio casu ab isto:
quia tūc haberet locū opinio Petri. Quin-
to ne legata vel debita aut male ablata incer
ta sibi vel sui ordinis fratrib⁹ vel ꝯuētibus in
alteri⁹ ꝑiudiciū fieri vel erogari ꝓcurēt. Se
xto ne absoluāt a casib⁹ reseruatis pape vel epi
scopis. Hec oia in virtute sancte obediētie ⁊
sub interminatione maledictionis eterne ibi
hētur. Septimo sub eadē ꝓhibitione ꝓhibet
eis ne ꝑsonas ecclesiasticas ꝑsertim corā iu-
dicibus delegatis a sede apostolica suā ꝯ eos
iusticiā ꝓsequētes vexare indebite: aut ad lo
ca plura ⁊ ꝑsertim multū remota ꝯuenire ꝑ
sumāt. Octauo precipit ꝑlatis religiosis ad

quos aliquid ꝓuenit occasione premissoꝝ ꝙ
nisi infra mensem plene satisfecerint ecclesia-
sticis dānificatis ḋ eo qḋ ad eos ꝑuenit postq̄ꝫ
fuerint reqsiti ipso iure sint susꝑēsi ⁊ quousq̄ꝫ
debitā fecerint satisfactionē. Nono ne mini-
strent extremā vnctionē ꝫ eucharistie sacr̄m
solēnicent matrimoniū: nō absoluāt excōica
tos nec absoluāt a pena ⁊ a culpa: de quo dic
ut. s̄. excōicatio. 5. casu. 12. Decimo nullus re
ligiosus pōt vigore litteraꝝ apostolicaꝝ vel
legatoꝝ alibi ꝯuenire aliquē sibi subditū ra-
tione aliquoꝝ loco nisi corā eo corā quo de iu
re ꝯuenit. cle. i. de rescrip. Undecimo nullus
religiosus pōt eligi in prelatū alteri⁹ religio
nis vel habitus nisi solū in epm̄. cle. i. de elec.
Duodecimo ꝓhibent alienare prelati religi
osi res ecclesie: vt in cle. i. de re. ec. nō alie. vi-
de. j. susꝑensio. i. §. 31. Tertiodecimo precipi
tur eis ne ad iurādū vouendū ⁊c̄. inducāt ali-
quos: vt sepulturā eligant apud eos de quo
j. sepultura. §. 35. Quartodecio ne decimas
ecclesijs debitas vsurꝑēt. cle. i. de deci. de quo
s̄. excōicatio. 7. casu. 37. Quintodecimo ꝑ-
cipitur mendicantib⁹ ne aliquē ad professio-
nem recipiāt ante completū annū quindeci-
mū. c. nō solū. ⁊. c. constitutionē. de regula.
li. 6. Sextodecio ne statū beghinaꝝ foueāt:
cle. i. de reli. do. vide excōmunicatio. 7. casu
40. Decimoseptimo ꝙ horis debitis in eccle-
sijs coꝝ officiū prosoluant: cle. i. de cele. mis.
Decimooctauo ꝙ nō dimittāt habitū sue re
ligionis: nec vadant ad studia vel phisicam:
aut leges audiāt. c. vt ꝑiculosa. ne cleri. vel
mo. li. 6. vide excōicatio. 7. casu. 7. Decimo
nono ꝙ nō dicāt aliq̄ vt retrahāt audientes
a solutiōe decimaꝝ: ⁊ ꝙ reqsiti ꝑdicēt de eis
populo: ⁊ ꝙ ꝯfessores nō omittāt facē ꝯscien
tiam ꝯfitentib⁹. cle. cupientes. de penis: vide
excōicatio. 7. casu. 44. Uigesimo ꝙ mēdicā
tes nō capiāt loca de nouo. c. cū ex eo. ḋ exces.
ꝑla. li. 6. ⁊ cle. cupiētes. de penis. vide loca. ꝑ
totū. ⁊. s̄. excōmunicatio. 7. casu. 44. Uige
simoꝓmo ꝙ nō celebrēt in castris vel villis.
nisi quatenus eis a iure ꝯcedit. c. epoꝝ. de ꝑ-
uile. li. 6. Uigesimosecūdo ꝙ seruēt interdi-
ctū quodcūq̄ꝫ qḋ viderint seruare matricem
ecclesiā. cle. i. de senten. excō. vide interdictū
Quedā alia precipiunt monachis: de quib⁹
vide. s̄. monachus. §. 10. ⁊ idem de cessatiōe

bus a diuinis: in. d. cle. i.

r **Eligiosus** locus dicit ois domus: monasteriũ: templũ: hospitale: ⁊ quecunq₃ alia aucte pape vel epi ad pios vsus edificata: de reli. domi. c. de sinodochijs. ⁊. c. ad hec Secus si sine auctoritate epi vel pape sũt edificata a principio vel ex postfacto: de ↄse. di. i. nemo. qđ est ↄtra leges q̃ volũt ꝙ vbicũq₃ sepelit aliqs: locus ille sit religiosus: qđ nõ ẽ verũ ꝑ tex. c. fi. de sepul. ⁊ ibi sequit Pa.

¶ Utrũ loca religiosa possint ad hũanos vsus trãsferri. R. ꝙ nõ. d. c. ad hec. zz. q. z. nulli

¶ Per quos debẽt regi ꝑfata loca. R. ꝙ per religiosos: ⁊ si nõ viuũt regularit debent. expelli ⁊ poni alij districtioris vite: aut saltem clerici seculares: si al's nõ possunt remanere ordinata: ⁊ hoc potest ep̃s sine papa ꝭm glo. ⁊ Jo. an. ⁊ Pa. in. c. inter quatuor. đ reli. do. Fallit in hospitali: de q̃ vide. s̃. hospitale. §. z

r **Eliquie** sanctorũ esse venales nõ possunt. l. nemo la. z. C. de sacrosan. ec. nec extra capsam ostendi debent: nec de nouo inuente in publico venerari: nisi pri⁹ auctoritate romani pontificis fuerint approbate: de reli. ⁊ ve. san. c. z. precipitur prelatis ne permittãt varijs figmentis ⁊ falsis documentis decipi homines qui vadũt ad eorũ ecclesias cã venerationis ꝓpter miracula q̃ ibi fiũt: sicut in plerisq₃ locis cã questus fieri ↄsueuit. in. d. c. z. ⁊ dicit Pa. in. d. c. z. ꝙ etiã dicunt vendi qñ ꝓ questu ostenduntur.

¶ Qua auctoritate possunt corpora scõrũ ⁊ eorũ reliquie trãsferri. R. ꝙ solũ aucte pape vel epi aut scẽ sinodi: de ↄse. di. c. corpora. vbi dicit Jo. hoc verũ qñ corp⁹ est traditũ ꝑpetue sepulture. C. de reli. ⁊ sũp. fu. l. vl. nisi necessitas imineat: qr tũc sufficit auctas ꝑsidis ꝓuincie. l. i. C. de reli. ⁊ sũp. fu. qr qñ nõ sũt tradite ꝑpetue sepulture: tũc bñ pñt trãsferri sine alicuius aucte ad aliũ locũ religiosũ. C. eo. l. si nec dum.

2 ¶ Quid si furtiue subtrahant. R. ꝭm Ro. sacrilegiũ est. i7. q. 4. q̇squis. etiã si ex deuotiõe hoc faciat ꝭm eundẽ: ⁊ Hug.

3 ¶ Utrũ sit simonia reliqas vendere. R. ꝭm Ray. ⁊ Hof. ꝙ sic. i. q. i. qui studet.

4 ¶ Utrũ reliqe scõrũ debeãt portari ad collũ. R. ꝙ nõ. ar. dictarũ. l. si nec dũ. ⁊. l. vltime. ⁊ d. c. corpora. lz possent poni super aliquo pro aliquo tempore ex magna causa: ar. d. l. i. ⁊ h tene quãuis. Tho. zz. q. 96. teneat ꝙ liceat ex deuotiõe sine aliq̃ supstitiõe supse portare.

r **Emissio** pcti ꝑ auctem fit a solo deo. i. q. i. c. ita ⁊. c. vt euidenter. de pe. di. i. verbũ. per officiũ autem seu min isterium fit a prelato etiam malo. z3. q. 5. remittuntur. per meritum vo solum a bono fit. i. q. i. remissionẽ. de conse. di. 4. quomodo.

¶ Que requiruntur in peccatore vt fiat ei remissio peccati. R. Petrus aureo. in. 4. di. i7. q. i. ꝙ nisi meritũ christi applicet actualiter isti vel illi nulla culpa peccati deletur cuz solum in virtute passionis christi deleatur: ⁊ ideo cum sacramenta sint imediatũ applicatiuum passionis christi ad nos oportet si culpa debet dimitti ꝙ per aliquod sacramentũ vel de facto exhibit⁹ vel in voto fiat: ꝓpterea adultus ꝗtumcũq₃ contritus nisi simul concurrat oris confessio in facto vel ad min⁹ in voto nõ ↄsequit remissionẽ peccati: de remis. vide. s̃. indulgentia. j

r **Emittere** idez est ꝙ dare vt pz i. c. veniẽs el. i. de testi. ⁊. i. q. 3. c. ca. q̃ in glosis.

r **Enunciatio** ẽ rei vel iuris ꝓprij facta scient legitia refutatio. 7. q. i. ꝗ periculosum.

¶ Qñ renũciatio dr̃ illegitia. R. ꝙ ex trib⁹ ꝑ rõne ꝑsone renũciãtis: vtputa qr ẽ minor: de iudi. c. si ãnũ. li. 6. aut ali⁹ q̃ nõ põt renũciare j

¶ Scđo o rõne ꝑsone in cui⁹ manu fit renunciatio ẽ illegitima. c. cũ dilecti. ⁊. c. admonet. ⁊. c. ꝙ in dubijs. de renũ. vbi nullo eccl'astico licet renũciare alicui bñficio eccl'iastico nisi ĩ manu sui ꝑlati ad quẽ ꝑtinet collatio. d. c. admonet. i8. q. z. abbas. qđ limita in bñficio acq̇sito: ꝑ. c. veniẽs. de renũ. ⁊ in ep̃atu q̃ nõ põt renũciari nisi in manib⁹ pape. c. nisi de renũc. Quãdo aũt possit tractatus hri sup renũciatiõe vide simonia. z. §. zz. 2

¶ Utrũ renũciatio aliorũ iuriũ sit fienda aduersario. R. ꝙ sic: vel notario publico: vel iudici nomine aduersarij recipientis. l. z. ff. rem pupi. sal. fo. 3

4 ¶ Tertio rōne rei q̄ renūciari nō pōt dicitur
renūciatio illegitima. Nā iuri nāli ⁊ agnati
onis ⁊ sanguis nemo pōt renūciare: vt. l. ius
sanguis. ff. de re. iur. ⁊. l. ius agnatiōis. ff. de
pac. Juri v̄o positiuo qd̄ cōcernit certā for/
mā vel solēnitatē nō pōt q̄s renūciare: vt pu
ta ꝙ testamētū cū tot testib⁹: vel stipulatio
nes fiant certo mō. l. nemo pōt. ff. de lega. i.
facit. c. q2 ꝓpter. de elec. ⁊. c. cū esses. ⁊ quod
ibi no. de testa. Si v̄o nō cōcernit certā for/
mā vel solēnitatē sed publicā vtilitatē: simi/
liter nō pōt. l. ius publicū. ff. de pac. ⁊ in. c. si
diligēti. de fo. cōpe. Si aūt cōcernit publicā
⁊ priuatā ⁊ publica pōt separi a priuata: sic
pōt q̄tum ad priuatā. l. iurisgentiū. §. sed ⁊
si paciscatur. ff. de pac. puta ius dat actionē ꝓ
aiali morboso: tn̄ partes possunt pacisci vt
nō possint agere: facit tex. cū ibi no. in. c. cū
venissent. de insti. Si v̄o non pōt separi: sic
renūciari nō pōt. d. c. cū venissent. Si v̄o sit
solū in fauorē priuatū: tūc ille in cui⁹ fauore
est: pōt. dūmō nō sit cōtra bonos mores vel
nō inducat ad peccatum talis renūciatio: q2
nō valeret: vt in. l. alia. §. elegāter. ff. so. ma.
⁊. l. cōuenire. ff. de pac. do. Si aūt sit solum
in odiū alteri⁹: tūc si cessat rō illi⁹ odij potest
renūciari: vt in. l. fi. C. ad mace. al's nō: vt. l.
tamē si. ff. ad macedo.
5 ¶ Quid si aliqd̄ sit introductū in fauorem
ambor. R. ꝙ alter sine altero renūciare nō
pōt: vt dicit gl. in. c. ad aplicā. de regu. facit. l.
qd̄ fauore. ff. de legi. vn̄ dr̄ ꝙ in coī iure po/
tior ē cōditio ꝓhibentis: ar. ff. de serui. vrb.
pre. l. per fūdū. ff. coī diui. l. sabin⁹. ff. de li/
be. cā. l. 2. 3. ⁊. 4. Si tn̄ aliqd̄ cōceditur a plu/
rib⁹ siue vniuersitati: sed in fauorē p̄ncipali
ter particulariū: sic bn̄ posset quilibet renū
ciare iuri suo: ⁊ sic loquitur. c. ad aplicā predi
ctū. ⁊. c. dilecti. de fo. cōpe. Fallit hoc in p̄ui
legio: q2 licz cōcernat fauorē tertij pōt impe
trans renūciare an̄q̄ sit p̄sentatū: nisi appa/
reat ꝙ cōcedēs statim voluit cōcedere ius illi
tertio: q2 coiter nō acq̄ritur nisi i p̄sentatōe. l.
renūciare. ⁊ qd̄ ibi no. Bar. ff. de dona. Idē
dico ꝙ renunciare non pōt si fuit concessum
motu proprio.
6 ¶ Utrū exēpt⁹ possit renūciare exemptioni.
vide. s. Exemptus. §. 5.
7 ¶ Qualiter fiēda ē renūciatio. R. ꝙ p̄mo
voluntarie. 7. q. i. q̄uis. Itē sciēter: ⁊ ideo qn̄
quis aliqd̄ ius ignorat debet ei notificari: vt
auct. quō op. epos. §. igitur ordinamus. quia
ei qd̄ ignorat renūciari nō pōt. l. mater. ff. de
inoffi. testa. Et hec ē cōtra notarios q̄ ponūt
clausulas renūciatiōis q̄s ignorāt q̄ cōtra/
hūt: ⁊ ꝓpterea tenētur eis de dāno qd̄ aliter non
icurrissent: puta: q2 nō renūciassent si sciuis/
sent. Tertio sine coactiōe: qd̄ me. cau. ad au/
diētiā Quarto q̄ ad bn̄ficia eccl'iastica debet
fieri pure ⁊ absolute. de officio delega. c. ex
pte. el. i. de simo. ex insinuatiōe. Un̄ dās: vel
remittēs. vel renūciās aliqd̄ sp̄uale pacto vel
cōditione tēporali interueniēte: simoniacus
est. in fi. i. q. i. c. q̄spio.
¶ Sed nūqd̄ si renūciat absolute: tn̄ i mēte 8
gerit vt sibi aliqd̄ tp̄ale detur. R. ꝙ simonia/
cus ē. de simo. c. tua. in fi. Uerū ē ꝙ sola pe/
nitētia aboletur. c. vlti. de simo.
¶ Utrū q̄s possit renūciare liti sup bn̄ficio ec 9
clesiastico vel sp̄uali: aliq̄ tp̄ali sibi dato. R.
Pa. i. c. cū p̄dē. de pac. ꝙ nō ēt si recipiat illud
noīe expēsar: q2 si renūciās hz ius renūciat
sp̄uali: tp̄ali dato: ꝙ ē simonia. d. c. ex pte. ⁊
qd̄ ibi no. dic tn̄ d. Anto. i. c. nō sine. de arbi.
ꝙ valet cōpositio auc̄te supioris: vt ꝓ bn̄fi/
cio qd̄ dimittitur detur aliqd̄ tp̄ale. c. nisi. de p̄be.
Sec⁹ si fiat auc̄te ptiū: q2 sic eēt simonia: ni/
si qn̄ hz ortū a iudice: puta: q2 cōpromissū
ē in eo: vel ipse sic diffinit. Et licz gl. in. d. c. cū
p̄dē. dicat nō sufficē: nisi interueniat pape cō
firmatio: tn̄ coiter doc. ibidē tenēt cū opi. d.
Anto. ꝙ nō req̄ratur: ⁊ ibi Pa. sequitur.
¶ Utrū q̄s possit dare pecuniā alteri vt desi/ 10
stat a lite q̄ ē de re sp̄uali. R. Pa. in. d. c. cū
p̄dē. ꝙ si sit cert⁹ habere ius in illo beneficio
bn̄ pōt dare aduersario sine simonia: vt desi/
stat: vel ne litē moueat. Si v̄o nō sit cert⁹: s3
dubitat: tunc nō potest: nec excusat auctori/
tas pape in beneficio: qd̄ annexā habet pote/
statē clauiū: quia videtur data pecunia ꝓ illa
potestate sp̄uali: facit. d. c. ex pte. in simili. et
qd̄ no. i. q. 3. saluator. ⁊. c. ex multis. In alijs
aūt beneficijs bene excusaret auctoritas pa/
pe: cū talis simonia sit de iure positiuo: s̄m
glo. in. d. c. cum pridē. Quod no. quia pauci
aduertūt hodie. Posset tn̄ iudex pro bono
pacis ex officio suo cōponere partes: vt ha/
bens ius in beneficio det aliquid nō habenti
ius scd̄m formā. c. nisi. de p̄ben. s̄m Pa. in. c.
super eo. de trāsac.

¶ Quid de illo qui expectās prime vacaturā
primaz in aliqua ecclesia renūciat ꝓprie te-
nui vt precludaṫ via alteri expectāti. R. ꝙ p
hoc nō impedit primū expectantē si hoc potest
probari. Si vero pigui⁹ resignāti conferaṫ eo
ipso detegitur fraus ⁊ carebit habita quam
resignauit: ⁊ ambita de renū. c. si te. li. 6.
¶ Utrum renūciatio iuris futuri valeat. R.
ꝙ si ius futurū apparet sic valet: si autē non
apparet adhuc nō valet: quia pacta nō refe-
runṫ ad ea que apparere pn̄t: vt in. l. in lege.
⁊ alijs ꝯcor. ibi positis in glo. ff. de ꝯtrhen. em.
⁊ qđ nō est renūciari nō pōt. l. tres fratres. ff
de pac. Sed de hoc vide Bar. in. l. ꝯditionis
C. de pac. quia parū ad nos.
¶ Quid faciet ꝑlatus qui bn̄ficiū hꝫ p simo
niam vł al's intrusus est. R. ꝙ teneṫ renūcia
re: ⁊ si est eṗs ⁊ est in articulo mortis: nec po-
test adire papam: nō tn̄ dꝫ dimittere posses-
sionē quā đ facto habet sine lnia pape: sed ab
stineat a ꝑceptiōe fructuū excepta stricta ne
cessitate vite: ⁊ querat q̄cito poterit resigna
re. ⁊ de h̄ vide Ber. Inno. ⁊ Ho. de renū. ni
si cū pridē. ⁊ Archi. 7. q. i. eū qui.

r **Expresalia** diciṫ rerū alia-
rū generalis re
tentio aucte principis vel ciuitatis p
recōpensatione dāni dati indulta eliciṫ ex. c.
dn̄s. 23. q. 2. ⁊ est qn̄ vnus đ vno dn̄io nō va
lens consequi ius cōtra aliquē de alio dn̄io
retinet res omniū qui sunt sub tali dominio
pro satisfactione.
¶ Utrū sint licite. R. ꝙ sic quādo ista inue-
niūt. Primuz ꝙ dn̄s vel ciuitas requiraṫ
vt emēdet qđ a suis improbe factū est. Scđz
ꝙ cōstet de negligētia iusticie administrāde
Aduerte hic ꝭm Bar. in tractatu de represa
lijs ꝙ aliquādo superiorē habet ille qui de-
bet dare de iure sed nō de facto: vtputa quia
nō obediṫ ei sicut imperatori: ⁊ tūc nō est ne-
cesse adire superiorē. Aliquādo habet supe-
riorē de facto sed nō de iure: vtputa qꝛ tyrā-
nus est domin⁹: ⁊ si fuit electus ex timore vł
per vim: ⁊ habeṫ cōiter p domino: sic valēt q̄
facit ꝭm Inno. in. c. nihil. de elec. ⁊ sic debet
adiri. Si vero non fuit electus: sed per vim oc
cupat dominiū: ⁊ habeṫ cōmuniter pro ty-
rāno: sic cū nō valeat qđ facit: nō est necesse
vt eum adeat. Aliquādo habet superiorē de
iure ⁊ de facto: quia est verus dn̄s ⁊ ei obedi
tur: ꝭ tamē nō expedit creditori eum adire:
puta quia expenderet plusq̄ sit ꝑncipale de
bitum: vel est paup: tunc ꝭm Bar. vbi. s̄. po
test procedere sicut: si non haberet superiorē
eius debitor. ar. l. si seruos. ff. de pigno. ac. ⁊
l. mediterranee. C. de āno. ⁊ tribu. ⁊ sic patet
quādo predicta duo nō requiruntṫ. Tertiuz
ꝙ iudex ꝓprius det sententiā sup negligentia
⁊ iusticie defectu ⁊ cōcedat auctoritatē repꝰ-
saliarum. Limita hoc veruz quando nullus
inuenitur superior qui de ciuitate vel domi-
no negligente faciat iusticiā: ꝭm Guil. eṗm
concordiensē: quia si inueniretur superior nō
valeret auctoritas iudicis proprij quo ad il-
los qui sunt sue iurisditionis: ⁊ ita intelligit
c. domin⁹. 23. q. 2. ꝙ ciuitas ꝑlectēda est per
suū. s. iudicē. concor. Ioā. de fanto. ⁊ Franci
scus vercellensis. in. c. vnico. de iureiu. li. 6.
Quartū ꝙ nō excedant damnū. Quintum
ꝙ nō extendaṫ ad clericos vel ecclesiasticas
personas. Hec elicio ex Archi. in. d. c. vnico.
Sextū ꝭm Directoriū. ti. de pigno. ꝙ nō fi-
ant in personis: qꝛ illud est iniquū: ꝙ in perso
na alius pro alio graueṫ: ⁊ ꝭm ipsū nulla cō
suetudo valeret cum sit contraria legibus.
C. de actio. ⁊ obli. l. ob es alienū. ⁊ auc. ibidē
īmo ⁊. C. que res pig. obli. pos. l. q̇ filios. ⁊ in
auc. vt nulli iudi. §. quia vero. ⁊. C. ne vxor p
ma. l. vlti. ⁊ auc. ibidē ꝭ oīo al's istis nō con
currētib⁹ q̇ ipsis repꝰsalijs vtiṫ q̄druplū resti
tuē cogiṫ: ⁊ actiōe p q̄ h̄ facit cadit: vt ī auc.
ne pignoratiōes fiāt q̄ ē ꝑdicta auc. sed oīno.
¶ Sꝫ nūquid teneṫ ad restitutionē q̇ aliq̇d 2
p repꝰsalias illicitas exigit ab alio q̄ꝫ a suo de-
bitore. R. Archi. in. c. ⁊ si pignorationes ꝙ
sic. nec aliṫ saluari poterit nisi restituat. 14. q.
6. si res. đ vsu. cū tu. đ reg. iu. n̄ remittiṫ. li. 6
¶ Quid de illis q̇ repꝰsalias ꝯcedūt ꝯ̄ eccl'ia 3
sticas ꝑsonas: aut eoꝝ bona: vide excōicatio
6. casu. 33. ⁊ interdictū. 4. quasi. in fi.
¶ Utrū repꝰsalia ꝯcessa cōtra: puta florēti- 4
nos debeat extēdi ad florētinos habētes domi
cilium senis. R. ꝭm Pa. in. c. quoniā. de of.
or. ꝙ nō: quia odiosa. facit quod no. Bar. in
l. ꝓnūciatio. ff. de ver. signi.
¶ Utrum statutū possit fieri vt quilibet possit 5
capi pro delicto alteri⁹. R. Bar. vbi. s̄. ꝙ ꝯ̄
terras vel villas sibi nō subditas nō pōt: ꝭ bn̄
cōtra sibi subditas: vt. C. de oī agro deser. l.
i. ⁊ valet statutū ꝙ vxor possit capi p viro

fallente vt.l.satis.C.in qui.ca.pig.vel hypo ta.obli. Et similiter filiꝰ pro patre.l.fi.C.de priui.etiã si nõ sit heres. Et aduerte hic ꝙ terre cum certis pactis submisse ꝓtectiõi dñoꝝ nõ dicunt sibi subdite sed federate: ⁊ iõ ꝫ eas nõ valet tale statutũ.qd̃ no.ꝑ limitatione se ꝑte conditionis.in.§.i.dicte.

6 ¶ Sed querit an tale statutũ possit exerceri extra territoriũ statuentis. R. Bar. vbi s̃.ꝙ sic põt agere cõtra tales cõditione ex statuto q2 actio vbiq3 sequit eos quibꝰ cõpetit vt.l.fi.C.de p̃scrip.lon.tẽ.qd̃ limita nisi filius sortiret domiciliũ alibi anteq3 pater rũperet.ar.l.ciues.C.de incol. Similiter si filius esset natus postq3 rupit pater eiꝰ: q2 iura itelligunt de filio existẽte tẽpore quo rupit.l.in. debitis.§.si extraneꝰ.ff.de noxa.⁊.l.titiꝰ.ff. de testa.mili. Et idẽ dic qñ statutũ dicit ꝙ homines vniꝰ terre vnꝰ teneat ꝓ alio. Na3 ille qui de nouo est effectus illiꝰ terre nõ tenetur pro debitis antiquis.l.prouidendũ.C.de decuri.⁊ qd̃ no.Dy.in.l.incolã.ff.ad muni. Similiter tale statutũ intelligit de debitis ꝯctis intra territoriu3: nisi aliud addat: vt.l.cum vnꝰ.§.is qui.ff.de bonis aucto.iudi.possi.

7 ¶ Quid si talis qui habuit recursũ ad iudicẽ debitoris: ⁊ reportauit iniquã sententia3 R. Bar.vbi.s̃.ꝙ debet appellare ⁊ adire iudicẽ appellationis: aliter rep̃salie nõ erũt licite vel si ꝓhibet appellare: vel nõ est iudex appellationis: tũc põt recurrere ad suũ iudice3.

r **Esidere** debent clerici ĩ suis beneficijs: ⁊ de hoc vide.s̃.clericus.⁊.

r **Escriptũ** ꝓprie ẽ id quod pnceps scribit ad iuris conseruantiã: vt quando committit causam decidendã inter aliquos ⁊ differt a priuilegio quod est contra ius quasi p̃uata lex.3.di.priuilegia. Et etiam differt a beneficio quod stricte sumptũ est gratia cõcessa preter ius a principe: ⁊ hec est que latissime interpretanda est: vt in.c.olim.⁊ quod ibi no.de ver.sig. Latissime tamẽ rescriptũ accipitur pro omnibꝰ istis.hec Pa.in R ica de rescrip.

i ¶ Rescriptũ ⁊ ꝓcessus ꝑ ipsũ rescriptũ habitus impetratũ ab excõicato sup alio q3 sup excõicatõis vel appellatõis articulo ipso iure est nullũ,c.i.de rescrip,li,6.

2 ¶ Rescriptũ ꝑpetuat ꝑ solã citationẽ: de rescrip.ex tenore.⁊.c.significauit.in glo.

3 ¶ Rescriptũ impetratũ tacita veritate: aut suggesta falsitate: vel etiã quecũq3 alio tacito vel expresso: quod si tacitũ nõ fuisset vł false expressũ papa nõ ita faciliter ꝯcessisset: nõ valet.eo.ti. super litteris.

4 ¶ Rescripta nõ extẽdunt ad res vel ꝑsonas in eis nõ cõprehẽsas: qñ ꝑsonalia sunt ⁊ stricte intelligẽda.c.significauit.eo.ti.

5 ¶ Rescriptũ nõ viciat ꝓpter defectũ lr̃e vel sillabe.secus si esset ibi falsũ latinũ: de fide instru.c.ex parte.in tex.⁊ in glo.

6 ¶ Rescriptũ primũ tollit per secundũ posterius faciens mentionẽ de primo. Si ꝟo non facit mentionẽ nõ valet secundũ contra primũ ope exceptiõis: vt in.c.ex lr̃is.⁊.c. pastoralis.de offi.dele.ꝺm Hos.in sũma.eo.ti.

7 ¶ Rescriptũ inseri debet in litteris citatiõis ꝺm eundẽ Hos.ꝓpter duo. Primo vt citatꝰ sciat iurisditionẽ citãt: aliter nõ tenet cõparere. Secũdo vt possit deliberare.

8 ¶ Rescriptũ perdit ꝑ negligentiã impetrãt anno elapso quo vti potuit ⁊ noluit.c.si autẽ de rescrip.⁊.c.plerũq3.q̃uis d̃ iure ciuili duret ꝑ decẽniũ.C.de diuer.rescrip.l.falso.

9 ¶ Rescriptũ dicitur falsum impetratũ sine mandato: vt in.c.nõnulli,co.in glo.nisi impetret ab his personis a quibus de iure nõ exigitur mandatum: vt in dicto.c. nõnulli.in fi. ⁊.c.ex parte.in fi.eo.ff.de ꝓcura.l.sed ⁊ hee persone.

10 ¶ Per rescriptũ sedis apostolice aut legatorum aliquis non potest impetrari pro iudice nisi ille qui est in dignitate constitutus: vel canonicus ecclesie cathedralis: vel habet personatum: ⁊ talis nõ potest audire causam nisi in locis insignibus: vel ciuitatibꝰ vbi possit copia haberi peritoꝝ: nec aliq̃s põt cõueniri virtute talis rescripti vltra vnã dietã a fine sue diocesis: de quibꝰ oĩbus vide in.c.statutum.de rescrip.li.6.⁊ quod ibi no.

r **Es** inter alios acta nõ preiudicat alijs nec prodest.ff.qui po.in pig.ha.l.claudius.in fi. ⁊ de re iudi. c.q̃uis. Fallit in quibusdã casibꝰ: vide in.d. c.q̃uis.glo.⁊ dec.quia parum ad nos.

i ¶ Quilibet in traditione sue rei potest pactum apponere: dũmodo nõ sit legibꝰ improbatum.l.in traditionibus.ff.de pac.de cõdi.

c. verum. in glo. Rem habere videt qui fruitur precio eius. ff. de vsufruc. l. quia qui precio. Que de tota re vendicanda dicta sunt: eadem 7 de parte intelligenda sunt. ff. de rei vendica. l. que de tota.

¶ Res vna 7 eadē diuerso iure cēseri nō dz de deci. c. cū in tua. 12. q. 2. cognouimus.

r **Estitutio** quid est 7 qs restituere tenetur.

Sciendū q restitutio est in pristinū statum repositio. l. restituere. ff. de ver. sig. Unde dicit ter. in. l. plus est. ff. de ver. signifi. Restituere est non solū presentiā rei prebere sed etiam possessorem facere fructusq reddere. Sed quia ius diuinū 7 canonicū vtitur aliquādo verbo reddant pro verbo restituere: vt in. c. cum tu. de vsuris: quod est verbū latinsq restituere: vt. l. verbū reddendi. ff. de verbo. signi. 7 aliquando verbo emendent: vt in. c. 2. de rap. Aliquando pro verbo satisfaciant: vt in. c. in litteris. de rapto. 7 satisfactū intelligitur qualitercūq volūtati satisfaciat l. si rem alienam. §. omnis. ff. de pigno. actio. 7. l. i. ff. qui satisda. co. Ideo ego hic restitutionē accipio pro quacūq satisfactione facienda proximo.

¶ Quis tenetur satisfacere. R. q quilibet qui habet de alieno vel quod ad aliū spectat: seu debetur ex contractu vel quasi ex maleficio vel quasi: vel ex quacūq alia causa: ar. c. si res. 14. q. 6. 7. l. iusticia. §. iuris precepta ff. de iusti. 7 iure. Quod vt melius intelligatur per casus infra scriptos sm ordinē alphabeti annotabo.

Accipiēs aliquid vt nō accuset an teneat restituere: vide. s. accusatio. §. 6.

Accipiens aliquid in fraudē creditor quō tenet: dic vt hic. j. i. pō. raptor. §. i. 7 in. pō. vsurarius. §. 17. 7. s. alienatio. §. 26.

Accipiens aliquid ab ecclesiasticis vel ab illis qui nō possūt donare quomodo teneatur: vide donatio. §. 38. 7. s. clericus. 3. §. 4. 7 clericus. 13. §. 11.

Acquirēs ex peccato aliquid puta adulterio sodomia 7 huiusmodi: quomodo tenet: vide. j. in verbo mulier.

Administrator bonor alior quō teneat: vide. s. administratio. §. i. 7. 2.

Adulator obtinēs beneficiū: an teneat restituere: vide adulatio. §. 2.

Adultera pcipiēs filiū ex adulterio quō teneatur vide adulterium. §. 4.

Adultere filius quō tenet restitue vide adulterium. §. 5. 7. 6.

Aduocatus quādo tenet restituere: vide aduocat⁹. §. 12. 7. 13.

Alchimista quō tenet: vide alchimia.

Alienationē rei recipiēs ab eo qui nō potest alienare: vide alienatio. §. 14. 7. §. 20. 7 donatio. i. §. 38.

Alimēta denegās ei cui tenet exhibere an teneat. R. q sic. 7 qs teneat: vide alimēta.

Ambasiatores quō teneāt: vide absens.

Animā ledens rōnalem vtrū teneat ad restitutionē. R. q sic. Pro cuius intelligentia est sciendū sm Sco. in. 4. di. 15. q. 2. q est duplex bonū anime. s. naturale 7 accidētale. In bonis igitur naturalibus aie cum sint incorruptibilia: sicut 7 ipsa aia: nemo potest eam ledere directe: 7 talia sunt bona illa sine quibus non ptingit animā esse vt est intellectus liberū arbitriū: volūtas: 7 huiusmodi. Indirecte tamē potest quis in talib⁹ bonis aliū ledere sm Bo. in. 2. di. 25. ar. i. q. 4. pme partis. s. vsu taliū priuando: sicut si quis poculū daret: vel aliud faceret quo amentē aliquē redderet: vnde talis aliquē taliter ledens: quoniam dignā leso recōpensationē facere nō potest: maxime si in ppetuā amentiam deducit. Ideo arbitrio boni viri satisfacere tenet: ar. c. deteriores. 6. q. i. Unde pro regula tradit cōiter a doc. vt no. Ric. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 3. q qū restitutio nō pōt fieri sm damnū datum: tunc arbitrio boni viri relinquat. Itez dat aliā regulā supradictus Ricar. vbi. s. q qū res male ablata nō pōt restitui: restitutio debet fieri in equiualenti si possibile est: extra ne li. pen. ali. ino. c. ecclesie sancte marie. el. 2 7 sm Sco. vbi. s. lz quis digne nō possit satisfacere proximo de dāno sibi illato: nihilominus ex hoc non liberatur quin nō teneat satisfacere saltē qtum potest. Unde in casu pdicto bonus vir iudicabit vt petat veniā per se vel si non pōt p interpositā personā: deinde vt satisfaciat sz posse dāna que leso 7 alijs suis eueniunt ex tali lesione: vt. j. dicetur de vulnerāte 7 occidente in verbo homicidiuz. In bonis autez accidentalib⁹ anime cuiusmodi sunt bona grē mor 7 virtutū tam acqsita q acquirēda: potest quis sz Sco. vbi. s. indire

ste aliquē ledere ⁊ dispositiue. s. inducendo ad actus vitiosos: seu peccata quibꝰ talia corrūpunť puta ꝯtaminādo suo malo exemplo suadēdo: blandiendo: rogādo: precipiendo: vt talia faciāt: ⁊ huiusmōi: ⁊ talis multo magis teneť ad restitutionē quā dānificātes in bonis tꝑalibꝰ. 6. q. i. sunt plurimi: ꝓpterea teneť doctrina: auxilio: ꝯsilio: orōne: ⁊ huiusmodi ꝗ̄tū pōt: ⁊ in se est ꝑ se ipsū ⁊ ꝑ alios dūmodo peccatū occultū nō pādat talem lesum ad bonū reducere. Directe aūt in talibꝰ bonis accidētalibꝰ nemo pōt aliū ledere: qm̄ talia nō corrūpunť nisi ꝑ peccatū: ⁊ pctm̄ eē nō pōt nisi sit voluntariū. 15. q. i. non est.

Appellans iniuste quō teneť: vide appellatio. §. 15.

Arbiter vel arbitrator quomodo teneť: vide arbiter. §. i. ⁊ 6.

Archidiaconꝰ quō teneť: si aliquid perijt de rebus ecclesie: vide archidiaconus.

Arras recipiens quomodo teneť restituere: vide arra.

Artifices facientes ea ꝑ que ꝓximi dānificātur: vide ars. §. 2.

Assessor quō teneť: vide iudex. §. 9. ⁊ §. 22

Bāniens iniuste aliquē quō teneť: vide bannum. §. i.

Bellātes quō teneńť: vide bellū. in ꝓ̇n. ⁊ §. 5. 6. 7. 8. 9. 10. vsq̃. 17. ⁊ 22.

Beneficia eccl'iastica plura habēs: qn̄ teneť restituere: vide beneficiū. §. 34.

Beneficij vacātis fructus vsurpantes quomodo teneńť: ibidē. §. 40.

Beneficiū iniuste possidens quō teneť: ibidem. §. 44.

Beneficiatus nō dispēsando fructus quō teneť vide clericus. 3. §. i. Et quādo male dispēsat: vide ibidem. §. 4.

Beneficiatus nō residens qn̄ teneť restituere: vide clericus. 7. §4

Bn̄ficiū recipiēs nō intēdēs ꝓmoueri quō teneť: vide clericꝰ. 7. §. 5. ⁊ 6.

Beneficiatus existens in mortali quō teneť restituere fructus: vide clericus 8. §. 5.

Beneficiatus inducēs ad relinquendū sibi qd̄ erat quis relicturus ecclesie quō teneť vide clericus. 13. §. 7.

Beneficiatus nō dicens horas quō teneť restituere fructus: vide hora. §. ij.

¶ Utꝝ conferens beneficiū indigno teneatur ad aliquid. R. ſm Car. in cle. i. de etate ⁊ quali. ꝙ vltra peccatū mortale quod cōmisit tenetur ad restitutionē totiꝰ interesse ecclesie quam lesit ſm Pe. de ancha. ad istar magistratus qui minus idoneo tutelā pupilli cōmisit. ff. de magi. ꝯue. per totum.

Bonefidei possessor: vide possessor.

Canonica portio cui est restituēda: vide eodem titulo.

Carcerans aliquē quomodo teneť vide carcer. §. 2. 3. ⁊ 5.

Causam dans dāno ꝓximi quomodo teneť habes causa. §. 6.

Cessationē a diuinis inducēs quomo teneť vide cessatio. §. i. ⁊ 2.

Clericus non existens personaliter horis canonicis ⁊ recipiēs distributiones quō teneť vide clericus. 7. §. 8.

Clericus negociando quomodo teneť: vide clericus. 9. §. 6.

Comedēs de alieno quō teneť: vide furtū §. 25. ⁊ hic in. ꝟ. raptor. §. i.

Comodans ⁊ reuocans añ tēpus comodatū quomodo teneť. vide comodatū. §. 4.

Comodatarius vtēs re comodata ad aliū vsum: quō tenetur ibidem. §. 6.

Comodās rē vitiosā quō teneť ibidē. §. 7.

Comodatarius: si res comodata perijt quādo tenetur: ibidem. §. ij. vel si deterioratur: ibidem. §. 12.

Concussionē faciens quomodo tenetur: vide cōcussio. §. 2.

Confessor absoluens quē nō potest: quomodo tenetur: vide cōfessio. 5. §. 14.

Consentiendo quō quis tenetur: vide cōsentire. §. 2. ⁊ furtū. §. 19.

Conseruatorē faciēs intromittere in his q̄ debet quō teneť: vide cōseruator. §. i.

Consulens dānū alteriꝰ quō teneť: vide cōsilium. §. i.

Consiliarij locoꝝ qui faciūt statuta iniqua quomodo tenētur: vide lex. §. 22.

Contractum illicitum faciens quomodo tenetur. R. ꝙ si contractus est nullus vel vsurarius: tenetur etiam fructus restituere nisi bona fides excuset eum: vt. j. possessor. Si ꝟo ꝯctꝰ tenuit de iure licet possit rescidi: puta quia minꝰ iusto ꝑcio emptū ē ⁊ hmōi: tūc si nec dolus nec fraus interuenit nō teneť fructus restituere sed supplere iustum preciū: hoc elicitur

ex.l.2.C.de rescin.ven.⁊ glo.in.c.cū dilecti
de em.⁊ vē.⁊ in.c.ꝑ tuas.ō dona.⁊.c.illo.de
de pigno.⁊.l.i.C.de distrac.pigno.qȯ no.qꝛ
sepe in pꝛactica venit.
Cōtumeliatoꝛ quō teneť: vide contumelia.
Cooperans ī dāno pꝛoximi quomodo tene-
tur: vide furtū.§.13.
Culpabiľr ꝗ culpa teneať: vide culpa.§.6
Custos qñ teneť restituē: vide custos.ī ꝓn.
Dānatoꝝ restitutoꝝ bona habētes quō tenen
tur: vide.s̄.dānatus.§.2.
Decimā fraudās quō teneť: vide decia.§.13.
Defendēs se quō teneať: vide.s̄.defēsio.§.5.
Delegat⁹ aliquid accipiēs quomodo tenetur
vide iudex.§.8.
Denarios falsans: radēs: vel falsos expēdēs
quō teneť: vide falsarius.§.4.cū sequētib⁹.
Depositari⁹ quō teneať: vide depositū.§.3.
4.6.7.8.12.⁊.15.
Derisoꝛ.dic ꝙ teneť sicut ⁊ cōtumeliatoꝛ.
Detractoꝛ quomodo tenetur: vide detractio
§.3.⁊.4.
Dñs q̇ nō hȝ iustū titulū: aut cui⁹ officiales
delinquūt quō teneť: vide dñs.in ꝓn.⁊.§.4
Donationē recipiēs ab eo q̇ nō pōt donare q̊
modo teneť: vide donatio.§.38.
Dotē qñ teneť q̇s restituē: vide dos.§.23.
Emēs vel vēdens iniusto pꝛecio: vel rē vitio-
sam quō teneť: vide emptio.§.7.8.⁊.24.
¶ Utrū sciēter emēs rem raptā vel furataȝ
teneať. R.ꝙ teneť ad q̇nqȝ siue sit ꝓm⁹ vel se
cūdus: vel quicūqȝ alius vsqȝ in infinitum
qui emit: qm̄ idem iuris est ac si pꝛim⁹ esset.
ff.de mino.l.ß vbi.ff.de peti.here.l.ß si lege.§
si autē. Pꝛimo teneť restituere rē raptā nec
excusať: lȝ sit statutū determinās: ꝙ qñ emi-
tur publice in mercato vel hm̄ōi sit ementis:
ꝺm Directo.ti.de fur.nec sine moꝛtali pecca
to pōt eā tenere qñ scit ei⁹ dñm ꝺm Ho.ar.c.
vulterane.12.q.2.⁊.l.2.ff.de fur. Secundo
teneť si rē nō hȝ siue qꝛ vēdidit: vel aliter q̊-
mōcūqȝ alienauit: siue qꝛ amisit aut periȷ̄t q̄-
litercūqȝ etiā violēter: siue quocūqȝ casu ab
vsu cecidit preciū restituere ꝺȝ optimū statū
rei.i.ꝺȝ ꝙ valuit plus postqȝ fuit ab ipso em
pta.c.grauis.de resti.spo.⁊.l.in re furtiua.ff
de fur.⁊.l.si nauis.§ si gñaliter.ff.de rei ven.
ratio est qꝛ furtū cōmisit rē alienā inuito do
mino ꝯtractādo.l.i.ff.de fur. Et fur semꝑ est
in moꝛa.l.si ꝓ fure.ff.de ꝯdi.fur. Excipitur
casus qñ rem dño loco ⁊ tēpoꝛe obtulit ⁊ ipse
eam recipe recusauit: tūc enī purgauit moꝛā
v.l.in re furtiua. et iō si piret vel deterioꝛare
tur sine culpa sua teneret. Tertio nō poterit
petē preciū a dño rei.l.in ciuile.C.ō fur. etiā
si statutū esset ꝙ posset petere: quia tale sta
tutū est ꝯ̄ bonos moꝛes: nec etiā a vēditoꝛe in
foꝛo ꝯtētioso.nisi exp̄sse cauerit.l.si mancipi
um.C.de rei vē. Secus in ꝯsciētia qꝛ bñ possȝ
a vēditoꝛe preciū recipe ⁊ rē eidē restituere:
quia pōt poti⁹ sibi ꝯsulere qȝ alteri: ꝺm Ale.
de al.in.4. Quarto teneť restituē fructus ꝑ
ceptos ⁊ qui ꝑcipi potuerūt intermedio tꝑe
v.c.grauis.exceptis expēsis de quib⁹ dic vt.s̄
expēse.§.3. Ultimo ꝑdit expēsas volūtarias:
de quo dic vt.s̄.expēse.§.eodem.
¶ Quid si talis ignoꝛabat foꝛe ꝓhibitū a iu 2
re talia emere. R.ꝺm cōiter doc.ꝙ nihilomi
nus teneť: sicut ille de q̊ in p̄cedenti.§.dictuȝ
est.qꝛ hec ꝓhibitio a iure naturali traxit oꝛi-
ginē cuius ignoꝛātia nō excusat.
¶ Utꝝ ignoꝛātia facti crassa vel suppina ex 3
cuset talia emētes: vtputa eps̄ excōicabat ta-
les raptoꝛes: vel quia emit a stipēdiario cali-
cem vel missale: aut qꝛ cōiter tenebāť rapta
fuisse vľ bellū iniustū vñ habita sūt. R.Ho
sti.ꝙ nō: qꝛ debuit cogitare: ⁊ iō similiter te-
neť sicut ille de q̊ in añ p̄cedenti qōne dictuȝ
est.ar.l.late culpe.ff.de verbo.sig.⁊.c.apľice.
de cle.exc.mi.c.q̄ in humanis.12.q.2.c.si cu-
pis.16.q.i. Similiter tenet idē Host.de illis
qui dubitabāt: nec tñ ꝓ posse quesierunt q̊
parifoꝛmiter tenetur.
¶ Utꝝ emēs rem raptā vel furto habitam 4
bona fide.s.nō credēs raptā similiter teneať
R.ꝙ nō: ß hec bona fides.5.sibi ꝯfert. Pri-
mū qꝛ bona fide durāte nunqȝ teneť eam re-
stituere etiā si periȷ̄t.l.2.C.de fur. Scōm qꝛ
fruct⁹ ꝯsūptos bona fide durāte nunqȝ teneť
restituere.l.bone fidei.ff.de acq̇r.re.do.⁊.l.
fructus.⁊.l.si ex diuerso.§.fi.ff.de rei vē.ß so
lum teneť restituē fruct⁹ extātes: vel inqȝtuȝ
factus est locupletioꝛ: de q̊ dic vt.s̄.fructus.
§.i.⁊.2. Tertiū qꝛ si dictā rē alienauit vendē
do: vľ alio mō durāte bona fide nō teneť red
dere p̄ciū nec aliud nisi solū lucrū si extat: vel
aliqȯ ex quo factus est locupletioꝛ.l.nā ⁊ hoc
natura.ff.de ꝯdi.inde. Quartū quia pōt ex-
pensas quas fecit in bona fide circa rem con
seruandā vel melioꝛandā retinē.vt.s̄.expēse

§.3. Quintuȝ: q2 si iudice inuante restituerit
eã habebit actionẽ etiã in foro ↄtẽtioso ↄ̃ ven
ditorẽ. d.c. vulterane: nõ aũt si ad sacerdotꝭ
imperiũ restitueret. l. si rẽ. ff. de euic. Vñ ↄsu
lendũ est ei vt faciat se citari in iudicio a do
mino rei: ⁊ citatus ãnũciet vẽditori vt ipsũ ȝ
defendat ⁊ seruet. In cõsciẽtia aũt qualiter
cunqȝ restituerit eam dño: venditor tenet̃ ei
ad precium. c. fi. de emp. ⁊ ven.
5 ¶ Utrũ emẽtes ꝑdicta furata: nõ vt ea reti
neant: sed vt restituant dño: q̇ al's ipsa habe
re nõ posset: aut nõ ꝓ tam ꝑuo ꝓcio possint
preciũ quo emerũt a nõ dño repetere. R. bꝫ
Host. ⁊ Monal. ꝙ sic: q2 vtiliter gesserũt ne
gotiũ cuiꝰ res erãt: ⁊ etiã expẽsas moderatas
nisi de re empta habuisset vtilitatẽ: q2 tunc
tenet̃ cõpẽsare fructus rei cũ expẽsis ⁊ precio
ar. l. ß an vltra. §. 2. ff. de nego. ge. ⁊ c. cũ di
lecti. §. fi. de accu. ⁊ si ꝑirẽt sine sua culpa: aut
eas amitterẽt nõ tenerẽt̃. Aduerte tñ ꝙ i fo
ro ↄtẽtioso nõ credet̃ talibꝰ emptoribꝰ: nisi
publice ꝓtestati fuissent: ꝙ ea intentiõe eme
runt: ar. l. nesenniꝰ. ff. de nego. ge. ⁊ l. 2. C. ꝺ
fur. ⁊ in. c. vnico. vt ecclesiastica benefi. lꝫ se
cus sit in conscientia.
6 ¶ Quid faciet ille qui emit rem quã scit fuis
se raptã: nec inuenit dñm eius. R. bꝫ Ho. et
Mo. ꝙ postq̃ȝ fecit diligentẽ inquisitioneȝ:
tũc tenet̃ preciũ ipsius rei: vel ipsam rẽ dare
pauꝑibꝰ cum fructibꝰ ipsius si emit mala fide
Si aũt emit bona fide reddat eam rẽ vẽdito
ri: recuperato precio suo si potest: vel si nõ po
test restituat rẽ vel ꝓciũ pauꝑibꝰ cum fructi
bus nõ consũptis bona fide ⁊ publice bm ↄsi
lium Ray. vt oĩs suspitio vitet̃: ⁊ sic erit libe
ratus. ar. c. quatuor. 12. q. 2.
7 ¶ De emẽte rem ecclesie sine solẽnitate quo
modo teneat̃: vide alienatio. §. 14.
8 ¶ Utrũ emẽs de pecunia alteriꝰ aliq̇d noĩe
suo teneat̃. R. ꝙ nõ: q2 res empta est sua. se
cus si emisset noĩe illiꝰ cuius erat pecunia: q2
tũc res empta est illiꝰ cuius erat pecunia. l. si
patruus. C. cõia vtriusqȝ iudicij. ⁊ l. si ex ea.
C. de rei vẽ. ⁊ l. ad ꝓbationẽ. C. de ꝓba. Fal
lit hoc in re empta de pecunia eccl'e: vt. s. imu
nitas. §. 31. Itẽ de pecunia militis. l. si vt ꝓpo
nis. C. de rei vẽ. Itẽ ꝺ pecunia pupilli. l. 3. C
arbi. tu. Item de pecunia data ↄiugi quãdo
res emit̃ a marito. l. vxor. ff. de do. inter vi. ⁊
vxo. Nã in istis casibꝰ emptũ etiã noĩe suo ef
ficitur illiꝰ cuiꝰ erat pecunia. In ↄscia tamen
teneret̃ ad satisfactionẽ si res empta non eẽt
predictis tantũ vtilis sicut precium.
¶ Utrũ emẽs a furioso prodigo vel minore
⁊ huiusmodi: quibꝰ vel ꝑ ius vel iudicẽ ẽ int̃
dicta ptãs vẽdẽdi teneat̃ eaȝ restituere. R.
ꝙ sic: q2 male fidei possessor ẽ q̇ ↄ̃ iterdicta le
gũ emit. l. queadmodũ. C. ꝺ agri. cẽsi. ⁊ colo.
Executor vltime volũtatis quõ tenet̃: vide
executor. per totum.
Expẽse qñ sint restituẽde: vide. s. expense. §. 1
⁊. 3. ⁊. s. expositus. §. 2.
Falsarius quõ teneat: vide falsariꝰ. §. 3. 4. 7
8. 9. ⁊. 11.
Famulo infirmãti an teneatur dare salariũ
vide familia. §. 2.
Fideiussori suo qñ q̇s tenet̃: vide fideiussor
§. 15. ⁊. 16.
Fraudẽ faciẽs legi quõ tenet̃: habes. s. fraus
Fugere faciẽs detentũ in carcere ꝓ debito an
teneat̃ ad restitutionẽ. R. bm do. Jo. de pla
tea. in. l. quotiẽs. C. de acti. tribu. ꝙ sic: qđ ve
rum credo de illis qui se liberare possent sol
uẽdo debitũ: nõ de illis qui ita sunt pauperes
ꝙ nullo modo possunt soluere nec habẽt parẽ
tes qui pro ipsis soluere vellent: quoniã tales
iniuste detinent̃ ⁊ ↄtra charitatẽ si parati sũt
cedere bonis. C. q̇ bo. ce. pos. l. 1. ⁊ no. gl. in. c.
odoardus. de solu. quoniã qui bonis cedit nõ
debet pati cruciatuȝ: nec carceres: nec vitupe
riũ ꝓ debito facto ex cõtractu vel quasi. l. fi.
C. quibo. ce. pos. Et ideo improbant̃ ↄsuetu
dines in ↄtrariũ quas Augu. quandã appel
lat frustratoriã: ⁊ ihumanã ⁊ irrationabilẽ
seuitiã. 14. q. 6. si res. ⁊ ideo quantũcũqȝ lon
ga ⁊ statuto firmata sit nõ valet.
¶ Utrũ faciẽs fugere vel occultans officia
les tꝑe sindicatus teneat̃ ad restitutionẽ. R
bm Bal. in. l. 3. C. de asses. ꝙ sic. ⁊ in quadru
plũ: quod credo verũ in ↄsciẽtia post ↄdẽnati
onẽ: ß añ: solũ tenet̃ ad dãnuȝ qđ restituere
debebãt ipsi officiales si sindicati fuissent.
Fugere faciẽs incarceratũ ꝓ delicto: an tene
atur: vide fugere. §. 1.
Fur quomodo tenet̃: vide furtuȝ. §. 10. ⁊. §.
13. cum sequẽtibꝰ. vbi inuenies quõ iussione
ↄsilio ↄsensu: ⁊ cetera participatiõe in furto
quis tenet̃.
Hedificans in solo alieno: vel de alieno vel in
dãnũ ꝓximi quõ teneat̃: vñ hedificãs ꝑ totũ

Heres qñ tenetur ex delicto defuncti: vide he
res.§.4.
Heres quõ tenet soluere legata in testamẽto
minus solẽni facta ibidem.§.5.
Heres quõ tenet ex contractu vel quasi defũ
cti.§.6.ibidem.
Heredes qñ sũt plures quõ tenent ad debita
ꝛ legata ibidem.§.9.
Homicida quõ tenet ad restitutionẽ. R. ẜm
Sco.in.4.di.15. ꝙ tenetur totam vitã suaꝫ
expẽdere cõtra infideles vel hereticos in satis/
factionẽ occisi vel in orationib⁹: ieiunijs: et
huiusmodi quod si nõ potest vel nõ vult hoc
facere: tenet saltẽ ad aliquã restitutionẽ ar/
bitrio boni viri: ꝛ vltra eam tenet placare le
sos ꝙ̃tuꝫ põt: ꝛ si occisus aliquos sustẽtabat
tenet illis ad tantã satisfactionẽ quantã vti
litatem siue lucrũ occisus dedisset: ꝛ extimabi
tur ẜm tẽpus quo verisimiliter fuisset victu
rus ꝛ operatur⁹ sicꝰ extimat.l.hereditatũ cõ
putationẽ.ff.ad.l.falci.ꝛ.l.cum hi.§.mod⁹
quoq̃.ff.de transac. Considerabit ergo ars
quã faciebat: qualitas persone: etas: ꝛ lucrũ
quod acquirebat ꝛ huiusmodi. vt fiat digna
restitutio: quod limito verũ: nisi quis aliqueꝫ
occidisset qui eum agressus est: ꝛ occidisset
causa sue defensionis: lꝫ aliqualiter modum
excessisset: quia talis nõ sic stricte teneret: qꝛ
difficillimũ est iustũ tẽperare dolorem. Item
nisi quis ordine iusticie interfecisset. Idem
dic de vulnerãte aliquẽ irremediabiliter: pu
ta abscindendo membrũ: vel mutilando ꝙ te
netur: non solũ ad placationẽ lesi ꝛ expensas
in medicos. sed etiã ad omne lucrũ quod po
tuisset acquirere. Si autẽ vulnerauit reme/
dialiter nõ tenet vltra predicta de placatio/
ne ꝛ expẽsis: nisi ad lucrũ quod perdidit tẽpo/
re infirmitatis si fuisset lucratur⁹. His cõcor
dat Ri. ꝛ Landul.in.4.ea.di.
Horas canonicas clericus nõ dicẽs quõ tene
tur: vide hora.§.8.ꝛ.ij.
Hospitalarij quando tenẽt restituere: vide
hospitale.§.3.
Ieiuniũ frangẽs an teneat ad restitutioneꝫ:
vide ieiunium.§.20.
Immunitatẽ frangẽs ecclesie quõ tenet: vi
de imunitas.§.20.30.31.32.35.36.
Impediẽs aliquẽ a ꝓsecutione alicuius bene/
ficij vtrũ teneat ad restitutionẽ: puta vole/
bã emere possessionẽ ꝛ tu impediuisti vl' aliqs
volebat legare mihi aut donare ꝛ tu obuiasti
ꝛ huiusmodi. R. ẜm Ri.in.4.dis.15. ꝙ aut
talis ĩpediuit aĩo dãnificandi, ꝓximũ: ꝛ sic te
net arbitrio boni viri dãnificato: nõ tamen
tantũ quãtũ erat illud bñficiũ quod nõdum
habuerat: maxime quando al's ne haberet po
tuit impediri. facit ad hoc insti.de re.diui.§.
illud quesitũ. vbi habet ꝙ si q̇s bestiã vulne
rauerit ꝛ fugiẽs alius eam accepit ꝙ fit acci/
pientis. Ratio ibi ponit quia multa accidere
potuissent: ne vulnerans eam haberet. Dicit
tamen Tho.22.q.62. ꝙ si iam erat determi
natũ ꝙ talis tenet ad equiualens: de quo ha/
bes.s̃.legatũ.i.§.33. aut fecit animo cõsulen
di proprie vtilitati: ꝛ sic non tenet si hoc ꝓcu
rauit per viam licitam ꝛ modo licito: arg.ad
hoc.in.l.2.ff.de no.ope.nũci.ꝛ in.l.si in meo
ff.de aqua plu.ar. vnde dicit tex.in.l.nemo.
ff.de reg.iu. nemo damnũ facit nisi qui id fa
cit quod facere ius nõ habet. fallit hoc in casu
de quo.s̃.clericus.13.§.7.
¶ Utrũ impediẽs rusticũ iniuste ne operas
suas exequatur aut piscatores vel aucupes a
captione pisciũ vel auium teneatur ad resti/
tutionẽ. R. ꝙ sic. Ratio quia quãdo res est
ad aliquid destinata naturaliter qui ipsaꝫ in
iuste impedit tenetur ẜm quod no.in.l.i.ff.de
in li.iuran.ꝛ in.l.si idẽ.ff.de iursdi.om.iud.
ꝛ per Bar.in.l.inter stipulantẽ.§.sacrã.ff.
de verbo.ob. Et ideo quia rustico ꝛ venatori
aufertur suus proprius vsus qui erat sui pro
prij iuris ꝛ fructus in eorum vsu casualit' ꝛ q̃
si seminaliter contentus ideo tenet ad restitu
tionẽ damni arbitrio boni viri qui bonus vir
attendet si verisimiliter talẽ vtilitatẽ habuis
set: ꝛ sic restitui faciet. Si ṽo ṽisimiliter nõ
fuisset secuta: sic nihil faciet restituere: quod
placet Bar.in.d.§.sacrã. Et de hoc vide.j.
vsura.i.§.77.in fi.
¶ Sꝫ quid de fodientib⁹ semina agri. R.
ẜm Rodo. ꝙ nõ tenẽt ad oẽ qđ poterat ꝓue
nire sꝫ ad tantũ solũ ꝙ̃tum fructus agri i du
bio illo vendi potuissent.
Incẽdiari⁹ quõ teneat: vide incẽdiari⁹.§.2
Incẽdiũ patiẽtib⁹ rapiens res quõ tenet: vel
destruẽs domũ: vide ibidẽ.§.3.ꝛ.4.
Infideles spolians quomodo teneat: vide
infidelitas.§.7.
Iniuriator quõ tenet: vide iniuria §.6.
Inq̇sitor qñ tenet restituẽ: vid inq̇sitor.§.5

Insignia aliena assumētes quō decipiunt̄ populi an teneant̄ ad restitutionē. R. ꝙ sic: et illi cuius insignia acceperūt: si aliquod dānū est passus ⁊ populo decepto: ⁊ de hoc vide s. insignia. per totum.

Inuēta quō sūt restituēda ⁊ qñ: vide. s. inuēta per totū. ⁊ furtū. §. 29.

Judeus quō tenet̄ restituere lucratū ex officio publico: vide iude⁹. §. 13. ⁊ vltimo.

Judicans ſm allegata quando tenetur: vide iudicare. §. 7.

Judex petēs salariū vel aliud quō tenet̄: vide iudex. §. 8. cum sequētibus.

Judex si ex negligētia dānificauit quō tenet̄ ibidem. §. 21. ⁊ 27.

Judex ex malicia dans iniustā sententiā vel grauans partes in nō dando sententiā ⁊ huiusmodi: vide ibidem.

¶ Utrū iudices q̄ deputant̄ a populis vt iudicent in aliquib⁹ causis quia credunt̄ boni viri: lȝ sint iudices ignari teneant̄ ad restitutionē: si ex ignorātia dederūt iniustā sniam. R. ꝙ sic: si fuerūt in culpa ad inquirēdū peritos aut alio mō. Si ṽo de ꝯsilio peritorum ipsā dederūt ⁊ bona fide nō tenet̄: eo qꝫ tales nō ꝓfitent̄ se peritos: nec locāt se ꝑ iudicibus.

¶ Utrū iudex q̄ ꝓpter metū iniuste iudicauit teneat̄ ad restitutionē. R. ꝙ si met⁹ fuit q̄ potuit cadere in ꝯstantē viꝝ: ⁊ cum accepit officiū nō credebat verisimiliter ad istud venire: lȝ mortaliter peccauerit: tñ nō tenet̄ ad restitutionē. Si ṽo non est metus qui potuit cadere in constantē viꝝ: vel cū accepit officium dubitabat de eo: vel verisimiliter poterat credere: tūc ſm Bal. in. l. fi. C. de pe. iu. qui ma. iudi. tenet̄ ad oē damnū. 2. q. 1. in pmis.

¶ Quid de iudicib⁹ vel officialib⁹ q̄ occidūt malefactores sine sacroꝝ pceptiōe R. ꝙ si petebant ea mortalit̄ peccauerūt: ⁊ aie ipsoruȝ erunt ꝑ ipsis. cle. i. de pe. ⁊ re.

¶ Ledens primū in ꝑsona: aut in bonis nō a ꝓposito: ſȝ ex aliqua culpa quō ⁊ qñ teneat̄ siue p se leserit: aut p suos: vel sua aialia. est sciendū ſm doc. in. c. fi. de iniur. ꝙ triplex est actio. Una que dicit̄ legis aqlie: ⁊ hac actōe directa tenet̄ quicūꝙ liter hō dānū dedit sua culpa: puta aperiēdo cisternā in via publica vel ꝓiciēdo lapides vbi hoies transeūt ⁊ huiusmodi. Indirecta aūt vel vtili tenet̄: quando aliqō aial suū vel seruus sua culpa: aut negligētia dānū dedit: puta si equus te instigāte recalcitrauit ⁊ aliquē lesit: vel aial qō erat fer: vt sunt lupi: leones: canes mordaces et huiusmodi que cōiter nocere tētant tenebas in publico nō taliter ligata ꝙ non possent nocere vel quia tenebas in domo ⁊ aliqs missus a te lesus fuit ⁊ talis tenet̄ ad oē damnuȝ qō ex culpa sua dedit ꝓprimo si pōt recōpensari si nō pōt satisfaciat arbitrio boni viri. Secunda dicit̄ actio de paupie: ⁊ hac actōe tenet̄ qs qñ sine sua culpa aial suū alicui dānū dedit puta bos nō cornupetit: nec equ⁹ recalcitrat ſm ꝯsuetudinē: tñ pter ꝯsuetudinē ⁊ sine culpa sua calcitrādo lesit aliquē: ⁊ tūc nō tenet̄ ad aliud: nisi solū ad dandū aial p̄dictū: vel si nō vult dare satisfaciat leso. Tertia actio dr̄ noxalis: ⁊ hac actione tenet̄ qs qñ ei⁹ seruus sine culpa dānū dedit: ⁊ iste similiter tenetur: vt dictū est de actione de paupie. ⁊ de his oibus vide glo. ⁊ doc. in. l. i. ff. si qua pau. fe. di. Et insti. e.

¶ Utrū ꝓiciens aliqd de domo sua in via publica quo lesit aliquē vel in vestimētis vel in ꝑsona teneat̄. R. ſm Spe. ti. de iniur. §. sequit̄. ꝙ sic. Similiter tenet̄ si tenebat appēsum extra domū sup viam publicā ⁊ effusuȝ est. Ideȝ dic de laborāte nisi ponat signa: vel faciat proclamata.

¶ Utꝝ precidēs arborē vicini sui que pēdēs sup domū ei⁹ dabat ei damnū teneat̄. R. ſȝ Spec. vbi. s. ꝙ non si fecit aucte iudicis. l. si plures. §. i. ff. ar. fur. cesa. vel etiā aucte ꝓpa si tñ denūciauerit illi cuius erat vt incideret ver est ꝙ hec denūciatio ꝓpter foꝝ ꝯtentiosum debet fieri per publicū instrumentū. aduerte etiā ꝙ si incideret ita male ꝙ nihil de ea possȝ fieri cū al's posset incidi vtiliter ꝙ teneret̄ in ꝯsciētia ad tale damnū.

¶ Quid de illis q̄ impediūt ne frumentū vel alia merces veniat in aliqua terra vt ipsi charius vendāt. R. ꝙ tenent̄ restituere illud q̄ plus vēdiderunt: ⁊ etiā satisfacere illis quos impedierūt si aliqō damnū sūt passi. Similiter dic de illis qui ꝯcordāt oēs merces emere vt postea ad libitū vendāt ꝙ tenent̄ ad oē damnū. l. 2. ff. ad. l. iul. de amo. ⁊ in glo. in. l. annona. ff. de va. ⁊ extraor. cri.

¶ Utrū ciues deputati ad diuidendū collectas oib⁹ ſm extimationē quā habēt in registro cōitatis q̄ aliquos magis grauāt debito:

⁊ alios exonerãt: teneãtur. ℞. ẜm Mo. ti. 4 resti. q̃ si plus debito grauãt aliquẽ tenẽtur ei ad illud plus. Si aũt alleuiãt vel amicos suos ⁊ collecta est determinata: puta de cẽtũ tũc teneᷓ similiᷓ restituere illõ alleuiamẽtũ illis q̃bus dãnuz dederunt: vtputa quia sepius est iterata illa collecta sup ciues: ⁊ tũc tenẽtur ciuibus. vel q2 dñs qui debebat habere nim⁹ debito habuit ẜm iusticiã: ⁊ tũc dño tenenᷓ. Si ꝟo collecta erat indeterminata: puta q2 debebãt exigere quãtũ poterãt honesto modo: tunc lz mortaliᷓ peccent se ⁊ alios alleuiãdo: q2 mentiũtur saltez facto pnitiose. 22. q. j. primũ. tñ nõ tenenᷓ restituere.
5 ¶ Utrũ illi qui cũ sint ignorantes assumũt aliqua officia ex q̃bus proximi dãnificantur vt sunt notarij: iudices ⁊ huiusmodi. teneãtur. vide culpa. §. 6.
6 ¶ Quid de tenentib⁹ colũbas i colũbarijs ℞. ẜm Pe. de palu. in. 4. q̃ tenenᷓ ad restitutionẽ de dãnis datis dñis agrorũ: Q̃d limito verũ qñ eas non debite pascũt: vel nõ tñ de possessionibus circũcirca hñt q̃ verisimiliᷓ in ipsis vt plurimũ pascãtur: qd̃ iudicio boni viri credo sit remittendũ. Astẽ. ꝟo li. 5. ti. 29. refert quosdã tenere q̃ tñ vtilitatis p̃stant in comedẽdo vermes ⁊ stercorizãdo quãtũ dãni: ⁊ ideo dicit nõ precipitãdaz sententiã: ⁊ ẜm predicta habes q̃d dicenduz est de tenentibus quecũq̃ aĩalia.
Legata defunctorũ nõ implentes quõ teneᷓ vide executor.
Legata ipedientes. vide legatũ p̃. §. 33. ⁊ s̃ impediens.
Legem iniquã condentes quomodo tenentur. vide lex. §. 22.
Libellos famosos faciẽtes quõ teneantur. vide libellus famosus. §. 2.
Litteris dãnificans quõ teneᷓ. vide. j. scripturas.
Litigãtes temere quõ tenẽtur. vide litigiosa res. §. 2. ⁊ s̃. argumentũ.
Locator ⁊ cõductor quõ tenenᷓ. vide locatio. §. 23. 24. 25. ⁊ familia. §. 2.
Ludens quomodo teneatur ⁊ quãdo: vide ludus. §. 2. 7. ⁊ 8.
Magister: vtrũ teneaᷓ restituere exacta a scholaribus. vide mgr̃. §. ij.
Mandãs qñ teneaᷓ. vide mandatũ. §. 5. et furtum. §. 17.
Medic⁹ qñ teneᷓ. vide medicus. §. j.
Meretrix qñ teneᷓ restituere. vide. s̃. meretrix. §. vj.
Metus cã aliq̃d acq̃rens an teneaᷓ ad restitutionẽ. vide metus. §. 14. ⁊ 15.
Missam promittẽs diuersis psonis quõ teneatur. §. 52. in. c. missa.
Monasteriũ qñ teneᷓ ex facto monachi. vi de monasteriũ. in prin.
Morosus in soluẽdo qd̃ teneᷓ quõ obligaᷓ ad interesse. vide mora. §. 2.
Morosus in reddẽda alteri re: vtrũ teneaᷓ si perijt. ℞. q̃ sic qualiᷓcũq̃ ⁊ quõcũq̃ pierit ẜm Accur. in. l. q̃ te. ff. de reb⁹ cre. ⁊ probatur p. l. cũ res. §. vl. ff. de le. j. Q̃d limito i pscia nisi eodẽ mõ fuiss3 pitura apd̃ aliũ
Mulier que nõ ẽ publica meretrix: vtrũ teneaᷓ restituere acq̃situz ex ope luxurie. ℞. Cy. vz tenere q̃ sic: in. l. cũ te. C. de cõdi. ob tur. cau. Alij vt Mo. ti. restitutio. 2. tenent q̃ nõ teneᷓ in foro aĩe de necessitate: lz fisc⁹ iniuste acq̃sita possit auferre. p. l. luci⁹. ff. d iure fisci. Sed ego distinguo pro concordia eorũ q̃ no. in. c. q2 plerĩq̃. de imu. ec. ⁊ i. c. ex transmissa. de deci. ⁊ in. c. nõ sane. 14. q. 5. q̃ aut ista mulier facit dãnũ alteri: puta q2 scientib⁹ vicinis suis cõmittit adulteriũ ꝓpᷓ pecuniã: vel aliud qd̃ sibi datur: ex q̃ reddiᷓ in vilipendiũ apud alios vir ei⁹: ⁊ sic teneᷓ de necessitate satisfacere iniurie facte alteri ⁊ iõ ei restituere in satisfactionẽ. Aut facit sine alteri⁹ infamia: puta q2 occulte ⁊ ignoratur: ⁊ sic nõ teneᷓ restituere de necessitate in foro aĩe: q2 cũ nullũ ledat nisi seipsaz. iõ non hẽbit satisfacẽ deo nisi p pniam. Idẽ dic de masculo q̃ ꝓpᷓ scel⁹ aliquid recipit. Et idẽ de quocũq̃ recipiẽte aliq̃d ꝓpᷓ aliquã turpitudinẽ ẜm p̃dictã distictionẽ p̃suppositos: q̃ ille qui dat põt dare cui vult.
Naufragiũ patientes: p̃dantes quõ tenenᷓ vide naufragiũ. §. j. 2. ⁊ 3.
Nauta qñ teneᷓ. vide nauta. in prin.
Negligẽs in suo officio quomodo tenetur. vide negligentia. §. 2.
Omittens facere quod teneᷓ ne dãnũ detur primo quõ teneaᷓ: vide furtũ. §. 26.
Officiales accipiendo aliq̃d a litigantibus quõ teneᷓ. vide iudex. §. 9.
Pacto nudo quõ teneᷓ. vide pactũ. §. 4.
Palpans quõ teneᷓ. vide furtũ. §. 21.

Participantes in dāno ꝓximi: ⁊ quot mōis vide furtū. §.iz.cū sequētibus.
Pedagia exigēs vel fraudās qn̄ tenet̄. vide pedagium per totū.
Penā quando quis tenetur soluere. vide pena per totum.
Permutatio facta in dānū quando est restituenda. vide ꝑmutatio.§.ij.
Pignus accipiēs quō teneatur. vide pignus §.iz. vsqꝫ.§.j9.
Possessor bone fidei quō teneat̄. vide fruct⁹ per totum.
Quis dr̄ male fidei possessor. R. ſm Pa. i c. grauis. de re. spo. ꝙ ē is qui possidet rez et scit ad aliū pertinere. ⁊ ecōtra. Bone fidei possessor ē qui cum ignoret se possidere alienū possidet cogitatione domini. tex. est i. c. si virgo. 33. q. z.
Possessor male fidei vtrū teneatur restituere nō solū rē quā mala fide possidet sed etiā ⁊ fruct⁹ ipsi⁹ rei. R. ꝙ q̇libet male fidei possessor tenet̄ restituere rē si extat. c. si res. 14. q. 6. ⁊. c. cū tu. de vsu. vel si perijt: aut ē deteriorata tenet̄ eā restituere ſm extimationē illā ⁊ distinctionez. de qua dixi. s̄. hic teneri ementē rem raptā sciēter: tenet̄ etiā nō solū ad fruct⁹ ꝑceptos: sed etiā ad illos quos ipse dn̄s ꝑcepisset si eam possedisset. c. grauis. de resti. spo. ⁊. l. i re furtiua. ff. de cōdi. fur. ⁊. l. si nauis. §. vl. ff. de rei vend. Intellige si res erat fructuosa: ⁊ de fructibus q̇ honeste percipi potuerūt. l. fruct⁹. ff. de rei vē. Et q̄ad consciam limito verū si dn̄s eos ꝑcepisset si talis nō occupasset probabilit̄ q2 si nihilominus nullos fructus habuisset: vtputa q2 omnino nō locasset domū: sic in cōscia nō tenet̄
Limito etiā p̄dicta vera q̄ ad possessorem male fidei: qui rē hūit sine aliq̄ titulo: vt. l. gnālit̄. ff. de regu. iur. Sed q̄ad possessorez p̄dictū qui rē hūit cū titulo: tene ꝙ nō tenet̄ nisi de fructib⁹ ꝑceptis ⁊ nō ꝑcipiēdis. l. si fūdū. C. de rei vē. nisi talis titul⁹ habit⁹ fuerit ꝑ metū: q2 tūc teneret̄ etiā de ꝑcipiēdis. l. ſ ⁊ partus. ff. q̄d me. cā. vbi glo. addit tres alios casus. in q̇bus possidēs mala fide etiā cū titulo tenet̄ de ꝑcipiēdis. Prim⁹ ē qn̄ titul⁹ est habit⁹ ꝯ int̄dicta legū. l. quēadmodū. C. de agri. cen. ⁊ colo. Secūdus ē qn̄ titul⁹ habet̄ i fraudē creditorū. l. j. ff. de his q̄ i frau. cre. Terti⁹ ē qn̄ titul⁹ habet̄ ex ēptōe rei fiscalis sine debita solēnitate. nec distinguo in istis possessorib⁹ male fidei: vtruz res restituenda fuerit aliena: puta q2 nō trāsiuit i dominium eius: aut fuerit alteri debita: puta quia de iure ciuili transiuit in dominium ei⁹ ſ tamen cum obligatione restitutiōis: q2 qualit̄cūqꝫ tenet̄ fruct⁹ restituere ſm distinctionē p̄dictā: vt patet. l. cū fund⁹. ff. si cer. pe. ⁊. l. idebiti. in prin. ff. de cōdi. inde. Et clarius in. l. videam⁹. §. in fauiana q̄ꝫ. ff. d vsu. vbi dicit tex. Nā verbū restituas q̄d in hac re p̄tor dixit: plenā habet significationē: vt fructus q̄ꝫ restituant̄: ⁊ iō cū restitui pretor iusserit veluti in edicto vn̄ vi: etiā fruct⁹ sūt restituēdi. hec ibi. Ergo a fortiori cū de⁹ vel sacri canōes hoc dicūt. Et de hoc vide Pa. in. c. grauis. de resti. spo. Et glo. in. c. non liceat pape. iz. q. z.
Quid si res nō sit lucrosa nisi ex idustria tm̄ vt sūt pecunie ⁊ huiusmōi. R. ſꝫ cōem opi. theologorū: vt patet ꝑ Sco. ⁊ Ricar. i. 4. di. 15. ꝙ nō tenetur restituere lucrū sed sufficit restituat principale acceptū. ⁊ hoc tene in conscia quo ad necessitatē ꝗuis aliqui velint ꝙ etiā teneat̄ restituere lucrum: vt no. Archi. 14. q. 4. Si q̇s vsurā. Nota tm̄ ſm Sco. ⁊ Ri. vbi. s̄. ꝙ si directe dedit dānuz: puta q2 fuit necesse propt̄ carentiaz talis rei creditorē emere frumētū tēpore q̄ mag⁹ valebat: vel recipe ab alio sub vsuris vl̄ possessiones distrahere ꝓ minori p̄cio ⁊ huiusmodi ꝙ tenet̄ satisfacere dānū passo. Unde pro regula nō. istā distictionē ꝙ aliud ē esse causatiuū alicuius effectus sufficiēter ⁊ efficacit̄ ita ꝙ sine eo nō sequeret̄ ⁊ talis tenet̄ ad restitutionē dāni causati. Aliud ē esse causatiuū alicuius dāni sed nō sufficienter ⁊ efficaciter: ⁊ talis lꝫ peccet: nō tm̄ tenetur ad restitutionē. Quid de expensis factis in re quam q̇s possidet mala fide. vide. s̄. expēse. §. 3.
Prescriptio an excuset a restitutiōe. vide eodē. §. 47. ⁊. j. vsucapio.
Raptor quō teneat̄: vide. s̄. raptor. §. j. ⁊. z
Quid de vxore: filijs: aut alijs q̇ viuūt d rebus raptor. R. ꝙ aut talis raptor ꝑ taliuz consūptionē aut receptionē nō efficit̄ nō soluendo: ⁊ tunc dico ſm Alex. lōbar. ꝙ licite de huiusmodi bōis raptorū p̄nt viuere ⁊ recipere: dūmō nō viuāt de impie acquisitis i specie vel nūero: puta de oue: capone ⁊ hui⁹

modi raptis q si ita sũt mixta q nesciũt dis/cernere tũc habeant in mẽte sp viuere de iu/ste acquisitis: et sic licet fz pdictũ Alex. cũ q pcor. Ulderic⁹ et glo. Ray. de talib⁹ aũt im pie acquisitis que nõ trãseũt in dñiũ rapto ris nullo mõ licet alicui viuere: nisi in casib⁹ de qbus ĩfra dicã qñ nõ ẽ soluẽdo. Si vo ex tali cõsũptiõe effici nõ soluẽdo: puta quia tãta sunt que debet restituere quãta oĩa que habet: tũc nõ licet alicui de talib⁹ viuere nisi in .4. casib⁹. Prim⁹ qñ qs agit negociũ spo/liatorũ .s. inducẽdo raptores ad restitutionẽ ar. c. qm multos .ij. q. 3. et c. inter alia. de sen. ex. Qd limitat Rodo. verũ qñ cõtinue istãt oportunis horis nõ d illis qui solũ semel in anno vel bis instãt et hoc siue faciãt in gnãli predicatiõe vt pdicatores: siue spãli psuasio/ne siue sequat vtilitas siue nõ .l. sed an vltro ff. de nego. ge. Qd limito etiã fm Direc. ti tu. de restitu. verũ si spes correctiõis hẽatur et fiat cũ tali moderamine q ppt hoc nõ effi ciant nõ soluẽdo in totũ vel in magna parte als nõ liceret. ar. 2. q. 6. c. anteriorũ. Secun dus qñ nec p elemosynã: nec alio mõ hõesto põt necessaria vite iuenire: nã necessitas nõ habet legẽ. de cõse. di. j. sicut. et di. 5. discipu/los. et de re. iur. quod nõ ẽ. cũ magna tñ par citate debet sumere et dolere in mẽte atq pro/ponere satisfacere si possibilitas adueniret. Terti⁹ est cũ vtiliter laborat bona raptoris augmentando siue cõseruãdo aut curãdo et huiusmodi: quia hoc cedit in vtilitatẽ credi torũ. Intellige si vtilitas ẽ tanta qtus sum ptus: aliter nõ: et q nõ viuat vel accipiat de impie acqsitis in spẽ. Quart⁹ casus ẽ qñ qs habet multa incerta restituere: et eps cũ ipo dispẽsauerit vt de ipsis incertis tanq paup viuat. Nota etiã q preciũ rerũ raptarũ vẽ ditarũ nõ ẽ furtiuũ .l. qui vas. §. fi. ff. d fur. Ratũ habens dãnũ proximi quõ tenet. vi/de .s. furtũ. §. 20.

Receptator dãnificantiũ proximũ vel rerũ ablatarum quõ tenetur. Uide furtum. §. 22. 23. et 25.

Religiosum retrahens vel a religione remo uens aliquem quomodo teneatur. vide reli gio. §. 63.

Represalias faciens vel concedẽs qñ tenea tur. vide repsalia. §. 2.

Reuelare nolẽs rẽ furatã proximo qñ tene/tur. vide furtum. §. 27.

Rixam faciens quomodo tenetur. vide rixa per totum.

Seditionem concitans quãdo teneatur. vi/de seditio. per totum.

Seducẽs mulieres vel pueros subtrahẽdo eos qualitercũq siue blanditijs siue minis ab his sub quorũ potestate sunt qui a legib⁹ vocãtur plagiarij: vtrũ teneatur. R. q sic non solum subtractos restituere sed etiã oẽ lucrum quod habuissent ab eis hi sub quor potestate erant toto tempore quo subtracti steterunt fm do. Jo. de platea. insti. de ob/liga. que ex delic. nas.

Quid de seducente virginem. vide stuprũ §. j. et 2.

Sententiam iniustam dans quomodo tene tur. vide iudex hic .s.

Quomodo tenetur ille pro quo data ẽ iniu/sta snĩa. vide snĩa. §. 7.

Sepulturã recipiẽtes indebite quõ tenẽtur vide sepultura. §. 32. et 33.

Simoniace acquisitum qñ est restituendũ vide simonia. et per totum.

Socius quãdo tenetur ex societate. vide so cietas. per totum.

Solutionẽ an teneatur quis facere obliga tus ex nudo pacto. vide pactũ. §. 4.

Solutio quomodo et quando ẽ fienda. vide solutio. per totum.

Scripturas falsans vel destruens an tenea tur. R. q sic: ĩ solidũ de omni damno dato proximo per hoc: siue fiat in libris mercato/rum: aut quarumcũq aliarum scripturarũ l. j. ff. de magi. conue. et .l. qui tabulas. ff. de fur. Idem dic de vtentibus falsis scienter. vide falsarius. §. 3.

Sed quid de occultãtib⁹. R. fm san. Ber/nardinũ in tractatu restitutionũ q peccant mortaliter nec possunt absolui nisi publicẽt non tñ tenentur ad restitutionẽ: nisi quãdo requisiti maliciose pandere noluerũt: et ex ta li occultatione postea deuentũ ẽ ad talẽ con/ditionẽ q creditores sua habere nõ poterũt quia sic tenent de oĩ dãno eo quia cãm dãt efficacem damno proximi.

Quid de illo qui ex litteris suis dat damnũ proximo: sicut si aliquis mercator scribe/ret: q alique merces valent multum in tali patria cum non sit verum. R. q aut littere

dirigebantur ei cui dedit dānū: ꝛ sic tenetur
ad restitutionē ei. Aut nō dirigebant̃ ei sed
ipse eas aperuit. ꝛ sic lȝ mortalit̃ peccet scri/
bens: tñ nō tenet̃ ad restitutionē sed sibi im/
putet q̇ eas aperuit. Si autē misit tertio vt
fraudulent̃ decipiat aliquē. sic scribēs tenet̃
in solidū ꝛ etiā exequēs si scient̃ hoc fecit vl
tra pctm̄ mortale qđ cōmittunt.
Sponsalia contrahens qñ teneat̃. vide spō/
salia. §. 16.
Stuprās virginē quando tenet̃. vide stupꝛ
§. j. ꝛ. 2.
Tabellio qñ tenet̃ ꝛ quō: vide tabellio. §. 6
Talias exigens quō tenetur ꝛ quando. vi/
de. talia per totum.
Testis qñ tenet̃. vide testis. §. 26. ꝛ. 30.
Torturā faciēs alicui idebite. vide tortura.
Transigens propt̃ indebitā cām quō tenet̃.
vide transactio. §. 5.
Turpe lucrū: vtrū turpit̃ acquisitū sit de ne
cessitate restituendū. R. ꝙ aut acquisitum
turpit̃. i. cū pctō fuit acquisitū interueniēte
dolo: fraude vel extorsione seu metu aut de/
ceptione ꝛ huiusmodi casib⁹ in q̇bus dat̃ re
petitio ꝑ actiones de dolo: vel met⁹ cā: ꝛ si/
miles: vel per officiū iudicis. Et sic tenet̃ de
necessitate restituere illi a quo sic extorsit: vl̃
eius heredib⁹ si quos habet ꝛ scit: vel saltē
paupibus si ignorant̃. Et in hoc cōcordant
doc. sequētes Inno. i. c. qꝛ pleriq̄. đ imu. ec.
Aut acquisitū cū pctō ꝛ turpiter fuit acqui
situ sine dolo: fraude ꝛ ceteris ṗdictis: ita
ꝙ ei qui dedit nulla cōpetit repetitio ꝑ actio/
nes vel per officiū iudicis. Et in isto casu fu
erūt varij doctores. Hosti. in. c. cū sit. de iu/
deis. tenet indistincte ꝙ est restituendū pau
peribus. Alij in. d. c. quia pleriq̄. allegātes
Inno. similit̃ in conclusione tenēt. ꝛ sic vide
tur quasi cōis opio. sed cū nullo iure probet̃
dico ꝙ lȝ sit bonū consiliū vt in paupes ero
getur: vt sic satisfaciat in quo deliquit tñ nō
est de necessitate salutis. ꝛ hoc tenet Car. in
d. c. quia pleriq̄. ꝛ glo. Ray. in ti. de rap. §.
sed quid de focarijs. Et iudicio meo etiā h̃
tenet Inno. in. d. c. quia pleriq̄. lȝ cōit̃ doc.
qui tenēt ꝯriū pro se adducāt ꝛ male: qꝛ si in
telligeretur illud quod dicit ipse Inno. fore
necessariū ꝙ sacerdos debeat ei iniūgere vt
i pios vsus expēdat: quod acquisiuit facien
do illicitas negociationes: vel qđ al's iniuste

acquisiuit sine calūnia alicui facta certe sibi
contradiceret: quia superius ibidē ṗmisit ꝙ
vbicūq̄ aliquid male querit̃: vel ex negocia
tione vel extorsione ex qua tñ restituere non
tenet̃: nō dānat eū si heredibus relinquat.
Itē ibidē dixit ꝙ mathematic⁹ nō tenet̃ re/
stituere i casu ṗdicto. Itē dicit de eo qui in
ludo aliquid lucrat̃ ꝙ nō tenetur nisi fuerit
in dolo aliū trahēdo: ꝛ tñ isti cū pctō acqui/
runt. Et iō oportet intelligat̃ ꝙ sacerdos de
bet ei iniūgere vt restituat paupib⁹ de bono
ꝛ equo non tñ de necessitate: ꝛ sic teneq̄ꝛ tali
fauet ius naturale in retentiōe propt̃ consen
suȝ dñi tradētis. Nā nihil tam nāle q̄ȝ vt ac/
quisitio fiat ꝓm volūtatē dñi tradētis: vt in
l. nihil tam naturale. ff. de re. iur. ꝛ insti. de
re. diui. §. ꝑ traditionē. Et facit optīe quod
habet̃ in. c. fi. de simo. ꝛ glo. in sūma. 14. q. 5
ꝛ in. c. ex trāsmissa. de deci. Et ad. c. cū sit. de
iudeis. quod adducit Hosti. dico ꝙ in penā
illud est statutū qꝛ assumpsit officiū ꝯ dispo
sitionē iuris: ꝛ nō excedet casū suū. Silr̃ nō
obstat. c. nō sane. 14. q. 5. quia loq̇tur cōsul/
tiue ꝓm Pa. in. d. c. quia pleriq̄. Nec etiam
c. si quis cōtumax. 17. q. 4. ꝛ. c. magne. ꝛ. c.
ꝙ super his. de voto. q̄ allegat Inno. qꝛ non
probāt dictū suū si sic intelligat̃ vt teneatur
de necessitate. qđ nō bñ: qꝛ facit ad multa.
¶ Utrū recipiēs aliq̇d pro cessando a vexa
tione indebita proximi teneat̃ illud restitue
re. R. ꝓm Pa. in. c. dilectus. de simo. ꝙ sic.
facit. l. ṗma. ꝛ. l. generalit̃. ff. de calū. ꝛ. l. 4.
§. questione. ff. de condi. ob tur. cau. Ratō di
uersitatis est: qꝛ ē cū calūnia acquisitū. ꝛ sic
contra voluntatē dñi sed in casu preceden/
ti non. Et ex hoc patet ꝙ quādo quis dedit
aliquid vel ex timore etiā reuerētiali vel vt
consequeret̃ suū debitū: vel euitaret aliq̇đ
malū ille q̇ extorsit ex ṗdict̄ causis: sic tenet̃
ad restitutōnē nisi ille liberalit̃ velit dare.
¶ Sed q̇d de hypocrita qui sub forma boni
christiani vel religiosi: cū nō sit: elemosynas
acquirit. R. ꝓm Inno. in. c. quia pleriq̄. de
imu. ec. ꝙ tenetur ad restitutionē nō forte il
li qui dedit qꝛ mercedē suā iam ē cōsecutus
Sed tu dic clarius ꝓm Jo. de Ripol. in con
tractib⁹ suis: ꝙ aut talis dās elemosynā vel
quid aliud errat in ꝑsona: puta quia credit
dare Titio ꝛ dat Dyno: sic Dyn⁹ tenetur ei
restituere: vel illi cui intendebat dare. Aut

errat ī fortuna: puta quia dat diuiti credēs dare paupi: ꝛ sic talis recipiēs tenet ei qui dedit vel paupibus restituere nisi ipse recipiēs effectus fuisset postea paup. Aut errat ī cōditione altera: puta credit dare scō vel celebraturo ꝛ huiusmodi: ꝛ tūc si conditio non inest recipiēs tenetur restituere vel satisfacere p se vel p aliū ſm intentionē dantis. Alij dicūt verū hoc si datū est: precise tāq̄ ex cā finali ꝑpter illud: sicut si daret sic exprimendo. Secus qn̄ dat q2 sic credit: q2 tūc non tenetur sicut si darē tibi q2 credo sis amic⁹ me⁹ cū tn̄ nō sis q2 nō teneris restituere: ꝛ magis placet q2 vt dicit. l. si repetēti. C. de cōdi. ob cau. da. Conditio ī corde retēta nō inducit repetitionē: maxime in casu isto: q2 vt. s. dictū est: talis dans illi quē credit scm̄ l3 nō sit iam habet mercedē suā pro qua dedit. s. pro deo q̄ iudicabat causa finalis ex quo aliud nō est expressuz. Et ex p̄dictis patet q̄ isti questores qui faciūt se talis religionis cuz non sint: ꝛ qui promittūt dicere multas missas: cū nō dicant: ꝛ q̄ nutriūt multos infirmos vel redimūt captiuos cū tn̄ non faciāt: q̄ tenent ad restitutionē vel illis qui dederūt vel pro quo dederūt: q2 ex quo petūt pro tali cā dantes intelligunt dare pro eadē si aliud nō exprimūt. Nec obstat. d. l. si repetēti. q2 satis causa est exp̄ssa ex quo petūt pro ea. Sec⁹ de illo qui petit pro deo l3 fingat se sanctū ꝛ ille nō daret si sciret eū nō fore sanctū: q2 causa pro qua accipit est solus de⁹: l3 secūdaria scitas ficta que non attenditur: sed cā p̄ncipal.

Tutor quō tenetur vide administratio. §. j.

Uendentes rē plus iusto p̄cio quō tenet. vide emptio. §. 7.

Uenatores dantes dānū in agris qn̄ tenent vide venatio. §. 2. ꝛ 3.

Uisitator a visitatis recipiēs aliquid qn̄ tenetur. vide visitator. §. 3.

Usufructuari⁹ quādo tenet. vide vsufruct⁹ §. 5. 7. ꝛ 12.

Usurarius mētali: vtrū teneat restituere id qđ ē sibi datū a mutuo recipiēte vltra sortem. R. q̄ l3 doc. sint 2rij. In hoc tn̄ eos cōcordando sic distiguo. videlicet q̄ aut mutuum accipiēs dat liberaliter credē s mutuantem hoc nō exigere aut velle: ꝛ sic nō tenetur restituere de necessitate. Et isto mō itelligēda ē opinio. Ricar. in. 4. di. 15. q. 5. ar. 5. Et Sco. ea. di. Alex. lōbar. ꝛ Car. i. c. cōsuluit ꝛ in cle. ex graui. de vsur. qui tenent q̄ nō tenet restituere. Et facit pro hoc tex. in. l. inter oēs. §. recte. ff. de fur. vbi dicitur 2ctans rem credēs inuitū dn̄m cōmittit furtū: ſ3 furto nō ē obligatus si dn̄s erat volens. ad idē facit insti. de obl. que ex quasi delic. na. §. placet. in fi. Nec obstat. l. si ego. la pria. ff. si cer. pe. vbi dicit q̄ si volui tibi rem donare ꝛ tu credebas eaz tibi mutuo dari nō efficit tua ante cōsūptionē: quia in hoc casu ītētio recipientis ꝛ concedētis discordat: sed in casu predicto cōcordāt q2 ille liberalit̄ dat: ꝛ iste scit se liberaliter datū recipe. Itē nō ob. rō Jo. an. in mercurialibus in regula: pctm̄. q2 2tractus a p̄ncipio fuit vitiosus. ꝛ iō effect⁹ similit̄: quia verū eēt si effectus ꝑcederet a dicto cōtractu: sed n̄ ē verū ſ3 ꝑcedit ab alio s. libera donatiōe qua ille donat ꝛ iste donatum liberalit̄ recipit. Aut mutuū recipiens nō dat liberalit̄: ſ3 iō dat quia p signa videt mutuantē sic velle. aut ne mutuū auferat: ꝛ iō sic dat. ꝛ tunc dic q̄ talis tenetur acceptū restituere de necessitate. Et sic limita ꝛ intellige. c. cōsuluit. de vsu. Inno. ꝛ Host. ac Pa. ibidē cū Jo. an. in. d. regula: peccatum. qui tenent q̄ tenetur.

¶ S3 quō scire poterit si dedit liberalit̄ vl̄ ne R: q̄ si signis vel circūlocutionibus significauit q̄ aliq̄d vellet vltra sortē: ꝛ tūc tenet restituere qđ nō liberalit̄ dedit: quia vt dicit l. si ꝓo n̄ remunerādi. §. idem papinian⁹. ff. man. q̄ qn̄ aliq̄s simplicit̄ rē cōcedit: p̄sumitur donare illi q̄ prius donauerat sibi. Sic in proposito q2 ex signis ostēdit se nō mutuare gratis. iō credendū ē etiam illū eo animo dare. s. nō gratis. Si ꝓo nullū signū ostēdit quo vellet aliq̄d vltra sortē: sed poti⁹ q̄ gratis mutuabat. fatenduz ē etiā eū gratis dedisse. Et hoc verū nisi aliud de mēte ei⁹ 2stet

¶ Utrū ille qui mutuauit grat̄ teneat restituere id quod sibi datū ē a mutuū accipiente. R. q̄ si credit eū grat̄ dare nō tenetur 2uis ille non gratis dederit: quia vt dicit j. q. 2. nulla obligatio suscipiēti culpe maculā ingerit: que nō ex ambient̄ petitiōe procedat: ꝛ obligatio antidotorū iustā parit receptionē per errorē soluti. l. si testis. §. j. ff. de fideiusso. nisi eēt error facti alieni: vtputa putabat per suū procuratorē esse promissuz cū

tamē nō esset: q2 sic tenerent. Rodo. ⁊ Aste. dicunt ꝙ nō tenent quādiu bōa fides durat nec de cōsūptis: sed postꝗ̄ scit ꝙ nō libera liter dedit tenent de extantibus nisi ꝑ vsuca/ pionē vel p̄scriptionē sua facta essent: q̄ opi/ nio ē tutior in cōscia ꝗ̄ illa. Lau. de redol. in suis cōtractibus qui dicit ꝙ etiā nō tene/ tur postꝗ̄ scit non liberalit̄ dedisse. ⁊ addit idē Rodo. ꝙ talis qui dedit si habet de bōis ipsius mutuū dantis ꝙ pōt sibi ꝑ retētionē consulere de eo quod sic soluit in cōscia. Q8 verū ē añ p̄scriptionē sed nō post

3 ¶ Utrū vsurarius teneat nō solū restitue/ re rē sed ⁊ fructus: dic vt. s̄. possessor male fidei. Et similiter de lucrato ex pecunia vsu raria: vt ibidem. §. j.

4 ¶ Utrū inducēs aliquē ad fenerandū: con sulēdo vel pecuniā mutuando: vel societatē contrahendo ⁊ hꝯ mōi: teneat ad restitutio nē totiꝯ vsure. R. ſm Alex. lōbar. ⁊ Mo. titu. vsura. 5. ac Ro. ꝙ nō: nisi in quātū per/ uenit ad eū: quia in dando mutuū sub vsuris nō dānificatur ꝓximꝯ: s; in exigēdo vsuras. Alij tñ dicūt ꝙ tenetur: quod nō credo

5 ¶ Utrū ꝓsonete seu sensales vsurariorum contractuum teneant restituere oēs vsuras ipsorū. R. ſm Bal. in ti. de ꝯtrouersia feu di termināda. §. similit̄. ꝙ nō. Sed glo. i. l. si sciente. ff. ad. l. pōpe. de pari. indistincte vult ꝙ teneatur: cū qua cōuenit Bar. ⁊ Ange. ibidem qui dicūt ꝙ pari pena sunt puniēdi tales prosonete: sicut illi qui faciūt cōtractꝯ. Hoc idē tenet Girar. obdo. ⁊ ad idē facit. l. is cuius ope. in prin. ff. de adul. multo fortiꝯ minister aliꝯ. 46. di. sicut nō suo. quod cre/ do verū de prosonetis cooꝑantibꝯ in exacti onibus vsurarū vel īuenientibus cautas fi/ ctiones quibus vsure soluant: q2 dāni dāt causaz efficacē. Non aūt credo verū de pro/ sonetis solū cooꝑantibus vt mutuū det po/ tius pro necessitate debitoris: ar. no. in. l. si quā. C. d ope. li. imo nec peccāt si ad hoc nul lū inducūt vt feneretur: sed solum ad ꝑatos dare sub vsuris accedūt.

6 ¶ Quid de notarijs qui cōficiūt istr̄a s de bito vsurarū. R. ſm Girar. obdoñ. ꝙ aut palliant vsuras in instr̄is: puta quia faciūt chartas de duplo: vel sub noīe emptiōis: et huiusmodi: ⁊ sic tenent totā vsurā restitue re: si vsurarius ipse non restituet: nisi ſm q̊s dam hoc fecisset in fauorē potius receptoris mutui ꝗ̄ vsurarij: quod pōt teneri l; morta liter peccet instrumentū falsuz faciens. Si aūt non palliant vsuras: sed aꝑte patet ꝑ in strumēta: tūc nō tenētur. q2 non dāt cām ef ficacē. ⁊ ſm Bal. in rubrica d ꝓhi. feu. alie. per Fede. c. z. tales cōficiētes scient instr̄a in fraudē vsurarū: debēt oīno ab officio amo/ ueri ob infamiā. ar. in ꝟbo scriba. ibi posito.

¶ Utrū testes taliū istrumētorū similiter teneant sicut notarij. R. ꝙ sic ſm p̄dictā di stinctionē: quia instrumēta nō valēt sine te/ stibus. Idē dic de prelatis qui se subscribūt vel sigillant cedulas vsurariorū. ⁊ cū his cō cor. Hos. Ho. ⁊ Dire. ti. de vsuris. 7

¶ Utrū aduocati: procuratores: iudices: statutarij: ⁊ alij quorū patrocinio ⁊ fauore scient vsure in iudicio vel extra iudiciuz exi gūtur vel nō restituūtur cū repetūtur: tene/ antur ad restitutionē. R. ꝙ sic īsoliduz. nec excusant ex eo forte ꝙ scripture eis porrecte apparebāt iuste: si cōscia eis dictabat ꝙ erāt de ꝯctibꝯ vsurarū ſm Ho. ⁊ Inno. i. c. Mi/ chael. d vsu. ⁊ Archi. i. c. si q̊s oblitꝯ. 14. q. 4. 8

¶ Quid de dñis terrarū q̄ i terris suis vsu/ rarios morātes nō cogūt vt vsuras restitu/ ant. R. ſm Rodo. ꝙ tenent insolidū si pñt ⁊ nō faciūt: etiā si nihil ꝑueīt ad eos. Alex. aūt lōbar. dicit ꝙ l; mortalit̄ peccēt: tñ resti/ tuere nō tenētur nisi in quātū ꝑuenit ad eos de ipsis vsuris. Q2 aūt mortalit̄ peccēt: non credo verū nisi de iudeis vsurarijs: d quibꝯ p̄cipitur eis in. c. post miserabilē. de vsu. vt cogant eos ad restituendū vsuras extortas. Et similit̄ posset dici quo ad ipsos eē veraz opinio. Rodo. quo ꝟo ad christianos vsura rios nō credo ꝙ peccent mortalit̄. vel tenean tur ad restitutionem nisi qñ requisiti nollēt iusticiā ministrare. 9

¶ Utrū socij tutores: factores: ⁊ huiusmo di qui ad vsuram dant vel vsuras exigūt ꝓ alijs teneant ad restitutionem. R. ſm Ro do. ꝙ si apud eos residet quasi pricipalis au ctoritas mutuandi: sic tenētur in solidū: si il li pro quibus dederūt nō restituunt. Si ꝟo non fuerūt auctores sed solū executores: sic illi qui ad solā manualē traditionē vsurarū mancipati sūt: ita ꝙ ipsi nō taxant p̄cium cō tractuū impiorū: nec cum eis contrahit pa/ ctū de vsura: s; solū pecuniā tradūt ⁊ pignꝯ 10

recipiunt: sic lʒ mortalit̃ peccent nõ tenẽtur
ad restitutionẽ nisi coactiue exigãt vsuras.
His concordat Girar. obdoñ. Ray. ⁊ Bar
tolomeꝰ brixiẽ. in. d. c. sic nõ suo. ⁊ addit Ho
sti. ꝙ ille in cuius vtilitatẽ versũʒ est: tenet̃
pncipaliter: alter in subsidiũ. l. ex hoc edicto
§. j. ff. de eo per quẽ fac. erit. ⁊. l. elegant̃. §.
pe. ff. de dol. Pa. in. d. c. Michael. vult etiã
vt in p̃ casu non tenẽatur. si vsurariꝰ ẽ soluẽ
do sed ꝑm ꝙ dixi tene.

11 ¶ Utrũ pupillus pro quo tutor multos cõ
tractus vsurarios fecit teneatur restituere.
R. ꝙ si pupillus dicat tutori: tanto tẽpore
habuisti pecuniã meam ⁊ ꝓpterea ista reti
neo pro lucro quod debeo ex ipsa habere: et
sic ista intentione retineat nõ tenet̃ restitue
re lʒ sit versũ in suam vtilitatẽ: sed solũ tu
tor: nisi vsura excederet moderatũ lucrũ qd̃
percepisset si in possessiones vel aliã iustã ne
gociationẽ vt debebat ipsaʒ constituisset vt
patet. j. tutela. §. 2.

12 ¶ Sed nũquid cum vniuersitas ciuitas vel
collegiũ recipit vsurariũ emolumentuʒ sin
guli teneantur insoliduʒ restituere. R. ꝑm
Hosti. in sum. titu. de pe. §. fi. ꝙ sic: lʒ cã vni
uersitatis nõ sit causa singulorũ. 12. q. 2. qui
manumittit̃ nec obligant̃: tãq̃ vniuersitas
que aiam nõ habet sed tanq̃ singuli. c. conq̃
stus. de vsu. c. sicut virũ. 7. q. j. c. si hẽs. 24.
q. 3. l. metũ. §. aiaduertendũ. ff. qd̃ me. cau.
Concor. Jo. an. post Ala. i. d. c. cõquestꝰ.
sed Mo. ti. vsura. 5. ⁊ Rodo. limitant hoc
verũ de regẽtibus ⁊ prohibere valẽtibꝰ vel
cõpellẽtibus aut p̃cipiẽtibus talit̃ fenerari:
non auteʒ de alijs nisi participauerit como
dũ bursale: vel ex huiusmõi releuati fuerit
ab expensis quas fecissent de suo: q2 tũc in tã
tum restituere tenẽtur ⁊ nõ plus. ⁊ hoc tene
in consciã cũ quo Mo. concor. Pe. de palu.
in. 4. di. 15. ⁊ Asten. ⁊ Jo. an. in. d. c. cõque
stus. de vsu.

13 ¶ Utrũ ĩpediens volentẽ mutuare gratis
⁊ faciens vt mutuet sub vsuris teneat̃ ad re
stitutionẽ. R. ꝑm Rodo. ꝙ sic: q2 ĩpediuit
indebite proximi vtilitatẽ. Jdẽ dic de impe
diente cõtractũ licitũ ⁊ reducẽte ad ɔtractũ
vsurariũ. Concor. Mo. ti. vsura. 3. Jdem
dic de cõfessoribus qui absoluũt vsurarios
aut recipiunt ad sacramenta vel sepulturaʒ
ꝙ tenẽtur restituere: si ex denegatione taliũ
fuisset facta restitutio.

¶ Quid de fideiussoribus vsurariorũ. R.
Lau. de redol. in suis contractibꝰ ꝑʒ Lap. 14
⁊ Pau. de eleaçaris. ⁊ multos alios: ꝙ etiã
si principale se cõstituit pro vsuris restituen
dis ꝙ nõ tenetur nisi in tantũ in quantũ vi
res hereditatis vsurarij tp̃e fideiussionis va
lebãt ⁊ nõ plus nec minꝰ. Distinguit tñ ideʒ
Pau. inter fideiubere simplicit̃ ꝓ vsuris re
stituẽdis: ⁊ sic nõ teneatur nisi vt dictũ ẽ: et
inter obligare se simplicit̃ ad restitutionem
vsurarũ quia talis tenet̃ quantũ sue faculta
tes portant: lʒ vsurariꝰ sit nõ soluẽdo.

¶ Utrũ heres teneat̃ restituere oẽs vsuras 15
illius cuius ẽ heres. R. ꝙ sic i quãtũ heredi
tas sufficit ꝑm coĩter doc. in. c. cum tu. ⁊ tua
nos. de vsu. ⁊ vide. s̃. heres. §. 4. ⁊. 6.

¶ Utrũ qñ duo sũt heredes vsurarij debẽtq̃ 16
restituere cẽtũ ⁊ diuisa hẽditate de mille int̃
eos vnꝰ efficit̃ nõ soluẽdo de. 50. an alt̃ tene
at̃ i totũ de ipis cẽtũ. R. Pe. de anc. i regu
la: pcti venia. de reg. iu. li. 6. q. 18. ꝙ lʒ diuisa
hereditate obligatõ hereditaria diuidat̃ ipo
iure. l. j. C. si cer. pe. ⁊. l. pro hereditarijs. C.
de here. vl' ac. de. Et sic si vnꝰ efficiat̃ nõ soluẽ
do in foro ciuili alt̃ nõ teneat̃. l. legatoꝝ. ff. d̃
le. 2. tñ in foro canonico in q̃ dicit tex. i. d. c.
tua nos. ꝙ heredes ea sũt districtiõe cogẽdi
q̃ defũctꝰ si viueret q̃ ad es alienũ: ex delicto
⁊ pctõ ꝓueniẽs tenet̃ insolidũ: nec in tali ere
habet locũ diuisio. 12. tabularũ. ar. d. c. cum
tu. de vsu. ⁊ vt dicit etiã Pa. in. d. c. tua nos
coĩter doc. in fauorẽ aĩe h̃ sequũtur. Sʒ ego
pro clariori intelligẽtia distiguo: ꝙ aut loq̃
mur in rebꝰ formalit̃ datis ꝓ vsuris: ⁊ sic cũ
talia sp̃ sint obligata illis q̃ ea dederũt tenet̃
de necessitate illa restituere quisq̃s illa habu
erit: vt in qõne seq̃nti patebit. Aut sunt res
spãlit̃ empte d̃ pecũia vsuraria: spãli alicꝰ: ⁊
sic sitr̃ tenet̃ illis de q̃rũ pecũia sũt ẽpte. d. c.
cũ tu. Aut loq̃mur de alijs rebꝰ q̃ nõ sũt for
malit̃ date ꝓ vsuris nec spãlit̃ ẽpte d̃ pecũia
vsuraria. Et sic tene ꝙ cũ bona vsurariorũ
ꝑʒ cõeʒ opi. modernoꝝ doctoꝝ. i. d. c. tua nos
ñ sint tacite hypothecata ꝓ vsurꝭ restituẽdis
ꝙ ñ tenet̃ d̃ necessitate nisi ꝓ medietate q̃uis
alt̃ heres sit factus nõ saluẽdo lʒ dicãt doc.
ꝙ opini. glo. d. c. tua nos. ⁊ antiquorum do
ctorum qui tenent: Q omnia bona vsura
riorum sunt tacite hypothecata: sit in foro

aīe practicāda: quod intellige de bono consi
lio: cū nullo iure probet. ⁊ ſm hāc distinctio/
nē intellige: ⁊ limita Pe. de ancha. ⁊ doc. ib
17 ¶ Quid de accipiētib⁹ de bonis vsurariorū
R. distiguēdo φ aut accipiūt rē in spē da/
tam pro vsuris q̄ nō transit in dn̄ium vsura
rij. ⁊ sic tene indistincte φ tenet eā restituere
si extat: vt nōbiliter tenet Bal. in. l. rē quā.
in fine. C. de iure do. nec pōt extimationem
dare ꝯ volūtatē dn̄i. l. 2. in pnc. ff. si cer. pe. et
tex. ē clarus. 14. q. 6. si res. ⁊ i. c. cū tu. d vsu.
Et qn̄ nō transferat dn̄ium. vide. j. vsura.
2. §. 18. Aut accipiūt nō rē in spē datā. de q
s. sed alias quascūq;. Et tūc distiguo φ aut
vsurarius cū talia accipiat ē nō soluendo: ⁊
sic si hoc sciūt restituere etiā obligāt q2 dāt
dāni cām efficacē: ⁊ si dubitant an sit nō sol
uendo dico φ si res adhuc extat φ tenent ne
pro re tēporali indiscrimine aīam ponāt ſz
Alex. in. 4. pte. Si vo ignorant et credebāt
probabilit φ de bonis suis eis daret: sic nō te
nentur: de consūptis bona fide durāte ꝫ so/
lū de extantibus: nisi inquātū facti sunt locu
pletiores: aut cū talia acceperūt erat soluen/
do: ⁊ sic nō tenētur etiā si postea factus est ex
alia causa nō soluēdo nisi eēt res habita seu
empta ex pecūia vsuraria quā si habuit titu/
lo lucratiuo pōt ille ex cuius pecunijs ē ēpta
de equitate canonica eam ab eo aduocare of
ficio iudicis: vt patet per glo. ⁊ doc. in. d. c.
cū tu. i fi. Addit tn̄ Hosti. ⁊ Gof. φ si talis
res etiā ex causa lucratiua puenit ad illū qui
soluerat vsuras: φ ille cui prius donata fu
erat liberatur. l. oēs debitores. ff. de act. ⁊ ob
li. ⁊ etiā vsurari⁹. Si vo hūit ex titulo one/
roso sic nō tenetur restituere: q̄uis postea ef/
ficiat non soluēdo. ⁊ ex predictis patet quid
dicendū de multis qōnibus.
18 ¶ Quid de emētib⁹ pignora pdita ab vsu/
rarijs. R. φ tenētur sicut ementes rapta. ⁊
ſm illā distinctionē de qua. s. ementes. Clex
est φ poterūt repetere vel retinere id qd ve/
risimiliter vsurari⁹ sup illo pignore mutua/
uit. Posset etiā teneri φ si res nō extat: vel
ignoratur dn̄s eius si extat: nō teneri talem
ēptorē dare paupib⁹: nisi solū illud plus qd
valebat res vltra id q̄ eā ab vsurario emit:
ſz tutius eēt dare totū: excepto mutuo acce/
pto ab vsurario ab illo q̄ eā pignorauit.
19 ¶ Quid d filia vsurarij dotata. R. φ si rē
habuit datā in spē pro vsuris tenet idistin/
cte sicut dictū est de emente pignora ſm illaꝫ
modificationē. Si vo alia habuit sic nō tene
tur nisi per hoc sit factus nō soluēdo. ⁊ hoc
sciebat gener: q2 si hoc ignorabat nihilomi/
nus ſm Rod. poterit dotē recipe ⁊ retinere
etiā si postea sciat: quia ē non soluēdo: qd ē
dictū mirabile: ⁊ mihi nō placet: quia nullo
iure probatur. Si vo p hoc nō ē factus non
soluendo sed postea ex alia cā: nō tenetur ge
ner qui habet dotem ex titulo oneroso. Nec
etiā filia ſm Fede. consilio. 41. q2 ſz habeat
dotē post solutū matrimoniū ex cā lucrati/
ua: quia tn̄ illa nō est pecunia que trāsiuit in
bonis mariti sed ē alia que proficiscit ex bo/
nis mariti. Ideo non tenetur. Nec ob. tex. c.
cū tu. de vsu. ſm eundē Fede. q2 vt dicit loq
tur de possessionib⁹ emptis ex pecunia vsura
ria. Et ſz dn̄s An. ⁊ Pa. ⁊ Pe. de an. videā
tur tenere: φ imo tenet: q2 ſz n̄ sit illa: tn̄ suc/
cedit loco illius pecunie date. Itē quia muli
er nō habet quartā suā: nisi deducto ere alie/
no. l. papinianus. §. 4. ff. de inof. testa. cū qua
videtur concordare Sco. in. 4. di. 15. tn̄ ego
credo verissimū dictū Federi. vt patet p p/
dicta: nisi eēt possessio empta ex pecunia vsu
raria ⁊ data pro dote: q2 tūc soluto mr̄imo/
nio teneret filia eā restituere si pater ei⁹ fo/
ret postea factus nō soluēdo. p. d. c. cū tu. q2
factū legitime non debet retractari.
¶ Quid faciet gener aut filia q̄ dotē habue 20
rūt: aut de rebus i spē datis pro vsuris: aut
eū socer eēt nō soluendo. R. ſm Guar. ob/
doñ. φ ille per quē nō stat qn restituat: excu/
satur in consciā: q2 vn⁹ sine altero restituere
nō pōt durāte mr̄imonio. Remediū tn̄ esset
vt si pater habet multa incerta ad restituen/
dū. ⁊ ē soluendo pro certis adeat epm q̄ ei di
ctā dotē tāq; paupi cōcedat: si nō sūt habita
in spē pro vsuris: aut cōponat cū creditorib⁹
¶ Quid de famulis vsurariorū. R. φ aut 21
seruiūt vtilit: puta laborādo agrū: edificā/
do domū: habēdo curā rerū: ⁊ huiusmōi. et
sic si vtilitas pōt cōpensari cū eo qd accipiūt
pro mercede: sic licite eam accipiunt: siue sint
vsurarij soluēdo vel nō: dūmō nō accipiant
rem habitā in spē p vsurī: q2 talē nūq; licet
accipe: vt. s. patuit. Si vo nō seruiūt vtilit
sed potius inutilit: sicut qui canes aut ancipi
tres custodiūt: ⁊ h⁹mōi: sic si ē nō soluendo:

nullā mercedē pñt accipe: ⁊ si accipibit tenē-
tur restituere. Jdē dic de vēdentib⁹ res ad
gulositatē vel pōpā ptinentes: q2 nō restitu
endi dant cām efficacē. facit. l. ait ptor. ff. de
his q̄ i fra. cre. ⁊. l. si. i pn. ff. d eo p quē fa. er.
22 ¶ Utrū ille q̄ mutuat pecuniā vsurario pos
sit recipe eius restitutionē. R. q aut mutu
at sciens ad ludū vel alio mō ad consūman-
dū inutilit: ⁊ sic si ē nō soluēdo: nullo mō po
test recipe eius restitutionē: ⁊ si recipit tenet
restituere. Si vo ignorabat pbabilit q vel-
let eā inutilit ↄsūmere: sic bm Pe. de palu. i
4. di. 15. ⁊ Asten. ⁊ Rod. poterit recipe ei⁹
restitutōnē: multo magis si dedit vt vtiliter
eā expēderet. Jdē dic q debentes habere ab
vsurarijs ex ↄctu vl q̄si: vel ex delicto vl q̄si:
q pñt recipe quod sibi debet: lz vsurari⁹ sit
non soluendo.
23 ¶ Quid de seruiētibus vel ministrātib⁹ ne
cessaria ad vitā vsurarij. R. q lz q̄ ad forū
cōtentiosū si nō ē soluēdo nō possint recipe
mercedē: vt colligit ex glo. in. c. q2 in oibus.
de vsu. tñ in conscia credo possint recipere.
nisi sint tales qui ex pcepto charitatis teneā-
tur ei facere elemosynā ⁊ subueīre: quod qñ
sit habes. s. elemosyna. §. j.
24 ¶ Quō recipientes elemosynas vel viuen
tes de bonis vsurariorū licite possint. habes
s. raptor. §. j. Et bm illā distinctionē: q2 q̄
ad deū vsurari⁹ raptori comparatur circa
bona habita ex vsuris
25 ¶ Uxor qñ non pōt dare elemosynas ⁊ ac-
cipe de rebus viri: vide elemosyna. §. 7. ⁊. j.
vxor. §. 5. cum sequentibus.

r

Estitutio. 2. s. cui faciēda sit ⁊ quo ordine

Pro cuius declaratione q̄rūt plura
1 ¶ Utrū res rapta vel q̄liter cūq3 accepta iiu-
ste a vero dño sit semp ei restituenda. R. q
sic regularit. 3. q. j. redintegrāda. de re. spo. q̄si
per totū. ⁊ de homi. sicut dignū. §. eos. Fal-
lit tñ hoc in q̄nq3 casib⁹. Prim⁹ si iusto bello
postea sit priuat⁹ ea. Secūd⁹ si edicto impe
riali siue ecclesiastico sit ei interdicta ad tēpus
vel simplicit. de here. c. excoīcamus. el. j. d ho
mici. c. p hūani. li. 6. Et tūc restitutio diffe-
retur si interdictū ē ad tēpus. vel dabit illi cui
ē applicāda p tale edictū. Terti⁹ si dñs ē pu
pillus vel furiosus aut minor: q2 tūc nō illi s
tutori vel curatori eius restituet. Quart⁹
qñ dñs mortu⁹ ē: q2 tūc debet restituere he-
redibus pprie dictis. ⁊ qui sint hēs. s. heres
in prin. ⁊. §. 2. Et si dñs in morte oia sua re-
liquisset paupibus distribuēda tūc paupib⁹
debēt dari bm Inno. in. c. qd sicut. de elect.
Quint⁹ qñ lenones ⁊ huiusmōi aliq̄d acce-
perunt a platis ecclesiasticis: q2 restitui non
ei debēt sed eius supiori vel successori vel in
vtilitatē ecclesie expendāt. ar. c. si q̄s i atrio.
17. q. 4. ⁊. c. cū vos. de offi. ordi. ⁊. c. de hoc. de
simo. ⁊ hoc auctoritate iudicis penitentiarij
bm Ricar. vel bm Hosti. ⁊ glo. Ray. si eccle
sia satis abūdat dabitur paupiorib⁹. ar. d.
c. si quis in atrio. Et hoc idem tenet Mo. ti.
restitutio primo.
¶ Utrū res ablata ab eo qui nō erat dñs s 2
iusto titulo possidebat: sit ei restituēda. R.
q sic: nec vero dño debet restitui sine ei⁹ vo-
lūtate. l. is cuius. ff. de fur. ⁊. l. si quis ↄducti
onis. C. loca. etiā si sit fur qui eā tali titulo
alteri dedit. d. l. si quis. Fallit hoc qñ eā re-
cepisset sub tali titulo in fraudē veri dñi: q2
tūc teneret facere q dñs eam haberet eidē
denūciando rem: caute tñ sine scandalo ali-
cuius. 22. q. 5. hoc videtur.
¶ Utrū hñtes de bonis infideliū ex vsura 3
⁊ huiusmōi teneātur eis restituere. R. bm
Mo. ti. restitutio. 3. q sic: nisi ecclesia habe-
at bellū cōtra ipsos: quia tūc nō eis sed pau-
peribus christianis restitui debent.
¶ Utrū acceptū ex turpi cā respectu dātis 4
in casu i quo restituere tenet: possit restitui
illi qui dedit. R. q nō: sed debet paupibus
erogari: si ille q̄ dedit potuit alienare: q2 i pa
ri cā turpitudinis potior ē conditio possidē
tis. l. si ob turpē. §. porro. ff. de cōdi. ob tur.
cau. ⁊. l. 2. C. eo. ti. iūcto. c. cū tu. de vsu. Fal
lit hoc in duob⁹ casibus. Prim⁹ qñ in iniu-
riā alteri⁹ ē datū: quia tūc illi in cuius iiuri
am ē datū debet restitui: vt patet in simoni
ace dato. qd restituit illi ecclesie in cui⁹ iniu
riam ē datū. d. c. de hoc. Secūdus casus ē
qñ turpit datū ⁊ acceptū ipso iure applica-
tur fisco vel puato: q2 tūc nō debet dari pau
peribus. sed illi cui applicat: quia de alieno n̄
est faciēda elemosyna. 1. q. j. non ē putanda.
si tñ excepto isto casu secundo restituisset ei
qui dedit eēt liberatus ab obligatione resti-
tutionis: q2 nullo iure hoc prohibet: ⁊ pene
sunt restringende. c. odia. de re. iu. li. 6.

5 ¶ Utrū acceptū ex turpi cā respectu solum ipsius recipientis: sit dāti restituendū i casu q̄ restituere obligat̄ puta dedit quis alicui ne faceret tale malū: vel vt faceret id ad qd̄ tenebatur. R. q̄ sic. vnde iudex qui nō vult dare sniam: nisi data sibi pecunia ꝛ hꝰmōi: ei qui dedit debet restituere. l. j. ꝛ. z. ff. de cō. ob tur. cau. ꝛ expresse in. c. non sane. 14. q. 5. Fallit hoc in cāu. c. cū sit. de iudeis. vbi ea q̄ infidelis lucratus fuit a christianis occasione officij publici inter ipsos restituere tenet̄ paupibus fm prouidētiam epi.

6 ¶ Quid de oblatione recepta a manifestis vsurarijs. R. q̄ licz sint opi. diuerse in. c. q2 in oībus. de vsu. Tu tñ dic fz Jo. an. q̄ aut vsurarius incboauit restituere vel ē paratꝰ ꝛ sic restituet̄ ei vt ipse restituat q̄bus extorsit. ꝛ sic intelligēda ē scda opi. q̄ est in glo. d. c. q2 in oībus. Si v̄o non ē paratus restituere tūc habebit locū prima opi. in p̄dicta gl. quā sequit̄ Gof. Inno. ꝛ Ho. vz. q̄ fiat epi scopo vt ipse restituat dānificatis. qd̄ verū credo qñ eps est talis qualitatis: q̄ hoc faciet alit̄ ipē q̄ eam recepit dānificat̄ restituet.

7 ¶ Sed quid si ille cui restitutio ē fiēda longe distat ꝛ non pōt ei mitti sine sūptibꝰ. R. q̄ nihilominus restituēda ē ei: nisi sit modicū quid respectu illius cui debetur: q2 abundans est. quia tunc fm Rodo. posset paupribus dari pro anima eius

8 ¶ Quid si nescit̄ vbi habitet. R. q̄ nō tenetur euagari vt eum q̄rat. ar. l. q̄ nisi fiat. §. j. ff. de ope. liber. ꝛ ideo paupibus dabit̄: nisi expectetur verisimilit̄ rediturus.

9 ¶ Sz cuius sūptibꝰ mittet̄ ei qñ scit̄ vbi ē. R. Pa. i. d. c. cū tu. de vsu. q̄ si ē male fidei possessor: puta fur: aut vsurariꝰ: aut hꝰmōi ꝛ ipse recessit de loco vbi ea accepit vel extorsit: tenet̄ suis sūptibus eidē mittere. Si v̄o ille cuiꝰ erāt fuit ille qui se trāstulit alibi: tūc suis sūptibus ei mitteret̄. ꝛ sic intelligenda ē glo. in. d. c. ꝛ sic distinguit lex in re legata. l. cū res. ff. de le. j. Qd̄ limito verū nisi inueniretur aliquis fidus qui gratis vellet deferre ar. c. significante. de pigno. Nō tñ fz Ber. q̄ si sūptus excedūt sūmā rei restituende: q̄ tūc pauperibus ē dispensanda. ar. d. c. cū tu. ꝛ. c. anteriorū. z. q. 6. Si aūt nō ē male fidei possessor sed aliq̄ iusto titulo habet: tūc credo arbitrio boni viri sit sequendū: cuiꝰ sumptibus mittat̄ pensata cā ꝛ qualitate absentie ꝛ non fuerit in mora.

¶ Utrū cū plures sūt obligati alteri in solidū ꝛ vno soluēte totū: alij teneant̄ eidez soluenti: quilibet pro parte sua. R. Ho. ti. restitutio. 6. q̄ sic: in foro consciētie: quia vtiliter egit negociū eorū. l. cū pecuniam. ꝛ. l. soluendo. ff. de nego. ge. Fallit hoc ī raptoribꝰ ꝛ furibus: ꝛ huiusmodi: quia si ille qui habuit rē satisfacit: nō tenent̄ alij eidē satisfacere nisi inquātū de talibꝰ bonis puenit ad eos. 10

¶ Sed quid fiet qñ q̄s nescit cui restitutio ad quā tenet̄ fiēda sit: nec eius heredes cognoscit. R. q̄ nihilominꝰ paupibus vel in pias causas ē restitutio faciēda. ar. d. c. cum tu. ꝛ. c. diuine. 87. di. ꝛ. c. eps. 88. di. ꝛ. c. cōcesso. iz. q. z. ꝛ. c. fi. 6. q. 3. ꝛ. c. j. de raptori. Unde dicit Tho. scda scde. q. 6z. q̄ si ille cui restitutō debet fieri sit oino ignotꝰ facta diligenti inquisitiōe de psona eius vel eiꝰ heredibus debet hō restituere dando elemosynas pro salute ipsius: siue sit mortuꝰ siue viuus. Et addo q̄ iter paupes eligēdi sūt pauperiores: ꝛ inter equalit̄ paupes iustiores: quia si ꝛ oībus debet̄ misericordia: iusto tñ ampliꝰ: vt dicit Ambro. in lib. de officijs. ꝛ no. in. c. nō satis. 86. di. ꝛ vt dicit Hiero. ꝛ no. in. c. fi. 6. q. j. in paupibus non tam paupertas q̄ religio attēdenda ē. 11

¶ Quid si facta restitutiōe in p̄dictos pauperes appareat dñs rei vel eius heres. R. q̄ si talis qui restituit fecit debitā diligentiam ad ipsum īueniendū sic nō tenet̄ ampliꝰ: q2 bona fides nō patit̄ vt semel exactū exigatur. c. bona fides. de reg. iu. li. 6. Secꝰ si ñ adhibuit debitā diligētiā q2 sic iterū teneretur quia vt d2 in. c. sicut dignū. §. eos. de homi. Nō eni aliena cū ipsa potuissent eis quoꝝ fuerūt restituere debuerūt paupibus erogari 12

¶ Utrū restitutio p̄dictorū incertorū sit necessario faciēda paupibus illiꝰ loci in q̄ p̄dicta restituēda sūt habita vel dānū est datū. R. Ho. ꝛ aliq̄ alij doc. i. d. c. cū tu. tenēt q̄ sic: q2 citius pōt puenire forte ad heredes: vl̄ ad eos quibus ē fienda. Sz Fede. cōsi. z3. do. An. ꝛ Pa. tenēt q̄ ē de bono cōsilio nō de necessitate. ꝛ hoc tene: q2 iura simpliciter dicūt: q̄ erogatio fiat in paupes: vt in. d. c. cū tu. ꝛ i. d. c. sicut dignū. Nec ob. c. j. d̄ rap. q2 ibi sciebat̄ psona cui faciēda erat restitu- 13

tio: al's eps nō fuisset mot⁹ excoīcare ex offi/
10 cio suo nisi ad petitionē partis. c. innotuit. i
fi. de elec. 7. l. 4. §. hoc aūt. ff. de dā. infec.
4 ¶ Sed quero an requirat auctoritas supi/
oris pro tali restitutiōe icertoꝝ. R. Inno.
de imu. ec. in. c. q2 plerique. dicit ꝙ debet fieri
auctoritate cōfessoris. Ray. vero tenet ꝙ fiat
auctoritate epi vel pniarij vel capellani i cu/
ius diocesi habita sūt. c. diuine. 87. di. c. eps
lo vltio. 88. di. concesso. 12. q. 2. Host. in. c.
11 cū sit. de iudeis. 7 in. d. c. cū tu. tenet ꝙ neces/
sario requirit auctoritas epi. Sed tu tene
cū Sco. in. 4. di. 15. q. 2. ꝙ lz sit bonū habere
cōsiliū confessoris aut alteri⁹ bone psone: tm̄
magis securū ē ꝙ ille qui debet restituere ipse
restituat. Et ꝙ nō requirat alia auctoritas
tenet Archi. in. c. 2. de testa. 7 i. c. nō sane. 14
q. 5. 7 Jo. mo. in. c. quāquam. de vsu. li. 6. Jo. d
li. Pau. 7 Gemi. 7 Jo. cal. sup cle. j. de pri/
uile. Pa. in. d. c. cū sit. Et facit ad hoc. d. c.
cū tu. 7. d. c. sicut dignū. §. eos. in glo. 7 i. c.
tua. de testa. 7 alia iura q̄ coiter dicūt: ꝙ ob
ligatus ad restitutionē debet restituere. nec
ob. d. c. cū sit. quia loqtur de iudeo de q̄ psu
mit ꝙ nō recte dispēsaret. ppterea ibi dr ꝙ
fiat auctoritate epi. 7 iō non extendet ad ca/
sum dissimilis rōnis. Tn̄ verū ē ꝫm pdictū
Archi. ꝙ in. 4. casib⁹ eps pōt se intromitte
re de restitutione incertoꝝ. Prim⁹ qn̄ mor
12 tuo illo q̄ debebat restituere: nullus ē relict⁹
heres vel executor ad restituendū. Si vero he
res eēt relictus vel executor: tūc solū requi/
reret de cōsilio epi auctoritas. facit. c. de lai
cis. 12. q. 2. 7. l. nulli. C. de epi. 7 cle. 7 in hoc
concordāt Jo. 7 vin. 7 Ber. in. d. c. cū sit. in
glo. imo etiā epo prohibēte debent 7 pnt re/
stituere: vt in. c. religiosus. in fi. de testa. li. 6
Secūdus casus in quo pōt eps se intromit/
13 tere ē: qn̄ ille qui debet restituere nō vult 7 i
iudicio agit ꝯ eū. Tertius ē qn̄ restituēs ma
le dispēsaret: puta amicis q̄ nō idigēt 7 hui⁹
modi: q2 eps posset se itromittere: vt legiti
me iterū dispēsaret q2 nō dr factū quod alit
est factū q̄ debuit. de re. iur. qui ex timore.
Nec etiā excusaret si interueniēte auctorita
te epi male distribueret: q2 eps nō habet se i/
tromittere nisi ꝙ bene fiat. ppterea ambo ce
leste incurrerēt iracundiā. l. si quis ad decli-
nandā. ad fi. C. de epi. 7 cle. Quart⁹ casus ē
qn̄ talia incerta sūt manifestoꝝ vsurarioꝝ
quia tūc epo dispensare pertinent vel ei⁹ au
ctoritate. Et addit Jo. de lig. in. d. c. cum sit
ꝙ ꝫm Jo. cal. in quodaꝫ consilio suo. 7 fra/
treꝫ Clarū 7 Hugo. ꝙ episcopus excoicare
non pōt de iure sacerdotes qui se itromittūt
de dispensatione incertoꝝ. Ex quo patet ꝙ
multo minus religiosos exemptos: 7 ꝙ nō ē
casus suus: nec sibi potest d iure retinere nisi
in. 4. casibus predictis: aliter hn̄ posset sacer
dotes excommunicare.
¶ Utrū vsurari⁹ sit tut⁹ qn̄ premisso edi/ 15
cto generali ꝙ qui soluit vsuras veniat ifra
tot dies pro restitutione habēda: quib⁹ die/
bus elapsis episcopus fert sentētiā ꝙ cū nul/
lus appareat bona sūt incerta: 7 ipse tanquā in
certa assignat epo si post terminū pdictū ap
pareat aliquis. R. Fede. in suis ꝯsilijs tenet
ꝙ sic. Sed ego distinguo ꝙ aut sūt dispēsa/
ta pie: et sic verum dicit 7 securus est. Aut n̄
sūt dispēsata pie: puta quia parteꝫ dedit epi
scopo pro mensa sua: 7 parteꝫ sibi retinuit: n̄
tamen vt pauper sed vt statum teneat: 7 sic
non ē tutus nisi talibus satisfaciat. Et ex pre
dictis collige ꝙ si habetur episcop⁹ talis cō/
ditionis qui redditus suos dispenset in pau/
peres reseruata sibi solū necessitate: ꝙ tunc
tales habētes dispēsare incerta non debent
id facere sine eius cōsilio 7 auctoritate: q2 p/
sumendū est ꝙ nouit melius paupes q̄ ali/
quis alius. Si vero talis est episcopus qui de
pauperibus nihil curat: sed potius de pom/
pis 7 statu. aut sublimatione parentū: tunc
tali non sūt danda talia incerta: q2 qui tali
ea daret nō eēt tutus in ꝯscia sed ipse ea dis/
penset vel videat quō dispensentur
¶ Quo ordine tenet quis satisfacere q̄ plu/ 16
ribus habet restituere 7 ex diuersis causis: 7
nō valens oibus satisfacere. R. ꝙ primo 7
necessario debet restituere certa: quia si re/
stitueret incerta: ex qua restitutione efficere
tur nō soluēdo pro certis nō satisfecisset: im/
mo potius dānationē sibi acqreret: vt patet
ex predictis. Quod facit cōtra heredes vsura/
rioꝝ qui ꝯueniūt cū epo de incertis vt sepe
liat cadauer vsurarij: cū tn̄ n̄ sit soluēdo cre
ditoribus super certis. Secundo restituēdū
est habētibus actiones ad rē: puta q2 res re/
stituēda ē aliena: que sp dn̄o restituēda est
ꝫ ꝙ. s. patuit. Idē etiā si hēat rē q̄ fuit alte
rius: 7 ab eo sine iusta cā abdicata: puta per

metũ vel aliter.ff.quod me.cã.l.metũ.§.cũ
aũt. Idẽ dic de rebus depositis si extant. Et
generalit̃ semꝑ dñi rerũ si extant ipse res sũt
ꝓponẽde oĩbus.l.veri.§.in bonis.ff.de ꝑui.
cre. ꝙ si res extãt ⁊ fuerãt vẽdite: lꝫ sint trãs
late in dñium ementis tñ ipsi vẽdenti cuius
erãt ẽ satisfaciendũ de precio priusq̃ alijs.l.
iulian⁹.§.offerri.ff.de ac.emp.⁊ vẽ. ꝙ si nõ
extarent: sed alie subrogate fuerũt ex precio
illarũ nõ ꝓponẽtur nisi vt.ĩ.dicã de hñtib⁹
actiones ꝑsonales: quia tales res subrogate
nõ sunt pro ꝓcio obligate.l.quidã.ff.de i rẽ
v̾.vbi ẽ nõbilis tex.⁊ rõ ẽ q2 ꝓciũ ex illa re re
dactũ nõ erat obligatũ.ergo nec res q̃ emit̃
ex ip̃o. Idẽ q̃z dicĩ ꝑmutatione: q2 vbi sp̃s
in obligatione ẽ: nõ succedit altera loco alte-
rius: vt.ff.de v̾.sig.l.labeo.⁊.ff.de rei vẽ.l.
mater. Fallit hoc in ẽpto ex spãli pecunia al
terius.de q̃ dic vt.ĩ.solutio.§.ij. Sed tñ in h
casu nõ ꝓponet̃ hñtibus actiones reales. p⁹
ꝓdictos habẽtes actiones ad rẽ veniũt vxo-
res: ceteris parib⁹ pro dotib⁹ suis q̃ ꝓferũt̃
nõ solũ ꝓtendẽtib⁹ ꝑsonalẽ obligationeꝫ ꝫ
etiã habentibus tacitã hypothecã etiã ante-
riorẽ.l.assiduis.C.qui po.in pig.ha.facit.l.
vbi.C.de iur.do.⁊.l.z.C.de ser.pig.da. Fi-
scus quoq̃z simile priuilegiũ hꝫ cũ vxorib⁹.
Et iõ prior tp̃e ꝓferet̃.l.q̃uis.C.de ꝑuil.fi.
Ipsis tñ vxorib⁹ ⁊ fisco ꝓferũt̃ anteriores
creditores exp̃ssas hypothecas hñtes ꝫ non
posteriores: vt in glo.d.l.assiduis. Sꝫ ego
teneo ꝯtriũ quo ad vxores de hñtib⁹ exp̃ssas
hypothecas: vt.s̃.dos.§.ij. Post ꝓdictos ve
niũt oẽs hñtes exp̃ssas hypothecas ⁊ poste
riores: ⁊ post ipsos hñtes tacitas hypothe-
cas: ⁊ in istis hñtibus exp̃ssas. Qui prior est
tp̃e potior ẽ in iure. Aduerte tñ hic ꝙ exp̃ẽse
facte in funerãdo pri⁹ sũt restituẽde q̃z satis-
faciendũ hñtibus tacitas vel exp̃ssas hypo-
thecas in bonis ipsi⁹ defũcti: vt ẽ tex.in.l.re.
ff.de reli.⁊ sũp.fu.⁊ in.l.at si q̃s.§.j.eo.ti.p⁹
istos veniunt deponẽtes: si depositũ nõ extat
l.si hoiem.ff.depo.§.fi. Et idẽ dic de haben
tibus pecuniã in illã negociationẽ: vt.ĩ.solu
tio.§.ij.non tñ tali priuilegio gaudent q̃ sub
noĩe depositi mutuãt ad vsurã: vt pꝫ in.d.l.
si hominẽ. Tertio restituẽdũ ẽ habẽtib⁹ acti
ones ꝑsonales. Et int̃ istos primo veniunt
simplices priuilegiarij.s.habẽtes priuilegia
ꝑsonalia nõ realia: quia priuilegiũ hypothe

ce: cum sit ad rem ẽ potior priuilegio ꝑsona-
li.l.repertũ.ff.de pac. Post hos veniunt oẽs
chyrographarij pro rata nõ attenta priori-
tate contractuũ: quia licitũ ẽ debitori propt̃
cumulũ creditorũ facere deteriorẽ causam
priorũ creditorũ: non tamen dominiuꝫ vel
hypothecam seu priuilegium habẽtium.l.j.
§.contrario.ff.de sepa. ⁊ ista est ratio qua
re in chyrographarijs creditoribus nõ attẽ-
ditur tẽpus. Cum predictis oĩbus concor-
dat Bal.in.l.pro debito.C.de bo.auc.iudi.
pos.que credo vera nisi per statutũ munici-
pale aliud caueatur: vt Janue in mercatori
bus fallentibus: quia tunc illi stabitur: nisi
contineat iniquitatẽ expresse.
¶ Quid de herede qui habet multos cui de 17
bet ex legatis ⁊ alios creditores ex alijs cau-
sis. R̸.ꝙ si debita sunt contracta per euꝫ cu
ius est heres ⁊ fecit legata: tunc debet prepo-
nere creditores ex cõtractu vel quasi seu ma-
leficio vel quasi ipsis legatarijs: si omnib⁹
non potest satisfacere. Si v̾o legata sunt fa-
cta per eum cuius est heres: ⁊ debita per eum
qui est heres ⁊ qui debet soluere sic prius sol
uet legata: quia bona defuncti sunt tacite hy
pothecata pro legatis et fideicommissis.l.j.
C.cõmunia de lega.
¶ Quis est preponendus: an ille cui debet̃ 18
ex contractu vel quasi: vel ille cui debetur
ex maleficio vel quasi. R̸. Quidam dicunt
ꝙ ille cui debetur ex contractu vel quasi.
Sed ego hoc non credo: cum nullo iure pro
betur. Et ideo restituet ẜm ordinem predi-
ctum.
¶ Quid de simpliciter soluente non serua- 19
to ordine suprascripto: nunquid in conscien
tia liberatur. R̸. Rodo. tenet ꝙ nõ: nisi cre-
didisset fore soluendo oĩbus. Uel nisi igno-
rasset vnum creditorem fore potiorem alio
Cum quo concordat Hostien. et Monal.
titulo.restitutio.8. Quod verum credo ni-
si laborasset tali ignorantia que eum non ex-
cusaret.c.apostolice.de cle.ex.mi.
¶ Utrum restitutio incertorum que pau- 20
perib⁹ debet dari: vt.s̃.patuit possit aucto
ritate ep̃i conuerti in reparatõnẽ ecclesie vł
monasterij seu edificationem. R̸. Jo.an.in
c.religiosis.de testa.tꝫ sic dicẽs fuisse dispu-
tatũ per excellẽtissimos doc.ꝙ si eccł'ia indi
get necessaria augmẽtatiõe: puta q2 popul⁹

nō pōt in ea stare ad officiū: nec facultates ec
clesie sufficiūt ad eiꝰ reparationē: ꝙ pōt eps
ꝓpria auctoritate sine pauperū graui dāno
talia incerta cōuertere in eiꝰ reparationem.
Si vero facultates ecclesie sufficiūt vl' repara
tio nō est necessaria: sed volūtaria vl' nimia
fames iminet sic nō pōt: sed tenet pauperibꝰ
dare. c. pastoralis. 96. dis. 7. pista opi. facit
q2 bona eccl'iastica sic sūt paupibꝰ obnoxia:
sicut illicite acquisita: vt in. c. aux. 12. q. 2. 7
. c. i. 16. q. i. Et tñ eps pōt ꝓ reparatōe eccle
sie dare centesimā vel q̇nquagesimā. c. bone.
12. q. 2. c. apostolice. de dona. Ergo 7 de il
licite acquisitꝫ idē poterit facere. facit ad idē
c. ecce. 7. c. statuimꝰ. 16. q. i. Sed ꝙ nō possit
tenet Pe. de pa. in tractatu de canonica por
tiōe epi. c. 7. 7 dicit ꝙ p̄dicta determinatio
nō ē bona: q2 videt̄ ꝯ casū cle. q2 cōtingit. de
reli. do. vbi patet ꝙ ea q̄ relinquūt ad vsus
pauperū: nō pñt sine auctoritate pape i aliū
vsū cōuerti: ꝑ quā cle. dicit idē Pe. ꝙ execu
tor testamēti icerta non poterit distribuere
nisi paupibꝰ quā opi. Pe. credo verā in lega
tis factis pauperibꝰ nisi in casu qñ talis eccle
sia vel monasteriū reparet̄. Ex cuiꝰ repara
tiōe xp̄s multū haberet ꝓuocari ad obseruā
tiā xp̄iane religionis: q2 tūc liceret. Et sic li
mitarē opi. Jo. an. p̄dictā: q2 in tali casu fit
bonū pauperū: eo ꝙ fideles ad elemosynas
abūdantiꝰ ꝑ hoc inuitāt: al's nō: ita tñ ꝙ nō
iminecat nimia fames: sed in certis restituē
dis nō ē vera: sed tene opi. Jo. an. q2 d. cle.
q2 cōtingit. nō loquit̄ de talibꝰ.

r **Estitutio** iij. s. qñ q̇s tene
tur ad eā faciē
dā ꝓ cuiꝰ intelligentia

i ¶ Querit̄ vtruz q̇s teneat̄ stati restituere
cū pōt. R. ꝙ sic: qd̓ patet ꝑ. c. sepe cōtingit.
de resti. spo. 7 rō est f'm Sco. in. 4. di. 15. q2
preceptū de restituēdo: licz videat̄ affirma
tiuū: tñ cadit sub illo p̄cepto negatiuo: Nō
furtū facies Exo. 20. que p̄cepta negatiua
obligāt 7 ꝓ sp̄ 7 ad sp̄. 7 hoc est qd̓ voluit di
cere Tho. scd'a scd'e. q. 62. s. ꝙ sicut accipere
rē alienā ē ꝯ iusticiā: ita 7 detinere eā. 7 ꝓ
pterea dicit tex. in. d. c. sepe cōtingit. nō mul
tū interest q̄ ad periculū aīe iiuste detinere
ac inuadere alienū: ideo totiēs mortalit̄ pec
cat q̇s quotiens scit se debere restituere aut
satisfacere ꝓximo: 7 pōt 7 nō vult: vt ꝑ p̄di
cta patet: nec pōt absolui nisi prius restituat
potēs restituere. c. si res. 14. q. 6. nisi in casu
qñ doleret ꝙ nō restituit ꝙ̄ p̄mū potuit 7 ꝓ
ponit ꝙ̄ p̄mū poterit satisfacere.

¶ Quid de illo q̇ cuz possit restituere non 2
vult sed heredibꝰ vt restituant iponit. R.
ꝙ ꝑ hoc nō est in statu salutis: sed potiꝰ dā
nationis: 7 si sic morit̄ oīo dānat̄. Si tamē
ob hoc iponeret heredi satisfactionē: q2 me
liꝰ per ipsum heredē poterit fieri ꝙ̄ ꝑ seipsū
ꝓponens firmiter ꝑ seipsuz satisfacere si sic
posset: ita erit in statu salutis.

¶ Quid de cōstituto i articulo extreme ne 3
cessitatis: an teneat̄ restituere. R. f'm Sco.
vbi. s. ꝙ nō: q2 i extrema necessitate oīa sūt
coīa. l. i. §. cū i eadē. ff. ad. l. ro. de iac. vñ ista
res iure poli efficit̄ detinētis existētis i tali
articulo: nisi ille cui debet restitui silit̄er sit i
tali extrema necessitate q2 tūc illi debet̄: qui
p̄us i talē deuenit necessitatē: 7 si eodē tp̄e
deuenerūt dño ē restituenda: q2 duobꝰ con
currētibꝰ p̄ualet qd̓ ē potiꝰ. ar. l. querit̄. ff. de
sta. ho. Et subdit Sco. ꝙ si talis detētor eā
rē nō occupauit añ talē necessitatē: licz veni
at ad pinguiorē fortunā nō tenet̄ restituere
Secꝰ si p̄occupasset añ talem necessitatem.

¶ Vtrū debitor q̇ nō ē in articulo extreme 4
necessitatis: h' tñ nō pōt restituē sine magno
suo dāno tp̄ali: puta destructione artis ex q̄
viuit ipse 7 familia sua: q2 oporteret vēdere
instr̄a: vel libros: vel capitale: ex q̇bꝰ victū
lucrat̄: sit̄ ē statim teneat̄ restituere. R. f'm
Sco. vbi. s. ꝙ si ille cui debet̄ ē abundās ita
ꝙ cōpetēter pōt trāsire sine eo qd̓ sibi debet̄
tūc nō tenet̄ statim restituere: sꝫ debet pete
re licētiā differēdi restitutionē ꝑ se vl' ꝑ int̄.
positā ꝑsonā si fieri pōt sine periculo: quā si
dat pōt differre f'm ꝙ ꝯuenerit. Si vero ñ vult
dare: tūc f'm Jo. de neapo. i quol. 9. q. 22.
etiā differre pōt annuatī aliq̇d restituendo
ꝓut meliꝰ poterit. Pro cuiꝰ dicto facit i ar.
c. sicut hi. in ver. iuadere. cū glo. 47. dis. 7. c.
si q̇s. de fur. vbi patet ꝙ magna necessitas
etiā si nō sit extrema excusata restitutiōe: de
bet tñ sibi cauere a supfluis: q2 nō pōt viue
re cū honore 7 cū decētia statꝰ q̇s de alieno
f'm Ri. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 4. 7 si ipse i vita
nō poterit satisfacere iubeat heredibꝰ vt ipi
cōpleāt. Si vero ille cui debet̄ ita eget sic 7 ipse
tūc stati tenet̄ restituere: q2 nō licet cū inco

modo alieno meū comodū facere de alieno:
q2 ṗma charitas incipit a seipso. c. nō satis.
86. dis. nisi ille cui debet liberaliter cōcede
ret licentiam differendi.
5 ¶ Utrū restitutio sit differēda qñ non pōt
fieri sine dāno aīe alicui⁹ aut corporis: aut
fame. R. ꝙ sic: donec cessent ṗdicta pericu
la: q2 ordine charitatis aīa ⁊ corpus ⁊ fama
debēt ṗponi reb⁹ tēporalib⁹. facit. c. officij.
de pe. ⁊ re. nisi ille cui faciēda ē restitutio eēt
in extrema necessitate: q2 tūc sal⁹ corporis il
lius ē ṗponēda i re sua saluti corporali alte
ri⁹ ⁊ fame: nō āt aīe. His oib⁹ ꝯcordāt Sco
⁊ Ri. in. 4. 15. di. ⁊ Hēri. de gāda. i. 6. quol.
q. 24. ⁊ Jo. de neapo. vbi. s̄.
6 ¶ Utrū ille a quo res pōt aduocari petita
restitutiōe in integrū iure spāli: vł generali
teneat eā restituere in foro aīe anteꝗ̄ iplo
ret. R. ſm Inno. in. c. q2 pleriq;. de imu. ec
cle. ꝙ si cōtract⁹ tenuit mero iure nō tenetur
nisi is q̇ pōt petere restitutionē fuerit lesus
malicia cōtrahētis. Addo etiā vel nisi ipe
diret petere aliquo iusto timore: puta q2 du
bitat nō posse obtinere i iudicio ṗpter fauo
rē talis debētis ⁊ h⁹mōi: q2 sic etiā si nō ad
uocat tenet in cōsciētia: q̄d nō. Si ṽo ꝯtra
ctus nō tenet: sed est null⁹ ipso iure: puta q2
res ecclesie est vēdita sine debita solēnitate:
⁊ h⁹mōi sic tenet licz non petat. Q̄d limitat
do. Anto. in. d. c. q2 pleriq;. quo ad ꝯsciam
verū nisi cōtract⁹ teneret quo ad metas iu
ris naturalis: puta q2 fuit legitima cā alienā
di rem ecclesiasticā ⁊ debitū preciū est solu
tū: licz defuerit solēnitas: nihilomin⁹ i foro
aīe non tenet: q2 solēnitates sūt adinuente
ṗpter deceptiōes vitādas: ⁊ ideo vbi cessāt
cessabit in foro aīe ipsa lex. Facit quod dico
. s̄. Electio. §. vltimo.
8 **Restitutio** vltimo quomō tollit ei⁹ obliga
tio. R. dicēdo ꝙ quo ad forū cōten
tiosū remittit absolutiōe: solutione rei in
teritu ⁊ cessione. Sed hic solū dicā quō re
mittit q̇ ad cōsciam: ⁊ ṗmo ṗ absolutionē:
⁊ hoc ṗ questiones melius cognosces.
1 ¶ Utrū absq; reali restitutiōe ex sola abso
lutiōe creditoris vel relaxatiōe absoluat q̇s
ab obligatiōe restitutiōis. R. ꝙ licz Hirar.
de se. et Dy. in regula pctm̄. d̄ re. iur. li. 6. vi
deāt tenere ꝙ nō: ſ ꝙ necessaria sit rei resti
tutio vel ṗciū si nō extat. Tñ tu tene cū Egi
dio or. heremitaꝝ. ⁊ Jo. an. in. d. regula pec
catū. Lap. de castilione ⁊ multis alijs ꝙ va
let: ⁊ libere ē absolut⁹: si tñ dicta relaxatio li
beraliter fuit facta etiā si debitor nō habue
rit debitā dispositionē ad soluēdū: q2 in trās
latiōe dñij rerū seu circa ipsas res attendit
pl⁹ volūtas dñi earum ꝗ̄ alteri⁹. Insti. de
fur. §. placuit. ⁊. l. inter oēs. §. re. ff. de fur. ⁊
patet ṗ ea q̄. s̄. dixi Restitutio. ṗ. in ṗnci. Et
ſm Egidiū ṗdictū i quol. licz talis debitor
male disposit⁹ ad restituendū indigeat pnīa
de tali mala dispositōe: aliť nō absoluetur a
deo: tñ penitēdo de tali mala dispositiōe nō
tenet ampli⁹ restituere. Aduerte hic q2 sūt
casus in quib⁹ relaxatio creditoris nō absol
uit ab obligatiōe restitutiōis. Prim⁹ ē i cle.
nolētes. de here. de q̄. s̄. Excoicatio. 7. casu
42. Secūd⁹ casus est in. c. felicis. de censi. li.
6. de quo habes. ī. Uisitationē. §. 3. Terti⁹
casus est. s̄. Judex. §. 8.
¶ Quid si talis absolutio seu remisio sit fa 2
cta nō liberaliť ſ ṗ metū seu desṗationē: pu
ta ne ei⁹ indignationē incurreret: vł q2 oīo
nihil habere posse se credebat vel paꝝ. Aut
cū fraude fuit obtenta: puta dicēdo ꝙ nihil
poterat soluere vel parū: cū tñ totum posset
vel pl⁹ ꝗ̄ dixerit. R. ꝙ nō valet: nec talis ē
liberat⁹ ab obligatiōe restitutiōis. Ho. tñ i
sūma ti. de vsu. tenet ꝙ si aliq̄ honesta perso
na tractat cū aliq̄ dicens: si ex corde residuū
volueris remittere faciā ꝙ talis restituet ti
bi tātū: ⁊ ille remittit ꝙ talis debitor ē libe
rat⁹. Q̄d credo verū qñ talis ṗsona honeste
hoc tractat: puta intēdēdo gerere negotiū
amboꝝ vtiliť: ⁊ q̄ ad obligationē restitutio
nis: ſ nō q̄ ad pctm̄ male dispositionis: de q̄
tñ sufficit peniteat sine alia restitutione.
¶ Sed nūq̇d q̇libet cui debet pōt hāc abso 3
lutionē facere. R. ꝙ nō: sed solū illi q̇ libe
rā de suis reb⁹ habēt administrationē. Et q̇
pñt donare: ⁊ q̇ sint: vide Donatio primo.
¶ Utrū cōciliū vniuersale vel ciuitatis ⁊ 4
h⁹mōi possit remittere q̄d debet singulari
ṗsone ꝯ ei⁹ voluntatē. R. ſm Inno. in. c. i
nostra. de iniur. ꝙ sic: si debet iure ciuili tñ
Sec⁹ si debet iure naturali q2 nō pōt. Q̄d li
mita sine cā: q2 cū cā etiā pōt: vt no. idē In
no. in. c. q̄ in eccliarū. de ꝯsti. ⁊ glo. in. l. fi. C
si contra ius vel vti. pu. vbi tenet ꝙ publica

vtilitas sit licita cā: vt tollat q̄ȯ alteri debet etiā de iure naturali: non est notādū singulariter q2 facit ad cognoscēdū qn̄ papa pōt dispēsare sup certis ⁊ qn̄ dn̄i vl' coitates qui habuerūt bellū int̄ se pn̄t cōponere sup dānis datis: de quo vide.s̄. Bellum.§.14.

5 ¶ Utrū cū quis nō vult restituere q2 non pōt nisi cū magno suo icomodo: ⁊ ille cui tenet nō vult dare dilationē vl' remissionem aliquā possit absolui a suo cōfessore. R̄.sm Direc.ti.restitutio. ꝙ etiā si nō imineat periculū vite restituere debēti: vel aliud graue incomodū pōt cōfessor cōsciam suā formare: ex eo ꝙ intēdat negotiū vtilit̄ gerere creditoris: eo q2 videt ꝙ nō ita cito vel ita comode vl' nūꝙ̄ posset rē suā recuperare: ⁊ sic dare absolutionē pctōri pōt dūmodo ꝓmittat bonafide satisfacere certo die vel aliam cautionē faciat: nō tn̄ iuramentū exigat: vt ita creditor habeat suū: ⁊ peccator nō recedat a cōfessore despat⁹: ꝓ quo facit.l.soluēdo.ff.de nego.ge.⁊.l.ait pretor.§.i.ff.de mino. Et cū hoc cōcor. Ho.in sūma. Q̄ȯ bene notēt confessores qui nō solū vtiliter nō gerunt negotiū creditorū: sed potius dānose absoluendo illos qui restituerent si absolutionē negarent: quia tenent ipsi de omni dāno dato creditoribus.

6 ¶ Utrū eṗs vel ꝓpri⁹ cōfessor possit dare licentiā differēdi restitutionē incertoꝝ. R̄. do. Anto.in.c.cū tu.de vsu.tenet ꝙ ꝯfessor nō pōt nisi habeat auctoritatē ab eṗo. Alij aūt tenēt ꝙ etiā ꝓprius cōfessor. sed ego dico ꝙ ⁊ eṗs ⁊ ꝓpri⁹ cōfessor pōt qn̄ ex rōnabili cā hoc facit ita tn̄ ꝙ ꝑ hoc nō ledāt pauperes: sicut faciūt q̄ talia incerta ꝯcedūt ad pōpā ⁊ ad statū illoꝝ q̄ debent restituere: ⁊ ad dānationē tā ꝯcedētiū ꝙ̄ q̄bus cōcedit.

7 ¶ Utrū dn̄s q̄ si totū vēderet q̄ȯ hz nō posset restituere q̄cq̄d ipse vel sui p̄decessores indebite a subditis rapuerūt habeat aliquem modū liberatiōis. R̄.sm Monal.ti.restitutio.4. ꝙ sic videlz vt remitat hominib⁹ suis in recōpensationē aliquaz seruitutē ad quā tenēt ei i ꝑpetuū: vel det eis aliquā certā imunitatē: vel faciat aliq̄ȯ hospitale vel aliā elemosynā de ꝯsensu ⁊ volūtate dāna passorū vel eorū successorū: ⁊ cum hoc cōcordat Directo.ti.de resti.

8 ¶ Utrū heredes quib⁹ relictū est ꝙ soluant mille libras ꝓ incert̄ȯ habitis ex vsuris: cū tn̄ nō appareat de dictis vsuris: nisi ꝑ cōfessionē testatoris liberēt ꝑ p̄scriptionē.30.ānoꝝ a dicta restitutōe. R̄. Lau.post Fede. ꝙ sic si bonafide sp̄ sic posséderūt: nec ꝑ eṗm āpli⁹ poterūt molestari. Ratio q2 cū actio q̄ cōpetit ex testamēto vel cōditio q̄ cōpetit eṗo ꝑ.l.nulli.C.de epi.⁊ cle.sit ꝑsonalis: ⁊ spatio.30 ānoꝝ.claudat.C.de p̄scrip.30.vel.40.ānoꝝ.l.ꝑ cōsequēs. Ideo heredes bonefidei non poterūt molestari. Nec ob. ꝙ actiōes q̄ cōpetūt eṗis durēt.40.annis.q2 hoc intelligit de actionibus cōpetentib⁹ eṗatui vel ecclesie collegiate: sed hic nō cōpetit vt eṗo: sed vt yconomo ⁊ administratori pauperū. Quo ad eos quibus bona sunt alienata vl' relicta si spatio.x.annorū posséderūt indubitāter sunt liberati ab obligatiōe restitutionis: q2 actio ꝑsonalis nō cōpetit cōtra successorē singularē.l.i.§.heres.ff.ad trebel. Sec⁹ si talis heres vel vniuersalis: aut singularis fuisset malefidei possessor vel si alit̄ appareat de vsura ꝑ factū: q2 sic nō esset liberatus: vide etiā q̄ȯ dico.s̄. Prescriptio.§.42.

¶ Quō etiā ꝑ p̄scriptionē aut vsucapionē q̄s liberat ab obligatione restitutionis: vide.s̄. Prescriptio.§.42. 9

¶ Utrū ꝑ cessionē bonoꝝ tollat obligatio restitutionis: vide.s̄. Cedere bonis. 10

r Esuscitatus quō restituit in integrū: vide.s̄. Mors.§.3.

r Euelare Utrūq̄s teneat p̄lato quod scit requisitus ab eo per excōicationē: aut alio p̄cepto: vide.s̄. Cōfessio delicti: ⁊ denūciatio: ⁊ Inquisito. Idē de sigillo cōfessiōis ⁊ secreti: vide.s̄. Cōfessio vltimo.§.3. An teneat vxor reuelare marito adulteriū: vide.s̄. Iuramētū.4.in prin.

r Euerentia differt ab honore: eo q2 reuerētia ē principiū motiuū honoris inꝙ̄tū.s.quis ex reuerētia quā habet ad aliquē ipsum honorat. Itē respectu finis inꝙ̄tū.s.quis honoratur: vt ab alijs in reuerētia habeatur.

¶ In q̄b⁹ cōsistit reuerētia. R̄.ꝙ i.6. Primo i dilectiōis affectu.95.di. Esto subiect⁹ 1
2.q.5.hz. Scdo i obtēꝑatiōis obediētia.95

di.§.i.⁊.c.se.2.q.7.sacerdotes.7.q.i.c.qꝛ. ⁊ de ma.⁊ obe.si qs. Tertio comitãdo ⁊ sb⸗sequẽdo.95.dis.nõ oportet. Quarto i temerarie nõ repħẽdẽdo vł iudicãdo.2i.di.nolite. Quinto defectꝰ eorũ nõ reuelãdo sed cooperiẽdo.96.di.in scripturis. Sexto honorẽ debitũ qui consistit in quibuscũqꝫ signis exterioribus exhibendo.

r **Igor** ẽ iuris excessus q̃ qñqꝫ statuit̃ ad terrorẽ aliorũ: vt i.c.2.de torne.⁊ i.l.aut facta.in fi.ff. de pe.2.q.3.si qs epm. Qñqꝫ tñ sumit̃ ꝓ ordine iuris ꝫm regulas ipsiꝰ scriptas: vt i.c. sup lr̃is.de rescri. Qñqꝫ ꝓ subtilitate: vt no. in.c.vt cõstituerẽt.50.di.⁊ differt ab eq̃tate q̃ ẽ ordinata iusticia tꝑata dulcedine misericordie: vt no.in.c.fi.de trãsac.facit.c.disciplina.45.di. Jus ṽo ẽ mediũ int̃ eq̃tatẽ ⁊ rigorẽ: ⁊ accipit̃ ꝓ coĩ decisione q̃ fit ꝫm cões regulas iuris. Hec Pa.in.c.in litteris. de resti.spo.⁊ in.c.iurgantiũ.de sen.⁊ re iu. Qñ aũt rigor aut eq̃tas sit seruãda: dic vt i d.c.fi.de transac.⁊ in.l.placuit.C.de iudi. quia parũ ad nos pertinet.

r **Jsus** vtrũ sit pctm̃. R. ꝙ aliqñ ꝓuenit ex serenitate ↄ̃scie ⁊ ꝑgustatiõe suauitatis diuine ⁊ iste ꝑtinet ad fructũ spũs q̇ ẽ gaudiũ. Aliqñ ex mãsuetudie nãe: ⁊ sic attestat̃ bonitatẽ nãe. Aliqñ ex iordinatõe inepte leticie: de q̃ dr̃ ecclia stici.7. Melior est ira risu: ⁊ sic isto mõ solũ est pctm̃. hec Alex.in scd̃a scde.

r **Jra** vr̃ q̃dã ꝑuatũ bellũ q̃d agit̃ inter ꝑsonas priuatas nõ ex aliq̃ publica auctoritate: sꝫ magis ex iordinata volũtate ⁊ sꝑ est pctm̃ mortale in iuadẽte. Jn defendẽte ṽo se aliqñ est sine pctõ vt qñ solo aĩo defendẽdi cũ moderamine inculpate tutele fit. de q̃.s. Defensio.ꝑ totũ. Aliqñ fit cũ pctõ veniali.s.cũ nõ multũ excedit moderamẽ. Aut qñ ẽ leuis motꝰ aĩ ad vindictã. Aliqñ ṽo cũ mortali.s.cum aĩo effrenato isurgit in ipugnãtẽ ad occidẽdũ: vel grauit̃ ledẽdũ eũ: ⁊ de ista intelligit̃ illud ad Gal.5.⁊ ẽ filia ire: vt dicit Gre. 3i.mora.cõcor. Tho.scd̃a scde.q.4i.

i ¶ Quid si titiꝰ ⁊ semproniꝰ ꝑcussissẽt se ad iuicẽ: ⁊ cõtumeliã dixerint: nũq̇d ista paria delicta tollãt̃ mutua cõpẽsatiõe: vt dz in.c. intelleximꝰ.⁊.c.fi.de adul. R. ꝙ nõ sꝫ Pa. i.c.i.de iniur.⁊ i.d.c.fi.etiã si nõ agat̃ ciuiliter: qꝛ nõ sũt circa idẽ factũ: eo ꝙ factũ tuũ nõ ẽ meũ: vt ꝓbat̃ in.l.apud celsũ.§.Marcellꝰ.ff.de doli excep.⁊ iõ quilibet poterit agẽ de iniuria sua ⁊ dãno: nec poterit repelli ab agẽdo ꝓpt̃ iiuriã factã: vt dicit Jnno.multo minꝰ tollũt̃ si agat̃ crimiãlit̃ ad penã legalẽ: qꝛ cuiuslibet delictũ puniet̃ pena ↄ̃digna.l.2.§.2.ff.de adul. Et dicta regula paria delicta.itelligit̃ vera solũ qñ delictũ ẽ circa idẽ cõmissũ: vtputa circa idem matrimoniũ ⁊ agitur ciuiliter.

¶ Sꝫ nũq̇d ꝑcutiẽs ex iusto calore iracundie teneat̃. R. Spe.ti.de accu.§.i.tenet ꝙ nõ: qꝛ calor iracũdie vitio caret calũnie.ff. ad turpill.l.i.§.q̃ri posset. Sed ↄ̃triũ credo qꝛ iiuriã ꝓpriã nõ licet vlcisci.C.qñ licet sine iudi.ꝑ totũ.ar.ꝑ locũ a spãli.i.l.si ex plagijs §.tabernariꝰ.ff.ad.l.acq̇.facit.c.i.de iiur.⁊ l.fi.ff.de sicca. Mitiꝰ tñ agit̃ cũ eo: qꝛ difficile ẽ iustũ tẽꝑare dolorẽ.l.si adulteriũ.§.ipatores.ff.de adul.⁊ sic tene in ↄ̃scia ꝙ tenet̃. Et q̃d dic̃ Spe. hẽret locũ i aĩali irrõnali ꝓuocato si occideret: qꝛ sic nõ teneret̃ dñs: de quo i.l.i.§.cũ arietes.ff.si qua.pau.fe.di.

r **Ogationum** dies: sũt dies tres imediate ꝑcedẽtes festũ ascẽsionis dñi: i q̇bꝰ ieiunãdũ ẽ ⁊ feriãdũ. serui ⁊ ãcille debẽt eẽ liberi ab opere ſuili: et q̃dragesimali cibo vti debẽt hoĩes: vt habet̃ i.c.ꝓnũciãdũ.⁊ i.c.rogatiões. de cõse.di.3.q̇bꝰ abrogatũ ẽ q̃ ad ieiuniũ ⁊ festãdũ ⁊ male: attamen excusant̃ ↄ̃ faciẽtes a pctõ: ſ; non a pena: qꝛ credẽdũ ẽ ꝙ mlta bona i fructibꝰ ꝑstarẽt nobis a deo si illo tꝑe q̃ incipiũt eoꝝ maiora ꝑicula hoĩes ꝑ ieiuniũ ⁊ scificationẽ i letanijs ↄ̃uenirẽt ad poscẽdã eiꝰ largitatẽ.

f **Acerdos** nomẽ ẽ cõpositũ ex greco ⁊ latino q̃si sacrũ dans.2i.di.cleros. Eius officiũ ẽ sacrm̃ corꝑis ⁊ sanguinis dñi cõficere: orõnes dicere: ⁊ benedicere dona dei: vt dr̃ in.c.ꝑlectis.25.dis.

¶ Utrũ appellatiõe sacerdotis veniat solũ ꝑsbyter. R. ꝙ in materia fauorabili nomine sacerdotis venit ꝑsbyter: diaconꝰ: ⁊ subdiaconus: facit tex.in.c.i.15.q.5. Secꝰ i materia odiosa: qꝛ solũ venit ꝑsbyter. facit.c.si q̇s q̃. de coha.cle.⁊ mu.⁊ ibi Pa. hoc no. j

3 ¶ Sacerdos parochialis debet visitare in
firmos sepe.c.i.de ce.mis. Itẽ debet stare ie
iun⁹ vsq̃ ad horã cõgruã celebrãdi: ⁊ si cele
brat nõ debet sumere purificationẽ ꝓpter ne
cessitatẽ: nisi habeat aliũ ꝑ quẽ possit supple
re: vt no. Pa.in d.c.i.
¶ Utrũ possit ministrare sacra ꝑegrinis ⁊ ho
spitib⁹ ꝯfluẽtib⁹ ad ecc̃liã suã. R. Pa.i d.
c.i. q̃ sic: vñ moriẽtes ibi sine electõe sepultu
re sepeliuntur ibidem. Aut si alibi elegerũt
debetur eis quarta portio.
4 ¶ Utꝝ sacerdos volẽs suscipe eucharistie
sacr̃m: puta q: infirm⁹ vl' al's impedit⁹ a cele
bratõe debeat habẽ orariũ siue stolã. R. q̃
sic: ⁊ ita circa collũ ⁊ sup vtrũq̃ humerũ q̃
signũ crucis prepareti suo pectore: sic etiã
qñ vult celebrare: vt in.c.ecc̃liastica.23.di.
tex.apte clamat.
5 ¶ Sz nũqd cũ facit officiũ diaconat⁹ vtet
stola sicut cũ celebrat. R. q̃ non.ar.c.p̃cipi
mus.⁊ qd ibi no.93.di.ꝫ vtet sic diaconus
vti debet.s.q̃ hẽat stolã sup humeꝝ sinistꝝ
talit̃ q̃ veniat añ ⁊ retro sb brachio dextro
⁊ humeꝝ dextrũ cũ ei⁹ brachio libeꝝ ad mini
sterium sacerdotale.25.dis. vnũ orariũ.glo.
tñ i.d.c ecc̃liastica.dicit q̃ poti⁹ ẽ sequenda
ꝯsuetudo.p.c.scit facta.12.dis. ⁊ istud tene.
Sz si ꝯsuetudo nõ appareat: dic q̃ non vtet
nisi vt diacon⁹: q: tãdiu q̃s hz p̃uilegiũ: q̃
diu locũ tenet p̃uilegiati.l.vlti.C.de testa.
mili.⁊.c. generalit̃.16.q.i.⁊.d.c.p̃cipimus.
6 ¶ Utꝝ i pctõ mortali possit exeq̃ officium
suũ. R. q̃ nõ sine peccato mortali.15.q.vlti
ma.c.vlti.⁊.68.di.c.i.

1 **Sacramẽtũ** ẽ ꝫm Hugo. de scõ victo
reli.6.de sacr̃is pte.9.c.2. Materiale ele
mẽtũ extrisec⁹ oculis suppositũ ex institutio
ne figurãs: ex silitudine repñtãs: ⁊ ex scifica
tiõe aliquã grãm inuisibilẽ ꝯferẽs. Et elemẽ
tũ sumit̃ hic ꝓ q̃cũq̃ re sensibili: sicut ocul⁹
ꝑoi sẽsu. Silitudo vo ꝓ repñtatõe ꝫm quã
dã ꝓportionabilitatẽ.s. vt sicut se hz aq̃ ad
lauãdũ sordes corpales sic grã ad spũales:
⁊ cõpetit hec diffinitio sacr̃is noue legis: in
q̃b⁹ sũt tria.s.nãlis silitudo ex q̃ hñt aptitu
dinẽ repñsentãdi: actualis institutio occulta
vl' expressa ex q̃ hñt determinatã ordinationẽ
respectu hui⁹ significati: ⁊ spũalis scificatio
ex q̃ hñt ṽtutẽ efficiẽdi illud significatũ.

¶ In q̃ ꝯsistũt sacr̃a. R. magr sniaꝝ in.4. 1
di.i. q̃ in duob⁹.s.in ṽbis ⁊ i reb⁹: ita q̃ sub
verbis cõprehendatur intentio ꝓferẽtis: ⁊
sub rebus factum seu facta.
¶ Que sũt necessaria in oi sacr̃o. R. q̃.4. 2
Primũ elemẽtũ siue debita mã. Secũdum
forma ṽboꝝ. Tertiũ minister debit⁹. Quar
tũ intẽtio ministrantis: ⁊ de istis habes.s̃. Ba
ptismus. ⁊ in alijs locis suis.
¶ Sacr̃m tñ d: puta i baptismo ablutio 3
sub forma ṽboꝝ: i eucharistia ipa hostia cõ
secrata ⁊ hmõi res sacr̃i i baptismo ⁊ alijs in
q̃b⁹ iprimit̃ ẽ character. In q̃b⁹ ṽo nõ ipri
mit̃ ẽ q̃dã ornat⁹ aie. In sacr̃o aũt corporis
xp̃i est ipsũ corp⁹ xp̃i vere sub illa spẽ ꝯtẽtũ:
⁊ est corp⁹ mysticũ.s. scã ecc̃lia: q̃ tñ i ipso nõ
ꝯtinet̃ sed signat̃. Est etiã quoddã qd ẽ res
⁊ nõ sacramẽtũ: ⁊ istud est grã gratũ faciẽs
siue effect⁹ sacramentorũ.
¶ Quot sũt sacr̃a noue leg̃. R. q̃.7.s. ba 4
ptism⁹: cõfirmatio: eucharistia: pnia: extre
ma vnctio: ordo: ⁊ m̃rimoniũ. In q̃b⁹ autẽ
imprimat̃ character: vide.s̃. Character.
¶ Utꝝ aq̃ bñdicta sit sacr̃m. R. Ri.i.4.di. 5
p̃ma. q̃ nõ: q: ꝑ eius aspersionẽ remittũt̃ pec
cata ꝑ modũ meriti inq̃tũ.s. excitat motũ
charitatis: seu feruorẽ voluntatis ꝓ quẽ fit
remissio: nõ aũt tanq̃ ꝑ vim sacramenti.
¶ Quot sũt sacr̃a necessitatis. R.5.s. Ba 6
ptism⁹: cõfirmatio: pnia p⁹ pctm̃ mortale
cõmissũ: eucharistia.et extrema vnctio: vt
no.i.q.i.§.ꝫ nõdũ.⁊ i c. veniẽs. de trãsac.in
glo. q̃ iõ dicũt̃ necessaria: q: sine ipsis nõ põt
q̃s saluari si ex ꝯtẽptu omittũt̃ ⁊ hẽri pñt. de
p̃mo hẽs. de ꝯse.di.4.null⁹ põt. De 2°. ibidẽ i
c.null⁹ ministroꝝ.⁊ di.5.c.vt ieiuniũ. De 3°. de
pe.di.i.q̃si ꝑ totũ. De.4°. de ꝯse.di.2.ois hõ
De.5°.26.q.7.ab ifirmis. Alia duo.s. ma
trimoniũ ⁊ ordo dicũt̃ sacr̃a volũtaria: q:
sine ipsis põt homo saluari si ea non vult.
¶ Quõ sũt dãda. R. q̃ eo mõ q̃ d in suis 7
locis cũ qdlibet habeat suũ modũ. In vno
tñ oia cõueniũt: q̃ in signo crucis oia sacra
menta sunt danda. de cõse.dis.5.nunq̃.
¶ A q̃ sũt suscipienda. R. q̃ baptism⁹ põt 8
suscipi i necessitate ab oibus: vt.s̃. Baptis
mus.5. Alia aũt excepto m̃rimonio nõ: nisi
a sacerdotib⁹: ⁊ de hoc dic vt in suis locis.
¶ Utrũ possint recipi ab eo q̃ est in peccato 9
mortali. R. vt.s̃. Clericus.8.§.i.

10 ¶ Quib⁹ debēt dari. R. ꝙ diuersis diuersi mode ſm ꝙ sacra sūt: de q̄ vide i locis suis. Unū tñ notādū ē ꝙ null⁹ ↄ̄ñs in pctō mortali pōt aliqđ sacr̄m suscipe q̄n peccet mortalit. 40. di. multi. 25. di. illud. xi. q. 3. audi sicut nec aliqs mīster pōt ea mīstrare i pctō mortali q̄n peccet mortalit: nisi ſm aliqs illa administraret vt laic⁹ in necessitate: puta q2 baptiçat: qđ habeo valde dubiū.

11 ¶ Que sacr̄a pñt iterari. R. oia illa i qb⁹ ñ īpmit caract. 32. q. 7. licite. 7. i q. i. qđ qdā

12 ¶ Quid cū dubitat an qs recepit aliquod sacr̄m: puta baptismū 7 h⁹mōi. R. ꝙ si dubiū ē ꝓbabile: vl̄ verisimilis resultat ↄiectura reiterādū ē ſm ꝙ dixi. s̄. Baptism⁹. 7. §. 9 q2 nō dr̄ iteratū qđ nescit factū. de ↄse. di. 4 si nulla. 7 de pres. nō bap. c. veniens.

13 ¶ Utrū sacr̄a vel sacralia sicut ē oleū scm̄: aqua baptismal. 7 hmōi possint recipi ꝓ sanitate acq̄renda: vel ex alio fine q̄ꝫ eo ꝓpter quē sūt istituta. R. ꝙ nō sine pctō mortali si talis sit finis ꝑncipal: q2 vti sacr̄is ad aliū finē q̄ꝫ ad eū ꝓ q̄ ordinata sūt: ē ipsis abuti. Excipit tñ Pe. de pal. i. 4. sacr̄m m̄rimonij qđ ſm eū qs ↄ̄hēdo ex alio fine: puta ꝓpter diuitias 7 hmōi nō peccat mortaliter: vt. s̄. hēs. M̄rimoniū. 2. §. 25. Sec⁹ si vteretur qs talib⁹ sacr̄is ꝑncipalit ex fine suo: 7 secūdario ꝓpt sanitatē acq̄rēdā: sicut fecit Cōstātin⁹ impator: q2 sic nō peccaret.

ſ **Acrilegiū** ē sacre rei violatio vl̄ vsurpatio: 7 accipit hic violatio ꝓq̄cūq̄ꝫ irreuerētia: aut dehonoratiōe: 7 dr̄ ſm Inno. q̄si sacriledīū: vl̄ ſm Lau. q̄si sacre legis lesio: 7 de hoc hēs glo. 17. q. 4. in. c. sacrilegium.

1 ¶ Quot mōis cōmittit sacrilegiū. R. ꝙ trib⁹ modis. Pmo rōne ꝑsone: sicut cū qs ledit ꝑsonā ecclīasticā. 17. q. 4. q̄sqs. Secūdo rōne loci: sicut cū violat īmunitas ecclīe vel cimiterij: vt ibidē. c. si qs. cl ꝑ. cū mult. c. se. Tertio rōne rei: 7 istud fit triplicit. s. auferēdo sacrū de sacro. s. loco: vel non sacrū de sacro: vel sacrū de nō sacro: vt no. in. d. glo 7 hic loquor de sacrilegio ꝓprie. Nā large cōmittit multis modis: vt no. i. d. glo. 7 ibi vide: quia nihil ad nos.

2 ¶ Aduerte etiā ꝙ oē pctm̄ qđ cōmittit persona ecclīastica māliter 7 q̄si ꝑ accñs dr̄ sacrilegiū. Vñ dicit Hiero. ꝙ nuge i ore sacerdotis sūt sacrilegiū vl̄ blasfemia. Sz formalit. 7 ꝓprie sacrilegiū est illud pctm̄ qđ ꝑsona sacra agit ↄ̄ ei⁹ sanctitatē directe: vt si ꝑhgo deo sacra fornicetur 7 h⁹modi. Large etiā sacrilegiū est cuz rem ecclesie quis indebite vsurpat. 17. q. 4. §. qui autem.

3 ¶ Que pena sacrilegor. hēs in. l. si qs i hoc C. de epi. 7 cle. 7. 17. q. 4. ꝑ totū. 7 ibi vide: q2 nihil ad nos. sz ad for ↄ̄tētiosū solū. Sz q̄ ad ↄsciam ē excoicatio: de q̄ vide. s̄. Excōmunicatio. 5. casu. ꝑ. 7. 6. 7. 9. 7. 13. 7. 28. et Excoīcatio. 7. in multis casib⁹.

ſ **Acrista** siue custos ecclesie hꝫ pulsare cāpanas ad horas iubēte archi. Itē custodire palas seu lintheamina altaris: 7 oia vtēsilia eccl̄e Itē lampades curare ne supramodū lucendo oleū deperdat: aut min⁹ lucendo obscurior sit eccl̄a. Itē ꝓuidere de icēso: lumiarib⁹ pane 7 vino ꝓ celebrando. Itē oblationes 7 decimas ſm iussa archidiaconi iter frēs diuidere. Hec notant in. c. perlect̄. quasi in fi. 25. dis. 7 de officio. custo. per totum.

1 ¶ Quis debet deputari sacrista. R. ꝙ aliqs de sanctiorib⁹ eccl̄ie: vt in. c. 2. de officio custo. Ex qua culpa tenet si qđ pereat: vide s̄. Custos.

ſ **Agittarius** dr̄ q̄ artez balistarior exercet: 7 vtrū liceat vide. s̄. Ars.

ſ **Alarium** an debeatur famulo īfirmāti aut similib⁹: vide. s̄. Familia. §. 2.

ſ **Anctus** qs debeat haberi: vide. s̄. Canonicatio 7 reliquie.

ſ **Aracenus** dicit q̄ deos deasq̄ꝫ colit: imo demones nec nouū aut vet⁹ testm̄ recipit: hor tēpla ꝑcipiūt claudi sub pena mortꝫ 7 amissiōe bonor. C. de paga. 7 sara. 7 templis cor. l. i. 7. 2. 7 q̄si ꝑ oia q̄ ad ꝓhibitōnes iudeis cōparāt. C. eo. l. vt ꝓphanos. 7 ex̄ de iud. 7 sara. q̄si ꝑ totū. Et iō vide. s̄. Jude⁹. q̄ ꝓhibet x̄pianis erga ipsos. Excipit tñ casus q2 cū saracenis x̄pian⁹ comedere nec habitare ꝓhibet. xi. q. 3. ad mēsam: ſz hñ cū iudeis. 28. q. i. null⁹. q2 magis sūt nobis ꝑuersi iudei 7 in cibis nos contēnūt. tñ Lau. 7 Jo. 7 multi sequaces tenēt ꝙ cū saracenis etiā nō

licet comedere: q2 etiā ipsi i multis iudaiçāt q̄ ver credo q̄n i cibis talia obseruant: al's nō. Itē q2 iudeis pmittit' cor sinagoga. Sz saracenis nullo mō pmittit' inter xpianos publicam inuocationē facere machometi neq3 pegrinatio ad aliquē suor sicut ad sem. Et
3 q̄cūq3 cor dn̄s xpian⁹ q̄ hoc eis pmittit peccat mortalit' q2 facit ꝯ pceptū. cle. vnice. de iudeis. Itē q2 cum iudeis pn̄t xpiani habere cōmertiū: h cū ifidelib⁹ seu saracenis extat hodie phibitio sub pena excoicatiōis papalis quā icurrūt ipso facto q̄ tpe guerre cum eis hn̄t cōmertiū: vl' q̄ deferunt eis phibita de quo vide. s. Excōmunicatio. 5. casu. 21.

¶ Utr xpiani possint furari quos detinēt i cor seruitio. R. q sic: q2 nullo modo licite possunt tenere eos.

Satisfactio

Satisfactio dr̄ dupliciter: vno mō recōciliatio. 7 sic q2 oēs ptes pnie ordināt' ad recōciliationē quelibet ear satisfactio dici pōt Alio mō dicitur solutio pene debite 7 sic est ps vna pnie q̄ ē assūptio siue adipletio pnie
1 iiūcte vl' debite 7 nihilomin⁹ tn̄ etiā ptibus aliis pnie puenit p accidens: vt contritioni rōne doloris cōiuncti qui est in parte sensibili: 7 confessioni ratiōe erubescentie. Hec sanctus Bo. in. 4. dis. 16. circa litterā.

¶ Satisfactio fm culpā preteritā est iniurie illate recōpensatio fm equalitatē iusticie Scdm vo culpā futurā est peccator causas excedere: 7 eorum suggestionibus aditū nō prebere. de pe. dis. 3. c. satisfactio.

2 ¶ Utr deo q̄s possit satisfacere p pctō. R. q cū ipsi⁹ adiutorio videl3 cū merito passionis xpi cui⁹ hō p verā fidē efficit' ptīceps sic pōt: al's non: vt no. Ricar. in. 4. dis. 15.

3 ¶ Utr vn⁹ hō possit p alio satisfacē. R. q accipiēdo satisfactionē p pseruatōe 7 cautela culpe future sic nō pōt: q2 q̄s ieiunādo nō affligit corp⁹ alteri⁹ vt viuat caste: nisi inq̄tū p bonū exēplū allicit eū ad silia faciēda: siue inq̄tū pōt alteri mereri augmētū grē p talia vt sic facili⁹ euitet pctm̄. Si vo accipiatur satisfactio p recōpēsatiōe iiurie illate sic vn⁹ pōt p alio satisfacere hoi. Deo vo etia3 pōt simō ille q̄ cōmisit pctm̄ sit cōtrit⁹ de eo: al's nō: p pnia vo iiuncta nō pōt vn⁹ p alio satisfacē nisi inueniat' auctoritas ꝯfessoris q̄ i illa pōt dispēsare: vel nisi inueniat' casus q ille cui iposita ē nūq̄ eā poterit i h mūdo iplere: q2 posset tūc p aliū fieri. Hec habent' ex dictis Ricar. 7 san. Bona. in. 4. di. 20.

¶ Sz nūqd ille cui⁹ satisfactionē alter in se suscepit moriēdo stati euolabit. R. q nō: h oportet q p ille q̄ eā suscepit ipleat: q2 nemo paradisū igredit' nisi sit ex oē debitū: ita q nec ipse nec ali⁹ p eo sit debitor: fm sanctū Bona. in. 4. dis. 20. 4

¶ Utr tal' p alio satisfaciēs satisfaciat etiā p seipso. R. diuersor fuit opi. h mihi placet opi. quā Ri. i. 4. di. 20. refert: q etiā ē satisfactoriū p seipso nō ex debito h p diuinā mīa3 q̄ mag' charitatē attēdit q̄ op⁹. 14. q. 5. si qd Uel dic q p alio sit satisfactoriū p modū solutōis pene: p seipsis vo ē satisfactoriū p modū meriti de ꝯgruo. Dicit eni san. Bo. i. 4. di. 15. q lic3 de rigore iusticie non sit satisfactoriū id qd fac q̄s ad qd al's tenet': tn̄ credit q diuine mīe benignitas tāta ē q acceptat totū 7 q̄si pro nihilo saluat nos: 7 de hoc infra Suffragium. §. 2. 5

¶ Utr satisfactio facta i pctō mortali valeat. R. aut loqmur de ea q̄ fuit iposita a ꝯfessore peniteti 7 postea recidiuātiā illi⁹ cōplemētū: 7 sic dic vt. s. Pnia. §. 14. Aut loquimur de alia q̄cūq3 voluntarie assūpta: 7 sic dico q nō valet quo ad diminutionē pene debite pro peccato nisi p accidēs: vtputa q2 citius cōuertet': 7 verā aget pniam sed q̄tum ad culpam futurā euitandam valet. 6

¶ Que sūt ptes satisfactiōis. R. tres. s. orō ieiuniū 7 elyna. Sūt tn̄ alie secūdarie vt vigilie: pegrinatōes: discipline 7 hmōi. vn̄ oia opa afflictiōis ad ieiuniū reducūt': oia opa mīe ad elynā: oia opa spūalia ad orōnē. hec ex san. Bo. in. 4. di. 15. pte. i. ar. i. q. 4. 7

¶ Utr flagella missa a deo vel ab hoibus etiā p pctis nr̄is sint satisfactoria. R. q sic inq̄tū cadūt sub volūtate patiēt' ipsa acceptāte 7 patienter sustinere volēte: dūmodo al's sit in charitate: 7 de hoc vide. s. Mors. 8

¶ Utr aliq̄ pdictar triū ptiū satisfactōis sit magis satisfactoria. R. q elyna i se icludit vtutē orōnis 7 ieiunij ppt' duo. Primo q2 ꝯstituit eū cui dat' debitorē ad orādū p eo q̄ dedit. Secūdo q2 elyna data ppt' deū ē q̄si quedā oblatio deo facta que oblatio deo facta habet vim orōnis: 7 similiter bonorū exteriorū subtractio p elemosynā facta ꝯtinet 9

ꝟtualiter ieiuniũ ĩ q̃ macerat̃ corp⁹. Silr̃
oр̃o ꝟtute ꝯtinet ieiuniũ: q̄2 itẽtio iteri⁹ ad
deũ ꝺbilitatẽ corpis parit: cõpleti⁹ tñ elemo
syna h̄z vim satiffactiõis q̃ oр̃o ⁊ ieiuniũ. ꝓ
pterea dr̃. i. Thimo. 4. Corpalis q̃dẽ exer
citatio ad modicũ vtilis ẽ. Dicit glo. ois sũ
ma discipline xp̄iane ẽ i misericordia ⁊ pie
tate. Si tñ generaliter loq̃mur põt dici q̄ i
satiffactõe sũt tria. s. Uitatio culpe augmen
tatio gr̃e: ⁊ solutio pene ⁊ hoc t̃tiũ ẽ infimũ i
satiffactõe. Ad p̄mũ valet oр̃o. Ad. 2. val3
elemosyna q̃ q̄s sibi facit amicos ꝺ mãmona
iniq̄tatis q̇ ip̄etrãt grã3. Ad t̃tiũ valet ieiu
niũ. Hec ex Ricar. in. 4. dis. 15. ar. 2. q. 3.

10 ¶ Utꝝ restitutio rei aliene sit pars satisfa
ctiõis. R. q̄ ꝓp̄e nõ: q̄2 d3 p̄cedere oẽm ptẽ
pniecũ dicat cessationẽ ab iiuria: ꝺ q̃ vide. s̃
Restitutio. 2. in p̄n. S3 large accipiẽdo re
stitutionẽ ꝓut dicit oẽ illud qꝺ ad debitã sa
tisfactionẽ exigit̃: sic est pars satisfactionis.

1 Scãdalũ ẽ dictũ vel factum
min⁹ rectũ p̄bens
alteri occasionẽ ruine: ita no. Car.
in cle. i. de offi. ordi. ſm Laur. a scandalon
grece qꝺ latine dr̃ ruina vel offensio vel ĩpa
ctio pedis: ⁊ elicit̃ a Hiero. sup illud Math
15. Scis q̄2 pharisei audito hoc verbo scãda
liçati sũt. Uñ sicut qñ aliq̃d ponit̃ in via cor
porali p qꝺ ĩpingẽs disponit̃ ad ruinã: sic i
via spũali quicũq3 p factũ suũ seu dictũ mi
nus rectũ. i. vl' malũ ſm se: vl' habens spẽm
mali disponit aliquẽ ad casũ in aliqꝺ pctm̃
ꝓprie scãdalũ ei facit. Host. in sũma ti. de re
nũ. dicit: graue scãdalũ dr̃ qñ ex dicto vl' fa
cto alij trahũt̃ i ꝯsensũ mortalis pctĩ: ⁊ pro
pterea glo. de renũ. in. c. nisi. in ver. ꝓ graui
dicit q̄ nõ ẽ curãdũ de scãdalo: nisi sit graue
de no. ope. nun. c. 2. ⁊ de vo. c. magne. de reg
iur. q̇ scandaliçauerit. quod nõ.

1 ¶ Quottuplex ẽ scãdalũ. R. duplex. s. acti
uũ ⁊ passiuũ: sicut duplicit̃ põt q̄s eẽ cã peccã
di alteri. Uno mõ p se: puta qñ q̄s aliqꝺ ma
lũ facit p illud itẽdẽs aliũ deducere i pctm̃:
aut si nõ intẽdit tñ factũ ẽ tale qꝺ de sui rõe
h̄z vt sit inductiuũ ad peccãdũ: ⁊ sic istud dr̃
scandalũ actiuũ. Alĩo mõ q̄s p accidẽs põt
eẽ cã peccãdi alteri: puta q̄2 p̄ter intẽtionem
scãdali dãdi id facit: ⁊ ex ꝯditiõe operis nõ ẽ
vt q̄s scãdaliçet̃. Sed tñ ali⁹ male disposit⁹
est: aut ex inuidia quã h̄3 ad aliũ aut alio mõ
ideo scandaliçat̃: ⁊ talis nõ dat occasionem
q̄tũ in se ẽ tali scãdalo: ꝓpterea vocat̃ scan
dalũ passiuũ sine actiuo. Qñq3 etiã ẽ scãda
lũ actiuũ simul ⁊ passiuũ. Actiuũ in altero
q̇ dat. Et passiuũ cũ ille q̇ accipit peccat. Ali
qñ est actiuũ sine passiuo: puta cũ aliq̄s idu
cit aliquã ad peccãdũ: ꝫ ille nõ peccat. Hec ex
Alex. ꝑa ꝑe ti. de scãdalo. ⁊ Ri. in. 4. dis. 38.

¶ Utꝝ scãdalũ sit spãle pctm̃ mortale. R. 2
q̄ aut scãdalũ passiuũ ẽ tm̃ ĩpactio ad venia
le pctm̃: puta cũ aliq̄s ex dicto alteri⁹ mouet̃
ad pctm̃ veniale ⁊ sic ẽ veniale pctm̃. Aut ẽ
cũ ĩpactiõe ad mortale pctm̃: ⁊ sic ẽ mortale
nõ tñ aliud pctm̃ spãle ab illo qꝺ cõmittit̃.
q̄2 sumere occasionẽ pctĩ ex dicto vl' facto al
teri⁹ nõ ꝯstituit spãlẽ rõnẽ pctĩ: q̄2 nõ ĩportat
deformitatẽ spãli virtuti oppositã: sed solu3
ipsũ pctm̃ qꝺ cõmittit̃. Si autẽ loq̃mur de
scãdalo actiuo: ⁊ si sit p accidẽs, sic nõ ẽ spãle
pctm̃ q̄2 qꝺ ẽ p accidens nõ ꝯstituit spẽm: tñ
qñq3 põt esse pctm̃ veniale: vt qñ actũ cõmit
tit veniał pctĩ vl' actũ q̇ ꝺ se nõ ẽ malũ ꝫ solũ
h̄3 spẽ3 mali cũ aliq̃ leui inductõe. Qñq3 est
mortale siue q̄2 cõmittit actũ mortalis pctĩ
siue q̄2 ꝯtẽnit salutẽ ꝓximi vt ꝓ ea seruãda
non p̄termittat aliq̄s facere qꝺ sibi libuerit.
facit. c. cauẽdũ. 10. q. 3. ⁊. d. §. ꝓ graui. i. q. i.
hij q̃scũq3. Si ꝟo sit scãdalũ actiuũ p se pu
ta q̄2 itẽdit aliũ iducẽ ad pctm̃ ⁊ si q̄dẽ itẽdit
inducẽ ad pctm̃ mortale sic peccat mortalit̃
Silr̃ si intẽdat inducẽ ad pctm̃ veniale p
actũ pctĩ mortalis. Si aũt itẽdit iducere ad
pctm̃ veniale etiã p actũ pctĩ venialis sic est
veniale pctm̃: ⁊ isto mõ scãdalũ actiuũ p se
ẽ spãle pctm̃: q̄2 ex intẽtiõe finis sortit̃ pctm̃
rõnẽ spãlis pctĩ: ⁊ opponit̃ directe correcti
oni fraťne: ꝓpť hoc qꝺ intẽdit̃ spãle ꝓximi
nocumẽtũ. Hec oĩa ex Alex. ⁊ Rica. vbi. s̃.
⁊ Tho. ꝑa ꝑe. q. 43. ⁊ ad illud Matth. 18.
Necesse ẽ vt veniãt scãdala. ⁊c̃. Alex q̄ ẽ ne
cesse nisi homines vitã mutẽt.

¶ Utrũ aliq̄s teneat̃ dimittere aliqꝺ honũ 3
op⁹ ne ꝓxim⁹ scãdaliçet̃. R. ſm Rica. vbi s̃
ar. i. q. 2. q̄ aut bona opa sunt necessaria ad
salutẽ vt sunt p̄cepta. Aut sũt superrogati
onis vt ꝯsilioꝝ opa. Aut in genere indifferẽ
tia vt comedere carnes: bibere vinũ: retine
re tẽporalia: debita repetere ⁊ huiusmodi.
Opa eni p̄ma nõ sũt ꝓ q̃cũq3 scãdalo omit
tenda: q̄2 null⁹ debet velle dãnationẽ suam

ꝓ euitãda illa ꝓximi sui. facit. c. z. ꝺ no. op. nũ. ⁊. iz. ꝺi. illa. ij. q. ȝ. iter ꝟba. zȝ. q. ȝ. §. i. añ fi. Hic aduerte ẜm Inno. vt recitat Pa. de renũ. in. c. nisi cũ. §. ꝓ graui ꝗ̃. ꝙ in p̄ceptis iuris nãlis ⁊ euãgelici ē verũ hoc: sed veritas iuris positiui ex cã est tẽperãda relaxanda: ⁊ ꝯtrariũ statuendũ ꝓpt scãdalũ: ut no. de cõces. p̄bẽ. c. ꝓposuit. de voto. c. i. Secũda etiã opa nõ sunt omittẽda ꝓpter scandalũ ꝓximi ꝓueniẽs ex malicia: q2 ꝑ hoc volentib⁹ maliciose ipedire bona opa daretur materia ⁊ occasio malignãdi. Si ꝟo scãdalũ ꝓuenit ex infirmitate ꝓximi vel ignorãtia: sic sũt ad tẽp⁹ itermittẽda: ꝗusq̃. s. adhibeat̃ sufficiẽs diligẽtia ad hoc vt ignorans instruat̃: ⁊ infirm⁹ aliq̃ mõ cõfortet̃: vt nõ de bono ope scãdalũ sibi sumat: nec talis retardatio merito p̄iudicat: q2 nõ minuit de ꝑfectõe charitatis sed magis disponit ad augmẽtũ: nõ tñ oĩno sũt talia p̄termittẽda ꝓpter scandalũ ꝓximi. Tertia etiã opa. s. indifferentia quorũ omissio alteri non p̄iudicat nisi ipsi omittẽti: ⁊ etiã in tẽporalib⁹ tñ sic sũt omittẽda de p̄cepto qñ ꝓbabilit̃ ꝓximus scandaliçabit̃ ex infirmitate scandalo mortalis pcti. Sed si venialis erit de ꝯsilio. Si aũt scãdaliçat̃ ex malicia: vtputa quia ostẽsũ ē sibi ꝙ nõ debet scãdaliçari: ⁊ modo debito suasum vt nõ scandaliçet̃: ⁊ tñ vult scãdaliçari: q2 sic prouenit ex malicia: ⁊ tũc nullũ opus est p̄termittẽdũ ꝓpter scãdalũ ex malicia ꝓueniẽs. Alex. ꝟo in. 3a pte sũme. c. de p̄ceptis pnie tenet: ꝙ si sim infirmus ⁊ timeo casũ meũ ex nõ repetitiõe rerũ mearũ poti⁹ teneor vitare scandalũ meũ ꝗ̃ ꝓximi Sĩliter si sum ꝑfect⁹ ⁊ repetã debito mõ licȝ sicut p̄ponderat bonũ cõe bono spãli: sic preponderat scãdalũ coĩtatis ⁊ pluriũ. s. dissipatio pacis ⁊ vtilitat̃ cõis ⁊ icẽtiuũ delinquẽdi: q̃ oĩa acciderẽt si nõ liceret sua repetere ꝓpter scandalũ ꝓximi sui singulare. Aduerte tñ hic ꝙ licȝ de iure ciuili nõ sit curãdũ de scandalo qꝺ põt cõtingere circa ꝑsonã detentoris iiuste rẽ meã: imo liceat talẽ occidere qñ aliter nõ põt recuperari: vñ no. Bar. in. l. furẽ. ff. de siccarijs. tñ de iure canonico ⁊ in ꝯsciã ẜm Pa. in. c. nihil. de p̄scrip. nõ ꝯsulerẽ bono viro ꝓ repetitõe rerũ tẽporaliũ aliq̃d facere q̃ verisimilit̃ valde seua ⁊ horribilia deberẽt euenire. facit. c. suscepim⁹. de homi. ⁊. c. z. de no. ope. nũ. ⁊. c. si ꝟo. el p̄mo. de sen. excõ. ⁊ quod ibi no. Inno. Si tamẽ faceret nõ credo mortaliter peccaret qñ scandalũ prouenit ex malicia.

¶ Sed nũq̃d q̃libet bonũ sit faciendu ȝ ne ꝓxim⁹ scãdaliçet̃. R. vt colligo ex doctrina Alex. i scða scðe tractatu ꝺ scãdalo. Aut hoc nũ qꝺ expetit ꝓxim⁹ rõnabiliter petit: puta q2 pauꝑ petit vestimẽtũ ⁊ h⁹mõi: ⁊ tũc si ad hoc teneor de p̄cepto casus est clarus si nõ teneor al's de precepto sic debeo ei illud manifestare quõ nõ teneor ⁊ quõ rõnabiliter illud nõ facio: ⁊ tũc sufficit ⁊ si scãdaliçat̃ sibi imputet: q2 scandalũ est pharisеorũ q̃ scandaliçabãt̃: q2 discipuli nõ lauabãt man⁹: ⁊ tñ cũ dñs satisfecisset scandalũ accipiẽtib⁹ dixit: sinite illos. ⁊c̃. Math. 15. Si ꝟo nõ rõnabiliter tale opus omitto: sic ne ꝓxim⁹ scandaliçetur ꝺ mortali teneor illud facere. fac̃. c. z. de no. ope. nũ. Aut qꝺ petit rõnabiliter expetit ⁊ sic nõ teneor: sed sufficit satisfacere ꝓ posse ne scãdaliçet̃ ex ignorãtia vel infirmitate: ⁊ si nõ acceptat iam scãdalũ est pharisеorũ: ⁊ sic ẜm Aug. exponit̃ illud oĩ petẽti te tribue. s. vel ꝗ̃tũ ad verbũ rõnabilit̃ te excusando vel ꝗ̃tũ ad factu ȝ qñ rõnabiliter teneris: ⁊ sic patet quõ debet intelligi illud facili⁹ scandalũ nasci ꝑmittit̃ ꝗ̃ veritas deserat̃. s. veritas vite que cõprehẽdit oĩa p̄cepta ⁊ cõsimilia: veritas doctrine ad p̄dicandũ: ⁊ veritas iusticie ad puniẽdũ: q2 loquit̃ eo mõ q̃ supra dixi. Et adde ꝙ ea q̃ sunt de iure positiuo p̄cepta sunt p̄termittenda qñ quis scandaliçatur ex infirmitate vel ignorãtia: nõ tñ simpliciter sed ad tẽp⁹ vt dixi de cõsilijs supererogationis. Idẽ dic de punitiõe malorum. Quid de fama vtrũ sit defendenda ne alij scandaliçẽt̃: dic vt. s̃. Fama. §. i.

ſ **Cientia** aliqñ habet̃ ꝑ cãȝ ⁊ hec ꝓprie ẽ scire: ⁊ de hac loquit̃ phs i libro post̃. ⁊. 6 ethicoꝝ. facit. l. scire. ff. de legi. ⁊. c. intelligẽtia. de ꝟ. si. Aliqñ sciã habet̃ ꝑ aliquẽ sensũ corporeũ: vtputa scio ꝙ hẽs caputiũ i capite q2 video: scio ꝙ dixisti tale ꝟbũ q2 audiui. Scio ꝙ tale qꝺ est dulce: q2 gustaui: est durũ vel molle: q2 palpaui: ⁊ talis sciã reqrit̃ in teste. ff. de te. l. testiũ fides. ⁊. 3. q. 9. testes Credulitas tenet mediũ inter sciẽtiã ⁊ nescientiã: quia nec in totali ignorantia cadit

credulitas nec ī sciētia: vt no. ff. de iur. ⁊ fac. igno. sup̱ R̄ica. ⁊ Bar. in. l. admonendi. ff. de iur. iu. ⁊ qđ no. glo. in. c. z. de testi. li. 6.

i ¶ Cui scie est insistēdū. R. ꝙ clerici ⁊ ecclesiastice ꝑsone debēt insistere illi scie q̄ est necessaria circa suū officiuz. Religiosi v̄o q̄ sibi est p̄cepta vel ꝓhibita: vel de iure: aut ꝑ regulā. Curā animarū habētes: aut cōfessores circa casus cōscie debēt insistere: ⁊ sic de ceteris. Clerici tñ ⁊ religiosi: p̄nt intēdere sciētijs triuialibꝰ: q̄ ideo triuiales dicūt q̄si triuiū q2 triplex est via ad idē. s. eloquētiā q̄ sunt grāmatica dialetica: ⁊ rhetorica. Et sic intellige. c. i. ⁊. c. q2 nōnulli. de magistris. nō tamē ad voluptatē: sed vt sciāt discernere verū a falso. 37. di. cur ergo. multo magis ī sacra scriptura: theologia: ⁊ iure canonico: necnō in phia naturali ⁊ morali. 37 di. turbat. ⁊. c. qui de mēsa. ⁊. c. si q̇d veri. ⁊ c. relatū. in fi. In sciētijs v̄o quadriuialibꝰ. s. arismetrica: musica: geometria: ⁊ astrologia: nō credo debeāt intēdere: excepta musica: q2 tales sciētie licz in se cōtineāt veritatē ſm Hiero. nō tamē ducūt ad pietatē. 37. di. si q̇s grāmaticā. imo hn̄t maxime astrologia multū curiositatꝫ: ⁊ aliqñ noxie vanitatis. Leges aūt ⁊ phisicā possunt similit̄ audire nisi sint religiosi: vel sacerdotes: vel habētes ꝑsonatꝰ: seu dignitatē: seu curam animarū: vt. s̄. Excoīcatio. 7. casu. 6. ⁊. 7. Sunt tñ inexcusabiles apud deū: qui prefatis sciētijs intēdentes que eis sūt necessaria: vel ad eorū officiū ignorant. 38. dis. qui ea. Et q̄ sciētia requirat̄ dic ꝙ specialit̄ a q̊cūqꝫ exigit̄ illorū preceptoꝝ ⁊ ꝓhibitionū cognitio que ad eū ꝑtinet: vel rōe officij aut status: aut alio modo. Christiani aūt coīt̄ tenent̄ scire que ꝑtinent ad fidē quedā explicite ⁊ q̄dā iplicite: vt. s̄. Fides. §. 6. Et ꝓpt̄ea Augu. in. c. vos aū oīa. de cōse. dis. 4. dicit ꝙ patrini debēt docere quos tenuerunt in baptismo simbolū ⁊ orōnē dn̄icā. Unde ex dictis in. d. §. 6. patet ꝙ parētes q̇ nō docēt filios ⁊ filias se signare dicendo: In nomie p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ūs sci amē: ⁊ Credo paruū: ⁊ decē p̄cepta legis: ⁊ Pr̄ nr̄: vident̄ peccare mortaliter qñ omittūt ex negligētia eos docere vel doceri facere si possūt. Similit̄ nō excusant̄ a mortali q̇ nesciētes talia non addiscūt si possūt cū sint necessaria ad salutē. Aduerte tñ ꝙ q̇s posset scire p̄cepta: puta si int̄rogat̄ adorare deos alienos ē cōtra p̄ceptū: rñderet sic: ⁊ idē de alijs. Unde tali sufficit licz nesciat ordinate dicere. Et idem posset dici de aliq̄ q̇ nescit credo paruū: tñ si interrogaret̄ deꝰ est vnus: rñderet ꝙ sic: ⁊ ꝙ creauit oīa: iesus christꝰ est eiꝰ filiꝰ: ⁊ sic de ceteꝛ: rñderet ꝙ sic qđ sufficeret sibi lz nesciret prefatū credo. Et idem dicerē de pr̄ nr̄. ꝙ quādo quis scit ꝙ est orādū ⁊ petenda salus ⁊ gr̄a ⁊ remissio pctōꝝ ⁊ huiusmoni licz nesciret dicere Pater nr̄ ꝙ excusaret̄: licz cōsulendū sit oībus vt potius tā Pater nr̄ q̄ꝫ Credo addiscant.

¶ Que sciētie possunt doceri alijs a p̄dictis vide. s̄. Magister. §. 3. z

s **Cisma** ꝓprie ⁊ stricte ē illicita diuisio ꝑ inobedientiā ab vnitate ecclesie facta. 24. q. 3. inter scisma. extra. de scisma. ad succidendos. li. 6. Et hoc est aliqñ cū heresi. vt i grecis q̇ ab vnitate ecclesie se separauerūt. Aliqñ scisma est sine heresi sicut sūt illi q̇ credūt romanā ecclesiā nec aliā volūt cōstituere: sz eā credūt esse apud se: vt cōtingit qñ duo vl̄ plures cōtēdūt de papatu. Aliqñ scisma accipit̄ large. s. cum qui ꝓpriū episcopū eijciunt sedē episcopalē sibi vsurpātes ⁊ presbyteros sibi ordinātes. Scisma. 3. accipit̄ largissime ⁊ sic scismatici sūt oēs qui sūt ī peccato mortali: q2 sūt extra charitatē. c. audi. ij. q. 3. Hoc no. Inno. in. c. i. eo. ti. ⁊ sequitur Pa. in R̄ica eodē ti.

¶ Utruz oēs scismatici sint excoīcati. R. j Pa. in. d. R̄ica. ꝙ ꝓprie scismatici cū heresi clarū est ꝙ sic. c. excoīcamus. de here. Sz sine heresi scismatici ꝓprie nō sunt excoīcati vigore. c. i. eo. ti. sed vigore. c. licet. de elec. vbi dr̄ ꝙ gerēs se ꝓ papa cū ñ sit cū oībꝰ sibi adherētibꝰ excoīcationi sebiaceant: ⁊ sic sunt excoīcati ipso iure. Limitat tñ Pa. in. d. rubrica verū in casu vbi non cadit̄ probabilis error vel ignorātia. Ubi aūt q̄stio foret dubia: ⁊ maxime si cōstiterit in facto intricato ⁊ lōgeuo prout euenit ī scismate p̄terito: tūc putarē oēs euitare excoīcationē ⁊ pctm̄. l. regula. ⁊. l. z. de iur. ⁊ fact. igno. ⁊ in. c. ap̄lice de cle. excō. mini. ⁊ in. c. vt animarū. de ꝯsti. li. 6. dum tñ in voluntate habeāt sempꝛ adherere vero pape qñ ꝑ ecclesiā vl̄ alio mō ꝯsta-

ret de veritate. Scismatici vero large nõ sũt excoicati nisi p violẽtiã factã epo ⁊ hu9mõi: al's nõ: nec scismatici largissime.

¶ Utrũ emẽs rem ecclesiasticã aut alio mõ acquirẽs eã a scismaticis ꝓprie sit excoicat9 R. ꝙ sic: vt i. c. i. eodẽ: q̃uis al's occupans rem ecclesie nõ sit excoicatus. c. cõquestus. de foro cõpe.

¶ Utrꝫ tenẽs bñficiũ ecclesiasticũ a scismatico sibi ꝯcessũ vel ꝯsentiẽs ordinatiõi facte p eũdẽ sit excoicatus. R. ꝙ sic: vt in. d. c. i. Sꝫ hoc intellige in ordinatiõe q̃ ad executionẽ ſm glo. ⁊ Pa. in. d. c. i. q2 ordo bñ ꝯfert̃ si forma seruet̃ ẜ nõ executio si sciẽter a tali recipiat̃. Si vero ignoranter Inno. tenet ꝙ etiã executio cõfert̃ Sed Hosti. tenet ꝙ verũ ẽ ꝙ executio ꝯfert̃ q̃diu est occultus: sed postq̃ fuerit patefact9 requirit̃ dispẽsatio: ⁊ istud est tutius.

4 ¶ Sed q̇s dispẽsabit cũ tali. R. Pa. i. c. fi. eo. ꝙ i ep̃atu sol9 papa. c. q2 diligẽtia. de elec. Multo magis si dignitas sit empta: vt i. c. cũ venerabili. de ꝯsue. In alijs vero ordinib9 distingue. Aut recepit scient̃ vel ex ignorãtia crassa aut suppina a tali scismatico: ⁊ sic sol9 papa. Aut ex ignorantia ꝓbabili: ⁊ sic ep̃s dispẽsare põt: vt i simili dr̃ i. c. i. ⁊. z. de ordi. ab epi. q̇. re. nõ tñ ab illo ep̃o q̇ eũ ordinauit: q̃uis postea redierit ad vnitatez: vt no. glo. in. d. c. fi.

5 ¶ Utrꝫ ꝯct9 alienatõis fact9 i vtilitatẽ eccle teneat. R. ꝙ sic: vt tenet gl. in. d. c. i. al's nõ

ſ **Criptura** aliqñ dr̃ a pocha vel apodixia ⁊ hec fit inter ptes. Aliqñ dicit̃ epl'a ⁊ hec ẽ q̃ mittit̃ ad absentẽ ⁊ coit̃ dr̃ lr̃a missiua. Aliqñ dr̃ liber rõnũ ⁊ ẖ ẽ quẽ coit̃ solẽt facere exercẽtes talẽ artẽ: seu boni ⁊ curiosi pr̃esfamilias. Aliqñ dr̃ publica ⁊ hec ẽ q̃ fit a publica psona. s. notario cuz publicis solẽnitatib9 req̇sitꝭ. Aliqñ dr̃ auctẽtica ⁊ hec est illa q̃ ad sui validitatẽ nõ requirit aliud Quõ aũt faciat fidẽ. vide doc. maxĩe Pa. i. c. scripta. de fi. istru. ⁊ i. c. i. eo. ti. ⁊ in. c. post cessionẽ. de ꝓba. ⁊ ibi dr̃ ꝙ scriptura sigillata aliq̇ sigillo auctẽtico cũ subscriptiõe duorꝫ vl' triũ plenã fidẽ facit. Aduerte ꝙ vbi ius scripturã exigit si nõ extãt ꝓbabit q̇ stat pro solẽnitate ſm Inn. i. c. innotuit. de eo. q̇ fu. or. su. ⁊ iõ cleric9 ꝓbare hꝫ ꝙ sit cleric9 si scripturã nõ hꝫ: no. Pa. in. c. qñ ꝯtra. de ꝓbat.

¶ Utrũ sit dãda fides scripture antiq̇ꝫ. R. Pa. i. c. cũ cãꝫ. õ ꝓba. ꝙ sic: ⁊ no. Bar. i. l. i. ff. si cer. pe. no. glo. in. c. inter dilectos. de fi. instru. Q̃õ limita verꝫ qñ nõ tractat̃ de magno dãno. Idẽ dic de scriptura in lapide et diffuse. vide Pa. vbi. s̃. de hoc.

ſ **Curilitas** differt a stultiloq̇o ſm Ale. ẜa ẜe. ti. eo. q2 scurilitas refert̃ ad lasciuiã affectiõis: stultiloquiũ vero ad idiscretionẽ rõnis: pñt tñ coincidere ⁊ iuicẽ ꝯuenire: ⁊ sp ẽ pctm̃ ꝓprie accepta ⁊ filia luxurie. Sumit̃ tñ aliqñ ꝓ vrbanitate sermõis: ⁊ ẖ iproprie: ⁊ tũc si adsit finis debit9 vt ꝯseruatio amicicie bone vel remotio tristicie vl' accidie nõ ẽ pctm̃: dũmõ nõ fiat p vba turpia Si aũt fiat p verba turpia vel iutilia ⁊ tm̃ risũ iordinatũ ꝓuocantia pctm̃ est: ⁊ sic ad Ephe. 5. Nõ noiet̃ in vobis turpitudo aut stultiloquiũ aut scurilitas q̃ ad rẽ nõ ptinet .i. nulli9 vtilitatis. Et magis peccant q̇ tales audiẽdo sustinẽt cũ sint auctores sceleris.

ſ **Ecretũ** qñ q̇s debet reuelare: vide Cõfessio delicti. in prin. ⁊ Cõfessio vlti. et Familia. §. 7. ⁊. 8.

ſ **Editio** ẽ tumult9 ad pugnã vt dic̃ gl. z. Chorĩ. iz. ⁊ differt a bello ⁊ rixa: q2 ista iportãt mutuã ipugnationẽ i actu. Sꝫ seditio põt dici siue hmõi ipugnatio sit in actu: siue sit p̃paratio ad talẽ pugnã. Itẽ q2 bellũ ꝓprie estꝯ hostes extraneos q̃si mltitudinis ad multitudinẽ: Rixa aũt ẽ vni9 ad alterũ vel paucorũ ad paucos: sed seditio ꝓprie est int̃ ptes multitudinis vni9 int̃ se diffidentes: vt cuz vna pars ciuitatis excitat̃ ad tumultũ ꝯtra aliã: differt tñ a scisma: q2 scisma ꝯtra vnitatem spũalẽ: hec ꝯtra temporalẽ.

¶ Utrꝫ seditio sit pctm̃ mortale. R. ꝙ sic ex genere suo: vt patet. z. Chorĩ. iz. ⁊ neduz i eis qui seditionẽ ꝓcurant sed etiã in sequacibus taliũ: ⁊ tenentur de oi damno inde secuto. Idem dico de tenentibus partialitatem ꝯcor. Tho. scd̃a scd̃e. q. 4z. j

¶ Utrũ pturbãs regnũ tyrãni sit seditios9 R. ꝙ nõ: q2 tale regnũ nõ ordinat̃ ad bonũ cõe ẜ ad bonũ p̃uatũ: vt dicit phus. 3. pol. ⁊ 8. ethicorũ: ⁊ ideo non habet rõnẽ seditiõis talis pturbatio: imo est laudãd9 q̇ multitudinem liberat a tyrãnica ptãte: nisi forte qñ z

sic inordinate ꝑturbaret ꝙ multitudo subiecta maiꝰ detrimētū pateret ex ꝑturbatione ꝯsequēti ꝙ̄ ex tyrānica dn̄atiōe. Idē dic de ei resistente seditiosis.

f **Sensualitas** inordinata qn̄q; ē sine oī culpa: q2 etiā aliqn̄ vitari nō pōt: ⁊ tūc est qn̄ volūtas nō ē cā illiꝰ deordinationis nec cōmittēdo: nec omittēdo: nec an̄cedēter: nec comitanter: vt cū corpꝰ calefit sine aliqua apphēsione mētis ⁊ hmōi. Qn̄q; est cū pctō veniali: ⁊ tūc ē qn̄ talis inordinatio insurgit i sensualitate ꝑ negligētiā volūtatis. Qn̄q; ē cū pctō mortali: qn̄. s. est ꝯtra actuz ꝓhibitū: vt insurgēs ex volūtatis imperio deliberato vel vt retenta ⁊ acceptata: sicut est i cogitatiōe morosa: ⁊ fortiꝰ i deliberata hec ex Ricar. in. z. sniarū.

i ¶ Quis ē ꝓcessus tētatiōis ⁊ delectatiōis q̄ incipit a sensualitate. R. ꝙ iste. Nā p̄ delectabile offert siue ꝑcipit. Secūdo delectatio aduertit. Tertio in id ad qd̄ delectatio trahit ꝯsentit. Primū ē sensualitatis. Secūdū inferioris rōnis ꝑtis q̄ habet diiudicare interiores motꝰ qd̄ non est ꝑtis sensitiue: diffinire ꝓo an delectatio sit āplexanda vel refutāda est supioris ꝑtis rōnis. Cōtingit aūt delectari ad apphēsionē delectabilis an̄ aduersionē delectatōis: ⁊ hec ē sensualitatis ⁊ ē pctū veniale vel nullū: vt dixi.

f **Sententia** ꝓprie s̄m Hof. et Tācre. ē iudicialis diffinitio q̄ ꝯtrouersijs finē iponit ꝓnūciatione cōpetētis iudicis: cōdēnationē vel absolutionē ꝯtinēs. ff. de sen. ⁊ re iudi. l. i. ex eo. c. z. Ex q̄ pz ꝙ excoīcatio ⁊ interdictū iproprie dr̄ snia: q2 excoīcatio ꝓprie nō ē snia q2 snia finē iponit: vt. ij. q. 3. sūmope. ⁊ no. glo. z. q. 6. biduū. sed nō excoicatio: sed ē pena. ij. q. 3. nemo. z4. q. 3. corripiant. de sen. ex. sacro He. i. c. vt aiaꝝ. de ꝯsti. li. 6. ꝯcludit. ꝙ ꝓp̄e nō ē snia: ⁊ i statutꝭ vbi fit mētio ō snia nō veniret excoīcatio. Est tn̄ snia interlocutoria cū oīs vox iudicis ad cām faciēs possit dici snia. facit glo. in auct. de liti. §. si omnē. ⁊ glo. z. q. 6. §. diffinitiua. ⁊ ideo per viam iudicialē nō pōt ferri die feriata.

i ¶ Quottuplex ē snia. R. duplex. Pria dr̄ interlocutoria. Secūda diffinitiua. Interlocutoria snia ē iudicialis declaratio sup aliq̄ sūmarie ius tribuēs inter ꝑtes dicta a mō ꝓferēdi: q2 q̄si loquēdo inter ꝑtes sine aliq̄ solēnitate fert. de sen. ⁊ re iudi. c. ꝙ ad cōsultationē. z. q. i. i sūma. ⁊ ē semiplēa snia q̄ fert inter p̄ncipiū cāe ⁊ finē: nō sup p̄ncipali: s; sup incidētibꝰ q̄stiōibꝰ vl' emergētibꝰ. de appel. c. significātibꝰ. ⁊ de testi. significauit. el p̄. ⁊ de offō dele. c. cū olim. ⁊ ꝙ nō sit plena diffinitio pz. ff. de arbi. l. qualē. Vn̄ q̄ eā tulit pōt reuocare etiā pꝰ decēdiū: siue sit iudex ordinariꝰ. ff. de sen. ⁊ re iud. l. qd̄ iussit. siue sit delegatꝰ. de appel. c. cū cessāte. etiā si fuerit appellatū: s̄m Arch. vbi. s. ⁊ coīter doc. i. d. c. cū cessāte Et hoc verū nisi appellatōi detulisset: vt i. c. cū appellationibꝰ. de appel. li. 6. vl' nisi pars fecisset expēsas ad ꝓsequēdū appellationē. ff. de ꝯdi. ob cām. l. si pecuniā. i p̄n. si tn̄ vellet sibi de eis satisfacere posset reuocare. de appel. c. interposita. §. illud deniq;. Siliter dic de arbitrio iuris a q̄ pōt appellari dicta. l. q̄lem. Dicit etiā glo. in auct. de here. ⁊ fal. §. illud. i p̄. de cetero. ꝙ qd̄libet p̄ceptū factū ꝑ iudicē vl' eiꝰ nūciū dr̄ snia interlocutoria. Diffinitiua snia dr̄ q2 ꝑ eā p̄ncipal' qd̄ diffinit. ex de sen. ⁊ re iud. c. z. ff. eo. l. i. cui ꝑ eūdē iudicē n̄ pōt aliq̄d addi vl' minui: nec mutari: detrahi aut reuocari pꝰ ꝙ̄ lata ē. d. l. qualē. nec a delegato q2 fūctꝰ ē officio suo. de offi. dele. i litteris. nec ab ordinario: nisi sit ꝯ ius ꝯstitutionis. de sen. ⁊ re iud. c. cū iter. nisi ꝑ bn̄ficiū restitutiōis ex eo. c. cū Bertoldꝰ. Fallit hoc i sex casibꝰ i q̄bꝰ ordinariꝰ pōt. Prio si nulla est vel ānullāda ꝓpter errorē facti retractare pōt. 35. q. 9. §. i. s̄m Io. C. quō ⁊ qn̄ iu. l. si p̄ses. ⁊. l. si vt ꝓponis. Itē scdo pōt iudex ordinariꝰ tractare i mulcta q̄ ꝓpter inopiā ē remittēda. C. de mō. mul. l. fi. i fi. ff. ō offi. p̄si. l. illicitas. §. fi. Itē tertio i fructibꝰ ⁊ expēsis ⁊ alijs accessorijs cōsilibꝰ i q̄bꝰ eadē die pōt suppleri nō tn̄ minui: sic itelligit. ff. de sen. ⁊ re iu. l. Paulꝰ rn̄dit. Itē q̄rto si aliq̄s absens ꝯdēnatꝰ veniat adhuc iudice ꝓ tribunali sedēte. ff. de resti. i inte. l. Dynꝰ. ⁊. d. c. cū Bertoldꝰ. §. postmoduz. Itē q̄nto rōne publice vtilitatis. ar. ff. de decre. ab or. fa. l. qd̄ semel Itē sexto vbicūq; vertit ꝑiculū aīe ⁊ de errore fit fides. de sen. ⁊ re iud. c. inter ceteros de cōsue. c. fi. de p̄scrip. c. qm̄ p̄nceps tn̄ pōt sp qn̄ voluerit reuocare: mutuare: ⁊ corrigere. de resti. in inte. c. ex litteris.

1 ¶ Utrum in oi snia sit ordo iuris suadˀ. R.
ꝙ sic: ⁊ diffinitiua si sit lata ꝯ ordinē sbalē iu
diciorꝫ vt ē citatio: inducie: litꝭ ꝯtestatio: ⁊ te
stiū receptio nulla ē ipo iure: itelligo si petāť
inducie. 17. q. 4. vxor. Si vo ꝯ ordinē q̄ non
ē de suba tenet. ⁊ de h̄ in. d. c. biduū. Interlo-
cutoria vo bn̄ tenet: lꝫ peccet grauiť q̇ tulit
sine ordine iuris ipsā: ⁊ aliqn̄ ē suspēsus vt in
snia excoicatiōis. in. c. i. de sen. excom. lib. 6.
2 ¶ Qualis dꝫ eē snia diffinitiua. R. abso-
lutoria vl' cōdēnatoria. d. §. diffinitiua. C. de
sen. ⁊ interlo. om. iudic. l. 3. Certa. vt. ff. de
sen. ⁊ re iudi. l. in sūma. Pura: vt. ff. qn̄ ap.
sit. l. i. §. biduū. ⁊. d. c. biduū. Aduerte tn̄ ꝙ
qn̄ cōditio ē intrinseca: puta cōdēno reum si
actor ꝓbauerit: ꝙ tenet: vt i. d. c. biduū. ⁊ ibi
glo. ⁊ Bar. in. l. a diuo pio. §. in vēditione.
ff. de re iudi. Secˀ si cōditio eēt extrinseca vt
cōdēno te si papa venerit. ⁊ vide gl. ⁊ Bal.
in. l. cū iudex. C. de sen. ⁊ interlo. om. iudi. et
iusta debet eē super oia.
3 ¶ A q̇ pōt dari. R. ab eo q̇ hꝫ iurisditionē
ordinariā vl' delegatā vl' per cōpromissū.
4 ¶ Quō dꝫ dari snia diffinitiua. R. sedēdo
nō in pedibˀ stādo: al's ē nulla. c. ⁊ si sentētia.
§. fi. eo. ti. li. 6. Itē partibˀ p̄sentibˀ vl' cōtu-
macibˀ in scriptꝭ recitare: al's eā solū in scri-
ptis dādo: sine recitatiōe ē nulla. C. de sen. ex
peri. reci. l. i. Sūr si nō recitet in scriptꝭ. l. vl.
C. de sen. ex pe. reci. ⁊. d. c. si snia. Fallit i bre-
uibˀ ⁊ causis viliū ꝑsonaꝝ. C. de sen. ex pe. re
ci. autꝭ. nisi. Itē in cā m̄rimoniali. Itē qn̄ de
ꝯtiū ꝯsensu ꝓcedit no. 2. q. i. c. in p̄mis. per
Archi. ⁊ Jo. Itē ipse q̇ dat sniam dꝫ ipse le
gere seu recitare: nisi sit ep̄s aut aliˀ illustris
d. c. si snia. ⁊. C. de sen. ex pe. reci. l. 2. ⁊. 2. q.
6. anterioꝝ. §. ille. in fi. Mlta eēnt vidēda h̄
q⁊ nihil ad nos omitto breuitatꝭ cā. Sed tu
vide si placet Hosti. i sūma. eo. ti. ⁊ Directo
iuris. ⁊ Spec. quō in multꝭ casibˀ ē nulla quō
annullanda: quomō exequenda ⁊ quō trāsit
in rem iudicatam.
5 ¶ Utrum religiosi ligēť sentētijs suoꝝ p̄latorū
ex locū eoꝝ. R. imola. in cle. dudū. de sepul.
ꝙ nō. ⁊ videť seq̇ opi. Laud. ⁊ Hostiē. in. c.
cū illoꝝ. de sen. excō. Car. vo in. d. cle. dudū.
dicit hoc dictū ꝓcedere quo ad cōtentiosaꝫ
iurisditionē: q⁊ nō pōt ponere sedē q̇s in alie
no territorio. de offi. ordi. c. cū ep̄s. li. 6. Sꝫ
respectu sentētie volūtarie iurisditiōis ⁊ ad
quas nō ꝓcedit in forma iudicij verior ē sen
tētia aliorū qui tenēt ꝙ liganť. de offi. lega.
nouit. ⁊ placet mihi ⁊ etiā quo ad contentio
sam iurisditionē in monasterio suo: q⁊ vt di
cit Pa. in. c. cū cōtingat. de fo. cōpe. Mona-
chus vbicūq̧ est semp est de iurisditōe abba
tis quē vice dei sup caput suū imposuit. 19.
q. 3. Statuimˀ. de elec. c. si religiosus. li. 6. ⁊
fictione iuris semꝑ ē in claustro: vt no. In-
no. ⁊ Abbas in. d. c. cū illoꝝ. ⁊ Archi. in. c.
vt ꝑiculosa. ne cle. vel mo. li. 6. facit qō. s̄. di
xi. Excoicatio. 2. §. 10. ⁊. 11.
¶ Utrum snia duret pˀ mortē sentētiātis. R. 6
Pa. i. c. a nobis. el. i. de sen. exc. ꝙ aut hꝫ cāꝫ
successiuā: siue ē ad effectū ꝓducēdū: puta in
terdicit alicui artē suā seu officiū ⁊ tūc si ē cū
cāe cognitōe lata durat: vt in. l. i. ff. de postu
lā. ⁊ sic intellige. l. i. §. h̄ vrbē. ff. de offi. p̄fec.
vr. vbi patꝫ ꝙ p̄fectˀ pōt in ꝑpetuū aliqueꝫ
priuare officio aduocatiōis licꝫ ipse sit tēpo-
ralis. Si vo nō ē lata cū cāe cognitiōe: ⁊ sic
nō durat: ⁊ sic loq̇ť. l. fi. ff. de penis. Si aūt
snia ē q̇ ad effectū ꝓductū: puta: q⁊ vinculū
iniecit tꝑe p̄latōis: ⁊ sic durat etiā pˀ mortē
Exēplū in excoicatiōe vel publicatiōe bono
rū: q⁊ nisi absoluať semꝑ erit excoicatˀ: vt i
c. vnico. de ma. ⁊ obe. li. 6. facit. c. pastoralis
§. i. de offi. ordi. Quō etiā snia extēdat effe-
ctū extra territoriū. habes. s̄. pena. §. 23.
¶ Utrū ille ꝓ quo data ē iniusta snia pˀ co 7
gnitā iniusticiā teneať restituere quicq̇d ha-
buit. R. Pa. in. c. i. de ꝯces. p̄bē. ꝙ si ē decla
ratiua sic teneť aliter nō saluabiť: quia talis
snia nō aufert directū dn̄iuꝫ: vt no. in. l. iu-
lianˀ. ff. de cōdi. ⁊ demō. nec alteri accrescit.
ius: vt no. Inno. in. c. q⁊ plerūq̧. de imu. ec.
tantū eni declarauit ad eū ꝑtinere. l. sicut. §
h̄ si queriť. ff. si serui. ven. c. forus. de vb. sig.
Et dr̄ declaratiua sꝑ qn̄ iudex inter litigan
tes sentētiat ad istū vl' ad illū ꝑtinere siue da
ri debere. Si aūt snia ē p̄uatiua: puta cū ali-
q̇s p̄uať bn̄ficio eccl'iastico ⁊ ꝯcediť alteri ta
lis cui cōcessū fuit nō teneť restituere: licꝫ co
gnoscat postea iiustā sniam fuisse: q⁊ ex quo
nō appellauit videť renūciasse: ⁊ iō cū vaca
ret potuit isti ꝯcedi. Uide ꝓ h̄ bonā gl. insti.
de offi. iu. in fi. ⁊ ꝑ Cy. in. l. i. C. coia vtri. iu
di. ⁊ per Bar. in. l. pōponiˀ. ff. de acq̇. here.
⁊ ꝑ Jo. cal. in. c. ꝓposuit. de ꝯces. p̄bē. Quō q̇-
dē limito nisi talis fuerit in causa iniusticie.

Itē secūdo nisi sint alia a beneficijs ecclesiasticis: vtputa: res tēporales alterius: q2 sic in foro anime teneret: vt notat Innocē. in dicto.c.quia pleriqȝ.

Sepultura est possessio siue terra vbi aliqs sepeliēdus ē: vel dicit loc⁹ cōcau⁹ in loco ecclesiastico vel cimiterio fact⁹ in q̄ corp⁹ catholici cōqescit: vñ si talis possessio seu terra seu qd̄libet aliud vas p sepeliendo sit per epm: seu de ei⁹ auctoritate ad sepulturā deputatū: sic est loc⁹ religiosus siue ibi sit aliqs sepult⁹ siue nō: et vendi nō potest. de sepul.c.abolēda. et .13.q.2.questa ē. et .c. postq̄ et .c. pcipiēdū. Si aūt auctoritate episcopi talis terra seu loc⁹ nō est ad sepulturā deputatus: licz ibi sit aliqs sepult⁹ nō ppterea est religiosus f̄m canones: vt no. Inno. in.d.c. abolenda. Facit.c.ad hec. de religi.do. et qd̄ supra dixi. Religiosus locus. Uendi tamen non pōt: vt in dictis.c.questa. et postq̄. licz aliud sit f̄m leges: q2 religiosus dicit. ff. de reli. et sūp. fu.l.2. Aliqñ dr̄ sepultura terra deputāda seu loc⁹ deputād⁹ sepulture: et hec vendi pōt.12.q.2.aurū.

1 ¶ Sepultura aliqñ accipit p officio: qd̄ impēdit sepeliēdis: et talis sepultura vēdi non pōt a clericis q̄ habēt bñficiū rōne cui⁹ tenēt puta: q2 sacerdos parochialis et h⁹mōi: imo simoniā cōmitterēt si venderēt. i.q.i. dictum 13.q.2. pcipiēdū. et .c. i ecclīastico. et de simo. cū in ecclesie. licz clerici petere nō possint: laici tamē tenēt ad laudabilē cōsuetudinē suādā: et videt q nisi seruēt peccēt mortalit. ar. c. ad aplicā. de simo. et ita credo nisi ex aliqua rōnabili cā desistāt. Aliȷ āt clerici q̄ ad tale officiū nō tenēt rōne bñficiȷ poterūt vēdere: nō q̄dē officiū sed laborē suū: q2 nō tenēt de suo facere hoc. ar.c. charitatē. 12.q.2. de pscriptis. cū ex officiȷ. et .d.c. abolende.

2 ¶ Ubi debet eē loc⁹ sepulture. R. f̄m Inno. in.d.c.abolēde. q apud ecclesiā cōsecratā: q2 cū cōsecrari debeat: vt in.c.sicut.17.q.4. Ideo ad locū nō cōsecratū nō pōt accedere. de cōsecra.eccle.vel alta.c.si ecclesiā.li.6. pōt tñ etiā eē remot⁹ ppter fetorē.

3 ¶ Quis hz ius funerādi. R. f̄m Inno. i.c. i. de sepul. q nō ois ecclīa: s3 solū illa q̄ habet pplm: vel cui ex pūilegio ē concessū: et hoc de iure canonico. S3 de iure ciuili cōpetit oib⁹ qb⁹ inest ius inferēdi mortuos vt. ff. de mor. infe. per totū. Aduerte hic q pactū factū cū rectore eccl'ie circa sepulturā nō recipiendā: valet etiā factū ab his qb⁹ a sede aplica cōcedit libera sepultura.c.pactū.de pac.li.6.

¶ Utrū hñtes ius funerādi possint intrare alteri⁹ parochiā: et p se accipe fun⁹: et alia cōsueta facere. R. q si habet ex pūilegio pape: vt habeāt liberā sepulturā: sic sūt minores et predicatores: vt in clemē. dudū. de sepul. sic possūt etiā nō obstāte cōtradictiōe epi vel curati: et etiā nō obstāte statuto qd̄ excoicat intrātes alienā parochiā: vt no. Old. cōsilio.333. et seqt̄ Ge.in.c. vt aiar. de psti.li.6 et d. Car.in.d.cle.dudū. Jo. de lig. ibidē. et pz in.c.cū liber. et .c. psentia. de sepul. Rō: q2 pcessa libera sepultura cōcessū ē iter eūdi ad capiēdū fun⁹: sicut in sīli dicit lex qñ pcedit haust⁹ aq̄ videt pcessū iter ad illud. ff. de ser ui.ru.pdi.l.3.§.penl. et vlti. et facit qd̄ dixi s̄ Libere. Si vo nō pcedit libera sepultura: s3 tm̄ sepultura. sic d. Anto. tenet q etiā pn̄t. Ri. de senis tenet q nō: s3 istud Ge.in.d.c. vt aiar. dic̄ pcedere: vbi pcedit solū q possint recipe eligētes sepeliri apud eos. S3 ego teneo q nō pn̄t sine licētia curati vl' epi: nisi habeāt liberā sepulturā: q2 de duab⁹ pūitutib⁹: vna sublata remanet altera: vt dicit gl. magna. i.c. ois vtriusqȝ sex⁹. de pe. et remis. 4

¶ Quis potest eligere sepulturā. R. q ois fidelis: et qui habet liberū arbitriū et etatem legitimā. s. q sit pubes q̄uis sit i potestate patris: tamē pōt eligere sine consensu patris.c. licet. in pncipio. de sepul.li.6. Impubes vo et qui nō ē cōpos sue mentis eligere nō pōt: ar.c.vlti. de suc. ab intesta. 5

¶ Utr religiosus possit eligere sepulturaȝ. R. q nō: nisi qñ ex monasteriū morit ad qd̄ comode deferri nō posset: q2 tūc pōt eligē sepulturā. vbi placet.c.religiosi.eo.ti.li.6. 6

¶ Utrū seru⁹ sīliter possit. R. f̄m do. Pe. de peru. i tractatu de quarta: canonica portione ecclesie parochialis q sic si ē pubes. Si vo est impubes eliget dn̄s. Ita no. Jo. in.c. de vxore. eodem. 7

¶ Utr qs possit eligere sibi sepulturā i loco min⁹ religioso q̄ sit loc⁹ vbi de iure deberet sepeliri. R. olim fuit diuersitas: hodie clar ē: q sic per.c.cū quis.eo.li.6. 8

¶ Utr pr̄ possit eligere p filio ipubere: cuȝ 9

ipse impubes eligere nō possit. R. d. Pe. su-
pradictꝰ. vbi. s. ꝙ sic consuetudine sic dispo-
nēte: vt in. d. c. licet. ⁊ idē credit He. in. d. c.
licet. de mr̄e sic̄ de patre: qn̄ sic hʒ cōsuetudo
Et hoc solū ꝓ filio legitimo nāli nō aūt ꝓ spu-
rio vel nāli tm̄: q2 appellatiōe filiorū nō ve-
niūt naturales tm̄ vel spurij. l. gnāliter. C.
de insti. ⁊ substi. ⁊ in cle. i. de bap. ꝫ ꝓ adopti-
uis vel arrogatis bene potest.
10 ¶ Utrū auus possit eligere ꝓ nepote impu-
bere. R. idē Petrus vbi. s. ꝙ nō: q2 in mate-
ria odiosa appellatione filiorū nō cōtinent
nepotes: aliter eni filij: aliter nepotes appel-
lant. Secus appellatiōe liberorū: vt in. l. q̇d
si nepotes. ff. de testa. tute. multo minus fra-
ter aut alius collateralis.
11 ¶ Utꝝ pater possit eligē ꝓ filio adulto seu
pubere. R. idē ibidē ꝙ nō: q2. d. c. licet. solū
ꝓ ipubere ꝯcedit electionē sepulture.
12 ¶ Utꝝ decapitādꝰ ⁊ hꝰmōi possint eligere
sepulturaʒ. R. q̇. s. ibidē: ꝙ si snīa est data
nec appellatiōe suspēsa nō pōt: q2 nullā vlti-
mā volūtatē pōt dimittere. l. eiꝰ. ff. de testa.
q̇ etiā nō pōt ꝓ aīa aliq̇d relinquere: vt no.
Jo. an. in addi. ad Spec. in ti. de instru. edi-
tione: pōt tn̄ oīa sacr̄a petere: ⁊ recipere. cle.
p̄ma. de pe. ⁊ re. Si ṽo snīa nō ē data vl' est
appellatiōe suspēsa sic potest eligere.
13 ¶ Ubi debet q̇s sepeliri qn̄ nō elegit sepultu-
rā. R. d. Pe. p̄fatꝰ vbi. s. per multos casus
quos ego reduco ad vndecim: vt totalis ha-
beat intelligentia circa hoc.
14 ¶ Primꝰ ē de parochianis q̇ debēt sepeliri
nō in parochia ꝫ in ecclesia vbi sūt maiores
sui: ita dicit glo. in. c. i. eo. lib. 6. facit. c. i. de
sepul. ⁊ ē casus in. c. is qui. e. ti. li. 6. ⁊ ibi hoc
tenet Archi. ⁊ Jo.
15 ¶ Sʒ q̄ro q̇ dicāt maiores. R. idē Pe. vbi
s. ꝙ in isto casu intelligit: pr̄ ⁊ auꝰ. tex. ī. c.
ebron. 13. q. 2. iūcto. c. i. de sepul. ⁊ iō licʒ pro-
auꝰ ⁊ attauꝰ eēnt alibi nō tn̄ ibi sepeliet: sed
vbi pr̄ ⁊ auꝰ: ꝫ si pater eēt sepultꝰ in vno lo-
co: ⁊ auꝰ ⁊ alij maiores in alio: non sepeliet.
filiꝰ cū pr̄e: ꝫ cū auo ⁊ ceteris maioribꝰ scd̄m
Jo. an. per. c. 2. in p̄n. ⁊. c. fraternitatē. de se-
pul. ⁊ ꝑ. c. cū q̇s. de sepul. li. 6. licʒ alij ꝯriuʒ
teneāt ꝓpt̄ tex. ꝯrios. 13. q. 2. ꝫ p̄mū vꝫ veriꝰ.
16 ¶ Secūdus ē qn̄ nō apparet vbi sint sepul-
chra maioꝝ: q2 tūc sꝑeliet in ecclesia vbi au-
diuit dīna ⁊ ꝑcepit ecclesiastica sacramenta
dicto. c. i. ⁊ ibi per Inno. ⁊ est casus in. d. c. is
qui. ⁊ in. c. in nostra. eodem.
¶ Tertiꝰ ē qn̄ q̇s nō habet sepulchra maioꝝ 17
⁊ in vna ecclesia audiuit dīna ⁊ in alia perce-
pit sacr̄a: vel ē parochianꝰ duarū ecclesiarū
⁊ tūc si vtraqʒ ecclesia habet ius funerandi:
tūc locꝰ ē p̄uētioni. de rescrip. c. duobꝰ. li. 6.
ꝫ obuētiones quarte diuidēt. c. cū q̇s. eo. li.
6. Et si nō est p̄uentio: sed cōtendūt: diocesa-
nus cōcordabit partes.
¶ Quartꝰ ē qn̄ ecclesia ē interdicta vl' cimi- 18
teriū vbi de iure deberet sepeliri: ⁊ tūc si ē ec-
clesia sepulchri maiorū suoꝝ sepeliet in paro-
chia. Si ṽo ē parochia sepeliet in ecclesia ca-
thedrali: ⁊ si oēs iste essent interdicte cū nul-
lus ibi debeat sepeliri. c. vt priuilegia. de pri-
uile. ⁊. c. si ecclesia. de priuile. lib. 6. ⁊. c. fi. de
sepul. li. 6. tunc sepeliet in monasterio ꝓpin-
quiori. ꝫm Archidi. c. i. eo. li. 6. ⁊ Jo. an. in
nouella ibidem: vel vbi debebat soluere de-
cimas scd̄m predictos.
¶ Quintꝰ casus est de ꝑegrinis ⁊ aduenis q̇ 19
sepeliēt in parochia vbi moriūt si nō scit:
vbi sint sepulchra maioꝝ suoꝝ vl' si scit ⁊ nō
possūt comode deferri. Inno. ⁊ Hosti. tenēt
in. c. i. eo. ꝙ in ecclīa cathedrali. Alij autē ꝙ
vtraqʒ ecclīa habet ius ⁊ locꝰ ē p̄uētioni. Et
istud veriꝰ credo. Idē dic de dānatis ad mor-
tē qn̄ sepeliri ꝑmittūt q̇ꝺ de peregrinis.
¶ Sextꝰ casus ē de filio pubere: ⁊ dʒ sepeli- 20
ri apud maiores: vt ī p̄mo casu: vl' si ē scd̄m
secūdū vel tertiū casū: illud serua.
¶ Septimꝰ casus de filijs illegitimis: si sūt 21
nāles tm̄ sepeliunt cū patre nisi pr̄ fuisset in
dignitate. l. ex facto. §. si q̇s rogatꝰ. ff. ad tre-
bel. ⁊ q̇ꝺ no. i. d. l. gnāliter. Si aūt sūt spurij
nō sepeliēt cū pr̄e: q2 nec filij nominādi sunt
auc. ex complexu. C. de inces. inuti. nup. nec
etiā si legitiment a p̄ncipe: nisi ad petitionē
patris. ⁊ eo viuēte fecisset: facit q̇ꝺ no. i auc.
q̇. mo. na. effi. sui. Sepeliēt ergo tales ī sepul-
chro matris. ꝓbat. ff. ad munici. l. i. nisi sit il-
lustris femia. Si ṽo sint filij adoptiui vl' ar-
rogati: si viuēte pr̄e adoptāte moriūt in eiꝰ
sepulchro sepeliēt. secus si mortuo: q2 tūc se-
peliūt cū patre naturali ꝫm q̇ꝺ no. plene in
c. vnico. de cogna. lega.
¶ Octauꝰ casus de vxore: ⁊ dic ꝙ si ē car- 22
nalit cognita: vl' ad domū viri ducta: tūc se-
pelit in sepulchro viri: q2 iā cōsecuta ē domi.

cũſ marití ꝑ ꝯductionē.l.cũ q̄dā puella.ff.
de iuriſdi.om.iu. vel q꜉ effecta vna caro cũ
viro.d.c.ebꝛon.al's non.

23 ¶ Quid ſi ſit cognita ꝛ tñ ꝓpt adulteriũ ſe
pata. R.ꝙ nõ ſepeliet cũ viro: q꜉ nõ ē am
plius de domo viri: niſi ſit recõciliata.

24 ¶ Sed q̇d ſi moꝛtuo viro receſſit de domo
mariti. R.ꝙ licʒ fuerint opi. tñ mihi placet
opi. Archi.ꝛ Jo.in.c.iſq̇.§.mulier.eo.li.6
ꝙ ſepeliet in ſepulchꝛo viri: q꜉ licʒ ad aliud
domiciliũ ſe trāſferat: tñ retinet domiciliũ
mariti: vt.l.filij.§.vidua.ff.ad municipa.
vl' dic ꝙ loc⁹ erit ꝑuētiõi. Et q̇d de illa q̄ ha
buit plures viros: dic ꝙ vltimus cõſideratꝛ
quia vna caro eſt cũ eo.

25 ¶ Sʒ pone ꝙ vir habeat in vna eccl'ia ſepul
chꝛa maioꝝ ſuoꝝ: ꝛ in alia elegit ſepulturā.ꝛ
ſepult⁹ ē ibi: vbi ſepeliet vxoꝛ eius. R.ꝙ in
eccleſia vbi marit⁹ actualiter ē ſepult⁹.d.c.
ebꝛon. Quod intellige qñ marit⁹ fuit ibi legi
time ſepultus: quia ſi fuiſſet excõmunicatus
vel interdictus nõ ſepeliet ibi. Siliter intel
lige ſi comode poteſt illuc deferri: al's nõ.ar.
dicto.c.religioſi.

26 ¶ Nonus caſus de nouicijs religioſis qui ſi
nõ erāt obligati religioni in genere debēt ſe
peliri in eccleſia vbi de iure cõuenit: non in
monaſterio: vt dicit Archid.in.c.cũ q̇s.eo.
li.6.ſecus ſi erat obligatus religioni in gene
re.ꝛ idē dic de illis qui nõ ſũt plene trāſlati:
vt quia habēt ſua in ꝓꝓꝛio.

27 ¶ Decim⁹ caſus ē de ꝑlatis eccleſiaꝝ. Nam
regulariter debēt ſepeliri i eccleſia vbi hñt ꝑ
laturā: ꝛ ſi in duab⁹.locus eſt ꝑuētioni: vel
dic ſi moꝛitur in vna earũ ibi erit ſepeliēdus
ſcd'm Archi.in.d.c.cũ quis. Alij autē cleri
ci debent ſepeliri in eccleſia vbi ſunt clerici
ſeu beneficiati.

28 ¶ Undecim⁹ caſus ē de illo q̇ habet domici
liũ in ciuitate vel villa: ꝛ trāſfert ſe ad villā
ruralē recreatiõis cā: vel vt rura colat: ꝛ ibi
moꝛit: q꜉ nõ ſepelit in eccleſia rurali: ſed in
ſepulchꝛo maioꝝ ſuoꝝ ſm ꝙ dixi i tribus ca
ſib⁹ ꝓmis.ſi comode ad eũ põt poꝛtari.d.c.re
ligioſo.vt no. Archi.ꝛ Jo.in.d.c.iſ qui.

29 ¶ Qui ſũt qui priuāt eccl'iaſtica ſepultura.
R.ꝙ duodecim differētijs ꝑſonaꝝ interdi
citur eccleſiaſtica ſepultura. Primo excoica
tis.cle.i.de ſepul.ꝛ de pena cõtrafaciētiũ.ha
bes.ſ̄. Excoicatio.7.caſu.35.ꝛ hoc veꝝ niſi
abſoluant. Secũdo manifeſtis vſurarijs.
d.cle.i.ꝛ.c.q̄q̄ꝫ.de vſur.li.6.habes.ſ̄.d.ca
ſu.35.hoc verũ.niſi peniteāt ꝛ faciāt cautio
nē Tertio qui in toꝛneamentis moꝛiũt.c.i.
de toꝛneamētis. Quarto raptoꝛib⁹ qui perti
naciter cũ poſſint in vita nõ ſatiſfaciunt ꝛ in
moꝛte nõ pñt.c.2.de rapto. Quinto blaſfe
matoꝛib⁹ dei ꝛ ſanctoꝝ.c.2.de maledi. Hoc
verũ ſi illā penitētiā ſibi impoſitā cõtēnunt.
Sexto q̇ nõ coicāt ſemel in āno nec cõfitent
c.oīs vtriuſqꝫ.de pe.ꝛ remiſ.niſi ſigna cõtri
tionis oſtēdāt. Septimo qui moꝛit in pecca
to moꝛtali notoꝛie.c.cum grauia.13.q.2.
Octauo nominatim interdictis.d.cle.i.ꝛ hoc
ſub excoicatiõis pena. Alij aũt interdicti ſi
militer ꝑuāt: vt in.d.caſu.35. Nono illi cui
ē interdict⁹ ingreſſus eccl'ie.c.iſ q̇.de ſen.ex
cõ.li.6. Decimo illi q̇ ſacerdotē tutoꝛē filijs
ſuis īſtituit.88.di.neqꝫ apud.gl.ibi ꝯriũ te
net. Undecimo iudeis vl' paganis.de ꝯſe.di.
i.c.eccl'iā.ꝛ.c.ſe. Duodecimo coꝛpoꝛib⁹ exēte
ratis vl' diuiſis: vt.ſ̄.excoicatio.5.caſu.32.

¶ Quid ſi tales de facto ſepeliunt in eccl'ia 30
vel cimiterio. R.ꝙ ſi poſſunt diſcerni exhu
mandi ſunt: al's nõ.c.ſacris.eo.ti.ꝛ eccleſia.
vel cimiteriũ recõciliandũ.c.conſuluiſti.de
cõſecra.eccle.vel alta.

¶ Quid de puero extracto de vētre matris 31
moꝛtuo. R.ꝙ nõ dʒ ſepeliri cũ mr̃e: ſʒ ex cimi
teriũ.ſec⁹ ſi nõ eēt extract⁹ ſm Hoſti.

¶ Qua pena puniēdi ſũt q̇ ad ſepulturā re 32
cipiũt aliquē i caſu nõ ꝯceſſo. R.tenet ad re
ſtitutionē coꝛpoꝛis ſi petat. Itē oīuʒ q̄ occa
ſiõe illi⁹ receperũt.c.fraternitatē.ꝛ.c.ex pte.
el ꝑmo.ꝛ.c.cũ liberũ.eo.ti.ꝛ alijs penis: vt
ſ̄.dictũ ē Excoicatio.7.caſu.35.

¶ Quid ſi ſacerdos parochialis coꝛp⁹ ei⁹ q̇ 33
alibi elegit ſepulturā violēter rapuerit: vel
fun⁹ añq̄ deueniret ad man⁹ eoꝝ quib⁹ debe
bat ſpoliauit. R.ſm Hoſti.ꝛ Jo.in.c.cũ li
berũ.ꝛ Joā.in.c.certificari.eo.ti.ꝛ Oldra.
cõſilio.224.ꝙ tenet reſtituere q̇cq̇d accepit
ꝛ ipſũ coꝛp⁹. Et vltra hoc perdit quartā ca
nonicam ad ſilitudinē heredis res heredita
rias ſubtrahētis qui in eis quartā trebellia
nicā perdit: ꝛ ius inſtitutionis debitũ: quod
al's erat detracturus.l.paul⁹ rñdit.ff.ad.l.
falci.ꝛ.l.reſcriptũ.ff.de his q̇.vt indig.q꜉ ꝓ
hibere videt inferre i ſepulchꝛũ q̇ ſiue i locũ
inferre ꝓhibeat ſiue i itinere.l.i.§.ꝓhiberi.

ff. de mor. infe. d. Pe. in tractatu vbi. s. tenet
quo ad canonicā partē ꝯtrariū: q2 delictū p̄/
sbyteri nō debet nocere ecclesie. de or. cogni.
c. 2. 16. q. 6. si epm. ꝛ qđ no. in regula delictū
li. 6. ꝛ glo. in. l. si q̇s in tanta. C. vn̄ vi. Sed
ego teneo cū Hosti. ꝛ Jo. si tale quid fiat a p̄
lato: quia prelat⁹ solus bene pōt preiudicare
ecclesie in acquirēdis. 16. q. 6. §. fi. sicut ſu⁹
dn̄o preiudicat in acq̇rēdis. l. fi. C. de acqui.
pos. secus in acquisitis.

34 ¶ Utrū ꝓtextu debiti sepultura possit impe/
diri. R. ꝙ nō: nec ꝓtextu cuiuscūq₃ alterius
obligatiōis. l. cū sit iniustū. C. de sepul. vio.
nec d₃ inferri molestia infra decem dies ab
obitu: al's ꝓ tūc ē inutile q̇cq̇d sit: vt in auct.
s₃ nec an̄. C. de sepul. vio. q̇ v̄o ad domū mo/
riētis accedit ꝛ ipsū vel alios molestat: vel
reb⁹ ei⁹ isignia ponit ipso iure cadit ab actio
ne: ꝛ in tātūdē heredib⁹ iniuriati cōdēnat̄ ꝛ
publicat̄ tertia pars bonorū suorū ꝛ ē infa/
mis: ꝛ idē in eo q̇ circa fun⁹ peccat. in aut̄. itē
qui domū. C. de sepul. vio.

35 ¶ Utrū inducētes ad iurādū vouēdū vl' fide
interposita: seu al's ad ꝓmittēdū de sepultu
ra eligēda: peccent. R. ꝙ clerici ꝛ religiosi
cuiuscūq₃ stat⁹ aut cōditiōis existāt: q̇ ad vo
uēdū vl' iurādū: seu al's ꝓmittēdū aliquē in
ducūt: vt apud eorū ecclias eligat sepulturā
vl' iā electā vlteri⁹ nō mutet: sūt excoicati ex
coicatiōe papali a q̇ ꝓterq₃ in mortis articu
lo nō p̄nt absolui citra papā. cle. cupiētes. de
penis. Si v̄o nō inducūt ad vouēdū vel pro
mittēdū: s₃ solū vt simpliciter eligant: siue si
inducūt ad vouēdū ꝛ ꝓmittēdū: nō tn̄ vt eli
gāt apud suas ecclesias: nō incurrūt istā pe/
nā: nec etiā credo peccēt: si mō dolo se non fa/
ciunt. Qđ no. do. Pe. de ancha. ꝛ Jo. mo. in
dicta cle. cupientes.

36 ¶ S₃ nūq̇d ligant̄ ista pena si hoc faciāt in
directe. R. ꝙ siue directe vl' indirecte publi
ce vel occulte ꝑ se vl' per aliū hoc faciunt: li
gant̄ s̄m Zen. ꝛ refert Cardi. in. d. cle.

37 ¶ Utrū sola inductio iducat hāc penā. R.
ꝙ nō nisi habeat effectū. s. ꝙ ille faciat ad qđ
alter inducebat s̄m do. Car. in. d. cle. cupiē
tes. fac. qđ no. Arch. 17. q. 1. §. si ergo. ꝛ Jo.
an. in. c. mulieres. de iudi. li. 6.

38 ¶ Utrū p̄fati clerici aut religiosi q̇ tale votū
vl' ꝓmissionē fecerūt fieri: teneāt̄ restituere
corp⁹ illi⁹ q̇ talē ꝓmissionē fecit si apud eos
ē sepultū. R. ꝙ sic: si petat̄: ꝛ oīa q̄ occasiōe
funeris habuerūt. Et hoc infra decēdii qđ
currit quo ad restitutionē corporis a die pe/
titiōis: sed quo ad restōnē aliorū statim cur
rit a die receptiōis. s̄m Jo. an. i. c. i. de sepul.
li. 6. q2 prefatū. c. addit ad. c. plerisq₃. de pac.
Quod si nō faciūt ipso trāsacto decendio:
eorū ecclesie ꝛ cimiteria ecclesiastico tādiu
sūt interdicto supposita: donec plene restitue
rint p̄fata: vt in. d. c. i. Limita hoc verū nisi
eēt ecclia in q̄ de iure eēt sepeliēdus: q2 sic nō
teneret̄ restituere: nec corp⁹ nec aliud: s̄m ve
riorē opi. vt no. Ge. in. d. c. i.
¶ S₃ nūq̇d illi q̇ tale votū fecerūt seu ꝓmis 39
sionē poterūt alibi eligere sepulturā. R. ꝙ
nō: sed sepeliēt̄ apud ecclesias ad q̄s de iure
al's eēnt deferendi: vt in. d. c. i.
¶ Quid de illo q̇ nō suasiōe aliquorū s₃ motu 40
ꝓprio fecit votū vel iuramētū de sepultura
electa nō mutāda. R. s̄m Hosti. ꝙ sine cau/
sa mutare nō poterit. ꝛ sic intelligit. c. si v̄o.
de iureiurā. In quo dicit̄ ꝙ nemo pōt veni/
re cōtra ꝓprium iuramētū. Si v̄o noua cā
post iuramētū est orta de qua nō cogitauit
qn̄ iurauit: sic poterit sepulturā mutare: ꝛ sic
intelligit ꝛ limitat opi. legistarū. q̇ tenēt tale
pactū nō tenē seu iuramētū. C. de legi. l. non
dubiū. in fi. 13. q. 2. c. vlti. C. de pac. l. iuris/
gentiū. §. si paciscar.
¶ Utrū illi q̇ hn̄t capellas a religiosis seu p̄/ 41
latis ꝯcessas sibi: in q̇b⁹ fecerūt sepulchrū ꝓ
se ꝛ suis de domo possint eis inuitis ipsis ꝓua
ri: seu alij i ipsis sepulchris ꝯtra eorū volūta/
tē poni. R. d. Pe. vbi. s. ꝙ nō: q2 talis capel
la ad sepulchrū reputat̄ tāq₃ hospitiū. 13. q.
2. ebron. sed de iure ē: ꝙ in fūdo in q̄ q̇s ha/
bet vsū nō pōt dn̄s inhabitare inuito vsua/
rio. ff. de vsu ꝛ habita. lega. l. si heres. §. fi. ꝛ
l. se. Et vide qđ no. Azo. i sūma. insti. de vsu
ꝛ habita. §. si v̄o vsus. ꝛ. §. illud notant̄. Si
tn̄ eēnt extincti ꝛ eorū dn̄s ꝑ mortē hn̄ possent
alijs cōcedi: q2 mortuo vsuario ille vsus re/
dit ad ꝓprietariū libere. l. pe. C. de vsufruc.
¶ Utrū possit fieri pactio sup electiōe sepul 42
ture. R. s̄m Hosti. quicq̇d tpale datur vel
ꝓmittit̄: vt talis electio fiat simonia ē. i. q.
i. q₃ pio. de pac. c. fi.
¶ Quid de his q̇ hn̄t sepulturas in q̇b⁹ non 43
ponit̄: nisi cōfrater vel canonic⁹. R. ꝙ si fa/
ciūt pactū: aut ē taxa ꝓ q₃to extrane⁹ debeat

ibi sepeliri ꝙ simonia ē. de simo. c. audiuim⁹. ⁊. c. sicut. qꝛ nec ꝓ terra: nec pro officio aliq̇d recipi debet.

44 ¶ Quid de illo q̇ mādat corp⁹ suū nō debere sepeliri. R. ꝙ nō dꝫ impleri. ff. de cōdi. insti. l. q̇dā. ⁊ no. Ji. di. §. nūc aūt. in glo.

45 ¶ Cuius expēsis fiet sepultura. R. ꝙ si est vxor que hꝫ dotē ⁊ alia bona: si hec oīa remanent apud maritū ipse tenet facere expēsas oēs. Si vero solum dos apud eū remaneret ⁊ alia bona ad alios irent: sic q̇libet ꝓ rata sua: puta si dos sūt cētū ⁊ alia bona. 200. tenebit ꝓ tertia parte. ⁊ alij ad quos dicta bona veniūt ꝓ alijs duab⁹. Si vero dotē etiā restituit sic tenēt heredes vxoris. l. celsus. ⁊. l. seq. ff. de religi. ⁊ sum. fu. Si vero nō hꝫ nec dotē: nec alia bona: sic tenet vir facere eas. l. i. ⁊. l. si q̇s ff. de re. ⁊ sum. fu. Si aūt sūt alij ab vxore sic tenet heres aut pater respectu filij: aut dn̄s respectu serui. d. l. si quis.

46 ¶ Utrū valeat statutū factū a laicis: ꝙ nō valeat nisi tātū expēdi i sepultura. R. ꝙ nō scdm Ludo. de ro. quia licꝫ nō sit factū sup spiritualib⁹: est tamē sup cōnexis eisdē. ar. l. q̇d si nolit. in fi. ff. de edili. edic. in. c. cū laicis. de reb. eccle. nō alie. Quod limita: vt. s̄ Immunitas. §. 47.

8 **Eruitus** est multiplex. Prima est seruit⁹ dei. Secūda est seruit⁹ peccati. de quib⁹ supra Preceptū. §. 5. Tertia seruit⁹ est qua homo seruit hoī: ⁊ sic diffinit. Seruit⁹ est institutio iuris gētiū: qua quis dn̄o alieno cōtra naturā subijcit. insti. de iure pso. §. seruitus. di. i. c. ius gentiū. 12. q. 2. c. cū redēptor. Est alia seruit⁹ largo mō dicta: q̄ est illa de ascripticijs q̄ debet a persona rei. Est ⁊ alia seruit⁹ realis: que ē illa q̄ debet a re rei: sicut est seruit⁹ vrbana ⁊ rusticana: qꝛ non debet psone sed predio: vt in. l. si vnus ex socijs. ff. de serui. rusti. pre. Unde no. ꝙ vrbana predia dicunt oīa edificia causa habitādi facta ⁊ stabuli illis cōtigui: siue sint in ciuitate vel villa vbicūqꝫ. ff. de vbo. signi. l. vrbana predia. ff. coīa. tā vr. ꝙ rusti. p. l. i. Rustica vero predia. dicunt oīa predia sine domo ad habitandū: licꝫ habeāt tectū pro fructib⁹ colligēdis: vel stabulū pro equis vel iumētis separatū ab omni edificio habitatiōis: vt. l. hoc iure. ff. qui. mo. pigno. vel hypo. tacite ꝯtra ⁊ scdm hoc seruit⁹ dicit vrbana vł rustica. de quib⁹ habes in. c. ecclesia. de consti. Est alia que dicit mixta: que ideo mixta dicit: qꝛ nō est mere psonalis que debet a psona persone nec ē mere realis que debeat a re rei: sed est mixta eo ꝙ debet a re persone que etiā personalis appellat: vt. l. i. ff. de serui. quia cū persona semp finit. vt. l. 3. §. fi. ff. qui. mo. vsusfruc. amit. que etiā realis dicit: qꝛ tanꝙ ius reale vendicat: vt. l. vti frui. §. vtrū autem ff. si vsufruc. pe. vt notat Cy. in Rubrica. C. de vsufruc. Species hui⁹ sunt tres scilicꝫ vsus habitatio: ⁊ vsusfructus: ⁊ de istis nō loquor hic: sed solum de ista tertiā qua persona ē serua psone. de q̄ loquor i infrascriptꝫ.

¶ Quomō efficit quis seru⁹. R. ꝙ quadrupliciter. Primo ex natiuitate: vt cū quis nascitur de serua. Hodie tamē de cōsuetudine nō seruat. ⁊ vide supra Filius. §. 20. De iure etiam nō esset seruus si in aliquo tēpore q̄ mater eū habuit in ventre fuisset libera vel in partu: vt institu. de ingenuis. §. sufficit. notant Ber. Inno. ⁊ Hostiē. in. c. fi. de seruis nō ordinādis. Secūdo efficit seruus ex bello. de quo dic vt supra Bellū. in principio. Tertio ex delicto: vt cū libertus rōne ingratitudinis reducit in seruitutē. l. si manumissus. C. de liber. ⁊ eo. libe. vel cū alio modo a lege per peccatū imponit: vt a raptore puelle 36. q. i. de raptorib⁹: vel in deferentib⁹ prohibita saracenis qui efficiunt serui capiētiū vt patet per extrauagātes multorū pontificū. Quarto ex ꝓpria volūtate: sicut cū maior. 20. ānis cū intētione participādi d̄ pcio quod quidē in veritate participat sciēs se eē liberū consentit alicui venditori qui similit scit eū liberū esse: vt ipsū vendat. Nā istis cōcurrentib⁹ efficit seruus: vt no. in. l. i. ff. q̇. ad liber. ꝓcla. nō licet. l. liberis. ff. de libe. cā. Si aliquid predictorū deficiat nō valet: ⁊ si nihil deficiat de predictis: nō tenet dn̄s qui eū emit recipe preciū si nō vult ⁊ si manumittat erit libertus nō ingenu⁹. l. liber homo. ff. de sta. ho. ⁊ de predictis habes. Institu. de iure personaꝝ. Fallit hoc in filio: quē pater necessitate famis vrgēte pōt vendere: nō tn̄ mater: ⁊ talis fili⁹ vendit⁹ ingenuitatē recipit qn̄cūqꝫ pciū emptori restituet ipe vł ali⁹ quicunqꝫ ꝓ eo: vt in. l. i. ⁊. 2. in tex. ⁊ in glo. C. de patrib⁹ q̇ fi. distra. Addo. 5. modū ex

quo q̇s efficiť seruꝰ. de q̊ habes. s̄. Colonꝰ. scilꝫ de illis q̇ fingūt se inualidos vt mēdicēt
2 ¶ Quō serui efficiūť liberi. R̸. ꝙ multꝭ mo
dis. s. cōuincēdo in iudicio reū necis dn̄i sui. Itē accusando falsariū monete. Itē raptorē ꝟginis dissimulatiōe ꝑteritū. Itē desertorē militie. de q̇bꝰ habes in. l. i. C. ꝓ q̇. ca. ſui ꝓ ꝑmio liber. ac. Et fortius in ꝯscia credo ꝙ possit fugere ancilla: qn̄ dn̄s cogit eā ad peccatū fornicatiōis: ⁊ sic stare vt libera. Facit auctoritas. Pauli. j. ad chor. 6. Fugite fornicationē. Facit regula q̇d nō ē. de reg. iur. ⁊ ꝑuilegiū mereť amittere q̇ cōcessa abutiť potestate. de iure etiā pōt implorare officium
j epi vt cōpellat dn̄m eā manumittere: ⁊ pōt
cōpelli. l. si lenones. C. de epi. au. Multi sūt alij casus quos omitto: q̄ nō sūt in vsu: efficiūť etiā ex manumissiōe. de q̄ vide. s̄. Manumissio. Itē ex expositiōe serui languidi: vľ denegatiōe alimētoꝝ facta a dn̄o. vide sup̄. Expositꝰ. Itē ex emptiōe facta a iudeo de seruo christiano. vide. s̄. Iudeus.
3 ¶ Utrū seruꝰ possit ordinari. R̸. ꝙ nō nisi
plene libertati sit restitutꝰ. de quo habes plene. 54. di. per totū.
4 ¶ Quid si seruus ordineť. R̸. ꝙ si ordinať
dn̄o sciente ⁊ nō ꝯdicēte: eo ipso efficiť ingenuꝰ ⁊ liber ad q̊scūq̧ ordines sit ꝓmotꝰ. 54. di. c. si seruꝰ sciēte. Si ꝟo dn̄o ignorāte ⁊ presentatore ⁊ ordinatore sic si fuit ꝓmotus ad minores redigiť in pristinā ꝑuitutē. 54. dis. nulli. Si ꝟo fuit ꝓmotus ad sacros ordines scilicet subdiaconatū ⁊ diaconatū dabit vicariū vel preciū ⁊ remanebit liber. 54. di. ex antiq̇s: q̇d si nō habet: vľ nō pōt: dꝫ deponi ⁊ restitui dn̄o. vide glo. in. c. 2. de ser. nō or. Si ꝟo ad sacerdotiū sic seruiet ī his q̄ ordinē suū decēt: aliť nō: ⁊ hoc verū si dn̄s repetet eū infra annū a die scientie ꝭm Hostien. q̄uis alij dicāt a die ordinatiōis: q̄ post annū nō pōt repetere. 54. di. si seruꝰ. Idē tenet Ray. de originarijs ascriptitijs ⁊ colonis ꝓprie dictis ꝙ nō possūt ꝓmoueri: ⁊ ꝓmoti restituūť: vt. s̄. de seruis.
5 ¶ Utꝝ talis depositꝰ gaudeat ꝑuilegio cle
ricali. R̸. ꝙ nō: nisi tm̄ ꝙ verberari non potest: vt no. glo. in. c. 2. 54. dis. alś verberans ipsū esset excōicatus. ꝭm Inno.
6 ¶ Sꝫ nūq̇d teneť cōtinere talis. R̸. ꝙ sic:
vt no. Io. 54. di. c. nulli.

¶ Utꝝ seruꝰ possit ꝯtrahere mr̄imoniū aliꝰ 7
a ꝑdictis ordinatis. vide. s̄. Mr̄imoniū. 3. Impedimēto. 4. §. 4.
¶ Utrū tp̄e ꝑsecutiōis liceat christianis se 8
subijcere seruituti infideliū cū pacto ꝙ ritꝰ christianorū nō dimittent. R̸. Inno. de renū. c. nisi cū pridē ꝙ sic.
¶ Qui sine cā ſuū occiderit nō minꝰ punie 9
tur q̄ q̇ alienū seruū occiderit. l. i. in fi. ff. de his qui sūt sui vel alie. iuris.

s **Igillū** quis pōt hr̄e. R̸. vt no. in. c. dilecta. de excel. p̄la. ⁊ dic vt. s̄. de insignijs assumēdis. ⁊ ꝭm eā distinctionē. s̄. Insignia.

s **Imonia** primo q̇d ē. R̸. ꝙ est spūaliū: vel spūalibꝰ annexorū: aut a spūalibus dependentiū vel consequentiū: vel ad spiritualia antecedenter ordinātiū ꝑcedente pacto: ꝓmissionis omissiōis cōditionis: modi: seruitij: precū: vel cuiꝰ vis tēporalitatis receptio siue donatio. Hanc descriptionē elicio ex dictis doctoꝝ q̄ clariꝰ. j. patebit.
¶ Quero q̇d ī ꝑdicta descriptiōe ītelligať j
noie spūaliū. R̸. vt colligo ex Pa. in. c. ꝯsulere. de simo. ⁊ alijs doc. maxime Ric. in. 4. di. 25. arti. 3. q. 2. ⁊ Asten. li. 6. ti. 55. Spirituale dr̄ dupliciter in ꝓposito. Primo per cōparationē ad spm̄ scm̄. Scđo ꝑ cōparationēꝫ ad spm̄ humanū. Spūale ꝑmo mō dictum tripliciter accipiť. s. Primo per essentiā: vt gratia ⁊ virtutes gratuite: ⁊ istud spāle: nec de iure: nec de facto pōt vendi: q̄ nō cadit in cōuentionē: ⁊ de his habes. i. q. i. c. i. ⁊ ibi gl. Secūdo acccipiť per causalitatē ⁊ dispositionē: vt sūt sacramēta que sūt quodāmō causa gratie ⁊ ꝟtutū: q̄ ꝑ ea cōseq̄mur grām et ꝟtutes: ⁊ ista cū sint corꝑalia cadūt in pactū sed nō sine simonia: vt in. c. nō satis. ⁊. c. cum in ecclesie. eo. Tertio accipitur spūale ꝑmo mō dictū per effectū: vt sūt ea que cōueniūt alicui ex aliq̊ dono vľ officio spūali: vt ꝓphetare: miracula facere: diuinū officiū celebrare: ⁊ talia spūalia nō pn̄t vendi redimi: vľ resignari ꝓ pecunia. c. querelā. eo. i. q. i. nullus eps. el. 2. nisi scđm ꝙ. j. dicā. Spūale ꝟo secundo mō dictū ꝑ cōparationē ad spm̄ hūanū dr̄ duplr̄. Primo ꝑ eē̄ntiā vt sūt sciētie oēs q̄ per inuestigationē humanā ⁊ doctrinam acquirunť: ⁊ hec nec de iure nec de facto vendi

possũt: vt pꝫ ꝓuer. 17. Quid inq̇t ꝓdest stul
to habere diuitias: cũ nõ possit emere sapien
tiã. Secũdo dr̃ spũale per cãm: vt doctrina
p̃dictaꝝ sciẽtiaꝝ q̃ de iure ⁊ facto vẽdi põt ali
qñ vero nõ sine simonia: vt patebit. j.
2 ¶ Quid dicit̃ ãnexũ spũali p̃mo mõ dictũ
scilicꝫ per cõpatione ad spm̃ scm̃. R. ꝙ oẽ il
lud in q̃ spũale mĩstrat̃: vt vasa sacra eccle-
sia cimiteriũ: ⁊ reliq̃e scõꝝ: vestis sacerdota-
lis vt sacra est ⁊ huiusmodi.
3 ¶ Quid dr̃ depẽdere vel ꝯseq̃ a spũali p̃mo
mõ. R. ꝙ oẽ illud qđ ex spũali depẽdet siue
cõseq̃t̃: vt hr̃e ecclesiã vl' dignitatẽ eccl'iasti-
cã canoniã vl' p̃bẽdã: siue aliud bñficiũ eccle
siasticũ: vl' ius pcipiẽdi decimas: p̃mitias vl'
oblationes: ⁊ q̇cq̇d cõpetit clericis rõne ordi
nis: vt pulsare cãpanas: claudẽ hostia eccl'ie
⁊ silr̃a: q2 hec oĩa ordini clericali sunt ãnexa:
q2 solis clericis cõueniũt: ⁊ istud annexũ vel
dependẽs nõ põt vẽdi. c. ad aures. c. ad nr̃am.
eo. ti. aliter cõmittit̃ simonia: ⁊ ꝓpterea pro
curatores rex eccl'iasticaꝝ: vt p̃posit⁹: ycono
mus: ⁊ vicedñs qui ẽ: q̇ p̃est reb⁹ epĩ: ⁊ silr̃ter
defensores: vt aduocat⁹ vniuersitatꝫ: eccl'ie
sindic⁹. s. q̇ p̃est causis eccl'ie: ⁊ castald⁹: siue
maior dñs qui. s. habet curã reꝝ exteriorum
epĩ ⁊ iudex epĩ: ⁊ silr̃ter subiecti regule: vt ar
chidiacon⁹: archip̃sbyter: canonic⁹: mona-
chus: ⁊ q̇libet ecclesiastico mãcipatus officio
tales si per pecuniã ordinãt̃. simoniaci iudi-
cant̃. s̃m Hugo. ⁊ Arch. i. q. 3. saluator. Sꝫ
Ray. limitat verum: qñ talis administratio
habet annexũ aliquid spũalitatis.
¶ Quid dr̃ ad spũale p̃mo mõ acceptũ añ-
cedẽter ordinari. R. ꝙ ius patronat⁹ qđ ẽ
ptãs p̃sentãdi ad officiũ eccl'asticũ qđ quidẽ
silr̃ter vẽdi nõ põt sine simonia: vt in. c. i. de
iure patro. s̃ trãsit cũ vniuersitate tꝑali: vt
in. c. ex litteris. de iure patro.
5 ¶ Quid dicit̃ annexũ spũali scđo mõ acce-
ptũ. s. per cõpatione ad spm̃ humanũ vel de
pendẽs. R. ꝙ sũt schole: libri ⁊ h⁹mõi: ⁊ ta-
lia vendi possũt de iure: nisi ecclesia locũ scho-
larũ assignasset doctori.
¶ Utrũ sola volũtas vẽdẽdi vel emẽdi spi
ritualia faciat aliquẽ simoniacũ. R. Tãc. ⁊
Ber. c. vlt. eo. ti. tenet ꝙ nõ: ⁊ ꝓ eis facit. c.
tua nos. i fi. ⁊. d. c. fi. eo. ti. ⁊. c. vt nr̃m. vt ec
clesiastica bñficia: s̃ ego distinguo cũ Hosti.
ꝙ q̃ ad deũ ⁊ pctm̃ mortale sola volũtate cõ
mittit̃: vñ cũ q̇s dic̃ missã audit ꝯfessiões ex
hibet sacr̃a: ⁊ h⁹mõi p̃ncipaliter hac intẽtõe
vt ꝓpter id recipiat pecuniã vl' aliud tꝑale pec
cat mortalit̃ ⁊ simoniac⁹ ẽ q̃ ad deũ silr̃ q̇ hac
intẽtione dat. Sec⁹ si daret ꝓ sustẽtatiõe mi
nistri p̃ncipalit̃: vl' ob reuerentiã sacr̃i: vl' ad
s̃uãdũ laudabilẽ ꝯsuetudinẽ: q2 sic licet. i. q.
2. sic epm̃. facit. c. q̇ per pecuniã. i. q. i. s̃ q̃ ad
ecclesiã nõ: vt i. c. tua nos. eo. ⁊ iõ sola penitẽ
tia sine alia restõne delet̃: vt i. c. fi. eo. Qđ q̇-
dẽ limitat Hosti. ibidẽ veꝝ i casu q̇ simonia ẽ
solũ de iure positiuo: imo tenet ꝙ nec etiã pec
cat: s̃ vbi simonia ẽ de iure diuino: sic tenet ꝙ
talis ita dꝫ induci ad restituẽdũ q̇cq̇d acce-
pit: sic̃ ⁊ vsurari⁹ mentalis. ⁊ placet Pa. in
d. c. fi. Sꝫ h̃ nõ teneo q̃ ad pctm̃: q2 sine du-
bio peccat mortalit̃ si hꝫ volũtatẽ deliberatã
ad dãdũ spũalia ꝓ tꝑalib⁹ Est hñ veꝝ ꝙ nisi
sequat̃ effect⁹. s. datio spũalis ꝓ tꝑali: nũq̃
erit simoniac⁹: vt no. in. c. nẽo. eo. Quo aũt
ad restõnẽ. dic vt. j. Simonia. 7. i p̃n. Quo
ad alias penas ipositas a iure ꝯ simoniacos
firmiter tene ꝙ requirit̃ pactio Jõ in diffini
tione dixi p̃cedẽte pacto.
¶ Sꝫ q̇d si neq̃ mĩstrans spũale: neq̃ acci 7
piẽs aliq̇d dat vl' accipit: vl' paciscit̃ de dãdo
vl' accipiẽdo: s̃ ipsis ig̃rãtib⁹ amic⁹ accipiẽtꝫ
spũale dat aliq̇d cũ pacto ꝯsiliario mĩstrãtꝫ
vt ad mĩstrãdũ iducat. R. ꝙ licꝫ dãs spũa-
le ⁊ recipiẽs nõ sint simoniaci ex q̃ nõ sciunt
aliq̇d tñ tã amic⁹ p̃dict⁹ q̃ ꝯsiliari⁹ simoniaci
sũt. i. q. i. statuim⁹. ⁊. c. si q̇ a simoniacis.

8 **Simonia** scđo. In q̇b⁹ casi
h⁹ pactio ꝓmissio
nis: omissiõis: ꝯditiõis: mõi: s̃uitij
p̃cũ: ⁊ h⁹mõi tꝑaliũ ꝓ re spũali vel ãnexo:
seu dependẽti a spũali nõ inducit simoniã.
R. ꝙ. 17. casibus.
¶ Primo qñ possessio dat̃ cũ pacto vt i ca j
ꝯstruat̃ eccl'ia: vt in. c. oli cãm. de resti. spoli.
Uñ etiã põt dari licẽtia ꝯstruẽdi ipsã eccl'iaꝫ
sub certo pacto: vt i. c. q̃sto. decẽsi. ⁊ in. c. ex i-
sinuatiõe. eodẽ. q2 talia pacta reputãt̃ spũa
lia: sic̃ ⁊ in. c. significatũ. de p̃bẽ. vbi dat̃ p̃bẽ
da cũ pacto ꝙ quotidie celebret i tali eccl'ia:
⁊ ꝙ nõ possit eã dimittere: ⁊ licet: q2 in tradi
tione rei sue q̇libet põt ꝙ sibi placuerit appo
nere pactũ. c. verũ. de cõdi. appo.
¶ Utꝝ laic⁹ dãdo rẽ tꝑalẽ eccl'ie possit appo 2
nere ꝯditionẽ spũalẽ: puta ꝙ fiat aniũsariũ

vel dicāt tot misse. vide. j. Simonia. 3. §. j.
5 ¶ Utrū offerēs bona sua eccl'ie vt efficiatur
canonic⁹: ⁊ ex illis bonis postmodū instituat
sibi p̄benda sit simoniac⁹. R. ꝙ sic: tex est in
c. tua nos. eo. sec⁹ si pure ⁊ liberaliter donas/
set: ⁊ p⁹ hūiliter peteret admitti i canonicū
⁊ retinere p̄dicta in prebendā: ⁊ clerici pure
cōsentirent: q₂ tunc liceret.
4 ¶ Quid de eo q̇ ↄstituit de bonis suis p̄ben/
dā in aliq̄ eccl'ia sibi retinēdo ptātē cōferendi
eā alicui alteri. R. ꝙ pōt sine simonia reti/
nere sibi ius patronat⁹: vl' in ꝑpetuū: vel ad
tēp⁹: sed nō valet nisi fiat de ↄsensu epi ⁊ fra
trū ei⁹ si qui sūt ibi in cōstitutione ei⁹.
5 ¶ Pon: ꝙ statuto cauet ꝙ nouiter recept⁹
in canonicū vel monachū teneat soluere cer
tū q̇d. Queritur vtrū sit simonia post receptio/
nē illud soluere. R. Pa. i. c. dilect⁹. el. z. eo
ꝙ sic: ex quo precessit taxatio: q₂ talis solutio
videt facta v̄tute illi⁹ taxatiōis ⁊ nō libere:
facit tex. p̄fati. c. dilect⁹. ⁊ c. ex mult. i. q. 3. ⁊
c. veniens. eo. ti. Qō limitāt vez aliq̄ qñ tale
solutū cedit in vtilitatē p̄uataꝫ: aut canoni
coꝝ. sec⁹ si solueret pro fabrica ecclesie: vel
7 alijs ad diuinū cultū ꝑtinētib⁹ s̄m Hosti. ar.
de ↄsti. c. cū oēs. ⁊ c. ex parte. Nā laudabilis
ↄsuetudo dꝫ seruari c. ad aplicam. eo. ⁊ c. si/
gnificatū. de p̄bē. nō tñ dꝫ retineri p̄bēda lo/
co pignoris. ar. d. c. significatū. vl' etiā pōt re
tineri: si ↄsuetudo sit ꝙ nō assignet p̄bēda q̊
usq₃ tale q̇d soluerit In hoc enī casu fit ꝑmu
tatio spūalis ad spūale q̄ð licet: de re. ꝑmu. c.
ad q̄ōnes. Pa. tñ in. c. iacobus. eo. tenet ꝙ si
statutū imponit tale onus recipiēdo vl' rece/
pto de nouo vt teneat soluere certū q̇d etiā
eccl'ie vel ad cultū dei ꝙ nō valet sine simonia
⁊ facit. d. c. ex mltis. cū alijs. Si v̄o statutū
imponit on⁹ p̄bēde: sic valet in fauorē cult⁹
j diui. ar. c. significatū. de p̄ben. ⁊ c. vnico. vt
ecclesia. benefi. ⁊ ar. in. c. si ꝓpter tua debita.
de rescrip. lib. 6. ⁊ hec magis placet: sed nec
primā opi. cōdemno.
6 ¶ Secūdus est cū aliquid ꝓ opib⁹ spūali/
bus alicui p̄sbytero datur: qui ad ea al's non
tenet. iz. q. z. charitatē. Aduerte tñ ꝙ in h̄
fuerūt opi. vt refert Pa. in. c. significatū. de
p̄ben magis ista opi. placet Pa. ⁊ glo. in. d.
c. significatū. ⁊ Ri. in. 4. di. 25. arti. 3. q. i. ⁊
2 Hosti. ⁊ Hof. ⁊ Inno. in. c. qm̄. ne p̄la. vi.
su. qui tenēt ꝙ licite pōt aliquid recipe sacer
dos ꝓ missis celebrādis ⁊ alijs spūalib⁹ ad/
ministrādis: dūmodo nō intendat vendere
spūale seu recipe pecuniā ꝓ spūalib⁹: sed po/
tius ꝓ seruitio ⁊ recōpensatiōe laborū dam
norū que sustinet trahēdo ibi moram ⁊ sua
sustētatione. Et ꝙ ad ea exhibenda nō sit ex
officio obligatus: quia si intenderet recipe/
re ꝓ spirituali esset simonia. c. iudices. i. q. i.
Similiter eēt simonia si sacerdos parochia
lis a suis subditis h̄ exigeret: q₂ ad hoc tene/
tur q̇ nec etiā ꝓ sumptu aliq̇d pōt accipe ab
eis sine simonia ꝓ q̄cūq₃ spūali. c. vēdētes.
i. q. 3. ab alijs aūt bñ pōt. Uerū ē ꝙ Hof. ⁊
Ray. dicūt ꝙ si talis sacerdos q̇ etiā nō obli
gat ex officio hꝫ sūpt⁹ necessarios aliūde ꝙ
dꝫ grat cātare: ꝙ si facit ꝓ pecunia aut erit
simonia aut auaricia: sed cū simonia nō pos/
sit eē cū nō intēdat vēdere spūale ⁊ nemo te
neat suis stipendijs militare. c. cū sit. eo. er/
go ibi videt turpe lucrū: vt pꝫ in. d. c. iudi/
ces. ⁊ ar. iz. q. i. Illi q̇ vel ad min⁹ hꝫ speciē
mali. Tu v̄o tene ꝙ tria cōcurrere debēt vt
liceat. Primū ꝙ nō capiat nisi ꝓ sūptu vl' la/
bore. Secundū ꝙ nō sit ex officio obligatus
ministrare. Tertiū ꝙ nō habeat aliunde sū/
ptus necessarios.
¶ Sꝫ si sacerdos parochialis non hꝫ sūpt⁹ 7
necessarios nūq̇d poterit sine simōia exigere
aliq̇d ꝓ spūalib⁹. R. s̄m Pa. in. c. dilectus
el p̄mo. eo. ꝙ si pōt aliūde sibi honeste victū
querere: puta scribendo ⁊ h⁹ mōi: sic nō pōt
exigere: sed laborare debet manib⁹. 9i. di. c.
clericus. Si v̄o nō potest: tūc eps debet sibi
prouidere: vel popul⁹ pōt compelli ad p̄stan
dū sibi necessaria pro victu: ⁊ facit glo. bona
in. c. omnis christian⁹. de cōse. di. i. que dicit
ꝙ pōt subtrahere sacramēta ꝑplo nisi obla/
tionē faciat. ⁊ scōm hanc dis. intellige glo. ⁊
tex. in. c. precipim⁹. zi. q. z. ⁊ scōm predicta
limita. quia vnū sine reliquo non procedit.
i. q. 3. si quis obiecerit.
¶ Tertius ē quando datur aliq̇d pro vita 8
eterna: vel remissiōe suorū peccatorū scōm
illud Daniel. 4. Pctā tua elemosynis redi/
me. de testa. c. fi. i3. q. z. aīe. 8z. di. p̄sbyter.
in glo. Rō: q₂ p̄dicta ꝓponūt nobis venalia
a deo ꝓ moneta dilectiōis ⁊ opib⁹ charitat
q₂ elemosyna nō ē p̄ciū vite et'ne: nisi inquā/
tū impat a charitate: nō sic alia spūalia q̄ cō
ferunt per ministros ecclesie.

9 ℭ Utrum faciens votum deo vt obtineat
quid temporale sit simomiacus. vide. j. Uo/
tum primo. §. 9.

10 ℭ Quart⁹ est quādo dat̄ aliq̄d ꝑ redimen/
da vexatiōe q̄ sibi fit in re sp̄ūali. c. dilect⁹. el
ꝑmo. eo. Quod limito verū. quādo cert⁹ est
de iniusticia que sibi fit. secus esset in dubio
q2 nō liceret. Unde si ep̄s me iniuste excōmu
nicet possum sibi dare pecuniā: vt sententiā
reuocet ⁊ me absoluat. scd̄m glo. in. c. ad au/
res. eo. Inno. ibidē tenet ꝯtrariū. s. ꝙ nō pos
sit sine simonia. Sz Jo. and. ibidē. ⁊ sequit̄
Pa. dicit ꝙ si tali iminet aliq̄d graue preiu/
dicisi ex dilatata absolutōe: puta q2 debebat
eligere vel eligi: vel currit sibi prescriptio: ⁊
huiusmodi: sic vera est opinio glo. q2 tūc re/
dimit vexationē suā. d. c. dilect⁹ Si non sub
est sibi aliq̄d preiudiciū ex dilatione absolu/
tionis: tūc est vera opinio Innoc. ⁊ ideo ha/
beat recursum ad superiorem. ar. c. nullus.
de iure patrona. Idem dic de suspensione
vel interdicto.

11 ℭ Utrū possit aliq̄d dari cōtradicēti mihi
de iure vel de facto: ne sequar aliq̄d spiritua
le. R. Pa. in. c. Matthe⁹. eo. ꝙ non licet ꝓ
iure querēdo sine simonia. ar. c. significasti.
de elec. Nec etiā ꝓ possessiōe habēda post ius
quesitū scd̄m Inno. in. c. ad aures. de simo. ⁊
glo. 16. q. 7. decimas. sed ꝓ iure quesito sic:
vt in. d. c. dilect⁹. Ubi Pa. etiā addit limitā
do predicta: ꝙ si ꝓpter potentiā aduersarij
nō posset apud superiorē de facili cōseq̄ pos/
sessionē: tunc vt euitet magnū incomoduz
posset aliquid dare sine simonia: sicut dictū
est de absolutiōe ab excōmunicatiōe. Si vo
iniuste possidet nō potest aliquid dare sine
simonia vt non vexet̄. Similiter ne episco/
pus eū iuste deponat: vel ne accuset̄ iuste vl̄
illi qui pretēdit ius in beneficio: quia tūc nō
esset redimere vexationē: vt no. in. c. nemo.
eo. ti. Hic aduerte: ꝙ reddens spirituale q̄d
vsurpat solū ex pecunia: licz dans possit sine
simonia redimere tn̄ ille a quo redimitur est
simoniacus ſm Hosti.

12 ℭ Utrū possit sine simonia aliquid dari pre
sbytero ꝓ baptismo qui non vult aliter ba/
ptiçare. R. Pa. in. c. cuz in ecclesie. eo. ti. ꝙ
in adulto nō: q2 ꝓpter contritionē pōt salua
ri. ar. c. debituz. ⁊ quod ibi notat̄. de baptis/
mo. ⁊ in. c. 2. de p̄sby. non baptis. Sed ꝓ in/
fante sūt opiniones. Aliqui: vt Tho. scd̄a
scd̄e. ⁊ Pe. de tarē. ⁊ Pe. de pal. in. 4. ⁊ glo.
in. c. baptiçād⁹. i. q. i. dicūt ꝙ nō licet: q2 nō
sūt facienda mala vt veniāt bona. 14. dis. c.
quod ait Loth. ⁊ ibi glo. 7. 46. dis. sicut.
Sed Pa. vbi. s. ⁊ Ricar. ⁊ Landul. in. 4.
di. 25. reputāt ve⁊ in adulto: q2 bona volun/
tas ei sufficit in tali casu. Sz quādo quis ha
bet puerū ⁊ nō reperit̄ alius qui possit bapti
çare vel sciat: vt puta: q2 estmut⁹ vel nō ha/
bet man⁹ ille qui q̄rit ꝙ baptiçet̄: nec aliū ha
bet: ꝙ tunc licite dat: q2 nō emit sp̄ūale: nec
hoc debet intēdere: sed remouere vexationē
⁊ impedimentū: ⁊ debet intēdere emere tē/
porale. s. aquā solum. ⁊ hoc tene.
ℭ Utrum licite detur pecunia pagano vt se 13
baptiçari permittat. R. in glo. i. q. 2. in. c.
q̄ pio. recitātur opi. sed tene opi. Pa. in. c.
cū in ecclesie. eo. qui dicit ꝙ si ꝓpter pauper/
tatē timeret venire ad fidē: tūc licet ei aliq̄d
dare vt veniat. Si vo nō habet volūtatē ve/
niendi: nisi ꝓpter cupiditatē tūc non licet: q2
baptism⁹ ei parū ꝓdesset. 15. q. i. nō est imo
peccat: quia abutit̄ bono: ⁊ similiter dātes.
ar. 23. q. 5. ad fidē. nisi ꝓbabiliter p̄sumeret
ꝙ postea mutabit voluntatē.
ℭ Quid si eccl'ia mea vl̄ p̄bēda me remoto 14
alteri ē assignata. R. ꝙ si ꝓ p̄cio eā recupe/
ro vel redimo: simonia est: siue iuste: siue in/
iuste sim amot⁹. Sec⁹ aū ꝓuationē si iuste te
nebā: q2 sic ē redimere vexationē meā: ꝯcor/
dat Inno. i. c. ad aures. eo. ⁊ Pa. i. c. Mat/
theus. eo. ti. Intellige qū remot⁹ ē a p̄lato su
periori: q2 sec⁹ si expelleret̄ ab aliq̄ tyrāno: nā
tūc etiā post remotionē posset dare.
ℭ Utr⁊ sit simonia si pecunia dat̄ ep̄o vt nō 15
ꝯferat simoniace. R. Pa. i. d. c. cū i ecclesie.
ꝙ sic ex p̄te recipiētis: si nō ex parte dātis.
ℭ Utr⁊ capitulū dās aliq̄d alicui q̄ electio/ 16
nē impedit. de q̄ ꝯstat ꝙ in electiōe nullū ius
hz vt desistat sit simoniacū. R. ꝙ nō si impe
diret: ne simpl'r electio fieret: ſ si impediret
ne iste vl̄ ille eligeret̄: sic nō posset: sic nec ille
cui⁹ electionē impediret ſm Rodo.
ℭ Quint⁹ casus ē qū ꝓcuratio dat̄ ep̄o pro 17
visitatione vel cōsecratiōe ecclesie. de censi.
c. cū apostol⁹. ⁊ de simo. c. cū sit romana. de
p̄scri. c. cū ex officij. 7. io. q. 3. relatum. ⁊ licz
doc. diuersimode velint assignare rationē.
tu tn̄ dic ꝙ hoc fit legis auctoritate: ⁊ iō non

peccat. 23.q.4.qui peccat. Aduerte tamen q tūc licite pōt dari: qñ ē pcuratio moderata. de q vide. j. Visitatio. §.3. aliť nō liceret.
8 ¶ Sext⁹ casus ē qñ exigiť in pactū expresse qđ a iure pmittiť: vt dictū ē in pcedēti. §. vł qđ inerat: vt in.c.olim.el.i.de resti.spo.7 ibi Pa. Ideo: vt dicit ibidē Pa.in.c.i.de eo qui mit.in pos.q2 licz spūalia nō accipiāt extimatione: tñ interesse ex eis pueniēs bñ pōt esse extimabile 7 sup eo tā q sup tpali pcedi pōt vt dicit glo.in.c.corā.de offi.delega.
9 ¶ Utrū vicari⁹ recipiēdo salariū sit simoniacus. R. Pa.i.c.i.ne p̄.vi.su. q non: q2 locat opas suas: sicut nec assessor: vt i.c.statutū.de rescrip.li.6.nec aduocat⁹.14.q.5.nō sane.
20 ¶ Septim⁹ casus ē qñ qđ exigiť p modū insinuatiōis exigiť: vt si dicať volēti intrare religionē q aliqđ secū portet vñ possit viuere. Sđ dēr credo bm Pa.in.c.nō satl.eo.dū mō nō deducať i pactū.7 ita cōcor. Inno.in c.tua.eo.ti.q videť tenē q nō licet dicē si vis viuere mecū porta tecū.7 glo.in.d.c.non satis.que dicit q licet sic dicere.de quo tamen dic: vt.j. Simonia.4.
21 ¶ Octauus casus ē qñ subest cōsuetudo vt aliqđ p spūalib⁹ exigať.de quo tñ dic: vt.s. Cōsuetudo.§.12. Aduerte etiā q illud habet locū vbi a laicis debeť aliqđ clericis. Sz vbi cōsuetudo ē vt a clericis aliqđ exigatur tūc dic bm Pa.in.c.Jacob⁹.eo.q ad priuatū comodū clericoꝝ nō valet: bñ in fauorē diuini cult⁹ si nō pcessit intellige exactio añ sacramētorū exhibitionē: 7 ꝓpterea dicit Jnno.7 Jo.de lig.in.d.c.ad aplicā.q cōsuetudo q̄ dať aliqđ añ receptionē sacroꝝ ē corruptela: nec valet quātūcūq lōga: 7 qñ nō precessit exactio: q̄re valeat i laicis 7 nō clericis Rō diuersitatis ē: q2 laici videť se obligasse sub noīe cuiusdā oblatiōis: facit qđ no.in.c. nouū genus.de deci.
22 ¶ Nonus casus ē qñ q̄s cā pmutatiōis aliqđ dat in recōpēsationē maioris bñficij. de q̄ dic vt.s. Permutatio.§.6. Et adūte q tractat⁹ pmutatiōis inť ptes sup bñficijs nō inducit simoniā: vt.s. Permutatio.§.4.imo vt dicit Car.i'n cle.vnica.de re.pmu.in renūciatiōe ex pmi pōt: q cā pmutatiōis renūciat sine simonia: q2 a iure pmittiť. de ele.significasti.de re.pmu.c.vniuersorū.7.c.vnico.de re.pmu.li.6.7.d.cle.vnica.

¶ Decimus casus ē qñ vasa sacra vendūť: q̄ licz sint annexa spūali: tñ vendi possūt sine simonia: nō habito respectu ad formā consecratiōis bm Ri.in quol.2.q.22.ita tñ q alteri ecclie in eadē forma vendanť. Sz psone seculari nō licet vēdere: nisi redacta in pristinā massā. Et idē dico de vestib⁹ sacris q alteri ecclesie vendi possūt. 23
¶ Sz nūqđ licet aliqđ exigere p chrismate habito respectu ad liquorē. R. Pa.in.c.ea q̄.de auaricie.eo.ti.q nō sine simonia: q2 chrisma inquātū sacrm ē: nō solū est spūale: sed etiā inquātū liquor ē quid spūale.i.q.i.placuit.el pmo.similiter nec panis benedict⁹ vł candele benedicte. 24
¶ Undecim⁹ casus ē qñ vēdiť depēdēs siue ꝯsequēs ad id qđ depēdet a spūali. bm Ric. vbi.s. sicut ē pceptio decimarum 7 fruct⁹ beneficioꝝ: panis oblat⁹ vel cera: granū: 7 h⁹ mōi q offerūť in ecclia. Nā ius pcipiēdi spirituale ē 7 vēdi nō pōt: b bñ fruct⁹. Et iō dic Pa.in.c.i.ne p̄.vi.su. q plat⁹ bñ pōt vēdere obuētiones iurisditiōis tā q fruct⁹ bm glo. ibidē: b tñ bm Jnno.nō debēt vēdi exercēti illā iurisditionē: 7 bñ: q2 ꝓpter cōnexitatē videnť vendere ipsā iurisditionē.i.q.3.c.si q̄s obiecerit: Silr alij fruct⁹ ecclie. bm Hostiē. vēdi possūt cū sint corpales: intellige vexa bñficiato q̄diu ipse viuit nō a plato q̄ habet ius cōferēdi.ar.c.vnici.§.fi.vt eccle.beñ.7 silr dicit idē Pa.in.c.fi.ne p̄.vi.su. q pñt locari laico obuētiones ecclie: dūmō ponat clericū loco sui p recolligendis: ne psumptuose ad altare accedat vbi fiūt oblatiōes. ar.c.i. 7.2.ne cleri.vel mo. 25
¶ Utrū dās pecuniā p administratiōe rerū ecclasticaꝝ cōmittat simoniā. R. Pa.in.c. ꝯsulere.eo. q sic: 7 ibi tex. Hoc limito bz gl. i.c.Saluator.i.q.3.qñ talis admistratio hz aliqđ spūale ānexū: als nō: q2 tpalē iurisditionē posset dare sub pēsiōe ānua. Et idē dic scilicz simoniacū si dať p admistratōe pauperū 7 hospitaliū.i.q.7.si q̄s oēm.in glo.7 i auth.de scis.epi.§.b neq.scōm Pe.de pusio. tractatu.de canonica portione epi.c.4.siue hospitalia sint auctoritate epi cōstructa: siue nō: sec⁹ si dat vt recipiať ad seruiēdū solum sine aliquo iure consequendo. Et sic intellige.c.vnicum.vt ecclesia.bene.q ecclesia id est prelatura sub annuo censu cōcedi non 26

pöt: ðsimo.c.ñsať.zi.q.z.ꝑcipim⁹.vñ emēs ꝑpositurā iconomicatū: vicedñiū aduocatio nem: castaldatū ⁊ hmõi simoniacus est. i.q. i.siquis eṗs.ꝭm tñ limitationē predictam.
27 ¶ Utrū dans aliq̄d vt seruiat tanq̄ vicari⁹ i eccl'ia sit simoniac⁹. ℞. Pa.in.c. ad nr̄am. eo.ꝙ sic.vide bonū tex.cū glo.in.c.lʒ.ð penis
28 ¶ Utrū vendens villā ⁊ iuspatronatus qð habet in ea sit simoniacus. ℞. Pa.in.c. que relā.de simo.ꝙ sic: q₂ copulatiua facit venire copulatum principaliter: ⁊ nõ accessorie Secus si dicat᷑: vendo villam cuʒ iurepatronatus: ⁊ sic intellige Jo.an.in.c.i.de iurepa. li.6. Ego ꝟo quo ad ꝯscientiā recurrerē ad intentionē si habuit.s.animū vēdendi iuspatronatus specialiter: ⁊ sic sit simoniacus: qð patet quādo plus vendit villam al's non.
29 ¶ Undecim⁹ casus est qñ eṗs recipit clericū ad seruitiū spūale ⁊ tp̄ale prestandū sibi cū ꝓmissione ꝙ annuatim soluet sibi certū salarium donec sibi ꝓuiderit de beneficio. Nam licet hoc ꝭm Ho. dūmodo spālit᷑ nõ se obligauerit ad seruitiū tp̄ale prestandū: nec cõmittit᷑ simonia postmodū remittēdo salariū cū confert᷑ beneficiū: q₂ salariū erat sub ꝯditiõe: ⁊ facta collatione beneficij expirat conditio. insti.de ver.ob.§.oīs. Secus si ꝓmissio salarij fuisset pura ⁊ ꝑpetua: ar.c.veniēs. eo.ti. Quod quidē Pa.in.c.cū essent.eo.credit verū ꝙ lʒ quādo ꝑlatus nõ induci t᷑ ꝑncipaliter ꝓpter seruitiū: ſʒ q₂ ille meret᷑ aliter si cā finalis sit seruitiū nõ licet: ar.c.graue.ð ꝑbē. secus si sit causa impulsiua.
30 ¶ Quid de illo qui recipit ꝓmissionē beneficij prestādi ꝓ voce electionis danda. ℞. simoniac⁹ est.c.de ß.eo.ti. Idem dic si recipit ꝓ electiõe nõ impediēda siue ante siue post. dūmodo nondū sit ius acquisitū in ea electione nam acquisito iure licet redimere suam vexationē: vt.s̄.4.casu.
31 ¶ Tertiusdecim⁹ casus est qñ pecunia dat᷑ ꝓ tp̄ali iurisditione habēda ꝭm Pa.in.c. ne pre. vices su. ſʒ tamē licʒ nõ sit simonia ē graue peccatū. facit ad hoc.c.nemo. ⁊ qð ibi not. eo ti. ⁊.i.q.i.in sũma. ⁊ glo.i.in.c.quoniā.ne pre.vi.su. que tenet ꝙ est simonia: debet itelligi vera ꝭm Pa.in.d.c.qm̄.quādo tp̄alis iurisditio habet dependentiam ab officio ecclesiastico: q₂ ꝑ talē ꝯnexitatē cõmittit᷑ simonia d.c.ꝯsulere.eo.ti.lʒ qñ nõ hʒ depēdentiā ab officio ecclꝰastico nõ est simonia sed turpe lucrum ⁊ ꝯtra legē ꝭm Pa.in.d.c.i. vt in auc̄. vt iudi.sine quo.suffra. ⁊ in auc̄.de mā.ꝑn.§ illud. Host.tñ tenet ꝙ sit simonia dare pecuniam vt ꝓmoueat᷑ quis in impatorē vel regē ptātem: vel rectorē alicui⁹ ciuitatis: q₂ iurisditio est spiritualis.i.q.3.ex multis. Un̄ vēdere gastaldionatū: vel iconomatū est simonia cum.i.q.i.si quis eṗs. ⁊.i.q.3.saluator. Ois enim ptās a deo est: ⁊ ideo spūalis videt᷑. ſʒ credo sit verior opi.Pa. imo He.tʒ ꝙ etiam licet dare aliq̄d ꝓ habēdo officio tp̄ali. de q̄ vide.s̄.officiū.§.i. ⁊ dic vt ibi.
¶ Quartusdecim⁹ casus est qñ spūale ꝓ spirituali exigit᷑: vtputa vn⁹ debet dicere primā missā alter secūdā: ⁊ ꝯueniūt adinuicē ꝙ vn⁹ dicat missā ꝓ alio: ⁊ ecõuerso. Tho.ꝟo tenet 32
ꝙ si interueniat: pactū erit vitiosū: nisi bñficio vel ꝑsonatui sit annexū tale onus: vtputa ꝑbēde.s.ꝙ qui eā habuerit dicat missaʒ de beata virgine: vt extra de preben.c.significatum. Similit᷑ videt᷑ tenere Ri.in.4.dis.25. arti.3.q.i.dicēs ꝙ si duo sūt baptiçādi ⁊ vn⁹ dicat baptiçādo te tali pacto ꝙ baptiçes me: ꝙ est simoniacū. Rõ q₂ in talib⁹ nulla pactio vel ꝯuentio dʒ interuenire.c.tua nobis.eo. ti. ⁊ hoc ꝓpter duo. Primo q₂ res a non dño emit᷑ sicut a ministro sacramentoꝝ q̄ nõ ē dominꝰ. Secūdo: q₂ est ꝯ rationē grē ꝙ vendatur. Sed tu aduerte ꝙ qñ vn⁹ tenet᷑ dicere ꝑmā missā ⁊ ꝯueni cū eo q̄ tenet᷑ dicere secundam ꝓ secunda dicēda: vt ali⁹ dicat primaʒ ꝙ li ꝓ nõ denotat appreciationē ſʒ adminiculationē: cū ille nõ possit dicere missā ꝓ alio: nisi dicat ꝓ eo: ⁊ iõ licet: ſʒ in casu predictorū de.c.li ꝓ: dicit appreciationē: ⁊ iõ illicitū ē pactū ſʒ bñ possʒ dicere ꝭm ꝑdictos ⁊c. Hodie ego dico ꝓ te: vel te baptiço: ⁊ rogo vt cras dicas ꝓ me: vel baptiçes me postea et hmõi sine pactione.
¶ Quintusdecim⁹ casus qñ dat᷑ rõne ꝓuocationis ad orandū: sicut qñ dat᷑ elemosyna religiosis paupib⁹ vt ꝓuocent᷑ orare ⁊ missas dicere ꝓ eis: de q̄ dic vt.j.simonia.3.§.9. 33
¶ Sextusdecim⁹ rõne punitõis sicut in absolutione excõicatõis exigit᷑ pecunia nõ ꝓ absolutione q₂ esset simonia: ſʒ ꝓ punitiõe peccati.c.ad aures.eo.ꝯcor. Ri. vbi.s̄. ⁊ addit: caueat absoluēs ne in hoc magis intēdat deseruire cupiditati ꝙ correctioni. 34

35 ¶ Decimusseptim⁹ rõne liberalitatis quia gratꝫ daṫ ⁊ gratꝫ accipiṫ nõ rõne alicui⁹ spūa lis.i.q.i.q̄cq̇d. ꝫ tñ notabilitas i tali dato fa cit p̄sūptã simoniã: vt i.c.⁊ si qõnes.eo.ti.

S Imonia .3. Circa benefi cia dignitates et officia: ⁊ p̄mo circa electionẽ seu pro motionem queritur.

1 ¶ Utrũ reges ⁊ p̄ncipes ⁊ alij recipiẽtes pe cuniã vt consentiãt electioni seu promotioni ad aliq̄z dignitatẽ vel p̄laturã sint simoniaci R. Pa.in.c.de hoc.eo.ꝙ sic.⁊ teneṫ restituẽ illi eccl'e de cui⁹ p̄latura agebaṫ: lꝫ nõ esset de bonis eccl'e: vt patet in.eo.c.de hoc.

2 ¶ Quid d̄ canonico q̇ ꝯuenit cũ alijs cano nicis vt cõplaceant sibi de aliquo canonico re cipiẽdo: ⁊ postea ipse eis ꝯplacebit d̄ alio. R ꝙ simonia est.c.q̄m pio.i.q.2.

3 ¶ Quid si dicat aliq̇s eoꝝ nunq̄ ꝯsentiaꝫ ꝙ aliq̇s fiat canonic⁹ nisi mihi ꝯsentiatꝫ de meo R. ꝫm Ray.simoniac⁹ est. Si tñ ꝯsuetudo esset ꝙ quãdo vnus fuit exaudit⁹ in vna ꝙ alter postea exaudiaṫ in alia: posset tũc talẽ consuetudinẽ rogare seruandã: ar.63.di.q2 igiṫ.de ꝯsti.c.cum omnes.

4 ¶ Utrũ cõmittat simoniã q̇ facit pactũ cuꝫ illo cui bñficiũ ꝯfert vt retineat aliquã por tionẽ ex redditib⁹ bñficij. R. Pa.i.c.i.vt ec cle.bñ.ꝙ sic.no.tñ ꝙ ep̄s ex iusta cã ⁊ necessa ria põt statuẽ vt reddit⁹ certi tp̄is bñficij va cãtis deputenṫ ad certũ vsũ laudabilẽ. facit c.vl.de verbo.sig. Itẽ ꝓ solutione suoꝝ debi toꝝ: intellige ꝯtractoꝝ noie eccl'e. sec⁹ si ꝯtra xisset noie p̄uato: vt no.gl.in.c.i.de solu. fac c.si ꝓpter tua.de rescrip.li.6.

5 ¶ Utꝝ ꝓmouẽdus i rectorẽ alicui⁹ eccl'ie: ⁊ paciscẽs vt soluat pensionẽ maiorẽ collatori sit simoniac⁹. R. Pa.in.c.cũ cl'ici.de pac.ꝙ sic.similiter etiã si ꝓmouendus ꝓpria auc̄te obliget se ad pensionẽ ⁊ nõ tenet collatio ꝫꝫ Pa.ibidẽ: lꝫ Io an.teneat ꝙ tenet.

6 ¶ Circa officia queriṫ q̇d de p̄sbytero q̇ vẽ dit officiũ portãdi aquã bñdictã ꝑ suã paro chiã. R. ꝫm Rodo. ꝙ licite põt fieri si vendit emolumẽta sibi ex ꝯsuetudine ꝓuenire ꝯsue ta. Si aũt vẽdit tale officiũ nõ est simonia: sꝫ turpe lucrũ. si aũt vẽdit aquã bñdictã vel pa nẽ bñdictũ sic est simonia ꝫm Alex. ⁊ Rodo. q2 in receptõe taliũ conferṫ remissio venia lium peccatorum.

¶ Quid si q̇s vẽdat officiũ claudẽdi hostia 7
vel pulsandi cãpanas ⁊ hmõi: ꝫm Rodo. ꝙ simoniac⁹ est: sũpto noie simonie large: sicut talia officia sũt spūalia large. Si tamen da tũ sit alicui tale officiũ gratis: ⁊ ꝯsuetudo sit loci ꝙ possit ponere aliũ loco sui ⁊ locare ⁊ vẽ dere ad vitã ipsi⁹ dãtis: nõ esset simonia ꝫm Rod. Sed tu aduerte q2.i.q.3.c.i. diciṫ ꝙ nõ est sacri muneris officiũ claudere hostia eccl'ie sed tm̃ sibi annexũ vel vnitũ. ⁊ dicit glo. ibi ꝙ tũc est simonia emere aliquã administra tionẽ vel officiũ ecclesie quando est annexum alicui spūali: vel ꝯsueuit ꝑ clericũ exerceri so lum: ⁊ sic tene ꝙ est simonia vendere officiuꝫ secus vendere redditus.

¶ Quid de dantib⁹ aliq̇d vt possint in paro 8
chia vel ep̄atu q̄rere vl' q̄stuare. R. ꝫꝫ Tho. in quol'. ꝙ sacerdotes: p̄lati recipiẽtes simo niaci sunt cũ ꝑsuasio sacerdotis spūalis sit ⁊ ei credaṫ q2 p̄lati aut p̄sbri sũt: ⁊ sic est simo nia respectu p̄lati vel p̄sbyteri ꝓcedẽtis: respe ctu v̄o dantis sacrilegiũ est q2 ibi est defrau datio elemosynaꝝ ꝯ intentionẽ dantiũ: ⁊ te neṫ vterqꝫ ad restitutionẽ si tales q̄stores sũt scelerati vt sunt chiaratani: ꝫ quo ad restitu tionẽ: dic vt restitutio.i.in.v̄.turpiter.§.i.

¶ Utrũ liceat dare vel accipe pecuniã ꝓ oõ 9
ne p̄dicatione dei laude vel ꝓcessiõe. R. ꝫm Ri. vbi.s. ⁊ Astẽ.li.6.ti.55.ꝙ nõ. Hec eni ⁊ silia dicunṫ spūalia in q̄tũ ex grã ꝓcedũt: ⁊ ad grãꝫ disponũt q̄ tñ ꝑ hoium ministeriũ ex hibenṫ: ⁊ iõ vẽdere in his q̇d est spūale simo nia est. Et iõ q̇ p̄dicat p̄ncipaliter vt laudeꝫ vel fauorẽ ꝯsequaṫ humanũ vel lucrũ simo niac⁹ est saltẽ mẽtalis.i.q.3.nõ solũ. Aduer te tamẽ ꝙ dãtes elemosynas paupib⁹ aut re ligiosis: vt impetrent oõnis suffragiũ nõ dãt q̄si intẽdant emere oõnes: sꝫ quasi ꝑ gratui tam beneficentiã eos ꝓuocare ad orãduꝫ ꝓ se gratis ⁊ ex charitate: ⁊ sic nõ peccant.

¶ Quid de statuentib⁹ in aliq̄ eccl'ia ꝙ ꝓces 10
sio nõ fiat in aliquo funere nisi tantã pecuniã legasset eccl'e. R. ꝫm Ray. ⁊ Tho. ꝙ simonia ci sunt: ar.de iureiu.c.sicut el p̄ ⁊.2. secus si statuereṫ ꝙ legantib⁹ talẽ sũmã fieret talis honor vel ꝓcessio. ar.extra.eo.c.cũ sit. Rõ di uersitatis est q2 in p̄ est exactio q2 p̄supponit ꝙ ꝓ minori nõ fiat. in secũdo habet spẽꝫ gra tuite recõpẽsatiõis q2 nõ negaṫ nec ẽt fiat ꝓ nõ legãtib⁹.ar.de iureiu.c.sicut el p̄ ⁊ scdo.

11 ¶ Utrū liceat dare pecuniā ꝓ anniuersario
celebrādo ⁊ hmōi. R. Ri. in. 4. di. 25. ꝙ nō
licet ꝑ hoc pactū facē ꝰ dāda pecunia. ſ; ſi ex de
uotione def eccl'a dʒ celebrare. Inn. ꝓo i. c. q
niam enormis. ne ꝑ. vi. ſu. dicit ꝙ nō ſolū li
cet: ſ; etiā eſt meritoriū aliqs reddit⁹ ꝯſtituē
in eccl'ia vt ibi fiat anniuerſariū ꝓ aliquo.
ſ; hō ꝯſtitui nō pōt ꝑ donatorē qñ ñ licet ei cō
ditiones ſpūales apponere. ſed tm̄ tꝑales vt
redēptionē captiuoꝝ. 12. q. 2. aux. ſed pōt cō
ſtitui ꝑ illos q̇ habēt anniuerſariū facere: ex
de p̄ben. c. ſignificatū. Hoſt. in. d. c. qm̄. tenet
ꝙ pōt imponi tale on⁹ redditib⁹: ſed dicit tu
tius fore relinquere ſic: relinquo tali eccleſie
annuati decē libras ſuꝑ tali poſſeſſione diui
dēdas inter eos ſolūmodo qui meo anniuer
ſario intererūt: ⁊ rogo vt fiat omni anno.
12 ¶ Utrū canonicus vadēs ad horas canoni
cas p̄ncipaliter ꝓ denarijs horarijs ſit ſimo
niacus. R. Hoſt. in. c. olim. de ꝟbo. ſig. ⁊ ſeq
tur Jo. an. de cle. nō re. c. vnico. li. 6. tenet ꝙ
nō eſt vera ſimonia: q2 nulla exp̄ſſa pactio in
tercedit ſed ꝙ grauiter peccat: ⁊ mentalē ſi
moniā cōmittit ſed ꝑ ſolā penitentiā ſatiſfa
cit. c. tua nos. de ſimo.
13 ¶ Quid ſi clericus ꝓ p̄cio vigilet ad defun
ctū ⁊ dicat pſalteriū. R. Hoſt. ꝙ ſi fecit pa
ctū ꝓ eo legere pſalteriū ꝙ ſimonia eſt. Si
aūt ꝙ vigilaret nō eſt ſimonia lʒ ſit tacite ꝙ
debeat legē pſalteriū: ar. de p̄ben. c. ſignifica
tū. q2 ſic vēdit laborē quē nō tenet impēdere
14 ¶ Quid ſi maior crux nō portet niſi ꝓ cer
to precio. R. Hoſti. ꝙ eſt ſignū auaricie: et
inducit vitiū ſimonie. c. audiuim⁹. eo. Silr
eſt ſimonia qñ taxat ꝓ quāta pecunia q̇ſ pona
tur in tali ſepultura: cū ibi ſint pl'es ſm Ho.
15 ¶ Utrū pactū de lecto redimēdo anteq̄ cor
pus ad eccleſiā deferat ſit ſimonia. R. ꝙ nō
q2 lect⁹ ⁊ hmōi ē q̇d tꝑale: ⁊ id pōt vēdi redi
mi ⁊ hmōi: ſi tm̄ clici nolēt ſepelire niſi prius
impoſito p̄cio de eo redimēdo: ſic videt ſimo
nia cū fiat pactū de tꝑali ad ſpūale ſʒ Hoſt.
facit. c. vl. de re. ꝑmu. Silr cōmittit ſimonia
ſi clerici nollent ſepelire niſi fieret eis cautio
ab heredib⁹ defuncti de receptiōe eoꝝ que cū
funere portant: ⁊ ſimiliter qñ nolūt ſepeliri
ſine pecunia. c. queſta eſt. 13. q. 2.
16 ¶ Utrū ſit ſimonia ꝓ matrimonio dare pe
cuniā. R. ſʒ Ri. in. 4. di. 25. ar. 3. q. i. ꝙ ꝓut
matrimoniū eſt ſacramentū cadēs in diſpen
ſatione miniſtroꝝ eccleſie: ſic vēdi nō pōt: et
ideo ſimoniac⁹ eſt qui ꝓ bñdictione nubentiū
pecuniā exactā accipit. c. cū in eccl'e. eo. prout
ꝟo matrimoniū eſt officiū nature ſic licet da
re ⁊ accipere preciū ſicut ⁊ pro alijs officijs
ciuilibus ⁊ corporalibus.
¶ Sed quid ſi nolit benedicere niſi data pe 17
cunia. R. Alex. ꝙ debet recurrere ad ſupꝑi
orem qui ſi noluerit cogere p̄ſbyteꝝ vt bene
dicat gratis: tutius eſt abſtinere q̄ peccandi
occaſionē dare. Pa. tm̄ in. c. dilect⁹. el. 2. eo.
ti. 13. ꝙ in ſacramētis volūtarijs nō licet ali
quid dare pro eis habēdis: ſed in neceſſarijs
ſic. Et ſic videret tenēdo opinionē ꝙ nō poſ
ſum ꝯſūmare matrimoniū ſine benedictione
vbi ꝯſuetū ē ꝙ licite dare pōt cū intētōe dādi
ꝓ redimēda vexatōe nō emēdi benedictionē.
¶ Quid de ſacerdote qui nō vult dare licē 18
tiam parochiano alteri ꝯfitēti niſi data pecu
nia. R. Rodoñ. ꝙ ſimoniacus eſt. Idē dic d
licētia cōicandi aut benedicēdi ſpōſas. Ad
uerte tm̄ ꝙ ſi nō intēderet licentiā ꝯfitēdi: cō
municandi: vel benedicendi ſpōſas ⁊ hmōi:
vendere: ſed ſibi ꝓuidere ſuꝑ obuētionib⁹ et
oblationib⁹ q̄ eum contingerēt ⁊ nō plus: nō
eſſet ſimoniacus ſm Rodoñ.
¶ Utrū ſit ſimonia ex pacto dare aliq̇d ꝓ ca 19
licib⁹ veſtib⁹ ⁊ linteaminib⁹ bñdicendis. R.
Ray. tenet ꝙ nō: q2 nō iuenit niſi in chriſma
te baptiſmo cōione eucharistia balſamo ſe
pultura ⁊ baſilica dedicanda. i. q. i. diuina. c.
placuit. vt. c. vnuſq̇ſq;. extra eo. ti. cū in eccl'e
Sed tu dic veri⁹ cū Gof. ⁊ Hoſt. ꝙ eſt ſimo
nia. c. ad nr̄am. eo. Idē dic ꝓ bñdictōe abba
tū vel abbatiſſaꝝ: velatiōe virginū: aq̄ bñdi
cta ⁊ hmōi ſm Pe. de pal.
¶ Utrū archidiacon⁹ q̇ hʒ examiare ꝓmo 20
uēdos vel ille q̇ rñdet in ſcrutinio ordinandi
ſm formā. c. 2. de ſeru. vel ille miniſter q̇ legit
euangeliū cū fit ordinatio ſit ſimoniac⁹ ſi ali
quid recipit ab ordinādis. R. ꝙ ſic ſm dñm
Anto. in. c. px. extra eo.
¶ Utꝝ p̄tēdēs ſcitatē quā ñ hʒ vt ꝓmoueat 21
ad ordines vl' bñficia ſit ſimoniac⁹. R. ꝙ nō
ſed debet agere penitentiā. c. mandato ex eo.
¶ Utꝝ notori⁹ ſine ſimonia poſſit aliq̇d reci 22
pe ꝓ ſcriptura facta de ordinatōe. R. Lau.
⁊ ſequit Bar. brix. in. c. ſicut epm. i. q. 2. ꝙ ñ
nec ꝓ labore nec ꝓ charta: ſed ep̄s dʒ ſibi pro
curare. Pa. ꝟo in. c. i. de ſimo. tenet cum glo.

ꝟidēt ⁊ cōiter doc. qꝫ veꝝ est in notorio q̄ hꝫ
salariū de publico: secus est in illo q̄ nō hꝫ sa
lariū q̄ꝛ recipere pōt ꝓ suo labore solū: ꝯsidera
ta q̄litate negocij nō ordinis: sicut faciūt q̄ ꝓ
dicatu tātū, ꝓ diaconatu plus ⁊ hmōi q̄ꝛ sic ē
simonia. ar. io. q. z. ꝑcarie. Idē dic ꝙ ē simo
nia exigē aliq̄d ꝓ sigillo nisi expēsas cere ⁊ si
gillatōis ⁊ clericoꝝ ad hoc deputatoꝝ itellige
sup re spūali ⁊ i iurisditōe eccl'iastica cuꝫ ni
bil aliud sit nisi quedā testificatio iudicis su
per illud.
23 ¶ Utrū recipiēs aliquā ꝓmissionē spūali
tatꝫ puta bn̄ficij ⁊ hmōi ꝓ aliq̄ negocio ꝓmo
nendo apud sedeꝫ ap̄licam sit simoniac⁹. R.
Pa. in. c. cū essent. eo. ꝙ sic vt ibi.
24 ¶ Utrū statutū i fundatōe alicui⁹ eccl'e fa
ctū q̄ cauet ꝙ q̄sq̄s tātū i redditib⁹ ānuatī de
derit i ꝑpetuū recipiat ꝓ canonico: ⁊ h̄eat qd
dederit ꝓ ꝑbēda sit simoniacū. R. Rod. ꝙ si
tale statutū fiat ad tp̄s ⁊ ꝑncipalit̄ intētiōe
augēdi dei cultū ⁊ ꝙ d ā ꝑncipalit̄ ꝓpt̄ duo
tionē det ⁊ sit dign⁹ tolerari pōt. ⁊ idē dic de
monasterijs ō nouo fundatꝫ ⁊ egenis. s. ꝙ q̄s
q̄s daret tātū reciperet ad illud monasteriū
vsq̄ ad certū numeꝝ. ar. c. tua nos. extra eo.
25 ¶ Utꝝ aliq̄s dign⁹ ordīari vl' bn̄ficiari dās
ex pacto vel exact⁹ ianitori vt eū ad ep̄m ꝑ
mittat itrare ad ꝑtēdū bn̄ficiū vl' ordieꝫ vel
electōis ꝯfirmatōeꝫ sit simoniacus. R. ſm
Rod. ꝙ nō: si nō dat intētōe corrupta. s. vt ꝑ
intercessionē ei⁹ cui dat ꝯsequat intētū: q̄ꝛ si
cum tali intētione daret esset simoniacus.
26 ¶ Utꝝ aliq̄s possit iduci vt itret religionē
ꝑꝑ pecuniā dādā. R. ꝙ nō. c. dilect⁹. el. z. e.
ti. Sꝫ vt q̄s ꝯuertat ad fidē dic gl. i. d. c. dile
ct⁹ ꝙ pōt dari. Host. addit idē posse dici i sa
cramētꝫ necessarijs ſ nō in volūtarijs: ſ ego
teneo cū Pa. in. d. c. dilect⁹. ꝙ ex pacto vt cō
uertat vl' itret religiōeꝫ vl' recipiat sacrā lꝫ
ſ bn̄ sine pacto vt alliciat ad p̄dicta capiēda
27 ¶ Quid ō fratnitatib⁹ ita ꝯstitutꝫ ꝙ null⁹
recipiat ad eas nisi ꝓmittat l' iuret ꝙ ānuatī
soluet. io. denarios. R. Ray. ꝙ si fiat ꝓpter
cāꝫ honestā: puta paupib⁹ alēdis captiuis re
dimēdis ⁊ hmōi nō est ibi simonia: imo licite
fit ⁊ q̄ eas ōspicit anathematiçād⁹ ē. 42. di. si
q̄s despicit. ⁊ ar. i6. q. 7. sane. Rod. tn̄ dicit:
ꝙ si statutū ē ſb forma negatiua: nō licet q̄ꝛ
excludit pietatē. Sꝫ sub forma affirmatiua
licet. s. vt q̄sq̄s fuerit recept⁹ det tantū: lꝫ nō
placet ꝙ fiat iuramētū ꝓpt̄ ꝑiculū ꝑiurij.
¶ Utrū pro iusticia faciēda dare pecuniaꝫ 28
vel equipollēs sit simonia. Ric. in. 4. di. 25.
ar. 3. q. z. tenet ꝙ sic loquēdo de iusticia eccle
siastica vt quādo dat ep̄o vel alijs pro reddē
do iure sup spiritualib⁹ in quo ꝯcordat glo. i
c. vendentes. i. q. 3. Idē tenet Rodon̄. etiā su
per tp̄alibus si sit ꝑsona eccl'iastica que dꝫ red
dere ius rōne iurisditionis ecclesiastice. sec⁹
esset si esset iudex secularis seu laicus: lꝫ al's
grauiter peccet. Alex. de ales tn̄ tenet ꝙ etiā
in iudice seculari vendere iudiciū iustū sit si
monia quia hic est actus virtutis et ita quo
ad aliquid est spirituale sꝫ pro aduocatione
aut procuratiōe etiā in causa spirituali licet
aliq̄d accipere sine simonia. Sꝫ glo. in. d. c.
vēdentes. ⁊ Ricar. vbi. s. ⁊ forte veri⁹ tenent
cōtrariū: ⁊ ꝙ est solū graue peccatū accipere
pro iusticia in reb⁹ tp̄alib⁹ ⁊ ei q̄ est iudex.
¶ Utrū sit simoniac⁹ occultare pctm̄ alic⁹ 29
pro pecunia quando ad eius officiū ꝑtinet il
lud reuelare. R. ꝙ sic. c. nemo. eo. imo etiaꝫ
occultare respectu ꝑsone ꝯsanguinitatis vel
affinitatis vt ibi dicit. Sed Ricar. vbi. s. li
mitat verū si talia respiciunt causam spiritu
alem: al's non sed est graue peccatū.
¶ Utrū testificari pro pecunia sit simonia. 30
R. Ri. vbi. s. tꝫ ꝙ sic in cā spūali alit̄ nō: lꝫ
sit graue peccatū. Alex. ꝓo dicit ꝙ in causis
eccl'iasticis ⁊ a ꝑsonis eccl'iasticis si testimoniū
vendat ē simonia. in alijs grauit̄ peccatur.
¶ Sꝫ nūquid aduocat⁹ similit̄ cōmittit si 31
moniā si pro pecunia patrocinat. R. ꝙ non
q̄ꝛ ꝑrociniū ⁊ ꝯsiliū adminiculat exteri⁹ cau
se: ſ testimoniū est de substātia cause: ⁊ ideo
testes cogunt nō aduocati ſm Alex.
¶ De simonia magistroꝝ: vide. s. magister 32
§. io. cum sequentibus.
¶ De simonia sepulture: vide. s. sepultura. 33
in prin. ⁊. §. i. ⁊. 43. ⁊. 44.
¶ Utrū patron⁹ siue hn̄s ius ꝑsentādi q̄ ali 34
q̄d recipit ꝓ ꝑsentādo sit simoniac⁹. R. Pa.
in. c. veniēs. el. i. de testi. ꝙ sic: tex. bon⁹ ō trās
ac. c. preterea quando inter.
¶ Circa permutationē vide. s. permutatio 35
§. 3. ⁊. 4. ⁊. 6.
¶ Circa trāsactionē vide. j. trāsactio. §. 4. 36
¶ Circa renūciationē ⁊ remissionē v' tra id 37
quod habes. s. renunciatio. Quero vtrūꝫ re
nuncians litteris sup bn̄ficio eccl'iastico obti

nẽdo: sit simoniac⁹. R. Pa. in. c. ad audien-
tiã. de rescrip. ꝙ sic: si fit ex pacto de aliq̃ tẽ-
porali recipiẽdo: siue ꝓ certa pensiõe recipiẽ
da glo. in. d. c. ad audiẽtiã. tenet ꝙ ẽ simonia
in eo q̇ ꝯsecut⁹ ẽ bñficiũ: ſ; in eo q̇ nõdũ cõse-
cutus ẽ bñficiũ ꝙ nõ sit simonia. Sʒ tu tene
ꝙ est simonia etiã in hoc casu: si det aliq̃d ex
pactiõe partiũ: sec⁹ si ex officio iudicis vl' me
diãtib⁹ bonis viris renũciatio ex vna parte
pure fiat: ⁊ ex altera ꝑte aliq̃d tꝑale det. Ut
colligit in. c. sane. de renũ. ⁊ de pac. c. cũ pri-
dem. Silr nõ ẽ simonia si renũciet talib⁹ lit-
teris ex eo ꝙ dat sibi spũale: puta: bñficium
ſm Inno. ⁊ Hosti. de rescrip. c. ad audiẽtiã
q̇d limita cũ sit permutatio si cõcurrant que
s̃. dixi. Permutatio. §. 3.
38 ¶ Utr dãs aliq̇d tꝑale p̃lato ne remoueat
eũ a priorатu vl' bñficio sit simoniacus. R.
Rodoñ. ꝙ sic: si necessitas vel vtilitas sit ꝙ
amoueat: al's nõ: dũmõ intẽtio nõ sit corru
pta: Silr simoniac⁹ est q̇ dat spũale vt obti-
neat debitũ tꝑale q̇d suũ ẽ ſm Tho. in. 4. di.
25. de quo ego dubito ꝑ ea q̃ dixi. s̃. Simo-
nia. 2. §. 17. ⁊. 18. ⁊ potius credo ꝙ nõ sit si-
monia. ar. c. i. de vsu.
39 ¶ Utr renũciãs bñficio: vt alteri certe ꝑso-
ne det sit simoniac⁹. R. ꝙ nõ: nisi in pactuʒ
deducat. c. dilectio. de p̃bẽ. Nã hr̃e spem de
hoc non est simonia. c. cum pridem. de pac.
i. q. i. ordinationes.
40 ¶ Utrũ remittẽs debitũ tꝑale ꝓ spũali cõ-
sequẽdo sit simoniac⁹. R. Pa. in. c. veniẽs.
el. i. de testi. ꝙ sic: q: remittere idẽ ẽ q̇d dona
re: vt in glo. p̃dicti. c. ⁊ in. l. q̃n etiam. ff. de ca
lũ. Limitat tñ gl. in. d. c. verũ. q̃n ex tali re-
missiõe aliq̇d comodũ applicat parti Addit
Pa. ibidẽ aliã limitationẽ. s. ꝙ est ver: ꝙ re
mittere ẽ dare: q̃n debitũ ẽ liq̃dũ. Sʒ q̃n de-
bitũ ẽ dubiũ: tũc dr̃ poti⁹ facẽ q̃ȝ donare vt dr̃
in trãsactiõe. in. l. siue apud. C. de trãsac.
14 ¶ Utrũ ꝓmittẽs nihil petere ab ordinatore
vel p̃sentatore vsqȝ ad tot ãnos sit simonia-
cus. R. Pa. in. c. ꝑ tuas. el. 3. eo. ꝙ sic: q: ex
quo ordinator tenet assignare isti post ordi-
nationẽ portionẽ que cõsideratis fructib⁹ ẽ
q̇d tꝑale: talis remittit tꝑale ꝓ spũali conse
quẽdo. ⁊ ideo simonia est.
24 ¶ Utr dãs pecuniã vt q̇s nõ ordinet vl' eli-
gat vel electio nõ cõfirmet aut eccl'ie nõ ꝯse-
crent: ⁊ hmõi sit simoniac⁹. R. ꝙ sic: ex. eo.
ti. nemo. Idẽ dic: q̃n ꝑ grãm cõsanguinitatꝫ
vel affinitatis: vel penitẽtẽ nõ recõciliat: vel
minus penitentem absoluit: vel peccatuʒ ce-
lat: vt in. d. c. nemo. Dicit tñ Inno. ibidẽ: ꝙ
verũ est ꝙ silitudinarie dr̃ simoniac⁹ talis ꝑ
grãm sic faciẽs: q: sic punit: ac si simoniacus
esset Pa. ⁊ glo. in dicto. c. nemo. tenet ꝙ est
simonia. ⁊ est verius.
¶ Utrũ corrũpẽs iudicẽ vel testẽ in causa 43
spũali ꝓpter pecuniã: sit simoniac⁹. R. Pa.
in. c. tua nos. eo. ti. cum Hosti. ꝙ sic per quã-
dam cõnexitatẽ quã habẽt cũ spũalib⁹: vel
est quasi simonia. ar. d. c. nemo. Secus in cã
mere temporali.
¶ Utrũ aliq̃d accipe ꝓ inuestitura eccl'iarũ 44
sit simonia. R. ꝙ sic tex. in. c. in tantũ. eo. et
ibi dicit Pa. ꝙ non tm̃ ꝓ inuestitura iuris:
sed etiã facti. s. ꝓ inductiõe in corꝑalẽ posses-
sionẽ etiã si ibi sit cõsuetudo.
¶ Quid de dantib⁹ primos fruct⁹ bñficij i 45
curia: ⁊ soluẽtibus taxam bullarũ: ⁊ cetero-
rũ: ſm stilũ curie. R. ꝙ nõ sũt credẽdi simo
niaci: q: talia nõ soluũt ꝓ spũalib⁹ sed ꝓ su-
stentatione curie ⁊ officialiũ: ⁊ sic tene: quia
illa de volũtate pape sũt ordinata. Sed sec⁹
iudico in curijs epõꝝ ⁊ aliorũ prelatorũ ha-
bentibus vnde viuant scd̃m decentiam non
scd̃m pompam quia simoniacum est tales ta
xas facere pro dispensationib⁹ absolutioni-
bus: ⁊ huiusmodi. i. q. 3. ex multis. Secus si
propter victus decentiam: quam al's nõ ha-
bent hoc facerent.

Imonia quarto. Circa ingressũ religionis

8 ¶ Utr intrans monasteriũ cuʒ pa- j
cto de dandis tꝑalib⁹ sit simoniac⁹. R. ꝙ sic
c. in tantũ. c. veniens. eo. dicit tamẽ Hostiẽ.
Gof. Ray. ⁊ Ber. ⁊ in. c. q̃m simoniaca. eo.
ꝙ si monasteriũ esset tenue ꝙ possent dicere
volẽti intrare. Si vis viuere mecũ porta te-
cum: q: licʒ te libenter recipere vellem⁹ tamẽ
bona nostra nõ sufficiũt. Sʒ tu tene in ꝯscia
opinionẽ Tho. in sũma q̇ dicit ꝙ ꝓ ingressu
mõasterij nõ licet aliq̃d recipe vl' exigere q̃si
preciũ: ſ; ꝓ victu ꝑsone recipiẽde: licet aliq̃d
recipẽ si nõ sufficiãt opes ad hoc monasterij.
Silr etiã licitũ ẽ ꝓpter deuotionẽ quã q̇s oñ
dit monasterio largas el'ynas faciẽdo eidem
ꝙ facili⁹ recipiat sic licitũ ẽ: ⁊ ecõuerso ꝓuoca
re aliquẽ per tꝑalia beneficia ad deuotioneʒ

monaſterij: lȝ nõ ſit licitũ aliq̇d ex pacto da-
re vel recipe vt recipiaꝰ. c. q̄ꝫ pio. i. q. z. Ro-
doñ. etiã tenet ꝙ qñ monaſteriũ eſt tenue ⁊
indigẽs ꝙ nõ eſt ſimoniacũ ⁊ paciſci i talibꝰ
dũmodo nõ fiat ꝓ ſpũalibꝰ ꝯferendis ſed ꝓ
expenſis faciendis vel recõpẽſandis: vñ tenet
ꝙ licet exp̄mere noīa ⁊ quãtitatẽ muneris: ⁊
placet mihi quo ad ꝯſcientiã: ⁊ ad. c. que videꝰ
tur ꝯ̄ria ⁊ maxime. d. c. qm̄ ſimoniaca. dic ꝙ
loquunꝰ quo ad foꝝ ꝯtẽtioſũ ꝓpter fraudes
⁊ iõ fundant ſe ſup p̄ſumptione q̄ ceſſat in fo
ro aīe: vel loquunꝰ vt nihil ꝓ ingreſſu: ſȝ nõ
loquunꝰ q̇n ꝓ releuatione ſumptus quando
monaſterium aliter non poteſt.

1 **Imonia** quinto: circa ea q̄ ꝓhibenꝰ dari vel
deduci i pacto ꝓ aliqua ſpũali vel an-
nexa vel ab eo dependente. ⁊ primo.
¶ Utrũ ſolũ ſit ſimonia qñ iteruenit pactũ
de pecunia. R. ꝙ nõ: ſed dic ꝙ triplex ẽ mu-
nus qȯ inducit ſimoniã in ſpũalibus ſi dedu-
caꝰ in pactũ. Primũ eſt munꝰ a manu vt eſt
pecunia capiẽdo ꝓut accipiꝰ. i. q. 3. totũ ꝓ oi
re tp̄ali. Secundũ munꝰ ẽ a lingua. Tertiũ
ab obſequio: vt. i. q. i. ſũt nõnulli. Addiꝰ ab
aliquibꝰ. Quartũ munꝰ ſanguinis qȯ eſt cũ
q̇s ꝯfert eccl̄am vel p̄bendã alicui intuitu cõ
ſanguinitatis vel amicicie. Nam ẜm glo. in
c. i. vt eccle. bñfi. ſi ſolũ ꝯfert ꝓpter ꝯſangui-
nitatẽ vel amiciciã: ⁊ al̄s nõ ꝯferret ſimonia-
cus eſt. Sed Alex. de al̄. z. z. ⁊ Tho. ſcd̄a ſe
cũde. ⁊ i. 4. ⁊ in quol̄. limitãt vex qñ intẽdit
ex hoc aliqȯ bonũ redũdans in ſeipſo: vtputa
q2 magnificeꝰ vel nobiliteꝰ vel vt faciat ſi-
bi aliquã recõpẽnſationẽ ⁊ huiuſmodi. ſecus
ſi ſolũ intendẽs bonũ tp̄ale illiꝰ cui daꝰ ⁊ nõ
alteriꝰ quia tũ clȝ ſit graue peccatũ: nõ tamẽ
ſimonia eſt in hoc. 4. munere: q2 nihil daꝰ vl̄
recipiꝰ: ⁊ magis placet. De hoc tñ vide Pa.
in. c. tuã. de eta. ⁊ q̄li. oꝛ. ⁊. i. q. i. c. ſi quis. ⁊. c.
ſunt nõnulli. poſſet tñ dici etiã tũc eſſe ſimo-
niacus quando p̄latus aliqȯ bñficiũ eccleſia
ſticũ daret alicui cum pacto vel intentiõe vt
ipſe ſuis conſanguineis ꝓuideret.
2 ¶ Sed nũquid quodcũqꝫ munꝰ a manu in-
ducit ſimoniã in ſpũalibꝰ. R. ꝙ ſic ſi pactuȝ
p̄ceſſit. Si vͦo nõ p̄ceſſit tũc ſi ſit adeo paruũ
ꝙ nõ debeat inducere ꝓmouentis animũ iſpe
ctis cã: tpe ⁊ q̄litate ꝑſonaꝝ: ſic nõ facit ſimo
niam. c. ⁊ ſi q̄ſtiones. eo. ti. Ualde eni inhuma-
num eſt a nemine velle recipe: ẜ viliſſimũ eſt
oīa ab oībꝰ. ff. de offi. ꝓcõ. l. ſolẽt. §. vl. Et h̄
verũ quo ad eccleſiã: ſed quo ad deũ q̇cquid
datur vel recipiꝰ corrupta intẽtiõe q̄ꝫ tũcũqꝫ
minimũ ꝓ ſpirituali ſimoniacũ eſt ſed ſola p̄
ſentia ſine reſignatõe bñficij purgaꝰ: ⁊ ſic in
tellige. c. nemo. eo. ẜm Hoſ. Aduerte tñ ꝙ
qñ daꝰ aliq̇d ſine pacto nõ vt debitũ: ſed vt
dari conſuetũ nõ eſt ſimonia ẜm Rodoñ.
¶ Quid ſi id qȯ daꝰ ſit de rebꝰ eccl̄ie. R. ꝙ 3
nihilominus ſimonia erit ẜm ſan. Tho.
¶ Quid ſi nõ deꝰ munꝰ a manu ſed a lingua 4
ꝓ ſpũali bñdo. R. ſimonia eſt. Aduerte tñ
ꝙ munꝰ a lingua aliqñ dr̄ ipſa laus ꝑtinens
ad fauorẽ humanũ que ſub p̄cio cadit. Ali-
qñ p̄ces ex quibꝰ fauor humanꝰ acquiriꝰ vl̄ ꝯ̄
rium vitaꝰ. Et iõ ſi q̇s p̄ncipaliter ad hoc in-
tendit ſimoniã cõmittit. ⁊ p̄ncipaliter dr̄ in-
tendere qñ ꝓ indigno admittẽdo datur vel
recipiꝰ: ſed circa dignũ diſtinguit Hofre. ⁊
Hoſt. ꝙ aut promoueꝰ q̇s p̄cibus ſuis ⁊ ſic ſi
petit prelationẽ que daꝰ ꝑ electionẽ tũc eſt ſi
monia. i. q. 6. ſicut is qui. Si autẽ nõ daꝰ ꝑ
electionẽ ſi ſit ſimplex beneficiũ. ſic licet ſi idi
get. Si nõ eſt ſimplex ſȝ habẽs dignitatẽ vel
curã aīaꝝ: ſicñ licet. ar. i. q. i. ordinatões. ⁊. 8
q. i. in ſcripturi. Eſt ſimonia ẜm Hug. Ray.
Hoſt. Tho. z. z. ⁊ directo. li. 3. q2 eo ipſo ꝙ
petiꝰ indignꝰ eſt. Sed Rodoñ. credit ꝙ etiã
licet indignate ⁊ cura. facit. c. tua nos. eo. ti.
Quod ego credo vex ſi indiget: puta q2 non
habet aliũde vnde viuat: al̄s nõ. c. ad aures
eo. ti. ſi m̄õ dignꝰ eſt ⁊ intẽdat ꝓdeſſe ⁊ nõ p̄
eſſe. Si vͦo ꝓmoueꝰ p̄cibꝰ alienis ſi ꝓ indi-
gno: ſic ẜm oẽs ſimonia eſt. i. q. i. de ordinati
onibus. Si vͦo ꝓ digno tũc ſi ſũt ſpũales nõ
eſt ſimonia. i. q. i. latorẽ. Si vͦo p̄ces ſũt car-
nales: ⁊ dicunꝰ carnales qñ illi q̇ p̄canꝰ attẽ-
dunt ad parentelã p̄ncipaliter: vel amicitiã
rogantiũ ⁊ prelatus propter ipſas p̄ncipali
ter moueꝰ ſic eſt ſimonia: q2 p̄ces ſuccedunt
loco p̄cij. d. c. ordinationes. ⁊. c. ſunt nõnulli
i. q. i. Si vͦo prelatus principaliter nõ ſequiꝰ
preces ſed merita ſeu quia dignus eſt: nõ eſt
ſimonia. c. quibuſdã. i. q. i. ⁊ arg. c. tuã. e. ti.
Tenet etiam Pa. in. c. tua nos. eo. ti. ꝙ hu-
miles preces emiſſe a digno nõ inducũt ſimo
niam: nec etiã aliquod peccatũ vt ex dictis. c.
tua nos. ⁊. c. latorẽ. patet. imo fortius tȝ Pa
ibidẽ: ꝙ donans aliq̇d cardinalibꝰ vel p̄latꝫ:

⁊ rogans ꝓ aliq̄ bn̄ficio: dūmodo nō ducat᷑ ꝑncipali intētione vt ꝑ talia exenia ⁊ preces adipiſcat᷑ ſpūale: ꝙuis ſecūdario habeāt talē ſpē ꝙ extra oē noxā iudicat᷑ q2 iuſte iſta poſſunt fieri ſine ſpe ꝑmaria: vt dicit Inno. ⁊ Hoſt. facit. c. q̇d ꝓderit. 61. di. i. q. i. ſunt non nulli. ⁊ in. c. tuā. de eta. ⁊ qua.

5 ¶ Circa mun⁹ ab obſeq̇o. Quero vtrū ſeruiens alicui p̄lato vt ꝯſequat᷑ bn̄ficiū ſpūale vel monaſterio vt recipiat᷑ ⁊ hmōi ſit ſimoniacus. R. Pa. in. c. cū eſſent. eo. ti. glo. ibi tenet ꝙ nō: qn̄ ſine oī pactiōe ſeruit: ⁊ intētiōe ſecundaria p̄dicta habēdi nō ꝑmaria ſi modo ſit idone⁹ nec p̄latus aut monaſteriū directe ꝓpter hoc ſeruitiū intēdat ei de bn̄ficio ꝓuidere vel recipere q2 ſi ſic eſſet munus ab obſeq̇o ⁊ ſimonia qn̄ ꝑncipaliter ⁊ directe. d. c. ordinatōes. Ideo dic ꝙ ſi in ſeruitio interuenit pactū ſemꝑ eſt ſimonia. c. cū eſſent. eo. ti. Si nō interuenit pactū ſi ſeruiat ꝑncipalit᷑ grat̄ lꝫ ſecūdario vt habeat aliqͦ ſpūale nō eſt ſimonia ſm Gof. ⁊ ſic ꝯcorda iura q̄ vident᷑ ꝯria. Hoſt. tn̄ etiā tenuit ꝙ ſi ſeruitiū corporale ſit honeſtū ⁊ dign⁹ dignū obſequiū preſtat: ꝙ licite pōt etiā ſeruire ꝑncipalit᷑: dummō pactū nō interueniat vt ſi q̇s epō ſeruiat romā eundo: ei⁹ negocia ꝓcurādo a ꝯtrario ſenſu. in. c. ſunt nōnulli. i. q. i. Sꝫ in ſeruitio indigno vel ꝓ indigno: ſic erit ſimonia. Silr̄ dic in ſeruitio ſpūali ꝙ ſi pactū interuenit ſimonia eſt: niſi tali bn̄ficio ſit annexū illͦd on⁹. Vn̄ no. ꝙ nō ſolū p̄dicta inducūt ſimoniā ī dantib⁹ ſeu paciſcentib⁹: ſ etiā in ꝯſentientibus ſiue mediatorib⁹ ⁊c̄. c. ꝑ inquiſitionē. de elec. ⁊. c. z. de ꝯfeſſis. nec nō in paciſcentibus aliquid dare vel facere miniſtrantib⁹: ſ etiā miniſtris ſeu familiarib⁹ adminiſtrantis: ſicut dicim⁹ in Jezi q̇ fuit ſeru⁹ Heliſei. i. q. i. ī ſūma. Dicit tn̄ Ri. ꝙ lꝫ epūs fecerit pactū vel ꝓmiſſionē ꝓ aliquo bn̄ficio dādo: ⁊ poſtea oblitus talis pacti pure ꝯfert ꝙ nō ē ſimonia eus q̄ ad ecclām: nec etiā ille q̇ recepit tale bn̄ficium ſi hoc pactū ignorabat: ⁊ ideo nō tenetur reſignare: qͦd bene no.

6 ¶ Utrū auctas pape excuſet a ſimonia. R. Pa. in. c. i. eo. ti. dicūt doc. ꝙ in curia romana titul⁹ ͦ ſimonia nō habet locū ſicut nec lex iulia de ambitu in curia principis. glo. ꝓ et Hoſt. in. c. ex parte. eo. ti. dicit. ⁊ ſequit᷑ Pa. in. d. c. i. verū in his q̄ ſunt ſimoniaca de iure poſitiuo ſolū: ſ nō in his que ſunt ſimoniaca de iure diuino. Et ideo tenet Pa. ibidē ꝙ cū titulus bn̄ficij habētis adminiſtrationē ordinis vel executionē clauiū ſit ͦ iure diuino ſicͭ ipſa executio clauiū ꝙ papa talē titulū vendens eſt ſimoniacus: ſicut ille q̇ emit: nec valet excuſare eius auctas: habes bonā glo. in. c. lꝫ. de penis. ⁊ tex. cū glo. in. c. ex diligenti. de ſimonia. ꝙuis dn̄s Car. teneat ꝙ oīs titul⁹ beneficij ſit de iure poſitiuo: ⁊ ſic ſm eū excuſaret ei⁹ diſpēſatio. Sed tu tene cū Pa. ſec⁹ in alijs nō habentib⁹ executionē clauiū.

¶ Sed nūquid eoipſo videat᷑ diſpēſare ex q̄ ſcit ex certa ſcientia ⁊ tolerat. R. Jo. de ligna. eo. ti. c. i. dicit ꝙ ſic. ita ꝙ nō cōmittit ſimoniā: quod ego credo verū qn̄ ſimonia committit᷑ cū papa: vtputa q̇s habuit bn̄ficium mediāte pecunia a papa hoc ſciēte ⁊ ad hoc cōſentiente: q2 tūc ſciētia ꝑncipis purgat hoc vitium: ⁊ ita talis nō incurreret penas iuris: ſiue ſimonia ſit ͦ iure diuino ſiue poſitiuo: nec teneret᷑ reſignare ſi ſimonia eſt de iure poſitiuo: ſ de datis alijs a papa: lꝫ ipſe ſciat ꝙ dn̄i ⁊ curiales exigūt ⁊ toleret nō ꝓpt᷑ hoc diſpēſare videtur: ⁊ iō in penis inuoluunt᷑. facit. ſ. diſpēſatio. §. iz. 7

Imonia .6. quo ad penā.

Sciendū quod ē quadruplex ꝑma eſt ſuſpenſio. Querit᷑ vtrū oīs ſimoniacus in ordine recipiendo ſit ſuſpēſus ipſo iure. R. vt colligo ex Inno. ⁊ Pa. ī c. tanta. ⁊. c. per tuas. el. z. eo. ti. ꝙ ſic. ⁊ quo ad ſe ⁊ quo ad alios: ⁊ nō ſolū quo ad ordinem ſic ſuſceptū ſed ab oibus alijs ordinibus etiam licite receptis: ⁊ per ꝯſequēs eſt remotus ab adminiſtratiōe tꝑaliū beneficiorū ſuorum. facit gl. i. q. i. reperiunt᷑. ⁊ vide glo. in cle. cupientes. de penis. nec pōt diſpēſari cū eo niſi per papā. i. q. i. gratia.

¶ Utrū ſimoniacus in ordine dando ſimiliter ſit ſuſpenſus. R. Gofre. tenet ꝙ ſic per trienniū. Sed Inno. in. c. penul. eo. ti. ⁊ Pa. in. d. c. per tuas. tenēt ꝙ ꝑpetuo ſit ſuſpēnſus ⁊ videt᷑ veri⁹ ꝓ hoc tex. iūcta glo. in. c. ſi q̇s a ſimoniacis. i. q. i. ⁊. §. vex. 3z. di. j

¶ Utrū ſimoniacus in beneficio ſit ſuſpenſus. R. Pa. in. d. c. vbi. ſ. ꝙ ſic. Sed ſi eſt occultus eſt ſuſpēſus quo ad ſe nō quo ad alios: ſed ſuſpendendus. arg. i. q. 3. c. i. ⁊. z. vnde ſi renūciat beneficio taliter acquiſito poteſt vti 2

ordine suo post peractā penitentiā ⁊ alijs bñ-
ficijs licite habitis: ß bñficio illo retēto in q̊
simonia est cōmissa nō pōt agere penitentiā
vt in.c.inquisitionis.de accusa. Si ꝟo ē ma-
nifestus sic est suspensus quo ad se ⁊ ad alios
ipso iure.d.§.verū: vñ ꝯquis renūciet bene-
ficio iterū indiget dispensatiōe sicut q̇libet no-
torius criminosus: vt in.c.fi.de tēpo.or. Sȝ
ep̄s pōt dispensare dūmodo nō sit ille cū quo
cōmisit simoniā: vt no.i.q.5. presentiū. Et
aduerte ꝙ tūc dȝ occultus ſm Rodoñ. quan
do nō ɔstat ꝑ sententiā vel cōfessionē in iure
factā: nec ꝑ rei euidentiā que nulla possit ter
giuersatiōe celari. Limita tñ p̄dicta oīa qñ
simonia est cōmissa eo sciēte. Sec⁹ si eo igno
rante: puta ꝑ patrē vel amicos: qꝛ tunc nō est
suspensus quo ad alios: nec quo ad se: nisi in
ordine ⁊ bñficio sic habito: nō aūt in alijs or
dinib⁹ susceptis aut beneficijs habitis vel ha-
bēdis.c.ō simoniace.eo.ti. vbi ß voluit Inno.
¶ Sed quero q̇s potest dispensare in simo-
niaco in ordine vel beneficio. R. glo. ⁊ Cal.
in.c.post translationē.de renū. ⁊ dñs Anto.
⁊ Pa.in.d.c.de simoniace. post multa tenēt
ꝙ in simoniaco in ordine solus papa quādo
scienter. Sed quando eo ignorante cōmissa
est simonia: tunc ep̄s pōt dispēsare.i.q.5. pre
sentiū. ⁊ etiā pōt ep̄s dispensare cū tali: lȝ qñ
hoc sciuit nō renūciauit ß ministrauit in ordi-
ne suscepto: aut ad alios ascēdit ſm Rodoñ.
In simoniaco ꝟo in beneficio scienter solus
papa pōt dispensare ſm Ber. Ray. ⁊ Gofr.
siue in illo beneficio siue in alio quocūq ſm
gl. ⁊ Jo.an in.d.c.de simoniace. ß Ho. tenet
ꝙ pōt ep̄s dispensare in simplici beneficio so-
lum. Pa. ꝟo in.c.ex diligēti.eo.ti. tenet ꝙ po
test etiā dispensare in curato vt probat̃.i.q.
i.c.i.nec ob.c.pe.de elec. ſm eundē Pa. qꝛ di-
cit: ꝙ loquitur de dispensatiōe ad illud bene-
ficium in quo fuit simonia cōmissa vt illud
habeat: quia nō pōt nisi per papā fieri. Item
in ecclesia empta nō potest ex dispēsatiōe ep̄i
habere nisi simplex beneficiū ⁊ cuȝ executio
ne minoꝝ ordinuȝ solum. In eo ꝟo qui igno
ranter est promotus ad beneficium non po-
test nisi solus papa vt illud habeat: sȝ i alijs
pōt ep̄s: vt no.in.d.c.presentiū. ⁊ q̄d no.i.c.
sunt. ⁊.c.nobis.eo.ti.sed Tancre. in.c. sicut
nobis.eo.ti. tenet ꝙ etiā in beneficio illo in q̊
fuit promotus pōt ep̄s dispensare si ipse ep̄s
non est in culpa ⁊ placet.
¶ Sed nūquid idē sit iudiciū de mediatori 4
bus q̊ ad suspēsionē ⁊ quo ad dispēsationeȝ.
R. ꝙ sic ꝑ regulā accessoriū: de reg.iu.li.6
¶ Utrū ep̄s possit dispensare cū simoniaco 5
circa officia mortuoꝝ: benedictiones nuben-
tium: sepulturas: chrisma: benedictiones va
soꝝ ⁊ huiusmodi. R. Hosti. ꝙ sic: post pera-
ctam penitentiā quia non prohibet̃: ar.c.nu-
per.de sen.excō.nec obstat.c.erga.i.q.i. quia
loquit̃ de simoniaco in dignitate.
¶ Quid de prelato qui ꝓmisit beneficiū ali 6
cui pro pecunia ⁊ re integra reuocat pactio-
nem. R. ſm Ricar.q̇.ß. ꝙ talis peccauit gra
uiter faciendo pactum quia tamen ad effe-
ctum pacti non ꝓcessit nō incurrit penas su-
spensionis ⁊ irregularitatis.
¶ Utrū ordinatus ab episcopo quē audiuit 7
simoniacum possit ministrare. R. ꝙ potest
in suscepto ministrare sed nō poterit alios ab
eodeȝ recipere nisi deponat conscientiā.c.per
tuas.el.z.eo.ti. Ubi no. Hosti.5.notabilia.
Primū ꝙ ex varijs dictis in alterius preiu-
dicium non est conscientia formanda. Secū
dum ꝙ sic formata est ad consiliuȝ prelati de
ponenda. Tertiū ꝙ si deponi nō potest est oi-
bus modis sequēda. Quartū ꝙ est virt⁹ cū
de ɔscientia scrupulosa fit bona: ⁊ in meli⁹ in-
format̃ ⁊ econtrario est debilitas animi ⁊ ni-
mia simplicitas. Quintū ꝙ in indifferentib⁹
pōt vnusquisq ꝓut sibi placuerit ɔscientiā in
formare: q̄d bene no. ⁊ iō talis dȝ ministrare
⁊ conscientiam deponere.
¶ Scd̄a pena ɔ simoniacos est depositio et 8
infamia ⁊ hec ponit̃ si de hoc in iudicio ɔstite
rit.5.q.3.sane.de accusa.inquisitionis.
¶ Tertia pena est excomunicatio papalis. 9
Nam Martin⁹ in ɔcilio ɔstantiēsi in extra-
uaganti que incipit: Multe. ita inquit sacro
approbante concilio declaramus ꝙ ordinati
simoniace ab executione suorum ordinū sint
ipso iure suspensi. Electiones aūt postulatio
nes: confirmationes: ⁊ quasuis prouisiones
simoniace ecclesiarum monasterioꝝ dignita
tum personatuū officioruȝ ⁊ beneficioꝝ quo
rumcūq deinceps facte nulle sint ipso iure
nullumq per illas ius cuiq acquiratur: nec
promoti confirmati aut prouisi faciant fru
ctus suos: sed ad illoꝝ restitutionē tanq iniu
ste ablatoꝝ teneant̃: statuētes insuꝑ ꝙ dñs

⁊ recipiēs ipso facto sententiā excōicationis
incurrat etiā si pōtificali aut cardinalat⁹ re/
fulgeat dignitate. In alia extrauagāti facta
anno secūdo sui pontificatus mantue data q̄
incipit: dānabilē. ꝯfirmat oēs excōicatōes su
spēsiones: ꝑuationes: ⁊ interdicta ⁊ alias cen
suras latas a sūmis pontificib⁹ ꝯtra simoni/
acos quas vult incurrere ipso facto oēꝫ simo
niacū occultū vel manifestū vbicūq̄ȝ simoni
am cōmiserit: cuiuscunq̄ȝ status etiā si epat⁹
aut cardinalatus vel q̄uis alia ecclesiastica:
vel tpali prefulgeat dignitate dictaꝝ excōica
tionū: suspensionū: ⁊ penaꝝ absolutionē sibi
reseruās nisi in mortis articulo: nec vult ꝙ
virtute ꝯcessionis indulti aut cuiuscūq̄ȝ fa/
cultatis absoluēdi ꝯcesse vel cōcedende a se/
de aplica possint absolui nisi spāliter de pec/
cato simonie auctem absoluendi ꝯtineant. H
idē Eugeni⁹ in alia extrauagāti que incipit:
Cū detestabile data rome apud Brisogo/
num anno sui pontificatus. 4. Paulus. 2. in
ꝓcessu queꝫ in die iouis sancte fecit excōicat
oēs simoniacos tam in ordine q̄ȝ etiā in bene
ficio ⁊ absolutionē reseruat sibi ⁊ successorib⁹
eius: p̄terq̄ȝ in morte: nec vult sicut ⁊ Mar/
tinus ꝙ possint absolui ex quacūq̄ȝ ꝯcessione
nisi faciant mentionē de simonia. Idem fecit
Sixt⁹. 4. Et sic tene ꝙ oēs simoniaci in ordi
ne ⁊ bñficio solū sunt excōicati. Alij v̄o simo
niaci nō: sed ipso facto cadunt in penas cōtra
ipsos latas a iure: de q̄b⁹ dictū est hic. §. nec
te moueat. c. reperiunt. i. q. i. Similit. c. qui/
cūq̄ȝ ibidē. ⁊. c. placuit ibidē. silr ⁊. c. ex multꝭ
i. q. 3. q2 lꝫ sub anathema ꝓhibeāt: tñ loquūt
solū de ordīe ⁊ bñficio: ⁊ sic ī nllo iure īuenit
sub pena excōicatōis ꝓhibita ois simonia ni/
si vt dixi in ordine ⁊ beneficio: ⁊ ideo illi soli
sunt excōmunicati.

io ¶ Quarta pena simoniacoꝝ est ꝙ precipit
sub pena excōicatiōis late sentētie oib⁹ cuius
cūq̄ȝ dignitatis aut status ꝙ si sunt p̄sentes
in romana curia reuelare teneantur pape vel
ei⁹ aplice sedis camerario: aut suo vices gerē
ti in vni⁹ vel duoꝝ testiū p̄sentia infra duos
dies nāles postq̄ȝ sciuerint: aut ad coꝝ noti/
ciam ꝑuenerit aliquē cōmisisse simoniā aq̄
nō nisi ꝑ romanū pontificē pñt p̄terq̄ȝ ī mor
tis articulo absolui ⁊ h ꝑ p̄dictā extrauagan
tem Martini dānabile. cui Eugeni⁹ in d. ex
trauagāti. Cū detestabile. addit ꝙ nō solū q̇
sciunt aliquē simoniā cōmisisse vel ꝓcurasse
sed etiā q̇ sciūt illos q̇ fuerūt mediatores tene
antur reuelare pape vel ei⁹ camerario: vł cui
ipse duxerit cōmittendū per se vel ꝑ alios q̄ȝ
citi⁹: ⁊ ꝙ non possint absolui donec reuelaue/
rint: qd̓ intelligo si comode pñt: ⁊ si sciūt ve
racit non ꝑ suspitiōes: alit nō credo incurrē
dictā excōicationē. credo etiā hodie nō liga/
re cū sit abrogata ꝑ nō vsū. Aduerte tñ ꝺm
Asteñ. li. 6. ti. 55. ꝙ qñ simonia est solū men
talis sine oi pactōe ꝙ nō ligat talis aliqua p̄
dictarum penarum quod no.

f SImonia. 7. quo ad restitu
tionē. Querit vtꝝ
datū simoniace sit restituendū. R.
Pa. in. c. fi. eo. ti. ꝙ aut datū est sine pactio/
ne sed cū sola intētione habēdi spūalia: ⁊ tūc
dicūt aliq̇ quos sequit Pa. ꝙ si tal' simonia
est de iure positiuo sic restitutio nō est neces/
saria ad salutē. Si v̄o est de iure diuino: sic
necessario est restituendū acceptū. Alij indi
stincte ꝙ nō est restituendū de necessitate ꝑ
d. c. fi. vbi est tex. aptus. Sed quia dictū. c.
fi. loquit in simonia q̄ est de iure positiuo: id̓
dico ꝙ in tali casu nō est necessaria. Et q̄ sit
rō: lꝫ Jo. an. ⁊ Host. multas adducāt: tamē
nulla efficax est: ꝺm hoc soluꝫ quia ius sic de/
clarauit ꝺm ipsū nō extēdā ad simoniā que ē
de iure diuino: ⁊ ideo necessario restituendū
⁊ sic tenet Pa. ꝺm tamē distinctionē vsura/
rij mētalis: de qua Restitutio. i. ī littera vsu/
rarius. in p̄n. Si v̄o datū sit mediante pacti
one sic absq̄ȝ dubio de necessitate restituendū
est ꝺm cōmuniter doc.
¶ Cui dꝫ restitui acceptū simoniace pro in
gressu monasterij vel eccle. R. Pa. in. c. d̓ h
eo. ti. Si loq̇mur de eccla seculari: tūc si ille q̄
dedit nō hꝫ vñ viuat restituet ei: ar. c. veniēs
eo. ti. Si v̄o hꝫ vñ viuat tūc si oēs de eccl'ia
deliquerunt dꝫ dari eccle ⁊ criminosi expelli.
Si aūt nō expellant debet dari fisco pape ꝺm
Host. q̇ distribuat in pias causas. Turpia lu
cra a fisco extorquent. l. fisc⁹ in q̄ōneꝫ. ff. de
iu. fis. Si v̄o nō oēs deliquerūt h sol⁹ p̄latus
vel particularis: tūc dabit eccle in cui⁹ igno/
miniam erat datū. Si loquimur de ecclesia
regulari si oēs deliquerūt dat ei qui dedit vt
intret secundū monasteriū: vt i. d. c. veniēs
cuꝫ nō possit stare in p̄mo monasterio: vt in
c. qm̄. eo. ti. Si v̄o particulares deliquerunt

tūc pecunia dabit̄ scd̄o monasterio q̄ ad vsu fructum tm̄: ⁊ mortuo ingresso redibit ad p̄ muz monasteriū: ⁊ sic itellige glo. i. d. c. de 𝔅 ⁊ ꝯcor. cū p̄dictis Host. ⁊ dn̄s Anto.

¶ Quid fiendū cū comode nō pōt applicari vbi vel in cuius contumeliā est data pecunia puta quia in remotis partib⁹ est: vel videret̄ incōueniēs eā ibi dari: cū ecclīa sit q̄si dereli cta ⁊ huiusmodi. R. ꝙ pauperib⁹ dabitur.

¶ Utrū recipiēs bn̄ficiū simoniace teneat̄ illud resignare. R. ꝙ sic: ⁊ restituere oēs fru ctus pceptos ex eo: ⁊ q̄ recipi potuerūt a dili genti possessore. c. si res. 14. q. 6. de rest. spo. c. grauis. Intellige qn̄ scienter simoniace ha buit: vel ꝯuis ignoranter tamē postea sciuit de perceptis post scientiā tm̄ tenet̄: nō aūt in bona fide: nisi extātes vel inq̄ntum factus est locupletior. l. certū. C. de rei vēdi.

¶ Cui debet restitui datū pro ordine haben do. R. videt̄ ꝙ ecclesie cathedrali in cui⁹ in iuriam videt̄ datū si nō est ordinatus ad ti tulū alicui⁹ ecclesie: 𝔰 si est ordinatus ad titu lum alicuius beneficij vel ecclesie illi dabitur 𝔰m Ulde. ⁊ Rodo.

¶ Quid si pecunia ex pacto sit data pape. R. Pa. in. c. i. eo. ti. ꝙ nihilomin⁹ nō pōt reti nere tale bn̄ficiū etiā in casu in quo papa nō cōmitteret simoniā: sic in simili disputat. Jo an. in regula cui licet. de reg. iur. li. 6. in mer cu. de ludente cū ep̄o ad açardum: q̄ ep̄s fece rat statutū excōicans ludētes: quia lz ep̄s nō liget̄ tali statuto: ligat̄ tm̄ ille q̄ secū ludit. sic in ꝓposito papa recipiēdo pecuniā nō suspē dit ꝯstitutionē de simonia: ⁊ plene disputa uit idem Pa. in. c. extirpande. i. §. qui veruz de preben. Sed contrariū dixi. s̄. simonia. 5. §. 7. ⁊ est veri⁹. Nec ob. similitudo de ludē te cū ep̄o: q꞉ ep̄s nō pōt facere ꝙ stante statu to suo ꝯueniens nō liget̄: 𝔰 bene papa pōt. Et ideo tene quod dixi. s̄. ꝙ nō est simonia: ⁊ sic beneficiū poterit retinere.

ſ

Implicitas

est duplex 𝔰m Pa. in c. dilecti. de iudi. quedā cōtraria dis cretioni: ⁊ hec reprobat̄. 39. di. c. Petrus di acon⁹. ⁊. 16. q. i. si cupis. quedā cōtraria volo sitati ⁊ hec amplectanda: de qua in euange lio: Estote simplices sicut colūbe. ⁊ bon⁹ tex. cum glo. in. c. veritatis. de iureiu. ⁊. 6. q. i. ex merito: ⁊ hec est illa de q̄ dicit tex. insti. d le. agna. succe. §. ꝙ ad femias. simplicitatē ami cam legibus amplexantes ⁊c̄.

ſ

Imulatio

idez est qd̄ hy pocrisis. Un̄ dicit Isido. li. ethi. ꝙ hypocrita gre ce latine dicit̄ simulator: vel dic ꝙ se habēt si cut superius ⁊ inferi⁹: quia oīs hypocrisis si mulatio est: 𝔰 nō oīs simulatio hypocrisis: 𝔰 tm̄ illa q̄ q̄s cū sit malus intus se bonū simu lat: ⁊ palā ōn̄dit vt bon⁹ videat̄ ꝓpter gl̄iaz humanā: vt dicit glo. Matth. 5. ⁊ est filia inanis glorie: 𝔰m Gre. 31. mor.

¶ Utrū oīs simulatio sit peccatū. R. vt col ligo ex san. Bo. in. 3. di. 38. ⁊ Alex. de ales 2. 2. ti. de hypocrisi. ꝙ est triplex simulatio. Pria est cautele ⁊ hec licet vt probat̄ i. c. vti lem. ⁊. c. ꝙ ait. ⁊. in. § quādoq̄. 22. q. 2. naz dolū nō cōmittit qui fraudē excludit. l. cū pa ter. §. plane. ff. de le. 2. ar. c. perlatū. qd̄ me. cā. c. charissim⁹. de cōuer. ꝯiu. puta vt euitet aliquod malū fingit aliq̄d. Secūda simula tio est instructionis: ⁊ hec nō est peccatuz: et hec fuit i christo qn̄ finxit se lōgius ire Luc. vlti. in quo inuit exhibendū hospitiū peregri nis ex quo cogerūt eum manere: ex quo me ruerunt eū cognoscere. Et ideo ille religio sus qui maiorē sanctitatē quā habet simulat vt proximi edificent̄ ⁊ ad bonū incitent̄ non peccat sed potius meret̄ vt patet p̄ Greg. 31. mor. Tertia simulatio est duplicitatis ⁊ hec tenet rationē mendacij ⁊ semp̄ est peccatū: vt ꝓprie est in hypocritis. addit Alex. quartaz s. significatōis. sicut Jacob se simulauit Esau ⁊ hec nō est peccatū. Sicut etiā si quis in rep̄ sentatione ministerij passionis christi finxit se iudeū vel christū vel pilatū ⁊ huiusmodi: j

¶ Utr̄ aliquis possit se simulare malū. R. z 𝔰m Alex. in. 2. 2. ꝙ nō. q꞉ aut est hoc p̄ opera mala siue vere: siue apparenter: ⁊ sic efficitur talis quale est illud opus. aut hoc fingit per opera bona vere ⁊ apparenter: ⁊ sic nunq̄ po test ex hoc apparere malus.

¶ Utrū gerēs habitū sanctitatis vel religi 3 onis qui tm̄ non habet meritū sit hypocrita. R. ꝙ si ex infirmitate post assumptionē tal̄ habitus cadit a p̄fectione nō est hypocrita: quia nō tenet̄ reuelare suū peccatū nisi loco ⁊ tp̄e debito. vn̄ nō tenet̄ deponere habitū 𝔰z Gre. 31. mor. Si autem ex malicia a p̄fectōe deficit sic est hypocrita.

4 ¶ Utrũ hypocrisis sit peccatũ mortale. R. vt colligo ex san. Bo. ⁊ Alex. vbi. s. ⁊ sancto Tho. in quol. q in hypocrisi duo sunt. s. defectus sctitatis ⁊ simulatio ei⁹ Si g͂ intẽtio hypocrite referẽ ad vtrũq;. s. q2 nõ vult hr̃e sanctitatẽ nec curat: ſ tm̃ vult sanctus apparere sic est pctm̃ mortale. et sic sumiẽ in sacra scriptura. Job. 13. Nõ veniet in cõspectu ei⁹ oĩs hypocrita: ⁊ Matth. 23. Ue vobis hypocrite. Si ṽo accipiaẽ hypocrita nõ p q̃litate vite male: ſ p simulatiõe: sic aliqñ est peccatũ mortale: puta si hoc facit ex fine q̇ est ꝯ charitatẽ dei vel pximi: puta simulat se sanctũ vt possit seminare heresim vel ꝯsequaẽ dignitatem ecclĩasticã: vel quecũq; alia bona in quibus ꝯstituit finẽ. Si aũt finis nõ sit ꝯ charitatẽ sic erit peccatũ veniale. puta q2 solũ delectaẽ i laude: q2 ƀ3 phm. 4. Ethi. mag᷒ d̃ vanus q̃ malus: ſ si finis sit bon⁹ puta ad laudem dei ⁊ salutẽ aĩaꝝ vt pximi edificentur sic meritoriũ est: si tamẽ nõ contẽnat bonã vitã dicit tñ Aureo. in. 4. di. 16. q. i. q si ex hypocrisi sequiẽ oppositũ honoris dei ⁊ pximi salutis q est peccatũ mortale. Similiter qñ solũ facit vt possit habere vanã gloriã ⁊ huiusmodi. qđ limito verũ in vana glĩa q̃ sit mortalis alr̃ erit veniale solũ.

f **Obrietas** diciẽ mẽsura debita circa ea q̃ sunt necessaria ad vitã. vñ sobri⁹ q̃si briam. i. mẽsurã seruãs et noĩe sobrietatis tẽperãtia significaẽ: hoc exigiẽ in oĩb⁹: ſ maxime in ministris eccl'e. 35. di. p totũ. 41. di. per totũ. de vi. ⁊ hone. cleri. c. clerici a crapula. i. Thi. 3. Itẽ i regib⁹ ⁊ pncipib⁹. puer. 31. Noli regib⁹ dare vinũ. Quõ peccaẽ mortaliẽ ꝯtra ipsũ: vide ebrietas: gula: ⁊ ornatus.

f **Ocietas** pmo ƀm Marcũ tulliũ: ⁊ no. Azo. in sũma ti. p socio. ẽ duoꝝ plurimũue ꝯuẽtio ꝯcta ob comodiorẽ vsũ ⁊ vberiorez questũ. facit ad hoc. l. si nõ fuerit. §. plerũq;. ff. p so. vñ ꝯhiẽ solo ꝯsensu: vñ si me⁹ socius aliquẽ admiserit quẽ meũ sociũ esse voluerit ei solũ socius est: nõ mihi. ff. p so. l. q̇ admittitur. ⁊ cõtrahiẽ ad tẽpus ⁊ in ppetuũ. i. dũ viuẽt socij: ⁊ sb ꝯditõe: vt. ff. p so. l. j. ⁊. C. e. l penul. sine fine ṽo ꝯhi nõ põt. l. nullaz. ff. eo.

j ¶ Qui pñt ꝯhere societatẽ. R. q ille psone que pñt se obligare ⁊ ꝯhere de quib⁹ multos casus habes. s. donatio. i. p totum.

¶ Quõ põt ꝯhi societas. R. dicit tex. in. l. societatẽ. ff. p so. societatẽ coire: ⁊ re ⁊ ṽb: et p nunciũ posse nos dubiũ non est.

¶ Circa q̇d põt ꝯhi societas R. q circa oĩa bona. Itẽ circa aliquã negociationẽ. Itez circa vnã rem. ff. eo. l. societas. sed in re turpi ⁊ flagitiosa contrahi nõ potest. ff. e. l. neq; pretermittendum est.

¶ Est vnus qui ponit pecuniã in manu mercatoris seu artificis: ⁊ mercator seu artifex ponit industriã suã seu exercitiũ circa talẽ pecuniam seu aliq̇s ponit pecuniã ⁊ operã: ⁊ alter operã solũ vel pecuniã solũ: vel ambo pecuniam ⁊ operas: vt inde ex tali negociatione et arte habeat lucrũ vtrum liceat. R. q sic ƀm Ang. de peru. tractatu de societate. ⁊ hoc tã de iure ciuili q̃ canonico quia opa alicui⁹ sepe valet p pecunia. l. i. C. p so. insti. eo. §. 2. no. glo. in. c. pleriq;. 14. q. 3. Et hoc dũmodo duo ꝯcurrãt. Primũ q ars ⁊ negociatio sit licita. c. p vestras. de dona. inẽ vi. ⁊ vxo. Secundũ q eq̇tas seruẽ in omnib⁹: q2 ƀ3 Ho. dãna ⁊ lucra debent esse cõmunia in oĩbus: vt in. d. glo. c. pleriq;. ⁊. d. l. i. C. eo. ⁊ ƀm industriam periculũ ⁊ huiusmodi: ita vt qui plus posuit pecunie vel opere: plus habeat de lucro. d. l. si nõ fuerint. in pn. ⁊ ad arbitrium boni viri quod in hac actiõe sequendũ est. l. i' proposita. ff. p so. alr̃ cum ista eq̇tas nõ seruatur nõ poterit esse iusta nec licita: quia cũ societas sit fraternitas. l. verũ. in pn. ff. p soc. patet q erit iniq̃ ⁊ leonina. d. l. si nõ fuerint. in fi. quod bene no. pro tota ista materia. Et rõ q̃re licite accipiẽ de lucro in societate ⁊ nõ in mutuo est: q2 in mutuo trãsferẽ dñium pecunie in accipientẽ. In societate ṽo nõ q2 diẽ tex. in. l. si tibi aree mee. ff. de p̃scri. ṽb. nemo societatẽ ꝯhẽdo rei domin⁹ esse desinit.

¶ S3 nũquid rõne pacti erit licitũ q quis habeat caput fractũ ⁊ ali⁹ sanũ. s. q q̇s habeat de lucro ⁊ nihil de dãno: vel magis de lucro q̃ importet id quod ponit in societate et minus de dãno ⁊ huiusmodi. R. quidaz dixerunt q sic: saltẽ de iure ciuili: quia ꝯtract⁹ ex ꝯuentione legẽ accipiunt. c. ꝯtractus. d̃ regu. iu. li. 6. Sed tu tene cum Azo. ⁊ Acur. i. d. l. si nõ fuerit. ⁊ do. Anto. in. c. fi. de vsu. et Ang. vbi. s. Et ƀm theologos ⁊ veritatẽ. q nullo mõ licet: q2 vt dixi: societas est quedã

fraternitas: ⁊ tale peccatũ est ɔtra eius natu-
ram: ideo nõ valet. l. cum p̃cario. ff. de p̃ca.
⁊. c. fi. de p̃ca. Et ideo in cõscientia tenet re-
stituere vel satisfacere oẽ qđ indebite habuit
vel in quo ꝓximũ grauauit ex hoc pacto.

¶ Utrũ ponẽti operas tm̃ liceat facere pactũ
ꝙ. s. tm̃ vult certũ ꝓ opera sua ⁊ de damno
nihil vult sentire. R. ꝙ sic. quia ſm Ange.
vbi. s. non est iste ɔtractus societatis: sed lo
cationis operaꝝ suaꝝ. Et hoc verum nisi dã
num contingeret ex dolo suo vel culpa: q2 sic
nõ liceret. l. itẽ queritur. in p̃n. ⁊. l. si merces. §.
quicolu mnam. ff. locati.

¶ Utrũ tradens centũ ducatos in societate
cum pacto ꝙ vult ipsum capitale saluũ: nec
de eo vult sentire aliquod damnũ: sꝫ đ lucro
vult ſm discretionẽ socij q̃ntum sibi placue-
rit dare licite faciat. R. ꝙ nõ. sed est vsura-
rius. c. ɔsuluit. ⁊. c. fi. de vsu. Et ꝓpterea ſm
Bal. i. l. i. q. 9. ff. ꝓ so. talis quicquid accipit
de lucro extenuat sortẽ: quia tenetur cõpensa-
re: vel si vtrũq3 habuit tenetur restituere lucꝝ
Aduerte tamẽ ꝙ si q̇s nollet ꝑiculo capitalis
se exponere: ⁊ inueniret aliquẽ qui euꝫ vellet
assecurare ꝓ aliquo sibi dato non esset vsura
se liberare a periculo ꝑ talẽ assecurationẽ: lꝫ
ꝓ lucro accipiat de capitali sic assecurato qđ
quidẽ lucrũ perit negociatio talis capitalis
dati in societatẽ. Et idẽ dicerẽ qñ sociꝰ acci-
piens ipsũ capitale ɔueniret libere cum socio
dante capitale de dando sibi tale modicũ de
lucro qđ verisimiliter q̇libet aliꝰ sic faceret si
dãs capitale remitteret totũ lucrũ aliud qđ
deberet habere ex tali societate: eo qđ eũ asse-
curet ꝓ p̃ncipali. imo si nihil esset lucri: solue
ret nihilominꝰ assecurationẽ: vtpote qñ ne-
gociatio est talis q̃litatis ꝙ assecurationẽ in
ueniret soluẽdo tria vel quatuor ꝓ centena-
rio: ⁊ tñ cõiter ꝓ lucro societatis eẽt receptu
rus sex vel octo ⁊ aliqñ plus: ⁊ sic ɔueniret cũ
socio ꝙ solũ daret sibi tres vel quatuor pro
lucro ⁊ eum de capitali assecuraret: ⁊ sic itel
ligo illud qđ tenet Jo. an. in. c. ꝑ vestras. de
dona. inter vi. ⁊ vx. in dote data mercatori. de
quo habes. s. dos. §. ij. Ratio quia in isto ca
su pecunia posita in societate hñ stat ꝑiculo po
nentis: lꝫ illud periculũ redimat p̃cio qđ licet
⁊ ideo nõ ẽ priuilegiũ dotis: q2 licite põt fieri
in quocũq3 capitali sic dato dũmodo cõcur-
rant duo. Primũ ꝙ socius accipiẽs libere ꝟ
velit facere: nõ solũ accipiẽdo tale capitale: ꝟ
etiã si ñ accipet ꝓ tali mõ assecuraret. Scđꝫ
ꝙ tãtũ plus possit verisimiliter lucrari de tali
societate vltra partē suã q̃ntum est illud qđ
solueret ꝓ tali assecuratione cuicunq3 cõiter
Tutiꝰ tñ eẽt si ɔueniret cũ socio de soluẽdo
sibi tantũ ꝓ assecuratõe capital' q̃ntũ q̇libet
alius accipet si vellet assecurare: ⁊ in diuidẽ
do lucro priꝰ solueret ɔuentũ ꝓ assecuratiõe
⁊ qđ supesset de lucro sibi ɔtingẽte illud reti
neret. Nec ob. c. nauigãti. de vsu. q2 ibi aliter
non mutuaret nisi periculũ ⁊ lucrũ pro peri-
culo reciperet.

¶ Utrũ vidua seu quilibet aliꝰ q̇ dat merca- 8
tori in societate centũ cũ pacto ꝙ ipsũ capita
le sit saluũ cũ intẽtõe tñ retinẽdi in se ꝑiculuꝫ
ipsiꝰ capitalis: ꝟ solũ facit tale pactũ ne deci-
piatur a mercatore: nõ vt capitale ꝑeat ipsi mer
catori si sine sua culpa periret licite sine vsu-
ra hoc faciat. R. ꝙ lꝫ vsura in hoc cõtractu
nõ sit: sꝫ vera societas: tñ peccat mortaliter ꝓ
pter mendaciũ ꝑniciosũ qđ dicit in sui infa-
miã. 22. q. 2. c. i. Et ideo tenetur notã facere in
tẽtionẽ suã ne forte etiã morte p̃uẽta hẽdes
vellẽt in suo robore ɔ̃ctũ ꝑmanere: nõ tñ te-
netur restituere lucrũ qđ habuit ſm san. Ber.
in suis cõtractibꝰ: ⁊ bene q2 ꝑ. l. i. ⁊ totũ ti. C.
plus valere qđ agitur. iste ɔtractꝰ est vera so-
cietas in re: ⁊ iõ nõ restituet: lꝫ alij dicãt con
trariuꝫ qui posset saluari: quando ex hoc ali
quod damnũ passus est mercator ꝓpter timo
rem ꝑiculi: vel qñ ex notificatõe sue volũtatis
nõ cessat scandalũ qđ ꝓximo dedit: q2 tũc cre
do teneretur restituere eo ꝙ fama rebus est
preponẽda. 6. q. i. deteriores.

¶ Utrũ ponẽs centũ apud mercatorē: ita 9
ꝙ medietas vel tertia pars aut q̃rta: vel aliq̃
alia pars ipsoꝝ centũ stet ꝑiculo mercatoris
sit vsurariꝰ. R. ꝙ i hoc fuit diuersa opi. doc.
quibusdã dicẽtibꝰ ꝙ sic: vt sanctꝰ Bernardi
nꝰ ⁊ multi alij: quibusdã ꝙ nõ: q2 licite ꝟ põt
fieri: vt glo. in. c. plerīq3. 14. q. 3. ⁊ multi alij
que quidã diuersitas euenit ex diuersa opi.
dubietatis sequentis.

¶ Utrũ damnũ debeat esse cõmune si capita 10
le ꝑdatur an solũ illiꝰ q̇ eũ posuit q̇busdã dicẽti
bus ꝙ debet eẽ cõe: vt Jaco. de are. per. l. si id
qđ. §. item celsus. ⁊. l. cum duobus. §. quidã
sagariã. ff. pro so. quibusdã dicentibus ꝙ q̃
tenus est cõe lucruꝫ ipsius capitalis: eatenus

⁊ dãnnũ p̱.l.si nõ fuerint.§.i.ff.ꝓ so.⁊.p̱.l.
manifestissimi iuris est.§.sed cũ in secundã
a ꝯtrario sensu.C.de fur.Quibusdã alijs di
centib⁹ ꝙ solũ debet perire danti: vt glo.i.d
§.i.Rõ quia sic de capitali nihil lucrat̃ soci⁹
sed tñ debet redire ad eũ q̇ dedit si iuenit̃ sal
uum in fine societatis: ita nihil dꝫ habere de
dãno ipsi⁹. Sꝫ tu dic ꝯcordãdo opi. ꝙ si nul
lũ sit pactũ vel alia ꝯsuetudo: tũc dic vel ƀm
Pe. vt refert Cy.in.l.i.C.ꝓ socio.ꝙ pericu
lum capitalis si pereat rõne societatis añ ope
ras exhibitas fit cõe: si post aliq̃s exhibitas:
etiã aliquid sentiat de dãno: ƀ si post oẽs ope
ras exhibitas p̱dat̃ soli ponẽti illud: ⁊ sufficit
alteri p̱ditio suaꝝ operaꝝ: que equissima est
p̃sertim in ꝯscientia. vel ƀm Bal.in.l.i.C.ꝓ
so.siue añ opas siue post: ꝙ perdat̃ solũ po
nenti qȯ forte verius est ꝺ iure: qꝛ sic nõ erat
habitur⁹ de lucro ipsi⁹ capitalis: ƀ solũ de lu
cro qȯ debebat̃ sue industrie: ita nullũ debet
pati dãnuꝫ de ipso: ⁊ sic tenẽdo istã opi. Pe.
vel Bal.nõ licet facere pactũ ꝙ p̱iculũ capi
talis sit alteri⁹ q̃ꝫ illi⁹ q̇ posuit. Rõ qꝛ in fine
societatis si nihil eẽt nisi capitale: totũ reha
hebit: ⁊ iõ cũ socius nõ habeat de lucro ipsi⁹
capitalis nõ debet habere de dãno. Si ṽo pa
ctũ fieret ꝙ p̱iculuꝫ capitalis sit cõe: qȯ licet
vt vult glo.p̃dicta: vel sic haberet ꝯsuetudo
tũc scias ꝙ eaten⁹ capitale ipsũ esset diuidẽ
dum in fine societatis si nihil iueniet̃ ꝺ lucro
q̃tenus erat pactũ vel ꝯsuetudo de periculo.
Et ideo quia san. Ber. predict⁹ ⁊ multi alij
tenuerũt ꝙ in fine societatis etiã si nihil de
lucro sit capitale integrũ debet redire ad dã
tem: ꝓpterea tenẽt nõ licere facere pactũ de
aliq̃ parte ipsi⁹ capitalis periculi: ⁊ sic tene: sꝫ
si ipsũ capitale erit diuidendũ in fine societa
tis si nihil inueniret̃ de lucro ƀm ꝙ pacti sũt
vel est ꝯsuetudo de periculo: sic est vera opi.
ꝺ.glo.quã sequit̃ Ang. vbi.s̃.s. ꝙ licet tale
pactũ al's nõ. Et si pactũ nullũ esset factũ de
dãno sed solũ de lucro: intelligit̃ de dãno sic
de lucro ꝙ si ipse dans nõ intẽdebat aliquid
sentire de dãno capitalis: et in fine simplicit̃
ipsũ habere sic eẽt vsurari⁹ mẽtalis: ⁊ eo mõ
teneret̃ restituere sicut vsurari⁹ mẽtal': de q̃
s̃.restitutio.i.in ṽbo vsurarius.
ij ¶ Utrũ liceat facere pactũ ꝙ vnus habeat
duas partes lucri ⁊ vnã dãni: vel duas dã
ni ⁊ vnã lucri ⁊ hmõi. R. ꝙ in cõscientia oẽ
pactũ quod nõ facit deteriorẽ partẽ alterius
arbitrio boni viri: ita ꝙ qui plus posuit plus
habeat licitũ erit: quod ⁊ sequitur Ang. vbi
s̃.al's non.
¶ Utꝝ ponẽs operã in societatẽ.s.nauigan
do equitando ⁊ huiusmodi: teneat̃ sumpti
bus suis ponere. R. ƀm Bal. ⁊ Jaco. de are.
⁊ Cy.in.l.i.C.ꝓ so. ꝙ nõ qñ proficiscit̃ cã so
cietatis: quia lucrũ intelligit̃ deductis expen
sis.l.illud.C.de codicil.l.mutius.ff. ꝓ so. qȯ
limitat Bal. vbi.s̃. verũ. exceptis expensis:
quas domi fecisset: quia illi nõ debent fieri de
corpore societatis: ar.l.ƀ si ex lege.§. ꝙ aũt.
ff.de peti. here. Ang. ṽo vbi.s̃. dicit hoc verũ
nisi ꝯsuetudo aliter haberet: que si esset debe
ret seruari: nisi ꝯtineret iniquitatẽ apertam
quia videt̃ actũ qȯ est ꝯsuetũ.l.ꝙ.si nolit.§
quia assidua.ff.de edi.edic.
¶ Quõ tenẽt̃ socij ex disparib⁹ partib⁹ qui
fundũ vel apothecã ꝯduxerũt. R. ƀm Bal.
in.l.i.C.ꝓ so. ⁊ Ange. vbi.s̃. ꝙ locanti tenẽ
tur ꝓ equalib⁹ partib⁹. Inter se ṽo tenẽt̃ ꝓ
rata societatꝭ: vnde etiã supellectilia ⁊ vasa
debẽt diuidi ƀm partes q̇b⁹ diuidet̃ societas.
¶ Utrũ ille qui semel posuit capitale in soci
etate ⁊ p̱ditũ est añ finitũ tẽp⁹ societatꝭ tene
atur iterũ aliud ponere. R. ƀm glo. in. ꝺ.l.si
nõ fuerit.§.i. ⁊ in.l.i.C.ꝓ so. ⁊ Ange. vbi.s̃.
ꝙ nõ. siue periculũ cõe fuerit siue nõ.
¶ Utrũ damnũ ꝑsone illi⁹ que ponit opas
in societatẽ debeat cõicari adinuicẽ: puta cuꝫ
socius resisteret volẽtib⁹ sibi auferre pecuniã
vulneratus est ⁊ fecit multas expẽsas ad curã
dum se ⁊ hmõi. R. ꝙ sic: qñ euenit ꝓpter so
cietatẽ vt exp̃sse vult.l.cũ duob⁹.§.quidã sa
gariã negociationẽ. dicit tex. coierũt alter ex
his ad cõparãdas merces ꝓfect⁹ in latrones
incidit: suãqꝫ pecuniã p̱didit: serui ei⁹ vulne
rati sunt: resqꝫ ꝓprias p̱didit: dicit Julian⁹
dãnum esse cõe. Ideoqꝫ actione ꝓ socio dã
ni partẽ dimidiã agnoscere debere: tam pecu
nie q̃ reꝝ ceteraꝝ: quas secũ nõ tulisset soci⁹:
nisi ad merces cõmune noĩe cõparandas ꝓfi
cisceret̃: ƀ ⁊ si quid in medicos impensũ est:
ꝓ parte sociũ agnoscẽ debere rectissime. Ju
lianus ꝓbat hec ibi.ff.ꝓ so. Nec ob.l.socium
§.soci⁹.ff.ꝓ so. quia illud intelligit̃ qñ culpa
socij id ꝯtingit ƀm glo. ibidẽ: qꝛ tũc nõ tenet̃
Aduerte ƀm Bal.in.l.i.C.ꝓ socio. ꝙ dãnũ
oẽ extrinsecũ qȯ rõne societatis euenit debet

esse cõe: puta debita 7 pdicta: s; dãnũ intrin
secũ. s. ipsi' capitalis: nõ nisi vt dixi. §. 10.
6 ¶ De q̃ culpa tenet soci' alii socio. R. q si
ɔct' ẽ solũ societatis: tenet de dolo: lata 7 levi
culpa nõ leuissima: q2 sufficit talẽ diligentiã
adhibeat in reb' coib' sic in ꝓprijs: vt. l. cuz
duobus. ff. ꝓ socio. Uñ q̃uis aliq̃s exp̃sse pe
riculũ in se sucepisset: nõ tñ intelliget de illo
qđ euenit culpa ꝯsocij. l. pe. C. de nauti. feno.
Qñ ṽo cũ societate ẽ ɔtract' locationis vel
ali' cõtract' quõ teneat 7 ex q̃ culpa. habes
s. Comodatũ. §. ij. 7 Locatio. §. 23.
7 ¶ Quõ dz diuidi societas: si nihil inẽ ipsos
ẽ cõuẽtũ exp̃sse vel tacite: puta: q2 nulla ẽ cõ
suetudo. de hoc. R. sm Bal. in. l. i. C. pro so
cio. q. 2. 7 Ang. ibi. s. q si alter posuit cẽtũ
7 alter opas. 7 de lucro hñt ducẽta extrahet
pmo q̃ posuit cẽtũ sua cẽtũ: 7 sic de quocũq;
alio q̃ aliq̃d posuit: q̃ extracta reliq̃ ducẽta q̃
sũt de lucro diuidẽt inter se oẽs: ita tñ q qui
pl' posuit in societate: puta opas 7 pecuniã:
vel duas ptes pecunie respectu illi' qui soluz
vnã ptẽ posuit: nõ respectu ei' q̃ opas posuit
q2 opera valet tm̃ sic 7 pecunia q̃ ponit habe
bit pl' de lucro: vt. d. l. si nõ fuerint. in pn. 7
l. q̃d eni. ff. ꝓ socio. 7 hoc arbitrio boni viri
Et id qđ q̃dã dixerũt: q sic q̃ posuit centũ. ꝓ
pmo extrahit centũ: sic 7 ille q̃ posuit operas
debet extrahere alia centũ ꝓ opera sua: non
valet: nec de iure diuino: ciuili: vel canonico:
q2 opa hoĩs nihil ẽ aliud q̃ officiũ diurnũ:
vt. l. i. ff. de op. liber. imo opa hoĩs dr̃ fruct'
ei' ẽe: vt. l. 3. 7 se. ff. de op. suo. Et ideo ille q̃
posuit operas tm̃: nõ dicit posuisse aliq̃d cõ
sistẽs in sorte vel capitali: sed solũ fructum
sue ꝑsone: q̃ fruct' aut vsufruct' sue ꝑsone
corrñdẽt fructui aut comoditati illoꝶ centũ
ꝓ quo hñ facit. d. l. cũ duob'. §. si in coeunda
Preciũ inq̃t ẽ velamẽtũ artis. Et sic intelli
ge illud qđ sepe opera alicui' ꝓ pecunia valet
vt insti. ꝓ socio. §. 2. i. ꝓ comoditate 7 vsu
fructu seu interusorio dic pecunie Et idõ si al
ter solũ posuit opas: 7 alter cẽtũ solũ: 7 lucꝶ
sũt ducenta: ille q̃ posuit opas habebit cẽtũ
solũ: 7 ille q̃ posuit centũ habebit illa centuz
7 postea alia centũ de lucro.
18 ¶ Quãtũ durat societas. R. tex. in. d. l. so
cietatẽ. dissociamur: renũciatiõe: morte: cã
pitis diminutiõe: intellige ꝑut est mors ciui
lis hz glo. ibidẽ: 7 egestate. dicit glo. s. incidẽ
te vt si q̃s ex socijs bonis cesserit: vt insti. eo.
§. item. vel fuerũt publicate: vt in. l. actiõe.
§. publicatiõe. ff. ꝓ socio. Adde q dissoluit
scdm q cõuenerũt in tẽpore durationis illo fi
nito. Itẽ ex cõsuetudine si nihil actũ est de tẽ
pore. d. §. qui assidua.
¶ De societate inter frẽs 7 alios quõ tacite 19
cõtrahit. habes. s. peculiũ. §. 26. cũ sequen.

Societas scdo. circa aĩalia que dicit socidum
aĩaliũ cõtrahit sex modis.

¶ Primo mõ qñ aĩalia exp̃sse tradunt grã j
societatis cõtrahẽde: vt dic gl. in. l. si pascen
da pecora. C. de pac. Uel qñ licz exp̃sse nõ di
cat q grã societatis tradũt: tñ tacite dant
grã societatis. s. qñ dãt vt sint coĩa: 7 sic con
trahit societas: vt. l. si tibi aree mee. ff. de p̃
scrip. ṽ. Et facit qđ no. Bal. in. d. l. si pascẽ
da. Et q2 hoc mõ aliqñ cõtrahit aĩalib' gros
sioris generis: aliqñ in minutis. Ideo pmo
ꝓponã quot modis aĩalia grossa dãt grã so
cietatis exp̃sse vel tacite. Et aduerte q ani
malia grossa dicũt: quoꝶ fruct' regulariter
nõ ascẽdit ad valorẽ m̃ris in ãno: vt sũt bo
ues: equi: muli: 7 hmõi. Ista aliqñ dãt exti
mata: aliqñ inextimata: aliqñ cũ terra: ali
q̃ando sine coĩone terre: qđ fieri põt: vt i. d.
l. cũ duobus. §. in coeunda.
¶ Qñ dãt extimata 7 sine terra: tũc picu 2
lũ casus fortuiti ẽ cõe inter socios: vt dz i. d.
l. cũ duob'. §. dãda. nec mirũ q2 extimatio ĩ
hoc casu facit ẽptionẽ. l. extimate. ff. so. ma.
Et sic ꝑ pte dñium remanet apud tradẽtẽ: 7
tacite ꝓ alia parte rõe coĩonis in illũ cui cõ
municãt: 7 sine traditiõe trãsfert. l. i. §. in so
cietate. ff. ꝓ socio. 7 perinde est ac si ille q̃ dat
mutuasset preciũ medietatis socio: 7 ipse po
suisset aliã medietatẽ 7 coiter ab ipsis duob'
ẽẽnt empta: 7 sic in societatẽ posita. Et ideo
quilibet de periculo tenet ꝓ dimidio nisi cul
pa vel dolo alteri' eueniret. Nam tũc soci'
culpabilis esset. d. §. dãna. Bal. tamẽ in. l.
i. C. ꝓ socio. distinguit q. s. Aut pereũt ca
su fortuito: 7 sic erit cõe. Aut ꝑ emptio venit
ex natura rei: 7 tunc dicit periculũ solũ esse
dantis: q2 sic etiã penes eũ fuissent moritura
nec est verũ scdm eũ q ista extimatio faciat
venditionẽ: vt dicto. §. damna. 7. l. 3. ff. lo
cati. 7. l. cũ manusata. ff. de cõtrahẽ. empt.
vbi dicit nemo põt eam rem vendidisse de

S

cuius dñio id agit᷑: ne ad emptorẽ trãseat: ꝫ
hoc aut locatio aut aliud genꝰ cõtractꝰ. hec
ibi. Sed saluo meliori iudicio hoc nõ teneo:
cũ melioramẽta etiã naturalia in hoc casu cõ
municẽt᷑: vt. d. l. si nõ fuerint. sic cõuenit: vt
ꝑicula sil'r etiã nãlia diuidãt᷑ siue coicẽtur.
Nec vꝫ qd̓ adducit ꝙ extimatio nõ facit vẽ
ditionẽ in isto casu: imo facit: vt pꝫ ꝑ. d. l.
ꝫ. ff. locati. Et ideo tene ꝙ periculũ etiã nãle
erit cõe: vt tenẽt multi doc. maxime. Ange.
vbi. s. Quod tñ limito vex: nisi expsse aliud
sit cõuentũ: ⁊ sic intelligit᷑ ille. §. nemo. in. d.
l. cũ manusacta. vel nisi de ꝯsuetudine aliud
sit: q2 intelligit᷑ actum qd̓ est cõsuetũ. l. qd̓ si
nolit. §. qui assidua. ff. de edi. edic. Et ideo si
pactũ sit ꝙ ꝑiculũ capitalis nõ sit cõe non
erit licitꝰ iste ꝯtractꝰ in foro aĩe: nisi recipiẽs
vel aliꝰ q̇ in vno alleuiat᷑ in alio equiualenti
grauaret᷑. l. scd̓m nãm. ff. de reg. iur. Pactuꝫ
ꝟo circa fructus vel circa tẽpꝰ oportet conti
neat eq̃litatẽ arbitrio boni viri. Unde nõ vi
det᷑ iustũ ꝙ fructꝰ in hoc casu debeãt ꝑ me
dium partiri: si alter ipsoꝝ ponit opas: quia
ipsas opas plusq̃ aliꝰ sociꝰ ponit: cũ tãtũdẽ
in societatẽ posuerit. Et ꝓpterea debet atten
di si ope possũt fieri ꝑ minores ⁊ pupillos et
hꝰmõi quoꝝ ope nõ sũt in magna extimatio
ne: licꝫ aliq̃ sint: vt. l. fi. ff. de liber. cau. vel si
recõpẽsant᷑ ꝑ lacticinia ⁊ hmõi. ⁊ de palea:
seu feno qd̓ dat ad comedẽdũ: ⁊ sic attẽdere
ꝙ quilibet ipsoꝝ equaliter tãtũ posuit in so
cietatẽ: ⁊ vltra videre q̇d vltra ponit alius:
puta rusticꝰ: q2 opas: ⁊ sic nisi recõpensaret᷑
in alio dꝫ habere plꝰ de fructibꝰ: aliter esset
vsura: cũ ex mutuo interp̃tato plꝰ grauaret᷑
c. cõsuluit. c. in ciuitate. de vsu.

3 ¶ Qñ autẽ dant᷑ inextimata ⁊ sine terra: ⁊
tũc si nullũ pactũ fit. de capitali aut de fructi
bꝰ vel tẽpore sũt quedã extrauagãtia ⁊ iura po
sita inter extraordinaria capitalia feudorũ.
in fi. decime collationis sic decentia. Ille qui
accipit iumentũ vl' vaccã debet tenere ꝑ. 5.
ãnos. ⁊ oẽs poledri vel vituli debẽt esse cõ
munes: ⁊ quicq̇d poledri quesierũt tpe tritu
ratiõis. Jumẽtũ ꝟo vl' vacca data debet eẽ
illiꝰ q̇ eũ vel eã posuit in fine societatis: nisi
ille q̇ accepit ad societatẽ tertiã partẽ precij
dederit socio ponẽti: q2 si dedit tertiã partẽ:
tũc in fine ipsũ iumẽtũ vel vacca erit cõe. Tu
tñ attendẽs in ꝯscia ad arbitriũ boni viri: vt
equalitas seruet᷑: ita q̃ qui plꝰ ponit plꝰ ha
beat: vt. s. dictũ ẽ. Si ꝟo pactũ sit factũ: cũ
pluribꝰ modis cõtractꝰ cõcipi possint: cũ plu
ra sint negocia q̃ vocabula. l. nã. ff. de p̃scri.
ꝟb. Attendẽdũ est ꝙ cõtineat equalitatẽ ar
bitrio boni viri per regulã. in. d. l. si nõ fue
rint. ⁊. l. ꝯposita. ff. ꝓ socio. Aduerte tamẽ
ꝙ qñ animal dat᷑ inextimatũ nõ põt pactũ
fieri licite: ꝙ ꝑiculũ sit alteriꝰ q̃ eius q̇ ipsũ
dedit. Hoc etiã tenet Bal. in. d. l. si pascẽda.
Nam cuꝫ dictũ animal posituꝫ in societate
in fine debeat eẽ ponẽtis: si pactũ fieret ꝙ ꝑ
riculuꝫ ad ipsum ponentem nõ spectaret eẽt
iniquum: ⁊ si ipse perdit aĩal ⁊ socius perdit
operas nec obstat qd̓. s. dixi de capitali pecu
nie: q2 non valet similitudo. Ratio: q2 pecu
nia simul ipso vsu cõsũmit᷑: ⁊ sic in ipsa socie
tate totaliter exercet᷑. Sꝫ secꝰ est in aĩalibꝰ q̃
nõ sic cõsũmũt᷑: sed qñqꜫ meliorãt᷑. Unñ sicut
melioramẽtũ pertinet ad dãtẽ: sic et ꝑiculũ
ꝑtinere dꝫ. d. l. scd̓m nãm. Si tñ dans in ali
quo plꝰ grauaret᷑: puta: q2 recipiẽs nollet te
neri in fine de dãno ipsiꝰ aĩalis qd̓ euenit cul
pa sua: ꝫ solũ in parte cũ teneat᷑ in totũ. l. cũ
duobꝰ. §. incoeũda. ⁊. §. dãna. ff. ꝓ socio. sic
posset in alio alleuiari q̊ ad periculũ ipsius
aĩalis ꝑ regulã. in. d. l. scd̓m nãm. Et ex pre
dictis pꝫ ꝙ ille qui dat aĩalia inextimata cũ
pacto: ꝙ de p̃mis fructibꝰ capitale suũ detra
hat: illicite facit: ⁊ tenet᷑ restituere quicq̇d ac
cepit in grauamẽ alteriꝰ socij. Nã sociũ in ꝫ
grauat ꝙ operas ⁊ expẽsas quas fecit si sta
tim extracto valore capitalis periret ipsũ ca
pitale amitteret: ⁊ sic ipse eẽt in tuto ⁊ alter
socius in periculo. Sed pone ꝙ nõ perit: sed
cum tempore multũ lucratus est: alter sociꝰ
ad quã restitutionẽ tenebit᷑ predictus. R.
ꝙ ad tãtũ quãtũ arbitrio boni viri extima
bit᷑ periculũ perditionis operarũ ⁊ expẽsaꝝ
quas perdere poterat.

¶ Qñ ꝟo dant᷑ aĩalia grossioris generis cũ 4
terra: vtputa coico socio vnũ par boũ cũ cer
ta quãtitate terre quã arare debeat. Et tũc
si inextimata tradidit periculũ totũ ad me ꝑ
tinebit. Si ꝟo extimata periculũ erit cõe. d.
§. dãna. nisi dolo vel culpa alteriꝰ ꝓcesserit
vt ibi dicit᷑ Sil'r fructꝰ terre erit cois qñ exti
mata sũt tradita. Rõ: q2 vnꝰ ponit partem
boũ ⁊ terrã: alter partẽ boũ quã videt᷑ emis
se rõne extimatiõis ⁊ opas ⁊ equitas vult vt

eq̃liter partiat̃ fructꝰ: non aũt erũt cões fru
ctus qñ ꝑdicta aĩalia dant̃ inextimata. Rõ:
qr alter solũ ponit opas ⁊ alter aĩalia ⁊ terrã
Qð verũ intelligo: nisi forte industria socij
tãtũ extimaret̃ aut plꝰ Et iõ arbitrio boni vi
ri iudicãdũ erit vt eq̃litas ſuet̃. d. l. ꝓposita.

5 ¶ De animalibꝰ minutis vt ouibꝰ: porcis:
capris ⁊ hꝰmõi. Aduerte ꝙ inuenit̃ in extra
uagãtibꝰ positis in fine decime collatiõis seu
dorũ: ꝙ talia aĩalia debẽt dari ad tres ãnos
⁊ in vno quoqꝫ ãno debet dare ꝓ capra duo
decim formaticos optimos ⁊ pro pecude sex:
nec tãtũ grossos quãtũ facerẽt. 20. pecudes:
nec tãtũ paruos quantũ facit vna mũctura
vniꝰ pecudis: ſ3 mediocres arbitrio boni viri
In fine ṽo capra vel ouis data ante oĩa erit
ipsiꝰ tradẽtis nisi ille qui accepit soluisset ter
tiã partẽ precij ipsiꝰ: qr sic erit coĩs Capreti
ṽo ⁊ agni: ⁊ lana erũt coẽs. In porcis ṽo oĩ
ãno sunt ꝑtiendi porcelli nisi ille qui accepit
voluerit tenere eos vsqꝫ ad tres ãnos: ⁊ ĩ fi
ne triũ annorũ oĩa ꝑtiri debẽt per mediũ: ⁊
etiã porcelli nati de porcellis. Si tñ cõsuetu
do vel pactu3 aliud esset: vel extimata data
essent: dic scðm ꝙ dictũ ẽ de animalibꝰ gros
sioribꝰ: vt oĩno seruet̃ equalitas ⁊ iniusticia
nulla fiat alteri ab altero.

6 ¶ Secũdo mõ cõtrahit̃ societas sic: Dant̃
animalia: ſ3 nõ coĩcant̃: nec eorũ dñium trãs
fert̃: sed solũ custodie alterius cõmittũt̃ ali
quo dato vel recepto precio: ⁊ tũc ꝓprie cõ
tractꝰ locationis ẽ et cõditionis. l. 2. ff. loca
ti. Si aũt nõ interuenit preciũ: sed tradens
dicta aĩalia recipit aliquid: vtputa ꝓ bobus
vt arent vel pro pecudibus vt stercoriçent
⁊ huiusmodi. Aut recipit ille cui tradunt̃ ꝓ
mercede custodie aliq̃d: vel opera aĩaliũ vt
stercoriçatio ꝓ mercede cõpenset̃: q̇ oẽs tres
modi cõsiderari possũt vt in simĩ in seruo dic̃
tex. in. l. i. §. si quis seruũ. ff. depositi: sic erit
cõtractꝰ innoĩatꝰ ⁊ regulabit̃ scðm ꝯtractũ
locatiõis cui magis assimilat̃: vt in. d. §. ser
uum. ⁊. l. nãlis. in ꝑn. ff. de ꝑscrip. ṽ. cuiꝰ nã
est vt fructꝰ ⁊ ꝑiculum pertineat ad dñm rei
locate. l. item si precio. §. i. ⁊. 2. ff. locati. ⁊ de
eo habes. s̃. Locatio.

7 ¶ Tertio modo dant̃ aĩalia ⁊ in totũ trans
ferunt̃ in accipientẽ cũ pacto ꝙ teneat ea ad
meliorandũ: ⁊ sic meliorata cõmunicẽt̃: ⁊ sic
dicit̃ cõtractus innoĩatus: vt dicit tex. in. l.
si tibi aree mee. ṽ. sed si puerũ. ff. de ꝑscript.
ṽ. Unde preciũ dictorũ aĩaliũ si vendant̃ de
bet esse cõe: vt. d. l. si tibi aree mee. ⁊ simili t̃
fructus: ibidẽ per. l. si pascẽda. C. de pac. ⁊ si
militer periculũ debet eẽ cõe: sicut ⁊ vtilitas
l. mutiꝰ. ff. pro socio. Aduerte tñ ꝙ hic con
tractꝰ magis assimilatur cõtractui societatꝭ
ꝙ̃ locatiõis. Ideo possũt circa hoc intelligi q̃
dixi. s̃. in ꝑmo casu: qñ dãt̃ inextimata vl' ex
timata. Si ṽo melioramẽtũ non seq̃t̃ credo
ꝙ ĩtegra ad dñm tradẽtẽ sint restituẽda q̃si
causa data ⁊ cã nõ secuta. ff. de condi. causa
data ⁊ causa nõ secuta per totũ.

¶ Quarto modo dant̃ aĩalia vt cooperiã 8
tur vel vt cooperiant: puta thaurꝰ vel vacca
⁊ huiusmodi. ⁊ est cõtractus innoĩatus: ⁊ iõ
ad arbitriũ boni viri reducet̃: ne cu3 aliena
iactura quis lucret̃. l. nam hoc natura. ff. de
condi. indebi.

¶ Quinto mõ dãt̃ aĩalia aliqñ extimata ta 9
lit̃ ꝙ comodũ ⁊ icomodũ sit recipient̃: ⁊ sic
resultat ꝯtractꝰ emptõis ⁊ vẽditõis. ar. l. exti
mate. ff. so. ma. Iõ si aliq̃d accipet vltra pre
ciũ rõe tẽporis eẽt vsura. c. ꝯsuluit. ⁊. c. in ci
uitate. de vsu. nisi ẽptor aĩaliũ ꝑceptis fructi
bus morã traheret in soluẽdo ꝑciũ: qr tũc ꝓ
interesse posset petere ꝑtẽ fructuũ. l. curabit
C. de ac. emp. ⁊ ven. ⁊ tenet glo. ⁊ coiter doc.
in. c. cõquestus. de vsu.

¶ Sexto mõ sũt data aĩalia nec apparet an 10
cã societatis: vl' quõ mortuis ꝑncipalibꝰ: ⁊
tũc scðm ꝙ ꝯsuetũ ẽ talia dari sic extimabit̃
d. §. q̇ assidua. vl' si de ꝯsuetudine nõ apparet
ꝑsumet̃ ꝯtractꝰ inoĩatꝰ. l. 2. ff. de prescript.
ṽ. ⁊ sic censebit̃ ꝯtractꝰ societatis ⁊ ꝑ oĩa fiet
de fructibꝰ ⁊ reliq̃s sicut ius societatis exigit
vel saltẽ fiet receptori aĩaliũ debita cõpensa
tio scðm exigentiã sũptuũ ⁊ laboris sui: ⁊ h̃
actione mãdati ex quo per impositionẽ dñi
pascenda suscepit. l. i. ff. mandati. vel saltem
actiõe in factũ siue prescri. ṽ. d. l. 2. Ex ꝑdi
ctis igitur pat3 quõ societas sit licita vel illi
cita: ⁊ q̇d dicẽdũ de multis casibꝰ cũ infinitꝭ
mõis possint cõcipi: vt in. d. l. nã. ff. de ꝑscri.
ṽ. Et ꝓpterea attẽde ꝙ ĩ ꝯ̃ctu societatꝭ aliqñ
insuenit rõ mutui interꝑtati: puta qñ dant̃
extimata aĩalia vel exigit̃ ꝙ sint ad pericu
lũ accipiẽtis ꝯ̃ nãm societatis: ⁊ tunc si gra
uat̃ in aliquo accipiens ꝓpter hoc erit vsu
ra. Similiter aliqñ cũ societate ꝯcurrit ꝯ̃ctꝰ

locationis ⁊ ꝓpterea equitas attendaꝛ: ⁊ q̄d cōuenit nature talis cōtract⁹: vt sic scias discernere quādo ē iniusticia vel iniq̄tas.

s **Sodomia** est turpitudo in masculum facta 32.q.7. vsus. ⁊ ē graui⁹ pctm̄ adulterio: vt in.d.c. vsus. ⁊ grauius q̄z cū matre: ibidē.c. adulterij. Unde cleric⁹ debet deponi ⁊ in monasterio detrudi ad agēdā penitētiā Laic⁹ excoīcari ⁊ penit⁹ reddi alien⁹ a coīone fideliū.c.clerici. de exces.p̄la. s̄m leges dꝫ igne cremari: i auct̄.vt nō lux̄ ꝯ nām. vnde ibi dr̄ q̄ ꝓpter impios act⁹ sodomitaꝝ fames ⁊ terremot⁹ ⁊ pestilētie fiūt: ⁊ ciuitates cū hominib⁹ pariter pereunt.

s **Sollicitudo** vtrū sit peccatū. R̄. q̄ si loq̄mur de sollicitudine tēporaliū sic triplex ē. Una ē anxietatꝭ ⁊ auaricie ⁊ hec est peccatū semꝑ. Mortale ṽo pctm̄ ē ex fine: puta: qꝛ cōstituiꝛ finis in ipsis quęrēdis parati oīa facere ꝓpter ipsa habenda. Unde Augu. in li. de operib⁹ monachoꝝ: cū dicit dn̄s: Nolite solliciti eē. ⁊c. h̄ dicit vt nō ista intueamur: ⁊ ꝓpter ista faciam⁹ q̄cq̄d in euāgelij p̄dicatione fieri iubeꝛ. Alio mō est mortale peccatū ex mō: qn̄ tātū in h⁹mōi anxiatur q̄ omittit necessaria ad salutē ⁊ suffocat mentē in talib⁹: ⁊ de hac loquiꝛ Greg. 49. di.c. hinc eni. i ṽbo. Sibb⁹. Alia sollicitudo diciꝛ dubietatis ⁊ diffidētie: cū homo timet ne tēporalia sibi deficiāt: ⁊ ideo anxiaꝛ ꝓ ipsis: nō tn̄ aliq̄d faceret cōtra dei p̄cepta vel omitteret: ⁊ ista ē pctm̄ veniale. Tertia necessitatis ⁊ ꝓuidentie: ⁊ hec nō ē peccatū: imo bona ⁊ laudabilis. Unde glo. Matth. 6. Non labor ⁊ ꝓuidentia dānaꝛ: sed sollicitudo mentē suffocans: ⁊ de hac tertia loquiꝛ c. diuine. 87. di. Sollicitudo ṽo spiritualiū per se ē bona ⁊ ad hāc christus inducit nos. Matth. 6. Primū querite regnum dei ⁊c. Posset eē peccatū per accidēs qn̄ homo tātū intēderet sp̄ualib⁹ q̄ omitteret ꝓuisionē humanā debitā: qꝛ eēt tētare deum ꝯtra illud Matth. 4. Nō tētabis dn̄m deū tuū.

s **Solutio** est ei⁹ q̄d debeꝛ redditio. insti. qui. mo. tolli. obli. in princi. Sed large solutio ē ab obligatiōe liberatio quocūq̄z modo ff. de solu. l. solutiōis. Nam qualitercūq̄z satisfactū sit creditori ad voluntatē suā ꝓ soluto habeꝛ: licꝫ solutū nō sit. ff. de pig. acti. l. si rem alienā. §. omnis. hoc no. Gof. ⁊ Hosti. in sum. eo. ti. §. i.

¶ Quot sūt spēs solutōis. R̄. due. Una nālis siue vera q̄ ē per redditionē ei⁹ q̄d debeꝛ. j
Alia ciuilis siue imaginaria: ⁊ hec fit multis mōis. s. ꝑ nouationē q̄ ē: qn̄ extinguiꝛ prior obligatio: ⁊ in aliā obligationē ciuilē vł naturalē trāsferꝛ. ff. de noua. l. i. Aut ꝑ delegationē q̄ est qn̄ aliū reū vice sua creditori vel cui ipse iusserit dat. ff. de accepti. l. i. Aut ꝑ oblationē factā tp̄e ⁊ loco cōgruo. C. de so. l. obsignatiōe. ff. eo. l. si solutur⁹. ⁊ l. q̄ decē. in p̄n. ff. de pig. l. creditor. Nō tn̄ ꝓdest oblatio si nō cōsigneꝛ. C. de vsu. l. z. ⁊ l. acceptā. Itē oportet q̄ fiat cui debeꝛ: vł eo absente iudici ⁊ si iudex deficiat honestis ꝑsonis. C. de vsu. l. si creditrici. de offi. or. c. pastoralis. i fi. Itē q̄ res deposita duret: qꝛ si in vsus suos ꝯuertat nō ē tut⁹ offerēs. l. debitor. ff. de vsu. ⁊ si sic deposita res amittaꝛ nihilomin⁹ debitor ē liberat⁹. ff. de arbi. l. arbiter. la. z. ff. depositi. l. i. §. si pecunia i sacculo. Et h̄ verū in obligatiōe q̄ntitatis. qꝛ si obligatio eēt i spē: sola oblatio sufficeret. ff. eo. l. hoīem. §. i.

¶ Utrū solutio debiti in quātitate existentꝭ sit faciēda scd̄m pecunie valorē currentē tempore solutiōis vel scd̄m q̄ valebat tp̄e ꝯtractus. R̄. q̄ in quacūq̄z dispositiōe ꝯtractuū sit debitū: solutio sp̄ dꝫ fieri scd̄m monetā q̄ currebat tp̄e ꝯtract⁹ debiti: ⁊ si nō reperiꝛ: qꝛ ē reprobata vł diminuta i pōdere: puta: qꝛ tōsa vł ꝑ lōgū vsū effecta grossa: qꝛ argētū i supficie corruit ex lōgo vsu: vł alio mō ꝑpetuo ē alterata: tūc dꝫ solui ipsi⁹ extimatio scd̄ꝫ q̄ coīt teneꝛ ꝑ legistas ⁊ canonistas in. l. paul⁹. al's incipit creditorē. ff. de so. ⁊ in l. i mioꝝ. C. i q̄. cau. i itc. resti. nō ē necessaria ⁊ ꝑ canonistas. i. c. q̄nto. de iuriu. ⁊ i. c. oli. de cēsi. Et licꝫ Bar. in. d. l. paul⁹. limitet istud verū: qn̄ talis diminutio ꝯtingit in moneta grossa ⁊ nō i minuta: tn̄. d. Anto. i. d. c. q̄nto ⁊ seq̄ꝛ Pa. ibidē tenet: ita hr̄e locū i moneta ꝑua sic̄ in magna: qn̄ deterioratio directe cōtingit ipsā pecuniā: puta: qꝛ duo antiq̄ non valēt nisi vnū de nouis. voluit etiam Cy. ⁊ Pe. in. d. l. i minoꝝ. ⁊ Hostic̄. in. d. c. quāto. q̄ quādo solū pecunia est reprobata non deteriorata q̄ de ea pōt fieri solutio ex q̄ cur-

rebat tempore contractꝰ. Sed Specu. eo. ti. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ Pa. in. d. c. quāto tenēt ꝙ nō potest: quia magis moneta cōsideraꝶ ratiōe
1 cursus ꝙ̄ respectu materie. ⁊ videꝶ tex. in. d. c. olim. Facit etiā. c. eijciens. 88. dis. Si ṽo alteratio non esset perpetua: sed ad tēpus vt cōtingit ꝙ florenus hodie magis valeat ꝙ̄ cras: ita ꝙ crescit vl' decrescit ſm tpa cōiter teneꝶ talem variationē non debere attendi. argu. l. precia. ff. ad. l. falci. sicut enim creditor vellet sibi solvereꝶ si plus valeret: ita debet recipere si minus valet cū spereꝶ augmētū: sic voluit Barto. in. d. l. paulus. ⁊ alij in d. l. in minorū. Quod mihi videꝶ equū nisi quādo nō esset spes ꝙ de ꝓximo deberet habere augmētū: q2 sic videꝶ: ꝙ debeat solui ſm extimationē tēporis cōtractꝰ: quia posset eē ꝙ nūꝗ̄ cresceret. ar. i. l. iurisperitos. i ṗn. ff. de excusa. tuto. ⁊ q̄d no. glo. in cle. z. de p̄be. Jaco. de are. ⁊ Bar. in. d. l. paulꝰ. ⁊ Hostiē. in. d. c. quāto. tenent ꝙ si ē alterata respectu cursus nō respectu mãe ⁊ perpetuo: puta: q2 princeps nō vult expendaꝶ nisi pro tanto: vt forte recolligat ⁊ cudi faciat: ꝙ nihilominꝰ de ea pōt fieri solutio si debitor nō fuit in mora. Sed Oldra. ⁊ Fede. in. d. l. in minorū. ⁊
2 dñs Anto. in. d. c. quāto. tēnēt ꝙ debet solui ad extimationē antique currētis tēpore contractus: q2 eadē ratio que ē de toto ⁊ de pte. ar. l. que de tota. ff. de rei vendi. ⁊. c. pastoralis. § item cū totā. de offi. delega. ⁊ videꝶ ꝓbari in. d. c olim. ⁊ videꝶ magis equū. Et sic cōclude ꝙ siue sit reprobata in totū: siue alterata in parte respectu cursus: licz nō respectu mãe siue deteriorata respectu mãe ꝙ non pōt fieri de ea solutio: sed dz solui extimatio scōm tempꝰ contractus: ⁊ hoc siue solutio sit fienda rōne ꝯtractus siue ex cōdēnatione iudicis. De ꝯdemnatiōe aūt que fit rōne statuti. Specu. tenet ꝙ debet solui de moneta currente. Sed Pa. in. d. c. quanto. videꝶ tenere ꝙ de moneta currēte tpe facti statuti. Ego teneo cū Spec. q2 in penis mitior fit interp̄tatio. c. odia. de reg. iur. li. 6. De solutiōe ṽo que debet fieri ex mādato ṗncipis vl' alicuiꝰ dñi seu ex eius gratia dicit do. Anto. in. d. c. quāto. ꝙ si dñs ignorabat valorē monete sic fiet scōm cursū currētis ſm glo. ⁊ Laud. in cle. z. de deci. Si ṽo sciebat eiꝰ valorē sic fiet eius solutio scōm extimationē temporis ipsiꝰ mandati seu grē facte: ar. d. c. olim. ⁊. l. fi. ff. de au. ⁊ argē. leg. Si ṽo solutio ē respectu legati sic fiet ſz extimatōez tpis testamēti ꝯditi: licz testator postea mltū supuixerit i tātū ꝙ sit mutata: ita ꝯsuluit Oldr. ⁊ facit tex. in. l. vxorē. §. testō. ff. de le. 3. ⁊. d. l. fi. ⁊ sequiꝶ d. Pe. de anch. in. d. c. olim. ⁊ Jo. and. in addi. ad Spec. eo. ti. ⁊ Pa. in. d. c. quāto. Jdē dicit Oldra. in p̄cepto arbitroꝝ. ⁊ hec no. q2 sepe in practica. Limita tñ p̄dicta i debito ꝯtracto ex mutuo ſm distinctionē quā ponā. j. Usura. i. §. 36.

¶ Quis teneꝶ soluē. R. ꝙ ille q̇ ē obligatꝰ siue sit ṗncipalis debitor siue fideiussor. 3

¶ Utrū q̇libz possit ꝓ alio soluē. R. ꝙ sic ēt si debitor hō ignorat ⁊ nō velit. ff. eo. l. soluere. ff. de nego. ges. l. soluēdo. ⁊ teneꝶ talis satisfacere p̄fato soluēti ꝓ eo si mō sua intererat vt solueret. l. cū pecuniā. ff. de nego. ges. 4

¶ Utrū tutor ⁊ curator vl' aliꝰ administratione hñs teneaꝶ soluē debitū illiꝰ cuiꝰ curā gerit. R. ꝙ sic. l. q̇ties. §. sic aūt. ff. de admi. tu. 5

¶ Utrū heres teneaꝶ soluere debita defūcti. R. ꝙ sic: in totū. Sz in ꝯscia quātū se extendit facultas hereditatꝭ: vt. s. Heres. §. 6. Secus si eēt legatariꝰ: q2 tūc nō teneꝶ nisi qñ hereditas ē nō soluēdo: q2 tūc es alienū p̄cedit legata: vt. s. Restitutio. z. §. 17. 6

¶ Utrū successor p̄latꝰ teneaꝶ soluere p̄decessoris sui debita. R. ꝙ sic: si ꝓ necessitate sue psone: vl' necessitate seu vtilitate ecclesie sūt facta: ex. eo. c. i. Alr̄ nō teneꝶ eccl'ia nec successor eius. io. q. z. c. hocius. ⁊ de fideius. c. q̄d quibusdā. Jdē credo de successore in dominio temporali laicali. 7

¶ Cui debet fieri solutio. R. ꝙ creditori vl' eius successori cui cōpetit actio obligationis: si tñ sit cōpos mētis: ⁊ maior. 25. annis vel alteri de mandato ipsiꝰ: etiā si creditor sit accusatus ad mortem. ff. eo. l. reo. et C. eo. l. nihil interest. pōt etiam fieri eiꝰ socio si vtriꝗ̄ eorū est obligatꝰ in solidū. ff. de pac. l. si vnꝰ. in ṗn. ⁊. ff. de duo. re. cōsti. l. z. ⁊. 3. ⁊ no. in. c. ea te. de iureiurā. Aut etiā ꝓcuratori eiꝰ ꝙ̄uis sit reuocatus ⁊ ignoreꝶ reuocatio. l. eius. in ṗnc. ff. si cer. pe. Aduerte tñ hic q2 si quis solueret filiofamilias sine cōsensu patris: vl' minori sine cōsensu tutoris vel curatoris nō satisfaceret. l. i. ⁊ ꝑ totū. ff. ad macedo. ⁊. l. pupillus. ff. de acti. ⁊ obliga. Nisi 8

solutū sit cōuersum in vtilitatē patris vl'mi
noris.l.i.ꝛ.z.C.si aduersus credito.ꝛ.l.ꝙ si
forte.§.fi.ꝛ.l.in pupillo.ff.de solu.

9 ¶ Debitor nō hn̄s pecuniā ad soluēdū pōt
offerre rem meliorē ꝛ tenet creditor accipere
auct.hoc nisi.C.de so. Ecclia vo non tenet
offerre meliorē: ꝫ aliā: vt auth.hoc ius.C.de
sacrosanc.eccle.

10 ¶ Quis ē ꝑponēdus in solutiōe. vide Resti/
tutio.z.§.16.

11 ¶ Utꝝ possit qs repetere pecuniā habitā ex
vēditiōe rei sue in subsidiū. R. Ludo.i no.
ꝙ sic: vt ē casus i.l.i ciuile. C.de rei ven.ꝛ.l.
si eū seruū.ff.si cer.pet.ꝛ.l.fi.ff.de nego.ges.
Sic ꝛ econtra pōt agere ad rē emptā ex sua
pecunia in subsidiū: licꝫ nō sit mihi obligata.
Et ꝙ possit agere ē glo.in.l.ꝓcul⁹.ff.de iur.
do.ꝛ casus in.l.vxor marito.ff.de dona.inē
vi.ꝛ vxo. Itē ꝑponit ille q̇ pecuniā dedit ne
gociatori faciēti diuersa negocia in ea nego
ciatione alijs qui eidē dederūt in alijs nego/
ciationibus.tex.est in.l.ꝓcuratoris.§.si plu
res.ff.de tribu.ẜm Jo.plagiēsem.ꝛ Ludo.
de roma in no.

12 ¶ Utꝝ excoīcatio sit faciēda. R.si fit tenet
tn̄ nō debet fieri etiā si ex iuramēto tenebat
vt.s.Excoīcatio.8.§.12.

13 ¶ Utꝝ liceat soluē creditori creditoris mei
R.Bar.i.l.solutū.§.solutā.ff.de pig.ac.
distinguit ꝙ si creditor creditoris mei hꝫ bo/
na obligata: puta: qꝛ cōduxi domū ab eo q̇ eā
ab alio cōduxerat: sic liberor ipso iure etiā
creditori meo inuito.l.vtꝝ p̄sente.ff.de ꝯsti.
pe.cū possent ab eo compelli.l.nomē.C.q̄ res
pi.obli.po. Similiter qn̄ talis fact⁹ est credi
tor ꝓpter me: puta: qꝛ creditor me⁹ gerēdo
negocia mea accepit mutuo ab eo: vt in.l.si
liber homo.ff.de nego.ges. Si vo causa sit
oīno sepata a mea si fit eo volente indubie li
beror.l.inuito.ff.de so.ꝛ.l.penulti.ꝛ fi.ff.de
nego.ges. Aut eo ignorāte ꝛ cōtingit libera/
tio ope exceptiōis.l.si opera.ff.de doli except.
glo.tn̄ tenet indistincte ꝙ liberat. insti.qui.
mo.tol.obli.in p̄n.ꝛ.d.l.penul. Sed tu tene
cum Bar.quo ad forū ꝯtentiosū: quo ad cō
scientiā tene glo.qꝛ creditor liberat ex tali so
lutione etiam si erat inuitus.d.l.soluēdo: ꝛ
ideo satisfactum est ei.

14 ¶ Utrū recipiens sciēter solutionē alteri de
bitā cōmittat furtū. R.glo.in.c.ea te.de iu/
reiurā.ꝙ sic: nisi creditor ratū habuerit alle
gat.l.falsus.§.i.ff.de fur. Qđ verū ē ẜm Pa.
ibidē si sine iusta cā recipit. Secus si ex iusta
cā puta: qꝛ credebat ad euꝫ pertinere: vel qꝛ
erat gestor negotiorū creditoris.

¶ Quō dꝫ fieri solutio. R.ꝙ dꝫ fieri de il/ 15
lo qđ ē in obligatiōe: qꝛ vnū ꝓ alio solui nō
pōt creditore nō ꝯsentiēte.insti.qui.mo.tol.
ob.§.i.Fallit h̄ i ecclesia debitrice.d.auth.h
ius. Itē in eo q̇ dꝫ aurū in cui⁹ sūba aurū nō
inuenit.C.de solu.auth.hoc nisi debitor.ꝛ.ff.
de leg.i.l.si dom⁹.§.q̇ cōfitet. Itē in eo q̇ dꝫ
seruū cui⁹ vult soluere p̄ciū: qꝛ dicit eū suū
cognatū. Itē in noxali actiōe.ff.de re iudi.l.
miles.§.i.ꝛ.z. Itē de pecunia. vide Pecu/
nia.§.z. Sꝫ qn̄ nō hꝫ qđ debet soluē: ꝛ sunt
distrahēda bona sua ꝓ solutiōe: tūc p̄mo in/
cipiēdū ē a mobilib⁹: ꝛ si nō sufficiūt ad imo
bilia.ꝛ postea ad iura. Et si nō inueniūt em/
ptorē detur in solutū creditori. vide in.l.a di
uo pio.ff.de re iudi.

¶ Quid de eo q̇ tenet sub alternatiōe. R ꝙ 16
regulare ē ꝙ in alternatiuis electio est debi
toris: vt in.l.plerūqꝫ.in fi.ff.de iur.do.cum
cōcor.positis in glo.

¶ Utꝝ debitor teneat ire vel mittere ad do 17
mū creditoris. R.vt.s.Obligatio.§.8.

¶ Quid si creditor eēt in mora ꝛ vellet pur 18
gare. R.tenebit ire ad ei⁹ domū.l.cū qd.C.
de condi.inser.

¶ Quid si obligatio sit solum ad hoc si volo 19
acq̄rere. R.ꝙ teneor adire domū creditoris
ꝛ soluere etiā sine monitiōe ẜꝫ Bar.in.l.itē
illa.ff.de cōsti.pecunia. siue comodū sit ꝑso/
nale: qꝛ relinq̇t libertas ẜuo si soluit decē: ꝛ
h⁹mōi: siue sit comodū bursale: puta: alicui
legant iocalia si soluerit vestē.d.l.cū quidā
Aduerte tn̄: qꝛ in casib⁹ istis vbi q̇s tenet ad
domū creditoris ire sufficit q̄rere euꝫ apud
vicinos: ꝛ notos ꝛ in locis in q̇b⁹ ē solit⁹ cō/
uersari: nō ꝑ loca clādestina: ar.z.q.6.c.bi
duū.ꝛ voluit Bar.in.l.p̄dicta.itē illa ꝛ Pa.
seq̇t in.c.significāte.de pigno.

¶ Utrū mittēs debitū per nūciū infideliter 20
se habēte excuset. R.Pa.in.d.c.significāte
Aut species erat debita ꝛ ipsa remittebat ꝑ
nūciū qui putabat fidelis ꝛ sic periculū perti
net ad creditorē. Rō qꝛ casus fortuit⁹ nō im
putatur ex quo culpa nō p̄cessit.c.vnico.de
como. Aut erat quātitas debita q̄ mittebat

⁊ ſic ꝑit ꝑiculo debitoris. Rõ: q̃ꝛ eo ipſo ꝙ pecuniã m̃ mutuaſti meã feciſti. l. 2. ff. ſi cer. peta. ⁊ ideo perit mihi anteq̃ꝫ veniat ad manus creditoris ſi perit: q̃ꝛ adhuc ſuꝫ do. no. Bar. in. l. cũ qui. ff. como. ſed penam ſi erat appoſita non incurrit.

21 ¶ Quid de eo q̇ ſoluit indebitũ an ꝑ oſſit repetere. R. Pa. in. c. fi. de ſolu. diſtinguit ꝙ aut ẽ indebitũ ciuilit̃ ſꝫ nãliter debitũ. ⁊ ſic glo. in. d. c. fi. diſtinguit: ꝙ ſi ſoluit ꝑ errorẽ iuris non põt repetere: ſi autẽ ꝑ errorẽ facti poterit: vtputa heres ſoluit legata integra credẽs nõ poſſe retinere falcidiã: errat in iure: nã nãliter erat debitũ ſꝫ nõ ciuiliter ⁊ nõ repetet. Si aũt ſciebat ſibi cõpetere falcidiã ſꝫ credidit intellige ꝓbabiliter: vt in. c. apl̃ice de cle. excõ. mi. ⁊ in. c. 2. de ꝯſti. li. 6. ſ. hereditatẽ ſufficere: cũ tñ nõ ſufficeret: hic errat in facto ⁊ repetet. l. error facti. C. ad. l. falci. coĩter tñ tenet̃ ꝙ Minor. Mulier. Miles. ⁊ h⁹mõi cũ excuſent̃ ab errore iuris repetẽt: ſi etiã ex errore iuris ſoluerũt: vt in. l. cũ de indebito. §. i. ff. de ꝓba. Sꝫ q̃ ad hãc excuſationẽ q̇dã cõtrariũ tenẽt: ſꝫ primũ verius. Similiter magis repetet in cõſciẽtia ſi ẽ indebitũ nãliter: licꝫ ciuiliter ſit debitũ: multo magis ſi ẽ indebitũ nãliter ⁊ ciuiliter tã in cõſciẽtia q̃ꝫ in foro cõtẽtioſo q̃cũq̃ꝫ ignorantia ſolueris: niſi in aliq̃b⁹ caſib⁹. de q̃b⁹ in glo. l. cũ q̇s. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ ibi Bar. ꝯcordat quos dimitto: q̃ꝛ ad cõſciẽtiã nõ ꝑtinẽt. Secus q̃ñ ſoluit ſciẽter: q̃ꝛ tũc videt̃ donaſſe. l. cui⁹ per errorẽ. ff. de reg. iur. exceptis ſolutis pro vſuris que repeti poſſunt. c. debitores. de iureiur.

22 ¶ Quid de illo q̇ conuenit̃ a creditore ⁊ nõ hꝫ vnde ſoluat. R. ꝙ ſi debitor ẽ ex maleficio ſic põt verberari. 14. q. 6. ſi res. ⁊ ſic nõ põt ampli⁹ ꝯueniri. d. c. ſi res. q̃d intellige q̃ñ creditor ſic exegit vt verberet̃ pro debito: al̃s hñ tenet̃ ad intereſſe ſi verberet̃ ꝓ maleficio ar. 12. q. 2. fraternitas. Si vero ẽ debitor ex cõtractu vel quaſi tũc cedat bonis.

23 ¶ Quõ fit ceſſio bonorũ. R. fit in iudicio vł extra iudiciũ ꝑ nũciũ vel eplãm. ff. q̇. bo. ce. poſ. l. in oĩ. Dic vt. ſ. Cedere bonis. Et ad q̇d valet: ibidem. Aduerte ꝙ vt valeat oportet cõfiteat̃ debitũ. l. pe. ff. de ceſ. bo.

24 ¶ Sed nũq̇d cũ debitor petit dilationẽ q̃n quẽnij a plurib⁹ ſuis creditorib⁹ ⁊ aliqui dare nolunt ei dabitur. R. ꝙ ſic ſi maior pars cõſentit: ⁊ intelligit̃ maior reſpectu ſũme debitorũ ⁊ non ꝑſonarũ. Et ſi oĩa ſũt equalia iterũ valebit dilatio data. l. vl. C. q̇. bo. ce. po.

¶ Q̃ñ dꝫ fieri ſolutio. R. ſcḋm Jo. de cõſe. di. i. ſolẽt. ꝙ aut dies eſt adiectus fauore debitoris ⁊ põt ꝯueniri. Aut fauore creditoris ⁊ ſic nõ põt ꝯueniri. l. cũ qui. ff. de ãnuis le. Similiter nõ põt q̇s repetere añ temp⁹ debitũ. c. vnico. de plus pe. niſi in trib⁹ caſibus Prim⁹ in viro vergẽte ad inopiã. Secũd⁹ in debitore fugiẽte. l. ait ꝑtor. §. debitorẽ. ff. de his que infra. cre. Tertius in debitore ſuſpecto qui põt cogi dare cautionẽ. l. ſi fideiuſſor. §. fi. ff. qui ſatiſda. cog. Limita niſi fuiſſet ſuſpect⁹ tꝑe cõtract⁹: q̃ꝛ non cogeret̃. Aut dies nõ eſt adiect⁹. ⁊ dic vt. ſ. Mora. §. i. ⁊ Obligatio. §. 8. 25

¶ Quõ probat̃ ſolutio. R. ꝙ ſi debituꝫ ſit ſcriptũ ⁊ debitor velit ꝓbare per teſtes ⁊ ſine ſcriptura ſolutionẽ oportet ꝙ ꝓbet per q̇nq̃ꝫ teſtes rogatos q̇ teſtificari poſſũt ꝓ ſolutiõe facta: vel quã voluit facere: ⁊ etiã ꝓ cõfeſſione creditoris. Si vero debitũ ſit cancellatũ liberat̃ debitor: niſi creditor ꝓbet contrariũ. l. chyrographũ. ff. de proba. 26

ſ Sors ꝓprie dicit̃ cũ aliquid fit: vt eius euentu cõſiderato aliquid occultũ innoteſcat. vtputa: cũ accipiũt̃ feſtuce ieq̃les ⁊ q̇ habebit breuiorẽ ſit talis vel faciat ſic: ⁊ huiuſmodi.

¶ Quottuplex eſt ſors. R. triplex. Prima dr̃ diuiſoria cũ querit̃ q̇d cuilibet ſit dandũ ſiue illud ſit res: ſiue honor: ſiue pena: aut actio aliq̃. Secũda dr̃ cõſultoria: cũ inq̇rit̃ q̇d ſit agẽdũ: ⁊ hec ſcḋm ſe nõ eſt mala: ſꝫ rõne circũſtãtie põt aliq̇d mali in ſe cõtinere: vñ ꝓhibet̃ ne ſub hac ſpẽ hoĩes in idolatriã labãtur. 26. q. 2. §. his ita. ⁊ ideo ẽ peccatũ mortale vti ea: niſi in neceſſitate: vt. ĩ. dicã. Tertia eſt diuinatoria que ſic diffinit̃. Sors eſt ars diuinãdi futura a ſanctis patrib⁹ dãnata ſub anathemate. 26. q. 5. ſortes: q̃ꝛ diuinatio ſemꝑ accipit̃ in malũ: ſicut ꝓphetia in bonã parte. i. q. i. nũq̃ꝫ. 1

¶ Utrũ ſit licitũ vti ſorte in aliq̃ caſu. R. ſcḋꝫ glo. i ſũma. 26. q. 2. ꝙ ſorte diuiſoria q̃ñ expectat̃ euẽtus ex fortuna ſolum ⁊ nõ fit aliq̃ ſupſtitio ⁊ in reb⁹ temporalib⁹ ſolum ſic licet Sortes vero que fiũt ꝑ magicas incãtatiões: 2

vel que fiũt ad exercẽdas vanitates aliquas
vel ad inquirẽdũ occulta vel futura q̃ dicũtᷣ
diuinatorie sũt ꝓhibite: nec vnq̃ȝ licent. 26.
q. 2. hi qui. ⁊ c. illud. Sorte ꝟo cõsultoria q̃
fit cã necessitatis ad sciẽdũ q̇d fiẽdũ qñ aliᷣ
neqȝ scripture auctoritate vel alio auxilio po
test sciri nõ ẽ illicitũ vti. d. q. 2. c. nõ exẽplo.
⁊. q. 5. nõ licȝ. Nã cũ nõ supest humanũ au/
xiliũ: tũc ad diuinũ possumus recurrere: vt
22. q. 2. q̃ritᷣ vtputa. Ciuitas ẽ obsessa du/
bitat clerꝰ q̇s debeat fugere vel q̇s remanere
tũc orõne p̃missa ſm Augu. sorte erit diri/
mẽdum. Facit. l. ſcũ ambo. ff. de iudi. ⁊ l. si
duobꝰ. in p̃n. C. coia de leg. Et scõm hãc ne/
cessitatẽ intelligo. d. c. sortes. vbi dr̃ ꝙ non ẽ
aliq̇d mali: qd̃ limitat ſm Pa. in. c. fi. de sor/
tile. verũ ꝙ ea licet vti in tali necessitate si q̃/
tuor cõcurrãt. Primo in rebꝰ tꝑalibꝰ: sed in
spũalibꝰ: vt in electiõe seu eiꝰ tractatu aut i
electiõe cõpromissarioꝝ q̃ȝtũ ad officia eccle
siastica ẽ in oĩ casu ꝓhibita. Scd̃o si fiat sine
oĩ superstitiõe. Tertio qñ euẽtꝰ sortiũ expe
ctatᷣ a deo: q2 si a diabolo erit illicitũ Quar/
to qñ fit cũ magna deliberatiõe p̃missa orõ/
ne: sicut aplĩ act̃. j. in electiõe. Matthie petẽ
do a deo eiꝰ volũtatẽ in hoc. Aliter aliq̃ isto/
rũ deficiẽte erit illicita. Laur. tñ Archidi.
⁊ Hostiẽ. tenẽt indistincte: ꝙ oĩs sors ꝓprie
accepta ẽ ꝓhibita ꝓpter. d. c. sortes. Sed tu
dic vel in sorte dĩnatoria ⁊ ꝯsultoria ex p̃di/
ctũ casũ necessitatis: secus in diuisoria.

3 ¶ Quot modis fit sortilegiũ siue indiuina/
tio. R. ꝙ tribꝰ mõis. Primo per manifestã
inuocationẽ demonũ: ⁊ hoc siue noĩetᷣ nigro
mãtia: vel aremãtia: aut q̇buscũqȝ noĩbꝰ ſm
ꝙ fit diuersimode semꝑ est peccatũ mortale
grauissimũ: ⁊ tenetᷣ nedũ desistere ab ea sed
etiã libros ꝯburere: aliter absolui nõ potest.
Et q̇ tales diuinationes addiscit mortaliter
peccat: seu etiã artẽ magicã: q2 ſm Ricar. in
2. di. 7. ar. 2. q. 4. nõ est sciẽtia: sȝ supstitio
⁊ in fine tales a diabolo decipiũtᷣ ⁊ male ter/
minãt. ⁊ de hac habes. 26. q. 4. c. igitᷣ. ⁊ eoꝝ
noĩbꝰ: ⁊ quõ demones sciũt futura ⁊ tales de
cipiũt habes ibidẽ in. c. sciendũ. ⁊ c. sequen.
⁊ ꝓpterea de nomine nõ curo ex quo patȝ de
inuocatione demonũ. Aduerte tñ ꝙ aliud
est iuocare demonẽ: qd̃ nõ licet: aliud occur
renti aliquid p̃cipere: sicut faciunt sancti co/
gentes eos aliquid dicere: qñ in corporibus
obsessis sunt: ꝙ licet q̃ȝuis periculosũ sit: nisi
ex instinctu spũs sancti fiat. de quo dic vt. s̃.
Adiuratio. Secũdo fiũt sortes siue diuina/
tiones sine manifesta inuocatiõe demonuȝ:
sed ex sola inspectiõe aliquorũ corporũ sicut
faciũt astrologi: ⁊ illi qui ex inspectiõe linia/
mentorũ manꝰ vel oculorũ: aut corporis ho
minis vel aĩalis: aut ex eorũ garritu vel vo/
latu: siue ex eorũ obuiatione futura occulta
ꝓnosticãtᷣ. Et vt scias qñ talis diuinatio sit
ꝓhibita aduerte vt collige ex sanctis Bo. i
2. di. 7. ar. i. q. 3. 2. partis. ⁊ Tho. scd̃a scd̃e
q. 95. ar. 5. Primo si tale futurũ sit in re cõsi
derata: sicut in cã ꝓpria ⁊ per se: ⁊ sic nõ ẽ ꝓhi
bita: vnde astrologi possũt diuinare ex cõsi/
deratione astrorũ ꝙ cras fiat eclypsis solis:
vel lune: vel pluuia vl' venti: vel frigus aut
calor ⁊ huiusmodi: ⁊ sic talis diuinatio nõ ẽ
ꝓhibita. Si ꝟo tale futurũ non est in tali re
nisi dispositiue: puta bona habitudo corpo/
ris inducat bonã qualitatẽ mentis: ⁊ ecõtra/
rio mala ⁊ huiusmodi: sic similiter licet diui
nare. s. ꝙ talis erit inclinatus ad tale vitiuȝ
vel habilis ad tale studiũ: dũmodo libertas
liberi arbitrij nõ excludatᷣ: que dñari põt ⁊
astris ⁊ ꝯtra quãcũqȝ dispõnẽ seu inclinati/
onẽ corꝑis. Si etiã tertio insint sensitiue sic
ẽ in aĩalibꝰ irrõnabilibꝰ: q̃ q2 a rõe nõ impe
diuntᷣ facilius sentiũt mutationẽ corporũ ce
lestiũ ꝓpter quã faciũt aliq̃ signa: sic dĩnare
ꝙ pluet vel tempꝰ mutabitᷣ: vel vigebit fri/
gus nõ ẽ ꝓhibitũ: qñ ad aliud nõ extẽdũtur
talia signa nisi ad influentias corporuȝ cele/
stiũ diuinãdas. Si aũt tale futurũ non ẽ in
tali corpore inspecto: nec sicut in causa per se
nec sicut in dispositiõe nec sicut tertio mõ sic
diuinare velle ẽ peccatũ mortale ⁊ supstitio
sum: sicut faciũt qui cũ obuiãt lepori vel fe/
mine pregnãti dicũt malũ futurũ ⁊ huius/
modi. 26. q. 2. c. illos. ⁊ c. se. Similiter super
stitiosi sũt q̇ ea q̃ libero arbitrio subiacẽt cer
titudinaliter scire volũt ⁊ diuinare. ⁊ de istis
hẽs. 26. q. 2. c. illud q̇dqȝ. Jd̃ Tho. vbi. s̃. in
quit ꝙ si p̃dicta signa extẽdãtᷣ ad ea que nõ
subiacẽt causalitati corpoꝝ celestiũ: sicut sũt
actus liberi arbitrij ⁊ ea q̃ per accidens eue/
niũt sic diuinatio ẽ illicita. ⁊ Bo. vbi. s̃. dic̃
ꝙ diuinatio astrologorũ qua p̃tẽdũt vltra
vim astroꝝ ẽ per diabolica cõmertia: ⁊ sic pȝ
ꝙ ẽ mortale peccatũ. Tertio fit cũ aliquorũ

supstitiosor obseruatiõe ꝛ ĩstud oĩno ꝓhibet̃ q꞉ ibi ẽ tacita demonis inuocatio q̇ sic conuenit cũ p̃mis inuẽtorib⁹ taliũ: vt dĩ.26.q.2.c.q̇ sine saluatore.7.q.5.c.nec mirũ. sic faciũt illi qui per taxillũ ꝓiectũ sup libro punctorũ vitã vel mortẽ vel bonaȝ seu malã fortunã alteri⁹ scire volũt. Silr̃ qui futura vel h⁹mõi occulta p inspectionẽ astrolabij vel libri vel inscriptionẽ inuestigãt scire ꝛ h⁹mõi de ista habet̃ de sorti.c.ex tuarũ.

4 ¶ Que pena sortilegor. R. ſm leges debẽt decapitari: ꝛ si ad domos aliorũ vadunt debẽt igne cremari. Itẽ bona eor publicari: vt l.null⁹.l.nemo.l.culpa.C.de male.ꝛ mathe. ſm canones si ẽ occultum imponit̃ penitẽtia 40.dierũ.c.i.eo.ti. Si notoriũ est: infames fiũt: ꝛ etiã q̇ ad eos cõcurrũt.2.q.8.q̇sq̇s.ꝛ de testi.c.testimoniũ. Si cleric⁹: debet depo ni ꝛ in mõasterio retrudi.26.q.5.nõ oportet 7.c.si q̇s ep̃s.7.c.se. laici si sũt ꝓui v̈beribus subijciũt̃ si liberi sũt inclusiõe digna detrudẽdi.26.q.5.cõtra idolorũ.ꝛ oẽs tales efficiũt̃ irregulares si sit notoriũ: tñ ep̃us poterit dispensare ſm Ber.in.c.2.eo.ti.

5 ¶ Utrũ liceat vti somnijs ad sciendũ futura. R. ꝙ si q̇s sit cert⁹ ꝓcedere ea ex dina reuelatiõe sic licet. Similit̃ licet vti eis ad p̃cognoscendã naturalẽ cãm intrinsecam vel extrinsecã: puta: accẽsionẽ colere aut alterius humoris seu febris future vel pluuias ꝛ h⁹modi: non tñ certitudinaliter: q꞉ multipliciter possũt impediri. Rõ: q꞉ talia futura sunt in p̃te sensitiua: sicut in dispositione nõ sicut in cã. Si v̓o h⁹modi somnia causent̃ ex reuelatione demonũ: qḋ ẽ qñ inuocãt̃ exp̃sse vel tacite: puta superstitiões obseruãdo sic erit illicitũ ꝛ mortale peccatũ. Et ideo q꞉ difficile ẽ intelligere qñ accidãt ex causis naturalibus vel supernaturalib⁹ a deo vel ab angelis: ꝓpterea eius curiosa obseruatio est temeraria ꝛ ꝓhibita. vñ Eccl.34. Sic p̃turiẽtis cordis tuũ fantasias patit̃: nisi ab altissimo ĩmissa fuerit visitatio. Pro clariori tñ intelligẽtia aduerte ꝙ q̇ntuplex ẽ futuror differẽtia q̃ ad sõnia p̃tinet. Prima ẽ quorũdã q̃ habẽt cãm naturalẽ determinatã in oĩ somniãte sicut febris ꝛ abũdãtia colere eo ꝙ natura rep̃sentat in hoĩe in quo superabũdat colera in somnijs imaginationẽ febris future. Siliter si sõniat de occupationib⁹ igneis signũ est ꝙ colera p̃dñat̃. Si de aere vel volatu: signũ sanguinis. Si de aqua vel liquorib⁹: signũ flegme Si de terra signũ melãconie: ꝛ huiusmodi somnia sũt signa non cã accidẽtiũ futuror in hoĩe. Secũda ẽ quorũdã que habent cãm naturalẽ extra hoĩem somniantẽ: vt sũt illa que ꝓueniunt ex aliq̃ determinata influentia corporũ celestiũ: vt pluuie siccitas ꝛ huiusmodi: sicut etiã faciũt elemẽta in brutis: ꝛ sic sõnia erũt signa non cã futuror: nec necessaria: s ꝯtingẽter: quia mlt̃a possũt impedire tã ista q̃ illa p̃ma: puta medicina ꝛ dispositio supior. Tertia ẽ q̃rũdã habẽtiũ cãm volũtariã in hoĩe sõniãte vt sũt illa q̃ depẽdẽt ex ope ipsi⁹ sõniãtis: et hec sũt a casu: nisi habeant̃ p reuelationem: sic cũ q̇s aliqñ sõniat: ꝙ ẽ võlũtarie factur⁹ qḋ tñ facẽ ñ cogitauerat Quarta ẽ q̃rũdã q̃ per aliquã cãm determinatã ex volũtate creata p̃uidẽt̃: vt cũ hõ multũ sollicit⁹ in vigilia de aliquo nõ potẽs cognoscere quõ perficiat: aliqñ sõniãdo p̃uidebit ꝓpter sedationẽ motuũ interior ꝛ exteriorũ. Quinta ẽ quarũdã hñtiũ cãm volũtariã in alijs hoĩbus a somniãte: vt.s.ꝙ illa sõniat q̃ alij facere disposuerũt: ꝛ talia p̃uidere nõ p̃nt in sõnijs p aliquã cãm determinatã aut nãlẽ. Sȝ si aliq̇s illa sõniat hoc ẽ a casu: ideo dicũt̃ talia a casu p accidẽs ſm p̃hm de som.ꝛ vigi.ꝛ hec sũt a diabolo vt plurimũ vt decipiat fidem adhibẽtẽ: vl̃ aliqñ a deo aut scĩs ãgelis. Prima ergo ꝛ Secũda nõ est ꝓhibitũ inq̇rere p sõnia: dũ tñ nõ certitudinalit̃ credat. Silr̃ nec quarta: s tertia.ꝛ q̇nta sunt prohibita et diabolicum est vt dixi: nisi sit certus de diuina reuelatione.

s **Pectacula** Uide Ludus.per totum.ꝛ Corea.

s **Ponsalia** sũt futurar nuptiar ꝓmissio 30.q.5.nostrates: ꝛ dicũt̃ a spõdeo. des.vt in.l.2.ff.de spõsa. hinc spõsus q̃si promissus ꝛ spõsa q̃si ꝓmissa.ꝛ iõ post ꝯctũ matrimoniũ p v̈ba de p̃nti nõ dicũt̃ spõsus nec spõsa ꝓprie s vxor ꝛ marit⁹: vñ si legat̃ aliq̇d alicui si ꝯxerit m̃rimoniuȝ cũ berta. illico debet̃ sibi legatũ q̃ cõtraxit p v̈ba de presenti lȝ nõ cõsũmauerit: vt in.l.cũ fuerit.ff. de cõdi.ꝛ demõ. Facit.c.sufficiat.27.q.2.

1 ¶ Utrũ noĩe maritate veniat sponsa ꝓprie R. Pa. in R ica. eo. ti. ꝙ in odiosis nõ. Ex quo infert ꝙ si statuto cauet̃ ne maritata succedat cũ fratrib⁹ in bonis parentũ: ꝙ sponsa bñ succedet. Nec etiam spõsa de p̃senti venit noĩe mariti vel vxoris. Nec mrĩmonij noĩe veniũt spõsalia: vt idẽ dicit in. c. 5. loco. de p̃sump. In indifferentib⁹ ṽo veniũt solũ spõsalia de p̃nti: sꝫ in fauorabilib⁹ bñ venit sponsa de futuro ꝓ hoc bon⁹ tex. in. l. nõ sine. C. de bo. q̃ liber. ⁊ ibi per Cy. ⁊ alios vide bonam glo. insti. de nup. §. sed si vxor. 27. q. 2. in p̃ncipio. Et hoc verum nisi addat̃ aliqua qualitas determinãs ⁊ distinguẽs: puta: maritata ⁊ cognita ⁊ huiusmodi.

2 ¶ Quis põt cõtrahere spõsalia. R. ꝙ quilibet qui põt mrĩmoniũ cõtrahere s̃m canones: licꝫ sit secus s̃m leges: vt pꝫ in. l. si quis officiũ. ff. de ritu nup. ⁊ in. l. solet. ff. de his q̃ no. infa. ⁊ etiã q̇ non põt cõtrahere mrĩmoniũ põt ↄtrahere spõsalia: vt. j. dicã.

3 ¶ Utrũ absentes possint ↄ̃here. R. ꝙ sic: per nũciũ vel lr̃as. l. sufficiet. ff. de spõ. ⁊ ex̃ q̇ cle. vel vouẽ. c. veniẽs. 7. 30. q. 5. nec illõ. Et si nũciũ vl̃ ꝓcuratorẽ reuocauit anq̃ ↄ̃heret non erũt spõsalia s̃ꝫ Hosti. lꝫ nũci⁹ ignorauerit.

4 ¶ Utrũ ali⁹ sine mãdato alteri⁹ possit ↄ̃here sponsalia. R. ꝙ sic vt p̃r ꝓ filio ⁊ mr̃ ꝓ filia ⁊ tutores ⁊ curatores: ⁊ q̇cũq̃ alij: q̃uis non habeãt mãdatũ a p̃ncipio: s̃ tñ spõsalia non sũt: donec ille vl̃ illa sciuerit ⁊ ratũ habuerit ⁊ hoc s̃ꝫ canones q̇ nõ req̇rũt nisi ↄsensũ: vt in. d. c. sufficiat. ⁊ ex̃ eo. ti. c. cũ locũ. de despõ. ipu. c. vnico. li. 6. Aduerte tñ ꝙ si p̃r presente filio ↄ̃hit spõsalia ipso tacẽte: licꝫ alt̃ nõ ↄsentiat exp̃sse: tenẽt sponsalia: q2 taciturnitas opat̃ ↄsensũ: vt in. d. c. vnico. Sec⁹ aũt i alijs ab ipsis p̃re ⁊ mr̃e: q2 nõ sufficit sola p̃sentia: s̃ oportꝫ ꝙ alt̃ ↄsentiat exp̃sse vl̃ tacite. Facit. c. ad id q̇d. de spõ. nec cures. de gl. in d. c. vnico. q2 Jo. an. i nouella eã correxit.

5 ¶ Utrũ minor possit cõtrahere spõsalia. R. ꝙ sic: dũmõ sit. 7. ãnoꝝ cõpletoꝝ: q2 minor. 7. ãnoꝝ nõ põt ↄ̃here: ⁊ si ↄ̃hit nõ tenẽt. Nec orit̃ publice honestat̃ iusticia. d. c. vnico. etiã si alter sit maior: nisi postea ratificet.

6 ¶ Quõ cõtrahũt̃ spõsalia. R. ꝙ duob⁹ modis. Primo simpliciter ⁊ absolute. Secũdo sub conditione.

7 ¶ Quot modis cõtrahũt̃ spõsalia absolute R. quatuor modis. Primo per ṽba de presenti si ambo sũt impuberes vl̃ alter eorum. Nã iuris interp̃tatione sũt spõsalia de futuro. c. fi. de despõ. ipub. ⁊ clari⁹ i. d. c. vnico. Secũdo per ṽba de futuro ad hoc apta: vt puta: ꝓmitto vl̃ iuro ꝙ te accipiã in vxorẽ ⁊ similia: vt in. c. ex. de spõ. Tertio ꝑ anuli subarrationẽ. 27. q. 2. Si quis desponsauerit. Quarto ꝑ arrarũ dationẽ. Sꝫ quo ad istos duos vltimos modos dic̃ Pa. i. c. fi. d̃ despõ. impub. ꝙ sic possent dicere matrimoniũ: sic̃ spõsalia: vt in. c. femie. 30. q. 5. Et id̃ aduertendũ ꝙ si p̃cesserũt ṽba apta ad ↄtrahẽdũ matrimoniũ tũc anuli subarratio vel datio arrarũ faciũt matrimoniũ nõ spõsalia. Si ṽo p̃cesserũt ṽba de futuro sic erũt spõsalia. Si ṽo nulla verba precesserũt: tunc scd̃m cõsuetudinẽ iudicabit̃ aut pro matrimonio vl̃ sponsalib⁹. Et si cõsuetudo nõ sit in hoc aliq̃ sic nihil probabũt. Si aliud certũ nõ põt cõcipi: quia talia sũt signa equiuoca. ad mlt̃a ⁊ ideo nihil certũ probant. c. illud. de p̃sũp. patet: q2 arre etiaꝫ dant̃ in alijs cõtractib⁹: vt insti. de cõtrahẽ. emp. in p̃ncipio. Si autẽ solũ vnius ṽba precesserũt: tũc imissio anuli ⁊ acceptio arrarũ denotat cõsensũ alteri⁹ expressũ. Et sic erũt sponsalia vel matrimoniũ scd̃m ea. vt no. glo. in. c. ex. de spõ. In dubio tamẽ in subarratione per imissionẽ anuli presumẽdũ est ꝓ matrimonio: q2 res fauorabilis est: vt in. c. litteris. de presump. ⁊ in c. fi. de re iudi.

8 ¶ Utrũ aliq̇s ꝓmittẽdo q̃tuor puellis vnã ipsarũ accipe cõtrahat sponsalia. R. ꝙ nõ: vt in. c. ex spõsalib⁹. de spon. li. 6. nisi aliqua earũ facto in eũ sp̃aliter cõsensit.

9 ¶ Quid si pater iurauit dare vnã de filiabus suis. R. Hostiẽ. ⁊ Gof. ꝙ sponsalia nõ sũt: sed tamẽ pater tenet̃ vnã dare et quã voluerit. insti. de acti. §. preterea. Et si vnã obtulit ⁊ ipse nõ acceptauit ẽ absolut⁹ a ꝓmissione. ff. de verbo. obliga. l. stipulat⁹ sum. ⁊ si omnes moriant̃. preter vnã: illã dare tenet̃. ff. de cõtrahẽ. empt. l. si in emptiõe. §. si emptio. Quod limita verũ: si puella voluerit: alr̃ nõ: quia nõ tenet̃ per tale iuramentũ pater nisi ad faciẽdũ q̇d in eo est. no. glo. in c. ex litteris. 7. c. sicut. de spon. ⁊ licꝫ de iure ciuili ꝓmittẽs factũ alienũ non obliget̃: nisi specifice etiã ꝓmiserit se facturũ vel curatu-

rũ: vt insti. de inuti. stip. §. si q̀s aliũ. tamen qñ ꝓmisit cũ iuramẽto etiã simpliciter tenet̃ ꝑstare operã quã põt: sicut si specifice se obligasset: ar. c. ad nr̃am. de iureiurã. ⁊. l. cũ pater. §. fili⁹ matrem. ff. de lega. z.

10 ¶ Quid si ꝓmisit vnã determinate: ⁊ si illã nõ posset daret alterã. R. si ꝑma ↄsensit nõ poterit aliã habere: q2 inest publice honestatis iusticia etiã si ꝓpter impedimẽtũ affinitatis cũ ꝑma nõ potuit cõtrahere. Sec⁹ si non cõsensit: q2 tenet̃ secũdã dare. de spõ. c. ex literis. el scdo. ⁊ de resti. spo. ex parte.

11 ¶ Sed q̀d si aliq̀s ꝓmittit alicui ꝙ eã despõsabit. R. ꝙ si ꝓmissio fuit ꝙ despõsaret eaz de futuro: sic nõ erũt sponsalia anteq̃ despõset eam scd̃m Vincẽ. ⁊ do. Anto. in. c. is qui de spon. Si ṽo ꝓmissio fuit ꝙ desponsaret eam. s. per ṽba de presenti: sic talis ꝓmissio faciet sponsalia scd̃m Car. in. d. c. is q̀. Et si sum⁹ in dubio: tũc in locis vbi cõsuetũ est ꝙ primo coiter accipiunt̃ per ṽba de futuro nõ erũt spõsalia iudicãda. Sz vbi coiter accipiunt̃ per ṽba de p̄senti sine alijs spõsalib⁹ erũt spõsalia contracta per talẽ ꝓmissionez q̀d bñ no. q2 sepe in practica.

12 ¶ Utrũ indistincte possit in spõsalib⁹ arrarũ traditio interuenire. R. Pa. in. c. gẽma. eo. ti. Jo. an. ⁊ dicũt cõsiderãdã qualitatẽ ꝑsonarũ ⁊ quãtitatẽ arrarũ. Si enĩ inter viles ꝑsonas interuenit traditio magnarũ arrarũ sic nõ valet: q2 ẽ eadẽ rõ in eis: sicut ⁊ in pena ⁊ hãc opinionẽ videt̃ tenere. Cy. in. l. mulier. C. de spõ. ⁊ licz Bar. in. l. titia. ff. de ṽb. obli. indistincte velit ꝙ admittãt̃: dũmodo nõ excedãt quãtitatẽ dotis vel donatiõis ꝓpter nuptias tñ ꝑma opinio ẽ equior in conscïẽtia: q2 cũ habem⁹ rõnẽ legis: nõ ẽ curandũ de ṽbis. l. nõ dubiũ. C. de legi.

13 ¶ Sed q̃ requirunt̃ vt valeãt arre. R. ꝙ duo. Primo ꝙ quãtitas sit vere numerata ⁊ tradita parti. Sec⁹ vbi ꝑs cõfiteret̃ tãtũ se recepisse ꝭm Bar. in. d. l. titia. ⁊ Fede. consilio. 164. Et etiã dicit Bar. ibidẽ ꝙ si vtraq3 pars cõfiteret̃ se recepisse ab altera: etiam si vere interuenisset solutio sed postea restituta fuit: q2 si solui tibi mille: ⁊ a te recepi alia mille nõ videor soluisse. ar. l. qui sic soluit. ff. de solu. licz multi teneãt cõtra eũ in hoc vltimo. de quo vide Bal. in. l. fi. C. de spõ. ⁊ videtur equior opinio Bar. ⁊ eã sequit̃ Pa. ⁊ do. Anto. in. d. c. gẽma. q2 facili⁹ q̀s ꝓmittit q̃ exburset: ⁊ ideo nõ videt̃ exbursare q̀ tantũdẽ recipit statim. ⁊ ꝓpterea tenet Bar. ibidẽ fũdũ nõ posse dari loco arrarũ: etiã si vẽdẽs ↄstituat se noĩe alteri⁹ possidere: q2. l. fi. C. de spõ. loq̀t̃ de arris traditis in quãtitate ⁊ ãnullat aliã penã: ergo nõ debem⁹ ex illũ casũ arras approbare. Sz ↄtra Bar. ẽ Ang. ⁊ Jmol. in. d. l. titia. ⁊ do. Lucas de grassis dicẽtes ꝙ p̄dicta. l. fi. nõ facit mentionẽ de quãtitate: ⁊ sic ꝭm eos põt dari fũdus. ⁊ ẽ verior opinio. Scdo req̀rit̃ ꝙ non sint in tali quãtitate respectu dãtis ꝙ trãseãt in locũ pene: vt. s. dixi. Aduerte tñ ꝙ cessat perditione arrarũ qñ ꝑ eũ nõ stat nec cãm ꝑbuit vt nõ fieret matrimoniũ. C. de spon. l. vlti.

¶ Utrũ pena apposita i spõsalib⁹ valeat. R. 14
Pa. in. d. c. gẽma. colligẽdo dicta doctorũ in d. c. gẽma. ⁊ in. d. l. titia. ꝙ aut pena apponitur inter ↄhẽtes ⁊ indistincte nõ valet ꝭm cõmuniorẽ opi. ⁊ tenet Barto. in. d. l. mulier. etiã de illa pena que ẽ in lucro ꝑdendo: vnde si dixero ꝓmitto tibi donare cẽtũ: si nupseris mihi: nõ valebit: vt in. l. si ita stipulat⁹. §. si tibi nupsero. ⁊ ibi ꝑ Bart. ff. de ṽb. ob. Q̀d tñ limita verũ: nisi is cui ꝓmissio fit esset nobilior: q2 tũc videret̃ potius donare aĩo recõpẽsandi rõne nobilitatis. Pro hoc facit: q̀d no. Bar. in. l. i. C. de dona. ante nu. ⁊. l. si voluntate. C. de do. ꝓmis. Aut pena apponit̃ inter parẽtes ipsorũ contrahentiũ seu alios ita cõiunctos cõtrahentib⁹ ipsis: ꝙ verisimiliter isti inducerent̃ ad ↄtractũ matrimonij ne parẽtes vel amici eorũ incurrant seu soluant penam: ⁊ sic nõ valet: vt in. d. c. gẽma. scd̃m vnũ intellectũ: vt in. d. l. titia. ⁊ in. l. heres meus. in fi. ff. de condi. ⁊ demon. Valeret tñ illa que ẽ in lucro ꝑdẽdo: vt ꝑ Bar. in. l. titio. §. titio. el ꝑmo. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Aut pena apponit̃ inter alios a p̄dictis: ⁊ sic valet etiaz si talis extraneus ꝓmiserit noĩe mulieris sub certa pena scd̃m coẽm opi. Aduerte tñ singulariter ꝙ tales ꝓmittẽtes sub pena ꝙ titia cõtrahet cũ sempronio si quãtũ in ipsis est faciũt nõ incurrunt penã: q2 difficultas ex quo factuz est in obligatione excludit cõmissionẽ pene: vt est tex. no. in. l. si vero hẽda. in fi. ff. ad. l. ro. de iac. ⁊ in. l. z. ff. si quis cautio. ⁊ hoc tenuit Joan. pla. vt refert Fede. cõsilio. 164. ⁊ do. Anto. in. d. c. gemma.

⁊ sequit̃ Pa. ibidẽ. facit qđ no. Bar. in simi
lib⁹ terminis. in. l. ꝯtinuus. §. illud. ff. đ ver.
obl. qđ no. qꝛ facit vt ille qui in ꝯtractibus lꝫ pe
na ꝓmittit ꝓ filio vel amico: ꝙ ratificabit qꝛ
si facit qđ in se est euitat penã: ⁊ hoc verũ de pe
na q̃ ꝯsistit in ꝑdendo vel minuẽdo de p̃rimo
nio. Secus de alia q̃ est in acquirẽdo qꝛ cessa
ret lucrũ nisi impleret̃ promissum.
15 ¶ Utrũ possit interuenire pign⁹ ꝓ matrio
nio ꝯtrahendo. R. fuit opi. diuersa Inno. tenet
ꝙ sic. ꝑ. l. vnicã. C. si rector ꝓuin. do. Anto.
tenet ꝙ nõ põt nisi ꝓ interesse p̃stando. Joã.
an. dicit distinguendũ ẜm q̃litatẽ ꝑsone: qꝛ
vile pign⁹ nõ habet intimidare magnũ virũ
⁊ sic põt interuenire. Sꝫ de iure videt̃ verior
opi. do. Anto. ꝓ q̃ facit qđ no. gl. i. l. si ita sti
pulatus fuero. §. si tibi nupsero. ff. de vb. ob.
q̃ dicit ꝙ oĩs stipulatio in talib⁹ est reproba
ta: ⁊ in. d. l. vnica ꝯtractus arrarũ vocatur pi
gnus: ⁊ ideo non obstat.
16 ¶ Utrũ interesse possit peti. R. Jaco. de
are. Cy. ⁊ cõiter doc. in. l. i. C. de spõ. ⁊ in. d. l.
titia. ꝙ nõ põt peti nisi dolose pars se habue
rit: qꝛ tũc petet actione de dolo non aũt ꝓpter
stipulationẽ: qꝛ ex ꝯcessiõe iuris altera pars
põt a spõsalib⁹ desistere: ⁊ ne matrimoniũ in
timidet̃ ꝓpter solutionẽ pene: ⁊ istud sequit̃
Hosti. in sũma. ⁊ Pa. in. d. c. gẽma.
17 ¶ Querit̃ an recipiẽs arras lucret̃ eas con
tracto matrimonio. R. Feder. in. d. cõsilio
post Jo. plagiariũ. ⁊ Pa. in. d. c. gẽma. ꝙ nõ
⁊ sequit̃ Host. in sũma. lꝫ in. d. c. gẽma. tene
at ꝙ lucratur: ẜ nõ est verũ cum nullo iure ꝓ
betur ⁊ ideo restituet. Sed si nõ sequat̃ ex de
fectu alteri⁹ partis sic lucrabit̃. Si vero ex de
fectu suo sic reddet duplũ. l. arris. ⁊. l. fi. q̃ in
cipit mulier. C. de spon. Hoc verũ si accipiẽs ẽ
maior. 25. annis: vel si veniã etatis ĩpetrauit
al's nõ tenet̃ nisi simplũ restituẽ. d. l. fi. q̃uis
ex defectu suo nõ fuerit secutũ matrimoniũ.
18 ¶ Quõ ꝯtrahunt̃ sponsalia sub conditiõe. dic
vt dictũ est de matrimonio: ⁊ ẜm illas regu
las: vide matrimoniũ. 3. impedimẽto. 3. vñ
aduerte ꝙ añ aduentũ ꝯditionis spõsalia nõ
sunt nec orit̃ publice honestatis iusticia: vt in
d. c. vnico. de spon. li. 6. nisi ꝑ factũ a cõditi
one recedat: puta cognoscẽdo eã. de condit.
appo. c. de illis. in tex. ⁊ in gl. ⁊ in. c. super eo.
⁊ in. c. per tuas.
19 ¶ Quid si q̃s dicat alicui: do tibi fidem ꝙ te
accipiã in vxorẽ: ⁊ illa nihil respondeat: nec
verbo nec signo. R. ꝙ spõsalia nõ sunt. Sꝫ
tamẽ cõpellendus est talis q̃ dedit fidẽ vt eã
seruet si alter voluerit ẜm Rod. ẜ ego nõ cre
do qñ aliq̃ intermedia interuenerũt anteq̃
alter consensũ demonstrauerit. ff. de verbo.
ob. l. continuus.
¶ Quõ spõsalia dissoluũt̃. R. ꝙ in. 17. mo 20
dis. Primũ ꝑ mutuũ ꝯsensũ etiã si erãt iura
ta: hoc tenet Spe. ti. de legato. §. nũc ostendẽ
dum. ⁊ Pa. in. c. p̃terea. de spõ. dicit hãc esse
cõiorẽ opi. licꝫ gl. in. d. c. p̃terea. teneat non
posse sine peccato. Sed mihi placet distinctio
Inno. in. d. c. s. ꝙ aut iurauit intuitu dei ali
quã mulierẽ accipe in vxorẽ: ⁊ nõ põt illa re
mittere. Si vero nõ ĩtuitu dei ẜ ꝓpter eius cõ
placentiam sic possunt se absoluere.
¶ Sed nũquid si sponsalia nõ erant iurata: 21
poterit alter nõ consentiẽte altero recedere
a spõsalib⁹ ꝯtractis. R. ẜm glo. in. l. i. C. de
spon. ꝙ sic. etiã de iure canonico: ⁊ sequitur
Cy. ibidẽ: ⁊ hoc idẽ videt̃ sentire Gratian⁹
licꝫ dubie. 27. q. 2. §. sed aliud. ⁊. §. fi. Nec
obstat. c. đ spõsatã. 27. q. 2. quia loquit̃ ĩ ma
trimonio de p̃nti. Itẽ nec. l. i. ff. ex qui. ca. ĩfa.
irro. Ubi sponsa efficit̃ infamis si bina spõsa
lia ꝯtrahit quia est verũ: nisi spõsalib⁹ p̃mis renũ
ciet: ẜ qñ ipsis renũciat habet locũ. l. i. C. de
spõ. que dicit vna despõsata alteri nõ ꝓhibe
tur nubere. Nec ob. ꝙ nudũ pactũ ecclesia
cõpellit obseruare. c. i. de pactis. qꝛ istud ẽ spe
ciale in matrimonio ꝓpter rõnem lr̃e: vt sit
oĩno liberũ: ar. c. requisiuit. de spõ. ⁊ quod no.
Inno. in. c. veniẽs. de iureiur. ⁊ placet mihi
qñ aliq̃ noua cã eũ ad hoc inducit que si a p̃nci
pio fuisset impedimentũ dedisset nec cõtrahẽt
aliter nõ credo sine peccato mortali possit re
cedere a sponsalib⁹ p̃mis cum alia contrahẽ
do: altera nõ consentiente.
¶ Secũdo qñ alter intrat religionẽ etiã añ 22
professionẽ. c. veniẽs. q̃ cle. vel vo. ẜm vnũ in
tellectũ qđ facere possunt añ carnalẽ copulã:
etiã altero inuito vt. s̃. matrimoniũ. 4. §. 17
¶ Tertio qñ alter ꝯtrahit cũ alia ꝑsona ꝑ ver 23
ba de p̃senti vel ꝑ verba de futuro carnali co
pula lꝫ secuta. d. c. si int̃ virũ. ⁊. c. i. đ spõ. duo
¶ Sed quid si cognouit post sponsalia ꝯtracta 24
aliã mulierẽ ⁊ post coitũ ꝯtraxit cũ ea sponsa
lia etiã. R. ꝙ p̃ma nõ soluent̃ ꝓpter hoc: sed
oportet coitus sequat̃ contractũ sponsaliorũ

c.veniens.el.2.de spon.

25 ¶ Sed quid si pma spōsalia fuerūt ɔtracta simpliciter: secūda vo cū iuramēto R. ꝙ te nent redire ad pma qz nō dissoluunt per tale iuramentū.c.sicut ex lris. de spon. 22. q. 4. i malis ꝓmissis. Et hoc esset verū si nō intende ret a pmis recedere. Secus si a pmis intēdit recedere ex cā cū possit vt dixi: iō secunda te nebūt: 7 ad.d.c.sicut ex lris.dic ꝙ loquit qñ sine aliqua noua cā vult frangere fidē quam dedit prime al's non.

26 ¶ Quarto qñ alter se trāffert ad aliā religi onē: vnde si nō est spes de ꝓximo reditu: cre do ꝙ dissoluant etiā iurata: vt videt sentire Pa. in.c.de illis.eo.ti. 7 etiā glo.in.d.c.de il lis.dum dicit fm leges qsi innuat aliud eē de iure canonico. 7 placet mihi ꝓpter periculū incōtinentie. Nam fm leges si p bienniū ex pectauit alter eū qui est in ꝓuincia: 7 nō exe cutus fuit nuptias libere alteri pōt nubere. C de spon.l.2. 7 si est in alia ꝓuincia debet exp ectare post tres annos: vt in.l.2.C.de repu. 7 hoc si est absens ex ꝓbabili cā tm̄. Si vo sit absens ex ꝓbabili 7 necessaria cā: dz expecta re donec adsit: vt.ff.de spon.l.sex. vide glo. que hoc tenet in.d.l.2.C.de spon. Nec obstat d.c.ex lris. qz lz dicat ꝙ p quatuor annos vl quinqz expectauit hoc nō ɔstabat lz fuerit al legatū: 7 si ɔstasset papa penitentiā nō impo suisset de piurio: vel potes dicere ꝙ iō ibi im ponit pnia qz sine auctē superioris nō debu it cōtrauenire iuramēto. Sed si cū auctē su perioris ɔuenisset tūc credo euitaret etiā pe nam arrarū vt nō eas amitteret si interuene rūt: ꝗuis etiā nō expectet tēpus statutū p le ges: 7 fm Host.in.d.c.de illis. 7 alios doc. post ipsū: iudex dz talē absoluere ꝓpter peri culū fornicationis: quod bene no.

27 ¶ Quinto qñ certus termin⁹ tpis appositⁿ fuit. Nam ipso elapso ille per quē nō stetit li ber est 7 nubit sine piurio: sed alteri imponi tur penitentia de periurio vt in.c. sicut ex lit teris.eo.ti. Et hoc verū nisi a principio fuis sent pure contracta: 7 postea conuenerūt de die nuptiarū: quia per lapsum illius diei nō li beratur alter: quia termin⁹ ex postfacto fuit appositus p sollicitando implemento ꝓmis sionis iam facte 7 pure: non ad finiendū pro missionem fm theoricā domini Anto.in.d. c.sicut ex litteris.

¶ Sexto qñ alt leprā vel paralisim incurrit 28
aut visū vel nasū amisit: aut ei aliqd turpi⁹ euenit: vt i.c.litteras.de ɔiug.lepro.7.d.c. sicut. 7 in.c.quēadmodū.de iureiu.in tex. 7 i glo. Et hoc verū si turpitudo aduenit post con tractū, secus si tpe contractus inerat: sic nec contrahēs pōt allegare suspectū debitorē pro pter paupertatē pcedentē seu mores ad qd fac l.si creditores.ff.de puil.cre. 7.l.fi.C.de spō. 7 ibi p Bar. 7 Pa.i.c.quēadmodū.d iureiu.

¶ Septimo quando alter fornicat quo ad 29
innocentē: sed ille qui fornicatus est non pōt resilire si alter innocens velit cōtrahere secū. c.2.de transla.prela. Et si etiā fornicatio es set violenta pōt sponsus eā dimittere fz Jo. an. 7 glo.in.d.c.quēadmodū. 7 sequit Pa. ibidē 7 Hu.27.q.2.raptor. 7 etiā tz ꝙ pōt dimitti si tpe desponsationis erat corrupta: cum tamē crederet virginem.

¶ Octauo quando alter eorum efficit here 30
ticus quia est fornicatio spiritualis. 28.q.i. non solū. 7.c.iam nunc.

¶ Nono ꝓpter capitalē inimiciciā supueni 31
entem inter sponsū 7 sponsā pōt alter petere separationē fm Ho.in sūma. p rōnem.c.2. de spon. 7.c.requisiuit.eo.ti.

¶ Decimo qñ ꝓmisit spōsa dare certā quan 32
titatē p dote 7 nō pōt dare sic soluit spōsus ab obligatione fm Jo.an.in.c.de illis. de cō di.appo. Idē dic de quacūqz alia conditione interueniente si deficit.

¶ Sed quid si spōsa ɔtrxit spōsalia 7 nō ꝓmi 33
sit dotē certā. R. ꝙ videt ꝓmisisse oīa bona sua in dote: vt no.in.l.mulier bona.ff.de iure do. 7 p Bar.in.l.si ɔstante.ff.solu.ma. Et iō si labit in facultatib⁹ 7 nō potest dare nō co gitur sponsus eam ducere: quia deficit cōdi tio subintellecta.s.si res in eodem statu pmā serit: vt in tex. 7 in glo. 7.d.c. quemadmodū Facit.c.per vestras.d dote post diuor. rest. 7 quod ibi no.

¶ Undecimo quando supuenit affinitas: 34
vt si sponsus cognoscit consanguineam spon se vel econtrario.27.q.2.si quis spōsam. de eo qui cogno.consan.vxo.sue.c.ex litteris.et pluribus aliis capitulis.

¶ Sed quid si superuenit publice honestatis 35
iusticia nunquid dissoluent prima sponsalia R. ꝙ non: quia per sponsalia primo contra cta fuit primo inducta publice honestatis iu-

sticia ⁊ p̱ secūdo inductā nō potest tolli p̄mo
inducta sicut in simili.57.di.si quis.
36 ¶ Duodecimo si fama sit ꝙ inter eos sit ca/
nonicū impedimentū ⁊ de fama vel scanda/
lo doceaꝫ.c.cū in tua.de spon.de cōsang.⁊ af
fini.c.z.de testi.c.sup̱ eo.ƀm Hosti.
37 ¶ Tertiodecimo quādo sponsalia fuerunt
ꝯtracta infra annos pubertatis ⁊ post puber
tatē petit absolui ante aliquē tacitū ꝯsensum
habitū in pubertate.c.de illis.el.i.⁊.c.a nobꝭ
de spon.etiā si nulla sit cā quare vult absolui
post pubertatē ƀm Pa.in.d.c.de illis.Secꝰ
si pubes ꝯ̄xit cum impubere ipse nō potest re/
silire.silr nec impubes ante pubertatē.
38 ¶ Quartusdecimꝰ ꝓpter susceptionez sacri
ordinis ƀm do.Anto.post Jo.an.in Rica ď
spon.facit.27.q.z.§.ecce.
39 ¶ Quintusdecimꝰ ꝓpter cognationez lega/
lē:vel aliud impedimentū:de quo dic:vt.s̄.
matrimoniū.3.per totum.
40 ¶ Sextusdecimus ꝓpter votū simplex casti
tatis postea factū:vt in.c.veniens.qui cle.vl
vo.ƀm vnū itellectū.⁊ lꝫ Directo.recitet Jn
no.Host.⁊ Gof.tenētes ꝙ votū simplex de
castitate nō soluit sponsalia iurata quia eq̄le
vinculū est iuramentū voto.⁊ iō qd̄ p̄cedit ob
tinet:tn̄ tenet ꝙ soluit sponsalia:qꝛ maiꝰ bo/
nū est ꝯtinē q̄ȝ nubere:⁊ iō etiā licite pōt fie/
ri si bono celo fiat ⁊ spōsalia soluit qd̄ et seq̄t
do.Jo.Anto.in.d.c.de illis.de spon.
41 ¶ Septimusdecimꝰ ꝓpter seuiciā sponsi ƀꝫ
Pa.in.d.c.veniens.
42 ¶ Quero vtrū in p̄fatis casibus requiratur
auctoritas iudicis ecclesiastici. R.ƀm Joā.
an.in.d.c.de illis.de spon.ꝙ sic.qꝛ corā eo de
bet ꝓbaricā.c.porro.de diuor.aliter grauit̄
peccat vt videt̄ p̱.c.si duo pueri.ď despō.ipu.
facit.33.q.z.seculares.Fallit hoc in.z.casu.
⁊.3.⁊.7.ƀm Ricar.in.4.dis.27.⁊.10.11.14.
15.16.ƀm do.Jo.Anto.in.d.c.de illis.ď spō.
Sed ego credo ꝙ etiā fallat in alijs casibus:
quando notorie de eo casu ꝯstat propter quē
dissoluunt̄.Similiter si sponsalia sunt secre
ta:idē dic ƀm Ricar.vbi.s̄.quia secreta non
subsunt iudicio ecclesie.Et lꝫ nō debeant alꝭ
separari sine iudicio ecclesie:tn̄ si faciūt in ca
sibus p̄dictis sine iudicio eccl̄e:nō credo mor
taliter peccent.⁊.c.si duo pueri.prefatū:cuꝫ
d.c.seculares.loquunt̄ qn̄ nō inest aliqua cā
de predictis:⁊ maxime qn̄ nō sunt iurata spō
salia.Si aūt quis recedat a sponsalibus non
ex aliquo predictoꝝ casuū peccat mortaliter
ƀm Tho.lꝫ ecclesia non cogat:vt no.in.c.re
quisiuit.de sponsa.

ſ Tatutū.

Quis potest facē. R.ꝙ ille q̇ pōt fa/
cere legē:de quo vide.s̄.lex.§.z.
¶ Utrū statutū ordinarij liget extra terri/ 1
toriū delinquentē subditū suū:vide.s̄.excōi
catio p̄.§.10.⁊.11.
¶ Utrū delinquēs i loco exēpto ligetur sta 2
tuto ep̄i. R.Gemi.in.c.vt animaꝝ.de ꝯsti.
li.6.Jo.cal.⁊ Jo.an.ibidē disputant ꝙ nō
p̱.d.c.vt animaꝝ.⁊ p̱.c.cum ep̄s.de tempo.
or.li.6.⁊ per glo.in cle.q̄uis.ď fo.cōpe.Rō
qꝛ locus exemptꝰ ⁊ locus extra diocesim eq̄/
parantur:allegat.c.luminoso.18.q.z.c.i.de
sta.regu.in fi.li.6.⁊ cle.fi.de p̄uil.⁊ mihi pla
cet ⁊ est verior opi.lꝫ Fed.ď senis.⁊.d.Mar
silius teneant contrariū:vt in ꝯsilio.z.pre/
dicti Fede.
¶ Sed nūquid si statutū prohibet ne vadāt 3
ad locum exemptuꝫ ligabuntur euntes. R.
d.Philippus de perusio in.d.c.vt animaruꝫ
ꝙ sic si ex causa hoc fecerūt quia sic facere pos
sunt.Facit quod no.Bar.in.l.relegatoꝝ.ff
de interdict.vbi vult ꝙ ciuitas propter como
dum ciuitatis:vel odiū eorum ad quos non
vult vadant:ꝓhibere potest ciuibus suis ne
vadant ad talē terrā:⁊ no.idem Pa.in.c.po
stulasti.de foro cōpe.Quod bene no.ꝓ statu
tis ep̄orum excōicantibus accedētes ad mo/
nasteria monialiū quia ligant quādo ex cau/
sa legitima hoc faciūt in odiū monialiū que
ꝓpter sua scelera hoc merēt̄.Secus si facerēt
in penā illius cōtra quē fertur sentētia:quia
tunc nō possunt ꝓhibere ƀm Pa.vbi.s̄.nisi
habeāt iurisditionē i loco exēpto:puta qꝛ pos
sunt arcere accessū:vt in cle.attēdētes.ď sta.
mo.de quo vide.s̄.monialis.§.3.
¶ Utrū statutū liget religiosū qd̄ excōicat 4
acceptātes aliqd̄ officiū extra ordinē nisi pri
us resignauerit libros ⁊ alia q̄ hꝫ in ordine si
ꝓmotus in ep̄m assentit sine resignatōe. R.
vt.s̄.excōicatio.i.§.10.
¶ Utrū statutū liget nō subditos delinquē/ 5
tes in territorio data scientia statuti.vide in
d.§.10.⁊ quādo obliget ad culpā solū vel ad
penā:vide obedientia.§.i.
¶ Utrū ignorantia excuset a pena statuti vi 6

de in.d.§.10.⁊.§.ignorantia.§.4.

¶ Utrũ statutũ laicoꝝ loquẽs generaliter extendat ad clericos. R. vt.§.lex.§.5. et de statuto impediente liberã facultatẽ dandi ecclesijs vel circa mortuaria: vide.§.imunitas §.46.⁊.47.

¶ Utrũ statutũ factũ a cõitate ꝙ ciues dãnificati nõ possint petẽ satisfactionẽ valeat R. Pa.in.c.i.infra.de iniur. ꝙ nõ: qꝛ statutũ i preiudiciũ singloꝝ nõ valet nisi ipsi ꝯsenserit ⁊ cõmunitas nõ potest statuere super iurib⁹ singuloꝝ sed solũ sup iuribus vniuersitatis: vt no.glo.singularis.in.l.3.C.que sit lon. cõ sue.⁊ in.c.cum oẽs.de consti.facit.l.id quod nostrũ.ff.de reg.iu. Nam solius pncipis est tollere ius alterius: nec etiã potest sine causa vt no.in.c.que in ecclesiaꝝ.de consti.⁊ in.l. fi.C.si cõtra ius vel pu.vti.⁊ in cle.pastoralis.de re iudi. vnde si debet valere oportet vt ꝙ singuli consentiant quod est impossibile cuȝ ibi sint multi infantes: vel ꝙ cõmunitas haberet iura principis: ⁊ pp̄ter bonũ publicum ⁊ ad tollendũ scandalũ hoc faceret arg. d.c.que in ecclesiaꝝ.⁊ que ibi no.al's non potest obesse nõ consentientibus: ar.d.c.cũ oẽs ⁊.l.i.ff.de magistra.⁊ qđ no. Archi.⁊ Ge. in.c.licet.de cõsti.li.6.facit quod no. Lud. de ro.in no.dicens ꝙ inferior a principe nõ potest statuere in preiudicium alterius non citati neqȝ consentientis: vt in.c.fi.de maio. ⁊ obe.⁊ in.c.fi.de his que fiũt a prela.c.cum omnes.de consti.

9 ¶ Utrũ statutũ quo cauet ne filia succedat extendatur ad bona sita extra territoriũ statuentium. R. sm Bar.in.l.cunctos populos.de sum.tri.ꝙ nõ.sed succedet.facit quod dico.§.pena.§.23.

10 ¶ Utrũ in re cõmuni pluribus vt singulis valeat quicquid maior pars collegij statuerit. R. Pa.in dicto.c.cum omnes.de cõsti. ꝙ non: nisi singuli consentiãt. Fallit in quatuor casibus. Primus quando vellet deputare rem ad vsum destinatum.l.per fundum. ff.de seruitu.rusti.predio. Secundus quando fit fauore administrationis bonoꝝ pupilli.l.3.ff.de administra.tuto. Tertius quando fauore liberationis: quia tũc valet quod maior pars facit.l.maiorẽ.ff.de pac.l.fi.C. qui bo.cede.pos. Quartus fauore litigij dirimendi. Nam valet sententia duorũ ex tribus arbitris. Et hoc intellige in re que conuenit pluribus vt singularibus iure singulari. Secus si iure ecclesie: vt sunt prebẽde que non conueniunt canonicis vt singulis sed iure ecclesie: quia super talibus bene potest maior pars disponere ⁊ deputare ad pium vsum vt est tex.no.in.c.fi.de his que fiũt a maio. par.ca.⁊ ibi per Inno.

¶ Utrũ collegium possit disponẽ super reb⁹ priuati. R. Pa.in dicto.c.cum omnes: ꝙ si nõ habet iura regalia: puta quia habet dominum super se non potest. Unde maior pars scholarium non potest obligare vnum scholarẽ vel disponere de rebus suis: vt no.glo. in l.2.C.que sit lon.consue.nisi forte sm quod not. Bart.in.l.4.ff. de re iudi. quando vniuersitas esset obligata: ⁊ non esset soluendo: quia tunc posset ponere collectam singulis vt est glo.no.in.l.i.ff. ꝙ cuiuscȝ vniuersita. Item non solum causa necessitatis sed etiã pietatis: vt in dicto.c.fi. Item sm Innocẽ. ⁊ cõmuniter doctores etiam in causa vtilitatis: ⁊ probatur in.c.i.de his que fiunt a ma. par.cap. Ex mera enim voluntate non potest disponere de iuribus alteri⁹: vt no. glosa in dicto.c.cum omnes.⁊ Inno.ibidem ⁊ Joã. an.in regula.quod omnes tãgit.li.6.in mercurialibus. Sed ego limito verum in preiudicium. Sed in bonum ⁊ vtilitatem bene posset: quia maior pars ficte representat totũ.l. aliud.§.refert.ff.de reg.iu.⁊.l.quod maior ff.ad munici. Item aduerte sm Pa.in.d.c. cuȝ omnes.ꝙ si dispositio fit in dãnuȝ vel dedecus vniuersitatis vel priuate ꝯsuetudinis vn⁹ solus põt resistere: vt in.d.c.fi.⁊ no. In. in.c.accedentibus.de priuile. 11

¶ Sed quero quot de vniuersitate debeant conuenire vt actus valeat. R. Pa.in.d.c.cũ omnes.ꝙ cõmunis sentẽtia canonistaꝝ ⁊ legistarũ est vt saltẽ due partes vniuersitatis ꝯueniant: vt in.l.nulli.ff.ꝙ cuiuscȝ vniuer. ⁊.l.noiationum.C.de decu. Et ex his duabus partibus maior pars debet ꝯsentire.ita sentit Inno.in.c.2.de no.ope.nũ.⁊ Bart. in.l.omnes populi.ff.de iusti.⁊ iur.de hoc vide.§.electio.§.16. 12

¶ Sz q̃d si nõ ꝯueniũt due partes R. Pa. in d.c.cũ oẽs opinio canonistaꝝ est ꝙ sr̃ aliquis ad quẽ spectat conuocatio vniuersitatis ⁊ ad mandatũ eius nolunt conuenire ꝙ tũc 13

possunt explicare qui cōuenerunt: licȝ nō sit
maior pars collegij. Hoc voluit Inno. in.c.
i. de ma. ⁊ obe. ⁊ in.d.c.z. q̄ȝ nolentes venire
faciūt se alienos: vt in.c.cū nobis. de elect. ⁊
sic nō cōputāt᷑. Si ꝟo nō ē aliquis ad quem
spectat officiū cōuocādi: tūc si instat tēp⁹ ter
mini ꝑfixi vniuersitati ad act⁹ expeditioneȝ
minor pars pōt cōuocare maiorē: ⁊ nolentē
venire pōt explicare: q̄ȝ minor pars nō debet
priuari iure suo ꝓpter negligentiā vel cōtē-
ptū maioris partis: vt no.in.c. in causis.de
elec. ⁊ in.d c.cū nobis. Si aūt termin⁹ non ē
ꝑfixus: tunc oportȝ sint due partes. Tertia
tñ pars poterit agere de cōtēptu: vt ꝓbatur
in.d.c.z.⁊.c. in causis.⁊.d. l. noiationum.
Et hoc tene: licȝ legiste aliter dicant.
14 Quō statutū dȝ interꝑtari. R. Pa.i.c.
cū dilect⁹. de ꝯsue. ꝙ vt euitet᷑ correctio legis
seu iuris cōis dȝ latissime vel strictissime in-
terpretari: sicut electio capit᷑ ꝑ cōfirmatiōe
in.d.c.cū dilectus.nō tamē taliter ꝙ verba
impropriēt᷑ vt iuri cōi cōueniāt. Facit quod
no. Bar.in.l. pretor ait.ff.de dā.infec. Qō
limito qñ ꝟba sūt clara: sed vbi ꝟba sunt du
bia vel habēt multiplices intellect⁹ tunc debe
mus facere interpretationē ⁊ intellectū etiaȝ
improprium vt minus recedam⁹ a iure cōi q̄tꝫ
fieri pōt: vt no. in.d.c.cū dilectus. ⁊ in.l.z.
C. de noxa. vide per Bar.in.d.l.oēs ppli. ita
tñ ꝙ aliquid operet᷑ ⁊ aliq̇d addat ad ius cōe
etiaȝ qñ est scōm ius cōe. scōm Pa. ⁊ doc.in
c.ex parte.de verbo.signi. Facit.c.si papa.de
priuile. vbi verba debent aliq̇d operari. dic̄
tamē Bar.in.l. 4. §.pretor ait.ff. de dam.
infec. ꝙ si statuto cauet᷑: vt citatio fiat ad ꝑ
sonam si reperiri pōt ꝙ ꝓ nullo seruit: ꝫ tūc
dicas plus timeri solet ꝙ specialiter cauetur
q̄tꝫ quod generaliter.
15 Sȝ nūquid debet stricte interpretari qñ
generaliter loquit᷑ vt alius lucret᷑. R. ꝙ nō
ar.l.prospexit.ff. qui ⁊ a quib⁹. sed vbi agit᷑
de diminutiōe patrimonij: sic debet stricte
interpretari ne alius iniuste incurrat dānū:
vt plene no.in.d.l.oēs populi. ⁊ videt᷑ tex. in
d.c.cū dilect⁹. ⁊ in.d. l.z.C. de noxa. ⁊ Pa.
in.c.cōstitutus.de resti.in integ. hoc sequit᷑
Bar.in.l.sanctimus. C.in qui.cau. in inte.
resti.non est ne.
16 Utruȝ verificet᷑ in casu ficto. R. Pa.in
c.cum dilectus. de cleri.nō resi. ꝙ si statutū
loquit᷑ ⁊ disponit in materia iuris cōis: in q̄
casus fictus equiꝑat᷑ ꝟo: vt puta in casu in q̄
nō residens habet᷑ pro residēte: vt in.d.c.cū
dilectus.sic verificat᷑: q̄ȝ cōstitutio disponēs
regulariter id qȯ ius debet recipere oēs limi
tationes iuris. Facit.d.c.cū dilectus. ⁊ cla-
rius.c.ad audiētiā. ibidē. Si ꝟo statutū eēt
cōtra ius vel ꝑter ⁊ odiosū: tūc nō verificat᷑
in casu ficto: sed ꝟba debēt intelligi ꝓprie.i.
in suo ꝓprio significato: ⁊ sic intellige.l.z.§.
hec ꝟba.ff.de nego. gest.⁊. c.in nr̄a.de iure
iurā. Et facit qȯ no. Barto.in.d.l.oēs ppli.
Facit.l.z.C.de noxa. ⁊.c.ex ꝑte. de ꝟb. sig.
Facit qȯ dicit Ludo.de ro.in suis no.ꝙ ar-
gumētū a ꝯtrario sensu valet in statut᷑: nisi
q̄rat᷑ vt q̇s incidat in penā: q̄ȝ tūc nō valet.l.
cōuēticulā C.de epi. ⁊ cleri.habes gl.in cle.i.
in ꝟ.facere. de vsur. Hoc limitat Semi.in
c.vt circa.de elec.li.6. Uerū qñ statutū nō
redderet᷑ illusoriū si nō recedat᷑ a ꝓpria signi
ficatiōe verboꝝ: ꝫ qñ redderet᷑ illusoriū tūc
est recedēdū. ar. l.si qñ.in ꝑn. ff.de le.i. ⁊ qȯ
no.in.c.ad audiētiā. de deci. ⁊ tūc indiffini-
ta equipollet vniuersali: vt vult Bar.in.d.
l.omnes populi.
Quō debet intelligi statutū seu ꝯstitutio 17
qñ partim ē fauorabilis ⁊ partim odiosa: pu
ta: q̄ȝ imponit penā. R. Jo.an. videt᷑ sibi cō
trari⁹ in.c.ex rescripto. de loca. ⁊ i.c. sciāt cū
cti. ⁊ in.c.fi. de elec.lib.6. Sed ego cōcordo
sic: ꝙ quādo ꝑncipale intētū cōstituētis est
ꝑbere fauorē: tūc dicat᷑ fauorabile: si odium
tūc dicat᷑ odiosū. Ita cōiter notāt legiste.in
l.qui exceptionē. ff.de cōdi.indebi. ⁊ ibi glo.
Si ꝟo ignorat᷑ principale intētū disponētis
tunc dico ꝙ quaten⁹ cōtinet fauorē debet ex
tendi: quaten⁹ ꝟo cōtinet penā debet restrin
gi: ⁊ hoc videt᷑ fuisse de mēte Bal. in mul-
tis locis. Et facit ad hoc qȯ dixi.s̄. Excōmu
nicatio. 5.casu.6.§.z.
Utrū statutarij ꝺputati a ppl'o possint inē 18
ꝑtari statuta ꝑ se edita: si orīat᷑ aliqd dubiū
R. Pa.in.c.ex ꝑte. de ꝟb.sig. Jo.an.in.d.
c. ⁊ cōiter legiste. ⁊ Bar.in.l.oēs populi.pre
dicta ꝯcludūt ꝙ nō: ex quo fūcti sunt officio
suo. Nec obstat ꝙ eius est interpretari cui⁹
est cōdere: quia in veritate illi nō cōdiderūt
sed popul⁹ qui dedit auctoritatē: quia is fa-
cit cuius auctoritate fit.c.si diligenti. de pre-
scrip. ⁊ ideo dȝ recurri ad ppl'm seu conciliū

generale. Hoc limitat Pa. vbi. s. qñ interp̄tatio est valde dubia. Secus si est clara ꝛ in ri ꝯsona: q̄ꝛ tūc index corā quo vertit̄ q̄stio poterit interp̄tari: sicut ꝛ legez cōem ꝛ p̄uilegium principis: vt no. Inno. in. c. cuz specia li. de appel. ꝛ Bar. in. d. l. oēs populi. facit. l. benignius. ff. de legi. ꝛ. l. fi. ff. de ꝯsti. prin. et l. vnica. C. de ꝓseq. in vr. constan.

¶ Quantū durat statutū. vtrū post mortē statuētis. R. Pa. in. c. a nobis. el p̄. de sentē. excō. ꝙ sic. nisi expresse reuocet̄: vt est tex. in c. fi. de offi. lega. Unde s̄m Fe. ꝯsilio. 16. etiā statutū factū a capitulo sede vacante durat creato nouo ep̄o nisi reuocet̄ p ep̄m creatuz quod patet: ar. no. ne p̄la. vi. su. c. vlti.

¶ Qñ ligat statutū. R. ꝙ statim habita noticia. de quo dic: vt. s. lex. §. 12. ꝛ. 13.

¶ Quō tollit̄ statutū. R. ꝙ tollit̄ Primo p vnū actū factū collegialiter a statuētibus vel eoꝝ successorib⁹ ꝯtra statutū s̄m Host. ꝛ Io. an. in. c. ad audientiā. de cle. nō resi. ꝛ Pa. in c. cū accessissent. de cōsti. Secūdo tollit̄ per nō vsū nec requirit̄ fluxus t̄pis s̄m Pa. in. d c. ad audientiā. ꝛ in. d. c. cū accessissent. ꝛ in c. pro illorum. de preben.

¶ Utrū statutū qd̄ ꝯcedit priuilegiū nō subdito seu extraneo possit reuocari: puta statuto cauetur ꝙ quicūq̧ venerit ad habitāduz in tali territorio sit exemptus ab omni collecta. R. Pa. in. c. nouit. de iudi. ꝙ nō quo ad illos qui iam venerūt q̄ꝛ trāsiuit iam in q̄si contractū, quo etiā princeps obligat̄: vt in c. i. de ꝓba. et hoc voluit Bart. exp̄sse in. l. qd̄ semel. ff. de decre. ab or. fa. ꝛ in. d. l. oēs populi. intellige nisi ipsi ꝯsentiant. Quo ꝟo ad illos qui nondū venerūt potest reuocari ex q̊ res est integra: ar. l. si pecuniā. in prin. ff. de cōdi. ob cau. Et hoc veꝝ quādo generalit̄ fit Secus si specialiter fuisset concessuz: quia reuocari nō posset. facit q̄stio disputata p Angelum in qua determinat nō posse reuocari statutū quo disponebat̄ vt potestas haberet quartā partē condēnatiōis postq̄ potestas est electus ꝛ ꝯsensit electioni. Idē dic de p̄uilegio ꝯcesso nō subdito: ꝛ p hoc infert Bar. in. l. priuilegia. C. de sacrsan. ec. ꝙ laici qui statuerūt singulis annis dandā certā quantitatē p elemosyna clericis vel religiosis nō ꝓterunt reuocare: allegat. c. ad apostolicā. de simo. hoc sequit̄ Inno. in. d. c. nouit. ꝛ Arch. ij. q. i. quibusq̧ sup glo. facit qd̄ no. Gemi. in. c. licet. de cōsti. li. 6.

¶ Quid si statutū est factū ad comodū subditoꝝ. R. Gemi. in. c. lz. de cōsti. li. 6. ꝙ aut subditi consentiūt reuocaitoni: ꝛ potest reuocari aut singuli nō consentiūt: sed reuocant̄ per maiores regentes cōmunitatez: ꝛ tunc si fit ex causa legitima sic potest reuocari s̄m vnum casum Inno. in. c. in nostra. de iniur. maxime quando statutū disponebat sup eo super quo ciuitas nō erat obligata: vt ibi declarat Inno. aut fit sine causa legitima: ꝛ sic nō valet reuocatio in preiudiciū minoꝝ iuxta no. per Inno. in. c. que in ecclesiarū. de cōsti. Hoc limito verū quando statutuz disponit de comodo subditoꝝ circa bona eoꝝ. secus si cōcerneret circa exercitiū iurisditionis quia tūc pōt reuocare q̄ꝛ superior est q̇ habet administrare. Ita sentit Archi. in. d. c. licet. 23

¶ Utrū statutū iuratū tollat̄ per clausulā non obstantibus quibuscūq̧ constitutionib⁹ ꝛ statutis. R. glo. in. c. cū nō deceat. de elec. li. 6. ꝙ nō: ꝛ idē dicit Lud. de ro. in suis. no. ꝙ cōuentio vel pactū iuratū nō tollit̄ p gñalē clausulā nō obstantib⁹ q̇buscūq̧ pactis. glo. est in cle. dudū. §. ex. de sepul. 24

¶ Utꝝ statuētes possint recedere a statuto cōfirmato per superiorē vel sedē apostolicā sine alia licentia. R. Pa. in. d. c. cum accessissent. ꝛ Bar. in. d. l. oēs populi. tenet ꝙ sic: sed Bal. in. l. oium. C. de testa. tenet ꝙ nō. sz Pa. ꝯcordat ꝙ aut statutū ꝯcernit p̄ncipaliter fauorē statuentiū: ꝛ sic ē vera opi. Bar. facit. c. p illoꝝ. de p̄bē. etiā si statutū ꝯtineat talē materiā ꝙ nō valuisset sine sup̄iore: vt idē Pa. no. in. c. cū. M. d ꝯsti. Si ꝟo ꝯcernit fauorē alioꝝ vel bonū publicū sic vera ē opi. Bal. ꝙ nō possunt sine licētia sup̄ioris. Rō quia confirmando videt̄ superior suā dispositionez facere. Nam oia nostra facim⁹ q̇b⁹ auctoritatē impartimur. c. si ap̄lice. d prebē. li. 6. ꝛ. l. i. C. de vete. iu. enucle. 25

ſ Tipulatio

Quid sit: hēs s. pactū i p̄n.

¶ Utrū stipulatio trāseat ad heredes. R. ꝙ sic. l. veteris. C. de ꝯhē. ꝛ co. sti. qd̄ intellige veꝝ s̄m glo. ibidē: qñ pōt p aliū iplerī factum promissum. 1

¶ Utrū aliq̇s possit alteri stipulari ꝓ alt'o. R. ꝙ nō: nisi sit ei⁹ s̄u⁹ vel fili⁹: insti. d inuti. 2

ſtipula.§.ſi quis alij vel ſit ꝓcurator.l.ſi pro
curatori p̄ſentis.ff.de verbo.obli.gl.tñ tenet
in.c.quotiēs.el p̄.i.q.7.ꝙ de iure canonico
ꝓmittens titio ſe daturꝫ ſempronio centum
obligatur:ar.c.iuramenti.zz.q.5.maxime
ſi interuenit iuramentū:ar.l.i.ff.de cōſti.pe.
Item per iudices officiales.executores:tabel
liones alteri acquiritur.l.cum pro quo.ff.d
in ius vocan.
3 ¶ Quomodo dꝫ eē act⁹ ſtipulātis ⁊ cōpro-
mittentꝫ. R.ꝙ cōtinuus:qꝛ ſi poſt interroga
tionē ſe diuertit ad alia nihil proderit.lꝫ eo-
dē die ꝓmiſiſſet.l.ꝯtinuus.ff.de verbo.ob.
4 ¶ Obligatio ſtipulata ſine conditiōe neqꝫ
ad certū diem preſenti die debetur: ſ nō pōt
peti illo die quo ſtipulata eſt.inſti.de verbo.
obli.§.omnis ſtipulatio.⁊.§.cum quis.no.
ꝙ nō valet ſtipulatio vel legatū factuꝫ in ge
nere de aliq̄ re nulla demōſtrata.ff.de iu.do.
l.cum poſt diuortiū.Sed de legato dic vt.s̄
legatum.i.§.34.

Stola

quomodo debet vti ſa-
cerdos quando cōicat ⁊
legit euangeliū ⁊ diaconus:habes.s̄
ſacerdos.§.4.

Studium

clericorꝫ ⁊ religi
oſorum:vide.s̄
magiſter.⁊.s̄.ſcientia.⁊ quomō ſtu
dium literalium artium ad vtilitatem eccleſie
ſuadeatur:habes.37.di.de quibuſdā.in poe
tis prohibetur ibidē per totū.Item in theolo
gia cōmendaẜ in legib⁹ ⁊ phiſica reprobaẜ
de quib⁹ vide.s̄.magiſter.⁊ ſcientia.

Stultitia

dicit a ſtupore vn̄
ſm Iſido.ij.ethi.
Stultus eſt qui propter ſtuporē nō
moueẜ:⁊ differt a fatuitate ſꝫ eundē:qꝛ ſtul
ticia importat hebetudinē mentis. Fatuitas
autē importat ipſius ſenſus priuationē vide
de hoc.s̄.hebetudo.⁊ tūc ſtulticia eſt peccatū
quando aduenit eo ꝙ hō imergit ſe taliter in
terrenis ꝙ nō pōt percipere q̄ dei ſunt:alˀs nō
ꝯcordat Tho.zz.q.46.

Stultus

eſt q̄ non vult diſcē
a quocūqꝫ licite po
teſt.zz.di.de ꝯſtantinopolitana.

Stuprum

eſt inordinatus
ꝯcubitus q̄ vir
ginalis integritas corrūpitur vel ſtu
prum eſt illicita defloratio virginū ſub pa-
rentum cura exeſtentium.
¶ Utrū ſtuprans virginē teneatur ad ali-
quid. R. Pa.in.c.i.de adulterijs.ꝙ ſi ſedu-
xit vel decepit eam:teneẜ eam dotare ⁊ vltra
dotationē eam accipere in vxorem ſi pater vo
luerit eam ſibi dare: vt in.d.c.i.⁊.z.eo.tit.
vel ſi non vult eam accipere debet corporaliẜ
puniri. Unde ſola conſtitutio dotis non li-
berat eum ſm eundem Pa.ſi parētes volunt
eam ſibi dare:ꝙ ſi nolunt ſaltem ad dotatio-
nem teneẜ etiam in cōſcientia niſi ſm Rod.
cōponeret cuꝫ ea vel ſibi remitteret quod no.
o confeſſor ꝓpter illos qui ſub deceptione ac-
cipiendi in vxorē puellas decipiunt: quia ta-
les ex quo acceperūt eas vel promiſerunt ac-
cipere in vxores ⁊ ſic habuerunt copulam ꝙ
tenētur de neceſſitate eas accipere:lꝫ tunc ha
buerint animū ipſas decipiendi ⁊ habendi co
pulam ꝙ ſi contraxerunt cum alia matrimo
nium:vel pater non vult eam dare ſaltē tenē
tur ad dotem niſi ſm Tho.eſſet tanta inequa
litas ꝙ potius decipi ſe finxit q̄ꝫ ſit decepta.
Nec aliter poteſt abſolui anteq̄ꝫ cōtrahat cū
alia ſi parentes volunt eam ſibi dare niſi ve-
re eam accipiat in vxorem:⁊ faciat dotē: niſi
ipſa doteꝫ ſibi remiſerit.hec Alex.zz.tracta
tu de ſtupro.⁊ Ricar.⁊ Sco.in.4.di.15.Se-
cundū leges ꝓ̄o dꝫ relegari:et dimidia pars
bonorꝫ ei⁹ publicari.Si ꝓ̄o ſit vilis ꝑſona de
bet verberari.inſti.de publi.iud.§.z.Si au
tem per vim fecerit capite plectitur.inſti.vbi
s̄.§.ſin autem.
¶ Quid ſi nō ſeduxit eā:ſ ſpōte acqeuit. R 2
Pa.in.d.c.i.tenet ꝙ hꝫ etiā locū diſpoſitio p̄
fati.c.qꝛ ſi nō eēnt hoīs inſidie tātū facin⁹ nō
ꝑpetraſſꝫ vt dicit tex.i.l.vnica.C.d raptu vir
ginū.vn̄ p̄ſumiẜ ſeducta.Sꝫ ego credo verū
in foro ꝯtentioſo:ſ in ꝯſciētia ſufficit ꝙ que
rat eā in bono ſtatu reducere q̄ꝫtuꝫ in ipſo ē
fac̄ regula ſciēti.⁊ qd ibi no.d reg.iu.li.6.⁊
ꝯ̄rit an pr̄ teneaẜ eā dotare:vide.s̄.dos.§.4.

Vasio

quomodo obligat i dā
no dato:vide.s̄.furtū.
§.18.⁊.19

Subarratio

vide.s̄.ſpōſa
lia.§.7.⁊.s̄.
arra.

Subdelegare

nō pōt de
legat⁹ pn
cipis etiā deputatus ad nudū mini-

steriũ qñ ē magnũ 7 graue: sicut iudicare et silia facere. sec⁹ qñ est paruũ q2 pôt. c. q̄ aũt. de iur. patro. 7 magnũ seu graue 7 paruum arbitrio iudicis relinquit. c. fi. de do. 7 ɔtu.

¶ Utrū ille cui cōmittit̄ p̄dicare crucē: excōicare vel absoluē aliq̄s vel dispēsare cū irregularib⁹: vel iniūgere pnias possit subdelegare alteri. R. q̄ nō: nisi sit legatus a latere: vt i c. fi. de of. del. silr vbicūq̄ cōmittit̄ alicui vt illud psonalit̄ exequat̄ subdelegare nō pôt. 7 vbi in cōmissione videt̄ electa industria psone: vt in. d. c. fi. 7 de hoc vide. s. delegat⁹. §. 6

Subditus

dr̄ triplicit̄. Primo rōne domicilij. Scd̄o rōne originis ꝓp̄e vl̄ paterne: ar. c. 3. de tēpo. or. li. 6. 7 in. l. i. 7 in. l. origine. C. de muni. 7 ori. li. io. facit. l. assūptio. 7 q̄d ibi no. ff. ad muni. 7. l. rescripto. §. fi. ff. d̄ mu. 7 hono. 7 talis tenet̄ ad onera psonalia: d̄ si ibi reperiat̄: lz alibi trāstulerit domiciliū: d̄ quo p Bar. in. d. l. assūptio. Fallit i muliere q̄ ɔtrxit cū viro habēte aliū domiciliū: de quo i l. fi. §. itē rescripserūt. ff. ad muni. Tertio rō ne delicti: s̄ large vt dicit gl. in. c. nup. de sen. excō. nō aūt ꝓp̄e: lz ibi sortiat̄ forū. no. glo. i cle. vnica. de fo. cōpe. q̄d no. p statutis 7 alijs dispositionib⁹ odiosis faciētib⁹ mentionē de subditis vt nō cōprehēdat̄ forēsis deliquēs i territorio. Idē dic d̄ ɔtrhētib⁹ eadē rōne. no. Pa. in. d. c. nup. 7 in. c. ꝓposuisti. de fo. cōpe.

¶ Utrū subditus rōne domicilij cui iudex p̄cepit sb̄ pena excōicatōis late snie vt satisfaceret tali die alicui trāsferēs domiciliū sit excōicat⁹ si postea nō satisfacit. R. Pa. i. d. c. ꝓposuisti cū Jo. an. i regl̄a cū sūt ptiū. d̄ reg. iu. li. 6. q̄ sic. q2 iā p̄uēt⁹ erat. 7 vid̄ ibi late p eos

Subdiaconus

id̄ appellat̄: q2 subiacet 7 p̄ceptis 7 officijs leuitar̄: oblatōes leuitis defert. zi. di. cleros. Itē ad subdiaconū ptinet calicē 7 patenā ad altare christi deferre 7 leuitis tradere 7 eis ministrare vrceolū cū aq̄ 7 manutergiū corā ep̄o 7 p̄sbyteris 7 leuitis tenere 7 ꝓ lauādis manib⁹ añ altare aquā p̄bere. z5. di. ꝯplectis.

¶ Utrum teneat̄ ad castitatē. R. q̄ sic. 38 di. §. i. 7. z.

Subornatio

s̄m Lau. 7 Zen. vt refert Car. in cle. testib⁹. de testi. ē d̄ aliq̄ falso exp̄mēdo 7 v̄o tacēdo in testimonio testi p aliquē facta informatio: 7 dr̄ ornare q̄si subt⁹ i aures aliq̄d malū ornare 7 sub colore ponē: vt i auc. de testi. §. q2 v̄o. vñ talis peccat mortalit̄. 7 tenet̄ ad restitutionē leso: de iiur. c. fi.

Subsanatio

differt a derisiōe q2 d̄risio fit ore. i. v̄bo cachino subsānatio aūt fit naso rugato: vt dicit glo. sup illud psal. Dñs in celo deridebit eos: s̄ ɔuenit cū ea in fine: quia vterq̄ intendit erubescentiā ꝓximi Quō aūt sit peccatū mortale: dic s̄m q̄ derisio est: vt. s̄. derisio.

Substitutio

ē secūdaria ɔditionalis institutio. Nā substitutio cōtinet in se institutionē. 7 id̄ institutus dicit̄ p̄m⁹ gradus etiā si multi fuerint instituti. 7 substitutio secūdus gradus 7 est cū quis instituit heredē sic talis esto mihi heres: 7 si nō eris vel decesseris titiū substituo: iste titius dicit̄ substitutus. l. i. ff. de vul. 7 pupil. substi.

¶ Quot sunt sp̄ēs substitutionū. R. q̄ duplices: alia indirecta: alia directa. Indirecta substitutio siue obliq̄: siue fideicōmissaria siue p̄caria est illa p quā quis capit hereditatē alio mediāte: vt cum testator fideicōmiserit A. heredi vt hereditatē. P. restituat: lz ḡ p fideicōmissū. P. sit substitutus. A. debet hereditatē adire 7 aditā. P. restituere: 7 sic. A mediāte 7 opante ꝑuenit hēditas ad. P. Et no. q̄ si. A. adiuerit spōte hēditatē retinebit quartā trebellianicā 7 reliq̄s tres partes hereditatis restituet. P. Si v̄o iudicis officio cōpulsus adierit totā hereditatē restituet. P. insti. de fideicō. here. §. in p̄mis. 7. ff. ad treb. l. nam q̄d. §. qui cōpulsus.

¶ Directa v̄o substitutio ē q̄ q̄s capit hēditatē defūcti nullo alio mediāte vel sibi cooperante vt cū dicit testator. A. mihi hēdem instituo: s̄ si ipse nō erit heres. C. sit heres 7 sic C. substitutus est directe. diuidit̄ aūt in q̄n duplici d̄ria q̄r p̄ma dr̄ substitutio vulgaris 7 h̄ duplex. Alia exp̄ssa q̄ fit p istā negationē: nō hoc mō videlz instituo mihi heredē. A. 7 si ipse noluerit vel nō potuerit heres ēē. P. sit heres vel. P. substituo. Alia tacita quādo s. negatio nō exprimitur: sed includit̄ vt cum

dicit̄. A. ⁊. P. mihi hr̄edes instituo: ⁊ eos in
uicē substituo. p̱ hec ṽba eos inuicē substituo
tacite subintelligit̄ ꝙ si alter eoꝝ heres nō fu
erit. s. q̄ꝛ noluit vel nō potuit qn̄ decessit ante
aditā hereditatē alter sit heres insolidum: vt
ff. de here. insti. l. cū in testamēto. §. hec ṽba
⁊ dr̄ vulgaris: q̄ꝛ a q̄libet de vulgo. s. testato
re fieri pōt: ⁊ cuilibet siue pupillo vel minori
⁊c̄. Et de hac habes insti. de vulga. sub.

3 ¶ Effectus hui⁹ substitutionis est vt bona
testatoris tm̄ que debebant venire ad insti
tutū veniāt ad substitutū nō bona instituti.
insti. de pupil. substi. §. quo casu.

4 ¶ Quādo expirat hec substitutio R̷. ꝙcito
institutus adierit hereditatē siue postea de
cedat cū liberis siue sine liberis. C. de impub.
⁊ alijs substi. l. post aditā ⁊ hoc nō solū qn̄ ex
p̄sse fit p̱ negociationē ſ etiā qn̄ tacite. vn̄ lꝫ
titi⁹ ⁊ semproni⁹ fuerint instituti heredes et
adinuicē substituti: si tn̄ semproni⁹ vel titius
adierit hereditatē expirat substitutio: vt i. d
l. post aditam.

5 ¶ Secūda directa substitutio dr̄ pupillaris
q̄ꝛ fit soli pupillo vel pupillis: nec pōt temp⁹
excedere pupillare ſ expirat ad introitū pu
bertatis pōt etiā fieri in min⁹ tēpus: vt si dica
tur: si fili⁹ me⁹ infra quartū vel quintū ān̄ū
decesserit sit. P. heres. ⁊ hec est duplex. s. taci
ta q̄ nō habet formā pupillaris substitutiōis
sed sub ei⁹ ṽbis includit̄: vt cū dr̄. A. filium
pupillū meū hr̄edē mihi istituo: ⁊ si ipse mihi
heres nō fuerit. P. sit heres. et hec ex exp̄ssis
est vulgaris: ex tacitis ē pupillaris. Vn̄ siue
sit. A. heres siue nō: si in etate pupillari deces
serit: hereditas directo iure p̱uenit ad. P. sꝫ
ex vulgari succedit tm̄ in bonis testatoris: ex
pupillari ṽo succedit ī bonis ⁊ testatoris ⁊ pu
pilli. Alia ē exp̄ssa que fit p̱ verbū affirmati
uum: ⁊ facit expresse mentionē de pupillari
etate: ⁊ sub ea includit̄ vulgaris tacita vt in
sti. de vulga. ⁊ pupil. sub. §. i. ⁊. ff. de vulga.
⁊ pupil. sub. l. iam hoc iure. ⁊ fit cū dicit̄. A.
filiū meū heredē mihi instituo. Et si ipse mi
hi fuerit heres ⁊ in etate pupillari decesserit
P. sit heres vel substituo: ⁊ in ista requirun
tur duo. s. verborum affirmatio ⁊ temporis
pupillaris cōprehensio.

6 ¶ Quid requirit̄ ad istā substitutionē pu
pillarē. R̷. quatuor. Primū ꝙ ille cui fit sb
stitutio sit de liberis testatoris. Et accipio ſ
liberos nō tm̄ ꝓ filijs ſ etiā ꝓ nepotibus. Se
cundum ꝙ sit impubes. Tertium ꝙ sit in po
testate testatoris. Quartū ꝙ ille cui fit sub
stitutio instituatur vel exheredetur: ⁊ potest
fieri non tm̄ impuberi filio iam nato: ſ etiā
posthumo: si tamen nascendo esset sub pote
state testatoris si viueret ipse testator ⁊ etiā
nepoti: si tamen non sit recasurus in potesta
tem patris sui post mortē aui. ff. de vul. ⁊ pu
pil. sub. l. z. §. posthumus.

¶ Quis effectus huius substitutionis. R̷. ē 7
vt nō solum sit. P. heres: si. A. decesserit in
etate pupillari: sed etiā excludit matrē ⁊ oēs
aliā p̱sonā q̄ ipsi pupillo ab intestato succede
re potuisset. ff. de vul. ⁊ pu. sub. l. lucius. Et
hoc verū ē in exp̄ssa. In tacita aūt habet lo
cum qn̄ alter fili⁹ testatoris frater pupilli sb
stituit̄. Sed si sit extraneus substitutus tunc
mater admittit̄ ⁊ substitutus repellit̄. l. p̄ci
bus. ⁊. l. cū quidā. C. de impu. ⁊ ali. sub.

¶ Quomodo euanescit hec substitutio. R̷. 8
ꝙ primo per aduentum pubertatis. Secūdo
si hereditas patris non sit adhuc adita: quia
cum nullus appareat heres testamentum pa
ternū videtur destitutū: ⁊ sic euanescit etiā
pupillaris. l. sed si plures. §. sed si ex asse. ff. de
vul. ⁊ pupil. sub. Tertio si nascitur posthu
mus de quo mentio non est facta in testamē
to. ff. de vul. ⁊ pup. sub. l. si pater filiū. Quar
to si patiat̄ pupill⁹ capitis diminutionē maxi
mā mediā vel etiā minimā. ff. d adop. l. nec ei
Rō quare ē inuēta ē: q̄ꝛ cū fili⁹ in pupillari
testari nō possit p̱mittit̄ p̄ri ipsi filio testamē
tum facere ⁊ de herede ꝓuidere durante ta
li etate tm̄. d. §. quo casu.

¶ Tertia directa substitutio dicitur exēpla 9
ris quia fit ad exemplū pupillaris sed differt
ab illa Primo quia illa fit tm̄ a parente qui
eum habet in potestate: hec autem fit neduꝫ
a parte sed etiam a matre filio furioso vł mē
te capto non existente in eorūꝫ potestate. Se
cundo quia illa tm̄ fit pupillis ista adultis vel
maioribus. Tertio quia in illa potest substi
tui quilibet quem voluerit in ista nō: ſ certo
ordine sic: vt si habet liberos ei substituantur
Si ṽo nō habet tunc fratres substituant̄: q̄d
si nō habet nec filios nec fratres tūc quē volu
erit substituet. C. de impu. ⁊ ali. sub. l. huma
nitatis. Quarto q̄ꝛ illa expirat aduēiente pu
bertate: sed hec solum aduenīēte sana mente

Quinto illa solū impuberi: hec adulto. Se
xto illa fit impuberi siue sit sane mētis siue sit
furiosus: hec solū fit furiosis ꝛ mēte captis.
Hec probant insti. de pu. sub. §. qua rōne. Et
fit isto mō. A. filiū meū furiosū mihi here
dē instituo: ꝛ si decesserit anteq̄ sanus mente
fiat talē ei⁹ filiū vel fratrē vel aliū puta Ti
tiū ei substituo: ꝛ sic bona vtriusq̄ trāsibūt
ad substitutū. Et fuit equa valde vt furioso
ꝛ mente capto pater vel mater possent pro ui
dere de substitutione.

7 ¶ Sed quid si aduenit sana mēs ꝛ nullo te
stamēto facto iterū reuertit̄ i furiā. R. ꝙ nō
euanescit substitutio: ar. l. qđ fauore. C. de le
gib⁹. ꝛ magis placet: lʒ alij dicāt nihilomin⁹
expirare: ar. l. ꝙ quisq̄. ff. de reg. iu.

¶ Quarta directa substitutio dr̄ cōpendio
sa: q2 sub cōpendio hui⁹ aduerbij quādocūq̄
fit: ꝛ continet pupillarē que al's fit prolixiori
bus verbis. Et lʒ hec dictio quandocūq̄ se ex
tēdat ad omne tēpus: tū hic restringit̄ ad tē
8 pus pupillare solū virtute hoꝝ verboꝝ. For
ma huius est. A. filiū meū heredē instituo.
verū tū q̄ñcūq̄ dict⁹ fili⁹ me⁹ decesserit P. sit
heres. Et sic solū in tēpus pupillare videt̄ vo
luisse prouidere filio d substituto siue herede
dicta l. precibus.

z ¶ Ad q̄ pōt hoc fieri. R. ꝙ a milite ꝛ quō nō
explico: q2 nō est in vsu. Itē a pagano. i. q̄li
bet nō milite sed oportet fiat filio pupillo ꝛ i
ptāte existēti ꝛ ꝯtinet pupillarē expressam q2
habet eundē effectū: ꝛ nō solū filio pupillo: et
in potestate existēti pōt fieri vt dixi. verū tū
lʒ hec substitutio sit directa de sui nā simplr̄
pōt tū apponi in ea ꝟba vel dictiones vel aliq̄
mutari q̄ eā in fideicōmissū ꝯuertent ꝛ ad
9 ius ꝛ ad naturā fideicōmissi reducerent.

5 ¶ Quomodo hec substitutio cōpendiosa pōt
ad naturā ꝛ ius fideicōmissi reduci. R. ꝙ q̄
tuor modis sicut sub quatuor formis pōt fie
ri. Primo sic. A. mihi instituo heredē: ꝛ si q̄ñ
cūq̄ decesserit. A. substituo. P. Nā hoc ꝟbū
substituo trahit hāc substitutionē ad fidei
cōmissū: vt. C. de insti. ꝛ subst. sub ꝯdi. fac. l.
generaliter. §. si. ꝛ predictū aduerbiū in h ca
su seruat ꝓpriā significationē: ꝛ respicit oē tē
pus: ꝛ rem omni tpe suadet valere. l. quotiēs
ff. de reb⁹ dubijs. Hinc est ꝙ quocūq̄ tēpore
moriat̄ siue in pupillari vel maiori etate vir
tute hui⁹ ꝟbi substituo videt̄ rogat⁹ esse a te
statore p fideicōmissū post mortē suā restitu
ere hereditatē ꝛ bona testatoris substituto.
Unde ipso instituto moriēte mater ꝛ q̄cūq̄
successores siue ex testamēto vl' ab intestato
adibunt hereditatē: ꝛ aditā substituto resti
tuent iure fideicōmissi: insti. de fideicō. here.
§. sed quia stipulatōes. defalcabūt tū ꝛ retine
būt legitimā ipsius. A. si ipse. A. erat de libe
ris ipsi⁹ testatoris ad quos legitima spectat
q2 in hac testator grauare eū nō potuit. C. d
inoffi. testa. l. q̄m. De reliq̄s ꝟo defalcabunt
tertiā trebellianicā: ꝛ sic habebūt mediā here
ditatē. Alterā ꝟo mediā restituēt substituto
ex iure fideicōmissi: retinebūt etiā sibi oīa bo
na ipsius. A. quia testator de suis tm̄ rogasse
intelligit̄ nō heredis. Si ꝟo. A. nō erat de li
beris defalcabūt tm̄ trebellianicā: ꝛ hēbit ēt
alia bona que ipse. A. aliūd quesiuit. Et hec
substitutio quia ius fideicōmissi habet potest
fieri cuicūq̄ heredi ꝛ a quocūq̄ testatore. in
sti. de fideicō. hē. §. in p̄mis. ꝛ. §. se. ꝛ aduerte
ꝙ lʒ in p̄fata forma nō addat̄ quandocunq̄
decesserit sine liberis. si tū. A. erat de liberis
testatoris intelliget̄ hec clausula sine liberis:
quia pro regula est ꝙ quādocūq̄ quis rogat
aliquē de liberis suis alteri hereditatē restitu
ere post mortē suā: semp intelligit̄ tacite hec
ꝯditio. s. si decesserit sine liberis: q2 nō est cre
dendū ꝙ aliq̄s exclusa prole filij sui voluerit
ad alterū ꝑuenire hereditatē. Sʒ i extraneo
herede nō inest talis tacita ꝯditio nisi addat̄
expresse. C. de insti. ꝛ substi. sub ꝯdi. fac. l. ge
neraliter. §. vl. Secūdo fit sic. A. mihi here
dem instituo: sʒ si dictus. A. quandocūq̄ de
cesserit sine liberis. P. sit heres: ꝛ hec est tota
liter fideicōmissoria q2 lʒ per istā dictionē sit
heres videat̄ directa: tū p istā additionē si
ne liberis trahunt̄ ad fideicōmissū vt ꝓbat̄
in. l. sceuola. ff. ad trebel. q2 illa additio inuit
ꝙ in quocūq̄ tpe decesserit sine liberis. vide
tur rogatus p fideicōmissū restituere heredi
tatē post mortē. Et ideo quocūq̄ tpe moria
tur sine liberis mater aut quicūq̄ successores
restituēt hereditatē substituto deduct̄ supra
dict. ff. de vul. ꝛ pup. sub. l. coheredi. §. cū fi
lie. Tertio fit. A. mihi heredē instituo: sed si
dictus. A. quādocūq̄ decesserit sine liberis
P. substituo. et hec oī tpe est fideicōmissoria
ꝛ idē ius ꝛ eundē effectū habʒ p oīa sicut due
p̄cedentes: tū rōne ꝟbi substituo: tū rōne sine

liberis: ⁊ idẽ dic vt de illis. Quarto fit. A. fili
um meũ mihi heredẽ instituo: si tñ filiꝰ meus
decesserit in pupillari etate: vel postea quan
docũqꝫ sine liberis. P. substituo: sub hac for
ma cõprehendunt̃ tres substitutões. vna pu
pillaris expressa ꝑ hoc qḋ dicit̃ si decesserit ĩ
pupillari etate. Et ex hac resultat tacita vul
garis q̃ sub pupillari expressa ꝯtinet̃: vt di
ctũ est: ⁊ hanc non põt facere nisi pater pu
pillo ꝓpter pupillarẽ exp̃ssam. Tertia fidei
cõmissoria est ꝓpter illud qḋ dicit̃ vel postea
q̃ñcũqꝫ sine liberis. Sꝫ si vult ꝙ clarius iste
tres resurgãt: dicat testator. P. pupillarit̃
vulgariter ⁊ per fideicõmissũ substituo. Et
vnaqueqꝫ istaꝝ habet suũ effectũ. Nã si. A.
sit heres ⁊ in pupillari etate decesserit substi
tutꝰ vocat̃ iure directo exclusa matre ⁊ alijs
legitimis successoribꝰ: ⁊ hoc ꝓpter effectuꝫ p̃
me pupillaris exp̃sse q̃ matrẽ repellit: ⁊ sbsti
tutũ admittit. l. lucius. ff. de vulga. ⁊ pu. sb.
Si aũt. A. nõ sit heres vel qꝛ nolit vel nõ pos
sit: tũc substitutus erit heres iure directo ꝓ
pter tacitã vulgarẽ que etiã surgit ex pupil
lari vt dictũ est. Si ṽo. A. heres erit. deide
factus pubes quãdocũqꝫ sine liberis morief̃:
habebit locũ fideicõmissoria. vñ eo moriẽte
sine liberis successores restituẽt hereditatẽ cũ
defalcatione vt dictũ est. Et vt dixi iste qua
tuor forme substitutionũ nõ possunt fieri ni
si filiofamilias: pupillo ꝑ pupillarẽ expressã
que ꝯtinet̃ in ea. Vñ o notarij ex ꝯsilio meo:
q̃ñ aliq̇s hꝫ filiũ impuberẽ cui vult substituẽ
nõ solũ in pupillari: ſ; q̃ñcũqꝫ facias quãlibꝫ
ꝑ se. s. primo pupillareꝫ. Sic. A. filiũ meum
mihi heredeꝫ instituo. Uerumtamẽ si dictus
A. filius meꝰ mihi heres erit: ⁊ in pupillari
etate decesserit. P. heres sit vel fratres eius
superstites heredes sint: deinde facias fidei
cõmissoriam hoc mõ. Si ṽo dictus. A. pu
bes factus postea quãdocũqꝫ decesserit sine
liberis: substituo ei ꝑ fideicõmissuꝫ supstites
fratres eiꝰ: ⁊ p̃mortuoꝝ fratrũ eiꝰ liberos in
stirpes ⁊ non in capita si testator vult ꝙ vsqꝫ
ad ipsos vadat. Nã vt sis cautꝰ scias ꝙ ṽba
substitutiõis nõ extendunt̃ vltra illos quos
testator exp̃ssit. Si enĩ institutꝭ tribꝰ vel plu
ribus filijs ita adijciat̃: ⁊ si aliq̇s eoꝝ decesse
rit sine liberis substituo supstites. Certe si de
cedit vnꝰ eoꝝ relicto filio: deinde moriat̃ si
ne liberis filiꝰ illiꝰ q̇ p̃ decessit nõ admittit̃ cũ

patruis vł sine patruis ad fideicõmissoriã he
reditatẽ illiꝰ filij testatoris q̇ sine filijs deces
sit: qꝛ nõ extitit cõditio substitutõis in ꝑsona
p̃ris eiꝰ. Illos tñ nõ testator sbstituit q̇ sup
uenirẽt illi. ⁊ idẽ de vt dixi si testator sic vult.
¶ Quinta directa substitutio dicit̃ breuilo 14
qua: qꝛ in breui ꝯtinet substitutiões. s. duas
pupillares exp̃ssas ⁊ duas vulgares exp̃ssas
Prima pupillaris est vniꝰ alteri. Secũda al
terius alteri. Uulgares etiã resultant: qꝛ si
vnꝰ illoꝝ nõ fuerit heres: qꝛ noluerit vel non
potuerit alter est insolidũ heres ⁊ fit hoc mõ
Testator habẽs duos filios vel plures impu
beres sub sua ptãte põt facere h̃ mõ. A. ⁊. B
filios meos impuberes mihi heredes ĩstituo
⁊ eos inuicẽ substituo. Hanc substitutionem
lex appellat reciprocã: vt. ff. de vul. ⁊ pu. sb.
l. iam hoc iure. Et aduerte ꝙ verbũ substituo
nõ ꝯuertit oẽm substitutionẽ in qua ponitur
ad fideicõmissoriã: ſ; nature illiꝰ substitutio
nis se coaptat in qua ponit̃: ⁊ eam in directo
iure ꝯseruat excepta sola compendiosa in qua
si ponat̃ statiꝫ eã ad fideicõmissoriã ꝯuertit
vt patet ex dictis. Multa alia essent dicẽda
ſ; breuitatis cã hec q̃ magis ꝯsueta sũt resera
ui vt intellgas aliq̇d de successiõe legitima.
¶ Quõ aũt ingrediẽtes religionẽ excludat 15
substitutũ: vide. s. heres. §. 18. Et de legitĩa
vide legitima: multa alia ad istam materiã.
¶ Substitutio talis ꝯditionis si sine liberis 16
decedat alter sit heres euanescit etiã si natu
rales habet. Secus si addat̃ legitimis nõ aũt
si filios habuit: ſ; premoriunt̃. Naꝫ videt̃ si
ne liberis decedere. si auteꝫ dicat̃ sine herede
decesserit noĩe heredis soli filij intelligunt̃.
Itẽ si nõ habet filiũ sꝫ nepoteꝫ ex filio substi
tutio euanescit: vide gl. in. c. i presentia. de ꝓ
batio. vbi hec ponuntur.
¶ Utrũ rogatus restituere hereditatẽ possit 17
eã alteri alienare. R. vide. s. heres. §. 12.
¶ Quid si quis sit rogatus pure restituere 18
hereditatẽ nulla facta mẽtione de liberĳ. R.
ꝙ si postea habuerit filios vel nepotes substi
tutio euanescit: de ꝓba. in presentia. in glo.
¶ Ille cuius industria est electa nõ põt aliũ 19
substituere. c. fi. de offi. dele. ⁊. c. is cui. de of.
dele. li. 6. l. vnica. §. ne aũt. C. de cadu. toll. l.
statulibero. ff. de sta. lib. fallit nisi velit substi
tuere filiũ ſm Ludo. de ro. in suis no.
¶ An quis per substitutũ possit deseruire 20

R. ꝙ non tex. eſt in. l. nullus qui nexu. C. de decur. li. io. ⁊ in. l. ſciẽdũ. §. legati. ff. de lega. Fallit ſm Ludo. vbi. s. niſi ſe abſentet electus pro vtili ſibi ⁊ neceſſaria cauſa: qꝛ tunc poteſt vt ſi vadat ad balnea. l. ſi abſente. ff. de lega. ⁊. l. de pollicitationibus. ff. de pollicita.

Subtilitas in iure an ſit bona. R. Pa. i. c dilecti. de iud. poſt Uin. Hoſt. Joã. an. ⁊. d. Anto. ꝙ aut eſt ad capiendos ⁊ decipiendos ſimplices in iudicio vel extra: ⁊ hec reprobatur vt in. d. c. dilecti. ⁊ in. c. ſi cupis. i6. q. i. Aut eſt ad interp̃tationẽ iuris: ⁊ tũc ſi eſt rationabilis ⁊ iuri conſentanea laudať: vt in. c. capellanus. de ferijs. ⁊ bonus textus in. l. vnica. C. de profeſ. que in vrbe conſtan. lib. iz. vbi dicitur ꝙ doctor legens debet habere ſubtilitatẽ interpretandi. Facit textus in. l. non poſſunt. ff. de leg. ⁊ idem quando adhibetur extra iudiciũ ad veritatẽ eliciendam etiam in foro anime: vt in. c. i. de pe. di. 6. in verbo ſubtilis inueſtigator. Si ṽo eſt irrationabilis ſicut quorundã qui tãtũ volũt ſubtiligare ꝙ ſeipſos non intelligũt ⁊ verba peruertunt: ſic eſt mala ⁊ improbatur: vt in. c. i. 49 di. vbi de hoc. ⁊ in. c. cum ſancti. 24. q. 3. Unũ imperator. in. l. vlti C. de legi. dicit vanam ſubtilitatem eorum veriſimus quam corrigẽdam cenſemus.

Successio: vide. s. hereditas.

Successor alius ſingularis qui in certa re cõſtituitur. Alius vniuerſalis qui i tota hereditate vel reliqua: vide glo. in. c. cum ad ſedem. de reſti. ſpol. ⁊. z. q. i. c. in p̃mis. de iudi. quia Guiliermus.

¶ Quõ ſucceſſor tenetur ſtare ꝯtractui facto a ſuo predeceſſore: vide locatio. §. zo. et s. dignitas. §. i.

Suffragia facta per vnuz. vtꝝ poſſint valare alijs. R. ꝙ ad acquirenduz aliquem ſtatum: puta beatitudinẽ ⁊ per modũ meriti valere non poſſunt: ſed bene per modum orationis: ſcilicet merito congrui ſicut cũ quis per orationẽ alteri impetrat primaz gratiaz ex bonitate diuina nõ ad merita reſpiciẽtis ſʒ ad effectũ. Ad acquirendũ ṽo aliq̇d q̇ꝺ conſequiť ſtatum alicuiꝰ vel eſt acceſſoriũ ad ſtatũ: ſic opus vnius poteſt alteri valere: non ſolum de congruo ſed etiam de cõdigno ⁊ hoc dupliciter. Uno modo propter cõmunicationem in radice meritorij operis que eſt charitas: ⁊ ſic quilibet de bono alterius habet emolumentũ: ſi eſt in charitate: iuxta illud Particeps ego ſum omniũ timentiuz te ⁊c̃. Alio modo ex intẽtione facientis: vt cũ q̇s aliqua opera ſpecialiter ad hoc facit vt tali ꝓ ſint. Unde tunc talia opera efficiunť eorum pro quibus fiunt quaſi eis a faciente collata vnde poſſũt eis valere ad ſatiſfactionẽ implẽdam vel ad aliquid quod ſtatum eorũ nõ mutat. Et iſtis duobus modis valent ſuffragia nedum viuis ſed etiam mortuis: non vt mutent eorum ſtatum: ſed vt liberentur a penis quod non eſt mutare ſtatum: quia vt dicit Auguſt. in enchiridion. c. 65. dum in hac vita viuerent meruerunt: vt hec ſibi poſtea ꝓdeſſe poſſent. Et illud. z. Chorin. 5. Unuſquiſqꝫ propriam mercedẽ accipiet pro vt geſſit in corpore: ⁊ illud eccleſiaſtes. 9. vbi dicitur quod non habent partem in opere quod ſub ſole geritur: intelligiť quo ad ſtatꝰ mutationem. Nã premiũ eſſentiale vel penã eternã quilibet habebit ex ope ſuo: nõ alieno.

¶ Utrũ ſuffragia facta ꝑ peccatores valeãt R. ꝙ ſi loquimur de opere operato: ſic ſacrificiũ altaris ⁊ alia ſacramẽta ex ſeipſis habẽt efficatiã abſqꝫ opere operãtis quã equaliter explent per quecunqꝫ fiant. ſi autẽ loquimur de opere operãtis: ſic diſtinguo: quia poteſt fieri per malũ dupliciter. Primo vt per actorem: ⁊ ſic nõ proſunt niſi forte ꝑ accidẽs ⁊ ex cõſequenti: puta ꝑ elemoſynas mali hoĩs: boni pauꝑes excitati orant ꝓ defunctis illis pro q̇bꝰ ille malus dedit. Secũdo vt ꝑ miniſtrũ: ⁊ ſic aut vt ꝑ miniſtrũ eccleſie publicũ: vt eſt ſacerdos qui celebrat exequias mortuoꝝ ⁊ talia ſemꝑ ꝓſunt: qꝛ malicia miniſtri nõ nocet oꝑi boni actorĳ. aut vt ꝑ miniſtꝝ p̃uate ꝑſone: ⁊ tũc ſi ad p̃ceptũ exiſtẽtis ĩ charitate vel ad ꝯſortiũ: ſicut cũ duo legũt pſalmos vel officiũ mortuoꝝ ⁊ vnus eſt bonꝰ alter malus: ſic ꝓſunt illi pro quo fiunt. Si ṽo ad preceptũ nõ exiſtẽtis in charitate: quando mandauit fieri: ⁊ ſic nõ ꝓſunt defunctis niſi poſtea eẽt in charitate qñ talia fiũt ⁊ de nouo demãdet vel demandationẽ de nouo acceptet: qꝛ ſic valerent. ſi aũt erat in charitate qñ mãdauit: lʒ

postea nō sit qñ exequunt̄: nihilominꝰ valēt
defūctis. Et aduerte ꝙ lz quis existēs in cha
ritate de mandādo ꝯsequat̄ fructū operum
lz ille executor sit in mortali: nō tñ tm̄ suffra
giū: sicut si exequeret̄ p existentē in charita
te: quia tūc talia opa essent meritoria ex dua
bus partibꝰ: h̄ ex Ri. in. 4. di. 45. ar. 4. q. 2.
7 ceteris theologis ibidem.

2 ¶ Utrū recipiēs multos ad participationē
bonoꝝ suorū: sua opa sint illi minus vtilia.
R. ſm Ricar. in. 4. di. 45. ꝙ nō: qꝛ plus si
bi affert illud opus charitatis. s. talis rece
ptio bona sua cōicando ꝙ sibi detrahat̄ ēt q̄
ad remissionē pene sue de fructu bonoꝝ cōica
toꝝ: 7 talia bona sic cōicata facieti ea in nul
lo minus: sz magis quo ad augmentū p̄mij
in gloria valēt. Tho. in. 4. ea. di. tenet ꝙ nō
valēt ad expiationē pene ꝓprie nisi per modū
meriti de ꝯgruo. s. ex gratia nō ex debito. Rō
quia duo reatus nō dimittunt̄ p vnā satisfa
ctionē que ei nō adequat̄: sz primū est veriꝰ
quia charitas opit multitudinē peccatoꝝ: et
maior charitas plura peccata: vide de hoc. s.
satisfactio. §. 5.

3 ¶ Utrū defūcti q̄ꝝ legata nō exequūt̄ plus
i purgatorio tardēt R. vide executor. §. 23

4 ¶ Que sunt suffragia que prosunt defunct̄
R. Gre. ꝙ quatuor modis aīe defunctorū
soluunt̄ aut oblationibꝰ sacerdotū aut preci
bꝰ sanctoꝝ: aut elemosynis charorū: aut ieiu
nijs cognatoꝝ. 13. q. 2. aīe. Et duo p̄mi modi
sunt magis efficaces inq̄ꝝtum ferunt̄ in deū
ꝙ duo vltimi q̄ ferunt̄ in ꝓximū nisi forte p
accidēs inq̄ꝝtū. s. elemosyna impetrat prima
duo vel vnū eoꝝ vel aliqñ alia tria.

5 ¶ Utrū cultus exequiaꝝ valeat defunct̄. R.
ſm Rica. in. 4. di. 45. ar. 6. q. 1. ꝙ sepultura
valet p accidēs inq̄ꝝtum. s. inspicientes recor
dant̄ 7 orāt ꝓ eis. Un̄ dicit̄ monumentū q̄si
monēs mentē: vt dicit Augu. i. de ciui. dei.
Itē valet sepultura in loco sacro: qꝛ frequen
tius orant pro existētibus apud se ꝙ alibi. 7
ecclesia generaliter magis ꝓ existētibꝰ in loco
sacro ꝙ alibi: siue qꝛ comendat̄ alicui sancto
rōne cuiꝰ ibi elegit sepulturā 7 similia. Alia
autē a sepultura vt sunt eiꝰ ornamēta cande
le incensū pāni 7 hmōi ꝯsolationes sunt viuo
rū nō suffragia mortuoꝝ: qꝛ eis ꝓdesse non
pñt: nisi p accidēs inq̄ꝝtum incitāt ad orādū
7 alia bona facienda ꝓ defunct̄: aut inq̄ꝝtum
pauperes fructū capiūt vel inq̄ꝝtum eccl̄a de
corat̄: 7 sic elemosyna cōputat̄ Thobie. 12. c.

¶ Utrū suffragia facta ꝓ pluribꝰ tm̄ valeāt 6
cuilibet: sicut si fierent ꝓ quo quolibet eoꝝ in
singulari. R. ꝙ cōmunis opinio theologoꝝ
in. 4. di. 45. est ꝙ non. Fallit hoc in casu de q̄
s. §. 2. 7 missa. §. 52. 7. 53.

¶ Quibꝰ defunctis valēt suffragia: dic ꝙ 7
solū existentibꝰ in purgatorio 7 nō alijs. fac
c. cum marthe. de cele. mis.

s Uperbia est appetitus pro
prie excellētie. vn̄
supbus dicit̄ qui sup vult videri ꝙ ē
ſm Isid. li. ethi. Et iō si sumat̄ ſm ꝓpriā spe
ciem quā habet ex rōne ꝓprij obiecti: sic est
spāle peccatū: 7 sic est inordinatus appetitꝰ
ꝓprie excellētie. Oportet ergo actualit̄ intē
dens propriā excellentiā aliq̄d inordinate fa
ciat vt sit spāle peccatū supbie. Si vo suma
tur ſm quandā redundantiā in alia peccata:
sic habet quandā generalitatē inq̄ꝝtū omnia
peccata possunt oriri ex ea. 7 hoc dupliciter.
Primo inq̄ꝝtum alia peccata ordinant̄ ad fi
nem supbie: qui est ꝓpria excellētia ad quaꝫ
ordinari pōt oē qđ quis appetit inordinate.
Est secundo generale peccatū q̄ꝝtuz ad effe
ctum: quia in omni peccato est effectus super
bie. s. nō subdi legi dei: s3 q̄ꝝtum ad affectū nō
est generale peccatū: vt qñ ꝓcedit peccatū ex
infirmitate vel alia cā: 7 iō est aliqđ peccatuꝫ
quo ad effectū: qđ nō est quo ad affectū sicut
volens occidere hoiem occidit patrē nesciens
sic q̄ꝝtum ad effectū est patricida: sz nō q̄ꝝtū
ad affectū. Hec ex Francisco d may. i secūdo
sen. Tertio mō indirecte 7 p accidēs. s. remo
uendo ꝓhibēs inq̄ꝝtum. s. hō p supbiā contē
nit legē diuinā p quā prohibet̄ a peccando.
Et ideo Gre. 30. mor. non ponit eā peccatū
spāle: sed reginā omniū.

¶ Utrū sit peccatū mortale. R. ꝙ ſm spēm
suā accipiēdo ex genere suo est peccatū mor
tale quia p̄supponit contēptū diuine regule 7
legis: cui nō vult subijci ex amore proprie ex
cellentie cōsequēdo. 7 hoc verū est si sit in deli
beratione volūtatis. Preuaricatio vo diui
ne legis: aut in ope: aut in volūtate: quando
ꝓuenit ex ignorantia vel ex infirmitate: sic
nō est supbia. Qñ vo est solum ex contēptu:
sic est supbia: ꝓut est generale vitiū. Qñ vo
est vt q̄s cōsequat̄ ꝓpriā excellentiā: sic ꝓpe

est supbia ⁊ speciale pctm̄ mortale rōe finis.
z ¶ Quot sūt spēs supbie. R. fm Gre.23. moral. ꝙ q̄tuor. Prima cū bonū qḋ bz: a se extimat habere. Scḋa cū extimat qḋ dat̃ sibi superi⁹ a deo ꝓ suis meritꝭ dari. Tertia cū se iactat habere qḋ nō bz. Quarta cū despectꝭ ceteris singularit̃ appetit videri hr̄e qḋ non
7 bz. Aduerte tm̄ fm Tho.22. q.162. ꝙ vera extimatio pōt corrūpi dupl'r. Primo in vniuersali i his q̄ ad fidē ptinēt: ⁊ h̄ p infidelitatē. Scḋo in aliq̄ pticulari eligibili: ⁊ h̄ non facit infidelitas: sed aliud sic fornicator extimat ꝓ tpe illo bonū fornicari. ⁊ nō p infidelitatē: sꝫ ꝓpter delectationē. Jḋ in vniuersali dicē fornicationē eē bonū: vl' bonū aliqḋ habere a se ⁊ nō a deo vl' suis meritꝭ: h̄ pertinet ad infidelitatē: ⁊ ē mortale pctm̄ infidelitatꝭ Sꝫ ꝙ aliqs ex inordinato appetitu ꝓprie excellētie: ita de bonis suis glorief̃: ac si ea a se haberet: vl' meritꝭ suis hoc ptinet ad supbiā ⁊ ē mortale pctm̄: si ē in deliberatiōe volūtatis Nec intelligas ꝙ iste spēs supbie ꝯsistant in extimatiōe: q2 cū extimatio ptineat ad rōnē nō eēt pctm̄: cū pctm̄ solū sit i volūtate pncipalit̃. Sꝫ q2 qḋ qs vehemēter appetit facilit̃ extimat. Jḋ pctm̄ supbie ꝯsistit in inordinato appetitu ꝓprie excellētie: ex q̄ faciliter extimat se ea habere a se: vel suis meritis: vel ꝙ plus habet: vel ceteros despicit.
3 ¶ Que sūt ei⁹ filie. R. ꝙ sūt ambitio. ꝓsūptio: arrogātia: ptinacia: curiositas ingratitudo: iudiciū temerariū: irrisio: tētare deū ⁊ adulatio. De quib⁹ in locis suis.

s **Superstitio** est vitiū cōtrariū religioni: nō q2 pl⁹ exhibeat in cultū diuinū: q̄ʒ vera religio: sed q2 exhibet cultum dinū vel cui nō debet: vel eo mō quo nō debet. Vn̄ superstitiosi dicti sūt fm Jsido. lib. ethimo. eo ꝙ deprecabāt̃ ⁊ imolabāt vt sui liberi superstites fierēt. glo. aūt ad colo͡ss.2. dicit supstitio est religio .s̄. modū seruata: vbi accipit̃ methaphorice religio: sicut quando dicimus bonus latro.
j ¶ Utrꝫ supstitionū diuerse sint spēs. R. ꝙ sic fm diuersa obiecta vel diuersos fines fm hec eni actus morales spēs sortiunt̃. Unde Prima spēs supstitionis est: cū exhibet̃ cultus deo cui exhibēdus ē: sed modo indebito: vt si quis coleret deū nūc scḋm legis veteris obseruantiā. Secūda est cū cultus diuin⁹ exhibet̃ cui nō debet̃. s. creature cuicūqꝫ ⁊ ista habet multas sub se species. Nā si reuerētiā deo debitā exhibet creature ē idolatria. Si ꝓo hoc facit vt instruat̃ ab ea sic ē diuinatio que demones cōsulit per aliqua pacta inita tacite vel expresse cum eis. Si aūt hoc fit ꝓpter directionē humanorū actuū: ⁊ sic est supersitio quarūdā obseruātiarū. Et hoc dicit Augu.2. de doc. christiana. Superstitiosum ē inquit q̄cq̄d institutū ē ab hoībus ad faciēda ⁊ colenda idola sicut deū creaturaꝫ vl' alia. Ecce. Primū subdit vel ad cōsultationes ⁊ pacta quedā signorū cū demonib⁹ placita atqꝫ federata. Ecce. Secundū post sub infert. Ad hoc ergo pertinēt oēs ligaturę execrabilium remediorū: quas nō cōmendat ars medicorū seu in precantationib⁹ seu in characterib⁹ suspēdēdis atqꝫ ligandis: in quib⁹ oībus ars demonū est ex q̄dā pestifera hominū ⁊ malorū angelorū exorta. Vn̄ ⁊ cūcta vitanda sūt christiano ⁊ oīno penit⁹ execratiōe repudiāda atqꝫ dānanda. 26 q. 5. nec mirū. ⁊ in. c. illud. Prima aūt spēs supstitionū simpliciter ē peccatū mortale. Secūda ꝓo species similiter ē mortale peccatū ⁊ de hac habes. s̄. Sors. Sed quādo cōsistit solū in obseruatiōe quarūdā obseruātiarū sic aduerte ꝙ solū ē mortale peccatū: quando duo cōcurrūt. Primū aliq̄d supstitiosū Secūdū ꝙ sciat supstitiosum fore id seruās quacūqꝫ intentiōe hoc faciat. Secus si ignoraret superstitiosū: quia sic nō esset mortale peccatum.
¶ Sꝫ q̄ro quō pōt cognosci ꝙ tale quid sit superstitiosū. R. ꝙ cōsiderandū ē: vtrū naturaliter videat̃ posse tales effect⁹ causare pro quibus effectibus causandis talib⁹ quis vult vti ⁊ si sic nō erūt superstitiosa: licet eni causas nāles ad inducendū effectus ꝓprios adhibere. Si ꝓo non possūt nāliter causare tales effectus cōsequēs ē ꝙ nō adhibeat̃ ad hos effectus causandos vt cause: h̄ tm̄ vt signa: ⁊ nō vt signa diuina. Sicut sunt sacramētalia signa. Sed tm̄ vt signa vana ⁊ supuacua: ⁊ sic pertinēt ad pacta signationū cū demonib⁹ inita: ⁊ sic supstitiosū. Nec ob. ꝙ sicut corpa nālia subdūt̃ corporib⁹ celestib⁹ ita ⁊ corpora artificialia vt imagines: ergo sicut illa: ita ⁊ ista sortiūt̃ aliquas virtutes z

ex impssione corpoꝝ celestiũ ad aliqs effect⁹ causandos: qz. R. q nāles virtutes corpoꝝ nāliũ ꝯsequunt̃ subales formas ipsoꝝ q̃s sortiũt̃ ex impssiōe corpoꝝ celestiũ: ⁊ iō ex earũdē impssiōe formarũ sortiunt̃ q̃sdā ꝟtutes actiuas. Sz forme corpoꝝ artificialiũ procedũt ex ꝯceptiōe artificis. Et iō cũ nihil aliud sint q̃ cōpositio ⁊ ordo: vt dr̃. z. phi. nō possũt nālē ꝟtutē hr̃e ad agēdũ. Et inde ē: q ex impssiōe corpoꝝ celestiũ scōz q sũt artificialia nullā sortiũt̃ ꝟtutē: ꝫ tm̄ ſm mām nālē. Et sic pz q q̇ faciũt anulũ in tali ꝯstellatiōe vl' impmũt imaginē vt valeat ad febres ⁊ h⁹ mōi supstitiosi sũt. ꝯcor. Tho. scda scde. q. 96

3 ¶ Utrum ars notoria sit illicita ⁊ iefficax. R. q sic: qz illa q̇b⁹ vtit̃ nō hñt ꝟtutē causandi sciētiā vt cā: ꝫ tm̄ signa siue qz iefficax ē ad sciētiā acq̇rēdā: qz cũ q̃rat acq̇rere sciam nō p modũ cōnālē hoi. s. adinueniēdo vel addiscēdo oportz illud expectet a deo: sic sci hoies faciũt nō p vana: ꝫ p veꝝ dei cultũ aut a diabolo vt faciũt q̇ arte notoria vtũt̃: qz per vanas supstitiones: q̇ demones cũ nō possint illuminare intellectũ: iō nũq̃ sciam poterunt dare: licz aliqñ exp̄māt aliq̃ documēta scientiarũ: ⁊ iō mortaliter peccāt tali arte vtētes ⁊ vt plurimũ efficiunt̃ fatui.

4 ¶ Utrum virt⁹ imaginatiua possit imutare corpora nāliter. R. Auicēna. 6. nāliũ. c. vl. q sic accipiēdo imaginatiuā ꝓ ipsis virtutibus interiorib⁹: vt pz in trabe posita super aquā ⁊ in terra ⁊ multis alijs exēplis ⁊ etiā extranea: qd̓ nō credo: qz nimis extēdit ei⁹ ꝟtutez etiā nō intelligas in q̃cũq̃ imutatiōe: sed in aliquib⁹ alijs impedimētis sublatis.

5 ¶ Utrum fascinatio sit possibilis. R. q accipiēdo fascinationē ꝓ illusiōe seu ludificatiōe sensuũ p artē magicā facta: sic certũ ē q ē possibilis: nisi ꝓhibeat̃ a deo mediāte ministerio angeloꝝ vel scōꝝ. Si ꝟo accipiat̃ fascinatio ꝓ inuidia: ⁊ sic ē etiā possibilis: sicut mltipliciter experiētia docet. Si aũt accipiat̃ ꝓ imutatiōe ad malũ facta in corpore alteri⁹ p oculos alteri⁹ respiciētis in eũ: sic silr ē possibilis nāliter vt dicit Auicēna. vbi. s. ꝫ nō in ī corpore neq̃ ab oī aspectu. vide Ri. in quolibet q̇ hāc q̄ōnez format: vñ pōt vetula infecta aspiciēdo puerũ ipsum inficere.

6 ¶ Utrum herbe vel armonie habeant ꝟtutē ꝯ demones. R. q nō: nisi p accidēs. Nam cuz act⁹ actiuoꝝ sint ī patiēte disposito. z. de aīa. Si demon inuenit passionē melāconicā intēsiorē acri⁹ vexabit eũ in q̇ ē qñ ē in maiori dispositiōe q̃ qñ ē in minori. Et sic cũ herbe ⁊ armonie valeant nāliter ad talē passionē leuādā vel minuēdā: sic ꝯñter valēt ꝯ demonē vt min⁹ possit vexare illũ. Sz directe ⁊ ꝓprie nulla herba aut res corꝑalis pōt agere in purũ spm̄ nāliter. Et si aliqñ valet: ē potius ex aliqua superstitiōe que prohibita est.

¶ Utrum liceat suspēdere breuia ad collũ. R 7
q sic si. 5. cōcurrāt. Primum q sint noīa cognita ⁊ nota nō ignota. Secūdũ q illa noīa aut ꝟba sint noīa sancta: puta euāgelij aut sacre scripture aut aliquorũ sanctorũ. Tertiũ q in eis non ponāt̃ aliq̇ characteres seu signa preter signũ crucis. Quartũ q non inseratur aliqd̓ vanũ seu falsuz. Quintũ q in scribēdo seu suspēdēdo aut portādo nō obs̃uet̃ aliqd̓ superstitiosũ: sicut qñ credit̃ minus valeant scripta ante euāgeliũ: vel alio die: vel per puerũ ꝟginē ⁊ h⁹ mōi: aliter istis nō cōcurrentib⁹ superstitiosũ est: vt pz. 26. q. z. nō liceat. ⁊ c. nō obseruetis.

¶ Utrum incantatio serpētiũ ⁊ aīaliũ sit lici- 8
ta. R. q si in incātatiōib⁹ serpētiũ ⁊ similiũ habeat̃ respect⁹ tm̄ ad sacra ꝟba ⁊ ad ꝟtutē diuā: nō ē illicitũ. Sz qz vt plurimũ fiũt illicite obseruātie circa tales incātatiōes. ⁊ p demones sortiũt̃ effectũ ideo reprobāt̃.

¶ Utrum carminatrices ⁊ carminatores qui 9
carmināt infirmos aut pueros peccēt mortaliter. R. si nihil supstitiosũ dicũt aut docēt aut faciũt: ꝫ tm̄ vtũt̃ licitis ꝓcib⁹ ⁊ adiurationib⁹: sicut p passionē ⁊ crucē ⁊ silia nō ē peccatũ: ꝫ nō debēt cōsuli: nisi discretis ꝑsonis vl' religiosis: qz coīter supstitiōes imiscēt.

¶ Quid de illis q̇ dicũt missā de mortuis ꝓ 10
viuis vt moriāt̃. R. q peccāt mortaliter. 26. q. 5. q̇cũq̃. Et idē dic de exuētib⁹ altaria: aut operiētib⁹ imagines sanctorũ: vt in d. c. quicũq̃. Similiter de dicētib⁹ psalmos aliquos ad hoc.

¶ Utrũ colligētes aliquas herbas: vanas 11
obseruatiōes faciētes peccēt mortaliter. R. q sic: si sciētes supstitiosũ eē faciũt: vt patz. 26. q. 5. c. nō licet. ⁊ q. 6. nō liceat.

¶ Quid de obseruatiōib⁹ vanorũ ad ꝓco- 12
gnoscēda infortunia ⁊ h⁹mōi. R. q oia prohibita sũt: qz sũt signa ex vanitate hoiuz co-

operante diabolo. Nam cū in huiusmodi a ꝑncipio aliqđ veri euenit a casu inceperunt hoies animū in his applicare. Et ideo diabolus multa facit euenire in talib⁹: vt hoies curiosiores fiant in talib⁹ ⁊ laqueis errorū implicent̄: vt dicit Augu. ꝑmo de doc. christiana. ⁊ no. in. c. sciendū. 26. q. 4.

13 ¶ Utrū sciēs maleficiū possit sine peccato illud soluere. R. Petr⁹ aureo. in. 4. di. 34. q. 2. ꝙ p aliud maleficiū fieri nō pōt sine peccato infidelitatis. Si tñ quis eēt actu dispositus ad faciēdū maleficiū pōt aliqs vti eo: q2 licet malo alteri⁹ vti ad bonū suū: sicut dicit Augu. de iuramēto infidelis iurantis in noie dei sui. Un̄ licz qs nō possit inducē aliquē ad aliqđ maleficiū faciēdū: tñ si ē aliqs dispositꝰ actualiter facere aliqđ maleficiū: vt aliud destruat possū illo vti ad bonū meū. Pōt etiā tolli p destructionē maleficij: si scit q2 eo destructo demon nō ampli⁹ fatigaret: q2 ex pacto nō assistit: nisi ꝙ diu durat tale signū. Un̄ dicit Scot⁹ eadē di. ꝙ nedū non est pctm̄: imo meritoriū destruere opera diaboli: nec in hoc ē infidelitas aliq: q2 destruēs nō acquiescit operib⁹ diaboli: sed credit demonē posse vexare: ⁊ velle fatigare: dū tale signū durat: ⁊ destructio signi talis imponit finē vexationi. Pōt etiā destruere qs maleficia per sacramēta: adiurationes: diuinas orationes ⁊ huiusmodi meritoria.

14 ¶ Utrū credētes se cū alijs nocturnis horis equitare ⁊ vbicunq3 voluerint subito posse trāsire: aut in aliā spēm creaturā posse mutari peccēt mortalit̄. R. ꝙ sic: postꝙ sup talibus audierūt veritatē: ⁊ sūt infideli deteriores. 26. q. 5. epi. Secus si ex simplicitate añ informationē de veritate.

15 ¶ Quid de obseruatiōe lune aut dier. R. Archidi. in. c. si quis cleric⁹. 26. q. 5. ꝙ si qs obseruet ad ꝑcognoscēdos futuros euentus fortuitos: vel etiam ad precognoscendū futura opera hominū per certitudinē: sic illicitum est ⁊ ars demonū. Si ṽo quis vtat̄ tali obseruatione: vel alia cōsideratione astrorum ad precognoscendū futura que ex celestib⁹ causant̄: puta: siccitates pluuias ⁊ h⁹ modi: sic nō est peccatū: quoniā dubiū non est: quin res circa lunarē globū cōstitute per superiora regant̄ inutent̄ ⁊ procurēt̄: ⁊ qđ dicit Augu. in. c. nō obseruetis. 26. q. 6. intelligit̄ scđm primū modū nō scđm secūdū.

Suspensio

Suspensio de q̄ hic loquor est qđā ecclesiastica censura qua interdicit̄ aliqđ officiū vel exercitiū cōpetens certe psone ecclesiastice aliqñ a iure aliqñ a iudice ꝓlata: elicitur ex glo. in. c. ad reprimēdā. de offi. ordi. ⁊ in clemē. cupiētes. de penis.

¶ In quib⁹ casib⁹ a iure incurrit̄ aliq̄ suspēsio. R. licz glo. in. d. cle. cupiētes. mltos numeret: tñ ego scđm paruitatē ingenij mei ad 37. casus reduco q̄ ꝑtinēt ad suspēsionē maiorē que ꝓprie dicit̄ suspēsio. quorū. 1

¶ Prim⁹ ponit̄ in. c. vlti. 18. di. Ubi eps ē suspēsus duob⁹ mēsib⁹ ab officio. si post ꝓuinciale cōciliū celebratū infra sex mēses nō cōuocat oēs abbates ꝓsbyteros ⁊ clericos. ⁊ nō refert eis omnia acta cōcilij. 2

¶ Secūd⁹ ponit̄ in. c. null⁹. 55. di. Ubi eps ipso iure suspēdit̄ p añū a celebratiōe misse si ordinat solēniter penitētē scienter. 3

¶ Terti⁹ ponit̄ in. c. i. ⁊. 2. 74. dis. vbi eps suspēdit̄ p añū a celebratiōe misse si ordinat aliquē inuitū. de q̄ dic vt. s. Ordo. 3. §. 24 4

¶ Quartus ponit̄. 32. dis. c. nullus. ⁊. 15. q. 8. sciscitantibus. Ubi clerici notorij concubinarij sūt suspēsi. de quo dic: vt supra. Cōcubinatus. §. 2. 5

¶ Quintus ponit̄. 58. di. c. fi. vbi eps q̄ ordinat monachū sine licētia abbatis ē suspensus a coione aliorū a sua diocesi: aliq̄ dicunt ab alijs episcopis. 6

¶ Sext⁹ ponit̄ in. c. nihil ē. ⁊ in. c. cū in cunctis. de elec. Ubi cleric⁹ q̄ elegit indignū q̄tū ad etatē: legitimitatē: sciam: ⁊ mores electione actiua ꝑ illa vice ē priuat⁹. ⁊ a bñficijs ecclesie p triēniū ē suspēsus. Eps ṽo qui facit vel permittit fieri ꝑ illa vice priuatus est potestate cōferēdi beneficiū illud: si ad eū pertinet ipsi⁹ collatio: ⁊ debet suspēdi a perceptione proprij beneficij. 7

¶ Septim⁹ ponit̄ in. c. q̄sqs. de elec. Ubi clericus cōsentiēs electiōi de se facte p ptātis secularis abusū fit ineligibilis: ⁊ eligētes ꝑma vice sūt suspēsi electionis potestate. 8

¶ Octau⁹ ponit̄ in diuersis capitulis ⁊ titulis circa ordinatos: vl' ex tpa: vel ab epo q̄ resignauit: vl' a nō suo aut de ei⁹ licētia vl' ab excoicato degradato suspenso ⁊ h⁹ mōi. de q̄bus dic: vt supra. Ordo. 2. §. 1. ⁊ Ordo. 3. 9

§.23.⁊ Ordo.4.§.4.Ordo.6.§.3.
10 ¶ Nonus ponit̃ circa ordinantes ante tp̃a
vel illitteratos vel nõ subditos de quibꝰ dic
vt.s̃.in precedẽti casu.
11 ¶ Decimꝰ ponit̃ in.c.quorũdã.de so.Ubi
suspensus ẽ ab admĩstratiõe spiritualiũ qui
libet grauans ecclesiã sibi cõmissam pro de-
bitis alienis:aut litteras siue sigillũ cõcedẽs
quibꝰ possint ecclesie obligari. Verũ ẽ ꝙ nõ
ligat hec suspensio:nisi inferiores episcopis
scḋm Jo.in glo.ibidẽ:⁊ ꝙ per episcopũ etiã
põt relaxari:sed nõ debet facere nisi prius sit
satisfactuꝫ indemnitati ecclesie.c.cum olim.
de verborũ signi.
12 ¶ Undecimꝰ ponit̃ in.c.i.de clericis pugnã
tibus in duello. Ubi clericus duellum susci-
piens vel alteri offerens suspensus est:pote-
rit tamẽ episcopus cũ eo dispensare:si mors
vel mutilatio nõ sit secuta.
13 ¶ Duodecimꝰ ponit̃ in.c.prouida.de elect.
lib.6. Ubi suspendũt̃ quicũq̃ iudices ꝑ an-
nũ cõtinuũ ab episcoporũ cõfirmatione ⁊ cõ
secratiõe qui se intromittũt de cognitiõe ne-
gocioꝝ in causis electionũ ep̃atuũ:qñ antea
ad papã est appellatũ. Aut qui cõfirmatio-
nẽ aut cõsecrationẽ cõferunt electis post ta-
lem appellationẽ. Et si solũ cõfirmationem
cõferũt sunt suspensi ab ea tm̃. Si cõfirma-
tionẽ ⁊ cõsecrationẽ:sic sunt ab vtraq̃ suspẽ
si. Similiter si partibꝰ recedentibꝰ ab appel-
latione eam ꝯferat:nisi prius inquirat si par
tes aliqua prauitate interueniẽte recesserũt
a dicta appellatione.
14 ¶ Tertiusdecimꝰ ponitur in.c.tanta.de
exces.prela.cõtra nõ seruãtes interdictũ.de
quo dic vt.s̃. Interdictũ.7.§.7.
15 ¶ Quartusdecimus ponitur in.c.sacro.de
sentẽ.excom. Ubi suspendit̃ per mensem ab
ingressu ecclesie proferẽs sentẽtiam excõmu
nicationis:nisi premissa canonica monitio-
ne corã idoneis testibus.
16 ¶ Quintusdecimus ponit̃ in.c.cũ medici-
nalis.de sen.excõ.li.6. Ubi suspendit̃ ꝑ mẽ-
sem ab ingressu ecclesie ⁊ a diuinis officijs fe
rens sententiam excoĩcationis interdicti vel
suspensionis non inscriptis. Idem est:si non
conscribat causam sententie. Idem etiã est
si requisitus nõ tradat infra mensem exem-
plum scripture.de quo dic vt supra Excom
municatio,secũdo.§.2.

¶ Sextusdecimꝰ ponit̃ i.c.quia sepe.de ele. 17
li.6. Ubi suspendunt̃ ab officijs ⁊ a quibus-
cunq̃ beneficijs cõuentus capitula collegia
aut singulares persone infrascriptarũ eccle-
siarũ qui decedẽte prelato alicuiꝰ ecclesie ca-
thedralis vel regularis vel collegiate bona
ab eo dimissa:vel vacationis tẽpore obueniẽ
tia occupant.⁊ hec q̃diu ea nõ restituant vl'
ecclesie aut successori nõ obstãte quacũq̃ cõ-
suetudine priuilegio aut statuto:⁊ in clemen
tina statutũ.de elec.declarat̃ id habere locũ
in oĩ emolumẽto:⁊ intellige qñ p̃latꝰ p̃ncipa
lis decedit.vide.s̃. Beneficiũ.§.40.
¶ Decimusseptimus ponit̃ in.c.hac consti- 18
tutiõe.de offi.dele.li.6.vbi ꝯseruator suspẽ
dit̃ ꝑ vnũ ãnũ ab officio si sciẽter intromit-
tit se de alijs q̃ de manifestis.de quo dic:vt
s̃.Conseruator.§.i.
¶ Decimusoctauꝰ ponit̃ in.c.h̃ ꝯsultissimo. 19
de re.ec.nõ alie.li.6. vbi p̃lati submittentes
bona eccl'iaꝝ seu iura sine ꝯsensu sui capl'i:⁊ se
dis apl'ice licẽtia laicis:sũt suspẽsi ꝑ triẽniũ
ab officio.i.executiõe officij ⁊ ab admĩstra-
tiõe.s.tp̃aliũ.s̃m Jo.an. Itẽ clerici.q̃ h̃ sciẽ-
tes nõ denũciãt supiori sũt suspẽsi ꝑ triẽniũ
a perceptiõe beneficiorũ illiꝰ ecclesie. Quid
aũt requirat̃ vt hec suspensio.incurrat̃:dic
ꝙ illa que requirũt̃ vt laici sint excoĩcati q̃
vi aut metu id exigunt ab ecclesiasticis.de q̃
Excoĩcatio.7.casu.21.
¶ Decimusnonꝰ ponit̃ in.c.cũ eterni.de sen. 20
⁊ re iudi.li.6. Ubi suspendit̃ per annũ ab of
ficio iudex ecclesiasticꝰ ordinariꝰ vel delega-
tus qui ꝯtra iusticiã ⁊ ꝯsciam in grauamen
partis alteriꝰ in iudicio q̃cq̃ faciẽs per gra-
tiam vel sordes. Sed hoc nõ habet locũ in ar
bitro.s̃m Ber. Quod limitat Jo.an.verũ
nisi succedat in locuꝫ ordinarij vel delegati.
de offi.de lega.c.vno delegatoruꝫ.⁊ eadem
rõne nec in auditore.
¶ Uigesimꝰ ponit̃ in.c.p̃nti.de offi.ordi.li. 21
6. Ubi ep̃i ⁊ supiores suspẽdũt̃ ab igressu ec
clesie inferiores ꝓ ab officio ⁊ bñficio q̃ in
subiectis sibi dignitatibꝰ ꝑsonatibꝰ p̃oratibꝰ
vel ecclesijs bona in ipsis inuẽta post mortẽ
rectoris earũ:vel tp̃e vacatiõis obueniẽtia
quoq̃ mõ occupãt ⁊ tãdiu donec restituerint
occupata:nisi ex sp̃ali priuilegio aut cõsuetu
dine p̃scripta eis cõueniãt. Et aduerte ꝙ h̃
loquit̃ de alijs bonis ab his.de quibus in.c.

q̄ꝛ sepꝛ. de elec. li. 6. de quibꝰ. s̄. §. 17.
22 ¶ Uigesimusprimꝰ ponit̃ in. c. exigit. de cen
si. li. 6. Ubi epi ⁊ superiores suspendũt̃ ab in
gressu ecclesie inferiores ab officio et bñficio
qui visitãtes exigũt pecuniã vel munera vel
a non visitatis recipiũt ꝓcuratione. de quo
dic: vt. ĩ. Uisitatio. §. 3.
23 ¶ Uigesimussecũdus ponit̃ in. c. vsurarꝝ. de
vsu. li. 6. Ubi suspẽdũt̃ epi ⁊ maiores q̇ vsu
rarijs manifestis nõ oriũdis q̄cũq; titulo cõ
cedunt domos ad fenus exercendum donec
eos expellant.
24 ¶ Uigesimustertiꝰ ẽ in. c. epoꝝ. de pͥuile. li.
6. Ubi interdicit̃ ingressus eccl̃ie illis q̇ cele
brant p̄sentibꝰ excoĩcatis publice vl' interdi
ctis: aut eos recipiũt ad sacra eccl̃iastica vel
sepulturã ⁊ tãdiu donec ad arbitriũ excoica
toris satisfecerint cõpetẽter. Et si hoc inter
dicto durãte diuinis se ingerãt in eccl̃a in suo
agẽtes officio sic̃ p̄hꝰ efficiũt̃ irregulares. c.
is cui. de sen. excõ. li. 6. Et licz Archi. hic li
mitet istud ad excoĩcatũ ab hoĩe ꝓpter ꝟbũ
donec arbitrio eiꝰ cuiꝰ sñiam. Tñ Jo. de fan.
quẽ seq̇t̃ Gemi. ibidẽ intelligit. de sentẽ. iur.
Et sic illud ꝟbũ cuiꝰ sñiam. s. si ẽ iur. condi
toris: si hoĩs: hoĩs. Sic habes in. c. nup. de
sen. excõ. Et sic tene Jo. and. vt recitat. Ge
mi. ibidẽ arguit ꝙ p̄dicta pena solũ habet lo
cũ quo ad exẽptos non quo ad clericos non
exẽptos: ⁊ posset teneri pꝰ factũ: lz añ factũ
sit tenẽdũ ꝙ etiã ligat nõ exemptos.
25 ¶ Uigesimusquartꝰ ponit̃ in. c. statuimus.
de ele. lib. 6. vbi suspẽdit̃ triẽnio a bñficijs q̇
defecerit in ꝓbatiõe eiꝰ q̇ obiecerit cõtra ꝑ
sonã electi ad aliquã dingnitatẽ vl' ꝑsonatũ
ad q̄ bñficia si se ingesserit ĩfra illud tẽpꝰ per
petuo p̄uatꝰ ẽ: nisi manifestissime ꝯstet ꝙ ca
lũniose nõ egerit. Intellige in bñficijs q̄ hz
in illa ecclesia ꝓ qua electio celebrat̃. c. si cõ
promissarius. de elec. li. 6.
26 ¶ Uigesimusquintꝰ ponit̃ in. c. cupientes.
de elec. de qua. s̄. Electio. §. 9.
27 ¶ Uigesimussextꝰ ẽ in. c. si cõpromissariꝰ.
de ele. li. 6. Ubi eadẽ suspẽsio imponit̃ cõpro
missario si eligit sciẽter indignũ: nisi cõpro
mittẽtes illud habuerint ratũ.
28 ¶ Uigesimusseptimꝰ ẽ in. c. solet. de sen. ex
cõ. li. 6. vbi suspẽsus ẽ ab oĩ actu legitimo ex
coĩcatus maiori excoĩatione.
29 ¶ Uigesimusoctauꝰ ponit̃ in. c. nõ solũ. ⁊ in
c. ꝯstõnẽ. de regula. li. 6. Ubi suspẽdũt̃ a re
ceptiõe q̇rũlibet ad ꝓfessionẽ mẽdicãtiũ or
dinũ frẽs qui aliquẽ ante ãnũ ꝓbationis cõ
pletũ recipiunt ad professionẽ.
¶ Uigesimusnonꝰ ponit̃ in cle. q̄m̄. de vi. et 30
ho. cle. de qua. s̄. clericus. 4. §. 2. contra cle
ricos virgatis vestibus vtentes.
¶ Trigesimꝰ ponit̃ ĩ cle. i. de re. ec. nõ alie. 31
vbi suspẽdit̃ ab officio q̇libet religiosus p̄si
dẽs monasterio p̄oratui eccl̃ie seu administra
tioni cuilibet si iura: redditꝰ: vel possessiões
eiusdẽ alicui ad vitã seu ad certũ tẽpꝰ ꝯcedit
q̄uis titulo nisi necessitas aut vtilitas id ex
poscat monasterij vl' eccl̃ie: ⁊ tũc cũ cõsensu
cõuẽtꝰ si habet. Aut si nõ hz sui p̄lati. Hoc
tñ nõ extẽdit̃ ad locatiões ⁊ venditiões fru
ctuũ ad modicũ tempꝰ vt ibidem.
¶ Trigesimusprimꝰ ponit̃ ĩ cle. religiosi. de 32
deci. Ubi suspẽdũt̃ religiosi hñtes admistra
tiões vel bñficia ab officijs ⁊ administratio
nibus qui noualiũ aut decimaliũ aut deci
marũ debitarũ faciunt fraudẽ: si requisiti
infra mẽsem nõ destiterint vel nõ satisfece
rint vsurpatis infra duos menses: ⁊ tãdiu do
nec satisfecerint.
¶ Trigesimussecũdus ponit̃ in cle. cupien 33
tes. de pe. vbi suspendũt̃ ab officio predica
tionis omnes religiosi exceptis illis qui deci
mas recipiũt: qui postq̄ fuerint requisiti per
rectores ecclesiarũ scienter omiserint facere
conscientiã confitentibus de decimis soluen
dis ⁊ hoc quãdiu non fecerint si comodita
tem habuerint.
¶ Trigesimustertius ponit̃ in cle. i. de sta. 34
mo. Ubi suspendit̃ a bñficiorũ collatiõe ab
bas vel prior non hñs abbatẽ ꝓpriũ: aliꝰ ꝟo
ab admistratiõe si quã habet ꝙ si non habet
inhabilitat̃ ad habẽdũ bñficiũ ⁊ admistra
tionẽ ⁊ hoc ꝑ ãnũ si sotulares nõ corrigiatos
⁊ altos vl' caputia nõ fixa portare p̄sũpserit
Itẽ s̄m ꝯmissã ꝑsonaꝝ distictionẽ p̄fatas pe
nas suspẽsiõis ⁊ ĩhabilitatiõis ꝑ biẽniũ ipso
facto ĩcurrũt: si venatiõi aut aucupatiõi cla
morose: vl' alĩs cũ canibꝰ aut auibꝰ ex ꝓposito
ĩtẽfuerint ⁊ loq̇t̃ de monachis nigris: ⁊ colla
tio ꝑtinet ad p̄orẽ claustralẽ cũ ꝯsilio ⁊ ꝯsen
su maioris ꝑtis capl̃i seu ꝯuentꝰ: durãte tp̄e
suspẽsionis abbatis: vel prioris vt ibi.
¶ Trigesimusquartꝰ ponit̃ in cle. cũ sit. de 35
m̄gris. Ubi suspendũt̃ q̇libet etiã epi ⁊ supe

riores per sex mẽses sequẽtes a collatiõe ma gisterij seu doctorat⁹ q̃ aliquẽ ꝓmouerũt ad tale officiũ nisi pri⁹ recepto iuramẽto ꝙ vl tra tria milia turonẽsiũ argẽteoꝝ in tali do ctoratiõis solẽnitate nõ expendet.

36 ¶ Trigesimusquint⁹ ponit̃ in cle. multoꝝ. de here. Ubi suspẽdũt̃ epi per trieniũ ab offi cio si odij: gratie: aut amoris vel comodi tẽ poralis obtẽtu ɔtra iusticiã ꝛ cõsciẽtiã omi serint ꝓcedere in crimie heresis ꝯ quẽꝗ̃ vbi fuerat ꝓcedendũ aut obtẽtu eodẽ prauitatẽ ipsaꝫ vel impedimentũ sui officij imponẽdo quoquomodo vexauerint aliquẽ.

37 ¶ Trigesimussext⁹ ponit̃ i cle. religiosi. de p̄ui. Ubi suspẽdũt̃ religiosi q̃ ex admĩstratiõe eucharistie: extreme vnctõis: vl' solẽnizatõe mr̃imonij aut q̃cũqꝫ absolutõe idebita aliq̃d acq̃sierũt: nisi postꝗ̃ fuerint req̃siti ĩfra mẽ sem restituerint donec satisfecerint.

38 ¶ Trigesimusseptim⁹ ponit̃ i.c. q: i oib⁹. de vsu. Ubi clerici suspẽdũt̃ ipo facto ab officij executiõe ſm Pa. ibidẽ q̃ recipiũt ad coionẽ vl' oblationẽ altaris manifestos vsurarios: ꝛ tãdiu donec ad arbitriũ epi satisfecerint.

39 ¶ Est ꝛ alia suspẽsio q̃ dr̃ mioꝛ. Hãc incur rit q̃s ex duob⁹ p̄mo ex q̃cũqꝫ mortali pctõ in q̃ q̃s existẽs an̄ꝗ̃ peniteat ẽ suspẽsus ab oi sacroꝝ pticipatiõe: vt i.c. q̃sitũ. de coba. cle. ꝛ mu. Scd̃o ex pticipatiõe cũ excoicatis in q̃ icidit minorẽ excoicationẽ. Isti tñ si sic suspẽ si celebrẽt nõ efficiunt̃ irregulares: vt in.c. si celebrat. de cle. ex. mi.

40 ¶ Est ꝛ alia suspẽsio q̃ q̃s ẽ suspẽsus quo ad alios: ꝫ nõ q̃ ad se q̃ ꝓprie suspẽsio nõ põt di ci: ꝛ ista ligãt clerici peregrini: vt in.c. i. ꝛ. 3. de cle. pegri. Nam tales nõ possũt celebrare in publico anteꝗ̃ fidẽ certã fecerint de eoꝝ ordinatione: ꝫ bene in sacramẽto: vt in. d.c. 3. Si tamẽ celebrarent nõ eẽnt irregulares: vt. no. Pa. in. d.c. si celebrat.

41 ¶ Null⁹ eps aut supioꝛ incurrit sniam int̃ dicti vel suspẽsionis impositã a iure vl' a iudi ce: nisi de eis fiat spãlis ꝛ expressa mẽtio. c. q: periculosũ. de sen. excõ. li. 6.

Suspensio

scd̃o quo ad ꝓ lationẽ. Scien dũ ꝙ dꝫ fieri in scripꝯ monitiõe pre missa ꝛ ceteris sicut excoicatio. Et iõ q̃d dixi de snia excoicationis s̄. Excoicatio. 2. dic de ꝓlatione suspensionis vel interdicti: vt patꝫ in.c. i. de sen. excõ. li. 6.

¶ Utrũ appellatio suspẽdat int̃dictũ vl' suspẽ sionẽ sic excoicationẽ. R. ꝙ sic: si pcedat: vt in.c. ad hꝫ q̃m. de appel. ꝯ̃rio Si tñ appella tio fieret etiã p⁹ suspẽsionẽ a tpalib⁹ vt puta ab ingressu dom⁹ vinee ꝛ hmõi: vl' in interdi cto ignis vl' aq̃ ꝛ hmõi. bñ appellatio post se quẽs suspẽderet eã. l. nõ tãtũ. ff. de appel. nisi casus eẽt in q̃ dãnatũ publice int̃esset statim puniri. l. ɔstões. ff. de appel. Ex q̃ pꝫ ꝙ su spẽsionẽ a bñficio ab officio vl' ab ingressu ec clesie non tollit appellatio sequẽs: q: spũalia sũt. Et sic itellige Inno. i. d.c. ad h̄ q̃m. Se cus si suspẽsio ẽ a pceptiõe fructuũ bñficij q̃ tpalis ẽ: vl' a ꝓbẽda: q: appellatio bñ suspen dit etiã p⁹ int̃posita. Sec⁹ si suspẽderet̃ q̃s a canonica: q: spũalis ẽ. Jo. an. tñ i.c. is cui. de sen. excõ. li. 6. tenet ꝙ etiã tollit appellatio se quẽs suspẽsionẽ a bñficio. Et illud q̃d dr̃ nõ suspẽdẽ appellationẽ sequẽtẽ iterdictũ vl' su spẽsionẽ dicit hꝛe locũ in mere spiritualib⁹ per que ligatur anima.

¶ Quid si snia suspẽsiõis aut int̃dicti fera tur sub cõditiõe. R. ꝙ nõ ligabit donec extet ɔditio. Et breuit̃ q̃d dr̃ de excoicatiõe dic de suspẽsiõe ſm Jo. an. in.c. licet. de sen. excõ. li. 6. cũ eadẽ quasi sit ratio.

¶ Quis põt suspẽdẽ vl' int̃dicẽ. R. ꝙ q̃ põt ex coicare ꝛ ꝯ̃rio. Silr̃ q̃ põt excoicari põt su spẽdi vl' int̃dici. Et q̃ põt p cẽsurã ecclasticã cogẽ põt hec tria facere. s. excoicare suspẽde re ꝛ int̃dicere: q̃ tria itelligũt̃ noie cẽsure ec clesiastice. c. querẽti. de verbo. signi.

Suspensio

tertio q̃ ad pe nã. Doc. satꝭ in tricate loquũt̃ q̃uis Pa. in.c. cũ di lect⁹. de psue. ꝛ i.c. si celebrat. de cle. excõ. mi. clari⁹ dixerit nihilomin⁹ tu vt clari⁹ capias.

¶ Aduerte p̄mo ꝛ distingue sic: Quedã su spẽsio ẽ a iure vt i casib⁹ suppositꝭ: q̃dã ab ho mine. Et hax suspẽsionũ q̃dã ẽ ab aliq̃ q̃ ꝓp̄e ẽ act⁹ alicui⁹ ordinis: puta a celebratione ab officio ab ordine ꝛ huiusmõi: quedã ab alijs actib⁹ qui nõ pertinẽt ad aliquẽ ordinẽ. Si suspẽsio sit ab actibus alicui⁹ ordinis sic: aut talis suspẽsio est cũ tali modificatiõe. s. quo usqꝫ satisfecerit vel penituerit. Et sic si ẽ a iu re: vt. 16. 20. 21. 22. 23. 31. 32. 36. 37. dis. sic scd̃m Archi. ꝛ no. Hemi. in. d.c. q: sepe. nõ efficiuntur irregulares si celebrẽt vel exer

ceant actū ordini deputatū: q2 ḃm eū isti po-
tius videnꝛ a deo suspēsi q̄ꝫ a iure. Si v̄o ta
lis suspēsio sit a iudice sic erūt irregulares:
cōtrariū tñ tenet glo. in. d. c. p̄senti. ꝙ etiam
suspēsi a iure tali mō sint irregulares. cuius
opinionē tenerē añ factū: ẜ p⁹ factū illā Ar
dhi. Si v̄o dicta suspēsio nō sit cū tali modifi
catiōe: siue sit a iure vl' a iudice efficiūꝛ irre-
gulares exercētes actū alicui⁹ ordinis: vt in
c. i. de sen. ex. lib. 6. ⁊ i. c. i. de sñia. ⁊ re iu. li. 6.
Si āt dcā suspēsio nō sit circa ea q̄ ptinēt ad
act⁹ ordinū: sed circa alia ab ipsis sic nō eēnt
irregulares cā nō ṽuātes: ẜ alio mō debēt pu
niri. Et dcā duo. c. loquunꝛ ꝑpe. qñ exercet
aliqđ d̄putatū certo ordini vt no. i dict. c. cū
dilect⁹. ⁊. c. si celebrat. ⁊ in. d. cle. cupientes.

2 ¶ Et aduerte scđo ꝙ ē q̄dā suspēsio ab acti-
bus ordinū q̄ fit a p̄latis vl' a iure de q̄ dic vt
dixi hic. §. Queđā q̄ fit a ꝯfessorib⁹ ad certū
tēp⁹ vl' etiā simplicit' ⁊ talis nō inducit irre-
gularitatē: licꝫ nō ṽueꝛ ḃm Jo. an. in. c. is q̄.
de senten. excom. lib. 6. quia nō inueniꝛ iure
expressum.

3 ¶ Aduerte tertio ꝙ vt pꝫ ex sup̄dict̄ in ti.
Suspēsio ꝑmo. Suspēsio m'tiplicit' iponiꝛ
Et no. glo. in. d. cle. cupiētes. Et iō vt scias
qñ concernīt actū ordinū explanabo. Aliqñ
eni q̄s suspēdiꝛ a pōtificalib⁹ solū: ⁊ sic si cele
brat etiam in pōtificalib⁹ nō efficiꝛ irregula
ris. ḃm Hosti. ⁊ W. durādi: q2 nō sūt de sub
stātia ordinis vl' officij: q2 sine ipsis q̄lbet
officiū pōt celebrari. Ego tñ tenēdo ꝙ ep̄at⁹
sit ordo: vt coiter tenēt canoniste credo ꝙ si
celebrat i pōtificalib⁹: vl' exeq̄t aliq̄d qđ ad
ordinē ep̄at⁹ ptineat efficiꝛ irregularis. Se
cus exercēdo iurisditionalia: q2 illa sūt sepa
ta ab his q̄ sūt ordinis ep̄alis. Et iō ep̄us su
spēsus a pōtificalib⁹ nō ē suspēsus a iurisdi
tionalib⁹: vt no. Pa. in. d. c. cū dilect⁹. Ali
qñ suspēdit a sacroꝝ pceptōe vl' pticipatiōe. ⁊
sic silr' nō ē irregularis si ꝯtra faciat: vt in. c.
si celebrat. de cle. ex. mi. q2 pticipare nō ē or
dinis vl' officij: q2 laici etiā pticipāt ḃm In
no. in. c. i. de sen. ex. li. 6. idē tenet Hosti. Ali
qñ suspēdi a collatiōe sacroꝝ: ⁊ sic silr' licꝫ cō
ferat nō ē irregularis: q2 sine solēnitate con
ferūꝛ etiā sacramēta a laicis scđm Inno. in
dicto. c. i. ⁊ Hosti. ibidē. Limito verū quan
do confert sacramēta: nō tanq̄ꝫ habēs ordi
nem: sed simpliciter sicut laicus. Aliquādo

suspendiꝛ quis ab ordine subdiaconi: ⁊ sic si
exercet officiū diaconi vel presbyteri erit ir-
regularis. Secus si ab ordine p̄sbyteri esset
suspēsus: q2 posset exercere officiū inferiorū
ordinū. c. significauit. de cor. vitia. Sed su
spēsus ab officio sacerdotij seu sacerdotalib⁹
est suspēsus ab episcopalib⁹: sꝫ nō ecōtrario
Silr' suspēsus a collatiōe ordinū simplici
ter ē suspēsus a collatione cuiuslibet ordinis
Sed suspensus a collatiōe sacerdotij non est
suspēsus a collatione ordinis inferioris. Sꝫ
suspensus ab inferiori intelligiꝛ suspensus a
collatione superioris ordinis. ḃm Hostiē. in
c. dilectus fili⁹. de tēpo. ordi. Et ideo efficiū
tur irregulares si cōtra faciūt. Aliqñ suspēn
ditur ab officio: ⁊ sic suspēsus ē a pontificali-
bus etiā. Ideo si ordinat vel celebrat efficiꝛ
irregularis. Unde suspēsus ab officio idem
est sicut de suspēso ab ordine: ⁊ talis ē suspē
sus ab omnib⁹ que fundanꝛ in ordine. scđm
Pa. in. c. cū dilectus. de cōsuetu. Et ideo ē su
spēsus a iurisditōe spirituali scđm coēm opi
nionē. licꝫ glo. in. c. si celebrat. de cle. excom.
mi. teneat cōtrariū. ⁊ male ḃm Pa. ibidem.
Rō: q2 remota executōe fūdamēti remoueꝛ
⁊ accessoriū: qđ ē iurisditio: nec obstat. c. di-
lecta. de ma. ⁊ obe. vbi abbatissa q̄ nō hꝫ or-
dinē: tñ cōfert bñficia qđ ē iurisditiōis: q2 il-
lud concediꝛ sibi rōne religionis: sed nō reli-
gioso nō datur iurisditio spiritualis: nisi ra-
tione ordinis: nō tamen credo incurrat irre-
gularitatē si ea que sūt iurisditiōis exerceret
ar. d. c. i. de sen. excom. li. 6. Item no. glo. in
c. q2 sepe. de elec. li. 6. ⁊ in. c. presenti. de offi.
ordi. li. 6. ꝙ suspēsus ab officio ipso facto su
spēsus est ab omnib⁹ beneficijs: sed nō econ-
trario. Sed glo. in dicta clemen. cupientes.
sic concordat vt suspensus pro leui causa: pu
ta: facto ex quo imminet scandalum de quo
dubitatur an sit mortale sic non priuaꝛ. Si
v̄o est pro delicto graui sic si est in mora pe-
tende absolutionis priuaꝛ a perceptiōe fru
ctuū bñficij: q2 ꝑpter officiū datur beneficiū
Si nō est i mora non priuabiꝛ fructib⁹ bene-
ficij: ⁊ sic cōcorda opiniones diuersas. Ali-
quādo suspendiꝛ quis a diuinis officijs. Et
tūc non potest nec officiari nec cū alijs inter
eēe seu audire scđm Hosti. Gof. ⁊ Ray. Nō
tñ erit irregularis si solū intersit vt simplex
laicus: vt patet ex dictis.

4 ¶ Utrum interdict⁹ ab ingressu eccl'ie possit officiari ex̄ eccl'iā. R. q̄ sic: s; nō ecōtrario ⁊ cui inťdicit̄ eccl'ia ītelligūt̄ inťdicta eccl'iastica sacra. 33. q. 2. latorē. s̄m Jo. s; ↄ̄riū coīt̄ tenet̄ i h̄ casu: q̄ꝛ talis celebrare pōt ex̄ eccl'iam

5 ¶ Quid si inťdict⁹ ab igressu eccl'ie intrat ⁊ audit ibi diuina. R. q̄ licz mortaliter p̄ccet nō tñ efficit̄ irregularis: nisi ipse celebret q̄si vtēs officio suo: sicut pri⁹ s̄m Gemi. in. d. c. is cui. de sen. excō. li. 6.

6 ¶ Sz nūq̇d pōt intrare eccl'iā ad orādū tp̄e quo ibi dīna nō dicūt̄. R. q̇dā tenēt q̄ non Sz Calde. quē seq̇t̄ Ge. i. d. c. is cui. tenet q̄ sic licite. ⁊ placet p̄ rōnē p̄fati. c. is cui.

7 ¶ Aliqñ suspēdit̄ q̇s ab admīstratiōe ecclesie tam in tp̄alib⁹ q̄z in sp̄ūalib⁹: ⁊ talis celebrās nō est irregularis: quia nō ē suspensus ab ordine scd̄m Pa. in. c. si quorūdā. de solu. ⁊ Jo. an. ibidem.

8 ¶ Aliqñ suspēdit̄ q̇s ab aliq̇ officio puta ab officio p̄dicatiōis: ⁊ nō efficit̄ irregularis si p̄dicat vł̄ celebrat: vt in cle. cupientes. de penis. no. Pau. ⁊ seq̇t̄ Cal. ibidē. Sec⁹ si ab aliquo alio officio ānexo alicui ordini.

9 ¶ Aduerte q̄rto q̄ñ q̇s suspēsus ē a canone p̄pter defectū corp̄alē p̄pter quē p̄hibet̄ promoueri. de quo habes. s. Corpore vitiat⁹ ⁊ talis si promouet̄ ⁊ celebret: licet mortaliter p̄ccet: nō efficit̄ irregularis. s̄m Pa. in d. c. si celebrat.

10 ¶ Quid si iudex p⁹ appellationē posuerit interdictū vł̄ suspēsionē: ⁊ p⁹ q̇s celebrauerit: ⁊ iudex appellatiōis p̄nūciauerit appellatiōnē nō tenere: erit ne irregularis talis qui celebrauit. R. s̄z Ber. ⁊ Hosti. in. c. pastoralis de appel. q̄ si appellauit ex cā friuola: ⁊ nō p̄babili: sic erit irregularis: al's nō.

s Uspensio

quarto. seu interdictū quō relaxat̄. Aduerte q̄ꝛ si imponit̄ a iure vł̄ a iudice sic: donec satisfeceris vel penitueris: sic facta satisfatiōe vł̄ penitētia relaxat̄ ipso facto. s̄m Pa. in. c. cū tu. de vsu. no. in. c. nō ē. de sp̄o. in tex. ⁊ in glo. Si vo imponit̄ simpliciter sic necessaria ē absolutio. Et de h̄ vide. s. Interdictū. 8. in p̄ncipio.

j ¶ Sz q̇s pōt absoluē. R. s̄z coiter do. i. d. c. si quorūdā. q̄ si simpliciter ē imposita a iure pōt ep̄us. nisi vbi cōditor canonis sibi reseruat. ar. c. nuper. de senten. excom. Si vo nō sit simpliciter. s; ad tempus facta: sic tenet glo. in. c. cupiētes. de elec. li. 6. ⁊ in cle. i. de hereti. q̄ solus cōditor canonis pōt absoluere Pa. etiā in. d. c. si quorūdā. tenet q̄ etiam si simpliciter sit inflicta p̄pter pctm̄ q̄ episcopus nō pōt nisi in casibus in quib⁹ pōt dispensare: q̄ꝛ pena p̄pter delictū posita intelligit̄ perpetua: vt in. l. seruus. C. de penis. no. Inno. in. c. ex litteris. de cōstitu. Secus esset si propter contumaciam esset inflicta: quia sic posset episcopus absoluere: ar. in dicto. c. ex litteris. ⁊ quod no. Inno. in dicto. c. i. de excess. prela. In sentētia vero suspensiōis simpliciter facta ab homine absoluet qui tulit vel eius superior scd̄m q̄ꝺ dicit̄ de sententia excōmunicationis. 24. q. i. si petrus.

¶ Sz quomō absolutio fiet. R. solo verbo s̄m Hostiē. dicēdo reuoco vel remoueo vel absoluo a tali sentētia ⁊ huiusmodi. Faciūt ad p̄fata que no. supra. Interdictū quomō relaxatur: quia ambulant pari passu. Interdictum. 8. per totum. 2

¶ In quib⁹ casibus suspendit̄ quis ⁊ tamē nō pōt restitui a suo suspēsore: sed solū a papa. R. q̄ in trib⁹. Primus quādo clerici vł̄ regulares, p̄pter exhibitionē sacramentorū hereticis: aut propter receptionē elemosynarū vel oblationū ab eis: vel propter traditionem ecclesiastice sepulture predictorū hereticorū sunt priuati ab eorum ordinarijs officio. c. excōmunicam⁹. de hereti. Secūdus est in suspenso a collatione beneficiorū per cōcilium post primaz ⁊ secundā monitionē inuento culpabili in conferendo beneficia indignis. c. graue. de preben. Posset tamē iste ab vno principali patriarcha restitui: vt in d. c. graue. Tertius in degradato. c. ex tue. de cleri. nō resi. 3

s Uspitio

vide. s. Judicare. ⁊. c. Presūptio.

s Usurratio

est oblocutio mala de p̄ximo facta occulte ad diuidendā amiciciā aliquorū. Conuenit enī cū detractiōne: quia vterq̄ dicit malū de p̄ximo in ei⁹ absentia. Sed in intentione distinguit̄: quia susurro ītendit discordiā inter amicos deseminare: vt dicit gl. ad Ro. i. Detractores aūt aliorū bona minuūt vel negant: ⁊ bonorem seu famā intendūt pimere. Dr̄ susurro

bilinguis: q2 vt plurimū duab⁹ linguis vtit̃
dicēs vni malū de alio ⁊ ecōtrario: ⁊ nedū
est peccatū mortale: ſ grauissimū: vt patet
ꝓuerb. 6. Sex sūt que odit deus. ⁊c̃. ⁊ septi
mū qđ detestat̃ aīa ei⁹. s. q̇ seminat int̃ frēs
discordias. Rō: q2 amicicia p̄eminet int̃ bo
na exteriora. Ecclesiastici. 6. Amico fideli
nulla ē comparatio. Et graui⁹ peccat q̄ de
tractor: qui famam eripit. Aut cōtumelio
sus q̇ honorē ledit. q2. 8. ethi. Melior ē ami
cus q̄ honor ⁊ amari q̄ honorari. Et tenet̃
multo magis ad restōnē q̄ fures ⁊ latrones
Et ideo nō pōt absolui: nisi quātū pōt resti
tuat amiciciā quā abstulit: vel alio mō satis
faciat si eā restituere nō potest. Hec ex Tho.
scđa scđe. q. 74. ar. i. ⁊. 2.

t **Abellio** dicit̃ habens publi
cū officiū scribendi
instrumēta ad faciēdā fidē: al's dici
tur tabulari⁹: vt in. l. generali. C. de tabula
rijs scribis. ⁊ de multiplici ei⁹ nomine. no. in
c. qm̄ cōtra. de proba.

j ¶ Quis pōt facere aliquē tabellionē. R. q̄
p̄nceps: ⁊ cui ipse cōmittit. Itē reges q̇ n̄ co
gnoscūt supiorē: ⁊ ciuitates q̄ hñt iura p̄nci
pis. ⁊ Papa. vt vult Inno. in. c. cū P. de fi
de instru. ⁊ Bar. in. l. infamē. ff. de publi. iu
di. Idē dic de alijs magistratib⁹ seu dñis iu
risditionē habētib⁹ respectu iurisditiōis eoꝝ
⁊ nō solū p̄lati in tp̄alib⁹: ſ etiā in spūalib⁹.
De hoc vide Pa. in. d. c. cū. P.

z ¶ Sz querit̃ an notarij cōstituti a talibus
possint vbiq3 cōficere instrumēta. R. scđm
Pa. i. d. c. cū. P. q̄ nō nisi in territorio cōsti
tuētis: vnde creat⁹ ab imperatore nō ꝯficiet
in terris Pape: nec ecōtrario. Sz hñ instru
mēta cōfecta in territorio illi⁹ q̇ eū cōstituit
valēt etiā extra territoriū f̃m cōem opinio
nē: vt in. d. c. cū. P. no. Pa.

3 ¶ Utrū possint clerici eē tabelliones. vide
s̃. Clericus. 9. §. 9.

4 ¶ Utꝝ religiosus si in seculo fuerat possit ta
le officiū exercere. R. q̄ nō: nisi ꝯtra heret
cos: vt no. Io. an. in. c. vt officiū. de here. li.
6. dicit tñ Guil. in speculo q̄ vetera poterit
cōplere: sed nō noua assumere. l. alienatiōes
ff. fami. her. ⁊ de iudeis. c. iudei.

5 ¶ Utꝝ tabellio puniat̃ si conficiat instrā de
actu reprobato a iure. R. Pa. in. c. i. de fide
instru. q̄ sic. l. iubem⁹. C. de sa. san. ec. glo. in
d. l. gnāli. no. Spec. ti. de instroꝝ edictione.

¶ Quā sciam dz hr̃e. R: Bar. i. l. fi. C de 6
tabula. q̄ dz scire sūmā ⁊ siūa q̇ ptinēt ad ar
tem notarie: al's imputabit̃ sibi non tñ tenet̃
eē doctor. Facit qđ no. Inno. in. c. cū i cūctis
de elec. ⁊ iō pti tenet̃ restituere dāнū qđ im
peritia sua dedit. facit. l. illicitas. §. sicuti. ff.
de offi. p̄esi. no. Pa. in. d. c. i.

¶ Que reqrūt̃ ad validitatē instrumētoꝝ 7
R. q̄. i4. q̄ no. Pa. in. d. c. i. Debet impone
re. Primo inuocationē nomīs dñi. Secūdo
annū dñi. Tertio nomē impatoris in terris
sibi subiectis vel regis vel pape. Quarto no
mē ꝯsulis: ſ istud nō seruat̃. Quinto locum
cōtract⁹. Sexto mēsem ⁊ diē. Septimo in
ditionem. Octauo seriē facti. Nono testes.
Decimo signū ꝯsuetū notarij. Undecimo q̄
ꝯfecta corā ptib⁹ legāt̃. Duodecio q̄ sit ꝯsti
tut⁹ notari⁹ ab eo q̇ hab3 ptātē. Tertiodeci
mo q̄ appareat q̄ notari⁹ fuerit rogatus.
Quartodecimo q̄ talis notari⁹ sit habilis:
q2 si eēt excōicat⁹ notorie: vel p̄iuat⁹ ptāte
⁊ huiusmodi nō valeret. de q̇b⁹ oīb⁹. vide p
eūdē Pa. in. d. c. i. si placet.

t **Aciturnitas** aliquādo
est actus
virtutis qñ cōgruo tēpore tenetur.
Aliquādo ṽo est nomen vitij. Unde Gre.
Si inordinatū silentiū culpa nō eēt prophe
ta nō dixisset: Ue mihi: q2 tacui: ⁊ est i ge
nere delicti: ⁊ est aliquādo mortale peccatū:
qñ. s. nō loquit̃ cū tenet̃ loco ⁊ tp̄e: puta tp̄e
cōfessiōis: correctionis: instructiōis: ⁊ huius
modi necessario fiende: vt in glo. 25. dis. §.
alias. Aliqñ veniale: vt qñ hō nō loquit̃ cū
deberet tñ: ſ nō de necessitate. Aliqñ nullū
qñ expectat̃ loc⁹ ⁊ temp⁹ congruū. Et scđm
hoc intelligit̃ illud. 2. thi. vlt̃. Insta. ip̄ortu
ne oportune. Ubi glo. oportune q̄tū ad eos
q̇b⁹ placet. Importune q̄tū ad eos q̇b⁹ di
splicet: dūmō in futuro prodesse possit. Sz
qñ oīno nō poterrit ꝓdesse: ſ sūt incorrigibi
les sic cessandū ē scđm illud: nolite scm̄ dare
canib⁹. Matth. 7. nisi sit p̄lat⁹ q̇ ꝓpt̃ alios
ne corrūpant̃ tenet̃ talem tradere sathane.
de quo vide. s̃. Correctio. i. §. 3.

t **Aliam** vel exactionem: colle
ctā: seu q̄stā. vtꝝ pos
sint dñi suis subditis imponere. R.
vt ex Ricar. in. 2. di. 44. q. 3. ar. i. colligo. q̄

ꝑnceps solꝰ pȏt de nouo imponere pro boni cõis ꝓmotiõe aut defensiõe cõpensata subditorũ qualitate ⁊ quãtitate: ⁊ qñ eiꝰ facultates nõ sufficiũt ad hoc. ff. de publi. ⁊ vec. l. vectigalia. Silr rex qui nõ recognoscit superiorẽ: vel alij q̃ ꝑscripserũt iura imperij. Nam nullꝰ nisi princeps solꝰ: aut qui ꝑscripserunt iura imperij pȏt sup talijs ⁊ exactionibꝰ leges cõdere vel priuilegia cõcedere: vt pꝫ in. l. vnica. C. de vacat. mu. ⁊. l. sp. §. fi. ff. de iur. imunita. vnde alij licꝫ sibi vsurpent errant: vt patet in eo qḋ legit̃ ⁊ no. in. c. per venerabilem. qui fi. sint legi. ⁊. c. sane. de ꝑuileg. no. Bar. in. l. infamẽ. in fi. ff. de publi. iudi. ⁊ in l. hostes. ff. de capti. ⁊ in. l. si publicanus. §. in oibꝰ vectigalibꝰ. ff. de publi. Si ꝟo talie nõ sũt ad vtilitatẽ boni cois non pȏt eas imponere: ⁊ si imponit subditi nõ tenent̃ ei obedire. Alij aũt dñi a prefatis nõ pñt de nouo talias imponere suis subditis nisi per legem vel senatuscõsultũ: vel cõstitutionẽ ꝑncipis eis concedat̃. d. l. vnica. vel per cõcessionẽ a ꝑncipe ex causa ⁊ spãliter ĩpetratũ. l. vnica. C. de superinterdicto. li. x. no. Archi. in. c. si q̃s romipetas. 24. q. 3. ⁊ qḋ legitur. ⁊ no in. c. innouamus. de cẽsi. vel per cõsuetudinẽ diutinã nõ per violentiã: ꝟ sponte approbatam ab omnibꝰ coiter. C. de canone lar. titulorũ. l. precepit. ⁊. C. de auro coronario. l. vna. in fi. li. x. ⁊ ꝙ sit talis cõsuetudo de cuius initio nõ extet memoria: vt in. c. sup quibusdã. de verborũ signi. ⁊ vide quod no. Barto. in. d. §. in omnibꝰ vectigalibus. aliter si exigũt tenẽtur ad restitutionẽ illis a quibꝰ extorserunt. si sciũt: vel eorũ heredibꝰ: aut si nesciũt pauperibus vel ad bonũ cõe ꝟm Tho. in epistola ad quandã ducissam.

1 ¶ Sꝫ qñ dicũt̃ ad vtilitatẽ boni cois talie. R. ꝟm Ri. vbi. s. ꝙ aliq̃ñ directe: puta qñ imponũt̃ ꝓ defensiõe fidei vel regni vel pro refectiõe pontiũ viarũ ⁊ hꝰmõi. Aliq̃ñ indirecte: vtputa: qñ eiꝰ frater vel filiꝰ ẽ captiuꝰ vel aliqua terra ẽ sibi capta: ⁊ rex imponit talias vt recuperet: qꝛ sic redũdat in bonũ subditorũ: qꝛ reddit̃ rex magis potẽs vel maritat filiã ⁊ huiusmodi. Addit tamẽ Ricar. vbi. s. ꝙ negocio expedito: si facultates regis supabundãt ⁊ aliqua coitas nimis grauat̃ ꝙ dꝫ ei subuenire: sicut facit caput membris. Dicit etiã idẽ Ri. in quol. 3. q. 28. ꝙ lꝫ nõ debeat subditos taliare qñ facultates sue sufficiũt: tñ nõ ẽ dicẽdũ facultates sufficere: qñ nõ pȏt se defendere vel cõe bonũ ꝓmoueret: nisi ita depaupet se: ꝙ nihil sibi remaneat in thesauro q̃ se iuuare posset: si iterꝫ infra breue tẽpꝰ ab aduersarijs inuaderet̃ maxime si multos hꝫ insidiatores. Talieni regi necessariꝰ ẽ thesaurꝰ: qꝛ aduersarij ꝟ sciẽtes magis eũ timẽt ⁊ magis pacifice viuit ⁊ possidet regnũ licꝫ meliꝰ esset thesauriçare amorem bonoꝝ subditoꝝ ꝙ̃ argentũ vel aurũ.

¶ Vtrꝫ dñi qui auferũt a subditis vsuariũ quẽ habẽt in aliquo nemore ⁊ hꝰmõi teneãtur restituere. R. ꝟm Rodo. ꝙ tenent̃ ad restitutionẽ: nisi sint tales subditi q̃si serui: ita ꝙ nihil habẽt ꝓpriũ: ꝟ ipsũ vsuariũ habẽt q̃si ꝓ peculio: ita ꝙ dñs ad libitũ possit reuocare. Similiter alij qui vsurpãt ipsum tenẽtur eis non dñis. 2

¶ Quid de ꝑlatis q̃ pro eo ꝙ aliq̃d impenderũt legato vl' alijs maioribꝰ exigũt plusq̃ꝫ expenderũt a subditis. R. ꝙ tenent̃ extorta restituere: ⁊ tãtũdẽ de suo pauperibꝰ erogare: ⁊ si superior cui q̃rela de hoc fit fuerit negligẽs canonice subiaceat vltioni. c. qꝛ pleriq̃ꝫ. de immu. eccle. 3

¶ Quid de deputatis ad talias diuidendas qui vnũ magis grauant ⁊ alterũ magis alleuiant. R. tenent̃ ad restitutionẽ aggrauato in quãtũ plus aggrauauerũt. vide. s. Restitutio. i. in. ꝟ. ledens. §. 4. 4

¶ Vtrũ occultãtes bona sua ne talient̃ ꝟm suas facultates teneant̃. R. ꝙ si talia ẽ iusta tenẽt̃ illis q̃ ꝓpt hoc fuerũt magis grauati Si ꝟo nullus fuit ꝓpter hoc magis grauatꝰ sed dñs minꝰ habuit sic tenent̃ ipsi dño nisi forte aliq̃ñ fuissent iniuste ab eo grauati: qꝛ possent cõpensare. Si ꝟo talia ẽ iniusta non tenent̃: qꝛ possunt occultare licite. Idẽꝫ dic quãdo talia ẽ indetminata: puta deputant̃ aliqui vt exigant quãtũ possunt scd̃m facultates subditorũ nõ tenent̃ se propalare nec similiter tenent̃ restituere exactores qui aliquos alleuiãt: licꝫ peccent mortaliter: ar. c. i. 22. q. i. quia ex hoc nullus grauat̃ nisi esset necesse sepius reiterare: quia tunc tenerent̃ ad restitutionẽ aggrauatorũ exactores qui contra conscientiã aliquos alleuiauerũt. cõcor. Monal. ti. resti. 5

¶ Vtrꝫ possit alicui cõcedi imunitas taliaꝝ 6

R. Pa. in. c. peruenit. de imu. ec. ꝙ a princi-
pe ⁊ ex ꝓprio motu sic. ꝯ ad pces nõ: nisi pona-
tur in priuilegio clausula nõ obstãte. l. fi. C.
si ꝯtra ius vel pub. vtili. q2 cũ sit ꝯtra publicã
vtilitatem oportet fiat mentio de ea: vt no.
Bar. in. l. vacuatꝫ. C. de decurio. ⁊ in. d. l. fi.
⁊ facit. c. ex parte. de capel. mo. Ab inferiori-
bus aũt alijs põt cõcedi: sed coitas nõ debet
grauari: sed minuet: puta: si dabãt centum
⁊ vnus eximit qui dabat decẽ nõ prestabit
coitas: nisi. 90. aliter in preiudiciũ coitatis
cõcedere non põt. Sĩliter pfati inferiores ⁊
coitates possũt cõcedere nõ suis subditis im-
munitatẽ hãc: licꝫ nõ habeant iura imperij:
vt veniãt ad habitãdũ in eorũ terris: sicut fit
ꝙtidie medicis doctorib⁹ ⁊ h⁹mõi: ꝯ nõ iã sub-
ditis: nisi in piudiciũ solũ cõcedẽtis.

7 ¶ Quid ergo de militibus: cõmunitatib⁹: dñis: ⁊ h⁹mõi qui quotidie talias imponũt ad libitũ suũ: nũc plus: nũc min⁹ exigentes. R. ꝯm Hosti. ꝙ fures sũt ⁊ latrones: nec hꝫ locũ ꝯsuetudo vbi cũ violẽtia ẽ introducta.

8 ¶ Quid de imponẽtib⁹ talias super reb⁹ ecclesie ⁊ personarum ecclesiasticarũ. R. ꝙ tenent restituere nisi in casibus cõcessis. de q̇bus supra. Immunitas. §. 36. cũ septẽ. §. se.

9 ¶ Utrũ per statutũ posset fieri vt licite aliq̃d certum daret domino. R. ꝙ sic: ꝯm Hostien. si fiat de consensu ipsorũ subditorum: multo magis excusant domini si a pncipio de tali talia cõuenerũt libere nõ ex violẽtia.

10 ¶ Utrum excusent dñi qui talem cõsuetudinẽ inuenerũt: ꝙ capiunt a subditis de mobilibus bonis ipsorũ quantũ volunt: ⁊ quãdo volunt. R. Rodoneñ. ꝙ si certũ est ꝙ ab initio sit tale on⁹ impositũ sine fraude ⁊ malicia sic possunt tolerari. Si ꝟo nõ ẽ certum aut credatur verisimiliter ꝙ nõ sit ab initio legitime impositum sic tenent restituere. In dubio tñ ex quo ab ecclesia tolerant nõ esset eis absolutio deneganda simpliciter: sed cuꝫ dubitatione prestanda.

t Antum

est dictio taxatiua solum respectu eorꝫ quibus annectitur ⁊ excludens ⁊ tacite negans respectu aliorum. verbi gratia. ius eligendi spectat ad canonicos tm̃ li tantũ respectu canonicorũ ponit. respectu aliorum negat: vt tex. in. c. cum ecclesia. de cã. pos. ⁊ proprie.

t Emperantia

vide sobrietas

t Emere

Facit q̇ sciẽter actuꝫ sibi a iure ꝓhibitum sub colore fraudulento facit. c. per venerabilẽ. in ꝟbo videbat. q̇ filij sint legitimi ⁊ per Pau. in cle. i. de sepul. ⁊ ar. optimũ. in c. auaricie. de elec. li. 6. No. He. ibidẽ quod no. bñ ꝓ dispositionib⁹ penalibus.

t Emeritas

est audacia in malum. l. iubemus. C. de sacrosanc. eccle. no. Car. de sum. tri. clemen. i.

t Empus

anni quãdo requiratur completuꝫ: vel sufficiat inceptum. R. Pa. in. c. ad nostrã. de regula. ꝙ in dubio iuris tenẽdum est ꝙ in dignitatib⁹ fauor considerat. Et ideo ann⁹ inceptus habet pro completo. ⁊ ita tenet glo. in. d. c. Sed fallit in epatu vbi est spãle ꝙ sit cõpletus. In regule obseruatione vbi ẽ grauitas ⁊ labor: ⁊ sic odiũ: ideo cõpletus exigitur. ar. c. q2 in insulis. de regula. ⁊ sic intelligit. 20. q. i. si in qualibet. ⁊ in. c. significatũ. de regula. Regulariter ꝟo debet esse completus: nisi aliud iure caueatur: vt no. Archidia. in. c. si annũ quartũdecimum de iudi. lib. 6. de quo vide. s. Etas per totũ. Hora est. 24. pars diei. Pũctus est quarta pars hore: Momentum est decima pars puncti scd̃m Jo. an. in. c. i. de causa pos. ⁊ sic 40. momentis hora cõstat.

t Ergiuersator

est qui in totũ a lite recedit. 2. q. 3. §. notãdũ. 2. vide. s. Accusatus. §. 8. Quod nõ potest tergiuersatione celari dicit notoriũ in. c. tua. de cohabi. cle. ⁊ mu.

t Entare

ꝓprie est experimentum sumere de eo q̇ tentat ꝯm Tho. scda scde. q. 95.

¶ Quõ tentat quis deũ. R. duob⁹ modis scilicet ꝟbis ⁊ factis: ꝟbis qñ deo in orone colloquit: ⁊ petit ea intentione vt exploret dei scientiã aut ptãtẽ seu voluntatẽ ⁊ inde experimentũ sumat. Factis ꝟo tentat dñm: qñ ꝑ ea q̃ facit intẽdit experimẽtũ sumere diuine ptãtis sapientie vel pietatꝭ: ꝯ q̃si interptatione dñm tentat qui ⁊ si nõ intendat experimẽtũ sumere de deo aliquid tñ petit: vl' facit ad

nihil aliud nisi ad ꝓbandū deū. Quod verū est qñ sine necessitate vel vtilitate hoc facit: q2 in necessitate vel ꝓ vtilitate qñ qs se committit deo in suis orōnibꝰ aut factis nō est tētare deū: sicut. 2. parali. 20. Cū ignoramꝰ qd agere debeamus ad te sunt oculi nr̄i. Et iō dicit glo. Matth. 4. Deū tētat q̇ habens qd faciat sine rōne cōmittit se periculo experiēs vtrum liberari possit a deo.

z ¶ Utrum tētare deū sit peccatū. R̷. q sic q2 p̄supponit ignorantiā ꝛ dubiū de diuina ꝑfectione. Nullus enī p̄sumit tētare eū de cuius excellētia est certus: ꝛ cū tētare isto mō ꝑtineat ad dei irreuerentiā opponit directe religioni: ꝛ sic est graue peccatū: minꝰ tñ q̄ supstitio: q2 tētans ꝓtestat tm̄ dubitationē ꝟbo vel facto: h̄ supstitiosus ꝓtestat errorē facto vt patet. s̄. supstitio. §. i. Si ꝟo experimētū quis sumat de ꝑtinētibꝰ ad dei ꝑfectionē solū vt alijs demōstret: h̄ nō est tētare deū: si hʼ est necessitas iusta vel pia vtilitas ꝛ alia que ad hoc concurrere debent sicut apl̄i petierūt ī noīe christi facere signa act. 4. vt infidelibus innotesceret virtus christi. Itē no. q dupliciter qs petit signū a deo. Primo explorando dei potestatē: aut dicti eiꝰ veritatē: ꝛ hoc ē tētare deū. Secundo vt instruat quid sit circa aliquod factū placitū deo: ꝛ hoc nō pertinet ad dei tētationē: quādo tale quid ꝑ sacrā scripturam non est reuelatum: aut per sanctos seu per ecclesiam.

t Estamentū est voluntatis nr̄e iusta sentētia de eo q qs vult post mortem fieri cū heredis institutione: vt habet in l. i. iūcta gl. ff. de testa. vnde bñ dicit iusta sententia: quia si est iniusta: puta vult exheredare filiū sine causa non est seruāda. 13. q. 2. si quis. Aut si ꝑcipiat corpꝰ suū iactari ī mare. ff. de ꝯditi. insti. l. quidā suo testamēto vel ꝯ bonos mores aut pietatē: aut verecundiā: l. conditiōes. ff. de condi. insti. ꝛ l. filiꝰ ibidē. Itē oportet q instituat heres q2 sine eius institutione nō erit testamentū: vt insti. de lega. §. añ heredis. ꝛ sic differt a codicillo: q2 ꝑ codicillū nō pōt dari hereditas vel adimi. insti. de codicil. §. codicillis.

j ¶ Quis pōt facere testamentū. R̷. q quicūq3 nō ꝓhibet. Et q̇ ꝓhibent. R̷. q. 19. genera ꝑsonaꝝ. Primo furiosus seu mēte captus qui nō h3 lucida interualla. c. si. de testa. l. furiosū. C. q̇ testa. fa. nō po. Secūdo surdus ꝛ mutus a natiuitate. secus a casu: ꝛ scit scribē l. discretis. C. q̇ testa. fa. nō po. Tertio nō valens articulate loq̇: ita vt nō possit exprimē nomen heredis nec scribere. l. iubemꝰ. C. eo. ti. Quarto impubes: insti. q̇bꝰ nō est ꝑ. fa. testa. §. p̄terea. Quinto filiusfamilias nisi d̄ castrēsi peculio vel q̄si: vt in. c. licet. de sepul. li. 6 ꝛ. l. pe. C. qui testa. fa. nō po. qd̄ limita vt. s̄. religio. §. 56. Sexto ꝓdigus cui est interdicta a iudice bonoꝝ administratio. l. is cui. ff. eo. ti. Sed testamētū añ factū valebit vt ibi Septimo dānatus ad mortē nālem vel ciuilē vt sunt deportati etiā si fugiūt de manu iudicum: vt. ff. eo. ti. l. eiꝰ. ꝛ qd̄ ibi no. ꝛ. l. q̇ vltio supplicio. ꝛ ibi Bar. ff. de penis. Secus si esset dānatus ad penā inferiorē. Octauo manifestus vsurariꝰ nisi p̄stet priꝰ cautionē s̄m formā. c. quanq3. de vsur. li. 6. Nono excōicatꝰ s̄m aliquoꝝ opinionē quā sequit glo. in. c. decernimꝰ. de sen. excō. li. 6. h̄ ꝯtrariū cōiter tenet Decimo seruus. 13. q. 2. illud. ꝛ. l. filiꝰ. ff. eo. ti. Undecimo q̇libet religiosus q̇ ꝓfitet tria vota sbalia: vt in. c. 2. de testa. 12. q. 2. nō dicatis. Secus de alijs vt sūt heremite ꝛ hmōi 19. q. vlti. §. ecce paulus. Duodecimo hereticus: q2 oīa bona sua sūt ꝯfiscata ipso iure. c. cū s̄m leges. de here. li. 6. Tertiodecimo dubius de statu suo. s. an sit in eo statu in q̄ testari possit vel ne. l. de statu. ff. eo. ti. Exemplū captus a latronibꝰ dubitat an sit seruus vl' liber. vt in. l. i. in p̄n. ff. de le. 3. Quartodecio obsides intellige de illis christianis apud infideles datis: aut de illis q̇ erāt captiui populi romani: nō aūt de obsidibꝰ q̇ dant ab vna ciuitate ad aliā: vt legit: ꝛ no. in. l. obsides. ff eo. ti. Quintodecimo dānatus ob carmē famosum seu libellū in iniuriā alteriꝰ: q2 etiā infamis efficit: vt ī. l. is cui. §. si q̇s ob carmē ff. e. ti. Bar. tñ ibidē ꝛ cōiē tenet q ex alia cā infames nō ꝓhibent testari. Sextodecio reꝰ criminis lese maiestatis. l. q̇sq̇s. C. ad. l. iul. mai. 6. q. i. §. verū. Decioseptimo q̇ ē apud hostes captiuꝰ. l. eiꝰ. ff. e. ti. Intellige istud d̄ hostibꝰ romani īperij. Decimooctauo vtroq3 carens lumine. Hodie tñ testat: dūmodo fuet qd̄ no. in. l. hac ꝯsultissima. C. q̇ test. fa. po. q̄ sūt ista. Primo q testes sint vocati ad h̄ vna cū tabellione. Scdo q noīa heredū exꝓmant ita

⁊ talic̃ ꝙ rõne noĩs nõ poſſit oꝛiri dubitatio
Tertio ꝙ palã exꝑmat voluntatẽ ſuã tã cir-
ca heredes ꝙ̃ circa legata coꝛã teſtib⁹ ⁊ tabel
lione. Quarto ꝙ teſtes ſubſcribãt ⁊ etiã ta-
bellio vno ⁊ eodẽ tꝑe ⁊ loco. Quito ꝙ vbi nõ
põt hñri tabellio habeaẽ loco tabellionis octa-
uus teſtis lr̃aꝝ ꝑitus q̇ ſe ſubſcribat. fallit h̃
ſm̃ Bal. ibidẽ niſi teſteẽ inẽ liberos q2 tunc
ſufficiũt duo teſtes. Hoc idẽ ſeruandũ eſt in
codicillis cecoꝝ: vt i. d. l. hac ꝯſultiſſima. De
cimonono q̇ cardinales inſecut⁹ eſt hoſtilic̃ vł
ꝑcuſſit aut cepit vel ſoci⁹ fuerit aut fieri mã-
dauerit: aut ꝯſiliũ vel auxiliũ dederit: vel fa
uoꝛẽ vel ratũ habuit: nec etiaꝫ talis ex teſtõ
alioꝝ aliq̇d capꝑe põt nec ex ſucceſſione. c. feli-
cis. de penis. li. 9.
2 ¶ Utrũ p̃fati q̇ teſtiñ nõ pñt facere poſſint
diſponere in pias cauſas. R. ꝙ nõ pmi nec
q̃rti ſimpl'r nec q̇nti niſi de peculio caſtrẽſi vł
q̃ſi ſm̃ Bal. in. l. i. C. de ſacroſan. ec. ⁊ no. in
d. c. licet. nec ſexti nec ſeptimi nec octaui ſim-
pliciter ſm̃ Bar. ⁊ idẽ dicit de quolibet dece
dente in moꝛtali. ſ3 Bal. in hoc vltimo tenet
ꝯ2iũ: ⁊ bñ: q2 eccl'ia recipit oblationes publi-
coꝝ peccatoꝝ niſi vbi ſpãlic̃ ꝓhibeẽ: vt patet
in glo. in. c. oblatões. 90. di. ḡ foꝛtius elemo
ſynas nec. 10. nec. 11. nec. 12. nec. 16. nec. 17. alij
aũt ſic etiã ſi loq̇ nõ pñt dũ ſignis ãnuant. vñ
ponit Bal. in. l. i. C. de ſacroſan. ec. exemplũ
de q̇dã aduocato q̇ nõ valẽs loq̇ inẽrogatus
ſi volebat ꝙ tot darenẽ ꝓ aĩa ſua paupib⁹ ap
ꝑiret librũ i ſingnũ ipſe apperuit: ⁊ ꝙ valet
affirmat.
3 ¶ Teſtamẽtoꝝ q̇t ſũt ſpẽs. R. due. Una dr̃
teſtiñ nũcupatiuũ ⁊ ſine ſcriptꝪ ⁊ ẽ illud in q̊
teſtatoꝛis ⁊ heredis ⁊ legatarioꝝ noĩa ⁊ oĩa
q̃ in eo ꝯtinenẽ coꝛã teſtib⁹ nũcupanẽ. i. ma
nifeſtanẽ: ⁊ dr̃ ſine ſcriptꝪ. i. ſubſcriptõe teſti
um ⁊ alijs ſolẽnitatib⁹ q̃ req̇runẽ in teſtõ in
ſcriptꝪ facto de quo in. l. hac ꝯſultiſſima. C. d
teſta. ⁊ etiã q2 ſine oĩ ſcriptura inde facta po
teſt q̇s teſtari nũcupatiue: dũmõ coꝛã teſti-
b⁹ ⁊ ꝯditione legitimis nũcupet heredẽ ⁊ ſuã
explicet volũtatẽ: inſti. de teſta. §. fi. Ideo ſi
q̇s nõ habet notariũ aduocet legitimũ nume
rũ teſtiũ: ⁊ explicet nomẽ heredis ⁊ alias iſti
tutões ⁊ legata ⁊ roget eos vt ſint teſtes ⁊ va
lebit. Aliud dr̃ teſtiũ in ſcriptis: ⁊ iſtud põt
facere q̇s qñ nõ vult ꝙ teſtes vel aliq̇s ſciat
ſuã diſpoſitionẽ. Uñ req̇rit multa de ſubſtã
tia: vt in. l. iubem⁹. C. d teſta. ⁊. d. l. hac ꝯſul
tiſſima. ⁊ niſi q̇s ſit bene doct⁹ faciliter erra-
bit in ipſo ꝯdendo. Ideo hẽat aliquẽ doctoꝛẽ
ꝓ ꝯſilio q̇ vult cũ facere. De q̊ q2 nõ ẽ in vſu
omitto vt dixi. Aduerte etiã ꝙ q̇s põt relinq̃
re: ſic dicẽdo coꝛã notario ⁊ teſtib⁹ volo ꝙ he
res me⁹ faciat in oib⁹ ⁊ ꝑ oĩa ꝓut ꝯtineẽ in q̃
dã mea cedula ſcripta manu mea q̃ eſt apud
talẽ religioſũ ⁊ valebit ſm̃ Alex. de imola. in
l. ſtipulationũ. §. illud. ff. de ver. ob. ⁊ Bar.
in. l. ſi ita ſcripſero. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. ⁊ Pau
lum d caſtro. in. d. §. illud. ⁊ Bal. in. l. capta
toꝛias. in. q. 5. C. de teſta. mili. Jo. de imola i
l. illa inſtitutio. ff. de here. inſti. ⁊ in. c. cũ tibi
de teſta. Rõ q2 licet in teſtõ nũcupatiuo debe-
ant palã nũcupari q̃ fiũt vt a teſtib⁹ exaudiã
tur. l. heredes palã. in pñ. ff. de teſta. ⁊ in. l. iu
bem⁹. C. eo. q2 paria ſunt implicite ⁊ explici-
te exꝑmere. d. §. illud. ⁊. d. l. ſi ita ſcripſero. idõ
valet: ſ3 videat q̇ ſic vult ꝙ talic̃ lr̃a ſua | co-
gnoſcaẽ vt non ſit dubiũ de ea q2 aliter eſſet
periculoſum.
¶ Quot teſtes requirunẽ in teſtõ. R. ꝙ. 7 4
legitimi ⁊ ꝙ ſint rogati vñ ſi teſtiñ ſine ſcriptꝪ
hẽat min⁹ q̃. 7. vel ſi ſũt. 7. nõ tñ rogati nõ
valet. l. heredes palã. §. pe. ff. de teſta. Fallit
hoc in teſtõ ceci vbi ſũt neceſſarij octo. In te-
ſtamẽto ruſtici i rure facti vbi plures nõ poſ
ſunt inueniri ſufficiũt. 5. In teſtõ facto inẽ li
beros ſil'r ſufficiũt duo ſ3 Bal. in. l. hac ꝯſul
tiſſima. C. q̇ teſta. fa. po. In teſtõ facto in p̃-
ſentia impatoꝛis p̃cib⁹ ſibi poꝛrectis vt audi
at: ſufficit vn⁹. an aũt notari⁹ cõputeẽ ꝓ vno
dicendũ ꝙ ſic: ſ3 cauti⁹ eſt ꝙ pur ſint. 7. ſine
eo. inſti. de teſta. §. fi. de ꝓba. q̃ñ. in. d. l. hac
ꝯſultiſſima. ⁊. l. oĩum. C. de teſta. In teſtõ mi
litis in exercitu ſufficiũt duo teſtes: ⁊ in bello
ꝓut volũt. l. milites. C. de mili. teſtõ.
¶ Sed nũquid in foꝛo aĩe valeat teſtiñ fa- 5
ctũ coꝛã duob⁹ teſtib⁹ ſolũ. R. Pa. in. c. cuꝫ
eẽs. de teſta. tꝫ ꝙ ſic in diſpoſitꝪ ad pias cau-
ſas: ⁊ in h̃ cõiter ꝯcoꝛ. doc. In alijs ad nõ pi-
as cauſas Pa. tenet ꝙ vltra duos teſtes req̇
riẽ pñtia ſacerdotꝪ parochialis vel loco eius
duo alij teſtes aliter nõ valeat. Quidã tenẽt
indiſtincte ꝙ valeat coꝛã duob⁹. ſ3 ego dico
ꝙ ſi nõ ſbeſt ſuſpitio fraudis valeat q2 ceſſat
rõ legis. ſi ꝟo ſit ſuſpitio fraudis: dico req̇ri
ſolẽnitatẽ iuris ciuilis. ⁊ ad. c. cũ eſſes. ⁊. c. re
latũ. el. i. eo. ti. dico ꝙ habent locum in terris

ecclesie: vt patet ex eorum subscriptione.
6 ¶ Sed q̄ nō pn̄t eē testes in testamētis. R. ꝙ oēs q̄ ꝓ testib⁹ reprobanť a iure: vt. j. te stis. Itē in testō spāliter nō pōt eē mulier. ff. de testa. l. q̄ testō. §. mulier. Itē hermofroditus in q̄ ꝑualēt muliebria. l. q̄riť. ff. ō sta. ho. Itē ille cui ꝟ ē interdictū p statutū vel a iudice. Itē seruus. Itē oīs q̄ hȝ in ptāte heredē sicut pr̄ auus ⁊ filꝰs: ꝓbanť hec insti. de test. §. testes. ⁊. §. se. Itē q̄ nō ē testi. capax: sic spurius testatoris: hereticꝰ: dānatꝰ ad metallū: ⁊ silꝰs. Itē q̄s leges improbos ⁊ intestabiles iubēt eē: vt sunt de crimine famoso dānati et muliebria passi. ff. de testi. l. ob carmē. Itē legatariꝰ nō pōt eē nisi q̄ ad q̄ōnez vertentē inter heredē ⁊ extraneū. insti. ō tes. §. legatariꝰ ꝟ q̄ ad factū suū inter se ⁊ heredē non pōt.
7 ¶ Ex quibꝰ causis testm̄ dr̄ nullū. R. ꝙ loquēdo de testō nūcupatiuo ⁊ sine scriptis ex q̄tuor. Primo si testator nō erat habiľ ad testamentū. Scdo si instituit heredē nō capacem vel nullū instituit heredē. Tertio si preterijt iam natū quē instituere vel exheredare debuit. Quarto si nō sit legitimꝰ numerꝰ testiū legitimoꝝ ⁊ rogatorum.
8 ¶ Qn̄ testamentū tenet: ꝟ tn̄ irritať ⁊ rūpitur. R. ꝙ ex. 7. causis. Prio qn̄ testator nō ꝓuidit de postbumo q̄ post testm̄ ē natꝰ: si tn̄ idē postbumꝰ moreretur an̄ mortez testatoris testm̄ nō rūpiť q̄ ad effectū. idē dic de q̄si postbumo vt ē arrogatꝰ: vt ille q̄ tpe testamēti nō erat suus: ꝟ tpe mortis sic. Itē qn̄ causam exheredatiōis iprobat heres suus: ⁊ p sniam restindiť. Itē si testator patiať capitis diminutionē nisi iterū fiat ciuis romanꝰ vľ sui iuris. Itē p scdm testm̄ reuocatoriū ꝑmi. Itē si heres nō adiuit hēditatē vel an̄ aditā decessit vľ ꝯditio sub q̄ institutꝰ fuit defecit ⁊ silia de q̄bꝰ insti. qui. mo. tes. infir. per totū.
9 ¶ Utrū legata facta in testō nullo vel irritādo debeanť. R. ꝙ si testm̄ ē nullū ex ꝑteritione iā nati: vel rūpiť ex ꝑteritione postbumoꝝ vel q̄si postbumoꝝ vel rescindiť p sententiā ꝓposita q̄rela de inofficioso vel ꝯ tabulas sic legata debenť: lȝ institutio nō teneat. C. de liberis ꝑteritis. auc. ex cā. silr dic si testm̄ rūpiť ex falsa cā: vt puta. A. instituit. B. et sbstituit eidē. B. C. moriť. B. testator. A facit aliud testamnetū dicēs q2 heredes hr̄e volui ⁊ hr̄e nō possū: tu. D. esto heres. lȝ enim

C. rūpat q̄ntū ad institutionē: tn̄ legata debenť. Si vo testm̄ sit nullū: puta q2 instituit heredē n̄ capacē vľ nullū q2 nō fuerūt testes debiti: tūc an debeanť legata ē differentia inter doc. ⁊ dic: vt. ꝫ. heres. §. 5.
¶ Quid si testamētū fit cū clausula in fine ꝙ si nō valet iure testamēti valeat iure codicilloꝝ saltē: vel iure cuiuscūq alterꝰ vltime volūtatis valere voluit ⁊ tenere. R. ꝙ si testamentū patiať defectū vel iuris repugnātiā in bis q̄ sunt de sba eiꝰ: nihil facit hec clausula: nisi testeť inter liberos ꝟm cōem opinionē. si vo patiať defectū solēnitatis debite ꝑmisse sic valebit iure codicilloꝝ. C. de codicill. in fi. dūmodo solēnitas sufficiēs codicillo sit apposita. s. 5. testes lȝ nō rogati: ⁊ sic legata in eo relicta debenť: insti. de codicil. in ꝑn. Et institutio q̄ in eo erat scripta: lȝ directa videať: tn̄ in casū fideicōmissi cōuertiť. l. sceuola. ff. ad trebel. Etiā ab intestato veniētes accipiēt hereditatē: ⁊ q̄si rogati videanť restituere teneť instituto per fideicōmissū: ar. C. ō fideicōmissis. l. eā quā frater tuus. 10
¶ Utrū vltimū testamētū semp valeat. R. ꝟm glo. in. c. licet. de ꝯstit. li. 6. ꝙ sic allegat c. vltima volūtas. 13. q. 2. ff. de lega. i. l. si mihi. etiā si de ꝑ nō faciat mētionē. Fallit i duobus casibꝰ. Primꝰ in testō facto inť liberos. C. de testa. auc. hoc inť liberos. Scds cū ipse testator sibi legem indixit: videlicet si fecero aliud testamētū nō valeat: nisi de alio fecero mentionē: tūc oportet faciat mētionē aliť nō valeret vltimū. ff. de le. 3. l. si q̄s. Itē si ꝟm testamentū fit sub ꝯditione q̄ est de ꝑterito vel pn̄ti. puta: instituo heredē titiū si semproniꝰ est vel fuit ꝯsul: tūc si ꝯditio fuit vel est vera rūpiť ꝑmū. Si vo nō ē vera nō rūpiť. si vo testamētū fit sub ꝯditione futura: tūc si cōditio est possibilis etiā si nō adueniat rūpit primū testm̄ Silr si ꝯditio sit impossibilis habetur ꝓ nō adiecta: ⁊ rūpit primū testm̄: vt habes in. l. cū in scdo testō. ff. de iniusto ru. te. 11
¶ Que pena nō implētis voluntatē defuncti R. ꝙ aut ē heres extraneꝰ: ⁊ sic ꝑdit totā hereditatē: de voto. c. licet. jj. q. i. siluester. de testa. c. si heredes. Si vo heres est filiꝰ tūc si hereditas est diuisibilis amittet solū reseruata sibi legitima. C. de fideicōmis. auc. hoc amplius. Si aūt est indiuisibilis: puta q2 ducatꝰ regnū ⁊ hmōi sic totā ꝑdet. d. c. licet. in fi. ⁊ hec 12

intelligo in dispositis in testō q̄ ipso iure hn̄t auctem: vt sunt legata ⁊ substitutiones et huiusmodi. In alijs autem necessario heres seruare non tenet vt si precipiat filijs ꝙ stent simul vsq; ad tale tempꝰ: vel ꝙ nubat tali vel non nubat tali ⁊ huiusmodi. Sed si testator vult in huiusmodi heredem obligare effica citer adijciat penã heredē dãnando in legato ꝑstãdo cã pene: puta Petre heres meꝰ dato cētũ titio si tale q̃d nō feceris ⁊c̄. q̄r sic tenebit tale legatũ: dũmō qd̄ ꝑcipit nō sit impossibile vl' turpe: vl' ꝯ leges: isti. de lega. §. pene ꝯ

3 ¶ Cuiꝰ expensis seruus fugitiuus legatus sit q̄rendus. R. Pa. in. c. indicãte. de testa. glo. in. l. cũ seruus. ff. de leg. i. distinguit q̄tuor tē pora. Primũ testamēti: ⁊ si tũc erat i fuga sic expensis heredis. itellige si lōge absens erat sic ⁊ de alia relegata dicimꝰ vt in. l. cũ res. ff. d le. i. secus si ꝓpe. Scdm tēpꝰ post testm̃ ⁊ ãn mortē testatoris: ⁊ si tũc fugit expensis legatarij. Tertiũ post mortē testatoris ⁊ ãn aditam hereditatē: ⁊ si tũc fugit culpa heredis: sic tenet ad extimationē heres si sine culpa n̄ tenet: nisi ꝑueniat ad eiꝰ manꝰ. ⁊ idē dici q̄r to tpe. s. post aditã hereditatē. Rō q̄r sicut heres liberat interitu rei relicte: intellige q̄n res debet in spē nō in gn̄e vel in quãtitate. l. ꝙ te mihi. ff. si cer. pe. sic ⁊ i fuga hui sine sua culpa liberat. Sz in ꝓ casu videt testator sic voluisse.

14 ¶ De detractiōe falcidie trebellianice ⁊ legitime: vide. s. legitima. ⁊ sic diuide hereditatē in. iz. vntias: ⁊ q̊ dz habere legitimã accipiet q̄tuor vntias ꝓ. Si postea debet restituē alteri hereditatē detrahet q̄rtã partē. s. duas vntias: ⁊ sic medietatē restituet vel quartam falcidiã: ⁊ quō cessat: vide. s. legitima.

15 ¶ Utrũ institutus heres in certa re possit detrahere trebellianicã. R. ꝙ nō: s; solũ heres vniuersalis. ita ꝯsuluit Bal. ꝑ. l. i. ff. ad. l. fal. ⁊ recitat Pa. in. c. Raynutiꝰ. de testa. ⁊ itelligit heredē vniuersalē nō solũ q̄ instituit in solidũ: s; etiã ille q̄ instituit in certa q̄ta hereditatis. Sicut videmꝰ de falcidia q̄ detrahi pōt ꝑ heredē ꝯstitutũ in dimidia portiōe hereditatis: vt ꝓbat in. c. Raynaldus. extra. e.

16 ¶ De executoribꝰ testamētoꝝ vide executor

17 ¶ In q̄ differt testm̃ a codicillo. R. ꝙ in. 8 Primo q̄r in codicillis nō pōt fieri recta institutio: s; tm̃ fideicōmissoria. secus in testō. Secũdo ꝙ ꝑ codicillũ non admittit hereditas heredi istituto per testamentũ nisi i vno casu quando in codicillo dicit heredem institutum non mereri voluntatē suam: quia tũc tanq; indigno aufertur hereditas: siue sit solus heres siue sit vnus de pluribus. Idem dico de omnibus: si sic dicat omnes non mereri l. diui seuerus ⁊ Antoninus. ff. de adi. lega. In reliquis v'o fideicōmissis vel legatis in testamento bene potest per codicillũ adimere. insti. de adoptio. lega. per totum. Tertio ꝙ exheredatio non potest fieri per codicillum. insti. de codicillis. §. codicillis. Quarto heredi pure constitutio in testamento non potest conditio adijci in codicillo que obsit sibi instituta de codicillis. §. ⁊ directo. Quinto: quia heredi instituto in testamento non potest fieri substitutio directa in codicillo: lz facta trahatur ad fideicõmissoriam: quia videtur testator rogare institutum vt hereditatem restituat illi quem in codicillo substituit ei. l. sceuola. ff. ad trebelli. Sexto quia in codicillo sufficiunt quinq; testes etiam non rogati. C. de codicil. l. vlti. Fallit hoc in codicillo ceci: de quo. s. §. i. sed in testamento. 7. rogati: ⁊ in codicillo testis potest esse mulier sed nō in testamento. l. qui testamēto. §. mulier in testamento. ff. de test. Septimo quia potest quis decedere pluribus codicillis relictis validis nisi sibi contradicant. ff. de iure codicil. l. diui seuerus. sed non pluribus testamentis. Octauo quia si quis dum esset filiusfamilias fideicōmissũ in codicillis reliq̄rit: ⁊ postea paterfamilias decesserit eadē voluntate durãte valebũt codicilli. Hoc aũt cē nō poterit i testō. ff. d le. 3. l. i. §. si filiusfa. ex quibꝰ patet ꝙ codicillus est quedã sine institutiōe dispositio vltie volũtatis: quia sicut testamentũ ita codicillus morte confirmat. C. de cadu. tollen. l. vnica.

¶ Utrũ heredis institutio possit cōmitti in alterius voluntate expresse. R. ꝙ non: imo oportet ꝙ ore ꝓprio nomē heredis exprimat vel ꝑ propriã scripturã. l. hac consultissima. ⁊ l. iubemus. C. eo. imo tenuit Jo. an. in addi. ad Spe. eo. ti. post albertũ papiensē. Q̄d si quis ad interrogationē alterius: puta dicētis vis talem instituere heredem. R. sic non valere testamentũ quamuis glosa in dicta l. iubemus teneat contrariũ tenet tamē in. c. 18

cũ tibi: eo. ti. ꝙ de equitate canonica valeret
Limitãt hoc distinguẽdo. Barto. Inno. ⁊
Hosti. in. c. cũ tibi. eo. ti. ꝙ aut cõmittit ĩ vo
lũtate heredis. s. an voluerit eẽ heres: vel ne
⁊ sic valet. l. ꝟba hec. ff. de cõdi. insti. Aut cõ
mittit in volũtate alteri⁹ ab herede expresse
vtputa instituo heredẽ quẽ titi⁹ voluerit: ⁊
sic nõ valet. ff. de here. insti. l. si ꝗs semproniũ
⁊. l. captatorias. Si tñ ꝗs ita diceret cõmitto
omnia bona mea arbitrio titij vel dispositiõi
titij valet: ⁊ titius tenet distribuere in pias
causas. In ꝗb⁹ habem⁹ regulã iuris humani
gentiũ. ⁊ diuini: que ẽ ꝙ preoib⁹ dispensēt
in religionẽ diuinã: vt pctã elemosynis redi/
mant: ⁊ sic dispensando non põt velle aliud
ꝙ̃ volũtas testatoris. Sz si dispẽsaret in ꝓ/
phaniscũ nullam habeat regulã posset alio
mõ dispensare ꝙ̃ sit voluntas testatoris. et
hoc sequit Bart. in. l. i. C. de sa. sanc. eccle.
⁊ Pa. in. d. c. cum tibi.
19 ¶ Quid si tacite institutio heredis cõmit/
tat alteri⁹ dispositiõi. R. ꝙ valet. l. ille insti
tutiões. ff. de here. insti. ⁊. l. nõ nũꝙ̃. ff. de cõ
di. ⁊ demõ. ⁊ eodẽ modo legatũ tacite potest
cõmitti volũtati alterius. ff. de lega. 2. l. i. §
non expresse. ff. de lega. ꝑmo. l. captatorie. et
dicit tacite alterius voluntati cõmittere: sic
Instituo te heredẽ vel lego hoc tibi: si titi⁹ ca
pitoliũ ascẽderit: expsse ꝟo qñ dic Instituo
illũ heredẽ quẽ titi⁹ voluerit: vel lego tale ꝗd
cui sempronio placuerit.
20 ¶ Utrũ institutio possit fieri incerte perso/
ne: vtputa Instituo heredes meos pauperes
christi. R. glo. in. d. c. cuz tibi. ꝙ sic. ⁊ scdm
Bar. in. l. captatorias. C. de testamẽ. mili.
etiã si adderet: eligendos per priorẽ talem ⁊
huiusmodi. ⁊ dicit ꝙ dicta. l. loquit. quãdo
ius institutionis confert in voluntatẽ alte/
rius: sed nõ qñ electio persone solũ: vt in ca/
su nostro: ⁊ ideo nõ est cõtraria.
21 ¶ Utrũ institutio heredis possit fieri sub cõ
ditione. Respondeo ꝙ sic: dũmodo nõ insti/
tuat ad temp⁹ certũ: vtputa vsq3 ad pascha
vel ad tres ãnos: q2 nõ v3 talis cõditio ⁊ vi
tiatur: nõ tamẽ vitiat: vt institu. de heredi.
institutẽ. §. heres. sed ad incertũ potest: vtpu
ta: donec vixerit: vel talẽ instituo postꝙ̃ ab/
solutus fuerit ab excõmunicatiõe. ff. de here
di. institutẽ. l. in tempus. Fallit in milite qui
potest instituere etiam ad temp⁹ certũ. l. mi/
les ita. ff. de milita. testamẽ. Hic adverte ꝙ
institutus heres ad diez certum alio herede
nõ dato semꝑ erit heres: vt in. l. hereditas ex
die. ff. de heredi. instituen. Et idem dic quã/
do instituit ad diem incertũ: quia nemo pro
parte potest decedere testat⁹: ⁊ pro parte in/
testatus. l. ius nostrũ. ff. de regu. iur. Hoc te
net Joã. de imol. ⁊ Bal. ⁊ Ange. in dicta. l.
hereditas. Ideo si quis instituerēt heres do/
nec vixerit: alio nõ dato herede erit perpe/
tuus. Hoc firmat Bald. ⁊ Salice. in. l. ex/
traneum. C. de heredi. institu. ⁊ Pau. de ca/
stro. in. l. certi. C. de testa. mili. Et licet Bar.
in dicta. l. hereditas. teneat ꝙ si testator aper
te voluerit: vt nõ esset heres nisi in vita: vel
vsq3 ad talem diẽ ꝙ nõ erit perpetu⁹: tamẽ
cõmuniter docto. tenẽt contra eũ: vt Dy. in
l. si ꝗs ita. heres instituat excepto fũdo. ff. de
heredi. institutẽ. Bal. ⁊ Ange. in dicta. l. he/
reditas. ⁊ ẽ verius: quia testator nõ põt ius
accrescẽdi ꝓhibere: nec respectu rei: nec resꝑ
ctu tẽporis: q2 causa testati trahit ad se cau/
saz intestati: q2 dignior. d. l. hereditas. facit
l. si miles vnũ ex fundo. ff. de testamen. mili.
⁊ probat in. d. l. si quis. In legatis tamẽ hñ
põt prohibere ius accrescẽdi: et ita loquit. l.
dñs. ff. de vsufruc. Secus in hereditatibus:
vt in dicta. l. si quis. vbi institut⁹ excepto in
fundo detracta mentiõe de fundo habebit to
tam hereditatẽ. Nam testator nõ potest fa/
cere ꝙ iura nõ valeant in suo testamento: vt
in auctẽ. vt cum. de appel. cogno. §. ceterum.
Posset tñ dici ꝙ in cõsciẽtia opinio Bart.
est vera in eo qui erat simplex: ⁊ hec ignora/
bat. Sec⁹ in eo qui hanc dispositionẽ iuris
sciebat: q2 videt voluisse quod ius volebat.
Item dic ꝙ põt institui sub conditione: dũ/
modo cõditio sit possibilis ⁊ honesta excepto
filio qui nõ põt institui sub oĩ cõditiõe: ß sub
illa que ẽ in ptãte instituẽtis: vt in. l. su⁹ ꝗq3
in ꝑn. ff. de here. insti. Nã nõ põt fili⁹ grauã/
ri in debito bonoꝝ subsidio. C. de inoffi. te.
l. quoniã in prioribus.
¶ Utꝝ possit fieri ĩstitutio hẽdis ĩ certa pte 22
R. ꝙ sic: ß si ali⁹ instituit heres ĩ vniuerso
erit talis potius legatarius ꝙ̃ heres. l. quo/
tiẽs. C. de here. insti. §. heres. pñt tñ plures ĩ
stitui eq̃s portiõib⁹: Insti. de here. insti. §. si
plures instituãt. ⁊ ꝑ capita: ⁊ ꝑtim ꝑ stirpes
vt i. d. §. si plures. no. hic ꝙ ĩstitut3 plurib⁹

heredibus distributio fideicõmissoꝝ in casu
in quo accrescit heredib⁹ nõ fiet ẜm distribu
tionẽ rerũ in quas erãt instituti: sed ẜm par
tem institutoꝝ equaliter: nisi volũtas defun/
cti manifeste cõtradicat: vt. l. quotiens. §. si
duo. ff. de here. insti. ⁊. l. nunq̃. ⁊. l. quotiẽs.
ff. ad trebel.

23 ¶ Quot modis fit ĩstitutio heredis. R. du/
obus modis. s. directe ⁊ oblique. Directa ĩsti
tutio nõ põt fieri nisi in testamẽto ⁊ est quan
do verbis rectis siue obliquis recto iure insti-
tuitur heres ad quẽ vult testator hereditatẽ
suã siue illud in quo ĩstituit peruenire ⁊ illud
capere nullo mediante. Obliqua ṽo institu/
tio siue fideicõmissaria hereditas relinq̃ põt
testamẽto ⁊ codicillo ⁊ fit cũ rogaꝛ in codicil
lo heres institutus in testamẽto: vel heres ab
intestato veniẽs vt hereditatẽ restituat alte
ri. Is enĩ cui restituiꝛ hereditas erit heres ꝑ
fideicõmissum. insti. de codicil. §. pe. ⁊ de fi/
deicõmis. here. §. pe.

24 ¶ Quot sũt differẽtie heredũ. R. ꝙ tres:
nã quidã sũt necessarij tm̃: sicut si seruus in/
stituaꝛ heres a dño suo: ⁊ dr̃ necessari⁹ quia
velit nolit teneꝛ hereditatẽ etiã suspectã adire
si mõ cũ hereditate cõsequaꝛ simul libertatẽ
ex testamento dñi ⁊ tpe mortis erat in ptãte
dñi: alij sunt sui ⁊ necessarij: ⁊ isti sunt liberi
qui sunt in ptãte testatoris tpe mortis: vt fi
lijfamilias ⁊ descendentes ex masculis filijs
descendẽtes enĩ a filiab⁹ sunt in ptãte patris
coꝝ vel aui paterni: ẜ est differẽtia q: viuẽte
filio meo meus nepos nõ erit m hi suus hẽs
ẜ hñ mortuo filio meo q: nihil est mediũ q̃
impediaꝛ ⁊ sic de ceteris. Et dicunꝛ sui: quia
domestici: ⁊ q: viuo patre quodãmodo exti-
manꝛ dñi. Necessarij ṽo q: de iure ciuili co/
gebanꝛ fieri inuiti heredes: ẜ de iure p̃torio
ꝑmittiꝛ eis ab hereditate abstinere si velint.
Alij sunt extranei heredes vt sunt oẽs q̃ nõ
sunt sub potestate testatoris nec subiecti iu/
ri eius: sicut sunt filij emancipati: filij etiã a
matre instituti: quia femine nõ habẽt filios ĩ
ptãte. Probanꝛ hec oĩa: insti. de here. q̃li. in
p̃n. Item heres alius testamentari⁹: vt ille q̃
est in testamẽto scriptus: alius est substitut⁹
s. qui alij substituiꝛ heredi: alius fideicõmis/
sarius cui ex fideicõmisso est hereditas resti/
tuta: alius legitimus vt iste qui ipso iure ⁊ si
ne testamento defuncto succedit.

¶ Utrũ si ex preteritione legitimi heredis te/ 25
stamentũ reddaꝛ nullũ. R. ꝙ sic: si sunt de il
lis ad quos stricto iure legitima spectat here/
ditas: ⁊ nisi rite exheredenꝛ. Et qui sint tales
aduerte ꝙ sũt tres linee ꝯsanguineoꝝ. s. ascẽ/
dentiũ descendentiũ ⁊ collateraliũ. Testator
aũt q̃diu hꝫ aliquẽ de descendẽtib⁹ teneꝛ illũ
heredẽ instituere vel exheredare si est cã: ⁊ si
talem instituit siue sit fili⁹ vel nepos mortuo
filio vel ꝓnepos ⁊c̃: nõ teneꝛ de aliquo ascen
dentiũ mentionẽ facere: q: descẽdẽtes ĩ infi-
nitũ p̃ferunꝛ. insti. de here. q̃ ab inte. in p̃n. de
ficientibus descendentib⁹ vel exheredatꝭ te/
netur suos ascendẽtes instituere vel exhere/
dare si quos habet. l. quotiẽs. C. ad sena. cõ.
orfici. Collaterales aũt nunq̃ teneꝛ institu
ere vel exheredare: ẜ deficientib⁹ descenden/
tibus vel ascendẽtibus legitimis: intellige nõ
de illegitimis. põt quos vult instituere here/
des siue attinẽtes siue nõ attinẽtes nulla fa/
cta mẽtione de collateralib⁹: verũ est ꝙ fra/
ter rũpit testamentũ fratris qñ instituit tur
pem personã. s. infamẽ: ⁊ intellige de fratre
consanguineo ⁊ vterino vel ꝯsanguineo tm̃
nõ de vterino tm̃. C. de inoffi. testa. l. fratres
vterini nisi in isto casu de aliqua re eum insti
tuerit vel nisi crimẽ ingratitudinis in fratrẽ
cõmisisset: vt ĩ auc̃. de nup. §. ingratitudinis
¶ Sed nũquid testm̃ clerici vel ingrediẽtis re 26
ligionẽ erit irritũ ex p̃teritiõe legitimi hẽdis
R. ꝙ nõ ꝑ verbũ libere positũ: in. c. q: nos.
extra eo. ti. etiã q: sunt milites: sicut no. glo.
in. l. pe. de testa. mili. Et iõ sicut nõ rũpiꝛ te/
stamentũ militis ex p̃teritione legitimaꝝ per
sonaꝝ: sic nec istoꝝ: ẜ apte sentit Bar. ĩ auc̃.
si q̃ mulier. C. de sa. san. ec. de ingrediente re
ligionẽ. ⁊ Pa. in. d. c. tua nos. ĩ ambob⁹. ⁊ vi
de Fede. de senis ꝯsilio. 55. ⁊ sic põt intelligi
auc̃. p̃sb̃ros. C. de epi. ⁊ cle. Itẽ volẽs intrare
religionẽ põt sine legitimo numero testiũ te/
stari ⁊ ꝓ parte decedere testat⁹: ⁊ ꝓ parte in
testat⁹ sic miles põt: ꝑ tex. auc̃. ĩ mona. §. id
q̃. iũcta. l. i. ff. de mili. testa. facit. c. q̃ vere. 16
q. i. tñ petere poterũt legitimã legitimi p̃teri
ti vigore auc̃. si q̃ mulier. C. de sacrosan. ec.
¶ Sꝫ pone ꝙ q̃s hꝫ filios ⁊ filias teneꝛ ne 27
oẽs instituẽ. R. ꝙ sic: oẽs legitimos vel exhe
redare si quẽ nõ vult ⁊ subest cã: insti. de hẽ.
lib. in p̃n. etiã filias dotatas: ẜ ẜm aliq̃s suffi
cit instituẽ ĩ dote. Alij vt Azo. dicũt ꝙ opor

tet instituant in aliq̄ modico ꝑter dotē: ⁊ est
tutius ⁊ etiā ꝓfessos in religionē. C. de epis.
⁊ cleri. l. fi. §. hoc etiā cognitū. Et idē dic in
nepotibus qñ filij premortui sunt. insti. de he
re. que ab intesta. defe. §. ita demū. ⁊ etiaȝ in
posthumis. C. de posthu. here. insti. l. q̄d cer
tatū est. q̄s dicat̃ posthumꝰ: vide posthumꝰ
28 ¶ In quota parte tenet̃ istituere tales. R.
in quota voluerit: q̄ntumcūq̄ minima: lȝ po
stea talis aget ad supplementū legitime tñ te
stamentū nō rūpet ⁊ dūmodo sit institutꝰ he
res non legatarius: puta quis dicat: insti
tuo talē meū heredē in tali: quia si diceret le
go filio meo talē domū nō valeret: q̄r esset ꝑ
teritus. l. quotiens. C. de here. insti.
29 ¶ Utrū legitima possit tolli in totū vel in
partē per statuta vel consuetudinē: vide. s. le
gitima. §. i.
30 ¶ Sed nūquid in legitima cōputabunt̃ oīa
q̄ ꝓuenerūt filio: dic vt. s. legitima. §. 15.
31 ¶ Utrū filiꝰ istitutꝰ heres possit repudiare hē
ditatē retēta legitiā. R. Pa. in. d. c. Raynu
tius. q̄ nō. ⁊ hoc tenet Bar. in. l. gerit ꝓ here
de. ff. de acq̄. here. ⁊ Bal. in. l. vnica. C. qñ nō
petētiū partes. ⁊ eadē rōne dic de patre. s. de
cedente ab intestato: q̄r nō pōt ꝓ parte agno
scere hereditatē ⁊ ꝓ parte repudiare: ar. l. i.
§. si ex fundo. ff. de here. insti.
32 ¶ Utrū sit aliq̄s casus in quo posthumꝰ p̄
teritus nō rūpat testamentū. R. q̄ sic. s. i te
stamēto matris q̄ decedit in puerperio: ſȝ suc
cedet cū alijs fratribꝰ vel nepotibꝰ equalit̃.
Si tñ mater instituisset extraneū aget de in
officioso testō ⁊ rūpet. C. de inof. tes. l. si mat̃
33 ¶ De cautela illiꝰ q̄ vult facere testamentū ⁊
disponere sua in pias causas nec audet: sed ti
met de potētia aliquoꝝ: vide pactū. §. 14.

t Estes antiq̄tus supstites voca
bant̃ eo q̄ sup̄ causaruȝ
statū ꝓferebāt: nūc parte nōis abla
ta testes vocant̃: de vb. sig. c. forus. §. testes.
j ¶ Quis pōt eē testis. R. q̄ quilibet q̄ nō ꝓ
hibet̃ cū edictū de testibꝰ sit ꝓhibitoriū sicut
⁊ de ꝓcuratoribꝰ. ff. de ꝓcu. l. mutus. de spō.
cum apud.
2 ¶ Que requirunt̃ in testibꝰ. R. q̄. 7. con
ditiones. §. conditio. sexus. etas: discretio: fa
ma: fortuna: fides. Prima conditio vt nō sit
seruus: q̄r talis sepe metu dn̄antis supprimit
veritatē. d. c. forus. C. de testi. l. qm̄ lib. ⁊. 4.
q. 3. §. item in criminalibus.
¶ Utrū monachꝰ ⁊ frater minor possit eē te 3
stis. R. q̄ sic: ar. l. i. ff. de testi. ⁊ ar. in auc. d
mo. §. cogitandū. no. Spec. in ti. de testi. fac
rō predicta cū nō inueniat̃ ꝓhibitū: ⁊ lȝ sint
mortui mūdo nō tñ per oīa: no. Pa. in. c. cuȝ
nūcius. eo. ti. Hoc limita veꝝ corā iudice secu
lari de licētia sui superioris: aliter non: vt te
net Spe. ibidē. ⁊ Jo. an. in addi. ibidē. ⁊ Al
bri. in. R. C. de testi. facit. c. monachi. 16. q.
i. ⁊. c. placuit. 2. q. 8.
¶ Sed nūquid si testificat̃ sine licētia. R. 4
ſm Pa. in. c. i. de iura. calū. q̄ nihilominus
valet. Idē dicit Ange. in. §. si vo libertus. in
auc. de testi. vbi declarando. §. cogitanduȝ.
in auc. de monachis. dicit q̄ si clericus vl' re
ligiosus deponit vi coraȝ iudice seculari sine
mandato superioris nō valet. Secus si volēs
allegat. c. testimoniū. 2. q. 2. ⁊ no. in. d. c. i.
contrariū. s. q̄ non valeat: tenet Jo. an. in. d
i. c. ⁊ est verius.
¶ Scdo sexꝰ: vt non sit mulier: quia licet de 5
iure ciuili admittat̃ in ciuilibꝰ ⁊ criminalibꝰ
15. q. 3. c. ex eo. ff. de testa. l. qui testamēto. §.
mulier. insti. de testa. §. testes. nisi in testamē
tis tm̄: vt in p̄fatis. §. sed in codicillis. ⁊ alijs
vltimis volūtatibꝰ sic: ſȝ Accur. d. §. mulier
tamen de iure canonico: q̄r variū ⁊ mutabi
le semper femina ꝓducit. d. c. forꝰ. C. d inof.
testa. l. filia. non admittitur in criminalibus
criminaliter. 33. q. 5. mulierē. nisi in crimini
bus. exceptis. s. simonia. c. tanta. de simonia.
Et sic intellige. d. c. forus. In ciuilibus auteȝ
⁊ spiritualibꝰ ⁊ quibuscūq̄ alijs: ⁊ etiaȝ vbi
de crimine agitur ciuiliter: vt in denūciatiōe
aut etiā in inq̄sitione nisi vbi inuenit̃ ꝓhibitū
exp̄sse: vt in testamēto admittit̃. no. Jo. an.
in additōe ad Spe. e. ti. facit. c. qm̄. ⁊. c. tā lit
teris. de testi. ⁊ quō nō dȝ trahi ad iudiciū ꝓ
testimonio: sed ad eas mitti dicitur in. c. mu
lieres. de iudi. li. 6.
¶ Tertio etas vt nō sit ipubes: ſȝ pubes i cā 6
ciuili. i criminali vo req̄rit̃ etas. 20. ānoꝝ. ff.
e. l. in iti. la. 2. ⁊. l. i testimoniū. 4. q. 3. testes.
¶ Sȝ nūquid poterit pubes testificari d his 7
q̄ vidit in ipubertate. R. q̄ si erat doli capax
qñ vidit poterit: ar. insti. de inuti. stip. §. pu
pillus. ff. de nego. ge. l. in negocijs, al's nō. hoc
no. 37. di. relatum.
¶ Quarto discretio: vt nō sit furiosus. 3. q 8

7.§.tua.⁊ h̄ nisi habeat lucida īterualla. ar. c.dilectus.de spon.32.q.7.neq̄ʒ furiosus.7.q.i.quis.

¶ Quinto fama: vt.s.nõ sit infamis: nõ eni iusticia põt hẽre cũ hoīe scelerato cõmertiuʒ d.c.for⁹.§.fi.⁊ in.c.testimoniũ.in glo.e.tit.

¶ Sexto fortuna. Nã diuiti mag̃ credit̃.ff de testi.l.3.C.ad.l.fal.auc̃.sed ꝯtestor.ideo paup̃ repellit̃ si est talis ꝯditionis ꝙ pecunia corrũpi possit: al's nõ: ar.insti.de susp̃.tu.§.vl.eq̃lis in opinione semp̃ diues p̃ponit̃ quia potẽtiorib⁹ pares esse nõ possumus.ff.d ali.iudicij mu.l.3.

¶ Septimo fides: q2 null⁹ infidelis ꝯ fidelẽ admittit̃.2.q.7.nõ põt.ff.d testi.l.2.nec h̄ereticus: d hẽ.excõicam⁹. Addunt̃ alia q̃ueq̄ que aliquando repelluntur.

2 ¶ Octauo ꝯsanguinitas.vñ.l.testis.ff.e.d2 testis idone⁹ p2 filio: aut fili⁹ p2i nõ est: 7.4.q.2.§.itẽ testis. Q̊d limita vex: vbi nõ agit̃ de correctõe vel ꝓhibitõe peccati: vel de illumi natione fidei: q2 in istis vbi affectio carnalis cõiter nihil opat̃ valet sicut testimoniũ chri sti de patre: ⁊ no. Pa.in.c.in omni.ex̃.eo.ti.

3 ¶ Quid in matrimonijs: nũquid pater vel mater potest esse testis. R̃. Pa.in.c.videtur nobis.qui ma.accu.po.ꝯcludendo s̃m Host. ꝙ si sponsus est ditior ⁊ nobilior nõ creditur eis. Si v̄o est equalis vel inferior sic admitti tur nisi appareat ex aliq̃ causa filiã affectare matrimoniũ. Tu v̄o dic ꝙ iudex attẽdet si spõsa vel sponsus est reportaturus comoduʒ vel incomodũ. honoreʒ vel vituperiũ sic admittet vel nõ admittet: ar.l.3.ff.eo. ⁊ bona glo.in.c.ex litteris.extra eo.ti.

14 ¶ Nono familia. Nã quos testes actor pro ducit de familia sua nõ admittunt̃.l.px.ff.e.nec familiaris.C.de his q̇ ad ec.confu.l.fi.§ sane.3.q.5.c.i.

15 ¶ Sed nunquid illi de collegio admittunt̃ super facto vel non facto a collegio ipso. R̃. Pa.in.c.3.loco.de ꝓba.ꝙ sic.q̃n est tale q̊d p̃ alios ꝓbari nõ põt.ter.est in.c.veniens.ex̃ eo.ti.sicut ⁊ pater testis est sup̃ etate.⁊ gener ꝓ filio: q̇ fi.sint le.transmisse.ff.de ꝓba.l.etiã matris: ⁊ in testamento de peculio castrensi.l qui testamento.§.i.ff.de testa.

16 ¶ Utrũ cũ monasteriũ repetit ꝓfessũ: possint illi de ꝯuẽtu adduci ꝓ testib⁹ sup̃ ꝓfessiõe facta ab illo q̇ repetit̃. R̃. Pa.in.c.nup̃.eo.ti.ꝙ sic: q2 cã ñ ẽ singularĩ s̃ monasterij: ⁊ sic ñ dicunt̃ testificari in cã ꝓp̃a. vñ etiã p̃lat⁹ fratrũ minor̃ põt eẽ ĩ iudicio repetẽdo fratrẽ sui ordinis ⁊ multo mag̃ alij p̃lati. Idẽ dic de cl̃icis in cã eccl'e sue: ⁊ de singularib⁹ ĩ cã vniuersitat̃ q2 nõ ẽ cã singulor̃.12.q.2.q̇ manumittit̃.limita: nisi tales ꝓ monasterio vel vniuersitate fuerint actores vel responsales: vt in.c. insuper.eo.ti.

¶ Decio inimic⁹ ⁊ m̃ltos alios repellẽ põt iudex seu admittẽ: q2 nisi ĩ casib⁹ exp̃ssis a iure dicẽdũ ẽ iudici: tu mag̃ scire potes q̇s admitti debeat vel repelli.ff.e.l.3.§.i.s.ex circũstantijs et alijs affectionibus particularibus. 17

¶ Undecio laic⁹ ꝯ cl̃icuʒ ĩ cã crĩali cũ crĩaliter ꝓcedit̃ nõ admittit̃.2.q.7.c.ipsi. 18

¶ Duodecimo soci⁹ criminis nõ põt eẽ testis 19
79.dis.si q̇s.in glo.fallit in crimine lese maiestatis ⁊ simonie: vt in.d.glo. ⁊ heresis.

¶ Utrũ in cã ꝓp̃a q̇s possit eẽ testis. R̃. ꝙ 20
nõ põt negari: q̃n aliq̃n q̇s testificet̃ ĩ cã ꝓp̃a attẽtis circũstãtijs p̃sonarũ ⁊ cause: vt in.c. fi.d iureiu.⁊ i.c.fi.e.ti.li.6.⁊ exp̃ssius ĩ.c.ex rõne.de ꝓcu.facit q̊d no. Bar.in.l.admonẽdi.ff.de iureiu.q̇ vult ꝙ q̃n actor scit plene veritatẽ: vtputa de mutuo a se facto ⁊ ẽ p̃sona honesta si hʒ ꝓ se vnũ testẽ bonũ defert̃ ei iuramentũ ⁊ faciet probationẽ perfectam.

¶ Aduerte ꝙ tria detrahũt fidei testis si va 21
riat si vacillat si negatiuã ꝓbare ꝯtẽdit.c.cũ in eccl'a.de cã pos.⁊ ꝓpr̃ie.⁊ ibi Pa.diffuse.

¶ Quot testes in qualibet causa sufficiant. 22
R̃.in testamentis ⁊ codicillis: vide.s̃. testamentum.§.4. In donatiõe causa mortis requiruntur.5.C.de dona.causa mortis.l.vlt. Similiter in contractu qui excedit librã auri facto in scriptis ab imperito in ciuitate. C si cer.pe.auc̃.si nouo. Idem in eo qui vult ꝓbare solutionẽ debiti contracti in scriptis.C. eo.l.testiũ. In purgatione canonica presbyteri.7.requirunt̃.2.q.7.similiũ. In purgatione episcopi requirunt̃.12.2.q.5.omnib⁹.in fi. Episcopus cardinalis non debet condẽnari nisi cũ septuagintaduob⁹ testib⁹.presbyter cardinalis cum sexagintaquatuor.diaconus cardinalis cũ.24.sb̄diacon⁹ ⁊ inferiores cardĩales cũ.7.vt.2.q.7.p̃sul.⁊.c.se. Regulare aũt est vt in ore duor̃ vel triũ stet oẽ verbũ: si mõ sunt oĩ exceptiõe maiores: de testa. c.cũ esses.⁊.c.relatũ.s̃m Hosti.

¶ Utrum testes singulares probent regula 23
riter. R̃.s̃m Pa.in.c.bone memorie.el pri

mo. de elec. ꝙ non. Ratio quia diuersitas tē
porum potest inducere diuersitatem rerum
vt in. c. in presentia. de probatio. Et dicun
tur testes singulares quando deponunt super
diuersis factis: ita ꝙ quilibet est singularis de
facto suo respectu obiecti. Sed qñ obiectū su
per quo deponūt fuit representatū sensibus
testiū eodē tpe: tūc sunt contestes ⁊ nō singu
lares: qꝛ tūc videnť deponere de facto eodeꝫ
ꝯcordat huic sentētie tex. i. c. cū dilecti. ď ele.
⁊. c. tam lr̄is. de testi. limita tñ ꝙ testes singu
lares nō ꝓbāt: ꝓut limitat glo. in. l. ob carnē
ff. de testi. ⁊ Angelus in disputatione q̄ inci
pit: Astensis miles. facit qď no. glo. 9. q. 3. c.
nihilominꝰ. ⁊. c. testes. ⁊ ꝑ Inno. ⁊ Jo. an. in
c. qualiť ⁊ qñ el. 2. de accusa. vbi patet: ꝙ pos
sidens rem pōt ꝓbare per testes singulares: ⁊
sic dic in similibus.
24 ¶ Utrū vnꝰ testis sufficiat. R. regulare ē:
ꝙ vox vnius vox nullius. c. veniens. in fi. ex
tra eo. ti. ⁊. c. cum a nobis. eodem ti. ⁊. c. quo
niam. in fi. de ꝓba. tamē sunt casus in quibus
valet: vt in papa. d. c. a nobis. Item de con
suetudine curie statur dicto cardinalis de
hisque dicta vel acta sunt coram eo: vt no.
Host. de appel. ꝯstitu. 2. Itē in his in quibꝰ
nullū parať ꝑiudiciū: ⁊ vbi agiť ad peccatū
impediendū. facit. c. sup eo. el. 2. eo. ti. no gl.
in. c. nup. eo. ti. ⁊. 2. q. i. multi. ⁊ iď vnꝰ impe
dit matrimoniū contrahendū. Itē valet de
consensu partium. Itē vbi testator manda
uit stari. sup aliquibꝰ dicto alicuiꝰ queꝫ dicit
informatū de sua intētione qꝛ nihil pōt ei ap
poni: vt no. Bar. in. l. tcopōpus. ff. de dote p̄
le. no. Pa. in. c. in noie dñi. eo. ti. Itē. ꝙ quis
sit ꝯfessus. c. testimoniū. eo. ti. Itē de moniti
one charitatiue facta. 2. q. i. si peccauerit. ex
eo. ti. c. in oi. Itē sup ꝯscientia alicuiꝰ: extra
eo. tertio. ⁊. c. tā lr̄is. §. fi. de homici. significa
sti. el p̄. §. fi. ⁊ multis alijs similibꝰ: vt in di
cto vniꝰ cum fama. d. c. lr̄is. ⁊. c. veniens. c.
mulieri. de iureiu.
25 ¶ Quď testificari debēt. R. ꝙ Primo regu
lariter nō debēt nec possunt recipi ante litis
contestationē. Fallit tñ hoc in. 20. casibꝰ: vi
de i. c. qm̄. vt li. nō ꝯte. ⁊ ibi gl. ⁊ Pa. Aduer
te tñ ꝙ qñ ignorať ꝑsona q̄ cōmisit malefici
um testes possunt recipi etiā ante citationeꝫ
malefactoris: iuxta no. ꝑ Inno. i. c. bone. el p̄
de ele. sequiť Pa. in. c. in noie dñi. extra. e. ti.
Secūdo ꝙ nō se igerat qꝛ tūc repelliť tanꝙ
suspectus: ar. l. vxori. §. i. ff. de fal. ⁊ ꝑ Bar.
in. l. q̄ oia. ff. de ꝓcu. facit. c. qualiter. de elec.
Tamē si nō fuit citatus s; ꝑ partē ꝓductꝰ iu
dici nō p̄sumiť se ingerere: vt tenēt dñi de ro.
ta decisione. 360. facit. c. ꝯstitutꝰ. e. ti. ⁊ Pa
in. c. in tua. de spō. Tertio ꝙ iuret tactis sa
crosanctis euangelijs nisi sit ep̄s vel sacerdos
C. de epi. ⁊ cle. auč. sed iudex. Isti nō iurāt su
per libro s; sup pectore suo: de iura. ca. c. vlti.
Quarto ꝙ vtraq; pars sit p̄sens vel ꝯtuma
citer absens. d. c. in noie dñi. Quinto ꝙ viua
voce deponat nō in scriptis. c. a nobis. q̇ mat.
accu. pos. 3. q. 9. testes. Sexto ꝙ testificeť de
auditu ꝓprio vel visu: vt in. c. 2. de ꝯsue. nō
de alieno: quia nō est ꝓprie testimoniū: vt no.
gl. in. l. i summa. ff. de aq̄ plu. ar. Rō quia de
bet dicere de eo qď factū est in p̄sentia sua vel
dictum. c. testis. 3. q. 9. no. Pa. in. c. tā lr̄is.
eo. ti. Et aduerte quia testis debet ⁊ pōt te
stimoniū dicere de visu: si res de q̄ interroga
tur subiacet visui. puta vidi qꝛ verberauit ta
lem ⁊ hmōi. De auditu si subiacet sono: puta
dixit talia verba ⁊ hmōi: ⁊ sic de ceteris sensi
bus. Septimo ꝙ nō vacillet vel ꝯ̄ria ꝓferat
vt in. d. c. licet. ď ꝓbatio. Octauo ꝙ nihil ta
ceat de contingētibꝰ sup quibꝰ interrogať ali
ter esset falsus testis: vt in. c. dilecti. de accu.
vtputa exp̄mit qď facit ꝓ aliq̄: ⁊ q̄ ꝯ̄ eū cēnt
tacet. Nono exp̄mat locū tēpus ⁊ modū rei
de qua ꝑhibet testimoniū. Decimo ꝙ solū te
stificeť sup iuratis: ⁊ nō super alijs qꝛ nō va
leret: ar. c. de testibꝰ. extra. e. ti.
¶ Utrū testis teneať perhibere testimoniū 26
R. Pa. in. c. i. de testi. co. post Archi. 22.
q. 2. §. item. ꝙ si interrogatur a iudice pro
prio: ⁊ de his de quibꝰ potest interrogare. s.
de manifestis vel de his de quibus infamia
precessit: vt. s̄. confessio delicti. in prin. ⁊ in
quisitio. celando veritatem mortaliter pec
cat: de ma. ⁊ obe. c. 2. ij. q. 3. q̇ resistit. secꝰ vbi
interrogať de nō spectantibꝰ ad suū officium
Idē putat in quocūq; q̇ produciť in testē vel
celat veritatē: vt no. in. c. quisq̇s. ij. q. 3. ⁊ te
neť ad restitutionē dāni: qꝛ testis falsus dici
tur. l. nullū. C. de testi. Idē ⁊ in eo q̇ hꝫ ex of
ficio dicē. s; h nō placet mihi nisi limiteť in ci
uilibus vel quando in criminalibus ciuiliter
agiť seu ꝓ liberatione ꝓximi: ne indebite pu
niatur. Innocē. in. d. c. i. distinguit ⁊ bene: ꝙ

quando nō est peccatū tacere illud sup̱ quo
inducitur nō dꝫ cōpelli: al's sic. Exemplū agi
tur ꝯ aliquē ad penā tm̄: ⁊ sic nō est peccatum
tacere: ar. z. q. i. Si peccauerit nisi pseuera
re velit in peccato: ar. c. clericoꝝ. de vita ⁊ ho.
cleri. zz. q. 5. hoc videt̃ vt pena reuocet a ma
lo quos dei timor nō reuocat. Intellige quā
do peccatū nō est oīno occultū: ſ; qui illud fa
cit est infamatus aliq̃liter de eo: quia tūc te
netur requisitus vt testis. Secus si requirere
tur vt denūciator cū nō possit pbare. vel qn̄
ille d̄ q̄ q̄rit̃ nō ē de tali aliq̃ mō infamat⁹ q2
sic nō tenet̃ nisi solū dicere illis q̇ pn̄t ꝓdesse
⁊ nō obesse: vt. s̄. inq̇sitio. §. ij. ⁊. j. §. 3i.
27 ¶ Utrū testis peccet mortaliter dicendo se
inimicū alicui⁹ cū nō sit vt euitet testimoniū
dicere. R. Pa. in. c. inq̇sitionis. §. tertie. de
accu. ꝙ sic: q2 dicit mendaciū in dānū proxi
mi. z. q. z. ne q̇s. ⁊ de fal. c. i. Limito hoc ve
qn̄ requirit̃ ꝓ dāno euitādo vel ꝓ debito cō
sequēdo. Sec⁹ vbi requirit̃ solū ꝓ pena infe
renda nisi in casu quo cōpellitur a iudice: or
dine iuris seruato.
28 ¶ Utrum testis qui recipit pecuniā vt nō di
cat veritatē peccet mortaliter. R. ꝙ sic ⁊ te
net̃ pena falsi: vt no. Bar. in. l. i. ff. qd̄ cū eo
⁊ Pa. in. c. i. de cri. fal. ⁊ est turpe lucrū ⁊ con
tra bonos mores. l. 4. ff. de ꝯdi. ob tur. cau. si
milit̃ ē turpe lucrū aliq̇d recipe ꝓ vero dicē
do. i4. q. 5. nō sane. ⁊ tenet̃ restituere ei q̇ de
dit: si mō nō dedit ad corrūpendū: ſ; ad redi
mendam vexationem suā. Si ṽo dedit ex li
beralitate: credo pauperib⁹ sit erogandū de
bono ꝯsilio. Expēsas tamē potest petere ⁊ reci
pere a ꝓducēte eū. 4. q. 3. venturus.
29 ¶ Quid si q̇s iurauit testimoniū nō pbibē
R. temerariū est: ⁊ vbi est certū ꝙ tenet̃ sb
peccato ferre testimoniū ꝓpa auc̄te pōt ꝯue
nire al's nō: nisi auc̄te supioris. zz. q. 4. i ma
lis. etiā si sciret ꝙ ipse solus interfuisset ⁊ nō
posset ꝓbari nisi p eū ſm Hos. q2 dictū vni⁹
facit semiplenā ꝓbationē: ⁊ delatio iuramēti
faceret plenā. C. de re. cre. l. in bone fidei. qd̄
credo veꝝ in casu q̄ hoc fieri pōt. al's vbi nullū
effectū pōt habere testimoniū eius nō credo
teneat̃: nisi ad p̄ceptū superioris cogeret̃ mō
debito ⁊ ordine.
30 ¶ Utrū testis falsus semp̱ peccet mortalit̃.
R. ꝙ falsū testimoniū semp̱ ē peccatū mor
tale nec aliq̃ circūstantia pōt excusari si ēcuꝫ
iuramēto seu pꝑiurio factū. Si ṽo sine pꝑiurio
nō semp̱ erit mortale peccatū: sicut nec omne
mendaciū. Et hoc intelligo ꝙ sit mortale qn̄
scienter fit. Secus si bene cogitādo errasset:
quia esset veniale etiā si iurasset: ⁊ tenet̃ ad
restitutionē totius dāni dati. ꝓprimo qn̄ scien
ter vel ex ignorātia indebita falsū testimoni
um dixit. l. generaliter. §. illud. ff. de calū. et
i7. q. 4. si quis in atrio.
¶ Utꝝ testes sup̱ occultis circūstātijs crimi 31
nis sint interrogandi. R. Pa. in. c. qualiter
⁊ qn̄. el. z. de accu. ꝙ sic ſm Inno. ⁊ Host. qn̄
crimē nō est occultū: ⁊ qn̄ talis ꝯ quē testifi
catur est infamatus: ⁊ etiā si iurasset nō reue
lare quia tale iuramentū est temerariū. c. i.
de cri. fal. ⁊. c. intimauit. de testi. nisi sciret in
cōfessione sacramētali: quia sic scit vt de⁹ ⁊ ꝓ
ducit̃ vt hō: vt in. c. si sacerdos. de offi. or. ⁊. c
dilect⁹. d̄ excel. p̄la. d̄ hoc vide. s̄. inq̇sitio. §. ij
¶ Utrū ꝓsonete siue mediatores cōpellant̃ 32
testificari. R. Pa. in. c. dilectoꝝ. d̄ test. ꝙ sic
si partes ambe consentiūt: si ambe dissentiūt
nō possunt. si vna consentit altera nō cōpelli
non possunt: ſ; testificari possunt: si volunt: i
auc̄. de testi. §. qm̄ ṽo.
¶ Utrū testis teneat̃ pꝑhibere testimoniū de 33
his q̄ sibi sunt dicta in secreto. R. ſm Tho.
zz. q. 70. ꝙ sunt aliq̃ que statim vt hō scit te
netur ꝓpalare his q̇ possunt prodesse: sicut si
quis ꝯtaminaret multitudinē: vel vbi aliqd̄
malū ꝓprimo spūale vel tp̄ale immineret: ⁊ ad
ista celanda nemo potest obligari: q2 frange
ret fidē quā alteri dꝫ. Sūt alia que nō sunt
talis q̄litatis: ⁊ id̄ obligare se potest q̇s ad ce
landū: ⁊ talia etiā ad preceptū superioris nō
tenet̃ reuelare quia nihil pōt p̄cipi homini qd̄
sit ꝯ ius naturale de se. Sanctus ṽo Bo. in
4. dicit ꝙ etiā tenet̃: quia intelligit̃ in tali ꝓ
missione excepta auctoritas superioris. Sed
tu ꝯcorda veꝝ qn̄ superior hoc requirit ex ali
quo bono respectu ⁊ vt pater ꝓuideat ⁊ dc̄m
sancti Tho. intelligit̃ qn̄ solū vt puniat: vel
de alio de quo nō pertinet inquirere.

t **Thesaurus** vide. s̄. inuen ta. §. i.

t **Timor** q̇ dā filialis quo hō ti met offensi dei quē dili
git: ⁊ timet ab eo separari. z3. q. 6. §
ex his. ꝑpe finē. Et iste semp̱ bon⁹ ⁊ sanctus
iuxta illud psal. Timor dn̄i sanctus pmanet.

Alius seruilis: ⁊ iste causa᷑ ex amore sui: vñ qꝛ pena est detrimentũ ꝓprij boni eam timet d. §. ex his. ⁊ iste aliqñ est cuꝫ charitate sicut cum quis simul timet ⁊ ꝓpter penã ⁊ ꝓpter culpã: ⁊ iste timor dꝛ initialis qꝛ est ꝑncipiũ ꝯuertẽdi: de pe. di. 2. sicut seta. Aliqñ ẽ sine charitate: ⁊ tũc semꝑ malus nõ in se ꝭ quia a mala ꝓcedit radice. s. ab inordinato amore sui. Alius est timor mundan⁹ quo hõ disiungitur a deo ꝓpter mũdana q̇bus initi᷑ tanq̃ fini. 16. q. 2. c. i. post mediũ: ⁊ iste semꝑ ẽ peccatũ mortale. Si tñ in mũdanis nõ ꝯstituẽt finẽ. i. nõ esset paratus facere ꝯ̃ dei precepta sic esset peccatũ veniale: sicut cuꝫ retrahitur a bono qḋ est de ꝑfectione: vel potest eẽ nullum peccatũ qñ quis rõnabilẽ causã habet timendi ꝭm Alex. 2. 2. ti. de timore.

i ¶ Utruꝫ timor excuset a peccato. R. ꝙ non ex toto. s. q̇n sit mortale si illud qḋ fit sit ꝯtra ꝑ̃cepta dei. 32. q. 5. ita ne. ⁊ qḋ me. cã. c. sacris In alijs quõ excuset: vide. s̃. metus. §. 6.

2 ¶ Timor ex accidia aliqñ ꝓuenit: aliqñ ex aliq̃ cõminato vel accidenti: ⁊ dꝛ timor filia accidie: ⁊ est peccatum mortale qñ ex timore facit ꝯ̃ dei precepta: al's veniale.

t Olerantia tunc bona est qñ quis patiẽter tolerat ea q̃ solũ sunt ad ꝓprium detrimentũ: siue in corporalibus siue in tẽporalib⁹. siue quãdo aliq̃ tolerantur ꝓpt᷑ mai⁹ malũ euitandũ: ⁊ de hac habes. 4. di. deniq̃ 67. di. oẽs. in fi. 96. di. in scripturis. 45. di. lꝫ. 6. q. i. sũt plimi. ⁊. c. ex merito. 23. q. 3. ser differentie. ⁊. 4. q. hec a fit. Mala ṽo est cuꝫ tolerant᷑ ea que sunt in ꝓprie salutis detrimẽtum: vel mali vbi nõ est periculũ maioris mali vel scandali: ⁊ aliqñ est peccatũ mortale: aliqñ veniale: ⁊ de hac habes correctio. i. §. 3.

t Onsura clericalis: vide clericus. 4. §. i.

t Orneamentũ dꝛ: qꝛ circuiẽdo se percutiũt ad ostensionẽ virium aliqui ex condicto: de tor. c. i.

i ¶ Utrũ torneamentũ sit prohibitũ. R. ꝭꝫ Host. in. c. i. eo. ti. ⁊ sequi᷑ Pa. ꝙ sic: ⁊ oĩs ludus etiã ad ostentationẽ viriũ fact⁹ ex q̃ iminet periculũ mortis ꝓbabiliter: ⁊ nedũ de iure canonico: vt in. d. c. i. sed etiã de iure ciuili C. de gladia. l. vnica. ⁊. l. i. §. itẽ senatus. ff. de postu. debet intelligi de alio ludo: qꝛ vt dꝛ in auc. vt oẽs obe. iud. §. i. Fortitudo sine iusticia nõ est laudabilis: ⁊ loqui᷑ ibi de fortitudine que exerce᷑ cuꝫ armis: sic nec istud cũ ibi nõ possit esse iusticia ꝓpter rõnem que in d. c. i. poni᷑. Alius aũt ludus cã virtutis exꝑiẽde vbi nullũ iminet ꝑiculũ mortꝭ: licet ꝭꝫ Ho. etiã de iure canonico ⁊ casus cõtingẽs nõ imputabi᷑. l. qua actiõe. §. si quis. ff. ad. l. aquil. ⁊ ꝭm hoc potes scire quãdo hastiludia licent ⁊ quãdo non. Quod no.

2 ¶ Utrũ moriens in torneamẽtis sit priuandus ecclesiastica sepultura. R. Pa. in. d. c. i. ꝙ si accesserit cã pugnandi sic priua᷑: lꝫ penitentia ei conceda᷑. Si ṽo venit cã videndi vl' repetendi debitum: aut quacũq̃ alia ex cã q̃ pugnandi sic nõ priua᷑: nisi ꝯstet mortuũ in peccato mortali.

3 ¶ Utrũ cũ aliquis in torneamẽtis occidi᷑: vel mutila᷑ sint irregulares omnes qui illuc venerãt causa pugnãdi: lꝫ ipsi nõ occiderint vel mutilauerint. R. ꝭm Host. ⁊ Gofre. ꝙ sic: sicut ille qui in bello illicito interest cã bellandi. 15. q. i. c. fi. de pe. di. i. si q̇s cũ telo. 51. di. si quis post acceptã. Sed eṗs potest dispensare sicut dictũ est. s̃. irregularitas. de existẽtibus in bello iniusto nõ occidentibus.

t Orpor est filia accidie ⁊ diui di᷑ in tria. Primũ est otiositas nihil operans q̃ ẽ causa multoꝝ peccatoꝝ de conse. di. 5. c. nunq̃. de renũ. c. nisi. ⁊ semꝑ est mortale peccatũ cuꝫ omittit necessaria ex ea. Secũdũ pigricia q̃ tarde facit bona: puta tarde vadit ad ecclesiã ad predicationẽ ⁊ huiusmodi. Tertium dici᷑ tepiditas que facit bona: sed non cum ea diligentia ⁊ feruore sed tepide: ⁊ dicitur etiam somnolentia que tria similiter ponit Greg. sub vno. s. torpor circa ꝑ̃cepta q̇ qñq̃ est mortal' aliqñ venialis. hec Tho. scḋa scḋe. q. 25.

t Orturam alicui faciẽs iudex sine ĩdicijs ꝑ̃cedentibus peccat mortaliter: quia nõ debet: vt no. C. de ser. fu. l. quicũq̃. ff. de questi. l. maritus. C. ad. l. iul. maie. l. si quis alicui. vbi glo. ⁊ Bal. idẽ dic quãdo torquet quos de iure torquere nõ potest sicut sunt minores vigintiquatuor ãnoꝝ: lꝫ cedi possint. l. cum sileianũ. C. ad sil. Item milites mulierẽ pregnantẽ ⁊ huiusmodi. Idem dic quando

torquet indirecte dans alicui falsa ad come dendũ vt sic cruciet: vel quando sepius torquetur nullis nouis indicijs apparentibus: sufficiunt tamẽ variationes ſm Inno. in. c. quoniã. de proba. ⁊ Bar. in. l. de minore. § ꝑ. ff. de questi. puta q2 vno sero dicit de vno ⁊ alio sero de alio.

¶ Sed que indicia ⁊ qualia requirant ad torturam: vide. s. indiciũ. Arbitrari tamẽ habet qui publicã auctoritatẽ exercet qualia indicia sufficiãt. C. d questi. l. milites. §. opor tet. ⁊. d. l. de minore. §. tormenta. no. Innoc. c. penul. de no. ope. nun. ⁊ Bal. de pace. te. et eius viola. c. i. Sed videat vt reguletur arbitrium eius ſm rationẽ: quia iniq̃ torquens vltra peccatũ mortale tenet de iniuria ⁊ dãno leso satisfacere.

1 **Transactio** est de re dubia ⁊ lite incerta ⁊ nec dum finita non gratuita pactio sed aliquo dato vel retento vel promisso ff. de transac. l. i. extra eo. ti. c. sup eo. C. e. ti. l. transactio. Litem intellige presentẽ vel futuram. q2 ante litẽ ex quo discordia est orta transigi potest. ff. de condi. inde. l. elegãter. §. si quis post. Unde transactio dicit q̃si actionis transitio: eo ꝙ qui transigit ab actione transit ⁊ discedit. Et sic proprie dicit transigere is qui agit. C. eo. ti. l. z. Et differt transactio a pacto ⁊ cõpositione que possunt fieri amicabiliter nullo dato vel retento: extra eodem ti. c. sup eo.

¶ Quis potest trãsigere. R. ꝙ q̃ põt donare: vide. s. donatio. i. Itẽ dñs rex siue actionũ. tutor curator ⁊ ꝓcurator: si hz spãle mãdatũ vel liberã administrationẽ bonorũ: vel cause. ff. de ꝓcura. l. ꝓcurator cui libera. ⁊. l. mãdato. c. ad agendũ. §. i. de ꝓcu. li. 6.

2 ¶ Utrũ plat⁹ in causis eccl'ie possit trãsigere sine ꝯsensu capli. R. ꝙ nõ: ex. eo. ti. ꝯtingit.

3 ¶ De quib⁹ põt fieri trãsactio. R. ꝙ de ciuilibus. ff. ⁊. C. eo. ti. p totũ. De criminalib⁹ distinguendũ est: vt. s. accusatio. §. zi.

4 ¶ Utrũ in rebus spiritualib⁹ possit transigi. R. ꝙ aut petitur ecclesia ab alia ecclesia sibi deberi subijci in iure institutionis: correctionis: ⁊ sacramentoꝝ ꝑceptione: vel eps petit iura epalia in aliq̃ eccl'ia: ⁊ sic de spirituali ad spũale põt fieri: puta ꝙ remittat istitutio vel aliq̃d sacrm: ⁊ aliud spũale ꝓstetur. c. ad q̃ões. de rex pmu. ħ de spũali ad tpale nõ licet. ex. e. ti. c. ꝯstitut⁹. ⁊ de re. pmu. c. vl. aduerte tñ ꝙ vbi no ie subiectões petunt spũalia simul ⁊ tpalia: sicut cũ eps petit a q̃dã eccl'ia sibi subiecta ꝙ ab eo ꝑcipiant ꝯsecratões eccle siaꝝ: ordinatões clicoꝝ ⁊ silia spũalia: ⁊ nihilomin⁹ petit aliq̃ tpalia: vtpote partẽ vel annuam ꝑsionẽ rõne illoꝝ tpaliũ posset transactio fieri cũ tpali: ⁊ sibi ãnua ꝑsio dari: ar. c. cũ venerabilis. de cẽsi. ⁊ de rel. do. ꝯstitut⁹. Aut petit res tpalis vt ꝓprietas: vt cũ eccl'a petit decimas ex ꝑdijs in sua parochia ꝯstitutis: ⁊ tũc distingue q2 si agit ꝯ eccl'asticã ꝑsonam: ⁊ sic põt fieri trãsactio aucte epi vel archiepi: ⁊ erit ꝑpetua. c. statuim⁹. extra. e. ti. si sit sine aucte epi valet: ħ est tpalis: nec excedit vitã trãsigentis: extra. e. ti. c. de cetero. nisi p papã fuerit ꝯfirmata. e. ti. veniẽs. aut agit ꝯ laicũ: ⁊ tũc si agit d ꝑceptis ⁊ subtractis põt fieri. c. cũ aplica. de his que fi. a pla. s3 nõ de futuris. 16. q. 7. decimas quas. Unde non potest fieri cõpositio nec trãsactio cum laicis vt mitius soluant: nisi auctoritate pape. c. ꝑ. de cõfir. vti. vel inuti. Aut petitur res spiritualis vt beneficiũ: puta quia dicit se electũ vel canonice in eo fuisse istitutũ: ⁊ tũc trãsactio fieri nõ põt sine simonia: ħ bñ amicabilis cõpositio: ex. e. ti. c. sup eo. s. vt ꝙ ille q̃ ius ñ habet: vel nõ credit habere penitus renũciet iuri suo sine aliq̃ datione vl' vt ille q̃ habz ius recipiat sine datione. Si tamẽ neuter litigãtium possidet sed vterq3 contendit aliquod beneficiũ sibi dari: tunc valet transactio: de elec. c. cum inter. R. de preben. nisi essent. no. Jo. i. q. z. ea que. Et breuius ꝯclude ꝙ spũale cũ spũali eiusdẽ generis: puta de iure decimationis istius ecclesie cu3 illo illius ecclesie potest fieri transactio: sed de spirituali ad spirituale alterius generis non licet ſm Ber. in. c. sup eo. ⁊ est tuti⁹ ꝯ͂uis Inno. i. d. c. statuim⁹. ⁊ tex. cũ gl. in. d. c. ad q̃ões. videant indistincte tenere ꝙ licet de spũali ad spũale.

¶ Utrum transactio facta propter indebitã obligationẽ saltẽ iure naturali excuset eũ qui aliquid recipit vt eã obligationẽ remitteret. R. ꝙ nõ: ħ restituere tenet. l. preses ꝓuincie. C. de transac. ⁊. l. fi. ff. de dolo. Et glo. in. c. super eo. de transac. dicit ꝙ si euidẽs est calũnia non tenet transactio. l. in sũma. i. R. ff. de condi. inde. 5

6 ¶ Utrum dispositio legis si quis maior. C. de
transac. possit teneri in conscientia. R. quod sic:
quia imperator in penam non obseruantis potuit
hoc facere: et. d. l. sis quis maior. hoc vult: vt
ille qui transactionem iurauit et voluntarie non
seruat conuenta: vt sit infamis: intellige hoc si
condenetur. Item est priuatus ipso iure actione
quam habebat contra illum cum quo transactionem fecit
Item si quid habuit per ipsam transactionem siue pe
cuniam siue rem tenetur eam restituere et omne emolu
mentum quod ex ea habuit. Quod credo verum quo
ad conscientiam post condenationem: sed non ante:
nisi quatenus damnificatus est ille cum quo transe
git: vel ex debito antea debebat habere.

t Ransitus de vna religio ne ad aliam: vi
de. s. religiosus. §. 34.

i ¶ Eps transire non potest ad aliam ecclesiam
sine licentia pape. 7. q. i. mutationes: de trans
latio. epi. c. inter corporalia. Inferior potest
cum licentia sui prelati. ar. 58. di. c. 2. 9. q. 3.
conquestus.

z ¶ Transisse dicitur aliquis cum corporalem pos
sessionem obtinuit de illa ad quam transiuit. 21.
q. 2. si quis iam translatus et confirmationem obtinuit
alias secus. 92. di. si quis epi. de elec. c. cum in cunctis

t Reuga est securitas prestita per
sonis et rebus ad tempus
concessa: discordia nondum finita: et vocatur
fedus vel inducia. ff. de capti. et postli. re. l. non
dubito. et. l. postliminium. §. inducie.

i ¶ Quot sunt spes. R. due. Prima conuentio
nalis: et hec seruanda est etiam infidelibus. 23. q. i
noli. Alia canonica: de qua extra. eo. ti. c. i. Sed
hodie non seruatur et male: sed non insisto: quia satis pa
tet per ea que dixi. s. bellum.

t Ributum vide. s. immu nitas. §. 36. et
s. munus.

t Ribulatio est medicina preseruatiua. 5
q. 5. non omnis. Aliquando ad meritum. 7. q. i.
aduersitas. 11. q. 3. in cunctis. aliquando ad purgan
dum. 6. q. i. sunt plurimi.

t Risticia de morte suorum pro hibetur. 13. q. 2. quam pro
postera. et. §. hoc autem.

t Urpe lucrum dicitur quic quid acquiritur ex causa inhonesta vel improbanda
facit. c. quoniam multi. 14. q. 4. et. 21. q. i. c. i. in prin.
¶ Turpia lucra sunt ab heredibus extorquen
da. l. in heredem. ff. de calum.
¶ Utrum de turpiter acquisitis possit fieri ele z
mosyna: vide elemosyna. §. 8. Et an sint ne
cessario restituenda: vide restitutio. i. sub lit
tera. turpe lucrum.

t Umor mentis est filia ire: que est quidam conatus seu
audacia hominis intentantis vindictam
et est quando quis implicat mentem deliberate
in variis modis et viis quibus posset proxi
mum offendere: que eo modo est mortalis quo
ira ex qua procedit. de quo vide. s. ira. in prin.

t Utela est triplex. Alia legiti ma vt illa que defertur a
lege quando nullus tutor datus est a
patre filio in testamento quam ille qui deberet ab
intestato succedere tenetur huiusmodi tutelam accipere
Alia testamentaria: vt quando pater in te
stamento dat filio tutorem. Alia datiua. s. que
datur a iudice quando nullo tutore dato in testa
mento: et nullis extantibus consanguineis idoneis
ad tutelam iudex ex officio suo dat tutorem et du
rat tutela vsque ad. 14. annum completum: et inde in
cipit cura que durat vsque ad. 25. annum completum.
insti. quibus mo. tu. fi. et insti. de curato.
¶ Utrum clerici teneantur suscipere tutelam. R. quod j
nec clerici nec monachi aut epi coguntur vllam tute
lam accipere. Clericus tamen et eps possunt suscipere le
gitimam si volunt testamentariam vel datiuam non
possunt. Similiter omnes religiosi clerici vel epi
tenentur recipere tutelam miserabilium personarum. Sed
religiosi cum licentia suorum prelatorum possunt etiam
recipere legitimam vt. 16. q. i. monachi. Et sic con
corda. 88. di. c. i. et fi. 16. q. i. generaliter. 12. q.
3. ciprianus. 86. di. peruenit.
¶ Quid pertinet ad officium tutorum. R. tria. z
Primum vt pupillos a criminibus intactos con
seruent. Secundum quod res eorum ab iniuria preser
uent. 12. q. i. c. i. facit. l. i. ff. de tute. Unde tuto
res dicti sunt quasi tuitores in. d. l. i. Tertium
quod pecuniam eorum vel bona mobilia que ad nihi
lum valent eis seruata conuertant in prediis
ex quibus percipiant aliquem fructum: quia secundum
Bar. in. l. tutor qui repertorium. §. i. ff. de ad
mini. tut. si tutor pecuniam pupilli non ponit in
prediis tenetur pupillo ad fructus quos pote
rat habere deductis expensis et periculis. quod
limita verum si potuit emere: puta erant qui volebant

vendere: vł alio modo licite lucrari poterat:
alś nõ. Idez dic vbi esset statutũ vt ianue ꝙ
oĩa bona mobilia distraherẽť ⁊ venderẽť: vt
de pecunia acq̃reret pupillus lucrũ. Si tutoꝛ
nõ fecit cum potuerit teneť ad interesse. Et
Bal. in. l. fi. C. de ꝯdi. inde. ⁊ Jo. de anania
in. c. q꞉ in oĩb⁹. de vsu. tenẽt ꝙ vbicũq꞉ olim
tutoꝛ tenebať fenerari de pecunia pupilli: ꝙ
hodie cũ vsure sint ꝓhibite teneť pecuniam
pupilli ponere in iustã negociationẽ ad ꝑtez
lucri ⁊ dãni. Aduerte o tutoꝛ ꝙ si vis eẽ tu-
tus: ꝙ nõ tenearis nec tu nec heredes tui pro
aliquo facto pro pupillo illud faccũ consilio
cõiunctoꝛum pupilli: ⁊ facias poni in instru-
mẽto: quia cõsiliũ propinquoꝛũ facit p̃sum
ptionẽ ꝙ dolus ⁊ culpa abest a tutoꝛe, arg. l.
etiã. C. situ. vel cu. inter. ẜm Bal. in. l. pola.
C. de his qui. vt indi. De hoc vide quõ tene-
tur tutoꝛ. s̃. Clericus. iz. §. 5. ⁊. 7.
5 ¶ Utrũ tutoꝛ teneať facere inuentariũ de
rebus pupilli. R. ꝙ sic: nisi causa necessaria
vel iustissima impediať tex. est in. l. tutoꝛ qui
repertoꝛiũ. ff. de admi. tu. Idẽ dic ẜm Bar.
ibidẽ de curatoꝛe. Et cã necessaria dꝫ ẜm eũ
dẽ Bar. ex parte tutoꝛis moꝛb⁹: puta: q꞉ po
dagrosus ⁊ h⁹mõi impedit⁹ ẽ: vł ex parte rei
q꞉ nõ repiť adhibita diligẽs inq̃sitio Causa
ṽo iustissima diciť si testatoꝛ remisit ꝯfectio
nẽ inuentarij: vt in. l. fi. C. ar. tute. Q̃õ limi-
tat Bar. vbi. s̃. nisi ex cã iudici aliter videať
vt in. l. cõfirmãdo. ⁊. l. vtilẽ. ff. de confir. tu.
Fallit hoc in duob⁹ casib⁹ in quib⁹ nõ teneť
facere inuentarium ẜm Barto. vbi. s̃. Pri-
mus si consuetudo eẽt vt nõ fieret. Secun-
dus si iudex ex cã remitteret: q꞉ posset.
4 ¶ Qñ teneť facere. R. ẜm Bar. vbi. s̃. ꝙ
glo. ibidẽ. ⁊ coĩter doc. tenẽt ꝙ mox. i. q̃ pri-
mũ poterit. Facit. l. hec ꝯditio. ff. de ꝯdi. ⁊ de
mõ. aliter videť i dolo. Intellige si admistra
uit. alś nõ. Itẽ nõ videť in dolo: si fecit illa q̃
dilationẽ nõ recipiũt: vł q̃ necessario prece-
dũt ꝯfectionẽ inuẽtarij: vt ꝑscrutatio sube
hereditarie: vł ea q̃ nullo mõ pñt obeẽ pupil
lo: ẜ hñ ꝓdesse: q꞉ talia agẽdo añ ꝯfectionẽ i
uẽtarij non p̃sumiť in dolo ẜm Bar. vbi. s̃.
5 ¶ Qualiter dꝫ fieri. R. tex. in. l. tutoꝛes. C
de admi. tu. ꝙ i p̃sentia publicaꝝ personarũ.
Glo. tñ ibidẽ dicit ꝙ sufficit vn⁹ notari⁹. p̃
sentia ṽo iudicis nõ ẽ necessaria. ẜm Bart.
vbi. s̃. ⁊ coĩter doc. nisi vt faciat fidẽ ꝯ debito

res noĩuz q̃ꝝ noĩa scribũť i inuẽtario. Et ita
tene: ꝯtra quis gl. in. d. l. tutoꝛ. teneat ꝙ ẽ neccĩa.
¶ De q̃b⁹ debet fieri inuẽtariũ. R. tex. in 6
d. l. tutoꝛes. ꝙ oĩuz rerũ. i. coꝛpoꝛaliũ scdm
Bar. vbi. s̃. ⁊ istrumẽtoꝝ. i. oĩuz iuriũ icoꝛ-
poꝛaliũ. de quib⁹ apparẽt instrumẽta seu ꝓ-
batiões in bonis pupilli. de alijs nõ.
¶ Quõ mr̃ ꝑdit tutelã filij. R. Pa. in. c. 7
vxoꝛat⁹. de ꝯuer. cõiu. ꝙ dupliciť. Primo si
trãsit ad secũdas nuptias. Scdo si icõtinẽť
viuit de h̃ ẽ glo. quã seq̃ť Bar. i auth. mr̃i. ⁊
auie. C. qñ mulier tu. offi. fũ. põt. Facit tex. i
l. fi. eo. ti. Ubi req̃riť ꝙ pudice viuat qꝺ no.
glo. in. l. fideicõmissũ. C. de fideicõmis. Ubi
vult: ꝙ vxoꝛ relicta si icõtinẽter viuat ꝑdat
legatũ sibi factũ a marito: ⁊ auferť sibi tãq꞉
ab indigna: vł ex p̃sũpta volũtate defũcti re
uocať: qꝺ maxime ꝓcedit si vixit icõtinẽter
tꝑe vite mariti ipso ignoꝛãte: ꝑ hoc glo. no.
in. l. soꝛoꝛẽ. C. de his q. vt indi. Et põt infer-
ri ꝑ h̃: ꝙ oẽs penas q̃s trãsiẽs ad secũdas nu
ptias infra ãnũ incurrit: ꝙ ⁊ ipa silr̃ qꝺ no.
Sꝫ limita quo ad lucrũ perdẽdũ: ẜ nõ quo
ad penã aliam incurrẽdã.

v **Anagloria** Uno mõ diĉ appetitũ di-
gnitatꝭ ⁊ excellẽtie: ⁊ sic ẽ idẽ cũ suꝑ-
bia ⁊ ẽ capitale vitiũ: q꞉ anim⁹ directe moue
tur ad dignitatẽ ⁊ excellẽtiã appetẽdã Alio
mõ dicit appetitũ laudis: ⁊ sic ẽ filia suꝑbie.
hec. Ex scõ Bo. in. z. di. 42. q. z.
¶ Utꝝ sit moꝛtale pctm̃. R. ꝫ ꝙ colligo ex j
Alex. in scda scde. ⁊ Tho. scda scde. q. 13z. ⁊
Hẽ. de gã. in q̃l. ꝑmo. q. z4. Q̃õ vana glĩa de
se nõ diĉ aliq̃d qꝺ sit ꝯtra charitatẽ dei vł ꝓ-
ximi. Attñ dupliciť põt ꝯriari charitati dei
Primo rõne rei suꝑ q̃ q̃riť laus vel gloꝛiať
Et hoc mõ põt eẽ pctm̃ moꝛtale tripliciter.
Primo qñ gloꝛiať de re q̃ ẽ ꝯtra deũ. s. que ẽ
moꝛtalis pcti. de q̃b⁹ dꝛ i psal. Quid gloꝛia-
ris i malicia. Sec⁹ eẽt si gl̃iareť de re pcti ve
nialis solũ: q꞉ sic nõ eẽt moꝛtalis vana gl̃ia.
Scdo ẽ moꝛtale pctm̃: qñ id de q̃ gl̃iať p̃fert
deo: siĉ ille de q̃ Ezech. z8. Eleuatum ẽ coꝛ
tuum: dixisti de⁹ ego sũ. Istud euenire solet:
qñ hõ ꝓpter inanẽ gloꝛiã p̃fert testimoniuz
hoĩuz testimonio dei: puta ꝓpter gloꝛiã hu
manã nõ ꝑdendã nõ ꝯfiteť deũ vel fidẽ tꝑe
debito: vł nõ vult p̃dicare vel dicere veritatẽ
loco ⁊ tꝑe qñ teneť. Tertio ẽ moꝛtale pctm̃:

q̃ñ ea q̃ sũt ordĩnata ad gloriã dei: vt sũt sa-
cramẽta ⁊ ea q̃ ptinẽt ad fidẽ spem ⁊ charita-
tẽ pncipaliter facit ad gloriã suã. vnde dicit
Aug. lib. i. de doc. christiana. Ad fidẽ spem ⁊
charitatẽ tota militat dĩna scriptura: q̃ pn-
cipaliter ordinat̃ ad honorẽ dei: in q̃ de9 cõ-
tẽnit̃: si pncipaliter ad alteri9 honorẽ ordine
tur. hec ille. Unde si qs pncipaliter ꝓpter glo
riã pdicaret vel diceret missam ⁊ huiusmõi
peccaret mortaliter. Secus si aliquid aliud:
qd nõ pertinet ad dĩnã scripturã vel sacra ꝓ
pter gloriã faceret: q2 peccaret venialiter: ⁊
amitteret fructũ bone operationis. Cõtra-
riatur secũdo vana gloria charitati dei ra-
tione finis: seu intentiõis ipsius gloriantis:
vtputa: quia cõstituit finẽ vltimũ in gloria
vana paratus facere q̃cũq3 ꝓpter illã. Et sic
ẽ pctm̃ mortale: si ẽ in deliberatiõe volũtat'.
Et hoc ẽ qd dicit Aug. 5. de ciui. dei. hoc vi-
tiũ tũc ẽ inimicũ pie fidei: si maior sit in cor-
de cupiditas glie: q3 dei timor ⁊ amor. hec il-
le. Al's ẽ coĩter peccatũ veniale.
z ¶ Que sũt eius filie. R. Prima ĩmodestia
ornat9. vide Ornat9. Secũda inobediẽtia
Tertia iactãtia. Quarta ptinacia. Quin-
ta hypocrisis. Sexta discordia. Septima cõ
tentio. De quib9 in suis locis.

v **Asa** sacra eccl'ie debẽt eẽ sacrata ⁊ honesta: ⁊ tm̃ ab homini-
bus sacratis tractari: ⁊ si sint facta ĩutilia vl'
vetustate cõsũpta debẽt cõburi: ⁊ cineres cõ-
di in loco honesto: ne pedib9 intrãtiũ ꝯculcẽt'
de cõse. di. i. c. altaris. c. in scã. ⁊. c. vestimẽta
⁊ de reli. do. c. ad hec. de re. pmu. mancipiũ.
De eorũ cõsecratiõe. vide. s. Benedictio. ⁊
Cõsecratio. De eorũ mũdicia dicit̃ in. c. z.
de custo. eucha. in fi. Precipimus quoq3 vt
oratoria: vasa: corporalia: ⁊ vestimẽta mi-
nistrorũ: pale altaris: nec nõ ⁊ ipsa corpalia
mũda ⁊ nitida cõseruent̃. Nimis eni videt̃
absurdũ in sacris sordes negligere q̃ dedecẽt
etiã in ꝓphanis. hec tex. ibi ⁊c. Ex quo patz
ꝙ peccat mortalit̃: q̃ illa tenet ita ĩmũda: ac
si essent ꝓ seruitio rusticorũ.

v **Asallus** dicitur q̃ habet feu dum ab aliquo. vi-
de. s. Feudum.

v **Ectigal** est qd pstat̃ ex his reb9 q̃ vendũt̃. Tri
butũ p̃o vl' anona vl' publica pstatio
seu fũctio ẽ q̃ rõne fũdi vl' soli a possidẽte pre
statur. Idq3 dr̃ census. s̃m Azo. in sum. Et
ideo vide. Pedagia.

v **Elatio** virginũ vide. s. Con secratio virginum.

v **Enatio** triplex. Una oppssi ua hoĩuz: ⁊ hec sp ꝓ
hibita. 6. di. §. is ita. i fi. Alia dicit̃
arenaria. s. q̃ fit ĩ arena cũ fera dẽtata: ⁊ hec
silr̃ ꝓhibita. 86. di. c. qui venatorib9. ⁊. c. se.
Tertia dicit̃ saltuosa q̃ fit in siluis ⁊ saltib9
⁊ hec oĩb9 ꝓhibita tp̃e quo hoĩes tenent̃ esse
in eccl'ia ⁊ orare. 86. di. an putatis. de ꝯse. di.
5. irreligiosa. ⁊ di. 5. ieiunia: nisi forte neces-
sitate famis ingruente. c. licet. de ferijs: aut
alia simili. Alijs aũt dieb9 ẽ licita laicis. de
deci. c. nõ ẽ in ptãte. Clericis p̃o ⁊ religiosis
ẽ ꝓhibita: nisi ex necessitate eccl'ie vrgẽte: vt
dictũ ẽ. Possũt tñ plati ⁊ alij eccl'iastici cau-
sa recreatiõis vl' excitandi appetitũ ⁊ h9mõi
cũ retib9 ⁊ laqueis: ⁊ etiã canib9 cũ silẽtio et
modestia aliqñ venari: nisi tp̃e q̃ debẽt visi-
tare vl' pdicare. ex. de cẽsi. cũ apl's. §. archidia
coni. Et sic intellige illud. ne cle. vel mo. c. i.
Et iura q̃ videt̃ ꝯria s̃m Hosti. sũt intelligẽ
da. de illis q̃ nimis mẽtẽ talib9 implicãt.
¶ Utrũ serui teneant̃ obedire dñis volen- j
tibus venari tẽpore ꝓhibito. R. Rod. ꝙ nõ
An aũt excusent̃ a pctõ ꝓpter metũ. Dic: vt
s. Metus. §. 6.
¶ Utrũ venatores q̃ ꝯculcãt agros vineas z
⁊ segetes: ⁊ quorũ canes occidunt gallinas: ⁊
aĩalia pauperũ ⁊ aliorũ teneãt̃ ad restitutio-
nẽ. R. Asten. ꝙ sic: ad extimationẽ: al's pec-
cant mortalit̃: nisi ita modicũ sit dãnũ: ꝙ ꝓ
babiliter nõ curarent.
¶ Quid d' dñis q̃ occidũt vl' mutilãt hoĩes ʒ
ꝓpter lepores ⁊ siluestria aĩalia capta. R.
Astẽ. ꝙ mortaliter peccãt: si faciãt libidine
vindicte vel amore h9mõi aĩaliũ aut venã-
di. Credo etiã ꝙ si sit cõsuetudo loci vel sta-
tutũ ꝙ ꝓ vno actu venatiõis tãta pena infli-
gatur: ꝙ nõ excusat a mortali oẽs obseruan-
tes eã: vt no. Tancre. in sũ. ti. de rapina.

v **Enditio** vide. s. Emptio.

¶ Utrũ qs possit cõpelli ad vẽdẽdũ ĩ i
uit9. R. ꝙ regularit̃ nõ: sic nec emere. Un
dic̃ tex. in. l. inuitũ. C. de ꝯtrahẽ. emp. Inuitũ cõ
parare vl' distrahere postulantis iustã chm

nõ cõtinet desideriũ. hec ibi. Facit. l. nec eme
re. C. de iure deli. Fallit h in m̃ltis casib⁹. de
qb⁹ vide glo. i. l. iulian⁹. §. idẽ celsus. ff. de ac.
emp. ⁊ ven. ⁊ in preallegatis legibus.

v **Eneficium** vide supra. Sortilegiũ

v **Eniale** vide. s. Peccatum.

v **Erberatio** vide. s. Percussio.

j ¶ Utrũ ille qui nõ valẽs soluere i ci-
uilib⁹: luit in corpe: si veniat ad pinguiorẽ for
tunã teneat̃ ampli⁹ soluere. R. Bald. in. l.
fi. ff. de inius vo. q̃ nõ: q̃r luitio corporalis
cedit loco solutiõis: facit. l. sed si vni⁹. §. si añ
ff. de iniur. glo. ẽ in. c. sicut dignũ. de homici.
vide glo. in regula. pactum. lib. 6. Limita.
supra Solutio. §. 22.

v **Estis** ⁊ cetera indumẽta eccle
sie debẽt eẽ sacrata ⁊ ho-
nesta: nec debẽt tãgi a nõ sacrat̃ hoi-
bus. de cõse. di. i. c. in sancta. ⁊ duob⁹. c. seq.
nec femine etiã sacrate debet ea tangere. dis.
23. sacratas. Qd̃ intelligit̃ ſm Hosti. in sũ.
ti. de eucha. quãdo sunt per pontificẽ benedi
cta. c. 3. de religio. domi.

j ¶ Utrũ de veste alicui⁹ dñe possit fieri casula
R. glo. in. c. ad nuptias. de ↄse. dis. i. q̃ non.
Cui nõ assentio: imo eo ipso q̃ dedicat̃ deo
purgat̃ oĩs macula. fac. c. nõ liceat. 19. q. vl.

z ¶ Utrũ vestes ⁊ manutergia eccl̃iastica pos
sint deputari ad vsus laicorũ. R. glo. q̃ nõ
in. c. mancipia. de re. permu.

v **Icarius** est qui vices alte-
rius gerit siue in
officio nõ contentioso: vt extra e. ti.
per totũ. siue in cõtentioso. C. de offi. ei⁹ qui
vi. al. ge. per totum.

j ¶ Quot sũt spẽs vicarior̃. R. d. Car. i cle
vnica. eo. ti. q̃ quatuor. Quidã sũt perpetui
ecclesiar̃ parochialiũ: ⁊ tales facit ep̃s scdm
Lau. ex q̃ suscipiũt curã aiar̃: vñ quotiens
q̃s ẽ deputat⁹ auctoritate ep̃i curato bñficio
vicari⁹ eo ipso ẽ perpetu⁹ ⁊ imutabilis per. c.
vnicũ. de capel. mo. li. 6. Et nõ debẽt depu-
tari nisi in parochialib⁹ habẽtib⁹ latitudinẽ
parochie: vl̃ aliã necessitatẽ. Et talis hr̃e d3
25. ãnũ ⁊ ordinari ad sacerdotiũ infra ãnũ
d. cle. vnica. al̃s priuat⁹ est ipso facto. ⁊ si re-
cipiat ecclesiã aliã cũ cura perdit vicariã. ex

eo. ti. c. ad hec.
¶ Quid si deputẽt̃ ad ecclesias nõ parochia 2
les: puta rurales. R. q̃ nõ erunt perpetui.
Et sic poterunt mutari ad velle p̃lati: qd̃ te-
net etiã glo. in. d. cle. vnica.
¶ Utrũ talis vicari⁹ ꝑpetu⁹ habeat indistin 3
cte curã aiar̃. R. d. Car. in. d. cle. vnica. q̃
sic quo ad oẽm effectũ: q̃r possidet suo nomi-
ne ad instar cõducentis nõ ad modicũ tẽp⁹
l. fi. ff. si ager. vec. pe.
¶ Utrũ possit instituere aliũ vicariũ. R. 4
do. Car. ibidẽ q̃ nõ perpetuũ: h bñ tp̃alẽ vt
coiter tenent docto.
¶ Quidã s̃t vicarij tp̃ales sic mercẽnarij q̃ 5
ad tẽp⁹ assumũt̃ ad adiuuãdũ ad curã aiar̃
⁊ tales p̃nt assumi a curat̃ ẽt sine licẽtia ep̃i
de iure coĩ nisi statuto ep̃i ꝓhiberet̃. 7. q. i. il
lud. ⁊. c. nihil. Et licet tali assũpto ↄfiteri: l3
nõ hẽat curã aiar̃ ſm Pau. qñ rector ꝑ viã
delegatiõis ei cõmittit auctoritatẽ audiẽdi:
q̃r h põt etiã nõ hñti curã aiar̃. Et h ver: ni-
si sit ꝓhibit⁹ ad exercitiũ cure: vt ꝑegrin⁹ et
ignot⁹. de cle. ꝑe. ꝑ totũ: q̃r tũc nõ teneret ta-
lis cõmissio: q̃r ad solum ep̃m ꝑtinet. de cle.
ꝑe. c. tue. ⁊. c. fi. Et silr̃ dic qñ cõmittit̃ reli-
gioso cui a regula vel suo p̃lato ꝓhibet̃. De
hoc dic: vt. s. Cõfessio. 3. §. 4.
¶ Quidã sũt vicarij q̃ deputãt̃ ad aliquã 6
ꝓuinciã aut diocesim vel locũ de quib⁹: ex
eo. ti. c. pe. ⁊. 16. q. i. addicim⁹. Et tales vica-
rij iurisditionales tantã ptãtem habẽt quã-
tũ mẽsuram⁹ ex eor̃ cõmissiõe ꝓ hoc de pri
uile. accepimus. ⁊. c. porro.
¶ Quidã sũt vicarij q̃ cõstituũt̃ ad oĩa im- 7
cũbẽtia p̃lato nõ solũ respectu cure: sed etiã
respectu oĩu3 imcũbẽtiũ. Et ẽ differẽtia int̃
illos ꝓprie ⁊ officiales ep̃or̃: q̃r officiali solũ
cõmittit̃ cognitio causarũ toti⁹ diocesis: nõ
ãt inquisitio: correctio excessuũ: amotio a be-
neficijs: nisi sp̃aliter sit eis cõmissũ. Uicarij
aũt generales oĩa hec possũt: excepta benefi
ciorũ collatiõe: vt in. c. cũ in generali. eo. ti.
li. 6. S3 in Italia rara ẽ differẽtia: ⁊ ideo vi
dcat̃ eor̃ cõmissio: vt sciatur auctoritas: et
istos cõstituit ep̃s sine cõsensu cap̃li. ſm Ho
sti. allegat. c. ea noscit̃. de his q̃ fi. a p̃la.
¶ Utrũ vicarij tẽporales. s. secundi tertij ⁊ 8
quarti possint aliũ vicariũ instituere. R.
q̃ nõ. extra eo. ti. c. clericos. Fallit i archip̃-
sbytero: q̃ cũ sit vicari⁹ ep̃i i sp̃ualib⁹. de offi.

archip̄ſbyteri.c. miſteriū. Aliū tñ vicariū pōt inſtituere: vt ibidē dicit. Et intellige nō poſſe: niſi ſpāliter eis cōmittat.

¶ Utꝝ plati poſſint vices ſuas alicui cōmittere ſub ānuo cēſu. R. ꝙ nō ſine ſimonia. ex̄ ne p̄la. vi. ſu.c.i. 2.⁊.3. q2 ſic̄ ꝓ cōmiſſiōe iuriſditōis nō licet recipe certā pecūie q̄ntitatē ita multo min⁹ licet recipe quotā ptē prouētuū. ſm Hoſti. Bñ pōt vicario tale ſalariū cōſtituere: imo ad hoc tenet. 12.q.2. charitatē h3 etiā talis vicarius ius petēdi ſibi aſſignari cōgruā portionē de redditib⁹ eccl̄ie ex q̇b⁹ comode poſſit ſuſtētari. ex eo.ti.c. ad h. ſm Hoſti. Et iō poſſet dicere. Ego do tibi ꝓ ſalario tuo cētū: ⁊ totū lucrū dabis mihi de exercitio iuriſditiōis ſcdm Inno.

¶ Qui ſūt caſus in q̇b⁹ licite ꝑ aliū deſeruit eccleſie. R. ꝙ multi. ſ. ſi parochia ſit lata: ſi cecidit: i īfirmitatē ſine ſua culpa debilitatē vel deformitatē: vel neceſſitas abſentandi: ſeu vtilitas eccleſie ⁊ huiuſmodi. Et de hoc habes. §. Clericus.7.

Idua ꝓprie ex ſignificatiōe vocabuli ſeu ſm ethimologiam dicit q̄libet mulier ſine viro etiā ſi nunq̄ virū habuiſſet q̄ſi ſine duitate. Et dr̄a vi. ꝙ eſt ſine: ſic̄ vecors. i. ſine corde: ita dicit tex. in.l. malū. §. viduas. ff. de ṽbo. ſig. ⁊ ter. in.c. vidua. 33. di. Et Gratian⁹ ibi qui vult ꝙ dicat illa cui⁹ maritus mortuus ē. Debet intelligi ex cōi vſu loquēdi. Et itellige ſi ab eo fuit cognita: al̄s nō: vt ibi. Et iō in quacūq̄ materia etiā penali vſus loquendi prefert ꝓprio ſignificato verborū ſiue ꝓprium ſignificatū eliciatur ex ethimologia ſeu ex diffinitione: ſiue ex auctoritate iuris. l. librorꝫ. §. ꝙ tamen caſſius. ff. de legatis. 3. ⁊.l. cum delanionis. §. aſiam. ff. de fun. inſtruc. inſtru. que le. ⁊.l. labeo. ff. de ſuppe. le. no. Bar. in.l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iure. Et Inno. in.c. olim. de verbo. ſigni. ⁊ glo. in.c. nōnulli. de reſcrip.

Illicus dicitur ville cuſtos ⁊ qui fructib⁹ percipiendis ⁊ colligendis imponit. ff. de inſtito. l. ſi cum villico.

Indicatio Utrū ſit peccatum. R. ꝙ ad ſatiſfactionē animi irati ⁊ in malū ꝓximi ſolū: nūq̄ licet: imo ē peccatū mortale. 23. q. 4. ſicut eccleſia. ⁊.c. ꝙ chriſt⁹. ⁊.c. ea vindicta. Si ṽo fit ex ꝣelo iuſticie ⁊ ad correctionē pctōꝝ: ⁊ ab eo q̇ ex officio pōt ſic meritoria ē: vt in dictis.c. ⁊.q.5. nō vos.

¶ Utꝝ aliquis poſſit vindicare ſuā iniuriā. R. Hoſtien. ꝙ nō etiā ſi ſuperiorē nō habet vnde lic3 p̄nceps non ſubſit legib⁹. l. digna vox. C. de legibus tamē ipſe delegat. de iudi. c.i. c̄uis ipſe punire poſſet. Et ſic intellige ⁊ limita. c. olim. el primo. de reſti. ſpolia. c. ſignificaſti. el. 2. de homi.

Iolentia q̄ ē filia auaricie vide Rapina.

Irginitas ſm Ricar. i 4. di. 33. dupliciter ſumit. Primo mō improp̄e ꝓ integritate carnis ⁊ ſic q̇libet naſcit virgo: ⁊ iſtud nō eſt virt⁹. Secūdo mō ṽginitas ſumitur ꝓ habitu quo volūtas determinat ad reſpuēdū ꝓmpte ⁊ faciliter oēm delectationē venereā etiā licitā vt mēs liberi⁹ ſpūalib⁹ vacet: q2 vt dr̄. j. chor̄. 7. Uirgo cogitat que dñi ſūt vt ſit ſancta corpe ⁊ ſpū ⁊ hec ē virt⁹. ⁊ diffinit ab Augu. li. de nup. Uirginitas eſt in carne corruptibili incorruptiōis perpetua meditatio. i. ꝙ virgo debet gerere in propoſito: vt in hoc perſeueret perpetuo. Et ex hoc pat3 ꝙ integritas carnis nō ē de eſſentia virginitatis: ſed ē quidā ei⁹ decor accidentalis extrinſec⁹ exiſtēs q̇ ꝑdi pōt ſine diminutione virtutis virginitatis: vt p3. 32. q. 5. in princi. ⁊.c. tolerabilius.

¶ Utꝝ ṽginitas ſit ṽt⁹ ſpālis. R. ſm Ric. vbi. ſ. ꝙ nō: ſ3 addit vltra caſtitatē cōiugalē ſtatū ꝑfectiōis: ⁊ magis placet q̄ opinio illorū q̇ volunt ꝙ ſit virt⁹ ſpālis: q2 ſic ſeq̄ret ꝙ virt⁹ amitti poſſet ſine pctō: nec valet reſpōſio ꝙ votū requirit in ṽginitate: q2 nō ē verū: ſed bñ ꝓpoſitū: q̇ ṫ tñ poſſet mutari ſine pctō alijs occurrētib⁹ de nouo.

¶ Que requirūt vt amittat ṽginitas. R. ꝙ req̄rit. Primo pollutio cōpleta. Ubi ſciēdū ꝙ triplex humor de genitalib⁹ ſtillat. ſ. ſemē. Secūdus humor ſil̄is ſemi q̇ ē medi⁹ ⁊ ſtillat q̄ñq̄ ex ſolo tactu vl̄ auditu turpium. Terti⁹ eſt vrina: ꝑdit aūt ṽginitas ꝑ ſolā ſeminis reſolutionē que locū coitus ſupplet vl̄ eius cōplet delectationē. Secundo requirit vt amittat ꝙ talis delectatio ſit ex volūtate operāte vel cōſentiēte: vl̄ nō diſſentiēte: vel

nō quãtū pōt renitēte. Alij tñ volūt ꝙ si etiã
pollutio nō seq̄t: vt in illis qui sūt añ temp⁹
feminis: q̄ tñ explēt coitū: vl' ꝑ turpē tactū:
vl' per cōmixtionē cū alio ⁊ h⁹mōi amittat:
⁊ placet: tñ recuperabit per penitētiã.
¶ Quid si añ pollutionē nec in ipsa interue
3 nit volūtas: ꝫ post ē cōtēta. R. perdit ꝟginí
tatē: ꝫ recupat ꝑ penitētiã: alij dicūt ꝙ non
recupat ex q̄ pollutio ē secuta ⁊ ꝯsensus men
tis siue añ: siue p⁹: ꝫ ꝑmū mihi videt verius.
¶ Utꝝ illi qui corrūpūt in somnis vel ebrie
4 tate ⁊ huiusmodi amittãt. R. ꝙ nō amittūt
virginitatē ꝫm Tho. in. 4. di. 33. nisi hac in
tētiōe iuerint dormitū: vel se inebriauerint.
Et idē dicēdū de hñtib⁹ fluxū semis: ⁊ si post
sint ꝯtēti amittit: ꝫ ꝑ penitentiã recuperat.
¶ Utrū puelle anteq̄ coitū possint explere
5 aliquid carnale cōmittētes perdant virgini
tatē. R. ꝙ si sūt doli capaces perdūt quidem
mētaliter solū: ꝫ per penitentiã recuperabūt
Si ꝟo nō sunt doli capaces: sic nec etiã men
taliter perdūt. dicit eni Alex. scd̃a scd̃e. ti. de
luxuria: ꝙ q̄ ad mētē reqrit ꝑpetuitas q̄ ad
finalē incorruptionē mētis: q̄ ꝟo ad corpus
requirit perpetua incorruptio quãtū ē de vo
lūtate mētis: aliter nō pōt esse ꝟginitas.
6 ¶ De cōsecratione virginū. vide supra Cō
secratio virginū.

Irtus nomen vel nobilitatē dat. de pe. di. i. §. sin
aūt. ⁊ quid sit. 32. q. 6. de pudicitia.
⁊ de pe. di. 2. §. hec que de charitate.

v Is quid est: ⁊ in q̄ differt a metu vide. s. Met⁹. §. vlti. Dicit
etiã vis ꝓ omni violētia.

j ¶ Quottuplex ē vis. R. duplex. Una dicit
publica: ⁊ hec ē q̄ fit nedū cū armis. vt. l. i. ff.
de vi pu. sed etiã cū oī qd̄ pōt nocere: vt in
l. armatos. ff. eo. ti. Armatos nō vnq̄ solū
intelligere debem⁹ eos qui tela habuerint: ꝫ
etiã eos qui aliud quo nocere possint. hec ibi
Et hac lege tenet nō solū i vi facta cū armis
ꝫ etiã si armate intrat domū vel possessionē
alteri⁹ sine causa legitima: puta ꝓ vsu venan
di: itineris: nauigatiōis: vel mercationū: vt
in. l. i. ⁊. 2. ff. de vi pu. Alia dicitur priuata
que. s. fit sine armis alicui etiam coadunatis
homib⁹: vel si res debitoris sine iudicis au
ctoritate occupet. De hac plene habet per to
tum. ff. de vi priua.

¶ Que pena inferētis vim. R. ꝓ vi publica 2
deportat: vt no. glo. l. qui dolo. in fi. ff. de vi
pu. Pro vi priuata punitur in tertia parte
bonorū: ⁊ nō pōt eē iudex senator vel alium
aliquē honorē habere tãq̄ infamis: vt in. l.
i. ff. de vi priua. ⁊ alijs allegatis in glo. in. c.
cū dilectus. de or. cogni.
¶ Utꝝ liceat alicui hostiū aut murū frāge 3
re ⁊ vim inferre. R. ꝙ si q̄s hꝫ possessionem
alicui⁹ rei pōt tam in ꝑsonã impediētē q̄ in
hostia ⁊ muros illi⁹ loci vt valeat vti iure suo
nedū iudex: sed ⁊ quilibet: vt i. c. i. de imu. ec.
no. Pa. q2 nō vult aliquid de nouo: sed solū
ius suū defendere: vel perditã incōtinēti re
cuperare. Si ꝟo nō hꝫ possessionē in re aliq̄
licꝫ habeat actionē hypothecariã vel aliã ad
illã cōsequēdã tūc nō pōt: etiã si sit iudex vel
ꝑlatus ꝓpria auctoritate. Et isto mō loquit
c. cū qui. de ꝑben. li. 6. ⁊. l. si q̄s in tantã. C. vñ
vi. Iste eni nō debet ꝓpria auctoritate vio
lentiã inferre: q2 diceret sibi ius cōtra. l. vni
cam. C. ne quis in causa sua.
¶ Utꝝ liceat vim vi repellere. R. dic vt. s. 4
Defensio. siue inferat in personã ꝓpriã vel
proximi vel in rebus.

v Isitationem potest facere qlibet habēs ordinariã iurisditionē in
aliquos: sicut archiepus in tota ꝓuincia. de
cēsi. c. romana. ⁊. c. perpetuo. li. 6. ⁊ eps in sua
diocesi. de offi. ordi. cōquerēte. Itē archidia
con⁹ ⁊ decanus. de cēsi. cū aplus. de offi. ar
chidi. c. mandam⁹. Itē abbates ⁊ ꝑlati reli
giosorū visitãt monasteria ⁊ monachos ꝫm
eorū instituta: vt in. c. pe. ⁊ vlti. de sta. mo.
Itē legati aplice sedis: ⁊ q̄b⁹ cōmittit a papa
vel a prelatis ordinarijs existētib⁹ ipsis im
peditis. 10. q. i. epm. de offi. or. c. inter cetera
⁊ eo. ti. c. si eps. li. 6. Quidã tñ dicūt inferio
res episcopis nō posse per aliū visitare con
suetudine obstante: exceptis prelatis religio
sorū qui visitãt etiã per alios. Quē ordinē
debet tenere visitator. R. ꝙ archiepiscop⁹
debet ꝑmo ꝓpriã diocesim visitare totã. inci
piendo a capitulo sue ecclesie ꝑmo: ⁊ sic tota
visitata trãsibit ad alias dioceses: vt dicit i
c. romana. de cēsi. li. 6. Similiter faciat epi
scopus Primo incipiēdo a suo capitulo. Le
gati aūt de latere nō tenent istuꝫ ordinē ser
uare ꝫm Hosti. nec visitatores religiosorū:

sed seruabunt eoꝝ statuta: vt dicit in. d. c.
romana. ⁊ ibi vide qđ no.
j ¶ Quō dꝫ fieri visitatio. R. ꝑ debet ꝓpo-
nere ꝟbū dei: ⁊ demū de vita ⁊ cōuersatione
ministrātiū in ecclesijs ⁊ locis alijs diuino cul
tui deputatis: ac ceteris q̄ ad officiū suū spe-
ctāt inq̄rat ⁊ sine iuramēto ⁊ coactōe ad eoꝝ
emēdationē p salubria ꝯsilia inducat lenib⁹
⁊ asperis sicͭ sibi videbit̄ expedire. Qđ si de
aliq̄b⁹ orta fuerit infamia cōtra aliquē ordi-
nario denūciet vt inq̄rat. Notoria ꝟo corri
gere possit ⁊ punire: vt in. d. c. romana. ⁊ ista
forma ē de p̄cepto oib⁹ p̄latis ordinario iure
visitātib⁹: exceptis religiosoꝝ ꝯsuetudinib⁹
⁊ regularib⁹ institutis: vt in. d. c. romana.
z ¶ Utrū visitator possit aliq̄d recipe a visitatꝭ.
R. ꝙ sic ꝓcurationē. Et aduerte ꝙ oportꝫ
p̄mo ꝙ ꝓcuratio solū recipiat̄. Scđo solū a
locis visitatiuis: ⁊ nō ab alijs. Tertio ꝙ so-
lū sit ꝓ victu illi⁹ diei: siue sit in victualib⁹:
siue sit i pecunia. Quarto ꝙ tm̄ vna die vnā
ꝓcurationē recipiat: siue vnā vel plures visi
tet ecclesias. Quinto ꝙ ipse ordinari⁹ ꝑso-
naliter visitet: aliter istis nō cōcurrētib⁹ re-
cipere non pōt. Et si q̄d alio mō recepit ipse
vl̓ aliquis de suis familiarib⁹ tenet̄ duplum
restituere ecclesie a q̄ illud receptum ē infra
mēsem: alioquin patriarche archiep̄i et epi-
scopi sūt interdicti ipso facto ab ingressu ec-
clesie. Inferiores ꝟo a predictis sunt suspēsi
ab officio ⁊ beneficio donec dictū duplū re
stituāt: nec valet remissio vel dantiū libera
litas seu gr̄a eos liberare: nisi restituāt: hec
colligūt̄ ex. c. exigit. iuncto. c. felicis. de censi.
li. 6. ⁊. d. c. romana.
v **Iciatus** corpe. vide supra. Corpore vitiatus
v **Icium** vide supra Peccatū.
v **Unanimiter** de suo signi ficato req̄-
rit nullā discrepantiā: qđ ꝓbatur in
c. bone. el. 2. de po. prela. ⁊ in. c. ⁊ si vnanimi
ter. eo. ti. ⁊ tenet Innocē. in. c. cū in eccl̓ia. de
cau. pos. ⁊ ꝓprie. ⁊ ibi sequit̄ pa.
v **Uniuersitas** vide Col- legium.
v **Unctio** extrema. ē vnū de sa cramētꝭ eccl̓ie. de q̄ ha
bes in. c. vnico. de sacra vnctiōe.

¶ Que ē ei⁹ mā. R. oleū: vt in. d. c. vnico. j
Pe. aureol⁹ i. 4. di. 23. dicͭ ꝙ oportꝫ sit oleū
oliuaꝝ ⁊ cōsecratū ab ep̄o solū nō ab inferio-
re: vt dicit Magister in. 4. di. 23.
¶ Que forma. R. ē illa de q̄ in ordinario. s. z
dicendo p istā scām vnctionē ⁊ suā pijssimā
mi̇̄sicordiā indulgeat tibi dn̄s q̇cq̇d oculoꝝ
vitio deliq̄sti. In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spūs scī
Amē. Et sic de ceteris sensibus.
¶ Quis pōt eā ꝯferre. R. sol⁹ sacerdos: vt 3
pꝫ in. d. c. vnico. ⁊ de ꝟb. sig. c. q̄siuit. ⁊ si vn⁹
deficeret alter dꝫ supplere. vbi p̄m⁹ omisit.
¶ Quib⁹ pōt ꝯferri R. īfirmis existētib⁹ in 4
piculo mortꝭ. De q̇b⁹ ꝓbabiliter dubitat̄ de
morte. pueris aūt vl̓ eūtib⁹ ad bellū aut alio
mō in piculo casuali mortꝭ nō dat̄ ſꝫ coiter
doc. nec etiā amētib⁹: nisi an̄ amētiā ipsā pe-
tissent ⁊ dādo nullā irreuerētiā facerēt: ſ et
ſꝫ scm̄ Bo. i. 4. di. 23. tm̄ dꝫ dari īfirmis q̇
i mortali nō sꝭ. ⁊ rōe vtētib⁹ ⁊ i articl̓o mortꝭ
exn̄tib⁹ ⁊ veniale pctm̄ habētib⁹. Alijs nō.
¶ Que ptes corpis dēt iungi. R. ꝙ instra 5
q̇nq꜔ sensuū. s. oculi: aures: man⁹: nares: la-
bia: pedes: ⁊ renes. Mulierib⁹ tn̄ nō vngūt̄
renes ꝓpter honestatē. Mutilati ꝟo vel ceci
vngūt̄ in locis magis ꝓpinquis predictis si
nō habēt predicta membra.
¶ Quis effect⁹. R. ꝙ vl̓ agit vl̓ auget īuisi- 6
bilē vnctionē spūs scī: si digne accipiat̄: vt
dr̄ i. d. c. vnico. Aureol⁹ in. 4. di. 27. ponit.
⁊. fruct⁹ Prim⁹ delectio venialiū. Secūd⁹ di
minutio pene debite pctō mortali Terti⁹ gr̄e
augmētatio: q̄ vi hui⁹ sacr̄i augeri hꝫ: nō tm̄
ex deuotōe mistrātꝭ ⁊ suscipiētꝭ: ſ etiā ex ꝟtu-
te opis opati mīa dei assistēte opi suo ⁊ au-
cta gr̄a auget̄ ⁊ gl̓ia. Quart⁹ ē interior leti-
cia ⁊ robur ꝯ demonis īsidias: q̄ potissime tūc
insūt. Quint⁹ arctatio diabolice ptātꝭ: q2 nō
ē ita potēs sūpto isto sacr̄o. Sext⁹ corpis sa-
natio: vbi expedit saluti. Un̄ in p̄mitiua ec-
clesia ml̓ti sanabāt̄ Jacobi. 6. orō alleuiabit
īfirmū. Septim⁹ ꝓtestatio decedētꝭ ꝙ pmā-
serit i fide militātꝭ eccl̓ie: ex q̄ signo vadit ad
eccl̓iā triūphātē: tanꝗ̄ q̇ fideliter pugnauit.
Octau⁹ ſm. s. Tho. in. 4. di. 23. tollit pctm̄
veniale ⁊ mortale etiā q̄tū ad culpā. dūmō
nō opponat̄ obex ex parte recipiētis.
¶ Utrū istud sacr̄m sit de necessitate. R. ſm 7
S. Bo. i. 4. di. 23. ꝙ nō: si tn̄ omittat̄ ex cō
tēptu dānabile ē. Sec⁹ si ex negligentia.

8 ¶ Utrum sit iterabile. R. s₃ Tho. vbi s. q sic sine iiuria etiã in eadẽ infirmitate: dũmõ sit casꝰ diuſus: puta hydropicꝰ nũc ẽ i articulo mortꝫ postea euadit: ⁊ durãte ifirmitate aliq̃ tẽpore longo iterũ venit ad articulũ mortis potest ei iterũ dari: qꝛ status ⁊ casus est diuersus: licꝫ sit eadẽ infirmitas.

v Volũtas bona. vtrum sufficiat sine bono ope. R. vt s. Intẽtio. §. 4. vñ dic Am. 86. di. c. nõ satꝫ est bñ velle: nisi studeas bñ facẽ. Facit in ar. c. i. de eo q̇ mit. in pos. ⁊ in. c. cũ aliq̇bus. de sen. ⁊ re iudi. ⁊. l. pmissoꝝ. §. ꝯstituto ff. de ꝯsti. pecu. vide glo. in. d. c. i.

j ¶ Utrum volũtas hois duret pꝰ mortẽ eiꝰ. R. q sic p₃ i. c. fi. de pcario: q nõ expirat morte ꝯcedẽtis. Secꝰ de bñplacito: qꝛ illud expirat p mortẽ. c. si tibi gratiose. de rescrip. li. 6. Et hec no. qꝛ faciunt ad qõnẽ. Judex posuit aliquẽ ꝯfiniatũ donec reuocaret: moritˀ: an expiret ꝯfiniũ. dic q nõ i. l. cẽtesimis. §. fi. ff. de vbo. obli. p Bal. i pma ꝯsti. ff. ⁊ in. l. i. C. de postu. ⁊ p Salice. i. l. in emẽtꝫ. C. de ꝯhẽ. ẽpt. ⁊ i. l. hec vẽditio. ff. de ꝯhẽ. ẽp. Itẽ ad qõnẽ: q pꝛioꝛ claustralis nõ reuocatˀ morte abbatis licꝫ posset reuocare qñ voluisset: ⁊ ad pdicta ẽ tex. clarus in. d. c. si tibi gratiose.

z ¶ Quot mõis dr̃ volũtas bona. R. q volũtas accipitˀ tripl'r. Primo p potẽtia aie: ⁊ sic est bona ex ṽtute ⁊ hitu bono: bonũ eni ẽ qd h₃ q̃litatẽ bonã. Primo thopicoꝝ. Scdo accipitˀ p hitu siue dispõne seu affectiõe voluntatis derelicto ex actu volũtatis: siue ex vsu ⁊ h bona vl' mala sm actões: qꝛ tales generãtˀ habitꝰ vl' dispões q̃les sũt actꝰ. 3. ethi. Tertio accipitˀ p actu ipsiꝰ volũtatꝭ potẽtie ⁊ iste ẽ bonꝰ ex ordine eiꝰ sufficiẽti ad debitũ finẽ: ⁊ vt h sit q̃tuor req̃rũtˀ. Primũ q finis sit bonus in se. Scdm q sit ipse finis melior his q̃ appetũtˀ ppter ipsũ. vñ dicit Augu. 9. de ci. dei. c. 3. q q̇ laudãt deũ ppter pecuniã nõ hñt bonũ finẽ neq₃ bonã volũtatẽ. Tertiũ q illa sint sm rõnẽ rectam ordinabilia ⁊ apta ad talẽ finẽ ꝯsequẽdũ. Quartũ q voluntas ordinãtis rõe regulata ordinet vl' elit bona in genere indifferẽtia ad bonũ finẽ: aliter his deficiẽtibꝰ nõ erit bona voluntas hec ex S. Bo. in. z. di. 38. q. i. ar. i.

3 ¶ Utrum vniꝰ soliꝰ bone volũtatis sit vnꝰ solꝰ finis. R. q sic. s. pncipalis. vñ sciẽdũ q actꝰ põt hr̃e plures fines tripl'r. Primo q vnꝰ sit sub altero: ⁊ ppter illũ. Scdo q vnꝰ sit pncipalis finis: alˀ nõ pncipalis: ita tñ q nõ pncipal' nõ refertˀ ad pncipalẽ. Tertio q vterq sit pncipalis. Exemplũ de eo q̇ vadit p distributiõibꝰ ad ecclesiã: qꝛ aliqñ intẽdit pncipalitˀ dei honorẽ. ⁊ cũ hoc sil' hr̃e pecuniã illam ad hoc vt ad dei honorẽ illã distribuat: vel in alios vsus licitos cõuertat. Aliqñ intẽdit dei honorẽ: ⁊ vult sil' acq̃rere pecuniã: ita tñ q acq̇sitionẽ pecunie nõ redegit ad honorẽ dei: nec etiã pecuniã illã finẽ pncipalẽ statuit: qꝛ eã ppter se nõ diligit: qꝛ etiã si nõ daretˀ iret: nec ppter eã habẽdã aliq̇d ꝯ deũ cõmitteret. Aliqñ intẽdit deo placẽ ⁊ sil' etiã pecuniã acq̇rere: vt possit thesaurũ suũ augere ⁊ i eo delectari. Primo mõ ire ad ecclesiã ẽ meritoriũ: ⁊ ptinet ad bonã voluntatẽ. Scdo mõ nõ ẽ bone volũtatis loquẽdo formaliter: nõ tñ ei sic repugnat: quin in ea stare possit. Est eni ibi pctm̃ veniale nõ mortale. Et hoc ẽ qd dicit Aug. li. cõfes. minus te amat q̇ tecũ aliq̇d amat qd nõ ppˀ te amat. Tertio mõ ẽ ꝯ bonã volũtatẽ: qꝛ nemo põt duobꝰ dñis seruire. Matth. 6. Cũ enim sit vnũ solũ verũ bonũ q q̇etat humanũ desideriũ: oportꝫ q volũtas ad h vt sit bona. ⁊ recta: statuat sibi vnicum finem vltimum. hec ex S. Bo. in. z. di 38. ar. 3. q. i.

¶ Utrum bonitas actualis volũtatꝭ addat aliquã bonitatẽ sup bonitatẽ ipsiꝰ habitꝰ gr̃e: vide. s. Intentio. §. 5. 4

¶ Utrum teneamur cõformare volũtatẽ nostrã volũtati dĩne in volito. R. fuit diuersa inter theologos opi. in pmo sen. di. vltia. S₃ ista videtˀ mihi verior. s. q teneamur cõformare q̃tũ ad illa volita que exprimuntˀ a deo signo precepti in lege explicite vel implicite: vel q̃ nobis manifestaret sic velle de precepto. Sed q̃tũ ad alia cõsiliũ ẽ nõ pceptũ: cõsiliũ dico si sunt expressa sub signo cõsilij tacite vel expresse. Si vo nõ sunt expressa: nec etiã de cõsilio tenemur: nisi cõueniat nobis illud velle: sicut dicit Aug. in ench. c. 60 Aliqñ inq̇t bona volũtate vult hõ q nõ vult deꝰ. Sic bonꝰ hõ vult patrẽ viuere quẽ deꝰ vult mori. ⁊ gl. illa. s. põ. q̇ dic: Cor tortũ h₃ hõ: q̇ nõ vult qd vult deꝰ. Itelligitˀ d his q̃ nobis patẽt: q de pcepto vult nos ea velle. 5

¶ Utrum teneamur ꝯformare volũtatẽ i mõ 6

volētī cū deo. R. ꝺm Alex. lōbar. in ꝑ di. 48 ꝙ nō absolute: qꝛ si hō honorat patrē suū: nō ex charitate: ꝫ ex beniuolētia nō peccat: ſꝫ tenet̄ ꝯditionalit̄. ſ. si vult mereri vitā eternā. S. Bo. in p̄mo di. vlti. dicit ꝙ tenemur cō formare volūtatē nr̄am volūtati diue in mō volendi affirmatiue. ſ. ꝓ loco ⁊ tp̄e: qñ vꝫ tenemur exire in actum charitatis: qꝛ sicut tenemur ꝙ nūq̄ꝫ cōtraria velim⁹ deo. ſ. ex libidine: cuꝫ de⁹ velit ex charitate. Ita tenemur vt sub eadē rōne velim⁹ ꝓ loco ⁊ tp̄e: ⁊ hoc si habem⁹ charitatē. Si aūt nō habem⁹: nō tenemur ad hoc: ꝫ ad equiualens: qꝛ tenemur facere qᵒ in nobis ē vt eā habeam⁹: ⁊ hoc ꝓ loco ⁊ tp̄e: vt dictū ē. Et si q̄rat̄ qñ loc⁹ ⁊ tēpus ē. dicit idē Bo. ibidē. ꝙ ē qñ dñs visitat talē interiori locutiōe: vl' exteriori p̄dicatione: vl' aliq̄ tali in q̄ ē oportunitas redeūdi ad cor. Unde tūc si negligat incidit in contēptū ⁊ omissiōis pctm̄. Alex. ꝑo de ales. scd'a scōe tractatu de negligētia. q. 8. dic ꝙ qñ peccator cogitat de pctō suo: ꝙ sit tātū malum ⁊ graue ⁊ ꝯuertit̄ sup ipsū: ⁊ excitat̄ a gr̄a dei ad ꝯuertēdū: qꝛ ꝫ mō excicat eū qñ facit peccatorē cogitare de pctō suo: tunc tenet̄ actu dolere de illo: ⁊ si nō dolet ⁊ ꝯterat̄: tunc peccat ꝑ negligētiā: ⁊ inouat̄ pctm̄ aliqᵒ qᵒ est negligētia mortalis. hec ille. Et sic pꝫ qñ tenet̄ cōformare volūtatē in mō volēdi cū deo de p̄cepto: quod no. bene.

v **Votum** scōm Ri. in. 4. di. 38. ar. 3. q. 2. ē ꝓpositi superrogantis ꝓmissio deo facta, ꝓpter bonū finē ex deliberatiōe firmata.

i ¶ Notāter dicit̄ superrogantis boni: qꝛ in voto de re necessaria ad salutē nō ꝓprie inuenitur rō voti. Ratio: qꝛ votū ꝓprie loquendo ē quid voluntariū respectu principij a q̄ procedit: ⁊ respectu ei⁹ quod vouet̄: licꝫ large dicat̄ votū qᵒ fit de necessario ad salutē de quo habet̄. 17. q. i. c. i. Unde grauius peccat qui preuaricat̄ preceptū diuinū quod vouit q̄ꝫ qui non vouit.

2 ¶ Secūdo dicit̄ notāter ꝓmissio deo facta ad differētiā ꝓmissiōis facte hoī que nō ꝓprie habet rōnē voti. Nā sol⁹ de⁹ ē cui se totū hō pōt obligare: qꝛ solū ei conuenit potestas sup totū hoīeꝫ. Et ideo ꝓprie votuꝫ fit deo: qui totū hoīem obligat. Scđs ꝑo: quia aliquo mō cōuenit ptās sup totū hoīem: inquātū per corꝑorones tota sal⁹ hoīs ꝓmouetur. Ideo fit eis aliquo mō votū: nō tm̄ hñs plene rōnē voti: nec est necesse ꝙ ista ꝓmissio exprimat̄ ore: sed sufficit etiā si fit in corde q̄ ad deū ⁊ conscientiā.

¶ Tertio d̄r notāter ꝓpter bonū finē ad excludēdū vota q̄ fiūt ꝓpter malū finē: vt cum q̇s vouet se ieiunatuꝝ vt possit interficere inimicū ⁊ hmōi q̄ nō valēt: ꝫ grauit̄ peccāt talia vouētes. Sic nō valeret votuꝫ factū de re mala: qꝛ de⁹ nō acceptat aliq̇d cōtra se. 3

¶ Sꝫ q̇d si vouet ꝓpter finē indifferētē. R. ꝙ valet accipiēdo indifferēs respectu adeptionis vite eterne. Sic cū q̇s vouet aliq̇d ꝓpter aliqᵒ bonū tp̄ale qᵒ habere nō ē vtili⁹ ei ad vitā eternā q̄ꝫ carere eo. Si tm̄ veniret casus ꝙ esset malum: tunc non obligaret: vt in voto Iethe. 4

¶ Utrū votū possit fieri de re inutili ad salutē. R. ꝙ nō de iure: qꝛ qᵒ nō ē ad dei honorē nec vtilis ad salutē offerētis ꝑ quācūq̄ꝫ circūstātiā additā nō acceptat de⁹. Et iō talis obligatio nō tenet ipso iure. Et sic sūt vota stulta mulieꝝ. ſ. de nō pectināndo caput ī sabbato ⁊ h⁹mōi: nō comedere de capite aliquo ꝓpter decollationē Iohis baptiste ⁊ h⁹mōi ꝺm Alber. ⁊ Ray. poti⁹ sūt frangēda: q̄ꝫ seruanda. Tutius tamē credo sit petere dispēsationē seu declarationē a confessore saltem propter reuerentiā. 5

¶ Quarto dicit̄ ex deliberatiōe firmata ad differentiā votorū que fiūt ex surreptiōe: et sine deliberatiōe: sic faciūt aliqñ aliqui ī angustijs que nō obligāt de necessitate: sed tm̄ ex q̄dā cōgruitate. Iō ꝯtra ipsa venire etiaꝫ ex ꝓpria auctoritate nō ē pctm̄ mortale. Et qñ hoc sit pōt perpēdi ex hoc: qñ statim trāsacto periculo seu angustia sūt male contenti se tale votū emisisse: qꝛ videt̄ ideliberate factū. Secus qñ deliberate vt euadāt periculū vouent: quia obligant̄. 6

¶ Addit̄. 5. scōm aliquos per intentionem obligādi se ad implēdū ꝓmissū: qꝛ ꝺm eos sola deliberatio nō firmat ꝓmissionē. Et licꝫ Ri. ī. 4. di. 38. a quo p̄dicta sūt extracta nō firmet se in hoc: sed ꝯtrāseat solū recitando. Tamē mihi videt̄ ꝙ verissime requirat̄ eo modo quo infra dicā. ſ. saltē tacite: sic tenet glo. in. c. litteraturā. eo. ti. Unde debes aduertere ꝙ votuꝫ habet diuersos status: ꝺm 7

quos diuersa sortiẜ vocabula ⁊ effect⁹. Primus stat⁹ ē in origine. s. cū quis disponit aliq̇d boni facere: ⁊ tūc dr̄ deliberatio. de qua diciẜ. 17. q. i. qui bona agūt: ⁊ hoc cōfringere nō ē pctm̄. Secūd⁹ stat⁹ ē ꝓcessus cū ꝓcedendo ꝓponit firmiter se facturū: ⁊ tūc diciẜ ꝓpositū: vt. 17. q. 2. nos nouim⁹. ⁊ sic nō obligat ad mortale: sed veniale: vt p3 in. c. litteraturā. de voto. Et sequiẜ ibi Pa. ⁊ etiā videẜ glo. hoc tenere ibidē si bene tota legatur ⁊ glo. 17. q. i. in sū. lic3 allegēt Hugo. tenere ꝙ peccat mortaliter talis: ꝟ nō loquiẜ in isto casu: ꝟ de eo q̇ fecit votū in corde licet ore nō expresserit: vt p3 si bn̄ attēdaẜ. Sequiẜ etiā hoc Archi. in. d. c. q̇ bona. s. ꝙ nō obligatur ad mortale. Terti⁹ stat⁹ ē cōsūmatiōis. s. cū q̇d firmiter ꝓposuit ꝓmittit aīo obligādi se q2 nēo obligat se: nisi qui animū obligādi se habet. l. obligationū. la. j. ff. de act. ⁊ obliga. ar. l. si ego. ff. si cer. pe. nec etiā sufficit habere animū obligādi se: nisi se per ꝓmissionē obliget siue ꝓmissio fiat corde siue ore. Et iō iura que videẜ dicere ꝙ ꝓpositū deliberatum siue absolutū obligat: vt in. c. nuptiarū. 27. q. i. ⁊. d. c. qui bona agūt. ⁊ in. c. consulti. de regula. cū similib⁹ intelligēda sūt de ꝓposito cū ꝓmissione firmato. ꝫm Pa. in. d. c. litteraturā. Q̄d no. q2 facit ad multa. Aduerte tn̄: ꝙ lic3 ꝓmittēdo nō habuerit animū expresse obligādi se: si tn̄ nō habuit aīu3 cū ꝓmittebat nō obligari ex tali ꝓmissiōe nihilominus obligabiẜ: q2 tacite intelligiẜ obligatio. Quart⁹ status voti est solēnicationis. s. q̇d fit ore alicui homini: vel solēnicaẜ per aliquē institutū ab ecclesia: vt est ordo sacer. ⁊ religionis professio.

8 ¶ Quot sunt gnā votoꝝ. R. q̄tū ad nos spectat duo. s. simplex ⁊ ē hodie oē aliud votū a voto solēni quātūcūq3 cū multis solēnitatib⁹ sit factū. Aliud dr̄ solēne: ⁊ istud ē solūmō illud q̇d solēnicaẜ ꝑ susceptionē sacrorū ordinū: aut ꝑ ꝓfessionē tacitā vel exp̄ssā factā alicui de religiōib⁹ approbatis: vt no. in. c. vnico. de voto. li. 6. Et de hoc vide. s. Nouiti⁹. ⁊. s. Religiosus. ⁊ Professio. Itē votorū quoddā purū siue absolutū. s. sine aliqua cōditiōe factū: aliud cōditionale: vt cū quis vouit facere sic: si de⁹ dederit mihi salutē corporis: vel filiū ⁊ h⁹ mōi: ⁊ tūc nō obligat: nisi extātē cōditione. de cōdi. appo. c. verum. ⁊ tex. a cōtrario in. c. vnico. 32. q. vltima.

¶ S3 nūq̇d licet facere votū sub tali ꝯditione. Inno. tenuit ꝙ nō: q2 simoniacū ē: quia vult emere sanitatē a deo ꝓ tꝑali. Facit. c. q̇ studet. i. q. i. S3 ego credo ꝙ nō sit illicitum q2 cū deo simonia fieri nō pōt. Rō: q2 dedicare deo aliq̇d etiā sub cōditiōe ē spūale. Sed spūale ꝓ spūali pōt cōmutari sine simonia. c. ad qōnes. de re. ꝑmu. ⁊ hoc seq̇ẜ Hosti. ⁊ Pa. i c. scripture. de voto. allegat. c. medicina. de pe. dis. i. Ubi dr̄ pctā tua elemosynis redime ⁊. 13. q. 2. anime defunctorū. 9

¶ Utr3 faciēs votū sub cōditiōe ex cui⁹ culpa cōditio nō impleẜ teneaẜ. R. Ric. vbi. s. ar. 3. q. 5. ꝙ sic: ar. c. sicē ex lr̄is. de spō. Unū ille q̇ fecit votū: vt de⁹ eū p̄seruaret ab aliq̇ pctō si nō facit q̇d i se ē: vt p̄serueẜ sic fecisset si votū nō emisisset: vl̄ sic intēdebat facere qn̄ votū emisit: vl̄ si volūtarie se p̄cipitat in pctō: nihilomin⁹ obligaẜ voto facto 10

¶ Utrū votū sub cōditiōe quā quis nollet impleri obliget. R. Ri. vbi. s. q. vlti. ꝙ votū factū sub cōditione de re bona ⁊ ꝓpter bonū finē: q̇d vouēs itēdit cōsequi per executionē illius boni q̇d vouit est obligatoriū extante cōditione: siue illa cōditio sit bona siue mala: siue vouēs illā malā conditionē velit impleri: sicut cū quis volēs cōcubere cū muliere vouet religionē intrare: si sibi cōsenserit i illo malo facto: siue nolit eā impleri. Sicut cum quis horrēs aliquod malū cōmittere vouet si cōmiserit intrare religionē Et q̄uis nolit etiā absolute itrare religionē: imo abhorreat: nō ꝓpterea min⁹ obligaẜ: q2 nō req̇riẜ ꝙ absolute aliq̇d velit: ꝟ q̇d velit ⁊ pōt quis velle sub ꝯditiōe: q̇d tamē nollet absolute. 11

Votum scdo. quis pōt facere. R. ꝙ q̇libet q̇ ē sane mentis ⁊ sui iuris q̇ ad illud q̇d vouet: ⁊ nō ꝓhibit⁹ a iure: ex quo p3 ꝙ octo sūt qui vouere nō possunt.

¶ Primo epī ⁊ alij supiores p̄lati nō possūt facere votū: q̇ vinculū iter ipsos ⁊ si ecclesias suas dissoluaẜ sine licētia pape. de renū. nisi cū p̄dē. vel q̇ diu ab ecclesia sua habeat absentari. de voto. c. magne Si tn̄ fecerit votū ꝑegrinatiōis soluet expēsas q̄s fecisset in eūdo ⁊ redeūdo: ⁊ laborē vigilijs ⁊ orōnib⁹ cōpensabit vt valeat in sui p̄iudiciū: ꝫm quod no. in. d. c. magne. Nō pōt etiā facere votū

quo graue ꝑiudiciū fieret ecclesie sue. 8.q.i.
clemens. In alijs autē sic: ex quibus prebeat
bonum exemplū.
2 ¶ Secūdo clerici bñficiati in bñficijs i qb⁹
reqrit residētia nō pñt facere votū longe pe/
regrinatiōis sine licētia epi. dicꝫ.c. magne. ⁊
c. nisi cū ꝓdē. de ꝯse. di. 5. nō oportꝫ. el. z. pos/
set tñ facere votū religiōis: vt. s. Religiosus
§.iz. ⁊ fm aliqs de accipiēdo crucē. c. ex mul
ta. de voto: qꝛ videt licētiati a papa q̄ ad il/
los qui pñt eē vtiles terre scē: ꝫ ꝯtrariū. s. ꝙ
nō pñt: nisi tpe gnālis passagij ē veri⁹ scdm
Hosti. ⁊ Pa. in. c. fi. de voto. soluēt tñ expē/
sas ⁊ redimēt laborē scdm ꝙ dictū ē. de epis
In alijs aūt libere possunt.
3 ¶ Tertio religiosi nullū votū facere possūt
Rō ꝓpter altitudinē religiōis: ita ius statuit
zo.q.4. monachis nō licet vouere sine cōsen
su abbatꝭ. Si aūt vouerint frāgēdū erit. Et
placet magis ꝗ̄ opinio eoꝝ q̇ distinguūt an
possint sine ꝑiudicio ꝑlati: qꝛ a mōachis ⁊ re
ligiosis ē abdicatū velle ⁊ nolle. Et iō nō cre/
do ꝙ possint vouere sine pctō: nisi ꝑsupponāt
cōsensū ꝑlati tacitū: nec qd̄ vouerūt exeq̇ de/
bent: nisi habeāt cōsensū exꝑssū ꝑlati: si eius
ꝑsentia haberi pōt: nisi sit de quo nullū ꝑiu/
diciū fit ꝑlato vel regulari vite. Et ꝫ sequit
Ri. in. 4. ⁊ Tho. scda scde. q. 88. ⁊ Ray.
4 ¶ Quarto abbates ⁊ ꝑlati religiosoꝝ non
possūt facere votū ꝑ qd̄ ꝑiudiciū generet in
eoꝝ officio sine licentia suoꝝ supioꝝ. i8.q.z.
abbates. de alijs ꝟo possūt vouere.
5 ¶ Quinto filiusfamilias nō pōt vouere ali
qd qd̄ sit ꝯtra regimē dom⁹ vel familie seu
de ꝑtinētib⁹ ad illā: nisi de licētia patris: nisi
votū religiōis: ar. l. z. ff. de pollici. ⁊ votum
terre sancte qd̄ pōt. c. ex multa. ex. eo. Item
ꝯē votū quo nihil derogat cure ⁊ regimi rei
familiaris. Itē si habet peculiū castrēse vel
quasi. de illo potest vouere: quia in huiusmo
di est suiiuris.
6 ¶ Sexto impubes nō pōt facere votū reli/
giōis: etiā de ꝯsensu pr̄is ⁊ si facit nō tenet ēt
post pubertatē q̄litercūqꝫ intēderet cū fecit. c.
ad nr̄am. de regula. reqrit eni pubertas cō/
pleta: vt. s. Nouiti⁹. §.i. Tho. scda scde. q.
vl. tꝫ ꝙ si impubes hꝫ vsum rōnis ꝙ obligat
ꝗ̄tū ē ex se: nisi irritet. de q̄ dicto ego dubito
qꝛ cōtra ipsū ē tex. in. c. j. de regul. lib. 6. Ubi
ille q̇ fecit ꝓfessionē añ. i4. ānū libere potest
redire ad seculū: qd̄ nō eēt ſi aliq̄liter tenere
tur. Alia aūt vota facere pōt sicut ⁊ filiusfa
milias si ē doli capax: ⁊ sane mētis. c. z. de vo
to: Uerūtñ tutores pñt irritare: ⁊ etiā cura
tores: si votū ē reale vsqꝫ ad. z5. ānos: nisi ve
niret accessorie: vt in intrāte religionē cum
quo transeūt bona sua.
¶ Septimo seru⁹ q̇ nō pōt facere votum de 7
opib⁹ corꝑalib⁹ aut tꝑalib⁹ in ꝑiudiciū dñi
sui: qui q̄ ad talia ē ei subiect⁹. De spūalibus
vt dicere orōnes ⁊ h⁹mōi que nullum ꝑiudi
ciū faciūt dño potest. ar. in. c. relatū. de sen.
excō. ⁊. c. si seruus sciēte. 54. di.
¶ Octauo vir ⁊ vxor nō pñt facere votū ꝑ 8
qd̄ ꝑiudiciū generet alteri q̄ ad debitū red/
dēdū: qꝛ q̄ ad hoc sūt pares. c. gaudem⁹. de
diuor. Et iō cū vxor nō possit vouere absti/
nētiā sine cōsensu viri: vt in. c. manifestū. et
c. noluit. 33.q.5. Silr nec vir fm Inno. Sꝫ
Pa. in. d. c. scripture. tenet ꝙ vir aliqd̄ votū
abstinētie facere pōt: dūmō nō sit i ꝑiudiciū
vxoris. Sꝫ vxor nullū pōt facere sine cōsen/
su viri: imo dicit ꝙ si vir cōsensit: ꝙ nihilo/
minus poterit reuocare: licꝫ male faciat: nec
vxor poterit cōtradicere: vt ē tex. in. d. c. ma
nifestū. ⁊. c. noluit lex. Sꝫ ego teneo ꝙ sicut
vxor nō pōt aliqd in ꝑiudiciuꝫ viri vouere:
vt de abstinētia: dormire cū camisia: surgere
ad matutinū ⁊ h⁹mōi: sic nec vir: nec in hoc
sūt impares: ꝫ q̄ ad elemosynas ⁊ ea q̄ perti/
nēt ad curā rei familiaris sūt bñ ipares. Et
iō ꝓ regula tene sicut videt velle glo. in. d. c.
manifestū. ꝙ vxor pōt vouere ea q̄ nō sūt in
ꝑiudiciū viri: ⁊ ecōtrario vir. Uñ si vxor hꝫ
ꝑter dotē pōt facere votū de ipsis dādis ⁊ si/
milia. Uex ē ꝙ caueat ne i scādalū viri aliqd
voueat: nisi sit scādalū phariseoꝝ: vt. s. dixi.
Scādalū. §.3. Fallit i voto ꝑegrinatiōis in
subsidiū terre scē: qd̄ vir sine licētia vxoris po
test facere. c. ex multa. de voto. De voto reli
giōis quō tenet qñ fit a viro vel vxore. vide
s. Mrimoniū. 4. §.9. cū sequētib⁹.
¶ Sꝫ nūqd peccāt tales vouētes q̄ implere 9
nō pñt. R. ꝙ si qñ vouēt sciūt se nō posse vo/
uere: ⁊ adūtūt de ꝫ sic videt ꝙ peccēt mortali
ter: nisi ꝑsumāt de volūtate eoꝝ q̄ꝛ inest. Si
ꝟo de ꝫ nō cogitāt: sic nō peccāt: qꝛ subintelli
git ꝙ vouēt quantū in eis ē: ⁊ multo magis
nō peccāt: si explicite hoc intēdūt.
¶ Utꝝ ꝑlat⁹ abbas: tutor: maritus: dñs: et 10

huiusmodi precēt reuocādo vota prefatoꝝ q̄ nō potuerūt facere. R. ꝙ nō tn̄ nisi cōsensū eis dederint: q2 tūc peccarēt: licȝ prefati nō peccēt obediēdo eis: vt in .d.c. manifestū.

ij ¶ Pone ꝙ prefati votū fecerūt anteq̄ essent sub tali impedimēto. R. ꝙ nihilominꝰ non poterunt implere.

iz ¶ Sȝ nūqd peccauerit mortalr tale ipedimētū acceptādo: puta eps q̄ anteq̄ eēt eps fecerat votū religiōis acceptādo epatū vel mulier ꝯsentiēdo mr̄imonio. R. vt colligo ex. c. ꝑ tuas. de voto ꝙ sic: si de h̄ aduertebat q̄n tali ipedimēto assensit. Si vo tūc nō aduertebat nec cogitabat ꝙ assumebat ipedimētū q̄ votū iplere nō posset: sic nō credo mortalit peccauerit: licȝ debeat dolere ꝙ votū iplere non pōt: ⁊ recompensare in eo in q̄ pōt. Potuit h̄n forsitan peccasse mortalit ex tardatione: vt infra dicā. Excipit ab h̄ ille qui religionē assumit q2 nō peccat: sed meret: ⁊ pōt oia vota i istud cōmutare si vult. Et ipso iure erit ab omnibꝰ absolutus sine alia dispensatione ⁊ auctoritate: vt no. Innocē. ⁊ Pa. in. c. scripture. q2 pma obligatio videt cōfusa in posteriori. Facit quod no. in cle. si domū. de reli. ⁊ vene. sanctorū.

i3 ¶ Utrū prefati qui existētes i talibꝰ ipedimētis fecerūt aliq vota teneant iplere sublato impedimēto tali: puta filiusfamil. postq̄ factus ē sui iuris vel vxor mortuo viro: ⁊ hꝰ mōi. R. Inno. ⁊ Hug. ⁊ multi alij tenēt ꝙ sic. Pa. in. c. scripture. e. ti. dicit se dubitare ꝓpter. c. q̄dā. ⁊. c. placet. de cōuer. cōiu. Ubi patȝ ꝙ maritꝰ qui intrauit religionē cōtradicēte vxore restitutꝰ nō tenet ea mortua religionē intrare: q2 emisit votū tpe inhabili: ergo idē erit in filiofa. Ex quo cōmissionem voti nō cōtulit ad tēpꝰ habile. Et ꝓ hoc videt tex. ff. de pollici. l. z. ⁊ facit qd̄ no. in. l. si nō sortē. §. libertꝰ. ff. de cōdi. indebi. Et hoc dicit verius Pa. Sed ego distinguo ꝙ aut votum erat perpetuū: ⁊ tunc aut fuit irritatum per eū qui potuit: ⁊ sic ampliꝰ non tenet nisi ad id ad qd̄ se potuit obligare. Et iste ꝓprie est casus in. d. c. quidā. ⁊. c. placet. Nā reuocatus ille qui fecerat votū religionis sine licentia alterꝰ cōiugis nō tenet illo mortuo redire ad religionē: h̄ solū viuere caste q2 illud potuit ꝓmittere. s. nō exigere. Et id̄ seruare tenet. Aut votū perpetuū non fuit irritatū ab eo qui potuit. Et sic dic ꝙ soluta patria ptāte vel vinculo q̄ꝯ impediebat tenet illud implere: ⁊ iste ē casus. c. consuluit. de cōuer. cōiu. vbi vir ingressus religionem vxore ipsū nō petēte in vita: ea mortua cogitur stare in religiōe. Si vo votū non erat ꝑpetuū: sed tēporale sic nō tenet: nisi intentio fuisset ad obligādū se ad tēpꝰ illud faciēdū i q̄ poterat se obligare. Silr tenet si q̄n fecit votū intēdebat se obligare: saltē post solutam patriā ptātē. Uel si remoto impedimēto ratificauit: vt in. c. z. in tex. ⁊ in gl. e. ti. Si vo de nullo istoꝝ cogitabat: sed solum de illo implendo tēpore patrie ptātis: sic si fuit irritatū non tenet. Et scdm hanc distinctionē cōcorda opiniones cōtrarias.

v Otum tertio quo ad obligationē. Et querit vtrū oē votum licitū sit obligatoriū. R. Ricar. vbi. s. ar. 5. q. i. ꝙ sicut ꝓmissio licita facta cū intentione obligādi se ⁊ ex deliberatione si acceptet ab eo cui fit: ⁊ qui eam acceptare pōt obligat promittentē: nō tm̄ ex precepto legi diuine: sȝ ēt legis nature: sic cū votū sit ꝓmissio: vt. s. dictū ē. ⁊ deus illud acceptet cui fit. Jō ē obligatoriū. extra de voto c. licet. Fallit h̄ in quatuor casibus scdm eūdem Ricar. ibidē. Primꝰ ꝓpter impotentiā implendi. Unde ille qui vouit ieiuniū qd̄ sine magno detrimento corporis seruare nō pōt: si facultas adeūdi superiorē deest pōt ꝓpria auctoritate frangere scdm Tho. scda scde. q. 88. ar. z. Peccat tn̄ vouens qd̄ sibi ē impossibile nisi speret fieri possibile. Secundus ꝓpter auctoritatem dispensantis. Intellige si subest legitima causa: alias non vt in c. magne. eo. ti. ⁊ in glo. in. c. non est. eo. titu. Tertiꝰ ꝓpter defectū conditionis apposite. 3z. q. 8. c. nō solū. in fi. vel ꝓpter defectū cāe pncipaliter mouētis: puta mulier fecit votū ieiunādi vt obtineret salutem filij q̄ morit nō tenet. Quartꝰ casus q̄n id qd̄ tpe facti voti erat licitū: factū ē illicitū postea: puta q2 fecerat votū cōtinētie anteq̄ mr̄imoniū pꝰ ꝯctū nō pōt licite denegare debitū petēti ⁊ hꝰ mōi. Et ꝓpterea dicit Tho. in. 4. eadē dis. ꝙ q̄cq̄d votū fieri impediret si p̄sens esset obligationē etiā voto facto aufert. Qd̄ h̄n no. Ad de. 5. q̄n irritat ab eo qui pōt: vt puta: prelato: viro: tutore. ⁊ huiusmodi.

1 ¶ Utrū votū de minori bono sit obligatoriuz. R. Ri. vbi. s. ar. 3. q. 2. ꝙ non. si est cū exclusione strictioris. Quod limita vex qñ illud minus bonū nō est sufficiēs ad salutez. s. ꝙ tūc nō teneat. sec9 si ē sufficiēs ad salutē q2 tunc tenet ꝗtum ad illud sed nō ꝗtum ad exclusionem maioris boni.

¶ Quan do tenet quis votum implere. R. Pa. in. c. nō est voti. de vo. ꝙ statim: nisi auctoritate superioris: qui super hoc pōt dispensare: vt differat: ar. d. c. a cōtrario. Ri. ꝟo dicit ꝙ si statim intendebat se obligare sic statim tenet. Si ꝟo ad tēpus sic ɓm ꝙ se intēdebat obligare faciet. Ego ꝟo credo sic distinguendū. Quod aut quis sicut vouebat sic de iplēdo cogitabat: vl' stati vel ad tēp9 et sic obligat ɓz ꝙ se obligare itēdebat qñ vouit. Si ꝟo de tpe nō deēminauit aut ñ cogitauit aut si cogitauit: nō tñ ad illud se obligauit ex voto. Sic distinguendū etiā ꝙ aut differt quia deuotius 7 quietius aut comodius tardādo sperat implere: 7 sic nō peccat saltē mortalit. Et sic intelligo glo. verā in. d. c. nō est. q̄ dic ꝙ in voto subintelligit si comode pōt ꝗtum vt non statim teneat: 7 difficultas sicut in iuramēto sic 7 in hoc excusabit. Aut differt solum ex negligentia. 7 si est probabile periculum iminens impossibilitatis in implendo si tardat: vtputa quia qui vouit religionē nisi hoc anno ingrediat: postea nō erit aptus vel non poterit: sic peccat mortaliter differendo si h aduertit. Si aūt tale piculū nō imineat vel si iminet nō aduertit sic dicere ꝙ sit peccatū mortale differre videt durū: ꝗuis forte sit vex: per ar. a contrario sensu. d. c. nō est voti transgressor qui auctoritate apostolice sedis quod vouit distulit: ergo erit trāsgressor si sine auctoritate differat. Et ideo dicet ꝙ aut iste excitat a gratia adimplendū ꝙ pmisit: puta quia sepius sibi ad mentē reducit 7 cogitat ꝙ illud debet iplere 7 huiusmodi. Et sic velle differre erit peccatū mortale q̄si a deo sit monitus vt illud perficiat: 7 sic cōstitueret in mora: aut differt quia de eo nō cogitat vel nō recordat. Et sic nō erit peccatū mortale: nisi sit notabil' 7 valde lōga dilatio. ar. eox. que. s. dixi. obligatio. §. 8.

3 ¶ Utrū ille qui vouit ad certuz diem: puta ieiunare vigiliā assumptionis gloriose virginis Marie imediate sequentē 7 huiusmodi 7 nō seruauit teneat alia die illud implere. R. Pa. in. c. per tuas. de voto. ꝙ sic quasi sit obligatus ad duo: sicut ille qui obligat certo die dare decē alicui: si die statuto nō dederit tamē obligatus remanebit. facit. c. cum dilecti. de vo. 7 cōtu. 7. l. celsus. ff. de arbi. §. i. vbi iussus dare. x. infra Kal. septē. dicit duo habere pcepta vnum dandi decem 7 aliud infra Kal. Et est tutior opinio q̄ aliud tenere: nisi qñ vouēs nō habebat aīuz obligādi se nisi ad illū diē q2 sic nō tenet alio die ieiunare: sz penitere de voto fracto.

¶ Utrū votū de nō vouēdo aliq̄d nisi in scriptis vel in manu talis 7 huiusmōi valeat. R. ɓm Ricar. vbi. s. ar. 2. q. 3. ꝙ sic: q2 nō simpliciter prohibet factionē voti: sed precauet precipitationē. Et ideo si contrariū facit. s. vouendo non in scriptis: vel sine conditione apposita peccat vt transgressor pmi voti. Et sic est mortale 7 nihilomin9 tenet seruare votum q̊ fecit sine illa conditione: q2 votuz de nō vouendo nō obligat: lz obliget votum ꝙ non vouebit: nisi cum tali circūstantia vt illud seruet in vouendo. 4

¶ Utrum cessante causa propter quaz quis vouit obliget. R. Host. tenet ꝙ sic: lz sit facilior redēptio: allegat. c. magne. §. fi. de voto. Gofre. tenet ꝙ nō obligat p. d. §. fi. nisi ī voto religionis: quod ex falsa causa nō vitiatur. c. dudum. de conuer. cōiu. Sed ego dico ꝙ si causa erat finalis: ita ꝙ nō intēdebat obligari ipsa nō extāte nō obligat. c. cū cessāte. de appel. Si ꝟo cā erat impulsiua vel inductiua: sic licz cesset obligabit nihilomin9. facit c. ex parte. el. 2. de ꝯuer. ꝯiu. In dubio dico ꝙ obligat qñ ignorat si fuit finalis vel nō. l. quicquid astringēde. ff. de verbo. ob. Naz in omni voto cā finalis videt esse: vt placeat deo. Et ideo alie cause vident impulsiue. et iō ipsis cessantib9 remanet obligatio. 5

¶ Utx q̇s possit obligare aliū ex voto suo. R. ꝙ nō: nisi alt' cōsentiat. vñ mat licz voueat ꝙ fili9 ieiunabit 7 hmōi: nisi ipse ꝯsenserit nō obligabit: h q̄ ad res tēporales hñ posset obligare herede suū: sz nō ad aliquid psonale: si ipse nō cōsentit: vt. ĵ. patebit. 6

¶ Utx ille qui nō pōt pficere votū p se teneatur per aliū perficere. R. ꝙ nō: quia ī omni voto intelligit illa conditio generalis: si deo placuerit si potero 7 huiusmodi. etiā si nō ex 7

pꝛimaꝛ: vt no. in.c. queadmodū. de iureiu. ⁊
in.c.beatus.zz.q.z.que si nō extat tollitꝛ vo
ti obligatio: vt no. glo. in.c. nō est. eo. ti. Ad
c. ꝙ sup his. ꝺ voto. respōderi potest ſm Pa.
in.c.i. de voto ꝙ loquitꝛ qn̄ impedimentū nō
est omnino impeditiuū: ſ solū difficultatiuū
Distinguit tn̄ Inno. in.c.scripture. eo. tit.
ꝙ si quis vouit visitare terrā sanctam ꝓ sub
sidio impēdendo: ꝙ licz tunc visitare nō pos
sit: tamē subsidiū tenetꝛ īpendere meliori mō
quo potest quasi sit ad hoc obligatus. Et idē
dicas in eo qui fecit votū visitandi san. Jaco
bum ⁊ aliquid dandi ⁊ huiusmodi. Si vō so
lum vouit visitare ob deuotionē: tunc non te
netꝛ per aliū exequi impedimento superueniē
te. Pa. in.c.licet. eo. ti. addit aliam limitatio
nem. s. ꝙ nō tenetꝛ nisi tpe voti emissi erat cer
tus ꝙ impedimentū erat perpetuū: quia sic
teneretꝛ per aliū implere ne votū sit derisoriū
Secus si nō erat certus de impedimento ꝑpe
tuo: lz eum haberet tēpore voti: quia tunc so
lum tenetꝛ ꝙ̄ primū comode poterit: ar. l. ne
pos proculo. ff. de verbo. signi. lz. Hosti. indi
stincte velit ꝙ teneatꝛ per aliū quādo impedi
mentū erat ipse voti. Sed videtꝛ verioꝛ opi.
Pa. Addo ⁊ tertiā limitationē. s. ꝙ nō tene
atꝛ per aliū: verum nisi prius fuisset in moꝛa
in executione voti: quia tunc tenetꝛ vel cōmu
tare vl' redimere: vt patet Leui. zz. vbi dici
tur ꝙ si moꝛtuus fuerit imputabitꝛ sibi in pec
catum: ⁊ ar. l. z. in prin. ff. si quis cau. ⁊ in.c.
finali. de iniur.

8 ¶ Utrū heres teneatꝛ implere vota sibi impo
sita ab illo cuius est heres. Ꝝ. ꝙ aut expꝛesse
assensit: sic tenetꝛ: dūmodo acceptet heredita
tem si sub spe habendi hereditatē solum ꝯsen
sit: alꝰ si simpliciter pꝛomisit sic teneretꝛ. Et
ita intelligo. do. Anto. in. d.c. licet. Nec di
stinguo vt quidam an sit peregrinationis vl'
abstinentie: quia qualecunqꝫ sit tenetꝛ. facit
l. veteris. C. de comit. stipu. ⁊. C. vt ac. ab he
re. vel contra here. inci. l. vnica. c. quod super
his. ⁊. c. licet. eo. ti. Si vō nō assensit heres:
tunc si votum est personale. s. obligans perso
nam suam non tenetꝛ. Si vō est personale ad
incertā personā: puta mittere aliquē ad san
ctum Jacobū: sic tenetꝛ. Similiter si est rea
le solū vt facere monasteriū vestire pauperez
⁊ huiusmodi: sic etiā tenetꝛ. Item si est reale
simul ⁊ personale ⁊ expꝛessū vtrūqꝫ: vt ire

ad sanctū Jacobū: ⁊ ibi offerre decem: sic te
netur ad offerendū decē: sed nō ad eundū vel
mittendū aliquē: nisi ſm quod. s. dixi. in. §.
7. quando obligatꝛ per aliū implere. Sicut
est reale ⁊ personale: sed personale expꝛessum
solum est: vtputa ire ad sanctum Jacobū: lz
accessoꝛie veniant expense non tenetꝛ: quia sub
lato pꝛincipali. i. ꝙ nō teneatꝛ ire: nō tenetꝛ ad
expensas. Si vō nihil in hoc disposuit: sic dic
ꝙ si defunctus tenebatur per aliū votū suū
implere: vt in casibus de quibus. s. dictū est:
sic similiter etiam tenetꝛ. Et hoc ex quo adijt
hereditatē: quia adeundo quasi cōtraxit. fa
cit quod legitur: ⁊ no. in. l. z. ff. de polli. ⁊ in
l. moꝛe. ff. de acqui. here. pro quo tex. i.c. si he
redes. de testa. Et hoc intellige in q̄tū vires
hereditatis patiūtur. Credo tamen ꝙ si fili
us grauaretꝛ in legitima pro huiusmodi votꝛ
implendis ꝙ haberet causam legitimā impe
trandi dispensationem.
¶ Quid de illo qui defuncto pꝛomisit imple 9
re votū ab eo emissum. Ꝝ. ꝙ si in omni ca
su pꝛomittendo intellexit personā suam obli
gare sic tenetꝛ implere ob pꝛomissionē factā.
Sed si ꝓmittebat tanq̄ heres sperans heredi
tatē adire a qua mutato cōsilio postea absti
nuit nō tenetꝛ: ar. c. venerabilē. §. fi. de elec. et
no. Inno. ⁊ Ber. in. d.c. licet.
¶ Utrū ille qui vouit religionē aliquā ītra io
re que eum non vlt recipere sit absolutus. Ꝝ.
ſm Ricar. vbi. s. ar. i. q. 5. ꝙ si intentio sua
erat determinata solū ad vnam religionem:
sic non tenetꝛ aliam intrare: si illa eum nolit
recipere: quia factū est ei īpossibile votū suū
Si vō intentio sua erat indeterminata sic te
netur se tot religionibus offerre ꝙ vnā inue
niat si potest que eum recipiat: nisi sit talis re
ligio de qua pꝛobabiliter credit ꝙ si de ea co
gitasset nullo mō intrare cōsensisset: nec cre
do ꝙ teneatꝛ ꝑ mūdū discurrere vt vnā iue
niat que eū recipiat: qꝛ nec hoc cogitauit nec
ad hoc verisimiliter se voluit obligare.
¶ Sed quid faciet ille qui indeterminate vo ij
uit religionem cum tamē nullam inueniat q̄
eum velit. Ꝝ. Inno. voluit ꝙ permaneat sub
obedientia epi ⁊ sit monachus eius. Sed ego
hoc nō teneo de necessitate: ſ ꝙ potest nube
bere ⁊ stare in seculo.
¶ Quid si dubitat an determinatā intentio iz
nē habuerit: vel ne. Ꝝ. i dubijs tutioꝛ pars

est eligenda.c.iuuenis.de spon. Et idē faciat sicut qui indeterminate promisit.

13 ¶ Utrū ille quem penitet eo ꝙ fecit votum peccet mortaliter. R. ꝙ non: quia sicut ante votum poterat non velle vouere: ita post potest non voluisse vouere: dūmodo pur impleat: ex quo fecit.

14 ¶ Utrū ille qui fecit votū de non intrando religionē sit obligatus ad non intrandū. R. fm Ricar. in quol.3.q.14. ꝙ non: quia sicut illicitū est iurare nō facere bonū ita 7 illicitum est vouere nō intrare religionē que ē maximū bonū. Hosti. tamē distinguit ꝙ illect⁹ non potest intrare 7 votū obligat vt non intret illud monasteriū quod propter lucrum habendū ipsuz circūuenit 7 allicit: sed aliud monasteriū potest: vt.20.q.3.constituit.de conuer.coniu.dudū. Inspiratus autem a domino potest intrare.c.gaudemus.de diuor. Et placet 7 probat̄ i.c.beatus.22.q.2.7 in c.2.de iureiur. Nec cures de dicto Gratiani 22.q.4.§.vl.in fi.qui nō est tenendus in h vt.j.patebit.

15 ¶ Utrum ille qui habens votum religionis eligitur in episcopū teneat̄ prius intrare R. ꝙ sic: de voto.c.per tuas.

16 ¶ Utrū ille qui vouit vnam religionē itrare possit aliā intrare. R. ꝙ n̄ laxiorē: s; bene strictiorē. Et fm distinctionē de qua.s. religio.6.§.34.excepto ꝙ nō tenet̄ petere licentiam si est strictior.

17 ¶ Sed quid si de facto intrat religionē laxiorē. R. tenet ingressus: 7 penitere debet d fracto voto.de regu.c.qui post.li.6.

18 ¶ Utrū ille qui vouit intrare religionē satisfaciat voto si intrat 7 postea egredit̄. R. fm Ricar. in.4.di.38.ar.8.q.3. ꝙ aut ille q̄ intrare religionē vouit actualiter proponebat in religione manere: ita tamē ꝙ illud ppositum nō cadit sub voto: sed ipsuz comitatur tm̄. Aut actualiter pponit experiri vt si sibi placuerit stet si nō autē egredietur. Aut d nullo istorū cogitat actualiter: sed tm̄ vouet intrare: quia sibi videt̄ bonū anime sue: aut dum vouet habet propositū exeundi postq̄ intrauit. Si primo modo vouit 7 intrat 7 postea exijt satisfecit voto. Et lz hoc dictū nō pbet Ricar. potest tamē sic probari. Nam vt dicit Henri. de gan. in.3.quol.q.19. lz quis concipiat diuersa pposita circa idem: puta visitandi limina sancti Petri pedib⁹ nudis die veneris: 7 vni istoꝝ apponat votū: 7 sub promissione voti astringat se ad implendū vnum illorū tm̄: lz alia maneant absolute sb ratione propositi: tamē non tenet̄ ad ea sicut ad votū: sic in proposito. Item alia ratione posset pbari ꝙ satisfecit sic: q2 sicut iuramentum factū in materia iuris recipit omnes limitationes iuris: sic 7 votū cū ambulent pari passu vt dixi.s. iuramētū.4.§.1. ergo itelliget̄ vt pbaret s; ꝙ statutū ē i iure: 7 cū hac opinione Ricar. cōmuniter cōcurrunt theologi: imo plus dicit Ri. ibidē: ꝙ etiā si intrauit animo exeundi cum voluntate tamen dandi operā: vt deus imutet propositū suū ꝙ satisfecit voto. Et idem dicendū si vouit modo secundo. s. cum voluntate experiendi. Aut tertio modo. s. de nullo istoꝝ cogitans. s. ꝙ satisfecit. Si tamen intraret cū proposito exeundi: 7 nunq̄ dandi operā vt mutetur suū ppositū nullo modo apud deū satisfecisset: quia plus deus ponderat affectū q̄ manū.14.q.5 Si quid inuenisti: 7 talis est in malignitate non in infirmitate: sicut ille qui intrando habet animū exeundi tamē mutandi si aliud inspiret̄. Si autem quarto modo quis vouet. s cum proposito exeundi postq̄ intrauerit. hoc potest esse tripliciter. Primo quia vouet itrare vt exeat. Secundo quia vouet introitū et exitum. Tertio quia solum vouet introituz sed concomitatur propositū exeundi: 7 quocunq̄ istoꝝ modoꝝ illicitum est votū. Uouere enim vt exeat est vouere propter finem malum: 7 sic non tenet votū. Uouere etiaz itroitum 7 exitum est temerarium propter coniūctionem partis male. s. exitus. Similiter intrare religionem cum voluntate exeundi ē peccatum: 7 ideo temerariū si non vult dare oprā vt mutet̄ ppositū suū. Quod no. q2 sepi⁹ in practica contingit.

¶ Utrum votum factū ex metu obliget: vi 19
de.s. metus.§.8.

¶ Utrum votum factū de re licita: non ta 20
mē vtili ad salutē sit obligatoriū. R. fm Ri. vbi.s.ar.9.q.3. ꝙ non: vnde quando aliqs vouet aliquid quod in vno casu potest esse vtile ad salutem: 7 in alio casu inutile obligatur ad obseruantiā voti in illo casu in quo ē vtile ad salutē: non in alio in quo est inutile ad salutez: puta aliquis vouit nunq̄ petere

dispēsationē votoꝝ euenit casus ꝙ ꝓbabili
ter timet de trāsgressione alicui⁹ voti: sic pōt
petere dispensationē nō obstāte voto p̄fato. si
vero casus talis nō euenit: ſ magis sibi expedit
ad salutem seruare: sic tenet votū predictū:
⁊ nō poterit petere dispēsationē nisi fuerit in-
tētio vouētis ꝙ si nō obligat in omni casu nō
obligetur in aliquo.

21 ¶ Utrū votū de aliquo faciendo vel nō faci
endo q̄ salus corporalis amittit̄ sit obligato
riū. R. ſm Ho. ꝙ nō: vtputa q̇s vouit non
comedē carnes: a medicis dr̄ ꝙ est in pericu
lo mortis nisi vtat̄: sic nō obstāte voto vtet̄.
Ho. hoc etiā Hu. 22. q. 4. c. non solum.

22 ¶ Quid de illo qui vouit dare vnā mensu
ram grani annuatī pauperib⁹ ⁊ nō determi
nauit ꝗ̄ mēsura. R. ſm Ho. ꝙ in arbitrio
ei⁹ erit dare ad quā mensurā voluerit: ex̄ ð cē
si. c. ex parte. vel dic ꝙ ad eā de q̄ cogitabat.

23 ¶ Utrū vouēs ex duab⁹ casib⁹: puta vt vi
sitaret romā: ⁊ vt ibi inueniret germanū suū
teneat̄ si vna illaꝝ deficit: puta q: german⁹
inde recessit: R. ꝙ sic. l. celsus. ff. de arbi. In
tellige si intēdebat se obligare vna illaꝝ extā
te als non in cōsciētia.

24 ¶ Quid si q̇s fecit duo vota diuersa. R.
ſm Tho. in. 4. di. 38. ꝙ si vtrūqꝫ pōt seruari
tenet̄. Si vero sunt incōpossibilia seruet ma
ius: ⁊ satisfaciat de minori ſm arbitriū p̄lati
Potest etiā dici ꝙ nō peccat q̇ votū in mai⁹
bonū cōmutat: vt. j. patebit. Si vero sunt eq̄
lia impleat q̄ð prius ꝓmisit.

25 ¶ Utrū dominiuꝫ rei. q̄ ex voto est deo vel
alicui eccl̄e ꝓmissa maneat penes vouenteꝫ.
R. Pe. de peru. tractatu de canonica portio
ne epi. c. 4. ꝙ sic. ſ ꝑsonali obligatione tenet̄
votū implere: de q̄ plene in. l. si quis rē. ff. de
poll. vbi dr̄ ꝙ ꝑsona obligat̄ nō res: trāsit tn̄
in heredē talis obligatio vt ibidē in fi. facit. l
pactū. ibidē. ⁊ sic coget̄ ꝑsonali obligatōe. c.
ex parte. de censi. quod limita quo ad heredē:
vt. s. §. 8.

26 ¶ Sꝫ q̇s aget. R. q̇. s. q̄ð sicut ille cui reli
ctū ē legatū solū agit de iure: ⁊ nō ali⁹. l. i. ⁊
2. C. cōia de le. sic ⁊ ille cui factū est votū. Et
ex q̄ infert ꝙ legatū factū imagini christi nō
acquirit̄ eccl̄e nec p̄lato: nec ɔtēplatiōe eccl̄ie
vel p̄lati ē factū: lꝫ imago sit in parochia: et
videt̄ casus in. c. nimis. el §. de exces. p̄la. fac
c. req̄sisti. de testa. Sed censet̄ deo factū ⁊ ei⁹
ɔtēplatione: vt videt̄ esse casus. 12. q. 2. pre
dia. et ideo aget episcopus qui habet cogere.
d. c. ex parte. ⁊ dabitur ecclesie vbi testator
habuit domiciliū scilicet cathedrali: vel si nō
sit digniori: ar. eorum que no. in auc̄. de eccle
sia. titu. §. si quis in nomine magni dei. Si au
tem factum esset contemplatione ecclesie pa
rochialis: siue sit talis imago in ea: siue non
ecclesie parochiali acquiritur. c. cuꝫ inter vos
de verbo. signi. Et sic aget rector ipsius eccle
sie: de iudi. c. cum deputati. cle. i. de rescrip. sic
idem dicendum in voto facto per respectum
ad ecclesiam: vtputa ad beatum Jacobuꝫ. et
sic aget prelatus illius ecclesie. d. c. ex parte.
In voto vero facto simpliciter deo vel imagi
ni: ⁊ huiusmodi aget episcopus. Aduerte hic
quia multi decipiuntur credentes ꝙ quis vo
uens dare vni ecclesie: puta imaginem vel ce
reum ⁊ huiusmodi vel alicui pauperi decem
teneatur taliter adimplere votuꝫ ꝙ nec etiā
per dispensationeꝫ possit liberari: ex quo ta
les possunt agere quasi sit eis ius acquisitum
ex tali voto. Sed decipiuntur quia tales non
acquirunt aliquod ius in re quam sic talis vo
uit eo ꝙ nec eis vel aliquibus pro eis acceptā
tibus fuit facta pollicitatio: sed solum deo.
Et ideo tales agunt vt seruent votum solum
conditione. d. c. ex parte. ⁊. c. scimus. 12. q. i.
⁊ similibus. Cum ergo auctoritate superio
ris cōmutatur in eque gratū deo talis libera
tus est ab obligatione quam contraxerat cuꝫ
deo: ⁊ propterea absolutus est. Et ideo sic te
ne quando cōmutatio fit in maius vel eque
gratum deo: vel etiam in minus gratuꝫ cau
sa existente in vouente. Fallit hoc in voto
in quo quis aliquid promisit in subsidiuꝫ ter
re sancte. facit. c. magne. eo. tit. quod sine au
ctoritate pape cōmutari non potest.
¶ Utrū peccet mortalit̄ totiēs q̄tiēs q̇s fran 27
git votū. R. ꝙ si votū ē negatiuū nulli du
biū ꝙ sic: Si vero est affirmatiuū: puta de ie
iunando non nisi prima vice qua comedit
secunda vel tertia vice comedens: si facit sine
cōtemptu: sed quasi reputās sibi impossibile
pl⁹ illo die ieiunare. sec⁹ si ex ɔtēptu: puta q:
si etiā posset ieiunare nō faceret ⁊ silia. Te
net etiā Petr⁹ de palu. in. 4. di. 15. ꝙ q̄n̄ q̇s vo
uit ad certū diem non bibere vinum: puta:

die sabbati ꝙ solũ peccat mortaliter pͥma vice. Sec⁹ si fecisset votũ ad tẽp⁹ perpetuũ vel ad certos dies: qꝛ si ad tẽp⁹ perpetuũ totiens quotiẽs bibit peccat mortaliter: qꝛ oẽ temp⁹ ẽ in obligatiõe. Si ad certos dies solũ dies ẽ in obligatiõe: ⁊ nõ totũ temp⁹. Et ideo non peccat: nisi semel pro quolibet die. Et dat exemplũ de indulgentia que ẽ in perpetuuz in ecclesia: qꝛ totiẽs habet̃: quotiẽs intrat. Si est ad diẽ solũ habebit qui semel: nec pl⁹ qui pluries in eodem die visitauerit. Si ad diuersos dies: sic quolibet die visitauerit: ⁊ satis est benigna ista opinio. Sed prima est verior ⁊ tutior: quia exemplũ de indulgentia ẽ valde dissimile.

v Votum quarto. quo ad cõmutationẽ vel dispensationẽ querunt̃ plura.

1 ¶ Utrum votũ sit cõmutabile in aliud op⁹ pietatis. R. ꝙ sic tex. est in. c. magne. §. cum igitur. de voto.

2 ¶ Utrũ possit quis sine auctoritate superioris votũ suum in melius cõmutare. R. ſm Pa. in. c. scripture. de voto. ꝙ sic: licz sit tutius habere dispensationẽ: ⁊ cũ hoc trãseũt coiter docto. ⁊ facit. d. c. scripture. ⁊. c. peruenit. el. 2. de iureiurã. Sed cõtra est. c. i. de voto. vbi sine arbitrio presidẽtis non debet fieri etiã in meli⁹. ⁊ sequit̃ Ricar. vbi supra arti. 8. q. i. Item facit cõtra. l. 2. ff. si cer. pe. insti. qui. mo. tol. ob. in pͥncipio. vbi patz ꝙ nõ liberat̃ qui soluit rẽ: etiã meliorẽ: nisi soluatur qd̃ debetur. Et ideo dic: ꝙ aut cõmutatur in religionẽ: ⁊ sic põt fieri sine auctoritate superioris. d. c. scripture. Nã scd̃m Ri. vbi supra. ar. 8. q. 2. cũ quis ꝓfitet̃ actualiter vel habitualiter intendẽs nõ amplius teneri ad vota que prius fecerat: sed solũ voto religionis absoluit̃ ab illis ipso iure. Secus si quãdo ꝓfessionẽ fecit intendebat actualit̃ vel habitualit̃ velle remanẽ obligatus illis votis que pri⁹ fecerat: quia sic indiget dispẽsatione. Posset etiã esse tale votũ. de quo ꝓbabiliter posset dubitari an melius eẽt illud seruaret: aut eo dimisso religionez intraret vt si aliquis magn⁹ rex fecisset votũ de acq̇renda terra sancta ⁊ huiusmõi: in quib⁹ tũc papa esset cõsulẽdus: ⁊ scd̃m ei⁹ auctoritatẽ ꝓcedendũ nõ simpliciter in religionẽ cõmutatũ. Similiter nõ cõmutat̃ in religionis votum illud quo quis vouit: aliq̃d dare in subsidiũ terre sancte sine licẽtia pape ſm Rod. Secus si solũ fecisset votũ peregrinatiõis: qꝛ absolueret̃ ꝑ religionez. Aut cõmutatio voti vult fieri in aliud a religiõe. Et sic req̇ritur auctoritas superioris: aliquãdo soluz petita. licz nõ obtẽta: vt quãdo ẽ certũ ꝙ illud in qd̃ cõmutat est meli⁹ et magis deo acceptũ: vt in. c. licet. de voto. si etiã fieret sine licẽtia superioris cõmutatio in meli⁹: qñ est clarũ ꝙ ẽ meli⁹ nõ peccaret per. d. c. ꝑuenit. Si ꝟo nõ est clarũ ꝙ sit meli⁹ sic oportz auctoritas obtineat̃: ⁊ multo magis quãdo cõmutat̃ in eque bonũ vel min⁹ bonũ ẽ necessaria dispensatio superioris.

¶ Sed quid si votum erat factũ deo intuitu alicuius certe persone vel loci: puta talis monasterij vel talis pauperis de dando sibi aliquid. R. ꝙ licet actio acquirat̃ talib⁹ ad agendũ vt compellat̃ reddere quod vouit: vt supra dictũ est: tamẽ in religionẽ cõmutando absoluit̃ ab illa obligatione cũ fuisset personalis. Secus esset si nõ ex voto solum deo facto. Sed ex aliquo alio respectu se homini obligasset: qꝛ sic nõ absolueret̃ per religionis ingressum: nec etiã per dispẽsationẽ superioris: nisi scd̃m qd̃ dixi. s̃. Papa. §. 6. ⁊ Iuramentũ. 6. in prin. 3

¶ Utrum ille q̇ ꝓmisit patri aut alteri votuz eorũ implere possit illud ĩ religionẽ cõmutare. R. Tho. in q̃dã. q. de quol. ꝙ sic: qꝛ sicut sufficit ꝓ se: ita ⁊ pro patre. 4

¶ Utrum oẽ votũ possit cõmutari auctoritate superioris. R. ſm Ric. vbi. s. ar. 9. q. i. ꝙ sic: Et de hoc vide. s̃. Papa. §. i. Et hoc firmiter teneas: qꝛ nullũ ẽ votũ volũtariũ q̇n possit in meli⁹ cõmutari ⁊ si nõ ipsi cui cõmutat̃ saltẽ coitati. Itẽ aliq̃n votũ militaret cõtra salutẽ ꝓpriã: vt pz in illo q̇ castitatẽ vouit quã tñ ex fragilitate sua videt verisĩlr se fracturum. Et iõ supioris auctoritas nobis dimissa ẽ a deo in h⁹mõi ꝓuidendis. ⁊ nõ cures de tenentib⁹ aliud. 5

¶ Quis ẽ supior cui⁹ auc̃te vota possint cõmutari. R. ꝙ q̃ ad q̃tuor vota sol⁹ papa dispẽsat. s. ĩ voto religiõis. In voto hierosolymitano voto sci Iacobi ⁊ vota visitãdi limina aploꝝ Petri ⁊ Pauli. ⁊ sic ſuat̃ ĩ facto: lz nullo iur̃ inueniat̃ expssũ: nisi de voto ꝓ subsidio terre sancte: vt in. c. ex multa. de voto vbi tenet Pa. 6

ꝙ etiā legatus de latere nō pōt dispēsare cuz
requirat̃ spālis delegatio: vt in .d.c.ex mul/
ta: patet. Sz si factū esset solū ꝓ devotōe nō
ꝓ subsidio. sic tenet idē Pa. ibiq̄ ꝙ epūs potest
dispēsare: ꝛ silr si vovisset solū ex devotōe ire
ad sanctū Jacobū nō in subsidiū prestandū.
ꝛ facit ꝓ hoc tex. c. ꝙ sup his. ꝛ c. ex multa. e.
ti. que fundāt se sup subsidia terre sancte. Et
licz istud sit vez de iure: quia tñ ꝯsuetudo ita
se habet: vt etiā ex devotione factū ptineat
ad papā eiꝰ dispēsatio: ꝛ etiā qꝛ maiores cau
se ad papā sunt referēde: vt in .c. maiores. de
bap. Jdeo cōsulo recurrenduz fore semp ad
papā in huiusmodi. Si tñ epūs dipensaret se/
quēdo opi. Pa. credo valeret: quia posset di
ci ꝙ licz cōmuniter remittant̃ ad papā: non
tamē ꝓpter hoc est casus papalis: pōt eni q̄s
mitti ad papā aliqñ ad terrorē: aliqñ ꝓ maio
ri cautela: aliqñ ex reuerētia. ꝛ ideo hoc nō ꝓ
bat esse qd ad hoc ꝯtingit abesse. l. neq; nata/
les. C. de ꝓba. Jn alijs aūt votis a p̄dictis po
test epūs dispēsare quo ad suos subditos. Ab/
bas ꝛ alij p̄lati religiosoꝝ possunt quo ad re
ligiosos eis subditos: siue votū fecerint ante
ingressum religionis siue postea. Alij autē
inferiores epīs q̄ nō sunt p̄lati religiosorum
dispēsare nō possunt nisi tales haberēt iuris/
ditionē epalem in ꝑsonas de iure spāli. Fac
glo. in cle. i. de re. ec. nō ali. ꝛ qd no. Jnno. in
c. statuimꝰ. de ma. ꝛ obe. ꝛ Pa. in .c. significa
sti. de fo. cōpe. vel ex spāli iure vel ꝯcessione
hoc eis concederet̃. Et hoc sequunt̃ cōit doc.
in .c. fi. de postu. p̄la. Ho. tñ in .c. i. de voto dic̄
ꝙ tex. d. c. p̄mi ꝓbare videt̃ ꝙ quilibet pres
dens in istis votis dispensare posset. Fatetur
tamē ꝙ de ꝯsuetudine seruat̃ vt inferiores
epīs nō possint dispēsare nisi vt dictū ē ꝛ mi/
nime mutāda q̄ lōga ꝯsuetudine interp̄tati/
onē acceperūt l. minime. ff. de legi.

7 ¶ Utrū epūs ꝛ similes possint dispensare in
votis a se emissis: sicut possunt dispensare in
subditoꝝ votis. R. Pa. in .c. magne. de voto
ꝙ nō: ꝛ facit istud .c. magne. iūcta glo. ꝓ hoc.
Nā nō debet q̄s actoriçare in facto suo ꝓprio
vt in cle. z. de re. ec. nō alie. ꝛ in. l. i. ff. de au/
ctori. tuto.

8 ¶ Utrū abbas vel p̄latus religiosus qui cō
cessit licentiā eiꝰ subdito vouendi possit cū eo
postea dispēsare. R. Ri. vbi. s. ar. 4. q. 3. ꝙ
ante votū emissuz pōt licentiā reuocare: ꝛ sic
non tenebit postea factū. Sz post votū emis
sum dicit tutiꝰ esse ꝙ subditꝰ recurrat ad su/
periorē sui prelati vel ad papā si aliū non ha/
bet. Et ista opinio est satis equa: ne videat̃ au
ctoriçare in facto suo: sed tamē de veritate iu
ris potest dispensare. ar. c. manifestū. Et qd
ibi no. 33. q. 5. Jtem sicut rationabiliter con
cessit licentiā: potest etiaz rationabiliter si cā
occurrat dispensare: nec est istud in facto pro
prio s̄ alieno: nisi forte solū vellet dispensare
ꝓpter suū comodū. qꝛ sic nō posset: al's sic: si
ꝓpter necessitatē subditi.

9 ¶ Quid de voto castitatis an inferior a pa/
pa possit dispensare. R. diuersa fuit opinio:
sed saluo meliori iudicio: credo dicenduz ꝙ
aut votū castitatis est simplex ꝛ ꝑpetuū: et
tunc ꝓpter duo epūs pōt dispēsare. Primū si
votū castitatis fuit aliqualiter meticulosum
a principio: lz nō fuerit iustus metus vt vult
glo. in .c. veniens. q̄ cle. vel vo. Secundū ꝓpt̃
ꝑiculū fornicationis: quādo verisimiliter
timet̃ de incōtinentia. Et hoc etiam tenet. d.
Car. ꝛ. d. Anto. in. d. c. veniēs. Et sic limi/
to dictū Spe. ti. de le. §. nunc de epoꝝ. ꝟ. ioz
ꝛ Jo. an. ꝛ doc. qui dicūt epm posse dispensa
re quādo votū castitat̃ est simplex ꝛ ꝑpetuū
ꝛ glo. in .c. rursus. qui cle. vel vo. que dicit ec/
clesiam posse dispensare. Jn alijs autē casibꝰ
solus papa dispēsabit. Et sic intellige glo. in
c. i. de voto. cum alijs doc. tenentibꝰ ꝙ non po
test epūs dispensare. A fortiori potest dispen
sare cum eo qui fecit votū nō nubendi: quia
proprie nō est votū castitatis. quod patet qꝛ
si fornicaret̃ non frangeret votum licet pecca
ret mortaliter. Si ꝟo votū non sit simplex s̄
ad tempus: puta vsq; ad annū ꝛ huiusmodi:
sic potest epūs dispensare. Similiter dispensat
epūs in voto castitatis emisso ab altero coniu
gum ratione periculi: vt etiam exigere possit
vt no. doc. in. d. c. rursus. Et ibi. d. Jo. an. de
sancto georgio epūs Alex. Si ꝟo votū sit so/
lēne sic solus papa similiter dispensat s̄m oēs
in .c. cum ad monasteriuz. de sta. mona. vbi
etiam aliqui voluerunt ꝙ nec etiam papa pos
sit: lz non sit verum s̄m Archi. in .c. sunt qui
dam. 25. q. i.

10 ¶ Quid requirit̃ vt dispensatio vel cōmu/
tatio sit legitia. R. Jnno. in R̄ica de obser.
ieiu. ꝛ Archi. in .c. presbyter. 82. di. dicunt
ꝙ duo requiruntur. s. causa legitia in vouēte

castitatis votum simplex perpetuum

Duo requiruntur ad dispensandum

Et fm ꝙ votū cōmutetur in melius vel deo
magis acceptū. Pa. vero in c. i. de voto dicit:
ꝙ si causa legitima subsit in vouente: licet nō cō
mutetur in aliquid meli⁹: tamē est legitima
dispensatio: dūmodo cōmutet in aliud simi
le. facit. c. magne. de voto. Et qđ legit: ⁊ no.
in. c. i. de re. permu. in simili. Ego tamē cre
do ꝙ etiam si non cōmutet in aliud simile ꝙ
valeat: dum necessitas vel vtilitas id ꝑsua
deat. Necessitas: puta quia est debilis. Item
familiā magnā habet quā oportet sustentet:
⁊ huiusmodi. Utilitas: puta quia maius bo
num est cōmunitati cōmutatio ꝙ̄ si seruaret
⁊ similia que arbitrio supioris sunt relinquē
da: vt in. c. ex multa. circa fi. de voto. vbi tex.
alternatiue loquit dicens: si necessitas exigit
vel vtilitas persuadet. Si vero causa legitima
non subsit in vouente: tunc oportet fiat com
mutatio in melius. Et ita intelligo ⁊ limito
tex. c. i. de voto. quod vult vt in melius fiat cō
mutatio vel saltē in eq̄ bonū ⁊ gratū deo.
11 ¶ Utrū dispensatus sine cā legitima sit tut⁹
in conscientia. vide. §. dispensatio ꝙ non.
12 ¶ Quid debet attendere dispensator voti.
R. quid liceat fm equitatē: quid deceat fm
honestatem: quid expediat fm vtilitatē vel ne
cessitatē. Item qualitatē persone: causam: ⁊
qualitatē: ⁊ quantitatē cōmutationis. Nam
si causa cessat facilius dispensat. Qualitas
vero vt si sit votū peregrinationis extimet ex
pensas q̄s fecisset eundo ⁊ redeundo: ⁊ ipsas
in pios vsus conuertat laborē itineris: ⁊ ipsū
ieiuniorum ⁊ orationū laborē cōpēset. Si autē
sit votū ieiunij attendat ꝙ pauper homo par
ua pecunia redimere potest sed nō diues. Itē
vtrū impedimentū sit tpale: ⁊ sic solū dilati
onem concedat: aut perpetuū vt faciliter ab
soluat: hec habentur in. c. magne de voto. Et
quod ibi no.
13 ¶ Utrū habēs aliena incerta q̇ ea vouit in
subsidiū terre sancte possit p epm dispensari
vt in alios vsus ꝯuertat. R. fm Rod. ꝙ nō
etiā si religionē ingrediatur.
14 ¶ Utrū votū de sabbato festando sit cōmu
tandū. R. ꝙ si fecit ex quadā superstitione
credens sit melius initi lr̄e veteris testamēti
sic votū non tenet. Si vero fecit ex deuotiōe vel
reuerentia virginis: tūc si haberet inducere
iudaizationē quia cohabitat vbi multi sunt
iudei: sic cōmutandū est omnino: alias non: sed
potest seruari. Idem dic de voto ieiunandi i
dn̄ica: ꝙ si quis fecit vt magis sit dispositus
ad spirituale gaudiū aut contēplationē diui
norum: sic licite fit ⁊ seruat. Si vero fit vt affligē
do carnē satisfaciat deo de peccatis ⁊ carnem
subijciat spiritui: ⁊ tūc nō debet ieiunare in
dominica: sed in sabbato precedenti fm Jo.
neapo. in quol. 8. q. 25. quia debet tale ieiu
nium interpretari vt facit ecclesia vniuersa
lis. Si autem non cogitauit neq̧ de spiritua
li gaudio neq̧ de afflictiōe carnis: sed simpli
citer ieiunare vouit in dominica sic consulen
dum est vt potius ieiunet in sabbato vt chri
stianis se conformet fm eundem Jo. ne. vide
atur singularis.

v Votum. v. quo ad cōmendati onem.

¶ Utrū expediat homini vouere. 1
R. fm Ri. vbi. s. ar. 6. q. i. Aut homo vouet
bona quorū obseruatio videt ꝓbabiliter pro
portionata ifirmitati sue ⁊ sic expedit hoi vo
uere: quia p hoc firmat amplius voluntatē
suam in bono ⁊ ꝓ magna parte excludit a se
libertatē malefaciendi: ⁊ facit actū virtutis
latrie. Et ideo vouendo meret. Si vero vouet
in ꝓportionata sic nō expedit nec licet. Tale
enī votū nō haberet discretionē comitē: cum
p hoc vouēs magis videret se illaqueare ꝙ̄
augere securitatē de sua salute.
¶ Utrū sit magis meritoriū opus bonum 2
factū cum voto ꝙ̄ sine. R. Ricar. vbi. s. q. 2
ꝙ sic. ⁊ probat. Primo quia opus inferioris
virtutis magis est meritoriū imperatū a su
periori virtute ꝙ̄ ab inferiori: sed latria est su
perior virt⁹ ꝙ̄ abstinētia: peregrinatio ⁊ hu
iusmodi. Ergo cum vouere sit actus latrie ē
magis meritoriū bonū abstinētie factū ex vo
to: vtpote imperatū a latria ꝙ̄ sine. Secūdo
quia quanto opus procedit a voluntate ma
gis firmata in bono: tanto est virtuosi⁹ ⁊ cō
sequēter magis meritoriū. Ad operari vir
tuose requirit firmiter ⁊ imobiliter operari
fm phm. 3. ethi. c. 4. sed ceteris paribus volū
tas est firmior i voto ꝙ̄ sine: ergo ⁊c. Ponit
Ansel. li. de similitudinibus exemplum. s. ꝙ
qui facit opus cum voto: quasi qui dat arbo
rē cum fructibus sed qui sine quasi q̇ dat solū
fructus. Hoc ꝓbat. 23. q. 5. tunc saluabitur
28. q. i. iam nūc. vide glo. in cle. si dn̄m. de re
li. ⁊ vene. sanctorum.

v **Sucapio** est acquisitio do
minij per conti
nuationem possessionis tēpore lege
diffiniti: dicit tex. in. l. 2. ff. de vsuca. trienni
um est tempus quod habet locum tm̄ in vsu
capione: insti. de vsuca. in prin. no. Jo. 16.
3. in summa.
j ¶ Quare fuit inducta. R. ꝑ bono publico
⁊ vtilitate publica: ne dn̄ia rex sint incerta. ff
de vsuca. l. i. insti. e. §. i. ⁊ vt finis litib⁹ ponat
ff. pro suo. l. fi.
2 ¶ Que requiruntur ad vsucapionē. R. ꝙ
quatuor. Primū quod requirit ē bona fides
nedum in vsucapiente toto tēpore vsucapio
nis: sed oportet ꝙ fuerit bona fides in princi
pio contractus ex parte tradentis ⁊ accipien
tis. ar. ff. pro emp. l. 2. §. si eam. Item ꝙ res
sit mobilis: quia circa imobiles ē prescriptio
Item ꝙ res tradatur vel quasi: aliter posses
sio non haberetur sine traditione. C. de pact.
l. traditionibus. insti. de re. diui. §. per tradi
tionem. Uel alio modo possideat tēpore de
bito. s. triēnio. Item titulus verus nō putati
uus nec falsus. ff. ꝑ lega. l. 2. ⁊. 3. C. d vsuca.
pro here. l. fi. ⁊ ibi Azo. Et qui sint veri tituli
infra subijciam: si tamen esset putatiue ver⁹
titulus ex errore facti nō iuris nō ipediret: vt. l
i. C. de vsuca. ꝑ do. ⁊. l. qd vulgo. ff. ꝑ empto
re. ⁊. l. 4. ⁊ vl. ff. ꝑ lega.
3 ¶ Que possunt vsucapi. R. ꝙ oia: exceptis
que prohibent vt furtiue res ⁊ que vi possi
dentur: vt no. glo. in sum. 16. q. 3. nec res sa
cra vel religiosa: nec decima. de p̄scrip. causā
que. Itē nec seruus fugitiuus. hec ꝑbant in
sti. de vsuca. §. sed aliqn̄. ⁊. §. se. Itē vbicūq
prohibetur alienatio: ⁊ vsucapio regularit
prohibetur. ff. de fun. do. l. si fundū. ff. de ver
bo. signi. l. alienationis.
4 ¶ Quis potest vsucapere. R. omnis qui po
test licite possidere: vt paterfamilias: filius
familias: in peculio: pupillus si habet animū
possidendi: lz nō interuenerit auctoritas tu
toris: ⁊ furiosus si sane mentis vsucapere ce
pit: sed incipere non potest durante furore. ff
de vsuca. l. 3. §. i. 2. ⁊. 3. Sed seruus vsucape
nō pōt: qr nihil pōt possidere. l. labeo. ff. d vsu
ca. l. i. §. itez acquirim⁹. ff. de acq̇. pos. nisi pe
culiariter ex scientia domini possideret: vt in
dictis legibus.
5 ¶ Qui sunt tituli transferentes dominiū vt
sciamus quomodo vsucapio currat. R. sūt
decē. Prim⁹ ꝑ soluto qui habet locū: quādo
ego credo tibi debere: puta centū ex quacūq
causa: ⁊ tu idem credis: ⁊ sic soluo vel aliquid
loco eius: ⁊ sic vsucapies. ff. pro sol. l. i. Et sic
iustus error dat causam prescribendi. Fallit
quando causa emptionis que nō precessit sol
uitur aliquid: quia nec pro emptore cū non
precesserit nec ꝑ soluto. quia ex causa empti
onis traditur. l. 2. R. 2. ff. pro empto. ff. pro
solu. l. pe. Secundus pro emptore qui habet
locū cū quis i veritate emit rē alienā vl a fu
rioso quez credebat sane mentis ⁊ bona fide
vt. ff. eo. l. pignori. §. i. ⁊. ff. pro empto. l. 2.
§. si a pupillo. ⁊ in isto requirit: vt dixi bona
fides in rebus mobilibus tam tradentis q̄ ac
cipientis. Item ꝙ emptio sit pura non con
ditionalis. ff. pro empto. l. 2. §. si sub condi
tione. Item ꝙ precium soluatur vel fides ha
beatur de precio: quia aliter non transferre
tur dominiū. insti. de re. diui. §. vendite. Itē
ꝙ eadem res que est empta tradatur: quia si
alia daret nō vsucaperet pro emptore. l. 2. §
cum stichuz. ff. pro empto. Tertius pro trās
acto qui habet locum in re tradita vt a lite re
cedatur ab eo qui credebat dn̄s. C. pro trans
acto. l. ex causa. C. de transac. l. si pro fundo.
Quartus pro herede qui habet locum vbi
quis est verus heres vel saltem iuste ⁊ proba
biliter hoc putet. Sed nō habet locum in suis
heredib⁹: quia quodāmodo conuiuēte eo he
reditarium rerū domini extimant. l. 2. §. fi
lium. ff. pro here. C. pro here. l. nihil pro here
de. Sed in extraneis heredibus distingue: ꝙ
aut res est vitiosa: puta qr furtiua vel vi pos
sessa vel res fisci que nullo tempore prescribi
potest. C. cōmunia de vsuca. l. iam pridez. vl
res pupilli: vel res data presidi contra. l. iul.
repetundarū. ff. de acqui. re. do. l. bone fidei.
Et sic heres generalis vel successor specialis
rei alicuius prescribere non potest. ff. de pub
li. l. sed hi. §. actionum hanc. De quo vide. s.
p̄scriptio. §. 44. Si vero res nō est vitiosa: sic
dic vt. s. prescriptio. §. i. Quintus ꝑ donato
qui habet locum cum in vero non in opinio
ne aliquid est donatum bona fide. C pro do
nat. l. vltima. Item ꝙ donatio teneat: quia
si pater donat filio et decedat nō vsucapiet
pro danato filius: quia donatio non valuit
rōne patrie ptātis. ff. ꝑ dona. l. i. §. i. ff. ꝑ he

re.l.z.§.filiū.lz tamē rem alienā qs nō pos sit donare q̄ ad hoc vt dn̄iuz transferat in p̄ iudiciū veri dn̄i: q2 qd̄ qs nō hz trāsferre nō pōt. C.de dona.l.si filius. Ualet tn̄ vt vsucapiat. ff. ꝓ dona.l.si is q̄ alienā.⁊.l.fi.de iure pa.c.cura. Sextus ꝓ derelicto qui habet locū in ea reque credebat a dn̄o derelicta ⁊ alius possidere icepit ꝗuis ignoret a quo sit derelicta. ff. ꝓ dereli.l.si id qd̄ ꝓ derelicto. Septim⁹ ꝓ legato qui habet locū cū alicui res legatur aliena bona fide. ff. ꝓ lega.l.ꝓ legato. la p̄ma. Et ꝗuis legatū ademptū sit tn̄ vsucapio currit.d.l.ꝓ legato.⁊.l.vl.dūmō ꝓbabilis error excuset: puta credit testatorē fuisse sanementis: cum tn̄ foret furiosus vl' ignorat legatū p codicillū ademptū eē. Octauus ꝓ dote q̄ habet locū cū res aliena ꝓ dote bona fide dat.l.vl. ff. p dote. Nonus ꝓ suo q̄ habet cū quis possidet rem quā credit suam aliq̄ iusto titulo. ff. p suo.l.i.⁊ vlt. Decimus ꝓ iudicato q̄ hz locū cū res ē iudicata a qua nō est appellatū spatio decē dier. vsucapit q2 transit in rem iudicatā. z.q.6.anterior. vn̄ i vsucapione reqrit aliq̄s de istis titul' ⁊ bona fides: ⁊ ꝙ res: nō sit vitiosa ⁊c̄. vt dictuz est

6 ¶ Quis effectus vsucapionis. R. ſm oēs ē vt rei vsucapte dominiū directū acquiratur C.de pac.l.traditionib⁹. ff. de vsuca.l.i.⁊.z. ff. ꝓ suo.l.fi.

7 ¶ An hēat locū in ꝯscia: dic vt.s.ꝓscriptio §.49.⁊ multa ibi ad hoc faciunt per totum.

v **Usura** ſm Host.in sūma ē qd̄ cūq3 solutioni rei mutuate accedit ipsi⁹ rei vsus gratia pactione interposita: vel hac intentione habita in ꝯtractu: vel exactione habita post ꝯctū. Procuius declaratione attēde ꝙ p̄ dī qd̄cūq3. s. quocūq3 nōie censeat: siue ꝯsistat in dādo siue in faciēdo: dūmodo p̄cio sit extimabile et vltra sortē exigat erit vsura. 14.q.3. vsura. ⁊.c.plerisq3. Secundo addit rei mutuate: q2 in solo mutuo vero vel interpretatiuo consistit vsura ſm omnes doc. dicit. Tertio ipsi⁹ rei vsus grā: quia si nō vsus grā.i.cōsumptionis: sed pene vel interesse loco apponeretur nō esset vsura: vt.j.patebit. Concluditur i quarto pactiōe interposita ⁊c̄. quia si sine pactione vel exactione aut intentione: ⁊ gratis aliq̄d dat nō erit vsura: ꝓut.j. plenius patebit per dubia sequentia.

¶ Utrum sola spes recipiendi vltra sortem faciat vsurariū. R. vt colligo ex glo. super Lu.6. Mutuū date ⁊c̄. ꝙ aliq̄s pōt mutuare dupliciter ꝓpter spem lucri. Uno modo principaliter ita ꝙ nō mutuaret nisi lucrum inde speraret: ⁊ tūc vsurarius est: vt patet in c.i.⁊.c.consuluit. de vsu.⁊.14.q.3.si feneraue rit. Et in hoc concor. cōmuniter Joā. andr. Archi.⁊ Ge.in.c.i.eo.ti.li.6.⁊ i.d.c.consuluit.⁊ theologi in.4.di.15. Sz attēde ꝙ ista intentio tripliciter potest contingere. Primo ante mutuū: vnde si post mutuū cognoscens peccatū mutat intentionē poterit sponte donata recipere sine vsura. Secundo subsequenter quia post mutuum sperat aliquid ⁊ sic etiam vsurarius est. Tertio concomitanter: puta quia mutuans nullū sperabat lucrum: sed debitor propter mutuū dat sibi premiū: ⁊ mutuans propter eandem causaz recipit: ⁊ sic etiam vsurarius est: ⁊ talis tenetur restituere ſm qd̄ diri. Restitutio.i.in verbo vsurarius. Alio modo quis sperat lucruz s.secundario: quia etiā3 si crederet non habere vltra sortē: mutuaret nihilomin⁹ propter charitatem: ⁊ talis spes non facit vsurariuz ſm Ricar.in.4.di.15.articulo.5.q.5.arg.c. quid proderit.61.di.⁊.c.in singulis.77.di. 59.di.si officia.i.q.z.quā pio.⁊ in hoc ꝯcor. Inno. Ber. Ala. Pa.⁊ multi alij in.d.c.consuluit.⁊ dicit Jo.an.in regula peccatū.li.6. ꝙ cōmuniter hoc tenet a doc. Cum eniz aliquis dat alicui mutuū scire debet esse sibi debitorē ad antidota naturaliter obligatū: de testa.c.cū in officijs.l.h̄ ⁊ si lege.§.ꝯsuluit. ff de peti.here. Aduerte hic ꝙ mutuās hac spe sine intentione: vt ille sibi remutuet alia vice nō ex vi mutui: h̄ ex accipiētis charitate nō est vsura ſm Alex.in tertia parte sūme ti.de p̄cepto mutui: caret tn̄ merito si p̄ncipalit' ꝓpter hoc facit. Rodo. Gof.⁊ Ho.ꝓ ꝯ tenēt ꝙ est vsura. Sed veri⁹ dicit Ale.⁊ p̄fati verū dicūt qn̄ deducit simpliciter in pactū. facit quod.j.dicam.§.4.

2 ¶ Utrū mutuās ad captādū amorē sit vsurari⁹. R. ſm Tho. scd̄a scde.q.78. ꝙ nō limitat hoc Jo.cal.in.c.fi.de vsu.vex nisi spes vlteri⁹ ꝓcedat: q2 si q̄s mutuaret pape vl' imperatori ⁊ huiusmodi ad captandum beniuolentiam: vt post posset consequi beneficiū vel castrū aliq̄d esset vsura. Hoc limito verum

qñ ex mutuo speraret: ſ3 qñ ex amore ꝯcepto:
erga ipsum ex mutuo facto nõ esset vex: imo
licite posset sperare: qꝛ illud nõ sperat ex mu-
tuo ſ3 ex amore ⁊ ꝙ liceat tenet Tho. vbi. ſ.
ar. 2. in respõsione tertij argumenti.
3 ¶ Utrũ mutuare ad habenda ea que pecunia
non mensurant sit vsura. R. Tho. vbi. ſ. ꝙ
nõ ex quo patet ꝙ licet sperare rẽ cuiꝰ vsus
inter amicos ꝯcedi solet sicut comodat liber
Itẽ iniurie remissionẽ ab illo q̇ me iniuste ꝑ
sequebat cũ multo meo dãno. c. dilectꝰ. el ꝓ.
7. c. ad aures. de simo. Secus esset si iuste: qꝛ
nõ liceret sine vitio vsure mutuũ dare ſ3 ta-
li spe. Et sic intellige glo. in. c. qñ multi. 14 q
4. q̃ dicit ꝙ vsure pñt peti. vt dãnuz euitet.
4 ¶ Utrũ liceat petẽ munꝰ a lingua vel ab ob
sequio ꝓpter mutuũ. R. ſm Tho. vbi. ſ. ꝙ
nõ quia extimat pecunia: vt patet in illis qui
locãt ad hoc operas suas. Nec ob. ꝙ obligat
ad antidota: vt dictũ est: quia vt dicit glo. i
d. c. si feneraueri nõ põt deduci in pactũ. Rñ
ſ3 Arc. ibidẽ quia antidotũ ẽ debitũ simplex
sed cũ deducit in pactũ nascit obligatio ciuil
quod ẽ plus. Et ideo plus exigit quod potest
extimari pecunia: ⁊ ꝓpterea esset vsura. Ad
dit tamẽ glo. ꝓdicta ꝙ si eguerit tal mutuãs
ꝙ poterit ꝑ modũ gratitudinis petere talia
seruicia nõ ex necessitate vel ex lege: ſ3 ex gra
titudine sine vsura. Ego tamẽ credo ꝙ qñ na
turalis obligatio deducit tali mõ in pactũ ꝙ
nõ magis tenet q̃ ex ipsa naturali obligatio
ne: vtputa dicẽdo Ego mutuo tibi vt tu mu
tues postea mihi si indiguero: ⁊ in hoc como
de facere potueris ꝙ nõ sit vsura. Qd etiam
tenet Host. in sũma: qꝛ istud nõ ẽ exigẽ plus
q̃ velit nã ꝯctus. Facit ad hoc. c. significasti.
de elec. Secus esset qñ simpliciter deduceret
in pactũ vt sibi remutuaret: quia sic ess3 vsu
ra. Et sic itellige ⁊ limita ꝓdicta ⁊ Tho. vbi
ſ. qui cum Archi. concordat.
5 ¶ Utrũ dñi qui mutuant rusticis vt eoꝝ pos
sessiones colant sint vsurarij. R. ſm Greg.
de arimino in. q. de mõte. ꝙ nõ: si istud ꝯcur-
rat. s. ꝙ alꝭ satisfaciet ipsi rustico de opibꝰ po
sitis ad colendã possessionẽ ſm ꝙ iustũ est. Se-
cus esset si subtraheret aliq̃d ꝓpter mutuuz:
quia vsura esset. Idẽ dicendũ est de eo q̇ ꝯce
dit terminũ vt trahat emptores ad suã apo-
thecam vel ad suũ molendinũ vl ad scholas
⁊ hmõi: si nullũ dãnum incurreret: ⁊ ita hñ
⁊ faciliter eis satisfit ab ipsis mutuãtibꝰ sicut
fieret ab alijs ꝑ eãdem rationẽ. Et ideo cal.
in. d. c. si. ⁊ Jo. an. in mercu. sup regula pec-
catũ. ⁊ Lau. de redolfis Florentinꝰ in scda
parte contractuũ suoꝝ. q. 38. ⁊ Rod. ⁊ multi
alij q̇ tenẽt ꝙ sit vsura debẽt intelligi quando
ꝓpter hoc magis grauant vel non ita bñ sa-
tisfit eis ab ipsis mutuantibus sicut fieret ab
alijs vel quando hoc deducit in pactũ simpli
citer. Secꝰ si mutuat vsq3 quo vadat ad scho
las. Nec ob. ꝙ efficit maior ꝯcursus ⁊ fame
qꝛ tale quid sperare nõ facit vsurã cũ nõ ema
tur pecunia. Similiter nõ ob. ꝙ aufertur eis
libertas indirecte ex quo reuocat mutuũ: qꝛ
nõ est verũ. Nam cum mutuans possit tem-
pus sui mutui limitare. l. vinũ. ff. si cer. pet.
nõ aufert eis libertatẽ si mutuat donec vadãt
ad eius scholas vel molendina: sed ꝓfigit ter-
minũ mutui sui. Et sic tene sicut tenet etiam
sanctus Bernardinus in suis ꝯctibꝰ: alit oĩs
multitudo esset vsuraria cũ nõ possint hodie
fundi sine mutuo locari colonis.
¶ Utꝝ mutuãs centũ Joãni cũ pacto ꝙ det 6
sibi. 50. in numeratis ⁊ alia. 50. in debitoribꝰ
vel in rebꝰ: puta in pãno ⁊ hmõi: ⁊ ipse ꝓmit
tit sibi soluere centũ in numeratis q̃s debito-
res ⁊ res steriles nõ accepisset Joãnes nisi ꝓ-
pter mutuũ d. 50. sit vsurariꝰ. R. ſm Lau.
de redolfis in suis cõtractibꝰ ꝙ sit in fraudẽ
Et ideo cũ grauet Joannẽ noĩe mutui erit
vsura. Et ꝯcordat Bal. ⁊ Bar. in. l. cũ alle
gas. C. de vsuris. Idẽ dic cum rõne mutui:
aliquid vendit debitori plus debito ꝓcio. 14.
q. 3. si feneraueris. Idẽ dic quando emit mi
nus iusto precio ꝓpter anticipationẽ solutio
nis ſm Tho. vbi. ſ. Quod bene no. qꝛ multũ
practicat iste contractus.
¶ Utrũ gerẽtes negocia stipẽdiarioꝝ. s. reci- 7
piendo pagas eorũ ⁊ faciendo alia obsequia
⁊ mutuãdo eis in necessitatibꝰ eoꝝ recipiẽdo
certũ salariũ sint vsurarij. R. Laurẽ. i suis
contractibꝰ ꝙ nõ q̃tũ ad id qd percipiũt rõ-
ne laborũ: sed q̃tum ad id quod percipiũt rõ
ne mutui sũt vsurarij. Idem dic de collecto
ribus dñoꝝ qui a cõmunitatibꝰ aliquid ac
cipiunt vt mitius cum eis agant expectando
ꝙ licite accipiũt si rõne laboꝝ ⁊ expẽsarum ac
cipiunt: sed si ratione expectationis sic est vsu-
ra: concor. Tho. vbi. ſ.
¶ Utrũ ciuis q̇ mutuat cõitati vt euitet colle 8

ctaσ sit vsurarius. ℞. Spe.ti. de vsu. tenet:
ꝙ nõ: q2 aliud est de suo nõ tribuere: ⁊ aliud
non capere. l. proculus. ff. de dam. infec. Et
aliud non acquirere aliud nõ amittere. l. i. §.
si his qui bona. ff. de colla. bo. Et aliud lucrũ
aliud sũptus quos erat facturus. l. cum filiꝰ
ff. de leg. Aliud penã euadere: aliud aliquid
lucratiue percipere. ff. de vsu. l. imperator. Jo.
an. ⁊ do. Anto. in. c. cõsuluit. de vsu. limi-
tant dictũ Spe. quando collecta esset incer-
ta: ⁊ sic onus extraordinariũ. Sed si eẽt cer-
ta ⁊ ordinaria esset vsura. Rõ quia idẽ ẽ re-
mittere qᵒ dare. c. veniẽs. el ꝑ. ꝯ testi. 8. q. 3.
talia. l. qͦs etiã. ff. de calũ. ⁊ hoc tene.
9 ¶ Utrũ ille q̇ mutuat decẽ illi q̇ sibi debebat
alia decẽ q̄ sibi denegabat cũ tali pacto ꝙ sa-
tisdet sibi opportune ⁊c. 20. sit vsurariꝰ. ℞.
ꝙ nõ ſm Ho. in sũ. eo. ti. Et ideo illud ꝟbũ
quodcũq3 positũ in diffinitione intelligit̃ qᵒ
cũq3. s. ad lucrũ vel superabundantiã: vel qᵒ-
cũq3 extimabile pecunia qᵒ sit plus. d. c. cõsu
luit. ⁊. 14. q. 3. per totum.
10 ¶ In qbꝰ casibꝰ accipit̃ vltra sortẽ sine vsura
℞. ſm glo. ⁊ doc. in. c. conquestus. de vsu. in
uenio. 12. casus.
11 ¶ Primꝰ qñ ecclia vel laicus recipit a suo va
sallo feudũ in pignꝰ: de q̊. s̃. feudũ. §. 30.
12 ¶ Scd̃s qñ emphiteota vl' vsufructuariꝰ pi
gnorat dño vl' ꝓprietario. de q̊. s̃. feudũ. §. 32
13 ¶ Tertiꝰ qñ q̇s retinet possessionẽ meã pos
sum in pignore accipiendo fructus meos fa-
cere sine vsura: q2 recipio tm̃ meũ: de vsu. c.
i. ⁊. d. c. conquestus. Secus esset in possessione
alterius in pignore accepta: q2 vsura esset fa
ciendo fructus suos quia reciperet vltra sor-
tẽ non suũ. de pigno. c. illo vos.
14 ¶ Quartus qñ sine omni pacto ⁊ spe recipi
tur gratis oblatũ. vñ. i. q. 2. c. sicut. Nullaʒ
inq̇t tex. obligatio suscipiẽti culpe maculã in
gerit q̄ nõ ex ambientis petitione ꝓcedit. In
tellige qñ dans liberaliter dat sciẽs se nõ tene
ri: nec credẽs creditorẽ hoc exigere: ⁊ recipi-
ens recipit liberalit̃: vt. s̃. dictũ est. Restitu
tio primo in verbo vsurarius.
15 ¶ Quintus qñ qᵒ recipit̃ ratione interes-
se recipit̃. Et no. ſm Pe. de anch. ⁊. d. An-
to. in. c. salubriter. c. ti. ⁊ Pa. in. d. c. conquestꝰ.
ꝙ interesse consistit nõ solũ in dãno habito: ſ
in lucro cessante: dũmõ lucrũ cessans esset in
actu vel quasi in actu. hoc est ꝙ probabiliter

fuisset: quia sic dicit̃ esse quod aliquo mõ est
secus eẽt si solũ eẽt in possibilitate: q2 sic dr̃
potius nõ esse: hoc patet p. l. si iactũ retis. ff.
de ac. em. ⁊ vẽ. vbi patet ꝙ licet emptio q̄ fit
de sola spe ꝓbabili q̄si in actu. ⁊ idẽ ꝯ partu fu
turo. l. nec emptũ. ff. de ꝯtrah. emp. Secus eẽt
de eo qᵒ est solũ in possibilitate. Ex quo pa-
tet quid dicendũ de multis casibus quos in-
feram pro maiori declaratione.
¶ Quid de illo qui nõ soluit ex culpa sua cre 16
ditori solito mercari in termino debito. ℞
ꝙ tenet̃ ei ad lucrũ cessans iudicio bonorum
mercatorũ. Et ideo talis creditor licite reci-
pit vltra sortem. Idem dic ꝯ illo qui volebat
negociari vel possessionẽ emere ꝙ licite reci-
pit vltra sortẽ tantũ quantũ lucratus fuisset
verisimiliter vel habuisset de fructibꝰ possessi
onis aut alterius rei: dũmodo quinq3 concur-
rant. Primũ ꝙ cõputet pericula ⁊ expensas.
quia lucrũ intelligit̃ deductis expensis ⁊ labo
ribus ⁊ periculis. l. i. C. de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊. l
fructus. ff. so. ma. Secundũ ꝙ nõ sit eius in-
tentio lucrandi principaliter per hanc viam:
sed potius per mercantiã vel emptionẽ. Ter
tium ꝙ nõ cõtrahat pactũ ad semper: sed ad ali-
quod tempus quia aliter quo ad iudiciũ hu-
manũ videt̃ ꝙ potius vellet lucrari isto mõ
q̄ per aliam viaʒ. Quartũ ꝙ ille cui mutuat
non sit in tam arcta necessitate ⁊ creditor in
tali opulẽtia ꝙ ei teneat̃ gratis mutuare qᵒ
quãdo sit: vide elemosyna. §. i. Quintũ ꝙ id
quod accipit sit vere interesse suũ probabili-
ter ⁊ ꝓ interesse accipiat alit̃ esset vsura. Idẽ
dic ſm Inno. ⁊ Ray. de illo qui merces volẽs
deferre ad aliũ locũ ꝙ licite plus accipit q̄ tũ
extimat̃ lucrũ quod habuisset si prefata con
currant. Sed Hos. dicit ꝙ hec opinio Inno.
⁊ Ray. multos duxit ad infernũ. Jo. an. ꝓ
cõcordat dicendo ꝙ si statim preciũ soluitur
cessat ratio Ho. ⁊ est vera opi. Inno. si ꝟo p-
cium nõ statim soluit̃: sic nõ licet. ⁊ Inno. in
tellexit qñ preciũ statim soluit̃. Et hãc distin
ctionẽ Jo. an. sequũt̃ Jo. cal. Pe. de ancha.
⁊ Henri. boic. in. c. i. ciuitate. de vsu. ⁊ Lau.
de redol. in suis contractibꝰ Sed do. Anto. ĩ
d. c. in ciuitate. dicit ꝙ etiã si preciũ nõ statiʒ
soluit̃ ꝙ licet quando probabiliter est certũ
ꝙ lucratus fuisset. Et quod dicit Ho. ⁊ Jo.
an. dicit ꝙ loquunt̃ presumptiue. Sed quã-
do certum est ꝙ nulla fraus interuenit licet

ꝛ ꝑsumptio cedit veritati. Idez tenet Pa. ibi
dem. ꝛ sic tene in conscientia. Nec ob. dictuz
Tho. vbi. s. qui dicit ꝙ nõ licet deducere in
pactũ id quod de pecunia nõ lucrat᷑: intelligi
tur eni qñ ꝑdicta nõ ↄcurrũt: vt patet ex rõ
ne sua cũ dicit q2 nõ dz vẽdere qđ nondũ hz:
ꝛ pōt multipliciter impediri q2 istis ↄcurrẽ
tibꝰ nõ pōt impediri aliter nisi sic intelligeret᷑
16 ↄdiceret sibi ipsi ibidẽ vbi tenet licere deducẽ
in pactũ recõpensationẽ dãni ꝑ qđ subtrahi
tur sibi aliqđ qđ dz habere ꝛ ↄ id qđ expꝛesse tz
scđa scđe. q. 62. ar. 4. de q̃. j. §. 77.
17 ❡ Quid de illo q̃ habẽs ducẽtos tradit cẽtũ
Joãni ꝓ suis necessitatibꝰ expendendis cum
pacto ꝙ tantũ sibi vltra sortẽ reddet q̃tũ lu
crabunt᷑ alia centũ q̃ ponit in negociationez.
R. Inno. ꝛ Jo. an. in. c. fi. de vsu. tenẽt esse
vsurariũ: qđ verũ credo qñ nolebat ea in ne
gociationẽ ponere. ſ si oẽs ducẽtos volebat i
negociationẽ ponere: ꝛ ad instantiã Joãnis
sibi taliter dedit erit licitꝰ ↄtractus: dũmõ ↄcur
rant ꝑdicta quinq; precedentis. q.
18 ❡ Utrũ ille q̃ vẽdit possessionẽ vel q̇d simile
ꝛ tradit emptori possit si emptor nõ sibi sol
uit in termino post terminũ fructus possessi
onis suos facere sine vsura. R. gl. in. d. c. cõ
questus ꝙ pōt in pignꝰ accipe trãsacto tmi
no: ꝛ fructus suos facere ħz doc. Et in hoc ca
su hz actionẽ ex ↄtractu vel officio iudicis ad int᷑
esse ſm Host. C. de ac. emp. ꝛ vẽ. l. 2. ꝛ. ff. de
ac. emp. l. 2. Et ꝙ liceat habes glo. in. l. 2. C
de vsu. ꝛ in. l. curabit. C. de ac. em. ꝛ vẽ. Et idẽ
dic si q2 nõ vult soluere preciũ tradẽdo vult:
ꝛ ↄuenit vt sibi soluat᷑ victuz seu pẽsio debita
donec preciũ soluerit. tex. est in. d. l. curabit.
Et vide. s. emptio. §. 5. ꝛ ex his patet ꝙ lucꝝ
cessans licite exigit᷑ sine vsura: ꝛ ꝓ hoc est tex.
in. l. 2. in fi. ff. de eo qđ cer. lo. ꝛ in. d. l. cura
bit. ꝛ facit qđ no. in. l. Julianꝰ. §. offerri. ff.
de ac. em. ꝛ ven. Et qđ no. Inno. in. c. sacro. đ
sen. excõ. ꝛ doc. in. d. c. conquestus.
19 ❡ Respectu dãni emergẽtis tenet Tho. vbi
s. licere. ꝓ cuiꝰ declaratione. Querit᷑ vtruz
fideiussor q̇ ꝓ defectu debitoris cõpulsus fuit
accipe sub vsuris vt solueret creditori vł sol
uit vsuras ꝛ capitale creditori q2 iurauerat
possit ipsas exigere a debitore. R. ꝙ sic: ꝛ oĩa
dãna q̃ occasiõe debiti habuit: q2 seruari dz
indẽnis de fideiuſ. c. 2. de fo. cõpe. c. fi. li. 6. ff
de ac. emp. ꝛ vẽ. l. si sterilis. §. cũ ꝑ vẽditorez
ff. mãda. l. si mãdato. §. si fideiussor. ff. de ad
mini. tu. l. 2. §. vl. Et hec est cõis opi. lz Ala
nus ↄdicat de vsuris solutis. Sed tu dic ſm
eã distinctionẽ: de q̃ habes. s. fideiussor. §. 2.
❡ Utrũ liceat exigere vsuras q̃s soluit ab 20
eo q̇ nõ soluit in termino. R. ꝙ sic si duo cõ
currant. Primũ si illi dixit ꝙ erat ei necesse
accipe de vsuris. Secundũ si nõ poterat ali
ter inuenire mutuũ nisi sub vsuris: ſm Alc.
de ales. facit ꝓ hoc. c. qñ. 14. q. 4. ꝛ. c. siq̇s de
clericis. 12. q. 2. Posset etiã dici ꝙ etiã si mu
tuũ potuisset inuenire gratꝭ ꝙ nihilominꝰ po
terit exigere vsuras solutas q2 nõ tenet᷑ se al
teri obligare qđ faceret si mutuo accipet gra
tis: ſ tamen primũ est equius.
❡ Utrũ ille a quo emi lapides signa ꝛ hmõi 21
ex quibus nõ percipit᷑ aliq̇s fructꝰ teneat᷑ mi
hi soluere vsuras q̃s solui vt sibi satisfacerẽ
si ipse nõ mihi tradidit ꝑdicta i termĩo ſ fuit
in mora. R. ſm Bal. in. l. vsuras. C. de vsu
ris: ꝙ sic tanq̃ interesse. facit tex. no. in. l. lu
cius titius. ſm vnã lecturã. ff. de emp. ꝛ ven.
Idẽ tenet Inno. dicendũ esse in similibꝰ cõ
tractibꝰ puta locationibꝰ vẽditionibꝰ ꝛ hmõi
Concor. Lau. de Redol. in suis ↄtractibꝰ. Sz
Salicetꝰ in. d. l. vsuras. reprobat Bal. dicẽs
ꝙ interesse vsurarũ quas soluit nõ dz impu
tari debitori añ morã. Sz tu tene primã opi
nionẽ quãdo accepit sub vsuris talit᷑ ꝙ alio
mõ nõ accepisset nisi ꝓpter cõplacẽtiã vł vti
litatẽ quã consecuturus erat ex tali emptiõe
Et ideo cũ talis ex falsa ꝓmissione ꝑuauerit
eum tali vtilitate vel cõplacẽtia quã plus: vel
tantũ extimabit q̃tum interesse vsurarꝫ. Iõ
talis ei tenet᷑. ꝛ sic concorda.
❡ Utrũ recipiens denarios sub vsuris q̇ po 22
stea auctoritate propria alicui amico suo sub
eadẽ vsura mutuat sit vsurariꝰ. R. Monal
dus tenet ꝙ sic. Sed Jo. cal. in repetitione.
c. fi. de vsuris distinguit ꝙ aut facit vt vsu
rario satisfaciat ꝛ se indemnẽ preseruet. ꝛ sic
licet q2 nõ fit stipulatio vsurarꝫ: sed vt euitet
dãnuz qđ licet vt in. c. si q̇s oblitus. 14. q. 4.
qñ nõ tenet᷑ cũ suo dãno alteri subuenire. ff
de ꝑscrip. v. l. q̇ seruandarꝫ. in prin. Aut facit
alio respectu q̃ vt se seruet indẽnez. Et sic nõ
licet ꝛ esset vera opinio Monal. puta q2 licꝫ
nõ mutuasset amico nõ ꝓpterea volebat soluẽ
vsurario. Concor. Pe. de ancha. post Joã.
an. i. c. i. eo. li. 6.

23 ℂ Utrũ ille q̃ occasione mutui labores subijt vel dãna possit in recõpensatione facere fructus pignoris suos sine vsura. R. Hos. i sũ. ꝙ sic: de re. ec. nõ alie. c. ad nostrã. vel etiã aliquid pro labore licite percipit vltra sortẽ ẽm eundem ibidem.

24 ℂ Utrum liceat mutuare sub vsuris illi q̃ vsurpat mea que aliter nõ possũ habere do necsim satisfactus. R. ẽm Alex. lõbar. ꝙ sic q2 nõ recipio alienũ sʒ meũ. facit. c. ab illo. 14 q. 4. 7 c. i. 7. z. õ vsu. Quod limitat tamẽ nisi scandalum sibi immineret vel alij: quia tunc non liceret.

25 ℂ Utrũ gener qui accipit i pign9 certas possessiones a socere ꝓ dote non soluta faciat fructus suos. R. ꝙ sic: tex. ẽ i. c. salubrit. de vsu. Quod intellige si ꝑ ꝯcurrat ꝙ sustineat onera matrimonij: vt in fi. d. c. salubriter. 7. l. pᷓ in ꝑn. ff. de do. excep. Secũdo ꝙ dos sit ꝓmissa simpliciter. Nam si dedisset terminũ de dote soluẽda nihil posset recipe: q2 añ morã nihil debet 7 potuit vxore accipe sine dote. Dicat ergo gener: Ego sustineo onera matrionij: vel ducẽdo sustineo: da dotẽ. Et si socer non põt dicat ei: sustine onera matrimonij: dando mihi possessionẽ in pign9: vt ex fructibus sustineã. Dicit etiã Pa. in. d. c. salubriter ꝙ si gener accepit pign9 7 postea dedit terminũ socero õ soluẽda dote ꝙ nihilomin9 põt bona ꝯsciẽtia tenere fruct9 pignoris. Qd verum credo qñ dedit terminũ ad redimendũ pignus aliter nõ. Tertio ꝙ fructus nõ excedant onera: q2 cã cessante cessat effect9 de ap pel. cũ cessante. Et cõiter onera extimant ẽʒ quantitatẽ dotis. Nam mulier ẽm quantitatem dotꝫ est alimẽtanda. l. si cũ dotẽ. §. sin aũt ff. solu. ma. 7 c. ꝑ vestras. de dona. inter vi. 7 vx. Quarto ẽm Jo. an. do. Ant. 7 Jo. õ lig. in. d. c. salubrit. 7 Lau. õ redol. in suis ꝯctib9 oportet ꝙ fructus subijciant fortune. Unde ẽm eos nõ liceret genero recipere cautionem vel ꝓmissionẽ cũ pacto ꝙ interim ꝙ dos nõ soluat ꝓ oneribus detur sibi certa quantitas annuatim. Contrariũ. s. ꝙ certa quantitas recipiat: licite tenet Paulus de elea. Jo. cal. Pet. de ancb. 7 Pa. in. d. c. salubriter. 7 ẽ verius cum sit eadem rõ. s. ꝓpter interesse dãni emergentis. Limito ꝗ tamẽ ꝑdicta vera: qñ gener si dotẽ haberet poneret eam in possessionẽ vel i negociationẽ ex qb9 ꝓbabilit tãtũ haberet: al's nõ: cum nullũ patiat interesse.

ℂ Utrũ mutuãs sũmã pecunie debitã ꝓ dote genero ꝑfato: 7 recipiẽs ab eodẽ possessionem quã ipse in pignus hʒ a socero ꝓ dote faciat fructus suos sine vsura sicut gener facit. R. Bal. in Rica. C. õ vsur. ꝙ nõ. Rõ quia mutatione ꝑsone mutat priuilegiũ quoties ꝑsona est imediata cã ꝑuilegij. l. i. C. de ipo. lucra. de script. 7 l. locatio. al's incipit licitatio. §. fi. ff. de publica. Sed hec nõ est rõ quia istud nõ est priuilegiũ ꝓpter dotẽ: ẽ ius cõe ꝓpter interesse. Ideo cum iste mutuãs nõ propter interesse sed ꝓpter lucrũ accipiat fruct9 ex mutuo erit vsurari9: dicit tñ Rodoñ. ꝙ si mutuasset liberaliter 7 gener sibi similit liberaliter trãsferret totuꝫ ius qđ hʒ in possessione p̄fata: licite faceret fructus suos: quia eos non reciperet ratione mutui: sed rõne liberalis donationis. 26

ℂ Utrũ emẽs a genero ius p̄fate possessionis faciat fruct9 suos. R. ꝙ sic: nec ibi potest esse vsura nisi fingeret emere cũ intẽdat mutuare. facit ꝓ hoc qđ dicam. j. §. 66. 27

ℂ Utrũ heredes mariti sine vsura similiter faciant fructus suos. R. ẽm Joã. an. 7 Pa. in. d. c. salubriter. ꝙ nõ: q2 rõ est diuersa. nã heredes statim pñt se expedire reddẽdo illi pign9 qđ nõ põt marit9: de iureiu. tua nos. el. 2 28

ℂ Utrũ relicta cui heredes obligant ꝑfatã possessionẽ faciat fruct9 suos. R. Innocẽ. 7 Host. Ber. 7 do. Anto. in. d. c. salubriter: tenent ꝙ nõ: ẽ cõputabunt in sortẽ. facit. l. titia. ff. de solu. Sit ergo cauta 7 faciat possessionẽ dari vel insolutũ sibi dari. l. a diuo pio §. si sup reb9. ff. de re iudi. Sʒ ego credo ꝯtriũ si nõ hʒ aliũde: vñ viuat ꝙ facit suos fruct9 licite. Et etiã teneo ꝙ põt recipe certũ qđ annuatim ab heredib9 donec sibi restituãt dotẽ. vt. s. dixi dos. §. 28. 29

ℂ Ex ꝑfatis patet ꝙ rõne interesse vel lucri cessantis vel dãni emergẽtis aliqđ accipere: vltra sortẽ nõ est vsura. Sed aduertendũ ẽ ꝙ qñ interesse euenit rõne lucri cessantis: siue ex absentia vel destructione rei alteri9 extimatio nõ debet deduci in infinitũ: ẽ vbi res ꝑncipalis est extimatio nõ debet excedere duplum rei principalis: ẽ cõeꝫ extimationẽ ipsius rei. Ubi ꝟo res nõ habet cõem extimationem q2 alia nõ est que cõiter vendat: vel vbi res est incerta. vt verbi grã: captura pisciuꝫ: 30

de qua in.l.si iactū.ff.de act.emp.ꝛ ven.tunc
26 extīatio fiet arbitrio boni viri:lꝫ excedat du
plū:adeo tm̄ ꝙ i imēsū nō excedat vt.l.i.C.
de sen.q̄ ꝓeo ꝙ int̄.ꝓfer. Qn̄ v̄o int̄esse eue
nit rōne dāni emergētis: si hoc euenit rōne
omissionis solū cōsideraṫ interesse solū in
trinsecū.vt.ff.de ac.emp.ꝛ ven.l.si sterilis.§
cū p venditorē. Exēplū frumētū nō ē datuꝫ
emptori i t̄mino: solū cōsiderabiṫ illud qđ
plus valuit:qđ est interesse intrinsecū nō ꝙ
aīalia mortua sint:qđ ē extrinsecū interesse
Si aūt interesse euenit rōne cōmissionis sic
teneṫ de extrinseco dāno. Exēpluꝫ ꝓmisisti
mihi dare frumētū in tali termino ꝛ ꝓpt̄ea
nō ꝓuidi mihi aliter. Et ex q̄ tu non dedisti
nō potui ꝓuidere:ex quo aīalia mortua sūt
sic teneris p omissionē ꝛ cōmissionē.i.falsā
promissionē saltē in conscia. Quod intelli
go quādo aliter sibi prouidisset:si nō fuisset
tali promissione fraudatus. Aliud exēpluꝫ
27 Dedit quis tignū violatū scienter nec aliq̄d
dixit ementi tenebiṫ etiā de ruina dom⁹:et
de pensione soluta:quod est interesse extrin
28 secū:vt.l.iulianus.in prin.ff.de ac .emp .et
ven.nō tamē in infinitū. Unde nō veniet pē
sio domus per lōgum tēpus:sed videṫ ꝙ ve
niat solū prima pensio .ar.l.in hoc iudiciuꝫ
ꝛ.l.neratius.ff.de seruo corrupto:vbi corru
ptor serui teneṫ nō solū de seruo: s̄ȝ oībus
29 rebus quas asportauit tūc fugiēs nō aūt de
alijs q̄ postea successiue furatus est.
31 ¶ Sextus casus in quo licite vltra sortē exi
giṫ ē quādo id quod capiṫ fit rōne pene. Ad
uerte tn̄ s̄m Sco.in.4.disti.15.q.2.ar.2.ꝙ
si creditor malet debitorē potius incurrere
penā q̄ꝫ i termino sibi soluere eēt vsura. Si
miliṫ p̄sumiṫ vsura sup pena apposita mu
tuo quādo excedit iteresse.de quo dic vt.s̄.
pena.§.12. Itē p̄sumiṫ in fraudē vsurarū
quādo apponēs penā ē cōsuetus fenerari.l.
30 iulianus.§.idē.ff.de ac.em .ꝛ ven.extra de
pigno.illo vos.ff.de pigno.ac.l.vel vniuer
sorū. Item quādo p singulos menses vel an
nos dicitur cōmitti.auṫ.ad hec.C.de vsu.
sūpta de corpe.auṫ.vt nullus mutua agri.
In iudicio tamē aīe si apponaṫ soluꝫ vt ille
soluat in termino:quia de pecunia intendit
aliud facere:tunc ꝛ magis cupit ꝙ soluat q̄ꝫ
penā cōmittat:ꝛ verisimiliter credidit penā
non incurrere quādo apposuit poterit exige
re sine vsura etiā si excedat interesse s̄m Ro.
quia interest publice vtilitati vt pacta seruē
tur. Si v̄o ponitur i fraudē vsurarū:vl' q̄n
apposuit verisimiliter credidit penaꝫ incur
surū:aut magis cupit incurrere penā ꝙ sol
uere vsurarius erit.12.q.2.fraternitas.ꝛ.c.
in legibus.de arbi.c.dilecti. ꝛ quod ibi no.
Itē aduerte ꝙ quādo nō soluit in termino
propter ipotentiam vel propter nō culpam
suam:ꝙ pena nō potest exigi sine vsura: q2
vbi non ē culpa non debet esse pena.l.sancti
mus.C.de penis. Ergo exigeretur ratione
excrescentie que facit vsurā.d.c.si fenerauc
ris. Item quādo parteꝫ soluit non potest to
ta pena exigi quando obligatio est diuidua.
de quo dic vt.s̄.pena.§.13.ꝛ.14.
¶ Quid de statuto vel cōsuetudine qua or 32
dinaṫ vt missus in possessionē lucreṫ fruct⁹
ad rationē q̇nq; ꝓ cētenario dōec sibi fuerit
satisfactū vel ꝙ sibi detur in solutū id quod
valet quinq; pro tribus. R. Bal.in.l.acce
ptam.C.de vsu.q.18.ꝛ Jo.d imo.in.l.si fini
ta.§.si plures.ff.de dā.infe.ꝙ licite sine vsu
ra illud accipit:quia illos lucraṫ ratione int̄
esse.ꝛ dicit notari in glo.sup.§.si v̄o.i auṫ.
de exhi.re.que singularis est s̄m euꝫ. Bar.
v̄o in.l.si finita.§.iulianus.ff.de dam.infe.
ꝛ Jo.de anania i.c.salubriṫ.de vsu.ꝛ Lau.
de Redol.dicūt ꝙ talis cōsuetudo vel statu
tum ē contra ius diuinū ꝛ in fraudē vsura
rū. Sed ego dico ꝙ si tale statutū vel cōsue
tudo emanauit in penā vt debitores arcteṫ
ad satisfaciendū:ꝛ debitor ex culpa sua non
satisfecit ꝙ vera ē opi. Bal.dūmō ꝯcurrat
recta intētio:vt.s̄.dixi in p̄cedenti q.nec mi
rū cū auctoritas pretoris ꝓpter nimiā cōtu
maciā hoc facere possit.l.fulcini⁹.§.fi.ff.ex
qui.cau.in pos.eaṫ. Si v̄o fit i fraudē ꝛ mu
tuans potius velit incurrere penā debitorē
ꝛ huiusmōi.sic vera ē opi. Bar.ꝛ erit vsu
ra. Oportet ergo ad hoc vt liceat ꝙ iuste sit
missus in possessioneꝫ non tm̄ ex ordine:sed
etiaꝫ ex causa hoc ē ꝙ in veritate sit creditor
ꝛ propter iteresse illud plus accipit:puta q2
potius vellet sua:puta centū q̄ꝫ domuꝫ que
valet.120.aliter illud plus teneretur resti
tuere vt dicimus de pignore in.l.fi.§.sin au
tem biennū.C.de iur.do.impe.vel ad puni
endū contumaciā debitoris sup abundantiā
predictam accipiat:puta quia ille contuma

citer non vult soluere.
33 ¶ Septimꝰ rõne dubij recipit vltra sortẽ
sine vsura. de quo in. c. in ciuitate. ⁊ in. c. na
uiganti. de vsu. puta emens rẽ pꝛo minoꝛi ꝑ
cio q̄ valeat tp̄e emptionis recepturꝰ eã tẽ
poꝛe quo verisimiliter plus vel minꝰ valere
põt non erit vsura si casus accideret ꝙ plus
valeret: quia ſm glo. in. c. nauigãti. de vsu.
tam ẽptoꝛ q̄ venditoꝛ equalit̃ comoduꝫ vel
incomodũ ex dilatione expectat. Exẽplum:
emit quis frumentũ tẽpoꝛe madij vel oleuꝫ
⁊ huiusmõi in quo vna mẽsura valet vnum
ducatũ pꝛo vno floꝛeno recepturꝰ ipsũ tẽpo
re Augusti: si ẽ frumentũ: vel tp̄e natiuitatꝭ
si est oleũ: in quo tp̄e verisimilit̃ põt valere
tantũ minus de vno floꝛeno quantũ plus: n̄
erit vsura lꝫ valeat plus. Esset bene vsura
si tali pꝛecio emeret ꝙ verisimilit̃ minꝰ vale
re non põt vel quid modicũ sed bene multuꝫ
plus. Q̃ȯ aduerte pꝛo istis qui emũt oleũ ta
li pꝛecio ꝙ parũ minus põt valere: sed bene
multũ plꝰ: quia vsurarij sũt. Aduerte etiã
hic ꝙ si ille qui emit rem recepturꝰ alio tp̄e
eam credebat eam plus valere: q̄uis iudi
cio cõi verisimilit̃ sit plus vel minꝰ valitura
erit vsurarius minꝰ emẽdo ꝓpter ꝑuẽtionẽ
solutionis ſm Inno. ⁊ do. An. in. d. c. in ci
uitate q̄uis non teneat̃ ad restitutionẽ: si ve
risimilit̃ plus vel minꝰ erat valitura: lꝫ ipẽ
nõ sic crederet. Similit̃ dic de illo qui vẽdit
frumentũ vel oleũ ⁊ huiusmõi plus q̄ vale
at tp̄e cõtractus: vt pꝛeciũ recipiat tẽpoꝛe q̄
verisimilit̃ põt plus vel minꝰ valere: si antea
nõ erat vẽditurꝰ ꝙ licet. Unde clarꝰ Sco.
in. 4. di. 15. dicit. Aut vendens frumẽtum
tẽpoꝛe natiuitatis ponit ꝑcium qȯ tũc valet
⁊ expectat vsq̄ ad madiũ solutioneꝫ. Et sic
misericoꝛdiã facit. Aut ponit maius ꝑciuꝫ
q̄ tunc valeat. Et tũc distigue si erat vẽdi
turus in natiuitate sic erit vsura. Si vero nõ
erat vendit urꝰ sed volebat seruare vsq̄ ad
madiũ: ⁊ solũ pꝛopter instantiam requiren
tis vendit tũc si ponit pꝛeciũ: tale tñ ꝙ veri
similiter in madio potest plus valere vl' mi
nus nõ erit vsura. ꝑ r. di. c. nauigãti. Si vero
ponat tale pꝛeciũ ꝙ ponat se ĩ tuto vt in plu
ribus ⁊ illũ cũ quo contrahit in periculo vt
in pluribus: puta qꝛ raro põt plus valere: ſ;
minus sic cõiter: sic est vsura. Et in hoc con
coꝛdant cõiter canõiste in dictis. c. in ciuita
te. ⁊. c. consuluit. ⁊. c. nauiganti.
¶ Sed quid si nõ ponit pꝛeciũ sed vẽdit cuꝫ 34
pacto ꝙ quantũ valebit in madio tãtũ vult
R. ꝙ si vt dixi erat seruaturus: licet. Si vero
nõ erat seruaturus erit vsura. Aduerte tñ
ꝙ cũ oleũ: vinũ ⁊ frumentũ ⁊ huiusmõi de
crescant illud quod decrescit nõ poterit sine
vsura vẽdere. Item si necessario pꝛo eius cõ
seruatiõe vsq̄ ad illud tẽpus haberet aliq̃s
expensas facere: puta pulueriçationis aut lo
cationis vasoꝛũ seu domꝰ ⁊ hꝰmodi si ipa s
non detraheret eẽt vsura. Et propterea di
co ꝙ cõfessoꝛ debet multũ ponderare ꝑfata
ne simul ruat cũ ipsis. Et iõ. c. in ciuitate ꝑ
fatũ merito dicit: consulte homines facerẽt:
si a tali cõtractu cessarẽt: cũ cogitationes ho
minũ nequeãt oĩpotenti deo occultari. Rõ
quia tales magis sũt contenti ita expedire q̄
ꝑiculo suo vsq̄ ad illud tempus seruare. Et
etiã vt plurimũ sunt incerti si erant seruatu
ri vsq̄ ad illud tẽpus: cũ videamꝰ ꝓpt̃ que
daꝫ emergentia pꝛopositũ sepius mutare. ⁊
pꝛopterea ẽ ꝑiculosus cõtractus nisi bñ clau
suletur. Et magis dubius ẽ casus qñ nõ po
nit pꝛeciũ tũc: sed vult quãtũ valebit in ꝑnº
madij vel in medio aut in fine: cũ certũ sit ꝙ
totũ si habet multitudinẽ nõ potuisset ita ꝑ
fixe in ꝑncipio vendere vl' in vno die ⁊ cõit̃
mutet̃ ꝑciũ. Si tñ vellet tãtũ quãtũ valuit
plus in madio: sic eẽt vsura apta. Si vero sim
plicit̃ dixit quantũ valebit in madio: sic ſm
iudiciũ hũanũ attendet̃ mediocritas vt nõ
plus vel minus capiat̃ sed mediũ. ar. in autꝭ.
de cõsulibus. §. qñ etiaꝫ nos: sed tñ ꝑiculo
suꝫ est cũ foꝛte vẽditurus fuisset in illo tp̄e
quo minus valuit in illo mẽse.
¶ Utrũ emens redditus alicuius ciuitatis 35
ex guerra angustiate ꝓ vili pꝛecio: ⁊ demuꝫ
facta pace lucrat̃. 10. ꝓ vno sit vsurariꝰ. R.
ꝙ nõ ratione dubij. l. cũ hereditate. ⁊. l. se. ff.
de here. ⁊ ac. vẽ. ſm Hosti. ⁊ Archi. cõsulũt
tñ vt inde largas faciat elemosynas.
¶ Utrũ mutuans reꝫ cũ pacto ꝙ eadẽ res 36
in pondere: nũero ⁊ mẽsura sibi restituatur
sit vsurarius. Exemplũ: puta pecuniã pꝛo pe
cunia: marchã argenti pꝛo alia marcha ar
genti: granũ pꝛo grano. vinũ pꝛo vino ⁊ hꝰ
modi. R. ſm Pe. de ancb. in. c. vsurarũ. de
vsu. li. 6. ⁊ Jo. cal. in. d. c. fi. ⁊ Rodo. ꝙ aut
verisimilit̃ dubitat̃ ꝙ tẽpoꝛe solutionis tan

tũ minus pōt valere quantũ plus: aut ꝙ nõ
plus valebit: ⁊ sic non ē vsura nec pctm̃: vt i
d.c.fi. quia sicut creditoꝛ tenet̃ eam recipere
ſi vilioꝛ eēt facta quo ad extimationē: vt pa
tet in.l. vinũ. ff. si cer. pe. ⁊ no. gl. in.l. si quis
clericus. 14.q.4. qꝛ non ē necesse sit eiusdem
extimationis: lꝫ debeat restitui eiusdē boni
tatis qualitate intrinseca. Ideo nõ peccabit
recipiendo preciosioꝛē quo ad extimationē
Aut verisimile ē ꝙ erit ꝑciosioꝛ tpe solutio
nis. Et tũc si creditoꝛ erat seruaturus ⁊ nõ
aufert libertatē debitoꝛi liberandi se qñ ve
lit infra terminũ: sic licet. Si vo nõ erat ser
uaturus sed interim cõsũptur⁹: sic ē vsura.
Similiter qñ auferret libertatē debitoꝛi li
berandi infra terminũ quãuis esset seruatu
rus: erit vsura. Et his concoꝛ. Archi. in. d.
c. si quis clericus. Dicit tñ Rodo. ꝙ qñ erat
seruatur⁹ ⁊ nõ abstulit libertatē debitoꝛi li
berandi se: quãuis ideo crediderit vt se peri
culo exoneraret: ⁊ proximũ ꝑiculo submitte
ret nõ tñ propterea teneret̃ ad restitutionēꝫ
lucri de necessitate lꝫ peccauerit ⁊ in pnia vt
restituat sit ei ꝯsulendũ. Lau. tñ de Redo.
in suis cõtractib⁹ tenet indistincte ꝙ ille qui
mutuat proximo ducatũ qui mõ valet qua
tuoꝛ libras: si postea recipiat qnqꝫ libras: vt
valet tēpoꝛe restitutionis ꝙ hoc licite facit.
siue erat seruaturus siue nõ. Sed opio An
cha. est equioꝛ ⁊ tutioꝛ.

37 ¶ Octauus casus in q̃ recipit̃ vltra sorteꝫ
sine vsura ē rõne periculi. per quod supabũ
dantia pōt recõpensari ꝫm Alex. lõ. Res ei
extra periculuꝫ existentes plus valēt ꝙ̃ res
eiusdē spēi in ꝑiculo. Et sic hec recõpensatõ
reducit̃ ad naturã rei q̃ ꝓpē ꝑiculũ extimat̃
plus vel minus valere: ⁊ sic excusat ab vsura
Et in hoc con. Lau. d̃ redo. Mo. magister
Fran. de ãpul. Pe. de ancha. Car. Jo. de
ana. in d.c. nauigãti. ⁊ coiter oēs. Et ē casus
in.l. naue. ff. locati. ⁊ hoc patebit ex sequēti
bus dubijs clarius.

38 ¶ Utrũ mutuãs pecuniã nauigaturo cum
tali pacto ꝙ si nauis cũ capitali ꝑiclitet̃ nihil
sibi teneat̃. Si vo res ēptas poꝛtauerit sal
uas teneat̃ sibi pecuniã mutuatã cũ parte lu
cri tradere sit vsurarius. R. ꝙ sic: casus ē in
d.c. nauigãti. Et aduerte ꝙ doc. diuersimo
de istũ tex. exponũt quare ē vsura in isto ca
su. Tu tñ tene ꝙ ratio ē quia talis mutuãs
nõ vult mutuãre: nisi cũ tali pacto susceptio
nis periculi. Et propterea grauat debitoꝛē
in aliquid plus ex mutuo. Et ideo vsura est
Si aũt q̇s liberalit̃ mutuaret. Deide p⁹ mu
tuũ ad instantiã debitoꝛis susciꝑet in se ꝑi
culũ qd̓ dicitur assecuratio licite posset ali
quid lucri suscipere sine vsura. Et rõ diuersi
tatis est: quia receptũ i primo casu vltra soꝛ
tem directe cõcernit mutuũ in quo oīs supa
bũdantia ꝓhibet̃. Lu. 6. 14.q.3.c.2. Sꝫ in
secũdo casu nõ sic: qꝛ nõ ꝓpter mutuũ ſ ꝓpē
factũ. s. securitatē. vñ ē ꝯct⁹ inoiat⁹ iste secũ
dus vltra mutuũ. Itē qꝛ accipe aliq̇d ꝓ asse
curatiõe licet ꝫm oēs. Ergo mutuũ qd̓ pri⁹
q̇s fecit nõ facit eũ peioꝛis cõditionis. Et id̓
tene ꝙ siue mutuũ dederit siue nõ pōt licite
aliq̇d recipe qñ ꝑiculũ alicuius rei in se susci
pit: nõ ꝓpē mutuũ ſ ad instantiã debitoꝛis
Si vo ꝓpter mutuũ cogeret debitoꝛē vt pe
riculũ ei daret causa alicui⁹ lucri sic eēt vsu
ra. Et sic loq̇tur. d.c. fi. Et hec elicio a dño
Lau. de Redo. in suis cõtractibus. Et hoc
locũ hꝫ nedũ in susceptõne periculi marĩ sed
etiã cuiuscũqꝫ ꝫm mgr̃m Fran. de ampul.

¶ Utrũ accipientes aliq̇d ꝓ saluo ꝯducto. 39
licite accipiãt. R. ꝙ sic si duo cõcurrãt. Pri
mũ ꝙ ipē nõ teneat̃ tenere stratas vel viaꝫ
securã. Secũdũ ꝙ obseruet qd̓ promisit. ſ
si ipse foꝛte esset causa talis periculi iiuste vl̓
nõ seruaret ꝓmissum teneret̃ restituere qd̓
accepit: ⁊ vltra de oī damno satisfacere.

¶ Quid de pactis q̃ fiũt inter aliq̇s conten 40
dentes. s. ꝙ tale q̇d erit vel talis fecit tale q̇d
vel fuit alius ⁊ ponũt. 10. R. ꝙ si i h⁹mõi nõ
inducit̃ aliq̇d turpe: puta votũ captãde moꝛ
tis sicut in illis q̇ ponũt ꝙ frater tal̓ moꝛtu⁹
ē vel moꝛiet̃ infra ãnũ: sic erit vanũ. Si vo
tale turpe inducit̃: sic erit turpe: ⁊ tenebit̃ de
bono ꝯsilio dare lucratũ pauperibus.

¶ Utr. A. qui fideiubet ꝓ. B. C. a q̃. C 41
B. pecuniã mutuo accepit cũ pacto ꝙ vult
duos floꝛenos ꝓ centenario fideiussiõis sit
vsurarius: dic vt. s̃. fideiussoꝛ. §. 20.

¶ Utrũ mutuans pecuniã Joanni vsqꝫ ad 42
10. ãnos cũ pacto ꝙ si ifra decēniuꝫ moꝛtu⁹
fuerit alter eoꝛũ debitoꝛ sit liber. Si vo suꝑ
uixerint ambo dabit sibi aliq̇d vltra soꝛteꝫ
sit vsurarius. R. ꝫm Alex. lom. ꝙ sic. Rõ:
qꝛ ꝑiculũ nõ excusat vbi cã tpis non proprij
aliq̇d plus accipitur sed vbi nõ cã tpis tũc pe

riculū excusat. Vel dic ꝙ iō ē vsurarius q2
ex mutuo exigit obligationē3 alicuius vltra
sortē3 sub piculo. d. c. fi. de vsu.
43 ¶ Utrum ciuis qui mutuat coītati. 70. du
catos: q̄ coitas habet ex statuto ꝙ q̇cunq3.
habens filiā vnius anni. 70. dederit: habeat
quingētos pro ipsa maritāda si vixerit vsq3
ad. 15. annū. Si vo ante pfatū tēp9 mortua
fuerit totū amittat sit vsurarius. R. ꝙ sic:
q2 in mutuis veris vel interpretatis spe lu-
cri principaliter factis periculū vel dubiu3
non excusat a fenore. d. c. fi. Nec ob. dictum
Ri. in. 4. di. 15. ar. 5. q. 5. qd vult ꝙ qn̄ capi-
tale 7 lucrū stat ad periculū mutuantis lici-
te recipiat vltra sortē: quia illud ē veru3 qn̄
periculū euenit ex natura rei qui allegat. d.
c. fi. sed in casu isto ē periculum ex lapsu tē-
poris. Et iō 9ctus illicitus 7 vsurarius
44 ¶ Quid de illis q̇ dāt ecclesijs pecuniā vt
recipiāt ab eis certas possessiones tenendas
toto tēpore vite ipsorū: 7 post mortē debe-
ant redire ad ecclesias. R. Ho. tenet ꝙ licet
Et hoc rōne periculi seu incertitudinis. alle
gat. l. j. C. de pac. 7. l. j. ff. de condi. 7 demon.
nisi habeant prauā intentione3. Gof. tenet
ꝙ ē contractus vsurari9 qn̄ datur pecunia.
Secus qn̄ daret vnā possessionē ecclesie 7 re
ciperet equalentē vsurus 7 fruitur9 vtraq3
in vita sua vt post mortē eius ad ecclesiam
ambe cū pleno dn̄io reuertant: q2 sic licet re
cipe in duplo valentē plus q̄ sua quam con
fert. Similiter si suā ex nūc voluerit i eccle
sia3 transferre oino vt ipse ea nō vtatur seu
fruatur poterit licite ab ecclesia recipere pos
sessionē valentem in triplo. vt. 10. q. 2. pca-
rie. Ego vo dico ꝙ etiā quādo datur pecu-
nia ꝙ licet dūmō seruetur eq̄litas iuris na-
turalis sm Ri. in. 2. quol. q. 23. ar. 3. q2 talis
contractus non est cōtractus mutui veri vl
apparentis: sed potius ē contractus inoia-
tus q̇ magis assimilatur cōtractui emptiōis
7 venditionis. Et ideo si debet licere oportet
vt nō appareat q̇s habeat partē meliorē s ꝙ
videātur equales tam vēdens q̄ emēs: alit
esset illicitus. Idē dicit Ricar. de eo q̇ emit
annuos redditus etiā pecuniarios: vel cēsū
pensionē: vel prediū hereditarie: vl ad vitā
emētis qd licet: si debita seruet equalitas. 7
Alex. lō. in quol. suo ide3 tenet 7 coiter oēs
doc. parisiēses 7 canoniste in. d. c. i ciuitate.

verū ē ꝙ Inno. ibidē limitat in redditib9 cō
stitutis nō cōstituendis de nouo tēpore con-
tractus. sed non est ratio diuersitatis dūmō
redditus sit realiter in re nō ficticie. Ide3 te
net Inno. ibidē de emptione nois debitorū
ꝙ licet. Facit. l. iubemus. la. 2. C. de sa. san.
ec. Et idē dicendū si pfata emātur in perpe-
tuū. Pe. de ancha. dicit ꝙ si redditus de no
uo constituti sint pecuniales: q2 hn̄t magnā
vicinitatē cū mutuo potius taliū emptio d2
cōtractus vsurarius. Et ē verū quo ad psū-
ptionē. Secus eēt in conscia qn̄ vere emerē-
tur. Rodo. tn̄ dicit ꝙ qn̄ emitur reddit9 ad
vitā emptoris ꝙ tunc nō est tutū ne vēdens
desideret mortē emptoris. Et placet mihi.
Ratio q2 pactū quod inducit votū captāde
mortis nō valet. l. fi. C. de pac. 7. l. stipulatō
hoc modo. ff. de v. ob. Et iō prohibetur pro-
missio pbende nō vacātis in. c. 2. d concess. p
ben. li. 6. Et hoc quia ē 9 bonos mores: iō nō
debet admitti. l. pacta. C. de pac. Qd tn̄ nō ē
dicēdū ꝙ sit mortale peccatū vēdere vl eme
re ad vitā sm se: q2 hoc nō inuenit probibi-
tū si debite seruētur circūstantie aliter vsus-
fructus nūq̄ posset cōstitui qui finit morte
§. finit. insti. de vsufru. Emere aūt vel ven
dere ad vitā venditoris magis licet: q2 tale
votū nō pōt interuenire. Nec ob. quod dixi
de emptione redditū pecuniariorū ꝙ pecu
nia nō est vendibilis: quia quod ē mediū vē
ditionis non pōt esse terminus. Quia scien-
dū ē ꝙ sicut in bonis nostris habem9 mobi-
lia 7 imobilia: sic 7 ius vtrorūq3: 7 ipsū ius
pōt vēdi sicut ipsa mobilia 7 imobilia. Nō
ergo vendit pecunia s ius pcipiēdi ipos red
ditus pecuniales: quo vēdito trāsit ipsa pe-
cunia: sicut ius patronat9 qd vēdi n̄ pōt: trā
sit vēdita terra q̇ illud habet. Aduerte tn̄ ꝙ
si q̇s recipiat centū a Titio vt ipse Titi9 cō-
stituat se debitorē redditus annualis maiori
quātitatis q̄ accepat: vsura ē. q2 in re null9
ē redditus q̇ ematur nisi Titius eēt psona q̄
soleret locare operas suas ad tātū pro āno 7
ipsas venderet. Similit vsura v2 qn̄ exigit
plus de reddītu q̄ res reddat in fructib9 de
lucro. Quod bene no. q2 pauci aduertūt. et
attende ꝙ talis 9tractus quo q̇s emit reddi
tus possessionū vel domus coiter fit sub con
tractu ēphiteotico siue libellario 7 cū pacto
ꝙ ille q̇ soluit pensionē possit reemere 7 se li-

berare a dicto censu. vnde dꝫ in aliqbꝰ parti
bus vēditio a ficto ⁊ aꝰcatha frāchi. Et pro
pterea lꝫ locatio possit fieri ꝓ pcio totiꝰ red
ditus quē reddit domꝰ vel possessio. nō tñ
sic poterit fieri i isto ꝯctu libellario: qꝛ talis
tenetur manutenere reꝫ suis expensis. l. z.
C. de iure emphi. Et tenet etiā soluere pēsio
nē: lꝫ res pereat casu fortuito dūmō maior
pars nō pereat. Secꝰ in cōductore: qꝛ nō te
netur suis sūptibus manutenere. l. colonus
in prin. ff. loca. nec tenet pereūte re casu sine
culpa. c. ꝓpter sterilitatē. de loca. Et iō si tā
tū vult de cēsu quātū solueret cōductor sim
plex ē iniustus cōtractus ⁊ in fraudē vsure
ꝓpter pactū de retrouēdendo. de q̄. j. §. 66
cū sequētibus. Et propterea dꝫ haberi respe
ctus nō ad fructꝰ si excedūt: sed ad quātitatē
pecunie solute pro precio: ita ꝙ talis pensio
multiplicata p. zo. annos ascēdat ad totalē
extimationē rei ⁊ sic locate eternut. 5. ꝓ cē
tenario: vt ē tex. in auth. de nō alie. §. qꝛ ꝓo.
⁊ in auth. perpetua. C. de sa. san. ec. ⁊ ibi no.
glo. Et sequit Bar. in. d. l. z. ⁊ do. Barto
lomeus cepola veronēsis. Et ideo si locaret
simplicit pro. 6. nō poterit dari ad libellum
nisi pro quinꝙ. Unde qꝛ coiter grauat talis
in cēsu iudico coit ꝯctū talē illicitū ⁊ i frau
dem vsurarum.
45 ¶ Utrū emens frumētū in herba vl' vinū
in vite aut oleū ⁊ huiusmōi anteꝙ sint matu
ra minꝰ ꝙ valebunt tpe q̄ matura erunt sit
vsurariꝰ cū videat mutuū interꝑtatū. R.
ꝺm Bal. in rubrica. C. de vsuris: ꝙ aut pre
sens nūeratio ē cā dāni ipsiꝰ vēdentis: ⁊ sic ē
vsura per. c. in ciuitate. de vsu. Aut sola cō
uentio: quia ꝑciū non soluit de pñti. Et sic
ꝯctus lꝫ nō sit vsurarius: est tñ illicitꝰ. Aut
neutrū ē causa dāni: qꝛ nō plus valet frumē
tū vel vinū sub tali qualitate ꝓpter pericu
lū cui subiacet. Et sic licꝫ. l. fistulas. §. frumē
ta. ⁊ l. si debitor. §. verisimile. ff. de cōtrahē.
emp. Hoc intelligo qñ emit nō in genere sed
determinate. s. frumētum istius agri in her
ba: vel vinum istius vinee ⁊c.
46 ¶ Tene ergo pro toto isto octauo casu me
lius itelligēdo hāc regulā ꝙ si mutuū fit ꝑn
cipalit spe hñdi vltra sortē nullū ꝑiculū pōt
excusare q̄n sit vsura talis ꝯctus. Si ꝓo mu
tuū fit liberaliter ⁊ postea propter periculū
aliquid accipitur excusat.

¶ Nonꝰ casus ē rōne administratiōis: pu 47
ta tenebat q̄s collocare pecuniā alteriꝰ i em
ptiōe ꝑdioꝝ vt tutor: vel in aliud frtuosū ⁊
nō fecit ille cuius erat pecunia: poterit tantū
vltra principale accipere quantū lucri habu
isset verisimilit si vt debuit collocasset. l. tu
tor q̄ repertoriū. §. si post depositioneꝫ. ff. de
admi. tuto. Et facit ꝯ ꝑlatos qui pñt acqui
rere ecclesie ⁊ nō faciūt. iz. q. z. quicūꝙ. 48
¶ Decimꝰ casus ē ratione hostilitatis. Nā
quē possuꝫ ꝑseq̄ gladio ⁊ bōis spoliare iuste
possuꝫ etiā licite vsuras ab eo extorq̄re. i4. q
4. ab illo dūmō nō sit scandalū alijs.
¶ Undecimꝰ casus rōne ostētationis. Exē 49
plū do tibi pecuniā signatā ad ostētationeꝫ
vel etiā ad supponēdū pignori ita ꝙ volo il
laꝫ met quā tibi dedi i nūero mihi restituas
⁊ vltra eaꝫ aliq̄d lucri: nā talis ꝯctꝰ licet: cū
nō sit mutuū. sed potiꝰ locatio: vt no. glo. i
c. si feneraueris. i4. q. 3. ⁊ i. d. c. cōq̄stus. Et
facit. l. 3. §. vlti. ⁊. l. se. ff. como. Concordat
Sco. in. 4. di. i5.
¶ Duodecimus ē ratione alterius cōtractꝰ 50
a mutuo ꝓo vl' interpretato. Nā in solo mu
tuo ꝓo v. l interꝑtato cōsistit vsura: qñ ali
quid supra sortē. i. mutuatuꝫ exigit: qꝛ vsus
rei in mutuo nō ē separatus a consūmatione
ipsius rei mutuate seu dñio. Ideo exigēs ali
quid vltra sortē rapit vsū. Et sic dꝫ vsura: ñ
sic in alijs cōtractibꝰ. Et qꝛ aliqñ contractꝰ
apparenter non vꝫ mutuū: ⁊ tñ ē saltē inter
pretatū: ꝓpterea de multis q̄ōnibus subinfe
rā q̄ fiūt i diuersis ꝯctibus a mutuo apparēti
¶ Et primo circa cābia sciendū ꝙ oīa redu 51
cuntur ad tria. s. realia solū. ⁊ secūdo ad rea
lia: ⁊ per lr̄as. ⁊ tertio ad sicca.
¶ De cābio reali solū: vtrū cambiū reale li 52
ceat qñ rōne eius aliquid lucri accipit: ⁊ est
qñ quis habet ducatos in auro vellet mone
tā: vel habēs monetā vellet aurū vl' alteriꝰ
generis pecuniā campsor vult tantū pro du
cato vtrū sit vsurarius. R. ꝙ nō: qꝛ nō pōt
esse mutuū in campsore in hoc. vnde minue
re sortē nō pōt esse vsura sed bñ augere. tex.
est nō. i. l. rogasti. § si tibi dedero. ff. si cer. pe.
posset bene eē iniusticia: qñ excessiuū lucruꝫ
acciperet respectu laboris. Et lꝫ quidā dicāt
licere cāpsoribus solū qui de hoc faciūt artē
nō alijs: tñ ego nō video rationē diuersitatꝭ
cur nō possuꝫ extiare laborē: nūc rōnis vniꝰ

ducati vnū soldū sicut quilibet aliꝰ. Tñ ē ve
rū ꝙ aliquid plus pñt rōnabiliter accipere il
li qui de hoc faciūt artē: qꝛ maiores labores
portant cum semper sint parati.

53 ¶ Utꝝ cambiū reale ⁊ per lr̄as liceat: ⁊ fit
duobus modis. Primo hoc mō. Ego habeo
hic Janue centū aureos vellē ꝙ mihi rñderē
tur Rome ꝯuenio cū cāpsore vt faciat mihi
litteras quibus denꝛ mihi nonagītaq̇nq; so
lū: reliquū lucretur. R. ꝭm Bal. in. c. j. de
plus peti. ꝙ licitus ē talis ꝯtractus ⁊ necessa
rius iure gentiū munitus nāli ratione: eo
ꝙ campsor subit ꝑicula viarū ⁊ dāna nūcio
rū: pensiones operarū ⁊ salariorū factorum
vt no. in. l. ꝑiculi. ff. de nauti. feno. ⁊. l. traie/
cticie. in prin. ff. de ac. ⁊ ob. ⁊. l. qui Rome. §
j. ff. de v̄. ob. vnde si aliquid lucraꝛ hoc ē iu/
stū cum industria accedat rei licite. l. si heres
ff. ad. l. fal. preterea numerāti mihi decē licꝫ
pacisci ꝙ ei nō reddā nisi nouē cū non possit
esse vsura minuere sortē: sed bene augere vt
dictū est. Posset tñ esse iniusticia qñ excessi
uū lucrū caperet respectu laborū ⁊ expensa/
rū ⁊ periculi: vel qñ pecunias nō bonas da/
rent. Fit secūdo mō cambiū ꝑ lr̄as ⁊ reale h̄
mō. Est vltramōtanꝰ q̇ hñs mille ducatos
venetos ⁊ intedēs ferre eos venetias vbi plꝰ
valēt ⁊ ibi expendere inuenit campsorē ī sua
patria habentē tabulā cambij venetijs ⁊ tra
dit ei ad forū cābij venetiaꝝ: vt sibi venetijs
reddanꝛ. Talis contractꝰ pōt esse licitꝰ: ⁊ ē
qñ nō intēdit ꝓpter priorē traditōnē habere
lucrū: sed rōne patrie illud reportat. Si v̄o
ex hoc ꝙ priꝰ tradit vltra mōtes q̄ recipiat
venetijs intēdit lucrū habere erit vsurariꝰ
cū prior traditio īducat rationē mutui ⁊ spe
habendi vltra sortē. Et sic erit vsura.

54 ¶ Utrū cambiū siccū sit licitū. R. ꝙ non:
quia dr̄ siccū eo ꝙ in veritate est siccū a cha/
ritate proximi ⁊ siccat aiam a gratia dei. et
fit. 7. modis. Primo hoc mō. Recipio florē
tie a cāpsore decē libras grossoꝝ q̄ tūc valēt
centū florenos cū pacto ꝙ tenear ipsi cāpso/
ri tantū dare quantū īfra decē dies pꝰ cele/
bratū ꝯctū valebūt libre grossorū venetijs:
que aliqñ valent plus aliqñ minus. ⁊ hoc hic
ad mensē receptionis eorū. vel si plus vult
tenere de mense in mensē renouatur modo
predicto: ⁊ tale cābiū est illicitū ⁊ vsurarius
cōtractus. qꝛ est ibi mutuū cū spe habēdi vl
tra sortē: qꝛ lꝫ aliqñ minus valeāt: tñ vt in
pluribus plus valēt nec excusaꝛ ꝓpter peri/
culū: vt. s. patuit. tex. est clarus hñti oculos
cordis in. d. c. fi. de vsu. Et talis ꝯctus ē ad
perniciē ciuitatū experientia teste que ē om
niū magistra. c. q̄ sit. de elec. li. 6. Et ꝙ sit il
licitus coiter teneꝛ a doc. Secūdo fit hoc mō
Habeo hic Janue centū aureos ⁊ trado eos
Petro vt m̄ totidē rñdere faciat hic ad mē/
sem Rome vbi plus valēt verisimiliꝛ ⁊ cre/
dit. Et similiꝛ vsurariꝰ ē: quia ē mutuū cū
spe hñdi vltra sortē. c. cōsuluit. ⁊. c. in ciuita/
te. de vsu. Tertio fit hoc mō. Habeo hic Ja
nue centū aureos quos do Petro indigēti:
vt mihi rñdere faciat a Londres seu Bru/
ges hinc ad tres mēses alterius generis mo/
netā: puta tot libras de sterlin ⁊ huiusmōi.
Iste cōtractꝰ coiter ē vsurariꝰ ꝭm Hostiē.
⁊ Gof. qꝛ coiter fit vt inde lucreꝛ. Et lꝫ ali/
qñ nihil lucreꝛ tñ in extimatiōe hꝫ lucrū. et
siccū sit mutuū cū spe habendi vltra sortem
erit vsura. Nec ratio periculi excusabit sicut
dictū est. Idē dic qñ Janue existēs emit tu/
ronēses recipiēdos in Frācia in talibꝰ nūdi
nis ꝭm Alex. lom. cū tales emāt plus vel mi
nus ꝭm tp̄is dilationē. ⁊ intēdant lucrū qd̄
coiter euēit: fit. Quarto hoc mō Janue exi
stens dat certā monetā alicui vt sibi reddat
in scutis Lugdunij tp̄e ferie q̄ ibi fiet. verbi
gratia. extimat hic Janue scutū. 28. ⁊ sic dat
tātā monetā ad rōnē d̄. 28. pro scuto ꝙ ascē
det ad scutos centū q̄ scuti in Lugduno vt
plurimū valēt. 30. vel saltē plus de. 28. Idē
dic de hinc Neapoli ad tot carlinos pro du
catis ⁊ hꝰmōi ꝭm Mo. sūt vsurarij. allegat
c. eijciens. 88. di. ⁊. d. c. fi. de vsu. Quīto mō
fit sic. Ego indigeo pecunia hic Janue q̄ro
mutuo ⁊ nō inuenio nisi hoc pacto ꝙ recipi/
am ad rōnē cābiorū de Lōdres vel Bruges
cū ego accipiens nō habeā banchū in Lon/
dres vel Bruges nec mutuās. Ideo mutu/
at isto mō: qꝛ velit deferre suas pecunias a
Lōdres: sed vt sic lucreꝛ ex tali ꝯctu nūc de
Janua a Lōdres: ⁊ de Lōdres ad Januā.
Et sic patet ꝙ nō licet. vnde dic ꝙ est vsura
Fit ⁊ sexto mō pessime. Et dr̄ cambiū recā/
biū: ⁊ fit hoc mō. Ego indigens pecunia hic
Janue quero aliquē qui mihi mutuum det.
Est aliquis qui dat mutuū ad rōnē cambio/
rū de Lōdres cū pacto ꝙ scribat lr̄as: ⁊ tñ

nō mittit: sed ipsas retinet ⁊ ſm ꝙ lucrant
cambia in eūdo ⁊ redeūdo ita accipiet vltra
sortē: ⁊ vsurarius pessimꝰ est. Septimo mō
fit cābiū i Romana curia quod quidē ē vsu
ra clara lꝫ sub cābio palief: ⁊ fit sic. Clericꝰ
consecutus de nouo aliquod beneficiū ꝓ ex/
peditione bullarū ipsius indigens pecunijs
petit a campsore sub mutuo certā sūmā puta
centum ducatos restituendos in patria: pu/
ta Turonie hic ad sex mēses monete ibi cur/
rentis ei quē prefatꝰ campsor statuerit: mu/
tuat campsor sed vltra cambiū exurgens ex
varietate valoris monete i diuersis locis exi
git. 5. vel. 8. pro cētenario tales campsores
vsurarij sunt indubitāter. Et lꝫ quidā cona
ti fuerit defensare ꝙ licite pōt fieri tale cam
biū siccū: primo secūdo tertio quarto quito
⁊ sexto modo dictū. Dicendo ꝙ nō est cōtra
ctus mutui: sed ꝑmutationis vel emptionis
seu cōtractus innoīatus saltē: ⁊ lucrū ꝓue/
niat ratione dubij vel patrie. ideo nō pōt eē
vsura. Sed contra ipsos ē textus dicti. c. fi.
a cōtrario sensu vbi dicit. Ille q̄ q̇ dat decē
soldos: vt alio tpe totidē sibi grani vini vel
olei mensure reddātur: que lꝫ tūc plus vale/
ant: tū vtrū plus vel minꝰ solutionis tēpo/
re sint valiture verisimilit dubitat non de/
bet ex hoc vsurariꝰ reputari. Hec ibi. Ergo
a ꝯtrario si verisimilit plus p̄sumerētur va
liture tpe solutiōis esset vsurarius. Et iste
cōtractus videtur emptionis vel ꝑmutatio/
nis aut saltē contractꝰ innoīatus: quia dat
pecuniā recepturus granū ⁊ hꝰmōi: que ma
gis distant a ducatis q̄ sterlini: ꝓpterea te/
ne indubitanter ꝙ est cōtractus mutui inter
pretati cuꝫ spe habēdi vltra sortē celebratꝰ
Nec obstat ꝙ aliqñ minus q: vt plurimū ⁊
in extimatione intendūt lucrū ⁊ inest. Et lꝫ
Arch. flo. in sūma. teneat ꝙ tales solū sunt
vsurarij mētales. Tu tū eos dicas eē vsura
rios etiā reales: q: mutuū petenti nō volūt
dare nisi cū isto pacto. Et sic patet ꝙ sūt vsu
rarij mentales ⁊ reales. Unde Ho. ⁊ Gof.
dicit tales vsurarios quātūcūq; sub spē per
mutationis: emptionis vel alterīꝰ ꝯctus pa/
lietur: ⁊ oībus execrabiliores sūt: qui denū/
dinis ad nūdinas tales cōtractus faciūt cū
excedant centesimā ſm Ho. cū quo ꝯcordat
Alex. lombar. Est tū contractus in quo nō
dicere ē cōtractū vsurariū nec illicitū videlꝫ
Est aliquis q̇ vellet ire de Janua Lōdres
pro negociatione nollet secū deferre pecuni/
as propter ꝑicula querit aliquē cui det suas
pecunias hic Janue qui faciat sibi respōdere
totidē Londres: sed quia ꝓpter abusuꝫ p̄sa
torū mercatorū non pōt prescire determina
te quot libras de sterlin valeant sue pecunie
accipit litteras ſm cursum cābij a quodā hic
Janue cui dedit suā pecuniā ⁊ inde lucratur
aliq̇d. Dico ꝙ si iste ñ ideo hic dat vt inde ꝑ
cambiū lucretur: sed solū vt suas pecunias:
Lōdres habeat: ꝙ tale lucrū sibi adueniēs
non faciet eum vsurariū: cum adueniat sibi
potius ratiōe incertitudinis seu patrie qȯ ex
cusat ab vsura: quādo mutuū ñ fit spe habē
di vltra sortem. Si tamen posset scire pre/
cium sue pecunie precise: ⁊ sic habere: ⁊ vel
let huiusmodi litteras cambij eēt vsurariꝰ
quia iam intēderet lucrū ex mutuo. nec icer/
titudo eū excusaret. d. c. fi.
¶ Utrū deponēs pecuniā apud campsorē: 55
vel mercatorē vel artificē pro qua quia ne/
gociatur dat deponēti certū quid pro cente/
nario licite recipiat. R. ſm Bal. in. l. j. C.
pro socio. Aut talis deposuit in specie: ⁊ tūc
quia illicite vsus est pecunia deposita tenet
omne lucrū restituere deponenti: q: ex re il
lius locupletior factus est: ar. l. qui sine vsur.
ff. de nego. gest. Sed ego nō credo in consci/
entia ꝙ teneatur de necessitate ꝑ ea que di/
xi. Restitutio primo. de lucro quod vsurari
us percepit ex pecunia vsuraria: ꝙ non tene
tur restituere. Aut vsus est licite: quia depo
suerat in numero: ⁊ tunc si deponens non ha
buit animum fenerandi: ⁊ campsor liberali/
ter dat: vel ex quadam equitate sic licite re/
cipere potest sine vsura. Si vō dat ex qua/
dam necessitate credens se obligatum excusa
tur deponēs quādiu bona fides durat scili/
cet credens quod liberaliter dedit. Nam ob
ligatio antidotorum iustam parit receptio
nem per errorem soluti. l. si testamento. §. j.
ff. de fideiuss. Si vō deponēs habuit animū
aliquid hñdi lucri: sic vsurarius ē: quia vere
mutuū ē cuꝫ spe habēdi vltra sortē: cū sit in
numero nō in spē: nisi deposuisset rōne socie
tatis cum periculo suo: sed quo ad restitutio
nē dic vt. s. restitutio. j. in vbo vsurarius.

56 ¶ Utꝝ deponẽs pecuniã dotalẽ apud mercatorẽ: ita ꝙ sit salua ⁊ recipiat aliqd de lucro sit vsurari⁹. vide. s. dos. §. ij. ⁊ societas primo. §. 7.

57 ¶ Circa contractũ emptionis ⁊ venditionis: q꞉ sepe interuenit mutuũ verũ vel interpretatũ. Ideo plura querũtur.

58 ¶ Utrũ mercator seu artifex sit vsurarius qui illi qui statim soluit rẽ vendit pro minori ꝑcio ꝙ̃ illi qui nõ soluit incõtinẽti: ſ vult terminũ. R. ꝓsuppono ꝑ qđ dicit Sco. i. 4. di. 15. q. 2. ⁊ Ricar. in. 2. quol. q. 23. arti. 3. ꝙ pensatio valoris rerũ vsualiũ nõ põt fieri a nobis nisi per cõiecturalẽ seu probabilem opionẽ. Et hoc quidẽ non punctualiꝛ ſ sub quadã latitudine equalitatis vnde paru⁹ excessus equalitatẽ illã nõ corrũpit: sꝫ tunc solũ qñ est ibi tantus excessus ꝙ ineq̃litas clare videtur. Et talis excessus cõtractũ vitio suꝫ reddit. Et ħ ꝓsupposito. R. ad. q. cũ distinctione: ꝙ aut talis vẽditor nõ excedit ꝓfatã equalitatis latitudinẽ cuꝫ illo qui vult terminũ: lꝫ pro minori daret si statim solueret preciũ. Et sic nõ est vsura. Exemplũ extimaꝛ ꝑtia talis pãni ab aliq̃bus. 10. ab alijs 11. ab alijs. 12. stati soluenti libẽter daret pro 9 vel. 10. nõ soluẽti vult. 12. nõ est vsura: cuꝫ nõ excedat rõne tẽporis: equalitatẽ latitudinis iusti precij. Si vo prefatã latitudinis eq̃litateꝫ transcẽderet: vtputa q꞉ vellet. 13. vel 14. sic esset vsura. c. cõsuluit. de vsu. Idẽ dic de eo qui nõ vult ꝓrogare terminũ debitori nisi aliquo dato. d. c. consuluit.

59 ¶ Quid si ex inueterata mala cõsuetudine ⁊ paucitate pecunie currẽtꝫ coiter vẽdiꝛ ad tẽpus plus ꝙ̃ iuenire posset emptorẽ statiꝫ soluẽtẽ. R. scũs Tho. iquadã. q. 7. Bira. obdo. in suis cõtractibus ꝙ si tales solũ hoc faciunt vt iustũ preciũ extorqueãt non erũt vsurarij: vnde ne decipiaris: attẽde si ꝑciuꝫ occurrẽs sit iustũ an nõ. Et hoc tibi demonstrare poterit si attẽdaꝛ an mercatores si vẽderẽt tali ꝑcio consideratis laboribus ⁊ ceteris debitũ lucrum coiter reportarẽt: q꞉ si sic esset plus nõ posset vendi sine vsura. Si vo nullũ lucrũ coiter haberẽt sic ẽ clarũ: ꝙ non est iustũ preciũ illud quod taxatur de ꝑsenti soluẽti: sed hoc proueniat potius ex nimia cupiditate pecunias habentiũ q̇ tali ꝑcio volũt emere vt postea mõ suo vẽdant. Et ideo si plus vendũt illo ꝑcio ad tẽp⁹ dũmõ iustũ ꝑciũ nõ excedãt quod deberet valere: si talis corruptela nõ eẽt ñ erit vsura q꞉ nihil vltra debitũ exigũt rõne tpis. Aduerte etiam ꝙ si q̇s esset in tali loco in quo coiter emẽtes non habent pecunias: sed emũt ad tẽpus: posset vendere aliquid plus iusto ꝑcio occurrẽti sine vsura. Ratio q꞉ mercator põt magis extimare mercantiã illã q̃ tardi⁹ expẽdiꝛ ꝙ̃ q̃ citius. Et iõ si plus aliquid vendũt solũ habẽdo respectũ ad lucrũ quod rõnabiliter deberent reportare ex tali negociatione nõ ex tẽpore: nõ condẽnabo eos si tãtũ plus solũ vẽdũt ad tẽpus ꝙ moderatũ lucrũ reportẽt ꝓ̃ satis laboribus ⁊ expẽsis ⁊ ceteris h⁹ mõi: nõ haberet tñ locũ istud i illo q̇ defert aliquas merces ad aliquẽ locũ vbi credebat multuꝫ vendere ⁊ lucrari posse ꝓpter corũ raritatẽ Sed q꞉ alie multe supuenerũt videns ꝙ nedũ lucrũ: imo dãnũ reportaret si vẽderet ꝑcio occurrẽti vẽdit ad tẽpus plus vt sic non patiaꝛ dãnũ: quia hoc eẽt vsura. Sicut enĩ noluisset minuere de ꝑcio si nulle alie supuenissent: ita aduenĩẽte abũdantia rõne tpis: nõ poterit aliquid plus vẽdere. Nam in casu isto hꝫ locũ illud qđ dꝛ. Res tãtũ valet quãtũ vendi põt. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. ⁊ l. q̃ rebaꝛ. ꝑ. rñ. ff. ad. l. fal. ⁊. l. si quis vxore. §. vl. ff. de fur. Sed in casib⁹ supioribus limitatur verum: ꝙ res tantuꝫ valet quãtũ vẽdi põt. s. si ꝑdicta abusiua ñ obstarẽt. Et ita rñdit Tho. scđa scđe. q. 77. ad. l. ꝑcia. ff. ad l. fal. Ubi dꝛ. Precia rerũ non ex affectu singulorũ sed coiter fungũtur. dicit veruꝫ: nisi affectio sit rõnabilis ex parte venditoris: vt est i ꝑdictis duob⁹ casib⁹ ñ i isto vltimo.

¶ Utrũ vendẽs rem alicui qui pecunia idi- 60
get vt statim reemat pro minori ꝑcio sit vsurarius. R. ꝙ sic: q꞉ perinde ẽ ac si pecuniam mutuaret. Et iste ẽ cõtractus pessim⁹: q̇ dicitur stoch ⁊ bistoch: q꞉ coiter plus hẽbunt. et sic vnũ gladiũ infigunt: ⁊ postea minus reemunt. Et sic aliũ gladiũ iponũt. Si tñ simpliciter quis vẽdidisset pro iusto ꝑcio nõ cogitans reemere: ⁊ emptor nõ iueniẽs emptorem vellet venditori vendere ꝓ minori non esset vsurarius min⁹ emẽdo: sed posset eẽ in iusticia: ⁊ coiter in eo accidit. ⁊ iõ illicit⁹ ꝯct⁹

¶ Utrũ vendens rem ad tẽpus plus ꝙ̃ coi extimatione valeat: sed tñ plus valet vel va-

loꝛe naturali vel pꝛopter vtilitatē ementis
vel quia erat multū vtilis vendēti ⁊ ſm il-
lud exigit preciū ſit vſurariꝰ. ℞. ſm Sco. ⁊
Ri. vbi. ſ. ⁊ Tho. ſcða ſcðe. q. 77. ꝙ res nō
pōt extimari vt tali ꝓcio vēdatᷣ ſalua iuſti-
cia. Nec ſm valoꝛē naturalē quia ſic muſca
valeret plus ꝙ̄ totū aurū mūdi ⁊ oīa inaia
ta. Nec ſm vtilitatē ementium: qꝛ ſic herba
medicinalis vel potio que valet alicui ad libe-
rationē a moꝛte ꝓcio inextimabili foꝛet ven
dēda. Sed opoꝛtet extimetᷣ coī extiatiōe ſm
ꝙ dictū ē in. 59. §. Et ideo ſi plus tali extia-
tione venderetᷣ rōne tpis erit vſura. Si nō
rōne tpis ſed alio reſpectu erit iniuſticia niſi
vēdatᷣ ſciēti ⁊ volēti: vt. ſ. emptio. §. 7. Be
ne aūt poſſet plus extimari ꝙ̄ valeat res coī
extimatiōe ſine vſura rōne ꝓꝛie vtilitatis
puta habeo rē multū mihi vtilē ex qua mul
tū mihi pꝛoficio ⁊ ex eius abſentia multum
dānificaboꝛ. ꝓpterea liceret inſtāter poſtu-
lāti eā ſibi vēdere nō quātū valet cōmuni ex
timatione: ſed quantum eſt mihi vtilis: et
quantū extimatᷣ dānū ex eius carētia. Et iō
nō eſſet vſura ꝙ̄uis interueniret tēpus ſolu-
tionis fiende. Rō qꝛ res ſalua iuſticia pōt ta
li ꝓcio vēdi. Et iō plus qđ accipitᷣ: nō accipi-
tur ex tpe ſed ex natura rei lꝫ quo ad appa rē
tiā videatur vſurarius.

62 ¶ Utrū vendēs vinū vel frumentū ⁊ hu-
iuſmodi pꝛo ꝓcio qđ currit cuꝫ pacto tñ ꝙ ſi
plꝰ vſqꝫ ad paſcha valuerit illud plus vult
Si vero minus nō vult minuere ꝓciū ſit vſu-
rariꝰ. ℞. ꝙ ſic. facit. l. pe. C. de ſolu. ⁊. l. qui
bona. §. ſi qs. ff. de dā. infec. No. Archi. 14
q. 4. §. j. ⁊ Ho. in ſū. Facit. l. ſi nō fuerit. §.
ariſto. ff. pꝛo ſocio. Hoc itellige ꝙ ſit vſura
qñ tale pactū facit rōne dilatōnis ſolutiōis:
aliter eēt iniuſticia nō vſura. Unde Sco. in
4. di. 15. q. 2. ar. 2. ponit duas regulas cir-
ca hāc mām obſeruādas. Pꝛima ē ꝙ vēdēs
nō vendat tēpus: qꝛ nō ē ſuū. Secūda ē ꝙ nō
ponat ſe in tuto vel lucro de ſemꝑ vel vt in
pluribus: aliter eſt vſura.

63 ¶ Utrū emens a Joanne centū q̄ debet ha
bere hinc ad tres annos a Petro ſeu ꝓ lega-
to ſeu pꝛo ficto molendini vel qualitercūqꝫ
pꝛo. 95. q̄ nūc ſoluit de pꝛeſenti ſit vſurarius
℞. ꝙ aut ad inſtātiā Joānis emit: aut ſpō-
te: ſi ad inſtātiā Joānis ſolū. ⁊ ꝓpterea mi-
nus emit ꝙ̄ extimat veriſimilitᷣ intereē ſuū.

puta qꝛ volebat de ipſa pecunia negociari ne
gociatione qua veriſimilitᷣ lucratus fuiſſet
tātū deductis ꝑicul’ ⁊ laboꝛibꝰ: vel qꝛ tātū
minuit quātū extimat laboꝛē in rehabēdo ⁊
ꝑicula ⁊ hꝰ modi: ſic nō eſt vſura. Nā noſtra
intereſt litibꝰ ⁊ ſūptibus nō vexari: vt in. l.
minoꝛibꝰ. ff. de mino. Si vero ſpōte ⁊ pꝛicipa
liter facit ꝓpter lucrū ⁊ minuit ꝓciuꝫ ſolum
pꝛopter hoc qꝛ nūc ſoluit vt in futuro reha-
beat plus ꝓpter ꝓmaturā ſolutionē ſic ē vſu
ra. c. fi. đ vſu. Et in hoc cōuenit Jo. an. i ad-
di. ad Spe. Nec obſtat illud quod dꝛ: plus
ſoluit q̇ ante tēpus ſoluit. inſti. de ac. §. plus
⁊ de plus pe. c. j. qꝛ illud eſt verū in eo q̇ añ tē
pus ſoluendo patitᷣ aliquod intereſſe. ⁊ iō co
gens eū plus petit. Unde iſta plus petitio ſi-
ue ſit reſpectu tpis: qꝛ cū obligetur hīc ad an
nū ſolū: ⁊ tñ hodie exigitur: ſiue ſit reſpectu
rei: puta quod debetur tpe meſſis petitᷣ tpe
anterioꝛi quo plus valet: ſiue ſit reſpectu lo-
ci: puta quod debetᷣ in vno loco petitᷣ in alio
ſiue ſit reſpectu cāe. Exēplū vt quod debetᷣ
alternatiue: vel nō eſt obligatus petitᷣ deter-
minate: tantū ſolū pōt diminuere quātū ex-
timat intereſſe ſuū veriſimilitᷣ ſiue lucri ceſ-
ſantis: ſiue dāni emergentis: alʼs ꝓpter ꝓma
turā ſolutionē diminuere de pꝛincipali eēt
vſura ſm Tho. ſcða. ſcðe. q. 78. in rñſiōe vl
timi articuli. Idē dic de illo qui vadit ad ar
tificē debitoꝛeꝫ mercatoꝛi pꝛo panno de cen-
tū que debet hic ad ānū ⁊ facit ſibi dari. 95.
mō ab artifice: ⁊ ipſe ſe obligat ſoluere cētū
in termino mercatoꝛi ſm predictā diſtinctō-
nem. Aduerte tñ ꝙ ſi talis pecunia ſeu debi-
tum eēt litigioſuꝫ nō liceret emere. de q̊ dic
vt. ſ. ceſſio actionū. ꝑ totū. Iteꝫ ſi eēt mutu-
um vel comodatū factū alicui vſqꝫ ad tres
annos: ⁊ ſuꝑueniret caſus in quo mutuans
vel comodans indigeret ⁊ vellet ſibi reſtitui
nō liceret comodatario vel mutuū accipiēti
aliquid minuere pꝛo intereſſe ſuo: qñ ſimile
intereē incurrit mutuans ⁊ comodatoꝛ: nec
aliūde ꝓuidiſſet vt ipm euaderet ſi talis co-
modatoꝛ vel mutuās nō ſubueniſſet. Et ſic
intellige ⁊ limita. l. in rebus. ff. como.

¶ Utrū emens pagas puta de. 78. ad ratō 64
nē de. 15. ſoldis pꝛo libꝛa: qꝛ ſic ē coīs eoꝛum
extimatio Janue ſit vſurarius cū poſtea ſit
habiturꝰ veriſimilitᷣ hinc ad duos ānos. 20.
ſoldos pꝛo libra. ℞. Quidā multū errātes

conati sunt simpliciť asserere nõ eẽ ɔ̃ctũ vsu
rariũ: sed solum turpe lucruз. Aliqui etiaз
dixerũt ꝙ licite fit. Mo. Primo qꝛ talis nõ
est cõtractus mutui sed emptionis in q̃ vsu-
ra esse nõ põt sed solũ iiusticia. Secundo qꝛ
inest ꝑiculũ ⁊ laboꝛ in rehabẽdo. Tertio qꝛ
cois extimatio nõ plꝰ iudicat valere. Quar
to quia sicut plus valet fructus maturꝰ ⁊ ꝑ-
fectus q̃ȝ acerbus: ideo licite qñ est acerbus
minꝰ emitur. Sed certe iste rõnes nihil va-
lent: qꝛ lз formaliť sit cõtractus emptionis:
tñ equiualẽť est mutuũ cũ spe habẽdi vltra
soꝛtẽ: qḋ sepe cooperitur sub cõtractu ẽptõ
nis: vt patet in. c. cõsuluit. ⁊. c. in ciuitate. et
clarius in. c. fi. de vsu. Nec laboꝛ seu ꝑiculũ
excusat: quia verisimile nõ est ꝙ nõ habeat
totũ ⁊ sine oĩ laboꝛe in tẽpoꝛe. Ideo minutõ
p̃cij fit solũ respectu tẽpoꝝ. qḋ patet qꝛ quã-
to plus tarde habẽt solui tãto minꝰ emũtur
pꝛopter p̃maturã solutionẽ. Et cois extima
tio est coꝛꝛuptela. patet: Est memoꝛia homi
nũ qui recolũt ꝙ sub cõmuni extimatiõe ca-
debat ꝙ contractus vsurariꝰ eẽt. Et sic ꝑse-
uerassent nisi fuissent quidã magistri in the-
ologia nõ bone conscie qui sine omni funda
mẽto iuris: imo cõtra tex. apertũ a cõtrario
sensu in. c. fina. de vsu. licitũ eẽ consuluerũt
nõ intelligẽtes ꝙ lз fructus agrestus minus
possit emi q̃ȝ maturꝰ: nõ tñ minus q̃ȝ qñ cõ-
putatis ꝑiculis semper plus sit valiturus q̃ȝ
ematur: qꝛ etiã si emať tãto minꝰ ꝓpť p̃ma-
turã solutionẽ ꝙ verisimiliť plus debeat q̃ȝ
minus valere certe vsura erit. ꝑ tex. clarũ in
dictis. c. p̃allegatiȝ. Si debet ergo licere opoꝛ
tet ꝙ ꝓpter p̃maturã solutionem nõ minꝰ
ematur quin possit etiaз minus valere: imo
plus dicit. d. Pe. de anch. in disputatiõe mõ
tis floꝛentie ꝙ si q̇s emeret ad duos vel tres
annos ĩpꝛestita vel loca pꝛedicta ⁊ ꝑciperet
magis q̃ȝ dedit ꝙ esset vsura: qꝛ nõ est vere
emptio cũ redditus sit de ꝓximo reuersurꝰ
ad venditoꝛẽ. nec locatio quia pecunia statiз
soluitur pꝛo alia pecũia. vnde accedit ad cõ-
tractũ mutui. Et ꝓpterea mihi videť dicen
dũ sicut de casu pꝛecedẽti. ꝙ si quis ad instã-
tiaз amici emit pagas p̃dictas q̇ potiꝰ vellet
negociari cũ suis pecunijs q̃ȝ tal a emere ꝙ
poterit tãto minꝰ emere quãtũ extimat ve-
risimiliť interesse suũ. Proter ꝑiculũ ṽo vel
laboꝛeз nõ credo posset plus ḋ vno soldo mi
nuere cũ iudicio coĩ non extimeť: aut valde
modicũ quid. Si ṽo quis iḋ emit p̃fatas pa
gas vt sic lucreť: vsurariꝰ est. Et sic serua ĩ
conscia: quia nõ inueni qui posset aliť deter
minare: q̃uis aduocatus fuerim coꝛã docto
ribꝰ ⁊ mgr̃is ꝓ ista materia. Cõcedo tñ ꝙ
foꝛmaliť nõ ẽ cõtractus vsurariꝰ. ȝ bñ equi
ualenť ⁊ in re ⁊ in cõscia ⁊ quo ad deũ: sicut
in simili dꝛ in. d. c. in ciuitate. ⁊. c. fi.
¶ Fit alius ɔ̃ctus qui dꝛ emptio scriptaruз 65
banchi q̇ fit hoc mõ. Debet quis hr̃e in ban-
cho talis campsoꝛis centũ: sed quia campsoꝛ
nõ teneť soluere nisi hinc ad tot dies vel mẽ
ses vendit istã scriptã. Hoc ẽ ista cẽtũ ꝓ. 95.
alteri stati soluẽti. De quo dic vt de suꝑioꝛi
casu dictum est.
¶ Utrũ emens pꝛediũ vel domũ cuз pacto 66
de retrouẽdendo vsq̧ ad tot annos vel sꝑ fa
ciat fructꝰ suos sine vsura tꝑe medio anteq̃ȝ
recõꝑetur. R. ꝙ sic si bona fide absq̧ frau-
de emať. hoc ẽ ꝙ in veritate intendat emere
⁊ solũ pactũ de retrouẽdẽdo faciat ex cõpla-
centia vẽditoꝛis: ⁊ ꝙ potiꝰ vellet ne reeme-
ret ȝ sibi libere dimitteret. Et ꝙ liceat patet
per. l. si fundũ. C. de pac. inť emp. ⁊ ven. ⁊. l.
quotiẽs. ff. de idiẽ. adiec. ⁊ tenet Hug. sequi
tur Archi. in. c. pleriq̧. 14. q. 3. ⁊ Inno. Jo.
an. ⁊ coiter doc. in. c. ad nr̃am. de emp. ⁊ vẽ.
Si ṽo emeret in fraudẽ quia intẽdit mutua
re nõ emere ⁊ si crederet vẽditoꝛẽ ñ reemptu
rũ nõ emeret sic eẽt vsura paliata sub tali ɔ̃
ditione. Et sic pꝛesumiť ꝭз doc. i. d. c. ad no
strã ex tribꝰ. Primo qñ pꝛeciũ ẽ modicũ re-
spectu rei. Facit. l. q̃uis. §. cum essem. ff. ad
vellei. ⁊ hoc maxime qñ posuit pactũ ꝙ nisi
redimat infra certũ tẽpꝰ nõ possit postea re
emere: qꝛ videť pactũ. l. cõmissoꝛie. s. mutu-
asse: puta centũ ⁊ recepisse pignꝰ de cẽtũ. 25
ita ꝙ nisi redimať infra tale tẽpꝰ sit amissũ
Uerũ ẽ ꝙ res nõ tantũ valet si vẽdať cũ ta-
li cõditione ꝙ semꝑ possit reemi q̃ȝ si vẽdere
tur simpliciť. ar. l. fũdi partẽ. ff. de ɔ̃hẽ. ẽpt.
Secũdo p̃sumiť in fraudẽ qñ fit pactuз vt
restituať aliq̇d plus q̃ȝ fuerit p̃ciũ: vt no. in
c. illo vos. de pigno. ⁊. d. Anto. in. d. c. in dio
cesi. de vsu. Tertõ si emptoꝛ cõsueuit exercẽ
vsuras. l. ꝙ si nolit. §. q̇ assidua. ff. ḋ edi. edi.
¶ Utrũ emẽs cũ pacto de retrouẽdẽdo ap- 67
ponẽs clausulã ꝙ nõ vult possit redimere añ
quinquẽniũ vł decẽniũ sit vsurariꝰ. R. Ho.

⁊ Jo.an.in.d.c.ad nram.in nouella tenent: ꝙ p̄sumit in fraudē vsure. Sed ego dico ꝙ si hoc facit bona fide: puta q2 vult ipinguare possessionē q̄ pinguedo nō cōsumit vsq̄ ad tot annos: ⁊ ꝓpterea nō vult reemat nisi sibi alio mō velit satisfacere d̄ expēsa sicl̄icet Si v̄o sit in fraudē vt lucret fructus ex pignore simulato sic est vsura.

68 ¶ Utrū emens cū pacto de retrouēdendo ⁊ locans vēditori pro certo affictu sit vsurari⁹. R. ꝙ nō si sine fraude fit vt dictū est.s. Esset tñ illicitus si ex pacto comodū vel icomodū excepto cōstituto affictu ꝑtineret ad venditorē. Nā hoc ē ꝯ nām emptionis cum rei empte comodū vel incomodū dēat ꝑtinere ad emptorē.l.illud.ff.de pi.⁊ co.rei ven. nisi affictus eēt ita modic⁹ ꝙ venditor releuaretur in illo i quo grauat ꝯ naturā cōtractus. Itē reddit illicitus qñ ipse vēditor nō posset se qñ vellet ab huiusmōi cōductōe liberare: quia cū talis obligatio vendicet partē precij.d.l.partē fundi.⁊ emptor solū iustuz preciū rei soluet sic hēbit supra iustū p̄cium istaz obligationē. Et idē dic similit̄ si vellet ꝙ obligaret se ad cōducendū ꝙ eēt illicitus ꝙ obligaret se ad cōducendū ꝙ eēt illicitus nisi i alio alleuiaret cōductorē. Presumit tñ vsurari⁹ ex p̄dictis in ante p̄cedēti.q.⁊ etiaz qñ proprios fundos vēderent ad huiusmōi cōtractus faciēdos cū nō p̄sumat in cōtinēti velle ꝯria agere.l.non ad ea.ff.de cō.⁊ de.

69 ¶ Utrū emens tēpore messiū granū vl̄ vindemiarū vinū pro precio qd̄ tūc valet cū pacto ꝙ tot mēsure sibi reddant tēpore pascha lis sit vsurari⁹. R. Ho.in sū.⁊ Jo.an.cū gl. in.d.c.fi.ꝙ sic.14.q.3.vsura. Nec ob.ꝙ aliqñ sūt viliora: q2 ad ea que raro eueniūt nō cōsiderant leges.l.nā ad ea.ff.de legi.i auẗ. vt sine prohibitiōe.§.quia v̄o p⁹ multā.⁊ cōmunis cursus ē ꝙ sint cariora q̄ extimād⁹ ē c.certificari.d̄ sepul.⁊.l.j.§.i.ff.d̄ fluminib⁹

70 ¶ Utr̄ emēs frumētū vinū ⁊ h⁹mōi tp̄e q̄ colligitur vt postea carius vendat alio tēpore sit vsurari⁹. R. ꝙ nō. est tñ turpe lucruz Primo si est ecclesiastica p̄sona que hoc fac̄ 14.q.4.c.quicunq̄ tp̄e. Secūdo si hoc facit propt̄ auariciā.s. vt carius vēdat nulla alia necessitate pensata vel vtilitate: aut vt caristiam inducat taliter ꝙ homines cogantur emere ab eo: ⁊ ipse ad libitū possit vendere. Et sic peccat mortaliter.⁊ credo teneat restituere damnū si quod dedit ex hoc cōmunitati siue alicui qui alio mō sibi prouidisset: si talis non impediuisset taliter emēdo sicut faciunt illi qui stant in porta ciuitatis vt totum granū nouū emant ⁊ procurāt ne deferat i plateam ad vendendum. Et de istis intellige prefatū.c.quicunq̄. Si v̄o talis emeret propter bonum cōmune: vt fecit Joseph.s.vt prouideat ne populus suus fame pereat: sic mereretur. Si autē emeret propt̄ prouisionez suā ⁊ suorū ⁊ postea non idigēs tanto: illud vendit quod supest precio occurrenti. Uel si facit hoc ꝓpter exercendā iustā cōmutatōnē per modū mercātie nō vt caristiā inducat s̄ potius vt lucrū aliquod ex ope suo recipiat propt̄ sustētationē sue familie: vel ꝓpter pietatē vt dispēset in pauperes: sic licet: dūmodo moderate faciat ⁊ caristiā non inducat. Hec ex Inno. Ho. Ray. Rodo. ⁊ sūmistis ⁊ Pe.de ancha.in.c.j.de vsu.li.6.

¶ Quid de his qui emunt oues vel boues ⁊ huiusmodi a pauperib⁹ quos nō habet. R. Rodo. ꝙ si emens a paupere vel diuite scit vel credit ea nō habere ⁊ quasi iam ea tradidisset locat ei pro p̄cio annue pēsionis: sic cōmittit vsuram: quia clare patet ꝙ fit i fraudem vsurarū. Si v̄o credēs eos habere sine fraude ⁊ bona fide emptio fiat non est credēdum quandiu bona fides durat emptorez peccare: nec ad restitutionem teneri de consumptis: bona fide durante. sed de extantibus vel inquantuz factus est locupletior crēdo teneatur in casu quando omnino ab alio non emisset: nec aliquod iteresse patitur ex tali emptione. 71

¶ Quid de emēte equos ⁊ huiusmodi sibi reddēdos a vēditore in certis nūdinis ꝓ minori precio q̄ᵐ valeāt tp̄e cōtract⁹. R. Ro. ꝙ est vsura: nisi verisimilit̄ dubitet vel credatur plus vel min⁹ sint valituri tēpore solutionis: vt patet ex supradictis. 72

¶ Utrū locās rē quā extimat cū pacto ꝙ q̄ litercūq̄ pdatur seu deteriorēt vult p̄ciū rei sue recupare cū aliquo lucro sit vsurari⁹ R. ꝙ sic: quia vt no. Bar.i.l.si vt certo.§. nūc videndū.ff.como.⁊.l.j.eo. lz extimatio nō faciat semp venditionem: tñ cum tali pacto facta: videtur facere venditionem. Et ideo perinde est ac si vendidisset: quia preciu m expectat exigit vltra sortē. Et sic vsura 73

est:aut saltē ɔtus illicitus ē ⁊ pnitiosus. et idõ restituere tenet̄ qd̄ vltra sortē accipit.

74 ¶ Utrū mutuans granū vetus ⁊ hꝰmodi vtpostea recipiat nouū sit vsurariꝰ. R. Hostiē. ⁊ Gof. volūt ꝙ sit vsurariꝰ solū qñ facit hoc vt meliorationē recipiat. Sȝ si facit ne frumētū pereat: ⁊ vt accipienti grāȝ faciat: nõ erit vsurariꝰ: dūmõ fm Rodo. non auferat libertatē debitori liberādi se vetus soluēdo: ⁊ placet: quia si sine aliqua iniusticia ⁊ piudicio alterius cõsequor vtilitatē meaȝ nõ ero tibi iniuriosus: maxime qñ tpe solutionis verisimilit̄ ñ extimat̄ plus valiturū: alś nõ liceret. Idē dicendū fm Mo. si aliqs haberet equū de quo nihil facit accipet mutuo ab aliquo centū cū tali pacto ꝙ teneat equū suū ⁊ pascat eū ⁊ vtat̄ eo sine piudicio equi: ꝙ talis accipiēs nõ erit vsurariꝰ: Rõ qꝛ nullū dānū facit ꝓximo: imo alleuiat eū pascendo equū. Idē dicit de domo pignorata mutuanti q̄ vtilis ē sibi: quia eā locare non vult vel nõ pōt ⁊ mutuās custodit domū a ruina Propterea addit ꝙ in istis casibus cõsiderādū ē pter mutuū: vtruȝ pares sint vtilitates hinc inde. Et si pares sint nõ erit vsura: vt in casibꝰ pdictis: qꝛ in quo hȝ equū alleuiat aliū ab expēsa ⁊ q̄ hȝ domū conseruat eā: cū dñs nullū lucrū ex ipsis eēt habiturꝰ: qd̄ hñ nota: qꝛ facit ad multa. Non tñ extēdes ista ad lucꝝ qd̄ qs facit ex pcūia mutuo accepta.

75 ¶ Utrū dans decē vlnas pāni ꝓ alijs decē in futuro dādis sit vsurariꝰ. R. Ro. ꝙ ñ: qꝛ ē ɔtus pmutatiõis: ⁊ cū dr̄ de mēsura intellige de mēsura modij ⁊ lagene ⁊ ceterorū vasorū q̄bus grana vel liq̄da mēsurantur.

76 ¶ Utrū habēs pcuniā quā timet in futuro tpe minorari iuxͣ ordinationes dñorū vel ciuitatū possit sine vsura ipsaȝ dare alicui s̄ pacto vt sibi reddat̄ i eq̄li pcio i q̄ ē qñ ei dat R. fm Alex. lõ. in quol. q. de vsu. ꝙ sic: si ille q̄ recipit mox expēdere vult in tpe in quo tātū valet qꝛ nil vltra sortē recipit. Nā potuisset etiā aliqd̄ emere qd̄ postea vēdēs rehabuisset equalēs pcūie: ⁊ placet mihi. Nā q̄uis i mutuo ñ liceat spare lucruȝ tñ vitare dānuȝ sine dāno alterius licet: lȝ aliqui teneant ꝙ sit vsura.

77 ¶ Utrū ciuis a q̄ coitas eiꝰ indigēs pecunia accipit centū ɔ eiꝰ volūtatē licite sine vsura possit recipe certū qd̄: puta. 8. libras ꝓ centenario qd̄ sibi annuatī ipsa coitas ɔstituit. R. diuersi diuersa scripserūt: sed saluo meliori iudicio mihi videt̄ distiguendū: ꝙ aut coitas ipsa hȝ annuos redditꝰ aut nõ. Si hȝ sicut ē ciuitas ianue ⁊ de ipsis redditibꝰ assignat certā partē tali a quo pcunias hūit s̄ȝ ꝓportõnē pcunie habite: ita ꝙ tātū hēat oī anno de tali redditu fm ꝙ redditꝰ ipē hñ vel male rñdet: sic licite talis accipit: qꝛ talis coitas talē pecuniā accepit nõ noie mutui: cum nunꝙ velit eā reddere: s̄ pro pcio talis partꝪ suorū redditū quos ꝓ solutione pcunie habite vendit tali ciui. Et sic ē emptio redditum ciuitatꝪ q̄ fieri pōt sine vsura: vt. s̄. dcm̄ est. §. 44. Nec ob. ꝙ pfati ciues nõ intendebant emere: qꝛ lȝ nõ intenderēt emere: tñ coitas potuit eis dare pro pcio talē redditū insolutū. Et sic erit ēptio ⁊ vēditio sicut posset eis aliquā possessionē dare insolutū ɔ eorū volūtatē sicut fit sepe. Et fm hanc viā intelligo Jo. de saxonia in sua sū. ⁊ Jo. an. d. Anto. ⁊ coiter moderniores in. c. in ciuitate. qui dicūt licite tales illud lucrū accipe. Et fm s̄ loca Janue mõs florētie ⁊ in pstita Venetiarū sunt licita ⁊ sine vsura. Si pō coitas nõ habet redditꝰ: vel si hȝ iam exhausit in ɔtu supradicto vel alio mõ: sic talis ciuis nõ potest aliqd̄ vltra sortē accipere sine vsura: qꝛ quicq̄d accidit sorti in mutuo vsura ē: nisi af fuerit iustū ⁊ vere intereē qd̄ pōt extimari etiā ex dubio euētu fm conditiones psonaꝝ ⁊ negociorū fm Tho. scda scde. q. 62. art. 4 Unde dicit ꝙ duplicit̄ qs dānificat̄. Primo modo cū ei aufert̄ id quod actu hēbat: ⁊ tale dānū est restituendū fm recõpensationeȝ equalē. Secūdo mõ dānificat̄ impediendo ne adipiscat̄ quod erat in via habēdi: ⁊ tale dānū nõ oportet recõpēsare in equali: qꝛ minus ē habere aliqd̄ virtute ꝙ hr̄e actu. Et idõ qui erat in via hñdi aliqd̄ hȝ illud solū i virtute vel potentia. Et ꝓpterea si redderet̄ ei vt haberet actu: nõ haberet simplū s̄ multiplicatū. qd̄ nõ ē de necessitate restitutionis Tenet̄ tñ aliquā recõpensationē facere fm cõditionē psonarū ⁊ negociorū. hec ille. Et sic patet qñ nõ pōt poni interesse certū ꝓ incerto: vt dicit. d. Anto. in. c. salubrit̄. d̄ vsu. Et sic intellige Alex. lõ. sanctū Bernardinū cum similibus. qui tenent non licere sine vsura aliqd̄ accipe. Et hec bene nota.

78 ¶ Quid de spōte dātibꝰ cōitati vt tale q̇d annuati habeāt. R. Laur. de redul. in suis ꝯtractibꝰ ꝙ si. 5. ꝯcurrāt ꝙ licet. Primū ꝙ redditꝰ nō sit excessiuus: ſ ꝯueniēs. Scōm ꝙ redditꝰ fiat de bonis ⁊ sup bonis cōitatis q2 si fieret relatio tm̄ ad ꝑsonā cōitatis eēt illicitū Tertiū ꝙ nō det facultas resoluēdi ꝯtractū ꝓ maiori vel minori ꝑcio: ſ solum occurrēti. Quartū ꝙ tēpus sit incertū: q2 si redditꝰ ⁊ tēpora forēt certa: tunc vbi esset maior quātitas ꝑcepta ex tēpore q̄ꝫ illa que dat ciuitati videret ꝯctꝰ vsurarius Quītū ꝙ tales emētes nō sint vsurarij: istud ē verū q̄ ad ꝑsūptionē solū. Et iō si vere emit i foro aīe licet. Istis aūt nō ꝯcurrētibꝰ nō licet Nec ē silr̄ de coacte dātibꝰ cōitati: q2 de rōe vsure ē vt cōmittat circa mutuū volūtariū nō violentū. Et ꝓpterea in talibꝰ nō ē ratio formalis vsure: sed bene in istis volūtarijs qui intendūt mutuare nō emere.

79 ¶ Utrū emētes iura ꝑ fatorū ciuiū qui licite a cōitate certū q̇d annuatim ex redditibus ciuitatꝭ recipiunt: vt dictū est sint vsurarij. R. ꝙ nō ſm. d. Anto. ⁊ Jo. de saxo. vbi. s̄. Rō q2 emūt redditū in pecunia iā ꝯstitutū Itē idē redditus crescit ⁊ decrescit: nec ē maior q̄ꝫ redditus possessionis imobilis. Item stat ꝑiculo emptoris ⁊ multa alia q̄ vide i Pe. de anch. in. c. vsurarū. de vsu. li. 6. q̇ his cōcordat. Limito tn̄ ꝑdicta vera nisi cōitas ipsa notabilit̄ lederet ex ipsis emptiōibus q̄ cū pupillo comparat. vt. l. rem publicā. C. de iur̄ rei publice. Iō eiꝰ admīstratores nō pn̄t eā dānificare nec factū eorū valeret ī dānum rei publice. vt. l. ordinis. C. de decre. decu. ⁊. l. ꝑses. C. de trāsac. ⁊. l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fa. Ideo nō valeret talis vēditio nec emptio facta ab illis qui hoc sciunt ſ tenēt restituere totū quod receperūt.

80 ¶ Utrū liceat mutuare cōi meo vel alicui dn̄o ꝓ aliq̄ officio habēdo. ex q̄ spero cōseq̇ magnū honorē ⁊ lucrū. R. ſm. Jo. de saxo vbi. s̄. ꝙ nō sine vsura. q2 mutuans sic recipit expresse ex mutuo vltra sortē: ego tn̄ credo ꝙ si ex officio nō habeo cōseq̇: nisi lucrū qḋ debito mō debet tali exercitio cū nō possim illud habere nisi mediāte mutuo si sum aptus ad tale officiū exercēdū ꝙ possū mutuum dare vt illud habeā sine vsura: q2 qḋ accipio lucri nō respicit mutuū ſ excercitiū ꝑncipalit̄: licꝫ secūdario postea mutuū qḋ lucrū secūdario sperare ex mutuo nō ē vsura. vt. s̄. dictū ē. §. i. Si tn̄ ex statuto vel antiq̄ cōsuetudine volēs habere tale officiū teneretur aliq̇d soluere ⁊ vt talē solutionem euitaret mutuū daret esset vsurarius.

¶ Utrū mutuās sup pignore aliq̄ cū tali pacto: ꝙ donec debitor sibi restituerit pecuniā ipse creditor habeat fructꝰ pignoris. R. ꝙ vsurarius ē. c. illo nos. de pigno. Et q̇d teneatur restituere habes. s̄. Pignus. §. 12. 8 i

v Sura secūdo de eiꝰ ꝓhibitione ⁊ penis tam contra vsurarios q̄ꝫ ꝯtra fautores eorū.

¶ Utrū vsura sit pctm̄ mortale. R. ſm oēs tā theologos in. 4. di. 15. q̄ꝫ canonistas in. c. qm̄ multi. 47. dis. ⁊ in. c. sup eo. de vsu. ⁊ in multis alijs locis: ꝙ sic. Nā vsura ē maluꝫ nō solū in se sicut homicidiū qḋ posset ex aliqua circūstantia fieri sine pctō: vt in iudice seruato ordine debito ⁊ hmōi: sed etiā ē malū ſm se. Et iō cū nulla circūstantia pōt bn̄ fieri de ptāte ordinata etiā a deo. Et hoc ꝓbat. s. ꝙ sit malū in se ⁊ ſm se tali rōne: q2 ē ꝯ rōnē nālis ꝓprietatis pecunie ad qḋ sequitur vlteriꝰ ꝙ vendit ibi illud qḋ nō est. Et hec est rō phi. 5. ethi. ⁊ ꝑ pol. vbi ꝓbat ꝙ ꝓpriꝰ vsus pecunie ⁊ ꝑncipalis est eiꝰ cōsūptio siue distractio: q2 est iuēta ad cōmutatiōes faciēdas. Et iō ſm se ē malū ꝓ vsu pecunie mutuate preciū recipe: q2 hoc est vēdere bis vel vēdere qḋ nō est. Probat ⁊ alia rōe ſm Sco. in. 4. dis. 15. q. 2. ar. 2. sic. Pecunia mutuo accepta trāsit in dominiū debitoris ita ꝙ fit sua. Et iō magna ē inequalitas ꝙ aliquis in re sui ꝓximi lucrū q̄rat cū nullū dānū inde q̇cq̇d de re cōtingat incurrit. Multe alie rōnes assignāt a doctoribꝰ. Sꝫ ꝙ sit pctm̄ mortale meliꝰ ꝓbat auctoritate diuine legis Ezechiel. 18. ibi ad vsuras dātē. ⁊c̄ ⁊ in ps̄. 14. ibi: Qui pecuniā non. ⁊c̄. Ergo ex quo nō viuat nec habitabit in regno dei demōstrat eē pctm̄ mortale. prohibet etiaꝫ Exo. 22. Si pecuniā comodaueris ⁊c̄. Facit. c. sup eo. de vsu. Un̄ si q̇s ꝑtinaciter asseferat vsuras exercere nō eē pctm̄: vt hereticꝰ ē puniēdꝰ: ⁊ ꝓcedi debet ꝯ infamatos vel suspectos de hmōi errore: sicut ꝯ infamatos de heresi. cle. ex graui. de vsu. Nec etiā de iure ciuili hodie ꝯcedūt: imo sūt ꝓhibite: vt no.

glo.in.c.qd dicā.14.q.4.⁊ in.c.q2 in oīb⁹ d̄ vsu. Quia ipator dicit se amplectere q̄tuor cōcilia: quorū vnū.s.nicenū eas ꝓhibet in d.c.qm̄ multi.vt in auct.de eccl'ia.titu.circa ꝑncipiū. Itē leges imitāt canones i matrimonijs ⁊ vsuris: vt in auct.vt cler.apud ꝓpri.ep̄os cōue.z.q.3.§.hinc colligit. ⁊ de no.op̄.nū.c.intelleximus.⁊ in casu in q̄ vidētur pmitti nō ē vsura: sed rōe interesse illud pl⁹ exigit. Nec ob.Deutronomij.23. Non feneraberis fri tuo: sed alieno: q2 in vera littera nō habet illud sed alieno: sed fuit p iudeos appositū: alit̄ ꝯdicēt sibi scriptura: vt patet Exo.zz.⁊ Deutronomij.z. Uel dic ꝙ fuit pmissio sicut ⁊ libell⁹ repudij ne mai⁹ malū facerēt: vt pz Esa.56. Item nec illud Deutronomij.15. Feneraberis multis gentib⁹: ⁊ ipse a nullo fenus accipies: q2 ibi ponit̄ ꝯsequēs ꝓ añcedēte q̄si dicat tātā abundātiā hēbis ꝙ poteris multis fenerari si volueris: ⁊ tu a nullo mutuari indigebis. Itē nec illud.c.ab illo.14.q.4.qd intelligit non vsura: s recuꝑatio debiti li vsura. Et sic licet: dūmodo nō sit scandalū: vt.s.pz. Usura primo.§.24.⁊.48.

2 ¶ Utrū liceat accipe sub vsuris. R. vt colligo ex Ricar.in.4.di.15.q.5.ar.5.⁊ Tho. scda scde.q.78.ar.4.⁊ Inn.⁊ Jo.an.i.c.dilect⁹.d̄ simo.⁊ Pa.p⁹ Ho.in.d.c.sup eo.de vsu. Hug.⁊ Archi.i.c.mouet.zz.q.1. Qz aut ille q̄ accipit sub vsura: hoc facit ꝓ ope illicito: ⁊ sic nullo mō licet: imo ſm Archi. ⁊ Rodo.peccat mortalit̄. Aut facit ꝓ opere licito. Et sic distinguo: q2 aut tale ē extreme necessitat̄. Et sic tenet Inno.in.d.c.sup eo ꝙ si nō possū inducere ꝓmū ad mutuandū grat: ⁊ ego fame ꝑibo nisi mutuet: ꝙ licet mihi inducē eū ad mutuādū sub vsuris vt mai⁹ malū euitet.s.hōicidiū. Et lz ꝑma frōte videat h dictū mirabile: ē tamē rōnabile. Nec ē h ꝓcurare pctm̄: s volēti cōmittē peccatū ꝑsuasio ē: vt saltē min⁹ peccet: qd lz.13. di.duo. Si aūt op⁹ nō est talis necessitat̄ extreme tūc subdistiguo. Aut ille pat⁹ ē dare sub vsuris: ⁊ sic lz accipe ab eo sub vsurj solū ꝓ oi ope talit̄ necessario: qd si omitterē notabiliter dānificarer vl nobilē paterer penuriā ego vl alt̄: vl ꝓpt̄ subuētionē necessitat̄ sue vl alteri⁹ ſm Ri.⁊ Tho.vbi.s.vel scdm Archi.vbi.s.etiā ꝓ ope vtili: ex q̄ habeo cōseq̄ vtilitatē. Uel ſm Hostiē.⁊ Pa.Inno.

Anto.de bu.Jo.de ana.i.d.c.sup eo: etiā ꝓ oi ope indifferēti ⁊ placet: q2 ſm Augu.in ench. De⁹ vtit̄ oib⁹ pctis ad aliqd bonū sic sit̄ nos possum⁹ Aut ille nō ē pat⁹ dare sub vsurj. Et sic nō licet iducē eū ad mutuādū sb vsurj: nisi cū pctō mortali iducēt: excepto casu maioris mali euitādi vt dictū ē hz Inno.

¶ Quib⁹ penis subijciūt̄ vsurarij. R. ꝙ vltra penas qb⁹ puniūt̄ a deo: si sūt vsurarij manifesti icurrūt mltas penas a iure eis īflictas 3

¶ Prima sūt īfames īfamia iurj. C.ex qb⁹ cāis.irro.īfa.l.iprobū.vn̄ vt dicit.d.An.i c.raynuti⁹.de testa.etiā de iure ciuili hodie ois vsurari⁹ ē īfamis: ⁊ ita dic̄ et nōre Bar. in.d.l.iprobū.⁊ p h fuisse determinatū: ꝙ si ff me⁹ ꝯstituit vsurariū heredē: ꝙ ego possū rūpe testm̄ p q̄relā iofficiosi. C.de ioffi. te.l.frēs. ⁊ ꝙ sic de facto obtinuit ⁊ ꝯsuluit: multo magis sūt infames de iure canonico: vt in.c.infames.3.q.7.⁊.6.q.1.infames. 4

¶ Scda ꝙ ad coiōnē altaris nō sūt admittēdi.c.q2 i oib⁹.de vsu. Et itelligit abbas ⁊ seq̄t Pa.i.d.c.q2 i oib⁹. ꝙ nō debēt admitti ad ecclesiā: qm̄ celebrāt̄ dīna: q2 assistētes in eccl'ia tūc dicūt̄ admitti ad coiōnē altarj ⁊ placet: vt cōfusi resipiscāt vt dicim⁹ de excoicato: in.c.pia.de excep.li.6. 5

¶ Tertia ꝙ nō admittunt̄ ad oblationē offerendū.d.c.quia in omnib⁹. 6

¶ Quarta ꝙ nō sepeliāt̄ in eccl'istica sepultura.d.c.q2 in oib⁹. q̄ pena cū duab⁹ p̄cedētib⁹ ē lateranī.ꝯcilij posita i.d.c.q2 in oibus Et addit̄ ibidē: ꝙ si qs cleric⁹ ꝯuenerit.s.recipiēdo vsurariū ad coiōnē vel oblationem ipso facto ē suspēsus ab executione sui officij ſm Pa.in.d.c.q2 in oib⁹.qm̄ sicut hoc vbū subiaceat inducit sniā ipso facto.vt no.glo in.c.vnico.de iur.li.6. Facit.c.si qs suadente.17.q.4. Ergo forti⁹ istud vbū maneant. ⁊ tādiu donec ad arbitriū epi.satisfecerint. Et silr in vsurarijs infligūtur ipso iure: ſm eūdē Pa.in.d.c.q2.cū in eo nullū vbū ponat̄ p qd snia homis exigat. Ber.vo ⁊ Ho.ibidē videt̄ tenere ꝙ nec ꝯclericos nec ꝯtra vsurarios irrogant̄ ipso facto. Sz primū puto verius. Sepelientes vo tales vsurarios sunt excoicati ipso facto.vt in cle.eos de sepul.de quo.s. Excoicatio.7.casu.35. nisi cauerint idonee ipsi ſm ꝙ infra dicam. Uel si nō potuerūt: ⁊ signa tn̄ cōtritiōis ostēderint: heredes eorū in quātū hereditas suf

ficit: vt in. d. c. ꝙꝙ. no. de vsu. li. 6.
8 Quinta pena est ꝙ nõ pñt recipi ad con
fessionẽ suorũ pctõꝝ donec de vsuris fuerit
ſm facultates eoꝝ pleni⁹ satisfactũ: vel ido/
nee cautũ illis qb⁹ debẽt restitui vsure extor
te si sũt pñtes: vel alijs q̃ pñt eis acq̃rere: vel
eis absentib⁹ loci ordinario vel ei⁹ vicario
vl' pſbro parochie in q̃ habitãt vsurarij: vl'
tabellioni de mãdato ordinarij: ita ꝙ certa
quãtitas exp̃mat i cautiõe ⁊ manifesta si ap
paret vel si nõ apparet manifesta exprimat
illa quãtitas q̃ ad arbitriũ ei⁹ q̃ cautionẽ re
cipit videt: q̃ si sciẽter minorẽ recepit tenebi
tur ipse de suo: multo magis si nullã. hoc ha
bet in. c. ꝙꝙ. de vsu. li. 6. Et nota hic ꝙ no
mine idonee cautionis itelliguntur pigno/
ra vel. fideiussores. l. si mandato titij. §. fi. ff
mãdati. que si non possunt dare ſm Bar. ⁊
Jo. an. iurabũt se hoc dare nõ posse ⁊ factu
ros q̃d ꝓmittũt. de sen. ex. c. fi. §. illis. li. 6.
Aduerte etiã ꝙ illi q̃ pñt nobis acq̃rere sũt
filij q̃s habem⁹ in ptãte nr̃a. Jtẽ serui pro/
prij. Jtẽ serui in quib⁹ habem⁹ vsũfructum
Jtẽ serui alieni q̃s bonafide possidem⁹ tanq̃
seruos: vt insti. p. q̃s pso. no. acq̃. §. i. Procu
rator aũt dño absenti hãc psonalẽ obligatio
nẽ nõ acq̃ret p. l. queãdmodũ. ff. de ac. pos. ⁊
l. generaliter. ⁊. l. ꝙ meo. eo. ti. ſm Bar. ⁊
Jo. an. in. d. c. ꝙꝙ. Jtẽ no. ꝙ p loci ordina/
riũ ſm Jo. an. vbi s̄. intelligo epm de iure: ⁊
idẽ de decano archipſbro vel abbate: q̃ al's
de cõsuetudine iurisditionẽ haberet i spũa/
libus in loco in q̃ vsurari⁹ degit. Jtẽ q̃d di/
cit de rectore ꝓchie in q̃ vsurari⁹ habitat:
multo forti⁹ intellige de rectore parochie de
bitoris lesi: cũ sit q̃si iudex ⁊ mĩster ei⁹: ſm
Bar. ⁊ Jo. an. Facit. l. eñ. p §. ff. de i ius vo.
Jtẽ scito ꝙ p hoc q̃d dicit d̃ mãdato ordina
rij arguit Jo. an. ꝙ tabellio in hoc casu non
acq̃rit actionẽ extraneo ex sua stipulatione:
nisi faciat istud de mãdato ordinarij. Et hec
bñ notabis ꝯtra multos cõfessores.
9 Sexta pena est ꝙ nullus debet interesse
eorũ testamẽtis: nisi satisfecerint: vt dictuz
ẽ in p̃cedenti. q. d. c. ꝙꝙ.
10 Septima pena ẽ ꝙ testã eoꝝ sũt nulla ip̃o
iure si nõ satisfecerint: vt dictũ ẽ. d. c. ꝙꝙ.
11 Sed nũq̃d idẽ ẽ de codicillo sicut d̃ testõ
R. Bar. ⁊ Jo. an. ibidẽ ꝙ sic: ⁊ de qualibet
vltima volũtate alia: vt pz ex p̄ncipio. d. c.
ꝙꝙ. q2 large codicillus testatio mẽtis dicit
i3. q. 2. §. sed aliud.
Sed q̃d si facit testm̃ ⁊ postea cauet ido/ 12
nee: vt s̄ dictũ ẽ nũq̃d valebit. R. Bar. te/
nuit ꝙ nõ p regulã nõ firmat. de regu. iu. li.
6. q2 ab initio nullũ fuit. Sed magis placet
opinio Jo. an. q̃ tenet ꝙ sufficit ꝙ añ mortẽ
cauerit idonee. Rõ: q2 testm̃ ꝯfirmat i mor
te. Jtẽ q2 oĩa iura fauent testamẽt. l. i. C. de
sa. san. ec. facit i ar. l. i. §. 2. ff. de lega. 3. Ubi
legata ad pias causas relicta facta a filiofa.
⁊ a seruo: licz tpe testamẽti inspecto nõ va/
leãt: si tñ emãcipat⁹ vel manumissus pseue
rat in eadẽ volũtate valebũt. Jtẽ accipere
cautionẽ ẽ q̃ncũq3 accipe: sicut ⁊ dare ẽ q̃n/
cũq3 dare. i. q. i. eos. ⁊ p̃fata regula: ñ firma
tur. de solo tractu tpis loquitur.
13 Octaua pena est ꝙ nulla vniuersitas vel
collegiũ vel singularis psona: vsurarios nõ
oriũdos de terris ipsoꝝ exercẽtes vel exerce
re volentes pecuniã fenebrẽ ꝑmittãt habita
re in terris ipsoꝝ: sed ꝙ expellãt nũq̃ de cete
ro admittẽdo in. c. vsurarũ. de vsu. li. 6. Et
incurrũt penã infdicti vniuersitas vl' colle/
giũ. Epi vero ⁊ superiores suspẽsionis. Epis
inferiores eccl'iastici excoĩcatiões ipso facto
si domos p̃fatis ad exercendũ fenus locaue
rint t vl' sub q̃cũq3 alio titulo ꝯcesserint: etiaz
vẽditiõis ſm Jo. an. quã penã si p mẽsẽ su/
stinuerint indurato aĩo: terre eorũ q̃diu in
ipsis morant sunt ipso facto interdicte. Alij
laici debẽt per excoĩcationẽ ad hoc idẽ com
pelli: nõ obstãte q̃cũq3 eorũ p̃uilegio. Et de
hoc vide. s. Excoĩcatio. 7. casu. 32.
14 Sed q̃d dicem⁹ de dominis ⁊ coĩtatibus
que cõcedunt iudeis vt possint exercere vsu/
ras ⁊ locant eis domos ⁊ faciũt cõuentiões
cuz eis super vsuris exercendis: ⁊ vt iudices
cogãt debitores ſm conuenta ⁊ huiusmodi
R. do. Andreas barbati⁹. ⁊ Pau. de castro.
consilio. 376. ⁊ Pe. de anch. consilio. 230.
⁊ quidã alij conati sunt tenere ꝙ licite face/
re poterant: dũmodo auctoritas seu lĩa ab
ordinario obtineat. Et hoc q2 accedit ad bo
nũ cõmune toti⁹ reipublice. Jtẽ q2 sic est cõ/
suetudo de cuius initij memoria non existit
contrariũ ⁊ tolerantia romanorũ pontificũ
presertim in terris tẽporalit eccl'ie subiectis
Et id̃ videt valere. Jtẽ q2 ista ꝯcessio nõ ẽ
pcti nutritiua ex pte xp̄ianoꝝ: vt in. c. super

eo. ꝺe vſu. Ex ꝑte ꝟo iudeoꝝ nihil nobis de
his q̇ foꝛis ſūt: Unde dicit tex. i. c. q̇ ſincera.
45. diſ. ſupuacue rei videt̃ dare oꝑrā q̇ ar/
cere nititur iudeos a pctō: vtpote dānatos
ꝓpter ꝑfidiā. Et ideo tolerāt̃ in eoꝝ ritibꝰ.
Hec ſūt in ſūma eoꝝ motiua. Sꝫ ſalua eoꝛū
reuerētia demōſtrabo: ꝙ nedū vere: ſꝫ apte
erronee cōſuluerūt. Unꝺ ꝓ clarioꝛi intelligē/
tia no. ſm̄ Girar. de ſenis. ⁊ refert Jo. an.
ī mercurialibꝰ: ī regula peccatū. li. 6. ꝙ tri/
plex eſt ꝑmiſſio ꝯ legē. Pꝛima ſimplex indul
gens penā ſolū: ſꝫ nō culpā. Et ħ mō ꝑmittit
eccl'ia ꝓſtibula ꝓpt̃ maiꝰ malū ſeu pctm̄ eui/
tādū: vt ī. c. deniqꝫ. iūcta glo. in ꝟbo venia.
4. di. ⁊ in. c. veniēs. iūcta glo. fi. q̇ cle. vel vo.
Secūda ꝑmiſſio ē tollēs impedimētū. ⁊ iſto
mō eccl'ia tolerat ritꝰ iudeoꝝ ꝓhibēs chꝛiſtia
nis ne eos ipediāt. d. c. q̇ ſincera. ⁊. c. ſicut de
iudeis. Tertia ꝑmiſſio ē pſtās iuuamē ſcd̄m
quē moduꝫ eccl'ia ꝑmittit clericū occidi a ſe/
culari iuſte: qꝛ eū degradat ⁊ tradit: vt in. c.
degradatio. de penis. li. 6. Et de hac habes
in. c. nouimꝰ. de ver. ſigni. ⁊ ꝑme Chorꝫ. 5.
Pꝛima fit ꝑ maiꝰ malū euitandū. Secūda
ꝓpter bonuꝫ ꝙ inde cōſequi ſꝑat̃: vt. ſ. iu
deos tolerādo lucrari poſſit: vt in. d. c. q̇ ſin
cera: ⁊ vt nobis veritas in eoꝝ ritibꝰ fiat no/
ta: vt dicit Aug. Tertia ꝟo nō pōt fieri ni
ſi de eo qꝺ licitū eſt. Nā licitū eſt ꝙ malefi/
cia nō remaneant īpunita. c. vt fame. ꝺ ſen.
exco. ⁊ in. l. ita vulneratꝰ. ff. ad. l. acquil'. Jō
merito tradit clericū. Frāciſcꝰ in. z. ſen. dic̃
ꝙ duo ſūt genera maloꝝ: vt dicit glo. ſup il
lud Ab occultꝭ meis mūda. ⁊c̃. Quedā ſūt
nr̄a que a nobis oꝛiūt̃: ⁊ his nullo mō ꝯſen/
tire debemꝰ nec directe nec indirecte. Que/
dā ꝟo ſūt aliena q̄ fiūt ab alijs: ⁊ his nunꝙ̄
cōſentire debemꝰ directe ꝯſenſu approbatio
nis. Aliqñ tn̄ licet cōſentire indirecte cōſen/
ſu ꝑmiſſionis: ſicut deꝰ ꝑmittit aliq̄ mala ex
cā rōnabili. Sine ꝟo cā rōnabili non licet.
Unꝺ dicit ꝙ recipe mutuū ſub vſuris ex rō/
nabili cā: puta neceſſitatis vel vtilitatis licet
al's non. Hec ille. Ex quibꝰ ego cōcludo ad
. q. ꝙ tales peccāt moꝛtalit̃ ⁊ ſūt excoicati ⁊
tenent̃ ad reſtitutionē oīuꝫ vſurarū ex tali
cōuentōe ſolutarū ſi iudei nō reſtituēt. Nā
licet pꝛincipes ⁊ coītates poſſint permittere
vſurarios ꝑma ꝑmiſſione: vt tenēt Bal. ⁊
Bar. in. l. cunctos pplos. C. de ſū. tri. qꝺ tn̄

ego nō admitto ſimplicit̃: qꝛ maius malū eſt
vſura q̄ eſt pctm̄ moꝛtale ꝗ qꝺlibet damnū
tꝑale vel coꝛꝑale qꝺ euitat̃ ꝓpter vſuram.
Et iō nō pōt ꝑmitti ꝓpter maiꝰ malū euitā
dū. Solū cōcederē dictuꝫ Bal. ⁊ Bar. qñ
maioꝛa pctā ſi nō ꝑmitterēt̃ ſimplicit̃ habe
rēt cōſequi: vtputa homicidia ⁊ hmōi. Al's
nō credo excuſent̃ etiā ſimplicit̃ ꝑmittendo
ar. c. poſt miſerabilē. eo. ti. vbi p̄cipit̃ eis vt
cōpellant iudeos reſtituere vſuras. Ergo a
foꝛtioꝛi: ne exigant ꝓuidere tenent̃. Nā fa/
ciliꝰ ipediūt̃ faciēda ꝗ tolerēt̃ iā fcā: vt ī. c.
quēadmodū. de iureiu. ⁊. l. pr̄e furioſo. ff. ꝺ
his q̇ ſūt ſui vel ali. iur. Nihilominꝰ ꝑmiſſi/
one ſecūda ꝑmittere nō pn̄t cū nullū bonuꝫ
ſequat̃: īmo multa mala vt patet vltra exꝑe
riētiā. ꝑ. c. vſuraꝝ. de vſu. li. 6. Et multo mi
nus ꝑmiſſione tertia: vt ē in ꝓpoſita. q. Nā
nullꝰ pōt pctm̄ cōmittere ſeu cooꝑari vt cō/
mittatur ꝓ q̄cūqꝫ bono obtinēdo ſeu malo
euitādo ab alio. c. ſup eo. de vſur. Facit. c. i.
zz. q. z. ⁊. c. foꝛte. 14. q. 5. ⁊. c. qꝺ ait. 14. di/
in glo. ⁊ in. c. nō magno. ne cle. vel mo. Li/
ceret hñ alicui qñ eidē imponeret̃ neceſſitas
duoꝝ maloꝛū pene ſed nō culpe. Itē liceret do
lēti facere vnū de duobꝰ malis culpe ei ꝑſua
dere vt minꝰ faciat ⁊ maiꝰ dīmittat ſed non
t̃tia ꝑmiſſione ſed ſolū ꝑma ⁊ ſecūda. Intel
ligo qñ alit̃ nō poſſet cōpeſci quin vnū faciat
al's nō: ⁊ ita loq̇t̃. c. duo. 13. diſ. Et iō cū ta/
les ne dū ꝯſētiāt īmo cooꝑant̃ vſurarie pꝛa
uitati exercēde: patet ꝙ peccāt moꝛtaliter ⁊
etiā ſūt excoīcati: ex q̄ paciſcūt̃ cū iudeis vt
poſſint exigere vſuras: aut ꝙ eis iuſticia fiat
de vſuris exigēdis: ml'to magis ſi ad hoc inc̃
ponūt decretū. Talia eni pacta vel decreta
facta ab illis q̇ habēt ptātē cōdēdi leges vel
ſtatuta dicūt̃ leges vel ſtatuta: vt ī. l. pe. §.
ille. ff. de dona. int̃ vi. ⁊ vx. ⁊ ī. l. ceſar. ff. ꝺ pu
blica. ⁊ vtrobiqꝫ ꝑ Bar. ⁊ ꝑ eūdē Bar. i. l.
4. §. actoꝛ. ff. de re iudi. Nō qꝛ faciētes talia
pacta nedū ītēdūt ſe obligare: īmo p̄ncipalit̃
volūt obligare oēs de ciuitate ⁊ diſtrictu: ⁊
obligant̃ etiā illi q̇ nō aſſenſerūt. Ergo ſūt
ſtatuta cū ex pactis meris nō obligēt̃ niſi cō
ſentientes: vt in. l. i. ff. de pac. Sed ſtatuētes
vl' p̄ſumētes iudicare ꝙ vſure ſoluāt̃ ſūt ex
coīcati. cle. i. de vſu. q̄ cū indiſtincte loquat̃
habet locū etiā de decretis factis cū iudeis:
vt tenet Laudunꝰ ibidē cū glo. ⁊. d. Car. ⁊

Jo.de imo. Facit qđ no. Gemi.in.c.i.de
vsu.li.6.q̇ vult ꝙ pene eiuſdē.c.ligāt etiam
locātes domos iudeis: ⁊ idē tenet do. Lau.
de redol.tractatu de vſu.q.146. Et ꝙ tene
antur ad reſtitutionē: patet q̃2 cām efficacē
dant dāno ꝓximi ⁊ ſine q̄ nō dānificarent:
iō tenēt inſolidū ſi illi nō reſtituēt: vt pꝫ.ſ.
Reſtitutio.ꝑ.i ꝟbo. vſurari⁹.§.8. Aduerte
tñ ſm Laudu. ⁊ Pau.i cle.i.de vſu. ꝙ ſi ſu
pradicti ꝓhiberēt ne maiores vſuras exige
rent dū nō cōſentiāt de minorib⁹ nō icurrēt
penā excoicatiōis. Et ſic tu ſerua qđ.ſ.dixi
vt etiā ꝯſuluit do. Alex.de neuo vincenti
nus ⁊ multi ꝑclariores doc.in ſcia ⁊ cōſcia
q̄ꝫ ſupra allegati.q̇ cōſuluerūt ꝯtrium. Nec
ob.eorū motiua. Et ꝑmo auctoritas epi: q2
nō pōt diſpēſare ꝯ̄ ius coē editū ꝑ ſacrū cōci
liū: niſi ex cā neceſſaria ⁊ veriſimiliter nō preco
gitata ꝑ ſacrū cōciliū: ita no. Bal.in.l.oēs
ꝑpli.ff.de iuſti.⁊ iu.⁊ ſupra dixi. Diſpēſatio
§.5.que nō eſt hic i ꝓpoſito: ⁊ multominus
obſtat cōſuetudo: cū ſit corruptela q̃m cōti
net in ſe pctm̄.c.flagitia.32 q.7. Nec tole
rātia ſūmoꝝ pōtificū. Nā papa nō pōt diſpē
ſare cū aliq̄ etiā iudeo vt mutuet ſub vſuris
d.c.ſuꝑ eo.q2 vt ꝓbaui vſura eſt malū in ſe
⁊ ſm ſe. Et ideo ꝓ nullo bono pōt licere: vt
in.d.c.ſuꝑ eo patet. Multo min⁹ pōt coope
rari neq̧ auxiliū dare vt vſure exigant: q2
agētes ⁊ ꝯſentiētes digni ſūt morte.ad Ro.
ꝑ. Si ergo nō pōt expreſſe nec etiā tacite. Et
iō de tali tolerātia dr̄: qđ ꝑmittimus non
approbam⁹.c.hac rōne.31.q.i. Et ſic dicit
etiā multa ꝑ patiētiā tolerāt: q̄ ſi in iudiciū
deducerem⁹ caſſarent.c.cū iā dudū.de ꝑbē.
Nō ob.etiā ꝙ nil ad nos ꝑtinet de hiſq̇ fo
ris ſūt.c.multi.2.q.i.q2 hoc verū niſi i duo
bus caſib⁹. Prim⁹ qñ illi q̇ ſūt foris ledūt
xp̄ianos vel iiuriant eis: q2 ſic ꝑtinet ad ec
cleſiā. Ita no. Inno.⁊ doc.in.c.ſuꝑ his.de
voto.⁊ Ho.⁊ Jo.an.⁊ coiter alij in.c.gau
dem⁹.de diuor. ꝙ ſi infidelis delinquit ꝯ̄ le
gē nature vel ꝯ̄ ius diuinū pōt puniri a iudi
ce eccleſiaſtico. Et ſic ē i ꝓpoſito. Et iō ipe
dit ſe eccleſia: vt pꝫ i.d.c.p⁹ miſerabilē. Se
cūdus caſus in quo nō valet eſt qñ coopera
mur alicui eorum in pctō: quia ꝑtinet ad
nos: ſicut etiā in ꝓpoſita.q. Intelligit igit
ꝓprie nihil ad nos ſm glo.in.c.iudei.de iu.
.ſ.vt eis penā ſpūalē infligam⁹: vel vt facia
mus eis canones: aut xp̄ianā cōuerſationeꝫ
iponam⁹ eis iuitis.c.de iudeis.45.di. ꝓpt̄ea
ſi attēdas totū titulū de vſu.tā in decretali
bus q̄ꝫ in.6.⁊ cle.eccleſia nō tolerat aliq̄ to
lerātia vſurarios: nec vult tolerēt a ꝑncipi
bus xp̄ianis: vt patet in dictis.c.poſt miſera
bilē.⁊.c.vſurarū.imo ꝙ vſure exigantur a
chriſtianis ꝑ iudeos ē valde ignominioſuꝫ
cū xp̄iani ſint filij ⁊ angarient a iudeis q̇ ſūt
ſerui.c.⁊ ſi iudeos.de iudeis. Nec valet ꝙ
xp̄iani efficient vſurarij qđ erit mai⁹ malū
q2 ⁊ ſi graui⁹ peccet xp̄ian⁹ in eodē genē pec
cati q̄ꝫ ifidelis vno reſpectu: tñ iudei graui⁹
peccāt alijs reſpectib⁹ ⁊ i mai⁹ nocumētū xp̄i
anitatis: q2 vltra vſurā hñt odiū ꝯ̄ xp̄ianos
q̄s ſpoliāt. Itē ſepi⁹ q̄ lucrati ſūt a xp̄ianis
exportāt ad ꝑtes ifideliū: non ſic xp̄iani qui
vt ſepius reſtituūt.
¶ Nona pena ē ꝙ ſi vſurarius ſoluit alteri 15
vſuras nō pōt repetere: niſi ꝑus ipſe reſtitu
at illas quas extorſit ipſe vl' ille cui⁹ heres ē
vt i.c.michael.de vſu. Fallit h̄ in clerico vel
ꝓcuratore q̇ nomie eccl'ie repetūt vſuras q̄s
ſoluerūt: quib⁹ nō pōt opponi q̄ꝫuis ipſi ſint
vſurarij ſm Pa.in.d.c.michael.
¶ Decima pena ē ꝙ q̄ꝫuis cedat bonis vſu 16
rari⁹ nō habet ei reſpect⁹ ne egeat: vt hēt in
alijs debitorib⁹: vt in.c. Odoard⁹.de ſolu.
⁊ in.c.[illegible].de pigno.ita no.glo.i.d.c.q2 i oib⁹
¶ Undecima pena ē ꝙ ad modū raptoꝝ et 17
furū nō ſolū tenēt reſtituere rē quā accepe
rūt ꝓ vſuris: vt in.c.cū tu.de vſu: h̄ ⁊ fru
ct⁹ q̄s ꝑceperūt: ⁊ q̇ ꝑcipi potuerūt a vero dño
ſm Ri.i.4.15.di.⁊ coit oēs doc.ꝓ q̄ facit.l.
videam⁹.§.i ſauiana q̄q̧.ff.de vſu. Rō: q2 ē
malefidei poſſeſſor ſine titulo: vt i ſe.q.lati⁹
patebit. Et iō ſic tenet ſicut ſupra dixi de poſ
ſeſſore malefidei. Reſtitutio.ꝑ.i ꝟ.poſſeſſor
¶ Utꝝ ſolutū ꝓ vſuris trāſeat i dñiū vſu 18
rarij. R.diſtiguēdo: ꝙ aut ſūt res ꝯſūpti
biles vſu: vt q̄ ꝯſiſtūt in nūero pōdere ⁊ mē
ſura: vtputa pecunia granū vinū ⁊ hmōi: ⁊
cū iſta recipiāt functionē i genē ſuo.l.2.§.i.
ff.ſi cer.pe.abſq̧ dubio i iſtis trāſfert dñiū
qñ ſūt ꝑmixta ſeu cōſūpta.l.ſi alieni nūmi.
ff.de ſolu.⁊.l.nā ⁊ ſi fur.ff ſi cer.pe.⁊.l.ſi fru
mētū.ff.de rei vē. Aut tale ſolutū ſunt res
mobiles q̄ ſeruādo ſeruari pñt: vl' imobiles
Et ibis an tranſeāt in dñiū vel ne: fuerunt
opiniōes. Glo.⁊ Inno.i.c.michael.de vſu.

tenet ꝙ vsurari⁹ tenet ad restitutōnē ex q̄si ꝯtractu ꝑ ꝯditionē idebiti. Et sic ꝯsequēt ꝙ dñiū sit trāslatū cū nemo cōdicat rē suam: p̄terq̄ a fure. l. fi. in. fi. ff. vsufru. quē ad. ca ⁊ insti. de ac. §. sic itaq̄. Idē videt̄ tenē glo. i. c. si q̄s vsurā. 14. q. 4. ⁊ in. c. si epm. 16. q. 6. ⁊ in. c. ex trāsmissa. de deci. ⁊ i. c. debitores. de iureiu. ⁊ pōt esse rō: q2 q̄ñ traditio hz cōsensū dñi tradētis trāsfert dominiū. l. ꝯtract⁹ ⁊ ibi ꝑ glo. C. de fide instrumē. ⁊ in. l. multū C. si quis alteri vel sibi. ⁊ no. in. l. traditionibus. C. de pac. Et licz tradat voluntate coacta: tñ volūtas ē sufficiēs ad traslationem dñij. l. si mulier. ff. q̄ð me. cā. 15. q. i. merito. Sed his nō obstantib⁹: salua semꝑ meliori determinatiōe iuxta illud. l. Claudi⁹ felix. in fi. ff. q̄ po. i pigno. ha. Dico ꝙ nullo modo trāsfert dominiū q̄ð ꝓbo sic: Ex nuda traditione nō trāsfert dominiū. l. nunq̄ nuda. ⁊ ibi ꝑ glo. ff. de ac. re. do. ⁊. l. traditōib⁹. C. de pac. Sz solutū ꝓ vsura nudū tradit̄ patet si inspiciāt̄ oēs tituli ex q̄b⁹ res alteri⁹ acq̄ritur q̄ ad dominiū q̄ sūt isti: ꝓ empto: ꝓ mutuo: ꝓ trāsacto: ꝓ herede: ꝓ derelicto: ꝓ legato: ꝓ dote: ꝓ suo: ꝓ donato: ꝓ vsucapto: ꝓ p̄scripto: ꝓ cōmisso: ꝓ iudicato: ꝓ pena: ꝓ socio: ꝓ soluto: de q̄b⁹ hēs. s. Usucapio. §. 5 quoꝝ nullo vestit̄. Si dicis ꝙ vestit̄ titulo ꝓ soluto rōne pacti seu ꝓmissiōis. Ad hoc dico: ꝙ tale pactū seu ꝓmissio ē nulla: nec orit̄ aliq̄ obligatio nālis vel ciuilis: vt pz in. d. c. debitores. ⁊ ibi s̄ tz p̄ma glo. ⁊ Jo. de imo. ⁊ Pa. Rō: q2 cū lex resistit ñ orit̄ obligatio ēt nālis etiā si alr̄ iꝯhēti tñ resistat. l. cū lex. ⁊ ibi Bar. ff. de fideiuss. Sz cū vsura ꝓhibeat̄ pagina vtriusq̄ testamēti. c. suꝑ eo. de vsu. ⁊ ēt sit ꝯ nām: vt ꝓbat Aristo. j. politi. Igit̄ seq̄t̄ ꝙ tale pactuz seu ꝓmissio soluēdi vsuras nō iducit obligatōz. Ergo ñ pōt dici ꝙ vestiat̄ ꝓ soluto. Si asseris saltē soluit credēs se debere: ⁊ sic ꝑ errorē: q̄ð sufficit ad trāslationē dñij: vt no. in. c. fi. de solu. negat̄ h̄: quia coit̄ sciūt se nō obligatos. Si dicis ḡ soluūt sciēter indebitū: ⁊ sic trāsfert̄ dñium: cū p̄sumat̄ donare. l. cui⁹ ꝑ errorē. ff. de re. iur. Ad hoc. R. Hosti. ꝙ ē veꝝ: ꝙ solutū sciēter indebite p̄sumit̄ donatū in solutiōe nō iprobata a iure: s̄ nō i illa q̄ iprobat̄ a iur̄: vt ē i casu nr̄o. Seq̄t̄ ḡ ꝙ nō ē donatio vera q2 nemo sic intēdit nec p̄sūpta: q2 iprobata a iure nec

solutio debiti veri vl̄ putatiue veri: ḡ nuda traditio. Et sic nō transfert dñium. Hoc idē ꝓbat̄ ꝑ gl. i. d. l. traditōib⁹: q̄ vult ꝙ ad hoc vt traditio transferat dñiuz req̄rit̄. Primo ꝙ sit facta cū cā: vt. d. l. nūq̄. ⁊ ꝙ cā sit idonea. §. ꝑ traditionē. insti. de re. diui. ⁊ a dño l. traditio. ff. de acq̄. re. do. q̄ð nō ē i soluto ꝓ vsuris: q2 ⁊ si fit cā: tñ nō idonea: ꝓbat̄ etiaz h̄ idē ista rōe. Ex ꝯctu nullo: ⁊ cui lex resistit nūq̄ trāsfert̄ dñium. l. nō dubiū. C. de legi. tenet Bar. ⁊ coit̄ doc. l. i. §. si vir vxori. ff. de acq̄. pos. Cū ergo ꝯct⁹ vsurari⁹ sit h⁹mōi: vt pz in. c. 2. ⁊. 3. ⁊. c. ꝯsuluit. De vsu. Ergo nō trāsfert̄ dñiuz. Et hāc opinionē vident̄ tenē coit̄ doc. i. c. i lrīs. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ d. Anto. i. c. q̄q̄. de vsu. li. 6. ⁊ ibi Joā. an. ⁊ Bemi. ⁊ Fede. i suo ꝯsi. 21. ⁊ Ang. i sua disputatiōe q̄ icipit. Astēsis miles circa fi. q̄ dicūt ꝙ vsurari⁹ tenet̄ ex delicto ad restōnē ⁊ dānato ac reprobato pagina vtriusq̄ testi: vt dictū ē: ⁊ pz i. c. tua nos. ibi i crimie ⁊c̄. Ergo pz ꝙ nō acq̄rit dñium: q2 q̄ tenet̄ ex delicto ad aliquā rē restituēdā nō est dñs: vt pz i fure. l. in re furtiua. ⁊. l. si nō māifest⁹. ff. de ꝯdi. fur. Hāc etiā sequūt̄ coit̄ theologi. Et h̄ ē tenēda p̄sertim in foro ꝯscie: q2 sic dic̄ Archi. in. c. si q̄s vsurā. 14. q. 4. sicut vi cōpulsiua rē alienā rapiēs fictiōe iuris ciuilis efficit̄ dñs rei: tñ iure p̄torio penes priorē dñm rei dñium remanet. l. metū. auct̄. p̄sentē. §. iulian⁹. ff. q̄ð me. cā Sic saltē dicēdū ē in soluto ꝓ vsuris. Et bene facit tex. ibi dum dicit q2 res in bonis ē eius qui vim passus ē. Nec ob. glo. in ꝯriū adducte: q2 pōt dici ꝙ ibi nō figunt pedes pz: q2 voluerūt etiā inducere hypothecā suꝑ oīb⁹ bonis ꝓ vsuris restituendis vel dicēdū ꝙ loquūt̄ in reb⁹ cōsūptibilibus. Nō ob. etiā rō adducta in ꝯriū q̄m nō soluz req̄rit̄ traditio ⁊ ꝯsensus tradētis: s̄ etiā titul⁹ ver⁹ vel putatiue ver⁹: vt. s. ꝓbatū est. Et si q̄s vult cōtēdere ꝙ fictiōe iuris ciuilis efficit̄ dñs: tñ iure diuino ⁊ canonico oportz ꝯcludere ꝙ dñiuz rei remaneat apud soluētē nisi aliud ex ei⁹ volūtate disponat̄. Et sic ꝑ idē ē: si in ꝯscia q̄ ad oēm affectū ac si non eēt trāslatū dñiuz. Hoc patz: q2 si res extat sꝑ vsurari⁹ tenet̄ eā restituere cū fructib⁹ vt s. dictū ē. Restitutio p̄mo in v̄bo vsurari⁹ §. 3. Nec pōt dare tantūdē seu extimationē ꝯ volūtatē dñi: cū iura astringāt eū ad re-

ſtituēdū qȝ tā pꝛaue acceperunt. c. cū tu. de
vſu. ibi donec reddāt qȝ tā pꝛauē accepꝑūt
Facit in ar. ad hoc. l. z. ī p̄n. ff. ſi cer. pe. ⁊ tex.
clarꝰ in. c. ſi res. 14. q. 6. Si ꝟo alienauit tūc
de eq̄tate canonica tertiꝰ poſſidēs pōt cōue/
niri: ⁊ ab eo dicta res aduocari officio iudi/
cis: vt no. tenet Bal. in. l. rē quā. C. de iur.
do. nulla habita diſtinctiōe an poſſideat ti/
tulo oneroſo vł lucratiuo. Nā dicta diſtin/
ctio hn̄ dȝ fieri in re empta ex pecunia vſura
ria: vt ꝑ glo. in. d. c. cū tu. in fi. Sȝ in re ipſa
formalit̄ data ꝓ vſuris nō cadit dcā diſtin/
ctio: ſꝫ pōt peti a quocūqꝫ poſſidēte etiā titu/
lo oneroſo: ex q̄ res ē affecta illo vitio. Facit
l. ſi cū exceptōe. §. aliqn̄. ⁊ l. metū. §. iulianꝰ
ff. qȝ me. cā. iūcta equiꝑatiōe Archi. in. d. c.
ſi q̄s vſurā. de qua ſupꝛa dictū ē.

19 ¶ Sȝ quero quis dicat̄ manifeſtꝰ vſurariꝰ
vt ſubijciat̄ penis ſupꝛadictꝭ. R. vt colligo
ex Jo. an. ⁊ Pa. ī. c. quia in oībꝰ. ⁊ Jo. an. ⁊
Archi. i. c. i. de vſu. li. 6. Jlle dr̄ manifeſtꝰ
Pꝛimo q̄ ē notoꝛiꝰ de iur̄: puta: qꝛ ꝯuictꝰ vł
ꝯdēnatꝰ de vſuris: ſeu coꝛā iudice ſpōte con/
feſſus. c. cū olim. ⁊ c. ſuꝑ q̄buſdā. de ꝟb. ſig.
Secūdo q̄ ē notoꝛiꝰ de facto notoꝛietate fa/
cti: puta tenet altare ꝑatū vel mutuat in ca/
mera oībꝰ volētibꝰ: ſicͭ meretrix in ꝓſtibulo
patet cuilibet. ar. ꝯ coha. cle. ⁊ mu. c. tua. ⁊ c.
fi. ita dicit Bart. in. l. z. ff. de fur. ⁊ Bal. in
l. heredes palā. ff. de teſta. Jtē tertio dr̄ ma/
nifeſtus ſm gl. in. c. z. de vſu. li. 6. qn̄ q̄s co
ram ſacerdote ⁊ teſtibꝰ cōfeſſus in articulo
moꝛtꝭ ē ſe vſurariū: ⁊ mandauit reſtitui vſu
ras ⁊ reſignauit libꝛo. Quā glo. Federicus
ꝯſilio. 8. dicit verā: qn̄ ſił oīa p̄fata ꝯcurrūt
alſ ꝯfeſſio ſola extraiudicialis nō faceret ma
nifeſtū. Facit. c. venerabilibꝰ. §. ſecꝰ. de ſen.
excō. li. 6. Nec ſolū mandatū de vſuris reſti
tuendis: alſ manifeſtū nō aliquo predictoꝝ
modoꝝ: ſed vel ꝑ famā tm̄: aut alio modo
a p̄dictis nō incurrūt ipo iure p̄fatas penas
ſcd̄m cōmuniter doctoꝛes: niſi publicēt̄ per
oꝛdinariū loci.

20 ¶ Quid req̄rit̄ ad publicatōnē faciēdā. R.
ꝙ ſufficiūt certa argumēta cū fama. d. c. tua
⁊ licȝ nullꝰ accuſatoꝛ appareat nihilominꝰ
oꝛdinarius ꝓcedere pōt ex officio. Aduerte
tn̄ ſm Pa. in. c. ad nr̄am. de emp. ⁊ ven. ꝙ ſi
ē publicū ⁊ indubitatū ꝙ plus q̄s vendit ad
credētiā qꝫ ꝓ p̄cio ſtati ſoluēdo ꝙ teſtm̄ eoꝝ
ē nullū ipſo iure ꝓpter diſpoſitionē. c. qꝫ qꝫ.
de vſu. li. 6. qꝛ tales ſūt vſurarij: vt pȝ in ſi/
mili in. c. nauigāti. de vſu. ⁊ ſūt publici: ex q̄
publice hoc exercēt: vt pȝ in libꝛis eoꝝ. Nec
ob. ꝙ ſūt ficti: qꝛ in. d. c. ad noſtrā. penā con
tra vſurarios ſtatuta exercet̄ etiam ꝯtra fi/
ctos vſurarios: qm̄ in veritate ſūt vſurarij
Facit. l. nō dubiū. C. de legi. Jtē no. ſm Fe
de. cōſi. 8. ⁊ ſequit̄ Pa. in. c. cū in dioceſi. de
vſu. ꝙ licȝ q̄s in vita non fuerit declaratus
vſurariꝰ ⁊ fecerit teſtamentū: nihilominus
poſt moꝛtē poterūt fieri ꝓbatiōes ad decla/
randū ꝙ erat manifeſtꝰ. Jta tenet Jo. an. i
c. j. de vſur. li. 6. in nouella. ⁊ Gemi. ibidē.
Et oēs iſte erunt bone ꝓbatōes puta ſi diffe
rebat ſolutionē vt plus venderet: vt in. c. in
ciuitate. de vſu. Jtem ſi emit poſſeſſiones cū
pacto de retrouendendo pꝛo maioꝛi pꝛecio:
vel ſcd̄m Bald. in. c. i. de feu. dato. inui. le.
co. quādo emit cū pacto de retrouendendo
poſt quinquēniū ⁊ nō an̄ ſi eſt conſuetꝰ ſimi/
les cō tractꝰ facere pꝛeſumit̄ vſurarius. ar.
d. c. illo vos. de pigno. Jtē pꝛeſumit̄ vſura/
rius qn̄ facit facere q̄s ꝯfeſſionē coꝛā epō ꝙ
īſtrumētū ē de vero ⁊ puro capitali: qꝛ cēſet̄
colluſio in fraudē vſurarū p̄ſūptione p̄fati
c. illo vos. ſm Bal. in. l. i. C. de colluſiōe. de
te. qȝ. c. in hoc articulo p̄ualet cōfeſſioni. Et
ſic fuit obtētū coꝛā epō tudertino ꝯtra vnū
qui multas cōfeſſiōes tales fecerat fieri. Jtē
qn̄ pars dicit in inſtrumēto ꝙ nō ꝑ ſimulati
onē: ſed ꝑ verā veritatē talē cōtractū facit
oꝛit̄ p̄ſūptio vehemētiſſima ſm Bal. in. l.
z. C. plus valere qȝ agit̄. Facit gl. in. l. ſi q̄s
ſub cōditiōe. ff. de cōdi. inſti. Et qȝ no. glo.
peregrina. in. l. cū allegas. C. de vſu. ⁊ pul/
chꝛū dictū. Ange. in. l. ſicut. §. ſuꝑuacuū. ff.
qui. mo. pig. vel hypo. ſol. Jtē ꝓbatur vſura
rius ex libꝛis ſuis vel ꝑ inſtrumēta ſm Ar/
chi. in. c. q̄ ſincera. 45. di. ⁊ ꝓbat ꝑ ar. d. c. di
cit etiā Bal. i. l. donatio. C. de dona. ꝙ ma
nifeſtꝰ vſurariꝰ ꝓbat̄ etiā ꝑ p̄uatā ſcripturā
Jtē qn̄ ē cōis opinio ꝙ ſit vſurariꝰ: vt dic̄
Bal. ī. l. i. in. z. colū. C. de ſa. ſanc. ec. Jtē qn̄
tot ⁊ totiēs feneratꝰ fuit ꝙ nō poſſit niſi eē li
q̄dū i ꝓplō: vt dic̄ Bal. ī. l. i. in. z. col. C. de fal
ſa. cā adiec. le. Jtē qn̄ ex ꝯiecturꝭ apparet vſu
rarius ⁊ indicijs: vt dicit Bal. in. l. cū ꝓpo/
nebat̄. in p̄ncipio. ff. de le. z. ⁊ in. l. ciues. C.
de appella. Et breuiter dic ꝙ iudex habet

arbitrari ex additis coherētijs ꝙ sit manifestus: puta q2 publice feneraꝛ ꝙ ꝓ vsurario habeꝛ coiter ⁊ reputatur ꝙ al's fuit declaratus ⁊ sīlia. Ita dicit Bal. in addi. ad Spe. ī ti. de appel. in ver. an aūt sit manifestꝰ. Dicit etiā Fede. ꝯsi. 8. ꝙ est manifestū. de quo in d. ꝯsi. lugdun̄. diciꝛ. Cuiꝰ ꝓbatio ē euidens ⁊ manifesta. ꝟbi grā. Defectꝰ visus ⁊ auditus: ⁊ sciētie nō palā apparet oibꝰ: ⁊ tm̄ subijciendo examini fit euidens ⁊ manifestꝰ: vt in. c. z. de p̄sump. Sic qn̄ ꝑ modicā examinationē ꝓmptā ⁊ facilē: puta ꝑ libros rōnū ⁊ hꝰmodi fit euidens dr̄ manifestus. Et ideo aduocati ⁊ ꝓcuratores q̇ defendūt cōtractꝰ feneratitios peccāt mortaliter ꝑ. c. i. cū ibi no. de offi. dele. ⁊ ꝑ. c. i. de vsu. li. 6. ⁊ teneꝛ ad restitutionē: vt. s̄. Restitutio. ꝑ. in ꝟbo vsurariꝰ. §. 8. Propterea bn̄ dicit tex. in. l. i. §. fi. ff. de dote. p̄le. Rei satis demōstrate frustra fit demōstratio. Hec ibi.

v **Sus clauiū** vide supra Claues ecclesie. ⁊ s̄. Confessio. 5. ⁊ quo ad excōmunicationē: vide. s̄. Absolutio. 3. ⁊. s̄. Interrogationes. in fi.

v **Sus** est ius vtendi rebus alienis salua rerū substātia s̄m Azo. in sūma.

j ¶ Usuariꝰ dr̄ cui tm̄ re ad vsū q̄tidianum vti licet. insti. de vsu ⁊ ha. §. i. vn̄ nō solū vsuariꝰ pōt sumere q̄tū sibi expedit: sed etiā sibi ⁊ familie sue. l. plenū. i fi. ff. de vsu ⁊ ha.

z ¶ Quid si vsus domꝰ sit relictꝰ marito. R̄. poterit habitare in ea: etiā vxor parētes filij serui ⁊ liberti: ⁊ hospites ī domo recipe. Idē dic in muliere: etiam si vidua erat ⁊ postea nupsit. ff. de vsu ⁊ habi. l. cui vsus. ⁊. l. ceterꝫ ⁊. l. non solum.

3 ¶ Quid si pecoris vsus sit relictꝰ alicui. R̄. ꝙ neqꝫ lana neqꝫ lacte neqꝫ agnis vti poterit: s̄ ad stercoricādū ⁊ modico lacte vti poterit. ff. de vsu ⁊ ha. l. plenū. §. s̄ ⁊ si pecoris.

4 ¶ Utrū ille cui legaꝛ vsus silue possit incidere ⁊ vēdere sicut vsufructuariꝰ. R̄. ꝙ sic: q2 aliter nihil habiturꝰ eēt ex legato. ff. de vsu ⁊ habi. l. diuus.

v **Susfructus** ē ius alienis rebus vtendi fruendi salua rerꝫ substātia: q2 ē ius in corpe quo sublato ⁊ ipsum tolli necesse ē ff. de vsufru. l. i. ⁊ insti. eo. ti. in prin. Differt vsufructuarius ab emphiteota q2 ille habet vtile dominiū: iste solū ius vtendi. Itē differt ab vsuario. Nā is cui nudꝰ vsus fundi datur nihil habet vlteriꝰ in eo nisi vt olerihus pomis feno ⁊ huiusmodi vtatur ad vsū quotidianū: ⁊ in eo moreꝛ: sed nulli alij ius qd̄ habet aut vendere aut locare aut gratis cōcedere pōt: sed vsufructuariꝰ sic. insti. de vsu ⁊ hab. §. i. Multo magis differt ab vsu nō iuris sed facti quo frēs minores vtunꝛ in quo vsuarius nullū ius habet: sed tm̄ factū ꝓ necessitate vite. de ver. signi. c. exijt qui seminat. li. 6. ⁊ ꝓpterea addiꝛ ꝟbū fructus.

¶ Qualiꝛ cōstituaꝛ vsufructꝰ. R̄. pactionibus ⁊ stipulationibꝰ ⁊ familie herciscūde cōpositione ⁊ cōsensu. Itē in testō legando vt. ff. de vsufru. l. omniū. ⁊. l. vsufructꝰ pluribꝰ. Itē cū quis legat habitationē ī domo sua ē ꝑinde ac si legaret vsufructū habitationis: vt est casus in. l. cū antiquitas. C. de vsufru. Et ideo pōt locare vt ibi ⁊ cōmodare. l. i. §. inter comodatū. ff. como. 1

¶ In q̇bus rebꝰ cōstituiꝛ vsusfructꝰ. R̄. in oibus rebus que vsu nō cōsūmūꝛ ꝓprie: vt ff. eo. l. omniū. In rebꝰ ꝟo que vsu cōsūmūꝛ nō ꝓprie vsusfructꝰ cōstituiꝛ: sed vtilitatꝭ cā receptū ē: vt etiā in his cōstituaꝛ. Ergo constituiꝛ in pecunia vino grano ⁊ hmōi. Insti eo. §. cōstituiꝛ. Unde nota ꝙ illud qd̄ nō renasciꝛ: nō diciꝛ esse in vsufructu. l. diuortio §. si fundū. ⁊. §. si vir in fundo. ff. solu. matri. Ideo lapis qui non renasciꝛ nō est in vsufructu ⁊ creta ⁊ huiusmodi: qd̄ no. quia legato vsufructu nō veniūt talia. Item arbores cedue vt salices ⁊ huiꝰmodi sunt in vsufructu sed arbores fructifere non possent cedi pro vsufructu. z

¶ Ad quid teneꝛ vsufructuariꝰ. R̄. teneꝛ p̄stare cautionē ꝙ in rebꝰ q̄ vsu nō cōsūmūtur arbitrio boni viri ipsis vteꝛ salua rerū substātia: sicut quilibet bonꝰ vir vtiꝛ ⁊ fruitur re ꝓpria. Et secūdo ꝙ finito vsufructu restituet ꝓprietario id qd̄ supest. In rebus ꝟo q̄ vsu ꝯsūmūꝛ debet p̄stare cautionē de his exhibendis in ea qualitate vel si vult cōsūmere ꝙ prestabit extimationē illorum bonoꝝ. d. c. vltimo in glo. de pigno. hoc notaꝛ ⁊. ff. de vsufru. earū rerū q̄ vsu cōsūmūtur. l. i. z. ⁊. 3. ⁊. d. §. constituiꝛ. 3

4 ¶ Sed quid de his rebꝰ que vsu nõ cõsũmũ
tur sed minuũtᷣ vt segetes ⁊ similia q̃ vsu de
terascunt ⁊ minuũtᷣ nõ aũt ipso facto: sicut
vinũ oleũ ⁊ similia. R. Pa. in. d. c. fi. ꝙ ca
uebit de restituẽdo qď superit finito vsufru
ctu: vt patet in. l. i. ff. vsufru. queadmodũ ca
ueat. vbi est casus facit. l. i. ff. ď vsufru. earũ
rerũ. vbi ista duo ponũtᷣ vt diuersa. s. q̃ vsu
cõsũmũtᷣ ⁊ que vsu minuũtᷣ. Et ideo iura q̃
volunt vt extimatio p̃stetᷣ: loquũtᷣ in his q̃
vsu ꝯsũmũtᷣ: vt in. l. si vini olei. ff. de vsufr.
earũ rerũ. Ergo nõ debent extẽdi ad ea que
nõ cõsũmuntᷣ sed minuũtᷣ: q2 aliter vsufru
ctuario eẽt p̃iudiciũ. Et facit ꝓ hoc exẽplũ
1 in re comodata q̃ vsu minuitᷣ vbi dãnũ ꝑti
net ad dominũ non ad comodatariũ. l. eum
qui. ff. comodati.
5 ¶ Utrũ vsufructuariꝰ nõ p̃stãs cautionẽ a
p̃ncipio ⁊ recipiens fructus teneatᷣ eos resti
tuere. R. Pa. in. c. cũ cõstet. de pigno. doc.
coiter distinguũt cõcordãdo glo. iuris ciui
lis q̃ sũt ꝯtrarie sic: aut bona fide recipit: pu
ta q2 nõ fuit exacta cautio: nec maliciose di
2 stulit p̃stare: ⁊ habet locũ glo. in. l. vxori. ff.
de vsufru. lega. que tenet ꝙ non tenetᷣ resti
tuere. Aut exactus non p̃stitit cautionẽ vel
fuit in mala fide maliciose cũ sciret se obliga
tũ ⁊ nõ p̃stitit sic tenetᷣ restituere tanq̃ inde
bite ꝑceptos: q2 nõ facit suos. Et sic intelli
gẽda est glo. in. l. si cuiꝰ. ff. de vsufr. Facit. l.
sed ⁊ si. §. scire. ff. de peti. here. Ubi errans in
iure facit fructꝰ suos: ñ male fidei possessor.
6 ¶ Sz nũquid testator poterit remittere ne
cautiõ p̃stetᷣ. R. Pe. in. l. i. C. de vsufru. ⁊ i
. l. scire. C. vt in pos. lega. ꝙ sic in rebus que
vsu cõsũmuntᷣ. In rebꝰ ṽo que vsu nõ con
sũmũtᷣ nõ põt. Rõ q2 daretᷣ materia delin
quẽdi nec curaret vti sicut bonꝰ vir. Sed in
3 alijs cessat cũ solũ teneatᷣ ad extimationem
qď verũ est nisi ꝓprietas fuisset eidẽ vsufru
ctuario legata vsq̃ ad certũ diem ⁊ vsufru
ctꝰ pure: q2 hoc casu cautio nõ est prestanda
vt in. l. si. vsufructꝰ. §. plane. ff. vsufru. quẽ
admodum caueat.
7 ¶ Utrũ sufficiat cautio iuratoria. R. ꝙ si
vsufructuarius est ꝑsona suspecta nõ suffi
cit: al's sic: ⁊ hoc sequitᷣ Pa. in. c. cũ cõstet. de
pigno. ar. in. c. ꝑ vr̃as. de dote post diuor. re
sti. vbi bonus tex. in simili ⁊ in auct. genera
liter. C. de epis. ⁊ cle.

¶ Utrũ vsufructuariꝰ teneatᷣ ad expẽsas ĩ 8
re de qua habet vsũfructũ. R. Ludo. de ro.
in no. ꝙ sic ad expẽsas paruas ⁊ ad collectas
⁊ ad refectionẽ de collecta ꝙ teneatᷣ hẽs. l.
quero. ff. de vsufru. lega. l. apud Julianũ. §
heres. ff. de lega. i. ⁊. l. hactenꝰ. ff. de vsufru.
Qď limita nisi qñ collecta tanta esset ꝙ eq̇
ualeret ꝑceptioni fructuũ: q2 solũ teneretᷣ do
minꝰ. glo. ẽ in. l. qui cõcubinã. §. q̇ hortos. ff
de le. 3. quã sequũtᷣ Dy. ⁊ Bar. in. l. his ver
bis. §. idẽ testator. ff. de lega. 3. Idẽ dic ĩ ex
pẽsis ꝓ refectõe: nisi esset ei legatꝰ vsufructꝰ
generaliter omniũ rex: q2 sic teneretᷣ ad oẽs
expẽsas vľ renũciare. d. l. hactenus. ⁊ qď ibi
no. de fide instru. c. H. perpetuꝰ. in glo.
¶ Sed q̇d de vsuario. R. idẽ ibidez ꝙ aut 9
dñs ꝑticipat in comodo rei cuiꝰ mihi legatꝰ
est vsus: puta q2 domꝰ est ampla: ⁊ tunc te
netᷣ dñs tm̃. Aut nõ ꝑticipat: sed solus vsua
rius. Et sic tenetᷣ ad expẽsas. l. si domus. ff.
de vsu ⁊ habi.
¶ Quero q̇d erit qñ testator reliquit vxorẽ 10
dñam ⁊ vsufructuariã oium bonox suorũ
q̃diu vixerit vel vitam vidualẽ duxerit: dic
vt. s. Legatũ. i. §. 47. põt tñ talis vxor lau
dare ⁊ laudemiũ recipere: nec per hoc videtᷣ
cõditio heredis deterior: sicut nec eccľie si p̃
latus bñficia vacãtia ꝯferat vel electos ꝯfir
met: cũ talia nõ possit retinere ad manꝰ suas
de insti. c. fi. de offi. archip̃sbyteri. c. fi. ⁊ feu
da antiqua cõcedat. c. 2. de feudis.
¶ Sed nũquid ex vsufructu legato graua 11
bitᷣ heres ĩ legitima. R. ꝙ nõ nec quo ad ꝓ
prietatẽ nec quo ad vsufructũ. C. de in offõ.
testõ. l. quoniã. ⁊ auth. nouissima. ⁊. l. scimꝰ
§. coĩ autẽ. Idẽ dic in trebellianica quo ad
aliũ heredẽ vel alios quibꝰ legitima debetᷣ:
q2 detrahent quartã suã heredes de tali vsu
fructu legato nisi sit ipse heres: cui vsufru
ctus est legatꝰ etiã. d. l. vxori. ⁊. ff. de vsufru
. l. omniũ. ⁊. l. si mihi ⁊ tibi.
¶ Utrũ ille cui est relictꝰ vsufructꝰ oium 12
bonox teneatᷣ soluere es alienũ de ipsis bo
nis. R. s̃m Host. ꝙ sic. Secus si solũ eẽt re
lictus vsufructus aliquarũ rerũ. ff. de vsu
fru. lega. l. fi. Pau. de castro. cõsilio. 385. di
cit ꝙ ꝓprietariꝰ tenetᷣ principaliter. s. ad ven
dendũ de bonis pro solutione eris alieni: et
sic vsufructuariꝰ secũdario ꝑticipabit in so
lutione ⁊ sic minorẽ vsũfructũ habebit pro

quo facit.l.fi.§.si aũt es alienũ.C.de bonis q̃ libe.⁊ est verior opinio.

13 ¶ Quõ amittit̃ vsusfructus. R̷.ꝙ q̃tuor modis. Primo per mortẽ vsufructuarij. de pigno.c.fi.

14 ¶ Secũdo per maximã ⁊ mediã capitis diminutionẽ nõ aũt ꝓpter minimã. Et maxima minutio capitis ẽ: cũ aliq̇s simul ⁊ libertatẽ ⁊ ciuitatẽ amittit: qđ accidit his qui efficiũt̃ serui pene ꝓpter delictũ suũ: vel q̇ propter ingratitudinẽ rediguntur in seruitutem. Media est cũ ciuitas amittit̃ ⁊ libertas retinet̃: qđ accidit cũ aqua ⁊ ignis interdicit̃: vel in insulã deportat̃. Minima est: cũ ciuitas ⁊ libertas retinet̃: sed status mutat̃: qđ accidit his qui sui iuris erant: facti sũt iuris alieni: vel econtra Insti. de capit. dimi. Prime due sũt mortes ciuiles. ff. ꝓ socio.l. societas. Tertia nõ: q2 oĩa iura trãseũt ad patrẽ cui arrogatus se donat. insti. de adop. §. sed hodie. C. de sa.san.ec.auc̃t.ingressi. de testa.c.quia ingredientibus.

15 ¶ Tertio amittitur si res perierit in q̃ erat vsusfructus Insti.eo.§. finit̃.ff.q̇.mo.vsusfruc.ami l.i.⁊ ꝑ totũ.⁊ hoc si erat cõstitut⁹ d.l.i. Quia qđ nõ ẽ amitti nõ põt ĩ glo. ibidẽ cum concordantijs suis.

16 ¶ Quid si vniuersitati sit vsusfruct⁹ legatus vel ciuitati. R̷. durabit spatio centũ annorũ.ff.eo.ti.l.an vsũfructũ: nisi in ciuitate aratrũ inducat̃: ita ꝙ desinat esse ciuitas vel vniuersitas. ff.q̇.mo.vsufru.amit.l.fi.

17 ¶ Utrũ cũ plures sũt vsufructuarij ⁊ vn⁹ morit̃ reuertat̃ ad ꝓprietariũ R̷.ꝙ nõ sed accrescit alteri vsufructuario. ff. de vsufr. acre.ꝑ totũ.⁊.ff.q̇.mo.vsuf.amit.l.excepta solũ ergo redit ad ꝓprietariũ qñ omnes deficiunt. Insti.eo.§.i.

18 ¶ Quid si vsusfruct⁹ relinquat̃ alicui donec filius pupillus ad pubertatẽ venerit et pupill⁹ morit̃ ante pubertatẽ. R̷.ꝙ vsufructus durabit vsq3 ad etatẽ cõpletã. Si vero sit relictus sub incerto tpe: puta donec talis furiosus resipuerit: ⁊ anteq̃ resipiscat morit̃: sic durabit toto tpe vite vsufructuarij: quia possibile fuit vt toto ei⁹ tpe iuria perseuceraret: vt in.l.ambiguitatẽ.C.eo.

19 ¶ Quarto amittit̃ vsusfruct⁹ ꝑ nõ vsũ nõ simpliciter: sed eo modo quo etiã dominiũ rei ꝑditur vt per p̃scriptionẽ, vt.s. Prescriptio dictũ est.⁊ no.in.l.pe.C.eo.

¶ Sed ad quẽ reuertet̃ vsusfruct⁹ qñ ꝑ capitis diminutionẽ amittit̃. R̷. si est fili⁹ ad patrẽ: si seruus ad dñm: si pr̃ vel ali⁹ trãsibit ad filiũ aut heredẽ ei⁹ nõ ad ꝓprietariũ: vt ĩ l.fi.C.eo. Intellige q̃diu viuet ille cui vsusfruct⁹ fuerat legat⁹.ar.p̃dicta.l.ãbiguitatẽ 20

¶ Utrũ cũ vsusfruct⁹ vniuersaliter gregis vel armẽti est legat⁹ si moriat̃ teneat̃ vsufructuari⁹ reficere. R̷.ꝙ sic ex agnatis greguꝫ tenet̃ submittere alia loco mortuoꝝ capitũ. Secus si tm̃ ĩ aĩalib⁹ leget̃ vsusfruct⁹: q2 nõ tenet̃ reficere si moriãt̃ sine sua culpa.ff.eo. .l.vetus. Insti. de re.diui.§.sed ⁊ si gregis. Idẽ dic ꝙ debet in vinearũ mortuaꝝ ⁊ arboꝝ locũ alias ĩstituere ⁊ colere. Nã q̃si bonus paterfamilias debet vti. vt in.d.§.sed ⁊ si gregis. 21

¶ Utrũ vsusfruct⁹ legat⁹ filio existẽte ĩ potestate pr̃is amittat̃ ꝑ mortẽ ei⁹. R̷. Bar. in.l.ex litteris.C.de vsu ⁊ habi.ꝙ nõ extinguit̃: q2 p̃sumit̃ ꝯtẽplatiõe pr̃is legat⁹: sed remanebit pr̃i. Si vero pr̃ p̃moriat̃: sic presumit̃ cõtẽplatiõe filij legatus ⁊ nõ extinguet̃ sed erit filij aduenticium. 22

¶ Utꝝ vsufructuarius possit cedere vl̃ vẽdere comoditatẽ vsufruct⁹. R̷. Bar.in.l. interest.C.de vsu ⁊ habi.ꝙ sic: s3 nõ ius vsusfruct⁹ sĩliter ille cui legata est in testamẽto dom⁹ ad inhabitãdũ poterit alteri locare ⁊ finiet̃ solũ morte ipsi⁹ cui legata ẽ.l.habitatio.ff.de vsu ⁊ habi.⁊ insti.eo.§.fi. 23

v **Xor** dr̃ mulier postq̃ ꝯtrit ꝑ verba de pñti: lic3 nõdũ cõsũmauerit: ⁊ hoc in oib⁹ fauorabilib⁹ Sed in odiosis appellatiõe vxoris venit solũ illa q̃ matrimoniũ cõsũmauit: vt in.l.nõ sicut.C.de bo.q̃ libe. No. Pa.in.c.tertio loco. de p̃sump.vide:s. Sponsalia.§.i.

¶ Utꝝ vxor sit ĩ ptãte mariti. R̷.ſm Bal de cõsue.feu.ti.an marit⁹ succedat vxori in bene ꝙ nõ iure romano: nisi quo ad debitũ carnis ⁊ operandũ: vt no.glo.C.de cõdi.inser.l.si vxorẽ.⁊ no.insti.ad tertullianũ.§.i.⁊ fi.C.de serui.fugi l.fi.⁊ adde qđ no.insti.de pa.ptãte in glo.ordinaria.tex.est in.l.i.§.fi ff.de iniur.⁊ ibi glo.⁊ tex.in.l.is cui⁹ ope.§ fi.ff.de adul. Erit ḡ sub ptãte patris.d.l.si vxorẽ.⁊.l.sicut.ff.de ope.libe.sed iure lõbardo erit sub ptãte viri: sed apud nos vacat. j

Aliq̄ tñ tenēt q̄ d̄ iure canonico ē sub ptāte
viri. ar. c. mulieres. d̄ sen. ex. sed nō credo.
2 ¶ Utruz vxor cedat lucro viri. R. Pa. in
c. litteras. de resti. spo. tenet q̄ sic: quātū ad
operandū alle. l. sicut patronus. ff. de ope. li.
Facit. l. sed si vir. in prin. ff. de dona. int̄ vi.
z vxo. z c. hec imago. z c. mulierez. 33. q. 5.
Sed saluo meliori iudicio dico q̄ aut opera
tur in bonis viri p̄ suo vsu: vt puta in lana
viri vt sibi faciat vestimētū vel in lino vt si
bi faciat lintheamina p̄ vsu: z sic dico q̄ ce
dit lucro viri: q2 nō minus tale vestimētuz
erit viri q̄ si nihil operis i eo fecisset: nec pre
ciū laboris a viro in hoc casu poterit petere
Et sic loquit̄. d. l. s̄ si vir. Et idē dico de re
herede viri apud quē alimētat̄. Aut labo
rat in reb9 viri: vt inde habeat lucrū vel in
alijs quibuscūq̄: vt puta est textrix: vl' filat
vel est negociatrix z h9mōi. Et sic nō cedit
lucro viri: s̄ sibi acq̄rit: nisi in casu qn̄ nō ha
bet dotē sufficientē ad alendū se z cōmunes
liberos cū marito: vbi marit9 nō habet alia
bona sufficiētia. Sed si habet dotē sufficiē
tē ad alendū se z cōmunes liberos: vl' saltē
se qn̄ marit9 habet alia bona sufficientia sic
credo nō teneat̄ cedere lucro mariti: sed pōt
in ei9 bonis vel alijs laborare vt habeat pre
ciū laboris: z sibi acquiret z hoc videt̄ sequi
Bar. z sic limitare glo. in. d. l. sicut patron9
in. l. gaio. ff. de adim. lega. Facit. C. de do
na. inter vi. z vxo. l. z si de pecunia tua. Pro
bat̄ idem q2 vxor nō tenet̄ laborare p̄ viro
si habet dotē sufficiētem p̄ parte onerū sup
portanda: vt patet ar. c. per vr̄as. de dona.
int̄ vi. z vxo. z in. l. si cū dote. ff. solu. ma. z
no. idē Pa. in. c. lr̄as. de resti. spo. vbi deter
minat q̄ nec etiā causatiue pōt vir eā cōpel
lere ad laborādū subtrahēdo. s. alimēta. Er
go sibi poterit laborare. Si p̄o nō portauit
dotē sufficientē ad sustentēda onera matri
monij saltē p̄ pte sic credo q̄ debeat labora
re p̄ ipsis onerib9 supportādis z si ñ vult vir
pōt ei denegare alimēta z sic tene. Nec ob.
iura q̄ vident̄ velle q̄ simplicit̄ cedat lucro
viri: q2 d. l. sicut. que dicit q̄ debet esse i offi
cio viri debet intelligi. s. ad debitū reddēdū
z glo. ibidē intelligenda est s̄m q̄ viri: dum
laborat in re viri pro vsu suo: al's non habet
veritatem: nec iure probat̄: si alio modo in
telligit̄: z siliter. c. hec imago. z c. mulierē. i

quib9 dicit̄ q̄ est pene famula viri: z q̄ ē de
dñio viri: intellige nō simpliciter: s3 s̄m q̄d
inquātū est sub eius cura. z debet regi ab eo
z quo ad debitū cōiugale: al's nō: quia non
transit in potestatē viri vt. s̄. dictū est: vel
dic q̄ predicta debent intelligi de operibus
obsequialibus in domo: puta coquinā vl' fa
ciendi lectū aut scopandi z huiusmodi. de q̄
vide. s̄. Peculium. §. 31.
¶ Utrū maritus possit verberare vxorem 3
R. s̄m Hosti. z Gofr. in. c. queadmodū de
iure iu. q̄ sic ex magna cā z leui verberatiōe
ar. in. l. preceptoris. ff. ad. l. acquil'. de hōi. ad
audientiā. Sed sine cā vel grauiter verberās
vir punit̄ ad dandū ei tertiā partē donatio
nis propter nuptias: vt i auct. vt liceat ma.
z aui. §. si quis autē propriam. z. C. de repu.
aūt. sed nouo iure: vnde in. l. consensu. C. de
repu. dicit̄ q̄ verbera ingenuis aliena sunt.
Facit glo. 7. q. i. in. c. sicut.
¶ Utrū vir possit interficere vxorē adulte 4
rātē. R. lex ciuilis penā nō iponit. l. gracc9
C. de adul. 33. q. 2. inter hec si inuenit i actu
adulterij: sed lex diuina sic dicit: Nō occides
Et ideo nō licet: vide Homicidiū. i. §. 6.
¶ Utrū vxor posset agere ad restitutionē 5
dotis viuēte viro. R. s̄m Pa. in. c. ex litte
ris. de pigno. q̄ sic si vir incipit male vti sub
stantia sua z male versari. z dicit̄ male ver
sari: qn̄ exulat a patria sua p̄pter maleficiū
p̄priū z maxime cū peruenit̄ ad distractio
nē bonorū. d. c. per vr̄as. videt̄ tex. in. l. vbi.
C. de iure do. etiā q̄ possit petere donatio
nē p̄pter nuptias: lic3 alij quo ad donatio
nē predictā cōtrariū teneant. Itē pōt petere
vbi matrimoniū venit separandū quo ad tho
rū: vt in. c. i. de dote post diuor. resti.
¶ Utrū vxor habens virū p̄digum licite 6
possit abscondere aliqua bona eo inuito: vi
de Furtum. §. 35.
¶ De dote: vide. s̄. Dos. de donatōe int̄ vi. 7
z vx. s̄. Donatio. de debito: vide Debitū. de
voto: vide. s̄. Uotū. 2. §. 8. de parafernali
bus vxoris. habes. s̄. Parafernalia.
¶ Utrū possit de rebus viri p̄uidere filijs 8
p̄mi matrimonij. R. q̄ nō: nisi s̄m q̄ pōt ele
mosynas facere: vt s̄. Elemosyna. §. 7.
¶ Utrū vxor teneat̄ sequi viz suū. R. s̄m 9
q̄ colligo ex no. i. c. si quis necessitate. 34. q.
2. q̄ aut transfert domicilium: z sic tenet̄ vz

sequi. Et hoc verũ nisi pactũ fuisset vt non transferret: q2 sic nõ teneref nisi post pactũ aliqua necessitas aduenerit q̃ ipediret maritũ ibi manere: puta infirmitas vel capitalis inimicicia: q2 sic teneẽ sequi: nõ obstante pacto. ar. c. vnaqueq3. 13. q. 2. Si ꝟo nõ trãsfert domiciliũ sic nõ teneẽ eũ seq̃ ꝑm Host. Siliter nõ teneẽ eũ sequi si est vagabund⁹: ꝑm glo. in. d. c. vnaqueq3. nisi sciẽs eũ vagabundũ cõtraxit cũ eo: q2 sic teneẽ. Hoc totũ limito verũ q̃n ex cã honesta: vel trãsfert domiciliũ: vel est vagabũd⁹. Sec⁹ si ex cã inhonesta: vł si vellet eã trahere ad pctm̃ vł imineret sibi periculũ vite: q2 sic nõ teneref eũ sequi: vt sentit glo. in. d. c. si quis. Facit. l. q̇ nisi. ff. d̃ op̃r. lib. vbi patet q̇ libert⁹ non teneẽ sequi dominũ vagabundũ ad prestandũ ei operas. vide in. c. de illis. de spon.

y **Ypocrisis** vide. s. Simulatio.

y **Ypotheca** vide Pignus

y **Yronia** vide in lr̃a. h.

y **Ystrio** vide in lr̃a. h.

z **Zelus** ꝓprie est tristicia de bono alteri⁹ nõ ex eo quod ille habet sed ex eo qd̃ sibi deest dicit phus. 2. ethicoꝝ. Et sic est iste cel⁹ circa bona honesta ẽ laudabilis: ꝑm illud ꝑme Chorĩ. 14. Emulami charismata meliora. Si ꝟo est de tẽporalib⁹: sic põt eẽ cũ pctõ sicut auaricia. Si aũt quis dolet de bono alteri⁹: q2 eũ excedit in talib⁹ bonis: sic est inuidia. Accipiẽ etiã aliq̃n celus pro feruore seu cõmotione diuine charitatis: vt in psal. Zelus domus tue comedit me. ꝛc̃. Et iste cel⁹ postremo dict⁹: fuit q̃ me ad prefatã angelicã sũmã cõponẽdã coegit: Ad laudez dñi nostri Jesu christi: cui est honor ꝛ gloria in secula seculorum: Amen. Laus deo.

Laus Jesu christo: virgini matri Marie btõ patri nostro sancto Francisco: sancto seraphico Bonauenture doctori ceterisq3 dei electis. Explicit opus.

Finis

Nicholaus de Franckfordia huius impressionis auctor ad lectorem.

Humano Angelicas q̇cũq3 audire loquelas,
Ore cupis: presens perlege lector opus
Hic sacros canones: hic ꝛ ciuilia iura
Hic sancte inuenies: religionis opes.
Maxima multorũ qd̃ vix dabat ante librorꝫ
Sarcina: id Angelica dat tibi sũma breuis
Angel⁹ est auctor: acri dec⁹ ordinis ingens
Seraphici: ꝛ tante religionis honos.
Auctorẽ genuit clauassina: Veneta dedit
Terra impressorẽ: loca beata viris
Frãckfort neq3 minus: gens felix vnde creat⁹
Angelus: angelicis dign⁹ adesse choris.

Opus quoq3 hoc Angelicũ: arte: opera ꝛ impensis non minimis: maxima cũ emendatione Nicholaus Franckfort germanus Impressione Anno salutis. 1487. Kals. 3. Nouembris compleuit: Venetijs.

Deo Gratias

Registrũ operis

Alphabetũ minus completũ: ꝛ alphabetũ maius vsq3. R. omnes sunt sexterni.

z

Sententia excōmunicationis
Emporibus ordinationum
t Testibus
Testamentis
v T lite pendente nihil innouetur
Uita ꝛ honestate clericorum
Uoto ꝛ voti redemptione
Usuris
Uerborum significatione
Rubrice clementinarū
a Ppellationibus
b Aptisimo
c Ausa possessionis ꝛ proprietatis
Concessione prebende
Censibus
Celebratione missarum
Consanguinitate ꝛ affinitate
d Olo ꝛ contumacia
Decimis
e Lectione
Etate ꝛ qualitate
Exceptionibus
Excessibus prelatorum
f Oro competenti
h Ereticis
Homicidio
i N integrum restitutione
Judicijs
Jureiurando
Jure patronatus
Immunitate ecclesiarum
Judeis ꝛ saracenis
m Agistris
o Fficio vicarij
Officio delegati
Officio ordinarij
p Robationibus
Prebendis ꝛ dignitatibus
Priuilegijs
Penis
Procuratoribus
Penitentijs ꝛ remissionibus
Escriptis
r Renunciatione
Rebus ecclesie non alienandis
Rerum permutatione
Regularibus
Religiosis domibus
Reliquijs ꝛ veneratione sanctorū

s Umma trinitate
Supplenda negligentia prelatorū
Sequestratione possessionis
Sententia ꝛ re iudicata
Sepulturis
Statu monachorum
Sententia excōmunicationis
Estibus
t Testamentis
T lite dendente
v Uita ꝛ honestate clericorum
Usuris
Uerborum significatione

